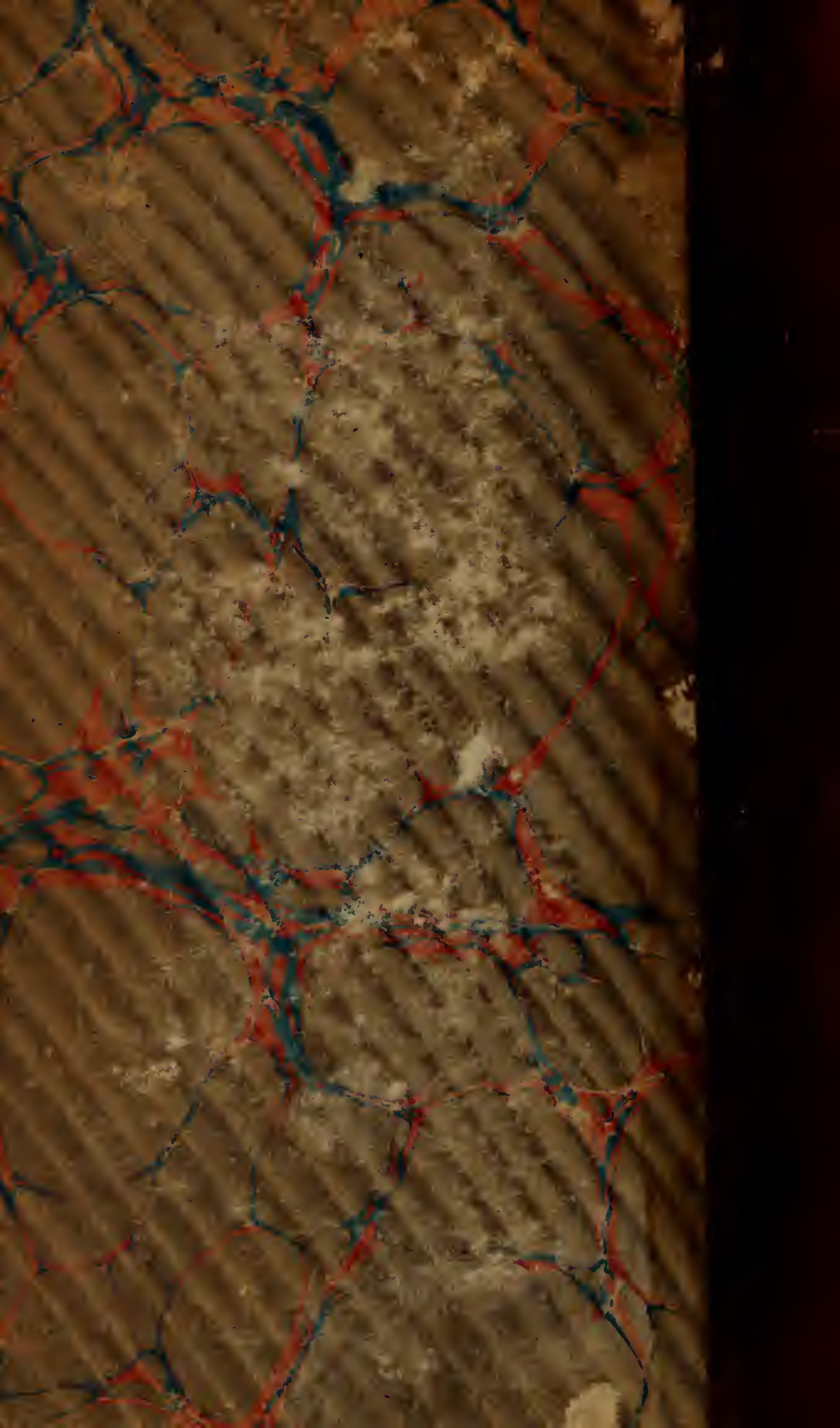
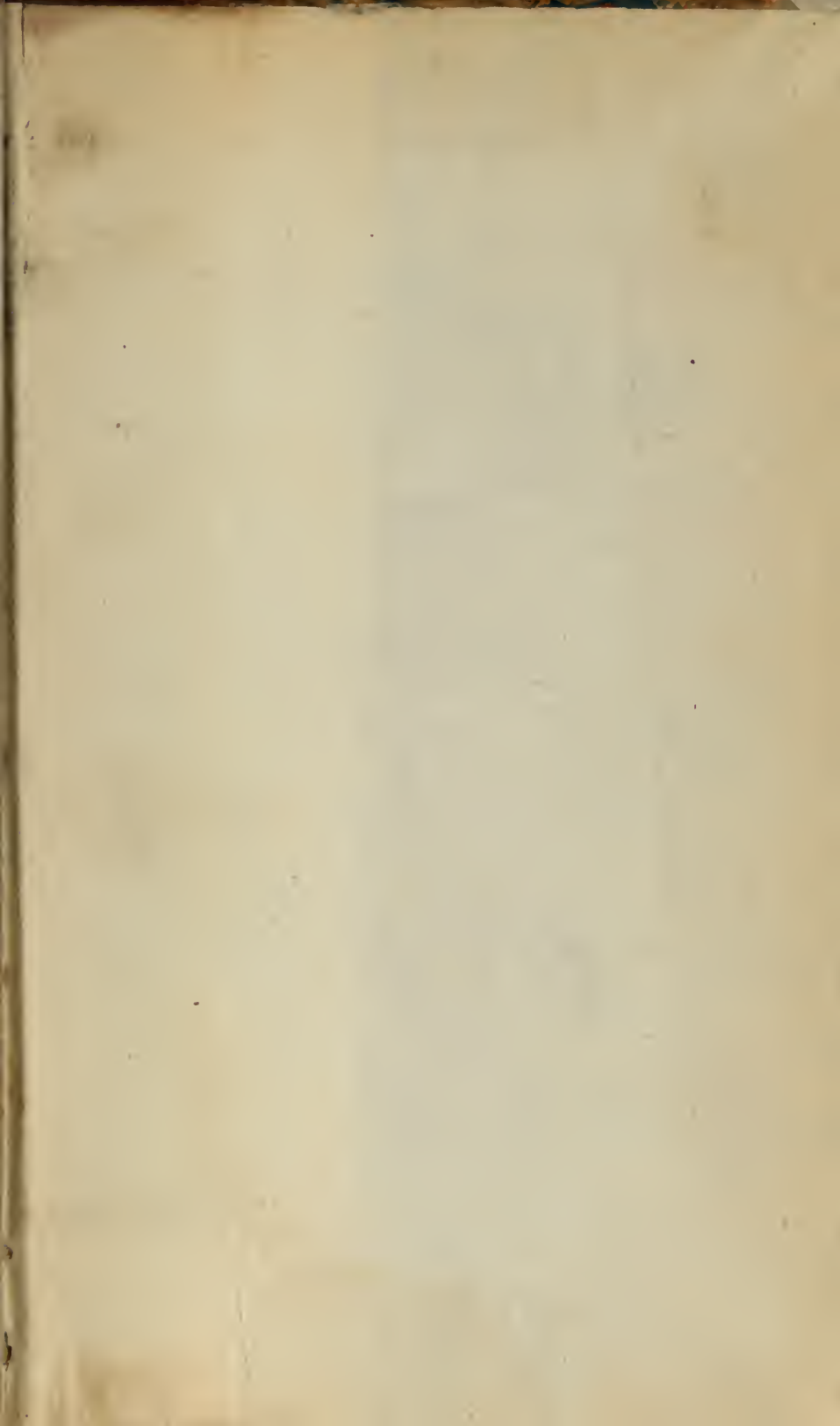

B I B L I A
H E B R A I C A

EX

RECENSIONE AUG. HAHNII

CUM

V U L G A T A

INTERPRETATIONE LATINA

DENUO EDITA.

V O L. I.

GENESIS — II. REGUM.

EDITIO STEREOTYPA CAROLI TAUCHNITII.
NOVA IMPRESSIO.

LIPSIAE

SUMTIBUS ERNESTI BREDTII.

MDCCCLXVIII.

48

APR 8 1979

IMPRESSERUNT METZGER & WITTIG, LIPSIAE.

P r a e f a t i o.

Quadriennium fere praeterlapsum est, ex quo Carolus Tauchnitius, typographus laudatissimus, alteram biblicorum Hebraicorum editionem eamque minorem ex recensione Augusti Hahnii, V. S. V., typis perpetuis excudendam curavit, quae a viris doctis propter virtutes, quibus excelluit, benevole excipiebatur. Et profecto est tanto typorum nitore, tam apta forma, tamque modico pretio parabilis, quam nulla, quae recentiore aetate in Germania prodiiit. Sed ab iisdem viris iam diu desiderabatur scripturae Veteris Testamenti editio, quae non solum textum Hebraicum, sed etiam Latinam eius interpretationem „Vulgatam“ ex adverso positam exhiberet. Neque mora. Tauchnitius pater opus strenue inchoavit, quod filius Car. Christianus Deo adiuvante feliciter absolvit. Et quid supererat officinae Tauchnitianae, ex qua non solum in vernacula lingua interpretationum editiones plures deinceps prodierunt, sed inde ab anno 1819. Novi Testamenti editio duplex, Veteris Testamenti interpretatio LXX virorum a. 1824., denique eiusdem Hebraici a. 1831. et 1834. editio maior et minor, nisi ut adderetur nobilissima antiquae ecclesiae

„Vulgata“? Haec enim interpretatio, ex vetere Itala et recognitione s. Hieronymi al. sensim orta, non solum summam auctoritatem obtinet apud Catholicos, ubi est authentica secundum concilium Tridentinum sess. IV. a. 1546., sed quovis tempore propter rationes criticas et exegeticas ab omnium ecclesiarum theologis magni aestimabatur. Vulgatam igitur, cuius non est auctorum sacrorum sensum praeoccupare, sed lectorem doctum monere, quo modo iam antiquissimis temporibus in ecclesia Latina scriptura sit intellecta, ita placuit textui Hebraico addere, ut pagina una Hebraici alteri ex adverso Latina exhibenti accurate responderet. Textus Hebraicus plane idem est editionis minoris anni 1834. In Latinis editionem Romano-Clementinam, cuius princeps Romae a. 1592. prodiit, diligenter secuti sumus.

Sic hanc editionem virorum doctorum benevolentiae commendamus, neque aliud quidquam in votis habemus, nisi ut ea quoque studium verbi divini, fundamenti ecclesiae Christi omnisque verae sapientiae, adiuvetur et propagetur. Quod faxit Deus O. M. Scr. Lipsiae ipsis Idibus Martiis a. D. MDCCCXXXVIII.

LIBER GENESIS.

CAP. I.

De mundi creatione, rerum creaturarum distinctione et ornatu; deque hominis formatione, cui subiecit Deus omnia, quae creaverat.

1. In principio creavit Deus coelum et terram.

* Act. 14, 15. 17, 24. Ps. 32, 6. 135, 5. Eccl. 18, 1. Rom. 1, 20. Hebr. 11, 3. Ioh. 1, 1. 3.

2. Terra autem erat inanis et vacua, et tenebrae erant super faciem abyssi*, et spiritus Dei ferebatur super aquas.

* 2 Petr. 3, 5.

3. Dixitque Deus: Fiat lux! Et facta est lux.

* Hebr. 11, 3. Ps. 33, 6. 9.

4. Et vidit Deus lucem quod esset bona; et divisit lucem a tenebris.

5. Appellavitque lucem Diem, et tenebras Noctem*. Factumque est vespere et mane dies unus.

* Ps. 73, 16.

6. Dixit quoque Deus: Fiat firmamentum in medio aquarum; et dividat aquas ab aquis!

7. Et fecit Deus firmamentum*, divisitque aquas, quae erant sub firmamento, ab his†, quae erant super firmamentum. Et factum est ita.

* Ps. 103, 3. Ies. 40, 22. † Ps. 135, 5. 148, 4. Ier. 10, 12. 51, 15.

8. Vocavitque Deus firmamentum: Coelum; et factum est vespere, et mane dies secundus.

9. Dixit vero Deus: Congregentur* aquae, quae sub coelo sunt, in locum unum; et appareat arida. Et factum est ita.

* Ps. 103, 8. 9. 10.

10. Et vocavit Deus aridam*:

Terram; congregationesque aquarum appellavit: Maria. Et vidit Deus, quod esset bonum.

* Ioh. 38, 4. Ps. 32, 7. 88, 12. 135, 6.

11. Et ait: Germinet terra herbam virentem, et facientem semen, et lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum, cuius semen in semetipso sit super terram. Et factum est ita*,

* Ps. 103, 14.

12. Et protulit terra herbam virentem, et facientem semen iuxta genus suum, lignumque faciens fructum, et habens unumquodque seminem secundum speciem suam. Et vidit Deus quod esset bonum.

13. Et factum est vespere, et mane dies tertius.

14. Dixit autem Deus: Fiant luminaria* in firmamento coeli, et dividant diem ac noctem; et sint† in signa et tempora, et dies et annos: * Ps. 103, 19. 20. Eccl. 42, 16. 48, 1—11.

† Ps. 135, 7.

15. Ut luceant in firmamento coeli, et illuminent terram. Et factum est ita.

16. Fecitque Deus* duo luminaria magna; luminare maius, ut praeesset diei; et luminare minus, ut praeesset nocti; et stellas†.

* Deut. 4, 19. † Ioh. 9, 9.

17. Et posuit eas in firmamento coeli, ut lucerent super terram;

18. et praeesset diei ac nocti, et dividerent lucem ac tenebras*. Et vidit Deus, quod esset bonum.

Jer. 31, 35.

19. Et factum est vespere, et mane dies quartus.

בראשית

GENESIS.

CAPUT I. א

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: וְהָאָרֶץ הָיְתָה א 2
 חֲלָה וְבָהוּ וְחָשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל־פְּנֵי הַמָּיִם:
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי אוֹר וַיְהי־אוֹר: וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת־הָאֹר וַיֵּדָבֶּק 3
 וַיִּבְרָל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין חֹשֶׁךְ: וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם ה
 וּלְחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם אֶחָד: פ וַיֹּאמֶר 6
 אֱלֹהִים יְהי קוֹיֵשׁ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהי מְבִלִּיל בֵּין מַיִם לַמָּוֶם: וַיַּעַשׂ 7
 אֱלֹהִים אֶת־הַרְקִישׁ וַיִּבְרָל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרְקִישׁ וּבֵין 8
 הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרְקִישׁ וַיְהי־כֵן: וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרְקִישׁ שָׁמַיִם 8
 וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי: פ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים וְקוּי הַמַּיִם 9
 מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל־מְקוֹם אֶחָד וַתֵּרָאָה הַיַּבֵּשֶׁת וַיְהי־כֵן: וַיִּקְרָא י
 אֱלֹהִים לַיַּבֵּשֶׁת אָרֶץ וּלַמְּקוֹה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי־ 10
 טוֹב: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תְּדַשּׁא הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מִזֶּרַע זָרַע כֶּץ פֶּרִי 11
 עֵשֶׂה פֶרִי לַמִּינֹי אֲשֶׁר זָרְעוּבֹו עַל־הָאָרֶץ וַיְהי־כֵן: וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ 12
 דָּשָׂא עֵשֶׂב מִזֶּרַע זָרַע לַמִּינֹהוּ וְעֵץ עֵשֶׂה־פֶּרִי אֲשֶׁר זָרְעוּבֹו 13
 לַמִּינֹהוּ: וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם שְׁלִישִׁי: פ 13
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי מְאֹרֶת בְּרָקִישׁ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין 14
 הַלַּיְלָה וְהָיוּ לְאֹהֶת וּלְמוֹעֲדִים וּלְקָמִים וְשָׁנִים: וַהֲיוּ לְמַאֲוֹת בְּרָקִישׁ טו
 הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל־הָאָרֶץ וַיְהי־כֵן: וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־שְׁנֵי הַמְּאֹרֶת 16
 הַגְּדֹלִים אֶת־הַמְּאֹר הַגָּדֹל לְמַמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת־הַמְּאֹר הַקָּטָן 17
 לְמַמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה וְאֵת הַקּוֹכְבִּים: וַיִּתֵּן אֹהֶם אֱלֹהִים בְּרָקִישׁ הַשָּׁמַיִם 17
 לְהָאִיר עַל־הָאָרֶץ: וּלְמַשֵּׁל בָּיוֹם וּבַלַּיְלָה וּלְהַבְדִּיל בֵּין הָאֹר וּבֵין 18
 חֹשֶׁךְ: וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם רְבִיעִי: 19

כ פ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים וְיֵרָצוּ הַמַּיִם שְׁרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף הַשָּׁמַיִם
 21 עַל-הָאָרֶץ עַל-פְּנֵי רִקְוֵי הַשָּׁמַיִם׃ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת-הַתַּחְתִּימִם
 הַיְוִלָּיִם וְאֵת כָּל-נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרְמִשֹּׁת אֲשֶׁר שָׂרָצוּ הַמַּיִם לְמִינֵיהֶם
 22 וְאֵת כָּל-עוֹף הַשָּׁמַיִם לְמִינֵיהֶם וַיִּבְרָא אֱלֹהִים כִּי-טוֹב׃ וַיִּבְרָךְ אֹתָם
 אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת-הַמַּיִם בַּיָּמִים וְהַעֲוֹף רֵבב בָּאָרֶץ׃
 23 וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם חַמִּישִׁי׃ פ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הוֹצֵא
 24 הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בַּהֶמָּה וּרְמֵשׂ וְחַי-הָאָרֶץ לְמִינָהּ וַיְהִי-
 כה כן׃ וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת-חַיַּת הָאָרֶץ לְמִינָהּ וְאֶת-הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְאֵת
 26 כָּל-רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵיהֶם וַיִּבְרָא אֱלֹהִים כִּי-טוֹב׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
 נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדֹמוֹתֵינוּ וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם
 27 וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל-הָאָרֶץ וּבְכָל-הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל-הָאָרֶץ׃ וַיִּבְרָא
 אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצַלְם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה
 28 בָּרָא אֹתָם׃ וַיִּבְרָךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ
 וּמְלֵאוּ אֶת-הָאָרֶץ וּכְבִּשְׁוּהָ וּרְדּוּ בְּדֹגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל-
 29 חַיַּת הָרֶמֶשׂוֹת עַל-הָאָרֶץ׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת-כָּל-
 עֵשֶׂב זֶרַע זֶרַע אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ וְאֶת-כָּל-הָעֵץ אֲשֶׁר-בּוֹ פֶּרִי-
 ל עץ זֶרַע זֶרַע לָכֶם וַיְהִי לְאָכְלָהּ׃ וְלָכָל-חַיַּת הָאָרֶץ וְלָכָל-עוֹף
 הַשָּׁמַיִם וְלָכָל רֹמֵשׂ עַל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה אֶת-כָּל-גֵּרֶק
 31 עֵשֶׂב לְאָכְלָהּ וַיְהִי-כֵן׃ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת-כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה וַיַּחְזֶה-טוֹב
 מְאֹד וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי׃ פ

ב CAP. II.

ב

א 2 וַיְבָרֵךְ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל-צִבְיָאָם׃ וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ
 3 אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל-מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וַיִּבְרָךְ
 אֱלֹהִים אֶת-יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ כִּי בּוֹ שָׁבַת מִכָּל-מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר-
 4 בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת׃ פ אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בַּחֲבִירָאִם
 ה בַּיּוֹם עֲשׂוֹת יְהוָה אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם׃ וְכָל יְמֵי הַשָּׁדָה טָרָם יַהֲיֶה
 בָּאָרֶץ וְכָל-עֵשֶׂב הַשָּׁדָה טָרָם וְצִמָּה כִּי לֹא הָמְטִיר יְהוָה אֱלֹהִים עַל-
 6 הָאָרֶץ וְאָדָם אִין לְעַבֵּד אֶת-הָאֲדָמָה׃ וְאֵד נָעֲלָה מִן-הָאָרֶץ וַחֲשָׁקָה
 7 אֶת-כָּל-פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ וַיִּצְרֹף יְהוָה אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם עָפָר מִן-
 8 הָאֲדָמָה וַיַּפֶּחַ בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה׃ וַיִּבֶּן
 9 יְהוָה אֱלֹהִים גֶּן-עֵדֶן מִקְדָּם וַיִּשֶׂם שֵׁם אֶת-הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר׃ וַיַּצְמַח
 יְהוָה אֱלֹהִים מִן-הָאֲדָמָה כָּל-עֵץ נְחֹמֵד לְמִרְאָה וְטוֹב לְמַאֲכָל וְעֵץ

20. Dixit etiam Deus: Producant aquae reptile animae viventis, et volatile super terram sub firmamento coeli.

21. Creavitque Deus Cete grandia*, et omnem animam viventem atque motabilem, quam produserant aquae in species suas, et omne volatile secundum genus suum. Et vidit Deus, quod esset bonum.

* Ps. 103, 26.

22. Benedixitque eis, dicens: Crescite, et multiplicamini, et replete aquae maris! avesque multiplicentur super terram!

23. Et factum est vespere, et mane dies quintus.

24. Dixit quoque Deus: Producat terra animam viventem in genere suo, iumenta, et reptilia, et bestias terrae secundum species suas*! Factumque est ita.

* Job. 12, 7, 9.

25. Et fecit Deus bestias terrae iuxta species suas, et iumenta, et omne reptile terrae in genere suo. Et vidit Deus, quod esset bonum,

26. et ait: Faciamus Hominem* ad imaginem, et similitudinem nostram! et praesit piscibus maris, et volatilibus coeli, et bestiis, universaeque terrae, omniique reptili, quod movetur in terra.

* c. 5, 1. 9, 6. 1 Cor. 11, 7. Col. 3, 10.

Jac. 3, 9.

27. Et creavit Deus hominem ad imaginem suam*; ad imaginem Dei creavit illum†; masculum et feminam creavit eos.

* c. 2, 7. 21. sqq. Sap. 2, 23. Eccl. 17, 1.

† Matth. 19, 4.

28. Benedixitque illis Deus, et ait*: Crescite, et multiplicamini, et replete terram; et subiicite eam, et dominamini piscibus maris, et volatilibus coeli, et universis animantibus, quae moventur super terram†.

* c. 8, 17. 9, 1. † Sap. 9, 2.

29. Dixitque Deus: Ecce! dedi vobis omnem herbam afferentem semen super terram, et universa ligna, quae habent in semetipsis semen generis sui*, ut sint vobis in escam;

* c. 9, 3.

30. et cunctis animantibus terrae, omniique volucris coeli, et universis

quae moventur in terra, et in quibus est anima vivens, ut habeant ad vescendum. Et factum est ita.

31. *Viditque Deus cuncta, quae fecerat, et erant valde bona. Et factum est vespere et mane dies sextus.

* Eccl. 39, 21. Marc. 7, 37. 1 Tim. 4, 4. Jac. 1, 17.

CAP. II.

Deus completo sex diebus opificio, scriptum benedixit: hominem in Paradisum variis arboribus fructiferis, ac fluminibus insignitum posuit; cui Evam ex ipsius costa in adiutorium formavit.

1. Igitur perfecti sunt coeli et terra, et omnis ornatus eorum.

2. Complevitque* Deus die septimo opus suum, quod fecerat; et† requievit die septimo ab universo opere quod patrarat.

* Exod. 10, 11. † Exod. 20, 11. 31, 17. Deut. 5, 14. Jes. 40, 28. Hebr. 4, 4.

3. Et benedixit diei septimo, et sanctificavit* illum; quia in ipso cessaverat ab omni opere suo, quod creavit Deus ut faceret.

* Exod. 20, 8.

4. Istaе sunt generationes coeli et terrae, quando creata sunt. In die quo fecit Dominus Deus coelum et terram,

5. et omne virgultum agri, antequam oriretur in terra, omnemque herbam regionis, priusquam germinaret; non enim pluerat Dominus Deus super terram; et homo non erat, qui operaretur terram.

6. Sed fons ascendebat e terra, irrigans universam superficiem terrae.

7. Formavit igitur Dominus Deus hominem de limo terrae; et inspiravit in faciem eius spiraculum vitae; et* factus est homo in animam viventem.

* 1 Cor. 15, 45. 47. Job. 10, 9.

8. Plantaverat autem Dominus Deus Paradisum voluptatis a principio; in quo posuit hominem, quem formaverat.

9. Produxitque Dominus Deus de humo omne lignum pulchrum visu, et ad vescendum suave; lignum etiam vitae in medio paradisi, lignumque scientiae boni et mali*.

* c. 3, 22.

10. Et fluvius egrediebatur de loco voluptatis, ad irrigandum paradisu[m], qui inde dividitur in quatuor capita.

11. Nomen * uni Phison; ipse est qui circuit omnem terram Hevilath, ubi nascitur aurum.

* Eccl. 24, 35.

12. Et aurum terrae illius optimum est; ibi invenitur odellium, et lapis onychinus.

13. Et nomen fluvii secundi Gehon; ipse est qui circumit omnem terram Aethiopiae.

14. Nomen vero fluminis tertii, Tygris; ipse vadit contra Assyrios. Fluvius autem quartus, ipse est Euphrates.

15. Tulit ergo Dominus Deus hominem, et posuit eum in paradiso voluptatis, ut operaretur et custodiret illum.

16. Praecepitque ei dicens: Ex omni ligno paradisi comede;

17. de ligno autem scientiae boni et mali ne comedas. In quocumque enim die comederis ex eo, morte morieris.

18. Dixit quoque Dominus Deus: Non est bonum, esse hominem solum; faciamus ei adiutorium simile sibi*.

* 1 Cor. 11, 9.

19. Formatis* igitur Dominus Deus de humo cunctis animantibus terrae, et universis volatilibus coeli, adduxit ea ad Adam, ut videret quid vocaret ea†; omne enim quod vocavit Adam animae viventis, ipsum est nomen eius.

* c. 1, 20. sqq. † Ps. 147, 4.

20. Appellavitque Adam nominibus suis cuncta animantia, et universa volatilia coeli, et omnes bestias terrae; Adae vero non inveniebatur adiutor similis eius.

21. Immisit ergo Dominus Deus soporem in Adam; cumque obdormisset, tulit unam de costis eius, et replevit carnem pro ea.

22. Et aedificavit Dominus Deus costam, quam tulerat de Adam, in mulierem; et adduxit eam ad Adam*.

* 1 Cor. 11, 8. 1 Tim. 2, 13.

23. Dixitque Adam*: Hoc nunc os ex ossibus meis, et caro de carne

mea; haec vocabitur Virago, quoniam de viro sumpta est.

* 1 Cor. 11, 9. Eph. 5, 28. 31.

24. *Quamobrem relinquet homo patrem suum, et matrem, et adhaerebit uxori suae†; et erunt duo in carne una.

* Matth. 19, 5. Marc. 10, 7. Eph. 5, 31. † 1 Cor. 6, 16.

25. Erat autem uterque nudus*, Adam scilicet et uxor eius; et non erubescabant.

* c. 3, 7. sqq.

CAP. III.

Serpentis astutia; primi parentes Dei praeceptum transgrediuntur; atque indicta singulis poena, et paradiso pelluntur.

1. Sed et serpens erat callidior cunctis animantibus terrae, quae fecerat Dominus Deus. Qui dixit ad mulierem: Cur praecepit vobis Deus, ut non comederetis de omni ligno paradisi*?

* 1 Cor. 11, 3. 1 Tim. 2, 14.

2. Cui respondit mulier: De fructu lignorum, quae sunt in paradiso, vescimur*;

* c. 2, 16.

3. de fructu vero ligni, quod est in medio paradisi, praecepit nobis Deus, ne comederemus; et ne tangeremus illud, ne forte moriamur*.

* c. 2, 17.

4. Dixit autem serpens ad mulierem*: Nequaquam morte moriemini†;

* 2 Cor. 11, 3. † Joh. 8, 44.

5. scit enim Deus, quod in quocumque die comederitis ex eo, aperientur oculi vestri; et eritis sicut dii, scientes bonum et malum.

6. Vidit igitur mulier*, quod bonum esset lignum ad vescendum, et pulchrum oculis, aspectuque delectabile: et tulit de fructu illius, et† comedit; deditque viro suo, qui comedit.

* Jac. 1, 14. † Eccl. 25, 33. 1 Tim. 2, 14.

7. Et aperti sunt oculi amborum. Cumque cognovissent se esse nudos*, consuerunt folia ficus, et fecerunt sibi perizomata.

* c. 2, 25.

8. Et cum audissent vocem Domini Dei deambulantis in paradiso ad auram post meridiem, abscondit se Adam et uxor eius a facie Domini Dei in medio ligni paradisi.

הַחַיִּים בְּתוֹךְ הָעֵץ וַיֵּץ הַבֶּשֶׂת טוֹב וַיִּבְרָא מִצֶּדֶן לַחֲשֹׁקוֹת י
 אֶת־הָעֵץ וּמִשָּׁם יִפְלֹד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רִאשִׁים׃ שָׁם הָאָדָם פִּישָׁן 11
 הָיָא הַסֹּבֵב אֶת פְּלִאָרֶץ הַחַיִּים וְהָיָה שָׁם הַחֹבֵב׃ וְהָיָה הָאָרֶץ 12
 הַחַיִּים טוֹב שָׁם הַפְּלִלָה וְאֵכָן הַשִּׁחָם׃ וְשִׁחַ הַנֶּחֱרֵר הַשָּׁנִי יִחְוֹן הָיָא 13
 הַסֹּבֵב אֶת פְּלִאָרֶץ פּוֹשֵׁ׃ וְשִׁחַ הַנֶּחֱרֵר הַשְּׁלִישִׁי תִּקְלָל הָיָא הַחֹלֵף׃ 14
 קָדַמַת אֲשׁוּר וְהַנֶּחֱרֵר הַרְבִּיעִי הָיָא פָּרַח׃ וַיִּקַּח יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־ 15
 הָאָדָם וַיַּנְחֵהוּ בְּגִן־עֵדֶן לְעִבְדָּהּ וּלְשָׁמְרָהּ׃ וַיִּצְוֵה יְהוָה אֱלֹהִים עַל־ 16
 הָאָדָם לֵאמֹר מִכָּל עֵץ־הָעֵדֶן אָכַל תֹּאכַל׃ וּמִעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע לֹא 17
 תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים 18
 לְאִשָּׁה חַיִּית הָאָדָם לְבָדָהּ אֶנְשִׁי־חֶלְוָה עֶזֶר כְּגִגְדּוֹ׃ וַיִּצְרֵהּ יְהוָה אֱלֹהִים 19
 מִן־הָאָדָמָה פְּלִי־חַיִּית הַשָּׂדֶה וְאֵל פְּלִי־עוֹב הַשָּׂמָיִם וַיִּבְא אֶל־הָאָדָם 20
 לְרִאוֹת מִה־יִּקְרָא־לָהּ וְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא־לָהּ הָאָדָם נָפֶשׁ חַיָּה הָיָא 21
 שְׁמִי׃ וַיִּקְרָא הָאָדָם שְׁמֹת לְכָל־הַבְּהֵמָה וּלְעוֹב הַשָּׂמָיִם וּלְכָל חַיָּה 22
 הַשָּׂדֶה וּלְאָדָם לֹא־מָצָא עֶזֶר כְּגִגְדּוֹ׃ וַיִּפְלֵי יְהוָה אֱלֹהִים׃ וַתִּרְהַמָּה 23
 עַל־הָאָדָם וַיִּשָּׁן וַיִּקַּח אֶחָת מִצִּלְעֹתָיו וַיִּסְגֶּר בָּשָׂר חַתָּמָה׃ וַיִּבֶן 24
 יְהוָה אֱלֹהִים׃ אֶת־הַצִּלְעַת אֲשֶׁר־לָקַח מִן־הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיִּבְרָא אֶל־ 25
 הָאָדָם׃ וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הִפְעַם עֵצָם מַעֲצָמִי וְכַטֹּר מִבְּשָׁרִי לְזֹאת 26
 יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לְקָחָהּ־זֹאת׃ עַל־כֵּן יַעֲזֹב־אִישׁ אֶת־אָבִיו וְאֶת־ 27
 אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד׃ וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִּים הָאָדָם 28
 וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יָרְעוּ׃

ג

CAP. III. ג

וַחֲנָחַשׁ חַיָּה עָרוֹם מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר א
 אֶל־הָאִשָּׁה אַה כִּי־אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלִי מִכָּל עֵץ הָעֵדֶן׃ וַתֹּאמֶר 2
 הָאִשָּׁה אֶל־חֲנָחַשׁ מִסְּרִי עֵץ־הָעֵדֶן נֹאכַל׃ וּמִסְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ־ 3
 הָעֵץ אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְעוּ בוֹ פֶּן־תָּמָתוּן׃ וַיֹּאמֶר 4
 חֲנָחַשׁ אֶל־הָאִשָּׁה לֹא־מוֹת תָּמָתוּן׃ כִּי יָדַע אֱלֹהִים כִּי בְיוֹם אֲכָלְכֶם 5
 מִמֶּנּוּ וַנִּפְקְחוּ עֵינֵיכֶם וְהָיִיתֶם כָּאֱלֹהִים יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע׃ וַתֹּרֶא הָאִשָּׁה 6
 כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֹאכָל וְכִי תִאֲוָה־הָיָא לְעֵינֵיהֶם וַנִּחְמַד הָעֵץ לַחֲשֹׁפִיל 7
 וַתִּקַּח מִסְּרִי וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם־לְאִשָּׁה עִמָּה וַיֹּאכְלוּ׃ וַתִּפְקְחוּהָ עֵינֵי 8
 שְׁנֵיהֶם וַיִּדְעוּ כִּי עֲרוּמִם הֵם וַיִּתְּסְרוּ עֲלֵהם תְּאֵנָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חִגְרֹת׃ 9
 וַיִּשְׁמְעוּ אֶת־קוֹל יְהוָה אֱלֹהִים מִתְּהֵבָה בְּעֵן לְרוּחַ הַיּוֹם וַיִּתְּחַבֵּא 10
 הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הָעֵדֶן׃ וַיִּקְרָא יְהוָה אֱלֹהִים 11

י אֶל-הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אֲנִיכָּה: וַיֹּאמֶר אֶת-קִלְכֶּךָ שָׂמַעְתִּי בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהִים
 11 עֵרֹם אָנֹכִי וְאֶחָבָא: וַיֹּאמֶר מִי הָעֵרֹם לָךְ כִּי עֵרֹם אָתָּה הַמִּן-חֲדָעַן
 12 אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵבֵלְתִּי אֶכְלֵמִמֶּנִּי אֲכַלְתָּ: וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר
 13 נָתַתָּה עִמָּדִי הִוא נִהְיָה-לִּי מִן-חֲדָעַן וְאָכַל: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים
 14 לָאִשָּׁה מַה-נָּתַת עֵשִׂית וְהִלַּחְתְּ הָאִשָּׁה הַחַשֵּׁשׁ הַשְּׂוֹאֵר וְאָכַל: וַיֹּאמֶר
 יְהוָה אֱלֹהִים אֶל-הַחַשֵּׁשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹאת אֲרוּרָה אַתָּה מִכָּל-חַבְרֹהָה
 טו וּמִכָּל חַיַּת הָעֲשֵׂרָה עַל-כֵּן תֵּלֶךְ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל-יְמֵי חַיֶּיךָ: וַיִּצְרָה
 אִשִּׁית בִּרְנָה וּבִין הָאִשָּׁה וּבִין זֶרַעָהּ וּבִין זֶרַעָהּ הִוא וְשׂוֹפֶתָהּ לֹאֵשׁ
 16 וְאָתָּה תְשׂוּפֶנִּי עֵקֶב: ס אֶל-הָאִשָּׁה אָמַר חֲרֹבָה אֲרֹבָה
 עֲצָבוֹנָה וְחֲרָלָהּ בַּעֲצָב תֵּלְדִי בָנִים וְאֶל-אִשְׁתְּךָ תְשׂוּקָתְךָ וְהִוא וּמִשְׁלַל-
 17 בָּהּ: ס וְלָאָדָם אָמַר כִּי שָׂמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ וְתֹאכַל מִן-
 חֲדָעַן אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנִּי אֲרוּרָה הָאָדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ
 18 בַּעֲבוּרֶךָ תֹּאכַלְנָה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ: וְקוֹץ וְדִרְבָּר תַּצְמִיחַ לָךְ וְאֲכַלְתָּ
 19 אֶת-עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה: בֹּעֶזֶת אִשְׁתְּךָ תֹּאכַל לָחֶם עִדְ שׂוֹבֵל אֶל-הָאָדָמָה כִּי
 כ מִמֶּנִּי לָקַחְתָּ כִּי-עָפָר אָתָּה וְאֶל-עָפָר תָּשׁוּב: וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם
 21 אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי הִוא הָיְתָה אִם כָּל-חַי: וַיַּעַשׂ יְהוָה אֱלֹהִים לָאָדָם
 22 וְלָאִשְׁתּוֹ כִּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם: פ וַיֹּאמְרוּ יְהוָה אֱלֹהִים הֵן
 הָאָדָם הָיָה בְּאֶתֶר מִמֶּנִּי לְדַעַת טוֹב וְרָע וְעָתָה פְּנוּ-שִׁלַח יָדוֹ וְלָקַח
 23 גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וְהָיָה לְעֵלִם: וַיִּשְׁלַחֵהוּ יְהוָה אֱלֹהִים מִגֶּן-עֵדֶן
 24 לְעַבְדֹּ אֶת-הָאָדָמָה אֲשֶׁר לָקַח מִשָּׁם: וַיִּגְרֹשׁ אֶת-הָאָדָם וַיִּשְׁכַּן מִקְדָּם
 לְגִן-עֵדֶן אֶת-הַכְּרָבִים וְאֵל לַחֵשׁ הַחֹרֵב הַמַּתְהַפֶּכֶת לְשֹׂמֵר אֶת-דֶּרֶךְ
 עֵץ הַחַיִּים: ס

CAP. IV. 7

א וְהָאָדָם יָדַע אֶת-חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת-קַיִן וַיֹּאמֶר
 2 קָנִיתִי אִישׁ אֶת-יְהוָה: וַחֲסֹם לָלֶדֶת אֶת-אָחִיו אֶת-הָבֶל וַיְהִי-הֶבֶל
 3 רֹעֵה צֹאן וְקַיִן הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה: וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי
 4 הָאָדָמָה מִיְּחָה לַיהוָה: וְהָבֶל חִבֵּיא גִם-הִוא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ וּמִחֲלָבֵהֶן
 5 הַיִּשְׁעִי יְהוָה אֶל-הֶבֶל וְאֶל-מִנְחָתוֹ: וְאֶל-קַיִן וְאֶל-מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה
 6 וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָנָיו: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-קַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ
 7 וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ: הֲלוֹא אִם-תֵּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תֵיטִיב לַפֶּתַח
 8 חַטָּאת רֹבֵץ וְאֵלֶיךָ תְשׁוּקָתוֹ וְאַתָּה תִּמְשָׁל-בּוֹ: וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל-הֶבֶל
 9 אָחִיו וַיְהִי בְהִיוֹתָם בַּשָּׂדֶה וַיִּקָּם קַיִן אֶל-הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ: וַיֹּאמֶר

9. Vocavitque Dominus Deus Adam, et dixit ei: Ubi es?

10. Qui ait: Vocem tuam audiavi in paradiso, et timui; eo quod nudus essem, et abscondi me.

11. Cui dixit: Quis enim indicavit tibi, quod nudus esses, nisi quod ex ligno, de quo praeceperam tibi, ne comederes, comedisti?

12. Dixitque Adam: Mulier*, quam dedisti mihi sociam, dedit mihi de ligno, et comedi.

* Eccl. 25, 32.

13. Et dixit Dominus Deus ad mulierem: Quare hoc fecisti? Quae respondit: Serpens decepit me, et comedi.

14. Et ait Dominus Deus ad serpentem: Quia fecisti hoc, maledictus es inter omnia animantia, et bestias terrae; super pectus tuum gradieris, et terram comedes cunctis diebus vitae tuae.

15. Inimicitias ponam inter te et mulierem*, et semen tuum et semen illius; ipsa conteret caput tuum, et tu insidiaberis calcaneo eius.

* Apoc. 12.

16. Mulieri quoque dixit: Multiplicabo aerumnas tuas, et conceptus tuos; in dolore paries filios, et sub viri potestate eris*, et ipse dominabitur tui†.

* 1 Cor. 14, 34. † 1 Tim. 2, 15. 1 Cor. 11, 3. Eph. 5, 22. 1 Petr. 3, 1. sqq.

17. Adae vero dixit: Quia audisti vocem uxoris tuae, et comedisti de ligno, ex quo praeceperam tibi, ne comederes; maledicta terra in opere tuo; in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vitae tuae.

18. Spinās et tribulos germinabit tibi; et comedes herbam terrae.

19. In sudore vultus tui vesceris pane, donec revertaris in terram, de qua sumptus es; quia pulvis es*, et in pulverem reverteris.

* Eccl. 12, 7. 2, 7. 17. Rom. 5, 12. sq.

20. Et vocavit Adam nomen uxoris suae, Heva; eo quod mater esset cunctorum viventium.

21. Fecit quoque Dominus Deus Adae et uxori eius tunicas pelliceas, et induit eos,

22. et ait: Ecce! Adam quasi unus ex nobis factus est, sciens bonum et malum*; nunc ergo ne forte mit-

tat manum suam, etumat etiam de ligno vitae, et comedat, et vivat in aeternum.

* v. 5.

23. Et emisit eum Dominus Deus de paradiso voluptatis, ut operaretur terram, de qua sumptus est*.

* c. 2, 5.

24. Eiecitque Adam; et collocavit ante paradisum voluptatis Cherubim*, et flammeum gladium, atque versatilem, ad custodiendam viam ligni vitae.

* Ezech. 1, 10. sqq. 10, 14. sqq.

CAP. IV.

Impius Caïn pium Abel fratrem occidit; et a Deo punitus, ac profugus vitam agens, Henoch genuit: sed et Adam Seth generavit, cui natus est Enos.

1. Adam vero cognovit uxorem suam Hevam: quae concepit et peperit Caïn, dicens: Possedi hominem per Deum.

2. Rursumque peperit fratrem eius Abel. Fuit autem Abel pastor ovium, et Caïn agricola.

3. Factum est autem post multos dies, ut offerret Caïn de fructibus terrae munera Domino.

4. Abel quoque obtulit de primogenitis gregis sui, et de adipibus eorum; et respexit Dominus ad Abel, et ad munera eius*.

* Hebr. 11, 4.

5. Ad Caïn vero, et ad munera illius non respexit*. Iratusque est Caïn vehementer, et concidit vultus eius.

* Prov. 15, 8.

6. Dixitque Dominus ad eum: Quare iratus es? et cur concidit facies tua?

7. Nonne si bene egeris, recipies; sin autem male, statim in foribus peccatum aderit? Sed sub te erit appetitus eius, et tu dominaberis illius.

8. Dixitque Caïn ad Abel fratrem suum: Egrediamur foras! Cumque essent in agro, consurrexit Caïn adversus fratrem suum Abel, et interfecit eum.

* Sap. 10, 5. Matth. 23, 53. 1 Joh. 3, 12. Judae 1, 11.

9. Et ait Dominus ad Caïn: Ubi

est Abel frater tuus*? Qui respondit: Nescio, num custos fratris mei sum ego?

* Ps. 9, 13.

10. Dixitque ad eum: Quid fecisti? vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra*.

* Hebr. 12, 24.

11. Nunc igitur maledictus eris super terram, quae aperuit os suum, et suscepit sanguinem fratris tui de manu tua.

12. Cum operatus fueris eam, non dabit tibi fructus suos; vagus et profugus eris super terram.

13. Dixitque Caïn ad Dominum: Maior est iniquitas mea, quam ut veniam merear.

14. Ecce! eiicis me hodie a facie terrae, et a facie tua abscondar, et ero vagus et profugus in terra; omnis igitur qui invenerit me, occidet me.

15. Dixitque ei Dominus: Nequaquam ita fiet; sed omnis qui occiderit Caïn, septuplum punietur. Posuitque Dominus Caïn signum, ut non interficeret eum omnis, qui invenisset eum.

16. Egressusque Caïn a facie Domini, habitavit profugus in terra ad orientalem plagam Eden.

17. Cognovit autem Caïn uxorem suam, quae concepit, et peperit Henoch; et aedificavit civitatem, vocavitque nomen eius ex nomine filii sui, Henoch.

18. Porro Henoch genuit Irad, et Irad genuit Maviaël, et Maviaël genuit Mathusaël, et Mathusaël genuit Lamech.

19. Qui accepit duas uxores, nomen uni Ada, et nomen alteri Sella.

20. Genuitque Ada Jabel, qui fuit pater habitantium in tentoriis, atque pastorum.

21. Et nomen fratris eius Jubal; ipse fuit pater canentium cithara et organo.

22. Sella quoque genuit Tubalcain, qui fuit malleator et faber in cuncta opera aeris et ferri. Soror vero Tubalcain, Noëma.

23. Dixitque Lamech uxoribus suis Adae et Sellae: Audite vocem

meam, uxores Lamech, auscultate sermonem meum! quoniam occidi virum in vulnus meum, et adolescentulum in livorem meum*.

* v. 15.

24. Septuplum ultio dabitur de Caïn; de Lamech vero septuagies septies.

25. Cognovit quoque adhuc Adam uxorem suam; et peperit filium, vocavitque nomen eius Seth, dicens: Posuit mihi Deus semen aliud pro Abel, quem occidit Caïn.

26. Sed et Seth natus est filius, quem vocavit Enos; iste coepit invocare nomen Domini.

CAP. V.

Propagatio Adae ac posterorum, annique vitae ipsorum usque ad Noë.

1. Hic est liber generationis Adam. In die, qua creavit Deus hominem*, ad similitudinem Dei fecit illum.

* c. 1, 26. 27. 9, 6. Sap. 2, 24. Eccl. 17, 1.

2. Masculum et feminam creavit eos, et benedixit illis; et vocavit nomen eorum Adam, in die quo creati sunt*.

* c. 1, 27.

3. Vixit autem Adam centum triginta annis; et genuit ad imaginem et similitudinem suam, vocavitque nomen eius Seth*.

* Luc. 3, 38.

4. Et facti sunt dies* Adam, postquam genuit Seth, octingenti anni; genuitque filios et filias.

* 1 Paral. 1, 1.

5. Et factum est omne tempus quod vixit Adam, anni nongenti triginta; et mortuus est.

6. Vixit quoque Seth centum quinque annis; et genuit Enos.

7. Vixitque Seth, postquam genuit Enos, octingentis septem annis; genuitque filios et filias.

8. Et facti sunt omnes dies Seth nongentorum duodecim annorum, et mortuus est.

9. Vixit vero Enos nonaginta annis; et genuit Caïnan.

10. Post cuius ortum vixit octin-

יחזה אל-לֹן אִי הַבֵּל אֶת־הָאָדָמָה וַיֹּאמֶר לֹא יָדַעְתִּי הַשְׁמֵר אֶתִּי אֲנֹכִי:
 וַיֹּאמֶר מִה עֲשִׂיתָ קוֹל דְּמִי אֶת־הָאָדָמָה: וַעֲתָה
 אֲנִי אֶתֶּה מִן־הָאָדָמָה אֲשֶׁר פָּצַתָּה אֶת־פִּיהָ לָקַחַת אֶת־דְּמִי אֶת־הָאָדָמָה
 מִיָּדָה: כִּי תַעֲבֹד אֶת־הָאָדָמָה לֹא־תִסָּקֶה תִת־פָּתָה לָהּ גֵּעַ וְגַד תִּהְיֶה
 בָּאָרֶץ: וַיֹּאמֶר קוֹן אֶל־יְהוָה גָּדוֹל עֹנִי מִנְשׂוֹא: הֵן גִּלְשָׁתָה אֶתִּי
 הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה וּמִפְּנֵיהָ אֶסְתָּר וְחִיתִי גֵעַ וְגַד בָּאָרֶץ וְהָיָה
 כֹּל־מִצְאֵי הַחַגְגִּי: וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוָה לִכֹּן כָּל־חַגְגִּי לִנְיָן שְׂבָעִתִּים וְקָם
 וַיֵּשֶׁם יְהוָה לִנְיָן אוֹת לְבִלְתִּי הַפּוֹת־אֹתוֹ כָּל־מִצְאוֹ: וַיֵּצֵא קוֹן מִלִּפְנֵי
 יְהוָה וַיָּשֶׁב בָּאָרֶץ־נֹד קִדְמַת־עֵדֶן: וַיַּדַּע לִנְיָן אֶת־אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד
 אֶת־הַנֶּזֶד וַיְהִי בִנָּה עֵיר וַיִּקְרָא שֵׁם הָעֵיר כְּשֵׁם בְּנוֹ הַנֶּזֶד: וַיִּגְדֹּל
 לְחִנּוֹךְ אֶת־עֵרֹד וְעֵרֹד וְלָד אֶת־מְחִיאל וּמְחִיאל וְלָד אֶת־
 מְתוּשָׁאֵל וּמְתוּשָׁאֵל וְלָד אֶת־לֶמֶךְ: וַיִּפְתָּח־לוֹ לִמָּדָה שְׁתֵּי נָשִׁים שֵׁם
 הָאֶחָת עֵדָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית צִלְחָה: וַתֵּלֶד עֵדָה אֶת־רֵבֶל הוּא הָיָה אָבִי
 יִשָּׁב אֶחָד וּמִקְנָה: וְשֵׁם אֶתִּי יוֹבֵל הוּא הָיָה אָבִי כָל־חַפְשֵׁי כְּנָז
 וְעִיבָב: וְצִלְחָה גַם־הָיָה וַיֵּלֶד אֶת־תּוֹבֵל לִנְיָן לִשְׁשׁ כָּל־חַרֶּשׁ וְחַשָּׁת
 זִבְרִיָל וְאַתּוֹת תּוֹבֵל־קוֹן נִצְמָה: וַיֹּאמֶר לִמָּדָה לְנָשָׁיו עֵדָה וְצִלְחָה שְׂמֵעַן
 קוֹלִי נָשִׁי לִמָּדָה הָאֵזָנָה אִמְרָתִי כִּי אִישׁ חֲרָגְתִּי לִפְעָצִי וַיֵּלֶד לַחֲבֵרָתִי:
 כִּי שְׂבָעִתִּים וְקָם־קוֹן וּלְמָדָה שְׂבָעִים וְשִׁבְעָה: וַיַּדַּע אָדָם עוֹלָם אֶת־
 אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד לָהּ וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שֵׁת כִּי שֵׁת־לִי אֱלֹהִים זָרַע אֲחֵר
 תַּחַת הַבֵּל כִּי הָרָגוּ קוֹן: וּלְשֵׁת גַּם־הָיָה וְלָד־לָהּ וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ
 אֲנֹשׁ אֵז הַחַיִל לְקָרָא בְּשֵׁם יְהוָה:

ס

ה CAP. V.

זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרָא אֱלֹהִים אָדָם בְּדִמּוּת אֱלֹהִים עָשָׂה א
 אֹתוֹ: זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָאם וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמָם אָדָם בְּיוֹם
 הַבְּרָאָם: וַיִּתֵּי אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה שָׁנָה וַיּוֹלֶד בְּדִמּוּתוֹ בְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא
 אֶת־שְׁמוֹ שֵׁת: וַיְהִי וּבְמִירָאָם אֶת־חֵרִי הוֹלִידוֹ אֶת־שֵׁת שְׂמֹנֶה מֵאֹת
 שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: וַיְהִי וּבְמִירָאָם אֶת־חֵרִי הוֹלִידוֹ אֶת־שֵׁת שְׂמֹנֶה מֵאֹת
 שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיָּמָת: ס וַיִּתֵּי־שֵׁת חֲמֵשׁ שָׁנִים וּמֵאֹת
 שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־אֲנֹשׁ: וַיִּתֵּי־שֵׁת אֶת־חֵרִי הוֹלִידוֹ אֶת־אֲנֹשׁ שְׁבַע שָׁנִים
 וּשְׂמֹנֶה מֵאֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: וַיְהִי וּבְמִירָאָם אֶת־שֵׁת שְׁתֵּים
 עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַתֵּשֶׁע מֵאֹת שָׁנָה וַיָּמָת: ס וַיִּתֵּי אֲנֹשׁ חֲמֵשִׁים
 שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־קִינָן: וַיִּתֵּי אֲנֹשׁ אֶת־חֵרִי הוֹלִידוֹ אֶת־קִינָן חֲמֵשׁ י

- 11 וַיְהִי כִּשְׁנֵי שָׁנָה וַיִּשְׁמְנָה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: וַיְהִי כִּלְדָּמִי
 12 אָזֻשׁ חֲמֵשׁ שָׁנִים וַתֵּשֶׁב מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: ס וַיְהִי כִּינָן
 13 שְׁבָעִים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־מֶהֱלֵלָאֵל: וַיְהִי כִּינָן אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־
 14 מֶהֱלֵלָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיִּשְׁמְנָה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: וַיְהִי
 טו כִּלְדָּמִי כִּינָן עָשָׂר שָׁנִים וַתֵּשֶׁב מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: ס וַיְהִי
 16 מֶהֱלֵלָאֵל חֲמֵשׁ שָׁנִים וְשָׁשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־יֶרֶד: וַיְהִי כִּינָן מֶהֱלֵלָאֵל
 אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־יֶרֶד שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיִּשְׁמְנָה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים
 17 וּבָנוֹת: וַיְהִי כִּלְדָּמִי מֶהֱלֵלָאֵל חֲמֵשׁ וְחָשְׁרִים שָׁנָה וַיִּשְׁמְנָה מֵאוֹת
 18 שָׁנָה וַיָּמָת: ס וַיְהִי־יֶרֶד שְׁתַּיִם וְשָׁשִׁים שָׁנָה וַיָּמָת שָׁנָה וַיּוֹלֶד
 19 וַיּוֹלֶד אֶת־חֲנוּךְ: וַיְהִי־יֶרֶד אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־חֲנוּךְ שְׁמֹנֶה מֵאוֹת
 כ שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: וַיְהִי כִּלְדָּמִי־יֶרֶד שְׁתַּיִם וְשָׁשִׁים שָׁנָה
 21 וַתֵּשֶׁב מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: ס וַיְהִי חֲנוּךְ חֲמֵשׁ וְשָׁשִׁים
 22 שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־מֶתוּשֶׁלַח: וַיְהִי־חֲנוּךְ אֶת־הָאֱלֹהִים אַחֲרֵי
 23 הוֹלִידוֹ אֶת־מֶתוּשֶׁלַח שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: וַיְהִי כִּלְדָּמִי
 24 יֶמֶי חֲנוּךְ חֲמֵשׁ וְשָׁשִׁים שָׁנָה וְשָׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה: וַיְהִי־חֲנוּךְ אֶת־
 כה הָאֱלֹהִים וַאֲרִבְנֵי כִּי־לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים: ס וַיְהִי מֶתוּשֶׁלַח
 26 שְׁבַע וְשָׁמְנִים שָׁנָה וַיָּמָת שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־לָמֶךְ: וַיְהִי מֶתוּשֶׁלַח אַחֲרֵי
 הוֹלִידוֹ אֶת־לָמֶךְ שְׁתַּיִם וְשָׁמְנִים שָׁנָה וְשָׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים
 27 וּבָנוֹת: וַיְהִי כִּלְדָּמִי מֶתוּשֶׁלַח תֵּשַׁע וְשָׁשִׁים שָׁנָה וַתֵּשֶׁב מֵאוֹת שָׁנָה
 28 וַיָּמָת: ס וַיְהִי־לָמֶךְ שְׁתַּיִם וְשָׁמְנִים שָׁנָה וַיָּמָת שָׁנָה וַיּוֹלֶד
 29 וַיּוֹלֶד בֶּן: וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ נֹחַ לֵאמֹר זֶה יִנְחַמְנִי מִכָּל־שְׁנוֹי וּמִכָּל־צָרוֹ
 ל יִדְּיֵנו מִן־הָהָרָאֲמָה אֲשֶׁר אֵרָאָה יְהוָה: וַיְהִי־לָמֶךְ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־
 31 נֹחַ חֲמֵשׁ וְחָשְׁרִים שָׁנָה וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: וַיְהִי
 כִּלְדָּמִי־לָמֶךְ שְׁבַע וְשָׁבַע שָׁנָה וְשָׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: ס
 32 וַיְהִי־נֹחַ כִּי־חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד נֹחַ אֶת־שֵׁם אֶת־חָם וְאֶת־יָפֶת:

CAP. VI. ו

ו

- 2 א וַיְהִי כִּי־הִחַל הָאָדָם לָרֹב עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה וּבָנוֹת וָלָדוּ לָהֶם: וַיֵּרָא
 בְּכִי־הָאֱלֹהִים אֶת־בָּנוֹת הָאָדָם כִּי טָבוֹת הָיָה וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכָּל
 3 אֲשֶׁר בָּחָרוּ: וַיֹּאמֶר יְהוָה לֹא־יִלְדוּ רִיתִי בָאָדָם לְעֹלָם בְּשָׁשֶׁם הָיָה
 4 בָשָׂר וַחֲדָיו תִּמְיוּ מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה: הִנֵּנִי עֹשֶׂה חֲדָרַי בְּתָמִים הָחֵם
 וְגַם אֶחֱרִי־כֵן אֲשֶׁר רָבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶל־בָּנוֹת הָאָדָם וַיִּלְדוּ לָהֶם
 ה הַחֲמָה הַנִּבְרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם אֲנֹשִׁי הַשָּׁמַיִם: פ וַיִּקְרָא יְהוָה

gentis quindecim annis; et genuit filios et filias.

11. Factique sunt omnes dies Enos nongenti quinque anni; et mortuus est.

12. Vixit quoque Caïnan septuaginta annis; et genuit Malaleel.

13. Et vixit Caïnan, postquam genuit Malaleel, octingentis quadraginta annis; genuitque filios et filias.

14. Et facti sunt omnes dies Caïnan nongenti decem anni; et mortuus est.

15. Vixit autem Malaleel sexaginta quinque annis; et genuit Iared.

16. Et vixit Malaleel, postquam genuit Iared, octingentis triginta annis; et genuit filios et filias.

17. Et facti sunt omnes dies Malaleel octingenti nonaginta quinque anni; et mortuus est.

18. Vixitque Iared centum sexaginta duobus annis; et genuit Henoch.

19. Et vixit Iared, postquam genuit Henoch, octingentis annis; et genuit filios et filias.

20. Et facti sunt omnes dies Iared nongenti sexaginta duo anni; et mortuus est.

21. Porro Henoch* vixit sexaginta quinque annis; et genuit Mathusalam.

* Eccl. 44, 16. Hebr. 11, 5.

22. Et ambulavit Henoch cum Deo; et vixit, postquam genuit Mathusalam, trecentis annis; et genuit filios et filias.

23. Et facti sunt omnes dies Henoch trecenti sexaginta quinque anni.

24. Ambulavitque cum Deo, et non apparuit; quia tulit eum Deus*.

* Eccl. 44, 16. 40, 16. Hebr. 11, 5.
Jes. 57, 1. 2.

25. Vixit quoque Mathusala centum octoginta septem annis; et genuit Lamech.

26. Et vixit Mathusala, postquam genuit Lamech, septingentis octo-

ginta duobus annis; et genuit filios et filias.

27. Et facti sunt omnes dies Mathusala nongenti sexaginta novem anni; et mortuus est.

28. Vixit autem Lamech centum octoginta duobus annis; et genuit filium;

29. vocavitque nomen eius Noë, dicens: Iste consolabitur nos ab operibus et laboribus manuum nostrarum in terra, cui maledixit Dominus*.

* c. 3, 17.

30. Vixitque Lamech, postquam genuit Noë, quingentis nonaginta quinque annis; et genuit filios et filias.

31. Et facti sunt omnes dies Lamech septingenti septuaginta septem anni; et mortuus est. Noë vero cum quingentorum esset annorum; genuit Sem, Cham, et Iapheth.

CAP. VI.

Hominis peccata fuere diluvii causa: Noë tamen iustus inventus est, cui arca fabricanda mandatur, in qua ipse et cunctorum animantium genera servantur.

1. Cumque coepissent homines multiplicari super terram, et filias procreassent;

2. videntes filii Dei filias hominum, quod essent pulchrae; acceperunt sibi uxores ex omnibus, quas elegerant.

3. Dixitque Deus: Non permanebit spiritus meus in homine in aeternum*, quia caro est; eruntque dies illius centum viginti annorum†.

* Act. 7, 51. † 2 Petr. 3, 9.

4. Gigantes autem erant super terram in diebus illis. Postquam enim ingressi sunt filii Dei ad filias hominum, illaeque genuerunt; isti sunt potentes a saeculo viri famosi*.

* c. 10, 8. Bar. 3, 26. Amos 2, 9.
Sap. 14, 6. Eccl. 16, 8.

5. Videns autem Deus, quod mul-

ta malitia hominum esset in terra; et* cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore,

c. 8, 21. Matth. 15, 19.

6. poenituit eum*, quod hominem fecisset in terra. Et tactus dolore cordis intrinsecus,

* 1 Reg. 15, 29.

7. delebo, inquit, hominem, quem creavi, a facie terrae, ab homine usque ad animantia, a reptili usque ad volucres coeli; poenitet enim me fecisse eos.

8. Noë vero invenit gratiam coram Domino.

9. Hae sunt generationes Noë*: Noë vir iustus atque perfectus fuit in generationibus suis, cum Deo ambulavit.

* c. 5, 22. Eccl. 44, 17.

10. Et genuit tres filios, Sem, Cham, et Iapheth.

11. Corrupta est autem terra coram Deo, et repleta est iniquitate.

12. Cumque vidisset Deus terram esse corruptam (omnis quippe caro corruerat viam suam super terram),

13. dixit ad Noë: Finis universae carnis venit coram me; repleta est terra iniquitate a facie eorum, et ego disperdam eos cum terra*.

* Eccl. 40, 10. 1 Petr. 3, 20.
2 Petr. 2, 5.

14. Fac tibi arcam de lignis laevigatis; mansiunculas in arca facies, et bitumine lines intrinsecus et extrinsecus.

15. Et sic facies eam: Trecentorum cubitorum erit longitudo arcae, quinquaginta cubitorum latitudo, et triginta cubitorum altitudo illius.

16. Fenestram in arca facies, et in cubito consummabis summitatem eius; ostium autem arcae pones ex latere; deorsum, coenacula, et tri-stega facies in ea.

17. Ecce! ego adducam aquas diluvii super terram, ut interficiam omnem carnem, in qua spiritus vitae est subter coelum; universa quae in terra sunt, consumentur.

18. Ponamque foedus meum tecum; et ingredieres arcam tu et filii tui, uxor tua, et uxores filiorum tuorum, tecum.

19. Et ex cunctis animantibus universae carnis bina induces in arcam; ut vivat tecum, masculini sexus et femini.

20. De volucribus iuxta genus suum, et de iumentis in genere suo, et ex omni reptili terrae secundum genus suum; bina de omnibus ingredientur tecum, ut possint vivere.

21. Tolles igitur tecum ex omnibus escis, quae mandi possunt, et comportabis apud te; et erunt tibi, quam illis in cibum.

22. Fecit igitur Noë omnia, quae praeceperat illi Deus*.

* Hebr. 11, 7. 1 Petr. 3, 20.

CAP. VII.

Ingresso Noë cum suis in arcam, statim aqua omnium montium cacumina 150 diebus superavit, reliquaque animantia submersit.

1. Dixitque Dominus ad eum: Ingredere tu, et omnis domus tua, in arcam; te enim* vidi iustum coram me in generatione hac.

* c. 6, 9. Hebr. 11, 7. 2 Petr. 2, 5.

2. Ex omnibus animantibus mundis tolle septena et septena, masculum et feminam; de animantibus vero immundis duo et duo, masculum et feminam.

3. Sed et de volatilibus coeli septena et septena, masculum et feminam; ut salvetur semen super faciem universae terrae.

4. Adhuc enim, et post dies septem ego pluam super terram quadraginta diebus et quadraginta noctibus; et delebo omnem substantiam, quam feci, de superficie terrae.

5. Fecit ergo Noë omnia, quae mandaverat ei Dominus.

6. Eratque sexcentorum annorum,

כִּי רָבָה רַעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ וּכְלִי-יָצָל מִחֲשַׁבְתּוֹ לָבוֹ רַק רָע כָּל-הַיּוֹבִב׃
 וַיִּחְשְׁבוּ וַיִּהְיֶה כִּי-עָשְׂתָה אֶת-הָאָדָם בָּאָרֶץ וַיִּחַצְצֻב אֶל-לִבּוֹ׃ וַיֹּאמֶר 6
 יְהוָה אֲמַלְחָה אֶת-הָאָדָם אֲשֶׁר-בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה בָּאָדָם
 עַד-בְּהֵמָה עַד-רֶמֶשׂ וְעַד-עוֹף הַשָּׁמַיִם כִּי נִתְמַתִּי כִּי עָשִׂיתָם׃ וְנָתַתְּ מַצָּא 8
 חֵן בְּעֵינֵי יְהוָה׃

פ פ פ ב 2

אָמַר הַלֵּלֶנָת נָתַתְּ אִישׁ צַדִּיק הַמֵּים הָרַת בְּדוּרָתוֹ אֶת-הָאֱלֹהִים 9
 הַתְּחַלְּקֶה-נָח׃ וַיּוֹלֵד נָח שְׁלֹשָׁה בָנִים אֶת-שֵׁם אֶת-חָם וְאֶת-יִפְתָּה׃ י
 וַתִּשְׁתַּח הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים וַתִּפְלֹא הָאָרֶץ חָמָס׃ וַיֵּרָא אֱלֹהִים 11
 אֶת-הָאָרֶץ וַהֲגָה נִשְׁתַּחֲתָה כִּי-הִשְׁחִית כָּל-בָּשָׂר אֶת-דֶּרְכָּו עַל-הָאָרֶץ׃ 12
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קֹץ כָּל-בָּשָׂר בָּא לְפָנַי כִּי-מָלְאָה 13
 הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם וַהֲנִנִּי מִשְׁחִיתָם אֶת-הָאָרֶץ׃ עֲשֵׂה לָּךְ תִּבְתָּ 14
 צִצְרִגָּפָר קָזִים תַּעֲשֶׂה אֶת-הַתֵּבָה וְכִפַּרְתָּ אֹתָהּ מִבֵּית וּמִחוּץ בַּכֹּפֶר׃
 וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה אֹתָהּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַמָּה אֹרֶךְ הַתֵּבָה חֲמִשִּׁים אַמָּה 15
 רָחְבָּהּ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתָהּ׃ צִחֲרוּ תַעֲשֶׂה תִבְתָּהּ וְאֶל-אַמָּה תִּכְסֶּנָּה 16
 מִלְמַעְלָה וּפְתָח הַתֵּבָה בַּצִּדָּה תִּשְׂוּם הַחֲתִימִים שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים תַּעֲשֶׂה׃
 וְאֵלֵי הַנִּנִּי מִבֵּיא אֶת-הַמִּבּוֹל מַיִם עַל-הָאָרֶץ לְשָׁתַח כָּל-בָּשָׂר אֲשֶׁר- 17
 בּוֹ רוּחַ חַיִּים מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם כָּל אֲשֶׁר-בָּאָרֶץ יִגוּעַ׃ וַהֲקַמְתִּי אֶת- 18
 בְּרִיתִי אִתְּךָ וּבֵאתִי אֶל-הַתֵּבָה אִתָּהּ וּבְנֶיךָ יֵאֻשְׁתָּךְ וְיִשְׁרֵי-בְנֶיךָ אִתְּךָ׃
 וּמִכָּל-חַיֵּי הַבָּשָׂר שְׁנַיִם מִכָּל חַיֵּי הַבָּשָׂר אֶל-הַתֵּבָה לְהַחְיֹת אִתְּךָ 19
 זָכָר וּנְקֵבָה יִהְיֶה׃ מִדְּעוֹף לְמִינֵהוּ וּמִן-הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ מִכָּל רֶמֶשׂ 20
 הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ שְׁנַיִם מִכָּל זָכָר וְאִתָּהּ לְהַחְיֹת׃ וְאִתָּהּ קַח-לָךְ 21
 מִכָּל-מֵאֻכָּל אֲשֶׁר יֹאכֵל וְאֶסְפַּת אֵלֶיךָ וַיְהִי לָךְ וְלָהֶם לְאֹכְלָהּ׃ וַיַּעַשׂ 22
 נֹחַ כָּכָל אֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים כֹּן עָשָׂה׃

CAP. VII. ז

וַיֹּאמֶר יְהוָה לְנֹחַ בֹּא-אַתָּה וְכָל-בֵּיתְךָ אֶל-הַתֵּבָה כִּי-אַתָּה זָכָרִית 1
 צִדִּיק לִפְנֵי בְּהוֹר הַחַיִּים׃ מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה תִּקַּח-לָךְ שְׁבָעָה 2
 שְׁבָעָה אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ וּמִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהוֹרָה הִוא שְׁנַיִם אִישׁ
 וְאִשְׁתּוֹ׃ גַּם-מִדְּעוֹף הַשָּׁמַיִם שְׁבָעָה שְׁבָעָה זָכָר וּנְקֵבָה לְחַיֹּת זָרַע עַל- 3
 פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ׃ כִּי לְיָמִים עוֹד שְׁבָעָה אֶנֹכִי מִמֶּטֶר עַל-הָאָרֶץ 4
 אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וּמַחֲיִיתִי אֶת-כָּל-הַחַיִּים אֲשֶׁר עָלִיתִי 5
 מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ וַיַּעַשׂ נֹחַ כָּכָל אֲשֶׁר-צִוָּהוּ יְהוָה׃ וְנָתַתְּ בֶן-שָׁשׁ 6

7 מאות שנה והמבול הזה מים על-הארץ: ויבא נח ובניו ואשתו
8 ונשי-בניו אתו אל-התבה מפני מר המבול: מן-הבהמה הטהורה
ומן-הבהמה אשר איננה טהרה ומן-העוף וכל אשר-רמש על-
9 האדמה: שנים שנים באו אל-נח אל-התבה זכר ונקבה כאשר צוה
י אלהים אחי-נח: ויהי לשבעת הימים ומר המבול היה על-הארץ:
11 בשנת שש-מאות שנה לחי-נח בחדש השלישי בשבעה-עשר יום לחודש
ביום הזה נבקעו כל-מעיינות תהום רבה וארבת השמים נפתחו:
12 ויהי הגשם על-הארץ ארבעים יום וארבעים לילה: בעצם היום
13 הזה בא נח ושם-והם ויפת בני-נח ואשת נח ושלשת נשי-בניו
14 אתם אל-התבה: חמה וכל-החיה למינה וכל-הבהמה למינה וכל-
הרמש הרמש על-הארץ למינהו וכל-העוף למינהו כל צפור כל-
טו פנה: ויבאו אל-נח אל-התבה שנים שנים מכל-הבשר אשר-בו
16 רוח חיים: והבאים זכר ונקבה מכל-בשר באו כאשר צוה אלה
17 אלהים ויסגר יהוה בעדו: ויהי המבול ארבעים יום על-הארץ
18 וירבו המים וישאו את-התבה והרם מעל הארץ: ויגברו המים
19 וירבו מאד על-הארץ ותלה התבה על-פני המים: והמים גברו מאד
מאד על-הארץ ויכסו כל-ההרים הגבהים אשר-תחת כל-השמים:
כ חמש עשרה אמה מלמעלה גברו המים ויכסו ההרים: ויגוע כל-
כ 21 בשר. הרמש על-הארץ בעוף ובהמה ובכל-השרץ השרץ
על-הארץ וכל האדם: כל אשר נשמת-רוח חיים באפו מכל אשר
22 בחרבה מתו: וימח את-כל-היקום. אשרו על-פני האדמה מאדם
23 עד-בהמה עד-רמש ועד-עוף השמים וימחו מן-הארץ וישאר אך-
24 נח ואשר אתו בתבה: ויגברו המים על-הארץ חמשים ומאת יום:

CAP. VIII. ח

ח

א ויזכר אלהים את-נח ואת כל-התחיה ואת-כל-הבהמה אשר אתו
2 בתבה ויעבר אלהים רוח על-הארץ וישכו המים: ויסקרו מעיינות
3 תהום וארבת השמים ויפלא הגשם מן-השמים: וישבו המים מעל
4 הארץ הלוה ושוב ויחסרו המים מקצה חמשים ומאת יום: והנה
5 התבה בחדש השביעי בשבעה-עשר יום לחודש על הרי אררט:
ה והמים היו הלוה וחסור עד החדש העשירי בעשירי באחד
6 לחודש נראו ראשי ההרים: ויהי מקץ ארבעים יום ויפתח נח את-
7 תלו התבה אשר עשה: וישלח את-הערב ויצא וצא ושוב עד-

quando diluvii aquae inundaverunt super terram.

7. Et * ingressus est Noë et filii eius, uxor eius et uxores filiorum eius cum eo, in arcam propter aquas diluvii.

* Matth. 24, 37. Luc. 17, 26.
1 Petr. 3, 20.

8. De animantibus quoque mundis et immundis, et de volucribus, et ex omni, quod movetur super terram,

9. duo et duo ingressa sunt ad Noë in arcam, masculus et femina, sicut praeceperat Dominus Noë.

10. Cumque transissent septem dies, aquae diluvii inundaverunt super terram.

11. Anno sexcentesimo vitae Noë, mense secundo, septimodecimo die mensis, rupti sunt omnes fontes abyssi magnae, et cataractae coeli apertae sunt;

12. et facta est pluvia super terram quadraginta diebus et quadraginta noctibus.

13. In articulo diei illius ingressus est Noë, et Sem, et Cham, et Iapheth, filii eius, uxor illius, et tres uxores filiorum eius cum eis, in arcam;

14. ipsi et omne animal secundum genus suum, universaeque iumenta in genere suo, et omne quod movetur super terram in genere suo, cunctumque volatile secundum genus suum, universae aves, omnesque volucres

15. ingressae sunt ad Noë in arcam, bina et bina ex omni carne, in * qua erat spiritus vitae.

16. Et quae ingressa sunt, masculus et femina ex omni carne introierunt, sicut praeceperat ei Deus; et inclusit eum Dominus de foris.

17. Factumque est diluvium quadraginta diebus super terram; et multiplicatae sunt aquae, et elevarunt arcam in sublime a terra.

18. Vehementer enim inundaverunt; et omnia repleverunt in superficie terrae; porro arca ferebatur super aquas.

19. Et aquae praevaluerunt nimis super terram; oportique sunt omnes montes excelsi sub universo coelo.

20. Quindecim cubitis altior fuit aqua super montes, quos operuerat.

21. * Consumtaque est omnis caro quae movebatur super terram, volucrum, animantium, bestiarum, omniumque reptilium, quae reptant super terram; universi homines,

* Sap. 10, 4. Eccl. 39, 28. 1 Petr. 3, 20.

22. et cuncta, in quibus spiraculum vitae est in terra, mortua sunt.

23. Et delevit omnem substantiam, quae erat super terram, ab homine usque ad pecus, tam reptile quam volucres coeli; et deleta sunt de terra; remansit autem solus Noë, et qui cum eo erant in arca *.

* 2 Petr. 2, 5.

24. Obtinueruntque aquae terram centum quinquaginta diebus.

CAP. VIII.

Imminutis paulatim aquis diluvii, post corvi ac columbae emissionem, Noë cum universis qui in arca continebantur, egreditur; et altari extructo, offert holocausta.

1. Recordatus autem Deus Noë *, eunctorumque animantium, et omnium iumentorum, quae erant cum eo in arca, adduxit spiritum super terram, et imminutae sunt aquae.

* Ps. 111, 7.

2. Et clausi sunt fontes abyssi, et cataractae coeli; et prohibitae sunt pluviae de coelo *.

c. 11, 12. Iob 38, 37.

3. Reversaeque sunt aquae de terra euntes et redeuntes; et coeperunt minui post centum quinquaginta dies.

4. Requievitque arca mense septimo, vigesimo septimo die mensis super montes Armeniae *.

* Ies. 37, 38.

5. At vero aquae ibant et decrescebant usque ad decimum mensem. Decimo enim mense, prima die mensis, apparuerunt cacumina montium

6. Cumque transissent quadraginta dies, aperiens Noë fenestram arcae, quam fecerat *, dimisit corvum,

* c. 6, 16.

7. qui egrediebatur, et non re-

vertebatur, donec siccarentur aquae super terram.

8. Emisit quoque columbam post eum, ut videret si iam cessassent aquae super faciem terrae.

9. Quae cum non invenisset, ubi requiesceret pes eius, reversa est ad eum in arcam; aquae enim erant super universam terram; extenditque manum; et apprehensam intulit in arcam.

10. Expectatis autem ultra septem diebus aliis, rursum dimisit columbam ex arca.

11. At illa venit ad eum ad vesperam, portans ramum olivae virentibus foliis in ore suo. Intellexit ergo Noë quod cessassent aquae super terram.

12. Expectavitque nihilominus septem alios dies; et emisit columbam, quae non est reversa ultra ad eum.

13. Igitur sexcentesimo primo anno, primo mense, prima die mensis, imminutae sunt aquae super terram; et aperiens Noë tectum arcae, aspexit, viditque quod exsiccata esset superficies terrae.

14. Mense secundo, septimo et vigesimo die mensis arefacta est terra.

15. Locutus est autem Deus ad Noë, dicens:

16. Egredere de arca, tu et uxor tua, filii tui, et uxores filiorum tuorum tecum!

17. Cuncta animalia, quae sunt apud te, ex omni carne, tam in volatilibus, quam in bestiis, et universis reptilibus, quae reptant super terram, educ tecum, et ingredimini super terram; crescite et multiplicamini super eam!

* c. 1, 22. 28. 9, 1.

18. Egressus est ergo Noë, et filii eius, uxor illius, et uxores filiorum eius, cum eo. * 1 Petr. 3, 20.

19. Sed et omnia animalia, iumenta, et reptilia, quae reptant super terram, secundum genus suum, egressa sunt de arca.

20. Aedificavit autem Noë altare Domino; et tollens de cunctis pecoribus et volucris mundis, obtulit holocausta super altare.

21. Odoratusque est Dominus odorem suavitatis, et ait: Nequa-

quam ultra maledicam terrae propter homines! Sensus enim et cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua; non igitur ultra percutiam omnem animam viventem †, sicut feci.

* c. 6, 5. Ps. 102, 8 — 14. Matth. 15.

† Jes. 54, 9.

22. Cunctis diebus terrae, sementis et messis, frigus et aestus, aestas et hiems, nox et dies, non requiescent.*

* Jer. 33, 20, 25.

CAP. IX.

Deus Noë, ac filiis eius benedixit, cunctaque animalia una cum piscibus in cibum tribuit, prohibito tamen illis sanguine; foedus inter Deum et homines de non inducendis amplius aquis diluvii iride firmatur. Noë ebrium ridens filius Cham, in Chanaan filio maledicatur; Sem vero et Japheth benedicuntur.

1. Benedixitque Deus Noë et filiis eius. Et dixit ad eos: Crescite, et multiplicamini, et replete terram!

* c. 1, 22. 8, 17.

2. Et terror vester, ac tremor sit super cuncta animalia terrae, et super omnes volucres coeli, cum universis, quae moventur super terram; omnes pisces maris manui vestrae traditi sunt.

3. Et omne, quod movetur et vivit, erit vobis in cibum; quasi olera virentia tradidi vobis omnia.*

* c. 1, 29.

4. Excepto, quod carnem cum sanguine non comedetis.* Act. 13, 29.

* Lev. 17, 10 — 12. Deut. 12, 16. 23.

5. Sanguinem enim animarum vestrarum requiram de manu cunctarum bestiarum; et de manu hominis, et de manu viri, et fratris eius requiram animam hominis.

6. Quicumque effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius †; ad imaginem quippe Dei factus est homo.

* Matth. 26, 52. † Exod. 21, 12.

7. Vos autem crescite et multiplicamini, et ingredimini super terram, et implete eam!

* c. 1, 28. 8, 17.

8. Haec quoque dixit Deus ad Noë, et ad filios eius cum eo:

9. Ecce! ego statuam pactum meum vobiscum, et cum semine vestro post vos;

10. et ad omnem animam viven-

8 יִבְשֹׁתַת הַמַּיִם מִכָּל הָאָרֶץ: וַיִּשְׁלַח אֶת-הַיּוֹנָה מֵאֵתוֹ לְרֹאוֹת הַקֶּבֶד
 9 הַמַּיִם מִכָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה: וְלֹא-מָצָאָהּ הַיּוֹנָה מְנוּחַ לְכַף-רַגְלָהּ וַתָּשָׁב
 אֵלָיו אֶל-הַתֵּבָה כִּי מַיִם עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ וַיִּשְׁלַח יְדֹ וַיִּקְחָהּ וַיָּבֵא
 אֹתָהּ אֵלָיו אֶל-הַתֵּבָה: וַיַּחֲלֵל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרֵים וַיִּסָּק שִׁפְחָ י
 אֶת-הַיּוֹנָה מִן-הַתֵּבָה: וַתָּבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה לֵבַת עֹרֶב וַהֲנִה עֹלָה-זֹרֶת 11
 טָרֶה בְּפִיהָ וַיֵּדַע נֹחַ כִּי-רָקְבוּ הַמַּיִם מִכָּל הָאָרֶץ: וַיַּחֲלֵל עוֹד שְׁבַעַת 12
 יָמִים אַחֲרֵים וַיִּשְׁלַח אֶת-הַיּוֹנָה וְלֹא-וָסְפָה שׁוֹבֵב-אֵלָיו עוֹד: וַיְהִי 13
 בְּאַחַת וָשֵׁשׁ-מֵאוֹת שָׁנָה בְּרֵאשִׁיט בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ חָרְבוּ הַמַּיִם מִכָּל
 הָאָרֶץ וַיִּסַּר נֹחַ אֶת-מִכְסֵה הַתֵּבָה וַיֵּרָא וַהֲנִה חָרְבוּ פְּנֵי הָאֲדָמָה:
 14 וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בְּשִׁבְעָה וָעֶשְׂרִים יוֹם לַחֹדֶשׁ יִבְשֹׁתַת הָאָרֶץ: ס
 15 וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל-נֹחַ לֵאמֹר: צֵא מִן-הַתֵּבָה אַתָּה וְאִשְׁתְּךָ וּבְנֶיךָ 16
 וְנִשְׁי-בְנֶיךָ אִתָּךְ: כָּל-הַחַיָּה אֲשֶׁר-אִתָּךְ מִכָּל-בֶּשָׂר בְּעֹזֶה וּבְבִהֶמָּה 17
 וּבְכָל-הַרְמִשׁ הַרְמִשׁ עַל-הָאָרֶץ הֵצֵא אִתָּךְ: וְשָׂרְצוּ בָאָרֶץ וּפְרוּ וּרְבוּ
 18 עַל-הָאָרֶץ: וַיֵּצֵא נֹחַ וּבְנָיו וְאִשְׁתּוֹ וְנִשְׁי-בְנָיו אִתּוֹ: כָּל-הַחַיָּה כָּל- 19
 הַרְמִשׁ וְכָל-הַעֹלֹה כֹל רוֹמֵשׁ עַל-הָאָרֶץ לְמִשְׁפַּחְתֵּיהֶם הֵצֵאוּ מִן-הַתֵּבָה:
 20 וַיָּבֹן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעֹזֶה כ
 הַטְּהוֹר וַיַּעַל עֹלֹת בְּמִזְבְּחוֹ: וַיִּבְרַח יְהוָה אֶת-רִיחַ הַנְּחִיחַ וַיֹּאמֶר 21
 יְהוָה אֶל-לִבּוֹ לֹא אֶסָּק לַקָּלָל עוֹד אֶת-הָאֲדָמָה כְּעִבּוֹר הָאֵלֶם כִּי
 22 יֵצֵר לֵב הָאָדָם רָע מִנַּעֲרֹו וְלֹא-אֶסָּק עוֹד לְהַכּוֹת אֶת-כָּל-חַיִּי כַּאֲשֶׁר
 עָשִׂיתִי: עַד כָּל-יְמֵי הָאָרֶץ זֶרַע וְקָצִיר וְקֹר וְחֹם וְקֹץ וְחָרֶה וְיוֹם
 וְלַיְלָה לֹא יִשְׁכָּחוּ:

ט CAP. IX. ט

1 וַיְבָרַךְ אֱלֹהִים אֶת-נֹחַ וְאֶת-בְּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלִאוּ אֶת-א
 הָאָרֶץ: וּמִזְרָאֲכֶם וַתְּהַכֵּם יְהִיָּה עַל כָּל-חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל-עֹזֶה 2
 הַשָּׁמַיִם כָּכָל אֲשֶׁר תִּרְמֹשׁ הָאֲדָמָה וּבְכָל-דֹּגֵי הָאֵם בִּידְכֶם נָחֲנוּ: כָּל- 3
 הַמֵּשׁ אֲשֶׁר הוּא-חַי לָכֶם יְהִיָּה לְאֹכְלָהּ כִּירֹק עֹשֵׁב נָתַתִּי לָכֶם אֶת-כָּל: 4
 אֶךְ בֶּשָׂר בְּנִפְשׁוֹ דָּמָי לֹא תֹאכְלוּ: וְאֵךְ אֶת-דַּמְכֶם לְנִפְשׁוֹתֵיכֶם אֲדַרֵּשׁ 4
 מִיַּד כָּל-חַיָּה אֲדַרְשֶׁנּוּ וּמִיַּד הָאָדָם מִיַּד אִישׁ אֲחִיו אֲדַרֵּשׁ אֶת-נִפְשׁ
 הָאָדָם: שִׁפְךָ דָּם הָאָדָם בָּאָדָם דָּמוֹ וְשִׁפְךָ כִּי בַעֲלָם אֱלֹהִים עָשָׂה 6
 אֶת-הָאָדָם: וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ שָׂרְצוּ בָאָרֶץ וּרְבוּ-בָהּ: ס 7
 8 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-נֹחַ וְאֶל-בְּנָיו אִתּוֹ לֵאמֹר: וְאַנִּי הִנְנִי מִקִּים אֶת- 8
 בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְאֶת-זֶרְעֲכֶם אֶחֱרִיכֶם: וְאֵת כָּל-נִפְשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם י

בַּעֲוֹן בַּחֲמָה וּבְכָל-חַיַּת הָאָרֶץ אִתְּכֶם מִכָּל יִצְאֵי הַחֲבִיָּה לְכָל חַיַּת
 11 הָאָרֶץ: וְהִקְמַתִי אֶת-בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְלֹא-יִכָּרֵת כָּל-בָּשָׂר עוֹד מִמִּי
 12 הַמִּבּוּל וְלֹא-יִהְיֶה עוֹד מִבּוּל לְשִׁחַת הָאָרֶץ: וְנֹאמַר אֱלֹהִים זֹאת
 אֹת-הַבְּרִית אֲשֶׁר-אֲנִי נֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל-נֶפֶשׁ חַיָּה אֲשֶׁר
 13 אִתְּכֶם לְדֹרֹת עוֹלָם: אֶת-קִשְׁטִי נָתַתִּי בְּעֶגְלָה וְהִוָּהַל לְאֹזֹת בְּרִית בֵּינִי
 14 וּבֵין הָאָרֶץ: וְהָיָה בְּעֶגְגִּי עֵנָן עַל-הָאָרֶץ וְנִרְאָתָה הַקִּשְׁתַּת בְּעֶגְלָה:
 15 וְזָכַרְתִּי אֶת-בְּרִיתִי אֲשֶׁר בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל-נֶפֶשׁ חַיָּה בְּכָל-בָּשָׂר
 16 וְלֹא-יִהְיֶה עוֹד חֲמָם לְמִבּוּל לְשִׁחַת כָּל-בָּשָׂר: וְהִוָּהַל הַקִּשְׁתַּת בְּעֶגְלָה
 וְנִרְאָתִיהָ לְזִכָּר בְּרִית עוֹלָם בֵּין אֱלֹהִים וּבֵין כָּל-נֶפֶשׁ חַיָּה בְּכָל-בָּשָׂר
 17 אֲשֶׁר עַל הָאָרֶץ: וְנֹאמַר אֱלֹהִים אֶל-נֶפֶשׁ זֹאת אֹת-הַבְּרִית אֲשֶׁר
 18 הִקְמַתִי בֵּינִי וּבֵין כָּל-בָּשָׂר אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶץ: פ וְהָיוּ בְּנֵי-נֹחַ
 19 הַיִּצְחָאִים מִן-הַחֲבִיָּה שָׁם וְחָם וְיָפֶת וְחָם הוּא אָבִי כְנָעַן: שִׁלְשָׁה
 20 אֲלֹהֵי בְּנֵי-נֹחַ וּמֵאֲלֹהֵי נִפְצָה כָּל-הָאָרֶץ: וַיַּחַל נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּטַּע
 21 כָּרְם: וַיִּשְׁתֶּה מִן-חֲמֵצוֹ וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְּגַל בְּתוֹךְ אֶחָדָה: וַיֵּרָא הֵם אֲבִי כְנָעַן
 22 אֶת עֲרוֹת אָבִיו וַיַּגִּד לְשֹׁנֵי-אָחִיו בְּחוּץ: וַיִּקַּח שָׁם וַיִּפֹּת אֶת-חֲשִׁמְלָה
 23 וַיַּלְבִּישֵׁם עַל-שִׁבְּסָם שְׁנֵיהֶם וַיַּלְבֵּשׁ אֶת-לִבְיֹת וַיִּכְסֵׁם אֶת עֲרוֹת אָבִיהֶם
 24 וַיִּפְתִּיחֵם אֶת-לִבְיֹת וַעֲרוֹת אָבִיהֶם לֹא רָאוּ: וַיִּרְקֹץ נֹחַ מִיֵּדוֹ וַיֵּדַע אֵת
 25 כָּה אֲשֶׁר-עָשָׂה לוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן: וַיֹּאמֶר אֲרוּר עֲבָד עֲבָדִים יִהְיֶה
 26 לְאָחִיו: וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי שָׁם וַיְהִי כְנָעַן עֶבֶד לָמוֹ: וַיִּפֹּת
 27 אֱלֹהִים לְיָפֶת וַיִּשְׁכֵּן בְּאַחֲלֵי-שָׁם וַיְהִי כְנָעַן עֶבֶד לָמוֹ: וַיִּתְּרֶנָּה אַחֲרֵי
 28 הַמִּבּוּל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַחֲמִשָּׁים שָׁנָה: וַיְהִי כָל-יְמֵי-נֹחַ הָיֵשֶׁעַ מֵאוֹת
 29 שָׁנָה וַחֲמִשָּׁים שָׁנָה וַיָּמָת: פ

CAP. X. י

א וַאֲלֹהֵי הוֹלִדֹת בְּנֵי-נֹחַ שָׁם חָם וַיִּפֹּת וַיִּזְלְזְלוּ לָהֶם בָּנִים אַחֲרֵי הַמִּבּוּל:
 3 בֶּנִי יָפֶת וּמֵלֵךְ וּמִדְי וְיוֹן וְהַבֶּל וּמִשְׁכֵּה וְחִירָם: וּבְנֵי גָמַר אֲשִׁשְׁכַּן
 4 וְרִיפֶת וְחִנְרֵמָה: וּבְנֵי יוֹן אֶלִישָׁה וְתַדְשִׁישׁ כְּתִים וְדִדָּנִים: מֵאֲלֹהֵי
 5 נִפְרָדֵי אֲבֵי הַיִּלִּים בְּאַרְצֵהֶם אִישׁ לְלִשְׁנוֹ לְמִשְׁפַּחְתָּם בְּגוֹיֵהֶם: וּבְנֵי חָם
 6 כּוּשׁ וּמִצְרָם וְפוּט וְכַנְזַן: וּבְנֵי כּוּשׁ סִבָּא וְחַוִּילָת וְסִבְתָּה וְרַעְמָה
 7 וְסִבְתָּכָא וּבְנֵי רַעְמָה שִׁבָּא וְדִדָּן: וְכוּשׁ יָלַד אֶת-נִמְרֹד הוּא הָאֵל
 8 הַגִּידֹת גִּבּוֹר בָּאָרֶץ: הוּא-הָיָה גִבּוֹר-צִיד לָפָנֶי וְהָיָה עַל-כֵּן וַאֲמַר
 9 בְּנִמְרֹד גִּבּוֹר צִיד לָפָנֶי וְהָיָה: וַיְהִי רֹאשִׁית מִמְּלִכְתּוֹ בָּבֶל וְאַרְדּוֹ
 10 וְאַקְדּוֹ וְכַלְגָּה בָּאָרֶץ שִׁנְדָּר: מִן-הָאָרֶץ הַהִיא יָצָא אֲשִׁיר וְלִבְנֵי אֶד־

tem, quae est vobiscum, tam in volucris quam in iumentis, et pecudibus terrae cunctis, quae egressa sunt de arca, et universis bestiis terrae.

11. *Statuam pactum meum vobiscum, et nequaquam ultra interficietur omnis caro aquis diluvii, neque erit deinceps diluvium dissipans terram †.

* Jes. 54, 9. † Eccl. 44, 19.

12. Dixitque Deus: Hoc signum foederis, quod do inter me et vos, et ad omnem animam viventem, quae est vobiscum in generationes sempiternas:

13. Arcum meum ponam in nubibus, et erit signum foederis inter me, et inter terram.

14. *Cumque obduxero nubibus coelum, apparebit arcus meus in nubibus;

* Eccl. 43, 12.

15. et recordabor foederis mei vobiscum, et cum omni anima vivente, quae carnem vegetat; et non erunt ultra aquae diluvii ad delendam universam carnem.

16. Eritque arcus in nubibus, et videbo illum, et recordabor foederis sempiterni, quod pactum est inter Deum et omnem animam viventem universae carnis, quae est super terram.

17. Dixitque Deus ad Noë: Hoc erit signum foederis, quod constitui inter me et omnem carnem super terram.

18. Erant ergo filii Noë, qui egressi sunt de arca: Sem, Cham, et Japheth. Porro Cham ipse est pater Chanaan.

19. Tres isti filii sunt Noë; et ab his disseminatum est omne genus hominum super universam terram *.

* c. 10, 1. sqq.

20. Coepitque Noë, vir agricola, exercere terram, et plantavit vineam.

21. Bibensque vinum inebriatus est, et nudatus in tabernaculo suo.

22. Quod cum vidisset Cham pater Chanaan, verenda scilicet patris sui esse nudata, nunciavit duobus fratribus suis foras *.

* Prov. 30, 17. Eccl. 3, 12. 13.

23. At vero Sem et Japheth pal-

lium imposuerunt humeris suis, et incedentes retrorsum, operuerunt verenda patris sui; faciesque eorum aversae erant, et patris virilia non viderunt.

24. Evigilans autem Noë ex vino, cum didicisset, quae fecerat ei filius suus minor,

25. ait: Maledictus Chanaan, servus servorum erit fratribus suis *!

* Exod. 20, 5. Deut. 24, 16. 9, 4. 5.

26. Dixitque: Benedictus Dominus Deus Sem, sit Chanaan servus eius!

27. Dilatet Deus Japheth, et habitet in tabernaculis Sem, sitque Chanaan servus eius!

28. Vixit autem Noë post diluvium trecentis quinquaginta annis.

29. Et impleti sunt omnes dies eius nonagensorum quinquaginta annorum; et mortuus est.

CAP. X.

Genealogia filiorum Noë, a quibus divisae sunt gentes post diluvium.

1. Hae sunt generationes filiorum Noë: Sem, Cham, et Japheth; nati-que sunt eis filii post diluvium *.

* 1 Paral. 1, 4. sqq.

2. Filii Japheth: Gomer, et Magog, et Madai, et Javan, et Thubal, et Mosoch, et Thiras.

3. Porro filii Gomer: Ascenez et Riphath et Thogorma.

4. Filii autem Javan: Elisa et Tharsis, Cetthim et Dodanim.

5. Ab his divisae sunt insulae gentium in regionibus suis, unusquisque secundum linguam suam, et familias suas in nationibus suis.

6. Filii autem Cham: Chus, et Mesraim, et Phuth, et Chanaan.

7. Filii Chus: Saba, et Hevila, et Sabatha, et Regma, et Sabatacha. Filii Regma: Saba, et Dadan.

8. Porro Chus genuit Nemrod; ipse coepit esse potens in terra *.

* c. 6, 4.

9. et erat robustus venator coram Domino. Ob hoc exivit proverbium: Quasi Nemrod robustus venator coram Domino.

10. Fuit autem principium regni eius Babylon, et Arach, et Achad, et Chanaan, in terra Sennaar *.

* c. 11, 2.

11. De terra illa egressus est As-

sur, et aedificavit Niniven, et plateas civitatis, et Chale.

12. Resen quoque inter Niniven et Chale; haec est civitas magna*.

* Jonae 1. 2.

13. At vero Mesraïm genuit Ludim, et Anamim, et Laabim, Nephthim,

14. et Phetrusim, et Chasluim; de quibus egressi sunt Philistiim et Caphtorim.

15. Chanaan autem genuit Sidonem primogenitum suum, Hethaem,

16. et Jebusaeum, et Amorrhaeum, Gergesaeum,

17. Hevaeum, et Aracaeum, Sinaeum,

18. et Aradium, Samaraeum, et Amathaeum; et post haec disseminati sunt populi Chananaeorum.

19. Factique sunt termini Chanaan venientibus a Sidone Geraram usque Gazam, donec ingrediaris Sodomam et Gomorrhham, et Adamam, et Seboïm usque Lesa.

20. Hi sunt filii Cham in cognationibus, et linguis, et generationibus, terrisque et gentibus suis.

21. De Sem quoque nati sunt, patre omnium filiorum Heber, fratre Japheth maiore.

22. Filii Sem*: Aelam et Assur, et Arphaxad, et Lud, et Aram.

* 1 Paral. 1, 17.

23. Filii Aram: Us, et Hul, et Gether, et Mes.

24. At vero Arphaxad genuit Sale, de quo ortus est Heber.

25. Natique sunt Heber filii duo; nomen uni Phaleg, eo quod in diebus eius divisa sit terra: et nomen fratris eius Jectan.

26. Qui Jectan genuit Elmodad, et Saleph, et Asarmoth, Jare,

27. et Aduram, et Uzal, et Decla,

28. et Ebal, et Abimaël, Saba,

29. et Ophir, et Hevila, et Jobab; omnes isti, filii Jectan.

30. Et facta est habitatio eorum de Messa pergentibus usque Sephar montem orientalem.

31. Isti filii Sem secundum co-

gnationes et linguas, et regiones in gentibus suis.

32. Hae familiae Noë iuxta populos, et nationes suas. Ab his divisae sunt gentes in terra post diluvium.

CAP. XI.

In Turris Babel aedificatione superbiorum fastus ac lingua confunditur. Sem genealogia usque ad Abram textitur.

1. Erat autem terra labii unius, et sermonum eorundem.

2. Cumque proficiscerentur de oriente, invenerunt campum in terra Sennaar, et habitaverunt in eo.

3. Dixitque alter ad proximum suum: Venite, faciamus lateres, et coquamus eos igni. Habueruntque lateres pro saxis, et bitumen pro caemento;

4. et dixerunt: Venite, faciamus nobis civitatem et turrim, cuius culmen pertingat ad coelum*; et celebremus nomen nostrum, antequam dividamur in universas terras.

* Dent. 1, 28.

5. Descendit autem Dominus, ut videret civitatem et turrim, quam aedificabant filii Adam,

6. et dixit: Ecce! unus est populus, et unum labium omnibus; coeperuntque hoc facere, nec desistent a cogitationibus suis, donec eas opere compleant.

7. Venite igitur, descendamus, et confundamus ibi linguam eorum, ut non audiat unusquisque vocem proximi sui.

8. Atque ita divisit eos Dominus ex illo loco in universas terras, et cessaverunt aedificare civitatem.

9. Et idcirco vocatum est nomen eius Babel, quia ibi confusum est labium universae terrae; et inde dispersit eos Dominus super faciem cunctarum regionum.

10. Hae sunt generationes Sem*: Sem erat centum annorum, quando genuit Arphaxad, biennio post diluvium.

* 1 Paral. 1, 17.

12 נִינוּה וְאֶת־רְחֹבֶת עִיר וְאֶת־פֶּלֶחַ: וְאֶת־רֶסֶן בֶּין נִינוּה וּבֶין פֶּלֶחַ
 13 הוּא הָעִיר הַגְּדֹלָה: וּמִצְרַיִם יָלַד אֶת־לֹדִים וְאֶת־עַנְמִים וְאֶת־לֶהֱבִים
 14 וְאֶת־נַפְתָּחִים: וְאֶת־פֶּתְרָסִים וְאֶת־כַּסְלָחִים אֲשֶׁר יָצְאוּ מִשָּׁם פְּלִשְׁתִּים
 15 וְאֶת־כַּפְּתָרִים: ס וּכְנָעַן יָלַד אֶת־צִירְיָן בְּכֹרֹו וְאֶת־חֵת: טו
 16 וְאֶת־הִיבּוֹסִי וְאֶת־הָאֱמֹרִי וְאֶת הַגִּרְגָּשִׁי: וְאֶת־חֲתָנִי וְאֶת־הָעִרְקִי
 17 וְאֶת־הַסִּינִי: וְאֶת־הָאֲרֹרִי וְאֶת־הַצִּמְרִי וְאֶת־הַחֲמִי וְאַחֵר נִלְצָו:
 18 מִשְׁפְּחוֹת הַכְּנַעֲנִי: וַיְהִי גְבוּל הַכְּנַעֲנִי מִצִּירְיָן בְּאֶמְתָּה גִרְרָה עַד־עֵזָה
 19 בְּאֶמְתָּה סְדֹמָה וְעִמְרָה וְאַדְמָה וְצִבְיִם עַד־לָשֶׁע: אֵלֶּה בְּנֵי־חָם
 20 לְמִשְׁפַּחָתָם לְלִשְׁנָתָם בְּאַרְצֵיהֶם: ס
 21 וְלָשֶׁם יָלַד גִּבְ-הוּא אָבִי פֶלֶס־בְּנִי־יֶבֶר אֲחִי נֶפֶת הַגְּדֹל: בְּנֵי שָׁם עֵילָם
 22 וְאַשּׁוּר וְאַרְפַּכְשָׁד וְלוֹד וְאַרָם: וּבְנֵי אָרָם עוֹץ וְחוּל וְגֹתֵר וּמִשׁ:
 23 וְאַרְפַּכְשָׁד יָלַד אֶת־שֵׁלַח וְשֹׁלַח יָלַד אֶת־עֶבֶר: וְעֶבֶר יָלַד שְׁנֵי בָנִים
 24 שָׁם הָאֶחָד פֶּלֶג בִּרְמִיז נִפְלְגָה הָאָרֶץ וְשָׁם אֲחִיו יָקָטָן: וַיִּקְטֹן יָלַד
 25 אֶת־אֱלִמֹדֶד וְאֶת־שֵׁלָה וְאֶת־חֲצִרְמוֹת וְאֶת־יֶרֶח: וְאֶת־הַדּוּרִס וְאֶת־
 26 אוּזל וְאֶת־דִּקְלָה: וְאֶת־עוֹבָל וְאֶת־אֲבִימָאֵל וְאֶת־שָׁבָא: וְאֶת־אוּפָר
 27 וְאֶת־חִוִּילָה וְאֶת־יֹוֹבֵב פֶּלֶס־אֵלֶּה בְּנֵי יָקָטָן: וַיְהִי מוֹשְׁבָם מִמִּשְׁאֵל
 28 בְּאֶמְתָּה סִפְרָה הָרַחֲקִים: אֵלֶּה בְּנֵי־שָׁם לְמִשְׁפַּחָתָם לְלִשְׁנָתָם בְּאַרְצֵיהֶם
 29 לְגוֹיֵיהֶם: אֵלֶּה מִשְׁפְּחוֹת בְּנֵי־נֹחַ לְחֻלְדָּתָם בְּגוֹיֵיהֶם וּמֵאֵלֶּה נִפְרְדּוּ
 30 הַגּוֹיִם בְּאָרֶץ אַחֵר הַמִּבּוּל: פ

יא CAP. XI. יא

2 וַיְהִי כָל־הָאָרֶץ שְׂפָה אֶחָת וּדְבָרִים אֶחָדִים: וַיְהִי בְנוֹסֶעִם מִקֶּדֶם א
 3 וַיִּמָּצְאוּ בִקְעָה בְּאָרֶץ שֹׁנֵנֶר וַיֵּשְׁבוּ שָׁם: וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ הִבָּה
 4 לָהֶם לְחֶמֶר: וַיֹּאמְרוּ הִבָּה: נִבְנֶה־לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם
 5 וְנַעֲשֶׂה־לָנוּ שֵׁם פֶּן־נִפְּוֶץ עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ: וַיֵּרֶד יְהוָה לִרְאֹת אֶת־הַ
 6 הָעִיר וְהַמִּגְדָּל אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם: וַיֹּאמֶר יְהוָה הֵן עָם אֶחָד
 7 וְשִׁפְהָ אֶחָד לְכָל־ם וְזֶה הַחֶלֶם לַעֲשׂוֹת וְעָתָה לֹא־יִבְצֹר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר
 8 יִדְמוּ לַעֲשׂוֹת: הִבָּה נִרְדָּה וְנִבְלָה שָׁם שְׂפָתָם אֲשֶׁל לֹא יִשְׁמְלוּ אִישׁ
 9 שִׁפְתֵּי רֵעֵהוּ: וַיִּפֶץ יְהוָה אֹתָם מִשָּׁם עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ וַיַּהֲדָלוּ לְבָנֹת
 10 הָעִיר: עַל־כֵּן קָרָא שְׁמָהּ בָּבֶל כִּי־שָׁם בָּלַל יְהוָה שְׂפַת כָּל־הָאָרֶץ
 11 וַיִּמָּשֶׁם הַפִּירָצִים וַיַּהֲדָלוּ עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ: פ אֵלֶּה חֻלְדָּתָהּ
 12 שָׁם בֶּן־מֵאֵת שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת־אַרְפַּכְשָׁד שְׁנָתָיו אַחֵר הַמִּבּוּל:

- 11 וַיְהִי־שָׁם אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־אַרְפַּכְשָׁד חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים
 12 וּבָנוֹת: ס וַאֲרַפְכְשָׁד הָיָה חֲמֵשׁ וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־
 13 שֵׁלַח: וַיְהִי אַרְפַּכְשָׁד אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־שֵׁלַח שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְאַרְבַּע
 14 מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: ס וּשֵׁלַח הָיָה שְׁלֹשִׁים שָׁנָה
 15 וַיּוֹלֶד אֶת־עֶבֶר: וַיְהִי־שֵׁלַח אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־עֶבֶר שְׁלֹשׁ שָׁנִים
 16 וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: ס וַיְהִי־עֶבֶר
 17 אַרְבַּע וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־פֶּלֶג: וַיְהִי־עֶבֶר אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־
 18 פֶּלֶג שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: ס
 19 וַיְהִי־פֶלֶג שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־רֵעֻ: וַיְהִי־פֶלֶג אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ
 20 אֶת־רֵעֻ תְּשַׁע שָׁנִים וּמֵאַתְנָם שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: ס
 21 וַיְהִי רֵעֻ שָׁנִים וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־שׂוּרֹג: וַיְהִי רֵעֻ אַחֲרֵי
 22 הוֹלִידוֹ אֶת־שׂוּרֹג שִׁבְעַת שָׁנִים וּמֵאַתְנָם שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:
 23 ס וַיְהִי שׂוּרֹג שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־נָחוֹר: וַיְהִי שׂוּרֹג
 24 אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־נָחוֹר מֵאַתְנָם שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: ס
 25 וַיְהִי נָחוֹר תְּשַׁע וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־תָּרַח: וַיְהִי נָחוֹר אַחֲרֵי
 26 הוֹלִידוֹ אֶת־תָּרַח תְּשַׁע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּמֵאַתְנָם שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:
 27 ס וַיְהִי־תָרַח שִׁבְעִים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־אַבְרָם אֶת־נָחוֹר וְאֶת־
 28 הָרָן: וְאַלְהָה הוֹלִידָה תָּרַח תָּרַח הוֹלִיד אֶת־אַבְרָם אֶת־נָחוֹר וְאֶת־הָרָן
 29 וְהָרָן הוֹלִיד אֶת־לוֹט: וַיָּמָת הָרָן עַל־פְּנֵי תָרַח אָבִיו בְּאַרְצָן מוֹלְדוֹתָם
 30 בְּאֶרֶץ כְּשֻׁדִּים: וַיָּקַח אַבְרָם וְנָחוֹר לָהֶם נָשִׁים שָׁם אֲשֶׁת־אַבְרָם שָׂרָי
 31 לְנָשׁ אֲשֶׁת־נָחוֹר מִלָּפָה בִּתְּהֵרָן אֲבִי־מִלְכָה וְאַבְרָם וְנָחוֹר שָׂרָי
 32 בְּנֵי־בָרָה אֵין לָהּ וָלֶד: וַיָּקַח תָּרַח אֶת־אַבְרָם בֶּן־וָאֶת־לוֹט בֶּן־הָרָן
 33 בְּנֵי־בָרָה וְאֵת שָׂרָי כְּלָתוֹ אֲשֶׁת אַבְרָם בְּנֵי וְיִצְחָק אֵת־שָׁם מֵאֶרֶץ כְּשֻׁדִּים
 34 לְלֶכֶת אֶרֶצָה כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ עִדְדֵיהֶן וַיָּשֻׁבוּ שָׁם: וַיְהִי וַיְמִי־תָרַח חֲמֵשׁ
 35 שָׁנִים וּמֵאַתְנָם שָׁנָה וַיָּמָת תָּרַח בְּתָרָן:

CAP. XII. יב

יב

פ פ פ פ פ

- א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַבְרָם לֵאמֹר מֵאַרְצָה וּמִמּוֹלְדוֹתָהּ וּמִבְּרִית אַבְרָהָ אֶל־
 2 הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָצָה: וַאֲשֶׁשָׁהּ לְגִזִּי גִדּוֹל וְאַבְרָהָ וְאַנְדֻלָּהה שְׁמָהּ
 3 יְהוָה בְּרַכְתָּ: וְאַבְרָהָ מִבְּרָכָהּ וּמִקְפָּלָהּ אָדָר וְנִבְרָכּוּ בָהּ כָּל־
 4 מִשְׁפַּחַת הָאֲדָמָה: וַיָּלֶךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר הִפְּרֵי אֵלָיו יְהוָה וַיִּלְכֶּה אֹתוֹ
 5 לֵזֶם וְאַבְרָם בְּיָהֱמֵשׁ שָׁנִים וְשִׁבְעִים שָׁנָה בָּצֵאתוֹ מִתְּרָן: וַיָּקַח אַבְרָם

11. Vixitque Sem, postquam genuit Arphaxad, quingentis annis; et genuit filios et filias *.

* 1 Paral. 1, 24. sqq.

12. Porro Arphaxad vixit triginta quinque annis; et genuit Sale.

12. Vixitque Arphaxad postquam genuit Sale, trecentis tribus annis; et genuit filios et filias.

14. Sale quoque vixit triginta annis, et genuit Heber.

15. Vixitque Sale postquam genuit Heber, quadringentis tribus annis; et genuit filios et filias.

16. Vixit autem Heber triginta quatuor annis; et genuit Phaleg.

17. Et vixit Heber, postquam genuit Phaleg, quadringentis triginta annis; et genuit filios et filias.

18. Vixit quoque Phaleg triginta annis; et genuit Reu.

19. * Vixitque Phaleg postquam genuit Reu, ducentis novem annis; et genuit filios et filias.

* 1 Paral. 1, 19.

20. Vixit autem Reu triginta duobus annis; et genuit Sarug.

21. Vixit quoque Reu postquam genuit Sarug, ducentis septem annis; et genuit filios et filias.

22. Vixit vero Sarug triginta annis; et genuit Nachor.

23. Vixitque Sarug postquam genuit Nachor, ducentis annis; et genuit filios et filias.

24. Vixit autem Nachor viginti novem annis; et genuit Thare.

25. Vixitque Nachor postquam genuit Thare, centum decem et novem annis; et genuit filios et filias.

26. Vixitque Thare septuaginta annis; et genuit Abram, et Nachor, et Aran.

* 1 Paral. 1, 26. Jos. 24, 2.

27. Hae sunt autem generationes Thare: Thare genuit Abram, Nachor, et Aran. Porro Aran genuit Lot.

28. Mortuusque est Aran ante Thare patrem suum, in terra nativitatibus suae in Ur Chaldaeorum

29. Duxerunt autem Abram et Nachor uxores; nomen uxoris Abram, Sarai; et nomen uxoris Nachor, Melcha filia Aran, patris Melchae, et patris Jeschae.

30. Erat autem Sarai sterilis, nec habebat liberos.

31. * Tulit itaque Thare Abram filium suum, et Lot filium Aran, filium filii sui, et Sarai nurum suam, uxorem Abram filii sui, et eduxit eos de Ur Chaldaeorum †, ut irent in terram Chanaan, veneruntque usque Haran, et habitaverunt ibi.

* Jos. 24, 2. Neh. 9, 7. † c. 15, 7.

Judith 5, 6. Act. 7, 2. sqq.

32. Et facti sunt dies Thare ducentorum quinque annorum, et mortuus est in Haran.

CAP. XII.

Abram Dei mandato parens, promissaque accipiens, patria relicta, comitante Lot, Domino in Sichem sacrificavit. Inde propter famem Aegyptum ingressus, uxorem suam vocat sororem; quam in domum regis sublatam, postea ditatus recipit.

1. Dixit autem Dominus ad Abram: Egrede de terra tua, et de cognatione tua, et de domo patris tui; et veni in terram, quam monstrabo tibi †.

* Act. 7, 3. Jos. 24, 3.

2. Faciamque te in gentem magnam, et benedicam tibi, et magnificabo nomen tuum; erisque benedictus.

3. Benedicam benedicientibus tibi, et maledicam maledicentibus tibi; atque in te benedicentur universae cognationes terrae.

* c. 18, 18. 22, 18. 26, 4. Gal. 3, 8.

Hebr. 11, 8.

4. Egressus est itaque Abram sicut praeceperat ei Dominus, et ivit cum eo Lot; septuaginta quinque annorum erat Abram, cum egrederetur de Haran.

* Hebr. 11, 8.

5. Tulitque Sarai uxorem suam,

et Lot filium fratris sui, universamque substantiam, quam possederant, et animas, quas fecerant in Haran; et egressi sunt, ut irent in terram Chanaan. Cumque venissent in eam,

6. pertransiuit Abram terram usque ad locum Sichem, usque ad convallem illustrem. Chananaeus autem tunc erat in terra.

7. Apparuit autem Dominus Abram, et dixit ei*: Semini tuo dabo terram hanc! Qui aedificavit ibi altare Domino, qui apparuerat ei.

* c. 13, 14. 15, 18. 26, 2. Dent. 34, 4.

Is. 21, 43.

8. Et inde transgrediens ad montem, qui erat contra orientem Bethel, tetendit ibi tabernaculum suum, ab occidente habens Bethel, et ab oriente Hai; aedificavit quoque ibi altare Domino, et invocavit nomen eius.

9. Perrexitque Abram vadens, et ultra progrediens ad meridiem.

10. Facta est autem fames in terra*; descenditque Abram in Aegyptum, ut peregrinaretur ibi; praevaluerat enim fames in terra.

* c. 26, 1.

11. Cumque prope esset ut ingrederetur Aegyptum, dixit Sarai uxori suae: Novi, quod pulchra sis mulier*;

c. 20, 13.

12. et quod, cum viderint te Aegyptii, dicturi sunt: Uxor ipsius est! et interficient me, et te reservabunt.

13. *Dic ergo, obsecro te, quod soror mea sis; ut bene sit mihi propter te, et vivat anima mea ob gratiam tui.

* c. 20, 11.

14. Cum itaque ingressus esset Abram Aegyptum, viderunt Aegyptii mulierem, quod esset pulchra nimis.

15. Et nunciaverunt principes Pharaoni, et laudaverunt eam apud illum; et sublata est mulier in domum Pharaonis.

16. Abram vero bene usi sunt propter illam; fueruntque ei oves, et boves, et asini, et servi, et famulae, et asinae, et cameli.

17. Flagellavit autem Dominus Pharaonem plagis maximis, et domum eius, propter Sarai uxorem Abram*.

* Ps. 104, 11.

18. Vocavitque Pharaao Abram et dixit ei: Quidnam est hoc, quod fecisti mihi? quare non indicasti, quod uxor tua esset?

19. Quam ob causam dixisti esse sororem tuam, ut tollerem eam mihi in uxorem? Nunc igitur ecce! coniux tua, accipe eam, et vade!

20. Praecepitque Pharaao super Abram viris; et deduxerunt eum, et uxorem illius, et omnia quae habebat.

CAP. XIII.

Abram et Lot Aegypto egressi, prae nimia opulentia separantur; et Lot Iordanis fines eligente, Abram habitat in terra Chanaan; ubi rursum Dei promissiones de multiplicando semine, terraeque possidenda, accipit.

1. Ascendit ergo Abram de Aegypto, ipse et uxor eius, et omnia quae habebat, et Lot cum eo, ad Australem plagam.

2. Erat autem dives valde in possessione auri et argenti.

3. Reversusque est per iter, quo venerat, a meridie in Bethel, usque ad locum ubi prius fixerat tabernaculum inter Bethel et Hai*;

* c. 12, 8.

4. in loco altaris*, quod fecerat prius, et invocavit ibi nomen Domini.

* c. 12, 7.

5. Sed et Lot, qui erat cum Abramo, fuerunt greges ovium, et armenta, et tabernacula.

6. Nec poterat eos capere terra, ut habitarent simul*; erat quippe substantia eorum multa, et nequibant habitare communiter.

* c. 36, 7.

7. Unde et facta est rixa inter pastores gregum Abram et Lot. Eo autem tempore Chananaeus, et Perezaeus habitabant in terra illa.

8. Dixit ergo Abram ad Lot: Ne quaeso sit iurgium inter me et te, et inter pastores meos, et pastores tuos; fratres enim sumus*.

* Ps. 132, 1. Rom. 12, 18.

9. Ecce! universa terra coram te est; recede a me, obsecro; si ad sinistram ieris, ego dexteram tenebo; si tu dexteram elegeris, ego ad sinistram pergam.

10. Elevatis itaque Lot oculis, vidit omnem circa regionem Iordanis,

אֶת־שָׂרִי אֲשֶׁתּוֹ וְאֶת־לֹט בְּן־אָחִיו וְאֶת־כָּל־רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכָשׁוּ וְאֶת־
 הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־עָשׂוּ בְּחַרָן וַיֵּצְאוּ לָלֶכֶת אֶרֶצָה כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ אֶרֶצָה כְּנָעַן׃
 6 וַיַּעֲבֹד אַבְרָם בַּאֲרָץ עַד מָקוֹם שְׁלֹם עַד אֵלּוֹן מוֹרָה וְהַכְנִיעָנִי אִזּוֹ
 7 בַּאֲרָץ׃ וַיֵּרָא יְהוָה אֶל־אַבְרָם וַיֹּאמֶר לוֹרְעָךָ אִתָּן אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת
 8 וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה הַנִּרְאָה אֵלָיו׃ וַיַּעֲלֶק מִשָּׁם הַדֹּדָה מִקְדָּם לְבֵית־
 9 אֵל וַיֵּט אַהֲלָה בֵּית־אֵל מִיָּם וְהָעִיר מִקְדָּם וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה
 10 וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה׃ וַיִּסַּע אַבְרָם הָלוֹךְ וְנִסְעָה הַנִּגְנָבָה׃ פ
 11 וַיְהִי רָעַב בַּאֲרָץ וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרָיִמָּה לִגְרוֹ שָׁם כִּי־רָבַד הָרָעַב
 12 בַּאֲרָץ׃ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב לָבוֹא מִצְרָיִמָּה וַיֹּאמֶר אֶל־שָׂרִי אֲשֶׁתּוֹ
 13 הַזֶּה־נָּא יִדְעָתִי כִּי אִשָּׁה וּפֶת־מִרְיָאָה אֵת׃ וְהִיא כִּי־יִרְאֶה אֹתָהּ
 14 הַמִּצְרָיִם וַאֲמָרוּ אֲשֶׁתּוֹ זֹאת וְהָרְגוּ אֹתִי וְאֹתָהּ יִחְיֶה׃ אִמְרִי־נָא אֲתַחֲתִי
 15 אֵת לְמַעַן יִשָּׁבְחֵנִי בְּעִבְיֹתָהּ וְחַיְתָּה נַפְשִׁי בְּגִלְגָּלָה׃ וַיְהִי כְּבוֹא אַבְרָם
 16 מִצְרָיִמָּה וַיִּרְאוּ הַמִּצְרָיִם אֶת־הָאִשָּׁה כִּי־יֹפֶת הִוא מְאֹד׃ וַיִּרְאוּ אֹתָהּ טו
 17 שָׂרִי פָרְעֹה וַיְהַלְלוּ אֹתָהּ אֶל־פָּרְעֹה וַתִּקַּח הָאִשָּׁה בֵּית פָּרְעֹה׃ וְלֹא־בָרָם
 18 הַיֹּשִׁיב בְּעִבְיֹתָהּ וַיְהִי־לֹו צֹאן־וּבָקָר וַחֲמִלִים וַעֲבָדִים וּשְׁפֹחוֹת וְאֲתֹנֹת
 19 וַיִּגְמְלוּ׃ וַיִּנְגַּע יְהוָה אֶת־פָּרְעֹה בַּלַּיִם וּנְגָעִים גְּדֹלִים וְאֶת־בֵּיתוֹ עַל־דֹּבֶר
 20 שָׂרִי אִשָּׁתוֹ אַבְרָם׃ וַיִּקְרָא פָּרְעֹה לְאַבְרָם וַיֹּאמֶר מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ לִּי
 21 לָמָּה לֹא־הַגַּדְתָּ לִּי כִּי אִשָּׁתְּךָ הִוא׃ לָמָּה אָמַרְתָּ אֲתַחֲתִי הִוא וְאָקַח
 22 אֹתָהּ לִי לְאִשָּׁה וְעַתָּה הִנֵּה אִשָּׁתְּךָ קֹחַ וְלֹהֵ׃ וַיִּצֵּן עָלָיו פָּרְעֹה אֲנָשִׁים כ
 23 וַיִּשְׁלְחוּ אוֹתוֹ וְאֶת־אֲשֶׁתּוֹ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לּוֹ׃

יג

CAP. XIII. יג

1 וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרָיִם הִוא וְאֲשֶׁתּוֹ וְכָל־אֲשֶׁר־לּוֹ וְלֹט עִמּוֹ הַנִּגְנָבָה׃ א
 2 וַאֲבָרָם כָּבֵד מְאֹד בְּמִקְנֵה בַּפֶּסֶס וּבַזָּהָב׃ וַיִּלְכְּ לְמִסְעָיו מִנֶּגֶב וְעַד־
 3 בֵּית־אֵל עַד־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־הָיָה שָׁם אַהֲלָה בְּתַחֲלָה בֵּין בֵּית־אֵל וּבֵין
 4 הָעֵיר׃ אֶל־מָקוֹם הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר־עָשָׂה שָׁם בְּרֹאשִׁיטָה וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָם
 5 בְּשֵׁם יְהוָה׃ וַיֵּבֶן לָלוֹט קֹהֶלֶךְ אֶת־אַבְרָם הָיָה צֹאן־וּבָקָר וְאֹהֲלִים׃ ה
 6 וְלֹא־נָשָׂא אִתָּם הָאָרֶץ לְשֹׁבֶת וַיִּחְדּוּ כִּי־הָיָה רְכוּשָׁם רָב וְלֹא יָכֻלוּ
 7 לְשֹׁבֶת וַיִּחְדּוּ׃ וַיְהִי־רִיב בֵּין רָעִי מִקְנֵה־אַבְרָם וּבֵין רָעִי מִקְנֵה־לֹט
 8 וְהַכְנִיעָנִי וְהַפְּרִזִּי אִזּוֹ יָשֵׁב בַּאֲרָץ׃ וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל־לֹט אֶל־נָא תְּהִי
 9 מִרְיָכָה בִּינִי וּבִרְיָךְ וּבֵין רָעִי וּבֵין רָעִיךָ כִּי־אֲנָשִׁים אֲחִים אֲנַחְנוּ׃
 10 הֲלֹא כָל־הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ הִפְרִד נָא מִשְׁלִי אִם־הִשְׁמָאֵל וְאִימָנָה וְאִם־
 11 הַדְּמִין וְאִשְׁמָאֵלָה׃ וַיִּשְׁאֵל־לֹט אֶת־עֵינָיו וַיִּרְא אֶת־כָּל־כֶּבֶד הַיָּרְדֵּן י

כִּי כָפַחַּ מִשְׁקָה לִפְנֵי שַׁתַּת יְהוָה אֶת־סוֹלֵם וְאֶת־עֲמֻדָּה בְּגִן־יְהוָה
 11 בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶבֶּה צֹרֶר: וַיִּבְחַר־לּוֹ לֹוֹשׁ אֶת כָּל־כֶּפֶר חִירָתָן וַיִּסְעַ
 12 לֹוֹשׁ מִקֶּדֶם וַיִּפְרְדּוּ אִישׁ מֵעַל אֲחִיו: אֲבָרָם וְשֵׁב בְּאֶרֶץ־בְּנֵי־לֹוֹשׁ
 13 וְשֵׁב בְּעָרֵי הַכֶּפֶר וַיֵּאֱחָל עַד־סוֹם: וְאֲנָשֵׁי סוֹם רַעִים וְחַטָּאִים לַיהוָה
 14 מֵאֵד: וַיְהִי־הָ אִמֶּר אֶל־אֲבָרָם אַחֲרֵי הַפֶּרֶד־לֹוֹשׁ מִעֲמֹו שָׂא נָא עֵינֶיךָ
 טו וּרְאֵה מִן־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אַתָּה שָׁם צִפְּתָה וְנִגְבְּהָ וְקִדְּמָה וַיִּמָּה: כִּי אֶת־
 16 כָּל־הָאֶרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה רֹאֶה לָךְ אֶתְנַנֶּה וְלִזְרָעָה עַד־עוֹלָם: וְשִׁמְתִּי
 אֶת־זִרְעָה בְּעַפְרֵי הָאֶרֶץ אֲשֶׁר־ו אֲסִידֹכֵל אִישׁ לְמִטַּת אֶת־עֵפֶר הָאֶרֶץ
 17 גַּם זִרְעָה וַיִּמָּה: קוֹם הִתְחַלֵּךְ בְּאֶרֶץ לְאֶרְפָּה וְלִרְחֹבָה כִּי לָךְ אֶתְנַנֶּה:
 18 וַיֵּאֱחָל אֲבָרָם וַיָּבֹא וַיֵּשֶׁב בְּאֶלְנֵי מִמְרָא אֲשֶׁר בְּחִבְרוֹן וַיִּבְנֶן־שָׁם
 מִזְבֵּחַ לַיהוָה:

פ

CAP. XIV. יד

יד

א וַיְהִי בַיּוֹם אֲמַרְפֵּל מֶלֶךְ־שֹׁנֵדֶר אֲרוֹרֶךְ מֶלֶךְ אֶלְסֶר פֶּדֶרְלֶעֶמֶל מֶלֶךְ עֵיֶלֶם
 2 וְתִדְעֵל מֶלֶךְ גִּזִּים: עָשׂוּ מִלְחָמָה אֶת־פֶּרַע מֶלֶךְ סוֹם וְאֶת־בְּרִשְׁעֵי מֶלֶךְ
 עֲמֻדָּה שְׁנֹאֲבוּ מֶלֶךְ אֲדָמָה וְשִׁמְאֵבֵל מֶלֶךְ צִבְיֹים וּמֶלֶךְ בָּלַע הִיא־
 3 4 צֹרֶר: כָּל־אֵלֶּה חִבְּרוּ אֶל־עַמְּקַם הַשָּׂדִים הוּא גַם הַמִּלְחָ: שְׁתִּים עֶשְׂרֵה
 ה שָׁנָה עָבְדוּ אֶת־פֶּדֶרְלֶעֶמֶר וַשְּׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָרְדּוּ: וּבְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה
 שָׁנָה בָּא כִדְרֶלֶעֶמֶר וְהַמְּלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיִּפְּנוּ אֶת־רַפְּאִים בְּעִשְׂתָּרוֹת
 6 קְרָנִים וְאֶת־הַיִּזְדִּים בָּהֶם וְאֵת הָאִיִּמִּים בְּשׂוֹהַ קְרָוִתִּים: וְאֶת־חֲחֹרִי
 7 בְּחִרְתָּם שְׁעִיר עַד אֵיל פֶּאֶרְן אֲשֶׁר עַל־הַמִּדְבָּר: וַיָּשֻׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־
 עֵין מִשְׁפָּט הִיא קָדָשׁ וַיִּפְּנוּ אֶת־כָּל־שָׂדֵה הָעֲמִלְקִי וְגַם אֶת־הָאֲמֹרִי
 8 וַיֵּשֶׁב בְּחִצְצֹן תִּמְרִי: וַיֵּצֵא מֶלֶךְ־סוֹם וּמֶלֶךְ עֲמֻדָּה וּמֶלֶךְ אֲדָמָה וּמֶלֶךְ
 צִבְיֹים וּמֶלֶךְ בָּלַע הִיא־צֹרֶר וַיַּעֲרְכוּ אִתָּם מִלְחָמָה בְּעַמְּקַם הַשָּׂדִים:
 9 אֵת פֶּדֶרְלֶעֶמֶר מֶלֶךְ עֵיֶלֶם וְתִדְעֵל מֶלֶךְ גִּזִּים וְאֲמַרְפֵּל מֶלֶךְ שֹׁנֵדֶר
 י וְאֲרוֹרֶךְ מֶלֶךְ אֶלְסֶר אֲרַבְּעָה מְלָכִים אֶת־הַחֲמִשָּׁה: וַעֲמַק הַשָּׂדִים
 בְּאֶרֶת בְּאֶרֶת חֲמֹר וַיִּגְסּוּ מֶלֶךְ־סוֹם וַעֲמֻדָּה וַיִּפְּלִי־שֹׁמָה וְחַטָּאִים
 11 הָרָה נָסוּ: וַיִּקְחוּ אֶת־כָּל־רֶכֶשׁ סוֹם וַעֲמֻדָּה וְאֶת־כָּל־אֲבָלָם וַיִּלְכוּ:
 12 וַיִּקְחוּ אֶת־לֹוֹשׁ וְאֶת־רֶכֶשׁוֹ בֶּן־אֲתִי אֲבָרָם וַיִּלְכוּ וְהוּא יֹשֵׁב בְּסוֹם:
 13 וַיָּבֹא תַפְלִיט וַיִּפְּדֵ לְאֲבָרָם הָעֵבְרִי וְהוּא שִׁכֵּן בְּאֶלְנֵי מִמְרָא הָאֲמֹרִי
 14 אֲתִי אֲשַׁבֵּל וְאֲתִי עֲנִי וְהֵם בְּעֵלֵי בְרִית־אֲבָרָם: וַיִּשְׁמַע אֲבָרָם כִּי
 נִשְׁבָּה אֲחִיו וַיִּרַק אֶת־חַיִּיכָיו וַיִּלְדִּי בִיתּוֹ שְׁמֹנֶה עָשָׂר וַשְּׁלֹשׁ מֵאוֹת
 טז וַיִּרְדֶּה עַד־הָ: וַיִּחַלֵּק עֲלֵיהֶם לִלְוָה הוּא וַעֲבָדָיו וַיִּפְּסֵם וַיִּרְדֶּפֶס עַד־

quae universa irrigabatur, antequam subverteret Dominus Sodomam et Gomorrhā*, sicut paradisus Domini, et sicut Aegyptus venientibus in Segor. * c. 19, 24. sqq.

11. Elegitque sibi Lot regionem circa Iordanem, et recessit ab Oriente; divisique sunt alterutrum a fratre suo.

12. Abram habitavit in terra Chanaan; Lot vero moratus est in oppidis, quae erant circa Iordanem, et habitavit in Sodomis.

13. Homines autem Sodomitae pessimi erant, et peccatores coram Domino nimis.

14. Dixitque Dominus ad Abram, postquam divisus est ab eo Lot*: Leva oculos tuos, et vide a loco, in quo nunc es, ad aquilonem et meridiem, ad orientem et occidentem.

* c. 12, 7. 15, 18. 26, 4. Deut. 34, 4.

15. Omnem terram, quam conspicias, tibi dabo et semini tuo usque in sempiternum.

16. Faciamque semen tuum sicut pulverem terrae; si quis potest hominum numerare pulverem terrae, semen quoque tuum numerare poterit.

17. Surge, et perambula terram in longitudine, et in latitudine sua; quia tibi daturus sum eam.

18. Movens igitur tabernaculum suum Abram, venit et habitavit iuxta convallem Mambre, quae est in Hebron; aedificavitque ibi altare Domino.

CAP. XIV.

Devictis quinque regibus, ac spoliatis Sodomis, Lot cum plerisque aliis captivus ducitur a quatuor regibus victoribus, quos Abram persecutus, omnes captivos spoliisque reduxit; atque benedictione a Melchisedech accepta, cuncta regi Sodomorum reddidit.

1. Factum est autem in illo tempore, ut Amraphel rex Sennaar, et Arioch rex Ponti, et Chodorlahomor rex Elamitarum, et Thadal rex Gentium,

2. inirent bellum contra Bara regem Sodomorum, et contra Bersa regem Gomorrhae, et contra Sennaab regem Adamae, et contra Semieber regem Seboim, contraque regem Balae, ipsa est Segor.

3. Omnes hi convenerunt in vallem silvestrem, quae nunc est mare salis*. * c. 19, 24.

4. Duodecim enim annis servierant Chodorlahomor, et tertio decimo anno recesserunt ab eo.

5. Igitur quartodecimo anno venit Chodorlahomor, et reges, qui erant cum eo; percusseruntque Raphaim in Astarothcarnaim, et Zuzim cum eis, et Emim in Save Cariathaim,

6. et Corraeos in montibus Seir, usque ad Campestria Pharan, quae est in solitudine.

7. Reversique sunt, et venerunt ad fontem Misphat, ipsa est Cades; et percusserunt omnem regionem Amalecitarum, et Ammorhaeum, qui habitabat in Asasonthamar.

8. Et egressi sunt, rex Sodomorum, et rex Gomorrhae, rexque Adamae, et rex Seboim, nec non et rex Balae, quae est Segor; et direxerunt aciem contra eos in valle silvestri;

9. scilicet adversus Chodorlahomor regem Elamitarum, et Thadal regem Gentium, et Amraphel regem Sennaar, et Arioch regem Ponti; quattuor reges adversus quinque.

10. Vallis autem silvestris habebat puteos multos bituminis*. Itaque rex Sodomorum, et Gomorrhae terga verterunt, cecideruntque ibi; et qui remanserant, fugerunt ad montem.

* c. 11, 8.

11. Tulerunt autem omnem substantiam Sodomorum et Gomorrhae, et universa quae ad cibum pertinent, et abierunt;

12. nec non et Lot et substantiam eius, filium fratris Abram, qui habitabat in Sodomis*. * c. 18, 12.

13. Et ecce! unus, qui evaserat, nuntiavit Abram Hebraeo, qui habitabat in convalle Mambre Amorhaci, fratris Eschol, et fratris Aner; hi enim pepigerant foedus cum Abram.

14. Quod cum audisset Abram, captum videlicet Lot fratrem suum, numeravit expeditos vernaculos suos* trecentos decem et octo; et persecutus est usque Dan.

* c. 12, 16. 18, 2.

15. Et divisit sociis, irruiit super eos nocte; percussitque eos, et per-

secutus est eos usque Hoba, quae est ad laevam Damasci.

16. Reduxitque omnem substantiam, et Lot fratrem suum cum substantia illius, mulieres quoque et populum.

17. Egressus est autem rex Sodomorum in occursum eius, postquam reversus est a caede Chodorlahomor, et regum, qui cum eo erant in valle Save, quae est vallis regis.

18. * At vero Melchisedech rex Salem, proferens panem et vinum, erat enim Sacerdos Dei altissimi,

* Ps. 109, 4. Hebr. 7, 1.

19. benedixit ei*, et ait: Benedictus Abram Deo excelso, qui creavit coelum et terram;

* Prov. 3, 38.

20. et benedictus Deus excelsus, quo protegente, hostes in manibus tuis sunt. Et dedit ei decimas ex omnibus.

21. Dixit autem rex Sodomorum ad Abram: Da mihi animas, cetera tolle tibi!

22. Qui respondit ei: Levo manum meam ad Dominum Deum excelsum possessorem coeli et terrae,

23. quod a filo subtegminis usque ad corrigiam caligae, non accipiam ex omnibus, quae tua sunt, ne dicas: Ego ditavi Abram,

24. exceptis his, quae comederunt iuvenes*, et partibus virorum, qui venerunt mecum†, Aner, Eschol, et Mambre; isti accipient partes suas.

* v. 14. † v. 18.

CAP. XV.

Deus Abrae de posteritate desperanti filium promittit, cui credens Abram iustificatur; et in signum promissae terrae, praescriptum a Domino offert sacrificium, auditque suae posteritatis futuram peregrinationem.

1. His itaque transactis, factus est sermo Domini ad Abram per visionem dicens: Noli timere Abram, ego protector tuus sum, et merces tua magna nimis.

2. Dixitque Abram: Domine Deus, quid dabis mihi? ego vadam absque liberis; et filius procuratoris domus meae* iste Damascus Eliezer.

* c. 24, 2.

3. Addiditque Abram: Mihi au-

tem non dedisti semen; et ecce! vernaculus meus, heres meus erit.

4. Statimque sermo Domini factus est ad eum, dicens: Non erit hic heres tuus; sed qui egredietur de utero tuo, ipsum habebis heredem.

5. Eduxitque eum foras, et ait illi*: Suspice coelum, et numera stellas, si potes. Et dixit ei: Sic erit semen tuum†.

* Rom. 4, 18. † Dent. 1, 10. 10, 22.

Hebr. 11, 12.

6. * Credidit Abram Deo, et reputatum est illi ad iustitiam.

* Rom. 4, 3. 8. sqq. Gal. 3, 6. Iac. 2, 23.

7. Dixitque ad eum: Ego Dominus, qui eduxi te de Ur Chaldaeorum*, ut darem tibi terram istam, et possideres eam.

* c. 11, 31. 12, 1.

8. At ille ait: Domine Deus, unde scire possum, quod possessurus sim eam?

9. Et respondens Dominus: Sume, inquit, mihi vaccam triennem, et capram trimam, et arietem annorum trium, turturem quoque et columbam.

10. Qui tollens universa haec*, divisit ea per medium, et utrasque partes contra se altrinsecus posuit; aves autem non divisit.

* Ier. 34, 18.

11. Descenderuntque volucres super cadavera, et abiebat eas Abram.

12. Cumque sol occumberet, sopor irruit super Abram, et horror magnus et tenebrosus invasit eum.

13. Dictumque est ad eum: Scito praenoscens, quod* peregrinum futurum sit semen tuum in terra non sua; et subiicient eos servituti, et affligent quadringentis annis†.

* Act. 7, 6. † Exod. 12, 40.

14. Verumtamen gentem, cui servituri sunt, ego iudicabo; et post haec egredientur cum magna substantia*.

* Exod. 12, 35 — 38.

15. Tu autem ibis ad patres tuos in pace, sepultus in senectute bona*.

* c. 25, 8.

16. Generatione autem quarta revertentur hic; necdum enim completae sunt iniquitates Amorrhaeorum usque ad praecens tempus*.

* Dent. 9, 4.

17. Cum ergo occubisset sol, facta est caligo tenebrosa, et apparuit

חִיבָה אֲשֶׁר מִשְׁמָאל לְדַמְשֶׁק׃ וַיָּשָׁב אֶת כָּל־הָרָכָשׁ וְגַם אֶת־לוֹט׃
 17 אָחִיו וּרְכָשׁוֹ הַשָּׂרִיב וְגַם אֶת־הַנָּשִׁים וְאֶת־הָעַם׃ וַיֵּצֵא מֶלֶךְ־סֹדֹם
 לִקְרָאתוֹ אַחֲרֵי שׁוּבוֹ מִחֶפְזוֹ אֶת־פְּדֹרָלְעָמֶר וְאֶת־הַמְּלָכִים אֲשֶׁר
 18 אִתּוֹ אֶל־עֶמֶק שְׁוֹה הוּא עֶמֶק הַמֶּלֶךְ׃ וּמִלְכֵי־צָדָל מֶלֶךְ שְׁלֹם הוֹצִיא
 19 לָהֶם וְיִרְן וְהוּא כְהֵן לְאֵל עֵלְזֹן׃ וַיִּבְרָכֵהוּ וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל
 20 עֵלְזֹן כִּנְה שְׁמִים וְאַרְצָן׃ וּבְרוּךְ אֵל עֵלְזֹן אֲשֶׁר־מִנֵּן צָרִיף בִּירָף
 21 וַיַּתֵּן־לוֹ מַעֲשֵׂה מַלְאָכָה׃ וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־סֹדֹם אֶל־אַבְרָם הֵן־לִי הַנָּפֶשׁ
 22 וְהָרָכָשׁ כֹּחֲלִי׃ וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל־מֶלֶךְ סֹדֹם הִרְמֹתִי וְרִי אֶל־יְהוָה
 23 אֵל עֵלְזֹן כִּנְה שְׁמִים וְאַרְצָן׃ אִם־מָחוּשׁ וְעַד שׁוֹרֵף־נֶזֶל וְאִם־אָקַח
 24 מִכָּל־אֲשֶׁר־לָךְ וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הִעֲשֵׂיתִי אֶת־אַבְרָם׃ בְּלִצְרֵי רַק אֲשֶׁר
 אָכְלוּ הַנְּעָרִים וְהַלֵּל הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הִלְכוּ אִתּוֹ עַד אֲשֶׁפֶל וּמִמָּוָה הֵם
 יִקְרְאוּ הַלָּקִים׃

ס

טו

CAP. XV. טו

אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְּבַר־יְהוָה אֶל־אַבְרָם בְּמַחֲזֵה לֵאמֹר
 2 אֶל־הִירָא אַבְרָם אֲנֹכִי מִנֵּן לָךְ שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד׃ וַיֹּאמֶר אַבְרָם
 אֲדֹנָי יְהוָה מִדִּתְמוֹן־לִי וְאֲנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי וּבֶן־מֶשֶׁק בִּיתִי הוּא
 3 דַּמְשֶׁק אֲלִיעֶזֶר׃ וַיֹּאמֶר אַבְרָם הֵן לִי לֹא נָתַתָּה זָרַע וְהִנֵּה בֶן־בֵּיתִי
 4 יוֹרֵשׁ אֹתִי׃ וְהִנֵּה דְּבַר־יְהוָה אֵלָיו לֵאמֹר לֹא יִירָשְׁךָ זֶה כִּי־אִם אֲשֶׁר
 5 יֵצֵא מִמִּצְרָיִם הוּא יִירָשְׁךָ׃ וַיֵּצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה וַיֹּאמֶר חֲבֹט־נָא
 6 הַשְׂמִימָה וּסְפֹר הַכּוֹכָבִים אִם־תּוּכַל לִסְפֹּר אֹתָם וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה יִהְיֶה
 7 זִרְעֶךָ׃ וְהָאֱמֶן בִּיהוָה וַיַּחֲשֹׁבָה כֹּה צָדָקָה׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר
 8 הוֹצֵאתִיךָ מֵאוּר כַּשְׂדִּים לָתֵת לָךְ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ׃ וַיֹּאמֶר
 9 אֲדֹנָי יְהוָה בְּמָה אֲדַע כִּי אִירָשְׁתָּה׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו קַח־הָ לִי עֶגְלָה
 10 מְשֻׁשָּׁת וְעֵז מְשֻׁשָּׁת וְאַיִל מְשֻׁלָּשׁ וְחֹר וְגֹזֵל׃ וַיִּקַּח־לוֹ אֶת־כָּל־אֵלֶּה
 11 וַיִּבְרָא אֹתָם בַּחֹדֶף וַיִּתֵּן אִישׁ־בְּתָרוֹ לִקְרָאת רֵעֵהוּ וְאֶת־הַעֲפָר לֹא
 12 בָּהֶר׃ וַיִּקַּד הָעֵז עַל־הַפְּגָרִים וַיָּשָׁב אֹתָם אַבְרָם׃ וַיְהִי הַשְּׁמֶשׁ לָבוֹא
 13 וְתַרְחֵמָה נִפְלָה עַל־אַבְרָם וְהִנֵּה אֵימָה חֲשֹׁכָה גְדֹלָה נִפְלֹת עָלָיו׃
 14 וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם רִדֵּעַ הַלֵּל כִּי־גֵר׃ יְהִי־הָ זִרְעֶךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וַעֲבָדוּם
 15 וְעַד אֹתָם אֲרַבַּע מֵאוֹת שָׁנָה׃ וְגַם אֶת־הַנָּשִׁים אֲשֶׁר וַעֲבָדוּ הֵן אֲנֹכִי
 16 וְאַחֲרֵי־כֵן יֵצֵאוּ בְּרָכָשׁ גָּדוֹל׃ וְאַתָּה תָּבוֹא אֶל־אַבְרָהָם בְּשָׁלוֹם תִּקְבְּרֶה
 17 בְּשִׁיבָה טוֹבָה׃ וְדָוִר רַב־יָמִים וְשׁוֹבֵה הָיָה כִּי לֹא־שָׁלֵם עֹנֵן הָאֱמֶרֶץ עַד־
 18 הָיָה׃ וַיְהִי הַשְּׁמֶשׁ בָּאָה וַעֲלָטָה הָיָה וְהִנֵּה הַנּוֹר עֹשֵׁן וְלִפְרִי אֵשׁ

18 וְאֶשֶׁר עָבַר בֵּין הַנְּזָרִים הָאֵלֶּה: בַּיּוֹם הַהוּא כָּרַת יְהוָה אֶת־אֲבָרָם
בְּרִית לֵאמֹר לְזִרְעֶךָ נִתְּחִי אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת מִנְּחֵר מִצְרִים עַד־הַנְּהָר
19 כ הַנָּחַל נְהַר־פָּרָת: אֶת־הַקִּנִּי וְאֶת־הַקְּנִזִּי וְאֵת הַקְּדֻמִּי: וְאֶת־הַחֲתָנִי
21 וְאֶת־הַפְּרָנִי וְאֶת־הַרְפָּאִים: וְאֶת־הָאֲמֹרִי וְאֶת־הַכְּנַעֲנִי וְאֶת־הַגִּזְרִי
וְאֶת־הַיְבוּסִי:

ס
CAP. XVI. י

י
א וְשָׂרִי אֲשֶׁת אֲבָרָם לֹא יָלְדָה לוֹ וְלֵה שָׂפְחָה מִצְרִית וְשָׂמָה הָגָר:
2 וְהֵאמֵר שָׂרִי אֶל־אֲבָרָם הִנֵּה־נָא עֲצָרְנִי יְהוָה מִפְּלֹת בִּאֲנָא אֶל־
3 שָׂפְחָתִי אוּלַּי אֲבִנָּה מִמֶּנָּה וְיִשְׁמַע אֲבָרָם לְקוֹל שָׂרִי: וְהִפְּחָ שָׂרִי
אֲשֶׁת אֲבָרָם אֶת־הָגָר הַמִּצְרִית שָׂפְחָתָהּ מִקֶּץ עֶשְׂרֵי שָׁנִים לְשִׁבְתָּ
4 אֲבָרָם בָּאָרֶץ כְּנָעַן וַתֵּקֶן אֹתָהּ לְאֲבָרָם אִשָּׁה לוֹ לְאִשָּׁה: וַיָּבֹא אֶל־
ה הָגָר וַתֵּהִי וַתֵּרָא כִּי הָרָתָה וַתִּקַּל גְּבֻרָתָהּ בְּעִינֶיהָ: וְהֵאמֵר שָׂרִי
אֶל־אֲבָרָם חֲמֹסִי עָלֶיךָ אֲנִי נִתְּחִי שָׂפְחָתִי בְּחִיקֶךָ וַתֵּרָא כִּי הָרָתָה
6 וַאֲקַל בְּעִינֶיהָ וְשָׁפַט יְהוָה בֵּינִי וּבֵינֶיךָ: וַיֹּאמֶר אֲבָרָם אֶל־שָׂרִי הִנֵּה
שָׂפְחָתְךָ בְּרָלָה עֲשִׂי־לָהּ הַטּוֹב בְּעִינֶיךָ וַתַּעֲנֶה שָׂרִי וַתִּבְרַח מִפְּנֶיהָ:
7 וַיִּמְצְאָהּ מִלֶּאנָה יְהוָה עַל־עֵין הַמַּיִם בַּמִּדְבָּר עַל־הַעֵין בְּרָרָה שׂוֹר:
8 וַיֹּאמֶר הָגָר שָׂפְחַת שָׂרִי אִי־מִנָּה בָּאת וְאֵנָה תִּלְכִּי וְהֵאמֵר מִפְּנֵי שָׂרִי
9 גְּבֻרָתִי אֲנִי בָרַחַת: וַיֹּאמֶר לָהּ מִלֶּאנָה יְהוָה שׂוֹבִי אֶל־גְּבֻרָתְךָ וַתֵּהַנֵּץ
י תַּחַת רִידֶיהָ: וַיֹּאמֶר לָהּ מִלֶּאנָה יְהוָה תִּרְבֶּה אֲרֻבָּה אֶת־זֶרְעֶךָ וְלֹא
11 יִסָּפֵר מִרְבִּי: וַיֹּאמֶר לָהּ מִלֶּאנָה יְהוָה הִנֵּה הָרָתָה וְיָלְדָתָ בֵּן וַקְרָאתָ
12 שְׁמוֹ וְשָׁמַעְאֵל כִּי־שָׁמַע יְהוָה אֶל־עֲנָךָ: וְהוּא יִהְיֶה פְּרָא אָדָם וְדָו
13 בְּכָל יוֹר כָּל בּוֹ וְעַל־פָּנֶיךָ כָּל־אֲחֵיו יִשְׁכֹּן: וַתִּקְרָא שֵׁם־יְהוָה הַדָּבָר
14 אֵלֶיהָ אֵתָה אֵל רָאִי כִּי אָמְרָה הָגָם הָלָם רְאִיתִי אֲחֵרִי רָאִי: עַל־כֵּן
טו קָרָא לְבָאָר בָּאָר לַחִי רָאִי הִנֵּה בֵּין־קֶדֶשׁ וּבֵין בְּרָרָה: וַתֵּלֶד הָגָר
16 לְאֲבָרָם בֵּן וַיִּקְרָא אֲבָרָם שֵׁם־בְּנוֹ אֶשֶׁר־יָלְדָה הָגָר וְשָׁמַעְאֵל: וְאֲבָרָם
בֶּן־שְׁמֹנִים שָׁנָה וְשֵׁשׁ שָׁנִים בָּלְדָתָהּ הָגָר אֶת־וְשָׁמַעְאֵל לְאֲבָרָם: ס

CAP. XVII. יז

יז
א וַיְהִי אֲבָרָם בֶּן־תְּשַׁעִּים שָׁנָה וַתֵּשַׁע שָׁנִים וַיָּלֶא יְהוָה אֶל־אֲבָרָם
2 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי־אֵל שְׁלֵחַ הַחֲתָלָה לְפָנֶיךָ וְהָיָה חֲמִים: וְאַתָּה בְּרִיתִי
3 בֵּינִי וּבֵינֶךָ וְאַרְבָּה אוֹתָךְ בְּמֵאֵד מְאֹד: וַיִּפֹּל אֲבָרָם עַל־פָּנָיו וַיִּדְבֹּר
4 אֵתוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר: אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ וְחַיִּיתָ לְאֵב הַמִּזִּין גִּזְם:
ה וְלֹא־יִקְרָא עוֹד אֶת־שִׁמְךָ אֲבָרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אֲבִרְהָם כִּי אֲבִי־הַמִּזִּין

clibanus fumans, et lampas ignis transiens inter divisiones illas*.

* Ier 34, 18.

18. In illo die* pepigit Dominus foedus cum Abram, dicens: Semini tuo dabo terram hanc a fluvio Aegyptiusque ad fluvium magnum Euphraten,

* c. 12, 7. 13, 15. 26, 4. Dent. 34, 4.

2 Paral. 9, 26. 1 Reg. 4, 20. 3 Reg. 4, 21.

19. Cinaeos et Cenezaeos, Cedmonaeos,

20. et Hethaeos, et Pherezaeos, Raphaïm quoque.

21. et Amorrhaeos, et Chananaeos, et Gergesaeos, et Iebusaeos.

CAP. XVI.

Agar a domina Sarai traditur Abrae uxor; quae ubi concepisset, atque ob id dominam contemneret, ab illa afflictâ, fugam iniiit; sed iussu Angeli eidem submissa, parit Ismaëlem.

1. Igitur Sarai, uxor Abram, non genuerat liberos; sed habens ancillam Aegyptiam nomine Agar,

2. dixit marito suo: Ecce! conclusit me Dominus, ne parerem; ingredi ad ancillam meam, si forte saltem ex illa suscipiam filios. Cumque ille acquiesceret deprecanti*,

* c. 30, 3. 9.

3. tulit Agar Aegyptiam ancillam suam, post annos decem, quam habitare coeperant in terra Chanaan; et dedit eam viro suo uxorem.

4. Qui ingressus est ad eam. At illa concepisse se videns, despexit dominam suam.

5. Dixitque Sarai ad Abram: Inique agis contra me; ego dedi ancillam meam in sinum tuum, quae videns, quod conceperit, despectui me habet. Iudicet Dominus inter me et te.

6. Cui respondens Abram: Ecce! ait ancilla tua in manu tua est, utere ea ut libet. Affligente igitur eam Sarai, fugam iniiit.

7. Cumque invenisset eam Angelus Domini iuxta fontem aquae in solitudine, qui est in via Sur in deserto,

8. dixit ad illam: Agar ancilla Sarai, unde venis? et quo vadis? quae respondit: A facie Sarai dominae meae ego fugio.

9. Dixitque ei Angelus Domini: Revertere ad dominam tuam, et humiliare sub manu illius.

10. Et rursum: Multiplicans, inquit, multiplicabo semen tuum, et non numerabitur prae multitudine*.

c. 25, 12. sqq.

11. Ac deinceps: Ecce, ait, concepisti, et paries filium; vocabisque nomen eius Ismael, eo quod audierit Dominus afflictionem tuam.

12. Hic erit ferus homo, manus eius contra omnes, et manus omnium contra eum; et e regione universorum fratrum suorum figet tabernacula.

13. Vocavit autem nomen Domini, qui loquebatur ad eam: Tu Deus, qui vidisti me. Dixit enim: Profecto hic vidi posteriora videntis me*.

* Exod. 33, 20. 23. 24, 62.

14. Propterea appellavit puteum illum, Puteum viventis et videntis me. Ipse est inter Cades et Barad.

15. Peperitque Agar Abrae filium; qui vocavit nomen eius Ismaël.

16. Octoginta et sex annorum erat Abram, quando peperit ei Agar Ismaëlem.

CAP. XVII.

Promissiones divinae repetuntur: mutantur nomina: foedus inquit, cuius signum statuitur circumcisio. Isaac promittitur.

1. Postquam vero nonaginta et novem annorum esse coeperat, apparuit ei Dominus; dixitque ad eum: Ego Deus omnipotens; ambula coram me, et esto perfectus!

2. Ponamque foedus meum inter me et te; et multiplicabo te vehementer nimis*.

* Eccl. 44, 20. sqq.

3. Cecidit Abram pronus in faciem.

4. Dixitque ei Deus: Ego sum, et pactum meum tecum*, erisque pater multarum gentium.

* Eccl. 44, 20. Rom. 4, 17.

5. Nec ultra vocabitur nomen tuum Abram; sed appellaberis Abraham; quia patrem multarum gentium constitui te.

6. Faciamque te crescere vehementissime, et ponam te in gentibus, regesque ex te egredientur.

7. Et statuam pactum meum inter me et te, et inter semen tuum post te in generationibus suis, foedere sempiterno; ut sim Deus tuus, et seminis tui post te.

8. Daboque tibi et semini tuo terram* peregrinationis tuae, omnem terram Chanaan in possessionem aeternam, eroque Deus eorum.

* c. 12, 7. 15, 18. sqq.

9. Dixit iterum Deus ad Abraham*: Et tu ergo custodies pactum meum, et semen tuum post te in generationibus suis.

* Act. 7, 8.

10. Hoc est pactum meum quod observabitis inter me et vos, et semen tuum post te: Circumcidetur ex vobis omne masculinum*;

* Rom. 4, 11. Act. 7, 8.

11. et circumcidetis carnem praeputii vestri, ut sit* in signum foederis inter me et vos.

* Rom. 4, 11. Lev. 12, 3. Luc. 2, 21.

12. Infans octo dierum circumcidetur in vobis, omne masculinum in generationibus vestris; tam vernaculus, quam emptitius circumcidetur, et quicumque non fuerit de stirpe vestra;

13. eritque pactura meum in carne vestra in foedus aeternum.

14. Masculus, cuius praeputii caro circumcisa non fuerit, delebitur anima illa de populo suo; quia pactum meum irritum fecit.

15. Dixit quoque Deus ad Abraham: Sarai uxorem tuam non vocabis Sarai, sed Saram.

16. Et benedicam ei, et ex illa dabo tibi filium, cui benedicturus sum, eritque in nationes, et reges populorum orientur ex eo.

17. Cecidit Abraham in faciem suam, et risit, dicens in corde suo: Putasne centenario nascetur filius? et Sara nonagenaria pariet*?

* Rom. 4, 19. sqq.

18. Dixitque ad Deum: Utinam Ismaël vivat coram te!

19. Et ait Deus ad Abraham*: Sara uxor tua pariet tibi filium, vocabisque nomen eius Isaac; et constituam pactum meum illi in foedus sempiternum, et semini eius post eum.

* c. 18, 10. 21, 2.

20. Super Ismaël quoque exaudivi te, ecce! benedicam ei, et augebo et multiplicabo eum valde; duodecim duces generabit, et faciam illum in gentem magnam.

* c. 26, 16.

21. Pactum vero meum statuam ad Isaac*, quem pariet tibi Sara tempore isto in anno altero.

* Rom. 9, 7.

22. Cumque finitus esset sermo loquentis cum eo, ascendit Deus ab Abraham.

23. Tulit autem Abraham Ismael filium suum, et omnes vernaculos domus suae; universosque quos emerat, cunctos mares ex omnibus viris domus suae; et circumcidit carnem praeputii eorum statim in ipsa die, sicut praeceperat ei Deus*.

* v. 11.

24. Abraham nonaginta et novem erat annorum, quando circumcidit carnem praeputii sui.

25. Et Ismaël filius tredecim annos impleverat tempore circumcisionis suae.

26. Eadem die circumcisis est Abraham et Ismaël filius eius.

27. Et omnes viri domus illius, tam vernaculi, quam emptitii et alienigenae, pariter circumcisi sunt.

CAP. XVIII.

Abraham tres Angelos hospitio suscipit; pro Sodomitis intercedit.

1. Apparuit autem ei Dominus in convalle Mambre* sedenti in ostio tabernaculi sui in ipso fervore diei.

* c. 13, 18.

2. Cumque elevasset oculos, ap-

6 גוים נִתְחַיָּהוּ: וְהִפְרַתִּי אֹתָהּ בְּמֵאד מְאֹד וְנִתְחַיָּהוּ לְגוֹיִם וּמַלְכִּים מִמֶּנָּה
 7 וַיֵּצְאוּ: וְהִקְמַלְתִּי אֶת־בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינָהּ וּבֵין זֶרְעָהּ אַחֲרֶיהָ לְדֹרֹתָם
 8 לְבְרִית עוֹלָם לְחַיּוֹת לָהּ לְאֱלֹהִים וּלְזֶרְעָהּ אַחֲרֶיהָ: וְנִתְחַיָּהוּ לָהּ וּלְזֶרְעָהּ
 9 אַחֲרֶיהָ אֵת אֶרֶץ מִצְרָיִם אֵת כָּל־אֶרֶץ כְּנָעַן לְאַהֲוָה עוֹלָם וְהִיָּה־
 10 לָהֶם לְאֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־אַבְרָהָם וְאַהֲוָה אֶת־בְּרִיתִי הַשְּׁמִיר
 11 אֶתָּה וְזֶרְעָה אַחֲרֶיהָ לְדֹרֹתָם: זֹאת בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵּינִי וּבֵינִיכֶם
 12 וּבֵין זֶרְעָה אַחֲרֶיהָ הַמּוֹל לָכֶם כָּל־זָכָר: וְנִמְלְאִם אֵת בְּשָׁר עַרְלָהֶם
 13 וְחָרָה לְאֹהֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵינִיכֶם: וּבֶן־שְׁמֹנֶת יָמִים וּמוֹל לָכֶם כָּל־זָכָר
 14 לְדֹרֹתֵיכֶם וְלִיד בָּיִת וּמִקְנֵת־כֶּסֶף מִכָּל בֶּן־נָכָר אֲשֶׁר לֹא מִזֶּרְעָה הוּא:
 15 הַמּוֹל וּמוֹל וְלִיד בָּיִתָּהּ וּמִקְנֵת כֶּסֶף וְהִיָּתָה בְּרִיתִי בִּבְשָׂרְכֶם
 16 לְבְרִית עוֹלָם: וְעָרְלוּ זָכָר אֲשֶׁר לֹא־וּמוֹל אֶת־בְּשָׁר עַרְלָתוֹ וְנִכְרְתָהּ
 17 חֲנָפֶשֶׁת הִיא מִעֲמִידָה אֶת־בְּרִיתִי הַכֹּהֵן: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים

18 אֶל־אַבְרָהָם שְׁרֵי אֲשַׁחֲלֶה לֹא־תִקְרָא אֶת־שְׁמָהּ שְׁרֵי כִּי שָׂרָה שְׁמָהּ:
 19 וּבְרַכְתִּי אֹתָהּ וְגַם נָתַתִּי מִמֶּנָּה לָּהּ בֵּן וּבְרַכְתִּיהָ וְהִיָּתָה לְגוֹיִם מִלְּכֵי
 20 עַמִּים מִמֶּנָּה יִהְיוּ: וַיִּפֹּל אַבְרָהָם עַל־פָּנָיו וַיִּצְחַק וַיֹּאמֶר בְּלִבִּי הִלְבָּן
 21 מֵאַהֲוָה וְיֹלֵד וְאִם־שָׂרָה חַבְת־תִּשְׁעִים שָׁנָה הִלֵּד: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם
 22 אֶל־הָאֱלֹהִים לוֹ וַיִּשְׁמַעֲאֵל יִחְיֶה לְפָנָיו: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֲבֹל שָׂרָה
 23 אֲשַׁחֲלֶה וְלִדָּת לָהּ בֵּן וְקִרְאָתָּ אֶת־שְׁמוֹ יִצְחָק וְהִקְמַלְתִּי אֶת־בְּרִיתִי אִתּוֹ
 24 לְבְרִית עוֹלָם לְזֶרְעוֹ אַחֲרָיו: וְלִישְׁמַעֲאֵל שְׁמַעְתִּיךָ הִנֵּהוּ בְּרַכְתִּי אֹתוֹ
 25 וְהַבְּרִיתִי אִתּוֹ וְהַרְבִּיתִי אֹתוֹ בְּמֵאד מְאֹד שְׁנַיִם־עָשָׂר נְשִׂאִים יוֹלִיד

26 וְנִתְחַיָּהוּ לְגוֹי גָּדוֹל: וְאֶת־בְּרִיתִי אֶקְוֶם אֶת־יִצְחָק אֲשֶׁר הִלֵּד לָהּ
 27 שָׂרָה לְמוֹעֵד הַזֶּה בַּשָּׁנָה הָאֲחֵרָת: וְיָכֹל לְדַבֵּר אִתּוֹ וַיַּעַל אֱלֹהִים מִעַל
 28 אַבְרָהָם: וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת־יִשְׁמַעֲאֵל בֵּנוֹ וְאֵת כָּל־יֹלְדֵי בֵיתוֹ וְאֵת
 29 כָּל־מִקְנֵת כֶּסֶפוֹ כָּל־זָכָר בְּאִנְשֵׁי בֵית אַבְרָהָם וַיִּמָּל אֶת־בְּשָׁר עַרְלָתָם
 30 בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהִים: וְאַבְרָהָם בֶּן־תִּשְׁעִים וְהָשֵׁעַ
 31 שָׁנָה בְּהַמְלֹךְ בְּשָׁר עַרְלָתוֹ: וַיִּשְׁמַעֲאֵל בֵּנוֹ בֶּן־שְׁלֹשׁ עָשָׂר שָׁנָה בְּהַמְלֹךְ
 32 אֵת בְּשָׁר עַרְלָתוֹ: בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה נִמָּל אַבְרָהָם וַיִּשְׁמַעֲאֵל בֵּנוֹ:
 33 וְכָל־אִנְשֵׁי בֵיתוֹ וְלִיד בָּיִת וּמִקְנֵת־כֶּסֶף מֵאֵת בֶּן־נָכָר נִמָּלוּ אִתּוֹ:

יח CAP. XVIII. יח

פ פ פ ד 4

1 וַיָּרָא אֱלֹדוֹ וְהָיָה בְּאֵלְנֵי מִמְרָא וְהוּא יָגִיב פָּתָהּ־הָאֵהָל כַּחַם הַיּוֹם: א
 2 וַיֵּשֶׁא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְקִים עָלָיו וַיָּרָא וַיֵּרָץ

3 לִקְרָאתָם מִפֶּתַח הָאֵהֶל וַיִּשְׁתַּחֲוּ אֶרְצָה: וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי אִם־נָא מִצְאָתִי
4 חַן בְּעֵינֶיךָ אֶל־נָא תַעֲבֹר מֵעַל עֲבָדֶיךָ: יִקַּח־נָא מִצְטָמִים וְיַחֲצִי
ה רִגְלֵיכֶם וַהֲשִׁעֲנוּ תַּחַת תַּעֲרֹן: וְאִקְחָה פַת־לֶחֶם וְסַעֲדִי לִבְכֹּשׁ אֶת־
תַּעֲבֹרִי כִי־עַל־כֵּן עֲבַרְתֶּם עַל־עֲבָדֶיכֶם וַיֹּאמְרוּ כֵּן תַעֲשֶׂה כַּאֲשֶׁר
6 הִבְרָתָ: וַיִּמָּהֲרׁ אֲבֹרָהֶם חֲאֲתֹלָה אֶל־שָׂרָה וַיֹּאמֶר מַה־רִּי שְׁלֹשׁ סָאִיֹּס
7 קָמַת סֹלַח לוֹשִׁי וְעֲשִׂי עֲצוֹתִי: וְאֶל־הַבָּקָר רֵץ אֲבֹרָהֶם וַיִּפְתַּח בֶּן־בָּקָר
8 בֶּהָ וְטוֹב וַיִּתֵּן אֶל־הַנָּעִר וַיִּמָּהֲרׁ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ: וַיִּפְתַּח חֲמָאָה וַחֲלָב
וּבֶן־הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לַפְנִיָּהֶם וְהוּא־עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הַעֵץ
9 י וַיֹּאכְלוּ: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אֵיךְ שָׂרָה אִשְׁתְּךָ וַיֹּאמֶר חֲגָה בְּאֵהֶל: וַיֹּאמֶר
טוֹב אָשׁוּב אֵלָיִךָ פַּעַם חֲיָה וְהִנֵּה־בֵן לְשָׂרָה אִשְׁתְּךָ וְשָׂרָה שֹׁמֵעַת
11 פֶּתַח הָאֵהֶל וְהוּא אֶתְרִיו: וְאֲבֹרָהֶם וְשָׂרָה וְקִנְיָם בָּאִים בַּיּוֹם הַהוּא
12 לַהֲיוֹת לְשָׂרָה אֶרֶץ כְּנָעִימִים: וַחֲצִתֶּךָ שָׂרָה בְּקִרְבָּהָ לֵאמֹר אֶתְרִי בְּלֹחִי
13 הִיחַת־לִּי עֲדָנָה וְאֲדֹנִי זָקֵן: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אֲבֹרָהֶם לָמָּה זֶה
14 צִחֲקָה שָׂרָה לֵאמֹר הֲאֵת אֲמַנִּים אֵלַי וְאֲנִי זָקֵנָתִי: הִיפְלֵא מִיחַוָּה דְּבָר
טו לְמוֹדֵר אָשׁוּב אֵלָיִךָ פַּעַם חֲיָה וְלִשְׂרָה בֵּן: וַחֲכֹלֵשׁ שָׂרָה: לֵאמֹר לֹא
16 צִחֲקָתִי כִי רָאִיתִי וַיֹּאמְרוּ לֹא כִי צִחֲקָתָ: וַיִּקְמוּ מִשֹּׁם הָאֲנָשִׁים
17 וַיִּשְׁקֹפוּ עַל־פְּנֵי סֹדֶם וְאֲבֹרָהֶם חָלָה עִינָיו לִשְׁלֹחַם: וַיְחַוָּה אֲמֹר
18 הַמִּכְסָּה אֲנִי מֵאֲבֹרָהֶם אֲשֶׁר אָנִי עֹשֶׂה: וְאֲבֹרָהֶם הָיוּ יְהִיָּה לְגֹזִי
19 גָּדוֹל וְצָעוֹם וְלִבְרֹכֹו־בֹי כָּל הָיָרִי הָאָרֶץ: כִּי יִדְעֲתוּ לְמַעַן אֲשֶׁר יֵצֵא
אֶת־בָּנָיו וְאֶת־בָּרוֹתָ אֶתְרִיו וְשֹׁמְרוֹ הָרָךְ יְהוָה לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט
כ לְמַעַן הָבִיא יְחַוָּה עַל־אֲבֹרָהֶם אֵת אֲשֶׁר־הִבֵּר עָלָיו: וַיֹּאמֶר יְהוָה
21 זִכְרָתָ סֹדֶם וְעַמּוֹרָה כִּי־רָבָה וַחֲשָׂאתֶם כִּי כְבֹּדָהּ מְאֹד: אֶרְדָּה־נָּא
22 וְאֶרְאֶה הַבְּצִעֲקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי עָשׂוּ כָלָה יָאִם־לֹא אֶדְעָה: וַיִּפְנֵי
23 מִשֹּׁם הָאֲנָשִׁים וַיִּלְכְּדוּ סֹדֶמָה וְאֲבֹרָהֶם עוֹדְנֵי עֹמֵד לַפְנֵי יְהוָה: וַיִּגַּשׁ
24 אֲבֹרָהֶם וַיֹּאמֶר הֲאֵת תִּסְפֶּה צְדִיק עִם־רָשָׁע: אוֹלֵי יֵשׁ חֲמִשִּׁים צְדִיקִים
בְּתוֹךְ הָעִיר הֲאֵת תִּסְפֶּה וְלֹא־תִשָּׂא לְמַקּוֹם לְמַעַן חֲמִשִּׁים הַצְדִּיקִים
כה אֲשֶׁר בְּקִרְבָּהָ: תִּלְלָה לָךְ מִעֲשָׂתוֹ כִּי־דָבָר חַיָּה לְחַמִּית צְדִיק עִם־רָשָׁע
וְהָיָה כַּצְדִּיק כְּרָשָׁע חִלְלָה לָךְ הַשֹּׁפֵט כָּל־הָאָרֶץ לֹא תַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט:
26 וַיֹּאמֶר יְחַוָּה אִם־אֶמְצָא בְּסֹדֶם חֲמִשִּׁים צְדִיקִים בְּתוֹךְ הָעִיר וְנִשְׁתָּאתִי
27 לְכָל־הַמַּקּוֹם בְּצִבּוּרָם: וַיִּגַּשׁ אֲבֹרָהֶם וַיֹּאמֶר חֲגָה־נָּא הוֹאֵלֵחִי לְדָבָר
28 אֶל־אֲדֹנִי וְאֲנֹכִי עֹפֵר וְאֶפְרָ: אוֹלֵי יַחֲסִיוֹן חֲמִשִּׁים הַצְדִּיקִים חֲמִשָּׁה
הַחֲשִׁתִּית בְּחִמְשָׁה אֶת־כָּל־הָעִיר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁחֲתִי אִם־אֶמְצָא שָׁם

paruerunt ei tres viri stantes prope eum; quos cum vidisset, cucurrit in occursum eorum de ostio tabernaculi, et adoravit in terram *.

* Hebr. 13, 2.

3. Et dixit: Domine! si inveni gratiam in oculis tuis, ne transeas servum tuum;

4. sed afferam pauxillum aquae, et lavate pedes vestros, et requiescite sub arbore.

5. Ponamque buccellam panis, et confortate cor vestrum, postea transibitis: idcirco enim declinastis ad servum vestrum. Qui dixerunt: Fac ut locutus es!

6. Festinavit Abraham in tabernaculum ad Saram, dixitque ei: Accelera, tria sata similiae commisce, et fac subcinericios panes!

7. Ipse vero ad armentum cucurrit, et tulit inde vitulum tenerimum et optimum, deditque puero; qui festinavit et coxit illum.

8. Tulit quoque butyrum et lac, et vitulum quem coxerat, et posuit coram eis; ipse vero stabat iuxta eos sub arbore.

9. Cumque comedissent, dixerunt ad eum: Ubi est Sara uxor tua? Ille respondit: Ecce! in tabernaculo est.

10. Cui dixit *: Revertens veniam ad te tempore isto, vita comite, et habebit filium Sara uxor tua. Quo audito, Sara risit post ostium tabernaculi.

* c. 17, 19. 21. 21, 1. Rom. 9, 9.

11. Erant autem ambo senes, provectaeque aetatis, et desierant Sarae fieri muliebria.

12. Quae risit occulte, dicens: Postquam consenui, et * dominus meus vetulus est, voluptati operam dabo!

* 1 Paral. 3, 6.

13. Dixit autem Dominus ad Abraham: Quare risit Sara, dicens: Num vere paritura sum anus?

14. Numquid Deo quidquam est difficile? Juxta condictum revertar ad te hoc eodem tempore, vita comite, et habebit Sara filium.

* Zach. 8, 6. Luc. 1, 37.

15. Negavit Sara dicens: Non risi; timore perterrita. Dominus autem: Non est, inquit, ita: sed risisti.

16. Cum ergo surrexissent inde viri, direxerunt oculos contra Sodomam; et Abraham simul gradiebatur, deducens eos.

17. Dixitque Dominus: Num celare potero Abraham, quae gesturus sum? *

* Amos, 3, 7. Jac. 3, 23.

18. cum futurus sit in gentem magnam, ac robustissimam, et BENEDICENDAE sint in illo omnes nationes terrae? *

* c. 12, 2. 3.

19. Scio enim, quod praecepturus sit filiis suis, et domui suae post se, ut custodiant viam Domini, et faciant iudicium et iustitiam; ut adducat Dominus propter Abraham omnia quae locutus est ad eum.

20. Dixit itaque Dominus: Clamor Sodomorum et Gomorrhae multiplicatus est, et peccatum eorum aggravatum est nimis *.

* c. 13, 13.

21. Descendam et videbo, utrum clamorem, qui venit ad me, opere compleverint; an non est ita, ut sciam *.

* c. 19, 18. Jer. 32, 19.

22. Converteruntque se inde, et abierunt Sodomam; Abraham vero adhuc stabat coram Domino *.

* c. 19, 1.

23. Et appropinquans ait: Numquid perdes iustum cum impio? *

* 1 Tim. 2, 1. 3. 4.

24. Si fuerint quinquaginta iusti in civitate, peribunt simul? et non parces loco illi propter quinquaginta iustos, si fuerint in eo?

25. Absit a te, ut rem hanc facias, et occidas iustum cum impio; fiatque iustus sicut impius. Non est hoc tuum, qui iudicas omnem terram; nequaquam facies iudicium hoc *.

* Job. 34, 10—12.

26. Dixitque Dominus ad eum: Si invenero Sodomis quinquaginta iustos in medio civitatis, dimittam omni loco propter eos.

27. Respondensque Abraham, ait: Quia semel coepi, loquar ad Dominum meum, cum sim pulvis et cinis.

28. Quid si minus quinquaginta iustis quinque fuerint? delebis propter quadraginta quinque universam urbem? Et ait: Non delebo, si invenero ibi quadraginta quinque.

29. Rursumque locutus est ad eum: Sin autem quadraginta ibi inventi fuerint, quid facies? Ait: Non percusiam propter quadraginta.

30. Ne quaeso, inquit, indigneris Domine, si loquar: Quid si ibi inventi fuerint triginta? Respondit: Non faciam, si invenero ibi triginta.

31. Quia semel, ait, coepi, loquar ad Dominum meum: Quid si ibi inventi fuerint viginti? Ait: Non interficiam propter viginti.

32. Obsecro, inquit, ne irascaris Domine, si loquar adhuc semel: Quid si inventi fuerint ibi decem? Et dixit: Non delebo propter decem.

33. Abiitque Dominus, postquam cessavit loqui ad Abraham; et ille reversus est in locum suum.

CAP. XIX.

Lot Angelos suscipit, et ex Sodomae ex-cidio liberatur.

1. Veneruntque duo Angeli Sodomam vespere, et sedente Lot in foribus civitatis. Qui cum vidisset eos, surrexit, et ivit obviam eis; adoravitque pronus in terram*,

* c. 18, 1. 2. sqq.

2. et dixit: Obsecro, Domini! declinate in domum pueri vestri, et manete ibi; lavate pedes vestros, et mane proficiscimini in viam vestram. Qui dixerunt: Minime! sed in platea manebimus.

3. Compulit illos oppido, ut diverterent ad eum; ingressisque domum illius* fecit convivium, et coxit azyma; et comederunt.

* Hebr. 13, 2.

4. Prius autem quam irent cubitum, viri civitatis vallaverunt domum a puero usque ad senem, omnis populus simul.

5. Vocaveruntque Lot, et dixerunt ei: Ubi sunt viri, qui introierunt ad te nocte? Educ illos huc, ut cognoscamus eos

6. Egressus ad eos Lot, post tergum occultans ostium, ait:

7. Nolite, quaeso, fratres mei, nolite malum hoc facere*!

* Lev. 20, 18.

8. Habeo duas filias, quae necdum cognoverunt virum; educam eas ad vos, et abutimini eis sicut vobis placuerit, dummodo viris istis nihil mali faciatis, quia ingressi sunt sub umbra culminis mei.

9. At illi dixerunt: Recede illuc! Et rursus: Ingressus es, inquit, ut advena; numquid ut iudices? te ergo ipsum magis quam hos affligemus*. Vimque faciebant Lot vehementissime; iamque prope erat ut effringerent fores.

* 2 Petr. 2, 8.

10. Et ecce! miserunt manum viri, et introduxerunt ad se Lot, clausuruntque ostium.

11. Et eos, qui foris erant*, percusserunt caecitate a minimo usque ad maximum, ita ut ostium invenire non possent.

* Sap. 19, 16. 32. 2 Reg. 6, 18.

12. Dixerunt autem ad Lot: Habes hic quempiam tuorum? generum, aut filios, aut filias? omnes qui tui sunt, educ de urbe hac!

13. delebimus enim locum istum, eo quod increverit clamor eorum coram Domino*, qui misit nos, ut perdamus illos.

* c. 18, 20.

14. Egressus itaque Lot, locutus est ad generos suos, qui accepturi erant filias eius, et dixit: Surgite, egredimini de loco isto; quia delebit Dominus civitatem hanc. Et visus est eis quasi ludens loqui.

15. Cumque esset mane, cgebant eum Angeli, dicentes; Surge, tolle uxorem tuam, et duas filias, quas habes; ne et tu pariter pereas in scelere civitatis*.

* v. 29. Sap. 10, 6. 2 Petr. 2, 6.

16. Dissimulante illo, apprehenderunt manum eius, et manum uxo

אַרְבָּעִים וְחַמֵּשָׁה: וַיִּסָּק עוֹד לְדַבֵּר אֵלָיו וַיֹּאמֶר אוֹלָם וְרַמְצָאון טַם
 אַרְבָּעִים וַיֹּאמֶר לֹא אֶעֱשֶׂה בְּעֵבֶר הָאֲרָבָעִים: וַיֹּאמֶר אֶל־נָא יְהִי לִי
 לְאֹדְלִי וְאֶדְבָּרָה אוֹלָם וְרַמְצָאון טַם שְׁלֹשִׁים וַיֹּאמֶר לֹא אֶעֱשֶׂה אִם־
 אֶמְצָא טַם שְׁלֹשִׁים: וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא הוֹאֵלְתִּי לְדַבֵּר אֶל־אֲדֹנָי אוֹלָם
 וְרַמְצָאון טַם עֲשֶׂה רָם וַיֹּאמֶר לֹא אֲשִׁיחֹת בְּעֵבֶר הָעֲשָׂרִים: וַיֹּאמֶר
 אֶל־נָא יְהִי לְאֹדְלִי וְאֶדְבָּרָה אֶת־הַפֶּעַם אוֹלָם וְרַמְצָאון טַם עֲשֶׂה
 וַיֹּאמֶר לֹא אֲשִׁיחֹת בְּעֵבֶר הָעֲשָׂרִה: וַיִּלְכֶּה יְהוָה כְּאֲשֶׁר פָּלַח לְדַבֵּר
 אֶל־אֲבָרָהָם וְאֲבָרָהָם טָב לְמַקְמוֹ:

י"ט

CAP. XIX. י"ט

וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סוֹמְחַל בְּעָרֵב וְלוֹט יֹשֵׁב בְּשַׁעַר־סְדֹם וַיִּרְא־לוֹט א
 וַיָּקָם לִקְרֹאתָם וַיִּשְׁתָּחוּ אִפְסִים אֶרְצָה: וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָא־אֲדֹנָי סוֹרוֹ
 נָא אֶל־בָּיִת עֲבָדְכֶם וְלִינוּ וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁפַּמְתֶּם וְהִלַּכְתֶּם לְדַרְכְּכֶם
 וַיֹּאמְרוּ לָא כִּי בְּרוּחֵב נָלִין: וַיַּפְצֵר־בָּם מְאֹד וַיִּסְרוּ אֵלָיו וַיָּבֹאוּ אֶל־
 בֵּיתוֹ וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתֶּה וּמִצֹּחַ אָפָה וַיֹּאכְלוּ: טַרֶם וַיִּשְׁכְּבוּ וַאֲנָשֵׁי
 הָעִיר אָנָּשִׁי סוֹדֶם נִסְבּוּ עַל־הַבָּיִת מִנָּעַר וְעַד־זָקֵן כָּל־הָעָם מִקְצָה:
 וַיִּקְרְאוּ אֶל־לוֹט וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֵיךְ הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־בָּאוּ אֵלֶיךָ הַלַּיְלָה ה
 הוֹצִיאָם אֵלֵינוּ וְנַדְּעָה אֹתָם: וַיֵּצֵא אֹלָהֶם לוֹט הַפְתָּחָה וַהֲלַלְתָּ סָגֵר
 אַחֲרֵיהֶם: וַיֹּאמֶר אֶל־נָא אֲחִי תַּרְעִי: הִנֵּה־נָא לִי שְׁתֵּי בָנוֹת אֲשֶׁר לֹא־
 יָדַעְתִּי אִישׁ אוֹצִיאָה־נָא אֶתְחֵן אֲלֵיכֶם וַעֲשׂוּ לָהֶן כַּשֵּׁב בְּעִינֵיכֶם רֶם
 לְאֲנָשִׁים הָאֵל אֶל־תַּעֲשׂוּ דָבָר כִּי־עַל־כֵּן בָּאוּ בָּעַל כְּדֵרִי: וַיֹּאמְרוּ
 אֲשֶׁר־הִלָּלָה וַיֹּאמְרוּ הָאֶחָד בְּאֶלְגוֹל וַיִּשְׁפֹּט שְׁפוֹט עֵתָה נָרַע לָךְ מִמֶּה
 וַיַּפְצֵרוּ בְּאִישׁ בְּלוֹט מְאֹד וַיַּעֲשׂוּ לְשֹׁכֵר הַהֲלָה: וַיִּשְׁלַחוּ הָאֲנָשִׁים אֶת־
 יָדָם וַיָּבִיאוּ אֶת־לוֹט אֲלֵיהֶם הַבֵּיתָה וְאֶת־הַהֲלָה סָגֵרוּ: וְאֶת־הָאֲנָשִׁים
 אֲשֶׁר־פָּתַח הַבָּיִת חִבּוּ בַּסִּנְיֹרִים מִקֶּטֶן וְעַד־גָּדוֹל וַיִּלְאוּ לְמַצָּא הַפְּתָח:
 וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים אֶל־לוֹט עַד מִי־לָךְ פֶּתַח הַחֹץ וּבִנְיָה וּבִנְיָה וְכָל
 אֲשֶׁר־לָךְ בְּעִיר הוֹצֵא מִן־הַמָּקוֹם: כִּי־מִשְׁתַּחֲתִים אֲנִי־נָא אֶת־הַמָּקוֹם
 הִנֵּה כִּי־גָדְלָה צַעֲקָתָם אֶת־פְּנֵי יְהוָה וַיִּשְׁלַחֵנוּ יְהוָה לְשַׁחֲתָה: וַיֵּצֵא
 לוֹט וַיְדַבְּרוּ אֶל־חֲתָנָיו לִקְחֵי בָנוֹתָיו וַיֹּאמֶר קוּמוּ צֵאוּ מִן־הַמָּקוֹם
 הַזֶּה כִּי־מִשְׁתַּחֲתִי יְהוָה אֶת־הָעִיר וַיְהִי כַּמִּצְחָק בְּעֵינֵי חֲתָנָיו: וְכַמּוֹ טו
 חֲתָנָיו עָלָה וַיָּצִיזוּ הַמַּלְאָכִים בְּלוֹט לֵאמֹר קוּם קַח אֶת־אִשְׁתְּךָ וְאֶת־
 שְׁתֵּי בָנוֹתֶיךָ הַנִּמְצָאוֹת פֶּן־תִּסְפָּח בְּשֵׁן הָעִיר: וַיִּתְּמַחְמְהוּ וַיַּחֲלוּקוּ
 הָאֲנָשִׁים בֵּיתוֹ וּבִיד־אִשְׁתּוֹ וּבִיד־שְׁתֵּי בָנוֹתָיו בַּחֲמִלַת יְהוָה עָלָיו

17 ויצאָהוּ וינַתְּחוּ מִחוּץ לָעִיר: וַיְהִי כִהְיוּצִיאִם אֹתָם הַחוּצָה וַיֹּאמֶר
 הַמַּלְטָה עַל-נַפְשָׁךְ אֶל-חַבִּיט אַחֲרֶיךָ וְאֶל-תַּעֲמִיד בְּכָל-הַכֶּפֶר הַהוּא
 18 הַמַּלְטָה סָן-תִּסְפָּה: וַיֹּאמֶר לוֹט אֲלֵהֶם אֶל-נָא אֲדֹנָי: הִנֵּה-נָא מֵצָא
 19 עֲבָדֶיךָ חַן בְּעֵינֶיךָ וַתַּגְדֵּל חֶסֶדְךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּדִי לְהַחְיֹת אֶת-נַפְשִׁי
 כ וַאֲנֹכִי לֹא אוֹכַל לְהַמְלִט הַהֲרֹה סָן-תִּדְבַּקְנִי הָרָצָה וּמָתִי: הִנֵּה-נָא
 הָעִיר הַזֹּאת קָרָבָה לָנוּס שָׂמָּה וְהוּא מַצָּעַר אֲמַלְטָה נָא שָׂמָּה הֲלֹא
 21 מַצָּעַר הוּא וַתְּחִי נַפְשִׁי: וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֵנָּה נִשְׁאָתִי פָנֶיךָ גַּם לִדְבַר
 22 הַזֶּה לְבַלְתִּי הַפְּקִי אֶת-הָעִיר אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ: מֵהֵל הַמַּלְטָה שָׂמָּה כִּי לֹא
 אוֹכַל לַעֲשׂוֹת דְּבָר עַד-בָּאָךְ שָׂמָּה עַל-פִּי קָרָא שִׁס-הָעִיר צוּעְרוּ
 23 הַשָּׁמַשׁ יֵצֵא עַל-הָאָרֶץ וְלוֹט בָּא צֹעְרָה: וַיַּחְוֶה הַמַּעֲבִיר עַל-סֹדֶב
 24 וְעַל-עֲמֻמָּה גַּפְרִית וְאֵשׁ מֵאֵת יְהוָה מִן-הַשָּׁמַיִם: וַיַּחֲפֹץ אֶת-הָעָרִים
 26 הָאֵל וְאֵת כָּל-הַכֶּפֶר וְאֵל כָּל-יֹשְׁבֵי הָעָרִים וַצִּמַּח הָאֲדָמָה: וַתִּבֶּט
 27 אֲשֶׁתּוֹ מֵאַחֲרָיו וַהֲרִי נָצִיב מַלַּח: וַיִּשְׁקֶם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר אֶל-הַמָּקוֹם
 28 אֲשֶׁר-עָמַד שָׁם אֶת-פָּנָיו יְהוָה: וַיִּשְׁקֶה עַל-פָּנָיו סֹדֶם וְעֲמֹרָה וְעַל כָּל-
 29 פְּנֵי אֶרֶץ הַכֶּפֶר וַיֵּרָא וַהֲנֵה עָלָה קִיטָר הָאָרֶץ פְּקִיטָר הַכֶּבֶשֶׁן: וַיְהִי
 בְּשִׁתַּח אֱלֹהִים אֶת-עָרֵי הַכֶּפֶר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת-אַבְרָהָם וַיִּשְׁלַח
 ל אֶת-לוֹט מִתּוֹךְ הַחֲפֹלָה בַּחֲפֹץ אֶת-יְהוָה אֲשֶׁר-יָשָׁב בָּהֶן לוֹט: וַיַּעַל
 לוֹט מִצּוּעַר וַיֵּשֶׁב בְּחֹר וּשְׁתֵּי בָנָיו עִמּוֹ כִּי יָרָא לְשֹׁבַת בְּצוּעַר וַיֵּשֶׁב
 31 בְּמִצְרָה הוּא וּשְׁתֵּי בָנָיו: וַתֹּאמֶר הַבְּכִירָה אֶל-הָעִירָה אֲבִינוּ זָקֵן
 32 וְאִישׁ אֵין בָּאָרֶץ לָבוֹא עָלֵינוּ דְּרֹךְ כָּל-הָאָרֶץ: לָכֵן נִשְׁקָה אֶת-
 33 אֲבִינוּ יָיִן וְנִשְׁכַּבָּה עִמּוֹ וְנַחֲיָה מֵאֲבִינוּ זָרַע: וַתִּשְׁקֹן אֶת-אֲבִיהֶן
 יָיִן בְּלֵילָה הוּא וּתְבֵא הַבְּכִירָה וַתִּשְׁכַּב אֶת-אֲבִיהָ וְלֹא-יָדַע בְּשִׁכְבָּהּ
 34 וּבִקְוָמָה: וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַתֹּאמֶר הַבְּכִירָה אֶל-הָעִירָה הֵן-שָׁכַבְתִּי
 אִמָּשׁ אֶת-אֲבִי נִשְׁכַּנְתִּי יָיִן גַּם-הַלַּיְלָה וְכֹאֵל שָׁכַב עִמּוֹ וְנַחֲיָה מֵאֲבִינוּ
 לֹה זָרַע: וַתִּשְׁקֹן גַּם בְּלֵילָה הַהוּא אֶת-אֲבִיהֶן יָיִן וַתִּקֶּם הָעִירָה
 36 וַתִּשְׁכַּב עִמּוֹ וְלֹא-יָדַע בְּשִׁכְבָּהּ וּבִקְוָמָה: וַתַּחֲרִיץ שְׁתֵּי בָנֵי-לוֹט
 37 מֵאֲבִיהֶן: וַתֵּלֶד הַבְּכִירָה בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מוֹאָב הוּא אֲבִי-מוֹאָב עַד-
 38 הַיּוֹם: וַהֲעִירָה גַם-הוּא וַלְדָתָה בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶן-עַמִּי הוּא אֲבִי
 בְנֵי-עַמּוֹן עַד-הַיּוֹם:

CAP. XX. כ

א וַיֵּסֶע מִשָּׁם אַבְרָהָם אֶרְצָה הַגִּבּוֹר וַיֵּשֶׁב בֵּין-קָדֵשׁ וּבֵין שׁוּר וַיִּגְדֹּר
 2 בְּגִבְרָה: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל-שָׂרָה אֲשֶׁתּוֹ אֲתַחֲתִי הוּא וַיִּשְׁלַח אֲבִימֶלֶךְ

ris, ac duarum filiarum eius, eo quod parceret Dominus illi.

17. * Eduxeruntque eum, et posuerunt extra civitatem; ibique locuti sunt ad eum, dicentes: Salva animam tuam! noli respicere post tergum, nec stes in omni circa regione; sed in monte salvum te fac, ne et tu simul pereas.

* Sap. 10, 6.

18. Dixitque Lot ad eos: Quaeso Domine mi,

19. quia invenit servus tuus gratiam coram te, et magnificasti misericordiam tuam, quam fecisti mecum; ut salvares animam meam, nec possum in monte salvari, ne forte apprehendat me malum, et moriar.

20. Est civitas haec iuxta, ad quam possum fugere, parva, et salvabor in ea; numquid non modica est, et vivet anima mea?

21. Dixitque ad eum: Ecce! etiam in hoc suscepi preces tuas, ut non subvertam urbem, pro qua locutus es.

22. * Festina et salvare ibi; quia non potero facere quidquam, donec ingrediaris illuc. Ideirco vocatum est nomen urbis illius Segor.

* Sap. 10, 6.

23. Sol egressus est super terram, et Lot ingressus est Segor.

24. * Igitur Dominus pluit super Sodomam et Gomorrhā sulphur et ignem a Domino de coelo;

* Dent. 29, 23. Ies. 13, 19. Ier. 50, 40. Ezech. 16, 49. Osee 11, 8. Amos 4, 11. Luc. 17, 29. Iudae 1, 7.

25. et subvertit civitates has, et omnem circa regionem, universos habitantes urbium, et cuncta terrae virentia*.

* Ier. 50, 40. 2 Petr. 2, 6. Iudae 7.

26. * Respicensque uxor eius post se, versa est in statuam salis.

* Sap. 10, 7. Luc. 17, 32.

27. Abraham autem consurgens mane, ubi steterat* prius cum Domino,

* c. 18, 1.

28. intuitus est Sodomam et Gomorrhā, et universam terram regionis illius; viditque ascendentem favillam de terra quasi fornacis fumum.

29. Cum enim subverteret Deus civitates regionis illius, recordatus

Abraham, liberavit Lot de subversione urbium, in quibus habitaverat.

30. Ascenditque Lot de Segor, et mansit in monte, duae quoque filiae eius cum eo (timuerat enim manere in Segor) et mansit in spelunca ipse, et duae filiae eius cum eo.

31. Dixitque maior ad minorem: Pater noster senex est, et nullus virorum remansit in terra, qui possit ingredi ad nos iuxta morem universae terrae.

32. Veni, inebriemus eum vino, dormiamusque cum eo, ut servare possimus ex patre nostro semen*.

* Lev. 18, 7, 29.

33. Dederunt itaque patri suo bibere vinum nocte illa. Et ingressa est maior, dormivitque cum patre; at ille non sensit, nec quando accubuit filia, nec quando surrexit.

34. Altera quoque die dixit maior ad minorem: Ecce! dormivi heri cum patre meo, demus ei bibere vinum etiam hac nocte, et dormies cum eo, ut salvemus semen de patre nostro.

35. Dederunt etiam et illa nocte patri suo bibere vinum, ingressaque minor filia, dormivit cum eo: et ne tunc quidem sensit quando concubuerit, vel quando illa surrexerit.

36. Conceperunt ergo duae filiae Lot de patre suo.

37. Peperitque maior filium, et vocavitque nomen eius Moab; ipse est pater Moabitum usque in praesentem diem*.

* Deut. 2, 9.

38. Minor quoque peperit filium, et vocavit nomen eius Ammon, id est, filius populi mei: ipse est pater Ammonitarum usque hodie*.

* Deut. 2, 9.

CAP. XX.

Abimelech uxorem Abraham tollit, et divinitus monitus intactam restituit.

1. Profectus inde Abraham in terram australem, habitavit inter Cades et Sur; et peregrinatus est in Geraris.

2. Dixitque de Sara uxore sua: Soror mea est*. Misit ergo Abimelech rex Gerar, et tulit eam†.

* c. 12, 13. † v. 4, 6.

3. Venit autem Deus ad Abimelech per somnium nocte, et ait illi: En morieris propter mulierem, quam tulisti; habet enim virum.

4. Abimelech vero non tetigerat eam, et ait: Domine, num gentem ignorantem et iustam interficies?

5. Nonne ipse dixit mihi: Soror mea est; et ipsa ait: Frater meus est? In simplicitate cordis mei, et munditia manuum mearum feci hoc.

6. Dixitque ad eum Deus: Et ego scio, quod simplici corde feceris*; et ideo custodivi te, ne peccares in me, et non dimisi, ut tangeres eam.

* Ier. 17, 10.

7. Nunc ergo redde viro suo uxorem, quia propheta est; et orabit pro te, et vives; si autem nolueris reddere, scito, quod morte morieris tu, et omnia, quae tua sunt.

8. Statimque de nocte consurgens Abimelech, vocavit omnes servos suos; et locutus est universa verba haec in auribus eorum, timueruntque omnes viri valde.

9. Vocavit autem Abimelech etiam Abraham, et dixit ei: Quid fecisti nobis? quid peccavimus in te, quia induxisti super me et super regnum meum peccatum grande? Quae non debuisti facere, fecisti nobis.

10. Rursumque expostulans, ait: Quid vidisti, ut hoc faceres?

11. Respondit Abraham: Cogitavi mecum, dicens: Forsitan non est timor Dei in loco isto; et interficient me propter uxorem meam;

12. alias autem et* vere soror mea est, filia patris mei; et non filia matris meae, et duxi eam in uxorem.

* c. 12, 13.

13. Postquam autem eduxit me Deus de domo patris mei, dixi ad eam*: Hanc misericordiam facies mecum: In omni loco, ad quem ingrediemur, dices, quod frater tuus sim.

* c. 21, 23.

14. Tulit igitur Abimelech oves et boves, et servos et ancillas, et dedit Abraham; reddiditque illi Saram uxorem suam,

15. et ait: Terra coram vobis est, ubicumque tibi placuerit, habita.

16. Sarae autem dixit: Ecce! mille argenteos dedi fratri tuo, hoc erit tibi in velamen oculorum ad omnes, qui tecum sunt, et quocumque perrexeris; mementoque te deprehensam.

17. Orante autem Abraham*, sa- navit Deus Abimelech et uxorem, ancillasque eius, et pepererunt.

* v. 7. Iac. 5, 16.

18. Concluserat enim Dominus omnem vulvam domus Abimelech propter Saram uxorem Abrahae.

CAP. XXI.

Isaac nascitur, circumciditur. Ismael cum Agar matre domo pellitur. Abimelech foedus init cum Abrahamo.

1. Visitavit autem Dominus Saram sicut* promiserat; et implevit, quae locutus est†.

* c. 17, 19. 18, 10. † c. 17, 19. 18, 10.

2. Concepitque et* peperit filium in senectute sua, tempore, quo praedixerat ei Deus.

Gal. 4, 23. Hebr. 11, 11.

3. Vocavitque Abraham nomen filii sui, quem genuit ei Sara, Isaac*

* c. 17, 19. Act. 7, 8.

4. Et circumcidit eum octavo die, sicut* praeceperat ei Deus,

* c. 17, 10. 12. Lev. 12, 3.

5. cum centum esset annorum; hac quippe aetate patris, natus est Isaac.

6. Dixitque Sara: Risum fecit mihi Deus; quicumque audierit, corridebit mihi.

7. Rursumque ait: Quis auditurum crederet Abraham, quod Sara lactaret filium, quem peperit ei iam seni?

8. Crevit igitur puer, et ablacta-

מֶלֶךְ גִּזְרִי וַיִּקַּח אֶת־שָׂרָה׃ וַיֵּבֶא אֱלֹהִים אֶל־אַבְרָמָלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה 3
וַיֹּאמֶר לוֹ הִנֵּה מֵת עַל־הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־לָקַחְתָּ וְהוּא בָעֵלְתָּ בְּעַל־
וַאֲבִימֶלֶךְ לֹא קָרַב אֵלֶיהָ וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי הַגּוֹי גַּם־צִדִּיק תִּהְיֶה־גּוֹ׃ הֲלֹא 4
הוּא אָמַר־לִי אֲחֹתִי הִוא וְהִוא־גַם־הוּא אָמְרָה אֲחִי הוּא בְּתָם־לִבִּבִי
וַיִּבְנֶה־בִּי כְּפִי עֲשִׂיתִי זֹאת׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאֱלֹהִים בְּחֹלֶם גַּם אֲנֹכִי 6
יִדְעֹתִי כִּי בְּחֹם־לִבְּךָ עֲשִׂיתָ זֹאת וְאַחֲשֶׁךְ גַּם־אֲנֹכִי אוֹתָךְ מִחֲמוֹל־לִי
עַל־כֵּן לֹא־נִתְחַדֶּיךָ לְבָנֵי אֱלֹהִים׃ וְעַתָּה הֲשִׁב אִשְׁתְּ־הָאִישׁ כִּי־נָכְרִיא 7
הוּא וְיִתְפַּלֵּל בְּעֶדְךָ וְיִחַד וְאִם־אֵינֶךָ מְשִׁיב יָדַע כִּי־מוֹת חַיֵּימוֹת אִתָּה
וְכָל־אֲשֶׁר־לָךְ׃ וַיִּשָּׁם אַבְרָמָלֶךְ בַּבֶּקֶר וַיִּקְרָא לְכָל־עֲבָדָיו וַיִּדְבֹּר אֶת־ 8
כָּל־הַעֲבָדִים הָאֵלֶּה בְּאָזְנֵיהֶם וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים מְאֹד׃ וַיִּקְרָא אַבְרָמָלֶךְ 9
לְאֲבָרָהָם וַיֹּאמֶר לוֹ מִדֵּ־עֲשִׂיתָ לָּנוּ וּמִדֵּ־חֲטָאתִי לָךְ כִּי־הִבַּאתָ עָלַי
וְעַל־מַמְלַכְתִּי חֲטָאָה גְדוֹלָה מֵעַשׂוֹת אֲשֶׁר לֹא־נִעְשׂוּ עֲשִׂיתָ עִמָּדִי׃
וַיֹּאמֶר אַבְרָמָלֶךְ אֶל־אֲבָרָהָם מִה רָאִיתָ כִּי עֲשִׂיתָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃ י
וַיֹּאמֶר אֲבָרָהָם כִּי אָמַרְתִּי רַק אִין־יִרְאֵת אֱלֹהִים בְּמָקוֹם הַזֶּה 11
וְהִרְגֹּנִי עַל־דְּבַר אֲשֹׁמִי׃ וְגַם־אָמְנָה אֲחֹתִי בַת־אָבִי הִוא אֵךְ לֹא 12
בַת־אָמִי וְהִדִּיר־לִי לְאִשָּׁה׃ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִחֲזֹנוּ אֱלֹהִים מִבֵּית אָבִי 13
וַאֲמַר לָהּ זֶה חֲסִדָּךְ אֲשֶׁר תַּעֲשִׂי עִמָּדִי אֶל־כָּל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר נָכְרִיא
שָׁמָּה אָמַר־לִי אֲחִי הוּא׃ וַיִּקַּח אַבְרָמָלֶךְ צֹאן וּבָקָר וַעֲבָדִים וְשִׁפּוֹת 14
וַיִּתֵּן לְאֲבָרָהָם וַיֵּשֶׁב לוֹ אֶת טֹרֶה אֲשֶׁתּוֹ׃ וַיֹּאמֶר אַבְרָמָלֶךְ הִנֵּה אֲרָצִי טו 15
לְפָנֶיךָ בְּטוֹב בְּעֵינֶיךָ שָׁב׃ וּלְטֹרֶה אָמַר הִנֵּה נָחֲתִי אֵלֶיךָ כְּסֹךְ לְאַחֶיךָ 16
הִנֵּה הוּא־לָךְ כְּסִית עֵינַיִם לְכָל אֲשֶׁר אִתָּךְ וְאֵת כָּל וְנִכְחַת׃ וַיִּתְפַּלֵּל 17
אֲבָרָהָם אֶל־הָאֱלֹהִים וַיִּרְפָּא אֱלֹהִים אֶת־אַבְרָמָלֶךְ וְאֶת־אֲשֶׁתּוֹ
וַאֲמַחֲתָיו וַיִּלְדוּ׃ כִּי־עָצָר עָצָר יִהְיֶה בְּעַד כָּל־רָחֶם לְבֵית אַבְרָמָלֶךְ 18
עַל־דְּבַר טֹרֶה אִשְׁתְּ אֲבָרָהָם׃

ס

כא

CAP. XXI. כא

וַיְהִיָּה פָקֶד אֶת־טֹרֶה כַּאֲשֶׁר אָמַר וַיַּעַשׂ יְהוָה לְטֹרֶה כַּאֲשֶׁר א 1
דִּבֶּר׃ וַתֵּחַר וְהֵלֵךְ טֹרֶה לְאֲבָרָהָם בֶּן לִזְקֻנָּיו לְמוֹעֵד אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֲתוֹ 2
אֱלֹהִים׃ וַיִּקְרָא אֲבָרָהָם אֶת־שֵׁם־בְּנוֹ הַזֶּה־לִּדְלוֹ אֲשֶׁר־יִלְדֶּה־לוֹ טֹרֶה 3
יִצְחָק׃ וַיִּמָּל אֲבָרָהָם אֶת־יִצְחָק בְּנוֹ בֶּן־שְׁמֹנֶת רָמִים כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֲתוֹ 4
אֱלֹהִים׃ וְאֲבָרָהָם בֶּן־מֵאָה שָׁנָה בְּהוֹלֵךְ לוֹ אֶת יִצְחָק בְּנוֹ׃ וַתֹּאמֶר ה 5
טֹרֶה יִצְחָק עֲשֵׂה לִי אֱלֹהִים כָּל־הַשְּׂמִיעַ יִצְחָק־לִי׃ וַתֹּאמֶר מִי מִלֵּל 7
לְאֲבָרָהָם הִינִיקָה בָּרָם טֹרֶה כִּי־יִלְדֹתִי בֶן לִזְקֻנָּיו׃ וַיִּגְדֵּל הַיֶּלֶד וַיִּמָּל 8

9 וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם מִשְׁתָּה גָדוֹל בְּיוֹם הַזֶּמֶל אֶת־יִצְחָק׃ וַיֵּרָא שָׂרָה אֶת־
 י בְּנֵהָגַר הַמִּצְרִית אֲשֶׁר־גִּלְתָּה לְאַבְרָהָם מִצְחָק׃ וַהֲאֵמֶל לְאַבְרָהָם
 וְנָשׁ הָאֵמָה הַזֹּאת וְאֵת־כְּנָתָהּ כִּי לֹא יִירָשׁ בְּנֵהָאֵמָה הַזֹּאת עִם־בְּנֵי
 11 עַם־יִצְחָק׃ וַיָּרֶעַ הַדָּבָר מְאֹד בְּעֵינֵי אַבְרָהָם עַל אֹדֹת כְּנָו׃ וַיֹּאמֶר
 12 אֱלֹהִים אֶל־אַבְרָהָם אֲלֵי־יָרֵב בְּעֵינֶיךָ עַל־הַנָּעַר וְעַל־אִמְתּוֹ כֹּל אֲשֶׁר
 13 תֹאמַר אֵלֶיךָ שָׂרָה שָׁמַע בְּקֹלָהּ כִּי בִיצְחָק וַתִּקְרָא לָהּ זֶרַע׃ וְגַם אֵת־
 14 בְּנֵהָאֵמָה לָגֹי אֲשִׁימֵנוּ כִּי זֶרַע־הוּא׃ וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם׃ בַּבֹּקֶר וַיִּפְקֹחַ
 לֶחֶם וְחֶמֶת מַיִם וַיִּתֵּן אֶל־הָגֵר שָׁם עַל־שִׁכְמָהּ וְאֶת־הַיֶּלֶד וַיְשַׁלְּחָהּ
 טו וְהַלֵּךְ וַתֵּחֶזַע בְּמִדְבַּר בָּאֵר שָׁבַע׃ וַיִּכְלוּ הַמָּיִם מִן־הַחַמָּת וַתִּשְׁלַךְ אֶת־
 16 הַיֶּלֶד תַּחַת אֶת־הַשִּׁיחִים׃ וַהֲלֹךְ וַתֵּשֶׁב לָהּ מִנְּגַד הַרְחֹק בְּמִצְחָר
 קָנֶשֶׁת כִּי אִמָּתָה אֶל־אֶרְצָהּ כְּמוֹת הַיֶּלֶד וַתֵּשֶׁב מִנְּגַד וַתִּשָּׂא אֶת־קֹלָהּ
 17 וַתִּבְקֶה׃ וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת־קוֹל הַנָּעִר וַיִּקְרָא מֵלֶאֱלֹהִים אֶל־
 הָגֵר מִן־הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר לָהּ מִה־לָּךְ הָגֵר אֶל־תִּירָאִי כִּי־שָׁמַע אֱלֹהִים
 18 אֶל־קוֹל הַנָּעַר בְּאֲשֶׁר הוּא־שָׁם׃ קוּמִי שָׂאִי אֶת־הַנָּעַר וְהַחֲזִיקִי אֹתֹו
 19 דָּרֶךְ בּוֹ כִּי־לָגֹי גָדוֹל אֲשִׁימֵנוּ׃ וַיִּפְקֹחַ אֱלֹהִים אֶת־עֵינֶיהָ וַתֵּרָא בָּאֵר
 כ מַיִם וַהֲלֹךְ וַתִּמְלֹא אֶת־הַחֲמָת מַיִם וַתִּשָּׁק אֶת־הַנָּעַר׃ וַיֵּרֶי אֱלֹהִים
 21 אֶת־הַנָּעַר וַיַּגְדֵּל וַיֵּשֶׁב בְּמִדְבָּר וַיֵּרֶי רַבָּה קָנֶשֶׁת׃ וַיָּשֶׁב בְּמִדְבַּר פָּאֵן
 22 וַתִּפְקֹחֵלּוּ אִמּוֹ אֵשָׁה מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ פ וַיֵּרֶי בַּעַת הַחֹוּא
 וַיֹּאמֶר אַבְרָמָלֶךְ וַיִּפְכַּל שׁוֹר־צָבָאוֹ אֶל־אַבְרָהָם לֵאמֹר אֱלֹהִים עִמָּךְ
 23 בְּכָל אֲשֶׁר־אַתָּה עֹשֶׂה׃ וַעֲתָה הִשְׁבָּדָה לִי בְּאֱלֹהִים הַזֶּה אִם־תִּשְׁתָּקֵר
 לִי וּלְנִינִי וּלְנִכְבְּדִי כַּחֲסֹד אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמָּךְ תַּעֲשֶׂה עִמָּדִי וְיִסְדֶּהָ־אֶרֶץ
 24 אֲשֶׁר־גִּרְתָּהּ־הִיא׃ וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֲנֹכִי אֲשִׁבֶּעַ׃ וְהִזְכַּת אַבְרָהָם אֶת־
 כה אַבְרָמָלֶךְ עַל־אֹדֹת בָּאֵר הַמָּיִם אֲשֶׁר גָּזְלוּ עִבְרֵי אַבְרָמָלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר
 26 אַבְרָמָלֶךְ לֹא יָדַעְתִּי מִי עָשָׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְגַם־אַתָּה לֹא־הִגַּדְתָּ לִּי
 27 וְגַם אֲנֹכִי לֹא שָׁמַעְתִּי בְלִמְתִּי הַיּוֹם׃ וַיִּקַּח אַבְרָהָם צֹאן וּבָקָר וַיֵּהָן
 28 לְאַבְרָמָלֶךְ וַיִּכְרְתוּ׃ שְׁנֵיהֶם בְּרִית׃ וַיָּצֵב אַבְרָהָם אֶת־עָבֵד בְּכֵעִית הַצֹּאן
 29 לְבִרְתּוֹ׃ וַיֹּאמֶר אַבְרָמָלֶךְ אֶל־אַבְרָהָם מָה הַזֶּה שָׁבַע בְּכִשּׁוֹל הָאֵלֶּה
 ל אֲשֶׁר הַעֲבַתָּ לְבִרְתְּהָ׃ וַיֹּאמֶר כִּי אֶת־עָבֵד בְּכִשּׁוֹת תִּקַּח מִיָּדִי בְּקִבּוּל
 31 תִּהְיֶה־לִּי לַעֲדָה כִּי חֲסֻרְתִּי אֶת־הַבָּאֵר הַזֹּאת׃ עַל־כֵּן קָרָא לַמָּקוֹם
 32 הַהוּא בָּאֵר שָׁבַע כִּי שָׁם נִשְׁבָּעוּ שְׁנֵיהֶם׃ וַיִּכְרְתוּ בְרִית בֵּבְאֵר שָׁבַע
 33 וַיָּקָם אַבְרָמָלֶךְ וַיִּפְכַּל שׁוֹר־צָבָאוֹ וַיָּשֻׁבוּ אֶל־אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים׃ וַיָּשָׁב אֲשֶׁל
 31 בְּבָאֵר שָׁבַע וַיִּקְרָא־שָׁם בְּשֵׁם יְהוָה אֵל טוֹלֵם׃ וַיָּגֵר אַבְרָהָם בְּאֶרֶץ
 פְּלִשְׁתִּים וַיָּמִים רַבִּים׃ פ

tus est; fecitque Abraham grande convivium in die ablactationis eius.

9. Cumque vidisset Sara filium Agar Aegyptiae ludentem cum Isaac filio suo, dixit ad Abraham:

10. Elice ancillam hanc, et filium eius; non enim erit heres filius ancillae cum filio meo Isaac*.

Gal. 4, 22.

11. Dure accepit hoc Abraham pro filio suo.

12. Cui dixit Deus: Non tibi videatur asperum super puero, et super ancilla tua; omnia quae dixerit tibi Sara, audi vocem eius; quia* in Isaac vocabitur tibi semen.

* Rom. 9, 7. Hebr. 11, 18. Gal. 4, 28. sqq.

13. Sed et filium ancillae faciam in gentem magnam, quia semen tuum est*.

* c. 16, 10, 17, 20.

14. Surrexit itaque Abraham mane, et tollens panem et utrem aquae, imposuit scapulae eius, tradiditque puerum, et dimisit eam. Quae cum abiisset, errabat in solitudine Bersabee.

15. Cumque consumpta esset aqua in utre, abiecit puerum subter unam arborum, quae ibi erant.

16. Et abiit, seditque e regione procul, quantum potest arcus iacere, dixit enim: Non videbo morientem puerum; et sedens contra, levavit vocem suam et fleuit.

17. Exaudivit autem Deus vocem pueri; vocavitque Angelus Dei Agar de coelo, dicens: Quid agis, Agar? noli timere; exaudivit enim Deus vocem pueri de loco, in quo est.

18. Surge, tolle puerum, et tene manum illius; quia in gentem magnam faciam eum*.

v. 13.

* 19. Aperuitque oculos eius Deus; quae videns puteum aquae, abiit, et implevit utrem, deditque puero bibere.

20. Et fuit cum eo; qui crevit, et moratus est in solitudine, factusque est iuvenis sagittarius*.

* c. 25, 6.

21. Habitavitque in deserto Pharan, et accepit illi mater sua uxorem de terra Aegypti*.

* c. 16, 3.

22. Eodem tempore dixit Abimelech, et Phicol princeps exercitus eius, ad Abraham: Deus tecum est in universis, quae agis*.

* c. 20, 2. sqq.

23. Iura ergo per Deum, ne noceas mihi, et posteris meis, stirpique meae; sed iuxta misericordiam*, quam feci tibi, facies mihi, et terrae, in qua versatus es advena.

* c. 20, 13, 14.

24. Dixitque Abraham: Ego iurabo.

25. Et increpavit Abimelech propter puteum aquae, quem vi abstulerat servi eius.

26. Responditque Abimelech: Nescivi, quis fecerit hanc rem; sed et tu non indicasti mihi, et ego non audivi praeter hodie.

27. Tulit itaque Abraham oves et boves, et dedit Abimelech: percusseruntque ambo foedus.

28. Et statuit Abraham septem agnas gregis seorsum.

29. Cui dixit Abimelech: Quid sibi volunt septem agnae istae, quas stare fecisti seorsum!

30. At ille: Septem, inquit, agnas accipies de manu mea; ut sint mihi in testimonium, quoniam ego fodi puteum istum.

31. Ideirco vocatus est locus ille Bersabee; quia ibi uterque iuravit.

32. Et inierunt foedus pro puteo iuramenti.

33. Surrexit autem Abimelech, et Phicol princeps exercitus eius, reversique sunt in terram Palaestinarum. Abraham vero plantavit nemus in Bersabee, et invocavit ibi nomen Domini Dei aeterni*.

* Ies. 57, 15.

34. Et fuit colonus terrae Palaestinarum diebus multis*.

* Hebr. 11, 9.

CAP. XXII.

Abraham fides et obedientia in immolatione filii Isaac manifestantur, quam Angelus prohibet. Factae eidem promissiones confirmantur.

1. Quae postquam gesta sunt*, tentavit Deus Abraham, et dixit ad eum: Abraham, Abraham! At ille respondit: Adsum.

* Iud. 8, 22. Hebr. 11, 17. 12. Deut. 13, 3.

2. Ait illi: Tolle filium tuum unigenitum, quem diligis, Isaac, et vade in terram visionis; atque ibi offeres eum in holocaustum super unum montium, quem monstravero tibi*.

* 1 Macc. 2, 52. Iud. 8, 22.

3. Igitur Abraham de nocte consurgens, stravit asinum suum, ducens secum duos iuvenes, et Isaac filium suum. Cumque concidisset ligna in holocaustum, abiit ad locum, quem praeceperat ei Deus*.

* Hebr. 11, 17. sqq. Iac. 2, 21.

4. Die autem tertio, elevatis oculis, vidit locum procul;

5. dixitque ad pueros suos: Expectate hic cum asino; ego et puer illuc usque properantes, postquam adoraverimus, revertemur ad vos.

6. Tulit quoque ligna holocausti, et imposuit super Isaac filium suum; ipse vero portabat in manibus ignem et gladium. Cumque duo pergerent simul,

7. dixit Isaac patri suo: Pater mi! At ille respondit: Quid vis, fili? Ecce! inquit, ignis et ligna; ubi est victima holocausti?

8. Dixit autem Abraham: Deus providebit sibi victimam holocausti, fili mi. Pergebant ergo pariter;

9. et venerunt ad locum quem ostenderat ei Deus, in quo aedificavit altare, et desuper ligna composuit. Cumque alligasset Isaac filium suum, posuit eum in altare super struem lignorum.

10. Extenditque manum, et arripuit gladium, ut immolaret filium suum.

11. Et ecce! Angelus Domini de coelo clamavit, dicens: Abraham, Abraham! Qui respondit: Adsum.

12. Dixitque ei: Non extendas manum tuam super puerum, neque facias illi quidquam; nunc cognovi*, quod times Deum, et non pepercisti unigenito filio tuo propter me.

* Eccl. 44, 21.

13. Levavit Abraham oculos suos, viditque post tergum arietem inter vepres haerentem cornibus, quem assumens obtulit holocaustum pro filio.

14. Appellavitque nomen loci illius: Dominus videt. Unde usque hodie dicitur: In monte Dominus videbit.

15. Vocavit autem Angelus Domini Abraham secundo de coelo, dicens:

16. Per memetipsum iuravi, dicit Dominus: quia fecisti hanc rem, et non pepercisti filio tuo unigenito propter me;

* Ps. 104, 9. Eccl. 44, 21. 1 Macc. 2, 52.

Luc. 1, 73. Hebr. 6, 13. 17.

17. benedicam tibi, et multiplicabo semen tuum sicut stellas coeli*, et velut arenam, quae est in littore maris; possidebit semen tuum portas inimicorum suorum,

* c. 13, 16. 15, 5.

18. et* benedicentur in semine tuo omnes gentes terrae, quia obedisti voci meae.

* c. 12, 3. 18, 18. 26, 4. Eccl. 44, 25.

Act. 3, 25.

19. Reversus est Abraham ad pueros suos, abieruntque Bersabee simul, et habitavit ibi.

20. His ita gestis, nunciatum est Abraham, quod Melcha quoque genuisset filios Nachor fratri suo*,

* c. 11, 29.

21. Hus primogenitum, et Buz fratrem eius, et Camuel patrem Syrorum,

22. et Cased, et Azau, Pheldas quoque et Iedlaph,

כב

CAP. XXII. כב

ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את־אברהם ויאמר אליו א
 אברהם ויאמר הנני ויאמר קח־נָא את־בְּנֶךָ את־יִחִידְךָ אֲשֶׁר־
 אהבה את־יִצְחָק וְלֶךְ־לְךָ אֶל־אֶרֶץ הַמִּזְרֵה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לַעֲלֹת עַל
 אֶת־הָהָרִים אֲשֶׁר אָמַר אֵלֶיךָ וַיֵּשְׁבִם אֲבָרָהָם בַּבֶּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־
 חֲמֹלֹו וַיִּקַּח אֶת־שְׁעֵי נַעֲרָיו אִתּוֹ וְאֵת יִצְחָק בְּנֹו וַיִּבְכְּעַל עֲצֵי עֹלָה
 וַיָּבִיֵם וַיֵּלֶךְ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר־לּוֹ הָאֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיֵּשֶׁא
 אֲבָרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת־הַמָּקוֹם מֵרָחֹק וַיֹּאמֶר אֲבָרָהָם אֶל־נַעֲרָיו ה
 שְׂבוֹ־לָכֶם הֵן עִם־הַחֲמוֹר וְאֲנִי וְהַנֶּזֶר נִלְכָּה עַד־כֹּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה
 וְנִשְׁוֹבָה אֵלֵיכֶם וַיִּקַּח אֲבָרָהָם אֶת־עֲצֵי הָעֹלָה וַיֵּשֶׁם עַל־יִצְחָק בְּנֹו
 וַיִּקַּח בָּרָדוֹ אֶת־הָאֵשׁ וְאֶת־הַמֶּאֱכָלָה וַיִּלְכּוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו וַיֹּאמֶר
 יִצְחָק אֶל־אֲבָרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הֲנִי בְנִי וַיֹּאמֶר הִנֵּה
 הָאֵשׁ וְהָעֵצִים וְאַיִה הַשֵּׁה לַעֲלֹת וַיֹּאמֶר אֲבָרָהָם אֱלֹהִים יִרְאֵה־לָּךְ
 הַשֵּׁה לַעֲלֹת בְּנִי וַיִּלְכּוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו וַיָּבֹאוּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר־
 לּוֹ הָאֱלֹהִים וַיִּבֶן שָׁם אֲבָרָהָם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעֲרֹךְ אֶת־הָעֵצִים וַיַּעֲקֹל
 אֶת־יִצְחָק בְּנֹו וַיֵּשֶׁם אִתּוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִמַּעַל לַעֲצִים וַיִּשְׁלַח אֲבָרָהָם
 אֶת־דָּוִד וַיִּקַּח אֶת־הַמֶּאֱכָלָה לְשֹׂחַט אֶת־בְּנֹו וַיִּקְרָא אֵלָיו מִלֵּאָה
 יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר אֲבָרָהָם וַיֹּאמֶר הֲנִי וַיֹּאמֶר אֶל־
 תִּשְׁלַח דָּדְךָ אֶל־הַנֶּזֶר וְאַל־תַּעַשׂ לָךְ מְאוּמָּה כִּי עֵתָה דֹּעַתִי כִּי־יִרָא
 אֱלֹהִים אִתָּה וְלֹא חֲשַׁבְתָּ אֶת־בְּנֶךָ אֶת־יִחִידְךָ מִמֶּנִּי וַיֵּשֶׁא אֲבָרָהָם
 אֶת־עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה־אֵיל אֲחֵר נֶאֱחָז בִּסְבָּךְ בְּקִרְנָיו וַיֵּלֶךְ אֲבָרָהָם
 וַיִּקַּח אֶת־הָאֵיל וַיַּעֲלֵהוּ לַעֲלֹת תַּחַת בְּנֹו וַיִּקְרָא אֲבָרָהָם שֵׁם־הַמָּקוֹם
 הַהוּא יְהוָה וַיֵּרָא אֲשֶׁר יָאמַר הַיּוֹם בָּהֶר יְהוָה יִרְאֵה וַיִּקְרָא טו
 מִלֵּאָה יְהוָה אֶל־אֲבָרָהָם שְׁנֵית מִן־הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר כִּי נִשְׁבַּעְתִּי
 נְאֻם־יְהוָה כִּי בֶעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא חֲשַׁבְתָּ אֶת־בְּנֶךָ
 אֶת־יִחִידְךָ כִּי־בָרָךְ אֲבָרְכָךָ וְהִרְבַּח אֲרֻבָּה אֶת־זֶרְעֶךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם
 וְכִחֹל אֲשֶׁר עַל־שֵׁפֶת הַיָּם וַיִּרַשׁ זֶרְעֶךָ אֶת שְׁעַר אֲבִיבִיו וְהַתְּפִרְכּוּ
 בְּזֶרְעֶךָ כָּל־גּוֹי הָאָרֶץ עֲקֵב אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ בְּקִלִּי וַיֵּשֶׁב אֲבָרָהָם אֶל־
 נַעֲרָיו וַיָּקֻמוּ וַיִּלְכּוּ יַחְדָּו אֶל־בְּאֵר שָׁבַע וַיֵּשֶׁב אֲבָרָהָם בְּבֵאֵר שָׁבַע׃

פ ויהי אחר הדברים האלה ויגד לאברהם לאמר הנה ילדה כ
 מלפני גס־הוא בנים לנחור אחיך את־עֵוֹץ בְּכָרֹו וְאֶת־חֲבוּז אָחִיו
 וְאֶת־קִמּוֹאֵל אָבִי אָרָם וְאֶת־פֶּטֶשׁ וְאֶת־חִזּוֹ וְאֶת־פִּלְגֶשׁ וְאֶת־יִדְלָה

23 וְאֵת בְּחוּאֵל׃ וּבְחוּאֵל וְלֹד אֶת־רִבְקָה שְׂמִינָה אֵלֶּה וְלֹדָה מְלֵכָה לְנַחֲוֹר׃
 24 אַחֵי אַבְרָהָם׃ וּפְדִלְשֻׁוֹ וְשִׁמְשֻׁוֹ וְרְאוּמָה וְתֹלַד בַּס־הוּא אֶת־רִבְבָּת וְאֶת־
 גִּתָּם וְאֶת־תַּחֲשֻׁשׁ וְאֶת־מִצְבָּה׃

CAP. XXIII. כג

כג

פ פ פ פ פ

א וַיְהִי־לִי חֲנֹן שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעֵי שָׁנִים שָׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה׃
 2 וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבֶּעַ הוּא חֲבֵרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וּבָא אַבְרָהָם
 3 לִסְפֹּד לְשָׂרָה וּלְבַפְתָּהּ׃ וַיָּקָם אַבְרָהָם מֵעַל פָּנָיו מִתּוֹ וַיְדַבֵּר אֶל־בְּנֵי־
 4 חָתָ לֵאמֹר׃ גֵּר־וְתוֹשֵׁב אֲנֹכִי עִמָּכֶם תָּנוּ לִי אֶחָד־תְּכֵלֶךְ עִמָּכֶם וְאֶקְבְּרָהּ׃
 6 ה מִתִּי מִלְפָּנָי׃ וַיִּצְנֻוּ בְנֵי־חָת אֶת־אַבְרָהָם לֵאמֹר לָוִי׃ שְׁמַעְנוּ׃ אֲדֹנָי נְשׂוּאָה
 אֱלֹהִים אַתָּה בְּחוּבֵנוּ בְּמִבְתָּר קִבְּרֵנוּ קִבֹּר אֶת־מִתְנָה אִישׁ מִמֵּנוּ אֶת־
 7 קִבְּרוֹ לֹא־יִכְלָה מִמֶּנָּה מִקְבֹּר מִתְנָה׃ וַיָּקָם אַבְרָהָם וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לְעַם־הָאָרֶץ
 8 לְבְנֵי־חָת׃ וַיְדַבֵּר אִתָּם לֵאמֹר אִם־יֵשׁ אֶת־נַפְשְׁכֶם לְקַבֵּר אֶת־מִתִּי
 9 מִלְפָּנָי שְׁמַעְנוּ וּפְדִעֻנוּ־לִי בְּעֶפְרוֹן בֶּן־אַחִי׃ וַיהוָה לִי אֶת־מַעֲרַת
 הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר־לֹו אֲשֶׁר בְּקֶצֶה שְׂדֵהוּ בְּלֶסֶת מֵלֹא יִתְנַנֶּה לִי בְּתוֹכָכֶם
 י לְאֶחָד־קִבְּרִי׃ וְעֶפְרוֹן יֹשֵׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי־חָת וַיַּעַן עֶפְרוֹן חֲתָנִי אֶת־
 11 אַבְרָהָם בְּאָזְנוֹ בְּנֵי־חָת לְכָל בָּאֵי שְׁעַר־עִירוֹ לֵאמֹר׃ לֹא־אֲדֹנָי שְׁמַעְנוּ
 הַשְׂדֵה נָתַחֵי לָהּ וְחַמְצָרָה אֲשֶׁר־בָּו לָהּ נִתְחִיָּה לְעֵינֵי בְנֵי־עַמִּי נִתְחִיָּה
 12 לָהּ קִבֹּר מִתְנָה׃ וַיִּשְׁתַּחֲוֶה אַבְרָהָם לַפָּנִי עַם־הָאָרֶץ׃ וַיְדַבֵּר אֶל־עֶפְרוֹן
 13 בְּאָזְנוֹ עַם־הָאָרֶץ לֵאמֹר אָךְ אִם־אַתָּה לֹו שְׁמַעְנוּ נִתְחִיָּה בְּסֶסֶה הַשְׂדֵה
 14 קַח מִמֶּנִּי וְאֶקְבְּרָה אֶת־מִתִּי שָׁמָּה׃ וַיַּעַן עֶפְרוֹן אֶת־אַבְרָהָם לֵאמֹר
 טו לָוִי׃ אֲדֹנָי שְׁמַעְנוּ אֶרֶץ אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל־כֶּסֶף בִּינִי וּבִינָה מִח־הוּא
 16 וְאֶת־מִתְנָה קִבֹּר׃ וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם אֶל־עֶפְרוֹן וַיִּשְׁקַל אַבְרָהָם לְעֶפְרוֹן
 אֶת־הַכֶּסֶף אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּאָזְנוֹ בְּנֵי־חָת אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף לְכָר
 17 לְסֹחֲרִי׃ וַיָּקָם שְׂדֵה עֶפְרוֹן אֲשֶׁר בַּמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר לַפָּנִי מִמֶּרְא הַשְׂדֵה
 וְחַמְצָרָה אֲשֶׁר־בָּו וְקִלְחֵינָהּ אֲשֶׁר בְּכַל־זִבְלוֹ סָבִיב׃
 18 לְאַבְרָהָם לְמִקְנֵה לְעֵינֵי בְנֵי־חָת בְּכָל בָּאֵי שְׁעַר־עִירוֹ׃ וְאַחֲרֵי־כֵן
 19 קִבֹּר אַבְרָהָם אֶת־שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אֶל־מַעֲרַת שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה עַל־פְּנֵי
 כ מִמֶּרְא הוּא חֲבֵרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃ וַיָּקָם הַשְׂדֵה וְחַמְצָרָה אֲשֶׁר־בָּו
 לְאַבְרָהָם לְאֶחָד־קִבְּרִי מֵאֵת בְּנֵי־חָת׃

ס

CAP. XXIV. כד

כד

א 2 וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בְּזִמְמִים וַיְהִיָּה בְּקֶה אֶת־אַבְרָהָם בְּכָל׃ וַיֹּאמֶר

23. ac Bathuel, de quo nata est Rebecca; octo istos genuit Melcha, Nachor fratri Abrahæ.

24. Concubina vero illius, nomine Roma, peperit Tabee, et Gaham, et Tahas, et Maacha.

CAP. XXIII.

Moritur Sara, et in agro, quem emit Abraham, sepelitur.

1. Vixit autem Sara centum viginti septem annis;

2. et mortua est in civitate Arbee, quæ est Hebron, in terra Chanaan. Venitque Abraham, ut plangeret et fleret eam.

3. Cumque surrexisset ab officio funeris, locutus est ad filios Heth, dicens:

4. Advena sum et peregrinus apud vos; date mihi ius sepulchri vobiscum, et sepeliam mortuum meum.

5. Responderunt filii Heth, dicentes:

6. Audi nos domine, princeps Dei es apud nos*; in electis sepulchris nostris sepeli mortuum tuum; nullusque te prohibere poterit, quin in monumento eius sepelias mortuum tuum.

* c. 21, 22.

7. Surrexit Abraham, et adoravit populum terræ, filios videlicet Heth;

8. dixitque ad eos: Si placet animæ vestræ, ut sepeliam mortuum meum, audite me, et intercedite pro me apud Ephron filium Seor;

9. ut det mihi speluncam duplicem, quam habet in extrema parte agri sui; pecunia digna tradat eam mihi coram vobis in possessionem sepulchri.

10. Habitabat autem Ephron in medio filiorum Heth. Responditque Ephron ad Abraham cunctis audientibus, qui ingrediebantur portam civitatis illius, dicens:

11. Nequaquam ita fiat, domine mi, sed tu magis ausculta, quod loquor: Agrum trado tibi, et spelun-

cam, quæ in eo est, praesentibus filiis populi mei, sepeli mortuum tuum.

12. Adoravit Abraham coram populo terræ.

13. Et locutus est ad Ephron circumstante plebe: Quaeso, ut audias me: Dabo pecuniam pro agro; suscipe eam, et sic sepeliam mortuum meum in eo.

14. Responditque Ephron:

15. Domine mi, audi me: Terra, quam postulas, quadringentis siclis argenti valet; istud est pretium inter me et te; sed quantum est hoc? sepeli mortuum tuum.

16. Quod cum audisset Abraham, appendit pecuniam, quam Ephron postulaverat, audientibus filiis Heth. quadringentos siclos argenti probatae monetæ publicæ.

17. Confirmatusque est ager quondam Ephronis*, in quo erat spelunca duplex, respiciens Mambre, tam ipse, quam spelunca, et omnes arbores eius in cunctis terminis eius per circuitum,

* Act. 7, 16.

18. Abrahæ in possessionem, videntibus filiis Heth, et cunctis, qui intrabant portam civitatis illius.

19. Atque ita sepelivit Abraham Saram uxorem suam in spelunca agri publici, quæ respiciebat Mambre*, hæc est Hebron in terra Chanaan.

* c. 35, 27.

20. Et confirmatus est ager, et antrum quod erat in eo, Abrahæ in possessionem monumenti a filiis Heth*.

* c. 49, 29. sqq.

CAP. XXIV.

Abraham Isaaco quaerit uxorem per servum suum; venit in Mesopotamiam. Matrimonium transigitur cum Rebecca.

1. Erat autem Abraham senex, dierumque multorum; et Dominus in cunctis benedixerat ei*.

* c. 12, 2.

2. Dixitque ad servum seniore domus suæ, qui praeerat omnibus,

quae habebat*: Pone manum tuam subter femur meum,

* c. 15, 2. 47, 29.

3. ut adiurem te per Dominum, Deum coeli et terrae, ut non accipias uxorem filio meo de filiabus Chananæorum, inter quos habito;

4. sed ad terram et cognationem meam proficiscaris, et inde accipias uxorem filio meo Isaac.

5. Respondit servus: Si noluerit mulier venire mecum in terram hanc, nunquid reducere debeo filium tuum ad locum, de quo tu egressus es?

6. Dixitque Abraham: Cave, ne quando reducas filium meum illuc*.

* c. 12, 1. sqq.

7. Dominus Deus coeli, qui tulit me de domo patris mei, et de terra nativitatis meae, qui locutus est mihi, et iuravit mihi, dicens*: Semini tuo dabo terram hanc; ipse mittet Angelum suum coram te†, et accipies inde uxorem filio meo;

* c. 12, 7. 13, 15. 15, 18. 22, 16.

† c. 26. 2. 48, 16.

8. sin autem mulier noluerit sequi te, non teneberis iuramento; filium meum tantum ne reducas illuc.

9. Posuit ergo servus manum sub femore Abraham domini sui, et iuravit illi super sermone hoc.

10. Tulitque decem camelos de grege domini sui, et abiit, ex omnibus bonis eius portans secum, profectusque perrexit in Mesopotamiam ad urbem Nachor.

11. Cumque camelos fecisset accumbere extra oppidum iuxta puteum aquae vespere, tempore, quo solent mulieres egredi ad hauriendam aquam, dixit:

12. Domine Deus domini mei Abraham, occurre, obsecro, mihi hodie, et fac misericordiam cum domino meo Abraham.

13. Ecce! ego sto prope fontem aquae, et filiae habitatorum huius civitatis egredientur ad hauriendam aquam.

14. Igitur puella, cui ego dixero: Inclina hydriam tuam, ut bibam; et illa responderit: Bibe, quin et ca-

melis tuis dabo potum; ipsa est, quam praeparasti servo tuo Isaac; et per hoc intelligam, quod feceris misericordiam cum domino meo.

15. Necdum intra se verba compleverat*, et ecce! Rebecca egrediebatur, filia Bathuel, filii Melchae uxoris Nachor fratris Abraham, habens hydriam in scapula sua†

* Ps. 64, 8. Matth. 7, 7. sqq.

† Exod. 11, 16. 29, 8.

16. puella decora nimis, virgo que pulcherrima, et incognita viro; descenderat autem ad fontem, et impleverat hydriam, ac revertebatur.

17. Occurritque ei servus, et ait: Pauxillum aquae mihi ad bibendum praebe de hydia tua.

18. Quae respondit: Bibe, domine mi; celeriterque deposuit hydriam super ulnam suam, et dedit ei potum.

19. Cumque ille bibisset, adiecit Quin et camelis tuis hauriam aquam, donec cuncti bibant.

20. Effundensque hydriam in canalibus, recurrit ad puteum, ut hauriret aquam; et haustam omnibus camelis dedit.

21. Ipse autem contemplabatur eam tacitus, scire volens, utrum prosperum iter suum fecisset Dominus, an non.

22. Postquam autem biberunt cameli, protulit vir in aures aureas, appendentes siclos duos, et armillas totidem ponto siclorum decem.

23. Dixitque ad eam: Cuius es filia? indica mihi; est in domo patris tui locus ad manendum?

24. Quae respondit: Filia sum Bathuelis, filii Melchae, quem peperit ipsi Nachor;

25. et addidit, dicens: Paeiarum quoque et foeni plurimum est apud nos, et locus spatiosus ad manendum.

26. Inclinauit se homo, et adoravit Dominum*.

* Ps. 49, 14. 15.

27. dicens: Benedictus Dominus Deus domini mei Abraham, qui non

אברהם אל-עבדו וקן ביהוה המשל בכל-אשר-לו שים-נא ידך תחת
ירכו: ואשפיקך ביהוה אלהי השמים ואלהי הארץ אשר לא-תקח
אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבו: כי אל-ארצי
ואל-מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק: ויאמר אליו העבד ה
אולי לא-תאבה האשה ללכת אחרי אל-הארץ הזאת ההשב אשוב
את-בנך אל-הארץ אשר-וצאת משם: ויאמר אליו אברהם השמר
לך פן-תשוב את-בני שמה: יהוה אלהי השמים אשר לקחני
מבית אבי ומארץ מולדתי ואשר הבר-לי ואשר נשבע-לי לאמר
לזרעך אתן את-הארץ הזאת הוא ישלח מלאכו לפניה ולקחת אשה
לבני משם: ואם-לא תאבה האשה ללכת אחריה ונקויה משבעתי
זאת רק את-בני לא תשב שמה: והשם העבד את-ידו תחת ירך
אברהם אדניו וישבע לו על-העבד הזה: וינקח העבד עטרה גמלים
מגמלי אדניו וילך וכל-טוב אדניו בידו ויבס וילך אל-ארם נהרים
אל-עיר נחור: ויברך הגמלים מהוץ לעיר אל-באר המים לעת ערב
לעת צאת השאבה: ויאמר יהוה אלהי אדני אברהם הקרה-נא
לפני היום ועשה-חסד עם אדני אברהם: הנה אנכי נצב על-עין
המים ובנות אנשי העיר וצאת לשאב מים: והנה הנער אשר אמר
אלוהי הטי-נא כדך ואשתה ואמרה שתה וגם-גמליך אשקה אותה
הכחל לעבדה ליצחק ובה אדע פיר-עשית חסד עם-אדני: ויהי-הוא ט
טרם פלה לרבו והנה רבקה וצאת אשר יפלה לבתואל בן-מלכה
אשת נחור אחי אברהם וכדה על-שכמה: והנער טבח מראה מאד
בתולה ואיש לא ידעה ותרי העונה ותמלא כדה ותעל: וירץ העבד
לקראתה ויאמר הגמלאיני נא מעט-מים מבקך: ותאמר שתה
אני ותמחר ותרי כדה עליה ותשקהו: והכל להשקותו ותאמר
גם לגמליך אשאב עד אם-פלו לשות: ותמחר ותער כדה אל-השקות כ
ותרץ עוד אל-הבאר לשאב ותשאב לכל-גמליו: והאיש משתאה לה
מתריש לדרעת ההצלית יהוה הרבו אם-לא: ויהי כאשר פלו הגמלים
לשותות ויקה האיש נזם זהב פקע משקלו ושני צמידים על-ידיה
עטרה זהב משקלם: ויאמר בת-מי את תנידי נא לי הוש בית-אביך
מקום לנו ללין: ותאמר אליו בת-בתואל אנכי בן-מלכה אשר ילדה
לנחור: ותאמר אליו גם-תבן גם-מספוא רב עמני גם-מקום ללון: כה
ויקד האיש וישתחו ליהוה: ויאמר ברוך יהוה אלהי אדני אברהם
26
27

אֲשֶׁר לֹא-עָזַב חֲסֶדּוֹ וְאִמָּתוֹ מֵעַם אֲדָנִי אֲנֹכִי בְּהָרָה נִתְּנִי וַיְהִי בֵּית
אֲחֵי אֲדָנִי: וַתֵּרֶץ הַנְּעִרָה וַתֵּצֵא לְבֵית אִמָּתָה כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה: וְלִרְבֵּקָה
ל אַח וְשָׁמוֹ לְבֶן וַיֵּרֶץ לְבֶן אֶל-הָאִישׁ הַחוּצָה אֶל-הָעֵקֶן: וַיְהִי כִּי רָאָה
אֶת-הַנָּעִים וְאֶת-הַצִּמְדִּים עַל-יְדֵי אֲחֹתוֹ וּכְשָׁמְעָה אֶת-דְּבָרֵי רִבְקָה
אֲחֹתוֹ לֵאמֹר כַּה־דִבֶּר אֵלַי הָאִישׁ וַיָּבֹא אֶל-הָאִישׁ וַתֵּהָ עִמָּד עַל-
הַנָּעִים עַל-הָעֵקֶן: וַיֹּאמֶר בּוֹא בְרוּךְ יְהוָה לְמָה תֵּצֵמְלִי בַּחוּץ וְאֲנֹכִי
פָּנִיתִי הַבָּיְתָה וּמִקּוֹם לְנָעִים: וַיָּבֹא הָאִישׁ הַבְּרוּחָה וַיַּפְתָּה הַנָּעִים
וַיִּתֵּן תְּכֵן וּמִסְפּוֹא לְנָעִים וּמִן לַרְחֹץ רַגְלֵיו וּרְגְלֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר
33 אָתוּ: וַיֵּשֶׁם לְפָנָיו לֵאמֹל לֹא אֵכֹל עַד אֲסַדְּרֹתֵי הַבָּרִי וַיֹּאמֶר
34 הַבֵּר: וַיֹּאמֶר עָבַד אֲבָרְהָם אֲנֹכִי: וַיְהִי כִּי רָאָה אֶת-אֲדָנִי מָאָד וַיִּגְדֵּל
לַח וַיִּתֵּן-לּוֹ צֹאן וְקָקֵר וְכֶסֶף וְזָהָב וַעֲבָדָם וְשִׁפְחָה וְנָעִים: וַיִּתְּנֵהוּ
36 וַתֵּלֶד שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אֲדָנִי בֶן לְאֲדָנִי אַחֲרֵי זִקְנָתָהּ וַיִּתֵּן-לָהּ אֶת-כָּל-
37 אֲשֶׁר-לָהּ: וַיִּשְׁבְּעֵנִי אֲדָנִי לֵאמֹר לֹא-תִקַּח אִשָּׁה לְבָנִי מִבְּנוֹת הַכְּנָעִנִי
38 אֲשֶׁר אֲנֹכִי יָשָׁב בְּאַרְצוֹ: אִם-לֹא אֶל-בְּרֹת-אָבִי תִלָּךְ וְאֶל-מִשְׁפַּחְתִּי
39 וְלִקְחָתָה אִשָּׁה לְבָנִי: וְאָמַר אֶל-אֲדָנִי אֲנִי לֹא-תִלָּךְ הָאִשָּׁה אַחֲרַי:
מ וַיֹּאמֶר אֵלַי יְהוָה אֲשֶׁר-הִתְחַלֵּכְתִּי לְפָנָיו וְשָׁלַח מַלְאָכָו אִתָּךְ וַהֲצִלִּיתָ
41 הַרְפָּה וְלִקְחָתָה אִשָּׁה לְבָנִי מִמִּשְׁפַּחְתִּי וּמִבְּרִית אָבִי: אִזּוּ הִנֵּקְהָ מֵאֲלֹתֶי
42 כִּי תָבוֹא אֶל-מִשְׁפַּחְתִּי וְאִם-לֹא יִתְּנִי לָךְ וְהִירִית נָקִי מֵאֲלֹתֵי: וַאֲבֹא
הַיּוֹם אֶל-הָעֵקֶן וְאָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדָנִי אֲבָרְהָם אֲסִדְּשֶׁה-נָא מַצְלִית
43 הַרְפִּי אֲשֶׁר אֲנֹכִי חֲלָה עֲלִי: הִנֵּה אֲנֹכִי נָצַב עַל-עֵקֶן הַמַּיִם וְהִנֵּה
הַעֲלָמָה הִיצֵאתָ לְשָׂאֵב וְאִמָּרְתִּי אֵלֶיהָ הַשְׁקִינִי-נָא מֵעֵשְׂמִים מִפְּקֶה:
44 וְאָמְרָה אֵלַי גַּם-אַתָּה שְׂתֵּה וְגַם לְנָעִים אֲשָׁאֵב הוּא הָאִשָּׁה אֲשֶׁר-
מֵה חֵכֶת יְהוָה לְבֶן-אֲדָנִי: אֲנִי טָרֵם אֲכַלָּה לְדַבֵּר אֶל-לִבִּי וַיְהִי רִבְקָה
וַיָּצֵאת וּכְהָה עַל-שִׁכְמָהּ וַתֵּרֶד הַעֲרֹנָה וַתִּשָּׂאֵב וְאָמַר אֵלֶיהָ הַשְׁקִינִי
46 נָא: וַתַּמְדֵּר וַתּוֹרֵד כְּהָה מַעְלִיתָ וַתֹּאמֶר שְׂתֵה וְגַם-נָעִים אֲשָׁקֶה
47 וְאִשָּׁה וְגַם הַנָּעִים הַשְׁקָתָה: וְאִשָּׁאֵל אֹתָהּ וְאָמַר בַּת-מִי אַתְּ וַתֹּאמֶר
בַּת-בְּתוּאֵל בֶּן-נָחוֹר אֲשֶׁר יִלְדֶּה-לּוֹ מִלְכָּה וְאִשָּׁם הַנָּעִים עַל-אִפָּהּ
48 וַהֲצִמְדִּים עַל-דִּירָהּ: וְאָקֵד וְאִשְׁתַּחֲוִיתָ לַיהוָה וְאֲבָרְכָה אֶת-יְהוָה
אֱלֹהֵי אֲדָנִי אֲבָרְהָם אֲשֶׁר הִנִּילִי בְּדֶרֶךְ אֵלֶּה לְקַחַת אֶת-בַּת-אֲחֵי
49 אֲדָנִי לְבָנוֹ: וְעַתָּה אֲסִדְּשָׁכֶם עֲשִׂים חֲסֵד וְאִמָּת אֶת-אֲדָנִי הַגִּידוּ לִי
: וְאִם-לֹא תִגִּידוּ לִי וְאִפְּסָה עַל-רִמְיָן אִזּוּ עַל-שִׁמְאֵל: וַיֵּצֵן לְבֶן וּבְתוּאֵל
51 וַיֹּאמְרוּ מִיִּהוָה רָצָא הַדָּבָר לֹא נוֹכַל הָבֵר אֵלֶיהָ רַע אוֹרְטוֹב: הִנֵּה-

abstulit misericordiam et veritatem
* suam a domino meo, et recto itinere me perduxit in domum fratris domini mei.

* c. 49.

28. Cucurrit itaque puella, et nuntiavit in domum matris suae omnia, quae audierat.

29. Habebat autem Rebecca fratrem nomine Laban, qui festinus egressus est ad hominem, ubi erat fons.

30. Cumque vidisset in aures et armillas in manibus sororis suae, et audisset cuncta verba referentis: Haec locutus est mihi homo: venit ad virum, qui stabat iuxta camelos, et prope fontem aquae;

31. dixitque ad eum: Ingredere, benedicte Domini! cur foris stas? praeparavi domum, et locum camelis.

32. Et introduxit eum in hospitium; ac destravit camelos, deditque paleas et foenum, et aquam ad lavandos pedes eius, et virorum, qui venerant cum eo.

33. Et appositus est in conspectu eius panis. Qui ait: Non comedam, donec loquar sermones meos. Respondit ei: Loquere.

34. At ille: Servus, inquit, Abraham sum;

35. et Dominus benedixit domino meo valde, magnificatusque est; et dedit ei oves et boves, argentum et aurum, servos et ancillas, camelos et asinos*.

* c. 13, 2.

36. Et peperit Sara* uxor domini mei filium domino meo in senectute sua, deditque illi omnia†, quae habuerat.

* c. 21, 2. † c. 25, 5.

37. Et adiuravit me dominus meus, dicens: Non accipies uxorem filio meo de filiabus Chananaeorum, in quorum terra habito;

38. sed ad domum patris mei perges, et de cognatione mea accipies uxorem filio meo;

39. ego vero respondi domino meo: Quid si noluerit venire mecum mulier?

40. Dominus, ait, in cuius con-

spectu ambulo, mittet angelum suum tecum, et diriget viam tuam; accipiesque uxorem filio meo de cognatione mea, et de domo patris mei.

41. Innocens eris a maledictione mea, cum veneris ad propinquos meos, et non dederint tibi.

42. Veni ergo hodie ad fontem aquae, et dixi: Domine Deus domini mei Abraham, si direxisti viam meam, in qua nunc ambulo,

43. ecce! sto iuxta fontem aquae; et virgo, quae egredietur ad hauriendam aquam, audierit a me: Da mihi pauxillum aquae ad bibendum ex hydria tua;

44. et dixerit mihi: Et tu bibe, et camelis tuis hauriam; ipsa est mulier, quam praeparavit Dominus filio domini mei.

45. Dumque haec tacitus mecum volverem, apparuit Rebecca veniens cum hydria, quam portabat in scapula; descenditque ad fontem, et hausit aquam. Et aio ad eam: Da mihi paululum bibere!

46. Quae festinaus deposuit hydriam de humero, et dixit mihi: Et tu bibe, et camelis tuis tribuam potum! Bibi, et adaquavit camelos.

47. Interrogavique eam, et dixi: Cuius es filia? Quae respondit: Filia Bathuelis sum, filii Nachor, quem peperit ei Melcha. Suspendi itaque in aures ad ornandam faciem eius, et armillas posui in manibus eius.

48. Pronusque adoravi Dominum, benedicens Domino Deo domini mei Abraham, qui perduxit me recto itinere, ut sumerem filiam fratris domini mei filio eius.

49. Quamobrem si facitis misericordiam et veritatem cum domino meo, indicate mihi; sin autem aliud placet, et hoc dicite mihi, ut vadam ad dexteram, sive ad sinistram.

50. Responderuntque Laban et Bathuel: A Domino egressus est sermo: non possumus extra placitum eius quidquam aliud loqui tecum.

51. En Rebecca coram te est, tolle eam, et proficiscere, et sit uxor

fili domini tui, sicut locutus est Dominus.

52. Quod cum audisset puer Abraham, procidens adoravit in terram Dominum*.

* v. 26.

53. Prolatisque vasis argenteis, et aureis, ac vestibus, dedit ea Rebeccae pro munere, fratribus quoque eius, et matri dona obtulit.

54. Inito convivio, vescentes pariter et bibentes manserunt ibi. Surgens autem mane, locutus est puer: Dimittite me, ut vadam ad dominum meum.

55. Responderuntque fratres eius et mater: Maneat puella saltem decem dies apud nos, et postea proficietetur.

56. Nolite, ait, me retinere, quia Dominus direxit viam meam; dimittite me, ut pergam ad dominum meum.

57. Et dixerunt: Vocemus puellam, et quaeramus ipsius voluntatem.

58. Cumque vocata venisset, sciscitati sunt: Vis ire cum homine isto? Quae ait: Vadam.

59. Dimiserunt ergo eam, et nutricem illius*, servumque Abraham, et comites eius,

* c. 35, 8.

60. imprecantes prospera sorori suae, atque dicentes: Soror nostra es, crescas in mille millia, et possideat semen tuum portas inimicorum suorum.

61. Igitur Rebecca, et puellae illius, ascensis camelis, secutae sunt virum; qui festinus revertebatur ad dominum suum.

62. Eo autem tempore deambulabat Isaac per viam, quae ducit ad puteum, cuius nomen est: Viventis et Videntis*; habitabat enim in terra australi;

* c. 16, 14.

63. et egressus fuerat ad meditandum in agro, inclinata iam die; cumque elevasset oculos, vidit camelos venientes procul.

64. Rebecca quoque, conspecto Isaac, descendit de camelo,

65. et ait ad puerum: Quis est ille

homo, qui venit per agrum in occursum nobis? Dixitque ei: Ipse est dominus meus. At illa tollens cito pallium, operuit se.

66. Servus autem cuncta, quae gesserat, narravit Isaac.

67. Qui introduxit eam in tabernaculum Sarae matris suae, et accepit eam uxorem; et in tantum dilexit eam, ut dolorem, qui ex morte matris eius acciderat, temperaret*.

* c. 23, 2.

CAP. XXV.

Abraham moritur Isaaco haerede relicto. Esau et Iacob nascuntur. Esau primogenituram vendit.

1. Abraham vero aliam duxit uxorem nomine Ceturam*,

* I Paral. 1, 32. sqq.

2. quae peperit ei Zamran, et Iecsan, et Madan, et Madian, et Iesboc, et Sue.

3. Iecsan quoque genuit Saba, et Dadan. Filii Dadan fuerunt Assurim, et Latusim, et Loomim.

4. At vero ex Madian ortus est Ephra, et Opher, et Henoch, et Abida, et Eldaa; omnes hi filii Ceturae.

5. Deditque Abraham cuncta, quae possederat, Isaac*;

* c. 24, 36.

6. filiis autem concubinarum largitus est munera, et separavit eos ab Isaac filio suo, dum adhuc ipse viveret, ad plagam orientalem*.

* c. 21, 14.

7. Fuerunt autem dies vitae Abrahæ, centum septuaginta quinque anni.

8. Et deficiens mortuus est in senectute bona, propectaque ætatis*, et plenus dierum; congregatusque est ad populum suum.

* c. 15, 15.

9. Et sepelierunt eum Isaac et Ismael filii sui in spelunca duplici, quae sita est in agro Ephron filii Seor Bethæi, e regione Mambre*,

* c. 28, 3. sqq.

10. quem emerat a filiis Heth; ibi sepultus est ipse, et Sara uxor eius.

11. Et post obitum illius benedixit Deus Isaac filio eius, qui habita-

רַבְקָה לַפְנֵיהֶם קָח וְלָהּ וַחֲתִי אִשָּׁה לְבֶן-אֲרִיָּה פֶאֶטֶר דָּבָר וַחֲתִי:
 52 וַיְהִי פֶאֶטֶר שָׁמַע עֲבָד אַבְרָהָם אֶת-דִּבְרֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחֲוּ אֶרְצָה לַיהוָה:
 53 וַיֵּצֵא הָעֶבֶד כְּלִי-כֶסֶף וְכֶלִי זָהָב וּבְגָדִים וַיִּתֵּן לְרַבְקָה וּמַגְדָּנָתָהּ נָתַן
 54 לְאַחֶיהָ וּלְאִמָּהּ: וַיֵּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ הוּא וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-עִמּוֹ וַיְלִינוּ
 55 וַיִּקְוּמוּ בַּבֹּקֶר וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי לְאֹדְנִי: וַיֹּאמֶר אֲחִיהָ וְאִמָּהּ הִשָּׁב הַנֶּעֱצָר נָה
 56 אֲתָנוּ דָּמִים אִוְ עֲשׂוֹר אַחֵר תִּלְךָ: וַיֹּאמֶר אֶלְהֶם אֶל-תִּצְאָתָרוּ אִתִּי
 57 וַיַּחֲזֶה הַצְלִיחַ דְּרָפִי שְׁלַחֲנִי וְאֶלְכָה לְאֹדְנִי: וַיֹּאמְרוּ נִקְרָא לַנֶּעֱצָר
 58 וְנִשְׁאַלְהָ אֶת-סִיחָהּ: וַיִּקְרָאוּ לְרַבְקָה וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיהָ הִתְלַכְי עִם-הָאִישׁ
 59 הַזֶּה וַהֲאִמְרִי אֵלָיו: וַיִּשְׁלַחוּ אֶת-רַבְקָה אֶחָתָם וְאֶת-מִנְקֵהָהּ וְאֶת-
 60 עֲבָד אַבְרָהָם וְאֶת-אֲנָשָׁיו: וַיִּבְרְכוּ אֶת-רַבְקָה וַיֹּאמְרוּ לָהּ אֲחִיתָנוּ אֵת
 61 הַיָּד לְאֵלֶיךָ רַבְּכָה וַיִּירָשׁ זֶרְעֶךָ אֵת שְׂעִיר שָׂנְאָיו: וְהָקָם רַבְקָה
 62 וַנִּצְרָתֶיהָ וַתַּרְפֶּכְנָה עַל-הַמַּמְלִיכִים וַתִּלְכְּנָה אַחֲרֵי הָאִישׁ וַיִּקָּח הָעֶבֶד
 63 אֶת-רַבְקָה וַיִּלְךָ: וַיִּצְחָק בָּהּ מִבּוֹא בָּהּ לְחֵי רֹאִי וְהוּא יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ
 64 הַנָּגֶב: וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לַפְּנוֹת עָרֹב וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וַהֲנֵה
 65 גִּמְלִים בָּאִים: וַחֲשָׂא רַבְקָה אֶת-עֵינֶיהָ וַתֵּרָא אֶת-יִצְחָק וַהֲפֹל מַעַל
 66 הַמַּעַל: וַהֲאִמְרִי אֶל-הָעֶבֶד מִי-הָאִישׁ הַזֶּה הִלְכָה בַּשָּׂדֶה לְקִרְאָתָנוּ כֹּה
 67 וַיֹּאמֶר הָעֶבֶד הוּא אֹדְנִי וַתִּקָּח הַצִּיעָה וַתַּחֲפֹס: וַיִּסְפֹּר הָעֶבֶד לְיִצְחָק
 68 אֵת כָּל-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיִּבְרָא יִצְחָק הָאֱלֹהִים שְׂרָה אִמּוֹ וַיִּקָּח
 69 אֶת-רַבְקָה וַתַּחֲיֶילָהּ לְאִשָּׁה וַיֵּאֱהָבָהּ וַיִּנָּחֶם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ: פ

כה

CAP. XXV. כה

1 וַיָּסֶם אַבְרָהָם וַיִּקָּח אִשָּׁה וְשָׁמָה קְטוּרָה: וַתֵּלֶד לוֹ אֶת-זִמְרָן וְאֶת-
 2 זִמְרָן וְאֶת-מֶדֶן וְאֶת-מִדְיָן וְאֶת-יִשְׂכָּן וְאֶת-שִׁוִּית: וַיִּקְשֹׁן דָּלִד אֶת-
 3 שִׁבָּא וְאֶת-דִּדָן וּבְנֵי דִדָן הָיוּ אֲשׁוּרִים וּלְטוּשִׁים וּלְאֲמִים: וּבְנֵי מִדְיָן
 4 עִיפָה וְגִפְרִי וְחִנֵּךְ וְאֶבִירָע וְאַלְדָּעָה כָּל-אֵלֶּה בְנֵי קְטוּרָה: וַיִּתֵּן ה'
 5 אַבְרָהָם אֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לּוֹ לְיִצְחָק: וּלְבְנֵי הַפְּסִילָנִים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם
 6 נָתַן אַבְרָהָם מִחַיָּת וַיִּשְׁפָּלֵם מֵעַל יִצְחָק בְּנֹן בְּעוֹדָנוּ חַי קְדָמָה אֶל-
 7 אֶרֶץ קָדִם: וְאֵלֶּה יְמֵי שְׁנֵי-חַיֵּי אַבְרָהָם אֲשֶׁר-חַי מֵאָה שָׁנָה וּשְׁבַעִים
 8 שָׁנָה וְחֲמֵשׁ שָׁנִים: וַיָּגֵז וַיָּמָת אַבְרָהָם בְּשִׁיבָה טוֹבָה זָקֵן וְשָׁבַע
 9 וַיֵּאסֶס אֶל-עַמּוֹ: וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ יִצְחָק וַיִּשְׁמַעֲאֵל בָּנָיו אֶל-מַעְרַת
 10 הַמַּכְפֻּלָּה אֶל-שְׂרָה עֶפְרָן בֶּן-צִחִל הַחֲתָן אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי מִמְרָא: הַשָּׂדֶה
 11 אֲשֶׁר-קָנָה אַבְרָהָם מֵאֵת בְּנֵי-חֵת שָׁמָה קָבַר אַבְרָהָם וְשָׂרָה אִשְׁתּוֹ:
 12 וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיִּבְרָךְ אֱלֹהִים אֶת-יִצְחָק בְּנֹן וַיִּשָּׁב יִצְחָק

12 עַם-בְּאֵר לְהִי לְאִי: פ וְאַלֶּה הַלֵּלוֹת יִשְׁמְעָאל בֶּן-אֲבִרְהָם
13 אֲשֶׁר יִלְדָה הָגָר הַמִּצְרִית שִׁפְתָת שָׂרָה לְאֲבִרְהָם: וְאַלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי
יִשְׁמְעָאל בְּשִׁמְתָם לְתוֹלְדֹתָם בְּכֹר יִשְׁמְעָאל נָכִיִּת וְקָדָר וְאֶדְבָּאֵל
14 וּמִבְשָׁם: וּמִשְׁמֵעַ וְדוּמָה וּמִשָּׂא: תָּדָר וְחִימָא וְטוֹר נָפִישׁ וְקִדְמָה:
טו
16 אֶלֶה הֵם בְּנֵי יִשְׁמְעָאל וְאַלֶּה שְׁמֹתָם בְּחֻצֵּיהֶם וּבְטִירֹתָם שְׁנִים-עָשָׂר
17 נְטִיאוֹם לְאַמְתָּם: וְאַלֶּה שְׁנֵי חֲבֵי יִשְׁמְעָאל מֵאֵת שָׂגָה וּשְׁלֹשִׁים שָׂגָה
18 וְשִׁבְעַת שְׁנִים וַיִּגְזַע וַיִּמָּת וַיֵּאָסֶף אֶל-עַמּוּיוֹ: וַיִּשְׁכְּנוּ מִחוּלָה עַד-טוֹר
אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ אֲשׁוּרָה עַל-פְּנֵי כָל-אֲחָיו נָפֹל:

פ פ פ 6

19 וְאַלֶּה הַקִּלְלֹת יִצְחָק בֶּן־אַבְרָהָם אֲבִירָהּם הוֹלִיד אֶת־יִצְחָק׃ וַיְהִי
 20 יִצְחָק בֶּן־אַרְבָּעִים שָׁנָה בָּקָרְתָּו אֶת־רִבְקָה בַּת־בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי מִפְּדֹן
 21 אָרָם אֵתוֹת לֶבֶן הָאֲרָמִי לוֹ לְאִשָּׁה׃ וַיַּעֲמֵר יִצְחָק לַיהוָה לִנְכַח אִשְׁתּוֹ
 22 כִּי עָקְרָה הוּא וַיַּעֲמֵר לוֹ יְהוָה וַתַּהַר רִבְקָה אִשְׁתּוֹ׃ וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים
 23 בְּקִרְבָּהּ וַתֹּאמֶר אִם־כֵּן לִמָּה זֶה אֲנִי וַתֵּלֶךְ לִדְרֹשׁ אֶת־יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר
 24 יְהוָה לָהּ שְׁנֵי גֵימִם בְּבִטְנָהּ וּשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמֶּנִּיהֶם יִפְרְדּוּ וְלֹאֹם מִלֹּאֹם
 25 יִאֲמָץ וְרֵב יַעֲבֹד צַעִיר׃ וַיִּמְלְאוּ יְמִיהָ לָלֶדֶת וַהֲגָה חוּמָם בְּבִטְנָהּ׃
 כח וַיֵּצֵא הָרֹאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי כָּלֹ כְּאֶהֱרֵת שֹׁעַר וַיִּקְרְאוּ שְׁמוֹ עֵשָׂו׃ וְאַחֲרָיו־
 26 כָּן יָצָא אָדָמוֹ וַיְהִי אֹהֶלֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיִּצְחָק בֶּן־
 27 שְׁשִׁים שָׁנָה בָּלָדָת אֹחִים׃ וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי אִישׁ יָדֵב צִיד
 28 אִישׁ שִׁגְיָה וַיַּעֲקֹב אִישׁ חָם יֵשֵׁב אֲהָלִים׃ וַיִּאָּהֵב יִצְחָק אֶת־עֵשָׂו כִּי־
 29 צִיד בָּפִיו וּרְבִקָּה אֲהָבָת אֶת־יַעֲקֹב׃ וַיְהִי יַעֲקֹב נָזִיד וַיִּבְרָא עֵשָׂו
 ל מִן־הַשָּׂדֶה וְהוּא עָרָה׃ וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל־יַעֲקֹב הֲלֹעִיטִנִּי נָא מִן־הָאֲדָם
 31 הָאֲדָם הַזֶּה כִּי עָרַת אֲנִי עַל־כֵּן קָרָא־שְׁמוֹ אָדָם׃ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב
 32 מִכְּרָה כֹּלֹם אֶת־בְּכֹרְתִּי לִי׃ וַיֹּאמֶר עֵשָׂו הִנֵּה אֲנִי הוֹלֵךְ לָמוּת
 33 וְלָמָּה־זֶה לִּי בְכֹרָה׃ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב הִשָּׁבְעָה לִּי כִּי־זֶה וַיִּשָּׁבַע לוֹ וַיִּמְכֹּר
 34 אֶת־בְּכֹרְתּוֹ לַיַּעֲקֹב׃ וַיַּעֲקֹב נָתַן לַעֵשָׂו לֶחֶם וְיִזְרֵד עֲדָשִׁים וַיִּאֱכַל
 וַיֵּשֶׁת וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ וַיִּבֹז עֵשָׂו אֶת־הַבְּכֹרָה׃

CAP. XXVI. כו

א ויהי רעב בארץ מצרים הרעב הואשון אשר היה במצרים אבותם וכל
2 וצחק אל-אבימלך מלך-פלשתים ויהי: ויהא אלו יהיה ויאמר
3 אל-הנרי מארומה שכן בארץ אשר אמר אליה: גור בארץ הזאת
ואהיה עמה ואברכה בירלתי ולורשתי אתן את-כל הארץ האל

bat iuxta puteum nomine Viventis et Videntis*.

* c. 16, 14. 24, 62.

12. Hae sunt generationes Ismaël filii Abrahæ, quem peperit ei Agar Aegyptia, famula Saræ*.

* c. 21, 13. 1 Paral. 1, 29. sqq.

13. Et haec nomina filiorum eius in vocabulis et generationibus suis*. Primogenitus Ismaëlis Nabaioth, deinde Cedar, et Adbeel, et Mabsam,

* 1 Paral. 1, 29.

14. Masma quoque, et Duma, et Massa,

15. Hadar, et Thema, et Iethur, et Naphis, et Cedma.

16. Isti sunt filii Ismaëlis; et haec nomina per castella et oppida eorum, duodecim principes tribuum suarum*.

* c. 17, 20.

17. Et facti sunt anni vitae Ismaëlis centum triginta septem; deficiensque mortuus est, et appositus ad populum suum.

18. Habitavit autem ab Hevila usque Sur, quae respicit Aegyptum introeuntibus Assyrios; coram cunctis fratribus suis obiit.

19. Hae quoque sunt generationes Isaac filii Abraham: Abraham genuit Isaac;

20. qui cum quadraginta esset annorum, duxit uxorem Rebecam, filiam Bathuelis Syri de Mesopotamia, sororem Laban.

21. Deprecatusque est Isaac Dominum pro uxore sua, eo quod esset sterilis; quid exaudivit eum, et dedit conceptum Rebeccae*.

* Col. 4, 2. Luc. 18, 1. sqq.

22. Sed collidebantur in utero eius parvuli, quae ait: Si sic mihi futurum erat, qui necesse fuit concipere? Perrexitque, ut consuleret Dominum.

23. Qui respondens ait*: Duae gentes sunt in utero tuo, et duo populi ex ventre tuo dividuntur, populusque populum superabit, et maior serviet minori.

* Mal. 1, 2. Rom. 9, 10.

24. Iam tempus pariendi advenerat; et ecce; gemini in utero eius reperti sunt.

25. Qui prior egressus est, rufus erat, et totus in morem pellis hispi-

dus; vocatumque est nomen eius Esau†. Protinus alter egrediens, plantam fratris tenebat manu; et idcirco appellavit eum Iacob.

* Osce 12, 3. † Matth. 1, 2.

26. Sexagenarius erat Isaac, quando nati sunt ei parvuli.

27. Quibus adultis, factus est Esau vir gnarus venandi, et homo agricola: Iacob autem vir simplex habitabat in tabernaculis.

28. Isaac amabat Esau, eo quod de venationibus illius vesceretur; et Rebecca diligebat Iacob.

29. Coxit autem Iacob pulmentum; ad quem cum venisset Esau de agro lassus,

30. ait: Da mihi de coctione hac rufa, quia oppido lassus sum. Quam ob causam vocatum est nomen eius *Edom.

* Hebr. 12, 16.

31. Cui dixit Iacob: Vende mihi primogenita tua*!

* Deut. 21, 17.

32. Ille respondit: En morior, quid mihi proderunt primogenita*?

* Hebr. 12, 16.

33. Ait Iacob: Iura ergo mihi. Iuravit ei Esau, et vendidit primogenita*.

* c. 27, 36.

34. Et sic accepto pane et lentis edulio, comedit, et bibit, et abiit; parvi pendens, quod primogenita vendidisset.

CAP. XXVI.

Isaaco promissio Abrahæ facta iteratur. Disceptatio de puteis; foedus init Abimelech cum Isaaco.

1. Orta autem fame super terram, post eam sterilitatem, quae acciderat in diebus Abraham, abiit Isaac ad Abimelech regem Palaestinorum in Gerara*.

* c. 12, 10

2. Apparuitque ei Dominus, et ait: Ne descendas in Aegyptum, sed quiesce in terra, quam dixerō tibi.

3. Et peregrinare in ea, eroque tecum, et benedicam tibi; tibi enim et semini tuo dabo universas regiones has*, complens iuramentum.

quod spopondi Abraham patri tuo †.

* c. 12, 7. 13, 15. 15, 18. 17, 8.
† c. 22, 16.

4. Et multiplicabo semen tuum sicut stellas coeli*: daboque posteris tuis universas regiones has†; et benedicentur in semine tuo omnes gentes terrae;

* c. 13, 16. 15, 5. † c. 12, 3. 18, 18.
22, 17. 18. 28, 14.

5. eo quod obedierit Abraham voci meae*, et custodierit praecepta et mandata mea, et ceremonias legesque servaverit.

* c. 17, 1, 22, 12. 16, 18, 19

6. Mansit itaque Isaac in Geraris.

7. Qui cum interrogaretur a viris loci illius super uxore sua, respondit: Soror mea est*; timuerat enim confiteri, quod sibi esset sociata coniugio, reputans, ne forte interficerent eum propter illius pulchritudinem.

* c. 12, 11. sqq. 20, 2. sqq.

8. Cumque pertransissent dies plurimi, et ibidem moraretur, prospiciens Abimelech rex Palaestinorum per fenestram, vidit eum iocantem cum Rebecca uxore sua.

9. Et accersito eo, ait: Perspicuum est, quod uxor tua sit; cur mentitus es eam sororem tuam esse? Respondit: Timui, ne morerer propter eam.

10. Dixitque Abimelech: Quare imposuisti nobis? potuit coire quispian de populo cum uxore tua, et induxeras super nos grande peccatum. Praecepitque omni populo, dicens:

11. Qui tetigerit hominis huius uxorem, morte morietur.

12. Sevit autem Isaac in terra illa, et invenit in ipso anno centuplum; benedixitque ei Dominus.

13. Et locupletatus est homo, et ibat proficiens atque succrescens, donec magnus vehementer effectus est;

14. habuit quoque possessiones ovium et armentorum, et familiae plurimum. Ob hoc invidentes ei Palaestini,

15. omnes puteos*, quos foderant

servi patris illius Abraham, illo tempore obstruxerunt, implentes humo;

* c. 21, 25.

16. in tantum, ut ipse Abimelech diceret ad Isaac: Recede a nobis, quoniam potentior nobis factus es valde.

17. Et ille discedens, ut veniret ad torrentem Gerarae, habitaretque ibi;

18. rursum fodit alios puteos, quos foderant servi patris sui Abraham, et quos, illo mortuo, olim obstruxerant Philisthim. Appellavitque eos eisdem nominibus, quibus ante pater vocaverat.

19. Foderuntque in Torrente, et repperunt aquam vivam.

20. Sed et ibi iurgium fuit pastorum Gerarae adversus pastores Isaac, dicentium: Nostra est aqua, quam ob rem nomen putei, ex eo, quod aciderat, vocavit Calumniam.

21. Foderunt autem et alium; et pro illo quoque rixati sunt, appellavitque eum, Inimicitias.

22. Profectus inde fodit alium puteum, pro quo non contenderunt; itaque vocavit nomen eius, Latitudo, dicens: Nunc dilatavit* nos Dominus, et fecit crescere super terram.

* Ps. 4, 1.

23. Ascendit autem ex illo loco in Bersabee,

24. ubi apparuit ei Dominus in ipsa nocte, dicens: Ego sum Deus Abraham patris tui, noli timere*, quia ego tecum sum; benedicam tibi, et multiplicabo semen tuum propter servum meum Abraham.

* c. 15, 1.

25. Itaque aedificavit tibi altare; et invocato nomine Domini, extendit tabernaculum; praecepitque servis suis, ut foderent puteum.

26. Ad quem locum cum venissent de Geraris Abimelech, et Ochozath amicus illius, et Phicol dux militum,

27. locutus est eis Isaac: Quid venistis ad me, hominem, quem odistis, et expulistis a vobis?

28. Qui responderunt: Vidimus tecum esse Dominum, et idcirco nos diximus: Sit iuramentum inter nos, et incamus foedus,

4 וְהִקְמַתִי אֶת־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִשְׁפָּעַתִּי לְאַבְרָהָם אָבִיךָ: וְהִרְבֵּיתִי אֹת־
 וְרָעָה כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְנִתְּנִי לְיִזְרָעֶהָ אֵת כָּל־הָאֲרָצַת הָאֵל וְהִתְבָּרְכוּ
 בְּיִזְרָעֶהָ כָּל יְיָרֵי הָאָרֶץ: יָקֹב אֲשֶׁר־שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקֹלִי וַיִּשְׁמַר ה
 6 מִשְׁמִרָתִי מִצֹּחֵתִי הַקֹּחֵתִי וְחֹזְרָתִי: וַיָּשָׁב יִצְחָק בְּגֵר: וַיִּשְׁאַל אֹנְשֵׁי
 הַמָּקוֹם לְאִשְׁתּוֹ וַיֹּאמֶר אֲתָתִי הוּא כִּי רָאָה לֵאמֹר אִשְׁתִּי פֶן־יִתְּרָנִי
 8 אֹנְשֵׁי הַמָּקוֹם עַל־רִבְקָה כִּי־טוֹבָה מֵרָעָה הוּא: וַיְהִי כִּי אָרְכוּ־לוֹ
 שָׁם הַיָּמִים וַיִּשְׁתַּקֶּה אַבְיִמֶלֶךְ מֶלֶךְ פְּלִשְׁתִּים בְּעַד הַחֶלְפֹן וַיֵּרָא וַהֲנִה
 9 יִצְחָק מִצְחָק אֵת רִבְקָה אִשְׁתּוֹ: וַיִּקְרָא אַבְיִמֶלֶךְ לְיִצְחָק וַיֹּאמֶר אֵהָ
 הִנֵּה אִשְׁתְּךָ הִוא וְאִיךָ אָמַרְתָּ אֲתָתִי הוּא וַיֹּאמֶר אֵלָיו יִצְחָק כִּי־
 11 אָמַרְתִּי פֶן־אָמֹת עָלֵיךָ: וַיֹּאמֶר אַבְיִמֶלֶךְ מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ לָּנוּ כִּמְעַט
 12 שָׁכַב אַחֵר הָעַם אֶת־אִשְׁתְּךָ וַהֲבֵאתָ עָלֵינוּ אָשָׁם: וַיֵּצֵא אַבְיִמֶלֶךְ אֹת־
 13 בָּאָרֶץ הַהִוא וַיִּמְצָא בִּשְׂנֵה הַהוּא מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ יְהוָה:
 14 וַיִּגְדַּל הָאִישׁ וַיִּלְךָ חֲלוֹף וַיְגַל עַד כִּי־גָדַל מְאֹד: וַיְהִי־לוֹ מִקְנֵה־צֹאן
 15 וּמִקְנֵה בָקָר וַעֲבֹדַת רֶבֶה וַיִּקְנְאוּ אוֹתוֹ פְּלִשְׁתִּים: וְכָל־הַבְּאֵרֹת אֲשֶׁר
 16 חָפְרוּ עֲבָדֵי אָבִיו בְּיָמֵי אַבְרָהָם אָבִיו סָתְמוּם פְּלִשְׁתִּים וַיִּמְלְאוּם עֶפְרוֹ:
 17 וַיֹּאמֶר אַבְיִמֶלֶךְ אֶל־יִצְחָק לֵךְ מֵעִמָּנוּ כִּי־עָצְמָה מִמֶּנּוּ מְאֹד: וַיִּלְךָ
 18 מִשָּׁם יִצְחָק וַיִּחַן בְּנַחֲל־גֵרָר וַיָּשָׁב שָׁם: וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפְּרוּ אֹת־
 19 בְּאֵרֹת הַמַּיִם אֲשֶׁר חָפְרוּ בְּיָמֵי אַבְרָהָם אָבִיו וַיִּסְתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים
 20 אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיִּקְרָא לָהֶן שֵׁמוֹת אֲשֶׁר־קָרָא לָהֶן אָבִיו:
 21 וַיַּחְפְּרוּ עֲבָדֵי־יִצְחָק בְּנַחֲל וַיִּמְצְאוּ־שָׁם בְּאֵר מַיִם חַיִּים: וַיִּרְיֻבוּ רֵעֵי
 22 גֵרָר עִם־רֵעֵי יִצְחָק לֵאמֹר לָנוּ הַמַּיִם וַיִּקְרָא שֵׁם־הַבְּאֵר עֵשֶׂק כִּי
 23 הִתְעַשְׂקוּ עִמּוֹ: וַיַּחְפְּרוּ בְּאֵר אַחֶרֶת וַיִּרְיֻבוּ גַם־עָלֶיהָ וַיִּקְרָא שֵׁמָּה
 24 שִׁטָּה: וַיַּעֲתֹק מִשָּׁם וַיַּחְפֹּל בְּאֵר אַחֶרֶת וְלֹא רָבוּ עָלֶיהָ וַיִּקְרָא שֵׁמָּה
 25 רִחְבּוֹת וַיֹּאמֶר כִּי עֲתָה הִרְדִּיתִב יְהוָה לָנוּ וּפְרִינוּ בָּאָרֶץ: וַיַּעַל מִשָּׁם
 26 בְּאֵר שׁוֹבֵעַ: וַיִּלֶּא אֵלָיו יְהוָה בְּפִלְהָ הַהוּא וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֱלֹהֵי
 27 אַבְרָהָם אָבִיךָ אֶל־הִירָא כִּי־אֵתָנָה אֲנֹכִי וַיְבָרְכֵתִיךָ וְהִרְבֵּיתִיךָ אֶת־יִזְרָעֶהָ
 28 בְּעֵבֹר אַבְרָהָם עֲבָדֵי: וַיָּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה וַיֵּט־שָׁם כֹּה
 29 אֲחֵלוֹ וַיִּכְרֹד־שָׁם עֲבָדֵי־יִצְחָק בְּאֵר: וַאֲבִימֶלֶךְ הִלָּךְ אֵלָיו מִגֵּר
 30 וַאֲחֵזַח מִרְעֵהוּ וּפִיכַל טֹר־צִבְאוֹ: וַיֹּאמֶר אֵלֵהֶם יִצְחָק מִדּוֹעַ בְּאֵתָם
 31 אֵלָי וְאַתֶּם שְׂנֵאתֶם אוֹתִי וְתִשְׁלַחְנִי מֵאֲתָכֶם: וַיֹּאמְרוּ רָאוּ רְאִינוּ כִּי־
 32 רַחֵם יְהוָה עִמָּךְ וַאֲמַר תְּהִי נָא אֵלֶּה בְּיִנְיָנוּ בִּינְיָנוּ וּבִינְיָה וּבִכְרֵהָ

29 בְּרִית עֲמָךְ: אִם־תִּשְׁלַח עִמָּנוּ רֹעָה כְּאֲשֶׁר לֹא נִגְעַנְיָהּ וּכְאֲשֶׁר עָשִׂינוּ ל עֲמָךְ רַק־טוֹב וְנִשְׁלַחְךָ בְּשָׁלוֹם אִתָּהּ עִתָּהּ בְּרוּךְ יְהוָה: וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁלָהּ וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂתּוּ: וַיִּשְׁכְּרֻם בְּכֶקֶר וַיִּשְׁבְּעוּ אִישׁ לֵאחֵיו וַיִּשְׁלַחם 31 יִצְחָק וַיִּלְכְּדוּ מֵאֲחֵיו בְּשָׁלוֹם: וַיְהִי בַיּוֹם הַהוּא וַיִּבְאֻ עֲבָדֵי יִצְחָק 32 וַיִּגְדּוּ לוֹ עַל־אֲדוֹת הַבְּאֵר אֲשֶׁר חָפְרוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ מִצְאֵנוּ מַיִם: וַיִּקְרָא 33 אֹתָהּ שִׁבְעָה עַל־כֵּן שֵׁם־הָעִיר בְּאֵר שִׁבְעַ עַד הַיּוֹם הַזֶּה: ס 34 וַיְהִי עָשׂוּ בֶן־אֲרַבְעִים שָׁנָה וַיָּקֶה אִשָּׁה אֶת־יְהוּדִית בַּת־בְּאֵר לַהּ הַחֲתָנִי וְאֶת־בְּשִׁמֹּת בַּת־אֵלֶּן הַחֲתָנִי: וַתְּהִיֶּנּוּ מֵרַח רַחֵם לַיִצְחָק וַלְרִבְקָה:

ס

CAP. XXVII. כז

כז

א וַיְהִי כִּי־זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶינּוּ עֵינָיו מְרָאָה וַיִּקְרָא אֶת־עָשָׂו בְּנוֹ הַקָּטָן 2 וַיֹּאמֶר אֵלָיו בְּנִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּנִי: וַיֹּאמֶר תִּהְיֶה־נָא זִקְנָתִי לֹא 3 יִדְעָתִי יוֹם מוֹתִי: וַעֲתִל שׂאֲנָא בְּלִיָּהּ הַלָּהּ וּמִשְׁלָהּ וְצֹא חֲשׂוֹהָ 4 וַצִּוְדָהּ לִי צִדָּה: וַעֲשֹׂה־לִּי מִשְׁעָמִים כְּאֲשֶׁר אֶהְבֵּתִי וְהִבִּיאָה לִּי ח וַאֲכָלָה בַּעֲבוּר הַבְּרֶכֶה נַפְשִׁי בְּעָרִם אֲחֵיו: וַרְבֵּקָה שָׁמַעַת בְּדַבַּר 6 יִצְחָק אֶל־עָשָׂו בְּנוֹ וַיִּלָּךְ עָשׂוּ חֲשׂוֹהָ לָצוּד צִיד לַחֲבִירָא: וַרְבֵּקָה אָמְרָה אֶל־יִצְחָק בְּנִי לֹא־מִי הִנֵּה שָׁמַעְתִּי אֶת־אֲבִיךָ מְדַבֵּר אֶל־עָשָׂו 7 אַחֲרָיָה לֹא־מִי: הִבִּיאָה לִּי צִיד וַעֲשֹׂה־לִּי מִשְׁעָמִים וַאֲכָלָה וַאֲבָרְכֶכָה 8 לְפָנַי יְהוָה לְפָנַי מוֹתִי: וַעֲתִל בְּנִי שָׁמַע בְּקֹלִי כְּאֲשֶׁר אֲנִי מַצְוָה 9 אֹתָהּ: לֵךְ־נָא אֶל־הַצֹּאֵן וּקַח־לִּי מִשָּׁם שְׁנֵי גְדֵי עֵזִים טְבִים וַאֲעֲשֶׂה י אִתָּם מִשְׁעָמִים לְאֲבִיךָ כְּאֲשֶׁר אָחָב: וַתִּבְאֵת לְאֲבִיךָ וְאָכַל בַּעֲבוּר 11 אֲשֶׁר וַבְּרֶכֶה לְפָנַי מוֹתִי: וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־רִבְקָה אִמּוֹ הֵן עָשָׂו אָחִי 12 אִישׁ שָׂעִר וְאֹנֶכֶר אִישׁ חָלָק: אֲוִלִּי וְשֹׁטֵט אֲלִי וַיְהִי־תִי בַּעֲרֵיו 13 כְּמַתְעַתֵּעַ וַהֲבֵאתִי עָלַי קִלְלָה וְלֹא בְרָכָה: וַתֹּאמֶר לוֹ אִמּוֹ עָלִי 14 קִלְלָתְךָ בְּנִי אֵךְ שָׁמַע בְּקֹלִי וְלֵךְ קַח־לִּי: וַיִּלָּךְ וַיִּפָּקַח וַיָּבֵא לְאִמּוֹ טו וַתַּעַשׂ אִמּוֹ מִשְׁעָמִים כְּאֲשֶׁר אָחָב אָבִיו: וַתִּפָּקַח רִבְקָה אֶת־בְּגָדֶיהָ 16 עָשׂוּ בְּגָה הַקָּטָן הַחֲמֹלֹת אֲשֶׁר אִתָּהּ בַּבֵּית וַתִּלְבַּשׂ אֶת־יִצְחָק בְּגָה 17 חֲסִטָּן: וְאֵת עֹרֹת גְּדֵי הָעֵזִים הַלְבִּישָׁה עַל־יָדָיו וְעַל חֻלְתָּהּ 18 צִוְּאָרָיו: וַתִּתֵּן אֶת־הַמִּשְׁעָמִים וְאֶת־הַלְּפָתִים אֲשֶׁר עָשָׂתָה בֵּית יִצְחָק 19 בְּגָה: וַיָּבֵא אֶל־אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הִלָּנִי מִי אִתָּהּ בְּנִי: וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־אָבִיו אֲנִכִּי עָשׂוּ בְּכִלָּה עָשִׂיתִי כְּאֲשֶׁר הִצְוֵיתִי אֵלַי קוּם־נָא כ שָׁבָה וְאֲכָלָה מִצִּידִי בַּעֲבוּר הַבְּרֶכֶה נַפְשִׁי: וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־בְּנוֹ

29. ut non facias nobis quidquam mali, sicut et nos nihil tuorum attigimus, nec fecimus, quod te laederet; sed cum pace dimisimus auctum benedictione Domini.

30. Fecit ergo eis convivium, et post cibum et potum

31. surgentes mane, iuraverunt sibi mutuo; dimisitque eos Isaac pacifice in locum suum.

32. Ecce! autem venerunt in ipso die servi Isaac, annunciantes ei de puteo, quem foderant, atque dicentes: invenimus aquam.

33. Unde appellavit eum, Abundantiam; et nomen urbi impositum est Bersabee, usque in praesentem diem*.

* c. 21, 31.

34. Esau vero quadragenarius duxit uxores, Judith filiam Beeri Hethaci, et Basemath filiam Elon eiusdem loci*;

* c. 24, 3.

35. * quae ambae offenderant animum Isaac et Rebeccae.

* c. 27, 46

CAP. XXVII.

Iacob ex consilio matris benedictionem fratri suo Esau praeripit, et in Haran fugit.

1. Senuit autem Isaac, et caligaverunt oculi eius, et videre non poterat; vocavitque Esau filium suum maiorem, et dixit ei: Fili mi? Qui respondit: Adsum.

2. Cui pater: Vides, inquit, quod senuerim, et ignorem diem mortis meae.

3. Sume arma tua, pharetram, et arcum, et egredere foras; cumque venatu aliquid apprehenderis*.

* c. 25, 28.

4. fac mihi inde pulmentum, sicut velle me nosti, et affer, ut comedam; et benedicat tibi anima mea, antequam moriar.

5. Quod cum audisset Rebecca, et ille abiisset in agrum, ut iussionem patris impleret,

6. Dixit filio suo Iacob*: Audiui patrem tuum loquentem cum Esau fratre tuo, et dicentem ei:

* c. 25, 28.

7. Affer mihi de venatione tua, et fac cibos, ut comedam, et benedicam tibi coram Domino, antequam moriar.

8. Nunc ergo, fili mi! acquiesce consiliis meis;

9. et pergens ad gregem, affer mihi duos hoedos optimos, ut faciam ex eis escas patri tuo, quibus libenter vescitur.

10. Quas cum intuleris, et comederit, benedicat tibi, priusquam moriatur.

11. Cui ille respondit: Nosti, quod Esau frater meus homo pilosus sit, et ego levis*;

* c. 25, 25. 27.

12. si attrectaverit me pater meus, et senserit, timeo, ne putet, me sibi voluisse illudere, et inducam super me maledictionem pro benedictione.

13. Ad quem mater: In me sit, ait, ista maledictio, fili mi! tantum audi vocem meam, et pergens affer, quae dixi*.

* c. 25, 23.

14. Abiit, et attulit, deditque matri. Paravit illa cibos, sicut velle noverat patrem illius.

15. Et vestibis Esau valde bonis, quas apud se habebat domi, induit eum;

16. pelliculasque hoedorum circumdedit manibus, et colli nuda protexit.

17. Deditque pulmentum, et panes, quos coxerat, tradidit.

18. Quibus illatis, dixit: Pater mi! At ille respondit: Audio. Quis es tu, fili mi?

19. Dixitque Iacob: Ego sum primogenitus tuus Esau; feci, sicut praecepisti mihi; surge, sede, et comede de venatione mea, ut benedicat mihi anima tua*.

* Lev. 19, 11. Eph. 4, 25.

20. Rursumque Isaac ad filium suum: Quo modo, inquit, tam cito

invenire potuisti, fili mi! Qui respondit: Voluntas Dei fuit, ut cito occurreret mihi, quod volebam.

21. Dixitque Isaac: Accede huc, ut tangam te, fili mi! et probem, utrum tu sis filius meus Esau, an non.

22. Accessit ille ad patrem, et palpatu eo, dixit Isaac: Vox quidem, vox Iacob est; sed manus, manus sunt Esau.

23. Et non cognovit eum, quia pilosae manus similitudinem maioris expresserant. Benedicens ergo illi,

24. ait: Tu es filius meus Esau? Respondit: Ego sum.

25. At ille: Affer mihi, inquit, cibos de venatione tua, fili mi! ut benedicat tibi anima mea. Quos cum oblatos comedisset, obtulit ei etiam vinum; quo hausto,

26. dixit ad eum: Accede ad me, et da mihi osculum, fili mi!

27. Accessit, et osculatus est eum. Statimque ut sensit vestimentorum illius fragrantiam, benedicens illi, ait: Ecce! odor filii mei sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus.

28. Det tibi Deus de rore coeli, et de pinguedine terrae abundantiam frumenti et vini.

29. Et serviant tibi populi, et adorent te tribus; esto dominus fratrum tuorum, et incurventur ante te filii matris tuae; qui maledixerit tibi, sit ille maledictus, et qui benedixerit tibi, benedictionibus repleatur*.

* c. 12, 3. 25, 23.

30. Vix Isaac sermonem impleverat; et egresso Iacob feras, venit Esau,

31. coctosque de venatione cibos intulit patri, dicens: Surge, pater mi! et comede de venatione filii tui: ut benedicat mihi anima tua.

32. Dixitque illi Isaac: Quis enim es tu? Qui respondit: Ego sum filius tuus primogenitus Esau.

33. Expavit Isaac stupore vehementi; et ultra quam credi potest, admirans, ait: Quis igitur ille est, qui dudum captam venationem attulit mihi, et comedi ex omnibus, priusquam tu venires? benedixique ei, et erit benedictus*.

* Hebr. 11, 20.

34. Auditis Esau sermonibus patris, irrugit clamore magno; et consternatus, ait: Benedic etiam et mihi, pater mi!

35. Qui ait: Venit germanus tuus fraudulenter, et accepit benedictionem tuam.

36. At ille subiunxit: Iuste vocatum est nomen eius Iacob; supplantavit enim me en! altera vice*; primogenita mea ante tulit, et nunc secundo surripuit benedictionem meam. Rursumque ad patrem: Numquid non reservasti, ait, et mihi benedictionem?

* c. 25, 29 — 34.

37. Respondit Isaac: Dominum tuum illum constitui, et omnes fratres eius servituti illius subiungavi; frumento et vino stabilivi eum, et tibi post haec, fili mi! ultra quid faciam*?

Hebr. 12, 17.

38. Cui Esau: Num unam, inquit, tantum benedictionem habes, pater? Mihi quoque, obsecro, ut benedicas. Cumque eiulatu magno fleret*,

* Hebr. 12, 17 11, 20.

39. motus Isaac, dixit ad eum: In pinguedine terrae, et in rore coeli desuper*

* Hebr. 11, 20.

40. erit benedictio tua. Vives in gladio, et fratri tuo servies; tempusque veniet, cum excutias, et solvas ingum eius de cervicibus tuis*.

* 2 Reg. 8, 14. 4 Reg. 8, 20.

41. Oderat ergo semper Esau Iacob pro benedictione, qua benedixerat ei pater; dixitque in corde suo*: Venient dies luctus patris mei, et occidam Iacob fratrem meum.

* c. 26, 35. Obad. 1, 10.

42. Nunciata sunt haec Rebeccae; quae mittens et revocans Iacob filium suum, dixit ad eum: Ecce! Esau frater tuus minatur, ut occidat te.

43. Nunc ergo, fili mi! audi vocem meam, et consurgens fuge ad Laban fratrem meum in Haran;

44. habitabisque cum eo dies paucos, donec requiescat furor fratris tui,

מחנה מחרת למצא בני ויאמר כי חקרה יהוה אלתו לפני:
וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל-יַעֲקֹב גִּשְׁה-נָא וְאִמְשֶׁךָ בְּנֵי הָאֵתָה זֶה בְּנִי עֲשׂוּ 21
אִם-לֹא: וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב אֶל-יִצְחָק אָבִיו וַיִּמְשְׁחוּ וַיֹּאמֶר תָּקַל קוֹל יַעֲקֹב 22
וְחִידִים יָדֵי עֲשׂוּ: וְלֹא הִפִּירוּ פִּי-דָוִד יָדָיו פִּידֵי עֲשׂוּ אֲחִיו שְׂעִירֹת 23
וּבְרָכָהּ: וַיֹּאמֶר אֵתָה זֶה בְּנִי עֲשׂוּ וַיֹּאמֶר אָנִי: וַיֹּאמֶר הַגִּשְׁה כִּי 24
וְאִכְלָה מִצִּיד בְּנִי לְמַעַן תְּבָרֶכְהָ נַפְשִׁי וַיֵּגֶשׁ-לּוֹ וַיֹּאכַל וַיָּבֵא לוֹ הָרֶן
וַיִּשְׁתֵּי: וַיֹּאמֶר אֵלָיו יִצְחָק אָבִיו גִּשְׁה-נָא וְשָׁקַח-לִי בְּנִי: וַיֵּגֶשׁ 26
וַיִּשְׁק-לּוֹ וַיָּרִחַ אֶת-רִיחַ בְּגָדָיו וּבְרָכָהּ וַיֹּאמֶר רֵאחַ רִיחַ בְּנִי בְּרִיחַ
שִׂיחָה אֲשֶׁר בָּרַכְוּ יְהוָה: וַתֵּן-לָהּ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנִּי 28
הָאָרֶץ וְלֵב דָּגַן וְחִירָשׁ: וַעֲבָדֶיהָ עֲמִים וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָהּ לְאִמִּים חַוָּה גְּבוּרָה 29
לְאַחֶיהָ וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָהּ בְּנֵי אִמָּהּ אֲרִיֶּיָּה אֶלְוִיר וּמִבְרָכָה פְּרוּקָה: וַיְהִי ל 30
כַּאֲשֶׁר פָּלַח יִצְחָק לְבָרָה אֶת-יַעֲקֹב וַיְהִי אָהָ וַצֹּא וַצֹּא יַעֲקֹב מֵאֵת פְּנֵי 31
יִצְחָק אָבִיו וְעֲשׂוּ אֲחִיו בָּא מִצִּיד: וַיֵּגֶשׁ גַּם-הוּא מִטְעָמִים וַיָּבֵא 32
וַיֹּאמֶר לוֹ יִצְחָק אָבִיו מִי-אֵתָה וַיֹּאמֶר אָנִי בְּנֶה בְּכֹרֶה עֲשׂוּ: וַיַּחֲלִי 33
יִצְחָק חֲרָדָה וְדָלָה עַד-מָאוֹד וַיֹּאמֶר מִי-אֲפֹא הוּא הַצֹּד-צִיד וַיָּבֵא 34
לִי וְאִכַּל מִכָּל בְּטָרִם תְּבוּאָה וַאֲבָרָכָהּ גַּם-פְּרוּקָה יְהִיָּה: פִּשְׁמֵעַ עֲשׂוּ 35
אֶת-דִּבְרֵי אָבִיו וַיַּצְעֵק צַעֲקָה וְדָלָה וַמְרָה עַד-מָאוֹד וַיֹּאמֶר לְאָבִיו 36
בְּרַכְנִי גַם-אֲנִי אָבִי: וַיֹּאמֶר בָּא אַחֶיךָ בְּמִרְמָה וַיִּקַּח בְּרִכְתֶּךָ: לֹא 37
וַיֹּאמֶר הִכִּי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פַעַמִּים אֶת-בְּכֹרְתִי לָקַח 38
וַחֲזָה עָתָה לָקַח בְּרִכְתִּי וַיֹּאמֶר הֲלֹא-אֶצְלָתָ לִּי בְרָכָה: וַיַּעַן יִצְחָק 39
וַיֹּאמֶר לַעֲשׂוֹ תָן גְּבִיר שְׁמִיתִיו לָךְ וְאֶת-כָּל-אֲחִיו נָתַתִּי לוֹ לַעֲבָדִים 40
וְדָגַן וְחִירָשׁ סִמְכִיתִיו וְלִכְּהָ אֲפֹא מִה אֶעֱשֶׂה בְּנִי: וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ אֶל- 41
אָבִיו תְּבָרָכָה אֵתָה הוּא-לָךְ אָבִי בְּרַכְנִי גַם-אֲנִי אָבִי וַיֵּשֶׁב עֲשׂוּ קָדֹ 42
וַיְבָרֶךְ: וַיַּעַן יִצְחָק אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֲיֵה מִשְׁמֵנִי הָאָרֶץ יְהִיָּה 43
מִוִּשְׁבָּהּ וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם מֵעַל: וְעַל-תְּרֻבָּהּ תַּחֲוִיָּה וְאֶת-אֲחִיךָ תַּעֲבֹד מ 44
וַיְהִי כַּאֲשֶׁר תִּלְוִד וּפְרָקְתָּ עָלָיו מֵעַל צוּאָרָהּ: וַיִּשְׁעִם עֲשׂוּ אֶת-יַעֲקֹב 45
עַל-תְּבָרָכָה אֲשֶׁר בָּרַכְוּ אָבִיו וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ בְלָבֹ וַיִּקְרָבוּ וַיְמִי אֶבֶל אָבִי 46
יֶאֱחָרָה אֶת-יַעֲקֹב אָחִיו: וַיֵּצֵד לְרִבְקָה אֶת-דִּבְרֵי עֲשׂוּ בְּנֵה הַדָּל 47
וּתְשַׁלַּח וּתִקְבֹּא לְיַעֲקֹב בְּנֵה הַקָּטָן וַיֹּאמֶר אֵלָיו חַיָּה עֲשׂוּ אַחֶיךָ 48
מִתְנַתֵּם לָךְ לְחִירָהּ: וְעָתָה בְּנִי שְׁמַע פִּקְלִי וְקוּם בְּרַח-לָהּ אֶל-לָבָן 49
אֲחִי הָרָמָה: וְיִשְׁכַּח עִמּוֹ יָמִים אַחֲרִים עַד אֲשֶׁר-תֵּשׁוּב חַיָּה אַחֶיךָ: 50

מח עד-שוב את-אחיה ממך ושכח את אשר-עשית לו ושלחתי ולקחתיך
 46 משם למה אשכל גם-שניכם יום אחד: ותאמר רבקה אל-יצחק
 קצתי בחיי מפני בנות חת אם-לקח יצחק אשה מבנות-חת פאלה
 מבנות הארץ למה לי חיים:

CAP. XXVIII. כח

כח

א ויבא יצחק אל-יעקב ויברכה אותו ויצוהו ויאמר לו לא-תקח אשה
 2 מבנות כנען: קום לך פהנה אלם ביתה בחוואל אבי אמך וקח-לך
 3 משם אשה מבנות לבן אחי אמך: ואל שדי וברך אתך ויפרה
 4 ויברכה והיית לכתל עמים: ויחן-לך אד-ברכת אברחם לך ולזרעך
 ה אתה לרשחך אד-ארץ מגליה אשר-נתן אלהים לאברחם: וישלח
 יצחק את-יעקב ארם פהנה ארם אל-לבן בן-בתואל הארמי אחי
 6 רבקה אם יעקב ועשו: ויבא עשו פי-ברך יצחק את-יעקב ושלח
 אותו פהנה אלם לקחת-לו משם אשה בברכוו אחו ויצו עליו לאמר
 7 לא-תקח אשה מבנות כנען: וישמע יעקב אל-אביו ואל-אמו וילך
 8 פהנה ארם: ויבא עשו פי רעות בנות כנען בעיני יצחק אביו:
 9 וילך עשו אל-ישמעאל וינשא את-מתלח: בת-ישמעאל בן-אברחם
 אתות נביות על-נשיו לו לאשה:

ס ס ז 7

י ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה: ויפגע במקום וילן שם פי-בא
 השמש ויפח מאבני המקום וישם מראשיתו וישכב במקום ההוא:
 12 ויחלם והנה סולם מצב ארצה ואשוי מעי העשומה והנה מלאכי
 13 אלהים עלים ויורדים בו: והנה יהוה נצב עליו ויאמר אני יהוה
 אלהי אברחם אבך ואלהי יצחק הארץ אשר אתה שכב עליה לך
 14 אחנה ולזרעך: והנה זרעך פער הארץ ופרצת גמה וקדמה וצפנה
 15 ונגבת ונברכו בך כל-משפחת הארמה ובזרעך: והנה אנכי עמך
 ושמרתך בכל אשר-תלך והשבתיך אל-הארמה הזאת פי לא
 16 אעזובך עד אשר אם-עשיתי את אשר-הברתי לך: ויניק יעקב
 17 משנתו ויאמר אכל נש יהוה במקום הזה ואנכי לא ידעתי: ויבא
 ויאמר מה-זו המקום הזה אין זה פי אס-פית אלהים וזה שער
 18 השמים: וישכם יעקב בבקר וינשא את-האלבן אשר-שם מראשיתו
 19 וישם אתה מצבה ויצק שמן על-ראשה: ויבא את-שם-המקום
 כ תהוא בית-אל ואולם לזו שם-הער לראשה: ויבר יעקב גדר לאמר

45. et cesset indignatio eius, obliviscaturque eorum, quae fecisti in eum; postea mittam, et adducam te inde huc, cur utroque orbabor filio in uno die*?

* 2 Reg. 14, 6. 7.

46. Dixitque Rebecca ad Isaac: Taedet me vitae meae propter filias Heth; si acceperit Iacob uxorem de stirpe huius terrae, nolo vivere*.

* c. 26, 35.

CAP. XXVIII.

Accepta benedictione Iacob abijt; vidit in somnis scalam; et expergelactus Deo votum vovet.

1. Vocavit itaque Isaac Iacob, et benedixit eum, praecepitque ei dicens: Noli accipere coniugem de genere Chanaan*;

* c. 24, 3.

2. sed vade, et proficiscere in Mesopotamiam Syriae, ad domum Bathuel patris matris tuae, et accipe tibi inde uxorem de filiabus Laban, avunculi tui*.

* c. 24, 29.

3. Deus autem omnipotens benedicat tibi, et crescere te faciat, atque multiplicet; ut sis in turbas populorum*.

* c. 26, 3. 4.

4. Et det tibi benedictiones Abrahae, et semini tuo post te; ut possideas terram peregrinationis tuae, quam pollicitus est avo tuo.

5. * Cumque dimisisset eum Isaac, profectus venit in Mesopotamiam Syriae ad Laban filium Bathuel Syri, fratrem Rebecca matris suae.

* Osee 12, 12. 13.

6. Videns autem Esau, quod benedixisset pater suus Iacob, et misisset eum in Mesopotamiam Syriae, ut inde uxorem duceret; et quod post benedictionem praecepisset ei, dicens: Non accipies uxorem de filiabus Chanaan;

7. quodque obediens Iacob parentibus suis isset in Syriam,

8. probans quoque quod non li-

benter aspiceret filias Chanaan patris sui;

9. ivit ad Ismaëlem, et duxit uxorem absque iis, quas prius habebat, Maheleth filiam Ismaël filii Abraham, sororem Nabaioth*.

* c. 26, 34.

10. Igitur egressus Iacob de Bersabee, pergebat Haran*.

* c. 26, 28.

11. Cumque venisset ad quemdam locum, et vellet in eo requiescere post solis occubitum, tulit de lapidibus, qui iacebant, et supponens capiti suo, dormivit in eodem loco.

12. Viditque in somnis scalam stantem super terram, et cacumen illius tangens coelum; Angelos quoque Dei ascendentes et descendentes per eam*;

* Ioh. 1, 51.

13. et Dominum innixum scalae dicentem sibi*: Ego sum Dominus Deus Abraham patris tui, et Deus Isaac: Terram, in qua dormis, tibi dabo et semini tuo†.

* c. 35, 1. 48, 3. † c. 26, 3. 4.

14. Eritque semen tuum quasi pulvis terrae*; dilataberis ad Occidentem, et Orientem, et Septentrionem, et Meridiem; et† BENEDICENTUR IN TE et in semine tuo cunctae tribus terrae.

* Deut. 12, 20. 19, 8. † c. 26, 4.

15. Et ero custos tuus quocumque perrexeris, et reducam te in terram hanc; nec dimittam, nisi complevero universa quae dixi.

16. Cumque evigilasset Iacob de somno, ait: Vere Dominus est in loco isto, et ego nesciebam.

17. Pavensque: Quam terribilis est, inquit, locus iste! non est hic aliud nisi domus Dei, et porta coeli!

18. Surgens ergo Iacob mane, tulit lapidem, quem supposuerat capiti suo, et erexit in titulum*, fundens oleum desuper.

* c. 31, 13. 46.

19. Appellavitque nomen urbis Bethel, quae prius Luza vocabatur.

20. Vovit etiam votum, dicens:

Si fuerit Deus mecum, et custodierit me in via, per quam ego ambulo; et dederit mihi panem ad vescendum, et vestimentum ad induendum;

21. reversusque fuero prospere ad domum patris mei; erit mihi Dominus in Deum;

22. et lapis iste, quem erexi in titulum, vocabitur Domus Dei; cunctorumque, quae dederis mihi, decimas offeram tibi*.

* c. 35, 1. 6. 7.

CAP. XXIX

Iacob a Laban susceptus, pro Rachel et Lia servit eidem. Ruben, Simcon, Levi et Iudas nascuntur.

1. Profectus ergo Iacob venit in terram Orientalem.

2. Et vidit puteum in agro, tres quoque greges ovium accubantes iuxta eum; nam ex illo adaquabantur pecora, et os eius grandi lapide claudebatur.

3. Morisque erat, ut cunctis ovibus congregatis devolverent lapidem, et refectis gregibus rursum super os putei ponerent.

4. Dixitque ad pastores: Fratres, unde estis? Qui responderunt: De Haran.

5. Quos interrogans: Numquid, ait, nostis Laban filium Nachor? Dixerunt: Novimus.

6. Sanusne est? inquit. Valet, inquit; et ecce! Rachel filia eius venit cum grege suo.

7. Dixitque Iacob: Adhuc multum diei superest, nec est tempus, ut reducantur ad caulas greges; date ante potum ovibus, et sic eas ad pascuum reducite.

8. Qui responderunt: Non possumus, donec omnia pecora congregentur, et amoveamus lapidem de ore putei, ut adaquemus greges.

9. Adhuc loquebantur, et ecce! Rachel veniebat cum ovibus patris sui: nam gregem ipsa pascebat.

10. Quam cum vidisset Iacob, et sciret consobrinam suam, ovesque Laban avunculi sui, amovit lapidem, quo puteus claudebatur.

11. Et adaquato grege, osculatus est eam; et elevata voce flevit,

12. et indicavit ei, quod frater esset patris sui, et filius Rebeccae. At illa festinans nuntiavit patri suo.

13. Qui cum audisset venisse Iacob filium sororis suae, cucurrit obviam ei; complexusque eum, et in oscula ruens, duxit in domum suam. Auditis autem causis itineris,

14. respondit: Os meum es, et caro mea*. Et postquam impleti sunt dies mensis unius,

* v. 15. c. 28, 5

15. dixit ei: Numquid frater meus es, gratis servies mihi? dic, quid mercedis accipias.

16. Habebat vero duas filias, nomen maioris Lia; minor vero appellabatur Rachel.

17. Sed Lia lippis erat oculis; Rachel decora facie, et venusto aspectu.

18. Quam diligens Iacob, ait: Serviam tibi pro Rachel, filia tua minore, septem annis.

19. Respondit Laban: Melius est, ut tibi eam dem, quam alteri viro, mane apud me!

20. Servivit ergo Iacob pro Rachel septem annis*, et videbantur illi pauci dies prae amoris magnitudine.

* Osee 12, 13.

21. Dixitque ad Laban: Da mihi uxorem meam! quia iam tempus impletum est, ut ingrediar ad illam.

22. Qui vocatis multis amicorum turbis ad convivium, fecit nuptias.

23. Et vespere Liam filiam suam introduxit ad eum,

24. dans ancillam filiae, Zelpham nomine. Ad quam cum ex more Iacob fuisset ingressus, facto mane vidit Liam.

25. Et dixit ad socerum suum: Quid est, quod facere voluisti? non-

אִם-יְהִיֶּה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשָׁמְרָנִי בְּהַרֵּךְ חֹהֵל אֲשֶׁר אֲנִי הוֹלֵךְ וְנִתְּנָה לִי
 לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגָד לְבָשׁ׃ וְשָׁבְתִי בְּשָׁלוֹם אֶל-בֵּית אָבִי וְיִהְיֶה יְהוָה לִי 21
 לְאֱלֹהִים׃ וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר-שָׁמַתִּי מִצְּבָה וַיְהִי בֵּית אֱלֹהִים וְכָל 22
 אֲשֶׁר תֵּתֶן לִי עֲשֵׂה אֲשֶׁרְנִי לָךְ׃

כט

CAP. XXIX. כט

וַיָּשָׂא רָעָב רָגְלוֹ וַיֵּלֶךְ אֶרֶצָה בְּנֵי-קָרֵם׃ וַיֵּרָא וַיְהִי בָּאָר בַּשּׂדֶה א 2
 וַחֲמֵה-שָׁם שְׁלֹשָׁה עֶבְרִי-צֹאֵן רֹבְצִים עָלֶיהָ פִּי מִן-הַבָּאָר הָהִיא
 וַיִּשְׁקוּ הָעֶדְרִים וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה עַל-פִּי הַבָּאָר׃ וַיֹּאסְפוּ-שָׁמָּה כָּל-הָעֶדְרִים 3
 וַיִּגְּלוּ אֶת-הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבָּאָר וַיִּשְׁקוּ אֶת-הַצֹּאֵן וַיְהִיבוּ אֶת-הָאֶבֶן
 עַל-פִּי הַבָּאָר לְמַקְוֶה׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם רָעָב אֲחֵי מֵאֵין אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ 4
 מִחֶרֶן אֲנַחְנוּ׃ וַיֹּאמֶר לָהֶם הִירְעַתֶּם אֶת-לֶבֶן בֶּן-נַחֲוֹר וַיֹּאמְרוּ יִרְעֵנוּ׃ ה 5
 וַיֹּאמֶר לָהֶם הַשָּׁלוֹם לוֹ וַיֹּאמְרוּ שָׁלוֹם וַיְהִי רִתֵּל בְּהוֹן בָּאָה עִם-הַצֹּאֵן׃ 6
 וַיֹּאמֶר הֵן עוֹל חַיִּים גְּדוֹל לֹא-עַתָּה הָאִסָּה חֲמִיקָה הַשָּׁקוֹ הַצֹּאֵן וְלָכוּ 7
 רְעוּ׃ וַיֹּאמְרוּ לֹא נוֹכַח עַד אֲשֶׁר יֹאסְפוּ כָּל-הָעֶדְרִים וַיִּגְּלוּ אֶת-הָאֶבֶן 8
 מֵעַל פִּי הַבָּאָר וַיִּשְׁקִינוּ הַצֹּאֵן׃ עוֹדְנוּ מְדַבֵּר עִמָּם וַיִּחַלּוּ בָּאָה עִם- 9
 הַצֹּאֵן אֲשֶׁר לְאֶבֶיָה פִּי רָעָה הוּא׃ וַיְהִי כְּאֲשֶׁר רָאָה רָעָב אֶת-רִתֵּל י
 בַּת-לֶבֶן אֲחֵי אִמּוֹ וְאֶת-צֹאֵן לֶבֶן אֲחֵי אִמּוֹ וַיַּגֵּשׁ רָעָב וַיִּגַּל אֶת-
 הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבָּאָר וַיִּשָּׁק אֶת-צֹאֵן לֶבֶן אֲחֵי אִמּוֹ׃ וַיִּשָּׁק רָעָב י 11
 לְרִתֵּל וַיָּשָׂא אֶת-קִלּוֹ וַיַּבֶּה׃ וַיַּגֵּד רָעָב לְרִתֵּל פִּי אֲחֵי אֶבֶיָה הוּא 12
 וְכִי בֶן-רִבְכָּה הוּא וַתֵּרֶץ וַתֵּגֵד לְאֶבֶיָה׃ וַיְהִי כְּשֹׁמֵעַ לֶבֶן אֶת-שִׁמְעוֹ 13
 רָעָב בֶּן-אֶחָיו וַיֵּרֶץ לְקִרְאָתוֹ וַיַּחֲבֹק-לוֹ וַיִּנְשָׁק-לוֹ וַיְבִיאָהוּ אֶל-
 בֵּיתוֹ וַיֹּסֶפֶר לְלֶבֶן אֶת כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃ וַיֹּאמֶר לוֹ לֶבֶן אֵךְ עֲצָמֵי 14
 וּבִשְׂרֵי אִתָּה וַיָּשֵׁב עִמּוֹ חֹדֶשׁ יָמִים׃ וַיֹּאמֶר לֶבֶן לְרָעָב הֲכִי-אֲחֵי ט
 אִתָּה וַעֲבַדְתִּי חָנָם הַיְּדִידָה לִּי מִדֶּם-מִשְׁפָּרְתָּהּ׃ וַיִּלְלֶבֶן שְׁתֵּי בָנוֹת שָׁם 16
 הַגְּדֹלָה לֵאמֹר וְשָׁם הִקְטַנָּה רִתֵּל׃ וַעֲיָנִי לֵאמֹר רַבּוֹת וְרִתֵּל הִיחָה וַיִּפֹּת 17
 הָאָר וַיִּפֹּת מְרָאָה׃ וַיִּתְּקֵב רָעָב אֶת-רִתֵּל וַיֹּאמֶר אֶעֱבֹדְךָ שְׁבַע שָׁנִים 18
 בְּרִתֵּל בִּתְּךָ הַקְטַנָּה׃ וַיֹּאמֶר לֶבֶן תְּתִי אִתָּה לָךְ מִתְתִּי אִתָּה 19
 לְאִישׁ אֲחֵר שְׁבָה עִמָּדִי׃ וַיַּעֲבֹד רָעָב בְּרִתֵּל שְׁבַע שָׁנִים וַיְהִי בְּעֵרְוֹ כ
 כְּיָמִים אֲחֵרִים כְּאֶחָדָהּ אִתָּה׃ וַיֹּאמֶר רָעָב אֶל-לֶבֶן חֲבָה אֶת-אֲשֵׁתִי 21
 פִּי מִלֵּאוֹ רָמִי וְאֶבְרָאָה אֱלִיָּה׃ וַיֹּאסְסֶה לֶבֶן אֶת-כָּל-אֲנָשִׁי הַמָּקוֹם 22
 וַיַּעֲשֵׂה מִשְׁתָּה׃ וַיְהִי בְּעָרֵב וַיִּקַּח אֶת-לֵאָה בְּהוֹן וַיָּבֵא אִתָּה אֲלָיו וַיָּבֵא 23
 אֱלִיָּה׃ וַיִּתֵּן לֶבֶן לָהּ אֶת-זִלְפָּה שִׁפְתָּהּ לְלֵאָה בְּהוֹן שִׁפְתָּהּ׃ וַיְהִי 24
 כִּבְּקָר וַיְהִי-הוּא לֵאמֹר וַיֹּאמֶר אֶל-לֶבֶן מִדֶּם-זֹאת עֲשִׂיתָ לִּי הִלֵּא

26 בְּרַחֵל עֲבָדָתִי עִמָּךְ וְלָמָּה רַמִּיתָנִי: וַיֹּאמֶר לָבֵן לֹא־הִנָּעִשְׂתָּ בֵּן בְּמִקְוָמִנִי
 27 לָתֵת חֲצֵירָהּ לִפְנֵי הַבְּכִירָה: מִלֵּא שָׁבַע זֹאת וְנָחֵלָה לָךְ גַּם־אֶת־זֹאת
 28 בְּעֶבְדְּךָ אֲשֶׁר הָעֵבֶד עִמָּדִי עוֹד שִׁבְע־שָׁנִים אַחֲרֹתָי: וַיַּעַשׂ בְּעֶקֶב בֶּן
 29 וַיִּמְלֵא שָׁבַע זֹאת וַיַּחֲזֶק־לּוֹ אֶת־רַחֵל בָּתּוֹ לוֹ לְאִשָּׁה: וַיָּתֵן לָבֵן לְרַחֵל
 ל בָּתּוֹ אֶת־בְּלָחָה שִׁפְחָתָו לָהּ לְשִׁפְחָהּ: וַיָּבֹא גַם אֶל־רַחֵל וַיֵּאָהֱב גַּם־
 31 אֶת־רַחֵל מִלֵּאָה וַיַּעֲבֹד עִמָּו עוֹד שִׁבְע־שָׁנִים אַחֲרֹתָי: וַיֵּרָא יְהוָה בֶּן־
 32 שְׁנוּאָה לֵאמֹר וַיִּפְתַּח אֶת־רַחֲמָהּ וְרַחֵל עֲקָרָה: וַתֵּהֶר לָהּ וַתֵּלֶד בֶּן
 וַתִּקְרָא שְׁמוֹ רְאוּבֵן כִּי אָמְרָה כִּי־רָאָה יְהוָה בְּעָנְיִי כִּי עָמָה רְאֻבֵּנִי
 33 אִישִׁי: וַתֵּהֶר עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתֹּאמֶר כִּי־שָׁמַע יְהוָה כִּי־שְׁנוּאָה אָנֹכִי
 34 וַיַּחֲזֶק־לִי גַם־אֶת־זֶה וַתִּקְרָא שְׁמוֹ שִׁמְשׁוֹן: וַתֵּהֶר עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתֹּאמֶר
 עָמָה חֲפִצִּים יִלְּדָה אִישִׁי אֲלֵי כִּי־יִלְדָתִי לוֹ שְׁלֹשָׁה בָנִים עַל־כֵּן קָרָא־
 לָהּ שְׁמוֹ לֵוִי: וַתֵּהֶר עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתֹּאמֶר חֲפִצִּים אוֹדָה אֶת־יְהוָה עַל־כֵּן
 קָרָאָה שְׁמוֹ יְחִידָה וַתַּעֲמֹד מִלְּדָתָהּ:

CAP. XXX. ל

ל

א וַתֵּרָא רַחֵל כִּי לֹא יִלְדָה לָבֵעָבֹד וַתִּקְנֶה רַחֵל בָּאֲחֻתָּהּ וַתֹּאמֶר אֵל
 2 בְּעֶקֶב הַחֲדָל־לִי בָנִים וְאִם־אֵין מִיָּתָה אֲנֹכִי: וַיַּחֲרִיקָהּ בְּרַחֵל
 3 וַיֹּאמֶר חֲתַתְתָּ אֶלְהִים אֲנֹכִי אֲשֶׁר־מָנַע מִמֶּךָ פְּרִי־בֶטֶן: וַתֹּאמֶר חֲזָה
 אֲמָתִי בְלָחָה בֵּא אֵלֶיהָ וְתִלְּדֵנִי עַל־בְּרָכִי וְאֶבְנָה גַם־אֲנֹכִי מִמֶּנָּה:
 4 ה וַיַּחֲזֶק־לּוֹ אֶת־בְּלָחָה שִׁפְחָתָהּ לְאִשָּׁה וַיָּבֹא אֵלֶיהָ בְּעֶקֶב: וַתֵּהֶר בְּלָחָה
 6 וַתֵּלֶד לָבֵעָבֹד בֶּן: וַתֹּאמֶר רַחֵל דְּגַנִּי אֶלְהִים וְגַם שָׁמַע בְּקֹלִי וַיַּחֲזֶק־לִי
 7 בֶּן עַל־כֵּן קָרָאָה שְׁמוֹ דָּן: וַתֵּהֶר עוֹד וַתֵּלֶד בְּלָחָה שִׁפְחָהּ רַחֵל בֶּן
 8 יִשָּׂי לָבֵעָבֹד: וַתֹּאמֶר רַחֵל נִפְתָּלִי אֶלְהִים נִפְתָּלָתִי עִם־אֲחֹתִי גַם־
 9 יִלְּדָתִי וַתִּקְרָא שְׁמוֹ נִפְתָּלִי: וַתֵּרָא לֵאמֹר כִּי עֲמָדָה מִלְּדָתָהּ וַתִּקַּח אֶת־
 י זִלְפָּה שִׁפְחָתָהּ וַתֵּתֶן אֹתָהּ לָבֵעָבֹד לְאִשָּׁה: וַתֵּלֶד זִלְפָּה שִׁפְחָתָהּ לֵאמֹר
 11 לָבֵעָבֹד בֶּן: וַתֹּאמֶר לֵאמֹר בְּגֵד וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ גָּד: וַתֵּלֶד זִלְפָּה
 12 שִׁפְחָתָהּ לֵאמֹר בֶּן יִשָּׂי לָבֵעָבֹד: וַתֹּאמֶר לֵאמֹר בָּאֲשֶׁר־לִי אֲשֶׁר־יִנֵּי בָנוֹת
 14 וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ אֲשֶׁר: וַיִּלְךָ רְאוּבֵן בִּימֵי קִצְר־הַיָּמִים וַיִּמָּצֵא
 דוֹדָאִים בַּשָּׂדֶה וַיָּבֹא אֹתָם אֶל־לֵאָה אִמּוֹ וַתֹּאמֶר רַחֵל אֶל־לֵאָה הִנֵּה־
 טו נָא לִי מְהֻדָּאִי בָנָה: וַתֹּאמֶר לָהּ חֲמַשֶּׁת כֹּחֲתָן אֶת־אִישִׁי וְלָקַחְתָּ גַם
 אֶת־דוֹדָאִי בְּנִי וַתֹּאמֶר רַחֵל לָבֵן וְשָׁבַע עִמָּךְ חֲפִצִּים הִתַּת דוֹדָאִי בָנָה:
 16 וַיָּבֹא בְּעֶקֶבוֹ מִן־הַשָּׂדֶה בְּעָרֶב וַחֲצֵא לֵאמֹר לָקַחְתָּ וַתֹּאמֶר אֵלֶי חֲבֹא

ne pro Rachel servivi tibi? quare imposuisti mihi*?

* c. 27, 19. sqq.

26. Respondit Laban: Non est in loco nostro consuetudinis, ut minores ante tradamus ad nuptias.

27. Imple hebdomada dierum huius copulae*; et hanc quoque dabo tibi pro opere, quo serviturus es mihi septem annis aliis.

* Iud. 14, 12.

28. Acquivit placito; et hebdomada transacta, Rachel duxit uxorem;

29. cui pater servam Balam traderat.

30. Tandemque potitus optatis nuptiis, amorem sequentis prioris praetulit, serviens apud eum septem annis aliis.

31. Videns autem Dominus, quod despiceret Liam, aperuit vulvam eius, sorore sterili permanente*.

* 1Reg. 2, 8.

32. Quae conceptum genuit filium, vocavitque nomen eius Ruben, dicens: Vidit Dominus humilitatem meam, nunc amabit me vir meus.

33. Rursumque concepit et peperit filium, et ait: Quoniam audivit me Dominus haberi contemptui, dedit etiam istum mihi; vocavitque nomen eius Simeon.

34. Concepitque tertio, et genuit alium filium; dixitque: Nunc quoque copulabitur mihi maritus meus, eo quod pepererim ei tres filios; et ideo appellavit nomen eius, Levi.

35. Quarto concepit, et peperit filium; et ait: Modo confitebor Domino; et ob hoc vocavi eum, Iudam*; cessavitque parere.

* Matth. 1, 2.

CAP. XXX.

Septemplacitae prole ex Lia, et ancillis nata, Rachel peperit Iosephum. Iacobum redire cogitantem retinet Laban.

1. Cernens autem Rachel, quod infocunda esset, invidit sorori suae,

et ait marito suo: Da mihi liberos, alioquin moriar!

2. Cui iratus respondit Iacob: Num pro Deo ego sum, qui privavit te fructu ventris tui*?

* Ps. 126, 3.

3. At illa: Habeo, inquit, famulam Balam; ingredere ad illam, ut pariat super gremia mea, et habeam ex illa filios*.

* c. 16, 2.

4. Deditque illi Balam in coniugium; quae,

5. ingresso ad se viro, concepit, et peperit filium.

6. Dixitque Rachel: Iudicavit mihi Dominus, et exaudivit vocem meam, dans mihi filium; et ideo appellavit nomen eius, Dau.

7. Rursumque Bala concipiens peperit alterum,

8. pro quo ait Rachel: Comparavit me Deus cum sorore mea, et invalui; vocavitque eum, Nephtali

9. Sentiens Lia, quod parere desiisset, Zelpham ancillam suam marito tradidit.

10. Qua post conceptum edente filium,

11. dixit: Feliciter! et ideo vocavit nomen eius, Gad.

12. Peperit quoque Zelpha alterum.

13. Dixitque Lia: Hoc pro beatitudine mea; Beatam quippe me dicent mulieres, propterea appellavit eum, Aser.

14. Egressus autem Ruben tempore messis triticeae in agrum, reperit mandragoras; quas matri Liae detulit. Dixitque Rachel: Da mihi partem de mandragoris filii tui.

15. Illa respondit: Parumne tibi videtur, quod praeripueris maritum mihi, nisi etiam mandragoras filii mei tuleris? Ait Rachel: Dormiat tecum hac nocte pro mandragoris filii tui.

16. Redeuntque ad vesperam Iacob de agro, egressa est in occursum eius Lia, et, ad me, inquit, intra-

bis; quia mercede conduxisti te pro mandragoris filii mei. Dormivitque cum ea nocte illa.

17. Et exaudivit Deus preces eius; concepitque et peperit filium quintum,

18. et ait: Dedit Deus mercedem mihi, quia dedi ancillam meam viro meo; appellavitque nomen eius, Issachar.

19. Rursum Lia concipiens, peperit sextum filium,

20. et ait: Dotavit me Deus dote bona; etiam hac vice mecum erit maritus meus, eo quod genuerim ei sex filios; et idcirco appellavit nomen eius, Zabulon.

21. Post quem peperit filiam, nomine Dinam.

22. Recordatus quoque Dominus Rachelis, exaudivit eam, et aperuit vulvam eius.

23. Quae concepit et peperit filium, dicens: Abstulit Deus opprobrium meum.

24. Et vocavit nomen eius, Ioseph, dicens: Addat mihi Dominus filium alterum.

25. Nato autem Ioseph, dixit Iacob socero suo: Dimitte me, ut revertar in patriam, et ad terram meam.

26. Da mihi uxores, et liberos meos, pro quibus servivi tibi, ut abeam; tu nosti servitutem, qua servivi tibi.

27. Ait illi Laban: Inveniam gratiam in conspectu tuo; experimento didici, quia benedixit mihi Deus propter te;

28. constitue mercedem tuam, quam dem tibi.

29. At ille respondit: Tu nosti, quomodo servierim tibi, et quanta in manibus meis fuerit possessio tua.

30. Modicum habuisti, antequam venirem ad te, et nunc dives effectus es; benedixitque tibi Dominus ad introitum meum. Iustum est igitur, ut aliquando provideam etiam domui meae.

31. Dixitque Laban: Quid tibi dabo? At ille ait: Nihil volo; sed

si feceris, quod postulo, iterum pacem, et custodiam pecora tua.

32. Gyra omnes greges tuos, et separa cunctas oves varias et sparsas vellere; et quodcumque furvum, et maculosum, variumque fuerit, tam in ovibus quam in capris, erit merces mea.

33. Respondebitque mihi cras iustitia mea, quando placiti tempus advenerit coram te; et omnia, quae non fuerint varia, et maculosa, et furva, tam in ovibus quam in capris, furti me argumentum.

34. Dixitque Laban: Gratum habeo, quod petis.

35. Et separavit in die illa capras, et oves, et hircos, et arietes, varios atque maculosos; cunctum autem gregem unicolore, id est, albi et nigri velleris, tradidit in manu filiorum suorum.

36. Et posuit spatium itineris trium dierum inter se et generum, qui pascebat reliquos greges eius.

37. Tollens ergo Iacob virgas populeas virides, et amygdalinas, et ex platanis, ex parte decorticavit eas; detractisque corticibus, in his, quae spoliata fuerant, candor apparuit; illa vero, quae integra fuerant, viridia permanserunt; atque in hunc modum color effectus est varius.

38. Posuitque eas in canalibus, ubi effundebatur aqua; ut cum venissent greges ad bibendum, ante oculos haberent virgas, et in aspectu earum conciperent.

39. Factumque est, ut in ipso calore coitus, oves intuerentur virgas, et parerent maculosa, et varia, et diverso colore respersa.

40. Divisitque gregem Iacob, et posuit virgas in canalibus ante oculos arietum; erant autem alba et nigra quaeque, Laban; caetera vero, Iacob, separatis inter se gregibus.

41. Igitur quando primo tempore ascendebantur oves, ponebat Iacob virgas in canalibus aquarum ante oculos arietum et ovium, ut in earum contemplatione conciperent;

42. quando vero serotina admisura erat, et conceptus extremus, non ponebat eas. Factaque sunt

17 בִּי שָׂכַר שְׂכָרְתִּיךָ בְּדוֹדְאִי בְּנִי וְיִשְׁכַּב עִמָּה בְּלִילָה הַזֹּאת׃ וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים
 18 אֶל־לָאָה וַתַּחַר וַתֵּלֶד לְיַעֲקֹב בֶּן הַמִּיֶּשֶׁר׃ וַתֹּאמֶר לָאָה נָתַן אֱלֹהִים
 19 שְׂכָרִי אֲשֶׁר־נָתַתִּי שְׂפָתַתִּי לְאִישִׁי וַתִּקְרָא שְׁמוֹ רְשִׁישׁ׃ וַתַּחַר עֹד
 20 לָאָה וַתֵּלֶד בֶּן־שְׁשִׁי לְיַעֲקֹב׃ וַתֹּאמֶר לָאָה זָכַרְנִי אֱלֹהִים׃ אֵתִי זָכַר
 21 טוֹב תַּפְעַם׃ וַיִּזְבְּלֵנִי אִישִׁי כִּי־יָלַדְתִּי לוֹ׃ שְׁשֵׁה בָנִים וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ
 22 זָבֻלֹן׃ וְאַחֵר יָלְדָה בָּת וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמָהּ דִּינָה׃ וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־
 23 רָחֵל וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶלְהִים וַיַּפְתָּח אֶת־רַחֲמָהּ׃ וַתַּחַר וַתֵּלֶד בֶּן
 24 וַתֹּאמֶר אִסָּה אֱלֹהִים אֶת־חֲרָפָתִי׃ וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ יוֹסֵף׃ וַיֹּסֶף לֵאמֹר יוֹסֵף
 25 יְהוָה לִי בֶן אַחֵר׃ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת־יוֹסֵף׃ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כֹּה
 26 אֶל־לִבִּי שְׁלָחֲנִי וְאֶלְכָה אֶל־מִקְוֵי וּלְאֶרְצִי׃ תִּנָּח אֶת־נַשִּׁי וְאֶת־יָלְדֵי
 27 אֲשֶׁר עֲבַדְתִּי אֵתְךָ בֵּהָן וְאֶלְכָה כִּי אֵתָה יָרְדָּעַת אֶת־עַבְדְּךָ אֲשֶׁר
 28 עֲבַדְתִּיךָ׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָבֵן אִם־נָא מִצָּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ נְחַשְׁתִּי
 29 וַיִּבְרַכְנִי יְהוָה בְּגִלְגָּלִי׃ וַיֹּאמֶר נִקְבָה שְׂכָרְךָ עָלַי וְאֶתָּחַח׃ וַיֹּאמֶר
 30 אֵלָיו אֵתָה יָרְדָּעַת אֶת אֲשֶׁר עֲבַדְתִּיךָ וְאֵת אֲשֶׁר־הָיָה מִקְנֶה אֹתִי׃
 31 כִּי מַעַט אֲשֶׁר־הָיָה לְךָ לַפָּנִי וַיַּפְנֵךְ לָרֹב וַיִּבְרַךְ יְהוָה אֶתְךָ לְרִגְלִי ל
 32 וַעֲתָה מָתִי אַעֲשֶׂה גַם־אֲנֹכִי לְבֵיתִי׃ וַיֹּאמֶר מָה אֶתָּחֶלֶךְ וַיֹּאמֶר
 33 יַעֲקֹב לֹא־תַחֲנֶן־לִי מְאוּמָה אִם־תַּעֲשֶׂה־לִּי הַדָּבָר הַזֶּה אֲשׁוּבָה אֶרְעָה
 34 צֹאנְךָ אֲשֶׁמֶר׃ אֶעֱבֹר בְּכָל־צֹאנְךָ הַיּוֹם הַסֵּר מִשָּׁם כָּל־שֹׂחַ וְנָקָד
 35 וְשָׁלֹא וְכָל־שֹׂחַ־חוּם בַּפְּשָׁבִים וְשָׁלֹא וְנָקָד בַּעֲזִים וְהָיָה שְׂכָרִי׃
 36 וַעֲנֹתָ־כִי צִדְקָתִי בְּיוֹם מָחָר כִּי־תָבוֹא עַל־שְׂכָרִי לַפָּנֶיךָ כֹּל אֲשֶׁר־
 37 אֵינֶנּוּ נָקָד וְשָׁלֹא בַּעֲזִים וְחוּם בַּפְּשָׁבִים גָּנוּב הוּא אֹתִי׃ וַיֹּאמֶר לָבֵן
 38 הֵן לוֹ יְהִי כְדָבָרְךָ׃ וַיָּסֶר בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־הַמִּדְּשִׁים הָעֹקְתִים לָהּ
 39 וְהַשְּׁלָאִים וְאֵת כָּל־הָעֲזִים הַנִּקְדוֹת וְהַשְּׁלָאֹת כֹּל אֲשֶׁר־לָבֵן בָּו וְכָל־
 40 חֹום בַּפְּשָׁבִים וַיִּתֵּן בְּיַד־בְּנָיו׃ וַיָּשֶׂם הָרֶדֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בֵּינוֹ וּבֵין
 41 יַעֲקֹב וַיַּעֲקֹב רָעָה אֶת־צֹאן לָבֵן הַנּוֹחָתִים׃ וַיַּפְתָּ־לוֹ יַעֲקֹב מִקָּל לְבָנָה
 42 לָח וּלְזֵו וְעֶרְמוֹן וַיַּפְעֵל בֵּהֶן פַּעֲלוֹת לְבָנוֹת מִחֹשֶׁף הַלָּבָן אֲשֶׁר עַל־
 43 הַמִּקְלוֹת׃ וַיִּצָּג אֶת־הַמִּקְלוֹת אֲשֶׁר פָּעַל בְּרָהֻטִים בְּשִׁקְחוֹת הַיָּמִים
 44 אֲשֶׁר תָּבֹאֵן הַצֹּאן לְשׂוֹמוֹת לְנִכְח הַצֹּאן וַיִּתְּמֶנָה בִּבְאֵן לְשׂוֹמוֹת׃
 45 וַיַּהֲמִי הַצֹּאן אֶל־הַמִּקְלוֹת וַתִּלְדֶּן הַצֹּאן עֹקְדִים נִקְדִּים וְשָׁלָאִים׃
 46 וְהַפְּשָׁבִים הַפָּרִיד יַעֲקֹב וַיִּתֵּן פָּלִי הַצֹּאן אֶל־עֹקֵד וְכָל־חֹום בַּצֹּאן מ
 47 לָבֵן וַיִּשָּׂח לוֹ עֲדָרִים לְבָדּוֹ וְלֹא שָׁהָם עַל־צֹאן לָבֵן׃ וַיְהִי בְּכָל־יְהִים
 48 הַצֹּאן הַמִּקְשׁוּרוֹת וְשֵׁם יַעֲקֹב אֶת־הַמִּקְלוֹת לְעֵינֵי הַצֹּאן בְּרָהֻטִים
 49 לְיַחֲמֶנָה בַּמִּקְלוֹת׃ וּבְהַעֲטִיף הַצֹּאן לֹא יָשִׁים וְהָיָה הַעֲטָפִים לְלָבֵן

43 וְהַקְטָרִים לְיַעֲקֹב: וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ מְאֹד מְאֹד וַיַּהֲרִלּוּ צֹאן רִבּוֹת
וַיִּשְׁפְּחוּת וַעֲבָדִים וּגְמָלִים וְחֲמֹרִים:

CAP. XXXI. לא

לא

א וַיִּשְׁמַע אֶת־הַבְּרִי בְנֵי־לֵבָן לֵאמֹר לָקַח יַעֲקֹב אֶת־כָּל־אִשְׁרֵי לְאֻבֵּינוּ
2 וַיִּמְאַשֵּׁר לְאֻבֵּינוּ עֲשֹׂה אֶת־כְּלֵה־כֶּבֶד הַזֶּה: וַיֵּרָא יַעֲקֹב אֶת־פָּנָיו לִבְנֵי
3 וְהִנֵּה אֲרִנָּנו עִמּוֹ כְּתֻמֹּל טְלָטָיו: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יַעֲקֹב שׁוּב אֶל־
4 אָרֶץ אֲבוֹתֶיךָ וּלְמִוְלָדְתְּךָ וְאֶחָיִה עִמָּךְ: וַיִּשְׁכַּח יַעֲקֹב וַיִּקְרָא לְרַחֵל
ה וּלְלֵאָה הַשְּׂדֵה אֶל־צֹאנֹו: וַיֹּאמֶר לָהֶן רֹאֵה אֲנֹכִי אֶת־פָּנָי אֲבִיכֶן כִּי־
6 אֲרִנָּנו אֲלֵי כְּתֻמֹּל טְלָטָיו וְאֵלָּהִי אֲבִי הָיָה עִמָּדִי: וְאַחֲנֶה יִדְעֶתְכֶן כִּי־
7 בְּכָל־כֹּחִי עָבַדְתִּי אֶת־אֲבִיכֶן: וְאֲבִיכֶן תִּהְיֶה לִּי וְהִחַלְתָּ אֶת־מִשְׁכַּרְתִּי
8 עֲשֹׂת מְנִים וְלֹא־נָתַנּוּ אֱלֹהִים לְהִרְעֵ עִמָּדִי: אִם־כֵּן יֹאמֶר נִקְדִּים
יְהִיָּה טִכְלָה וְיִלְדוּ כָל־הַצֹּאן נִקְדִּים וְאִם־כֵּן יֹאמֶר עֲקָדִים יְהִיָּה
9 טִכְלָה וְיִלְדוּ כָל־הַצֹּאן עֲקָדִים: וַיֵּצֵל אֱלֹהִים אֶת־מִקְנֶה אֲבִיכֶם
י וַיַּחֲתֹךְ־לִי: וַיְהִי בַּעַל בְּתֻם הַצֹּאן וְאִשָּׁא עֵינִי יֹאמֶר בְּחֻלּוֹם וְהִנֵּה
11 הַשְּׂדֵהִים הַעֲלִים עַל־הַצֹּאן עֲקָדִים נִקְדִּים וּבְרָדִים: וַיֹּאמֶר אֲלֵי
12 מִלָּאָה הָאֱלֹהִים בְּחֻלּוֹם יַעֲקֹב וַאֲמַר הַנְּנִי: וַיֹּאמֶר שֹׂא־לֹא עֵינֶיךָ
וַיֵּרָא כָל־הַשְּׂדֵהִים הַעֲלִים עַל־הַצֹּאן עֲקָדִים נִקְדִּים וּבְרָדִים כִּי־
13 רָאִיתִי אֶת־כָּל־אִשְׁרֵי לֵבָן עֲשֹׂה לָהֶן: אֲנֹכִי הָאֵל בֵּית־אֵל אִשְׁרֵי מִשְׁחָה
שֵׁם מַעֲבָה אִשְׁרֵי נִדְרָה לִּי שֵׁם נָדָר עָתָה קוּם צֵא מִן־הָאָרֶץ הַזֹּאת
14 וְשׁוּב אֶל־אָרֶץ מוֹלָדְתְּךָ: וַתַּעַן רַחֵל וּלְאָה וַתֹּאמְרֶנָּה לֹא הַעֲזֹד לָנוּ
טו תֵּלֶךְ וְנַחֲלָה בְּבֵית אֲבִינוּ: הֲלוֹא נִבְרָיוֹת נַחֲשִׁבְנוּ לֹא כִּי מְכַרְנוּ וַיֵּאכַל
16 גַּם־אֲכֹל אֶת־כִּסְפֵּנוּ: כִּי כָל־הָעֶשֶׂר אִשְׁרֵי הַצִּיֹּל אֱלֹהִים מֵאֻבֵּינוּ לָנוּ
17 הוּא וּלְבָנֵינוּ וְעָתָה כָּל־אִשְׁרֵי אֱמָר אֱלֹהִים אֵלֶיךָ עֲשֹׂה: וַיָּקָם יַעֲקֹב
18 וַיִּשָּׂא אֶת־בָּנָיו וְאֶת־נָשָׁיו עַל־הַגְּמָלִים: וַיִּנְהַג אֶת־כָּל־מִקְנֵהוּ וְאֶת־
כָּל־רֶכֶשׁוֹ אִשְׁרֵי רֶכֶשׁ מִקְנֵה קִנְיָנוֹ אִשְׁרֵי רֶכֶשׁ בַּפֶּה אָרָם לְבֹיָא אֶל־
19 יִצְחָק אָבִיו אֶרְצָה פְּנֵעַן: וּלְבָנֵי הָלָה לָגֹזוּ אֶת־צֹאנֹו וַתִּגְנֹב רַחֵל אֶת־
כ הַחֲרָפִים אִשְׁרֵי לְאֻבֵּיהָ: וַיִּגְנֹב יַעֲקֹב אֶת־לֵב לֵבָן הָאֲרָמִי עַל־כָּל־
21 חֲזִיר לֹא כִּי בֵרֶת הוּא: וַיִּבְרַח הוּא וְכָל־אִשְׁרֵי־לֹו וַיָּקָם וַיַּעֲבֹר אֶת־
22 הַנָּהָר וַיִּשָּׂם אֶת־פָּנָיו תָּר הַגִּלְעָד: וַיֵּצֵד לִלְבָן בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי בֵרֶת
23 יַעֲקֹב: וַיִּקַּח אֶת־אֶחָיו עִמּוֹ וַיִּרְדּוּ אַחֲרָיו הִרְדָּה שְׂבַעַת יָמִים וַיִּנְדָּבֵק
24 אֹתוֹ בְּהַר הַגִּלְעָד: וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל־לֵבָן הָאֲרָמִי בְּחֻלָּם הַפִּלְגָּה וַיֹּאמֶר
כה לֹא הִשְׁמִיר לָהֶן סֶן־חֲדָבָר עִם־יַעֲקֹב מִטֹּוב עַד־רָע: וַיִּשָּׂג לֵבָן אֶת־

ea, quae erant serotina, Laban; et quae primi temporis, Iacob.

43. Ditatusque est homo ultra modum, et habuit greges multos, ancillas et servos, camelos et asinos.

CAP. XXXI.

Iacob iubente Deo revertitur in scio Laban, qui eum assecutus, cum eo expositulat, deinde foedere inito eundem dimittit.

1. Postquam autem audivit verba filiorum Laban dicentium: Tulit Iacob omnia, quae fuerunt patris nostri, et de illius facultate ditatus, factus est inclytus*;

* c. 30, 35.

2. animadvertit quoque faciem Laban, quod non esset erga se sicut heri et nudiustertius,

3. maxime dicente sibi Domino: Revertere in terram patrum tuorum, et ad generationem tuam, eroque tecum*.

* c. 28, 14. 20.

4. Misit, et vocavit Rachel et Liam in agrum, ubi pascibat greges;

5. dixitque eis: Video faciem patris vestri, quod non sit erga me sicut heri et nudiustertius; Deus autem patris mei fuit mecum.

6. Et ipsae nostis, quod totis viribus meis servierim patri vestro.

7. Sed et pater vester circumvenit me, et mutavit mercedem meam decem vicibus; et tamen non dimisit eum Deus, ut noceret mihi.

8. Si quando dixit: Varias erunt mercedes tuae; pariebant omnes oves varios foetus; quando vero e contrario ait: Alba quaeque accipies pro mercede; omnes greges alba pepererunt.

9. Tulitque Deus substantiam patris vestri, et dedit mihi.

10. Postquam enim conceptus ovium tempus advenerat, levavi oculos meos, et vidi in somnis ascendentes mares super feminas, varios et maculosos, et diversorum colorum.

11. Dixitque Angelus Dei ad me

in somnis: Iacob! Et ego respondi: Adsum.

12. Qui ait: Leva oculos tuos, et vide universos masculos ascendentes super feminas, varios, maculosos, atque respersos. Vidi enim omnia, quae fecit tibi Laban.

13. Ego sum Deus Bethel, ubi exististi lapidem, et votum novisti mihi*. Nunc ergo surge, et egredere de terra hac, revertens in terram nativitatis tuae.

* c. 28, 18. sqq.

14. Responderuntque Rachel et Lia: Numquid habemus residui quidquam in facultatibus et haereditate domus patris nostri?

15. Nonne quasi alienas reputavit nos, et vendidit*, comeditque pretium nostrum?

* c. 29, 18. 27.

16. Sed Deus tulit opes patris nostri, et eas tradidit nobis, ac filiis nostris; unde omnia, quae praecepit tibi Deus, fac.

17. Surrexit itaque Iacob, et impositis liberis ac coniugibus suis super camelos, abiit.

18. Tulitque omnem substantiam suam, et greges, et quidquid in Mesopotamia acquisierat, pergens ad Isaac patrem suum in terram Chanaan.

19. Eo tempore ierat Laban ad tendendas oves, et Rachel furata est idola* patris sui.

* v. 30.

20. Noluitque Iacob confiteri socero suo, quod fugeret.

21. Cumque abiisset tam ipse quam omnia, quae iuris sui erant, et ante transmissio pergeret contra montem Galaad,

22. nunciatum est Laban die tertio, quod fugeret Iacob.

23. Qui, assumptis fratribus suis, persecutus est eum diebus septem; et comprehendit eum in monte Galaad.

24. Viditque in somnis dicentem sibi Deum*: Cave, ne quidquam aspere loquaris contra Iacob.

* c. 20, 3.

25. Iamque Iacob extenderat in monte tabernaculum; cumque ille

consecutus fuisset enim cum fratribus suis, in eodem monte Galaad fixit tentorium.

26. Et dixit ad Iacob: Quare ita egisti, ut clam me abigeres filias meas quasi captivas gladio?

27. Cur ignorante me fugere voluisti, nec indicare mihi, ut prosequer te cum gaudio, et canticis, et tympanis, et citharis?

28. Non es passus, ut oscularer filios meos et filias; stulte operatus es; et nunc quidem

29. valet manus mea reddere tibi malum; sed Deus patris vestri heri dixit mihi*: Cave, ne loquaris contra Iacob quidquam durius.

* c. 48, 17.

30. Esto, ad tuos ire cupiebas, et desiderio erat tibi domus patris tui; cur furatus es deos meos?

31. Respondit Iacob: Quod inscio te profectus sum, timui, ne violenter auferres filias tuas.

32. Quod autem furti me arguis; apud quemcumque inveneris deos tuos, necetur coram fratribus nostris. Scrutare, quidquid tuorum apud me inveneris, et aufer. Haec dicens, ignorabat, quod Rachel furata esset idola.

33. Ingressus itaque Laban tabernaculum Iacob et Liae, et utriusque famulae, non invenit. Cumque intrasset tentorium Rachelis,

34. illa festinans abscondit idola subter stramenta cameli, et sedit desuper; scrutantique omne tentorium, et nihil inveniendi,

35. ait: Ne irascatur dominus meus, quod coram te assurgere nequeo; quia iuxta consuetudinem fenarum nunc accidit mihi. Sic delusa sollicitudo quaerentis est.

36. Tumensque Iacob, cum irrogio ait: Quam ob culpam meam, et ob quod peccatum meum sic exarsisti post me,

37. et scrutatus es omnem suppellectilem meam? Quid invenisti de cuncta substantia domus tuae? pone hic coram fratribus meis et

fratribus tuis, et iudicent inter me et te.

38. Idcirco viginti annis fui tecum? oves tuae et caprae steriles non fuerunt, arietes gregis tui non comedi;

39. nec captum a bestia ostendi tibi, ego damnum omne reddebam; quidquid furto peribat, a me exigebas*.

* Exod. 22, 12, 18.

40. Die noctuque aestu urebar, et gelu, fugiebatque somnus ab oculis meis.

41. Sicque per viginti annos* in domo tua servivi tibi; quatuordecim pro filiabus, et sex pro gregibus tuis; immutasti quoque mercedem meam decem vicibus.

* c. 29, 20. 30. 30, 31.

42. Nisi Deus patris mei Abraham, et timor Isaac affuisset mihi, forsitan modo nudum me dimisisses; afflictionem meam et laborem manuum mearum respexit Deus, et arguit* te heri.

* v. 37.

43. Respondit ei Laban: Filiae meae et filii, et greges tui, et omnia, quae cernis, mea sunt; quid possum facere filiis et nepotibus meis?

44. Veni ergo, et ineamus foedus; ut sit in testimonium inter me et te.

45. Tulit itaque Iacob lapidem, et erexit illum in titulum*;

* c. 28, 22.

46. dixitque fratribus suis: Affer te lapides! Qui congregantes fecerunt tumulum, comederuntque super eum.

47. Quem vocavit Laban, Tumulum testis: et Iacob, Acervum testimonii, uterque iuxta proprietatem linguae suae.

48. Dixitque Laban: Tumulus iste erit testis inter me et te hodie, et idcirco appellatum est nomen eius Galaad, id est, Tumulus testis.

49. Intueatur et iudicet Dominus inter nos, quando recesserimus a nobis,

וַיִּשָּׁקֶב וַיִּשְׁקָב תַּקַּע אֶת־אֶהָלוֹ בְּדָר וּלְבָן תַּקַּע אֶת־אֶחָיו בְּתַר הַגְּלָדָּרִי:
 26 וַיֹּאמֶר לָבָן לַעֲקֹב מַה עָשִׂיתָ וַתִּגְדַּב אֶת־לִבִּי וַתִּנְהַל אֶת־בְּנֹתַי
 27 בְּשִׁבּוֹת הָרֵב: לָמָּה נִחַפְּאֶתָ לְבָרְחָה וַתִּגְדַּב אֹתִי וְלֹא־הִגַּדְתָּ לִּי
 28 וְאִשְׁלַחְךָ בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂרִים בְּתָהּ וּבִבְכוּרֹתַי: וְלֹא נִשְׁתַּחֲוִיתִי לְנִשְׁכָּךְ לְבָנִי
 29 וּלְבָנֹתַי עִתָּה הִסְפַּלְתָּ עִשְׂוֹ: וְשִׁלְאַל יָדִי לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם רָע וְאֵלֹהֵי
 אֲבוֹתֵכֶם אָמְשׁוּ: אָמַר אֵלָּי לֵאמֹר הַשָּׂמֶר לָךְ מִדְּבַר עִם־יַעֲקֹב מִטּוֹב
 עֲד־רָע: וַעֲתָה הֲלֹךְ הֲלָכְתָּ כִּי־נִכְסְתָה נִכְסְפָתָה לְבֵית אָבִיךָ לָמָּה גִנְבָתָ ל
 אֶת־אֵלֹהֵי: וַיַּעַן יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר לְלָבָן כִּי יִרְאֵתִי כִּי אֲמַרְתִּי כִּי־הִגַּדְתָּ
 31 אֶת־בְּנוֹתֶיךָ מֵעַמִּי: עִם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת־אֱלֹהֶיךָ לֹא יִהְיֶה נֹגֵד אֶחָדִי
 32 הַפָּרִלְךָ מִה עָמְדִי וְתִתְּלֶךָ וְלֹא־דִנֵּעַ יַעֲקֹב כִּי רָחֵל גִּנְבָתָם: וַיִּבְאֹ
 33 לָבָן בְּאֶחָל־יַעֲקֹבוֹ וּבְאֶחָל לֵאמֹר וּבְאֶחָל שְׂתִי הָאֲמָתֹת וְלֹא מִצָּא
 34 וַיִּצָּא מֵאֶחָל לֵאמֹר וַיִּבְאֹ בְּאֶחָל רָחֵל: וְרָחֵל לָקְחָה אֶת־הַתְּרָפִים
 וַתִּשְׂמֶם בְּכַר הַזֹּמַל וַתִּשָּׁב עֲלֵיהֶם וַיִּמָּשֵׁשׁ לָבָן אֶת־כָּל־הָאֶחָל וְלֹא
 מִצָּא: וַתֹּאמֶר אֶל־אָבִיהָ אֵל־יִתְּרִי בְּשִׁנִּי אֲדֹנִי כִּי לֹא אוֹכַל לָקוֹם לִּי
 מִפְּלִיָּה כִּי־הִרְדֶּךָ נָשִׁים לִי וַיִּתְּפֹשׁ וְלֹא מִצָּא אֶת־הַתְּרָפִים: וַיִּתֵּר
 36 לַעֲקֹב וַיִּרֶב בְּלָבָן וַיַּעַן יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר לְלָבָן מִדֵּ־פֶשְׁעִי מַה תַּטְּאֵתִי
 37 כִּי דָלַקְתָּ אֶתְרִי: כִּי־מִשְׁשָׁמָה אֶת־כָּל־כְּלִי מִדֵּ־מִצָּאָתָּ מִכָּל כְּלִי־בִיתְךָ
 38 שִׁים כֹּה נֹגֵד אֶחָד וְאֶחָד וַיִּזְכִּיחוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם: זֶה עֲשִׂיתִי שְׁנֵית אֶנְכִּי
 39 עִמָּךְ רָחֵלְךָ וַעֲשִׂיָּה לֹא שָׁבָלִי וְאֵילִי צֹאנֶךָ לֹא אֶכְלָתִי: טִרְפָּה לֹא־
 תִּבְאֵתִי אֵלֶיךָ אֶנְכִּי אֶחְשָׁנָה מִיָּדִי תִּבְקֹשְׁנָה גִּנְבָתִי יוֹם וַיִּגְנֹבְתִי לַיְלָה:
 40 הִיִּיתִי בַּיּוֹם אֶכְלָנִי חֶרֶב וְקָרָח בַּלַּיְלָה וַתִּהְיֶה שְׁנֵיתִי מִעֵינִי: זֶה־עָלִי
 41 עֲשִׂיתִים שְׁנֵיה בְּבִיתְךָ עֲבַדְתִּיךָ אַרְבַּע־עָשָׂר שָׁנָה בְּשִׂתִּי בְּנִתְךָ וְשֵׁשׁ
 42 שָׁנִים בְּצֹאנֶךָ וַתַּחֲלֶנָּה אֶת־מִשְׁפֹּרְתִּי עֲשׂוֹת מְנִים: לֹא־לִי אֱלֹהֵי אָבִי
 אֱלֹהֵי אֲבוֹתָם וַיַּחֲדֵד וַיַּחֲסֹךְ תִּיהָ לִּי כִּי עִתָּה רִיקָם שִׁפְתֵּי תִנִּי אֶת־
 43 עֵנִי וְאֶת־דִּגְעִי כִּפְּי רָאָה אֱלֹהִים וַיִּזְכֵּת אָמְשׁוּ: וַיַּעַן לָבָן וַיֹּאמֶר אֶל־
 יַעֲקֹב הַבָּנוֹת בְּנֹתַי וְהַבָּנִים בְּנֵי וְהַצָּאֵן צֹאנִי וְכָל אֲשֶׁר־אָמַתָה רָאָה
 לִי־הִיא וּלְבָנֹתַי מִדֵּ־אֲשָׁמָה לֹא־אֶחָד הַיּוֹם אוֹ לְבִנְיָהֶן אֲשֶׁר יִלְדוּ:
 44 וַעֲתָה לָכֵה נִכְרְתָה בְרִית אֵנִי וְאַתָּה וְהָיָה לְעֵד בֵּינִי וּבֵינֶךָ: וַיִּקַּח מִה
 45 יַעֲקֹב אֶבֶן וַיְרִימָהּ מִצִּבְּהָ: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְאֶחָיו לְקַטְּנוּ אֲבָלִים וַיִּקְחוּ
 46 אֲבָלִים וַיִּשְׁוִיגְלֻ וַיִּאֲכִלוּ שֵׁם עַל־הַגָּל: וַיִּקְרָא־לָו לָבָן וַיִּגֵּר שְׂחֹדוֹתָא
 47 וַיִּשָּׁקֶב קָרָא לוֹ גִּלְגָּד: וַיֹּאמֶר לָבָן הֲלֵךְ הָיָה עַד בֵּינִי וּבֵינֶךָ הַיּוֹם
 48 עַל־כֵּן קָרָא שְׁמוֹ גִּלְגָּד: וְהַמִּצָּפֵה אֲשֶׁר אָמַר יָצָא וַיִּהְיֶה בֵּינִי וּבֵינֶךָ
 49

נ כי נסתר איש מרעהו: אם-העניח את-בנותי ואם-תקח נשים על-
 51 בנותי אין איש עמנו ראה אלהים עד ביני ובינך: ויאמר לבן
 52 ליעקב הנה הגל הזה והנה המעבה אשר רייתי ביני ובינך: עד
 הגל הזה ועדה המעבה אם-אני לא-אעבר אליך את-הגל הזה
 ואם-אתה לא-תעבר אלי את-הגל הזה ואת-המעבה הוצאת לדעה:
 53 אלחי אברקם ואלחי נחור ישפטו בינינו אלחי אביהם וישבע
 54 יעקב בפחד אביו וצחק: ויזבח יעקב זבח בקר ויזקרא לאחיו
 לאכל-לחם וינאכלו לחם וילינו בחר:

CAP. XXXII. לב

לב

א וישלם לבן בפקר וינשק לבניו ולבנותיו ויברך אתהם ויגלה וישב
 3 2 לבן למקומו: ויעקב הלך לדרשו ויפגשו-בו מלאכי אלהים: ויאמר
 יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה ויקרא לשם-המקום ההוא
 מחנים:

פ פ פ ח 8

4 וישלח יעקב מלאכים לפגור אל-עשו אחיו ארצה שיער שדה אדום:
 ח ויצו אתם לאמר כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב
 6 עס-לבן ברחמי ואתר עד-עתה: ויהי-לוי שור וחמור צאן ועבד
 7 ושפחה ואשלחל לחניד לאדני למצאתו בשיניך: וישלבו המלאכים
 אל-יעקב לאמר באנו אל-אחיך אל-עשו וגם הלך לקראתך וארבע-
 8 מאות איש עמו: וירא יעקב מאד ויצר לו ויחץ את-העם אשר-
 9 אתו ואת-הצאן ואת-הפקר ויחזקם לשני מחנות: ויאמר אם-
 יבוא עשו אל-המחנה האחת והכחו והיה המחנה השאר לפליטה:
 י ויאמר יעקב אלחי אבני אברקם ואלחי אבני וצחק ויהי האמר
 11 אלי שוב לארצה ולמולדתך ואיטיבה עמך: קטנתי מכל החסדים
 ומפל-תאמת אשר עשית את-עבדך כי במקלי עברתי את-הנרנן
 12 הזה ועתה חריתי לשני מחנות: הצילני נא מיד אחי מיד עשו פיר-
 13 רא אנכי אתו פן-יבוא והפני אם על-בנים: ואתה אמרת היטב
 14 איטיב עמך ושמתי את-זרעך בחול הים אשר לא-יספר מרב: ויגל
 טו שם בלילה ההוא ויבא מן-הבא בידו מנחה לעשו אהיו: ערים
 16 מאתים ותששים עשרים וחלום מאתים ואילים עשרים: ומלים
 מיניקות ובניהם שלשים פרוה ארבעים ופרים עשרה אתנות עשרים
 17 וצורים עשרה: ויחל פרי-צבדיו עדר עדר לבדו ויאמר אל-עבדיו

50. si affligeris filias meas, et si introduxeris alias uxores super eas; nullus sermonis nostri testis est absque Deo, qui praesens respicit.

51. Dixitque rursus ad Iacob: En tumulus hic, et lapis, quem erexi inter me et te,

52. testis erit; tumulus, inquam, iste et lapis sint in testimonium, si aut ego transiero illum pergens ad te, aut tu praeterieris, malum mihi cogitans.

53. Deus Abraham, et Deus Nachor iudicet inter nos, Deus patris eorum. Iuravit ergo Iacob per timorem patris sui Isaac;

54. immolatisque victimis in monte, vocavit fratres suos, ut ederent panem. Qui cum comedissent, manserunt ibi.

55. Laban vero de nocte consurgens, osculatus est filios et filias suas, et benedixit illis; reversusque est in locum suum.

CAP. XXXII.

Iacob nuncios et munera mittit ad fratrem, luctatur cum Angelo, a quo benedictionem, nominisque mutationem accipit.

1. Iacob quoque abiit itinere, quo coeperat; fueruntque ei obviam Angeli Dei.

* c. 48, 16. 28, 12.

2. Quos cum vidisset, ait: Castra Dei sunt haec! et appellavit nomen loci illius, Mahanaim, id est, Castra.

3. Misit autem et nuncios ante se ad Esau fratrem suum in terram Seir, in regionem Edom*;

* c. 36, 8. Deut. 2, 5.

4. praecepitque eis, dicens: Sic loquimini domino meo Esau: Haec dicit frater tuus Iacob: Apud Laban peregrinatus sum, et fui usque in praesentem diem.

5. Habeo boves, et asinos, et oves, et servos, et ancillas; mittoque nunc legationem ad dominum meum, ut inveniam gratiam in conspectu tuo.

6. Reversique sunt nuncii ad Iacob, dicentes: Venimus ad Esau fratrem tuum, et ecce! properat tibi in occursum cum quadringentis viris*.

* c. 14, 14.

7. Timuit Iacob valde; et perterritus divisit populum, qui secum erat, greges quoque et oves et boves, et camelos in duas turmas,

8. dicens: Si venerit Esau ad unam turmam, et percusserit eam; alia turma, quae reliqua est, salvabitur.

9. Dixitque Iacob: Deus patris mei Abraham, et Deus patris mei Isaac; Domine, qui dixisti mihi*: Revertere in terram tuam, et in locum nativitatis tuae, et benefaciam tibi;

* c. 31, 3.

10. minor sum cunctis miserationibus tuis, et veritate tua quam explevisi servo tuo. In baculo meo transivi Iordanem istum; et nunc cum duabus turmis regredior.

11. Erue me de manu fratris mei Esau, quia valde eum timeo; ne forte veniens percutiat matrem cum filiis.

12. Tu locutus es*, quod benefaceres mihi; et dilatares semen meum sicut arenam maris, quae prae multitudine numerari non potest.

* c. 28, 18. sqq.

13. Cumque dormisset ibi nocte illa, separavit de his, quae habebat, munera Esau fratri suo,

14. capras ducentas, hircos viginti, oves ducentas, et arietes viginti,

15. camelos foetas cum pullis suis triginta, vaccas quadraginta, et tauros viginti, asinas viginti, et pullos earum decem.

16. Et misit per manus servorum suorum singulos seorsum greges, dixitque pueris suis: Antecedite me, et sit spatium inter gregem et gregem.

17. Et praecepit priori, dicens: Si obvium habueris fratrem meum

Esau: et interrogaverit te: Cuius es? aut: Quo vadis? aut: Cuius sunt ista, quae sequeris?

18. Respondebis: Servi tui Iacob, munera misit domino meo Esau; ipse quoque post nos venit.

19. Similiter dedit mandata secundo, et tertio, et cunctis, qui sequebantur greges, dicens: Iisdem verbis loquimini ad Esau, cum inveneritis eum.

20. Et addetis: Ipse quoque servus tuus Iacob iter nostrum insequitur; dixit enim: Placabo illum muneribus*, quae praecedunt, et postea videbo illum, forsitan propitiabitur mihi.

* Prov. 16, 6.

21. Praecesserunt itaque munera autem eum, ipse vero mansit nocte illa in castris.

22. Cumque mature surrexisset, tulit duas uxores suas, et totidem famulas, cum undecim filiis, et transivit vadum Iaboc.

23. Traductisque omnibus, quae ad se pertinebant,

24. mansit solus: et ecce! vir lutebatur eum eo usque mane.

25. Qui cum videret, quod eum superare non posset, tetigit nervum femoris eius, et statim emareuit.

26. Dixitque ad eum: Dimitte me, iam enim ascendit aurora. Respondit: Non dimittam te, nisi benedixeris mihi.

27. Ait ergo: Quod nomen est tibi? Respondit: Iacob.

28. At ille: Nequaquam, inquit, Iacob appellabitur nomen tuum, sed Israël*; quoniam, si contra Deum fortis fuisti, quanto magis contra homines praevaleris?

* c. 35, 10.

29. Interrogavit eum Iacob*: Dic mihi, quo appellaris nomine? Respondit: Cur quaeris nomen meum? Et benedixit ei in eodem loco.

* Osee 12, 5. Iud. 13, 17.

30. Vocavitque Iacob nomen loci illius Phanuel, dicens: Vidi Deum

facie* ad faciem, et salva facta est anima mea.

* Exod. 33, 11. Iud. 6, 22.

31. Ortusque est ei statim sol, postquam transgressus est Phanuel, ipse vero claudicabat pede.

32. Quam ob causam non comedunt nervum filii Israël, qui emareuit in femore Iacob, usque in praesentem diem; eo quod tetigerit nervum femoris eius, et obstupuerit.

CAP. XXXIII.

Benigne excipitur Iacob a fratre; tentoria figit in Socoth, tum in Salem.

1. Elevans autem Iacob oculos suos, vidit venientem Esau, et cum eo* quadringentos viros; divisitque filios Liae et Rachel, ambarumque famularum;

* c. 32, 7.

2. Et posuit utramque ancillam, et liberos earum in principio; Liam vero, et filios eius, in secundo loco; Rachel autem et Ioseph novissimos.

3. Et ipse progrediens adoravit pronus in terram septies, donec appropinquaret frater eius.

4. Currens itaque Esau obviam fratri suo, amplexatus est eum; stringensque collum eius et osculans flevit.

5. Levatisque oculis, vidit mulieres et parvulos earum, et ait: Quid sibi volunt isti? et si ad te pertinent? Respondit: Parvuli sunt, quos donavit mihi Deus servo tuo.

6. Et appropinquantibus ancillae et filii earum, incurvati sunt.

7. Accessit quoque Lia cum pueris suis; et cum similiter adorassent, extremi Ioseph et Rachel adoraverunt.

8. Dixitque Esau: Quoniam sunt istae turmae, quas obviam habui? Respondit: Ut invenirem gratiam coram domino meo.

* c. 32, 14. sqq.

9. At ille ait: Habeo plurima, frater mi! sint tua tibi.

- 18 עָבְרֵי לִפְנֵי וַיָּנַח תְּשׁוּמוֹ בֵּין עָבֵר וּבֵין עָבֵר: וַיֵּצֵא אֶת־הָרָאשִׁיוֹן לֵאמֹר
 כִּי רַפְּשִׁי עֲשׂוֹ אֲחִי וַיִּשְׁאַלְהֶּ לֵאמֹר לְמִי־אַתָּה וְאַנְתָּ חֵלֶּה וְלָמִי אֵלֶּה
 19 לִפְנֵיהֶ: וַאֲמַרְהֶ לַעֲבָדְךָ לַעֲקֹב מִנְּחָה הִוא שְׁלוּחָה לְאֵדְנִי לַעֲשׂוֹ
 וַחֲנָה גַם־הִוא אֲחֵרִינוּ: וַיֵּצֵא גַם אֶת־הַשְּׁלִישִׁי גַם אֶת־
 כִּלְי־הַחֲלָלִים אֲחֵרֵי הָעֲבָדִים לֵאמֹר כִּדְבַר הַיְהוָה הַדְּבָרוֹן אֶל־עֲשׂוֹ
 21 בְּלִצְאָבָם אִחִיו: וַאֲמַרְהֶם גַּם הִנֵּה עֲבָדְךָ יַעֲקֹב אֲחֵרִינוּ כִּי־אָמַר
 אֲבִי־הָאֵל פָּנָיו בְּמִנְחָה תְּהַלְכֶּה לְפָנָי וְאֲחֵרֵי־כֵן אֲרָאָה פָּנָיו אוֹלֵי וַיֵּשֶׁא
 22 פָּנָי: וַתַּעֲבֹר הַמִּנְחָה עַל־פָּנָיו וְהִוא לָן בְּלִילָה־הַהִוא בְּמִנְחָה: וַיִּקְסוּ
 23 בְּלִילָה הִוא וַיִּקְחָ אֶת־שְׁתֵּי נָשָׁיו וְאֶת־שְׁתֵּי שְׂפָחָתָיו וְאֶת־אֶחָד עֶשְׂרֹ
 24 וּלְדָוִי וַיַּעֲבֵר אֶת מַעֲבָר רֶבֶק: וַיִּקְחֶם וַיַּעֲבֵרֶם אֶת־הַנְּחָל וַיַּעֲבֵר אֶת־
 אֲשֶׁר־לוֹ: וַיִּזְכֹּר יַעֲקֹב לְבָבוֹ וַיִּצְאֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֵלוֹת הַשָּׂחָר: כִּח
 25 וַיֵּרָא כִּי לֹא רָבֵל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף־יָרְכּוֹ וַיִּקְעַל כַּף־יָרְךָ יַעֲקֹב בְּחֶאֱבָקוֹ
 26 עִמּוֹ: וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי כִּי עָלָה הַשָּׂחָר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלְּחֶךָ כִּי אִם־
 27 בְּרַכְתִּינִי: וַיֹּאמֶר אֵלָיו מִחַ־שָּׁמָּה וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב: וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב
 28 וַאֲמַר עוֹד שָׁמָּה כִּי אִם־יִשְׂרָאֵל כִּי־שָׂרִית עִם־אֱלֹהִים וְעִם־אֲנָשִׁים
 29 וַתִּזְכֹּר: וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הַיְדִידָה־נָּא שָׁמָּה וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶה תִּשְׁאַל ל
 לְשָׁמִי וַיִּבְרָךְ אֹהֵי שָׁם: וַיִּקְרָא יַעֲקֹב שָׁם חֶמְקוֹם פְּנִיָּאל כִּי־רָאִיתִי
 30 אֱלֹהִים פָּנִים אֶל־פָּנִים וַתִּנָּצַל נַפְשִׁי: וַיִּזְכֹּר־לוֹ הַשְּׁמִשׁ כַּאֲשֶׁר עָבֵר
 31 אֶת־פְּנִיָּאל וְהִוא צֹלַע עַל־יָרְכּוֹ: עַל־כֵּן לֹא־יָאָבְלוּ בְּכִי־יִשְׂרָאֵל אֶת־
 32 יָד הַנְּשִׂא אֲשֶׁר עַל־כַּף הַיָּדָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נָגַע בְּכַף־יָרְךָ
 יַעֲקֹב בַּיּוֹם הַנֶּשֶׁה:

לג

CAP. XXXIII. לג

- וַיֵּשֶׁא יַעֲקֹב עֵינָיו וַיֵּרָא וַיָּנַח עֲשׂוֹ בָּא וְעִמּוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ א
 וַיִּחַן אֶת־הַיְלָדִים עַל־לָאָה וְעַל־רַחֵל וְעַל שְׁתֵּי הַשְּׂפָחוֹת: וַיִּשֶׁם אֶת־
 2 הַשְּׂפָחוֹת וְאֶת־יְלָדֵיהֶן רַאשֵׁנָה וְאֶת־לָאָה וַיְלָדֶיהָ אַחֲרָיִם וְאֶת־רַחֵל
 וְאֶת־יוֹסֵף אַחֲרָיִם: וְהִוא עָבֵר לִפְנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחֲוֹ אֶרְצָה שְׂבַע פְּעָמִים
 3 עַד־גֻּשְׁתּוֹ עַד־אַחֲיוֹ: וַיִּרְץ עֲשׂוֹ לִקְרָאתוֹ וַיִּתְּבַקְּהוּ וַיִּפֹּל עַל־צַוָּאָרְךָ
 4 וַיִּשְׁקֹהוּ וַיִּדְּבּוּ: וַיֵּשֶׁא אֶת־עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת־הַנָּשִׁים וְאֶת־הַיְלָדִים וַיֹּאמֶר
 5 מִי־אַלֶּה לָּךְ וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים אֲשֶׁר־הָנִן אֵלֶיהֶם אֶת־עֲבָדְךָ: וַתַּגִּישֶׁן
 6 הַשְּׂפָחוֹת הָרִשָּׁה וַיְלָדֵיהֶן וַתִּשְׁתַּחֲוּ: וַתַּגִּישׁ גַּם־לָאָה וַיְלָדֶיהָ וַיִּשְׁתַּחֲוּ
 7 וְאַחֵר נָגַשׁ יוֹסֵף וְרַחֵל וַיִּשְׁתַּחֲוּ: וַיֹּאמֶר מִי לָךְ כִּלְי־הַמִּנְחָה הַזֶּה
 8 אֲשֶׁר שָׁלַחְתִּי וַיֹּאמֶר לְמַצְאִיָּהן בַּעֲיֵנִי אֲדִירִי: וַיֹּאמֶר עֲשׂוֹ יִשְׁלַח רֶבֶב

י אֲדֹנָי יְהִי לָךְ אֲשֶׁר-לָךְ: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל-נָא אִם-נָא מִצְאָתִי חַן
 בְּעֵינֶיךָ וּלְקַחְתָּ מִנְחָתִי מִיָּדִי כִּי עַל-כֵּן רָאִיתִי פָנֶיךָ כִּרְאֹת פָּנֶי
 אֱלֹהִים וַתִּרְצָנִי: כֹּח־נָא אֶת-בְּרַכְתּוֹ אֲשֶׁר הִבָּאת לָךְ כִּי-חַנְנִי אֱלֹהִים
 11 וְכִי יֵשׁ-לִי-כָּל וַיִּפְצַר-בּוֹ וַיִּקַּח: וַיֹּאמֶר נִסְעָה וְנִלְכָּה וְאִלְכָּה לְנִגְהָה:
 12 וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדֹנָי יִדְעָ כִּי-הַיְלָדִים רַפִּים וְהַצֹּאֵן וְהַבָּקָר עֲלוֹת עָלַי
 13 וְהַסֹּקֶם יוֹם אֶחָד וּמָחוּ כָּל-הַצֹּאֵן: יִצְבֹּר-נָא אֲדֹנָי לִפְנֵי עֲבָדָיו וְאֲנִי
 אֶתְנַהֲלָה לְאַשִּׁי לְרֹגֶל הַמִּלְאָכָה אֲשֶׁר-לִפְנֵי וּלְרֹגֶל הַיְלָדִים עַד אֲשֶׁר-
 טו אָבָא אֶל-אֲדֹנָי שְׂעִירָהּ: וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ אֲצִיגֶה-נָּא עִמָּךְ מִן-הָעֶם אֲשֶׁר
 16 אִתִּי וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶה אֲמַצְאֶתְךָ בְּעֵינֵי אֲדֹנָי: וַיִּשָּׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֲשׂוּ
 17 לְדַרְכּוֹ שְׂעִירָהּ: וַיַּעֲקֹב נִסַּע סָפְתָהּ וַיָּבֶן לָהּ בֵּית וַלְמִקְנָהּ עָשָׂה סָפְתָה
 18 עַל-כֵּן קָרָא שְׁם-הַמָּקוֹם סָפּוֹת: וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֹם עִיר
 19 שָׁכֵם אֲשֶׁל בְּאֶרֶץ כְּנָעַן בְּבֹאוֹ מִפְּנֵן אֲרָם וַיִּתֵּן אֶת-פָּנֵי הָעִיר: וַיָּבֶן
 אֶת-חֵלְקֶת הַשְּׂדֵה אֲשֶׁר נָטַח-שָׁם אֹהֱלוֹ מִיַּד בְּנֵי-חֲמוֹר אָבִי שָׁכֵם
 כ בַּמָּאָה קְשׁוּרָה: וַיַּצְבֵּר-שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא-לּוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: ס

CAP. XXXIV. לך

לך

א וַתֵּצֵא רִינָה בַת-לֵאָה אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב לְרֵאוֹת בְּנֵינֹת הָאָרֶץ: וַיֵּרָא
 אֹתָהּ שָׁכֵם בֶּן-חֲמוֹר הַחֹתִי נְשִׂיא הָאָרֶץ וַיִּקַּח אֹתָהּ וַיִּשְׁכַּב אִתָּהּ
 3 וַיַּעֲבֹד: וַתִּדְבֹק נַפְשׁוֹ בְּדִינָה בַת-יַעֲקֹב וַיֵּאָחֵב אֶת-הַנַּעֲרָ וַיְדַבֵּר עִלִּי-
 4 לֵב הַנַּעֲרָ: וַיֹּאמֶר שָׁכֵם אֶל-חֲמוֹר אָבִיו לֵאמֹר קַח-לִי אֶת-הַיְלָדָה
 ה הַזֹּאת לְאִשָּׁהּ: וַיַּעֲקֹב שָׁמַע כִּי טָמְא אֶת-דִּינָה בָּתוֹ וּבְנָיו הָיוּ אִתָּה
 6 מְקֻנְהוּ בַשְּׂדֵה וַיַּחֲרִישׁ יַעֲקֹב עַד-בָּאָם: וַיֵּצֵא חֲמוֹר אָבִי-שָׁכֵם אֶל-
 7 יַעֲקֹב לְדַבֵּר אִתּוֹ: וּבְנֵי יַעֲקֹב בָּאוּ מִן-הַשְּׂדֵה כְּשֹׁמְרִים וַיַּחֲזִעְבוּ
 הָאֲנָשִׁים וַיַּחֲרִי לָהֶם מְאֹד כִּי נִבְלָה עֲשָׂה בְיִשְׂרָאֵל לְשָׁכַב אֶת-בַּת-
 8 יַעֲקֹב וְכֵן לֹא יַעֲשֶׂה: וַיְדַבֵּר חֲמוֹר אִתָּם לֵאמֹר שָׁכֵם בְּנִי חֲשָׁקָה
 9 נַפְשׁוֹ בְּבַתְּכֶם חָלוּ נָא אִתָּהּ לֹא לְאִשָּׁה: וַתַּחֲתֹנֶנּוּ אֹתָנוּ בְּנֵיכֶם
 י תַּחְנוּנֵנוֹ לָנוּ וְאֶת-בְּנֵינֹנוּ תִּקְחוּ לָכֶם: וְאֹתָנוּ תִּשְׁבוּ וְהָאָרֶץ תִּהְיֶה
 11 לְפָנֵיכֶם שָׂבוּ וּסְחָרֶיהָ וְהָאֲחֻזּוֹת בָּהּ: וַיֹּאמֶר שָׁכֵם אֶל-אָבִיהָ וְאֶל-אֶחָיהָ
 12 אֲמַצְאֶתְךָ בְּעֵינֵיכֶם וְאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי אֲתָן: הֲרַבִּי עָלַי מְאֹד מִחֵר
 13 וּמִתָּן וְאֹתָנָה כַּאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי וְהִנֵּנוּ-לִי אֶת-הַנַּעֲרָ לְאִשָּׁה: וַיַּעֲנוּ
 בְנֵי-יַעֲקֹב אֶת-שָׁכֵם וְאֶת-חֲמוֹר אָבִיו בְּמִרְמָה וַיְדַבְּרוּ אֲשֶׁר טָמְא אֶת-
 14 דִּינָה אֹתָחָם: וַיֹּאמְרוּ אֵלֵיהֶם לֹא נִיבֹל לַעֲשׂוֹת תִּדְבָּר הַזֶּה לְתֵת אֶת-

XXXIV. v. 3. הַנַּעֲרָה ק' : חַנְנִי — הַנַּעֲרָה ק'

12. v. הַנַּעֲרָה — הַנַּעֲרָה ק'

10. Dixitque Iacob: Noli ita, obsecro; sed si inveni gratiam in oculis tuis, accipe munusculum de manibus meis; sic enim vidi faciem tuam, quasi* viderim vultum Dei; esto mihi propitius,

* 2 Reg. 14, 17.

11. et suscipe benedictionem, quam attuli tibi, et quam donavit mihi Deus tribuens omnia. Vix, fraude compellente, suscipiens,

12. ait: Gradiamur simul, eroque socius itineris tui.

13. Dixitque Iacob: Nosti, domine mi! quod parvulos habeam tene-ros, et oves, et boves foetas, mecum; quas si plus in ambulando fecero laborare, morientur una die cuncti greges.

14. Praecedat dominus meus ante servum suum; et ego sequar paulatim vestigia eius, sicut videro parvulos meos posse, donec veniam ad dominum meum in Seir.

15. Respondit Esau: Oro te, ut de populo, qui mecum est, saltem socii remaneant viae tuae. Non est, inquit, necesse; hoc uno tantum indigeo, ut inveniam gratiam in conspectu tuo, domine mi!

16. Reversus est itaque illo die Esau itinere, quo venerat in Seir.

17. Et Iacob venit in Socoth; ubi aedificata domo et fixis tentoriis, appellavit nomen loci illius Socoth, id est, tabernacula.

18. Transivitque in Salem urbem Sichimorum, quae est in terra Chanaan, postquam reversus est de Mesopotamia Syriae; et habitavit iuxta oppidum.

19. Emitque partem agri, in qua fixerat tabernacula, a filiis Hemor patris Sichem centum agnis.

20. Et erecto ibi altari*, invocavit super illud fortissimum Deum Israël.

* c. 12, 8.

CAP. XXXIV.

Dina rapitur a Sichem, quam iniuriam fratres Dinae ulciscuntur invito patre.

1. Egressa est autem Dina* filia

Liae, ut videret mulieres regionis illius.

* c. 30, 21.

2. Quam cum vidisset Sichem filius Hemor Hevaei, princeps terrae illius, adamavit eam; et rapuit, et dormivit cum illa, vi opprimens virginem.

3. Et conglutinata est anima eius cum ea, tristemque delinivit blanditiis.

4. Et pergens ad Hemor patrem suum: Accipe, inquit, mihi puellam hanc coniugem.

5. Quod cum audisset Iacob, absentibus filiis, et in pastu pecorum occupatis, siluit*, donec redirent.

* c. 24, 50.

6. Egresso autem Hemor patre Sichem, ut loqueretur ad Iacob,

7. ecce filii eius veniebant de agro; auditoque, quod acciderat, irati sunt valde, eo quod foedam rem operatus esset in Israël, et violata filia Iacob, rem illicitam perpetrasset.

8. Locutus est itaque Hemor ad eos: Sichem filii mei adhaesit anima filiae vestrae; date eam illi uxorem;

9. et iungamus vicissim connubia; filias vestras tradite nobis, et filias nostras accipite.

10. Et habitate nobiscum; terra in potestate vestra est, exercete, negotiamini, et possidete eam.

11. Sed et Sichem ad patrem et ad fratres eius ait: Inveniam gratiam coram vobis; et quaecumque statueritis, dabo.

12. Augete dotem, et munera postulate, et libenter tribuam, quod petieritis; tantum date mihi puellam hanc uxorem.

13. Responderunt filii Iacob Sichem et patri eius in dolo, saevientes ob stuprum sororis:

14. Non possumus facere, quod petitis, nec dare sororem nostram

homini incircumciso; quod illicitum et nefarium est apud nos.

15. Sed in hoc valebimus foederari, si volueritis esse similes nostri, et circumcidatur in vobis omne masculini sexus;

16. tunc dabimus et accipiemus mutuo filias vestras, ac nostras: et habitabimus vobiscum, erimusque unus populus.

17. Si autem circumcidi nolueritis, tollemus filiam nostram, et recedemus.

18. Placuit oblatio eorum Hemor, et Sichem filio eius;

19. nec distulit adolescens, quin statim, quod petebatur, expleret; amabat enim puellam valde, et ipse erat inclytus in omni domo patris sui.

20. Ingressique portam * urbis, locuti sunt ad populum:

* c. 23, 10. Ruth 4, 1.

21. Viri isti pacifici sunt, et volunt habitare nobiscum; negotientur in terra, et exercent eam, quae spatiosa et lata cultoribus indiget; filias eorum accipiemus uxores, et nostras illis dabimus.

22. Unum est, quo differtur tantum bonum: Si circumcidamus masculos nostros, ritum gentis imitantes.

23. Et substantia eorum, et pecora, et cuncta, quae possident, nostra erunt; tantum in hoc acquiescamus, et habitantes simul, unum efficiemus populum.

24. Assensusque sunt omnes, circumcisis cunctis maribus.

25. Et ecce! die tertio, quando gravissimus vulnerum dolor est, arreptis, duo filii Iacob, Simeon et Levi fratres Dinae, gladiis, ingressi sunt urbem confidenter*; interfecitque omnibus masculis,

* c. 49, 6. 11.

26. Hemor et Sichem pariter necaverunt, tollentes Dinam de domo Sichem sororem suam.

27. Quibus egressis, irruerunt super occisos ceteri filii Iacob; et depopulati sunt urbem in ultimam stupri.

28. Oves eorum, et armenta, et asinos, cunctaque vastantes, quae in domibus et in agris erant;

29. parvulos quoque eorum, et uxores duxerunt captivas.

30. Quibus patratris audacter, Iacob dixit ad Simeon et Levi: Turbastis me, et odiosum fecistis me Chanaanais et Pherezais habitatoribus terrae huius. Nos pauci sumus; illi congregati percutient me, et delebor ego, et domus mea.

31. Responderunt: Numquid ut scorto abuti debuere sorore nostra?

CAP. XXXV.

Iussu Dei Iacob ascendit in Bethel, erectoque ibi altari sacrificat, denuo accipiens divinam promissionem. Rachel nato Benjamin moritur.

1. Interea locutus est Deus ad Iacob: Surge, et ascende Bethel, et habita ibi, facque altare Deo, qui apparuit tibi, quando fugiebas Esau fratrem tuum.

* c. 28, 12. 13. 31, 13

2. Iacob vero convocata omni domo sua, ait: Abiicite deos alienos*, qui in medio vestri sunt, et mundamini, ac mutate vestimenta vestra.

* c. 31, 19.

3. Surgite, et ascendamus in Bethel, ut faciamus ibi altare Deo; qui exaudivit me in die tribulationis meae, et socius fuit itineris mei.

4. Dederunt ergo ei omnes deos alienos, quos habebant, et in aures, quae erant in auribus eorum; at ille infodit* ea subter terebinthum, quae est post urbem Sichem.

* Exod. 32, 20. 2 Reg. 18, 4.

5. Cumque profecti essent, terror Dei invasit omnes per circuitum civitates, et non sunt ausi persequi recedentes.

6. Venit igitur Iacob Luzam*, quae est in terra Chanaan, cognomento Bethel; ipse et omnis populus cum eo.

* c. 28, 19.

7. Aedificavitque ibi altare, et appellavit nomen loci illius, Domus

אֶחָדָם לְאִישׁ אֲשֶׁר־לָו עָרְלָה פֶּר־חֲרָפָה הוּא לָנוּ: אֶךְ־בְּזֹאת יָאוּת טו
 לָכֶם אִם תְּהִינּוּ כְּמִנּוּ לְהַמְלִל לָכֶם פְּלִזְכָּר: וְנָתַנּוּ אֶת־בְּנֵיהֶם לָכֶם וְאֶת־
 בָּנֵיהֶם נָקַח־לָנוּ וְנִשְׁבְּנוּ אִתְּכֶם וְהָיִינוּ לְעַם אֶחָד: וְאִם־לֹא תִשְׁמָעוּ 16
 אֲלֵינוּ לְהַמְלוֹל וְלִקְחֵנוּ אֶת־בָּתְּנוּ וְהִלְכֵנוּ: וְיִשְׁבּוּ דְבָרֵיהֶם בְּעֵינֵי חֲמוֹר 17
 וּבְעֵינֵי שָׂכָם בֶּן־חֲמוֹר: וְלֹא־אֶחָד הִנְעִיל לַעֲשֵׂתֹת הַדָּבָר כִּי חֲפֵץ בָּבֶת־ 18
 יַעֲקֹב וְהוּא נִכְבָּד מִכָּל בֵּית אָבִיו: וַיָּבֹא חֲמוֹר וְשָׂכָם בְּנוֹ אֶל־שָׂעִיר 19
 עִירָם וַיַּדְּבִרוּ אֶל־אֲנָשֵׁי עִירָם לֵאמֹר: הֲאֵנָּשִׁים הָאֵלֶּה שְׁלָמִים הֵם 20
 אֲתָנוּ וְיִשְׁבּוּ בְּאֶרֶץ וְיִסְתְּרוּ אֹתָהּ וְהָאֶרֶץ הַזֶּה רַחֲב־יָדָיִם לַפְּנִיָּהִם
 אֶת־בָּתְּנָם נָקַח־לָנוּ לְנָשִׁים וְאֶת־בְּנֵיהֶם נָתַן לָהֶם: אֶךְ־בְּזֹאת וְאֵתּוֹ 21
 לָנוּ הָאֲנָשִׁים לְשֵׁבֶת אֲתָנוּ לְחֻזּוֹת לְעַם אֶחָד בְּחֲמוֹל לָנוּ פְּלִזְכָּר 22
 פְּאֲשֹׁר הֵם נְמַלִּים: מִקְנֵהֶם וְקִנְיָנָם וְכָל־בְּהֶמְתָּם הֲלוֹא לָנוּ הֵם אֵךְ 23
 נִאֲוֹתָהּ לָהֶם וְיִשְׁבּוּ אֲתָנוּ: וְיִשְׁמָעוּ אֶל־חֲמוֹר וְאֶל־שָׂכָם בְּנוֹ פְּלִזְכָּר 24
 שָׂעִיר עִירוֹ וַיַּמְלִלוּ פְּלִזְכָּר פְּלִזְכָּר שָׂעִיר עִירוֹ: וַיְהִי כַּלּוּם הַשְּׁלִישִׁי 25
 בַּחֲזוֹתָם פְּאֲבִים וַיִּקְחוּ שְׁנֵי בְנֵי־יַעֲקֹב שְׁמֵעוֹן וְלֹוִי אֶת־יְדֵי אִישׁ
 חֲרָבָו וַיָּבֹאוּ עַל־הָעִיר בַּסֵּת וַיַּחְרְגוּ פְּלִזְכָּר: וְאֶת־חֲמוֹר וְאֶת־שָׂכָם 26
 בְּנוֹ הָרָגוּ לְפִי־חֲרֹב וַיִּקְחוּ אֶת־יְדֵינָהּ מִבֵּית שָׂכָם וַיַּצְאוּ: בְּנֵי יַעֲקֹב 27
 בָּאוּ עַל־תְּחַלְלִים וַיָּבֹאוּ הָעִיר אֲשֶׁר טָמְאוּ אֲתוֹחֶם: אֶת־צֹאנָם וְאֶת־ 28
 בָּקָרָם וְאֶת־חֲמֹרֵיהֶם וְאֶת אֲשֶׁר־בָּעִיר וְאֶת־אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה לָקְחוּ: וְאֶת־ 29
 פְּלִיזְכָּם וְאֶת־פְּלִטְסָם וְאֶת־נְשֵׁיהֶם שָׁבוּ וַיָּבֹאוּ וְאֶת פְּלִזְכָּר בַּבֵּית:
 וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־שְׁמֵעוֹן וְאֶל־לֹוִי עֲבַדְתֶּם אֹתִי לַחֲבָאִישִׁי בִּישָׁב ל
 הָאֶרֶץ בְּבִנְיָנִי וּבִסְרָדִי וְאֲנִי מִתִּי מִסְפָּר וְנֶאֱסַפּוּ עָלַי וְהַבִּינִי וְנִשְׁמַדְתִּי
 אֲנִי וּבֵיתִי: וַיֹּאמְרוּ הַכֹּהֲנִים יַעֲשֶׂה אֶת־אֲחֻזָּתָנוּ: 30

31 פ

לה

Cap. XXXV. לה

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־יַעֲקֹב קוּם עֲלֶה בֵּית־אֵל וְשִׁבְּנָשִׁים וַעֲשֹׂה־נָשִׁים א
 מִזֶּבֶח לֹאלֹ הַרְאֵה אֵלֶיךָ בְּבִרְחָה מִפְּנֵי עֲשׂוֹ אֲחִיךָ: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב 2
 אֶל־בֵּיתוֹ וְאֶל כָּל־אֲשֶׁר עִמּוֹ הָסֵרוּ אֶת־אֲלֹהֵי הַזָּבָל אֲשֶׁר בְּהַכְּכֶם
 וְהִטְתֶּהוּ וְהַחֲלִיפוּ שְׁמֵלֹתֵיכֶם: וְנִקְוִיָּה וְנַעֲלֶה בֵּית־אֵל וְאֶעֱשֶׂה־נָשִׁים 3
 מִזֶּבֶח לֹאלֹ הַעֲנֶה אֹתִי בְּיוֹם צָרָתִי וַיְהִי עֲמֹלִי בַּהֲרָה אֲשֶׁר הִלַּכְתִּי:
 וַיָּתֵנוּ אֶל־יַעֲקֹב אֶת פְּלִזְכָּר הַזָּבָל אֲשֶׁר בִּידָם וְאֶת־חֲנוּמִים אֲשֶׁר 4
 בְּאֲזִיָּהֶם וַיִּשְׁמֵן אֹתָם יַעֲקֹב תַּחַת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר עִם־שָׂכָם: וַיִּסָּעוּ וַיְהִי 5
 חֶמֶת אֱלֹהִים עַל־הָעִירִים אֲשֶׁל סְבִיבוֹתֵיהֶם וְלֹא רָדְפוּ אֲחֵרֵי בְנֵי
 יַעֲקֹב: וַיָּבֹא יַעֲקֹב לִיזָה אֲשֶׁל בְּאֶרֶץ פְּלִזֵּן הוּא בֵּית־אֵל הוּא וְכָל־ 6
 הָעָם אֲשֶׁר־עִמּוֹ: וַיָּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא לְמָקוֹם אֵל בֵּית־אֵל כִּי שָׁב 7

8 נָגְלוּ אֵלָיו הָאֱלֹהִים בְּבִרְתּוֹ מִפְּנֵי אָחִיו: וְתַמָּת הִבְרָה מִיַּנְקַת רִבְקָה
וּתְסַבֵּר מִתַּחַת לְבֵית-אֵל תַּחַת הָאֶלֹן וַיִּקְרָא שְׁמוֹ אֶלֹן בְּקוֹת:
9 פ וַיֵּלֶךְ אֱלֹהִים אֶל-יַעֲקֹב עוֹד בְּבָאָו מִפֶּתַח אָרֶם וַיְבָרֶךְ
י אָחִיו: וַיֹּאמֶר-לוֹ אֱלֹהִים שְׁמֶךָ יַעֲקֹב לֹא-יִקְרָא שְׁמֶךָ עוֹד יַעֲקֹב כִּי
11 אִם-יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ וַיִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהִים
אֲנִי אֵל שְׂדֵי פָרָה וְרִבְיָה זֶרַח וְקַח לְזָרִים יִתְּנָה מִמֶּנּוּ וּמַלְכִים מִחֲלָצִיהָ
12 וַיֵּצְאוּ: וְאֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאַבְרָהָם וְלְיִצְחָק לָךְ אֶתְּנֶנָּה וְלִזְרַעְךָ
13 אַחֲרֶיהָ אֶתֵּן אֶת-הָאָרֶץ: וַיַּעַל מִעֵלּוֹ אֱלֹהִים בְּמָקוֹם אֲשֶׁר-דִּבֶּר אִתּוֹ:
14 וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב מַצֵּבָה בְּמָקוֹם אֲשֶׁר-דִּבֶּר אִתּוֹ מַצֵּבַת אֲבָן וַיִּסֶּךְ עָלֶיהָ
טו נֶסֶךְ וַיִּצֹק עָלֶיהָ שֶׁמֶן: וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶת-שֵׁם הַמָּקוֹם אֲשֶׁל דִּבֶּר אִתּוֹ
16 שֵׁם אֱלֹהִים בֵּית-אֵל: וַיִּסְעוּ מִבֵּית אֵל וַיְהִי-עוֹד בְּבֵרֶת-הָאָרֶץ לְבֹא
17 אֶפְרָתָה וּתְלֵד רָחֵל וַתִּקְשֶׁב בְּלִדְתָּהּ: וַיְהִי בַּחֲשֹׁתָהּ בְּלִדְתָּהּ וַחֲמֹר
18 לָהּ הַמִּיָּדָיִת אֶל-תִּירְאֵי כִּי-גִם-זֶה לָהּ בֶּן: וַיְהִי בְּצֵאת נַפְשָׁהּ כִּי
19 מָתָה וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן-אוֹנִי וְאָבִיו קָרָא-לוֹ בְּנִימִין: וְתַמָּת רָחֵל
כ וַתִּסְבֵּר בְּדֶרֶךְ אֶפְרָתָה הִוא בֵּית לָחֶם: וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב מַצֵּבָה עַל-קִבְרֹתָהּ
21 הִוא מַצֵּבַת קִבְרֹת-רָחֵל עַד-תַּיּוֹם: וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל וַיָּגֵד אֶחָדָה מִהַלְאָה
22 לְמִגְדַּל-עֲדָר: וַיְהִי בְּשֹׁפֶן יִשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ תְּחֹלָה וַיִּלְךָ רְאוּבֵן וַיִּשְׁכַּב
אֶת-בְּלִילָה פְּרִילָגְשׁ אָבִיו וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל פ וַיִּדְּהוּ בְּנֵי-
23 יַעֲקֹב שְׁנַיִם עָשָׂר: בְּנֵי לָאָה בְּכוֹר יַעֲקֹב רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְלֵוִי וַיְהוּדָה
24 וַיִּשְׁשָׁכָר וּזְבֻלֹן: בְּנֵי רָחֵל יוֹסֵף וְבִנְיָמִן: וּבְנֵי בְלִילָה שְׁפֹתָת רָחֵל הֵן
26 וְנַפְתָּלִי: וּבְנֵי זֵלְפָה שְׁפֹתָת לָאָה גַּד וְאֲשֶׁר אֵלָה בְּנֵי יַעֲקֹב אֲשֶׁר יָלְד-
27 לוֹ בְּפֶתַח אָרֶם: וַיָּבֹא יַעֲקֹב אֶל-יִצְחָק אָבִיו מִמֶּרָא קִרְיַת הָאֲרָבָע
28 הִוא חֲבֵרוֹן אֲשֶׁר-גֵּר-שָׁם אַבְרָהָם וְיִצְחָק: וַיְהִי וַיִּמֵּי יִצְחָק מָאָז
29 שָׁנָה וְשִׁמְנַיִם שָׁנָה: וַיָּגֵזַע יִצְחָק וַיִּמָּלֵךְ וַיִּאָּסֶס אֶל-עַמּוּי וְקֹן וְשִׁבְעַ
רָמִים וַיִּקְבְּרוּ אִתּוֹ עֵשָׂו וַיַּעֲקֹב בְּגִיר: פ

Cap. XXXVI. לו

לו

א 2 וְאֵלָה תְּלִדוֹת עֵשָׂו הִוא אָדָם: עֵשָׂו לָקַח אֶת-נָשָׁיו מִבְּנוֹת כְּנָעַן אֶת-
עֵדָה בַּת-אֵילָן הַחֲתָנִי וְאֶת-אֶחְיָבְמָה בַּת-עֵנָה בְּוֹ-צִבְעוֹן הַחֲתָנִי:
4 3 וְאֶת-בְּשֵׁמֶת בַּת-רִשְׁמֵעָאֵל אֲחֹת נָבִיזָת: וַתְּלֵד עֵדָה לְעֵשָׂו אֶת-אֵלִיפֹז
ה וּבְשֵׁמֶת וְלֵדָה אֶת-רִעְוָאֵל: וְאֶחְיָבְמָה וְלֵדָה אֶת-זַעֲזִישׁ וְאֶת-יַעֲלֹם
6 וְאֶת-קִרְיַת אֵלָה בְּנֵי עֵשָׂו אֲשֶׁר יָלְדוּ-לוֹ בָּאָרֶץ כְּנָעַן: וַיִּקַּח עֵשָׂו אֶת-

v. 2 et 14. XXXVI. פסוק באמצע פסוק v. 22. קדש v. 7. XXXV.

במס' בת' v. 5. יעיש — יעיש ק'

Dei; ibi enim * apparuit ei Deus, cum fugeret fratrem suum.

* c. 28, 18.

8. Eodem tempore mortua est Debora nutrix Rebeccae, et sepulta est ad radices Bethel subter quercum; vocatumque est nomen loci illius: Quercus fletus.

9. Apparuit autem iterum Deus Iacob, postquam reversus est de Mesopotamia Syriae, benedixitque ei,

10. dicens*: Non vocaberis ultra Iacob, sed Israël erit nomen tuum! Et appellavit eum Israël,

* c. 32, 28.

11. dixitque ei: Ego Deus omnipotens, cresce, et multiplicare! gentes* et populi nationum ex te erunt, reges de lumbis tuis egredientur!

* c. 17, 6.

12. Terramque, quam dedi Abraham et Isaac*, dabo tibi et semini tuo post te.

* c. 12, 7.

13. Et recessit ab eo.

14. Ille vero erexit titulum* lapideum in loco, quo locutus fuerat ei Deus; libans super eum libamina, et effundens oleum;

* c. 28, 18. sqq.

15. vocansque nomen loci illius: Bethel.

16. Egressus autem inde, venit verno tempore ad terram, quae ducit Ephratam; in qua cum parturiret Rachel,

17. ob difficultatem partus periclitari coepit. Dixitque ei obstetrix: Noli timere*, quia et hunc habebis filium.

* 1 Reg. 4, 20.

18. Egrediente autem anima prae dolore, et imminente iam morte, vocavit nomen filii sui, Benoni, id est, filius doloris mei; pater vero appellavit eum Benjamin (id est, filius dextrae).

19. Mortua est ergo Rachel, et sepulta est in via, quae ducit Ephratam, haec est Bethlehem.

20. Erexitque Iacob titulum super sepulchrum eius*. Hic est titulus monumenti Rachel, usque in praesentem diem.

* c. 48, 7. 1 Reg. 10, 2.

21. Egressus inde, fixit tabernaculum trans Turrem gregis.

22. * Cumque habitaret in illa regione, abiit Ruben, et dormivit cum Bala concubina patris sui, quod illum minime latuit. Erant autem filii Iacob duodecim.

* c. 49, 4. Lev. 20, 11. 1 Paral. 6, 1.

23. Filii Liae: primogenitus Ruben, et Simeon, et Levi, et Iudas, et Issachar, et Zabulon.

24. Filii Rachel: Ioseph et Benjamin.

25. Filii Balae ancillae Rachelis: Dan et Nephtali.

26. Filii Zelphae ancillae Liae: Gad et Aser. Hi sunt filii Iacob, qui nati sunt ei in Mesopotamia Syriae.

27. Venit etiam ad Isaac patrem suum in Mambre, Civitatem Arbœ, haec est Hebron; in qua peregrinatus est Abraham et Isaac.

28. Et completi sunt dies Isaac centum octoginta annorum.

29. Consumtusque aetate mortuus est; et appositus est populo suo senex et plenus dierum; et sepelierunt eum Esau et Iacob filii sui.

CAP. XXXVI.

Genealogia filiorum Esau, eorumque habitatio.

1. Hae sunt autem generationes Esau, ipse est Edom*.

* c. 25, 30.

2. Esau accepit uxores de filiabus Chanaan; Ada filiam Elou Hethaei, et Oolibama filiam Anae* filiae Sebeon† Hethaei;

* c. 26, 34. † v. 24.

3. Basemath* quoque filiam Ismaël sororem Nabaioth.

* c. 28, 9.

4. * Peperit autem Ada Eliphaz; Basemath genuit Rahuel;

* 1 Paral. 1, 35.

5. Oolibama genuit Iehus et Iehon et Core. Hi filii Esau, qui nati sunt ei in terra Chanaan.

6. Tulit autem Esau uxores suas,

et filios, et filias, et omnem animam domus suae, et substantiam, et pecora, et cuncta, quae habere poterat in terra Chanaan; et abiit in alteram regionem, recessitque a fratre suo Iacob.

7. *Divites enim erant valde, et simul habitare non poterant; nec sustinebat eos terra peregrinationis eorum prae multitudine gregum

* c. 13, 6.

8. *Habitavitque Esau in monte Seir, ipse est Edom.

* Ios. 24, 4.

9. Hae autem sunt generationes * Esau patris Edom in monte Seir;

* 1 Paral. 1, 34—37.

10. et haec nomina filiorum eius*; Eliphaz filius Ada uxoris Esau: Rahuel quoque filius Basemath uxoris eius.

* 1 Paral. 1, 34.

11. Fueruntque Eliphaz filii: Theman, Omar, Sepho, et Gatham, et Cenez.

12. Erat autem Thamna, concubina Eliphaz filii Esau, quae peperit ei Amalech. Hi sunt filii Ada uxoris Esau.

13. Filii autem Rahuel: Nahath et Zara, Samma et Meza. Hi filii Basemath uxoris Esau.

14. Isti quoque erant filii Oolibama filiae Anae filiae Sebeon, uxoris Esau, quos genuit ei Iehus et Ihelon et Core.

15. Hi duces filiorum Esau: Filii Eliphaz primogeniti Esau: dux Theman, dux Omar, dux Sepho, dux Cenez,

16. dux Core, dux Gatham, dux Amalech. Hi filii Eliphaz in terra Edom, et hi filii Ada.

17. Hi quoque filii Rahuel filii Esau: dux Nahath, dux Zara, dux Samma, dux Meza. Hi autem duces Rahuel in terra Edom; isti filii Basemath uxoris Esau.

18. Hi autem filii Oolibama uxoris Esau: dux Iehus, dux Ihelon,

dux Core. Hi duces Oolibama filiae Anae uxoris Esau.

19. Isti sunt filii Esau, et hi duces eorum; ipse est Edom.

20. *Isti sunt filii Seir Horraei†, habitatores terrae: Lotan, et Sobal, et Sebeon, et Ana,

* 1 Paral. 1, 38. † Deut. 2, 12.

1 Paral. 1, 38—42.

21. et Dison, et Eser, et Disan. Hi duces Horraei, filii Seir in terra Edom.

22. Facti sunt autem filii Lotan: Hori et Heman. Erat autem soror Lotan, Thamna.

23. Et isti filii Sobal: Alvan et Manahat et Ebal, et Sepho et Onam.

24. Et hi filii Sebeon: Aia et Ana. Iste est Ana, qui invenit aquas calidas in solitudine, cum pasceret asinos Sebeon patris sui;

25. habuitque filium Dison, et filiam Oolibama.

26. Et isti filii Dison: Hamdan, et Esebau, et Iethran, et Charan.

27. Hi quoque filii Eser: Balaan, et Zavan, et Acan.

28. Habuit autem filios Disan: Hus, et Aram.

29. Hi duces Horraeorum: dux Lotan, dux Sobal, dux Sebeon, dux Ana,

30. dux Dison, dux Eser, aux Disan. Isti duces Horraeorum, qui imperaverunt in terra Seir.

31. Reges autem, qui regnaverunt in terra Edom, antequam haberent regem filii Israël, fuerunt hi:

32. Bela filius Beor, nomenque urbis eius Denaba.

33. Mortuus est autem Bela, et regnavit pro eo Iobab filius Zarae de Bosra.

34. Cumque mortuus esset Iobab, regnavit pro eo Husam de terra Themanorum.

35. Hoc quoque mortuo, regnavit pro eo Adad filius Badad, qui percussit Madian in regione Moab; et nomen urbis eius Avith.

36. Cumque mortuus esset Adad, regnavit pro eo Semla de Masreca.

וְשָׂרִי וְאֶת־בְּנָיו וְאֶת־בְּנוֹתָיו וְאֶת־כָּל־נַפְשֹׁתַי בֵּיתִי וְאֶת־מִקְנֵהִי וְאֶת־
 כָּל־בְּהֵמָתִי וְאֶת־כָּל־קִנְיָנִי אֲשֶׁר רָכַשׁ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּלֶךְ אֶל־אֶרֶץ
 מִצְרַיִם וַיִּשְׁקַב אֹתָיו: כִּי־הָיָה רַב־מַעֲשֵׂהוּ וַיַּחֲזֶק וְלֹא וַיִּכְלֶה אֶרֶץ 7
 מִצְרַיִם לְשֵׂאת אֹתָם מִמִּצְרַיִם מִקְנֵיהֶם: וַיָּשָׁב עִשָׂו בְּהַר שֵׁשׁ עָשָׂו 8
 הוּא אֲדָמָה: וְאֵלֶּה תֵּלֵדֹת עִשָׂו אָבִי אֲדָמָה בְּהַר שֵׁשִׁיר: אֵלֶּה שְׂמֹת 9
 בְּנֵי־עִשָׂו אֲלִיפֹז בֶּן־עֲדָה אִשְׁתׁ עִשָׂו: וְתַמְנִי חֹתָנָה פִּילֶגֶשׁ 11
 לְאֲלִיפֹז בֶּן־עִשָׂו וְתֵלֵד לְאֲלִיפֹז אֶת־עַמְלֶק אֵלֶּה בְּנֵי עֲדָה אִשְׁתׁ עִשָׂו: 12
 וְאֵלֶּה בְּנֵי רֵעִיאל נָחַת וְזֶרַח שִׁמְחָה וּמִיחָה אֵלֶּה חָיו בְּנֵי בְשִׁמָּה אִשְׁתׁ 13
 עִשָׂו: וְאֵלֶּה חָיו בְּנֵי אַחֲלִיבָמָה בֶּן־זִנְהָ בַת־צִבְיוֹן אִשְׁתׁ עִשָׂו וְתֵלֵד 14
 לְעִשָׂו אֶת־יִשְׁתִּי וְאֶת־יִצְחָק וְאֶת־קָרַח: אֵלֶּה אֲבוֹתֵי בְנֵי־עִשָׂו בְּנֵי 15
 אֲלִיפֹז בְּכֹר עִשָׂו אֵלֶּה חֹמֶן אֵלֶּה אוֹמֶר אֵלֶּה צֶפֶן אֵלֶּה קֶנֶז: אֵלֶּה 16
 קָרַח אֵלֶּה זִמְחָה אֵלֶּה עַמְלֶק אֵלֶּה אֲבוֹתֵי אֲלִיפֹז בְּאֶרֶץ אֲדָמָה אֵלֶּה 17
 בְּנֵי עֲדָה: וְאֵלֶּה בְּנֵי רֵעִיאל בֶּן־עִשָׂו אֵלֶּה נָחַת אֵלֶּה זֶרַח אֵלֶּה 18
 שִׁמְחָה אֵלֶּה מִיחָה אֵלֶּה אֲבוֹתֵי רֵעִיאל בְּאֶרֶץ אֲדָמָה אֵלֶּה בְּנֵי בְשִׁמָּה 19
 אִשְׁתׁ עִשָׂו: וְאֵלֶּה בְּנֵי אַחֲלִיבָמָה אִשְׁתׁ עִשָׂו אֵלֶּה יִצְחָק יִשְׁתִּי וְעִלָּם 20
 אֵלֶּה קָרַח אֵלֶּה אֲבוֹתֵי אַחֲלִיבָמָה בַת־זִנְהָ אִשְׁתׁ עִשָׂו: אֵלֶּה בְּנֵי־ 21
 עִשָׂו וְאֵלֶּה אֲלִיפֵיהֶם הוּא אֲדָמָה: ס אֵלֶּה בְּנֵי־שֵׁשִׁיר הַחֹרִי כ
 וְשֵׁשִׁיר הָאֶרֶץ לִיטָן וְשִׁיבֹל וְצִבְיוֹן וְעִמְזֵי: וְדִישֹׁן וְאַצֵּר וְדִישֹׁן אֵלֶּה 22
 אֲבוֹתֵי הַחֹרִי בְּנֵי שֵׁשִׁיר בְּאֶרֶץ אֲדָמָה: וַיַּחֲזֶק בְּנֵי־לִטָן הָרִי וְהַרְמָם 23
 וְאַחֲזָה לִיטָן תַּמְנִי: וְאֵלֶּה בְּנֵי שִׁיבֹל עֵלְוֹן וְקִנְחָה וְעִיבֹל שִׁפּוֹ וְאוּנָם: 24
 וְאֵלֶּה בְּנֵי־צִבְיוֹן וְאַחָה וְעִנָּה הוּא עִנָּה אֲשֶׁר מָצָא אֶת־חַיִּים בַּמִּדְבָּר 25
 בְּרַעְיוֹ אֶת־הַחֲמִיטִים לְצִבְיוֹן אָבִיו: וְאֵלֶּה בְּנֵי־עִנָּה הֵשֶׁן וְאַחֲלִיבָמָה 26
 בַת־עִנָּה: וְאֵלֶּה בְּנֵי דִישֹׁן הַמֶּקֶן וְאַשְׁשֶׁן וְיִתְחָן וְכָהֵן: אֵלֶּה בְּנֵי־אַצֵּר 27
 בְּלָחֵן וְעִמְזֵי וְעִמְזֵי: אֵלֶּה בְּנֵי־דִישֹׁן עֵוֶץ וְאַחָה: אֵלֶּה אֲבוֹתֵי הַחֹרִי 28
 אֵלֶּה לִזְכֹּן אֵלֶּה שִׁיבֹל אֵלֶּה צִבְיוֹן אֵלֶּה עִנָּה: אֵלֶּה הֵשֶׁן אֵלֶּה ל 29
 אֲצֵר אֵלֶּה דִישֹׁן אֵלֶּה אֲבוֹתֵי הַחֹרִי לְאַפְּיָהֶם בְּאֶרֶץ שֵׁשִׁיר: פ
 וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֲדָמָה לְפָנֵי מְלַךְ־מֶלֶךְ לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל: 31
 וּמֶלֶךְ בְּאֲדָמָה בֶּלַע בֶּן־בְּשֹׁר וְשֵׁם שִׁירֹ הַנִּהְבָּה: וְנִמְתָּ בֶּלַע וּמֶלֶךְ 32
 הַחֲלָיו יוֹבָב בֶּן־זֶרַח מִצְרָחָה: וְנִמְתָּ יוֹבָב וּמֶלֶךְ הַחֲלָיו חֲשִׁים מֵאֶרֶץ 33
 הַחֲמִיטִי: וְנִמְתָּ חֲשִׁים וְחֲלָיו הַחֲדָר בֶּן־פֹּדֵד הַמִּפְּהָ אֶת־מִרְיָן 34
 בְּשָׂדֶה מִיָּאָב וְשֵׁם שִׁירֹ הַחֲדָר: וְנִמְתָּ חֲלָיו וּמֶלֶךְ הַחֲלָיו שִׁמְחָה 35
 בְּשָׂדֶה מִיָּאָב וְשֵׁם שִׁירֹ הַחֲדָר: וְנִמְתָּ חֲלָיו וּמֶלֶךְ הַחֲלָיו שִׁמְחָה 36

37 מִיִּשְׂרָאֵל׃ וַיָּמָת שִׁמְלֹה וַיִּמְלֹךְ בְּחֶתְיוֹ שָׂאוֹל מִרְחוֹבוֹת הַנֶּחֱרִי׃ וַיָּמָת
38 שָׂאוֹל וַיִּמְלֹךְ בְּחֶתְיוֹ בְּכָל חֹנָן בֶּן־עֶכְבָּר׃ וַיָּמָת בְּכָל חֹנָן בֶּן־עֶכְבָּר
39 וַיִּמְלֹךְ בְּחֶתְיוֹ הָדָר וְשֵׁם עֵירוֹ פֶּעַז וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֻסְבַּאֵל בַּת־מִטְרֵד
מ בַּת מִרְיָה׃ וְאֵלֶּה שְׁמוֹת אֲלֹפֵי עֵשָׂו לְמִשְׁפְּחֹתָם לְמִקְמָתָם בְּשִׁמְתָּם
41 אֲלֹהֵם חֲמִנֶעַ אֲלֹהֵם עֲלִוָּה אֲלֹהֵם יַחֲזִי׃ אֲלֹהֵם אֶהְרִיבְמָה אֲלֹהֵם אֵלֶּה
42 אֲלֹהֵם פִּירֶן׃ אֲלֹהֵם קִנֹּז אֲלֹהֵם הִירְזֵן אֲלֹהֵם מִבְּצָר׃ אֲלֹהֵם מַגְדִּירָאֵל אֲלֹהֵם
43 עֵירָם אֵלֶּהוּ אֲלֹפֵי אָדָם לְמִשְׁבְּחָם בְּאַרְצָן אֲחֻזָּתָם הִוא עֵשָׂו אֲבִי
אָדָם׃

CAP. XXXVII. לו

לו

פ פ פ ט 9

2 א וַיָּשָׁב יַעֲקֹב בְּאַרְצָן מִגִּירֵי אֲבִיו בְּאַרְצָן כְּנָעַן׃ אֵלֶּהוּ הַלְלוֹת יַעֲקֹב
יוֹסֵף בֶּן־שִׁבְע־עָשָׂר שָׁנָה הָיָה רָעָה אֶת־אָחִיו בְּצֹאן וְהִוא נָעַר
אֶת־בְּנֵי בְלָחָה וְאֶת־בְּנֵי זִלְפָּה נָשִׂי אֲבִיו וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת־הַבָּהֶם רָעָה
3 אֶל־אֲבִיהֶם׃ וַיִּשְׂרָאֵל אָחָב אֶת־יוֹסֵף מִכָּל־בָּנָיו כִּי־בֶן־זִקְנִים הִוא
4 לוֹ וַעֲשֹׂה לוֹ כְּתוּנַת פָּסִים׃ וַיִּרְאוּ אָחִיו כִּי־אֵלֶּהוּ אָחָב אֲבִיהֶם מִכָּל־
ה אָחָיו וַיִּשְׁנְאוּ אוֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דַּבְּרוֹ לְשָׁלֹם׃ וַיַּחֲלֹם יוֹסֵף חֲלוֹם וַיַּגִּד
6 לְאָחָיו וַיּוֹסְפוּ עוֹד שְׁנֹא אוֹתוֹ׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שְׁמַעוּ־נָא הַחֲלוֹם הַזֶּה
7 אֲשֶׁר חֲלַמְתִּי׃ וְהִנֵּה אֲנִיחֵנו מֵאֲלֹמִים אֲלֹמִים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה
קָמָה אֲלֵמָתִי וְגַם־נִצָּבָה וְחָפָה הַסְּבִינָה אֲלֵמָתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוּוּן
8 לְאֲלֵמָתִי׃ וַיֹּאמְרוּ לוֹ אָחָיו הַמֶּלֶךְ הַמֶּלֶךְ עָלֵינוּ אִם־מִשׁוֹל הַמִּשְׁוֹל
9 בָּנֵנוּ וַיּוֹסְפוּ עוֹד שְׁנֹא אוֹתוֹ עַל־חֲלַמְתּוֹ וְעַל־דִּבְרָיו׃ וַיַּחֲלֹם עוֹד
חֲלוֹם אֲחֵר וַיִּסְפֹּר אוֹתוֹ לְאָחָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה חֲלַמְתִּי חֲלוֹם עוֹד וְהִנֵּה
י הַשָּׁמַשׁ וְהַיָּרֵחַ וְעֶשֶׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי׃ וַיִּסְפֹּר אֶל־אֲבִיו
וְאֶל־אָחָיו וַיַּגְעֲרֻבוּ אֲבִיו וַיֹּאמֶר לוֹ מֶה הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חֲלַמְתָּ
11 הֲבֹא נִבְּזָא אֲנִי וְאִמִּי וְאֶחָיָה לְהִשְׁתַּחֲוֹת לָהּ אֶרְצָה׃ וַיִּקְנְאוּ־בוֹ
12 אָחָיו וְאֲבִיו שָׁמַר אֶת־דִּבְרֵי׃ וַיִּלְכוּ אָחָיו לְרֵעוֹת אֶת־צֹאן אֲבִיהֶם
13 בְּשִׂכָּם׃ וַיֹּאמֶר וַיִּשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף הֲלוֹא אֲחִיךָ רָעִים בְּשִׂכָּם לָבָה
14 וְאֲשַׁלְּחֶנּוּ אֲלֵיהֶם וַיֹּאמֶר לוֹ הַנָּגִי׃ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ־נָא רֵאֵה אֶת־שְׁלֹמֹם
אֲחִיךָ וְאֶת־שְׁלֹמֹם הַצֹּאן וְהַשְׁבֵּנִי דָּבָר וַיִּשְׁלַחֵהוּ מֵעֵמֶק חֲבֹלוֹן וַיָּבֵא
טו שְׁכֶמָה׃ וַיִּמְצְאֵהוּ אִישׁ וְהִנֵּה חֲזָה בַשָּׂדֶה וַיִּשְׁאַלְתּוּ הָאִישׁ לֵאמֹר
16 מִהֶבְבֶּקֶשׁ׃ וַיֹּאמֶר אֶת־דָּאִי אֲנִכִּי מִבְּקֵשׁ הַגִּידֶה־נָּא לִי אִיפֹה הֵם
17 רָעִים׃ וַיֹּאמֶר הָאִישׁ נָסַעְנוּ מִזֶּה כִּי שָׁמַעְתִּי אֲמָרִים גִּלְבָּה וְהִתְנַחַח
18 וַגִּלְכָּה יוֹסֵף אֶתֶּר אָחָיו וַיִּמְצְאֵם בְּדֹחָן׃ וַיִּרְאוּ אוֹתוֹ מִרְחוֹק וַיִּבְטְחוּ

37. Hoc quoque mortuo, regnavit pro eo Saul de fluvio Rohoboth.

38. Cumque et hic obiisset, successit in regnum Balanan filius Achobor.

39. Isto quoque mortuo, regnavit pro eo Adar, nomenque urbis eius Phau; et appellabatur uxor eius Meetabel, filia Matred filiae Mezaab.

40. Haec ergo nomina ducum Esau in cognationibus, et locis, et vocabulis suis: dux Thamua, dux Alva, dux Ietheth,

41. dux Oolibama, dux Ela, dux Phinon,

42. dux Cenez, dux Theman, dux Mabsar,

43. dux Magdiel, dux Hiram. Hi duces Edom habitantes in terra imperii sui, ipse est Esau pater Idumaeorum.

CAP. XXXVII.

Joseph fratres accensat, somnia duo narrat; a fratribus venditur.

1. Habitavit autem Iacob in terra Chanaan, in qua pater suus peregrinatus est*.

* Hebr. 11, 13.

2. Et haec sunt generationes eius: Joseph cum sedecim esset annorum, pascibat gregem cum fratribus suis adhuc puer; et erat cum filiis Balae et Zelphae uxorum patris sui; accusavitque fratres suos apud patrem crimine pessimo.

* c. 35, 25. sqq.

3. Israël autem diligebat Joseph super omnes filios suos, eo quod in senectute genuisset eum; fecitque ei tunicam polymitam*.

* 2 Reg. 13, 18.

4. Videntes autem fratres eius, quod a patre plus cunctis filiis amaretur, oderant eum, nec poterant ei quidquam pacifice loqui.

5. Accidit quoque, ut visum somnium referret fratribus suis; quae causa maioris odii seminarium fuit.

6. Dixitque ad eos: Audite somnium meum, quod vidi:

7. Putabam nos ligare manipulos in agro; et quasi consurgere manipulum meum, et stare, vestrosque manipulos circumstantes adorare manipulum meum.

8. Responderunt fratres eius: Numquid rex* noster eris? aut subiciemur ditioni tuae? Haec ergo causa somniorum atque sermonum, invidiae et odii fomitem ministravit.

* c. 44, 14. 50, 18.

9. Aliud quoque vidit somnium, quod narrans fratribus, ait: Vidi per somnium, quasi solem, et lunam, et stellas undecim, adorare me.

10. Quod cum patri suo, et fratribus retulisset, increpavit eum pater suus, et dixit: Quid sibi vult hoc somnium, quod vidisti? num ego et mater tua, et fratres tui adorabimus te super terram?

11. Invidebant ei igitur fratres sui; pater vero rem tacitus considerabat.

12. Cumque fratres illius in paucis gregibus patris morarentur in Sichem,

13. dixit ad eum Israël: Fratres tui pascunt oves in Sichimis; veni, mittam te ad eos. Quo respondente:

14. Praesto sum! ait ei: Vade, et vide, si cuncta prospera sint erga fratres tuos, et pecora; et renuncia mihi, quid agatur. Missus de Valle Hebron, venit in Sichem;

15. invenitque eum vir errantem in agro; et interrogavit, quid quaereret?

16. At ille respondit: Fratres meos quaero, indica mihi, ubi pascant greges.

17. Dixitque ei vir: Recesserunt de loco isto; audiavi autem eos dicentes: Eamus in Dothain. Perrexit ergo Joseph post fratres suos et invenit eos in Dothain.

18. Qui cum vidissent eum pro-

cul, antequam accederet ad eos, cogitaverunt illum occidere;

19. et mutuo loquebantur: Ecce somniator venit!

20. venite, occidamus eum, et mittamus in cisternam veterem; dicemusque: Fera pessima devoravit eum; et tunc apparebit, quid illi prosint somnia sua.

21. *Audiens autem hoc Ruben, timebatur liberare eum de manibus eorum, et dicebat:

* c. 42, 22.

22. Non interficiatis animam eius, nec effundatis sanguinem; sed proicite eum in cisternam hanc, quae est in solitudine, manusque vestras servate innoxias. Hoc autem dicebat, volens eripere eum de manibus eorum, et reddere patri suo.

23. Confestim igitur, ut pervenit ad fratres suos, nudaverunt eum tunica talari, et polymita;

24. miseruntque eum* in cisternam veterem, quae non habebat aquam.

* c. 42, 21.

25. Et sedentes, ut comederent panem, viderunt Ismaëlitas viatores venire de Galaad, et camelos eorum, portantes aromata, et resinam, et staeten in Aegyptum.

26. Dixit ergo Iudas fratribus suis: Quid nobis prodest, si occiderimus fratrem nostrum, et celaverimus sanguinem ipsius?

27. Melius est, ut venundetur Ismaëlitis, et manus nostrae non polluantur; frater enim, et caro nostra est. Acquieverunt fratres sermonibus illius.

28. *Et praetereuntibus Madianitis negotiatoribus, extrahentes eum de cisterna, vendiderunt† eum Ismaëlitis, viginti argenteis; qui duxerunt eum in Aegyptum.

* c. 10, 13. Exod. 21, 16.

29. Reversusque Ruben ad cisternam, non invenit puerum;

30. et scissis vestibis pergens ad fratres suos, ait: Puer non comparet, et ego quo ibo?

31. Tulerunt autem tunicam eius, et in sanguine hoedi, quem occiderant, tinxerunt;

32. mittentes, qui ferrent ad patrem, et dicerent: Hanc invenimus; vide utrum tunica filii tui sit, an non.

33. Quam cum agnovisset pater, ait: Tunica filii mei est, fera pessima comedit eum, bestia devoravit Ioseph.

34. Scissisque vestibis, indutus est cilicio, lugens filium suum multo tempore.

35. Congregatis autem cunctis liberis eius, ut lenirent dolorem patris, noluit consolationem accipere, sed ait: Descendam ad filium meum lugens in infernum. Et illo perseverante in fletu,

36. Madianitae vendiderunt Ioseph in Aegypto Putiphari eunucho Pharaonis, magistro militum.

CAP. XXXVIII.

Genealogia Iudae protexitur.

1. Eodem tempore descendens Iudas a fratribus suis, divertit ad virum Odollamitem, nomine Hiram.

2. *Viditque ibi filiam hominis Chananaei, vocabulo Sue; et accepta uxore, ingressus est ad eam.

* 1 Paral. 2, 3.

3. Quae concepit, et peperit filium, et vocavit nomen eius Her.

4. Rursumque concepto foetu, natum filium vocavit Onan.

* Num. 26, 19.

5. Tertium quoque peperit, quem appellavit Sela; quo nato, parere ultra cessavit.

6. Dedit autem Iudas uxorem primogenito suo Her, nomine Thamar.

7. *Fuit quoque Her primogenitus Iudae, nequam in conspectu Domini; et ab eo occisus est.

* Num. 26, 19.

8. Dixit ergo Iudas ad Onan* filium suum: Ingredere ad uxorem fratris tui, et sociare illi, ut suscites semen fratri tuo.

* Deut. 25, 5.—

9. Ille sciens non sibi nasci filios, introiens ad uxorem fratris sui, se-

- וקרבו אליהם ויחנפלו אתו להמיתו: ויאמרו איש אל-אחיו הנה
 19 בעל החלמות הנה בא: ועתה לבו ונהרגהו ונשלכנו באתר כ
 הברות ואמרנו תהי רעה אכלתהו ונרצ'ה מה-יהו חלמתיו: וישמע
 21 ראובן ויצלחו מידם ויאמר לא נפנו נפש: ויאמר אליהם ראובן אל-
 22 השפוך-דם השליכו אתו אל-הבור הזה אשר במדבר ויד אל-השלחו-
 23 בו למען תציל אתו מידם להשיבו אל-אביו: ויהי כאשר-בא יוסף
 אל-אחיו ויפשטו את-יוסף את-פתתו את-פתנת הפסים אשר
 24 עליו: ויקחוהו וישלכוהו אתו הברה והבור רק אין בו מים: וישב
 כה לאכל-לחם וישאו עיניהם ויראו והנה ארתת ושמעאלים באה
 ממלעד וגמליהם נשאים נכאת וצרי ולט הולכים להוריד מצרימה:
 ויאמר והנה אל-אחיו מה-פצע פו נהרג את-אחינו וכסנו את-
 26 דמו: לכו ונמכרנו לישמעאלים וידלו אל-תהרבו פו-אחינו
 27 בשרנו הוא וישמשו אחיו: ויעברו אנשים מדלנים סחרים וימשכו
 28 ויעלו את-יוסף מן-הבור וימכרו את-יוסף לישמעאלים בעשרים
 פסם ויביאו את-יוסף מצרימה: וישב ראובן אל-הבור והנה
 29 אינוסם בבור ויקרע את-בגדיו: וישב אל-אחיו ויאמר הילד ל
 איננו ואני אנה אני-בא: ויקחו את-פתנת יוסף וישחטו שער
 31 עזים ויטבילו את-הפתנת בהם: וישלחו את-פתנת הפסים ויביאו
 32 אל-אביהם ויאמרו זאת מצאנו הכר-נא הפתנת בנך הוא אם-לא:
 ויכירה ויאמר פתנת בןי תהי רעה אכלתהו טרף טרף יוסף:
 33 ויקרע געקל שומליו וישם שק במתניו ויתאבל על-בני ימים
 34 רבים: ויקמו כל-בניו וכל-בנותיו לנחמו וימאן להתנחם ויאמר פו-
 לה ארר אל-בני אבל נאלה ויבך אתו אביו: והמדלנים מכרו אתו
 36 אל-מצרים לפי-טיפל סרים פרעה שר הטבחים: פ

לח

CAP. XXXVIII. לח

- ויהי בעת ההוא ויגר והנה מאת אחיו ויט ער-איש עדלמי א
 ושמל חרדה: וירא-שם והנה פת-איש פנעני ושמו שוע ויקחה
 2 ויבא אליה: ותחר ותלד בן ויקרא את-שמו ער: ותחר עוד ותלד
 3 בן ותקרא את-שמו אנן: ותסם עוד ותלד בן ותקרא את-שמו שלה
 4 והנה בכזוב בלדתה אתו: ויבך והנה אשה לער בכורו ושמה
 5 קמר: ויהי ער בכור והנה רע בעיני רעהו וימתהו והנה:
 6 ויאמר והנה לאין בא אל-אשת אחיה ויבם אתה והקם זרע
 7 לאחיה: ויבד אינן פו לא לו והנה הנה אס-בא אל-אשת
 8

1 אחיו ושתת ארצה לכלתי נתן-גרע לאחיו: ויגרע בעיניו יהודה אשר
 2 עשה וקמת גט-אחיו: ויאמר יהודה לתמר כלתו טכר אלמנה בית
 3 אחיך עד-יגדל שלח בנך כי אמר פן-קמות גס-הוא פאתיו ותלך
 4 תמר ותשב בית אביה: ויגדל תמרים ותקמת בת-שבע אשת-יהודה
 5 וינחם יהודה ויעל על-גגו צאנו הוא וחיתה רעהו העדלמי תמנתה:
 6 ויגר לתמר לאמר הנה חמיר עליה תמנתה לנו צאנו: ותסר בגדי
 7 אלמנותה מעליה ותבס בצדק ותתעלה ותשב בבית עינים אשר
 8 על-פיה תמנתה כי ראתה פרי-גדל שלח והוא לא-תמנה לו לאשה:
 9 ויראה יהודה ויתשבב לזונה כי כסתה פניה: ויש אליה אל-
 10 חתנה ולאמר חבה-נא אבוא אלך כי לא רדע כי כלתו הוא ותאמר
 11 מה-תתן-לי כי תבוא אלי: ויאמר אנכי אשבת גדי-עצים מן-חצאן
 12 ותאמר אם-תתן גרבון עד-שלחה: ויאמר מה הערבון אשר אתך
 13 לך ותאמר חתמי ופחילך ומטה אשר בידך ויתן-לה ויקבא אליה
 14 ותהר לו: ותקם ותלך ותסר ציצפה מעליה ותלבש בגדי אלמנותה:
 15 וישלח יהודה את-גדי העצים בגד רעהו העדלמי לקחת הערבון
 16 מיד האשה ולא מצאה: וישלל את-אנשי מקדל לאמר אינה הקדשה
 17 היא בעינים על-חתנה ונאמרו לא-היתה בזה קדשה: וישב אל-
 18 יהודה ויאמר לא מצאתיה וגם אנשי המקום אמרו לא-היתה בזה
 19 קדשה: ויאמר יהודה תפתלה פן נהיה לבז הזה שלחתי הגדי
 20 חתה ואמה לא מצאתה: ויתרו פמשלש חדשים ויגר ליהודה לאמר
 21 זנחתי חמר פלך וגם חתה חרה לזוננים ונאמר יהודה הוציאיה
 22 כה ותשקה: הוא מוצאת והיא שלחה אלהימיה לאמר לאיש אשר-
 23 אפה לו אנכי חרה ותאמר חרה-נא למי החתמת ותפתילים והמטה
 24 האלה: ויגר יהודה ויאמר צדקה ממני פרי-על-כן לא-נחתיה לשלח
 25 בני ולא-דסה עוד לדעתה: ויהי בצת לדתה וחנה תאזנים בביתה:
 26 ויהי בלדתה ויתן-גד ותקח תמולדת ותקשר על-גדו שני לאמר זה
 27 נצא ראשונה: ויתרו פמשיב ידו והנה נצא אחיו ותאמר מה-פרצת
 28 ל עליך פריץ ויקרא שמו פריץ: ואחל נצא אחיו אשר על-גדו השני
 29 ויקרא שמו זרח:

ס

CAP. XXXIX. לט

לט

א ויוסף הוציא מצרומה ויקנהו פטיפר סרים פרעה שר הטבחים
 2 איש מצרי מיד הישפמאלים אשר הורדהו שמה: ויהי יהודה את
 3 חוסה ויהי איש מצרי ויהי בבית אלני המצרי: וקרא ארלני

men fundebat in terram, ne liberi fratris nomine nascerentur.

10. Et idcirco percussit eum Dominus, quod rem detestabilem faceret.

11. Quamobrem dixit Iudas Thamar nurui suae: Esto vidua in domo patris tui, donec crescat Sela filius meus*; timebat enim, ne et ipse moreretur, sicut fratres eius. Quae abiit, et habitavit in domo patris sui.

* Tob. 7, 10.

12. Evolutis autem multis diebus, mortua est filia Sue uxor Iudae; qui post luctum consolatione suscepta, ascendebat ad tonsores ovium suarum, ipse et Hiras opilio gregis Odollamites, in Thamnas.

13. Nunciatumque est Thamar, quod socer illius ascenderet in Thamnas ad tendendas oves.

14. Quae, depositis viduitatis vestibus, assumpsit theristrum; et mutato habitu, sedit in bivio itineris, quod ducit Thamnam; eo quod crevisset Sela, et non eum accepisset maritum.

15. Quam cum vidisset Iudas, suspicatus est esse meretricem; opernerat enim vultum suum, ne agnosceretur.

16. Ingrediensque ad eam, ait: Dimitte me, ut coeam tecum; nesciebat enim, quod nurus sua esset. Qua respondente: Quid dabis mihi, ut fruaris concubitu meo?

* Lev. 18, 15. 20, 12.

17. Dixit: Mittam tibi hoedum de gregibus. Rursumque illa dicente: Patiatur, quod vis, si dederis mihi arrhabonem, donec mittas, quod polliceris.

18. Ait Iudas: Quid tibi vis pro arrhabone dari? Respondit: Annulum tuum, et armillam, et baculum, quem manu tenes. Ad unum igitur coitum mulier concepit.

19. Et surgens abiit; depositoque habitu, quem sumpserat, induta est viduitatis vestibus.

20. Misit autem Iudas hoedum per pastorem suum Odollamitem, ut reciperet pignus, quod dederat mulieri; qui cum non invenisset eam,

21. interrogavit homines loci illius: Ubi est mulier, quae sedebat

in bivio? Respondentibus cunctis: Non fuit in loco isto meretrix.

22. Reversus est ad Iudam, et dixit ei: Non inveni eam; sed et homines loci illius dixerunt mihi, nunquam sedisse ibi scortum.

23. Ait Iudas: Habeat sibi, certe mendacii arguere nos non potest; ego misi hoedum, quem promiseram; et tu non invenisti eam.

24. Ecce! autem post tres menses nunciaverunt Iudae, dicentes: Fornicata est Thamar nurus tua, et videtur uterus illius intumescere. Dixitque Iudas: Producite eam, ut comburatur.

Levit. 21, 9.

25. Quae cum duceretur ad poenam, misit ad socerem suum, dicens: De viro, cuius haec sunt, concepí; cognosce, cuius sit annulus, et armilla, et baculus.

26. Qui, agnitis muneribus, ait: Iustior me est, quia non tradidi eam Sela filio meo. Attamen ultra non cognovit eam.

27. * Instante autem partu, apparuerunt gemini in utero; atque in ipsa effusione infantium, unus protulit manum, in qua obstetrix ligavit coccinum, dicens:

* Matth. 1, 3.

28. Iste egredietur prior.

29. Illo vero retrahente manum, egressus est alter; dixitque mulier: Quare divisa est propter te maccaria? et ob hanc causam vocavit nomen eius Phares.

30. * Postea egressus est frater eius, in cuius manu erat coccinum; quem appellavit Zara.

* 1 Paral. 2, 4.

CAP. XXXIX.

Cum Iosepho Deus est in domo Putipharis. Ioseph tentatam castitatem fortiter servat; innocens in carcerem mittitur.

1. Igitur Ioseph ductus est in Aegyptum*, emitque eum Putiphar eunuchus Pharaonis, princeps exercitus, vir Aegyptius, de manu Ismaelitarum, a quibus perductus erat.

* c. 37, 28. 35.

2. Fuitque Dominus cum eo, et erat vir in cunctis prospere agens; habitavitque in domo domini sui,

3. qui optime noverat Dominum

esse cum eo, et omnia, quae gereret, ab eo dirigi in manu illius.

4. Invenitque Ioseph gratiam coram domino suo, et ministrabat ei, a quo praepositus omnibus gubernabat creditam sibi domum, et universa, quae ei tradita fuerant.

5. Benedixitque Dominus domui Aegyptii propter Ioseph, et multiplicavit tam in aedibus quam in agris cunctam eius substantiam;

6. nec quidquam aliud noverat, nisi panem*, quo vescebatür. Erat autem Ioseph pulchra facie, et decorus aspectu.

* c. 43, 32.

7. Post multos itaque dies iniecit domina sua oculos suos in Ioseph, et ait: Dormi mecum!

8. Qui nequaquam acquiescens operi nefario, dixit ad eam: Ecce! dominus meus, omnibus mihi traditis, ignorat, quid habeat in domo sua;

9. nec quidquam est, quod non in mea sit potestate, vel non tradiderit mihi, praeter te, quae uxor eius es; quo modo ergo possum hoc malum facere, et peccare in Deum meum?

10. Huiusmodi verbis per singulos dies et mulier molesta erat adolescenti, et ille recusabat stuprum.

11. Accidit autem quadam die, ut intraret Ioseph domum, et operis quidpiam absque arbitris faceret.

12. Et illa apprehensa lacinia vestimenti eius, diceret: Dormi mecum! Qui relicto in manu eius pallio fugit, et egressus est foras.

13. Cumque vidisset mulier vestem in manibus suis, et se esse contemptam,

14. vocavit ad se homines domus suae, et ait ad eos: En! introduxit virum Hebraeum, ut illuderet nobis;

ingressus est ad me, ut coiret mecum; cumque ego succlamassem,

15. et audisset vocem meam, reliquit pallium, quod tenebam, et fugit foras.

16. In argumentum ergo fidei retentum pallium ostendit marito revertenti domum,

17. et ait: Ingressus est ad me servus Hebraeus, quem adduxisti, ut illuderet mihi;

18. cumque audisset me clamare, reliquit pallium, quod tenebam, et fugit foras.

19. His auditis dominus, et nimum credulus verbis coniugis, iratus est valde;

20. * tradiditque Ioseph in carcerem, ubi vincti regis custodiebantur, et erat ibi clausus.

* Ps. 104, 18.

21. Fuit autem Dominus cum Ioseph, et misertus illius dedit ei gratiam in conspectu principis carceris.

22. Qui tradidit in manu illius universos vinctos, qui in custodia tenebantur; et quidquid fiebat, sub ipso erat.

23. Nec noverat aliquid, cunctis ei creditis; Dominus enim erat cum illo, et omnia opera eius dirigebat.

CAP. XL.

Eunuchorum duorum somnia interpretatur Ioseph.

1. His ita gestis, accidit, ut peccarent duo eunuchi, pincerna regis Aegypti, et pistor, domino suo.

2. Iratusque contra eos Pharao (nam alter pincernis praecerat, alter pistoribus),

בִּי יְהוָה אֲתוֹ וְכָל אֲשֶׁר-הוּא עֲשָׂה יְהוָה מִצְלִיחַ בְּיָדוֹ: וַיִּמָּצֵא יוֹסֵף
 חֵן בְּעֵינֵי וַיִּשְׁרֹת אֵתוֹ וַיַּפְקִדְהוּ עַל-בֵּיתוֹ וְכָל-יֹשְׁלֹו נָתַן בְּיָדוֹ: וַיְהִי
 חֵן הַפְּקִיד אֲתוֹ בְּבֵיתוֹ וְעַל כָּל-אֲשֶׁר יִשְׁלֹו וַיִּבְרָךְ יְהוָה אֶת-בָּתוֹת
 הַמִּצְרִי בְּגִלְל יוֹסֵף וַיְהִי בִרְכַּת יְהוָה בְּכָל-אֲשֶׁר יִשְׁלֹו בְּבֹת
 יִשְׂרָאֵל: וַיַּעֲזֹב כָּל-אֲשֶׁר-לֹו בְּיַד יוֹסֵף וְלֹא-דָדַע אֲתוֹ מֵאוֹמֶה כִּי
 אִם-הִפְתָּם אֲשֶׁר-הוּא אוֹכַל וַיְהִי יוֹסֵף וְפָה תָאֵר וַיִּפֶּה מְרָאֵהוּ: וַיְהִי
 אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַחֲשָׂא אִשְׁת-אֲדֹנָיו אֶת-עֵינֶיהָ אֶל-יוֹסֵף וַחֲאָמַר
 שְׂכָבָה עִמִּי: וַיִּמָּאֵן וַיֹּאמֶר אֶל-אִשְׁת אֲדֹנָיו הֵן אֲדֹנִי לֹא-דָדַע אִתִּי
 מִהַ-בָּתוֹת וְכָל אֲשֶׁר-יִשְׁלֹו נָתַן בְּיָדִי: אֵינֶנּוּ גָדוֹל בְּבֵית הַזֶּה מִמֶּנִּי
 וְלֹא-חָשָׂה מִמֶּנִּי מֵאוֹמֶה כִּי אִם-אוֹתָהּ בָּאֲשֶׁר אֶת-אִשְׁתּוֹ וְאִיךָ אֶעֱשֶׂה
 הָרָעָה הַזֹּאת הַזֹּאת וַחֲטָאתִי לֵאלֹהִים: וַיְהִי כַּדְּבָרָה אֶל-יוֹסֵף יוֹם י
 יוֹם וְלֹא-שָׁמַע אֵלֶיהָ לְשָׁכַב אִצָּלָהּ לְהוֹרֹת עִמָּהּ: וַיְהִי כְּתָנִים הָיָה
 וַיָּבֵא הַבִּיתָה לַעֲשׂוֹת מִלֹּאכְתּוֹ וְאִין אִישׁ מֵאֲנָשֵׁי הַבָּתוֹת שֵׁם בָּתוֹת:
 וַתַּחֲשֹׂהוּ בְּבִגְדוֹ לֵאמֹר שְׂכָבָה עִמִּי וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בְּיָדָהּ וַיִּנָּס וַיֵּצֵא
 הַחוּצָה: וַיְהִי כִּרְאוּתָהּ כִּי-עָזַב בְּגָדוֹ בְּיָדָהּ וַיִּנָּס הַחוּצָה: וַחֲקָרָא
 לֵאנָשִׁי בֵּיתָה וַחֲאָמַר לָהֶם לֵאמֹר רְאוּ הֵבִיא לָנוּ אִישׁ עֲבָרִי לַצֶּחֶק
 בָּנוּ בָּא אֵלַי לְשָׁכַב עִמִּי וַאֲקָרָא בְּקוֹל גָּדוֹל: וַיְהִי כִשְׁמַעוֹ כִּי-
 הִרְיַמְתִּי קוֹלִי וַאֲקָרָא וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ אִצָּלִי וַיִּנָּס וַיֵּצֵא הַחוּצָה: וַחֲנָה
 בְּגָדוֹ אִצָּלָה עַד-כּוּא אֲדֹנָיו אֶל-בֵּיתוֹ: וַחֲדַבֵּר אֵלָיו כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה
 לֵאמֹר בָּא אֵלַי הַעֲבֹד הַעֲבָרִי אֲשֶׁר-הִבֵּאתָ לָנוּ לַצֶּחֶק כִּי: וַיְהִי
 כַּדְּרִימִי קוֹלִי וַאֲקָרָא וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ אִצָּלִי וַיִּנָּס הַחוּצָה: וַיְהִי כִשְׁמַע
 אֲדֹנָיו אֶת-דְּבָרֵי אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר הִבְרָה אֵלָיו לֵאמֹר כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה עָשָׂה
 לִי עֲבָדָה וַיַּחֲר אָפוֹ: וַיִּקַּח אֲדֹנִי יוֹסֵף אֲתוֹ וַיַּחֲנֵהוּ אֶל-בֵּית הַסֹּהַר כ
 מְקוֹם אֲשֶׁר-אֲסוּרֵי הַמֶּלֶךְ אֲסוּרִים וַיְהִי-שָׁם בְּבֵית הַסֹּהַר: וַיְהִי
 יְהוָה אֶת-יוֹסֵף וַיְהִי אֵלָיו חֶסֶד וַיִּתֵּן חֵף בְּעֵינֵי טֹר בֵּית-הַסֹּהַר: וַיִּתֵּן
 טֹר בֵּית-הַסֹּהַר בְּיַד-יוֹסֵף אֵת כָּל-הָאֲסוּרִים אֲשֶׁר בְּבֵית הַסֹּהַר וְאֵת
 כָּל-אֲשֶׁר עֲשִׂים שָׁם הוּא הָיָה עֹשֶׂה: אֵינּוּ טֹר בֵּית-הַסֹּהַר רָאָה
 אֶת-כָּל-מֵאוֹמָה בְּיָדוֹ בָּאֲשֶׁר יְהוָה אֲתוֹ וַאֲשֶׁר-הוּא עֹשֶׂה יְהוָה
 מִצְלִיחַ: פ

מ

CAP. XL. מ

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חֲטָאוּ מִשְׁקָה מִלֶּךְ-מִצְרַיִם וַחֲאָפָה
 לְאֲדֹנֵיהֶם לְמִלְכָּה מִצְרַיִם: וַיִּקְצָה פַּרְעֹה עַל שְׁנֵי סְרִיסָיו עַל טֹר

XXXIX. v. 20. אֲסוּרִי — אֲסִירֵי ק' v. 22. הָאֲסוּרִים — הָאֲסִירִים כ'

3 חֲמִשָּׁקִים וְעַל שָׂר הָאֹפִים: וַיִּתֵּן אֹתָם בְּמִשְׁמֵר בֵּית שָׂר הַחֲבָתִים
 4 אֶל־בֵּית הַסֵּהר מִקֹּם אֲשֶׁר יוֹסֵף יוֹסֵף אֶסּוּר שָׁם: וַיִּפְקֹד שָׂר הַחֲבָתִים
 5 אֶת־יוֹסֵף אֹתָם וַיְשַׁרְתָּ אֹתָם וַיִּהְיוּ יָמִים בְּמִשְׁמֵר: וַיַּחֲלֹמוּ הָלָלוֹם
 6 נִשְׁמָהּ אִישׁ חֲלֹמוֹ בְּלִילָה אֶחָד אִישׁ כְּפִתְרוֹן חֲלֹמוֹ הַמִּשְׁקָה וְהָאֹפֶה
 7 אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ מִצִּירִים אֲשֶׁר אֶסְרוּם בְּבֵית הַסֵּהר: וַיָּבֹא אֲלֵיהֶם יוֹסֵף
 8 בַּבֹּקֶר וַיֵּרָא אֹתָם וְהֵנָּה זַעֲפִים: וַיִּשְׁאַל אֶת־סֹרִיסֵי פְרֹעֹה אֲשֶׁר אֹתוֹ
 9 בְּמִשְׁמֵר בֵּית־אֲדֹנָיו לֵאמֹר מִדּוּעַ פָּנֵיכֶם רָעִים הַיּוֹם: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו
 10 הָלָלוֹם חֲלֹמָנוּ וּפִתָּר אֵין אֹתוֹ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף הֲלֹא לְאֵלֵהֶם
 11 פִּתְרוֹנִים סִפְרוּ־נָא לִי: וַיֹּסֶפֶר שְׂר־הַמִּשְׁקִים אֶת־חֲלֹמוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר
 12 לוֹ בְּחֻלּוֹמִי וְהִנֵּה גֶפֶן גִּפְן לִפְנֵי: וּבִצְפֹן שְׁלֹשָׁה שָׂרִיגִם וְהוּא כְּפָרְחָה
 13 עָלְתָה נֹזֶה הַבְּשִׁילֹו אֲשֶׁכְּלִיָּה עֲנָבִים: וְכֹס פְּרֹעֹה בְּיָדִי וְאָקַח
 14 אֶת־הָעֲנָבִים וְאֶשְׁחַט אֹתָם אֶל־כּוֹס פְּרֹעֹה וְאָתָּן אֶת־הַכּוֹס עַל־פִּי
 15 פְּרֹעֹה: וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹסֵף זֶה פִּתְרוֹנוֹ שְׁלֹשָׁה הַשָּׂרִיגִים שְׁלֹשָׁה יָמִים הֵם:
 16 בְּצֹדוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים וְשָׂא פְּרֹעֹה אֶת־רֹאשְׁוֹ וְהַשִּׁיבָה עַל־פִּיָּה וְנָתַתָּ
 17 כּוֹס־פְּרֹעֹה בְּיָדוֹ כַּמִּשְׁכָּל הָרָאשֹׁן אֲשֶׁר הָיִיתָ מִשְׁקָהוּ: כִּי אִם־
 18 זָכַרְתָּנִי אַחֲךָ כָּאֲשֶׁר יִרְטֹב לְךָ וְעָשִׂיתָ־נָא עִמָּדִי חֶסֶד וְהוֹפְרָחֲלִי אֶל־
 19 טו פְּרֹעֹה וְהוֹצֵאתָנִי מִן־הַבֵּית הַזֶּה: כִּי־גָנֹב אֲנִי בְּאֶרֶץ הַמִּצְרַיִם
 20 וְגַם־פֹּה לֹא־עָשִׂיתִי מְאֻמָּה כִּי־עָלְמוֹ אֹתִי בְּבוֹר: וַיֵּרָא שְׂר־הָאֹפִים
 21 כִּי־טוֹב פִּתְרָו וַיֹּאמְרוּ אֶל־יוֹסֵף אֶת־אֲנִי בְּחֻלּוֹמִי וְהִנֵּה מַעֲשֵׂה סִגְרִי
 22 חָרִי עַל־רֹאשִׁי: וּבִסֵּל הָעֵלְיוֹן מִכָּל מֵאֻכַל פְּרֹעֹה מַעֲשֵׂה אֹפֶה וְהַעֲוָה
 23 אֶבֶל אֹתָם מִן־הַסֵּל מֵעַל רֹאשִׁי: וַיַּעַן יוֹסֵף וַיֹּאמֶר זֶה פִּתְרוֹנוֹ שְׁלֹשָׁה
 24 הַסִּגְרִים שְׁלֹשָׁה יָמִים הֵם: בְּצֹדוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים וְשָׂא פְּרֹעֹה אֶת־רֹאשְׁוֹ
 25 כַּמִּעֲלָה וְהָלָה אֹתָהּ עַל־עֵץ וְאֶבֶל הָעֹוֶה אֶת־בִּשְׁוֹה מַעֲלָה: וַיִּהְיוּ
 26 בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יוֹם הַלֵּלֶת אֶת־פְּרֹעֹה וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּה לְכָל־עַבְדָּיו וַיִּשְׂא
 27 אֶת־רֹאשׁוֹ שָׂר הַמִּשְׁקִים וְאֶת־רֹאשׁ שָׂר הָאֹפִים בְּתוֹךְ עַבְדָּיו: וַיָּשֹׁב
 28 אֶת־שָׂר הַמִּשְׁקִים עַל־מִשְׁקָהוּ וַיִּתֵּן הַכּוֹס עַל־פִּיָּה פְּרֹעֹה: וְאֵת שָׂר
 29 הָאֹפִים הָלָה כָּאֲשֶׁר פִּתְרָו לָהֶם יוֹסֵף: וְלֹא־זָכַר שְׂר־הַמִּשְׁקִים אֶת־
 30 יוֹסֵף וַיִּשְׁכַּחְהוּ:

CAP. XLI. מא

מא

פ פ פ י 10

א וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפְרֹעֹה הָלַם וְהִנֵּה עֹמֵד עַל־הַיָּאֵר: וְהִנֵּה
 מִן־הַיָּאֵר עֹלָה טֹבַע פְּחֹת וְפֹת מִרְאָה וּבְרִיאַת בָּשָׂר וַתִּרְעִינָה בָּאָתָּה:

3. misit eos in carcerem principis militum, in quo erat vinctus et Ioseph*.

* c. 39, 20.

4. At custos carceris tradidit eos Ioseph, qui et ministrabat eis. Aliquantulum temporis fluxerat, et illi in custodia tenebantur.

5. Videruntque ambo somnium nocte una iuxta interpretationem congruam sibi;

6. ad quos cum introisset Ioseph mane, et vidisset eos tristes,

7. sciscitatus est eos, dicens: Cur tristior est hodie solito facies vestra?

8. Qui responderunt: Somnium vidimus, et non est, qui interpretetur nobis. Dixitque ad eos Ioseph: Numquid non Dei est interpretatio? referte mihi, quid videritis.

9. Narravit prior, praepositus pincernarum, somnium suum: Videbam coram me vitem,

10. in qua erant tres propagines, crescere paulatim in gemmas, et post flores uvae maturescere;

11. calicemque Pharaonis in manu mea; tuli ergo uvae, et expressi in calicem, quem tenebam, et tradidi poculum Pharaoni.

12. Respondit Ioseph: Haec est interpretatio somnii: Tres propagines, tres adhuc dies sunt,

13. post quos recordabitur Pharaoni ministerii tui, et restituet te in gradum pristinum; dabisque ei calicem iuxta officium tuum, sicut ante facere consueveras.

14. Tantum memento mei, cum bene tibi fuerit, et facias mecum misericordiam; ut suggeras Pharaoni, ut educat me de isto carcere;

15. quia furto sublatus sum* de terra Hebraeorum, et hic innocens in lacum missus sum.

* c. 37, 28.

16. Videns pistorum magister, quod prudenter somnium dissolveret, ait: Et ego vidi somnium: Quod tria canistra farinae haberem super caput meum;

17. et in uno canistro, quod erat excelsius, portare me omnes cibos, qui fiunt arte pistoria, avesque comedere ex eo.

18. Respondit Ioseph: Haec est interpretatio somnii: Tria canistra, tres adhuc dies sunt,

19. post quos auferet Pharaoni caput tuum, ac suspendet te in cruce, et lacerabunt volucres carnes tuas.

20. Exinde dies tertius natalitius Pharaonis erat; qui faciens grande convivium pueris suis, recordatus est inter epulas magistri pincernarum, et pistorum principis.

21. Restituitque alterum in locum suum, ut porrigeret ei poculum;

22. alterum suspendit in patibulo, ut coniectoris veritas probaretur.

23. Et tamen succedentibus prosperis, praepositus pincernarum oblitus est interpretis sui.

CAP. XLI.

Ioseph e carcere eductus somnia Pharaonis interpretatur totique Aegypto praeficitur.

1. Post duos annos vidit Pharaoni somnium. Putabat se stare super fluvium,

2. de quo ascendebant septem boves pulchrae et crassae nimis; et pascebantur in locis palustribus.

3. Aliae quoque septem emergabant de flumine, foedae confectaeque macie; et pascebantur in ipsa annis ripa, in locis virentibus.

4. Devoraveruntque eas, quarum mira species et habitudo corporum erat. Expergefactus Pharaos,

5. rursum dormivit, et vidit alterum somnium: Septem spicae pululabant in culmo uno, plenae atque formosae;

6. aliae quoque totidem spicae tennes et percussae uredine oriebantur,

7. devorantes omnem priorum pulchritudinem. Evigilans Pharaos post quietem,

8. et facto mane, pavore perterritus, misit ad omnes coniectores Aegypti, cunctosque sapientes; et accersitis narravit somnium, nec erat, qui interpretaretur.

9. Tunc demum reminiscens pinernarum magister, ait: Confiteor peccatum meum:

* c. 40, 14.

10. Iratus rex servis suis, me et magistrum pistorum retrudi iussit in carcerem principis militum;

* c. 40, 1. sqq.

11. ubi una nocte uterque vidimus somnium praesagum futurorum.

12. Erat ibi puer Hebraeus, eiusdem ducis militum famulus; cui narrantes somnia,

13. audivimus, quidquid postea rei probavit eventus. Ego enim redditus sum officio meo; et ille suspensus est in cruce.

14. Protinus ad regis imperium eductum de carcere Ioseph totonderunt; ac veste mutata, obtulerunt ei.

15. Cui ille ait: Vidi somnia, nec

est qui edisserat; quae audivi te sapientissime conicere.

16. Respondit Ioseph: Absque me Deus respondebit prospera Pharaoni.

* c. 40, 8.

17. Narravit ergo Pharaos, quod viderat: Putabam me stare super ripam fluminis,

18. et septem boves de amne condescendere pulchras nimis, et obesis carnibus; quae in pastu paludis directa carpebant.

19. Et ecce! has sequebantur aliae septem boves in tantum deformes et macilentae, ut numquam tales in terra Aegypti viderim.

20. Quae, devoratis et consumptis prioribus,

21. nullum saturitatis dedere vestigium; sed simili macie et squalore torpebant. Evigilans, rursus sopore depressus,

22. vidi somnium: Septem spicae pululabant in culmo uno plenae atque pulcherrimae.

23. Aliae quoque septem tennes et percussae uredine, oriebantur e stipula;

24. quae priorum pulchritudinem devoraverunt. Narravi coniectori- bus somnium, et nemo est, qui edisserat.

25. Respondit Ioseph: Somnium regis unum est: quae facturus est Deus, ostendit Pharaoni.

26. Septem boves pulchrae, et septem spicae plenae, septem ubertatis anni sunt; eandemque vim somnii comprehendunt.

27. Septem quoque boves tennes atque macilentae, quae ascenderunt post eas, et septem spicae tennes, et vento urente percussae; septem anni venturae sunt famis.

28. Qui hoc ordine complebuntur;

3 והֵנָּה שִׁבְעַת פְּרוֹת אֲחֵרוֹת עֲלוֹת אֲחֵרֵיהֶן מִן־הַיָּאָר רָעוֹת מִרְאָה
 4 וְדָקוֹת בָּשׂוּר וְהַעֲמִדָנָה אֵצֶל הַפְּרוֹת עַל־שֵׁפֶת הַיָּאָר׃ וְהִאֲכִלְנָה הַפְּרוֹת
 5 רָעוֹת הַמִּרְאָה וְדָקוֹת הַבָּשׂוּר אֶת שִׁבְעַת הַפְּרוֹת וּפֶת הַמִּרְאָה וְהַבְּרִיאָה
 6 וַיִּיקָן פְּרָעָה׃ וַיִּשָּׁן וַיִּחְלֹם שְׁנִית וְהִנֵּהוּ שִׁבְעַת שִׁבְלִים עֲלוֹת בִּקְנָה ה
 7 אֶחָד בְּרִיאֹת וְטֹבוֹת׃ וְהֵנָּה שִׁבְעַת שִׁבְלִים דָּקוֹת וּשְׂדוּפֹת קָדִים צְמִחוֹת
 8 אֲחֵרֵיהֶן׃ וַתִּבְלָעֵנָה הַשִּׁבְלִים הַדָּקוֹת אֶת שִׁבְעַת הַשִּׁבְלִים הַבְּרִיאֹת
 9 וַתִּשְׁלַח וַיִּיקָן פְּרָעָה וְהֵנָּה חֲלוֹם׃ וַיְהִי בַּקָּר וַתִּפְּעֶם רוּחוֹ וַיִּשְׁלַח
 10 וַיִּקְרָא אֶת־כָּל־חֹרֶשֶׁי מִצְרַיִם וְאֶת־כָּל־חַכְמֵיָהּ וַיֹּסֶפֶר פְּרָעָה לָהֶם
 11 אֶת־חֲלֹמוֹ וַאֲיוּ־פִתְרֹה אוֹתָם לְפְרָעָה׃ וַיַּדְבֵּר טוֹר הַמִּשְׁכָּרִים אֶת־פְּרָעָה
 12 לֵאמֹר אֶת־חֲטָאִי אֲנִי מִזְכִּיר הַיּוֹם׃ פְּרָעָה קָצָה עַל־עֲבָדָיו וַיִּתֵּן אוֹתִי
 13 בַּמִּשְׁמַר בֵּית טוֹר הַשִּׁבְתִּים אוֹתִי וְאֶת טוֹר הָאִפִּים׃ וַתִּחַלְמָה חֲלוֹם
 14 בְּלִילָה אֶחָד אֲנִי וְהִנֵּה אֶרֶשׁ כְּפִתְרוֹן חֲלֹמוֹ חֲלֹמֹנִי׃ וְשֵׁם אָהֳנִי נָעַר
 15 עֲבָדִי עֲבָד לְטוֹר הַשִּׁבְתִּים וַיֹּסֶפֶר־לִּי וַיִּפְתָּר־לִנִּי אֶת־חֲלֹמְתִינוּ אֶרֶשׁ
 16 כְּחֲלֹמוֹ פִּתְרִי׃ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פִּתְרֵנוּ כֵּן הָיָה אוֹתִי הַטִּיב עַל־כַּפִּי וְאוֹתִי
 17 תָּלַח׃ וַיִּשְׁלַח פְּרָעָה וַיִּקְרָא אֶת־יוֹסֵף וַיִּרְאֵהוּ מִן־הַבּוֹר וַיִּגְשֵׁל וַיִּחַלְקֵה
 18 טַמְלָתָיו וַיָּבֵא אֶל־פְּרָעָה׃ וַיֹּאמֶר פְּרָעָה אֶל־יוֹסֵף חֲלוֹם חֲלֹמְתִי וּפִתְרֵהוּ
 19 אֵין אוֹתִי וְאֲנִי שָׁמַעְתִּי עֲלֶיךָ לֵאמֹר תִּשְׁמַע חֲלוֹם לְפִתְרֹה אוֹתִי׃ וַיַּעַן
 20 יוֹסֵף אֶת־פְּרָעָה לֵאמֹר בְּלִעְדִּי אֱלֹהִים יַעֲנֶה אֶת־שְׁלוֹם פְּרָעָה׃ וַיַּדְבֵּר
 21 פְּרָעָה אֶל־יוֹסֵף בְּחֲלֹמֵי הַיָּנִי עָמִד עַל־שֵׁפֶת הַיָּאָר׃ וְהִנֵּה מִן־הַיָּאָר
 22 עֹלֹת שִׁבְעַת פְּרוֹת בְּרִיאֹת בָּשׂוּר וּפֶת תֹּאֵר וְהַרְעִינָה בָּאָחוּ׃ וְהֵנָּה שִׁבְעַת־
 23 פְּרוֹת אֲחֵרוֹת עֲלוֹת אֲחֵרֵיהֶן דָּקוֹת וְרָעוֹת תֹּאֵר מָאֹד וְרָקוֹת בָּשׂוּר לֹא־
 24 רָאִיתִי כְהֵנָּה בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם לָרֹעַ׃ וַתִּאֲכִלְנָה הַפְּרוֹת הָרָקוֹת כ
 25 וְהָרָעוֹת אֶת שִׁבְעַת הַפְּרוֹת הָרֵאשֹׁנוֹת הַבְּרִיאֹת׃ וַתִּבְאָנָה אֶל־קִרְבָּנָהּ
 26 וְלֹא נִוְדַע כִּי־בָאוּ אֶל־קִרְבָּנָהּ וּמִרְאֵיהֶן רָע כַּאֲשֶׁר בִּתְחִלָּה וַאֲיָקוֹן׃
 27 וַאֲרָא בְּחֲלֹמִי וְהִנֵּהוּ שִׁבְעַת שִׁבְלִים עֲלֵת בִּקְנָה אֶחָד מִלֹּאֵת וְטֹבוֹת׃
 28 וְהֵנָּה שִׁבְעַת שִׁבְלִים צְמִחוֹת דָּקוֹת וְשְׂדוּפֹת קָדִים צְמִחוֹת אֲחֵרֵיהֶם׃
 29 וַתִּבְלָעֵן הַשִּׁבְלִים הַדָּקוֹת אֶת שִׁבְעַת הַשִּׁבְלִים הַטֹּבוֹת וְאִמֹּל אֶל־
 30 הַחֹרֶשִׁים וְאֵין מֵעִיד לָהֶם׃ וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־פְּרָעָה חֲלוֹם פְּרָעָה אֶחָד כֹּה
 31 הוּא אֶת אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עָשָׂה הַיָּד לְפְרָעָה׃ שִׁבְעַת פְּרוֹת הַטֹּבוֹת שִׁבְעַת
 32 שָׁנִים הָיָה וְשִׁבְעַת הַשִּׁבְלִים הַטֹּבוֹת שָׁנִים הָיָה חֲלוֹם אֶחָד הוּא׃
 33 וְשִׁבְעַת הַפְּרוֹת הָרָקוֹת וְהָרָעוֹת הַעֲלֵת אֲחֵרֵיהֶן שִׁבְעַת שָׁנִים הָיָה וְשִׁבְעַת
 34 הַשִּׁבְלִים הָרָקוֹת וְהָרָעוֹת הַקָּדִים וְהָיוּ שִׁבְעַת שָׁנִי רָעָב׃ הוּא הַדְּבָר
 35 אֲשֶׁר הִפְתִּי אֶל־פְּרָעָה אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עָשָׂה חֲרָאָה אֶת־פְּרָעָה׃ הִנֵּה

ל שבע שנים פאזת שבע שנה בכל־ארץ מצרים: וְסָמַי שָׁבַע שָׁנֵי רָעָב
 אַחֲרֵיהֶן וְנִשְׁפָּח כָּל־הַשָּׂבָע בְּאַרְץ מִצְרַיִם וְכָל־הָרָעָב אַחֲרֵי־הָאָרֶץ:
 31 וְלֹא־יִנְגַּע הַשָּׂבָע בְּאַרְץ מִצְרַיִם הָרָעָב הַזֶּה אַחֲרֵי־כֵן כִּי־כָבֵד הָיָה
 32 מְאֹד: וְעַל הַשָּׁנֹת הַחֲלֹמֹם אֶל־פָּרְעָה פָּנְיָם כִּי־נִכְוֶן הַדָּבָר מֵעַם
 33 הָאֱלֹהִים וּמִמֶּהָר הָאֱלֹהִים לַעֲשׂוֹתוֹ: וַעֲתִל יִרְא פָּרְעָה אִישׁ נִכְוֶן וְחָכָם
 34 וַיִּשְׁיחֻהוּ עַל־אַרְץ מִצְרַיִם: בַּעֲשָׂה פָּרְעָה וַיִּפְקֹד פָּקָדִים עַל־הָאָרֶץ
 לֵאמֹר וְחֲמֹשׁ אַחֲרָיִם מִצְרַיִם בְּשָׁבַע שָׁנֵי הַשָּׂבָע: וַיִּקְבְּצוּ אֶת־כָּל־אֶכֶל
 הַשָּׁנִים הַטֹּבוֹת הַבָּאֹת הָאֵלֶּה וַיַּצְבְּרוּ־בָר תַּחַת יַד־פָּרְעָה אֶכֶל בַּעֲרִים
 36 וְשִׁמְרוּ: וְהָיָה הָאֶכֶל לִפְקֻדֹן לָאָרֶץ לְשָׁבַע שָׁנֵי הָרָעָב אֲשֶׁר תִּהְיֶה.
 37 בְּאַרְץ מִצְרַיִם וְלֹא־תִכָּרֵת הָאָרֶץ בְּרָעָב: וַיִּיטֵב הַדָּבָר בְּעֵינֵי פָּרְעָה
 38 וּבְעֵינֵי כָל־עַבְדָּיו: וַיֹּאמֶר פָּרְעָה אֶל־עַבְדָּיו הִנֵּמְצָא כֹּה־אִישׁ אֲשֶׁר
 39 רָוַח אֱלֹהִים בּוֹ: וַיֹּאמֶר פָּרְעָה אֶל־יוֹסֵף אַחֲרֵי הַדְּרִיעַ אֱלֹהִים אוֹתָהּ
 מ אֶת־כָּל־זֹאת אֲיֹן־נִכְוֶן וְחָכָם כְּמוֹהִי: אַחֵל תִּהְיֶה עַל־בֵּיתִי וְעַל־סֻדֶּה
 41 וְיֵשֶׁק כָּל־עַמִּי רֶק הַבֶּסֶט אֲנִי־לִי מִמֶּה: וַיֹּאמֶר פָּרְעָה אֶל־יוֹסֵף רֵאֵה
 42 נִתְחַר אוֹתָהּ עַל כָּל־אַרְץ מִצְרַיִם: וְיֹסֵר פָּרְעָה אֶת־טַבַּעְתּוֹ מִצַּל יָדוֹ
 וַיִּתֵּן אֹתָהּ עַל־יַד יוֹסֵף וַיִּלְבָּשׁ אוֹתוֹ בְּגָדֵי־שֵׁשׁ וַיַּשֶּׂם רֶבֶד הַזָּהָב עַל־
 43 צַוְאָרוֹ: וַיִּרְקֹב אוֹתוֹ בְּמִרְכָּבַת הַמִּשְׁנָה אֲשֶׁר־לּוֹ וַיִּקְרָאוּ לִפְנֵי אֲבִיהָ:
 44 וַיָּנֻחַן אוֹתוֹ עַל כָּל־אַרְץ מִצְרַיִם: וַיֹּאמֶר פָּרְעָה אֶל־יוֹסֵף אֲנִי פָּרְעָה
 מֵה וּבִלְעָדֶיךָ לֹא־יָרִים אִישׁ אֶת־יָדוֹ וְאֶת־רִגְלוֹ בְּכָל־אַרְץ מִצְרַיִם: וַיִּקְרָא
 פָּרְעָה שְׁם־יוֹסֵף צָפְנָת פָּצְנָת וַיִּתֵּן־לּוֹ אֶת־אֶסְנַת בַּת־פּוֹטִפַר פְּרִיעַ כְּתֹן
 46 אֵן לְאִשָּׁה וַיַּצֵּא יוֹסֵף עַל־אַרְץ מִצְרַיִם: וַיּוֹסֶף בָּן־שְׁלֹשִׁים שָׁנָה
 בְּעַמְדוֹ לִפְנֵי פָּרְעָה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וַיַּצֵּא יוֹסֵף מִלִּפְנֵי פָּרְעָה וַיַּעֲבֹר
 47 בְּכָל־אַרְץ מִצְרַיִם: וַתַּעַשׂ הָאָרֶץ בְּשָׁבַע שָׁנֵי הַשָּׂבָע לְקַמְצִים: וַיִּקְבֹּץ
 48 אֶת־כָּל־אֶכֶל שָׁבַע שָׁנִים אֲשֶׁר הָיָה בְּאַרְץ מִצְרַיִם וַיִּתֵּן־אֶכֶל בַּעֲרִים
 49 אֶכֶל שְׁדֵי־הָעִיר אֲשֶׁר סָבִיבֶיהָ נָתַן בְּהוֹכָהּ: וַיַּעֲבֹר יוֹסֵף בָּר כְּהוֹל
 : הָיָם תְּרַבָּה מְאֹד עַד כִּי־חָלַל לְסָפֹר כִּי־אֵין מִסְפָּר: וְלִיוֹסֵף וְלָרָעָב שָׁנֵי
 בָּנִים בְּטָרִם תָּבוֹא שְׁנַת הָרָעָב אֲשֶׁר וַלְדָה־לּוֹ אֶסְנַת בַּת־פּוֹטִפַר פְּרִיעַ
 כְּתֹן אֵין: וַיִּקְרָא יוֹסֵף אֶת־שֵׁם הַבְּכוֹר מְנַשֶּׁה כִּי־נִשְׁנֵי אֱלֹהִים אֶת־
 52 כָּל־עַמְלִי וְאֶת כָּל־בֵּית אָבִי: וְאֵת שֵׁם הַשֵּׁנִי קְרָא אֶפְרַיִם כִּי־הִפְרִי
 53 אֱלֹהִים בְּאַרְץ עֲנִי: וַתִּכְלִינָה שָׁבַע שָׁנֵי הַשָּׂבָע אֲשֶׁר הָיָה בְּאַרְץ
 54 מִצְרַיִם: וַתִּחְלִינָה שָׁבַע שָׁנֵי הָרָעָב לָבוֹא כַּאֲשֶׁר אָמַר יוֹסֵף וַיְהִי רָעָב
 נֵה בְּכָל־הָאֲרָצוֹת וּבְכָל־אַרְץ מִצְרַיִם הָיָה לָחֶם: וַהֲרָעָב כָּל־אַרְץ מִצְרַיִם

29. Ecce! septem anni venient fertilitatis magnae in universa terra Aegypti;

30. quos sequentur septem anni alii tantae sterilitatis, ut oblivioni tradatur cuncta retro abundantia; consumptura est enim fames omnem terram,

31. et ubertatis magnitudinem perditura est inopiae magnitudo.

32. Quod autem vidisti secundo ad eandem rem pertinens somnium; firmitatis indicium est, eo quod fiat sermo Dei, et velocius impleatur.

33. Nunc ergo provideat rex virum sapientem et industrium, et praeficiat eum terrae Aegypti;

34. qui constituat praepositos per cunctas regiones; et quintam partem fructuum per septem annos fertilitatis,

35. qui iam nunc futuri sunt, congreget in horrea; et omne frumentum sub Pharaonis potestate condatur, serveturque in urbibus.

36. Et praeparetur futurae septem annorum fami, quae oppressura est Aegyptum, et non consumetur terra inopia.

37. Placuit Pharaoni consilium et cunctis ministris eius;

38. locutusque est ad eos: Num invenire poterimus talem virum, qui spiritu Dei plenus sit?

39. Dixit ergo ad Ioseph: Quia ostendit tibi Deus omnia, quae locutus es, numquid sapientiozem et consimilem tui invenire potero?

40. * Tu eris super domum meam, et ad tui oris imperium cunctus populus obedit; uno tantum regni solio te praecedam.

* 1 Reg. 10, 1. Ps. 104, 21. 1 Mach. 2, 53. Act. 7, 10.

41. Dixitque rursus Pharao ad Ioseph: Ecce! constitui te super universam terram Aegypti.

42. Tulitque annulum de manu sua, et dedit eum in manu eius, ve-

stititque eum stola byssina, et collo torquem auream circumposuit.

43. Fecitque eum ascendere super currum suum secundum, clamante pracone, ut omnes coram eo genu flecterent, et praepositum esse scirent universae terrae Aegypti.

44. Dixit quoque rex ad Ioseph: Ego sum Pharao; absque tuo imperio non movebit quisquam manum aut pedem in omni terra Aegypti.

45. Vertitque nomen eius, et vocavit eum lingua Aegyptiaca, Salvatorem mundi. Deditque illi uxorem Aseneth filiam Putiphare sacerdotis Heliopoleos. Egressus est itaque Ioseph ad terram Aegypti;

46. (triginta autem annorum erat, quando stetit in conspectu regis Pharaonis) et circumvit omnes regiones Aegypti.

47. Venitque fertilitas septem annorum; et in manipulos redactae segetes congregatae sunt in horrea Aegypti.

48. Omnis etiam frugum abundantia in singulis urbibus condita est.

49. Tantaque fuit abundantia tritici, ut arenae maris coaequaretur, et copia mensuram excederet.

50. * Nati sunt autem Ioseph filii duo, antequam veniret fames; quos peperit ei Aseneth filia Putiphare sacerdotis Heliopoleos.

* c. 48, 20. 49, 5.

51. Vocavitque nomen primogeniti, Manasses, dicens: Oblivisci me fecit Deus omnium laborum meorum, et domus patris mei.

52. Nomen quoque secundi appellavit Ephraim, dicens: Crescere me fecit Deus in terra paupertatis meae.

53. Igitur transactis septem ubertatis annis, qui fuerant in Aegypto;

54. coeperunt venire septem anni inopiae, quos praedixerat Ioseph: et in universo orbe fames praevalet, in cuncta autem terra Aegypti panis erat.

55. Qua esuriente, clamavit popu-

lus ad Pharaonem, alimenta petens. Quibus ille respondit: Ite ad Ioseph; et quidquid ipse vobis dixerit, facite.

56. Crescebat autem quotidie fames in omni terra; aperuitque Ioseph universa horrea, et vendebat Aegyptiis; nam et illos oppresserat fames.

57. Omnesque provinciae veniebant in Aegyptum, ut emerent escas, et malum inopiae temperarent.

CAP. XLII.

Iacob filios mittit in Aegyptum, ut emant frumenta; Ioseph a fratribus non agnoscitur.

1. Audiens autem Iacob, quod alimenta venderentur in Aegypto, dixit filiis suis: Quare negligitis?

2. Audiavi, quod triticum venundetur in Aegypto; descendite, et emite nobis necessaria, ut possimus vivere, et non consumamur inopia.

3. Descendentes igitur fratres Ioseph decem, ut emerent frumenta in Aegypto,

4. Beniamin *domi retento a Iacob, qui dixerat fratribus eius: Ne forte in itinere quidquam patiatur mali.

* c. 35, 16. 18.

5. Ingressi sunt terram Aegypti cum aliis, qui pergebant ad emendum. Erat autem fames in terra Chanaan.

6. Et Ioseph erat princeps * in terra Aegypti, atque ad eius nutum frumenta populis vendebantur. Cumque adorassent eum fratres sui;

* c. 41, 40.

7. et agnovisset eos, quasi ad alienos durius loquebatur, interrogans eos: Unde venistis? Qui responderunt: De terra Chanaan, ut emamus victui necessaria.

8. Et tamen fratres ipse cognoscens, non est cognitus ab eis.

9. Recordatusque somniorum, quae aliquando viderat *, ait ad eos: Exploratores estis; ut videatis infirmiora terrae, venistis.

* c. 37, 7.

10. Qui dixerunt: Non est ita,

domine! sed servi tui venerunt, ut emerent cibos.

11. Omnes filii unius viri sumus; pacifici venimus, nec quidquam famuli tui machinantur mali.

12. Quibus ille respondit *: Aliter est; immunita terrae huius considerare venistis.

* c. 43, 6.

13. At illi: Duodecim, inquirunt, servi tui, fratres sumus, filii viri unius in terra Chanaan: minimus cum patre nostro est, alius non est super *.

* c. 37, 33.

14. Hoc est, ait, quod locutus sum: Exploratores estis!

15. Iam nunc experimentum vestri capiam; per salutem Pharaonis non egrediemini hinc, donec veniat frater vester minimus.

16. Mittite ex vobis unum, et adducat eum; vos autem eritis in vinculis, donec probentur, quae dixistis, utrum vera, an falsa sint; alioquin per salutem Pharaonis exploratores estis.

17. Tradidit ergo illos custodiae tribus diebus.

18. Die autem tertio eductis de carcere, ait: Facite, quae dixi, et vivetis; Deum enim timeo.

19. Si pacifici estis, frater vester unus ligetur in carcere; vos autem abite, et ferte frumenta, quae emistis, in domos vestras.

20. Et fratrem vestrum minimum ad me adducite, ut possim vestros probare sermones, et non moriamini. Fecerunt, ut dixerat.

* c. 43, 3. 5. 37, 21. sqq.

21. Et locuti sunt ad invicem: Merito haec patimur, quia peccavimus in fratrem nostrum, videntes angustiam animae illius, dum deprecaretur nos, et non audivimus; idcirco venit super nos ista tribulatio.

22. E quibus unus Ruben, ait: Numquid non dixi vobis *: Nolite peccare in puerum; et non audistis me? en! sanguis eius exquiritur.

* c. 37, 22.

23. Nesciebant autem, quod intellexeret Ioseph; eo quod per interpretem loqueretur ad eos.

24. Avertitque se parumper, et

וַיִּצְעַק הָעָם אֶל־פַּרְעֹה לֵאמֹר פְּרֹעֶה לְכָל־מִצְרַיִם לָבוֹא אֶל־יוֹסֵף
 אֲשֶׁר־יֹאמַר לָכֵם תַּעֲשׂוּ: וַהֲרַעֲב הָיָה עַל־כֵּל־פְּנֵי הָאָרֶץ וַיִּפְתַּח יוֹסֵף
 אֶת־כָּל־אֲשֶׁר בָּהֶם וַיִּשְׁבֹּר לְמִצְרַיִם וַיַּחֲזֹק הָרָעֵב בָּאָרֶץ מִצְרָיִם: וְכָל־
 הָאָרֶץ בָּאוּ מִצְרַיִם לְשֹׁבֵר אֶל־יוֹסֵף כִּי־חָזַק הָרָעֵב בְּכָל־הָאָרֶץ:

מב

CAP. XLII. מב

וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יִשְׁבֹּר בְּמִצְרָיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִּתְרָאוּ: א
 וַיֹּאמֶר הִנֵּה שָׁמַעְתִּי כִּי יִשְׁבֹּר בְּמִצְרָיִם רְדוּ־שָׁמָּה וְשִׁבְרוּ־לָנוּ
 מִשֹּׁם וְנִחְיֶה וְלֹא נָמוּת: וַיֵּרְדּוּ אֲחֵי־יוֹסֵף עֲשָׂרָה לְשֹׁבֵר בְּרַם מִמִּצְרָיִם: 2
 וְאֶת־בְּנֵי־מִינָן אֶת־יוֹסֵף לֹא־שָׁלַח יַעֲקֹב אֶת־אֶחָיו כִּי אָמַר פֶּן־יִסְרָאֲנוּ
 אִסּוּן: וַיָּבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְשֹׁבֵר בַּחוּץ הַבָּאִים כִּי־הָיָה הָרָעֵב בָּאָרֶץ ה
 כְּנָעַן: וַיּוֹסֶף הוּא הַשְׂלִיט עַל־הָאָרֶץ הוּא הַמְּשַׁבֵּר לְכָל־עַם הָאָרֶץ
 וַיָּבֹאוּ אֶת־יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ־לּוֹ אַפְסִים אֶרְצָה: וַיֵּרָא יוֹסֵף אֶת־אֶחָיו
 וַיִּכְרַם וַיַּהַנֵּף אֶל־הֶם וַיַּדְבֵּר אִתָּם קְשׁוֹת וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֵאִן בָּאתֶם
 וַיֹּאמְרוּ מֵאָרֶץ כְּנָעַן לְשֹׁבֵר־אֹכֶל: וַיִּפֹּר יוֹסֵף אֶת־אֶחָיו וְהֵם לֹא
 הִכְרָהוּ: וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלֻמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
 מִרְגָּלִים אַתֶּם לָרְאוֹת אֶת־עֲרֹת הָאָרֶץ בָּאתֶם: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו לֹא י
 אֲדֹנֵי וַעֲבָדֶיךָ בָּאוּ לְשֹׁבֵר־אֹכֶל: כָּפָנוּ בְּנֵי אִישׁ־אֶחָד נַחֲנוּ כְּנִים
 אֲנַחְנוּ לֹא־הָיָה עֲבָדֶיךָ מִרְגָּלִים: וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם לֹא כִי־עֲרֹת הָאָרֶץ
 בָּאתֶם לָרְאוֹת: וַיֹּאמְרוּ שְׁנַיִם עָשָׂר עֲבָדֶיךָ אֲחֵים אֲנַחְנוּ בְּנֵי אִישׁ־
 אֶחָד בָּאָרֶץ כְּנָעַן וְהִנֵּה הִקְטָן אֶת־אֲבִינוּ הַיּוֹם וְהָאֶחָד אִינוֹנוּ:
 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף הוּא אֲשֶׁר הִכְרַתִּי אֲלֵכֶם לֵאמֹר מִרְגָּלִים אַתֶּם: 14
 בְּזֹאת תִּבְתְּנוּ תִּי פְרַעַל אִם־הִצָּאנוּ מִזֶּה כִּי אִם־בָּבוֹא אֲחִיכֶם הִקְטָן טו
 הַנֶּה: שְׁלַחוּ מִכֶּם אֶחָד וַיִּקַּח אֶת־אֲחִיכֶם וְאַתֶּם הַאֲסָרוּ וַיִּבְחָנוּ
 דְּבָרֵיכֶם הָאֵמֶת אֲתֶכֶם וְאִם־לֹא תִּי פְרֹעֶה כִּי מִרְגָּלִים אַתֶּם: וַיִּיאָסֶף
 אֲתֶם אֶל־מִשְׁמַר וְשְׁלֹשֶׁת יָמִים: וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי זֹאת
 עָשׂוּ וַחֲיוּ אֶת־הָאֱלֹהִים אֲנִי יָרָא: אִם־כְּנִים אַתֶּם אֲחִיכֶם אֶחָד יֵאָסֵר
 בְּבֵית מִשְׁמָרְכֶם וְאַהֵם לָבוֹא הִבִּיאוּ לְשֹׁבֵר רַעֲבוֹן בְּחִיכֶם: וְאֶת־אֲחִיכֶם כ
 הִקְטָן תִּבִּיאוּ אֵלָי וַיֹּאמְרוּ דְּבָרֵיכֶם וְלֹא תִמּוּתוּ וַיַּעֲשׂוּ־כֵן: וַיֹּאמְרוּ 21
 אִישׁ אֶל־אֶחָיו אֲבָל אֲשָׁמִים אֲנַחְנוּ עַל־אֲחִינוּ אֲשֶׁר רָאִינוּ צָרָת
 נַפְשׁוֹ בַּהֲחֻקֵּנוּ אֲלֵינוּ וְלֹא שָׁמַעְנוּ עַל־כֵּן בָּאָה אֲלֵינוּ הַצָּרָה הַזֹּאת:
 וַיַּעַן רָאִיבָן אֲהֵם לֵאמֹר הֲלוֹא אֲמַרְתִּי אֲלֵיכֶם לֵאמֹר אֶל־הַקְּטָנוּ
 בַּיָּלָד וְלֹא שָׁמַעְתֶּם וְגַם־דָּמּוּ הִנֵּה נִדְרָשׁ: וְהֵם לֹא יָדְעוּ כִּי שָׁמַעַ 23
 יוֹסֵף כִּי הִמְלִיץ בֵּינֵהֶם: וַיִּסָּב מִעֲלֵיהֶם וַיִּבֶה וַיִּשָּׁב אֲלֵהֶם וַיַּדְבֵּר 24

כה אלהם ויפת מאתם את שמעון. ויאמר אתו לעניהם: ויצו יוסף
וימלא את כליהם בר ולחשוב בספיהם איש אל שכו ולתת להם
צרה להרהר ויעש להם פן: וישאו את שברם שלחמריהם וילכו
משם: ויפתח האחד את שכו לתת מספוא לחמרו במלון וירא
את כספו והנה הוא בפי אמתחתו: ויאמר אל אחיו הושב כספי
וגם הנה באמתחתי ויצא לבם ויחרדו איש אל אחיו לאמר מה
זאת עשה אלהים לנו: ויבאו אל יעקב אביהם ארצה כנען ויעידו
לו את פלישתת אתם לאמר: דבר האיש אדני הארץ אהנו קטוח
ויתן אהנו כמרגלים את הארץ: ויאמר אליו בניס אנהנו לא היינו
מרגלים: שנים עשר אנחנו אחים בני אבינו האחד איננו והקטן
היום את אבינו בארץ כנען: ויאמר אלינו האיש אדני הארץ
בזאת ארץ פני כנים אתם אחיכם האתו הנחתו אחי ואתרעבון
בתיכם קחו ולכו: ויבאו את אחיכם הקטן אליו ואדעה פני לא
מרגלים אתם פני כנים אתם את אחיכם אתן לכם ואת הארץ
לה מסחרו: ויהי הם מריקים שפיהם והנה איש צור כספו בשקו
ויראו את צורות כספיהם חמה ואביהם ויראו: ויאמר אלחב
יעקב אביהם אחי שפלחם יוסף ושמעון איננו ואת בנימין
הקטן עלי היו כלנו: ויאמר ראובן אל אביו לאמר את שני בני
המית אם לא אביאנו אלה חנה אתו על ידי ואני אשיבנו אליה:
וילאמר לא ידבר בני עמכם כיראיתו מות והוא לבדו נשאר וקראהו
אסון בדרךך אשר תלכו דעה והורדתם את שובתי בגזון שאולה:

CAP. XLIII. מג

מג

א והרעב כבד בארץ: ויהי כאשר פלו לאכל את השבר אשר הביאו
ממצרים ויאמר אליהם אביהם שבו שבו אלנו מעט אכל: ויאמר
אליו יהודה לאמר העד העד פנו האיש לאמר לא תרצו פני בלתי
אחיכם אתכם: אם יושק משלח את אחינו אתנו נרדח ונשברה לך
האכל: ואם אינך משלח לא נרד פיה איש אמר אלינו לא תרצו
פני בלתי אחיכם אתכם: ויאמר ישראל למה הרעתם לי להניח
לראש העד לכם אח: ויאמרו שאל שאל האיש לנו ולקמול חנו
לאמר העד אחיכם חל הרש לכם את ונפד לו על פי הדברים האלה
הדיוע נדע פני יאמר הורדו את אחיכם: ויאמר יהודה אל ישראל
אכיו שלחה הער אחי וקומה ונגלה ונחיה ולא נמות גס אנהנו
גס אתה גס ספוי: איכלו אפרבנו מידו הבקשנו אם לא הביאתו

flevit; et reversus locutus est ad eos.

25. Tollensque Simeon, et ligans illis praesentibus, iussit ministris, ut implerent eorum saccos tritico, et reponerent pecunias singulorum in sacculis suis, datis supra cibariis in viam; qui fecerunt ita.

26. At illi portantes frumenta in asinis suis, profecti sunt.

27. Apertoque unus sacco, ut daret iumento pabulum in diversorio, contemplatus pecuniam in ore sacculi,

28. dixit fratribus suis: Reddita est mihi pecunia, en! habetur in sacco. Et obstupefacti turbatique, mutuo dixerunt: Quidnam est hoc, quod fecit nobis Deus?

29. Veneruntque ad Iacob patrem suum in terram Chanaan, et narra-verunt ei omnia, quae accidissent sibi, dicentes:

30. Locutus est nobis dominus terrae dure, et putavit nos exploratores esse provinciae.

31. Cui respondimus: Pacifici sumus, nec ullas molimur insidias.

32. Duodecim fratres uno patre geniti sumus; unus non est super, minimus cum patre nostro est in terra Chanaan.

33. Qui ait nobis: Sic probabo, quod pacifici sitis: Fratrem vestrum unum dimittite apud me, et cibaria domibus vestris necessaria sumite, et abite;

34. fratremque vestrum minimum adducite ad me, ut sciam, quod non sitis exploratores; et istum, qui tenetur in vinculis, recipere possitis; ac deinceps, quae vultis, emendi habeatis licentiam.

35. His dictis, cum frumenta effunderent, singuli repererunt in ore saccorum ligatas pecunias; exteritisque simul omnibus,

36. dixit pater Iacob: Absque liberis me esse fecistis, Ioseph non est super, Simeon tenetur in vinculis, et Benjamin auferetis; in me haec omnia mala reciderunt.

37. Cui respondit Ruben: Duos filios meos interlice, si non reduxe-

ro illum tibi; trade illum in manu mea, et ego eum tibi restituum.

38. At ille: Non descendet, inquit, filius meus vobiscum; frater eius mortuus est, et ipse solus remansit; siquid ei adversi acciderit in terra, ad quam pergitis, deducetis canos meos cum dolore ad inferos.

CAP. XLIII.

Fratres revertuntur in Aegyptum, Benjamin secum ducunt; benigne a Iosepho excipiuntur.

1. Interim fames omnem terram vehementer premebat.

2. Consumtisque cibis, quos ex Aegypto detulerant, dixit Iacob ad filios suos: Revertimini, et emite nobis pauxillum esearum.

3. Respondit Iudas: Denunciavit nobis vir ille sub attestazione iurandi, dicens: Non videbitis faciem meam, nisi fratrem vestrum minimum adduxeritis vobiscum.

* c. 42, 15. 20.

4. Si ergo vis eum mittere nobiscum, pergemus pariter, et ememus tibi necessaria;

5. sin autem non vis, non ibimus; vir enim, ut saepe diximus, denunciavit nobis, dicens: Non videbitis faciem meam absque fratre vestro minimo.

* c. 42, 20.

6. Dixit eis Israël: In meam hoc fecistis miseriam, ut indicaretis ei et alium habere vos fratrem.

7. At illi responderunt: Interrogavit nos homo per ordinem nostram progeniem: si pater viveret; si haberemus fratrem; et nos respondimus ei consequenter iuxta id, quod fuerat sciscitatus, numquid scire poteramus, quod dicturus esset: Adducite fratrem vestrum vobiscum?

8. Iudas quoque dixit patri suo: Mitte puerum *mecum, ut proficiamus, et possimus vivere, ne moriamur nos et parvuli nostri.

* c. 46, 21.

9. *Ego suscipio puerum; de manu mea require illum; nisi reduxero,

et reddidero eum tibi, ero peccati reus in te omni tempore.

* c. 44, 23.

10. Si non intercessisset dilatio, iam vice altera venissemus.

11. Igitur Israël pater eorum dixit ad eos: Si sic necesse est, facite, quod vultis; sumite de optimis terrae fructibus in vasis vestris, et deferite viro munera, modicum resinae, et mellis, et storacis, stactes, et terebinthi, et amygdalarum.

12. Pecuniam quoque duplicem ferte vobiscum; et illam*, quam invenistis in sacculis, reportate, ne forte errore factum sit.

* c. 42, 28. 35.

13. Sed et fratrem vestrum tollite, et ite ad virum.

14. Deus autem meus omnipotens faciat vobis eum placabilem; et remittat vobiscum fratrem vestrum, quem tenet, et hunc Benjamin; ego autem quasi orbatus absque liberis* ero.

* c. 42, 36

15. Tulerunt ergo viri munera, et pecuniam duplicem, et Benjamin; descenderuntque in Aegyptum, et steterunt coram Ioseph.

16. Quos cum ille vidisset, et Benjamin simul, praecepit dispensatori domus suae, dicens: Introduc viros domum, et occide victimas, et instrue convivium; quoniam mecum sunt comesturi meridie.

17. Fecit ille, quod sibi fuerat imperatum, et introduxit viros domum.

18. Ibique exterriti, dixerunt mutuo: Propter pecuniam, quam retulimus prius in saccis nostris, introducti sumus; ut devolvat in nos calumniam, et violenter subiiciat servituti, et nos, et asinos nostros.

19. Quamobrem in ipsis foribus accedentes ad dispensatorem domus

20. locuti sunt: Oramus domine, ut audias nos*. Iam ante descendimus, ut emeremus escas;

* c. 41, 3.

21. quibus emptis, cum venissemus ad diversorium, aperuimus sac-

cos nostros, et invenimus pecuniam in ore saccorum; quam nunc eodem pondere reportavimus.

22. Sed et aliud attulimus argentum, ut emamus, quae nobis necessaria sunt; non est in nostra conscientia, quis posuerit eam in marsupiiis nostris.

23. At ille respondit: Pax vobiscum, nolite timere: Deus vester, et Deus patris vestri, dedit vobis thesauros in saccis vestris; nam pecuniam, quam dedistis mihi, probatam ego habeo. Eduxitque ad eos Simeon*.

* c. 42, 24.

24. Et introductis domum, attulit aquam; et laverunt pedes suos, deditque pabulum asinis eorum.

25. Illi vero parabant munera, donec ingrederetur Ioseph meridie; audierant enim, quod ibi comesturi essent panem.

26. Igitur ingressus est Ioseph domum suam, obtuleruntque ei munera, tenentes in manibus suis; et adoraverunt proni in terram.

27. At ille, clementer resalutatis eis, interrogavit eos, dicens: Salvusne est pater vester senex, de quo dixeratis mihi? Adhuc vivit?

28. Qui responderunt: Sospes est servus tuus pater noster, adhuc vivit. Et incurvati, adoraverunt eum.

29. Attollens autem Ioseph oculos, vidit Benjamin fratrem suum uterinum, et ait: Iste est frater vester parvulus, de quo dixeratis mihi? Et rursum: Deus, inquit, misereatur tui, fili mi!

30. Festinavitque, quia commota fuerant viscera eius super fratre suo, et erumpabant lacrymae; et introiens cubiculum flevit.

31. Rursumque lota facie egressus, continuit se, et ait: Ponite panes!

32. Quibus appositis, seorsum Ioseph, et seorsum fratribus, Aegyptiis quoque, qui vescebantur simul, seorsum (illicitum est enim Aegyptiis* comedere cum Hebraeis,

אֱלֹהֶיךָ וְהַצַּגְתִּיו לְפָנֶיךָ וְחָטָאתִי לָךְ כָּל־הַיָּמִים: כִּי לֹא־אֶתְּמַחֲמָהּנוּ
כִּי־עָתָה שָׁבֵנוּ זֶה פַעַמִּים: וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יִשְׂרָאֵל אֲבִיהֶם אִם־כֵּן
אֲפֹאֶזָּה זֹאת עֲשׂוּ קָחֻוּ מִזֹּמֶרֶת הָאָרֶץ בְּכָל־יֹכֶם וְהוֹרִידוּ לְאִישׁ מִנְּחָה
מִעֵט צָרִי וּמִעֵט דֹּבֵשׁ וְנָתַת וְלֹט בַּשָּׂנִים וּשְׁקָדִים: וּכְסֶס מִשֶּׁנָּה קָחֻוּ
בְּדִדְכֶם וְאֶת־הַכֶּסֶס הַמּוֹשֵׁב בְּפִי אֲמַתְחֹתִיכֶם תִּשְׂיִבוּ בְּדִדְכֶם אוֹכְלֵי
מִשֶּׁנָּה הֵוא: וְאֶת־אֲחֵיכֶם קָחֻוּ וְקוּמוּ שׁוּבוּ אֶל־הָאֶרֶץ: וְאֵל שְׂדֵי רִחָן
לָכֶם רַחֲמִים לִפְנֵי הָאֱלֹהִים וְשַׁלַּח לָכֶם אֶת־אֲחֵיכֶם אַחֵר וְאֶת־בְּנֵי־מִינָן
וְאֶלִי כָאֲשֶׁר שִׁכַּלְתִּי שִׁכַּלְתִּי: וַיִּקְחוּ הָאֲנָשִׁים אֶת־הַמִּנְחָה הַזֹּאת טו
וּמִשֶּׁנָּה־כֶּסֶס לָקָחוּ בְּדָם וְאֶת־בְּנֵי־מִן וְיִקְמוּ מִצְרַיִם וַיַּעֲמֻדֻוּ
לִפְנֵי יוֹסֵף: וַיֵּרָא יוֹסֵף אֲתָם אֶת־בְּנֵי־מִן וַיֹּאמֶר לְאֲשֶׁר עַל־בִּיתֹו
הָבֵא אֶת־הָאֲנָשִׁים הַבְּיָתָה וּטְבַח טֶבַח וְחֵן כִּי אֲתִי וְאֲכָלוּ הָאֲנָשִׁים
בַּצֹּהָרִים: וַיַּעַשׂ הָאִישׁ כָּאֲשֶׁר אָמַר יוֹסֵף וַיָּבֵא הָאִישׁ אֶת־הָאֲנָשִׁים
בֵּיתָה יוֹסֵף: וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים כִּי הִיבֵאָהּ בֵּית יוֹסֵף וַיֹּאמְרוּ עַל־דָּבָר
הַכֶּסֶס הַשֹּׁב בַּאֲמַתְחֹתֵינוּ בַּתְּחִלָּה אֲנַחֲנוּ מוֹכְרִים לְהַתְגַּלֵּל עֲלֵינוּ
וְלְהַתְנַפֵּל עֲלֵינוּ וּלְקַחֲתָה אֶתֵנוּ לַעֲבָדִים וְאֶת־חַמְרֵינוּ: וַיִּשְׁוּ אֶל־
הָאִישׁ אֲשֶׁר עַל־בֵּית יוֹסֵף וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו פָּתַח הַבְּיָתָה: וַיֹּאמְרוּ כִּי כ
אֲנִי יָרֵד יִרְדֵנוּ בַּתְּחִלָּה לְשֹׁכֵר־אֶכֶל: וַיְהִי כִי־בָאוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ
וַיִּשְׁתַּחֲוֶה אֶת־אֲמַתְחֹתֵינוּ וְחֵנָּה כֶּסֶס־אִישׁ בְּפִי אֲמַתְחֹתֹו פִּסְפִּנוּ
בְּמִשְׁקָלוֹ וַיָּשֻׁב אִתּוֹ בְּדִדְנוּ: וּכְסֶס אַחֵר הוֹרִידֵנוּ בְּדִדְנוּ לְשֹׁכֵר־אֶכֶל לֹא
רָדַעְנוּ מִי־טֹם פִּסְפִּנוּ בַּאֲמַתְחֹתֵינוּ: וַיֹּאמֶר שְׁלֹם לָכֶם אֶל־תִּירָאוּ
אֲלֵהֵיכֶם וְאֵלֶּהִי אֲבִיכֶם יָתֵן לָכֶם מִטְּמוֹן בַּאֲמַתְחֹתֵיכֶם פִּסְפִּכֶם בָּא
אֵלַי וַיּוֹצֵא אֲלֵהֶם אֶת־שִׁמְעוֹן: וַיָּבֵא הָאִישׁ אֶת־הָאֲנָשִׁים בֵּיתָה יוֹסֵף
וַיִּתֵּן־מִיָּם וַיִּרְחֲצוּ רַגְלֵיהֶם וַיִּתֵּן מִסָּפּוֹא לַחֲמִירֵיהֶם: וַיָּכִינוּ אֶת־כַּח
הַמִּנְחָה עַד־בֹּא יוֹסֵף בַּצֹּהָרִים כִּי שָׁמַלֹו כִּי־שָׁם וְאֲכָלוּ לָחֶם: וַיָּבֵא
יוֹסֵף הַבְּיָתָה וַיְהִי־אֵלָיו אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר־בָּדָם הַבְּיָתָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה־לֹו
אֶרְצָה: וַיִּשְׁאַל לָחֶם לְשֹׁלֹם וַיֹּאמֶר הַשְׁלֹֹם אֲבִיכֶם הַזֶּקֶן אֲשֶׁר
אֲמַרְתֶּם הַעוֹדֵנִי חַי. וַיֹּאמְרוּ שְׁלֹֹם לַעֲבָדֶיךָ לְאֲבִינוּ עוֹדֵנִי חַי וַיִּקְדּוּ
וַיִּשְׁתַּחֲוּ: וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת־בְּנֵי־מִן אַחֲרָיו בֶּן־אִמּוֹ וַיֹּאמֶר הִזֵּה
אֲחֵיכֶם הַקָּטָן אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם אֵלַי וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יָחִנֶּה בְּנִי: וַיִּמְחֹו ל
יוֹסֵף כִּי־נִכְמְרוּ רַחֲמָיו אֶל־אֶחָיו וַיִּבְכֶּשׁ לְבָבוֹת וַיָּבֵא הַחֹדָרָה וַיִּבְכֶּה
שָׁמָּה: וַיִּרְתֵּן סָבִיו וַיֵּצֵא וַיִּתְּאֶפֶק וַיֹּאמֶר שִׁימוּ לָחֶם: וַיַּעֲשִׂימוּ לֹו
לְבָדֹו וּלְהֶם לְבָדָם וּלְמִצְרַיִם הָאֲכָלִים אֵתֹו לְבָדָם כִּי לֹא יוֹכְלוּן

33 המצרים לאכל את הדברים ללחם פרוהעבה הוא למצרים: וישבו
לפניו הבכור בכורתו והצער כצערתו ויתמחו האנשים איש אל-
34 רעהו: וישא משאות מאת פניו אליהם ותרכ משאת בנרמן ממשאות
בפם חמש ידות וישתו וישקרו עמו:

CAP. XLIV. מד

מד

א ויצו את אשר על ביתו לאמר מלא את אמתות האנשים אכל
2 באשר ויכלון שאת ושים כסף איש בפי אמתתו: ואת גביעי וביעי
הכסף תשים בפי אמתות הקטן ואת כסף שברו ויעש כדבר יוסף
4 3 אשר דבר: חפך אור והאנשים שלחו המה וחמריהם: הם וצא
את הציר לא התיקו ויוסף אמל לאשר על ביתו קום רדף אחרי
האנשים והשגתם ואמרת אליהם למה שלמתם רעה תחת טובה:
ה הלא זה אשר ישחת אדני בו והוא נחש ונחש בו הרעתם אשר
6 7 עשיתם: וישגם וידבר אליהם את הדברים האלה: ויאמרו אליו
למה ידבר אדני בדברים האלה חלילה לעבדך מעשות כדבר הזה:
8 הן כסף אשר מצאנו בפי אמתותינו השיבנו אליה מארץ כנען
9 ואיה נגלב מבית אדניך כסף או זהב: אשר נמצא אהו מעבדך ומת
י וגם אנחנו נהיה לאדני לעבדים: ויאמר גם-עתה כדברים כן-היא
11 אשר נמצא אהו יהיה-לך עבד ואתם תהיו נקיים: וימחרו ויחרו
12 איש את-אמתתו ארצה ויפתחו איש אמתתו: ויחפשו בגדול החל
13 ובקטן כלה ונמצא הגביע בצמתות בנרמן: ויקרעו שמלתם ויעמל
14 איש על חמרו וישבו הצידה: ובלא יהודה ואחיו ביתה יוסף והוא
טו עורפו שם ויפלו לפניו ארצה: ויאמר להם יוסף מה-תעשוה הנה
16 אשר עשיתם הלא ידעתם כר-נחש ונחש איש אשר פניו: ויאמר
יהודה מה-נאמר לאדני מה-נדבר ומה-נצטחק האלהים מצא את-
עני עבדך הנני עבדים לאדני גם-אנחנו גם אשר-נמצא הגביע
17 בידו: ויאמר חלילה לך מעשות זאת האיש אשר נמצא הגביע בידו
הוא יהיה-לך עבד ואתם עלי לשלום אלי-אברכם:

ס ס ס יא 11

18 ויש אליו יהודה ויאמר בן אדני ודבר-נא עבדך דבלי באוני אדני
19 ואל-יתר אפק בעבדך כר כמזה פפרעה: אדני שאל את-עבדיו לאמר
כ הגש-לכם אב או-אחי: ונאמר אל-אדני שש-לני אב זמן וילד זקנים
21 קטן ואחיו מל ויתר הוא לבדו לאמו ואביו אהבו: ותאמר אל-

et profanum putant huiuscemodi convivium)

* c. 46, 34.

33. sederunt coram eo, primogenitus iuxta primogenita sua, et minimus iuxta aetatem suam. Et mirabantur nimis,

34. sumptis partibus, quas ab eo acceperant; maiorque pars venit Benjamin, ita, ut quinque partibus excederet. Biberuntque et inebriati sunt cum eo.

CAP. XLIV.

Fratres Iosephi arguuntur furti. Iudas pro Benjamin in servitutem se offert.

1. Praecepit autem Ioseph dispensatori domus suae, dicens: Imple saccos eorum frumento, quantum possunt capere; et pone pecuniam singulorum in summitate sacci.

2. Scyphum autem meum argenteum, et pretium, quod dedit tritici, pone in ore sacci iunioris. Factumque est ita.

3. Et orto mane dimissi sunt cum asinis suis.

4. Iamque urbem exierant, et processerant paululum; tunc Ioseph accersito dispensatore domus: Surge, inquit, et persequere viros; et apprehensis dicito: Quare reddidistis malum pro bono?

5. Scyphus, quem furati estis, ipse est, in quo bibit dominus meus, et in quo augurari solet; pessimam rem fecistis.

6. Fecit ille, ut iusserat. Et apprehensis per ordinem locutus est.

7. Qui responderunt: Quare sic loquitur dominus noster, ut servi tui tantum flagitii commiserint?

8. * Pecuniam, quam invenimus in summitate saccorum, reportavimus ad te de terra Chanaan; et quo modo consequens est, ut furati simus de domo domini tui aurum vel argentum?

* c. 43, 22.

9. Apud quemcumque fuerit inventum servorum tuorum, quod

quaeris, moriatur, et nos erimus servi domini nostri.

10. Qui dixit eis: Fiat iuxta vestram sententiam! apud quemcumque fuerit inventum, ipse sit servus meus, vos autem eritis innoxii.

11. Itaque festinato deponentes in terram saccos, aperuerunt singuli.

12. Quos scrutatus, incipiens a maiore usque ad minimum, invenit scyphum in sacco Benjamin.

13. At ille, scissis vestibus, oneratisque rursum asinis, reversi sunt in oppidum.

14. Primusque Iudas cum fratribus ingressus est ad Ioseph (nec dum enim de loco abierat) omnesque ante eum pariter in terram corruerunt.

15. Quibus ille ait: Cur sic agere voluistis? an ignoratis, quod non sit similis mei in augurandi scientia?

16. Cui Iudas: Quid respondebimus, inquit, domino meo? Vel quid loquemur, aut iuste poterimus obtendere? Deus invenit iniquitatem servorum tuorum; en! omnes servi sumus domini mei, et nos, et apud quem inventus est scyphus.

* c. 42, 21.

17. Respondit Ioseph: Absit a me, ut sic agam; qui furatus est scyphum, ipse sit servus meus; vos autem abite liberi ad patrem vestrum.

18. Accedens autem propius Iudas*, confidenter ait: Oro, domine mi! loquatur servus tuus verbum in auribus tuis, et ne irascaris famulo tuo; tu es enim post Pharaonem

* c. 37, 26. 27.

19. Dominus meus*. Interrogasti prius servos tuos: Habetis patrem, aut fratrem?

* c. 42, 7. 11. 13.

20. Et nos respondimus tibi domino meo: Est nobis pater senex, et puer parvulus, qui in senectute illius natus est; cuius uterius frater mortuus est; et ipsum solum habet mater sua, pater vero tenere diligit eum.

21. Dixistisque servis tuis: Addu-

cite eum ad me, et ponam oculos meos super illum.

22. Suggestimus domino meo: Non potest puer relinquere patrem suum; si enim illum dimiserit, morietur.

23. * Et dixisti servis tuis: Nisi venerit frater vester minimus vobiscum, non videbitis amplius faciem meam. * c. 43, 3. 5.

24. Cum ergo ascendissemus ad famulum tuum patrem nostrum, narravimus ei omnia, quae locutus est dominus meus.

25. Et dixit pater noster: Reverimini, et emite nobis parum tritici*. * c. 42, 2. sqq.

26. Cui diximus: Ire non possumus; si frater noster minimus descenderit nobiscum, proficiscemur simul; alioquin illo absente, non audemus videre faciem viri.

27. Ad quae ille respondit: Vos scitis, quod duos genuerit mihi uxor mea*.

* c. 30, 23. 35, 16.

28. Egressus est unus, et dixistis: Bestia devoravit eum*; et lucusque non comparet.

* c. 37, 33. 42, 13.

29. Si tuleritis et istum, et aliquid ei in via contigerit, deducetis canos meos cum moerore ad inferos.

30. Igitur si intravero ad servum tuum patrem nostrum, et puer defuerit [cum anima illius ex huius anima pendeat],

31. videritque eum non esse nobiscum, morietur; et deducet famuli tui canos eius cum dolore ad inferos.

32. Ego proprie servus tuus sim, qui in meam hunc recepi fidem, et epopondi dicens*: Nisi reduxero eum, peccati reus ero in patrem meum omni tempore. * c. 43, 9.

33. Manebo itaque servus tuus pro puero in ministerio domini mei, et puer ascendat cum fratribus suis.

34. Non enim possum redire ad patrem meum, absente puero; ne calamitatis, quae oppressura est patrem meum testis assistam.

CAP. XLV.

Ioseph a fratribus agnitus, eos mittit ad patrem.

1. Non se poterat ultra colibere

Ioseph multis coram astantibus; unde praecepit, ut egredierentur cuncti foras, et nullus interesset alienus agnitioni mutuae.

2. Elevavitque vocem cum fletu, quam audierunt Aegyptii, omnisque domus Pharaonis.

3. Et dixit fratribus suis: Ego sum Ioseph; adhuc pater meus vivit? Non poterant respondere fratres nimio terrore perterriti.

4. Ad quos ille clementer: Accedite, inquit, ad me! Et cum accessissent prope*: Ego sum, ait, Ioseph, frater vester, quem vendidistis† in Aegyptum.

* Act. 7, 13. † c. 43, 7. 37, 28.

5. Nolite pavere, neque vobis durum esse videatur, quod vendidistis me in his regionibus*; pro salute enim vestra misit me Deus ante vos in Aegyptum.

* c. 50, 20.

6. Biennium est enim, quod coepit fames esse in terra; et adhuc quinque anni restant, quibus nec arari poterit, nec meti.

7. Praemisitque me Deus*, ut resservemini super terram, et escas ad vivendum habere possitis.

* c. 50, 20. Ps. 104, 17. sqq.

8. Non vestro consilio, sed Dei voluntate huc missus sum; qui fecit me quasi patrem* Pharaonis, et dominum universae domus eius, ac principem in omni terra Aegypti.

* c. 41, 41. sqq.

9. Festinate, et ascendite ad patrem meum, et dicetis ei: Haec mandat filius tuus Ioseph: Deus fecit me Dominum universae terrae Aegypti; descende ad me, ne moreris;

10. et habitabis in terra Gessen; erisque iuxta me tu, et filii tui, et filii filiorum tuorum, oves tuae, et armenta tua, et universa, quae possides.

11. Ibique te pascam (adhuc enim quinque anni residui sunt famis), ne et tu pereas, et domus tua, et omnia, quae possides.

12. En! oculi vestri, et oculi fratris mei Beniamin, vident, quod os meum loquatur ad vos.

13. Nunciate patri meo universam gloriam meam, et cuncta, quae vi-

22 עֲבָדָהּ הִזְדָּהוּ אֵלָיו וְאֶשְׁרֵיהָ עֲיָנָיו עָלָיו: וַלְאֶמֶל אֶל-אֲדֹנָיו לֹא-יִוָּקֵל
 23 חֲנָנִי לְעֵינָב אֶת-אֲבִיו וְעֵינָב אֶת-אֲבִיו וְמָת: וַלְאֶמֶל אֶל-עֲבָדָהּ אִם-לֹא
 24 יָרַד אֲחֵיהֶם הַקָּטָן אִתָּכֶם לֹא תִסְפֹּן לְרֹאשׁוֹ פָּנָיו: וַיְהִי כִּי עָלִינוּ אֶל-
 25 עֲבָדָהּ אֲבִי וַיִּפְדֵּנוּ אֹת הַדְּבָרִי אֲדֹנָי: וַיֹּאמֶר אֲבִינוּ שְׂבוּ לְשִׁבְרוֹ-לָנוּ כֹּה
 26 מִיֵּט-אֶבֶל: וַלְאֶמֶר לֹא נוּכַל לְהֵרֵת אִם-יֵלֵךְ אֲחִינוּ הַקָּטָן אִתָּנוּ וַיְרָדְנוּ
 27 כִּי-לֹא נוּכַל לְרֹאשׁוֹ פָּנָיו הָאֵלֶּשׁ וְאֲחִינוּ הַקָּטָן אֵינָנו אִתָּנוּ: וַיֹּאמֶר
 28 עֲבָדָהּ אֲבִי אֲלֵינוּ אַתֶּם יְדַעְתֶּם כִּי שְׁנֵים הִלְדָּה-לִּי אֲשֶׁתִּי: וַיֵּצֵא הָאֶחָד
 29 בְּמֵתִי וַאֲמַר אֵךְ טָרָה טָרָה וְלֹא רָאִיתִיו עַד-הַנֶּחֱמָה: וְלִקְחָתֶם גִּם-אֶת-
 30 זֶה מֵעַם פָּנָיו וְקָרְהוּ אֶסֶן וְהִזְדָּהוּם אֶת-שִׁיבְתִּי בְּרָעָה לְשָׂאֵלָהּ: וְעֵתָה לִּי
 31 בְּבֹאִי אֶל-עֲבָדָהּ אֲבִי וְהַנָּעַר אֵינָנו אִתָּנוּ וְנִפְשׁוּ קִשְׁוֹתָהּ בְּנִפְשׁוֹ: וַיְהִי
 32 בְּרֹאשׁוֹ פָּנָיו אֵין הַנָּעַר וְמָת וְהִזְדָּהוּ עֲבָדָהּ אֶת-שִׁיבְתִּי עֲבָדָהּ אֲבִינוּ
 33 בְּרֹאשׁוֹ פָּנָיו אֵין הַנָּעַר עָרַב אֶת-הַנָּעַר מֵעַם אֲבִי לֹאמַר אִם-לֹא
 34 אֲבִיאָנוּ אֵלָיְךָ וְהִטָּאֲתִי לְאֲבִי כָל-הַיָּמִים: וְעֵתָה נִשְׁבְּנוּ עֲבָדָהּ תַּחַת
 35 חֲנָנִי עָבֵד לְאֲדֹנָי וְהַנָּעַר גַּעַל עִם-אֲחִיו: כִּי-אֵיךְ אֶעֱלֶה אֶל-אֲבִי
 36 וְהַנָּעַר אֵינָנו אִתִּי מִן אֶרֶצָה בְּרָעָה אֲשֶׁר יֵמָצֵא אֶת-אֲבִי:

מה

CAP. XLV. מה

1 וְלֹא-יָכֹל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכָל הַנֹּעֲדִים עָלָיו וַיִּקְרָא הוֹצִיאֵנוּ כָּל-אִישׁ אֶת
 2 מִזְלֵי וְלֹא-עָמַד אִישׁ אִתּוֹ בְּהִתְנוּחַע יוֹסֵף אֶל-אֲחָיו: וַיִּתֵּן אֶת-קִלְוֹ
 3 בְּכִסֵּי וַיִּשְׁמְעוּ מִצְרַיִם וַיִּשְׁמַע בֵּית פַּרְעֹה: וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-אֲחָיו אֲנִי
 4 יוֹסֵף הַעֲדוּד אֲבִי חַי וְלֹא-יָכֹלוּ אֲחָיו לְעֵנֹת אִתּוֹ כִּי נִבְחֲלוּ מִפְּנָיו:
 5 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-אֲחָיו גִּשְׁוֹנוּ אֵלָי וַיִּגְשׁוּ וַיֹּאמֶר אֲנִי יוֹסֵף אֲחֵיהֶם
 6 אֲשֶׁר-מָכַרְתֶּם אֹתִי מִצְרַיִם: וְעֵתָהוּ אֶל-תַּעֲצָבוֹ וְאֶל-יִחַל בְּעֵינֵיהֶם
 7 כִּי-מָכַרְתֶּם אֹתִי חֲנָה כִּי לְמִתָּהּ שָׁלַחֲנִי אֱלֹהִים לְפָנֵיכֶם: כִּי-זֶה
 8 שְׁנָתִים הָרַעַב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְעוֹל חֲמֵשׁ שָׁנִים אֲשֶׁר אֵין-חֶרֶשׁ
 9 וְקָצִיר: וַיִּשְׁלַחֲנִי אֱלֹהִים לְפָנֵיכֶם לְשׁוֹם לָכֶם שְׂאִירֵת בְּאֶרֶץ וְלִהְיוֹת
 10 לָכֶם לְפִלִּיטָה גְדֹלָה: וְעֵתָה לֹא-אַתֶּם שָׁלַחְתֶּם אֹתִי חֲנָה כִּי אֱלֹהִים
 11 וַיִּשְׁלַחֲנִי לָאֵב לְפָרְעָה וְלִאֲדוֹן לְכָל-בֵּיתוֹ וּמִשְׁלַל בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם:
 12 מִהֲרֵה וַיָּעֵל אֶל-אֲבִי וַאֲמַרְתֶּם אֵלָיו כֹּה אָמַר בְּנִי יוֹסֵף טָמְנִי אֱלֹהִים
 13 לְאֲדוֹן לְכָל-מִצְרַיִם רַבָּה אֵלָי אֶל-תַּעֲמֹד: וַיִּשְׁבַּת בְּאֶרֶץ-גִּשְׁוֹן וְהִיֵּת
 14 קְרוֹב אֵלָיו אִתָּהּ וּבְנִיךָ וּבְנֵי בְנִיךָ וְצִאֲנֶךָ וּבְקָרְךָ וְכָל-אֲשֶׁר-לָךְ:
 15 וְכָל-פְּלִמִּי אִתְּךָ שֵׁם כִּי-עוֹד חֲמֵשׁ שָׁנִים רָעַב סָן-תִּהְיֶה אִתָּהּ וּבִיתְךָ
 16 וְכָל-אֲשֶׁר-לָךְ: וְהָנָה עֵינֶיכֶם רֹאשׁוֹ וְעֵינֵי אֲחִי בְּנִימִין כִּי-כִּי הַמִּדְבָּר
 17 אֵלֵיכֶם: וְהַעֲדָתֶם לְאֲבִי אֶת-כָּל-כְּבוֹדִי בְּמִצְרַיִם וְאֶת כָּל-אֲשֶׁר רָאִיתֶם

14 ומדברתם והודרתם את-אבי הנח: ויפול כל-צאן ארץ בנגמון-אחיו ויבכה
טו ויבנמן בכה על-צאן-ארו: וינשק לכל-אחיו ויבכה עליהם ואחרי כן
16 דברו אחיו אחו: ויחלל נשמע בית פרעה לאמר באו אחי יוסף
17 ויטב בעיני פרעה ובעיני עבדיו: ויאמר פרעה אלי-יוסף אמר אל-
18 אחיך זאת עשו טעני את-בעירךם ולכו-באו ארצה כנען: ויקחו את-
אביכם ואת-בתיכם וכלו אל: ואתנה לכם את-טוב ארץ מצרים
19 ואכלו את-חלב הארץ: ואתה צויתח זאת עשו קחו-לכם מארץ
כ מצרים עגלות לטפכם ולנשיכם ונשאתם את-אביכם ובאתם: ועיניכם
21 אל-תחם על-פניהם כיר-טוב כל-ארץ מצרים לכם הוא: ובעשוי-כן
בני ישראל ויחן להם יוסף עגלות על-פי פרעה ויחן להם צדה
22 להרה: לבלם נתן לאיש חלפות שמלת ויבנמן נתן שלש מאות פסג
23 וחמש חלפות שמלת: ולאביו שלח פזאת עשרה חמרים נשאים
מטוב מצרים ועשר אחת נשאת בר ולחם ומזון לאביו להרה:
24 וישלח את-אחיו וילכו ויאמר אליהם אל-תחזו בהרה: ויעלו ממצרים
כה וכלאו ארץ כנען אל-רעקב אביהם: ויגדו לו לאמר עוד יוסף חי
26 וכי-הוא משל בכל-ארץ מצרים ויפג לבו כי לא-תאמין להם:
27 וידברו אליו את כל-דברי יוסף אשר דבר אליהם וירא את-העגלות
28 אשר-שלח יוסף לנשאת אתו ויחיי רוח רעקב אביהם: ויאמר ישראל
רב עוד-יוסף בני חי אלקה ואראנו בטרים אמות:

CAP. XLVI. מו

מז

א ויפסע ישראל וכל-אשר-לו ויבא בארה טבע ויזבח זבחים לאלהי
2 אביו וצחק: ויאמר אלהים לישראל במראת חלומה ויאמר רעקב
3 רעקב ויאמר הנני: ויאמר אנכי האל אלקי אברה אל-תירא מרדה
4 מצרימה כי-לני גדול אשומה שם: אנכי אבר עמך מצרימה
ה ואנכי אעלה גם-עלה ויוסף ישית ידו על-עיניך: והקם רעקב מבאר
טבע וישאו בני-ישראל את-רעקב אביהם ואת-טפם ואת-נשיהם
6 בעגלות אשר-שלח פרעה לשאת אתו: ויקחו את-מקניהם ואת-
רכושם אשר רכשו בארץ כנען ויבאו מצרימה רעקב וכל-זרעו
7 אתו: בָּנָיו וּבְנֵי בָנָיו אִתּוֹ בְּנֹתָיו וּבָנוֹת בָּנָיו וְכָל-זֶרְעוֹ הָבִיא אִתּוֹ
8 מצרימה: ואלה שמות בני-ישראל הבאים מצרימה
9 רעקב ובניו בלר רעקב ראובן: ובני ראובן חנוך ופלוא וחצון
י וברמי: ובני שמעון ומואל וימין ואהר ויחזר ושואל בן-
11 חפנענית: ובני לוי גרשון קחה ומררי: ובני יהודה שר ואונן ושלה
12

distis in Aegypto: festinate, et adducite eum ad me.

14. Cumque amplexatus recidisset in collum Benjamin fratris sui, fleuit; illo quoque similiter flente super collum eius.

15. Osculatusque est Ioseph omnes fratres suos, et ploravit super singulos; post quae ausi sunt loqui ad eum.

16. Auditumque est, et celebri sermone vulgatum in aula regis: Venerunt fratres Ioseph! et gavisus est Pharao, atque omnis familia eius.

17. Dixitque ad Ioseph, ut imperaret fratribus suis, dicens: Onerantes iumenta, ite in terram Chanaan;

18. et tollite inde patrem vestrum et cognationem, et venite ad me; et ego dabo vobis omnia bona Aegypti, ut comedatis medullam terrae.

19. Praecepit etiam, ut tollant plaustra de terra Aegypti, ad subvectionem parvulorum suorum ac coniugum, et dicito: Tollite patrem vestrum, et properate quantocius venientes!

20. Nec dimittatis quidquam de suppellectili vestra; quia omnes opes Aegypti vestrae erunt.

21. Feceruntque filii Israël, ut eis mandatum fuerat. Quibus dedit Ioseph plaustra, secundum Pharaonis imperium, et cibaria in itinere.

22. Singulis quoque proferri iussit binas stolas; Benjamin vero dedit trecentos argenteos cum quinque stolis optimis;

23. tantundem pecuniae et vestium mittens patri suo, addens et asinos decem, qui subveherent ex omnibus divitiis Aegypti; et totidem asinas, triticum in itinere panesque portantes.

24. Dimisit ergo fratres suos, et proficiscentibus ait: Ne irascamini in via!

25. Qui ascendentes ex Aegypto, venerunt in terram Chanaan ad patrem suum Iacob.

26. Et nunciaverunt ei, dicentes: Ioseph, filius tuus, vivit; et ipse dominatur in omni terra Aegypti. Quo audito Iacob, quasi de gravi somno evigilans, tamen non credebat eis.

27. Illi e contra referebant omnem ordinem rei. Cumque vidisset plau-

stra, et universa, quae miserat, re-vixit spiritus eius.

* v. 19.

28. Et ait: Sufficit mihi, si adhuc Ioseph filius meus vivit! vadam, et videbo illum, antequam moriar.

CAP. XLVI.

Iacob cum universa familia proficiscitur in Aegyptum.

1. Profectusque Israël cum omnibus, quae habebat, venit ad puteum iuramenti*, et mactatis ibi victimis Deo patris sui Isaac,

* c. 21, 31.

2. audivit eum per visionem noctis vocantem se, et dicentem sibi: Iacob, Iacob! cui respondit: Ecce adsum!

3. Ait illi Deus: Ego sum fortissimus Deus patris tui*; noli timere, descende in Aegyptum, quia in gentem magnam faciam te ibi.

* c. 35, 11.

4. Ego descendam tecum* illuc, et ego inde adducam te revertentem; Ioseph quoque ponet manus suas super oculos tuos.

* 1. cv. 32, 12 — 16.

5. Surrexit autem Iacob a puteo iuramenti*; tuleruntque eum filii cum parvulis et uxoribus suis in plaustris†, quae miserat Pharao ad portandum senem,

* Act. 7, 15. † c. 45, 19.

6. et omnia, quae possederat in terra Chanaan*; venitque in Aegyptum cum omni semine suo,

* Jos. 24, 5. Ps. 104, 23. Isai. 52, 4.

7. filii eius, et nepotes, filiae, et cuncta simul progenies.

8. Haec sunt autem nomina filiorum Israël, qui ingressi sunt in Aegyptum: Ipse cum liberis suis*, primogenitus Ruben.

* Exod. 1, 2, 6, 14. Num. 26, 5.

1 Paral. 5, 1, 3.

9. Filii Ruben: Henoch et Phallu et Hesron et Charmi.

10. * Filii Simeon: Iamuel, et Iamir, et Ahod, et Iachin, et Sohar, et Saul filius Chanaanitidis.

* Exod. 6, 15. 1 Paral. 4, 24.

11. * Filii Levi: Gerson, et Caath, et Merari.

* 1 Paral. 5, 27. sqq. 6, 1.

12. * Filii Iuda: Her, et Onan, et Sela, et Phares, et Zara. Mortui

sunt autem Her, et Onan in terra Chanaan. Natique sunt filii Phares: Hesron et Hamul.

* c. 38. 1 Paral. 2, 3. 4, 21.

13. *Filii Issachar: Thola, et Phua, et Iob, et Semron.

* 1 Paral. 7, 1.

14. Filii Zabulon: Sared, et Elon, et Iahelel.

15. Hi filii Liae, quos genuit in Mesopotamia Syriae cum Dina filia sua; omnes animae filiorum eius et filiarum, triginta tres.

16. Filii Gad: Sephion, et Haggi, et Suni, et Esebon, et Ileri, et Arodi, et Areli.

17. *Filii Aser: Iamne, et Iesua, et Iessui, et Beria, Sara quoque soror eorum. Filii Beria: Heber, et Melchiel.

* 1 Paral. 7, 30.

18. Hi filii Zelphae, quam dedit Laban Liae filiae suae; et hos genuit Iacob sedecim animas.

19. Filii Rachel uxoris Iacob: Ioseph et Benjamin.

20. *Natique sunt Ioseph filii in terra Aegypti, quos genuit ei Ase-neth filia Putiphare sacerdotis He-liopoleos: Manasses et Ephraim.

* c. 41, 50.

21. Filii Benjamin*: Bela, et Bechor, et Asbel, et Gera, et Naaman, et Echi, et Ros, et Mophim, et O-phim, et Ared.

* 1 Paral. 7, 6. 8.

22. Hi filii Rachel, quos genuit Iacob: omnes animae, quatuordecim.

23. Filii Dan: Husim.

24. Filii Nephtali: Iasiel, et Guni, et Ieser, et Salem.

25. Hi filii Balae, quam dedit Laban Racheli filiae suae; et hos genuit Iacob, omnes animae septem.

26. Cunctae animae, quae ingressae sunt cum Iacob in Aegyptum, et egressae sunt de femore illius, absque uxoribus filiorum eius, sexaginta sex.

27. Filii autem Ioseph, qui nati sunt ei in terra Aegypti, animae duae*. Omnes animae domus Iacob, quae ingressae sunt in Aegyptum, fuere septuaginta†.

* Dent. 20, 22. † Act. 7, 14.

28. Misit autem Iudam ante se ad Ioseph, ut nuntiaret ei, et occurreret in Gessen.

29. Quo cum pervenisset, iuncto Ioseph curru suo, ascendit obviam patri suo ad eundem locum; vidensque eum, irruit super collum eius, et inter amplexus flevit.

30. Dixitque pater ad Ioseph: Iam laetus moriar*, quia vidi faciem tuam, et superstitem te relinquo.

* c. 45, 28.

31. At ille locutus est ad fratres suos, et ad omnem domum patris sui: Ascendam et nuntiabo Pharaoni, dicamque ei*: Fratres mei, et domus patris mei, qui erant in terra Chanaan, venerunt ad me.

* c. 45, 18.

32. Et sunt viri pastores ovium, curamque habent alendorum gregum; pecora sua, et armenta, et omnia, quae habere potuerunt, adduxerunt secum.

33. Cumque vocaverit vos, et dixerit: Quod est opus vestrum?

34. Respondebitis: Viri pastores sumus servi tui, ab infantia nostra usque in praesens, et nos et patres nostri. Haec autem dicetis, ut habitare possitis in terra Gessen; quia detestantur Aegyptii* omnes pastores ovium.

* c. 43, 32.

CAP. XLVII.

Pharao Iacobum benigne suscipit, eique terram Gessen concedit. Aegyptii fame oppressi fundos vendunt Pharaoni.

1. Ingressus ergo Ioseph nuntiavit Pharaoni, dicens: Pater meus et fratres, oves eorum et armenta, et cuncta, quae possident, venerunt de terra Chanaan; et ecce! consistunt in terra Gessen.

2. Extremos quoque fratrum suorum quinque viros constituit coram rege,

3. quos ille interrogavit: Quid habetis operis*? Responderunt: Pastores ovium sumus servi tui, et nos, et patres nostri.

* c. 46, 33.

4. Ad peregrinandum in terra tua venimus; quoniam non est herba gregibus servorum tuorum, ingravescente fame in terra Chanaan; pe-

ופרץ וזרח וזמרת ערי ואונן בארץ כנען ויחיו בני-פרץ חזקו
 13 ויחיו: ובני יששכר חולע ופזע ויזב ושמרן: ובני זבלון סרר ואלון
 14 ויחלאל: אלהו בני לאה אשר הלדה ליעקב בפתן ארם ואת הינה טו
 15 בתו כל-נפש בניו ויבנותיו שלשים ושלש: ובני גד צפון וחסר שונו
 16 ואצלן ערי וארודי ואראלי: ובני אשר ומנח וישור וישור ובריעה
 17 ושרח אחתם ובני בריעה חבר ומלכיאל: אלה בני זלפה אשר-נתן
 18 לבן ללאה בתו ותלד את-אלה ליעקב שש עשרה נפש: בני רחל
 19 אשת יעקב יוסף ובנימין: ויולד יוסף בארץ מצרים אשר הלדה-לו כ
 20 אסנת בת-פוטרי פרע כהן אן את-מנשה ואת-אפרים: ובני בנימין
 21 בלע ובכר ואשלבל גרא ונעמן אתי וראש מרים וחסים וארדי: אלה
 22 בני רחל אשר ילד ליעקב כל-נפש ארבעה עשר: ובני דן חננים:
 23 ובני נפתלי ונחצאל וגוני ונצור ושלם: אלה בני בלהה אשר-נתן לבן
 24 לרחל בתו ותלד את-אלה ליעקב כל-נפש שבעה: כל-הנפש הבאה
 25 ליעקב מצרימה וארי ורכו מלבד נשיו בני-יעקב כל-נפש נשים
 26 ושש: ובני יוסף אשר-ילדו במצרים נפש שנים פלה-נפש לבית-
 27 יעקב הבאה מצרימה שבעים: ואת-יהודה שלח
 28 לפניו אל-יוסף להודות לפניו גשנה ויבאו ארצה גשן: ויאמר יוסף
 29 מרפבתו ויעל לקראת-ישראל אביו גשנה ויבא אליו ויפל על-
 30 צוואריו ויבך על-צוואריו עוד: ויאמר ישראל אל-יוסף אמיתך הפעם ל
 31 אחרי ראיתי את-פניך כי עודך חי: ויאמר יוסף אל-אחיו ואל-בית
 32 אביו אעלה ואנידה לפרעה ואמרה אליו אחי ובית-אבי אשר
 33 בארץ-כנען באו אליו: והאנשים רבי צאן כיר-אנשי מקנה חיו וצאנם
 34 ובקרים וכל-אשר להם הביאו: והיה כיר-יקרא להם פרעה ואמר מה-
 35 מעשיכם: ואמרתם אנשי מקנה חיו עבדיך מעשרינו ועד-לעתה גם-
 36 אנתנו גם-אבותינו בעבד תשבו בארץ גשן כיר-יעקב מצרים כל-
 37 רעה צאן:

מז

CAP. XLVII. מז

1 ויבא יוסף ויגד לפרעה ויאמר אבי ואחי וצאנם ובקרים וכל-אשר א
 2 להם באו מארץ כנען והם בארץ גשן: ומקצה אחיו לקח המנשה
 3 אנשים וצאנם לפני פרעה: ויאמר פרעה אל-אחיו מה-מעשיכם
 4 ויאמרו אל-פרעה רעה צאן עבדיך גם-אבותינו גם-אבותינו: ויאמרו
 5 אל-פרעה לגיד בארץ באנו כיר-אין מרעה לצאן אשר לעבדיך

כִּי־כָבֵד הָרַעֲב בָּאָרֶץ כְּנָעַן וַיִּתֵּן לְשִׁבּוּיָא עֲבָדֶיהָ בָּאָרֶץ וַשֵּׁן
 6 וַיֹּאמֶר פְּרֹעֶה אֶל־יוֹסֵף לֵאמֹר אֲבִיךָ וְאֶחָיָךְ בָּאוּ אֵלַיךְ: אֲרֹץ מִצְרַיִם
 לְפָנֶיךָ הִוא בְּמִיטֵב הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲדִיאָבִיךָ וְאֶת־אֶחָיָךְ יִשְׁבוּ בָּאָרֶץ
 וַשֵּׁן וְאֶם־יִדְעָתָ וְיִשְׁתַּבֵּחַ אֲנִישִׁי־חַיִּיל וְשִׁמְתָם שָׂרֵי מִקְנֵה עַל־אֲשֵׁר־לִי:
 7 וַיָּבֹא יוֹסֵף אֶת־הָעָקֹב אֹבִיו וְיַעֲקֹב וְכָל־הָעָרֶץ וַיִּבְרָךְ הָעָקֹב אֶת־
 9 8 פְּרֹעֶה: וַיֹּאמֶר פְּרֹעֶה אֶל־הָעָקֹב כַּמָּה יָמֵי שָׁנִי חַיִּיהָ: וַיֹּאמֶר הָעָקֹב
 אֶל־פְּרֹעֶה יָמֵי שָׁנִי מְגֻזְרֵי שְׁלֹשִׁים וּמֵאֵת שָׁנָה מֵעַתָּה וְרָעִים הָיוּ יָמֵי
 1 יָשָׁנִי חַיִּי וְלֹא הִשְׁיָגוּ אֶת־יָמֵי שָׁנִי חַיִּי אֲבֹתִי בְיָמֵי מְגֻזְרֵיהֶם: וַיִּבְרָךְ
 11 הָעָקֹב אֶת־פְּרֹעֶה וַיֵּצֵא מִלִּפְנֵי פְּרֹעֶה: וַיּוֹשִׁיב יוֹסֵף אֶת־אֲבִיו וְאֶת־
 אֶחָיו וַיִּתֵּן לָהֶם אֶחָדָה בָּאָרֶץ מִצְרַיִם בְּמִיטֵב הָאָרֶץ בָּאָרֶץ רַעֲמֶסֶס
 12 בְּאֲשֶׁר צִוָּה פְּרֹעֶה: וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף אֶת־אֲבִיו וְאֶת־אֶחָיו וְאֵת כָּל־בֵּית
 13 אָבִיו לָחֶם לֶפֶי הַטָּה: וְלָחֶם אֵין בְּכָל־הָאָרֶץ כִּי־כָבֵד הָרַעֲב מְאֹד
 14 וַחֲלָה אֲרֶץ מִצְרַיִם וְאֲרֶץ כְּנָעַן מִפְּנֵי הָרַעֲב: וַיִּלָּקֵט יוֹסֵף אֶת־כָּל־
 חֲסִיסָה הַנּוֹמָצָה בָּאָרֶץ־מִצְרַיִם וּבָאָרֶץ כְּנָעַן בַּשָּׂבִיר אֲשֶׁר־הֵם שֹׁבְרִים
 15 וַיָּבֹא יוֹסֵף אֶת־הַכֶּסֶף בֵּיתָה פְּרֹעֶה: וַיִּתֵּם הַכֶּסֶף מֵאָרֶץ מִצְרַיִם
 וּמֵאָרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ כָּל־מִצְרַיִם אֶל־יוֹסֵף לֵאמֹר הִבְהֵלֵנוּ לָחֶם וְלָמָּה
 16 נָמוּת נָגִידָה כִּי אֵפֶס כֶּסֶף: וַיֹּאמֶר יוֹסֵף הִבּוּ מִקְנֵיכֶם וְאֶתְּנֶה לָכֶם
 17 בְּמִקְנֵיכֶם אֶם־אֵפֶס כֶּסֶף: וַיָּבִיאוּ אֶת־מִקְנֵיהֶם אֶל־יוֹסֵף וַיִּתֵּן לָהֶם
 יוֹסֵף לָחֶם בַּשּׁוֹסִים וּבְמִקְנֵה הַצֹּאן וּבְמִקְנֵה הַבָּקָר וּבְחֲמֹרִים וּבְנַחֲלָם
 18 בַּלָּחֶם בְּכָל־מִקְנֵהֶם בַּשָּׁנָה הַהִוא: וְהָיָה הַשָּׁנָה הַהִוא וַיָּבֹאוּ אֲלָיו
 בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּה וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא־נִכְתָּד מֵאֲדָנִי כִּי אִם־תָּתֵם חֲסִיסָה וּמִקְנֵה
 הַבְּהֵמָה אֶל־אֲדָנִי לֹא נִשְׂאֵל לִפְנֵי אֲדָנִי בְּלֹאִי אִם־גּוֹיֵתָנוּ וְאֶדְמָתָנוּ:
 19 לָמָּה נָמוּת וְנִהְיֶה גַם־אֲנַחְנוּ גַם־אֲדָמָתָנוּ קִנְיָה־אֲתָנוּ וְאֶת־אֲדָמָתָנוּ
 בַּלָּחֶם וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְאֲדָמָתָנוּ עֲבָדִים לְפְרֹעֶה וְתִן־זֶרַע וְנַחֲיָה וְלֹא
 20 נָמוּת וְהָאֲדָמָה לֹא תִשָּׁם: וַיִּקֶּן יוֹסֵף אֶת־כָּל־אֲדָמַת מִצְרַיִם לְפְרֹעֶה
 כִּי־מָכְרוּ מִצְרַיִם אִישׁ שִׂדְחוֹ כִּי־חָזַק עֲלֵהֶם הָרַעֲב וְהָיָה הָאָרֶץ
 21 לְפְרֹעֶה: וְאֶת־הָעָם הַצָּבִיר אֹתוֹ לְעָרִים מִקְצֵה גְבוּל־מִצְרַיִם וְעַד־
 22 קֶצְהוֹ: בֶּקַע אֲדָמַת הַבְּהֵמִים לֹא קִנָּה כִּי חָזַק לַבְּהֵמִים מֵאֵת פְּרֹעֶה
 וַאֲכָלוּ אֶת־חֲסִיקָם אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם פְּרֹעֶה עַל־כֵּן לֹא מָכְרוּ אֶת־אֲדָמָתָם:
 23 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־הָעָם הֵן קָנִיתִי אֶתְכֶם הַיּוֹם וְאֶת־אֲדָמָתְכֶם לְפְרֹעֶה
 24 הֵא־לָכֶם זֶרַע וְזִרְעֻתָם אֶת־הָאֲדָמָה: וְהָיָה בַּחֲבוּלָת וּבְתֵתָם חֲמִישִׁית
 לְפְרֹעֶה וְאַרְבַּע הַדֹּת יִהְיֶה לָכֶם לְזֶרַע הַשָּׁנָה וְלִאֲכָלְכֶם וְלִאֲשֵׁר

timusque, ut esse nos iubeas servos tuos in terra Gessen.

5. Dixit itaque rex ad Ioseph: Pater tuus et fratres tui venerunt ad te.

6. Terra Aegypti in conspectu tuo est; in optimo loco fac eos habitare, et trade eis terram Gessen. Quod si nosti, in eis esse viros industrios, constitue illos magistros pecorum meorum.

7. Post haec introduxit Ioseph patrem suum ad regem, et statuit eum coram eo, qui benedicens illi,

8. et interrogatus ab eo, quot sunt dies annorum vitae tuae?

9. Respondit: Dies peregrinationis meae* centum triginta annorum sunt, parvi et mali, et non pervenerunt usque ad dies patrum meorum, quibus peregrinati sunt.

* Ps. 118, 19. Hebr. 11, 14. 13, 14.

10. Et benedicto rege, egressus est foras.

11. Ioseph vero patri et fratribus suis dedit possessionem in Aegypto, in optimo terrae loco, Rameses, ut praeceperat Pharaon.

12. Et alebat eos, omnemque domum patris sui, praebens cibaria singulis.

13. In toto enim orbe panis deerat, et oppresserat fames terram, maxime Aegypti et Chanaan.

14. E quibus omnem pecuniam congregavit pro venditione frumentum, et intulit eam in aerarium regis.

15. Cumque defecisset emptoribus pretium, venit cuncta Aegyptus ad Ioseph, dicens: Da nobis panes; quare morimur coram te, deficiente pecunia?

16. Quibus ille respondit: Adducite pecora vestra, et dabo vobis pro eis cibos, si pretium non habetis.

17. Quae cum adduxissent, dedit eis alimenta pro equis, et ovibus, et bobus, et asinis; sustentavitque eos illo anno pro commutatione pecorum.

18. Venerunt quoque anno secundo, et dixerunt ei; Non celabimus dominum nostrum, quod deficiente pecunia, pecora simul defecerunt; nec clam te est, quod absque corporibus et terra nihil habeamus.

19. Cur ergo moriemur te videntem? et nos et terra nostra tui erimus; eme nos in servitutem regiam, et praebe semina, ne percunte cultore redigatur terra in solitudinem.

20. Emit igitur Ioseph omnem terram Aegypti, vendentibus singulis possessiones suas prae magnitudine famis. Subiecitque eam Pharaoni,

21. et cunctos populos eius, a novissimis terminis Aegypti usque ad extremos fines eius.

22. Praeter terram sacerdotum, quae a rege tradita fuerat eis; quibus et statuta cibaria ex horreis publicis praebebantur, et idcirco non sunt compulsi vendere possessiones suas.

23. Dixit ergo Ioseph ad populos: En! ut cernitis, et vos et terram vestram Pharaon possidet; accipite semina et serite agros;

24. ut fruges habere possitis. Quintam partem* regi dabit; quatuor reliquas permitto vobis in sementem, et in cibum familiis et liberis vestris.

* c. 41, 34.

25. Qui responderunt: Salus nostra in manu tua est; respiciat nos tantum dominus noster, et laeti serviemus regi.

26. Ex eo tempore usque in praesentem diem, in universa terra Aegypti, regibus quinta pars solvitur; et factum est quasi in legem, absque terra sacerdotali, quae libera ab hac conditione fuit.

27. Habitavit ergo Israël in Aegypto, id est, in terra Gessen, et possedit eam; auctusque est, et multiplicatus nimis

* c. 46, 3.

28. Et vixit in ea decem et septem annis; factique sunt omnes dies vitae illius centum quadraginta septem annorum.

29. Cumque appropinquare cerneret diem mortis suae, vocavit filium suum Ioseph, et dixit ad eum: Si inveni gratiam in conspectu tuo*; pone manum tuam sub femore meo; et facies mihi misericordiam et veritatem, ut non sepelias me in Aegypto.

* c. 24, 2. 3. 28, 13. sqq.

30. Sed dormiam cum patribus meis, et auferas me de terra hac, condasque in sepulchro maiorum meorum*. Cui respondit Ioseph: Ego faciam, quod iussisti.

* c. 23, 17. 20.

31. Et ille: Iura ergo, inquit, mihi. Quo iurante, adoravit Israël Deum, conversus* ad lectuli caput.

* Hebr. 11, 21.

CAP. XLVIII

Iacob testamentum condit, duobus Iosephi filiis benedicit, iuniorem praefrens seniori.

1. His ita transactis, nunciatum est Ioseph, quod aegrotaret pater suus; qui, assumptis duobus filiis* Manasse et Ephraim, ire perrexit.

* c. 41, 50.

2. Dictumque est seni: Ecce! filius tuus Ioseph venit ad te. Qui confortatus sedit in lectulo.

3. Et ingresso ad se ait: Deus

omnipotens* apparuit mihi in Luza, quae est in terra Chanaan; benedixitque mihi,

* c. 28, 12. 13.

4. et ait: Ego* te augebo et multiplicabo, et faciam te in turbas populorum; daboque tibi terram hanc, et semini tuo post te, in possessionem sempiternam

* c. 35, 11.

5. Duo ergo filii tui, qui* nati sunt tibi in terra Aegypti, antequam huc venirem ad te, mei erunt†, Ephraim et Manasses, sicut Ruben et Simeon reputabuntur mihi.

* c. 41, 50. † Ios. 13, 7. 29, 14, 4.

6. Reliquos autem, quos genueris post eos, tui erunt, et nomine fratrum suorum vocabuntur in possessionibus suis.

7. Mihi enim, quando veniebam de Mesopotamia*, mortua est Rachel in terra Chanaan in ipso itinere, eratque vernum tempus; et ingrediebar Ephratam, et sepelivi eam iuxta viam Ephratae, quae alio nomine appellatur Bethlehem.

* c. 35, 19.

8. Videns autem filios eius, dixit ad eum: Qui sunt isti?

9. Respondit: Filii mei sunt, quos donavit mihi Deus in hoc loco. Adhuc, inquit, eos ad me, ut benedicam illis.

10. Oculi enim Israël caligabant prae nimia senectute, et clare videre non poterat. Applicitosque ad se deosculatus, et circumplexus eos,

11. dixit ad filium suum: Non sum fraudatus aspectu tuo*; insuper ostendit mihi Deus semen tuum.

* c. 37, 38. 45, 26.

12. Cumque tulisset eos Ioseph de gremio patris, adoravit pronus in terram.

13. Et posuit Ephraim ad dexteram suam, id est, ad sinistram Israël: Manassen vero in sinistra sua, ad dexteram scilicet patris, applicuitque ambos ad eum.

14. Qui extendens manum dexteram, posuit super caput Ephraim minoris fratris; sinistram autem

בְּבִיתְכֶם וְלֹאֲכֹל לְשִׁפְכֶם: וַיֹּאמְרוּ הַחַיִּיתָנוּ נִמְצָאֲתָנוּ בְּעֵינֵי אֲדֹנֵי כֹה
וְהִירָנוּ עֲבָדִים לְפָרְעָה: וַיֵּשֶׁם אֹתָהּ יוֹסֵף לַחֹק עַד-הַיּוֹם הַזֶּה עַל-
26 אֲדָמַת מִצְרָיִם לְפָרְעָה לְחַמֵּשׁ רֶכֶס אֲדָמַת חֲפָהִימִים לְבָדָם לֹא הָיְתָה
לְפָרְעָה: וַיָּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וַיֵּאחָזֶנּוּ בָּהּ וַיִּרְבּוּ
27 וַיִּרְבּוּ מְאֹד:

ס יב 12

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם שִׁבְעַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיְהִי יָמֵי-יַעֲקֹב שְׁנֵי
28 חֲזֵיו שִׁבְעַת שָׁנִים וְאַרְבָּעִים וּמֵאָת שָׁנָה: וַיִּקְרְבוּ יָמֵי-יִשְׂרָאֵל לְמוֹת
29 וַיִּקְרָאוּ לְבָנָיו לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ אִם-לֹא מִצָּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ שְׁיִם-נָא
יֶדֶךָ תַּחַת יָרְכִי וְעֵשִׂיתָ עִמָּדִי חֶסֶד וְאַמַּת אֶל-נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרָיִם:
וְשִׁכְבַּתִּי עִם-אֲבֹתִי וַיְנַשְׂאֵתֵנִי מִמִּצְרָיִם וַיִּקְבְּרֵנִי בְּקִבְרֹתָם וַיֹּאמֶר אֲנִכִּי ל
אֲעִשֶׂה כְּדִבְרְךָ: וַיֹּאמֶר הַשִּׁבְעָה לִּי וַיִּשְׁבַּע לוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל-
31 רֹאשׁ הַמִּשְׁחָה:
פ

מ"ח CAP. XLVIII. מ"ח

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ הֵלָה וַיִּפְקֹחַ א
אֶת-שְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ אֶת-מְנַשֶּׁה וְאֶת-אֶפְרַיִם: וַיִּפְקֹד לְיַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּה
2 בָּנֶיךָ יוֹסֵף בָּא אֵלֶיךָ וְהַחֲזֹק יִשְׂרָאֵל וַיָּשֶׁב עַל-הַמִּשְׁחָה: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב
3 אֶל-יוֹסֵף אֵל שְׁתֵּי נְרָאָה-אֵלַי בָּלוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיְבָרֶךְ אֹתִי: וַיֹּאמֶר
4 אֵלַי הִנְנִי מִפָּרֶךְ וְהַרְפִּיתִיךָ וַיְנַתֵּןִיךָ לְקַחֵל עַמִּים וַיְנַתֵּנִי אֶת-הָאָרֶץ
הַזֹּאת לְזִרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ אֶחָת עוֹלָם: וַעֲשֵׂה שְׁנֵי-בָנֶיךָ הַזֵּה לְדוֹרִים לָךְ ה
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם עַד-בָּאִי אֵלֶיךָ מִצְרָיִמָה לִרְיָתָם אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה פְּרָאוֹבֶן
וְשִׁמְשׁוֹן יְהוֹיָדָה: וּמִזִּלְדָּתְךָ אֲשֶׁר-הוֹלִדְתָּ אַחֲרֵיהֶם לָךְ יִהְיוּ עַל שֵׁם
6 אֲחֵיהֶם יִקְרָאוּ בְּנֵי-לֶחֶם: וְאֲנִי בָבְאִי מִפָּהַן מֵתָה עָלַי רַחֵל בְּאֶרֶץ
7 כְּנָעַן בְּדֶרֶךְ בְּעוֹד כְּבֵרֶת-אֶרֶץ לְבָא אֶפְרַתָּה וְאֶקְבְּרָה שָׁם בְּדֶרֶךְ
אֶפְרַת הוּא בֵּית לָחֶם: וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת-בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר מִי-אֵלֶּה:
8 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-אֲבֹיו בְּנֵי יָחַם אֲשֶׁר-נָתַן-לִי אֱלֹהִים בְּזֶה וַיֹּאמֶר
9 קָחֵם-נָא אֵלַי וְאֶבְרַכֶּם: וַעֲיֵנֵי יִשְׂרָאֵל קָבְדוּ מִזֶּקֶן לֹא יוֹכֵל לָרִאות
10 וַיָּגֶשׁ אֹתָם אֵלָיו וַיִּשָּׁק לָהֶם וַיַּחֲבֹק לָהֶם: וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל-יוֹסֵף
11 רְאֵה פָנֶיךָ לֹא פָגַלְתִּי וְהַזֶּה הָרָאָה אֹתִי אֱלֹהִים גַּם אֶת-זִרְעֶךָ: וַיִּזְאַ
12 יוֹסֵף אֹתָם מֵעַם בְּרָכְיוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ לְאִפְסֵי אֲרָצָה: וַיִּקַּח יוֹסֵף אֶת-
13 שְׁנֵיהֶם אֶת-אֶפְרַיִם בְּיָמִינוֹ מִשְׁמָאל יִשְׂרָאֵל וְאֶת-מְנַשֶּׁה בְּשִׁמְאֻלּוֹ
מִיָּמִין יִשְׂרָאֵל וַיָּגֶשׁ אֵלָיו: וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל אֶת-יָמִינוֹ וַיָּשֶׁת עַל-רֹאשׁ
14 אֶפְרַיִם וְהָיָה הַעֲלִיר וְאֶת-שְׁמָאֻלּוֹ עַל-רֹאשׁ מְנַשֶּׁה שִׁבְלֵי אֶת-יָדָיו

טו כי מנשה הבכור: ויברך את יוסף ויאמר האלהים אשר הרהלנו
 אבותי לפניו אברכהם ויגדלם האלהים הרעה אתי מעודי עד-היום
 16 הנה: המלאך הגאל אתי מפל-לע וברך את-הנערים וישבא בהם
 17 נשמי ושמם אבותי אברכהם ויגדלם וידעו לרב בקרב הארץ: וירא יוסף
 פני-נשית אביו ויד-מינו על-ראש אפרים וידע בעיניו ויתנך יד-
 18 אביו להסיר אותה מעל ראש-אפרים על-ראש מנשה: ויאמר יוסף
 19 אל-אביו לא-כן אבר כי-זה הבכר שים ומינה על-ראשו: וימאן
 אביו ויאמר וידעתי בגל ידעתי גם-הוא יהיה-לכם וגם-הוא יגדל
 כ ואולם אתיו הקנן יגדל ממנו וזרעו יהיה מלא-העולם: ויברכם
 ביום ההוא לאמר בך וברך ישראל לאמר ושמן אלהים פאפרים
 21 וכמנשה וישם את-אפרים לפני מנשה: ויאמר ישראל אל-יוסף
 הנה אנכי מת והנה אלהים עמכם והטיב אתכם אל-ארץ אבותיכם:
 22 ואני נתתי לך שכם אחד על-אחיה אשר לקחתי מיד האמרי
 בחרתי ובקשתי:

פ
CAP. XLIX. מט

מט

א ויקרא יעקב אל-בניו ויאמר האסף ואנידה לכם את אשר-יקרא
 אתכם באחרית הימים:

7	ארוי אפס כי עז	2	הקבצו ושמעו בני יעקב
	ושברחתם כי קשה		ושמעו אל-ישראל אביכם:
	אתלכם בעקב	3	ראובן בכרי אחי
	ואפוצם בישראל:		פזי וראשית אוני
8	יהודה אחי יודוק אחיך		יתר שאת ויתר עז:
	ידך בלדך אביך	4	פתח פמיר אל-הותר
	ישתחוו לך בני אביך:		כי עליה משכבי אביך
9	גור אריה יהודה	פ	אז חללת יצועי עליה:
	משרה בני עליה	ה	שמצון ולוי אחים
	כלע רבץ באריה		כלי תמס מכותיהם:
	וכבלריא מי יקימנו:	6	בסדס אל-הבא נפשי
י	לארסור שבט מיהודה		בקחלם אליהתר פברי
	ויחזק מבין רגליו		כי באפס חרגו איש
	עד פירבא שילה		וברצנם עקרו-שור:

super caput Manasse, qui maior natu erat, commutans manus.

15. *Benedixitque Iacob filiis Ioseph, et ait: Deus, in cuius conspectu ambulaverunt patres mei Abraham et Isaac, Deus, qui pascit me † ab adolescentia mea usque in praesentem diem;

* Hebr. 11, 21. † c. 32, 10.

16. *Angelus, qui eruit me de cunctis malis, benedicat pueris istis; et invocetur super eos nomen meum, nomina quoque patrum meorum Abraham et Isaac, et crescant in multitudinem super terram.

* c. 31, 29. 32, 2. Matth. 18, 10.

17. Videns autem Ioseph, quod posuisset pater suus dexteram manum super caput Ephraim, graviter accepit: et apprehensam manum patris levare conatus est de capite Ephraim, et transferre super caput Manasse.

18. Dixitque ad patrem; Non ita convenit, pater! quia hic est primogenitus; pone dexteram tuam super caput eius!

19. Qui renuens, ait: Scio, fili mi! scio; et iste quidem erit in populos, et multiplicabitur*; sed frater eius minor, maior erit † illo; et semen illius crescet in gentes.

* Num. 1, 35. † Num. 1, 33.

20. Benedixitque eis in tempore illo, dicens: In te benedicetur Israël, atque dicetur: Faciat tibi Deus sicut Ephraim, et sicut Manasse. Constituitque Ephraim ante Manassen.

21. Et ait ad Ioseph filium suum: En! ego morior, et erit Deus vobiscum, reducetque vos ad terram patrum vestrorum.

22. Do tibi partem unam extra fratres tuos, quam tuli de manu* Amorrhæi in gladio et arcu meo.

* Ios. 24, 8. Ioh. 4, 5.

CAP. XLIX.

Iacob morti proximus filiis benedicit, et eventura praedicit, et locum sepulturae suae declarat.

1. Vocavit autem Iacob filios suos, et ait eis*: Congregamini, ut annunciem, quae ventura sunt vobis in diebus novissimis.

* Deut. 33.

2. Congregamini, et audite, filii Iacob! audite, Israël! patrem vestrum:

3. Ruben primogenitus meus! tu fortitudo mea, et principium doloris mei; prior in donis, maior in imperio.

4. Effusus es sicut aqua, non creascs*; quia ascendisti cubile patris tui, et maculasti stratum eius.

* c. 35, 22. 1 Paral. 5, 1.

5. Simeon et Levi fratres; vasa iniquitatis bellantia.

6. In consilium eorum non veniat anima mea, et in coetu illorum non sit gloria mea*; quia in furore suo occiderunt virum, et in voluntate sua suffoderunt murum.

* c. 34, 25.

7. Maledictus furor eorum, quia pertinax; et indignatio eorum, quia dura*; dividam eos in Iacob, et dispergam eos in Israël.

* c. 21. Ios. 19, 1.

8. Iuda*! te laudabunt fratres tui; manus tua in cervicibus inimicorum tuorum, adorabunt te filii patris tui.

* 1 Paral. 29, 4.

9. *Catulus leonis Iuda; ad praedam, fili mi! ascendisti; requiescens accubisti ut leo, et quasi leaena, quis suscitabit eum?

* Num. 24, 9. 1 Paral. 5, 2.

10. Non auferetur sceptrum de Iuda, et dux de femore eius, donec

veniat, qui mittendus est; et ipse erit expectatio gentium.

* Matth. 2, 6. Ioh. 1, 45.

11. Ligans ad vineam pullum suum, et ad vitem, o fili mi! asinam suam. Lavabit in vino stolam suam, et in sanguine uvae pallium suum.

12. Pulchriores sunt oculi eius vino, et dentes eius lacte candiores.

13. Zabulon in littore maris habitabit*, et in statione navium pertingens usque ad Sidonem.

* Ios. 19, 10.

14. Issachar asinus fortis, accusans inter terminos.

15. Vidit requiem, quod esset bona; et terram, quod optima; et supposuit humerum suum ad portandum, factusque est tributis serviens.

16. Dan* iudicabit populum suum, sicut et alia tribus in Israël.

* c. 30, 6.

17. Fiat Dan coluber in via, cerastes in semita, mordens ungulas equi, ut cadat ascensor eius retro.

18. Salutare tuum expectabo, Domine!

19. Gad, accinctus praeliabitur ante eum; et ipse accingetur retrorsum.

20. Aser*, pinguis panis eius, et praebebit delicias regibus.

* Ios. 19, 24.

21. Nephthali, cervus emissus, et dans eloquia pulchritudinis

22. *Filius accrescens Ioseph, filius accrescens† et decorus aspectu; filiae discurrerunt super murum.

* 1 Paral. 5, 1. † Ps. 1, 3.

23. Sed exasperaverunt eum, et iurgati sunt, invideruntque illi habentes iacula.

24. Sedit in forti arcus eius, et dissoluta sunt vincula brachiorum et manuum illius per manus potentis Iacob; inde pastor egressus est lapis Israël.

25. Deus patris tui erit adiutor tuus, et omnipotens benedicet tibi benedictionibus coeli desuper, benedictionibus abyssi iacentis deorsum, benedictionibus uberum et vulvae.

26. Benedictiones patris tui confortatae sunt benedictionibus patrum eius; donec veniret desiderium collum aeternorum; fiant in capite Ioseph, et in vertice Nazaraei* inter fratres suos.

* Num. 6, 13.

27. Benjamin lupus rapax*, mane comedet praedam, et vespere dividet spolia.

* Iudic. 20, 25.

28. Omnes hi in tribubus Israël duodecim. Haec locutus est eis pater suus, benedixitque singulis benedictionibus propriis.

29. Et praecepit eis, dicens: Ego congregor ad populum meum; sepelite me cum patribus meis in speculca duplici, quae est in agro Ephron Hethaei

2	מֵאֲשֶׁר שָׁמְעָה לַחֲמוֹ	וְגַד רָקִיעַת עֲמִים:	11	אֶסְרֵי לֶלְפָן עִירָה	וְהָיָה יָתֵן מִשְׁדֵּי-מִלְכָּה: ס
21	נִפְתְּלִי אֶלְלָה שְׁלָחָה	וְלִשְׁדָּקָה בְּנֵי אֶחָד		כֶּסֶם בִּלְוֹן לְבָשׁוֹ	
	הַזֶּהֶן אֲמִיר־שִׁפְרִי: ס	וּבְדֶם-עֲנָבִים סִתְהָ:		הַכֶּלֶלִי עֵינָם מִיָּוֶן	
22	בֶּן פֶּרֶת יוֹסֵף	וּלְבֶן-שָׁנָם מִחֶלֶב: פ	12	וּבִלְוֹן לְחֹוֶה בְּמִים וּשְׁבֹן	
	בֶּן פֶּרֶת עֲלִי-עֶוֶן	וְהָיָה לְחֹוֶה אֶלֶיָּה	13	וּנְדָתוֹ עַל-צִוְרוֹ:	
23	בְּנֹות אֶעֱדָה עַל-שִׁוְרִי:			וְשִׁשְׁקֵר הַמֵּר גֶּרֶם	11
	וְהַמְרָהוּ וְרָבִי			רֶקֶץ בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחִים:	
	וְהַשְׁמָדָה בְּעַלֵּי הַעֲוִים		טו	וַיֵּרָא מִנְחָהוּ כִּי לֹב	
24	יִשְׁטַב בְּאֶרְצוֹ שֵׁשֶׁת			וְאֶת-הָאָרֶץ כִּי נִגְמָה	
	וַיִּפְּסֶה וְרָבִי יִרְבִּי			וַיֵּט שְׂכָמוֹ לִסְבֹּל	
	מִיָּדוֹ אֶבֶר כְּעֶבֶר		ס	וַיְהִי לְמֶסַע עֶבֶד:	
כח	מִשָּׁם רֵעָה אֶבֶן וְשָׂרָאֵל:			כֵּן וְדָוִד עָמִי	16
	מֵאֵל אֶבֶר וַיַּעֲזֹרָה			כְּאֶחָד שְׂכָרִי וְשָׂרָאֵל:	
	וְאֶת שְׂדֵהוּ וַיְבָרְכָהּ		17	וַיְהִי-דָוִד יָחַשׁ עַל-לִדָּהָ	
	בְּרַכַת שָׁמַיִם מֵעַל			שְׁפוּפָן עַל־יָדָהּ	
	בְּרַכַת הַחַיִּים רַב־צַחַת תָּחַת			הַנִּשְׁתָּה עֲקֹב־סֹסִים	
	בְּרַכַת שָׁרִים וְרַחֲם:			וַיִּפֹּל רַכְבּוֹ אַחֲוִיר:	
26	בְּרַכַת אֶבֶר גִּבְרִי עַל-בְּרַכַת		18	לִישׁוּעָתָהּ קִוִּיתִי וַהֲוִתִּי: ס	
	הַזֶּהֶר			עַד גִּדְרֵי הַגִּיבִי	19
	עַד תֵּאֵוֶה גִּבְעַת עוֹלָם			וְהָיָה יָגֵד עָקֹב:	ס
	הַחֲלִינִי לְרֹאשׁ יוֹסֵף				
	יִלְדָּדָקִד נִזִּיר אֶחָיו: פ				
27	בְּנִקְמִין זֶאֶב וְשָׂרָה				
	בְּבֹקֶר נֹאכַל עֵד				
	וּלְעָרֵב יַחֲפֹק שְׁלָל:				
28	כִּי-אֶלְלָה שְׂכָרִי וְשָׂרָאֵל שְׁנֵים עָשָׂר וְזֹאת אֲשֶׁר-יִפְרֹ לָהֶם אֶבְיָחָם				
29	וַיְבָרֶךְ אוֹתָם אִישׁ אֲשֶׁר כְּבִרְכָּתוֹ בָּרַךְ אֹתָם: וַיֵּצֵאוּ אוֹתָם וַיֹּאמְרוּ				
	אֶלְלָהֵם אֵלֵינוּ נֹאמְרָה אֶל-עַמִּי קִבְּרוּ אֹתִי אֶל-אֲבֹתִי אֶל-הַמִּשְׁעָה אֲשֶׁר				

XLIX. v. 10. ק' הַנִּשְׁתָּה v. 11. עִירָה ק': סִתְהָ ק' v. 17. ק' הַנִּשְׁתָּה

v. 22. כו' ב' צ' v. 25. קמץ בד"ק v. 27. קמץ בד"ק

ל בשנה עפרון החתני: במערה אשר בשדה המכפלה אשר על-פני
 ממרא בארץ פגזו אשר קנה אברהם את-השדה מאת עפרון החתני
 31 לאת-התקבר: ושמה קברו את-אברהם ואת שרה אשתו ושמה קברו
 32 את-יצחק ואת רבקה אשתו ושמה קברתי את-לאה: מקנה השדה
 33 והמערה אשר-בו מאת בני-חתי: ויכל יעקב לצאת את-בניו ויאסף
 רגליו אליהם ויגוע ויאסף אל-עמיו:

CAP. L. נ

נ

א ויעל יוסף אל-פני אביו ויבכה עליו וישקלו: ויצו יוסף את-עבדיו
 3 את-הרפאים קחנט את-אביו ויחנטו הרפאים את-ישראל: וימלאו-
 לו ארבעים חום כר פן ימלאו ומי החנטים ויבכו אתו מצרים
 4 שבועים חום: ויגברו ומי ביתו ויחבר יוסף אל-בית פרעה לאמר
 ה אס-לא מצאתי חן בעיניכם ופרו-נא פאנר פרעה לאמר: אבי
 השביעי לאמר הנה אנכי מית בתכרי אשר פריתי לי בארץ פלזו
 6 ושמה תקברני ועתה אעלה-נא ואקברה את-אבי ואשובה: ויאמר
 7 פרעה עלה וקבר את-אבך באשר השביעה: ויעל יוסף לקבר את-
 אביו ויעלו אתו כל-עבדיו פרעה וקנר ביתו וכל זקנר ארץ-מצרים:
 8 וכל בית יוסף ואחיו ובית אביו רק טפס וצאנם ויבקשם עזבו בארץ
 9 י גשן: ויעל עמו גס-רכב גס-פרשים ויהי המחתה כבד מאד: ויבאו
 עד-גורן האטד אשר בעבר הירדן ויספדו-שם מספר גדול וכבד מאד
 11 ויעש לאביו אכל שבועת ומים: וירא יושב הארץ הפגזי את-
 האכל בגורן האטד ויאמרו אבל-כבד זה למצרים על-פני קרא ושמה
 12 אבל מצרים אשר בעבר הירדן: ויעשו בניו לו כן כאשר צוה:
 13 וישאו אתו בניו ארצה פלזו ויקברו אתו במערת שדה המכפלה
 אשר קנה אברהם את-השדה לאת-התקבר מאת עפרון החתני על-
 14 פני ממרא: וישב יוסף מצרימה הוא ואחיו וכל-העלים אתו לקבר
 טו את-אביו אחרי קברו את-אביו: ויראו אתי-יוסף כיר-מת אברהם
 ויאמרו לו ישמנו יוסף והשב ושב לנו את כל-הרעה אשר גמלנו
 16 אלו: ויצו אל-יוסף לאמר אבך צוה לפני מותו לאמר: פדה-אמרי
 17 ליוסף אלא שוא נא פשע אחיך וחטאתם כיר-דעה גמלה ועתה שוא
 18 נא לפשע עבדך אחיך אבך ויבך יוסף בדברם אליו: ויכלו גס-
 19 אחיו ויפלו לפניו ויאמרו הנה לנו לעבדים: ויאמר אליהם יוסף אל-
 כ היראו כר תחת אלהים אני: ואתם חשבתם עלי רעה אלהים

30. contra Mambre in terra Chanaan*, quam emit Abraham cum agro ab Ephron Hethaeo in possessionem sepulchri.

* c. 23, 17.

31. Ibi sepelierunt eum, et Saram uxorem eius; ibi sepultus est Isaac† cum Rebecca coniuge sua; ibi et Lia condita iacet.

* c. 25, 9. 28, 17. † c. 35, 19. 29.

32. Finitisque mandatis, quibus filios instruebat, collegit pedes suos super lectulum, et obiit; appositusque est ad populum suum.

CAP. L.

Ioseph patris sui corpus in Chanaan sepelit, fratres suos bono animo esse iubet, vultque, ut in Chanaan ossa ipsius deferantur.

1. Quod cernens Ioseph, ruit super faciem patris flens et deosculans eum.

2. Praecepitque servis suis medicis, ut aromatibus condirent patrem.

3. Quibus iussa explentibus, transierunt quadraginta dies (iste quippe mos erat cadaverum conditorum) flevitque eum Aegyptus septuaginta diebus*.

* Num. 20, 29. Deut. 21, 13. 34, 8.

4. Et expleto planctus tempore, locutus est Ioseph ad familiam Pharaonis: Si inveni gratiam in conspectu vestro, loquimini* in auribus Pharaonis:

* Esth. 4, 2.

5. Eo quod pater meus adiuraverit me, dicens: En! morior, in sepulchro meo*, quod fodi mihi in terra Chanaan, sepelies me. Ascendam igitur, et sepeliam patrem meum, ac revertar.

* c. 47, 29.

6. Dixitque ei Pharao: Ascende et sepeli patrem tuum, sicut adiuratus es.

7. Quo ascendente, ierunt cum eo omnes senes domus Pharaonis, cunctique maiores natu terrae Aegypti.

8. Domus Ioseph cum fratribus suis, absque parvulis et gregibus, atque armentis, quae dereliquerant in terra Gessen.

9. Habuit quoque in comitatu currus et equites; et facta est turba non modica.

10. Veneruntque ad Aream Atad, quae sita est trans Iordanem; ubi celebrantes exequias planctum magno atque vehementi, impleverunt septem dies

11. Quod cum vidissent habitatores terrae Chanaan, dixerunt: Planctus magnus est iste Aegyptiis! Et idcirco vocatum est nomen loci illius, Planctus Aegypti.

12. Fecerunt ergo filii Iacob, sicut praeceperat eis.

13. Et portantes eum in terram Chanaan*, sepelierunt eum in spelunca duplici†, quam emerat Abraham cum agro in possessionem sepulchri ab Ephron Hethaeo contra faciem Mambre.

* Act. 7, 16. † c. 23, 17. 49, 30.

14. Reversusque est Ioseph in Aegyptum cum fratribus suis, et omni comitatu, sepulto patre.

15. Quo mortuo, timentes fratres eius, et mutuo colloquentes: Ne forte memor sit iniuriae, quam passus est, et reddat nobis omne malum, quod fecimus.

16. Mandaverunt ei dicentes: Pater tuus praecepit nobis, antequam moreretur,

17. ut haec tibi verbis illius diceremus: Obsecro, ut obliviscaris sceleris fratrum tuorum, et peccati atque malitiae, quam exercuerunt in te; nos quoque oramus, ut servis Dei patris tui dimittas iniquitatem hanc. Quibus auditis flevit Ioseph.

18. Veneruntque ad eum fratres sui; et proni adorantes in terram dixerunt: Servi tui sumus!

19. Quibus ille respondit: Nolite timere; num Dei possumus resistere voluntati?

20. * Vos cogitastis de me malum; sed Deus vertit illud in bonum*,

ut exaltaret me, sicut in praesentiarum cernitis, et salvos faceret multos populos†.

* c. 45, 5. ** Rom. 8, 28. † c. 45, 7.

21. *Nolite timere! ego pascam vos et parvulos vestros, consolatusque est eos, et blande ac leniter est locutus.

* c. 47, 12.

22. Et habitavit in Aegypto cum omni domo patris sui; vixitque centum decem annis.

23. Et vidit Ephraim filios usque ad tertiam generationem*. Filii quoque Machir filii Manasse nati sunt in genibus Ioseph.

* Num. 32, 39

24. Quibus transactis*, locutus est fratribus suis: Post mortem meam Deus visitabit vos, et ascendere vos faciet de terra ista ad terram, quam iuravit Abraham, Isaac, et Iacob†.

* Hebr. 11, 22. † Hebr. 11, 22, 12, 7.

25. Cumque adiurasset eos atque dixisset: Deus visitabit vos*, asportate ossa mea vobiscum de loco isto:

* Exod. 13, 19. Ios. 24, 32.

26. Mortuus est, expletis centum decem vitae suae annis; et conditus aromatibus, repositus est in loculo in Aegypto.

- חֲשֹׁבָה לַטֹּבָה לְמַעַן עֲשֶׂה כְּלוֹם הָיָה לְתַהֲרֹת עַם־רַב: וְעָתָה אֵלֶּי־
 תִּרְאוּ אֲנִי אֲכַלְכֵּל אֶתְכֶם וְאֶת־עַמְּכֶם וְיָמָת אֹתָם וַיְדַבֵּר עַל־
 לֵבָם: וַיָּשָׁב יוֹסֵף בְּמִצְרָיִם הוּא וְכָל־אָבְיוֹ וְיִתְרֵי יוֹסֵף מֵאֵה וַעֲשֹׂר
 שָׁנִים: וַיֵּרָא יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם בְּנֵי שִׁלְשִׁים לָם בְּנֵי מְכֹר בֶּן־מְנַשֶּׁה וְיָדָו
 עַל־בְּרָגֵי יוֹסֵף: וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו אֲנִי מָתָה וְאֶלְהִיִּם פָּקֹד וַפָּקֹד
 אֶתְכֶם וְהַעֲלֶה אֶתְכֶם מִן־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָשָׁבַע
 לְאֲבֹתְכֶם לֵאמֹר לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב: וְנִשְׁבַּע יוֹסֵף אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פָּקֹד כֹּה
 יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהַעֲלֶתְכֶם אֶת־עַצְמוֹתַי מִצְרָיִם: וַיָּמָת יוֹסֵף בֶּן־
 מֵאָה וָשָׁשׁוֹר שָׁנִים וַיְהִינֶנּוּ אֵלָיו וְיִשְׁשָׁם בָּאָרוֹן בְּמִצְרָיִם:

ואלה שמות

E X O D U S.

C A P U T I. א

פרשה יג 13

א ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרומה את בעלם איש וביתו
 2-4 באו: ראובן שמעון לוי ויהודה: וששכר זבולן ובנמן: הן ונפתלי
 ה גר ואשר: ויהי כל-נפש יצאי ירה-בעקב שבטים נפש ויוסף היה
 6 7 במצרים: וימת יוסף וכל-אחיו וכל הדור ההוא: ובני ישראל פרו
 וישרצו וירבו ויעצמו בממד מאד ותמלא הארץ אחם: פ
 8 9 ויקם מלך-חדש על-מצרים אשר לא-ידע את-יוסף: ויאמר אל-
 י עמו הנה עם בני ישראל רב ועצום ממני: הבה נתחכמה לו פן-
 ירפה ויהי פיר-תקראנה מלחמה ונוסף גס-הוא על-שנאינו ונלחם-
 11 בנו ויגלה מן-הארץ: וישימו עליו שרי מרים למען עתו בסבלתם
 12 ויבן ערי מסבנות לפרעה את-פתם ואת-עמקם: וקאשר יענו אתו
 13 פן ירבה וכן יפרץ ויקצו מפני בני ישראל: ויעבדו מצרים את-בני
 14 ישראל בפרה: וימררו את-חיהם בעבדה קשה בחמל ובלבנים
 טו ובכל-עבדה בשדה את כל-עבדתם אשר-עבדו בהם בפרה: ויאמר
 מלך מצרים למיפלות העברית אשר שם האחת שפיה ושם השנית
 16 פושה: ויאמר פיפדכן את-העבריות וראיתן על-האבנים אם-פן
 17 הוא והמתן אתו ואם-פת הוא וחייה: והיראן המיפלות את-האבלים
 ולא עשו פאשר דבר אליהן מלך מצרים ותחיין את-הילדים:
 18 ויקרא מלך-מצרים למיפלות ויאמר להן מה-עשיתן הדבר הזה
 19 ותחיין את-הילדים: ותאמרן המיפלות אל-פרעה כי לא כנשים
 המצרות העברית כן-חיות הנה בשרם חבוא אלהן המיפלות וילדו:
 21 ויטב אלהים למיפלות וירב העם ויעצמו מאד: ויהי-פיר-קראו
 22 המיפלות את-האבלים ובעש להם בתים: ויצו פרעה לכל-עמו לאמר
 פליחנן תפוד תארה תשליכהו וכל-הבת תחיין: פ

LIBER EXODI.

CAP. I.

Pharao auctos Hebraeos opprimere, et nascentes masculos opera obstetricum extinguere vult; sed frustra.

1. Haec sunt nomina filiorum Israël, qui ingressi sunt in Aegyptum cum Iacob*; singuli cum domibus suis introierunt:

Gen. 46, 8. sqq.

2. Ruben, Simeon, Levi, Iudas,

3. Issachar, Zabulon et Beniamin,

4. Dan, et Nephtali, Gad, et Aser.

5. Erant igitur omnes animae eorum, qui egressi sunt de femore Iacob, septuaginta*; Ioseph autem in Aegypto erat.

* Gen. 46, 27.

6. Quo mortuo, et universis fratribus eius, omnique cognatione illa;

7. *filii Israël creverunt, et quasi germinantes multiplicati sunt†, ac roborati nimis, impleverunt terram.

* Act. 7, 17. † Num. 1.

8. Surrexit interea rex novus super Aegyptum, qui ignorabat Ioseph,

9. et ait ad populum suum: Ecce! populus filiorum Israël multus, et fortior nobis est.

10. Venite, sapienter opprimamus eum, ne forte multiplicetur; et si ingruerit contra nos bellum, addatur inimicis nostris, expugnatique nobis egrediatur de terra.

11. Praeposuit itaque eis magistros operum*, ut affligerent eos oneribus; aedificaveruntque urbes tabernaculorum Pharaoni, Phithom, et Ramesses†

* Gen. 15, 18. † Gen. 47, 11.

12. Quantoque opprimebant eos, tanto magis multiplicabantur, et crescebant.

13. Oderantque filios Israël Aegyptii, et affligebant illudentes eis;

14. atque ad amaritudinem perducebant vitam eorum operibus duris luti et lateris, omnique famulatu, quo in terrae operibus premebantur.

15. Dixit autem rex Aegypti obstetricibus Hebraeorum, quarum una vocabatur Sephora, altera Phua,

16. praecipiens eis: Quando obstetricabitis Hebraeas, et partus tempus advenerit; si masculus fuerit, interficite eum: si foemina, reservate.

17. Timuerunt autem obstetrices Deum, et non fecerunt iuxta praeceptum regis Aegypti; sed conservabant mares.

18. Quibus ad se accersitis rex ait: Quidnam est hoc, quod facere voluistis, ut pueros servaretis?

19. Quae responderunt: Non sunt Hebraeae sicut Aegyptiae mulieres; ipsae enim obstetricaudi habent scientiam, et priusquam veniamus ad eas, pariunt.

20. Bene ergo fecit Deus obstetricibus; et crevit populus, confortatusque est nimis.

21. Et quia timuerunt obstetrices Deum, aedificavit eis domos.

22. Praecepit ergo Pharao omni populo suo, dicens: Quidquid masculini sexus natum fuerit, in flumen proicite; quidquid foemini, reservate.

CAP. II.

Moses nascitur; ex aquis extractus a filia Pharaonis adoptatur; fugit in terram Madian; ibique ex Sephora duos gignit filios.

1. Egressus est post haec vir de domo Levi*; et accepit uxorem stirpis suae.

* c. 6, 16. 18. 20.

2. Quae concepit, et* peperit filium; et videns eum elegantem, abscondit tribus mensibus.

* c. 7, 7. Hebr. 11, 23.

3. Cumque iam celare non posset, sumisit fascellam scirpeam, et linivit eam bitumine ac pice; posuitque intus infantulum, et exposuit eum in carecto ripae fluminis,

4. stante procul sorore eius, et considerante eventum rei.

5. *Ecce! autem descendebat filia Pharaonis, ut lavaretur in flumine; et puellae eius gradiebantur per crepidinem alvei. Quae cum vidisset fascellam in papyrone, misit unam e famulabus suis; et allatam

* Act. 7, 21. Hebr. 11, 23.

6. aperiens, cernensque in ea parvulum vagientem, miserta eius, ait: De infantibus Hebraeorum est hic!

7. Cui soror pueri: Vis, inquit, ut vadam, et vocem tibi mulierem Hebraeam, quae nutrire possit infantulum?

8. Respondit: Vade! Perrexit puella et vocavit matrem suam.

9. Ad quam locuta filia Pharaonis: Accipe, ait, puerum istum, et nutri mihi! ego dabo tibi mercedem tuam. Suscepit mulier, et nutritiv puerum; adultumque tradidit filiae Pharaonis.

10. Quem illa adoptavit in locum filii, vocavitque nomen eius Moyses, dicens: Quia de aqua tuli eum.

11. In diebus illis, postquam creverat Moyses*, egressus est ad fratres suos; viditque afflictionem eorum, et virum Aegyptium percutientem quemdam de Hebraeis fratribus suis.

* Act. 1, 23. Hebr. 11, 24—26.

12. Cumque circumspexisset huc atque illuc, et nullum adesse vidisset, percussus* Aegyptium abscondit sabulo.

* Act. 7, 25.

13. Et egressus die altero conspexit duos Hebraeos rixantes; dixitque ei, qui faciebat iniuriam: Quare percutis proximum tuum?

14. Qui respondit: Quis te constituit principem, et indicem super nos? num occidere me tu vis, sicut heri occidisti Aegyptium? Timuit Moyses, et ait; Quomodo palam factum est verbum istud?

15. Audivitque Pharaon sermonem hunc, et quaerebat occidere Moysen; qui fugiens de conspectu eius, moratus est in terra Madian, et sedid iuxta puteum.

16. Erant autem sacerdoti* Madian septem filiae, quae venerunt ad hauriendam aquam; et impletis canalibus adaquare cupiebant greges patris sui.

* c. 18, 12.

17. Supervenere pastores, et eiecerunt eas; surrexitque Moyses, et defensus puellis, adaquavit oves earum.

18. Quae cum revertissent ad Raguel* patrem suum, dixit ad eas: Cur velocius venistis solito?

* c. 3, 1.

19. Responderunt: Vir Aegyptius liberavit nos de manu pastorum; insuper et hausit aquam nobiscum, potumque dedit ovibus.

20. At ille: Ubi est? inquit, quare dimisistis hominem? vocate eum, ut comedat panem.

21. Iuravit ergo Moyses, quod habitaret cum eo*. Accepitque Sephoram filiam eius uxorem.

* c. 18, 2. 3. 1 Paral. 23, 43.

22. Quae peperit ei filium, quem vocavit Gersam, dicens: Advena fui in terra aliena. Alterum vero peperit, quem vocavit Eliezer, dicens: Deus enim patris mei, adiutor meus, eripuit me de manu Pharaonis.

23. Post multum* vero temporis mortuus est rex Aegypti; et ingemiscientes filii Israël, propter opera vociferati sunt; ascenditque clamor eorum ad Deum ab operibus.

* Act. 7, 2. sqq.

24. Et audivit gemitum eorum, ac recordatus est foederis*. quod pepigit cum Abraham, Isaac et Iacob.

* Gen. 15, 18.

25. Et respexit Dominus filios Israël, et cognovit eos.

ב

CAP. II. ב

- וַתֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לִגְי וַיִּקַּח אֶת־בְּתוּלָתוֹ וַתְּהִי הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֶּן א
 וַתֵּרָא אָתּוּ כִּי־טוֹב הוּא וַתַּעֲצָנָהּוּ שְׁלֵשָׁה יָרְחִים׃ וְלֹא־יָדְעָה עוֹד ב
 הַעֲצִינָהּ וַתִּשְׁחַל־לוֹ תַּבַּת גָּמָא וַתַּחֲמֶרָהּ בַּחֲמֵר וּבְזָפֶת וּתְשִׁים בָּהּ אֶת־
 הַלֵּל וּתְשִׁים בְּסוּף עַל־שִׁפְתֵי הָאָזְנוֹ׃ וַתַּחֲבֹב אֹתָהּ מִדָּחַק לְדַלָּה מֵה
 יִעֲשֶׂה לָּהּ׃ וַתַּרְדַּ בַּת־פְּרִיעֵל לְרַחֵן עַל־הָאָר וּנְטָרְתִּיהָ הִלְכָה עַל־יַד ה
 הָאָר וַתֵּרָא אֶת־הַחֶבֶל בְּתוֹךְ הַסּוּף וַתִּשְׁלַח אֶת־אַמְתָּהּ וַתִּקְרָחָה׃
 וַתִּקְרָח וַתִּרְאָהּ אֶת־הַלֵּל וַתַּחֲבֹבֶנּוּ בָּבָהּ וַתַּחֲמַל עָלָיו וַתֹּאמֶר
 מִיִּלְדִּי הַעֲבָרִים זֶה׃ וַתֹּאמֶר אֹתָהּ אֶל־בַּת־פְּרִיעֵל הַאֵלֶּךְ וּקְרָאתִי
 לָהּ אִשָּׁה מִיִּנְקָה מִן הַעֲבָרִית וַתִּינַק לָהּ אֶת־הַלֵּל׃ וַתֹּאמֶר־לָהּ
 בַּת־פְּרִיעֵל לָכֵן וַתֵּלֶךְ הַעֲלָמָה וַתִּקְרָא אֶת־אִם הַלֵּל׃ וַתֹּאמֶר לָהּ בַּת־
 פְּרִיעֵל הִילִכִי אֶת־הַלֵּל הַזֶּה וַתִּינַקְהוּ לִי וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת־שִׁבְעָה
 וַתִּקַּח הָאִשָּׁה הַלֵּל וַתִּינַקְהוּ׃ וַיִּגְדַּל הַלֵּל וַתִּבְאֵהוּ לְבַת־פְּרִיעֵל וַתִּהְיֶה
 לָהּ לְבֵן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה וַתֹּאמֶר כִּי מִן־הַיָּמִים מִשִּׁיתָהוּ׃ וַתִּהְיֶה
 בְּיָמִים הָהֵם וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל־אָחָיו וַיֵּרָא בְּסִבְלָתָם וַיֵּרָא אִישׁ
 מִצְרַיִם מִפָּנָה אִישׁ־עִבְרִי מֵאֲחָיו׃ וַיִּפֶּן כָּל וְכָל וַיֵּרָא כִּי־אֵין אִישׁ
 וַיִּבֶן אֶת־הַמִּצְרַיִם וַיִּטְמְנֶהוּ בַּחֹל׃ וַיֵּצֵא בְּיוֹם הַשְּׁנִי וַתֵּצֵא שְׁנֵי־אָנָּשִׁים
 עִבְרִים נָגִים וַיֹּאמֶר לְרֹשֶׁט לָמָּה תִּבְנֶה רֶשֶׁת׃ וַיֹּאמֶר מִי שׁוֹמֵךְ לְאִישׁ
 עֵיז וְשֹׁפֵט עָלֵינוּ הִלְחֹדְנוּ אֹתָהּ אִמֹר כִּאֲשֶׁר חָרָה אֶת־הַמִּצְרַיִם
 וַיִּרְא מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵכֶן נֹדֵעַ הַדְּבָר׃ וַיִּשְׁמַע פְּרִיעֵל אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה
 וַיִּבְקֹשׁ לְהִרְגוֹ אֶת־מֹשֶׁה וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפָּנָי פְּרִיעֵל וַיָּגֵב בְּאֶרֶץ־
 מִדְיָן וַיֵּשֶׁב עַל־הַבְּאֵר׃ וַלְבָחֵן מִדְיָן שִׁבְעַת בָּנוֹת וַתִּבְאֵנָה וַתִּדְלְנָה
 וַתִּמְלְאֵנָה אֶת־הַחֲרֻשִׁים לְחִשְׁקוֹת צֹאן אֲבִיהֶן׃ וַיָּבֹאוּ הָרָשִׁים וַיִּגְרְשׁוּם
 וַיִּקֶּם מֹשֶׁה וַיִּוְשַׁעַן וַיִּשָּׂק אֶת־צֹאנָם׃ וַתִּבְאֵנָה אֶל־רַעְוָאל אֲבִיהֶן
 וַיֹּאמֶר מִדּוּעַ מִחֲרָתֶן בָּא חָלוֹב׃ וַתֹּאמְרֶן אִישׁ מִצְרַיִם הַעֲלָנוּ מִיַּד
 הָרָשִׁים וַנִּסְדְּלָה דָּלָה לָנוּ וַיִּשָּׂק אֶת־הַצֹּאן׃ וַתֹּאמֶר אֶל־בָּנוֹתָיו וְאֵין
 לָמָּה זֶה עֹשֶׂתֶן אֶת־הָאִישׁ קִרְאָן לָנוּ וְאִכַּל לָחֶם׃ וַיֹּאֶל מֹשֶׁה לְשִׁבְת
 אֶת־הָאִישׁ וַיִּתֵּן אֶת־צֹפְרָה בָּהּ לְמִשְׁה׃ וַתֵּלֶד בֶּן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ
 גִּדְשֹׁם כִּי אָמַר כִּי הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נִכְרִיָּה׃ פ וַיְהִי בְּיָמִים
 חֲרָפִים הָהֵם וַלְמִית מַלְךְ מִצְרַיִם וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִן־הַעֲבָדָה
 וַיִּזְעַקוּ וַתַּעַל שׁוֹעֲתָם אֶל־הָאֱלֹהִים מִן־הַעֲבָדָה׃ וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת־
 נַאֲקָתָם וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־בְּרִיתוֹ אֶת־אַבְרָהָם אֶת־יִצְחָק וְאֶת־יַעֲקֹב׃
 וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּדַע אֱלֹהִים׃

כה

ג. CAP. III.

ג

א ומשה היה רעה את-צאן יהוה תחנן כהן מדין וינהג את-הצאן
 2 אתר המדבר ויבא אל-הר האלהים חרבה: וירא מלאך יהוה אליו
 בלבת-אש מתוך הסנה וירא והנה הסנה בוער באש והסנה איננו
 3 אכל: ויאמר משה אסרה-נא ואראך את-המראה הגדל הזה בדוע
 4 לא-יבער הסנה: וירא יהוה כי סר לראות ויקרא אליו אלהים מתוך
 ה הסנה ויאמר משה משה ויאמר הנני: ויאמר אל-תקרב הלם של-
 נעלית מעל רגלך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת-קדש הוא:
 6 ויאמר אנכי אלהי אביך אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב
 7 ויסתר משה פניו כי רוא מחפז אל-האלהים: ויאמר יהוה ראה
 ראיתי את-עני עמי אשר במצרים ואת-צערקם שמשתי מפני נגשו
 8 כי ידעתי את-מכאביו: וארד להצילו מיד מצרים ולהצלתו מן-
 הארץ ההוא אל-ארץ טובה ורחבה אל-ארץ זבת חלב ודבש אל-
 9 מקום חפנעני ותחתי והאמרי והערי והחור והיבוס: ועתה הנה
 צעקת בני-ישראל באה אלי וגם-ראיתי את-הפחן אשר מצרים
 י לחצים אתם: ועתה לכה ואשלחך אל-פרעה והוצא את-עמי בני-
 11 ישראל ממצרים: ויאמר משה אל-האלהים מי אנכי כי אלה אל-
 12 פרעה וכי אציא את-בני ישראל ממצרים: ויאמר פראהיה עמך
 וזה-לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את-העם ממצרים העבדון
 13 את-האלהים על החר הזה: ויאמר משה אל-האלהים הנה אנכי
 בא אל-בני ישראל ואמרת להם אלהי אבותיכם שלחני אליכם
 14 ואמרו-לי מה-שמו מה אמר אלהם: ויאמר אלהים אל-משה אחיה
 אשר אחיה ויאמר כה תאמר לבני ישראל אחיה שלחני אליכם:
 טו ויאמר עוד אלהים אל-משה כה תאמר אל-בני ישראל וזה אלהי
 אבותיכם אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב שלחני אליכם
 16 וזה-שמי לעלם וזה זכרי לזר זר: לך ואספת את-זקני ישראל
 ואמרת אליהם וזה אלהי אבותיכם נראה אלי אלהי אברהם יצחק
 17 ויעקב לאמר פקד פקדתי אתכם ואת-העשוי לכם במצרים: ואמר
 אעלה אתכם מעני מצרים אל-ארץ חפנעני ותחתי והאמרי והערי
 18 והחור והיבוס אל-ארץ זבת חלב ודבש: ושמינו לך ובה אתה
 וזקני ישראל אל-מלך מצרים ואמרתם אליו וזה אלהי העבריים
 נקרה עלינו ועתה נלכה-נא בדרך שלשת ימים במדבר ונזבחה
 19 ליהוה אלהינו: ואני ידעתי כי לא-יתן אתכם מלך מצרים לחלו

CAP. III.

Moses a Deo vocatur et ad Pharaonem mittitur.

1. Moyses autem pascebat oves Iethro * socieri sui sacerdotis Madian; cumque minasset gregem ad interiora deserti, venit ad montem Dei Horeb.

* c. 2, 18.

2. Apparuitque ei Dominus in flamma ignis de medio rubi*; et videbat, quod rubus arderet, et non combureretur.

* Deut. 33, 16.

3. Dixit ergo Moyses: Vadam, et videbo visionem hanc magnam, quare non comburatur rubus.

4. Cernens autem Dominus*, quod pergeret ad videndum, vocavit eum de medio rubi, et ait: Moyses, Moyses! Qui respondit: Adsum!

* v. 2.

5. At ille: Ne appropies, inquit, huc; solve* calceamentum de pedibus tuis; locus enim, in quo stas, terra sancta† est.

* Ios. 5, 15. † Gen. 28, 17.

6. Et ait*: Ego sum Deus patris tui, Deus Abraham, Deus Isaac, et Deus Iacob. Abscondit Moyses faciem suam; non enim audebat aspicere contra Deum.

* Matth. 22, 32. Marc. 12, 26. Luc. 20, 37.

7. Cui ait Dominus: Vidi afflictionem populi mei in Aegypto, et clamorem eius audiui propter duritiam eorum, qui praesunt operibus.

8. Et sciens dolorem eius, descendi*, ut liberem eum de manibus Aegyptiorum, et educam de terra illa in terram bonam, et spatiosam, in terram, quae fluit lacte et melle, ad loca Chanaanai, et Hethaei, et Amorrhaei, et Pherezaei, et Hevaei, et Iebusaei.

* Gen. 11, 5.

9. Clamor ergo filiorum Israël venit ad me; vidique afflictionem eorum, qua ab Aegyptiis opprimuntur.

10. Sed veni, et mittam te ad Pharaonem, ut educas populum meum, filios Israël, de Aegypto,

11. Dixitque Moyses ad Deum: Quis sum ego*, ut vadam ad Pharaonem, et educam filios Israël de Aegypto?

* c. 2, 22. 1 Cor. 1, 27. Act. 7, 30.

12. Qui dixit ei: Ego ero tecum; et hoc habebis signum, quod miserim te: Cum eduxeris populum meum de Aegypto, immolabis Deo super montem istum.

13. Ait Moyses ad Deum: Ecce! ego vadam ad filios Israël, et dicam eis: Deus patrum vestrorum misit me ad vos. Si dixerint mihi: Quod est nomen eius? quid dicam eis?

14. Dixit Deus ad Moysen: Ego sum, qui sum. Ait: Sic dices filiis Israël: Qui est, misit me ad vos.

15. Dixitque iterum Deus ad Moysen: Haec dices filiis Israël: Dominus Deus patrum vestrorum, Deus Abraham, Deus Isaac, et Deus Iacob, misit me ad vos; hoc nomen mihi est in aeternum, et hoc memoriale meum in generationem, et generationem.

16. Vade, et congrega seniores Israël, et dices ad eos: Dominus Deus patrum vestrorum apparuit mihi, Deus Abraham, Deus Isaac, et Deus Iacob, dicens: Visitans visitavi vos, et vidi omnia, quae acciderunt vobis in Aegypto.

17. Et dixi, ut educam vos de afflictione Aegypti, in terram Chananaei, et Hethaei, et Amorrhaei, et Pherezaei, et Hevaei, et Iebusaei, ad terram fluentem lacte et melle.

18. Et audient vocem tuam; ingredierisque tu, et seniores Israel ad regem Aegypti, et dices ad eum: Dominus Deus Hebraeorum vocavit nos; ibimus viam trium dierum in solitudinem, ut immolemus Domino Deo nostro.

19. Sed ego scio quod non dimittet vos rex Aegypti, ut eatis nisi per manum validam*.

c. 6, 1.

20. Extendam enim manum meam, et percutiam Aegyptum in cunctis mirabilibus meis, quae facturus sum in medio eorum; post haec dimittet vos.

21. Daboque gratiam populo huic coram Aegyptiis*; et cum egrediemini, non exhibitis vacui.

* c. 11, 2. 12, 35.

22. Sed postulabit mulier* a vicini sua, et ab hospita sua, vasa argentea et aurea, ac vestes; ponetisque eas super filios et filias vestras, et spoliabitis Aegyptum.

* c. 11, 2.

CAP. IV.

Moses accipit legitimae missionis signa; se excusat, et tandem acquiescit, et in Aegyptum proficiscitur.

1. Respondens Moyses, ait: Non credent* mihi, neque audient vocem meam, sed dicent: Non apparuit tibi Dominus.

* c. 2, 4.

2. Dixit ergo ad eum: Quid est quod tenes in manu tua? Respondit: Virga.

3. Dixitque Dominus: Proice eam in terram! Proiecit; et versa est in colubrum, ita ut fugeret Moyses.

4. Dixitque Dominus: Extende manum tuam, et apprehende caudam eius! Extendit, et tenuit, versaque est in virgam.

5. Ut credant, inquit, quod apparuerit tibi Dominus Deus patrum suorum*, Deus Abraham, Deus Isaac et Deus Iacob.

* c. 3, 6.

6. Dixitque Dominus rursus: Mitte manum tuam in sinum tuum! Quam cum misisset in sinum, protulit leprosam instar nivis.

7. Retrahe, ait, manum tuam in sinum tuum! Retraxit et protulit iterum; et erat similis carni reliquae.

8. Si non crediderint, inquit, tibi, neque audierint sermonem signi prioris, credent verbo signi sequentis.

9. Quod si nec duobus quidem his signis crediderint, neque audierint vocem tuam; sume aquam fluminis, et effunde eam super aridam, et quidquid hauseris de fluvio, vertetur in sanguinem.

10. Ait Moyses: Obsecro, Domine! non sum eloquens ab heri et undius tertius; et ex quo locutus es ad servum tuum, impeditoris et tardioris linguae sum.

11. Dixit Dominus ad eum: Quis fecit os hominis? aut quis fabricatus est mutum et surdum, videntem et caecum? nonne ego?

12. Perge igitur*, et ego ero in ore tuo; doceboque, quid loquaris.

* Matth. 10, 20.

13. At ille: Obsecro, inquit, Domine! mitte, quem missurus es.

14. Iratus Dominus in Moysen, ait: Aaron frater tuus levites, scio, quod eloquens sit; ecce! ipse egreditur in occursum tuum, vidensque te laetabitur corde.

15. Loquere ad eum, et pone verba mea in ore eius; et ego ero in ore tuo, et in ore illius*, et ostendam vobis, quid agere debeatis.

* c. 7, 2.

16. Ipse loquatur pro te ad populum, et erit os tuum; tu autem eris ei in his, quae ad Deum pertinent.

17. Virgam quoque hanc sume in manu tua, in qua facturus es signa.

18. Abiit Moyses, et reversus est ad Iethro* socerum suum, dixitque ei: Vadam et revertar ad fratres meos in Aegyptum, ut videam, si adhuc vivant. Cui ait Iethro: Vade in pace!

* c. 3, 1.

19. Dixit ergo Dominus ad Moysen in Madian: Vade, et revertere in Aegyptum! Mortui sunt enim omnes, qui querebant animam tuam

וְלֹא בִּיד הַזֹּקֵת: וְשָׁלַחְתִּי אֶת־יָדִי וְהִפַּרְתִּי אֶת־מִצְרַיִם כִּכְלֹ נִפְלְאוֹתַי: 2
 אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה בְּקִרְבּוֹ וְאֶחָד־יֶכֶן וְשָׁלַח אֲחֵכֶם: וְנִתַּחֲתִי אֶת־חֵן הַחֶסֶד 21
 הַזֶּה בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וְהָיָה כִּי תִלְכִּין לֹא תִלְכוּ רִיקָם: וְשָׁאַלְהָ אֲנִי 22
 מִשְׁמֹנֶהָל וּמִמֶּנָּה בִּיהָ פְּלִי־קֶסֶס וְכִלִּי זָהָב וְשִׁמְלַת וְשִׁמְחָם עַל־בְּנֵיכֶם
 וְעַל־בְּנֹתֵיכֶם וְעַל־לִבָּם אֶת־מִצְרַיִם:

7

CAP. IV. 7

וַיֵּשֶׁן מֹשֶׁה וְהוּא לֹא־בָאֲמִינוֹ לֵאמֹר וְשָׁמַעוּ בְּקִלִּי כִּי דֹאמְרוֹ א
 לֹא־נִרְאָה אֵלָיָה וְהָיָה: וַיֹּאמֶר אֵלָיו וְהָיָה מִנָּח בְּרַחֲמָיִם וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה: 2
 וַיֹּאמֶר הַשְׁלִיכֵהוּ אֶרְצָה וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶרְצָה וַיְהִי לְנֶחֱשׁ וַיָּנֶס מִשְׁחַ מִפְּנָיו: 3
 וַיֹּאמֶר וְהָיָה אֶל־מֹשֶׁה טָלָה יָדָךְ וְאַתָּה בּוֹנֵב וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיַּחֲזֹק בָּהּ 4
 וַיְהִי לְמִשְׁחַ בְּכַפּוֹ: לִמְשַׁח בָּאֲמִינוֹ כִּי־נִרְאָה אֵלָיָה וְהָיָה אֵלָתִּי אֲבִיבָה 5
 אֵלָתִּי אֲבִרְחָם אֵלָתִּי וְצַחֲקִי וְאֵלָתִּי גִעְיָב: וַיֹּאמֶר וְהָיָה לוֹ עוֹד חֶבֶד־ 6
 גֹּאֲלֵךְ בְּחִינָה וְיָבֵא יָדוֹ בְּחִינָה וַיִּצְאָה וְהָיָה יָדוֹ מִצְבֵּת פְּשָׁלָה: 7
 וַיֹּאמֶר הִשָּׁב יָדְךָ אֶל־חִינָה וְנִשָּׁב יָדוֹ אֶל־חִינָה וַיִּצְאָה מִחִינָה 7
 וְהָיָה טָבָה בְּכַפּוֹ: וְהָיָה אִם־לֹא בָאֲמִינוֹ לָךְ וְלֹא וְשָׁמַעוּ לְקֹל הָאֵת 8
 הָרִאשֹׁן וְהָאֲמִינוֹ לְקֹל הָאֵת הַשְּׁנִי: וְהָיָה אִם־לֹא בָאֲמִינוֹ גַּם 9
 לְשֵׁנִי הָאֲתוֹת הָאֵלָה וְלֹא וְשָׁמַעוּ לְקֹלָהּ וְלִכְתָּב מִיַּמִּי הַזֶּה וְשִׁפְכָהּ 10
 הַיִּבְשָׁה וְהָיָה הַמַּיִם אֲשֶׁר תִּפְקַח מִן־הַיָּאֵר וְהָיָה לָדָם בְּיַבֻּשָׁתָהּ: וַיֹּאמֶר 11
 מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה כִּי אֵדָלִי לֹא אֵישׁ הַבְּרִיִּים אֲלֵכִי גַם מִחִמּוֹל גַּם מִשְׁלֹשׁ 12
 גַּם מֵאֵז הַבְּרָךְ אֶל־עֲבֹדָה כִּי כְבֹּד־פָּנָה וּכְבֹּד לְשׁוֹן אֲלֵכִי: וַיֹּאמֶר וְהָיָה 11
 אֵלָיו מִי טָם פֶּה לְאָדָם אוֹ מִי־יָעוֹם אֵלָם אוֹ הָרִשׁ אוֹ פִּקֵּה אוֹ 12
 טָרָה הָלֹא אֲנִי וְהָיָה: וְעַתָּה לָךְ וְאֲנִי אֶהְיֶה עִם־פִּיךָ וְהָיָה־יָדְךָ 12
 אֲשֶׁר תִּדְבֹּר: וַיֹּאמֶר כִּי אֲדַנִּי שְׁלַח־נָא בְּיַד־הַשְּׁלֵחַ: וְהִרְאָה וְהָיָה 13
 בְּמִשְׁחַ וַיֹּאמֶר הִלָּא אֶתְּחִן אֶתְּחִל תַּפְלִי וְיִשְׁמַח כִּי־דָבָר יִדְבֹּר הוּא 14
 וְגַם תִּפְתַּח־הוּא יֵצֵא לְקִרְאָתְךָ וְרָאָה וְשָׁמַח בְּלִבּוֹ: וְדִבַּרְתָּ אֵלָיו וְשָׁמַח 15
 אֶת־הַבְּרִיִּים בְּקִי וְאֲנִי אֶהְיֶה עִם־פִּיךָ וְעִם־פִּיהִי וְהוֹרִיתִי אֶתְכֶם 16
 אֶת־אֲשֶׁר תִּשְׁטֹן: וְדִבַּרְתָּ הוּא לָךְ אֶל־הָעָם וְהָיָה הוּא וְהָיָה־לָּךְ לְפָה 16
 וְאֶתְּחִל־לִּי לְאֵלֵהֶם: וְאֶת־הַמִּצְוָה חֲשֵׁה תִפְקַח בְּיָדְךָ אֲשֶׁר תִּשְׁטֹחַ 17
 בָּהּ אֶת־הָאֵת: פ וַיִּלָּךְ מֹשֶׁה וַיֵּשֶׁב: אֶל־נֹתָר חֹתָנוֹ וַיֹּאמֶר 18
 לֹא אֶלְכָה נָא וְאֶשְׁכַּח אֶל־אֶתִּי אֲשֶׁר־בְּמִצְרַיִם וְאֶרְאֶה תַעֲוָתָם חַיִּים 19
 וַיֹּאמֶר וְהָיָה לְמֹשֶׁה לָּךְ לְשָׁלוֹם: וַיֹּאמֶר וְהָיָה אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבָּר לָךְ 19
 טָב מִצְרַיִם כִּי־יָהִי פְּלִי־הָאֲנָשִׁים הַמִּבְכָּשִׁים אֶת־נַפְשָׁהּ: וַיִּפְקַח מֹשֶׁה כ

אֶת־אֲשֵׁמוֹ וְאֶת־בָּנָיו וַיִּרְכָּבֵם עַל־הַחֲמֹר וַיָּשֹׁב אֶרְצָה מִצְרַיִם וַיִּקַּח
 21 מֹשֶׁה אֶת־מִטַּה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּלִבְחָדָי לָשׁוּב
 מִצְרָיִמָּה רֵאֵה כָל־הַמַּפְתִּיחַ אֲשֶׁר־שָׂמֹתִי בְיָדְךָ וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָפָנַי פָּרָעָה
 22 וְאֵלֵי אֲחִינֹךְ אֶת־לִבּוֹ וְלֹא יִשְׁלַח אֶת־הָעָם: וַאֲמַרְתָּ אֶל־פָּרָעָה כֹּה
 23 אָמַר יְהוָה בְּנִי בְכֹרִי וְיִשְׂרָאֵל: וְאָמַר אֵלָיֶךָ שְׁלַח אֶת־בְּנִי וְעַבְדָּיו
 24 וְחֲמָאֵן לִשְׁלַחֵהוּ הִנֵּה אֲנִכִּי הֵלֵךְ אֶת־בְּנֶךָ בְּכֹרֶךָ: וַיְהִי כַּכֵּךָ בַּמָּלֶכֶת
 כֹּה וַיִּפְגַּעֲשׂוּהוּ יְהוָה וַיִּבְקֹשׁ חַמּוּתוֹ: וַתִּקַּח צַפֹּרָה צֹר וַתַּכּוּהָ אֶת־עַרְלַת
 26 בָּנָהּ וַתַּגֵּעַ לְרִגְלָיו וַתֹּאמֶר כִּי חֲתָן־דָּמִים אַתָּה לִּי: וַיִּרְאֶה מִמֶּנּוּ אִזּוֹ
 27 אָמְרָה חֲתָן דָּמִים לַמּוֹלֶת: פ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן לֵךְ
 לַקְרָאֹת מֹשֶׁה הַמִּדְבָּרָה וְהִלֵּךְ וַיִּפְגַּעֲשׂוּהוּ בְּתֵרֵי הָאֱלֹהִים וַיִּשְׁקֹלוּ:
 28 וַיַּגֵּד מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן אֵת כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ וְאֵת כָּל־הָאֵתָה
 29 אֲשֶׁר צִוְּהוּ: וַיִּלְךָ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֵּאָסְפוּ אֶת־כָּל־זִקְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:
 ל וַיַּדְבֵּר אַהֲרֹן אֵת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיַּעַשׂ
 31 הָאֵתָה לְעֵינֵי הָעָם: וַיֵּאָמֶן הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי־פָקֹד יְהוָה אֶת־בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְכִי רָאָה אֶת־עֲנָנִים וַיִּקְרָו וַיִּשְׁתַּחֲוּ:

CAP. V. ה

ה

א וְאַחֵר בָּאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֶל־פָּרָעָה כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
 2 יִשְׂרָאֵל שְׁלַח אֶת־עַמִּי וַיְהִי לִי בַּמִּדְבָּר: וַיֹּאמֶר פָּרָעָה מִי יְהוָה אֲשֶׁר
 אֲשַׁמֵּעַ בְּקוֹלִי לְשַׁלַּח אֶת־יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַעְתִּי אֶת־יְהוָה וְגַם אֶת־יִשְׂרָאֵל
 3 לֹא אֲשַׁכַּח: וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהֵי הָעִבְרִים נִקְרָא עֲלֵינוּ נִלְכָּה נָא דַּרְךְ
 שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְנִזְבַּחַה לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ כֹּה־יִפְגַּעֲנוּ בְּדָבָר אִזּוֹ
 4 בַּחֲרֹב: וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מִלֵּךְ מִצְרַיִם לָמָּה מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן תִּפְרִיעוּ אֶת־
 הָעָם מִמִּצְרַיִם לָכוּ לִסְבֹּל־תִּיכֶם: וַיֹּאמֶר פָּרָעָה הֲיִרְדַּפְּתִּים עִמָּה עַם
 6 הָאָרֶץ וְהִשְׁפַּתֵּם אֹתָם מִסְבֹּלֵתָם: וַיִּצַּח פָּרָעָה בְּיָוִם הַהוּא אֶת־
 7 הַנְּגִישִׁים בָּצָם וְאֶת־שֹׁטְרֵיו לֵאמֹר: לֹא תֹאסְפוּן לַחַת תָּבֶן לָעָם לָלֶכֶן
 8 הַלְבָנִים פְּתִמּוֹל שְׁלֹשׁ הֵם יִלְכּוּ וְקִשְׁשׁוּ לָהֶם תָּבֶן: וְאֶת־מִתְבָּנֵי
 הַלְבָנִים אֲשֶׁר הֵם עֲשִׂים תִּמּוֹל שְׁלֹשׁ תִּשְׂרִימוּ עֲלֵיהֶם לֹא תִגְרָשׁוּ
 מִמֶּנּוּ כִּי־נִרְפִּים הֵם עַל־כֵּן תֵּם אֲעַקְרֵם לֵאמֹר נִלְכָּה נִזְבַּחַה לְאֱלֹהֵינוּ:
 9 תִּכְבֶּד הָעִבְרִית עַל־הָאֲנָשִׁים וַיַּעַשׂ־בָּהּ וְאֶל־יִשְׁעוֹ בְּדַבְרֵי־שֹׁקֶר:
 י וַיִּצְאֻהוּ נִגְשֵׁי הָעָם וְשֹׁטְרָיו וַיֹּאמְרוּ אֶל־הָעָם לֵאמֹר כֹּה אָמַר פָּרָעָה
 11 אֵינִי נֹתֵן לָכֶם תָּבֶן: אֲתֵם לָכוּ קָחוּ לָכֶם תָּבֶן מֵאֲשֶׁר תִּדְּרָאוּ כִּי
 12 אֵין נִגְרַע מִעֲבֹדְתֶכֶם דָּבָר: וַיִּפֹּץ הָעָם בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם לִקְשֹׁשׁ קֹשׁ

20. Tulit ergo Moyses uxorem suam, et filios suos*, et imposuit eos super asinum, reversusque est in Aegyptum, portans virgam Dei † in manu sua.

* c. 18, 2. sqq. † v. 2. sqq.

21. Dixitque ei Dominus revertenti in Aegyptum: Vide, ut omnia ostenta, quae posui in manu tua, facias coram Pharaone; ego indurabo cor eius*, et non dimittet populum.

2 Thess. 2, 11.

22. Dicesque ad eum; Haec dicit Dominus: Filius meus primogenitus Israël.

23. Dixi tibi: Dimitte filium meum, ut serviat mihi; et noluisti dimittere eum; ecce! ego interficiam filium tuum primogenitum*.

* c. 12, 29.

24. Cumque esset in itinere, in diversorio occurrit ei Dominus, et volebat occidere eum.

25. Tulit illico Sephora acutissimam petram*, et circumcidit praeputium filii sui, tetigitque pedes eius, et ait: Sponsus sanguinum tu mihi es!

* c. 5, 2.

26. Et dimisit eum, postquam dixerat: Sponsus sanguinum, ob circumcisionem.

27. Dixit autem Dominus ad Aaron: Vade in occursum Moysi in desertum! Qui perrexit obviam ei in montem Dei, et osculatus est eum.

28. Narravitque Moyses Aaron omnia verba Domini, quibus miserat eum, et signa, quae mandaverat.

29. Veneruntque simul, et congregaverunt* cunctos seniores filiorum Israël.

* c. 3, 16.

30. Locutusque est Aaron omnia verba, quae dixerat Dominus ad Moysen; et fecit signa coram populo.

31. Et credidit populus. Audieruntque, quod visitasset Dominus filios Israël, et quod respexisset afflictionem illorum; et praeconi adoraverunt.

CAP. V.

Pharao mandata Dei contemnit, et Hebraeos gravius divexat, qui idcirco cum Mose expostulant.

1. Post haec ingressi sunt Moyses et Aaron, et dixerunt Pharaoni: Haec dicit Dominus Deus Israël: Dimitte populum meum, ut sacrificet mihi in deserto.

2. At ille respondit: Quis est Dominus, ut audiam vocem eius, et dimittam Israël? nescio dominum, et Israël non dimittam.

3. Dixeruntque: Deus Hebraeorum vocavit nos, ut eamus viam trium dierum in solitudinem, et sacrificemus Domino Deo nostro; ne forte accidat nobis pestis aut gladius.

4. Ait ad eos rex Aegypti: Quare Moyses et Aaron sollicitatis populum ab operibus suis? ite ad onera vestra!

5. Dixitque Pharao: Multus* est populus terrae; videtis, quod turba succreverit; quanto magis, si dederitis eis requiem ab operibus!

* c. 1, 7. 11. sqq.

6. Praecepit ergo in die illo praefecti operum et exactoribus populi, dicens:

7. Nequaquam ultra dabit is paleas populo ad conficiendos lateres, sicut prius; sed ipsi vadant, et colligant stipulas.

8. Et mensuram laterum, quam prius faciebant, imponetis super eos, nec minuetis quidquam; vacant enim, et idcirco vociferantur, dicentes: Eamus, et sacrificemus Deo nostro!

9. Opprimantur operibus, et expleant ea; ut non acquiescant verbis mendacibus.

10. Igitur egressi praefecti operum et exactores, ad populum dixerunt: Sic dicit Pharao: Non do vobis paleas!

11. Ite, et colligite, sicubi invenire poteritis, nec minuetur quidquam de opere vestro.

12. Dispersusque est populus per omnem terram Aegypti ad colligendas paleas.

13. Praefecti quoque operum instabant, dicentes: Complete opus vestrum quotidie, ut prius facere solebatis, quando dabantur vobis paleae.

14. Flagellatique sunt, qui praerant operibus filiorum Israël, ab exactoribus Pharaonis, dicentibus: Quare non impletis mensuram laterum sicut prius, neheri, nec hodie?

15. Veneruntque praepositi filiorum Israël, et vociferati sunt ad Pharaonem, dicentes: Cur ita agis contra servos tuos?

16. Paleae non dantur nobis, et lateres similiter imperantur; eni famuli tui flagellis caedimur, et iniuste agitur contra populum tuum.

17. Qui ait: Vacatis otio, et idcirco dicitis: Eamus, et sacrificemus Domino.

18. Ite ergo, et operamini; paleae non dabuntur vobis, et reddetis consuetum numerum laterum.

19. Videbantque se praepositi filiorum Israël in malo, eo quod diceretur eis: Non minuetur quidquam de lateribus per singulos dies.

20. Occurreruntque Moysi et Aaron, qui stabant ex adverso, egredientibus a Pharaone,

21. Et dixerunt ad eos: Videat Dominus et iudicet, quoniam foetere fecistis odorem nostrum coram Pharaone et servis eius, et prae buistis ei gladium, ut occideret nos.

* c. 4, 31. Gen. 34, 30.

22. Reversusque est Moyses ad Dominum, et ait: Domine! cur afflixisti populum istum? quare misi me?

* c. 3, 19. 4, 21.

23. Ex eo enim, quo ingressus sum ad Pharaonem, ut loquerer in nomine tuo, afflixit populum tuum; et non liberasti eos.

CAP. VI.

Deus Mosi et Israëlitis animos addit, hisque terram Chanaan promittit. Genealogia Mosis.

1. Dixitque Dominus ad Moysen:

Nunc videbis, quae facturus sim Pharaoni; per manum enim fortem dimittet eos, et in manu robusta eiciet illos de terra sua.

2. Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Ego Dominus,

3. qui apparui Abraham, Isaac, et Iacob, in Deo omnipotente; et nomen meum Adonai non indicavi eis.

* Gen. 17, 1. 4, 26. 14, 22. sqq.

4. Pegigique foedus cum eis, ut darem eis terram Chanaan, terram peregrinationis eorum, in qua fuerunt advenae.

Gen. 17, 7. + Gen. 17, 8. 47, 9.

5. Ego audiivi gemitum filiorum Israël, quo Aegyptii oppresserunt eos; et recordatus sum pacti mei.

6. Ideo die filiis Israël: Ego Dominus, qui educam vos de ergastulo Aegyptiorum, et erum de servitute; ac redimam in brachio excelso, et iudiciis magnis.

7. Et assumam vos mihi in populum, et ero vester Deus; et scietis, quod ego sum Dominus Deus vester, qui eduxerim vos de ergastulo Aegyptiorum;

8. et induxerim in terram, supra quam levavi manum meam, ut darem eam Abraham, Isaac, et Iacob; daboque illam vobis possidendam, ego Dominus.

* Gen. 12, 7. 14, 22. Dent. 32, 40.

9. Narravit ergo Moyses omnia filiis Israël; qui non acquieverunt ei propter angustiam spiritus, et opus durissimum.

10. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

11. Ingredere, et loquere ad Pharaonem regem Aegypti, ut dimittat filios Israël de terra sua.

12. Respondit Moyses coram Domino: Ecce! filii Israël non audient me; et quomodo audiet Pharaos, praesertim cum incircumcisis sim labiis.

* c. 4, 10. Ierem. 6, 10. 9, 26.

13. Locutusque est Dominus ad

13 לַחֲבֹנִי וְהַנִּגְשִׁים אָצִים לֵאמֹר כֹּל־מַעֲשֵׂיכֶם דְּבַר־נָוֹם בְּיָמָיו כִּאֲשֶׁר
 14 בְּהִיּוֹת הַחֲבֹנִי וַיִּפֹּי טַטְרִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־שָׂמוּ עֲלֵהֶם נִגְשֵׁי פָרְעֹה
 לֵאמֹר מִדּוֹעַ לֹא כִלְיָתָם חֻקְכֶם לִלְבָּן כַּחֲמֹל שְׁלֹשׁ גַּם־תַּחְמוֹל גַּם־
 הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ טַטְרִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּצְעֲקוּ אֶל־פָּרְעֹה לֵאמֹר לָמָּה חָעֲשֹׂה מִי
 15 בָּה לַעֲבָדְךָ: חֲבֹן אֵין נָתַן לַעֲבָדְךָ וּלְבָנִים אֹמְרִים לָנוּ עֲשֵׂה וְהִנֵּה
 16 עֲבָדְךָ מִכִּים וְחָטָאת עֲמָדָה: וַיֹּאמֶר נְרָפִים אַתָּם נְרָפִים עַל־כֵּן אַתָּם
 17 אֹמְרִים נִלְכָּה נִזְבַּחַתָּה לַיהוָה: וְעַתָּה לָכֵן עֲבֹדוּ וְחֲבֹן לֹא־יִנָּתֵן לָכֶם
 18 וְחֲבֹן לְבָנִים תַּחֲנוּ: וַיִּרְאוּ טַטְרִי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶתָּם בָּרַע לֵאמֹר לֹא־
 19 חֲגִרְעֵה מִלְּבַנְיֹכֶם דְּבַר־נָוֹם בְּיָמָיו: וַיַּפְעִלוּ אֶת־מִשְׁחָה וְאֶת־אֶהֱרֹן נֹצְעִים כ־
 20 לִקְרֹאתָם בְּצֹאתָם מֵאֶת פָּרְעֹה: וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם יֵרָא יְהוָה עֲלֵיכֶם
 21 וַיִּשְׁפֹּט אֲשֶׁר חִבְּאִשְׁתָּם אֶת־דִּירָתָם בְּעִיר פָּרְעֹה וּבְעִירָם עֲבָדָיו לַחֲת־
 22 הָרֶב בְּיָדָם לְהַרְגָנָם: וַיָּשָׁב מִשְׁחָה אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי לָמָּה חִרְעַתָּה
 23 לָכֶם הָיְתָה לָמָּה זֶה שְׁלַחְתָּנִי וּמֵאֵי בָאתִי אֶל־פָּרְעֹה לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ הָרַע
 לָכֶם חִנֵּה וְהִצֵּל לֹא־הִצֵּלְתָּ אֶת־עַמִּי:

CAP. VI. ו

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֲתָה תִרְאֶה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לְפָרְעֹה כִּי בִרְד־
 תִּזְקֹל וְיִשְׁלָחֻם וּבְיַד חֲזָקָה יִגְרָשֻׁם מֵאֶרְצוֹ:

ס ס ס יד 14

1 וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי יְהוָה: וְאַתָּה אֶל־אַבְרָהָם
 2 אֶל־יִצְחָק וְאֶל־יַעֲקֹב בָּאֵל שְׁהִי וְשָׁמִי יְהוָה לֹא נִידַעְתִּי לָהֶם: וְגַם
 3 חֻקֹּמֹתַי אֶת־בְּרִיתִי אִתָּם לָתֵת לָהֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן אֶת אֶרֶץ מִגְרִיהֶם
 4 אֲשֶׁר־גָּרוּ בָּהּ: וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת־נַאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִצְרַיִם
 5 מִעֲבָדִים אַתָּם וְאָזְכֹּר אֶת־בְּרִיתִי: לָכֵן אֵמַר לְבְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה
 6 וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם סִבְלַת מִצְרַיִם וְהִצֵּלְתִּי אֶתְכֶם מִעֲבָדֹתָם
 7 וְגִאֲלֹתִי אֶתְכֶם בְּזָרוּעַ נְטוּיָה וּבְשִׁפְטִים גְּדֹלִים: וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם לִי
 8 לְעָם וְהִיְתִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וַיְדַעְתָּם כִּי־אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם חֲמוּצִיא
 9 אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם סִבְלַת מִצְרַיִם: וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל־הָאֶרֶץ אֲשֶׁר
 10 נִשְׁאַתִּי אֶת־יְדֵי לָתֵת אֹתָהּ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב וְנָתַתִּי אֹתָהּ
 11 לָכֶם מִורְשָׁה אֲנִי יְהוָה: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה כֵּן אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ
 12 אֶל־מֹשֶׁה מִקְצֹר רוּחַ וּמִמִּצְבֵּה קִשָּׁה: פ וַיְדַבֵּר יְהוָה
 13 אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: בֹּא דַבֵּר אֶל־פָּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וּשְׁלַח אֶת־בְּנֵי־
 14 יִשְׂרָאֵל מֵאֶרְצוֹ: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה לְפָנָיו יְהוָה לֵאמֹר הֵן בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לֹא־
 15 שָׁמְעוּ אֵלָי וַאֲיֹל וְשָׁמְעֵנִי פָרְעֹה וְאַנִּי עֶרְל שִׁפְתָּי: פ וַיְדַבֵּר

והוֹדָה אֶל־מִשְׁחָה וְאֶל־אֲהֶרֶן וַיִּצְוֶם אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶל־פְּרֹעֶה מֶלֶךְ
 14 מִצְרַיִם לְהוֹצִיא אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: ס אֵלֶּה
 רֵאשֵׁי בֵית־אֲבֹתָם בְּנֵי רְאוּבֵן בֶּכֶר יִשְׂרָאֵל חֲנוּךְ וּפְלֹאֵל חֲצֹרֶן וְכַרְמִי
 טו אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת רְאוּבֵן: וּבְנֵי שִׁמְשׁוֹן וְיֹאכָאֵל וְדָמִין וְאֶחָד וְדָבִין וְזִמְרִי
 16 וְשָׂאוּל בֶּן־הַכֶּנְעָנִית אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת שִׁמְשׁוֹן: וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־לֵוִי
 לְתֹלְדוֹתָם גֵּרְשׁוֹן וְקָהָת וּמֶרְרִי וְשִׁנִּי חֲנֹךְ לֵוִי שִׁבְעָה וְשְׁלֹשִׁים וּמֵאָה
 17 שְׁנָה: בְּנֵי גֵרְשׁוֹן לְבִנֵי וְשִׁמְעִי לְמִשְׁפַּחַתָּם: וּבְנֵי קָהָת עֲמָרָם וְיִצְחָר
 18 וְחִבְרֹן וְעִדְיָאֵל וְשִׁנִּי חֲנִי קָהָת שְׁלֹשׁ וְשְׁלֹשִׁים וּבָאָה שְׁנָה: וּבְנֵי
 כ מֶרְרִי מַחְלִי וּמוּשִׁי אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת חֲזִירִי לְתֹלְדוֹתָם: וַיִּלָּח עֲמָרָם אֶת־
 יוֹכָבֵד וְדָתוֹ לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־אֲהֶרֶן וְאֶת־מִשְׁחָה וְשִׁנִּי חֲנִי עֲמָרָם
 21 שִׁבְעָה וְשְׁלֹשִׁים וּמֵאָה שְׁנָה: וּבְנֵי יִצְחָר קָרֵחַ וְנִפְגַּי וְזִכְרִי: וּבְנֵי עִדְיָאֵל
 22 מִישְׁאֵל וְאַלְצָפָן וְסִתְרִי: וַיִּלָּח אֲהֶרֶן אֶת־אֵלִישִׁבֶעַ בַּת־עַמִּינָדָב אֲחִית
 23 נַחֲשׁוֹן לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־נָדָב וְאֶת־אֲבִיהוּא אֶת־אֶלְעָזָר וְאֶת־
 24 אִיחָמֶר: וּבְנֵי קָרֵחַ אֶסֶר וְאַלְקָנָה וְאַבְיָאָסָה אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת הַקֹּהֲנִים:
 כה וְאַלְעָזָר בֶּן־אֲהֶרֶן לָקַח לוֹ מִבְּנוֹת פְּוִטִיאֵל לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־
 26 פִּינְחָס אֵלֶּה רֵאשֵׁי אֲבוֹת חִלּוּם לְמִשְׁפַּחַתָּם: הוּא אֲהֶרֶן וּמִשְׁחָה אִשְׁתּוֹ
 אָמַר וְהוּדָה לָהֶם הוֹצִיאוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל־צִבְאוֹתָם:
 27 הֵם הַמְדַּבְּרִים אֶל־פְּרֹעֶה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם לְהוֹצִיא אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 28 מִמִּצְרַיִם הוּא מִשְׁחָה וְאֲהֶרֶן: וַיְהִי בַיּוֹם הַהוּא וַיִּבְרַךְ אֶל־מִשְׁחָה בְּאֶרֶץ
 29 מִצְרַיִם: ס וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מִשְׁחָה לֵאמֹר אָנֹכִי אֲנִי יְהוָה הַדָּבָר
 ל אֶל־פְּרֹעֶה מֶלֶךְ מִצְרַיִם אֶת כָּל־אֲשֶׁר אָנֹכִי דָּבָר אֲלֵיךָ: וַיֹּאמֶר מִשְׁחָה
 לְפָנָי יְהוָה הֵן אֲנִי עֶבֶל שְׂפָתַיִם וְאִיֶּךָ יִשְׁמַע אֵלַי פְּרֹעֶה: פ

CAP. VII. 7

7

א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מִשְׁחָה רְאֵה נִתְקַדַּח אֱלֹהִים לְפְרֹעֶה וְאֲהֶרֶן אֲחִיךָ
 2 יְהִיָּה נְבוֹאָה: אֵתָה תְדַבֵּר אֶת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּה וְאֲחֶרָי אֲחִיךָ יְדַבֵּר
 3 אֶל־פְּרֹעֶה וְשַׁלַּח אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶצוֹ: וְאֲנִי אֶקְשֶׁה אֶת־לֵב פְּרֹעֶה
 4 וְהִרְבִּיתִי אֶת־אֲדֹתָי וְאֶת־מוֹפְתֵי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: וְלֹא־יִשְׁמַע אֲלֵכֶם
 פְּרֹעֶה וְנִתְקַי אֶת־דֹּדָי מִמִּצְרַיִם וְהוֹצִאתִי אֶת־צִבְאוֹתַי אֶת־עַמִּי בְּנֵי־
 ה יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁשְׁסָדִים הָאֵלֶּים: וְהָרַעוּ מִצְרַיִם כִּי־אָנֹכִי יְהוָה
 6 בְּנִסְתִּי אֶת־דֹּדָי עַל־מִצְרַיִם וְהוֹצֵאתִי אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִתוֹכָם: וַיַּעַשׂ
 7 מִשְׁחָה וְאֲהֶרֶן כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתָם כֵּן עָשׂוּ: וּמִשְׁחָה בֶּן־שִׁמְשׁוֹן שְׁלֹשָׁה
 8 וְאֲהֶרֶן בֶּן־שְׁלֹשׁ וְשִׁמְעִי שְׁנָה בְּדַבָּרָם אֶל־פְּרֹעֶה: פ וַיֹּאמֶר
 9 יְהוָה אֶל־מִשְׁחָה וְאֶל־אֲהֶרֶן לֵאמֹר: כִּי יְהִי רָאִי אֲלֵכֶם פְּרֹעֶה לֵאמֹר הֵנִי

Moysen, et Aaron, et dedit mandatum ad filios Israël, et ad Pharaonem regem Aegypti, ut educerent filios Israël de terra Aegypti.

14. * Isti sunt principes domorum per familias suas. Filii Ruben primogeniti Israël: Henoch, et Phallu, Hesron, et Charmi.

* Gen. 46, 9. Num. 26, 5. 1 Paral. 5, 1.

15. Hae cognationes Ruben*. Filii Simeon: Iamuel et Iamin, et Ahod, et Iachin, et Soar, et Saul filius Chananitidis. Hae progenies Simeon.

* 1 Paral. 4, 24.

16. Et haec nomina filiorum Levi per cognationes suas: Gerson, et Gaath, et Merari. Anni autem vitae Levi fuerunt centum triginta septem.

17. Filii Gerson. Lobni et Semel, per cognationes suas.

* 1 Paral. 6, 1. 23, 6.

18. * Filii Caath: Amram, et Isaac, et Hebron, et Oziel. Anni quoque vitae Caath, centum triginta tres.

* Num. 3, 19. 26, 57. 58.

1 Paral. 6, 2. 23, 12.

19. Filii Merari: Moholi et Musi; hae cognationes Levi per familias suas.

20. Accepit autem Amram uxorem Iochabed patruelem suam; quae peperit ei Aaron et Moysen. Fueruntque anni vitae Amram, centum triginta septem.

21. Filii quoque Isaac: Core, et Nepheg, et Zechri.

22. Filii quoque Oziel, Misaël, et Elisaphan, et Sethri.

23. Accepit autem Aaron uxorem Elisabeth, filiam Aminadab, sororem Nahasson*, quae peperit ei Nadab, et Abiu, et Eleazar, et Ithamar.

* Num. 1, 7.

24. Filii quoque Core: Aser, et Elcana, et Abiasaph; hae sunt cognationes Coritarum.

25. At vero Eleazar filius Aaron accepit uxorem de filiabus Phuthiel; quae peperit ei Phinees. Hi sunt principes familiarum Leviticarum per cognationes suas.

26. Iste est Aaron, et Moyses, quibus praecepit Dominus, ut edu-

cerent filios Israël de terra Aegypti per turmas suas.

27. Hi sunt, qui loquuntur ad Pharaonem regem Aegypti, ut educant filios Israël de Aegypto; iste est Moyses, et Aaron.

28. In die, qua locutus est Dominus ad Moysen, in terra Aegypti.

29. Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens: Ego Dominus; loquere ad Pharaonem regem Aegypti omnia, quae ego loquor tibi.

30. Et ait Moyses coram Domino: En! incircumcisis labiis sum, quomodo audiet me Pharaos?

* v. 12.

CAP. VII.

Variis signis a Mose et Aarone patris Pharaos obduratur.

1. Dixitque Dominus ad Moysen: Ecce! constitui te Deum Pharaonis; et Aaron frater tuus erit propheta tuus.

2. * Tu loqueris ei omnia, quae mando tibi; et ille loquetur ad Pharaonem, ut dimittat filios Israël de terra sua.

* c. 4, 15. 16.

3. Sed ego iudurabo * cor eius, et multiplicabo signa et ostenta mea in terra Aegypti.

* c. 4, 21.

4. Et non audiet vos; immittamque manum meam super Aegyptum, et educam exercitum et populum meum filios Israël de terra Aegypti per iudicia maxima.

5. Et scient Aegyptii, quia ego sum Dominus, qui extenderim manum meam super Aegyptum, et eduxerim filios Israël de medio eorum.

6. Fecit itaque Moyses et Aaron, sicut praeceperat Dominus; ita egerunt.

* c. 3, 14.

7. Erat autem Moyses octoginta annorum, et Aaron octoginta trium, quando locuti sunt ad Pharaonem.

8. Dixitque Dominus ad Moysen et Aaron:

9. Cum dixerit vobis Pharaos: Ostendite signa! dices ad Aroa:

Tolle virgam tuam, et proiice eam coram Pharaone, ac vertetur in colubrum.

10. Ingressi itaque Moyses et Aaron ad Pharaonem, fecerunt, sicut praeceperat Dominus. Tulitque Aaron virgam coram Pharaone et servis eius, quae versa est in colubrum.

11. Vocavit autem Pharao sapientes et maleficos; et fecerunt etiam ipsi per incantationes Aegyptiacas et arcana quaedam similiter.

12. Proieceruntque singuli virgas suas, quae versae sunt in dracones; sed devoravit virga Aaron virgas eorum.

13. Induratumque est cor Pharaonis, et non audivit eos, sicut praeceperat Dominus*.

* v. 3.

14. Dixit autem Dominus ad Moysen: Ingravatum est cor Pharaonis, non vult dimittere populum.

15. Vade ad eum mane, ecce! egredietur ad aquas; et stabis in occursum eius super ripam fluminis; et virgam, quae conversa est in draconem, tolles in manu tua.

16. Dicesque ad eum: Dominus Deus Hebraeorum misit me ad te, dicens: Dimitte* populum meum, ut sacrificet mihi in deserto; et usque ad praesens audire noluisti.

* c. 5, 1.

17. Haec igitur dicit Dominus: In hoc scies, quod sim Dominus: ecce! percutiam virga, quae in manu mea est, aquam fluminis, et vertetur in sanguinem.

18. Pisces quoque, qui sunt in fluvio, morientur, et computrescent aquae, et affligentur Aegyptii bibentes aquam fluminis.

19. Dixit quoque Dominus ad Moysen: Dic ad Aaron: Tolle vir-

gam tuam, et extende manum tuam super aquas Aegypti, et super fluvios eorum, et rivos ac paludes, et omnes lacus aquarum, ut vertantur in sanguinem; et sit cruor in omni terra Aegypti, tam in ligneis vasis quam in saxeis.

20. Feceruntque Moyses et Aaron, sicut praeceperat Dominus*. Et elevans virgam percussit aquam fluminis coram Pharaone et servis eius; quae versa est in sanguinem.

* c. 17, 5. Ps. 77, 44.

21. Et pisces, qui erant in flumine, mortui sunt; computruitque fluvius, et non poterant Aegyptii bibere aquam fluminis, et fuit sanguis in tota terra Aegypti.

22. *Feceruntque similiter † malefici Aegyptiorum incantationibus suis; et induratum est cor Pharaonis, nec audivit eos, sicut praeceperat Dominus.

* Sap. 17, 7. † v. 24.

23. Avertitque se, et ingressus est domum suam, nec apposuit cor etiam hac vice.

24. Foderunt autem omnes Aegyptii per circuitum fluminis aquam, ut biberent; non enim poterant bibere de aqua fluminis.

25. Impletique sunt septem dies, postquam percussit Dominus fluvium.

CAP. VIII.

Ob varias plagas Pharao promittit fore, ut dimittat populum; nec dimittit tamen.

1. Dixit quoque Dominus ad Moysen: Ingredere ad Pharaonem, et dices ad eum: Haec dicit Dominus: Dimitte populum meum, ut sacrificet mihi!

לָכֵם מִזֶּמֶת וְאָמַרְתָּ אֶל־אַהֲרֹן קַח אֶת־מִטָּה וְחַשְׁלֶךָ לִפְנֵי־פַרְעֹה יְהִי
 לְתִנְיָן: וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־פַּרְעֹה וַיַּעֲשׂוּ כֵן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
 וַיִּשְׁלַךְ אַהֲרֹן אֶת־מִטָּהוּ לִפְנֵי פַרְעֹה וּלְפָנָיו עֲבָדָיו וַיְהִי לְתִנְיָן: וַיִּקְרָא 11
 גַּם־פַּרְעֹה לַחֲכָמִים וּלְכַמְשָׁפִים וַיַּעֲשׂוּ גַם־הֵם חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם
 בַּלְהֻטִּיהֶם כֵּן: וַיִּשְׁלִיכוּ אִישׁ מִטָּהוּ וַיְהִי לְתִנְיָנָם וַיִּבְלַע מִטָּה־ 12
 אַהֲרֹן אֶת־מִטָּתָם: וַיַּחֲזֹק לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר 13
 יְהוָה: ס וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כְּבֹד לֵב פַּרְעֹה מֵאֵן לִשְׁלַח 14
 הָעָם: לָךְ אֶל־פַּרְעֹה בְּבֹקֶר הַיּוֹם יֵצֵא הַמִּלְחָמָה וְנִצַּבְתָּ לִּקְרָאָהוּ עַל־ 15
 שֵׁפֶת הַיָּאֵר וְחִמְמָה אֲשֶׁר־נִהַפְּךָ לִנְחֹשׁ תִּקַּח בְּיָדְךָ: וְאָמַרְתָּ אֵלָיו 16
 יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִים שְׁלַחְנִי אֵלֶיךָ לֵאמֹר שַׁלַּח אֶת־עַמִּי וַיַּעֲבֹדְנִי
 בַּמִּדְבָּר וְהִנֵּה לֹא־שָׁמַעְתָּ עַד־כַּּהֵּן: כֹּה אָמַר יְהוָה בְּזֹאת תִּדְעֶה כִּי 17
 אֲנִי יְהוָה הֵלֵךְ אֲנֹכִי מִפָּנָיו בַּמִּטָּה אֲשֶׁר־בְּדֹרִי עַל־חַמְּסֵים אֲשֶׁר בַּיָּאֵר
 וְנִהַפְּכוּ לָדָם: וְהִדְּגָה אֲשֶׁר־בַּיָּאֵר תָּמוּת וּבָאֵשׁ הַיָּאֵר וְנִלְאָו מִצְרַיִם 18
 לְשָׁתוֹת מַיִם מִן־הַיָּאֵר: ס וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֲמַר אֶל־ 19
 אַהֲרֹן קַח מִטָּה וְנִטְהֵ־יָדְךָ עַל־מִימֵי מִצְרַיִם עַל־נְהֻרָתָם: עַל־ 20
 יֹאדֵיהֶם וְעַל־אֲגַמִּיחָם וְעַל כָּל־מַקְוֵה מִימֵיהֶם וַיְהִי־וַיָּדָם וְהָיָה דָם
 בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וּבַעֲצִים וּבַאֲבָנִים: וַיַּעֲשׂוּ־כֵן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר 21
 צִוָּה יְהוָה וַיָּרֶם בַּמִּטָּה וַיָּהֲ אֶת־הַמַּיִם אֲשֶׁר בַּיָּאֵר לַעֲיִנֵי פַרְעֹה
 וּלְעֵינָיו עֲבָדָיו וַיַּהֲפֹכוּ כָּל־חַמְּסֵים אֲשֶׁר־בַּיָּאֵר לָדָם: וְהִדְּגָה אֲשֶׁר־בַּיָּאֵר 22
 מֵהָאֵל וּבָאֵשׁ הַיָּאֵר וְלֹא־יִכְלוּ מִצְרַיִם לְשָׁתוֹת מַיִם מִן־הַיָּאֵר וַיְהִי 23
 הָדָם בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיַּעֲשׂוּ־כֵן חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם בַּלְהֻטִּיהֶם וַיַּחֲזֹק 24
 לִב־פַּרְעֹה וְלֹא־שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה: וַיִּסֶּן פַּרְעֹה וַיָּבֹא אֶל־ 25
 בֵּיתוֹ וְלֹא־שָׁת לִבּוֹ גַּם־לָזֶאת: וַיַּחֲפְרוּ כָּל־מִצְרַיִם סְבִיבֹת הַיָּאֵר מַיִם 26
 לְשָׁתוֹת כִּי לֹא יָכֻלוּ לְשָׁתוֹת מִמֵּימֵי הַיָּאֵר: וַיִּמְלֹא שִׁבְעַת יָמִים אֶתְרֵי כֹה 27
 הַקּוֹת־יְהוָה אֶת־הַיָּאֵר: פ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בֹּא אֶל־ 28
 פַּרְעֹה וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה שַׁלַּח אֶת־עַמִּי וַיַּעֲבֹדְנִי: וְאִם־ 29
 מֵאֵן אַתָּה לִשְׁלַח הִנֵּה אֲנֹכִי נֹגֵף אֶת־כָּל־גִּבּוֹלְךָ בַּצְּפָרְדָּעִים: וְשַׂרְךָ
 הַיָּאֵר צַפְרֻדָּעִים וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבִיתְךָ וּבְחֻדְרֵךְ מִשְׁכַּבְּךָ וְעַל־מִטָּהְךָ
 וּבְכִבִּית עֲבֹדֶיךָ וּבְעַמֻּקֶּךָ וּבְחַיֹּתֶיךָ וּבְמִשְׁאוֹתֶיךָ: וּבְכָה וּבְעָמָהּ וּבְכָל־ 30
 עֲבָדֶיךָ וְעָלוּ הַצַּפְרֻדָּעִים:

ח

CAP. VIII. ח

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֲמַר אֶל־אַהֲרֹן נִטְהֵ אֶת־יָדְךָ בַּמִּטָּה עַל־ א
 הַנְּהוֹת עַל־הַיָּאֵרִים וְעַל־הָאֲגַמִּים וְהָעַל אֶת־הַצַּפְרֻדָּעִים עַל־אֶרֶץ

2 מצרים: וגם אחרון אהרן על מימי מצרים ותעל הצפרדע ותכס
 3 את-ארץ מצרים: ויגשו-לכן חרטמים בלטיהם ויבטלו את-הצפרדעים
 4 על-ארץ מצרים: ויחלא פרעה למשה ולאהרן ויאמר הצפרדע אל-
 5 יהוה ונסל הצפרדעים ממני ויגשמי ואשלחת את-העם ויזבחו
 6 להויהוה: ולאמר משה לפרעה החפאר עלי למתי אעתייר לך ולעבדך
 7 למחר ויאמר פרעה לך לך פרעה ויגשו-לכן פרה פרעה ויגשו-לכן
 8 הצפרדעים ממך ומבתיך ומעבדך ומצמחך רק בואר תשאנה:
 9 ויצא משה ואהרן מזים פרעה ויצעק משה אל-יהוה על-דבר
 10 הצפרדעים אשר-שם לפרעה: ויגש יהוה ויגדל פרעה משה וקמלו
 11 חמרים ומבאש הארץ: ויגדל פרעה כי הוזה הרוח ויכבד את-
 12 לבו ולא שמע אליהם כאשר דבר יהוה: ויאמר יהוה
 13 אל-משה אמר אל-אהרן וטה את-מקף וטה את-עפר הארץ ויהיה
 14 להם ככל-ארץ מצרים: ויגשו-לכן חרטמים בלטיהם להוציא את-
 15 חמרים וכל דגלו ותהי הפלס באדם ובבהמה: ויאמרו חרטמים
 16 אל-פרעה אצבע אליהם הוא ויהיך לב-פרעה ולא-שמע אליהם
 17 כאשר דבר יהוה: ויאמר יהוה אל-משה השכם בבקר
 18 והוצא לפני פרעה חסה ויצא חמורה ואמרת אליו פה אני ויהי
 19 טלח עמי ויגדלו: כי אם-אינך משלח את-עמי הניי משלח בך
 20 ויגדלו ויגשמי ויבטלו את-העגב ומלאו בתי מצרים את-העגב
 21 וגם האדמה אשר-הם עליה: והשלחת ביום חלוא את-ארץ גשן
 22 אשר עמל עמר עליה לבלתי חיות-שם ערב למען תדע כי אני יהוה
 23 בקרב הארץ: ושמתי פלח בין עמי ובין עמך למחר ויהי חלוא
 24 הארץ: ויגש יהוה לך ויבא ערב כבד ביהוה פרעה ובית עבדו ובכל-
 25 ארץ מצרים השחת הארץ מפני הערב: ויחלא פרעה אל-משה
 26 ולא-הלך ויאמר לך וזהו לא-היכם בארץ: ויאמר משה לא נכון
 27 לשנות לך כי תוצבת מצרים נזבת ליהוה אליהו הן נזבת את-
 28 תוצבת מצרים לעיניהם ולא יסקלני: הנה שלשת ימים נלך
 29 במדבר ונבחנו ליהוה אליהו כאשר יאמר אליהו ויאמר פרעה
 30 אל-י אשלח אתכם ויבחנו ליהוה אליהם במדבר רק הרתק לא-

2. Sin autem nolueris dimittere, ecce! ego percutiam omnes terminos tuos ranis.

3. Et ebulliet fluvius ranas; quae ascendent, et ingredientur domum tuam, et cubiculum lectuli tui, et super stratum tuum, et in domos servorum tuorum, et in populum tuum, et in furnos tuos, et in reliquias ciborum tuorum;

4. Et ad te, et ad populum tuum, et ad omnes servos tuos, intrabunt ranae.

5. Dixitque Dominus ad Moysen: Dic ad Aaron: Extende manum tuam super fluvios* ac super rivos, et paludes, et educ ranas super terram Aegypti.

* c. 7, 19.

6. Et extendit Aaron manum super aquas Aegypti, et ascenderunt ranae, operueruntque terram Aegypti.

7. * Fecerunt autem et malefici per incantationes suas similiter, eduxeruntque ranas super terram Aegypti.

* Sap. 17, 7.

8. Vocavit autem Pharaos Moysen, et Aaron, et dixit eis: Orate Dominum, ut auferat ranas a me et a populo meo; et dimittam populum, ut sacrificet Domino.

9. Dixitque Moyses ad Pharaonem: Constitue mihi, quando deprecari pro te, et pro servis tuis, et pro populo tuo, ut abigantur ranae a te, et a domo tua, et a servis tuis, et a populo tuo; et tantum in flumine remaneant.

10. Qui respondit: Cras. At ille: Iuxta, inquit, verbum tuum faciam; ut scias, quoniam non est sicut Dominus Deus noster.

11. Et recedent ranae a te, et a domo tua, et a servis tuis, et a populo tuo; et tantum in flumine remanebunt.

12. Egressique sunt Moyses, et Aaron a Pharaone; et clamavit Moyses ad Dominum pro sponsione ranarum, quam condixerat Pharaoni.

13. Fecitque Dominus iuxta verbum Moysi; et mortuae sunt ranae de domibus, et de villis, et de agris.

14. Congregaveruntque eas in immensos aggeres, et computruit terra.

15. Videns autem Pharaos, quod data esset requies, ingravavit* cor suum; et non audivit eos, sicut praeceperat Dominus.

* c. 4, 13.

16. Dixitque Dominus ad Moysen. Loquere ad Aaron: Extende virgam tuam, et percutite pulverem terrae; et sint sciniphes in universa terra Aegypti.

17. Feceruntque ita. Et extendit Aaron manum, virgam tenens; percussitque pulverem terrae, et facti sunt sciniphes in hominibus, et in iumentis; omnis pulvis terrae versus est in sciniphes per totam terram Aegypti.

18. Feceruntque similiter malefici incantationibus suis, ut educerent sciniphes, et non potuerunt; erantque sciniphes tam in hominibus, quam in iumentis.

19. Et dixerunt malefici ad Pharaonem: Digitus Dei est hic! induratumque est cor Pharaonis, et non audivit eos sicut praeceperat Dominus.

20. Dixit quoque Dominus ad Moysen: Consurge diluculo, et sta coram Pharaone! egredietur enim ad aquas; et dices ad eum: Haec dicit Dominus: Dimitte populum meum, ut sacrificet mihi.

21. Quod si non dimiseris eum, ecce! ego immittam in te, et in servos tuos, et in populum tuum, et in domos tuas, omne genus muscarum; et implebuntur domus Aegyptiorum muscis diversi generis, et universa terra, in qua fuerint.

22. Faciamque mirabilem in die illa terram Gessen, in qua populus meus est, ut non sint ibi muscae; et scias, quoniam ego Dominus in medio terrae.

23. Ponamque divisionem inter populum meum et populum tuum; cras erit signum istud.

24. Fecitque Dominus ita. Et venit musca gravissima in domos Pharaonis, et servorum eius, et in omnem

terram Aegypti; corruptaque est terra ab huiusmodi muscis.

25. Vocavitque Pharaon Moysen, et Aaron, et ait eis: Ite et sacrificate Deo vestro in terra hac!

26. Et ait Moyses: Non potest ita fieri; abominationes enim Aegyptiorum immolabimus Domino Deo nostro, quod si mactaverimus ea, quae colunt Aegyptii coram eis, lapidibus nos obruent.

* Gen. 43, 32.

27. Viam trium dierum pergemus in solitudinem; et sacrificabimus Domino Deo nostro, sicut praecepit nobis.

* c. 3, 18.

28. Dixitque Pharaon: Ego dimittam vos, ut sacrificetis Domino Deo vestro in deserto; verumtamen longius ne abeatis; rogate pro me.

29. Et ait Moyses: Egressus a te, orabo Dominum; et recedet musca a Pharaone, et a servis suis, et a populo eius cras; verumtamen noli ultra fallere, ut non dimittas populum sacrificare Domino.

30. Egressusque Moyses a Pharaone, oravit Dominum.

31. Qui fecit iuxta verbum illius; et abstulit muscas a Pharaone, et a servis suis, et a populo eius; non superfuit ne una quidem.

32. Et ingravatum est cor Pharaonis, ita ut nec hac quidem vice dimitteret populum.

CAP. IX.

Plagae adduntur plagis, nec stat promissis obduratus Pharaon.

1. Dixit autem Dominus ad Moysen: Ingredere ad Pharaonem, et loquere ad eum: Haec dicit Dominus Deus Hebraeorum: Dimitte populum meum, ut sacrificet mihi!

2. Quod si adhuc renuis, et retines eos;

3. Ecce! manus mea erit super agros tuos; et super equos, et asinos, et camelos, et boves, et oves, pestis valde gravis.

4. Et faciet Dominus mirabile, inter possessiones Israël, et possessiones Aegyptiorum; ut nihil omnino pereat ex his, quae pertinent ad filios Israël.

* c. 8, 22.

5. Constituitque Dominus tempus, dicens: Cras faciet Dominus verbum istud in terra.

6. Fecit ergo Dominus verbum hoc altera die; mortuaeque sunt omnia animantia Aegyptiorum; de animalibus vero filiorum Israel nihil omnino periit.

7. Et misit Pharaon ad videndum; nec erat quidquam mortuum de his, quae possidebat Israël; ingravatumque est cor Pharaonis, et non dimisit populum.

8. Et dixit Dominus ad Moysen et Aaron: Tollite plenas manus cineris de camino, et spargat illum Moyses in coelum coram Pharaone.

9. Sitque pulvis super omnem terram Aegypti; erunt enim in hominibus, et iumentis ulcera, et vesicae turgentes in universa terra Aegypti.

10. Tuleruntque cinerem de camino; et steterunt coram Pharaone, et sparsit illum Moyses in coelum, factaque sunt ulcera vesicarum turgentium in hominibus, et iumentis.

11. Nec poterant malefici stare coram Moyse propter ulcera, quae in illis erant, et in omni terra Aegypti.

12. Induravitque Dominus cor Pharaonis, et non audivit eos, sicut locutus est Dominus ad Moysen.

* c. 4, 21.

13. Dixitque Dominus ad Moysen: Mane consurge, et sta coram Pharaone, et dices ad eum: Haec dicit Dominus Deus Hebraeorum: Dimitte populum meum, ut sacrificet mihi!

* c. 8, 20.

14. Quia in hac vice mittam omnes plagas meas super cor tuum, et super servos tuos, et super populum tuum; ut scias, quod non sit similis mei in omni terra.

15. Nunc enim extendens manum percutiam te, et populum tuum peste, peribisque de terra.

16. Idcirco autem posui te, ut ostendam in te fortitudinem meam, et narretur nomen meum in omni terra.

* Rom. 9, 17.

17. Adhuc retines populum meum, et non vis dimittere eum?

18. En! pluam cras hac ipsa hora grandinem multam nimis, qualis non fuit in Aegypto, a die, qua fundata est, usque in praesens tempus.

19. Mitte ergo iam nunc, et congrega iumenta tua, et omnia, quae

חֲרִיקוֹ לָלֶכֶת הֶעֱתִירוּ בַּעֲרֵי: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה הִנֵּה אֲנִי יוֹצֵא מִעֲמָלָה כֹּה
וְהֶעֱתַרְתִּי אֶל־יְהוָה וְסָר הָעֶרֶב מִפְּרֹעָה מִעֲבָדָיו וּמִעַמּוֹ מִיָּד רַק אֶל־
יִסָּס פְּרֹעָה הַזֶּה לְבִלְתִּי שִׁלַּח אֶת־הָעָם לְזִבְחַת לַיהוָה: וַיֵּצֵא מֹשֶׁה 26
מִעַם פְּרֹעָה וַיַּעֲתָר אֶל־יְהוָה: וַיַּעַשׂ יְהוָה כְּדִבְרֵי מֹשֶׁה וַיִּסָּל הָעֶרֶב 27
מִפְּרֹעָה מִעֲבָדָיו וּמִעַמּוֹ לֹא נִשְׁאַר אֶחָד: וַיִּכְבֹּד פְּרֹעָה אֶת־לְבָבוֹ 28
בַּפֶּעַם הַזֹּאת וְלֹא שִׁלַּח אֶת־הָעָם: פ

ט

CAP. IX. ט

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בֹּא אֶל־פְּרֹעָה וּדְבַרְתָּ אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה א
אֶלְתֵּי הָעֲבָדִים שִׁלַּח אֶת־עַמִּי וַיַּעֲבֹדֵנִי: כִּי אִם־מֵאֵן אַתָּה לְשִׁלַּח 2
וְעִזְדָּה מִחֵזֶק בָּם: הִנֵּה יִדְּיָהוּהָ הַזֶּה בְּמִקְנֶךָ אֲשֶׁר בַּשּׂדֵה בַּסּוּסִים 3
בַּחֲמִירִים בַּמַּמְלִים בַּבָּקָר וּבַעֲזָאן הָדָר כְּבֹד מְאֹד: וְחַפְלָה יְהוָה בֵּין 4
מִקְנֵה יִשְׂרָאֵל יָבִין מִקְנֵה מִצְרַיִם וְלֹא יָמוּת מִכָּל־לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּבָר:
וַיָּשֶׂם יְהוָה מוֹעֵד לֵאמֹר מָחָר יַעֲשֶׂה יְהוָה הַדָּבָר הַזֶּה בְּאֶרֶץ: וַיַּעַשׂ ה 6
יְהוָה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה מִמַּחֲרַת וַיָּמָת כָּל מִקְנֵה מִצְרַיִם וּמִמִּקְנֵה בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל לֹא־מָת אֶחָד: וַיִּשְׁלַח פְּרֹעָה וַהֲפֵה לֹא־מָת מִמִּקְנֵה יִשְׂרָאֵל 7
עַד־אֶחָד וַיִּכְבֹּד לֵב פְּרֹעָה וְלֹא שִׁלַּח אֶת־הָעָם: פ וַיֹּאמֶר 8
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן קְחוּ לָכֶם מִלֵּא הַפְּנִיכִם פִּיחַ כִּבְשֹׁן וְזִרְקוּ
מֹשֶׁה הַשְּׂמֹרֶת לַעֲיֹנֵי פְרֹעָה: וְהָיָה לְאָדָם עַל כָּל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וְהָיָה 9
עַל־הָאָדָם וְעַל־הַבְּהֵמָה לְשַׁחֵן פָּרַח אֲבִעֲבֻלַת בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם:
וַיִּקְחוּ אֶת־פִּיחַ הַכִּבְשֹׁן וַיַּעֲמֵדוּ לַפְּנֵי פְרֹעָה וַיִּזְרֹק אֹתוֹ מֹשֶׁה י
הַשְּׂמֹרֶת וַיְהִי שַׁחֵן אֲבִעֲבֻלַת פָּרַח בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה: וְלֹא־יָכֹלוּ 11
הַחֲרָטָמִים לַעֲמֹד לַפְּנֵי מֹשֶׁה מִפְּנֵי הַשַּׁחֵן כִּי־הָיָה הַשַּׁחֵן בַּחֲרָטָמִם
וּבְכָל־מִצְרַיִם: וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת־לֵב פְּרֹעָה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כְּאֲשֶׁר 12
דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶ׈ה: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הִשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר 13
וְחִתִּיצֵב לַפְּנֵי פְרֹעָה וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה אֶלְתֵּי הָעֲבָדִים 14
שִׁלַּח אֶת־עַמִּי וַיַּעֲבֹדֵנִי: כִּי בַּפֶּעַם הַזֹּאת אֲנִי שִׁלַּח אֶת־כָּל־מִקְנִיתִי 15
אֶל־לְבָבְךָ וּבַעֲבָדֶיךָ וּבַעֲמָלְךָ בַּעֲבוּר הַיָּד פִּי אֵין פֶּאֱנִי בְּכָל־הָאֶרֶץ:
כִּי עָתָה שְׁלַחְתִּי אֶת־יָדִי וְאֵף אוֹתְךָ וְאֶת־עַמְּךָ בַּהֲדָר וּבַחֲפָז מִן־ 16
הָאֶרֶץ: וְאוֹלָם בַּעֲבוּר זֹאת הַעֲמִדְתִּיךָ בַּעֲבוּר הַרְאֵתְךָ אֶת־כֹּחִי וְלִמְעַן 17
סַפֵּר שְׁמִי בְּכָל־הָאֶרֶץ: עִזְדָּה מִסְתַּוְּלֵל בַּעֲמִי לְבִלְתִּי שִׁלָּחֵם: הַיָּד 18
מִמִּטִּיר כֶּעֶת מָחָר בָּרֹד כְּבֹד מְאֹד אֲשֶׁר לֹא־הָיָה כִּמְחֵה בַּמִּצְרַיִם לְכֹן־
הַיּוֹם הַזֶּה וְעַד־עָתָה: וְעָתָה שִׁלַּח הַיָּד אֶת־מִקְנֶךָ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר 19

לך בשדה פליהאדם ובהמה אשר ימצא בשדה ולא ואסוף הבהמה
 כ ויגר עליהם הברד ומתו: וירא אלהים כי יחזק מעבדיו פרעה הניס
 21 את עבדיו ואת מקנהו אל המים: ואמר לא יסוף לבו אל דבר
 22 יהוה ויגזב את עבדיו ואת מקנהו בשדה: פ ויאמר יהוה
 אל משה נטה את ידך על השמים ויהי ברד בכל ארץ מצרים
 23 על האדם ועל בהמה ועל כל עשב השדה בארץ מצרים: ונט
 משה את מטהו על השמים ויהוה נתן קלל וברד ותהלך אש
 24 ארצה וימטר יהוה ברד על ארץ מצרים: ויהי ברד ואש מהלקחת
 בתוך הברד כד מלך אשר לא חיה כמהו בכל ארץ מצרים מאז
 25 כי היתה לגוי: וכל הברד בכל ארץ מצרים את כל אשר בשדה מאדם
 ועד בהמה ואת כל עשב השדה הקה הברד ואת כל עץ השדה
 26 שבר: רק בארץ גשן אשר שם בני ישראל לא היה ברד: וישלח
 27 פרעה ויקרא למשה ולאהרן ויאמר אליהם חטאתי הפעם יהוה
 28 הציוק ואני ועמי הרשעים: הנהיחו אלי יהוה ורוב מהות קלל
 29 אליהם וברד ואשלקה אתכם ולא תספיק לעמי: ויאמר אלל משה
 כיאתי את העיר אשר את כפי אל יהוה הקלות והדלון והברד
 ל לא יהיה עוד למען תדע כי ליהוה הארץ: ואתה ועבדך ודעתי
 31 כי טרם תיראון מפני יהוה אליהם: והפשתה והשערה נפתח פי
 32 השערה אכזב והפשתה גבול: והחטה והפסמת לא נפו פי אפילת
 33 הקה: ויצא משה מעם פרעה את העיר ויפרש פשוו אלי יהוה ויחזלו
 31 הקלות והברד ומטר לא נתה ארצה: וירא פרעה כי חלל המטר
 לה והברד והקלות ויסס לחטא ויכבד לבו הוא ועבדיו: ויחזק לב
 פרעה ולא שלח את בני ישראל כאשר הבר יהוה ביד משה:

CAP. X.

פ פ פ טו 15

א ויאמר יהוה אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת
 2 לב עבדיו למען שתי אחתי אלה בקרבן: ולמען תספול באוני בנה
 ובן בנה את אשר תחללתי במצרים ואת אחתי אשר שמתו בם
 3 וידעתם כי אני יהוה: ויבא משה ואהרן אל פרעה ויאמרו אליו
 פה אמר יהוה אליה העבדים עד מתי מאת לענת מפני שלח עמי
 4 ויעבדני: כי אם מאן אתה לשלח את עמי הנני מביא מחר ארבה
 ה בגבולך: וכסה את עין הארץ ולא יוכל לראות את הארץ ואכלו
 את גתר הפלטה הנשארה לכם מן הברד ואכל את כל העץ הצמח

habes in agro; homines enim, et iumenta, et universa, quae inventa fuerint foris, nec congregata de agris, cecideritque super ea grando, morientur.

20. Qui timuit verbum Domini de servis Pharaonis, fecit confugere servos suos et iumenta in domos;

21. qui autem neglexit sermonem Domini, dimisit servos suos, et iumenta in agris.

22. Et dixit Dominus ad Moysen: Extende manum tuam in coelum, ut fiat grando in universa terra Aegypti, super homines, et super iumenta, et super omnem herbam agri in terra Aegypti.

23. *Extenditque Moyses virgam in coelum, et Dominus dedit tonitrua, et grandinem, ac discurrentia fulgura super terram; pluitque Dominus grandinem super terram Aegypti.

* Sap. 16, 16. 19, 19.

24. Et grando et ignis mista pariter ferebantur; tantaeque fuit magnitudinis, quanta ante numquam apparuit in universa terra Aegypti, ex quo gens illa condita est.

25. Et percussit grando in omni terra Aegypti cuncta, quae fuerunt in agris, ab homine usque ad iumentum; cunctamque herbam agri percussit grando, et omne lignum regionis confregit.

26. Tantum in terra Gessen, ubi erant filii Israël, grando non cecidit.

27. Misitque Pharaos, et vocavit Moysen et Aaron, dicens ad eos: Peccavi etiam nunc; Dominus iustus; ego et populus meus, impii.

28. Orate Dominum, ut desinant tonitru Dei, et grando; ut dimittam vos, et nequaquam hic ultra maneat.

29. Ait Moyses: Cum egressus fuero de urbe, extendam palmas meas ad Dominum, et cessabunt tonitrua, et grando non erit; ut scias, quia Domini est terra.

30. Novi autem, quod et tu, et servi tui necdum timeatis Dominum Deum.

* v. 21, 35.

31. Linum ergo, et hordeum laesum est, eo quod hordeum esset virens, et linum iam folliculos germinaret.

32. Triticum autem et far non sunt laesa, quia serotina erant.

33. Egressusque Moyses a Pharaone ex urbe, tetendit * manus ad Dominum; et cessaverunt tonitrua, et grando, nec ultra stillavit pluvia super terram.

* Iac. 5, 16.

34. Videns autem Pharaos, quod cessasset pluvia, et grando, et tonitrua, auxit peccatum;

35. et ingravatam * est cor eius, et servorum illius, et induratum nimis; nec dimisit filios Israël, sicut praeceperat Dominus † per manum Moysi

* v. 27. † c. 4, 21

CAP. X.

Pharaos magis adhuc obduratus Moysi et Aaroni mortem minatur.

1. Et dixit Dominus ad Moysen: Ingredere ad Pharaonem; ego enim induravi * cor eius, et servorum illius; ut faciam signa mea haec in eo.

* c. 9, 35.

2. Et narres in auribus filii tui, et nepotum tuorum, quoties contriverim Aegyptios, et signa mea fecerim in eis; et sciatis, quia ego Dominus.

3. Introierunt ergo Moyses et Aaron ad Pharaonem, et dixerunt ei: Haec dicit Dominus Deus Hebraeorum: Usquequo non vis subici mihi? dimitte populum meum, ut sacrificet mihi.

4. * Sin autem resistis, et non vis dimittere eum; ecce! ego inducam eras locustam in fines tuos;

* Sap. 16, 9.

5. quae operiat superficiem terrae, ne quidquam eius appareat, sed comedatur, quod residuum fuerit grandini; corrodet enim omnia ligna, quae germinant in agris.

6. Et implebunt domos tuas, et servorum tuorum, et omnium Aegyptiorum; quantam non viderunt patres tui, et avi, ex quo orti sunt super terram, usque in praesentem diem. Avertitque se, et egressus est a Pharaone.

7. Dixerunt autem servi Pharaonis ad eum: Usquequo patiemur hoc scandalum! dimitte homines, ut sacrificent Domino Deo suo! Nonne vides, quod perierit Aegyptus?

8. Revocaveruntque Moysen et Aaron ad Pharaonem, qui dixit eis: Ite, sacrificate Domino Deo vestro; quoniam sunt, qui ituri sunt?

9. Ait Moyses: Cum parvulis nostris, et senioribus pergemus, cum filiis, et filiabus, cum ovibus, et armentis: est enim solemnitas Domini Dei nostri.

10. Et respondit Pharao: Sic Dominus sit vobiscum, quo modo ego dimittam vos, et parvulos vestros; cui dubium est, quod pessime cogitetis?

11. Non fiet ita, sed ite tantum viri, et sacrificate Domino; hoc enim et ipsi petistis. Statimque eieci sunt de conspectu Pharaonis.

12. Dixit autem Dominus ad Moysen: Extende manum tuam super terram Aegypti ad locustam, ut ascendat super eam, et devoret omnem herbam, quae residua fuerit grandini.

13. Et extendit Moyses virgam super terram Aegypti; et Dominus induxit ventum urentem tota die illa et nocte: et mane facto, ventus urens levavit locustas,

14. Quae ascenderunt super universam terram Aegypti; et sederunt in cunctis finibus Aegyptiorum innumerabiles, quales ante illud tempus non fuerant, nec postea futurae sunt.

15. Operueruntque universam superficiem terrae, vastantes omnia. Devorata est igitur herba terrae, et

quidquid pomorum in arboribus fuit, quae grando dimiserat; nihilque omnino virens relictum est in lignis, et in herbis terrae, in cuncta Aegypto.

16. Quam ob rem festinus Pharao vocavit Moysen et Aaron, et dixit eis: Peccavi* in Dominum Deum vestrum, et in vos;

* c. 9, 27.

17. sed nunc dimitte peccatum mihi etiam hac vice, et rogate Dominum Deum vestrum, ut auferat a me mortem istam.

18. Egressusque Moyses de conspectu Pharaonis, oravit Dominum.

19. Qui flare fecit ventum ab occidente vehementissimum, et arreptam locustam proiecit in mare rubrum; non remansit ne una quidem in cunctis finibus Aegypti.

20. Et induravit Dominus* cor Pharaonis, nec dimisit filios Israël.

* v. 1.

21. Dixit autem Dominus ad Moysen: Extende manum tuam in coelum; et sint tenebrae super terram Aegypti, tam densae, ut palpari queant.

22. Extenditque Moyses manum in coelum; et factae sunt tenebrae horribiles in universa terra Aegypti tribus diebus.

23. * Nemo vidit fratrem suum, nec movit se de loco, in quo erat †; ubicumque autem habitabant filii Israël, lux erat.

* Sap. 17, 2. † Sap. 18, 1.

24. Vocavitque Pharao Moysen, et Aaron, et dixit eis: Ite, sacrificate Domino! oves tantum vestrae, et armenta remaneant, parvuli vestri eant vobiscum.

25. Ait Moyses: Hostias quoque, et holocausta dabis nobis, quae offeramus Domino Deo nostro.

26. Cuncti greges pergent nobiscum; non remanebit ex eis ungula; quae necessaria sunt in cultum Domini Dei nostri; praesertim cum

6 לָכֶם מִן־הַשָּׁדֶה: וּמִלֵּאֵי בְּתִירָה וּבְתִירֵי כָל־עֲבָדֶיהָ וּבְתִירֵי כָל־מִצְרַיִם
 אֲשֶׁר לֹא־רָאוּ אֲבֹתֶיהָ וְאֲבֹת אֲבֹתֶיהָ מִיּוֹם הַיּוֹתֵם עַל־הָאָדָמָה עַד
 7 הַיּוֹם הַזֶּה וַיִּפְּן וַיֵּצֵא מֵעַם פְּרָעָה: וַיֹּאמְרוּ עֲבָדֵי פְרָעָה אֵלָיו עַד־
 8 מָתִי יִהְיֶה זֶה לָנוּ לְמוֹקֵשׁ שְׁלַח אֶת־הָאֲנָשִׁים וְנַעֲבְדוּ אֶת־יְהוָה
 אֱלֹהֵיהֶם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי אֲבָרָה מִצְרַיִם: וַיּוֹשֶׁב אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־
 9 אַהֲרֹן אֶל־פְּרָעָה וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם לָכוּ עֲבְדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִי וְמִי
 הַחֹלְכִים: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּנִעְרֵינוּ וּבְנִסְתָּנוּ נִלְךָ בְּבָלִינוּ וּבְבָנוֹתֵנוּ
 בְּצֹאנֵנוּ וּבְבָקָרֵנוּ נִלְךָ כִּי חָג־יְהוָה לָנוּ: וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יְהִי בֶן יְהוָה י
 עִמָּכֶם כַּאֲשֶׁר אֲשַׁלַּח אֲחֵכֶם וְאֶת־טַפְכֶּם רְאוּ כִּי רָעָה נָגַד פְּנִיכֶם:
 11 לֹא יֵן לָכוּ נָא הַיְּבָרִים וְעֲבְדוּ אֶת־יְהוָה כִּי אֵתָּה אַתֶּם מִבְּקָשִׁים
 12 וַיִּגְרַשׁ אֲלֵהֶם מֵאֵת פַּנִּי פְרָעָה: ס
 נִשָּׂה יָדָהּ עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאַרְבָּה וַיַּעַל עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֹּאכֵל
 13 אֶת־כָּל־עֵשֶׂב הָאֶרֶץ אֶת כָּל־אֲשֶׁר הִשְׁאִיר הַבְּרָד: וַיֵּט מֹשֶ׈ה אֶת־
 מִשְׁחֹהוּ עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּהְיֶה נֶחֱג רוֹתְקִידִים בְּאֶרֶץ כָּל־הַיּוֹם
 הַהוּא וְכָל־הַיְּלִלָה הַבֶּקָר הָיָה וְרוֹתְקִידִים נָשָׂא אֶת־הָאַרְבָּה:
 14 וַיַּעַל הָאַרְבָּה עַל כָּל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיָּנֹחַ בְּכָל גְּבוּל מִצְרַיִם כַּבֵּד
 15 מֵאֹד לְפָנָיו לֹא־הָיָה בֶן אֲרָבָה כְּמֹהוּ: וְאַחֲרָיו לֹא יִהְיֶה־כֵּן: וַיִּכֶּם
 16 אֶת־עֵינֵי כָל־הָאֶרֶץ וַתַּחֲשֹׁךְ הָאֶרֶץ וַיֹּאכֵל אֶת־כָּל־עֵשֶׂב הָאֶרֶץ וְאֶת
 כֵּן כָּל־פְּרִי הַיֵּץ אֲשֶׁר הוֹתִיר הַבְּרָד וְלֹא־נֹתֵר כָּל־חֵרֶק בָּעֵץ וּבְעֵשֶׂב
 17 הַשָּׂדֶה בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיִּמָּתֵר פְּרָעָה לִקְרֹא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן
 18 וַיֹּאמֶר הִשָּׂאתִי לִיְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְלָכֶם: וַעֲמֹה שָׂא נָא חֲטֹאתַי אֵךְ
 19 הַפֶּעַם וְהִשָּׂאתִי לִיְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְיִסַּל מֵעַלִּי רַק אֶת־חַמּוֹת הַיּוֹם:
 20 וַיֵּצֵא מֵעַם פְּרָעָה וַיַּעֲתֵר אֶל־יְהוָה: וַיַּחֲפֹךְ יְהוָה רוֹתְקִידִם חֹק מֵאֹד
 21 וַיִּשָּׂא אֶת־הָאַרְבָּה וַיַּחֲקֶעְהוּ בָמָה סוּף לֹא נִשְׂאֵל אֲרָבָה אֶחָד בְּכָל
 22 גְּבוּל מִצְרַיִם: וַיַּחֲקֵן יְהוָה אֶת־לֵב פְּרָעָה וְלֹא שָׁלַח אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: כ
 23 פ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נִשָּׂה יָדָהּ עַל־הַשָּׂמַיִם וַיְהִי חֹשֶׁךְ
 24 עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וּמִשׁ חֹשֶׁךְ: וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ עַל־הַשָּׁמַיִם וַיְהִי
 25 חֹשֶׁךְ־אֲפֹלָה בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁלֹשֶׁת יָמִים: לֹא־רָאוּ אִישׁ אֶת־
 26 אָהוּ וְלֹא־קָמוּ אִישׁ מִמִּתְחַתּוֹ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְלִכְלֵל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה
 27 אֹדֶר בְּמִוֹשְׁבֵיהֶם: וַיִּקְרָא פְרָעָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר לָכוּ עֲבְדוּ אֶת־יְהוָה
 28 רַק צֹאנְכֶם וּבְקָרְכֶם יֵצֵא גַם־טַפְכֶּם נִלְךָ עִמָּכֶם: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה גַם־כֹּה
 29 אֵתָּה חֲתֹן בְּרַדְנוּ וּבְתִירִים וְעֲשִׂינוּ לִיְהוָה אֱלֹהֵינוּ: וְגַם־מִקְלָנוּ
 30 נִלְךָ עִמָּנוּ לֹא חֲשֹׂאֵל פְּרָסָה כִּי מִמֶּנּוּ נִפְחַח לְעַבְדֹּת אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

27 וַאֲנַחְנוּ לֹא-נָדַע מֶה-נַּעֲבֹל אֶת-יְהוָה עַד-בֹּאֵנוּ שָׁמָּה: וַיַּחֲזֹק יְהוָה
28 אֶת-לֵב פִּרְעֹה וְלֹא אָבָה לְשַׁלְּחָם: וַיֹּאמֶר-לּוֹ פִּרְעֹה לָךְ מַעֲלֵי הַשְּׂמֶר
29 לָךְ אֶל-חֹסֶק רְאוּת פָּנֵי כִי בָרוֹם רֹאֲתָךְ פָּנֵי תַמּוּת: וַיֹּאמֶר מִשֶּׁה
כֵּן הִבְרַת לֹא-אֶסְקֶה עוֹד רְאוּת פָּנֶיךָ: פ

CAP. XI. יא

יא

א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה עוֹד נִגַּע אֶחָד אֲבִיא עַל-פִּרְעֹה וְעַל-מִצְרַיִם
אֲחֵרֵי-כֵן יִשְׁלַח אֹתָכֶם מִזֶּה כְּשִׁלְחֹי כָלָה גֵרְשׁ יִגְרַשׁ אֹתְכֶם מִזֶּה:
2 הַבֶּר-נָא בְּאֲזְנֵי הָעָם וְיִשְׁאַלּוּ אֹרְשׁוֹ מֵאֵת רַעֲיוֹתָהּ
3 כְּלִי-כֶסֶף וְכָלִי זָהָב: וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת-תֵּן הָעָם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם גַּם
הָאִישׁ מִשֶּׁה גָדוֹל מְאֹד בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּעֵינֵי עַבְדֵי-פִרְעֹה וּבְעֵינֵי
4 הָעָם: ס וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה כֹּה אָמַר יְהוָה כְּחֹצֶת הַפִּלָּה אֲנִי
ה יוֹצֵא בְּחוּץ מִצְרַיִם: וַתֵּת כָּל-בְּכוֹרֵי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכוֹר פִּרְעֹה
הַיֹּשֵׁב עַל-כִּסְאוֹ עַד בְּכוֹר הַשּׁוֹפְחָה אֲשֶׁר אַתָּה חֲרָהִים וְכֹל בְּכוֹר
6 בְּחֵמָה: וַיְהִי־תָה צָעֲקָה גְדוֹלָה בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר כָּמְהוּ לֹא
7 נִתְּתָה וְכָמְהוּ לֹא חֶסֶד: וְלִכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יַחֲרֹץ-כָּלֵב לִשְׁנוֹ
לְמֹאִישׁ וְעַד-בְּחֵמָה לְמַעַן תִּדְּעוּן אֲשֶׁר יַפְלֹה יְהוָה בֵּין מִצְרַיִם וּבֵין
8 יִשְׂרָאֵל: וַיִּרְדּוּ כָל-עַבְדֵיךָ אֵלֶּה אֵלָּי וַהֲשִׁמְחוּ-לִי לֵאמֹר צֵא אִתָּה
וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר-בְּרַגְלֶיךָ וְאַחֲרֵי-כֵן אֵצֶא וַיֵּצֵא מֵעַם-פִּרְעֹה בְּחֵרֵי-אֶת־
9 ס וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֹא-יִשְׁמַע אֲלֵיכֶם פִּרְעֹה לְמַעַן רַבּוֹת
י מוֹפְתֵי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: וּמִשֶּׁה וְאַהֲרֹן עָשׂוּ אֶת-כָּל-הַמּוֹפְתִים הָאֵלֶּה
לְפָנֵי פִרְעֹה וַיַּחֲזֹק אֶת-לֵב פִּרְעֹה וְלֹא-שָׁלַח אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
ס מֵאֶרְצוֹ:

CAP. XII. יב

יב

2 א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר: תַּחֲדָשׁ הִנֵּה
3 לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רֹאשׁוֹן הוּא לָכֶם לַחֲדָשִׁי הַשָּׁנָה: הִבְרֹו אֶל-כָּל-
עַדְת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ הַזֶּה וּרְקַחוּ לָהֶם אִישׁ טֹהַ לְבִית-
4 אֲבֹת טֹהַ לְבִית: וְאִם-יִמְעַט הַבֵּית מִחֵיּוֹת מִשֶּׁה וְלָקַח הוּא וְשִׁכְנוֹ
ה תִּקְרֹב אֶל-בֵּיתוֹ בְּמִכְסַת נִפְשׁוֹת אִישׁ לִפְנֵי אֲבָלּוֹ חֲכֹסוֹ עַל-חֲשׂוֹ: טו
6 חֲמִים זָכָר בֶּן-שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם מִן-הַכֹּפְּשִׁים וּמִן-הַעֲצִים תִּקְהֶה: וְתִהְיֶה
לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אֲרֻבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ הַזֶּה וְשִׁחֲטוּ אוֹתוֹ כָּל קָהָל
7 עַדְת-יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֲרֻבִים: וְלָקַחְתִּי מִן-חֲדָשׁ וּנְתַתִּי עַל-שְׁתֵּי הַמְּזוֹזוֹת
8 וְעַל-הַמִּשְׁקוֹת עַל תְּבֵאֹתַיִם אֲשֶׁר-יֹאכְלוּ אוֹתוֹ בָּהֶם: וְאָכְלוּ אֶת-הַבָּשָׂר
9 בַּפִּלָּה תִּהְיֶה צִלְיֵי-אִשׁ וּמִצּוֹת עַל-מִרְרִים רֹאכְלָהּ: אֶל-הָאֲכָלוּ מִמֶּנִּי

ignoremus, quid debeat immolari, donec ad ipsum locum perveniamus.

27. Induravit autem Dominus cor Pharaonis, et noluit dimittere eos.

28. Dixitque Pharaon ad Moysen: Recede a me, et cave, ne ultra videas faciem meam; quocumque die apparueris mihi, morieris.

29. Respondit Moyses: Ita fiet, ut locutus es, non videbo ultra faciem tuam.

CAP. XI.

Primogenitorum stragem Dominus praedicit.

1. Et dixit Dominus ad Moysen: Adhuc una plaga tangam Pharaonem et Aegyptum, et post haec dimittet vos, et exire compellet.

2. "Dices ergo omni plebi, ut postulet vir ab amico suo, et mulier a vicina sua, vasa argentea et aurea.

* c. 3, 22. 12, 33.

3. Dabit autem Dominus gratiam populo suo coram Aegyptiis". Fuitque Moyses vir magnus valde in terra Aegypti, coram servis Pharaonis, et omni populo.

* Eccl. 45, 1. 12, 2.

4. Et ait: Haec dicit Dominus: Media nocte egrediar in Aegyptum;

5. et morietur omne primogenitum* in terra Aegyptiorum, a primogenito Pharaonis, qui sedet in solio eius, usque ad primogenitum ancillae, quae est ad molam, et omnia primogenita iumentorum.

* c. 4, 22. sqq.

6. Eritque clamor magnus in universa terra Aegypti, qualis nec ante fuit, nec postea futurus est.

7. Apud omnes autem filios Israël* non mutiet canis ab homine usque ad pecus; ut sciatis, quanto miraculo dividat Dominus Aegyptios et Israël.

* Ios. 10, 21.

8. Descendentque omnes servi tui isti ad me, et adorabunt me, dicentes: Egredere tu, et omnis populus,

qui subiectus est tibi. Post haec egrediemur.

9. Et exivit* a Pharaone iratus nimis. Dixit autem Dominus ad Moysen: Non audiet vos Pharaon, ut multa signa fiant in terra Aegypti.

* c. 10, 29.

10. Moyses autem et Aaron fecerunt omnia ostenta, quae scripta sunt, coram Pharaone. Et induravit* Dominus cor Pharaonis, nec dimisit filios Israël de terra sua.

* c. 3, 19. 10, 20. 27.

CAP. XII.

Ritus agni paschalis manducandi praecipitur. Primogenitorum Aegypti strages. Israëlitae intacti tandem exeunt.

1. Dixit quoque Dominus ad Moysen et Aaron in terra Aegypti:

2. Mensis iste, vobis principium mensium; primus erit in mensibus anni.

3. Loquimini ad universum coetum filiorum Israël, et dicite eis: Decima die mensis huius tollat unusquisque agnum per familias et domos suas.

4. Sin autem minor est numerus, ut sufficere possit ad vescendum agnum, assumet vicinum suum, qui iunctus est domui suae, iuxta numerum animarum, quae sufficere possunt ad esum agni.

5. Erit autem agnus absque macula*, masculus, anniculus; iuxta quem ritum tolletis et hoedum.

* Lev. 22, 22. sqq.

6. Et servabitis eum usque ad quartamdecimam diem mensis huius; immolabitque eum universa multitudo filiorum Israël ad vesperam.

7. Et sument de sanguine eius, ac ponent super utrumque postem, et in superliminaribus domorum, in quibus comedent illum.

8. Et edent carnes nocte illa assas igni, et azymos panes cum lactucis agrestibus.

9. Non comedetis ex eo crudum

quid, nec coctum aqua, sed tantum assum igni; caput cum pedibus eius et intestinis vorabit.

10. Nec remanebit quidquam ex eo usque mane; si quid residuum fuerit, igne comburetis.

11. Sic autem comedetis* illum: Renes vestros accingetis, et calceamenta habebitis in pedibus, tenentes baculos in manibus, et comedetis festinanter; est enim Phase (id est, transitus) † Domini.

* v. 23. † v. 13. Hebr. 11, 28.

12. Et transibo per terram Aegypti nocte illa, percutiamque omne primogenitum in terra Aegypti ab homine usque ad pecus; et in cunctis diis Aegypti faciam iudicia, ego Dominus.

13. Erit autem sanguis vobis in signum in aedibus, in quibus eritis; et videbo sanguinem, et transibo vos; nec erit in vobis plaga disperdens, quando percussero terram Aegypti.

14. Habebitis autem hunc diem in monumentum; et celebrabitis eam solemnem Domino in generationibus vestris cultu sempiterno.

15. Septem diebus azyma* comedetis; in die primo non erit fermentum in domibus vestris! Quicumque comederit fermentatum, peribit anima illa de Israël a primo die usque ad diem septimum.

* v. 34, 39. c. 23, 18.

16. Dies prima erit sancta atque solemnis*, et dies septima eadem festivitate venerabilis; nihil operis facietis in eis, exceptis his, quae ad vescendum pertinent.

* Num. 10, 2. 20.

17. Et observabitis azyma*; in eadem enim ipsa die educam exercitum vestrum de terra Aegypti, et custodietis diem istum in generationes vestras ritu perpetuo.

* v. 15.

18. Primo mense, quartadecima die mensis † ad vesperam comedetis azyma, usque ad diem vigesimam

primam eiusdem mensis ad vesperam.

* Lev. 23, 5. Num. 28, 16. † Lev. 23, 5.

19. Septem diebus fermentum non inveniatur in domibus vestris; qui comederit fermentatum, peribit anima eius de coetu Israël; tam de advenis quam de indigenis terrae.

20. Omne fermentatum non comedetis; in cunctis habitaculis vestris edetis azyma.

21. Vocavit autem Moyses omnes seniores filiorum Israël, et dixit ad eos: Ite tollentes animal per familias vestras, et immolate Phase.

22. * Fasciculumque hyssopi tinge in sanguine, qui est in limine, et aspergite ex eo superliminare, et utrumque postem; nullus vestrum egrediatur ostium domus suae usque mane.

* Hebr. 11, 28.

23. Transibit enim Dominus percutiens Aegyptios; cumque viderit sanguinem in superliminari, et in utroque poste, transcendet ostium domus, et non sinet percussorem ingredi domos vestras et laedere.

24. Custodi verbum istud legitimum tibi, et filiis tuis usque in aeternum.

25. Cumque introieritis* terram, quam Dominus daturus est vobis, ut pollicitus est, observabitis caeremonias istas.

* Num. 9, 1. sqq.

26. Et cum dixerint vobis filii vestri: Quae est ista religio?

27. Dicetis eis: Victima transitus Domini est, quando transivit super domos filiorum Israël in Aegypto, percutiens Aegyptios, et domos nostras liberans. Incurvatusque populus adoravit.

28. Et egressi filii Israël fecerunt, sicut praeceperat Dominus Moysi et Aaron.

29. Factum est autem in noctis medio*, percussit Dominus* omne primogenitum in terra Aegypti, a primogenito Pharaonis, qui in solio eius sedebat †, usque ad primogenitum captivae, quae erat in carce-

1 לא ובשֶׁל מִבְשָׁל בַּמִּים כִּי אִם-צִלִי-אֵשׁ רֹאשׁוֹ עַל-כַּרְשׁוֹ וְעַל-קַרְפוֹ;
 וְלֹא-הוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר וְהִפְתָּר מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר בָּאֵשׁ הַשְּׂרָפוֹ;
 11 וְכָדָה תֹאכְלוּ אֹתוֹ מִתְנִיכֶם חֲגָרִים נַעֲלִיכֶם בְּרַגְלֵיכֶם וּמִקְלַכֶּם בְּיָדֵיכֶם
 12 וְאִכְלֹתֶם אֹתוֹ בַּחֲפוּזִין פֶּסַח הוּא לַיהוָה: וְעִבְדִּיתִי בָאָרֶץ-מִצְרַיִם
 בַּלֵּילָה הַזֶּה וְהִפְתִּיר כָּל-בְּכוֹר בָּאָרֶץ מִצְרַיִם מֵאֲדָם וְעַד-בַּחֲמָה
 13 וּבְכָל-אֶחָד מִצְרַיִם אֲנִי שֹׁפֵטִים אֲנִי יְהוָה: וְהָיָה הָדֵם לָכֶם לְאֹת
 14 כִּל הַבְּתִיִּם אֲשֶׁר אִתְּם שָׁם וְרֹאֲתִי אֶת-הָדֵם וּפִסַּחְתִּי עֲלֵיכֶם וְלֹא-
 15 יְהִיָּה בָכֶם נֶגֶף לַמִּשְׁחָת בַּחֲפָזִי בָאָרֶץ מִצְרַיִם: וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה
 16 לָכֶם לְזִכְרוֹן וְחִגְגָם אֹתוֹ חֵג לַיהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּחְגְּגוּהָ:
 17 שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹאכְלוּ אֹף בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבְּתוּ שְׁאֵר מִבְּתֵיכֶם טו
 18 כִּי כָל-אֶכָל חֲמֵץ וּנְכַרְתָּה תִּנְפֹשׁ הַחֹאֵל מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד-
 19 יוֹם הַשְּׁבִיעִי: וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא-
 20 קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל-מְלֶאכֶה לֹא-יַעֲשֶׂה בָהֶם אֹף אֲשֶׁר יֹאכְל לְכָל-
 21 נֶפֶשׁ הוּא לִבְהֵי יַעֲשֶׂה לָכֶם: וּשְׁמִרְתֶּם אֶת-הַמִּצּוֹת כִּי בִלְעָם הַיּוֹם
 22 הַזֶּה תוֹצֵאתִי אֶת-עַבְדֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּשְׁמִרְתֶּם אֶת-הַיּוֹם הַזֶּה
 23 לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם: בְּרִאשׁוֹן בָּאֶרְצָהּ עֲשׂוֹר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּעֲרֹב
 24 תֹאכְלוּ מִצֵּה עֹר יוֹם הָאֶחָד וְשִׁטְרִים לַחֹדֶשׁ בָּעֲרֹב: שִׁבְעַת יָמִים שְׁאֵר
 25 לֹא יִמָּצֵא בְּבֵתֵיכֶם כִּי כָל-אֶכָל מִחֲמָצָה וּנְכַרְתָּה תִּנְפֹשׁ הַחֹאֵל מִיִּשְׂרָאֵל
 26 יִשְׂרָאֵל בֶּן־וְבָאֲזָרָה הָאָרֶץ: כָּל-מִחֲמָצָה לֹא תֹאכְלוּ כִּל מִזִּשְׁבְּתֵיכֶם כ
 27 תֹאכְלוּ מִצּוֹת: פ וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל-זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּאָמֶר
 28 אֲלֵהֶם מִשְׁכּוֹ וְקָחוּ לָכֶם צֹאן לַמִּשְׁפָּחֹתֵיכֶם וְשִׁחֲטוּ הַפֶּסַח: וּלְקַחְתֶּם
 29 אֶגְדַּת אֲזוֹב וּשְׁבֹלֶתֶם בָּהֶם אֲשֶׁר-בִּפְסָה וְהַגַּעְתֶּם אֶל-הַמִּשְׁקָה וְאֶל-שְׁתֵּי
 30 הַמִּזְוֹזֹת מִן-הַדָּם אֲשֶׁר בִּפְסָה וְאֵתֶם לֹא תִצָּאוּ אִישׁ מִפֶּתַח-בֵּיתוֹ עַד-
 31 בֹּקֶר: וְעִבְרַי יְהוָה לִנְגֹף אֶת-מִצְרַיִם וְרָאָה אֶת-הַדָּם עַל-הַמִּשְׁקָה
 32 וְעַל שְׁתֵּי הַמִּזְוֹזֹת וּפִסַּח יְהוָה עַל-הַפֶּתַח וְלֹא יָתֵן הַמִּשְׁחָת לָבֹא אֶל-
 33 בְּתֵיכֶם לִנְגֹף: וּשְׁמִרְתֶּם אֶת-הַקֶּבֶר הַזֶּה לְחֻק־לֶךְ וּלְכִנְיָה עַד-עוֹלָם:
 34 וְהָיָה כִּי-תֵבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִתֵּן יְהוָה לָכֶם כְּאֲשֶׁר הִבֵּר וּשְׁמִרְתֶּם כה
 35 אֶת-הַעֲבֹדָה הַזֹּאת: וְהָיָה כִּי-יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מַה הָעֲבֹדָה
 36 הַזֹּאת לָכֶם: וְאָמַרְתֶּם זִכַּר-פֶּסַח הוּא לַיהוָה אֲשֶׁר פִּסַּח עַל-בְּתֵרִי
 37 בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בַּמִּצְרִים בְּנִגְפוֹ אֶת-מִצְרַיִם וְאֶת-בְּתוּרֵי הָעֵיִל וַיִּקְדַּר הָדֵם
 38 וַיִּשְׁתַּחֲזוּ: וַיִּלְכוּ וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה
 39 וְאֶהְרֹן כִּן עָשׂוּ: וַיְהִי בַחֲצִי הַלַּיְלָה וַיְהוָה חֲנָה כָּל-
 40 בְּכוֹר בָּאָרֶץ מִצְרַיִם מִבֶּן־פְּרִיעָה הַיָּשׁב עַל-פֶּסְאֵל עַד בְּכוֹר הַשִּׁבְי

ל אשר בבית תבזר וכל בכור בהמה: ויָקָם פְּרִיעָה לְיִלָּה הוּא וְכָל-עַמְדוֹ
וְכָל-מִצְרִים וְתָהִי צִדְקָה גְדֹלָה בְּמִצְרַיִם כִּי-אֵין בֵּית אֲשֶׁר אֵין-שָׁם
31 מֵת: וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לְיִלָּה וַיֹּאמֶר קוּמוּ צֵאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי גֵם-
32 אַתֶּם גֵּם-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְכוּ עִבְדוּ אֶת-יְהוָה כְּדַבְּרֵכֶם: גֵּם-צֹאנְכֶם גֵּם-
33 בְּקִרְכֶּם קָחוּ כָאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם וּלְכוּ וּבִרְכַתֶּם גֵּם-אֶתִּי: וַתִּתְּנוּ מִצְרַיִם
34 עַל-הָעָם לְמַהֵר לְשַׁלְּחָם מִן-הָאָרֶץ כִּי אָמְרוּ פֶלְגוּ מַחִים: וַיֵּשֶׁא הָעָם
לֵאמֹר אֶת-בְּצֻקוֹ טָרָם יַחֲמֹץ מִשְׁאֲרֵתָם צָרָרֹת בְּשַׁמְלָתָם עַל-שִׁכְמָם: וּבְנֵי-
יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כְּדַבַּר מֹשֶׁה וַיֵּשְׁאוּ מִמִּצְרַיִם כְּלִירֵכֶסֶךְ וְכָל זָהָב
36 וְשִׁמְלֹת: וַיְהִי נָחַן אֶת-חֵן הָעָם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וַיִּשְׁאַלֻּם וַיִּנְדְּלוּ
37 אֶת-מִצְרַיִם: פ וַיִּסְעוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל מִרַעְמֶסֶס סִבְחָה כְּשִׁשֹּׁ-
38 מֵאוֹת אֶלֶף רִגְלֵי הַנִּבְרִים לְבַד מִשָּׁה: וְגֵם-עָרֹב רַב עָלָה אִתָּם וְצֹאן
39 וּבָקָר מִקֶּנֶה כֶּבֶד מֵאֹד: וַיֹּאפִי אֶת-הַבָּצָק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם
עָגַת מִצּוֹת כִּי לֹא חֲמֹץ כִּי-גִרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכֻלוּ לְחַתְּמָהּ
מ וְגֵם-צֹדָה לֹא-עָשׂוּ לָהֶם: וּמוֹשֵׁב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בְּמִצְרַיִם
41 שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה: וַיְהִי מִקֵּץ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע
מֵאוֹת שָׁנָה וַיְהִי בַעֲצֹם הַיּוֹם הַזֶּה יָצְאוּ כָל-צִבְאוֹת יְהוָה מֵאֶרֶץ
42 מִצְרַיִם: לֵיַל שְׁמַרְיָם הוּא לַיהוָה לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הוּא-
הַלְיָלָה הַזֶּה לַיהוָה שְׁמַרְיָם לְכָל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדֹרֹתָם: פ
43 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח כְּלִבְנֵי-נֹכַח לֹא-יֵאכֹל
44 בּוֹ: וְכָל-עֶבֶד אִישׁ מִקֵּנַת-בֵּיתָם וּמִלֵּתָהּ אֹתוֹ אִזּוּ יֵאכֹל בּוֹ: הַזֹּשֵׁב
45 וְשֹׁכֵר לֹא-יֵאכֹל בּוֹ: בְּבֵית אֶחָד יֵאכֹל לֹא-הוֹצִיאוּ מִן-הַבֵּית מִן-
46 הַבָּשָׂר הַיּוֹצֵה וְעֵצֶם לֹא-תִשְׁבְּרוּ-בּוֹ: כָּל-עֵדֹת יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ אֹתוֹ:
47 וְכִי-יִגְדֹר אֶתֶּךָ גֵּר וַעֲשֹׂה פֶסַח לַיהוָה הַזֶּה לְכָל-זָכָר וְאִזּוּ יִקְרַב
49 לַעֲשׂוֹתוֹ וְהָיָה כְּאֹרַח הָאָרֶץ וְכָל-עָרֵל לֹא-יֵאכֹל בּוֹ: הַיּוֹם אֵלֶּה
נ יְהִי לְאֶזְכָּרָה וְלִגֵּר חֹג בְּתוֹכְכֶם: וַיַּעֲשׂוּ כָל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּאֲשֶׁר צִוָּה
51 יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה וְאֶת-אַהֲרֹן כֵּן עָשׂוּ: ס וַיְהִי בַעֲצֹם הַיּוֹם
הַזֶּה הוֹצִיָא יְהוָה אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל-צִבְאוֹתָם: פ

CAP. XIII. יג

יג

א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: קִדְשִׁי-לִי כָל-בְּכוֹר פֶּשֶׁר כָּל-יָרֵחַם כְּבִנֵּי
3 יִשְׂרָאֵל בְּאֲדָם וּבְבַהֲמָה לִי הוּא: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-הָעָם זָכִיר אֶת-
הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יָצִאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים כִּי בְחֹזֶק יָד הוֹצִיָא
4 יְהוָה אֶתְכֶם מִגֵּר וְלֹא יֵאכֹל חֲמֹץ: הַיּוֹם אַתֶּם יְצֵאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב:

re, et omne primogenitum iumentorum.

* c. 11, 5. ** e. 4, 28. † Sap. 18, 5.

30. Surrexitque Pharaon nocte, et omnes servi eius, cunctaque Aegyptus; et ortus est clamor magnus in Aegypto; neque enim erat domus, in qua non iaceret mortuus.

31. Vocatisque * Pharaon Moysen et Aaron nocte, ait: Surgite et egredimini a populo meo, vos et filii Israël! ite, immolate Domino, sicut dicitis.

* c. 10, 29. 11, 8.

32. Oves vestras et armenta * assumite, ut petieratis, et abeuntes benedicite mihi †.

* c. 10, 9. † c. 8, 28.

33. Urgebantque Aegyptii populum de terra exire velociter, dicentes: Omnes moriemur.

34. Tulit igitur populus conspersam farinam, antequam fermentaretur; et ligans in palliis, posuit super humeros suos.

35. Feceruntque filii Israël *, sicut praeceperat Moyses; et petierunt ab Aegyptiis vasa argentea et aurea, vestemque plurimam.

* c. 3, 22. 11, 2.

36. Dominus autem dedit gratiam populo coram Aegyptiis, ut commo- darent eis; et spoliaverunt Aegyptios.

37. Profectique sunt filii Israël de Ramesse * in Socoth, sexcenta fere millia peditum virorum, absque parvulis.

* c. 1, 11.

38. Sed et vulgus promiscuum innumerabile ascendit * cum eis, oves et armenta et animantia diversi generis multa nimis.

* Num. 11, 4.

39. Coxeruntque farinam, quam dudum de Aegypto conspersam tulerant; et fecerunt subcinericiis panes azymos; neque enim poterant fermentari cogentibus exire Aegyptiis, et nullam facere sinentibus moram, nec pulmenti quidquam occurrerat praeparare.

40. Habitatio autem filiorum Israël, qua manserunt in Aegypto, fuit quadriagentorum triginta annorum *.

* Gen. 15, 13.

41. Quibus expletis, eadem die egressus est omnis exercitus Domini de terra Aegypti.

42. Nox ista est observabilis Domini, quando eduxit eos de terra Aegypti; hanc observare debent omnes filii Israël in generationibus suis.

43. Dixitque Dominus ad Moysen et Aaron: Haec est religio Phase: Omnis alienigena non comedet ex eo.

44. Omnis autem servus emptitius circumcidetur, et sic comedet.

45. Advena * et mercenarius non edent ex eo.

* v. 43, 47. Num. 9, 14.

46. In una domo comedetur, nec efferetis de carnibus eius foras, nec * os illius confringetis.

* Num. 9, 12. 14. Ioh. 19, 36.

47. Omnis coetus filiorum Israël faciet illud.

48. Quod si quis peregrinorum * in vestram voluerit transire coloniam, et facere Phase Domini, circumcidetur prius omne masculinum eius, et tunc rite celebrabit; eritque sicut indigena terrae. Si quis autem circumciscus non fuerit, non vescetur ex eo.

* v. 43, 45.

49. Eadem lex erit indigenae et colono qui peregrinatur apud vos.

50. Feceruntque omnes filii Israël, sicut praeceperat Dominus Moysi et Aaron.

51. Et eadem die eduxit Dominus filios Israël de terra Aegypti per turmas suas.

CAP. XIII.

Lex de primogenitis hominum et pecorum offerendis. Israëlitis, qui ossa Iosephi secum deferunt, columna ignis praestit.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen dicens:

2. * Sanctifica mihi omne primogenitum, quod aperit vulvam in filiis Israël, tam de hominibus, quam de iumentis; mea sunt enim omnia †.

* c. 34, 19. Lev. 27, 26. Num. 8, 16. Luc. 2, 23. † v. 15.

3. Et ait Moyses ad populum: Mementote * diei huius, in qua egressi estis de Aegypto et de domo servitutis, quoniam in manu † forti eduxit vos Dominus de loco isto; ut non comedatis fermentatum panem.

* c. 12, 3. sqq. † c. 6, 1. 13, 3.

4. Hodie egredimini mense novarum frugum.

5. Cumque introduxerit te Dominus in terram Chananaei, et Hethaei, et Amorrhaei, et Hevaei, et Iebusaei, quam iravit patribus tuis*, ut daret tibi, terram fluentem lacte et melle, celebrabis hunc morem sacrorum mense isto.

* Gen. 17, 8.

6. Septem diebus vesceris azymis; et in die septimo erit solemnitas Domini.

7. Azyma comedetis septem diebus; non apparebit apud te aliquid fermentatum, nec in cunctis finibus tuis.

8. Narrabisque filio tuo* in die illo, dicens: Hoc est, quod fecit mihi Dominus, quando egressus sum de Aegypto.

* c. 12, 26. sqq.

9. Et erit quasi signum* in manu tua, et quasi monumentum ante oculos tuos; et ut lex Domini semper sit in ore tuo, in manu† enim forti eduxit te Dominus de Aegypto.

* Matth. 23, 5. † c. 6, 1. 13, 3.

10. Custodies huiusmodi cultum statuto tempore a diebus in dies.

11. Cumque introduxerit te Dominus in terram Chananaei, sicut iuravit tibi et patribus tuis, et dederit tibi eam;

12. * separabis omne, quod aperit vulvam, Domino, et quod primitivum est in pecoribus tuis; quidquid habueris masculini sexus, consecrabis Domino.

* c. 22, 29. 34, 19. Ezech. 44, 30.

13. Primogenitum asini* mutabis ove; quod si non redemeris, interficies. Omne autem primogenitum hominis de filiis tuis, pretio redimes.

* Num. 10, 15. sqq.

14. Cumque interrogaverit te filius tuus eras, dicens: Quid est hoc? respondebis ei: In manu forti eduxit nos Dominus de terra Aegypti, de domo servitutis.

15. Nam cum induratus esset Pharaon, et nollet nos dimittere, occidit Dominus omne primogenitum in terra Aegypti, a primogenito hominis usque ad primogenitum iumentorum; ideo immolo Domino omne, quod aperit vulvam masculini sexus, et omnia primogenita filiorum meorum redimo.

16. * Erit igitur quasi signum in manu tua, et quasi appensum quid, ob recordationem, inter oculos tuos; eo quod in manu forti eduxit nos Dominus de Aegypto.

* Deut. 6, 8.

17. Igitur cum emisisset Pharaon populum, non eos duxit Deus per viam terrae Philisthiim, quae vicina est; reputans, ne forte poeniteret eum, si vidisset adversum se bella consurgere, et reverteretur in Aegyptum.

18. Sed circumduxit per viam deserti, quae est iuxta Mare rubrum; et armati ascenderunt filii Israël de terra Aegypti.

19. Tulit quoque Moyses ossa* Ioseph secum; eo quod adiurasset filios Israël, dicens†: Visitabit vos Deus, efferte ossa mea hinc vobiscum.

* Gen. 50, 25. Act. 7, 16. † Gen. 50, 24.

20. Profectique de Socoth castrametati sunt in Etham in extremis finibus solitudinis.

21. * Dominus autem praecedebat eos ad ostendendam viam per diem in columna nubis, et per noctem in columna ignis; ut dux esset itineris utroque tempore.

* Num. 14, 14. 2 Esdr. 9, 12. 19.

1 Cor. 10, 1.

22. Numquam defuit columna nubis per diem, nec columna ignis per noctem, coram populo.

CAP. XIV.

Pharaon Israëlitas insequitur, qui sicco pede mare divisum pertraeunt, Aegyptiis in aquas demersis.

1. Locutus est autem Dominus ad Moysen, dicens:

2. Loquere filiis Israël: Reversi* castrametentur e regione Phihahiroth, quae est inter Magdalen et mare contra Beelsephon; in conspectu eius castra ponetis super mare.

* c. 13, 8.

3. Dicturusque est Pharaon super filiis Israël: Coarctati sunt in terra, conclusit eos desertum.

4. Et indurabo* cor eius, ac persequetur vos; et glorificabor in Pharaone, et in omni exercitu eius;

והיה כִּי־בִיאָהּ יְהוָה אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהַחִיטִּי
וְהַכְּנִזִּי אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לֵאמֹר לְךָ אֶרֶץ זָבָת חֶלֶב וְדָגָשׁ וְשָׂבִדָהּ
אֶת־הָעִבְרָה הַזֹּאת בְּחֹדֶשׁ הַחַיִּי: שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מִצֹּת וּבָיִם
הַשְּׂבִיטִי תֵּן לַיהוָה: מִצֹּת בָּאֵכֶל אֵת שִׁבְעַת הַיָּמִים וְלֹא־תִרְאֶה לָּךְ
חֶמֶץ וְלֹא־תִרְאֶה לָּךְ שָׂאֵר בְּכָל־עֲבֹלֶיךָ: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר
בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם: וְהָיָה לָּךְ לְאוֹת עַל־יָדֶיךָ
וּלְפָחוֹל בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תוֹכַח יְהוָה בְּפִיךָ כִּי בָנָה חֲזָקָה
הוֹצֵאתָ יְהוָה מִמִּצְרָיִם: וְשִׁמַּרְתָּ אֶת־הַחֻקָּה הַזֹּאת לְמוֹעֲדָהּ מִיָּמִים
קִדְמוֹתָ: פ וְהָיָה כִּי־בִיאָהּ יְהוָה אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי כְּאֲשֶׁר
נִשְׁבַּע לָּךְ וְלְאַבְרָהָם וְיִתְּנָה לָּךְ: וְהָעִבְרָתָה כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם לַיהוָה וְכָל־
פֶּטֶר שֹׂגֵר בְּחֶמֶת אֲשֶׁר יִהְיֶה לָּךְ חֲזָקִים לַיהוָה: וְכָל־פֶּטֶר חֶמֶל
תַּפְּחָה בָשָׂה וְאִם־לֹא תַפְּחָה וְעִרְפָּתוֹ וְכָל בָּכוֹר אָדָם בְּבִנְיָה תַפְּחָה:
וְהָיָה כִּי־יִשְׁאַלְךָ בִּנְךָ מָחָר לֵאמֹר מַה־זֹּאת וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחֹזֶק יָד
הוֹצֵאתָנוּ יְהוָה מִמִּצְרָיִם מִבֵּית עֲבָדִים: וַיְהִי כִּי־הִקְשָׁה פְּרַעֲהוּ
לְשַׁלְּחָהּ וַיַּחְלֶג יְהוָה: כָּל־בָּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם מִבָּכֹר אָדָם וְעַד־בָּכוֹר
בְּחֶמֶת עַל־פִּנֵּי אָנִי זָבַח לַיהוָה כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם תּוֹכָדִים וְכָל־בָּכוֹר בֶּנִּי
אָפַחְהָ: וְהָיָה לְאוֹת עַל־יָדְכָהּ וּלְטִשְׁפֹּת בֵּין עֵינֶיךָ כִּי בְחֹזֶק יָד
הוֹצֵאתָנוּ יְהוָה מִמִּצְרָיִם:

ס ס יד 16

וַיְהִי בַשִּׁשִּׁתּוֹ פְּרַעֲהוּ אֶת־הָעָם וְלֹא־נָתַם אֱלֹהִים הֲרֹף אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים
כִּי קָרֹב הוּא כִּי: אָמַר אֱלֹהִים כִּי־יִנָּתֶן הָעָם בְּרָאתָם מִלְחָמָה וְשָׁבוּ
מִצְרָיִמָה: וַיֹּסֶב אֱלֹהִים אֶת־הָעָם הֲרֹף הַמִּדְבָּר יַם־סוּף וְחַמְשִׁים
עָלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ
כִּי הִשְׁבִּיעַ הַשָּׁמַיִם אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פֶּקֶד וּפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם
וְהַעֲלִיתֶם אֶת־עֲצָמוֹתַי מִזֶּה אֲהַכֶּם: וַיֹּסֶעוּ מִסִּפָּת וַיַּחֲנוּ בְּאֶתְלָם בְּקֶצֶה
הַמִּדְבָּר: וַיְהִי הַלַּיְלָה לִפְנֵיהֶם יוֹמָם עָנָן בְּעָמֹד עָנָן לִנְחֹתָם הַלֵּלָהּ וּלְלֵילָה
בְּעָמֹד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם לָלֶכֶת יוֹמָם וּלְלֵילָה: לֹא־יִמָּשׁ עָמֹד הָעָנָן
יוֹמָם וְעָמֹד הָאֵשׁ לַלַּיְלָה לִפְנֵי הָעָם: פ

יֵד CAP. XIV.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׁבוּ וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי
פִּי הַתִּירָת בֵּין מִדְבָּר וּבֵין הָעָם לִפְנֵי בְּעַל צִפֹּן נִכְחוּ תַחֲנוּ עַל־יָדֵיכֶם:
וְאָמַר פְּרַעֲהוּ לְבִנְיָהּ וְיִשְׂרָאֵל וּבָכִים הָם בְּאֶרֶץ סֹגֵר עֲלֵיהֶם הַמִּדְבָּר:
וְהִזְקַמְתִּי אֶת־לִבִּי־פְרַעֲהוּ וְרַדְקָה אֶחְרִיחֶם וְאֶבְכְּדָה בְּפְרַעֲהוּ וּבְכָל־חֵילָוֹ 4

ה וידעו מצרים כי-אני יהוה ויעשו-כן: ויגדל למלך מצרים כי ברח
הגם ויהפך לבב פרעה ויעבדיו אל-הגם ויאמרו מה-נאת עשינו
6 כי-שלחנו את-ישראל מעברנו: ויאסר את-רכבו ואת-עמו לקח
7 עמו: ויבא שש-מאות רכב בחור וכל רכב מצרים ושלשם על-פלז:
8 ויתנוק יהוה את-לב פרעה מלך מצרים וירדף אחרי בני ישראל
9 ובני ישראל וצאים ביד רמה: וירדפו מצרים את-היהם וישוגו
אותם חנים על-הים כל-יום וכל-ליל רכב פרעה ופרשיו וחיגלו על-פלז
10 החרית לפני בעל צפון: ופרעה הקריב וישאו בני-ישראל את-
עיניהם והנה מצרים ונסע אחריהם ויראו מאד ויעצקו בני-
11 ישראל אל-יהוה: ויאמר אל-משה המבלי אין-קברים במצרים
לקחתנו למות במדבר מה-זאת עשית פנו להוציאנו ממצרים:
12 הלא-זה הדבר אשר דברנו אליך במצרים לאמר הבל ממנו ונעבדה
את-מצרים כי טוב לנו עבד את-מצרים ממדתו במדבר: ויאמר
13 משה אל-העם אל-תיראו התיצבו וראו את-לשונת יהוה אשר-
יעשה לכם היום כי אשר ראיתם את-מצרים היום לא תספו
14 לראתם עוד עד-עולם: יהוה ילחם לכם ואתם תחישון: פ
טו ויאמר יהוה אל-משה מה-תצעק אלי הבר אל-בני-ישראל ויסעו:
16 ואתה הרים את-משך ונטה את-ידך על-הים ובקעהו ויבאו בני-
17 ישראל בתוך הים בפיפשה: ואני הנני מחיל את-לב מצרים ויבאו
18 אחריהם ואפבדה בפרעה ובכל-חילו ברכבו ובפרשיו: וידעו
19 מצרים כי-אני יהוה בהפכרי בפרעה ברכבו ובפרשיו: ויסע מלאך
האלהים תהלך לפני מחנה ישראל ויגדל מאחריהם ויסע עמוד
20 הענן מפניהם ויעמוד מאחריהם: ויבאו בין מחנה מצרים ובין
מחנה ישראל ויהי הענן וחושך ויבא את-הלילה ולא-קרב זה
21 אל-זה כל-הלילה: ויש משה את-ידו על-הים ויגדל יהוה ואת-
הים ברוח קדים עזל כל-הלילה וישם את-הים לתרבה ויבקעו
22 המים: ויבאו בני-ישראל בתוך הים בפיפשה והמים להם חומה
23 ממימנם ומשמאלם: וירדפו מצרים ויבאו אחריהם כל סוס פרעה
24 רכבו ופרשיו אל-תוך הים: ויהי באש-מרת הפקר וישקט יהוה
כה אל-מחנה מצרים בעמוד אש וענן ויהם את מחנה מצרים: ויסר
את אפן מרכבתיו וינהגהו בכבדת ויאמר מצרים אנוסה מפני
26 ישראל כי יהוה נלחם להם במצרים: פ ויאמר יהוה אל-
משה נטה את-ידך על-הים וישבו המים על-מצרים על-רכבו

scientque Aegyptii, quia ego sum Dominus. Feceruntque ita.

* c. 4, 21.

5. Et nunciatum est regi Aegyptiorum, quod fugisset populus; immutatumque est cor * Pharaonis et servorum eius super populo, et dixerunt: Quid volumus facere, ut dimitteremus Israël, ne serviret nobis?

* c. 12, 31.

6. Iunxit ergo currum, et omnem populum suum assumpsit secum.

7. Tulitque sexcentos currus electos, et quidquid in Aegypto currum fuit; et duces totius exercitus.

8. Induravitque Dominus cor Pharaonis regis Aegypti, et persecutus est filios Israël; at illi egressi erant in manu excelsa*.

* c. 13, 9.

9. * Cumque persequerentur Aegyptii vestigia praecedentium, repperunt eos in castris super mare; omnis equitatus et currus Pharaonis, et universus exercitus, erant in Pihahiroth contra Beelsephon.

* c. 24, 6. 1 Macc. 4, 9.

10. Cumque appropinquasset Pharaon, levantes filii Israël oculos, viderunt Aegyptios post se; et timuerunt valde; clamaveruntque ad Dominum,

11. et dixerunt ad Moysen: Forsitan non erant sepulchra in Aegypto, ideo tulisti nos, ut moreremur in solitudine; quid hoc facere voluisti, ut educeres nos ex Aegypto?

12. Nonne iste est sermo, quem loquebamur ad te in Aegypto, dicentes: Recede a nobis, ut serviamus Aegyptiis? multo enim melius erat servire eis, quam mori in solitudine.

13. Et ait Moyses ad populum: Nolite timere! state, et videte magna Domini, quae facturus est hodie. Aegyptios enim, quos nunc videtis, nequaquam ultra videbitis usque in sempiternum.

14. Dominus pugnabit pro vobis, et vos tacebitis.

* v. 25.

15. Dixitque Dominus ad Moysen;

Quid clamas ad me? Loquere filiis Israël, ut proficeantur.

16. Tu autem eleva virgam tuam, et extende manum tuam super mare, et divide illud; ut gradientur filii Israël in medio mari, per siccum.

17. Ego autem indurabo * cor Aegyptiorum, ut persequantur vos; et glorificabor in Pharaone, et in omni exercitu eius, et in curribus, et in equitibus illius.

* v. 4.

18. Et scient Aegyptii, quia ego sum Dominus, cum glorificatus fuero in Pharaone, et in curribus, atque in equitibus eius.

19. Tollensque se angelus Dei, qui praecedebat castra Israël; abiit post eos; et cum eo pariter columna nubis, priora dimittens, post tergum

* c. 13, 22.

20. stetit inter castra Aegyptiorum et castra Israël; et erat nubes tenebrosa, et illuminans noctem, ita ut ad se invicem toto noctis tempore accedere non valerent.

21. Cumque extendisset Moyses manum super mare, abstulit illud Dominus flante vento vehementi et urente tota nocte, et vertit in siccum; divisaque est aqua.

22. * Et ingressi sunt filii * Israël per medium siccī maris: erat enim aqua † quasi murus a dextra eorum et laeva.

* Ps. 77, 13. 104, 37. 113, 3. Hebr. 11, 29

** 1 Cor. 10, 1. † c. 15, 8.

23. Persequentesque Aegyptii ingressi sunt post eos, et omnis equitatus Pharaonis, currus eius et equites, per medium maris.

24. Iamque advenerat vigilia matutina*, et ecce! respiciens Dominus super castra Aegyptiorum per columnam ignis et nubis, interfecit exercitum eorum.

* Sap. 18, 15.

25. Et subvertit rotas currum, ferebanturque in profundum. Dixerunt ergo Aegyptii: Fugiamus Israël: Dominus enim pugnat pro eis contra nos.

26. Et ait Dominus ad Moysen: Extende manum tuam super mare, ut revertantur aquae ad Aegyptios super currus et equites eorum.

27. Cumque extendisset Moyses manum contra mare, reversum est primo diluvio ad priorem locum; fugientibusque Aegyptiis occurrerunt aquae, et involvit eos Dominus in mediis fluctibus.

28. Reversaeque sunt aquae, et operuerunt currus et equites cuncti exercitus Pharaonis, qui sequentes ingressi fuerant mare; nec unus quidem superfuit ex eis.

29. Filii autem Israël perrexerunt per medium siccis maris, et aquae eis erant quasi pro muro * a dextris et a sinistris:

* v. 22.

30. Liberavitque Dominus in die illa Israël de manu Aegyptiorum.

31. Et viderunt Aegyptios mortuos super littus maris, et manum magnam, quam exercuerat Dominus contra eos; timuitque populus Dominum, et crediderunt Domino, et Moysi servo eius.

CAP. XV.

Canticum Mosis. Israëlita ad aquas amaras, et dein ad Elim veniunt.

1. Tunc * cecinit Moyses et filii Israël carmen hoc Domino, et dixerunt: Cantemus Domino! glorioso enim magnificatus est, equum et ascensorem deiecit in mare.

* Sap. 10, 20.

2. *Fortitudo mea, et laus mea Dominus, et factus est mihi in salutem. Iste Deus meus, et glorificabo eum; Deus patris mei, et exaltabo eum.

* Ps. 117, 14. Ies. 12, 2.

3. Dominus quasi vir pugnator, omnipotens * nomen eius.

* c. 3, 14. sqq.

4. Currus Pharaonis, et exercitum eius proiecit in mare; electi principes eius submersi sunt in Mari rubro.

5. Abyssi operuerunt eos; descendebant in profundum quasi lapis.

6. Dexterā tuā, Domine, magnificata est in fortitudine; dextera tuā, Domine, percussit inimicum.

7. Et in multitudine gloriae tuae deposuisti adversarios tuos; misisti iram tuam, quae devoravit eos sicut stipulam.

8. Et in spiritu furoris tui congregatae sunt aquae; stetit unda fluens, congregatae sunt abyssi in medio mari.

9. Dixit inimicus: Persequar et comprehendam, dividam spolia, implebitur anima mea; evaginabo gladium meum, interficiet eos manus mea.

10. Flavuit spiritus tuus, et operuit eos mare; submersi sunt quasi plumbum * in aquis vehementibus.

* v. 5.

11. Quis similis tui in fortibus, Domine? quis similis tui, magnificus in sanctitate, terribilis atque laudabilis, faciens mirabilia?

12. Extendisti manum tuam, et devoravit eos terra.

13. Dux fuisti in misericordia tua populo; quem redemisti; et portasti eum in fortitudine tua, ad habitaculum sanctum tuum.

14. Ascenderunt populi, et irati sunt; dolores obtinuerunt habitatores Philisthim.

15. Tunc conturbati sunt principes Edom, robustos Moab obtinuit tremor, obriguerunt omnes habitatores Chanaan.

16. Irruat super eos formido, et pavor in magnitudine brachii tui; fiant immobiles quasi lapis, donec pertranseat populus tuus Domine, donec pertranseat populus tuus iste, quem possedisti.

17. Introduces eos, et plantabis * in monte haereditatis tuae, firmissimo habitaculo tuo, quod operatus es Domine; sanctuarium tuum, Domine, quod firmaverunt manus tuae.

* Ps. 79, 9—12. 91, 14.

18. Dominus regnabit in aeternum, et ultra.

19 כִּי בֹא לֹאִים פִּרְעֹה בִּרְכֵבֹו וּבַפָּרָשִׁיו בָּלִים וַיִּשָּׁב יְהוָה עֲלֵהֶם אֶת־מִי
 כ הָיִם וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בִּיבֹשֶׁת בְּתוֹךְ הָיָם: פ וַתִּקַּח מִרְיֹם
 הַנְּבִיאָה אֶתֹות אֶהָרֹן אֶת־הַתֹּף בְּרָדָה וַתַּצֵּאֵן כָּל־הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ
 21 בְּתַפִּים וּבַמְּחֹלֹת: וַתַּעַן לָהֶם מִרְיֹם לַיהוָה כִּי־גָאֹת גָּאֹה כֹּס
 22 וַרְכֵבֹו רָמָה בָּיָם: ס וַיִּשָּׁע מִשָּׁה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּם־סוּף
 וַיִּצָּאֻּ אֶל־מִדְבַּר־שׁוּר וַיִּלְכּוּ שְׁלֹשֶׁת־יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא־מָצְאוּ מַיִם:
 23 וַיִּבְרָאוּ מִרְחָה וְלֹא וָכֶלֹו לְשֹׁת מַיִם מִמֶּהָ כִּי מָרִים הָם עַל־בֶּן קָרָא־
 24 שָׁמָּה מָרָה: וַיִּלְלוּ הָעָם עַל־מִשְׁחֹה לֵאמֹר מִה־נִּשְׁתָּחֶה: וַיִּצָּעַק אֶל־יְהוָה
 כה וַיֹּדְהוּ יְהוָה עֵץ וַיִּשְׁלַךְ אֶל־הַמַּיִם וַיִּמָּתְקוּ הַמַּיִם שָׁם שָׁם לֹו חֶם
 26 וַיִּשְׁפֹּט וְשָׁם נִסָּהוּ: וַיֹּאמֶר אִם־שָׁמוּעַ תִּשְׁמָע לְקוֹל: יְהוָה אֱלֹהֶיהָ
 וַחֲדָשׁוּר בְּעִינֵיו תִּנְשָׂה וְהֶאֱזִינָה לְמַצּוֹתָיו וַיִּשְׁמְרָה כָּל־חֻקֶּיהָ כָּל־הַמִּצְוָה
 אֲשֶׁר־שָׁמְתָה בְּמִצְרַיִם לֹא־אֲשִׁים עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה רַפָּאֵה: ס
 27 וַיִּבְרָאוּ אֵילָמָה וְשָׁם שְׂתִים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים חֲמָרִים וַיִּחַנו־
 שָׁם עַל־הַחֲמָרִים:

CAP. XVI. י

י

א וַיִּסְעוּ מֵאֵילָם וַיָּבֹאוּ כָּל־עֶדְת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־מִדְבַּר־סִין אֲשֶׁר בֵּין
 אֵילָם וּבֵין סִינַי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי לִצְאתָם מֵאֶרֶץ
 2 מִצְרָיִם: וַיִּפְּנוּ כָּל־עֶדְת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל עַל־מִשָּׁה וְעַל־אַהֲרֹן בַּמִּדְבָּר:
 3 וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי־יֹתֵן מוֹתָנוּ בְּיַד־יְהוָה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם
 בְּשִׁבְחֵנוּ עַל־סִיר הַפָּשׁוּר בְּאֶכְלֵנוּ לֶחֶם לְשָׁבַע כִּי־הוֹצֵאתָם אֹתָנוּ אֶל־
 4 הַמִּדְבָּר הַזֶּה לֶחֱמִית אֶת־כָּל־הַקָּהָל הַזֶּה בָּרָעַב: ס וַיֹּאמֶר
 יְהוָה אֶל־מִשָּׁה הִנְנִי מִמָּטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן־הַשָּׁמַיִם וְיֵצֵא הָעָם
 ה וְלִקְטוּ הַבְּרִיּוֹם בְּיוֹמוֹ לִמְעַן אֲנִסֶּנּוּ הַגּוֹלָה בְּתוֹרָתִי אִם־לֹא: וַהֲיָה
 בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי וַחֲכִינוּ אֶת אֲשֶׁר־יָבִיאוּ וַהֲיָה מִשְׁנֵה עַל אֲשֶׁר־יִלְקְטוּ:
 6 יוֹם י יוֹם: וַיֹּאמֶר מִשָּׁה וְאַהֲרֹן אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲרֹב וַיִּדְעוּהֶם
 7 כִּי יְהוָה הוֹצִיא אֹתָכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: וַבֹּקֶר וַיִּרְאוּהֶם אֶת־כְּבוֹד
 יְהוָה בְּשָׁמְעוֹ אֶת־תְּלַלְתִּיכֶם עַל־יְהוָה וַנִּחַנוּ מָה כִּי תִלְנוּ עָלֵינוּ:
 8 וַיֹּאמֶר מִשָּׁה בְּתַת יְהוָה לָכֶם בָּעֶרֶב בָּשָׂר וּלְחֶם בַּבֹּקֶר לְשָׁבַע
 בְּשָׁמֶעַ יְהוָה אֶת־תְּלַלְתִּיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם מַלִּינִם עָלָיו וַנִּחַנוּ מָה לֹא־
 9 עָלֵינוּ תְּלַלְתִּיכֶם כִּי עַל־יְהוָה: וַיֹּאמֶר מִשָּׁה אֶל־אַהֲרֹן אֲמַר אֶל־כָּל־
 י עֶדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קָרְבוּ לִפְנֵי יְהוָה כִּי שָׁמַע אֶת תְּלַלְתִּיכֶם: וַהֲיָה
 בַּבֹּקֶר אַהֲרֹן אֶל־כָּל־עֶדְת בְּנֵי־יִשְ�רָאֵל וַיִּפְּנוּ אֶל־הַמִּדְבָּר וַהֲיָה כְבוֹד

19. Ingressus est enim eques Pharaon cum curribus, et equitibus eius in mare; et reduxit super eos Dominus aquas maris; filii autem Israël ambulaverunt per siccum in medio eius.

20. Sumpsit ergo Maria prophetissa, soror Aaron, tympanum in manu sua; egressaeque sunt omnes mulieres post eam cum tympanis et choris,

21. quibus praecinebat, dicens: Cantemus * Domino! gloriose enim magnificatus est; equum et ascensorem eius deiecit in mare.

* v. 1.

22. Tulit autem Moyses Israël de mari rubro, et egressi sunt in desertum Sur; ambulaveruntque tribus diebus per solitudinem, et non inveniebant aquam.

23. Et venerunt in Mara, nec poterant bibere aquas de Mara, eo quod essent amarae; unde et congruum loco nomen imposuit, vocans illum Mara, id est, amaritudinem.

24. Et murmuravit populus * contra Moysen, dicens: Quid bibemus?

* c. 14, 31.

25. At ille clamavit ad Dominum, qui ostendit ei lignum; quod * cum misisset in aquas, in dulcedinem versae sunt. Ibi constituit ei praecepta, atque iudicia, et ibi tentavit * eum,

* Iudith 3, 15. Eccl. 38, 5. Sap. 11, 2.

† c. 16, 4. sqq.

26. dicens: Si audieris vocem Domini Dei tui, et quod rectum est coram eo feceris, et obedieris mandatis eius, custodierisque omnia praecepta illius, cunctum languorem, quem posui in Aegypto, non inducam super te; ego enim Dominus sanator tuus.

27. * Venerunt autem in Elim filii Israël, ubi erant duodecim fontes aquarum, et septuaginta palmae; et castrametati sunt iuxta aquas.

* Num. 33, 9.

CAP. XVI.

Murmurantibus Israëlitis ob ciborum penuriam, coturnices in castra decidunt. Manna pluit. Praeceptum de colligendo Manna.

1. Profectique sunt de Elim, et

venit omnis multitudo filiorum Israël in desertum Sin, quod est inter Elim, et Sinai: quintodecimo die mensis secundi, postquam egressi sunt de terra Aegypti.

2. Et murmuravit * omnis congregatio filiorum Israël contra Moysen et Aaron in solitudine.

* c. 15, 24.

3. Dixeruntque filii Israël ad eos: Utinam mortui essemus * per manum Domini in terra Aegypti, quando sedebamus super ollas carnum, et comedebamus panem in saturitate: cur eduxistis nos in desertum istud, ut occideretis omnem multitudinem fame?

* c. 14, 11.

4. Dixit autem Dominus ad Moysen: Ecce! ego pluam vobis panes * de coelo; egrediatur populus, et colligat, quae sufficiunt per singulos dies; ut tentem * eum, utrum ambulet in lege mea, an non.

* Ioh. 6, 39. 1 Cor. 10, 3.

† v. 5. 19. 22. 28.

5. Die autem sexto parent, quod inferant; et sit duplum, quam colligere solebant per singulos dies.

6. Dixeruntque Moyses et Aaron ad omnes filios Israël: Vespere scietis, quod Dominus eduxerit vos de terra Aegypti;

7. et mane videbitis gloriam Domini. Audivit enim murmur vestrum contra Dominum; nos vero quid sumus, quia mussitastis contra nos?

8. Et ait Moyses: Dabit vobis Dominus vespere carnes edere, et mane panes in saturitate; eo quod audierit murmurationes vestras, quibus murmurati estis contra eum; nos enim quid sumus? nec contra nos est murmur vestrum, sed contra Dominum.

9. Dixit quoque Moyses ad Aaron: Dic universae congregationi filiorum Israël: Accedite coram Domino! audivit enim murmur vestrum.

10. Cumque loqueretur Aaron ad omnem coetum filiorum Israel, respexerunt ad solitudinem; et ecce! gloria * Domini apparuit in nube †.

* Eccl. 45, 3. † c. 13, 21.

11. Locutus est autem Dominus ad Moysen, dicens:

12. Audiui murmurationes filiorum Israël; loquere ad eos: Vespere comedetis carnes, et mane saturabimini panibus; scietisque quod ego sum Dominus Deus vester.

13. Factum est ergo vespere, et ascendens coturnix, cooperuit castra, mane quoque ros iacuit per circuitum castrorum.

* Num. 11, 31.

14. Cumque operuisset superficiem terrae, apparuit in solitudine minutum, et quasi pilo tustum, in similitudinem pruinæ super terram.

* Num. 11, 7. Ps. 77, 24. 1oh. 6, 31.

15. Quod cum vidissent filii Israël, dixerunt ad invicem: Manhu? quod significat: Quid est hoc? ignorabant enim, quid esset. Quibus ait Moyses: Iste est panis, quem Dominus dedit vobis ad vescendum.

* 1 Cor. 10, 3.

16. Hic est sermo, quem praecepit Dominus: Colligat unusquisque ex eo, quantum sufficit ad vescendum; gomor per singula capita, iuxta numerum animarumstrarum, quae habitant in tabernaculo, sic tolletis.

17. Feceruntque ita filii Israël; et collegerunt, alius plus, alius minus.

18. Et mensi sunt ad mensuram gomor; nec qui plus collegerat, habuit amplius: nec qui minus paraverat, reperit minus; sed singuli iuxta id, quod edere poterant, congregaverunt.

* 2 Cor. 8, 14, 15.

19. Dixitque Moyses ad eos: Nulus relinquat ex eo in mane.

* Matth. 6, 34.

20. Qui non audierunt eum, sed dimiserunt quidam ex eis usque mane, et scatere coepit verribus, atque computruit, et iratus est contra eos Moyses.

21. Colligebant autem mane singuli, quantum sufficere poterat ad vescendum; cumque incaluisset sol, liquefiebat.

22. In die autem sexta collegerunt cibos duplices, id est, duo gomor per singulos homines; venerunt autem omnes principes multitudinis, et narraverunt Moysi.

* v. 5.

23. Qui ait eis: Hoc est, quod locutus est Dominus: Requies sabbati sanctificata est Domino cras. Quodcumque operandum est, facite! et quae coquenda sunt, coquite! quidquid autem reliquum fuerit, reponite usque in mane.

* Gen. 2, 3.

24. Feceruntque ita, ut praeceperat Moyses, et non computruit, neque vermis inventus est in eo.

25. Dixitque Moyses: Comedite illud hodie, quia sabbatum est Domini; non inveniatur hodie in agro.

26. Sex diebus colligite; in die autem septimo sabbatum est Domini; idcirco non inveniatur.

27. Venitque septima dies; et egressi de populo, ut colligerent, non invenerunt.

28. Dixit autem Dominus ad Moysen: Usquequo non vultis custodire mandata mea, et legem meam?

* c. 15, 24, 16, 2, 27.

29. Videte, quod Dominus dedit vobis sabbatum, et propter hoc die sexta tribuit vobis cibos duplices; maneat unusquisque apud semetipsum, nullus egrediatur de loco suo die septimo.

30. Et sabbatizavit populus die septimo.

31. Appellavitque domus Israël nomen eius Man; quod erat quasi semen coriandri album, gustusque eius quasi similiae cum melle.

* v. 15.

32. Dixit autem Moyses: Iste est sermo, quem praecepit Dominus; Imple gomor ex eo, et custodiatur in futuras retro generationes; ut noverint panem, quo alui vos in solitudine, quando educti estis de terra Aegypti.

* Hebr. 9, 4.

33. Dixitque Moyses ad Aaron: Sume vas unum, et mitte ibi Man, quantum potest capere gomor, et repone coram Domino, ad servandum in generationes vestras,

* v. 16.

34. sicut praecepit Dominus Moysi. Posuitque illud Aaron in tabernaculo reservandum.

35. Filii autem Israël comederunt Man quadraginta annis, donec venirent in terram habitabilem. Hoc

יְהוָה נִרְאָה בְּעֵנֶי: פ וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: 11
 שְׁמַעְתִּי אֶת־תְּלִוְנֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִבֵּר אֲלֵהֶם לֵאמֹר בֵּין הָעֲרִבִים 12
 תֹאכְלוּ בָשָׂר וּבִבְקָר הַשְּׂבָעִי־לָהֶם וַיִּדְעֻתָּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
 וַיְהִי בַעֲרִב וַתַּעַל הַשֶּׁלֶן וַתֵּכֶס אֶת־הַמַּחֲנֶה וּבִבְקָר הָיְתָה שְׂכֶבֶת הַשֶּׁלֶן 13
 סָבִיב לְמַחֲנֶה: וַתַּעַל שְׂכֶבֶת הַשֶּׁלֶן וַהֲלָה עַל־פְּנֵי הַמִּדְבָּר הֵן מִחֲסָפִים 14
 הֵן כַּפְּפֵר עַל־הָאָרֶץ: וַיִּרְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אֶחָיו מֶן 15
 הוּא כִּי לֹא יִדְעוּ מִה־הוּא וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם הוּא הַלָּחֶם אֲשֶׁר נָתַן 16
 יְהוָה לָכֶם לֵאכְלֹה: זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לָקֶטֶף מִמֶּנּוּ אִישׁ לִפְנֵי 17
 אֹכְלוֹ עֹמֵר לְאִלְגָּלֹת מִסְפָּר נַפְשֹׁתֵיכֶם אִישׁ לְאֲשֶׁר בְּאֶחָלוֹ תִקְחוּ: 18
 וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלְקְטוּ הַמִּרְבָּה וְהַמִּמְעִיט: וַיָּמִדּוּ בָעֹמֶר וְלֹא 19
 הָעֲדִיקָם הַמִּרְבָּה וְהַמִּמְעִיט לֹא הִחֲסִיר אִישׁ לִפְנֵי־אֹכְלוֹ לָקֶטֶט: וַיֹּאמֶר 20
 מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִישׁ אֶל־יֹדֶתוֹ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר: וְלֹא־שָׁמְעוּ אֶל־מֹשֶׁה כִּי 21
 וַיֹּדְעוּ אֲנָשִׁים מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר וַיֵּרָם תּוֹלְעִים וַיִּבְאָשׁ וַיִּקְצֹץ עֲלֵהֶם 22
 מֹשֶׁה: וַיִּלְקְטוּ אֹתוֹ בַּבֹּקֶר בִּבְקָר אִישׁ כֹּפֵי אֹכְלוֹ וְהֵם הִשְׁמִשׁ וְנָמְסוּ: 23
 וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁשִׁי לָקֶטֶט לָחֶם מִשְׁנֵה שְׁנֵי הַעֹמֶר לְאֶחָד וַיִּבְאָשׁ כָּל־ 24
 נְשֵׂאֵי הָעֵדָה וַהֲגִידוּ לְמֹשֶׁה: וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הוּא אֲשֶׁר הִבֵּר יְהוָה 25
 שִׁבְחוֹן שִׁבְחֵךְ־קֹדֶשׁ לַיהוָה מִתָּר אֵת אֲשֶׁר־תֹּאפִי אִפּוֹ וְאֵת אֲשֶׁר־תִּבְשְׁלוֹ 26
 בִּשְׁלוֹ וְאֵת כָּל־הַעֲדָתְךָ הִנֵּי־חֹ: לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד־הַבֹּקֶר: וַיִּנִּיחוּ אֹתוֹ 27
 עַד־הַבֹּקֶר כְּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה וְלֹא הִבְאִישׁ וְרָמָה לֹא־הָיְתָה בּוֹ: וַיֹּאמֶר כֹּה 28
 מֹשֶׁה אֲכַלְהוּ הַיּוֹם כִּי־שַׁבַּת הַיּוֹם לַיהוָה הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֶהוּ בַשָּׂדֶה: 29
 שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקְטֶהוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת לֹא יִהְיֶה־בּוֹ: וַיְהִי בַיּוֹם 30
 הַשְּׁבִיעִי יָצְאוּ מִן־הָעֵם לִלְקֹט וְלֹא מֵצְאוּ: ס וַיֹּאמֶר יְהוָה 31
 אֶל־מֹשֶׁה עַד־אָנָּה מֵאַנְתָּם לְשֹׁמֵר מִצְוֹתַי וְתוֹרֹתַי: רְאוּ כִי־יִהְיֶה נָתַן 32
 לָכֶם הַשַּׁבָּת עַל־כֵּן הוּא נָתַן לָכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי לָחֶם יוֹמִים שְׂבִיב 33
 אִישׁ מִחֲתָיו אֶל־גֵּצָא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי: וַיִּשְׁבְּחוּ הָעָם לֵב 34
 בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי: וַיִּקְרְאוּ בֵּית־יִשְׂרָאֵל אֶת־שֵׁמוֹ מֶן הוּא כְּזֹרַע גֶּל לִבָּן 35
 וַשְּׁעָמוּ כַּצִּפִּית בְּדִבְשׁ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה מִלֵּא 36
 הַעֹמֶר מִמֶּנּוּ לְמִשְׁמֶרֶת לְדֹרֹתֵיכֶם לְמַעַן יִרְאוּ אֶת־הַלָּחֶם אֲשֶׁר 37
 הֵאכֵלְתִּי אֲתֶכֶם בַּמִּדְבָּר בְּהוֹצִיאִי אֲתֶכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה 38
 אֶל־אֶהֱיֶן קֹחַ צִנְצֻנֹת אֵלֶּה וְתֹן־שָׁמָּה מִלֵּא־הָעֹמֶר מֶן וַהֲלָה אֹתוֹ 39
 לִפְנֵי יְהוָה לְמִשְׁמֶרֶת לְדֹרֹתֵיכֶם: כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיַּנִּיחֻהוּ 40
 אֶהֱיֶן לִפְנֵי הַשָּׂדֶה לְמִשְׁמֶרֶת: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֹכְלוּ אֶת־הֶמֶן אַרְבָּעִים לֶה 41

שְׁנֵיהֶם עַד־בָּאָם אֶל־אֶרֶץ נוֹשָׁבִת אֶת־הַמֶּן אֲכָלוּ עַד־בָּאָם אֶל־קֶצֶה
 36 אֶרֶץ פִּנְעָן: וְהָעָמִר עֲשִׂירִית הָאָפָה הָיָה: פ

יז CAP. XVII.

א וַיִּסְעוּ כָּל־עַדֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמִּדְבַּר־סִין לְמַסְעֵיהֶם עַל־פִּי יְהוָה
 2 וַיָּהֲנוּ בְּרַפְדִּים וְאָזָן מִים לְשִׁתָּת הָעָם: וַיִּרְבַּה הָעָם עִם־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ
 הֲנוֹלָנוּ מִים וְנִשְׁתָּה וַיֹּאמֶר לָהֶם מֹשֶׁה מִה־תְּרִיבוּן עִמָּדִי מִה־תִּנְסֹון
 3 אֶת־יְהוָה: וַיִּצְמָא נָשִׁים הָעָם לַמֵּיִם וַיִּלְלֵן הָעָם עַל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר לָמָּה
 4 זֶה הַעֲלִיתָנוּ מִמִּצְרָיִם לְהָמִית אֹתִי וְאֶת־בְּנִי וְאֶת־מִקְנִי בַּצָּמָא: וַיִּצָּעַק
 ה מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לֵאמֹר מָה אֶעֱשֶׂה לָּעָם הַזֶּה עֹד מִצֵּט וּסְקָלָנִי: וַיֹּאמֶר
 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֲבֹל לִפְנֵי הָעָם וְקַח אֶתְּךָ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִשָּׁךְ אֲשֹׁר
 6 הַכִּירָת בּוֹ אֶת־הַיָּאֵר קַח בְּיָדְךָ וְהִלַּכְתָּ: הִנֵּנִי עִמָּדִי לִפְנֵיךָ נָשִׁים וְעַל־
 הַצֹּהֵר בַּחֲרֹב וְהַכִּירָת בַּצֹּהֵר וַיִּצָּאוּ מִמֶּנּוּ מִים וְשִׁתָּה הָעָם וַיַּעַשׂ כֵּן
 7 מֹשֶׁה לַעֲיֹנֵי זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּקְרָא נָשִׁים הַמִּקְלוֹם מִסָּה וּמִרְבֵּה עַל־רִיב:
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל נִסְתָּם אֶת־יְהוָה לֵאמֹר הִנֵּה בְּקִרְבָּנוּ אִם־אֵין:
 8 פ וַיָּבֹא עִמְלָק וַיִּלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל בְּרַפְדִּים: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
 9 אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר־לָנוּ אַנְשִׁים וְצֵא תִלָּחֶם בְּעִמְלָק מִחֹר אֲנֹכִי נֹצֵב עַל־
 י רֹאשׁ הַגִּבְעָה וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בְּיָדִי: וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כַּאֲשֶׁר אָמַר־לוֹ
 11 מֹשֶׁה לְהִלָּחֶם בְּעִמְלָק וּמֹשֶׁה אַחֲרָיו וְחֹוֹר עָלוּ רֹאשׁ הַגִּבְעָה: וְהָיָה
 כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגִבֵּר יִשְׂרָאֵל וְכַאֲשֶׁר יִנָּיֵת יָדוֹ וְגִבֵּר עִמְלָק:
 12 וַיִּדֹּי מֹשֶׁה כְּבָלִים וַיִּקְחוּ־אֹבֶן וַיִּשְׁלֹחוּ תַּחְתָּיו וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ וְאַחֲרָיו וְחֹוֹר
 תָּמְכוּ בְּיָדָיו מִזֶּה אַחַד וּמִזֶּה אַחֶד וַיִּהְיֶי יָדָיו אֲמוֹנָה עַד־בָּא הַשָּׁמֶשׁ:
 13 וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת־עִמְלָק וְאֶת־עַמּוֹ לְפִי־חֲרָב: פ
 14 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כָּלֹב זֶאת זָכֹון בַּסָּפֵר וְשִׁים בְּאֲזֵנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּי־מָתָה
 טו אֲמַתָּה אֶת־זָכֹר עִמְלָק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם: וַיָּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ
 16 יְהוָה נֹסִי: וַיֹּאמֶר כִּי־יָדַל עַל־כֵּס זֶה מִלְחָמָה לְיְהוָה בְּעִמְלָק מִחֹר הָרִ:

יח CAP. XVIII.

פ פ פ יז 17

א וַיִּשְׁמָע וַתְּחִלּוּ כֹתָן מִדֶּן חֲתָן מֹשֶׁה אֵל כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה
 2 וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי־הוֹצִיָא יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם: וַיִּפְתַּח וַתֵּרֹא
 3 חֲתָן מֹשֶׁה אֶת־צִפְרָה אִשְׁתּוֹ מֹשֶׁה אֲחֵר שְׁפֹחִיתָהּ: וְאֵת שְׁנֵי בָנֶיהָ
 4 אֲשֶׁר נָשָׂם הָאֵתֵל גִּרְשָׁם כִּי אָמַר גֵּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נִכְרִיתָהּ: וְנָשָׂם הָאֵתֵל
 ה אֶל־יִצְחָר כִּי־אֵתֵלִי אָבִי בְּעֹזְרִי וַיַּעֲלֵנִי מִתִּרְבַּ פְּרִיעָה: וַיָּבֹא וַתְּחִלּוּ חֲתָן

cibo aliti sunt, usque quo tangerent fines terrae Chanaan.

* c. 16, 2. 7. sqq. Iudith 5, 15.

† Ios. 5, 12.

36. Gomor autem decima pars est Ephraim.

CAP. XVII.

Murmurantes Israelitae aquis e petra eductis potantur. Amalec a Iosua vincitur, Mose extensis manibus orante.

1. Igitur profecta omnis multitudo filiorum Israël de deserto Sin per mansiones suas, iuxta sermonem Domini, castrametati sunt in Raphidim, ubi non erat aqua ad bibendum populo.

2. * Qui iurgatus contra Moysen, ait: Da nobis aquam, ut bibamus. Quibus respondit Moyses: Quid iurgamini contra me? cur tentatis Dominum?

* Num. 20, 4.

2. Sitivit ergo ibi populus prae aquae penuria, et murmuravit contra Moysen, dicens: Cur fecisti nos exire de Aegypto, ut occideres nos, et liberos nostros, ac iumenta, siti?

4. Clamavit autem Moyses ad Dominum, dicens: Quid faciam populo huic? adhuc paululum*, et lapidabit me.

* Num. 14, 10.

5. Et ait Dominus ad Moysen: Antecede populum, et sume tecum de senioribus Israël; et virgam*, qua percussisti fluvium, tolle in manu tua, et vade.

* c. 4, 17. 7, 20. † c. 14, 21. Ps. 77, 15.

1 Cor. 10, 4.

6. En! ego stabo ibi coram te supra petram Horeb; percutiesque petram*, et exibit ex ea aqua, ut bibat populus. Fecit Moyses ita coram senioribus Israël.

* Deut. 8, 15. 1 Paral. 10, 4.

7. Et vocavit nomen loci illius, Tentatio, propter iurgium* filiorum Israël, et quia tentaverunt Dominum, dicentes: Estne Dominus in nobis, an non?

* Ps. 94, 8. sqq.

8. * Venit autem Amalec, et pugnabat contra Israël in Raphidim.

* Deut. 25, 17. Iudith 4, 13. Sap. 11, 3.

9. Dixitque Moyses ad Iosue*: Elige viros; et egressus, pugna

contra Amalec; cras ego stabo in vertice collis, habens virgam Dei† in manu mea.

* Num. 13, 9. 17. † v. 5.

10. Fecit Iosue, ut locutus erat Moyses, et pugnavit contra Amalec; Moyses autem et Aaron et Hur ascenderunt super verticem collis.

11. Cumque levaret Moyses* manus, vincebat Israël; sin autem paululum remisisset, superabat Amalec.

* Iudith 4, 12.

12. Manus autem Moysi erant graves; sumentes igitur lapidem, posuerunt subter eum, in quo sedit; Aaron autem, et Hur sustentabant manus eius ex utraque parte. Et factum est ut manus illius non lassarentur usque ad occasum solis.

13. Fugavitque Iosue Amalec, et populum eius in ore gladii.

14. Dixit autem Dominus ad Moysen: Scribe hoc ob monumentum in libro, et trade auribus Iosue; delebo enim memoriam Amalec* sub coelo.

* 1 Paral. 4, 43. 1 Reg. 2. sqq. 30, 17.

15. Aedificavitque Moyses altare; et vocavit nomen eius: Dominus exaltatio mea, dicens:

16. Quia manus solii Domini*, et bellum Domini erit contra Amalec, a generatione in generationem

* Ps. 59, 6.

CAP. XVIII.

Iethro Sephoram ad Moysen reducit, eique persuadet, ut iudices pro minoribus iudiciis constituat.

1. Cumque audisset Iethro*, sacerdos Madian, cognatus Moysi, omnia, quae fecerat Deus Moysi, et Israëli populo suo, et quod eduxisset Dominus Israël de Aegypto;

* c. 3, 1.

2. tulit Sephoram* uxorem Moysi, quam remiserat;

* c. 2, 21. 4, 20.

3. et duos filios eius, quorum unus vocabatur Gersam, dicente patre*: Advena fui in terra aliena;

* c. 2, 22.

4. alter vero Eliezer; Deus enim, ait, patris mei adiutor meus, et eruit me de gladio Pharaonis.

5. Venit ergo Iethro cognatus

Moysi, et filii eius, et uxor eius, ad Moysen in desertum, ubi erat castrametatus iuxta montem Dei*.

* c. 3, 1.

6. Et mandavit* Moysi, dicens: Ego Iethro cognatus tuus venio ad te, et uxor tua, et duo filii tui cum ea.

* Gen. 32, 4. sqq.

7. Qui egressus in occursum cognati sui, adoravit, et osculatus est eum; salutaveruntque se mutuo verbis pacificis. Cumque intrasset tabernaculum,

8. narravit Moyses cognato suo cuncta, quae fecerat Dominus Pharaoni et Aegyptiis propter Israël: universumque laborem, qui accidisset eis in itinere, et quod liberaverat eos Dominus.

9. Laetatusque est Iethro super omnibus bonis, quae fecerat Dominus Israël, eo quod eruisset eum de manu Aegyptiorum,

10. et ait, Benedictus Dominus, qui liberavit vos de manu Aegyptiorum, et de manu Pharaonis, qui eruit populum suum de manu Aegypti.

11. Nunc cognovi, quia magnus Dominus super omnes deos; eo quod* superbe egerint contra illos.

* c. 1, 14. 5, 7. 10, 10. 14, 8.

12. Obtulit ergo Iethro cognatus Moysi holocausta et hostias Deo; veneruntque Aaron et omnes seniores Israël, ut comederent panem cum eo coram Deo.

13. Altera autem die sedit Moyses, ut iudicaret populum, qui assistebat Moysi a mane usque ad vespem.

14. Quod cum vidisset cognatus eius, omnia scilicet, quae agebat in populo, ait: Quid est hoc quod facis in plebe? cur solus sedes, et omnis populus praestolatur de mane usque ad vespem?

15. Cui respondit Moyses: Venit ad me populus quaerens sententiam Dei.

16. Cumque acciderit eis aliqua disceptatio, veniunt ad me, ut iudicem inter eos, et ostendam praecepta Dei, et leges eius.

17. At ille: Non bonam, inquit, rem facis;

18. stulto labore consumeris, et tu, et populus iste, qui tecum est; ultra vires tuas est negotium*; solus illud non poteris sustinere.

* Deut. 1, 12.

19. Sed audi verba mea atque consilia, et erit Deus tecum. Esto tu populo in his, quae ad Deum pertinent, ut referas, quae dicuntur ad eum;

20. ostendasque populo ceremonias, et ritum colendi, viamque, per quam ingredi debeant, et opus, quod facere debeant.

21. Provide* autem de omni plebe viros potentes, et timentes Deum, in quibus sit veritas, et qui oderint avaritiam, et constitue ex eis tribunos, et centuriones, et quinquagenarios, et decanos;

* Num. 11, 14. sqq.

22. qui iudicent populum omni tempore; quidquid autem maius fuerit, referant ad te; et ipsi minora tantummodo iudicent; leviusque sit tibi, partito in alios onere.

23. Si hoc feceris, implebis imperium Dei, et praecepta eius poteris sustentare; et omnis hic populus revertetur ad loca sua cum pace.

24. Quibus auditis, Moyses fecit omnia, quae ille suggererat.

25. Et electis* viris strenuis de cuncto Israël, constituit eos principes populi, tribunos, et centuriones, et quinquagenarios, et decanos.

* Deut. 1, 13.

26. Qui iudicabant plebem omni tempore; quidquid autem gravius erat, referebant ad eum; faciliora tantummodo iudicantes.

27. Dimisitque cognatum suum; qui reversus abiit in* terram suam.

* Num. 10, 29.

מִשָּׁה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל־מִשָּׁה אֶל־הַמִּדְבָּר אֲשֶׁר־הוּא חָנָה שָׁם הָרֹאֶתִים׃
וַיֹּאמֶר אֶל־מִשָּׁה אֲנִי חֲתָנְךָ יִתְרוֹ בֶּן־אֵלֶיךָ וְאִשְׁתְּךָ וּשְׁנֵי בָנֶיךָ עִמָּה׃
וַיֵּצֵא מִשָּׁה לְקִרְיַת חֲתָנוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּשְׁקֵלֹו וַיִּשְׁאַלְהוּ אִישׁ לְרֵכְהוֹ לְשָׁלוֹם וַיֵּבְאוּ הָאֵלֶּה׃
וַיִּסְפֹּר מִשָּׁה לְחֲתָנוֹ אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה לְפָרְעָה וּלְמִצְרַיִם עַל אוֹתוֹת וּמוֹתָו אֲשֶׁר עָשָׂה מִצְרַיִם בְּיָדָהּ וַיַּעֲלֵם יְהוָה׃
וַיִּנְחַד יִתְרוֹ עַל כָּל־חַטּוֹתָהּ אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵצִילֹה מִיַּד מִצְרַיִם׃
וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ בְּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר הֵצִיל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם וּמִיַּד פָּרְעָה אֲשֶׁר הֵצִיל אֶת־הָעָם מִיַּד יַד־מִצְרַיִם׃
עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהוָה מִכָּל־הָאֱלֹהִים כִּי בִדְבָר אֲשֶׁר זָדוּ עֲלֵיהֶם׃
וַיִּפָּקֹד יִתְרוֹ חֲתָן מִשָּׁה עַל־הַ יּוֹבְחִים לְאֱלֹהִים וַיָּבֹא אֲחֵיָּהּ וְכָל זַקְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַכְל־לֶחֶם עִם־חֲתָן מִשָּׁה לִפְנֵי הָאֱלֹהִים׃
וַיְהִי מִמָּחָרֶת וַיָּשֵׁב מִשָּׁה לְשִׁפְטֵי אֶת־הָעָם וַיַּעֲמֵד הָעָם עַל־מִשָּׁה מִן־הַבֹּקֶר עַד־הָעֶרֶב׃
וַיֵּרָא חֲתָן מִשָּׁה אֵת כָּל־אֲשֶׁר־הוּא עָשָׂה לָעָם וַיֹּאמֶר מִדֵּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אָתָּה עָשָׂה לָעָם מִיּוֹצֵא אֹתָהּ וַיֵּשֶׁב לְבַבָּהּ וְכָל־הָעָם נֶאֱבַד עֲלֶיהָ מִן־בֹּקֶר עַד־עֶרֶב׃
וַיֹּאמֶר מִשָּׁה לְחֲתָנוֹ כִּי־בָא אֵלַי הָעָם לְדָרֹשׁ אֱלֹהִים׃
כִּי־יִהְיֶה לָהֶם דְּבָר בָּא אֵלַי וְשִׁפְטִיתִי בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ וְהוֹדַעְתִּי אֶת־חֲקֵי הָאֱלֹהִים וְאֶת־חֻקֵּיהֶם׃
וַיֹּאמֶר חֲתָן מִשָּׁה אֵלָיו לֹא־טוֹב הַדְּבָר אֲשֶׁר אָתָּה עָשָׂה׃
כִּי־כָל־הָעָם גָּס־אֵתָּה גָּס־הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר עִמָּךְ כִּי־כִבְדִּי מִמֶּךָ הַדְּבָר לֹא־הוֹכֵל עֲשֹׂה־לְבַבָּהּ׃
עַתָּה שִׁמְעֵי בְּכָל־יְהוָה אֱלֹהִים עִמָּךְ הִנֵּה אֵתָּה לָעָם מֹל הָאֱלֹהִים וְתִבְאֵת אֵתָּה אֶת־הַדְּבָרִים אֶל־הָאֱלֹהִים׃
וְהוֹחַרְתָּה אֶתְהֶם אֶת־הַחֲקִים וְאֶת־הַתּוֹרוֹת וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם אֶת־הַדִּיקָה לְכָבוֹדָהּ וְאֶת־תִּמְעַשְׂתָּהּ אֲשֶׁר יִשְׁטוּן׃
וְאֵתָּה תִּחְזַק מִכָּל־הָעָם אֲנִשִּׁי־חַיִל וְרָאִי אֱלֹהִים אֲנִשִּׁי אִמָּת שְׂנָאִי בָצַע וּשְׂמִית עֲלֵהֶם שָׂרִי אֶלְפִים שָׂרִי מֵאוֹת שָׂרִי חֲמִשִּׁים וּשְׂרִי עֲשָׂרֹת׃
וְשִׁפְטוּ אֶת־הָעָם בְּכָל־עֵת וְהָיָה כָּל־הַדְּבָר הַגָּדוֹל וַיָּבִיאוּ אֵלֶיךָ וְכָל־הַדְּבָר הַקָּטָן וְשִׁפְטוּ־הֵם וְהָקֵל מֵעֲלֶיךָ וּנְשִׂאוּ אִתָּה׃
אִם אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה תַּעֲשֶׂה וְצִוְּתָה אֱלֹהִים וְנִכְלַת עֲמִד וְגַם כָּל־הָעָם הַזֶּה עַל־מִקְמוֹ וַיָּבֹא בְּשָׁלוֹם׃
וַיִּשְׁמַע מִשָּׁה לְקוֹל חֲתָנוֹ וַיַּעַשׂ כָּל אֲשֶׁר אָמַר׃
וַיִּבְחַר מִשָּׁה אֲנִשִּׁי־חַיִל מִכָּל־יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן אֹתָם רִאשִׁים עַל־הָעָם שָׂרִי אֶלְפִים שָׂרִי מֵאוֹת שָׂרִי חֲמִשִּׁים וּשְׂרִי עֲשָׂרֹת׃
וְשִׁפְטוּ אֶת־הָעָם בְּכָל־עֵת אֶת־הַדְּבָר הַקָּטָן וְהַגָּדוֹל וַיִּשְׁפָּטוּ־הֵם וַיִּשְׁלַח מִשָּׁה אֶת־חֲתָנוֹ וַיִּלְךָ לוֹ אֶל־אֶרְצוֹ׃

CAP. XIX. יט

יט

א בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ
 2 מִדֶּבֶר סִינַי: וַיִּסְעוּ מִרְפִּידִים וַיָּבֹאוּ מִדֶּבֶר סִינַי וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר וַיִּחְנוּ-
 3 שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר: וּמִשָּׁה עָלָה אֶל־הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו יְהוָה
 4 מִן־הָהָר לֵאמֹר כֹּה תֹאמַר לְבָרִית יַעֲקֹב וְחֲזִיד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל: אַתֶּם
 5 רְאוּתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם וְאֲשָׂא אֶתְכֶם עַל־פְּנֵי נְשָׁרִים וְאַבָּא
 6 הָאֶתְכֶם אֵלַי: וְעַתָּה אֶסְמְעֶנּוּ חֻשְׁמִי בְּקִלִּי וּשְׁמִיתֶם אֶת־בְּרוּתִי
 7 וְהִייתֶם לִי סֹגְלָה מִכָּל־הָעַמִּים כִּי־לִי כָל־הָאָרֶץ: וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי
 8 מִמְּלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
 9 וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיִּקְרָא לְזֻקְנֵי הָעָם וַיָּשֻׁם לִפְנֵיהֶם אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
 10 אֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָה: וַיַּעֲלוּ כָל־הָעָם וַיִּחָדּוּ וַיֹּאמְרוּ כָּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה
 11 נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע מִשְׁה אֲתִּידְבָּרִי הָעָם אֶל־יְהוָה: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
 12 הִנֵּה אֲנֹכִי בָּא אֵלֶיךָ בְּעָב הָעֶנָּן בְּעָבֹר וְשָׁמַע הָעָם בְּדַבְּרֵי עַמִּי: וְגַם־
 13 בָּךְ יֵאמְרוּ לְעוֹלָם וַיַּגִּד מֹשֶׁה אֶת־דְּבָרֵי הָעָם אֶל־יְהוָה: וַיֹּאמֶר יְהוָה
 14 אֶל־מֹשֶׁה לֵךְ אֶל־הָעָם וְקִדַּשְׁתָּם הַיּוֹם וּמָחָר וּכְבַּסּוּ שְׂמֹלֹתֶם: וְהָיוּ
 15 נִכְנִים לַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יֵרֶד יְהוָה לַעֲיֹנֵי כָל־הָעָם
 16 עַל־הָר סִינַי: וְהִגַּבְלָתָם אֶת־הָעָם סָבִיב לֵאמֹר הִשְׁמְרוּ לָכֶם עֲלֹת בְּהָר
 17 וְנִגַּע בְּקִצְחוֹ כִּלְהַנְגֹּעַ בְּהָר מוֹת יוֹמָח: לֹא־תֵנֹעַ בּוֹ יָד כִּי־סָקֹל
 18 יִסָּקֵל אוֹ־יִרְחַה יִירָחַה אֶס־בְּהֶמָּה אֶס־אִישׁ לֹא יִתִּיָּה בְּמִשְׁחָה הַיָּבֵל
 19 הָמָּה יַעֲלֹו בְּהָר: וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן־הָהָר אֶל־הָעָם וַיְקַדֵּשׁ אֶת־הָעָם
 20 וַיְכַבְּסוּ שְׂמֹלֹתֶם: וַיֹּאמֶר אֶל־הָעָם הָיוּ נִכְנִים לְשִׁלֻּשַׁת יָמִים אֶל־תִּשְׁאוּ
 21 אֶל־אִשָּׁה: וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בַּהֲנִית הַבֶּקָּר וַיְהִי קֹלֹת וּבִרְקָאִים וַעֲנַן
 22 כָּבֵד עַל־הָהָר וְכָל שׁוֹפָר חֲזָק מְאֹד וַיִּחַדֵּד כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בְּמַחֲנֶה:
 23 וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם לִקְרַאת הָאֱלֹהִים מִן־הַמַּחֲנֶה וַיִּתְרַצְבוּ בַּתְּחִיתָה
 24 הָהָר: וְהָר סִינַי עָשָׁן כַּאֲשֶׁר מִפְּנֵי אֲשֶׁר יֵרֶד עָלָיו יְהוָה בָּאֵשׁ וַיַּעַל
 25 עֲשָׂנוּ כַּעֲשֹׁן הַכֹּבֶשֶׂת וַיִּחַדֵּד כָּל־הָהָר מְאֹד: וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר חֲזָק
 26 וְחֲזָק מְאֹד מִשָּׁה יִדְבֹּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל: וַיֵּרֶד יְהוָה עַל־הָר
 27 סִינַי אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַיִּקְרָא יְהוָה לְמֹשֶׁה אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַיַּעַל מֹשֶׁה:
 28 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה רֵד הַיָּד בָּעָם פֶּן־יִהְיֶה־סוֹ אֶל־יְהוָה לְרְאוֹת
 29 וְנִפְל מִמֶּנּוּ רָב: וְגַם הַכֹּהֲנִים הַנִּגָּשִׁים אֶל־יְהוָה וַתִּקְדָּשׁוּ פָּנֵי־יִפְרָן
 30 בָּהֶם יְהוָה: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לֹא־יֻכַּל הָעָם לַעֲלֹת אֶל־הָר
 31 סִינַי כִּי־אַתָּה קִדְּמָתָה בְּנֹי לֵאמֹר הִגַּבֵּל אֶת־הָהָר וַקִּדַּשְׁתָּו: וַיֹּאמֶר
 32 אֵלָיו יְהוָה לֵךְ־רֵד וְעֲלִיתָ אִתָּה וְאַתְּרָן עִמָּךְ: וְהַכֹּהֲנִים וְהָעָם אֶל־

CAP. XIX.

Moses ex monte Sinai iussa Dei profert.
Mons igne et fulguribus coruscet.

1. Mense tertio egressionis Israël de terra Aegypti, in die hac venerunt in solitudinem Sinai.

2. Nam profecti de Raphidim, et pervenientes usque in desertum Sinai, castrametati sunt in eodem loco, ibique Israël fixit tentoria e regione montis.

3. * Moyses autem ascendit ad Deum, vocavitque eum Dominus de monte, et ait: Haec dices domui Iacob, et annuntiabis filiis Israël:

* Act. 7, 38.

4. * Vos ipsi vidistis, quae fecerim Aegyptiis, quo modo portaverim vos super alas aquilarum †, et assumpserim mihi.

* Deut. 29, 2. † Deut. 32, 11.

5. Si ergo audieritis vocem meam, et custodieritis pactum meum, eritis mihi in peculium de cunctis populis*; mea est enim omnis terra.

* Ps. 23, 1.

6. * Et vos eritis mihi in regnum sacerdotale, et gens sancta; haec sunt verba, quae loqueris ad filios Israël.

* 1 Petr. 2, 9.

7. Venit Moyses; et convocatis maioribus natu populi, exposuit omnes sermones, quos mandaverat Dominus.

8. Responditque omnis populus simul: Cuncta, quae locutus est Dominus, faciemus. Cumque retulisset Moyses verba populi ad Dominum,

9. ait ei Dominus: Iam nunc veniam ad te in caligine nubis, ut audiat me populus loquentem ad te, et credat tibi in perpetuum. Nunciavit ergo Moyses verba populi ad Dominum.

10. Qui dixit ei; Vade ad populum, et sanctifica illos hodie, et cras, laventque vestimenta sua.

11. Et sint parati in diem tertium; in die enim tertia descendet Dominus coram omni plebe super montem Sinai.

12. Constituesque terminos populo per circuitum, et dices ad eos: Cavete, ne ascendatis in montem*, nec tangatis fines illius; omnis, qui tetigerit montem, morte morietur.

* Hebr. 12, 18.

13. Manus non tanget eum*, sed lapidibus opprimetur, aut confodietur iaculis; sive iumentum fuerit, sive homo, non vivet. Cum coeperit clangere buccina, tunc ascendant in montem †.

* Hebr. 12, 18. sqq. † v. 17.

14. Descenditque Moyses de monte ad populum, et sanctificavit eum. Cumque lavissent vestimenta sua,

15. ait ad eos: Estote parati in diem tertium, et ne appropinquetis uxoribus vestris*.

* 1 Reg. 21, 4.

16. Iamque advenerat tertius dies, et mane inclaruerat; et ecce! coeperunt audiri tonitrua, ac micare fulgura, et nubes densissima operire montem, clangorque buccinae vehementius perstrepebat; et timuit populus, qui erat in castris.

17. Cumque eduxisset eos Moyses in occursum Dei de loco castrorum, steterunt ad radices montis.

18. * Totus autem mons Sinai fumabat; eo quod descendisset Dominus super eum in igne, et ascenderet fumus ex eo, quasi de fornace; eratque omnis mons terribilis.

* Deut. 4, 11.

19. Et sonitus buccinae paullatim crescebat in maius, et prolixius tendebatur; Moyses loquebatur, et Deus respondebat ei.

20. Descenditque Dominus super montem Sinai in ipso montis vertice; et vocavit Moysen in cacumen eius. Quo cum ascendisset,

21. Dixit ad eum: Descende, et contestare populum, ne forte velit transcendere terminos ad videndum Dominum, et pereat ex eis plurima multitudo.

22. Sacerdotes quoque*, qui accedunt ad Dominum, sanctificentur, ne percutiat eos.

* c. 24, 1. 5.

23. Dixitque Moyses ad Dominum: Non poterit vulgus ascendere in montem Sinai; tu enim testificatus es, et iussisti, dicens: Pone terminos circa montem, et sanctifica illum.

24. Cui ait Dominus: Vade, descende! ascendesque tu, et Aaron tecum; sacerdotes autem et populus ne transeant terminos, nec ascen-

dant ad Dominum, ne forte interficiat illos.

25. Descenditque Moyses ad populum, et omnia narravit eis.

CAP. XX.

Solemnis Decalogi promulgatio. Altare e lapidibus insectis, aut e terra exstrui praecipitur.

1. Locutusque * est Dominus cunctis sermones hos:

* Act. 7, 53. Gal. 3, 19. Hebr. 2, 2.

2. Ego * sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Aegypti, de domo servitutis.

* Deut. 5, 6. Ps. 80, 11.

3. Non habebis deos alienos coram me.

4. * Non facies tibi sculptile, neque omnem similitudinem, quae est in coelo desuper, et quae in terra deorsum, nec eorum, quae sunt in aquis sub terra.

* Lev. 26, 1. Deut. 4, 15. 17. Ios. 24, 14. Ps. 96, 7.

5. Non adorabis ea, neque coles. Ego sum Dominus Deus tuus fortis, zelotes, visitans iniquitatem patrum in filios, in tertiam et quartam generationem eorum, qui oderunt me;

6. et faciens misericordiam in millia his, qui diligunt me, et custodiunt praecepta mea.

7. * Non assumes nomen Domini Dei tui in vanum, nec enim habebit insontem Dominus eum, qui assumerit nomen Domini Dei sui frustra.

* Lev. 19, 12. Deut. 5, 11. Matth. 5, 33.

8. * Memento, ut diem sabbati sanctifices!

* c. 16, 23. 31, 13. Deut. 5, 13. Ezech. 20, 12.

9. Sex diebus operaberis, et facies omnia opera tua.

10. Septimo autem die sabbatum Domini Dei tui est; non facies omne opus in eo, tu, et filius tuus, et filia tua, servus tuus, et ancilla tua, iumentum tuum, et advena, qui est intra portas tuas.

11. * Sex enim diebus fecit Dominus coelum, et terram, et mare, et omnia, quae in eis sunt, et requie-

vit in die septimo; idcirco benedixit Dominus diei sabbati, et sanctificavit eum.

* Gen. 2, 2.

12. Honora patrem tuum, et matrem tuam, ut sis longaevus super terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi.

13. * Non occides †!

* Deut. 5, 16. Matth. 15, 4. Eph. 6, 2. † Gen. 9, 6. Matth. 5, 21. sqq.

14. Non moechaberis *!

* Matth. 5, 27. sqq.

15. Non furtum facies!

16. * Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium!

* Matth. 5, 21. Rom. 7, 7. 13, 9.

17. Non concupisces domum proximi tui; nec desiderabis uxorem eius, non servum, non ancillam, non bovem, non asinum, nec omnia, quae illius sunt.

18. Cunctus autem populus videbat voces et lampades, et sonitum buccinae, montemque fumantem, et perterriti ac pavore concussi, steterunt procul,

19. dicentes Moysi: Loquere tu nobis, et audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur.

20. Et ait Moyses ad populum, Nolite timere! ut enim probaret vos, venit Deus, et ut terror illius esset in vobis, et non peccaretis.

21. Stetitque populus de longe *. Moyses autem accessit ad caliginem, in qua erat Deus.

* Deut. 18, 16. Hebr. 12, 18.

22. Dixit praeterea Dominus ad Moysen: Haec dices filiis Israël: Vos vidistis, quod de coelo locutus sim vobis.

23. Non facietis deos argenteos, nec deos aureos facietis vobis.

24. * Altare de terra facietis mihi, et offeretis super eo holocausta et pacifica vestra, oves vestras et boves; in omni loco, in quo memoria fuerit nominis mei, veniam ad te, et benedicam tibi.

* c. 27, 8. 38, 7.

25. * Quod si altare lapideum feceris mihi, non aedificabis illud de

יְהִרְסוּ לַעֲלֹת אֶל־יְהוָה פֶּן־יִפְרֹץ־בָּם׃ וַיֹּרֶד מֹשֶׁה אֶל־הָעָם וַיֹּאמֶר כֹּה
אֱלֹהִים׃

ס

CAP. XX. כ

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת־פְּלִי־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאַמֵּר׃ ס אֲנִכִּי יְהוָה א
אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּרִית עֲבָדִים׃ לֹא־יְהִינָה לָּךְ 3
אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל־פָּנָי׃ לֹא־תַעֲשֶׂה־לָּךְ פֶּסֶל ׀ וְכָל־תְּמוּנָה אֲשֶׁר 4
בְּשָׁמַיִם ׀ מִפְּעַל וְאֲשֶׁר בָּאֶרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם ׀ מִתַּחַת לָאֶרֶץ׃
לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנִכִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קָדָשׁ ה
שָׂקֵד עֹון אֲבֹת עַל־בָּנִים עַל־שִׁלְשִׁים וְעַל־רִבְעִים לְשׁוֹנְאֵי׃ וַעֲשֵׂה הַסֵּל 6
לְאַלְפִים לְאַחֶיךָ וּלְשִׁמְרֵי מִצְוֹתַי׃ ס לֹא תִשָּׂא אֶת־שֵׁם־ 7
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא כִּי לֹא יִנְקֹה יְהוָה אֶת־אֲשֶׁר־יִשָּׂא אֶת־שְׁמוֹ לְשׁוֹא׃
ס זְכוֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ׃ שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וַעֲשִׂיתָ 8
כָּל־מְלָאכְתְּךָ׃ וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת ׀ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תַעֲשֶׂה כָּל־ 9
מְלָאכָה אַתָּה ׀ וּבִנְךָ ׀ וּבִתְּךָ עֲבָדְךָ וְאִמְתְּךָ וּבְהֵמָתְךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר 10
בְּשַׁעְרֶיךָ׃ כִּי שֵׁשֶׁת־יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ אֶת־ 11
הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל־כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה אֶת־
יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ׃ ס כִּבְדֹּר אֶת־אֲבִיךָ וְאֶת־אִמְךָ לְמַעַן 12
יֵאָרְכוּךָ וְיֵלֵךְ עִלְּךָ הַאֲדָמָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָּךְ׃ ס
לֹא תִרְצַח׃ ס לֹא תִנָּאֵם׃ ס לֹא תִגְנוֹב׃ ס 13
לֹא־תַעֲנֶה בְּרַעְיָה עַד שֹׁקֶר׃ ס לֹא תַחֲמֹד בֵּית רַעְיָה 14
לֹא־תַחֲמֹד אִשְׁתִּי רַעְיָה וְעַבְדּוֹ וְאִמָּתּוֹ וְשׁוֹרֹוֹ וְחֲמֹרֹוֹ 15
וְכָל אֲשֶׁר לְרַעְיָה׃ ס וְכָל־הָעָם רֹאִים אֶת־הַקּוֹלֹת וְאֶת־ 16
הַלְפָּרִים וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת־הַהָר עָשָׁן וַיִּרְא הָעָם וַיָּנֻעוּ וַיַּעֲמֻדוּ 17
מֵרָחֹק׃ וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה הִבֵּר־אַתָּה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאֶל־יְדַבֵּר עִמָּנוּ 18
אֱלֹהִים פֶּן־נָמוּת׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם אֶל־תִּירְאוּ כִּי לִבְעֹבֹל נִסּוֹת כ
אָחֲכֶם בָּא הָאֱלֹהִים וּבַעֲבוּר תִּהְיֶה וַיִּרְאוּ עַל־פָּנֵיכֶם לְבַלְתִּי תַחֲטְאוּ׃
וַיַּעֲמִד הָעָם מֵרָחֹק וּמֹשֶׁה נָגַשׁ אֶל־הָעֶרְפֶּל אֲשֶׁר־שָׁם הָאֱלֹהִים׃ ס 21
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַתֶּם רְאִיתֶם כִּי 22
מִן־הַשָּׁמַיִם הִבֵּרְתִּי עִמָּכֶם׃ לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי אֱלֹהִי כִסֵּף וְאֶלְהִי זָהָב
לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם׃ מִזִּבְחַת אֲדָמָה תַעֲשֶׂה־לִּי וּזְבַחְתָּ עָלָיו אֶת־עֹלֹתֶיךָ וְאֶת־ 24
שְׁלֵמֶיךָ אֶת־זָאֲנֶךָ וְאֶת־בִּקְרָךְ בְּכָל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת־שְׁמִי
אֲבֹא אֵלֶיךָ וּבִרְכִיתִיךָ׃ וְאִם־מִזְבֵּחַ אֲבָנִים תַעֲשֶׂה־לִּי לֹא־תִבְנֶנּוּ אֶתְהֵן כֹּה

20 וְאֵת כִּי תִרְבֶּה תִּקְרָא עָלֶיהָ וְהִתְלַלְתָּ: וְלֹא-תַעֲלֶה בְּמַעֲלֹת עַל-מִזְבְּחִי
אֲשֶׁר לֹא-תַעֲלֶה עָרוֹתָהּ עָלָיו:

CAP. XXI. כא

כא

פ פ פ יח 18

- א 2 וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר חָשׂוּם לִפְנֵיהֶם: כִּי חֻקָּה עָבַד עַבְדֵי נָשׁ
3 שָׁנִים יַעֲבֹד וּבְשִׁבְעֹת יֵצֵא לְחַפְשֵׁי חֲנָם: אִם-בְּגֹפוֹ יָבֹא בְּגֹפוֹ יֵצֵא אִם-
4 בַּעַל אִשָּׁה הָיָא וַיִּצְאָהָ אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ: אִם-אֲדֹנָיו יִתֵּן-לָהּ אִשָּׁה וַיִּלְדֶּה-
לָּהּ בָּנִים אֹי בָנוֹת הָאִשָּׁה וַיִּלְדֶּיהָ תִּהְיֶה לְאֲדֹנֶיהָ וְהָיָא יֵצֵא בְּגֹפוֹ:
ה וְאִם-אָמֵר רֹאמֵר הָעָבֵד אֶתְבְּרִי אֶת-אֲדֹנִי אֶת-אִשְׁתִּי וְאֶת-בְּנֵי לֹא
6 יֵצֵא חַפְשִׁי: וְהִנֵּי־שׁוֹ אֲדֹנָיו אֶל-הָאֱלֹהִים וְהִנֵּי־שׁוֹ אֶל-הַחֹלֶת אֹי אֶל-
הַמִּזְוָה וְיִצֵּעַ אֲדֹנָיו אֶת-אָזְנוֹ בַּמַּרְצֵעַ וַעֲבָדוֹ לְעֹלָם: ס
7 8 וְכִי-יִמְכְּרֵה אִישׁ אֶת-בְּתוֹ לְאִמָּה לֹא תִצָּא בְּצֵאת הָעֲבָדִים: אִם-רָעָה
בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ אֲשֶׁר-לֹא יַעֲדָה וְהַפְּדָה לְעַם נָכְרִי לֹא-יִמְשָׁל לְמַכְרָהּ
9 י בְּבִגְדֵי-רֵבִי: וְאִם-לִבְנוֹ יִרְעָנָה בְּמִשְׁפַּח חֲבֵנוֹת יַעֲשֶׂה-לָּהּ: אִם-אַחֲרָהּ
11 יִפְתּוּ-לָהּ שְׂאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעִנְתָּהּ לֹא יִגָּרַע: וְאִם-שָׁלֹשׁ-אַלְפָּה לֹא יַעֲשֶׂה
12 לָּהּ וַיִּצְאָהָ חֲנָם אֵין כְּסָף: ס מִכָּה אִישׁ וּמֵת וּמֵת יוֹמָת:
13 וְאֲשֶׁר לֹא צָדָה וְהָאֱלֹהִים אָנָּה לִדְרוֹ וְשִׁמְתִּי לָהּ מְכוֹן אֲשֶׁר יָנוֹם
14 שָׁמָּה: ס וְכִי-יִיזָד אִישׁ עַל-רֵעֵהוּ לְהָרְגוֹ בְּעֶרְמָה מֵעַם
טו מִזְבְּחֵי תִקְחֵנּוּ לְמוֹת: ס וּמִכָּה אָבִיו וְאִמּוֹ מֵת יוֹמָת:
16 ס וְגֹלֵב אִישׁ וּמִכְרוֹ וְנִמְצָא בְּדָרוֹ מֵת יוֹמָת: ס
17 וּמִסְקָל אָבִיו וְאִמּוֹ מֵת יוֹמָת: ס וְכִי-יִרְיֶבֶן אֲנָשִׁים וְהִפְחֵ-
18 אִישׁ אֶת-רֵעֵהוּ בְּאֶבֶן אֹי בְּאֶגְרָף וְלֹא דָמוֹת וְנִפְל לְמִשְׁכָּב: אִם-יִדְּקוֹם
19 וְהִתְחַלֵּךְ בַּחוּץ עַל-מִשְׁעָנָתוֹ וְנִקָּה הַמִּכָּה רַק שִׁבְתּוֹ יִתֵּן וְרָפָא
כ וְרָפָא: ס וְכִי-יִדְּפֹה אִישׁ אֶת-עַבְדּוֹ אֹי אֶת-אִמָּתוֹ בַּשִּׁבְט
21 וּמֵת תַּחַת יָדוֹ נָקָם תִּקָּם: אֵךְ אִם-יָנוֹם אֹי יוֹמִים יַעֲמִד לֹא יָקָם כִּי
22 כְּסָפוֹ הָיָא: ס וְכִי-יִדְּצוּ אֲנָשִׁים וְנִגְפוּ אִשָּׁה חֲרָה וַיִּצְאוּ
יִלְדֶיהָ וְלֹא יִהְיֶה אֶסֶן עָנוֹשׁ יַעֲנֹשׁ בְּאֲשֶׁר יִשִּׁית עָלָיו בַּעַל הָאִשָּׁה
23 וְנָתַן בְּפָלְלִים: וְאִם-אֶסֶן יִהְיֶה וְנִתְחַת נָפֶשׁ תַּחַת נָפֶשׁ: עֵינֵי תַּחַת
24 כֹּה עֵינֵי שֵׁן תַּחַת שֵׁן יָד תַּחַת יָד רֶגֶל תַּחַת רֶגֶל: כֹּוֹיָה תַּחַת כֹּוֹיָה פָּצַע
26 תַּחַת פָּצַע חֲבוּלָה תַּחַת חֲבוּרָה: ס וְכִי-יִכָּה אִישׁ אֶת-
עֵינֵי עַבְדּוֹ אֹי-אֶת-עֵינֵי אִמָּתוֹ וְשִׁחַתָּהּ לְחַפְשִׁי וְשִׁלַּחְנִי תַּחַת עֵינָיו:
27 וְאִם-שֵׁן עַבְדּוֹ אֹי-שֵׁן אִמָּתוֹ יִפְלֵל לְחַפְשִׁי וְשִׁלַּחְנִי תַּחַת שֵׁנָיו: ס

sectis lapidibus; si enim levaveris cultrum super eo, polluetur.

* Deut. 27, 5. Ios. 8, 34.

26. Non ascendes per gradus ad altare meum*, ne reveletur turpitu-
do tua.

c. 28, 42.

CAP. XXI.

Præcepta iudicialia de conditione ser-
vorum, de homicidio, de rixis et de
damno per animalia illato.

1. Haec sunt iudicia, quae propo-
nes eis:

2. Si* emeris servum Hebrae-
um†; sex annis serviet tibi; in se-
ptimo egredietur liber gratis.

* Deut. 15, 12. Ier. 34, 14. † c. 22, 3
Lev. 25, 39. 4 Reg. 4, 1.

3. Cum quali veste intraverit, cum
tali exeat; si habens uxorem, et uxor
egredietur simul.

4. Sin autem dominus dederit illi
uxorem, et pepererit filios, et filias;
mulier et liberi eius erunt domini sui;
ipse vero exibat cum vestitu suo.

5. Quod si dixerit servus: Diligo
dominum meum, et uxorem ac libe-
ros, non egrediar liber;

6. offeret eum dominus diis*, et
applicabitur ad ostium, et postes,
perforabitque aurem eius subula, et
erit ei servus in saeculum,

* Ps. 81, 6. Lev. 25, 41.

7. Si quis vendiderit filiam suam
in famulam, non egredietur*, sicut
ancillae exire consueverunt

* Deut. 15, 12. 17.

8. Si displicuerit oculis domini
sui, cui tradita fuerat, dimittet eam;
populo autem alieno vendendi non
habebit potestatem, si spreverit
eam.

9. Sin autem filio suo desponderit
eam, iuxta morem filiarum faciet illi.

10. Quod si alteram ei acceperit,
providebit puellae nuptias, et vesti-
menta, et pretium pudicitiae non
negabit.

11. Si tria ista non fecerit, egre-
diatur gratis absque pecunia.

12. * Qui percusserit hominem vo-
lens occidere†, morte moriatur.

* Lev. 24, 17. † Gen. 9, 6.

13. Qui autem non est insidiatus,

sed Deus illum tradidit in manus e-
ius*; constituam tibi locum†, in
quem fugere debeat.

* Deut. 19, 2. † Num. 35, 6.

14. Si quis perindustriam occide-
rit proximum suum, et per insidias;
ab altari meo evelles eum, ut mo-
riatur.

15. Qui percusserit* patrem suum
aut matrem, morte moriatur.

* v. 17. Matth. 15, 4 sqq.

16. Qui furatus fuerit hominem,
et vendiderit eum, convictus noxae,
morte moriatur.

17. * Qui maledixerit patri suo,
vel matri, morte moriatur.

* Lev. 20, 9. Prov. 20, 20. Matth. 15, 4.
Marc. 7, 10.

18. Si rixati fuerint viri, et per-
cusserit alter proximum suum lapi-
de vel pugno, et ille mortuus non
fuerit, sed iacuerit in lectulo;

19. si surrexerit, et ambulaverit
foris super baculum suum; innocens
erit, qui percusserit; ita tamen, ut
operas eius, et impensas in medicos
restituatur.

20. Qui percusserit servum suum,
vel ancillam virga, et mortui fuerint
in manibus eius, criminis reus erit.

21. Sin autem uno die vel duobus
supervixerit, non subiacebit poenae,
quia pecunia illius est.

22. Si rixati fuerint viri, et per-
cusserit quis mulierem praegnantem,
et abortivum quidem fecerit, sed
ipsa vixerit; subiacebit damno,
quantum maritus mulieris expetierit,
et arbitri iudicaverint.

23. Sin autem mors eius fuerit
subsecuta; reddet* animam pro ani-
ma,

* v. 30. Num. 35, 31. Lev. 19, 10.

24. * oculus pro oculo, dentem
pro dente, manum pro manu, pedem
pro pede,

* Lev. 24, 20. Deut. 19, 21. Matth. 5, 38.

25. adustionem pro adustione, vul-
nus pro vulnere, livorem pro livore.

26. Si percusserit quispiam ocu-
lum servi sui aut ancillae, et luscus
eos fecerit; dimittet eos liberos pro
oculo, quem eruit.

27. Dentem quoque si excusserit
servo vel ancillae suae, similiter di-
mittet eos liberos.

28. Si bos cornu percusserit virum aut mulierem, et mortui fuerint; lapidibus obruetur; et non comedentur carnes eius; dominus quoque bovis innocens erit.

* Gen. 9, 5.

29. Quod si bos cornupeta fuerit ab heri et nudiustertius, et contestati sunt dominum eius, nec recluserit eum; occideritque virum aut mulierem; et bos lapidibus obruetur, et dominum eius occident.

30. Quod si pretium* fuerit ei impositum; dabit pro anima sua, quidquid fuerit postulatus.

* v. 22.

31. Filium quoque, et filiam si cornu percusserit; simili sententiae subiacebit.

32. Si servum ancillamque invaserit, triginta siclos argenti domino dabit; bos vero lapidibus opprimitur.

33. Si quis aperuerit cisternam, et foderit, et non operuerit eam; cecideritque bos aut asinus in eam;

34. reddet dominus cisternae pretium iumentorum; quod autem mortuum est, ipsius erit.

35. Si bos alienus bovem alterius vulneraverit, et ille mortuus fuerit; vendent bovem vivum, et dividunt pretium, cadaver autem mortui inter se disperient.

36. Sin autem sciebat, quod bos cornupeta esset ab heri et nudiustertius, et non custodivit eum dominus suus: reddet bovem pro bove, et cadaver integrum accipiet.

CAP. XXII.

De furto, de deposito, aliisque rebus ad iustitiam spectantibus.

1. Si quis furatus fuerit bovem, aut ovem, et occiderit vel vendiderit; quinque boves pro uno bove restituet*, et quatuor oves pro una ove.

* 2 Reg. 12, 6.

2. Si effringens fur domum, sive suffodiens fuerit inventus, et acce-

pto vulnere mortuus fuerit; percussor non erit reus sanguinis.

3. Quod si orto sole hoc fecerit; homicidium perpetravit, et ipse morietur. Si non habuerit, quod pro furto reddat, ipse venumdabitur.

4. Si inventum fuerit apud eum, quod furatus est, vivens, sive bos, sive asinus, sive ovis; duplum restituet.

5. Si laeserit quispiam agrum vel vineam, et dimiserit iumentum suum, ut depascatur aliena; quidquid optimum habuerit in agro suo, vel in vinea, pro damni aestimatione restituet.

6. Si ingressus ignis invenerit spinas, et comprehenderit accrivos frugum, sive stantes segetes in agris; reddet damnum, qui ignem succenderit.

7. Si quis commendaverit amico pecuniam, aut vas in custodiam, et ab eo, qui susceperat, furto ablata fuerint; si invenitur fur, duplum reddet.

8. Si latet fur, dominus domus applicabitur ad deos*, et iurabit, quod non extenderit manum in rem proximi sui,

* c. 21, 6.

9. ad perpetranda fraudem, tam in bove, quam in asino, et ove ac vestimento, et quidquid damnum inferre potest; ad deos* utriusque causa perveniet; et si illi iudicaverint, duplum restituet proximo suo.

* v. 8.

10. Si quis commendaverit proximo suo asinum, bovem, ovem, et omne iumentum ad custodiam, et mortuum fuerit, aut debilitatum, vel captum ab hostibus, nullusque hoc viderit;

11. iusiurandum erit in medio, quod non extenderit manum ad rem proximi sui; suscipietque dominus iuramentum, et ille reddere non cogetur.

12. * Quod si furto ablatum fuerit, restituet damnum domino.

* Gen. 31, 39.

13. Si comestum a bestia; defe-

28 וְכִי־יִהְיֶה שׁוֹר אֶת־אִישׁ אוֹ אֶת־אִשָּׁה וּמֵת סָקוֹל וּסָקַל הַשּׁוֹר וְלֹא
 29 יֵאָכֵל אֶת־בָּשָׂרוֹ וּבָעַל הַשּׁוֹר נָקִי: וְאִם שׁוֹר נֹגֵחַ הוּא מִהַמֵּל לְשֹׁשׁ
 וְהוֹעֵד בְּבָעְלוֹ וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ וְהָמִית אִישׁ אוֹ אִשָּׁה הַשּׁוֹר יִסָּקֵל וְגַם־
 בְּבָעְלוֹ יוּמָת: אִם־לִפְנֵי יוֹשֵׁת עָלָיו וְנָתַן פָּדֹתָן נִפְשׁוֹ כָּכָל אֲשֶׁר־יוֹשֵׁת ל־
 31 עָלָיו: אוֹ־בֶן יֶחֱזֵק אוֹ־בֶת יֶחֱזֵק כַּמִּשְׁפָּט הַזֶּה יַעֲשֶׂה פֹה: אִם־עָבַד יֶחֱזֵק
 32 הַשּׁוֹר אוֹ אִמָּה כֶּסֶף וְשִׁלְשִׁים שֶׁקֶלִים יִהְיוּ לְאֵלָיו וְהַשּׁוֹר יִסָּקֵל:
 33 וְכִי־יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר אוֹ פִּיר־יִכְרֶה אִישׁ בּוֹ וְלֹא יִכְסֶּנּוּ
 34 וְנִפְל־טָמֵה שׁוֹר אוֹ חֲמֹר: בָּעַל הַבּוֹר וְשִׁלְשִׁים כֶּסֶף יֵשִׁיב לְבָעְלוֹ וְהָמֵת
 הַיֶּהוָה פֹּה: וְכִי־יִהְיֶה שׁוֹר־אִישׁ אֶת־שׁוֹר רֵעֵהוּ וּמָת וּמָכְרוֹ לַח
 36 אֶת־הַשּׁוֹר הַחַי וְחָצֹו אֶת־כֶּסְפוֹ וְגַם אֶת־חַמַּת יִחְצֹוֹן: אוֹ נֹדַע כִּי
 שׁוֹר נֹגֵחַ הוּא מִהַמֵּל לְשֹׁשׁ וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ בָּעְלוֹ שִׁלְשִׁים וְשִׁלְשִׁים שֶׁקֶל־
 37 תַּחַת הַשּׁוֹר וְהָמֵת יִהְיֶה־פֹה: כִּי יִגְנוֹב־אִישׁ שׁוֹר אוֹ־
 לֶשֶׁה וַיִּבְחֹו אוֹ מָכְרוֹ תַּמְשֶׁה בָּקָר וְשִׁלְשִׁים תַּחַת הַשּׁוֹר וְאַרְבַּע־צֶאֱן
 תַּחַת הַלֶּשֶׁה:

כב CAP. XXII. כב

אִם־בַּמַּחֲתָרֶת יִמָּצֵא הַגָּנוֹב וְהִכָּה וּמָת אֵין לוֹ דָּמִים: אִם־זָרְחָה א־
 3 הַשֹּׁמֵשׁ עָלָיו דָּמִים לוֹ שִׁלְשִׁים וְשִׁלְשִׁים אִם־אֵין לוֹ וְנִמְכָּר בַּגִּנְבָתוֹ: אִם־
 הַמָּצֵא הַמָּצֵא בְדָרוֹ הַגָּנוֹב מִשּׁוֹר עַד־חֲמֹר עַד־שֶׁה חֲנוּם שְׁנִים
 4 וְשִׁלְשִׁים: כִּי יִבְעֶר־אִישׁ שְׂדֵה אוֹ־כָרִם וְשִׁלַּח אֶת־בְּעִירָה
 וּבְעֶר בְּשִׂדֵּה אַחֵר מִיֵּטֵב שְׂדֵהוּ וּמִיֵּטֵב כְּרָמֹו וְשִׁלְשִׁים:
 כִּי־חֲצֵא אִישׁ וּמָצָאָה כָצִיר וְנֶאֱכָל גִּלְיָשׁ אוֹ חֲקֻמָּה אוֹ הַשְׂדֵּה שִׁלְשִׁים
 6 וְשִׁלְשִׁים חֲמִיבֶר אֶת־חֲפָצֶיהָ: כִּי־יִחַן אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ
 כֶּסֶף אוֹ־כֶלִים לְשֹׁמֵר וְגָנֹב מִבֵּית הָאִישׁ אִם־יִמָּצֵא חֲגֹנֹב וְשִׁלְשִׁים שְׁנִים:
 7 אִם־לֹא יִמָּצֵא הַגָּנֹב וְנִקְרַב בָּעַל־חֲבֹת אֶל־הָאֱלֹהִים אִם־לֹא שָׁלַח יָדֹו
 8 בְּמִלְאָקָה רַעְהוּ: עַל־כָּל־דְּבַר־פֶּשַׁע עַל־שׁוֹר עַל־חֲמֹר עַל־שֶׁה עַל־
 שְׂדֵה עַל־כָּל־אֲבֹדָה אֲשֶׁר יֵאמֹר כִּי־הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים יָבֵא דְבַר־
 שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר יִרְשִׁיעַן אֱלֹהִים וְשִׁלְשִׁים שְׁנִים לְרַעְהוּ:
 9 כִּי־יִחַן אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ חֲמֹר אוֹ־שׁוֹר אוֹ־שֶׁה וְכָל־בְּהֵמָה לְשֹׁמֵר וּמָת
 אוֹ־נִשְׁכָּר אוֹ־נִשְׁבָּה אֵין רָאָה: שְׁבַעַת יִהְיֶה תְהִיָּה בֵין שְׁנֵיהֶם אִם־
 11 לֹא שָׁלַח יָדֹו בְּמִלְאָקָה רַעְהוּ וְלָקַח בָּעְלוֹ וְלֹא וְשִׁלְשִׁים: וְאִם־גָּנֹב
 12 יִגָּב מִעֲמֹו וְשִׁלְשִׁים לְבָעְלוֹ: אִם־טָרַף וְטָרַף יִבְאֵהוּ עַד הַטָּרֶפָה לֹא
 13 וְשִׁלְשִׁים: וְכִי־יִשְׁאֵל אִישׁ מֵעַם רַעְהוּ וְנִשְׁכָּר אוֹ־מָת

XXII. v. 4 בְּעִירָה ק

14 בְּעָלָיו אֶין-עֲמֹ שְׁלָם וְשָׁלָם: אִם-בְּעָלָיו עֲמֹ לֹא וְשָׁלָם אִם-שָׁכִיר
 שׁוּ הָיָא בָּא בְּשִׁכְרוֹ: ס וְכִי-יִפְתָּח אִישׁ בַּתּוּלָה אִשָּׁר לֹא-
 16 אֲרֻשָּׁה וְשָׁכַב עִמָּה מִחוּר וּמִהֲרִנָּה לוֹ לְאִשָּׁה: אִם-מֵאֵן וּמֵאֵן אֲבִיהָ
 17 לְחַתָּהּ לוֹ בְּסֶסֶק וְשִׁקְלָל בְּמַהֲרָה הַבַּתּוּלָּה: ס מְכַשְׁפָּה לֹא
 18 חֲתָנָה: כָּל-שָׁכַב עִם-בַּתְּמָה מוֹת יוּמָת: ס זָכָח לְאֵלֹהִים
 19 כִּי יִהְיֶה בְּלִמִּי לִיהוָה לְבָדּוֹ: וְגַר לֹא-חֹנֶה וְלֹא תִלְחָצֵנּוּ כִּי-גֵרִים
 21 הֵייתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: כָּל-אֲלֻמָּנָה וְיָתוֹם לֹא תַעֲנוּן: אִם-עֲנָה תַעֲנָה
 22 אִתּוֹ כִּי אִם-צָעַק יִצְעַל אֵלַי שָׁמַע אֲשָׁמַע צַעֲקָתוֹ: וְחָרָה אִפִּי
 23 וְחָרַגְתִּי אֶחֱדָם בַּחֲרֹב וְהָיוּ נְשִׁיכֶם אֲלֻמָּנוֹת וּבְנֵיכֶם יָתוֹמִים: פ
 24 אִם-בְּסֶסֶק וְחִלּוֹת אֶת-עַמִּי אֶת-חֲזָעֲנִי עִמָּה לֹא-תַחֲזִיחַ לוֹ בְּנִשָּׂא לֹא-
 כֹה תַשְׁרִימֶנּוּ עָלָיו נָשִׁי: אִם-חָבֵל תַּחְבֵּל שְׁלֵמַת רַגְלָה עַד-בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ
 26 תַּשְׁרִיבֶנּוּ לוֹ: כִּי הוּא כְסוּתוֹ לְבָדּוֹ הוּא שְׁמִלְחוֹ לַעֲרֹ בַּמָּה וְשָׁכַב
 27 וְהָיָה כִּי-יִצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי-תָנוּן אָנִי: ס אֵלֹהִים
 28 לֹא תִסְגָּל וְנָשִׂיא בַעֲמָה לֹא תֵאָרִי: מִלֵּאחָה וּדְמָעָה לֹא תֵאָחַר בְּכִיר
 29 בְּנִיָּה תִתֵּן לִי: כִּן-תַּעֲשֶׂה לְשָׂרָה לְצֹאנָה שְׂבַעַת יָמִים יִהְיֶה עִם-אִמּוֹ
 ל בֵּינֵם הַשְּׂמִינִי תַחֲנוּ-לִי: וְאִנְשֵׁי-קֹדֶשׁ תַּחֲנוּן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טָרְפָה
 לֹא תֹאכְלוּ לִכְלָב תִּשְׁלַכְנוּ אִתּוֹ: ס

כג CAP. XXIII.

בג

א 2 לֹא תֵשֵׂא שָׁמַע שָׁוֵא אֶל-תַּשֵּׁחַ יָדָה עִם-רָשָׁע לְהוֹיֵת עַד חָמֵס: לֹא-
 תַחֲזִיחַ אֶת-רִירָבִים לְרַעַת וְלֹא-תַעֲנָה עַל-רֹב לְנִשָּׂת אַחֲרֵי רַבִּים לְהַשִּׁיחַ:
 3 4 וְדָל לֹא תַחֲזִיר בְּרִיבּוֹ: ס כִּי תִפְגַּע שׁוֹר אֲבִיבָה אוֹ חֲמֹר תַּעֲנֶה
 ה חֲשֹׁב תַּשְׁרִיבֶנּוּ לוֹ: ס כִּי-תִרְאֶה חֲמֹר שְׂנֵאָה רַבִּין תַּחַת
 6 מִשְׁאֹ וְחִדְלֹת מַעֲזָב לוֹ עֲזָב תַּעֲזָב עִמּוֹ: ס לֹא תִטֶּה מִשְׁפָּט
 7 אֲבִלְנָה בְּרִיבּוֹ: מִדְּבַר-שִׁקָּר תִּרְחַק וְנָקִי וְצַדִּיק אֶל-תַּחֲזִיג כִּי לֹא-
 8 אַצְדִּיק רָשָׁע: וְשֹׁחַד לֹא תִקַּח כִּי הַשֹּׁחַד יַעֲזֹר פְּקוּחִים וַיִּסְלַח דְּבָרֵי
 9 צַדִּיקִים: וְגַר לֹא תִלְחָץ וְאַתָּם יִדְעוּם אֶת-נַפְשׁ חֲזָר כִּי-גֵרִים הֵייתֶם
 י בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע אֶת-אֲרָצָה וְאִסְפַּת אֶת-תְּבוּאָתָהּ:
 11 וְהַשְׁבִּיעַת תַּשְׁמִטָנָה וְנִשְׁשָׂתָה וְאָכְלוּ אֲבִירֵי עִמָּה וְיִתְּרֵם תֹּאכַל חֵיט
 12 הַשָּׂדֶה כִּן-תַּעֲשֶׂה לְכַרְמָה לְזִיתָה: שִׁשַּׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֵׂיָהּ וּבַיּוֹם
 הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבַּת לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרָהּ וְחֲמֹרָהּ וַיִּנְפַּשׁ בֶּן-אֲמָתָהּ וְחִגְרֵי:
 13 וּבְכָל אֲשֶׁר-אֲמַרְתִּי אֲלֵיכֶם תַּשְׁמְרוּ וְשֵׁם אֵלֹהִים אַחֲרֵיכֶם לֹא תִזְכְּרוּ
 14 לֹא וְשָׁמַע עַל-פִּיהִי: שְׁלֹשׁ רִגְלִים תִּחַג לִי בַשָּׂנָה: אֶת-חֵג הַמִּצּוֹת
 טי

rat^a ad eum, quod occisum est, et non restituet. * Gen. 31, 39.

14. Qui a proximo suo quidquam horum mutuo postulaverit, et debilitatum aut mortuum fuerit domino non praesente; reddere compellatur.

15. Quod si impraesentiarum dominus fuerit; non restituet, maxime si conductum venerat pro mercede operis sui.

16. * Si seduxerit quis virginem necdum desponsatam, dormieritque cum ea; dotabit eam, et habebit eam uxorem. * Deut. 22, 28, 29.

17. Si pater virginis dare noluerit, reddet pecuniam iuxta modum dotis, quam virgines accipere consueverunt.

18. Maleficos non patieris vivere.

19. Qui coierit cum iumento, morte moriatur.

20. Qui immolat diis, occidetur, praeterquam Domino soli.

* Lev. 19, 4. Deut. 17, 2. sqq.

21. Advenam non contristabis, neque affliges eum; advenae enim et ipsi fuistis in terra Aegypti.

22. Viduae et pupillo non nocetis. * Zach. 7, 10.

23. Si laeseritis eos, vociferabuntur ad me, et ego audiam clamorem eorum;

24. et indignabitur furor meus, percutiamque vos gladio, et erunt uxores vestrae viduae, et filii vestri pupilli.

25. Si pecuniam mutuam dederis populo meo pauperi, qui habitat tecum; non urgebis eum quasi exactor, nec usuris opprimes.

26. * Si pignus a proximo tuo acceperis vestimentum; ante solis occasum reddes ei. * Deut. 24, 13.

27. Ipsum enim est solum, quo operitur, indumentum carnis eius, nec habet aliud, in quo dormiat; si clamaverit ad me, exaudiam eum, quia misericors sum.

28. Diis^a non detrahes, et † principi populi tui non maledices.

* v. 8. † Act. 25, 5.

29. Decimas tuas et primitias tuas non tardabis reddere^a; primogenitum filiorum tuorum dabis mihi.

* c. 13, 2. 12. 13. 34, 19. Deut. 18, 4.

30. De bobus quoque, et ovibus similiter facies; septem diebus sit

cum matre sua, die octava reddes illum mihi.

31. Viri sancti eritis mihi^a; carnem, quae a bestiis fuerit praegustata, non comedetis †; sed prolicietis canibus. * Lev. 2, 8. † Gen. 9, 4.

CAP. XXIII.

Variae leges feruntur et ad eas servandas exhortatio fit.

1. Non suscipies vocem mendacii, nec iunges manum tuam, ut pro impio dicas falsum testimonium^a.

* Deut. 19, 16.

2. Non sequeris turbam ad faciendum malum; nec in iudicio, plurimorum acquiesces sententiae, ut a vero devies.

3. Pauperis quoque^a non miseraberis in iudicio. * Lev. 19, 15.

4. * Si † occurreris bovi inimici tui, aut asino erranti; reduc ad eum^a!

* Deut. 22, 1. † Matth. 5, 43. sqq.

5. Si videris asinum odientis te iacere sub onere, non pertransibis^a, sed sublevabis cum eo. * Deut. 22, 4.

6. Non declinabis^a in iudicium pauperis! * v. 3.

7. Mendacium fugies^a! Insonitem et instum non occides! quia aversor impium. * Dan. 13, 53.

8. Nec accipies munera, quae etiam excaecant prudentes, et subvertunt verba iustorum.

9. Peregrino molestus non eris; scitis enim advenarum animas; quia et ipsi^a peregrini fuistis in terra Aegypti. * Gen. 46, 6.

10. Sex annis seminabis terram tuam, et congregabis fruges eius.

11. Anno autem septimo^a dimittes eam, et requiescere facies, ut comedant pauperes populi tui; et quidquid reliquum fuerit, edant bestiae agri; ita facies in vinea, et in oliveto tuo. * Lev. 25, 4.

12. Sex diebus operaberis; septimo die cessabis; ut^a requiescat bos et asinus tuus; et^a refrigeretur filius ancillae tuae, et advena †.

* Prov. 12, 10. ** Lev. 23, 39. 43. † v. 9.

13. Omnia, quae dixi vobis, custodite! Et per nomen externorum deorum non iurabitis, neque audietur ex ore vestro.

14. Tribus vicibus per singulos annos mihi festa celebrabitis^a.

* Lev. 23, 3. sqq.

15. Solemnitatem azymorum * custodies. Septem diebus comedes azyma †, sicut praecepi tibi, tempore mensis novorum, quando egressus es de Aegypto †; non apparebis in conspectu meo vacuus.

* c. 12. ** c. 13, 3. 4. 34, 22. † Deut. 16, 16. Eccl. 35, 6.

16. Et solemnitate messis primitivorum operis tui, quaecumque seminaveris in agro; solemnitatem quoque in exitu anni, quando congregaveris omnes fruges tuas de agro.

17. * Ter in anno apparebit omne masculinum tuum coram Domino Deo tuo.

* c. 34, 23. Deut. 16, 16.

18. Non immolabis super fermento sanguinem victimae meae, nec remanebit adeps solemnitatis meae usque mane.

* Lev. 2, 11. sqq.

19. * Primitias frugum terrae tuae deferes in domum Domini Dei tui †. Non coques hoedum in lacte matris suae.

* c. 34, 26. † Deut. 14, 21.

20. Ecce! ego mittam Angelum meum, qui praecedat te*, et custodiat in via, et introducat in locum †, quem paravi.

* c. 14, 19. † v. 23. 31.

21. Observa eum, et audi vocem eius, nec contemnendum putes; quia non dimittet, cum peccaveris, et est nomen meum in illo.

22. * Quod si audieris vocem eius, et feceris omnia, quae loquor, inimicus ero inimicis tuis, et affligam affligentes te.

* Deut. 7, 11.

23. * Praecedetque te Angelus meus, et introducet te ad Amorrhaeum, et Hethaeum, et Pherezaeum, Chananaeumque, et Hevaeum, et Iebusaeum, quos ego conteram.

* c. 33, 2. Ios. 24, 11.

24. Non adorabis deos eorum, nec coles eos: non facies opera eorum; sed * destrues eos, et confringes statuas eorum.

* Deut. 7, 22.

25. Servietisque Domino Deo vestro; ut benedicam panibus tuis et aquis; et auferam infirmitatem de medio tui.

26. Non erit infocunda, nec sterilis in terra tua; numerum dierum tuorum implebo.

27. Terrorem meum mittam in praecursum tuum, et occidam omnem populum, ad quem ingredieris; cunctorumque inimicorum tuorum coram te terga vertam.

28. Emmittens * crabrones prius, qui fugabunt Hevaeum, et Chananaeum, et Hethaeum, antequam introeas.

* Deut. 7, 20. Sap. 12, 8.

29. Non eiicias eos a facie tua anno uno; ne terra in solitudinem redigatur, et crescant contra te bestiae.

30. Paulatim expellam eos de conspectu tuo, donec augearis, et possideas terram.

31. Ponam * autem terminos tuos a mari rubro usque ad mare Palaestinarum, et a deserto usque ad fluvium; tradam in manibus vestris habitatores terrae, et eiicias eos de conspectu vestro.

* Gen. 15, 18.

32. * Non inibis cum eis foedus, nec cum diis eorum.

* c. 34, 15. Deut. 7, 2.

33. Non habitent in terra tua, ne forte peccare te faciant in me, si servieris diis eorum, quod tibi certe erit in scandalum.

CAP. XXIV.

Moses ad montem ascendere iubetur, legibus tabulas a Deo accepturus.

1. Moysi quoque dixit: Ascende ad Dominum tu, et Aaron*, Nadab, et Abiu, et septuaginta senes ex Israël; et adorabis procul.

* c. 6, 23.

2. Solusque Moyses ascendet ad Dominum, et illi non appropinquabunt: nec populus ascendet cum eo.

3. Venit ergo Moyses et narravit plebi omnia verba Domini, atque iudicia; responditque omnis populus una voce: Omnia verba Domini, quae locutus est, faciemus.

4. Scripsit autem Moyses universos sermones Domini; et mane consurgens aedificavit altare ad radices montis, et duodecim titulos per duodecim tribus Israël.

5. Misitque iuvenes de filiis Israël, et obtulerunt holocausta, immolaveruntque victimas pacificas Domino, vitulos.

6. Tulit itaque Moyses dimidiam partem sanguinis, et misit in crate-

תִּשְׁמַר שְׁבֻעַת רְמִיָּם הָאֵלֶּל מִצִּוֹת פֶּאֶסֶר צִוִּיתָהּ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב
 כִּי־בֹ וְצִאָת מִמִּצְרָיִם וְלֹא־יִרְאוּ פָנַי רִיקָם׃ וְתַג הַקָּצִיר בְּבוֹרֵי
 16 מִצְרָיִם אֲשֶׁר תִּזְרַע בְּשָׂדֶה וְתַג הָאֶסֶף בְּצִאָת הַשָּׂדֶה בְּאֶסְפָּה אֶת־
 מִצְרָיִם מִן־הַשָּׂדֶה׃ שְׁלֹשׁ פַּעַמִּים בַּשָּׁנָה יִרְאֶה כָּל־זִכְרוֹךְ אֶל־פָּנַי
 17 הָאֵלֶּל׃ יְהוָה׃ לֹא־תִזְבַּח עַל־חֶמְקֵי הַס־זִבְחֵי וְלֹא־יָלִין חֶלֶב־חֲמֵי עֵד־
 18 בָּקָר׃ רֹאשִׁית בְּבוֹרֵי אֲדֻמָּתָךְ תָּבִיא בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תִבְשֹׁל
 19 גֶּדִי בְחֶלֶב אֱמוֹ׃ פ הֵנָּה אֲנֹכִי שֹׁלֵחַ מִלֵּאָן לִפְנֶיךָ לְשִׁמְרָה כ
 בְּהָרֶךְ וְלִכְבִּיאָךְ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכְנַתִּי׃ הַשֹּׁמֵר מִפְּנֵי וְשָׁמַע בְּכֹלֹ
 21 אֶל־הַמֶּר בּוֹ כִּי לֹא יִשָּׂא לַפִּשְׁעֹם כִּי שָׁמִי בְּקִרְבּוֹ׃ כִּי אִם־שָׁמוֹעַ
 22 הַשָּׁמַע בְּכֹלֹ וְעֲשִׂיתָ כָּל אֲשֶׁר אֶדְבַּר וְאִבְחַל אֶת־אֲבִירָה וְצִרַתִּי אֶת־
 23 צִרְיָה׃ כִּי־הִנֵּה מִלֵּאָכֶּי לִפְנֶיךָ וְהִבִּיאָךְ אֶל־הָאֱמֹרִי וְהַחֲתִי וְהַפְּרִזִּי
 24 וְהַכְּנִיעִי הַחֲמִי וְהַרְבוֹסִי וְהַכְּחַדְתִּיו׃ לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֱלֹהֵיהֶם וְלֹא
 הַעֲבֹדֵם וְלֹא תַעֲשֶׂה כַּמַּעֲשִׂיהֶם כִּי הִרְסִי הַחֲרָסִם וְשִׁבְרִי הַשֹּׁבֵר
 מַעֲבַדֵּיהֶם׃ יִשְׁבַּדְתֶּם אֶת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּבִרְךָ אֶת־לַחֲמֶךָ וְאֶת־
 25 מִימֶיךָ וְהִסְרַתִּי מִחֲלָה מִקִּרְבְּךָ׃ ס לֹא־תִחַדֶּה מִשְׁכַּלָּה וְעִקְרָה
 26 בְּאַרְצָה אֶת־מִסְפַּר רִמֶּיךָ אֲמֵנָה׃ אֶת־אִימָתִי אֲשַׁלַּח לִפְנֶיךָ וְהַמַּחֲלִי
 27 אֶת־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר תִּבָּא בָהֶם וְנִתְחִי אֶת־כָּל־אֲבִירָה אֱלֹהֶיךָ עֲרֹה׃
 וְשַׁלַּחְתִּי אֶת־הַצִּדְעָה לִפְנֶיךָ וְגִרְשָׁה אֶת־הַחֲמִי אֶת־הַכְּנִיעִי וְאֶת־
 28 הַחֲתִי מִלִּפְנֶיךָ׃ לֹא אֲגִרְשֶׁנּוּ מִפְּנֶיךָ בַּשָּׁנָה אַחַת פְּו־תִחַדֶּה הָאָרֶץ
 29 שְׁמִיָּה וְרִבָּה עֲלֶיךָ חֶמֶת הַשָּׂדֶה׃ מַעֲט מַעֲט אֲגִרְשֶׁנּוּ מִפְּנֶיךָ עַד אֲשֶׁר ל
 30 תִּפְרָה וְנִחַלְתָּ אֶת־הָאָרֶץ׃ וְשִׁתִּי אֶת־גִּבְלֶךָ מִיַּם־סוּף וְעַד־יָם פְּלִשְׁתִּים
 31 וּמִמִּדְבָּר עַד־הַנָּהָר כִּי׃ אֶתֶּן בְּיַדְכֶם אֶת יִשְׁבֵּי הָאָרֶץ וְגִרְשִׁיתִמוֹ
 32 מִפְּנֶיךָ׃ לֹא־תִכְרַח לָהֶם וְלֹא־לִיהֵם בְּרִית׃ לֹא יָשְׁבוּ בְּאַרְצָה פָּן־
 33 יִחְטִיאוּ אֹתָךְ לִי כִּי תַעֲבֹל אֶת־אֱלֹהֵיהֶם כִּי־יִהְיֶה לָּךְ לְמוֹקֵשׁ׃ פ

כד

CAP. XXIV. כד

וְאֶל־מֹשֶׁה אָמַר עֲלֶה אֶל־יְהוָה אִתְּהָ וְאֶחָדֶךָ נָדָב וְאֶבִּיהוּא וְשְׁבָעִים
 2 מִזִּמְנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם מִדְּחֹק׃ וְנִלְשׁ מֹשֶׁה לְבַדּוֹ אֶל־יְהוָה וְהֵם
 3 לֹא יָגִשׁוּ וְהָעָם לֹא יִגְזְלוּ עִמּוֹ׃ וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיִּסְפֹּר לָעָם אֶת כָּל־דִּבְרֵי
 4 יְהוָה וְאֶת כָּל־הַמִּשְׁפָּטִים וַיַּעַן כָּל־הָעָם קוֹל אֶחָד וַיֹּאמְרוּ כָּל־
 5 הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה׃ וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה
 6 וַיִּשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ תַּחַת הָהָר וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה מַצֵּבָה לְשִׁנִּים
 7 עֶשֶׂר שְׁבָעִי יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּשְׁלַח אֶת־נֹעָרָי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלֵו עֹלֹת וַיִּזְבְּחוּ
 8 זִבְחִים שְׁלָמִים לַיהוָה פָּרִים׃ וַיִּקַּח מֹשֶׁה חֲצִי הָדָם וַיָּשֶׂם בְּאַגָּנֹת

7 וַיִּחַצֵּי הָהֶם זָרֶק עַל־הַמִּזְבֵּחַ: וַיִּקַּח סֵפֶר הַבְּרִית וַיִּקְרָא בְּאָזְנוֹ הָעָם
8 וַיֹּאמְרוּ כֹל אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע: וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הָהָם
וַיִּזְרֹק עַל־הָעָם וַיֹּאמֶר הִנֵּה כִס־הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה עִמָּכֶם עַל
9 כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: וַיַּעַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כָּדָב וְאַבְיָהוּא וְשִׁבְעִים
י מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּרְאוּ אֵת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַתַּחַת רִגְלָיו כַּמַּעֲשֶׂה לְבִנְת
11 הַסִּפֹּר וַיִּכְעָצֶם הַשָּׁמַיִם לְטָהָר: וְאֶל־אַצְיֵלֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁלַח
12 יָדוֹ וַיַּחֲזִיזוּ אֶת־הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ: ס
אֶל־מֹשֶׁה עָלָה אֵלָּי הַחֲרָה וַיְחַיֶּה־שָׁם וַיֹּאמְרוּ לָהּ אֶת־לֶחֶת הָאֵבֶן
13 וַתְּהוֹדֶה וַתַּמְצִיחַ אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְחֻרְתָּם: וַיִּקַּם מֹשֶׁה וַיְהוֹשִׁיעַ
14 מִשְׁרָחוֹ וַיַּעַל מֹשֶׁה אֶל־הָר הָאֱלֹהִים: וְאֶל־חֻזְקָנִים אָמַל שְׂבוּ־לָנוּ
בָּזֶה עַד אֲשֶׁר־נָשׁוּב אֵלֵיכֶם וְהִנֵּה אֶהְיֶן וְחַוִּי עִמָּכֶם מִי־בַעַל הַדְּבָרִים
טז וַיֵּשׁ אֱלֹהִים: וַיַּעַל מֹשֶׁה אֶל־הָהָר וַיִּכַּס הָעָנָן אֶת־הָהָר: וַיִּשְׁפֹּן כְּבוֹד־
יְהוָה עַל־הָר סִינִי וַיִּכַּסְהוּ הָעָנָן שְׁשֹׁת רָמִים וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה בְּלִים
17 הַשְּׂבִיעִי מִתּוֹךְ הָעָנָן: וַיִּמְרָאֵה כְּבוֹד יְהוָה כָּאֵשׁ אֲכֹלַת בָּרָאשׁ הָהָר
18 לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעָנָן וַיַּעַל אֶל־הָהָר וַיְהִי מֹשֶׁה
בְּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה:

CAP. XXV. כה

כה

כ פ פ פ יט 19

א 2 וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: הִבֵּל אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ־לִי תְרוּמָה
3 מֵאֵת כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנֵי לָבוֹ תְּקֻחוּ אֶת־תְּרוּמָתִי: וְזֹאת תְּהוֹרֹמָהּ
4 אֲשֶׁר תְּקֻחוּ מֵאֵתָם זָהָב וְכֶסֶף וְנִחְשָׁת: וַתְּכַלֵּת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי
ה 6 וְשֵׁשׁ וְעִזִּים: וְכֹלֹת אֵילָם מֵאֲדָמִים וְעֹרֹת תְּחָשִׁים וַעֲצֵי שִׁטִּים: שָׁמֶן
7 לְמָאֹר בְּשָׁמִים לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְלִקְטָרֹת חֲסִמִּים: אֲבִי־שֹׁהַם וְאַבְנֵי
8 9 מַלְאִים לְאַפֹּד וְלַחֹשֶׁן: וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכָם: כָּכָל אֲשֶׁר
אֲנִי מֵרָאֶה אוֹתָהּ אֵת תְּבִנֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֵת תְּבִנֹת כָּל־כְּלָיו וְכֵן
י תַּעֲשׂוּ: ס
וַעֲשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים אֲמָתִים וַחֲצִי אַרְפֹּז
11 וְאַמָּה וַחֲצִי רֹחֵב וְאַמָּה וַחֲצִי קִמְחוֹ: וַעֲפִיתָ אוֹתוֹ זָהָב טָהוֹר מִבִּית
12 וּמִחוּץ תַּצְפִּנֵּה וְעִשִּׂיתָ עָלָיו זָר זָהָב סָבִיב: וַיַּצַּקְתָּ לוֹ אַרְבַּע טַבַּעֲת
זָהָב וְנִתְּחָה עַל אַרְבַּע פְּתֻמֹתָיו וּשְׁתֵּי טַבַּעֲת עַל־צִלְעוֹ הָאֶחָת וּשְׁתֵּי
13 טַבַּעֲת עַל־צִלְעוֹ הַשְּׁנִיית: וְעִשִּׂיתָ בְּהֵי עֲצֵי שִׁטִּים וַעֲפִיתָ אֹתָם זָהָב:
14 וַתְּבַאֲת אֶת־הַבָּדִים בְּטַבַּעֲת עַל צִלְעֹת הָאָרֶן לְשֹׂאת אֶת־הָאָרֶן בָּהֶם:
טז בְּטַבַּעֲת הָאָרֶן יִהְיוּ הַבָּדִים לֹא יִסְרוּ מִמֶּנּוּ: וְנִתְּתָ אֶל־הָאָרֶן אֵת
17 הַעֲזָת אֲשֶׁר אָתָּן אֱלֹהֶי: וְעִשִּׂיתָ כַּפֹּרֶת זָהָב טָהוֹר אֲמָתִים וַחֲצִי אַרְפֹּז

ras; partem autem residuam fudit super altare.

7. Assumensque *volumen foederis, legit audiente populo; qui dixerunt: Omnia, quae locutus est Dominus, faciemus, et erimus obedientes. * v. 4.

8. Ille vero sumtum sanguinem respersit in populum, et ait: Hic est *sanguis foederis, quod pepigit Dominus vobiscum super cunctis sermonibus his.

* Hebr. 9, 20.

9. Ascenderuntque Moyses et Aaron, Nadab et Abiu, et septuaginta de senioribus Israël;

10. et *viderunt Deum Israël; et sub pedibus eius quasi opus lapidis saphirini, et quasi coelum, cum serenum est.

* Deut. 4, 12.

11. Nec super eos, qui procul recesserant de filiis Israel*, misit manum suam †, videruntque Deum, et comederunt, ac biberunt.

* Gen. 32, 31. † c. 20, 19.

12. Dixit autem Dominus ad Moysen: Ascende ad me in montem, et esto ibi! Daboque tibi tabulas lapideas, et legem ac mandata, quae scripsi; ut doceas eos.

13. Surrexerunt Moyses et Iosue minister eius; ascendensque Moyses in montem Dei,

14. senioribus ait: Expectate hic, donec revertamur ad vos! Habetis Aaron et *Hur vobiscum; si quid natum fuerit quaestionis, referetis ad eos.

* c. 17, 10.

15. Cumque ascendisset Moyses, operuit nubes montem;

16. Et habitavit gloria Domini super Sinai, tegens illum nube sex diebus; septimo autem die vocavit eum de medio caliginis.

17. Erat autem species gloriae Domini, quasi ignis ardens super verticem montis, in conspectu filiorum Israël.

18. Ingressusque Moyses medium nebulae, ascendit in montem*; et fuit ibi quadraginta diebus, et quadraginta noctibus.

* Deut. 9, 9.

CAP. XXV.

Tabernaculi, propitiatorii, mensae panum propositionis, candelabri exemplaria Mosi proponuntur.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2. Loquere filiis Israël, ut tollant mihi primitias, ab *omni homine, qui offeret ultroneus, accipietis eas.

* c. 35, 5. Gen. 32, 18. 33, 11.

3. Haec sunt autem, quae accipere debetis: aurum, et argentum, et aes,

4. hyazinthus, et purpuram, coccumque bis tinctum, et byssum, pilos caprarum,

5. et pelles arietum rubricatas, pellesque ianthinas, et ligna setim,

6. oleum ad luminaria concinnanda; aromata in unguentum, et thymiamata boni odoris;

7. lapides onychinos, et gemmas ad ornandum ephod ac rationale,

8. Facientque mihi sanctuarium, et habitabo in medio eorum;

9. *iuxta omnem similitudinem tabernaculi, quod ostendam tibi, et omnium vasorum, in cultum eius, sicque facietis illud:

* Hebr. 8, 5. 9, 2.

10. Arcam de lignis setim compingite, cuius longitudo habeat duos et semis cubitos; latitudo, cubitum et dimidium; altitudo, cubitum similiter ac semissem.

11. Et deaurabis eam auro mundissimo intus et foris; faciesque supra, coronam auream per circuitum;

12. et quatuor circulos aureos, quos pones per quatuor arcae angulos; duo circuli sint in latere uno, et duo in altero.

13. Facies quoque vectes de lignis setim, et operies eos auro.

14. Inducesque per circulos, qui sunt in arcae lateribus, ut portetur in eis,

15. qui semper erunt in circulis, nec unquam extrahentur ab eis.

16. Ponesque in arca testamenti, quam dabo tibi.

17. Facies et propitiarium de auro mundissimo: duos cubitos et

dimidium tenebit longitudo eius, et cubitum ac semissem latitudo.

18. Duos * quoque Cherubim aureos, et productiles facies, ex utraque parte oraculi.

* Ezech. 1, 5. sqq. 10, 1. sqq.

19. Cherub unus sit in latere uno, et alter in altero.

20. Utrumque latus propitiatorii tegant, expandentes alas, et operientes oraculum, respiciantque se mutuo versis vultibus in propitiatorium, quo operienda est arca,

21. in qua pones testimonium, quod dabo tibi.

22. Inde praecipiam, et loquar ad te supra propitiatorium, ac de medio duorum Cherubim, qui erunt super arcam testimonii, cuncta, quae mandabo per te filiis Israël.

23. Facies et mensam de lignis setim, habentem duos cubitos longitudinis, et in latitudine cubitum, et in altitudine cubitum ac semissem

24. Et inaurabis eam auro purissimo; faciesque illi labium aureum per circuitum,

25. et ipsi labio coronam interrasilem altam quatuor digitis; et super illam, alteram coronam aureolam.

26. Quatuor quoque circulos aureos praeparabis, et pones eos in quatuor angulis eiusdem mensae per singulos pedes.

27. Subter coronam erunt circuli aurei, ut mittantur vectes per eos, et possit mensa portari.

28. Ipsos quoque vectes facies de lignis setim, et circumdabis auro ad subvehendam mensam.

29. Parabis et acetabula, ac phialas, thuribula, et cyathos, in quibus * offerenda sunt libamina, ex auro purissimo.

* c. 29, 40.

30. Et pones super mensam panes propositionis in conspectu meo semper.

31. Facies et candelabrum ductile de auro mundissimo, hastile eius, et

calamos, scyphos, et sphaerulas, ac lilia, ex ipso procedentia.

32. Sex calami egredientur de lateribus, tres ex uno latere, et tres ex altero.

33. Tres scyphi quasi in nucis modum per calamos singulos, sphaerulaeque simul et lilium; et tres similiter scyphi instar nucis in calamo altero, sphaerulaeque simul et lilium; hoc erit opus sex calamorum, qui producendi sunt de hastili;

34. in ipso autem candelabro erunt quatuor scyphi in nucis modum, sphaerulaeque per singulos, et lilia.

35. Sphaerulae sub duobus calamis per tria loca, qui simul sex fiunt, procedentes de hastili uno.

36. Et sphaerulae igitur et calami ex ipso erunt, universa ductilia de auro purissimo.

37. Facies et lucernas septem, et pones eas super candelabrum, ut luceant ex adverso.

38. Emunctoria quoque, et ubi, quae emuncta sunt, extinguantur, fiant de auro purissimo.

39. Omne pondus candelabri cum universis vasis suis habebit talentum auri purissimi.

40. * Inspice, et fac secundum exemplar, quod tibi in monte monstratum est.

* Hebr. 8, 5. Act. 7, 44.

CAP. XXVI.

Tabernaculi quatuor tegumenta, tabulae eius et bases, velum Sancto sanctorum, uti et Sancto oppansum.

1. Tabernaculum vero ita facies: Decem cortinas de bysso retorta, et hyacintho, ac purpura, coccoque bis tincto, variatas * opere plumario facies

* c. 25, 18.

2. Longitudo cortinae unius habebit viginti octo cubitos; latitudo, quatuor cubitorum erit. Unius mensurae fient universa tentoria.

18 וַאֲמַת וְחָצִי רַחֲבָהּ: וְעִשְׂיֹת שְׁנָיִם כְּרָבִים זָהָב מִקְשָׁה תַעֲשֶׂה אֹתָם
 19 מִשְׁנֵי קָצוֹת הַכַּפֹּתָיִם: וְעִשְׂהָ כְּרוֹב אֶתֶר מִקְצֵה מִזֶּה וּכְרוֹב־אֶתֶר
 מִקְצֵה מִזֶּה מִן־הַכַּפֹּתָיִם תַּעֲשֶׂהוּ אֶת־הַכְּרָבִים עַל־שְׁנֵי קְצוֹתָיו: וְהָיוּ כ
 הַכְּרָבִים פְּרָשִׁי כְּנָפִים לְמַעַלָּה סָבְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל־הַכַּפֹּתָיִם וּפָנִיהֶם
 21 אִישׁ אֶל־אֶחָיו אֶל־הַכַּפֹּתָיִם יִהְיוּ פָנָי הַכְּרָבִים: וְנָתַתָּ אֶת־הַכַּפֹּתָיִם
 עַל־הָאֹרֶן מִלְּמַעַלָּה וְאֶל־הָאֹרֶן תַּחַת אֶת־הַעֲדָת אֲשֶׁר אָתָּן אֵלֶיךָ:
 22 וְנוֹעַדְתִּי לָךְ שָׁם וְדִבַּרְתִּי אִתְּךָ מֵעַל הַכַּפֹּתָיִם מִבֶּרֶךְ שְׁנֵי הַכְּרָבִים
 אֲשֶׁר עַל־אֹרֶן הַעֲדָת אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אוֹתָךְ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
 23 פ וְעִשְׂיֹת שְׁלֹחַן עֲצֵי שִׁטִּים אֲמַתִּים אָרְפוּ וַאֲמַת רַחֲבֹו
 24 וַאֲמַת וְחָצִי קִמְתּוֹ: וַצִּפִּיתָ אוֹתוֹ זָהָב טָהוֹר וְעִשְׂיֹת כְּלוֹ זָר זָהָב סָבִיב:
 25 וְעִשְׂיֹת כְּלוֹ מִסְּגֶרֶת שֹׁפֵחַ סָבִיב וְעִשְׂיֹת זֶר־זָהָב לְמִסְגֶּרְתּוֹ סָבִיב: וְעִשְׂיֹת כה
 26 כְּלוֹ אַרְבַּע טַבַּעֲתֹת זָהָב וְנָתַתָּ אֶת־הַטַּבַּעֲתֹת עַל אַרְבַּע הַפָּאֹת אֲשֶׁר
 לְאַרְבַּע רַגְלָיו: לְעַמּוּל הַמִּסְגֶּרֶת תַּהְיֶינָה הַטַּבַּעֲתֹת לְכַתִּיִּם לְכַתִּיִּם לְטָאוֹת
 27 אֶת־הַשְּׁלֹחַן: וְעִשְׂיֹת אֶת־הַכַּפֹּתִים עֲצֵי שִׁטִּים וַצִּפִּיתָ אֹתָם זָהָב וְנִשְׂאֹ-
 28 בָם אֶת־הַשְּׁלֹחַן: וְעִשְׂיֹת קַעֲרֹתָיו וְכַפֹּתָיו וְקַטְוֹתָיו וּמִנְקִיָּתוֹ אֲשֶׁר
 29 יִסֶּה: בָּהֶן זָהָב טָהוֹר תַּעֲשֶׂה אֹתָם: וְנָתַתָּ עַל־הַשְּׁלֹחַן לֶחֶם פָּנִים לְפָנָי ל
 תָּמִיד: פ וְעִשְׂיֹת מִנֹּרֹת זָהָב טָהוֹר מִקְשָׁה תַעֲשֶׂה הַמִּנֹּרֹת 31
 32 וְרַבָּה וְקִלְהָ גְבִיעֶיהָ בַּפְּתֻרֶיהָ וּפְתֻרֶיהָ מִמֶּנָּה יִהְיוּ: וְשִׁשָּׁה קָנִים
 וְצִאִים מִצִּדֶּיהָ לְשִׁלְשָׁה וְקָנֵי מִנֹּרֹת מִצִּדֶּיהָ הָאֶחָד וְשִׁלְשָׁה קָנֵי מִנֹּרֹת
 33 מִצִּדֶּיהָ הַשְּׁנֵי: שְׁלֹשָׁה גְבָעִים מְשֻׁקָּדִים בַּקֶּנֶה הָאֶחָד בַּפְּתֹר וּפְתֹר
 וְשִׁלְשָׁה גְבָעִים מְשֻׁקָּדִים בַּקֶּנֶה הָאֶחָד בַּפְּתֹר וּפְתֹר בֶּן לְשִׁשָּׁת הַקָּנִים
 34 הַיִּצָּאִים מִן־הַמִּנֹּרֹת: וּבַמִּנֹּרֹת אַרְבַּעַה גְבִיעִים מְשֻׁקָּדִים בַּפְּתֻרֶיהָ
 35 וּפְתֻרֶיהָ: וּכְפָתוֹר תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה וּכְפָתוֹר תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים ל
 מִמֶּנָּה וּכְפָתוֹר תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה לְשִׁשָּׁת הַקָּנִים הַיִּצָּאִים מִן־
 36 הַמִּנֹּרֹת: בַּפְּתֻרֶיהֶם וּקְנָתָם מִמֶּנָּה יִהְיוּ כָּלָה מִקְשָׁה אֶחָת זָהָב טָהוֹר:
 37 וְעִשְׂיֹת אֶת־נִרְחֶיהָ שְׁבָעָה וְהָעֵלָה אֶת־נִרְחֶיהָ וְהָאִיר עַל־עֵבֶר פָּנֶיהָ:
 38 וּמִלְּקַחֶיהָ וּמִחֻתֶּיהָ זָהָב טָהוֹר: כָּכָר זָהָב טָהוֹר יַעֲשֶׂה אֹתָהּ אֵת כָּל־
 39 הַכֵּלִים הָאֵלֶּה: וְרָאָה וַעֲשֶׂה בְּחֻבֵּיהֶם אֲשֶׁר־אָמַר מֶרְאָה בָּחֹר: ס מ

CAP. XXVI. כו

1 וְאֶת־הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֲשׂוֹר וְרִיעַת שֵׁשׁ מְשׁוֹר וְתַכְלֵת וְאַרְגָּמָן וְחֹלְעֵת א
 2 שְׁנֵי כְּרָבִים מִצִּדֶּיהָ חֹשֶׁב תַּעֲשֶׂה אֹתָם: אֶרֶךְ הַרִירֶעַת הָאֶחָת שְׁמֹנֶה
 3 וְעִשְׂרִים בָּאֲמָה וְרַחֲב אַרְבַּע בָּאֲמָה הַרִירֶעַת הָאֶחָת מִזֶּה אֶחָת לְכָל־

3 הַיָּרִיעֹת: תָּמֵשׁ הַיָּרִיעֹת תְּהִלִּיךָ תְּכַבֵּרֹת אִשָּׁה אֶל־אַחֲתָהּ וְחָמֶשׁ יָרִיעֹת
 4 תְּכַבֵּרֹת אִשָּׁה אֶל־אַחֲתָהּ: וְעָשִׂיתָ לָלֶאֱת לְכָלֹת עַל שְׂפַת הַיָּרִיעֹה
 הָאֶחָת מִקָּצֶה בַּחֲבֵרֹת וְכֵן תַּעֲשֶׂה בְּשֵׁפֶת הַיָּרִיעֹת תְּקִיצוּנָהּ בַּמַּחֲבֵרֹת
 הַשְּׁנִיּוֹת: תְּמַשִּׁים לָלֶאֱת תַּעֲשֶׂה בַּיָּרִיעֹה הָאֶחָת וְחַמְשִׁים לָלֶאֱת תַּעֲשֶׂה
 בַּקָּצֶה הַיָּרִיעֹת אֲשֶׁר בַּמַּחֲבֵרֹת הַשְּׁנִיּוֹת מִקְבִּילֹת הַלָּאֶת אִשָּׁה אֶל־
 6 אַחֲתָהּ: וְעָשִׂיתָ חֲמִשִּׁים קָרְסֵי זָהָב וְחִבְרָה אֶת־הַיָּרִיעֹת אִשָּׁה אֶל־
 7 אַחֲתָהּ בַּקָּרְסִים וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד: וְעָשִׂיתָ יָרִיעֹת עֹזִים לְאַהֲל עַל־
 8 הַמִּשְׁכָּן עֲשִׂי־עֲשִׂיתָ יָרִיעֹת תַּעֲשֶׂה אֹתָם: אָרְךָ הַיָּרִיעֹת הָאֶחָת
 שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה וְרֹחַב אַרְבַּע בָּאַמָּה הַיָּרִיעֹת הָאֶחָת מִזֶּה אֶחָת לְעִשְׂתֵּי
 9 עֲשֻׂרָה יָרִיעֹת: וְחִבְרָה אֶת־חֲמֵשׁ הַיָּרִיעֹת לְבָד וְאֶת־שֵׁשׁ הַיָּרִיעֹת לְבָד
 י וְכַפְלָה אֶת־הַיָּרִיעֹת הַשְּׁשִׁיּוֹת אֶל־מוֹל פְּנֵי הָאֹהֶל: וְעָשִׂיתָ חֲמִשִּׁים
 לָלֶאֱת עַל שְׂפַת הַיָּרִיעֹת הָאֶחָת תְּקִיצוּנָהּ בַּחֲבֵרֹת וְחַמְשִׁים לָלֶאֱת עַל
 11 שְׂפַת הַיָּרִיעֹת הַתְּכַבֵּרֹת הַשְּׁנִיּוֹת: וְעָשִׂיתָ קָרְסֵי נְחֹשֶׁת חֲמִשִּׁים וְחִבְרָה
 12 אֶת־הַקָּרְסִים בַּלָּאֶת וְחִבְרָה אֶת־הָאֹהֶל וְהָיָה אֶחָד: וְסִרְתָּ הַעֲדָה
 בַּיָּרִיעֹת הָאֹהֶל תִּצִּי הַיָּרִיעֹת הַעֲדָפֶת תִּסְרֹחַ עַל אַחֲרֵי הַמִּשְׁכָּן:
 13 וְהָאֶמָּה מִזֶּה וְהָאֶמָּה מִזֶּה בְּעֲדָהּ בָּאַרְךָ יָרִיעֹת הָאֹהֶל יִהְיֶה סֻרוֹת
 14 עַל־צִדֵּי הַמִּשְׁכָּן מִזֶּה וּמִזֶּה לְכִסְתּוֹ: וְעָשִׂיתָ מִכְסֵּה לְאֹהֶל עֶרְת אֵילָם
 טו מְאֻמָּים וּמִכְסֵּה עֶרְת תַּחֲשִׁים מִלְּמַעְלָה: פ וְעָשִׂיתָ אֶת־
 16 הַקָּרְשִׁים לְמִשְׁכָּן עֲצֵי שִׁטִּים עֲמֻדִים: עֲשֹׂר אֲמוֹת אָרְךָ תִּקְרֹשׁ
 17 וְאַמָּה וְחִצֵּי הָאֶמָּה רֹחַב תִּקְרֹשׁ הָאֶחָד: שְׁתֵּי יָדוֹת לְקָרֶשׁ הָאֶחָד
 18 מִשְׁלָלֹת אִשָּׁה אֶל־אַחֲתָהּ כֵּן תַּעֲשֶׂה לְכָל קָרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן: וְעָשִׂיתָ אֶת־
 19 הַקָּרְשִׁים לְמִשְׁכָּן עֲשָׂרִים קָרֶשׁ לַפָּאֵת נִגְבַּת תִּימְנָה: וְאַרְבָּעִים אֲדָנִי־
 20 כֶּסֶף תַּעֲשֶׂה תַּחַת עֲשָׂרִים הַקָּרֶשׁ שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת־הַקָּרֶשׁ הָאֶחָד
 כ לְשְׁתֵּי יָדָיו וּשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת־הַקָּרֶשׁ הָאֶחָד לְשְׁתֵּי יָדָיו: וּלְצִלְעֵי
 21 הַמִּשְׁכָּן הַשְּׁנִיּוֹת לַפָּאֵת צִפּוֹן עֲשָׂרִים קָרֶשׁ: וְאַרְבָּעִים אֲדָנִיהֶם כֶּסֶף
 שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקָּרֶשׁ הָאֶחָד וּשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקָּרֶשׁ הָאֶחָד:
 22 וּלְיִרְכְּתֵי הַמִּשְׁכָּן יָמָּה תַּעֲשֶׂה שְׁשֶׁה קָרְשִׁים: וּשְׁנֵי קָרְשִׁים תַּעֲשֶׂה
 23 לְמִקְצֵעַ הַמִּשְׁכָּן בְּיִרְכְּתֵיהֶם: וְיָחִיו תְּאַמֵּס מִלְּמַעַל וְיָחִיו יָחִיו תְּמִים
 24 עַל־רֹאשׁוֹ אֶל־הַשֹּׁבַעַת הָאֶחָת כֵּן יָחִיו לְשְׁנֵיהֶם לְשְׁנֵי הַמִּקְצָעַת
 כה יָחִיו: וְהָיוּ שְׁמֹנֶה קָרְשִׁים וְאַדְנֵיהֶם כֶּסֶף שְׁשֶׁה עֲשָׂר אֲדָנִים שְׁנֵי
 26 אֲדָנִים תַּחַת הַקָּרֶשׁ הָאֶחָד וּשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקָּרֶשׁ הָאֶחָד: וְעָשִׂיתָ
 27 בְּרִיחָם עֲצֵי שִׁטִּים תַּמְשֶׁה לְקָרְשֵׁי צִלְע־הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד: וְחַמְשֶׁה
 בְּרִיחָם לְקָרְשֵׁי צִלְע־הַמִּשְׁכָּן הַשְּׁנִיּוֹת וְחַמְשֶׁה בְּרִיחָם לְקָרְשֵׁי צִלְעֵי

3. Quinque cortinae sibi iungentur mutuo, et aliae quinque nexu simili cohaerebunt.

4. Anslas hyacinthinas in lateribus ac summitatibus facies cortinarum, ut possint invicem copulari.

5. Quinquagenas anslas cortina habebit in utraque parte, ita insertas, ut ansa contra ansam veniat; et altera alteri possit aptari.

6. Facies et quinquaginta circulos aureos, quibus cortinarum vela iungenda sunt, ut unum tabernaculum fiat.

7. Facies et saga cilicina undecim, ad operiendum tectum tabernaculi.

8. Longitudo sagi unius habebit triginta cubitos; et latitudo, quatuor; aequa erit mensura sagorum omnium.

9. E quibus quinque iunges seorsum, et sex sibi mutuo copulabis, ita ut sextum sagum in fronte tecti duplices.

10. Facies et quinquaginta ansas in ora sagi unius, ut coniungi cum altero queat; et quinquaginta ansas in ora sagi alterius, ut cum altero copuletur.

11. Facies et quinquaginta fibulas aeneas, quibus iungantur ansae, ut unum ex omnibus operimentum fiat.

12. Quod autem superfuerit in sagis, quae parantur tecto, id est, unum sagum, quod amplius est, ex medietate eius operies posteriora tabernaculi.

13. Et cubitus ex una parte pendebit, et alter ex altera, qui plus est in sagorum longitudine, utrumque latus tabernaculi protegens.

14. Facies et operimentum aliud tecto de pellibus arietum rubricatis;

et super hoc rursum aliud operimentum de ianthinis pellibus.

15. Facies et tabulas stantes tabernaculi de lignis setim,

16. quae singulae denos cubitos in longitudine habeant, et in latitudine singulos ac semissem.

17. In lateribus tabulae, duae incastraturae fient, quibus tabula alteri tabulae connectatur; atque in hunc modum cunctae tabulae parabuntur.

18. Quarum viginti erunt in latere meridiano, quod vergit ad austrum.

19. Quibus quadraginta bases argenteas fundes; ut binae bases singulis tabulis per duos angulos subiiciantur.

20. In latere quoque secundo tabernaculi, quod vergit ad Aquilonem, viginti tabulae erunt,

21. quadraginta habentes bases argenteas; binae bases singulis tabulis supponentur.

22. Ad occidentalem vero plagam tabernaculi facies sex tabulas,

23. et rursum alias duas, quae in angulis erigantur post tergum tabernaculi.

24. Eruntque coniunctae a deorsum usque sursum, et una omnes compago retinebit. Duabus quoque tabulis, quae in angulis ponendae sunt, similis iunctura servabitur.

25. Et erunt simul tabulae octo, bases earum argenteae sedecim, duabus basibus per unam tabulam supputatis.

26. Facies et vectes de lignis setim quinque ad continendas tabulas in uno latere tabernaculi,

27. et quinque alios in altero, et eiusdem numeri ad occidentalem plagam;

28. qui mittentur per medias tabulas a summo usque ad summum.

29. Ipsas quoque tabulas deaurabis, et fundes in eis annulos aureos, per quos vectes tabulata contineant; quos operies laminis aureis.

30. Et eriges tabernaculum iuxta exemplar, quod tibi in * monte monstratum est.

* c. 25, 40.

31. Facies et velum de hyacintho, et purpura, coccoque bis tincto, et bysso retorta, opere plumario et pulchra varietate contextum;

32. quod appendes ante quatuor columnas de lignis setim, quae ipsae quidem deauratae erunt, et habebunt capita aurea, sed bases argenteas.

33. Inseretur autem velum per circulos, intra quod pones arcam * testimonii, quo et Sanctuarium, et Santuarii sanctuaria dividuntur.

* c. 25, 10. sqq.

34. Pones * et propitiatorium super arcam testimonii in Sancto sanctorum;

* c. 25, 17.

35. mensamque * extra velum †; et contra mensam candelabrum in latere tabernaculi meridiano: mensa enim stabit in parte Aquilonis.

* c. 25, 23. † v. 33. c. 25, 31.

36. Facies et tentorium in introitu tabernaculi de hyacintho, et purpura, coccoque bis tincto, et bysso retorta, opere plumarii.

37. Et quinque columnas deaurabis lignorum setim, ante quas ducetur tentorium; quarum erunt capita aurea, et bases aeneae.

CAP. XXVII.

Altare holocaustorum. atrium tabernaculi, columnae eius et vela, oleum lucernarum.

1. Facies et altare de lignis setim, quod habebit quinque cubitos in longitudine, et totidem in latitudine, id est quadrum, et tres cubitos in altitudine.

2. Cornua autem per quatuor angulos ex ipso erunt; et operies illud aere.

3. Faciesque in usus eius lebetes ad suscipiendos cineres, et forceipes atque fuscinulas, et ignium receptacula; omnia vasa ex aere fabricabis.

4. Craticulamque in modum retis aeneam; per cuius quatuor angulos erunt quatuor anguli aenei,

5. quos pones subter arulam altaris; eritque craticula usque ad altaris medium.

6. Facies et vectes altaris de lignis setim duos, quos operies laminis aeneis;

7. et induces per circulos, eruntque ex utroque latere altaris ad portandum.

8. * Non solidum, sed inane, et cavum intrinsecus facies illud, sicut tibi in monte monstratum est.

* c. 20, 24. 25, 40.

9. Facies et atrium tabernaculi, in cuius australi plaga contra meridiem erunt tentoria de bysso retorta; centum cubitos unum latus tenebit in longitudine.

10. Et columnas viginti cum basibus totidem aeneis, quae capita cum caelaturis suis habebunt argentea.

11. Similiter et in latere aquilonis per longum erunt tentoria centum cubitorum, columnae viginti, et bases aeneae eiusdem numeri, et capita earum cum caelaturis suis argentea.

12. In latitudine vero atrii, quod respicit ad occidentem, erunt tentoria per quinquaginta cubitos, et columnae decem, basesque totidem.

13. In ea quoque atrii latitudine, quae respicit ad orientem, quinquaginta cubiti erunt.

14. In quibus quindecim cubitorum tentoria lateri uno deputabuntur, columnaeque tres, et bases totidem.

15. Et in latere altero erunt ten-

28 הַמִּשְׁכָּן לְיִרְכָתוֹם יָמָה: וְהַבְּרִיחַ הַיָּמִין בְּתוֹךְ הַקִּרְיִים מִבְּרַח מִן־
 29 הַקֶּצֶה אֶל־הַקֶּצֶה: וְאֶת־הַקִּרְיִים הַצִּפֹּת זָהָב וְאֶת־טַבַּעְתֵּיהֶם תַּעֲשֶׂה
 זָהָב בָּתִּים לְבְרִיחֵם וְצִפִּיתָ אֶת־הַבְּרִיחִים זָהָב: וְהִקְמַתָּ אֶת־הַמִּשְׁכָּן ל
 30 כְּמִשְׁפַּחַי אֲנִי הָרָאִיתָ בְּהָר: ס
 31 וְעָשִׂיתָ פָּרֹכֶת תְּכֵלֶת וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ פָּרָקִים:
 32 וְנָתַתָּה אֹתָהּ עַל־אַרְבָּעָה עַמּוּדֵי שָׁטִים מְצֻפִּים זָהָב וְוִיהֶם זָהָב עַל־
 33 אַרְבָּעָה אֲדָנֵי־כֶסֶף: וְנָתַתָּה אֶת־הַפָּרֹכֶת תַּחַת הַקִּרְסִים וְהִבֵּאתָ שְׁמָהּ
 34 מִצִּיר לְפָרֹכֶת אֶת אַרְנוֹן הָעֵדוּת וְהַבְדִּילָהּ הַפָּרֹכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ
 35 וּבֵין קֹדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים: וְנָתַתָּה אֶת־הַכַּפֹּרֶת עַל אַרְנוֹן הָעֵדוּת בַּקֹּדֶשׁ
 36 הַקֹּדֶשִׁים: וְשִׁמַּתָּ אֶת־הַשְּׁלָחַן מִחוּץ לְפָרֹכֶת וְאֶת־הַמִּנְחָה נִכַח הַשְּׁלָחַן לֵאמֹר
 37 עַל צֶלַע הַמִּשְׁכָּן תִּרְמְנָה וְהַשְּׁלָחַן תִּהְיֶה עַל־צֶלַע צָפוֹן: וְעָשִׂיתָ מִסָּה
 38 לַפֶּתַח הָאֹהֶל וְאַרְבָּעַן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשֹׁרָר מְעֻשָּׂה רָקִים:
 39 וְעָשִׂיתָ לַמִּסָּה חֲמִשָּׁה עַמּוּדֵי שָׁטִים וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב וְוִיהֶם זָהָב
 40 וְיָצַקְתָּ לָהֶם חֲמִשָּׁה אֲדָנֵי נְחֹשֶׁת: ס

כז CAP. XXVII. כו
 1 וְעָשִׂיתָ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ עֲצֵי שָׁטִים חֲמֵשׁ אַמּוֹת אָרֶךְ וְחֲמֵשׁ אַמּוֹת א
 2 רָחֵב רְבֹועַ יְהִיָּה הַמִּזְבֵּחַ וְשִׁלֵּשׁ אַמּוֹת קָמָתוֹ: וְעָשִׂיתָ קַרְנָתָיו
 3 עַל אַרְבַּע פְּנֵיהֶם מִמֶּנּוּ תְּהִיָּה קַרְנָתוֹ וְצִפִּיתָ אֹתוֹ נְחֹשֶׁת: וְעָשִׂיתָ
 4 סִירְתָיו לְדֹשְׁנוֹ וְדָעָיו וּמִזְרָקָתוֹ וּמִזְלָגָתוֹ וּמִחַתָּתוֹ לְכָל־כֵּלָיו תַּעֲשֶׂה
 5 נְחֹשֶׁת: וְעָשִׂיתָ לוֹ מִכְבָּר מְעֻשָּׂה רִשָּׁת נְחֹשֶׁת וְעָשִׂיתָ עַל־הָרִשָּׁת
 6 אַרְבַּע טַבַּעֲתֵי נְחֹשֶׁת עַל אַרְבַּע קְצוֹתָיו: וְנָתַתָּה אֹתָהּ תַּחַת פְּרָכָב הַ
 7 הַמִּזְבֵּחַ מִלְמַשָּׁה וְהִיָּתָה הָרִשָּׁת עַד חֲצֵי הַמִּזְבֵּחַ: וְעָשִׂיתָ בָּהֶם לַמִּזְבֵּחַ
 8 בָּהֵי עֲצֵי שָׁטִים וְצִפִּיתָ אֹתָם נְחֹשֶׁת: וְהִוָּבֵא אֶת־בְּדָדוֹ בַּטַּבַּעַת וְהָיוּ
 9 הַבָּהִים עַל־שְׁמֵי צִלְעֵת הַמִּזְבֵּחַ בְּשֹׂאֵת אֹתוֹ: נָכוֹב לָהֹת תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ
 10 בְּאֲשֵׁר הָרָאָה אֹתָךְ בְּהָר כֵּן יַעֲשֶׂה: ס
 11 הַמִּשְׁכָּן לִפְתָּח נֹגֵב־תִּימְנָה קְלָעִים לַחֲצַר שֵׁשׁ מְשֹׁרָר מָאָה בָּאֵמָה
 12 אָרֶךְ לַפֶּתַח הָאֹהֶת: וְעַמּוּדָיו עֲשָׂרִים וְאֲדָנֵיהֶם עֲשָׂרִים נְחֹשֶׁת וְוִי
 13 הָעַמּוּדִים וְחֲשֻׁקֵיהֶם כֶּסֶף: וְכֵן לַפֶּתַח צָפוֹן בָּאָרֶךְ קְלָעִים מָאָה אָרֶךְ
 14 וְעַמּוּדָיו עֲשָׂרִים וְאֲדָנֵיהֶם עֲשָׂרִים נְחֹשֶׁת וְוִי הָעַמּוּדִים וְחֲשֻׁקֵיהֶם כֶּסֶף:
 15 וְרָחֵב הַחֲצַל לַפֶּתַח הָאֹהֶת קְלָעִים חֲמִשִּׁים אַמָּה עַמּוּדָיהֶם עֲשָׂרָה וְאֲדָנֵיהֶם
 16 עֲשָׂרָה: וְרָחֵב הַחֲצַר לַפֶּתַח קֹדְמָה מִזְרָחָה חֲמִשִּׁים אַמָּה: וְחֲמֵשׁ
 17 עֲשָׂרָה אַמָּה קְלָעִים לַפֶּתַח עַמּוּדָיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאֲדָנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה: וְלַפֶּתַח טו

הַשְּׁלִיחַת הַמֶּשֶׁךְ עֲשֶׂהָ קָלָעִים עֲמֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאַדְנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה:
 16 וְלַעֲזֵר הַחֹצֵר מִסָּדָה עֲשֶׂה־יָם אֶמֶת הַכֶּלֶת וְאַרְגָּמָן וְחוֹלְעֵת שֹׁנִי וְשֵׁשׁ
 17 מִשְׁזָר מִצֵּטָה רָקִם עֲמֻדֵיהֶם אַרְבָּעָה וְאַדְנֵיהֶם אַרְבָּעָה: כָּל־עֲמֻדָי
 18 הַחֹצֵר סָבִיב מִחֲשָׁקִים פָּסָה וְיִידֵיהֶם פָּסָה וְאַדְנֵיהֶם נִחֲשָׁת: אֶרֶב
 הַחֹצֵר מֵאָה בְּאַמָּה וְרֹחַב: חֲמִשִּׁים בְּחֲמִשִּׁים וְקָמָה הַמֶּשֶׁךְ אֲמוֹת שֵׁשׁ
 19 מִשְׁזָר וְאַדְנֵיהֶם נִחֲשָׁת: לְכָל כְּלֵי הַמִּשְׁכָּן בְּכָל עֲבֹדָתוֹ וְכָל־יִתְדֹתָיו
 וְכָל־יִתְדֹת הַחֹצֵר נִחֲשָׁת:

ס ס ס כ 20

כ וְאַתָּה תַּצְנֶנָּה: אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיָקָחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זֵית זָהָב פְּתִיחַ
 21 לְמִאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד: בְּאֶהֱל מוֹעֵד מִחוּץ לַפֶּתַח אֲשֶׁר עַל־הַעֲזָרָה
 יִצְרָף אֹתוֹ אֶחָד וּבְנָיו מִצָּרֵב עַד־בָּקָר לַפֶּגֶר יִהְיֶה חֹקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתָם
 מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
 ס

CAP. XXVIII. כח

כח

א וְאַתָּה תִּקְרַב אֵלֶיךָ אֶת־אֶחָד וְאֶת־בְּנָיו אֹתוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 2 לְכַהֲנוֹ לִי אֶחָד נָדָב וַאֲבִיהֶנּוּ אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר בְּנֵי אֶחָד: וְעֲשִׂיתָ
 3 בְּגָד־קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אֶחָד לְכָבוֹד וּלְתַפָּאֶרֶת: וְאַתָּה תִּדְבֹּל אֶל־כָּל־
 חֲכָמֵי־לֵב אֲשֶׁר מִלְּאֲתָיו רוּחַ חָכְמָה וְעָשׂוּ אֶת־בְּגָדֵי אֶהָרֹן לְקֹדֶשׁוֹ
 4 לְכַהֲנוֹ־לִי: וְאַלֹהֵי חֲבֻדִים אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ חֹשֶׁן וְאַפֻּד וּמִעִיל יִתְּנֶנָּה
 חֲשָׁפִין מִצְנַפֶּת וְאַבְגֵּט וְעָשׂוּ בְּגָד־קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אֶחָד וּלְבָנָיו לְכַהֲנוֹ־
 ה לִי: וְהֵם יָקָחוּ אֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַכֶּלֶת וְאֶת־הָאַרְגָּמָן וְאֶת־הַחֹלְעֵת
 6 הַשָּׁנִי וְאֶת־הַשֵּׁשׁ: פ וְעָשׂוּ אֶת־הָאֶפֶד זָהָב הַכֶּלֶת וְאַרְגָּמָן
 7 חֹלְעֵת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מִשְׁזָר מִצֵּטָה חָשֵׁב: שְׁתֵּי כֹתֶפֶת חֲבֵרֹת יִהְיֶה־לָּו
 8 אֶל־שָׁנֵי קְצוֹתָיו וְחִבְרָ: וְתָשֵׁב אֶפְדָּתוֹ אֲשֶׁר עָלָיו כְּמַעֲשָׂהוּ מִמֶּנּוּ
 9 יִהְיֶה זָהָב הַכֶּלֶת וְאַרְגָּמָן וְחוֹלְעֵת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מִשְׁזָר: וְלִקְחָתָּ אֶת־
 י שְׁתֵּי אַבְנֵי־שָׁהִם וּפְתַחְתָּ עֲלֵיהֶם שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: שֵׁשֶׁל מִשְׁמָחַם
 עַל הָאֶבֶן הָאַחַת וְאֶת־שְׁמוֹת הַשְּׁשֹׁה הַנִּזְתָּרִים עַל־הָאֶבֶן הַשְּׁנִי
 11 כְּתוּבֵיהֶם: מִצֵּטָה חֹרֵשׁ אֶבֶן פְּתוּחִי חֹהֵם הַפְּתוּחַ אֶת־שְׁתֵּי הָאֲבָנִים
 12 עַל־שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִסֻּפָּת מִשְׁבָּצוֹת זָהָב תַּעֲשֶׂה אֹתָם: וְשִׁמְתָּ אֶת־
 שְׁתֵּי הָאֲבָנִים עַל כֹּתֶפֶת הָאֶפֶד אֶבֶן זָכָרֹן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִשְׂאָ אֶהָרֹן
 13 אֶת־שְׁמוֹתָם לַפֶּגֶר יִהְיֶה עַל־שְׁתֵּי כֹתָפָיו לְזִכָּרוֹן: ס וְעֲשִׂיתָ
 14 מִשְׁבָּצַת זָהָב: וְשְׁתֵּי שִׁרְשֹׁרֹת זָהָב טָהוֹר מְגַבֵּלֹת תַּעֲשֶׂה אֹתָם מִצֵּטָה
 טו עַבְתָּ וְנִתְתָּה אֶת־שִׁרְשֹׁרֹת הָעֲבָתֹת עַל־הַמִּשְׁבָּצַת: ס וְעֲשִׂיתָ
 חֹשֶׁן מִשְׁפָּט מִצֵּטָה חָשֵׁב כְּמַעֲשָׂהוּ אֶפֶד תַּעֲשֶׂהוּ זָהָב הַכֶּלֶת וְאַרְגָּמָן

toria cubitos obtinentia quindecim, columnae tres, et bases totidem.

16. In introitu vero atrii fiet tentorium cubitorum viginti ex hyacintho, et purpura, coccoque bis tincto, et bysso retorta, opere plumarii; columnas habebit quatuor, cum basibus totidem.

17. Omnes columnae atrii per circuitum vestitae erunt argenteis laminis, capitibus argenteis, et basibus aeneis.

18. In longitudine occupabit atrium cubitos centum, in latitudine quinquaginta, altitudo quinque cubitorum erit; fietque de bysso retorta, et habebit bases aeneas.

19. Cuncta vasa tabernaculi in omnes usus, et caeremonias, tam paxillos eius quam atrii, ex aere facies.

20. Praecepit filiis Israël, ut afferant tibi oleum de arboribus olivarum purissimum*, piloque contusum; ut ardeat lucerna semper

* c. 25, 3.

21. in tabernaculo testimonii, extra velum*, quod oppansum est testimonio. Et collocabunt eam, Aaron et filii eius, ut usque mane luceat coram Domino. Perpetuus erit cultus per successiones eorum a filiis Israël.

* c. 26, 33.

CAP. XXVIII.

Vestes sacerdotales describuntur.

1. Applica quoque ad te Aaron fratrem tuum, cum filiis suis de medio filiorum Israël, ut sacerdotio fungantur mihi: Aaron, Nadab*, et Abiu, Eleazar, et Ithamar.

* c. 6, 23.

2. Faciesque vestem sanctam Aaron fratri tuo in gloriam et decorem.

3. Et loqueris cunctis sapientibus

corde, quos replevi spiritu prudentiae, ut faciant vestes Aaron, in quibus sanctificatus ministret mihi.

4. Haec autem erunt vestimenta, quae facient: Rationale, et superhumeralis, tunicam et lineam strictam, cidarim et balteum. Facient vestimenta sancta fratri tuo Aaron et filiis eius, ut sacerdotio fungantur mihi.

5. Accipientque aurum, et hyacinthum, et purpuram, coccoque bis tinctum, et byssum.

6. Facient autem superhumeralis de auro, et hyacintho, et purpura, coccoque bis tincto, et bysso retorta, opere polymito.

7. Duas oras iunctas habebit in utroque latere summatum, ut in unum redeant.

8. Ipsa quoque textura, et cuncta operis* varietas erit ex auro, et hyacintho, et purpura, coccoque bis tincto, et bysso retorta.

* c. 39, 5.

9. Sumesque duos lapides onychinos, et sculpes in eis nomina filiorum Israël:

10. Sex nomina in lapide uno, et sex reliqua in altero, iuxta ordinem nativitatis eorum.

11. Opere sculptoris, et caelatura gemmarum, sculpes eos nominibus filiorum Israël, inclusos auro atque circumdatos;

12. et pones in utroque latere superhumeralis, memoriale filiis Israël. Portabitque Aaron nomina eorum coram Domino super utrumque humerum, ob recordationem.

13. Facies et uncinos ex auro,

14. et duas catenulas ex auro purissimo sibi invicem coherentes, quas inseres uncinis.

15. Rationale quoque iudicii* facies opere polymito iuxta texturam superhumeralis, ex auro, hyacintho,

et purpura, coccoque bis tincto, et bysso retarta. *

* v. 30.

16. Quadrangulum erit et duplex; mensuram palmi habebit tam in longitudine quam in latitudine.

17. Ponesque in eo quatuor ordines lapidum; in primo versu erit lapis sardius, et topazius, et smaragdus;

18. in secundo carbunculus, sapphirus, et iaspis;

19. in tertio ligurius, achates, et amethystus;

20. in quarto chrysolitus, onychinus, et beryllus. Inclusi auro erunt per ordines suos.

21. Habebuntque nomina filiorum Israël; duodecim nominibus caelabuntur, singuli lapides nominibus singulorum per duodecim tribus.

22. Facies in rationali catenas sibi invicem cohaerentes ex auro purissimo;

23. et duos annulos aureos, quos pones in utraque rationalis summitate;

24. catenasque aureas iunges annulis, qui sunt in marginibus eius;

25. et ipsarum catenarum extrema duobus copulabis uncinis in utroque latere superhumeralis, quod rationale respicit.

26. Facies et duos annulos aureos, quos pones in summitatibus rationalis, in oris, quae e regione sunt superhumeralis, et posteriora eius aspiciunt.

27. Nec non et alios duos annulos aureos, qui ponendi sunt in utroque latere superhumeralis deorsum, quod respicit contra faciem iuncturae inferioris, ut aptari possit cum superhumerali,

28. et stringatur rationale annulis suis cum annulis superhumeralis vitta hyacinthina, ut maneant iunctura fabrefacta, et a se invicem rationale et superhumerales nequeant separari.

29. Portabitque Aaron nomina filiorum Israël in rationali iudicii super pectus suum, quando ingreditur Sanctuarium, memoriale coram Domino in aeternum.

30. Pones autem in rationali iudicii Doctrinam et Veritatem, quae erunt in pectore Aaron, quando ingreditur coram Domino; et gestabit iudicium filiorum Israël in pectore suo, in conspectu Domini semper.

31. Facies et tunicam supernumeralis totam hyacinthinam,

32. in cuius medio supra erit capitulum, et ora per gyrum eius textilis, sicut fieri solet in extremis vestium partibus, ne facile rumpatur.

33. Deorsum vero, ad pedes eiusdem tunicae, per circuitum, quasi mala punica facies, ex hyacintho, et purpura, et cocco bis tincto, mixtis in medio tintinnabulis;

34. ita ut tintinnabulum sit aureum et malum punicum, rursumque tintinnabulum aliud aureum et malum punicum.

35. * Et vestietur ea Aaron in officio ministerii, ut audiatur sonitus, quando ingreditur et egreditur Sanctuarium in conspectu Domini, et non moriatur.

* Eccl. 45, 11.

36. Facies et laminam de auro purissimo; in qua sculpes opere caelatoris, Sanctum Domino.

37. Ligabisque eam vitta hyacinthina, et erit super tiaram,

38. imminens fronti pontificis. Portabitque Aaron iniquitates eorum, quae obtulerunt et sanctificaverunt filii Israël, in cunctis muneribus et donariis suis. Erit autem lamina semper in fronte eius, ut placatus sit eis Dominus.

* Lev. 10, 17.

39. Stringesque tunicam bysso, et tiaram byssinam facies, et balteum opere plumarii.

40. Porro filiis Aaron tunicas li-

16 וְהוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מִשְׁחָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ: רְבִיעַ וְהָיָה כְּפֹל וְזֶה אֹרְכּוֹ
 17 וְזֶה רָחְבּוֹ: וּמֵלֶאֱתָ בּוֹ מִלְּאֵת אֶבֶן אַרְבַּעַת טוּרִים אֶבֶן טוּר אֶדָם
 18 פְּטָדָה וּבִלְקֶת הַטּוּר הָאֶחָד: וְהַטּוּר הַשֵּׁנִי נֶפֶךְ סָפִיר וְנֶחֱלָם: וְהַטּוּר
 19 הַשְּׁלִישִׁי לָשֵׁם שִׁבּוֹ וְאַחֲלָמָה: וְהַטּוּר הַרְּבִיעִי הַרְּשִׁישׁ וְשֵׁחַם וְשִׁפְחָה
 20 מִשְׁבָּצִים זָהָב יָהִי בְּמִלְּאֵתָם: וְהָאֲבָנִים תְּהִלֶּיךָ עַל־שְׁמֹת בְּנֵי־
 21 יִשְׂרָאֵל שְׁתִּים עָשָׂרָה עַל־שְׁמֵיהֶם פְּתוּחֵי חוּתֶם אִישׁ עַל־שְׁמוֹ תְּהִלֶּיךָ
 22 לְשֵׁנִי עֶשֶׂר שֹׁבֵט: וְעֶשֶׂרֶת עַל־הַחֹשֶׁן שְׁרֵטָה גְּבֻלַת מַעֲשֶׂה עֲבֹת זָהָב
 23 טָהוֹר: וְעֶשֶׂרֶת עַל־הַחֹשֶׁן שְׁתֵּי טַבָּעוֹת זָהָב וְנִתְּחָה אֶת־שְׁתֵּי הַטַּבָּעוֹת
 24 עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן: וְנִתְּחָה אֶת־שְׁתֵּי עֲבֹתָה הַזֹּהָב עַל־שְׁתֵּי
 25 הַטַּבָּעֹת אֶל־קְצוֹת הַחֹשֶׁן: וְאֵת שְׁתֵּי קְצוֹת שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת תִּתֵּן עַל־
 26 שְׁתֵּי הַטַּבָּעוֹת וְנִתְּחָה עַל־פִּתְחוֹת הָאֲפֹד אֶל־מִזֵּל פָּנָיו: וְעֶשֶׂרֶת
 27 שְׁתֵּי טַבָּעוֹת זָהָב וְשְׁמֹת אֹתָם עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן עַל־שְׁתֵּי אֲזֵי
 28 אֶל־עֶבֶר הָאֲפֹד בִּרְתָּה: וְעֶשֶׂרֶת שְׁתֵּי טַבָּעוֹת זָהָב וְנִתְּחָה אֹתָם עַל־
 29 שְׁתֵּי כְתֻפּוֹת הָאֲפֹד מִלְּמַשָּׁה מִמּוֹל פָּנָיו לַעֲמֹת מִחִבְּרָתוֹ מִמֵּל
 30 לְחֻשָּׁב הָאֲפֹד: וּרְבָסֶי אֶת־הַחֹשֶׁן מִטַּבָּעָתוֹ אֶל־טַבָּעַת הָאֲפֹד
 31 בַּפִּתּוֹל הַכֹּלֶת לְהָיוֹת עַל־תֹּשֵׁב הָאֲפֹד וְלֹא־יִרְחַק הַחֹשֶׁן מִשָּׁל הָאֲפֹד:
 32 וְנָשָׂא אֶהָרֵן אֶת־שְׁמוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט עַל־לִבּוֹ בָּבֹאוֹ
 33 אֶל־הַקֹּדֶשׁ לְזַכָּרֹן לִפְנֵי־יְהוָה הַקָּמִיד: וְנִתְּחָה אֶל־תֹּשֵׁב הַמִּשְׁפָּט אֶת־
 34 הָאֲזִיזִים וְאֶת־הַתְּחָמִים וְהָיָה עַל־לֵב אֶהָרֵן בָּבֹאוֹ לִפְנֵי יְהוָה וְנָשָׂא
 35 אֶהָרֵן אֶת־הַמִּשְׁפָּט בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל עַל־לִבּוֹ לִפְנֵי יְהוָה הַקָּמִיד: ס
 36 וְעֶשֶׂרֶת אֶת־מִעִיל הָאֲפֹד כָּלִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה פִּירֵאֲשׁוֹ בְּתוֹכָהּ טָפָה
 37 יְהוָה לִפְנֵי סָבִיב מַעֲשֶׂה אֵיגַ כָּפִי תִתְּרָא יְהוָה־לּוֹ לֹא יִקָּרַע:
 38 וְעֶשֶׂרֶת עַל־שׁוֹלְיוֹ רַמְנִי תְּכֵלֶת וְאַרְצָמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי עַל־שׁוֹלְיוֹ סָבִיב
 39 וּפְעָמָיִי זָהָב בְּהוֹכֵם סָבִיב: פְּעָמָן זָהָב וְרַמְנִי פְּעָמָן זָהָב וְרַמְנִי עַל־
 40 שׁוֹלְיוֹ הַמִּעִיל סָבִיב: וְהָיָה עַל־אֶהָרֵן לְשָׂרָה וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בָּבֹאוֹ אֶל־
 41 הַקֹּדֶשׁ לִפְנֵי יְהוָה וּבִצְאָתוֹ וְלֹא יָמוּת: ס
 42 וְעֶשֶׂרֶת צִיץ
 43 זָהָב טָהוֹר וּפְתֻחָתָהּ עָלָיו פְּתוּחֵי תָחָם קָדָשׁ לְיְהוָה: וְשְׁמֹת אֹתוֹ עַל־
 44 פִּתּוֹל תְּכֵלֶת וְהָיָה עַל־הַמַּצְנֶפֶת אֶל־מִזֵּל פְּנֵי־הַמַּצְנֶפֶת יְהוָה: וְהָיָה
 45 עַל־מַצַּח אֶהָרֵן וְנָשָׂא אֶהָרֵן אֶת־עֲנַן הַקֹּדֶשִׁים אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בְּנֵי־
 46 יִשְׂרָאֵל לְכַל־מִתְּחַת קֹדְשֵׁיהֶם וְהָיָה עַל־מִצְחוֹ תָמִיד לְרָצוֹן לָהֶם לִפְנֵי
 47 יְהוָה: וְשִׁבְצָהּ הַכֹּהֵן יֵשׁ וְעֶשֶׂרֶת מַצְנֶפֶת יֵשׁ וְאַבְנֵי הַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה
 48 רָקִם: וּלְבָנֵי אֶהָרֵן הַעֲשֶׂה כֹהֵנִית וְעֶשֶׂרֶת לָהֶם אֲבָנִים וּמַצְנֶפֶת מ

41 תַּעֲשֶׂה לָהֶם לְכָבוֹד וְלִתְפָּאֳרָה: וְהִלְבַּשְׁתָּ אֹתָם אֶת־אַהֲרֹן אֶחָד וְאֶת־
בָּנָיו אִתּוֹ וּמִשְׁחָתָה אֹתָם וּמִלֵּאתָ אֶת־יָדָם וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם וְקִדְמוֹתֵי־לִי:
42 וַעֲשֶׂה לָהֶם מְכוֹס־כָּזָר לְכִסּוֹת בָּשָׂר עֲרוֹה מִמְתָּנִים וְעֵד־יָרְכִים
43 יָהֳרֹ: וְהָיוּ עַל־אַהֲרֹן וְעַל־בָּנָיו בְּבָאָם וְאֶל־אַהֲל מוֹעֵד אִי בְגִשְׁתָּם
אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לְשִׁרְתָּ בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא־יָשֻׂאוּ עֹן וְמָתוּ חֲקַת עוֹלָם לֹא יִלְוּעוּ
אַחֲרָיו:

ס

CAP. XXIX. כט

כט

א וְהָיָה הַדָּבָר אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה לָהֶם לְקֹדֶשׁ אֹתָם לְכַתֵּן לִי לְקַח פֶּר אֶחָד
2 בֶּן־צִיּוֹן וְאֵילָם שְׁנַיִם חֲמִימִים: וְלָהֶם מִצֹּת וְחֵלֶת מִצֹּת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן:
3 וְיָרִיקוּ מִצֹּת מִשְׁחִים בַּשֶּׁמֶן סֵלֶת חֲטִיִּים תַּעֲשֶׂה אֹתָם: וְנָתַתָּ אֹתָם
4 עַל־סֵל אֶחָד וְהִקְרַבְתָּ אֹתָם בַּסֵּל וְאֶת־הַפֶּר וְאֵת שְׁנֵי הָאֵילָם: וְאֶת־
אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו תִּקְרֹיב אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְרַחֲצַתָּ אֹתָם בַּמָּיִם:
ה וְלִקְחָתָּ אֶת־הַבָּגָדִים וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶת־אַהֲרֹן אֶת־הַכֹּהֵנֶת וְאֵת מַעֲדָה
6 הָאֵפֹד וְאֶת־הָאֵפֹד וְאֶת־הַחֹשֶׁן וְאֶפְדָּתָה לֹא בַחֲשָׁב הָאֵפֹד: וְשָׂמַתָּ
7 הַמִּצְנֶפֶת עַל־רֹאשׁוֹ וְנָתַתָּ אֶת־נֹזֶר הַקֹּדֶשׁ עַל־הַמִּצְנֶפֶת: וְלִקְחָתָּ אֶת־
8 שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְרָצַקְתָּ עַל־רֹאשׁוֹ וּמִשְׁחָתָה אִתּוֹ: וְאֶת־בָּנָיו תִּקְרֹיב
9 וְהִלְבַּשְׁתָּם כֹּהֲנֵת: וְהִגַּדְתָּ אֹתָם אֲבֹנֹת אֶהָרֹן וּבָנָיו וְהִבַּשְׁתָּ לָהֶם מִגִּבְעַת
י וְהָיִיתָ לָהֶם כֹּהֵן לְחֻמָּה לְחֻמָּה עוֹלָם וּמִלֵּאתָ יַד־אַהֲרֹן וַיִּד־בָּנָיו: וְהִקְרַבְתָּ
אֶת־הַפֶּר לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְסָמָךְ אֶהָרֹן וּבָנָיו אֶת־יָדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ
11 חֲפָר: וְשִׁחַטְתָּ אֶת־הַפֶּר לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְלִקְחָתָּ מִכֶּם
12 חֲפָר וְנִתְחָה עַל־קִרְיַת הַמִּזְבֵּחַ בְּאַצְבָּקָה וְאֶת־כָּל־הַדָּם תִּשְׁפֹּךְ אֶל־
13 וְסוּר הַמִּזְבֵּחַ: וְלִקְחָתָּ אֶת־כָּל־תְּחֻלֵּב הַמִּכְסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת
יְהִיזְרָה עַל־תַּכְבֵּד וְאֵת שְׁתֵּי תַפְלִיֹת וְאֶת־תְּחֻלֵּב אֲשֶׁר עָלִיהֶן
14 וְהִקְטַרְתָּ הַמִּזְבֵּחַ: וְאֶת־בָּשָׂר הַפֶּר וְאֶת־עֲרֹ וְאֶת־פֶּרֶשׁוֹ תִשְׂרֹף
טו בְּאֵשׁ מִחוּץ לַמִּחֲנֶה חֲטָאת הוּא: וְאֶת־הָאֵיל הָאֶחָד תִּקַּח וְסָמָכָהּ
16 אֶהָרֹן וּבָנָיו אֶת־יָדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל: וְשִׁחַטְתָּ אֶת־הָאֵיל וְלִקְחָתָּ
17 אֶת־דָּמֹו וְרָצַקְתָּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: וְאֶת־הָאֵיל תִּנְתָּח לְנִתְחָיו וְרַחֲצַתָּ
18 קֶרְבֹו וּבְרָשִׁיו וְנָתַתָּ עַל־נִתְחָיו וְעַל־רֹאשׁוֹ: וְהִקְטַרְתָּ אֶת־כָּל־הָאֵיל
19 הַמִּזְבֵּחַ עֹלָה הוּא לַיהוָה רִיחַ נִיחֹיִם אֲשֶׁה לַיהוָה הוּא: וְלִקְחָתָּ
אֶת הָאֵיל תִּשְׁנֵי וְסָמָךְ אֶהָרֹן וּבָנָיו אֶת־יָדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל:
כ וְשִׁחַטְתָּ אֶת־הָאֵיל וְלִקְחָתָּ מִדָּמֹו וְנִתְחָה עַל־תְּנוּיָה אֲזֹן אֶהָרֹן וְעַל־
תְּנוּיָה אֲזֹן בָּנָיו תִּמְלִיֹת וְעַל־כִּפְתָּן דָּם תִּמְלִיֹת וְעַל־כִּתְּףָן רִגְלָם תִּמְלִיֹת

neas parabis, et balteos ac tiaras in gloriam et decorem;

41. vestiesque his omnibus Aaron fratrem tuum et filios eius cum eo. Et cunctorum consecrabis manus*, sanctificabisque illos, ut sacerdotio fungantur mihi.

* c. 29, 14.

42. Facies et feminalia linea, ut operiant carnem turpitudinis suae, a renibus usque ad femora;

43. et utentur* eis Aaron et filii eius, quando ingredientur tabernaculum testimonii, vel quando appropinquant ad altare, ut ministrent in sanctuario; ne iniquitatis rei moriantur. Legitimum sempiternum erit Aaron, et semini eius post eum.

* c. 20, 26.

CAP. XXIX.

De consecratione sacerdotum, et de sacrificio matutino et vespertino.

1. Sed et hoc facies, ut mihi in sacerdotio consecrentur*. Tolle vitulum de armento, et arietes duos† immaculatos;

* Lev. 9, 2. † Lev. 22, 20. sqq.

2. panesque azymos, et crustulam absque fermento, quae conspersa sit oleo, lagana quoque azyma oleo lita; de simila triticea cuncta facies,

3. et posita in canistro offeres; vitulum autem, et duos arietes.

4. Et Aaron ac filios eius applicabis, ad ostium tabernaculi testimonii. Cumque laveris patrem cum filiis suis aqua,

5. indues* Aaron vestimentis suis, id est, linea et tunica, et superhumerali, et rationali, quod constringes balteo.

* c. 28.

6. Et pones tiamam in capite eius, et laminam* sanctam super tiamam;

* c. 28, 36.

7. et oleum unctionis* fundes super caput eius; atque hoc ritu consecrabitur.

* c. 30, 28.

8. Filios quoque illius applicabis,

et indues tunicis lineis, cingesque balteo;

9. Aaron scilicet, et liberos eius, et impones eis mitras; eruntque sacerdotes mihi religione perpetua. Postquam initiaveris* manus eorum;

* c. 28, 41.

10. *applicabis et vitulum coram tabernaculo testimonii. Imponentque Aaron et filii eius, manus super caput illius;

* Lev. 1, 3.

11. et mactabis eum in conspectu Domini, iuxta* ostium tabernaculi testimonii.

* c. 26, 36.

12. Sumtumque de sanguine vituli, pones super cornua altaris* digito tuo, reliquum autem sanguinem fundes iuxta basim eius.

* c. 27, 1. 40, 29.

13. *Sumes et adipem totum, qui operit intestina, et reticulum iecoris, ac duos renes, et adipem, qui super eos est, et offeres incensum super altare.

* Lev. 3, 3.

14. Carnes vero vituli, et corium, et simum combures foris extra castra, eo quod pro peccato sit.

15. Unum quoque arietem sumes, super cuius caput ponent Aaron et filii eius manus.

16. Quem cum mactaveris, tolles de sanguine eius, et fundes circa altare.

17. Ipsum autem arietem secabis in frusta; lotaque intestina eius ac pedes pones super concisas carnes, et super caput illius.

18. Et offeres totum arietem in incensum super altare; oblatio est Domino, odor suavissimus victimae Domini.

19. Tolles quoque arietem alterum, super cuius caput Aaron et filii eius ponent manus.

20. Quem cum immolaveris, sumes de sanguine eius, et pones super extremum auriculae dextrae Aaron, et filiorum eius, et super pollices manus eorum ac pedis dex-

tri, fundesque sanguinem super altare per circuitum.

21. Cumque tuleris de sanguine, qui est super altare, et de oleo unctionis, asperges Aaron, et vestes eius, filios et vestimenta eorum. Consecratisque ipsis et vestibus,

22. tolles adipem de ariete, et caudam et arvinam, quae operit vitalia, ac reticulum iecoris, et duos renes, atque adipem, qui super eos est, armumque dextrum, eo quod sit aries consecrationis:

23. Tortamque panis unius, crustulam conspersam oleo, laganum de canistro *azymorum, quod positum est in conspectu Domini.

* v. 2. sqq.

24. Ponesque omnia super manus Aaron et filiorum eius, et sanctificabis eos elevans coram Domino.

25. Suscipiesque universa de manibus eorum; et incendes super altare in holocaustum*, odorem suavissimum in conspectu Domini, quia oblatio eius est.

* v. 18.

26. Sumes quoque pectusculum de ariete*, quo initiatus est Aaron, sanctificabisque illud elevatum coram Domino, et cedet in partem tuam.

* v. 21. sqq.

27. Sanctificabisque et pectusculum consecratum, et armum, quem de ariete separasti,

28. quo initiatus est Aaron et filii eius, cedentque in partem Aaron et filiorum eius iure perpetuo a filiis Israël: quia primitiva sunt et initia de victimis eorum pacificis, quae offerunt Domino.

29. Vestem autem sanctam*, qua utetur Aaron, habebunt filii eius post eum, ut ungantur in ea, et consecrentur manus† eorum.

* c. 28, 4—39. † c. 28, 41.

30. Septem diebus utetur illa, qui pontifex pro eo fuerit constitutus de filiis eius, et qui ingreditur tabernaculum testimonii, ut ministret in Sanctuario.

31. Arietem autem consecrationis *tolles, et coques carnes eius in loco sancto;

* v. 21. sqq.

32. quibus vescetur Aaron et filii

eius*. Panes quoque, qui sunt in canistro*, in vestibulo† tabernaculi testimonii comedent,

* Lev. 8, 31. 24, 9. Matth. 12, 4.

** v. 2. sqq. † c. 26, 36.

33. ut sit placabile sacrificium, et sanctificentur offerentium manus. Alienigena non vescetur ex eis, quia sancti sunt.

34. Quod si remanserit * de carnibus consecratis, sive de panibus usque mane, combures reliquias igni; non comedentur, quia sanctificata sunt.

* c. 28, 41.

35. Omnia, quae praecepi tibi, facies super Aaron et filiis eius. Septem diebus *consecrabis manus eorum;

* v. 24. 40, 13. Lev. 8, 1.

36. et vitulum* pro peccato offeres per singulos dies ad expiandum. Mundabisque altare cum immolaveris expiationis hostiam, et unges illud in sanctificationem.

* v. 11—14.

37. Septem diebus expiabis altare, et sanctificabis, et erit Sanctum Sanctorum; omnis, qui tetigerit illud, sanctificabitur.

38. Hoc est, quod facies in altari*. Agnos auniculos duos per singulos dies iugiter,

* Num. 28, 3. Dan. 8, 12. Apoc. 13, 8.

39. unum agnum mane, et alterum vespere,

40. decimam partem similiae conspersae oleo tuso, quod habeat mensuram quartam partem hin; et vinum ad libandum eiusdem mensurae in agno uno.

41. Alterum vero agnum offeres ad vespem iuxta ritum matutinae oblationis, et iuxta ea, quae diximus, in odorem* suavitatis;

* Gen. 8, 21.

42. sacrificium est Domino, oblatione perpetua in generationes vestras, ad ostium tabernaculi testimonii coram Domino, ubi constituam*, ut loquar ad te.

* c. 25, 22.

43. Ibique praecipiam filiis Israël; et sanctificabitur altare in gloria mea.

44. Sanctificabo et tabernaculum testimonii cum altari, et Aaron cum

- וְזָרְקָתָם אֶת-הַדָּמִים עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב; וְלִקְחָתָּ מִן-הַדָּמִים אֶשֶׁר עַל-הַמִּזְבֵּחַ
 21 וּמִשְׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְהַיֵּיתָ עַל-אַהֲרֹן וְעַל-בְּגָדָיו וְעַל-בְּגָדֵי בְנוֹ
 22 אֹתוֹ וְקִדַּשׁ חוּלָה וּבְגָדָיו וּבְגָדֵי בְנוֹ אֹתוֹ; וְלִקְחָתָּ מִן-הָאֵילָן
 הַחֹלֶב וְהָאֵלֶּיֶךָ וְאֶת-הַחֹלֶב הַמִּכְסֶּה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֶת יְהִירֵה הַקֶּבֶד וְאֶת
 שְׁתֵּי הַכְּפָלֹת וְאֶת-הַחֹלֶב אֶשֶׁר עַל־הֶן וְאֵת שֵׁן הַיָּמִין כִּי אֵיל מִלְּאִים
 23 הֵיאָה; וְכִבֵּר לָחֶם אֶתָּה וְחֻלֵּת לָחֶם שֶׁמֶן אֶתָּה וְרִקִּיק אֶחָד מִסֵּל
 24 הַמַּעֲוֹת אֶשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה; וְשִׁמְתָּ הַכֹּל עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן וְעַל כַּפֵּי בְנוֹ
 25 וְהִנֵּפְתָּ אֹתָם הַנוֹפֶחַ לִפְנֵי יְהוָה; וְלִקְחָתָּ אֹתָם מִיָּדָם וְהִקְשַׁרְתָּ הַמִּזְבֵּחַ כֹּה
 26 עַל-הַזֹּלָה לְרִיחַ נִיחֹיֹחַ לִפְנֵי יְהוָה אֱשֵׁה הוּא לִיהוָה; וְלִקְחָתָּ אֶת-
 27 הַחֹהֶה מֵאֵיל הַמִּלְּאִים אֶשֶׁר לְאַהֲרֹן וְהִנֵּפְתָּ אֹתוֹ הַנוֹפֶחַ לִפְנֵי יְהוָה
 28 וְהָיָה לָךְ לְמִנְחָה; וְכַדִּישְׁתָּ אֶת הַחֹהֶה הַנוֹפֶחַ וְאֵת שֵׁן הַתְּרוּמָה אֶשֶׁר
 29 הֵינֶה וְאֶשֶׁר הִזְרַם מֵאֵיל הַמִּלְּאִים מֵאֶשֶׁר לְאַהֲרֹן וּמֵאֶשֶׁר לְבְנָיו;
 30 וְהָיָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו לְחֶסֶד-עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי תְרוּמָה הִוא
 31 וְהַתְּרוּמָה רִיחַה מֵאֵת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שְׁלֵמֵיהֶם תְּרוּמָתָם לִיהוָה;
 32 וּבְגָדֵי הַקֹּדֶשׁ אֶשֶׁר לְאַהֲרֹן וְהָיוּ לְבָנָיו אֲחֵרָיו לְמִשְׁחָה בָהֶם וּלְמִלָּא-
 33 בָּם אֶת-יָדָם; שִׁבְעַת יָמִים יִלְבָּשׁם הַזֶּהֶן תַּחֲתָיו מִבְּגָדֵי אֶשֶׁר יָבֹא ל-
 34 אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לְשֵׁרָה בַּקֹּדֶשׁ; וְאֵת אֵיל הַמִּלְּאִים תִּקַּח וּבִשְׁלַחְתָּ אֶת-
 35 בְּשָׂרוֹ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ; וְאָכַל אַהֲרֹן וּבְנָיו אֶת-בְּשָׂר הָאֵיל וְאֶת-הַלֶּחֶם
 36 אֶשֶׁר בַּסֵּל פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד; וְאָכְלוּ אֹתָם אֶשֶׁר כָּפַר בָּהֶם לְמִלָּא אֶת-
 37 יָדָם לְקַדֵּשׁ אֹתָם וְזָר לֹא-יֹאכַל כִּי-קֹדֶשׁ הֵם; וְאִם-יִחָדֵר מִבְּשָׂר
 38 הַמִּלְּאִים וּמִן-הַלֶּחֶם עַד-הַבֹּקֶר וְשִׂרְפָתָ אֶת-הַזֹּהֶר בְּאֵשׁ לֹא יֹאכַל
 39 כִּי-קֹדֶשׁ הִוא; וְעָשִׂיתָ לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו כִּכָּה כָּל אֲשֶׁר-צִוִּיתִי אֹתְכֶם לֹה
 40 שִׁבְעַת יָמִים הַמִּלָּא יָדָם; וְכִר הַשָּׂאת תַּעֲשֶׂה לַיּוֹם עַל-הַכֹּפְרִים
 41 וְחִטָּאתָ עַל-הַמִּזְבֵּחַ בַּכֹּפֶרָה עָלָיו וּמִשְׁחָתָ אֹתוֹ לְקַדְּשׁוֹ; שִׁבְעַת יָמִים
 42 תַּכְפֹּר עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים כָּל-הַנֹּגֵעַ
 43 בַּמִּזְבֵּחַ וְקֹדֶשׁ; וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה עַל-הַמִּזְבֵּחַ כְּבָשִׁים
 44 בְּנֵי-שָׁנָה שְׁנַיִם לַיּוֹם הַמִּיד; אֶת-הַכֹּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בַּבֹּקֶר וְאֵל
 45 הַכֹּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֶּרֶן הַעֲרֵבִים; וְעֹשִׂיֹן סֹלֶת בָּלוּל בְּשֶׁמֶן כֹּהֹת מ
 46 רִבֵּעַ תִּהְיֶה וְלֶסֶד רִבְעִית תִּהְיֶה וְזֶן לַכֹּבֶשׂ הָאֶחָד; וְאֵל הַכֹּבֶשׂ הַשֵּׁנִי
 47 תַעֲשֶׂה בֶּרֶן הַעֲרֵבִים כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וּכְנוֹסֶפֶה תַעֲשֶׂה-לָּהּ לָרִיחַ נִיחֹיֹחַ
 48 אֱשֵׁה לִיהוָה; עֹלֹת הַמִּיד לִדְרֹתֵיכֶם פָּתַח אֹהֶל-מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה
 49 אֶשֶׁר אוֹמֵד לָכֶם שְׁמָה לְדַבֵּר אֵלֶיךָ שָׁם; וְנִעַדְתִּי שְׁמָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל
 50 וְנִקְדַּשׁ בְּכָבְדִּי; וְקִדַּשְׁתִּי אֶת-אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-אַהֲרֹן

מה ואֶת־בְּנֵי אֶקֶשׁ לִבְכֹּן לִי: וְשִׁכְנֹתַי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִירִיתִי לָהֶם
46 לְאֱלֹהִים: וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם לִשְׁכֹּן בְּתוֹכָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם: פ

ל CAP. XXX.

ל

א 2 וְעֲשִׂיתָ מִזְבֵּחַ מִקְטָר קֹטֶרֶת עֲצֵי שִׁטִּים תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ: אֲמֹה אַרְבֹּ
3 וְאֲמֹה רֶחֱבּוֹ רִבּוּעַ יְהִיָּה וְאֲמָהִים קָמָתוֹ מִמֶּנּוּ קִרְיָתוֹ: וְצִפִּיתָ אֹתוֹ
זָהָב טָהוֹר אֶת־גָּזָן וְאֶת־קִירָתוֹ סָבִיב וְאֶת־קִרְיָתוֹ וְעֲשִׂיתָ לוֹ זָר
4 זָהָב סָבִיב: וְשִׁתִּי טַבַּעַת זָהָב תַּעֲשֶׂה־לּוֹ וּמִתַּחַת לְזָרוֹ עַל שְׁתֵּי
צַלְעָתָיו תַּעֲשֶׂה עַל־שְׁנֵי צִדָּיו וְהָיָה לְבָתִּים לְבָדִים לְשֹׂאת אֹתוֹ
ה 6 בְּהֶמְחָה: וְעֲשִׂיתָ אֶת־הַבָּדִים עֲצֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב: וְנָתַתָּה
אֹתוֹ לִפְנֵי הַפֶּדֶת אֲשֶׁר עַל־אֹזֶן הַעֲדָת לִפְנֵי הַפֶּדֶת אֲשֶׁר עַל־
7 הַעֲדָת אֲשֶׁר אוֹעֵד לָהּ שָׁמָּה: וְהַקֹּטֶר עָלָיו אֹהֶלֶן קֹטֶרֶת סָמִים בַּבֹּקֶר
8 בַּבֹּקֶר בְּהִיטְיָבוֹ אֶת־חֲנֹת וְקִטְרֶנָּה: וּבְהַעֲלֹת אֹהֶלֶן אֶת־הַנֹּחַת בֵּין
9 הַצִּדָּבִים וְקִטְרֶנָּה קֹטֶרֶת חֲמִיד לִפְנֵי יְהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם: לֹא־תַעֲלֶה
י עָלָיו קֹטֶרֶת זָרָה וְעֹלָה וּמִנְחָה וְנֹסֶף לֹא תִסָּבּוּ עָלָיו: וְכִפֹּר אֹהֶלֶן
עַל־קִרְיָתוֹ אֶתָּה בִּשְׁנֵה מִדָּם חֲטָאת הַכֹּהֲנִים אֶתָּה בִּשְׁנֵה וְכִפֹּר
עָלָיו לְדֹרֹתֵיכֶם קֹדֶשׁ־קֹדֶשִׁים הוּא לַיהוָה:

פ פ פ פ כא 21

11 וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: כִּי תִשָּׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
12 לַעֲקֹרֵיהֶם וְנָתַנוּ אִישׁ כִּפֹּר נַפְשׁוֹ לַיהוָה בַּבֹּקֶר אֹתָם וְלֹא־יְהִיָּה בָהֶם
13 נֶגֶם בַּבֹּקֶר אֹתָם: זֶה וְיָתֵנוּ כָּל־הַעֲבָרִי עַל־הַפְּקָדִים מִחֲצִית הַשָּׂקָל
בַּשָּׂקָל חֲקֹדֶשׁ עֲשָׂרִים גֵּרָה הַשָּׂקָל מִחֲצִית הַשָּׂקָל תְּרוּמָה לַיהוָה:
14 כָּל הַעֲבָרִי עַל־הַפְּקָדִים מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְעַד־לְיָתֵן תְּרוּמַת יְהוָה:
טו הַעֲשִׂירִי לֹא־יִרְבֶּה וְהַדָּל לֹא יִמְעֹיט מִמִּחֲצִית הַשָּׂקָל לַתָּה אֶת־
16 תְּרוּמַת יְהוָה לְכִפֹּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם: וְלִקְחֹתָ אֶת־כֶּסֶף הַכֹּהֲנִים מֵאֵת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנָתַתָּ אֹתוֹ עַל־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד וְהָיָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל
17 לְזִכְרוֹן לִפְנֵי יְהוָה לְכִפֹּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם: פ וַיִּדְבֹר יְהוָה
18 אֶל־מֹשֶ�ה לֵּאמֹר: וְעֲשִׂיתָ פִּלֹּר נְחֹשֶׁת וְכָנָּה נְחֹשֶׁת לְרַחֲצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ
19 בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שָׁמָּה מִיָּם: וְרַחֲצוּ אֹהֶלֶן וּבְגָדֵי
כ מִמֶּנּוּ אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־רַגְלֵיהֶם: בַּבָּקָם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְרַחֲצוּ־מִיָּם
וְלֹא יָמָתוּ אֹי בְּגִשְׁתָּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לְשֹׂרֶת לְחַקְטִיר אִשָּׁה לַיהוָה:
21 וְרַחֲצוּ יְדֵיהֶם וּרְגְלֵיהֶם וְלֹא יָמָתוּ וְהָיְתָה לָהֶם חֻק־עוֹלָם לֹא וְלִזְרָעוֹ
22 לְדֹרֹתָם: פ וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶ�ה לֵּאמֹר: וְאֶתָּה קַח־לָךְ
23

filii suis, ut sacerdotio fungantur mihi.

45. Et habitabo in medio filiorum Israël, eroque eis Deus,

46. et scient, quia ego Dominus Deus eorum, qui eduxi eos de terra Aegypti; ut manerem inter illos, ego Dominus Deus ipsorum.

CAP. XXX.

Altaris thymiamatis et labri aenei constructio. Unguenti, quo sacerdotes et vasa sacra ungi debent, confectio.

1. Facies quoque altare ad adolendum thymiamata, de lignis setim,

2. habens cubitum longitudinis, et alterum latitudinis, id est, quadrangulum, et duos cubitos in altitudine. Cornua ex ipso procedent.

3. Vestiesque illud auro purissimo, tam craticulam eius, quam parietes per circuitum, et cornua. Faciesque ei coronam aureolam per gyrum,

4. et duos annulos aureos sub corona per singula latera, ut mittantur in eos vectes, et altare portetur.

5. Ipsos quoque vectes facies de lignis setim, et inaurabis.

6. Ponesque altare contra velum*, quod ante arcam pendet testimonii coram propitiatorio, quo tegitur testimonium, ubi loquar tibi.

* c. 26, 33.

7. Et adolebit incensum super eo * Aaron, suave fragrans, mane †. Quando componet lucernas, incendet illud.

* v. 34. sqq. † c. 25, 31. sqq.

8. Et quando collocabit eas ad vesperum, uret thymiamata sempiternum coram Domino in generationes vestras;

9. non offeretis super eo thymiamata compositionis alterius, nec oblationem, et victimam, nec libabitis libamina.

10. Et deprecabitur Aaron* super cornua eius semel per annum, in sanguine, quod oblatum est pro peccato, et placabit super eo in generationibus vestris. Sanctum sanctorum erit Domino.

* Lev. 16.

11. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

12. * Quando tuleris summam filiorum Israël iuxta numerum, dabunt singuli pretium pro animabus suis Domino; et non erit plaga in eis, cum fuerint recensiti.

* Num. 1, 2.

13. Hoc autem dabit omnis, qui transit ad nomen, dimidium sicli iuxta mensuram templi*. Siclus viginti obolos habet. Media pars sicli offeretur Domino.

* Lev. 27, 25. Num. 3, 47. Ezech. 45, 12.

14. Qui habetur in numero, a viginti annis et supra, dabit pretium.

15. Dives non addet ad medium sicli, et pauper nihil minuet.

16. Susceptamque pecuniam, quae collata est a filiis Israël, trades in usus tabernaculi testimonii, ut sit monumentum eorum coram Domino, et propitietur animabus eorum.

17. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

18. Facies et labrum aeneum cum basi sua ad lavandum; ponesque illud inter tabernaculum testimonii et altare*. Et missa aqua,

* c. 40, 29.

19. lavabunt in ea Aaron, et filii eius manus suas ac pedes.

20. quando ingressuri sunt tabernaculum testimonii, et quando accessuri sunt ad altare, ut offerant in eo thymiamata Domino;

21. ne forte moriantur. Legitimum sempiternum erit ipsi, et semini eius per successiones.

22. Locutusque est Dominus ad Moysen,

23. dicens: Sume tibi aromata, primae myrrhae, et electae quingen-

tos siclos, et cinamomi medium, id est, ducentos quinquaginta siclos, calami similiter ducentos quinquaginta;

24. casiae autem quingentos siclos in pondere sanctuarii, olei de olivetis mensuram huius;

25. faciesque unctionis oleum sanctum, unguentum compositum opere unguentarii.

26. Et unges ex eo tabernaculum testimonii, et arcam testamenti;

27. mensamque cum vasis suis, candelabrum, et utensilia eius, altaria thymiamatis;

28. et holocausti, et universam suppellectilem, quae ad cultum eorum pertinet.

29. Sanctificabisque omnia, et erunt Sancta sanctorum; qui tetigerit ea, sanctificabitur.

30. Aaron et filios eius unges, sanctificabisque eos, ut sacerdotio fungantur mihi.

31. Filiis quoque Israël dices: Hoc oleum unctionis sanctum erit mihi in generationes vestras.

32. Caro hominis non ungetur ex eo, et iuxta compositionem eius non facietis aliud, quia sanctificatum est, et sanctum erit vobis.

33. Homo quicumque tale composuerit, et dederit ex eo alieno, exterminabitur de populo suo.

34. Dixitque Dominus ad Moysen: Sume tibi aromata, stacten et onycha, galbanum boni odoris, et thus lucidissimum, aequalis ponderis erunt omnia;

35. faciesque thymiana compositum opere unguentarii, mixtum diligenter, et purum, et sanctificatione dignissimum.

36. Cumque in tenuissimum pulverem universa contuderis, pones ex eo coram tabernaculo testimonii, in quo loco apparebo tibi. Sanctum sanctorum erit vobis thymiana.

37. Talem compositionem non facietis in usus vestros, quia sanctum est Domino.

38. Homo quicumque fecerit simile, ut odore illius perfruatur, peribit de populis suis.

CAP. XXXI.

Duo Architecti construendo tabernaculo a Deo designantur. Moses duas tabulas lapideas a Deo accipit.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2. Ecce! vocavi ex nomine Beseleel filium Uri filii Hur de tribu Iuda;

3. et implevi eum spiritu Dei*, sapientia, et intelligentia, et scientia in omni opere;

* c. 16, 1.

4. ad excogitandum quidquid fabrefieri potest ex auro, et argento, et aere,

5. marmore, et gemmis, et diversitate lignorum.

6. Dedique ei socium Ooliab filium Achisamech de tribu Dan. Et in corde omnis eruditi posui sapientiam; ut faciant cuncta, quae praecepi tibi:

7. Tabernaculum foederis, et arcam testimonii, et propitiatorium, quod super eam est, et cuncta vasa tabernaculi;

8. mensamque, et vasa eius, candelabrum purissimum cum vasis suis, et altaria thymiamatis;

9. et holocausti, et omnia vasa eorum, labrum cum basi sua.

10. Vestes sanctas in ministerio Aaron sacerdoti, et filiis eius, ut fungantur officio suo in sacris.

11. Oleum unctionis, et thymiana aromatum in Sanctuario, omnia quae praecepi tibi, facient.

12. Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:

13. Loquere filiis Israël, et dices ad eos*: Videte, ut sabbatum meum custodiatis; quia signum est inter me, et vos in generationibus vestris; ut sciatis quia ego Dominus, qui sanctifico vos.

* c. 20, 8. Ezech. 20, 12.

14. Custodite sabbatum meum; sanctum est enim vobis; qui pollu-

בְּשִׁמְרֵם רֹאשׁ מִדִּדְרוֹל חֲמֵשׁ מֵאוֹת וּקְנוֹן־בָּשָׂם מִחֲצִיתוֹ חֲמִשִּׁים
 וּמֵאוֹת וּקְנוֹן־בָּשָׂם חֲמִשִּׁים וּמֵאוֹתִים: וּקְדָה חֲמֵשׁ מֵאוֹת בְּשֶׁקֶל 24
 הַקֹּדֶשׁ וְשִׁמֶן זֵית הָיוּ: וְעֲשִׂיתָ אֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁהַת־קֹדֶשׁ לְקַח מִרְקָחָה כֹּה
 מִעֲשֵׂה רֶקֶח שֶׁמֶן מִשְׁהַת־קֹדֶשׁ יִהְיֶה: וּמִשְׁחָה בּוֹ אֶת־אֶחָל מוֹיֵד 26
 וְאֶת אֲרוֹן הַקְּדָשׁ: וְאֶת־הַשְּׁלֶחָן וְאֶת־כֹּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־ 27
 כִּלְיָהּ וְאֶת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת: וְאֶת־מִזְבַּח הַעֹלָה וְאֶת־כֹּל־כֵּלָיו וְאֶת־ 28
 חֲבִיר וְאֶת־כֵּלָיו: וּקְדָשְׁתָּ אֹתָם וְהָיוּ קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים כֹּל־הַנִּגְעַ בָּהֶם 29
 וְקָדְשׁוּ: וְאֶת־אֶחָלוֹ וְאֶת־כֵּלָיו תִּמְשַׁח וּקְדָשְׁתָּ אֹתָם לְכַהֵן לִי: וְאֶל־בְּגֵד 30
 וְשִׂרְאֵל תִּדְבֹּר לְאֹמֶר שֶׁמֶן מִשְׁהַת־קֹדֶשׁ יִהְיֶה זֶה לִי לְדֹרֹתֵיכֶם: 31
 עַל־בָּשָׂר אָדָם לֹא יִסֹּךְ וּבְמִחְפְּנָתוֹ לֹא תַעֲשֶׂה כִּמְהוֹ קֹדֶשׁ הוּא קֹדֶשׁ 32
 יִהְיֶה לָכֶם: אִישׁ אֲשֶׁר יִרְקַח כְּמָהוּ: וְאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ עַל־זָר וְנִכְרַת 33
 מִעַמּוֹ: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כֹּח־לֶךָ סָמִים נָתַן 34
 וְשִׁחֲלֵת וְחִלְבָּנֹת סָמִים וּלְבִנָּה זָכָה בָּר בְּכֵד יִהְיֶה: וְעֲשִׂיתָ אֹתָהּ לֹה 35
 קִטְרֶה רֶקֶח מִעֲשֵׂה רוֹקֵחַ מִמֶּלֶח טָהוֹר קֹדֶשׁ: וְשִׁחֲקֶתָ מִמֶּנּוּ חֲדָךְ 36
 וְנִתְחַח מִמֶּנּוּ לְכֵנִי הַקְּדָשׁ בְּאֶחָל מוֹיֵד אֲשֶׁר אֲנִי לָךְ שֶׁמֶח קֹדֶשׁ
 קֹדְשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם: וְהַקְטֹרֶת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּמִחְפְּנָתָהּ לֹא תַעֲשֶׂה 37
 לָכֶם קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָךְ לִיהוָה: אִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה כִּמְהוֹ לְהַרְיֵת בָּהּ 38
 וְנִכְרַת מִעַמּוֹ:

ס

לָא

CAP. XXXI. לָא

וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: רֹאה קָרָאתִי בָשָׂם בְּעֶלְאֵל בֶּן־אוּרִי 2
 בֶּן־חִוִּיר לְמִטָּה יִהְיֶה: וְאַמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחֻכְמָה וּבְהַבִּינָה 3
 וּבְדַעַת וּבְכָל־מְלָאכָה: לַחֲשֹׁב מַחֲשַׁבֹּת לַעֲשׂוֹת בִּיחָב וּבִפְסָה וּבְחֻשָּׁת: 4
 וּבְחֻרָשׁ אֲבֵן לְמִלֵּאת וּבְחֻרָשׁ עֵץ לַעֲשׂוֹת בְּכָל־מְלָאכָה: וְאֲנִי הִנֵּה ה 5
 נָתַתִּי אֹתוֹ אֶת אֶחָלִיאָב בֶּן־אֲחִיסָמֶל לְמִשְׁחֵלָן וּבִלְבַּב פְּלִי־חֲכָם־לֵב
 נָתַתִּי חֻכְמָה וְעָשִׂה אֶת כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתִי: אֶת 1
 לְעֹלֹת וְאֶת־הַכְּפֹרֶת אֲשֶׁר עָלָיו וְאֶת כֹּל־כֵּלֵי הָאֶחָל: וְאֶת־הַשְּׁלֶחָן וְאֶת־ 2
 כֵּלָיו וְאֶת־הַמִּנְחָה הַשְּׂהֵרָה וְאֶת־כֹּל־כִּלְיָהּ וְאֶת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת: וְאֶת־ 3
 מִזְבַּח הַעֹלָה וְאֶת־כֹּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכְּבֹּד וְאֶת־כֵּלָיו: וְאֶת בְּגָדֵי חֲשֹׁדֶי 4
 וְאֶת־בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ לְכַהֲנָן הַכֹּהֵן וְאֶת־בְּגָדֵי בָנָיו לְכַהֵן: וְאֶת שֶׁמֶן 5
 הַמִּשְׁחָה וְאֶת־קִטְרֶת הַסָּמִים לְקֹדֶשׁ כָּל אֲשֶׁר־צִוִּיתִי תַעֲשֶׂה: פ
 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: וְאַתָּה דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אַךְ 12
 אֶת־שִׁבְתֵּי תַשְׁמְרוּ כִּי אוֹת הוּא פִּיעַ וּבִינֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם לְדַעַת כִּי 13
 אֲנִי יְהוָה מִקְדָּשְׁכֶם: וְשִׁמְרַתֶּם אֶת־הַשְּׁפָת כִּי קֹדֶשׁ הוּא לָכֶם מִתְלַלֶּיהָ 14

מֹות יוֹמָת כִּי כָל־הַעֲשֹׂה בָהּ מְלֹאכָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב טו עֲמִירָה: נִשְׁתַּת וּמִיָּם רִעֲשָׁה מְלֹאכָה וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שִׁבְתָּהּ קָדַשׁ לַיהוָה כָּל־הַעֲשֹׂה מְלֹאכָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת מֹות יוֹמָת: וְשִׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל 16 אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עִלָּם: בְּיוֹם וּבִיָּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הוּא לְעֹלָם כִּי־נִשְׁתַּת וּמִיָּם עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־ 18 הָאָרֶץ וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שִׁבְתָּ וַיִּנָּפֶשׁ: ס וַיִּתֵּן אֶל־מֹשֶׁה בְּכַתְּבוֹ לְדָבָר אֲתוֹ בְּתֵר סִינִי שְׁנֵי לַחַת חֲצֵרֶת לַחַת אֶבֶן כְּתָבִים בְּאַצְבָּע אֱלֹהִים:

CAP. XXXII. לב

לב

א וַיֵּרָא הָעָם כִּי־בִשֵּׁשׁ מִשָּׁה לָּרֹדֶת מִן־הַהֵר וַיִּקְהָל הָעָם עַל־אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם וַעֲשֹׂה־לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר וְלָכָל לַפְּלִיטֵי כִּי־עָתָה מִשָּׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֵעִלָּנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדָעֵנוּ מַה־הָיָה לוֹ: וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם אַהֲרֹן פְּרִקוּ נִזְמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּאַזְנוֹי נְשִׂיכֶם בְּנִיכֶם וּבְנִתֵיכֶם 2 וְהָבִיאוּ אֵלָי: וַיִּתְּפְּרוּ כָל־הָעָם אֶת־נִזְמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּאַזְנוֹתָם וַיָּבִיאוּ אֶל־אַהֲרֹן: וַיִּקַּח מֵיָדָם וַיַּצֵּר אֹתוֹ בַּחֹרֶט וַיַּעֲשֵׂהוּ עֵגֶל מִסַּכָּה וַיֹּאמְרוּ 3 הֵאֱפָה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵעִלָּךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיֵּרָא אַהֲרֹן וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ לַפָּנָיו וַיִּקְרָא אַהֲרֹן וַיֹּאמֶר תֵּג לַיהוָה מִחֵר: וַיִּשְׁלִימוּ מִמַּחֲלֹחַ 6 וַיַּעֲלֵהוּ עֹלֹת וַיִּנְשְׂאוּ שְׁלָמִים וַיֵּשֶׁב הָעָם לְאַכֹּל וְשָׂאוֹ וַיִּקְמוּ לַצֶּחֶק: 7 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּךְ־יֵרֵד כִּי שִׁתָּה עִמָּךְ אֲשֶׁר 8 הֵעִלִּיתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: סָרוּ מִיָּהָר מִן־הַחֲדָרָה אֲשֶׁר צִוִּיתָם עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מִסַּכָּה וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ־לוֹ וַיִּזְבְּחוּ־לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵפָה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל 9 אֲשֶׁר הֵעִלָּךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה רְאִיתִי אֶת־ 10 הָעָם הַזֶּה וְתִגַּח עִם־קִשְׁת־עֲרֹף הוּא: וְעָתָה תִּנְיָחָה לִּי וְיִחַר־אִפֶּי בָהֶם וְאֶכְלֵם וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָךְ לִגְיוֹ גְדוֹל: וַיַּחַל מֹשֶׁה אֶת־פָּנָיו יְהוָה 11 וַיֹּאמֶר לְמַה יְהוָה יַחֲרֶה אַפֶּךָ בְּעַמֶּךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּכַח גְּדוֹל וּבְיָד חֲזָקָה: לְמַה וַיֹּאמְרוּ מִצְרַיִם לֵאמֹר בְּרָעָה 12 הוֹצִיאָם לְהָרֹג אֹתָם בְּהָרִים וּלְכַלְהֵם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה שׁוּב מִחֲרֹן אַפֶּךָ וְהִתָּתֵם עַל־הָרָעָה לְעַמֶּךָ: וְכִי לֹא־בָרָחָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ 13 אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּךָ וְהַתְּדַבֵּר אֲלֵהֶם אֲרָבָה אֶת־זִרְעָכֶם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲתֹן לְזִרְעָכֶם וְנָחֳלוּ לְעֹלָם: 14 וַיִּנָּחֶם יְהוָה עַל־הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ: פ וַיִּשָּׂן וַיֵּרָד מֹשֶׁה מִן־הַהֵר וּשְׁנֵי לַחַת חֲצֵרֶת בְּרֹדוֹ לַחַת כְּתָבִים מִשְׁנֵי

erit illud, morte morietur; qui fecerit in eo opus, peribit anima illius de medio populi sui.

15. Sex diebus facietis opus; in die septimo sabbatum est, requies sancta Domino; omnis, qui fecerit opus in hac die, morietur.

16. Custodiant filii Israël Sabbatum, et celebrent illud in generationibus suis. Pactum est sempiternum

17. inter me, et filios Israël, signumque perpetuum*. Sex enim diebus fecit Dominus coelum et terram, et in septimo ab opere cessavit.

* Gen. 1, 31. 2, 1. 2.

18. Deditque Dominus Moysi completis huiuscemodi sermonibus in monte Sinai*, duas tabulas testimonii lapideas, scriptas digito Dei.

* c. 34, 28. Deut. 9, 10.

CAP. XXXII.

Mose absente populus vitulum aureum adorat. Moses e monte descendens tabulas confringit, idololatrias punit, Deum pro populo deprecatur.

1. Videns autem populus, quod moram faceret descendendi de monte Moyses, congregatus adversus Aaron, dixit*: Surge, fac nobis deos, qui nos praecedant! Moysi enim huic viro, qui nos eduxit de terra Aegypti, ignoramus, quid acciderit.

* Act. 7, 40.

2. Dixitque ad eos Aaron: Tollite in aures aureas, de uxorum filiorumque, et filiarum vestrarum auribus, et afferte ad me.

3. Fecitque populus, quae iusserat, deferens in aures ad Aaron.

4. *Quas cum ille accepisset, formavit opere fusorio, et fecit ex eis vitulum conflatilem. Dixeruntque: Hi sunt dii tui Israël, qui te eduxerunt de terra Aegypti.

* Ps. 105, 19.

5. Quod cum vidisset Aaron, aedificavit altare coram eo, et praeconis voce clamavit dicens: Cras solemnitas Domini est!

6. Surgentesque mane, obtulerunt holocausta, et hostias pacificas, et* sedit populus manducare, et bibere, et surrexerunt ludere.

* 1 Cor. 10, 7. † v. 17.

7. Locutus est autem Dominus ad Moysen, dicens*: Vade, descende! peccavit populus tuus, quem eduxisti de terra Aegypti.

* Deut. 9, 12.

8. Recesserunt* cito de via, quam ostendisti eis; feceruntque sibi vitulum conflatilem, et adoraverunt, atque immolantes ei hostias, dixerunt†: Isti sunt dii tui, Israël! qui te eduxerunt de terra Aegypti.

* c. 20, 4. 24, 3. † 3 Reg. 12, 28.

9. Rursumque ait Dominus ad Moysen*: Cerno, quod populus iste durae cervicis sit;

* c. 33, 3. Deut. 9, 13.

10. dimitte me, ut irascatur furor meus contra eos, et deleam eos; faciamque te in gentem magnam.

11. Moyses autem orabat Dominum Deum suum, dicens*: Cur, Domine! irascitur furor tuus contra populum tuum, quem eduxisti de terra Aegypti, in fortitudine magna, et in manu robusta?

* Num. 14, 13. Ps. 105, 23.

12. Ne quaeso dicant Aegyptii: Callide eduxit eos, ut interficeret in montibus, et deleret e terra; quiescat ira tua, et esto placabilis super nequitia populi tui!

13. Recordare* Abraham, Isaac, et Israël servorum tuorum, quibus iurasti per teipsum, dicens†: Multiplicabo semen vestrum sicut stellas coeli; et universam terram hanc, de qua locutus sum, dabo semini vestro, et possidebitis eam semper.

* Gen. 12, 2. 26, 4. 28, 14.

† Gen. 12, 7. 15, 7. 48, 16.

14. Placatusque* est Dominus, ne faceret malum, quod locutus fuerat adversus populum suum.

* Gen. 6, 6.

15. Et reversus est Moyses de monte, portans* duas tabulas testi-

monii in manu sua, scriptas ex utraque parte,

* c. 31, 18.

16. et factas opere Dei; scriptura quoque Dei erat sculpta in tabulis.

17. Audiens autem Iosue tumultum populi vociferantis, dixit ad Moysen: Ululatus pugnae auditur in castris.

* c. 24, 13. † c. 17, 9.

18. Qui respondit: Non est clamor adhortantium ad pugnam, neque vociferatio compellentium ad fugam; sed vocem cantantium ego audio.

19. Cumque appropinquasset ad castra, vidit vitulum, et choro; iratusque valde, proiecit de manu tabulas, et confregit eas ad radicem montis.

20. Arripiensque vitulum, quem fecerant, combussit, et contrivit usque ad pulverem, quem sparsit in aquam, et dedit ex eo potum filiis Israël.

* Dent. 9, 21.

21. Dixitque ad Aaron: Quid tibi fecit hic populus, ut induceres super eum peccatum maximum?

22. Cui ille respondit: Ne indigneatur dominus meus; tu enim nosti populum istum, quod pronus sit ad malum;

* 1 Ioh. 5, 19.

23. dixerunt mihi: Fac nobis deos, qui nos praecedant; huic enim Moysi, qui nos eduxit de terra Aegypti, nescimus, quid acciderit.

24. Quibus ego dixi: Quis vestrum habet aurum? Tulerunt, et dederunt mihi; et proieci illud in ignem, egressusque est hic vitulus.

25. Videns ergo Moyses populum, quod esset nudatus (spoliaverat enim eum Aaron propter ignominiam sordis, et inter hostes nudum constituerat),

* v. 12.

26. et stans in porta castrorum, ait: Si quis est Domini, iungatur mihi. Congregatique sunt ad eum omnes filii Levi.

27. Quibus ait: Haec dicit Dominus Deus Israël: Ponat vir gladium super femur suum; ite, et redite de porta usque ad portam, per medium castrorum, et occidat unusquisque

fratrem, et amicum, et proximum suum.

* Dent. 13, 6. 33, 9. Matth. 10, 37.

28. Feceruntque filii Levi iuxta sermonem Moysi, cecideruntque in die illa quasi viginti tria millia hominum.

29. Et ait Moyses: Consecrastis manus vestras hodie Domino, unusquisque in filio, et in fratre suo, ut detur vobis benedictio.

* c. 28, 41.

30. Facto autem altero die, locutus est Moyses ad populum: Peccastis peccatum maximum! ascendam ad Dominum, si quo modo quivero eum deprecari pro scelere vestro.

31. Reversusque ad Dominum, ait: Obsecro, peccavit populus iste peccatum maximum, feceruntque sibi deos aureos; aut dimitte eis hanc noxam;

32. aut si non facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti.

* Ps. 68, 29. Rom. 9, 3.

33. Cui respondit Dominus: Qui peccaverit mihi, delebo eum de libro meo;

34. tu autem vade, et duc populum istum, quo locutus sum tibi; angelus meus praecedet te. Ego autem in die ultionis visitabo et hoc peccatum eorum.

* c. 23, 20.

35. Percussit ergo Dominus populum pro reatu vituli, quem fecerat Aaron.

CAP. XXXIII.

Moses populo lugenti veniam impetrat; cum Deo familiariter agit, postulatque, ut eius gloriam videat.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: Vade, ascende de loco isto tu, et populus tuus, quem eduxisti de terra Aegypti, in terram, quam iuravi Abraham, Isaac, et Iacob, dicens: Semini tuo dabo eam;

* Gen. 12, 7.

2. et mittam praecursorem tui angelum, ut eiciam Chananaeum, et Amorrhaeum, et Hethaeum, et Pherezaeum, et Hevaeum, et Iebusaeum.

* c. 32, 34. † Dent. 7, 22. Ios. 24, 11.

3. Et intres in terram fluentem lacte et melle. Non enim ascendam

עֲבָרֵיהֶם מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם פָּתָּחִים וְתִלְחָחַת מִעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִנֵּה 16
 וְהַמִּקְחָב מִקְחָב אֱלֹהִים הוּא תְּרוּחַת עַל־תִּלְחָחַת וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת־ 17
 קוֹל הָעָם בְּרָעָה וַיֹּאמֶר אֶל מֹשֶׁה קוֹל מִלִּחְמָה בְּמִתְנָה וַיֹּאמֶר אֵין 18
 קוֹל עֲנִית זְבוּדָה וְאֵין קוֹל עֲנִית תְּלוּשָׁה קוֹל עֲנִית אֲנֹכִי שִׁמְעִי וַיְהִי 19
 כְּאִשֶּׁר קָרַב אֶל־הַמִּתְנָה וַיֵּרָא אֶת־הַעֲגֹל וּמִחֲלָת וַיַּחֲרֹאֶה מִשָּׁה 20
 וַיִּשְׁלַח מִידּוֹ אֶת־תִּלְחָחַת וַיִּשְׁבֵּר אֹתָם תַּחַת הָהָר וַיִּפֹּת אֶת־הַעֲגֹל 21
 אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁתַּח בְּאֵשׁ וַיִּשְׁתַּח עַד אֲשֶׁר־הִקָּ וַיִּזֹּר עַל־פְּנֵי הַמַּיִם וַיִּשְׁק 22
 אֶת־פְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן מַה־עָשִׂיתָ לָּךְ הָעָם הַזֶּה פִּיר־ 23
 הַבָּאֵת עִלָּיו חֲטָאָה גְּדוֹלָה וַיֹּאמֶר אַהֲרֹן אֶל־יִתְחַר אֵה אֶלְנִי אִתָּהּ 24
 וְדַעֲתָ אֶת־הָעָם כִּי בָרַע הוּא וַיֹּאמְרוּ לִי עֲשֵׂה־לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר 25
 גִּלְכּוּ לַפְּנִינֵינוּ כִּי־זֶה מִשָּׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֵעֲלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא 26
 וַדַּעֲנוּ מַה־הָיָה לוֹ וַאֲמַר לָהֶם לְמִי זֶהב הַתְּפָרָקוּ וַיִּתְּנוּ־לִי וַאֲשַׁלְכֵהוּ 27
 בְּאֵשׁ וַיֵּצֵא הַעֲגֹל הַזֶּה וַיֵּרָא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם כִּי פָרַע הוּא כִּי־פָרַעַה כֹּה 28
 אַהֲרֹן לְשִׁמְעָה בְּקַמְיֵיהֶם וַיַּעֲמֵד מֹשֶׁה בַּשֹּׁעַר הַמִּתְנָה וַיֹּאמֶר מִי 29
 לַיהוָה אֱלֹהֵי וַיֵּאסְפוּ אֵלָיו פֶּלֶךְ־בָּנֵי לֵוִי וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה 30
 אֲלֵתִי יִשְׂרָאֵל טִימֹה אִישׁ־חֲרָבּוֹ עַל־זִרְכּוֹ עֲבָדִי וְשׁוּבוּ מִשְׁעַר לְשַׁעַר 31
 בְּמִתְנָה וְהָרְגוּ אִישׁ־אֶת־אֶחָיו וְאִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת־קָרְבּוֹ וַיַּעֲשׂוּ 32
 בְּנֵי־לֵוִי כַּדְבָר מִשָּׁה וַיִּפֹּל מִן־הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא כֶּשֶׁלֶשֶׁת אֲלֶפֶי 33
 אִישׁ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֵלֹא יָדַכֶּם הַיּוֹם לַיהוָה כִּי אִישׁ בִּבְנוֹ וּבְאָחָיו 34
 וּלְתַת עֲלֵיכֶם הַיּוֹם בָּרַכָּה וַיְהִי מִמִּתְחַלֶּת וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם ל 35
 אֹתָם חֲטָאתָם חֲטָאָה גְּדוֹלָה וְעַתָּה אֵעֲלֶה אֶל־יְהוָה אוֹלִי אֲכַפְּרָה בְּעַד 36
 חֲטָאתְכֶּם וַיִּשָּׁב מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר אֲנִי חֲטָא הָעָם הַזֶּה חֲטָאָה 37
 גְּדוֹלָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם אֲלֵתִי זֶהב וְעַתָּה אִסַּת־שָׂא חֲטָאתָם וְאִם־אֵין 38
 מַחְנִי לֹא מִסְפָּרָה אֲשֶׁר כִּתְּבָת וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מִי אֲשֶׁר 39
 חֲטָא־לִי אֲמַחֲנֹה מִסְפָּרִי וְעַתָּה לָּךְ וְנָתַת אֶת־הָעָם אֶל אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי 40
 לָּךְ הַנֶּה מִלֵּאכִי יִלָּךְ לַפְּנֵיךָ וּבָנוּם פִּקְדוֹתִי וּפְקֻדּוֹתִי עֲלֵהֶם חֲטָאתָם וַיִּהְיֶה 41
 יְהוָה אֶת־הָעָם עַל אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת־הַעֲגֹל אֲשֶׁר עָשָׂה אַהֲרֹן וְס 42
 לֹא

CAP. XXXIII. לב

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לָּךְ עֲלֶה מִזֶּה אִתָּה וְהָעָם אֲשֶׁר הֵעֲלִיתָ מֵאֶרֶץ 1
 מִצְרַיִם אֶל־הָאֶרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלַיָּקֹבֶב לֵאמֹר 2
 לְזֶרְעֶךָ אֶתְּנֶנָּה וְשִׁלַּחְתִּי לְפָנֶיךָ מִלֵּאךְ וּגְרִשְׁתִּי אֶת־הַפְּנִיעֵנִי הַזֶּמְלִי 3
 וְהַחֲתִי וְהַפְּרִי קִהְיִי וְהַיְּבוּסִי אֶל־הָאֶרֶץ זִכָּת חֵלֶב וְדִבֵּשׁ כִּי לֹא 4

4 אֶעֱלֶה בְּקֶרְבְּךָ כִּי עִם־קִשְׁת־עֶרְבֹךָ אֵתָּה פָּן־אֲכַלְךָ בְּדֶרֶךְ: וַיִּשְׁמַע הָעָם
 ה' אֶת־הַדְּבָר הַרְעֵה הָהָה וַיַּחֲאֲבֻלוּ וְלֹא־שָׁחוּ אִישׁ עֵדֻן עָלָיו: וַיֹּאמֶר יְהוָה
 אֶל־מֹשֶׁה אֲמַר אֶל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אַתֶּם עִם־קִשְׁת־עֶרְבֹךָ רָגַע אֶחָד אֶעֱלֶה
 בְּקֶרְבְּךָ וְכִלְיִתִּיךָ וְעֵתָּה הוֹרֵד עֲדִיךָ מֵעָלֶיךָ וְאַדְעָה מָה אֶעֱשֶׂה־לָּךְ:
 7 6 וַיַּחֲנִצֻּלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־עֲדֹנָם מִתַּר הוֹרֵב: וּמֹשֶׁה וְלֶחָד אֶת־הָאֱלֹהִים
 וְנִשְׁחָלּוּ מִתּוֹךְ לְמַחֲנֶה הַרְחֵק מִן־הַמַּחֲנֶה וְקָרָא לוֹ אֱהִל מוֹעֵד
 8 וְהָיָה כֹל־מִבְקֶשׁ יְהוָה יֵצֵא אֶל־אֱהִל מוֹעֵד אֲשֶׁר מִתּוֹךְ לְמַחֲנֶה: וְהָיָה
 כִּצְאֹת מֹשֶׁה אֶל־הָאֱלֹהִים וְקִדְמוֹ כֹּל־הָעָם וְנִצְבּוּ אִישׁ פֶּתַח אֹהֶלֹו וְהַבְּרִטָּה
 9 אַחֲרֵי מֹשֶׁה עַד־בָּאֹו הָאֱלֹהִים: וְהָיָה כִּבְּאֹ מֹשֶׁה הָאֱלֹהִים יֵרֵד עִמּוֹ
 י הָעָן וְעָמַד פֶּתַח הָאֱהִל וְדִבֶּר עִם־מֹשֶׁה: וְרָאָה כֹּל־הָעָם אֶת־עִמּוֹ
 הָעָן עָמַד פֶּתַח הָאֱהִל וְקָם כֹּל־הָעָם וַהֲשִׁיחוּ: אִישׁ פֶּתַח אֹהֶלֹו:
 11 וְדִבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה פָּנִים אֶל־פָּנִים כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ
 וְשָׁב אֶל־הַמַּחֲנֶה וּמִשְׁרָתוֹ וְהוֹשָׁע בֶּן־נוּן נֶשֶׁר לֹא רָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֱהִל:
 12 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה רְאֵה אֵתָּה אֲמַר אֵלַי הֵעֵל אֶת־
 הָעָם תְּלֹה וְאֵתָּה לֹא הוֹדַעְתָּנִי אֵת אֲשֶׁר־תַּשְׁלֵחַ עִמִּי וְאֵתָּה אֲמַרְךָ
 13 יִדְעִתִּיךָ בְּשֵׁם וְגַם־מִצְאֹת חֵן בְּעֵינַי: וְעֵתָּה אִם־נָא מִצְאֹתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ
 הוֹדַעְנִי נָא אֶת־דֶּרֶכְךָ וְאִדְעֶךָ לְמַעַן אֲמַצְאֲתֶן בְּעֵינֶיךָ וְרָאֵה כִּי עִמָּךְ
 14 הַגִּידִי הָהָה: וַיֹּאמֶר פָּנִי יִלְכּוּ וְהִנֵּחֹתִי לָךְ: וַיֹּאמֶר אֲלָיו אִם־אֵין פְּנִיךָ
 16 הַלְלֹם אֶל־הַעֲלֹנִי מִזֶּה: וְהִבֵּמָה וְהִרְעֵ אִפּוֹא כִּי־מִצְאֹתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ
 אֲנִי וְעִמָּךְ תִּלּוֹא בְּלִכְתֶּךָ עִמָּנוּ וְנִסְלִינֹו אֲנִי וְעִמָּךְ מִכֹּל־הָעָם אֲשֶׁר עַל־
 17 פְּנֵי הָאָדָמָה: פ' וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה גַם אֶת־הַדְּבָר הָהָה
 18 אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֶעֱשֶׂה כִּי־מִצְאֹת חֵן בְּעֵינַי וְאִדְעֶךָ בְּשֵׁם: וַיֹּאמֶר הִרְאֵנִי
 19 נָא אֶת־קְבֹדְךָ: וַיֹּאמֶר אֲלֵי אֶעֱבִיר כֹּל־טוֹבִי עַל־פְּנֶיךָ וְקָרָאתִי בְּשֵׁם
 כ וְהָיָה לְפָנֶיךָ וְחִנֵּיתִי אֶת־אֲשֶׁר אֲחִן וְרַחֲמֹתַי אֶת־אֲשֶׁר אֲרַחֵם: וַיֹּאמֶר
 21 לֹא תוּכַל לִרְאֹת אֶת־פָּנַי כִּי לֹא־יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחִי: וַיֹּאמֶר יְהוָה חֲנֹה
 22 מְקוֹם אֲתִי וְנִצַּבְתָּ עַל־הַצּוּר: וְהָיָה בְּעֵבֶר כְּבֹלִי וְשִׁמְשִׁיךָ בִּנְקֻחַת
 23 הַצּוּר וְשִׁכְתִּי כַּפִּי עָלֶיךָ עַד־עֲבָרִי: וְהִסְתֵּיתִי אֶת־פָּנַי וְרָאִיתִי אֶת־
 אַחֲרֵי וּפָנַי לֹא יִרְאוּ: פ'

CAP. XXXIV. לך

לך

א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה פֶּסֶל־לָךְ שְׁנֵי־לִחוֹת אֲבָנִים פְּרָאשָׁנִים וְכִתְבֹתַי
 עַל־הַלִּחוֹת אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר חָזִיו עַל־הַלִּחוֹת הַפְּרָאשָׁנִים אֲשֶׁר שִׁכַּרְתָּ:
 2 וְהָיָה נִכּוֹן לְפָנֶיךָ וְעֵלִיתָ בַּפֶּקֶל אֶל־תֵּר סִינַי וְנִצַּבְתָּ לִּי שָׁם עַל־רֹאשׁ
 3 הַהָר: וְאִישׁ לֹא־יַעֲלֶה עִמָּךְ וְגַם־אִישׁ אֶל־הָרָא בְּכָל־הָהָר גַּם־הַצֹּאן

tecum, ** quia populus durae cervicis es; ne forte disperdam † te in via.

* c. 3, 8. † c. 32, 9. Dent. 9, 13.

** Dent. 4, 24.

4. Audiensque populus sermonem hunc pessimum, luxit; et nullus ex more indutus est cultu suo.

5. Dixitque Dominus ad Moysen: Loquere filiis Israël! Populus durae cervicis es, semel ascendam in medio tui, et delebo te. Iam nunc depone ornatum tuum, ut sciam, quid faciam tibi.

6. Deposuerunt ergo filii Israël ornatum suum a monte Horeb.

7. Moyses quoque tollens tabernaculum, tetendit extra castra procul, vocavitque nomen eius, tabernaculum foederis. Et omnis populus, qui habebat aliquam quaestionem, egrediebatur ad tabernaculum foederis, extra castra.

* c. 26. 29, 4. 36.

8. Cumque egrederetur Moyses ad tabernaculum, surgebat universa plebs, et stabat unusquisque in ostio papilionis sui, aspiciebantque tergum Moysi, donec ingrederetur tentorium.

9. Ingresso autem illo tabernaculum foederis, descendebat columna nubes, et stabat ad ostium, loquebaturque cum Moyse;

* c. 13, 21.

10. cernentibus universis, quod columna nubis staret ad ostium tabernaculi. Stabantque ipsi, et adorabant per fores tabernaculorum suorum.

11. Loquebatur autem Dominus ad Moysen facie ad faciem, sicut solet loqui homo ad amicum suum. Cumque ille reverteretur in castra, minister eius Iosue filius Nun, puer, non recedebat de tabernaculo.

* c. 24, 13.

12. Dixit autem Moyses ad Dominum: Praecipis, ut educam populum istum; et non indicas mihi, quem missurus es mecum, praesertim cum dixeris: Novi te ex nomine, et invenisti gratiam coram me.

* v. 2.

13. Si ergo inveni gratiam in conspectu tuo, ostende mihi faciem tuam, ut sciam te, et inveniam gra-

tiam ante oculos tuos; respice populum tuum gentem hanc.

* c. 24, 8.

14. Dixitque Dominus: Facies mea praecedet te, et requiem dabo tibi.

15. Et ait Moyses: Si non tu ipse praecedas, ne educas nos de loco isto.

16. In quo enim scire poterimus ego et populus tuus invenisse nos gratiam in conspectu tuo, nisi ambulaveris nobiscum, ut glorificemur ab omnibus populis, qui habitant super terram?

17. Dixit autem Dominus ad Moysen: Et verbum istud, quod locutus es, faciam; invenisti enim gratiam coram me, et teipsum novi ex nomine.

18. Qui ait: Ostende mihi gloriam tuam!

19. Respondit: Ego ostendam omne bonum tibi, et vocabo in nomine Domini coram te; et miserebor, cui volueris, et clemens ero, in quem mihi placuerit.

* Rom. 9, 15.

20. Rursumque ait: Non poteris videre faciem meam; non enim videbit me homo, et vivet.

21. Et iterum; Ecce! inquit, est locus apud me, et stabis supra petram.

22. Cumque transibit gloria mea, ponam te in foramine petrae, et protegam dextra mea, donec transeam;

23. tollamque manum meam, et videbis posteriora mea; faciem autem meam videre non poteris.

CAP. XXXIV.

Novis tabulis Decalogus inscribitur. Moses cum tabulis de monte descendit; faciem suam velat.

1. Ac deinceps: Praecide, ait, tibi * duas tabulas lapideas instar priorum, et scribam super eas verba, quae habuerunt tabulae, quas fregisti.

* c. 32, 15. sqq. 19.

2. Esto paratus mane, ut ascendas statim in montem Siuai, stabisque mecum super verticem montis.

3. Nullus * ascendat tecum, nec videatur quispiam per totum mon-

tem; boves quoque et oves non pascantur e contra.

* c. 19, 12.

4. Excidit ergo duas tabulas lapideas, quales antea fuerant; et de nocte consurgens ascendit in montem Sinai, sicut praeceperat ei Dominus, portans secum tabulas.

5. Cumque descendisset Dominus per nubem, stetit Moyses cum eo, invocans nomen Domini.

6. Quo transeunte coram eo, ait: Dominator Domine Deus, misericors et clemens, patiens et multae miserationis, ac verax,

* c. 33, 19. Num. 14, 17.

7. qui custodis misericordiam in millia; qui auferis iniquitatem, et scelera, atque peccata**, nullusque apud te per se innocens est†. Qui reddis iniquitatem patrum filiis ac nepotibus in tertiam et quartam progeniem.

* Deut. 5, 10. Ier. 32, 18. ** Ps. 142, 2.

† Deut. 5, 9. Ier. 32, 18.

8. Festinusque Moyses, curvatus est pronus in terram, et adorans

9. ait: Si inveni gratiam in conspectu tuo, Domine, obsecro, ut gradiaris nobiscum (populus enim durae cervicis est); et auferas iniquitates nostras atque peccata, nosque possideas.

10. Respondit Dominus*: Ego inibo pactum videntibus cunctis, signa faciam, quae numquam visa sunt super terram, nec in ullis gentibus; ut cernat populus iste, in cuius es medio, opus Domini terribile, quod facturus sum.

* c. 24, 8. Deut. 5, 2. Ier. 32, 40.

11. Observa cuncta, quae hodie mando tibi! ego ipse eiiciam ante faciem tuam Amorrhaeum, et Chanaanæum, et Hethæum, Pherezæum quoque, et Hevæum, et Iebu-sæum.

12. Cave, ne umquam cum habitatoribus terrae illius iungas amicitias, quae sint tibi in ruinam*;

* c. 23, 33.

13. sed aras eorum destrue, confringe statuas, lucosque succide;

14. noli adorare Deum alienum. Dominus zelotes nomen eius*, Deus est aemulator.

* c. 20, 3.

15. *Ne ineas pactum cum hominibus illarum regionum; ne, cum fornicati fuerint cum diis suis, et

adoraverint simulacra eorum, vocet te quispiam, ut comedas de immolatis.

* c. 23, 32. Deut. 7, 2.

16. *Nec uxorem de filiabus eorum accipies filiis tuis; ne, postquam ipsae fuerint fornicatae†, fornicari faciant et filios tuos in deos suos.

* 3 Reg. 11, 2. Deut. 7, 3.

† Num. 25, 1—3.

17. Deos conflátiles non facies tibi!

18. Solemnitatem azymorum* custodies! Septem diebus vesceris azymis, sicut praecepi tibi, in tempore mensis novorum; mense enim verni temporis egressus es de Aegypto.

* c. 12, 1. sqq.

19. *Omne, quod aperit vulvam† generis masculini, meum erit, de cunctis animantibus tam de bobus, quam de ovibus, meum erit.

* c. 13, 2. 12. 22, 29. † c. 13, 12. sqq.

20. Primogenitum asini redimes ove; sin autem nec pretium pro eo dederis, occidetur. Primogenitum filiorum tuorum redimes; nec apparebis in conspectu meo vacuus.

21. Sex diebus operaberis*, die septimo cessabis arare et metere,

* c. 23, 12. sqq.

22. *Solemnitatem hebdomadarum facies tibi in primitiis frugum messis tuae triticeae, et solemnitatem, quando redeunte anni tempore cuncta conduntur.

* c. 23, 15.

23. *Tribus temporibus anni apparebit omne masculinum tuum in conspectu omnipotentis Domini Dei Israël.

* c. 23, 17. Deut. 16, 16.

24. Cum enim tulero gentes a facie tua, et dilatavero terminos tuos, nullus insidiabitur terrae tuae, ascendente te, et apparente in conspectu Domini Dei tui ter in anno.

25. *Non immolabis super fermento sanguinem hostiae meae; neque residebit mane de victima solemnitatis Phase.

* c. 23, 18. 19.

26. Primitias frugum terrae tuae offeres in domo Domini Dei tui*! Non coques hoedum in lacte matris suae!

* c. 23, 19. Deut. 14, 21.

27. Dixitque Dominus ad Moysen: Scribe tibi verba haec*, quibus et tecum et cum Israël pepigi foedus,

* c. 24, 4.

4 וַחֲבָקֹק אֶל-יְרֵכֹה אֶל-מֹלֵךְ הַחֵרֶךְ הַחֹדָא: וַיַּפְסֵל שְׁנֵי-לַחַת אֲבָנִים
 בְּרָאשֵׁינִים וַיִּשְׁלַכֵם מִטֶּה בַּבֶּקֶר וַיַּעַל אֶל-הָרֹם סִינִי כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
 אֱלֹהֵי וַיִּקַּח בְּדָלֹו שְׁנֵי לַחַת אֲבָנִים: וַיִּרְדּוּ יְהוָה בַּעֲנָן וַיִּתְנַשֵּׁב עִמּוֹ נֹסֵם ה
 6 וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה: וַיַּעֲבֹר יְהוָה וַיִּקְרָא יְהוָה וַיִּתְנַשֵּׁב אֵל
 7 רַחֲמִים וַתִּזְוֶן אֶרֶץ אֲפִים וְרִב-חֶסֶד וְאַמֶּת: נָצַח חֶסֶד לְאַלְפִים נִשְׂא
 9 עֵנִי וַפִּשַׁע וַחֲטָאָה וַנִּקְחָה לֹא וַנִּקְחָה פֶקֶד וַעֲנֵן אֲבוֹת עַל-בְּנֵיהֶם וְעַל-בְּנֵי
 8 בָנִים עַל-שְׁלִשְׁתִּים וְעַל-רִבְעִים: וַיִּמָּהֵר מִטֶּה וַיִּקַּד אֶרֶץ וַיִּשְׁתַּחֲוֶה:
 9 וַיֹּאמֶר אִם-נָא מִצְאֵתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנִי רַחֵם-נָא אֲדֹנִי בְּקִרְבִּנוּ כִּי
 10 עַם-קָשָׁה-עֲרָה הוּא וְסָלַחְתָּ לְעֹנְוֵי וּלְחַטָּאתֵינוּ וְנִחַלְתָּנוּ: וַיֹּאמֶר הַנֵּה י
 11 אֲנִכִּי כִּרְחַם בְּרִית נָגִיד כֹּל-עַמְּךָ אֲעִשֶׂה נִפְלְאוֹת אֲשֶׁר לֹא-נִבְרָאוּ בְּכָל-
 12 הָאָרֶץ וּבְכָל-חַיִּים וְרָאָה כָל-הָעָם אֲשֶׁר-אַתָּה בְּקִרְבִּי אֶת-מַעֲשֶׂה
 13 יְהוָה כִּי-נִירָא הוּא אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּךְ: שְׁמֹר-לָךְ אֶת אֲשֶׁר אֲנִי
 14 מִצְוֶה הַיּוֹם הַזֶּה גִּרְשׁ מִפְּנֶיךָ אֶת-הָאֱמֹרִי וְהַכְּנִיעִי וְהַחֲמִי וְהַפְדִּיעִי
 15 וְהַחֲמִי וְהַיְבוֹסִי: הַשְׁמֹר לָךְ פֶּן-תִּכְבֹּד בְּרִית לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה
 16 בָּא עֲלֶיהָ פֶּן-יִחַיָּה לְמוֹקֵשׁ בְּקִרְבָּךְ: כִּי אֶת-מִזְבְּחָתָם תַּחֲזִין וְאֶת-
 17 מִצְבְּחָתָם תַּשְׁבִּירֵן וְאֶת-אֲשֵׁרֵי תִכְרֹתֶיךָ: כִּי לֹא הִשְׁתַּחֲוִיתָ לָאֵל אֲחֵר
 18 כִּי יְהוָה קָנָא שְׁמוֹ אֵל קָנָא הוּא: פֶּן-תִּכְבֹּד בְּרִית לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ
 19 וְזָנִי וְאֲחֵרֵי אֱלֹהֵיהֶם וְזָנִי וְזָנִי לְאֱלֹהֵיהֶם וְקָרָא לָךְ וְאֲכַלְתָּ מִזְבְּחֵי:
 20 וְלִמְחֻלָּתָם מִבְּנֵיהֶם לְבָנֶיךָ וְזָנִי בְנֵיהֶם אֲחֵרֵי אֱלֹהֵיהֶם וְזָנִי אֶת-בְּנֵיךָ
 21 אֲחֵרֵי אֱלֹהֵיהֶם: אֲלֹתֵי מִסְכָּה לֹא-תַעֲשֶׂה-לָּךְ: אֶת-תֵּג הַמִּצְוֹת הַשְׁמֹר
 22 שְׁבִעַת יָמִים תִּשְׁמֹר מִצְוֹת אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְמוֹעֵד תִּדְּשׁ הָאָבִיב כִּי
 23 בְּתִדְּשׁ הָאָבִיב יִצְאָתָה מִמִּצְרַיִם: כָּל-פֶּטֶר רֶחֶם לִי וְכָל-מִקְנֶיךָ הַזָּכָר
 24 פֶּטֶר שׁוֹר וְשֵׂה: וַפֶּטֶר חֲמֹר תִּפְסֶה בִּשְׁה וְאִם-לֹא תִפְסֶה וַעֲרַפְתּוֹ כָּל
 25 בְּכוֹר בְּנֶיךָ תִּפְסֶה וְלֹא-יִרְאוּ פָנֵי רִיקָם: שִׁשַּׁת יָמִים תַּעֲבֹד וּבַיּוֹם
 26 הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת בְּחֵרֶשׁ וּבִקְצִיר הַשֹּׁבֹת: וְחַג שְׁבִעַת הַתְּעִשָּׂה לָךְ
 27 בַּפִּי קִצִּיר תִּשִּׂים וְחַג תִּאֲסִיר תְּקִיפֹת חֲשֹׁנָה: שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה
 28 יִדְּאֶה כָּל-זִכְרֶיךָ אֶת-פָּנֶיךָ הָאֵן וְיְהוָה אֲלֵיךָ יִשְׂרָאֵל: כִּי-אוֹרֶשׁ
 29 הָיִים מִפְּנֶיךָ וְהַרְחַבְתָּ אֶת-גְּבֻלָּךְ וְלֹא-יִחַמְדוּ אִישׁ אֶת-אַרְצְךָ בַּעֲלֹתְךָ
 30 לְרֹאוֹת אֶת-פָּנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה: לֹא-תִשְׁתַּחֲוֶה עַל-כֵּה
 31 חֶמֶץ בִּם-זִבְחֵי וְלֹא-דָלִין לְבָקֶר זֶבַח תֵּג תִּפְסֹת: רֵאשִׁית בְּבוּרֶיךָ
 32 אֲדַמְתִּיךָ תִּבְרָא בְּיַד יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא-תִבְשֹׁל גִּדִּי בַחֲלֵב אִמִּי: פ
 33 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה כְּתֹב-לָךְ אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כִּי עַל-פִּי

28 הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כָּרַתִּי אִתְּךָ בְּרִית וְאֶת־יִשְׂרָאֵל׃ וַיְהִי־שָׁם עִם־יְהוָה
 אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֹחֵם לֹא אָכַל וּמָיִם לֹא שָׁתָה וַיִּכְתֹּב
 29 עַל־הַלְּחָת אֵת הַדְּבָרֵי הַבְּרִית עֲשֹׂת הַדְּבָרִים׃ וַיְהִי בְּרֹדֶת מִשָּׁל מִתַּר
 סִינִי וַשִּׁנִּי לָחֹת הַזֶּהָרָה בְּרֹד־מִשָּׁה בְּרֹדָהּוּ מִן־הַחֹר וּמִשָּׁה לֹא־יָדַע כִּי
 ל קָרָן עוֹר פָּנָיו בִּדְבָרוֹ אִתּוֹ׃ וַיְרֹא אֶהָרֹן וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־מִשָּׁה
 31 וַתֵּן קָרָן עוֹר פָּנָיו וַיִּירָאוּ מִגֹּשֶׁת אֱלֹהִים׃ וַיִּקְרָא אֵלֵהֶם מִשָּׁה וַיִּשָּׁבֵהוּ
 32 אֱלֹהִים אֶהָרֹן וְכָל־הַנְּטָאִים בַּעֲדָהּ וַיְדַבֵּר מִשָּׁה אֲלֵהֶם׃ וְאַחֲרֵי־כֵן נִשְׁאָה
 33 כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּצֵאוּ אֶת כָּל־אֲשֹׁר הַבָּר וַחֲזָה אִתּוֹ בַּחֹר סִינִי׃ וַיְכַל
 34 מִשָּׁה מִדְּבַר אֲתָם וַיִּתֵּן עַל־פָּנָיו מַסּוּחַ׃ וּבִבֹא מִשָּׁה לִפְנֵי יְהוָה לְדַבֵּר
 אִתּוֹ וְסִיר אֶת־הַמַּסּוּחַ עַד־צֵאתוֹ וַיֵּצֵא וַדָּבָר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת אֲשֹׁר
 לה רָגָהּ׃ וַרְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־פָּנָיו מִשָּׁה כִּי קָרָן עוֹר פָּנָיו מִשָּׁה וַהֲשִׁיב
 מִשָּׁה אֶת־הַמַּסּוּחַ עַל־פָּנָיו עַד־בֹּאוֹ לְדַבֵּר אִתּוֹ׃

לה CAP. XXXV. לה

ס ס ס כב 22

א וַיִּקְהַל מִשָּׁה אֶת־כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֵלֶּה הַדְּבָרִים
 2 אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֲתָם׃ שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם
 הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָּכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן לַיהוָה כִּי־הָיָה כֵּן מְלָאכָה
 3 יוֹמָתָ׃ לֹא־תַעֲבֹדוּ אִשׁ בָּכֵל מִשְׁכַּתֵּיכֶם בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת׃ פ
 4 וַיֹּאמֶר מִשָּׁה אֶל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדְּבַר אֲשֶׁר־צִוָּה
 ה יְהוָה לֵאמֹר׃ קָחוּ מֵאֲתָכֶם תְּרוּמָה לַיהוָה כֹּל נָדִיב לִבּוֹ וּבִרְאָה אֵת
 6 תְּרוּמַת יְהוָה זָהָב וְנֶסֶךְ וְנַחֲשֶׁת׃ וְהַכֵּלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ
 7 וְעִזִּים׃ וְעֹרֹת אֵילִם מֵאֲדָמִים וְעֹרֹת תַּחֲשִׁים וְעֹצֵי שִׁטִּים׃ וְשֵׁמֶן לַמָּאֹר
 9 וּבָשְׂמִים לְשֵׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְלִקְטָרֹת הַסַּמִּים׃ וְאֲבִנֵי־שֹׁהַם וְאֲבִנֵי מַלְאִים
 י לְאִפֹּד וְלַחֹשֶׁן׃ וְכָל־חֹכֶם־לֵב בָּכֶם יָבֹאוּ וַיַּעֲשׂוּ אֵת כָּל־אֲשֹׁר צִוָּה
 11 יְהוָה׃ אֶת־הַמִּשְׁכָּן אֶת־אֹהֶלוֹ וְאֶת־מִכְסָּהוּ אֶת־קַרְסָּיו וְאֶת־קַרְשָׁיו
 12 אֶת־בְּרִיחָיו אֶת־עַמֻּדָיו וְאֶת־אֲדָנָיו׃ אֶת־הָאָרֶן וְאֶת־בָּהָיו אֶת־חַפְּפוֹת
 13 וְאֶת פִּרְכַּת הַמָּסָךְ׃ אֶת־הַשְּׁלֵתָן וְאֶת־בָּהָיו וְאֶת־כָּל־כְּלָיו וְאֵת לֶחֶם
 14 הַפָּנִים׃ וְאֶת־מִנְרַת הַמָּאֹר וְאֶת־כָּלֶיהָ וְאֶת־נִרְתִּיהָ וְאֵת שֵׁמֶן הַמָּאֹר׃
 טו וְאֶת־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת וְאֶת־בָּהָיו וְאֵת שֵׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֵת קִלְתַּת הַסַּמִּים
 16 וְאֶת־מָסַךְ הַפֶּתַח לַפֶּתַח הַמִּשְׁכָּן׃ אֵת מִזְבַּח הַעֹלָה וְאֶת־מִכְבַּר
 17 הַחֹלֶשֶׁת אֲשֶׁר־לּוֹ אֶת־בָּהָיו וְאֶת־כָּל־כְּלָיו אֶת־חֲפָצָיו וְאֶת־כָּנָיו׃ אֵת
 18 קַלְבֵּי הַחֲצִיר אֶת־עַמֻּדָיו וְאֶת־אֲדָנֶיהָ וְאֵת מָסַךְ שֹׁעַר הַחֲצִיר׃ אֵת־

28. Fuit ergo ibi cum Domino * quadraginta dies et quadraginta noctes; panem non comedit, et aquam non bibit, et scripsit in tabulis † verba foederis decem.

* c. 24, 18. Deut. 9, 9. 18.

† Deut. 4, 13.

29. Cumque descenderet Moyses de monte Sinai, tenebat duas tabulas testimonii, et ignorabat, quod cornuta esset facies sua ex consortio sermonis Domini.

30. Videntes autem Aaron et filii Israël cornutam Moysi faciem, timuerunt prope accedere.

31. Vocatique ab eo, reversi sunt tam Aaron quam principes synagogae. Et postquam locutus est ad eos,

32. venerunt ad eum etiam omnes filii Israël: quibus praecepit cuncta, quae audierat a Domino in monte Sinai.

33. Impletisque sermonibus *, posuit velamen super faciem suam,

* 2 Cor. 3, 13.

34. quod ingressus ad Dominum, et loquens cum eo, aufererat, donec exiret, et tunc loquebatur ad filios Israël omnia, quae sibi fuerant imperata.

35. Qui videbant faciem egredientis Moysi esse cornutam; sed operiebat ille rursus faciem suam, si quando loquebatur ad eos.

CAP. XXXV.

Moses Dei mandata ad populum profert.

1. Igitur congregata omni turba filiorum Israël, dixit ad eos: Haec sunt, quae iussit Dominus fieri.

2. Sex diebus facietis opus; septimus dies erit vobis sanctus, sabbatum, et requies Domini; qui fecerit opus in eo, occidetur.

3. Non succendetis ignem in omnibus habitaculis vestris per diem sabbati.

4. Et ait Moyses ad omnem catervam filiorum Israël: Iste est sermo *, quem praecepit Dominus, dicens:

* c. 25, 28.

5. Separate apud vos primitias Domino *. Omnis voluntarius, et prono animo offerat eas Domino; aurum et argentum, et aes,

* c. 25, 2.

6. hyacinthum et purpuram, coccumque bis tinctum, et byssum, pilos caprarum,

7. pellesque arietum rubricatas, et ianthinas, ligna setim,

8. et oleum ad luminaria concinanda, et ut conficiatur unguentum, et thymiana suavissimum,

9. lapides onychinos, et gemmas ad ornatum superhumeralis, et rationalis.

10. Quisquis vestrum sapiens est, veniat, et faciat, quod Dominus imperavit:

11. Tabernaculum scilicet, et tectum eius, atque operimentum, annulos, et tabulata cum vectibus, paxillos et bases;

12. arcam et vectes, propitiatorium, et velum, quod ante illud opanditur;

13. mensam cum vectibus et vasis, et propositionis panibus;

14. Candelabrum ad luminaria sustentanda, vasa illius et lucernas, et oleum ad nutrimenta ignium,

15. altare thymiamatis, et vectes, et oleum unctionis, et thymiana ex aromatibus; tentorium ad ostium tabernaculi;

16. altare holocausti, et craticulam eius aeneam cum vectibus, et vasis suis; labrum et basim eius;

17. cortinas atrii cum columnis, et basibus, tentorium in foribus vestibuli;

18. paxillos tabernaculi et atrii cum funiculis suis;

19. vestimenta, quorum usus est in ministerio sanctuarii, vestes Aaron pontificis ac filiorum eius, ut sacerdotio fungantur mihi.

20. Egressaque omnis multitudo filiorum Israël de conspectu Moysi,

21. obtulerunt mente promptissima atque devota primitias Domino, ad faciendum opus tabernaculi testimonii. Quidquid ad cultum, et ad vestes sanctas necessarium erat,

22. viri cum mulieribus praebe-
runt, armillas et inanes, annulos et dextralia; omne vas aureum in donaria Domini separatim est.

23. Si quis habebat hyacinthum, et purpuram, coccumque bis tinctum, byssum et pilos caprarum, pelles arietum rubricatas, et ianthinas;

24. argenti, aerisque metalla, obtulerunt Domino, lignaque setim in varios usus.

25. Sed et mulieres doctae, quae neverant, dederunt hyacinthum, purpuram, et vermiculum, ac byssum;

26. et pilos caprarum, sponte propria cuncta tribuentes.

27. Principes vero obtulerunt lapides onychinos, et gemmas ad superhumerales, et rationale;

28. aromataque et oleum ad luminaria concinnanda, et ad praeparandum unguentum, ac thymiana odoris suavissimi componendum.

29. Omnes viri et mulieres mente devota obtulerunt donaria, ut fierent opera, quae iusserat Dominus per manum Moysi. Cuncti filii Israël voluntaria Domino dedicaverunt.

30. Dixitque Moyses ad filios Israël: Ecce! vocavit Dominus ex nomine Beseleel filium Uri filii Hur de tribu Iuda.

* c. 31, 2. sqq.

31. Implevitque eum spiritu Dei, sapientia et intelligentia, et scientia, et omni doctrina;

32. ad excogitandum, et faciendum opus in auro et argento, et aere;

33. sculpendisque lapidibus, et opere carpentario. Quidquid fabre adinveniri potest,

34. dedit in corde eius: Ooliab quoque filium Achisamech de tribu Dan;

35. ambos erudit sapientia, ut faciant opera abietarii, polymitarii, ac plumarii, de hyacintho ac purpura, coccoque bis tincto, et bysso, et texant omnia, ac nova quaeque reperiunt.

CAP. XXXVI.

Tabernaculum exstruitur; tabulae, vestes, vela parantur.

1. Fecit ergo Beseleel, et Ooliab, et omnis vir sapiens*, quibus dedit Dominus sapientiam et intellectum, ut scirent fabre operari, quae in usus Sanctuarii necessaria sunt, et quae praecepit Dominus.

* c. 26, 1.

2. Cumque vocasset eos Moyses, et omnem eruditum virum, cui dederat Dominus sapientiam, et qui sponte sua obtulerant se ad faciendum opus,

3. tradidit eis universa donaria filiorum Israël. Qui cum instarent operi, quotidie mane vota populus offerebat.

* c. 35, 22. sqq.

4. Unde artifices venire compulsi,

יתת המטבן ואת־יתת התצר ואת־מיתריהם: את־בגדי השדר
 לשרת בקדש את־בגדי הקדש לאהרן ואת־בגדי בניו לכהן:
 ויצאו כל־עדת בני־ישראל מפני משה: ויבאו כל־איש אשר־נשאו^כ
 לבו וכל אשר נדבה רוחו אתו הביאו את־תרומת יהוה למלאכת
 אהל מועד ולכל־עבודתו ולבגדי הקדש: ויבאו האנשים על־הנשים
 כל ונריב לב הביאו חח וזנב וטבעת וכומץ כל־כלי זהב וכל־איש
 אשר הניח תנופת זהב ליהוה: וכל־איש אשר־נמצא אתו תכלת
 וארזמן ותולעת שני ושש ועגום ועזת אילם מאדמים ועזת תחשים
 הביאו: כל־מרים תרומת פסם ונחשת הביאו את תרומת יהוה וכל
 אשר נמצא אתו עצי שטים לכל־מלאכת העבודה הביאו: וכל־אשה כה
 חכמת־לב בידיה טוו ויביאו מטה את־התכלת ואת־הארזמן את־
 תולעת השני ואת־השש: וכל־הנשים אשר נשא לבן אתנה בחכמה
 טוו את־העגום: והנשאים הביאו את אבני השם ואת אבני
 המלאים לאפור ולחשן: ואת־הבשם ואת־השמן למאור ולשמן
 המשתה ולקצרת הסמים: כל־איש ואשה אשר נדב לפם אתם
 להביא לכל־המלאכה אשר צוה יהוה לעשות ביד־משה הביאו בני־
 ישראל נדבה ליהוה: פ ויאמר משה אל־בני ישראל ראו ל
 קרא יהוה בשם בצלאל בן־אוּרִי בן־חור למשה יהודה: וימלא אתו
 רוח אלהים בחכמה בתבונה ובדעת ובכל־מלאכה: ולחשב מהשבת
 לעשה בזהב ובכסף ובנחשת: ובחרשת אבן למלאה ובחרשת עץ
 לעשות בכל־מלאכה מחשבת: ולחורת נתן בלבב הוא ואהליאב בן־
 אחיסמך למשה־הן: מלא אתם חכמת־לב לעשות כל־מלאכת חרש לה
 וחשבו ורעם בתכלת וארזמן בתולעת השני ובשש וארג עשו כל־
 מלאכה וחשבו מחשבת:

לו

CAP. XXXVI. לו

ועשו בצלאל ואהליאב וכל איש חכם־לב אשר נתן יהוה חכמה
 ותבונה בחמה לדעת לעשות את־כל־מלאכת עבודת הקדש לכל אשר־
 צוה יהוה: ויקרא משה אל־בצלאל ואל־אהליאב ואל כל־איש
 חכם־לב אשר נתן יהוה חכמה בלבב כל אשר נשאו לבו לקרבה אל־
 המלאכה לעשות אהה: ויקחו מפני משה את כל־התרומה אשר
 הביאו בני ישראל למלאכת עבודת הקדש לעשות אהה והם הביאו
 אליו עוד נדבה בבקר בבקר: ויבאו כל־החכמים העשירים את כל־
 מלאכת הקדש איש־איש ממלאכתו אשר־המה עשים: ויאמרו אל־

מִשֵּׁה לְאָמֹר מִרְבִּים הָיָם לְהָבִיא מִיָּד הַעֲבֹדָה לְמַלְאכָה אֲשֶׁר-עָשָׂה
6 יְהוָה לְעֹשֶׂת אוֹתָהּ: וַיֵּצֵאוּ מִשֵּׁה וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בְּמִחְנֶה לְאָמֹר אִישׁ
וְאִשָּׁה אֶל-הַעֲשֻׂוֹתָיו מִלְּאֹכֶה לְהַרְוֹתָהּ הַקָּרֶשׁ וַיִּכְלֹא הָיָם מִהָּבִיא:
ז וַהֲמִלְאכָה הָיְתָה רַגְלָם לְכָל-הַמִּלְאכָה לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ וְהוֹחֵר: ס
8 וַיַּעֲשׂוּ כָל-חֻכְמֵם-לֵב בְּעֹשֵׂי הַמִּלְאכָה אֶת-הַמִּשְׁכָּן עֹשֶׂי וְרִיעֵת נָשׁ
מִשְׁנֹר וְתֻבֵּלֶת וְאַרְזֶמֶל וְתוֹלַעֶת שָׁנִי כְּרָבִים מַעֲשֵׂה הַשֵּׁב עֹשֶׂה אֹתָם:
9 אֶרֶךְ הַרְיֵיעָה הָאֶחָת שְׁמֹנֶה וָעֶשְׂרִים בָּאַמָּה וְרֹחֵב אַרְבַּע בָּאַמָּה
י הַרְיֵיעָה הָאֶחָת מִדָּה אֶחָת לְכָל-הַרְיֵיעֹת: וַיַּחֲבֹל אֶת-חֲמֵשׁ הַרְיֵיעֹת
11 אֶחָת אֶל-אַחַת וְחֲמֵשׁ וְרִיעֵת חֲבֵר אֶת אֶל-אַחַת: וַיַּעַשׂ לָלֶאֱת
הַכֵּלֶת עַל שֵׁפֶת הַרְיֵיעָה הָאֶחָת מִקְצֵה בַּמַּחְבֶּרֶת כֹּן עֹשֶׂה בְּשֵׁפֶת
12 הַרְיֵיעָה הַקִּיצוֹנָה בַּמַּחְבֶּרֶת הַשְּׁנִיָּת: חֲמִשִּׁים לָלֶאֱת עֹשֶׂה בְּרִיעָה
הָאֶחָת וְחֲמִשִּׁים לָלֶאֱת עֹשֶׂה בְּקֶצֶה הַרְיֵיעָה אֲשֶׁר בַּמַּחְבֶּרֶת הַשְּׁנִיָּת
13 מִקְבִּילֶת הַלָּלֶאֱת אֶת אֶל-אַחַת: וַיַּעַשׂ חֲמִשִּׁים קָרְסֵי זָהָב וַיַּחֲבֵר
אֶת-הַרְיֵיעֹת אֶחָת אֶל-אַחַת בְּקָרְסִים וַיְהִי חֲמִשְׁכָּן אֶחָד: פ
14 וַיַּעַשׂ וְרִיעֵת עֲלִים לְאַהֲל עַל-הַמִּשְׁכָּן עֲשֻׂוֹת-עֲשֻׂרָה וְרִיעֵת עֹשֶׂה
טו אֹתָם: אֶרֶךְ הַרְיֵיעָה הָאֶחָת שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה וְאַרְבַּע אַמּוֹת רֹחֵב
16 הַרְיֵיעָה הָאֶחָת מִדָּה אֶחָת לַעֲשֻׂוֹת עֲשֻׂרָה וְרִיעֹת: וַיַּחֲבֵר אֶת-חֲמֵשׁ
17 הַרְיֵיעֹת לְבָד וְאֶת-עֹשֶׂי הַרְיֵיעֹת לְבָד: וַיַּעַשׂ לָלֶאֱת חֲמִשִּׁים עַל שֵׁפֶת
הַרְיֵיעָה הַקִּיצוֹנָה בַּמַּחְבֶּרֶת וְחֲמִשִּׁים לָלֶאֱת עֹשֶׂה עַל-שֵׁפֶת הַרְיֵיעָה
18 הַחֲבֵרֶת הַשְּׁנִיָּת: וַיַּעַשׂ קָרְסֵי נְחֹשֶׁת חֲמִשִּׁים לְחַבֵּר אֶת-הָאֹהֶל לְהִיָּת
19 אֶחָד: וַיַּעַשׂ מִכְסֵּה לְאַהֲל עֶרְת אֵילָם מְאֻדָּמִים וּמִכְסֵּה עֶרְת הַהֲשִׁימִם
כ מִלְּמַעְלָת: ס וַיַּעַשׂ אֶת-הַקָּרְשִׁים לְמִשְׁכָּן עֲשָׂרִי שָׁשִׁים
21 עֲמֻדִים: עֹשֶׂי אַמָּת אֶרֶךְ הַקָּרֶשׁ וְאַמָּה וַחֲצִי הָאַמָּה רֹחֵב הַקָּרֶשׁ
22 הָאֶחָד: שְׁתֵּי יָדָי לְקָרֶשׁ הָאֶחָד מְשֻׁלָּבֶת אֶת אֶל-אַחַת כֹּן עֹשֶׂה
23 לְכָל קָרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן: וַיַּעַשׂ אֶת-הַקָּרְשִׁים לְמִשְׁכָּן עֲשָׂרִים קָרְשִׁים
24 לַפָּאֵת נֹגֵב תִּימָנָה: וְאַרְבָּעִים אֲדָנִי-כֶסֶף עֹשֶׂה תַּחַת עֲשָׂרִים הַקָּרְשִׁים
שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת-הַקָּרֶשׁ הָאֶחָד לְשְׁתֵּי יָדָיו וְשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת-
כז הַקָּרֶשׁ הָאֶחָד לְשְׁתֵּי יָדָיו: וַיַּצְלֵעַ הַמִּשְׁכָּן הַשְּׁנִיָּת לַפָּאֵת צִפּוֹן עֹשֶׂה
26 עֲשָׂרִים קָרְשִׁים: וְאַרְבָּעִים אֲדָנִיהֶם כֶּסֶף שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקָּרֶשׁ
27 הָאֶחָד וְשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקָּרֶשׁ הָאֶחָד: וְלִנְדָבָתִי הַמִּשְׁכָּן רֵמָה עֹשֶׂה
28 שְׁשֵׁה קָרְשִׁים: וְשְׁנֵי קָרְשִׁים עֹשֶׂה לְמִקְצֵת הַמִּשְׁכָּן בְּיָרְכָתִים: וְהָיוּ
29 תִּימָנִם מִלְּמִשָּׁה וַיַּחֲזִי וַיַּחֲזִי רַמִּים אֶל-הַכִּפְפֻּת הָאֶחָת כֹּן
ל עֹשֶׂה לְשְׁנֵיהֶם לְשְׁנֵי הַמִּקְצֵת: וְהָיוּ שְׁמֹנֶה קָרְשִׁים וְאֲדָנִיהֶם כֶּסֶף

5. dixerunt Moysi: Plus offert populus quam necessarium est.

6. Iussit ergo Moyses praeconis voce cantari: Nec vir nec mulier quidquam offerat ultra in opere Sanctuarii! Sicque cessatum est a muneribus offerendis,

7. eo quod oblata sufficerent et superabundarent.

8. Feceruntque omnes corde sapientes ad explendum opus tabernaculi, cortinas decem de bysso re-torta, et hyacintho, et purpura, coccoque bis tincto, opere vario, et arte polymita;

9. quarum una habebat in longitudine viginti octo cubitos, et in latitudine quatuor. Una mensura erat omnium cortinarum.

10. Coniunxitque cortinas quinque, alteram alteri et alias quinque sibi invicem copulavit.

11. Fecit et ansas hyacinthinas in ora cortinae unius ex utroque latere, et in ora cortinae alterius similiter,

12. ut contra se invicem venirent ansae, et mutuo iungerentur.

13. Unde et quinquaginta fudit circulos aureos, qui morderent cortinarum ansas, et fieret unum tabernaculum.

14. Fecit et saga undecim de pilis caprarum ad operiendum tectum tabernaculi:

15. Unum sagum in longitudine habebat cubitos triginta, et in latitudine cubitos quatuor; unius mensurae erant omnia saga,

16. quorum quinque iunxit seorsum, et sex alia separatim.

17. Fecitque ansas quinquaginta in ora sagi unius, et quinquaginta

in ora sagi alterius, ut sibi invicem iungerentur.

18. Et fibulas aeneas quinquaginta, quibus necteretur tectum, ut unum pallium ex omnibus sagis fieret.

19. Fecit et operatorium tabernaculi de pellibus arietum rubricatis; aliudque desuper velamentum de pellibus ianthinis.

20. Fecit et tabulas tabernaculi de lignis setim stantes.

21. Decem cubitorum erat longitudo tabulae unius; et unum ac semis cubitum latitudo retinebat.

22. Binae incastraturae erant per singulas tabulas, ut altera alteri iungeretur. Sic fecit in omnibus tabernaculi tabulis.

23. E quibus viginti ad plagam meridianam erant contra Austrum,

24. cum quadraginta basibus argenteis. Duae bases sub una tabula ponebantur ex utraque parte angulorum, ubi incastraturae laterum in angulis terminantur.

25. Ad plagam quoque tabernaculi, quae respicit ad Aquilonem, fecit viginti tabulas,

26. cum quadraginta basibus argenteis, duas bases per singulas tabulas.

27. Contra occidentem vero, id est, ad eam partem tabernaculi, quae mare respicit, fecit sex tabulas,

28. et duas alias, per singulos angulos tabernaculi retro;

29. quae iunctae erant a deorsum usque sursum, et in unam compaginem pariter ferebantur. Ita fecit ex utraque parte per angulos,

30. ut octo essent simul tabulae, et haberent bases argenteas sede-

cim, binas scilicet bases sub singulis tabulis.

31. Fecit et vectes de lignis setim, quinque ad continendas tabulas unius lateris tabernaculi;

32. et quinque alios, ad alterius lateris coaptandas tabulas; et extra hos, quinque alios vectes ad occidentalem plagam tabernaculi contra mare.

33. Fecit quoque vectem alium, qui per medias tabulas ab angulo usque ad angulum perveniret.

34. Ipsa autem tabulata deauravit, fuis basibus earum argenteis. Et circulos eorum fecit aureos, per quos vectes induci possent; quos et ipsos laminis aureis operuit.

35. Fecit et velum de hyacintho, et purpura, vermiculo, ac bysso retorta, opere polymitario; varium atque distinctum;

36. et quatuor columnas de lignis setim, quas cum capitibus deauravit, fuis basibus earum argenteis.

37. Fecit et tentorium in introitu tabernaculi ex hyacintho, purpura, vermiculo, byssoque retorta, opere plumarii;

38. et columnas quinque cum capitibus suis, quas operuit auro, basesque earum fudit aeneas.

CAP. XXXVII.

Arca, propitiatorium, Cherubim, candellabrum fiunt.

1. Fecit autem Beseleel* et arcam de lignis setim, habentem duos semis cubitos in longitudine, et cubitum ac semissem in latitudine, altitudo quoque unius cubiti fuit et dimidii; vestivitque eam auro purissimo intus ac foris.

* c. 25, 10. sqq.

2. Et fecit illi coronam auream per gyrum;

3. conflans quatuor annulos au-

reos per quatuor angulos eius; duos annulos in latere uno, et duos in altero.

4. Vectes quoque fecit de lignis setim, quos vestivit auro;

5. et quos misit in annulos, qui erant in lateribus arcae ad portandum eam.

6. Fecit et propitiatorium, id est, oraculum, de auro mundissimo, duorum cubitorum et dimidii in longitudine, et cubiti ac semis in latitudine.

7. Duos etiam Cherubim ex auro ductili, quos posuit ex utraque parte propitiatorii.

8. Cherub unum in summitate unius partis, et Cherub alterum in summitate partis alterius; duos Cherubim in singulis summitatibus propitiatorii,

9. extendentes alas, et tegentes propitiatorium, seque mutuo et illud respicientes.

10. Fecit et mensam de lignis setim in longitudine duorum cubitorum, et in latitudine unius cubiti, quae habebat in altitudine cubitum ac semissem.

11. Circumdeditque eam auro mundissimo, et fecit illi labium aureum per gyrum,

12. ipsique labio coronam auream interrasilem quatuor digitorum, et super eandem, alteram coronam auream.

13. Fudit et quatuor circulos aureos, quos posuit in quatuor angulis per singulos pedes mensae

14. contra coronam: misitque in eos vectes, ut possit mensa portari.

15. Ipsos quoque vectes fecit de lignis setim, et circumdedit eos auro.

16. Et vasa ad diversos usus mensae, acetabula, phialas, et cyathos, et thuribula, ex auro puro, in quibus offerenda sunt libamina.

וַיִּשְׁלַח עֲשָׂר אֲדָנִים שְׁנֵי אֲדָנִים שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקָּרֶשׁ הָאֶחָד׃
 וַיַּעַשׂ בְּרִיחֵי עֲצֵי שִׁטִּים הַמִּשְׁחָה לְקַרְשֵׁי צִלְעֵי-הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָת׃ 31
 וְהַמִּשְׁחָה בְּרִיחָם לְקַרְשֵׁי צִלְעֵי-הַמִּשְׁכָּן הַשְּׁנִית וְהַמִּשְׁחָה בְּרִיחָם לְקַרְשֵׁי 32
 הַמִּשְׁכָּן לִבְרִכְתּוֹם יָמָּה׃ וַיַּעַשׂ אֶת-הַבְּרִיחַ הַמִּיָּדָן לְבָרִיחַ בְּתוֹךְ׃ 33
 הַקַּרְשִׁים מִן-הַקֶּצֶה אֶל-הַקֶּצֶה׃ וְאֶת-הַקַּרְשִׁים צִפָּה זָהָב וְאֶת- 34
 טַבַּעְתָּהֶם עָשָׂה זָהָב בָּתִּים לְבְּרִיחָם וַיִּצַּק אֶת-הַבְּרִיחָם זָהָב׃ וַיַּעַשׂ לָהֶם 35
 אֶת-הַפְּרִכֹת הַכֶּלֶת וְאֶרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מִשְׁזָר מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב 36
 עָשָׂה אֹתָם כְּרָבִים׃ וַיַּעַשׂ לָהֶם אֶרְבָּעָה עֶמֶדִי שִׁטִּים וַיִּצַּפֵּם זָהָב 37
 וַיְוִיחֵם זָהָב וַיִּצַּק לָהֶם אֶרְבָּעָה אֲדָנֵי-כֶסֶף׃ וַיַּעַשׂ מִסָּךְ לַפֶּתַח הָאֹהֶל 38
 הַכֶּלֶת וְאֶרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מִשְׁזָר מַעֲשֵׂה רָקִם׃ וְאֶת-עֲמֻדָּיו 39
 הַמִּשְׁחָה וְאֶת-וִוִיָּהֶם וְצִפָּה רָאשֵׁיהֶם וְהַשְׁקִיחֵם זָהָב וְאֹדְנֵיהֶם הַמִּשְׁחָה 40
 נִחֲשָׁה׃ פ

לו CAP. XXXVII. לו

וַיַּעַשׂ בְּצִלְאֵל אֶת-הָאָרֶן עֲצֵי שִׁטִּים אֲמָתִים וְחָצִי אַרְפּוֹ וְאֹמֶה וְחָצִי א 31
 רָחְבּוֹ וְאֹמֶה וְחָצִי קִמְחוֹ׃ וַיִּצַּפְּהוּ זָהָב טְהוֹר מִכֹּרֶת וּמִחֹץ וַיַּעַשׂ 32
 לוֹ זָר זָהָב סָבִיב׃ וַיִּצַּק לוֹ אַרְבַּע טַבַּעֹת זָהָב עַל אַרְבַּע בָּעֲמֻדָּיו וַיִּשְׁתָּר 33
 טַבַּעֹת עַל-צִלְעוֹ הָאֶחָת וַיִּשְׁתָּר טַבַּעֹת עַל-צִלְעוֹ הַשְּׁנִית׃ וַיַּעַשׂ בָּהֶם 34
 עֲצֵי שִׁטִּים וַיִּצַּק אֹתָם זָהָב׃ וַיָּבֵא אֶת-הַכַּדִּים בַּטַּבַּעֹת עַל צִלְעוֹת ה 35
 הָאָרֶן לְשֵׂאת אֶת-הָאָרֶן׃ וַיַּעַשׂ כַּפֹּת זָהָב טְהוֹר אֲמָתִים וְחָצִי 36
 אַרְפֶּה וְאֹמֶה וְחָצִי רָחְבּוֹ׃ וַיַּעַשׂ שְׁנֵי כְרָבִים זָהָב מְקֻשָּׁה עָשָׂה אֹתָם 37
 מִשְׁנֵי קְצוֹת כַּפֹּת׃ כָּרוֹב אֶתֶר מְקַצָּה מִמֶּה וּכְרוֹב־אֶתֶר מְקַצָּה 38
 מִמֶּה מִן-הַכַּפֹּת עָשָׂה אֶת-הַכְּרָבִים מִשְׁנֵי קְצוֹתָם׃ וַיְהִיּוּ הַכְּרָבִים 39
 כְּרָבִים כְּנָפִים לְמַעַל סִבְכִּים בְּכַנְפֵיהֶם עַל-הַכַּפֹּת וַיַּנִּיחֵם אִישׁ 40
 אֶל-אֶחָיו אֶל-הַכַּפֹּת הָיוּ שְׁנֵי הַכְּרָבִים׃ פ וַיַּעַשׂ אֶת-י 41
 הַשְּׁלֶחֶן עֲצֵי שִׁטִּים אֲמָתִים אַרְפּוֹ וְאֹמֶה רָחְבּוֹ וְחָצִי קִמְחוֹ׃ 42
 וַיִּצַּק אֹתוֹ זָהָב טְהוֹר וַיַּעַשׂ לוֹ זָר זָהָב סָבִיב׃ וַיַּעַשׂ לוֹ מִסְּפָת טַבַּח 43
 סָבִיב וַיַּעַשׂ זָר-זָהָב לְמִסְפָּתוֹ סָבִיב׃ וַיִּצַּק לוֹ אַרְבַּע טַבַּעֹת זָהָב 44
 וַיִּתֵּן אֶת-הַטַּבַּעֹת עַל אַרְבַּע הַפָּאֵת אֲשֶׁר לְאַרְבַּע רַגְלָיו׃ לְעִמָּל 45
 הַמִּסְפָּת הָיוּ הַטַּבַּעֹת בָּתִּים לְבָדִים לְשֵׂאת אֶת-הַשְּׁלֶחֶן׃ וַיַּעַשׂ אֶת- 46
 הַבָּתִּים עֲצֵי שִׁטִּים וַיִּצַּק אֹתָם זָהָב לְשֵׂאת אֶת-הַשְּׁלֶחֶן׃ וַיַּעַשׂ אֶת- 47
 הַכֶּלֶם אֲשֶׁר עַל-הַשְּׁלֶחֶן אֶת-קַעֲרָתוֹ וְאֶת-כַּפֹּתָיו וְאֵת מְנִיחָתוֹ 48
 וְאֵת הַקִּשּׁוֹת אֲשֶׁר יִסֹּף בָּהֶן זָהָב טְהוֹר׃ פ וַיַּעַשׂ אֶת- 49

הַמִּנְהָרָה זָהָב טָהוֹר מִקִּטְוָה עָשָׂה אֶת־הַמִּנְהָרָה וְרִכָּה וְקִנְיָה וְבוֹרִיָּה
 18 בַּפְתָּרִיהָ וּפְרָחֶיהָ מִמֶּנָּה הָיוּ: וְשִׁלְשָׁה קָנִים וְצִאִים מִצִּדֶּיהָ שְׁלֹשָׁה
 19 קָנֵי מִנְהָרָה מִצִּדֶּה הָאֶחָד וְשְׁלֹשָׁה קָנֵי מִנְהָרָה מִצִּדֶּה הַשֵּׁנִי: שְׁלֹשָׁה
 גִּבְעִים מִשְׁקָדִים בַּקֶּנֶה הָאֶחָד בַּפְתָּר וּפְרָח וְשִׁלְשָׁה גִבְעִים מִשְׁקָדִים
 בַּקֶּנֶה אֶחָד בַּפְתָּר וּפְרָח כֵּן לְשִׁשָּׁת הַקָּנִים הַיִּצְאִים מִן־הַמִּנְהָרָה:
 20 וּבַמִּנְהָרָה אֲרֻבָּעָה גִבְעִים מִשְׁקָדִים בַּפְתָּרִיהָ וּפְרָחֶיהָ: וּכְפָתוֹר תַּחַת
 שְׁלֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה וּכְפָתוֹר תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה וּכְפָתוֹר תַּחַת־
 22 שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה לְשִׁשָּׁת הַקָּנִים הַיִּצְאִים מִמֶּנָּה: בַּפְתָּרֵיהֶם וְקִנְיָהֶם
 23 מִמֶּנָּה הָיוּ כָּלָה מִקִּטְוָה אֶתָּה זָהָב טָהוֹר: וַיַּעַשׂ אֶת־נֹרְחִיָּה שִׁבְעָה
 24 וּמִלְקָחֶיהָ וּמִתַּחֲתֶיהָ זָהָב טָהוֹר: כֶּכֶר זָהָב טָהוֹר עָשָׂה אֹתָהּ וְאֵת
 כה כָּל־כְּלִיָּהּ: פ וַיַּעַשׂ אֶת־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת עֲצֵי שִׁטִּים אֲמָתַי
 26 אַרְבֹּ' וְאַמָּה רֹחַבּוֹ רְבֹעַ וְאַמְתָּלָם קָמְתָו מִמֶּנּוּ הָיוּ קַרְנֹתָיו: וַיִּצָּק
 אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר אֶת־עֲצֵיו וְאֶת־קִרְיָתוֹ סָבִיב וְאֶת־קַרְנֹתָיו וַיַּעַשׂ לוֹ זָר
 27 זָהָב סָבִיב: וְשִׁתְּלִי טַבַּעַת זָהָב עָשׂוּ־לוֹ ׀ מִתַּחַת לְזָרוֹ עַל שִׁתְּלִי
 28 צִלְעָתָיו עַל שְׁנֵי צִדָּיו לְבָהִיִּם לְבָהִיִּם לְשֹׂאֵת אֹתוֹ בָּהֶם: וַיַּעַשׂ אֶת־
 29 חֲבֵרִים עֲצֵי שִׁטִּים וַיִּצָּק אֹתָם זָהָב: וַיַּעַשׂ אֶת־שֹׁמֶן הַמִּשְׁחָה לְקֹדֶשׁ
 וְאֶת־קְטֹרֶת הַסִּסִּים טָהוֹר מַעֲשֵׂה רִקְחָ: ס

CAP. XXXVIII. לה

לה

א וַיַּעַשׂ אֶת־מִזְבַּח הַזֹּלָה עֲצֵי שִׁטִּים חֲמִשָּׁה אַמּוֹת אַרְבֹּ' וְחֲמִשָּׁה אַמּוֹת
 2 רֹחַבּוֹ רְבֹעַ וְשִׁלְשָׁה אַמּוֹת קָמְתָו: וַיַּעַשׂ קַרְנֹתָיו עַל אַרְבַּע פְּנֵיתָיו
 3 מִמֶּנּוּ הָיוּ קַרְנֹתָיו וַיִּצָּק אֹתוֹ נְחֹשֶׁת: וַיַּעַשׂ אֶת־כָּל־כְּלִי הַמִּזְבֵּחַ אֶת־
 הַסִּירֹת וְאֶת־הַיָּדָיִם וְאֶת־הַמְּזֻרָקֹת אֶת־הַמְּזֻלָּגֹת וְאֶת־הַמִּחְתָּה כָּל־
 4 כְּלָיו עָשָׂה נְחֹשֶׁת: וַיַּעַשׂ לַמִּזְבֵּחַ מִכָּבֶר מִנְשָׁה רִשֹּׁת נְחֹשֶׁת תָּהִת
 ה פְּרָסָיו מִלְמָשָׁה עַד־חֲצָיו: וַיִּצָּק אַרְבַּע טַבַּעֲת בְּאַרְבַּע הַקְּצִיּוֹת לַמִּכָּבֶר
 6 הַנְּחֹשֶׁת בָּהִיִּם לְבָהִיִּם: וַיַּעַשׂ אֶת־חֲבֵרִים עֲצֵי שִׁטִּים וַיִּצָּק אֹתָם
 7 נְחֹשֶׁת: וַיִּבְּא אֶת־חֲבֵרִים בַּטַּבַּעַת עַל צִלְעַת הַמִּזְבֵּחַ לְשֹׂאֵת אֹתוֹ
 8 בָּהֶם נָבִיב לָחֹת עָשָׂה אֹתוֹ: ס וַיַּעַשׂ אֵת הַפִּיָּזֹר נְחֹשֶׁת
 וְאֵת כֵּנֹז נְחֹשֶׁת בְּמִדָּתָהּ חֲצֵבָאֵת אֲשֶׁר צִבְאוֹ פָּתַח אֶחָל מוֹעֵד: ס
 9 וַיַּעַשׂ אֶת־הַחֲצֵר לְפָנָי ׀ נִגְבַּב הַיָּמִינָה כָּלְעִי הַתְּצֹל שֵׁשׁ מִשְׁזֹר מֵאָה
 י בָּאֲמָתַי: עֲמֻדֵיהֶם עֲשָׂרִים וְאַדְנֵיהֶם עֲשָׂרִים נְחֹשֶׁת וְגִי הַעֲמֻדִים
 11 וְחֲשֻׁקֵיהֶם כֶּסֶף: וּלְפָנָתָם צִפּוֹן מֵאָה בָּאֲמָה עֲמֻדֵיהֶם עֲשָׂרִים וְאַדְנֵיהֶם
 12 עֲשָׂרִים נְחֹשֶׁת וְגִי הַעֲמֻדִים וְחֲשֻׁקֵיהֶם כֶּסֶף: וּלְפָנֵיהֶם קָלְעִים

17. Fecit et candelabrum ductile de auro mundissimo. De cuius vecte calami, scyphi, sphaerulaeque ac lilia procedebant;

18. sex in utroque latere, tres calami ex parte una, et tres ex altera;

19. tres scyphi in nucis modum per calamos singulos, sphaerulaeque simul et lilia, et tres scyphi instar nucis in calamo altero, sphaerulaeque simul et lilia. Aequum erat opus sex calamorum, qui procedebant de stipite candelabri.

20. In ipso autem vecte erant quatuor scyphi in nucis modum, sphaerulaeque persingulos simul et lilia.

21. Et sphaerulae sub duobus calamis per loca tria, qui simul sex fiunt calami procedentes de vecte uno.

22. Et sphaerulae igitur, et calami ex ipso erant, universa ductilia ex auro purissimo.

23. Fecit et lucernas septem cum emunctoriis suis, et vasa, ubi ea, quae emuncta sunt, extinguantur, de auro mundissimo.

24. Talentum auri appendebat candelabrum cum omnibus vasis suis.

25. Fecit* et altare thymiamatis de lignis setim, per quadrum singulos habens cubitos, et in altitudine duos: e cuius angulis procedebant cornua.

* c. 30, 1 — 7.

26. Vestivitque illud auro purissimo, cum craticula ac parietibus et cornibus.

27. Fecitque ei coronam aureolam per gyrum, et duos annulos aureos sub corona per singula latera, ut mittantur in eos vectes, et possit altare portari.

28. Ipsos autem vectes fecit de lignis setim, et operuit laminis aureis.

29. Composuit et oleum ad san-

ctificationis unguentum*, et thymiana de aromatibus mundissimis, opere pigmentarii.

* c. 30, 23 — 38.

CAP. XXXVIII.

Altare holocaustorum; labrum aeneum e speculis mulierum; talenta auri et argenti oblata numerantur.

1. Fecit et altare holocausti* de lignis setim, quinque cubitorum per quadrum, et trium in altitudine;

* c. 27, 1 — 8.

2. cuius cornua de angulis procedebant, operuitque illud laminis aeneis.

3. Et in usus eius paravit ex aere vasa diversa, lebetes*, forcipes, fuscinulas, uncinos, et ignium receptacula.

* c. 27, 8.

4. Craticulamque eius in modum retis fecit aeneam, et subter eam in altaris medio arulam,

5. fuis quatuor annulis per totidem retiaculi summitates, ad immitendos vectes ad portandum;

6. quos et ipsos fecit de lignis setim, et operuit laminis aeneis;

7. iuduxitque in circulos, qui in lateribus altaris eminebant. Ipsum autem altare* non erat solidum, sed cavum ex tabulis, et intus vacuum.

* c. 27, 8.

8. Fecit* et labrum aeneum cum basi sua de speculis† mulierum, quae excubabant in ostio tabernaculi.

* c. 36, 18 — 21. † Iob 37, 18.

9. Fecit et* atrium, in cuius australi plaga erant tentoria de bysso retorta, cubitorum centum.

* c. 27, 9 — 18.

10. columnae aeneae viginti cum basibus suis, capita columnarum, et tota operis caelatura, argentea.

11. Aequae ad septentrionalem plagam tentoria, columnae, basesque et capita columnarum, eiusdem mensurae, et operis ac metalli, erant.

12. In ea vero plaga, quae ad Occidentem respicit, fuerunt tentoria cubitorum quinquaginta, columnae decem cum basibus suis aeneae, et capita columnarum, et tota operis caelatura, argentea.

13. Porro contra Orientem quinquaginta cubitorum paravit tentoria;

14. e quibus, quindecim cubitos columnarum trium, cum basibus suis, unum tenebat latus.

15. Et in parte altera (quia inter utraque introitum tabernaculi fecit) quindecim aequae cubitorum erant tentoria, columnaeque tres, et bases totidem.

16. Cuncta atrii tentoria byssus retorta texerat.

17. Bases columnarum fuere aeneae, capita autem earum cum cunctis caelaturis suis argentea*; sed et ipsas columnas atrii vestivit argento.

* c. 27, 17.

18. Et in introitu eius opere plumario fecit tentorium ex hyacintho, purpura, vermiculo, ac bysso retorta, quod habebat viginti cubitos in longitudine, altitudo vero quinque cubitorum erat, iuxta mensuram, quam cuncta atrii tentoria habebant.

19. Columnae autem ingressu fuere quatuor cum basibus aeneis, capitaque earum et caelaturae argenteae.

20. Paxillos quoque tabernaculi et atrii per gyrum fecit aeneos.

21. Haec sunt instrumenta tabernaculi testimonii, quae enumerata sunt iuxta praeceptum Moysi in caeremoniis Levitarum per manum Itha mar filii Aaron sacerdotis,

22. quae Beseleel* filius Uri filii Hur de tribu Iuda, Domino per Moysen iubente, compleverat,

* c. 26, 1.

23. iuncto sibi socio Ooliab filio Achisamech de tribu Dan; qui et ipse artifex lignorum egregius fuit; et polymitarius atque plumarius ex hyacintho, purpura, vermiculo et bysso.

24. Omne aurum*, quod expensum est in opere Sanctuarii, et quod oblatum est in donariis, viginti novem talentorum fuit, et septingentorum triginta siclorum, ad mensuram Sanctuarii.

* c. 35, 22.

25. Oblatum est autem* ab his, qui transierunt ad numerum, a viginti annis et supra, de sexcentis tribus millibus, et quingentis quinquaginta, armatorum.

* c. 30, 12. sqq.

26. Fuerunt praeterea centum talenta argenti, e quibus conflatae sunt bases Sanctuarii, et introitus, ubi velum pendet.

27. Centum bases* factae sunt de talentis centum, singulis talentis per bases singulas supputatis.

* c. 36, 24.

28. De mille autem septingentis et septuaginta quinque fecit capita columnarum, quas et ipsas vestivit argento.

29. Aeris* quoque oblata sunt talenta septuaginta duo millia, et quadringenti supra sicli,

* c. 36, 24.

30. ex quibus fusae sunt bases in introitu* tabernaculi testimonii, et altare aeneum† cum eraticula sua, omniaque vasa, quae ad usum eius pertinent,

* c. 28, 37. † c. 27, 1. sqq.

31. et bases atrii* tam in circuitu quam in ingressu eius, et paxilli tabernaculi atque atrii per gyrum.

* c. 27, 16. sqq.

CAP. XXXIX.

Absolute tabernaculo, et ornato sacerdotum perfecto, Moses benedixit populo.

1. De hyacintho vero et purpura, vermiculo ac bysso fecit vestes*, quibus indueretur Aaron, quando ministrabat in sanctis, sicut praecepit Dominus Moysi.

* c. 28.

2. Fecit igitur superhumerales de auro, hyacintho, et purpura, coccoque bis tincto, et bysso retorta,

חֲמִשִּׁים בָּאֶמֶה עֲמֻדֵיהֶם עֲטֹרָה וְאֲדָנֵיהֶם עֲטֹרָה וְגִי הַעֲמֻדִים
 וְחִשְׁבִּיקֵיהֶם כֶּסֶף׃ וּלְפָאֶת קֹדֶמֶת מִזְרָחָה חֲמִשִּׁים אֲמָה׃ קַלְעִים חֲמִשֶּׁ-
 עֲטֹרָה אֲמָה אֶל-הַפֶּתַח עֲמֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאֲדָנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה׃ וּלְפֶתַח טו
 הַשְּׁעִית מִזֶּה וּמִזֶּה לְשַׁעַר הַחֹצֵר קַלְעִים חֲמֵשׁ עֲטֹרָה אֲמָה עֲמֻדֵיהֶם
 שְׁלֹשָׁה וְאֲדָנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה׃ כָּל-קַלְעִי הַחֹצֵר סָבִיב שֵׁשׁ מִשְׁזָר׃ וְהָאֲדָנִים י"ב
 לַעֲמֻדִים נְחֹשֶׁת וְגִי הַעֲמֻדִים וְחִשְׁבִּיקֵהֶם כֶּסֶף וְצִפּוֹי רֹאשֵׁיהֶם כֶּסֶף
 וְהֵם מְחֻשָּׁקִים כֶּסֶף כָּל עֲמֻדֵי הַחֹצֵר׃ וּמִסָּדָה שַׁעַר הַחֹצֵל מֵעֲטֹרָה רָחֵם י"ח
 תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְחוֹלְעֵת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מִשְׁזָר וְעֶשְׂרִים אֲמָה אָרְזָה וְקוֹמָה
 בְּרוּחַב חֲמֵשׁ אַמּוֹת לַעֲמֹת קַלְעִי הַחֹצֵר׃ וְעֲמֻדֵיהֶם אַרְבָּעָה וְאֲדָנֵיהֶם י"ט
 אַרְבָּעָה נְחֹשֶׁת וְגִיהֶם כֶּסֶף וְצִפּוֹי רֹאשֵׁיהֶם וְחִשְׁבִּיקֵיהֶם כֶּסֶף׃ וְכָל- כ
 הַיְהוֹדֹת לַמִּשְׁכָּן וְלַחֹצֵר סָבִיב נְחֹשֶׁת׃

ס ס ס כג

אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכָּן הַיְהוֹדֹת אֲשֶׁר פָּקַד עַל-יְדֵי מֹשֶׁה עֲבֹדָה י
 הַלְוִיִּם בֵּיחַ אִיחָד בֶּן-אַהֲרֹן הַכֹּהֵן׃ וּבְצִלָּאֵל בֶּן-אוּרִי בֶן-חֹרִי לַמִּשָּׁה י
 יְהוּדָה עָלָה אֹת כָּל-אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה׃ וְאַחֲזִי אֶהֱלִיאָב בֶּן- י
 אֲחִי-סֻסֵּה לַמִּשְׁחֶהֶן חֲרָט וְחָשֵׁב וְרָחֵם בְּתַבֵּלֶת וּבְאַרְגָּמָן וּבְחוֹלְעֵת
 הַשָּׁנִי וּבְשֵׁשׁ׃ ס כָּל-הַחֹב הַעֲשׂוֹי לַמִּלְאכָה בְּכָל מְלָאכַת י
 הַקֹּדֶשׁ וְהָיִי׃ וְהָב הַחֲנוּפָה תָּשִׁיעַ וְעֲטָרִים כֶּפֶר וְשִׁבְעֵי מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים
 טֶקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃ וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הַיְהוֹדָה מֵאֹת כֶּפֶר וְאַלְף וְשִׁבְעֵי מֵאוֹת כה
 וְחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים טֶקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃ בָּקָע לְגֻלְגֻלֹת מַחְצִית הַטֶּקֶל י
 בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְכָל הַעֲבָר עַל-הַפְּקָדִים מִבֶּן עֲטָרִים שָׁנָה וְנִמְעָלָה
 לְשֵׁשׁ-מֵאוֹת אֵלֶּה וּשְׁלֹשָׁה אֲלָפִים וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים׃ וְהָיִי מֵאֹת י
 כֶּסֶף תְּכֵסָה לְצִקָּתָה אֹת אֲדָנֵי הַקֹּדֶשׁ וְאֹת אֲדָנֵי הַפֶּרֶכֶת מֵאֹת אֲדָנִים
 לַמֵּאֹת הַכֶּסֶף כֶּסֶף לְאֲדָנִי׃ וְאֶת-הָאֵלֶּה וְשִׁבְעֵי הַמֵּאוֹת וְחֲמִשָּׁה וּשְׁבַעִים י
 עָשָׂה וְיִים לַעֲמֻדִים וְצִפּוֹה רֹאשֵׁיהֶם וְחֻשָּׁק אֲהֵם׃ וּנְחֹשֶׁת הַחֲנוּפָה י
 שִׁבְעִים כֶּסֶף וְאַלְפִים וְאַרְבַּע-מֵאוֹת טֶקֶל׃ וַיַּעַשׂ כֹּה אֶת-אֲדָנֵי פֶתַח ל
 אֹהֶל מוֹעֵד וְאֹת מִזְבֵּחַ הַנְּחֹשֶׁת וְאֶת-מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר-לֹו וְאֹת כָּל-
 כָּלִי הַמִּזְבֵּחַ׃ וְאֶת-אֲדָנֵי הַחֹצֵל סָבִיב וְאֶת-אֲדָנֵי שַׁעַר הַחֹצֵר וְאֹת י
 כָּל-יְהוֹדֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת-כָּל-יְהוֹדֹת הַחֹצֵר סָבִיב׃

ל"ט

Cap. XXXIX. ל"ט

יְמִין-הַתְּכֵלֶת וְהָאַרְגָּמָן וְחוֹלְעֵת הַשָּׁנִי עָשָׂה בְּגָדֵי-שָׂרָד לְשָׂרָת בְּקֹדֶשׁ א
 וַיַּעַשׂוּ אֶת-בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה׃
 פ וַיַּעַשׂ אֶת-הָאֵפֹד וְהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְחוֹלְעֵת שָׁנִי וְשֵׁשׁ י

3 מִשְׁזָר: וַיִּרְקְעוּ אֶת־פָּתֵי הַזָּהָב וַקְצִץ פְּתִילִם לַעֲשׂוֹת בְּתוֹךְ הַחֲבִלָה
 4 וּבְתוֹךְ הָאֲרָגְמָן וּבְתוֹךְ הַתּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבְתוֹךְ הַשֵּׁשׁ מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב: כַּחַח
 ה עָשׂוּ־לָו חֲבֵרֹת עַל־שְׁנֵי קְצוֹתָיו חָפְרָ: וְהָשִׁב אֶפְדָּאוֹ אֲשֶׁר עָלָיו מִמֶּנּוּ
 הֵיאֵל כְּמַעֲשֵׂהוּ זָהָב תְּבֵלָת וְאֲרָגְמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מִשְׁזָר כְּאֲשֶׁר
 6 זָמַח יְהוָה אֶת־מִשְׁחָה: ח וַיַּעֲשׂוּ אֶת־אֲבִגֵּי הַשֹּׁהַם מִסִּבָּת
 7 מִשְׁבַּצַּת זָהָב מִפְּתַחַת פְּתוּחֵי חוּתָם עַל־שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּשֶׂם
 אֹתָם עַל כַּחֲפַת הָאֶפֶד אֲבִגֵּי וּפְרוֹן לְבִגֵּי יִשְׂרָאֵל כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
 8 אֶת־מִשְׁחָה: ט וַיַּעַשׂ אֶת־הַחֹשֶׁן מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב כְּמַעֲשֵׂה אֶפֶד
 9 זָהָב תְּבֵלָת וְאֲרָגְמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מִשְׁזָר: רַבִּיעַ הָיָה כְּפֹל עֲשׂוּ
 י אֶת־הַחֹשֶׁן זֶרֶת אֲרָכּוֹ וְזֶרֶת רָחְבּוֹ כְּפֹל: וַיְמַלְאוּ־בּוֹ אֲרָבָעָה טוּרֵי
 11 אֲבִגֵּי טוּר אֶדָם פִּטְדָה וּבִרְקַת הַטּוּר הָאֶחָד: וְהַטּוּר הַשְּׁנִי נֶפֶךְ סִפְרֵי
 12 וְיִהְיֶה־לָּם: וְהַטּוּר הַשְּׁלִישִׁי לָשֵׁם שְׁבוֹ וְאַחֲלָמָה: וְהַטּוּר הָרְבִיעִי תַרְשִׁישׁ
 13 שֹׁהַם וְיִשְׁפָּה מוֹסַפֹּת מִשְׁבַּצַּת זָהָב בְּמִלְאָתָם: וְהָאֲבִגִּים עַל־שְׁמֹת
 14 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הֵנָּה שְׁתֵּים עָשָׂרָה עַל־שְׁמֹתָם פְּתוּחֵי חוּתָם אִישׁ עַל־
 טו שְׁמֹו לְשֵׁנִים עָשׂוֹר טָבַט: וַיַּעֲשׂוּ עַל־הַחֹשֶׁן שְׁרָשֵׁרֹת גְּבֻלָּת מַעֲשֵׂה עֲבֹת
 16 זָהָב טָהוֹר: וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי מִשְׁבַּצַּת זָהָב וּשְׁתֵּי טַבַּצַּת זָהָב וַיִּתְּנוּ אֶת־
 17 שְׁתֵּי הַטַּבַּצֹּת עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן: וַיִּתְּנוּ שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת הַזֹּהָב עַל־
 18 שְׁתֵּי הַטַּבַּצֹּת עַל־קְצוֹת הַחֹשֶׁן: וְאֵת שְׁתֵּי קְצוֹת שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת נָתַנוּ
 19 עַל־שְׁתֵּי הַמִּשְׁבַּצֹּת וַיִּתְּנוּם עַל־כַּחֲפַת הָאֶפֶד אֶל־מִוֶּל פָּנָיו: וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי
 טַבַּצֹּת זָהָב וַיִּשְׁלִימוּ עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן עַל־שְׁפָתָיו אֲשֶׁר אֶל־עֶבֶר
 כ הָאֶפֶד בְּרֹחַת: וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי טַבַּצֹּת זָהָב וַיִּתְּנוּם עַל־שְׁתֵּי כַּחֲפַת הָאֶפֶד
 21 מִכְּמַעַל מִמִּוֶּל פָּנָיו לַעֲמֹת מִתְּפִירָתוֹ מִמַּעַל לַחֹשֶׁב הָאֶפֶד: וַיִּרְכְּסוּ אֶת־
 הַחֹשֶׁן מִשְׁבַּעָתָיו אֶל־טַבַּעַת הָאֶפֶד בַּפִּתִּיל תְּכֵלֶת לַהֲוֹת עַל־חֹשֶׁב
 הָאֶפֶד וְלֹא־יִנָּח הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאֶפֶד כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מִשְׁחָה: פ
 22 וַיַּעֲשׂוּ אֶת־מַעֲעִיל הָאֶפֶד מַעֲשֵׂה אֲרָג כָּלִיל תְּבֵלָת: וּפִיר־הַמַּעֲעִיל בְּתוֹכּוֹ
 23 כְּפִי תַחְרָא שֹׁפָה לָּפָיו סָבִיב לֹא יִקְרַע: וַיַּעֲשׂוּ עַל־שׁוּלְי הַמַּעֲעִיל רַמְזָנִי
 כד תְּבֵלָת וְאֲרָגְמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי מִשְׁזָר: וַיַּעֲשׂוּ פַעֲמָנֵי זָהָב טָהוֹר וַיִּתְּנוּ
 אֶת־הַפַּעֲמָנִים בְּתוֹךְ הָרַמְזִים עַל־שׁוּלְי הַמַּעֲעִיל סָבִיב לְשֵׁרֹת כְּאֲשֶׁר צִוָּה
 26 פַּעֲמָן וְרַמָּן פַּעֲמָן וְרַמָּן עַל־שׁוּלְי הַמַּעֲעִיל סָבִיב לְשֵׁרֹת כְּאֲשֶׁר צִוָּה
 27 יְהוָה אֶת־מִשְׁחָה: ס וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַכַּחֲפָנֹת שֵׁשׁ מַעֲשֵׂה אֲרָג
 28 לְאַהֲלֹן וּלְבִגְדָיו: וְאֵת הַמַּצְנֶפֶת שֵׁשׁ וְאֶת־פָּאָרִי הַמְּגַבֵּצַת שֵׁשׁ וְאֶת־
 29 מִכְּסֵי הַבָּד שֵׁשׁ מִשְׁזָר: וְאֶת־הָאֲבִגֵּי שֵׁשׁ מִשְׁזָר וְתְּבֵלָת וְאֲרָגְמָן

3. opere polymitorio; inciditque bracteas aureas, et extenuavit in fila, ut possent torqueri cum priorum colorum subtegmine,

4. duasque oras sibi invicem copulatas in utroque latere summitatum;

5. et balteum* ex eisdem coloribus, sicut praeceperat Dominus Moysi.

* c. 28, 8.

6. Paravit et duos lapides onychinos, astrictos et inclusos auro, et sculptos arte gemmaria nominibus filiorum Israël.

7. Posuitque eos in lateribus superhumeralis, in monumentum filiorum Israël, sicut praeceperat Dominus Moysi,

8. Fecit et rationale opere polymito iuxta opus superhumeralis, ex auro, hyacintho, purpura, coccoque bis tincto, et bysso retorta;

9. quadrangulum, duplex, mensurae palmi.

10. Et posuit in eo gemmarum ordines quatuor. In primo versu erat sardius, topazius, smaragdus.

11. In secundo, carbunculus, saphirus, et iaspis.

12. In tertio, ligurius, achates, et amethystus.

13. In quarto, chrysolitus, onychinus, et beryllus, circumdati et inclusi auro per ordines suos.

14. Ipsique lapides duodecim, sculpti erant nominibus duodecim tribuum Israël, singuli per nomina singulorum.

15. Fecerunt in rationali et cate-nulas sibi invicem cohaerentes, de auro purissimo;

16. et duos uncinos, totidemque annulos aureos. Porro annulos posuerunt in utroque latere rationalis,

17. e quibus penderent duae catenae aureae, quas inseruerunt uncinis, qui in superhumeralis angulis eminebant.

18. Haec et ante et retro ita conveniebant sibi, ut superhumeralis et rationale mutuo necterentur,

19. stricta ad balteum, et annulis fortius copulata, quos iungebat vitula hyacinthina, ne laxa fuissent, et a se invicem moverentur, sicut praecepit Dominus Moysi.

20. Fecerunt quoque tunicam superhumeralis totam hyacinthinam;

21. et capitium in superiori parte contra medium, oranique per gyrum capitii textilem.

22. Deorsum autem ad pedes mala punica ex hyacintho, purpura, vermiculo, ac bysso retorta;

23. et tintinnabula de auro purissimo, quae posuerunt inter malogranata, in extrema parte tunicae per gyrum.

24. Tintinnabulum autem aureum, et malum punicum, quibus ornatus incedebat pontifex, quando ministerio fungebatur, sicut praeceperat Dominus Moysi.

25. Fecerunt et tunicas byssinas opere textili Aaron, et filiis eius;

26. et mitras cum coronulis suis, ex bysso;

27. feminalia quoque linea, byssina;

28. cingulum vero de bysso retorta, hyacintho, purpura, ac vermiculo bis tincto arte plumaria, sicut praeceperat Dominus Moysi.

29. Fecerunt et laminam sacrae

venerationis de auro purissimo, scripseruntque in ea opere gemmario, sanctum Domini:

30. et strinxerunt eam cum mitra vitta hyacinthina, sicut praeceperat Dominus Moysi.

31. Perfectum est igitur omne opus tabernaculi, et tecti testimonii; feceruntque filii Israël cuncta, quae praeceperat Dominus Moysi.

32. Et obtulerunt tabernaculum, et tectum, et universam suppellectilem, annulos, tabulas, vectes, columnas ac bases.

33. Opertorium de pellibus arietum rubricatis, et aliud operimentum de ianthinis pellibus;

34. velum, arcam, vectes, propitiatorium;

35. mensam cum vasis suis, et propositionis panibus;

36. candelabrum, lucernas, et utensilia earum cum oleo.

37. Altare aureum, et unguentum, et thymiamata ex aromatibus;

38. et tentorium in introitu tabernaculi.

39. Altare aeneum, retiaculum, vectes, et vasa eius omnia; labrum cum basi sua; tentoria atrii, et columnas cum basibus suis;

40. tentorium in introitu atrii, funiculosque illius, et paxillos. Nihil ex vasis deficit, quae in ministerium tabernaculi, et in tectum foederis iussa sunt fieri.

41. Vestes quoque, quibus sacerdotes utuntur in sanctuario, Aaron scilicet, et filii eius,

42. obtulerunt filii Israël, sicut praeceperat Dominus.

43. Quae postquam Moyses cuncta vidit completa, benedixit eis.

CAP. XL.

Erigitur tabernaculum, et consecratur; nubes illud operit.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens;

2. Mense primo, prima die mensis, eriges tabernaculum testimonii;

3. et pones in eo arcam*, dimittesque ante illam velum†;

* c. 25, 10. sqq. † c. 25, 17. sqq.

4. et illata mensa*, pones super eam, quae rite praecepta sunt. Candelabrum† stabit cum lucernis suis;

* c. 25, 23. sqq. † c. 25, 31. sqq.

5. et* altare aureum, in quo adoletur incensum, coram arca testimonii**. Tentorium† in introitu tabernaculi pones;

* c. 30, 1. sqq. ** c. 30, 6. † c. 26, 36.

6. et ante illud altare holocausti*.

* c. 27, 1. sqq.

7. Labrum* inter altare, et tabernaculum, quod implebis aqua.

* c. 30, 18.

8. Circumdabisque atrium* tentoriis, et ingressum eius;

* c. 27, 9.

9. et assumpto unctionis oleo* unges tabernaculum cum vasis suis, ut sanctificentur;

* c. 30, 28.

10. altare holocausti, et omnia vasa eius;

11. labrum cum basi sua; omnia unctionis oleo consecrabis, ut sint Sancta sanctorum.

וְהַלְבֵּית שֵׁנִי בַּמִּשְׁחָה לָקֵם בְּאֶשֶׁר צִוָּה וַהֲוֶה אֶת־מִשְׁחָה: ס
 וּבְקִשּׁוֹ אֶת־עֵינָיו נֹזֶר־הַקֹּדֶשׁ זָהָב טָהוֹר וּבְקִחָבוֹ עָלָיו מִכְתָּב פְּהוּתָר ל
 הַיִּתָּם קֹדֶשׁ לַיהוָה: וַיִּתְּנוּ עָלָיו פְּתִיל תְּכֵלֶת לָתֵת עַל־הַמִּצְנֶפֶת 31
 מִלְּמַעַל בְּאֶשֶׁר צִוָּה וַהֲוֶה אֶת־מִשְׁחָה: ס וַתֵּכֵל כָּל־עֲבֹדָה 32
 מִשְׁכָּן אֹהֶל מוֹעֵד וּבְעִשּׂוֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה וַהֲוֶה אֶת־מִשְׁחָה
 בֶּן עֲשׂוֹ: פ וַיָּבִיאוּ אֶת־הַמִּשְׁכָּן אֶל־מִשְׁחָה אֶת־הָאֹהֶל 33
 וְאֶת־כָּל־כְּלָיו קְרָסָיו קְרָשָׁיו בְּרִיחָו וְעִמָּדָיו וְאֲדָנָיו: וְאֶת־מִכְסָּה 34
 עוֹלֹת הָאֹיִלִם הַמֵּאֲהָמִים וְאֶת־מִכְסָּה עֲלֹת הַתְּחָשִׁים וְאֵת פְּרֹכֶת
 הַמִּסְכָּה: אֶת־אֲרוֹן הַעֲדָה וְאֶת־כְּפָרוֹ וְאֵת הַכַּפֹּרֶת: אֶת־הַשְּׁלֵחָן אֶת־ 36
 כָּל־כְּלָיו וְאֵת לֶחֶם הַפָּנִים: אֶת־הַמִּנְלָה הַטְּהוֹרָה אֶת־גִּלְתֶּיהָ גִּלָּת 37
 הַמִּצְבָּחָה וְאֶת־כָּל־כְּלָיו וְאֵת שִׁמֹן הַמָּאֹר: וְאֵת מִזְבַּח הַזֹּהָב וְאֵת 38
 שִׁמֹן הַמִּשְׁחָה וְאֵת קְנֹרֶת הַסִּמָּים וְאֵת מִסְכֵּה פֶתַח הָאֹהֶל: אֵת 39
 מִזְבַּח הַחֹשֶׁשׁ וְאֶת־מִכְבַּר הַחֹשֶׁשׁ אֲשֶׁר־לוֹ אֶת־כְּפָרוֹ וְאֶת־כָּל־כְּלָיו
 אֶת־הַפִּיר וְאֶת־כְּפָרוֹ: אֵת כָּל־עֵי הַחֲצִיר אֶת־עִמָּדֶיהָ וְאֶת־אֲדָנֶיהָ וְאֶת־ 40
 הַמִּסְכָּה לְטַעַר הַחֲצִיר אֶת־מִיתְרָיו וַיְהִי־לֶיהָ וְאֵת כָּל־כְּלָיו עֲבֹדָה
 הַמִּשְׁכָּן לְאֹהֶל מוֹעֵד: אֶת־בִּגְדֵי הַשָּׂרָר לְשָׂרָה בִּקְדָשׁ אֶת־בִּגְדֵי 41
 הַקֹּדֶשׁ לְאַהֲרֹן כַּהֲנָן חִפְּתָן וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו לְכַהֵן: כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה וַהֲוֶה 42
 אֶת־מִשְׁחָה בֶּן עֲשׂוֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הָעֲבֹדָה: וַיֵּרָא מִשְׁחָה אֶת־כָּל־ 43
 הַמְּלָאכָה וַהֲוֶה עֲשׂוֹ אֹתָהּ בְּאֶשֶׁר צִוָּה וַהֲוֶה בֶּן עֲשׂוֹ וַיְבָרֶךְ אֹהֶם
 מִשְׁחָה: פ

CAP. XL. מ

וַיְבָרֶךְ וַהֲוֶה אֶל־מִשְׁחָה לְאָמָר: בְּיוֹם־הַחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאֶתֶד לַחֲדָשׁ א
 תָּקִים אֶת־מִשְׁכָּן אֹהֶל מוֹעֵד: וְשָׂמַת שֵׁם אֵת אֲרוֹן הַעֲדָה וְסִפֵּת עַל־ 3
 הָאֲרוֹן אֶת־הַפְּרֹכֶת: וַהֲבֵאתָ אֶת־הַשְּׁלֵחָן וְעִבְרַתָּ אֶת־עַרְכּוֹ וַהֲבֵאתָ 4
 אֶת־הַמִּנְלָה וְהַטְּהוֹרָה אֶת־גִּלְתֶּיהָ: וְנִתְּתָה אֶת־מִזְבַּח הַזֹּהָב לְקִטְרֹת ה
 לִפְנֵי אֲרוֹן הַעֲדָה וְשָׂמַת אֶת־מִסְכֵּה הַפֶּתַח לְמִשְׁכָּן: וְנִתְּתָה אֵת מִזְבַּח 6
 הָעֹלָה לִפְנֵי פֶתַח מִשְׁכָּן אֹהֶל־מוֹעֵד: וְנִתְּתָה אֶת־הַפִּיר בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד 7
 וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנִתְּתָה שֵׁם מִיֹּם: וְשָׂמַת אֶת־הַחֲצִיר סָבִיב וְנִתְּתָה אֶת־מִסְכֵּה 8
 טַעַר הַחֲצִיר: וְלִקְחָה אֶת־שִׁמֹן הַמִּשְׁחָה וּמִשְׁחָה אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־ 9
 כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וּקְדָשָׁתָה אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־כְּלָיו וַהֲוֶה קֹדֶשׁ: וּמִשְׁחָה אֶת־ 10
 מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־כְּלָיו וּקְדָשָׁתָה אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וַהֲוֶה הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶשׁ
 קְדָשִׁים: וּמִשְׁחָה אֶת־הַפִּיר וְאֶת־כְּפָרוֹ וּקְדָשָׁתָה אֹתוֹ: וַהֲקִרְבַתָּ אֶת־ 11
 12

v. 33. XXXIX. בְּרִיחָיו ק

- 13 אֶהְיֶה וְאֶת־בְּנָיו אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְרַחֲצֶתָ אֹתָם בַּמַּיִם׃ וְהִלַּבְשָׁתָּ
אֶת־אֶהְיֶה אֶת בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ וּמִשְׁחָתָא אֹתוֹ וְקִדְשָׁתָּ אֹתוֹ וְכָתַן לִי׃
14 ט וְאֶת־בְּנָיו תִּקְרִיב וְהִלַּבְשָׁתָּ אֹתָם כְּהֹנֹת׃ וּמִשְׁחָתָא אֹתָם כַּאֲשֶׁר מִשְׁחָתָא
אֶת־אַבְיָהֶם וְכָתַנִּי לִי וְהִיָּתָה לְהִיָּת לָהֶם מִשְׁחָתָם לְכַהֲנֶת עוֹלָם
16 לְדֹרֹתָם׃ וַיַּעַשׂ מִשָּׁה כָּכָל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ כֵּן עָשָׂה׃ ס
17 וַיְהִי בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בִּשְׁנָה חֲשֹנִית בָּאָתֵד לַחֹדֶשׁ הַיָּקֵם הַמִּשְׁכָּן׃
18 וַיָּקֵם מִשָּׁה אֶת־הַמִּשְׁכָּן וַיִּתֵּן אֶת־אֲדָמִיו וַיִּשֹׁם אֶת־קַרְשָׁיו וַיִּתֵּן אֶת־
19 בְּרִיתָיו וַיָּקֵם אֶת־עַמּוּדָיו׃ וַיִּפְּרֹשׁ אֶת־הָאֹהֶל עַל־הַמִּשְׁכָּן וַיִּשֹׁם אֶת־
מִבְּסָה הָאֹהֶל עָלָיו מִלְּמַעְלָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מִשָּׁה׃ ס
כ וַיָּקֵם וַיִּתֵּן אֶת־הַעֲרָה אֶל־הָאֹרֶן וַיִּשֹׁם אֶת־הַפָּדִים עַל־הָאֹרֶן וַיִּתֵּן
21 אֶת־הַכַּפֹּת עַל־הָאֹרֶן מִלְּמַעְלָה׃ וַיָּבֹא אֶת־הָאֹרֶן אֶל־הַמִּשְׁכָּן וַיִּשֹׁם
אֶת פְּלֻכַת הַמָּסֶךְ וַיָּסֶף עַל אֹרֶן הַנְּדֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־
22 מִשָּׁה׃ ס וַיִּתֵּן אֶת־הַשְּׁלֵתָן בְּאֹהֶל מוֹעֵד עַל גֵּרָף הַמִּשְׁכָּן
23 צִפְנָה מִחוּץ לַפְּלֻכָּה׃ וַיַּעַרְךָ עָלָיו עֵרָף לָחֹם לַפָּנִי וְהָיָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה
24 יְהוָה אֶת־מִשָּׁה׃ ס וַיִּשֹׁם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ בְּאֹהֶל מוֹעֵד נֹכַח
כַּה הַשְּׁלֵתָן עַל גֵּרָף הַמִּשְׁכָּן נֹגֵבָה׃ וַיַּעַל הַזָּהָב לַפָּנִי וְהָיָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה
26 יְהוָה אֶת־מִשָּׁה׃ ס וַיִּשֹׁם אֶת־מִזְבַּח הַזָּהָב בְּאֹהֶל מוֹעֵד
27 לַפָּנִי הַפְּלֻכָּה׃ וַיִּקְטֹר עָלָיו קִנְזֹת סָמִים כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מִשָּׁה׃
28 ס וַיִּשֹׁם אֶת־מִסְכֵּה הַפֶּתַח לַמִּשְׁכָּן׃ וְאֵל מִזְבַּח הָעֹלָה
29 שֹׁם פֶּתַח מִשְׁכָּן אֹהֶל־מוֹעֵד וַיַּעַל עָלָיו אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה כַּאֲשֶׁר
ל צִוָּה יְהוָה אֶת־מִשָּׁה׃ ס וַיִּשֹׁם אֶת־חִפְיֵי בֵין־אֹהֶל מוֹעֵד
31 וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וַיִּתֵּן לְשֹׁמֵה מַיִם לְרַחֲצָה׃ וַרְחֲצוּ מִמֶּנּוּ מִשָּׁה וְאַהֲרֹן
32 וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־רַגְלֵיהֶם׃ בְּבֹאֵם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וּבִקְרַבְתֶּם אֶל־
33 הַמִּזְבֵּחַ וַרְחֲצוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מִשָּׁה׃ ס וַיָּקֵם
אֶת־הַחֹצֵר סָבִיב לַמִּשְׁכָּן וּלְמִזְבֵּחַ וַיִּתֵּן אֶת־מִסְכֵּה טָעַר הַחֹצֵר וַיִּקַּל
34 מִשָּׁה אֶת־הַמְּלָאכָה׃ פ וַיָּקֵם הַעֲנָן אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּכְבֹּד
לָהּ יְהוָה מִלֵּא אֶת־הַמִּשְׁכָּן׃ וְלֹא־דָבַל מִשָּׁה לְבֹא אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד כִּי־
36 שָׁכַן עָלָיו הַעֲנָן וַיִּכְבֹּד יְהוָה מִלֵּא אֶת־הַמִּשְׁכָּן׃ וּבִכְעָלֹת הַעֲנָן מִעַל
37 הַמִּשְׁכָּן יִסָּעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל מַסְעֵיהֶם׃ וְאֵם־לֹא תִגְלַח הַעֲנָן וְלֹא
38 יִסָּעוּ עַד־זֶה הַעֲלֹתוֹ׃ כִּי צֵנֶן יְהוָה עַל־הַמִּשְׁכָּן וְזֶמֶם וְאֵשׁ תִּהְיֶה
לְגִלָּה בּוֹ לְעֵינֵי כָל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־מַסְעֵיהֶם׃

12. Applicabisque Aaron et filios eius, ad fores tabernaculi testimonii, et lotos aqua

13. *Iudues sanctis vestibus, ut ministrent mihi, et unctio eorum in sacerdotium sempiternum proficiat.

* c. 28, 1. 29, 35. Lev. 8, 2.

14. Fecitque Moyses omnia, quae praeceperat Dominus.

15. Igitur mense primo anni secundi, prima die mensis, collocatum est tabernaculum.

16. *Erexitque Moyses illud, et posuit tabulas ac bases et vectes, statuitque columnas;

* Num. 7, 1.

17. et expandit tectum super tabernaculum, imposito desuper operimento, sicut Dominus imperaverat.

18. Posuit et testimonium in arca, subditis infra vectibus, et oraculum desuper.

19. Cumque intulisset arcam in tabernaculum, appendit autem eam velum, ut expleret Domini iussionem.

20. Posuit et mensam in tabernaculo testimonii ad plagam septentrionalem extra velum,

21. ordinatis coram propositionis panibus, sicut praeceperat Dominus Moysi.

22. Posuit et candelabrum in tabernaculo testimonii e regione mensae in parte australi,

23. locatis per ordinem lucernis, iuxta praeceptum Domini.

24. Posuit et altare aureum sub tecto testimonii contra velum,

25. et adolevit super eo incensum aromaticum, sicut iusserat Dominus Moysi.

26. Posuit et tentorium in introitu tabernaculi testimonii,

27. et altare holocausti in vestibulo testimonii, offerens in eo holocaustum, et sacrificia, ut Dominus imperaverat.

28. Labrum quoque statuit inter tabernaculum testimonii et altare, implens illud aqua.

29. Laveruntque Moyses et Aaron ac filii eius manus suas et pedes,

30. cum ingrederentur tectum foederis, et accederent ad altare, sicut praeceperat Dominus Moysi.

31. Erexit et atrium per gyrum tabernaculi et altaris, ducto in introitu eius tentorio. Postquam omnia perfecta sunt,

32. *operuit nubes tabernaculum testimonii, et gloria Domini implevit illud.

* c. 13, 21. Num. 9, 15. 3 Reg. 8, 10.

33. Nec poterat Moyses ingredi tectum foederis, nube operiente omnia, et maiestate Domini coruscante, quia cuncta nubes operuerat.

34. Si quando nubes tabernaculum deserebat, proficiscebantur filii Israël per turmas suas:

35. si pendebat desuper, manebant in eodem loco.

36. Nubes quippe Domini incubabat per diem tabernaculo, et ignis in nocte, videntibus cunctis populis Israël per cunctas mansiones suas.

LIBER LEVITICUS.

CAP. I.

Ritus holocaustorum bovis, caprae, ovis;
item turturum et columbarum.

1. Vocavit autem Moysen, et locutus est ei Dominus de tabernaculo testimonii, dicens:

* Exod. 25, 22.

2. Loquere filiis Israël, et dices ad eos: Homo, qui obtulerit ex vobis hostiam Domino de pecoribus, id est, de bobus, et ovibus offerens victimas;

3. * si holocaustum ** fuerit eius oblatio, ac de armento; masculum immaculatum offeret ad ostium † tabernaculi testimonii, ad placandum sibi Dominum;

* Exod. 29, 10. ** c. 6, 9. † c. 17, 3.
Deut. 12, 13.

4. ponetque * manum super caput hostiae, et acceptabilis erit, atque in expiationem eius proficiens.

* c. 3, 2. 4, 15. 16, 21. Exod. 29, 10.

5. Immolabitque vitulum coram Domino, et offerent filii Aaron sacerdotes sanguinem eius, fundentes * per altaris circuitum, quod † est ante ostium tabernaculi.

* Exod. 29, 16. 3, 2. 4, 24. † Exod. 40, 29.

6. Detractaque pelle hostiae, artus in frusta concident;

7. et subiicient in altari ignem, strue lignorum ante composita.

8. Et membra, quae sunt caesa, desuper ordinantes, caput videlicet, et cuncta, quae adhaerent iecori;

9. intestinis, et pedibus lotis aqua; adolebitque ea sacerdos super al-

tare in holocaustum*, et suavem odorem Domino.

* Gen. 8, 21. Exod. 29, 18. 25. Eph. 5, 27.

10. Quod si* de pecoribus oblatio est, de ovibus sive de capris holocaustum, masculum absque macula offeret;

* v. 3.

11. immolabitque ad latus altaris, quod respicit ad Aquilonem, coram Domino, sanguinem vero illius fundent super altare filii Aaron per circuitum.

12. Dividentque membra, caput, et omnia, quae adhaerent iecori; et ponent super ligna, quibus subiiciendus est ignis;

13. intestina vero, et pedes lavabunt aqua. Et oblata omnia adolebit sacerdos super altare, in holocaustum, et odorem suavissimum Domino.

14. Si autem de avibus holocausti oblatio fuerit Domino, de turturibus, aut pullis columbae;

15. offeret eam sacerdos ad altare; et retorto* ad collum capite, ac rupto vulneris loco, decurrere faciet sanguinem super crepidinem altaris;

* c. 5, 8.

16. vesiculam vero gutturis, et plumas proiciet prope altare ad orientalem plagam, in loco, in quo cineres effundi solent.

17. Confringetque ascellas eius, et non secabit, neque ferro dividet eam, et adolebit super altare, lignis igne supposito. Holocaustum est et oblatio suavissimi odoris Domino.

ו י ק ר א

L E V I T I C U S.

C A P U T I. א

פרשה כד 24

- וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֵלָיו מֵאֵהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר: הִבֵּר אֶל־א
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קֹרְבָן לַיהוָה מִן־
 הַבְּהֵמָה מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־קֹרְבָנְכֶם: אִם־עֹלָה קֹרְבָנוֹ
 מִן־הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּקְרִיב אֹתוֹ
 לִרְצֹנוֹ לִפְנֵי יְהוָה: וְסִמָּךְ רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָח לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: וְשִׁחַט אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַ
 חֵלֶם וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּמָם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
 וְהַפְּשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וְנָתַח אֹתָהּ לְנִחְתֶיהָ: וְנָהֲנוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֵשׁ
 עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּזְרְקוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ: וַעֲרֹכוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־
 הַנִּחְתִּים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַפָּדֵר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר
 עַל־הַמִּזְבֵּחַ: וַיִּקְרְבוּ וַיִּזְרְקוּ וַיִּתֵּן בָּמִים וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֵּל
 הַמִּזְבֵּחַה עֹלָה אֲשֶׁה רִיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה: וְאִם־מִן־הַצֹּאן
 קֹרְבָנוֹ מִן־הַפְּשָׁעִים אוֹ מִן־הָעֵצִים לְעֹלָה זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ: וְשִׁחַט
 אֹתוֹ עַל יָדֶיךָ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים
 אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: וְנָתַח אֹתוֹ לְנִחְתָיו וְאֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־פָּדְרוֹ
 וַעֲרָה הַפֶּהֶן אֹתָם עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:
 וְהִקְרִב וְהִפְדָּעִים וַיִּתֵּן בָּמִים וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֵּל הַמִּזְבֵּחַה עֹלָה הוּא אֲשֶׁה רִיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה: וְאִם־מִן־
 הָעֹזֹם עֹלָה קֹרְבָנוֹ לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן־הַחֹלִים אוֹ מִן־בְּנֵי חִיּוֹנָה אֶת־
 קֹרְבָנוֹ: וְהִקְרִיבוּ הַכֹּהֵן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וּמָלַךְ אֶת־רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר מִן־
 הַמִּזְבֵּחַה וְנִמְצָה דָּמֹו עַל קֹרֶר הַמִּזְבֵּחַ: וְהִסִּיר אֶת־מְרָאָתוֹ בְּנִצָּהָה
 וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְלַ הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל־מְקוֹם הַהֲשֵׁן: וְשִׁשַׁע אֹתוֹ
 בְּכִפְּיוֹ לֹא יִבְדִּיל וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַה עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־
 הָאֵשׁ עֹלָה הוּא אֲשֶׁה רִיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה: ס

CAP. II. ב

ב

- א וּנְפֹשׁ כִּי־תִקְרִיב קִרְבָּן מִנְחָה לַיהוָה סֶלֶת יִהְיֶה קִרְבָּנוֹ וְנֶצֶק עָלֶיהָ
 2 שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לִבְנָהּ: וְהִבִּיֹאָה אֶל־בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמֹץ
 מִשֶּׁם מִלֹּא קָמְצוּ מִסֶּלֶתָהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל־לִבְנָתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן
 3 אֶת־אֲזִפְרָתָהּ הַמִּזְבֵּחַתָּה אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: וְהִזְזִיתָּהּ מִן־הַמִּנְחָה
 4 לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים מֵאֲשֵׁי יְהוָה: ס וְכִי תִקְרַב
 קִרְבָּן מִנְחָה מֵאַפָּה תִּזְוֹר סֶלֶת חֲפֹזֹת מִצָּחַ בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וְרִקְיָקִי
 ה מִצֹּחַ מִשְׁחִים בְּשֶׁמֶן: ס וְאִם־מִנְחָה עַל־חֲמֻכָּתָה קִרְבָּנָהּ
 6 סֶלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן מִצָּחַ תִּהְיֶה: פְּחוֹת אֹתָהּ פָּתִים וְנֶצֶקָתָה עָלֶיהָ שֶׁמֶן
 7 מִנְחָה הִוא: ס וְאִם־מִנְחַת מִרְחֹשֹׁת קִרְבָּנָהּ סֶלֶת בְּשֶׁמֶן
 8 תִּקְשָׁה: וְהִבִּיֹאָתָה אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יִקְשָׁה מֵאַפָּה לַיהוָה וְהִקְרִיבָהּ
 9 אֶל־הַזֹּהֵן וְהִקְשָׁה אֶל־הַמִּזְבֵּחַ: וְהָרִים הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־
 י אֲזִפְרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַתָּה אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: וְהִזְזִיתָּהּ מִן־
 11 הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים מֵאֲשֵׁי יְהוָה: כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר
 תִּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תִעָשֶׂה חֶמֶץ כִּי כָל־שָׂאֵל וְכָל־דָּבָשׁ לֹא־תִקְטְרוּ
 12 מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לַיהוָה: קִרְבָּן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אֹתָם לַיהוָה וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ
 13 לֹא־יָעָלוּ לָרֵיחַ נִיחֹחַ: וְכָל־קִרְבָּן מִנְחָתְךָ בִּמְלַח חֲמֶלֶח וְלֹא בִשְׂפִית
 מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קִרְבָּנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח: ס
 14 וְאִם־תִּקְרִיב מִנְחָת בַּפִּיזִים לַיהוָה אֲכִיב קִלְוִי בָּאֵשׁ גֶּרֶשׁ בִּרְמֶלֶךְ
 טו תִּקְרִיב אֹת מִנְחָת בַּפִּיזִיקָה: וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָה עָלֶיהָ לִבְנָהּ
 16 מִנְחָה הִוא: וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזִפְרָתָהּ מִגִּרְשָׁהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל־
 לִבְנָתָהּ אִשָּׁה לַיהוָה: פ

CAP. III. ג

ג

- א וְאִם־זִבְחַת שְׁלָמִים קִרְבָּנוֹ אִם מִן־הַבֶּקֶל הִוא מִקְרִיב אִם־זָכָר אִם־
 2 נִקְבָּה חֲמִים וְקִרְיָנָיו לִפְנֵי יְהוָה: וְסִמֵּךְ יָדוֹ עַל־רֹאשׁ קִרְבָּנוֹ וּשְׁחָטֹה
 פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקֹה בְּנִי אַהֲרֹן הַכֹּהֵנִים אֶת־חֲגָגָם עַל־הַמִּזְבֵּחַ
 3 סָבִיב: וְהִקְרִיב מִזִּבְחַת הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה לַיהוָה אֶת־הַחֹלֶב הַמִּכֶּסֶה
 4 אֶת־הַתָּקֵרֵב וְאֵל כָּל־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הַתָּקֵרֵב: וְאֵל שְׁתֵּי הַבָּלִיֹּת וְאֶת־
 הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלָהּן אֲשֶׁר עַל־הַכֶּסֶּלִים וְאֶת־הַיֹּהֲרֹרֹת עַל־הַכֶּבֶד עַל־
 הַהֲפִלוֹת וְסִירָנָהּ: וְהִקְטִירוּ אוֹתוֹ בְּנִי־אַהֲרֹן הַמִּזְבֵּחַתָּה עַל־הַעֹלָה אֲשֶׁר
 עַל־הַעֲצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: פ
 6 וְאִם־מִן־הַצֹּאן קִרְבָּנוֹ לִזְבַּח שְׁלָמִים לַיהוָה זָכָר אוֹ נִקְבָּה חֲמִים

CAP. II.

Secunda sacrificii species, e simila, quae Mincha dicitur, panibus aut spicis.

1. Anima cum obtulerit oblationem * sacrificii Domino, simila erit eius oblatio, fundetque super eam oleum, et ponet thus,

* c. 6, 14.

2. ac deferet ad filios Aaron sacerdotes; quorum unus tollet pugillum plenum similiae et olei, ac totum thus, et ponet memoriale * super altare in odorem suavissimum Domino.

* c. 1, 9.

3. * Quod autem reliquum fuerit de sacrificio, erit Aaron et filiorum eius, Sanctum sanctorum de oblationibus Domini.

* Eccl. 7, 34.

4. Cum autem obtuleris sacrificium coctum in clibano de simila, panes scilicet absque fermento, conspersos oleo, et lagana azyma oleo lita.

5. Si oblatio tua fuerit de sartagine, similiae conspersae oleo et absque fermento,

6. divides eam minutatim, et fundes super eam oleum.

7. Sin autem de craticula fuerit sacrificium, aequae simila oleo conspergetur;

8. quam offerens Domino, trades manibus sacerdotis.

9. Qui cum obtulerit eam, tollet memoriale de sacrificio, et adolebit super altare in odorem suavitatis Domino;

10. quidquid autem reliquum est, erit Aaron, et filiorum eius, Sanctum sanctorum de oblationibus Domini.

11. Omnis oblatio *, quae offertur Domino, absque fermento fiet, nec quidquam fermenti ac mellis adolebitur in sacrificio Domino.

* Exod. 12, 15.

12. Primitias tantum eorum offeretis ac munera; super altare vero non imponentur in odorem suavitatis.

13. Quidquid obtuleris sacrificii *, sale condies; nec auferes sal + foederis Dei tui de sacrificio tuo. In omni oblatione tua offeres sal.

* Marc. 9, 48. + Num. 18, 19.

14. Si autem obtuleris munus * primarum frugum tuarum Domino de spicis adhuc virentibus, torrebis igni, et confringes in morem farri, et sic offeres primitias tuas Domino;

* Gen. 4, 3.

15. fundens supra oleum, et thus imponens, quia oblatio Domini est.

16. De qua adolebit sacerdos in memoriam muneris, partem farris fracti, et olei, ac totum thus.

CAP. III.

Hostiae pacificae; adipe et sanguine Deo reservatis.

1. Quod si hostia pacificorum * fuerit eius oblatio, et de bobus voluerit offerre, marem sive feminam, immaculata offeret coram Domino.

* c. 7, 11.

2. Ponetque * manum super caput victimae suae, quae immolabitur in introitu + tabernaculi testimonii, fundentque filii Aaron sacerdotes sanguinem per altaris circuitum.

* c. 1, 4. + c. 1, 5.

3. Et offerent de hostia pacificorum in oblationem Domino *, adipem, qui operit vitalia, et quidquid pinguedinis est intrinsecus.

* Exod. 29, 13.

4. Duos renes cum adipe, quo teguntur ilia, et reticulum iecoris cum renunculis;

5. adolebuntque ea super altare in holocaustum *, lignis igne supposito, in oblationem + suavissimi odoris Domino.

* c. 6, 12. + c. 1, 9.

6. Si vero de ovibus fuerit eius oblatio et pacificorum hostia, sive masculum obtulerit, sive feminam, immaculata erunt.

7. Si agnum obtulerit coram Domino,

8. ponet manum suam super caput victimae suae; quae immolabitur in vestibulo tabernaculi testimonii; fundentque filii Aaron sanguinem eius per circuitum altaris.

9. Et offerent de pacificorum hostia sacrificium Domino; adipem et caudam totam

10. cum renibus, et pinguedinem, quae operit ventrem atque universa vitalia, et utrumque renunculum cum adipe, qui est iuxta ilia, reticulumque iecoris cum renunculis.

11. Et adolebit ea sacerdos super altare in pabulum ignis et oblationis Domini.

12. Si capra fuerit eius oblatio, et obtulerit eam Domino,

13. ponet manum suam super caput eius; immolabitque eam in introitu tabernaculi testimonii. Et fundent filii Aaron sanguinem eius per altaris circuitum.

14. Tollentque ex ea in pastum ignis Domini adipem, qui operit ventrem, et qui tegit universa vitalia:

15. Duos renunculos cum reticulo, quod est super eos iuxta ilia, et arvinam iecoris cum renunculis;

16. adolebitque ea super altare sacerdos, in alimoniam ignis, et suavisissimi odoris. Omnis adeps Domini erit

17. iure perpetuo in generationibus, et cunctis habitaculis vestris; nec sanguinem * nec adipem omnino comedetis.

* Gen. 9, 4. Act. 15, 20.

CAP. IV.

Hostiae pro peccato Pontificis, Principis et populi.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2. Loquere filiis Israël: Anima, quae peccaverit per ignorantiam, et de universis mandatis Domini, quae praecepit ut non flerent, quippiam fecerit.

3. Si sacerdos, qui unctus est *, peccaverit, delinquere faciens populum, offeret pro peccato suo vitulum immaculatum Domino;

* Exod. 40, 13.

4. et adducet illum ad ostium tabernaculi testimonii coram Domino; ponetque manum * super caput eius, et immolabit eum Domino.

* c. 1, 4.

5. Hauriet quoque de sanguine vituli, inferens illum in tabernaculum testimonii.

* Hebr. 9, 22.

6. Cumque intinxerit digitum in sanguine, asperget eo septies coram Domino contra velum sanctuarii.

7. Ponetque de eodem sanguine super cornua * altaris thymiamatis gratissimi Domino, quod est in tabernaculo testimonii; omnem autem reliquum sanguinem fundet in basim altaris holocausti † in introitu tabernaculi.

* Exod. 30, 5. † Exod. 40, 6.

8. Et adipem * vituli auferet pro peccato, tam eum, qui vitalia operit, quam omnia, quae intrinsecus sunt;

* c. 3, 2.

9. duos renunculos, et reticulum, quod est super eos iuxta ilia, et adipem iecoris cum renunculis,

10. sicut aufertur de vitulo hostiae pacificorum; et adolebit ea super altare holocausti.

11. Pellem * vero et omnes carnes cum capite et pedibus et intestinis et fimo,

* c. 6, 30. Exod. 29, 14.

12. et reliquo corpore, efferet extra castra in locum mundum, ubi cineres effundi solent; incendetque ea super lignorum struem, quae in loco effusorum cinerum cremabuntur.

וּקְרִיבָנֵי: אִם־כֶּשֶׁב הוּא־מִקְרִיב אֶת־קִרְבָּנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה: 7
 וְסִמֶּן אֶת־דָּוָו עַל־רֹאשׁ קִרְבָּנוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְחָרְקוּ 8
 בְּנֵי אֹהֶלן אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: וְהִקְרִיב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה 9
 לַיהוָה חֶלְבֹו הָאֵלֶּיָהּ הַמִּימָה לַעֲמַת הַזָּעֶה וְסִירְנָהּ וְאֶת־הַחֶלֶב
 הַמְכַסֶּה אֶת־הַקָּרֵב וְאֵת כָּל־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקָּרֵב: וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת 1
 וְאֶת־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַלֵּהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכֶּסֶּלִים וְאֶת־הַיִּתְּרֹת עַל־הַכֶּבֶד
 עַל־הַכְּלָיֹת וְסִירְנָהּ: וְהִקְטִירָהּ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָה לֶחֶם אִשָּׁה לַיהוָה: 11
 פ וְאִם־עִז קִרְבָּנוֹ וְהִקְרִיבוֹ לִפְנֵי יְהוָה: וְסִמֶּן אֶת־דָּוָו 12
 עַל־רֹאשׁוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְחָרְקוּ בְּנֵי אֹהֶלן אֶת־דָּמֹו עַל־ 13
 הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ קִרְבָּנוֹ אִשָּׁה לַיהוָה אֶת־הַחֶלֶב הַמְכַסֶּה 14
 אֶת־הַקָּרֵב וְאֵת כָּל־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקָּרֵב: וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־ 15
 הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַלֵּהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכֶּסֶּלִים וְאֶת־הַיִּתְּרֹת עַל־הַכֶּבֶד עַל־ 16
 הַכְּלָיֹת וְסִירְנָהּ: וְהִקְטִירָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָה לֶחֶם אִשָּׁה לַיהוָה נִיחָח 17
 כָּל־חֶלֶב לַיהוָה: הַקֹּת עֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מוֹשְׁכֵיכֶם כָּל־חֶלֶב וְכָל־ 18
 הֵם לֹא תֹאכְלוּ: פ

CAP. IV. ד

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: הִבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר נֶפֶשׁ כִּיר־ א 2
 תִּחְטָא בְּשֹׁגְגָה מִכֹּל מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְעָשְׂתָה מֵאַחַת 3
 מֵהֵנָּה: אִם־הִכֹּתָן הַמִּשְׁטָח יִחְטָא לְאַשְׁמַת הָעָם וְהִקְרִיב עַל חֲטָאתוֹ 4
 אֲשֶׁר חָטָא פֶּר בֶּן־בְּקָר חַמִּים לַיהוָה לְחֲטָאת: וְהִבִּיא אֶת־הַפֶּר אֶל־ 5
 פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה וְסִמֶּן אֶת־דָּוָו עַל־רֹאשׁ הַפֶּר וְשָׁחַט אֶת־ 6
 הַפֶּר לִפְנֵי יְהוָה: וְלָקַח הַכֹּהֵן הַמִּשְׁטָח מִדָּם הַפֶּר וְהִבִּיא אֹתוֹ אֶל־ 7
 אֹהֶל מוֹעֵד: וְשָׁבַל הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ בָּדָם וְהִזָּה מִן־הַדָּם שִׁבַע פְּעָמִים 8
 לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פְּנֵי פָרְכָה הַקֹּדֶשׁ: וְנָחַן הַכֹּהֵן מִן־הַדָּם עַל־כְּרֻנוֹת 9
 מִזֶּבַח קִטְרֹת הַסָּמִים לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־דָּם 10
 הַפֶּר יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוֹד מִזְבֵּחַ הַעֲלֹה אֲשֶׁר־פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְאֶת־כָּל־ 11
 חֶלֶב פֶּר הַחֲטָאת יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת־הַחֶלֶב הַמְכַסֶּה עַל־הַקָּרֵב וְאֵת כָּל־ 12
 הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקָּרֵב: וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַלֵּהֶן 13
 אֲשֶׁר עַל־הַכֶּסֶּלִים וְאֶת־הַיִּתְּרֹת עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלָיֹת וְסִירְנָהּ: כָּאֲשֶׁר 14
 יוֹרָם מִשְׁוֹר גִּבַּח הַשְּׁלָמִים וְהִקְטִירָם הַכֹּהֵן עַל מִזְבֵּחַ הָעֲלֹה: וְאֶת־ 15
 עֹזֶר הַפֶּל וְאֶת־כָּל־בִּשְׁטָלוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְעַל־כְּרָעָיו וְקִרְבּוֹ וּפְרָשׁוֹ: וְהוֹצִיא 16
 אֶת־כָּל־הַפֶּר אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מְקוֹם טְהוֹר אֶל־טֶפֶף הַחֵטָא 17
 וְשָׂרָה אֹתוֹ עַל־עֲצִים בָּאֵשׁ עַל־טֶפֶף הַחֵטָא וְשָׂרָה: פ וְאִם 18

כל-עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשָּׂאוּ וְנָעֲלֹם הָבֵר מִעֲדַת הַקֹּהֵל וְשָׂאוּ אֶת־כָּל־
 14 מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשֶׂינָהּ וְאָשְׁמוּ: וְיִזְדָּעָה הַחֲטָאתָא אֲשֶׁר הִקְדָּאוּ
 עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ הַקֹּהֵל פֶּר בֶּן־בָּקָר לַחֲטָאתָא וְהִבְרִיאוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל
 15 מוֹעֵד: וְסָמְכוּ זָכָרִי הַעֲדָה אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפֶּר לִפְנֵי יְהוָה
 16 וְשָׁחַט אֶת־הַפֶּר לִפְנֵי יְהוָה: וְהִבְרִיא הַכֹּהֵן הַמַּשְׁחִית מִדָּם הַפֶּר אֶל־
 17 אֹהֶל מוֹעֵד: וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וְהִזָּה טָבַע פְּעָמִים לִפְנֵי
 18 יְהוָה אֵת פָּנֵי הַפָּרֹכֶת: וּמִן־הַדָּם יִתֵּן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁל
 לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוֹד מִזְבֵּחַ
 19 הַעֲלָה אֲשֶׁר־פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְאֵת כָּל־חֲלָבּוֹ דָּרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר
 20 כ הַמִּזְבֵּחַ: וְעָשָׂה לִפֶּר בְּאֲשֶׁר עָשָׂה לִפֶּר הַחֲטָאתָא כֵּן יַעֲשֶׂה־לּוֹ וּכְפָר
 21 עָלֵהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם: וְהוֹצִיָא אֶת־הַפֶּר אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרָה
 אֹתוֹ בְּאֲשֶׁר שָׂרָה אֵת הַפֶּר הָרֹאשֹׁן חֲטָאת הַקֹּהֵל הוּא: פ
 22 אֲשֶׁר נִשְׂיָא וְחָטָא וְעָשָׂה אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲלֹתָיו אֲשֶׁר לֹא־
 23 תַעֲשֶׂינָהּ בְּשִׁגְגָה וְאָשָׁם: אֹז־חֹדֶע אֲלֹו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ
 24 וְהִבְרִיא אֶת־קָרְבָּנוֹ שְׂעִיר עִזִּים זָכָר תָּמִים: וְסָמָךְ רֹדֹ עַל־רֹאשׁ הַשְּׂעִיר
 וְשָׁחַט אֹתוֹ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִשָּׁחַט אֶת־הַעֲלָה לִפְנֵי יְהוָה חֲטָאת הוּא:
 25 כַּ וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאתָא בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הַעֲלָה
 26 וְאֶת־דָּמּוֹ יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוֹד מִזְבֵּחַ הַעֲלָה: וְאֵת־כָּל־חֲלָבּוֹ יִקְטִיר
 הַמִּזְבֵּחַ כַּחֲלָב זָבַח הַשְּׁלָמִים וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחֲטָאתוֹ וְנִסְלַח
 27 לּוֹ: פ וְאִם־נָפֵשׁ אֶת־חַטָּא בְּשִׁגְגָה מִעַם הָאָרֶץ בָּעֲשֻׁתָּהּ
 28 אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשֶׂינָהּ וְאָשָׁם: אֹז חֹדֶע אֲלֹו חֲטָאתוֹ
 אֲשֶׁר חָטָא וְהִבְרִיא קָרְבָּנוֹ שְׂעִירֵת עִזִּים תָּמִימָה נִקְבָּה עַל־חֲטָאתוֹ
 29 אֲשֶׁר חָטָא: וְסָמָךְ אֶת־רֹדֹ עַל רֹאשׁ חֲטָאתָא וְשָׁחַט אֶת־חֲטָאתָא
 30 ל בַּמָּקוֹם הַעֲלָה: וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ
 31 הַעֲלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ: וְאֵת־כָּל־חֲלָבָהּ יִסִּיר
 בְּאֲשֶׁר יוֹסֵר חֲלָב מִעַל זָבַח הַשְּׁלָמִים וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ
 32 לָרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לּוֹ: פ וְאִם־
 33 בָּבֶשׁ דָּבִיא קָרְבָּנוֹ לַחֲטָאתָא נִקְבָּה הַמִּימָה וּבִיָּאָהּ: וְסָמָךְ אֶת־רֹדֹ עַל
 רֹאשׁ חֲטָאתָא וְשָׁחַט אֹתָהּ לַחֲטָאתָא בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשָּׁחַט אֶת־הַעֲלָה:
 34 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם חֲטָאתָא בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הַעֲלָה
 35 לַהּ וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ: וְאֵת־כָּל־חֲלָבָהּ יִסִּיר בְּאֲשֶׁר
 יוֹסֵר חֲלָב הַבָּשָׂם מִזָּבַח הַשְּׁלָמִים וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֹתָם הַמִּזְבֵּחַ עַל
 אֲשֵׁר יְהוָה וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לּוֹ: פ

13. Quod si * omnis turba Israël ignoraverit, et per imperitiam fecerit, quod contra mandatum Domini est,

* v. 2.

14. et postea intellexerit peccatum suum, offeret pro peccato suo vitulum, adducetque eum ad ostium tabernaculi.

15. Et ponent seniores populi manus super caput eius, coram Domino. Imolatoque vitulo in conspectu Domini,

16. inferet sacerdos, qui unctus est, de sanguine eius in tabernaculum testimonii.

17. Tincto digito aspergens septies contra velum.

18. Ponetque de eodem sanguine in cornibus altaris, quod est coram Domino in tabernaculo testimonii; reliquum autem sanguinem fundet iuxta basim altaris holocaustorum, quod est in ostio tabernaculi testimonii.

19. Omnemque eius adipem tollet, et adolebit super altare;

20. sic faciens et de hoc vitulo, quomodo fecit et prius; et rogante pro eis sacerdote, propitius erit eis Dominus.

21. * Ipsum autem vitulum efferet extra castra, atque comburet sicut et priorem vitulum; quia est pro peccato multitudinis.

* v. 11.

23. Si peccaverit princeps, et fecerit unum e pluribus per ignorantiam, quod Domini lege prohibetur,

23. Et postea intellexerit peccatum suum, offeret hostiam Domino, hircum de capris immaculatum.

24. Ponetque manum suam super caput eius; cumque immolaverit eum in loco, ubi solet mactari holo-

caustum coram Domino, quia pro peccato est,

25. tinget sacerdos digitum in sanguine hostiae pro peccato, tangens cornua altaris holocausti, et reliquum fundens ad basim eius.

26. Adipem vero adolebit supra, sicut in victimis pacificorum fieri solet; rogabitque pro eo sacerdos, et pro peccato eius, et dimittetur ei.

27. Quod si peccaverit anima per ignorantiam, de populo terrae, ut faciat quidquam de his quae Domini lege prohibentur, atque delinquat,

28. et cognoverit peccatum suum, offeret capram immaculatam.

29. Ponetque manum super caput hostiae, quae pro peccato est, et immolabit eam in loco holocausti.

30. Tolletque sacerdos de sanguine in digito suo; et tangens cornua altaris holocausti, reliquum fundet ad basim eius.

31. Omnem autem adipem auferens, sicut auferri solet de victimis pacificorum, adolebit super altare in odorem suavitatis Domino; rogabitque pro eo, et dimittetur ei.

32. Sin autem de pecoribus obtulerit victimam pro peccato, ovem scilicet immaculatam;

33. ponet manum super caput eius, et immolabit eam in loco, ubi solent caedi holocaustorum hostiae.

34. Sumetque sacerdos de sanguine eius digito suo, et tangens cornua altaris holocausti, reliquum fundet ad basim eius.

35. Omnem quoque adipem auferens, sicut auferri solet adeps arietis, qui immolatur pro pacificis; cremabit super altare in incensum Domino; rogabitque pro eo, et pro peccato eius, et dimittetur ei.

CAP. V.

Lex universalis, de expiatione peccati
admissi ex ignorantia, errore et
oblivione.

1. Si peccaverit anima, et audierit vocem iurantis, testisque fuerit, quod aut ipse vidit, aut conscius est; nisi indicaverit, portabit iniquitatem suam.

2. Anima, quae tetigerit aliquid immundum, sive quod occisum a bestia est, aut per se mortuum, aut quodlibet aliud reptile; et oblita fuerit immunditiae suae; rea est, et deliquit.

3. Et si * tetigerit quidquam de immunditia hominis, iuxta omnem impuritatem, qua pollui solet, oblitaque cognoverit postea, subiacebit delicto.

* c. 12, 13, 15.

4. Anima, quae iuraverit, et protulerit labiis suis, ut vel male quid faceret, vel bene, et idipsum iuramento et sermone firmaverit, oblitaque postea intellexerit delictum suum,

5. agat poenitentiam pro peccato,

6. et offerat de gregibus agnam sive capram, orabitque pro ea sacerdos et pro peccato eius.

7. Sin autem non potuerit offerre pecus, offerat * duos turtures, vel duos pullos columbarum Domino, unum pro peccato, et alterum in holocaustum,

* c. 12, 8.

8. dabitque eos sacerdoti; qui primum offerens pro peccato, retorquet caput eius ad pennulas, ita ut collo haereat, et non penitus abrumpatur.

9. Et asperget de sanguine eius parietem altaris. Quidquid autem reliquum fuerit, faciet distillare ad fundamentum eius, quia pro peccato est.

10. Alterum vero adolebit in holocaustum, ut fieri solet: rogabitque pro eo sacerdos et pro peccato eius, et dimittetur ei.

11. Quod si non quiverit manus eius duos offerre turtures, aut duos pullos columbarum, offeret pro peccato suo similiae partem ephi decimam. Non mittet in eam * oleum, nec thuris aliquid imponet, quia pro peccato est;

* c. 2, 1.

12. tradetque eam sacerdoti, qui plenum ex ea pugillum hauriens, cremabit super altare, in monumentum eius, qui obtulerit,

13. rogans pro illo et expians, reliquam vero partem ipse habebit * in munere:

* c. 2, 3.

14. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

15. Anima si praevaricans caeremonias, per errorem, in his, quae Domino sunt sanctificata, peccaverit, offeret pro delicto suo arietem immaculatum de gregibus, qui emi potest duobus siclis, iuxta pondus Sanctuarii;

16. ipsumque quod intulit damni restituet *, et quintam partem ponet supra, tradens sacerdoti, qui rogabit pro eo offerens arietem, et dimittetur ei.

* c. 22, 14.

17. Anima si peccaverit per ignorantiam, feceritque unum ex his, quae Domini lege prohibentur, et peccati rea intellexerit iniquitatem suam,

18. offeret arietem immaculatum de gregibus sacerdoti, iuxta mensuram aestimationemque peccati; qui orabit pro eo, quia nesciens fecerit; et dimittetur ei,

19. quia per errorem deliquit in Dominum.

CAP. VI.

De hostia pro peccato ex iniuria, et calumniis admissis. Ritus in sacrificiis observandi.

1. Locutus est Dominus ad Moysen, dicens:

ה

CAP. V. ה

ונפש כִּיר־תִּחְטָא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹה וְהָיָא עֵד אוֹ רָאָה אוֹ יָדַע אִם־לֹא א
 בָּיִד וְנָשָׂא עֹנוֹ; אוֹ נָפֶשׁ אֲשֶׁר הִצִּיל בְּכָל־דְּבַר טָמֵא אוֹ בְּנִבְלַת חַיָּה 2
 טָמְאָה אוֹ בְּנִבְלַת בְּהֵמָה טָמְאָה אוֹ בְּנִבְלַת שָׂרִץ טָמֵא וְנִעַלְם מִמֶּנּוּ
 וְהָיָא טָמֵא וְאָשָׁם; אוֹ כִּי יַעַל בְּטָמְאָת אָדָם לְכָל טָמְאָתוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא 3
 בָּהּ וְנִעַלְם מִמֶּנּוּ וְהָיָא יָדַע וְאָשָׁם; אוֹ נָפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבָשָׂא בְּשָׁפְחוֹתָם 4
 לְהָרֹעַ , אוֹ לְהִיטִיב לְכָל אֲשֶׁר יִבְטֵא הָאָדָם בְּשֹׁבְעָה וְנִעַלְם מִמֶּנּוּ
 וְהָיָא־יָדַע וְאָשָׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה; וְהָיָה כִּי־יֵאָשָׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה וְהִתְוַדָּה 5
 אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ; וְהֵבִיִּא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא 6
 וְקָבַה מִן־הַצֹּאֵן כְּשִׁבְעָה אוֹ־שְׁעִירַת עֲזִים לְחַטָּאת וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן
 מִחַטָּאתוֹ; וְאִם־לֹא תִּנְיַע יָדוֹ הִי שֹׁה וְהֵבִיִּא אֶת־אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא 7
 שְׁתֵּי תָרִים אוֹ־שְׁנֵי בְּנִי־יוֹנָה לַיהוָה אֶחָד לְחַטָּאת וְאַחֵר לְעֹלָה;
 יִהְיֶיָה אֶחָם אֶל־הַכֹּהֵן וְהַקָּרִיב אֶת־אֲשֶׁר לְחַטָּאת רִאשׁוֹנָה וּמִלֶּקֶס אֶת־ 8
 רִאשׁוֹ מִזֶּמֶל עֶרְפוֹ וְלֹא יִבְדִּיל; וְהָיָה מִדָּם הַחַטָּאת עַל־קִיר הַמִּזְבֵּחַ 9
 וְהִנָּשָׂאֹר בָּדָם וּמִצָּה אֶל־יִסּוֹד הַמִּזְבֵּחַ חֲטָאת הָיָא; וְאֶת־הַשְּׁנֵי יַעֲשֶׂה 10
 עֹלָה כַּמִּשְׁפָּט וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ; 11
 וְאִם־לֹא תִשּׁוּג יָדוֹ לְשְׁתֵּי הָרִים אוֹ לְשְׁנֵי בְּנִי־יוֹנָה וְהֵבִיִּא אֶת־ 12
 קָרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירַת הָאֵפֶה סֵלָח לְחַטָּאת לֹא־יָשִׁים עָלֶיהָ טָמֵן
 וְלֹא־יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה כִּי חֲטָאת הָיָא; וְהֵבִיִּאָה אֶל־הַכֹּהֵן וְקָמַץ 13
 הַכֹּהֵן , מִפִּינָה מְלֹא קָמְצוֹ אֶת־אֶזְבֻּרְתָּהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה עַל אֲשֶׁר
 יִהְיֶה חֲטָאת הָיָא; וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא מֵאֵתָהּ 14
 מֵאֵלֶּה וְנִסְלַח לוֹ וְהִיָּתָה לַכֹּהֵן כַּמִּנְחָה; 15 וְיִדְבֹּר יִהְיֶה 16
 אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: נָפֶשׁ כִּיר־תִּמְעַל מֵעַל וְחָטָאָה בְּשִׁגְגָה מִקְדָּשֵׁי יִהְיֶה 17
 וְהֵבִיִּא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאֵן בְּעֶרְפָּה כֶּסֶף־שִׁקְלִים
 בְּשִׁקְל־הַקֹּדֶשׁ לְאָשָׁם; וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן־הַקֹּדֶשׁ יִשְׁכֹּם וְאֶת־הַמִּישָׁהוּ 18
 יוֹסֶה עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן וְכִפֹּר עָלָיו בְּאֵיל הָאָשָׁם וְנִסְלַח
 לוֹ; 19 וְאִם־נָפֶשׁ כִּי תִחְטָא וְעָשְׂתָה אֶת־הַכֹּהֵן מִכָּל־מִצְוֹת יִהְיֶה 20
 אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְלֹא־יָדַע וְאָשָׁם וְנָשָׂא עֹנוֹ; וְהֵבִיִּא אֵיל תָּמִים 21
 מִן־הַצֹּאֵן בְּעֶרְפָּה לְאָשָׁם אֶל־הַכֹּהֵן וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שִׁגְגָתוֹ
 אֲשֶׁר־שִׁגָּג וְהָיָא לֹא־יָדַע וְנִסְלַח לוֹ; אָשָׁם הָיָא אָשָׁם אָשָׁם לַיהוָה; 22
 וְיִדְבֹּר יִהְיֶה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: נָפֶשׁ כִּי תִחְטָא וּמִעֲלָה 23
 מֵעַל בִּיהוָה וְכֹחַשׁ בְּעִמְיָתוֹ בְּעִקְרוֹן אוֹ־בְתִשְׁוִימַת יָד אוֹ בְּגִזֹּל אוֹ

22 עֲשֵׂךְ אֶת־עֲמִיתוֹ: אִרְמָצָא אֲבֵרָה וְכַחַשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל־שֹׁקֶר עַל־
 23 אַחַת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם לְחָטָא בְּהִנֵּה: וְהָיָה כִּי־יִחָטֵא וְאָשִׁם
 וְהִשְׁרִיב אֶת־תְּנוּלָה אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת־הַעֶשֶׂק אֲשֶׁר עָשָׂךְ אוֹ אֶת־
 24 הַפְקָדוֹן אֲשֶׁר הִפְקֹד אֹתוֹ אוֹ אֶת־הָאֲבֵרָה אֲשֶׁר מָצָא: אוֹ מִכָּל אֲשֶׁר־
 יִשְׁבַּע עָלָיו לְשֹׁקֶר וְשָׁלַם אֹתוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְחֲמִשְׁתָּיו יִסֶּה עָלָיו לְאֲשֶׁר־
 כִּי הוּא לוֹ וְתָנָה בְּיוֹם אֲשַׁמּוֹ: וְאֶת־אֲשָׁמוֹ יָבִיא לַיהוָה אוֹל תָּמִיד מִן־
 26 הַצֹּאן בְּקָרְפָּקָה לְאִשָּׁם אֶל־הַפֶּה: וְכִפֹּר עָלָיו הַפֶּה לִפְנֵי יְהוָה
 וְנִסְלַח לוֹ עַל־אַחַת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לְאֲשָׁמָה בָּהּ:

CAP. VI. ו

ו

כ ה כ פ כ

2 א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: צוּ אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת
 חֻקֹּת הַזֵּלָה הִוא הַעֲלָה עַל מִזְבְּחֹה עַל־הַמִּזְבֵּחַ כָּל־חֲלִילָה עַד־
 3 הַבֶּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תֹּקֵד בּוֹ: וְלִבֶּשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בֹד וּמִכְנָסִי בֹד יִלְבָּשׁ
 עַל־בְּשׁוֹ: וְהָרִים אֶת־הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת־הַעֲלָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ
 4 וְשִׂמּוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: וּפִשֵּׁט אֶת־בְּגָדָיו וְלִבֶּשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיָא
 ה אֶת־הַדֶּשֶׁן אֶל־מִתּוֹךְ לְמַחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר: וְהָאֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ
 תֹּקֵד־בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבִלִּי עָלֶיהָ הַפֶּה: עֲצִים בִּבְקָר בִּבְקָר וְעֵבֶר
 6 עָלֶיהָ הַעֲלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חִלְבֵי הַשְּׁלָמִים: אֵשׁ תָּמִיד תֹּקֵד עַל־
 7 הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה: ס וְזֹאת חֻקֹּת הַמִּנְחָה הַקֹּרֵב אֹתָהּ
 8 בְּנֵי־אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ: וְהָרִים מִפָּנָיו בְּקִמְצוֹ מִסֹּלֶת
 הַמִּנְחָה וּמִשְׁמָנָהּ וְאֵת כָּל־הַלֵּבָנָה אֲשֶׁר עַל־הַמִּנְחָה וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ
 9 רִיחַ נִיחֹחַ אֲזַכְּרָתָה לַיהוָה: וְחִנּוּחֹת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו
 י מִצֹּחַ תֹּאכַל בְּמָקוֹם קָדֹשׁ בְּחֹצֵר אֹהֶל־מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ: לֹא תֹאפֶה
 תַּמִּץ חֶלְקֶם נִתְחִי אֹתָהּ מֵאֲשִׁיר קָדֹשׁ קְדָשִׁים הִוא כְּחֹשֶׁאֵת וְכֹאשָׁם:
 11 כָּל־זָכָר בְּבִנֵי אַהֲרֹן יֹאכְלֶנָה חֶסֶד־עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאֲשִׁיר יְהוָה כָּל
 12 אֲשֶׁר־יִגַע בָּהֶם יִקְהֹשׁ: פ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:
 13 זֶה קָרָב אֹהֲלֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר־יִקְרְבוּ לַיהוָה בְּיוֹם הַמָּשֶׁחַ אֹתִי עֲשִׂיֹרֶת
 14 הָאֹפֶה סֹלֶת מִנְחָה תָּמִיד מִחֲצִיתָהּ בִּבְקָר וּמִחֲצִיתָהּ בְּעֶרֶב: עַל־
 מִחֲבַת בִּשְׁמֵן תַּעֲשֶׂה מְרֻבֶּכֶת תְּבִיאָנָהּ תְּפִינִי מִתַּח פְּתִיחַ תִּקְרִיב
 טו רִיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה: וְחִפְּחוּ חֲמִשִּׁית תַּחֲתָיו מִבָּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חֶסֶד־
 16 עוֹלָם לַיהוָה כָּלִיל תִּקְטֹר: וְכָל־מִנְחַת בָּהֶן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֹאכַל:
 17 פ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־
 18

2. Anima, quae peccaverit, et contempto Domino, negaverit proximo suo depositum, quod fidei eius creditum fuerat, vel vi aliquid extorserit, aut calumniam fecerit,

3. sive rem perditam invenerit, et inficiens insuper peieraverit, et quodlibet aliud ex pluribus fecerit, in quibus solent peccare homines,

* Deut. 22, 3. † v. 7.

4. convicta delicti,

5. reddet omnia, quae per fraudem voluit obtinere, integra, et quintam insuper partem domino, cui damnum intulerat.

* Num. 5, 7.

6. Pro peccato autem suo offeret arietem immaculatum de grege, et dabit eum sacerdoti, iuxta aestimationem, mensuramque delicti;

* c. 5, 18.

7. qui rogabit pro eo coram Domino, et dimittetur illi pro singulis, quae faciendo peccavit.

8. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

9. Praecepit Aaron et filiis eius: Haec est lex holocausti: Cremabitur in altari tota nocte usque mane; ignis ex eodem altari erit.

* c. 1, 8. Exod. 29, 42.

10. Vestiatur tunica sacerdos, et feminalibus lineis; tolletque cineres, quos vorans ignis exussit, et ponens iuxta altare;

11. spoliabitur prioribus vestimentis, indutusque aliis, efferet eos extra castra, et in loco mundissimo usque ad favillam consumi faciet.

12. Ignis autem in altari semper ardebit, quem nutriet sacerdos subiciens ligna mane per singulos dies, et imposito holocausto, desuper adolebit adipem pacificorum.

13. Ignis est iste perpetuus, qui numquam deficiet in altari.

14. Haec est lex sacrificii, et libamentorum, quae offerent filii Aaron coram Domino, et coram altari.

* c. 2, 1.

15. Tollet sacerdos pugillum similiae, quae conspersa est oleo, et totum thus, quod super similiam positum est; adolebitque illud in altari, in monumentum odoris suavissimi Domino.

* c. 1, 9.

16. Reliquam autem partem similiae comedet Aaron cum filiis suis, absque fermento; et comedet in loco sancto atrii tabernaculi.

* c. 2, 3.

17. Ideo autem non fermentabitur, quia pars eius in Domini offertur incensum. Sanctum sanctorum erit, sicut pro peccato atque delicto.

* c. 2, 11.

18. Mares tantum stirpis Aaron comedent illud. Legitimum ac sempiternum erit in generationibus vestris de sacrificiis Domini: omnis, qui tetigerit illa, sanctificabitur.

19. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

20. Haec est oblatio Aaron, et filiorum eius, quam offerre debent Domino in die unctionis suae. Decimam partem ephi offerent similiae in sacrificio sempiterno, medium eius mane, et medium eius vespere;

21. quae in sartagine oleo conspersa friget. Offeret autem eam calidam, in odorem suavissimum Domino

22. sacerdos, qui iure patri successerit, et tota cremabitur in altari.

23. Omne enim sacrificium sacerdotum igne consumetur, nec quamquam comedet ex eo.

24. Locutus est autem Dominus ad Moysen, dicens:

25. Loquere Aaron et filiis eius: Haec est lex hostiae pro peccato in loco, ubi offertur holocaustum

immolabitur coram Domino. Sanctum sanctorum est.

* c. 4, 2. sqq.

26. Sacerdos, qui offert, comedit eam in loco sancto, in atrio tabernaculi.

27. Quidquid tetigerit carnes eius, sanctificabitur. Si de sanguine illius vestis fuerit aspersa, lavabitur in loco sancto.

28. Vas autem "fictile, in quo cocta est, confringetur; quod si vas aeneum fuerit, defricabitur, et lavabitur aqua.

* c. 15, 12. 11, 33.

29. Omnis masculus de genere sacerdotali vescetur de carnibus eius, quia Sanctum sanctorum est.

30. Hostia enim, quae caeditur pro peccato †, cuius sanguis inferitur in tabernaculum testimonii, ad expiandum in Sanctuario, non comedetur, sed comburetur igni.

* c. 4, 5. † c. 4, 5. Hebr. 13, 11.

CAP. VII.

Ritus hostiae pro delicto, et hostiae pacificae.

1. Haec quoque lex hostiae pro delicto, Sancta sanctorum est;

* c. 5, 15.

2. idcirco ubi immolabitur holocaustum, mactabitur et victima pro delicto; sanguis eius per gyrum altaris fundetur.

* c. 1, 3.

3. Offerent ex ea caudam, et adipem, qui operit vitalia;

* c. 3, 3.

4. duos renunculos, et pinguedinem, quae iuxta illa est, reticulumque iecoris cum renunculis.

5. Et adolebit ea sacerdos super altare; incensum est Domini pro delicto.

6. Omnis masculus de sacerdotali genere, in loco sancto vescetur his carnibus, quia Sanctum sanctorum est.

* c. 6, 29.

7. Sicut pro peccato offertur hostia, ita et pro delicto; utriusque

hostiae lex una erit; ad sacerdotem, qui eam obtulerit, pertinebit.

* c. 6, 25.

8. Sacerdos, qui offert holocausti victimam, habebit pellem eius.

9. Et omne sacrificium similiae, quod coquitur in clibano, et quidquid in craticula, vel in sartagine praeparatur, eius erit sacerdotis, a quo offertur.

10. Sive oleo conspersa, sive arida fuerint, cunctis filiis Aaron mensura aequa per singulos dividetur.

* c. 5, 11.

11. Haec est lex hostiae pacificorum, quae offertur Domino.

* c. 3, 1.

12. Si pro gratiarum actione oblatio fuerit, offerent panes absque fermento conspersos oleo, et lagana azyma uncta oleo, coctamque simillam, et collyridas olei admistione conspersas.

13. Panes quoque fermentatos cum hostia gratiarum, quae immolatur pro pacificis;

14. ex quibus unus pro primitiis offeretur Domino, et erit sacerdotis, qui fundet hostiae sanguinem;

15. cuius carnes eadem comedentur die, nec remanebit ex eis quidquam usque mane.

16. Si voto, vel sponte quispiam obtulerit hostiam, eadem similiter edetur die; sed et si quid in crastinum remanserit, vesci licitum est;

17. quidquid autem tertius invenerit dies, ignis absumet.

18. Si quis de carnibus victimae pacificorum die tertio comederit, irrita fiet oblatio, nec proderit offerenti; quin potius quaecumque anima tali se edulio contaminaverit, praevericationis rea erit.

19. Caro, quae aliquid tetigerit immundum, non comedetur, sed comburetur igni; qui fuerit mundus, vescetur ex ea.

* v. 15—18.

20. Anima polluta, quae ederit de carnibus hostiae pacificorum, quae oblata est Domino, peribit de populo suis.

בְּגִיזוֹ לֹא־יִזְכָּר וְזֹאת תֹּזְכֶּרֶת הַחֲטָאִת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הַעֹלָה תִּשְׁחַט
 הַחֲטָאִת לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא׃ הִפְתָּן הַמִּחְטָא אֹתָהּ וְאִכְלָנָהּ 19
 בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ תֹּאכְלֶנָּה בַּחֲצֵר אֹהֶל מוֹעֵד׃ כָּל אֲשֶׁר-יִגַע בְּבִשְׂרָהּ וּבְקֹדֶשׁ כ
 וְאֲשֶׁר יִגַּח מִדָּמָהּ עַל-הַבֶּגֶד אֲשֶׁר יִגַּח עָלֶיהָ תִּכְבֹּס בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ׃
 וּכְלִי-תְּהַדִּישׁ אֲשֶׁר תִּכְשַׁל-בּוֹ יִשְׁכַּר וְאִם-בְּכֵלִי נִהְשְׁתָּ בְשָׂלָהּ וּמִרְק 21
 וְשִׁטָּה בַּמַּיִם׃ כָּל-זָכָר בִּפְהֵינִים יֹאכַל אֹתָהּ קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא׃ 22
 וְכָל-חֲטָאִת אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדָּמָהּ אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לִכְפֹּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֹאכַל 23
 בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹף׃ פ

7

CAP. VII. 7

וְזֹאת תֹּזְכֶּרֶת הָאֻשָּׁם קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא׃ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַטְוּ אֶת-א
 הַעֹלָה יִשְׁחַטְוּ אֶת-הָאֻשָּׁם וְאֶת-דָּמֹו יִזְרֹק עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃ וְזֹאת 3
 כָּל-חֲלָבֹו יִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֵת הָאֵלֹהִים וְאֶת-הַחֲלֵב הַמְּכַסֶּה אֶת-הַקְּרִיב׃
 וְאֵת שְׁתֵּי הַכִּבְלֹת וְאֶת-הַחֲלֵב אֲשֶׁר עָלֶיהֶן אֲשֶׁר עַל-הַכֶּסֶּלִים וְאֶת- 4
 חֵיתָהֶרֶת עַל-הַכֶּבֶד עַל-הַכִּבְלֹת וְסִירְנָה׃ וְהַקִּטְוִי אֹתָם הִפְתָּן הַמִּזְבֵּחַ ה
 אֲשֶׁה לַיהוָה אֻשָּׁם הוּא׃ כָּל-זָכָר בִּפְהֵינִים וְאִכְלָנֹו בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ וְאִכְלֶ 6
 קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא׃ כַּחֲטָאִת בָּאֻשָּׁם תֹּזְכֶּרֶת אֶחָת לָהֶם הִפְתָּן אֲשֶׁר 7
 יִכְסֹּר-בּוֹ לוֹ יִהְיֶה׃ וְחִלְתָּן הַמִּקְרִיב אֶת-עֹלֹת אִישׁ עוֹד הַעֹלָה אֲשֶׁר 8
 הַקְּרִיב לִפְתָּן לוֹ יִהְיֶה׃ וְכָל-מִנְחָה אֲשֶׁר תֹּאכַל בַּחֲנוּי וְכָל-נִעְשֹׂה 9
 בַּמִּדְבָּרֹת וְעַל-מִחְבַּת לִפְתָּן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תִהְיֶה׃ וְכָל-מִנְחָה י
 כְּלוּלָהּ בַּשֶּׁמֶן וְהִרְבֵּה לְכָל-בְּגֵי אֲהֶרֶן תִּהְיֶה אִישׁ בְּאֹתָיו׃ פ
 וְזֹאת תֹּזְכֶּרֶת זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לַיהוָה׃ אִם עַל-תּוֹדָה 11
 יִקְרִיבֶנּוּ וְהַקְּרִיב ׀ עַל-זֶבַח הַתּוֹדָה חֲלוֹת מִצּוֹחַ כְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן 12
 וּרְקִיקֵי מִצּוֹת מִשְׁתִּים בַּשֶּׁמֶן וְסֹלֶת מְרֻכָּכַת חֲלוֹת כְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן׃ עַל- 13
 חֲלוֹת לֶחֶם חֲמֵץ יִקְרִיב קֶרְבָּנוֹ עַל-זֶבַח הַזֶּבַח שְׁלָמִים׃ וְהַקְּרִיב מִמֶּנּוּ 14
 אֶחָד מִכָּל-קֶרְבָּן תּוֹמֶה לַיהוָה לִפְתָּן הַזֶּבֶק אֶת-דָּם הַשְּׁלָמִים לוֹ
 יִהְיֶה׃ וּבִשֹּׁר זֶבַח הַזֶּבַח שְׁלָמִים בְּיוֹם קֶרְבָּנוֹ וְאִכַּל לֹא-יִגִּיחַ מִמֶּנּוּ טו
 עַד-בֶּקֶר׃ וְאִם-נֶגֶד ׀ אוֹ נֶדְבָה זֶבַח קֶרְבָּנוֹ בְּיוֹם הַקְּרִיבוֹ אֶת-זִבְחוֹ 16
 וְאִכַּל וּמִמְחֶלֶת וְהַזֹּחֵר מִמֶּנּוּ וְאִכַּל׃ וְהַזֹּחֵר מִבֶּשֶׂר הַזֶּבַח בְּיוֹם 17
 הַשְּׁלִיטִי בָּאֵשׁ יִשְׂרָף׃ וְאִם הָאֵכָל וְאִכַּל מִבֶּשֶׂר-זֶבַח שְׁלָמִים בְּיוֹם 18
 הַשְּׁלִיטִי לֹא יִרְצֶה הַמִּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יִחַשֵּׁב לוֹ פְּגוֹל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ
 הָאֵכָל מִמֶּנּוּ עֲוֹנָה תִּשָּׂא׃ וְהַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר יִגַע בְּכָל-טָמֵא לֹא יֹאכַל 19
 בָּאֵשׁ יִשְׂרָף וְהַבֶּשֶׂר כָּל-טָהוֹר וְאִכַּל בֶּשֶׂר׃ וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹּאכַל בֶּשֶׂר כ
 מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְטָמְאָהּ עָלֶיהָ וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת
 F

21 מעמיה: וּנְפֶשׁ כִּיר־תֵּנֶּנּוּ בְּכָל־טָמֵא בְּטָמְאֵת אָדָם אוֹ, בְּבַחֲמָה טָמֵאָה
 אוֹ בְּכָל־שִׁטְקֵן טָמֵא וְאָכַל מִבְּשָׂר־זֶבֶחַ הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וּנְכַרְתָּהּ
 22 הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת מֵעַמְיָה: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי
 23 יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל־חֵלֶב שׁוֹר וּכְשׁוֹב וְעֵז לֹא תֹאכְלוּ: וְחֵלֶב זֶבֶלֶה וְחֵלֶב
 כַּה־טְרֵפָה יִדְּשֶׁה לְכָל־מְלָאכָה וְאָקֹל לֹא תֹאכְלוּהוּ: כִּי כָל־אֹכֵל חֵלֶב מִן־
 הַבְּחֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיב מִמֶּנָּה אִשָּׁה לַיהוָה וּנְכַרְתָּה הַנֶּפֶשׁ הַאֲכֹלָה
 26 מֵעַמְיָה: וְכִלְדָּם לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מִזְבְּחֵיכֶם לְעֹזֶה וּלְבַחֲמָה: כָּל־
 27 נֶפֶשׁ אֲשֶׁר־תֹּאכַל כָּל־הֵם וּנְכַרְתָּה הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת מֵעַמְיָה: פ
 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמִּקְרִי־ב
 ל אֶת־זֶבֶחַ שְׁלָמֵיךָ לַיהוָה וְכִיָּא אֶת־קָרְבָּנִי לַיהוָה מִזֶּבֶחַ שְׁלָמֵיךָ: וְדָוָה
 חֲבִירָאִינָה אֵת אֲשֶׁר יְהוָה אֶת־הַחֵלֶב עַל־הַחֹהֶלֶת וְכִיָּאֲנִי אֵת הַחֹהֶלֶת
 31 לְהַנִּיחַ אֹתוֹ הַמִּנוּפָּה לִפְנֵי יְהוָה: וְהַקְטִיר חֲבִינֵן אֶת־הַחֵלֶב הַמִּזְבֵּחַ
 32 וְהִדָּה הַחֹהֶלֶת לְאַחֲרָיו וּלְבָנָיו: וְאֵת שׁוֹק הַזָּמִין תִּתְּנוּ חֲרוּמָה לִפְנֵי
 33 מִזְבְּחֵי שְׁלָמֵיכֶם: הַמִּקְרִי־ב אֶת־הֵם הַשְּׁלָמִים וְאֶת־הַחֵלֶב מִבְּנֵי אַחֲרָיו
 34 לוֹ תִּהְיֶה שׁוֹק הַזָּמִין לְמִנָּה: כִּי אֶת־חֹהֶל הַמִּנוּפָּה וְאֵת שׁוֹק
 הַחֲרוּמָה לְקַחְתִּי מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזֶּבְחֵי שְׁלָמֵיהֶם וְאֵתָן אֹתָם
 לַה לְאַחֲרָיו חֲבִינֵן וּלְבָנָיו לְחֻק־עֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: זֹאת מִשְׁתַּת
 אַחֲרָיו וּמִשְׁתַּת בָּנָיו מֵאֲשֵׁר יְהוָה בְּיוֹם הַקָּרִיב אֹתָם לִבְהֵן לַיהוָה:
 36 אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לַתָּת לָהֶם בְּיוֹם מִשְׁחֹו אֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֶסֶת
 37 עֹלָם לְדֹרֹתָם: זֹאת חֲחֹזְרָה לַעֲלֹל לְמִנְחָה וּלְחֻטָּאת וּלְאֻשָּׁם וּלְמִזְבְּאִים
 38 וּלְזִבְחַת הַשְּׁלָמִים: אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהָר סיני בְּיוֹם צִוּוֹ
 אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶת־קָרְבָּנֵיהֶם לַיהוָה בְּמִדְבַּר סיני: פ

CAP. VIII. ח

ח
 2 א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: קַח אֶת־אַחֲרָיו וְאֶת־בָּנָיו אֹתוֹ וְאֵת
 הַבְּגָדִים וְאֵת שֵׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֵת פֶּר הַחֻטָּאת וְאֵת שֹׁנֵי הָאֵלִילִים
 3 וְאֵת סֵל הַמִּצּוֹת: וְאֵת כָּל־הַעֲדָה הַקֹּהֵל אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַיַּעַשׂ
 מִשְׁחָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַתִּקְהַל הַעֲדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
 6 ה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הַעֲדָה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת: וַיִּקְרַב
 7 מֹשֶׁה אֶת־אַחֲרָיו וְאֶת־בָּנָיו וַיִּרְתֵּן אֹתָם בַּמִּים: וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־
 הַבְּחֵמָה וַיַּחֲזֵר אֹתוֹ בְּאֶבֶן־שֹׁלֶלֶת וַיִּלְבֹּשׂ אֹתוֹ אֶת־הַמְּטִיל וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־
 8 הָאֵפֶד וַיַּחֲזֵר אֹתוֹ בְּחֹשֶׁל הָאֵפֶד וַיֹּאפֶד לוֹ בַּיּוֹם: וַיָּשֶׂם עָלָיו אֶת־
 9 הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאֹרִיִּים וְאֶת־הַתְּחִמִּים: וַיָּשֶׂם אֶת־הַמִּצְנֶפֶת

21. Et quae tetigerit immunditiam hominis, vel iumenti, sive omnis rei, quae polluere potest, et comederit de huiusmodi carnibus, interibit de populis suis.

22. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

23. Loquere filiis Israël: Adipem* ovis, et bovis, et caprae non comedetis.

* c. 3, 17.

24. Adipem cadaveris morticini, et eius animalis, quod a bestia captum est, habebitis in varios usus.

25. Si quis adipem, qui offerri debet in incensum Domini, comederit, peribit de populo suo.

26. Sanguinem* quoque omnis animalis non sumetis in cibo, tam de avibus quam de pecoribus.

* c. 3, 17.

27. Omnis anima, quae ederit sanguinem, peribit de populis suis.

28. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

29. Loquere filiis Israël dicens: Qui offert victimam pacificorum Domino, offerat simul et sacrificium, id est, libamenta eius.

30. Tenebit manibus adipem hostiae, et pectusculum; cumque ambo oblata Domino consecraverit, tradet sacerdoti,

31. qui adolebit adipem super altare, pectusculum autem erit Aaron, et filiorum eius.

32. Armus quoque dexter de pacificorum hostiis cedet in primitias sacerdotis.

33. Qui obtulerit sanguinem et adipem, filiorum Aaron, ipse habebit et armum dextrum in portione sua.

34. Pectusculum enim elevationis, et armum separationis tuli a filiis Israël de hostiis eorum pacificis, et dedi Aaron sacerdoti, et filiis eius

lege perpetua, ab omni populo Israël.

35. Haec est unctio Aaron et filiorum eius in caeremoniis Domini, die qua obtulit eos Moyses, ut sacerdotio fungerentur,

36. et quae praecepit eis dari Dominus a filiis Israël religione perpetua in generationibus suis.

37. Ista est lex holocausti, et sacrificii pro peccato atque delicto, et pro consecratione et pacificorum victimis;

38. quam constituit Dominus Moysi in monte Sinai, quando mandavit filiis Israël, ut offerrent oblationes suas Domino in deserto Sinai.

CAP. VIII.

Moses consecrat Aaron in pontificem, et filios eius in sacerdotes; item tabernaculum omnemque eius suppellectilem.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2. Tolle* Aaron cum filiis suis, vestes eorum, et unctionis oleum, vitulum pro peccato, duos arietes, canistrum cum azymis:

* Exod. 29, 1. 35. 40, 13.

3. et congregabis omnem coetum ad ostium tabernaculi.

4. Fecit Moyses, ut Dominus imperaverat. Congregataque omni turba ante fores tabernaculi,

5. ait: Iste est sermo, quem iussit Dominus fieri.

6. Statimque obtulit Aaron et filios eius. Cumque lavisset eos,

7. vestivit pontificem subucula lineae, accingens eum balteo, et induens eum tunica hyacinthina, et de super humerale imposuit,

8. Quod astringens cingulo aptavit rationali, in quo erat Doctrina et Veritas.

9. Cidari quoque texit caput; et

super eam, contra frontem, posuit laminam auream consecratam in sanctificatione, sicut praeceperat ei Dominus.

10. Tulit* et unctionis oleum, quo linivit tabernaculum cum omni suppellectili sua.

* Exod. 30, 25.

11. Cumque sanctificans aspersisset altare septem vicibus, unxit illud, et omnia vasa eius, labrumque cum basi sua sanctificavit oleo.

12. *Quod fundens super caput Aaron, unxit eum, et consecravit;

* Eccl. 45, 18.

13. filios quoque eius oblatos vestivit tunicis lineis, et cinxit balteis, imposuitque mitras; ut iusserat Dominus.

14. Obtulit et vitulum pro peccato; cumque super caput eius posuisset Aaron, et filii* eius, manus suas,

* c. 1, 4.

15. immolavit eum; hauriens sanguinem, et tincto digito, tetigit cornua altaris per gyrum; quo expiato et sanctificato, fudit reliquum sanguinem ad fundamenta eius.

16. Adipem vero, qui erat super vitalia*, et reticulum iecoris, duosque renunculos cum arvinulis suis, adolevit super altare;

* c. 3, 3.

17. vitulum* cum pelle, et carnibus, et fimo, cremans extra castra, sicut praeceperat Dominus.

* c. 4, 11.

18. Obtulit et arietem in holocaustum; super cuius caput cum imposuissent Aaron et filii eius manus suas*;

* c. 1, 10. sqq.

19. immolavit eum, et fudit sanguinem eius, per circuitum altaris.

20. Ipsumque arietem in frusta incidens, caput eius, et artus, et adipem adolevit igni;

21. lotis prius intestinis et pedibus, totumque simul arietem incendit super altare, eo quod esset holocaustum suavissimi odoris Domino, sicut praeceperat ei.

22. Obtulit et arietem secundum, in consecratione Sacerdotum; posueruntque super caput eius Aaron et filii eius manus suas.

23. Quem cum immolasset Moses, sumens de sanguine eius, tetigit extremum auriculae dextrae Aaron, et pollicem manus eius dextrae, similiter et pedis.

24. Obtulit et filios Aaron, cumque de sanguine arietis immolati tetigisset extremum auriculae singulorum dextrae, et pollices manus ac pedis dextri, reliquum fudit super altare per circuitum;

25. adipem vero, et caudam, omnemque pinguedinem, quae operit intestina, reticulumque iecoris, et duos renes cum adipibus suis, et armo dextro separavit.

26. Tollens autem de canistro azy-morum, quod erat coram Domino, panem absque fermento, et collyridam conspersam oleo, laganumque, posuit super adipem, et arum dextrum;

27. tradens simul omnia Aaron et filiis eius. Qui postquam levaverunt ea coram Domino;

28. rursum suscepta de manibus eorum, adolevit super altare holocausti, eo quod consecrationis esset oblatio, in odorem suavitatis, sacrificii Domino.

29. Tulitque pectusculum, elevans illud coram Domino, de ariete consecrationis in partem suam, sicut praeceperat ei Dominus.

30. Assumensque unguentum, et sanguinem, qui erat in altari, asper-

עַל-רֹאשׁוֹ וְשֵׁם עַל-הַמִּצְנֶפֶת אֶל-מִוֶּל פָּנָיו אֶת צִיץ הַזָּהָב נָזַר
 הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה׃ וַיִּקַּח מִשָּׁה אֶת-שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְ
 וַיִּמָּשַׁח אֶת-הַמִּשְׁכָּן וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-בּוֹ וַיִּסְקֶדֶשׁ אֹתָם׃ וַיָּז וּמִמֶּנּוּ עַל- 11
 הַמִּזְבֵּחַ שִׁבְעַ פְּעָמִים וַיִּמָּשַׁח אֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-כָּל-כֵּלָיו וְאֶת-הַכֹּהֵן
 וְאֶת-כִּנּוֹ לְקֹדֶשֶׁם׃ וַיִּצַּק מִשְׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמָּשַׁח אֹתוֹ 12
 לְקֹדֶשׁוֹ׃ וַיִּקְרָב מֹשֶׁה אֶת-בְּנֵי אַהֲרֹן וַיִּלְבָּשֵׁם כִּתְלֹת וַיַּהַר אֹתָם 13
 אֲבֵנֹת וַיַּחֲבֹשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה׃ וַיָּנֶשׂ אֶת 14
 פַּר הַחֲטָאת וַיִּסְמֶךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת-יְדֵיהֶם עַל-רֹאשׁ פַּר הַחֲטָאת׃
 וַיִּשְׁחַט וַיִּקַּח מִשָּׁה אֶת-הַדָּם וַיִּתֵּן עַל-כַּרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ 15
 וַיִּחַטֵּא אֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-הַדָּם יִצַּק אֶל-יִסּוּד הַמִּזְבֵּחַ וַיִּקְדְּשֵׁהוּ לְכַפֵּר
 עֲלָיו׃ וַיִּקַּח אֶת-כָּל-הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב וְאֵת יִתְדֵת הַכֶּבֶד וְאֶת- 16
 שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת-חִלְבֵּהֶן וַיִּקְטֹרַע מִשָּׁה הַמִּזְבֵּחַ׃ וְאֶת-הַפֶּר וְאֶת- 17
 עֵרֹ וְאֶת-בִּשְׁנֹו וְאֶת-פִּרְשׁוֹ שָׂרָה בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמִּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר צִוָּה
 יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה׃ וַיִּקְרָב אֶת אֵיל הַעֲלֵה וַיִּסְמְכוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת- 18
 יְדֵיהֶם עַל-רֹאשׁ הָאֵיל׃ וַיִּשְׁחַט וַיִּזְרֹק מִשָּׁה אֶת-הַדָּם עַל-הַמִּזְבֵּחַ 19
 סָבִיב׃ וְאֶת-הָאֵיל נָתַח לִנְתָחַיו וַיִּקְטֹרַע מִשָּׁה אֶת-הָרֹאשׁ וְאֶת- 20
 הַנְּחָחִים וְאֶת-הַפָּדִי׃ וְאֶת-הַקֶּרֶב וְאֶת-הַכְּפָרִיִּים רָחֵץ בַּמַּיִם וַיִּקְטֹרַע 21
 מִשָּׁה אֶת-כָּל-הָאֵיל הַמִּזְבֵּחַ עֲלֶה הוּא לְרִיחַ-נִּיחָח אֲשֶׁה הוּא
 לַיהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה׃ וַיִּקְרָב אֶת-הָאֵיל הַשְּׂנִי אֵיל 22
 הַמִּלֻּאִים וַיִּסְמְכוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת-יְדֵיהֶם עַל-רֹאשׁ הָאֵיל׃ וַיִּשְׁחַט וְ 23
 וַיִּקַּח מִשָּׁה מִדָּמֹו וַיִּתֵּן עַל-תְּנוּךְ אֹזֶן-אַהֲרֹן הַיְמָנִית וְעַל-בִּהֶן יְדֹו
 הַיְמָנִית וְעַל-בִּהֶן רִגְלוֹ הַיְמָנִית׃ וַיִּקְרָב אֶת-בְּנֵי אַהֲרֹן וַיִּתֵּן מִשָּׁה 24
 מִן-הַדָּם עַל-תְּנוּךְ אֹזֶן הַיְמָנִית וְעַל-בִּהֶן יְדֵם הַיְמָנִית וְעַל-בִּהֶן
 רִגְלֵם הַיְמָנִית וַיִּזְרֹק מִשָּׁה אֶת-הַדָּם עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃ וַיִּקַּח אֶת- 25
 הַחֵלֶב וְאֶת-הָאֵלֶּיָּה וְאֶת-כָּל-הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב וְאֵת יִתְדֵת
 הַכֶּבֶד וְאֶת-שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת-חִלְבֵּהֶן וְאֵת שׁוֹק הַיְמִינִי וּמִסַּל הַמִּצְעוֹת 26
 אֲשֶׁר לַפָּנִי יְהוָה לָקַח חֲצֵת מִצָּה אֶחָה וְחֲצֵת לֶחֶם שֶׁמֶן אֶחָה וַרְקִיק
 אֶחָד וְשֵׁם עַל-הַחֲלָבִים וְעַל שׁוֹק הַיְמִינִי׃ וַיִּתֵּן אֶת-הַכֹּל עַל פֶּתֶר 27
 אַהֲרֹן וְעַל פֶּתֶר בָּנָיו וַיִּנָּח אֹתָם תְּנוּפָה לַפָּנִי יְהוָה׃ וַיִּקַּח מִשָּׁה 28
 אֶחָה מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹרַע הַמִּזְבֵּחַ עַל-הָעֲלֵה מִלֵּאִים הֵם לְרִיחַ נִיחָח
 אֲשֶׁה הוּא לַיהוָה׃ וַיִּקַּח מִשָּׁה אֶת-הַחֹה וַיִּנִּיפֵהוּ תְנוּפָה לַפָּנִי יְהוָה 29
 מֵאֵיל הַמִּלֻּאִים לְמִשָּׁה הָרָה לְמִנָּה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה׃
 וַיִּקַּח מִשָּׁה מִשְׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִן-הַדָּם אֲשֶׁר עַל-הַמִּזְבֵּחַ וַיָּז עַל- 30

אֶהְיֶה עַל־בְּגָדָיו וְעַל־בְּגָדוֹ וְעַל־בְּגָדוֹ בְּגָדוֹ אֶהְיֶה וְיִסְכַּשׁ אֶת־אֶהְיֶה
 31 אֶת־בְּגָדָיו וְאֶת־בְּגָדוֹ וְאֶת־בְּגָדוֹ בְּגָדוֹ אֶהְיֶה וְיִסְכַּשׁ אֶת־אֶהְיֶה
 וְאֶת־בְּגָדוֹ בְּשָׁלוֹ אֶת־הַבָּשָׂר פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְשָׁם תֵּאָכְלוּ אֹתוֹ וְאֶת־
 הַחֶמֶץ אֲשֶׁר בְּסֵל הַמִּלֻּאִים כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר אֶהְיֶה וּבְגָדוֹ יִאֲכָלוּהוּ
 32 וְהִזְוִיתִי בַּבָּשָׂר וּבַלֶּחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרָפוּ וּמִפָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ
 33 שְׂבַעַת יָמִים עַד יוֹם מִלֻּאת יָמִי מִלֻּאֵיכֶם כִּי שְׂבַעַת יָמִים יִמְלֹא
 31 אֶת־יִדְכֶם כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי בַּיּוֹם הַזֶּה צִוִּיתִי לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם
 לֹא וּפָתַח אֹהֶל מוֹעֵד תִּשְׁבּוּ יוֹמָם וְלַיְלָה שְׂבַעַת יָמִים וְשִׁמְרֶתֶם אֶת־
 36 מִשְׁמֶרֶת יְהוָה וְלֹא תִמּוּתוּ כִּי־כֵן צִוִּיתִי וְיַעַשׂ אֶהְיֶה וּבְגָדוֹ אֶת־כָּל־
 הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוִּיתִי יְהוָה בִּיד־מִשָּׁה:

CAP. IX. ט

ס ס ס ס כו 26

א וְהִלֵּךְ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מִשָּׁה לְאֶהְיֶה וּלְבְּגָדוֹ וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:
 2 וַיֹּאמֶר אֶל־אֶהְיֶה קַח־לָּהּ עֵגֶל בֶּן־בָּקָר לְחֻטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה הַמִּימָם
 3 וְחִקְרָב לִפְנֵי יְהוָה: וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קָחוּ טְעִיר־עִזִּים
 4 לְחֻטָּאת וְעֵגֶל וּבָכֶשֶׂת בְּנִי־טֶנֶה חַמִּימִם לְעֹלָה: וְשׂוֹר וְאַיִל לְשִׁלְמִים
 לְזִבְחֵ לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בַלֵּילָה בַשָּׁמֶן כִּי הַיּוֹם יְהוָה נִרְאָה אֲלֵיכֶם:
 ה וַיִּקְחוּ אֶת־אֲשֶׁר צִוִּיתִי מִשָּׁה אֶל־פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָּל־הַעֲדָה
 6 וַיַּעֲמֵדוּ לִפְנֵי יְהוָה: וַיֹּאמֶר מִשָּׁה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוִּיתִי יְהוָה תַּעֲשׂוּ
 7 וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה: וַיֹּאמֶר מִשָּׁה אֶל־אֶהְיֶה קָרָב אֶל־הַמִּזְבֵּחַ
 וְעָשִׂיתִי אֶת־חֻטָּאתְךָ וְאֶת־עֲלֹתְךָ וְכִפֵּר בְּעִדָּךָ וּבְעֵד הָעָם וְעָשִׂיתִי אֶת־
 8 קָרְבַּן הָעָם וְכִפֵּר בְּעֵדָם כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי יְהוָה: וַיִּקְרָב אֶהְיֶה אֶל־הַמִּזְבֵּחַ
 9 וַיִּשְׁחַט אֶת־עֵגֶל חֻטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ: וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אֶהְיֶה אֶת־הַדָּם
 אֵלָיו וַיִּשְׁבֹּל אֶצְבְּעוֹ בָּדָם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם רָצַק אֶל־
 י יִסּוֹד הַמִּזְבֵּחַ: וְאֶת־הַחֶלֶב וְאֶת־הַכֶּלֶיֹת וְאֶת־הַיִּתְחִירָת מִן־חֻבְדֵּל מִן־
 11 הַחֻטָּאת הַקָּטִיר הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי יְהוָה אֶת־מִשָּׁה: וְאֶת־הַבָּשָׂר
 12 וְאֶת־הַעֲזִיר טָרָה בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמִּחֲנֶה: וַיִּשְׁחַט אֶת־הַעֲלָה וַיִּמְצְאוּ
 13 בְנֵי אֶהְיֶה אֵלָיו אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: וְאֶת־הַעֲלָה
 14 הַמִּצְיָאוֹ אֵלָיו לְנִתְחִיָה וְאֶת־הָרָאשׁ וַיִּקְטֹר עַל־הַמִּזְבֵּחַ: וַיִּתְחַךְ אֶת־
 טו הַקָּרָב וְאֶת־הַפְּרָעִים וַיִּקְטֹר עַל־הַעֲלָה הַמִּזְבֵּחַ: וַיִּקְרָב אֶת־קָרְבַּן
 הָעָם וַיִּלָּחֵט אֶת־טְעִיר חֻטָּאת אֲשֶׁר לָהֶם וַיִּשְׁחָטוּהוּ וַיִּחַטְּאוּהוּ
 16 פְּרָאשׁוֹן: וַיִּקְרָב אֶת־הַעֲלָה וַיַּעֲשֶׂה כַּמִּשְׁפָּט: וַיִּקְרָב אֶת־הַמִּנְחָה
 17 וַיִּמְלֹא כַּסּוֹ מִמֶּנָּה וַיִּקְטֹר עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִלֶּבֶד עֹלֹת הַבָּקָר: וַיִּשְׁחַט אֶת־

sit super Aaron, et vestimenta eius, et super filios illius ac vestes eorum.

31. Cumque sanctificasset eos in vestitu suo, praecepit eis, dicens: Coquite carnes ante fores tabernaculi, et ibi comedite eas; panes quoque consecrationis edite, qui positi sunt in canistro, sicut praecepit mihi Dominus, dicens*: Aaron et filii eius, comedent eos;

* Exod. 29, 32. 30, 22. 40, 9. 24, 9.

32. quidquid autem reliquum fuerit de carne, et panibus, ignis absument.

33. De ostio quoque tabernaculi non exhibitis septem diebus, usque ad diem, quo complebitur tempus consecrationis vestrae; septem enim diebus finitur consecratio;

34. sicut et impraesentiarum factum est, ut ritus sacrificii completur.

35. Die ac nocte manebitis in tabernaculo observantes custodias Domini, ne moriamini; sic enim mihi praeceptum est.

36. Feceruntque Aaron, et filii eius cuncta, quae locutus est Dominus per manum Moysi.

CAP. IX.

Aaron in tabernaculo pro se, et populo offert sacrificia, et populo benedicit.

Ignis coelestis victimas absument.

1. Facto* autem octavo die, vocavit Moyses, Aaron et filios eius, ac maiores natu Israël, dixitque ad Aaron:

* c. 8, 33.

2. Tolle de armento vitulum pro peccato, et arietem in holocaustum†, utrumque immaculatum, et offer illos coram Domino.

* Exod. 29, 1. † c. 1, 10.

3. Et ad filios Israël loqueris: Tollite hircum pro peccato, et vitulum atque agnum, anniculos, et sine macula, in holocaustum;

4. bovem et arietem pro pacificis*; et immolate eos coram Domino, in sacrificio singulorum simulam conspersam oleo† offerentes; hodie enim Dominus apparebit vobis.

* c. 3, 1. sqq. † c. 2, 1. sqq.

5. Tulerunt ergo cuncta, quae iusserat Moyses ad ostium tabernaculi; ubi cum omnis multitudo astaret,

6. ait Moyses: Iste est sermo, quem praecepit Dominus: Facite, et apparebit vobis gloria eius.

7. Et dixit ad Aaron: Accede ad altare, et immola pro peccato tuo*; offer holocaustum, et deprecare pro te† et pro populo; cumque mactaveris hostiam populi, ora pro eo, sicut praecepit Dominus.

* c. 4, 3. sqq. † Hebr. 5, 3.

8. Statimque Aaron accedens ad altare, immolavit vitulum pro peccato suo;

9. cuius sanguinem obtulerunt ei filii sui; in quo tingens digitum, tetigit cornua altaris, et fudit residuum ad basim eius,

10. Adipemque et renunculos, ac reticulum iecoris, quae sunt pro peccato, adolebit super altare, sicut praeceperat Dominus Moysi.

11. Carnes vero et pellem eius extra castra combussit igni.

12. Immolavit et holocausti victimam; obtuleruntque ei filii sui sanguinem eius, quem fudit per altaris circuitum.

13. Ipsam etiam hostiam in frusta concisam, cum capite et membris singulis obtulerunt; quae omnia super altare cremavit igni,

14. lotis aqua prius intestinis et pedibus.

15. Et pro peccato populi offerens, mactavit hircum; expiatoque altari,

16. fecit holocaustum,

17. addens in sacrificio libamenta, quae pariter offeruntur, et adolens ea super altare, absque caeremoniis holocausti matutini.

18. Immolavit et bovem atque arietem, hostias pacificas populi; obtuleruntque ei filii sui sanguinem, quem fudit super altare in circuitum.

19. Adipem autem bovis, et caudam arietis, rennuculosque cum adipibus suis, et reticulum iecoris

20. posuerunt super pectora, cumque cremati essent adipēs super altare,

21. pectora eorum, et armos dextros separavit Aaron, elevans coram Domino, sicut praeceperat Moyses.

22. Et extendens manus* ad populum, benedixit ei. Sicque completis hostiis pro peccato, et holocaustis, et pacificis, descendit.

* Num. 6, 22. sqq.

23. Ingressi autem Moyses et Aaron in tabernaculum testimonii, et deinceps egressi benedixerunt populo*. Apparuitque gloria Domini omni multitudini.

* 2 Mach. 2, 10.

24. Et ecce! egressus ignis a Domino, devoravit holocaustum, et adipēs, qui erant super altare. Quod cum vidissent turbae, laudaverunt Dominum, ruentes in facies suas.

CAP. X.

Nadab et Abiu rebelles igne caelesti pereunt. Reliquiae sacrificae oblatae commedendae.

1. Arreptisque* Nadab et Abiu filii Aaron thuribulis†, posuerunt ignem, et incensum desuper, offerentes coram Domino ignem alienum†; quod eis praeceptum non erat.

* Exod. 6, 23. ** Num. 3, 4. 26, 61.

† 1 Par. 24, 2. † c. 16, 12.

2. Egressusque ignis a Domino, devoravit eos, et mortui sunt coram Domino.

3. Dixitque Moyses ad Aaron: Hoc est, quod locutus est Dominus: Sanctificabor in iis, qui appropinquant mihi, et in conspectu omnis populi glorificabor. Quod audiens tacuit Aaron.

4. Vocatis autem Moyses Misaele et Elisaphan filiis Oziel*, patrii Aaron, ait ad eos: Ite et tollite fratres

vestros de conspectu Sanctuarii, et asportate extra castra.

* Exod. 6, 22.

5. Confestimque pergentes, tulerunt eos sicut iacebant; vestitos lineis tunicis, et eiecerunt foras, ut sibi fuerat imperatum.

6. Locutusque est Moyses ad Aaron, et ad Eleazar, et Ithamar filios eius: Capita vestra nolite nudare*, et vestimenta nolite scindere, ne forte moriamini, et super omnem coetum oriatur indignatio. Fratres vestri, et omnis domus Israël, plangent incendium, quod Dominus suscitavit;

* c. 21, 10. Gen. 37, 34.

7. vos autem non egrediemini fores tabernaculi, alioquin peribitis; oleum quippe sanctae unctionis est super vos. Qui fecerunt omnia iuxta praeceptum Moysi.

8. Dixit quoque Dominus ad Aaron:

9. Vinum, et omne, quod inebriare potest, non bibetis tu et filii tui, quando intratis in tabernaculum testimonii, ne moriamini; quia praeceptum sempiternum est in generationes vestras.

10. Et ut habeatis scientiam discernendi inter sanctum et profanum, inter pollutum et mundum;

11. doceatisque filios Israël omnia legitima mea, quae locutus est Dominus ad eos per manum Moysi.

12. Locutusque est Moyses ad Aaron, et ad Eleazar, et Ithamar, filios eius, qui erant residui: Tollite sacrificium*, quod remansit de oblatione Domini, et comedite illud absque fermento iuxta altare, quia Sanctum sanctorum est.

* c. 2, 3. 6, 16.

13. Comedetis autem in loco sancto quod datum est tibi et filiis tuis de oblationibus Domini, sicut praeceptum est mihi.

14. Pectusculum quoque*, quod oblatum est, et armum, qui separatus est, edetis in loco mundissimo tu et filii tui, et filiae tuae tecum; tibi enim ac liberis tuis reposita sunt de hostiis salutaribus filiorum Israël;

* c. 7, 31. Exod. 29, 27.

15. eo quod armum, et pectus, et adipēs, qui cremantur in altari, ele-

השֹׁר וְאֶת־הָאֵלֹל וְכֹחַ הַשְּׁלֵמִים אֲשֶׁר לָעֵם וַיִּמָּצְאוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן אֶת־
 הַדָּם אֹלָיו וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃ וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשֹּׁר וּמִן־
 הָאֵלֹל הָאֵלֶּה וְהַמִּכְסָּה וְהַכִּלְיֹת וַיִּתְּרֵת הַקֶּבֶד׃ וַיִּשְׂמוּ אֶת־הַחֲלָבִים כ
 עַל־הַחֲזוֹת וַיִּקְטֹר הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחַ׃ וְאֵת הַחֲזוֹת וְאֵת שׁוֹךְ הַזִּמְרֹן
 חֲנִיף אֶהֱרֹן חֲנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה׃ וַיֵּשֶׂא אֶהֱרֹן אֶת־
 יָדָיו אֶל־הָעָם וַיְבָרֲכֵם וַיֵּרֶד מִעֲשֹׂת הַחֲטָאֹת וְהַעֲלָה וְהַשְּׁלֵמִים׃ וַיֵּבֹא
 מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד־
 יְהוָה אֶל־כָּל־הָעָם׃ וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֶת־
 הַעֲלֹה וְאֶת־הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל־הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם׃

CAP. X.

וַיִּקְחוּ בְנֵי־אֶהֱרֹן נָדָב וַאֲבִיהֶוא אִישׁ מִחֶתְחוֹ וַיִּתְּנוּ בְּתֵן אֵשׁ וַיִּשְׂמוּ א
 עֲלֶיהָ קִטְרֹת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זֶרֶחַ אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם׃ וַתֵּצֵא
 אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיִּמָּתוּ לִפְנֵי יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־
 אֶהֱרֹן הֲיֵא אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה׃ לֹאמַר בְּקֹרְבִי אֶקְדָּשׁ וְעַל־פְּנֵי כָל־הָעָם
 אֶפְבֹּד וַיֵּדַם אֶהֱרֹן׃ וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־מִירְשָׁאֵל וְאֶל אֶלְצָפָן בְּנֵי עֲזִיזָאֵל
 בְּדֹ אֶהֱרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קְרָבִי שָׂאוּ אֶת־אֲחֵיכֶם מֵאֵת פְּגִי־הַקֹּדֶשׁ אֶל־
 מַחֲוִין לְמַחֲנֶה׃ וַיִּקְרָבוּ וַיִּשָּׂאֻם בְּכַתְּנֵיהֶם אֶל־מַחֲוִין לְמַחֲנֶה כַּאֲשֶׁר ה
 דִּבֶּר מֹשֶׁה׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אֶהֱרֹן וּלְאֶלְעָזָר וּלְאִיתָמָר׃ בָּנָיו רְאִישֵׁיכֶם
 אֶל־תִּפְרְעוּ׃ וּבְגָדֵיכֶם לֹא־תִפְרְמוּ וְלֹא תִמָּתוּ וְעַל כָּל־הַעֲדָה יִקְצֹף
 וַאֲחֵיכֶם כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ אֶת־הַשֹּׁרֶפֶת אֲשֶׁר שָׂרַת יְהוָה׃ וּמִפְתַּח
 אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֵצִאוּ פֶּן־תִּמָּתוּ׃ כִּי־שָׁמֶן מִשְׁחַת יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ
 כַּדִּבֶּר מֹשֶׁה׃ פ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־אֶהֱרֹן לֵאמֹר׃ בֵּין וְשֹׁכֵר
 אֶל־תִּשָּׂח׃ אֲתָהּ וּבְנֶיךָ אִתָּךְ בְּבָאֲכֶם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תִמָּתוּ הַקֹּחַ
 עִוְלָם לְדֹרֹתֵיכֶם׃ וְלֹתְבָלִיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֹל וּבֵין הַשָּׂמָא וּבֵין
 הַשְּׁהוּר׃ וּלְחֹרֹת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הַחֲפָזִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
 אֲלֵיהֶם בְּדֹ־מֹשֶׁה׃ פ וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אֶהֱרֹן וְאֶל־אֶלְעָזָר
 וְאֶל־אִיתָמָר׃ בָּנָיו הַחֹתָרִים קָחוּ אֶת־הַמִּנְחָה הַחוּלָּה מֵאֲשֵׁר יְהוָה
 וְאֶכְלֶיהָ מִצֹּחַ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הִוא׃ וְאֶכְלֶהָ אֲתָהּ
 בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ כִּי חֹקֶה וְחֹק־בִּלְיָהּ הִוא מֵאֲשֵׁר יְהוָה כִּי־כֵן צִוָּה־תִּי׃
 וְאֵת חֹזֶה הַחֲנוּפָה וְאֵת שׁוֹךְ הַחֲרוּמָה וְהָאֶכְלוּ בְּמָקוֹם שְׁהוּר אֲתָהּ
 וּבְנֶיךָ וּבְנִיתִיךָ אִתָּךְ כִּי־חֹקֶה וְחֹק־בִּלְיָהּ נָתַתִּי מִזִּבְחִי שְׁלָמִי בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל׃ שׁוֹךְ הַחֲרוּמָה וְחֹזֶה הַחֲנוּפָה עַל אֲשֵׁר הַחֲלָבִים רָבִיאוּ לְהִנָּקֶה טו

הנופה לפני יהוה והיה לה ולבנות אתה לחק-עולם כאשר צוה
 16 יהוה: זאת ו שיעיר החטאת קדש קדש משה והנה שרה ויקצרה על-
 17 אלעזר ועל איהמל בנך אתה הנותרם לאמר: מהוה לא-אכלתם את-
 החטאת במקום הקדש כי קדש קדשים הוא ואתה נתן לכם לשאת
 18 את-עון הגדה לכפר עליהם לפני יהוה: הן לא-הובא את-דמה אל-
 19 הקדש פנימה אכול האכלו אתה בקדש כאשר צויתי: וידבר אהרן
 אל-משה הן היום הקריבו את-חטאתם ואת-עלמם לפני יהוה
 והקראתה אתי פאלה ואכלתי חטאת היום תיטב בעיני יהוה:
 כ וישמע משה וירטב בעיניו: פ

CAP. XI. יא

יא

א וידבר יהוה אל-משה ואל-אהרן לאמר אלהם: דברו אל-בני ישראל
 3 לאמר זאת החיה אשר תאכלו מפל-הבהמה אשר על-הארץ: כל
 מפרסת פרסה ושסע שסע פרסת מעלת גרה בבהמה אתה תאכלו:
 4 אך את-זוה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפרסי הפרסה את-תגמל
 ה ברי-מעלה גרה הוא ופרסה איננו מפריס טמא הוא לכם: ואת-השפן
 6 ברי-מעלה גרה הוא ופרסה לא ופרס טמא הוא לכם: ואת-הארנבת
 7 ברי-מעלת גרה הוא ופרסה לא הפרסה טמאה הוא לכם: ואת-
 8 החרזיר ברי-מפריס פרסה הוא ושסע שסע פרסה והוא גרה לא-תא-
 9 טמא הוא לכם: מבשרם לא תאכלו וינבלתם לא תגעו טמאים הם
 9 לכם: את-זוה תאכלו מפל אשר במים כל אשר-לו סנפיר וקשקשת
 י במים בימים וביבתיים אתם תאכלו: וכל אשר אין-לו סנפיר
 וקשקשת בימים וביבתיים מכל שרץ המים ומכל נפש החיה אשר
 11 במים שחץ הם לכם: ושחץ יהיו לכם מבשרם לא תאכלו ואת-
 12 נבלתם תשקצו: כל אשר אין-לו סנפיר וקשקשת במים שחץ הוא
 13 לכם: ואת-אלה תשקצו מן-העוף לא יאכלו שחץ הם את-הנשר
 14 ואת-הפרס ואת העזניה: ואת-הקאה ואת-האפה למינה: את כל-
 16 ערב למינו: ואת בת היענה ואת-התחמס ואת-השחף ואת-הנץ
 17 למינהו: ואת-הפוס ואת-השלה ואת-הנשוף: ואת-הנשמת ואת-
 18 הנאצ ואת-הדחם: ואת החסידה האנפה למינה ואת-הדוכיפת
 כ ואת-העטלף: כל שרץ העוף הלה על-ארבע שחץ הוא לכם:
 21 אך את-זוה תאכלו מכל שרץ העוף הלה על-ארבע אשר-לא כר-לם

vaverunt coram Domino, et pertineant ad te, et ad filios tuos, lege perpetua, sicut praecepit Dominus.

16. "Inter haec, hircum, qui oblatu fuerat pro peccato, cum quae- reret Moyses, exustum reperit; iratusque contra Eleazar, et Itha- mar filios Aaron, qui remanserant, ait:

* 2 Mach. 2, 11.

17. Cur non comedistis hostiam pro peccato in loco sancto, quae Sancta sanctorum est; et data vobis, ut portetis iniquitatem multitudinis, et rogetis pro ea in conspectu Do- mini;

* c. 6, 26. 30.

18. praesertim cum de sanguine illius non sit illatum intra sancta, et comedere debueritis eam in sanctu- ario, sicut praeceptum est mihi?

19. Respondit Aaron: Oblata est hodie victima pro peccato, et holo- caustum coram Domino; mihi au- tem accidit, quod vides. Quomodo potui comedere eam, aut placere Domino in caeremoniis, mente lu- bri?

20. Quod cum audisset Moyses, recepit satisfactionem.

CAP. XI.

De animalibus mundis et immundis.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron, dicens:

2. Dicite filiis Israël*: Haec sunt animalia, quae comedere debetis de cunctis animantibus terrae†:

* Deut. 14, 3. † c. 20, 24. sqq.

Hebr. 9, 10. 1 Tim. 4, 4.

3. Omne, quod habet divisam un- gulam, et ruminat in pecoribus, co- medetis.

4. Quidquid autem ruminat qui- dem, et habet ungulam, sed non di- vidit eam, sicut camelus, et caetera, non comedetis illud, et inter immun- da reputabitis.

5. Choerogryllus, qui ruminat, un- gulamque non dividit, immundus est.

6. Lepus quoque; nam et ipse ru- minat, sed ungulam non dividit.

7. Et* sus; qui cum ungulam di- vidat, non ruminat.

* 2 Mach. 6, 18.

8. Horum carnibus non vescemini, nec cadavera contingetis, quia im- munda sunt vobis.

9. Haec sunt, quae gignuntur in aquis, et vesci licitum est. Omne, quod habet pinnulas, et squamas, tam in mari quam in fluminibus, et stagnis, comedetis.

10. Quidquid autem pinnulas, et squamas non habet eorum, quae in aquis moventur, et vivunt, abomi- nabile vobis,

11. execrandumque erit, carnes eorum non comedetis, et morticina vitabitis.

12. Cuncta, quae non habent pin- nulas, et squamas in aquis, polluta erunt.

13. Haec sunt, quae de avibus comedere non debetis, et vitanda sunt vobis: Aquilam, et gryphem, et haliaeetum;

14. et milvum ac vulturem iuxta genus suum.

15. Et omne corvini generis in si- militudinem suam.

16. Struthionem, et noctuam, et larum, et accipitrem iuxta genus suum.

17. Bubonem, et mergulum, et ibin,

18. et cygnum, et ouocrotalum, et porphyrionem,

19. herodionem, et charadri- onem iuxta genus suum; upupam quoque, et vespertilionem.

20. Omne de volucribus, quod graditur super quatuor pedes, abomi- nabile erit vobis.

21. Quidquid autem ambulat qui- dem super quatuor pedes, sed ha-

bet longiora retro crura, per quae salit super terram,

22. comedere debetis, ut est bruchus in genere suo, et attacus, atque ophiomachus, et locusta, singula iuxta genus suum.

23. Quidquid autem ex volueribus quatuor tantum habet pedes, execrabile erit vobis.

24. Et quicumque morticina eorum tetigerit, polluetur, et erit immundus usque ad vesperum.

25. Et si necesse fuerit, ut portet quippiam horum mortuum, lavabit vestimenta sua, et immundus erit usque ad occasum solis.

26. Omne animal, quod habet quidem ungulam, sed non dividit eam, nec ruminat, immundum erit; et qui tetigerit illud, contaminabitur.

27. Quod ambulat super manus, ex cunctis animantibus, quae incedunt quadrupedia, immundum erit; qui tetigerit morticina eorum, polluetur usque ad vesperum.

28. Et qui portaverit huiusmodi cadavera, lavabit vestimenta sua, et immundus erit usque ad vesperum; quia omnia haec immunda sunt vobis.

29. Haec quoque inter polluta reputabuntur de his, quae moventur in terra, mustela et mus, et crocodilus, singula iuxta genus suum;

30. mygale, et chamaeleon et stellio, et lacerta, et talpa.

31. Omnia haec immunda sunt. Qui tetigerit morticina eorum, immundus erit usque ad vesperum;

32. et super quod ceciderit quidquam de morticiis eorum, polluetur, tam vas ligneum, et vestimentum, quam pelles, et cilicia; et in quocumque fit opus, tingentur aqua, et polluta erunt usque ad vesperum, et sic postea mundabuntur.

33. Vas autem fictile, in quod horum quidquam intro ceciderit, polluetur, et ideo frangendum est.

34. Omnis cibus, quem comedetis,

si fusa fuerit super eum aqua, immundus erit; et omne liquens, quod bibitur de universo vase, immundum erit.

35. Et quidquid de morticiis huiusmodi ceciderit super illud, immundum erit; sive elibani, sive chytropodes, destruentur, et immundi erunt.

36. Fontes vero, et cisternae, et omnis aquarum congregatio munda erit. Qui morticinum eorum tetigerit, polluetur.

37. Si ceciderit super sementem, non polluet eam;

38. si autem quispiam aqua sementem perfuderit, et postea morticiis tacta fuerit, illico polluetur.

39. Si mortuum fuerit animal, quod licet vobis comedere, qui cadaver eius tetigerit, immundus erit usque ad vesperum.

40. Et qui comederit ex eo quippiam, sive portaverit; lavabit vestimenta sua, et immundus erit usque ad vesperum.

41. Omne quod reptat super terram, abominabile erit, nec assumetur in cibum.

42. Quidquid super pectus quadrupes graditur, et multos habet pedes, sive per humum trahitur, non comedetis; quia obominabile est.

43. Nolite contaminare animas vestras, nec tangatis quidquam eorum, ne immundi sitis.

44. Ego enim sum Dominus Deus vester*; sancti estote, quia ego sanctus sum†. Ne polluatis animas vestras in omni reptili, quod movetur super terram.

* 1 Petr. 1, 16. † c. 19, 2, 20, 7.

45. Ego enim sum Dominus, qui eduxi vos de terra Aegypti, ut essem vobis in Deum*. Sancti eritis, quia ego sanctus sum.

* Exod. 20, 2.

46. Ista est lex animantium ac voluerum, et omnis animae viventis, quae movetur in aqua, et reptat in terra;

- 22 מִמֶּעַל לַרְגְּלָיו לְנֹתֵר בָּהֶן עַל־הָאָרֶץ: אֶת־אַפָּה מֵהֶם הֵאָבְלוּ אֶת־
 הָאָרֶבָה לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַסִּלָּקִים לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲרָזִל לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲגָב
 23 לְמִינֵהוּ: וְכָל שִׁרְץ הַיָּדוֹה אֲשֶׁר־לוֹ אֲרֻבַּע רַגְלִים שִׁשָּׁךְ הוּא לָכֶם:
 24 וְלֹא־אֶה טַמְאָאוּ כָּל־הַנֶּגֶעַ בְּנִבְלָתָם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב: וְכָל־הַנִּשְׁאָא
 25 מִנִּבְלָתָם יִכָּבֵּס בַּגָּדָיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב: לְכָל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא
 בַּפְּרָסָה פְּרָסָה וְשִׁטָּע וְאִינָנָה שִׁטָּעָה וְגֵרָה אִינָנָה מַעֲלָה טַמְאִים הֵם
 26 לָכֶם כָּל־הַנֶּגֶעַ בָּהֶם וְטָמֵא: וְכָל וְהוֹלֵךְ עַל־כַּפְּיוֹ בְּכָל־הַחַיָּה הַחֹלֶכֶת
 עַל־אֲרֻבַּע טַמְאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנֶּגֶעַ בְּנִבְלָתָם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:
 27 וְהַנִּשְׁאָא אֶת־נִבְלָתָם יִכָּבֵּס בַּגָּדָיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב טַמְאִים הֵמָּה לָכֶם:
 28 ס וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא בַּשָּׂרָץ הַשִּׁרְץ עַל־הָאָרֶץ הַחֹלֶד וְהַעֲכָבִיר
 29 וְהַחֲגָב לְמִינֵהוּ: וְהָאֲנָקָה וְחַפְתָּ וְהַפְּטָאָה וְהַחֲמִט וְהַתַּנְשֵׁמֶת: אֵלֶּה ל'
 30 הַטַּמְאִים לָכֶם בְּכָל־הַשָּׂרָץ כָּל־הַנֶּגֶעַ בָּהֶם בְּמָחָם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:
 31 וְכָל אֲשֶׁר־יִפֹּל עָלָיו מֵהֶם וְטָמֵא מִכָּל־פְּלִי־עֵץ אוֹ בְּגֵד אוֹ־
 32 עוֹר אוֹ שֹׁק כָּל־פְּלִי אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה מְלֹאכָה בָּהֶם בַּמָּיִם יוֹבֵא וְטָמֵא עַד־
 33 הָעֶרֶב וְטָהֵר: וְכָל־פְּלִי־חֶרֶשׁ אֲשֶׁר־יִפֹּל מֵהֶם אֶל־חֹכוֹ כָּל אֲשֶׁר בָּחוּכוֹ
 34 יִטָּמֵא וְאִתּוֹ הַשִּׁפְרוֹ: מִכָּל־הָאֶכָּל אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו מֵיָם
 35 יִטָּמֵא וְכָל־מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה בְּכָל־פְּלִי וְטָמֵא: וְכָל אֲשֶׁר־יִפֹּל לָהּ
 מִנִּבְלָתָם וְעָלָיו יִטָּמֵא תַנּוּר וְכִירִים וְחֵץ טַמְאִים הֵם וְטַמְאִים יִהְיוּ
 36 לָכֶם: אֵה מַעַן וְיָדוּר מִקֹּוֹת־מִיָּם יִהְיֶה טָהוֹר וְנֶגֶעַ בְּנִבְלָתָם יִטָּמֵא:
 37 וְכִי יִפֹּל מִנִּבְלָתָם עַל־כָּל־זֶרַע זֶרַע אֲשֶׁר יִזְרַע טָהוֹר הוּא: וְכִי יִתּוֹךְ
 38 מֵיָם עַל־זֶרַע וְנִפֹּל מִנִּבְלָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֶם: ס
 39 וְכִי יִמּוֹחַ מִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר־הִיא לָכֶם לֹא־כָלָה הַנֶּגֶעַ בְּנִבְלָתָהּ יִטָּמֵא
 40 עַד־הָעֶרֶב: וְהֵאָכַל מִנִּבְלָתָהּ יִכָּבֵּס בַּגָּדָיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְהַנִּשְׁאָא
 41 אֶת־נִבְלָתָהּ יִכָּבֵּס בַּגָּדָיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב: וְכָל־הַשָּׂרָץ הַשִּׁרְץ עַל־
 42 הָאָרֶץ שִׁשָּׁךְ הוּא לֹא יֵאָכֵל: כָּל הוֹלֵךְ עַל־פָּחוֹן וְכָל וְהוֹלֵךְ עַל־
 43 אֲרֻבַּע עַד כָּל־מִרְבֵּה רַגְלִים לְכָל־הַשָּׂרָץ הַשִּׁרְץ עַל־הָאָרֶץ לֹא
 44 הֵאָבְלוּם כִּי־שִׁשָּׁךְ הֵם: אֶל־הַשִּׁשְׁקָעוֹ אֶת־נִפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל־הַשָּׂרָץ הַשִּׁרְץ
 45 וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמְמֶה בָּם: כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהַחֲסִדְתֶּם
 46 וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת־נִפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל־
 הַשָּׂרָץ הָרָמֵשׁ עַל־הָאָרֶץ: כִּי אֲנִי יְהוָה הַמַּעֲלָה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
 47 מִצְרַיִם לְהוֹת לָכֶם לְאֱלֹהִים וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי: זֹאת
 48 הַחֹרֶת הַבְּהֵמָה וְהַיָּדוֹה וְכָל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרָמֵשֶׁת בַּמָּיִם וְכָל־נֶפֶשׁ

47 השַׁרְצָת עַל־הָאָרֶץ: לַחֲבִיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר וּבֵין הַחַיָּה הַנֹּאכֶלֶת וּבֵין הַחַיָּה אֲשֶׁר לֹא תֹאכֵל:

יב CAP. XII. יב

פ פ פ כז 27

א 2 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: הִפֹּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרֹעַ וְהִלְדָּה זָכָר וְטָמְאָה שְׁבַעַת יָמִים כִּימֵי נִדָּה דוֹחָה תִּטְמָא: 3 וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי רִמּוֹל בָּשָׂר עָרְלָחוּ: וְשִׁלְשִׁים יוֹם וְשִׁלְשֵׁת יָמִים תֵּשֵׁב בְּדַמֵּי טַהָרָה בְּכָל־קִדְּשׁ לֹא־תֵנֶה וְאֶת־הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֵא עַד־מָלֵאת יָמֵי טַהָרָה: וְאִם־זָכָרָה תִּלְד׃ וְטָמְאָה שְׁבַעַת יָמִים כִּימֵי נִדָּה וְשִׁלְשִׁים יוֹם וְשִׁשֶּׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל־דַּמֵּי טַהָרָה: וּבְמָלֵאת יָמֵי טַהָרָה לְבֶן אִוֹ לְבַת תָּבִיא כָּבֵשׁ בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה וּבֶן־יוֹנָה אוֹתָהּ לַחֲטָאת אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד אֶל־הַפֶּתֶחַ: וְהִקְרִיבֹהּ לִפְנֵי יְהוָה וּכְפַר עָלֶיהָ וְטַהָרָה 7 מִמֶּקֶר הַמִּיָּד זֹאת תוֹרַת הַיִּלְדָּה לְזָכָר אִוֹ לְנִקְבָּהּ: וְאִם־לֹא תִמְצָא יֶדֶה בִּי שֶׁהָ וְלִקְחָהּ שְׁתִּיחִיּוֹת אִוֹ שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה אֶחָד לְעֹלָה וְאֶחָד לַחֲטָאת וּכְפַר עָלֶיהָ הַפֶּתֶחַ וְטַהָרָה: פ

יג CAP. XIII. יג

א 2 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: אֲדָם כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בָּשָׂרוֹ שָׂאת אֶת־סִפְתָּהּ אִוֹ בְּחֵרֶת וְהָיָה בְּעוֹר־בָּשָׂרוֹ לְנֹגַע צָרַעַת וְחוּבָא אֶל־אֹהֲלָן הַכֹּהֵן אִוֹ אֶל־אַחֶר מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים: וְרָאָה הַכֹּהֵן וְאֶת־הַנֹּגַע בְּעוֹר־הַבָּשָׂר וְשִׁעָר הַנֹּגַע הִפָּךְ לְבֶן וּמִרְאָה תִּלְגַּע עִמָּל מְעוֹר בָּשָׂרוֹ 4 נֹגַע צָרַעַת הוּא וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטָמְא אִתּוֹ: וְאִם־בְּהֵרֶת לְבָנָה הוּא בְּעוֹר בָּשָׂרוֹ וְעִמָּל אֶת־מִרְאָה מִן־הַעוֹר וְשִׁעָרָה לֹא־הִפָּךְ לְבֶן וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֹּגַע שְׁבַעַת יָמִים: וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָיָה הַנֹּגַע עִמָּד בְּעִינָיו לֹא־פָשָׁה הַנֹּגַע בְּעוֹר וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שְׁבַעַת יָמִים 6 שְׁנִית: וְרָאָה הַכֹּהֵן אִתּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית וְהָיָה פֶתַח הַנֹּגַע וְלֹא־פָשָׁה הַנֹּגַע בְּעוֹר וְטַהָרוּ הַכֹּהֵן מִסִּפְתָּהּ הוּא וְכֹהֵם בְּגָדָיו וְטַהָרוּ 7 וְאִם־פָּשָׁה תִּפְשָׁה הַמִּסִּפְתָּה בְּעוֹר אַחֲרֵי הָרְאֹתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן לְטַהָרָתוֹ 8 וְרָאָה שְׁנִית אֶל־הַכֹּהֵן: וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה פָשָׁתָה הַמִּסִּפְתָּה בְּעוֹר 9 וְטָמְאוּ הַכֹּהֵן צָרַעַת הוּא: פ נֹגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם י וְחוּבָא אֶל־הַכֹּהֵן: וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה שָׂאת־לְבָנָה בְּעוֹר וְהָיָה הַכֹּהֵן יִשְׁעָר לְבֶן וּמִחֵרֶת בָּשָׂר כִּי בִשְׂאֵת: צָרַעַת נוֹשְׁנָת הוּא בְּעוֹר בָּשָׂרוֹ 11

47. ut differentias noveritis mundi, et immundi, et sciatis, quid comedere, et quid respuere debeatis.

CAP. XII.

De puerperae purificatione et oblatione.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2. Loquere filiis Israël, et dices ad eos: Mulier, si suscepto semine pepererit masculum, immunda erit septem diebus, iuxta dies separationis menstruae.

* Luc. 2, 22.

3. *Et die octavo circumcidetur infans;

* Gen. 17, 10. Luc. 2, 21. Ioh. 7, 22.

4. ipsa vero trigintatribus diebus, manebit in sanguine purificationis suae. Omne sanctum non tanget, nec ingreditur in Sanctuarium, donec impleantur dies purificationis suae.

5. Sin autem feminam pepererit, immunda erit duabus hebdomadibus, iuxta ritum fluxus menstrui, et sexaginta sex diebus manebit in sanguine purificationis suae.

6. Cumque expleti fuerint dies purificationis suae, pro filio, sive pro filia, deferet agnum anniculum in holocaustum, et pullum columbae sive turturem pro peccato †, ad ostium tabernaculi testimonii, et tradet sacerdoti,

* c. 1, 10—13. † c. 4, 27. sqq. 5, 7.

7. qui offeret illa coram Domino, et orabit pro ea, et sic mundabitur a profluvio sanguinis sui; ista est lex parientis masculum aut feminam.

8. Quod si non invenerit manus eius, nec potuerit offerre agnum, sumet duos turtures † vel duos pullos columbarum, unum in holocaustum, et alterum pro peccato; orabitque pro ea sacerdos, et sic mundabitur.

* c. 5, 7. 11. Luc. 2, 24. † c. 5, 7—10.

CAP. XIII.

Varia leprae signa. Quid faciendum leprosis.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen, et Aaron, dicens

2. Homo, in cuius cute et carne ortus fuerit diversus color sive pustula, aut quasi lucens quippiam, id est, plaga leprae, adducetur ad Aaron sacerdotem, vel ad unum quemlibet filiorum eius.

3. Qui cum viderit lepram in cute, et pilos in album mutatos colorem, ipsamque speciem leprae humiliorum cute et carne reliqua; plaga leprae est, et ad arbitrium eius separabitur.

4. Sin autem lucens candor fuerit in cute, nec humilior carne reliqua, et pili coloris pristini, recludet eum sacerdos septem diebus;

5. Et considerabit die septimo; et siquidem lepra ultra non creverit, nec transierit in cute priores terminos, rursum recludet eum septem diebus aliis.

6. Et die septimo contemplabitur; si obscurior fuerit lepra, et non creverit in cute, mundabit eum, quia scabies est; lavabitque homo vestimenta sua, et mundus erit.

7. Quod si postquam a sacerdote visus est, et redditus munditiae, iterum lepra creverit; adducetur ad eum,

8. et immunditiae condemnabitur.

9. Plaga leprae si fuerit in homine, adducetur ad sacerdotem,

10. et videbit eum. Cumque color albus in cute fuerit, et capillorum mutaverit aspectum, ipsa quoque caro viva apparuerit;

11. lepra vetustissima indicabitur, atque inolita cuti. Contaminabit

itaque eum sacerdos, et non recludet, quia perspicuae immunditiae est.

12. Sin autem effloruerit discurrrens lepra in cute, et operuerit omnem cutem a capite usque ad pedes, quidquid sub aspectum oculorum cadit,

13. considerabit eum sacerdos, et teneri lepra mundissima indicabit; eo quod omnis in candorem versa sit, et idcirco homo mundus erit.

14. Quando vero caro vivens in eo apparuerit,

15. tunc sacerdotis iudicio polluetur, et inter immundos reputabitur; caro enim viva si lepra aspergitur, immunda est.

16. Quod si rursum versa fuerit in alborem, et totum hominem operuerit,

17. considerabit eum sacerdos, et mundum esse decernet.

18. Caro autem et cutis, in qua ulcus natum est et sanatum,

19. et in loco ulceris cicatrix alba apparuerit, sive subrufa, adducetur homo ad sacerdotem;

20. qui cum viderit locum leprae humiliorem carne reliqua, et pilos versos in candorem, contaminabit eum; plaga enim leprae orta est in ulcere.

21. Quod si pilus coloris est pristini, et cicatrix subobscura, et vicina carne non est humilior, recludet eum septem diebus;

22. et si quidem creverit, adiudicabit eum leprae.

23. Sin autem steterit in loco suo, ulceris est cicatrix, et homo mundus erit.

24. Caro autem et cutis, quam

ignis exusserit, et sanata * albam sive rufam habuerit cicatricem,

* v. 10.

25. considerabit eam sacerdos, et ecce! versa est in alborem, et locus eius reliqua cute est humilior; contaminabit eum, quia plaga leprae in cicatrice orta est.

26. Quod si pilorum color non fuerit immutatus, nec humilior plaga carne reliqua, et ipsa leprae species fuerit subobscura, recludet eum septem diebus,

27. et die septimo contemplabitur; si creverit in cute lepra, contaminabit eum.

28. Sin autem in loco suo candor steterit non satis clarus, plaga combustionis est, et idcirco mundabitur, quia cicatrix est combusturae.

29. Vir, sive mulier, in cuius capite vel barba germinaverit lepra, videbit eos sacerdos.

30. Et si quidem humilior fuerit locus carne reliqua, et capillus flavus, solitoque subtilior; contaminabit eos, quia lepra capitis ac barbae est.

31. Sin autem viderit locum maculae aequalem vicinae carui, et capillum nigrum; recludet eum septem diebus,

32. et die septimo intuebitur. Si non creverit macula, et capillus sui coloris est, et locus plagae carni reliquae aequalis;

33. radetur homo absque loco maculae, et includetur septem diebus aliis.

34. Si die septimo visa fuerit steterisse plaga in loco suo, nec humilior carne reliqua, mundabit eum, lotisque vestibis suis mundus erit;

35. sin autem post emundationem rursus creverit macula in cute,

- 12 וְטִמְאֻ הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּלוּ כִּי טָמֵא הוּא: וְאִם־פְּלוּחַ הַפֶּקֶד הַצֹּלַעַת
 בְּעוֹר וְכִסְתָּהּ הַצֹּלַעַת אֵת כָּל־עוֹר הַנֶּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד־רַגְלָיו לְכָל־
 13 מֵרָאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן: וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהֵלֵךְ כִּסְתָּהּ הַצֹּלַעַת אֶת־כָּל־בָּשָׂרוֹ
 14 וְטָהַר אֶת־הַנֶּגַע כִּפּוֹ הַקֹּדֶשׁ לִבְנוֹ טָהוֹר הוּא: וּבְיוֹם הָרְאֹתָ בּוֹ בָּשָׂר
 15 חַי יִטְמָא: וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַבָּשָׂר הַחַי וְטִמְאֻ הַבָּשָׂר הַחַי טָמֵא טו
 16 הוּא צָרַעַת הוּא: אֹז כִּי־יָשׁוּב הַבָּשָׂר הַחַי וְנִהַפֵּךְ: לָלֶכֶן וְכָא אֶל־
 17 הַכֹּהֵן: וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְהֵנָּה נִהַפֵּךְ הַנֶּגַע לָלֶכֶן וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע
 18 טָהוֹר הוּא: פ וּבָשָׂר כִּי־יִהְיֶה בּוֹ־בַעֲרוֹ שְׁחִין וְנִרְפָּא: 19
 וְהָיָה בַּמָּקוֹם הַשְּׁחִין שָׂאתָ לִבְנָה אוֹ בַּהֲרַת לִבְנָה אֲדַמְדָּמַת וְנִרְאָה
 20 אֶל־הַכֹּהֵן: וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהֵנָּה מֵרָאֶה שְׁפָל מִן־הָעוֹר וְטָעָה הַקֹּדֶשׁ כ
 21 לֶכֶן וְטִמְאֻ הַכֹּהֵן נֶגַע־צָרַעַת הוּא בְּשָׁחִין פָּרַחַת: וְאִם יִרְאֶנָּה
 הַכֹּהֵן וְהֵנָּה אֵין־כָּה שַׁעַר לֶכֶן וְשִׁפְלָה אֵינָנָה מִן־הָעוֹר וְהִיא כָּה
 22 יִחְסְרוּ הַכֹּהֵן שְׁבַעַת יָמִים: וְאִם־פָּשְׁתָּהּ תִּפְשֹׁה בְּעוֹר וְטִמְאֻ הַכֹּהֵן
 23 אֹתוֹ נֶגַע הוּא: וְאִם־תִּתְחַיֶּה תַעֲמִד הַבְּהֵרֶת לֹא פָשְׁתָּהּ צָרַכַת הַשְּׁחִין
 24 הוּא וְטָהַר הַכֹּהֵן: ס אֹז בָּשָׂר כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר מְכוֹת־
 25 אֵשׁ וְהִיָּה מְחִינַת הַמְּכוֹת בַּהֲרַת לִבְנָה אֲדַמְדָּמַת אוֹ לִבְנָה: וְרָאָה כֹה
 26 אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהֵנָּה נִהַפֵּךְ שַׁעַר לֶכֶן בַּבְּהֵרֶת וּמֵרָאֶה עֲמָק מִן־הָעוֹר
 27 צָרַעַת הוּא בַּמְּכוֹת פָּרַחַת וְטִמְאֻ אֹתוֹ הַכֹּהֵן נֶגַע צָרַעַת הוּא: וְאִם
 28 יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהֵנָּה אֵין־בַּבְּהֵרֶת שַׁעַר לֶכֶן וְשִׁפְלָה אֵינָנָה מִן־הָעוֹר
 29 וְהוּא כָּה וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן שְׁבַעַת יָמִים: וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
 30 אִם־פָּשְׁתָּהּ תִּפְשֹׁה בְּעוֹר וְטִמְאֻ הַכֹּהֵן אֹתוֹ נֶגַע צָרַעַת הוּא: וְאִם־
 31 תִּתְחַיֶּה תַעֲמִד הַבְּהֵרֶת לֹא־פָשְׁתָּהּ בְּעוֹר וְהוּא כָּה שְׂאת הַמְּכוֹת
 32 הוּא וְטָהַר הַכֹּהֵן כִּי־צָרַכַת הַמְּכוֹת הוּא: פ וְאִשׁ אוֹ
 33 אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נֶגַע בְּרָאשׁ אוֹ בְּזָקֵן: וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהֵנָּה ל
 34 מֵרָאֵהוּ עֲמָק מִן־הָעוֹר וְכִי שַׁעַר צָהָב הֵן וְטִמְאֻ אֹתוֹ הַכֹּהֵן נִחַק הוּא
 35 צָרַעַת הָרָאשׁ אוֹ הַזָּקֵן הוּא: וְכִי־יִרְאֶה הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנִּחַק וְהֵנָּה
 36 אֵין־מֵרָאֵהוּ עֲמָק מִן־הָעוֹר וְשַׁעַר שָׁחַר אֵין בּוֹ וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־
 37 נֶגַע הַנִּחַק שְׁבַעַת יָמִים: וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
 38 וְהֵנָּה לֹא־פָשְׁתָּה הַנִּחַק וְלֹא־יָהִי בּוֹ שַׁעַר צָהָב וּמֵרָאֵה הַנִּחַק אֵין
 39 עֲמָק מִן־הָעוֹר: וְהַתְּנִיחַ וְאֶת־הַנִּחַק לֹא יִגְלַח וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־
 40 הַנִּחַק שְׁבַעַת יָמִים שְׁנִית: וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנִּחַק בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
 41 וְהֵנָּה לֹא־פָשְׁתָּה הַנִּחַק בְּעוֹר וּמֵרָאֵהוּ אֵינָנּוּ עֲמָק מִן־הָעוֹר וְטָהַר אֹתוֹ
 42 הַכֹּהֵן וְכִסֵּם בְּגָדָיו וְטָהַר: וְאִם־פָּשְׁתָּהּ יִפְשֹׁה הַנִּחַק בְּעוֹר אֶתְּרִי לֹה

- 36 טְהִיְהִי־וְרָאִהוּ חֲכֹהֵן וְהִנֵּה פִשֵּׁה הַחֶסֶק בְּעוֹר לֹא־יִבְקַר הַכֹּהֵן לְשַׁעַר
 37 הַחֶהָב טָמֵא הוּא׃ וְאִם־בְּעֵינָיו עֲמֵד הַחֶסֶק וְשַׁעַר נִשְׁחַר צִמְחָבוּ
 38 נִרְפָּא הַחֶסֶק טָהוֹר הוּא וְטָהַר הַכֹּהֵן׃ ס
 39 כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בָּשָׂרם בְּהִלֵּת בְּהִלֵּת לִבְנֵת׃ וְרָאָה חֲכֹהֵן וְהִנֵּה בְּעוֹר־
 בָּשָׂרם בְּהִלֵּת כִּפְחוֹת לִבְנֵת בַּחֶסֶק הוּא פָּרַח בְּעוֹר טָהוֹר הוּא׃ ס
 40 וְאִישׁ כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ קֶרֶת הוּא טָהוֹר הוּא׃ וְאִם מִפָּאֵת פָּנָיו יִמָּרֵט
 41 רֹאשׁוֹ גִּבַּח הוּא טָהוֹר הוּא׃ וְכִי־יִהְיֶה בְּקִרְיָתוֹ אוֹ בַּגִּבַּחַת נִגַּע לֶבֶן
 42 אֲדָמָה צֹרֶעַת פֹּרַחַת הוּא בְּקִרְיָתוֹ אוֹ בַּגִּבַּחַת׃ וְרָאָה אֵלּוֹ הַכֹּהֵן
 43 וְהִנֵּה שְׂאֵת־תֵּלַעַץ לִבְנֵה אֲדָמָה־מֵת בְּקִרְיָתוֹ אוֹ בַּגִּבַּחַת׃ כִּמְרָאָה
 44 צֹרֶעַת עוֹר בָּשָׂר׃ אִישׁ־צָרוּעַ הוּא טָמֵא הוּא טָמֵא וְטִמְאַנּוּ הַכֹּהֵן
 45 מִזֶּה בְּרֹאשׁוֹ נִגְעוֹ׃ וְהִצָּרִיעַ אֲשֶׁר־בּוֹ תֵּלַעַץ בְּגָדָיו יִהְיֶה פָּרָמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה
 46 פָּרוּץ וְעַל־טֹפֶס יַעֲטֶה וְטָמֵא ׀ טָמֵא יִקְרָא׃ כָּל־יָמָיו אֲשֶׁר תִּהְיֶה בּוֹ
 47 יְטָמֵא טָמֵא הוּא בְּיָד יָשִׁיב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבּוֹ׃ ס
 48 וְחִבְבֵּי כִי־יִהְיֶה בּוֹ נִגַּע צֹרֶעַת בְּבָגֶד צֹמֵר אוֹ בְּבָגֶד פִּשְׁתִּים׃ אוֹ
 49 בְּשָׂתִי אוֹ בַּעֲרֵב לַפִּשְׁתִּים וְלַצֹּמֵר אוֹ בְּעוֹר אוֹ בְּכָל־מְלֹאכֶת עוֹר׃
 50 וְהִנֵּה תֵּלַעַץ יִרְקַק ׀ אוֹ אֲדָמָה בְּבָגֶד אוֹ בָּשָׂר אוֹ־בְשָׂתִי אוֹ־בַעֲרֵב
 51 נ אוֹ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר נִגַּע צֹרֶעַת הוּא וְהִרְאָה אֶת־חֲכֹהֵן׃ וְרָאָה חֲכֹהֵן
 52 אֶת־הַנִּגַּע וְהִסְגִּיר אֶת־הַנִּגַּע טֹבַעַת יָמִים׃ וְרָאָה אֶת־הַנִּגַּע בַּיּוֹם
 53 הַשְּׂבִיעִי כִּי־פִשֵּׁה תֵּלַעַץ בְּבָגֶד אוֹ־בְשָׂתִי אוֹ־בַעֲרֵב אוֹ בְּעוֹר לְכָל
 54 אֲשֶׁר־עָשָׂה הָעוֹר לְמְלָאכֶת צֹרֶעַת מִמָּאֵרַת תִּהְיֶה נִגַּע טָמֵא הוּא׃ וְשָׂרָה
 55 אֶת־חֲבִגֵּד אוֹ אֶת־חֲשָׂתִי ׀ אוֹ אֶת־הַעֲרֵב בַּצֹּמֵר אוֹ בַּפִּשְׁתִּים אוֹ אֶת־
 56 כָּל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר־יִהְיֶה בּוֹ תִּהְיֶה נִגַּע כִּי־צֹרֶעַת מִמָּאֵרַת הוּא בָּאֵשׁ
 57 תִּשְׂרָף׃ וְאִם יִרְאָה חֲכֹהֵן וְהִנֵּה לֹא־פִשֵּׁה תֵּלַעַץ בְּבָגֶד אוֹ בְּשָׂתִי אוֹ
 58 בַּעֲרֵב אוֹ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר׃ וְצִוָּה חֲכֹהֵן וְכִפָּסוּ אֶת אֲשֶׁר־בּוֹ תִּהְיֶה
 59 נה וְהִסְגִּירוּ טֹבַעַת־יָמִים שְׁנִית׃ וְרָאָה חֲכֹהֵן אַחֲרֵי ׀ הִכָּפֵס אֶת־תֵּלַעַץ
 60 וְהִנֵּה לֹא־הָפִךְ תִּהְיֶה נִגַּע אֶת־עֵינָיו וְהִנֵּגַע לֹא־פִשֵּׁה טָמֵא הוּא בָּאֵשׁ
 61 תִּשְׂרָפֶנּוּ פִּתְחַת הוּא בְּקִרְיָתוֹ אוֹ בַּגִּבַּחַת׃ וְאִם רָאָה חֲכֹהֵן וְהִנֵּה
 62 בַּחֵת תִּהְיֶה אַחֲרֵי הִכָּפֵס אֵתוֹ וְקִרַּע אֵתוֹ מִן־חֲבִגֵּד אוֹ מִן־הָעוֹר אוֹ
 63 מִן־הַבְּשָׂתִי אוֹ מִן־הָעֲרֵב׃ וְאִם־תִּרְאָה עוֹר בְּבָגֶד אוֹ־בְשָׂתִי אוֹ־בַעֲרֵב
 64 אוֹ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר פִּרְחַת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָפֶנּוּ אֶת אֲשֶׁר־בּוֹ תִּהְיֶה׃ וְחִבְבֵּי
 65 אוֹ־הַבְּשָׂתִי אוֹ־הָעֲרֵב אוֹ־כָל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר תִּכְפֹּס וְסָר מֵהֶם תִּהְיֶה
 66 נז וְכִפָּס שְׁנִית וְטָהַר׃ זֹאת תוֹרַת נִגַּע־צֹרֶעַת בָּגֶד הָצֹמֵר ׀ אוֹ הַפִּשְׁתִּים
 67 אוֹ הַבְּשָׂתִי אוֹ הָעֲרֵב אוֹ כָּל־כְּלִי־עוֹר לְטָהַר אוֹ לְטָמְאוֹ׃

36. non quaeret amplius, utrum capillus in flavum colorem sit immutatus, quia aperte immundus est.

37. Porro si steterit macula, et capilli nigri fuerint, noverit hominem sanatum esse, et confidenter eum pronuntiet mundum.

38. Vir, sive mulier, in cuius cute candor apparuerit,

39. intuebitur eos sacerdos. Si deprehenderit subobscurum alborem lucere in cute, sciat non esse lepram, sed maculam coloris candidi, et hominem mundum.

* v. 12.

40. Vir, de cuius capite capilli fluunt, calvus et mundus est;

41. et si a fronte ceciderint pili, recalvaster et mundus est;

42. sin autem in calvitio sive in recalvatione albus vel rufus color fuerit exortus,

43. et hoc sacerdos viderit, condemnabit eum haud dubie leprae, quae orta est in calvitio.

44. Quicumque ergo maculatus fuerit lepra, et separatus est ad arbitrium sacerdotis,

45. habebit vestimenta dissuta, caput nudum, os veste contextum, contaminatum ac sordidum se clamabit.

46. Omni tempore, quo leprosus est et immundus, solus habitabit extra castra.

47. Vestis lanea sive linea, quae lepram habuerit

48. in stamine atque subtegmine, aut certe pellis, vel quidquid expelle confectum est;

49. si alba vel rufa macula fuerit infecta, lepra reputabitur, ostendeturque sacerdoti.

50. Qui consideratam recludet septem diebus;

51. et die septimo rursus aspiciens si deprehenderit crevisse, lepra perseverans est; pollutum iudicabit vestimentum, et omne, in quo fuerit inventa;

52. et idcirco comburetur flammis.

53. Quod si eam viderit non crevisse,

54. praecipiet, et lavabunt id, in quo lepra est, recludetque illud septem diebus aliis.

55. Et cum viderit faciem quidem pristinam non reversam, nec tamen crevisse lepram, immundum iudicabit, et igne comburet, eo quod infusa sit in superficie vestimenti vel per totum, lepra.

56. Sin autem obscurior fuerit locus leprae, postquam vestis est lota, abrumpet eum, et a solido dividet.

57. Quod si ultra apparuerit in his locis, quae prius immacolata erant, lepra volatilis et vaga; debet igne comburi.

* v. 12.

58. Si cessaverit, lavabit aqua ea, quae pura sunt, secundo, et munda erunt.

59. Ista est lex leprae vestimenti lanei et linei, staminis, atque subtegminis, omnisque supellectilis pelliceae, quomodo mundari debeat, vel contaminari.

CAP. XIV.

Leprosi mundandi ritus, domum etiam et vestes lustrandi ratio praescribitur.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2. Hic est ritus leprosi, quando mundandus est*: Adducetur ad sacerdotem;

* Matth. 8, 4.

3. qui egressus de castris, cum invenerit lepram esse mundatam,

4. *praecipiet ei, qui purificatur, ut offerat duos passeris vivos pro se, quibus vesci licitum est, et lignum cedrinum, vermiculumque et hyssopum.

* Marc. 1, 44. Luc. 5, 14.

5. Et unum ex passeribus immolari iubebit in vase fictili super aquas viventes;

6. alium autem vivum cum ligno cedrino, et cocco et hyssopo tinget in sanguine passeris immolati,

7. quo asperget illum, qui mundandus est, septies, ut iure purgetur; et dimittet passerem vivum, ut in agrum avolet.

8. Cumque laverit homo vestimenta sua, radet omnes pilos corporis, et lavabitur aqua; purificatusque ingrediatur castra, ita duntaxat, ut maneat extra tabernaculum suum septem diebus;

9. et die septimo radet capillos capitis, barbamque et supercilia, ac totius corporis pilos. Et lotis rursum vestibus et corpore,

10. die octavo assumet duos agnos immaculatos, et ovem anniculam absque macula, et tres decimas similiae in sacrificium, quae conspersa sit oleo, et seorsum olei sextarium.

11. Cumque sacerdos purificans hominem, statuerit cum, et haec

omnia coram Domino in ostio tabernaculi testimonii,

12. tollet agnum, et offeret eum pro delicto*, oleique sextarium; et oblati ante Domini omnibus,

* c. 4, 28 — 32.

13. immolabit agnum, ubi solet immolari hostia pro peccato*, et holocaustum, id est, in loco sancto. Sicut enim pro peccato, ita et pro delicto ad sacerdotem pertinet hostia; Sancta sanctorum est.

* c. 7, 7.

14. Assumensque sacerdos* de sanguine hostiae, quae immolata est pro delicto, ponet super extremum auriculae dextrae eius, qui mundatur, et super pollices manus dextrae et pedis;

* c. 8, 20.

15. et de olei sextario mittet in manum suam sinistram,

16. tingetque digitum dextrum in eo, et asperget coram Domino septies.

17. Quod autem reliquum est olei in laeva manu, fundet super extremum auriculae dextrae eius, qui mundatur, et super pollices manus ac pedis dextri, et super sanguinem, qui effusus est pro delicto,

18. et super caput eius.

19. Rogabitque pro eo coram Domino, et faciet sacrificium pro peccato; tunc immolabit holocaustum,

20. et ponet illud in altari cum libamentis suis, et homo rite mundabitur.

21. Quod si pauper est, et non potest manus eius invenire, quae dicta sunt, pro delicto assumet agnum ad oblationem, ut roget pro eo sacerdos, decimamque partem similiae conspersae oleo in sacrificium, et olei sextarium;

22. * duosque turtures sive duos

יד

CAP. XIV. יד

פ פ פ כח 28

- ויברך יהוה אל-מִשְׁחָה לְאָמֹר: וְאֵת תְּהִיָּה תוֹרַת הַמִּצְוָה בְּיוֹם טַהֲרָתוֹ א
 וְהוּבָא אֶל-הַכֹּהֵן: וְרָצָא הַכֹּהֵן אֶל-מַחוּץ לְמַחֲנֶה וְרָצָא הַכֹּהֵן וְהִנֵּה 3
 נִרְפָּא נֶגַע-הַצֹּרֶעַת מִן-הַצֹּרֹעַ: וַצֹּהַר הַכֹּהֵן וְלָקַח לַמִּשְׁחָה שְׁתֵּי- 4
 צִפְּרִים תְּחִילַת טַהֲרֹת וְעֵץ אֶרֶז וְשֵׁנִי תוֹלַעַת וְאֵזֹב: וַצֹּהַר הַכֹּהֵן וְשָׁחַט ה
 אֶת-הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל-כְּלִי-חָרָשׁ עַל-מִים חַיִּים: אֶת-הַצִּפּוֹר הַשֵּׁנִי 6
 וְקַח אֹתָהּ וְאֶת-עֵץ הָאֶרֶז וְאֶת-שֵׁנִי תוֹלַעַת וְאֶת-הָאֵזֹב וְטָבַל אוֹתָם
 וְאֵת הַצִּפּוֹר הַשֵּׁנִי בְּדָם הַצִּפּוֹר הַשְּׁחֻטָּה עַל הַמִּים הַחַיִּים: וְהִנֵּה 7
 עַל הַמִּשְׁחָה מִן-הַצֹּרֶעַת שֹׁבַע פְּעָמִים וְטָהֲרוּ וְשָׁחַט אֶת-הַצִּפּוֹר הַשֵּׁנִי
 עַל-פְּנֵי הַשִּׁנְיָה: וְכַבֵּס הַמִּשְׁחָה אֶת-בְּגָדָיו וְגִלַּח אֶת-כָּל-שִׁעָרוֹ וְרָחַץ 8
 בַּמִּים וְטָהַר וְאַחֵר רִבּוֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה וְיָשֹׁב מַחוּץ לְאַהֲלוֹ שֹׁבַע יָמִים:
 וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְגִלַּח אֶת-כָּל-שִׁעָרוֹ אֶת-רֹאשׁוֹ וְאֶת-זָקְנוֹ וְאֵת 9
 צִנּוֹת עֵינָיו וְאֶת-כָּל-שִׁעָרוֹ וְגִלַּח וְכַבֵּס אֶת-בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת-בָּשָׂרוֹ
 בַּמִּים וְטָהַר: וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְקַח שְׁנֵי-כִבְשִׁיִם חַיִּים וְכִבְשָׁה אֶחָת 10
 בַּת-שָׁנָה חַיִּים וְשִׁלְשָׁה עֶשְׂרִים סֵלָת מִנֶּחֱל בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְלָג
 אֶחָד שֶׁמֶן: וְהִצְמִיד הַכֹּהֵן הַמִּשְׁחָה אֶת הָאִישׁ הַמִּשְׁחָה וְאֹתָם לִפְנֵי 11
 יְהוָה פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת-הַכִּבְשִׁי אֶחָד וְהִקְרִיב אוֹתוֹ 12
 לְאַשֶׁם וְאֶת-לֶג שֶׁמֶן וְהִנִּיף אוֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה: וְשָׁחַט אֶת- 13
 הַכִּבְשִׁי בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשָּׁחַט אֶת-הַחֲטָאת וְאֶת-הַזֹּחֶלֶת בַּמָּקוֹם הַקָּדֵשׁ
 כִּי קָחַטָאת הָאֲשֶׁם הוּא לַכֹּהֵן קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא: וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם 14
 הָאֲשֶׁם וְנָתַן הַכֹּהֵן עַל-תִּנּוּיָהּ אֵזֶן הַמִּשְׁחָה הַיְּמָנִית וְעַל-בִּתְּחָן יָדוֹ
 הַיְּמָנִית וְעַל-בִּתְּחָן רֵגְלוֹ הַיְּמָנִית: וְלָקַח הַכֹּהֵן מִלֶּג שֶׁמֶן וְרָצַק עַל- 15
 כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׂמָאלִית: וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת-אֶצְבָּעוֹ הַיְּמָנִית מִן-הַשֶּׁמֶן 16
 אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ הַשְּׂמָאלִית וְהִנֵּה מִן-הַשֶּׁמֶן בְּאֶצְבָּעוֹ שֹׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי
 יְהוָה: וּמֵאַחֵר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ יָתַן הַכֹּהֵן עַל-תִּנּוּיָהּ אֵזֶן הַמִּשְׁחָה 17
 הַיְּמָנִית וְעַל-בִּתְּחָן יָדוֹ הַיְּמָנִית וְעַל-בִּתְּחָן רֵגְלוֹ הַיְּמָנִית עַל הָאֲשֶׁם:
 וְהִנּוּחַר בַּשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּף הַכֹּהֵן יָתַן עַל-רֹאשׁ הַמִּשְׁחָה וְכִפֹּר עָלָיו 18
 הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה: וְשָׂחָה הַכֹּהֵן אֶת-תְּחַטָּאת וְכִפֹּר עַל-הַמִּשְׁחָה 19
 מִשְׂמָאתוֹ וְאַחֵר יִשָּׁחַט אֶת-הַזֹּחֶלֶת: וְהִזְעִלָה הַכֹּהֵן אֶת-הַזֹּחֶלֶת וְאֶת- 20
 הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחַת וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְטָהַר: ס וְאִם-כָּל 21
 הוּא וְאֵין יָדוֹ מִשְׁנֵה וְלָקַח כִּבְשִׁי אֶחָד אֲשֶׁם לַתְּנוּפָה לְכִפֹּר עָלָיו
 וְעִשְׂרוֹן סֵלָת אֶחָד בְּלוּל בַּשֶּׁמֶן לַמִּנְחָה וְלֶג שֶׁמֶן: וְשְׁתֵּי הָרִים אֵי שְׁנֵי 22

23 בְּיָד יוֹנָה אֲשֶׁר תִּשּׁוּג יָדוֹ וְיִהְיֶה אִתּוֹ חֲטָאת וְהָאֶחָד עֲלָהּ: וְחִבְרִיא
 אֲחֵם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְטַהֲרָהּ אֶל-חִפְתָּן אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי
 24 יְהוָה: וְלָקַח חִפְתָּן אֶת-כֶּבֶשׂ הָאֵשֶׁם וְאֶת-לֶגַּשׁ הַשָּׁמֶן וְחִלִּיף אֲחֵם
 בָּהּ חִפְתָּן חֲנוּפֶת לִפְנֵי יְהוָה: וְשִׁתַּף אֶת-כֶּבֶשׂ הָאֵשֶׁם וְלָקַח חִפְתָּן מִדָּם
 הָאֵשֶׁם וְנָתַן עַל-חֲנוּךְ אֹזֶן חֲמִשָּׁהר הַיְמָנִית וְעַל-בִּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית
 26 וְעַל-בִּהֶן רִגְלוֹ הַיְמָנִית: וּמִן-הַשָּׁמֶן יִצַק חִפְתָּן עַל-כָּף חִפְתָּן
 27 הַשְּׂמָאלִית: וְיִהְיֶה חִפְתָּן בְּאַצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן-הַשָּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כָּפוֹ
 28 הַשְּׂמָאלִית שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה: וְנָתַן חִפְתָּן מִן-הַשָּׁמֶן וְאֲשֶׁר
 עַל-כָּפוֹ עַל-חֲנוּךְ אֹזֶן חֲמִשָּׁהר הַיְמָנִית וְעַל-בִּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-
 29 בִּהֶן רִגְלוֹ הַיְמָנִית עַל-מָקוֹם הֵם הָאֵשֶׁם: וְהוֹחֵר מִן-הַשָּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-
 ל כָּף חִפְתָּן יִקַּח עַל-רֹאשׁ חֲמִשָּׁהר לְכַפֵּר עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה: וְעָשָׂה אֶת-
 31 הָאֶחָד מִן-חֲתוּלִים אוֹ מִן-בְּנֵי הַיּוֹנָה מֵאֲשֶׁר תִּשּׁוּג יָדוֹ: אֵת אֲשֶׁר-
 תִּשּׁוּג יָדוֹ אֶת-הָאֶחָד חֲטָאת וְאֶת-הָאֶחָד עֲלָהּ עַל-חֲמִנְחָה וּכְפָר
 32 חִפְתָּן עַל חֲמִשָּׁהר לִפְנֵי יְהוָה: זֹאת חֹלֹת אֲשֶׁר-בּוֹ נִגַע צָרַעַת אֲשֶׁר
 33 לֹא-תִשּׁוּג יָדוֹ בְּטַהֲרָהּ: פ וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן
 34 לֵאמֹר: כִּי תֵבֵא אֶל-אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֶחָזָה וְנִתְחַלֵּי
 לָהּ נִגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶּם: וּבֹא אֲשֶׁר-לוֹ חֲפִית וְהִעֲרֵד לַחֲפִית
 36 לֵאמֹר כְּנָעַ נִרְאָה לִי בְּבֵית: וְצִוָּה חִפְתָּן וּפָנָה אֶת-חֲפִית בְּטָרָם וּבֹא
 חִפְתָּן לְרֹאשׁוֹת אֶת-חֲנֹגֶעַ וְלֹא יִטְמֵא כָּל-אֲשֶׁר בְּבֵית וְאַחֵר כֵּן יֵבֵא
 37 חִפְתָּן לְרֹאשׁוֹת אֶת-חֲנֹגֶעַ: וְרֹאָה אֶת-חֲנֹגֶעַ וְחִנֵּה חֲנֹגֶעַ בְּקִירֹת חֲפִית
 38 שְׁקִיעֲרוּרָה וּרְקִבְרָת אוֹ אֲדֻמֵּימֹת וּמִרְאִיתָן שֹׁפֵל מִן-חֲסִיר: וַיֵּצֵא
 חִפְתָּן מִן-חֲבִית אֶל-פֶּתַח חֲבִית וְחִסְרִיר אֶת-חֲבִית שֶׁבַעַת רָמִים:
 39 וְשָׁב חִפְתָּן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְרֹאָה וְחִנֵּה פֶּשֶׁח חֲנֹגֶעַ בְּקִירֹת חֲבִית:
 מ וְצִוָּה חִפְתָּן וְחִלְצוֹ אֶת-הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן חֲנֹגֶעַ וְהִשְׁלִיכוֹ אֶתְחֵן אֶל-
 41 מִתּוֹךְ לְעִיר אֶל-מָקוֹם טָמֵא: וְאֶת-חֲבִית יִקְצַע מִבֵּית סָבִיב וְשִׁפְכוּ
 42 אֶת-הַצֵּפֶל אֲשֶׁר הִקְצִי אֶל-מִתּוֹךְ לְעִיר אֶל-מָקוֹם טָמֵא: וְלָקַחוּ
 אֲבָנִים אֲחֵרוֹת וְחִבְּיאוּ אֶל-תַּחַת הָאֲבָנִים וַעֲפָר אַחֵר יִקַּח וְטָח אֶת-
 43 חֲבִית: וְאִם-יִשׁוּב חֲנֹגֶעַ וּפֶרַח בְּבֵית אַחֵר חִלְץ אֶת-הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי
 44 הַקְצוֹת אֶת-חֲבִית וְאַחֲרֵי הַשּׁוֹת: וּבֹא חִפְתָּן וְרֹאָה וְחִנֵּה פֶּשֶׁח חֲנֹגֶעַ
 מִה בְּבֵית צָרַעַת מִמְּאֶרֶת הוּא בְּבֵית טָמֵא הוּא: וְנָתַן אֶת-חֲבִית אֶת-
 אֲבָנָיו וְאֶת-עֲצָיו וְאֵת כָּל-עֲפָר חֲבִית וְהוֹצִיא אֶל-מִתּוֹךְ לְעִיר אֶל-
 46 מָקוֹם טָמֵא: וְחִבָּא אֶל-חֲבִית כָּל-יְמֵי חֲסִיר אֹתוֹ יִטְמֵא עַד-חֲעָרֵב:
 47 וְהִשְׁכָּב בְּבֵית יִכְבֵּם אֶת-בְּגָדָיו וְהֵאֱבֵל בְּבֵית יִכְבֵּם אֶת-בְּגָדָיו:

pullos columbae, quorum unus sit pro peccato, et alter in holocaustum.

* c. 5, 7. 11, 12. 8. *Lev.* 2, 24.

23. Offeretque ea die octavo purificationis suae sacerdoti, ad ostium tabernaculi testimonii coram Domino.

24. Qui suscipiens agnum pro delicto et sextarium olei, levabit simul;

25. immolatoque agno, de sanguine eius ponet * super extremum auriculae dextrae illius, qui mundatur, et super pollices manus eius ac pedis dextri;

* v. 14.

26. olei vero partem mittet in manum suam sinistram,

27. in quo tingens digitum dextrae manus asperget septies coram Domino;

28. tangetque extremum dextrae auriculae illius, qui mundatur, et pollices manus ac pedis dextri, in loco sanguinis, qui effusus est pro delicto.

29. Reliquam autem partem olei, quae est in sinistra manu, mittet super caput purificati, ut placet pro eo Dominum.

30. Et turturem sive pullum columbae offeret,

31. unum pro delicto, et alterum in holocaustum cum libamentis suis.

32. Hoc est sacrificium leprosi, qui habere non potest omnia in emundationem sui.

33. Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron, dicens:

34. Cum ingressi fueritis terram Chanaan, quam ego dabo vobis in possessionem; si fuerit plaga leprae in aedibus,

35. ibit, cuius est domus, nuncians sacerdoti, et dicet: Quasi plaga leprae videtur mihi esse in domo mea.

36. At ille praecipiet, ut efferant universa de domo, priusquam ingrediatur eam, et videat, utrum leprosa sit, ne immunda fiant omnia, quae in domo sunt. Intrabitque postea, ut consideret lepram domus;

37. et cum viderit in parietibus illius quasi valliculas pallore sive rubore deformes, et humiliores superficie reliqua;

38. egredietur ostium domus, et statim claudet illam septem diebus

39. Reversusque die septimo, considerabit eam. Si invenerit crevisse lepram;

40. iubebit erui lapides, in quibus lepra est; et proici eos extra civitatem in locum immundum;

41. domum autem ipsam radi intrinsecus per circuitum, et spargi pulverem rasurae extra urbem in locum immundum.

42. Lapidesque alios reponi pro his, qui ablati fuerint, et luto alio liniri domum.

43. Sin autem, postquam eruti sunt lapides, et pulvis erasus, et alia terra lita;

44. ingressus sacerdos viderit reversam lepram, et parietes resperosos maculis, lepra est perseverans, et immunda domus.

45. Quam statim destruent, et lapides eius ac ligna, atque universum pulverem proicient extra oppidum in locum immundum.

46. Qui intraverit domum, quando clausa est, immundus erit usque ad vesperum;

47. et qui dormierit in ea, et comederit quippiam, lavabit vestimenta sua.

48. Quod si introiens sacerdos viderit lepram non crevisse in domo, postquam denuo lita fuerit, purificabit eam reddita sanitate;

49. et in purificationem eius, sumet duos passeret*, lignumque cedrinum, et vermiculum atque hyssopum,

* v. 4.

50. Et immolato uno passere in vase fictili super aquas vivas;

51. tollet lignum cedrinum, et hyssopum, et coccum, et passerem vivum, et tinget omnia in sanguine passeris immolati, atque in aquis viventibus, et asperget domum septies,

52. purificabitque eam, tam in sanguine passeris, quam in aquis viventibus, et in passere vivo, lignoque cedrino, et hyssopo atque vermiculo.

53. Cumque dimiserit passerem avolare in agrum libere, orabit pro domo, et iure mundabitur.

54. Ista est lex omnis leprae, et percussurae;

55. leprae vestium et domorum;

56. cicatricis, et erumpentium papularum, lucentis maculae, et in varias species, coloribus immutatis;

57. ut possit sciri, quo tempore mundum quid, vel immundum sit.

CAP. XV.

De immundo sanguinis fluxu.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron, dicens:

2. Loquimini filiis Israël, et dicite eis: Vir, qui patitur fluxum seminis, immundus erit.

3. Et tunc iudicabitur huic vitio subiacere, cum per singula momenta adhaeserit carni eius, atque concreverit foedus humor.

4. Omne stratum, in quo dormierit, immundum erit, et ubicumque sederit.

5. Si quis hominum tetigerit leetum eius, lavabit vestimenta sua; et ipse lotus aqua, immundus erit usque ad vesperum.

6. Si sederit, ubi ille sederat, et ipse lavabit vestimenta sua; et lotus aqua, immundus erit usque ad vesperum.

7. Qui tetigerit carnem eius, lavabit vestimenta sua; et ipse lotus aqua, immundus erit usque ad vesperum.

8. Si salivam huiusmodi homo iecerit super eum, qui mundus est, lavabit vestimenta sua; et lotus aqua, immundus erit usque ad vesperum.

9. Sagma, super quo sederit, immundum erit:

10. Et quidquid sub eo fuerit, qui fluxum seminis patitur, pollutum erit usque ad vesperum. Qui portaverit horum aliquid, lavabit vestimenta sua; et ipse lotus aqua, immundus erit usque ad vesperum.

11. Omnis, quem tetigerit, qui talis est, non lotis ante manibus, lavabit vestimenta sua; et lotus aqua, immundus erit usque ad vesperum.

12. Vas fictile, quod tetigerit, confringetur; vas autem ligneum lavabitur aqua.

13. Si sanatus fuerit qui huiusmodi sustinet passionem, numerabit septem dies post emundationem sui, et lotis vestibus, et toto corpore in aquis viventibus, erit mundus.

14. Die autem octavo sumet duos turtures*, aut duos pullos columbae, et veniet in conspectum Domini ad ostium tabernaculi testimonium, dabitque eos sacerdoti;

* c. 5, 7—10.

15. qui faciet unum pro peccato, et alterum in holocaustum: rogabitque pro eo coram Domino, ut emundetur a fluxu seminis sui.

16. Vir, de quo egreditur semen coitus, lavabit aqua omne corpus suum; et immundus erit usque ad vesperum.

17. Vestem et pellem, quam habuerit, lavabit aqua, et immunda erit usque ad vesperum.

18. Mulier, cum qua coierit, lavabitur aqua, et immunda erit usque ad vesperum.

48 ואם-בֹּא יבֹא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהָיָה לֹא-פָשָׁה הַגֵּל בַּיּוֹת אַחֲרֵי הַפֶּחַ
 49 אֶת-הַיּוֹת וְשָׂחַר הַכֹּהֵן אֶת-הַיּוֹת כִּי נִרְפָּא הַנֶּגַע: וְלָקַח לַחֲטָא אֶת-
 הַיּוֹת שְׁתֵּי צִפְּרִים וְעֵץ אֶרֶז וְשֵׁנִי הוֹלֵעַת וְאֵזֹב: וְשָׂחַט אֶת-הַצִּפְּרִי
 51 הָאֶחָד אֶל-כְּלִי-חַרֵּשׁ עַל-מִים חַיִּים: וְלָקַח אֶת-עֵץ הָאֶרֶז וְאֶת-הָאֵזֹב
 וְאֶת שְׁנֵי הַהוֹלֵעַת וְאֶת הַצִּפְּרִי הַחַיִּה וְשָׂבַל אֹתָם בְּדָם הַצִּפְּרִי
 52 הַשְּׁחוּטָה וּבַמִּים הַחַיִּים וְהָיָה אֶל-הַיּוֹת שִׁבְעַת פַּעַמִּים: וְחָטָא אֶת-
 הַיּוֹת בְּדָם הַצִּפּוֹר וּבַמִּים הַחַיִּים וּבַצִּפְּרִי הַחַיִּה וּבְעֵץ הָאֶרֶז וּבָאֵזֹב
 53 וּבְשֵׁנִי הַהוֹלֵעַת: וְשָׂפַח אֶת-הַצִּפְּרִי הַחַיִּה אֶל-מַחוּץ לָעִיר אֶל-פְּנֵי
 54 הַשָּׂדֶה וְכִפֵּר עַל-הַיּוֹת וְנִהְיָ: וְאֵת הַתּוֹרֶה לְכָל-נֶגַע הַצָּרַעַת וְלִנְתָק:
 55 וּלְצָרַעַת הַבֶּגֶד וּלְבָיִת: וְלִשְׂאֵת וּלְסַפַּחַת וּלְפִהָרַת: לְחֹרֶת בְּיוֹם הַשְּׂמָא
 56 וּבְיוֹם הַשְּׂחָר וְאֵת הַחֹרֶת הַצָּרַעַת: פ

טו

CAP. XV. טו

2 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר: דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל א
 3 וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשׁוֹ זֹבֹב וְטָמֵא הוּא: וְזֹאת
 4 תִּהְיֶה טָמְאָתוֹ בְּזֹבֹב יָרַ בְּשׁוֹרֹ אֶת-זֹבֹבוֹ אוֹ-הַחֲתִים בְּשׁוֹרֹ מִזֹּבֹבוֹ
 5 טָמְאָתוֹ הוּא: כָּל-הַמְּשֻׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הִזָּב וְטָמֵא וְכָל-הַכֹּלִי
 6 אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב עָלָיו וְטָמֵא: וְאִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בַּמְּשֻׁכָּב וּכְבֵּס בְּגָדָיו וְרִחֹץ
 7 בַּמִּים וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב: וְהִיטִיב עַל-הַכֹּלִי אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב עָלָיו הִזָּב וּכְבֵּס
 8 בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב: וְכִי-יִרְקַח הִזָּב בַּשָּׂחֹר וּכְבֵּס בְּגָדָיו
 9 וְרִחֹץ בַּמִּים וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב: וְכָל-הַמְּרֻקָּב אֲשֶׁר יִרְקַב עָלָיו הִזָּב
 10 וְטָמֵא: וְכָל-הַנִּגָּע כֹּל אֲשֶׁר יִהְיֶה תַּחְתָּיו וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהוֹשִׁיֵּא
 11 אוֹתָם וּכְבֵּס בְּגָדָיו וְרִחֹץ בַּמִּים וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב: וְכָל אֲשֶׁר יִגַּע בּוֹ
 12 הִזָּב וַיְדִי לֹא-שָׁטָה בַּמִּים וּכְבֵּס בְּגָדָיו וְרִחֹץ בַּמִּים וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:
 13 וְכָל-יִחְרֹשׁ אֲשֶׁר-יִגַּע בּוֹ הִזָּב וְשִׁבֵּר וְכָל-כְּלִי-עֵץ וְשָׂטָה בַּמִּים: 12
 14 וְכִי-יִשְׂחַר הִזָּב מִזֹּבֹבוֹ וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים לְטַהֲרָתוֹ וּכְבֵּס בְּגָדָיו
 15 וְרִחֹץ בְּשׁוֹרֹ בַּמִּים חַיִּים וְנִהְיָ: וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקְחֻ-לוֹ שְׁתֵּי תֹרִים
 16 אוֹ שְׁנֵי בָנִי יוֹנָה וּבָא לִפְנֵי יְהוָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּנָּחֶם אֶל-
 17 הַכֹּהֵן: וְעָשָׂה אֹתָם הַכֹּהֵן אֶתָּה תִּשָּׂאת וְהֵאָחֵז עֲלָהּ וְכִפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן טו
 18 לִפְנֵי יְהוָה מִזֹּבֹבוֹ: 16 וְאִישׁ כִּי-יִחָצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת-זָרָע
 19 וְרִחֹץ בַּמִּים אֶת-כָּל-בְּשׁוֹרֹ וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב: וְכָל-בֶּגֶד וְכָל-עוֹר אֲשֶׁר-
 20 יִהְיֶה עָלָיו שִׁכְבַת-זָרָע וּכְבֵּס בַּמִּים וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב: וְאִשָּׁה אֲשֶׁר

וַיִּשָּׁכַב אִישׁ אִתָּהּ שִׁכְבַּת זָרַע וְרָחֲצוּ בַמַּיִם וְטָמְאוּ עַד-הָעָרֶב׃ פ
 19 וְאִשָּׁה כִּי-תִהְיֶה זֹכָה הִם יִהְיֶה זָכָה בַּבְּשָׂרָה שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה
 כ כְּנִדְתָּהּ וְכָל-חֲנוּכָה בָּהּ וְטָמְא עַד-הָעָרֶב׃ וְכָל־אִשֶּׁר תִּשָּׁכַב עִלָּיו
 21 בְּנִדְתָּהּ וְטָמְא וְכָל־אִשֶּׁר-תִּשָּׁב עִלָּיו וְטָמְא׃ וְכָל-חֲנוּכָה בַּמִּשְׁכָּה
 22 וּבִכְסֵּם בְּגָדָיו וּרְחֵץ בַּמַּיִם וְטָמְא עַד-הָעָרֶב׃ וְכָל-חֲנוּכָה בְּכָל-כְּלִי
 23 אֲשֶׁר-תִּשָּׁב עִלָּיו וּבִכְסֵּם בְּגָדָיו וּרְחֵץ בַּמַּיִם וְטָמְא עַד-הָעָרֶב׃ וְאִם עַל-
 חֲמִשָּׁכָב הוּא אִוְ עַל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-הוּא יִשְׁכַּב-עִלָּיו בְּנִגְעוֹ-כּוּ וְטָמְא
 24 עַד-הָעָרֶב׃ וְאִם שֹׁכֵב אִישׁ אִתָּהּ וְתִהְיֶה נִדְתָּהּ עִלָּיו וְטָמְא

שִׁבְעַת יָמִים וְכָל-חֲמִשָּׁכָב אֲשֶׁר-יִשָּׁכַב עִלָּיו וְטָמְא׃ ס
 כה וְאִשָּׁה כִּי-יִזְוֹב זֹבֵב דָּמָה יָמִים רַבִּים בְּלֹא עַת-נִדְתָּהּ אִוְ כִּי-תִזְוֹב עַל-
 26 נִדְתָּהּ כָּל-יָמֶי זֹבֵב טָמְאָתָה כִּימִי נִדְתָּהּ תִּהְיֶה טָמְאָה הוּא׃ כָּל-
 חֲמִשָּׁכָב אֲשֶׁר-תִּשָּׁכַב עִלָּיו כָּל-יָמֵי זֹכָה בַּמִּשְׁכָּב נִדְתָּהּ יִהְיֶה-כֹּה
 27 וְכָל-הַכְּלִי אֲשֶׁר תִּשָּׁב עִלָּיו טָמְא יִהְיֶה כְּטָמְאָת נִדְתָּהּ׃ וְכָל-חֲנוּכָה
 28 בָּהּ וְטָמְא וּבִכְסֵּם בְּגָדָיו וּרְחֵץ בַּמַּיִם וְטָמְא עַד-הָעָרֶב׃ וְאִם-טָהֲרָה
 29 מִזֹּכָבָה וְסִפְרָה לָּהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחֵר תִּטְהַר׃ וּבַיּוֹם תִּשְׁמִינִי תִּסְתַּח-
 לָהּ שְׁתֵּי חֲלִים אִוְ שְׁנֵי בְּגֵי יֹנֶה וְתִבְיָאָה אוֹתָם אֶל-הַכֹּהֵן אֶל-פֶּתַח
 ל אֹהֶל מוֹעֵד׃ וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת-הָאֶחָד חֲטָאת וְאֶת-הָאֶחָד עֹלָה וּכְפַר
 31 עֲלֶיהָ הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזֹּב טָמְאָתָה׃ וְהִזְרִיתָם אֶת-בְּגֵדֵי-יִשְׂרָאֵל
 32 מִטָּמְאָתָם וְלֹא יָמְחוּ בְּטָמְאָתָם בְּטָמְאִים אֶת-מִשְׁכַּנִּי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם׃ זֹאת
 33 תֹּרַת הַזֹּב וְאֲשֶׁר תִּצָּא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת-זָרַע לְטָמְאָה-כֹּהֶ׃ וְהַזֹּכָה בְּנִדְתָּהּ
 וְהַזֹּב אֶת-זֹכָבוֹ לְזָכָר וּלְנָקְבָה וְלֹא־אִישׁ אֲשֶׁר יִשָּׁכַב עִם-טָמְאָה

CAP. XVI. יו

יו

פ פ פ כט 29

א וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אֶהֱרֹן בְּקָרְבָּתָם לִפְנֵי-
 2 יְהוָה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן אַחִיךָ וְאֵל-יִצְחָק
 בְּכָל-עֵת אֶל-חֻקְדָּשׁ מִבֵּית לִפְרָכָת אֶל-פְּנֵי הַכֹּהֲנֹת אֲשֶׁר עַל-הָאֹרֶן
 3 וְלֹא יָמוּת כִּי בַעֲזֹן אֲרָאָה עַל-הַכֹּהֲנֹת׃ בָּזֹאת יָבֹא אַחֲרָי אֶל-הַקֹּדֶשׁ
 4 בְּכַר בֶּן-בְּקָר לְחֻטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה׃ כֹּהֲנֵת-בֶּדֶד קֹדֶשׁ יִלְבָּשׁ וּמִכְנָסִי-בֶדֶד
 יִהְיֶה עַל-בְּשָׁרוֹ וּבְאַבְנֵט בֶּדֶד יִתְּאֵר וּבִמְצָנֶפֶת בֶּדֶד יֵצֵא וּבְגָדֵי-קֹדֶשׁ
 ה הֵם וּרְחֵץ בַּמַּיִם אֶת-בְּשָׁרוֹ וְלִבָּשָׁם׃ וּמֵאֵת עֲרֹחַ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח
 6 שְׁנֵי-שִׂעִירֵי עִזִּים לְחֻטָּאת וְאַיִל אֶחָד לְעֹלָה׃ וְהִקְרִיב אַחֲרָי אֶת-פֶּרֶךְ
 7 הַחֻטָּאת אֲשֶׁר-לֹו וּכְפַר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדֵי בֵיתוֹ׃ וְלָקַח אֶת-שְׁנֵי הַשִּׂעִירִים

19. Mulier, quae redeunte mense patitur fluxum sanguinis, septem diebus separabitur.

20. Omnis, qui tetigerit eam, immundus erit usque ad vesperum;

21. et in quo dormierit, vel sederit diebus separationis suae, polluetur.

22. Qui tetigerit lectum eius, lavabit vestimenta sua; et ipse lotus aqua, immundus erit usque ad vesperum.

23. Omne vas, super quo illa sederit, quisquis attigerit, lavabit vestimenta sua; et ipse lotus aqua, pollutus erit usque ad vesperum.

24. Si coierit cum ea vir tempore sanguinis menstrualis, immundus erit septem diebus; et omne stratum, in quo dormierit, polluetur.

25. Mulier, quae patitur multis diebus fluxum sanguinis non in tempore menstruali, vel quae post menstruum sanguinem fluere non cessat, quamdiu subiacet huic passioni, immunda erit, quasi sit in tempore menstruo.

26. Omne stratum, in quo dormierit, et vas, in quo sederit, pollutum erit.

27. Quicumque tetigerit ea, lavabit vestimenta sua; et ipse lotus aqua, immundus erit usque ad vesperum.

28. Si steterit sanguis, et fluere cessaverit, numerabit septem dies purificationis suae;

29. et die octavo offeret pro se sacerdoti duos turtures, aut duos pullos columbarum, ad ostium tabernaculi testimonii.

30. Qui unum faciet pro peccato, et alterum in holocaustum; rogabitque pro ea coram Domino, et pro fluxu immunditiae eius.

31. Docebitis ergo filios Israël, ut

caveant immunditiam, et non moriantur in sordibus suis, cum polluerint tabernaculum meum, quod est inter eos.

32. Ista est lex eius, qui patitur fluxum seminis, et qui polluitur coitu,

33. et quae menstruis temporibus separatur, vel quae iugi fluit sanguine, et hominis, qui dormierit cum ea.

CAP. XVI.

Ritus in festo expiationis servandi.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen post mortem* duorum filiorum Aaron, quando † offerentes ignem alienum interfecti sunt:

* c. 10, 2. † c. 10, 1.

2. Et praecepit ei, dicens: Loquere ad Aaron fratrem tuum*, ne omni tempore ingrediatur Sanctuarium, quod est intra velum coram propitiatorio, quo tegitur arca, ut non moriatur (quia in nube apparebo super oraculum,)

* Exod. 30, 10. Hebr. 9, 7

3. nisi haec ante fecerit: vitulum pro peccato* offeret, et arietem in holocaustum†.

* c. 4, 3—12. Hebr. 5, 3.

† c. 1, 10. sqq.

4. Tunica* linea vestiatur, feminalibus lineis verenda celabit; accingetur zona linea, cidarim lineam imponet capiti; haec enim vestimenta sunt sancta; quibus cunctis, cum lotus fuerit, induetur.

* Exod. 28, 40.

5. Suscipietque ab universa multitudine filiorum Israël duos hircos pro peccato, et unum arietem in holocaustum.

6. Cumque obtulerit vitulum, et oraverit pro se, et pro domo sua;

7. duos hircos stare faciet coram Domino in ostio tabernaculi testimonii;

8. mittensque super utrumque sortem, unam Domino, et alteram capro emissario.

9. Cuius exierit sors Domino, offeret illum pro peccato;

10. cuius autem in caprum emissarium, statuet eum vivum coram Domino, ut fundat preces super eo, et emittat eum in solitudinem.

11. His rite celebratis, offeret vitulum; et rogans pro se, et pro domo sua, immolabit eum.

12. Assumptoque thuribulo, quod de prunis altaris impleverit, et hauriens manu compositum thymiama in incensum, ultra velum intrabit in Sancta;

13. ut positis super ignem aromatibus, nebula eorum et vapor operiat oraculum, quod est supra testimonium, et non moriatur.

14. Tollet quoque de sanguine vituli, et asperget digito septies contra propitiatorium ad orientem.

15. Cumque mactaverit hircum pro peccato populi, inferet sanguinem eius intra velum, sicut praeceptum est de sanguine vituli, ut aspergat e regione oraculi.

16. Et expiet Sanctuarium ab immunditiis filiorum Israël, et a praevaricationibus eorum, cunctisque peccatis. Iuxta hunc ritum faciet tabernaculo testimonii, quod fixum est inter eos in medio sordium habitationis eorum.

17. *Nullus hominum sit in tabernaculo, quando pontifex Sanctuarium ingreditur, ut roget pro se et pro domo sua, et pro universo coetu Israël, donec egrediatur.

* Luc. 1, 10.

18. Cum autem exierit ad altare, quod coram Domino est, oret pro se, et sumptum sanguinem vituli at-

que hirci fundat super cornua eius per gyrum;

19. aspergensque digito septies, expiet, et sanctificet illud ab immunditiis filiorum Israël.

20. Postquam emundaverit Sanctuarium, et tabernaculum, et altare, tunc offerat hircum viventem;

21. et posita *utraque manu super caput eius, confiteatur omnes iniquitates filiorum Israël, et universa delicta atque peccata eorum; quae imprecans capiti eius, emittet illum per hominem paratum, in desertum.

* c. 1, 4. 3, 2. 4, 4.

22. Cumque portaverit hircus omnes iniquitates eorum in terram solitariam, et dimissus fuerit in deserto,

23. revertetur Aaron in tabernaculum testimonii, et depositis vestibus *, quibus prius indutus erat cum intraret Sanctuarium, relictisque ibi,

* v. 4.

24. lavabit carnem suam in loco sancto, indueturque vestibus suis. Et postquam egressus obtulerit * holocaustum suum ac plebis, rogabit tam pro se quam pro populo †.

* c. 1, 3. sqq. † Hebr. 9, 7. sqq.

25. Et adipem, qui oblatus est pro peccatis, adolebit super altare.

26. Ille vero, qui dimiserit caprum emissarium, lavabit * vestimenta sua et corpus aqua, et sic ingreditur in castra.

* c. 14, 9.

27. Vitulum autem et hircum, qui pro peccato fuerant immolati, et quorum sanguis illatus est in Sanctuarium, ut expiatio compleretur, asportabunt foras castra *, et comburent igni tam pelles quam carnes eorum ac fimum;

* c. 6, 23. Hebr. 13, 11.

- 8 וְהִצְמִיר אֹחֶם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְנָתַן אֶהָרֹן עַל־שֹׁנֵי
 9 הַשְּׂעִירִם וְגִלְלוֹת גִּזְרָל אֶחָד לַיהוָה וְגִזְרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל: וְהִקְרִיב
 10 אֶהָרֹן אֶת־הַשְּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגִּזְרָל לַיהוָה וַעֲשֹׂהוּ חֲטָאת:
 11 וְהַשְּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגִּזְרָל לַעֲזָאזֵל יַעֲמִד־תָּר לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר
 12 עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לַעֲזָאזֵל הַמִּדְבָּרָה: וְהִקְרִיב אֶהָרֹן אֶת־פֶּר חֲטָטָה
 13 אֲשֶׁר־לּוֹ וּכְפָר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בִּיתוֹ וְשִׁחַט אֶת־פֶּר חֲטָטָה אֲשֶׁר־לוֹ:
 14 וְלָקַח מִלֵּא־הַחֲמִתָּה גִּחְלִי־אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְהוָה וּמִלֵּא חֲפָנָיו
 15 קִטְרֹת סַמִּים וַיִּקַּח וַהֲבִיֵּא מִבֵּית לְפָרֹכֶת: וְנָתַן אֶת־הַקִּטְרֹת עַל־
 16 הָאֵשׁ לִפְנֵי יְהוָה וְכִסָּה: עֵנָן הַקִּטְרֹת אֶת־הַכִּפֹּת אֲשֶׁר עַל־הַעֲדוֹת
 17 וְלֹא יָמוּת: וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וְהַזֶּה בְּאֶצְבָּעוֹ עַל־לִפְנֵי הַכִּפֹּת קֹדֶמָה
 18 וּלִפְנֵי הַכִּפֹּת יִזֶּה שְׂבַע־פַּעְמִים מִן־הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ: וְשִׁחַט אֶת־שְׂעִיר טו
 19 הַחֲטָאת אֲשֶׁר לָהֶם וַהֲבִיֵּא אֶת־דָּמָם אֶל־מִבְּרֵית לְפָרֹכֶת וַעֲשֹׂה אֶת־
 20 דָּמָם כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לָדָם הַפָּר וְהַזֶּה אֹתוֹ עַל־הַכִּפֹּת וּלִפְנֵי הַכִּפֹּת:
 21 וְכַפֵּר עַל־הַקֹּדֶשׁ מִשְׁמַאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְּשָׁעֵיהֶם לְכָל־חַטָּאתָם וְכֵן
 22 יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אֹתָם בְּתוֹךְ טַמְאָתָם: וְכָל־אָדָם לֹא־יִהְיֶה
 23 בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבָאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד־צֵאתוֹ וְכַפֵּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בִּיתוֹ
 24 וּבְעֵד כָּל־קֹהֶל יִשְׂרָאֵל: וְיָצֵא אֶל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי־יְהוָה וְכַפֵּר
 25 עָלָיו וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וּמִדָּם הַשְּׂעִיר וְנָתַן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
 26 וְהַזֶּה עָלָיו מִן־הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ שְׂבַע פַּעְמִים וְטָהֲרוּ וּקְדָשׁוּ מִשְׁמַאת
 27 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְכָל־הַמִּכְסָּה אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ
 28 וְהִקְרִיב אֶת־הַשְּׂעִיר הַחִי: וְסָמָךְ אֶהָרֹן אֶת־שְׁתֵּי יָדָיו עַל־רֹאשׁ
 29 הַשְּׂעִיר הַחִי וְהִתְוַדָּה עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־כָּל־
 30 פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל־חַטָּאתָם וְנָתַן אֹחֶם עַל־רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וְשִׁלַּח בְּיַד־אִישׁ
 31 עֹתִי הַמִּדְבָּרָה: וְנָשָׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹתָם אֶל־אֶרֶץ גִּזְרָה
 32 וְשִׁלַּח אֶת־הַשְּׂעִיר בַּמִּדְבָּר: וּבָא אֶהָרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת־
 33 בְּגָדֵי הַפָּר אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבָאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם: וְרָחַץ אֶת־
 34 בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ וּלְבָשׁ אֶת־בְּגָדָיו וְיָצֵא וַעֲשֵׂה אֶת־קִלְתּוֹ
 35 וְאֶת־עֶלְת הָעֵם וְכַפֵּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד הָעֵם: וְאֵת חֶלֶב חֲטָטָה יִקְטִיר כֹּה
 36 הַמִּזְבֵּחַ: וְהִמְשִׁיחַ אֶת־הַשְּׂעִיר לַעֲזָאזֵל וְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־
 37 בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹא אֶל־הַמִּתְנַחֶה: וְאֵת פֶּר חֲטָטָה וְאֵת
 38 שְׂעִיר חֲטָטָה אֲשֶׁר הִיבֵּא אֶת־דָּמָם לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ יוֹצִיא אֶל־מִתְוִיץ
 39 לַמִּתְנַחֵה וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת־עֲרֹתָם וְאֶת־בְּשָׂרָם וְאֶת־פְּרָשָׁם: וְהַשְׂתַּבֵּם

אֲחֵם וּכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִתֵּן אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹוא אֶל־
 29 הַמִּטְהַנֶּה: וְהִוָּתָה לָכֶם לַחֲקָה עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ
 תַּעֲנִי אֶת־נַפְשְׁתִּיכֶם וְכָל־מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הַאֲזִוֹת וְחֵגֶר הַגֶּזֶר
 ל בְּחוֹכְכֶם: כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה וּכְפָר עֲלֵיכֶם לַטָּהַר אַתְּכֶם מִכָּל תַּשְׁאֲחִיכֶם
 31 לִפְנֵי יְהוָה הַטָּהָר: שִׁבֹּת שַׁבָּתוֹן הִיא לָכֶם וַעֲנִיתֶם אֶת־נַפְשְׁתִּיכֶם
 32 חֲקָת עוֹלָם: וְכֹפֶר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר־יִמָּשַׁח אֹתוֹ וְאֲשֶׁר יִמְלֹא אֶת־יָדָיו לְכַהֵן
 33 תַּחַת אֲבִיו וּלְבָשׁ אֶת־בְּגָדֵי הַכֹּדֶשׁ בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ: וְכֹפֶר אֶת־מִקְדָּשׁ
 הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־חֲמוּצַח וּכְפָר וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל־כָּל־עַם
 31 הַקָּהָל וּכְפָר: וְהִוָּתָה־זֹאת לָכֶם לַחֲקָה עוֹלָם לְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 מִכָּל־חַטְּאֹתָם אֶת־בִּשְׁמֹנֶה וַיֵּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: פ

יז CAP. XVII.

א 2 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דִּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל כָּל־בְּנֵי
 3 יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַדִּבָּר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר: אִישׁ אִישׁ
 מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׂוֹר אוֹ־כֶשֶׁב אוֹ־עֶז וּבְמִחְנֶה אוֹ אֲשֶׁר
 4 יִשְׁחַט מִחוּץ לַמִּחְנֶה: וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לַהֲקָרִיב
 קֹרְבָן לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה הֵם יִחַשְׁבּוּ לְאִישׁ הַהוּא הֵם יִשְׁחָדּוּ
 ה וּנְכַרְתָּ הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עִמּוֹ: לְמַעַן אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־
 זִבְחֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם זִבְחִים עַל־פְּנֵי הַשֹּׁמֵרֶה וְהַבִּיאִם לַיהוָה אֶל־פֶּתַח
 6 אֹהֶל מוֹעֵד אֶל־הַפֶּתַח וְזָבְחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים לַיהוָה אוֹתָם: וְזֶלֶק הַפֶּתַח
 אֶת־הַדָּם עַל־מִזְבֵּחַ יְהוָה פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהַקְטִיר תַּחֲלֹלֵב לַיהוָה
 7 נִיחַח לַיהוָה: וְלֹא־יִזְבְּחוּ עוֹל אֶת־זִבְחֵיהֶם לְשִׂעוּרִים אֲשֶׁר הֵם זָנִים
 8 אֲחֵרֵיהֶם חֲקָת עוֹלָם תְּהִי־זֹאת לָהֶם לְדִוְרָתָם: וְאֵלֵהֶם הֵאמֵר אִישׁ
 אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר אֲשֶׁר־יָגוּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר־עֲלָה עִלָּה אוֹ־
 9 זָבַח: וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לַיהוָה וּנְכַרְתָּ
 י הָאִישׁ הַהוּא מִעַמִּי: וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם
 אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל־דָּם וְנִתְּתִי פָנָי בַּלֶּפֶשׁ הָאֹכֵלֹת אֶת־הַדָּם וְהִכְרַתִּי
 11 אֹתָה מִקֶּרֶב עַמִּי: כִּי נַפְשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הִוא וְאֲנִי נִתְּתִיו לָכֶם עַל־
 12 הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל־נַפְשְׁתִּיכֶם כִּי־הַדָּם הוּא בְּנַפְשׁ וּכְפָר: עַל־כֵּן
 אֲמַרְתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל־נַפְשׁ מִכֶּם לֹא־תֹאכַל הֵם וְחֵגֶר חֵגֶר בְּתוֹכְכֶם
 13 לֹא־יֹאכַל הֵם: וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר
 יֵצֵד צִיד חַיָּה אוֹ־עוֹף אֲשֶׁר יֹאכַל וְשִׁפְלָה אֶת־דָּמָו וְכִסְתּוּ בַּדָּשָׁר:
 14 כִּי־נַפְשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמָו בְּנַפְשׁוֹ הִוא וְאָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם כָּל־בָּשָׂר

28. Et quicumque combusserit ea, lavabit * vestimenta sua et carnem aqua, et sic ingreditur in castra.

* v. 26.

29. Eritque vobis hoc legitimum sempiternum*: Mense septimo, decima die mensis, affligetis animas vestras, nullumque opus facietis, sive indigena, sive advena, qui peregrinatur inter vos.

* c. 23, 27. 28.

30. In hac die expiatio erit vestri, atque mundatio ab omnibus peccatis vestris; coram Domino mundabitur.

31. Sabbatum enim requietionis est, et affligetis animas vestras religione perpetua.

32. Expiabit autem sacerdos, qui unctus* fuerit, et cuius manus initiae sunt, ut sacerdotio fungatur pro patre suo; indueturque stola linea et vestibus sanctis,

* Exod. 29, 1. sqq.

33. et expiabit Sanctuarium et tabernaculum testimonii atque altare, sacerdotes quoque et universum populum.

34. Eritque vobis hoc legitimum sempiternum, ut oretis pro filiis Israël, et pro cunctis peccatis eorum semel in anno. Fecit igitur, sicut praeceperat Dominus Moysi.

CAP. XVII.

Uni Deo sacrificandum in templo, vel tabernaculo. Esus sanguinis et morticini prohibetur.

1. Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:

2. Loquere Aaron, et filiis eius, et cunctis filiis Israël, dicens ad eos: Iste est sermo, quem mandavit Dominus, dicens:

3. Homo quilibet de domo Israël, si occiderit bovem aut ovem, sive capram, in castris vel extra castra,

4. et non obtulerit ad ostium tabernaculi oblationem Domino, sanguinis reus erit; quasi si sanguinem fuderit, sic peribit de medio populi sui.

5. Ideo sacerdoti offerre debent filii Israël hostias suas, quas occident in agro, ut sanctificentur Domino ante ostium tabernaculi testimonii, et immolent eas hostias pacificas Domino*.

* c. 3, 1. sqq.

6. Fundetque sacerdos sanguinem super altare Domini ad ostium tabernaculi testimonii, et adolebit adipem in odorem suavitatis Domino.

7. Et nequaquam ultra immolabunt hostias suas daemonibus, cum quibus fornicati* sunt. Legitimum sempiternum erit illis et posteris eorum.

* Exod. 34, 15.

8. Et ad ipsos dices: Homo de domo Israël, et de advenis, qui peregrinantur apud vos, qui obtulerit holocaustum sive victimam,

9. et ad ostium tabernaculi testimonii non adduxerit eam, ut offeratur Domino, interibit de populo suo.

10. Homo quilibet de domo Israël, et de advenis, qui peregrinantur inter eos, si comederit sanguinem, obfirmabo faciem meam contra animam illius, et disperdam eam de populo suo,

11. quia* anima carnis in sanguine est; et ego dedi illum vobis, ut super altare in eo expietis pro animabus vestris, et sanguis pro animae piaculo sit.

* Gen. 9, 4. Deut. 12, 23.

12. Idcirco dixi filiis Israël: Omnis anima ex vobis non comedet sanguinem, nec ex advenis, qui peregrinantur apud vos.

13. Homo quicumque de filiis Israël, et de advenis, qui peregrinantur apud vos, si venatione atque aucupio ceperit feram vel avem, quibus vesci licitum est, fundat sanguinem eius, et operiat illum terra.

14. Anima enim omnis carnis in sanguine est; unde dixi filiis Israël: Sanguinem universae carnis non comedetis, quia anima carnis in sanguine est; et quicumque comederit illum, interibit.

* Gen. 9, 4, 7, 26.

15. Anima, quae comederit morticinum, vel captum * a bestia, tam de indigenis, quam de advenis, lavabit vestimenta sua et semetipsum aqua, et contaminatus erit usque ad vesperum: et hoc ordine mundus fiet.

* c. 11, 40.

16. Quod si non laverit vestimenta sua et corpus, portabit iniquitatem suam.

CAP. XVIII.

Gradus consanguinitatis et affinitatis, intra quos coniugium inire non licet. Concubitus nefarii vetantur.

1. Locutus est Dominus ad Moysen, dicens:

2. Loquere filiis Israël, et dices ad eos: Ego Dominus Deus vester;

3. iuxta consuetudinem terrae Aegypti, in qua habitastis, non facietis; et iuxta morem regionis Chanaan, ad quam ego introducturus sum vos, non ageris, nec in legitimis eorum ambulabitis.

4. Facietis iudicia mea, et praecepta mea servabitis, et ambulabitis in eis. Ego Dominus Deus vester.

5. * Custodite leges meas atque iudicia, quae faciens homo, vivet in eis. Ego Dominus.

* Ezech. 20, 11. Rom. 10, 5. Gal. 3, 12.

6. Omnis homo ad proximam sanguinis sui non accedet, ut revelet turpitudinem eius. Ego Dominus.

7. Turpitudinem patris tui et turpitudinem matris tuae non discooperies; mater tua est. Non revelabis turpitudinem eius.

8. Turpitudinem uxoris patris tui non discooperies; turpitudinem enim patris tui est. * Gen. 35, 22. 49, 4.

9. Turpitudinem sororis tuae * ex patre sive ex matre, quae domi vel foris genita est, non revelabis.

* 1 Reg. 18, 11.

10. Turpitudinem filiae filii tui vel neptis ex filia non revelabis; quia turpitudinem tua est.

11. Turpitudinem filiae uxoris patris tui, quam peperit patri tuo, et est soror tua, non revelabis.

12. Turpitudinem sororis patris tui non discooperies; quia caro est patris tui.

13. Turpitudinem sororis matris tuae non revelabis, eo quod caro sit matris tuae.

14. Turpitudinem patris tui non revelabis, nec accedes ad uxorem eius, quae tibi affinitate coniungitur*.

* Exod. 6, 20.

15. Turpitudinem nurus tuae * non revelabis, quia uxor filii tui est, nec discooperies ignominiam eius.

* Gen. 38, 16.

16. Turpitudinem uxoris fratris tui * non revelabis; quia turpitudinem fratris tui est.

* Deut. 24, 3.

17. Turpitudinem uxoris tuae, et filiae eius non revelabis. Filiam filii eius, et filiam filiae illius non sumes, ut reveles ignominiam eius; quia caro illius sunt, et talis coitus incestus est.

18. Sororem uxoris tuae in pellicatum illius non accipies, nec revelabis turpitudinem eius adhuc illa vivente.

19. Ad mulierem *, quae patitur menstrua, non accedes, nec revelabis foeditatem eius.

* c. 15, 24.

20. Cum uxore proximi tui * non coibis, nec seminis commistione maculaberis.

* c. 20, 10.

21. * De semine tuo non dabis, ut consecretur idolo Moloch †, nec pollues nomen Dei tui. Ego Dominus.

* c. 20, 12. † c. 20, 2. Deut. 18, 10.

3 Reg. 11, 7. 4 Reg. 21, 6.

22. Cum masculo non commiscearis coitu foemineo, quia abominatio est.

23. Cum omni pecore non coibis*, nec maculaberis cum eo †. Mulier non succumbet iumento, nec miscebitur ei; quia scelus est.

* Exod. 22, 19. 20, 15. † c. 20, 16.

24. Nec polluamini in omnibus his, quibus contaminatae sunt universae gentes, quas ego eliciam ante conspectum vestrum,

25. et quibus polluta est terra; cuius ego scelera visitabo, ut evomat habitatores suos.

26. Custodite legitima mea atque iudicia, et non faciatis ex omnibus abominationibus istis, tam indigena quam colonus, qui peregrinantur apud vos.

27. Omnes enim execrationes istas fecerunt accolae terrae, qui fuerunt ante vos, et polluerunt eam.

לֹא תֹאכְלוּ בִּיר נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמוֹ הוּא כָּל־אֲכָלוֹ יִכָּרֵת׃ וְכָל־נֶפֶשׁ טוֹ
אֲשֶׁר תֹּאכַל נִבְלָה וְטִרְפָּה בְּאֹזֶרֶת וּבִגְדֹי וּכְכֹס בְּגָדָיו וְרִחָץ בַּמַּיִם וְטָמֵא
עַד־הָעֶרֶב וְטָהָר׃ וְאִם לֹא יִכָּבֵס וּבָשָׂרוֹ לֹא יִרְחֹץ וְנָשָׂא עֹנֹו׃ פ 16

יח CAP. XVIII.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ הִבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם א
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ כִּמְעַשְׂהוּ אֶרֶץ־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבָּחֶם־בָּהּ לֹא ב
תַּעֲשׂוּ וּכְמַעֲשֵׂהָ אֶרֶץ־כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ
וּבְתַקְלֹתֵיהֶם לֹא תַלְכוּ׃ אֶת־מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לֵלַכְתָּ
בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ וְשִׁמְרַתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר ה
יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וְתִי בָהֶם אֲנִי יְהוָה׃ ס אִישׁ אִישׁ אֶל־כָּל־
שָׂאֵר בָּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לַגְּלוֹת עֲרוּתָהּ אֲנִי יְהוָה׃ ס עֲרוֹת אֲבִיהָ
וְעֲרוֹת אִמָּהּ לֹא תִגְלֶה אִמָּהּ הוּא לֹא תִגְלֶה עֲרוּתָהּ׃ ס עֲרוֹת
אִשְׁת־אֲבִיהָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אֲבִיהָ הוּא׃ ס עֲרוֹת אֲחֻזָּתָהּ בַּת־
אֲבִיהָ אוֹ בַת־אִמָּהּ מוֹלֶדֶת בֵּית אוֹ מוֹלֶדֶת חוּץ לֹא תִגְלֶה עֲרוּתָהּ׃
ס עֲרוֹת בַּת־בִּנְיָן אוֹ בַת־בָּתָּחָהּ לֹא תִגְלֶה עֲרוּתָהּ כִּי עֲרוּתָהּ י
הִנָּה׃ ס עֲרוֹת בַּת־אִשְׁת־אֲבִיהָ מוֹלֶדֶת אֲבִיהָ אֲחֻזָּתָהּ הוּא לֹא
תִגְלֶה עֲרוּתָהּ׃ ס עֲרוֹת אֲחֻזַּת־אֲבִיהָ לֹא תִגְלֶה שָׂאֵר אֲבִיהָ
הוּא׃ ס עֲרוֹת אֲחֻזַּת־אִמָּהּ לֹא תִגְלֶה כִּי־שָׂאֵר אִמָּהּ הוּא׃
ס עֲרוֹת אַחִי־אֲבִיהָ לֹא תִגְלֶה אֶל־אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרַב לְהִתְחַדָּהּ
הוּא׃ ס עֲרוֹת כַּלְתָּהּ לֹא תִגְלֶה אִשְׁת־בִּנְיָן הוּא לֹא תִגְלֶה טו
עֲרוּתָהּ׃ ס עֲרוֹת אִשְׁת־אֲחִיהָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אֲחִיהָ הוּא׃
ס עֲרוֹת אִשָּׁה וּבָתָּהּ לֹא תִגְלֶה אֶת־בַּת־בָּתָּהּ וְאֶת־בַּת־בָּתָּהּ
לֹא תִקַּח לְצִוִּיר לַגְּלוֹת עֲרוּתָהּ עָלֶיהָ בְּחַיָּיהָ׃ וְאֶל־אִשָּׁה בְּנִיתָ טְמֵאָתָהּ
לֹא תִקְרַב לַגְּלוֹת עֲרוּתָהּ׃ וְאֶל־אִשְׁת־עַמִּיתָהּ לֹא־תִתֵּן שְׂכָבָתָהּ לְזָרֵעַ
לְטְמֵאָה־בָּהּ׃ וּמִיִּזְדַּקָּה לֹא־תִתֵּן לְהַעֲבִיר לְמִלָּהּ וְלֹא תִחַלֵּל אֶת־שֵׁם
אֱלֹהֵיהָ אֲנִי יְהוָה׃ וְאֶת־זָכָר לֹא תִשָּׁבַע מִשְׁפָּבֵי אִשָּׁה חוֹעֲבָהּ הוּא׃
וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא־תִתֵּן שְׂכָבָתָהּ לְטְמֵאָה־בָּהּ וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמִיד לִפְנֵי
בְּהֵמָה לְרִבְעָה תָּכַל הוּא׃ אֶל־תִּטְמָאוּ בְּכָל־אֵלֶּה כִּי בְּכָל־אֵלֶּה נִטְמָאוּ
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־אֲנִי מִשְׁלַח מִפְּנֵיכֶם׃ וְחִטְמָא הָאָרֶץ וְאִפְקֹד עֲוֹנָהּ עָלֶיהָ כִּי
וְחִקָּא הָאָרֶץ אֶת־יֹשְׁבֶיהָ׃ וְשִׁמְרַתֶּם אֹתָם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי
וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכָּל הַחֲוִיעֹת הָאֵלֶּה הָאֲזֹרֹת וְהַזֵּהר הַזֶּה בְּחוֹכְכֶם׃ כִּי אֶת־
כָּל־חֲוִיעֹת הָאֵל עֲשׂוּ אֲנִיש־הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וְחִטְמָא הָאָרֶץ׃

28 וְלֹא־תִקְיֹא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטִמְאַתְכֶם אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת־הָעָרִי אֲשֶׁר
29 לְפָנֵיכֶם: כִּי כָל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל הַחֲוִיעֵבֶת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנַּפְשֹׁת
ל הַעֲשֹׂת מִקְרָב עִמָּם: וּשְׁמֵרְתֶּם אֶת־מִשְׁמְרֹתַי לְבַלְחֵי עֲשׂוֹת מִדַּקּוֹת
הַחֲוִיעֵבֶת אֲשֶׁר נָעֲשׂוּ לְפָנֵיכֶם וְלֹא תִשְׁמְאוּ בָהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

יט CAP. XIX.

פ פ פ פ ל 30

א 2 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: הִבֵּר אֶל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
3 אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו
4 תִירָאֻהוּ וְאֶת־שִׁבְתֹּתָיו תִּשְׁמְרוּ: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: אֶל־תִּפְנוּ אֶל־
ה הָאֱלֹהִים וְאֶל־הֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֵם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְכִי
6 תִזְבַּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרֹצְנֵיכֶם תִּזְבַּחְתֶּם: בְּיוֹם זִבְחֵכֶם יֵאָכֵל
7 וּמִמָּחָרֹת וְהַיּוֹמָה עַד־יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָאֵשׁ יִשְׂרָף: וְאִם הָאָכֹל יֵאָכֵל
8 בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי פָגוּל הוּא לֹא יִרְצָה: וְאִכְלוּ עוֹנֵי אִשָּׁא כִּי אֶת־קֹדֶשׁ
9 יְהוָה חָלַל וְנִכְרְתָה הַנַּפֶּשׁ הַהִיא מֵעַמִּיהֶם: וּבִקְצֹרְכֶם אֶת־קִצְיוֹ
י אֲרַצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּאֶת שׂוֹדָה לְקַצֵּר וּלְקַט קִצְיוֹהָ לֹא תִלְקֹט: וְכִרְמֶךָ
לֹא תַעֲזוֹלֵל וּפְרֹט כִּרְמֶךָ לֹא תִלְקֹט לְעַנִּי וּלְגֵר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה
11 אֱלֹהֵיכֶם: לֹא תִגְנוּבוּ וְלֹא־תִכְחֲשׂוּ וְלֹא־תִשְׁקְרוּ אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ: וְלֹא־
12 תִשְׁבְּעוּ בִשְׁמִי לִשְׁקֹר וְחַלַּלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: לֹא־תַעֲשֶׂק
14 אֶת־רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלְוִין פַּעֲלָת שִׁכְרִי אֹתָהּ עַד־בֹּקֶר: לֹא־תִקְחֵל
טו חַיִּשׁ וּלְפָנַי עוֹר לֹא תַחַן מִכְשָׁל וּיְרֹאֶת מֵאֲלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: לֹא־תַעֲשׂוּ
עוֹל בְּמִשְׁפָּט לֹא־תִשָּׂא פְּנִי־דָל וְלֹא תִהְדָּר פֶּנִּי גֵדוֹל בַּצֹּדֵק תִּשְׁפֹּט
16 עַמִּיתְךָ: לֹא־תִלְוֶה רֵכֶל בְּעַמִּיתְךָ לֹא תַעֲמִיד עַל־רֵגְלֵי רֵעֶךָ אֲנִי יְהוָה:
17 לֹא־תִשְׁנֹא אֶת־אֲחִיךָ בְּלִבְבֶךָ הוֹכַח תוֹכִיחֶהוּ אֶת־עַמִּיתְךָ וְלֹא־תִשָּׂא
18 עָלָיו חֶטְא: לֹא־תִקֹּם וְלֹא־תִשָּׂר אֶת־בְּנֵי עַמֶּךָ וְאֶחָבֶיךָ לְרֵעֶךָ כַּמִּזָּה
19 אֲנִי יְהוָה: אֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ בְּהִמָּתֶךָ לֹא־תִרְבֹּצַע בְּכָל־אִם שׂוֹדָה לֹא־
כ חֲזָרַע בְּכָל־אִם וּבְגַד בְּכָל־אִם שִׁעֲטָנֻז לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ: וְאִישׁ כִּי־יִשְׁכַּב
אֶת־אִשָּׁה שִׁכְבַּת־זָרָה וְהוּא שֹׁפֵחַל נִתְרַפֵּס לְאִישׁ וְהַפֶּה לֹא נִפְלָחָה
21 אִז חֲפָשָׂה לֹא נִתְּנָה בְּקֶרֶת תְּהִיָּה לֹא יוֹמְתוֹ כִּי־לֹא חֲפָשָׂה: וְהִבְיֹא
22 אֶת־אִשְׁמוֹ לַיהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֵיל אֲשָׁם: וְכִפֹּר עָלָיו חַפְזָן
בְּאֵיל הָאֲשָׁם לְפָנַי יִהְיֶה עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ מִחַטָּאתוֹ:
23 אֲשֶׁר חָטָא: פ וְכִי־תִבְאוּ אֶל־הָאָרֶץ וְנִשְׁעַתֶּם כָּל־עֵץ
מֵאֲכָל וְעִרְלָתֶם עִרְלָתוֹ אֶת־פְּרִיָּו שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֵם עִרְלִים לֹא
24 יֵאָכֵל: וּבִשְׁנָה הָרְבִיעִת יִהְיֶה כָל־פְּרִיָּו קָדֹשׁ חֲזוּלִים לַיהוָה: וּבִשְׁנָה

28. Cavete ergo, ne et vos similiter evomat, cum paria feceritis, sicut evomit gentem, quae fuit ante vos.

29. Omnis anima, quae fecerit de abominationibus his quidpiam, peribit de medio populi sui.

30. Custodite mandata mea! Nolite facere, quae fecerunt hi, qui fuerunt ante vos, et ne polluanini in eis. Ego Dominus Deus vester.

CAP. XIX.

Praecepta quaedam moralia et caeremonialia dantur, et leges aliquae naturales inculcantur.

1. Locutus est Dominus ad Moysen, dicens:

2. Loquere ad omnem coetum filiorum Israël, et dices ad eos*: Sancti estote, quia ego sanctus sum, Dominus Deus vester.

* c. 11, 44. 1 Petr. 1, 16.

3. Unusquisque patrem suum, et matrem suam timeat. Sabbata mea custodite. Ego Dominus Deus vester.

4. Nolite converti ad idola, nec deos conflatis faciatis vobis. Ego Dominus Deus vester.

5. Si immolaveritis hostiam pacificorum Domino*, ut sit placabilis,

* c. 5, 11. sqq.

6. eo die, quo fuerit immolata, comedetis eam, et die altero; quidquid autem residuum fuerit in diem tertium, igne comburetis.

7. Si quis post biduum comederit ex ea, profanus erit, et impietatis reus;

8. portabitque iniquitatem suam, quia sanctum Domini polluit, et peribit anima illa de populo suo.

9. * Cum messueris segetes terrae tuae, non tondebis usque ad solum superficiem terrae; nec remanentes spicas colliges.

* c. 23, 22. Deut. 24, 19. sqq. Ruth 2, 16.

10. Neque in vinea tua racemos et grana decidentia congregabis, sed pauperibus et peregrinis carpenda dimittes. Ego Dominus Deus vester.

11. Non facietis furtum! Non mentiimini, nec decipiet unusquisque proximum suum.

12. * Non periurabis in nomine meo, nec pollues nomen Dei tui. Ego Dominus.

* c. 20, 7.

13. * Non facies calumniae proximo tuo, nec vi opprimes eum†. Non morabitur opus mercenarii tui apud te usque mane.

* Eccl. 10, 6. † Deut. 24, 14. Tob. 4, 15.

14. Non maledices surdo, nec coram coeco pones offendiculum; sed timebis Dominum Deum tuum, quia ego sum Dominus.

15. Non facies, quod iniquum est, nec iniuste iudicabis*. Non consideres personam pauperis, nec honores vultum potentis. Iuste iudica proximo tuo!

* Deut. 1, 17. 16, 19. Prov. 24, 23.

Eccl. 42, 1. Iac. 2, 2.

16. Non eris criminator, nec surro in populo. Non stabis contra sanguinem proximi tui. Ego Dominus.

17. * Non oderis fratrem tuum in corde tuo; sed† publice argue eum, ne habeas super illo peccatum.

* 1 Ioh. 2, 11. 3, 14. † Eccl. 19, 13.

Matth. 18, 15. Luc. 17, 3.

18. Non quaeras ultionem*, nec memoreris iniuriae civium tuorum†. Diliges amicum tuum sicut teipsum. Ego Dominus.

* Deut. 32, 35. † Matth. 5, 43. 22, 39.

Luc. 6, 27. Rom. 13, 9.

19. Leges meas custodite! Iumentum tuum non facies coire cum alterius generis animantibus. Agrum tuum non seres diverso semine*. Veste, quae ex duobus texta est, non indueris.

* Deut. 22, 9. 11.

20. Homo si dormierit cum muliere coitu seminis, quae sit ancilla etiam nubilis, et tamen pretio non redempta, nec libertate donata; vapulabunt ambo, et non morientur*, quia non fuit libera.

* Deut. 22, 23. sqq.

21. Pro delicto autem suo offeret Domino ad ostium tabernaculi testimonii arietem*;

* c. 7, 1. sqq.

22. orabitque pro eo sacerdos, et pro peccato eius coram Domino, et reprobabitur ei, dimitteturque peccatum.

23. Quando ingressi fueritis terram, et plantaveritis in ea ligna pomifera, auferetis praepudia eorum; poma, quae germinant, immunda erunt vobis, nec edetis ex eis.

24. Quarto autem anno omnis fructus eorum sanctificabitur laudabilis Domino.

25. Quinto autem anno comedetis fructus, congregantes poma, quae proferunt. Ego Dominus Deus vester.

26. Non comedetis cum sanguine! Non augurabimini, nec observabitis somnia.

* c. 3, 17. 10. 12. 14.

27. Neque in rotundum attondebitis comam; nec radetis barbam.

28. Et super mortuo non incidetis carnem vestram, neque figuras aliquas aut stigmata facietis vobis. Ego Dominus.

29. Ne prostituas filiam tuam, ne contaminetur terra, et impleatur piaculo.

30. Sabbata mea custodite, et Sanctuarium meum metuite! Ego Dominus.

31. Non declinetis ad magos, nec ab ariolis aliquid sciscitemini, ut polluamini per eos. Ego Dominus Deus vester.

32. Coram cano capite consurge, et honora personam senis; et time Dominum Deum tuum. Ego sum Dominus.

33. * Si habitaverit advena in terra vestra, et moratus fuerit inter vos, non exprobrete ei;

* Exod. 22, 21.

34. sed sit inter vos quasi indigena; et diligetis eum quasi vosmetipsos; fuistis enim et vos advenae in terra Aegypti. Ego Dominus Deus vester.

35. Nolite facere iniquum aliquid in iudicio, in regula, in pondere, in mensura.

36. Statera iusta, et aequa sint pondera, iustus modius, aequusque sextarius. Ego Dominus Deus vester, qui eduxi vos de terra Aegypti.

37. Custodite omnia praecepta mea, et universa iudicia, et facite ea. Ego Dominus.

CAP. XX.

Morte plectantur idololatrae, quique magos consulunt, parentibus maledicunt, et qui nefarios coitus admittunt.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2. Haec loqueris filiis Israël: Homo de filiis Israël, et de advenis, qui habitant in Israël, si quis dede-

rit de semine suo idolo Moloch, morte moriatur; populus terrae lapidabit eum.

* c. 18, 21.

3. Et ego ponam faciem meam contra illum; succidamque eum de medio populi sui, eo quod dederit de semine suo Moloch, et contaminaverit Sanctuarium meum, ac polluerit nomen sanctum meum.

4. Quod si negligens populus terrae, et quasi parvipendens imperium meum, dimiserit hominem, qui dedit de semine suo Moloch, nec voluerit eum occidere;

5. ponam faciem meam super hominem illum, et super cognitionem eius, succidamque et ipsum, et omnes, qui consenserunt ei, ut fornicaretur cum Moloch, de medio populi sui.

6. Anima, quae declinaverit ad magos, et ariolos, et fornicata fuerit cum eis, ponam faciem meam contra eam, et interficiam illam de medio populi sui.

7. * Sanctificamini, et estote sancti, quia ego sum Dominus Deus vester.

* 1 Petr. 1, 16.

8. Custodite praecepta mea, et facite ea; Ego Dominus, qui sanctifico vos.

9. * Qui maledixerit patri suo, aut matri, morte moriatur; patri matrique maledixit, sanguis eius sit super eum.

* Exod. 21, 17. Prov. 20, 20.

Matth. 15, 4. Marc. 7, 10.

10. * Si moechatus quis fuerit cum uxore alterius, et adulterium perpetraverit cum coniuge proximi sui, morte moriantur, et moechus, et adultera.

* Deut. 22, 22. Ioh. 8, 5.

11. Qui dormierit cum noverca sua, et revelaverit ignominiam patris sui, morte moriantur ambo; sanguis eorum sit super eos.

* c. 18, 8.

12. Si quis dormierit cum nuru sua, uterque moriatur, quia scelus operati sunt; sanguis eorum sit super eos.

* c. 18, 15.

13. Qui dormierit cum masculo coitu foemineo, uterque operatus est nefas, morte moriantur; sit sanguis eorum super eos.

החמשות תאכלו את-פרו' להוסיף לכם תבואתו אני יהוה אלהיכם:
 26 לא תאכלו על-הדם לא תחשו ולא תזנונו: לא תספוי פאת ראשכם
 27 ולא תשליח את פאת זקנה: ושרט לנפש לא תחטו בבשרכם ובתבת
 28 קצקע לא תתנו בכם אני יהוה: אל-תתפל את-פתך להזנותה ולא-
 29 תזנה הארץ ומלאה הארץ זמה: את-שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו ל
 30 אני יהוה: אל-תסגו אל-האבל ואל-הידללים אל-תבקשו לטמאה
 31 בכם אני יהוה אלהיכם: מפני שיהיה חסום והדרת פני זקן ויבאה
 32 מאלהיך אני יהוה: וי-יגור אתה ער בארצכם לא
 33 חיו אתו: פאזנה מפם יהוה לכם הער והער אתכם ואהבת לו
 34 במה פירגים חיותם בארץ מצרים אני יהוה אלהיכם: לא-תעשו לה
 35 גול במשפט במדה במשקל ובמסורה: מאזני צדק אבני-צדק איפת
 36 צדק וקו צדק יהיה לכם אני יהוה אלהיכם אשר-הוצאתי אתכם
 37 מארץ מצרים: ושמרתם את-כל-חקתי ואת-כל-משפטי ועשיתם
 אתם אני יהוה:

פ

כ

CAP. XX. כ

וידבר יהוה אל-משה לאמר: ואל-פני ישראל תאמר איש איש א
 2 מבני ישראל ומן-הער והער בישראל אשר יהיו מזרעו למלך מות
 3 יומת עם הארץ ורומחו באביו ואני אהן את-פני באיש הווא
 4 והכרתי אתו מקרב עמי כי מזרעו נתן למלך למזן טמא את-
 5 מקדשי ולחלל את-שם קדשי: ואם תעלם ועלמו עם הארץ את-
 6 עיניהם מן-האיש הווא בתמו מזרעו למלך לבלתי המית אתו:
 7 ושמתי אני את-פני באיש הווא ובמשפחתו והכרתי אתו ואת
 8 כל-הזנים אחיו לזניה אחרי המלך מקרב עמי: והנפש אשר תפנה
 9 אל-האבל ואל-הידללים לזנה אחריהם ונתתי את-פני בנפש הווא
 10 והכרתי אתו מקרב עמי: והתקדשתם והייתם קדשים כי אני יהוה
 11 אלהיכם: ושמרתם את-חקתי ועשיתם אתם אני יהוה מקדשכם:
 12 פיר-איש איש אשר יסבל את-אביו ואת-אמו מות יומת אביו ואמו
 13 חבל דמיו בו: ואיש אשר ינאף את-אשת איש ינאף את-אשת
 14 רעהו מות-יומת הנאף והנאפת: ואיש אשר ישכב את-אשת אביו
 15 ערבה אביו מות-יומתו שניהם המיחם בם: ואיש אשר ישכב
 16 את-כפלתו מות יומתו שניהם חבל עשו המיחם בם: ואיש אשר
 17 ישכב את-זכור משכב אשה הוציאה עשו שניהם מות יומתו המיחם

14 בָּסִ: וְאִישׁ אֲשֶׁר יָקַח אֶת-אִשְׁתּוֹ וְאֶת-אִמָּהּ זָמָה הוּא בָּאֵשׁ יִשְׂרָפוּ
 טו אָתָּו וְאֶתְחָן וְלֹא-תִהְיֶה זָמָה בְּתוֹכְכֶם: וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שְׂכָבְתּוֹ
 16 בַּבִּהְמָה מוֹת יוּמָת וְאֶת-הַבִּהְמָה תִּתְּלֶגּוּ: וְאִשָּׁח אֲשֶׁר תִּקְרַב אֶל-כָּל-
 בְּהֵמָה לְרִבְעָה אֹתָהּ וְהִרְגֹתָ אֶת-הָאִשָּׁה וְאֶת-הַבִּהְמָה מוֹת יוּמָת:
 17 דְּמִיָּהֶם בָּסִ: וְאִישׁ אֲשֶׁר-יָקַח אֶת-אֶתְלוֹ בֶּת-אָבִיו אוֹ-בֶת-אִמּוֹ וְרָאָה
 אֶת-עֲרוּתָהּ וְהָיָה תְרָאָה אֶת-עֲרוּתוֹ חֹסֶד הָיָה וְנִכְרְתָה לְעֵינֵי בְנֵי
 18 עַמֶּם עֲרוֹת אֶתְלוֹ גִּלְתָּ עֵינָיו וְשָׂא: וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב אֶת-אִשְׁתּוֹ הָיָה
 וְגִלְתָּ אֶת-עֲרוּתָהּ אֶת-מִקְרָהּ הִעֲרָה וְהָיָה גִלְתָּה אֶת-מִקְוֹ דְּמִיָּה
 19 וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקֶּרֶב עַמֶּם: וְעֲרוֹת אֲחֻזּוֹת אִמָּה וְאֲחֻזּוֹת אָבִיהָ לֹא
 כ תִּגְלֶה פִּי אֶת-שְׂאֵרֵי הִעֲרָה עֹנֶם וְשָׂאו: וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת-דִּדְתּוֹ
 21 עֲרוֹת הָיוּ גִלְתָּ חֲטָאִם וְשָׂאו עֲרוּרִים רָמְחוֹ: וְאִישׁ אֲשֶׁר יָקַח אֶת-
 22 אִשְׁתּוֹ אֲחִיו נָדָה הוּא עֲרוֹת אֲחִיו גִּלְתָּ עֲרוּרִים יִהְיוּ: וְשִׁמְרָתֶם אֶת-
 פְּלִיחֶתְכִי וְאֶת-כָּל-מִשְׁפָּטֵי וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא-תִקְיֹא אֶתְכֶם הָאָרֶץ
 23 אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לְשָׁבֶת בָּהּ: וְלֹא תִלְכּוּ בַּחֲסֹת הַגּוֹי אֲשֶׁר-
 24 אֲנִי מִשְׁלַח מִפְּנִיכֶם פִּי אֶת-כָּל-אֶלֶל עָשׂו וְאֶקֶץ בָּסִ: וְאָמַר לְכֶם
 אֹתָם תִּירָשׁוּ אֶת-אֲדָמָהּ וְאֲנִי אֶהְיֶה לְכֶם לְרִשָּׁה אֹתָהּ אֶרֶץ זָבֹת
 חֶלֶב וּדְבַשׁ אֲנִי יִהְיֶה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר-הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן-הָעַמִּים:
 כה וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין-הַבִּהְמָה הַטְּהוֹרָה לְטֹמְאָה וּבֵין-הָעֹזֹה חֲטָאִם לְטָהוֹר
 וְלֹא-תִשְׁקָצוּ אֶת-נַפְשֹׁתֵיכֶם בַּבִּהְמָה וּבָעֹזֹה וּבְכָל אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאֲדָמָה
 26 אֲשֶׁר-הִבְדַּלְתִּי לְכֶם לְטָמֵא: וְהִיָּיתֶם לִי קְדוֹשִׁים פִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יִהְיֶה
 27 וְאֲבָדַל אֶתְכֶם מִן-הָעַמִּים לְהַיּוֹת לִי: וְאִישׁ אוֹ-אִשְׁתּוֹ פִּי-יִהְיֶה בָהֶם
 אֹב אוֹ יִדְּעֵנִי מוֹת יוּמָתוֹ בְּאֶבֶן יִרְגְּמוּ אֹתָם דְּמִיָּהֶם בָּסִ:

CAP. XXI. כא

כא

פ פ פ פ לא 31

א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה אָמַר אֶל-הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם
 2 לְנֶפֶשׁ לֹא-יִטְמָא בְּעַמִּיו: פִּי אִם-לְשֹׂאֲדוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו לֹאֲמֹו וּלְאָבִיו
 3 וּלְבִנּוֹ וּלְבִתּוֹ וּלְאֶחָיו: וְלֹאֲתָתּוֹ הַתְּהוֹלָל הַקָּרוֹבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא-
 4 הִיָּיתָה לְאִישׁ לֵה יִטְמָא: לֹא יִטְמָא בְּעַל בְּעַמִּיו לְהַחֲלוֹ: לֹא-יִקְרָחַל
 קְרָחַל בְּרֹאשׁוֹ וּפָאֵת וְקָנָם לֹא יִגְלַחוּ וּבִבְשָׁרָם לֹא תִשְׂרָשׁוּ שְׂרִשָּׁת:
 6 קְדוֹשִׁים יִהְיוּ לֹאֲלֹהֵיהֶם וְלֹא יִחַלְלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם פִּי אֶת-אִשְׁרֵי יִחְוָה
 7 לְחֵם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מִקְרִיבִם וְהִיוּ קְדָשׁ: אִשָּׁה זֹנָה וְחֻלְלָה לֹא יִקְחוּ
 8 וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִישָׁה לֹא יִקְחוּ פִּי-קָדֵשׁ הָיָה לֹאֲלֹהֵיו: וּקְדָשׁוֹ פִּי

14. Qui supra uxorem filiam, duxerit matrem eius, scelus operatus est; vivus ardebit cum eis, nec permanebit tantum nefas in medio vestri.

15. Qui cum iumento et pecore coierit, morte moriatur; pecus quoque occidite.

16. * Mulier, quae succubuerit cui libet iumento, simul interficietur cum eo; sanguis eorum sit super eos.

* c. 18, 23.

17. Qui acceperit sororem suam*, filiam patris sui, vel filiam matris suae, et viderit turpitudinem eius, illaque conspexerit fratris ignominiam; nefariam rem operati sunt; occidentur in conspectu populi sui; eo quod turpitudinem suam mutuo revelaverint, et portabunt iniquitatem suam.

* c. 18, 9, 11.

18. Qui coierit cum muliere in fluxu menstruo, et revelaverit turpitudinem eius, ipsaque aperuerit fontem sanguinis sui, interficientur ambo de medio populi sui.

19. Turpitudinem materterae, et amitae tuae non discooperies; qui hoc fecerit, ignominiam carnis suae nudavit, portabunt ambo iniquitatem suam.

20. Qui coierit cum uxore patruus vel avunculi sui, et revelaverit ignominiam cognationis suae, portabunt ambo peccatum suum; absque liberis morientur.

* c. 18, 14.

21. Qui duxerit uxorem fratris sui*, rem facit illicitam, turpitudinem fratris sui revelavit; absque liberis erunt.

* c. 18, 16.

22. Custodite leges meas, atque iudicia, et facite ea! ne et vos evomat terra, quam intraturi estis et habitaturi.

23. Nolite ambulare in legitimis nationum, quas ego expulsurus sum ante vos. Omnia enim haec fecerunt, et abominatus sum eas.

24. Vobis autem loquor: Possidete terram eorum, quam dabo vobis in haereditatem, terram fluentem

lacte et melle. Ego Dominus Deus vester, qui separavi vos a caeteris populis.

25. Separate ergo et vos iumentum mundum ab immundo, et avem mundam ab immunda; ne polluat animas vestras in pecore, et avibus, et cunctis, quae moventur in terra, et quae vobis ostendi esse polluta.

26. * Eritis mihi sancti, quia sanctus sum ego Dominus, et separavi vos a caeteris populis, ut essetis mei.

* 1 Petr. 1, 16.

27. * Vir, sive mulier, in quibus pythonicus, vel divinationis fuerit spiritus†, morte moriantur. Lapidibus obruent eos; sanguis eorum sit super illos.

* Deut. 18, 11. 1 Reg. 28, 7.

† c. 19, 26.

CAP. XXI.

Sacerdotes a funeribus abstineant; et vitia corporis caveant. Pontifex virginem nobilem ducat uxorem.

1. Dixit quoque Dominus ad Moysen: Loquere ad sacerdotes filios Aaron, et dices ad eos: Ne contaminetur sacerdos in mortibus civium suorum,

2. nisi tantum in consanguineis*, ac propinquis, id est, super patre, et matre, et filio, et filia, fratre quoque,

* c. 10, 6.

3. et sorore virgine, quae non est nupta viro.

4. Sed nec in principe populi sui contaminabitur.

5. * Non radent caput, nec barbam, neque in carnibus suis facient incisuras.

* c. 19, 27. Ezech. 44, 20.

6. Sancti erunt Deo suo, et non polluent nomen eius; incensum enim Domini, et panes Dei sui offerunt, et ideo sancti erunt.

7. * Scortum et vile prostibulum non ducent uxorem, nec eam, quae repudiata est a marito; quia consecrati sunt Deo suo,

* c. 19, 29.

8, et panes propositionis offerunt. Sint ergo sancti, quia et ego sanctus sum, Dominus, qui sanctifico eos.

9. Sacerdotis filia si deprehensa fuerit in stupro, et violaverit nomen patris sui, flammis exuretur.

10. Pontifex*, id est, sacerdos maximus inter fratres suos, super cuius caput fustum est unctionis oleum, et cuius manus in sacerdotio consecratae sunt, vestitusque est sanctis vestibus, caput† suum non discooperiet, vestimenta non scindet;

* Exod. 28, 41. † v. 2.

11. et ad omnem mortuum non ingreditur omnino; super patre quoque suo et matre non contaminabitur.

12. Nec egredietur de sanctis, ne polluat Sanctuarium Domini, quia oleum sanctae unctionis Dei sui super eum est. Ego Dominus.

13. * Virginem ducet uxorem;

* Ezech. 44, 22.

14. viduam autem, et repudiatam, et sordidam, atque meretricem non accipiet; sed puellam de populo suo;

15. ne commisceat stirpem generis sui vulgo gentis suae; quia ego Dominus, qui sanctifico eum.

16. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

17. Loquere ad Aaron: Homo de semine tuo per familias, qui habuerit maculam, non offeret panes Deo suo;

18. nec accedet ad ministerium eius; si caecus fuerit, si claudus, si parvo, vel grandi, vel torto naso;

19. si fracto pede, si manu,

20. si gibbus, si lippus, si albuginem habens in oculo, si iugem scabiem, si impetiginem in corpore, vel herniosus.

21. Omnis, qui habuerit maculam de semine Aaron sacerdotis, non accedet offerre hostias Domino, nec panes Deo suo;

22. vescetur tamen panibus, qui offeruntur in Sanctuario;

23. ita dumtaxat, ut intra velum non ingrediatur, nec accedat ad altare quia maculam habet, et conta-

minare non debet Sanctuarium meum. Ego Dominus, qui sanctifico eos.

24. Locutus est ergo Moyses ad Aaron, et ad filios eius, et ad omnem Israël cuncta, quae fuerant sibi imperata.

CAP. XXII.

Alienigenae et immundi victimas non edant. Quibus maculis carere debeant victimae.

1. Locutus quoque est Dominus ad Moysen, dicens:

2. Loquere ad Aaron, et ad filios eius, ut caveant ab his, quae consecrata sunt filiorum Israël, et non contaminent nomen sanctificationum mihi, quae ipsi offerunt. Ego Dominus.

3. Dic ad eos, et ad posteros eorum: Omnis homo, qui accesserit de stirpe vestra ad ea, quae consecrata sunt, et quae obtulerunt filii Israël Domino, in quo est immunditia, peribit coram Domino. Ego sum Dominus.

4. Homo de semine Aaron, qui fuerit leprosus, aut patiens fluxum seminis, non vescetur de his, quae sanctificata sunt mihi, donec sanetur. Qui tetigerit immundum super mortuo, et ex quo egreditur semen quasi coitus;

5. et qui tangit reptile, et quodlibet immundum, cuius tactus est sordidus;

6. immundus erit usque ad vesperum, et non vescetur his, quae sanctificata sunt; sed cum laverit carnem suam aqua;

7. et occubuerit sol, tunc mundatus vescetur de sanctificatis, quia cibus illius est.

8. * Morticinum et captum a bestia non comedent, nec polluentur in eis. Ego sum Dominus.

* c. 17, 15. Exod. 22, 31. Deut. 14, 21.

Ezech. 44, 31.

9. Custodiant praecepta mea, ut non subiaceant peccato, et moriantur in Sanctuario, cum polluerint illud. Ego Dominus, qui sanctifico eos.

אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מִקְרִיב קִדְשׁ יְהוָה־פָּךְ כִּי קָדוֹשׁ אָנֹכִי יְהוָה
 מִקְדָּשְׁכֶם: וּבַת אִישׁ כִּהְיֶה כִּי תַחֵל לְזִנוּת אֶת־אִבְדּוֹ הִיא מִחֻלָּה 9
 בְּאִשׁ תִּשְׁרָף: ס וְהִכְתִּיךְ הַגִּדּוֹל מֵאֲחִיו אֲשֶׁר־יוֹצֵק עָלָיו
 רֹאשׁוֹ: שָׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמָצָא אֶת־יָדוֹ לִלְבָּשׁ אֶת־הַבְּגָדִים אֶת־רֹאשׁוֹ
 לֹא יַפְרֵט וּבִגְדָיו לֹא יַפְרֹם: וְעַל פֶּלִי־נִפְשֹׁת מִתְּ לֹא יָבֹא לְאָבְיוֹ וּלְאִמּוֹ 11
 לֹא יִשְׁמָא: וּמִן־הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יַחֲלִל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהֵיו כִּי 12
 נִזְר שָׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהֵיו עָלָיו אָנֹכִי יְהוָה: וְהוּא אִשָּׁה בְּתוֹלֶיהָ יָקָח: 13
 אֲלִמְנָה וּגְרוּשָׁה וְחֻלָּה זֹנֶה אֶת־אֶפְסָה לֹא יִקַּח כִּי אִם־בְּתוּלָה מַעֲמִיו 14
 יָקָח אִשָּׁה: וְלֹא־יַחֲלִל וְרָעוּ בְּעַמּוּיו כִּי אָנֹכִי יְהוָה מִקְדָּשׁוֹ: טו
 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ מִזִּרְעֶךָ 16
 לְדֹרְחֹם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב לְחַקְרִיב לֶחֶם אֱלֹהֵיו: כִּי כָל־ 18
 אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב אִישׁ עוֹר אוֹ פֶּסֶת אוֹ חֵרֶם אוֹ שְׂרוּעַ:
 אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר־יִהְיֶה בּוֹ שֹׁכֵר רִגְל אוֹ שֹׁכֵר יָד: אוֹ־גִבֵּן אוֹ־דָק אוֹ 19
 תִּבְגֵּל בְּעֵינָיו אוֹ גֵּרֵב אוֹ יִפְסֹת אוֹ מְרוּת אֲשָׁךְ: כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ 21
 מוֹם מִזֶּרַע אַהֲרֹן חִכְיָן לֹא יֵצֵא לְחַקְרִיב אֶת־אֲשֵׁר יְהוָה מוֹם בּוֹ
 אֶת לֶחֶם אֱלֹהֵיו לֹא יֵצֵא לְחַקְרִיב: לָהֶם אֱלֹהֵיו מִקְדָּשֵׁי הַקֹּדְשִׁים 22
 וּמִן־הַקֹּדְשִׁים יֹאכֵל: אָךְ אֶל־תִּפְרָכֶת לֹא יָבֹא וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יֵצֵא 23
 בִּי־מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחֲלִל אֶת־מִקְדָּשֵׁי כִּי אָנֹכִי יְהוָה מִקְדָּשִׁים: וַיְדַבֵּר 24
 מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: פ

כב

CAP. XXII. כב

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְהַזְכֵּר: מִקְדָּשֵׁי א 2
 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלִלוּ אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי אֲשֶׁר הֵם מִקְדָּשִׁים לִי אָנֹכִי
 יְהוָה: אָמַר אֲלֵהֶם לְדֹתֵיכֶם כָּל־אִישׁ: אֲשֶׁר־יִקְרָב מִכָּל־זֶרְעֶכֶם 3
 אֶל־הַקֹּדְשִׁים אֲשֶׁר יִקְדָּשׁוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְשָׂמְאוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה 4
 הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִפְּנֵי אָנֹכִי יְהוָה: אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אַהֲרֹן וְהוּא צָרוּעַ 5
 אוֹ זָב בַּקֹּדְשִׁים לֹא יֹאכֵל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִנֵּל בְּכָל־טְמֵא־נֶפֶשׁ אוֹ
 אִישׁ אֲשֶׁר־תִּצָּא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת־זֶרַע: אוֹ־אִישׁ אֲשֶׁר יֵלֵעַ בְּכָל־שִׁרְיָן ה 6
 אֲשֶׁר יִטְמָא־לוֹ אוֹ בְּאֶדָם אֲשֶׁר יִטְמָא־לוֹ לְכָל טְמֵאוֹתָיו: נֶפֶשׁ אֲשֶׁר 7
 תִּצָּעֵ־בּוֹ וְטְמֵאָה עַד־הָעֶרֶב וְלֹא יֹאכֵל מִן־הַקֹּדְשִׁים כִּי אִם־דָּחַץ 8
 בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם: וְכֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהַר וְאַחַר יֹאכֵל מִן־הַקֹּדְשִׁים כִּי לַחֲמוֹ 9
 הוּא: נִבְלָה וְטָרְפָה לֹא יֹאכֵל לְטְמֵאֹתֶיהָ אָנֹכִי יְהוָה: וְשִׁמְרוּ אֶת־ 10
 מִשְׁמְרֹתַי וְלֹא־יִשְׁאֲפוּ עָלָיו חֲטָא וּמָתוּ בּוֹ כִּי יַחֲלִלוּהוּ אָנֹכִי יְהוָה

י מקדשם: וכל־זר לא־יאכל קדש חושב כהן ושכיר לא־יאכל קדש:
 11 ויהיו כִּי־תקנה נפש קנן כספו הוא יאכל בו ויליד ביתו הם ואכלו
 12 בלחמו: ובת־פלון כי תהיה לאיש זר הוא בתרומת הקדשים לא
 13 תאכל: ובת־פלון כי תהיה אלמנה וגרושה וזר אין לה ושבה אל־
 14 בית אביה כנעניה מלחם אביה תאכל וכל־זר לא־יאכל בו: ואיש
 כו כִּי־יאכל קדש בשגגה ורסה חמשתו עָלָיו ונתן לפהו את־תקדשו:
 16 ולא יחללו את־קדשי בני ישראל את אשר־דרימו ליהוה: והשיאו
 אותם עֵינָם אֲשֶׁמָה באכלם את־קדשיהם כי אני יהוה מקדשם:
 17 פ וידבר יהוה אל־משה לאמר: דבר אל־אהרן ואל־
 18 בָּנָיו ואל־כל־בני ישראל ואמרת אליהם איש איש מבית ישראל
 ומן־העַר בִּישְׂרָאֵל אֲשֶׁר יקריר קרבו לכל־נדריהם ולכל־נדבותם
 19 אֲשֶׁר־יקריבו ליהוה לעלה: לרצונכם חמים זכר בפקר בפשעים
 כ ובעצבים: כל אשר־בו מום לא תקריבו כִּי־לא לרצון יהיה לכם:
 21 ואיש כִּי־יקריב זבת־שלמים ליהוה לפלא־נדר או לנדבה בפקר או
 22 בצאן חמים יהיה לרצון כל־מום לא יהיה־בו: עורת או שבור או־
 חרוץ או־נפלת או גרב או נפסת לא־תקריבו אֵלָה ליהוה ואשה
 23 לא־תחננו מתם על־המזבח ליהוה: ושור ושה שרוע וקלוט נדבה
 24 תעשה אתו ולגדר לא תרצה: ומעיה וכתות ונתיק וכרות לא תקריבו
 כה ליהוה ובארצכם לא תעשו: ומיד בן־נכר לא תקריבו את־לחם
 אֱלֹהֵיכֶם מכל־אֵלָה כי משחתם בהם מום פֶּסַם לא תרצו לכם:
 26 ס וידבר יהוה אל־משה לאמר: שור או־כֶּשֶׁב או־עֵז
 27 כִּי יוֹלֵד ויהיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני וחלאתה תרצה
 28 לקרבן אשה ליהוה: ושור או־שה אתו ואת־בָּנָיו לא תשחטו ביום
 29 אחד: וכי־תזבחו זבת־תודה ליהוה לרצונכם תזבחו: ביום ההוא
 30 יאכל לא־תחירו משנו עד־בקר אני יהוה: ושמרתם מצותי
 32 וצויתם אתם אני יהוה: ולא תחללו את־שם קדשי ולקדשתי בחור
 33 בני ישראל אני יהוה מקדשכם: המוציא אתכם מארץ מצרים
 להיות לכם לאלהים אני יהוה: פ

CAP. XXIII. כג

כג

א 2 וידבר יהוה אל־משה לאמר: דבר אל־בני ישראל ואמרת אליהם
 מוצרי יהוה אשר־תקראו אתם מקראי קדש אֵלָה הם מוצרי:
 3 ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון מקרא־
 קדש כל־מלאכה לא תעשו שבת היא ליהוה בכל מושבותיכם:

10. Omnis alienigena *non comedet de sanctificatis, inquilinus sacerdotis, et mercenarius non vescetur ex eis.

* Exod. 12, 45. 48.

11. Quem autem sacerdos *emerit, et qui vernaculus domus eius fuerit, hi comedent ex eis.

* Exod. 12, 44.

12. Si filia sacerdotis cuilibet ex populo nupta fuerit; de his, quae sanctificata sunt, et de primitiis non vescetur.

13. Sin autem vidua, vel repudiata, et absque liberis reversa fuerit ad domum patris sui; sicut puella consueverat, aletur cibis patris sui. Omnis alienigena comedendi ex eis non habet potestatem.

14. Qui comederit de sanctificatis per ignorantiam, addet quintam partem cum eo, quod comedit, et dabit sacerdoti in Sanctuarium.

15. Nec contaminabunt sanctificata filiorum Israël, quae offerunt Domino;

16. ne forte sustineant iniquitatem delicti sui, cum sanctificata comederint. Ego Dominus, qui sanctifico eos.

17. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

18. Loquere ad Aaron, et filios eius, et ad omnes filios Israël, dicesque ad eos: Homo de domo Israël, et de advenis, qui habitant apud vos, qui obtulerit oblationem suam, vel vota solvens*, vel sponte offerens, quidquid illud obtulerit in holocaustum Domini;

* c. 7, 16.

19. ut offeratur per vos, masculus immaculatus erit ex bobus, et ovibus, et ex capris;

20. si maculam habuerit, non offeretis, neque erit acceptabile.

21. *Homo, qui obtulerit victimam pacificorum Domino, vel vota solvens, vel sponte offerens, tam de bobus quam de ovibus, immaculatum offeret, ut acceptabile sit; omnis macula non erit in eo.

* Deut. 15, 21. Eccl. 35, 14.

22. Si caecum fuerit, si fractum, si cicatricem habens, si papulas, aut scabiem, aut impetiginem; non offeretis ea Domino, nec adolebitis ex eis super altare Domini.

23. Bovem et ovem, aure et cauda amputatis, voluntarie offerri potest, votum autem ex eis solvi non potest.

24. Omne animal, quod vel contritis, vel tuis, vel sectis ablatisque testiculis est, non offeretis Domino, et in terra vestra hoc omnino ne faciatis.

25. De manu alienigenae non offeretis panes Deo vestro, et quidquid aliud dare voluerit; quia corrupta, et maculata sunt omnia; non suscipietis ea.

26. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens;

27. Bos, ovis, et capra, cum genita fuerint, septem diebus erunt sub ubere matris suae; die autem octavo, et deinceps offerri poterunt Domino.

28. Sive illa bos, sive ovis, non immolabuntur una die cum foetibus suis*.

* Deut. 22, 6.

29. Si immolaveritis *hostiam pro gratiarum actione Domino, ut possit esse placabilis,

* c. 7, 10.

30. eodem die comedetis eam, non remanebit quidquam in mane alterius diei. Ego Dominus.

31. Custodite mandata mea, et facite ea! Ego Dominus.

32. Ne polluat is nomen meum sanctum, ut sanctificer in medio filiorum Israël. Ego Dominus, qui sanctifico vos,

33. et eduxi de terra Aegypti*, ut essem vobis in Deum. Ego Dominus.

* c. 11, 45.

CAP. XXIII.

Quae festa sint celebranda.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2. Loquere filiis Israël, et dices ad eos: Hae sunt feriae Domini, quas vocabitis sanctas.

3. Sex diebus facietis opus: dies septimus, quia sabbati requies est, vocabitur sanctus; omne opus non facietis in eo. Sabbatum Domini est in cunctis habitationibus vestris.

4. Hae sunt ergo feriae Domini sanctae *, quas celebrare debetis temporibus suis.

* Exod. 28, 14. sqq.

5. * Mense primo, quartadecima die mensis ad vespertum, Phase Domini est;

* Exod. 12, 18. Num. 28, 16.

6. et quintadecima die mensis huius, solemnitas azymorum Domini est. Septem diebus azyma comeditis.

7. Dies primus erit vobis celeberrimus, sanctusque; omne opus servile non facietis in eo;

8. sed offeretis sacrificium in igne Domino septem diebus; dies autem septimus erit celebrior et sanctior; nullumque servile opus facietis in eo.

9. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

10. Loquere filiis Israël, et dices ad eos: Cum ingressi fueritis terram, quam ego dabo vobis, et messueritis segetem, feretis manipulos spicarum, primitias messis vestrae ad sacerdotem;

11. qui elevabit fasciculum coram Domino, ut acceptabile sit pro vobis altero die sabbati, et sanctificabit illum.

12. Atque in eodem die, quo manipulus consecratur, caedetur agnus immaculatus anniculus in holocaustum Domini.

13. Et libamenta * offerentur cum eo, duae decimae similae conspersae oleo in incensum Domini, odoremque suavissimum; liba quoque vini, quarta pars hin.

* Exod. 29, 40.

14. Panem, et polentam, et pultes non comedetis ex segete, usque ad diem, qua offeretis ex ea Deo vestro. Praeceptum est sempiternum in generationibus, cunctisque habitaculis vestris.

15. * Numerabitis ergo ab altero die sabbati, in quo obtulistis manipulum primitiarum, septem hebdomadas plenas,

* Deut. 16, 9.

16. usque ad alteram diem expiationis hebdomadae septimae, id est, quinquaginta dies; et sic offeretis sacrificium novum Domino

17. ex omnibus habitaculis vestris, panes primitiarum duos de duabus decimis similae fermentatae, quos coquetis in primitias Domini.

18. Offeretisque cum panibus septem agnos immaculatos anniculos, et vitulum de armento unum, et arietes duos, et erunt in holocaustum cum libamentis suis, in odorem suavissimum Domino.

19. Facietis et hircum pro peccato, duosque agnos anniculos hostias pacificorum.

20. Cumque elevaverit eos sacerdotes cum panibus primitiarum coram Domino, cedent in usum eius.

21. Et vocabitis hunc diem celeberrimum, atque sanctissimum; omne opus servile non facietis in eo. Legitimum sempiternum erit in cunctis habitaculis, et generationibus vestris.

22. * Postquam autem messueritis segetem terrae vestrae, non secabitis eam usque ad solum; nec remanentes spicas colligetis, sed pauperibus, et peregrinis dimittetis eas. Ego sum Dominus Deus vester.

* c. 19, 9.

23. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

24. * Loquere filiis Israël: Mense septimo, prima die mensis, erit vobis sabbatum, memoriale, clangentibus tubis †, et vocabitur sanctum.

* Num. 29, 1. † Exod. 19, 16. 19.

25. Omne opus servile non facietis in eo, et offeretis holocaustum Domino.

26. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

27. * Decimo die mensis huius septimi, dies expiationum erit celeberrimus, et vocabitur sanctus; affligetisque animas vestras in eo, et offeretis holocaustum Domino.

* c. 16, 29. Num. 29, 7.

- אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם 4
בְּמוֹעֲדָם: בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֲרֵבִים פֶּסַח 5
לַיהוָה: וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג הַמָּצוֹת לַיהוָה שִׁבְעַת 6
יָמִים מִצֹּת תֹּאכְלוּ: בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כֹּל- 7
מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם 8
הַשְּׂבִיעִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ כֹּל-מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: פ
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם 9
כִּי-חָבָא אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נָתַן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת-קִצְרֶיהָ 10
וְהִבֵּאתֶם אֶת-עֹמֶר רֵאשִׁית קִצְרְכֶם אֶל-הַכֹּהֵן: וְהָיָה אֶת-הָעֹמֶר 11
לִפְנֵי יְהוָה לְרֹצְנֶכֶם מִמַּחֲרַת הַשִּׁבֹּת וְנִסְפָּנוּ הַכֹּהֵן: וַעֲשִׂיתֶם בָּרוֹם 12
הַנִּיפְכֶם אֶת-הָעֹמֶר בְּבֹשׂ תָּמִים בֶּן-שָׁנָתוֹ לַעֲלָה לַיהוָה: וּמִנְחָתוֹ 13
שְׁנֵי עֶשְׂרִים סֶלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן אִשָּׁה לַיהוָה רִיחַ נִיחַח וְנִסְכָּהּ יֵין 14
רְבִיעֵת הַהֵינֶן: וְלֶחֶם וְקֹלֵי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד-צֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה 15
עַד הִבִּיאֲכֶם אֶת-קִרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֲקַת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל 16
מִשְׁבְּחֵיכֶם: ס יִסְפְּרֶתֶם לָכֶם מִמַּחֲרַת חַשְׁבֹּת מִיּוֹם הִבִּיאֲכֶם 17
אֶת-עֹמֶר הַתְּנוּפָה שִׁבְעֵי שָׁבָתוֹת תְּמִידוֹת תִּהְיֶינָה: עַד מַמְחֶרֶת הַשִּׁבֹּת 18
הַשְּׂבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה: 19
מִמוֹשְׁבֵיחֵיכֶם תִּבְּאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּי עֶשְׂרִים סֶלֶת תִּהְיֶינָה 20
חֶמֶץ תֹּאפִינָה בִּבְנוֹרִים לַיהוָה: וְהִקְרַבְתֶּם עַל-הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כִּבָּשִׂים 21
תְּמִידָם בֶּנִי שָׁנָה וָפֶר בֶּן-בֶּקָר אֶחָד וְאִילָם שְׁנַיִם יָהִי עֹלָה לַיהוָה 22
וּמִנְחָתָם וְנִסְפִּיהֶם אִשָּׁה רִיחַ-נִיחַח לַיהוָה: וַעֲשִׂיתֶם שְׂעִיר-עִזִּים 23
אֶחָד לַחֲטָאת וּשְׁנֵי כִבָּשִׂים בֶּנִי שָׁנָה לְזִבְחַת שְׁלָמִים: וְהָיָה חֲפֹתָן כ 24
אֹתָם עַל לֶחֶם הַבִּקְרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה עַל-שְׁנֵי כִבָּשִׂים קֹדֶשׁ 25
יִהְיֶה לַיהוָה לַפֶּתִן: וּקְרֹאֲתֶם בְּצֻצִים הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה 26
לָכֶם כֹּל-מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֲקַת עוֹלָם בְּכֹל-מוֹשְׁבֵיחֵיכֶם 27
לְדֹרֹתֵיכֶם: וּבִקְצֹרְכֶם אֶת-קִצְרֵי אֲרָצְכֶם לֹא-תִכְלֶה פֶּאֶת שׂוֹדֶךְ בִּקְצֹרְךָ 28
וְלָקַט קִצְרֶךָ לֹא תִלְקַט לְעֵנִי וְלֹא תַעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: 29
פ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל 30
לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׂבִיעִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה 31
מִקְרָא-קֹדֶשׁ: כֹּל-מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַיהוָה: כה
ס וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר: אֵךְ בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׂבִיעִי 32
יִהְיֶה יוֹם הַבִּקְרִים הוּא מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וַעֲשִׂיתֶם אֶת-נִפְשֹׁתֵיכֶם 33

28 וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַיהוָה: וְכָל-מִלְאכָהּ לֹא תַעֲשׂוּ בַעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה
 29 כִּי יוֹם כְּפָרוֹס הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: כִּי כָל-הַנֶּפֶשׁ
 ל' אֲשֶׁר לֹא-תַעֲלֶה בַעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמִּיהָ: וְכָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר
 תַעֲשֶׂה כָל-מִלְאכָה בַעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה וְהִאֲבִדְתָּ אֶת-הַנֶּפֶשׁ הַהוּא
 31 מִקֶּרֶב עַמָּה: כָּל-מִלְאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל
 32 מִשְׁכְּחֵיכֶם: שִׁבְתַּ שְׁבָחוֹן הוּא לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם בַּתְּשׁוּעָה
 33 לַיהוָה בְּעָרֵב מִעָרֵב עַד-עָרֵב תִּשְׁבְּתוּ שְׁבָתְכֶם: פ וַיִּדְבֵּר
 34 יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: הִבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּחֹמְשָׁה עָשָׂר יוֹם
 ל' לַיהוָה הַשְׁבִּיעִי הַזֶּה חֹג הַסְּפֹת שְׁבַעַת יָמִים לַיהוָה: בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן
 36 מִקְרֵא-קֹדֶשׁ כָּל-מִלְאכָתָ עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: שְׁבַעַת יָמִים תִּקְרִיבוּ
 אִשָּׁה לַיהוָה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרֵא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה
 37 לַיהוָה עֲצֻרָתָ הוּא כָל-מִלְאכָתָ עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: אֲפֹה מוֹעֲדֵי יְהוָה
 אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהִקְרִיב אִשָּׁה לַיהוָה עֲלֶה וּמִנְחָה
 38 זֶבֶח וְנִסְכִּים הִבְרִיחוּם בַּיּוֹמוֹ: מִלֵּבֶד שְׁבַתְתָּ יְהוָה וּמִלֵּבֶד מִתְּנוּחֵיכֶם
 39 וּמִלֵּבֶד כָּל-נִדְרֵיכֶם וּמִלֵּבֶד כָּל-נִדְבָחֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה: אֵף
 בְּחֹמְשָׁה עָשָׂר יוֹם לַיהוָה הַשְׁבִּיעִי בְּאַסְפְּכֶם אֶת-חֲבוּאֹת הָאָרֶץ
 תִּתְּנוּ אֶת-חֲגִי-יְהוָה שְׁבַעַת יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שְׁבָחוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי
 מ שְׁבָחוֹן: וְלִסְכָּתָם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּלִי עֵץ הָדָר כִּפֹּת חֲמֹרִים
 וַעֲנֹת עֵץ-עֵבֶת וְעֹרֵי-גִּחַל וּשְׁמַתָּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שְׁבַעַת
 41 יָמִים: וְחֻמָּתָם אֹתוֹ תֵּג לַיהוָה שְׁבַעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם
 42 לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תִתְּנוּ אֹתוֹ: בִּסְכָת תִּשְׁבּוּ שְׁבַעַת יָמִים כָּל-
 43 הָאֲזֻזֹת בְּיִשְׂרָאֵל יִשְׁבּוּ בִּסְכָת: לְמַעַן יִדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בִסְפֹת
 הוֹשַׁבְתִּי אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה
 44 אֱלֹהֵיכֶם: וַיִּדְבֵּר מֹשֶׁה אֶת-מֹעֲדֵי יְהוָה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: פ

CAP. XXIV. כד .

כד

א 2 וַיִּדְבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: צִו אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וִיקָחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן
 3 זֵית זָהָב כִּתִּית לְמִאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד: מִדּוּלֵן לְפָרִיכַת הַעֲדֹת בְּאֹהֶל
 מוֹעֵד יַעֲרֶךְ אֹתוֹ אֹהֶל מִעָרֵב עַד-פָּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד חֻקַּת עוֹלָם
 4 לְדֹרֹתֵיכֶם: עַל הַמִּנְחָה הַשְּׂתֵלָה יַעֲרֶךְ אֶת-חֲנֻזֹת לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד:
 ה פ וְלִקְחָתָ סֹלֶת וְאִפִּיתָ אֹתָהּ שֶׁמֶם עֲטָרָה חֲלֹת שְׁנֵי
 6 עֶשְׂרִינִים יִהְיֶה חֲחֻפָּה הָאֶחָת: וּשְׁמַתָּ אוֹתָם שְׁמִים מְעֻרְכֹת שֵׁשׁ
 7 הַמְעֻרְכָת עַל הַשְּׂלֹתוֹ הַזֶּה לִפְנֵי יְהוָה: וְנִתְּתָ עֲלֵהּ מְעֻרְכָת לְבִנְיָה
 8 זֶבֶח וְהִיתָה לָּפָתָם לְאֻפְרָה אִשָּׁה לַיהוָה: בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי

28. Omne opus servile non facietis in tempore diei huius; quia dies propitiationis est, ut propitiatur vobis Dominus Deus vester.

29. Omnis anima, quae afflicta non fuerit die hac, peribit de populis suis;

30. et quae operis quidpiam fecerit, delebo eam de populo suo.

31. Nihil ergo operis facietis in eo; legitimum sempiternum erit vobis in cunctis generationibus, et habitationibus vestris.

32. Sabbatum requietionis est, et affligetis animas vestras die nono mensis; a vespera usque ad vesperam celebrabitis sabbata vestra.

33. Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:

34. Loquere filiis Israël: A quindodecimo die mensis huius septimi, erunt feriae tabernaculorum septem diebus * Domino.

* Exod. 23, 16.

35. Dies primus vocabitur celeberrimus atque sanctissimus; omne opus servile non facietis in eo.

36. Et septem diebus offeretis holocausta Domino; dies quoque octavus erit celeberrimus atque sanctissimus, et offeretis holocaustum Domino; est enim coetus atque collectae; omne opus servile non facietis in eo.

37. Hae sunt feriae Domini, quas vocabitis celeberrimas atque sanctissimas, offeretisque in eis oblationes Domino, holocausta, et libamenta iuxta ritum uniuscuiusque diei.

38. Exceptis sabbatis Domini, dominisque vestris, et quae offeretis ex voto, vel quae sponte tribuetis Domino.

39. A quindodecimo ergo die mensis septimi, quando congregaveritis omnes fructus terrae vestrae, celebrabitis ferias Domini septem diebus, die primo, et die octavo erit sabbatum, id est requies.

40. Sumetisque vobis die primo fructus arboris pulcherrimae, spatulasque palmarum, et ramos ligni

densarum frondium, et salices de torrente, et laetabimini coram Domino Deo vestro.

41. Celebrabitisque solemnitatem eius septem diebus per annum; legitimum sempiternum erit in generationibus vestris. Mense septimo festa celebrabitis,

42. et habitabitis in umbraculis septem diebus. Omnis, qui de genere est Israël, manebit in tabernaculis;

43. ut discant posteri vestri, quod in tabernaculis habitare fecerim filios Israël, cum educerem eos de terra Aegypti. Ego Dominus Deus vester.

44. Locutusque est Moyses super solemnitatibus Domini ad filios Israël.

CAP. XXIV.

De oleo pro lucernis candelabri; et de panibus propositionis. De poenis blasphemiarum, et de poena talionis.

1. Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:

2. Praeceptum filiis Israël, ut afferant tibi oleum de olivis purissimum, ac lucidum, ad concinandas lucernas iugiter,

3. extra velum testimonii in tabernaculo foederis. Ponetque eas Aaron a vespere usque ad mane coram Domino, cultu ritumque perpetuo in generationibus vestris.

4. Super candelabrum * mundissimum ponentur semper in conspectu Domini.

* Exod. 25, 31.

5. Accipies quoque similam, et coques ex ea duodecim panes, qui singuli habebunt duas decimas;

6. quorum senos altrinsecus super mensam purissimam * coram Domino statues;

* Exod. 25, 23.

7. et pones super eos thus lucidissimum, ut sit panis in monumentum oblationis Domini.

8. Per singula sabbata mutabun

tur coram Domino suscepti a filiis Israël foedere sempiterno;

9. eruntque Aaron et filiorum eius, ut comedant eos in loco sancto*; quia Sanctum sanctorum est de sacrificiis Domini iure perpetuo.

* 1 Reg. 21, 6.

10. Ecce! autem egressus filius mulieris Israëlitis, quem pepererat de viro Aegyptio inter filios Israël, iurgatus est in castris cum viro Israëlita.

11. Cumque blasphemasset nomen et maledixisset ei, adductus est ad Moysen. (Vocabatur autem mater eius Salumith, filia Dabri de tribu Dan.)

12. Miseruntque eum in carcerem, donec nossent, quid iuberet Dominus.

13. Qui locutus est ad Moysen,

14. dicens: Educ blasphemum extra castra, et ponant omnes, qui audierunt, manus suas super caput eius, et lapidet eum populus universus.

15. Et ad filios Israël loqueris: Homo, qui maledixerit Deo suo, portabit peccatum suum;

16. et qui blasphemaverit nomen Domini, morte moriatur; lapidibus opprimet eum omnis multitudo, sive ille civis, sive peregrinus fuerit. Qui blasphemaverit nomen Domini, morte moriatur.

17. * Qui percusserit, et occiderit hominem †, morte moriatur.

* Exod. 21, 12. † Gen. 9, 6.

Exod. 21, 12. 23.

18. Qui percusserit animal, reddet vicarium, id est, animam pro anima.

19. Qui irrogaverit maculam cui libet civium suorum; sicut fecit, sic fiet ei.

20. * Fracturam pro fractura, oculum pro oculo, dentem pro dente restituet; qualem inflixerit maculam, talem sustinere cogetur.

* Exod. 21, 24. Dent. 19, 21.

Matth. 5, 38.

21. Qui percusserit iumentum,

reddet aliud. Qui percusserit hominem, punietur.

22. Aequum iudicium* sit inter vos, sive peregrinus, sive civis peccaverit; quia ego sum Dominus Deus vester.

* c. 19, 34.

23. Locutusque est Moyses ad filios Israël: et eduxerunt eum, qui blasphemaverat, extra castra, ac lapidibus oppresserunt. Feceruntque filii Israël, sicut praeceperat Dominus Moysi.

CAP. XXV.

Leges anni sabbatici et iubilaei.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen in monte Sinai, dicens:

2. Loquere filiis Israël, et dices ad eos: Quando ingressi fueritis terram, quam ego dabo vobis, sabbatizes sabbatum Domino.

3. * Sex annis seres agrum tuum, et sex annis putabis vineam tuam, colligesque fructus eius.

* Exod. 23, 10.

4. Septimo autem anno sabbatum erit terrae, requietionis Domini; agrum non seres, et vineam non putabis.

5. Quae sponte gignet humus, non metes; et uvas primitiarum tuarum non colliges quasi vindemiam; annus enim requietionis terrae est.

6. Sed erunt vobis in cibum, tibi et servo tuo, ancillae et mercenario tuo, et advenae, qui peregrinantur apud te;

7. iumentis tuis et pecoribus omnia, quae nascuntur, praebebunt cibum.

8. Numerabis quoque tibi septem hebdomadas annorum, id est, septies septem, quae simul faciunt annos quadraginta novem;

9. et clanges buccina mense septimo, decima die mensis, propitiationis tempore in universa terra vestra.

10. Sanctificabisque annum quinquagesimum, et vocabis remissionem cunctis habitatoribus terrae

וַיִּדְבֹרֵהוּ לִפְנֵי יְהוָה הַמִּיד מֵאֵת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּרִית עֹלָם: וַהֲוֹתָהּ
 לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְאֶכְלָהוּ בְּמִקְוִים קָדֹשׁ כִּי קֹדֶשׁ קִדְּשִׁים הוּא לֹא מֵאִשׁ
 יִהְיֶה חֵק-עֹלָם: ס וַיֵּצֵא בֶן-אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן-
 אִישׁ מִצְרִי בְחוּף בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצוּ בַּמִּתְנֶה בֶּן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ
 הַיִּשְׂרָאֵלִי: וַיִּקָּב בֶּן-הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת-הַשֵּׁם וַיִּקְרָא וַיִּבְרֵאוּ
 אֹתוֹ אֶל-מִטֶּה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת-הַדְּבָר לַמִּיטָה-הַזֶּה: וַיִּנְהֹתָהּ
 בַּמִּשְׁמֵר לִפְרֹשׁ לָהֶם עַל-פִּי יְהוָה: פ וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-
 מִטֶּה לֵאמֹר: הוֹצֵא אֶת-הַמִּקְלָל אֶל-מַחוּץ לַמִּתְנֶה וְסִמְכוּ כָל-הַשְּׂמָעִים
 אֶת-יְדֵיהֶם עַל-רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אוֹתוֹ כָּל-הָעֵדָה: וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹר
 לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי-יִקְלָל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חֲטָאוֹ: וַיִּקָּב שֵׁם-יְהוָה מוֹת
 יוֹמָת רָגוּם וְרָגְמוּ-בּוֹ כָּל-הָעֵדָה פֶּגֶר כְּאֻזֹּת בְּנִקְבוֹ שֵׁם יוֹמָת: וְאִישׁ
 כִּי יִכָּה כָּל-נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוֹמָת: וּמִכָּה נֶפֶשׁ-בְּהֵמָה וְשִׁלְמָנָה נֶפֶשׁ
 תַּחַת נֶפֶשׁ: וְאִישׁ כִּי-יִתֵּן מוֹם בְּעַמִּיתוֹ כְּאִשֹּׁר עָשָׂה בֶּן רַעֲשָׁה לוֹ: ו
 שֹׁכֵר תַּחַת שֹׁכֵר עֵינֵי תַּחַת עֵינֵי שֹׁן תַּחַת שֹׁן כְּאִשֹּׁר יִתֵּן מוֹם בְּאָדָם כ
 בֶּן יִתֵּן לוֹ: וּמִכָּה בְּהֵמָה וְשִׁלְמָנָה וּמִכָּה אָדָם יוֹמָת: מִשְׁפַּט אָחֹל
 יִהְיֶה לָכֶם פֶּגֶר כְּאֻזֹּת יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וַיִּדְבֹר מִטֶּה
 אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּצִיאוּ אֶת-הַמִּקְלָל אֶל-מַחוּץ לַמִּתְנֶה וַיִּרְגְּמוּ אוֹתוֹ
 אֲבָן וּבְנֵי-יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מִטֶּה:

כה

CAP. XXV. כה

פ פ פ לב 32

וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מִטֶּה בָּתֵּר סִינִי לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם
 כִּי חֲבָלֵי אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְשִׁבְתֶּהּ הָאָרֶץ שְׁבֹת
 לַיהוָה: שֵׁשׁ יָמִים תַּזְרַע שְׂדֶה וְשֵׁשׁ יָמִים תִּזְמֹר פְּרִמָּה וְאִסַּפְתָּ אֶת-
 תְּבוּאָתָהּ: וּבַשְּׁבִיעִת הַשְּׁבִיעִת שְׁבֹת שְׁבֹתוֹ יִהְיֶה לְאָרֶץ שְׁבֹת לַיהוָה
 שְׂדֶה לֹא תִזְרַע וְכִרְמָה לֹא תִזְמֹר: אֵת סְפִיחַ קִצְרֹרֶךְ לֹא תִקְצֹר וְאֵת
 עֵזְבִי נִזְרָה לֹא תִבְצֹר שְׁנֵה שְׁבֹתוֹ יִהְיֶה לְאָרֶץ: וְהִיְתָה שְׁבֹת הָאָרֶץ
 לָכֶם לְאֶכְלָהָ לָהּ וּלְעִבְדֶּיהָ וּלְאִמָּתָהּ וּלְשִׁכְרֶיהָ וּלְחוֹשְׁבֶיהָ הַגֵּרִים עִמָּהּ:
 וּלְבְהֵמָתָהּ וּלְחֵמָה אֲשֶׁר בְּאֶרְצָהּ תִּהְיֶה כָל-תְּבוּאָתָהּ לְאָכֹל: ס
 וּסְפַרְתָּ לָהּ שִׁבְעַת שְׁבֹתָת שָׁלֹשׁ שָׁבָע שָׁבָע שָׁבָע שָׁבָע שָׁבָע שָׁבָע שָׁבָע שָׁבָע
 שָׁבָע שְׁבֹתָת הַשָּׁלִישׁ תִּשְׁעַ וְאַרְבָּעִים שָׁנָה: וְהִעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה
 בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל-
 אֶרְצְכֶם: וְקִדְּשַׁתֶּם אֶת שָׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בְּאָרֶץ י

XXV. v. 4. קמץ בז"ק. v. 5. נ' דגוש.

לְכָל־יִשְׁבֵּיהָ יוֹבֵל הוּא תְּהִיָּה לָכֶם וּשְׁבָתָם אִישׁ אֶל־אֶחָזְתּוֹ וְאִישׁ
 11 אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשׁוּבוּ: יוֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תְּהִיָּה לָכֶם לֹא
 12 תִּזְלְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת־סְפִירָתָהּ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת־זִנְרִיהָ: כִּי יוֹבֵל
 13 הוּא קֹדֶשׁ תְּהִיָּה לָכֶם מִן־הַשָּׁלֹּחַ תֹּאכְלוּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ: בְּשַׁנַּת הַיּוֹבֵל
 14 הַזֹּאת תָּשׁוּבוּ אִישׁ אֶל־אֶחָזְתּוֹ: וְכִי־תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לַעֲמִיתְּךָ אוֹ קִנְיָה
 טו מִיָּד עֲמִיתְּךָ אֶל־תּוֹנוֹ אִישׁ אֶת־אֶחָיו: בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחֵר הַיּוֹבֵל
 16 תִּקְנֶנָּה מֵאֵת עֲמִיתְּךָ בְּמִסְפַּר שָׁנֵי־תְבוּאָת הַמֶּכֶר־לָהּ: לְפִי רֹב הַשָּׁנִים
 תִּרְבֶּה מִקְנָתָהּ וּלְפִי מְעַט הַשָּׁנִים תִּמְעִיט מִקְנָתָהּ כִּי מִסְפַּר תְּבוּאֹת
 17 הוּא מִכָּר לָהּ: וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עֲמִיתוֹ וּרְאֵת מֵאֲלֹהֶיךָ כִּי אָנֹכִי
 18 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וַעֲשִׂיתֶם אֶת־הַקִּלְתִּי וְאֶת־מִשְׁפַּטִּי תִשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם
 19 אֹתָם וַיִּשְׁבָּתֶם עַל־הָאָרֶץ לְבָשָׁחוּ: וְנָתַתָּה הָאָרֶץ פְּרִיָּה וְאָכַלְתֶּם לְשִׁבְעַת
 כ וַיִּשְׁבָּתֶם לְבָשָׁח עָלֶיהָ: וְכִי תֹאמְרוּ מַה־נֹּאכַל בְּשַׁנַּת הַשְּׁבִיעִת הֵן לֹא
 21 נִזְרָעָה וְלֹא נִאֲסַף אֶת־תְּבוּאָתָנוּ: וְצִוִּיתִי אֶת־בְּרַכְתִּי לָכֶם בְּשַׁנַּת
 22 הַשְּׁשִׁית וַעֲשֹׂה אֶת־תְּבוּאָה לְשִׁלְשׁ הַשָּׁנִים: וּזְרַעְתֶּם אֵת הַשָּׁנָה
 הַשְּׁמִינִת וְאָכַלְתֶּם מִן־הַתְּבוּאָה רִשֹּׁן עַד הַשָּׁנָה הַחֲשִׁיעִת עַד־בּוֹא
 23 תְּבוּאָתָהּ תֹאכְלוּ וְשֹׁן: וְהָאָרֶץ לֹא תִמְכַּר לְצִמְתָּהּ כִּי־לִי הָאָרֶץ כִּי־
 24 גֵרִים וְתוֹשְׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי: וְכָל אֶרֶץ אֲחֵיכֶם וְאֵלֶּה תַחְנוּ לְאֶרֶץ:
 כה ס כִּי־דִמְיוֹךְ אֲחִיךָ וּמִכָּר מֵאֶחָזְתּוֹ וּבֹא גָאֻלוֹ תִקְנֶה אֵלָיו וְגָאֻל
 26 אֵת מִמֶּכֶר אֶחָיו: וְאִישׁ כִּי לֹא הָיָה־לּוֹ גָאֻל וְהִשְׁיגָה יָדוֹ וּמָצָא כָּדִי
 27 גָאֻלָּתוֹ: וְהָשִׁב אֶת־שְׁנֵי מִמֶּכְרוֹ וְהָשִׁיב אֶת־הַצִּדָּה לְאִישׁ אֲשֶׁר מִכָּר־לוֹ
 28 וְשָׁב לְאֶחָזְתּוֹ: וְאִם־לֹא מָצָא יָדוֹ הֵן הָשִׁיב לוֹ וְהָיָה מִמֶּכְרוֹ כִּדְּ
 הַקִּנְיָה אֲתוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל וְרָצָא בַיּוֹבֵל וְשָׁב לְאֶחָזְתּוֹ: ס
 29 וְאִישׁ כִּי־יִמְכַר בֵּית־מוֹשָׁב עִיר חוֹמָה וְהָיְתָה גָאֻלָּתוֹ עַד־תָּם שְׁנֵה
 ל מִמֶּכְרוֹ דָּמִים תְּהִיָּה גָאֻלָּתוֹ: וְאִם לֹא־יִגָּאֵל עַד־מְלֹאת לוֹ שְׁנֵה תְּמִימָה
 וְקָם חֲבִית אֲשֶׁר־בְּעִיר אֲשֶׁר־לֹא חוֹמָה לַעֲמִיתָהּ לִקְנֶה אֲתוֹ לְדוֹתָיו
 31 לֹא יֵצֵא בַיּוֹבֵל: וּבְתֵי תַחְצִירִים אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם חוֹמָה סָבִיב עַל־שְׂדֵי
 32 הָאָרֶץ יִחָשֵׁב גָאֻלָּה תְּהִיָּה־לּוֹ וּבַיּוֹבֵל יֵצֵא: וְעַד־יִהְיוּ בְתֵי עָרֵי
 33 אֲחֵיהֶם גָאֻלָּת עוֹלָם תְּהִיָּה לָלֵוִים: וְאֲשֶׁר יִגָּאֵל מִן־הַלְוִיִּם וְרָצָא
 מִמֶּכֶר־בֵּית וְעִיר אֲחָזְתּוֹ בַיּוֹבֵל כִּי בְתֵי עָרֵי הַלְוִיִּם הוּא אֲחֵיהֶם בְּתוֹךְ
 34 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְשִׁדָּה מִגֵּרֶשׁ עָרֵיהֶם לֹא יִמְכַר כִּי־אֲחָזְתָּה עוֹלָם הוּא
 לָהֶם: ס וְכִי־דִמְיוֹךְ אֲחִיךָ וּמָשָׁה יָדוֹ עִמָּךְ וְחִחוּקָתָהּ בּוֹ
 36 וְתוֹשֵׁב וְדִי עִמָּךְ: אֶל־תִּחַקֵּת מֵאֲתוֹ נֶשֶׁךְ וְחִרְבִּית וּרְאֵת מֵאֲלֹהֶיךָ

tuæ, ipse est enim iubilæus. Revertetur homo ad possessionem suam, et unusquisque rediet ad familiam pristinam;

11. quia iubilæus est et quinquagesimus annus. Non seretis, neque metetis sponte in agro nascentia, et primitias vindemiæ non colligetis,

12. ob sanctificationem iubilæi, sed statim oblata comedetis.

13. Anno iubilæi redient omnes ad possessiones suas.

14. Quando vendes quidpiam civi tuo, vel emes ab eo, ne contristes fratrem tuum, sed iuxta numerum annorum iubilæi emes ab eo,

15. et iuxta supputationem frugum vendet tibi.

16. Quanto plures anni remanserint post iubilæum, tanto crescet et pretium; et quanto minus temporis numeraveris, tanto minoris et emptio constabit; tempus enim frugum vendet tibi.

17. Nolite affligere contribules vestros, sed timeat unusquisque Deum suum, quia ego Dominus Deus vester.

18. Facite praecepta mea, et iudicia custodite, et implete ea, ut habitare possitis in terra absque ullo pavore;

19. et gignat vobis humus fructus suos, quibus vescamini usque ad saturitatem, nullius impetum formidantes.

20. Quod si dixeritis: Quid comedemus anno septimo, si non severimus, neque collegerimus fruges nostras?

21. Dabo benedictionem meam vobis anno sexto, et faciet fructus trium annorum;

22. seretisque anno octavo, et comedetis veteres fruges usque ad novum annum; donec nova nascantur, edetis vetera.

23. Terra quoque non vendetur in perpetuum*; quia mea est, et vos advenæ et coloni mei estis.

* 3 Reg. 21, 3.

24. Unde cuncta regio possessio-

nis vestrae sub redemptionis conditione vendetur.

25. Si attenuatus frater tuus vendiderit possessiunculam suam, et voluerit propinquus eius; potest redimere, quod ille vendiderat.

* Ruth 4, 2. sqq.

26. Sin autem non habuerit proximum, et ipse pretium ad redimendum potuerit invenire;

27. computabuntur fructus ex eo tempore, quo vendidit; et quod reliquum est, reddet emptori, sicque recipiet possessionem suam.

28. Quod si non invenerit manus eius, ut reddat pretium, habebit emptor quod emerat, usque ad annum iubilæum. In ipso enim omnis venditio redibit ad dominum, et ad possessorem pristinum.

29. Qui vendiderit domum intra urbis muros, habebit licentiam redimendi, donec unus impleatur annus.

30. Si non redemerit, et anni circulus fuerit evolutus, emptor possidebit eam, et posteri eius in perpetuum, et redimi non poterit, etiam in iubilæo.

31. Sin autem in villa fuerit domus, quae muros non habet, agrorum iure vendetur; si ante redempta non fuerit, in iubilæo revertetur ad dominum.

32. Aedes Levitarum, quae in urbibus sunt, semper possunt redimi.

33. Si redemptae non fuerint, in iubilæo revertentur ad dominos; quia domus urbium Levitarum pro possessionibus sunt inter filios Israël.

34. Suburbana autem eorum non veneant, quia possessio sempiterna est.

35. Si attenuatus fuerit frater tuus, et iufirmus manu, et susceperis eum quasi advenam et peregrinum, et vixerit tecum,

* Deut. 15, 7.

36. ne accipias usuras* ab eo, nec amplius, quam dedisti. Time Deum tuum, ut vivere possit frater tuus apud te.

* Exod. 22, 25.

37. Pecuniam tuam non dabis ei ad usuram, et frugum superabundantiam non exiges.

38. Ego Dominus * Deus vester, qui eduxi vos de terra Aegypti: ut darem vobis terram Chanaan, et essem vester Deus.

* c. 11, 45.

39. Si paupertate compulsus vendiderit se tibi frater tuus, non eum opprimes servitute famulorum;

40. sed quasi mercenarius * et colonus erit; usque ad annum iubilaeum operabitur apud te;

* Exod. 21, 2. Deut. 15, 12.

41. et postea egredietur cum liberis suis, et revertetur ad cognationem et ad possessionem patrum suorum.

42. Mei enim servi sunt, et ego eduxi eos de terra Aegypti; non veniant conditione servorum;

43. ne affligas eum per potentiam, sed metuito Deum tuum.

44. Servus et ancilla sint vobis de nationibus, quae in circuitu vestro sunt*.

* c. 19, 34. Exod. 22, 21.

45. Et de advenis qui peregrinantur apud vos, vel qui ex his nati fuerint in terra vestra, hos habebitis famulos.

46. Et haereditario iure transmittetis ad posteros, ac possidebitis in aeternum; fratres autem vestros filios Israël ne opprimatis per potentiam.

47. Si invaluerit apud vos manus advenae atque peregrini, et attenuatus frater tuus venderit se ei, aut cuicumque de stirpe eius;

48. post venditionem potest redimi. Qui voluerit ex fratribus suis, redimet eum,

49. et patruus, et patruelis, et consanguineus, et affinis. Sin autem et ipse potuerit, redimet se,

50. supputatis dumtaxat annis a

tempore venditionis suae usque ad annum iubilaeum; et pecunia, qua venditus fuerat, iuxta annorum numerum et rationem mercenarii supputata.

51. Si plures fuerint anni, qui remanent usque ad iubilaeum, secundum hos reddet et pretium.

52. Si pauci, ponet rationem cum eo iuxta annorum numerum, et reddet emptori quod reliquum est annorum;

53. quibus ante servivit mercedibus imputatis; non affliget eum violenter in conspectu tuo.

54. Quod si per haec redimi non potuerit, anno iubilaeo egredietur cum liberis suis.

55. Mei enim sunt servi, filii Israël, quos eduxi de terra Aegypti.

CAP. XXVI.

Servantibus leges Deus bona promittit; non servantibus mala intentat.

1. Ego Dominus Deus vester*: Non facietis vobis idolum et sculptile, nec titulos erigetis, nec insignem lapidem ponetis in terra vestra, ut adoretis eum. Ego enim sum Dominus Deus vester.

* Exod. 20, 4. Deut. 5, 8. Ps. 96, 7.

2. Custodite sabbata mea, et pavete ad Sanctuarium meum. Ego Dominus.

3. * Si in praeceptis meis ambulaveritis, et mandata mea custodieritis, et feceritis ea; dabo vobis pluvias temporibus suis,

Deut. 28, 1.

4. et terra gignet germen suum, et pomis arbores replebuntur.

5. Apprehendet messium tritura vindemiam, et vindemia occupabit sementem: et comedetis panem vestrum in saturitate, et absque pavore habitabitis in terra vestra.

6. Dabo pacem in finibus vestris; dormietis, et non erit, qui exterreat

37 וְחִי אֲחִידָה עִמָּךְ: אֶת־פִּסְפֻּסָּךְ לֹא־תִתֵּן לוֹ בְּגִשְׁךָ וּבְמִרְבִּית לֹא־תִהְיֶה
 38 אֲכֻלָּהּ: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרָיִם מִצְרָיִם לְתֶחֱ
 39 לָכֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן לְחֻדוֹת לָכֶם לְאֱלֹהִים: ס וְכִי־דָמִיךָ
 אֲחִידָה עִמָּךְ וּבְמִדְרֹגָה לֹא־תַעֲבֹד בּוֹ עֲבֹדָה עָבֹד: כְּשֹׁכִיר כְּחוֹשֵׁב מ
 41 יִהְיֶה עִמָּךְ עַד־שְׁנַת הַיָּבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ: וְיִצְא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ
 42 וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל־אֲחֻזַּת אֲבִיתּוֹ וְשׁוּב: כִּי־עָבְדִי הֵם אֲשֶׁר־
 43 הוֹצֵאתִי אֹתָם מִמִּצְרָיִם לֹא וּמָכְרוּ מִמִּכְרַת עָבֹד: לֹא־תִהְיֶה בּוֹ
 44 בְּפֶרֶךְ וּרְאֵת מֵאֲלֹהִיד: וְעִבְדֶּךָ וְאִמָּהֶךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ־לְךָ מֵאֵת חֲזֹנִים
 אֲשֶׁר סְבִיבְתֶיכֶם מִהֶם תִּקְנוּ עָבֹד וְאִמָּה: וְגַם מִבְּנֵי חֲתוּלָּשִׁים הַגֵּרִים מִה
 עִמָּכֶם מִהֶם תִּקְנוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאֶרְצְכֶם
 46 וְהָיוּ לָכֶם לְאֲחֻזָּה: וְהִתְנַחֲלָתֶם אֹתָם לְבָנֵיכֶם אֲחֵירֵיכֶם לְרִשְׁתָּהּ אֲחֻזָּה
 לְעַלְמָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וּבְאֲחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאֲחִיו לֹא־תִהְיֶה בּוֹ
 47 בְּפֶרֶךְ: ס וְכִי חֲשִׁיג יָד גֵּר וְחוֹשֵׁב עִמָּךְ וְעַם אֲחִידָה עִמּוֹ
 48 וּנְמִכְר לְגֵר חוֹשֵׁב עִמָּךְ אוֹ לַעֲקֹר מִשְׁפַּחַת גֵּר: אַחֲרֵי נְמִכְר גָּאֻלָּהּ
 49 הִתִּיחַ־לּוֹ אֶחָד מֵאֲחָיו וְגָאֻלּוֹ: אוֹ־דָדוֹ אוֹ בֶן־דָּדוֹ וְגָאֻלּוֹ אוֹ־מִשְׁאָר
 בְּשֵׁרֹו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וְגָאֻלּוֹ אוֹ־הַשְּׂוֹיָה יָדוֹ וְגָאֻל: וְחֹשֵׁב עִם־קִנְיָהּ
 מִשְׁנֵה הַמָּכְרוֹ לֹא עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְהָיָה כְּסֶה מִמִּכְרוֹ בְּמִסְפַּר שָׁנִים
 51 כִּי־י שְׁכִיר יִהְיֶה עִמּוֹ: אִם־עוֹד רַבּוֹת בְּשָׁנִים לְפִיחֹו יִשְׁיֵב גָּאֻלָּהּ
 52 מִכְּסֶה מִקְנֻתוֹ: וְאִם־מְעַט נִשְׂאָר בְּשָׁנִים עַד־שְׁנַת הַיָּבֵל וְחֹשֵׁב־לּוֹ כְּכִי
 53 שָׁנָיו יִשְׁיֵב אֶת־גָּאֻלָּתוֹ: כְּשֹׁכִיר שָׁנָה בְּשָׁנָה יִהְיֶה עִמּוֹ לֹא־יִרְדֹּה
 54 בְּפֶרֶךְ לַעֲיִינֶךָ: וְאִם־לֹא יִגָּאֵל בְּאֻלָּה וְיִצְא בְּשְׁנַת הַיָּבֵל הוּא וּבָנָיו
 עִמּוֹ: כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עָבָדִים עָבְדִי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אוֹתָם מִה
 מִצְרָיִם מִצְרָיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

כו

CAP. XXVI. כו

לֹא־תַעֲשֶׂה לָכֶם אֱלִילִים וּפִסָּל וּמִצֵּבָה לֹא־תִקְיִמוּ לָכֶם וְאֵבֶן מִשְׁפִּית
 לֹא תִהְיֶה בְּאֶרְצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת עֲלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: אֶת־
 2 שְׁבֹתֵי הַשָּׁמַר וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה:

פ פ פ ל ג 33

אִם־בְּחֻקֵּי הַלֵּכוֹ וְאֶת־מִצְוֹתֵי הַשָּׁמַר וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם: וְנָתַתִּי גִשְׁמִיכֶם
 4 בְּקֶדֶם וְנָתַתִּי הָאֶרֶץ וְיִבֹּלָה וְעַן הַשְּׂדֵה וְתֵן פְּרִיָּו: וְהַשְּׂוֹיָה לָכֶם דְּוִשָׁה
 אֶת־בָּצִיר וּבָצִיר יִשְׁוֶיג אֶת־זֶרַע וְאֲכַלְתֶּם לֶחְמֶכֶם לְשִׁבְעָה וְיִשְׁבְּתֶם
 6 לְכֶמֶח בְּאֶרְצְכֶם: וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בְּאֶרֶץ וּשְׁכַבְתֶּם וְאִין מִהָרִיד וְחֹשֶׁבֶתִי

ז הִיָּה רָעָה מִן־הָאָרֶץ וְחָרֵב לֹא־תֵעָבֵר בְּאַרְצְכֶם: וַיִּרְפָּתֶם אֶת־
 8 אֹיְבֵיכֶם וַנִּפְּלוּ לִפְנֵיכֶם לְחָרֵב: וַיִּרְדּוּ מִכֶּם תְּמִשָּׁה מָאָה וּמָאָה מִכֶּם
 9 רָבִבָּה וַיִּרְדּוּ וַנִּפְּלוּ אֹיְבֵיכֶם לִפְנֵיכֶם לְחָרֵב: וּפְגִיחֵי אֱלֵיכֶם וְהַפְרִיחֵי
 י אֲחֻכֶּם וְהַרְבִּיתִי אִתְּכֶם וְהִקְמִיתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם: וְאִכְלֹתֶם וְשָׂן
 11 נוֹשָׁן וְשָׂן מִפְּנֵי חֹדֶשׁ הוֹצִיאֻו: וְנָחֲתִי מִשְׁפָּנִי בְּחוֹכְכֶם וְלֹא־תִגְעַל
 12 נַפְשִׁי אִתְּכֶם: וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּחוֹכְכֶם וְהִירִיתִי לָכֶם לְאֵלִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־
 13 לִי לְעָם: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אִתְּכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
 מִחַיִּית לָהֶם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּל מִטַּח עֲלֵכֶם וְאֹאֲלָה אִתְּכֶם קוֹמָמִיּוֹת:
 פ וְאִם־לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת פְּלִי־הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה:
 טו וְאִם־בִּחְפְּזִי הִמָּאִסוּ וְאִם אֶת־מִשְׁפַּטִּי תִגְעַל נַפְשְׁכֶם לְבַלְחִי עֲשׂוֹחַ
 16 אֶת־כָּל־מִצְוֹתִי לְהַפְרֹכֶם אֶת־בְּרִיתִי: אֶת־אֲנִי אַעֲשֶׂה־נָּתַת לָכֶם
 וְהַפְקֹדֹתַי עֲלֵיכֶם בְּהִלָּה אֶת־הַשְׁחָפֹת וְאֶת־הַקְדַּחַת מִכְּלוֹת עֵינֵיכֶם
 17 וּמִדִּירֵכֶת נַפֶּשׁ וַיִּרְעַתֶּם לְדִירָךְ זִרְעֲכֶם וְאִכְלֹהוּ אֹיְבֵיכֶם: וְנָתַתִּי פָנִי
 בָּכֶם וְנִנְפָתֶם לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם וַיִּרְדּוּ בָכֶם שְׁנֵאֵיכֶם וְנִסְתָּחֶם וְאִין־רָחֶה
 18 אִתְּכֶם: וְאִם־עַד־אֵלֶּה לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְנִסְפַּחְתִּי לִי־סִרְחָה אִתְּכֶם שִׁבְעַת
 19 עַל־חַטָּאתֵיכֶם: וְשִׁבַּרְתִּי אֶת־גְּאוֹן עוֹכֶם וְנָחֲתִי אֶת־שְׁמִיכֶם בְּבִרְזָל
 כ וְאֶת־אַרְצְכֶם בְּנֹחַשָׁה: וְחֵם לָרִיק פָּתַכֶם וְלֹא־תַחַן אֶרְצְכֶם אֶת־
 21 יְבוּלָהּ וְעֵץ הָאָרֶץ לֹא יִתֵּן פִּרְיוֹ: וְאִם־תִּלְכּוּ עִמִּי קָרִי וְלֹא חֲאָבוּ
 22 לְשִׁמְעִי לִי וְנִסְפַּחְתִּי עֲלֵיכֶם מִפֶּה שִׁבְעַת בְּחַטָּאתֵיכֶם: וְהִשְׁלַחְתִּי בָכֶם
 אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשִׁבַּלְתָּ אִתְּכֶם וְהִכְלִיחָה אֶת־בְּהֵמַתְכֶם וְהִמְצִיטָה
 23 אִתְּכֶם וְנִשְׁמִי הִרְבִּיכֶם: וְאִם־בְּאֵלֶּה לֹא תִחַסְרוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי קָרִי:
 24 וְהִלַּכְתִּי אִתְּכֶם אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִבִּיתִי אִתְּכֶם גִּם־אֲנִי שִׁבְעַת עַל־
 כה חַטָּאתֵיכֶם: וְהִבְאֵתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמָה נִקְמָה בְּרִית וְנִאֲסַפְתֶּם אֶל־
 26 עָרֵיכֶם וְשִׁבַּחְתִּי לְבָרַךְ בְּחוֹכְכֶם וְנָתַתֶּם בְּיַד־אוֹיֵב: בְּשִׁבְרִי לָכֶם מִטַּח־
 לָחֶם וְאָפוּ עֶשֶׂר נָשִׁים לַחֲמֶכֶם בְּתַנּוּר אֶחָד וְהִשְׁיִבוּ לַחֲמֶכֶם בְּמִשְׁקַל
 27 וְאִכְלֹתֶם וְלֹא תִשְׁבָּעוּ: ס וְאִם־בְּזֹאת לֹא תִשְׁמָעוּ לִי
 28 וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְּקָרִי: וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בְּחַמַּת־קָרִי וַיִּסְרַחְתִּי אִתְּכֶם
 29 אֶת־אֲנִי שִׁבְעַת עַל־חַטָּאתֵיכֶם: וְאִכְלֹתֶם בָּשָׂר בְּנֵיכֶם וּבָשָׂר בְּנֵי־אִתְּכֶם
 ל תֹּאכְלוּ: וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת־בְּמִיתֵיכֶם וְהִכְרַחְתִּי אֶת־חַמְּנֵיכֶם וְנָחֲתִי אֶת־
 31 פְּגִרְכֶם עַל־פְּגִרִי גְלוּלֵיכֶם וְגִעְלָה נַפְשִׁי אִתְּכֶם: וְנָחֲתִי אֶת־עָרֵיכֶם
 32 תְּרִבָּה וְהִשְׁמֹותִי אֶת־מִקְדְּשֵׁיכֶם וְלֹא אֶלִּית בְּרִית נִיחָחֶכֶם: וְהִשְׁמִיתִי
 33 אֲנִי אֶת־הָאָרֶץ וְשִׁמְמוּ עָלֶיהָ אֹיְבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ: וְאַתְּכֶם אֲזַנְחָה
 בְּעֵינֵי וְהִירִקְתִּי אֶתְרֵיכֶם חֶרֶב וְהִיָּתָה אֶרְצְכֶם שְׁמִיָּה וְעָרֵיכֶם יִהְיוּ

Auferam malas * bestias; et gladius non transibit terminos vestros.

* Ies. 11, 6.

7. Persequemini inimicos vestros, et corruent coram vobis.

8. Persequentur * quinque de vestris centum alienos, et centum de vobis decem millia; cadent inimici vestri gladio in conspectu vestro.

* 1 Reg. 14, 12. 2 Paral. 14, 9.

9. Respiciam vos, et crescere faciam; multiplicabimini, et firmabo pactum meum vobiscum.

10. Comeditis vetustissima veterum, et vetera novis supervenientibus proiicietis.

11. Ponam tabernaculum meum in medio vestri; et non abiiciet vos anima mea.

12. * Ambulabo inter vos, et ero Deus vester, vosque eritis populus meus.

* 2 Cor. 6, 16.

13. Ego Dominus Deus vester, qui eduxi vos de terra Aegyptiorum, ne serviretis eis, et qui confregi catenas cervicum vestrarum, ut incederetis erecti.

14. * Quod si non audieritis me, nec feceritis omnia mandata mea,

* Deut. 28, 15. Thren. 2, 17. Mal. 2, 2.

15. si spreveritis leges meas, et iudicia mea contempseritis, ut non faciatis ea, quae a me constituta sunt, et ad irritum perducatis pactum meum;

16. ego quoque haec faciam vobis: Visitabo vos velociter in egestate, et ardore, qui conficiat oculos vestros, et consumat animas vestras. Frustra seretis sementem *, quae ab hostibus devorabitur.

* Iud. 6, 3.

17. Ponam * faciem meam contra vos, et corruetis coram hostibus vestris, et subiiciemini his, qui odierunt vos; fugietis, nemine persequente.

* Iud. 2, 15.

18. Sin autem nec sic obedieritis mihi, addam correptiones vestras septuplum propter peccata vestra;

19. et conteram superbiam duritiae vestrae. Daboque vobis coelum desuper sicut ferrum, et terram aeneam,

20. Consumetur incassum labor vester, non proferet terra germen, nec arbores poma praebebunt.

21. Si ambulaveritis ex adverso mihi, nec volueritis audire me; addam plagas vestras in septuplum propter peccata vestra;

22. immittamque in vos bestias agri, quae consumant vos, et pecora vestra, et ad paucitatem cuncta redigant, desertaeque fiant viae vestrae.

23. Quod si nec sic volueritis recipere disciplinam, sed ambulaveritis ex adverso mihi;

24. ego quoque contra vos adversus incedam, et percutiam vos septies propter peccata vestra;

25. inducamque super vos gladium ultorem foederis mei. Cumque confugeritis in urbes, mittam pestilentiam in medio vestri, et trademini in manibus hostium,

26. postquam confregero * baculum panis vestri; ita ut decem mulieres in uno clibano coquant panes, et reddant eos ad pondus; et comeditis, et non saturabimini.

* Ps. 104, 16.

27. Sin autem nec per haec audieritis me, sed ambulaveritis contra me;

28. et ego incedam adversus vos in furore contrario, et corripiam vos septem plagis propter peccata vestra,

29. ita ut comedatis carnes filiorum vestrorum et filiarum vestrarum*.

* 4 Reg. 6, 28. Thren. 4, 10.

30. Destruam excelsa vestra, et simulachra confringam. Cadetis inter ruinas idolorum vestrorum, et abominabitur vos anima mea,

31. in tantum, ut urbes vestras redigam in solitudinem, et deserta faciam Sanctuaria vestra, nec recipiam ultra odorem suavissimum.

32. Disperdamque terram vestram, et stupebunt super ea inimici vestri, cum habitatores illius fuerint.

33. Vos autem dispergam in Gentem, et evaginabo post vos gladium, eritque terra vestra deserta, et civitates vestrae dirutae.

34. Tunc placebunt terrae sabbata * sua cunctis diebus solitudinis suae; quando fueritis

* c. 25. 2 Paral. 36, 21.

35. in terra hostili, sabbatizabit, et requiescet in sabbatis solitudinis suae, eo quod non requieverit in sabbatis vestris, quando habitabatis in ea.

36. Et qui de vobis remanserint, dabo pavorem in cordibus eorum in regionibus hostium, terrebit eos sonitus folii volantis, et ita fugient quasi gladium; cadent, nullo persequente,

37. et corruent singuli super fratres suos quasi bella fugientes, nemo vestrum inimicis audebit resistere.

38. Peribitis inter Gentes, et hostilis vos terra consumet.

39. Quod si et de iis aliqui remanserint, tabescent in iniquitatibus suis, in terra inimicorum suorum, et propter peccata patrum suorum et sua affligentur;

40. donec confiteantur iniquitates suas, et maiorum suorum, quibus praevaricati sunt in me, et ambulaverunt ex adverso mihi.

41. Ambulabo igitur et ego contra eos, et inducam illos in terram hostilem, donec erubescat incircumcisa mens eorum; tunc orabunt pro impietatibus suis.

42. Et recordabor foederis mei*, quod pepigi cum Iacob, et Isaac, et Abraham. Terrae quoque memor ero;

* Exod. 2, 24. 4 Reg. 13, 28.

43. quae cum relicta fuerit ab eis, complacabit sibi in sabbatis suis, patiens solitudinem propter illos. Ipsi vero rogabunt pro peccatis suis, eo quod abiecerint iudicia mea, et leges meas despexerint.

44. Et tamen etiam cum essent in terra hostili, non penitus abieci eos,

neque sic despexi, ut consumerentur, et irritum facerem pactum meum cum eis. Ego enim sum Dominus Deus eorum,

45. et recordabor foederis mei pristini*, quando eduxi eos de terra Aegypti in conspectu Gentium, ut essem Deus eorum. Ego Dominus. Haec sunt iudicia atque praecepta et leges, quas dedit Dominus inter se et filios Israël in monte Sinai per manum Moysi.

* Gen. 15, 18. Exod. 13, 3.

CAP. XXVII.

De rebus Deo per votum oblatis, de primogenitis et decimis.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2. Loquere filiis Israël, et dices ad eos: Homo, qui votum fecerit, et sponderit Deo animam suam, sub aestimatione* dabit pretium.

* Iud. 11, 30.

3. Si fuerit masculus a vigesimo anno usque ad sexagesimum annum, dabit quinquaginta siclos argenti ad mensuram Sanctuarii;

4. si mulier, triginta.

5. A quinto autem anno usque ad vigesimum, masculus dabit viginti siclos; femina decem.

6. Ab uno mense usque ad annum quintum, pro masculo dabuntur quinque sicli; pro femina tres.

7. Sexagenarius et ultra masculus dabit quindecim siclos; femina decem.

8. Si pauper fuerit, et aestimationem reddere non valebit, stabit coram sacerdote; et quantum ille aestimaverit, et viderit eum posse reddere, tantum dabit.

9. Animal autem, quod immolari potest Domino, si quis voverit, sanctum erit;

10. et mutari non poterit, id est, nec melius malo, nec peius bono.

34 חרפה: או תרצה הארץ את-שבתיה כל ימי השמה ואתם בארץ
 אויבים או תשבת הארץ והרצת את-שבתיה: כל ימי השמה לה
 תשבת את אשר לא-שבתה בשבתכם בשבתכם עליה: והנשארים
 36 בכם והבאתי מרחל בלבכם בארצת אויביהם ורדת אתם קול עליה
 נחם ונסו מנסת-חרב ונמלו ואין רדת: וכשלו איש-באתיו כמפני-
 37 חרב ורדת און ולא-תהיה לכם תקומה לפני אויבים: ואברתם
 38 בעוים ואכלה אתכם ארץ אויבים: והנשארים בכם ימקו בעונם
 בארצת אויבים ואף בעונות אבהם אתם ימקו: והתנודו את-עונם מ
 ואת-עון אבתם במעלם אשר מעלו-בי ואף אשר-הלקו עמי בקרי:
 את-אני אלה עמם בקרי והבאתי אתם בארץ אויביהם או-אז יפגע
 41 לבכם הצלל ואז ירצו את-עונם: וזכרתי את-בריתי בעקוב ואף
 את-בריתי וצחק ואף את-בריתי אברתם אזהר והארץ אזהר:
 43 והארץ תזוב מהם ותדך את-שבתיה בהשמה מהם והם ירצו
 את-עונם יעו ויבועו במשפט מאס: ואת-חקתי געלה נפשם: ואף-
 4 גם-זאת בהחורם בארץ אויביהם לא-מאסתי ולא-געלתום לבלתם
 להפר בריתי אתם כי אני יהוה אלהיהם: וזכרתי להם ברית מה
 ראשנים אשר הוצאתי-אהם מארץ מצרים לעיני חזים להיות להם
 לאלהים אני יהוה: אלה החקים והמשפטים והחורות אשר נתן
 46 יהוה ביני ובין בני ישראל בחר סיני ביד-משה: פ

כז

CAP. XXVII. כז

2 וידבר יהוה אל-משה לאמר: דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם א
 איש כי יקלא גדר בערבה נפשית ליהוה: והיה ערבה הזכר מבין
 3 עשרים שנה ועד בין-שנים שנה והיה ערבה חמשים שקל כסף
 בשקל הקדש: ואם-נקבה היא והיה ערבה שלשים שקל: ואם מבין
 4 חמש שנים ועד בין-עשרים שנה והיה ערבה הזכר עשרים שקלים
 ולנקבה עשרה שקלים: ואם מבין-חודש ועד בין-חמש שנים והיה
 6 ערבה הזכר חמשה שקלים כסף ולנקבה ערבה שלשת שקלים
 כסף: ואם מבין-שנים שנה ומעלה אם-זכר והיה ערבה חמשה
 7 עשר שקל ולנקבה עשרה שקלים: ואם-מך הוא מערבה והעמידו
 8 לפני הפה והעריה אתו חבון על-פי אשר תשיג יד חזר ועריכו
 9 חבון: ואם-בהמה אשר בקרבו ממנה קרבן ליהוה
 10 כל אשר יתן ממנו ליהוה יהיה-קדש: לא יחליפנו ולא-ימיר אתו י

טוב בָּרַע אֹרֶע בָּטוֹב וְאִם-הֵמָּר וּמִיר בַּחֲמַל בְּבַחֲמָה וְהִיהָ-תְּהִיָּה
 11 וְחִמּוּרָתוֹ יִהְיֶה-קָדֵשׁ; וְאִם כָּל-בְּהֶמְתָּה טָמְאָה אֲשֶׁר לֹא-יִקְרִיבוּ מִמֶּנָּה
 12 קָרְבָּן לַיהוָה וְהִעֲמִיד אֶת-הַבְּהֶמְתָּה לִפְנֵי הַכֹּהֵן; וְהִעֲרִיף הַכֹּהֵן אֹתָהּ
 13 בֵּין טוֹב וּבֵין רָע בְּעֶרְפָּךָ הַכֹּהֵן כֵּן יִהְיֶה; וְאִם-גָּאֵל יִגְאֲלֶנָּה וְיִסַּק
 14 חֲמִישָׁתוֹ עַל-עֶרְפָּךָ; וְאִישׁ כִּי-יִקְדֹּשׁ אֶת-בֵּיתוֹ קָדֵשׁ לַיהוָה וְהִעֲרִיכוּ
 טו הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיף אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקוּם; וְאִם-
 הַמִּקְדָּשׁ יִגְאֵל אֶת-בֵּיתוֹ וְיִסַּק חֲמִישִׁית כֶּסֶף-עֶרְפָּךָ עָלָיו וְהָיָה לוֹ.
 16 וְאִם מִשְׁנֶה אֲחֻזָּתוֹ יִקְדֹּשׁ אִישׁ לַיהוָה וְהָיָה עֶרְפָּךָ לָפִי וְרָעוּ זָרַע
 17 חֹמֶר שְׂעִירִים בְּחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף; אִם-מִשְׁנֶה חִיבָל יִקְדֹּשׁ שְׂדֵהוּ
 18 בְּעֶרְפָּךָ יָקוּם; וְאִם-אַחֵר חִיבָל יִקְדֹּשׁ שְׂדֵהוּ וְחֹשֶׁב-לוֹ הַכֹּהֵן אֶת-
 19 הַכֶּסֶף עַל-פִּי הַשָּׂנִים הַנּוֹחֲתִית עַד שְׁנַת חִיבָל וְנִגְרַע מִעֶרְפָּךָ; וְאִם-
 גָּאֵל יִגְאֵל אֶת-הַשְּׂדֵה הַמִּקְדָּשׁ אֹתוֹ וְיִסַּק חֲמִישִׁית כֶּסֶף-עֶרְפָּךָ עָלָיו
 כ וְיָקָם לוֹ; וְאִם-לֹא יִגְאֵל אֶת-הַשְּׂדֵה וְאִם-מִכָּר אֶת-הַשְּׂדֵה לְאִישׁ אַחֵר
 21 לֹא-יִגְאֵל עוֹד; וְהָיָה הַשְּׂדֵה בְּצִאֲתוֹ בַּיָּבֵל קָדֵשׁ לַיהוָה כְּשֵׁנֶה הַחֹרֶם
 22 לַכֹּהֵן תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ; וְאִם אֶת-שְׂדֵה מִקְנָתוֹ אֲשֶׁר לֹא מִשְׁנֶה אֲחֻזָּתוֹ
 23 יִקְדֹּשׁ לַיהוָה; וְחֹשֶׁב-לוֹ הַכֹּהֵן אֶת מִכְסַּת הָעֶרְפָּךָ עַד שְׁנַת חִיבָל
 24 וְנָתַן אֶת-הָעֶרְפָּךָ בַּיּוֹם הַהוּא קָדֵשׁ לַיהוָה; בְּשְׁנַת חִיבָל יָשׁוּב
 כה הַשְּׂדֵה לְאֲשֶׁר קָנָהוּ מֵאִתּוֹ לְאֲשֶׁר-לוֹ אֲחֻזַּת הָאָרֶץ; וְכָל-עֶרְפָּךָ יִהְיֶה
 26 בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֶּרָה יִהְיֶה חֲשֻׁקְלוֹ; אֶף-בְּכֹור אֲשֶׁר יִבְכֹּר
 לַיהוָה בְּבַחֲמָה לֹא-יִקְדֹּשׁ אִישׁ אֹתוֹ אִם-שׂוֹר אִם-שִׁיחַ לַיהוָה הוּא;
 27 וְאִם בְּבַחֲמָה חֲטָמָה וְעֹרֹת בְּעֶרְפָּךָ וְיִסַּק חֲמִישָׁתוֹ עָלָיו וְאִם-לֹא
 28 יִגְאֵל וְנִמְכַּר בְּעֶרְפָּךָ; אֶף כָּל-חֹרֶם אֲשֶׁר יִחְרַם אִישׁ לַיהוָה מִכָּל-
 אֲשֶׁר-לוֹ מֵאָדָם וּבְהֶמְתָּה וּמִשְׁנֶה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמְכַר וְלֹא יִגְאֵל כָּל-חֹרֶם
 29 קֹדֶשׁ-קֹדָשִׁים הוּא לַיהוָה; כָּל-חֹרֶם אֲשֶׁר יִחְרַם מִן-הָאָדָם לֹא יִפְדֶּה
 ל מוֹת יוֹמָתוֹ; וְכָל-מִעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִסְּפֵר הַלֵּצָן לַיהוָה הוּא
 31 קָדֵשׁ לַיהוָה; וְאִם-גָּאֵל יִגְאֵל אִישׁ מִמַּעֲשֵׂרוֹ חֲמִישִׁיתוֹ יִסַּק עָלָיו;
 32 וְכָל-מִעֲשֵׂר בָקָר וְצֹאֵן כָּל אֲשֶׁר-יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הַיְעֲשִׂירִי יִהְיֶה-
 33 קָדֵשׁ לַיהוָה; לֹא יִבְכֹּר בֵּין-טוֹב לָרָע וְלֹא יִמְרִנּוּ וְאִם-הֵמָּר וּמִירָנּוּ
 34 וְהִיהָ-תְּהִיָּה וְחִמּוּרָתוֹ יִהְיֶה-קָדֵשׁ לֹא יִגְאֵל; אֵלֶּה חֲמִצּוֹת אֲשֶׁר צִוָּה
 יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי;

Quod si mutaverit; et ipsum quod mutatum est, et illud, pro quo mutatum est, consecratum erit Domino.

11. Animal immundum, quod immolari Domino non potest, si quis voverit, adducetur ante sacerdotem.

12. Qui iudicans, utrum bonum an malum sit, statuere pretium.

13. Quod si dare voluerit is, qui offert, addet supra aestimationem quintam partem.

14. Homo si voverit domum suam, et sanctificaverit Domino, considerabit eam sacerdos, utrum bona an mala sit, et iuxta pretium, quod ab eo fuerit constitutum, venundabitur;

15. sin autem ille, qui voverat, voluerit redimere eam, dabit quintam partem aestimationis supra, et habebit domum.

16. Quod si agrum possessionis suae voverit, et consecraverit Domino; iuxta mensuram sementis aestimabitur pretium. Si triginta modis hordei seritur terra, quinquaginta siclis venundetur argenti.

17. Si statim ab anno incipientis iubilaei * voverit agrum, quanto valere potest, tanto aestimabitur.

* c. 25, 23. sqq.

18. Sin autem post aliquantum temporis; supputabit sacerdos pecuniam iuxta annorum, qui reliqui sunt, numerum usque ad iubilaeum, et detrahetur ex pretio.

19. Quod si voluerit redimere agrum ille, qui voverat, addet quintam partem aestimatae pecuniae, et possidebit eum.

20. Sin autem noluerit redimere, sed alteri cuilibet fuerit venundatus, ultra eum, qui voverat, redimere non poterit;

21. quia cum iubilaei venerit dies, sanctificatus erit Domino, et possessio consecrata * ad ius pertinet sacerdotum.

* v. 28, 29.

22. Si ager emptus est, et non de possessione maiorum sanctificatus fuerit Domino,

23. supputabit sacerdos iuxta annorum numerum usque ad iubilaeum, pretium, et dabit ille, qui voverat eum, Domino.

24. In iubilaeo autem revertetur ad priorem dominum, qui vendiderat eum, et habuerat in sorte possessionis suae.

25. Omnis aestimatio siclo sanctuarii ponderabitur *. Siclus viginti obolos habet.

* Exod. 30, 13. Num. 3, 47. Ezech. 45, 12.

26. Primogenita, quae ad Dominum pertinent, nemo saucificare poterit et vovere; sive bos, sive ovis fuerit, Domini sunt.

27. Quod si immundum est animal, redimet, qui obtulit, iuxta aestimationem tuam, et addet quintam partem pretii. Si redimere noluerit, vendetur alteri quancumque a te fuerit aestimatum.

28. * Omne quod Domino consecratur †, sive homo fuerit, sive animal, sive ager, non vendetur, nec redimi poterit. Quidquid semel fuerit consecratum, sanctum sanctorum erit Domino.

* Ios. 6, 17. 25. † 1 Reg. 15, 3.

29. Et omnis consecratio, quae offertur ab homine, non redimetur, sed morte morietur.

30. Omnes decimae terrae, sive de frugibus, sive de pomis arborum, Domini sunt, et illi sanctificantur.

31. Si quis autem voluerit redimere decimas suas, reddet quintam partem earum.

32. Omnium decimarum bovis et ovis et caprae, quae sub pastoris virga transeunt, quidquid decimum venerit, sanctificabitur Domino.

33. Non eligetur nec bonum nec malum, nec altero commutabitur. Si quis mutaverit, et quod mutatum est, et pro quo mutatum est, sanctificabitur Domino, et non redimetur.

34. Haec sunt praecepta, quae mandavit Dominus Moysi ad filios Israël, in monte Sinai.

LIBER NUMERI.

CAP. I.

Numerantur filii Israël ab anno vigesimo et supra. Filii Levi tabernaculo deferendo destinantur.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen in deserto Sinai* in tabernaculo foederis, prima die mensis secundi, anno altero egressionis eorum ex Aegypto, dicens:

* Exod. 19, 1.

2. * Tollite summam universae congregationis filiorum Israël per cognationes et domos suas, et nomina singulorum, quidquid sexus est masculini,

* Exod. 30, 12.,

3. a vigesimo anno et supra; omnium virorum fortium ex Israël, et numerabitis eos per turmas suas, tu et Aaron.

4. Eruntque vobiscum principes tribuum ac domorum in cognationibus suis,

5. quorum ista sunt nomina; De Ruben, Elisur filius Sedeur.

6. De Simeon, Salamiel filius Surisaddai,

7. de Iuda, Nahasson filius Amiadab.

8. De Issachar, Nathanaël filius Suar.

9. De Zabulon, Eliab filius Helon.

10. Filiorum autem Ioseph, de Ephraim, Elisama filius Ammiud. De Manasse, Gamaliel filius Phadassur.

11. De Benjamin, Abidan filius Gedeonis.

12. De Dan, Ahiezer filius Amisaddai.

13. De Aser, Phlegiel filius Oehran.

14. De Gad, Eliasaph filius Duel.

15. De Nephtali, Ahira filius Enan.

16. Hi nobilissimi principes multitudinis per tribus et cognationes suas, et capita exercitus Israël,

17. quos tulerunt Moyses et Aaron cum omni vulgi multitudine.

18. Et congregaverunt primo die mensis secundi, recensentes eos per cognationes, et domos, ac familias, et capita, et nomina singulorum, a vigesimo anno et supra;

19. sicut praeceperat Dominus Moysi. Numeratique sunt in deserto Sinai.

20. De Ruben primogenito Israël per generationes, et familias ac domos suas, et nomina capitum singulorum, omne quod sexus est masculini a vigesimo anno et supra, procedentium ad bellum,

21. quadraginta sex millia quingenti.

22. De filiis Simeon per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina et capita singulorum, omne quod sexus est masculini a vigesimo anno et supra, procedentium ad bellum,

23. quinquaginta novem millia trecenti.

יידבר יהוה אל-משה במדבר סיני באהל מועד באחד לחודש השני א
 בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים לאמר: שאו את-ראש כל-
 עדת בני-ישראל למשפחתם לבית אבתם במספר שמות כל-זכר
 לגלגלתם: מבין עשרים שנה ומעלה כל-יציא צבא בישראל תפקדו
 אתם לצבאתם אתה ואהרן: ואתכם יהיו איש איש למטה ארש
 ראש לבית-אבתו הוא: ואלה שמות האנשים אשר יעמדו אתכם ה
 לראובן אלעזר בן-שדיאור: לשמעון בן-אמריאל בן-צורישהי: 6
 ליהודה נחשון בן-עמינדב: ליששכר נחנאל בן-צויער: לזבולן 7-9
 אליאב בן-חלן: לבני יוסף לאפרים אלישמע בן-עמיהוד למנשה י
 גמליאל בן-פדהצור: לברנמן אבירן בן-גדעני: לדן אחיעזר בן-
 עמישהי: לאשר פגעיאל בן-עכרן: לגד אלדסה בן-דעואל: לנפתלי 11-14
 אחיעזר בן-ענין: אלה קריאי העדה נשיאי ממות אבותם ראשי
 אלפי ישראל הם: ויקח משה ואהרן את האנשים האלה אשר
 נקבי בשמות: ואת כל-העדה הקהילו באהל לחודש השני ויתקדו 16-18
 על-משפחתם לבית אבתם במספר שמות מבין עשרים שנה ומעלה
 לגלגלתם: כאשר צוה יהוה את-משה ויפקדם במדבר סיני: 19
 ויהיו בני-ראובן בשר ישראל הולדתם למשפחתם לבית אבתם כ
 במספר שמות לגלגלתם כל-זכר מבין עשרים שנה ומעלה כל יציא
 צבא: פקדיהם למטה ראובן ששה וארבעים אלה וחמש מאות: 21
 פ לבני שמעון הולדתם למשפחתם לבית אבתם פקדו 22
 במספר שמות לגלגלתם כל-זכר מבין עשרים שנה ומעלה כל יציא
 צבא: פקדיהם למטה שמעון הששה וחמשים אלה ושלש מאות: 23

- 24 פ לבני גֵּר הוֹלִדְתָּם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת
 נח מִן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יָצָא צָבָא: פְּקֻדֵיהֶם לְמִטָּה גֵּר חֲמִשָּׁה
 26 וְאַרְבָּעִים אֲלֶהָ וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים: פ לבני יְהוּדָה הוֹלִדְתָּם
 לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל
 27 יָצָא צָבָא: פְּקֻדֵיהֶם לְמִטָּה יְהוּדָה אַרְבָּעָה וּשְׁבָעִים אֲלֶהָ וְשֵׁשׁ מֵאוֹת:
 28 פ לבני וְשֹׁשְׁכָר הוֹלִדְתָּם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר
 29 שְׁמוֹת מִן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יָצָא צָבָא: פְּקֻדֵיהֶם לְמִטָּה
 ל וְשֹׁשְׁכָר אַרְבָּעָה וַחֲמִשִּׁים אֲלֶהָ וְאַרְבַּע מֵאוֹת: פ לבני
 זְבוּלֹן הוֹלִדְתָּם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִן עֲשָׂרִים
 31 שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יָצָא צָבָא: פְּקֻדֵיהֶם לְמִטָּה זְבוּלֹן שְׁבָעָה וַחֲמִשִּׁים
 32 אֲלֶהָ וְאַרְבַּע מֵאוֹת: פ לבני יוֹסֵף לְבִנְיָמִן אֲפֻרַּיִם הוֹלִדְתָּם
 לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל
 33 יָצָא צָבָא: פְּקֻדֵיהֶם לְמִטָּה אֲפֻרַּיִם אַרְבָּעִים אֲלֶהָ וַחֲמִשַּׁת מֵאוֹת:
 34 פ לבני מְנַשֶּׁה הוֹלִדְתָּם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר
 נח שְׁמוֹת מִן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יָצָא צָבָא: פְּקֻדֵיהֶם לְמִטָּה
 36 מְנַשֶּׁה שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֲלֶהָ וּמֵאוֹתֵים: פ לבני בִּנְיָמִן הוֹלִדְתָּם
 לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל
 37 יָצָא צָבָא: פְּקֻדֵיהֶם לְמִטָּה בִּנְיָמִן חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֲלֶהָ וְאַרְבַּע
 38 מֵאוֹת: פ לבני דָּן הוֹלִדְתָּם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר
 39 שְׁמוֹת מִן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יָצָא צָבָא: פְּקֻדֵיהֶם לְמִטָּה דָּן
 מ שְׁנַיִם וּשְׁשִׁים אֲלֶהָ וּשְׁבַע מֵאוֹת: פ לבני אֲשֵׁר הוֹלִדְתָּם
 לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל
 41 יָצָא צָבָא: פְּקֻדֵיהֶם לְמִטָּה אֲשֵׁר אֶחָד וְאַרְבָּעִים אֲלֶהָ וַחֲמִשַּׁת מֵאוֹת:
 42 פ בְּנֵי נַפְתָּלִי הוֹלִדְתָּם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר
 43 שְׁמוֹת מִן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יָצָא צָבָא: פְּקֻדֵיהֶם לְמִטָּה נַפְתָּלִי
 44 שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים אֲלֶהָ וְאַרְבַּע מֵאוֹת: פ אֲלֶהָ הַפְּקֻדִים
 אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְנִטְרָאֵל יִשְׂרָאֵל שְׁנַיִם עָשָׂר אִישׁ אִישׁ־אֶחָד
 נח לְבֵית־אֲבֹתָיו חָיו: וַיְהִיו כָּל־פְּקוּדֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְבֵית אֲבֹתָם מִן
 46 עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל־יָצָא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל: וַיְהִיו כָּל־הַפְּקֻדִים
 47 שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֲלֶהָ וּשְׁלֹשָׁת אֲלָפִים וַחֲמִשַּׁת מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים: וְהַלְוִיִּם
 48 לְמִטָּה אֲבֹתָם לֹא הִתְּפַקְדוּ בְּהוֹכֵם: פ וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־
 49 מֹשֶׁה לֵּאמֹר: אַךְ אֶת־מִטָּה לֹדִי לֹא תִפְקֹד וְאֶת־רֹאשִׁים לֹא תִשָּׂא בְּהוֹד:
 : בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְאַתָּה הַפְּקֹד אֶת־הַלְוִיִּם עַל־מִשְׁכַּן הַעֲדֹתָ וְעַל כָּל־כְּלָיוֹ

24. De filiis Gad per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a viginti annis et supra, omnes qui ad bella procederent,

25. quadraginta quinque millia sexcenti quinquaginta.

26. De filiis Iuda per generationes et familias ac domos cognationum suarum, per nomina singulorum a vigesimo anno et supra, omnes qui poterant ad bella procedere,

27. recensiti sunt septuaginta quatuor millia sexcenti.

28. De filiis Issachar, per generationes, et familias ac domos cognationum suarum, per nomina singulorum a vigesimo anno et supra, omnes qui ad bella procederent,

29. recensiti sunt quinquaginta quatuor millia quadringenti.

30. De filiis Zabulon per generationes, et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a vigesimo anno et supra, omnes qui poterant ad bella procedere,

31. quinquaginta septem millia quadringenti.

32. De filiis Ioseph, filiorum Ephraim per generationes, et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt, per nomina singulorum a vigesimo anno et supra, omnes qui poterant ad bella procedere,

33. quadraginta millia quingenti:

34. Porro filiorum Manasse per generationes, et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a viginti annis et supra, omnes qui poterant ad bella procedere,

35. triginta duo millia ducenti.

36. De filiis Benjamin, per generationes, et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt nominibus singulorum a vigesimo anno et supra, omnes, qui poterant ad bella procedere,

37. triginta quinque millia quadringenti,

38. De filiis Dan per generationes, et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt nominibus singulorum a vigesimo anno et supra, omnes qui poterant ad bella procedere,

39. sexaginta duo millia septingenti.

40. De filiis Aser per generationes, et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt, per nomina singulorum a vigesimo anno et supra, omnes qui poterant ad bella procedere,

41. quadraginta millia, et mille quingenti.

42. De filiis Nephthali per generationes, et familias, ac domos cognationum suarum recensiti sunt nominibus singulorum a vigesimo anno et supra, omnes qui poterant ad bella procedere,

43. quinquaginta tria millia quadringenti.

44. Hi sunt, quos numeraverunt Moyses et Aaron, et duodecim principes Israël, singulos per domos cognationum suarum.

45. Fueruntque omnis numerus filiorum Israël per domos, et familias suas a vigesimo anno et supra, qui poterant ad bella procedere:

46. sexcenta tria millia virorum quingenti quinquaginta.

47. Levitae autem in tribu familiarum suarum non sunt numerati cum eis.

48. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

49. Tribum Levi * noli numerare, neque pones summam eorum cum filiis Israël;

* c. 3, 15.

50. sed constitue eos super tabernaculum testimonii, et cuncta vasa eius, et quidquid ad caeremonias

pertinet. Ipsi portabunt tabernaculum, et omnia utensilia eius; et erunt in ministerio, ac per gyrum tabernaculi metabuuntur.

51. Cum proficiscendum fuerit, deponent Levitae tabernaculum; cum castrametandum, erigent; quisquis externorum accesserit, occidebuntur.

52. Metabuuntur autem castra filii Israël, unusquisque per turmas*, et cuneos atque exercitum suum.

* c. 2, 2. sqq.

53. Porro Levitae per gyrum tabernaculi figent tentoria, ne fiat indignatio super multitudinem filiorum Israël, et excubabunt in custodiis tabernaculi testimonii.

54. Fecerunt ergo filii Israël iuxta omnia, quae praeceperat Dominus Moysi.

CAP. II.

Israëliitarum castra circa tabernaculum disponuntur.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron, dicens:

2. Singuli per turmas, signa, atque vexilla, et domos cognationum suarum, castrametabuntur filii Israël, per gyrum tabernaculi foederis.

3. Ad Orientem Indas figet tentoria per turmas exercitus sui; eritque princeps filiorum eius Nahasson filius Aminadab;

4. et omnis de stirpe eius summa pugnantium, septuaginta quatuor millia sexcenti.

5. Iuxta eum castrametati sunt de tribu Issachar, quorum princeps fuit Nathanaël filius Suar.

6. Et omnis numerus pugnatorum eius, quinquaginta quatuor millia quadringenti.

7. In tribu Zabulon princeps fuit Eliab filius Helon.

8. Omnis de stirpe eius exercitus pugnatorum, quinquaginta septem millia quadringenti.

9. Universi, qui in castris Iudae

aunumerati sunt, fuerunt centum octoginta sex millia quadringenti; et per turmas suas primi egredientur.

10. In castris filiorum Ruben ad meridianam plagam erit princeps Elisur filius Seduc;

11. et cunctus exercitus pugnatorum eius, qui numerati sunt, quadraginta sex millia quingenti.

12. Iuxta eum castrametati sunt de tribu Simeon, quorum princeps fuit Salamiel filius Surisaddai.

13. Et cunctus exercitus pugnatorum eius, qui numerati sunt, quinquaginta novem millia trecenti.

14. In tribu Gad princeps fuit Eliasaph filius Duel.

15. Et cunctus exercitus pugnatorum eius, qui numerati sunt, quadraginta quinque millia sexcenti quinquaginta.

16. Omnes qui recensiti sunt in castris Ruben, centum quinquaginta millia et mille quadringenti quinquaginta per turmas suas; in secundo loco proficiscuntur.

17. Levabitur autem tabernaculum testimonii per officia Levitarum et turmas eorum, quomodo erigetur; ita et deponentur. Singuli per loca et ordines suos proficiscuntur.

18. Ad occidentalem plagam erunt castra filiorum Ephraim, quorum princeps fuit Elisama filius Ammiud.

19. Cunctus exercitus pugnatorum eius, qui numerati sunt, quadraginta millia quingenti.

20. Et cum eis, tribus filiorum Manasse, quorum princeps fuit Gamaliel filius Phadassur.

21. Cunctusque exercitus pugnatorum eius, qui numerati sunt, triginta duo millia ducenti.

22. In tribu filiorum Benjamin princeps fuit Abidau filius Gedeonis.

23. Et cunctus exercitus pugnatorum eius, qui recensiti sunt, triginta quinque millia quadringenti.

24. Omnes qui numerati sunt in castris Ephraim, centum octo millia,

יַעַל כֹּל-אֲשֶׁר-לֹא הָמָּה וְשָׂאוּ אֶת-הַמִּשְׁכָּן וְאֶת-כָּל-כְּלָיו וְהָם וְשִׁרְתָּהּ:
 51 וְסָבִיב לַמִּשְׁכָּן יִתְּנוּ: וּבְנִסַּע הַמִּשְׁכָּן יוֹרִידוּ אוֹתוֹ הַלְוִיִּם וּבְחֻנָּה
 52 הַמִּשְׁכָּן יָקִימוּ אוֹתוֹ הַלְוִיִּם וְהָיָה הַקָּרֵב יוֹמָת: וְחָנִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ
 53 עַל-מַחֲנֵהוּ וְאִישׁ עַל-דֹּגְלוֹ לְצַבָּאָתָם: וְהַלְוִיִּם יִתְּנוּ סָבִיב לַמִּשְׁכָּן
 הַנִּזְלֹת וְלֹא-יִהְיֶה קֶצֶף עַל-עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְשִׁמְרוּ הַלְוִיִּם אֶת-
 54 מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן הָעֵדוּת: וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
 אֶת-מֹשֶׁה בֶּן עֲשׂוֹ: פ

ב

CAP. II. ב

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר: אִישׁ עַל-דֹּגְלוֹ בְּאַחַת לְבֵיט א
 אֲבֹתָם יִתְּנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִגֵּד סָבִיב לְאַהֲל־מוֹעֵד יִתְּנוּ: וְהַחֲנִיִּם
 3 קִדְמָה מִזִּרְחָה הֶגֶל מַחֲנֶה יִהְיֶה וְהַיְּהוּדָה לְצַבָּאָתָם וְנָשִׂיא לְבְנֵי יִהוּדָה
 4 נַחֲשׁוֹן בֶּן-עֲמִינָדָב: וּצִבְאֹן וּפְקַדֵּיהֶם אַרְבַּעַת וְשִׁבְעִים אָלֶף וְשֵׁשׁ
 5 מֵאוֹת: וְהַחֲנִיִּם עָלָיו מִטָּה וְשֹׁשֶׁבֶר וְנָשִׂיא לְבְנֵי וְשֹׁשֶׁבֶר נַחֲשָׁל בֶּן-ה
 6 צֹעֲרִי: וּצִבְאֹן וּפְקַדָּיו אַרְבַּעַת וְחַמְשִׁים אָלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת: מִטָּה
 7 זְבוּלֹן וְנָשִׂיא לְבְנֵי זְבוּלֹן אֱלִיָּאב בֶּן-חֶלֶץ: וּצִבְאֹן וּפְקַדָּיו שְׁבַעַת
 8 וְחַמְשִׁים אָלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת: כָּל-הַפְּקָדִים לְמַחֲנֵה יִהוּדָה מֵאֵת אָלֶף
 9 וְשִׁמְנִים אָלֶף וְשִׁשְׁתֵּי-אַלְפִּים וְאַרְבַּע־מֵאוֹת לְצַבָּאָתָם רֹאשֶׁנָּה יִסְעוּ:
 10 הֶגֶל מַחֲנֶה רֹאשֹׁן תִּימֻנָה לְצַבָּאָתָם וְנָשִׂיא לְבְנֵי רֹאשֹׁן י
 11 אֱלִיָּצִיר בֶּן-שִׁדְרָאוּר: וּצִבְאֹן וּפְקַדָּיו שֵׁשׁ וְאַרְבַּעִים אָלֶף וְחַמֶּשׁ
 12 מֵאוֹת: וְהַחֲנִיִּם עָלָיו מִטָּה שְׁמֹנֶה וְנָשִׂיא לְבְנֵי שְׁמֹנֶה שְׁלֹמִיאֵל בֶּן-
 13 צִירִישָׁה: וּצִבְאֹן וּפְקַדֵּיהֶם חֲשֵׁנָה וְחַמְשִׁים אָלֶף וְשֵׁלֶשׁ מֵאוֹת:
 14 וּמִטָּה גֵד וְנָשִׂיא לְבְנֵי גֵד אֶלְדָּסָה בֶּן-דָּעָאֵל: וּצִבְאֹן וּפְקַדֵּיהֶם
 15 חַמֶּשֶׁה וְאַרְבַּעִים אָלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וְחַמְשִׁים: כָּל-הַפְּקָדִים לְמַחֲנֶה
 16 רֹאשֹׁן מֵאֵת אָלֶף וְאַחַד וְחַמְשִׁים אָלֶף וְאַרְבַּע־מֵאוֹת וְחַמְשִׁים
 17 לְצַבָּאָתָם וְשִׁנִּים יִסְעוּ: ס וְנִסַּע אֹהֶל־מוֹעֵד מַחֲנֶה הַלְוִיִּם
 בְּחֹדֶם הַמַּחֲנֵה כְּאֲשֶׁר יִתְּנוּ בֶּן יִסְעוּ אִישׁ עַל־דֹּדוֹ לְדֹגְלֵיהֶם: ס
 18 הֶגֶל מַחֲנֶה אֶפְרַיִם לְצַבָּאָתָם יִמָּה וְנָשִׂיא לְבְנֵי אֶפְרַיִם אֱלִישַׁמֶּע בֶּן-
 19 עֲמִיהוּד: וּצִבְאֹן וּפְקַדֵּיהֶם אַרְבַּעִים אָלֶף וְחַמֶּשׁ מֵאוֹת: וְעָלָיו מִטָּה
 20 מְנַשֶּׁה וְנָשִׂיא לְבְנֵי מְנַשֶּׁה גְּמִלְיָאֵל בֶּן־פְּדָהצֹר: וּצִבְאֹן וּפְקַדֵּיהֶם
 21 שְׁנַיִם וְשִׁלְשִׁים אָלֶף וּמֵאוֹת: וּמִטָּה בְּנִרְמֵן וְנָשִׂיא לְבְנֵי בְנִרְמֵן אֲבִידֶן
 22 בֶּן־דָּעָרִי: וּצִבְאֹן וּפְקַדֵּיהֶם חַמֶּשֶׁה וְשִׁלְשִׁים אָלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת:
 23 כָּל-הַפְּקָדִים לְמַחֲנֶה אֶפְרַיִם מֵאֵת אָלֶף וְשִׁמְנֵה־אַלְפִּים וּמֵאוֹת
 24

כח לַצְבָּאתָם וּשְׁלֹשִׁים וּסְעוּ: ס הִגַּל מַחֲנֶה דָן צִפְנָה לַצְבָּאתָם
 26 וְנָשִׂיא לִבְנֵי דָן אַחִיעֶזֶר בֶּן־עֲמִישָׁדָי: וַצִּבְאֹ וּפְקַדֵּיהֶם שְׁנָיִם וּשְׁשִׁים
 27 אָלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת: וְהַחֲנִים עָלָיו מֵשֶׁה אֲשֶׁר וְנָשִׂיא לִבְנֵי אֲשֶׁר פְּנֵיעִיאל
 28 בֶּן־עֶזְקֵהוּ: וַצִּבְאֹ וּפְקַדֵּיהֶם אֶחָד וָאַרְבָּעִים אָלֶף וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת:
 29 וּמֵשֶׁה נִפְתָּלִי וְנָשִׂיא לִבְנֵי נִפְתָּלִי אַחִירָע בֶּן־עֵינָן: יַצְבָּאֹ וּפְקַדֵּיהֶם
 31 שְׁלֹשֶׁת וְחֲמִשִּׁים אָלֶף וָאַרְבַּע מֵאוֹת: כָּל־הַפְּקָדִים לְמַחֲנֶה דָן מֵאֵת
 אָלֶף וּשְׁבַעֶה וְחֲמִשִּׁים אָלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת לְאַחֲרָנָה וּסְעוּ לְדֹגְלִיָּהֶם:
 פ אָלֶף פְּקִידֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְבֵית אֲבֹתָם כָּל־פְּקִידֵי הַמַּחֲנֶה
 לַצְבָּאתָם שְׁשִׁי־מֵאוֹת אָלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים:
 33 וְהַלְוִיִּם לֹא הִתְּפַקְדוּ בַתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כֹּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־
 34 מֹשֶׁה: וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּנִי־חֲנִי
 לְדֹגְלִיָּהֶם וְכֵן נָסְעוּ אִישׁ לְמִשְׁפַּחְתּוֹ עַל־בֵּית אֲבִיהוּ: פ

CAP. III. ג

א וְאַלֶּה תוֹלְדֹת אַחֲרָן וּמֹשֶׁה בְּיוֹם הַבֵּר יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בַּחֹר סִינִי:
 2 וְאַלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־אַחֲרָן הַכֹּהֵן: נֹדֵב וְאַבִּיהוָה אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר: אָלֶּה
 4 שְׁמוֹת בְּנֵי אַחֲרָן הַכֹּהֲנִים הַמְּשֻׁתָּם אֲשֶׁר־מָלֵא יְהוָה לִבָּהֶן: וַיָּמָח
 נֹדֵב וְאַבִּיהוָה לִפְנֵי יְהוָה בַּחֲקָרְכֶּם אֲשֶׁר זָרָה לִפְנֵי יְהוָה בְּמִדְבַּר
 סִינִי וּבָנִים לֹא־הָיוּ לָהֶם וַיִּכְתֹּן אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר עַל־פְּנֵי אַחֲרָן
 6 ה אֲבִיהֶם: פ וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: הִקְרַב אֶת־
 7 מֹשֶׁה לְוִי וְהַעֲמַדְתָּ אֹתוֹ לִפְנֵי אַחֲרָן הַכֹּהֵן וְשָׂרְתוּ אֹתוֹ: וְשָׁמְרוּ אֶת־
 מִשְׁמֵרָתוֹ וְאֶת־מִשְׁמֵרַת כָּל־הַעֲלֹת לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת
 8 הַמִּשְׁכָּן: וְשָׁמְרוּ אֶת־כָּל־כְּלֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־מִשְׁמֵרַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 9 לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן: וְנִתְּחַל אֶת־הַלְוִיִּם לְאַחֲרָן וּלְבָנָיו וְהַלְוִיִּם
 י נְחֻנִּים הֵמָּה לֹו מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְאֶת־אַחֲרָן וְאֶת־בָּנָיו תִּפְקֹד
 11 וְשָׁמְרוּ אֶת־פְּהֻתָתָם וְהָיָה הַקָּרֵב יוֹמָת: פ וַיִּדְבֹּר יְהוָה
 12 אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: וְאַלִּי הֵנָּה לְקַחְתִּי אֶת־הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 13 תַּחַת כָּל־בְּכוֹר פֶּטֶר רֶחֶם מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם: כִּי לֹא כָל־
 בְּכוֹר בְּיוֹם הַכֹּתִי כָל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הִקְלָשְׁתִּי לִי כָל־בְּכוֹר
 14 בְּיִשְׂרָאֵל מֵאֲדָם עַד־בְּחֵמָה לִי יְהִיוּ אֲנִי יְהוָה: פ וַיִּדְבֹּר
 טו יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינִי לֵאמֹר: פָּקֹד אֶת־בְּנֵי לְוִי לְבֵית אֲבֹתָם
 16 לְמִשְׁפַּחְתָּם כָּל־זָכָר מִבֶּן־תְּרֵשׁ וְעַד־הַעֲלֹה תִפְקְדֵם: וַיִּפְקֹד אֹתָם מֹשֶׁה
 17 עַל־פִּי יְהוָה כֹּאֲשֶׁר צִוָּה: וַיְהִי־וְאַלֶּה בְּנֵי־לְוִי בְשֵׁמֹתָם גִּרְשׁוֹן וַקֵּהָת
 18 וּמֶרָרִי: וְאַלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־גִרְשׁוֹן לְמִשְׁפַּחְתָּם לִבְנֵי וְשִׁמְעִי: וּבְנֵי וַקֵּהָת
 19 וּבְנֵי מֶרָרִי: וְאַלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־מֶרָרִי לְמִשְׁפַּחְתָּם לִבְנֵי וְשִׁמְעִי: וּבְנֵי וַקֵּהָת

centum per turmas suas; tertii proficiscuntur.

25. Ad Aquilonis partem castrametati sunt filii Dan, quorum princeps fuit Abiezer filius Ammisaddai.

26. Cunctus exercitus pugnatorum eius, qui numerati sunt, sexaginta duo millia septingenti.

27. Iuxta eum fixere tentoria de tribu Aser, quorum princeps fuit Phegiel filius Ochran.

28. Cunctus exercitus pugnatorum eius, qui numerati sunt, quadraginta millia et mille quingenti.

29. De tribu filiorum Nephthali princeps fuit Ahira filius Enan.

30. Cunctus exercitus pugnatorum eius, quinquaginta tria millia quadringenti.

31. Omnes qui numerati sunt in castris Dan, fuerunt centum quinquaginta septem millia sexcenti; et novissimi proficiscuntur.

32. Hic numerus filiorum Israël, per domos cognationum suarum et turmas divisi exercitus, sexcenta tria millia quingenti quinquaginta.

33. Levitae autem non sunt numerati inter filios Israël; sic enim praeceperat Dominus Moysi.

34. Feceruntque filii Israël iuxta omnia, quae mandaverat Dominus. Castrametati sunt per turmas suas, et profecti per familias ac domos patrum suorum.

CAP. III.

Levitae numerantur; rebus tabernaculi custodiendis et cultui divino destinantur.

1. Hae sunt generationes * Aaron et Moysi, in die, qua locutus est Dominus ad Moysen in monte Sinai.

* Exod. 6, 23.

2. * Et haec nomina filiorum Aaron: Primogenitus eius Nadab, deinde Abiu, et Eleazar, et Ithamar.

* Exod. 6, 36.

3. Haec nomina filiorum Aaron sacerdotum, qui uncti sunt, et quorum repletae et consecratae manus, ut sacerdotio fungerentur.

4. * Mortui sunt enim Nadab et Abiu, cum offerrent ignem alienum in conspectu Domini in deserto Sinai, absque liberis; functique sunt sacerdotio Eleazar et Ithamar coram Aaron patre suo.

* Lev. 10, 1. 2. 1 Paral. 24, 2.

5. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

6. Applica tribum Levi, et fac stare in conspectu Aaron sacerdotis, ut ministrent ei, et excubent,

7. et observent, quidquid ad cultum pertinet multitudinis coram tabernaculo testimonii;

8. et custodiant vasa tabernaculi, servientes in ministerio eius

9. Dabisque dono Levitas

10. Aaron et filiis eius, quibus traditi sunt a filiis Israël. Aaron autem et filios eius constitues super cultum sacerdotii. Externus *, qui ad ministrandum accesserit, morietur.

* c. 1, 51.

11. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

12. Ego tuli Levitas a filiis Israël pro omni primogenito, qui aperit vulvam in filiis Israël, eruntque Levitae mei.

13. * Meum est enim omne primogenitum; ex quo percussi primogenitos in terra Aegypti, sanctificavi mihi, quidquid primum nascitur in Israël ab homine usque ad pecus, mei sunt. Ego Dominus.

* Exod. 13, 2. 8, 16.

14. Locutusque est Dominus ad Moysen in deserto Sinai, dicens:

* v. I. c. 1, 1.

15. Numera * filios Levi per domos patrum suorum, et familias, omnem masculum ab uno mense et supra.

* c. 1, 49.

16. Numeravit Moyses, ut praeceperat Dominus,

17. et inventi sunt filii Levi per nomina sua, Gerson et Caath, et Merari.

* Exod. 6, 16.

18. Filii Gerson: Lebni et Semei

19. Filii Caath: Amram et Iesaar, Hebron et Oziel.

20. Filii Merari: Moholi, et Musi.

21. De Gerson fuere familiae duae: Lebnitica, et Semeitica;

22. quarum numeratus est populus sexus masculini ab uno mense, et supra, septem millia quingenti.

23. Hi post tabernaculum metabuntur ad Occidentem,

24. Sub principe Eliasaph filio Laël.

25. Et habebunt excubias in tabernaculo foederis;

26. ipsum tabernaculum*, et operimentum eius, tentorium, quod trahitur ante fores tecti foederis, et cortinas atrii; tentorium + quoque, quod appenditur in introitu atrii tabernaculi, et quidquid ad ritum altaris pertinet, funes tabernaculi et omnia utensilia eius.

* Exod. 26, 7. sqq. + Exod. 27, 9. sqq.

27. Cognatio Caath habebit populos Amramitas, et Iesaaritas, et Hebronitas, et Ozielitas. Hae sunt familiae Caathitarum recensitae per nomina sua:

28. Omnes generis masculini ab uno mense et supra, octo millia sexcenti habebunt excubias Sanctuarii;

29. et castrametabuntur ad meridianam plagam.

30. Princepsque eorum erit Elisaphan filius Oziel;

31. et custodient arcam, mensamque et candelabrum, altaria et vasa Sanctuarii, in quibus ministratur, et velum, cunctamque huiusmodi suppellectilem.

32. Princeps autem principum Levitarum Eleazar filius Aaron sacerdotis, erit super excubitores custodiae Sanctuarii.

33. At vero de Merari erunt populi Moholitae, et Musitae recensiti per nomina sua:

34. Omnes generis masculini ab uno mense et supra, sex millia ducenti.

35. Princeps eorum Suriel filius Abihäel in plaga septentrionali castrametabuntur.

36. Erunt sub custodia eorum tabulae tabernaculi, et vectes, et columnae ac bases earum, et omnia, quae ad cultum huiusmodi pertinent;

37. columnaeque atrii per circuitum cum basibus suis, et paxilli cum funibus.

38. Castrametabuntur ante tabernaculum foederis, id est, ad orientalem plagam, Moyses et Aaron cum filiis suis, habentes custodiam Sanctuarii in medio filiorum Israël; quisquis alienus* accesserit, morietur.

* c. 1, 51.

39. Omnes Levitae, quos numeraverunt Moyses, et Aaron iuxta praeceptum Domini per familias suas in genere masculino a mense uno et supra, fuerunt viginti duo millia.

40. Et ait Dominus ad Moysen. Numera primogenitos sexus masculini de filiis Israël ab uno mense et supra, et habebis summam eorum;

41. tollesque Levitas mihi pro omni primogenito filiorum Israël. Ego sum Dominus! et pecora eorum pro universis primogenitis pecorum filiorum Israël.

42. Recensuit Moyses, sicut praeceperat Dominus, primogenitos filiorum Israël.

43. Et fuerunt masculi per nomina sua, a mense uno et supra, viginti duo millia ducenti septuaginta tres.

44. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

45. Tolle Levitas pro primoge-

לַמִּשְׁפַּחַתָּם כְּמִרְסָם וַיִּצְאֵהוּ חֲבֵרוֹן וַעֲזִיזָאֵל׃ וּבְנֵי מְרָרִי לַמִּשְׁפַּחַתָּם כ
 21 מִחֲלִי וּמוֹשִׁי אֵלֶּה הֵם מִשְׁפַּחַת חֲלִזַי לְבֵית אֲבֹתָם׃ לְגֵרְשׁוֹן מִשְׁפַּחַת
 22 הַלִּבְלִי וּמִשְׁפַּחַת הַשְּׁמֵעִי אֵלֶּה הֵם מִשְׁפַּחַת הַגִּרְשִׁי׃ פְּקַדֵּיהֶם
 בַּמִּסְפָּר כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה פְּקַדֵּיהֶם שְׁבַעַת אֲלָפִים וַחֲמִשׁ
 23 מֵאוֹת׃ מִשְׁפַּחַת הַגִּרְשִׁי אַחֲרֵי הַמִּשְׁכָּן יִחֲנוּ וְנָחָּ׃ וַנִּשְׂאִי בִּיהֶ־אָב
 24 לְגֵרְשִׁי אֶלְוִסָּה בֶן־לֹאֵל׃ וּמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי־גֵרְשׁוֹן בְּאַחֵל מוֹעֵד הַמִּשְׁכָּן כֹּה
 26 וְהָאֵחָל מִכֹּסֶּה וּמִסֹּךְ פֶּתַח אֵחָל מוֹעֵד׃ וְקַלְעִי הַחֲצֵר וְאַת־מִסְכֵּה
 27 פֶּתַח הַחֲצֵר אֲשֶׁר עַל־הַמִּשְׁכָּן וְעַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֵת מִיחֲדָיו לְכָל
 28 עֲבֹדָתוֹ׃ ס וּלְקַחְתָּ מִשְׁפַּחַת הַעֲמֶרְמִל וּמִשְׁפַּחַת הַיִּצְהָרִי
 29 וּמִשְׁפַּחַת הַחֲבֵרֹנִי וּמִשְׁפַּחַת הַעֲזִיזָאֵלִי אֵלֶּה הֵם מִשְׁפַּחַת הַקְּהָתִי׃
 30 בַּמִּסְפָּר כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה שְׁמֹנֶת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת שְׁמֵרִי
 31 מִשְׁמֶרֶת הַקְּדָשׁ׃ מִשְׁפַּחַת בְּנֵי־קֶהָת יִחֲנוּ עַל יְרֵךְ הַמִּשְׁכָּן תִּימָנָה׃
 32 וַנִּשְׂאִי בֵּית־אָב לַמִּשְׁפַּחַת הַקְּהָתִי אֶל־צֶפֶן בֶּן־עִזִּיזָאֵל׃ וּמִשְׁמֶרֶתָם
 33 הָאֶרֶן וְהַשְּׁלֹחַן וְהַמִּנְחָה וְהַמִּזְבֵּחַת וּכְלֵי הַקְּדָשׁ אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ בָּהֶם
 34 וְהַמִּסְכֵּה וְכָל עֲבֹדָתוֹ׃ וַנִּשְׂאִי נִשְׂיָאִי חֲלִזַי אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן
 35 פְּקִידַת שְׁמֵרִי מִשְׁמֶרֶת הַקְּדָשׁ׃ לְמֶרְרִי מִשְׁפַּחַת הַמִּחֲלִי וּמִשְׁפַּחַת
 36 הַמוֹשִׁי אֵלֶּה הֵם מִשְׁפַּחַת מְרָרִי׃ וּפְקַדֵּיהֶם בַּמִּסְפָּר כָּל־זָכָר מִבֶּן־
 37 חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה שֵׁשֶׁת אֲלָפִים וּמֵאוֹתָם׃ וַנִּשְׂאִי בֵּית־אָב לַמִּשְׁפַּחַת מְרָרִי לֹה
 38 צִוְיִיאֵל בֶּן־אֲבִיהֶיךָ עַל יְרֵךְ הַמִּשְׁכָּן יִחֲנוּ צִפְנָה׃ וּפְקִידַת מִשְׁמֶרֶת בְּנֵי
 39 מְרָרִי קַרְשִׁי הַמִּשְׁכָּן וּבְרִיחָיו וְצִמְדָּיו וְאֲדָנָיו וְכָל־כֵּלָיו וְכָל עֲבֹדָתוֹ׃
 40 וְצִמְדֵי הַחֲצֵר סָבִיב וְאֲדָנֵיהֶם וַיְתִידָם וּמִיחֲרֵיהֶם׃ וְהַחֲנִיטִים לַפָּנִי
 41 הַמִּשְׁכָּן קֶדְמָה לַפָּנִי אֵחָל־מוֹעֵד מוֹרָחָה מִשְׁהָ ׀ וְאַהֲרֹן וּבְנָיו
 42 שְׂמֵרִים מִשְׁמֶרֶת הַמִּקְדָּשׁ לַמִּשְׁמֶרֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהַזֶּה הַקָּרֵב יוֹמֵת׃
 43 כָּל־פְּקִידֵי הַלְוִיִּם אֲשֶׁר פָּקֹד מִשְׁהָ וְאַהֲרֹן עַל־פִּי יִהְיֶה לַמִּשְׁפָּחָהֶם
 44 כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה שָׁנִים וְעֹשְׂרִים אֵלֶּה׃ ס וַיֹּאמֶר מ
 45 יִהְיֶה אֶל־מִשְׁהָ פָקֹד כָּל־בָּכָר זָכָר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִבֶּן־חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה
 46 וְשֵׂא אֶת מִסְפַּר שְׁמֵהֶם׃ וּלְקַחְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לִי אֲנִי יִהְיֶה תַחַת כָּל־
 47 בָּכָר בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵת בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת כָּל־בָּכָר בְּבִהֶמַת בְּנֵי
 48 יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּפְקֹד מִשְׁהָ כָּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵי אֶת־כָּל־בָּכָר בְּבְנֵי
 49 יִשְׂרָאֵל׃ וַיְהִי כָל־בָּכָר זָכָר בַּמִּסְפָּר שְׁמֹנֶת מִבֶּן־חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה
 50 לַפְּקִדָּהֶם שָׁנִים וְעֹשְׂרִים אֵלֶּה שְׁלֹשָׁה וּשְׁבַעִים וּמֵאוֹתָם׃ פ
 51 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ קַח אֶת־הַלְוִיִּם תַּחַת כָּל־בָּכָר בְּבְנֵי מֹה

יִשְׂרָאֵל וְאֶת־בְּהֶמַת הַלְוִיִּם תַּחַת בְּהֶמַתם וְהַיּוֹדֵי הַלְוִיִּם אֲנִי יְהוָה׃
 46 וְאֵת פְּרוּיֵי הַשְּׂלִשָּׁה וְהַשְּׂבָעִים וְהַמֵּאֹתִים הַזֵּדִפִּים עַל־הַלְוִיִּם מִבְּכוֹר
 47 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְלָקַחְתָּ חֲמִשָּׁת חֲמִשָּׁת שְׂקָלִים לַגִּלְגָּלֹת בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ
 48 תִּקְחֵם עֲטָרִים גָּדָה הַשְּׂקָל׃ וְנָתַתָּה הַכֶּסֶּה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו פְּרוּיֵי
 49 הַזֵּדִפִּים בָּהֶם׃ וַיִּקַּח מִשָּׁה אֶת כֶּסֶּה הַפָּדוּם מֵאֵת הַזֵּדִפִּים עַל
 נ פְּרוּיֵי הַלְוִיִּם׃ מֵאֵת בְּכוֹר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָקַח אֶת־הַכֶּסֶּה חֲמִשָּׁה וְשָׁשִׁים
 51 וַיְשַׁלֵּשׁ מֵאֹת וְאַלְפֵם בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃ וַיִּתֵּן מִשָּׁה אֶת־כֶּסֶּה הַפָּדוּם
 לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו עַל־כֵּי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ פ

CAP. IV. ד

ד

א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר׃ נָשָׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי קָהָת
 3 מִתּוֹךְ בְּנֵי לֵוִי לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֵהֶם׃ מִפֶּן שְׁלִשִׁים שָׁנָה וּמֵעַלָּה
 וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־בָּא לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּאַהֲל מוֹעֵד׃
 4 ה זֹאת עֲבַדְתָּ בְּנֵי־קָהָת בְּאַהֲל מוֹעֵד קֹדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים׃ וְכָא אַהֲרֹן וּבָנָיו
 בְּנִסְעֵי הַמִּתְחַנֶּה וְהוֹרְדוּ אֶת פְּרִכַת הַמִּסָּה וְכִסּו־יָבֵה אֶת אֲרֹן הָעֵדֻת׃
 6 וְנִתְּנוּ עָלָיו כִּסּוֹי עוֹר תַּחֲשׁ וּפָרָשׁוֹ בָּגֶד־כָּלִיל תַּכְלֵת מְלִמְעָלָה וְשָׁמָּה
 7 בַּהֲרִי׃ וְעַל וְשָׁלַתֵן חֲפָזִים וּפָרָשׁוֹ בָּגֶד תַּכְלֵת וְנִתְּנוּ עָלָיו אֶת־הַקְּעֻצֹת
 וְאֶת־הַכַּפָּת וְאֶת־הַמְּנַקִּיֹּת וְאֶת קִשּׁוֹת הַנֶּסֶךְ וְלָחֶם הַתָּמִיד עָלָיו
 8 יְהִיָּה׃ וּפָרָשׁוֹ עֲלֵיהֶם בָּגֶד תּוֹלַעַת שָׁנִי וְכִסּוֹ אֹתוֹ בְּמִכְסָה עוֹר תַּחֲשׁ
 9 שָׁמָּה אֶת־בַּהֲרִי׃ וְלָקַחְתָּו בָּגֶד תַּכְלֵת וְכִסּוֹ אֶת־מִנְרַת הַמֵּאוֹר וְאֶת־נִרְתְּיָהּ
 וְאֶת־מְלָקְחֶיהָ וְאֶת־מִתְחַתֶּיהָ וְאֵת כָּל־כְּלִי שִׁמְנָה אֲשֶׁר יִשְׁרָתוּ־לָהּ
 י בָּהֶם׃ וְנִתְּנוּ אֹתָהּ וְאֶת־כָּל־כְּלִיָּהּ אֶל־מִכְסָה עוֹר תַּחֲשׁ וְנִתְּנוּ עַל־הַמּוֹט׃
 11 וְעַל וּמִזְבַּח הַזֹּהֵב וּפָרָשׁוֹ בָּגֶד תַּכְלֵת וְכִסּוֹ אֹתוֹ בְּמִכְסָה עוֹר תַּחֲשׁ
 12 וְשָׁמָּה אֶת־בַּהֲרִי׃ וְלָקַחְתָּ אֶת־כָּל־כְּלִי הַשִּׁרְתָּ אֲשֶׁר יִשְׁרָתוּ־בָם בַּקֹּדֶשׁ
 וְנִתְּנוּ אֶל־בָּגֶד תַּכְלֵת וְכִסּוֹ אוֹתָם בְּמִכְסָה עוֹר תַּחֲשׁ וְנִתְּנוּ עַל־הַמּוֹט׃
 13 וְדָשְׁנוּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וּפָרָשׁוֹ עָלָיו בָּגֶד אֲרָגְמָן׃ וְנִתְּנוּ עָלָיו אֶת־כָּל־כְּלָיו
 14 אֲשֶׁר יִשְׁרָתוּ עָלָיו בָּהֶם אֶת־הַמִּתְחַת אֶת־הַמִּזְלָגֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־
 הַמִּזְרָקֹת כָּל כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ וּפָרָשׁוֹ עָלָיו כִּסּוֹי עוֹר תַּחֲשׁ וְשָׁמָּה בַּהֲרִי׃
 טו וְכִלָּה אֹהֶרֶן וּבָנָיו לְכַסֹּת אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־כָּל־כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ בְּנִסְעֵי
 הַמִּחֲמָה וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹאוּ בְנֵי־קָהָת לְשֹׂאֵת וּלֹא־יִנָּעוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ וּמִתּוֹ
 16 אָלָה מִשָּׂא בְנֵי־קָהָת בְּאַהֲל מוֹעֵד׃ וּפְקֻדֹת אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן
 שֹׁמֵן הַמֵּאוֹר וּקְטֹרֶת הַסַּמִּים וּמִנְחַת הַתָּמִיד וְשֹׁמֵן הַמִּשְׁתָּה פְּקֻדֹת
 17 כָּל־הַמִּשְׁכָּן וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ בַּקֹּדֶשׁ וּבִכְלָיו׃ פ וַיְדַבֵּר יְהוָה

nitia filiorum Israël, et pecora Levitarum pro pecoribus eorum, eruntque Levitae mei. Ego sum Dominus.

46. In pretio autem ducentorum septuaginta trium, qui excedunt numerum Levitarum de primogenitis filiorum Israël,

47. accipies quinque siclos per singula capita ad mensuram Sanctuarii. Siclus habet viginti obolos.

* Exod. 30, 13. Lev. 27, 25, 18, 16.

Ezech. 45, 12.

48. Dabisque pecuniam Aaron, et filiis eius, pretium eorum, qui supra sunt.

49. Tulit igitur Moyses pecuniam eorum, qui fuerant amplius, et quos redemerant a Levitis

50. pro primogenitis filiorum Israël, mille trecentorum sexaginta quinque siclorum iuxta pondus Sanctuarii.

51. Et dedit eam Aaron, et filiis eius iuxta verbum, quod praeceperat sibi Dominus.

CAP. IV.

Levitarum officia in familias tribuuntur.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron, dicens:

2. Tolle summam filiorum Caath de medio Levitarum per domos, et familias suas;

3. a trigesimo anno et supra, usque ad quinquagesimum annum, omnium qui ingrediuntur, ut stent et ministrent in tabernaculo foederis.

4. Hic est cultus filiorum Caath: Tabernaculum foederis, et Sanctum Sanctorum.

* Exod. 26, 31 — 37.

5. Ingredientur Aaron et filii eius, quando movenda sunt castra, et deponent velum, quod pendet ante fores, involventque eo arcam * testimonii,

* Exod. 25, 10 — 22.

6. et operient rursum velamine ianthinarum pellium, extendentque desuper pallium totum hyacinthinum, et inducent vectes.

7. Mensam quoque propositionis * involvent hyacinthino pallio, et ponent cum ea thuribula et mortariola,

cyathos et crateras ad liba fundenda; panes semper in ea erunt;

* Exod. 25, 23 — 30.

8. extendentque desuper pallium coccineum, quod rursum operient velamento ianthinarum pellium, et inducent vectes.

9. Sument et pallium hyacinthinum, quo operient candelabrum * cum lucernis et forcipibus suis et emuntoriis et cunctis vasis olei, quae ad concinnandas lucernas necessariae sunt.

* Exod. 25, 31 — 39.

10. Et super omnia ponent operimentum ianthinarum pellium, et inducent vectes.

11. Nec non et altare aureum * involvent hyacinthino vestimento, et extendent desuper operimentum ianthinarum pellium, inducentque vectes.

* Exod. 30, 1 — 6.

12. Omnia vasa, quibus ministratur in Sanctuario, involvent hyacinthino pallio, et extendent desuper operimentum ianthinarum pellium, inducentque vectes.

13. Sed et altare mundabunt * cinere, et involvent illud purpureo vestimento,

* Exod. 27, 1 — 8. 40, 29.

14. ponentque cum eo omnia vasa, quibus in ministerio eius utuntur, id est, ignium receptacula, fuscinas ac tridentes, uncinos et battilla. Cuncta vasa altaris operient simul velamine ianthinarum pellium, et inducent vectes.

15. Cumque involverint Aaron et filii eius Sanctuarium et omnia vasa eius in commotione castrorum, tunc intrabunt * filii Caath, ut portent involuta; et non tangent vasa Sanctuarii, ne moriantur. Ista sunt onera filiorum Caath in tabernaculo foederis:

* 1 Paral. 15, 15.

16. Super quos erit Eleazar filius Aaron sacerdotis, ad cuius curam pertinet oleum ad concinnandas lucernas *, et compositionis incensum **, et sacrificium †, quod semper offertur, et oleum unctionis ††, et quidquid ad cultum tabernaculi pertinet, omniumque vasorum, quae in Sanctuario sunt.

* Exod. 27, 20. ** Exod. 30, 34 — 38.

† Exod. 29, 40. †† Exod. 30, 23 — 34.

17. Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron, dicens:

18. Nolite perdere populum Caath de medio Levitarum;

19. sed hoc facite eis, ut vivant, et non moriantur, si tetigerint Sancta sanctorum. Aaron et filii eius intrabunt, ipsique disponent opera singulorum, et dividunt, quid portare quis debeat.

20. Alii nulla curiositate videant, quae sunt in Sanctuario, priusquam involvantur, alioquin moriuntur.

21. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

22. Tolle summam etiam filiorum Gerson per domos ac familias et cognationes suas,

23. a triginta annis et supra, usque ad annos quinquaginta. Numerum omnes, qui ingrediuntur et ministrant in tabernaculo foederis.

24. Hoc est officium familiae Gersonitarum,

25. ut portent cortinas *tabernaculi et tectum foederis operimentum aliud, et super omnia velamen ianthinum tentoriumque, quod pendet in introitu tabernaculi foederis,

* Exod. 26, 1—14.

26. cortinas *atrii, et velum in introitu, quod est ante tabernaculum. Omnia quae ad altare pertinent, funiculos, et vasa ministerii,

* Exod. 27, 9—19.

27. iubente Aaron et filiis eius, portabunt filii Gerson; et scient singuli, cui debeant oneri mancipari.

28. Hic est cultus familiae Gersonitarum in tabernaculo foederis, eruntque sub manu Ithamar filii Aaron sacerdotis.

29. Filios quoque Merari per familias et domos patrum suorum recensebis,

30. a triginta annis et supra, usque ad annos quinquaginta, omnes

qui ingrediuntur ad officium ministerii sui et cultum foederis testimonii.

31. Haec sunt onera eorum: Portabunt tabulas tabernaculi *et vectes eius, columnas ac bases earum,

* Exod. 27, 9—19.

32. columnas quoque atrii per circuitum cum basibus et paxillis et funibus suis. Omnia vasa et suppellectilem ad numerum accipient, sique portabunt.

33. Hoc est officium familiae Meraritarum et ministerium in tabernaculo foederis; eruntque sub manu Ithamar filii Aaron sacerdotis.

34. Recensuerunt igitur Moyses et Aaron et principes synagogae filios Caath per cognationes et domos patrum suorum,

35. a triginta annis et supra, usque ad annum quinquagesimum, omnes qui ingrediuntur ad ministerium tabernaculi foederis.

36. Et inventi sunt duo millia septingenti quinquaginta.

37. Hic est numerus populi Caath, qui intrant tabernaculum foederis, hos numeravit Moyses et Aaron, iuxta sermonem Domini per manum Moysi.

38. Numerati sunt, et filii Gerson, per cognationes, et domos patrum suorum.

39. a triginta annis et supra, usque ad quinquagesimum annum, omnes qui ingrediuntur, ut ministrant in tabernaculo foederis;

40. et inventi sunt duo millia sexcenti triginta.

41. Hic est populus Gersonitarum, quos numeraverunt Moyses et Aaron, iuxta verbum Domini.

42. Numerati sunt et filii Merari per cognationes et domos patrum suorum;

אֶל-מִשָּׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר: אֶל-תִּכְרִיתוּ אֶת-שִׁבְט מִשְׁפַּחַת הַקֹּהֲנִיתִי
 מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם: וְזֹאת וַעֲשׂוּ לָהֶם וְחֵיוָה וְלֹא יָמָתוּ בְּגִשְׁתָּם אֶת-קֹדֶשׁ
 הַקֹּדֶשִׁים אֲהֲרֹן וּבָנָיו וְכֹאֵו וְשָׂמִי אוֹתָם אִישׁ אִישׁ עַל-עֲבֹדָתוֹ וְאֶל-
 מִשָּׁאוֹ: וְלֹא-יָבֹאוּ לְרֹאוֹת כִּכְכַּע אֶת-חֻקְדָּשׁ וְמִהֵי: כ

פ פ פ פ לה 35

וַיְדַבֵּר ה' הוּא אֶל-מִשָּׁה לֵאמֹר: נָשָׂא אֶת-רֹאשׁ בְּנֵי גֵרְשֹׁן וְגַם-הֵם לְבִית
 אֲבֹתָם לְמִשְׁפָּחָתָם: מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְיַעֲלֶה עַד בֶּן-חֲמִשִּׁים שָׁנָה
 תִּפְקֹד אוֹתָם כָּל-הַבָּא לַצָּבָא צָבָא לַעֲבֹד עֲבֹדָה בְּאַהֲל מוֹעֵד: וְזֹאת
 עֲבֹדַת מִשְׁפַּחַת תְּהַרְשֵׁנִי לַעֲבֹד וּלְמִשָּׁאוֹ: וְנָשָׂאוּ אֶת-יְרִיעֵת הַמִּשְׁכָּן כח
 וְאֶת-אַהֲל מוֹעֵד מִכֹּסְהוֹ וּמִכֶּסֶת הַתֹּחַשׁ אֲשֶׁר-עָלָיו מִלְמַעְלָה וְאֶת-
 מִסְךְ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְאֵת קַלְעִי הַחֹצֵר וְאֶת-מִסְכָּה וּפֶתַח וְשַׁעַר
 הַחֹצֵר אֲשֶׁר עַל-הַמִּשְׁכָּן וְעַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֵת מִיתְרֵיהֶם וְאֶת-כָּל-
 כְּלֵי עֲבֹדָתָם וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָהֶם וְעֲבָדוֹ: עַל-כֵּן אֲהֲרֹן וּבָנָיו
 תִּהְיֶה כָל-עֲבֹדָת בְּנֵי הַגֵּרְשֵׁנִי לְכָל-מִשָּׁאֵם וְלָכֵל עֲבֹדָתָם וּפְקֻדָּתָם
 עֲלֵיהֶם בְּמִשְׁמֶרֶת אֵת כָּל-מִשָּׁאֵם: וְזֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפַּחַת בְּנֵי הַגֵּרְשֵׁנִי
 בְּאַהֲל מוֹעֵד וּמִשְׁמֶרֶתָם בֵּינִי אֵיחָדָר בֶּן-אַהֲרֹן חִפְקֹן: ס בְּנֵי
 מְרָרִי לְמִשְׁפַּחָתָם לְבֵית-אֲבֹתָם תִּפְקֹד אוֹתָם: מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה ל
 וְיַעֲלֶה וְעַד בֶּן-חֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּפְקֹדָם כָּל-הַבָּא לַצָּבָא לַעֲבֹד אֶת-עֲבֹדַת
 אֹהֶל מוֹעֵד: וְזֹאת מִשְׁמֶרֶת מִשָּׁאֵם לְכָל-עֲבֹדָתָם בְּאַהֲל מוֹעֵד קִרְשֵׁי
 הַמִּשְׁכָּן וּבְרִיחָיו וְעַמּוּדָיו וְאֲדָנָיו: וְעַמּוּדֵי הַחֹצֵר סָבִיב וְאֲדָנֵיהֶם
 וַיִּתְּרֻם וּמִיתְרֵיהֶם לְכָל-כְּלֵיהֶם וְלָכֵל עֲבֹדָתָם וּבִשְׂמֹת תִּפְקֹדוּ אֶת-
 כָּלִי מִשְׁמֶרֶת מִשָּׁאֵם: וְזֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפַּחַת בְּנֵי מְרָרִי לְכָל-עֲבֹדָתָם
 בְּאַהֲל מוֹעֵד בֵּינִי אֵיחָדָר בֶּן-אַהֲרֹן חִפְקֹן: וַיִּפְקֹד מִשָּׁה וְאַהֲרֹן
 וַיִּנְשְׂאוּ הָעֵדָה אֶת-בְּנֵי הַקֹּהֲנִיתִי לְמִשְׁפַּחָתָם וּלְבֵית אֲבֹתָם: מִבֶּן שְׁלֹשִׁים ל
 שָׁנָה וְיַעֲלֶה וְעַד בֶּן-חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל-הַבָּא לַצָּבָא לַעֲבֹדָה בְּאַהֲל
 מוֹעֵד: וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפַּחָתָם אֲלֵפִים שֶׁבַע מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים: אֹהֶל
 פְּקוּדֵי מִשְׁפַּחַת הַקֹּהֲנִיתִי כָל-הָעֵבֶד בְּאַהֲל מוֹעֵד אֲשֶׁר פִּקֹּד מִשָּׁה
 וְאַהֲרֹן עַל-כֵּן וְהוּא בֵּרֶד-מִשָּׁה: ס וּפְקוּדֵי בְנֵי גֵרְשֹׁן
 לְמִשְׁפַּחָתָם וּלְבֵית אֲבֹתָם: מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְיַעֲלֶה וְעַד בֶּן-חֲמִשִּׁים
 שָׁנָה כָּל-הַבָּא לַצָּבָא לַעֲבֹדָה בְּאַהֲל מוֹעֵד: וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפַּחָתָם
 לְבֵית אֲבֹתָם אֲלֵפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים: אֹהֶל פְּקוּדֵי מִשְׁפַּחַת בְּנֵי
 גֵרְשֹׁן כָּל-הָעֵבֶד בְּאַהֲל מוֹעֵד אֲשֶׁר פִּקֹּד מִשָּׁה וְאַהֲרֹן עַל-כֵּן וְהוּא:
 וּפְקוּדֵי מִשְׁפַּחַת בְּנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפַּחָתָם לְבֵית אֲבֹתָם: מִבֶּן שְׁלֹשִׁים
 12
 43

שָׁנָה וּמַעֲלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־חָפֵּא לַצֵּבֹא לַעֲבֹדָה בְּאַהֲלֵי
 מוֹעֵד: וַיְהִיּוּ פְקָדֵיהֶם לְמִשְׁפַּחֹתָם שְׁלֹשָׁת אֲלָפִים וּמֵאָתָּוָם: אֵלֶּה ⁴⁴
 פְּקוּדֵי מִשְׁפַּחַת בְּנֵי מְדָרֵי אֲשֶׁר פָּקֵד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד־
 מֹשֶׁה: כָּל־הַפְּקָדִים אֲשֶׁר פָּקֵד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיְנַסִּיאוּ יִשְׂרָאֵל אֶת־ ⁴⁶
 הַלְוִיִּם לְמִשְׁפַּחֹתָם וּלְבֵרֵת אֲבֹתָם: מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמַעֲלָה וְעַד בֶּן־
 חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־חָפֵּא לַעֲבֹד עֲבֹדָה עֲבֹדָה מִשָּׂא בְּאַהֲלֵי מוֹעֵד: ⁴⁸
 וַיְהִיּוּ פְקָדֵיהֶם שְׁמֹנֶת אֲלָפִים וַחֲמִשָּׁה מֵאוֹת וּשְׁמֹנִים: עַל־פִּי יְהוָה ⁴⁹
 פָּקֵד אוֹתָם בְּיַד־מֹשֶׁה אִישׁ אִישׁ עַל־עֲבֹדָתוֹ וְעַל־מַשְׁאוֹ וּפְקָדָיו אֲשֶׁר־
 צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: פ

CAP. V. ה

ה

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: צוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלַחוּ מִן־הַמַּחֲנֶה
 כָּל־צָרוּעַ וְכָל־זָב וְכָל טָמֵא לְנַפְשׁוֹ: מִזִּכָּר עַד־נִקְבָּל תִּשְׁלַחוּ אֶל־מַחֲוֶיךָ
 לַמַּחֲנֶה תִּשְׁלַחוּם וְלֹא יִטְמְאוּ אֶת־מַחֲנֵיהֶם אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָם:
 וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלַחוּ אוֹתָם אֶל־מַחֲוֶיךָ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר ⁴
 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בֶּן עֶשְׂרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: פ וַיְדַבֵּר יְהוָה
 אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אוֹ־אִשְׁתּוֹ כִּי יִגְדְּלוּ מִכָּל־
 חֲטֹאת הָאָדָם לְמַעַל מַעַל בִּיהוָה וְאִשְׁמָה תִּגָּפַשׁ הַחַוָּא: וְהִתְהַיְוּ אֶת־
 חֲטָאתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ וְהִשְׁיב אֶת־אֲשָׁמוֹ בְּרֹאשׁוֹ וַחֲמִישִׁתּוֹ יִסֹּף עָלָיו
 וְנָתַן לְאִשֶּׁר אִשָּׁם לוֹ: וְאִם־אֵין לָאִישׁ גֹּאֵל לְהַשְׁיב הָאִשָּׁם אֵלָיו הָאִשָּׁם
 הַמוֹשָׁב לִיהוָה לַפֶּהן מִלְּבַד אוֹל חַפְּסִיִּים אֲשֶׁר יִכְפֹּרֵבוּ עָלָיו: וְכָל־
 יִירוּמָה לְכָל־קֹדְשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לַפֶּהן לוֹ יִהְיֶה: וְאִישׁ
 אֶת־קֹדְשֵׁיו לוֹ יִתֵּי אִישׁ אֲשֶׁר־יִתֵּן לַפֶּהן לוֹ יִהְיֶה: פ וַיְדַבֵּר
 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ
 כִּי־חֲטִיֵּה אֲשָׁלוֹ וּמַעֲלָה בּוֹ מַעַל: וְשָׁכַב אִישׁ אִתָּהּ שִׁכְבַּת־זָרָה
 וַיִּגְדֹּל מַעֲרִיעַ אִשְׁתּוֹ וְנִסְתָּרָה וְהָיָה נִטְמָאָה וְעַד אֵין פָּה וְהָיָה לֹא
 נִחַפְּטָהוּ: וְעֵבֶר עָלָיו רוּחַ־קִנְאָה וְקִנְאָה אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהָיָה נִטְמָאָה אוֹ־
 טִי עֵבֶר עָלָיו רוּחַ־קִנְאָה וְקִנְאָה אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהָיָה לֹא נִטְמָאָה: וְהָיָה
 הָאִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ אֶל־חֲפֵתוֹ וְהָיָה אֶת־קִרְבָּנָה עָלֶיהָ עֲשִׂיֶּרֶת
 הָאִיפָה קֶמַח שְׁעִירִים לֹא־יִצָּק עָלָיו שָׁמֶן וְלֹא־יִתֵּן עָלָיו לִבְנֹה כִּי־
 מִנְחַת קִנְאָה הִוא מִנְחַת זָכָרוֹן מִזְבֵּחַ עֹן: וְהִקְרִיב אֹהֶת חֲפֵתוֹ
 וְהִקְמִידָהּ לִפְנֵי יְהוָה: וְלָקַח חֲפֵתוֹ מִמֶּם קֹדְשִׁים בְּכָל־חֲרָשׁ וּמִן־
 הָעֶפֶר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּסוּרֵק הַמִּשְׁלָּחַן וְקַח חֲפֵתוֹ וְנָתַן אֶל־הַמִּים:
 וְהִקְמִיד חֲפֵתוֹ אֶת־הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְהוָה וּפָרַע אֶת־רֹאשׁ הָאִשָּׁה וְנָתַן ¹⁸

43. a triginta annis et supra, usque ad annum quinquagesimum, omnes qui ingrediuntur ad explendos ritus tabernaculi foederis;

44. et inventi sunt tria millia ducenti.

45. Hic est numerus filiorum Merari, quos recensuerunt Moyses et Aaron, iuxta imperium Domini per manum Moysi.

46. Omnes, qui recensiti sunt de Levitis, et quos recenseri fecit ad nomen Moyses, et Aaron, et principes Israël, per cognationes, et domos patrum suorum,

47. a triginta annis et supra, usque ad annum quinquagesimum, ingredienti ad ministerium tabernaculi, et onera portanda;

48. fuerunt simul octo millia quingenti octoginta.

49. Iuxta verbum Domini recensuit eos Moyses, unumquemque iuxta officium, et onera sua, sicut praeceperat ei Dominus.

CAP. V.

Immundi e castris eiici debent. Lex zelotypiae fertur.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens;

2. Praeceptum filiis Israël, ut eiiciant de castris omnem leprosum, et qui semine fluit† pollutusque est super mortuo;

* Lev. 13, 1—46. † Lev. 15, 1—15.

3. tam masculum, quam feminam eiicite de castris, ne contaminent ea, cum habitaverim vobiscum.

4. Feceruntque ita filii Israël, et eiecerunt eos extra castra, sicut locutus erat Dominus Moysi.

5. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

6. Loquere ad filios Israël: Vir, sive mulier, cum fecerint ex omnibus peccatis, quae solent hominibus accidere, et per negligentiam trans-

gressi fuerint mandatum Domini, atque deliquerint;

* Lev. 6, 2.

7. confitebuntur peccatum suum, et reddent ipsum caput, quintamque partem desuper ei, in quem peccaverint.

8. Sin autem non fuerit, qui recipiat, dabunt Domino, et erit sacerdotis, excepto ariete, qui offertur pro expiatione, ut sit placabilis hostia.

9. Omnes quoque primitiae, quas offerunt filii Israël, ad sacerdotem pertinent;

* Exod. 29, 28. Lev. 7, 32.

10. et quidquid in Sanctuarium offertur a singulis, et traditur manibus sacerdotis, ipsius erit.

11. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

12. Loquere ad filios Israël, et dices ad eos: Vir, cuius uxor erraverit, maritumque contemnens

13. dormierit cum altero viro, et hoc maritus deprehendere non quiverit, sed latet adulterium, et testibus argui non potest, quia non est inventa in stupro;

* Lev. 20, 10.

14. si spiritus zelotypiae concitaverit virum contra uxorem suam, quae vel polluta est, vel falsa suspitione appetitur;

15. adducet eam ad sacerdotem, et offeret oblationem pro illa, decimam partem sati farinae hordeaceae; non fundet super eam oleum, nec imponet thus; quia sacrificium zelotypiae est, et oblatio investigans adulterium.

16. Offeret igitur eam sacerdos, et statuet coram Domino.

17. Assumetque aquam sanctam in vaso fictili, et pauxillum terrae de pavimento tabernaculi mittet in eam.

18. Cumque steterit mulier in conspectu Domini, discooperiet caput eius, et ponet super manus illius

sacrificium recordationis, et oblationem zelotypiae; ipse autem tenebit aquas amarissimas, in quibus cum execratione maledicta congegssit.

19. Adiurabitque eam, et dicet: Si non dormivit vir alienus tecum, et si non polluta es deserto mariti thoro, non te nocebunt aquae istae amarissimae, in quas maledicta congegssi.

20. Sin autem declinasti a viro tuo, atque polluta es, et concubuisti cum altero viro;

21. his maledictionibus subiacebis: Det te Dominus in maledictionem, exemplumque cunctorum in populo suo; putrescere faciat femur tuum, et tumens uterus tuus disrumptur.

22. Ingrediantur aquae maledictae in ventrem tuum, et utero tumescente putrescat femur. Et respondet mulier, Amen, amen.

23. Scribetque sacerdos in libello ista maledicta, et delebit ea aquis amarissimis, in quas maledicta congegssit;

24. et dabit ei bibere. Quas cum exhauserit,

25. tollet sacerdos de manu eius sacrificium zelotypiae, et elevabit illud coram Domino, imponetque illud super altare; ita dumtaxat ut prius,

26. pugillum sacrifici tollat de eo quod offertur, et incendat super altare; et sic potum det mulieri aquas amarissimas.

27. Quas cum biberit, si polluta est, et contempto viro adulterii rea, pertransibunt eam aquae maledictionis, et iufiato ventre computrescet femur: eritque mulier in maledictionem, et in exemplum omni populo.

28. Quod si polluta non fuerit, erit innoxia, et faciet liberos.

29. Ista est lex zelotypiae. Si declinaverit mulier a viro suo, et si polluta fuerit;

30. maritusque zelotypiae spiritu concitatus adduxerit eam in conspe-

ctu Domini, et fecerit ei sacerdos iuxta omnia, quae scripta sunt;

31. maritus absque culpa erit, et illa recipiet iniquitatem suam.

CAP. VI.

Nazaraeorum consecratio et oblatio, item forma benedictionis populo dandae.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2. Loquere ad filios Israël, et dic es ad eos: Vir, sive mulier, cum fecerint votum, ut sanctificentur, et se voluerint Domino consecrare;

3. a vino*, et omni, quod inebriare potest, abstinebunt. Acetum ex vino, et ex qualibet alia potione, et quidquid de uva exprimitur, non bibent; uvas recentes siccasque non comedent

* Lev. 10, 9.

4. cunctis diebus quibus ex voto Domino consecrantur; quidquid ex vinea esse potest, ab uva passa usque ad acinum non comedent.

5. Omni tempore separationis suae* novacula non transibit per caput eius, usque ad completum diem, quo Domino consecratur. Sanctus erit, crescente caesarie capitis eius.

* Iud. 13, 5.

6. Omni tempore consecrationis suae super mortuum non ingredietur;

7. nec super patris quidem et matris et fratris sororisque funere contaminabitur*, quia consecratio Dei sui super caput eius est.

* Lev. 21, 11

8. Omnibus diebus separationis suae sanctus erit Domino;

9. sin autem mortuus fuerit subito quispiam coram eo, polluetur caput consecrationis eius; quod radet illico in eadem die purgationis suae, et rursum septima.

10. In octava autem die offeret duos turtures*, vel duos pullos columbae sacerdoti in introitu foederis testimonii;

* Lev. 5, 7.

על-כִּפּוּרָה אֶת מִנְחַת הַזֶּבֶחַ מִנְחַת קֹנֶאֶת הָיָה וּבְכֹר הַכֹּהֵן יִהְיֶה מִן
 הַמָּרִים הַמְּאָרְרִים: וְהַשְׂבִּיעַ אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְאָמַר אֶל-הָאִשָּׁה אִם-לֹא 19
 שָׁקָב אִישׁ אִתָּךְ וְאִם-לֹא שָׁכַיִת טְמֵאָה תַּחַת אִישְׁךָ הַזֶּה מִמֶּנִּי
 הַמָּרִים הַמְּאָרְרִים הָאֵלֶּה: וְאִתּוֹ כִּי שָׁכַיִת תַּחַת אִישְׁךָ וְכִי נִטְמָאתָ 20
 וְהָיָה אִישׁ בָּךְ אֶת-שִׁכְבְּתוֹ מִבְּלִעְרֵי אִישְׁךָ: וְהַשְׂבִּיעַ הַכֹּהֵן אֶת-הָאִשָּׁה 21
 בַּשִּׁבְעַת הָאֵלֶּה וְאָמַר הַכֹּהֵן לְאִשָּׁה וְהָיָה אוֹתָךְ לְאֵלֶּה וּלְשִׁבְעָהּ
 בְּחֹךְ עֵמֶךְ בַּת יְהוָה אֶת-וִרְכָּךְ נָפַלְתָּ וְאֶת-בִּטְנְךָ צָבַח: וְכֹאֵי 22
 הַמִּים הַמְּאָרְרִים הָאֵלֶּה בְּמִשְׁכָּה לַצִּבּוֹת בְּטָן וּלְנֶפֶל וְהָיָה וְאִמְרָהּ
 הָאִשָּׁה אָמֵן וְאָמֵן: וְכָתַב אֶת-הָאֵלֶּה הַכֹּהֵן בַּסֵּפֶר וּמָחָה אֶל- 23
 מִן הַמָּרִים: וְהִשְׁקָה אֶת-הָאִשָּׁה אֶת-מִי הַמָּרִים הַמְּאָרְרִים וּבָאֵו בָּהּ 24
 הַמִּים הַמְּאָרְרִים לְמָרִים: וְלָקַח הַכֹּהֵן מִיֵּד הָאִשָּׁה אֶת מִנְחַת הַקֹּנֶאֶת כֹּה 25
 וְהִנִּיחָהּ אֶת-הַמִּנְחָה לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיב אֹתָהּ אֶל-הַמִּזְבֵּחַ: וְקָמַץ 26
 הַכֹּהֵן מִן-הַמִּנְחָה אֶת-אֲזִכְרֹתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ וְאַחֵר יִשְׁקָה אֶת-
 הָאִשָּׁה אֶת-הַמָּרִים: וְהִשְׁקָה אֶת-הַמִּים וְהִזְיָתָה אִם-נִטְמָאָה וְהַמַּעַל 27
 מֵעַל בְּאִשְׁתָּהּ וְכֹאֵי בָּהּ הַמִּים הַמְּאָרְרִים לְמָרִים וְצָבַחַתָּ בַּטָּהַל וְנִפְלָהּ
 וְרָבָה וְהִזְיָתָה הָאִשָּׁה לְאֵלֶּה בְּקָרֵב עִמָּה: וְאִם-לֹא נִטְמָאָה הָאִשָּׁה 28
 וְטָהֳרָה הָיָה וְנִקְתָּה וְנִזְרָעָה זָרָה: זֹאת תֹּזְכֶּרֶת הַקֹּנֶאֶת אֲשֶׁר תִּשְׁנֶה 29
 אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁה וְנִטְמָאָה: אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תַּעֲבֹר עָלָיו רוּחַ קֹנֶאֶת ל 30
 וְקָנָא אֶת-אִשְׁתּוֹ וְהַעֲמִיד אֶת-הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְהוָה וַעֲשֵׂה לָּהּ הַכֹּהֵן
 אֶת כָּל-הַתּוֹרֹת הַזֹּאת: וְנִקְחָה הָאִשָּׁה מֵעֵדֶן וְהָאִשָּׁה הַזֹּאת תִּשָּׂא 31
 אֶת-עֲוֹנָהּ:

פ

CAP. VI. ו

ז

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּאָמַר: הִבֵּל אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם א 2
 אִישׁ אוֹ-אִשָּׁה כִּי יִפְלֹא לְנֶהֱלֵךְ גֵּדֵר נָזִיר לְהִזְיֹר לַיהוָה: מִיָּד וְשָׁכַל 3
 וְזִיר הַמֵּץ בֵּין וְהַמֵּץ שָׁכַר לֹא יִשְׁתַּח וְכָל-מִשְׁכַּח עֲנָבִים לֹא יִשְׁתַּח 4
 וְעֲנָבִים לְחִים וְיִבְשִׁים לֹא יֹאכַל: כָּל יָמֵי נִזְרוֹ מִכָּל אֲשֶׁר יִשְׁעֶשֶׂה 5
 מִגֵּפֶן לִחִין מִחֲרָצִים וְעִדְיָה לֹא יֹאכַל: כָּל-יְמֵי גֵדֵר נָזִיר תֵּעַר לֹא-ה 6
 יִעֲבֹר עַל-רֹאשׁוֹ עִדְיָה לֹא יִשְׁתַּח אֲשֶׁר-יִזְיֹר לַיהוָה קֹדֶשׁ יִהְיֶה גֵּהֶל 7
 פָּרַע שָׁעַר רֹאשׁוֹ: כָּל-יְמֵי הַזִּיר לַיהוָה עַל-נֶפֶשׁ מֵת לֹא יָבֹא: לְאָבִיו 8
 וְלְאִמּוֹ לְאָחִיו וְלְאִחֹתוֹ לֹא-יִשְׁמָח לָהֶם בְּמָתָם כִּי גֵדֵר אֵלֵהֶם עַל-
 רֹאשׁוֹ: כָּל יָמֵי נִזְרוֹ קֹדֶשׁ הוּא לַיהוָה: וְכִי-יָמוּת מֵת עָלָיו בְּפִתְעָה 9
 פְּתָאֵם וְטָמֵא רֹאשׁ נִזְרוֹ וְגִלְתָּ רֹאשׁוֹ בְּיוֹם מִתְּחַלְתּוֹ בְּיוֹם הַשְׁבִּיעִי
 וְגִלְתָּ: וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי יָבֹא שְׁתֵּי חֲלָיִם אוֹ שְׁנֵי בָנִי יוֹנֵה אֶל-הַכֹּהֵן י

11 אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַעֲשֵׂה חֲכֹהֵן אַחֵר לְחַטָּאת וְאַחֵר לַעֲלֹה וְכִפֹּר
 12 עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל־הַנֶּפֶשׁ וְקָדַשׁ אֶת־רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא: וְהַזִּיז
 לַיהוָה אֶת־יָמֵי נִזְרוֹ וְהָבִיֵּא כִבָּשׁ בֶּן־שָׁנָהוּ לְאַשָּׁם וְהַיָּמִים הָרִאשִׁיִּים
 13 וּפָלֹו כִּי טָמֵא נִזְרוֹ: וְזֹאת הַזִּכָּר הַזֶּה בַּיּוֹם מְלֹאֵת יָמֵי נִזְרוֹ וְכִי־א
 14 אָתּוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְהִקְרִיב אֶת־קָרְבָּנוֹ לַיהוָה כִּבָּשׁ בֶּן־שָׁנָהוּ
 חָמִים אַחֵר לַעֲלֹה וּכְבֹשֶׁת אֶתֶּת בַּת־שָׁנָתָהּ חַמִּימָה לְחַטָּאת וְאֵל־
 טו אַחֵר חָמִים לְשִׁלְמִים: וְסָל מִצֹּת סָלֹת חֲלֹת בְּלוּלֹת בַּשָּׁמֶן וְהִקְרִיב
 16 מִצֹּת מִשְׁתִּים בַּשָּׁמֶן וּמִנְחָתָם וּנְסִיחָם: וְהִקְרִיב חֲכֹהֵן לִפְנֵי יְהוָה
 17 וַעֲשֵׂה אֶת־תַּשְׁאֲחוֹ וְאֶת־עֲלָחוֹ: וְאֶת־הָאֵיל גַּעֲשֵׂה זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה
 18 עַל סָל חֲמִצֹּת וַעֲשֵׂה חֲכֹהֵן אֶת־מִנְחָתוֹ וְאֶת־נִסְכּוֹ: וְגִלַּת הַזִּזִּיר פֶּתַח
 אֹהֶל מוֹעֵד אֶת־רֹאשׁ נִזְרוֹ וְלָקַח אֶת־שִׁיעָר רֹאשׁ נִזְרוֹ וְנָתַן עַל־הָאֵשׁ
 19 אֲשֶׁר־תַּחַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים: וְלָקַח חֲכֹהֵן אֶת־הַזֶּרֶע בְּשִׁלָּה מִן־הָאֵזֶל
 וְחֲלֹת מִצָּה אֶתֶּת מִן־הַסֵּל וְהִקְרִיב מִצָּה אַחֵר וְנָתַן עַל־כַּפֵּי הַזִּזִּיר אַחֵר
 20 הַתְּנִיפָתוֹ אֶת־נִזְרוֹ: וְהִזִּיר אֹתָם חֲכֹהֵן וְתִנּוּפָה לִפְנֵי יְהוָה קָדַשׁ הוּא
 לַחֲכֹהֵן עַל חֲזֵה הַתְּנִיפָה וְעַל שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְאַחֵר יִשְׁתַּח הַזִּזִּיר יָדָיו:
 21 זֹאת הַזִּכָּר הַזֶּה אֲשֶׁר יַהֲרֹ קָרְבָּנוֹ לַיהוָה עַל־נִזְרוֹ מִלִּבָּד אֲשֶׁר־תַּשְׁוִיג
 22 יָדוֹ כַּפִּי נִדְרוֹ אֲשֶׁר יַהֲרֹ כֵּן גַּעֲשֵׂה עַל הַזִּכָּר הַזֶּה: פ וַיְדַבֵּר
 23 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר כֹּחַ הַדְּבָר
 24 אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲמֹר לָהֶם: ס וּבְרַכְוּ יְהוָה וְיִשְׁמְרוּ:
 כח ס רֹאֵר יְהוָה וּפָנָיו אֵלֶיךָ וְיִחַנְּךָ: ס וְשֵׁא יְהוָה ו
 26 פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיִשָּׁם לָךְ שְׁלֹום: ס וְשָׁמוּ אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי
 27 יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶם: ס

CAP. VII. ז

ז

א וַיְהִי בַּיּוֹם בָּלוֹת מִשָּׁה לְחָקִים אֶת־חֲמִשָּׁשָׁן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ וַיִּכְבֹּשׁ אֹתוֹ
 וְאֶת־כָּל־כְּלָיו וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כְּלָיו וַיִּמְשַׁחֵם וַיִּכְבֹּשׁ אֹתָם:
 2 וַיִּקְרִיבוּ נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל רֹאשֵׁי בֵּית אֲבֹתָם הֵם נְשִׂאֵי הַמִּשְׁתָּה הֵם
 3 הַעֲמֻדִים עַל־הַפְּקָדִים: וַיָּבִיאוּ אֶת־קָרְבָּנָם לִפְנֵי יְהוָה שֵׁשׁ־עֶגְלֹת
 4 זָב וְשִׁנִּי עֶשְׂרֹ בָקָר עֶגְלָה עַל־שְׁנֵי הַנְּשָׂאִים וְשֹׁזֹר לְאַחֵר וַיִּקְרִיבוּ
 5 אוֹתָם לִפְנֵי חֲמִשָּׁשָׁן: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: קַח מֵאֹתָם וְהִי
 לְעֹבֵד אֶת־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד וְנִתְּנָה אוֹתָם אֶל־הַלְוִיִּם אִישׁ כַּפִּי
 6 עֲבָדָתוֹ: וַיִּקַּח מִשָּׁה אֶת־הָעֶגְלֹת וְאֶת־הַבָּקָר וַיִּתֵּן אוֹתָם אֶל־הַלְוִיִּם:
 7 אֵת וּשְׁתֵּי הָעֶגְלֹת וְאֵת אַרְבַּעַת הַבָּקָר נָתַן לְבְנֵי גֵרְשֹׁן כַּפִּי עֲבָדָם:
 8 וְאֵת אַרְבַּע הָעֶגְלֹת וְאֵת שְׁמֹנֶת הַבָּקָר נָתַן לְבְנֵי מְרָרִי כַּפִּי עֲבָדָם

11. facietque sacerdos unum pro peccato, et alterum in holocaustum, et deprecabitur pro eo, quia peccavit super mortuo; sanctificabitque caput eius in die illo;

12. et consecrabit Domino dies separationis illius, offerens agnum anniculum pro peccato*; ita tamen, ut dies priores irriti fiant, quoniam polluta est sanctificatio eius.

* Lev. 7, 14.

13. Ista est lex consecrationis. Cum dies, quos ex voto decreverat, complebuntur; adducet eum ad ostium tabernaculi foederis;

14. et offeret oblationem eius Domino, agnum anniculum immaculatum in holocaustum*, et ovem anniculum immaculatam pro peccato**, et arietem immaculatum, hostiam pacificam †;

* Lev. 1. ** Lev. 4, 28. † Lev. 7, 29.

15. canistrum quoque panum azymorum*, qui conspersi sint oleo, et lagana absque fermento uncta oleo, ac libamina singulorum †;

* Lev. 29, 2, 2, 4. † Exod. 6, 14. 28, 12.

16. quae offeret sacerdos coram Domino, et faciet tam pro peccato, quam in holocaustum.

17. Arietem vero immolabit hostiam pacificam Domino, offerens simul canistrum azymorum, et libamina, quae ex more debentur.

18. * Tunc radetur Nazaraeus ante ostium tabernaculi foederis caesarie consecrationis suae; tolletque capillos eius, et ponet super ignem, qui est suppositus sacrificio pacificorum.

* Act. 21, 24.

19. Et armum coctum arietis, totamque absque fermento unam de canistro, et laganum azymum unum, et tradet in manus Nazaraei, postquam rasum fuerit caput eius.

20. Susceptaque rursum ab eo, elevabit in conspectu Domini; et sanctificata sacerdotis erunt, sicut pectusculum*, quod separari insum est, et femur. Post haec † potest bibere Nazaraeus vinum.

* Lev. 7, 34. † v. 3.

21. Ista est lex Nazaraei, cum vo-

verit oblationem suam Domino tempore consecrationis suae; exceptis his, quae invenerit manus eius; iuxta quod mente devoverat, ita faciet ad perfectionem sanctificationis suae.

22. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

23. Loquere Aaron et filiis eius Sic benedicetis filiis Israël, et dicitis eis:

24. * Benedicat tibi Dominus, et custodiat te!

* Eccl. 36, 19.

25. Ostendat Dominus faciem suam tibi, et misereatur tui!

26. Convertat Dominus vultum suum ad te, et det tibi pacem!

27. Invocabuntque nomen meum super filios Israël, et ego benedicam eis.

CAP. VII.

Duodecim tribuum donaria in dedicatione tabernaculi. Mox ingresso in Sanctuarium loquitur Deus.

1. Factum* est autem in die**, quae complevit Moyses tabernaculum, et erexit illud, unxitque et sanctificavit † cum omnibus vasis suis, altare similiter, et omnia vasa eius.

* Exod. 40, 16. ** Exod. 40, 16 — 33. † Exod. 40, 9.

2. Obtulerunt principes Israël, et capita familiarum, qui erant per singulas tribus, praefectique eorum, qui numerati fuerant,

3. munera coram Domino, sex plaustra tecta cum duodecim bobus. Unum plaustrum obtulere duo duces, et unum bovem singuli, obtuleruntque ea in conspectu tabernaculi.

4. Ait autem Dominus ad Moysen.

5. Suscipe ab eis, ut serviant in ministerio tabernaculi, et trades ea Levitis iuxta ordinem ministerii sui.

6. Itaque cum suscepisset Moyses plaustra et boves, tradidit eos Levitis.

7. Duo plaustra, et quatuor boves dedit filiis Gerson*, iuxta id, quod habebant necessarium.

c. 4, 24. sqq.

8. Quatuor alia plaustra, et octo boves dedit filiis Merari*, secundum

officia, et cultum suum, sub manu Ithamar + filii Aaron sacerdotis.

* c. 4, 31. + Exod. 38, 21.

9. Filiis autem Caath*, non dedit plaustra, et boves; quia in Sanctuario serviunt, et onera propriis portant humeris +.

* c. 4, 15. + c. 3, 31.

10. Igitur obtulerunt duces in dedicationem altaris, die qua unctum est, oblationem suam ante altare.

11. Dixitque Dominus ad Moysen: Singuli duces per singulos dies offerant munera in dedicationem altaris.

12. Primo die obtulit oblationem suam Nahasson* filius Aminadab de tribu Iuda;

* c. 1, 7.

13. fueruntque in ea, acetabulum argenteum pondo centum triginta siclorum, phiala argentea habens septuaginta siclos, iuxta pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium;

14. mortariolum ex decem siclis aureis plenum incenso;

15. bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum in holocaustum;

16. hircumque pro peccato.

17. Et in sacrificio pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Haec est oblatio Nahasson filii Aminadab.

18. Secundo die obtulit Nathanaël filius Suar, dux de tribu Issachar:

19. Acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, iuxta pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium;

20. mortariolum aureum habens decem siclos, plenum incenso;

21. bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum in holocaustum,

22. hircumque pro peccato.

23. Et in sacrificio pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Haec fuit oblatio Nathanaël filii Suar

24. Tertio die princeps filiorum Zabulon, Eliab filius Helon

25. obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium;

26. mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso;

27. bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum in holocaustum,

28. hircumque pro peccato.

29. Et in sacrificio pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Haec est oblatio Eliab filii Helon.

30. Die quarto princeps filiorum Ruben, Elisur filius Sedeur

31. obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium;

32. mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso;

33. bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum in holocaustum,

34. hircumque pro peccato.

35. Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Haec fuit oblatio Elisur filii Sedeur.

36. Die quinto princeps filiorum Simeon, Salamiel filius Surisaddai

37. obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem se-

בִּיד אִיתָמָר בֶּן־אֶחָדָן הַכֹּהֵן: וּלְבָנֶי קָהָת לֹא נָתַן כִּי־עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ
 עָלֵהֶם בַּפֶּתַח וְשֹׁאוֹ: וַיִּקְרִיבוּ חֲנֻשָּׁאִים אֶת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בְּיוֹם י
 הַמִּשָּׁחָה אֹתוֹ וַיִּקְרִיבוּ חֲנֻשָּׁאִים אֶת־קֹרְבָנָם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ: וַיֹּאמֶר י
 וְהָיָה אֶל־מִשְׁחָה נָשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם נָשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם וַיִּקְרִיבוּ אֶת־קֹרְבָנָם
 לְחֻנֻּכַּת הַמִּזְבֵּחַ: ס וַיְהִי הַמִּקְרִיב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן אֶת־
 קֹרְבָנוֹ נַחֲשׁוֹן בֶּן־עֲמִינָדָב לְמִשְׁחָה יְהוּדָה: וְקֹרְבָנוֹ קְעֵרַת־פֶּסֶס אֲחֵת
 שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזָּרֶק אֶחָד פָּסֹס שְׁבַעִים שָׁקֶל בְּשָׁקֶל הַקֹּדֶשׁ
 שְׁנֵיהֶם ו מִלֵּאִים סֶלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה: כָּה אֲחֵת עֲשָׂרָה זָהָב
 מִלֵּאָה קִטְרֶת: פֶּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ טו
 לְעֹלָה: שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאתָ: וּלְזֹבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם י
 אֵילִם חֲמִשָּׁה עֹתִידִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שְׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קֹרְבָן
 נַחֲשׁוֹן בֶּן־עֲמִינָדָב: פ בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי הַקָּרִיב נַחֲשָׁאֵל בֶּן־
 צִוְּעָר נָשִׂיא וְשֹׁשְׁבָר: הַקָּרִיב אֶת־קֹרְבָנוֹ קְעֵרַת־פֶּסֶס אֲחֵת שְׁלֹשִׁים
 וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזָּרֶק אֶחָד פָּסֹס שְׁבַעִים שָׁקֶל בְּשָׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם ו
 מִלֵּאִים סֶלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה: כָּה אֲחֵת עֲשָׂרָה זָהָב מִלֵּאָה כ
 קִטְרֶת: פֶּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה: טו
 שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאתָ: וּלְזֹבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה י
 עֹתִידִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שְׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קֹרְבָן נַחֲשָׁאֵל בֶּן־צִוְּעָר:
 פ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי נָשִׂיא לְבָנִי זְבוּלֹן אֱלִיאָב בֶּן־חֶלֶן: כד
 קֹרְבָנוֹ קְעֵרַת־פֶּסֶס אֲחֵת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזָּרֶק אֶחָד פָּסֹס כה
 שְׁבַעִים שָׁקֶל בְּשָׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם ו מִלֵּאִים סֶלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן
 לְמִנְחָה: כָּה אֲחֵת עֲשָׂרָה זָהָב מִלֵּאָה קִטְרֶת: פֶּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אֵיל
 אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה: שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאתָ: וּלְזֹבַח
 הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֹתִידִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שְׁנָה
 חֲמִשָּׁה זֶה קֹרְבָן אֱלִיאָב בֶּן־חֶלֶן: פ בַּיּוֹם הָרְבִיעִי נָשִׂיא ל
 לְבָנִי רְאוּבֵן אֱלִיָּאִיר בֶּן־שִׁדְיָאִיר: קֹרְבָנוֹ קְעֵרַת־פֶּסֶס אֲחֵת שְׁלֹשִׁים
 וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזָּרֶק אֶחָד פָּסֹס שְׁבַעִים שָׁקֶל בְּשָׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם ו
 מִלֵּאִים סֶלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה: כָּה אֲחֵת עֲשָׂרָה זָהָב מִלֵּאָה
 קִטְרֶת: פֶּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה: כ
 שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאתָ: וּלְזֹבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה
 עֹתִידִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שְׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קֹרְבָן אֱלִיָּאִיר בֶּן־
 שִׁדְיָאִיר: פ בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי נָשִׂיא לְבָנִי שִׁמְעוֹן שְׁלֵמִיאֵל
 בֶּן־צֹוּרִישָׁדִי: קֹרְבָנוֹ קְעֵרַת־פֶּסֶס אֲחֵת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזָּרֶק

אָחֵל כֶּסֶף שְׂבָעִים שָׁקֶל בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם ׀ מִלֵּאִים סֵלֶת בְּלוּלָה
בְּשֹׁמֶן לְמִנְחָה׃ כֹּה אֶתֶת עֲשֶׂרָה זָהָב מִלֵּאָה קִטְרֶת׃ פֶּר אֶחָד בֶּן־
מִבְּקָר אֵיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה׃ שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃
וּלְזִבְחַת הַשְּׁלָמִים בֶּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים
בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבֵּן שְׁלָמִיָּאל בֶּן־צֹוּר־שִׁדְרִי׃ פ בַּיּוֹם
הַשְּׁמִינִי נָשָׂא לִבְנֵי גֵר אֱלֹרְסָה בֶן־דְּעֹוֹאֵל׃ קָרְבָּנוֹ קִצְר־כֶּסֶף אֶתֶת
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק אֶחָד כֶּסֶף שְׂבָעִים שָׁקֶל בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ
שְׁנֵיהֶם ׀ מִלֵּאִים סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֹׁמֶן לְמִנְחָה׃ כֹּה אֶתֶת עֲשֶׂרָה זָהָב
מִלֵּאָה קִטְרֶת׃ פֶּר אֶחָד בֶּן־בְּקָר אֵיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה׃
שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃ וּלְזִבְחַת הַשְּׁלָמִים בֶּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה
עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבֵּן אֱלֹרְסָה בֶן־דְּעֹוֹאֵל׃
פ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נָשָׂא לִבְנֵי אֶפְרַיִם אֱלִישָׁמַע בֶּן־עֲמִיהוּד׃
קָרְבָּנוֹ קִצְר־כֶּסֶף אֶתֶת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק אֶחָד כֶּסֶף
שְׂבָעִים שָׁקֶל בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם ׀ מִלֵּאִים סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֹׁמֶן
לְמִנְחָה׃ כֹּה אֶתֶת עֲשֶׂרָה זָהָב מִלֵּאָה קִטְרֶת׃ פֶּר אֶחָד בֶּן־בְּקָר אֵיִל
אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה׃ שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃ וּלְזִבְחַת
הַשְּׁלָמִים בֶּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה
חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבֵּן אֱלִישָׁמַע בֶּן־עֲמִיהוּד׃ פ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי
נָשָׂא לִבְנֵי מְנַשֶּׁה גְּמִלִיָּאל בֶּן־פֶּדָה־צֹוּר׃ קָרְבָּנוֹ קִצְר־כֶּסֶף אֶתֶת
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק אֶחָד כֶּסֶף שְׂבָעִים שָׁקֶל בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ
שְׁנֵיהֶם ׀ מִלֵּאִים סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֹׁמֶן לְמִנְחָה׃ כֹּה אֶתֶת עֲשֶׂרָה זָהָב
מִלֵּאָה קִטְרֶת׃ פֶּר אֶחָד בֶּן־בְּקָר אֵיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה׃
שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃ וּלְזִבְחַת הַשְּׁלָמִים בֶּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה
עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבֵּן גְּמִלִיָּאל בֶּן־
פֶּדָה־צֹוּר׃ פ בַּיּוֹם הַחֲשִׁיבִי נָשָׂא לִבְנֵי בִנְיָמִן אֲבִיהוּן בֶּן־
גִּדְּעֹנִי׃ קָרְבָּנוֹ קִצְר־כֶּסֶף אֶתֶת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק אֶחָד
כֶּסֶף שְׂבָעִים שָׁקֶל בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם ׀ מִלֵּאִים סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֹׁמֶן
לְמִנְחָה׃ כֹּה אֶתֶת עֲשֶׂרָה זָהָב מִלֵּאָה קִטְרֶת׃ פֶּר אֶחָד בֶּן־בְּקָר אֵיִל
אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה׃ שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃ וּלְזִבְחַת
הַשְּׁלָמִים בֶּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה
חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבֵּן אֲבִיהוּן בֶּן־גִּדְּעֹנִי׃ פ בַּיּוֹם הָעֲשִׂירִי נָשָׂא
לִבְנֵי לֵוִי אֶתִּיָּצָר בֶּן־עֲמִישִׁדְרִי׃ קָרְבָּנוֹ קִצְר־כֶּסֶף אֶתֶת שְׁלֹשִׁים
וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק אֶחָד כֶּסֶף שְׂבָעִים שָׁקֶל בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם

ptuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium;

38. mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso;

39. bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum in holocaustum,

40. hircumque pro peccato.

41. Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Haec fuit oblatio Salamiel filii Surisaddai.

42. Die sexto princeps filiorum Gad, Eliasaph filius Duel

43. obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium;

44. mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso;

45. bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum in holocaustum,

46. hircumque pro peccato.

47. Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Haec fuit oblatio Eliasaph filii Duel.

48. Die septimo princeps filiorum Ephraim, Elisama filius Ammiud

49. obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium;

50. mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso;

51. bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum in holocaustum,

52. hircumque pro peccato.

53. Et in hostias pacificorum, bo-

ves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Haec fuit oblatio Elisama filii Ammiud.

54. Die octavo princeps filiorum Manasse, Gamaliel filius Phadasur

55. obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium;

56. mortariolum appendens decem siclos, plenum incenso;

57. bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum in holocaustum,

58. hircumque pro peccato.

59. Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Haec fuit oblatio Gamaliel filii Phadasur.

60. Die nono princeps filiorum Benjamin, Abidan filius Gedeonis

61. obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium:

62. et mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso;

63. bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum in holocaustum,

64. hircumque pro peccato.

65. Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Haec fuit oblatio Abidan filii Gedeonis.

66. Die decimo princeps filiorum Dan, Abiezer filius Ammisaddai

67. obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus San-

ctuarii, utrumque plenum similia conspersa oleo in sacrificium;

68. mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso;

69. bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum in holocaustum,

70. hircumque pro peccato.

71. Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Haec fuit oblatio Abiezer filii Amisaddai.

72. Die undecimo princeps filiorum Aser, Phegiel filius Ochran

73. obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum similia conspersa oleo in sacrificium;

74. mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso;

75. bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum in holocaustum,

76. hircumque pro peccato.

77. Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Haec fuit oblatio Phegiel filii Ochran.

78. Die duodecimo princeps filiorum Nephthali, Ahira filius Enan

79. obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus Sanctuarii, utrumque plenum similia oleo conspersa in sacrificium;

80. mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso,

81. bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum in holocaustum,

82. hircumque pro peccato.

83. Et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Haec fuit oblatio Ahira filii Enan.

84. Haec in dedicatione altaris oblata sunt a principibus Israël, in die, qua consecratum est. Acetabula argentea duodecim; phialae argenteae duodecim; mortariola aurea duodecim;

85. ita ut centum triginta siclos argenti haberet unum acetabulum, et septuaginta siclos haberet una phiala; id est, in commune vasorum omnium ex argento sicli duo millia quadringenti, pondere Sanctuarii.

86. Mortariola aurea duodecim plena incenso, denos siclos appendentia pondere Sanctuarii; id est, simul auri sicli centum viginti;

87. boves de armento in holocaustum duodecim, arietes duodecim, agni anniculi duodecim, et libamenta eorum; hirci duodecim pro peccato.

88. In hostias pacificorum, boves viginti quatuor, arietes sexaginta, hirci sexaginta, agni anniculi sexaginta. Haec oblata sunt in dedicatione altaris, quando unctum est.

89. Cumque ingrederetur Moyses tabernaculum foederis, ut consuleret oraculum, audiebat vocem loquentis ad se de propitiatorio, quod erat super arcam testimonii inter duos Cherubim, unde et loquebatur ei*.

* Exod. 25, 22. 40, 33. 34. Lev. 1, 3.

CAP. VIII.

Ritus consecrandi Levitas.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2. Loquere Aaron, et dices ad eum: Cum posueris septem lucernas*, candelabrum in australi parte erigatur. Hoc igitur praecipe, ut lucernae contra boream e regione respiciant ad mensam panum propositionis, contra eam partem, quam candelabrum respicit, lucere debent.

* Exod. 25, 31 — 39.

3. Fecitque Aaron, et imposuit

68 מִלֵּאִים סֵלֶת בְּלוּלָה בִּשְׁמֵן לְמִנְחָה: כֹּה אֶתֶּת עֲשֶׂה זֶהב מִלֵּאָה
 69 קִטְרֶת: פֶּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה:
 70 שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחֹטֵאת: וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה
 71 עֹתָדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבֵּן אֲחִירֶזֶר בֶּן־
 72 עֲמִישֶׁה: פ בָּיּוֹם עֲשִׂתִּי עֹשֶׂר יוֹם נָשִׂיא לִבְנֵי אֲשֶׁר פָּגַעֲיָאֵל
 73 בֶּן־עֲכָרָן: קָרְבָּנוֹ קֶעֱרֶת־כֶּסֶף אֶתֶּת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק
 74 אֶחָד כֶּסֶף שְׁבַעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם ׀ מִלֵּאִים סֵלֶת בְּלוּלָה
 75 בִּשְׁמֵן לְמִנְחָה: כֹּה אֶתֶּת עֲשֶׂה זֶהב מִלֵּאָה קִטְרֶת: פֶּר אֶחָד בֶּן־
 76 בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה: שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחֹטֵאת:
 77 וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֹתָדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׂים
 78 בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבֵּן פָּגַעֲיָאֵל בֶּן־עֲכָרָן: פ בָּיּוֹם
 79 שְׁנַיִם־עֹשֶׂר יוֹם נָשִׂיא לִבְנֵי נִפְתָּלִי אֲחִירֶזֶ בֶּן־עֵינָן: קָרְבָּנוֹ קֶעֱרֶת־
 80 כֶּסֶף אֶתֶּת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שְׁבַעִים שֶׁקֶל
 81 בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם ׀ מִלֵּאִים סֵלֶת בְּלוּלָה בִּשְׁמֵן לְמִנְחָה: כֹּה אֶתֶּת
 82 עֲשֶׂה זֶהב מִלֵּאָה קִטְרֶת: פֶּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד
 83 בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה: שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחֹטֵאת: וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר
 84 שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֹתָדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה
 85 קָרְבֵּן אֲחִירֶזֶ בֶּן־עֵינָן: פ זֹאת ׀ הִנֵּכֶת הַמִּזְבֵּחַ בָּיּוֹם הַמִּשְׁחָה
 86 אֹתוֹ מֵאֵת נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל קֶעֱרֶת כֶּסֶף שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה מִזְרָק־כֶּסֶף
 87 שְׁנַיִם עֹשֶׂר כִּפּוֹת זֶהב שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה: שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה הַקֶּעֱרֶת הָאֶתֶּת
 88 כֶּסֶף וְשְׁבַעִים הַמִּזְרָק הָאֶחָד כֹּל כֶּסֶף הַכֵּלִים אֵלֶּפִים וָאַרְבַּע־מֵאוֹת
 89 בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ: כִּפּוֹת זֶהב שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה מִלֵּאֹת קִטְרֶת עֲשֶׂה עֲשֶׂה
 90 הַכֹּהֵן בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ כֹּל־זֶהב הַכִּפּוֹת עֲשִׂירִים וּמֵאָה: כֹּל־הַבָּקָר לְעֹלָה
 91 שְׁנַיִם עֹשֶׂר פָּרִים אֵילִם שְׁנַיִם־עֹשֶׂר כֶּבֶשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שְׁנַיִם עֹשֶׂר
 92 וּמִנְחָתָם וְשְׁעִירֵי עִזִּים שְׁנַיִם עֹשֶׂר לְחֹטֵאת: וְכֹל בָּקָר ׀ זֶבַח הַשְּׁלָמִים
 93 עֲשִׂירִים וָאַרְבָּעָה פָּרִים אֵילִם שְׁנַיִם עֹתָדִים שְׁנַיִם כֶּבֶשִׂים בְּנֵי־
 94 שָׁנָה שְׁנַיִם זֹאת הִנֵּכֶת הַמִּזְבֵּחַ אַחֲרֵי הַמִּשְׁחָה אֹתוֹ: וּבָכֹא מִשָּׁה אֶל־
 95 אֶחָד מוֹעֵד לַדִּבָּר אֹתוֹ וַיִּשְׁמַע אֶת־הַקּוֹל מִדִּבָּר אֵלָיו מֵעַל הַכַּפֹּרֶת
 96 אֲשֶׁר עַל־אֲזֵן הָעֹדֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַפָּרָבִים וַיְדַבֵּר אֵלָיו:

ח

CAP. VIII. ח

פ פ פ לו 36

2 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: הִבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאִמְרָה אֵלָיו בְּהִעָלְהָא א
 3 אֶת־הַנֹּחֶת אֶל־מִוֶּל פֶּנִּי הַמִּנוּחָה וְאִירֶה שְׁבַעַת הַנֹּחֶת: וַיַּעַשׂ כֵּן

אֶהְיֶה אֵל-מוֹלַד פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה כְּאִשֶּׁר צִוֵּה יְהוָה אֶת-
 4 מֹשֶׁה: וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמִּזְבֵּחַ מִקְשָׁה זָהָב עַד-יִרְכָּה עַד-פְּרָחָה מִקְשָׁה
 הוּא כַּמֶּרְאֶה אֲשֶׁר הִרְאָה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה בֶּן עֶשְׂרֵה אֶת-הַמִּזְבֵּחַ:

ה פ וידבר יהוה אל-משה לאמר: קח את-הללוים מִחוּץ בְּנֵי

7 יִשְׂרָאֵל וְהִדַּרְתָּ אֹתָם: וְכֹה-תַעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהֲרֵם הַזֶּה עֲלֵיהֶם מִי

8 חֲטָאֹת וְהִזְעִירוּ חֶזֶל עַל-כָּל-בָּשָׂרָם וּכְבֹּסוּ בְּגָדֵיהֶם וְהִשְׁהֲרוּ: וְלָקְחוּ

פֶּר בֶּן-בָּקָר וּמִנְחָתוֹ סֹלֶת בָּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וּפְרִשְׁתִּי בֶן-בָּקָר חֲמִשָּׁה

9 לַחֲטָאֹת: וְהִקְרַבְתָּ אֶת-הַלְלוּיִם לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְהִקְחִלְתָּ אֶת-כָּל-

י עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְהִקְרַבְתָּ אֶת-הַלְלוּיִם לִפְנֵי יְהוָה וּסְמְכוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל

11 אֶת-יְדֵיהֶם עַל-הַלְלוּיִם: וְהִנֵּחַ אֶהְיֶה אֶת-הַלְלוּיִם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה

12 מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לַעֲבֹד אֶת-עֲבֹדַת יְהוָה: וְהַלְלוּיִם וּסְמְכוּ אֶת-

יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁ הַפָּרִים וַעֲשֵׂה אֶת-הָאֵלֹהִי חֲטָאֹת וְאֶת-חֲאֹתָר עֲלֵה

13 לַיהוָה לְכַפֵּר עַל-הַלְלוּיִם: וְהַעֲמַדְתָּ אֶת-הַלְלוּיִם לִפְנֵי אֶהְיֶה וּלִפְנֵי

14 בָּנָיו וְהִנֵּפְתָּ אֹתָם תְּנוּפָה לַיהוָה: וְהִבְדַּלְתָּ אֶת-הַלְלוּיִם מִחוּץ בְּנֵי

טו יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הַלְלוּיִם: וְאַחֲרֵי-כֵן יָבֹאוּ הַלְלוּיִם לַעֲבֹד אֶת-אֹהֶל

16 מוֹעֵד וְהִדַּרְתָּ אֹתָם וְהִנֵּפְתָּ אֹתָם תְּנוּפָה: כִּי נִתְּנִים נְתָנִים חֲמִשָּׁה לִי

מִחוּץ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תַּחַת פֶּטְלָת כָּל-רָחֵם בְּכוֹר כֹּל מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל

17 לְקַחְתִּי אֹתָם לִי: כִּי לִי כָל-בְּכוֹר בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאָדָם וּבַבְּהֵמָה בְּיוֹם

18 הַכֹּהֵן כָּל-בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הִקְדַּשְׁתִּי אֹתָם לִי: וְאַתָּה אֶת-

19 הַלְלוּיִם תַּחַת כָּל-בְּכוֹר בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל: וְאַחֲנֶה אֶת-הַלְלוּיִם נְתָנִים

לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו מִחוּץ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲבֹד אֶת-עֲבֹדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּאֹהֶל

מוֹעֵד וּלְכַפֵּר עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְיֶה בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל נֶגֶף בְּגִשֶׁת בְּנֵי-

כ יִשְׂרָאֵל אֶל-הַקֹּדֶשׁ: וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְכָל-עֲדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְלוּיִם

כָּל אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה לְלוּיִם כֹּן-עָשׂוּ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

כא ויהיחטאוי הלוויים וכבסו בגדיהם וינגח אהרן אותם תנופה לפני יהוה

כב וככפר עליהם אהרן לטהרם: ואחרי-כן באו הלוויים לעבד את-

עבדהם באהל מועד לפני אהרן ולפני בניו כאשר צוה יהוה את-

כג משה על-הלוויים כן עשו להם: וידבר יהוה אל-משה

כד לאמר: זאת אשר ללוויים מבן חמש ועשרים שנה ומעלה יבוא לזבא

כה זבא בעבדת אהל מועד: ומבן חמשים שנה ושוב מצבא העבדה

כז ולא יעבד עוד: ושלת את-אחיו באהל מועד לשמר משמרת ועבדה

לא יעבד ככה העשוי ללוויים במשמרתם: פ

lucernas super candelabrum, ut praeceperat Dominus Moysi.

4. Haec autem erat factura candelabri, ex auro ductili, tam medius stipes*, quam cuncta, quae ex utroque calamorum latere nascebantur; iuxta exemplum, quod ostendit Dominus Moysi, ita operatus est candelabrum.

* Exod. 25, 32.

5. Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:

6. Tolle Levitas* de medio filiorum Israël, et purificabis eos

* c. 4.

7. iuxta hunc ritum: Aspergantur aqua lustrationis, et radant omnes pilos carnis suae. Cumque laverint vestimenta sua, et mundati fuerint:

8. tollent bovem* de armentis, et libamentum eius** similam oleo conspersam; bovem autem alterum de armento tu accipies pro peccato†;

* v. 12. ** c. 28, 12. † Lev. 4. sqq.

9. et applicabis Levitas coram tabernaculo foederis, convocata omni multitudine filiorum Israël.

10. Cumque Levitae fuerint coram Domino, ponent filii Israël manus suas super eos;

11. et offeret Aaron Levitas, munus in conspectu Domini* a filiis Israël, ut serviant in ministerio eius.

* Exod. 29, 24. v. 19.

12. Levitae quoque ponent manus suas super capita boum, e quibus unum facies pro peccato, et alterum in holocaustum* Domini, ut deprecis pro eis.

* Lev. 1.

13. Statuesque Levitas in conspectu Aaron et filiorum eius, et consecrabis oblatos Domino;

14. ac separabis de medio filiorum Israël, ut sint mei.

15. Et postea ingredientur tabernaculum foederis, ut serviant mihi. Sicque purificabis, et consecrabis

eos in oblationem Domini: quoniam dono donati sunt mihi a filiis Israël.

16. *Pro primogenitis, quae aperiant omnem vulvam† in Israël, accipi eos.

* Exod. 13, 2. 3, 13. Luc. 2, 23.
† c. 3, 12.

17. Mea sunt enim omnia primogenita* filiorum Israël, tam ex hominibus quam ex iumentis. Ex die, quo percussi omne primogenitum in terra Aegypti, sanctificavi eos mihi,

* c. 3, 13. Exod. 13, 2.

18. et tuli Levitas pro cunctis primogenitis filiorum Israël.

19. Tradidique eos dono Aaron et filiis eius, de medio populi; ut serviant mihi pro Israël in tabernaculo foederis, et orent pro eis, ne sit in populo plaga, si ausi fuerint accedere ad Sanctuarium.

20. Feceruntque Moyses et Aaron, et omnis multitudo filiorum Israël, super Levitis, quae praeceperat Dominus Moysi;

21. Purificatique* sunt, et laverunt vestimenta sua. Elevavitque eos Aaron in conspectu Domini, et oravit pro eis;

* v. 7.

22. ut purificati ingrederentur ad officia sua in tabernaculum foederis coram Aaron et filiis eius. Sicut praeceperat Dominus Moysi de Levitis, ita factum est.

23. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

24. Haec est lex Levitarum: A viginti quinque annis et supra, ingredientur, ut ministrent in tabernaculo foederis.

25. Cumque quinquagesimum annum aetatis impleverint, servire cessabunt;

26. eruntque ministri fratrum suorum in tabernaculo foederis, ut custodiant quae sibi fuerint commendata, opera autem ipsa non faciant. Sic dispones Levitis in custodiis suis.

CAP. IX.

Paschatis celebrandi tempus constituitur.

Nubes per diem operit tabernaculum,
eaque est dux itineris.

1. Locutus est Dominus ad Moysen in deserto Sinai anno secundo, postquam egressi sunt de terra Aegypti*, mense primo, dicens:

* Exod. 13, 4.

2. * Faciant filii Israël Phase † in tempore suo,

* Exod. 12, 3. † Exod. 12.

3. quartadecima die mensis huius ad vesperam, iuxta omnes caeremonias et iustificationes eius.

4. Praecepitque Moyses filiis Israël, ut facerent Phase.

5. Qui fecerunt tempore suo; quartadecima die mensis ad vesperam, in monte Sinai. Iuxta omnia, quae mandaverat Dominus Moysi, fecerunt filii Israël.

6. Ecce! autem quidam immundi *super anima hominis, qui non poterant facere Phase in die illo, accedentes ad Moysen et Aaron,

* c. 5, 1—3.

7. dixerunt eis: Immundi sumus super anima hominis; quare fraudamur, ut non valeamus oblationem offerre Domino in tempore suo inter filios Israël!

8. Quibus respondit Moyses: State, ut consulam quid praecipiat Dominus de vobis.

9. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

10. Loquere filiis Israël: Homo, qui fuerit immundus super anima, sive in via procul in gente vestra, faciat Phase Domino

11. in mense secundo, quartadecima die mensis ad vesperam; cum azymis et lactucis agrestibus comedent illud.

12. Non relinquent ex eo quippiam usque mane*, et os eius non confringent, omnem ritum Phase observabunt.

* Exod. 12, 46. Ioh. 19, 36.

13. Si quis autem et mundus est, et in itinere non fuit, et tamen non fecit Phase, exterminabitur anima illa de populis suis, quia sacrificium Domino non obtulit tempore suo; peccatum suum ipse portabit.

14. Peregrinus quoque et advena si fuerint apud vos, facient Phase Domino iuxta caeremonias et iustificationes eius. Praeceptum idem erit apud vos tam advenae quam indigenae.

15. * Igitur die, qua erectum est tabernaculum, operuit illud nubes†. A vespere autem super tentorium erat quasi species ignis usque mane.

* Exod. 40, 16. 7, 1. † Exod. 13, 21.
40, 34.

16. Sic fiebat iugiter: per diem operiebat illud nubes, et per noctem quasi species ignis.

17. Cumque ablata fuisset nubes, quae tabernaculum protegebat, tunc proficiscebantur filii Israël; et in loco, ubi stetisset nubes*, ibi castrametabantur.

* c. 10, 29.

18. Ad imperium Domini proficiscebantur, et ad imperium illius figebant tabernaculum*; cunctis diebus, quibus stabat nubes super tabernaculum, manebant in eodem loco;

* 1 Cor. 10, 1.

19. et si evenisset, ut multo tempore maneret super illud, erant filii Israël in excubiis Domini, et non proficiscebantur;

20. quot diebus fuisset nubes super tabernaculum. Ad imperium Domini erigebant tentoria, et ad imperium illius deponebant.

21. Si fuisset nubes a vespere usque mane, et statim diluculo tabernaculum reliquisset, proficiscebantur; et, si post diem et noctem recessisset, dissipabant tentoria.

22. Si vero biduo aut uno mense vel longiori tempore fuisset super tabernaculum, manebant filii Israël in eodem loco, et non proficiscebantur; statim autem ut recessisset, movebant castra.

ט

CAP. IX. ט

- וידבר יהוה אל-משה במדבר-סיני בשנה השנית לצאתם מארץ
מצרים בחודש הראשון לאמר: ויעשו בני-ישראל את-הפסח
במועדו: בארבעה עשר-יום בחודש הזה בין הערבים תעשו אותו
במקדו ככל-חוקיו וככל-משפטו תעשו אותו: וידבר משה אל-בני
ישראל לעשות הפסח: ויעשו את-הפסח בראשון בארבעה עשר יום
לחודש בין הערבים במדבר סיני ככל אשר צוה יהוה את-משה בן
עשו בני ישראל: ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא-
וכלו לעשה-הפסח ביום ההוא ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום
ההוא: ויאמרו האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לנפש אדם למה
נביא לבלתי הקריב את-קרבת יהוה במעדו בחודש בני ישראל:
ויאמר אליהם משה עמדו ואשמעה מה-יצוה יהוה לכם: פ
וידבר יהוה אל-משה לאמר: דבר אל-בני ישראל לאמר איש איש
פי-יהוה טמא לנפש או בדרך רחקה לכם או לדחיתכם ועשה
פסח ליהוה: בחודש השני בארבעה עשר יום בין הערבים תעשו
אתו על-מצות ומקרים ואכלהו: לא-ישאורו ממנו עד-בקר ועצם לא
ישברו-בו ככל-הקת הפסח תעשו אותו: והאיש אשר-הוא טהור
ויברך לא-יהיה וחדל לעשות הפסח ונכרתה הנפש ההוא מעמיה
כי קרבן יהוה לא הקריב במעדו חטאו ושא האיש ההוא: וקר-
גור אמכם גר ועשה פסח ליהוה בחקת הפסח וכמשפטו בן יעשה
הקת אחת יהיה לכם ולגר ולאזרח הארץ: ס
וביום טו
הקים את-המשכן פסה הענן את-המשכן לאהל העדת ובערב יהיה
על-המשכן כמראה-אש עד-בקר: בן יהיה תמיד הענן וכסנו
ומראה-אש לילה: ולפי העלות הענן מעל האהל ואחרי כן יסעו
בני ישראל ובמקום אשר ישכון-שם הענן נס יחנו בני ישראל:
על-פי יהוה יסעו בני ישראל ועל-פי יהוה יחנו וימי אשר ישכן
הענן על-המשכן יחנו: ובחאריה הענן על-המשכן ימים רבים
ושמרו בני-ישראל את-משמרת יהוה ולא יסעו: ויש אשר יהיה כ
הענן ימים מספר על-המשכן על-פי יהוה יחנו ועל-פי יהוה יסעו:
ויש אשר יהיה הענן מערב עד-בקר ויגלה הענן בבקר ויסעו או
ימים ולילה ויגלה הענן ויסעו: וימימים או-חודש או-ימים בהאריה
הענן על-המשכן לשכן עליו יחנו בני-ישראל ולא יסעו ובהקלחו

23 ויסעו: על-פי יהוה רחמי ועל-פי יהוה יסעו את-משמרת יהוה
שְׁמָרוּ עַל-פִּי יְהוָה בְּיַד-מֹשֶׁה:
פ

CAP. X. י

א 2 וידבר יהוה אל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: עֲשֹׂה לָךְ שְׁתֵּי חֲצוֹצְרוֹת כֶּסֶף מִקֹּשֶׁה
3 מִעֲשֹׂה אֹהֶם וְהָיוּ לָךְ לְמִקְרָא הַעֲדָה וּלְמִסַּע אֶת-הַמַּחֲנֹת: וְתִקְעוּ
4 בָהֶן וְנוֹעְדוּ אִלֵּיךְ כָּל-הָעֵדָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְאִם-בָּאֲחַת וְתִקְעוּ
ה וְנוֹעְדוּ אִלֵּיךְ הַנְּשִׂאִים רָאשֵׁי אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל: וְתִקְעֵתֶם תְּרוּעָה וְנִסְעוּ
6 הַמַּחֲנֹת הַחֲנִים קִדְמָה: וְתִקְעֵתֶם תְּרוּעָה שְׁלִישִׁית וְנִסְעוּ הַמַּחֲנֹת הַחֲנִים
7 תְּיַמִּנָּה תְּרוּעָה וְתִקְעוּ לְמַסְעֵיהֶם: וּבַחֲקֻהִיל אֶת-הַקֹּהֵל וְתִקְעוּ וְלֹא
8 תִּירֵעוּ: וּבְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים יִתְקְעוּ בַּחֲצֹצְרוֹת וְהָיוּ לָכֶם לְהַקְטֹעַ עוֹלָם
9 לְדֹרֹתֵיכֶם: וְכִי-תֵבֹאוּ מִלְחָמָה בְּאֹרְצְכֶם עַל-הַגֹּיִם הַצֹּרֵר אֹתְכֶם וְחִרְעֵתֶם
י בַּחֲצֹצְרוֹת וְנוֹפְרֵתֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְנִשְׁעֵתֶם מֵאֲוִיבֵיכֶם: וּבְיוֹם
י אֲשֶׁר-תִּסְעוּ וּבְיוֹם-עֲדִיכֶם וּבְרָאשֵׁי חֳדָשְׁכֶם וְתִקְעֵתֶם בַּחֲצֹצְרוֹת עַל
עֲלֵיתֵיכֶם וְעַל זִבְחֵי שְׁלֵמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכְרוֹן לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי
י אֱלֹהֵיכֶם: פ וְהָיוּ בַשָּׁנָה הַשְּׁעִיָּה בַחֹדֶשׁ הַשִּׁשִּׁי בְּעֶשְׂרִים
12 בַּחֹדֶשׁ נִעְלָה הָעֵנָן מֵעַל מִשְׁכַּן הָעֵדֻת: וַיִּסְעוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל לְמַסְעֵיהֶם
13 מִמִּדְבַּר סִינִי וַיִּשְׁכֹּן הָעֵנָן בְּמִדְבַּר פָּאָרָן: וַיִּסְעוּ בְּרֹאשִׁיתָה עַל-פִּי
14 יְהוָה בְּיַד-מֹשֶׁה: וַיִּסַּע הֶגְל מַחֲנֶה בְנֵי-יְהוּדָה בְּרֹאשִׁיתָה לְצָבָאֲתָם
טו וְעַל-צָבָאוֹ נִחֲשׁוֹן בֶּן-עֲמִינָדָב: וְעַל-צָבָא מִשֶּׁה בְנֵי וְשִׁשְׁכַר נַחֲשָׁאֵל בֶּן-
16 צוּרָר: וְעַל-צָבָא מִשֶּׁה בְנֵי זְבוּלֹן אֱלִיָּאָב בֶּן-חֶלֶן: וְהַיֹּרֵד הַמִּשְׁכָּן
17 וְנִסְעוּ בְנֵי-גֵרְשׁוֹן וּבְנֵי מְרָרִי נְשָׂאֵי הַמִּשְׁכָּן: וְנִסַּע הֶגְל מַחֲנֶה רְאוּבֵן
18 לְצָבָאֲתָם וְעַל-צָבָאוֹ אֱלִיָּאָזָר בֶּן-שִׁירִיאוּר: וְעַל-צָבָא מִשֶּׁה בְנֵי שִׁמְעוֹן
19 שְׁלֹמִיאֵל בֶּן-צוּרִישָׁהִר: וְעַל-צָבָא מִשֶּׁה בְנֵי-גָד אֶלְדָּסָה בֶן-דִּעְוֵאֵל:
כ וְנִסְעוּ הַקֹּהֲתִים נְשָׂאֵי הַמִּקְדָּשׁ וְחֻקֵּיהֶם אֶת-הַמִּשְׁכָּן עַד-בָּאֵם:
21 וְנִסַּע הֶגְל מַחֲנֶה בְנֵי-אֶפְרַיִם לְצָבָאֲתָם וְעַל-צָבָאוֹ אֱלִישָׁמֶע בֶּן-
22 עֲמִיהוּד: וְעַל-צָבָא מִשֶּׁה בְנֵי מְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן-פֶּדֶהצוּר: וְעַל-צָבָא
23 כה מִשֶּׁה בְנֵי בִנְיָמִן אֲבִידוֹן בֶּן-גִּדְעוֹנִי: וְנִסַּע הֶגְל מַחֲנֶה בְנֵי-דָן מֵאֶסָה
24 לְכָל-הַמַּחֲנֵה לְצָבָאֲתָם וְעַל-צָבָאוֹ אֲחִישָׁר בֶּן-עֲמִישָׁהִר: וְעַל-צָבָא
26 מִשֶּׁה בְנֵי אֲשֵׁר פִּגְמִיאֵל בֶּן-עֶבְרָן: וְעַל-צָבָא מִשֶּׁה בְנֵי נַפְתָּלִי אֲחִירָע
27 בֶּן-עֵינָן: אֵלֶּה מִסְכֵּי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל לְצָבָאֲתָם וַיִּסְעוּ: ס
28 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְחֹזֶק בֶּן-רַעֲיָאֵל הַמִּדְיָנִי חֲתָן מִשֶּׁה נִסְעִים: אֲנִיחָנו
29 אֶל-הַמִּקְדָּשׁ אֲשֶׁר אֲמַר יְהוָה אֱתָנוּ אֲמָנוּ לָכֶם לָכֶה אֲתָנוּ וְהַשְׁכַּמְנוּ לָךְ

23. Per verbum Domini figebant tentoria, et per verbum illius proficiscabantur; erantque in excubiis Domini iuxta imperium eius per manum Moysi.

CAP. X.

Tubarum argentearum usus. Moses rogat Hobab, ut cum Israëlitis proficiscatur.

Mosis oratio.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2. Fac tibi duas tubas argenteas ductiles, quibus convocare possis multitudinem, quando movenda sunt castra.

3. Cumque incrépueris tubis, congregabitur ad te omnis turba ad ostium tabernaculi foederis.

4. Si semel clangueris, venient ad te principes, et capita multitudinis Israël.

5. Si autem prolixior atque concisus clangor increpuerit, movebunt castra primi, qui sunt ad orientalem plagam.

6. In secundo autem sonitu et pari ululatu tubae, levabunt tentoria, qui habitant ad meridiem, et iuxta hunc modum reliqui facient, ululantibus tubis in profectionem.

7. Quando autem congregandus est populus, simplex tubarum clangor erit, et non concise ululabunt.

8. Filii autem Aaron sacerdotes clangent tubis; eritque hoc legitimum sempiternum in generationibus vestris.

9. Si exieritis ad bellum de terra vestra contra hostes, qui dimicant adversum vos; clangetis ululantibus tubis, et erit recordatio vestri coram Domino Deo vestro, ut eruamini de manibus inimicorum vestrorum.

10. Si quando habebitis epulum, et dies festos, et calendas, canetis tubis super holocaustis, et pacificis victimis; ut sint vobis in recordationem Dei vestri. Ego Dominus Deus vester.

11. Anno secundo, mense secundo, vigesima die mensis, elevata est nubes de tabernaculo foederis;

12. profectique sunt filii Israël per turmas suas de deserto Sinai, et recubuit nubes in solitudine Pharan.

13. Moveruntque castra primi iuxta imperium Domini in manu Moysi.

14. *Filii Iuda per turmas suas; quorum princeps erat Nahasson filius Aminadab.

* c. 1, 7.

15. In tribu filiorum Issachar fuit princeps Nathanaël filius Suar.

16. In tribu Zabulon erat princeps Eliab filius Helon.

17. Depositumque est tabernaculum, quod portantes egressi sunt filii Gerson et Merari.

18. Profectique sunt et filii Ruben, per turmas et ordinem suum; quorum princeps erat Helisur filius Se-deur.

19. In tribu autem filiorum Simeon, princeps fuit Salamiel filius Surisaddai.

20. Porro in tribu Gad erat princeps Eliasaph filius Duel.

21. Profectique sunt et Caathitae portantes Sanctuarium. Tandiu tabernaculum portabatur, donec venirent ad erectionis locum.

22. Moverunt castra et filii Ephraim per turmas suas, in quorum exercitu princeps erat Elisama filius Ammiud.

23. In tribu autem filiorum Manasse princeps fuit Gamaliel filius Phadassur.

24. Et in tribu Benjamin erat dux Abidan filius Gedeonis.

25. Novissimi castrorum omnium profecti sunt filii Dan per turmas suas, in quorum exercitu princeps fuit Abiezer filius Ammisaddai.

26. In tribu autem filiorum Aser erat princeps Phegiel filius Ochrau.

27. Et in tribu filiorum Nephthali princeps fuit Ahira filius Enan.

28. Haec sunt castra, et profectiones filiorum Israël per turmas suas, quando egrediebantur.

29. Dixitque Moyses Hobab filio Raguel Madianitae, cognato suo; Proficiscimur ad locum, quem Dominus daturus est nobis: veni no-

biscum, ut benefaciamus tibi; quia Dominus bona promisit Israël.

30. Cui ille respondit: Non vadam tecum, sed revertar in terram * meam, in qua natus sum.

* Exod. 18, 27.

31. Et ille: Noli, inquit, nos relinquere; tu enim nosti, in quibus locis per desertum castra ponere debeamus, et cris ductor noster.

32. Cumque nobiscum veneris, quidquid optimum fuerit ex opibus, quas nobis traditurus est Dominus, dabimus tibi.

33. Profecti sunt ergo de monte Domini viam trium dierum, arcaque foederis * Domini praecedebat eos, per dies tres providens castrorum locum.

* c. 9, 15.

34. Nubes quoque Domini super eos erat per diem, cum incederent.

35. Cumque elevaretur arca, dicebat Moyses: Surge Domine, et dissipentur inimici tui, et fugiant qui oderunt te, a facie tua!

* Ps. 67, 2.

36. Cum autem deponeretur, aiebat: Revertere Domine ad multitudinem exercitus Israël!

CAP. XI.

Hebraeis murmurantibus conceduntur coturnices; sed puniuntur Hebraei. Mosis unus per 70 seniores sublevatur.

1. Interea ortum est * murmur populi, quasi dolentium pro labore, contra Dominum. Quod cum audisset Dominus, iratus est. Et * accensus in eos ignis Domini devoravit extremam castrorum partem.

* Exod. 17, 2. Num. 33, 16. Ps. 77, 19.

1 Cor. 10, 10. † Ps. 77, 21.

2. Cumque clamasset populus ad Moysen, oravit * Moyses ad Dominum, et absorptus est ignis.

* Exod. 8, 12.

3. Vocavitque nomen loci illius, Incensio; eo quod incensus fuisset contra eos ignis Domini.

4. Vulgus * quippe promiscuum, quod ascenderat cum eis, flagravat desiderio, sedens et flens, iunctis sibi pariter filiis Israël, et ait: Quis dabit nobis ad vescendum carnes?

* Exod. 16, 3. 1 Cor. 10, 3.

5. Recordamur piscium, quos comedebamus in Aegypto gratis; in mentem nobis veniunt cucumeres, et pepones, porrique, et caepe, et allia.

6. Anima nostra arida est, nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi Man.

7. * Erat autem Man quasi semen coriandri, coloris bdellii.

* Exod. 16, 14. Ps. 77, 24. Sap. 16, 20. Ioh. 6, 31.

8. Circuibatque populus, et colligens illud, frangebatur mola, sive terebat in mortario, coquens in olla, et faciens ex eo tortulas saporis quasi panis oleati.

9. Cumque descenderet nocte super castra ros, descendebat pariter et Man.

10. Audivit ergo Moyses flentem populum per familias, singulos per ostia tentorii sui. Iratusque est furor Domini valde; sed et Moysi intoleranda res visa est.

11. Et ait ad Dominum; Cur * afflixisti servum tuum? quare non invenio gratiam coram te? et cur imposuisti pondus universi populi huius super me?

* Exod. 5, 22.

12. Numquid ego concepi omnem hanc multitudinem, vel genui eam, ut dicas mihi: Porta eos in sinu tuo, sicut portare solet nutrix infantulum, et defer in terram, pro qua iurasti patribus eorum?

13. Unde mihi carnes, ut dem tantae multitudini? flect contra me, dicentes: Da nobis carnes, ut comedamus.

14. Non possum solus sustinere omnem hunc populum, quia gravis est mihi.

15. Sin aliter tibi videtur, obsecro, ut interficias * me, et inveniam gratiam in oculis tuis, ne tantis afficiar malis.

* Exod. 32, 32.

16. Et dixit Dominus ad Moysen: Congrega mihi septuaginta viros * de senibus Israël, quos tu nosti, quod senes populi sint ac magistri; et duces eos ad ostium tabernaculi foederis, faciesque ibi stare tecum;

* Exod. 18, 21. 24, 1. † Exod. 5, 14.

17. ut descendam, et loquar tibi; et auferam de spiritu tuo, tradamque

15 וְשִׁמְתִּי עֲלֵיהֶם וְנִשְׂאוּ אִתָּךְ בְּמִשְׁאֵי הָעָם וְלֹא־תִשָּׂא אִתָּהּ לְבַהֶקֶה: וְאַל־
 הָעָם תֹּאמַר תִּהְיֶה־דִּשְׁנוּ לְמִתָּהּ וְאָכַלְתֶּם בָּשָׂר כִּי בְכִרְתָּם בְּאֹזְנִי יְהוָה
 לֹא־מִי נֶאֱכַלְנוּ בָּשָׂר כִּי־טוֹב לָנוּ בְּמִצָּרִים וְנָתַן יְהוָה לָכֶם בָּשָׂר
 19 וְאָכַלְתֶּם: לֹא יוֹם אֶחָד תֹּאכְלוּן וְלֹא יוֹמִים יָלֵא: חֲמִשָּׁה יָמִים וְלֹא
 כ עֲשֶׂהָ יָמִים וְלֹא עֲשָׂרִים יוֹם: עַד וְחֹדֶשׁ יָמִים עַד אֲשֶׁר־יֵצֵא מֵאֶפְקֹם
 וְהָיָה לָכֶם לֶזְרָא וְעַן כִּי־מֵאַסְתֶּם אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר בְּקִרְבְּכֶם וְתִבְכּוּ
 21 לְפָנָיו לֹא־מִי לָמָּה הֵן יֵצְאוּ מִמִּצְרָיִם: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה טֹשׁ־מֵאוֹת אֱלֹהִים
 רַגְלֵי הָעָם אֲשֶׁר אֲנִי בְּקִרְבִּי וְאַתָּה אֲמַרְתָּ בָּשָׂר אֲתֵּן לָהֶם וְאָכְלוּ
 22 חֹדֶשׁ יָמִים: הֲצֵאן וּבִקֵּר וּשְׁחַט לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם אִם אֶת־כָּל־דָּגֵי
 23 הַיָּם תִּבְרָא לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם: פ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
 24 הִיךְ יְהוָה תִּקְצֹר עִתָּהּ תִּרְאֶה הִיקְרָה דְּבָרִי אִם־לֹא: וַיֵּצֵא מֹשֶׁה
 וַיַּדְבֵּל אֶל־הָעָם אֶת הַדְּבָרִי יְהוָה וַיֹּאסֶס שְׂבָעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי הָעָם
 כה וַיַּעֲמֵד אִתָּם סְבִיבוֹת הָאֹהֶל: וַיֵּרֶד יְהוָה וַיַּעֲנֶן וַיִּדְבֹּר אֵלָיו וַיֹּאצֵּל
 מִן־הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתֵּן עַל־שְׂבָעִים אִישׁ הַזִּקְנִים וַיְהִי כְנוּחַ
 26 עֲלֵיהֶם הָרוּחַ וַיַּחֲנֹבֵאוּ וְלֹא יָסֻפוּ: וַיִּשְׁאַרְוּ שִׁבְי־אַנְשִׁים וּבְמַחְלָה שָׁם
 הָאֹהֶל וְאֵלֶּיךָ וְשָׁם הִשְׁלִי מִיָּד וַתֵּנֶחַ עֲלֵיהֶם הָרוּחַ וַהֲמָה בַּפִּתְּכִים
 27 וְלֹא יֵצְאוּ הָאֹהֶל וַיַּחֲנֹבֵאוּ בְּמַחְנֶה: וַיִּרְץ הַפֶּזֶר וַיִּגַּד לְמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר
 28 אֵלֶּיךָ וּמִיָּד מִתְּנַבְּאִים בְּמַחְנֶה: וַיַּעַן יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן מִשְׁרַת מֹשֶ׈ה
 29 מִבְּתָרָיו וַיֹּאמֶר אֲלֵךְ מֹשֶׁה כָּלָאִם: וַיֹּאמֶר לוֹ מֹשֶׁה הִמְקִנָּה אִתָּה לִּי
 וּמִי יִתֵּן כָּל־עַם יְהוָה נִבְרָאִים כִּי־יִתֵּן יְהוָה אֶת־רוּחוֹ עֲלֵיהֶם:
 31 וַיֹּאסֶס מֹשֶׁה אֶל־הַמַּחְנֶה הוּא וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: וְרוּחַ נָסַח מֵאֵת יְהוָה
 וַיָּגֵזוּ שְׁלוֹמִים מִן־הָעָם וַיִּשָּׁשׁ עַל־הַמַּחְנֶה כִּדְרֹךְ יוֹם כֹּה וּבְדֶרֶךְ יוֹם
 32 כֹּה סְבִיבוֹת הַמַּחְנֶה וּבְאֶמְתָּיִם עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ: וַיָּקָם הָעָם כָּל־הַיּוֹם
 תְּחוּא וְכָל־הַפֹּגְלָה וְכָל וְיוֹם הַמַּחְנֶה וַיֹּאסֶס אֶת־הַשִּׁלּוֹ הַמְּמִיט
 33 אֶסֶת עֲשֶׂהָ חֲמָרִים וַיִּשְׁטְחוּ לָהֶם שְׂטוֹת סְבִיבוֹת הַמַּחְנֶה: תִּבְשֹׂר
 עֵינָיו בֵּין שְׁנֵיהֶם טָרַם וַפְּרָת וְאֵת יְהוָה חָרָה כָּעָם וַיָּבֶה יְהוָה בָּעָם
 34 מִכָּה רַבָּה מְאֹד: וַיִּקְרָא אֶת־שְׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא קְבֻרוֹת הַמֵּאוֹת כִּי־
 לֹה שָׁם קָבְרוּ אֶת־הָעָם הַמִּתְאַוִּים: מִקְבְּרוֹת הַמֵּאוֹת נָסְעוּ הָעָם חֲצֵרוֹת
 וַיִּהְיוּ בַּחֲצֵרוֹת: פ

CAP. XII. יב

יב

א וַתִּדְבֹּר מִרְגָּם וְאַהֲרֹן בְּמִשְׁחַת עַל־אֲרוֹת הָאִשָּׁה הַפְּשִׁיטָה אֲשֶׁר לָקַח
 2 כִּי־אִשָּׁה קָשִׁית לָקַח: וַיֹּאמְרוּ הָרַק אֶת־בְּמִשְׁחַת דִּבְרַי יְהוָה הֲלֹא גַם־

eis, ut sustentent tecum onus populi, et non tu solus graveris.

18. Populo quoque dices: Sanctificamini! cras comedetis carnes. Ego enim audiavi vos dicere: Quis dabit nobis escas carnum? bene nobis erat in Aegypto. Ut det vobis Dominus carnes, et comedatis;

* Exod. 19, 10. sqq.

19. non uno die, nec duobus, vel quinque aut decem, nec viginti quidem;

20. sed usque ad mensem dierum, donec exeat per nares vestras, et vertatur in nauseam; eo quod repuleritis Dominum, qui in medio vestri est, et fleveritis coram eo, dicentes; Quare egressi sumus ex Aegypto?

21. Et ait Moyses: Sexcenta milia peditum huius populi sunt; et tu dicens: Dabo eis esum carnum mense integro?

* c. 1, 46.

22. * Numquid ovium, et boum multitudo caedetur †, ut possit sufficere ad cibum? vel omnes pisces maris in unum congregabuntur, ut eos satient?

* Ioh. 6, 10. † Exod. 16, 13.

23. Cui respondit Dominus: Numquid manus Domini invalida est? Iam nunc videbis, utrum meus sermo opere compleatur.

* Esai. 59, 1.

24. Venit igitur Moyses, et narravit populo verba Domini, congregans septuaginta viros de senibus Israël, quos stare fecit circa tabernaculum.

25. Descenditque Dominus per nubem, et locutus est ad eum, auferens de spiritu, qui erat in Moyse, et dans septuaginta viris. Cumque requievisset in eis Spiritus, prophetaverunt *, nec ultra cessaverunt.

* v. 29.

26. Remanserant autem in castris duo viri, quorum unus vocabatur Eldad, et alter Medad, super quos requievit Spiritus; nam et ipsi descripti fuerant, et non exierant ad tabernaculum.

27. Cumque prophetarent in castris, cucurrit puer, et nuntiavit Moysi dicens: Eldad et Medad prophetant in castris.

28. Statim Iosue filius Nun*, minister Moysi, et electus e pluribus, ait: Domine mi, Moyses! prohibe eos.

* Exod. 17, 9.

29. At ille: Quid, inquit, aemularis pro me? quis tribuat, ut omnis populus prophetet, et det eis Dominus Spiritum suum?

30. Reversusque est Moyses, et maiores natu Israël in castra.

31. * Ventus autem egrediens a Domino, arreptas trans mare coturnices detulit, et demisit in castra itinere, quantum uno die confici potest, ex omni parte castrorum per circuitum, volabantque in aëre duobus cubitis altitudine super terram.

* Ps. 77, 26. 27.

32. Surgens ergo populus toto die illo, et nocte, ac die altero, congregavit coturnicum, qui parum, decem eoros; et siccaverunt eas per gyrum castrorum.

33. * Adhuc carnes erant in dentibus eorum, nec defecerat huiusmodi cibus; et ecce! furor Domini concitatus † in populum, percussit eum plaga magna nimis.

* Ps. 77, 30. † v. 34.

34. Vocatusque est ille locus, Sepulchra concupiscentiae; ibi enim sepelierunt populum, qui desideraverat. Egressi autem de sepulchris concupiscentiae, venerunt in Hase-roth, et manserunt ibi.

CAP. XII.

Aaron et Maria, eius soror, adversus Moysen murmurant. Maria, lepra percussa, orante pro ipsa Mose sanatur.

1. Locutaque est Maria et Aaron contra Moysen propter uxorem eius Aethiopiassau,

2. et dixerunt: Num per solum Moysen locutus est Dominus? Non,

ue et nobis similiter est locutus? Quod cum audisset Dominus,

3. (erat enim Moyses vir mitissimus super omnes homines, qui morabatur in terra)

4. statim locutus est ad eum, et ad Aaron et Mariam: Egredimini vos tantum tres ad tabernaculum foederis! Cumque fuissent egressi,

5. descendit Dominus in columna nubis, et stetit in introitu tabernaculi vocans Aaron et Mariam. Qui cum issent,

6. dixit ad eos: Audite sermones meos! Si quis fuerit inter vos propheta Domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad illum.

7. At non talis servus meus Moyses*, qui in omni domo mea fidelissimus est.

* Hebr. 3, 2. 5.

8. *Ore enim ad os loquor ei; et palam, et non per aenigmata et figuras Dominum videt. Quare ergo non timuistis detrahere servo meo Moysi?

* Exod. 33, 11. 20. 24, 19. Deut. 4, 15.

9. Iratusque contra eos, abiit.

10. Nubes quoque recessit, quae erat super tabernaculum: et ecce! Maria apparuit* candens lepra quasi nix. Cumque respexisset eam Aaron, et vidisset perfusam lepra,

* Deut. 24, 9.

11. ait ad Moysen: Obsecro, domine mi! ne imponas nobis hoc peccatum, quod stulte commisimus;

12. ne fiat haec quasi mortua, et ut abortivum, quod proicitur de vulva matris suae; ecce! iam medium carnis eius devoratum est a lepra.

13. Clamavitque* Moyses ad Dominum, dicens: Deus, obsecro, sana eam!

* c. 11, 2.

14. Cui respondit Dominus: Si pater eius spuisset in faciem illius, nonne debuerat saltem septem diebus rubore suffundi? Separetur* septem diebus extra castra, et postea revocabitur.

* Lev. 14, 8.

15. Exclusa est itaque Maria extra castra septem diebus, et populus

non est motus de loco illo, donec revocata est Maria.

CAP. XIII.

Missi 12 exploratores in terram Chanaan palmitem cum botro referunt; sed omnes praeter Caleb populum a protectione deterrent.

1. Profectusque est populus de Haseroth*, fixis tentoriis in deserto Pharan.

* c. 12, 35. Deut. 1, 19.

2. Ibique locutus est Dominus* ad Moysen, dicens:

* Deut. 1, 22.

3. Mitte viros, qui considerent terram Chanaan, quam daturus sum filiis Israël, singulos de singulis tribubus, ex principibus.

4. Fecit Moyses, quod Dominus imperaverat, de deserto Pharan mitens principes viros, quorum ista sunt nomina.

5. De tribu Ruben: Sammua filium Zechur.

6. De tribu Simeon: Saphat filium Huri.

7. De tribu Iuda: Caleb filium Iephone.

8. De tribu Issachar: Igal filium Ioseph.

9. De tribu Ephraim: Osee* filium Nun.

* Exod. 17, 9.

10. De tribu Benjamin: Phalti filium Raphu.

11. De tribu Zabulon: Geddiel filium Sodi.

12. De tribu Ioseph, sceptri Manasse: Gaddi filium Susi.

13. De tribu Dan: Ammiel filium Gemalli.

14. De tribu Aser: Sthur filium Michaël.

15. De tribu Nephthali: Nahabi filium Vapsi.

16. De tribu Gad: Guel filium Machi.

17. Haec sunt nomina virorum, quos misit Moyses ad considerandam terram; vocavitque Osee filium Nun, Iosue.

18. Misit ergo eos Moyses ad considerandam terram Chanaan, et

3 בְּנֵי דָבָר וַיִּשְׁמַע יְהוָה: וְהָאֵלֹהִים מִשָּׁה עָנָן מֵאֹד מִכָּל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר עַל־
 4 פְּנֵי הָאֲדָמָה: וַיֹּאמֶר יְהוָה פֶּתַח אֶל־מִשְׁה וְאֶל־אֶהֱרֹן
 וְאֶל־מִרְיָם צֵאוּ שְׁלֹשְׁכֶם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וּבִצְאוֹ שְׁלֹשְׁכֶם: וַיֵּרֶד יְהוָה ה
 בַּעֲמֹד עָנָן וַיַּעֲמֵד פֶּתַח הָאֹהֶל וַיִּקְרָא אֶתֵּנָן וּמִרְיָם וּבִצְאוּ שְׁנֵיהֶם:
 6 וַיֹּאמֶר שְׁמֹעֲוֹנָא דְבָרִי אִם־יִהְיֶה נִבְרָאכֶם יְהוָה בִּמְרָאָה אֵלָיו
 אֲתֹדֵעַ בְּחָלוֹם אֲדַבֶּר־בּוֹ: לֹא־כֵן עֲבָדִי מִשָּׁה בְּכָל־בֵּיתִי נֶאֱמָן הָיָא:
 8 פֶּה אֶל־פֶּה אֲדַבֶּר־בּוֹ וּמְרָאָה וְלֹא בְתִידֹת וְחֻמֶּת יְהוָה יִבִּיט וּמִדֹּעַ
 9 לֹא יִרְאֶתֶם לְדַבֵּר בַּעֲבָדִי בְּמִשְׁה: וַיַּחֲרָאֵה יְהוָה בָּם וַיִּלְכְּדוּ: וַחֲעָנָן
 סֵר מֵעַל הָאֹהֶל וַחֲנָה מִרְיָם מִצִּרְעַת כִּשְׁלֹג וַיִּסֶּן אֶהֱרֹן אֶל־מִרְיָם
 וַחֲנָה מִצִּרְעַת: וַיֹּאמֶר אֶהֱרֹן אֶל־מִשָּׁה בִּר אֲדֹנִי אֶל־לֹא תִשָּׁח עֲלֵינוּ
 12 תִּשָּׂאֵת אֲשֶׁר נִזְאֲלָנוּ וְאֲשֶׁר הִטָּאֵנוּ: אֶל־נָא חֲדָי כַּמֶּת אֲשֶׁר בִּצְאָהוּ
 מִתְּחַם אִמּוֹ וַיִּאָּכַל חֲצִי בִשְׁוֹ: וַיִּצְעַק מִשָּׁה אֶל־יְהוָה לֵאמֹר אֵל נָא
 14 רַחֵם נָא לָהֶם: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מִשָּׁה וְאֲבִיָּה יִרְכָּ וִירָכָ
 בְּכֻלָּהּ הֲלֹא תִפְלֹם שְׂבָעַת יָמִים וְהִסָּגֵר שְׂבָעַת יָמִים מִחוּץ לַמִּחֲנֶה
 וְאַחֵר תֵּאָסֶפֶה: וְהִסָּגֵר מִרְיָם מִחוּץ לַמִּחֲנֶה שְׂבָעַת יָמִים וְהָעַם לֹא טו
 נָסַע עַד־הָאָסֶת מִרְיָם: וְאַחֵר נָסְעוּ הָעָם מִחֲצֵרוֹת וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַר
 פָּאֲרָן:

יג

CAP. XIII. יג

פ פ פ פ לז 37

1 וַיֵּרֶד יְהוָה אֶל־מִשָּׁה לֵאמֹר: שְׁלַח־לְךָ אַנְשִׁים וַיִּחָרְוּ אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן א
 אֲשֶׁר־אֲנִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶהֱלֵ אִישׁ אֶחָד לְמִשְׁה אֲבֹתָיו
 תִּשְׁלָחוּ כָּל נָשִׂיא בָהֶם: וַיִּשְׁלַח אֹתָם מִשָּׁה מִמִּדְבַּר פָּאֲרָן עַל־פִּי
 4 יְהוָה כָּלֶם אַנְשִׁים רָאשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הֵמָּה: וְאַלֶּה שְׁמוֹתָם לְמִשְׁה
 5 רָאוּבֵן שְׁמוּעַ בֶּן־זִפּוֹר: לְמִשְׁה שְׁמֵלּוֹן שָׁפַט בֶּן־הוֹרִי: לְמִשְׁה יְהוּדָה ה
 6 כָּלֵב בֶּן־יִפְטָה: לְמִשְׁה יִשְׁשָׁכָר יִגָּאֵל בֶּן־יוֹסֵף: לְמִשְׁה אֶפְרַיִם הוֹשֵׁעַ
 7 בֶּן־נוּן: לְמִשְׁה בִּנְיָמִן פִּלְגֵי בֶן־רְפוּא: לְמִשְׁה זְבוּלֹן גִּדְיָאֵל בֶּן־סוּדִי:
 9 לְמִשְׁה יוֹסֵף לְמִשְׁה מְנַשֶּׁה גִּדִּי בֶן־סוּסִי: לְמִשְׁה לֵוִי עֲמִיזָאֵל בֶּן־גִּמְלִי:
 11 לְמִשְׁה אֲשֶׁר סִתּוֹר בֶּן־מִיכָאֵל: לְמִשְׁה נַפְתָּלִי נַחֲבִי בֶן־וּפְסִי: לְמִשְׁה
 13 גַּד וַאֲזָאֵל בֶּן־מְרִי: אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־שְׁלַח מִשָּׁה לְהוֹר
 16 אֶת־הָאָרֶץ וַיִּקְרָא מִשָּׁה לְהוֹשִׁיעַ בֶּן־נוּן וְהוֹשִׁיעַ: וַיִּשְׁלַח אֹתָם מִשָּׁה
 לְהוֹר אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם עָלֶי זֶה בְּנִיב וְעֵלִיתֶם אֶת־הָהָר:
 18 וְרִאיתֶם אֶת־הָאָרֶץ מִדֹּהוּא וְאֶת־הָעֵץ הַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ הֲחֹזֵק הוּא

19 הרפֿה המַעַט הוּא אֶסְרָב: וּמֵהָ הָאָרֶץ אֲשֶׁר־הוּא יוֹשֵׁב בָּהּ הַטּוֹבָה
 הוּא אֶסְרָעָה וּמֵהָ הַעֲרִים אֲשֶׁר־הוּא יוֹשֵׁב בָּהֶנָּה הַבְּמַחֲנִים אֶס־
 20 בַּמִּבְצָרִים: וּמֵהָ הָאָרֶץ הַשְּׂמִלָּה הוּא אֶסְרָוֶה הַלֵּשׁ בָּהּ עַל אֶס־אֶזֶן
 וְהַתְּנוּקָתָם וְלִשְׁתָּתָם מִסֵּר הָאָרֶץ וְהַיָּמִים וְיָמִי בְּפוּרֵי עֲנָבִים:
 21 וַיַּגִּלוּ וַיִּתְּנוּ אֶת־הָאָרֶץ מִמִּדְבָּר־עֵדֶן עַד־רֹחַב לְבָא חֲמָת: וַיַּגִּלוּ בַּגִּבֹּהַ
 22 וַיִּבְאֹ עַד־חֲבֹרֹן וְשָׁם אַחִירָמֶן שֹׁשִׁי וְתַלְמִי וְלִידֵי הַעֲנָק וְחֲבֹרֹן
 23 שָׁבַע שְׁנַיִם נְכוֹנָה לִפְנֵי צֵדֵן מִצְרַיִם: וַיִּבְאֹ עַד־נַחַל אֲשַׁפֵּל וַיִּכְרְהוּ
 מִשָּׁם זְמֹרָה וְאֲשַׁפֵּל עֲנָבִים אֶחָד וַיִּשְׁאָהוּ בְּמוֹט בְּשָׁנִים וּמִן־הַרְפָּמָוִס
 24 וּמִן־הַתְּאֵנִים: לְמָקוֹם הַהוּא קָרָא נַחַל אֲשַׁפֵּל עַל אֲדוֹת הָאֲשַׁפֵּל
 25 כֹּה אֲשֶׁר־פָּרַח: מִשָּׁם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיָּשׁוּבוּ מִתּוֹר הָאָרֶץ מִקֶּץ אַרְבָּעִים יוֹם.
 26 וַיָּלְכוּ וַיִּבְאֹ אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־כָּל־עֵדֶת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־
 מִדְבַּר פָּאָרָן קִרְשָׁה וַיִּשְׁיבוּ אֲתָם דָּבָר וְאֶת־כָּל־הַעֲדָה וַיִּרְאוּם אֶת־
 27 פְּרֵי הָאָרֶץ: וַיִּסְפְּרוּ־לֹא וַיֹּאמְרוּ בָּאנוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּנוּ וְגַם
 28 זָבַח חֶלֶב וְדָבַשׁ הוּא וְזֶה־פְרִיָּהּ: אָפֶס כִּי־עָזוּ הָעָם חִישָׁב בָּאָרֶץ
 29 וְהַעֲרִים בָּצֻרוֹת וְגִלְתִּי מָאֹד וְגַם־יִלְדֵי הַעֲנָק רָאוּנוּ שָׁם: עַמְּלֶק יוֹשֵׁב
 בָּאָרֶץ הַגִּבֹּהַ וְחִתִּי וְהִיבּוּסִי וְהָאֱמֹרִי יוֹשֵׁב בְּהָר וְהַכְּנַעֲנִי יוֹשֵׁב
 ל עַל־הַיָּם וְעַל יַד הַיַּרְדֵּן: וַיִּהְיֶם כָּל־בְּנֵי אֶת־הָעָם אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ עֲלֵה
 31 נִצְלָה וְנִרְשָׁנוּ אֵתָּה כִּי־יָכוֹל נֹכַח לָהּ: וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־עָלוּ עִמּוֹ אָמְרוּ
 32 לֹא נֹכַח לַעֲלֹת אֶת־הָעָם כִּי־חָזֹק הוּא מִמֶּנּוּ: וַיֵּצֵאוּ דַבַּת הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר תָּרוּ אֵתָּה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבְרָנוּ בָּהּ לְתוֹר
 אֵתָּה אֶרֶץ אֲבֹת וְשִׁבְיָהּ הוּא וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־רָאוּנוּ בְּתוֹכָהּ אַנְשֵׁי
 33 מְהוּת: וְשָׁם רָאוּנוּ אֶת־חַנְּפִילִים בְּנֵי עֲנָק מִן־הַנְּפִלִים וְנָחִי בְּעֵינֵינוּ
 בַּחֲגָלִים וְכֵן הָיוּ בְּעֵינֵיהֶם:

CAP. XIV. יד

יד

א 2 וַחֲשָׂא כָל־הַעֲדָה וַיִּתְּנוּ אֶת־קוֹלָם וַיִּבְכוּ הָעָם בְּלִילָה הַהוּא: וַיִּפְּנוּ
 עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם כָּל־הַעֲדָה לֵאמֹר
 3 מִתְּנוּ בָּאָרֶץ מִצְרַיִם אוֹ בַּמִּדְבָּר הַזֶּה לֹא־מִתְּנוּ: וְלָמָּה וְזֶהָ מִבִּיא
 אֵתָּנוּ אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְנַפֵּל בְּחָרֹב נַשִּׁינוּ וְנִפְּנוּ לָבוֹז הַלֹּא טוֹב
 4 לָנוּ שׁוּב מִצְרָיִמָּה: וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו נִתְּנָה רָאשׁ וְנִשְׁוֹבָה
 ה מִצְרָיִמָּה: וַיִּשָּׁל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פְּנֵיהֶם לִפְנֵי כָל־קַהֲל עֵדֶת בְּנֵי
 6 יִשְׂרָאֵל: וַיַּחֲשֹׁעַ בֶּן־נֹחַן וְכָל־בְּנֵי הַיָּרְפָּה מִן־הַחֲתָדִים אֶת־הָאָרֶץ קִרְשִׁי
 7 בְּגִדֵיהֶם: וַיֹּאמְרוּ אֶל־כָּל־עֵדֶת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבְרָנוּ

dixit ad eos: Ascendite per meridianam plagam*. Cumque veneritis ad montes,

* Ios. 15, 1. sqq.

19. considerate terram, qualis sit, et populum, qui habitator est eius, utrum fortis sit an infirmus; si pauci ei numero an plures?

20. Ipsa terra, bona an mala? urbes quales, muratae, an absque muris?

21. Humus, pinguis an sterilis, nemorosa an absque arboribus? Confortamini, et afferte nobis de fructibus terrae! Erat autem tempus, quando iam praecoquae uvae vesci possunt.

22. Cumque ascendissent, exploraverunt terram a deserto Sin, usque Rohob* intransitibus Emath†.

* Ios. 19, 28. † Ios. 13, 5.

23. Ascenderuntque ad meridiem, et venerunt in Hebron, ubi erant* Achiman† et Sisai et Tholmai filii Enac; nam Hebron septem annis ante Tanim urbem Aegypti condita est.

* Ios. 15, 14. † Ios. 15, 13. Deut. 9, 2.

24. *Pergentesque usque ad Torrentem botri, absciderunt palmitem cum uva sua, quem portaverunt in vecte duo viri. De malis quoque granatis et de ficis loci illius tulerunt;

* Deut. 1, 24.

25. qui appellatus est Nehelescol, id est, torrens botri, eo quod botrum portassent inde filii Israël.

26. *Reversique exploratores terrae post quadraginta dies, omni regione circumita,

* Deut. 1, 24.

27. venerunt ad Moysen et Aaron et ad omnem coetum filiorum Israël in desertum Pharan, quod est in Cades. Locutique eis et omni multitudini ostenderunt fructus terrae;

28. et narraverunt, dicentes: Venimus in terram, ad quam misisti nos, quae revera fluit lacte et melle*, ut ex his fructibus cognosci potest.

* Exod. 3, 8.

29. sed cultores fortissimos habet, et urbes grandes atque muratas. Stirpem Enac* vidimus ibi.

* v. 23.

30. Amalec* habitat in meridie, Hethaeus et Iebusaeus et Amor-

rhaeus in montanis; Chananaeus vero moratur iuxta mare et circa fluentia Iordanis. * Exod. 17, 8.

31. Inter haec Caleb compescens murmur populi, qui oriebatur contra Moysen, ait: Ascendamus, et possideamus terram, quoniam poterimus obtinere eam.

32. Alii vero, qui fuerant cum eo, dicebant: Nequaquam ad hunc populum valemus ascendere; quia fortior nobis est.

33. Detraxeruntque terrae, quam inspexerant, apud filios Israël, dicentes: Terra, quam lustravimus, devorat habitatores* suos; populus, quem aspeximus, proceras staturae est. * Lev. 26, 38.

34. Ibi vidimus monstra quaedam filiorum Enac* de genere giganteo; quibus comparati, quasi locustae videbamur.

* v. 23. Deut. 2, 11.

CAP. XIV.

Iosue et Caleb murmur excitationum sedare frustra conantur. Moses Deum, mortem minitantem, placat. Iosue duntaxat et Caleb Chananaan ingredientur.

1. Igitur vociferans omnis turba flevit* nocte illa; * c. 11, 4. 10.

2. et murmurati* sunt contra Moysen et Aaron cuncti filii Israël dicentes:

* c. 11, 1. Exod. 16, 3.

3. Utinam mortui essemus in Aegypto! et in hac vasta solitudine utinam pereamus, et non inducat nos Dominus in terram istam, ne cadamus gladio, et uxores ac liberi nostri ducantur captivi. Nonne melius est reverti in Aegyptum?

4. Dixeruntque alter ad alterum Constituamus nobis ducem*, et revertamur in Aegyptum.

* Act. 7, 39. Exod. 20, 2.

5. Quo audito Moyses et Aaron ceciderunt proni in terram coram omni multitudine filiorum Israël.

6. * At vero Josue filius Nun, et Caleb† filius Jephone, qui et ipsi lustraverant terram, sciderunt vestimenta sua;

* Eccl. 46, 9. 1 Macc. 2, 55, 56. † c. 13, 9. 7, 31.

7. et ad omnem multitudinem filiorum Israël locuti sunt; terra, quam circuivimus, valde bona est.

8. Si propitius fuerit Dominus, inducet nos in eam, et tradet humum lacte et melle manantem.

9. Nolite rebelles * esse contra Dominum; neque timeatis populum terrae hujus, quia sicut panem † ita eos possumus devorare; recessit ab eis omne praesidium; Dominus nobiscum est, nolite metuere!

* v. 4. † Deut. 32, 42. 13, 33.

10. Cumque clamaret omnis multitudo, et lapidibus eos vellet opprimere, apparuit gloria Domini * super tectum foederis cunctis filiis Israël.

* Exod. 16, 10.

11. Et dixit Dominus ad Moysen: Usquequo detrahet * mihi populus iste? Quousque non credent mihi, in omnibus signis, quae feci coram eis?

* v. 9. c. 11, 1. Exod. 32, 17, 3. 16, 2. sqq. 15, 24. 14, 11.

12. Feriam igitur eos pestilentia, atque consumam; te autem faciam principem super gentem magnam, et fortiozem, quam haec est.

13. Et ait Moyses ad Dominum: Ut audiant Aegyptii *, de quorum medio eduxisti populum istum,

* Deut. 32, 27.

14. et habitatores terrae hujus, qui audierunt, quod tu Domine in populo isto sis, et facie videaris * ad faciem †, et nubes tua protegat illos, et in columna nubis praecedas eos per diem, et in columna ignis per noctem;

Exod. 20, 1. Deut. 5, 19. 21. † Exod. 13, 21.

15. quod occideris tantam multitudinem quasi unum hominem, et dicant:

16. Non poterat introducere populum in terram, pro qua juraverat *; ideoque occidit eos in solitudine.

* Exod. 32, 28. 31, 6. sqq.

17. Magnificetur ergo fortitudo Domini sicut jurasti, dicens:

18. * Dominus patiens et multae misericordiae **, auferens iniquitatem et scelera, nullumque innoxium derelinquens †, qui visitas peccata patrum in filios in tertiam et quartam generationem.

* Ps. 102, 8. ** Exod. 34, 7. † Exod. 20, 5.

19. Dimitte, obsecro, peccatum

populi hujus secundum magnitudinem misericordiae tuae, sicut propitius fuisti * egredientibus de Aegypto usque ad locum istum.

* v. 11.

20. Dixitque Dominus: Dimisi juxta verbum tuum.

21. Vivo ego; et implebitur gloria Domini universa terra.

22. Attamen omnes homines, qui viderunt majestatem meam *, et signa **, quae feci in Aegypto et in solitudine, et tentaverunt me jamper decem vices †, nec obedierunt voci meae;

* v. 10. ** Exod. 5, 7—14. † v. 11.

23. * non videbunt terram, pro qua juravi patribus eorum †, nec quicquam ex illis, qui detraxit mihi, intuebitur eam.

* Deut. 1, 35. † Exod. 12, 7.

24. * Servum meum Caleb, qui plenus alio spiritu secutus est me, inducam in terram hanc, quam circuevit; et semen ejus possidebit eam.

* v. 6. Jos. 14, 6.

25. Quoniam Amalecites et Chananaeus habitant in vallibus. Cras movete castra, et revertimini in solitudinem per viam maris rubri.

26. Locutusque est Dominus ad Moysen, et Aaron, dicens:

27. Usquequo * multitudo haec pessima murmurat contra me? querelas filiorum Israël audivi.

* v. 11.

28. Dic ergo eis: Vivo ego, ait Dominus; sicut locuti estis audiente * me, sic faciam vobis.

* v. 2.

29. * In solitudine † hac jacebunt cadavera vestra. Omnes, qui numerati estis a viginti annis et supra, et murmurastis contra me,

Ps. 105, 26. Num. 26, 65. 32, 10. Deut. 2, 14. sqq.

30. * non intrabitis terram, super quam levavi manum meam **, ut habitare vos facerem, praeter Caleb † filium Jephone, et Josue filium Nun.

* Deut. 1, 35. ** Exod. 6, 8. † v. 24.

31. Parvulos autem vestros, de quibus dixistis, quod praedae hostibus forent *, introducam; ut videant terram, quae vobis displicuit.

* v. 3.

8 בַּהּ לַתֹּרֵי אֹתָם טֹבָה הָאָרֶץ מְאֹד מְאֹד: אִם-חָפֵץ בָּנוּ יִהְיֶה וְהִבִּיא
 אֹתָנוּ אֶל-הָאָרֶץ הַזֹּאת וְנִתְּנָה לָנוּ אֶרֶץ אֲשֶׁר-הִוא זֶבֶת חֶלֶב וְדָבָשׁ:
 9 אֵךְ בִּיהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאַתָּם אֱלֹהֵינוּ: אֲתָעֶם הָאָרֶץ כִּי לַחֲמֹנוּ
 10 הִם סָר אֲנִי מֵעֲלֵיכֶם וַיִּהְיֶה אִתָּנוּ אֱלֹהֵינוּ: וַיֹּאמְרוּ כָל-הָעֵדָה
 לְרָעִים אֲתָם בְּאֲבָנִים וּבִכּוֹר יִהְיֶה נִרְאָה בְּאֶחָל מוֹעֵד אֶל-כָּל-בְּנֵי
 11 יִשְׂרָאֵל: פ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה עַד-אָנָּה וְנֶאֱצַנִי הָעָם
 הַזֶּה וְעַד-אָנָּה לֹא-יִגְאָמִינוּ בִּי בְּכֹל הָאֱתֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּקִרְבּוֹ:
 12 אֲבָנִי בַּדֶּבֶר וְאוֹרֵשֶׁנִּי וְאֶעֱשֶׂה אֹתָךְ לְגֹי-גֹדֹל וְעָצוֹם מִמֶּנִּי: וַיֹּאמֶר
 13 מֹשֶׁה אֶל-יְהוָה וְשִׁמְעֵנוּ מִצִּיּוֹן כִּי-הֵעֲלִיתָ בְּכַחֲךָ אֶת-הָעָם הַזֶּה
 14 מִקִּרְבּוֹ: וְאָמְרוּ אֶל-יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הַזֹּאת שְׁמֹעוּ כִּי-אָתָּה יְהוָה בְּקִרְבִּי
 15 הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר-עָנָה בְּשֹׁן נִרְאָה: אֲתָּה יְהוָה וְעַנְיָה עַמְּךָ עֲלֵהֶם
 16 וּבְשִׁמְדָּךְ עָנָה אֲתָּה חֲלָה לְפָנֵיהֶם יוֹמָם וּבַעֲמֹד אֵשׁ לַלַּיְלָה: וְהִמַּתָּה טו
 אֶת-הָעָם הַזֶּה כְּאִשׁ אֶחָד וְאָמְרוּ הַעֲלִים אֲשֶׁר-שָׁמְעִי אֶת-שְׁמִיעָךְ
 17 לֵאמֹר: מִבְּלֹתִי וְכָלֹת יְהוָה לְהִבִּיא אֶת-הָעָם הַזֶּה אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-
 18 נִשְׁבַּע לָהֶם וַיִּשְׁחָטֵם בַּמִּדְבָּר: וְשָׁחָה וַיַּגְדֵּל-נָא כֹחַ אֱדֹנָי כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ
 19 לֵאמֹר: יְהוָה אֶרֶךְ אַפָּיִם וְרַב-חֶסֶד נִשְׂא עֲוֹן וּפֶשַׁע וְנִקְיָה לֹא יִנְקָה
 20 כִּי־עֲוֹן אָבוֹת עַל-בָּנִים עַל-שִׁלְשִׁים וְעַל-רִבְעִים: סֶלֶח-נָא לְעַמְּךָ
 21 הָעָם הַזֶּה כִּנְדָל חֲסִידֶךָ וּכְאֲשֶׁר נִשְׁאַחַתְּ לָעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד-
 22 הַנּוֹחַ: וַיֹּאמֶר יְהוָה סֶלַחְתִּי כְּדִבַּרְךָ: וְאַתָּה חִי-אֲנִי וְיִמְלֹא כְבוֹד-
 23 יְהוָה אֶת-כָּל-הָאָרֶץ: כִּי כָל-הָאֲנָשִׁים הָרָאִים אֶת-כְּבוֹדִי וְאֶת-אֱתֹתַי
 24 אֲשֶׁר-עָשִׂיתִי בְּמִצְרַיִם וּבַמִּדְבָּר וַיִּנָּסוּ אֹתִי זֶה עָשׂוּ פְעָמִים וְלֹא
 25 שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי: אִם-יִרְאוּ אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאֲבֹתָם וְכָל-
 26 מִנְאֲצִי לֹא יִרְאוּהָ: וְעַבְדִּי כָּלֵב עָקֵב הָיְתָה רִוּחַ אֱמֶת וְיִמְלֹא
 27 אַחֲרָי וְהִבִּיאֹתִיו אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-בָּרַךְ שְׁמֹה וּרְצֹו וְזִרְשֹׁנָה: וְהַעֲמִלְקִי כח
 וְהַפְּנִיעִנִי יוֹשֵׁב בְּעֶמֶק מִדְבָּר פָּנָיו וְסִנְעוּ לָעָם הַמִּדְבָּר הַרְדֵּה יַם-סוּף:
 28 וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר: עַד-מָתַי
 29 לְעַד הָרַע הַזֶּה הִנֵּה אֲשֶׁר הִמָּה מִלִּינִים עָלֶי אֶת-תְּלָלוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 30 אֲשֶׁר הִמָּה מִלִּינִים עָלֶי שָׁמַעְתִּי: אָמַר אֲלֵהֶם חִי-אֲנִי נֹאם-יְהוָה
 31 אִם-לֹא כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּם בְּאוֹזְנִי כֵן אֶעֱשֶׂה לָכֵם: בַּמִּדְבָּר הָיְתָה וְכָלֹו
 פְּגִירְכֶם וְכָל-פְּקָדֵיכֶם לְכָל-מִסְפָּרְכֶם מִבְּנֵי שָׁנָה וּמִעֵלָּה אֲשֶׁר
 הִלִּיתֶם עָלַי: אִם-אֲתָם תִּבְּאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁאַחַתִּי אֶת-דִּרְדְּרִי ל
 לִשְׁכֹּן אִתְּכֶם בְּהָ כִּי אִם-כָּלֵב בֶּן-יִפְתָּה וַיְהִי-שָׁע בֶּן-נִוִּי: וְלִפְסָם אֲשֶׁר
 32 אִמְרָתָם לִבִּי יִהְיֶה וְהִבִּיאֹתִי אִתָּם וְיָדְעוּ אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר מֵאַסְתָּם

32 פה: ופגריכם אתם ופלו במדבר הזה: ובניכם יהיו רעים במדבר
 33 ארבעים שנה ונשא את-זנותיכם עד-תם פגריכם במדבר: במספר
 34 הימים אשר-הרתם את-הארץ ארבעים יום ויום לשנה נום לשנה
 35 לה תשא את-עונתיכם ארבעים שנה וירעתם את-הנואתי: אני יהוה
 36 הברת אס-לא ו זאת אעשה לכל-העדה הרעה הזאת הנועדים עלי
 37 במדבר הזה ותמו ושם ימותו: והאנשים אשר-שלח משה לתור את-
 38 הארץ וישובו ויפלו עליה את-פל-העדה להוציא דבה על-הארץ:
 39 וימתו האנשים מוצאי דבת-הארץ רעה במנפה לפני יהוה: ויהושע
 40 בן-נון וכלב בן-יפנה חיו מן-האנשים הים החלכים לתור את-
 41 הארץ: וידבר משה את-הדברים האלה אל-כל-בני ישראל
 42 מ ויהאפלו העם מאד: וישפטו בפקר ויעלו אל-ראש-ההר לאמר הנינו
 43 ועלינו אל-המקום אשר-אמר יהוה כי חטאנו: ונאמר משה למח
 44 ית אתם עברים את-פי יהוה והוא לא תצלת: אל-תעלו כי אין
 45 יהוה בקרבכם ולא תנגפו לפני אדביכם: כי העמלקי והכנעני שם
 46 לפניכם ונפלתם בחרב כי-על-כן שבתם מאחרי יהוה ולא-יהוה
 47 יהוה עמכם: ויעלו לעלות אל-ראש ההר וארון ברית-יהוה ומשה
 48 מה לא-משו מקרב המחנה: וירד העמלקי והכנעני הישב בחר ההוא
 49 ויפגו ויפחוס עד-החרמה: פ

CAP. XV. טו

טו

א 2 וידבר יהוה אל-משה לאמר: הבל אל-בני ישראל ואמרת אליהם
 3 כי תבאו אל-ארץ מושבותיכם אשר אני נתן לכם: ועשיתם אשה
 4 ליהוה עלה או-זבח לפלא-גדר או בנדבת או במעדיכם לעשות רוח
 5 נוח ליהוה מן-הפקר או מן-הצאן: והקריב המקריב קרבן
 6 ליהוה מנחה סלת עשיון בלול ברבעית החין שמן: ויין לנסף
 7 רביעית החין תעשה על-העלה או לזבח לפכש האחר: או לאיל
 8 תעשה מנחה סלת שני עשרים בלולה בשמן שלשית החין: ויין
 9 לנסף שלשית החין מקריב ריח-ניחח ליהוה: וכי-תעשה בן-פקר
 10 עלה או-זבח לפלא-גדר או-שלמים ליהוה: והקריב על-בן-הפקר
 11 מנחה סלת שלשה עשרים בלול בשמן חצי החין: ויין מקריב
 12 לנסף חצי החין אשה ריח-ניחח ליהוה: ככה תעשה לשול האחד
 13 או לאיל האחר או-לשנה בפכשים או בעזים: כמספר אשר תעשו
 14 ככה תעשו לאחר כמספרם: כל-האזרח תעשה-ככה את-אפה

32. Vestra cadavera jacebunt in solitudine.

33. Filii vestri erunt vagi in deserto annis quadraginta, et portabunt fornicationem vestram*, donec consumantur cadavera patrum in deserto;

* Deut. 34, 15.

34. juxta numerum quadraginta dierum*, quibus considerastis terram**; annus pro die imputabitur†. Et quadraginta annis recipietis iniquitates vestras, et scietis ultionem meam.

* c. 13, 26. ** Ezech. 4, 6. † Ps. 94, 10.

35. Quoniam sicut locutus sum, ita faciam omni multitudini huic pessimae, quae consurrexit adversum me; in solitudine hac deficiet, et morietur.

36. * Igitur omnes viri, quos miserat Moyses ad contemplandam terram, et qui reversi murmurare fecerant contra eum omnem multitudinem, detrahentes terrae, quod esset mala.

* 1 Cor. 10, 10. Hebr. 3, 17. Judae 1, 5.

37. mortui sunt atque percussi in conspectu Domini.

38. Iosue autem filius Nun, et Caleb filius Iephone, vixerunt ex omnibus, qui perrexerant ad considerandam terram.

39. Locutusque est Moyses universa verba haec ad omnes filios Israel, et luxit populus nimis.

40. Et ecce! mane primo surgentes ascenderunt verticem montis*, atque dixerunt: Paratissimus ascendere ad locum, de quo Dominus locutus est: quia peccavimus.

* c. 13, 18.

41. Quibus Moyses: Cur, inquit, transgredimini verbum Domini, quod vobis non cedit in prosperum?

42. * Nolite ascendere! non enim est Dominus vobiscum; ne corruatis coram inimicis vestris.

* Deut. 1, 42.

43. Amalecites, et Chananaeus ante vos sunt, quorum gladio corrue-
tis, eo quod nolueritis acquiescere Domino*, nec erit Dominus vobiscum.

* v. 4.

44. At illi contenebrati ascenderunt in verticem montis. Arca au-

tem testamenti Domini et Moyses, non recesserunt de castris.

45. Descenditque Amalecites, et Chananaeus, qui habitabat in monte; et percutiens eos atque concidens, persecutus est eos usque Horma.

CAP. XV.

Leges de primitiis dandis, et de mensura libaminum, postquam Chanaan ingressi fuerint. Qui sabbato ligna collegerat, lapidibus obruitur.

1. Locutus est Dominus ad Moysen, dicens:

2. Loquere ad filios Israel, et dices ad eos: Cum ingressi fueritis terram habitationis vestrae, quam ego dabo vobis;

3. et feceritis oblationem Domino in holocaustum*, aut victimam†, vota solventes, vel sponte offerentes munera, aut in solemnitatibus vestris adolentes odorem suavitatis Domino, de bobus sive de ovibus;

* Lev. 1. ** Lev. 7, 16. † Lev. 23.

4. offeret, quicumque immolaverit victimam*, sacrificium similiae, decimam partem ephi, conspersae oleo, quod mensuram habebit quartam partem hin;

* Lev. 2, 1. sqq.

5. et vinum ad liba fundenda eiusdem mensurae dabit in holocaustum sive in victimam. Per agnos singulos

6. et arietes erit sacrificium similiae duarum decimarum, quae conspersa sit oleo tertiae partis hin;

7. et vinum ad libamentum tertiae partis eiusdem mensurae offeret in odorem suavitatis Domino.

8. Quando vero de bobus feceris holocaustum aut hostiam, ut impleas votum vel pacificas victimas*;

* Lev. 3.

9. dabis per singulos boves similiae tres decimas conspersae oleo, quod habeat medium mensurae hin;

10. et vinum ad liba fundenda eiusdem mensurae in oblationem suavis-
simi odoris Domino.

11. Sic facies

12. per singulos boves, et arietes, et agnos, et hœdos.

13. Tam iudigenae quam peregrini

14. eodem ritu offerent sacrificia.

15. Unum praeceptum erit atque iudicium tam vobis, quam advenis terrae.

16. Locutus est Dominus ad Moysen, dicens:

17. Loquere filiis Israël, et dices ad eos:

18. Cum veneritis in terram, quam dabo vobis;

19. et comederitis de panibus regionis illius, separabitis primitias Domino *

* Exod. 23, 19.

20. de cibis vestris. Sicut de areis primitias separatis;

21. ita et de pulmentis dabitis primitiva Domino.

22. Quod si per ignorantiam prae-
terieritis* quidquam horum, quae locutus est Dominus ad Moysen;

* Lev. 4.

23. et mandavit per eum ad vos, a die qua coepit iubere et ultra;

24. oblitaque fuerit facere multitudo: offeret vitulum de armento, holocaustum in odorem suavissimum Domino, et sacrificium eius ac liba, ut caeremoniae postulant, hircumque pro peccato.

25. Et rogabit sacerdos pro omni multitudine filiorum Israël, et dimittetur eis, quoniam non sponte peccaverunt, nihilominus offerentes incensum Domino pro se, et pro peccato atque errore suo.

26. Et dimittetur universae plebi filiorum Israël, et advenis, qui peregrinantur inter eos; quoniam culpa est omnis populi per ignorantiam.

27. Quod si anima una nesciens peccaverit, offeret capram annuiclam pro peccato suo;

28. et deprecabitur pro ea sacerdos, quod inscia peccaverit coram Domino; impetrabitque et veniam, et dimittetur illi.

29. Tam indigenis quam advenis una lex erit omnium, qui peccaverint ignorantes.

30. Anima vero, quae per superbiam aliquid commiserit, sive civis sit ille, sive peregrinus (quoniam adversus Dominum rebellis fuit), peribit de populo suo;

31. verbum enim Domini contempsit, et praeceptum illius fecit irritum; idcirco delebitur, et portabit iniquitatem suam.

32. Factum est autem, cum essent filii Israël in solitudine et invenissent hominem colligentem* ligna in die sabbati;

Exod. 26, 10.

33. obtulerunt eum Moysi et Aaron et universae multitudini.

34. Qui recluserunt eum in carcerem, nescientes*, quid super eo facere deberent.

* Exod. 31, 13. sqq.

35. Dixitque Dominus ad Moysen: Morte moriatur homo iste, obruat eum lapidibus omnis turba extra castra.

36. Cumque eduxissent eum foras, obruerunt lapidibus, et mortuus est sicut praeceperat Dominus.

37. Dixit quoque Dominus ad Moysen:

38. Loquere filiis Israël, et dices ad eos*, ut faciant sibi fimbrias per angulos palliorum, ponentes in eis vittas hyacinthinas;

* Dent. 22, 12. Matth. 23, 5.

39. quas cum viderint, recordentur omnium mandatorum Domini, nec

14 לַתִּקְרִיב אִשָּׁה רִיח־נִיחֹת לַיהוָה: וְכִי־יִגְדֹּר אִתְּכֶם גֵּר אוֹ אֲשֶׁר־
 בְּתוֹכְכֶם לְדֹרְתֵיכֶם וַעֲשֵׂה אִשָּׁה רִיח־נִיחֹת לַיהוָה כַּאֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כֵן
 וַעֲשֵׂה: תִּקְהַל חֻקָּה אַחַת לָכֶם וְלִגֵּר חֻקַּת חֻקֹּת עוֹלָם לְדֹרְתֵיכֶם כַּכֶּם טו
 כִּגְר יִהְיֶה לִפְנֵי יְהוָה: תוֹרַת אַחַת וּמִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם וְלִגֵּר
 16 חֻקֵּי אִתְּכֶם: פ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: חֲבַל אֶל־
 17 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם בְּכֹאכֶם אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר מֵבִיא אֲתָכֶם
 19 שָׂמָּה: וְהָיָה בְּאַכְלֵכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תִּרְיֹמוּ תְרוֹמָתָהּ לַיהוָה: רֹאשִׁית
 עֲרֹסְתְּכֶם חֲלֵה תִרְיֹמוּ תְרוֹמָתָהּ כְּתְרוֹמַת גֵּרָן כֵּן תִּרְיֹמוּ אִתָּהּ: מִרֹאשִׁית
 עֲרֹסְתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַיהוָה תְרוֹמָתָהּ לְדֹרְתֵיכֶם: ס וְכִי תִשְׁגֹּוּ
 23 וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל־חֻמְצוֹת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה: אֵת כָּל־
 אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֲלֵיכֶם בִּיד־מֹשֶׁה מִן־חַיִּים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה וְהִלָּאָה
 24 לְדֹרְתֵיכֶם: וְהָיָה אִם מְעִינִי הִעֲדָה נַעֲשִׂיתָה לְשֹׁגְגָה וַעֲשׂוּ כָל־הִעֲדָה
 פֶּר בּוֹרֶקֶר אַחֵר לַעֲלֹה לְרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וּמִנְחָתוֹ וְנִסְכּוֹ כַּמִּשְׁפָּט
 יִשְׁעִיר־עֲצִים אַחֵר לַחֲטָאת: וְכִפֹּר חַפְזוֹן עַל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי
 וְנִסְלַח לָהֶם כִּי־שֹׁגְגָה הָיָה וְהֵם חִבִּיאוּ אֶת־קֶרְבָּנָם אִשָּׁה לַיהוָה
 26 וְחִטָּאתָם לִפְנֵי יְהוָה עַל־שֹׁגְגָתָם: וְנִסְלַח לְכָל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגֵּר
 27 חֻקֵּי בְתוֹכֶם כִּי לְכָל־הָעָם בְּשֹׁגְגָה: ס וְאִם־נִפְשׁ אַחַת
 28 תִּחְטָא בְּשֹׁגְגָה וְהִקְרִיבָה עֹז בִּתְשֻׁנָּתָהּ לַחֲטָאת: וְכִפֹּר חַפְזוֹן עַל־
 חַטָּאת הַשֹּׁגְגָת בַּחֲטָאָה בְּשֹׁגְגָה לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו וְנִסְלַח לוֹ:
 29 הָאֲזֹרָה בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגֵּר חֻקֵּי בְתוֹכֶם תוֹרַת אַחַת יִהְיֶה לָכֶם לַעֲשׂוֹה
 בְּשֹׁגְגָה: וְהִנָּפֵשׁ אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה בִּיד רָמָה מִן־הָאֲזֹרָה וּמִן־חֹלֵר אֶת־ל
 יְהוָה הוּא מַגֵּתָהּ וְנִכְרְתָה תִּנָּפֵשׁ הַהוּא מִקְרִב עֲמָה: כִּי־דִבֶּר־יְהוָה
 31 בָּזֶה וְאֶת־מִצּוֹתוֹ חֲפֹר הַכֶּרֶת וְהַכֶּרֶת תִּנָּפֵשׁ הַהוּא עֹנֶה בָּהּ: פ
 32 וַיְהִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר וַיִּמָּצְאוּ אִישׁ מִקְנֵשׁ עֲצִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת:
 33 וַיִּקְרִיבוּ אוֹתוֹ חֻמְצָאִים אוֹתוֹ מִקְנֵשׁ עֲצִים אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן וְאֵל
 34 כָּל־הָעֵדָה: וַיָּנִיחוּ אוֹתוֹ בְּמִשְׁמֶר כִּי לֹא פָרַשׁ מִדִּבְעֵשֶׁה לוֹ: ס
 35 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מוֹת יוֹמָת הָאִישׁ רָגֵם אוֹתוֹ בָּאֲבָנִים כָּל־הָעֵדָה לֹא
 36 מִחוּץ לַמַּחֲנֶה: וַיֵּצִיאוּ אוֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אוֹתוֹ
 37 בָּאֲבָנִים וַיָּמָת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: פ וַיֹּאמֶר
 38 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: הִפֹּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וַעֲשׂוּ לָהֶם
 צִיצִית עַל־כַּנְפֵי בְגָדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתַנּוּ עַל־צִיצִית הַכְּנֶת פְּתִיל תְּכֵלֶת:
 39 וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִית וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם

אתם ולא-תחורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר-אתם זנים
מ אחריהם: למען תזכרו ונשיתם את-כל-מצותי והייתם קדשים
41 לאלהיכם: אך יהיה אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים
להיות לכם לאלהים אני יהיה אלהיכם:

CAP. XVI. יי

י

פ פ פ פ לה 38

א ויבא כרח בן-יצחק בן-קרח בן-לוי ודתן ואבירם בנך אליאב ואון
2 בן-שלח בנך ראובן: ויקמו לפני משה ואנשים מבני-ישראל חמשים
3 ומאתם נשיאיו עדה קראו מועד אנשי-שם: ויפקדו על-משה ועל-
אהרן ויאמרו אלהם רב-לכם פי כל-העדה פלס קדשים ובתוכם
4 יהיה ומדוע תהנשאנו על-קחל יהיה: וישמע משה ויפל על-פניו:
ה וידבר אל-כרח ואל כל-עדתו לאמר בָּקֹר ויֵדַע יהוה את-אשר-לו
6 ואת-הקדוש והקריב אליו ואת אשר ובחר-בו בקריב אליו: זאת עשו
7 קחי-לכם מחות קרח וכל-עדתו: וחני בתן אש ושימו עליהן
קטרת לפני יהוה מחר והיה האיש אשר-יבחר יהיה הוא הקדוש
9 רב-לכם בנך לוי: ויאמר משה אל-כרח שמי-יָא בנך לוי: המעט
מכם פיה-בדיל אליו ישראל אתכם מעדת ישראל לחקריב אתכם
אליו לעבד את-עבדת משכן יהוה ולעמד לפני העדה לשרתם:
י ויקרב אתה ואי-פל-אתה בנך לוי אתה ובמשטם גם-פִּתְחָה:
11 לכן אתה וכל-עדתך העֹצְדִים על-יהוה ואהרן מה-הוא פי תלוינו
12 עליו: וישלח משה לקרא לדתן ואבירם בנך אליאב ויאמרו לא
13 נעלה: המעט פי העליונו מארץ זבת חלב ודבש להמיתנו במדבר
14 כי-תשמר עלינו גם-תשמר: אם לא אל-ארץ זבת חלב ודבש
הביאתנו ותתן-לנו נחלת שדה וכרם העיני האנשים ההם הנקר לא
טו נעלה: ויחר למשה מאד ויאמר אל-יהוה אליהפן אל-מנחתם לא
16 חמור אתה מהם נשאתי ולא הרצתי את-אתה מהם: ויאמר משה
17 אל-כרח אתה וכל-עדתך חיו לפני יהוה אתה והם ואהרן מחר: וקחו
איש מחמתו ונתתם עליהם קטרת והקרבכם לפני יהוה איש מחמתו
18 חמשים ומאתם מחת ואתה ואהרן וקחו איש מחמתו: ויקחו איש
מחמתו ונתנו עליהם אש ושימי עליהם קטרת ונעמדי פתח אוהל
19 מועד ומשה ואהרן: ויקהל עליהם קרח את-כל-העדה אל-פתח
כ אוהל מועד וירא כבוד-יהוה אל-כל-העדה: וידבר

sequantur cogitationes suas et oculos per res varias fornicantes;

40. sed magis memores praeceptorum Domini faciant ea, sintque sancti Deo suo.

41. Ego Dominus Deus vester, qui eduxi vos de terra Aegypti, ut essem Deus vester.

CAP. XVI.

Core, Dathan, et Abiron rebelles terra vivos absorbet: viros 250, incensum offerentes ignis, et 14, 700 murmurantes absumit incendium, quod Aaron precibus suis sistit.

1. Ecce autem Core filius Isaar, filii Caath, filii Levi, et Dathan atque Abiron filii Eliab, Hon quoque filius Pheleth de filiis Ruben*,

* Eccl. 45, 22. Iudae 4.

2. surrexerunt contra Moysen, alique filiorum Israël ducenti quinquaginta viri proceres synagogae, et qui tempore concilii per nomina vocabantur*.

Exod. 18, 21

3. *Cumque stetissent adversum Moysen et Aaron, dixerunt: Sufficiat vobis, quia omnis multitudo sanctorum est, et in ipsis est Dominus: Cur elevamini super populum Domini?

* Eccl. 45, 22. 1 Cor. 10, 10.

Iudae 1, 12.

4. Quod cum audisset Moyses, cecidit pronus in faciem*;

c. 14, 5.

5. locutusque ad Core et ad omnem multitudinem: Mane, inquit, notum faciet Dominus, qui ad se pertineant, et sanctos applicabit sibi; et quos elegerit, appropinquabunt ei.

6. Hoc igitur facite: Tollat unusquisque thuribula sua, tu Core! et omne concilium tuum;

7. et hausto cras igne, ponite de super thymiana coram Domino; et quemcumque elegerit, ipse erit sanctus, multum erigimini filii Levi.

8. Dixitque rursum ad Core: Audito filii Levi!

9. Num parum vobis est, quod separavit vos Deus Israël* ab omni populo, et iunxit sibi, ut serviretis ei in cultu tabernaculi, et staretis coram frequentia populi, et ministraretis ei?

* c. 3, 6. sqq.

10. Idcirco ad se fecit accedere te et omnes fratres tuos filios Levi, ut vobis etiam sacerdotium vendicetis;

11. et omnis globus tuus stet contra Dominum? Quid est enim Aaron* ut murmuretis contra eum?

* Exod. 16, 7.

12. Misit ergo Moyses, ut vocaret Dathan et Abiron filios Eliab. Qui responderunt: Non venimus.

13. Numquid parum est tibi, quod eduxisti nos de terra, quae lacte et melle manabat, ut occideres in deserto, nisi et dominatus fueris nostri?

14. Revera induxisti nos in terram, quae fluit rivis lactis, et mellis*, et dedisti nobis possessiones agrorum, et vinearum; an et oculos nostros vis eruere? non venimus.

* Exod. 3, 17. 13, 5.

15. Iratusque Moyses valde, ait ad Dominum: Ne respicias sacrificia eorum; tu scis, quod ne asellum quidem unquam acceperim ab eis, nec afflixi eum quempiam eorum.

16. Dixitque ad Core: Tu, et omnis congregatio tua state seorsum coram Domino; et Aaron die crastino separatim.

17. Tollite singuli thuribula vestra, et ponite super ea incensum, offerentes Domino ducenta quinquaginta thuribula; Aaron quoque teneat thuribulum suum.

18. Quod cum fecissent, stantibus Moyse, et Aaron;

19. et coacervassent adversum eos omnem multitudinem ad ostium tabernaculi, apparuit cunctis gloria Domini*.

* c. 12, 5. Exod. 16, 10.

20. Locutusque Dominus ad Moysen, et Aaron, ait:

21. Separamini de medio congregationis huius ut eos repente disperdam.

22. Qui ceciderunt proni in faciem, atque dixerunt: Fortissime Deus spirituum * universae carnis! num uno peccante †, contra omnes ira tua desaeviet?

* Iob. 12, 10. † Gen. 18, 23.

23. Et ait Dominus ad Moysen:

24. Praecepit universo populo, ut separetur a tabernaculis Core, et Dathan, et Abiron.

25. Surrexitque Moyses, et abiit ad Dathan, et Abiron; et sequentibus eum senioribus Israël;

26. dixit ad turbam: Recedite a tabernaculis hominum impiorum, et nolite tangere, quae ad eos pertinent, ne involvamini in peccatis eorum.

27. Cumque recessissent a tentoriis eorum per circuitum, Dathan et Abiron, egressi stabant in introitu papilionum suorum cum uxoribus et liberis, omnique frequentia

28. Et ait Moyses: In hoc scietis, quod Dominus miserit me, ut facerem universa, quae cernitis, et non ex proprio ea corde protulerim;

29. si consueta hominum morte interierint, et visitaverit eos plaga, qua et caeteri visitari solent, non misit me Dominus;

30. sin autem novam rem fecerit Dominus, ut aperiens terra os suum deglutiat eos et omnia, quae ad illos pertinent, descenderintque viventes in infernum; scietis, quod blasphemaverint Dominum.

31. * Confestim igitur, ut cessavit loqui, disrupta est terra sub pedibus eorum;

* Sap. 18, 21.

32. et aperiens os suum, devora-

vit illos cum tabernaculis suis, et universa substantia eorum *.

* Ps. 105, 16. sqq.

33. Descenderuntque viri * in infernum operiti humo, et perierunt de medio multitudinis.

* Ps. 54, 16.

34. At vero omnis Israël, qui stabat per gyrum, fugit ad clamorem pereuntium, dicens: Ne forte et nos terra deglutiat!

35. Sed et ignis egressus a Domino *, interfecit ducentos quinquaginta viros, qui offerebant incensum.

* Lev. 10, 1. 2.

36. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

37. Praecepit Eleazaro filio Aaron sacerdoti, ut tollat thuribula, quae iacent in incendio, et ignem hucillucque dispergat; quoniam sanctificata sunt

38. in mortibus peccatorum; producatque ea in laminas, et affigat altari, eo quod oblatum sit in eis incensum Domino, et sanctificata sint, ut cernant ea pro signo et monumento filii Israël.

39. Tulit ergo Eleazar sacerdos thuribula aenea, in quibus obtulerant hi, quos incendium devoravit, et produxit ea in laminas, affigens altari;

40. ut haberent postea filii Israël, quibus commonerentur, ne quis accedat alienigena *, et qui non est de semine Aaron, ad offerendum incensum Domino, ne patiatur sicut passus est Core, et omnis congregatio eius, loquente Domino ad Moysen.

* c. 1, 51. 3, 10.

41. Murmuravit * autem omnis multitudo filiorum Israël sequenti die contra Moysen et Aaron, dicens: Vos interfecistis populum Domini.

* c. 14, 2.

42. Cumque oriretur seditio, et tumultus increceret,

יחזקאל מִשְׁחָה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר׃ הִבְדֵּלְנוּ מִתּוֹךְ הַעֲדָה הַזֹּאת וְאֶכְפֹּה
 אֹתָם כִּרְגֵעַ׃ וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הַרוּחֹת לְכָל־בְּשׂוֹר
 הָאִישׁ אַחֲרֵי יְחֻטָּא וְעַל כָּל־הַעֲדָה תִּקְצָקְתָּ׃ ס וַיִּדְבֹּר יְהוָה
 אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ הִבֵּר אֶל־הַעֲדָה לֵאמֹר הִעֲלוּ מִסְבֵּיב לְמִשְׁכַּן־קֹרֶחַ
 דָּתָן וְאַבִּירָם׃ וַיָּקָם מֹשֶׁה וַיִּלָּךְ אֶל־דָּתָן וְאַבִּירָם וַיִּלְכּוּ אַחֲרָיו וְזָקֵן כַּח
 יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּדְבֹּר אֶל־הַעֲדָה לֵאמֹר סוּרִיז לֹא מִעַל אֲהֲלֵי הָאֲנָשִׁים
 הָרָשָׁעִים הָאֵלֶּה וְאֶל־תִּתְּנוּ בְּכָל־אֲשֶׁר לָהֶם פֶּן־תִּסָּפֹּף בְּכָל־הַשָּׂאֲתָם׃
 וַיִּקְּלוּ מִעַל מִשְׁכַּן־קֹרֶחַ דָּתָן וְאַבִּירָם מִסְבֵּיב וְדָתָן וְאַבִּירָם וַצֹּאֵן
 נֶאֱבָרִים פָּתַח אֲהֲלֵיהֶם וַיִּשְׁרִיחֻם וַיִּבְנוּהֶם וַיִּטְּפֻם׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בָּזֹאת
 תִּדְרֹעִין כִּי־יִהְיֶה שְׁלֹחֲנִי לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל־הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה כִּי־לֹא מִלִּפְנֵי׃
 אִם־כַּמּוֹת כָּל־הָאָדָם וַיִּמְתּוּן אֵלֶּה וַיִּפְקְדוּ כָל־הָאָדָם וַיִּפְקְדוּ עֲלֵיהֶם לֹא
 יִהְיֶה שְׁלֹחֲנִי׃ וְאִם־בְּרִיָּאָה יִבְרָא יְהוָה וַיַּפְצֹתָה הָאָדָמָה אֶת־פִּיָּהּ
 וּבִלְעָתָ אֹתָם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר לָהֶם וַיִּרְדּוּ הַיּוֹם שְׂאֵלָה וַיִּדְעֻתָם כִּי נֶאֱצָו
 הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶת־יְהוָה׃ וַיְהִי כַּכֹּל׃ לְדַבֵּר אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
 וַתִּבְקַע הָאָדָמָה אֲשֶׁר תַּחְתֵּיהֶם׃ וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת־פִּיָּהּ וַתִּבְלַע אֹתָם
 וְאֶת־בְּתֵיהֶם וְאֶת כָּל־הָאָדָם אֲשֶׁר לְקֹרֶחַ וְאֶת כָּל־הָרְקוּשׁ׃ וַיִּרְדּוּ הֵם
 וְכָל־אֲשֶׁר לָהֶם הַיּוֹם שְׂאֵלָה וַתִּכַּס עֲלֵיהֶם הָאָרֶץ וַיִּאָּבְדּוּ מִתּוֹךְ
 הַקֶּהֱל׃ וְכָל־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵיהֶם נָסּוּ לְקֹלָם כִּי אָמְרוּ פֶּן־תִּבְלַעֵנוּ
 הָאָרֶץ׃ וְאִשׁ יִצְאָת מֵאֵת יְהוָה וַתֹּאכַל אֶת הַחֲמִשִּׁים וַיִּמָּאֲתוּם אִישׁ לֹחַ
 מִקְרִיבֵי תַּחֲטָתָה׃ ס

יז CAP. XVII. יז

וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ אֹמַר אֶל־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְיָרָם א
 אֶת־הַמִּחְתָּל מִבֶּן הַשְּׂרָפָה וְאֶת־הָאִשׁ זִרְה־הַלֵּלָה כִּי קָדְשׁוֹ׃ אֵת
 מִהֲתִיר הַחֲשָׁאִים הָאֵלֶּה בְּנִפְשָׁתָם וְעָשׂוּ אֹתָם רִקְעֵי פָתִים צַפּוּי
 לְמִזְבֵּחַ כִּי־הִקְרִיבָם לִפְנֵי־יְהוָה וַיִּקְדְּשׁוּ וַיִּהְיוּ לְאֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
 וַיִּמָּח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת מִהֲתוֹת הַחֲלָשֶׁת אֲשֶׁר הִקְרִיבוּ הַשְּׂרָפִים
 וַיִּרְקָעוּם צַפּוּי לְמִזְבֵּחַ׃ זָכָרֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא־יִקְרַב
 אִישׁ זָר אֲשֶׁר לֹא מִזֶּרַע אַהֲרֹן הוּא לְהִקְטִיר קֹטֶרֶת לִפְנֵי יְהוָה וְלֹא־
 יִהְיֶה כְּקֹרֶחַ וּכְעֲדָתוֹ כְּאֲשֶׁר הִבֵּר יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה לוֹ׃ פ וַיִּפְּלוּ
 כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמִּחְתָּרָה עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אֲהֵם הַמָּהֶם
 אֶת־עַם יְהוָה׃ וַיְהִי בַּחֲקֹתֵל הַעֲדָה עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן וַיִּפְּלוּ אֶל־
 אֲהֵל מוֹעֵד וַהֲלָה כִּסְהוּ הָעֵגֹן וַיָּרָא פָּבוֹד יְהוָה׃ וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן
 אֶל־פְּנֵי אֲהֵל מוֹעֵד׃ ס וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃

י הורמו מהוֹלֵךְ הַצֵּדָה הַזֹּאת וְאָכְלָה אֹתָם כָּרְגַע וַיִּפְּלוּ עַל-פְּנֵיהֶם:
 11 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן קַח אֶת-חֲמִתָּהּ וְחֵן-עֲלֶיהָ אֵשׁ מִגֵּל הַמִּזְבֵּחַ
 וְשִׂים קִטְרֹת וְהוֹלֶךְ מִהֲרָה אֶל-הַצֵּדָה וְכִפֵּר עֲלֵיהֶם כִּי-רָצָא הַקָּצֵף
 12 מִלִּפְנֵי יְהוָה הַחַל הַנֶּגֶס: וַיָּשֶׁחַ אַהֲרֹן כְּאֲשֶׁר וַדְּבַר מֹשֶ�ה וַיֵּרָץ אֶל-
 תוֹף הַקֶּהֱלִל וַיַּנֵּחַ הַחַל הַנֶּגֶס בָּעָם וַיִּתֵּן אֶת-הַקִּטְרֹת וַיִּכְפֹּר עַל-
 13 הָעָם: וַיִּבְעַר בֵּין-חַמְתָּיִם וּבֵין חַתָּיִם וַיִּבְעַר הַמֶּנֶפֶח: וַיִּהְיוּ חַמְתָּיִם
 14 בַּמֶּנֶפֶח אֲרֻבָּעָה עָשָׂר אֵלֶּה וְשִׁבְעַת מֵאוֹת מִלִּבְדֵּי חַמְתָּיִם עַל-דְּבַר-קִרְחָה:
 טו וַיֵּשֶׁב אַהֲרֹן אֶל-מֹשֶׁה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהַמֶּנֶפֶח נִעְצָרָה: פ
 16 וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶ�ה בְּאָמְרוֹ: דְּבַר וְ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְקַח מֵאֹתָם
 17 מִשֹּׁה מִשֹּׁה לְבֵית אָב מֵאֹת פֶּלִי-נְשִׂיאָהֶם לְבֵית אֲבֹתָם שְׁנַיִם עָשָׂר
 18 מִשֹּׁת אִישׁ אֶת-שְׁמוֹ תִּכְתֹּב עַל-מִטָּהוּ: וְאֵת שֵׁם אַהֲרֹן תִּכְתֹּב עַל-
 19 מִטָּה לְוִי כִּי מִשֹּׁה אֶחָד לְרֹאשׁ בֵּית אֲבוֹתָם: וְהִנַּחְתֶּם בְּאֹהֶל מוֹעֵד
 כ לִפְנֵי הַעֲדוּת אֲשֶׁר אֶנְיָד לָכֶם שָׁמָּה: וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר אֲבַחֲרֶנּוּ
 מִמֶּנּוּ וַיִּפָּרֵחַ וַיִּשְׁפָּחֵי מִעַלֵּי אֶת-חֲלָפוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵם מִלִּנְסָם
 21 עֲלֵיהֶם: וַיִּדְבֹּר מֹשֶ�ה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּחַנּוּ אֵלָיו וְפֶלִי-נְשִׂאֵיהֶם מִשֹּׁה
 לְנָשִׂיא אֶחָד מִשֹּׁה לְנָשִׂיא אֶחָד לְבֵית אֲבֹתָם שְׁנַיִם עָשָׂר מִשֹּׁת וּמִמֶּנּוּ
 22 אַהֲרֹן בְּתוֹף מִשֹּׁתָם: וַיָּנֹחַ מִשֹּׁה אֶת-הַמִּטָּה לִפְנֵי יְהוָה בְּאֹהֶל
 23 הַעֲדוּת: וַיְהִי מִמְחֶרֶת וַיָּבֹא מִשֹּׁה אֶל-אֹהֶל הַעֲדוּת וַתֵּנֶחַ פֶּרֶת מִשֹּׁה-
 24 אַהֲרֹן לְבֵית לֵוִי וַיֵּצֵא פֶרֶחַ וַיִּצָּץ צִיץ וַיִּגְמַל שְׁקָדִים: וַיֵּצֵא מִשֹּׁה
 אֶת-כָּל-חַמְשַׁת מִלִּפְנֵי יְהוָה אֶל-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּרְאוּ וַיִּקְחוּ אִישׁ
 כה מִמֶּנּוּ: פ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶ�ה הִשָּׁב אֶת-מִשֹּׁה אַהֲרֹן
 לִבְנֵי הַעֲדוּת לְמִשְׁמֶרֶת לְאוֹת לְבְנֵי-מִרִי וְחָכַל תִּלְוֶנְתֶּם מִעַלֵּי וְלֹא
 26 יָמָתוּ: וַיַּעַשׂ מֹשֶ�ה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ כֵּן עָשָׂה: פ וַיֹּאמְרוּ
 27 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-מֹשֶׁה הֵן גִּוְעָנִי אֲבָדְנוּ פִלְגִּי אֲבָדְנוּ: כָּל תַּקְרֹב
 חַתְרָב אֶל-מִשְׁכַּן יְהוָה יָמוּת הָעָם תָּמִינוּ לְגֹועַ: ס

CAP. XVIII. יח יח

א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-אַהֲרֹן אֲתָהּ וּבִנְיָהּ וּבִית-אֲבִיהָ אֲתָהּ תִּשְׂאוּ אֶת-
 2 עֹזֶן הַמִּקְדָּשׁ וְאֲתָהּ וּבִנְיָהּ אֲתָהּ תִּשְׂאוּ אֶת-עֹזֶן פִּתְחֵיכֶם: וְגַם אֶת-
 אֲחִיהָ מִשֹּׁה לְוִי שִׁבְשֵׁב אֲבִיהָ תִּקְרַב אֲתָהּ וּלְלוֹי עֲלֶיהָ וַיִּשְׁרָחֶיהָ וְאֲתָהּ
 3 וּבִנְיָהּ אֲתָהּ לִבְנֵי אֹהֶל הַעֲדוּת: וְשָׁמְרוּ מִשְׁמֶרֶתָהּ וּמִשְׁמֶרֶת פֶּלִי-אֲהֶל
 אֲךָ אֶל-כָּלִי חֲקֹדֶשׁ וְאֶל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִקְרְבוּ וְלֹא יָדָמוּ: גִּם-הֵם גִּם-
 4 אֲתָם: וְנִלְווּ עֲלֶיהָ וְשָׁמְרוּ אֶת-מִשְׁמֶרֶת אֹהֶל מוֹעֵד לְכָל עֲבֹדַת הָאֹהֶל
 ה וְזָר לֹא-יִקְרַב אֲלֵיהֶם: וְשָׁמְרָתֶם אֶת מִשְׁמֶרֶת חֲקֹדֶשׁ וְאֵת מִשְׁמֶרֶת

43. Moyses et Aaron fugerunt ad tabernaculum foederis. Quod, postquam ingressi sunt, operuit nubes, et apparuit gloria Domini.

44. Dixitque Dominus ad Moysen:

45. Recedite de medio huius multitudinis, etiam nunc delebo eos. Cumque iacerent in terra,

* v. 4, 22.

46. dixit Moyses ad Aaron: Tolle thuribulum, et hausto igne de altari, mitte incensum desuper, pergens cito ad populum, ut roges pro eis; iam enim egressa est ira a Domino, et plaga desaevit.

* Sap. 18, 21.

47. Quod cum fecisset Aaron, et cucurrisset ad mediam multitudinem, quam iam vastabat incendium, obtulit thymiama;

* c. 18, 21.

48. et stans inter mortuos ac viuentes, pro populo deprecatus est, et plaga cessavit.

49. Fuerunt autem, qui percussi sunt, quatuordecim millia hominum, et septingenti, absque his, qui perierant in seditione Core.

50. Reversusque est Aaron ad Moysen ad ostium tabernaculi foederis, postquam quievit interitus.

CAP. XVII.

Una virga Aaronis inter 12 floret.

1. Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:

2. Loquere ad filios Israël; et accipe ab eis virgas singulas per congregationes suas, a cunctis principibus tribuum, virgas duodecim, et uniuscuiusque nomen superscribes virgae suae.

3. Nomen autem Aaron erit in tribu Levi, et una virga cunctas seorsum familias continebit;

4. ponesque eas in tabernaculo foederis coram testimonio, ubi loquar ad te.

* Exod. 25, 22.

5. Quem ex his elegero, germinabit virga eius; et cohibebo a me querimonias filiorum Israël, quibus contra vos murmurant.

6. Locutusque est Moyses ad filios Israël; et dederunt ei omnes principes virgas per singulas tribus:

fueruntque virgae duodecim absque virga Aaron.

7. Quas cum posuisset Moyses coram Domino in tabernaculo testimonii;

8. sequenti die regressus invenit germinasse virgam Aaron in domo Levi; et turgentibus gemmis eruperrant flores, qui, foliis dilatatis, in amygdalas deformati sunt.

9. Protulit ergo Moyses omnes virgas de conspectu Domini ad cunctos filios Israël; videruntque et receperunt singuli virgas suas.

10. Dixitque Dominus ad Moysen: Refer virgam Aaron in tabernaculum testimonii*; ut servetur ibi in signum rebellium filiorum Israël, et quiescant querelae eorum a me, ne moriantur.

* Hebr. 9, 4. Exod. 16, 34.

11. Fecitque Moyses sicut praeceperat Dominus.

12. Dixerunt autem filii Israël ad Moysen: Ecce! consumpti sumus, omnes perivimus.

13. Quicumque accedit ad tabernaculum Domini, moritur; num usque ad internecionem cuncti delendi sumus?

CAP. XVIII.

Sacrorum ministris Deus haereditatis loco primitias, oblationes et decimas assignat.

1. Dixitque Dominus ad Aaron: Tu, et filii tui, et domus patris tui tecum, portabitis iniquitatem Sanctuarii; et tu et filii tui simul sustinebitis peccata sacerdotii vestri.

* c. 8, 10-19. 17, 27. 28.

2. Sed et fratres tuos de tribu Levi, et sceptrum patris tui sume tecum, praestoque sint*, et ministrent tibi†; tu autem et filii tui ministrabitis in tabernaculo testimonii.

* Gen. 20, 34. † c. 3, 6. sqq.

3. Excubabuntque Levitae ad praecepta tua, et ad cuncta opera tabernaculi; ita dumtaxat, ut ad vasa Sanctuarii et ad altare non accedant, ne et illi moriantur, et vos peccetis simul.

4. Sint autem tecum, et excubent in custodiis tabernaculi, et in omnibus caeremoniis eius. Alienigena non miscebitur vobis.

5. Excubate in custodia Sanctua-

rii, et in ministerio altaris; ne * oriatu-
r indignatio super filios Israël.

* c. 17, 11.

6. Ego dedi vobis fratres vestros
Levitas de medio filiorum Israël, et
tradidi donum Domino, ut serviant
in ministeriis tabernaculi eius.

7. Tu autem et filii tui custodite
sacerdotium vestrum; et omnia,
quae ad cultum altaris pertinent, et
intra velum sunt, per sacerdotes ad-
ministrabuntur. Si quis externus *
accesserit, occidetur.

* c. 1, 51.

8. Locutusque est Dominus ad
Aaron: Ecce! dedi tibi custodiam
* primitiarum mearum. Omnia, quae
sanctificantur a filiis Israël, tradidi
tibi et filiis tuis pro officio † sacer-
dotali legitima sempiterna.

* c. 5, 9. Lev. 6, 14-16. † Lev. 7, 35.

9. Haec ergo accipies de his, quae
sanctificantur et oblata sunt Domi-
no. Omnis oblatio, et sacrificium,
et quidquid pro peccato atque deli-
cto redditur mihi, et cedit in Sancta
Sanctorum, tuum erit, et filiorum
tuorum.

10. In Sanctuario * comedes illud;
mares tantum edent ex eo, quia con-
secratum est tibi.

* c. 7, 6. Lev. 6, 16.

11. Primitias autem, quas vove-
rint et obtulerint * filii Israël, tibi
dedi, et filiis tuis, ac filiabus tuis,
inre perpetuo; qui mundus est in
domo tua †, vescetur eis.

* Lev. 10, 14. † Lev. 22, 11.

12. Omnem medullam olei, et vini,
ac frumenti, quidquid offerunt pri-
mitiarum Domino, tibi dedi.

13. Universa frugum initia, quas
gignit humus, et Domino deportan-
tur, cedent in usus tuos; qui mun-
dus est in domo tua, vescetur eis.

14. Omne quod ex voto reddide-
rint * filii Israël, tuum erit.

* Lev. 27, 28.

15. Quidquid primum erumpit e
vulva cunetae carnis, quam offerunt
Domino, sive ex hominibus, sive de
pecoribus fuerit, tui iuris erit; ita
dumtaxat, ut pro hominis primoge-
nito * pretium accipias, et omne ani-

mal, quod immundum est, redimi fa-
cias.

* Exod. 13, 12. 13. 34, 19. 20.

16. Cuius redemptio erit post unum
mensem, sicius argenti quinque,
pondere Sanctuarii *. Sicius viginti
obolos habet.

* Exod. 30, 13. Lev. 27, 25. 3, 47.
Ezech. 45, 12.

17. Primogenitum autem bovis et
ovis et caprae non facies redimi,
quia sanctificata sunt Domino; sau-
guinem tantum eorum fundes super
altare, et adipem adolebis * in suavis-
simum odorem Domino.

* Lev. 1, 9.

18. Carnes vero in usum tuum ce-
dent, sicut pectusculum consecratum,
et armus dexter, tua erunt.

19. Omnes primitias Sanctuarii *,
quas offerunt filii Israël Domino, ti-
bi dedi, et filiis ac filiabus tuis, inre
perpetuo. Pactum salis † est sem-
piternum coram Domino, tibi ac filiis
tuis.

* Lev. 6, 14. sqq. † Lev. 22, 11. sqq.

20. Dixitque Dominus ad Aaron:
In terra eorum nihil possidebitis,
nec habebitis partem inter eos; ego
pars et haereditas tua in medio filio-
rum Israël.

21. Filiis autem Levi dedi omnes
decimas * Israël in possessionem,
pro ministerio, quo serviunt mihi in
tabernaculo foederis;

* Lev. 27, 30.

22. ut non accedant ultra filii Is-
raël ad tabernaculum, nec commit-
tant peccatum mortiferum,

23. solis filiis Levi mihi in taber-
naculo servientibus, et portantibus
peccata populi; legitimum sempi-
ternum erit in generationibus ve-
stris *. Nihil aliud possidebunt,

* Deut. 18, 1.

24. decimarum oblatione contenti,
quas in usus eorum et necessaria se-
paravi.

25. Locutusque est Dominus ad
Moysen, dicens:

26. Praecepit Levitis, atque denun-
cia: Cum acceperitis a filiis Israël
decimas, quas dedi vobis, primitias
earum offerte Domino, id est, deci-
mam partem decimae,

- הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא־יִהְיֶה עֹד קָדְשׁ עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְאִנִּי הֵנָּה לְקַחְתִּי אֶת־
 אֶתְרֵכֶם הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָכֶם מִתְּנָה נְחִיִּים לַיהוָה לְעֹבֵד אֶת־
 עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד׃ וְאַתָּה וּבְנֶיךָ אִתָּךְ תִּשְׁמְרוּ אֶת־פְּקֻדֹתָם לְכָל־דְּבַר
 הַמִּצְוָה וְלַמִּבְרִית לַפָּרֹכֶת וְעַבְדְּתֶם עֲבֹדַת מִתְּנָה אִתָּן אֶת־פְּקֻדֹתָם וְהָיָה
 הַקָּרֵב יוֹמָת׃ פ וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן וְאִנִּי הֵנָּה נֹתְתִי
 לָךְ אֶת־מִשְׁמַרְתָּ תְּרוּמָתִי לְכָל־קֹדֶשֶׁי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לָךְ נְתָתִים לְמִשְׁחָה
 וּלְבִגְדֶיךָ לְחֹק־עֹלָם׃ זֶה יִהְיֶה לָּךְ מִקֹּדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים מִן־הָאֵשׁ כָּל־
 קָרְבָּנִים לְכָל־מִנְחָהֶם וּלְכָל־חֲטָאתָם וּלְכָל־אֲשָׁמָם אֲשֶׁר וְשִׁיבוּ לִי קֹדֶשׁ
 קֹדֶשִׁים לָךְ הוּא וּלְבִגְדֶיךָ׃ בְּקֹדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים תֹּאכְלֵנִי כְּלִיזְכֹּר יֹאכֵל
 אֶת־קֹדֶשׁ יִהְיֶה־לָּךְ׃ וְזֶה־לָּךְ תְּרוּמַת מִתְּנָם לְכָל־תְּנוּפֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לָךְ נְתָתִים וּלְבִגְדֶיךָ וְלַבְּנֵיךָ אִתָּךְ לְחֹק־עֹלָם כְּלִיזְכֹּר בְּבִיתְךָ יֹאכֵל
 אֹהֶל׃ כָּל חֵלֶב יִצְחָר וְכָל־חֵלֶב חִירֹשׁ וְדָגָן רֵאשִׁיתָם אֲשֶׁר־יִהְיוּ
 לַיהוָה לָךְ נְתָתִים׃ בְּפוּרֵי פֶל־אֲשֶׁר בְּאַרְצָם אֲשֶׁר־דָּבִיאוּ לַיהוָה לָךְ
 יִהְיֶה כְּלִיזְכֹּר בְּבִיתְךָ וְאֹכְלֵנִי׃ כָּל־תֶּרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לָךְ יִהְיֶה׃ כָּל־
 פֶּטֶר רֶחֶם לְכָל־בָּשָׂר אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לַיהוָה בְּאַרְצָם וּבְבִהֶמָּה יִהְיֶה־
 לָךְ אֹהֶל׃ כִּדָּה הַפֶּסֶח אֶת בְּכוֹר הָאֲדָם וְאֶת בְּכוֹר־הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה
 הַפֶּסֶח׃ וּפְדוּתוֹ מִבֶּן־חֹדֶשׁ הַפֶּסֶח בְּעֶרְכָּךְ כֶּסֶף חֲמִשָּׁת שֶׁקֶלִים בְּשֶׁקֶל
 הַקֹּדֶשׁ עֲשֹׂתִים גֵּרָה הוּא׃ אֹהֶל בְּכוֹר־שׂוֹר אוֹר־בְּכוֹר פֶּשֶׁב אוֹר־בְּכוֹר עֵז
 לֹא הַפֶּסֶח קֹדֶשׁ הֵם אֶת־דָּמָם תִּזְרֹק עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־חֵלְבָם תִּקְטֹר
 אֲשֶׁה לְרִיחַ נִחֹחַ לַיהוָה׃ וּבְשָׂרָם יִהְיֶה־לָּךְ כְּחֹזֶה תְּנוּפֹה וּבִשְׂוֹן
 חֲמִינִן לָךְ יִהְיֶה׃ כָּל תְּרוּמַת הַקֹּדֶשִׁים אֲשֶׁר דָּרִימוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 לַיהוָה נֹתְתִי לָךְ וּלְבִגְדֶיךָ וּלְבִנְתֶיךָ אִתָּךְ לְחֹק־עֹלָם בְּרִית מִלַּח עֹלָם
 הוּא לְפָנַי יִהְיֶה לָךְ וּלְזֶרְעֶךָ אִתָּךְ׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן בְּאַרְצָם
 לֹא תִנָּחַל וְחֵלֶק לֹא־יִהְיֶה לָּךְ בְּתוֹכָם אֲנִי חֵלְקֶךָ וְנִחְלַתְךָ בְּתוֹךְ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל׃ ס וּלְבְנֵי לֵוִי הֵנָּה נֹתְתִי כָּל־מַעֲשֶׂה בְּיִשְׂרָאֵל
 לְנִחְלָה חֵלֶב עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר־תֵּם עֹבְדִים אֶת־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד׃ וְלֹא־
 יִקְרָבוּ עֹד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד לְשֹׂאת הַטָּא לְמוֹת׃ וְעֹבֵד
 הַמִּזְבֵּחַ הוּא אֶת־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד וְהֵם וְשָׂאוּ עֲוֹנָם חֲסֹת עֹלָם
 לְדֹרֵיהֶם וּבְחֹזֶק בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנָּחְלוּ נִחְלָה׃ כִּי אֶת־מַעֲשֶׂה בְּנֵי־
 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דָּרִימוּ לְרֹחוֹת תְּרוּמָה נֹתְתִי לָלוֹם לְנִחְלָה עַל־פִּן אֲמָרָתִי
 כְּחֵם בְּיָדְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנָּחְלוּ נִחְלָה׃ פ וַיִּדְבֹּר יְהוָה כֹּה
 אֶל־מֹשֶׁה פֹּאמֶר׃ וְאֶל־הַלְוִיִּם תִּדְבֹּר וְאַמְרַת אֲלֵהֶם כִּי רָקִוּוּ בָּאֵל

בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמַּעֲשֹׂר אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם מֵאֲתָם בְּנַחֲלַתְכֶם וְהַרְמַתֶם
 27 מִמֶּנּוּ תְרוּמַת יְהוָה מַעֲשֹׂר מִן־הַמַּעֲשֹׂר: וְנִחַשְׁבַּת לָכֶם תְּרוּמַתְכֶם כְּדָגָן
 28 מִן־הַגֶּרֶן וּבְמִלֵּאת מִן־הַיֶּקֶב: כֵּן תִּרְיִמוּ גַם־אֲתָם תְּרוּמַת יְהוָה מִכָּל
 מַעֲשֵׂי־יְדֵיכֶם אֲשֶׁר תַּקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִתְּתָם מִמֶּנּוּ אֶת־תְּרוּמַת
 29 יְהוָה לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן: מִכָּל מִתְּנִיתְכֶם תִּרְיִמוּ אֵת כָּל־תְּרוּמַת יְהוָה
 3 מִכָּל־חֲלָבֹו אֶת־מִקְדָּשׁוֹ מִמֶּנּוּ: וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם בְּהִרְיַמְכֶם אֶת־חֲלָבֹו
 31 מִמֶּנּוּ וְנִחַשְׁבַּת לָלוֹזִים כְּתִבּוּאֵת גֶּרֶן וְכְתִבּוּאֵת יֶקֶב: וְאָכַלְתֶּם אוֹתוֹ בְּכָל־
 מְקוֹם אֲתָם וּבִירְחֵיכֶם כִּי־שָׂכַר הוּא לָכֶם תֶּלֶק עֲבַדְתֶּם בְּאֶהֱל מוֹעֵד:
 32 וְלֹא־תִשְׂאוּ עָלָיו חֹטֵא בְּהִרְיַמְכֶם אֶת־חֲלָבֹו מִמֶּנּוּ וְאֶת־קֹדְשִׁי בְנֵי־
 יִשְׂרָאֵל לֹא תַחֲלֹוּ וְלֹא תִמּוּחֻוּ:

CAP. XIX. יט

יט

פ פ פ פ לט 39

2 א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־
 צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר דַּבֵּר ו אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וִירְחוּוּ אֵלֶיךָ פָּרַח אֲדָמָה
 3 תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא־עָלָה עָלֶיהָ עֵל: וְנִתְּתָם אֹתָהּ
 אֶל־אַלְעָזָר הַכֹּהֵן וְחֹוצִיא אֹתָהּ אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂחַט אֹתָהּ לִפְנֵי:
 4 וְלָקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָה בְּאֶצְבָּעוֹ וְהִזָּה אֶל־לֶכֶת בְּנֵי אֶהֱל־מוֹעֵד
 ה מִדָּמָה טָבַע פַּעַמִּים: וְשָׂרַם אֶת־הַפָּרָה לְעִינָיו אֶת־עֵרָה וְאֶת־בִּשְׂרָהּ
 6 וְאֶת־דָּמָהּ עַל־פְּרִשָּׁה יִשְׂרָאֵל: וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אָרֶז וְאֶזוֹב וְשִׁנִּי הוֹלֵצַת
 7 וְהִשְׁלִיךְ אֶל־תּוֹךְ שְׂרַפַת הַפָּרָה: וּכְבֹּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ
 8 בַּמַּיִם וְאַחֵר יָבֵא אֶל־הַמַּחֲנֶה וְטָמֵא הַכֹּהֵן עַד־הָעֶרֶב: וְהִשְׂרַם אֹתָהּ
 9 וּכְבֹּס בְּגָדָיו בַּמַּיִם וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב: וְאַסֵּף ו
 אִישׁ טָהוֹר אֵת אִפֶּר הַפָּרָה וְהִנִּיחַ מַחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמְקוֹם טָהוֹר
 י וְהִיחָה לְעֹדֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לְמִי נִדָּה חֲטָאת הוּא: וְכִבֹּס
 הָאִסָּף אֶת־אִפֶּר הַפָּרָה אֶת־בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְהִיחָה לְבְנֵי
 11 יִשְׂרָאֵל וּלְגֵר הָגֵר בְּתוֹכָם לְחֻקַּת עוֹלָם: הַנֶּגֶעַ בָּמָת לְכָל־נֶפֶשׁ אָדָם
 12 וְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים: הוּא יִתְחַטֵּא־בּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
 יִטְהַר וְאִם־לֹא יִתְחַטֵּא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהַר:
 13 כָּל־הַנֶּגֶעַ בָּמָת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר־יָמוּת וְלֹא יִתְחַטֵּא אֶת־מִשְׁכַּן
 יְהוָה טָמֵא וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי נִדָּה לֹא־יִזְכֹּק
 14 עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טָמֵאֲתוֹ בּוֹ: זֹאת תּוֹרָה אָדָם כִּי־יָמוּת בְּאֶהֱל
 טו כָּל־הָבֵא אֶל־הָאֶהֱל וְכָל־אֲשֶׁר בְּאֶהֱל וְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים: וְכָל־כָּלִי
 16 פְּתִיחַ אֲשֶׁר אֵין־צִמְד פְּתִיל עָלָיו טָמֵא הוּא: וְכָל אֲשֶׁר־תִּגַּע עַל־פָּנָי

27. ut reputetur vobis in oblationem primitivorum, tam de areis quam de torcularibus;

28. et universis, quorum accipitis primitias, offerite Domino, et date Aaron sacerdoti.

29. Omnia, quae offeretis ex decimis, et in donaria Domini separabitis, optima et electa erunt.

30. Dicesque ad eos: Si praeclara et meliora quaeque obtuleritis ex decimis, reputabitur vobis quasi de area et torculari dederitis primitias;

31. et comedetis eas in omnibus locis vestris, tam vos quam familiae vestrae; quia pretium est pro ministerio, quo servitis in tabernaculo testimonii.

32. Et non peccabitis super hoc, egregia vobis et pingua reservantes, ne polluat oblationes filiorum Israël; et moriamini.

CAP. XIX.

Aquam lustrationis parandi ritus. De iis, qui in tabernaculo moriuntur.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron, dicens:

2. Ista est religio victimae, quam constituit Dominus. Praecepit filiis Israël, ut adducant ad te vaccam rufam aetatis integrae, in qua nulla sit macula, nec portaverit iugum;

3. tradetisque eam Eleazaro sacerdoti*; qui eductam extra castra, immolabit in conspectu omnium;

* Hebr. 13, 11.

4. et tingens digitum in sanguine eius, asperget * contra fores tabernaculi septem vicibus,

* Lev. 4, 6. 17.

5. comburetque eam cunctis viventibus, tam pelle et carnibus eius, quam sanguine et fimo flammae traditis*.

* Exod. 29, 14.

6. Lignum quoque cedrinum, et hyssopum*, coecumque bis tinctum

sacerdos mittet in flammam, quae vaccam vorat.

* Lev. 14, 6. Ps. 50, 9.

7. Et tunc demum, lotis vestibus et corpore suo, ingreditur in castra, commaculatusque erit usque ad vesperum.

8. Sed et ille*, qui combusserit eam, lavabit vestimenta sua et corpus, et immundus erit usque ad vesperum.

* Lev. 16, 28.

9. Colliget autem vir mundus cineres * vaccae, et effundet eos extra castra in loco purissimo, ut sint multitudini filiorum Israël in custodiam, et in aquam aspersionis; quia pro peccato vacca combusta est.

* Hebr. 9, 18.

10. Cumque laverit, qui vaccae portaverat cineres, vestimenta sua, immundus erit usque ad vesperum. Habebunt hoc filii Israël, et advenae, qui habitant inter eos, sanctum iure perpetuo.

11. Qui tetigerit cadaver hominis, et propter hoc septem diebus fuerit immundus;

12. aspergetur ex hac aqua die tertio et septimo, et sic mundabitur. Si die tertio aspersus non fuerit, septimo non poterit emundari.

13. Omnis, qui tetigerit humanae animae morticinum, et aspersus hac commistione non fuerit, polluet tabernaculum Domini, et peribit ex Israël; quia aqua expiationis non est aspersus, immundus erit, et manebit spurcitia eius super eum.

14. Ista est lex hominis, qui moritur in tabernaculo: Omnes, qui ingrediuntur tentorium illius, et universa vasa, quae ibi sunt, polluta erunt septem diebus.

15. Vas, quod non habuerit operculum, nec ligaturam desuper, immundum erit.

16. Si quis in agro tetigerit cadaver occisi hominis, aut per se mor-

tui, sive os illius, vel sepulchrum, immundus erit septem diebus.

17. Tollentque de cineribus combustionis atque peccati, et mittent aquas vivas super eos in vas.

18. In quibus cum homo mundus tinxerit hyssopum, asperget ex eo omne tentorium, et cunctam suppellectilem, et homines huiusmodi contagione pollutos;

19. atque hoc modo mundus lustrabit immundum tertio et septimo die; expiatusque die septimo, lavabit et se et vestimenta sua, et immundus erit usque ad vesperum.

20. Si quis hoc ritu non fuerit expiatus, peribit anima illius de medio ecclesiae; quia sanctuarium Domini polluit, et non est aqua lustrationis aspersus.

21. Erit hoc praeceptum legitimum sempiternum. Ipse quoque, qui aspergit aquas, lavabit vestimenta sua. Omnis, qui tetigerit aquas expiationis, immundus erit usque ad vesperum*.

* Lev. 11, 24.

22. Quidquid tetigerit immundus, immundum faciet; et anima, quae horum quippiam tetigerit, immunda erit usque ad vesperum.

CAP. XX.

Maria et Aaron moriantur. Eleazar in summum Pontificem consecratur.

1. Veneruntque filii Israël, et omnis multitudo in desertum Sin, mense primo*; et mansit populus in Cades. Mortuaeque est ibi Maria, et sepulta in eodem loco.

* v. 22. c. 33, 36—38.

2. Cumque indigeret aqua populus*, convenerunt adversum Moysen et Aaron;

* Exod. 17, 1. sqq.

3. et versi in seditionem, dixerunt: Utinam periissemus inter fratres nostros coram Domino!

4. *Cur eduxistis ecclesiam Domini in solitudinem, ut et nos et nostra iumenta moriamur?

* Exod. 17, 3.

5. Quare nos fecistis ascendere de Aegypto, et adduxistis in locum istum pessimum, qui seri non potest, qui nec ficum gignit, nec vineas, nec

malogranata, insuper et aquam non habet ad bibendum?

6. Ingressusque Moyses et Aaron dimissa multitudine, tabernaculum foederis, corruerunt prae in terram, clamaveruntque ad Dominum, atque dixerunt: Domine Deus, audi clamorem huius populi, et aperi eis thesaurum tuum fontem aquae vivae, ut satiati, cesset murmuratio eorum. Et apparuit gloria Domini* super eos.

* c. 16, 19, 17, 7.

7. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

8. Tolle virgam, et congrega populum, tu et Aaron frater tuus, et loquimini ad petram coram eis, et illa dabit aquas. Cumque eduxeris aquam de petra, bibet omnis multitudo et iumenta eius.

9. *Tulit igitur Moyses virgam, quae erat in conspectu Domini†, sicut praeceperat ei;

* Exod. 17, 5. 6. Sap. 11, 4. † Exod. 17, 9.

10. congregata multitudine ante petram, dixitque eis: Audite rebelles et increduli*: Num de petra hac vobis aquam poterimus ejicere?

* Ps. 77, 15, 20. 1 Cor. 10, 4.

11. Cumque elevasset Moyses manum, percussit virga bis silicem, egressae sunt aquae largissimae, ita ut populus biberet et iumenta.

12. Dixitque Dominus ad Moysen et Aaron*: Quia non credidistis mihi, ut sanctificaretis me coram filiis Israël, non introducetis hos populos in terram, quam dabo eis.

* Deut. 1, 37. 4, 21. 32, 51. 27, 14. 20, 24.

13. Haec est aqua contradictionis* ubi iurgati sunt filii Israël contra Dominum, et sanctificatus est in eis.

* Ps. 80. 8.

14. Misit iterea nuntios Moyses de Cades ad regem Edom, qui dicerent: Haec mandat frater tuus Israël. Nosti omnem laborem, qui apprehendit nos,

15. quo modo descenderint patres nostri in Aegyptum, et habitavimus ibi multo tempore, afflixerintque nos Aegyptii, et patres nostros;

16. et quo modo clamaverimus ad

הַשָּׂדֶה בַּחֲלָל־הָרֶבֶל אוֹ בַּמָּת אוֹ-בַעֲצֵם אָדָם אוֹ בַקֶּבֶר וְשָׂמָּה שְׂבַעַת
 17 יָמִים: וְלָקְחָהּ לַטֹּמֵא מִפְּפֹרֶת הַחֲטָאֹת וְנָתַן עָלָיו מִיָּם חַיִּים אֶל-
 18 כָּלִי: וְלָקְחָהּ אֲזוֹב וְשִׁבְלָה בַּמִּיָּם אִישׁ טָהוֹר וְהָיָה עַל-הָאֹהֶל וְעַל-כָּל-
 הַכֵּלִים וְעַל-הַנְּפֻשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ-שָׁם וְעַל-הַנֶּזֶף בַּעֲצֵם אוֹ בַּחֲלָל אוֹ
 19 בַּמָּת אוֹ בַקֶּבֶר: וְהָיָה נִשְׁחָל עַל-הַטֹּמֵא בַיּוֹם הַשְּׂלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי
 20 וְהִטָּאוּ בַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי וּכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִתֵּץ בַּמִּיָּם וְטָהַר בַּעֲרָב: וְאִישׁ כֹּ
 21 אֲשֶׁר-וְשָׂמָּה וְלֹא יִתְחַטֵּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת מִתּוֹךְ הַקָּהָל כִּי
 22 אֶת-מִקְדָּשׁ יְהוָה טֹמֵא מִי נִדָּה לֹא-זֹרֵק עָלָיו טֹמֵא הוּא: וְהִיָּתָה
 לָהֶם לְחֻקַּת עוֹלָם וַיִּמָּזֶה מִי-הַנֶּהֱדָל וּכְבֹּס בְּגָדָיו וְהַנֶּזֶף בַּמִּיָּם הַנֶּהֱדָה
 וְטֹמֵא עַד-הָעָרֶב: וְכָל אֲשֶׁר-יַעֲבֹד הַטֹּמֵא וְשָׂמָּה וְהַנֶּפֶשׁ הַנֶּהֱנַעַת
 ט הַטֹּמֵא עַד-הָעָרֶב:

כ

CAP. XX. כ

וַיָּבֹאוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל כָּל-הָעֵדָה מִדְּבַר-צֶן בַּחֲדָשׁ הָרֹאשִׁון וַיָּשֹׁב הָעָם
 2 בַּקֹּדֶשׁ וַתָּמָת שָׁם מִרְיֹם וַתִּקְבֹּר שָׁם: וְלֹא-הָיָה מִיָּם לָעֵדָה וַיִּקְהֲלוּ
 3 עַל-מֹשֶׁה וְעַל-אַהֲרֹן: וַיִּרְבּוּ הָעָם עִם-מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר וְלֹא גִוַעֲנוּ
 4 בְּגֹעַת אַחֲרֵינוּ לִפְנֵי יְהוָה: וְלָמָּה הִבָּאתֶם אֶת-קָהָל יְהוָה אֶל-הַמִּדְבָּר
 5 הַזֶּה לָמוּת שָׁם אֲנַחְנוּ וּבָעִירָנוּ: וְלָמָּה הֵעֲלִיתֵנוּ מִמִּצְרַיִם לְהָבִיא
 6 אֵתֵנוּ אֶל-הַמָּקוֹם הַזֶּה הַזֶּה לֹא מִקּוֹם זָרֵעַ וְחֹאֲנָה וְגִפְסָן וְרַמְזוֹן וּמִיָּם
 7 אֵין לְשָׁתוֹת: וַיָּבֹאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מִפְּנֵי הַקָּהָל אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד
 8 וַיִּפְּלוּ עַל-פְּנֵיהֶם וַיִּרְא כְבוֹד-יְהוָה אֲלֵיהֶם: פ וַיִּדְבֹּר יְהוָה
 9 אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: קַח אֶת-הַמֶּטֶה וְתִקְהַל אֶת-הָעֵדָה אִתָּהּ וְאַהֲרֹן
 10 אֲחִיקָה וּדְבַרְתֶּם אֶל-הַסֹּלֶעַ לְגִינֵיהֶם וְנָתַן מִיָּמָיו וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מַיִם
 11 מִן-הַסֹּלֶעַ וְהִשְׁקִיתָ אֶת-הָעֵדָה וְאֶת-בְּעִירָם: וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת-הַמֶּטֶה
 12 מִלִּפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ: וַיִּקְהֲלוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת-הַקָּהָל אֶל-פְּנֵי
 13 הַסֹּלֶעַ וַיֹּאמֶר לָהֶם שְׁמַעְיָאֵל הַמִּזְרִיט הַזֶּה נֹצֵרָא לָכֶם
 14 כִּיֹּם: וַיִּרְם מֹשֶׁה אֶת-דִּידוֹ וַיִּקַּח אֶת-הַסֹּלֶעַ בְּמַטְהוֹ פַּעֲמָיִם וַיַּצֵּא
 15 מִיָּם רַבִּים וַתִּשְׁתַּף הָעֵדָה וּבְעִירָם: ס וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-
 16 מֹשֶׁה וְאַל-אַהֲרֹן יַעַן לֹא-הִאֲמַנְתֶּם כִּי לְחֻקֵּי־יָדַי לַעֲשֹׂי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
 17 לָכֵן לֹא תָבִיאוּ אֶת-תִּקְהַל הַזֶּה אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-נָתַתִּי לָהֶם: הִמָּה
 18 מִי מִרְיָבָה אֲשֶׁר-רָבּוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-יְהוָה וַיִּקְדָּשׁ בָּם: ס
 19 וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה מַלְאָכִים מִקְדָּשׁ אֶל-מֶלֶךְ אֲדוֹם כֹּה אָמַל אֲחִיקָה יִשְׂרָאֵל
 20 אֲתָהּ וְזִדְתָּ אֵת כָּל-הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצְּאֻחֵנוּ: וַיִּרְדּוּ אֲבֹתֵינוּ מִצְרַיִמָּה ט
 21 וַיָּשֹׁב בַּמִּצְרָיִם יָמִים רַבִּים וַיִּרְעוּ לָנוּ מִצְרָיִם וְלֹא-תָבִיאוּ: וַיַּצֵּעַק אֶל- 16

יהוה וישמע קולנו וישלח מלאך ויצאנו ממצרים והנה אנחנו בקדש
 17 עיר קצה גבולך: נצברה-נא בארץך לא נעבול בשנה ובקדם ולא
 נשתה מר באר הרה המלך בלך לא נגיד זמין ושמאול עד אשר-
 18 נעבר גבולך: ויאמר אליו אדום לא תעבר בי פן-בתרב אצא
 19 לקראתך: ויאמרו אליו בני-ישראל במסלה בעלה ואם-מימיה נשתה
 כ אני ומקני ונתתי מכם רק אינ-דבר ברגלי אעברה: ויאמר לא
 21 תעבר ויצא אדום לקראתו בעם פכד ובגר חזקה: וימאן אדום
 22 נתן את-ישראל עבר בגבולו וגם ישראל מעליו: פ ויסעו
 23 מקדש ויבאו בני-ישראל כל-העדה הור החר: ויאמר יהוה אל-
 24 משה ואל-אהרן בתור החר על-גבול ארץ-אדום לאמר: האם אהרן
 אל-עמיו כי לא יבא אל-הארץ אשר נתתי לבני ישראל על אשר-
 כה מריתם את-פי למי מריבה: קח את-אהרן ואת-אלעזר בנו והעל
 26 אתם הור החר: והפשט את-אהרן את-בגדיו והלבשתם את-אלעזר
 27 בנו ואתרן האסם ומת שם: ויעש משה כאשר צוה יהוה ויעלו
 28 אל-הור החר לעיני כל-העדה: ויפשט משה את-אהרן את-בגדיו
 וילבש אתם את-אלעזר בנו ונתת אהרן שם בראש החר ובגר משה
 29 ואלעזר מן-החר: ויראו כל-העדה כי גש אהרן ויבכו את-אהרן
 שלשים יום כל בית ישראל: ס

CAP. XXI. כא

כא

א וישמע הפנעני מלך-ערל ישוב הנגב כי בא ישראל הרה האחרים
 2 ויצחק בן-ישראל וישב ממנו שבי: וידר ישראל נדר ליהוה ויאמר
 3 אם-נתן תתן את-העם הזה בנדי והחרמתי את-עריהם: וישמע
 יהוה בקול ישראל ויתן את-הפנעני ונתתם אתהם ואת-עריהם
 4 ויקרא שם-המקום חרמה: פ ויסעו מחר הור הרה
 ה ים-סוף לסבב את-ארץ אדום ותקצר נפש-העם בדרך: וידבר
 העם באלהים ובמשה למח העליוהו ממצרים למות במדבר כי אין
 6 להם זאין מים ונפשנו קצה בלחם הקלקל: וישלח יהוה בעם אד
 7 הנתשים השורפים וינשכו את-העם ונתת עשרת מן-ישראל: ויבא
 העם אל-משה ויאמרו חטאנו כידברנו ביהוה ובך החפכל אל-
 8 יהוה ונסר מעלינו את-הנחש ויחפכל משה בעד העם: ויאמר יהוה
 אל-משה עשה לך שרף ושים אותו על-גס והיה כל-הנשוק וראה
 9 אותו וחי: ויעש משה נחש נחשת וישמהו על-הגס והיה אם-נשך

Dominum, et exaudierit nos, miseritque angelum*, qui eduxerit nos de Aegypto. Ecce! in urbe Cades, quae est in extremis finibus tuis, positi;

* Exod. 14, 12.

17. obsecramus, ut nobis transire liceat per terram tuam. Non ibimus per agros, nec per vineas, non bibemus aquas* de puteis tuis; sed gradiemur via publica, nec ad dexteram, nec ad sinistram declinantes, donec transeamus terminos tuos.

* v. 19.

18. Cui respondit Edom: Non transibis per me, alioquin armatus occurram tibi.

19. Dixeruntque filii Israël: Per tritam gradiemur viam; et si biberimus aquas tuas nos, et pecora nostra, dabimus, quod iustum est; nulla erit in pretio difficultas, tantum velociter transeamus.

20. At ille respondit: Non transibis. Statimque egressus est obuius, cum infinita multitudo, et manu forti;

21. nec voluit acquiescere deprecanti, ut concederet transitum per fines suos, quamobrem divertit ab eo Israël.

22. Cumque castra movissent de Cades*, venerunt in montem Hor, qui est in finibus terrae Edom;

* v. 1.

23. ubi locutus est Dominus ad Moysen:

24. Pergat, inquit, Aaron ad populos suos*; non enim intrabit terram, quam dedi filiis Israël, eo quod incredulus fuerit† ori meo, ad aquas contradictionis.

* Gen. 25, 8. † v. 12.

25. *Tolle Aaron, et filium eius cum eo, et duces eos in montem Hor.

* c. 33, 38. Deut. 32, 50.

26. Cumque nudaveris patrem veste sua, indues ea Eleazarum filium eius; Aaron colligetur*, et morietur ibi.

* v. 24.

27. Fecit Moyses, ut praeceperat Dominus; et ascenderunt in montem Hor coram omni multitudo.

28. Cumque Aaron spoliasset vestibus suis, induit eis Eleazarum filium eius.

29. Illo mortuo in montis supercilio, descendit cum Eleazaro.

30. Omnis autem multitudo videns occubuisse Aaron, flevit super eo triginta diebus per cunctas familias suas.

CAP. XXI.

Rex Arad primum vincit Israël; mox ipse vincitur. Murmurantes vulnerantur a serpentibus, quorum morsibus aeneus serpens erectus medetur.

1. Quod cum audisset Chananaeus rex Arad, qui habitabat ad meridiem, venisse scilicet Israël per exploratorum viam, pugnavit contra illum, et victor existens, duxit ex eo praedam.

2. At Israël voto se Domino obligans* ait: Si tradideris populum istum in manu mea, delebo urbes eius†.

* Num. 33, 40. † Lev. 27, 28, 29.

3. Exaudivitque Dominus preces Israël, et tradidit Chananaeum, quem ille interfecit subversis urbibus eius; et vocavit nomen loci illius horma, id est, anathema.

4. Profecti sunt autem, et de monte Hor*, per viam, quae ducit ad Mare rubrum, ut circumirent terram Edom. Et taedere coepit populum itineris ac laboris:

* c. 11, 1. sqq. 14, 1. sqq.

5. locutusque contra Deum, et Moysen, ait: Cur eduxisti nos de Aegypto, ut moreremur in solitudine? Deest panis, non sunt aquae; anima nostra iam nauseat super cibo isto levissimo.

6. * Quamobrem misit Dominus in populum ignitos serpentes, ad quorum plagas et mortes plurimorum;

* Iudith. 8, 25. Sap. 16, 5. 1 Cor. 10, 9.

7. venerunt ad Moysen, atque dixerunt: Peccavimus*, quia locuti sumus contra Dominum, et te; ora, ut tollat a nobis serpentes. Oravitque Moyses pro populo,

* c. 14, 40.

8. et locutus est Dominus ad eum: Fac serpentem aeneum, et pone eum pro signo; qui percussus aspexerit eum, vivet.

9. * Fecit ergo Moyses SERPENTEM AENEUM, et posuit eum pro

signo; quem cum percussi aspicerent, sanabantur.

10. Profectique filii Israël castrametati sunt in Oboth.

11. Unde egressi fixerent tentoria in Jeabarim, in solitudine, quae respicit Moab contra orientalem plagam.

12. Et inde moventes, venerunt ad torrentem Zared.

13. Quem relinquentes castrametati sunt contra Arnon, quae est in deserto, et prominet in finibus Amorrhaei; siquidem Arnon terminus est Moab, dividens Moabitas et Amorrhaeos.

Judic. 11. cap. 18.

14. Unde dicitur in libro bellorum Domini: Sicut fecit in mari Rubro, sic faciet in torrentibus Arnon.

15. Scopuli torrentium inclinati sunt, ut requiescerent in Ar, et recumberent in finibus Moabitarum.

16. Ex eo loco apparuit puteus, super quo locus est Dominus ad Moysen: Congrega populum, et dabo ei aquam.

17. Tunc cecinit Israël carmen istud: Ascendat puteus! Concinebant:

18. Puteus, quem foderunt principes, et paraverunt duces multitudinis in datore legis, et in baculis suis. De solitudine, Matthana.

19. De Matthana in Nahaliel; de Nahaliel in Bamoth.

20. De Bamoth, vallis est in re-

gione Moab, in vertice Phasga, quod respicit contra desertum.

21. * Misit autem Israël nuncios ad Sehon regem Amorrhaeorum, dicens:

* Deut. 2, 26. Judic. 11, 19.

22. Obsecro, ut transire mihi liceat per terram tuam; non declinabimus in agros, et vineas, non bibemus aquas ex puteis, via regia gradiemur, donec transeamus terminos tuos.

23. Qui concedere noluit, ut transiret Israël, per fines suos; quin potius exercitu congregato, egressus est obviam in desertum, et venit in Jasa, pugnavitque contra eum.

24. * A quo percussus est in ore gladii, et possessa est terra eius ab Arnon usque Jeboc, et filios Ammon; quia forti praesidio tenebantur termini Ammonitarum.

* Ps. 134, 11. 135, 19. Amos 2, 9.

25. Tulit ergo Israël omnes civitates eius, et habitavit in urbibus Amorrhaei, in Hesebon scilicet, et viculis eius.

26. Urbs Hesebon fuit Sehon regis Amorrhaei, qui pugnavit contra regem Moab; et tulit omnem terram, quae ditionis illius fuerat, usque Arnon.

27. Idcirco dicitur in Proverbio: Venite in Hesebon, aedificetur, et construatur civitas Sehon;

28. ignis egressus est de Hesebon, flamma de oppido Sehon, et devoravit Ar Moabitarum, et habitatores excelsorum Arnon.

- הַנָּחֵשׁ אֶת־אִישׁ וְהַפִּיט אֶל־נֶחֱשׁ הַנִּחֲשֹׁת וְחָרָו וַיִּסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וַיַּחֲנוּ בְּאֵבֶת: וַיִּסְעוּ מֵאֵבֶת וַיַּחֲנוּ בְּעֵי הַיַּעְבְּרִים בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר עַל־
 11 פְּנֵי מוֹאָב מִמִּזְרַח הַשָּׁמֶשׁ: מִשָּׁם נָסְעוּ וַיַּחֲנוּ בְּנֶחֱל זָרָד: מִשָּׁם נָסְעוּ
 12 וַיַּחֲנוּ מִעֵבֶר אֲרֻנוֹן אֲשֶׁר בַּמִּדְבָּר הַיָּצֵא מִגְּבֹל הָאֱמֹרִי כִּי אֲרֻנוֹן גְּבֹל
 13 מוֹאָב בֶּן מוֹאָב וּבֶן הָאֱמֹרִי: עַל־כֵּן רָאִמָּר בְּסֹפֶר מַלְחָמַת יְהוָה
 אֶת־זֶה בְּסוּפָה
 וְאֶת־הַנָּחָלִים אֲרֻנוֹן:
 טו וְאֲשֶׁר הַנָּחָלִים
 אֲשֶׁר נָטָה לְשֹׁבֶת עָר
 וְנִשְׁעָן לְגְבֹל מוֹאָב:
 16 וּמִשָּׁם בָּאָה הוּא הַבָּאֵר אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לְמֹשֶׁה אֶסֶף אֶת־הָעָם
 17 וְאֶחָדָה לָהֶם מַיִם: ס אֲזִי יִשְׁוֹר יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת
 עַל־י בָּאֵר עֲנוּ־לָהּ:
 18 בָּאֵר הַפְּרוּחַ שָׁרִים
 פְּרוּחַ נְדִיבֵי הָעָם
 כִּמְחַקֵּק בְּמִשְׁעָנָם
 19 וּמִמִּדְבָּר מִחֲנָה: וּמִמִּהְנֶה נַחֲלִירָאֵל וּמִנַּחֲלִירָאֵל בָּמוֹת: וּמִבְּמוֹת הַעֲזָא
 אֲשֶׁר בְּשִׂדָּה מוֹאָב רֹאשׁ הַפְּסֻגָה וְנִשְׁקָפָה עַל־פְּנֵי חִישִׁימָן: פ
 21 וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים אֶל־סִיחֹן מֶלֶךְ־הָאֱמֹרִי לֵאמֹר: אֶעֱבְרָה
 22 בְּאַרְצְךָ לֹא נִטָּה בְּשִׂרְיָה וּבְכָרִים לֹא נִשְׁתָּה מִי בָאֵר בְּדֶרֶךְ הַמֶּלֶךְ נֶלְךָ
 23 עַד אֲשֶׁר־נִעְבַר וּבְלָךְ: וְלֹא־נָתַן סִיחֹן אֶת־יִשְׂרָאֵל עֶבֶר בְּגֹבֻלֹו וַיֹּאסֶף
 סִיחֹן אֶת־כָּל־עַמּוֹ וַיֵּצֵא לְקִרְיַת יִשְׂרָאֵל הַמִּדְבָּרָה וַיָּבֹא יְהֻצָּה וַיִּלָּחֶם
 24 בְּיִשְׂרָאֵל: וַיִּכְּהוּ יִשְׂרָאֵל לְפִי־חֶרֶב וַיַּיָּרֶשׁ אֶת־אַרְצוֹ מֵאֲרֻנָּן עַד־יִבְכָּ
 25 עַד־בְּנֵי עַמּוֹן כִּי עֲזָו גְּבֹול בְּנֵי עַמּוֹן: וַיִּקַּח יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל־הָעָרִים כֹּה
 26 הָאֵלָּה וַיָּשֹׁב יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עָרֵי הָאֱמֹרִי בְּחִשְׁבֹּן וּבְכָל־בְּנֵיהֶּ: כִּי
 חִשְׁבֹּן עִיר סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי הוּא וְהוּא נִלָּחַם בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הָרֹאשֹׁן
 27 וַיִּקַּח אֶת־כָּל־אַרְצוֹ מִדָּדוֹ עַד־אַרְנוֹן: עַל־כֵּן רָאִמָּרוּ הַמִּשְׁכָּלִים
 בְּאוֹ חִשְׁבֹּן
 הַבְּנֵה וְחִבְזָן עִיר סִיחֹן:
 28 כִּי־אִשׁ רָצָאָה מִחִשְׁבֹּן
 לְהִבָּה מִקְרִית סִיחֹן
 אֲכָלָה עַר מוֹאָב

בְּעֵלֵי בָמוֹת אֲרָנָן:

אֹרֶלְךָ מוֹאָב

29

אֶבְרָתָ עַם-פְּמוֹשׁ

נָתַן בְּנֵיו פְּלִיטָם

וּבְנֹתָיו בְּשֻׁבִית

לְמַלְכָּה אִמְרֵי סִיחוֹן:

וַיִּהְיֶם אֶבֶר חֲשֹׁבוֹן עַד-דִּיבְקָן

ל

וַנָּשִׁים עַד-נֶפֶחַ

אֲשֶׁר עַד-מִידְבָּא:

וַיָּשֻׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ הָאֱמֹרִי: וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְרַגֵּל אֶת-יַעֲזָר וַיִּלְכְּדוּ ³¹

בְּנֵיתֶיהָ וַיִּזְרֹשׁ אֶת-הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר-שָׁם: וַיִּפְּנוּ וַיַּעֲלוּ הָרָה הַבָּשָׁן וַיֵּצֵא ³²

עֹז לְמֶלֶךְ-הַבָּשָׁן לִקְרָאתָם הוּא וְכָל-עַמּוֹ לְמַלְחָמָה אֲדָרְעִי: וַיֹּאמֶר ³⁴

יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה אֶל-חִירָא אֹתוֹ כִּי בִידְךָ נִתְּחִי אֹתוֹ וְאֶת-כָּל-עַמּוֹ

וְאֶת-אַרְצוֹ וְעַשִׂיתָ לוֹ כַּאֲשֶׁר עֲשִׂיתָ לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב

לָהּ בְּחֲשֹׁבוֹן: וַיָּפוּ אֹתוֹ וְאֶת-בְּנָיו וְאֶת-כָּל-עַמּוֹ עַד-בִּלְתִּי הַשְּׂאִיר-לוֹ

שָׂרִיד וַיִּירָשׁוּ אֶת-אַרְצוֹ:

CAP. XXII. כב

כב

א וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בְּעַרְבוֹת מוֹאָב מֵעֶבֶר לִירְדֵן וְרָחוּ:

ס ס ס מ 40

וַיָּרָא בָלָק בֶּן-צָפּוֹר אֶת כָּל-אֲשֶׁר-עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לָאֱמֹרִי: וַיָּגֵר מוֹאָב ^{3 2}

מִפְּנֵי הָעָם מָאֵד כִּי רַב-הוּא וַיִּקְחֵן מוֹאָב מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר ⁴

מוֹאָב אֶל-זִמְרִי מִדֹּון עֹתָה וַיִּלְחֲכוּ הַקָּהָל אֶת-כָּל-סִבִּיבֵיהֶמוּ בִּלְתֹּךְ:

הַשּׂוֹר אֶת יֶרֶק הַשָּׂדֶה וּבָלָק בֶּן-צָפּוֹר מֶלֶךְ לְמוֹאָב בָּעֵת הַהוּא:

ח וַיִּשְׁלַח מִלֹּאכִים אֶל-בָּלָק בֶּן-צָפּוֹר פְּתוּרָה אֲשֶׁר עַל-הַנֶּחֱר אֶרֶץ

בְּנֵי-עַמּוֹ לִקְרֹא-לוֹ לֵאמֹר הִנֵּה עָם יָצָא מִמִּצְרַיִם הִנֵּה כָסָה אֶת-עֵין

6 הָאָרֶץ וְהוּא יֹשֵׁב מִמֶּלִּי: וְעַתָּה לְכֵה-זֶה אֶרְהֶ-לִּי אֶת-הָעָם הַזֶּה כִּי-

עָצוּם הוּא מִמֶּנִּי אוּלֵי אוֹכֵל נֶפֶחַ-כּוֹ וְאֶגְרֹשֶׁנוּ מִן-הָאָרֶץ כִּי יִדְעֹתִי

7 אֶת אֲשֶׁר-תַּבְחֹרְךָ מִכֻּלָּה וְאֲשֶׁר תֹּאֵר יוֹאֵר: וַיָּלְכוּ זִמְרִי מוֹאָב וְזִקְנֵי

8 מִדֹּון וַיִּסְסֹמִים בִּירֵם וַיָּבֵאוּ אֶל-בָּלָק וַיַּדְּבֵרוּ אֵלָיו הַבְּרִי בָלָק: וַיֹּאמֶר

אֲלֵיהֶם לִינוּ פֹה הַלַּיְלָה וְחִשְׁבֹתִי אֶתְכֶם הָבָר כַּאֲשֶׁר יִדְבֹר יְהוָה אֵלַי

9 וַיִּשְׁכּוּ שְׁלֹשֵׁי מוֹאָב עִם-בָּלָק: וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל-בָּלָק וַיֹּאמֶר מִי

הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עִמָּךְ: וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל-הָאֱלֹהִים בָּלָק בֶּן-צָפּוֹר מֶלֶךְ

29. "Vae tibi Moab! periisti, popule Chamos! Dedit filios eius in fugam, et filias in captivitatem, regi Amorrhaeorum Sehon.

* Iudic. 11, 24. 3 Reg. 11, 7.

30. Iugum ipsorum disperiit ab Hesebon usque Dibon, lassae pervenerunt in Nophe, et usque Medaba.

31. Habitavit itaque Israël in terra Amorrhaei.

32. Misitque Moyses qui explorarent Iazer, cuius ceperunt viculos, et possederunt habitatores.

33. "Verteruntque se, et ascenderunt per viam Basan, et occurrit eis Og rex Basan cum omni populo suo, pugnaturus in Edrai.

* Deut. 3, 3. 8, 11. 29, 7.

34. Dixitque Dominus ad Moysen: Ne timeas eum, quia in manu tua tradidi illum, ei omnem populum, ac terram eius; faciesque illi, sicut fecisti Sehon regi Amorrhaeorum habitatori Hesebon.

35. Percusserunt igitur et hunc cum filiis suis, universumque populum eius usque ad interneccionem, et possederunt terram illius".

* Ps. 135, 20.

CAP. XXII.

Balac, rex Moab, Balaamum arcessit, qui Israëlī maledicat.

1. Profectique castrametati sunt in campatribus Moab, ubi trans Iordanem Iericho sita est.

2. Videns autem Balac filius Se-

phor omnia, quae fecerat Israël Amorrhaeo,

3. et quod pertinuissent eum Moabitae, et impetum eius ferre non possent;

4. dixit ad maiores natu Madian: Ita delebit hic populus omnes, qui in nostris finibus commorantur, quo modo solet bos herbas usque ad radices carpere. Ipse erat eo tempore rex in Moab.

5. "Misit ergo nuncios ad Balaam filium Beor ariolum, qui habitabat super flumen terrae filiorum Ammon, ut vocarent eum, et dicerent: Ecce! egressus est populus ex Aegypto, qui operuit superficiem terrae, sedens contra me.

* Ios. 24, 9. 23, 7.

6. Veni igitur, et maledice populo huic, quia fortior me est; si quo modo possim percutere et eicere eum de terra mea; novi enim, quod benedictus sit, cui benedixeris, et maledictus, in quem maledicta congesseris.

7. Perrexeruntque seniores Moab, et maiores natu Madian, habentes divinationis pretium " in manibus. Cumque venissent ad Balaam, et narassent ei omnia verba Balac;

* 2 Petr. 2, 15. Iudae 11.

8. ille respondit: Manete hic nocte, et respondebo, quidquid mihi dixerit Domineus. Manentibus illis apud Balaam, venit Deus, et ait ad eum:

9. Quid sibi volunt homines isti apud te?

10. Respondit: Balac filius Sephor rex Moabitarum misit ad me,

11. dicens: Ecce! populus qui egressus est de Aegypto, operuit superficiem terrae; veni, et maledic ei, siquomodo possim pugnans abigere eum.

12. Dixitque Deus ad Balaam: Noli ire cum eis; neque maledicas populo; quia benedictus est.

13. Qui mane consurgens dixit ad principes: Ite in terram vestram, quia prohibuit me Dominus venire vobiscum.

14. Reversi principes dixerunt ad Balac: Noluit Balaam venire nobiscum.

15. Rursum ille multo plures et nobiliores, quam ante miserat, misit.

16. Qui cum venissent ad Balaam, dixerunt: Sic dicit Balac filius Se-phor: Ne cuncteris venire ad me;

17. paratus sum honorare te, et quidquid volueris dabo tibi; veni, et maledic populo isti.

18. Respondit Balaam*: Si dederit mihi Balac plenam domum suam argenti et auri, non potero immutare verbum Domini Dei mei, ut vel plus, vel minus loquar.

* c. 24, 13.

19. Obsecro, ut hic maneatis etiam hac nocte, et scire queam, quid mihi rursum respondeat Dominus.

20. Venit ergo Deus ad Balaam nocte, et ait ei: Si vocare te venerunt homines isti*, surge, et vade cum eis; ita dumtaxat, ut quod tibi praecepero, facias.

* v. 22. 33. 25.

21. Surrexit Balaam mane, et strata asina sua profectus est cum eis.

22. * Et iratus est Deus. Stetitque angelus Domini in via contra Balaam,

qui insidebat asinae, et duos pueros habebat secum.

* 2 Petr. 2, 15.

23. Cernens asina angelum stantem in via, evaginato gladio, avertit se de itinere, et ibat per agrum. Quam cum verberaret Balaam, et vellet ad semitam reducere;

24. stetit angelus in angustiis duarum maceriarum, quibus vineae cingebantur.

25. Quem videns asina, iuuxit se parieti, et attrivit sedentis pedem. At ille iterum verberabat eam.

26. Et nihilominus angelus ad locum angustum transiens, ubi nec ad dexteram nec ad sinistram poterat deviare, obvius stetit.

27. Cumque vidisset asina stantem angelum, concidit sub pedibus sedentis; qui iratus, vehementius cadebat fuste latera eius.

28. Aperuitque Dominus os asinae*, et locuta est: Quid feci tibi? cur percutis me? ecce! iam tertio?

* 2 Petr. 2, 16.

29. Respondit Balaam: Quia commeruisti, et illusisti mihi; utinam haberem gladium, ut te percuterem.

30. Dixit asina: Nonne animal tuum sum, cui semper sedere consuevisti usque in praesentem diem? dic, quid simile umquam fecerim tibi? At ille ait: Numquam.

31. Protinus aperuit Dominus oculos Balaam, et vidit angelum stantem in via evaginato gladio, adoravitque eum pronus in terram.

32. Cui angelus: Cur, inquit, tertio verberas asinam tuam? Ego veni, ut adversarer tibi, quia perversa est via tua, mihi que contraria.

33. Et nisi asina declinasset de via, dans locum resistenti, te occidissem, et illa viveret

- 11 מואב שלח אליו: הנה העם הוציא ממצרים ויבס את-עין הארץ
 12 עתה לבנה קבדה-לוי אתו אוכלי אוכל להפחם בו וגרשתינו: ויאמר
 13 אל-הים אל-בלעם לא תלך עמם לא תאר את-הים כי ברוך הוא:
 14 ויבס בלעם בפקר ויאמר אל-שרי בלך לבו אל-ארצכם כי מאן
 15 יחיה לתתי להלך עמכם: ויקומו שרי מואב ויבאו אל-בלק ויאמרו:
 16 מאן בלעם הלך עמנו: ויסק עוד בלך שלח שרים רבים ויבקרים
 17 מאלה: ויבאו אל-בלעם ויאמרו לו פה אמר בלך בן-צפור אל-גא
 18 חמני מהלך אליו: כיר-כבר אבדך מאד וכל אשר-האמר אלי אעשה
 19 ולכח-נא קבדה-לוי את העם הזה: ויען בלעם ויאמר אל-עבדי בלך
 20 אם-יחזי-לך בלך מלא ביהו כסף וזהב לא אוכל לעבד את-פלי יחיה
 21 אלהי לעשות קטנה או גדולה: ועתה שבו נא בזה גס-אתם הלה
 22 ואדלה מה-יסקה ויהיה דבר עמי: ויבאו אליהם ואל-בלעם ללה
 23 ויאמר לו אם-לקלא לך באו האנשים קום לך אתם ואך את-הדבר
 24 אשר-אדבר אליך אתו תעשה: ויבס בלעם בפקר ויחבש את-אחוז
 25 וילך עס-שרי מואב: ויחר-אתם אליהם כיר-הולך הוא ויתיצב מלאך
 26 יהוה בדרך לשטן לו ויהא רכב על-אתו ושני נערי עמו: ותרא
 27 האתון את-מלאך יהוה נצב בדרך וחרבו שלופה בידו ותט האתון
 28 מן-הדרך ותלך בשדה ויהי בלעם את-האתון להטחה הדרך: ויעמד
 29 מלאך יהוה במשעול הכרמים דר מזה וגדר מזה: ותרא האתון
 30 את-מלאך יהוה ותלחץ אל-הקיר ותלחץ את-הגל בלעם אל-הקיר
 31 ויסק להפחה: ויסק מלאך-יהוה עבור ויעמד במקום צר אשר
 32 איז-הדרך לנסות ימין ושמאל: ותרא האתון את-מלאך יהוה ותרכץ
 33 תחת בלעם ויחר-אתם בלעם ויהי את-האתון במקל: ויפתח יהוה
 34 את-פרי האתון ותאמר לבלעם מה-עשיתי לך כי הפיחני זה שלש
 35 רגלים: ויאמר בלעם לאתון כי התעללת בי לו יש-חרב בידו כי
 36 עתה הרגתי: ויאמר האתון אל-בלעם הלא אנכי אתנך אשר-
 37 רכבת עלי מעודך עד-היום הנה החספן הספנתי לעשות לך פה
 38 ויאמר לא: ויגל יהוה את-עיני בלעם ויבא את-מלאך יהוה נצב
 39 בדרך וחרבו שלופה בידו ויפקד וישתחו לאפיו: ויאמר אליו מלאך
 40 יהוה על-מה הפיח את-אתנך זה שלוש רגלים הנה אנכי וצאתי
 41 לשון כי-רב הדרך לנגדי: ותראני האתון ותט לפני זה שלש
 42 רגלים אזלי גתה מפני כי עתה גס-אתכה הרגתי ואותה החייתי:

34 וַיֹּאמֶר בָּלֶעָם אֶל-מֶלֶאךָ יְהוָה חָטְאֵתִי כִּי לֹא יָדַעְתִּי כִּי אִתָּה נֶעֱבֹד
 לָהּ לְקַרְאֵתִי בַּהֲדָךְ וַעֲתָה אִם-רַע בְּעֵינֶיךָ אֲשׁוּבָה לִּי׃ וַיֹּאמֶר מֶלֶאךָ יְהוָה
 אֶל-בָּלֶעָם לֵךְ עִם-הָאֲנָשִׁים וְאַפֶּס אֶת-הַדָּבָר אֲשֶׁר-אָדַבְרָא אֵלֶיךָ אֲתוֹ
 36 תְּדַבֵּר וַיִּגְלֶךְ בָּלֶעָם עִם-שָׂרֵי בָלָק׃ וַיִּשְׁמַע בָּלָק כִּי בָא בָלֶעָם וַיֵּצֵא
 לְקַרְאָתוֹ אֶל-עֵיר מוֹאָב אִשָּׁר עַל-גְּבוּל אֲרֹנָן אֲשֶׁר בְּקֶצֶה הַגְּבוּל׃
 37 וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל-בָּלֶעָם הֲלֹא שְׁלַחַתִּי אֵלֶיךָ לְקַרְאֵ-לָךְ לָמָּה לֹא-
 38 חָלַכְתָּ אֵלַי הָאֲמָנָם לֹא אוּכַל בַּהֲדָךְ׃ וַיֹּאמֶר בָּלֶעָם אֶל-בָּלָק הִנֵּה-
 בָּאתִי אֵלֶיךָ עֲתָה הִרְכַּל אוּכַל דַּבֵּר מֵאוֹמֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר רָשִׁים אֶל־הֵימָּה
 39 מִבְּפִי אֲתוֹ אֲדַבֵּר׃ וַיִּגְלֶךְ בָּלֶעָם עִם-בָּלָק וַיָּבֹאוּ קִרְיַת חֲצוֹת׃ וַיִּזְבַּח בָּלָק
 41 דָּקָר וָצֹאן וַיִּשְׁלַח לְבָלֶעָם וּלְשָׂרָיו אֲשֶׁר אִתּוֹ׃ וַיְהִי בַּבֶּקֶר וַיִּמָּח
 בָּלָק אֶת-בָּלֶעָם וַיַּעֲלֵהוּ בְּמוֹת בָּעַל וַיִּקְרָא מִשֵּׁם קֶצֶה הָעָם׃

CAP. XXIII. כג

כג

א וַיֹּאמֶר בָּלֶעָם אֶל-בָּלָק בְּנֵה-לִּי בֹזֵה שְׂבָעָה מִזְבְּחֹת וְחֹבֵן לִי בֹזֵה
 2 שְׂבָעָה פָּרִים וְשְׂבָעָה אִילִּים׃ וַיַּעַשׂ בָּלָק כַּאֲשֶׁר הִפָּךְ בָּלֶעָם וַיַּעַל בָּלָק
 3 וּבָלֶעָם פָּר וָאֵיל בַּמִּזְבֵּחַ׃ וַיֹּאמֶר בָּלֶעָם לְבָלָק הִתְנַצֵּב עַל-עֲלֻתְךָ
 וְאֵלֶכָה אוֹלִי וְקָרָה יְהוָה לְקַרְאֵתִי וְדַבֵּר מִהֲיִרְאָנִי וְהַעֲדֵתִי לָךְ וַיִּגְלֶךְ
 4 שָׂפָר׃ וַיִּקָּר אֶל־הֵימָּה אֶל-בָּלֶעָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֶת-שְׂבָעַת הַמִּזְבְּחוֹת
 ח עָרַכְתִּי וָאֶעַל פָּר וָאֵיל בַּמִּזְבֵּחַ׃ וַיִּשָּׂם יְהוָה דָּבָר בְּפִי בָלֶעָם וַיֹּאמֶר
 6 שׁוּב אֶל-בָּלָק וְכַה תְּדַבֵּר׃ וַיָּשָׁב אֵלָיו וְהִנֵּה נֶעֱבֹד עַל-עֲלֻתוֹ הוּא וְכָל-
 7 שָׂרֵי מוֹאָב׃ וַיִּשָּׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר

מִן-אָרֶם יִנְתָּנִי בָלָק	וּמַעֲבָדוֹת אֲשׁוּרָנֹה
מֶלֶךְ-מוֹאָב מִהֲרִיר-קָדָם	הֵן-עָם לְבַדְדִּי וְשִׁפְנִי
לָכָה אֶרְחֶ-לִּי יַעֲקֹב	וּבְגוֹדִים לֹא יִתְחַשֵּׁב׃
וַיִּלָּכֶה זַעֲמָה וְשִׂרְאֵל׃	י מִי מִנָּה עֶפְרַיִם יַעֲקֹב
8 מָה אֶקֶב לֹא קִבָּה אֵל	וּמִסְפָּר אֶת-רֹבֵעַ וְשִׂרְאֵל
וּמָה אֶזְעֹם לֹא זָעַם יְהוָה׃	תָּמַת נַפְשִׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל
9 כִּי-מֶרְאֵשׁ צָרוּם אֶרְאֶנִּי	וַיִּתְּרִי אַחֲרֵיתִי בָמָהּ׃

11 וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל-בָּלֶעָם מָה עָשִׂיתָ לִּי לָקֵב אוֹיְבִי לְסַחְתִּיךָ וְהִנֵּה בִּרְכַּת
 12 בָּרַךְ׃ וַיַּעַן וַיֹּאמֶר הֲלֹא אֲתָּ אֲשֶׁר יִשׁוּם יְהוָה בְּפִי אֲתוֹ אֲשַׁמֵּר לְדַבֵּר׃
 13 וַיֹּאמֶר אֵלָיו בָּלָק לֵךְ-נָא אֲתָּי אֶל-מְקוֹם אֲחִי אֲשֶׁר תִּרְאֶנִּי מִשֵּׁם
 14 אַפֶּס קֶצֶהוּ תִרְאֶה וְכָלִי לֹא תִרְאֶה וְכַבֹּדִי-לִי מִשֵּׁם׃ וַיִּמָּחֻהוּ שָׂרָה
 צָפִיר אֶל-רֹאשׁ הַפִּסְגָּה וַיִּבֶן שְׂבָעָה מִזְבְּחוֹת וַיַּעַל פָּר וָאֵיל בַּמִּזְבֵּחַ׃

34. Dixit Balaam: Peccavi, nesciens, quod tu stares contra me; et nunc, si displicet tibi, ut vadam, revertar.

35. Ait angelus: Vade cum istis, et cave, ne aliud quam praecepero tibi, loquaris. Ivit igitur cum principibus.

36. Quod cum audisset Balac, egressus est in occursum eius, in oppido Moabitarum, quod situm est in extremis finibus Arnon.

37. Dixitque ad Balaam; Misi nuntios, ut vocarem te, cur non statim venisti ad me? an quia mercedem adventui tuo reddere nepueo?

38. Cui ille respondit: Ecce adsum; numquid loqui potero aliud, nisi quod Deus posuerit in ore meo?

39. Perrexerunt ergo simul, et venerunt in urbem, quae in extremis regni eius finibus erat.

40. Cumque occidisset Balac boves, et oves, misit ad Balaam, et principes, qui cum eo erant, munera.

41. Mane autem facto duxit eum ad excelsa Baal, et intuitus est extremam partem populi.

CAP. XXIII.

Balaam semel et iterum invitatus benedixit Israël.

1. Dixitque Balaam ad Balac: Aedifica mihi hic septem aras, et para totidem vitulos, eiusdemque numeri arietes.

2. Cumque fecisset iuxta sermonem Balaam, imposuerunt simul vitulum, et arietem super aram.

3. Dixitque Balaam ad Balac: Sta paulisper iuxta holocaustum tuum, donec vadam, si forte occurrat mihi Dominus, et quodcumque imperaverit, loquar tibi.

4. Cumque abiisset velociter, occurrat illi Deus. Locutusque ad eum Balaam: Septem, inquit, aras erexi, et imposui vitulum, et arietem desuper.

5. Dominus autem posuit verbum in ore eius, et ait: Revertere ad Balac, et haec loqueris.

6. Reversus invenit stantem Balac iuxta holocaustum suum, et omnes principes Moabitarum.

7. Assumptaque parabola sua, dixit: De Aram adduxit me Balac rex Moabitarum, de montibus Orientis; veni, inquit, et maledic Jacob; propera, et detestare Israël.

8. Quomodo maledicam, cui non maledixit Deus? Qua ratione detester, quem Dominus non detestatur?

9. De summis silicibus videbo eum, et de collibus considerabo illum. Populus solus habitabit, et inter gentes non reputabitur.

10. Quis dinumerare possit pulverem* Jacob, et nosse numerum stirpis Israël? Moriatur anima mea morte iustorum, et fiant novissima mea horum similia.

* Gen. 13, 16. + Deut. 1, 10.

11. Dixitque Balac ad Balaam: Quid est hoc, quod agis? Ut malediceres inimicis meis, vocavi te; et tu e contrario benedicis eis.

12. Cui ille respondit: Num aliud possum loqui, nisi quod insserit Dominus*?

* c. 22, 38. Ios. 24, 10.

13. Dixit ergo Balac: Veni mecum in alterum locum, unde partem Israël videas, et totum videre non possis inde maledicito ei.

14. Cumque duxisset eum in locum sublimem, super verticem montis Phasga, aedificavit Balaam septem aras, et impositis supra vitulo atque ariete:

15. dixit ad Balac: Sta hic iuxta holocaustum tuum, donec ego obvius pergam.

16. Cui cum Dominus occurrisset, posuissetque verbum in ore eius, ait: Revertere ad Balac, et haec loqueris ei.

17. Reversus invenit eum stantem iuxta holocaustum suum, et principes Moabitarum cum eo. Ad quem Balac: Quid, inquit, locutus est Dominus?

18. At ille assumpta parabola sua, ait: Sta Balac, et ausculta, audi fili Sephor:

19. Non est Deus quasi homo*, ut mentiatur; nec ut filius hominis, ut mutetur†. Dixit ergo, et non faciet? locutus est, et non implebit?

* Os. 11, 9. † 1 Reg. 15, 29.

20. Ad benedicendum adductus sum, benedictionem prohibere non valeo.

21. Non est idolum in Iacob, nec videtur simulachrum in Israël. Dominus Deus eius cum eo est, et clangor victoriae* regis in illo.

* 1 Reg. 10, 24. 2 Reg. 15, 10.

22. *Deus eduxit illum de Aegypto, cuius fortitudo similis est rhinocerotis †.

* c. 24, 8. † Deut. 33, 17. Ps. 21, 22.

23. Non est augurium in Iacob, nec divinatio in Israël. Temporibus suis dicetur Iacob, et Israël, quid operatus sit Deus.

24. Ecce! populus ut leaena consurget, et quasi leo erigetur; non accubabit, donec devoret praedam, et occisorum sanguinem bibat*.

* Gen. 49, 9.

25. Dixitque Balac ad Balaam: Nec maledicas ei, nec benedicas.

26. Et ille ait: Nonne dixi tibi*, quod, quidquid mihi Deus imperaret, hoc facerem?

* c. 22, 38.

27. Et ait Balac ad eum: Veni, et ducam te ad alium locum; si forte placeat Deo, ut inde maledicas eis.

28. Cumque duxisset eum super verticem montis Phogor, qui respicit solitudinem,

29. dixit ei Balaam: Aedifica mihi hic septem aras, et para totidem vitulos, eiusdemque numeri arietes.

30. Fecit Balac, ut Balaam dixerat; imposuitque vitulos et arietes per singulas aras.

CAP. XXIV.

Balaam rursus benedicit Israël, et vaticinatur.

1. Cumque vidiasset Balaam, quod placeret Domino, ut benediceret Israël, nequaquam abiit, ut ante perrexerat, ut augurium quaereret*; sed dirigens contra desertum vultum suum;

* c. 23, 3. 15.

2. et elevans oculos, vidit Israël in tentoriis commorantem per tribus suas; et irruente in se spiritu Dei,

3. assumpta parabola ait: Dixit Balaam filius Beor; dixit homo, cuius obturatus est oculus*;

* c. 23, 7. 18.

4. dixit auditor sermonum Dei, qui visionem omnipotentis intuitus est, qui cadit, et sic aperiuntur oculi eius;

5. quam pulchra tabernacula tua Iacob, et tentoria tua Israël!

6. Ut valles nemorosae, ut horti iuxta fluvios irrigui, ut tabernacula,

וַיֹּאמֶר אֶל-בָּלָק הַתִּיבָב כֹּה עַל-עֲלֹתָהּ וְאֵנֹכִי אֶקְרָה כֹּה: וַיִּקָּר יְהוָה
 אֶל-בָּלָקָם וַיִּשֶׁם דָּבָר בָּפִיו וַיֹּאמֶר שׁוּב אֶל-בָּלָק וְכֹה תִדְבֹּר: וַיָּבֹא
 אֵלָיו וְהָיָה נֹאֵב עַל-עֲלֹתָיו וְשָׁרִי מוֹאָב אֹתוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ בָּלָק מִה־דָּבָר
 יְהוָה: וַיֵּשָׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר

18 כֹּיִם בָּלָק וַיִּשְׁמָע
 וַתְּרוֹעַת מִלָּהּ בּוֹ:

22 הָאֲזִינוּ עָרֵי בְנוֹ צִפּוֹר:
 לֹא אִישׁ אֵל וַיִּכְוֹב 19

23 וּבֶן-אָדָם וַיִּתְּנֵם
 הַחַיּוֹת אֹמֶר וְלֹא יִשְׁעָה

וַדָּבָר וְלֹא יִקְיָמָהּ:

כ הִנֵּה בָרָךְ לִקְחָתִי

24 וּבָרָךְ וְלֹא אֲשִׁיבָנָהּ:

לֹא-הִבְרִט אֵינֶן בְּרִיעָב 21

וְלֹא-רָאָה עָמַל בְּיִשְׂרָאֵל

יְהוָה אֱלֹהָיו עִמּוֹ

וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל-בָּלָעַם גַּם-קָב לֹא תִסְבְּנוּ גַם-בָּרָךְ לֹא תִסְבְּנוּ: כה

וַיַּעַן בָּלָעַם וַיֹּאמֶר אֶל-בָּלָק הֲלֹא דִבַּרְתִּי אֵלָיִךְ לֵאמֹר כֹּל אֲשֶׁר-יִדְבָּר 26

יְהוָה אֹתוֹ אֶעֱשֶׂה: וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל-בָּלָעַם לְכֹה-נָא אֶקְחָךְ אֶל-מָקוֹם 27

אַחֵר אוֹלֵי יִישׂר בְּעִינֵי הָאֱלֹהִים וְקִבְּחוּ לִי מִשָּׁם: וַיִּקַּח בָּלָק אֶת- 28

בָּלָעַם רֹאשׁ תַּפְעֹזֹר חֲנֻשָּׁקָה עַל-פְּנֵי הַנְּשִׁימָן: וַיֹּאמֶר בָּלָעַם אֶל-בָּלָק 29

בְּנֵה-לִי בֹזֶה שְׂבָעָה מִזִּבְחָת וְהִכֵּן לִי בֹזֶה שְׂבָעָה פָּרִים וְשְׂבָעָה

אֵיכֶם: וַיַּעַשׂ בָּלָק כַּאֲשֶׁר אָמַר בָּלָעַם וַיַּעַל פָּר וְאֵיל בַּמִּזְבֵּחַ: ל

כד CAP. XXIV. כד

וַיָּבֹא בָלָעַם כִּי טוֹב בְּעֵינֵי יְהוָה לְבָרָךְ אֶת-יִשְׂרָאֵל וְלֹא-הִלָּךְ בַּפִּעִים א

בַּפִּעִים לִקְרֹאת נַחֲשִׁים וַיָּשֶׂת אֶל-הַמִּדְבָּר פָּנָיו: וַיֵּשָׂא בָלָעַם אֶת- 2

עֵינָיו וַיִּרְא אֶת-יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן לְשִׁבְטָיו וְהָתִיר עֲלָיו רֹוח אֱלֹהִים: וַיֵּשָׂא 3

מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר

ה נֹאם בָּלָעַם בְּנוֹ בְּעֵר

וְנֹאם תִּסְבֵּר שְׁתֵּם הָעֵדָן:

נֹאם שְׁמִיעַ אֶמְרִי-אֵל 4

אֲשֶׁר מִחֲזֶה שְׂדֵי יְהוָה

נִפְל וְגִלְוֵי עֵינָיִם:

- בְּאֵרוֹת עַל־מָוֶה:
7 יִזְל־מַיִם מִהַלְוִי
וְזָרְעוּ בְּמִים רַבִּים
וְיָרֵם מִאֲגַל מִלְכִּי
וְתִשָּׂא מִלְכָּהּ:
8 אֵל מוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם
כְּתוּעַת רֹאשׁ לֹו
9 וַיִּחַצְוּ יִמְחִין:
וַיִּכְלְבִּיאוּ מִי יִקְרִימֵהוּ
מִבְּרִכְיָה בְּרִיָּה
וְאַרְרִיָּה אֶרְוִי:
י וַיַּחֲרֹאֲהוּ בָלָק אֶל־בָּלָעַם וַיִּסְפֹּק אֶת־כַּפָּיו וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־בָּלָעַם
11 לָקֵב אֲנִיכִי קְרָאֲתִיךָ וְחַנָּה בְּרַכָּה בְּרָךְ זֶה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים: וַעֲתָה בְּרַח־
לֶךְ אֶל־מְקוֹמְךָ אֲמַרְתִּיךָ כִּכְרִי וְחַנָּה מִנְּעָה יִחַד מִכְּבוֹד:
12 וַיֹּאמֶר בָּלָעַם אֶל־בָּלָק הֲלֹא גַם אֶל־מִלְאֲכֶיךָ אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ אֵלַי הִבְרַחְתִּי
13 לֹא־אָמַר: אִם־יִתְּחֹן־לִי בָלָק מִלֹּא בִיהוֹת כִּסֶּם וְזָחַב לֹא אוֹכַל לִגְבֹּל אֶת־
כִּי יִהְיֶה לַעֲשׂוֹת טוֹבָה אוֹ רָעָה מִלְכִּי אֲשֶׁר־יִדְבֹּר יִהְיֶה אִתּוֹ אֲדַבֵּר:
14 וַעֲתָה הִנְנִי הוֹלֵךְ לַעֲמִי לָכֵן אֵינֶנְךָ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָעָם חַנָּה לַעֲמִי
טו בְּאַחֲרִית הַיָּמִים: וַיִּשָּׂא מִטְּלוֹ וַיֹּאמֶר
נָאִם בָּלָעַם בְּנִי בָעֵר
וְנָאִם הַגִּבֹּר שְׁתֵּם הָעָרִן:
16 נָאִם שִׁמְעֵל אֲמִיר־אֵל
וַיִּדַּע הָעֵת עַל־יָד
מַחֲזֶה שִׁבְלִי יִחְזֶה
נָפֹל וְגִלְגָּי עֵרְוִים:
17 אֶרְאֶנּוּ וְלֹא עֲתָה
אֲשׁוּרֵנוּ וְלֹא קְרוֹב
דִּרְךָ כּוֹכָב מִיִּצְחָק
וְגַם שִׁבְט מִיִּשְׂרָאֵל
וַיִּחַן פָּאֲתֵי מוֹאָב
וַיִּתְּקֵר כָּל־בְּנֵי־שֵׁת:
18 וְהָיָה אֱדוֹם יִרְשֶׁה
וְהָיָה יִרְשֶׁה שִׁעִיר אֲבִיבִי
וַיִּשְׂרָאֵל עֲשֶׂה חֵיל:
19 וַיִּרְךָ מִיִּצְחָק
כֹּה וַיָּקָם בָּלָעַם וַיִּלָּךְ וַיָּשָׁב לְמִקְוֵהוּ וְגַם־בָּלָק הָלַךְ לְדַרְכּוֹ: פ

quae fixit Dominus, quasi cedri prope aquas.

7. Fluet aqua de situla eius, et semen illius erit in aquas multas. Tolle-
tur propter Agag, rex eius, et auferetur regnum illius.

8. Deus eduxit illum de Aegypto*, cuius fortitudo similis est rhinocerotis. Devorabunt gentes hostes illius, ossaque eorum confringent, et perforabunt sagittis.

*c. 23, 22.

9. Accubans dormivit, ut leo, et quasi leaena*, quam suscitare nullus audebit. Qui benedixerit † tibi, erit et ipse benedictus; qui maledixerit, in maledictione reputabitur.

*c. 23, 24. Gen. 49,9. † Gen. 12, 3.

10. Iratusque Balac contra Balaam, complosis manibus ait: Ad maledicendum inimicis meis vocavi te, quibus e contrario tertio benedixisti;

11. revertere ad locum tuum. Deceveram quidem magnifice honorare te, sed Dominus privavit te honore disposito.

12. Respondit Balaam ad Balac: Nonne nunciis tuis, quos misisti ad me, dixi:

13. * Si dederit mihi Balac plenam domum suam argenti et auri, non potero praeterire sermonem Domini Dei mei, ut vel boni quid, vel mali proferam ex corde meo; sed quidquid Dominus dixerit, hoc loquar:

*c. 22, 18

14. Verumtamen pergens ad populum meum, dabo consilium, quid populus tuus populo huic faciat extremo tempore.

15. Sumpta igitur parabola, rursum ait: Dixit Balaam filius Beor; dixit

homo, cuius obturatus est oculus*;

*v. 3.

16. dixit auditor sermonum Dei, qui novit doctrinam Altissimi, et visiones omnipotentis videt, quicadens apertos habet oculos.

17. Videbo eum, sed non modo; intuebor illum, sed non prope*. Orietur stella ex Iacob, et consurget virga de Israël †; et percutiet duces Moab, vastabitque omnes filios Seth.

*Matth. 2, 2. † Gen. 49, 10.

18. Et erit Idumaea* possessio eius; haereditas Seir cedet inimicis suis; Israël vero fortiteraget.

*2 Reg. 8, 14.

19. De Iacob erit, qui dominetur, et perdat reliquias civitatis.

20. Cumque vidisset Amalec, assumens parabolam, ait: Principium Gentium Amalec, cuius * extrema perduntur.

*Exod. 17, 14 sqq.

21. Vidit quoque Cinaen*; et assumpta parabola, ait: Robustum quidem est habitaculum tuum; sed si in petra posueris nidum tuum,

* Gen. 15, 19.

22. et fueris electus de stirpe Cin, quamdiu poteris permanere? Assur enim capiet te.

23. Assumptaque parabola iterum locutus est: Heu quis victurus est, quando ista faciet Deus?

24. * Venient in trieribus de Italia, superabunt Assyrios, vastabuntque Hebraeos, et ad extremum etiam ipsi peribunt.

* Dan. 11, 30

25. Surrexitque Balaam, et reversus est in locum suum*; Balac quoque via, qua venerat, rediit.

*c. 31, 8.

CAP. XXV.

Israëlitae propter fornicationem puniuntur.

1. Morabatur autem eo tempore Israël in Settim, et fornicatus est populus cum filiabus Moab,

2. quae vocaverunt eos * ad sacrificia sua. At illi comederunt † et adoraverunt Deos earum.

* c. 31, 16. Ps. 105, 28 sqq. † Exod. 34, 15.

3. * Initiatusque est Israël Beelphegor; et iratus Dominus.

* Ios. 23, 17. Ps 105, 28. Os. 9, 10. Apocal. 2, 14.

4. ait ad Moysen *: Tolle cunctos principes populi, et suspende eos contra solem in patibulis, ut avertatur furor meus ab Israël.

* v. 5. Dent. 4, 3, 21, 22, 23.

5. Dixitque Moyses ad Iudices Israël *: Occidat unusquisque proximos suos, qui initiati sunt Beelphegor.

* Exod. 32, 27.

6. Et ecce! unus de filiis Israël intravit coram fratribus suis ad scortum Madianitidem, vidente Moysen, et omni turba filiorum Israël, qui flebant ante fores tabernaculi.

7. * Quod cum vidisset Phinees filius Eleazari filii Aaron sacerdotis, surrexit de medio multitudinis, et arrepto pugione,

* Ps. 105, 30. 1 Macc. 2, 26. 1 Cor. 10, 8.

8. ingressus est post virum Israëlitem in lupanar, et perfodit ambos simul, virum scilicet et mulierem in locis genitalibus. Cessavitque plaga a filiis Israël;

9. et occisi sunt * viginti quatuor millia hominum.

* 1 Cor. 10, 8.

10. Dixitque Dominus ad Moysen:

11. Phinees, filius Eleazari filii Aaron sacerdotis avertit iram meam * a filiis Israël; quia zelo meo commotus est contra eos, ut non ipse delearem filios Israël in zelo meo.

* Eccl. 45, 28.

12. Idecirco loquere ad eum *: Ecce! do ei pacem foederis mei;

* Eccl. 45, 30. 1 Macc. 2, 54.

13. et erit tam ipsi quam semini eius pactum sacerdoti sempiternum; quia zelatus est pro Deo suo, et expiavit scelus filiorum Israël.

14. Erat autem nomen viri Israëlitae, qui occisus est cum Madianitide, Zambri filius Salu, dux de cognatione et tribu Simeonis.

15. Porro mulier Madianitis, quae pariter interfecta est, vocabatur Cozbi, filia Sur principis nobilissimi Madianitarum.

16. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

17. * Hostes vos sentiant Madianitae, et percutite eos;

* c. 31, 2.

18. quia et ipsi hostiliter egerunt contra vos, et decipere insidiis per idolum Phogor, et Cozbi filiam ducis Madian sororem suam, quae percussa est in die plagae pro sacrilegio Phogor.

CAP. XXVI.

Israëlitae quotquot erant maiores 20 annis, numerantur.

1. Postquam noxiorum sanguis effusus est, dixit Dominus ad Moysen et Eleazarum, filium Aaron sacerdotem:

2. * Numerate omnem summam filiorum Israël a viginti annis et supra, per domos et cognationes suas, cunctos, qui possunt ad bella procedere.

* c. 1, 2, 3.

3. Locuti sunt itaque Moyses et Eleazar sacerdos in campatribus Moab super Iordanem contra Iericho ad eos, qui erant

4. a viginti annis et supra, sicut Dominus imperaverat, quorum iste est numerus:

5. Ruben primogenitus Israël*. Huius filius Henoch, a quo familia Henochitarum; et Phallu, a quo familia Phalluitarum;

* Gen. 46, 9. Exod. 6, 14. 1 Paral. 5, 8.

6 7 לְחֻצֹתָן מִשְׁפַּחַת הַחֲצִירוֹנִי לְכַרְמִי מִשְׁפַּחַת הַכַּרְמִי: אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת
 הָרְאוּבֵנִי וַיְהִי פִקְדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וָאַרְבָּעִים אֵלֶּה וּשְׁבַע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים:
 8 9 וּבְנֵי פִלֹא אֱלִירָאֵב: וּבְנֵי אֱלִירָאֵב נִמְוָאֵל וְדִתָּן וְאַבְיָרָם הוּא־דִתָּן
 וְאַבְיָרָם קָרוֹאֵי הַעֲדָה אֲשֶׁר הָיוּ עַל־מִשְׁנֶה וְעַל־אֶהֱרֹן בַּעֲדַת־קָרַח
 י בַּהֲצֵאתָם עַל־יְהוָה: וַתִּפְּחַת הָאָרֶץ אֶת־פִּיָּהּ וַתִּבְלַע אֹתָם וְאֶת־קָרַח
 בְּמֹות הַעֲדָה בְּאֶכָל הָאֵשׁ אֵת תַּמָּשִׁים וּמֵאֲחֵרִם אִישׁ וַיְהִי: לָנֶס:
 11 וּבְנֵי־קָרַח לֹא־מָתוּ: ס בְּנֵי שִׁמְעוֹן לְמִשְׁפַּחַתָּם לְנִמְוָאֵל
 12 מִשְׁפַּחַת הַנִּמְוָאֵלִי לְרַמִּין מִשְׁפַּחַת הַיִּמְיִנִי לְרִכְיֹן מִשְׁפַּחַת הַיִּזְבוּנִי:
 13 לְזֶרַח מִשְׁפַּחַת הַזִּרְחִי לְשֹׁאֹל מִשְׁפַּחַת הַשְּׁאוּלִי: אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת
 14 הַשִּׁמְעוֹנִי שְׁנָיִם וְעֶשְׂרִים אֵלֶּה וּמֵאֲחֵיָם: ס בְּנֵי גָד לְמִשְׁפַּחַתָּם
 15 לְצַפּוֹן מִשְׁפַּחַת הַצַּפּוֹנִי לַחֲגִי מִשְׁפַּחַת הַחֲגִי לְשׁוֹרֵי מִשְׁפַּחַת הַשּׁוֹרִי:
 16 לְאֹנִי מִשְׁפַּחַת הָאֹנִי לְעֹרִי מִשְׁפַּחַת הַזִּרְי: לְאֹרֹד מִשְׁפַּחַת הָאֹרֹדִי
 17 לְאֶרְאֵלִי מִשְׁפַּחַת הָאֶרְאֵלִי: אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת בְּנֵי־גָד לְפִקְדֵיהֶם אַרְבָּעִים
 18 אֵלֶּה וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: ס בְּנֵי יְהוּדָה עֵר וְאוֹנָן וְיִמָּת עֵר וְאוֹנָן
 19 כ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: וַיְהִי בְנֵי־יְהוּדָה לְמִשְׁפַּחַתָּם לְשִׁלֹּה מִשְׁפַּחַת הַשִּׁלֹּנִי
 20 לְפָרֶץ מִשְׁפַּחַת הַפָּרֶצִי לְזֶרַח מִשְׁפַּחַת הַזִּרְחִי: וַיְהִי בְנֵי־פָרֶץ
 21 לְחֻצֹתָן מִשְׁפַּחַת הַחֲצִירוֹנִי לַחֲמֹוֹל מִשְׁפַּחַת הַחֲמֹוֹלִי: אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת
 22 יְהוּדָה לְפִקְדֵיהֶם שְׁשֶׁה וּשְׁבַעִים אֵלֶּה וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: ס
 23 בְּנֵי יִשְׂשָׁכָר לְמִשְׁפַּחַתָּם חוֹלָעִי מִשְׁפַּחַת הַחוֹלָעִי לְפִנְיָה מִשְׁפַּחַת הַפּוֹנִי:
 24 25 לְרִשׁוֹב מִשְׁפַּחַת הַרִשְׁבִי לְשִׁמְרֹן מִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְרֹנִי: אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת
 26 יִשְׂשָׁכָר לְפִקְדֵיהֶם אַרְבָּעָה וּשְׁשִׁים אֵלֶּה וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת: ס
 27 בְּנֵי זְבוּלֹן לְמִשְׁפַּחַתָּם לְסֹרֵד מִשְׁפַּחַת הַסֹּרְדִי לְאֶלֹן מִשְׁפַּחַת הָאֶלֹנִי
 28 לְיִחִיאֵל מִשְׁפַּחַת הַיִּחִיאֵלִי: אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת הַזְּבוּלֹנִי לְפִקְדֵיהֶם
 29 שְׁשִׁים אֵלֶּה וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: ס בְּנֵי יוֹסֵף לְמִשְׁפַּחַתָּם מְנַשֶּׁה
 30 וְאַפְרָיִם: בְּנֵי מְנַשֶּׁה לְמָכִיר מִשְׁפַּחַת הַמָּכִירִי וּמְכִיר הוֹלִיד אֶת־גִּלְעָד
 31 לְגִלְעָד מִשְׁפַּחַת הַגִּלְעָדִי: אֵלֶּה בְּנֵי גִלְעָד אֵיזֶזֶר מִשְׁפַּחַת הָאֵיזֶזֶרִי
 32 לְחֵלֶק מִשְׁפַּחַת הַחֵלֶקִי: וְאַשִּׁירְאֵל מִשְׁפַּחַת הָאֲשִׁירְאֵלִי וְשִׁכֶם מִשְׁפַּחַת
 33 הַשִּׁכֶּמִי: וְשִׁמְיֵדֶּה מִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְיֵדֶּה וַחֲפֹר מִשְׁפַּחַת הַחֲפֹרִי:
 34 וְצִלְפָּחֵד בֶּן־חֲפֹר לֹא־הָיוּ לוֹ בָּנִים כִּי אִם־בָּנוֹת וְשֵׁם בָּנוֹת צִלְפָּחֵד
 35 מַחֲלָה וְנִזְהָה חֲגִלָּה מִלְכָּה וַתִּרְצָה: אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה וּפִקְדֵיהֶם
 36 שְׁנָיִם וַחֲמֵשִׁים אֵלֶּה וּשְׁבַע מֵאוֹת: ס אֵלֶּה בְנֵי־אַפְרָיִם
 37 לְמִשְׁפַּחַתָּם לְשׁוֹהֲלָת מִשְׁפַּחַת הַשִּׁתְחֹלִי לְבֹכֶר מִשְׁפַּחַת הַבֹּכֶרִי

6. et Hesron, a quo familia Hesronitarum; et Charmi, a quo familia Charmitarum.

7. Hae sunt familiae de stirpe Ruben, quarum numerus inventus est quadraginta tria millia, et septingenti triginta:

8. Filius Phallu, Eliab.

9. Huius filii: Namuel et Dathan et Abiron *. Isti sunt Dathan et Abiron principes populi †, qui surrexerunt contra Moysen et Aaron in seditione Core, quando adversus Dominum rebellaverunt:

* c. 16. † c. 16, 1. 2.

10. Et aperiens terra os suum devoravit Core, morientibus plurimis, quando combussit ignis ducentos quinquaginta viros. Et factum est grande miraculum *,

* c. 16, 38.

11. ut, Core pereunte, filii illius non perirent *.

* v. 58. Ps. 41, 1 sqq.

12. Filii Simeon per cognationes suas: Namuel, ab hoc familia Namuelitarum; Iamin, ab hoc familia Iaminitarum; Iachin, ab hoc familia Iachinitarum;

13. Zare, ab hoc familia Zareitarum; Saul, ab hoc familia Saulitarum.

14. Hae sunt familiae de stirpe Simeon, quarum omnis numerus fuit viginti duo millia ducenti.

15. Filii Gad per cognationes suas: Sephon, ab hoc familia Sephonitarum; Aggi, ab hoc familia Aggitarum; Suni, ab hoc familia Sunitarum;

16. Ozni, ab hoc familia Oznitarum; Her, ab hoc familia Heritarum;

17. Arod, ab hoc familia Aroditarum; Ariel, ab hoc familia Arielitarum.

18. Istae sunt familiae Gad, quarum omnis numerus fuit quadraginta millia quingenti.

19. * Filii Iuda: Her et Onan, qui ambo mortui sunt in terra Chanaan.

* Gen. 38, 3. 4. 7. 10.

20. Fueruntque filii Iuda per cognationes suas: Sela, a quo familia Selaitarum; Phares, a quo familia Pharesitarum; Zare, a quo familia Zareitarum.

21. Porro filii Phares: Hesron, a quo familia Hesronitarum; et Hamul, a quo familia Hamulitarum.

22. Istae sunt familiae Iuda, quarum omnis numerus fuit septuaginta sex millia quingenti.

23. Filii Issachar, per cognationes suas: Thola, a quo familia Tholaitarum; Phua, a quo familia Phuaitarum;

24. Iasub, a quo familia Iasubitarum; Semran, a quo familia Semranitarum.

25. Hae sunt cognationes Issachar, quarum numerus fuit sexaginta quatuor millia trecenti.

26. Filii Zabulon per cognationes suas: Sared, a quo familia Sareditarum; Elon, a quo familia Elonitarum; Ialel, a quo familia Ialelitarum.

27. Hae sunt cognationes Zabulon, quarum numerus fuit sexaginta millia quingenti.

28. Filii Ioseph per cognationes suas, Manasse et Ephraim.

29. De Manasse ortus est Machir, a quo familia Machiritarum *. Machir genuit Galaad, a quo familia Galaaditarum.

* Ios. 17, 1.

30. Galaad habuit filios: Jezer, a quo familia Jezeritarum; et Helec, a quo familia Helecitarum;

31. et Asriel, a quo familia Asrielitarum; et Sechem, a quo familia Sechemitarum:

32. et Semida, a quo familia Semidaitarum *; et Hepher, a quo familia Hepheritarum.

* c. 27, 1.

33. Fuit autem Hepher pater Salphaad, qui filios non habebat, sed tantum filias, quarum ista sunt nomina *: Maala, et Hegla, et Melcha, et Thersa.

* c. 27, 1.

34. Hae sunt familiae Manasse, et numerus earum quinquaginta duo millia septingenti.

35. Filii autem Ephraim per cognationes suas fuerunt hi: Suthala, a quo familia Suthalaitarum; Becher,

a quo familia Becheritarum; Thehen, a quo familia Thehenitarum.

36. Porro filius Suthala fuit Heran, a quo familia Heranitarum.

37. Hae sunt cognationes filiorum Ephraim, quarum numerus fuit tri-
ginta duo millia quingenti.

38. Isti sunt filii Ioseph per fami-
lias suas. Filii Benjamin in cognationibus suis: Bela, a quo familia Belaitarum; Asbel, a quo familia Asbelitarum; Ahiram, a quo familia Ahiramitarum;

39. Supham, a quo familia Suphamitarum; Hupham, a quo familia Huphamitarum.

40. Filii Bela: Hered, et Noëman. De Hered, familia Hereditarum; de Noëman, familia Noëmanitarum.

41. Hi sunt filii Benjamin per cognationes suas, quorum numerus fuit quadraginta quinque millia sexcenti.

42. Filii Dan per cognationes suas: Suham, a quo familia Suhamitarum. Hae sunt cognationes Dan per familias suas.

43. Omnes fuere Suhamitae, quorum numerus erat sexaginta quatuor millia quadringenti.

44. Filii Aser per cognationes suas: Iemna, a quo familia Iemnaitarum; Iessui, a quo familia Iessuitarum; Brie, a quo familia Briearum.

45. Filii Brie: Heber, a quo familia Heberitarum; et Melchiel, a quo familia Melchielitarum.

46. Nomen autem filiae Aser fuit Sara.

47. Hae cognationes filiorum Aser, et numerus eorum quinquaginta tria millia quadringenti.

48. Filii Nephthali per cognationes suas: Iesiël, a quo familia Iesiëlitarum; Guni, a quo familia Gunitarum;

49. Ieser, a quo familia Ieseritarum; Sellem, a quo familia Sellemitarum.

50. Hae sunt cognationes filiorum Nephthali per familias suas, quorum

numerus quadraginta quinque millia quadringenti.

51. Ista est summa filiorum Israël, qui recensiti sunt, sexcenta millia, et mille septingenti triginta.

52. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

53. Istis dividetur terra iuxta numerum vocabulorum in possessiones suas.

54. Pluribus maiorem partem dabis, et paucioribus minorem; singulis, sicut nunc recensiti sunt, tradetur possessio;

55. ita dumtaxat, ut sors terram tribus dividat et familiis.

56. Quidquid sorte contigerit, hoc vel plures accipiant, vel pauciores.

57. * Hic quoque est numerus filiorum Levi per familias suas: Gerson, a quo familia Gersonitarum; Caath, a quo familia Caathitarum; Merari †, a quo familia Meraritarum.

* Exod. 6, 6. † c. 3, 17.

8. Hae sunt familiae Levi: Familia Lobni, familia Hebroni, familia Moholi, familia Musi, familia Core. At vero Caath genuit Amram,

59. qui habuit uxorem Iochabed filiam Levi *, quae nata est ei in Aegypto; haec genuit Amram viro suo filios, Aaron et Moysen, et Mariam sororem eorum.

* Exod. 2, 1. 6, 20.

60. De Aaron orti sunt Nadab, et Abiu, et Eleazar, et Ithamar;

61. * quorum Nadab, et Abiu mortui sunt, cum obtulissent ignem alienum coram Domino.

* Lev. 10, 1. supr. 3, 4. 1 Paral. 24, 2.

62. Fueruntque omnes, qui numerati sunt, viginti tria millia generis masculini, ab uno mense, et supra; quia non sunt recensiti inter filios Israël, nec eis cum caeteris data possessio * est.

* c. 1, 49. 18, 20.

63. Hic est numerus filiorum Israël, qui descripti sunt a Moyse, et Eleazaro sacerdote, in campestribus Moab supra Iordanem contra Iericho.

64. * Inter quos nullus fuit eorum

- 36 לַחֲנון מִשְׁפַּחַת הַחֲנָנִי: וְאַלֶּה בְּנֵי שׁוּתָלַח לַעֲרֹךְ מִשְׁפַּחַת הַעֲרֹנִי:
 37 אֶלֶה מִשְׁפַּחַת בְּנֵי-אֶפְרַיִם לַפְקַדֵּיהֶם שְׁנֵים וּשְׁלֹשִׁים אָלֶּה וַחֲמִשׁ
 38 מֵאוֹת אֶלֶה בְּנֵי-יוֹסֵף לַמִּשְׁפָּחָה: ׀ בְּנֵי בְנִימֵן לַמִּשְׁפָּחָה
 לְבִלֵּעַ מִשְׁפַּחַת הַבְּלָעִי לְאַשֵׁבֶל מִשְׁפַּחַת הָאֲשִׁבֹּלִי לְאַחִירָם מִשְׁפַּחַת
 39 הָאֲחִירָמִי: לְשׁוֹפָם מִשְׁפַּחַת הַשׁוֹפָמִי לְחוּפָם מִשְׁפַּחַת הַחוּפָמִי:
 וַיְהִי בְנֵי-בִלֵּעַ אָרֶךְ וַנַּעֲמָן מִשְׁפַּחַת הָאֲרֶדִי לְנַעֲמָן מִשְׁפַּחַת הַנַּעֲמִי: מ
 41 אֶלֶה בְּנֵי-בְנִימֵן לַמִּשְׁפָּחָה וּפְקַדֵּיהֶם חֲמִשָּׁה וָאַרְבָּעִים אָלֶּה וְשֵׁשׁ
 42 מֵאוֹת: ׀ אֶלֶה בְּנֵי-רָדֵן לַמִּשְׁפָּחָה לְשׁוֹתָם מִשְׁפַּחַת הַשׁוֹתָמִי
 43 אֶלֶה מִשְׁפַּחַת בֶּן לַמִּשְׁפָּחָה: כָּל-מִשְׁפַּחַת הַשׁוֹתָמִי לַפְקַדֵּיהֶם
 44 אַרְבָּעָה וְשָׁלֹשִׁים אָלֶּה וָאַרְבַּע מֵאוֹת: ׀ בְּנֵי אֲשֹׁר לַמִּשְׁפָּחָה
 לְיִמְנָה מִשְׁפַּחַת הַיִּמְנָה לְיוֹשִׁי מִשְׁפַּחַת הַיֹּשִׁי לְבִרְיָה מִשְׁפַּחַת
 45 הַבִּרְיָעִי: לְבְנֵי בְרִיעָה לַחֲבֵר מִשְׁפַּחַת הַחֲבֵרִי לְמִלְכִּיאֵל מִשְׁפַּחַת
 46 הַמִּלְכִּיאֵלִי: וְשֵׁם בֶּת-אֲשֹׁר שָׁרָח: אֶלֶה מִשְׁפַּחַת בְּנֵי-אֲשֹׁר לַפְקַדֵּיהֶם
 47 שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים אָלֶּה וָאַרְבַּע מֵאוֹת: ׀ בְּנֵי נַפְחָלִי לַמִּשְׁפָּחָה
 48 לְיִחֲזִיאֵל מִשְׁפַּחַת הַיִּחֲזִיאֵלִי לְגִוְלִי מִשְׁפַּחַת הַגִּוְיָ: לְדָצָר מִשְׁפַּחַת
 49 הַדָּצָרִי לְשֵׁם מִשְׁפַּחַת הַשְּׁלָמִי: אֶלֶה מִשְׁפַּחַת נַפְחָלִי לַמִּשְׁפָּחָה ׀
 50 וּפְקַדֵּיהֶם חֲמִשָּׁה וָאַרְבָּעִים אָלֶּה וָאַרְבַּע מֵאוֹת: אֶלֶה פְּקֻדֵּי בְנֵי
 51 יִשְׂרָאֵל שֵׁשׁ-מֵאוֹת אָלֶּה וָאַלֶּה שְׁבַע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים: פ וַיְדַבֵּר
 52 יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר: לְאַלֶּה תַחֲלַק הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת:
 53 לְרֹב תִּרְבֶּה נַחֲלָתוֹ וְלִמְעַט תִּמְעִיט נַחֲלָתוֹ אִישׁ לְפִי פְקֻדֵּי יָהֵן
 54 נַחֲלָתוֹ: אֶדְ-בְּגִזְלֵל יַחֲלַק אֶת-הָאָרֶץ לְשְׁמוֹת מִשְׁוֹת-אֲבֹתָם וְנַחֲלוֹ: נה
 55 עַל-פִּי הַגִּזְלֵל תַּחֲלַק נַחֲלָתוֹ כִּיֹּן רַב לְמַעַט: ׀ וְאַלֶּה פְּקֻדֵּי
 56 הַלֵּוִי לַמִּשְׁפָּחָה לְגִרְשׁוֹן מִשְׁפַּחַת הַגִּרְשֹׁנִי לַקָּהָת מִשְׁפַּחַת הַקָּהָתִי
 57 לְמִרְיָי מִשְׁפַּחַת הַמִּרְיָי: אֶלֶה ׀ מִשְׁפַּחַת לֵוִי מִשְׁפַּחַת הַלֵּוִי מִשְׁפַּחַת
 הַחֲבֵרָלִי מִשְׁפַּחַת הַמַּחֲלִי מִשְׁפַּחַת הַמוּשִׁי מִשְׁפַּחַת הַקִּרְיָתִי וְקָהָת
 58 הַזִּלְד אֶת-עַמְרֹם: וְשֵׁם ׀ אִשֶּׁת עַמְרֹם יוֹכָבֵד בַּת-לֵוִי אֲשֶׁר יָלְדָה
 אֹתָהּ לֵוִי בְּמִצְרַיִם וַתֵּלֶד לְעַמְרֹם אֶת-אֶהֱרֹן וְאֶת-מֹשֶׁה וְאֵת מִרְיָם
 59 אֲחֹתָם: וַיּוֹלֵד לְאֶהֱרֹן אֶת-נָדָב וְאֶת-אֲבִיהוּא אֶת-אֶלְעָזָר וְאֶת-אִיתָמָר: ׀
 60 וַיָּמָת נָדָב וְאֲבִיהוּא בַּחֲקִירָבָם אִשְׁוֹרָה לְפָנָי יְהוָה: וַיְהִי פְקַדֵּיהֶם
 61 שְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים אָלֶּה כָּל-זָכָר מִבֶּן-חָדָשׁ וּמַעֲלָה כִּי ׀ לֹא הִתְפַּקְּדוּ
 62 בַּחוּץ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי לֹא-נָתַן לָהֶם נַחֲלָה בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: אֶלֶה
 63 פְּקֻדֵּי מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר פָּקְדוּ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶרְבַת
 64 מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ: וַיִּכְאַלֶּה לֹא-הָיָה אִישׁ מִפְּקֻדֵּי מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן

סה הכהן אשר פקדו את־בני ישראל במדבר סיני: כִּי־אמר יהוה להם
מות ומתו במדבר ולא־נותר מהם איש כי אם־קלב בן־יפנה
ויהושע בן־נון: ס

CAP. XXVII. כז

כז

א ותקרבנה בנות צלפחד בן־חפר בן־גלעד בן־מכיר בן־מנשה
למשפחת מנשה בן־יוסף ואלה שמות בנותיו מחלה נעה וחגלה
2 ומלכה וחרצה: והעמידנה לפני משה ולפני אלעזר הכהן ולפני
3 הנשיאם וכל־העדה פתח אהל־מועד לאמר: אבינו מת במדבר
והוא לא־היה בתוך העדה הזוֹעדים עליה־ה בַּעֲד־קֶרֶח כִּי־
4 בַּחֲטָאוֹ מֵת וּבָנִים לֹא־הָיוּ לוֹ: לָמָּה יִגְרַע שֵׁם־אֲבוֹנוֹ מִתּוֹךְ מִשְׁפַּחְתּוֹ
ה כִּי אֵין לוֹ בֶּן תָּנֹחַלְנוּ אִתּוֹה בְּתוֹךְ אֶתֵּי אֲבוֹנוֹ: וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־
6 מִשְׁפָּטָן לִפְנֵי יְהוָה: פ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
7 כֵּן בָּנוֹת צִלְפָּחַד דְּבַרְתָּ נָכוֹן תַּתֵּן לָהֶם אֲחֻזָּת נַחֲלָה בְּתוֹךְ אֶתֵּי אֲבוֹתָם
8 וְהַעֲבַרְתָּ אֶת־נַחֲלַת אֲבוֹתָן לָהֶן: וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ
9 כִּי־יָמוּת וּבֶן אֵין לוֹ וְהַעֲבַרְתָּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְבָתּוֹ: וְאִם־אֵין לוֹ בֵּת
י וְנָתַתָּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְאֶחָיו: וְאִם־אֵין לוֹ אֲחִים וְנָתַתָּם אֶת־נַחֲלָתוֹ
11 לְאֶתֵּי אֲבוֹיו: וְאִם־אֵין אֲחִים לְאֲבִיו וְנָתַתָּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְשֹׂאֲיוֹ הַקָּרֵב
אֵלָיו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וַיִּרְשׁ אֹתָהּ וְהָיְתָה לְבִנֵּי יִשְׂרָאֵל לְחֻקַּת מִשְׁפָּט
12 כַּאֲשֶׁר צֻוֶּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: פ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
עֲלֶה אֶל־הָר הָעֲבָרִים הַזֶּה וּרְאֵה אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
13 וּרְאִיתָה אֹתָהּ וְנֹאסַפְתָּ אֶל־עַמִּיָּה גַם־אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר נֹאסַסְתָּ אֶחָדָהּ:
14 כַּאֲשֶׁר מְרִיחֶם פִּי בַּמִּדְבָּר־צֶן בְּמִרְיַת הָעֵדָה לְהַקְדִּישֶׁנִּי בַּמִּים
טו לְעִינֵיהֶם הִם מִי־מִרְיַת קֹדֶשׁ מִדְבָּר־צֶן: ס וַיִּדְבֹּר מֹשֶׁה
16 אֶל־יְהוָה לֵאמֹר: יִפְקֹד יְהוָה אֱלֹהֵי חַרוּחַת לְכָל־בָּשׂוֹר אִישׁ עַל־
17 הָעֵדָה: אֲשֶׁר־רָצָא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר רָבָא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יוֹצֵאֵם וְאֲשֶׁר
18 יָבִיאֵם וְלֹא תִהְיֶה עֲדַת יְהוָה כַּצֵּאֵן אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם רֵעֶה: וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־לָךְ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן אִישׁ אֲשֶׁר־רוּחַ בּוֹ וְסָמַכְתָּ
19 אֶת־יְדֶיךָ עָלָיו: וְהַעֲמַדְתָּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וּלְפָנֶי כָל־הָעֵדָה
כ וְצִוִּיתָה אֹתוֹ לְעִינֵיהֶם: וְנָתַתָּה מִחֻדָּה עָלָיו לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָל־עֲדַת
21 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וּלְפָנֶי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן תַּעֲמֹד וְשָׂאֵל לוֹ בְּמִשְׁפָּט הָאָזְנוֹת
לְפָנֶי יְהוָה עַל־פִּיו וְעַל־פִּיו יִבְאֹר הוּא וְכָל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִתּוֹ
22 וְכָל־הָעֵדָה: וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צֻוֶּה יְהוָה אֹתוֹ וַיִּקַּח אֶת־יְהוֹשֻׁעַ
23 וַיַּעֲמֵדְהוּ לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וּלְפָנֶי כָל־הָעֵדָה: וַיִּסְמְךָ אֶת־יְהוָה עָלָיו
וַיִּצְוֵהוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: פ

qui ante numerati sunt, a Moyse, et Aaron in deserto Sinai.

* 1 Cor. 10, 5.

65. * Praedixerat enim Dominus quod omnes morerentur in solitudine. Nullusque remansit ex eis, nisi Caleb filius Iephone, et Iosue filius Nun.

* c. 14, 23. 24.

CAP. XXVII.

Deficiente prole mascula filiae fiunt haeredes. Moyses ex monte Abarim terram Chanaan prospicit.

1. Accesserunt * autem filiae Salphaad, filii Hephher, filii Galaad, filii Machir, filii Manasse, qui fuit filius Ioseph; quarum sunt nomina: Malala, et Noa, et Hegla, et Melcha, et Thersa.

* c. 26, 32. 33. 36, 1. Ios. 17, 1.

2. Steteruntque coram Moyse, et Eleazaro sacerdote, et cunctis principibus populi, ad ostium tabernaculi foederis, atque dixerunt:

3. Pater noster mortuus est in deserto, nec fuit in seditione, quae * concitata est contra Dominum sub Core, sed in peccato suo mortuus est; hic non habuit mares filios. Cur tollitur nomen illius de familia sua, quia non habuit filium? Date nobis possessionem inter cognatos patris nostri.

* c. 16, 1. 31.

4. Retulitque Moyses causam eorum ad iudicium Domini.

5. Qui dixit ad eum:

6. Iustam rem postulant filiae Salphaad: da eis possessionem inter cognatos patris sui, et ei in haereditatem succedant.

7. Ad filios autem Israël loqueris haec:

8. Homo cum mortuus fuerit absque filio, ad filiam eius transibit haereditas.

9. Si filiam non habuerit, habebit successores fratres suos.

10. Quod si et fratres non fuerint, dabitis haereditatem fratribus patris eius.

11. Sin autem nec patruos habuerit, dabitur haereditas his, qui ei proximi sunt; eritque hoc filiis Israël sanctum lege perpetua, sicut praecepit Dominus Moysi.

12. Dixit quoque Dominus ad Moysen*: Ascende in montem istum Abarim, et contemplantur inde terram, quam daturus sum filiis Israël.

* Deut. 32, 49.

13. Cumque videris eam, ibis et tu ad populum tuum, sicut iovit frater tuus Aaron;

14. * quia offendistis me in deserto Sin in contradictione multitudinis, nec sanctificare me voluistis coram ea super aquas; haesunt aquae contradictionis in Gades deserti Sin.

* c. 20, 12. 28. Deut. 32, 51.

15. Cui respondit Moyses:

16. Provideat Dominus Deus spirituum omnis carnis * hominem, qui sit super multitudinem hanc;

* c. 16, 22.

17. et possit exire, et intrare ante eos, et educere eos, vel introducere; ne sit populus Domini sicut oves absque pastore.

18. Dixitque Dominus ad eum*: Tolle Iosue filium Nun, virum in quo est Spiritus, et pone manum tuam super eum.

* Deut. 3, 21.

19. Qui stabit coram Eleazaro sacerdote, et omni multitudine;

20. et dabis ei praecepta cunctis videntibus, et partem gloriae tuae *, ut audiat eum omnis synagoga filiorum Israël.

* 4 Reg. 2, 9. 15.

21. Pro hoc, si quid agendum erit, Eleazar sacerdos consulat Dominum *. Ad verbum eius egredietur, et egredietur ipse, et omnes filii Israël cum eo, et caetera multitudo.

* Exod. 28, 30.

22. Fecit Moyses, ut praeceperat Dominus. Cumque tulisset Iosue, statuit eum coram Eleazaro sacerdote, et omni frequentia populi.

23. Et impositis capiti eius manibus, cuncta replicavit * quae mandaverat Dominus.

* v. 18.

CAP. XXVIII.

Victimae diebus festis offerendae praescribuntur.

1. Dixit quoque Dominus ad Moysen:

2. Praecepit filiis Israël et dices ad eos: Oblationem meam, et panes*, et incensum odoris suavissimi offerte per tempora sua.

* Lev. 3, 11.

3. Haec sunt sacrificia, quae offerre debetis *: Agnos anniculos immaculatos duos, quotidie † in holocaustum sempiternum;

* Exod. 29, 38. † Lev. 29, 38.

4. unum offeretis mane, et alterum ad vesperum;

5. decimam partem ephi similiae*, quae conspersa sit oleo purissimo, et habeat quartam partem hin.

* Lev. 2, 1.

6. Holocaustum iuge est, quod obtulistis in monte Sinai in odorem suavissimum incensi Domini.

7. Et libabitis vini quartam partem hin per agnos singulos in Sanctuario Domini.

8. Alterumque agnum similiter offeretis ad vesperam, iuxta omnem ritum sacrificii matutini, et libamentorum eius, oblationem suavissimi odoris Domini.

9. * Die autem sabbati offeretis duos agnos anniculos immaculatos, et duas decimas similiae oleo conspersae in sacrificio, et liba.

* Matth. 12, 5.

10. Quae rite funduntur, per singula sabbata in holocaustum sempiternum.

11. In calendis autem offeretis holocaustum Domino, vitulos de armento duos, arietem unum, agnos anniculos septem immaculatos;

12. et tres decimas similiae oleo conspersae in sacrificio per singulos vitulos; et duas decimas similiae oleo conspersae per singulos arietes.

13. Et decimam decimae similiae ex oleo, in sacrificio per agnos singulos; holocaustum suavissimi odoris atque incensi est Domino.

14. Libamenta autem vini, quae per singulas fundenda sunt victimas, ista erunt: media pars hin per singulos vitulos, tertia per arietem, quarta per agnum; hoc erit holocaustum per omnes menses, qui sibi anno vertente succedunt.

15. Hircus quoque offeretur Domino pro peccatis in holocaustum sempiternum cum libamentis suis.

16. * Mense autem primo, quarta-decima die mensis, Phase † Domini erit;

* Exod. 12, 18. Lev. 23, 5. † Lev. 23, 15.

17. et quintadecima die solemnitas; septem diebus rescentur azy-mis

18. Quarum dies prima venerabilis, et sancta erit; omne opus servile non facietis in ea.

19. Offeretisque incensum holocaustum Domino, vitulos de armento duos, arietem unum, agnos anniculos immaculatos septem;

20. et sacrificia singulorum ex similia, quae conspersa sit oleo, tres decimas per singulos vitulos, et duas decimas per arietem.

21. Et decimam decimae per agnos singulos; id est, per septem agnos.

22. Et hircum pro peccato unum, ut expietur pro vobis;

23. praeter holocaustum matutinum, quod semper offeretis.

24. Ita facietis per singulos dies septem dierum in fomite ignis, et in odorem suavissimum Domino, qui surget de holocausto, et de libationibus singulorum.

25. Dies quoque septimus celeberrimus, et sanctus erit vobis; omne opus servile non facietis in eo.

26. Dies etiam primitivorum*, quando offeretis novas fruges Domino, expletis hebdomadibus, venerabilis, et sancta erit; omne opus servile non facietis in ea.

* Lev. 23, 15.

27. Offeretisque holocaustum in odorem suavissimum Domino, vitulos

כח

CAP. XXVIII. כה

וידבר יהוה אל-משה לאמר: צו את-בני ישראל ואמרת אליהם א
 את-קרבני לחמי לאשי ריח נחתילי תשמרו להקריב לי במועדו:
 ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו ליהוה כבשים בני-שנה 3
 תמימם שנים ליום עלה תמיד: את-הכבש אחד תעשה בבקר ואל 4
 הכבש השלי תעשה בין הערבים: ועשירית האופה סלת למנחה ה
 בלולה בשמן פתית רביעת ההין: עלה תמיד העשירי בחר סיני 6
 לרית נחת אשה ליהוה: ונספו רביעת ההין לכבש האחד בקדש 7
 הסף נספה שכר ליהוה: ואל הכבש השלי תעשה בין הערבים כמנחת 8
 הבקר ונספו תעשה אשה רית נחת ליהוה: פ וביום 9
 השבת שני-כבשים בני-שנה תמימם ושני עשרונים סלת מנחה
 בלולה בשמן ונספו: עלה שבת פשפשו על-עלת התמיד ונספה: י
 פ ובראשי חדשיכם תקריבו עלה ליהוה פרים בני- 11
 בקר שנים ואיל אחד כבשים בני-שנה שבעה תמימם: ושלושה 12
 עשרונים סלת מנחה בלולה בשמן לפר האחד ושני עשרונים סלת
 מנחה בלולה בשמן לאיל האחד: ועשרון עשירי סלת מנחה בלולה 13
 בשמן לכבש האחד עלה רית נחת אשה ליהוה: ונספיהם חצי 14
 ההין יהיה לפר ושלישת ההין לאיל ורביעת ההין לכבש יין זאת
 עלה חרש בחדשו לחדשי השנה: ושעיר עזים אחד לחטאת ליהוה טו
 על-עלת התמיד תעשה ונספו: ס ובחדש הראשון בארבעה 16
 עשר יום לחדש פסח ליהוה: ובחמשה עשר יום לחדש הזה חג 17
 שבעת ימים מצות ראכל: ביום הראשון מקרא-קדש כל-מלאכת 18
 עבודה לא תעשו: והקרבתם אשה עלה ליהוה פרים בני-בקר שנים 19
 ואיל אחד ושבעה כבשים בני שנה תמימם יהיו לכם: ומנחתם סלת כ
 בלולה בשמן שלשה עשרונים לפר ושני עשרונים לאיל תעשו: עשירי 21
 עשירי תעשה לכבש האחד לשבעת הכבשים: ושעיר חטאת אחד 22
 לכפר עליכם: מקבל עלה הבקר אשר לעלת התמיד תעשו את- 23
 אפה: פאלה תעשו ליום שבעת ימים לחם אשה רית-נחת ליהוה 24
 על-עלת התמיד תעשה ונספו: וביום השביעי מקרא-קדש יהיה כח 25
 לכם כל-מלאכת עבודה לא תעשו: ס וביום הפורים 26
 בהקריבכם מנחה חדשה ליהוה בשבעתיכם מקרא-קדש יהיה לכם
 כל-מלאכת עבודה לא תעשו: והקרבתם עולה לרית נחת ליהוה 27

28 פָּרִים בְּנִי-בָקָר שְׁנַיִם אֵיל אֶחָד שְׂבָעָה כִּבְשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה: וּמִנְחָתָם
סֶלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים לֶפֶר הָאֶחָד שְׁנֵי עֶשְׂרִים לְאֵיל
29 הָאֶחָד: עֶשְׂרֹן עֶשְׂרֹן לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכִּבְשִׁים: וְשִׁיר עֲזִים
30 אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: מִלֵּבָד עַלֹת הַתְּמִיד וּמִנְחָתוֹ הַעֲשֹׂו תְּמִימִם יְהוָה-
לָכֶם וְנִסְפִיהֶם: פ

CAP. XXIX. כט

כט

א וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׂבִיעִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל-מִלְאכַת
2 עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וּמִתְעַשֵּׂה יִהְיֶה לָכֶם: וְעֲשִׂיתֶם עֹלָה לְרִיחַ יְיָ
לִיהוָה פֶּר בֶּן-בָּקָר אֶחָד אֵיל אֶחָד כִּבְשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה שְׂבָעָה תְּמִימִם:
3 וּמִנְחָתָם סֶלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים לֶפֶר שְׁנֵי עֶשְׂרִים לְאֵיל-
4 וְעֶשְׂרֹן אֶחָד לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכִּבְשִׁים: וְשִׁיר-עֲזִים אֶחָד
5 חֲטָאת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: מִלֵּבָד עַלֹת הַחֹדֶשׁ וּמִנְחָתָהּ וְעַלֹת הַתְּמִיד
וּמִנְחָתָהּ וְנִסְפִיהֶם כְּמִשְׁפָּטָם לְרִיחַ אֲשֶׁה לִיהוָה: ס
7 וּבַעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׂבִיעִי הַזֶּה מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעֲשִׂיתֶם אֶת-
8 נַפְשֹׁתֵיכֶם כָּל-מִלְאכָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה לִיהוָה רִיחַ
פֶּר בֶּן-בָּקָר אֶחָד אֵיל אֶחָד כִּבְשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה שְׂבָעָה תְּמִימִם יְהוָה
9 לָכֶם: וּמִנְחָתָם סֶלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים לֶפֶר שְׁנֵי עֶשְׂרִים
10 לְאֵיל הָאֶחָד: עֶשְׂרֹן עֶשְׂרֹן לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכִּבְשִׁים: וְשִׁיר-
11 עֲזִים אֶחָד חֲטָאת מִלֵּבָד חֲטָאת הַכִּפָּרִים וְעַלֹת הַתְּמִיד וּמִנְחָתָהּ
12 וְנִסְפִיהֶם: ס וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׂבִיעִי מִקְרָא-
קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל-מִלְאכַת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְחַגְתֶּם חֹג לִיהוָה
13 שְׂבָעַת יָמִים: וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה אֲשֶׁה רִיחַ יְיָ לִיהוָה פָּרִים בְּנֵי-
בָקָר שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֵילִם שְׁנַיִם כִּבְשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם
14 יְהוָה: וּמִנְחָתָם סֶלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים לֶפֶר הָאֶחָד
טו לְשִׁלְשָׁה עָשָׂר פָּרִים שְׁנֵי עֶשְׂרִים לְאֵיל הָאֶחָד לְשְׁנֵי אֵילִם: וְעֶשְׂרֹן
16 עֶשְׂרֹן לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד לְאַרְבָּעָה עָשָׂר כִּבְשִׁים: וְשִׁיר-עֲזִים אֶחָד
17 חֲטָאת מִלֵּבָד עַלֹת הַתְּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְפָּהּ: ס וּבַיּוֹם הַשְּׁנִי
פָּרִים בְּנֵי-בָקָר שְׁנַיִם עָשָׂר אֵילִם שְׁנַיִם כִּבְשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה אַרְבָּעָה
18 עָשָׂר תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְפִיהֶם לְפָרִים לְאֵילִם וּלְכִבְשִׁים כְּמִסְפָּרָם
19 כְּמִשְׁפָּט: וְשִׁיר-עֲזִים אֶחָד חֲטָאת מִלֵּבָד עַלֹת הַתְּמִיד וּמִנְחָתָהּ
כ וְנִסְפִיהֶם: ס וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פָּרִים עֶשְׂתִּיר עָשָׂר אֵילִם
21 שְׁנַיִם כִּבְשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְפִיהֶם
22 לְפָרִים לְאֵילִם וּלְכִבְשִׁים כְּמִסְפָּרָם כְּמִשְׁפָּט: וְשִׁיר חֲטָאת אֶחָד

de armento duos, arietem unum, et agnos anniculos immaculatos septem.

28. Atque in sacrificiis eorum, similiae oleo conspersae tres decimas per singulos vitulos, per arietes duas;

29. per agnos decimam decimae, qui simul sunt agni septem; hircum quoque,

30. qui mactatur pro expiatione; praeter holocaustum sempiternum, et liba eius.

31. Immaculata offeretis, omnia cum libationibus suis.

CAP. XXIX.

Victimae pro festo tubarum, expiationis, et tabernaculorum.

1. Mensis etiam septimi prima dies venerabilis, et sancta erit vobis; omne opus servile non facietis in ea, quia dies * clangoris est, et tubarum.

* Lev. 23, 24.

2. Offeretisque holocaustum in odorem suavissimum Domino, vitulum de armento unum, arietem unum, et agnos anniculos immaculatos septem;

3. et in sacrificiis eorum, similiae oleo conspersae, tres decimas per singulos vitulos, duas decimas per arietem;

4. unam decimam per agnum, qui simul sunt agni septem;

5. et hircum pro peccato, qui offertur in expiationem populi;

6. praeter holocaustum calendarum *, cum sacrificiis suis, et holocaustum sempiternum cum libationibus solitis; eisdem caeremoniis offeretis in odorem suavissimum incensum Domino.

* c. 28, 11.

7. * Decima quoque dies mensis huius septimi erit vobis sancta atque venerabilis, et affligetis animas vestras; omne opus servile non facietis in ea.

* Lev. 16, 29, 23, 7.

8. Offeretisque holocaustum Domino in odorem suavissimum, vitulum de armento unum, arietem unum,

agnos anniculos immaculatos septem;

9. Et in sacrificiis eorum, similiae oleo conspersae tres decimas per singulos vitulos, duas decimas per arietem,

10. decimam decimae per agnos singulos, qui simul sunt agni septem;

11. et hircum pro peccato, absque his, quae offerri pro delicto solent in expiationem *, et holocaustum sempiternum, cum sacrificio et libaminibus eorum.

* Lev. 16, 8. 9. 11

12. Quintadecima vero die mensis septimi, quae vobis sancta erit atque venerabilis, omne opus servile non facietis in ea; sed celebrabitis solemnitatem Domino septem diebus

13. Offeretisque holocaustum in odorem suavissimum Domino, vitulos de armento tredecim, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim;

14. et in libamentis eorum, similiae oleo conspersae tres decimas per vitulos singulos, qui simul sunt vituli tredecim; et duas decimas arietibus uno, id est, simul arietibus duobus;

15. et decimam decimae agnis singulis, qui simul sunt agni quatuordecim.

16. Et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, et sacrificio, et libamine eius.

17. In die altero offeretis vitulos de armento duodecim, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim;

18. sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabitis;

19. et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, sacrificioque et libamine eius.

20. Die tertio offeretis vitulos undecim, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim;

21. sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabitis.

22. Et hircum pro peccato, absque

holocausto sempiterno, sacrificioque et libamine eius.

23. Die quarto offeretis vitulos decem, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim;

24. sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabit;

25. et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, sacrificioque eius et libamine.

26. Die quinto offeretis vitulos novem, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim;

27. sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabit;

28. et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno sacrificioque eius et libamine.

29. Die sexto offeretis vitulos octo, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim;

30. sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabit;

31. et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, sacrificioque eius et libamine.

32. Die septimo offeretis vitulos septem, et arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim;

33. sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabit;

34. et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, sacrificioque eius et libamine.

35. Die octavo, qui est celeberrimus, omne opus servile non facietis,

Lev. 28, 36.

36. offerentes holocaustum in odorem suavissimum Domino, vitulum unum, arietem unum, agnos anniculos immaculatos septem;

37. sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabit;

38. et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, sacrificioque eius et libamine.

39. Haec offeretis Domino in solemnitatibus vestris; praeter vota et oblationes spontaneas in holocausto, in sacrificio, in libamine, et in hostiis pacificis.

CAP. XXX.

De votis et eorum irratione.

1. Narravitque Moyses filiis Israël omnia, quae ei Dominus imperarat;

2. et locutus est ad principes tribuum filiorum Israël: Iste est sermo, quem praecepit Dominus:

3. Si quis virorum votum Domino voverit, aut se constrinxerit iuramento; non faciet irritum verbum suum, sed omne, quod promisit, implebit*.

* Lev. 27, 2.

4. Mulier si quidpiam voverit, et se constrinxerit iuramento, quae est in domo patris sui, et in aetate adhuc puellari; si cognoverit pater votum, quod pollicita est, et iuramentum, quo obligavit animam suam, et tacuerit, voti rea erit;

5. quidquid pollicita est, et iuravit, opere complebit.

6. Sin autem, statim ut audierit, contradixerit pater; et vota, et iuramenta eius irrita erunt, nec obnoxia tenebitur sponsioni, eo quod contradixerit pater.

7. Si maritum habuerit, et voverit aliquid, et semel de ore eius verbum egrediens animam eius obligaverit iuramento;

8. quo die audierit vir, et non contradixerit, voti rea erit, reddetque, quodcumque promiserat.

ביום שמע אישה ונרא אותה והפך את-נדרה אשר עליה ואת מבטא
 טפחיה אשר אסרה על-נפשה ויהוה יסלח-לה: ונדר אלמנה וגרושה
 כל אשר-אסרה על-נפשה וקום עליה: ואם-בית אישה נדרה או-
 אסרה אסר על-נפשה בשבעה: ושמע אישה והחריש לה לא היא
 אחיה וקמו כל-נדריה וכל-אסר אשר-אסרה על-נפשה וקום: ואם-
 הפך ופך אתם אישה ביום שמעו כל-מוצא טפחיה לנדריה ולא-אסר
 נפשה לא וקום אישה הפךם ויהוה יסלח-לה: כל-נדר וכל-שבעה
 טו אסר לעצת נפש אישה וקומנו ואישה ופרכנו: ואם-החריש וחריש
 לה אישה מיום אל-יום והקים את-כל-נדריה או את-כל-אסריה
 אשר עליה הקים אחם כר-החרש לה ביום שמעו: ואם-הפך ופך
 אהם אחרו שמעו ונשא את-עונה: אלה החקים אשר צוה יהוה
 את-משה בין ארש לאשתו בין-אב לבתו בנעריה בית אביה: פ

CAP. XXXI. לא

לא

א וידבר יהוה אל-משה לאמר: נקם נקמת בני ישראל מאח המדונימ
 3 אחר האספה אל-עמיה: וידבר משה אל-העם לאמר החלצו מאחכם
 4 אנשים לצבא ויהיו על-מדון לתת נקמת-יהוה במדון: אלה למטה
 ה אלה למטה לכל משות ישראל תשלחו לצבא: וימסרו מאלפי ישראל
 6 אלה למטה שנים-עשר אלה חלוצי צבא: וישלח אתם משה אלה
 למטה לצבא אהם ואת-פינחס בן-אלעזר הכהן לצבא וכלי הקדש
 7 וחצצרות החרושה בידו: ויצבאו על-מדון כאשר צוה יהוה את-
 8 משה ויחרגו כל-זכר: ואת מלכי מדון הרגו על-חלליהם את-אוי
 ואת-רקם ואת-צור ואת-חור ואת-רבע חמשות מלכי מדון ואת
 9 בלעם בן-בעור הרגו בחרב: וישבו בני-ישראל את-נשוי מדון ואת-
 י טפס ואת כל-בהמתם ואת-כל-מקנתם ואת-כל-חילם בזווי: ואת כל-
 11 עריהם במושבתם ואת כל-טירתם שרפו באש: ויקחו את-כל-השלל
 12 ואת כל-המלקוחות באדם ובבהמה: ויבאו אל-משה ואל-אלעזר
 הכהן ואל-עדת בני-ישראל את-השבי ואת-המלקוחות ואת-השלל אל-
 13 המחנה אל-ערבת מואב אשר על-ירדן ורחו: פ ויצאו
 משה ואלעזר הכהן וכל-נשואי העדה לקראתם אל-מתוך למחנה:
 14 ויקצת משה על פקודי החיל שרי האלפים ושרי המאות הבאים
 טו מצבא המלחמה: ויאמר אליהם משה החיותם כל-נקבת: הן הנה
 16 היו לבני ישראל בדבר בלעם למסר-מעל ביהוה על-דבר-פעור

9. Sin autem audiens statim contradixerit, et irritas fecerit pollicitationes eius, verbaque, quibus obstrinxerat animam suam; propitius erit ei Dominus.

10. Vidua et repudiata, quidquid voverint, reddent.

11. Uxor in domo viri, cum se voto constrinxerit, et iuramento;

12. si audierit vir, et tacuerit, nec contradixerit sponsioni, reddet, quodcumque promiserat.

13. Sin autem extemplo contradixerit, non tenebitur promissionis rea; quia maritus contradixit, et Dominus ei propitius erit.

14. Si voverit, et iuramento se constrinxerit, ut per ieiunium, vel ceterarum rerum abstinentioniam, affligat animam suam, in arbitrio viri erit, ut faciat, sive non faciat.

15. Quodsi audiens vir tacuerit, et in alteram diem distulerit sententiam; quidquid voverat atque promiserat, reddet; quia statim ut audivit, tacuit.

16. Sin autem contradixerit, postquam rescivit, portabit ipse iniquitatem eius.

17. Istae sunt leges, quas constituit Dominus Moysi, inter virum et uxorem, inter patrem et filiam, quae inpuellari adhuc aetate est, vel quae manet in parentis domo.

CAP. XXXI.

Caesis Madianitis virgines solae reservantur; praeda pugnantis et plebi ex aequo dividitur.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2. Ulciscere * prius filios Israël de Madianitis, et sic colligeris † ad populum tuum.

* c. 25, 17. † c. 27, 13.

3. Statimque Moyses *: Armate, inquit, ex vobis viros ad pugnam,

qui possint ultionem Domini expectare de Madianitis.

* c. 25, 17.

4. Mille viri de singulis tribubus eligantur ex Israël, qui mittantur ad bellum.

5. Dederuntque millenos de singulis tribubus, id est, duodecim millia expeditorum ad pugnam;

6. quos misit Moyses cum Phinees * filio Eleazari sacerdotis, vasa quoque sancta, et tubas † ad claudendum tradidit ei.

* c. 25, 7. † c. 10, 9.

7. Cumque pugnassent contra Madianitas atque vicissent, omnes viros occiderunt;

8. * et reges eorum, Evi, et Recem, et Sur, et Hur, et Rebe, quinque principes gentis; Balaam quoque filium Beor interfecerunt gladio.

* Ios. 13, 21.

9. Ceperuntque mulieres eorum, et parvulos, omniaque pecora, et cunctam suppellectilem; quidquid habere potuerant, depopulati sunt;

10. tam urbes quam viculos et castella flamma consumpsit.

11. Et tulerunt praedam, et universa, quae ceperant tam ex hominibus, quam ex iumentis,

12. et adduxerunt ad Moysen, et Eleazarum sacerdotem, et ad omnem multitudinem filiorum Israël; reliqua autem utensilia portaverunt ad castra in campestribus Moab iuxta Iordanem contra Iericho.

13. Egressi sunt autem Moyses et Eleazar sacerdos, et omnes principes synagogae, in occursum eorum extra castra.

14. Iratusque Moyses principibus exercitus, tribunis, et centurionibus, qui venerant de bello,

15. ait: Cur feminas reservastis?

16. * Nonne istae sunt, quae ceperunt filios Israël ad suggestionem Balaam, et praevaricari vos fecerunt

in Domino super peccato Phogor, unde et percussus est populus?

* c. 25, 1. 18.

17. * Ergo cunctos interficite, quidquid est generis masculini, etiam in parvulis; et mulieres, quae noverunt viros in coitu, iugulate!

* Iud. 21, 11.

18. Puellas autem et omnes feminas virgines reservate vobis;

19. et manete extra castra septem diebus. Qui occiderit hominem, vel occisum tetigerit, lustrabitur die tertio et septimo *;

* c. 19, 11.

20. et de omni praeda, sive vestimentum fuerit, sive vas, et aliquid in utensilia praeparatum, de caprarum pellibus, et pilis, et ligno, expiabitur.

21. Eleazar quoque sacerdos, ad viros exercitus, qui pugnaverant, sic locutus est: Hoc est praeceptum legis, quod mandavit Dominus Moysi:

* Lev. 6, 28. 11, 33. 15, 11.

22. Aurum, et argentum, et aes, et ferrum, et plumbum, et stannum,

23. et omne, quod potest transire per flammam, igne purgabitur; quidquid autem ignem non potest sustinere, aqua expiationis sanctificabitur *;

* c. 19, 9.

24. et lavabitis vestimenta vestra die septimo, et purificati postea castra intrabitis.

25. Dixit quoque Dominus ad Moysen:

26. Tollite summam eorum, quae capta sunt, ab homine usque ad pecus, tu et Eleazar sacerdos et principes vulgi;

27. dividesque ex aequo praedam inter eos, qui pugnaverunt egressique sunt ad bellum, et inter omnem reliquam multitudinem.

28. Et separabis partem Domino ab his, qui pugnaverunt et fuerunt in bello, unam animam de quingen-

tis, tam ex hominibus quam ex bobus et asinis et ovibus;

29. et dabis eam Eleazaro sacerdoti, quia primitiae Domini sunt.

30. Ex media quoque parte filiorum Israël accipies quinquagesimum caput hominum, et boum, et asinorum, et ovium, cunctorum animalium, et dabis ea Levitis, qui excubant in custodiis tabernaculi Domini.

31. Feceruntque Moyses et Eleazar, sicut praeceperat Dominus.

32. Fuit autem praeda, quam exercitus ceperat, ovium sexcenta septuaginta quinque millia;

33. boum septuaginta duo millia,

34. asinorum sexaginta millia et mille;

35. animae hominum sexus feminei, quae non cognoverant viros, triginta duo millia.

36. Dataque est media pars his, qui in praelio fuerant, ovium trecenta triginta septem millia quingentae;

37. e quibus in partem Domini supputatae sunt oves sexcentae septuaginta quinque.

38. Et de bobus triginta sex milibus, boves septuaginta et duo;

39. de asinis triginta millibus quingentis, asini sexaginta unus;

40. de animabus hominum sedecim millibus, cesserunt in partem Domini triginta duae animae.

41. Tradiditque Moyses numerum primitiarum Domini Eleazaro sacerdoti, sicut fuerat ei imperatum;

42. ex media parte filiorum Israël, quam separaverat his, qui in praelio fuerant.

43. De media vero parte, quae contigerat reliquae multitudini, id est, de ovibus trecentis triginta septem millibus quingentis;

44. et de bobus triginta sex milibus;

45. et de asinis triginta millibus quingentis;

17 וַתְּהִי הַמִּגְפָּה בַּעֲדַת יְהוָה: וַעֲתָה הֲרֹגוּ כָל-זָכָר בַּשָּׂטָן וְכָל-אִשָּׁה יֹדַעַת
 18 אִישׁ לְמִשְׁכַּב זָכָר הֲרֹגוּ: וְכָל הַשָּׂטָן בְּנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא-יָדְעוּ מִשְׁכַּב
 19 זָכָר הַחַיּוֹ לָכֵם: וְאַתֶּם חֲנוּ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה שְׁבַעַת יָמִים כָּל הַלֵּל
 20 נָפֶשׁ וְכָל נֶגֶע בַּחֲלָל תַּחֲתֹשׁוּ: בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אַתֶּם
 21 וְשִׁבְיֵיכֶם: וְכָל-בָּגֶד וְכָל-כְּלִי-עוֹר וְכָל-מַעֲשֵׂה עֵזִים וְכָל-כְּלִי-עֵץ כ
 22 תַּחֲתֹשׁוּ: ס וַיֹּאמֶר אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶל-אַנְשֵׁי הַצֹּבָא הַבָּאִים
 23 לְמַלְחָמָה וְאַתְּ תַקַּת הַחוּלָה אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: אֵךְ אַתְּ
 24 הַזֹּהֵב וְאַתְּ-הַכֶּסֶּס אֶת-תַּחֲשֹׁשֶׁת אֶת-הַבְּרִזָּל אֶת-הַעֲלֹפָרֹת:
 25 כְּלִידָרֹךְ אֲשֶׁר-דָּבָא בְּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בְּאֵשׁ וְשֹׁהַר אֵךְ בְּמִי נָדָה יִהְיֶה
 26 וְכָל אֲשֶׁר לֹא-דָבָא בְּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בְּמִים: וְכַבִּסְתֶּם בְּגָדֵיכֶם בַּיּוֹם
 27 הַשְּׁבִיעִי וּמָחָרֶם וְאַחֵר תָּבֹאוּ אֶל-הַמַּחֲנֶה: ס וַיֹּאמֶר כח
 28 יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: שָׂא אֶת רֹאשׁ מַלְכוּת הַשִּׁבְיָ בְּאָדָם וּבְבַהֲמָה
 29 אֲחֹה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְרֹאשֵׁי אֲבוֹת הַעֵדָה: וְחִצִּית אֶת-הַמַּלְכוּת בֵּין
 30 הַשְּׁבִיעִי הַמַּלְחָמָה הַיּוֹצְאִים לַצֹּבָא וּבֵין כָּל-הָעֵדָה: וְחִרְמֹת מִכֶּם לַיהוָה
 31 מֵאֵת אַנְשֵׁי הַמַּלְחָמָה הַיּוֹצְאִים לַצֹּבָא אַחֵר נָפֶשׁ מִחַמֵּשׁ הַמָּאוֹת מִן-
 32 הָאָדָם וּמִן-הַבֶּקָר וּמִן-הַחֲמֹרִים וּמִן-הַצֹּאן: מִמַּחֲצִיתָם תִּקְחוּ וְנִתְּתָה
 33 לְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן תְּרוּמַת יְהוָה: וּמִמַּחֲצֵת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל תִּקַּח אַחֵר ו
 34 אַחֲזוּ מִן-הַחֲמִשִּׁים מִן-הָאָדָם מִן-הַבֶּקָר מִן-הַחֲמֹרִים וּמִן-הַצֹּאן מִכָּל-
 35 הַבַּהֲמָה וְנִתְּתָה אֹתָם לְלוֹוִים שְׂמֹרֵי מִשְׁכַּן יְהוָה: וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה
 36 וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: וַיְהִי הַמַּלְכוּת יָחִיד הַזֶּה
 37 אֲשֶׁר בָּזְזוּ עִם הַצֹּבָא צֹאן שֵׁשׁ-מָאוֹת אֵלֶּה וְשִׁבְעִים אֵלֶּה וְחַמֵּשׁ
 38 אֲלָפִים: וּבֶקֶר שְׁנַיִם וְשִׁבְעִים אֵלֶּה: וְחַמְרִים אַחֵד וְשָׁשִׁים אֵלֶּה:
 39 וְנֶפֶשׁ אָדָם מִן-הַנָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא-יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר כָּל-נָפֶשׁ שְׁנַיִם ל
 40 וְשָׁלֹשִׁים אֵלֶּה: וַתְּהִי הַמַּחֲצֵת חֲלָק הַיּוֹצְאִים בַּצֹּבָא מִסֵּפֶר הַצֹּאן
 41 שְׁלֹשׁ-מָאוֹת אֵלֶּה וְשָׁלֹשִׁים אֵלֶּה וְשִׁבַּעַת אֲלָפִים וְחֲמֵשׁ מָאוֹת: וַיְהִי
 42 הַמֶּכֶס לַיהוָה מִן-הַצֹּאן שֵׁשׁ מָאוֹת חֲמֵשׁ וְשִׁבְעִים: וְהַבֶּקֶר שִׁשָּׁה
 43 וְשָׁלֹשִׁים אֵלֶּה וּמִכֶּסֶם לַיהוָה שְׁנַיִם וְשִׁבְעִים: וְחַמְרִים שְׁלֹשִׁים אֵלֶּה
 44 וְחֲמֵשׁ מָאוֹת וּמִכֶּסֶם לַיהוָה אַחֵד וְשָׁשִׁים: וְנֶפֶשׁ אָדָם שִׁשָּׁה עֶשְׂרֵי מ
 45 אֵלֶּה וּמִכֶּסֶם לַיהוָה שְׁנַיִם וְשָׁלֹשִׁים נָפֶשׁ: וַיִּתֵּן מֹשֶׁה אֶת-מִכָּס תְּרוּמַת
 46 יְהוָה לְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: וּמִמַּחֲצִית בְּנֵי
 47 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חָצָה מֹשֶׁה מִן-הָאֲנָשִׁים הַצֹּבָאִים: וַתְּהִי מַחֲצֵת הַכֹּהֵן
 48 מִן-הַצֹּאן שְׁלֹשׁ-מָאוֹת אֵלֶּה וְשָׁלֹשִׁים אֵלֶּה שְׁבַעַת אֲלָפִים וְחֲמֵשׁ מָאוֹת:
 49 וּבֶקֶר שִׁשָּׁה וְשָׁלֹשִׁים אֵלֶּה: וְחַמְרִים שְׁלֹשִׁים אֵלֶּה וְחֲמֵשׁ מָאוֹת: וְנֶפֶשׁ
 50

47 אִלָּם שְׁשֶׁה עָשָׂר אֱלָהִי וַיִּקַּח מִשָּׁה מִמִּתְחַצֶּת בְּנִי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הָאֵחָז
 אַחֵר מִן־הַתְּמָשִׁים מִן־הָאֲדָם וּמִן־הַבְּהֵמָה וַיִּתֵּן אֹתָם לָלוֹם שְׁמִירֵי
 48 מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן יְהוָה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיִּקְרְבוּ אֶל־מֹשֶׁה
 49 הַפְּקֻדִים אֲשֶׁר לְאֶלְפֵי הַצֹּבָא שָׂרֵי הָאֲלָפִים וְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת וַיֹּאמְרוּ
 אֶל־מֹשֶׁה עֲבֹדָה נִשְׂאוּ אֶת־רֹאשׁ אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר בִּידֵינוּ וְלֹא־
 נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ וַנִּקְרָב אֶת־קֶרְבֶּן יְהוָה אִישׁ אֲשֶׁר מֵצָא כְּלִי־זָהָב
 אֲצִדָּהוּ וְצִמִּיד טַבַּעַת עָגִיל וְכוּמָז לְכַפֵּר עַל־נַפְשֵׁינוּ לִפְנֵי יְהוָה וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת־הַזָּהָב מֵאֹתָם כָּל כְּלֵי מַעֲשֵׂה וַיִּתְּרוּ
 51 כָּל־זָהָב הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר הִרְיוּ לַיהוָה שְׁשֶׁה עָשָׂר אֱלָהִי שְׁבַע־מֵאוֹת
 52 וְחֲמִשִּׁים טָקֵל מֵאֵת שָׂרֵי הָאֲלָפִים וּמֵאֵת שָׂרֵי הַמֵּאוֹת אֲנָשֵׁי הַצֹּבָא
 53 בָּזְזוּ אִישׁ לוֹ וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת־הַזָּהָב מֵאֵת שָׂרֵי הָאֲלָפִים
 54 וְהַמֵּאוֹת וַיָּבִיאוּ אוֹתוֹ אֶל־אַהֲל מוֹעֵד וּפְרוֹן לְבִנְיָשָׁרָאֵל לִפְנֵי יְהוָה פ

CAP. XXXII. לב

לב

א וּמִקְנֶה רֶב הָיָה לְבְנֵי רְאוּבֵן וּלְבְנֵי־גֵר עֲצוּם מְאֹד וַיִּרְאוּ אֶת־אֶרֶץ
 2 יַעֲזֹר וְאֶת־אֶרֶץ גִּלְעָד וְהָיָה הַמָּקוֹם מָקוֹם מִקְנֶה וַיִּבְכּוּ בְנֵי־גֵר וּבְנֵי
 רְאוּבֵן וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶל־נְשִׂאֵי הַקְּדָה לֵאמֹר:
 3 עֲטֹרוֹת וְדִיבָן וַיַּעֲזֹר וְנִמְרָה וְחִשְׁבֹּן וְאֶל־עֵלָה וְשִׁכָּם וּנְבֹו וּבְעֵן הָאֶרֶץ
 4 אֲשֶׁר תִּכָּה יְהוָה לִפְנֵי עַמּוֹת יִשְׂרָאֵל אֶרֶץ מִקְנֶה הוּא וְלַעֲבָדֶיהָ מִקְנֶה:
 ה וַיֹּאמְרוּ אִם־מֵצָאנוּ חֵן בְּעֵינֶיךָ וַיִּתֵּן אֶת־הָאֶרֶץ תְּנָת
 6 לַעֲבָדֶיהָ לְאֶחָהּ אֶל־הַעֲבָרִנוּ אֶת־חִירָהָן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְבְנֵי־גֵר וּלְבְנֵי
 7 רְאוּבֵן הָאֲחִיכֶם וְכֹאֵל לַמִּלְחָמָה וְאַתֶּם תִּשְׁבּוּ פֹה וְלִמָּחָה תִּנְלֹאוּן אֶת־
 8 לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵעַבְרֵי אֶל־הָאֶרֶץ אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם יְהוָה כֹּה עָשׂוּ
 9 אֲבִיחֶם בְּשִׁלְתִּי אֹתָם מִקְדָּשׁ בָּרֻעַ לְרֵאוֹת אֶת־הָאֶרֶץ וַיַּעֲלֹ עַד־
 נָחַל אֲשִׁכּוֹל וַיִּרְאוּ אֶת־הָאֶרֶץ וַיִּנְיֹאוּ אֶת־לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבָלְתִּי־
 י בָּא אֶל־הָאֶרֶץ אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם יְהוָה וַיִּתְּרֵם וַיִּתְּרֵם אֵת יְהוָה בְּיָוֶם הַהוּא
 11 וַיִּשָּׁבַע לֵאמֹר: אִם־יִרְאוּ הָאֲנָשִׁים הַעֲלִים מִמֶּצְרוֹם מִכֶּן עֲטָרוֹם שְׁנֵה
 וּמֵעֵלָה אֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלַעֲקֹב כִּי לֹא־
 12 מִלֹּא אֲחִירִי: בְּלִתִּי כָּלֵב בֶּן־נִפְתָּלִי הַקִּנְיָנִי וַיְחַוֵּשׁ בֶּן־נִינֹן כִּי מִלֹּא
 13 אֲחִירִי יְהוָה: וַיִּתְּרֵם אֵת יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּנְעַם בַּמֶּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה
 14 עַד־חֹם כָּל־הַדּוֹר הַזֶּה שְׁנֵה הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה: וְהָיָה כְּמָתָם תַּחַת
 אֲבִיחֶם מִרְבּוֹת אֲנָשִׁים חֲשָׁאִים לְסַפּוֹת עוֹר עַל תְּרוֹן אֶת־יְהוָה אֶל־
 טו יִשְׂרָאֵל: כִּי תִשְׁבֹּן מֵאֲחִירֵי וְדָסָה עוֹר לַהֲפִיחוֹ בַּמֶּדְבָּר וְשִׁחַתָּם לְכָל־

46. et de hominibus sedecim millibus.

47. Tulit Moyses quinquagesimum caput, et dedit Levitis, qui excubabant in tabernaculi Domini, sicut praeceperat Dominus.

48. Cumque accessissent principes exercitus ad Moysen, et tribuni, centurionesque, dixerunt:

49. Nos servi tui recensuimus numerum pugnatorum, quos habuimus sub manu nostra; et ne unus quidem defuit.

50. Ob hanc causam offerimus in donariis * Domini singuli, quod in praeda auri potuimus invenire, periscelides et armillas, annulos et dextralia, ac maraenulas, ut depreceris pro nobis Dominum.

* Exod. 35, 22.

51. Susceperuntque Moyses et Eleazar sacerdos omne aurum in diversis speciebus,

52. pondo sedecim millia, septingentos quinquaginta siclos a tribunis et centurionibus.

53. Unusquisque enim quod in praeda rapuerat, suum erat.

54. Et susceptum intulerunt in tabernaculum testimonii, in monumentum filiorum Israël coram Domino.

CAP. XXXII.

Filiis Ruben, et Gad, et dimidiaei tribui Manasse portio datur trans Iordanem.

1. Filii autem Ruben et Gad habebant pecora multa, et erat illis in iumentis infinita substantia. Cumque vidissent Iazer et Galaad * aptas animalibus alendis terras,

* c. 21, 24. 31.

2. venerunt ad Moysen, et ad Eleazarum sacerdotem, et principes multitudinis, atque dixerunt:

3. Ataroth, et Dibon, et Iazer, et Nemra, Hesebon, et Eleale, et Saban, et Nebo, et Beon,

4. terra, quam percussit Dominus

in conspectu filiorum Israël, regio uberrima est ad pastum animalium; et nos servi tui habemus iumenta plurima;

5. precamurque si invenimus gratiam coram te, ut des nobis famulis tuis eam in possessionem, nec facias nos transire Iordanem.

6. Quibus respondit Moyses: Numquid fratres vestri ibunt ad pugnam, et vos hic sedebitis?

7. Cur subvertitis mentes filiorum Israël, ne transire audeant in locum, quem eis daturus est Dominus?

8. Nonne ita egerunt patres vestri, quando misi de Cadésbarne ad explorandam terram?

9. * Cumque venissent usque ad Vallem botri, lustrata omni regione, subverterunt cor filiorum Israël, ut non intrarent fines, quos eis Dominus dedit.

* c. 13, 24.

10. * Qui iratus iuravit, dicens:

* c. 14, 29.

11. Si videbunt homines isti*, qui ascenderunt ex Aegypto, a viginti annis et supra, terram, quam sub iuramento pollicitus sum Abraham, Isaac, et Iacob †; et noluerunt sequi me,

* c. 26, 65. † Gen. 12, 1. 26, 3. 28, 13.

12. praeter Caleb filium Iephone Cenezaeum, et Iosue filium Nun; isti impleverunt voluntatem meam.

13. Iratusque Dominus adversum Israël, circumduxit eum per desertum quadraginta annis; donec consumeretur universa generatio, quae fecerat malum in conspectu eius.

14. Et ecce! inquit, vos surrexistis pro patribus vestris, incrementa et alumni hominum peccatorum; ut augetis furorem Domini contra Israël.

15. Quodsi nolueritis sequi eum, in solitudine populum derelinquet, et vos causa eritis necis omnium.

16. At illi prope accedentes dixerunt: Caulas ovium fabricabimus, et stabula iumentorum, parvulis quoque nostris urbes munitas;

17. nos autem ipsi armati et accincti pergemus ad praelium ante filios Israël, donec introducamus eos ad loca sua. Parvuli nostri, et quidquid habere possumus, erunt in urbibus muratis, propter habitatorum insidias.

18. Non revertemur in domos nostras, usque dum possideant filii Israël hereditatem suam;

19. nec quidquam quaeremus trans Iordanem, quia iam habemus nostram possessionem in orientali eius plaga.

20. Quibus Moyses ait *: Si facitis quod promittitis, expediti pergite coram Domino ad pugnam:

* Ios. 1, 14.

21. et omnis vir bellator armatus Iordanem transeat, donec subvertat Dominus inimicos suos;

22. et subiiciatur ei omnis terra; tunc eritis inculpabiles apud Dominum et apud Israël, et obtinebitis regiones, quas vultis, coram Domino.

23. Sin autem, quod dicitis, non feceritis, nulli dubium est, quin peccetis in Deum; et scitote quoniam peccatum vestrum apprehendet vos.

24. Aedificate ergo urbes parvulis vestris, et caulas, et stabula ovibus ac iumentis; et quod polliciti estis, implete.

25. * Dixeruntque filii Gad et Ruben ad Moysen: Servi tui sumus, faciemus, quod iubet dominus noster.

* Ios. 4, 12.

26. Parvulos nostros, et mulieres, et pecora, ac iumenta relinquemus in urbibus Galaad;

27. nos autem famuli tui omnes expediti pergemus ad bellum, sicut tu, domine, loqueris.

28. Praecipit ergo Moyses Eleazaro sacerdote, et Iosue filio Nun, et

principibus familiarum per tribus Israël * et dixit ad eos:

* c. 31, 26.

29. * Si transierint filii Gad et filii Ruben vobiscum Iordanem, omnes armati ad bellum coram Domino, et vobis fuerit terra subiecta; date eis Galaad in possessionem.

* Deut. 3, 12. Ios. 13, 8. 22, 4.

30. Sin autem noluerint transire armati vobiscum in terram Chanaan, inter vos habitandi accipiant loca.

31. Responderuntque filii Gad, et filii Ruben: Sicut locutus est dominus servis suis, ita faciemus;

32. ipsi armati pergemus coram Domino in terram Chanaan, et possessionem iam suscepisse nos confitemur trans Iordanem.

33. * Dedit itaque Moyses filiis Gad et Ruben, et dimidiaei tribui Manasse filii Ioseph, regnum Sehon regis Amorrhæi, et regnum Og regis Basan, et terram eorum cum urbibus suis per circuitum.

* Ios. 22, 4.

34. Igitur extruxerunt filii Gad, Dibon, et Ataroth, et Aroër,

35. et Etroth, et Sophan, et Iazer, et Iegbaa,

36. et Bethuemra, et Betharam, urbes munitas, et caulas pecoribus suis.

37. Filii vero Ruben aedificaverunt Hesebon, et Eleale, et Caria-thaim,

38. et Nabo, et Baalmeon, versis nominibus, Sabama quoque; imponentes vocabula urbibus, quas extruxerant.

39. * Porro filii Machir, filii Manasse, perrexerunt in Galaad, et vastaverunt eam interfecto Amorrhæo habitatore eius.

* Gen. 50, 22.

40. Dedit ergo Moyses terram Galaad Machir filio Manasse, qui habitavit in ea.

41. Iair autem filius Manasse abiit et occupavit vicos eius, quos appellavit Haroth Iair, id est, Villas Iair

הָעָם הַזֶּה: ס וַיָּשׁוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ גֵרְתָּ צֶאן נִבְנָה לְמִקְנֵנוּ 16
 פֶּה וְעָרִים לְטַפְנוּ: וַאֲנִחנוּ נַחֲלֵץ חַשְׁמִים לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד אֲשֶׁר 17
 אִם־הִבִּיאֵם אֶל־מְקוֹמָם וְיָשָׁב טַפְנוּ בְּעָרֵי הַמִּבְצָר מִפְּנֵי יִשְׂבִּי
 הָאָרֶץ: לֹא נָשׁוּב אֶל־בְּתֻרֵינוּ עַד הַתַּנְחֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ נַחֲלָתוֹ: 18
 כִּי לֹא נִנְחַל אֹתָם מֵעַבְרָ לִירְדֵן וְהִלָּאָה כִּי בָּאָה נַחֲלָתֵנוּ אֵלֵינוּ 19
 מֵעַבְרָ הִירְדֵן מִזְרָחָה: פ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה אִם־תַּעֲשׂוּן כ
 אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה אִם־תַּחֲלָצוּ לִפְנֵי יְהוָה לְמַלְחָמָה: וְעַבְרָ לָכֶם כָּל־ 21
 חֲלוּץ אֶת־הִירְדֵן לִפְנֵי יְהוָה עַד הָרִישׁוֹ אֶת־אֹיְבֵיו מִפְּנֵיו: וְנִכְבְּשָׁה 22
 הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה וְאַתֶּר תָּשְׁבוּ וְהִייתֶם נָקִים מִיְהוָה וּמִיִּשְׂרָאֵל
 וְהִיחָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם לְאַחֲזָה לִפְנֵי יְהוָה: וְאִם־לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן 23
 הִנֵּה חֲטָאתֶם לַיהוָה וְדַעוּ חֲטָאתְכֶם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֹתְכֶם: בְּנוּ־לָכֶם 24
 עָרִים לְטַפְכֶם וּגְדֹרֹת לְצִנְאֲכֶם וְהִיצֵא מִפִּיכֶם תַּעֲשׂוּ: וַיֹּאמֶר בְּנִי־גֹד 25
 וּבְנֵי רְאוּבֵן אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר עֲבַדְיָה יַעֲשֵׂנוּ כְּאֲשֶׁר אָדָנִי מְצָוָה: טַפְנוּ 26
 נָשִׁינוּ מִקְנֵנוּ וְכָל־בְּחֵמָתֵנוּ יְהִי־יָשׁוּם בְּעָרֵי הַגִּלְעָד: וְעֲבַדְיָה יַעֲבְרוּ 27
 כָּל־חֲלוּץ צָבָא לִפְנֵי יְהוָה לְמַלְחָמָה כְּאֲשֶׁר אָדָנִי דִּבֶּר: וַיְצִו לָהֶם 28
 מֹשֶׁה אֶת אֱלֻעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נֻנִּי וְאֶת־רָאשֵׁי אֲבוֹת
 הַמִּטּוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵיהֶם אִם־יַעֲבְרוּ בְנִי־גֹד וּבְנֵי־ 29
 רְאוּבֵן וְאַחֲכֶם אֶת־הִירְדֵן כָּל־חֲלוּץ לְמַלְחָמָה לִפְנֵי יְהוָה וְנִכְבְּשָׁה
 הָאָרֶץ לִפְנֵיכֶם וְנִחַתְם לָהֶם אֶת־אָרֶץ הַגִּלְעָד לְאַחֲזָה: וְאִם־לֹא ל 30
 יַעֲבְרוּ חֲלוּצִים אַחֲכֶם וְנִאֲחֲזוּ בְּתֻכְכֶם בָּאָרֶץ פְּנֵינוּ: וַיַּעֲנוּ בְנִי־גֹד 31
 וּבְנֵי רְאוּבֵן לֵאמֹר אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־עֲבַדְיָה כֵּן נַעֲשֶׂה: נַחֲנוּ 32
 נַעֲבֹר חֲלוּצִים לִפְנֵי יְהוָה אָרֶץ כְּנָעַן וְאַחֲנוּ אַחֲזַת נַחֲלָתֵנוּ מֵעַבְרָ
 לִירְדֵן: וַיִּתֵּן לָהֶם מֹשֶׁה לְבְנֵי־גֹד וּלְבְנֵי רְאוּבֵן וּלְחֹצֵי וְשָׁבַט 33
 מְנַשֶּׁה בְּנוֹיֹסָף אֶת־מַמְלֶכֶת סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹלִי וְאֶת־מַמְלֶכֶת עֹג
 מֶלֶךְ הַבָּשָׁן הָאָרֶץ לְעֹלִיָהּ בְּגִבְלֹת עָרֵי הָאָרֶץ סָבִיב: וַיִּבְנוּ בְנִי־גֹד 34
 אֶת־דִּיבֶן וְאֶת־עֵטָרָה וְאֶת עֶרְעֵר: וְאֶת־עֵטָרָה שׁוֹפָן וְאֶת־יַעֲזָרָה 35
 וְיִגְבָּהָה: וְאֶת־בִּית נִמְרָה וְאֶת־בֵּית הָרֶן עָרֵי מִבְצָר וּגְדֹרֹת צֹאן: 36
 וּבְנֵי רְאוּבֵן בָּנוּ אֶת־חֲשִׁבּוֹן וְאֶת־אֱלֻעָלָא וְאֶת קִרְיָתֹים: וְאֶת־נֹבֹ 37
 וְאֶת־בָּעַל מַעֲזֵן מוֹסֵפֶת שֵׁם וְאֶת־שִׁבְמָה וַיִּקְרְאוּ בְשֵׁמֹת אֶת־שְׁמוֹת 38
 הָעָרִים אֲשֶׁר בָּנוּ: וַיִּלְכוּ בְנֵי מְקִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה גִּלְעָדָה וַיִּלְכְּדוּהָ וַיּוֹרֶשׁ 39
 אֶת־הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר־בָּהּ: וַיִּתֵּן מֹשֶׁה אֶת־הַגִּלְעָד לְמְקִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה מ 40
 יִישָׁב בָּהּ: וַיֹּאדָר בֶּן־מְנַשֶּׁה הָלָךְ וַיִּלְכֹּד אֶת־חֻזַּתֵיהֶם וַיִּקְרָא אֹתָהֶן 41

42 תחת יאיר: ונבח הלק: וילכד את-קנת ואת-בנחיה ויקרא לה
נבח בשמו:

CAP. XXXIII. לג

לג

פ פ פ פ מג 43

א אלה מסעי בני-ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאתם ביד-
2 משה ואהרן: ויכתב משה את-מוצאיהם למסעיהם על-פי יהוה
3 ואלה מסעיהם למוצאיהם: ויסעו מרעמסס בתוך היראשון בחמשה
עשר יום לתוך היראשון מפתחת הפסח יצאו בני-ישראל ביד רמה
4 לעיני כל-מצרים: ומצרים מקברים את אשר הנה יהוה בהם כל-
ח בכור ובאלהיהם עשה יהוה שפטים: ויסעו בני-ישראל מרעמסס
7 6 ויחנו בספת: ויסעו מספת ויחנו באחם אשר בקצה המדבר: ויסעו
מאחם וישב על-פי החירות אשר על-פני בעל צפון ויחנו לפני
8 מגדל: ויסעו מפני החירות ויעברו בתוך-הים המדברת וילכו הדרך
9 שלשת ימים במדבר אחם ויחנו במרה: ויסעו ממרה ויבאו אילמה
י וביאלם שתיים עשרה עילת מים ושבעים המרים ויחנו-שם: ויסעו
11 מאילם ויחנו על-ים-סוף: ויסעו מים-סוף ויחנו במדבר-סין:
12 ויסעו ממדבר-סין ויחנו בדפקה: ויסעו מדפקה ויחנו באלוש:
13 ויסעו מאלוש ויחנו ברסילם ולא-היה שם מים לצם לשתות: ויסעו
14 15 מרפידם ויחנו במדבר סיני: ויסעו ממדבר סיני ויחנו בקברת
16 17 התאוה: ויסעו מקברת התאוה ויחנו בחצרות: ויסעו מחצרות
18 ויחנו ברוממה: ויסעו מרוממה ויחנו ברמן פרץ: ויסעו מרמן פרץ
21 ויחנו בלבנה: ויסעו מלבנה ויחנו ברסה: ויסעו מרסה ויחנו
22 בקהלחה: ויסעו מקהלחה ויחנו בהר-שפר: ויסעו מהר-שפר ויחנו
23 24 בהררה: ויסעו מחררה ויחנו במקהלת: ויסעו ממקהלת ויחנו
25 26 בתחת: ויסעו מתחת ויחנו בתרח: ויסעו מתרח ויחנו במתקה:
27 28 ל 29 ויסעו ממתקה ויחנו בחשמנה: ויסעו מחשמנה ויחנו במסרות:
31 ויסעו ממסרות ויחנו בבני געקן: ויסעו מבני געקן ויחנו בחר
32 33 הגדגד: ויסעו מחר הגדגד ויחנו ברטבתה: ויסעו מרטבתה ויחנו
34 35 בעברנת: ויסעו מעברנת ויחנו בעצן גבר: ויסעו מעצן גבר ויחנו
36 37 במדבר-צן הוא קדש: ויסעו מקדש ויחנו בחר בקצה ארץ
38 ארזים: ויעל אהרן הכהן אל-הר החר על-פי יהוה ונמת שם
בשנת הארבעים לצאת בני-ישראל מארץ מצרים בתוך החמישי

42. Nobe quoque perrexit, et apprehendit Chanath cum viculis suis; vocavitque eam ex nomine suo Nobe.

CAP. XXXIII.

Mansiones Israëlitarum in deserto 42 recensentur.

1. Hae sunt mansiones filiorum Israël, qui egressi sunt de Aegypto per turmas suas in manu Moysi et Aaron,

2. quas descripsit Moyses iuxta castrorum loca, quae Domini iussione mutabant.

3. Profecti igitur de Ramesse * mense primo, quintadecima die mensis primi, altera die Phase, filii Israël in manu excelsa †, videntibus cunctis Aegyptiis,

* Exod. 12, 37. † Exod. 6, 6. Act. 13, 17.

4. et sepelientibus primogenitos, quos percusserat Dominus (nam et in diis * eorum exercuerat ultionem),

* Exod. 12, 12.

5. castrametati sunt in Soccoth *.

* Exod. 12, 37.

6. Et de Soccoth venerunt in * Etham, quae est in extremis finibus solitudinis.

* Exod. 13, 20.

7. * Inde egressi venerunt contra Phihahiroth, quae respicit Beelsephon †, et castrametati sunt ante Magdalum.

* Exod. 14, 2. † Exod. 14, 9.

8. Profectique de Phihahiroth, transierunt per medium mare insolitudinem; et * ambulantes tribus diebus per desertum Etham, castrametati sunt in Mara.

* Exod. 15, 22.

9. * Profectique de Mara venerunt in Elim, ubi erant duodecim fontes aquarum, et palmae septuaginta; ibique castrametati sunt.

* Exod. 15, 27.

10. Sed et inde egressi, fixerunt tentoria super Mare rubrum. Profectique de Mari rubro,

11. castrametati sunt in deserto Sin *.

* Exod. 16, 1.

12. Unde egressi, venerunt in Daphca.

13. Profectique de Daphca, castrametati sunt in Alus.

14. Egressique de Alus, in Raphidim * fixere tentoria, ubi populo defuit aqua ad bibendum †.

* Exod. 17, 1. † Exod. 17, 1.

15. Profectique de Raphidim, castrametati sunt in deserto Sinai *.

* Exod. 19, 1. 2.

16. Sed et de solitudine * Sinai egressi, venerunt ad sepulchra concupiscentiae.

* Exod. 19, 2.

17. * Profectique de sepulchris concupiscentiae, castrametati sunt in Haseroth.

* c. 11, 34. 35.

18. * Et de Haseroth venerunt in Rethma.

* c. 13, 1.

19. Profectique de Rethma, castrametati sunt in Reuimonphares.

20. Unde egressi venerunt in Lebna.

21. De Lebna, castrametati sunt in Ressa.

22. Egressique de Ressa venerunt in Ceelatha.

23. Unde profecti, castrametati sunt in monte Sepher.

24. Egressi de monte Sepher, venerunt in Arada;

25. inde proficiscentes, castrametati sunt in Maceloth.

26. Profectique de Maceloth, venerunt in Thahath.

27. De Thahath, castrametati sunt in Thare.

28. Unde egressi, fixere tentoria in Methcha.

29. Et de Methcha, castrametati sunt in Hesmona.

30. Profectique de Hesmona, venerunt in Moseroth *.

* Deut. 10, 6.

31. Et de Moseroth castrametati sunt in Beneiaacan.

32. * Profectique de Benciaacan, venerunt in montem Gadgad.

* Deut. 10, 7.

33. Unde profecti, castrametati sunt in Ietebatha.

34. Et de Ietebatha, venerunt in Hebrona.

35. Egressique de Hebrona, castrametati sunt in Asiongaber.

36. * Inde profecti, venerunt in desertum Sin, haec est Cades.

* c. 20, 1.

37. Egressique de Cades, castrametati sunt in monte Hor, in extremis finibus terrae Edom.

38. * Ascenditque Aaron sacerdos in montem Hor, iubente Domino; et ibi mortuus est anno quadragesimo egressionis filiorum Israël ex Aegypto, mense quinto, prima die mensis,

* c. 20, 22. 25. Deut. 32, 50.

39. cum esset aunorum centum viginti trium.

40. Audivitque Chananaeus rex Arad *, qui habitabat ad meridiem, in terram Chanaan venisse filios Israël.

* c. 21, 1.

41. Et profecti de monte Hor, castrametati sunt in Salmona.

42. Unde egressi, venerunt in Phunon.

43. Profectique de Phunon, castrametati sunt in Oboth *.

* c. 21, 10.

44. Et de Oboth, venerunt in Iieabarim *, quae est in finibus Moabitarum.

* c. 21, 11.

45. Profectique de Iieabarim, fixere tentoria in Dibongad.

46. Unde egressi, castrametati sunt in Helmondeblathaim.

47. Egressique de Helmondeblathaim, venerunt ad montes Abarim contra Nabo.

48. Profectique de montibus Abarim, transierunt ad campestria Moab, supra Iordanem contra Iericho.

49. Ibique castrametati sunt de Bethsimoth usque ad Abelsatim * in planioribus locis Moabitarum;

* c. 25, 1.

50. ubi locutus est Dominus ad Moysen:

51. Praecepit filiis Israël, et dic ad eos: Quando transieritis Iordanem, intrantes terram Chanaan,

52. disperdite cunctos habitatores terrae * illius **; confringite titulos, et statuas † comminuite, atque omnia excelsa vastate;

* Exod. 23, 31. 34, 2. ** Dent. 7, 5. Iud. 2, 2. † Lev. 26, 1.

53. mundantes terram, et habitantes in ea; ego enim dedi vobis illam in possessionem,

54. quam dividetis vobis sorte *. Pluribus dabitur latiore, et paucis angustiore. Singulis ut sors ceciderit, ita tribuetur haereditas. Per tribus et familias possessio dividetur.

* c. 26, 55.

55. Sin autem nolueritis interficere habitatores terrae; qui remanserint, erunt vobis quasi clavi in oculis, et lanceae in lateribus, et adversabuntur vobis in terra habitationis vestrae;

56. et quicquid illis cogitaveram facere, vobis faciam.

CAP. XXXIV.

Terrae promissae limites definiuntur.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens;

2. Praecepit filiis Israël, et dices ad eos: Cum ingressi fueritis terram Chanaan, et in possessionem vobis sorte ceciderit, his finibus terminabitur.

3. * Pars meridiana incipiet a solitudine Sin, quae est iuxta Edom; et habebit terminos contra Orientem mare salissimum.

* Ios. 15, 1.

4. Qui circuibunt australem plagam per ascensum Scorpionis, ita ut trans-eant in Senna, et perveniant a meridie usque ad Cadesbarne, unde egredientur confinia ad villam nomine Adar, et tendent usque ad Asemona.

5. Ibitque per gyrum terminus ab Asemona usque ad torrentem Aegypti, et maris magni littore finiatur.

6. Plaga autem occidentalis a mari magno incipiet, et ipso fine claudetur.

7. Porro ad septentrionalem plagam a mari magno termini incipient, pervenientes usque ad montem altissimum;

8. a quo venient in Emath * usque ad terminos Sedada;

* c. 13, 22.

9. ibuntque confinia usque ad Zephrona, et villam Enan; hi erunt termini in parte Aquilonis.

10. Inde metabuntur fines contra orientalem plagam de villa Enan usque Sephama;

בַּאֲחֵר לַחֹדֶשׁ: וְאַהֲרֹן בֶּן-שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים וּמֵאֵת שָׁנָה בְּמָתוֹ בְּהַר הָהָר: 39
 וַיִּשְׁמַע הַכֹּהֲנִים מִלֶּךְ עֹדֶד וְהוּא יֹשֵׁב בְּגִבַּת בְּאֶרֶץ מ
 בְּנֵינָן בְּבֹא בְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּסְעוּ מִהַר הָהָר וַיַּחֲנוּ בְּצִלְמָנָה: וַיִּסְעוּ 41
 מִצִּלְמָנָה וַיַּחֲנוּ בְּפוֹנִיָּה: וַיִּסְעוּ מִפוֹנִיָּה וַיַּחֲנוּ בְּאֵכָת: וַיִּסְעוּ מֵאֵכָת וַיַּחֲנוּ 42
 בְּעֵינֵי הָעֲבָרִים בְּגִבּוֹל מוֹאָב: וַיִּסְעוּ מֵעֵינִים וַיַּחֲנוּ בְּדִירְכֵן גָּד: וַיִּסְעוּ 43
 מִדִּירְכֵן גָּד וַיַּחֲנוּ בְּעֵלְמָן הַבְּלַחִימָה: וַיִּסְעוּ מֵעֵלְמָן הַבְּלַחִימָה וַיַּחֲנוּ 44
 בְּהַרֵּי הָעֲבָרִים לְפָנֵי נָבוֹ: וַיִּסְעוּ מִהַרֵּי הָעֲבָרִים וַיַּחֲנוּ בְּעֶרְבַת 45
 מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יַרְדֵּן: וַיַּחֲנוּ עַל-הַיַּרְדֵּן מִבֵּית הַיִּשְׁמָעֵל עַד אֲבֵל 46
 חִשְׁטִים בְּעֶרְבַת מוֹאָב: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּעֶרְבַת נ
 מוֹאָב עַל-יַרְדֵּן יַרְדֵּן לֵאמֹר: הִבֵּל אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי 51
 אַתֶּם עֲבָרִים אֶת-הַיַּרְדֵּן אֶל-אֶרֶץ כְּנָעַן: וְהוֹרִשְׁתֶּם אֶת-כָּל-דֹּשְׁבֵי 52
 הָאֶרֶץ מִסְּנִיכֶם וְאֲבֹדֹתֶם אֶת כָּל-מִשְׁפֹּחֵיכֶם וְאֵת כָּל-צִלְמֵי מִסְכְּתֶם
 וְתֹאבְדוּ וְאֵת כָּל-בְּמוֹתֶם תִּשְׁמִידוּ: וְהוֹרִשְׁתֶּם אֶת-הָאֶרֶץ וְיִשְׁכְּתֶם- 53
 בָּהּ כִּי לָכֶם נָתַתִּי אֶת-הָאֶרֶץ לְרִשְׁתָּהּ אֹתָהּ: וְהִתְנַחֲלֶתֶם אֶת-הָאֶרֶץ 54
 בַּגֹּדֶל לְמִשְׁפַּחְתִּיכֶם לְרֹב תִּרְבּוּ אֶת-נַחֲלָתוֹ וְלִמְעַט תִּמְעִיט אֶת-
 נַחֲלָתוֹ אֵל אֲשֶׁר-יֵצֵא לוֹ שָׁמָּה הַגֹּדֶל לוֹ יִהְיֶה לְמִשּׁוֹת אֲבֹתִיכֶם
 וְהִתְנַחֲלוּ: וְאִם-לֹא תוֹדִישׁוּ אֶת-יֹשְׁבֵי הָאֶרֶץ מִסְּנִיכֶם וְהָיָה אֲשֶׁר נח
 הוֹתִירוּ מֵהֶם לְשׁוֹיִם בְּעֵינֵיכֶם וְלִצְנִינִם בְּצִהֲיִכֶם וְצִרְרוּ אֹתְכֶם עַל-
 הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם וְשׁוֹבִים בָּהּ: וְהָיָה כֹּאֲשֶׁר הִמְחִיתִי לַעֲשׂוֹת לָהֶם 56
 אֲעִשֶׂה לָכֶם:

פ

לד CAP. XXXIV. לד

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: צֹו אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי-א 2
 אַתֶּם בָּאִים אֶל-הָאֶרֶץ כְּנָעַן זֹאת הָאֶרֶץ אֲשֶׁר חָפַל לָכֶם בְּנַחֲלָה
 אֶרֶץ כְּנָעַן לִגְבֻלְתֶּיהָ: וְהָיָה לָכֶם פָּתַח-נֹגֵב מִמִּדְבַּר-צָן עַל-יַד־י 3
 אֲדוֹם וְהָיָה לָכֶם גִּבּוֹל נֹגֵב מִקְצֵה יַם-הַמֶּלַח קְדֻמָּה: וְנֹסֵב לָכֶם 4
 הַגִּבּוֹל מִנֹּגֵב לְמַעַלָּה עַקְרָבִים וְעֶבֶר צִנּוֹה וְהָיָה הוֹצֵאתָיו מִנֹּגֵב
 לְקֹדֶשׁ בְּרִנֵּעַ וְיֵצֵא חֲצֵר־אֲדָר וְעֶבֶר עֲצֻמָּה: וְנֹסֵב הַגִּבּוֹל מֵעֲצֻמֹן ה
 נַחֲלָה מִצָּרִים וְהָיוּ הוֹצֵאתָיו חֵימָה: וְגִבּוֹל זֶם וְהָיָה לָכֶם חֵיִם 6
 הַגֹּדֶל וְגִבּוֹל זֶה-יִהְיֶה לָכֶם גִּבּוֹל יָם: וְזֶה-יִהְיֶה לָכֶם גִּבּוֹל צָפוֹן מִן- 7
 חֵיִם הַגֹּדֶל תִּתָּנוּ לָכֶם הָהָר: מִהַר הָהָר תִּתָּנוּ לָבֹא חֲמַת וְהָיוּ 8
 הוֹצֵאתָ הַגֹּבֶל צִדְדָה: וְיֵצֵא הַגֹּבֶל וּפְרִיָּתָהּ וְהָיוּ הוֹצֵאתָיו חֲצֵר עֵינֵן 9
 זֶה-יִהְיֶה לָכֶם גִּבּוֹל צָפוֹן: וְהַתְּאֹוִתָם לָכֶם לִגִּבּוֹל קְדֻמָּה מִחֲצֵר עֵינֵן י

- 11 שְׁפָמָה: וַיֵּרֶד הַזָּבֵל מִשְׁפָּם הַרְבֵּלָה מִקֶּדֶם לְעֵיִן וַיֵּרֶד הַזָּבֵל וַיֵּחָה
 12 עַל־כֶּתֶף רַם־כְּנָת קִדְמָה: וַיֵּרֶד הַזָּבֵל הַיְרֵדָה וַיְהִי הַיִּצְאָתוֹ רַם
 13 הַמִּלָּח וְאֵת תְּהִיָּה לָכֶם הָאָרֶץ לְגִבְלֶתָהּ סָבִיב: וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּתְּנַחֲלוּ אֹתָהּ בְּגֹזֶל אֲשֶׁל צִנָּה יְהוָה
 14 לָתֵת לְתִשְׁעַת הַמִּשֹּׁת וַחֲצִי הַמִּשָּׁה: כִּי לָקַח מֹשֶׁה בְּנֵי הָרְאוּבֵנִי
 לְבֵית אֲבֹתָם וּמִשָּׁה בְּנֵי־הַנֹּדֵד לְבֵית אֲבֹתָם וַחֲצִי מִשָּׁה מִנְּשֹׂא לָקַחוּ
 טו נֶחֱלָם: שְׁנֵי הַמִּשֹּׁת וַחֲצִי הַמִּשָּׁה לָקַחוּ נֶחֱלָם מֵעֵבֶר לִירֵדֵן וַיְהִי
 16 קִדְמָה מִזְרָחָה: פ וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: אֵלֶּה
 17 שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־יִנְחֲלוּ לָכֶם אֶת־הָאָרֶץ אֶלְעָזָר בֶּחֱלֹן וַיְהִי־שֵׁם
 18 בֶן־נֹוֹן: וְנָשִׂיא אֶתֶר נָשִׂיא אֶתֶר מִמִּשָּׁה תִּקְחוּ לְנָחֵל אֶת־הָאָרֶץ:
 כ וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים לְמִשָּׁה יְהוּדָה כָּלֵב בֶּן־יִפְתָּה: וּלְמִשָּׁה בְּנֵי
 21 שִׁמְעוֹן שְׁמוּאֵל בֶּן־עֲמִיהוּד: לְמִשָּׁה בְּנִדְמִן אֶלִיָּהוּ בֶן־בְּסֹלֹן: וּלְמִשָּׁה
 22 בְּנֵי־הֵן נָשִׂיא בָקִי בֶן־דָּגְלִי: לְבִנֵי יוֹסֵף לְמִשָּׁה בְּנֵי־מִנְשֵׁה נָשִׂיא
 24 חִיָּאֵל בֶּן־אֶפְרַי: וּלְמִשָּׁה בְּנֵי־אֶפְרַיִם נָשִׂיא קִמּוּאֵל בֶּן־שִׁשְׁכָן: וּלְמִשָּׁה
 26 בְּנֵי־רְאוּבֵן נָשִׂיא אֶלִיָּצָפֶן בֶּן־פֶּרֶז: וּלְמִשָּׁה בְּנֵי־יִשְׁשָׁכָר נָשִׂיא פִלְטִיאֵל
 27 בֶּן־עֵזֶן: וּלְמִשָּׁה בְּנֵי־אֲשֶׁר נָשִׂיא אֶחֱיהוּד בֶּן־שְׁלֹמִי: וּלְמִשָּׁה בְּנֵי־
 28 נַפְתָּלִי נָשִׂיא פֶּדְהָאֵל בֶּן־עֲמִיהוּד: אֵלֶּה אֲשֶׁר צִנָּה יְהוָה לְנָחֵל אֶת־
 29 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּאָרֶץ כְּנָעַן: פ

CAP. XXXV. לה

לה

- א 2 וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּעֶרְבַת מִזָּבַב עַל־יֵרֵדֵן וַיְהִי לֵאמֹר: צֹו אֶת־
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַנְחַנּוּ לְלוֹאִים מִנְּחֻלַּת אֲחֵיהֶם עָרִים לְשִׁבְתָּ וּמִגְרָשׁ לְעֵרִים
 3 סְבִיבֹתֵיהֶם תַּחֲנוּ לְלוֹאִים: וַיְהִי הָעָרִים לָהֶם לְשִׁבְתָּ וּמִגְרָשֵׁיהֶם יִהְיוּ
 4 לְבִתְּמָתָם וּלְרִכְשָׁם וּלְכָל תַּחֲנוּ תַּחֲנוּ לְלוֹאִים
 ה מִקְוֵי הָעִיר וַחֲיוּצָה אֵלֶּה אֲמַה סָבִיב: וּמִדָּתָם מִחוּץ לְעִיר אֶת־פֶּאֶת־
 קִדְמָה אֶלְפִּים בָּאֲמָה וְאֶת־פֶּאֶת־נֶגֶב אֶלְפִּים בָּאֲמָה וְאֶת־פֶּאֶת־רֵם
 אֶלְפִּים בָּאֲמָה וְאֶת פֶּאֶת צָפוֹן אֶלְפִּים בָּאֲמָה וַיְהִי עֲתָה זֶה יְהוָה
 6 לָהֶם מִגְרָשֵׁי הָעָרִים: וְאֵת הָעָרִים אֲשֶׁר תַּחֲנוּ לְלוֹאִים אֵת שְׁשֵׁעֵרֵי
 הַמִּקְלָט אֲשֶׁר תַּחֲנוּ לָנֶם שְׁמָה הַרְצָתָ וְעִלִּיתָם תַּחֲנוּ אַרְבָּעִים וּשְׁתֵּים
 7 עִיר: כָּל־הָעָרִים אֲשֶׁר תַּחֲנוּ לְלוֹאִים אַרְבָּעִים וּשְׁמָה עִיר אֶתְהֵן וְאֶת־
 8 מִגְרָשֵׁיהֶן: וְהָעָרִים אֲשֶׁר תַּחֲנוּ מֵאֲחֵזֶת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הָרֵב תִּרְבּוּ
 וּמֵאֵת הַמֶּעֶט תִּמְעִיטוּ אִישׁ כֶּפֶר נִחֲלָתוֹ אֲשֶׁר יִנְחֲלוּ וְהָן מִקְוֵי
 9 י לְלוֹאִים: פ וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: הִבֵּר אֶל־בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־יֵרֵדֵן אֶרְצָה כְּנָעַן:

11. et de Sephama descendunt terminum in Rebla contra fontem Daphnim, inde perveniunt contra Orientem ad mare Cenereth;

12. et tendunt usque ad Iordanem; et ad ultimum salissimum clauduntur mari. Hanc habebitis terram per fines suos in circuitu.

13. Praecepitque Moyses filiis Israël, dicens: Haec erit terra, quam possidebitis sorte, et quam iussit Dominus dari novem tribubus, et dimidia tribui.

14. Tribus enim filiorum Ruben per familias suas, et tribus filiorum Gad iuxta cognationum numerum, media quoque tribus Manasse *;

* c. 32, 33.

15. id est, duae semis tribus, acceperunt partem suam trans Iordanem contra Iericho ad orientalem plagam.

16. Et ait Dominus ad Moysen:

7. * Haec sunt nomina virorum, qui terram vobis dividunt: Eleazar sacerdos, et Iosue filius Nun.

* Ios. 14, 1. 2.

18. et singuli principes de tribubus singulis,

19. quorum ista sunt vocabula: De tribu Iuda, Caleb filius Iephone.

20. De tribu Simeon, Samuel filius Ammiud.

21. De tribu Benjamin, Elidad filius Chaselon.

22. De tribu filiorum Dan, Bocci filius Iogli.

23. Filiorum Ioseph de tribu Manasse, Hanniel filius Ephod.

24. De tribu Ephraim, Camuel filius Sephtan.

25. De tribu Zabulon, Elisaphan filius Pharnach.

26. De tribu Isaschar, dux Phaltiel filius Ozan.

27. De tribu Aser, Ahud filius Salomi.

28. De tribu Nephthali, Phedaël filius Ammiud.

29. Hi sunt, quibus praecepit Dominus, ut dividerent filii Israël terram Chanaan.

CAP. XXXV.

Urbes 48 iubentur Levitis dari, et ex iis 6 in asylum homicidis assignantur.

1. Haec quoque locutus est Dominus ad Moysen, in campestribus Moab supra Iordanem, contra Iericho:

2. * Praeceptum filiis Israël, ut dent Levitis de possessionibus suis

* Ios. 21, 2.

3. urbes ad habitandum, et suburbana earum per circuitum; ut ipsi in oppidis maneant, et suburbana sint pecoribus ac iumentis;

4. quae a muris civitatem forinsecus, per circuitum, mille passuum spatio tenduntur.

5. Contra Orientem duo millia erunt cubiti, et contra meridiem similiter erunt duo millia; ad mare quoque, quod respicit ad Occidentem, eadem mensura erit, et septentrionalis plaga aequali termino finietur; eruntque urbes in medio, et foris suburbana.

6. * De ipsis autem oppidis, quae Levitis dabitur, sex erunt in fugitivorum auxilia separata, ut fugiat ad ea, qui fuderit sanguinem, et exceptis his, alia quadraginta duo oppida †;

* Deut. 19, 2. Ios. 20, 2. Deut. 4, 41.

† Exod. 21, 13.

7. Id est, simul quadraginta octo cum suburbanis suis.

8. Ipsaeque urbes, quae dabuntur de possessionibus filiorum Israël, ab his, qui plus habent, plures auferentur; et qui minus, pauciores; singuli iuxta mensuram haereditatis suae, dabunt oppida Levitis.

9. Ait Dominus ad Moysen:

10. Loquere filiis Israël, et dices ad eos *: Quando transgressi fueritis Iordanem in terram Chanaan,

* Deut. 19, 2. Ios. 20, 2.

11. decernite, quae urbes esse debent in praesidia fugitivorum, qui nolentes sanguinem fuderint;

12. in quibus cum fuerit profugus, cognatus occisi non poterit eum occidere, donec stet in conspectu multitudinis, et causa illius iudicetur.

13. * De ipsis autem urbibus, quae ad fugitivorum subsidia separantur,

* Deut. 4, 41. Ios. 20, 7. 8.

14. tres erunt trans Iordanem, et tres in terra Chanaan

15. tam filiis Israël, quam advenis atque peregrinis; ut confugiat ad eas, qui nolens sanguinem fuderit.

16. Si quis ferro percusserit, et mortuus fuerit, qui percussus est; reus erit homicidii, et ipse morietur.

17. Si lapidem iecerit, et ictus occubuerit; similiter punietur.

18. Si ligno percussus interierit; percussoris sanguine vindicabitur.

19. Propinquus occisi homicidam interficiet; statim ut apprehenderit eum, interficiet.

20. * Si per odium quis hominem impulerit; vel iecerit quidpiam in eum per insidias;

* Deut. 19, 11.

21. aut cum esset inimicus, manu percusserit, et ille mortuus fuerit; percussor homicidii reus erit; cognatus occisi statim ut invenerit eum, iugulabit.

22. Quod si fortuito, et absque odio,

23. et inimicitiiis quidquam horum fecerit;

24. et hoc audiente populo fuerit comprobatum atque inter percussorem et propinquum sanguinis quae stio ventilata;

25. liberabitur innocens de ultoris manu, et reducetur per sententiam

in urbem, ad quam confugerat, manebitque ibi, donec sacerdos magnus, qui oleo sancto unctus est, moriatur *.

* Exod. 30, 22.

26. Si interfector extra fines urbium, quae exulibus deputatae sunt,

27. fuerit inventus et percussus ab eo, qui ultor est sanguinis; absque noxa erit, qui eum occiderit;

28. debuerat enim profugus usque ad mortem Pontificis in urbe residence. Postquam autem ille obierit, homicida revertetur in terram suam.

29. Haec sempiterna erunt, et legitima in cunctis habitationibus vestris.

30. Homicida sub testibus punietur; ad unius testimonium nullus condemnabitur.

31. Non accipietis pretium ab eo, qui reus est sanguinis, statim et ipse morietur.

32. Exules et profugi ante mortem Pontificis nullo modo in urbes suas reverti poterunt;

33. ne polluatis terram habitationis vestrae, quae insontium cruore maculatur; nec aliter expiari potest, nisi per eius sanguinem *, qui alterius sanguinem fuderit.

* Gen. 9, 5. 6.

34. Atque ita emundabitur vestra possessio, me commorante vobiscum; ego enim sum Dominus, qui habito inter filios Israël.

CAP. XXXVI.

Tribus per connubia non misceantur.

1. Accesserunt * autem et principes familiarum Galaad filii Machir, filii Manasse de stirpe filiorum Ioseph; locutique sunt Moysi coram principibus Israël, atque dixerunt:

* c. 27, 1

11 וְהִקְרִיתֶם לָכֶם עָרִים עָרֵי מִקְלָט תִּהְיֶינָה לָכֶם וְגַם שְׁמֵהָ רֹצֵחַ מִכָּה-
 12 נֶפֶשׁ בְּשָׁגָגָה: וְהָיוּ לָכֶם הָעָרִים לְמִקְלָט מִגָּאֵל וְלֹא יָמוּת הָרֹצֵחַ עַד-
 13 עֲמִדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה לְמִשְׁפָּט: וְהָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ שֵׁשׁ-עָרֵי מִקְלָט
 14 תִּהְיֶינָה לָכֶם: אֵת שְׁלֹשׁ הָעָרִים תִּתְּנוּ מִעֵבֶר לַיַּרְדֵּן וְאֵת שְׁלֹשׁ
 15 הָעָרִים תִּתְּנוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן עָרֵי מִקְלָט תִּהְיֶינָה: לְבִנְיָ וְיִשְׂרָאֵל וְלֵוִי
 16 וְלַחֻשֵׁב בְּתוֹכָם תִּהְיֶינָה שֵׁשׁ-הָעָרִים הָאֵלֶּה לְמִקְלָט לָנוֹס שְׁמֵהָ כָּל-
 17 מִכָּה-נֶפֶשׁ בְּשָׁגָגָה: וְאִם-בְּכָלִי בְּרוֹל וְהָכֵהוּ וַיָּמָת רֹצֵחַ הוּא מוֹת
 18 יוֹמָת הָרֹצֵחַ: וְאִם בְּאֶבֶן יָד אֲשֶׁר-יָמוּת בָּהּ הִכְהוּ וַיָּמָת רֹצֵחַ הוּא
 19 מוֹת יוֹמָת הָרֹצֵחַ: גָּאֵל הַדָּם הוּא יָמִית אֶת-הָרֹצֵחַ בְּפָגְעוֹ-בּוֹ
 20 הוּא וּמִתְּנוּ: וְאִם-בְּשִׁנְאָה יִהְיֶהנּוּ אוֹ-הַשְּׁלִיחַ עָלָיו בְּצִדְדָּה וַיָּמָת: כ
 21 אוֹ בְּאִיבָה הִכְהוּ בִּידוֹ וַיָּמָת מוֹת-יוֹמָת הַמִּכָּה רֹצֵחַ הוּא גָּאֵל הַדָּם
 22 יָמִית אֶת-הָרֹצֵחַ בְּפָגְעוֹ-בּוֹ: וְאִם-בְּפֶתַע בְּלֹא-אִיבָה הִדְפּוֹ אוֹ-הַשְּׁלִיחַ
 23 עָלָיו כָּל-כָּלִי בְּלֹא צִדְדָּה: אוֹ בְּכָל-אֶבֶן אֲשֶׁר-יָמִית בָּהּ בְּלֹא רְאוּת
 24 וַיַּפֵּל עָלָיו וַיָּמָת וְהוּא לֹא-אוֹרֵב לוֹ וְלֹא מִבִּקֵּשׁ רַעְתּוֹ: וְשִׁפְטוֹ הָעֵדָה
 25 בֵּין הַמִּפָּה וּבֵין גָּאֵל הַדָּם עַל הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה: וְהִצִּילוּ הָעֵדָה אֶת-כָּה
 26 הָרֹצֵחַ מִיָּד גָּאֵל הַדָּם וְהַשְּׂרִיבּוּ אֹתוֹ הָעֵדָה אֶל-עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר-נָס
 27 שָׁמָּה וַיָּשָׁב בָּהּ עַד-מוֹת הַפֶּתִיחַ הַגָּדֹל אֲשֶׁר-מָשַׁח אֹתוֹ בְּשֶׁמֶן הַקֹּדֶשׁ:
 28 וְאִם-רָצָא וְכֹא הָרֹצֵחַ אֶת-גְּבוּל עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר יָנוֹס שָׁמָּה:
 29 וּמָצָא אֹתוֹ גָּאֵל הַדָּם מִחוּץ לְגְבוּל עִיר מִקְלָטוֹ וְרָצָח גָּאֵל הַדָּם אֶת-
 30 הָרֹצֵחַ אֵין לוֹ דָּם: כִּי בַעִיר מִקְלָטוֹ יָשָׁב עַד-מוֹת הַפֶּתִיחַ הַגָּדֹל וְאַחֲרֵי
 31 מוֹת הַפֶּתִיחַ הַגָּדֹל יָשׁוּב הָרֹצֵחַ אֶל-אֶרֶץ אֲחֻתּוֹ: וְהָיוּ אֵלֶּה לָכֶם לְחֻקֹּת
 32 מִשְׁפָּט לְדוֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם: כָּל-מִכָּה-נֶפֶשׁ לִפְנֵי עֵדִים וְרָצָח ל
 33 אֶת-הָרֹצֵחַ וְעַד אֲחֵד לֹא-יַעֲנֶה בְּנֶפֶשׁ לְמוֹת: וְלֹא-תִקְהוּ כֹפֵר לָנוֹס אֶל-עִיר
 34 מִקְלָטוֹ לְשׁוּב לְשִׁבְתָּ בְּאֶרֶץ עַד-מוֹת הַפֶּתִיחַ: וְלֹא-תִחַנְפוּ אֶת-הָאֶרֶץ
 35 אֲשֶׁר אֲחֵם בָּהּ כִּי הָדָם הוּא יִחַנְּהוּ אֶת-הָאֶרֶץ וְלֹא-יִכְפֹּר לָדָם
 36 אֲשֶׁר שִׁפְךָ-בָּהּ כִּי-אִם בָּדָם שֹׁמְכוֹ: וְלֹא תִשָּׂא אֶת-הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אֲחֵם
 37 יִשְׁכֹּם בָּהּ אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָהּ כִּי אֲנִי יְהוָה שֹׁכֵן בְּתוֹךְ בְּנֵי
 38 יִשְׂרָאֵל:

פ

לו

CAP. XXXVI. לו

וַיִּקְרְבוּ רֹאשֵׁי הָאָבוֹת לְמִשְׁפַּחַת בְּנֵי-גִלְעָד בֶּן-מְקִיר בֶּן-מְנַשֶּׁה א
 מִמִּשְׁפַּחַת בְּנֵי יוֹסֵף וְנִדְבָרֵי לִפְנֵי מֹשֶׁה וּלְפָנֶי הַנְּשִׂאִים רֹאשֵׁי אָבוֹת

2 לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמְרוּ אֶת־אֲדֹנֵי צִוָּה יְהוָה לָתֵת אֶת־הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה
 בְּגִזְרֹל לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲדֹנֵי צִוָּה בִּיהוָה לָתֵת אֶת־נַחֲלַת צִלְפָּחָד
 3 אֶחָיו לִבְנֹתָיו: וְהָיוּ לְאָחִיו מִבְּנֵי שִׁבְטֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְנָשִׁים וְנִגְרָעָה
 נַחֲלָתָן מִנַּחֲלַת אֲבֹתָיו וְנוֹסֶסָה עַל נַחֲלַת הַמִּשְׁטָּה אֲשֶׁר תַּהְיֶינָה לָהֶם
 4 וּמִגְרָל נַחֲלָתָנוּ יִגָּרַע: וְאִם־יִהְיֶה חַיִּבֵּל לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנוֹסֶסָה נַחֲלָתָן
 עַל נַחֲלַת הַמִּשְׁטָּה אֲשֶׁר תַּהְיֶינָה לָהֶם וּמִנַּחֲלַת מִשְׁטָּה אֲבֹתָיו יִגָּרַע
 5 נַחֲלָתָן: וַיֵּצֵאוּ מִשְׁטָּה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל־פִּי יְהוָה לֵאמֹר כֵּן מִשְׁטָּה בְּנֵי־
 6 יוֹסֵף וְדָבָרִים: זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לִבְנוֹת צִלְפָּחָד לֵאמֹר לְטוֹב
 בְּעֵינֵיהֶם תַּהְיֶינָה לְנָשִׁים אֹךְ לְמִשְׁפַּחַת מִשְׁטָּה אֲבִיהֶם תַּהְיֶינָה לְנָשִׁים:
 7 וְלֹא־תִסָּב נַחֲלָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּשְׁטָּה אֶל־מִשְׁטָּה כִּי אִישׁ בְּנַחֲלַת מִשְׁטָּה
 8 אֲבֹתָיו יִדְבָּקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְכֹל־בֵּת יִרְשֶׁת נַחֲלָה מִמִּשְׁטֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לְאָחִיו מִמִּשְׁפַּחַת מִשְׁטָּה אֲבִיהַ תַּהְיֶה לְאִשָּׁה לְמַעַן יִירָשׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 9 אִישׁ נַחֲלָת אֲבֹתָיו: וְלֹא־תִסָּב נַחֲלָה מִמִּשְׁטָּה לְמִשְׁטָּה אַחֵר כִּי־אִישׁ
 י בְּנַחֲלָתוֹ יִדְבָּקוּ מִשְׁטֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: כֹּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מִשְׁטָּה כֵּן
 11 עָשׂוּ בְּנוֹת צִלְפָּחָד: וַתַּהְיֶינָה מִחֲלָה תִרְצָה וְחִגְלָה וּמִלְכָּה וְנֹעָה בְּנוֹת
 12 צִלְפָּחָד לִבְנֵי דָוִיד לְנָשִׁים: מִמִּשְׁפַּחַת בְּנֵי־מְנַשֶּׁה בֶּן־יוֹסֵף חָיוּ
 13 לְנָשִׁים וַתְּהִי נַחֲלָתָן עַל־מִשְׁטָּה מִשְׁפַּחַת אֲבִיהֶן: אֵלֶּה הַמַּצְוֹת
 הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מִשְׁטָּה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵרְכַת מוֹאָב
 עַל יַרְדֵּן וְרָחוּ:

2. Tibi domino nostro, praecepit Dominus, ut terram sorte * divideres filiis Israël, et ut filiabus Salphaad fratris nostri dares possessionem debitam † patri;

* c. 26, 55. 56. † c. 27, 7.

3. quas si alterius tribus homines uxores acceperint, sequetur possessio sua, et translata ad aliam tribum de nostra haereditate minuetur.

4. Atque ita fiet, ut cum iubilaeus *, id est quinquagesimus annus remissionis advenerit, confundatur sortium distributio, et aliorum possessio ad alios transeat.

* Lev. 25, 10. 13.

5. Respondit Moyses filiis Israël, et Domino praecipiente, ait: Recte tribus filiorum Ioseph locuta est.

6. Et haec lex super filiabus Salphaad a Domino promulgata est *: Nubant quibus volunt, tantum ut suae tribus hominibus;

* Tob. 7, 14.

7. ne commisceatur possessio filiorum Israël de tribu in tribum

Omnes enim viri ducunt uxores de tribu et cognatione sua;

8. et cunctae feminae de eadem tribu * maritos accipient; ut haereditas permaneat in familiis,

* Tob. 7, 14.

9. nec sibi misceantur tribus, sed ita maneant;

10. ut a Domino separatae sunt. Feceruntque filiae Salphaad, ut fuerat imperatum;

11. et nupsērunt, Maala, et Thersa, et Hegla, et Melcha, et Noa, filiis * patris sui

* c. 26, 38.

12. de familia Manasse, qui fuit filius Ioseph; et possessio, quae illis fuerat attributa, mansit in tribu et familia patris earum.

13. Haec sunt mandata atque iudicia, quae mandavit Dominus per manum Moysi ad filios Israël *, in campatribus Moab supra Iordanem contra Iericho.

* c. 33, 50.

LIBER DEUTERONOMII.

CAP. I.

Summa eorum, quae Israël per 40 annos in deserto contigerant.

1. Haec sunt verba, quae locutus est Moyses ad omnem Israël trans Iordanem in solitudine campestri, contra mare rubrum, inter Pharan, et Thophel, et Laban, et Haseeroth, ubi auri est plurimum.

2. Undecim diebus de * Horeb per viam montis Seir usque ad Cades-barne.

* Exod 3, 1.

3. Quadragesimo anno, undecimo mense, prima die mensis, locutus est Moyses ad filios Israël omnia, quae praeceperat illi Dominus, ut diceret eis:

4. * Postquam percussit Sehon regem Amorrhaeorum, qui habitabat in Hesebon; et Og regem Basan, qui mansit in Astaroth, et in Edrai †,

* Num. 21, 24. 33, 35. † Ios. 12, 4.

5. trans Iordanem in terra Moab. Coepitque Moyses explanare legem, et dicere:

6. Dominus Deus noster locutus est ad nos in Horeb, dicens *: Sufficit vobis, quod in hoc monte mansistis;

* Exod. 19, 1. Num. 10, 11, 12.

7. revertimini, et venite ad montem Amorrhaeorum, et ad caetera, quae ei proxima sunt campestria atque montana et humiliora loca contra meridiem, et iuxta littus maris; terram Chanaanaeorum, et Libani us-

que ad flumen magnum Euphraten*.

* v. 19. 2 Reg. 8, 3. Deut. 11, 24.

8. En! inquit, tradidi vobis; ingredimini et possidete eam, super quam iuravit Dominus patribus vestris *, Abraham, Isaac, et Iacob, ut daret illam eis, et semini eorum post eos.

* Gen. 15, 18. 12, 7.

9. Dixique vobis illo in tempore:

10. * Non possum solus sustinere vos; quia Dominus Deus vester multiplicavit vos*, et estis hodie sicut † stellae coeli, plurimi.

* Exod. 18, 18. Num. 11, 14. ** c. 7, 7.
† Gen. 13, 16. 15, 5.

11. (Dominus Deus patrum vestrorum addat ad hunc numerum multa millia, et benedicat vobis sicut locutus est.)

12. Non valeo solus * negotia vestra sustinere, et pondus ac iurgia.

* v. 10.

13. Date ex * vobis viros sapientes et gnaros, et quorum conversatio sit probata in tribubus vestris, ut ponam eos vobis principes,

* Exod. 18, 21. Num. 11, 16. Ios. 18, 4.

14. tunc respondistis mihi: Bona res est, quam vis facere.

15. Tulique de tribubus vestris viros sapientes et nobiles; et * constitui eos principes, tribunos et centuriones, et quinquagenarios ac decanos, qui docerent vos singula.

* Exod. 18, 25.

16. Praecepique eis, dicens: Audite illos, et * quod iustum est iudicate; sive civis sit ille, sive peregrinus.

* Ioh. 7, 24.

17. * Nulla erit distantia persona-

אלה הדברים

DEUTERONOMIUM.

C A P U T I. א

פרשה מד 44

אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל-כָּל-יִשְׂרָאֵל בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן בְּמִדְבָּר א
בְּעֶרְבָה מִזֶּל סוּף בֵּין-פָּאֶרָן וּבֵין-תְּפֵל וְלִבְנֵן וַחֲצֹרֹת וְדִי זָהָב׃ אַחֵר 2
עָשׂוּ יוֹם מַחֲלֵב הָרָךְ הִרְשִׁיעִיר עַד קָדַשׁ בְּרִנָּה׃ וַיְהִי בְּאַרְבָּעִים שָׁנָה 3
בְּעִשְׁתֵּי-עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּאַחֵר לַחֹדֶשׁ דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל אֲשֶׁר 4
צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ אֵלֵיהֶם׃ אַחֲרֵי הִכְתּוּ אֶת סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר 5
יָשָׁב בְּחִשְׁבוֹן וְאֵת עֹוג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן אֲשֶׁר-יָשָׁב בְּעִשְׁתָּרֶת בְּאַדְרָעִי׃
בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן בְּאַרְץ מֹאָב הוֹאִיל מֹשֶׁה בָּאָר אֶת-הַתּוֹרָה הַזֹּאת לְאָמֹ׃ ה
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ דִּבֶּר אֵלֵינוּ בְּחֹרֵב לֵאמֹר רַב-לָכֶם שָׁבַת בְּהָר הַזֶּה׃ פָּנֵינוּ 6
וְסָעֵנוּ לָכֶם וּבֵאוּ הָרָה הָאֱמֹרִי וְאֶל-כָּל-שִׁכְנָיו בְּעֶרְבָה בְּהָר וּבְשִׁפְלָה
וּבְנֶגֶב וּבְתוֹף הַיָּם אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַלִּבְנוֹן עַד-הַנְּהָר הַגָּדֹל נָהָר פָּרָת׃
רָאֵה נַחֲמִי לִפְנֵיכֶם אֶת-הָאָרֶץ בָּאוּ וּרְשׁוּ אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע 8
יְהוָה לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לֵאמֹר לָתֵת לָהֶם וּלְזֶרְעָם
אֶחְיִיהֶם׃ וְאָמַר אֲלֵכֶם בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר לֹא-אוּכַל לְבַדִּי שְׂאֵת אֲתֶכֶם׃ 9
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הִרְבָּה אֲתֶכֶם וְהִנֵּכֶם הַיּוֹם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב׃ י
יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵכֶם יִסֶּה עֲלֵיכֶם כָּכֶם אֵלֶּה פְּעָמִים וַיְבָרֶךְ אֲתֶכֶם 11
כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם׃ אִיכָּה אֲשִׁיא לְבַדִּי טְרַחְכֶם וּמִשְׁאָכֶם וְרִיבֶכֶם׃ הִבּוּ 12
לָכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וּנְבִיִּים וַיְדַעִים לְשִׁבְטֵיכֶם וְאֲשָׁמֶם בְּרָאשֵׁיכֶם׃ 13
וַתַּעֲזֹבוּ אֹתִי וַתֹּאמְרוּ טוֹב-הַדְּבָר אֲשֶׁר-הִבְרַת לָעֲשׂוֹת׃ וְאָמַת אֶת- 14
רָאשֵׁי טְבַטֵּיכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וַיְדַלִּים וַאֲתָן אוֹתָם רָאשִׁים עֲלֵיכֶם
טָרִי אֲלָפִים וְטָרִי מֵאוֹת וְטָרִי חֲמִשִּׁים וְטָרִי עֶשְׂרֹת וְטָרִים 15
לְשִׁבְטֵיכֶם׃ וְאַצִּילָה אֶת-שְׁפָטֵיכֶם בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר שִׁמְעֵ בֵּין-אֲחֵיכֶם 16
וּשְׁפָטֶם צֶדֶק בֵּין-אִישׁ וּבֵין-אָחִיו וּבֵין גֵּרוֹ׃ לֹא-תִפְּרוּ פָנִים 17

במשפט פקטון כגדל תשמעון לא חגורו מפני איש כי המשפט
 18 לאלהים הוא וחדל אשר יקשה מכם תקרבון אלי ושמעתי: ואצוה
 19 אחכם בעת ההוא את כל הדברים אשר תעשון: ונסע מחרב ופלך
 את כל המדבר הגדול וחנולא שהוא אשר ראיתם הרה תר האמרי
 כ כאשר צוה יהוה אלינו אתנו ונבא עד קדש ברנע: ואמר אלכם
 21 באהם עד-תר האמרי אשר-יהוה אלינו נתן לנו: ראה נתן יהוה
 אליה לנניק את-הארץ עלה לש כאשר דבר יהוה אלי אבתיך
 22 לך אל-מירא ואל-תחת: ותקרבון אלי כלכם ותאמרו נשלחה אנשים
 לפנינו ויחפרו-לנו את-הארץ וישבו אתנו דבר את-ההרף אשר
 23 נעלה-בה ואת הערים אשר נבא אליהן: וירטב בעיני הדבר ואסח
 24 מכם שנים עשר אנשים איש אחד לשבט: ויפנו ויעלו ההרה ויבאו
 כח עד-נחל אשבל וירגלו אותה: ויקחו בידם מפני הארץ ויורדו אלינו
 וישבו אתנו דבר ויאמרו טובה הארץ אשר-יהוה אלינו נתן לנו:
 26 ולא אבותם לעלת ותמרו את-פי יהוה אליהם: ותרגנו באהליכם
 27 ותאמרו בשנאת יהוה אתנו הוציאנו מארץ מצרים לתת אתנו ביד
 28 האמרי להשמידנו: אנה ו אנחנו עלים אחינו המסו את-לבבנו
 לאמר עם גדול ורם ממנו ערים גדלות ובצורות בשמים וגם-בני ענקים
 29 לראינו שם: ואמר אלכם לא-תערצון ולא-תיראון מהם: יהוה
 אלהיכם ההלך לפניכם הוא ולתם לכם פכל אשר עשה אתכם
 31 במצרים לערובכם: ובמדבר אשר ראית אשר נשאך יהוה אליה
 כאשר ושא-איש את-בנו בכל-ההרף אשר הלכתם עד-באכם עד-
 32 המקום הזה: ובדבר חנה אינכם מאמינם ביהוה אלהיכם: ההלך
 33 לפניכם בהרף לתור לכם מקום לתחתכם באש ולילה לראתכם
 34 בהרף אשר תלכו-בה ובענן יומם: וישמע יהוה את-קול דבריכם
 לה ויקצת וישבע לאמר: אם-יראת איש באנשים האלה הדור הרע
 36 הזה את הארץ השובה אשר נשבעתי לתת לאבותיכם: וזולתי פלב
 בן-יפנה הוא יראנה ולו-אתן את-הארץ אשר הרה-בה ולבניו יען
 37 אשר מלא אחרי יהוה: גם-כי תחאנת יהוה בגללכם לאמר גם-אתה
 38 לא-תבא שם: יהושע בן-נון העמד לפניך הוא רבא שמה אתו חזק
 39 ביהוה ונתלנה את-ישראל: וטפכם אשר אמרתם לבני יהוה ובינכם
 אשר לא-ידעו חיום טוב ורע שמה וברא שמה ולתם אתלנה והם
 41 מ יירשוה: ואתם פני לכם וסעי המדברה הרה בם-סות: ובעני
 ותאמרו אלי חסאנה ליהוה אנחנו נעלה ונלחמנו בכל אשר-צוני יהוה

rum, ita parvum audietis ut magnum; nec accipietis cuiusquam personam, quia Dei iudicium est †. Quod si difficile vobis visum aliquid fuerit, referte ad me, et ego audiam.

* Lev. 19, 15. Deut. 16, 19. Prov. 24, 23. Eccl. 42, 1. Iac. 2, 1. Num. 13, 1.
† 2 Paral. 19, 6. 7. Exod. 18, 22.
Lev. 24, 12.

18. Præcepique omnia, quæ facere deberetis.

19. Profecti autem de Horeb, transivimus per eremum terribilem et maximam, quam vidistis, per viam montis Amorrhæi, sicut præceperat Dominus Deus noster nobis *. Cumque venissemus in Cadesbarne,

* Num. 13, 27.

20. dixi vobis: Venistis ad montem Amorrhæi, quem Dominus Deus noster daturus est nobis.

21. Vide terram, quam Dominus Deus tuus dat tibi; ascende, et posside eam, sicut locutus est Dominus Deus noster patribus tuis; noli timere, nec quidquam paveas.

22. * Et accessistis ad me omnes, atque dixistis: Mittamus viros, qui considerent terram; et renuncient, per quod iter debeamus ascendere, et ad quas pergere civitates.

* Num. 13, 3. 32, 8.

23. Cumque mihi sermo placuisset, misi * ex vobis duodecim viros, singulos de tribubus suis.

* Num. 13, 4.

24. Qui cum perrexissent, et ascendissent in montana, venerunt usque ad * Vallem botri; et considerata terra

* Num. 13, 24.

25. sumentes de fructibus eius, ut ostenderent ubertatem, attulerunt ad nos, atque dixerunt *: Bona est terra, quam Dominus Deus noster daturus est nobis.

* Num. 14, 7.

26. Et nolulistis ascendere *, sed increduli ad sermonem Domini Dei nostri

* Num. 14, 1.

27. murmurastis in tabernaculis vestris, atque dixistis: Odit nos Dominus; et idcirco eduxit nos de terra Aegypti, ut traderet nos in manu Amorrhæi, atque deleret.

28. Quo ascendemus? nuncii terræ ruerunt cor nostrum dicentes: Maxi-

ma multitudo est, et nobis statura procerior; urbes magnæ *, et ad coelum usque munitæ, filios † Enacim vidimus ibi.

* Gen. 11, 4. † Num. 13, 23. 29. 34.

29. Et dixi vobis: Nolite metuerе, nec timeatis eos;

30. Dominus Deus, qui ductor est vester, pro vobis ipse pugnabit, sicut fecit in * Aegypto cunctis videntibus.

* Exod. 14, 13. 14.

31. Et in solitudine (ipse vidisti) * portavit te Dominus Deus tuus, ut solet homo gestare parvulum filium suum, in omni via, per quam ambulastis, donec veniretis ad locum istum.

* Exod. 19, 4.

32. Et nec sic quidem credidistis Domino Deo vestro,

33. * qui præcessit vos in via, et metatus est locum, in quo tentoria figere deberetis, nocte ostendens vobis iter per ignem, et die per columnam nubis.

* Exod. 13, 21. Num. 14, 14.

34. Cumque audisset Dominus vocem sermonum vestrorum, iratus iravit, et ait:

35. * Non videbit quispiam de hominibus generationis huius pessimæ terram bonam, quam sub iuramento pollicitus sum patribus vestris,

* Num. 14, 23. 26. 65. Ps. 94, 11.

36. præter * Caleb filium Iephone; ipse enim videbit eam, et ipsi dabo terram, quam calcavit, et filiis eius, quia secutus est Dominum.

* Num. 14, 6. 24, 38.

37. Nec miranda indignatio in populum, cum mihi quoque iratus Dominus propter vos dixerit *: Nec tu ingredieris illuc;

* Num. 20, 12.

38. sed Iosue filius Nun minister tuus, ipse intrabit pro te; hunc exhortare, et roborare, et ipse sorte terram dividet Israël.

39. Parvuli * vestri, de quibus dixistis, quod captivi ducerentur, et filii, qui hodie boni ac mali iugurant distantiam, ipsi ingredientur; et ipsis dabo terram, et possidebunt eam.

* Num. 14, 31.

40. Vos autem revertimini, et abite in solitudinem per viam maris rubri.

41. * Et respondistis mihi: Peccavimus Domino; ascendemus, et pu-

gnabimus, sicut praecepit Dominus Deus noster. Cumque instructi armis pergeretis in montem,

* Num. 14, 40.

42. ait mihi Dominus: Dic ad eos*: Nolite ascendere, neque pugnetis non enim sum vobiscum; ne cadatis coram inimicis vestris.

* Num. 14, 42.

43. Locutus sum*, et non audistis; sed adversantes imperio Domini, et tumentes superbia ascendistis in montem.

* Num. 14, 44.

44. Itaque egressus* Amorrhaeus, qui habitabat in montibus, et obviam veniens, persecutus est vos, sicut solent apes persequi; et cecidit de Seir usque Horma.

* Num. 14, 45.

45. Cumque reversi ploraretis coram Domino, non audivit vos, nec voci vestrae voluit acquiescere.

46. Sedistis ergo in Cadesbarne multo tempore.

CAP. II.

Victoria de Schon rege Heschon reportata, et alia Dei beneficia referuntur.

1. Profectique inde venimus in solitudinem*, quae ducit ad mare rubrum, sicut mihi dixerat Dominus; et circumivimus montem Seir longo tempore.

* Num. 21, 4. Dent. 1, 40.

2. Dixitque Dominus ad me:

3. Sufficit vobis circumire montem istum; ite contra Aquilonem;

4. et populo praecipe, dicens: Transibitis per terminos fratrum vestrorum, filiorum Esau, qui habitant in Seir, et timebunt vos.

5. Videte ergo diligenter, ne moveamini contra eos; neque enim dabo vobis de terra eorum, quantum potest unius pedis calcare vestigium, quia* in possessionem Esau dedi montem Seir.

* Gen. 36, 8

6. Cibos emetis* ab eis pecunia, et comedetis; aquam emptam haurietis, et bibetis.

* Num. 20, 19.

7. Dominus Deus tuus benedixit

tibi in omni opere manuum tuarum; novit iter tuum, quomodo transieris solitudinem hanc magnam*, per quadraginta annos habitans tecum Dominus Deus tuus, et nihil tibi defuit.

* c. 1, 19.

8. Cumque transissemus fratres nostros filios Esau, qui habitant in Seir per viam campestris de Elath, et de Asiongaber, venimus ad iter, quod ducit in desertum Moab.

9. Dixitque Dominus ad me: Non pugnes* contra Moabitas, nec in eas adversus eos praelium; non enim dabo tibi quidquam de terra eorum, quia filiis Loth † tradidi Ar in possessionem,

* Num. 21, 13. † Num. 19, 37.

10. Emim primi fuerunt habitatores eius, populus magnus, et validus, et tam excelsus, ut de Enacim stirpe,

11. quas gigantes crederentur, et essent similes filiorum Enacim. Denique Moabitae appellant eos Emim.

12. In Seir* autem prius habitaverunt Horrhæi, quibus expulsis atque deletis, habitaverunt filii Esau, sicut fecit Israël in terra possessionis suae, quam dedit illi Dominus.

* Gen. 14, 6. 36, 20.

13. Surgentes ergo, ut transiremus torrentem Zared, venimus ad eum.

14. Tempus autem, quo ambulavimus de Cadesbarne usque ad transitum torrentis Zared, triginta et octo annorum* fuit; donec consumeretur omnis generatio hominum bellicorum de castris, sicut iuraverat Dominus,

* c. 1, 34.

15. cuius manus fuit adversum eos, ut interirent de castrorum medio.

16. Postquam autem universi ceciderunt pugnatores,

17. locutus est Dominus ad me, dicens:

18. Tu transibis hodie terminos Moab, urbem nomine Ar;

19. et accedens in vicina filiorum Ammon, cave, ne pugnes contra eos, nec movearis ad praelium; non enim dabo tibi de terra filiorum Ammon,

42 אלהינו והחזקו איש את-כלי מלחמתו ותהינו לגלות ההרה: ויאמר
 יהוה אלי אמר להם לא תעלו ולא תלחמו כי אינני בקרבכם ולא
 43 הנגפתי לפני אביהם: ואדבר אליכם ולא שמעתם ותמרו את-פני
 44 יהוה ותדדו ותעלו ההרה: ויצא האמרי הישב בחר החוא לקראתכם
 וירדפו אתכם כאשר תעשינה הדברים ויפתו אתכם בשעיר עד-
 חרמיה: ותשובו ותבכו לפני יהוה ולא-שמע יהוה בקלכם ולא מה
 46 האזן אליכם: ותשובו בקדש ימים רבים בימים אשר ישבתם:

ב CAP. II.

1 ונפן ונסע המדבר הרך ים-סוף כאשר דבר יהוה אלי ונסב את-א
 2 הר-שעיר ימים רבים: ויאמר יהוה אלי לאמר: רב-לכם 3
 סב את-ההר הזה פני לכם צפונה: ואת-העם צו לאמר אתם עבדים
 בגבול אחיכם בני-עשו הישבים בשעיר ויראו מכם ונשמרתם
 מאד: אל-תהגרו בם כי לא-אתן לכם מארצם עד מדרך פת-הגל ה
 כירדשה לעשו נתתי את-הר שעיר: אבל תשברו מאתם בפסקה 6
 ואבלתם וגם-מים חכרו מאתם בפסקה ושתייהם: כי יהוה אלהיך 7
 ברכך בכל מעשה ידך ידע לכתך את-המדבר הגדל הזה ו 8
 ארבעים שנה יהוה אלהיך עמך לא חסרת דבר: ונעבר מאת
 אהינו בני-עשו הישבים בשעיר מדרך הערבה מאילת ומשצון
 9 גבר ס ונפן ונעבר הרך מדבר מואב: ויאמר יהוה אלי
 אל-תצר את-מואב ואל-תחגר בם מלחמה כי לא-אתן לה מארצו
 ורשעה כי לבני-לזט נתתי את-ער ורשעה: האמים לפנים ישובו בה 1
 עם גדול ורב ורם פענקים: רפאים יחשבו איהם פענקים 11
 ותמאבים יקראו להם אמים: ובשעיר ישובו חתרים לפנים ובני 12
 עשו ירדשו וישמידום מפניהם וישובו תחתם כאשר עשה ישראל
 לארץ ורשתו אשר-נתן יהוה להם: עתה קמו ועברו לכם את-נחל 13
 זרד ונעבר את-נחל זרד: והימים אשר-הלכנו מפתש פרנע עד 14
 אשר-עברנו את-נחל זרד שלשים ושמנה שנה עד-תם כל-ההור
 אנשי המלחמה מקרב המחנה כאשר נשבע יהוה להם: וגם יד-טו
 יהוה תהיה בם להם מקרב המחנה עד היום: ויולי כאשר-תמו 16
 כל-אנשי המלחמה למות מקרב העם: ס וידבר יהוה 17
 אלי לאמר: אתה עבר היום את-גבול מואב את-ער: וקניבת מול 18
 19 בני עמון אל-תצרים ואל-תחגר בם כי לא-אתן מארץ בני-עמון

כ לָהּ וּרְשָׁהּ כִּי לִבְנוֹ-לוֹט נִתְּתִיהָ וּרְשָׁהּ: אֶרֶץ-רַפָּאִים תַּחֲשֹׁב אֶת־
 21 הָיָא רַפָּאִים וְשִׁבּוּ-בָהּ לִפְנֵים וְהַעֲמִלִים וְקִרְאוּ לָהֶם וּמִזְמִירִים: עַם
 גִּדּוֹל וְרַב וְרַם כְּעֶזְקִים וַיִּשְׁמִידֵם וַהֲוָה מִפְּנֵיהֶם וַיִּירָשָׁם וַיִּשְׁכְּבוּ
 22 תַּחְתָּם: כֹּאֲשֶׁר עָשָׂה לִבְנֵי עִשָׂו הַיִּשְׁכִּים בְּשִׁעָרֵי אֲשֶׁר הִשְׁמִיד אֶת־
 23 הַחֹרִי מִפְּנֵיהֶם וַיִּירָשָׁם וַיִּשְׁכְּבוּ תַּחְתָּם עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וְהַעֲגִירִם הַיִּשְׁכִּים
 בַּחֲצִירִים עַד־עַתָּה בַּפְּתָרִים הַיִּצְאָאִים מִפְּסָתֵי הַשְּׂמִידִם וַיִּשְׁכְּבוּ תַּחְתָּם:
 24 כְּוָמוֹ סִצּוֹ וְעִבְרָה אֶת־נַחַל אֲרֵנָךְ רָאָה נִתְּתִי בְּיָדְךָ אֶת־סִיחֹן מִלָּךְ־
 כה חֲשִׁבֹן הָאֱמֹרִי וְאֶת־אֲרָצוֹ הַחֵל רֶשֶׁת וְהַתְּנֶה בּוֹ מִלְחָמָה: הַיּוֹם הַזֶּה
 אֲחִל־תָּת פַּהֲדֶךָ וּרְאֵתְךָ עַל־פְּנֵי הַעַמִּים תִּתַּח כָּל־הַשְּׂמִים אֲשֶׁר
 26 וַיִּשְׁמַעֲוֹן שָׁמַעְךָ וּרְגֹזוֹ וְחָלוֹ מִפְּנֵיךָ: וְאִשְׁלַח מַלְאָכִים מִמִּדְבָּר
 27 קִדְמוֹת אֶל־סִיחֹן מִלָּךְ חֲשִׁבֹן הַבְּרִי שָׁלוֹם לֵאמֹר: אֲעֱבֹרָה בְּאֶרְצְךָ
 28 בַּהֲרָה בַּהֲרָה אֵלַי לֹא אֶסּוּר וְמִיֹּן וּשְׂמֵאוֹל: אֲכַל בַּפֶּסֶק חֲשַׁבְרִלִי
 29 וְאֲכַלְתִּי וּמִים בַּפֶּסֶק תִּתֶּן־לִי וְשִׁתִּיתִי רֶק אֲעֱבֹרָה בְּרִגְלִי: כֹּאֲשֶׁר
 עָשׂוּ־לִי בְנֵי עִשָׂו הַיִּשְׁכִּים בְּשִׁעָרֵי וְהַמּוֹאָבִים הַיִּשְׁכִּים בְּעַר עַד אֲשֶׁר־
 ל אֲעֹבֵר אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נָתַן לָנוּ: וְלֹא אָבָה
 סִיחֹן מִלָּךְ חֲשִׁבֹן הַעֲבֹרֵנוּ בּוֹ כִּי־הִקְשִׁיחַ וַהֲוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־רוּחוֹ
 31 וְאִמַּץ אֶת־לִבּוֹ לִמְעַן תִּתֵּן בְּיָדְךָ כִּלּוֹם הַיּוֹם: ס וַיֹּאמֶר
 יְהוָה אֱלֹהֵי רָאָה תַּחֲלִיתִי תָת לִפְנֵיךָ אֶת־סִיחֹן וְאֶת־אֲרָצוֹ הַחֵל רֶשֶׁת
 32 לְרִשָּׁתָהּ אֶת־אֲרָצוֹ: וַיֵּצֵא סִיחֹן לִקְרָאתָנוּ הוּא וְכָל־עַמּוֹ לַמִּלְחָמָה
 33 יְהוּדָה: וַיִּתְּנֵהוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לִפְנֵינוּ וַנֶּהָ אֹתוֹ וְאֶת־בָּנוּ וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ:
 34 וַנִּלְכֹּד אֶת־כָּל־עָרָיו בַּעַת הַחֹוֹא וַנַּחֲרֵם אֶת־כָּל־עִיר מִתָּם וְהַנָּשִׁים
 לה וְהַטָּף לֹא הִשְׁאֲרָנוּ שָׂרִיד: רֶק חֲבַחְמָה בְּנוּנוּ לָנוּ וַיִּשְׁלַל הַדְּרִים אֲשֶׁר
 36 לְכַדְנוּ: מִעֲרֹעַר אֲשֶׁר עַל־שִׁפְת־נַחַל אֲרֵנָךְ וְהַיַּר אֲשֶׁר בְּנַחַל וְעַד־
 הַיַּלְגִּיד לֹא הָיְתָה קְרוֹיָה אֲשֶׁר שִׁנְיָה מִמֶּנּוּ אֶת־הַפֶּל נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
 37 לִפְנֵינוּ: רֶק אֶל־אֲרָץ בְּנֵי־עַמּוֹן לֹא קִרְבָּתָהּ כָּל־יָד נַחַל וּבֶכֶל וְעָרֵי הַחֹר
 וְכָל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ:

CAP. III. ג

ג

א וַנִּפְּגַן וַנַּעַל הָרָה חֲפִשָּׁן וַיֵּצֵא עוֹג מִלָּךְ־חֲפִשָּׁן לִקְרָאתָנוּ הוּא וְכָל־
 2 עַמּוֹ לַמִּלְחָמָה אֲדָרְעִי: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי אֶל־תִּירָא אֹתוֹ כִּי בְּיָדְךָ
 נִתְּתִי אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ וְאֶת־אֲרָצוֹ וְעַשִׂיתָ לוֹ כֹּאֲשֶׁר עַשִׂיתָ לְסִיחֹן
 3 מִלָּךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בַּחֲשִׁבּוֹן: וַיִּתֵּן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּיָדֵנוּ גַם אֶת־
 עוֹג מִלָּךְ־חֲפִשָּׁן וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ וַנַּבִּיחֵהוּ עַד־בִּלְתִּי תִשְׁאֹרֶלְוֹ שָׂרִיד:

quia * filiis Loth dedi eam in possessionem.

* Gen. 19, 38.

20. Terra gigantum reputata est; et in ipsa olim habitaverunt gigantes, quos Ammonitae vocant Zom-zommim;

21. populus magnus, et multus, et procerae longitudinis, sicut Enacim, quos delevit Dominus a facie eorum; et fecit illos habitare pro eis,

22. sicut fecerat filiis Esau, qui habitant in Seir, delens Horrhaeos, et terram eorum illis tradens, quam possident usque in praesens.

23. Hevaeos quoque, qui habitabant in Haserim usque Gazam, Cappadoces expulerunt, qui egressi de Cappadocia deleverunt eos, et habitaverunt pro illis.

24. Surgite, et transite torrentem * Arnon; ecce! tradidi in manu tua Sehon regem Hesebon Amorrhaeum, et terram eius incipe possidere, et committe adversus eum praelium.

* Num. 21, 13.

25. Hodie incipiam mittere terrorem atque formidinem tuam in populos, qui habitant sub omni coelo; ut audito nomine tuo paveant, et in morem parturientium contremiscant, et dolore teneantur.

26. * Misi ergo nuncios de solitudine Cademoth ad Sehon regem Hesebon verbis pacificis, dicens:

* Num. 21, 21.

27. Transibimus per terram tuam, publica gradiemur via; non declinabimus neque ad dexteram, neque ad sinistram.

28. Alimenta pretio vende nobis, ut vescamur; aquam pecunia tribue, et sic bibemus. Tantum est, ut nobis concedas transitum,

29. sicut fecerunt filii Esau, qui habitant in Seir, et Moabita, qui morantur in Ar; donec veniamus ad Iordanem, et traueamus ad terram, quam Dominus Deus noster daturus est nobis.

30. Noluitque Sehon rex Hesebon dare nobis transitum; quia induraverat Dominus Deus tuus spiritum eius, et obfirmaverat cor illius, ut traderetur in manus tuas, sicut nunc vides *.

* Exod. 4, 29. Gen. 30, 29.

31. Dixitque Dominus ad me *: Ecce! coepit tibi tradere Sehon, et terram eius, incipe possidere eam.

* Amos. 2, 9.

32. Egressusque est Sehon obviam nobis cum omni populo suo ad praelium in Iasa.

33. Et tradidit eum Dominus Deus noster nobis; percussimusque * eum cum filiis suis et omni populo suo.

* Num. 21, 21.

34. Cunctasque urbes in tempore illo cepimus, interfectis habitatoribus earum *, viris ac mulieribus et parvulis; non reliquimus in eis quidquam.

* Num. 21, 3.

35. Absque iumentis, quae in partem venere praedantium; et spoliis urbium, quas cepimus

36. ab Aroër, quae est super ripam torrentis Arnon, oppido, quod in valle situm est, usque Galaad. Non fuit vicus et civitas, quae nostras effugeret manus; omnes tradidit Dominus Deus noster nobis.

37. Absque terra filiorum Ammon, ad quam non accessimus; et cunctis, quae adiacent torrenti Ieboc, et urbibus montanis; universisque locis, a quibus nos prohibuit Dominus Deus noster.

AP. III.

Regum Sehon et Og ditiones divisae inter tribus Ruben, Gad et dimidiam tribum Manasse.

1. Itaque conversi ascendimus per iter Basan *; egressusque est Og rex Basan in occursum nobis cum populo suo ad bellandum in Edrai.

* Num. 21, 33. Deut. 29, 7.

2. Dixitque Dominus ad me: Ne timeas eum! quia in manu tua traditus est cum omni populo ac terra sua; faciesque ei * sicut fecisti Sehon regi Amorrhaeorum, qui habitavit in Hesebon.

* Num. 21, 24. 34.

3. * Tradidit ergo Dominus Deus noster in manibus nostris etiam Og regem Basan, et universum populum eius; percussimusque eos usque ad internecionem,

* Num. 21, 35.

4. vastantes cunctas civitates illius uno tempore; non fuit oppidum, quod noseffugeret; sexaginta urbes, omnem regionem Argob regni Og in Basau.

5. Cunctae urbes * erant munitae muris altissimis, portisque et vectibus, absque oppidis innumeris, quae non habebant muros.

* c. 1, 28.

6. Et delevimus eos; sicut feceramus Sehon regi Hesebon, disperdentes omnem civitatem, virosque ac mulieres et parvulos;

7. iumenta autem et spolia urbium diripimus.

8. Tulimusque illo in tempore terram de manu duorum regum Amorrhacorum, qui erant trans Iordanem; a torrente Arnon usque ad montem Hermon,

9. quem Sidonii Sarion vocant, et Amorrhaei Sanir;

10. omnes civitates, quae sitae sunt in planitie, et universam terram Galaad et Basan usque ad Selcha et Edrai civitates regni Og in Basau.

11. Solus quippe Og rex Basan restiterat de stirpe gigantum. Monstratur lectus eius ferreus, qui est in Rabbath filiorum Ammon, novem cubitos habens longitudinis, et quatuor latitudinis ad mensuram cubiti virilis manus.

12. Terramque possedimus tempore illo ab Aroër, quae est super ripam torrentis Arnon, usque ad mediam partem montis Galaad; et civitates * illius † dedi Ruben et Gad.

* Exod. 32, 35. Ios. 12, 6. † Num. 32, 29.

13. Reliquam autem partem Galaad, et omnem Basan regni Og, tradidi mediae tribui Manasse, omnem regionem Argob; cunctaque Basan vocatur terra gigantum.

14. Iair * filius Manasse possedit omnem regionem † Argob usque ad terminos Gessuri, et Machati. Vocavitque ex nomine suo Basan, Havoth Iair, id est, villas Iair, usque in praesentem diem.

* Num. 32, 41. † Num. 21, 34.

15. Machir quoque dedi Galaad.

16. Et tribubus Ruben et Gad dedi de terra Galaad usque ad torrentem Arnon medium torrentis, et confinium usque ad torrentem Ieboc, qui est terminus filiorum Ammon;

17. et planitiem solitudinis, atque Iordanem, et terminos Cenereth usque ad mare deserti, quod est salsissimum, ad radices montis Phasga contra orientem.

18. Praecipique vobis in tempore illo, dicens: Dominus Deus vester dat vobis terram hanc in haereditatem *, expediti praecedite fratres vestros filios Israël omnes viri robusti;

* Num. 32, 20.

19. absque uxoribus, et parvulis, atque iumentis. Novi enim quod plura habeatis pecora, et in urbibus remanere debebunt, quas tradidi vobis,

20. donec requiem tribuat Dominus fratribus vestris, sicut vobis tribuit; et possideant ipsi etiam terram, quam daturus est eis trans Iordanem; tunc revertetur unusquisque in possessionem suam, quam dedi vobis.

21. * Iosue quoque in tempore illo praecipit, dicens: Oculi tui videbunt, quae fecit Dominus Deus vester duobus his regibus; sic faciet omnibus regnis, ad quae transiturus es.

* Num. 27, 18.

22. Ne timeas eos *; Dominus enim Deus vester pugnabit pro vobis.

* c. 1, 21

23. Precatusque sum Dominum in tempore illo, dicens:

24. Domine Deus, tu coepisti ostendere servo tuo magnitudinem tuam, manumque fortissimam; neque enim est alius Deus, vel in coelo, vel in terra, qui possit facere opera tua, et comparari fortitudini tuae

25. Transibo igitur, et videbo ter-

וּלְכַד אֶת־כָּל־עָרָיו בְּעַת תְּהִיָּא לֹא הָיְתָה קִרְיָהּ אֲשֶׁר לֹא־לָקַחְנוּ
 מֵאֲתָם שְׂשִׁים עִיר כָּל־תִּבְלֵי אֲרָצָה מִמְּלַכְתָּה עֹג בַּבִּשָּׁן: כָּל־אַלֶּה עָרִים ה
 בְּצִלָּת חוֹמָה גְּבוּהָ וְלִטָּתִּים וּבְרִית לְבָד מִעָרֵי הַפְּזוּי הַרְבֵּה מְאֹד:
 וּנְחָרָם אוֹחֵם פְּאֲשֶׁר עָשִׂינוּ לְסִיחֹן מֶלֶךְ חִשְׁבֹּן הַחֲרָם כָּל־עִיר מֵהֶם
 חֲנֻשִׁים וְהִטָּה: וְכָל־הַחֲבֻמָּה וְשָׁלַל הָעָרִים בְּזוּנוּ לָנוּ: וְנָשָׂת עֲצַת
 הַהוּא אֶת־הָאָרֶץ מִיַּד מַלְכֵי הָאֱמֹלִי אֲשֶׁר בַּעֲבַר חִירָהֵן מִנְּחַל
 אֲרֵנָן עַד־חֵר חֶרְמוֹן: צִידֹנִים וְקִרְאִי לְחֶרְמוֹן שְׂרֵי וְהָאֱמֹלִי וְקִרְאִי־
 לוֹ שְׂנִיר: כָּל עָרֵי הַמִּישֹׁר וְכָל־הַגִּלְעָד וְכָל־הַבִּשָּׁן עַד־סֻלְכָה וְאֲדוֹנֵי־
 עָרֵי מִמְּלַכְתָּה עֹג בַּבִּשָּׁן: כִּי רַק־עֹג מֶלֶךְ הַבִּשָּׁן נִשְׂאָר מִיַּתֵּר הָרַפָּאִים
 הַזֶּה עָרְשׁוֹ עָרֵשׁ בְּרוֹל הָלָה הוּא בְּרַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן תִּשַׁע אַמּוֹת אֲרָפָה
 וְאַרְבַּע אַמּוֹת רַחְבָּה בְּאַמְת־אִישׁ: וְאֶת־הָאָרֶץ חָזַת רִשְׁנוּ בְּעַת
 הַהוּא מִעֲרֹכֵר אֲשֶׁר־עַל־נַחַל אֲרֵנָן וְחָצִי הַר־הַגִּלְעָד וְעָרָיו נִתְּחִי
 לְקִרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי: וְיִתֵּר הַגִּלְעָד וְכָל־הַבִּשָּׁן מִמְּלַכְתָּה עֹג נִתְּחִי לְחָצִי
 שְׂבַט הַמְּנַשֶּׁה כָּל חֵבֶל הָאֲרָצָה לְכָל־הַבִּשָּׁן הַהוּא וְקִרְאִי אֲרֵץ רַפָּאִים:
 וְאִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה לָקַח אֶת־כָּל־תִּבְלֵי אֲרָצָה עַד־גְּבוּל הַגִּישׁוּרִי וְהַמַּעֲכָתִי
 וְקִרְאִי אֲתָם עַל־שְׁמוֹ אֶת־הַבִּשָּׁן חֲזַת יֹאִיר עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וְלַמָּכִיר טו
 נִתְּחִי אֶת־הַגִּלְעָד: וְלַקִּרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי נִתְּחִי מִן־הַגִּלְעָד וְעַד־נַחַל אֲרֵנָן
 הַיֵּד הַנַּחַל וְגִבֹּל וְעַד רֶכֶס הַנַּחַל גְּבוּל בְּנֵי עַמּוֹן: וְהַעֲרָבָה וְחִירָהֵן
 וְגִבֹּל מִכְּנָזֵת וְעַד יַם הַעֲרָבָה יַם הַמֶּלַח תַּחַת אֲשֵׁרֵת הַפִּסְגָּה מִזִּרְחָה:
 וְאַצֹּ וְאֲתָכֶם בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נָתַן לָכֶם אֶת־הָאָרֶץ
 הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ חֲלוּצִים תַּעֲבְדוּ לַפָּנִי אֲחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כָּל־בְּנֵי־
 חִיל: רֹק נְשִׁיכֶם וְשַׁפְּכֶם וּמִקְנֵכֶם יִדְּעִתִּי כִּי־מִקְנֶה רַב לָכֶם יִשְׁבּוּ
 בְּצִרְיָכֶם אֲשֶׁר נִתְּחִי לָכֶם: עַד אֲשֶׁר־יִלִּית יְהוָה לְאֲחֵיכֶם כָּכֶם כ
 וְרִשְׁו גַּם־הֵם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נָתַן לָהֶם בַּעֲבַר
 חִירָהֵן וְשִׁכְחֶם אִישׁ לִרְשָׁתוֹ אֲשֶׁר נִתְּחִי לָכֶם: וְאֶת־יְהוֹשֻׁעַ צִוִּיתִי
 בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר עֵינֶיךָ הֲרֹאת אֵל כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 לְשִׁנֵּי הַמַּלְכִּים הָאֵלֶּה בֶּן־יַעֲשָׂה יְהוָה לְכָל־הַמְּלָכוֹת אֲשֶׁר אִתָּה
 עֲבַר שָׁמָּה: לֹא תִירָאֻם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַנִּלְחָם לָכֶם:

ס ס ס מה 45

וְאֶתְחַנֵּן אֶל־יְהוָה בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר: אֲדֹנֵי יְהוָה אִתָּה הַחַלּוֹת
 לְחַרְאוֹת אֶת־עֲבָדְךָ אֶת־עַדְלֶךָ וְאֶת־יְדֶךָ הַחֲזֹקָה אֲשֶׁר מִי־אֵל בְּשָׁמַיִם
 וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה כַּמַּעֲשִׂיךָ וּכְגִבּוּרְתְּךָ: אֶעֱבְדֶּה־נָּא וְאֶרְאֶה אֶת־כח

26 הָאָרֶץ הַשּׁוֹכָה אֲשֶׁר בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְבֵּן; וַיִּתְּעַבֵּר יְהוָה בִּי לְמַעַנְכֶם וְלֹא שָׁמַע אֵלַי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי רַב־לָךְ אֶל־
27 הַסֵּסָה דִּבֶּר אֵלַי עוֹד בְּדָבָר הַזֶּה; עֲלָה וְרֹאשׁ הַסִּסְיָה וְשֹׂא עֵינֶיךָ רִמָּה וּצְפוּנָה וְתִימְנָה וּמִזְרָחָהּ וּרְאֵה בְּעֵינֶיךָ כִּי־לֹא תַעֲבֹר אֶת־
28 הַיַּרְדֵּן הַזֶּה; וְצֹן אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְחִזְקִיָּהוּ וְאַמְצִיָּהוּ כִּי־הוּא יַעֲבֹר לִפְנֵי הָעָם הַזֶּה וְהוּא יַנְתִּיל אוֹתָם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּרְאֶה; וְנָשַׁב בְּמָוָה מוֹל בֵּית פָּעוּר;

CAP. IV. ד

ד

א וַעֲתָה יִשְׂרָאֵל שָׁמַע אֶל־הַחֲקוּיִם וְאֶל־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי מְלַמֵּד אֲתָכֶם לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תִּחְיוּ וּבְאַתֶּם וַיִּרְשִׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם נָתַן לָכֶם; לֹא חִסְפוּ עַל־הַדָּבָר אֲשֶׁר אָנֹכִי מַצְוָה אֲתָכֶם וְלֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנִּי לְשֹׁמֵר אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אָנֹכִי מַצְוָה אֲתָכֶם; עֵינֵיכֶם הִרְאוּת אֶת אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ יְהוָה בְּבַעַל פָּעוּר כִּי כָל־הָאִישׁ אֲשֶׁר הִלֵּךְ אַחֲרַי בַּעַל־פָּעוּר הַשְׁמִידוּ יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם 4 ה מִקֶּרְבֶּךָ; וְאַתֶּם הַדֹּבִלִים בֵּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כָּלְכֶם חַיִּים; רְאֵה לְמַדְתִּי אֲתָכֶם חֲקוּיִם וּמִשְׁפָּטִים כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי יְהוָה אֱלֹהֵי לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּקֶרֶב הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ; וּשְׁמִרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם כִּי הוּא חֲכַמְתְּכֶם וּבִינְתְּכֶם לְעִינֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֶת כָּל־הַחֲקוּיִם הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ רַק עִם־תְּכֶם וְנִבְּזוֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה; כִּי מִי־גוֹי גָּדוֹל 8 אֲשֶׁר־לוֹ אֱלֹהִים קִרְבִּים אֵלָיו כִּי־חֲזָהוּ אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־קִרְאָנוּ אֵלָיו; וְכִי גוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר־לוֹ חֲקוּיִם וּמִשְׁפָּטִים צִדִּיקִם כָּל־הַחֲזָהוּ תִּזְאֹת אֲשֶׁר אָנֹכִי נָתַן לְפָנֵיכֶם חַיִּים; רַק הַשְׁמֵר לָךְ וּשְׁמֵר נִפְשְׁךָ מֵאֵד פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־רָאוּ עֵינֶיךָ וּפָן־רִסְרוּ מִלִּבְּבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ י וַיִּחַדְעֶתְם לְבִנְיָה וּלְבִנֵּי בְנֵיה; יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּתַרְבֵּי בְּאֹמֶר יְהוָה אֵלַי חֲקֹה־לִי אֶת־הַזֵּם וְאַשְׁמַעַם אֶת־דְּבָרֵי אֲשֶׁר וְלִמְדוֹן לִירְאָה אֹתִי כָל־הַיָּמִים אֲשֶׁר תִּהְיֶה הֵם חַיִּים עַל־הָאָדָמָה 11 וְאַת־בְּנֵיהֶם וְלִמְדוֹן; וְתִקְרְבוּן וְתַעֲמְדוּן תַּחַת הָהָר וְהָהָר בָּעֵד בְּאֵשׁ עַד־לֵב הַשָּׁמַיִם תִּשָּׂה עֵינֶי וְיִדְבֹּר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִתּוֹךְ הָאֵשׁ 12 קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים וְחַמּוּנָה אֵינְכֶם רְאִים זֹלָתִי קוֹל; וַיִּגֹּד לָכֶם אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֲתָכֶם לַעֲשׂוֹת עֲשׂוֹת הַדְּבָרִים וּבִכְתֹּבִים 13 עַל־שְׁנֵי לְחוֹת אֲבָנִים; וְאֵתִי צִוִּיתִי יְהוָה בָּעֵת הַהִוא לְלַמֵּד אֲתָכֶם חֲקוּיִם וּמִשְׁפָּטִים לַעֲשׂוֹתְכֶם אַתֶּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה טו לְרִשְׁתָּהּ; וְנִשְׁמַרְתֶּם מֵאֵד לִנְפְשֵׁיכֶם כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל־תְּמִינָה

ram hanc optimam trans Iordanem, et montem istum egregium, et Libanum.

26. Iratusque est Dominus * mihi propter vos, nec exaudivit me, sed dixit mihi: Sufficit tibi! nequaquam ultra loquaris de hac re ad me.

* c. 1, 37.

27. Ascende * cacumen Phasgae, et oculos tuos circumfer ad occidentem et ad aquilonem, austrumque et orientem, et aspice *. Nec enim transibis † Iordanem istum.

* Num. 27, 12, ** c. 31, 2. 34, 4. † Num. 27, 13.

28. Praeceptum Iosue, et * corrobora eum atque conforta; quia ipse praecedet populum istum, et dividet eis terram, quam visurus es.

* c. 1, 33.

29. Mansimusque in valle contra fanum Phogor.

CAP. IV.

Moses populum excitat ad mandata Dei observanda; et urbes refugii trans Iordanem decernit pro homicidis non voluntariis.

1. Et nunc, Israël *, audi praecepta et iudicia, quae ego doceo te; ut faciens ea, vivas, et ingrediens possideas terram, quam Dominus Deus patrum vestrorum daturus est vobis.

* Lev. 20, 22.

2. Non addetis ad verbum, quod vobis loquar, nec auferetis ex eo; custodite mandata Domini Dei vestri, quae ego praecepit vobis.

3. * Oculi vestri viderunt omnia quae fecit Dominus contra Beelphegor, quomodo contriverit omnes cultores eius de medio vestri.

* Num. 25, 4.

4. Vos autem, qui adhaeretis Domino Deo vestro, vivitis universi usque in praesentem diem.

5. Scitis, quod docuerim vos praecepta atque iustitias, sicut mandavit mihi Dominus Deus meus; sic facietis ea in terra, quam possessuri estis;

6. et observabitis et implebitis opere. Haec est enim vestra sapientia, et intellectus coram populis, ut audientes universa praecepta haec, dicant: En populus sapiens et intelligent, gens magna!

7. Nec est alia natio tam grandis, quae habeat deos appropinquantibus sibi, sicut Deus noster adest cunctis obsecrationibus nostris.

8. Quae est enim alia gens sic inclyta, ut habeat caeremonias, iustaque iudicia, et universam legem, quam ego proponam hodie ante oculos vestros?

9. Custodi igitur te ipsum, et animam tuam sollicite! Ne obliviscaris verborum, quae viderunt oculi tui, et ne excidat de corde tuo cunctis diebus vitae tuae. Docebis ea filios ac nepotes tuos,

10. a die, in quo stetisti coram Domino Deo tuo in Horeb, quando Dominus locutus est mihi dicens: Congrega ad me populum, ut audiant sermones meos, et discant timere me omni tempore, quo vivunt in terra, doceantque filios suos.

* Exod. 19, 16.

11. Et accessistis ad radices montis, qui ardebat usque ad coelum: erantque in eo tenebrae, et nubes, et caligo.

12. Locutusque est Dominus ad vos de medio ignis. Vocem verborum eius audistis, et formam penitus non vidistis.

13. Et ostendit vobis pactum suum, quod praecepit, ut faceretis, et decem verba, quae scripsit † in duabus tabulis lapideis.

* Exod. 20, 21, 22, 23. † Exod. 31, 18.

14. Mihi quoque mandavit in illo tempore, ut docerem vos caeremonias et iudicia, quae facere deberetis in terra, quam possessuri estis.

15. Custodite igitur sollicite animas vestras. Non vidistis aliquam similitudinem in die, qua locutus

est vobis Dominus in Horeb de medio ignis;

16. ne forte decepti faciatis vobis * sculptam similitudinem, aut imaginem masculi vel feminae;

Exod. 20, 4. Lev. 19, 4.

17. similitudinem omnium iumentorum, quae sunt super terram, vel avium sub coelo volantium,

18. atque reptilium, quae moventur in terra, sive piscium, qui sub terra morantur in aquis;

19. ne forte elevatis oculis ad coelum, videas solem et lunam, et omnia astra coeli; et errore deceptus adores ea, et colas quae creavit Dominus Deus tuus in ministerium cunctis gentibus, quae sub coelo sunt.

20. Vos autem tulit Dominus, et eduxit de fornace ferrea Aegypti *, ut haberet populum haereditarium, sicut est in praesenti die.

* Exod. 19, 5.

21. * Iratusque est Dominus contra me propter sermones vestros, et iuravit, ut non transirem Iordanem, nec ingrederer terram optimam, quam daturus est vobis.

c. 1, 37. 3, 26.

22. Ecce! morior in hac humo, non transibo Iordanem; vos transibitis, et possidebitis terram egregiam.

23. Cave *, ne quando obliviscaris pacti Domini Dei tui, quod pepigit tecum; et facias tibi sculptam similitudinem eorum, quae fieri Dominus prohibuit;

* Lev. 19, 4

24. * quia Dominus Deus tuus ignis ** consumens est, Deus aemulator †.

* Hebr. 12, 29. ** Exod. 24, 17. Lev. 10, 2. Num. 16, 35. † Exod. 20, 5.

25. Si genueritis filios ac nepotes, et morati fueritis in terra, deceptique feceritis vobis aliquam similitudinem *, patrans malum coram Domino Deo vestro, ut eum ad iracundiam provocetis;

* Exod. 20, 4.

26. testes invoco hodie coelum et terram, cito perituros vos esse de terra, quam transito Iordane possessuri estis. Non habitabitis in ea longo tempore, sed delebit vos Dominus,

27. atque * disperget in omnes gentes, et remanebitis pauci in nationibus, ad quas vos ducturus est Dominus.

* Lev. 16, 33.

28. Ibique servietis diis, qui hominum manu fabricati sunt, ligno et lapidi, qui non vident, nec audiunt, nec comedunt nec odorantur.

29. Cumque quaesieris ibi Dominum Deum tuum, invenies eum; si tamen toto corde quaesieris, et tota tribulatione animae tuae.

30. Postquam te invenerint omnia, quae praedicta sunt; novissimo tempore reverteris ad Dominum Deum tuum, et audies vocem eius.

31. Quia * Deus misericors, Dominus Deus tuus est; non dimittet te, nec omnia delebit, neque obliviscetur † pacti, in quo iuravit patribus tuis.

* Exod. 34, 6. † Gen. 15, 18.

32. Interroga de diebus antiquis, qui fuerunt ante te ex die, quo creavit Deus hominem super terram, a summo coelo usque ad summum eius, si facta est aliquando huiusmodi res, aut umquam cognitum est,

33. ut audiret populus vocem Dei loquentis de medio ignis, sicut tu audisti et vixisti;

34. si fecit Deus, ut ingrederetur, et tolleretur sibi gentem de medio nationum, per tentationes, signa, atque portenta, per pugnam, et robustam manum, extentumque brachium, et horribiles visiones iuxta omnia, quae fecit pro vobis Dominus Deus vester in Aegypto, videntibus oculis tuis;

35. ut scires, quoniam Dominus ipse est Deus, et non est alius praeter eum.

36. De coelo te fecit audire vocem

ביום הבר יהוה אליכם בחרב מתוך האש: פן תשתחוו ועשיתם
 לכם פסל תמונת פל-סמל תבנית זכר או נקבה: תבנית פל-בהמה
 אשר בארץ תבנית פל-צפור כלת אשר תזיק בשמים: תבנית פל-
 רמש באדמה תבנית פל-דגה אשר-במים מתחת לארץ: ופן תלשא
 עיניך השמימה וראית את-השמש ואת-הירח ואת-הכוכבים כל
 צבא השמים ונדחת והשתחית להם ועבדתם אשר חלק יהוה
 אלהיך אלהם לבל תעמים תחת פל-השמים: ואתכם לקח יהוה כ
 ויוצא אתכם מקבר הברזל ממצרים להיות לו לעם נחלה ביום הזה:
 ויהוה התאמת-בי על-הברכים וישבע לבלתי עברו את-הירדן ו
 לבלתי-בא אל-הארץ הטובה אשר יהוה אלהיך נתן לה נחלה:
 כי אנכי מח בארץ הזאת אינני עבר את-הירדן ואחם עברים
 וירשתם את-הארץ הטובה הזאת: השמרו לכם פן תשכחו את-
 פריח יהוה אלהיכם אשר פרת עמכם ועשיתם לכם פסל תמונת פל
 אשר צוה יהוה אלהיך: כי יהוה אלהיך אש אכלה הוא אל קנא:
 פ פיר-חוליד בנים ובני בנים ונושנתם בארץ והשתתם כח
 ועשיתם פסל תמונת פל ועשיתם הרע בעיני יהוה-אלהיך להכעיסו:
 העידתי בכם היום את-השמים ואת-הארץ כי-אבד תאבדו
 מהר מעל הארץ אשר אלהם לברים את-הירדן טמה לרשמה לא-
 תאריכו ימים עליה כי השמר תשמדון: והפיץ יהוה אתכם בעמים
 ונשאתם מתי מספר בגוים אשר ינהג יהוה אתכם טמה: ועבדתם-
 שם אלהים מעשה ידי אדם עץ ואבן אשר לא-יראו ולא רשעון
 ולא לאקלון ולא רריהן: ובקשתם משם את-יהוה אלהיך ומצאת כי
 הדרשנו בכל-לבבך ובכל-נפשך: בצר לה ומצאיה כל הדברים האלה ל
 באחרית הימים ושבת עד-יהוה אלהיך ושמעת בקלו: כי אל רהוט
 יהוה אלהיך לא ירפה ולא רשיתהו ולא ישוב אחריה אבתיך
 אשר נשבע להם: כי טאל-נא לזמים ראשונים אשר-היו לפניך למן-
 היום אשר ברא אלהים אדם על-הארץ ולמקצה השמים ועד-
 קצה השמים הנהיה כדבר הדול הזה או הנשמע פמהו: השמע
 עם קול אלהים מדבר מתוך-האש באשר-שמעת אתה ויחי: או כ
 הנסה אלהים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי במסור באלות ובמופתים
 ובמלחמה ובגר הזקק ובזרוע נטויה ובמוראים גדלים ככל אשר-
 עשה לכם יהוה אלהיכם במצרים ליעניך: אתה הראת לדעת כי לה
 יהוה הוא האלהים אין עוד מלבדו: מן-השמים השמיעה את-קלו 36

לִפְסָקָהּ וְעַל-הָאָרֶץ הִרְאָהָ אֶת-אֲשֵׁי הַגִּדּוּלָהּ וַיְדַבְּרוּ שְׁמַעְתָּ מִחוּץ
 31 הָאֵשׁ: וַחֲתַת כִּי אָהַב אֶת-אֲבֹתֶיהָ וַיִּבְחָר בְּזֶרְעוֹ אַחֲרָיו וַיּוֹצֵאֵהָ
 38 בְּפָנָיו בְּכַחוֹ הַגִּדּוּל מִמִּצְרָיִם: לַחֲזֹרֵשׁ גִּוְיָם גִּדּוּלִים וְעֲצָמִים מִמָּוֶה
 39 מִפְּנֵיהָ לַחֲבִירָאָהּ לַחֲתֹלָהּ אֶת-אֲרָצָם נָחֳלָה כְּיוֹם הַהוּא: וַיִּדְעַת הַיּוֹם
 וַהֲשִׁבֹתָ אֶל-לִבְבָךָ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בְּשָׂמִים מְמַלֵּל וְעַל-הָאָרֶץ
 מ מִתַּחַת אֵין עוֹד: וַשְּׁמִרָתָּ אֶת-חֻקֵּיהָ וְאֶת-מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מִצְוֶהָ
 הַיּוֹם אֲשֶׁר יִיטֵב לָךְ וּלְכִנְיָהָ אַחֲרֶיהָ וּלְמַעַן תֵּאֲרֶיהָ דְּמִים עַל-תִּאֲדָמָהּ
 41 אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיהָ נָתַן לָךְ כָּל-הַיָּמִים: פ אֵין רִבְרִיל
 42 מִשָּׁה שְׁלֹשׁ עָרִים בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה שְׁמֶשׁ: לָנֶס שְׁמָה רוֹצֵחַ אֲשֶׁר
 יִרְצֵחַ אֶת-רֵצֵחוֹ בְּבִלְי־דַעַת וְהוּא לֹא-שָׂנֵא לוֹ מִחֲמַל שְׁלֹשָׁם וְנָס אֶל-
 43 אֶחָד מִן-הָעָרִים הָאֵל וְחָי: אֶת-בָּצָר בַּמִּדְבָּר בָּאָרֶץ הַמִּישֹׁר לְרֹאשׁוֹנִי
 44 וְאֶת-רֹאשֵׁית בְּגִלְעָד לְגִדִּי וְאֶת-גִּלְעָד בְּפָשָׁן לְמִנְשִׁי: וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-
 מֵה שָׁם מִשָּׁה לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: אֵלֶּה הַעֲדוֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר
 46 דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם: בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן בְּנֹא מוֹל
 בֵּית סִנּוֹר בָּאָרֶץ סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחִשְׁבּוֹן אֲשֶׁר הִכָּה
 47 מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם: וַיִּירָשׁוּ אֶת-אֲרָצוֹ וְאֶת-אֲרֶץ
 עוֹג מֶלֶךְ-הַבָּשָׁן שְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרָח שְׁמֶשׁ:
 48 מִצְרַיִר אֲשֶׁר עַל-שֹׁפֶת-נָחַל אֲרֹנָן וְעַד-תַּר שִׁוְאָן הוּא חֲדָמוֹ:
 49 וְכָל-הַעֲרֵבָת עֶבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה וְעַד יַם הַעֲרֵבָת תַּחַת אֲשֵׁרֹת
 הַפְּסָגָה: פ

CAP. V. ה

ה

א וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל-כָּל-יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֶת-הַחֻקִּים
 וְאֶת-הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹבֵר בְּאָזְנוֹכֶם הַיּוֹם וּלְמַדְתֶּם אֹתָם
 3 2 וַשְּׁמַרְתֶּם לַעֲשֹׂתָם: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּרַת עֲמָנוּ בְּרִית בְּחֹרֵב: לֹא אֶת-
 אֲבֹתֵינוּ בְּרַת יְהוָה אֶת-הַבְּרִית הַזֹּאת כִּי אֲמָנוּ אֲנַחְנוּ אֵלֶּה כְּיוֹם
 4 כָּלֵנוּ חַיִּים: פָּנִים, בְּפָנִים דִּבֶּר יְהוָה עִמָּכֶם בְּהָר מִחוּץ הָאֵשׁ:
 ח אָנֹכִי עֹמֵד בֵּין-יְהוָה וּבֵינֵיכֶם בְּעֵת תְּהִיָּא לְחַדִּיד לָכֶם אֶת-דְּבַר
 יְהוָה כִּי וַיֹּאמֶר מִפְּנֵי הָאֵשׁ וְלֹא-עָלִיתֶם בְּהָר לֵאמֹר: ס
 6 אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיהָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֲרֶץ מִצְרָיִם מִבְּרִית עֲבָדִים:
 8 7 לֹא-יְהִיָּה לָךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל-פָּנָי: לֹא-תַעֲשֶׂה לָּךְ, פֶּסֶל כָּל-
 חֲמוּמָה אֲשֶׁר בְּשָׂמִים, מְמַלֵּל וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בְּמִים, מִתַּחַת
 9 לָאָרֶץ: לֹא-תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבָדֶם כִּי אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיהָ אֵל
 י כָּאֵל פָּקֹד עוֹן אָבוֹת עַל-בְּנֵים וְעַל-שֹׁלְשִׁים וְעַל-רִבְעִים לְשֹׁנָאִי: וְעֵשֶׂת

suam, ut doceret te, et in terra ostendit tibi ignem suum maximum, et audisti verba illius de medio ignis;

37. quia dilexit patres tuos, et elegit semen eorum post eos *. Eduxitque te praecedens in virtute sua magna ex Aegypto:

* Exod. 13, 21.

38. ut deleret nationes maximas et fortiores te in introitu tuo; et introduceret te, daretque tibi terram earum in possessionem, sicut cernis in praesenti die.

39. Scito ergo hodie, et cogitato in corde tuo, quod Dominus ipse sit Deus in coelo sursum, et in terra deorsum, et non sit alius.

40. Custodi praecepta eius atque mandata, quae ego praecipio tibi; ut bene sit tibi, et filiis tuis post te, et perman eas multo tempore super terram, quam Dominus Deus tuus daturus est tibi.

41. * Tunc separavit Moyses tres civitates trans Iordanem ad Orientalem plagam;

* Num. 35, 6. 14

42. ut confugiat ad eas, qui occiderit nolens proximum suum nec sibi fuerit inimicus ante unum et alterum diem, et ad harum aliquam urbium possit evadere;

43. * Bosor in solitudine, quae sita est in terra campestri de tribu Ruben; et Ramoth in Galaad, quae est in tribu Gad; et Golan in Basan, quae est in tribu Manasse.

* Ios. 20, 8.

44. Ista est lex, quam proposuit Moyses coram filiis Israël;

45. et haec testimonia et caeremoniae atque iudicia, quae locutus est ad filios Israël, quando egressi sunt de Aegypto;

46. trans Iordanem in valle contra fanum Phogor in terra Schon regis Amorrhaei, qui habitavit in Hesebon, quem percussit Moyses. Filii quoque Israël egressi ex Aegypto

47. possederunt * terram eius, et terram Og regis Basan, duorum regum Amorrhaeorum, qui erant trans Iordanem ad solis ortum;

* c. 3, 1.

48. ab Aroër, quae sita est super ripam torrentis Arnon, usque ad montem * Sion, qui est et Hermon;

* c. 3, 8.

49. omnem planitiem trans Iordanem ad Orientalem plagam, usque ad mare solitudinis, et usque ad radices montis Phasga.

CAP. V.

Moses Decalogum, eiusque promulgationem commemorat.

1. Vocavitque Moyses omnem Israël, et dixit ad eum *: Audi Israël, caeremonias atque iudicia, quae ego loquar in auribus vestris hodie; discite ea, et opere complete!

* c. 4, 1.

2. Dominus Deus noster pepigit nobiscum * foedus in Horeb.

* Exod. 24, 3—8.

3. Non cum patribus nostris iniit pactum, sed nobiscum, qui in praesentiarum sumus, et vivimus.

4. Facie ad faciem locutus est nobis in monte de medio ignis.

5. Ego sequester *, et medius fui inter Dominum, et vos in tempore illo, ut annuntiarem vobis verba eius. Timuistis enim ignem, et non ascendistis in montem, et ait:

* Exod. 20, 1.

6. * Ego Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Aegypti, de domo servitutis.

* Exod. 20, 1. Lev. 11, 45. 26, 1. Ps. 80, 11.

7. * Non habebis deos alienos in conspectu meo.

* Exod. 20, 3. Ps. 80, 10.

8. * Non facies tibi sculptile, nec similitudinem omnium, quae in coelo sunt desuper, et quae in terra deorsum, et quae versantur in aquis sub terra.

* Exod. 20, 4. Lev. 26, 1. Ps. 96, 7.

9. * Non adorabis ea, et non colas. Ego enim sum Dominus Deus tuus; Deus aemulator, reddens iniquitatem patrum super filios in tertiam, et quartam generationem his, qui oderunt me;

* Exod. 34, 14.

10. et faciens misericordiam in multa millia diligentibus me, et custodientibus praecepta mea.

11. * Non usurpabis nomen Domini Dei tui frustra; quia non erit impunitus, qui super re vana nomen eius assumpserit.

* Exod. 20, 7. Lev. 19, 12. Matth. 5, 33.

12. Observa diem Sabbati, ut sanctifices eum, sicut praecepit tibi Dominus Deus tuus.

13. Sex diebus operaberis, et facies omnia opera tua.

14. * Septimus dies sabbati est, id est, requies Domini Dei tui. Non facies in eo quidquam operis tu, et filius tuus, et filia, servus et ancilla, et bos, et asinus, et omne iumentum tuum, et peregrinus, qui est intra portas tuas; ut requiescat servus tuus, et ancilla tua, sicut tu.

* Gen. 2, 2. * Exod. 20, 10. Hebr. 4, 4.

15. Memento, quod et ipse servieris in Aegypto, et eduxerit te inde Dominus Deus tuus in manu forti, et brachio extento. Idcirco praecepit tibi, ut observares diem Sabbati.

16. * Honora patrem tuum et matrem, sicut praecepit tibi Dominus Deus tuus, ut longo vivas tempore, et bene sit tibi in terra, quam Dominus Deus tuus daturus est tibi.

* Exod. 20, 12. Eccl. 3, 9. Matth. 15, 4.
* Marc. 7, 10. Ephes. 6, 2.

17. Non occides.

18. Neque moechaberis.

19. Furtumque non facies.

20. Nec loqueris contra proximum tuum falsum testimonium.

21. * Non concupisces uxorem proximi tui; non domum, non agrum, non servum, non ancillam, non bovem, non asinum, et universa, quae illius sunt.

* Matth. 5, 28. Rom. 7, 7.

22. Haec verba locutus est Dominus ad omnem multitudinem vestram

in monte de medio ignis, et nubis et caliginis, voce magna, nihil addens amplius; et scripsit ea in duabus tabulis lapideis, quas tradidit mihi.

23. Vos autem postquam audistis vocem de medio tenebrarum, et montem ardere vidistis, accessistis ad me omnes principes tribuum, et maiores natu, atque dixistis:

24. Ecce! ostendit nobis Dominus Deus noster maiestatem, et magnitudinem suam; vocem eius audivimus de medio ignis, et probavimus hodie, quod loquente Deo cum homine, vixerit homo.

25. Cur ergo moriemur, et devorabit nos ignis hic maximus? Si enim audierimus ultra vocem Domini Dei nostri, moriemur.

26. Quid est omnis caro, ut audiat vocem Dei viventis, qui de medio ignis loquitur sicut nos audivimus, et possit vivere?

27. Tu magis accede; et audis cuncta, quae dixerit Dominus Deus noster tibi; loquerisque ad nos, et nos audientes faciemus ea.

28. Quod cum audisset Dominus, ait ad me: Audivi vocem verborum populi huius, quae locuti sunt tibi; bene omnia sunt locuti.

29. Quis det talem eos habere mentem, ut timeant me, et custodiant universa mandata mea in omni tempore; ut bene sit eis, et filiis eorum in sempiternum?

30. Vade et dice eis: Revertimini in tentoria vestra!

31. Tu vero hic sta mecum, et loquar tibi omnia mandata mea, et caeremonias atque iudicia, quae docebis eos, ut faciant ea in terra, quam dabo illis in possessionem.

32. Custodite igitur, et facite, quae praecepit Dominus Deus vobis; non declinabitis neque ad dexteram, neque ad sinistram;

- 11 חֲסֵד לְאֵלִים לְאַהֲבָה וּלְשִׁמְרָה מִצִּוְתוֹ: ס לֹא תִשָּׂא אֶת־
 שְׁמִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׂוֹא כִּי לֹא יִנְקֶה יְהוָה אֶת אֲשֶׁר־יִשָּׂא אֶת־שְׁמוֹ
 12 לְשׂוֹא: ס תִּמְזַר אֶת־חוֹם הַשְּׁפָת לִקְדָּשׁוֹ כְּאֲשֶׁר צִוָּה: ו
 13 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: עֲשֵׂת יָמִים תַּעֲבֹד וְעֲשִׂיתָ כָּל־מַלְאכָתוֹ: וְיוֹם הַשַּׁבָּת
 14 שָׁמַר: לְיְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָל־מַלְאכָה אִתָּה וּבִנְךָ וּבִתְּךָ
 וְעַבְדְּךָ וְאִמָּתְךָ וְשׁוֹרְךָ וְחֹמְרְךָ וְכָל־בְּהֶמְתְּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֶיךָ
 לַמֶּזֶן יָנוּחַ עִבְדְּךָ וְאִמָּתְךָ כָּמוֹךָ: וְזָכַרְתָּ כִּי־עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ
 מִצְרַיִם וַיֹּצֵאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה וּבְזֵרַע נְטוּיָה עַל־כֵּן
 16 צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת־חוֹם הַשְּׁפָת: ס כִּבְדֵּךְ אֶת־
 אֲבִיךָ וְאֶת־אִמְךָ כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַמֶּזֶן: וְיָדְרִיכְךָ יְמִיךָ
 וּלְמַעַן יִרְעֶב לָךְ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ: ס
 17 לֹא תִרְצָח: ס וְלֹא תִנָּאֵף: ס וְלֹא תִגְלֹב: ס
 18 וְלֹא תִחַדּוּךָ בְּרֵעֶךָ עַד שׂוֹא: ס וְלֹא תִחַמֵּד אִשְׁתִּי רֵעֶךָ כ
 21 ס וְלֹא תִרְאֶנָּה בֵּית רֵעֶךָ שִׁדְּחוֹ וְעַבְדּוֹ וְאִמָּתוֹ שׁוֹרְךָ וְחֹמְרְךָ
 22 וְכָל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ: ס אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דִּבֶּר יְהוָה אֶל־
 כָּל־קְהָלָם בְּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ הַעֲנָן וְהַזֶּרְקָב קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יָסָה
 23 וַיִּדְבְּרֵם עַל־שְׁנֵי לֵחָת אֲבוֹתָם וַיִּתְּנֵם אֵלֶּי: וַיְהִי פֶשַׁעְכֶּם אֶת־חֻקּוֹל
 מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ וְהַחֵר בָּעֵר בָּאֵשׁ וַתִּקְרְבוּן אֵלַי כָּל־דְּאִשֵּׁי שְׁבִיטֵיכֶם
 24 וַזְּכַנְיֹכֶם: וַתֹּאמְרוּ הֵן הִרְאֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת־כְּבוֹדוֹ וְאֶת־גְּדֻלּוֹ וְאֶת־
 כָּלוֹ שְׁמֵנוּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ הַזֶּה רָאִינוּ כִּי־דִבֶּר אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם
 וַחֲרִי: וַעֲתִל לַפֶּה נִמּוֹת כִּי תֹאכְלֵנוּ הָאֵשׁ הַזֹּלֶה הַזֹּאת אִם־יִסָּפֵר וְכֹה
 26 אֲנַחְנוּ לְשִׁמְעַ אֶת־קוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עוֹד וּמָהֵנוּ: כִּי מִי כָל־בָּשָׂר
 27 אֲשֶׁר שָׁמַע קוֹל אֱלֹהִים חַיִּים מִדִּבֶּר מִתּוֹךְ־הָאֵשׁ כָּמוֹנוּ וַיַּחֲרִי: קָרַב
 אֶתָּה וְשָׁמַע אֶת כָּל־אֲשֶׁר יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאַתָּה תִּדְבֹּר אֵלֵינוּ
 28 אִף כָּל־אֲשֶׁר יִדְבֹּר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֵלֶיךָ וְשָׁמַעְנוּ וְעֲשִׂינוּ: וַיִּשְׁמַע
 יְהוָה אֶת־קוֹל הַדְּבִירִים בְּדִבְרֵכֶם אֵלַי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי שָׁמַעְתִּי אֶת־
 29 קוֹל הַדְּבָרִי הַזֶּה הוֹדֵה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלַי חֲטִיבוּ כָל־אֲשֶׁר דִּבְּרוּ: מִי־
 וַחֲנִי וְהִדָּה לְבָבָם זֶה לָהֶם לִירְאָה אֹתִי וּלְשִׁמּוֹר אֶת־כָּל־מִצְוֹתִי כָל־
 הַיָּמִים לַמֶּזֶן וַיִּקֶּב לָהֶם וּלְבָנֵיהֶם לְעֹלָם: לָךְ אָמַר לָהֶם שׁוּבוּ לָכֶם ל
 31 לְאַהֲלֵיכֶם: וְאַתָּה פֹה עֹמֵד עִמָּדִי וְאַדְבַּרְתָּ אֵלַי אֶת כָּל־הַמִּצְוָה
 וְהַחֲקִים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּלְמֹדֵם וְעָשִׂה בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נָתַן לָהֶם
 32 לְרִשְׁתָּהּ: וְשִׁמְרָתֶם לַעֲשׂוֹת כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲהַבֶּם לֹא

33 תסרו ומיון ושמאל: בכל-הדרך אשר ציה יהיה אליהם אהבם
הלכו למען תחיון וטוב לכם והארבתם ומים בארץ אשר תירשון:

CAP. VI. ו

ו

א ונאת המצוה החקים והמשפטים אשר ציה יהיה אליהם ללמד
2 אתכם לעשות בארץ אשר אתם עברים שמה לרשתה: למען תירא
את-יהוה אלהיה לשמר את-כל-חקתיו ומצותיו אשר אנכי מצוה
3 אתה ובנך ובן-בנה כל ימי חיה ולמען יארכו ימיה: ושמעת
ישראל ושמרת לעשות אשר יטב לך ואשר תרפון מאד באשר
4 הבר יהוה אליהי אלהיך לך ארץ זבת חלב ודבש: פ שמי
ה ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד: ואהבת את יהוה אלהיך בכל-
6 לבבך ובכל-נפשך ובכל-מאדך: והיו הדברים האלה אשר אנכי
7 מצוה היום על-לבבך: ושננתם לבך ודברת בם בשבתך בביחך
8 ובליכתך בדרך ובשכבך ובקומך: וקשרתם לאות על-ידך וחרו
9 לטעם בין עיניך: וכחתם על-מזוזת ביתך ובשעריך: ס
י והיה כיריאתך יהוה אלהיך אל-הארץ אשר נשבע לאבותיך
לאברהם ליצחק וליעקב לתת לך ערים גדולות וטבת אשר לא-בית:
11 ובלאים מלאים כל-טוב אשר לא-מלאך וברית חצובים אשר לא-
12 חצבת ברמים ויחיים אשר לא-נטעת ואכלת ושבעת: השמר לך
13 פן-תשכח את-יהוה אשר הוציאך מארץ מצרים מבית עבדים: את-
14 יהוה אלהיך תירא ואתו תעבד ובשמו תשב: לא תלכין אחרי
טו אלהים אחרים מאלהי העמים אשר סביבותיכם: כי אל קנא יהוה
אלהיך בקרבך פן-תחרה את-יהוה אלהיך בך והשמידך מעל פני
16 הארמה: ס לא תנא את-יהוה אלהיכם כאשר נסחתם
17 במסה: שמור תשמרין את-מצות יהוה אלהיכם ועדתיו ותקיו אשר
18 צוה: ועשית הישר והטוב בעיני יהוה למען יטב לך ויבא
19 וירשף את-הארץ חטבה אשר-נשבע יהוה לאבותיך: להחם את-
כ כל-אויבך מפנה כאשר הבר יהוה: ס כירשאלך בנה
מחר לאמר מה הצלת והחקים והמשפטים אשר ציה יהוה אלהינו
21 אתכם: ואמרת לבנה עבדים היינו לפרעה במצרים ויצאנו יהוה
22 ממצרים ביד חזקה: ויתן יהוה אותות ומפתים גדלים ורעים
23 במצרים בפרעה ובכל-ביתו לעינינו: ואותנו הוציא משם למען
24 הביא אתנו לתת לנו את-הארץ אשר נשבע לאבותינו: ויצאנו יהוה
לעשות את-כל-החקים האלה ליראה את-יהוה אלהינו לטוב לנו

33. sed per viam, quam praecepit Dominus Deus vester, ambulabitis *; ut vivatis, et bene sit vobis, et protelentur dies in terra possessionis vestrae.

* Num. 4, 40.

CAP. VI.

Mandatum primum de amore Dei inculcat Moses.

1. Haec * sunt praecepta, et caeremoniae, atque iudicia, quae mandavit Dominus Deus vester; ut docerem vos, et faciatis ea in terra, ad quam transgredimini possidendam;

* c. 4, 1.

2. ut timeas Dominum Deum tuum, et * custodias omnia mandata, et praecepta eius quae ego praecipio tibi, et filiis, ac nepotibus tuis, cunctis diebus vitae tuae, ut prolongentur dies tui.

* c. 4, 40.

3. Audi Israël, et observa, ut facias, quae praecepit tibi Dominus, et bene sit tibi et multipliceris amplius, sicut pollicitus est Dominus Deus patrum tuorum tibi terram lacte et melle manantem.

4. Audi Israël, Dominus Deus noster, Dominus unus est.

5. * Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota fortitudine tua!

* c. 11, 13. Matth. 22, 37. Marc. 12, 30. Luc. 10, 27.

6. Eruntque verba haec, quae ego praecipio tibi hodie, in corde tuo!

7. Et * narrabis ea filiis tuis, et meditaberis in eis sedens in domo tua, et ambulans in itinere, dormiens atque consurgens.

* Gen. 18, 19.

8. Et * ligabis ea quasi signum in manu tua, eruntque et movebuntur inter oculos tuos;

* Exod. 13, 16.

9. scribesque ea in limine et ostiis domus tuae.

10. Cumque introduxerit te Dominus Deus tuus in terram, pro qua iuravit patribus tuis, Abraham, Isaac et Iacob; et dederit tibi civitates magnas et optimas, quas non aedificasti,

11. domos plenas cunctarum opum, quas non extruxisti, cisternas, quas

non fodisti, vineta et oliveta, quae non plantasti,

12. et comederis *, et saturatus fueris.

c. 8, 10.

13. Cave diligenter, ne obliviscaris * Domini, qui eduxit te de terra Aegypti, de domo servitutis †. Dominum Deum tuum timebis, et illi soli servies, ac per nomen illius iurabis.

* c. 8, 14. † c. 10, 20. Matth. 4, 10. Luc. 4, 8.

14. Non ibitis post deos alienos * cunctarum Gentium, quae in circuitu vestro sunt;

* Exod. 20, 3. 23, 13.

15. quoniam * Deus aemulator, Dominus Deus tuus in medio tui; nequando irascatur furor Domini Dei tui contra te, et auferat te de superficie terrae.

* Exod. 20, 5. 34, 14.

16. * Non tentabis Dominum Deum tuum, sicut tentasti † in loco tentationis.

* Matth. 4, 7. Luc. 4, 12. † Exod. 17, 2. 7. Num. 21, 5.

17. Custodi praecepta Domini Dei tui, ac testimonia et caeremonias, quas praecepit tibi;

18. et fac, quod placitum est et bonum in conspectu Domini, ut bene sit tibi; et ingressus possideas terram optimam, de qua iuravit Dominus patribus tuis;

19. ut delecret omnes inimicos tuos coram te, sicut locutus est.

20. Cumque interrogaverit te filius tuus * eras, dicens: Quid sibi volunt testimonia haec, et caeremoniae, atque iudicia, quae praecepit Dominus Deus noster nobis?

* Exod. 13, 14.

21. Dices ei: Servi eramus Pharaonis in Aegypto, et eduxit nos Dominus de Aegypto in manu forti;

22. fecitque signa atque prodigia magna et pessima in Aegypto contra Pharaonem, et omnem domum illius, in conspectu nostro;

23. et eduxit nos inde, ut introductis daret terram, super qua iuravit patribus nostris.

24. Praecepitque nobis Dominus, ut faciamus omnia legitima haec, et timeamus Dominum Deum nostrum,

ut bene sit nobis cunctis diebus vitae nostrae sicut est hodie.

25. Eritque nostri misericors, si custodierimus et fecerimus omnia praecepta eius coram Domino Deo nostro, sicut mandavit nobis.

CAP. VII.

Deus iubet deleri Chananaeos idololatrias; cuncta prospera promittit praescripta servantibus.

1. Cum introduxerit te Dominus Deus tuus in terram, quam possideris ingredi, et deleverit gentes multas coram te *, Hethum, et Gergezaeum, et Amorrhaeum, Chananaeum, et Pherezaeum, et Hevaeum, et Iebusaeum, septem gentes multo maioris numeri, quam tu es, et robustiores te;

* Exod. 20, 5. 34, 14.

2. tradideritque eas Dominus Deus tuus tibi, percuties * eas usque ad internecionem †. Non inibis cum eis foedus, nec misereberis earum;

* Num. 33, 51. Ios. 11, 11. Lev. 27, 29.

† Exod. 23, 32. 34, 15, 16.

3. neque * sociabis cum eis coniugia. Filiam tuam non dabis filio eius, nec filiam illius accipies filio tuo,

* Exod. 34, 16. 3 Reg. 11, 2.

4. quia seducet filium tuum, ne sequatur me, et ut magis serviat diis alienis; irasceturque furor Domini, et delebit te cito.

5. Quia potius haec facietis eis *: Aras eorum subvertite, et confringite statuas, lucosque succidite, et sculptilia comburite.

* Exod. 23, 24. 13. Deut. 12, 3. 16, 21.

6. * Quia populus sanctus est Domino Deo tuo †. Te elegit Dominus Deus tuus, ut sis ei populus peculiaris de cunctis populis, qui sunt super terram.

* Exod. 19, 6. Deut. 4, 20, 14, 2.

† c. 26, 18.

7. Non quia cunctas gentes numero vincebatis, vobis iunctus est Dominus, et elegit vos, cum omnibus sitis * populis pauciores:

c. 1, 10.

8. sed quia dilexit vos Dominus et custodivit iuramentum, quod iuravit patribus vestris; eduxitque vos in manu forti, et redemit de domo servitutis, de manu Pharaonis regis Aegypti.

9. Et scies, quia Dominus Deus tuus, ipse est Deus * fortis et fidelis, custodiens pactum et misericordiam diligentibus se, et his, qui custodiunt praecepta eius, in mille generationes;

* Exod. 34, 7. Deut. 5, 10

10. et * reddens odientibus se statim, ita ut disperdat eos, et ultra non differat, protinus eis restituens, quod merentur.

* c. 4, 24.

11. Custodi ergo praecepta * et caeremonias atque iudicia, quae ego mando tibi hodie, ut facias.

* c. 4, 1. 5, 1. 32, 6, 17.

12. Si postquam audieris haec iudicia, custodieris ea et feceris *, custodiet et Dominus Deus tuus pactum tibi et misericordiam, quam iuravit patribus tuis.

* Exod. 23, 22. 26, 3.

13. Et diliget te ac multiplicabit, benedicetque fructui ventris tui, et fructui terrae tuae, frumento tuo, atque vindemiae, oleo, et armentis, gregibus ovium tuarum super terram, pro qua iuravit patribus tuis, ut daret eam tibi.

14. Benedictus eris inter omnes populos *. Non erit apud te sterilis utriusque sexus, tam in hominibus quam in gregibus tuis.

* Exod. 23, 26.

15. Auferet Dominus a te omnem languorem; et * infirmitates Aegypti pessimas, quas novisti, non inferet tibi, sed cunctis hostibus tuis.

* Exod. 15, 26.

16. * Devorabis omnes populos, quos Dominus Deus tuus daturus est tibi. Non pareet eis oculus tuus, nec servies † diis eorum, ne sint in ruinam tui.

* Num. 14, 9. † Exod. 23, 24. Num. 33, 55.

17. Si dixeris in corde tuo: Plures sunt gentes istae quam ego, quomodo potero delere eas?

כִּלְהִימִים לְחִיטָתוֹ כִּהְיוֹם הַזֶּה: וְצִדְקָה תִּהְיֶה־לָּנוּ כִּי־נִשְׁמָר לַעֲשׂוֹת כֹּחַ
אֶת־כָּל־הַמִּצְוֹת הַזֹּאת לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כְּאֲשֶׁר צִוִּינוּ: ס

7

CAP. VII. 7

כִּי וְכִי־אָלָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה בָּא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ א
וְנִשְׁלַח גִּזְרֵי־רַבִּים: מִפְּנֵיךָ הַחֲתִיר וְהַנְּקָשִׁי וְהַאֲמִלִּי וְהַכִּנְנִי וְהַפְּרוֹר
וְהַחֲוִי וְהַרְבוּסֵי שְׂבַעַה גִּזְרֵם רַבִּים וְעִצּוּמִים מִמֶּךָ: וְנִתְּנָם יְהוָה 2
אֱלֹהֶיךָ לִפְנֵיךָ וְהַכִּיתָם קִרְבָּם תַּחְרִים אֹתָם לֹא־תִכְרֹת לָהֶם בְּרִית
וְלֹא תִחַנֶּם: וְלֹא תִתְחַנֵּן בָּם בְּתוֹךְ לֹא־תִתֵּן לָבָנוּ וּבְתוֹךְ לֹא־תִקַּח 3
לְבָנָהּ: כִּי־דֹסִיר אֶת־בְּנוֹךְ מֵאַחֲרֵי וְעִבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְחָרָה אֶת־ 4
יְהוָה בְּכֶם וְהִשְׁמִידֶךָ מִקֶּרֶב: כִּי אִם־פֶּה תַעֲשׂוּ לָהֶם מִזִּבְחֵיהֶם תִּחַצֹּה 5
וּמִזְבְּחָם תִּשְׁבֹּר: וְאֲשִׁירֵהֶם תִּגְהַעֲלוֹן וּפִסִּילִיהֶם תִּשְׂרֹפֶן בָּאֵשׁ: כִּי 6
עִם קְדוֹשׁ אַתָּה לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּךְ בְּתֵר: וְיְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְהִיּוֹת לָוֹ 7
לָעָם סִגְלָה מִכָּל הַעַמִּים אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאָדָמָה: לֹא מִרַבָּם מִכָּל־ 8
הַעַמִּים חֲשֹׁק יְהוָה בָּכֶם וַיִּבְחַר בָּכֶם כִּי־אַתֶּם הַמְעַט מִכָּל־הָעַמִּים:
כִּי מֵאַחֲבַת יְהוָה אֹתְכֶם וּמִשְׁמֵרוֹ אֶת־הַשְׁבָּעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם 8
הוֹצִיא יְהוָה אֹתְכֶם מִן־חֹקֶה וּמִפֶּה מִבֵּית עֲבָדִים מִיַּד פְּרַעֲה
מֶלֶךְ־מִצְרָיִם: וְנִדְבַעְתָּ כִּי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ חֹוֹה הָאֱלֹהִים הָאֵל הַנֶּאֱמָן 9
שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֲסֵד לְאַהֲבָיו וְלִשְׁמֵרֵי מִצְוֹתָו לְאֵלֶּה דֹר: וּמִשְׁלָם 10
לְשׁוֹנָיו אֶל־פִּינוֹ לְהַאֲבִידוֹ לֹא יֵאָחַז לְשׁוֹנוֹ אֶל־פִּינוֹ וְשִׁלְסָלוֹ:
וְשִׁמְרָתָ אֶת־הַמִּצְוָה וְאֶת־הַחֲקִים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אִנְכִי מִצְוֶה 11
וְהָיוּ לְעִשְׂתָּם:

פ פ פ 46 מו

וְהָיָה עֲקֵב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה וּשְׁמֵרָתֶם וַעֲשִׂיתֶם 12
אֹתָם וְשָׁמַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָךְ אֶת־הַבְּרִית וְאֶת־הַחֲסֵד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
לְאַבְרָהָם: וְאַתְּבָךְ וּבִרְכָךְ וְחִרְבָךְ וּבִתְךָ כִּי־בִטְנָה וּפְרִי־אֲדָמָתָה 15
הִגְדָה וְחִירְשָׁתָה וְיִצְהָרָה שֹׁמֵר אֱלֹהֶיךָ וְעִשְׂתָּרֶת צִאֲנָה עַל הָאָדָמָה
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לָהֵרֵת לָךְ: בְּרוּךְ הַיְהוָה מִכָּל־הָעַמִּים לֹא־יִהְיֶה 14
בְּךָ עֶקֶר וְצָרָה וּבִבְהֶמְתָּהּ: וְהִסִּיר יְהוָה מִמֶּךָ כָּל־תִּלְדִּי וְכָל־מִדְּוִי 15
מִצְרִיִם הָרִשִׁים אֲשֶׁר יָדַעְתָּ לֹא יִשְׁוּמָם לָךְ וְנִתְּנָם בְּכָל־שְׁנֵי־אָרְצֶיךָ:
וְאַכְלִיתָ אֶת־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לֹא־יִהְיוּ עֵינֶיךָ 16
עֲלֵיהֶם וְלֹא תַעֲבֹל אֶת־אֱלֹהֵיהֶם כִּי־מִקֵּשׁ הוּא לָךְ: ס

כִּי הָאֵמֶל בְּלִבְבָךְ רַבִּים הָיוּ הָאֵלֶּה מִמֶּנִּי אִיכָּה אֵיכָּל לְהוֹרִישָׁם: 17

18 לֹא תִירָא מֵהֶם זָכַר תִּזְכֹּר אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַפָּרָעָה
19 וּלְכָל־מִצְרָיִם: הַמִּסֹּת הַגְדֹּלֹת אֲשֶׁר־רָאוּ עֵינֶיךָ וְחָאֵתָת וְהַמִּפְתִּיחַ
וְהַיָּד הַחֲזָקָה וְהַזֶּרַע הַטֹּטֵיף אֲשֶׁר הוֹצֵאָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּיַד־עֲזָה
ב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְכָל־הַצִּמִּים אֲשֶׁר־אַתָּה יָרָא מִפְּנֵיהֶם: וְגַם אֶת־הַצִּרְעָה
יִשְׁלַח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּם עַד־אֲבֹד הַנְּשָׁאָרִים וְהַנִּסְתָּרִים מִפְּנֵיךָ:
21 לֹא תַעֲלֶץ מִפְּנֵיהֶם כִּי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּקִרְבָּךְ אֵל גָּדוֹל וְנוֹרָא: וְנִשְׁלַח
22 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵל מִפְּנֵיךָ מֵעַט מֵעַט לֹא תֻבֵּל בַּלָּתָם
23 מִיָּד פֶּן־תִּרְבֶּה עֲלֶיךָ חֵת הַשָּׂדֶה: וְנִתְּנָם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַפָּנִיָּה וְחָמַם
24 מִהוֹמָה גְדֹלָה עַד הַשָּׁמַיִם: וְנִתְּן מַלְכֵיהֶם בְּיָדְךָ וְהִאֲבֹדְתָ אֶת־שְׂמֹם
כ הַמִּהְתֹּת הַשָּׁמַיִם לֹא־תִנָּצֵב אִישׁ בַּפָּנִיָּה עַד הַשָּׁמַיָּה אִתָּם: פִּסְטִּי
אֶל־הֵיהֶם תִּשְׁרֹפֶנּוּ בָאֵשׁ לֹא־תִחַמְדוּ לָסֶה וְזָהַב עֲלֵיהֶם וְלִקְחָתָ לָךְ
26 פֶּן תִּוָּקֵשׁ בְּיָדִי תִּוָּעֶבֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא: וְלֹא־תִבְרֵא תִוָּעֶבֶת
אֶל־בֵּיתְךָ וְהַיָּד הַרָּם כְּמַחֵי שֶׁקֶץ וְתִשְׁקָצֶנּוּ וְתִעַב וְתִחַעֲבֶנּוּ כִּי־
חָרָם הוּא:

פ

CAP. VIII. ח

ח

א פֶּלִי־הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תִּחְיִין
וְרִבְיָתֶם וּבִאתֶם וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע יְהוָה לְאַבְרָהָם:
2 וְזָכַרְתָּ אֶת־פֶּל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הוֹלִיכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה
בְּמִדְבָּר לְמַעַן עֲנֹתְךָ לְנִסְתָּךְ לִדְעַת אֶת־אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ תִּשְׁמָר מִצְוֹתוֹ
3 אִם־לֹא: וְיִדְעָךָ וְיִרְעַבְךָ וַיִּאֲכַלְךָ אֶת־חֲמֵן אֲשֶׁר לֹא־יִדְעָתָ וְלֹא יִדְעוּן
אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן הוֹדִיעָךָ כִּי לֹא עָלִיתָם לְבֵהוּ יְהוָה הָאֵלִים כִּי עַל־
4 פְּלִי־מִצְוָה כִּי־יְהוָה יִתֶּנּה הָאָדָם: שְׂמֹלְתְךָ לֹא בִלְתָּה מֵעֲלֶיךָ וְרִגְלְךָ
ה לֹא תִצָּקָה זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה: וְיִדְעָתָ עַם־לְבָבְךָ כִּי כָאֲשֶׁר יוֹסֵר אִישׁ
6 אֶת־בְּנוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִיִּסְרָה: וְשִׁמְרָתָ אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
7 לִלְכֹת בְּדַרְכָיו וּלְיִרְאָה אֹתוֹ: כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִבִּיאָה אֶל־אָרֶץ
8 טוֹבָה אָרֶץ גִּחְלִי מֵיִם עֲנֹל וְחַמֹּת וְצִאִים בַּבִּקְעָה וּבְהָרִ: אָרֶץ
9 חֲשֵׁה וְשִׁעוּרָה וְגֶפֶן וְחִמָּה וְרִמּוֹן אָרֶץ־גִּידִת שֶׁמֶן וְדִבְשׁ: אָרֶץ אֲשֶׁר לֹא
בְּמִסְפָּנָה הִאֲכַלְכֶּה לָחֶם לֹא־תִחַסֵּר כָּל בֹּהַ אָרֶץ אֲשֶׁר אֲבִנֶיהָ בְּרוֹל
י וּמִחֲרִירָהּ תִּתְּצֵב נַחֲשֹׁת: וְאָכַלְתָּ וְשִׂבַּעְתָּ וּבִרְכָתָ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
י1 עַל־הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ: הַשָּׁמַר לָךְ פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ לְבַלְתִּי שָׁמַר מִצְוֹתוֹ וּמִשְׁפָּטָיו וְחִקָּיו אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה
י2 הַיּוֹם: פֶּן־תֹּאכַל וְשִׂבַּעְתָּ וּבָתִּים טֹבִים תִּבְנֶה וְיִשְׁכַּחְתָּ: וּבִקְרָה וְצִאָה
י3

18. Noli metuere *, sed recordare, quae fecerit Dominus Deus tuus Pharaoni, et cunctis Aegyptiis.

* c. 1, 21.

19. * Plagas maximas, quas viderunt oculi tui, et signa atque portenta, manumque robustam, et extensum brachium, ut educeret te Dominus Deus tuus; sic faciet cunctis populis, quos metuis.

* c. 4, 34.

20. * Insuper et crabrones mittet Dominus Deus tuus in eos, donec deleat omnes, atque disperdat, qui te fugerint, et latere potuerint.

* Exod. 23, 28. Ios. 24, 12.

21. Non timebis eos, quia Dominus Deus tuus in medio tui est, Deus magnus et terribilis;

22. ipse consumet nationes has in conspectu tuo paulatim *, atque per partes. Non poteris eas delere pariter; ne forte multiplicentur contra te bestiae terrae.

* Exod. 23, 29.

23. Dabitque eos Dominus Deus tuus in conspectu tuo; et interficiet illos, donec penitus deleantur.

24. Tradetque * reges eorum in manus tuas, et disperdes nomina eorum sub coelo; nullus poterit resistere tibi, donec conteras eos.

* Ios. 10, 28. 11. 12. 12, 7. 39.

25. * Sculptilia eorum igne combures! non concupisces argentum et aurum, de quibus facta sunt, neque assumes ex eis tibi quidquam, ne offendas, propterea, quia abominatio est Domini Dei tui.

* v. 5. 2 Macc. 12, 40.

26. Nec inferes * quidpiam ex idolo in domum tuam, ne fias anathema, sicut et illud est. Quasi spurcitiam detestaberis, et velut inquinamentum ac sordes abominationi habebis, quia anathema est.

* Ios. 7, 11.

CAP. VIII.

Beneficia a Deo in deserto collata, et poenae transgressoribus inflictae referuntur.

1. * Omne mandatum, quod ego praecipio tibi hodie, cave diligenter, ut facias; ut possitis vivere, et multiplicemini, ingressique possideatis

terram, pro qua iuravit Dominus patribus vestris.

* c. 4, 1.

2. Et * recordaberis cuncti itineris, per quod adduxit Dominus Deus tuus quadraginta annis per desertum, ut affligeret te, atque tentaret, et nota fierent, quae in tuo animo versabantur, utrum custodires mandata illius, an non.

* c. 1—3.

3. Afflixit te penuria *, et dedit ** tibi cibum Manna, quod ignorabas tu et patres tui; ut ostenderet tibi quod non † in solo pane vivat homo, sed in omni verbo, quod egreditur de ore Dei.

* c. 2, 7. ** Exod. 16, 14. † Matth. 4, 4. Luc. 4, 4.

4. Vestimentum tuum, quo operiebaris, nequamquam vetustate defecit, et pes tuus non est subtritus, in quadragessimus annus est.

5. Ut recogites in corde tuo, quia sicut erudit filium suum homo *, sic Dominus Deus tuus erudit te;

* c. 1, 31.

6. ut custodias mandata Domini Dei tui, et ambules in viis eius, et timeas eum.

7. Dominus enim Deus tuus introducet te in terram bonam, terram rivorum aquarumque et fontium; in cuius campis et montibus erumpunt fluviorum abyssi;

8. terram * frumenti, hordei, ac vinearum, in qua fici, et malograna, et oliveta nascuntur, terram olei ac mellis.

* Exod. 3, 8.

9. Ubi absque ulla penuria comedes panem tuum, et rerum omnium abundantia perfrueris; cuius lapides ferrum sunt, et de montibus eius aeris metalla fodiuntur;

10. ut cum comederis, et satiatus fueris, benedicas Domino Deo tuo pro terra optima, quam dedit tibi.

11. Observa, et cave *, ne quando obliviscaris Domini Dei tui, et negligas mandata eius atque iudicia et caeremonias, quas ego praecipio tibi hodie;

* c. 6, 12.

12. ne postquam comederis et satiatus fueris, domos pulchras aedificaveris, et habitaveris in eis;

13. habuerisque armenta boum, et

ovium greges, argenti et auri, cunctarumque rerum copiam;

14. elevetur cor tuum, et non reminiscaris * Domini Dei tui, qui eduxit te de terra Aegypti, de domo servitutis.

* c. 4, 9.

15. et ductor tuus fuit in solitudine magna atque terribili *, in qua erat serpens flatu adurens, et scorpio ac dipsas, et nullae omnino aquae †; qui eduxit rivos de petra durissima,

* c. 1, 19. Exod. 17, 6. Num. 20, 9. 11. 21, 6. † Exod. 17, 6.

16. et * cibavit te Manna in solitudine, quod nescierunt patres tui. Et postquam afflixit ac probavit, ad extremum misertus est tui;

* v. 2. 3. Exod. 16, 14.

17. ne diceris in corde tuo: Fortitudo mea, et robur manus meae, haec mihi omnia praestiterunt.

18. Sed recorderis Domini Dei tui, quod ipse vires tibi praebuerit *, ut impletet pactum suum, super quo iuravit patribus tuis, sicut praesens indicat dies.

* c. 4, 31.

19. Sin autem oblitus Domini Dei tui, secutus fueris deos alienos, coluerisque * illos et adoraveris; ecce! nunc praedico tibi, quod omnino dispereas.

* c. 4, 25.

20. Sicut Gentes, quas delevit Dominus in introitu tuo, ita et vos peribitis, si inobedientes fueritis voci Domini Dei vestri.

CAP. IX.

Moses varia delicta in memoriam revocat, ut populus deinceps melius sapiat.

1. Audi Israël: Tu transgredieris hodie Iordanem, ut possideas * nationes maximas et fortiores te, civitates ingentes † et ad coelum usque muratas,

* c. 7, 1. † c. 1, 28.

2. populum magnum * atque sublimem, filios Enacim, quos ipse vidisti, et audisti, quibus nullus potest ex adverso resistere.

* c. 1, 28.

3. Scies ergo hodie, quod Dominus Deus tuus ipse transibit ante te,

ignis devorans atque consumens, qui conterat eos et deleat atque disperdat ante faciem tuam velociter, sicut locutus est tibi.

4. Ne dicas in corde tuo, cum deleverit eos Dominus Deus tuus in conspectu tuo *: propter iustitiam meam introduxit me Dominus, ut terram hanc possiderem, cum propter impietates suas istae deletae sint nationes.

* c. 7, 7. 8, 16.

5. Neque enim propter iustitias tuas, et aequitatem cordis tui, ingredieris, ut possideas terras earum; sed quia illae egerunt impie, introeunte te deletae sunt; et ut completet * verbum suum Dominus, quod sub iuramento pollicitus est patribus tuis Abraham, Isaac, et Iacob.

* Gen. 12, 7.

6. Scito ergo, quod non propter iustitias tuas Dominus Deus tuus dederit tibi terram hanc optimam in possessionem, cum * durissimae cervicis sis populus.

* Exod. 32, 9. 34, 9.

7. Memento, et ne obliviscaris, quomodo ad iracundiam provocaveris Dominum Deum tuum in solitudine. Ex eo die, quo egressus es ex Aegypto usque ad locum istum, semper adversum Dominum contendisti.

8. * Nam et in Horeb provocasti eum, et iratus delere te voluit,

* Exod. 17, 6. 19, 3. 32, 10.

9. quando * ascendi in montem, ut acciperem tabulas lapideas, tabulas pacti, quod pepigit vobiscum Dominus; at perseveravi in monte quadraginta diebus ac noctibus, panem non comedens, et aquam non bibens.

* Exod. 14, 18.

10. * Deditque mihi Dominus duas tabulas lapideas scriptas digito Dei, et continentes omnia verba, quae vobis locutus est in monte de medio ignis, quando concio populi congregata est.

* Exod. 31, 18. 32, 15.

11. Cumque transissent quadraginta dies, et totidem noctes, dedit mihi Dominus duas tabulas lapideas, tabulas foederis;

14 יִרְבֵּן וְכֶסֶף וְזָהָב יִרְבֶּה-לָּהּ וְכָל אֲשֶׁר-לָהּ יִרְבֶּה: וְרָם לִבָּהּ וְשִׁכְחָהּ
 אֶת-יְהוָה אֱלֹהֶיהָ הַמוֹצִיאָהּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּרִית עֲבָדִים: הַמּוֹלִיכָהּ טו
 בַּמִּדְבָּר, הַגָּדֹל וְהַנּוֹרָא נָחֵשׁ, שָׂרָף וְעַקְרָב וְצִמְאֹן אֲשֶׁר אִין-מַיִם
 הַמוֹצִיא לָהּ מַיִם מִצּוֹר הַחֲפָמִישׁ: הַמַּאֲכִלָהּ מִן בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר לֹא- 16
 יִדְעוּן אֲבֹתֶיהָ לִמְעַן עֲנֹתָהּ וּלְמַעַן נִסְתָּהּ לְהִיטֵבָהּ בְּאַחֲרִיתָהּ: וְאָמְרָהּ 17
 בִּלְבָבָהּ כִּחִי וְעַצָּם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת-הַחִיּוֹל הַזֶּה: וְזָכְרָהּ אֶת-יְהוָה 18
 אֱלֹהֶיהָ כִּי הוּא הִנְתָּן לָהּ פֶּת לַעֲשׂוֹת חֵיל לְמַעַן הָקִים אֶת-דְּבָרֹתָיו
 אֲשֶׁר-נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם בְּיוֹם הַזֶּה: פ וְהָיָה אִם-שָׁכַחַת תִּשְׁכַּחַת 19
 אֶת-יְהוָה אֱלֹהֶיהָ וְהִלַּכְתָּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְעַבַדְתָּם וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ
 לָהֶם הַעֲלֵתִי בְכֶם חַיִּים כִּי אֶבֶר הָאֲבֹדוֹן: כְּגוֹלִים אֲשֶׁר יִהְיֶה מֵאֲבִיר כ
 מַפְרִיכָם כִּן הָאֲבֹדוֹן עֲקָב לֹא תִשְׁמְעוּן בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: פ

ט

CAP. IX. ט

שָׁמַע וְיִשְׂרָאֵל אֵתָּה עֲבַר חַיִּים אֶת-חֲדָרָיו לְבֹא לְרִשְׁתָּהּ גּוֹלִים גְּדִלִים א
 וְעִצְמִים מִמֶּנּוּ עָרִים גְּדִלֹת וּבְצֻרֹת בְּשָׁמַיִם: עֲסִיגְדוֹל וְרָם פְּנֵי עֲנָקִים 2
 אֲשֶׁר אֵתָּה יָדַעְתָּ וְאֵתָּה שָׁמַעְתָּ מִי יִתְיַצֵּב לִפְנֵי פְנֵי עֲנָק: וְיָדַעְתָּ 3
 חַיִּים כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיהָ הוּא-הָעֹבֵר לִפְנֵיהָ אֲשֶׁר אֵכְלָה הוּא וְשִׁמְיָהּ
 וְהוּא יִכְנִיעַם לִפְנֵיהָ וְהִירְשִׁתָּם וְהִאֲבֹדְתָם מִיָּד כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה 4
 לָהּ: אֶל-תֹּאמַר בִּלְבָבָהּ בְּחָדָהּ יְהוָה אֱלֹהֶיהָ אֵתָּה, מִפְּנֵיהָ לֹא-מָלָהּ
 בְּצֻדְתָּהּ הִבְרִיאִי יְהוָה לְרִשְׁתָּהּ אֶת-הָאֶרֶץ הַזֹּאת וּבְרִשְׁתָּהּ חַגּוּרִים
 הָאֵלֶּה יְהוָה מוֹרִיטָם מִפְּנֵיהָ: לֹא בְצֻדְתָּהּ וּבִישׁוּר לִבָּהּ אֵתָּה בֹּא ה
 לְרִשְׁתָּהּ אֶת-אֶרֶצָם כִּי בְרִשְׁתָּהּ, הַזֹּאת הָאֵלֶּה יְהוָה אֱלֹהֶיהָ מוֹרִיטָם
 מִפְּנֵיהָ וּלְמַעַן הָקִים אֶת-הַדְּבָר אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְאַבְרָהָם
 לִיְצָחָק וּלְיִצְחָק: וְיָדַעְתָּ כִּי לֹא בְצֻדְתָּהּ יְהוָה אֱלֹהֶיהָ נָתַן לָהּ אֶת- 6
 הָאֶרֶץ הַשּׁוֹבָה הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ כִּי עֲסִי-קִשְׁתָּה-עָרָה אֵתָּה: זָכַר אֶל- 7
 תִּשְׁכַּח אֶת אֲשֶׁר-הִקְצַפְתָּ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֶיהָ בַּמִּדְבָּר לְמִן-חַיִּים אֲשֶׁר-
 יֵצְאתָ, מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד-בָּאָכֶם עַד-הַמָּקוֹם הַזֶּה מִמִּירֵם חַיִּים 8
 עֲסִי-יְהוָה: וּבְחֹרֵב הִקְצַפְתָּם אֶת-יְהוָה וַתֵּאָנֶס יְהוָה בְּכֶם לְהַשְׁמִיד
 אֲתָכֶם: בַּעֲלֹתִי הָרָדָה לְקַחַת לִוְחֹת הָאֲבָנִים לִוְחֹת חִבְרֹת אֲשֶׁר- 9
 פָּרַח יְהוָה עִמָּכֶם וְאָשַׁב בָּהֶם אֲרָבָעִים יוֹם וְאֲרָבָעִים לַיְלָה לָחֵם
 לֹא אֵכְלֹתִי וּמַיִם לֹא שָׁתִיתִי: וַיִּתֵּן יְהוָה אֵלַי אֶת-שְׁנֵי לִוְחֹת הָאֲבָנִים
 כְּתוּבִים בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִים וְעָלִיהֶם כָּכָל-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
 עִמָּכֶם בָּהֶם מִיּוֹד הָאֵשׁ בְּיוֹם הַקָּהָל: וַיְהִי מִקֵּץ אֲרָבָעִים יוֹם 11
 וְאֲרָבָעִים לַיְלָה נָתַן יְהוָה אֵלַי אֶת-שְׁנֵי לִוְחֹת הָאֲבָנִים לְחֹת חִבְרֹת:

12 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי קוּם רֵד מֵהָר מִזֶּה כִּי שָׁתַח עִמָּךְ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ
13 מִמִּצְרַיִם סֶרֶוּ מִהָר מִן־הַדֶּקֶל אֲשֶׁר צִוִּיתָם עֲשׂוּ לָהֶם מִסִּבָּה: וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר רְאִיתִי אֶת־הָעָם הַזֶּה וְהִנֵּה עִם־קִשְׁת־עֶרְפָּה הוּא:
14 הָרָם מִמֶּלֶי וְאֲשִׁמִּידֵם וְאֶמְתַּח אֶת־שִׁמְם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם וְאֶעֱשֶׂה
טו אוֹתָךְ לְגוֹי־עָצוּם וְרָב מִמֶּנּוּ: וְאַפֵּן וְאֶרֶל מִן־הַחֹד וְהָהָר בְּעֵר בָּאֵשׁ
16 וְשִׁנִּי לִנְחַת הַבְּרִית עַל שְׁתֵּי דָרִי: וְאַרְאֶה וְהִנֵּה חֲטֵאתָם לִיהוָה
אֱלֹהֵיכֶם עֲשִׂיתֶם לָכֶם עֵגֶל מִסִּבָּה סֶרֶתָם מִהָר מִן־הַדֶּקֶל אֲשֶׁר־צִוֵּיתִי
17 יְהוָה אֲתָכֶם: וְאַחַפְשֵׁי בְשִׁנִּי הִלַּחַת וְאַשְׁלַכְתֶּם מֵעַל שְׁתֵּי דָרֵי וְאַשְׁפֹּרֶם
18 לְעִינֵיכֶם: וְאַתְּנַפְּלוּ לִפְנֵי יְהוָה פְּרֹאשְׁנָה אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים
לַיְלָה לָחֶם לֹא אָכַלְתִּי וּמַיִם לֹא שָׁתִיתִי עַל כָּל־חַטֹּאתֵיכֶם אֲשֶׁר
19 חָטַאתֶם לַעֲשׂוֹת הִרְעָה בְּעֵינִי יְהוָה לַחֲכִיעֵסִי: כִּי יִגְדַּחַי מִפְּנֵי הָאֵף
וְהַחֲמָה אֲשֶׁר קָצַף יְהוָה עֲלֵיכֶם לַהֲשִׁמִּיד אֶתְכֶם וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֵלַי
כ גַּם בַּפֶּסֶם הַהוּא: וּבִאֲחֶרֶן הִתְאַנֵּה יְהוָה מְאֹד לַהֲשִׁמִּידוֹ וְאַתְּפֹל
21 גַּם־בְּעֵד אַחֶרֶן בַּעַת הַקּוּא: וְאַחֲחַטֹּאתְכֶם אֲשֶׁר־עֲשִׂיתֶם אֶת־הָעֵגֶל
לְקַחְתִּי וְאַשְׁרַף אֹתוֹ בָּאֵשׁ וְאַכַּת אֹתוֹ שַׁחֲוֹן הִיטֵב עַד אֲשֶׁר־הִקָּה
22 לַעֲפֹר וְאַשְׁלֹף אֶת־עַפְרוֹ אֶל־חֲנֹחַל תִּיגֵד מִן־הָהָר: וּבַחֲבֵרָה
23 וּבַמִּסָּה וּבַקְבֻרֹת הַתְּאֻנָּה מִקְצָפִים חִוִּיתֶם אֶת־יְהוָה: וּבִשְׁלַח יְהוָה
אֲתָכֶם מִקְדָּשׁ בְּרִנֵּל לֵאמֹר עֲלוּ וּרְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם
וְתִמְרוּ אֶת־פִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא הֶאֱמַנְתֶּם לִּי וְלֹא שָׁמַעְתֶּם בְּקוֹלִי:
24 מִמֶּרִים חִוִּיתֶם עִם־יְהוָה מִיּוֹם הַעֲתִי אֲתָכֶם: וְאַתְּנַפְּלוּ לִפְנֵי יְהוָה
כה אֶת אַרְבָּעִים הַיּוֹם וְאֶת־אַרְבָּעִים הַלַּיְלָה אֲשֶׁר הִתְנַפַּלְתִּי כִּי־אָמַר
26 יְהוָה לַהֲשִׁמִּיד אֲתָכֶם: וְאַתְּפֹל אֶל־יְהוָה וְאָמַר אֶדְנִי יְהוָה אֱלֹהֵי־
תִּשְׁתַּח עִמָּךְ וְנִחַלְתָּךְ אֲשֶׁר פָּדִיתָ בְּגִדְלֶךָ אֲשֶׁר־הוֹצֵאתָ מִמִּצְרַיִם
27 בְּיַד חֲזָקָה: זָכֹר לְבִבְרִיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי־
28 תְּשִׁי הָעָם הַזֶּה וְאֶל־רִשְׁעוֹ וְאֶל־חַטָּאתוֹ: פֶּן־יֹאמְרוּ הָאָרֶץ אֲשֶׁר
הִי־צִאתָנוּ מִשָּׁם מִבְּלִי וְכָלֹת יְהוָה לְהַבִּיאָם אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־הִבְרָה
29 לָהֶם וּמִשְׁנֵאתָנוּ אוֹתָם הוֹצִיאָם לְהַמְתָּם בַּמִּדְבָּר: וְהֵם עִמָּךְ וְנִחַלְתָּךְ
אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ בְּכַתֶּךָ תִּפְּזֹל וּבְזִרְעָה חֲטִיטָה: פ

CAP. X. י

א בַּעַת הַהוּא אָמַר יְהוָה אֵלַי פֶּסֶל־קָה שְׁנֵי־לִנְחַת אֲבָנִים פְּרֹאשְׁנִים
2 וַעֲלֶה אֵלַי הַהָרָה וְעֲשִׂיתָ לָּהּ אֶרֶץ עָץ: וְאַכַּחֵב עַל־חֲלֹחַת אֶת־הַדְּבָרִים
3 אֲשֶׁר חָרִי עַל־הַלִּפְתָּה הַקְּרָאשְׁנִים אֲשֶׁר שִׁפְרָם וְשִׁמְתָם בְּאָרוֹן: וְאַעֲשֶׂה

12. dixitque mihi *: Surge, et descende hinc cito! quia populus tuus, quem eduxisti de Aegypto, deseruerunt velociter viam, quam demonstrasti eis, feceruntque sibi conflatile.

* Exod. 32, 7.

13. Rursumque ait Dominus ad me: Cerno, quod populus iste durae cervicis sit;

14. dimitte me, ut conteram eum, et deleam nomen eius de sub coelo, et constituam te super gentem, quae hac maior et fortior sit.

15. Cumque de monte ardente descenderem et duas tabulas foederis utraque tenerem manu,

16. vidissemque vos peccasse Domino Deo vestro, et fecisse vobis vitulum conflatilem *, ac desernisse velociter viam eius, quam vobis ostenderat;

* Exod. 32.

17. proieci tabulas de manibus meis, confregique eas in conspectu vestro.

18. Et procidi ante Dominum sicut prius, quadraginta diebus et noctibus panem non comedens, et aquam non bibens, propter omnia peccata vestra, quae gessistis contra Dominum, et eum ad iracundiam provocastis.

19. Timui enim indignationem et iram illius, qua adversum vos concitatus, delere vos voluit. Et exaudivit me Dominus etiam hac vice.

20. Adversum Aaron quoque vehementer iratus, voluit eum contere, et pro illo similiter deprecatus sum.

21. Peccatum autem vestrum, quod feceratis, id est vitulum, arripiens, igne combussi, et in frusta comminatus, omninoque in pulverem redigens, proieci in torrentem, qui de monte descendit.

22. * In incendio quoque, et in tentatione **, et in sepulchris concupiscentiae † provocastis Dominum;

* Num. 11, 1. 3. 16, 2. 21, 5. ** Exod. 17, 7. † Num. 11, 34.

23. et * quando misit vos de Cadabarne, dicens: Ascendite, et possidete terram, quam dedi vobis! et contempsistis imperium Domini Dei vestri, et non credidistis ei, neque vocem eius audire voluistis;

* Num. 13, 3.

24. sed semper fuistis rebelles a die, qua nosse vos coepi.

25. Et iacui coram Domino quadraginta diebus ac noctibus, quibus eum suppliciter deprecabar, ne dederet vos, ut fuerat comminatus;

26. et orans dixi: Domine Deus, ne disperdas populum tuum, et haereditatem tuam, quam redemisti in magnitudine tua, quos eduxisti de Aegypto in manu forti.

27. Recordare * servorum tuorum, Abraham, Isaac, et Iacob; ne aspicias duritiam populi huius, et impietatem atque peccatum;

* Exod. 32, 13.

28. ne forte dicant habitatores terrae, de qua eduxisti nos: Non poterat Dominus introducere eos in terram, quam pollicitus est eis, et oderat illos; idcirco eduxit, ut interficeret * eos in solitudine.

* Exod. 32, 12. Num. 14, 15. 16.

29. Qui sunt populus tuus et haereditas tua, quos eduxisti in fortitudine tua magna, et in brachio tuo extento.

CAP. X.

Tabulas legis instauratas, foedusque renovatum refert Moses; et tradit praecepta morum.

1. In * tempore illo dixit Dominus ad me: Dola tibi tuas tabulas lapideas, sicut priores fuerunt, et ascende ad me in montem; faciesque arcam ligneam;

* Exod. 34, 1.

2. et scribam in tabulis verba, quae fuerunt in his, quas ante confregisti, ponesque eas in arca.

3. Feci igitur * arcam de lignis settim. Cumque dolassem duas tabulas lapideas instar priorum, ascendi in montem, habens eas in manibus.

* Exod. 37, 1.

4. Scripsitque in tabulis, iuxta id, quod prius scripserat, verba decem, quae locutus est Dominus ad vos in monte de medio ignis, quando populus congregatus est; et dedit eas mihi.

5. Reversusque de monte, descendi, et posui tabulas in arcam, quam feceram, quae hucusque ibi sunt, sicut mihi praecepit Dominus.

6. * Filii autem Israël moverunt castra ex Beroth filiorum Iacan in Mosera, ubi † Aaron mortuus ac sepultus est, pro quo sacerdotio finis fuit Eleazar filius eius.

* Num. 33, 31. † Num. 20, 28. 29.

7. Inde venerunt in Gadgad; de quo loco profecti, castra metati sunt in Ietebathia in terra aquarum atque torrentium.

8. Eo tempore * separavit tribum Levi, ut portaret arcam foederis Domini, et staret coram eo in ministerio, ac benediceret in nomine illius usque in praesentem diem.

* Num. 3, 12.

9. Quam ob rem non habuit Levi partem, neque possessionem * cum fratribus suis; quia ipse Dominus possessio eius est, sicut promisit ei Dominus Deus tuus.

* Num. 18, 20.

10. Ego autem steti in monte, sicut prius, quadraginta diebus ac noctibus; exaudivitque * me Dominus etiam hac vice, et te perdere noluit.

* Exod. 32, 11.

11. Dixitque mihi: Vade, et praecece populum, ut ingrediat, et possideat terram, quam iuravi patribus eorum, ut traderem eis.

12. Et nunc Israël, quid Dominus Deus tuus petit a te, nisi * ut timeas Dominum Deum tuum, et ambules in viis eius, et diligas eum, ac servias Domino Deo tuo in toto corde tuo, et in tota anima tua;

* c. 6, 3.

13. custodiasque mandata Domini, et caeremonias eius, quas ego hodie praecepicio tibi *, ut bene sit tibi?

* c. 6, 24.

14. En *! Domini Dei tui coelum est, et coelum coeli, terra, et omnia quae in ea sunt;

* Exod. 19, 5.

15. et tamen * patribus tuis conglutatus est Dominus et amavit eos, elegitque semen eorum post eos, id est vos, de cunctis gentibus, sicut hodie comprobatur.

* c. 7, 6.

16. Circumcidite igitur praeputium cordis vestri, et cervicem vestram ne induretis amplius;

17. quia Dominus Deus vester, ipse est Deus deorum, et Dominus dominantium, Deus magnus et potens, et terribilis, qui * personam non accipit, nec munera.

* 2 Paral. 19, 7. Iob. 34, 19. Sap. 6, 8. Eccl. 35, 15. Act. 10, 34. Rom. 2, 11. Gal. 2, 6.

18. Facit iudicium pupillo, et viduae, amat peregrinum, et dat ei victum atque vestitum.

19. Et vos ergo * amate peregrinos, quia et ipsi fuistis advenae in terra Aegypti.

* Exod. 22, 21.

20. * Dominum Deum tuum timebis, et ei soli servies; ipsi adhaerebis, iurabisque † in nomine illius.

* c. 6, 13. Matth. 4, 10. Luc. 4, 8. † c. 1, 10.

21. Ipse est laus tua, et Deus tuus, qui fecit tibi haec magnalia, et terribilia, quae viderunt oculi tui.

22. * In septuaginta animabus descenderunt patrestui in Aegyptum; et ecce! nunc multiplicavit te Dominus Deus tuus, sicut astra coeli.

* Gen. 46, 27. Exod. 1, 5.

CAP. XI.

Populo praecepta Dei custodienti benedictio; sin; maledictio certa est.

1. Ama itaque * Dominum Deum tuum, et observa praecepta eius, et caeremonias, iudicia atque mandata, omni tempore.

* c. 8, 6. 10, 12.

2. Cognoscite hodie, quae ignorant filii vestri, qui non viderunt disciplinam Domini Dei vestri, magnalia eius, et robustam manum, extentumque brachium;

אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים וְאֶפְסָל שְׁנֵי-לַחַת אֲבָנִים כְּרָאשֵׁינִים וְאֶעַל הַחֹרֶה
וְשְׁנֵי הַלַּחַת בְּדָדִי: וַיִּכְתֹּב עַל-הַלַּחַת כַּמִּכְתָּב הָרִאשׁוֹן אֶת עֲשֻׁרֹת הַדְּבָרִים
אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיכֶם בְּהַר מִחוּץ הָאֵשׁ בְּיוֹם הַקֹּהֵל וַיִּתְּנֶם
יְהוָה אֵלַי: וְאֶפֶן וְאֶרֶץ מִן-הַחֹר וְאִשָּׁם אֶת-הַלַּחַת בְּאֲרוֹן אֲשֶׁר עֲשִׂיתִי
וַיְהִי שֵׁם כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי יְהוָה: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִסְעוּ מִבְּאֵרֶת בְּנֵי-יִצְחָק
מִמִּסְרָה שֵׁם מֵת אֲהֵרֶן וַיִּקְבְּרוּ שָׁם: וַיִּכְתֹּב אֶלְעָזָר בֶּן־יִצְחָק: מִשָּׁם
נָסִיעִי הַהִדְגָּדָה וּמִן-הַהִדְגָּדָה יִשְׁבְּתָה אֶרֶץ נַחֲלֵי-מִים: בַּעֲתָה הַהִוא
הַבְּדִיל יְהוָה אֶת-שִׁבְטֵי הַלְוִי לְשֵׁאת אֶת-אֲרוֹן בְּרִית-יְהוָה לְעַמּוֹ לְפָנָי
יְהוָה לְשִׁרְתּוֹ וּלְבִרְתָּ: בְּשִׁמּוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה: עַל-כֵּן לֹא-הָיָה לְלִנְי תֵּלֶם
וַיִּחַלְהָ עִם-אֲתָוִי יְהוָה הוּא נִחַלְתָּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֵאמֹר:
וְאֲנִכִּי עַמְדָתִי בְּהַר פְּנִימִים הָרָאשֵׁינִים אֲרַבְעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה
וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֵלַי גַּם בַּפֶּעַם הַהִוא יְהוָה הִשְׁחִיחָה: וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֵלַי קוּם לֵךְ לְמַסַּע לְפָנָי הַעֲם וְרִבְאוּ וַיִּירָשׁוּ אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-
נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָם לְתַת לָהֶם: פ וַעֲתָה יִשְׂרָאֵל מַה יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ שִׂיָּאֵל מַעֲמָךְ כִּי אִם-לִירָאָה אֶת-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְלַכֵּת בְּכָל-
הַרְרָיו וּלְאַהֲבָה אוֹתוֹ וּלְעַבֹד אֶת-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לִבְבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ:
לְשֹׂמֵר אֶת-מִצְוֹת יְהוָה וְאֶת-חֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אֲנִכִּי מִצְוֶה הַיּוֹם לְטוֹב
לָּךְ: הֵן לִיהוָה אֱלֹהֶיךָ הַשָּׁמַיִם וּשְׁמִי הַשָּׁמַיִם הָאָרֶץ וְכָל-אֲשֶׁר-בָּהּ:
רַק בְּאַבְרָהָם חֶשֶׁק יְהוָה לְאַהֲבָה אוֹתָם וַיִּבְחָר בְּזֶרְעוֹם אֲתִירָהֶם בָּכֶם טו
מִכָּל-הָעַמִּים כִּיּוֹם הַזֶּה: וַיִּמְלֵאֶם אֶת עֶרְלַת לִבְבָּכֶם וּלְרַפְּלָם לֹא תִקְשׂוּ
עוֹד: כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וְאִדְנִי הָאֲדֹנִים הָאֵל
הַגָּדֹל הַגָּבוֹל וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר לֹא-יִשָּׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד: עֲשֵׂה מִשְׁפָּט
יְתוֹם וְאַלְמָנָה וְאָהֵב לֵךְ לָתֵת לוֹ לֶחֶם וְשִׂמְלָה: וְאַהֲבַתְּם אֶת-הָעָר כִּי-
גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם: אֶת-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִירָא אֹתוֹ תַעֲבֹד וּבֶן כ
הַדָּבָק וּבְשִׁמּוֹ תִשָּׁבַע: הוּא תְהַלֵּתְךָ וְהוּא אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר-עָשָׂה אִתְּךָ
אֶת-הַגְּדֹלָת וְאֶת-הַנּוֹרָאֹת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ: בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ
הָרָדוּ אֲבֹתֶיךָ מִצְרָיִם וַעֲתָה שִׁמְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם
לְרֹב:

יא

CAP. XI. יא

וְאַהֲבָתָה אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשִׁמְרָתָה מִשְׁמֵרָתוֹ וְחֻקֹּתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וּמִצְוֹתָיו א
בְּכָל-הַיָּמִים: וַיִּדְעָהֶם הַיּוֹם כִּי לֹא אֶת-בְּנֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא-יָדְעוּ וְאֲשֶׁר
לֹא-רָאוּ אֶת-מוֹסַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶת-גְּדֻלּוֹ אֶת-יָדוֹ הַחֲזָקָה וְזִרְעוֹ

p. 20. X. קמץ ב"ו

3 הַנְּטוּחַ: וְאֶת־אֶתְרוֹ וְאֶת־מַעֲשָׂיו אֲשֶׁר עָשָׂה בְּתוֹךְ מִצְרַיִם לְפָרְעָה
 4 מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וְלָכָל־אֲרָצוֹ: וְאֲשֶׁר עָשָׂה לְחַיִּל מִצְרַיִם לְסוּסָיו וּלְרֶכֶב־
 אֲשֶׁר הֵצִיף אֶת־מִי וְסִסוּם עַל־פְּנֵיהֶם בְּרֹדְפָם אַחֲרֵיהֶם וּבְאַפְרָם
 ה יְהוָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וְאֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם בַּמִּדְבָּר עַד־בָּאֲכֶם עַד־הַמָּקוֹם
 6 הַזֶּה: וְאֲשֶׁר עָשָׂה לְדַתְּךָ וּלְאֲבִיכֶם בְּנֵי אֱלִיָּאֵב בֶּן־רְאוּבֵן אֲשֶׁר פָּצְתָה
 הָאָרֶץ אֶת־פִּיהָ וַתַּבְלָעֵם וְאֶת־בָּתֵּיהֶם וְאֶת־אֹהֲלֵיהֶם וְאֶת כָּל־הַיְּקוּם
 7 אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם בְּקָרֵב כְּלִי־יִשְׂרָאֵל: כִּי עֲיִנֵּיכֶם הִרְאִית אֶת כָּל־מַעֲשֵׂה
 8 יְהוָה הַגָּדֹל אֲשֶׁר עָשָׂה: וְשִׁמְרָתֶם אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אֲנִי מֵצִוֶּה
 הַיּוֹם לָמַעַן תִּתְּזוּן וּבִאֲתֶם וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי עֹבְרִים
 9 שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: וְלִמְעַן תִּאָּרִיכוּ יָמִים עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה
 י לְאֲבֹתֵיכֶם לֵאמֹר לָהֶם וְלִזְרַעֲם אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ: ס כִּי
 הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתָה בָא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא כָאָרֶץ מִצְרַיִם הִיא אֲשֶׁר
 יצִאֲתֶם מִשָּׁם אֲשֶׁר תִּזְרַע אֶת־זֶרְעֶךָ וְהִשְׁקִית בְּרִגְלֶךָ בְּמֵן הַיָּרֵק:
 11 וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתֶם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ אֶרֶץ הָרִים וּבִקְעֹת לִמְטָר
 12 תִּשְׁמֹם תִּשְׁתַּחֲמִים: אֶרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הִרְשָׁה אֲתָה תִּמְיֵד עֵינֶיךָ
 13 וְיְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מְרִשִּׁית חֲשֹׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה: ס וְיְהוָה
 אִם־שָׁמַעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנִי מֵצִוֶּה אֲתֶם הַיּוֹם לֵאמֹר
 14 אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעַבְדּוֹ בְּכָל־לִבְבְּכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנִתְתִּי מִטָּר־
 טו אֲרָצְכֶם בַּעֲמֹל יוֹרֵה וּמִלְקוֹשׁ וְאִסַּפְתִּי דִּגְלָה וְתִירְשֶׁה וְיִצְהַרְךָ: וְנִתְתִּי
 16 עֹשֶׁב בַּשָּׂדֶה לְבַהֲמֹתְךָ וְאִכְלָתָ וּשְׂבַעְתָּ: הִשְׁמָנוּ לָכֶם פְּתִיפְתָה לְבַבְכֶם
 17 וְסָרְתֶם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְתָלָה אֶסְ־יְהוָה
 בְּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יִבּוּלָהּ
 18 וְאֲבַרְתֶּם מִהֲרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נָתַן לָכֶם: וְשִׁמְתֶם
 אֶת־דְּבָרֵי אֱלֹהֵי עַל־לִבְבְּכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֲתֶם לְאוֹת עַל־
 19 יָדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹשֶׁטֶת בֵּין עֲיִנֵּיכֶם: וְלִמְדַתֶּם אֲתֶם אֶת־בְּרִיכְתִּי לְדַבֵּר בָּם
 כ בְּשִׁבְתְּכֶם בְּבִיחְךָ וּבְלִכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשִׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: וּבְתַבְּתֶם עַל־מִזְבְּחוֹת
 21 בִּרְחֹק וּבְשִׁעְרֶךָ: לָמַעַן יִרְבּוּ יָמֶיכֶם וַיְמִי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר
 נִשְׁבַּע יְהוָה לְאֲבֹתֵיכֶם לֵאמֹר לָהֶם כִּי־יִירְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ: ס
 22 כִּי אִם־שָׁמַר תִּשְׁמְרוּן אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנִי מֵצִוֶּה אֲתֶם
 לַעֲשׂוֹתָהּ לֵאמֹר אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לִלְכֹּת בְּכָל־דֶּרֶכְךָ וּלְדַבְּקָה־בּוֹ:
 23 וְהִרְשָׁה יְהוָה אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלְּפָנֶיכֶם וִירִשְׁתֶּם גּוֹיִם גְּדֹלִים
 24 וְעַצְמֵיכֶם מֵבָם: כָּל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כַּת־רַגְלְכֶם בּוֹ לָכֶם יְהוָה

3. signa et opera, quae fecit in medio Aegypti * Pharaoni regi, et universae terrae eius;

* Exod. 14, 25.

4. omniue exercitui Aegyptiorum, et equis ac curribus; quomodo operuerint eos aquae maris rubri, cum vos persequerentur, et deleverit eos Dominus usque in praesentem diem;

5. vobisque, quae fecerit in soliditudine, donec veniretis ad hunc locum.

6. Et * Dathan atque Abiron filiis Eliab, qui fuit filius Ruben; quos † aperto ore suo terra absorbit, cum domibus, et tabernaculis, et universa substantia eorum, quam habebant in medio Israël;

* Num. 16, 1. 31. 25, 10. Ps. 105, 17.
† Num. 16, 32.

7. oculi vestri viderunt omnia * opera Domini magna, quae fecit;

* c. 7, 19. 29, 2.

8. ut custodiatis universa * mandata illius, quae ego hodie praecipio vobis, et possitis introire, et possidere terram, ad quam ingredimini.

* v. 1. c. 4, 1. 5, 1. 7, 11.

9. Multoque in ea * vivatis tempore, quam sub iuramento pollicitus est Dominus patribus vestris, et semini eorum, lacte et melle manantem.

* c. 4, 40. 8, 7. Exod. 3, 17.

10. Terra enim, ad quam ingredieris possidendam, non est sicut terra Aegypti, de qua existi, ubi iacto semine in hortorum morem aquae ducuntur * irriguae;

* Is. 37, 27.

11. sed montuosa est, et campestris *, de coelo expectans pluvias.

* c. 3, 25.

12. Quam Dominus Deus tuus semper invisit, et oculi illius in ea sunt a principio anni usque ad finem eius.

13. * Si ergo obedieritis mandatis meis, quae ego hodie praecipio vobis, ut diligatis Dominum Deum ve-

strum, et serviatis ei in toto corde vestro, et in tota anima vestra;

* c. 10, 12. Lev. 26, 3.

14. dabit pluviam terrae vestrae temporaneam, et serotinam, ut colligatis frumentum, et vinum, et oleum;

15. foenumque ex agris ad pascentia iumenta, et ut ipsi comedatis ac saturemini.

16. Cavete, ne * forte decipiatur cor vestrum, et recedatis a Domino, serviatisque diis alienis, et adoretis eos;

* c. 4, 16,

17. iratusque * Dominus claudat coelum, et pluviae non descendant, nec terra det germen suum, pereatisque velociter de terra optima, quam Dominus daturus est vobis.

* Lev. 26, 14.

18. * Ponite haec verba mea in cordibus, et in animis vestris; et suspendite ea pro signo in manibus, et inter oculos vestros collocate †.

* c. 6, 6. 8. † Prov. 3, 21.

19. Docete filios vestros, ut * illa meditentur, quando sederis in domo tua, et ambulaveris in via, et accubueris atque surrexeris.

* c. 6, 7.

20. Scribes ea super postes, et ianuas domus tuae;

21. ut multiplicentur dies tui *, et filiorum tuorum in terra, quam iuravit Dominus patribus tuis, ut daret eis, quamdiu coelum imminet terrae.

* Prov. 3, 2.

22. Si enim custodieritis mandata, quae ego praecipio vobis, et feceritis ea, ut diligatis Dominum Deum vestrum, et ambuletis in omnibus viis eius adhaerentes ei,

23. disperdet Dominus omnes gentes istas ante faciem vestram, et possidebitis eas, quae maiores et fortiores vobis sunt.

24. * Omnis locus, quem calcaverit pes vester, vester erit. A deserto, et

a Libano, a flumine magno Euphrate usque ad mare occidentale erunt termini vestri.

Ios. 1, 3. 4. 14, 9. Num. 34, 21.

25. Nullus stabit contra vos*; terrorem vestrum et formidinem dabit Dominus Deus vester super omnem terram, quam calcaturi estis, sicut locutus est vobis.

* Exod. 23, 27. Ios. 2, 11. 2 Paral. 20, 29.

26. En! propono in conspectu vestro hodie benedictionem et maledictionem*;

* c. 30, 15. 19.

27. benedictionem, si obedieritis mandatis Domini Dei vestri, quae ego hodie praecipio vobis;

28. maledictionem*, si non obedieritis mandatis Domini Dei vestri, sed recesseritis de via, quam ego nunc ostendo vobis †, et ambulaveritis post deos alienos, quos ignoratis.

* c. 28, 15. † c. 4, 25. 26.

29. Cum vero introduxerit te Dominus Deus tuus in terram, ad quam pergis habitandam, pones benedictionem* super montem Garizim, maledictionem † super montem Hebal;

* c. 27, 12. Ios. 8, 33. 34. † c. 27, 13. Ios. 8, 33. 34.

30. qui sunt trans Iordanem post viam, quae vergit ad solis occubitus, in terra Chananaei, qui habitat in campestribus contra Galgalam, quae est iuxta vallem tendentem, et intrauntem procul*.

* Gen. 12, 6.

31. Vos enim transibitis Iordanem, ut possideatis terram, quam Dominus Deus vester daturus est vobis, ut habeatis, et possideatis illam.

32. Videte ergo, ut impleatis caeremonias atque iudicia, quae ego hodie ponam in conspectu vestro.

CAP. XII.

In eo, quem Deus elegerit, loco sacrificandum est; a sanguine et cibis immundis abstinendum.

I. Haec sunt praecepta atque iudicia, quae facere debetis in terra,

quam Dominus Deus patrum tuorum daturus est tibi, ut possideas eam cunctis diebus, quibus super humum gradieris.

2. Subvertite omnia loca*, in quibus coluerunt gentes, quas possessori estis, deos suos super montes excelsos, et colles, et subter omne lignum frondosum.

* c. 7, 5. Ios. 8, 30.

3. *Dissipate aras eorum, et confringite statuas, lucos igne comburite, et idola comminuete; disperdite nomina eorum de locis illis.

* c. 7, 25. 2 Mach. 12, 40.

4. Non facietis ita Domino Deo vestro*;

* v. 31.

5. sed ad locum*, quem elegerit Dominus Deus vester de cunctis tribubus vestris, ut ponat nomen suum ibi, et habitet in eo, venietis †;

* 1 Reg. 3, 2. † v. 21, 26.

6. et offeretis in loco illo holocausta, et victimas vestras, decimas et primitias manuumstrarum, et vota atque donaria, primogenita bouum, et ovium.

7. Et comedetis* ibi in conspectu Domini Dei vestri; ac laetabimini † in cunctis, ad quae miseritis manum vos et domus vestrae, in quibus benedixerit vobis Dominus Deus vester.

* v. 18. c. 14, 23. † v. 12.

8. Non facietis ibi, quae nos hic facimus hodie, singuli, quod sibi rectum videtur.

9. Neque enim usque in praesens tempus venistis ad requiem, et possessionem, quam Dominus Deus vester daturus est vobis.

10. Transibitis Iordanem*, et habitabitis in terra, quam Dominus Deus vester daturus est vobis, ut requiescat a cunctis hostibus per circuitum; et absque ullo timore habitetis,

* Jos. 22, 4.

מִן־הַמִּדְבָּר וּחִלְכִּנּוֹן מִן־הַנֶּחֱר וְהִר־פָּזָה וְעַד הַנָּחַל הָאֲחֵרֹן וַהֲרֵה
אֶבְלָבָם: לֹא־וַתִּנָּצַב אִישׁ בַּפְּנֵיכֶם מִחֻדְכֶם וּמִזְרָאֲכֶם וַתֵּן: וַהֲרֵה כֹה
אֱלֹהֵיכֶם עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ אֲנִי הַדֹּרְכוּבָהּ בְּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם:

ס ס ס מו 47

רֵאָה אֲנֹכִי נָתַן לַפְּנֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה: אֶת־הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ
אֶל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה אֲתֶם הַיּוֹם: וַתְּקַלְלָה
אִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְסִרְתֶּם מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר
אֲנֹכִי מִצְוֶה אֲתֶם הַיּוֹם לָלֶכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־
יִדְעֶתֶם: וַהֲרֵה כִּי וּבִיאָה וַהֲרֵה אֱלֹהֵיךְ אֶל־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר־אַתָּה בֹּא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ וְנָתַתָּה אֶת־הַבְּרָכָה עַל־הָר גִּדְּרִים וְאֶת־
הַקְּלָלָה עַל־הָר עֵיבָל: הֲלֹא־הִמָּיָה בַּעֲבֹר הַיַּרְדֵּן אַחֲרֵי הָרָה מִבּוֹא ל
הַשָּׂמֶשׁ בָּאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי חִיטָּב בַּעֲרֻבָה מֹל הַגִּלְגָּל אֲצֹל אֱלֹנֵי מֶרֶח:
כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן לְבֹא לְרִשֵּׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם נָתַן לָכֶם וִירִשְׁתֶּם אֹתָהּ וְיִשְׁבַּתֶּם־בָּהּ: וְשִׁמְרֶתֶם לַעֲשׂוֹת אֵת
כָּל־הַחֻסִּיב וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אֲנֹכִי נָתַן לַפְּנֵיכֶם הַיּוֹם:

יב CAP. XII. יב

אֵלֶּה הַחֻסִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן
וַהֲרֵה אֲלֵיךְ אֲבִתְךָ לֵךְ לְרִשְׁתָּהּ כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר־אַתֶּם חַיִּים עַל־
הָאֲדָמָה: אֲלֵךְ וְתִאֲבֹדוּן אֶת־כָּל־הַמִּקְמֹות אֲשֶׁר עָבַדוּ־שָׁם הַגִּזְוִים אֲנִי
אֲתֶם יִרְשׁוּם אֲתֶם אֶת־אֱלֹהֵיהֶם עַל־הַהָרִים הָרָמִים וְעַל־הַגְּבֻעֹת
וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן: וְנִחַצְתֶּם אֶת־מִזְבְּחֵיהֶם וְשִׁפְרֹתֶם אֶת־מִצְבְּחֵיהֶם
וְאֲשֵׁרֵיהֶם תִּזְרְפוּן בְּאֵשׁ וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּגְדֹּעוּן וְאִבַּדְתֶּם אֶת־
שִׁלָּם מִן־הַמָּקָם הַהוּא: לֹא־תַעֲשׂוּן כֵּן לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם: כִּי אִם־
אֶל־הַמָּקֹום אֲשֶׁר־יִבְחָר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־שְׁבָטֵיכֶם לְעֹשֶׂים אֶת־
שִׁמּוֹ שָׁם לִשְׁכֵן תִּדְרָשׁוּ וּבִאתָ שָׁמָּה: וְהִבֵּאתֶם שָׁמָּה עֲלֵיכֶם
וְזִבְחֵיכֶם וְאֵל מִזְבְּחֵיכֶם וְאֵת תְּרוּמַת יֶדְכֶם וְנִדְרֵיכֶם וְנִדְבֻעֵיכֶם
וּבִכּוֹרֵת בְּמִרְקָם וְצִאֲכֶם: וְאִכְלַתֶּם־שָׁם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְשִׂמְחֶתֶם
בְּכָל מַשְׁלַח יְדְכֶם וְהֶם וּבְחֵיכֶם אֲשֶׁר בְּרָכָה יְהוָה אֱלֹהֵיךְ: לֹא־
תַעֲשׂוּן כָּל־כֵּן אֲשֶׁר אָמְנוּ עַשְׂוִים פֶּה הַיּוֹם אִישׁ כָּל־הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו:
כִּי לֹא־בִאתֶם עֲרֵצָה אֶל־חַמְנוּתָהּ וְאֶל־הַנִּחְלָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵיךְ
נָתַן לָךְ: וְעִבַּרְתֶּם אוֹתֵיכֶם וְיִשְׁבַּתֶּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
מִנָּתִיל אֲתֶם וְהִנִּיחַ לָכֶם מִכָּל־אֲבֹיְכֶם מִסְכִּיב וְיִשְׁבַּתֶּם־בָּטָח:

11 וְהָיָה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בּוֹ לְשֹׁכֵן שְׁמוֹ שָׁם תָּמִיד
 תִּבְרָאוּ אֶת פֶּלֶאֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצִּוְתִּי אֲהַבֶּם עֲלֵיתֶכֶם וּזְבַחְכֶּם
 מִעֲשֹׂתֵיכֶם וְתִרְמַת דְּרֹכֶם וְכָל מִבְּחַר נִדְרֵיכֶם אֲשֶׁר תִּדְּרוּ לַיהוָה:
 12 וּשְׂמִיחַתְּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אַתֶּם וּבְנֵיכֶם וּבְנִיתֵיכֶם וְעַבְדֵיכֶם
 וְאִמְהֹתֵיכֶם וְהַזֵּוֹי אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֵיכֶם כִּי אֵין לוֹ חֶלֶק וְנִחְלָה אֲהַבֶּם:
 13 הַשֹּׁמֵר לָהּ פֶּן-תִּפְעֹלָה עֲלֵיתִי בְּכָל-מָקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה: כִּי אִם-בְּמָקוֹם
 14 אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה בְּאֶתֶר שְׂבָטֶיךָ שָׁם תִּפְעֹלָה עֲלֵיתִי וְשָׁם תִּעֲשֶׂה כָּל
 טו אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצִּוְתִּי: רַק בְּכָל-אֹת נִפְשָׁךְ תִּזְבַּח וְאָכַלְתָּ בָשָׂר כִּבְרִית
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן-לָךְ בְּכָל-שַׁעְרֶיךָ חֲסִמָּא וְחִשְׁחֹל וְאִכְלָמוּ
 16 בָּצָבִי וְכֹאֲלִי: רַק חֲסֵם לֹא תֹאכְלוּ עַל-הָאָרֶץ תִּשְׁפֹּכֶנּוּ בְּמִים: לֹא-
 17 תֹכֵּל לֵאכֹל בְּשַׁעְרֶיךָ מִעֲשֹׂר דִּגְגָךְ וְתִירֹשֶׁת וְיִצְהָרֶךְ וּבִכֹּרֶת בִּסְרֹךְ
 18 וְצֹאנֶךָ וְכָל-נִדְרֶיךָ אֲשֶׁר תִּדּוֹר וְנִדְבַחֶיךָ וְהַרְוִמַת דָּדֶךָ: כִּי אִם-לִפְנֵי
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תֹאכְלֶנּוּ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ אֹתָהּ
 וּבְנֶךָ וּבִתְּךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וְהַזֵּוֹי אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ וְשְׂמִיחַתְּ לִפְנֵי
 19 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל מִשְׁלַח דָּדֶךָ: הַשֹּׁמֵר לָהּ פֶּן-תִּפְעֹלָה אֶת-חִפְּזִי כָּל-
 כ רְמִיךָ עַל-אֲדָמָתְךָ: ס כִּי-יִרְחִיב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת-הַגְּבֻלָּה
 כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר-לָךְ וְאִמְרַת אֲכַלָּה בָשָׂר כִּי-תֵאָוֶה נִפְשָׁךְ לֵאכֹל בָּשָׂר
 21 בְּכָל-אֹת נִפְשָׁךְ תֹאכֵל בָּשָׂר: כִּי-יִרְחֹק מִמָּךְ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹם שְׁמוֹ שָׁם וּזְבַחְתָּ מִבִּסְרֹךְ וּמִצֹּאנֶךָ אֲשֶׁר נָתַן
 22 יְהוָה לָךְ כְּאֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ וְאָכַלְתָּ בְּשַׁעְרֶיךָ בְּכָל אֹת נִפְשָׁךְ: אִךְ כְּאֲשֶׁר
 תֹאכֵל אֶת-חֲצִבִּי וְאֶת-הָאֵזֶל כֵּן תֹאכְלֶנּוּ חֲסִמָּא וְחִשְׁחֹל חֲדָו וְאִכְלָמוּ:
 23 רַק חֹזֵק לִבְלֹחִי אֲכֹל הָהֵם כִּי הָהֵם הֵוָּא הַנֶּפֶשׁ וְלֹא-תֹאכֵל הַנֶּפֶשׁ
 24 עִם-הַבָּשָׂר: לֹא תֹאכְלֶנּוּ עַל-הָאָרֶץ תִּשְׁפֹּכֶנּוּ בְּמִים: לֹא תֹאכְלֶנּוּ לְמַעַן
 כה יִיטֵב לָךְ וּלְבִנְךָ אַחֲרֶיךָ כִּי-תִעֲשֶׂה הַדָּשֵׁר בְּעֵינֵי יְהוָה רַק קִדְּשֶׁיךָ
 26 אֲשֶׁר-יִהְיוּ לָךְ וּנְדָרֶיךָ תִּשָּׂא וְכֹאֲךָ אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחַר יְהוָה:
 27 וְעִשִׂיתָ עֲלֵיתִי הַבָּשָׂר וְהָדָם עַל-מִזְבֵּחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְדַם-זְבַחֶיךָ
 28 יִשְׁפֹךְ עַל-מִזְבֵּחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַבָּשָׂר תֹאכֵל: יָמִר וְשִׂמְחָה אֵת
 פְּלִי-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצִּוְתִּי לְמַעַן יִיטֵב לָךְ וּלְבִנְךָ אַחֲרֶיךָ
 עַד-עוֹלָם כִּי תַעֲשֶׂה הַטּוֹב וְהַדָּשֵׁר בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: ס
 29 כִּי-יִבְכְּרוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת-תַּעֲלוֹם אֲשֶׁר אָוִי בְּאֲשָׁמָה לְקִשָּׁת
 ל אוֹהֶם מִפְּנֵיךָ וּרְשִׁית אַתֶּם וְיִשְׁבַּח בְּאַרְצָם: וְשֹׁמֵר לָךְ פֶּן-תִּפְעֹלָה
 אַחֲרֵיהֶם אַחֲרֵי הַשְׁמָדָם מִפְּנֵיךָ וּפֶן-תִּדְרֹשׁ לְהַרְהֹם לֵאמֹר אֵיכָּה
 31 יַעֲבֹדוּ תַעֲלוֹם הָאֵלֶּה אֶת-אֱלֹהֵיהֶם וְאִנְשֵׁיהֶם יִסֵּא-אֵי: לֹא-תַעֲשֶׂה

11. in loco, quem elegerit Dominus Deus vester, ut sit nomen eius in eo; illuc* omnia, quae praecipio, conferetis, holocausta, et hostias, ac decimas, et primitias manuum vestrarum; et quidquid praecipuum est in muneribus, quae vovebitis Domino.

* v. 5.

12. Ibi epulabimini coram Domino Deo vestro, vos et filii ac filiae vestrae, famuli et famulae, atque Levites*, qui in urbibus vestris commoratur; neque enim habet aliam partem, et possessionem inter vos.

* c. 10, 9. Num. 18, 20.

13. Cave, ne offeras holocausta tua in omni loco, quem videris;

14. sed in eo, quem elegerit Dominus, in una tribuum tuarum* offeres hostias, et facies, quaecumque praecipio tibi.

* Lev. 1, 3. 17, 8.

15. Sin autem comedere volueris, et te esus* carniū delectaverit, occide, et comede iuxta benedictionem Domini Dei tui, quam dedit tibi in urbibus tuis; sive immundum fuerit, hoc est, maculatum et debile; sive mundum, hoc est, integrum, et sine macula*, quod offerri licet, sicut capream†, et cervum, comedes;

* Lev. 17, 2. ** Lev. 7, 20. † Lev. 3, 17.

16. absque esu dumtaxat sanguinis, quem super terram, quasi aquam effundes.

17. Non poteris comedere in oppidis tuis decimam frumenti, et vini, et olei tui, primogenita armentorum, et pecorum, et omnia, quae voveris, et sponte offerre volueris, et primitias manuum tuarum;

18. sed coram Domino Deo tuo comedes ea, in loco, quem elegerit Dominus Deus tuus, tu et filius tuus, et filia tua, et servus et famula, atque Levites, qui manet in urbibus tuis; et laetaberis, et reficeris coram Domino Deo tuo, in cunctis, ad quae extenderis manum tuam.

19. Cave, ne derelinquas Levitem* in omni tempore, quo versaris in terra.

* c. 14, 27.

20. * Quando dilataverit Dominus

Deus tuus terminos tuos, sicut locutus est tibi, et voveris vesci carnibus, quas desiderat anima tua;

* Gen. 28, 14. Exod. 23, 31. 34, 24. Dent. 19, 8.

21. locus autem, quem elegerit Dominus Deus tuus, ut sit nomen eius ibi, si procul fuerit*, occides de armentis, et pecoribus, quae habueris, sicut praecepi tibi, et comedes in oppidis tuis, ut tibi placet.

* c. 14, 24.

22. Sicut comeditur caprea, et cervus, ita vesceris eis; et mundus, et immundus in commune vescantur*.

* v. 15. c. 15, 22.

23. Hoc solum cave, ne sanguinem comedas; sanguis enim eorum pro anima est*; et ideo non debes animam comedere cum carnibus;

* Gen. 9, 4. Lev. 17, 11.

24. sed super terram fundes quasi aquam;

25. ut bene sit tibi et filiis tuis post te, cum feceris, quod placet* in conspectu Domini.

* c. 6, 18.

26. Quae autem sanctificaveris, et voveris Domino, tolles, et venies ad locum, quem elegerit Dominus;

27. et offeres* oblationes tuas carnem et sanguinem super altare Domini Dei tui; sanguinem hostiarum fundes in altari: carnibus autem ipse vesceris.

* Lev. 1, 3.

28. Observa et audi omnia, quae ego praecipio tibi; ut bene sit tibi et filiis tuis post te in sempiternum, cum feceris, quod bonum est et placitum in conspectu Domini Dei tui.

29. * Quando disperdiderit Dominus Deus tuus ante faciem tuam gentes, ad quas ingredieris possidendas, et possederis eas, atque habitaveris in terra earum;

* c. 11, 23. 19, 1.

30. Cave*, ne imiteris eas, postquam te fuerint introeunte subversae, et requiras caeremonias earum, dicens: sicut coluerunt gentes istae deos suos, ita et ego colam.

* c. 7, 16. 25. 18, 9. Jos. 23, 7. Ps. 105, 26.

31. Non facies similiter Domino

Deo tuo. Omnes enim abominatio-
nes, quas aversatur Dominus, fece-
runt diis suis, offerentes filios et filias
et comburentes * igni.

* c. 18, 10. Lev. 18, 3. 21.

32. Quod praecipio tibi, hoc tan-
tum facito Domino; nec addas quid-
quam, nec minuas*.

* c. 4, 2.

CAP. XIII.

Quisquis cultum Deorum alienorum sua-
serit, lapidibus obruatur; urbs etiam
Deum alienum colens deleatur.

1. Si surrexerit in medio tui pro-
phetes, aut qui somnium * vidisse se
dicat, et praedixerit signum † atque
portentum;

* Num. 12, 6. † Exod. 3, 12.

2. et evenerit quod locutus est, et
dixerit tibi: Eamus, et sequamur
deos alienos, quos ignoras, et servia-
mus eis!

3. Non audies * verba prophetae
illius aut somniatoris; quia tentat vos
Dominus Deus vester, ut palam fiat,
utrum diligatis eum an non, in toto
corde, et in tota anima vestra.

* c. 8, 2. Jer. 23, 32. 27, 15. sqq.

4. Dominum Deum vestrum sequi-
mini, et ipsum timete, et mandata il-
lius custodite, et audite vocem ejus;
ipsi servietis, et ipsi adhaerebitis.

5. Propheta * autem ille aut fictor
somniae interficietur; quia locu-
tus est, ut vos averteret a Domino
Deo vestro, qui eduxit vos de terra
Aegypti, et redemit vos de domo
servitutis; ut errare te faceret de
via, quam tibi praecepit Dominus
Deus tuus; et auferes malum de me-
dio tui.

* c. 18, 20.

6. Si tibi voluerit persuadere * fra-
ter tuus, filius matris tuae, aut filius
tuus vel filia, sive uxor, quae est in
sinu tuo, aut amicus, quem diligis ut
animam tuam, clam dicens: Eamus,
et serviamus diis alienis, quos igno-
ras tu, et patres tui,

* v. 13 !

7. cunctarum in circuitu gentium,
quae juxta vel procul sunt, ab initio
usque ad finem terrae;

8. non acquiescas ei, nec audias,
neque pareat ei oculus tuus, ut mise-
rearis et occultes eum;

9. sed statim interficies*. † Sit pri-
mum manus tua super eum, et post-
ea omnis populus mittat manum.

* c. 17, 5. 7. 18, 20. † c. 17, 7.

10. Lapidibus obrutus necabitur;
quia voluit te abstrahere a Domino
Deo tuo, qui eduxit te de terra Ae-
gypti, de domo servitutis;

11. ut omnis Israël audiens timeat,
et nequaquam ultra faciat quidpiam
huius rei simile.

12. Si audieris in una urbium tua-
rum, quas Dominus Deus tuus dabit
tibi ad habitandum, dicentes aliquos:

13. Egressi * sunt filii Belial de
medio tui, et averterunt habitatores
urbis suae, atque dixerunt: Eamus,
et serviamus diis alienis, quos igno-
ratis;

v. 2. 6.

14. quaere sollicite et diligenter*,
rei veritate perspecta, si inveneris
certum esse, quod dicitur, et abomi-
nationem hanc opere perpetrata;

* c. 17, 4.

15. statim percuties * habitatores
urbis illius in ore gladii, et delebis
eam ac omnia, quae in illa sunt, us-
que ad pecora.

* Exod. 22, 20.

16. Quidquid etiam supellectilis
fuerit, congregabis in medio platea-
rum ejus, et cum ipsa civitate suc-
cendes, ita ut universa consumas
Domino Deo tuo, et sit tumulus sem-
piternus; non aedificabitur amplius,

17. et * non adhaerebit de illo ana-
themate quidquam in manu tua; ut
avertatur Dominus ab ira furoris sui;

19 לָךְ בְּחַיִּים וְרַחֲמֶיךָ וְהִרְבֵּךְ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם׃ כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אֲנִי מֵצִוְךָ הַיּוֹם לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינֶי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃

יד CAP. XIV.

א בָּנִים אַתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִחַגְדּוּ וְלֹא־תִשְׁמֹו קִרְחָה בֵּין עֲבָדֵיכֶם לְמַת׃ כִּי גַם קְדוֹשׁ אַתָּה לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ וְכָךְ בָּחַר יְהוָה לְהַיּוֹת לֹו לְעַם סִגְלָה מִכָּל הַגִּזְמִים אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאָדָמָה׃ ס
ב לֹא תֹאכַל פֶּלִי־תוֹעֵבָה׃ זֹאת חֲבִיחָהּ אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ שׁוֹר שֶׁה כְּשֻׁרִים וְטוֹה עֲזִים׃ אֵיִל וְצָבִי וְנַחֲמֹוֹר וְצִיֵּן וְדִישָׁן וְחֹאזִי וְזִמְרִי׃ וְכָל־בְּחִיָּה מִפִּרְסַת פִּרְסָה וְשִׁסְעַת שִׁסְעַל שְׁתֵּי פִרְסוֹת מַעֲלַת גִּרָה בִּבְחִיָּה אֲתָה תֹאכְלוּ׃ אָךְ אֶת־זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעַלֵי הַגִּרָה וּמִמַּפְרִיִּי הַפִּרְסָה הַשְּׂסוּעָה אֶת־הַגִּמְלָה וְאֶת־הָאֲרָנְבַת וְאֶת־הַשָּׁלָן כִּי־מַעֲלָה גִרָה חִמָּה וּפִרְסָה לֹא הַפְּרִיסוּ טִמְאִים הֵם לָכֶם׃ וְאֶת־הַחֲזִוִּיר כִּי־מַפְרִיס פִּרְסָה הִזָּה וְלֹא גִרָה טִמְאָה הִזָּה לָכֶם מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וּבְנִבְלָתָם לֹא תִעֲשׂוּ׃ ס
ג אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בָּמִים כָּל אֲשֶׁר־לוֹ סִנְפִּיר וְסִנְשָׁקֶשֶׁת תֹאכְלוּ׃ וְכָל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סִנְפִּיר וְסִנְשָׁקֶשֶׁת לֹא תֹאכְלוּ טִמְאָה הִזָּה לָכֶם׃ ס כָּל־צִפּוֹר טָהוֹר תֹּאכְלוּ׃ וְזֶה אֲשֶׁר לֹא־תֹאכְלוּ מֵהֶם הַנָּשָׂר וְהַפֶּרֶס וְהַעֲזֹנִית׃ וְהַזָּאֵה וְאֶת־הָאֵלֶּה וְהַחֲזִיָּה לְמִינָהּ׃ וְאֵת כָּל־עֶרֶב לְמִינֹו׃ וְאֵת בֵּת הַקִּיעָה וְאֶת־הַחַחֲמָס וְאֶת־הַשִּׁחָה וְאֶת־הַגִּזָּן לְמִינֵהוּ׃ אֶת־הַכּוֹס וְאֶת־הַיִּנְשׁוֹף וְהַתְּנַשְׁמַת׃ וְהַקֶּאֶת וְאֶת־הַרְחִמָה וְאֶת־הַשִּׁלָּה׃ וְהַחֲסִידָה וְהָאֲנָפָה לְמִינָהּ וְהַחֲבִיפֶת וְהַעֲטָף׃ וְכָל שֶׁרֶץ הַזֶּה טִמְאָה הִזָּה לָכֶם לֹא תֹאכְלוּ׃ ד כָּל־עוֹף טָהוֹר תֹּאכְלוּ׃ לֹא־תֹאכְלוּ כָל־זָבִלָה לִּזְרֹ אֲשֶׁר־בְּשַׁעֲרֵיךָ תִּתְנַהֵף וְאֹכְלָהּ אוֹ מִכָּל לִנְכָרִי כִּי עַם קְדוֹשׁ אַתָּה לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תִבְשֹׁל גִּיר בְּחֵלֶב אִמּוֹ׃ פ עֶשֶׂר תַּעֲשֹׂר אֵת כָּל־חֲבוּצַת זֶרַעֲךָ חֵיצָא חֲשִׁדָה שְׁנָה שְׁנָה׃ וְאֹכְלָתָ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר לְשִׁכְּן שְׁמוֹ שָׁם מִצִּיֹּר הַגִּגֵּל תִּירֶשֶׁתָּ וְיִצְהָרָה וּבִכְרֹת בְּקִרְרָה וְצֹאֲתָה לְמַעַן תִּלְמֹד לִירָאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּל־חַיִּים׃ וְכִי־יִרְבֶּה מִמֶּךָ חֲזָרָה כִּי לֹא תִזְכֹּל שְׂאֵתוֹ כִּי־יִרְחַק מִמֶּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר כֹּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְעוֹם שְׁמוֹ שָׁם כִּי יִבְרַךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ וְנִתְחַת בְּכֶסֶף וְצִרְתָּ הַכֶּסֶף בְּרִירָה וְחִלְכָתָה אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ׃ ז וְנִתְחַת הַכֶּסֶף בְּכָל אֲשֶׁר־תֹּאמַר נַפְשִׁי בְּבָקָר וּבְצֹאֵן וּבְלִילִי וּבְשֹׂכֶר

et misereatur tui, multiplicetque te, sicut juravit patribus tuis;

* c. 7, 25. 26. Jos. 6, 13. 7, 1.

18. quando audieris vocem Domini Dei tui, custodiens omnia praecepta ejus, quae ego praecipio tibi hodie, ut facias, quod placitum est in conspectu Domini Dei tui.

CAP. XIV.

Lex de animalibus mundis et immundis renovatur; et de decimis.

1. Filii estote Domini Dei vestri; non vos incidetis*, nec facietis calvitium super mortuo.

* Lev. 19, 27. 28. 21, 5.

2. *Quoniam populus sanctus es Domino Deo tuo; et te elegit, ut sis ei in populum peculiarem, de cunctis gentibus, quae sunt super terram.

* c. 7, 6. 26, 18. 1 Petr. 2, 9.

3. *Ne comedatis, quae immunda sunt.

* Lev. 11, 4.

4. Hoc est * animal, quod comedere debetis: bovem, et ovem, et capram,

* Lev. 11, 2. sqq.

5. cervum et capream, bubalum, tragelaphum, pygargum, orygem, camelopardalum.

6. Omne * animal, quod in duas partes findit ungulam, et ruminat, comedetis.

* Lev. 11, 3.

7. De his * autem, quae ruminant, et ungulam non findunt, comedere non debetis, ut: camelum, leporem, choerogryllum: haec quia ruminant, et non dividunt ungulam, immunda erunt vobis.

* Lev. 11, 4.

8. Sus quoque, quoniam dividit ungulam, et non ruminat, immunda erit; carnibus eorum non vescemini, et cadavera non tangetis*.

* Lev. 11, 7. 2 Mach. 6, 18. 7, 1.

9. Haec comedetis ex omnibus, quae morantur in aquis*; quae habent pinnulas et squamas, comedite;

* Lev. 11, 9.

10. quae absque pinnulis et squamis sunt, ne comedatis, quia immunda sunt.

11. Omnes aves mundas comedite!

12. Immundas ne comedatis*: aquilam scilicet, et gryphem, et haliaetum,

* Lev. 11, 13. 20, 25.

13. ixion, et vulturem, ac milvum juxta genus suum;

14. et omne corvini generis,

15. et struthionem, ac noctuam, et larum, atque accipitrem juxta genus suum.

16. Herodium ac cygnum, et ibin,

17. ac mergulum, porphyrionem, et nycticoracem,

18. onocrotalum, et charadrinum, singula in genere suo, upupam quoque et vespertilionem.

19. Et omne, quod reptat et pennulas habet, immundum erit, et non comedetur.

20. Omne, quod mundum est, comedite!

21. Quidquid autem morticinum * est, ne vescamini ex eo. Peregrino, qui intra portas tuas est, da, ut comedat, aut vende ei; quia ut populus sanctus Domini Dei tui es†. Non coques hoedum in lacte matris suae.

* Exod. 22, 31. Lev. 11, 24. 40. † Exod. 23, 19. 34, 26.

22. Decimam partem separabis de cunctis fructibus tuis, qui nascuntur in terra per annos singulos;

23. et comedes * in conspectu Domini Dei tui, in loco, quem elegerit, ut in eo nomen illius invoceatur, decimam frumenti tui, et vini, et olei, et primogenita† de armentis et ovibus tuis; ut discas timere Dominum Deum tuum omni tempore.

* c. 12, 17. 16, 11. 16. † Num. 18, 11—19. Lev. 27, 26. 30.

24. Cum autem longior fuerit* via, et locus, quem elegerit Dominus Deus tuus, tibi que benedixerit, nec potueris ad eum haec cuncta portare

* c. 12, 21.

25. vendes omnia, et in pretium rediges, portabisque manu tua, et proficisceris ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus;

26. et emes ex eadem pecunia, quidquid tibi placuerit, sive ex armentis, sive ex ovibus, vinum quo-

que et siceram*, et omne, quod desiderat anima tua†; et comedes coram Domino Deo tuo, et epulaberis tu et domus tua,

* Lev. 10, 9. † v. 23.

27. et Levites, qui intra portas tuas est; cave, ne derelinquas eum, quia non habet aliam partem in possessione tua*.

* c. 12, 12. 19. Num. 18, 20. 24.

28. Anno tertio separabis aliam decimam ex omnibus, quae nascuntur tibi eo tempore; et repones intra januas tuas*.

* c. 25, 12,

29. Venietque Levites, qui aliam non habet partem nec possessionem tecum, et peregrinus ac pupillus et vidua, qui intra portas tuas sunt, et comedent et saturabuntur; ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in cunctis operibus manuum tuarum, quae feceris*.

* c. 26, 13.

CAP. XV

Leges de anno septimo, et de primogeniis repetuntur.

1. Septimo anno facies remissionem*,

* c. 31, 10. Exod. 23, 11. Lev. 25, 10.

2. quae hoc ordine celebrabitur. Cui debetur aliquid ab amico vel proximo ac fratre suo, repetere non poterit, quia annus remissionis est Domini.

3. A peregrino et advena exiges; civem et propinquum repetendi non habebis potestatem*.

* Lev. 16, 29.

4. Et omnino indigens et mendicus non erit inter vos; ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in terra, quam traditurus est tibi in possessionem.

5. Si* tamen audieris vocem Domini Dei tui, et custodieris universa, quae iussit et quae ego hodie praecipio tibi, benedicet tibi, ut pollicitus est.

* c. 28, 1. 2.

6. Foenerabis gentibus multis, et ipse a nullo accipies mutuum. Dominaberis nationibus plurimis, et tui nemo dominabitur.

7. Si unus de fratribus tuis, qui morantur intra portas civitatis tuae, in terra, quam Dominus Deus tuus daturus est tibi, ad paupertatem ve-

nerit*; non obdurabis cor tuum, nec contrahes manum;

* v. 11. Lev. 25, 35.

8. sed aperies eam pauperi*, et dabis mutuum, quo eum indigere perspexeris.

* Matth. 5, 42. Luc. 6, 34.

9. Cave, ne forte superepat tibi impia cogitatio, et dicas in corde tuo: Appropinquat septimus* annus remissionis; et avertas oculos tuos a paupere fratre tuo, nolens ei, quod postulat mutuum commodare†: ne clamet contra te ad Dominum, et fiat tibi in peccatum.

* Exod. 33, 10. Lev. 25, 2. † Ezech. 16, 49.

10. Sed dabis ei; nec ages quidpiam callide* in ejus necessitatibus sublevandis; ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni tempore, et in cunctis, ad quae manum miseris†.

* Eccl. 35, 11. 2 Cor. 9, 7. † Tob. 4, 7—9. Matth. 10, 42.

11. Non deerunt pauperes in terra habitationis tuae; idcirco ego praecipio tibi, ut aperias manum fratri tuo egeno et pauperi, qui tecum versatur in terra†.

* Matth. 26, 11. † Jes. 58, 7.

12. Cum tibi venditus fuerit frater tuus Hebraeus, aut Hebraea, et sex annis servierit tibi, in septimo anno dimittes eum liberum;

* Exod. 21, 2. Lev. 25, 39—41. Jer. 34, 14.

13. et quem libertate donaveris, nequaquam vacuum abire patieris;

14. sed dabis viaticum de gregibus, et de area, et torculari tuo, quibus Dominus Deus tuus benedixerit tibi.

15. Memento, quod et ipse servieris in terra Aegypti, et liberaverit te Dominus Deus tuus, et idcirco ego nunc praecipio tibi.

16. Sin autem dixerit*: Nolo egredi! eo quod diligat te, et domum tuam, et bene sibi apud te esse sentiat;

* Exod. 21, 5.

17. assumes subulam, et perforabis aurem ejus in janua* domus tuae, et serviet tibi usque in aeternum; ancillae† quoque similiter facies.

* Exod. 21, 6. † v. 14.

18. Non avertas ab eis oculos tuos, quando dimiseris eos liberos; quoniam juxta mercedem mercenarii per sex annos servivit tibi; ut benedi-

ובכל אשר תשאֹלֶה נפְשֶׁךָ ואִכְלָתָ שֶׁם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשִׁמְחָתָ
 אֹתָהּ וּבִירְתָּהּ: וְהַלְוִי אֲשֶׁר-בְּשַׁעֲרֶיךָ לֹא תַעֲזֹבֶנּוּ כִּי אֵין לוֹ חֶלֶק וְנַחֲלָה
 עִמָּךְ: ס מִקְצֶהוּ שְׁלֹשׁ שָׁנִים תוֹצִיא אֶת-כָּל-מַעֲשֹׂו תְבוֹאָתָהּ
 בְּשָׁנָה חֲדָשָׁה וְהַנְחַתָּ בְּשַׁעֲרֶיךָ: וְבֹא הַלְוִי כִּי אֵין-לוֹ חֶלֶק וְנַחֲלָה
 עִמָּךְ וְהָיָה וְהָיָה וְהָאֱלֹמֶנֶה אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֶיךָ וְאֶכְלוּ וְשָׂבְעוּ לִמְעַן
 וּבִרְכָּךָ יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-מַעֲשֶׂה יְדֶךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה: ס

טו CAP. XV.

מִקֵּין שָׂבְעֵי-שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִינִי: וְזֶה דְבַר הַשְּׁמִינִי שְׁמוֹנֶה כָּל-פַּעַל א
 מִשָּׁה יָדוֹ אֲשֶׁר יִשָּׂה בְּרַעְיוֹ לֹא-יִגַּשׁ אֶת-רֵעֵהוּ וְאֶת-אֲחִיו כִּי-קָרָא
 שְׁמִינִי לַיהוָה: אֶת-תַּנְכְּנִי תִגַּשׁ וְאֲשֶׁר יִהְיֶה לָּהּ אֶת-אֲחִיהָ תִשְׁמַט
 יָדָהּ: אֲפָס כִּי לֹא יִהְיֶה-בָּהּ אֲבִיוֹן כִּי-בָבָהּ וּבִרְכָּךָ יִהְיֶה בְּאֶרֶץ
 אֲשֶׁל יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ נִתֵּן-לָהּ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ: רַק אִם-שְׁמוֹנֶה תַּשְׁמִעַ ה
 בָּקוֹל יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ לְשֹׁמֵר לַעֲשׂוֹת אֶת-כָּל-הַמִּצְוֹת הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנִי
 מִצְוֶה הַיּוֹם: כִּי-יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ בִּרְכָּךָ כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וְהַעֲבַטְתָּ גִּידִים
 רַבִּים וְאֹתָהּ לֹא תַעֲבֹט וּמִשְׁלָתָ בְּגוֹיִם רַבִּים וּבָךְ לֹא יִמְשְׁלוּ: ס
 כִּי-יִהְיֶה בָךְ אֲבִיוֹן מֵאַחֵר אֲחִיהָ בְּאֶתֶר שְׁעָרֶיךָ בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר-יִהְיֶה
 אֱלֹהֶיךָ נִתֵּן לָהּ לֹא תִאֲמַץ אֶת-לִבְּךָ וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת-יָדְךָ מֵאֲחִיהָ
 הָאֲבִיוֹן: כִּי-פָתַח תִּפְתַּח אֶת-יָדְךָ לוֹ וְהַעֲבַט תַּעֲבִיטֶנּוּ כִּי מִחֲסָדוֹ
 אֲשֶׁר יִחַסֵּר לוֹ: חֲשַׁמֵּר לָהּ כִּי-יִהְיֶה דְבַר עַם-לִבְּךָ בְּלִיעַל יֵאמָר
 בָּרָךְהָ שְׁמִינִיחִשְׁבֵּה שְׁנֵי הַשְּׁמִינִי וְרַעְיָה עֵינֶךָ בְּאֶחָדֶה הָאֲבִיוֹן וְלֹא
 הִסּוֹ לוֹ וְקָרָא עָלֶיךָ אֱלֹהֶיךָ וְהָיָה בָךְ חֶטָּא: נִתֵּן תַּחֲנֹן לוֹ וְלֹא-יִרַע
 לִבְּךָ בְּתַהֲתֶךָ לוֹ כִּי בְּגִלְלִי הַדָּבָר הַזֶּה וּבִרְכָּךָ יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-
 מַעֲשֶׂיךָ וּבְכָל מַשְׁלַח יָדְךָ: כִּי לֹא-יִהְיֶה אֲבִיוֹן מִקְרֵב הָאֶרֶץ עַל-פֶּן
 אֲנִי מִצְוֶה יֵאמָר פָּתַח תִּפְתַּח אֶת-יָדְךָ לְאֶחָדֶה לַעֲנִיָּה וְלֹא-בִינָה
 בְּאֶרֶץ: ס כִּי-יִמְלֹךְ לָךְ אֲחִיהָ הַעֲבִירִי אוֹ הַעֲבִירֶיהָ וְעַבְדָּהּ
 טַשׁ שָׁנִים וּבְשָׁנָה הַשְּׁבִיטָה תִּשְׁלַחֶנּוּ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ: וְכִי-תִשְׁלַחֶנּוּ
 חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ לֹא תִשְׁלַחֶנּוּ רִיקִים: הַעֲנִיֵּק תַעֲנִיֵּק לוֹ מִצֹּאֲנֶךָ וּמִגִּרְנֶךָ
 וּמִמִּקְבָּהּ אֲשֶׁר בִּרְכָּהּ יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ תַחֲנֹן-לוֹ: וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ
 בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּפְדֶּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל-פֶּן אֲנִי מִצְוֶה אֶת-הַדָּבָר
 הַזֶּה הַיּוֹם: וְהָיָה כִּי-יֵאמָר אֵלֶיךָ לֹא אֵצֵא מֵעִמָּךְ כִּי אֶהְבֶּךָ וְאֶת-
 בִּרְתֶּךָ כִּי-טוֹב לוֹ עִמָּךְ: וְלִקְחָתָ אֶת-חֲמִירָצֶיךָ וְנִתַּחַת בְּאֲזְנוֹ וּבִדְלָתָהּ
 וְהָיָה לָהּ עֶבֶד עוֹלָם וְאֵם לְאֶמְתְּךָ תַּעֲשֶׂה-כֵּן: לֹא-יִקְשְׁתָהּ בְּעֵינֶךָ
 בְּשִׁלְחָהּ אֹתָהּ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ כִּי מִשְׁנֵה טָכָר טָכִיר עַבְדָּהּ טַשׁ שָׁנִים

19 וברכך יהוה אלהיך בכל אשר תעשה: פ כל-הזכור
אשר יולד בבקרך ובצאנך הזכר תקדיש ליהוה אלהיך לא תציל
בבכר שוקך ולא תזי בכור צאנך: לפני יהוה אלהיך תאכלנו שנה
21 בשנה במקום אשר יבחר יהוה אתה וביהק: וכיריהוה בו מים
22 פסח אז עור כל מום רע לא תזבחנו ליהוה אלהיך: בשעריך
23 תאכלנו השמא והשהול וחדו פצרי וכאכל: רק את-דמיו לא תאכל
על-הארץ תשפכו פמים: פ

CAP. XVI. יו

יו

א שמור את-תדוש האביב ועטרת פסח ליהוה אלהיך כי בתדוש
2 האביב הוציאך יהוה אלהיך ממצרים ללוח: ובחמץ פסח ליהוה
3 אלהיך צאן ובקר במקום אשר יבחר יהוה לשכן שמו שם: לא-
תאכל עליו חמץ שבעת זמנים תאכל-עליו מצות לחם עזי כי בחפזו
4 תצאך מארץ מצרים למען תזכר את-יום צאתך מארץ מצרים כל
5 ימי חיוך: ולא-יראה לך שאר בכל-עבלה שבעת זמנים ולא-תלין
ה מן-הבשר אשר תזבח בערב ביום הראשון לבקר: לא תוכל לזבח
6 את-הפסח באתר שעריך אשר יבחר אלהיך נתן לך: כי אם-אל-
המקום אשר יבחר יהוה אלהיך לשכן שמו שם תזבח את-הפסח
7 בערב כבוא השמש מוצד צאתך ממצרים: ובשלה ואכלת במקום
8 אשר יבחר יהוה אלהיך בו ופנית בבקר והלכת לאחריך: ששה
זמנים תאכל מצות ובנים חשביני עצרת ליהוה אלהיך לא תעשה
9 מלאכה: ס שבעה שבעת הספר-לך מהתל הרמש בפניה
י תחל לספור שבעה שבעות: ועטרת תג לזבח ליהוה אלהיך מסת
11 נדבת ידך אשר תתן כאשר וברכך יהוה אלהיך: ושמתה לפני
יהוה אלהיך אתה ובנות ובתך ועבדת ואמרת: והלוי אשר בשעריך
והגר והיתום והאלמנה אשר בקרבך במקום אשר יבחר יהוה
12 אלהיך לשכן שמו שם: וזכרת פיר-עבד חיה במצרים ושירת
13 ועטרת את-החקים האלה: פ תג הספת תעשה לך
14 שבעת זמנים באספה מזונה ומיסקה: ושמתה בתך אתה ובנות
ובתך ועבדת ואמרת: והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך:
15 שבעת זמנים תחל ליהוה אלהיך במקום אשר יבחר יהוה כי וברכך
יהוה אלהיך בכל-הבואתך ובכל מעשה ידך וחרית אף שמת:
16 שלוש פעמים בשנה יראה כל-זכורך את-פני יהוה אלהיך

cat tibi Dominus Deus tuus in cunctis operibus, quae agis.

19. De primogenitis, quae nascuntur in armentis, et in ovibus tuis, quicquid est sexus masculini, sanctificabis Domino Deo tuo*. Non operaberis in primogenito bovis, et non tondebis primogenita ovium.

* Exod. 13, 2.

20. In conspectu Domini Dei tui comedes ea per annos singulos, in loco, quem elegerit Dominus, tu et domus tua.

* c. 14, 23.

21. Sin autem habuerit maculam, vel claudum fuerit, vel caecum, aut in aliqua parte deforme vel debile, non immolabitur Domino Deo tuo.

* Lev. 22, 20—24. Eccl. 35, 14.

22. Sed intra portas urbis tuae comedes illud; tam mundus, quam immundus similiter vescuntur eis, quasi caprea, et cervo*.

* c. 12, 15. 14, 5.

23. Hoc solum observabis, ut sanguinem eorum non comedas; sed effundes in terram quasi aquam*.

* c. 12, 16. 23, 24. Lev. 3, 17.

CAP. XVI.

De festis Paschatis, Pentecostes et Tabernaculorum, item de iudiciis per singulas urbes constituendis.

1. Observa mensem novarum frugum*, et verni primum temporis, ut facias Phase † Domino Deo tuo: quoniam in isto mense eduxit te Dominus Deus tuus de Aegypto nocte.

* Exod. 12, 2. 23, 15. † Exod. 12, 11. Num. 9, 2.

2. Immolabisque Phase Domino Deo tuo de ovibus, et de bobus, in loco, quem elegerit Dominus Deus tuus, ut habitet nomen ejus ibi.

3. Non comedes in eo panem fermentatum*; septem diebus comedes absque fermento, afflictionis panem, quoniam in pavore egressus † es de Aegypto; ut memineras diei egressionis tuae de Aegypto, omnibus diebus vitae tuae.

* Exod. 12, 15—20.

34, 18. Lev. 28, 6. † Exod. 12, 11. 39.

4. Non apparebit fermentum in omnibus terminis tuis septem diebus, et non remanebit de carnibus ejus, quod immolatum est vespere in die primo usque mane*.

* Num. 9, 11. 12.

5. Non poteris immolare Phase in

qualibet urbium tuarum, quas Dominus Deus tuus daturus est tibi;

6. sed in loco, quem elegerit Dominus Deus tuus, ut habitet nomen ejus ibi; immolabis Phase vespere* ad solis occasum, quando egressus es de Aegypto†.

* Lev. 23, 5.

Num. 9, 5. Jos. 5, 10. † Exod. 13, 3.

7. Et coques, et comedes* in loco, quem elegerit Dominus Deus tuus, manequē consurgens vades in tabernacula tua. *Exod. 12, 9. Paral. 35, 13.

8. Sex diebus comedes azyma; et in die septima, quia collecta est Domini Dei tui, non facies opus*.

* Exod. 12, 15. 16. 13, 6. 8. 23, 7. 8.

9. Septem hebdomadas numerabis tibi ab ea die, qua falcem in segetem miseris*;

* Lev. 23, 15. 16.

10. et celebrabis diem festum hebdomadarum Domino Deo tuo, oblationem spontaneam* manus tuae, quam offeres juxta benedictionem Domini Dei tui†;

* v. 17. † Exod. 34, 22.

11. et epulaberis coram Domino Deo tuo, tu, filius tuus, et filia tua, servus tuus, et ancilla tua, et Levites, qui est intra portas tuas, advena ac pupillus et vidua, qui morantur vobiscum; in loco, quem elegerit Dominus Deus tuus, ut habitet nomen ejus ibi;

12. et recordaberis, quoniam servus fueris in Aegypto; custodiesque ac facies, quae praecepta sunt.

13. Solemnitatem quoque tabernaculorum celebrabis per septem dies*, quando collegeris de area et torculari fruges tuas;

* Lev. 23, 34. Exod. 23, 16.

14. et epulaberis in festivitate tua, tu, filius tuus, et filia, servus tuus et ancilla, Levites quoque et advena, pupillus ac vidua, qui intra portas tuas sunt*.

* c. 12, 12. 26. 11.

15. Septem diebus Domino Deo tuo festa celebrabis, in loco, quem elegerit Dominus; benedicetque tibi Dominus Deus tuus in cunctis frugibus tuis, et in omni opere manuum tuarum, erisque in laetitia.

16. Tribus vicibus* per annum apparebit omne masculinum tuum in conspectu Domini Dei tui, in loco,

quem elegerit; in solemnitate azy-
morum, in solemnitate hebdomada-
rum, et in solemnitate tabernaculo-
rum†. Non apparebit ante Domi-
num vacuus;

* Exod. 23, 14—17. 34, 18—28.

Num. 28, 16—31. 39.

† Exod. 23, 15. 34, 20. Eccl. 35, 6.

17. sed offeret unusquisque secun-
dum quod habuerit iuxta benedi-
ctionem Domini Dei sui, quam de-
derit ei*.

* v. 10.

18. Iudices et magistros consti-
tues in omnibus portis tuis, quas
Dominus Deus tuus dederit tibi, per
singulas tribus tuas; ut iudicent po-
pulum iusto iudicio*.

* c. 1, 15. 20, 5. 2 Par. 19, 5.

19. nec in alteram partem decli-
nent*. Non accipies personam, nec
munera; quia munera excaecant ocu-
los sapientum, et mutant verba iu-
storum.

* Exod. 23, 8. Lev. 19, 15. Deut. 1, 17.
Eccl. 20, 31.

20. Iuste quod iustum est per-
sequeris*; ut vivas et possideas ter-
ram, quam Dominus Deus tuus de-
derit tibi.

* Eccl. 15, 9. 21, 21.

21. Non plantabis lucum, et o-
mnem arborem* iuxta altare Domini
Dei tui.

* c. 12, 2. 3. 7, 5. 3 Reg. 14, 28.

22. Nec facies tibi, neque consti-
tues statuam; quae odit Dominus
Deus tuus*.

* Lev. 16, 1.

CAP. XVII.

Supplicium idololatriae. Causae difficiles
ad sacerdotes deferendae. Quis et qualis
debeat esse rex eligendus.

1. Non immolabis Domino Deo
tuo ovem, et bovem, in quo est ma-
cula, aut quidpiam vitii; quia abomi-
natio* est Domino Deo tuo.

* Lev. 22, 20. 21.

2. Cum reperti fuerint apud te
intra unam portarum tuarum, quas
Dominus Deus tuus dabit tibi, vir
aut mulier, qui faciant malum in con-

spectu Domini Dei tui, et transgre-
diantur pactum illius;

3. ut vadant et serviant diis alie-
nis, et adorent eos, solem et lunam,
et omnem militiam coeli, quae non
praecepi*.

* c. 4, 19. Jer. 8, 2.

4. Et hoc tibi fuerit nunciatum,
audiesque inquisieris diligenter, et
verum esse repereris, et abominatio
facta est in Israël*:

* c. 13, 12—15.

5. Educes virum ac mulierem, qui
rem sceleratissimam perpetrarunt,
ad portas civitatis tuae, et lapidibus
obruentur*.

* c. 13, 9. 10.

6. *In ore duorum, aut trium te-
stium peribit, qui interficitur. Nemo
occidatur, uno contra se dicente te-
stimonium.

* c. 19, 15. Num. 35, 30. Matth. 18, 16.
Ioh. 8, 17. 2 Cor. 13, 1.

7. Manus testium prima interficiet
eum*, et manus reliqui populi extre-
ma mittetur, ut auferas malum de
medio tui.

* c. 13, 9.

8. Si difficile et ambiguum apud
te iudicium esse perspexeris inter
sanguinem et sanguinem, causam et
causam, lepram et lepram; et iudi-
cium intra portas tuas videris verba
variari; surge, et ascende ad locum,
quem elegerit Dominus Deus tuus.

9. *Veniesque ad sacerdotes levi-
tici generis, et ad iudicem, qui fuerit
illo tempore; quaeresque ab eis, qui
indicabunt tibi iudicii veritatem.

* 2 Paral. 19, 8. 10. Deut. 12, 5.

10. Et facies, quodcumque di-
xerint, qui praesunt loco, quem ele-
gerit Dominus, et docuerint te*.

* Lev. 10, 11.

11. iuxta legem eius; sequerisque
sententiam eorum; nec declinabis ad
dexteram neque ad sinistram*.

* v. 20. c. 5, 32.

12. Qui autem superbierit, nolens
obedire sacerdotis imperio, qui eo
tempore ministrat Domino Deo tuo*,
et decreto iudicis, morietur homo
ille, et auferes malum de Israël;

* c. 10, 8. 18, 5.

במקום אשר יבחר בתג המצות ובתג השבועות ובתג הספות ולא
יראה את-פני יהוה ריקם: איש כמהנת ידו ככרפת יהוה אלהיה
אשר נתן-לה: 17

ס ס ס מח 48

שפטים ושטרות תתן-לה בכל-שעריה אשר יהוה אלהיה נתן לה 18
לשפטיה ושפטו את-העם משפט-צדק: לא-תטה משפט לא תכיר 19
פנים ולא-תקח שחד כי השחר ועור עיני חכמים ויסלף דברי
צדיקים: צדק צדק הויה למען תהיה וירשת את-הארץ אשר-יהוה כ
אלהיה נתן לה: ס לא-תקע לה אשמה כל-עץ אצל 21
מזבח יהוה אלהיה אשר תעשה-לה: ולא-תקים לה מצבה אשר 22
שנא יהוה אלהיה: ס

יז CAP. XVII.

לא-תזבח ליהוה אלהיה שור ושה אשר יהיה בו מום כל דבר רע א
כי תועבת יהוה אלהיה היא: ס כיר-מצא בקרבהך באתה 2
שעריה אשר-יהוה אלהיה נתן לה איש או-אשה אשר יעשה את-
דבר בעיני יהוה-אלהיה לשבך בריחו: ואלה געבל אלהים אלהים 3
וישטחו להם ולשמש ו או לזבח או לכל-צבא השמים אשר לא-
צוהו: והגד-לה ושמה ודרשת היטב ותנה אמת נכון הדבר נעשיתה 4
ההעברה הזאת ברשאל: והוצאת את-האיש ההוא או את-האשה ה
ההוא אשר עשו את-הדבר הרע הזה אל-שעריה את-האיש או את-
האשה וסקלתם באבנים ומתו: על-פי ו שנים עדים או שלשה עדים 6
יומת המת לא יומת על-פי עד אחד: יד העדים תהיה-בו בראשנה 7
להמיתו ויד פל-העם באחרנה ובערת הרע מקרבה: פ
כי יפלא ממך דבר למשפט בין-הם ו להם בין-היו לזון ובין נגע 8
לנגע דברי ריבה בשעריה וקמת ועלית אליהם במקום אשר יבחר
יהוה אלהיה בו: ובאת אל-השפטים הלולים ואל-השפט אשר יהיה 9
בימים ההם ודרשת והגידו לה את דבר המשפט: ועשית על-פי י
הדבר אשר יגידו לה מן-המקום ההוא אשר יבחר יהוה ושמת
לעשות ככל אשר יורה: על-פי תהיה אשר יורה ועל-המשפט 11
אשר-יאמרו לה תעשה לא תסור מן-הדבר אשר-יגידו לה זמין
ושמאל: והאיש אשר-יגעה בזון לבלתי שמע אל-הפיה העמיד 12
לשדה טוב את-יהוה אלהיה או אל-השפט ומת האיש ההוא ובערת

13 הרע מישראל: וכל־העם ושמועו ויראו ולא יזידון עוד: ס
 14 כִּי־תבא אל־הארץ אשר יהיה אליהך נתן לך וירשתה וישבתה בה
 טו ואמרת אשומה עלי מלך בכל־הגוים אשר סביבתי: שום תשים
 עליו מלך אשר יבחר יהוה אליהו בו מקרב אחיו תשים עליו
 16 מלך לא תוכל לתת עליו איש נכרי אשר לא־אחיו הוא: רק לא־
 ירבה־לו סוסים ולא־נשיב את־העם מצרומה למען הרבות סוס
 17 ויהיה אמר לכם לא תספון לשוב בהרף־הנה עוד: ולא ירבה־לו
 18 נשים ולא קסור לבבו וכסף וזהב לא ירבה־לו מאד: והנה כשבתו
 על פסא ממלכתו ולחב לו את־משנה התורה הזאת על־ספר מלפני
 19 הכהנים הלויים: והיתה עמו וקרא בו כל־ימי חייו למען ילמד
 ליראה את־יהוה אלהיו לשמר את־כל־הדברי התורה הזאת ואת־
 כ התקנים האלה לעשותם: לבלתי רום־לבבו מאחיו ולבלתי סור מן־
 המצוה ימין ושמאל למען יאריך ימים על־ממלכתו הוא ובניו
 בקרב ישראל: ס

CAP. XVIII. יח

יח

א לא יִהְיֶה לַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם כָּל־שֹׁבֵט לְנִי חֶלֶק וְנִחְלָה עִם־יִשְׂרָאֵל
 2 אֲשֶׁר יִהְיֶה וְנִחְלָתוּ וְאִכְלוּ: וְנִחְלָה לֹא־יִהְיֶה־לוֹ בְּקֶרֶב אָחִיו יִהְיֶה
 3 הוּא נִחְלָתוֹ כָּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לוֹ: ס וְהָיָה מְשֻׁפֵּט הַכֹּהֲנִים
 מֵאֵת הָעָם מֵאֵת זִבְחֵי הַזֹּבֵחַ אִם־שׁוֹר אִם־שֶׂה וְנָתַן לַכֹּהֵן הַיִּזְע
 4 וְהַלְחִים וְהַשִּׁבְחָה: רֵאשִׁית הַגֶּגֶץ תִּירְשֶׁה וְיִצְהַרְהָ וְרֵאשִׁית גֶּז אֶאֱכֹל
 ה חֶמֶן־לוֹ: כִּי בֹ בָחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִכָּל־שִׁבְטֶיךָ לַעֲמֹד לְשֵׁרֵת בְּשֵׁם־
 6 יְהוָה הוּא וּבָנָיו כָּל־הַיָּמִים: ס וְכִי־יבֹא חָלוֹי מֵאֶתֶד
 שְׁעָרֶיךָ מִכָּל־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־הוּא גֵר שָׁם וּבָא בְּכָל־אֹת נִפְשׁוֹ אֶל־
 7 הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה: וְשִׁלַּת בָּשָׂם יִהְיֶה אֵלָיו כְּכָל־אֲחָיו הַלְוִיִּם
 8 הַעֹמְדִים שָׁם לִפְנֵי יְהוָה: תֵּלֵק כִּתְּלֶךָ וְאִכְלוּ לֶבֶד מִמֶּכְרוֹ עַל־
 9 הָאֲבוֹת: ס כִּי אֲחֵל בָּא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ
 י נָתַן לָךְ לֹא־תִלְמַד לַעֲשׂוֹת פְּתוּעַבֹת הַגּוֹיִם הָהֵם: לֹא־יִמְצֵא בְךָ מַעֲבִיר
 11 בְּנוֹ־וּבִתּוֹ בָּאֵשׁ כֶּסֶם קֶסָמִים מְזֻנָּן וּמִנְחָשׁ וּמִכִּשְׁפֹּף: וְחֹבֵר חֹבֵר וְשֹׂאֵל
 12 אוֹזֵב וְיִהְיֶה וְרָשׁ אֶל־הַמָּתִים: כִּי־תוֹעֲבֹת יִהְיֶה כָל־עֲשֵׂה אֵלָה וּבִגְלָל
 13 תוֹעֲבֹת הָאֵלֹהִת יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישׁ אוֹתָם מִפְּנֵיךָ: תָּמִיד תִּהְיֶה
 14 עִם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: כִּי תִהְיֶה הָאֵלֹהִת אֲשֶׁר אֲחֵל יוֹרֵשׁ אוֹתָם אֶל־
 מְזַנְּגִים וְאֶל־קֶסָמִים וְשֹׁמְעִים וְאֲחֵל לֹא בֵּן גֵּחֹן לָךְ יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ:
 טו נָבִיא מִקִּרְבְּךָ מֵאֲחִיךָ כְּמִנִּי יָקִים לָךְ יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ אֵלָיו תִּשְׁמָעוּ:

13. cunctusque populus audiens timebit, ut nullus deinceps intumescat superbia*.

* c. 19, 20.

14. Cum ingressus fueris terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi, et possederis eam, habitaverisque in illa, et dixeris: Constituam super me regem, sicut habent omnes per circuitum nationes*;

* 1 Reg. 8, 5.

15. cum constitues, quem Dominus Deus tuus elegerit, de numero fratrum tuorum. Non poteris alterius gentis hominem regem facere, qui non sit frater tuus*.

* 1 Reg. 10, 1. 20. 21. 24. Dan. 2, 21. 4, 14.

16. Cumque fuerit constitutus, non multiplicabit sibi equos, nec reducet populum in Aegyptum, equitatus numero sublevatus, praesertim cum Dominus praeceperit vobis, ut nequaquam amplius per eandem viam revertamini*.

* Num. 14, 3. Ps. 19, 8. Ier. 31, 3.

17. Non habebit uxores plurimas, quae alliciant animum eius, neque argenti, et auri immensa pondera*.

* 3 Reg. 10, 14. 11, 1. 3. 4. Eccl. 31, 3.

18. Postquam autem sederit in solio regni sui, describet sibi Deuteronomium legis huius in volumine, accipiens exemplar a sacerdotibus Leviticae tribus;

19. et habebit secum, legetque illud omnibus diebus vitae suae, ut discat timere Dominum Deum suum, et custodire verba, et caeremonias eius, quae in lege praecepta sunt*.

* c. 6, 6. 7. Ios. 1, 8.

20. Nec elevetur cor eius, in superbiam super fratres suos, neque declinet in partem dexteram, vel sinistram, ut longo tempore regnet ipse, et filii eius, super Israël*.

* v. 11. c. 5, 32. Eccl. 3, 20. 21. 10, 17.

CAP. XVIII.

Sacerdotes et Levitae tantum decimas, oblationes et victimas possideant. Veri tantum Prophetiae audiantur.

1. Non * habebunt sacerdotes, et Levitae, et omnes, qui de eadem tribu sunt, partem et haereditatem cum reliquo Israël, quia sacrificia Domini, et oblationes eius comedent;

* Num. 18, 20. 23. Deut. 10, 9. Ios. 13, 14. 18, 7. 1 Cor. 9, 13.

2. et nihil aliud accipiet de pos-

sessione fratrum suorum; Dominus enim ipse est haereditas eorum, sicut locutus est illis.

3. Hoc erit iudicium sacerdotum a populo, et ab his, qui offerunt victimas; sive bovem, sive ovem immolaverint, dabunt sacerdoti armum ac ventriculum;

4. * primitias frumenti, vini, et olei, et lanarum partem ex ovium tonsione.

* Num. 18, 21.

5. Ipsum enim elegit Dominus Deus tuus, de cunctis tribubus tuis, ut stet, et ministret nomini Domini ipse, et filii eius in sempiternum*.

* Num. 3, 10. 1 Par. 24, 13. 2 Paral. 29, 11. Eccl. 45, 7. 8.

6. Si exierit Levites ex una urbe tua ex omni Israël, in qua habitat, et voluerit venire, desiderans locum, quem elegerit Dominus;

7. ministrabit in nomine Domini Dei sui, sicut omnes fratres eius Levitae, qui stabunt eo tempore coram Domino.

8. Partem ciborum eandem accipiet, quam et caeteri; excepto eo, quod in urbe sua ex paterna ei successione debetur.

9. Quando ingressus fueris terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi, cave, ne imitari velis abominationes illarum gentium*.

* c. 12, 30.

10. * Nec inveniatur in te, qui lustret filium suum, aut filiam, ducens per ignem*; aut qui ariolos sciscitetur, et observet somnia atque auguria, nec sit maleficus†;

* Lev. 20, 27. ** Lev. 18, 21. † Lev. 19, 26. 20, 2, 3.

11. nec incantator, nec qui pythones consulat, nec divinos*, aut quaerat a mortuis veritatem.

* Gen. 25, 22. Lev. 19, 31. 1 Reg. 28, 7.

12. Omnia enim haec abominatur Dominus*, et propter istiusmodi scelera delebit eos in introitu tuo.

* c. 12, 31

13. Perfectus eris, et absque macula cum Domino Deo tuo.

14. Gentes istae, quarum possides terram, augures et divinos audiunt; tu autem a Domino Deo tuo aliter institutus es.

15. * PROPHE TAM de gente tua, et de fratribus tuis sicut me, suscitabit tibi Dominus Deus tuus; ipsum audies!

* Ioh. 1, 45. Act. 3, 22.

16. Ut petisti a Domino Deo tuo "in Horeb, quando concio congregata est, atque dixisti: Ultra non audiam vocem Domini Dei mei, et ignem hunc maximum amplius non videbo, ne moriar†.

*Exod. 20, 21. † c. 5, 23—28. Exod. 19, 17.

17. Et ait Dominus mihi: Bene omnia sunt locuti.

18. "Propheta suscitabo eis de medio fratrum suorum similem tui; et ponam verba mea in ore ejus, loqueturque ad eos omnia, quae praecepero illi.

*Ioh. 1, 45. v. 15. Exod. 4, 15, 16. Ies. 59, 21.

19. Qui autem verba eius, quae loquetur in nomine meo, audire noluerit, ego ultor existam.

*Act. 3, 23.

20. Propheta autem, qui arrogantia depravatus voluerit loqui in nomine meo, quae ego non praecepi illi, ut diceret, aut ex nomine alienorum deorum, interficietur.

*c. 13, 1—5. Ier. 14, 15.

21. Quodsi tacita cogitatione responderis: Quomodo possum intelligere verbum, quod Dominus non est locutus?

22. Hoc habebis signum: Quod in nomine Domini propheta ille praedixerit, et non evenerit: hoc Dominus non est locutus, sed per tumorem animi sui propheta confluit; et idcirco non timebis eum.

CAP. XIX.

Urbes refugii. Homicida voluntarius inde extrahatur et occidatur.

1. Cum disperdiderit Dominus Deus tuus gentes, quarum tibi traditurus est terram, et possederis eam, habitaverisque in urbibus eius, et in aedibus;

2. "tres civitates separabis tibi in medio terrae, quam Dominus Deus tuus dabit tibi in possessionem;

*v. 7. c. 4, 41. Num. 35, 11—14. Ios. 20, 2.

3. sternens diligenter viam; et in tres aequaliter partes totam terrae tuae provinciam divides; ut habeat e vicino, qui propter homicidium profugus est, quo possit evadere.

4. Haec erit lex homicidae fugientis, cuius vita servanda est: Qui percusserit proximum suum nesciens, et qui heri, et nudius tertius nullum

contra eum odium habuisse comprobatur;

*c. 4, 42. Exod. 21, 12, 15.

5. sed abiisse cum eo simpliciter in sylvam ad ligna caedenda, et in succisione lignorum securis fugerit manu, ferrumque lapsum, de manubrio amicum eius percusserit, et occiderit; hic ad unam supradictarum urbium confugiet, et vivet.

6. Ne forsitan proximus eius, cuius effusus est sanguis, dolore stimulatus, persequatur, et apprehendat eum, si longior via fuerit, et percussat animam eius, qui non est reus mortis; quia nullum contra eum, qui occisus est, odium prius habuisse monstratur.

7. Idcirco praecipio tibi, ut tres civitates aequalis inter se spatii divides.

8. "Cum autem dilataverit Dominus Deus tuus terminos tuos, sicut iuravit patribus tuis, et dederit tibi cunctam terram, quam eis pollicitus est;

*c. 12, 20. Gen. 28, 14. 15, 18. Exod. 34, 24. Deut. 12, 20.

9. (si tamen custodieris mandata eius, et feceris, quae hodie praecipio tibi, ut diligas Dominum Deum tuum, et ambules in viis eius omni tempore) addes tibi tres alias civitates, et supradictarum trium urbium numerum duplicabis.

10. Ut non effundatur sanguis innoxius in medio terrae, quam Dominus Deus tuus dabit tibi possidentem, ne sis sanguinis reus.

11. "Si quis autem odio habens proximum suum, insidiatus fuerit vitae eius, surgensque percusserit illum, et mortuus fuerit, fugeritque ad unam de supradictis urbibus;

*Exod. 21, 14. Num. 35, 20.

12. mittent seniores civitatis illius, et arripiant eum de loco effugii, tradentque in manu proximi, cuius sanguis effusus est, et morietur.

*Num. 35, 19, 24.

13. Non misereberis eius, et auferes innoxium sanguinem de Israël, ut bene sit tibi.

*c. 4, 40.

14. Non assumes, et transferes terminos proximi tui, quos fixerunt priores in possessione tua, quam Dominus Deus tuus dabit tibi in

- כָּל אֲשֶׁר-שָׁאַלְתָּ מֵעַם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּחֹלֶב בָּיִם הִקְהֵל לֵאמֹר לֹא
 אִסָּה לְשִׁמְלֵי אֶת-קוֹל יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֶת-הָאֵשׁ הַדֹּלָה הַזֹּאת לֹא-אֶרְאֶה
 עוֹד וְלֹא אָמוּת: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי חֲטִיבוּ אֲשֶׁר דִּבְרוּ: נָבִיא אֲקִים
 לָהֶם מִקֶּרֶב אֲחֵיהֶם כְּמֹדָה וְנִתְּמִי דְבָרִי בְּפִיו וְדִבַּר אֲלֵיהֶם אֶת כָּל-
 אֲשֶׁר אֶצְוֶה: וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא-יִשְׁמַע אֶל-דְּבָרֵי אֲשֶׁר יִדְבַר בְּשִׁמִּי
 אֲנִי אֲדַרְשׁ מֵעַמּוֹ: אֵדָה תִּנְבִּיא אֲשֶׁר יוֹדֵל לְדַבֵּר דְּבַר בְּשִׁמִּי אֶת אֲשֶׁר כ
 לֹא-צִוִּיתִיו לְדַבֵּר וְאֲשֶׁר יִדְבַר בְּשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וּמֵת תָּמוּת הַנְּבִיא
 הַהוּא: וְכִי תֹאמַר בְּלִבְכֶּךָ אֵיכָה נִדְּעַ אֶת-הַדְּבָר אֲשֶׁר לֹא-דִבְּרוּ יְהוָה:
 אֲשֶׁל יִדְבַר תִּנְבִּיא בְּשֵׁם יְהוָה וְלֹא-יִהְיֶה הַדְּבָר וְלֹא נָבִא הוּא הַדְּבָר
 אֲשֶׁר לֹא-דִבְּרוּ יְהוָה בְּזֶרֶן דִּבְרוּ תִּנְבִּיא לֹא תִּגּוֹר מִמֶּנּוּ: ס

יט

CAP. XIX. יט

- כִּי-נִבְרָא יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת-הַנְּבוֹנִים אֲשֶׁל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ אֶת-א
 אֶרֶצְךָ וְיִרְשָׁתָם וַיִּשְׁכְּתָ בְּעָרֵיהֶם וּבְבִתְיֵיהֶם: שְׁלוֹשׁ עָרִים תִּבְקֹדֵל לָךְ
 בְּהוֹד אֶרֶצְךָ אֲשֶׁל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְרִשְׁתָּהּ: תִּקְרֶן לָךְ הַדֶּרֶךְ
 וְשִׁפְטָה אֶת-גְּבוּל אֶרֶצְךָ אֲשֶׁר בְּנִחִילֶךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהָיָה לְנוֹס שְׂמִיחָה
 כְּלִירָצָה: וְהָ דִבַּר הָרִצָּה אֲשֶׁר-יָנוֹס שְׂמִיחָה וְחִי אֲשֶׁר יָפָה אֶת-רֵעֵהוּ:
 כְּבִלִירָצָה וְהוּא לֹא-שָׂנֵא לוֹ מִתְמַל שְׁלֵשִׁים: וְאֲשֶׁל רָבִא אֶת-רֵעֵהוּ ה
 בְּעֵרָ לַחֲטָב עֲצִים וְנִדְּחָה יָדוֹ בְּגֶזֶן לְכַת הַעֵץ וְנִשַּׁל הַבְּרָזֵל מִן-
 הַעֵץ וּמִצָּא אֶת-רֵעֵהוּ וּמֵת הוּא יָנוֹס אֶל-אַתֶּת הָעָרִים-הָאֵלֶּה וְחִי:
 כִּי-יִרְחֹק גָּאֵל הָדָם אֲחֵרֵי הָרִצָּה כִּי יִחַם לְבָבוֹ וְהִשְׁיגוֹ כִּי-יִרְבֶּה
 הַדֶּרֶךְ וְהַפְּחֵהוּ נָפֶשׁ וְלוֹ אֵין מִשְׁפַּט-מוֹת כִּי לֹא שָׂנֵא הוּא לוֹ מִתְמַל
 שְׁלֵשִׁים: עַל-כֵּן אֲנִי מִצְוֶה לֵאמֹר שְׁלֹשׁ עָרִים תִּבְקֹדֵל לָךְ: וְאִם-יִרְחִיב
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת-גְּבוּלְךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁפַע לְאַבְרָהָה וְנָתַן לָךְ אֶת-כָּל-הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר דִּבַּר לָתֵת לְאַבְרָהָה: כִּי-תִשְׁמֹר אֶת-כָּל-הַמִּצְוֹת הַזֹּאת לַעֲשׂוֹתָה
 אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה תְּחִי לְאַהֲבָה אֶת-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּלְלַכֵּת בְּדֶרֶכֶיו כָּל-
 הַיָּמִים וְנִסְפָּה לָךְ עוֹד שְׁלֹשׁ עָרִים עַל הַשָּׁלֹשׁ הָאֵלֶּה: וְלֹא וְשִׁפְטָה דָם
 נָקִי בְּקֶרֶב אֶרֶצְךָ אֲשֶׁל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נִחְלָה וְהָיָה עָלֶיךָ
 דָּמִים: פ וְכִי-יִהְיֶה אִישׁ שָׂנֵא לְרֵעֵהוּ וְאַרְבִּי לוֹ וְקָם עָלָיו
 וְהַפְּחֵהוּ נָפֶשׁ וּמֵת וְלֹס אֶל-אַתֶּת הָעָרִים הָאֵלֶּה: וְשִׁלְחוֹ וְקָנָה עִירוֹ וְלָקְחָהּ
 אֵלָיו מִשֵּׁם וְנָתַנוּ אֹתוֹ בְּיָד גָּאֵל הָדָם וּמֵת: לֹא-תַחֲנוּס עֵינֶיךָ עָלָיו וּבְעֵרָתָה
 דָּם-הַנָּקִי מִיִּשְׂרָאֵל וְטוֹב לָךְ: ס לֹא תִסְיֹג גְּבוּל רֵעֶךָ
 אֲשֶׁר גְּבֻלֵי רֵאשִׁימִים בְּנִחְלָתָה אֲשֶׁר תִּנְחַל בְּאָרֶץ אֲשֶׁל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ

טו נתן לה לרשתה: ס לא יקום יד אחד באיש לכל-עין
 ולכל-חשאת בכל-חטא אשר יחטא על-פיו שני עדים או על-פיו
 שלשה-עדים וקום דבר: פיריקום עד-חמס באיש לענות בו סרה:
 16 וימדו שני-האנשים אשר-להם הרב לפני יהוה לפני הכהנים
 17 והשופטים אשר יהיו בימים ההם: והשני השופטים יתקב והנה
 18 עד-שקל היד שקר ענה באחיו: ועשיתם לו כאשר זמם לעשות
 כ לאחיו ובערת הרע מקרבך: והנשואים ישמעו ויראו ולא ילספו
 21 לעשות עוד כדבר הרע הזה בקרבך: ולא תחוס עינך נפש בנפש
 עין בעין שון בשון יד ביד רגל ברגל:
 ס

כ CAP. XX.

כ

א כי-תצא למלחמה על-אויבך וראית סוס ולקב עם רב ממך לא
 2 תירא מהם פיריהוה אליהם עמך במעלה מארץ מצרים: והיה
 3 בקרבכם אל-המלחמה ונגש הפחן ודבר אל-העם: ואמר אליהם שמע
 וישראל אתם קרבים היום למלחמה על-אויבכם אליהם לבבכם
 4 אל-תוראו ואל-תחפזו ואל-תערצו מפניהם: כי יהוה אלהיכם
 ה החלף עמכם להילחם לכם עם-אויבכם להושיע אתכם: ודברו
 השטרים אל-העם לאמר מיראיש אשר בנה בית-חדש ולא תבן
 6 גלף וישוב לביתו פנימוות במלחמה ואיש אחר בחנקו: ומיראיש
 אשר נטע פרם ולא תללו גלף וישוב לביתו פנימוות במלחמה ואיש
 7 אחר רחללו: ומיראיש אשר ארש אשה ולא לקחה גלף וישוב
 8 לביתו פנימוות במלחמה ואיש אחר יקחנה: ונספו השטרים לדבר
 אל-העם ואמרו מיראיש תירא וקח תלכב גלף וישוב לביתו ולא
 9 ימס את-לבב אחיו בלבבו: והיה פכלת השטרים לדבר אל-העם
 י ופקרו שרי צבאות בראש העם: ס פירתקרב אל-עין
 11 להלחם עליה וקראת אליה לשלום: והיה אם-שלום תענה ופתחה
 12 לה והיה כל-העם הנמצא-בה יהיו לה למס וגדוה: ואם-לא
 13 תשלים עמך ועשתה עמך מלחמה וצרת עליה: ונתנה יהוה אליה
 14 בידה והבית את-פל-זכורה לפיר-הרב: רק חנשים וחטא והבית
 וכל אשר יהיה בעיר כל-שללה תבז לה ואכלה את-שכל אויבך
 טו אשר נתן יהוה אליה לה: פו תעשה לכל-הערים הרחוקות ממך
 16 מאד אשר לא-מצרי השם-האלה הנה: רק מצרי העמים האלו
 17 אשר יהוה אליהם נתן לה נחלה לא תחיה פל-נשמה: פיר-הרב
 תחרימם תחרי והאמרי תבנעני ותפרזי תחרי ותבוס: כאשר צונו

terra, quam acceperis possidendam.

15. *Non stabit testis unus contra aliquem, quidquid illud peccati, et facinoris fuerit; sed in ore duorum aut trium testium stabit omne verbum.

* c. 17, 6. Num. 35, 30. Matth. 18, 16. 2 Cor. 13, 1.

16. Si steterit testis mendax contra hominem, accusans eum praeviationis;

17. stabuntambo, quorum causa est, ante Dominum in conspectu sacerdotum, et iudicium, qui fuerint in diebus illis*. * c. 17, 8. 9. Exod. 21, 6.

18. *Cumque diligentissime perscrutantes invenerint falsum testem dixisse contra fratrem suum mendacium; * Exod. 20, 16. Dan. 13, 62.

19. reddent ei sicut fratri suo facere cogitavit, et auferes malum de medio tui;

20. ut audientes caeteri timorem habeant, et nequaquam talia audeant facere.

21. Non misereberis eius*, sed animam pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede exiges.

*Exod. 21, 23. 24. Lev. 24, 20. Matth. 5, 38.

CAP. XX

Modus bella gerendi, et iura belli statuuntur.

1. Si exieris ad bellum contra hostes tuos, et videris equitatus, et currus, et maiorem, quam tu habeas, adversarii exercitus multitudinem, non timebis eos; quia Dominus Deus tuus tecum est, qui eduxit te de terra Aegypti.

2. Appropinquante autem iam praelio, stabit sacerdos ante aciem, et sic loquetur ad populum:

3. Audi Israël, vos hodie contra inimicos vestros pugnam committitis, non pertimescat cor vestrum, nolite metuere, nolite cedere, nec formidetis eos;

4. quia Dominus Deus vester in medio vestri est, et pro vobis contra adversarios dimicabit, ut eruat vos de periculo*. * c. 7, 21. 31, 6.

5. Duces quoque per singulas turmas audiente exercitu proclamabunt*: Quis est homo, qui aedificavit domum novam, et non dedicavit eam? vadat, et revertatur in domum suam, ne forte moriatur in bello, et alius dediceit eam.

* Esra 12, 27. 1 Mach. 3, 56.

6. Quis est homo, qui plantavit vineam, et necdum fecit eam esse communem, de qua vesci omnibus liceat? vadat, et revertatur in domum suam, ne forte moriatur in bello, et alius homo eius fungatur officio*.

* Lev. 19, 23—25.

7. Quis est homo, qui despondit uxorem, et non accepit eam? vadat, et revertatur in domum suam, ne forte moriatur in bello, et alius homo accipiat eam*.

* c. 24, 5.

8. His dictis addent reliqua, et loquentur ad populum*: Quis est homo formidolosus, et corde pavido? vadat, et revertatur in domum suam, ne pavere faciat corda fratrum suorum, sicut ipse timore perterritus est.

* Iud. 7, 5.

9. Cumque siluerint duces exercitus, et finem loquendi fecerint, unusquisque suos ad bellandum evocos praeparabit.

10. Si quando accesseris ad expugnandam civitatem, offeres ei primum pacem*. *Num. 21, 21. Iudic. 21, 13.

11. Si receperit, et aperuerit tibi portas, enuctus populus, qui in ea est, salvabitur, et serviet tibi sub tributo.

12. Sin autem foedus inire noluerit, et coeperit contra te bellum, oppugnabis eam.

13. Cumque tradiderit Dominus Deus tuus illam in manu tua, percutes omne, quod in ea generis masculini est, in ore gladii*;

* Num. 31, 7. 17. 1 Macc. 5, 28.

14. absque mulieribus, et infantibus, iumentis, et caeteris, quae in civitate sunt. Omnem praedam exercitui divides, et comedes de spoliis hostium tuorum, quae Dominus Deus tuus dederit tibi*.

* c. 2, 33—35. Num. 31, 18. 26. 27.

15. Sic facies cunctis civitatibus, quae a te procul valde sunt, et non sunt de his urbibus, quas in possessionem accepturus es.

16. De his autem civitatibus, quae dabuntur tibi, nullum omnino permittes vivere*; * Ios. 10, 40. 11, 11. 14.

17. sed interficies in ore gladii, Hethaenum videlicet, et Amorraeum, et Chanaanum, Pherezaeum, et Hevaeum, et Iebusaeum, sicut prae-

cepit tibi Dominus Deus tuus*;

* c. 7, 1. 2.

18. ne forte doceant vos facere cunctas abominationes, quas ipsi operati sunt diis suis, et peccetis in Dominum Deum vestrum*.

* c. 7, 4. 12, 31. 18, 9.

19. Quando obsederis civitatem multo tempore, et munitionibus circumdederis, ut expugnes eam, non succides arbores, de quibus vesci potest, nec securibus per circuitum debes vastare regionem; quoniam lignum est, et non homo, nec potest bellatium contra te augere numerum.

20. Si qua autem ligna non sunt pomifera, sed agrestia, et in caeteros apta usus, succide, et instrue machinas, donec capias civitatem, quae contra te dimicat.

CAP. XXI.

De expiando occulto homicidio; de muliere in bello capta; de filio contumaci.

1. Quando inventum fuerit in terra, quam Dominus Deus tuus daturus est tibi, hominis cadaver occisi, et ignorabitur caedis reus;

2. egredientur maiores natu, et iudices tui, et metientur a loco cadaeris singularum per circuitum patia civitatum.

3. Et quam viciniorem caeteris esse perspexerint, seniores civitatis illius tollent vitulam de armento, quae non traxit iugum nec terram cidit vomere;

4. et ducent eam ad vallem asperam atque saxosam, quae numquam rata est, nec sementem recepit: et aedent in ea cervices vitulae*;

* Exod. 13, 13.

5. accedentque sacerdotes filii Levi, quos elegerit * Dominus Deus tuus, ut ministrent ei, et benedicant nomine eius, et ad verbum eorum, omne negotium, et quidquid munitum, vel immundum est, iudicetur.

* c. 10, 8. 17, 8. 18, 5.

6. Et venient maiores natu civitatis illius ad interfectum, lavabuntque manus* suas super vitulam, quae in valle percussa est†,

* c. 17, 8. 9. † v. 4.

7. et dicent: Manus nostrae non effuderunt sanguinem hunc, nec oculi viderunt;

8. propitius esto populo tuo Israël, quem redemisti * Domine, et ne reputes sanguinem innocentem in medio populi tui Israël. Et auferetur ab eis reatus sanguinis;

* c. 24, 18.

9. tu autem alienus eris * ab innocentis cruore, qui fusus est, cum feceris, quod praecepit Dominus.

* c. 19, 13. Num. 35, 33.

10. Si egressus fueris ad pugnam contra inimicos tuos, et tradiderit eos Dominus Deus tuus in manu tua, captivosque duxeris;

11. et videris in numero captivorum mulierem pulchram, et adamaris eam, voluerisque habere uxorem;

12. introduces eam in domum tuam; quae radet caesariem*, et circumcidet ungues,

* Lev. 14, 8. Num. 8, 7.

13. et deponet vestem, in qua capta est; sedensque in domo tua, flebit patrem et matrem suam uno mense; et postea intrabis ad eam, dormiesque cum illa, et erit uxor tua.

14. Si autem postea non sederit animo tuo, dimittes eam liberam, nec vendere poteris pecunia, nec opprimere per potentiam*: quia humiliasti eam

* Exod. 21, 8. 24, 7.

15. Si habuerit homo uxores duas, unam dilectam, et alteram odiosam, genuerintque ex eo liberos, et fuerit filius odiosae primogenitus,

16. volueritque substantiam inter filios suos dividere; non poterit filium dilectae facere primogenitum, et praeferre filio odiosae;

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: לִמְעַן אֲשֶׁר לֹא-וּלְמָדוּ אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת כָּכָל חֲזַעְבְּחֶם 18
 אֲשֶׁר עָשׂוּ לְאֱלֹהֵיהֶם וְחָטְאוּהֶם. לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם: ס פֶּיֶה 19
 הַצִּיּוֹר אֶל-עֵיר דְּמִים רַבִּים לְחַלְתָּם עָלֶיהָ לְחַפְשָׁהּ לֹא-תִשְׁחִית אֶת-
 עֵצָהּ לִנְדַח עָלֶיהָ גִּדְּוֹן כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכַל וְאִתּוֹ לֹא תִכְרֹת כִּי הָאָדָם עֵץ
 הַשִּׁדָּה לְבָא מִפְּתָרָה בַּמָּצוֹר: רַק עֵץ אֲשֶׁר-תִּדְּבַע כִּי לֹא-עֵץ בְּאֶכָּל כ
 הוּא אִתּוֹ תִּשְׁחִית וְכָרְתָּ וּבְנִיתָ מָצוֹר עַל-הָעִיר אֲשֶׁר-הוּא עָשָׂה עִמָּךְ
 מִלְחָמָה עִד רַחֲמָה: פ

כא CAP. XXI. כ כ

כִּי-יִמָּצֵא הָלָל בְּאֶדְמָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְרִשְׁתָּהּ נָפֶל א
 בַּשָּׂדֶה לֹא יִדָּע מִי הַחָהוּ: וְרָצָאוּ זִקְנֶיהָ וְשֹׁפְטֶיהָ וּמָדְרוּ אֶל-הַעֲדוּתִים 2
 אֲשֶׁר סְבִיבוֹת הַחֲלָל: וְהָיָה הַצִּיּוֹר הַקָּרִבָּה אֶל-הַחֲלָל וְלִקְחוּ זִקְנֵי 3
 הַצִּיּוֹר הַהוּא עֲגֻלַת פָּקֹד אֲשֶׁר לֹא-עָבַד בָּהּ אֲשֶׁר לֹא-מִשְׁכָּה בְּעוֹל:
 וְהִזְדָּרוּ זִקְנֵי הַצִּיּוֹר הַהוּא אֶת-הַעֲגֻלָּה אֶל-נַחַל אֵיתָן אֲשֶׁר לֹא-יִגְעֹדֶר 4
 בּוֹ וְלֹא יִדָּע וְצָרְפוּ-שָׁם אֶת-הַעֲגֻלָּה בַּנַּחַל: וְנִגְשׂוּ הַבְּחֻרִים בְּנֵי לוֹי ה
 כִּי בָם בָּחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשָׂרָתוֹ וּלְבָרָךְ בָּשָׂם יְהוָה וְעַל-פִּיָּהֶם
 יִהְיֶה פְלִי-רִיב וְכָל-נָגֵעַ: וְכָל זִקְנֵי הַצִּיּוֹר הַהוּא הַקָּרִבִּים אֶל-הַחֲלָל 6
 וְרָצָאוּ אֶת-יְדֵיהֶם עַל-הַעֲגֻלָּה הַצְּרוּפָה בַּנַּחַל: וְעָנִי וְאֶמְרֵי דִלִּינוּ לֹא 7
 תִּשְׁפֹּךְ אֶת-דַּמָּם הַזֶּה וְעִינֵינוּ לֹא רָאוּ: כִּפּוֹר לַעֲמָךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר- 8
 פָּדִיתָ יְהוָה וְאֶל-תִּתֵּן הֵם נָכוֹר בַּקָּרֶב עִמָּךְ יִשְׂרָאֵל וּנְפַקֵּר לָהֶם
 הַדָּם: וְאַחֶה הַבָּעֵר הַהֵם הַנָּקִי מִקִּרְבֵּךְ כִּי-תַעֲשֶׂה הַדָּם בְּעֵינֶיךָ 9
 יְהוָה:

ס ס ס ס ס 49 מ מ

כִּי-תִצָּא לְמִלְחָמָה עַל-אֹיְבֶיךָ וּנְחָלוֹ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ וְשָׁבִיתָ שְׁבוּיִם: •
 וְרָאִיתָ בַּשְּׁבוּיָה אִשָּׁה וּפְתָחָהּ וְחִשְׁקָתָה בָּהּ וְלִקְחָתָהּ לָךְ לְאִשָּׁה: 11
 וְהִבְאֵתָה אֶל-תּוֹךְ בֵּיתָךְ וּגְלַחְתָּה אֶת-רֹאשָׁהּ וְעִשְׂתָּהּ אֶת-צַפְרֵינֶיהָ: 12
 וְהִסִּירָהּ אֶת-טְמֵלַת שְׂבִילָהּ מִעָלֶיהָ וְיָשְׁבָה בְּבֵיתָךְ וּבִכְתָּהּ אֶת-אֲבִיהָ 13
 וְאֶת-אִמָּהּ גֵּרַח דְּמִים וְאַחֵר כֵּן תִּבְּיֹא אֵלֶיהָ וּבַעֲלָתָהּ וְהָיְתָה לָךְ
 לְאִשָּׁה: וְהָיָה אִם-לֹא תַפְצֹת בָּהּ וְשִׁלַּחְתָּהּ לְנַפְשָׁהּ וּמָכַר לֹא-תִמְכְּרָנָהּ 14
 בַּסֶּסֶס לֹא-תִתַּעֲמֹר בָּהּ תַּחַת אֲשֶׁר עָנִיתָה: ס כִּי-תִהְיֶינָה טו
 לְאִישׁ שְׁתֵּי נָשִׁים הָאֶתָּה אֶהְיֶה וְהָאֶתָּה שְׁנוּאָה וְלָדוּ-לָךְ בָּנִים
 הָאֶהְיֶה וְהַשְׁנוּאָה וְהָיָה הַבֵּן הַקָּטָן לְשְׁנוּאָה: וְהָיָה בְּיוֹם הַנִּחֲלוֹ 16
 אֶת-בָּנָיו אֵת אֲשֶׁר-יִהְיֶה לוֹ לֹא יֹכֵל לְכַפֵּר אֶת-בֶּן-הָאֶהְיֶה עַל-

- 17 פֶּגַר בֶּן־הַשְּׁנוּאָה הַבֶּכֶר: כִּי אֶת־הַבֶּכֶר בֶּן־הַשְּׁנוּאָה יִפֹּר לָתֵת לוֹ
פִּי שְׁנִים בְּכָל אֲשֶׁר־יִמָּצֵא לוֹ כִּי־הוּא רֵאשִׁית אֲזֹל לֹא מִשְׁפָּט הַבֶּכֶרָה:
18 כִּי־יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן סוֹדֵר וּמוֹרָה אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקוֹל
19 אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וְיִסְרֹו אֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם: וְהַפְּשׁוּ בֹו אָבִיו
כ וְאִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ אֶל־זִקְנֵי עִירוֹ וְאֶל־שֹׁעֵר מִקְּמֹו: וְאָמְרוּ אֶל־זִקְנֵי
21 עִירוֹ בְּנֵינוּ זֶה סוֹדֵר וּמוֹרָה אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקוֹלֵנוּ זֹכֵל וְסָבֵא: וְרָגְמָהוּ
בְּלֹא־אִשִּׁי עִירוֹ בְּאֲבָנִים וּמָוֶת וּבַעֲרִית חָרֵץ מִקִּרְבָּהּ וְכִלְיֹוֹתָהּ יִשְׁמְעוּ
22 וְיִרְאוּ: ס וְכִי־יִהְיֶה בְּאִישׁ חֲטָא מִשְׁפָּט־מוֹת וְחַוֵּמַת וְתִלְחִי
23 אֹתוֹ עַל־עֵץ: לֹא־תִלְוֶן נִבְלָתוֹ עַל־הָעֵץ כִּי־קִבּוֹר תִּקְבְּלוּהָ בַּיּוֹם
הַהוּא כִּי־קָלַת אֱלֹהִים תִּלְוֶי וְלֹא תִשְׁמָא אֶת־אֲדָמְתָהּ אֲשֶׁל יַחֲוָה
אֱלֹהֶיהָ נָתַן לָהּ נִחְלָה: ס

CAP. XXII. כב

כב

- א לֹא־תִרְאֶה אֶת־שׁוֹר אֲחִיךָ אוֹ אֶת־שׁוֹר נֶדְחִים וְהִתְעַלְמָתָ מֵהֶם הַטֵּב
2 תְּשִׁיבֵם לְאֲחִיךָ: וְאִם־לֹא קָרֹוב אֲחִיךָ אֲלֵיךָ וְלֹא יִדְעָתוֹ גִּאֲסַפְתּוֹ
3 אֶל־תִּוֶּה בִּיתְךָ וְהִדִּיתָ עִמָּה עַד דִּרְשׁ אֲחִיךָ אֹתוֹ וְהִשְׁבֵּתוֹ לוֹ: וְכֵן
תַּעֲשֶׂה לְחִמּוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְלָתוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל־אֲבֹת אֲחִיךָ
4 אֲשֶׁר־תֹּאבֵד מִמֶּנּוּ וּמִצֹּאֲתָהּ לֹא חֹכֵל לְהִתְעַלֵּם: ס לֹא־
תִּרְאֶה אֶת־חֲמוֹר אֲחִיךָ אוֹ שׁוֹרֹו נֶפְלִים בַּדֶּרֶךְ וְהִתְעַלְמָתָ מֵהֶם הֲקֵם
ה הַקֵּים עִמּוֹ: ס לֹא־יִהְיֶה כִלְי־לֶכֶל עַל־אִשָּׁה וְלֹא־יִלְבָּשׁ
יָבֵר שִׁמְלַת אִשָּׁה כִּי תִוָּעֶבֶת וְחַוֵּה אֱלֹהֶיהָ כִּלְעִשָׁה אֵלָּה: פ
6 כִּי יִקְרָא מִן־צִפּוֹר לְפָנֶיהָ בַּדֶּרֶךְ בְּכָל־עֵץ אוֹ עַל־הָאָרֶץ אֲפֹתִים
אוֹ בִּרְצִים וְהָאֵם רִבְצָה עַל־הָאֲפֹתִים אוֹ עַל־הַבִּיצִים לֹא־תִקַּח
7 הָאֵם עַל־הַבָּנִים: שְׁלֵחַ תִּשְׁלַח אֶת־הָאֵם וְאֶת־הַבָּנִים תִּקַּח־לָהּ לְמִצֵּן
8 יֵיטֵב לָהּ וְהָאֲרֻכָּה וָמִים: ס כִּי תִבְנֶה בֵּית חָדָשׁ וְעִשִּׂיתָ
9 מִצְּמָח לִגְגָהּ וְלֹא־תִשִּׂים דְּמִים בְּבִיתְךָ כִּי־יִפֹּל הַגָּּל מִמֶּנּוּ: לֹא־תִזְרַע
בְּרִמָּה כְּלָאִים פֶּן־תִּקְדַּשׁ הַמִּלְאָה הַזֶּרַע אֲשֶׁר תִּזְרַע וְתִבְזָא הַכֶּרֶם:
11 ס לֹא־תִחַרֵּשׁ בְּשׁוֹר־וּבָחֵמֶר יַחֲדוּ: לֹא תִלְבָּשׁ שְׂעִטָּו
12 צֹמֶר וְשִׁטִּים יַחֲדוּ: ס גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה־לָּךְ עַל־אַרְבַּע כַּנּוֹפֹת
13 כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תִּכְסֶּה־בָּהּ: ס כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וְבָא אֲלֶיהָ
14 וְשָׁנְאָהּ: וְשֵׁם לֹה גְלִילֹת דְּבָרִים וְהוֹצֵא עָלֶיהָ שֵׁם רָע וְאָמַר אֶת־
15 הָאִשָּׁה הַזֹּאת לָקַחְתִּי וְאֶקְרַב אֲלֶיהָ וְלֹא־מָצָאתִי לָהּ בְּתוּלִים: וְלָקַח

17. *sed filium odiosae agnoscat primogenitum, dabitque ei de his, quae habuerit, cuncta duplicia †; iste est enim principium liberorum eius, et huic debentur primogenita.

* 1 Paral. 5, 1. † Gen. 49, 3.

18. Si genuerit homo filium contumacem et protervum, qui non audiat * patris aut matris imperium, et coërcitus obedire contemserit.

* Exod. 20, 12.

19. apprehendent eum, et ducent ad seniores civitatis illius, et ad portam * iudicii;

* Gen. 10, 1.

20. dicentque ad eos: Filius noster iste protervus et contumax est, mouita nostra audire contemnit, comensationibus vacat, et luxuriae atque conviviis;

21. lapidibus eum obruet * populus civitatis; et morietur, ut auferatis malum de medio vestri, et universus Israël audiens pertimescat†.

* Lev. 20, 2. Prov. 19, 20. † c. 13, 5. 19, 19.

22. Quando peccaverit homo, quod morte plectendum est, et aliudicatus morti appensus fuerit * in patibulo;

* 2 Reg. 4, 12.

23. non permanebit cadaver eius in ligno; sed in eadem die sepelietur: quia * maledictus a Deo est, qui pendet in ligno; et nequaquam contaminabis terram tuam, quam Dominus Deus tuus dedit tibi in possessionem.

* Gen. 10, 19. Ios. 8, 20. 10, 27. Ioh. 19, 31. Gal. 3, 13.

CAP. XXII.

Res inventa reddenda. Leges ad violentam coniugii fidem, aut ad vim virgini illatam spectantes.

1. Non * videbis bovem fratris tui, aut ovem errantem, et praeteritis; sed reduces fratri tuo;

* Exod. 24, 4. 23, 4. 5. Tob. 2, 21.

2. etiamsi non est propinquus frater tuus, nec nosti eum; duces in domum tuam, et erunt apud te,

quamdiu quaerat ea frater tuus, et recipiat.

3. Similiter facies de asino, et de vestimento, et de omni re fratris tui, quae perierit; si inveneris eam, ne negligas quasi alienam.*

* Lev. 6, 2-5.

4. Si videris asinum fratris tui aut bovem cecidisse in via, non despicies, sed sublevaris eum eo*.

* Exod. 23, 5.

5. Non induetur mulier veste virili, nec vir utetur veste feminea; abominabilis enim apud Deum est, qui facit haec.

6. Si ambulans per viam, in arbore vel in terra nidum avis inveneris, et matrem pullis vel ovis desuper incubantem; non tenebis eam cum filiis*;

* Lev. 22, 28.

7. sed abire patieris, captos teneas filios; ut bene sit tibi, et longo vivas tempore.

8. Cum aedificaveris domum novam, facies murum tecti per circuitum; ne effundatur sanguis in domo tua, et sis reus labente alio, et in praeceptis ruente.

9. Non seres vineam tuam altero semine*; ne et sementis, quam servisti, et quae nascuntur ex vinea, pariter sanctificentur†.

* Lev. 19, 19. † Num. 18, 27.

10. Non arabis in bove simul et asino.

11. Non indueris vestimento, quod ex lana linoque contextum est*.

* Lev. 19, 19.

12. *Funiculos in fimbriis facies per quatuor angulos pallii tui, quo operieris.

* Num. 15, 38.

13. Si duxerit vir uxorem, et postea odio habuerit eam;

14. quaesieritque occasiones, quibus dimittat eam, obiciens ei nomen pessimum, et dixerit: Uxorem hanc accepi, et ingressus ad eam non inveni virginem;

15. tollent eam pater et mater eius,

et fereant secum signa virginitatis eius ad seniores urbis, qui in porta sunt;

16. et dicet pater: Filiam meam dedi huic uxorem; quam quia odit,

17. imponit ei nomen pessimum, ut dicat: Non inveni filiam tuam virginem; et ecce! haec sunt signa virginitatis filiae meae; expandent vestimentum coram senioribus civitatis;

18. apprehendentque senes urbis illius virum, et verberabunt illum.

19. Condemnantes insuper centum siclos argenti*, quos dabit patri puellae; quoniam diffamavit nomen pessimum super virginem Israël; habebitque eam uxorem, et non poterit dimittere eam omnibus diebus vitae suae.

* Exod. 21, 22.

20. Quod si verum est, quod obiicit, et non est in puella inventa virginitas;

21. eiciant eam extra fores * domus patris sui, et lapidibus obruent** viri civitatis illius, et morietur; quoniam fecit nefas in Israël†, ut fornicaretur in domo patris sui; et auferes malum de medio tui.

* v. 24. ** Num. 15, 35. Lev. 21, 9.

† Gen. 34, 7. Ios. 7, 15.

22. * Si dormierit vir cum uxore alterius, uterque morietur, id est, adulter et adultera; et auferes malum de Israël.

* Lev. 20, 10. Num. 15, 35. Ioh. 8, 4. 5.

23. Si puellam virginem desponderit vir, et invenerit eam aliquis in civitate, et concubuerit cum ea;

* Lev. 20, 10.

24. educes utrumque ad portam civitatis illius, et lapidibus obruentur; puella, quia non clamavit, cum esset in civitate; vir, quia humiliavit uxorem proximi sui; et auferes malum de medio tui.

25. Sin autem in agro repererit vir puellam, quae desponsata est, et

apprehendens concubuerit cum ea, ipse morietur solus.

26. Puella nihil patietur, nec est rea mortis, quoniam sicut latro consurgit contra fratrem suum, et occidit animam eius, ita et puella perpressa est.

27. Sola erat in agro; clamavit, et nullus affuit, qui liberaret eam.

28. Si invenerit vir puellam virginem, quae non habet sponsum, et apprehendens concubuerit cum illa, et res ad iudicium venerit;

29. * dabit, qui dormivit cum ea, patri puellae quinquaginta siclos argenti, et habebit eam uxorem, quia humiliavit illam; non poterit dimittere eam cunctis diebus vitae suae.

* Exod. 22, 16.

30. Non accipiet homo uxorem patris sui, nec revelabit operimentum eius*.

* c. 27, 20. Lev. 18, 8. 20, 11.

CAP. XXIII.

Qui ab ecclesia Domini arceantur. Usura et fornicatio prohibentur. Votum statim solvendum.

1. Non intrabit eunuchus attritis vel amputatis testiculis et abscisso veretro*, Ecclesiam Domini.

* Lev. 21, 18—20.

2. Non ingredietur mamzer, hoc est de scorto natus, in ecclesiam Domini*, usque ad decimam generationem.

* Exod. 34, 16.

3. * Ammonites et Moabites etiam post decimam generationem non intrabunt ecclesiam Domini, in aeternum;

* 2 Esd. 13, 1.

4. quia noluerunt vobis occurrere cum pane, et aqua in via, quando egressi estis de Aegypto; et * quia conduxerunt contra te Balaam filium Beor de Mesopotamia Syriac, ut malediceret tibi;

* Num. 22, 5. Ios. 24, 9.

אָבִי הַנֶּעֱרָה וְהוֹצִיאוֹ אֶת־בְּתוּלִי הַנֶּעֱרָה אֶל־זִמְנֵי הָעִיר הַשְּׂעִרָה;
 16 וְאָמַר אָבִי הַנֶּעֱרָה אֶל־הַזִּמְנִים אֶת־בְּתִי נָתַתִּי לְאִישׁ הַזֶּה לְאִשָּׁה
 17 וַיִּשְׁנָאָהּ; וְהִנֵּה־הִוא שָׁם עַל־לֶחֶם דְּבָרִים לֵאמֹר לֹא־מָצָאתִי לְבָתְּךָ
 18 בְּתוּלִים וְאֵלֶּה בְּתוּלֵי בָתִּי וּפָרְשׁוּ הַשּׂוֹמְרִים לִפְנֵי זִמְנֵי הָעִיר; וְלָקְחוּ
 19 זִמְנֵי הָעִיר־הַהִוא אֶת־הָאִישׁ וְיִסְרוּ אֹתוֹ; וְעָנְשׁוּ אוֹתוֹ מֵאַחַד כֶּסֶף וְנָתְנוּ
 לְאָבִי הַנֶּעֱרָה כִּי הוֹצִיֹא שָׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל וְלֹד־תְּהִיָּה לְאִשָּׁה
 לֹא־יוּכַל לְשַׁלְּחָה כָּל־יָמֶיהָ; וְאִם־אָמַת הָיְתָה הַדִּבָּר הַזֶּה כ
 21 לֹא־נִמְצָאוּ בְּתוּלִים לַנֶּעֱרָה; וְהוֹצִיאוֹ אֶת־הַנֶּעֱרָה אֶל־פֶּתַח בֵּית־אָבִיהָ
 וּסְקֹלָהּ; אֲנִשִּׁי עִירָה בְּאֲבָנִים וּמָתָה כִּי־עָשְׂתָה נָבִלָה בְּיִשְׂרָאֵל לְזִנוּת
 22 בֵּית אָבִיהָ וּבַעֲרַת הָרָע מִקִּרְבָּהּ; כִּי־יִמָּצֵא אִישׁ שֹׁכֵב ו
 עִם־אִשָּׁה בַּעֲלַת־בַּעַל וּמֵתָה גַם־שְׁנֵיהֶם הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִם־הָאִשָּׁה
 23 וְהָאִשָּׁה וּבַעֲרַת הָרָע מִיִּשְׂרָאֵל; כִּי יִהְיֶה נֶעֱרָה בְּתוּלָה
 24 מְאֻדָּה לְאִישׁ וּמָצָאָהּ אִישׁ פָּעִיר וְשֹׁכֵב עִמָּהּ; וְהוֹצִיאוּם אֶת־שְׁנֵיהֶם
 אֶל־שֹׁעַר הָעִיר הַהִוא וְסָקְלָתָם אֹתָם בְּאֲבָנִים וּמֵתוּ אֶת־הַנֶּעֱרָה עַל־
 דְּבַר אֲשֶׁר לֹא־צִעָקָה כְּעִיר וְאֶת־הָאִישׁ עַל־דִּבְרֵי אֲשֶׁר־עָשָׂה אֶת־אִשְׁתּוֹ
 25 רָעָהּ וּבַעֲרַת הָרָע מִקִּרְבָּהּ; וְאִם־בַּשָּׂדֶה יִמָּצֵא הָאִישׁ כה
 אֶת־הַנֶּעֱרָה הַמְּאֻדָּה וְהַחֲזוּקָהּ הָאִישׁ וְשֹׁכֵב עִמָּהּ וּמֵת הָאִישׁ אֲשֶׁר־
 26 שָׁכַב עִמָּהּ לְבָדּוֹ; וְלַנֶּעֱרָה לֹא־תִעָשֶׂה דָּבָר אֵין לַנֶּעֱרָה חֶקֶא מוֹת כִּי
 27 כַּאֲשֶׁר יָקִים אִישׁ עַל־רֵעֵהוּ וּרְצָחוֹ נָפֵשׁ כֵּן הַדִּבָּר הַזֶּה; כִּי בַשָּׂדֶה
 28 מָצָאָה צִעָקָה הַנֶּעֱרָה הַמְּאֻדָּה וְאֵין מוֹשִׁיעַ לָהּ; כִּי־
 יִמָּצֵא אִישׁ נֶעֱרָה בְּתוּלָה אֲשֶׁר לֹא־אֲרֻשָּׁה וְחַפְשָׁה וְשֹׁכֵב עִמָּהּ וְנִמְצָאוּ;
 29 וְנָתַן הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִמָּהּ לְאָבִי הַנֶּעֱרָה חֲמִשִּׁים כֶּסֶף וְלֹד־תְּהִיָּה לְאִשָּׁה
 הַחַת אֲשֶׁר עָשָׂה לֹא־יוּכַל לְשַׁלְּחָה כָּל־יָמֶיהָ; כ

כג

CAP. XXIII. כג

לֹא־יִקָּח אִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ אָבִיו וְלֹא יִגְלֶה פָּנֶה אָבִיו; לֹא־א
 3 דָּבָא פְּצִיע־דְּפָה וּבְרוּת שְׂפָכָה בְּקֶהֱל וְהָיָה; לֹא־דָבָא
 בְּמִזְר בְּקֶהֱל וְהָיָה גַם הַזֶּה עֲשִׂיוֹ לֹא־דָבָא לוֹ בְּקֶהֱל וְהָיָה; כ
 4 לֹא־דָבָא עֲמִינִי וּמִזְאָרִי בְּקֶהֱל וְהָיָה גַם הַזֶּה עֲשִׂיוֹ לֹא־דָבָא לָהֶם

XXII. v. 15. 16. הַנֶּעֱרָה ק' v. 15. הַנֶּעֱרָה ק' — הַנֶּעֱרָה ק'

v. 20. לַנֶּעֱרָה ק' v. 21. הַנֶּעֱרָה ק' — הַנֶּעֱרָה ק' v. 23. נָעַר —

נֶעֱרָה ק' v. 24. הַנֶּעֱרָה ק' v. 25. 27. הַנֶּעֱרָה ק' — הַנֶּעֱרָה ק'

v. 26. וְלַנֶּעֱרָה ק'; לַנֶּעֱרָה ק' — לַנֶּעֱרָה ק' v. 28. נָעַר —

נֶעֱרָה ק' v. 29. הַנֶּעֱרָה ק' — הַנֶּעֱרָה ק'

ה בקהל יהוה עד-עולם: על-דבר אשר לא-קדמו אהבם בפתם ובמלם
 בפרה בצאתכם ממצרים ואשר שבר עליה את-בלעם בן-בשור
 6 מפתור ארם נהרים לקללה: ולא-אבה יהוה אלהיה לשמע אל-
 בלעם ויחפץ יהוה אלהיה לה את-הקללה לברכה כי אהבה יהוה
 8 7 אלהיה: לא-תדרש שלמם ונבחתם בל-ימיה לעולם: ס לא-תתעב
 9 אדמי כי אתיה הוא לא-תתעב מצלי פי-גר הגוה בארצו: בעים
 אשר-יולדו להם דור שלישי רבא להם בקהל יהוה: ס
 11 פיתצא מחנה על-איביה ונשמרת מפל דבר רע: כיהנה בה
 איש אשר לא-יהיה טהור מקרה-לילה ויצא אל-מתוין למחנה לא
 12 רבא אל-תוף המחנה: והנה לפנות-ערב ורתץ במים וכבא השמש
 13 רבא אל-תוף המחנה: ויד תהיה לה מחוץ למחנה ויצאת שמה
 14 חוץ: ויחד תהיה לה על-אונה והיה בשבתה חוץ ויחפרת בה
 טו ושבת וכסית את-צאתה: כי יהוה אלהיה מתחלה בברך מחנה
 להעילך ולתת איביך לפניך והיה מחניה קדוש ולא-יראה בה
 16 ערות דבר ושב מאחריה: ס לא-תסגיר עבד אל-אדניו
 17 אשר-ינצל אלהי מעם אדניו: עמך גטב בקרבך במקום אשר-יבחר
 18 באחד שעריך בטוב לו לא תונפו: ס לא-תהיה קדשה
 19 מבנות ישראל ולא-יהיה קדש מבני ישראל: לא-תביא אתנן זונה
 ומתור פלב בית יהוה אלהיה לכל-גדר כי תועבת יהוה אלהיה
 כ גס-שניהם: ס לא-תשיך לאחיה גשש גשש גשש גשש גשש גשש
 21 דבר אשר ושה: לזכרי תשיך ולאחיה לא תשיך למשן וברכה יהוה
 אלהיה בכל משלת ידך על-הארץ אשר-אתה בא-שמה לרשתה:
 22 ס כיהנה נדר ליהוה אלהיה לא תאחר לשלמו כיהנה
 23 ידרשנו יהוה אלהיה מעמך ויהיה בה חטא: וכי תחבל לנדר לא-יהיה
 24 בה חטא: מוצא שפחה תשמר ועשית פאשר נדרת ליהוה אלהיה
 כה נדבת אשר דברת בפיה: ס כי תבא בברם רעה ואכלת
 26 ענבים בנפשה שביה ואל-פליה לא-תחן: ס כי תבא
 בקמת רעה וקטפת מלית בידך וחרמש לא תלית על קמת רעה: ס

CAP. XXIV. כד

כד

א כיהנה איש אשה ובעלה ויהי אם-לא תמצאתן בעיניו כיהנה
 בה ערות דבר וכתב לה ספר פריית ונתן בידה ושלחה מבית:
 3 2 והצאה מביתו והלכה לאיש-אחר: ושנאה האיש האחרון
 וכתב לה ספר פריית ונתן בידה ושלחה מביתו או כי רמות האיש

5. et noluit Dominus Deus tuus audire Balaam, vertitque maledictionem eius in benedictionem* tuam, eo quod diligeret te.

* Num. 22, 12. 23, 20. Ios. 24, 9, 10.

6. Non facies cum eis pacem, nec quaeras eis bona cunctis diebus vitae tuae in sempiternum*.

* c. 7, 2. 2, 3.

7. Non abominaberis Idumaeum, quia frater tuus est*; nec Aegyptium, quia advena fuisti in terra eius†.

* c. 2, 5. Gen. 13, 8. Num. 20, 14.

† Exod. 22, 21. 23, 9.

8. Qui nati fuerint ex eis, tertia generatione intrabunt in ecclesiam Domini.

9. Quando egressus fueris adversus hostes tuos in pugnam, custodies te ab omni re mala*.

* Tob. 4, 6.

10. Si fuerit inter vos homo, qui nocturno pollutus sit somnio, egredietur extra castra*;

* Lev. 15, 16. 17. 1 Reg. 20, 26.

11. et non revertetur, priusquam ad vesperam lavetur aqua; et post solis occasum regredietur in castra*.

* Num. 5, 1—3.

12. Habebis locum extra castra, ad quem egrediaris ad requisita naturae,

13. gerens paxillum in balteo; cumque sederis, fodies per circuitum, et egesta humo operies,

14. quo relevatus es (Dominus enim Deus tuus ambulat in medio castrorum*, ut eruat te, et tradat tibi inimicos tuos) et sint castra tua sancta, et nihil in eis appareat foeditatis, ne derelinquat te.

* Lev. 26, 12.

15. Non trades servum domino suo, qui ad te confugerit.

16. Habitabit tecum in loco, qui ei placuerit, et in una urbium tuarum requiescet; ne contristes eum.

17. Non erit meretrix de filiabus Israël, nec scortator de filiis Israël*.

* Lev. 19, 29.

18. Non offeres mercedem prostibuli*, nec pretium canis, in domo Domini Dei tui, quidquid illud est,

quod voveris; quia abominatio est utrumque apud Dominum Deum tuum.

* Ezech. 16, 31—41.

19. Non foenerabis fratri tuo ad usuram pecuniam, nec fruges, nec quamlibet aliam rem*;

* Exod. 22, 25. Lev. 25, 35—37.

20. sed alieno*. Fratri autem tuo absque usura id, quo indiget, commodabis; ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni opere tuo in terra, ad quam ingredieris possidendam.

* c. 15, 3. Exod. 22, 21.

21. Cum votum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere*; quia requirit illud Dominus Deus tuus; et si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum.

* Num. 30, 3. Ps. 49, 14.

22. Si nolueris polliceri, absque peccato eris.

23. Quod autem semel egressum est de labiis tuis, observabis, et facies, sicut promisisti Domino * Deo tuo, et propria voluntate et ore tuo locutus es.

* Eccl. 3, 4. Gen. 28, 20.

24. Ingressus vineam proximi tui, comede uvas, quantum tibi placuerit; foras autem ne efferas tecum.

25. Si intraveris in segetem amici tui, franges spicas, et manu contres*; falce † autem non metes.

* Matth. 12, 1. Luc. 6, 1. † c. 27, 5.

CAP. XXIV.

De libello repudii, de pignore, de pauperibus.

1. Si * acceperit homo uxorem, et habuerit eam, et non invenerit gratiam ante oculos eius propter aliquam foeditatem; scribet libellum repudii, et dabit in manu illius, et dimittet eam de domo sua.

* Matth. 5, 32. 19, 7. Marc. 10, 4.

2. Cumque egressa alterum maritum duxerit,

3. et ille quoque oderit eam, dederitque ei libellum repudii, et dimiserit de domo sua, vel certe mortuus fuerit;

4. non poterit prior maritus recipere eam in uxorem*; quia polluta est, et abominabilis facta est coram Domino; ne peccare facias terram tuam, quam Dominus Deus tuus tradiderit tibi possidendam.

* Ier. 3, 1.

5. Cum acceperit homo nuper uxorem, non procedet ad bellum*, nec ei quidpiam necessitatis iniungetur publicae, sed vacabit absque culpa domi suae, ut uno anno laetetur cum uxore sua.

* c. 20, 7.

6. Non accipies loco pignoris inferiorem et superiorem molam; quia animam suam opposuit tibi.

7. Si deprehensus fuerit homo sollicitans fratrem suum de filiis Israël, et vendito eo acceperit pretium, interficietur*, et auferes malum de medio tui.

* Exod. 21, 6

8. Observa diligenter, ne incurras plagam leprae*, sed facies, quaecumque docuerint te sacerdotes Levitici generis iuxta id, quod praecepi eis, et imple sollicite†.

* Lev. 13, 14. † Lev. 10, 11.

9. *Mementote, quae fecerit Dominus Deus vester Mariae † in via, cum egrederemini de Aegypto.

* Num. 12, 10. † Exod. 15, 20.

10. Cum repetes a proximo tuo rem aliquam, quam debet tibi, non ingredieris domum eius, ut pignus auferas*;

* c. 15, 6

11. *sed stabis foris, et ille tibi proferet, quod habuerit;

* Exod. 22, 26.

12. sin autem pauper est, non pernoctabit apud te pignus*;

* Exod. 22, 26.

13. sed statim reddes ei ante solis occasum*; ut dormiens in vestimento suo, benedicat tibi, et habeas iustitiam coram Domino Deo tuo.

* Exod. 22, 27.

14. *Non negabis mercedem indigentis, et pauperis fratris tui, sive advenae, qui tecum moratur in terra, et intra portas tuas est;

* Lev. 19, 13. Tob. 4, 15. Ier. 22, 13.

15. sed eadem die reddes ei pretium laboris sui ante solis occasum, quia pauper est, et ex eo sustentat animam suam; ne clamet contra te

ad Dominum, et reputetur tibi in peccatum*.

* Iac. 5, 4.

16. * Non occidentur patres pro filiis; nec filii pro patribus, sed unusquisque pro peccato suo morietur.

* 4 Reg. 14, 6. 2 Paral. 25, 4. Ezech. 18, 20.

17. Non pervertes iudicium advenae et pupilli*, nec auferes pignoris loco viduae vestimentum†.

* c. 27, 19. † v. 6, 12.

18. Memento, quod servieris in Aegypto, et eruerit te Dominus Deus tuus inde. Idcirco praecipio tibi, ut facias hanc rem*.

* c. 16, 12.

19. Quando messueris segetem in agro tuo, et oblitus manipulum reliqueris, non reverteris, ut tollas illum; sed advenam, et pupillum, et viduam auferre patieris*, ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni opere manuum tuarum.

* Lev. 19, 9. 23, 22.

20. Si fruges collegeris olivarum, quidquid remanserit in arboribus, non reverteris, ut colligas; sed relinques advenae, pupillo, ac viduae.

21. Si vindemiaveris vineam tuam, non colliges remanentes racemos*; sed cedent in usus advenae, pupilli, ac viduae.

* Lev. 19, 10.

22. Memento, quod et tu servieris in Aegypto, et idcirco praecipio tibi, ut facias hanc rem.

CAP. XXV.

Iudices iuste iudicent. De semine fratris mortuo suscitando. Iusta sint pondera.

1. Si fuerit causa inter aliquos, et interpellaverint iudices, quem iustum esse perspexerint, illi iustitiae palmam dabunt; quem impium, condemnabunt impietatis*.

* Exod. 23, 6, 7.

2. Sin autem eum, qui peccavit, dignum viderint plagis; prosternent, et coram se facient verberari; pro mensura peccati erit et plagarum modus;

3. ita dumtaxat*, ut quadragenarium numerum non excedant; ne foede laceratus ante oculos tuos abeat frater tuus.

* 2 Cor. 11, 24.

- האחרון אשר לקחה לו לאשה: לא יוכל בעלה הראשון אשר
 נלקחה לשוב לקחתה להיות לו לאשה אחרי אשר השמאה כִּי-
 הוציאה הוא לפני יהוה ולא תחטא את־הארץ אשר יהוה אלהיך
 נתן לך נתלה: פִּי־יָקוֹחַ אִישׁ אִשָּׁה תְּדַשָּׁה לֹא יֵצֵא ה
 בַּעֲבָא וְלֹא־יַעֲבֹר עָלָיו לְכַל־דָּבָר נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אֶחָת וְשִׁמַּח
 אֶת־אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר־לָקַח: לֹא־תִחַבֵּל רַחִים וְרָכַב כִּי־נֶפֶשׁ הוּא חֵבֶל: 6
 פִּי־דֹמֵי־אֵשׁ גִּלְבֹּג נֶפֶשׁ מֵאֲחִיו מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִתְעַמֵּר־ 7
 בּוֹ וּמָכְרוֹ וּמֵת הַגֵּנֶב הַזֶּה וּבִעֲרֹתָ הָרַע מִקִּרְבֶּךָ: 8 הַשֹּׁמֵר
 בְּגִנֵּעַ־הַתְּרֵעַת לְשׁוֹמֵר מָאֹד וְלַעֲשׂוֹת כָּכָל אֲשֶׁר־יִוָּדוּ אֲתָכֶם הַכֹּהֲנִים
 הַלְוִיִּם כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָם תִּשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת: זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה 9
 אֱלֹהֶיךָ לְמִרְיָם בְּקֶרֶךְ בְּצֹאתְכֶם מִמִּצְרָיִם: 10 פִּי־תִשָּׂה י
 בְּרָצָה מִשָּׂאה מֵאֻמָּה לֹא־תִבָּא אֶל־בֵּיתוֹ לַעֲבֹת עִבְטֹו: בַּחוּץ תַּעֲמִיד 11
 וְחָאִישׁ אֲשֶׁר אָתָּה נָשָׂה בּוֹ יוֹצִיא אֵלֶיךָ אֶת־הָעֲבוֹט הַחוּצָה: וְאִם־ 12
 אִישׁ עֲנִי הוּא לֹא תִשָּׁכַב בְּעַבְדּוֹ: הַשֹּׁב תִּשְׁיֵב לוֹ אֶת־הָעֲבוֹט כִּבּוֹא 13
 הַשֹּׁמֵשׁ וְשָׁכַב בְּשִׁלְמָתוֹ וּבִרְבֶּכָה וְלֹךְ תַּהְיֶה צְדָקָה לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:
 14 לֹא־תִשָּׁק שָׂכִיר עֲנִי וְאֲבִירָו מֵאֲחִיךָ אוֹ מִקֶּרֶךְ אֲשֶׁר
 בְּאַרְצֶךָ בְּשָׁעֶיךָ: בְּיוֹמוֹ תִּהְיֶן שִׂכָּרוֹ וְלֹא־תִבּוֹא עָלָיו הַשֹּׁמֵשׁ כִּי עֲנִי 15
 הוּא וְאֵלָיו הוּא נָשָׂא אֶת־נִפְשׁוֹ וְלֹא־יִקְרָא עָלֶיךָ אֶל־יְהוָה וְהָיָה כֶּךָ
 תִּכָּא: 16 לֹא־יִוָּמְתוּ אֲבוֹת עַל־בָּנִים וּבָנִים לֹא־יִוָּמְתוּ עַל־
 אֲבוֹת אִישׁ בְּהָטְאוֹ יוֹמָתוֹ: 17 לֹא תִשָּׂה מִשְׁפַּט גֵּר יְתוֹם וְלֹא
 תִּחַבֵּל בְּגֵר אֶלְמָנָה: וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרָיִם וּפִדְיָהּ יְהוָה 18
 אֱלֹהֶיךָ שֵׁשׁ עַל־פֶּן אֲנֹכִי מִצְוֶה לַעֲשׂוֹת אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה: 19
 כִּי תִקְצֹר קְצִירָה בְּשָׂדֶךָ וְשִׁמַּחְתָּ עִמָּךְ בַּשָּׂדֶה לֹא תִשׁוּב לְקַחְתּוֹ לְגֵר
 לְיְתוֹם וְלִאֲלֻמָּנָה יִהְיֶה לְמַעַן וּבִרְבֶּכָה יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מַעֲשֵׂה יְדֶיךָ:
 20 כִּי תִחַבֵּט זֵיתֶךָ לֹא תִפָּאֵר אַחֲרֶיךָ לְגֵר לְיְתוֹם וְלִאֲלֻמָּנָה כ
 יְהוָה: כִּי תִבְצֹר בְּרִמָּה לֹא תַעֲזֹלֵל אַחֲרֶיךָ לְגֵר לְיְתוֹם וְלִאֲלֻמָּנָה 21
 יְהוָה: וְזָכַרְתָּ כִּי־עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם עַל־פֶּן אֲנֹכִי מִצְוֶה לַעֲשׂוֹת 22
 אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה:

ס

כה

CAP. XXV. כה

- כִּי־יִהְיֶה רִיב בֵּין אֲנָשִׁים וְנָשׁוֹ אֶל־הַמִּשְׁפָּט וְשִׁפְטוֹם וְהִצְלִיחוּ אֶת־ 1
 הַצְּלוּיִם וְהַרְשִׁיעוּ אֶת־הַרְשָׁעִים: וְהָיָה אִם־בֵּין הַכּוֹת הַרְשָׁעִים וְהַפְּרִלוֹ 2
 הַשִּׁפְטִי וְהַכְּהוֹ לִפְנֵי כָּהֵן רֹשֶׁעוֹ בְּמִסְפָּר: אַרְבָּעִים יִכּוּ לֹא יוֹסִיף 3
 פֶּן־יוֹסִיף לְהַפְתּוֹ עַל־אֵלֶּה מִכָּה רַבָּה וְנִקְלָה אַחֲרֶיךָ לַעֲנִיךָ: לֹא־תִחַסֵּם 4

א

ה שור פדושו: ס פדושו אחרים וחדו ומת אחד מהם וכן
 אין לו לא תהיה אשת חמת החוצה לאיש זר ובמה ובא עליה
 6 ולקחה לו לאשה ובמה: והיה חבכול אשר חלד רקום על שם
 7 אחיו חמת ולא ומתה שמו מישראל: ואם לא וחפל האיש
 לקחת את יבמתו וקלטה ובמתו השערה אל הזקנים ואמרה מאן
 8 ובמי לחקים לאחיו שם בישראל לא אבה ובמי: וקראו לו זקני-
 9 עירו ודברו אליו ועמד ואמר לא חפצתי לקחתה: ונאשה ובמתו
 אלו לעיני הזקנים וחלצה נעלו מעל רגלו ורקח פסגו וענתה
 י ואמרה ככה נעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו: ונקרא
 11 שמו בישראל בית חלוץ הנעל: ס פדושו אנשים וחדו
 איש ואחיו וקרבה אשת האחד להציל את אישה מיד מכהו ושלחה
 12 ידה והחזיקה במבשריו: וקצתה את כפה לא תחוס עינה: ס
 13 לא ייהיה לה בקיסה אבן ואבן גדולה וקטנה: לא ייהיה לה בביתה
 14 איפה ואיפה גדולה וקטנה: אבן שלמה וצדק יהיה לה איפה שלמה
 וצדק יהיה לה למען הארכו ימיה על האדמה אשר יחיה אלהיה
 16 נתן לה: כי תושבת יהיה אלהיה כל עשה עול-
 17 זכור את אשר עשה לה עמלק בדרך בצאתכם ממצרים:
 18 אשר קרף בדרך ויגב בך פלישתים אחריה ואחיה ענה ויגז
 19 ולא ירא אלהים: והיה בהנית יהיה אלהיה ו לה מפל-אברהם
 מסביב בארץ אשר יהיה אלהיה נתן לה נחלה לרשתה תמחה
 את זכר עמלק מקחת השמים לא תשכח:

CAP. XXVI. כו

כו

פ פ פ פ 50

א והיה כרחב אל הארץ אשר יהיה אלהיה נתן לה נחלה וירשתה
 2 וישבה בה: ולקחת מראשית ו פלישת האדמה אשר תביא מארצה
 אשר יהיה אלהיה נתן לה ושמת בשנא וחלכת אל המקום אשר
 3 יבחר יהיה אלהיה לשכן שמו שם: ובאת אל הבית אשר יהיה
 בתיכם והם ואמרת אליו הנדתי היום ליהיה אלהיה פדושו אל-
 4 הארץ אשר נשבע יהיה לאבותינו לית לנו: ולקח הבית השנא
 ה מידה וחזיתו לפני מזבח יהיה אלהיה: וענית ואמרת לפני יהיה
 אלהיה ארמי אבי ויגר מצרמה ויגר שם במתי מעט ויהי-
 6 שם לגוי גדול עצום ורב: וירשו אתנו המצרים וירשנו ויתנו עלינו
 7 עברה קשה: ונצטק אל יהיה אלהי אבותינו וישמע יהיה את-

4. *Non ligabis os bovis terentis in area fruges tuas.

* 1 Cor. 9, 9. 1 Tim. 5, 18.

5. * Quando habitaverint fratres simul, et unus ex eis absque liberis mortuus fuerit, uxor defuncti non nubet alteri; sed accipiet eam frater eius, et suscitabit semen fratris sui †; *Matth. 22, 24. Marc. 12, 19. Luc. 20, 28. † Lev. 18, 16. 20, 21.

6. et primogenitum ex ea filium nomine illius appellabit, ut non deleatur nomen eius ex Israël.

7. Sin autem noluerit accipere uxorem fratris sui, quae ei lege debetur, perget mulier ad portam civitatis, et interpellabit maiores natu, dicetque: Non vult frater viri mei suscitare nomen fratris sui in Israël; nec me in coniugem sumere.

* Ruth 4, 5.

8. Statimque accersiri eum facient, et interrogabunt. Si responderit: Nolo eam uxorem accipere;

9. accedet mulier ad eum coram senioribus, et tollet calceamentum de pede eius, spuetque in faciem illius, et dicet: Sic fiet homini, qui non aedificat domum * fratris sui.

* Ruth 4, 11.

10. Et vocabitur nomen illius in Israël, Domus discalceati.

11. Si habuerint inter se inirgum viri duo, et unus contra alterum rixari coeperit, volensque uxor alterius eruere virum suum de manu fortioris, miseritque manum, et apprehenderit vereunda eius;

12. abscides manum illius, nec flecteris supeream ulla misericordia.

13. Non habebis in sacculo diversa pondera, maius et minus *;

* Lev. 19, 35. 36

14. nec erit in domo tua modius maior et minor;

15. pondus habebis iustum et verum, et modius aequalis et verus erit tibi; ut multo vivas tempore super terram, quam Dominus Deus tuus dederit tibi.

16. Abominatur enim Dominus tuus eum, qui facit haec, et aversatur omnem iniustitiam.

17 * Memento, quae fecerit tibi

Amalec in via, quando egrediebaris ex Aegypto;

* Exod. 17, 8. 1 Reg. 15, 2.

18. quomodo occurrerit tibi; et extremos agminis tui, qui lassi residabant, ceciderit, quando tu eras fame et labore confectus, et non timuerit Deum.

19. Cum ergo Dominus Deus tuus dederit tibi requiem, et subiecerit cunctas per circuitum nationes in terra, quam tibi pollicitus est; delebis * nomen eius sub coelo. Cave, ne obliviscaris!

* 1 Reg. 15, 3. 1 Paral. 4, 42. 43.

CAP. XXVI.

Primitiae frugum et decimae quibus solvantur, et quae in usum pauperum servantur.

1. Cumque intraveris terram, quam Dominus Deus tuus tibi daturus est possidendam, et obtinneris eam, atque habitaveris in ea;

2. tolles de cunctis frugibus tuis primitias*, et pones in cartallo, pergesque ad locum, quem Dominus Deus tuus elegerit, ut ibi invocetur nomen eius.

* Exod. 28, 19.

3. Accedesque ad sacerdotem, qui fuerit in diebus illis, et dices ad eum: Profiteor hodie coram Domino Deo tuo, quod ingressus sum in terram, pro qua iuravit patribus nostris, ut daret eam nobis.

4. Suscipiensque sacerdos cartallum de manu tua, ponet ante altare Domini Dei tui;

5. et loqueris in conspectu Domini Dei tui: Syrus * persequabatur patrem meum, qui descendit in Aegyptum, et ibi peregrinatus est in paucissimo numero; crevitque in gentem magnam ac robustam et infinitae multitudinis.

* Gen. 12, 1. 28, 2.

6. Afflixeruntque nos Aegyptii, et persecuti sunt imponentes onera gravissima*;

* Num. 20, 14. 15

7. et clamavimus ad Dominum Deum patrum nostrorum; qui exaudivit nos, et respexit humilitatem

nostram, et laborem, atque angustiam*;

* Exod. 2, 23 — 25.

8. et eduxit nos de Aegypto in manu forti, et brachio extento, in ingenti pavore, in signis atque portentis*;

* c. 6, 21. Exod. 12, 51. 13, 3.

9. et introduxit ad locum istum, et tradidit nobis terram lacte, et melle manantem*.

* Exod. 3, 8. 13, 5.

10. Et idcirco nunc offero primitias frugum terrae, quam Dominus dedit mihi. Et dimittes eas in conspectu Domini Dei tui, et adorato Domino Deo tuo.

11. Et epulaberis in omnibus bonis, quae Dominus Deus tuus dederit tibi, et domui tuae, tu et Levites, et advena, qui tecum est.

12. Quando compleveris decimam cunctarum frugum tuarum, anno decimarum tertio, dabis Levitae, et advenae, et pupillo, et viduae, ut comedant intra portas tuas, et saturentur*;

* c. 14, 28. 29.

13. loquerisque in conspectu Domini Dei tui: Abstuli, quod sanctificatum est de domo mea, et * dedi illud Levitae, et advenae, et pupillo ac viduae, sicut iussisti mihi; non praeterivi mandata tua, nec sum oblitus imperii tui.

* c. 14, 29.

14. Non comedi ex eis in luctu meo, nec separavi ea in qualibet immunditia, nec expendi ex his quidquam in re funebri. Obedivi voci Domini Dei mei, et feci omnia, sicut praecepisti mihi.

15. * Respice de sanctuario tuo, et de excelso coelorum habitaculo, et benedic populo tuo Israël, et terrae, quam dedisti nobis, sicut iurasti patribus nostris, terrae lacte, et melle mananti.

* Ies. 63, 15. Bar. 2, 16.

16. Hodie Dominus Deus tuus praecepit tibi, ut facias mandata haec atque iudicia*; et custodias et impleas ex toto corde tuo, et ex tota anima tua†.

* Num. 19, 2. † c. 4, 29. 6, 5.

17. Dominum elegisti hodie, ut sit tibi Deus, et ambules in viis eius; et custodias caeremonias illius, et mandata atque iudicia, et obedias eius imperio*.

* c. 5, 31. 7, 11.

18. Et * Dominus elegit te hodie, ut sis ei populus peculiaris, sicut locutus est tibi, et custodias omnia praecepta illius;

* c. 7, 6. 16. Exod. 19, 5.

19. et faciat te excelsiorem cunctis gentibus, quas creavit, in laudem, et nomen, et gloriam suam; ut sis populus sanctus Domini Dei tui, sicut locutus est*.

* c. 28, 9. Ier. 33, 9.

CAP. XXVII.

Ritus benedictionis in monte Garizim, et maledictionis in monte Hebal.

1. Praecepit autem Moyses, et seniores Israël, populo dicentes: Custodite omne mandatum, quod praecipio vobis hodie.

2. Cumque transieritis Iordanem* in terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi, eriges ingentes lapides, et calce laevigabis eos;

* Ios. 3, 17.

3. ut possis in eis scribere omnia verba legis huius, Iordane transmissio; ut introeas terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi, terram lacte, et melle manantem*, sicut iuravit patribus tuis.

* Exod. 3, 8.

4. Quando ergo transieritis Iordanem, erigite lapides, quos ego hodie praecipio vobis, in monte Hebal*, et laevigabis eos calce;

* c. 11, 19. Ios. 8, 30—34.

5. et aedificabis ibi altare Domino Deo tuo*, de lapidibus, quos ferrum non tetigit;

* Exod. 20, 25. Ios. 8, 31.

6. et de saxis informibus, et impolitis. Et offeres super eo holocausta Domino Deo tuo;

7. et immolabis hostias pacificas,

- 8 קִלְנוּ וַיֵּרָא אֶת־עֲנָנֵנוּ וְאֶת־עֲמֻלָּנוּ וְאֶת־לֶחֶצְנוּ: וַיִּזְצֹאנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם
 9 בְּיַד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה וּבִמְרֹא גָדֹל וּבְאֹתוֹת וּבְמִפְתִּיחַיִם: וַיִּבְאֵנוּ אֶל־
 הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן־לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶרֶץ זָבֶת חֶלֶב וְדָבָשׁ: וַעֲתָה י
 הִנֵּה הִבֵּאתִי אֶת־רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לָּי יְהוָה וְהַנְּחִיתִי
 11 לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: וְשָׂמִיתָ בְּכָל־
 הַשָּׂבִי אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּלְבִיתְךָ אֲתָהּ וְהַלְוִי וְהַגֵּר אֲשֶׁר
 12 בְּקִרְבְּךָ: ס כִּי חֲכֵנָה לַעֲשׂוֹר אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂיךָ חִבּוּאָתְךָ בַּשָּׂנָה
 הַשְּׁלִישִׁתַּת שָׁנָה הַמַּעֲשֵׂי וְנָתַתָּה לִפְנֵי לַהֲלֹל לַיהוָה וּלְאֱלֹמֵהּ וְאֶכְלוּ בְּשַׂעְרֶיךָ
 13 וְשָׂבִיעִי: וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּעֲרַתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן־הַחֲפֹת וְגַם
 נְחִיתִי לִפְנֵי וְלַהֲלֹל לַיהוָה וּלְאֱלֹמֵהּ כְּכָל־מִצְוַתְךָ אֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר
 14 עֲבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ וְלֹא שָׁכַחְתִּי: לֹא־אֲכַלְתִּי בְּאֹזֵי מִמְּנוֹ וְלֹא־בַעֲרַתִּי
 מִמִּנִּי בַטֶּמֶא וְלֹא־נָתַתִּי מִמֶּנּוּ לִמֵּת שְׂמִיעָתִי בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵי עֲשׂוֹתִי
 15 כְּכָל אֲשֶׁר צִוִּיתִנִי: הִשְׁקִיפָה מִמַּעַן קֹדֶשְׁךָ מִן־הַשָּׁמַיִם וּבִקֵּה אֶת־
 עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כְּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ
 16 לְאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבֶת חֶלֶב וְדָבָשׁ: ס הַיּוֹם הַזֶּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 מִצִּוְתָהּ לַעֲשׂוֹת אֶת־הַחֲקִים הָאֵלֶּה וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים וְשִׁמְרָתָהּ וְעֲשִׂיתָ
 17 אִתָּהּ בְּכָל־לִבְבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ: אֶת־יְהוָה הָאֱמָרְתָּ הַיּוֹם לַיהוָה לֵךְ
 לֵאמֹרִים וּלְלַכֵּת בְּדַרְכָּיו וּלְשָׁמֵר חֻקָּיו וּמִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וּלְשַׁמֵּעַ
 18 בְּקוֹלִי: וַיְהִי־הָאֱמִירָתָה הַיּוֹם לַיהוָה לֹא לְעַם סִגְלָהּ כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ
 19 וּלְשָׁמֵר כָּל־מִצְוֹתָיו: וְלִהְיוֹתָ עֲלִיּוֹן עַל כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂה לְתַחֲתָהּ
 וּלְנֶעַם וּלְתַפְאֶרֶת וּלְהִתְהַלֵּךְ עִם־קֹדֶשׁ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר: פ

כז

CAP. XXVII. כו

- וַיִּצְוּ מֹשֶׁה וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הָעָם לֵאמֹר שָׂמֹל אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר א
 2 אָנֹכִי מִצִּוְתָהּ אִתְּכֶם הַיּוֹם: וְהָיָה בַיּוֹם אֲשֶׁר תַּעֲבִירוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶל־
 הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ וְחִקְמַתָּ לָךְ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת וְשִׁדַּתָּ
 3 אוֹתָם בַּשִּׁיר: וּכְחַבַּתְּ עֲלֵיהֶן אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בַּעֲבֻרְךָ
 4 לְמַעַן אֲשֶׁר תִּבְאֵ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ אֶרֶץ זָבֶת
 חֶלֶב וְדָבָשׁ כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵי־אֲבוֹתֶיךָ לָךְ: וְהָיָה בַּעֲבֻרְכֶם אֶת־
 5 הַיַּרְדֵּן תִּקְרְאוּ אֶת־הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מִצִּוְתָהּ אִתְּכֶם הַיּוֹם
 6 בְּתֵר יִיבֹל וְשִׁדַּת אוֹתָם בַּשִּׁיר: וּבְנִיתָ שֵׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
 7 מִזְבֵּחַ אֲבָנִים לֹא־תִהְיֶה עֲלֵיהֶם בְּרִזָּל: אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת־מִזְבֵּחַ
 וְהָיָה אֱלֹהֶיךָ וְהִקְדַּשְׁתָּ עָלָיו עוֹלֹת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ: וּזְבַחְתָּ שְׁלָמִים

8 ואכלת שם ושמתה לפני יהוה אלהיך: וכתבת על-האבנים את-
9 כל-דברי התורה הזאת בִּלְאֵי חֵטֶב: ׀ וידבר משה
והכהנים תלויים אל-פל-ושראל לאמר הסבת ושמע ישראל היום
י תהי נהירה לָעַם ליהוה אלהיך: ושמעת בקול יהוה אלהיך ועשית
11 את-מצותיו ואת-חקיו אשר אנכי מצוה היום: ׀ ורצו
12 משה את-העם ביום ההוא לאמר: אֵלֶּה גַּעֲמֹדוֹ לְכַבֵּד אֶת-הָעָם עַל-
תֵּר גְּרוֹמִים בַּעֲבֹרְכֶם אֶת-הַיַּרְדֵּן שְׂמֵעוֹן וְלֹנִי ויהודה וששבר וזוסה
13 ובנמן: ואֵלֶּה גַּעֲמֹדוֹ עַל-הַקָּלָה בְּתֵר עִיבֹל גֵּר וְאֲשֶׁר וזבולן
14 הן ונחלי: וְעַנִּי תְלוּיִם וְאֲמֹרֵי אֶל-פֶּל-אִישׁ וְיִשְׂרָאֵל קוֹל הֵם: ׀
טו אָרוֹר הָאִישׁ אֲשֶׁר גַּעֲשִׂה פֶסֶל וּמִסֵּכָה הוֹדַבְתָּ יְהוָה מַעֲשֵׂה יָדָי
16 חָרַשׁ וְשֵׁם בַּסֵּתֶר וְעַנִּי כָל-הָעָם וְאֲמֹרֵי אָמֵן: ׀ אָרוֹר
17 מַקְלָה אָבִיו וְאִמּוֹ וְאֲמֹר כָּל-הָעָם אָמֵן: ׀ אָרוֹר מִסְרֹג
18 גְּבוֹל רַעְהוֹ וְאֲמֹר כָּל-הָעָם אָמֵן: ׀ אָרוֹר מִשְׁנֵה עֵד
19 בַּחֲרָה וְאֲמֹר כָּל-הָעָם אָמֵן: ׀ אָרוֹר מִכַּת מִשְׁפַּט גֵּר
כ תְּחוֹם וְאֶלְמִנָה וְאֲמֹר כָּל-הָעָם אָמֵן: אָרוֹר שֹׁכֵב עִם-אִשְׁת׃ אָבִיו פִּי
21 גִּלָּה פִּנֵּת אָבִיו וְאֲמֹר כָּל-הָעָם אָמֵן: ׀ אָרוֹר שֹׁכֵב עִם-
22 כָּל-בְּחֵמָה וְאֲמֹר כָּל-הָעָם אָמֵן: ׀ אָרוֹר שֹׁכֵב עִם-אֶחָיו
23 בֵּת-אָבִיו אוֹ בֵּת-אִמּוֹ וְאֲמֹר כָּל-הָעָם אָמֵן: ׀ אָרוֹר
24 שֹׁכֵב עִם-חֲתָנָיו וְאֲמֹר כָּל-הָעָם אָמֵן: ׀ אָרוֹר מִכָּה
כז רַעְהוֹ בַּסֵּתֶר וְאֲמֹר כָּל-הָעָם אָמֵן: ׀ אָרוֹל לִקְנֵת שְׁחָד
26 לַחֲבוֹת נֶפֶשׁ בָּם נָקִי וְאֲמֹר כָּל-הָעָם אָמֵן: ׀ אָרוֹר אֲשֶׁר
לֹא-יָקִים אֶת-דְּבָרֵי הַתּוֹרָה-הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם וְאֲמֹר כָּל-הָעָם
אָמֵן: פ

CAP. XXVIII. כח

כח

א ויהוה אם-שמוע תשמע בקול יהוה אלהיך לשמר לעשות את-כל-
מצותיו אשר אנכי מצוה היום ונתנך יהוה אלהיך עליון על כל-
2 גֵּרֵי הָאָרֶץ: וְהָיוּ עִלְיָה כָל-הַבְּרָכוֹת הָאֵלֶּה וְהַשִּׁיגָה פִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל
3 יהוה אלהיך: בְּרוּךְ אַתָּה בְּעִיר וּבְרִיקָה אַתָּה בְּשִׁדָּה: בְּרוּךְ פְּרִי-בִטְנֶךָ
ד ופְּרִי אֲדָמָתְךָ וּפְרִי בְּחֵמָתְךָ שֹׁגֵר אֶלְפָּה וְעִשְׂתָּרוֹת צֹאנֶךָ: בְּרוּךְ
7 6 טִנְיָה וּמִשְׁאֲרֵתָה: בְּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֶה וּבְרִיקָה אַתָּה בְּצֹאֲתָה: וְהָיוּ יְהוָה
אֶת-אֲוִלֶּךָ חֲסִמִּים עֲלֶיךָ נִגְשִׁים לַפְּנֵי בְּרִיקָה אֶחָד יֵצֵא אֲלֶיךָ
8 וּבִשְׂבָעָה דְרָכִים יָנוֹסוּ לַפְּנֵי: וְצִוִּי יְהוָה אֶתְּךָ אֶת-הַבְּרָכָה בְּאֶסְרֶיךָ

comedesque ibi, et epulaberis coram Domino Deo tuo*.

* c. 12, 7. Lev. 23, 40.

8. Et scribes super lapides omnia verba legis huius plane, et lucide.

9. Dixeruntque Moyses, et sacerdotes Levitici generis ad omnem Israël: Attende et audi Israël: hodie factus es populus Domini Dei tui;

10. audies vocem eius, et facies mandata atque iustitias*, quas ego praecipio tibi.

* Num. 19, 2.

11. Praecipitque Moyses populo in die illo, dicens:

12. Hi stabunt ad benedicendum populo super montem Garizim, Iordane transmissio*: Simeon, Levi, Iudas, Issachar, Ioseph, et Benjamin.

* c. 11, 29. Ios. 8, 33. 34.

13. Et e regione isti stabunt ad maledicendum in monte Hebal: Ruben, Gad, et Aser, et Zabulon, Dan, et Nephthali.

14. Et pronuntiabunt Levitae, dicentque ad omnes viros Israël, excelsa voce:

15. Maledictus homo, qui facit sculptile, et conflatile*, abominationem Domini, opus manuum artificum, ponetque illud in abscondito; et respondedit omnis populus, et dicet: Amen.

* Exod. 34, 17.

16. Maledictus, qui non honorat patrem suum, et matrem*; et dicet omnis populus: Amen.

* Exod. 21, 17. Lev. 20, 9.

17. Maledictus, qui transfert terminos proximi sui; et dicet omnis populus: Amen*.

* c. 19, 14.

18. Maledictus, qui errare facit caecum in itinere*; et dicet omnis populus: Amen.

* Lev. 19, 14.

19. Maledictus, qui pervertit iudicium advenae, pupilli, et viduae*; et dicet omnis populus: Amen.

* c. 24, 17. Gen. 38, 11.

20. Maledictus, qui dormit cum uxore patris sui*, et revelat operimentum lectuli eius; et dicet omnis populus: Amen.

* c. 22, 30. Lev. 18, 8. 20, 11.

21. Maledictus, qui dormit cum omni iumento*; et dicet omnis populus: Amen.

* Exod. 22, 19. Lev. 18, 23.

22. Maledictus, qui dormit cum sorore sua*, filia patris sui, vel matris suae; et dicet omnis populus: Amen.

* Lev. 18, 9. 20, 17.

23. Maledictus, qui dormit cum socru sua*; et dicet omnis populus: Amen.

* Lev. 20, 14.

24. Maledictus, qui clam percussit proximum suum*; et dicet omnis populus: Amen.

* Num. 35, 20. 21.

25. Maledictus, qui accipit munera*, ut percutiat animam sanguinis innocentis; et dicet omnis populus: Amen.

* Exod. 23, 8.

26. Maledictus, qui non permanet in sermonibus legis huius* nec eos opere perficit; et dicet omnis populus: Amen.

* Ier. 11, 3. Ps. 118, 21.

CAP. XXVIII.

Legem servantibus bona, violentibus mala plurima praedicuntur.

1. Si autem audieris vocem Domini Dei tui*, ut facias atque custodias omnia mandata eius, quae ego praecipio tibi hodie; faciet te Dominus Deus tuus, excelsiorem cunctis gentibus, quae versantur in terra†.

* Lev. 26, 3. † c. 26, 19.

2. Venientque super te universae benedictiones istae, et apprehendent te; si tamen praecepta eius audieris*.

* c. 14, 19. 23, 20.

3. Benedictus tu in civitate, et benedictus in agro*.

* c. 30, 9.

4. Benedictus fructus ventris tui, et fructus terrae tuae, fructusque iumentorum tuorum, greges armentorum tuorum, et caulae ovium tuarum*.

* c. 7, 13. Ps. 143, 12—15.

5. Benedicta horrea tua, et benedictae reliquiae tuae.

6. Benedictus eris tu ingrediens, et egrediens.

7. Dabit Dominus inimicos tuos, qui consurgunt adversum te, corruptos in conspectu tuo*: per unam viam venient contra te, et per septem fugient a facie tua.

* Lev. 26, 7. 8.

8. Emittet Dominus benedictionem super cellaria tua, et super

omnia opera manuum tuarum; benedicetque tibi in terra, quam acceperis.

9. Suscitabit te Dominus * sibi in populum sanctum, sicut iuravit tibi; si custodieris mandata Domini Dei tui, et ambulaveris in viis eius.

* c. 26, 19. Exod. 19, 5.

10. Videbuntque omnes terrarum populi, quod nomen Domini invocatum sit super te, et timebunt te.

11. Abundare te faciet Dominus omnibus bonis*, fructu uteri tui, et fructu iumentorum tuorum, fructu terrae tuae, quam iuravit Dominus patribus tuis, ut daret tibi.

* v. 4. 5. 6.

12. Aperiet Dominus thesaurum suum optimum, coelum, ut tribuat pluviam terrae tuae, in tempore suo; benedicetque cunctis operibus manuum tuarum. Et foenerabis * gentibus multis, et ipse a nullo foenus accipies.

* c. 15, 6.

13. Constituet te Dominus in caput*, et non in caudam; et eris semper supra, et non subter; si tamen † audieris mandata Domini Dei tui, quae ego praecipio tibi hodie, et custodieris, et feceris;

* v. 1. † v. 9.

14. ac non declinaveris ab eis, nec ad dexteram, nec ad sinistram, nec secutus fueris deos alienos, neque colueris eos.

15. * Quod si audire nolueris vocem Domini Dei tui, ut custodias, et facias omnia mandata eius, et caeremonias, quas ego praecipio tibi hodie; venient super te omnes maledictiones istae, et apprehendent te.

* Lev. 26, 14—16. Thren. 2, 17. Bar. 1, 20.

Mal. 2, 2. Dan. 9, 11.

16. Maledictus eris in civitate, maledictus in agro.

17. Maledictum * horreum tuum, et maledictae reliquiae tuae.

* v. 5.

18. Maledictus * fructus ventris tui, et fructus terrae tuae, armenta bouum tuorum, et greges ovium tuarum.

* v. 4.

19. Maledictus * eris ingrediens, et maledictus egrediens.

* v. 6. 29.

20. Mittet Dominus super te fa-

mem*, et esuriem, et increpationem † in omnia opera tua, quae tu facies; donec conterat te, et perdat velociter, propter adinventiones tuas pessimas, in quibus reliquisti me.

* v. 3. † Iud. 2, 15.

21. Adiungat tibi Dominus * pestilentiam, donec consumat te de terra, ad quam ingredieris possidendam.

* Lev. 18, 28.

22. Percutiat te Dominus egestate; febris et frigore, ardore et aestu*, et aëre corrupto ac rubigine, et persequatur, donec percas.

* Lev. 26, 16. 3 Reg. 18, 1. 17, 5.

23. Sit coelum, quod supra te est*, aeneum; et terra, quam calcas, ferrea.

* v. 12. c. 11, 17.

24. Det Dominus imbrem terrae tuae pulverem, et de coelo descendat super te cinis, donec conteraris.

25. Tradat te Dominus * corruentem ante hostes tuos; per unam viam egrediaris contra eos, et per septem fugias, et dispergaris, per omnia regna terrae.

* v. 7. Lev. 16, 17.

26. Sitque * cadaver tuum in escam cunctis volatilibus coeli, et bestiis terrae, et non sit qui abigat.

* Ier. 19, 7.

27. Percutiat * te Dominus ulcere Aegypti, et partem corporis, per quam stercora egeruntur, scabie quoque, et prurigine; ita ut curari nequas.

* c. 7, 15. Exod. 9, 9.

28. Percutiat te Dominus amentia, et caecitate ac furore mentis.

29. Et * palpes in meridie, sicut palpare solet caecus in tenebris, et non dirigas vias tuas. Omnique tempore calumniam sustineas, et opprimaris violentia, nec habeas, qui libret te.

* Ies. 59, 9. sq.

30. Uxorem * accipias, et alius dormiat cum ea. Domum aedifices, et non habites in ea. Plantas vineam, et non vindemias eam †

* c. 29, 5. 2 Reg. 12, 11. † Lev. 19, 23—25.

31. Bos tuus immoletur coram te, et non comedas ex eo. Asinus tuus rapiatur in conspectu tuo, et non reddatur tibi. Oves tuae dentur inimicis tuis, et non sit, qui te adiuvet.

יבִּכַּל מִשְׁלַח יָדָהּ וּבִרְכָּהּ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיהָ נָתַן לָהּ: וְקִימָהּ
 יְהוָה לֹא לְעַם קָדוֹשׁ כְּאִשֶּׁר נִשְׁבַּע־לָהּ כִּי תִשְׁמֹר אֶת־מִצְוֹת יְהוָה
 אֱלֹהֶיהָ וְהִלַּכְתָּ בְּדִרְכָּיו: וְרָאוּ כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שָׁם יְהוָה נִקְרָא
 עֲלֶיהָ וְהָרָאוּ מִמֶּנָּה: וְהוֹתִירָהּ יְהוָה לְטוֹבָה בְּפָרִי בָשָׂהּ וּבְפָרִי בְּהֶמְתָּהּ
 וּבְפָרִי אֲדָמָתָהּ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְאַבְרָהָם לֵאמֹר
 יִפְתָּח יְהוָה לָהּ אֶת־אוּצְלוֹ הַטוֹב אֶת־חַשְׁמִימִים לְתַת מִטַּר־אַרְצָהּ
 בְּעֵתָהּ וּלְבָרָךְ אֶת כָּל־מַעֲשֵׂהּ יָדָהּ וְהִלּוּיָהּ גִּוְיָם רַבִּים וְאַתָּה לֹא
 תִּלְוֶה: וְנִתְּנָהּ יְהוָה לְרֹאשׁ וְלֹא לְזָנָב וְהִיָּיתָ רֶם לְמַעְלָה וְלֹא תִהְיֶה
 לְמַטָּה כִּי־תִשְׁמַע אֶל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֶיהָ אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם
 לִשְׁמֹר וּלַעֲשׂוֹת: וְלֹא תִסּוּר מִכָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה אֲתֶכֶם
 הַיּוֹם רָמִין וְשִׁמְאוֹל לְלֶכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לַעֲבֹדָם: פ
 וְהָיָה אִם־לֹא תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיהָ לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־טו
 מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם וּבָאוּ עֲלֶיהָ כָּל־הַקְּלָלוֹת
 הָאֵלֶּה וְהַשְׁתַּגְּדָה: אָרוּר אַתָּה בְּעִיר וְאָרוּר אַתָּה בַּשָּׂדֶה: אָרוּר שְׂנֵאָהּ
 וּמִשְׁאֲרֹתָהּ: אָרוּר פְּרִי־בִטְנָהּ וּפְרִי אֲדָמָתָהּ שֹׁגֵר אֶלְפִיהָ וְעֹשֵׂתֶיהָ
 צֹאנָהּ: אָרוּר אַתָּה בְּבֹאֶה וְאָרוּר אַתָּה בְּצֹאנָהּ: וְשִׁלַּח יְהוָה וּפָה
 אֶת־תַּמָּאֲרָה אֶת־הַמְּחֹמֶה וְאֶת־הַמְּגַלֶּת בְּכָל־מִשְׁלַח יָדָהּ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה
 עַד הַשְׁמִדָה וְעַד־אֲבִדָה מִיָּד מִפְּנֵי רָע מַעַלְלֶיהָ אֲשֶׁר עֲזַבְתָּנִי: בְּדָבָר
 יְהוָה בָּהּ אֶת־הַחֲבֵר עַד פִּתְחוֹ אֲתָהּ מֵעַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־אַתָּה בֹּא־
 שָׂמָה לְרִשְׁתָּהּ: וּפְכָהּ יְהוָה בַּשְּׁחָפָה וּבַקְּדָחַת וּבַהֲפָקָה וּבַחֲרָחַל
 וּבַחֲרֹב וּבַשִּׁדְּפוֹן וּבַזִּרְקוֹן וּרְדָפוּהָ עַד אֲבִדָהּ: וְהָיוּ שְׁמִירָהּ אֲשֶׁר עַל־
 רֹאשָׁהּ נִחֲשָׁה וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר־תַּחֲתֶיהָ בְּרוּל: יִתֵּן יְהוָה אֶת־מִטַּר אַרְצָהּ
 אֲבָק וְיִפְּר מִן־הַשָּׁמַיִם גֶּדֶד עֲלֶיהָ עַד הַשְׁמִדָהּ: וְהָיָה יְהוָה וְנָתַן לִפְנֵי כַח
 אֲבִירָה בְּרָדָה אֲחֵל הַצָּא אֵלָיו וּבַשִּׁבְעָה דִּרְכִּים תִּנּוּס לִפְנָיו וְהָיִיתָ
 לְעִזָּה לְכָל מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ: וְהָיִיתָ נִבְלָתָה לְמֹאֲכָל לְכָל־עוֹף הַשָּׁמַיִם
 וּלְבַהֲמַת הָאָרֶץ וְאִין מִחֲרִיד: וּפְכָהּ יְהוָה בַּשְּׁחִין מִצְרִים וּבַעֲפָלִים
 וּבַעֲרָב וּבַחֲרָם אֲשֶׁר לֹא־תוֹכֵל לְהַרְפֹּא: וּפְכָהּ יְהוָה בַּשְּׁעִיזוֹן וּבַעֲוָרוֹן
 וּבַחֲמִיזוֹן לִבָּב: וְהָיִיתָ מִמִּשֵּׁשׁ בַּצְּחָרוֹם כְּאִשֶּׁר וּמִשֵּׁשׁ חֲעִיל בְּאַפְלָה
 וְלֹא תִחַלֵּית אֶת־הַרְכִּיבָהּ וְהָיִיתָ אֶה עָשׂוֹם וְגִזּוֹל כָּל־הַיָּמִים וְאִין
 מוֹשִׁיעַ: אֵתָהּ הָאֵדֶשׁ וְאִישׁ אֲחֵל וְשִׁלְלָתָה בְּיַת תִּכְנֶה וְלֹא־תִחַשֵּׁב בּוֹ ל
 פָּרֶם הַטֵּעַ וְלֹא תִחַלְלֶנּוּ: שׂוֹרָהּ טְבוּיָה לְעִינֶיהָ וְלֹא הֹאכֵל מִמֶּנָּה חֲמִירָהּ
 גִּזּוֹל מִפְּסָרֶיהָ וְלֹא יָשׁוּב לָהּ צֹאנָהּ וְהָיִיתָ לְאַרְבִּיָּה וְאִין לָהּ מוֹשִׁיעַ:

32 בְּיָדָהּ וּבְנִתְהָּ נְחִימִים לָעַם אַחֵר וְעִינֶיהָ רְאוּת וּקְלוֹת אֲלֵיהֶם פְּלִיחוֹם
 33 וְאִין לֹאֵל יָדָהּ: פָּרִי אֲדָמְתָהּ וּכְלִי־זִינָעָהּ יֵאָכֵל עִם אֲשֶׁר לֹא־יִדְעָתָהּ
 34 וְהַיִּיתָ בֶּן עֲשׂוֹק וְרָצוֹן פְּלִי־חֲזִמִּים: וְהַיִּיתָ מְשֻׁעָּה מִמֶּרְאָה עֵינֶיהָ
 לֹה אֲשֶׁר תִּרְאֶה: וְכָכָה יִהְיֶה בְּשִׁתִּין רָע עַל־הַבְּרִיִּים וְעַל־הַשְּׁלֵמִים אֲשֶׁר
 36 לֹא־תִוָּכֵל לְהִרְפָּא מִכָּס רִגְלָהּ וְעַד קִדְקֶדָה: יוֹלֶה יִהְיֶה אֹתָהּ וְאֶת־
 מַלְכָּהּ אֲשֶׁר תָּקִים עָלֶיהָ אֶל־זֹרֵי אֲשֶׁר לֹא־יִדְעָתָהּ אֶתָּה וְאֲבֹתֶיהָ וְעַבְדָּתָהּ
 37 שָׁם אֲלֵהִים אֲחֵרִים עֵץ וְאֶבֶן: וְהַיִּיתָ לְשֹׁמֵה לְמַשָּׁל וּלְשִׁנִּינָה בְּכָל
 38 תַּעֲמִים אֲשֶׁר־יִנְהַגֶּה יִהְיֶה לְשָׂמָה: זָרַע רַב תִּזְעֵיף הַשָּׂדֶה וּמִעֵט תִּאֲסֹף
 39 כִּי יִחַסְלֶנּוּ הָאֲרָבֹה: פְּרִמִּים תִּשֶׁעַ וְעַבְדָּתָהּ וְיִין לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה וְלֹא תִתְּנֶה
 מ כִּי תֵאָכְלֶנּוּ תִּחַלְלֶת: זִיתִּים יִהְיוּ לָהּ בְּכָל־עֲבוֹלָהּ וְשִׁמֹן לֹא תִסְוֶה כִּי
 41 יִשָּׁל זִיתָהּ: בָּנִים וּבָנוֹת תִּוָּלִיד וְלֹא־יִהְיוּ לָהּ כִּי יִלְכוּ בַּשָּׂבִי: פְּלִי־עֵצָה
 42 וּפָרִי אֲדָמְתָהּ יִרְרַשׁ הַצֶּלְצֵל: חֶגֶל אֲשֶׁר בְּקִרְבָּהּ יַעֲלֶה עָלֶיהָ מַעֲלָה
 44 מַעֲלָה וְאֶתָּה תִּרְדַּ מִשָּׂח מִשָּׂח: הוּא יִלְוֶה וְאֶתָּה לֹא תִלְגֶּנּוּ הוּא יִהְיֶה
 מִה לְרֹאשׁ וְאֶתָּה תִּהְיֶה לְזֹנֵב: וְבָאוּ עָלֶיהָ פְּלִי־תַקְלָלוֹת הָאֵלֹהִים וְיִרְדְּפוּהָ
 וְהַשְׁרִיגוּהָ עַד הַשְּׁמָדָה כִּי־לֹא שְׁמַעַת בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיהָ לְשִׁמֹּר מִצְוֹתָיו
 46 וְחֻקֹּתָיו אֲשֶׁר צִוָּה: וְהָיוּ בָּהּ לְאוֹת וּלְמוֹפֵת וּבְזִינָעָה עַד־עוֹלָם: תַּחַת
 47 אֲשֶׁר לֹא־עֲבָדְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיהָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מִרַב כֹּל:
 48 וְעַבְדְּתָּ אֶת־אֲרִיָּהּ אֲשֶׁר יִשְׁלַחנָהּ יְהוָה בֵּין בְּרַעֲב וּבְצָמָא וּבְעִירֹם
 49 וּבְחֶסֶר כָּל וְנָתַן עַל בְּרֹזֶל עַל־צִנּוּאָהּ עַד הַשְּׁמִידוֹ אֹתָהּ: יִשָּׂא יְהוָה
 עָלֶיהָ גּוֹי מִרְחֹק מִקְצֵה הָאָרֶץ כַּאֲשֶׁר יִרְאֶה הַנָּשֹׂר גּוֹי אֲשֶׁר לֹא־
 נ תִּשְׁמָע לְשׁוֹנוֹ: גּוֹי עַז פָּנִים אֲשֶׁר לֹא־יִשָּׂא פָנִים לְזֹנֵן וְנָעַר לֹא יִחַן:
 51 וְאָכַל פִּרִי בְהֶמְתָּהּ וּפְרִי־אֲדָמְתָהּ עַד הַשְּׁמִידָהּ אֲשֶׁר לֹא־יִשְׁאֹר לָהּ
 דָּגָן תִּירֹשׁ וְיִצְהָר שֹׁגֵר אֶלְפִּיהָ וַעֲשִׂתְהָ צִנּוּהָ עַד תֵּאָבִידוֹ אֹתָהּ:
 52 וְהִצִּיר לָהּ בְּכָל־שְׁעָרֶיהָ עַד רֶחַת הַמִּתְיָה הַבְּבוֹתָהּ וְהַבְּצֻרוֹת אֲשֶׁר אֶתָּה
 בָּטַח בָּתָן בְּכָל־אֲרָצָהּ וְהִצִּיר לָהּ בְּכָל־שְׁעָרֶיהָ בְּכָל־אֲרָצָהּ אֲשֶׁר נָתַן
 53 יְהוָה אֱלֹהֶיהָ לָהּ: וְאָכַלְתָּ פְרִי־בִטְנָהּ בָּשָׂר בָּנִיהָ וּבְנִתֶיהָ אֲשֶׁר נָתַן־
 54 לָהּ יְהוָה אֱלֹהֶיהָ בְּמִצּוֹר וּבְמִצּוֹן אֲשֶׁר־רָצִין לָהּ אֲבִיהָ: הָאִישׁ
 הַרְבֵּה בָּהּ וְהִזְנִיג מֵאֵד תִּרְעַ עֵינָיו בְּאֲחִיו וּבְאִשְׁתּוֹ חִיָּקוֹ וּבְיָתָרוֹ בְּנִיו
 נה אֲשֶׁר יוֹתִיר: מִתָּהּ לֹא־תִדּוּ מִהֶם מִבָּשָׂר בְּנִיו אֲשֶׁר יֵאָכֵל מִבְּלִי
 הַשָּׂאִיר־לוֹ כָּל בְּמִצּוֹר וּבְמִצּוֹן אֲשֶׁר רָצִין לָהּ אֲבִיהָ בְּכָל־שְׁעָרֶיהָ:
 56 הִרְבֵּה בָּהּ וְהִזְנִיגָהּ אֲשֶׁר לֹא־נִסְתָּה כֶּת־רִגְלָהּ הִצִּיג עַל־הָאָרֶץ
 57 מִתְּחִלָּה וּמִלְּהָ תִרְעַ עֵינָהּ בְּאִישׁ חִיָּקָהּ וּבְבָנָהּ וּבְבָתָּהּ: וּבְשִׁלְחָתָהּ

32. Filii tui * et filiae tuae tradantur alteri populo, videntibus oculis tuis, et deficientibus ad conspectum eorum tota die, et non sit fortitudo in manu tua.

* 4 Reg. 25, 7.

33. Fructus * terrae tuae, et omnes labores tuos, comedat populus, quem ignoras; et sis semper calumniam sustinens, et oppressus cunctis diebus,

* Lev. 26, 16. Iud. 6, 3.

34. Et stupens ad terrorem eorum, quae videbunt oculi tui

35. Percutiat te Dominus ulcere pessimo in genibus et in suris, sanarique non possis a planta pedis usque ad verticem tuum.

36. Ducet te Dominus, et * regem tuum, quem constitueris super te*, in gentem, quam ignoras tu et patres tui; et servies ibi diis alienis †, ligno, et lapidi.

* c. 17, 14. ** 4 Reg. 17, 4. 2 Par. 33, 11. † c. 4, 28. Dan. 3, 7.

37. Et * eris perditus in proverbium ac fabulam omnibus populis, ad quos te introduxerit Dominus.

* Ier. 24, 2. Bar. 3, 8.

38. * Sementem multam iacies in terram, et modicum congregabis; quia locustae devorabunt omnia.

* Mich. 6, 15. Aggaei 1, 6.

39. Vineam plantabis, et fodies; et vinum non bibes, nec colliges * ex ea quidpiam; quoniam vastabitur vermibus.

* Jer. 12, 13.

40. Olivas habebis in omnibus terminis tuis, et non ungeris oleo; quia defluent, et peribunt.

41. Filios generabis et filias, et non frueris eis; quoniam ducentur in captivitatem.

42. Omnes arbores tuas et fruges terrae tuae rubigo consumet.

43. Advena, qui tecum versatur in terra, ascendet super te, eritque sublimior; tu autem descendes, et eris inferior.

44. Ipse foenerabit tibi, et tu non foenerabis * ei. Ipse erit in caput, et tu eris in caudam.

* v. 18.

45. Et venient super te omnes maledictiones istae, et persequentes apprehendent te*, donec intereas: quia non audisti vocem Domini Dei tui, nec servasti mandata eius et caeremonias, quas praecepit tibi.

* v. 20.

46. Et erunt in te signa atque prodigia, et in semine tuo usque in sempiternum;

47. eo quod non servieris Domino Deo tuo* in gaudio, cordisque laetitia, propter rerum omnium abundantiam.

* c. 8, 11. sq.

48. Servies inimico tuo, quem immitte tibi Dominus, in fame et siti, et nuditate, et omni penuria; et ponet jugum ferreum super cervicem tuam, donec te conterat.

49. Adducet Dominus super te gentem de longinquo, et de extremis terrae finibus in similitudinem aquilae volantis cum impetu; cuius linguam * intelligere non possis;

* Ier. 5, 15.

50. gentem procacissimam, quae non deherat seni, nec misereatur parvuli;

51. et devoret fructum iumentorum tuorum, ac fruges terrae tuae; donec intereas, et non relinquat tibi triticum, vinum, et oleum, armenta bouum, et greges ovium; donec te disperdat*,

* Ier. 5, 17.

52. et conterat in cunctis urbibus tuis, et destruantur muri tui firmi atque sublimes, in quibus habebas fiduciam in omni terra tua. Obsideris intra portas tuas in omni terra tua, quam dabit tibi Dominus Deus tuus;

53. et * comedes fructum uteri tui, et carnes filiorum tuorum, et filiarum tuarum, quas dederit tibi Dominus Deus tuus, in angustia et vastitate, qua opprimet te hostis tuus.

* 4 Reg. 6, 28. Thren. 4, 10. Bar. 2, 2, 3.

54. Homo delicatus in te, et luxuriosus valde, invidet fratri suo, et uxori, quae cubat in sinu suo;

55. ne det eis de carnibus filiorum suorum, quas comedet; eo quod nihil aliud habeat in obsidione et penuria, quo vastaverint te inimici tui intra omnes portas tuas.

56. Tenera mulier et delicata, quae super terram ingredi non valebat, nec pedis vestigium figere, propter mollietatem et teneritudinem nimiam, invidet viro suo, qui cubat in sinu eius, super filii et filiae carnis;

57. et illuvie secundarum, quae

egrediuntur de medio feminum eius, et super liberis, qui eadem hora nati sunt; comedent enim eos clam propter rerum omnium penuriam in obsidione et vastitate, qua opprimet te inimicus tuus intra portas tuas.

58. Nisi custodieris et feceris omnia verba legis huius, quae scripta * sunt in hoc volumine, et timueris nomen eius gloriosum et terribile, hoc est, Dominum Deum tuum;

* Exod. 24, 4. 7.

59. augebit Dominus plagas tuas, et plagas seminis tui, plagas magnas et perseverantes, infirmitates pessimas et perpetuas;

60. et convertet * in te omnes afflictiones Aegypti, quas timuisti, et adhaerebunt tibi.

* v. 27. c. 7, 15.

61. Insuper et universos linguas, et plagas, quae non sunt scriptae in volumine legis huius, inducet Dominus super te, donec te conterat.

62. Et remanebitis pauci numero, qui prius * eratis sicut astra coeli prae multitudine, quoniam non audisti vocem Domini Dei tui.

* c. 10, 22. Gen. 15, 5.

63. Et sicut ante laetatus est Dominus super vos, bene vobis faciens, vosque multiplicans; sic laetabitur disperdens vos atque subvertens, ut auferamini de terra, ad quam ingredieris possidendam.

64. Dispergette Dominus in omnes populos a summitate terrae usque ad terminos eius; et servies * ibi diis alienis, quos et tu ignoras et patres tui, lignis et lapidibus.

* v. 36. Ier. 5, 19. 16, 13.

65. In gentibus quoque illis non quiesces, neque erit requies vestigio pedis tui. Dabit enim tibi Dominus ibi cor pavidum, et deficientes oculos, et animam consumptam dolore;

66. et erit vita tua quasi pendens ante te. Timebis nocte et die, et non credes vitae tuae.

67. Mane dices: Quis mihi det vesperum? Et vespere: Quis mihi det mane? propter cordis tui formidi-

nem, qua terreberis, et propter ea, quae tuis videbis oculis.

68. Reducet te Dominus classibus in Aegyptum, per viam, de qua dixit tibi, ut eam amplius non videres. Ibi venderis inimicis tuis in servos et ancillas, et non erit, qui emat.

CAP. XXIX.

Praemiorum et poenarum annuntiatio continuatur.

1. Haec sunt verba foederis, quod praecepit Dominus Moysi, ut feriret cum filiis Israël in terra Moab: praeter * illud foedus, quod cum eis pepigit in Horeb.

* Exod. 24, 7. sq.

2. Vocavitque * Moyses omnem Israël, et dixit ad eos†: Vos vidistis universa, quae fecit Dominus coram vobis in terra Aegypti Pharaoni, et omnibus servis eius, universaeque terrae illius,

* v. 9. † Exod. 19, 4.

3. tentationes magnas*, quas viderunt oculi tui, signa illa, portentaque ingentia;

* c. 4, 34. 17, 18, 19.

4. et non dedit vobis Dominus* cor intelligens, et oculos videntes, et aures, quae possunt audire, usque in praesentem diem.

* c. 5, 29. 32, 28.

5. *Adduxit vos quadraginta annis per desertum; non sunt attrita vestimenta vestra, nec calceamenta pedum vestrorum vetustate consumpta sunt.

* c. 8, 2. 4. 2. Esr. 9, 21.

6. Panem non comedistis, vinum et siceram non bibistis; ut sciretis*, quia ego sum Dominus Deus vester.

* c. 8, 3. Exod. 16, 12.

7. Et venistis ad hunc locum*; egressusque est Schon Rex Hesebon, et Og rex Basan, occurrentes nobis ad pugnam. Et percussimus eos.

* c. 3, 1. Num. 21, 23. 33. 39.

8. et tulimus terram eorum, ac tradidimus possidendam * Ruben et Gad, et dimidiaei tribui Manasse.

* c. 3, 15. Num. 32, 33. Ios. 13, 8. 22, 4.

חֲיוֹצֵץ מִבֵּין רִגְלֶיהָ וּבִבְלִיָּה אֲשֶׁר תֵּלֵד כִּי־חֹאכְלֶם בְּחֶסֶר־כָּל בַּסָּחָר
 בַּמָּצוֹר וּבַמָּצוֹק אֲשֶׁר יֵצִיק לָהּ אִיבָהּ בְּשַׁעֲרֶיהָ: אִם־לֹא תִשְׁמָר 58
 לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת הַכְּתוּבִים בַּסֵּפֶר הַזֶּה לְיִרְאָה
 אֶת־ה' הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא הוּא אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיהָ: וְהִפְלֵא יְהוָה אֶת־ 59
 מִפְתָּח וְאֵת מִפְתֵּי זִרְעָה מִפְּנוֹת גְּדֻלַּת וְנִאֲמָנוֹת וְחִלָּים רָעִים וְנִאֲמָנִים:
 וְהָשִׁיב בָּהּ אֵת כָּל־מְדוּתָהּ מִצִּרִּים אֲשֶׁר יִגְרָם מִפְּנֵיהֶם וְדָבְקוּ בָּהּ: ס
 גַּם כָּל־חֲלֵי וְכָל־מַכָּה אֲשֶׁר לֹא כָתוּב בַּסֵּפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּאת יֵעָלֶם 61
 יְהוָה עֲלֶיהָ עַד הַשְׁמָדָהּ: וְנִשְׁאַרְתֶּם בְּמַתִּי מְלֹט תַּחַת אֲשֶׁר חִיִּיתֶם 62
 בְּכֻכְבֵּי הַשָּׁמַיִם לָרֹב כִּי לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיהָ: וְהָיָה 63
 כַּאֲשֶׁר־שָׁא יְהוָה עֲלֵיכֶם לְחַיִּיב אֶתְכֶם וּלְחַרְבוֹת אֶתְכֶם כֵּן יִשְׁוֶיֶשׁ
 חֲזוֹן עֲלֵיכֶם לְהֶאֱבִיד אֶתְכֶם וּלְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם וְנִסְחַתְכֶם מֵעַל הָאֲרָצָה
 אֲשֶׁר־אַתֶּם בָּא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: וְהַפִּיּוּצָהּ יְהוָה בְּכָל־הָעַמִּים מִקְצֶה 64
 הָאָרֶץ וְעַד־קְצֶה הָאָרֶץ וְעַבְדָּתָ שֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יִדְעֶתָ
 אֹתָהּ וּבִאֲחִידָהּ עֵץ וְאֶבֶן: וּבְעֵינֵם חֹחַל לֹא תִרְגָּזֶנָּה וּלְאִי־הִיָּה מְנוֹחַ ס
 לְכַס־רִגְלָהּ וְנָחַר יְהוָה לָהּ שֵׁם לֵב רִמָּו וּכְלִיוֹן עֵינָיִם וְהֶאֱבִין נַפְשׁוֹ:
 וְהָיוּ חֵידֵה תַלְאִים לָהּ מִגֵּד וּפְתָדָה לִילָה וְיוֹמָם וְלֹא תֵאֱמִין בְּחִידָהּ: 66
 בַּבֶּקֶר הָאֵמֶל מִי־יִתֵּן לָרֹב וּבַעֲרֵב תֹּאמֶר מִי־יִתֵּן בֶּקֶר מִפְּתוֹד לִבְבָּהּ 67
 אֲשֶׁר תִּפְחֹד וּמִמָּרְאָה עֵינֶיהָ אֲשֶׁר תִּרְאָהּ: וְהָשִׁיבָהּ יְהוָה מִצִּרִּים 68
 בְּאֵינוֹת בִּדְרָהּ אֲשֶׁר אֲמַרְתִּי לָהּ לֹא־תִסְרֶה עִיד לְרֹאשָׁתָה וְתִהְיֶה מִפְּרִתָּם
 שֵׁם לְאִיבָהּ לַעֲבָדִים וּלְשִׁפְחוֹת וְאֵין קִנְיָה: ס אֵלֶּה דְבָרֵי 69
 הַבְּרִית אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה לְכַתֵּב אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאָרֶץ
 מִזְבֵּחַ הַבְּרִית אֲשֶׁר־כָּתַב אֹתָם בְּחָרֹב: פ

כט

CAP. XXIX. כט

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַתֶּם רְאוּתֶם אֵת כָּל־אֲשֶׁר א
 עָשָׂה יְהוָה לְעֵינֵיכֶם בְּאָרֶץ מִצְרַיִם לְפָרֹעַ וּלְכָל־עַבְדָּיו וּלְכָל־אֲרָצוֹ:
 חֲמִסּוֹת הַחַדָּלֹת אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ הָאֵתֹת וְהַמִּפְתָּיִם הַחֲדָלִים הָהֵם: 2
 וְלֹא־נָתַן יְהוָה לָכֶם לֵב לִדְעוֹת וְעֵינַיִם לִרְאוֹת וְאָזְנוֹת לִשְׁמָעַ עַד הַיּוֹם 3
 הַזֶּה: וְאוּלָּה אֶתְכֶם אֲרַבְּעִים שָׁנָה בַּמִּדְבָּר לֹא־בָלִי שְׁלֹמֹתוֹכֶם מֵעֲלִיכֶם 4
 וְנִעְלָקָה לֹא־בִלְתָּה מֵעַל רִגְלָהּ: לָחֵם לֹא אָכַלְתֶּם וְיָיִן וְשִׂכָר לֹא שְׁתִּיתֶם ה
 לְמִשְׁן תִּדְעִי כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְתִבְאֹו אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיֵּצֵא 6
 סִיתוֹ מִלֶּךְ־חִשְׁבוֹן וַיֹּגֵד מִלֶּךְ־הַבָּשָׁן לִקְרֹאתָנוּ לְמַלְחָמָה וּנְכֹס:
 וְנִקְחָ אֶת־אֲרָצָם וְנִתְּנָה לְנַחֲלָה לְרֵאשִׁיכֵּי וּלְגֵדֵי וּלְחֻצֵּי שְׁבֵט הַמְּנַשֵּׁי: 7

8 ושמרתם את-דברי הברית הזאת ועשיתם אתם למען תשילו את כל-אשר תעשון;

פ פ פ נא 51

9 אתם נאזרים היום כלכם לפני יהוה אלהיכם ראשיכם שבטיכם
י וקניכם ונשטריכם כל איש ושראל: טפכם משיכם וגרף אשר בקרב
11 מחנה מחשב עצה עד שוב מירידה: לעברך בברית יהוה אלהיך
12 ובאלתו אשר יהוה אלהיך כרת עמה היום: למען הקים-אתך היום
לו לעם והוא יהיה-לך לאלהים באשר הבר-לך וכאשר נשבע
13 לאבתך לאברהם ליצחק וליעקב: ולא אתכם לבדכם אנכי כרת
14 את-הברית הזאת ואת-האלה הזאת: כי את-אשר ישנו פה עמנו
טו עמד היום לפני יהוה אלהינו ואת אשר איננו פה עמנו היום: כי-
אתם ידעתם את אשר-ישנו בארץ מצרים ואת אשר-עברנו בקרב
16 הגוים אשר עברתם: ותראו את-שקוציהם ואת גלליהם עץ ואבן
17 בסף וזחב אשר עמם: פני-גש פכם איש או-אשה או משפחה או-
שבט אשר לבבו פנה היום מעם יהוה אלהינו ללכת לעבד את-
18 אלהי הגוים ההם פני-גש בכם שרש פרה ראש ולענה: והיה בשמימי
את-דברי האלה הזאת והתפלל בלבבו לאמר שלום יהיה-לך כי
19 בשורות לבי אלה למען ספות הרוח את-הצמחה: לא-יאבה יהוה
סלה לו כי אז יעשן את-יהוה וקנאתו באיש החוא ורבעה בו כל-
האלה הכתובה בספר הזה ומחת יהוה את-שמו מתחת השמים:
כ והבדילו יהוה לרעה מכל שבטי ישראל בכל אלות חבירות הכתובה
כא בספר התורה הזאת: ואמר הדור האחרון בניכם אשר יקומו
מאתריכם והגדלי אשר נבא מארץ רחוקה וראו את-מכות הארץ
22 החוא ואת-תחלית אשר-הלה יהוה בה: גפרית ומלח שרפה כל-
ארצה לא תורל ולא תצמח ולא-תגלה בה כל-עשב פמהפכת סדם
23 ועמרה אדמה וצבילים אשר הפך יהוה באפו ובחמתו: ואמרו כל-
הגוים ל-מה עשה יהוה ככה לארץ הזאת מה חרי האם הגדול
24 הזה: ואמרו על אשר עזבו את-ברית יהוה אלהי אבותם אשר כרת
כה עמם ביוצואו אתם מארץ מצרים: וילכו ויעבדו אלהים אחרים
26 וישתחוו להם אלהים אשר לא-ידעום ולא חלק להם: ויחר-אף
יהוה בארץ החוא להביא עליה את-פל-הקללה הכתובה בספר
27 הזה: ויתשם יהוה מעל אדמתם באם ובחמה ובקצת גדול וישלכם

9. Custodite ergo verba * pacti huius, et implete ea; ut intelligatis universa, quae facitis.

* c. 28, 69. Ios. 1, 7. 8.

10. Vos statis hodie cuncti coram Domino Deo vestro, principes vestri, et tribus, ac maiores natu, atque doctores, omnis populus Israël,

11. liberi et uxores vestrae, et advena quitecum moratur in castris, exceptis * lignorum caesoribus, et his, qui comportant aquas;

* Exod. 12, 38. Ios. 9, 21. 27.

12. ut transeas in foedere Domini Dei tui, et in iureiurando, quod hodie Dominus Deus tuus percudit tecum;

13. ut suscitet * te sibi in populum, et ipse sit Deus tuus, sicut locutus est tibi, et sicut iuravit † patribus tuis, Abraham, Isaac, et Iacob.

* c. 28, 9. † Gen. 17, 7. 26, 3. 28, 13. sq.

14. Nec vobis solis * ego hoc foedus ferio, et haec iuramenta confirmo;

* c. 5, 3.

15. sed cunctis praesentibus et absentibus.

16. Vos enim nostis, quomodo habitaverimus in terra Aegypti, et quomodo transierimus per medium nationum, quas transeuntes,

17. vidistis abominationes et sordes, id est, idola eorum, lignum et lapidem, argentum et aurum, quae colebant.

18. Ne forte sit inter vos vir aut mulier, familia aut tribus, cuius cor aversum est hodie a Domino Deo nostro; ut vadat et serviat diis illarum gentium; et sit inter vos radix * germinans fel et amaritudinem.

* Osee 10, 4. Hebr. 12, 15

19. Cumque audierit verba iuramenti huius, benedicat sibi in corde suo, dicens: Pax erit mihi, et ambu-

labo in pravitate cordis mei; et absumat ebria sitientem.

20. Et Dominus non ignoscat ei: sed tunc quam maxime furor eius fumet, et zelus contra hominem illum; et sedeant super eum omnia maledicta, quae scripta sunt in hoc volumine; et deleat Dominus nomen eius sub coelo,

21. et consumat eum in perditionem ex omnibus tribubus Israël, iuxta maledictiones, quae in libro legis huius ac foederis continentur.

22. Dicetque sequens generatio, et filii, qui nascentur deinceps, et peregrini, qui de longe venerint, videntes * plagas terrae illius, et infirmitates, quibus eam affixerit Dominus,

* c. 28, 59. sq.

23. sulphure et salis ardore comburens; ita ut ultra non seratur, nec virens quidpiam germinet, in exemplum * subversionis Sodomae et Gomorrhae, Adamae et Seboim, quas subvertit Dominus in ira et furore suo.

* Gen. 19, 24.

24. Et dicent omnes gentes *: Quare sic fecit Dominus terrae huic? quae est haec ira furoris eius immensa?

* 3 Reg. 9, 8. 2 Paral. 7, 21. 22. Ier. 22, 8.

25. Et respondebunt: Quia dereliquerunt pactum Domini, quod pepigit cum patribus eorum, quando eduxit eos de terra Aegypti;

26. et servierunt diis alienis, et adoraverunt eos, quos nesciebant, et quibus non fuerant attributi.

27. Idcirco iratus est furor Domini contra terram istam; ut induceret super eam omnia maledicta, quae in hoc volumine scripta sunt;

28. et eiecit eos de terra sua in ira et in furore, et in indignatione

maxima; proiecitque in terram alienam, sicut hodie comprobatur.

29. Abscondita, Domino Deo nostro; quae manifesta sunt, nobis et filiis nostris usque in sempiternum*, ut faciamus universa verba legis huius.

* c. 10, 12. sq

CAP. XXX.

Moses lapsos ad poenitentiam, omnes ad obedientiam exhortatur.

1. Cum ergo venerint super te omnes sermones isti*, benedictio, sive maledictio, quam proposui in conspectu tuo; et ductus poenitundine † cordis tui in universis gentibus, in quas disperserit te Dominus Deus tuus;

* c. 28. † c. 4, 27 — 30.

2. et reversus fueris ad eum, et obedieris eius imperiis, sicut ego hodie praecipio tibi, cum filiis tuis, in toto corde tuo, et in tota anima tua.

3. Reducet Dominus Deus tuus* captivitatem tuam, ac miserebitur tui, et rursum congregabit te de cunctis populis, in quos te ante dispersit.

* c. 28, 36. Ier. 29, 13. 14.

4. Si ad cardines coeli fueris dissipatus, inde te retrahet Dominus Deus tuus*;

* 2 Esra 1, 9.

5. *et assumet, atque introducet in terram, quam possederunt patres tui, et obtinebis eam; et benedicens tibi, maioris numeri te esse faciet, quam fuerunt patres tui.

* 2 Mach. 1, 29.

6. Circumcidet Dominus Deus tuus* cor tuum, et cor seminis tui; ut diligas Dominum Deum tuum in toto corde tuo, et in tota anima tua, ut possis vivere.

* c. 10, 16. Ezech. 36, 26. 27.

7. Omnes autem maledictiones has convertet super inimicos tuos, et eos qui oderunt te et persequuntur.

8. Tu autem revertaris, et audies vocem Domini Dei tui; faciesque universa mandata, quae ego praecipio tibi hodie.

9. Et abundare te faciet Dominus Deus tuus* in cunctis operibus manuum tuarum, in sobole uteri tui, et

in fructu iumentorum tuorum, in ubertate terrae tuae, et in rerum omnium largitate. Revertetur enim Dominus †, ut gaudeat super te in omnibus bonis, sicut gavisus est in patribus tuis;

* c. 28, 3. 11. † c. 28, 63.

10. si tamen audieris vocem Domini Dei tui, et custodieris praecepta eius et caeremonias, quae in hac lege conscripta sunt; et revertaris ad Dominum Deum tuum in toto corde tuo, et in tota anima tua.

11. Mandatum hoc, quod ego praecipio tibi hodie, non supra te est, neque procul positum;

12. nec in coelo situm, ut possis dicere*: Quis nostrum valet ad coelum ascendere, ut deferat illud ad nos, et audiamus atque opere compleamus?

* Rom. 10, 6.

13. Neque trans mare positum, ut causeris, et dicas: Quis ex nobis poterit transfretare mare, et illud ad nos usque deferre; ut possimus audire et facere, quod praeceptum est?

14. Sed iuxta te est* sermo valde, in ore tuo, et in corde tuo, ut facias illum.

* Rom. 10, 8.

15. Considera*, quod hodie proposuerim in conspectu tuo vitam et bonum, et e contrario mortem et malum.

* c. 11, 26. Ier. 21, 8.

16. Ut diligas Dominum Deum tuum, et ambules in viis eius, et custodias mandata illius ac caeremonias atque iudicia; et vivas, atque multiplicet te, benedicatque tibi in terra, ad quam ingredieris possidendam.

17. Si autem aversum fuerit cor tuum, et audire nolueris, atque errore deceptus adoraveris deos alienos, et servieris eis;

18. praedico tibi hodie*, quod per eas, et parvo tempore moreris in terra, ad quam, Iordane transmissio, ingredieris possidendam.

* c. 4, 25. 8, 19.

19. Testes invoco* hodie coelum et terram, quod proposuerim vobis vitam et mortem, benedictionem et maledictionem. Elige ergo vitam, ut et tu vivas, et semen tuum;

* c. 32, 1.

20. et diligas Dominum Deum tuum, atque obedias voci eius, et

אל־אֶרֶץ אַחֶרֶת כָּלוּם הָיָה: הַלֹּסְתוֹת לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהַנִּגְלָה לָנוּ 28
וּלְכָל־נֹלֵד עַד־עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דְּבַר הַחַיָּה הַזֹּאת: ס

ל

CAP. XXX. ל

וְהָיָה כִּי־יָבֹאוּ עֲלֶיךָ כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַבְּרָכָה וְהַקְלָלָה אֲשֶׁר נִתְּנִי א
לְפָנֶיךָ וְהִשְׁכַּחְתָּ אֶל־לִבְּךָ כָּל־הַיּוֹם אֲשֶׁר הָיִיתָ וְהָיָה אֵלֶיךָ
שְׁמָה: וְשָׁכַחְתָּ עַד־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּכֹל אֲשֶׁר־אֲנִי מֵצִוֶּה 2
הַיּוֹם אִתָּהּ וּבְנֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ: וְשָׁב יְהוָה אֵלֶיךָ אֶת־ 3
שְׁבוּתָהּ וְרַחֲמֶיהָ וְשָׁב וְקִבְּצָהּ מִכָּל־תַּעֲמִים אֲשֶׁר הִפְרָצָה יְהוָה אֵלֶיךָ
שְׁמָה: אִם־יִהְיֶה נִבְחָה בְּקֶצֶה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם וְקִבְּצָהּ יְהוָה אֵלֶיךָ 4
וּמִשָּׁם יִקְחָהּ: וְהִבְרִיֵּאָה יְהוָה אֵלֶיךָ אֶל־הָאֶרֶץ אֲשֶׁר־יִרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ ה 5
וִירְשָׁתָהּ וְהִיטְבָּהּ וְהִרְפָּהּ מֵאֲבֹתֶיהָ: וְכָל יְהוָה אֵלֶיךָ אֶת־לִבְּךָ 6
וְאֶת־לֵבֶב זִרְעֶה לְאַחֲבֹה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ
לְמַעַן חַיֶּיךָ: וְנָתַן יְהוָה אֵלֶיךָ אֶת כָּל־הָאֱלֹת הָאֵלֶּה עַל־אֲרֻכָּיָהּ 7
וְעַל־שְׁנָאֶיהָ אֲשֶׁר רִדְפוּהָ: וְאִתָּהּ תָּשׁוּב וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וְעָשִׂיתָ 8
אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אֲנִי מֵצִוֶּה הַיּוֹם: וְהוֹתִירָךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל 9
מַעֲשֵׂה יָדָהּ בְּפָרִי בָטָן וּבְפָרִי בְּהֵמָתָהּ וּבְפָרִי אֲדָמָתָהּ לְטָבָה כִּי 10
תָּשׁוּב יְהוָה לְשׁוּשׁ עֲלֶיךָ לְטוֹב כַּאֲשֶׁר־שָׁשׂ עַל־אֲבֹתֶיךָ: כִּי תִשְׁמַע 11
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשָׁמֵר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו הַפְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַחֹרֶה 12
הַזֶּה כִּי תָשׁוּב אֶל־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ: ס

כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנִי מֵצִוֶּה הַיּוֹם לֹא־נִפְלְאָה הוּא מִמֶּיךָ 11
וְלֹא־דִחְקָה הוּא: לֹא בְּשָׁמַיִם הוּא לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה־לָנוּ הַשְּׁמִימָה 12
וְיִקְחָהּ לָנוּ וְיִשְׁמַעְנוּ אִתָּהּ וְנַעֲשֶׂנָּה: וְלֹא־מַעֲבָר לִיָּם הוּא לֵאמֹר מִי 13
יַעֲבֹר־לָנוּ אֶל־עֵבֶר הַיָּם וְיִקְחָהּ לָנוּ וְיִשְׁמַעְנוּ אִתָּהּ וְנַעֲשֶׂנָּה: כִּי־קְרוֹב 14
אֵלֶיךָ הַדְּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבְלִבְּךָ לַעֲשׂוֹת: ס רֹאֵה נִתְּנִי טו
לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת־הַחַיִּים וְאֶת־הַטּוֹב וְאֶת־תַּמּוּת וְאֶת־הָרָע: אֲשֶׁר 16
אֲנִי מֵצִוֶּה הַיּוֹם לְאַהֲבֹה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְלַבֵּחַ בְּדַרְכָּיו וּלְשָׁמֵר
מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְחִיֵּית וּרְבִית וּבְרָכָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּאֶרֶץ 17
אֲשֶׁר־אִתָּהּ כַּאֲשֶׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: וְאִם־יִפְנֶה לִבְּךָ וְלֹא תִשְׁמַע וְנִדְחָתָ 18
וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לְאֱלֹהִים אֲחֵרִים וְעַבַּדְתָּם: הַגִּדְתִּי לָכֵם הַיּוֹם כִּי אֲבֹד 19
הַאֲבִדוּן לֹא־תֹאדִירְכּוּ זָמִים עַל־תַּאֲדָמָה אֲשֶׁר אִתָּהּ עֵבֶל אֶת־חִירְדָּן
לְבֹא שְׁמָה לְרִשְׁתָּהּ: הַעֲדִיתִי בְּכֶם הַיּוֹם אֶת־הַשְּׁמַיִם וְאֶת־הָאֶרֶץ 19
הַחַיִּים וְהַמּוֹת נִתְּנִי לְפָנֶיךָ הַבְּרָכָה וְהַקְלָלָה וּבַחֲרָתָ בְּחַיִּים לְמַעַן
תִּחְיֶה אִתָּה זִרְעֶךָ: לְאַחֲבֹה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשָׁמֵר כָּל־כִּי וּלְדַבְּרָהּ כ

בו פי הוא חִיָּה וְאֶרֶץ וְיָמֶיהָ לְשִׁבְתָּ עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה
לְאַבְרָהָם לְאַבְרָהָם לִיִּצְחָק וְלְיַעֲקֹב לָתֵת לָהֶם:

CAP. XXXI. לא

לא

פ פ פ נב 52

- א 2 וַיִּלְכָּד מִשָּׁה וַיְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
בֶּן־מִאֶחַ וְעִשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם לֹא־אוּכַל עוֹד לַצָּאֵת וּלְבֹאֹת וַיְהוּדָה
- 3 אָמַר אֵלָּי לֹא תַעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה׃ יְהוּדָה אֱלֹהֶיךָ הוּא׃ עָבַר לַפְּנִיָּה
הוּא־יִשְׁמָעֵל אֶת־הַחוּזִם הָאֵלֶּה מִלַּפְּנֵיךָ וַיִּרְשָׁתָם יְהוֹשֻׁעַ הוּא עָבַר
- 4 לַפְּנִיָּה כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃ וְעֹשֶׂה יְהוּדָה לָהֶם כְּאֲשֶׁר עָשָׂה לְסִיחֹן
ה וּלְעֹזַי מִלְכֵי הָאֱמֹרִי וְלֹא־רָצָם אֲשֶׁר הִשְׁמִיד אֹתָם׃ וַנִּתְּנָם יְהוָה
- 6 לַפְּנִיָּכֶם וְעִשְׂתִּיתֶם לָהֶם כְּכָל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֲתֶכֶם׃ הִזְקוּ וְאַמְצוּ
אֶל־תּוֹרָאִי וְאַל־תַּעֲרָצוּ מִפְּנֵיהֶם כִּי׃ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא הַחֲלֹק עֲמָךְ
- 7 לֹא יִרְפָּה וְלֹא יַעֲזֹב׃ ס וַיִּקְרָא מִשָּׁה לִיהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמֶר
אֵלָּו לַעֲזֹרָי כָּל־יִשְׂרָאֵל חֹק וְאֶמֶץ כִּי אִתָּה תְּבֹאֹת אֶת־הָעָם הַזֶּה
- 8 אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְאַבְרָם לָתֵת לָהֶם וְאַתָּה תַּנְחִילָהּ
אֹתָם׃ וַיְהוּדָה הוּא׃ הַחֲלֹק לַפְּנִיָּה הוּא יְהִיָּה עֲמָךְ לֹא יִרְפָּה וְלֹא
- 9 יַעֲזֹב׃ לֹא תִירָא וְלֹא תַחַת׃ וַיִּכְתֹּב מִשָּׁה אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת וַיִּתְּנָהּ
אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי חֲנֻשָּׁאִים אֶת־אֶרֶן בְּרִית וַיְהוּדָה וְאֶל־פְּלִזְקִי
- י יִשְׂרָאֵל׃ וַיָּצוּ מִשָּׁה אוֹתָם לֵאמֹר מִקֶּץ׃ שָׁבַע שָׁנִים בְּמַעַד שָׁנָה
11 הַשְּׁמִיטָה בְּחַג הַסְּפֹת׃ בְּבֹאֹת כָּל־יִשְׂרָאֵל לִדְאוֹת אֶת־פְּנֵי יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר תַּקְרָא אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת נֶגֶד כָּל־יִשְׂרָאֵל
- 12 בְּאוֹנֵיהֶם׃ הִקְתַּל אֶת־הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַטָּף וְגֵרָךְ אֲשֶׁר
בְּשַׁעְרֶיךָ לְמַעַן יִשְׁמְעוּ וְלִמְעַן יִלְמְדוּ וַיִּרְאוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
- 13 וְשָׁמְרוּ לְעֹשׂוֹת אֶת־כָּל־דְּבָרֵי תַחֲוָה הַזֹּאת׃ וּבְנֵיהֶם אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ
יִשְׁמְעוּ וְלִמְדוּ לִירְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר אִתָּם תַּיִם
- עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אִתָּם עֲבָרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן שְׁמָה לְרִשְׁתָּהּ׃ פ
- 14 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מִשָּׁה הֵן קָרְבִי וְיָמֶיךָ לְמוֹת קָרָא אֶת־יְהוֹשֻׁעַ
וְהַחֲבָצְבוּ בְּאֶחָל מוֹעֵד וְאַצִּיגֻהּ וַיִּלְכָּד מִשָּׁה וַיְהוֹשֻׁעַ וַיַּחֲבָצְבוּ בְּאֶחָל
- טו מוֹעֵד׃ וַיֵּרָא יְהוָה בְּאֶחָל בַּעַמּוּד עָנָן וַיַּעֲמֵד עַמּוּד הָעָנָן עַל־פֶּתַח
- 16 הָאֶחָל׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מִשָּׁה הִנֵּה שָׁכַב עִם־אַבְרָהָם וְקָם הָעָם הַזֶּה
וְזָנָה׃ אַחֲרַי׃ אֱלֹהֵי נְכַד־הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא בֹא־שָׁמָּה בְּקִרְבִּי וַעֲזֹבֵנִי
- 17 וַחֲפֹל אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי אִתּוֹ׃ וְחָרָה אַפִּי בּוֹ כַּיּוֹם־הַזֶּה וְהָיָה
וְעֹזְבֵתָיִם וְהַסְתֵּרְתִּי פָנַי מֵהֶם וְהָיָה לָאֵלֶּל וּמִצָּאָהוּ רַעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת

illi adhaereas (ipse est enim * vita tua, et longitudo dierum tuorum), ut habites in terra, pro qua iuravit Dominus patribus tuis, Abraham, Isaac et Iacob, ut daret eam illis.

* v. 16.

CAP. XXXI.

Iosue Mosi substituitur. Lex descripta in latere arcae servari, et septimo quoque anno coram populo legi debet.

1. Abiit itaque Moyses, et locutus est omnia verba haec ad universum Israël,

2. et dixit ad eos: Centum viginti annorum sum hodie, non possum* ultra egredi, et ingredi, praesertim cum et Dominus dixerit mihi†: Non transibis Iordanem istum.

* c. 34, 7. † c. 3, 27. Num. 27, 13. 17. 20, 12.

3. Dominus ergo Deus tuus transibit ante te; ipse delebit omnes gentes has in conspectu tuo, et possidebis eas; et * Iosue iste transibit ante te, sicut locutus est Dominus.

* Num. 27, 18. sq.

4. Facietque Dominus eis * sicut fecit Sehon et Og, regibus Amorrhaeorum, et terrae eorum, delebitque eos.

* Num. 21, 24. Deut 1, 4.

5. Cum ergo et hos tradiderit vobis*, similiter facietis eis, sicut praecepi vobis.

* c. 7, 2.

6. Viriliter agite, et confortamini; nolite timere, nec paveatis ad conspectum eorum*; quia Dominus Deus tuus ipse est ductor tuus, et non dimittet, nec derelinquet te.

* c. 1, 29. 7, 21. Ios. 1. 9.

7. Vocavitque Moyses Iosue, et dixit ei coram omni Israël*: Confortare, et esto robustus! tu enim introduces populum istum in terram, quam daturum se patribus eorum iuravit Dominus, et tu eam sorte divides.

* Ios. 1, 6. 3 Reg. 2, 2.

8. Et Dominus, qui ductor est vester, ipse erit tecum; non dimit-

tet, nec derelinquet te; noli timere, nec paveas.

9. Scripsit itaque Moyses* legem hanc, et tradidit eam sacerdotibus† filiis Levi, qui portabant arcam foederis Domini, et cunctis senioribus Israël.

* Exod. 34, 27. † Num. 4, 4. sq.

10. Praecepitque eis dicens: Post septem annos*, anno remissionis†, in solemnitate tabernaculorum,

* c. 15, 1. sq. † Exod. 23, 16.

11. convenientibus cunctis ex Israël, ut appareant in conspectu Domini Dei tui in loco, quem elegerit Dominus, leges verba legis huius coram omni Israël, audientibus eis;

12. et in unum omni populo congregato, tam viris quam mulieribus, parvulis et advenis, qui sunt intra portas tuas; ut audientes discant, et timeant Dominum Deum vestrum, et custodiant, impleantque omnes sermones legis huius;

13. filii quoque eorum, qui nunc ignorant, ut audire possint, et timeant Dominum Deum suum cunctis diebus, quibus versantur in terra, ad quam vos, Iordane transmisso, pergitis obtinendam.

14. Et ait Dominus ad Moysen: Ecce! prope sunt dies mortis tuae; voca * Iosue, et state in tabernaculo testimonii, ut praecipiam ei. Abierunt ergo Moyses et Iosue, et steterunt in tabernaculo testimonii.

* v. 3.

15. Apparuitque Dominus ibi in columna nubis, quae stetit in introitu tabernaculi.

16. Dixitque Dominus ad Moysen: Ecce! tu dormies cum patribus tuis*, et populus iste consurgens fornicabitur post Deos alienos in terra, ad quam ingreditur, ut habitet in ea; ibi derelinquet me, et irritum faciet foedus, quod pepigi cum eo.

* Gen. 15, 15.

17. Et irascetur furor meus contra eum in die illo; et derelinquam* eum, et abscondam faciem meam ab eo, et erit in devorationem; invenient eum omnia mala et afflictiones,

ita ut dicat in illo die: Vere†! quia non est Deus mecum, invenerunt me haec mala.

* Num. 14, 42. sq. † c. 32, 30.

18. Ego autem abscondam et celabo faciem meam in die illo propter omnia mala, quae fecit, quia secutus est deos alienos.

19. Nunc itaque scribite vobis * canticum istud, et docete filios Israël: ut memoriter teneant, et ore decantent, et sit mihi carmen istud pro testimonio inter filios Israël.

* c. 32.

20. Introducam enim eum in terram*, pro qua iuravi patribus eius, lacte et melle manantem†. Cumque comederint, et saturati, crassique fuerint, avertentur ad deos alienos, et servient eis; detrahentque mihi, et irritum facient pactum meum.

* Gen. 12, 7. Exod. 3, 8. † c. 8, 11.

21. Postquam * invenerint eum mala multa, et afflictiones, respondebit ei canticum istud pro testimonio, quod nulla delebit oblivio ex ore seminis sui. Scio enim cogitationes eius, quae facturus sit hodie, antequam introducam eum in terram, quam ei pollicitus sum.

* v. 17. sq.

22. Scripsit ergo Moyses canticum*, et docuit filios Israël.

* v. 19. c. 32.

23. Praecepitque * Dominus Iosue filio Nun, et ait: Confortare, et esto robustus! tu enim introduces filios Israël in terram, quam pollicitus sum, et ego ero tecum.

* v. 3.

24. Postquam ergo scripsit Moyses verba * legis huius in volumine, atque complevit;

* v. 9.

25. praecepit Levitis, qui portabant arcam foederis Domini, dicens:

26. Tollite librum istum, et ponite eum in latere arcae foederis Domini

Dei vestri; ut sit ibi contra te in testimonium.

27. Ego enim scio contentionem tuam, et cervicem tuam durissimam. Adhuc vivente me, et ingrediente vobiscum, semper contentiose egistis contra Dominum; quanto magis cum mortuus fuero?

28. Congregate ad me omnes maiores natu per tribus vestras, atque doctores, et loquar audientibus eis sermones istos, et invocabo contra eos coelum, et terram.

29. Novi enim, quod post mortem meam inique agetis, et declinabitis cito de via, quam praecepi vobis; et occurrent vobis mala in extremo tempore, quando feceritis malum in conspectu Domini, ut irritetis eum, per opera * manuum vestrarum.

* c. 4, 28.

30. Locutus est ergo Moyses, audiente universo coetu Israël, verba carminis huius, et ad finem usque complevit*.

* c. 32, 44. 45.

CAP. XXXII.

Canticum Mosis morituri. Moses ex monte Abarim terram promissam prospicere iubetur.

1. Audite * coeli, quae loquor, audiat terra verba oris mei.

* c. 31, 28.

2. Concreseat ut pluvia doctrina mea, fluat ut ros eloquium meum, quasi imber super herbam, et quasi stillae super gramina.

3. Quia nomen Domini invocabo; date magnificentiam Deo nostro.

4. Dei * perfecta sunt opera, et omnes viae eius iudicia; Deus† fidelis, et absque ulla iniquitate, iustus et rectus.

* v. 15. Ps. 30, 4. † Exod. 3, 14.

5. Peccaverunt * ei, et non filii eius, in sordibus; generatio prava atque perversa.

* c. 31, 27.

ואמר ביום ההוא הלא על כִּי־אין אֱלֹהֵי בְּקִרְבִּי מִצְאוֹנֵי הָרָעוֹת
 הָאֵלֶּה: וְאָנֹכִי הִסְתֵּר אֶסְתִּיר פָּנַי בְּיוֹם הַהוּא עַל כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר
 עָשִׂה כִּי כָנָה אֶל־אֱלֹהִים אֲחֵרִים: וְעַתָּה כְּתֹבוּ לָכֶם אֶת־הַשִּׁירָה
 הַזֹּאת וְלִמְדָהּ אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שִׁירָמָה בְּפִיהֶם לְמַעַן תִּהְיֶה־לִּי הַשִּׁירָה
 הַזֹּאת לְעֵד בְּבִנִי יִשְׂרָאֵל: כִּי־אֲבִיאֲנִי אֶל־הָאֲדָמָה ׀ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי
 לְאֲבֹתָיו זֶכֶת חֶלֶב וְדָבָשׁ וְאָכַל וְשָׂבַע וְדָשֵׁן וּפָנָה אֶל־אֱלֹהִים אֲחֵרִים
 וַעֲבָדוּם וַנֶּאֱצֹנֵי וְהִפֵּר אֶת־בְּרִיתִי: וְהָיָה כִּי־תִמְצָאֵן אֹתוֹ רָעוֹת
 רַבּוֹת וְצָרוֹת וְעָנָתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעֵד כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי
 זִרְצֹו כִּי יִדְעָתִי אֶת־יִצְרוֹ אֲשֶׁר הוּא עָשָׂה הַיּוֹם בְּטָרִם אֲבִיאֲנִי אֶל־
 הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי: וְיִכְתֹּב מִשָּׁה אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּיוֹם הַהוּא
 וְלִמְדָהּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְיָצִו אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן וַיֹּאמֶר חֹנָן וְאַמִּץ
 כִּי אָתָּה תִּבְרָא אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לָהֶם וְאָנֹכִי
 אֲחֵיהֶם עִמָּךְ: וַיְהִי ׀ כַּכִּלּוֹת מִשָּׁה לִכְתֹּב אֶת־הַבְּרִית הַתּוֹרָה־הַזֹּאת
 עַל־סֵפֶר עַד חֲמִשָּׁם: וְיָצִו מִשָּׁה אֶת־הַלְוִיִּם נְשָׂאֵי אָרוֹן בְּרִית־יְהוָה כֹּחַ
 לֵאמֹר: לָקַח אֵת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה וְשִׁמְתֶם אֹתוֹ מִצֵּד אָרוֹן בְּרִית־
 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהָיָה־שָׁם בֵּן לְעֵד: כִּי אָנֹכִי יֵדְעָתִי אֶת־מְרוֹקְךָ וְאֶת־
 עֶרְפֶּךָ הַקָּשָׁה תָּן בְּעוֹדְנִי חַי עִמָּכֶם הַיּוֹם מִמֵּרִים הַיּוֹתֵם עִם־יְהוָה
 וְאֵת כִּי־אֲחֵרֵי מוֹתִי: הַקְתִּילּוּ אֵלַי אֶת־כָּל־זִקְנֵי שְׁבָטֵיכֶם וְשִׁטְרֵיכֶם
 וְאֲדָבְרָה בְּאָזְנֵיהֶם אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְאֶעֱיִדָה בָּם אֶת־הַשָּׁמַיִם
 וְאֶת־הָאָרֶץ: כִּי יֵדְעָתִי אֲחֵרֵי מוֹתִי כִּי־הִשְׁתַּחֲוִית תִּשְׁתַּחֲוִית וְסִרְתֶּם מִן־
 הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֲחֵכֶם וּקְרָאת אֲתֶכֶם הָרָעָה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים
 כִּי־תַעֲשׂוּ אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם: וַיְדַבֵּר
 מִשָּׁה בְּאָזְנוֹ כָּל־קֹהֶל יִשְׂרָאֵל אֶת־הַבְּרִית הַזֹּאת עַד חֲמִשָּׁם:

לב CAP. XXXII. לב

פ פ פ נג 53

	א	הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְאֲדַבְּרָה	הָאֲזִינוּ לְאֱלֹהֵינוּ:
4		וְהִשְׁמַע הָאָרֶץ אִמְרֵי־פִי:	חֲצוֹר חֲמִישׁ פַּעֲלֹו
	2	וַעֲלֶה כַּמָּשָׁר לִקְרוֹי	כִּי כָל־הָרָבִיו מִשְׁפָּט
		תִּזְל כַּסָּל אִמְרָתִי	אֵל אֲמוֹנָה וְאִין עֹל
		כַּשְׁעִירִם עַל־יָדָשׁא	צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא:
ה		וְכַרְבִּיבִים עַל־יָעֲשִׁיב:	שָׁחַת לוֹ לֹא בָנִיו מוֹמִים
	3	כִּי נָשָׂם יְהוָה אֶקְרָא	דּוֹר עָקֵשׁ וּפְתִלְחָל:

- 6 הִלִּיחָהּ תִּגְמְלוּ-זֹאת
עִם נָבֵל וְלֹא חָכָם
הִלְוֹא-הִיא אֲבִירָה קִנְיָה
הִיא עֲשֵׂה גִדְּכָנָה:
7 זָכֹר יָמוֹת עוֹלָם
בִּינוּ שָׁנוֹת דֹּר-דֹּר
שֹׁאֵל אֲבִירָה וְגִדְּרָה
זִמְנִיהָ וְרֹאמְרוֹ-לָהּ:
8 בְּהִנָּחַל עֲלֵיוֹן גּוֹיִם
בְּהִפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם
רָצַב גְּבֻלַּת עַמִּים
לְמִסְפָּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
9 כִּי תִלַּק יְהוָה עִמּוֹ
יִצְקָב תִּכְבֵּל תַּחֲלֹתוֹ:
י יִמְצְאוּהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר
וּבְחֹתוֹ יִלָּל וְשִׁמֹּן
יִסְבְּבֵנָהוּ יִבְזֵנָהוּ
יִצְרֹנָהוּ כְּאִשׁוֹן עֵינָיו:
11 כְּשֹׁלֵל יִצִּיר קִנּוֹ
עַל-גִּזְלָיו יִרְחֹק
יִפְרֹשׁ כְּנִפְיוֹ יִתְחַהֵּהוּ
יִשְׁאָהוּ עַל-אֲבָדָתוֹ:
12 יְהוָה בָּדַד יִנְחֶנּוּ
וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֹכְרִי:
13 יִרְכָּבֵהוּ עַל-בָּמֹתַי אֲרָץ
וַיֹּאכֵל תְּנוּבֹת שֹׂדֵד
וַיִּנְקֶהוּ דְּבַשׁ מִסִּלֵּעַ
וְשִׁמֹּן מִחֲלָמִישׁ צוּר:
14 חֲמָצַת בָּקָר וְחֵלֶב צֹאן
עַם-חֵלֶב פְּרִים
- וְאִילִים בְּנֵי-בָשָׁן וַעֲתִידִים
עַם-חֵלֶב כְּלִיֹּת חֲמָה
וְדָם-עֵנָב תִּשְׁתַּח-חֲמֵר.
אִי וַיִּשְׁמֵן וְשִׁוּן וַיִּבְעֹט
שִׁמְנָה עֲבִירָה כְּשִׁירָה
וַיִּשְׁטֵ אֱלֹהֶה עֲשָׂהוּ
וַיִּנְכַּל צוּר וְשִׁעָתוֹ:
16 יִקְנֹאָהוּ בְּזָרִים
בְּתוֹעֵבֹת יִבְעִיסָהוּ:
17 יִזְבְּחוּ לַשִּׁדִּים לֹא אֱלֹהִים
אֱלֹהִים לֹא יִדְעוּם
תִּדְרִישׁ מִקְרָב בָּאוּ
לֹא שִׁעְרוּם אֲבִתִּיכֶם:
18 צוּר יִלְדֶה תִּשִּׁי
וְתִשְׁפֹּחַ אֵל מִחֲלָלָהּ:
19 וַיִּרְא יְהוָה וַיִּנְאֹץ
מִכַּעַס בְּנָיו וּבִנְתָיו:
ב וַיֹּאמֶר אֲסִתִּידָה פְנֵי מִיָּהֶם
אֲרָאָה מִה אֲחֲרִיתָהֶם
כִּי דֹר תַּחֲשֹׁכֶת הָיָה
בָּנִים לֹא-אֶמְן בָּם:
21 הֵם קִנְאוּנִי בְלֹא-אֵל
כַּעֲסוּנִי בְּהַבְלִיתָם
וְאֲנִי אֲקִינֵאֶם בְּלֹא-עֵץ
בְּגוֹי נָבֵל אֲבִיעִסָם:
22 כִּי-אֵשׁ קִדְחָה בְּאִפִּי
וְתִיקַד עַד-שָׂאֹל תַּחֲתִיתִי
וְתֹאכַל אֶרֶץ וַיִּבְלָה
וְתִלְקֶת מוֹסְדֵי הָרִים:
23 אֲסַפָּה עֲלֵימוֹ רֵשׁוֹת

v. 6. XXXII. ב'מס' נ"א הַלִּיחָהּ נ"א הִלִּיחָהּ

נ"א הִלִּיחָהּ v. 13. בְּמֹתַי — בְּמֹתַי ק' : קִמֵּץ בִּז"ק v. 17 קרש

v. 21. קרש : קִמֵּץ בִּז"ק

6. Haecce reddis Domino, popule stulte, et insipiens? numquid non ipse est pater tuus, qui possedit te, et fecit, et creavit te?

7. *Memento dierum antiquorum, cogita generationes singulas; interroga patrem tuum, et annuntiabit tibi; maiores tuos, et dicent tibi.

* Iac. 8, 8.

8. Quando dividebat Altissimus gentes; quando separabat filios Adam, constituit terminos populorum iuxta numerum filiorum Israël.

9. Pars autem Domini, populus eius; Iacob funiculus haereditatis eius.

10. Invenit eum in terra deserta, in loco horroris, et vastae solitudinis; circumduxit eum, et docuit; et custodivit quasi pupillam oculi sui.

* Ier. 2, 6. Osce 13, 5.

11. Sicut aquila provocans ad volandum pullos suos, et super eos volitans, expandit alas suas, et assumpsit eum, atque portavit in humeris suis.

12. Dominus solus * dux eius fuit; et non erat cum eo Deus alienus.

* c. 1, 31. 8, 5.

13. Constituit eum super excelsum terram, ut comederet fructus agrorum, ut sugeret mel de petra, oleumque de saxo durissimo.

14. Butyrum de armento, et lac de ovibus cum adipe agnorum, et arietum filiorum Basan; et hircos cum medulla tritici, et sanguinem uvae biberet meracissimum.

15. Incrassatus est dilectus, et recalcitravit; incrassatus, impinguitus, dilatatus, dereliquit Deum factorem suum, et recessit a Deo salutari suo.

16. Provocaverunt eum in diis alienis, et in abominationibus ad iracundiam concitaverunt.

* v. 21.

17. Immolaverunt daemoniis, et non Deo, diis, quos ignorabant; novi recentesque venerunt, quos non coluerunt patres eorum.

18. Deum, qui te genuit, dereliquisti, et oblitus es Domini creatoris tui.

19. Vidit Dominus, et ad iracundiam concitatus est; quia provocaverunt eum filii sui, et filiae.

20. Et ait: Abscondam faciem meam ab eis, et considerabo novissima eorum; generatio enim perversa est, et infideles filii.

21. Ipsi me provocaverunt in eo, qui non erat Deus, et irritaverunt in vanitatibus suis; et * ego provocabo eos in eo, qui non est populus et in gente stulta irritabo illos.

* Ier. 15, 14. Rom. 10, 19.

22. Ignis succensus est in furore meo, et ardebit usque ad inferni novissima; devorabitque terram cum germine suo, et montium fundamenta comburet.

23. Congregabo super eos mala,

et sagittas meas complebo in eis.

24. Consumentur fame, et devorabunt eos aves morsu amarissimo; dentes bestiarum immittam in eos, cum furore trahentium super terram, atque serpentium.

25. Foris vastabit eos gladius, et intus pavor, iuvenem simul ac virginem, lactentem cum homine sene.

26. Dixi: Ubinam sunt? cessare faciam ex hominibus memoriam eorum.

27. Sed propter iram inimicorum distuli; ne forte superbirent hostes eorum, et dicerent: Manus nostra excelsa, et non Dominus, fecit haec omnia.

28. Gens absque consilio est, et sine prudentia.

29. *Utinam saperent, et intelligerent, ac novissima providerent.

* Ier. 9, 12.

30. Quomodo persequatur unus mille, et duo fugent decem millia? nonne ideo, quia Deus suus vendidit eos, et Dominus conclusit illos?

31. Non enim est Deus noster, ut dii eorum; et inimici nostri sunt iudices.

32. De vinea Sodomorum, vinea eorum, et de suburbanis Gomorrhæ; uva eorum, uva fellis, et botri amarissimi.

33. Fel draconum vinum eorum, et venenum aspidum insanabile.

34. Nonne haec condita sunt apud me, et signata in thesauris meis?

35. *Mea est ultio, et ego retribuam in tempore, ut labatur pes

eorum; iuxta est dies perditionis, et adesce festinant tempora.

* Ps. 93, 1. Eccl. 28, 1. Rom. 12, 19.
Hebr. 10, 30.

36. Iudicabit Dominus populum suum, et * in servis suis miserebitur; videbit, quod infirmata sit manus, et clausi quoque defecerunt, residuique consumpti sunt.

* Exod. 20, 6. Ies. 45, 5. 2 Mach. 7, 6

37. Et dicet*: Ubi sunt dii eorum, in quibus habebant fiduciam?

* Ier. 2, 28.

38. De quorum victimis comedebant adipem, et bibebant vinum libaminum; surgant, et opulentur vobis, et in necessitate vos portegant.

39. Videte, quod ego sim solus, et non sit alius Deus praeter me*; ego occidam, et ego vivere faciam; percutiam, et ego sanabo †, et non est, qui de manu mea possit eruere.

* 1 Reg. 2, 6. Tob. 13, 2. Sap. 16, 13.
† Iob. 10, 7. Sap. 16, 15.

40. Levabo ad coelum manum meam, et dicam: Vivo ego in aeternum.

41. Si acuero ut fulgur gladium meum, et arripuerit iudicium manus mea; reddam ultionem hostibus meis, et his, qui oderunt me, retribuam.

42. Inebriabo sagittas meas sanguine, et gladius meus devorabit carnes, de cruore occisorum, et de captivitate, nudati inimicorum capitis.

43. *Laudate gentes populum eius, quia sanguinem servorum suorum ulciscetur; et vindictam retribuet in hostes eorum, et propitius erit terrae populi sui.

* 2 Mach. 7, 6.

לה	לִי נֶקֶם וְשָׁלֵם	חֲצִי אֲכָלֶה־בָּם:
	לֵצֶת תְּמוּט רַגְלָם	מִיָּד רָעָב וּלְחָמִי רָשָׁף
	כִּי קָרוֹב יוֹם אִיָּדָם	וְקֶטֶב מְרִירָה
	וְחָשׁ עֲתִידָת לָמוֹ:	וְשֹׁן־בְּהֵמַת אֲשַׁלַּח־בָּם
36	כִּי־יִדְוִין יִהְיֶה עִמּוֹ	עַם־חֲמַת וְחֲלִי עֶפְרוֹ:
	וְעַל־עֲבָדָיו וְתַנְהֵם	מִחוּץ חֲשַׁל־חֶרֶב
	כִּי יִרְאֶה כִּי־אֵלֶּה יָד	וּמִתְדָרִים אֵימָה
	וְאָפֶס עָצוּר וְעָזוּב:	גַּם־בַּחוּץ גַּם־בְּתוֹכָהּ
37	וְאָמַר אֵין אֱלֹהֵימִי	יִזְקַק עַם־אִישׁ שִׁירָבָה:
	צוּר חֲסִידֵי בּוֹ:	אֲמַרְתִּי אֲפֹאֲהֵם
38	אֲשֶׁר חֲלַב זִבְחֵימִי יֵאָכְלוּ	אֲשִׁכִּיתָהּ מֵאִשׁ וְזָכָרָם:
	וְשָׂתוּ יֶיִן נְסִיכָם	לִוְלִי בַעַס אוֹיֵב אֶגֹּוֹר
	וְקוֹמוּ וְיַעֲזֹרְכֶם	פֶּן־יִנְפְּרוּ צָרֵימִי
	יִהְיֶה עֲלֵיכֶם סִתְרָה:	פֶּן־יֹאמְרוּ יָדְנוּ לָמָּה
39	רָאוּ וַעֲמָה כִּי אָנִי אֲנִי הָיִא	וְלֹא יִהְיֶה פֶּעַל פֶּל־זֹאת:
	וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי	כִּי־גֹוֹר אֶבֶד עֲצוֹת הַמָּה
	אָנִי אֲמִית וְאֲחִיָּה	וְאֵין בָּהֶם חֲבוּנָה:
	מִחֲצֵתִי וְאָנִי אֶרְפָּא	לֹא תִכְמוּ וְשִׁבְרִלִי זֹאת
	וְאֵין מִיָּדִי מִצִּיל:	וְכִינוּ לְאֲחֵרֵיהֶם:
מ	כִּי־אֲשָׂא אֶל־שָׁמַיִם יָדִי	אֵיכָּה יִרְדֶּה אַחֵר אֶלֶף
	וְאֲמַרְתִּי חֵי אֲנֹכִי לְעָלָם:	וְשִׁנִּים יִנִּסּוּ רִבְבָּה
41	אִם־שִׁנּוּתִי בְּרַק חֶרֶבִי	אִם־לֹא כִי־צוּרָם מִכָּרָם
	וְתֹאחֲזוּ בְּמִשְׁפַּט יָדִי	וַיִּהְיֶה הַסִּגְרִים:
	אֲשִׁיב נֶקֶם לְצָרִי	כִּי לֹא כִצְוֹנִי צוּרָם
	וְלִמְשֹׁנָאִי אֲשַׁלֵּם:	וְאוֹרְבֵינוּ פְּלִילִים:
42	אֲשַׁכִּיר חֲצִי מִדָּם	כִּי מִגֶּפֶן סֹדֶם וְנָפְסִים
	וְחֶרֶבִי תֹאכַל בָּשָׂר	וּמִשְׁדָּמַת עֲמִירָה
	מִדָּם חֲלָל וְשִׁבְכָהּ	עֵנְבֵימִי עֵנְבֵי רוֹשׁ
	מִרְאֵשׁ פִּרְעוֹת אוֹרֵב:	אֲשַׁכְּלַח מִרְחַת לָמוֹ:
43	הִרְגִּינוּ גֹוִיִם עִמּוֹ	חֲמָה תִּזְיִנִם יִינָם
	כִּי דַם־עֲבָדָיו יִקּוּם	וְרֹאשׁ פְּהִינִים אֲכֹזֹר:
	וְנֶקֶם וְשִׁיב לְצָרִי	הֲלֹא הָיִא פָמַס עִמָּדִי
פ	וְכִפַּר אֲדִמְתִּי עִמּוֹ:	חֲתִים בְּאוֹצְרוֹתִי:

44 ויבא משה וידבר את-כל-דברי השירה-הזאת באזני העם הוא
מה והושע בן-נון: ויכל משה לדבר את-כל-הדברים האלה אל-כל-
46 ישראל: ויאמר אליהם טימו לבבכם לכל-הדברים אשר אנכי מעיד
בכם היום אשר תצו את-בניכם לשמר לעשות את-כל-דברי התורה
47 הזאת: כי לא-דבר רק הוא מלפני פי-הוא חייבם וידבר הנה
תאריכו ימים על-האדמה אשר אתם עברים את-הירדן שמה
48 לרשתה: פ וידבר יהוה אל-משה בעצם היום הזה
49 לאמר: עלה אל-הר העברים הזה הר-נבו אשר בארץ מואב אשר
על-פני ירדן וראה את-ארץ פנעו אשר אני נתן לבני ישראל לאחיה:
ו ימות בחר אשר אתה עלה שמה והאסת אל-עמך כאשר-מת אהרן
51 אחיו בחר החר ויאסת אל-עמיו: על אשר מעלתם כי בתוך בני
ישראל במי-מריבת קדש מדבר-צן על אשר לא-קדשתם אותי
52 בתוך בני-ישראל: כי מגיד תראה את-הארץ ושמע לא תבוא אל-
הארץ אשר-אני נתן לבני ישראל:

לג CAP. XXXIII.

לג

פ פ פ פ נד 54

א וזאת התקבלה אשר ברה משה איש האלהים את-בני ישראל לפני
2 מותו: ויאמר
יהוה מסיני בא
וזה משעיר למו
הופיע מתר פארן
ואתה מרובת קדש
מימנו אש דת למו:
3 את חבב עמים
כל-קדשיו ברה
יהם חבו לרגלה
ישא מדבריה:
4 תורה צוה-לנו משה
מורשה קהלת יעקב:
ה ויהי בישרון מלך
בהתאסף ראשי עם
א ויבא משה וידבר את-כל-הדברים האלה באזני העם הוא
מה והושע בן-נון: ויכל משה לדבר את-כל-הדברים האלה אל-כל-
ישראל: ויאמר אליהם טימו לבבכם לכל-הדברים אשר אנכי מעיד
בכם היום אשר תצו את-בניכם לשמר לעשות את-כל-דברי התורה
הזאת: כי לא-דבר רק הוא מלפני פי-הוא חייבם וידבר הנה
תאריכו ימים על-האדמה אשר אתם עברים את-הירדן שמה
לרשתה: פ וידבר יהוה אל-משה בעצם היום הזה
לאמר: עלה אל-הר העברים הזה הר-נבו אשר בארץ מואב אשר
על-פני ירדן וראה את-ארץ פנעו אשר אני נתן לבני ישראל לאחיה:
ו ימות בחר אשר אתה עלה שמה והאסת אל-עמך כאשר-מת אהרן
אחיו בחר החר ויאסת אל-עמיו: על אשר מעלתם כי בתוך בני
ישראל במי-מריבת קדש מדבר-צן על אשר לא-קדשתם אותי
בתוך בני-ישראל: כי מגיד תראה את-הארץ ושמע לא תבוא אל-
הארץ אשר-אני נתן לבני ישראל:

44. Venit ergo Moyses, et locutus est omnia verba cantici huius in auribus populi, ipse et Iosue filius Nun.

45. Complevitque omnes sermones istos, loquens ad universum Israël;

46. et dixit ad eos: Ponite corda vestra in omnia verba, quae ego testificor vobis hodie; ut mandetis ea* filiis vestris custodire, et facere, et implere universa, quae scripta sunt legis huius;

* c. 6, 7, 11, 19.

47. quia non incassum praecepta sunt vobis, sed ut singuli in eis viverent; quae facientes longo perseveretis tempore in terra, ad quam, Iordane transmissio, ingredimini possidendam.

48. Locutusque est Dominus ad Moysen in eadem die, dicens:

49. Ascende in montem istum Abarim*, id est, transituum, in montem Nebo, qui est in terra Moab contra Iericho, et vide terram Chanaan, quam ego tradam filiis Israël obtinendam, et morere in monte.

* Num. 27, 12.

50. Quem conscendens iungeris populis tuis*, sicut mortuus est Aaron, frater tuus in monte Hor, et appositus populis suis.

* Num. 20, 26. 27, 13.

51. Quia praevaricati estis contra me, in medio filiorum Israël, ad Aquas contradictionis in Cades deserti Sin; et non sanctificastis me, inter filios Israël.

* Num. 20, 12. 25. 28. 27, 14.

52. E contra videbis terram, et non ingredieris in eam*, quam ego dabo filiis Israël.

* c. 34, 4. Num. 20, 12.

CAP. XXXIII.

Moses moriturus populo benedicit, et futura praedicat.

1. Haec est benedictio, qua benedixit Moyses, homo Dei, filiis Israël ante mortem suam*.

Gen. 49, 1. 2.

2. Et ait: Dominus de Sinai venit, et de Seir ortus est nobis; apparuit de monte Pharan, et cum eo sanctorum millia. In dextera eius ignea lex.

3. Dilexit populos*, omnes sancti in manu illius sunt; et qui appropinquant pedibus eius, accipient de doctrina illius.

* Sap. 3, 1.

4. Legem praecepit nobis Moyses, haereditatem multitudinis Iacob.

5. Erit apud rectissimum rex, congregatis principibus populi, cum tribubus Israël.

6. Vivat Ruben*, et non moriatur, et sit parvus in numero.

* Gen. 49, 3. 4.

7. Haec est Iudae benedictio: Audi Domine vocem Iudae, et ad populum suum introduce eum; manus eius pugnabunt pro eo, et adiutor illius, contra adversarios eius erit*.

* Gen. 49, 8 — 12.

8. Levi quoque ait: Perfectio tua, et doctrina tua viro sancto tuo, quem probasti in tentatione, et indicasti ad Aquas contradictionis*

* Gen. 49, 5 — 7.

9. Qui dixit patri suo, et matri

suas: Nescio vos! et fratribus suis: Ignora vos! et nescierunt filios suos. Hi custodierunt eloquium tuum, et pactum tuum servaverunt;

* Exod. 32, 27. Lev. 10, 5.

10. iudicia tua o Iacob! et legem tuam o Israël! ponent thymiana in furore tuo, et holocaustum super altare tuum.

11. Benedic Domine fortitudini eius, et opera manuum illius suscipe. Percute dorsa inimicorum eius; et qui oderunt eum, non consurgant.

12. Et Benjamin ait: Amantissimus Domini habitabit confidenter in eo, quasi in thalamo tota die morabitur, et inter humeros illius requiescet.

13. Ioseph quoque ait: De benedictione Domini terra eius, de pomis coeli, et rore, atque abyssu subiacente*.

* Gen. 49, 22 — 25.

14. De pomis fructuum solis ac lunae;

15. de vertice antiquorum montium, de pomis collium aeternorum:

16. et de frugibus terrae, et de plenitudine eius. Benedictio illius*, qui apparuit in rubo, veniat super caput Ioseph, et super verticem Nazaraei inter fratres suos.

* Gen 49, 26. Exod. 3, 2.

17. Quasi primogeniti tauri pulchritudo eius, cornua rhinocerotis cornua illius; in ipsis ventilabit gentes usque ad terminos terrae. Haec sunt multitudines Ephraim; et haec millia Manasse.

18. Et Zabulon ait: Laetare Zabulon in exitu tuo, et Issachar in tabernaculis tuis.

19. Populos vocabunt ad montem; ibi immolabunt victimas iustitiae. Qui inundationem maris quasi lac sugent, et thesauros absconditos arenarum.

20. Et Gad ait: Benedictus in latitudine Gad; quasi leo requievit, cepitque brachium et verticem.

21. Et vidit principatum suum, quod in parte sua doctor esset repositus; qui fuit cum principibus populi, et fecit instituta Domini, et iudicium suum cum Israël.

22. Dan quoque ait: Dan catulus leonis, fluet largiter de Basan.

23. Et Nephthali dixit: Nephthali abundantia perfruetur, et plenus erit benedictionibus Domini: mare et meridiem possidebit.

24. Aser quoque ait: Benedictus in filiis Aser, sit placens fratribus suis, et tingat in oleo pedem suum.

	וְאֶת־אֶחָיו לֹא הִפִּיר		בָּהֶם עַמִּים יִנָּח וְהָיוּ	
	וְאֶת־בָּנוֹ לֹא יָדַע		אֶפְסִי־אֶרֶץ	
	כִּי שָׁמְרוּ אֶמְרָתְךָ		וְהֵם רַב־כּוֹחַ אִפְרָיִם	
	וּבְקִרְיָתְךָ וּנְצֻרוֹ:		וְהֵם אֶלְפֵי מִנְשָׁה:	ס
18	יִזְרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לִהְיוֹתָם	י	וְלִזְבוּלָן אָמַר	
	וְתִירְחָתְךָ לְיִשְׂרָאֵל		שְׂמִיחַ זְבוּלָן בְּצִאֲתָךְ	
	וְשִׁימוּ קִטְוֶהָ בְּאַפְּךָ		וְיִשְׁשֹׁכֶר בְּאַחֲלִיָּה:	
	וְקָלִיל עַל־מִזְבְּחָךְ:		עַמִּים חֲרִי־קָלָאוּ	19
	בְּבֶן יְהוָה חִילָּו	11	שֵׁם יִזְבְּחוּ זְבַח־צֶדֶק	
	וְשֶׁל דָּדָיו תִּרְצָה		כִּי שִׁפֵּעַ בְּמִים יִנָּקוּ	
	מִחֵן מִתְּנִים קָמְיוֹ		וְשֹׁפֶרֶט טְמוּנֵי חוֹל:	ס
	וּמִשְׁנָאוֹ מִן־דִּקְוָמוֹן:	ס	וְלִגְד אָמַר	כ
	לְבִנְיָמִן אָמַר	12	בְּרוּךְ מִרְחִיב גֹּד	
	וְדִיד יְהוָה		כָּל־בְּרִיא שֹׁלֵן	
	יִשְׁלַן לְבָשֶׁת עָלָיו		וְטָרָה זִרְעֵי אֶהֱקִדְקֶד:	
	חֶפֶס עָלָיו כְּלִי־הוֹם		וַיִּרְא רֵאשִׁית לוֹ	21
	וַיִּבֶן כְּתָפָיו שִׁבְנוֹ:	ס	כִּי־שֵׁם חִלָּקָה מִחֶקֶס סָפִין	
	וּלְיוֹסֵף אָמַר	13	וַיִּחַל רֵאשִׁי עֵם	
	מִבִּרְכַּת יְהוָה אֶרְצוֹ		צִדְקָת יְהוָה עָשָׂה	
	מִמַּגֵּד שְׁמִימִם מַעַל		וּמִשְׁפָּטָיו עַם־יִשְׂרָאֵל:	ס
	וּמִתְהוֹם רַבְּצַת חֲחַת:		וַיִּלְדֵן אָמַר	22
	וּמִמַּגֵּד תְּבוּאֹת שִׁמְשׁ	14	הֵן נִזִּיר אֶרֶיָּה	
	וּמִמַּגֵּד גֶּרֶשׁ וְרַחִים:		יִזְעַק מִן־חֲבָטוֹן:	
	וּמִרְאֵשׁ חֲרִי־קָדִים	טו	וְלִנְפֹתָלִי אָמַר	23
	וּמִמַּגֵּד גִּבְעוֹת עוֹלָם:		נִפְתָּלִי שְׁבַע רָצוֹן	
	וּמִמַּגֵּד אֶרֶץ וּמִלְאָה	16	וּמָלֵא בִרְכַּת יְהוָה	
	וְרָצוֹן שִׁכְנֵי סִיָּה		הֵם וְדָרוֹם יִרְשָׁה:	ס
	הַבּוֹאֲתָה לְרֹאשׁ יוֹסֵף		וּלְאַשֶׁר אָמַר	24
	וּלְקַדְקֹד נִזִּיר אֶחָיו:		בְּרוּךְ מִבְּנִים אֲשֶׁר	
	בְּכוֹר שׁוֹרֵי הָהָר לוֹ	17	יְהִי רָצוֹן אֶחָיו	
	וּמִרְנֵי רֹאשׁ קִרְיָתִי		וְשֶׁבֶל בְּשָׁמֵן רִגְלוֹ:	

XXXIII. v. 9. בְּנִי — בְּנִי ק' v. 13. קִמַּץ בּוֹ"ק v. 21. בּלָא

א' ו'א' במקום ה' : קִמַּץ בּוֹ"ק

כח ברזל ונחשת מנעלה
 וברמיה דבאה:
 26 אין פאל זשרון
 וכלב שמים בעזרה
 ובגאותו שחקים:
 27 מענה אלהי קדם
 ומתחת זרעת עולם
 ויהיט מפניה אויב
 ויאמר השמר:
 28 וישכן ישראל בטח
 ואלה על במותימו תדרה: 0

לך CAP. XXXIV.

א ויעל משה מערבית מואב אל-הר נבו ראש תפסזה אשר על-פני
 2 יהוה ויראהו יהוה את-כל-הארץ את-הגלעד עד-הן: ואת כל-
 נפתלי ואת-ארץ אפרים ומנשה ואת כל-ארץ יהודה עד הים
 3 האחרון: ואת-הנגב ואת-הפזר בקצת ירחו עיר חתמרים עד-צער:
 4 ויאמר יהוה אליו זאת הארץ אשר לשבעתי לאבדהם ליצחק
 וליעקב לאמר לזרעה אתנה הראותיה בעיניה ושמה לא תעבר:
 5 ה ולמת שם משה עבד-יהוה בארץ מואב על-פי יהוה: ויקבר אתו
 6 בני בארץ מואב מול בית פעור ולא-ידע איש את-קברתו עד היום
 7 הנה: ומשה בן-מאה ועשרים שנה במתו לא-כהתה עינו ולא-גס
 8 לוח: וידברו בני ישראל את-משה בערבית מואב שלשים יום ויהמו
 9 ומי בקר אבל משה: ויהוושע בן-נון מלא רוח חכמה פיסמה משה
 10 את-ידיו עליו וישמעו אליו בני-ישראל ויעשו כאשר צוה יהוה
 11 את-משה: ולא-קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו יהוה פנים
 12 אל-פנים: לכל-האמת והמופתים אשר שלחו יהוה לעשות בארץ
 מצרים למצוה ולכל-עבדיו ולכל-ארצו: ולכל חיד החזקה ולכל
 המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל-ישראל:

25. Ferrum et aes calceamentum eius. Sicut dies iuventutis tuae, ita et senectus tua.

26. Non est Deus alius ut Deus rectissimi; ascensor coeli auxiliator tuus. Magnificencia eius discurrunt nubes,

27. habitaculum eius sursum, et subter brachia sempiterna; eiiciet a facie tua inimicum, dicetque: Conterere!

28. Habitabit Israël confidenter, et solus. Oculi Iacob in terra frumenti et vini, coelique caligabunt rore.

29. Beatus es tu Israël! quis similis tui, popule! qui salvaris in Domino? scutum auxilii tui, et gladius gloriae tuae; negabunt te inimici tui, et tu eorum colla calcabis.

CAP. XXXIV.

Moses moritur, sepelitur, et fletur a populo. Iosue eidem succedit.

1. Ascendit * ergo Moyses de campestribus Moab super montem Nebo, in verticem Phasga contra Iericho; ostenditque ei Dominus omnem terram Galaad usque Dan.

* c. 3, 27. 32, 49 — 52. 2 Mach. 2, 4.

2. Et universum Nephthali, terramque Ephraim et Manasse, et omnem terram Iuda usque ad mare novissimum,

3. et australem partem, et latitudinem campi Iericho civitatis palmarum usque Segor.

4 Dixitque Dominus ad eum*:

Haec est terra, pro qua iuravi Abraham, Isaac, et Iacob, dicens: Semini tuo dabo eam. Vidisti eam oculis tuis, et non transibis ad illam.

* Gen. 12, 7. 15. Deut. 1, 37. 4, 21. 32, 52.

5. Mortuusque * est ibi Moyses servus Domini, in terra Moab, iubente Domino.

* c. 32, 50

6. Et sepelivit eum in valle terrae Moab contra Phogor; et non cognovit homo sepulchrum eius usque in praesentem diem.

7. Moyses centum et viginti annorum erat, quando mortuus est, non caligavit oculus eius, nec dentes illius moti sunt.

8. Fleveruntque eum filii Israël in campestribus Moab triginta diebus; et completi sunt dies plactus lugentium Moysen.

9. Iosue vero filius Nun repletus est Spiritu sapientiae*, quia Moyses posuit super eum manus suas. Et obedierunt ei filii Israël, feceruntque, sicut praecepit Dominus Moysi.

* Num. 27, 18. 20.

10. Et non surrexit ultra Propheeta in Israël, sicut Moyses, quem nosset Dominus facie ad faciem,

11. in omnibus signis atque portentis, quae misit per eum; ut faceret in terra Aegypti Pharaoni, et omnibus servis eius, universaeque terrae illius;

12. et cunctam manum robustam, magnaeque mirabilia, quae fecit Moyses coram universo Israël.

נביאים ראשונים

PROPHETAE PRIORES.

JOSUA

יהושע

JUDICUM

שפטים

SAMUEL

שמואל

REGUM

מלכים

LIBER IOSUE.

CAP. I.

Iosue monet populum, ut ad Iordanis transitum se parat.

1. Et factum est post mortem Moysi servi Domini, ut loqueretur Dominus ad Iosue filium Nun, ministrum Moysi, et diceret ei:

2. Moyses servus meus mortuus est; surge, et transi Iordanem istum tu, et omnis populus tecum, in terram, quam ego dabo filiis Israël*.

* Deut. 34, 5.

3. * Omnem locum, quem calcaverit vestigium pedis vestri, vobis tradam, sicut locutus sum Moysi.

* Deut. 11, 24.

4. A deserto et Libano usque ad fluvium magnum Euphraten, omnis terra Hethaeorum usque ad mare magnum contra solis occasum erit terminus vester.

5. Nullus poterit vobis resistere cunctis diebus vitae tuae*; sicut fui cum Moyse, ita ero tecum; non dimittam, nec derelinquam te.

* c. 3, 7. Deut. 31, 8. Hebr. 12, 5.

6. * Confortare, et esto robustus! tu enim sorte divides populo huic terram, pro qua iuravi patribus suis, ut traderem eam illis.

* Deut. 31, 7. 23. 3 Reg. 2, 2.

7. Confortare igitur, et esto robustus valde! ut custodias, et facias omnem legem, quam praecepit tibi Moyses servus meus; ne declines ab ea ad dexteram vel ad sinistram, ut intelligas cuncta, quae agis.

8. Non recedat volumen legis huius ab ore tuo; sed meditaberis in eo diebus ac noctibus, ut custodias et facias omnia, quae scripta sunt in eo; tunc diriges viam tuam, et intelliges eam.

9. Ecce! praecepit tibi, confortare, et esto robustus. Noli metuere, et noli timere; quoniam tecum est Dominus Deus tuus in omnibus, ad quaecumque perrexeris.

10. Praecepitque Iosue principibus populi, dicens: Transite per medium castrorum, et imperate populo, ac dicite:

11. Praeparate vobis cibaria; quoniam post diem tertium transibitis Iordanem, et intrabitis ad possidendam terram, quam Dominus Deus vester daturus est vobis.

12. Rubenitis quoque et Gaditis, et dimidia tribui Manasse ait:

13. Mementote sermonis, quem praecepit vobis Moyses famulus Domini, dicens*: Dominus Deus vester dedit vobis requiem, et omnem terram.

* Num. 32, 20. sq.

14. * Uxores vestrae, et filii, ac iumenta manebunt in terra, quam tradidit vobis Moyses trans Iordanem; vos autem transite armati ante fratres vestros, omnes fortes manu et pugnate pro eis,

* Num. 32, 26.

15. donec det Dominus requiem fratribus vestris, sicut et vobis dedit, et possideant ipsi quoque terram, quam Dominus Deus vester da-

LIBER JOSUA.

CAPUT I. א

א וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה עַבְדֵּי יְהוָה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נֹון
 ב מִשְׁרַת מֹשֶׁה לֵאמֹר: מֹשֶׁה עַבְדִּי מָתָּה וְעַתָּה לְיוֹם עֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן
 ג הַזֶּה אַתָּה וְכָל־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נָתַן לָהֶם לְבְנֵי
 ד יִשְׂרָאֵל: כָּל־מָקוֹם אֲשֶׁר תֵּדְרֹךְ פֶּתְרֵגְלָכֶם בּוֹ לָכֶם נִתְּחִיו כַּאֲשֶׁר
 ה דִּבַּרְתִּי אֶל־מֹשֶׁה: מִהַמְדְּבָר וְהַלְבָּנוֹן הַזֶּה וְעַד־הַנָּהָר וְהַגְּדֹל נְהַר־
 ו פָּדַת כָּל אֶרֶץ כְּנַעַן וְעַד־הָעַם הַגָּדֹל מִבּוֹא הַשָּׁמֶשׁ יְהִיָּה וְכָל־כֶּסֶם
 ז לֹא־תִצָּב אִישׁ לְפָנָיִךָ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עִם־מֹשֶׁה אֲהִיָּה
 ח עִמָּךְ לֹא אֶרְפָּק וְלֹא־אֶעֱזָבָךָ: חֹזֶק וְאַמֶּץ כִּי אַתָּה תִּנְחִיל אֶת־הָעָם
 ט הַזֶּה אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָם לְהָאֵלֶּהם לְהָאֵלֶּהם: וְכָל חֹזֶק וְאַמֶּץ
 י מֵאֵד לְשֹׁמֵר לְעִשׂוֹת כְּכָל־חַוְלָה אֲשֶׁר צִוִּיתִי מֹשֶׁה עַבְדִּי אֶל־חֲסֹר
 יא מִמֶּנִּי וּמִיּוֹן וּשְׂמָאוֹל לְמַעַן תִּשְׁפִּיל בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְחָד: לֹא־דָמוּשׁ סִפְרֹ
 יב הַחֹלֶת הַזֶּה מִפִּיךָ וְהַגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמָר לַעֲשׂוֹת כְּכָל־
 יג הַכְּתוּב בּוֹ כִּי־אֲנִי חֲצִלִית אֶת־דִּרְכָּךְ וְאֲנִי תִשְׁפִּיל: הֲלוֹא צִוִּיתִיךָ חֹזֶק
 יד וְאַמֶּץ אֶל־תִּצָּרֶךְ וְאֶל־תִּתֵּת כִּי עִמָּךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְחָד:
 טו וְיָצֵא יְהוֹשֻׁעַ אֶת־שִׁטְרֵי הָעָם לֵאמֹר: עַבְדֵּי וּבְקֶרֶב הַמַּחֲנֶה וְצֹוֹרֵי
 טז אֶת־הָעָם לֵאמֹר הִכִּינוּ לָכֶם צִדָּה כִּי בָעֵזֶר וְשִׁלְשֵׁת יָמִים אַתֶּם עֹבְרִים
 יז אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה לְבּוֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נָתַן
 יח לָכֶם לְרִשְׁתָּהּ: וְלִדְּאִיבֵלִי וְלִגְדִי וְלִנְחָצִי טִבֵּט הַמִּנְשָׁה אָמֵר יְהוֹשֻׁעַ
 יט לֵאמֹר: זְכוּר אֶת־הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוִּיתִי אַתְּכֶם מֹשֶׁה עַבְדִּי־יְהוָה לֵאמֹר
 כ הַזֶּה אֱלֹהֵיכֶם מֵנִיחַ לָכֶם וְנָתַן לָכֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת: נְשִׁיכֶם טַפְכֶּם
 כא וּמִקְנֵיכֶם יָשֻׁבוּ בָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה עַבְדִּי חִירָדָן וְאַתֶּם
 כב תַּעֲבֹרוּ חַמְשִׁים לִפְנֵי אֱהִיכֶם כָּל גְּבוּרֵי הַחֵיל וְעִזְרוּם אוֹתָם: עַד שֶׁ
 כג אֲשֶׁר־יָנִיחַ יְהוָה וְלֹאֲהִיכֶם כָּכָם וְיָרְשׁוּ גִם־הֵמָּה אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־

יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נָתַן לָהֶם וּשְׁבָחָם לְאֶרֶץ יִרְשָׁהֶם וּירְשָׁתָם אוֹתָהּ
 16 אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם מִשָּׁה עֶבֶד יְהוָה בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן מִזֶּרֶחַ הַשָּׁמֶשׁ וַיַּעֲבֹד
 אֶת־יְהוֹשֻׁעַ לְאָמָר כָּל אֲשֶׁר־צִוִּיתָנוּ נַעֲשֶׂה וְאֵל־כָּל־אֲשֶׁר תִּשְׁלַחֵנוּ
 17 נַלְכֶּה: כָּל־אֲשֶׁר־שָׁמַעְנוּ אֶל־מִשָּׁה בֶּן־נִשְׁמַע אֵלֶיהָ רָק יְהוָה יְהוָה
 18 אֱלֹהֵיהָ עָמָד בְּאֲשֶׁר הָיָה עִם־מִשָּׁה: כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־יָמְרָה אֶת־פִּיהָ
 וְלֹא־יִשְׁמַע אֶת־דְּבָרֶיהָ לְכָל אֲשֶׁר־תִּצְוֶנוּ יוֹמָת רַק חֹזֵק וְאַמִּץ:

CAP. II. ב

א וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן מִן־הַשּׁוֹעִים שְׁנַיִם אַנְשִׁים מִרְגָּלִים חָרָשׁ
 לְאָמָר לָכֵן רְאוּ אֶת־הָאָרֶץ וְאֶת־יְרִיחוֹ וַיָּבֹאוּ בֵּית־אִשָּׁה זֹנָה
 2 וְשִׁמָּה רָחַב וַיִּשְׁכְּבוּ־שָׁמָּה: וַיֹּאמֶר לְמַלְכָּה יְרִיחוֹ לְאָמָר הִנֵּה אַנְשִׁים
 3 בָּאוּ תִּנְחָה חֲגִילָה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַחֲפֹר אֶת־הָאָרֶץ: וַיִּשְׁלַח מַלְכָּה יְרִיחוֹ
 אֶל־רָחַב לְאָמָר הֲוָצִיאי הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים אֵלֶיךָ אֲשֶׁר־בָּאוּ לְבִיתְךָ כִּי
 4 לַחֲפֹר אֶת־כָּל־הָאָרֶץ בָּאוּ: וַתִּקַּח הָאִשָּׁה אֶת־שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַתַּצְפֵּנוּ
 5 וַתֹּאמֶר בֶּן־בָּאוּ אֵלַי הָאֲנָשִׁים וְלֹא יָדַעְתִּי מֵאֵן הָמָּה: וַיְהִי חֲשֹׁעַר
 6 לְסֹדֶר בַּחֲשֹׁךְ וְהָאֲנָשִׁים יָצְאוּ לֹא יָדַעְתִּי אַנְה הֵלְכוּ הָאֲנָשִׁים רִדְפוּ
 7 מִתֵּר אַחֲרֵיהֶם כִּי תִשְׁיָגוּם: וְהִיא הֵעֲלֵתָם תִּהְיֶה וַתִּשְׁמְעוּ בְּפִשְׁתִּי חֲלֹץ
 8 הַמַּעֲבְרוֹת וַחֲשֹׁעַר סָגְרוּ אַחֲרַי בְּאֲשֶׁר יָצְאוּ הָרִדְפִים אַחֲרֵיהֶם:
 9 וְהָמָּה טָרִם וַיִּשְׁכְּבוּ וְהִיא עָלְתָה עֲלֵיהֶם עַל־הַגֹּג: וַתֹּאמֶר אֶל־
 10 הָאֲנָשִׁים יָדַעְתִּי כִּי־נָתַן יְהוָה לָכֶם אֶת־הָאָרֶץ וְכִי־נִפְלָה אִימַתְכֶם
 11 עָלֵינוּ וְכִי נָמְגוּ כָּל־דְּשָׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנִיכֶם: כִּי שָׁמַעְנוּ אֶת אֲשֶׁר־
 הוֹבִישׁ יְהוָה אֶת־מִי וּבִסּוּסְךָ מִפְּנִיכֶם בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרָיִם וְאֲשֶׁר
 12 עָשִׂיתָם לְשֹׁנֵי מַלְכֵי הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן לְסִיתָן וּלְעֹזֵג אֲשֶׁר
 13 הִחַרְמָתָם אוֹתָם: וַיִּשְׁמַע וַיִּמָּס לְבָבָנוּ וְלֹא־קָמָה עוֹד רִיחַ בְּאִישׁ
 מִפְּנִיכֶם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהִים בְּשָׂמִים מִפְּעַל וְעַל־הָאָרֶץ
 14 מִתַּחַת: וַעֲתָה הַשְׁכַּעֲנוּ־נָא לִי בִיהוָה כִּי־עָשִׂיתִי עִמָּכֶם חֶסֶד וְעָשִׂיתֶם
 15 גַּם־אַתֶּם עִם־בֵּית אָבִי חֶסֶד וְנִתַּתֶּם לִי אוֹת אֱמֶת: וְהַחֲתִיתֶם אֶת־אָבִי
 וְאֶת־אִמִּי וְאֶת־אֲחֹתִי וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר לָהֶם וְהִצַּלְתֶּם אֶת־
 16 נַפְשֹׁתֵינוּ מִמּוֹת: וַיֹּאמְרוּ לָהּ הָאֲנָשִׁים נַפְשֵׁנוּ תַּחְתִּיכֶם לְמוֹת אִם לֹא
 תַּלְדִּירוּ אֶת־דְּבָרֵנוּ זֶה וְהָיָה בֵּית יְהוָה לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ וְעָשִׂינוּ עָמָד
 טו חֶסֶד וְאַמִּץ: וַתִּרְדֶּם בַּחֲבֵל בְּעֵד הַחֲלוֹן כִּי בֵּיתָהּ בְּקוֹר הַחוֹמָה וּבַחֲמָה

turnus est eis; et sic revertemini in terram possessionis vestrae, et habitabitis in ea, quam vobis dedit Moyses famulus Domini trans Iordanem contra solis ortum*.

* Deut. 3, 20.

16. Responderuntque ad Iosue, atque dixerunt: Omnia, quae praecepisti nobis, faciemus; et quocumque miseris, ibimus.

17. Sicut obedivimus in cunctis Moysi, ita obediemus et tibi; tantum sit Dominus Deus tuus tecum, sicut fuit cum Moyse.

18. Qui contradixerit ori tuo, et non obedierit cunctis sermonibus, quos praeceperis ei, moriatur; tu tantum confortare, et viriliter age*!

* Deut. 17, 12.

CAP. II.

Missos a Iosue exploratores Rahab occultat, qui incolumes in castra redeunt.

1. Misit igitur Iosue filius Nun de Setim duos viros exploratores in abscondito, et dixit eis: Ite, et considerate terram, urbemque Iericho*! Qui pergentes ingressi sunt domum mulieris meretricis, nomine Rahab et quieverunt apud eam.

* Hebr. 11, 31. Iac. 2, 25.

2. Nunciatumque est regi Iericho, et dictum: Ecce! viri ingressi sunt huc per noctem de filiis Israël, ut explorarent terram.

3. Misitque rex Iericho ad Rahab, dicens: Educ viros, qui venerunt ad te, et ingressi sunt domum tuam; exploratores quippe sunt et omnem terram considerare venerunt.

4. * Tollensque mulier viros, abscondit, et ait: Fateor, venerunt ad me, sed nesciebam, unde essent;

* c. 6, 17.

5. cumque porta clauderetur in tenebris, et illi pariter exierunt; nescio quo abierunt; persequimini cito, et comprehendetis eos.

6. Ipsa autem fecit ascendere vi-

ros in solarium domus suae, operuitque eos stipula lini, quae ibi erat.

7. Hi autem, qui missi fuerant, secuti sunt eos per viam, quae ducit ad vadum Iordanis; illisque egressis statim porta clausa est.

8. Necdum obdormierant, qui latebant, et ecce! mulier ascendit ad eos, et ait:

9. Novi, quod Dominus tradiderit vobis terram; etenim irruit in nos terror vester*, et elanguerunt omnes habitatores terrae.

* Deut. 11, 25.

10. Audivimus, quod * siccaverit Dominus aquas maris rubri ad vestrum introitum, quando egressi estis ex Aegypto†; et quae feceritis duobus Amorrhaeorum regibus, qui erant trans Iordanem. Schon et Og, quos interfecistis.

* Exod. 14, 21. † Num. 21, 24. 34. 35

11. Et haec audientes pertimui-mus, et elanguit cor nostrum, nec remansit in nobis spiritus ad introitum vestrum; Dominus enim Deus vester, ipse est Deus in coelo sursum, et in terra deorsum*.

* Deut. 4, 39.

12. *Nunc ergo iurate mihi per Dominum, ut quomodo ego misericordiam feci vobiscum, ita et vos faciatis cum domo patris mei; detisque mihi verum signum,

* c. 6, 12.

13. ut salvetis patrem meum et matrem, fratres ac sorores meas, et omnia, quae illorum sunt, et eruatis animas nostras a morte.

14. Qui responderunt ei: Anima nostra sit pro vobis in mortem, si tamen non prodideris nos; cumque tradiderit nobis Dominus terram, faciemus in te misericordiam et veritatem.

15. Demisit ergo eos per funem* de fenestra; domus enim eius haerebat muro.

* 2 Cor. 11, 33.

16. Dixitque ad eos: Ad montana conscendite, ne forte occurrant vobis revertentes; ibique latitate tribus diebus, donec redeant et sic ibitis per viam vestram.

17. Qui dixerunt ad eam: Innoxii erimus a iuramento hoc, quo adiurasti nos;

18. si ingredientibus nobis terram, signum fuerit funiculus iste coccineus, et ligaveris eum in fenestra, per quam demisisti nos; et patrem tuum ac matrem, fratresque et omnem cognationem tuam, congregaveris in domum tuam.

19. Qui ostium domus tuae egressus fuerit, sanguis ipsius erit in caput eius, et nos erimus alieni. Cunctorum autem sanguis, qui tecum in domo fuerint, redundabit in caput nostrum, si eos aliquis tetigerit.

20. Quod si nos prodere volueris, et sermonem istum proferre in medium, erimus mundi ab hoc iuramento, quo adiurasti nos.

21. Et illa respondit: Sicut locuti estis, ita fiat; dimittensque eos, ut pergerent, appendit funiculum coccineum in fenestra.

22. Illi vero ambulantes pervenerunt ad montana, et manserunt ibi tres dies, donec reverterentur, qui fuerant persecuti; quaerentes enim per omnem viam, non reperebant eos.

23. Quibus urbem ingressis, reversi sunt, et descenderunt exploratores de monte; et, transmissio Iordane, venerunt ad Iosue filium Nuu, narraveruntque ei omnia, quae acciderant sibi,

24. atque dixerunt: Tradidit Dominus omnem terram hanc in manus nostras, et timore prostrati sunt * cuncti habitatores eius.

* v. 9.

CAP. III.

Siccato flumine et praecunte arca transit populus.

1. Igitur Iosue de nocte consurgens movit castra; egredientesque

de Setim, venerunt ad Iordanem ipse et omnes filii Israël, et morati sunt ibi tres dies.

2. Quibus evolutis, transierunt praecedentes per castrorum medium,

3. et clamare coeperunt: Quando videritis arcam foederis Domini Dei vestri, et sacerdotes stirpis Leviticae portantes eam, vos quoque consurgite, et sequimini praecedentes.

4. Sitque inter vos et arcam spatium cubitorum duum millium; ut procul videre possitis, et nosse, per quam viam ingrediamini; quia prius non ambulastis per eam; et cavete, ne appropinquetis ad arcam.

5. Dixitque Iosue ad populum*: Sanctificamini! cras enim faciet Dominus inter vos mirabilia.

* Exod. 19, 10. 14.

6. Et ait ad sacerdotes: Tollite arcam foederis, et praecedite populum. Qui iussa complentes, tulerunt, et ambulaverunt ante eos.

7. Dixitque Dominus ad Iosue: Hodie incipiam exaltare te coram omni Israël; ut sciant, quod sicut cum * Moysse fui, ita et tecum sim.

* c. 1, 5. 4, 14.

8. Tu autem praecipe sacerdotibus, qui portant arcam foederis, et dic eis: Cum ingressi fueritis partem aquae Iordanis, state in ea.

9. Dixitque Iosue ad filios Israël: Accedite huc et audite verbum Domini Dei vestri.

10. Et rursum: In hoc, inquit, sciatis, quod Dominus Deus vivens in medio vestri est, et disperdet in conspectu vestro Chananaeum et Hethaenm, Hevaeum et Pherenzaeum, Gergesaenm quoque et Iebusaenm, et Amorraeum.

11. *Ecce! arca foederis Domini omnis terrae antecedit vos per Iordanem.

* Act. 7, 45.

- 16 היא יושבת: ותאמר להם ההרה לכו פן יפגעו בכם הרדפים
 ונתפחם שמה שלשית ימים עד שב הרדפים ואחר חלכו לדרבכם:
 17 ויאמרו אליה האנשים נקם אנחנו משבעתך הנה אשר השבעתנו:
 18 הנה אנחנו באים בארץ את-תקות חוט השני הנה תקשור בחלון
 אשר חורבתנו בו ואת-אבך ואת-אמך ואת-אחוך ואת כל-בית
 אבך תאספי אלך הבותה: והנה כל אשר-יצא מביתי בותך
 החוצה דמו בראשו ואנחנו נקם וכל אשר יהיה אתך בבית דמו
 בראשנו אסור תהיה-בו: ואם תעירי את-דברנו זה וחרינו נקם כ
 משבעתך אשר השבעתנו: ותאמר כדברכם כן-הוא ותשלחם וילכו
 21 ותקשר את-תקות השני בחלון: וילכו ויבאו ההרה וישבו שם שלשית
 22 ימים עד-שב הרדפים וידבקשו הרדפים בכל-ההר: ולא מצאו:
 23 וישבו שני האנשים ויגדו מהחר ויגברו ויבאו אל-יהושע בן-נון
 24 ויספרו-לו את כל-המצאות אותם: ויאמרו אל-יהושע כיר-נתן יהנה
 בידנו את-כל-הארץ וגם-נמגו כל-השבי הארץ מפנינו:

CAP. III. ג

- ג וישבם יהושע בבקר ויסעו מדשטים ויבאו עד-הירדן הוא וכל-
 א בני ישראל וילכו שם שרם יעברו: ויהי מקצה שלשית ימים ויעברו
 2 השטרים בקרב המנה: ויצאו את-העם לאמר כראתכם את ארון
 3 ברית-יהוה אלהיכם והכהנים הלויים נשאים אתו ואתם תסעו
 4 ממקומכם ותלכתם אחרי: אך רחוק יהיה ביניכם ובינן פאלפים
 5 אמה במדה אל-תקרבו אליו למען אשר-תדעו את-הדרך אשר
 6 תלכו-בה כי לא עברתם בדרך מחמול שלשם: ויאמר יהושע
 7 אל-העם התקדשו כי מחר יעשה יהוה בקרבכם נפלאות: ויאמר
 8 יהושע אל-הכהנים לאמר שאו את-ארון הברית ועברו לפני העם
 9 וישאו את-ארון הברית וילכו לפני העם: ויאמר יהוה אל-יהושע
 10 היום הנה אתל גדלה בעיני כל-ישראל אשר ידעו כי כאשר הירתי
 11 עם-משה אחיה עמך: ואתה תצוה את-הכהנים נשאי ארון-הברית
 12 לאמר כבאכם עד-קצה מיר הירדן בירדן תעמדו: ויאמר יהושע
 13 אל-בני ישראל גשו הנה ונטינו את-דברי יהוה אלהיכם: ויאמר
 14 יהושע בואו תדעו כי אל חי בקרבכם והורש זרית מפניכם את-
 15 הפגני ואת-החמי ואת-החזי ואת-הפריז ואת-הגרזי והאמרי
 16 והיבסי: הנה ארון הברית ארון כל-הארץ עבר לפניכם בירדן:

12 וַעֲתָה קָחוּ לָכֶם שָׁנִי עֵשָׂר אִישׁ מִשְׁבָּטִי וְיִשְׂרָאֵל אִישׁ־אַחַד אִישׁ־
 13 אַחַד לְשֹׁבֵט: וְהָיוּ בְּנוֹת כַּפּוֹת רִגְלֵי הַכְּהֹנִים נְשָׂאֵי אֲרוֹן יְהוָה
 אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ בְּמִי הַיְרֵדָה מִי הַיְרֵדָה וּפְרִתוֹן הַמַּיִם הַיְרֵדוּם
 14 מִלְּמַעְלָה וַיַּעֲמֵדוּ נָד אַחֶר: וַיְהִי בְּנִסָּע הָעָם מֵאֶהְלֵיהֶם לַעֲבֹר אֶת־
 טו הַיְרֵדָה וְהַכְּהֹנִים נְשָׂאֵי הָאֲרוֹן הַבְּרִית לִפְנֵי הָעָם: וּבָבֹא נְשָׂאֵי
 הָאֲרוֹן עַד־הַיְרֵדָה וְרִגְלֵי הַכְּהֹנִים נְשָׂאֵי הָאֲרוֹן נִסְבְּלוּ בַּקֶּצֶה הַמַּיִם
 16 וְהַיְרֵדָה מָלֵא עַל־כָּל־זְדוּתָיו כֹּל יָמֵי קִצְיָר: וַיַּעֲמֵדוּ הַמַּיִם הַיְרֵדוּם
 מִלְּמַעְלָה קָמוּ נָד־אֶחָד הַיְרֵדָה מֵאֵר בְּאֶרֶס הָעִיר אֲשֶׁל מִצְר צָרְתָן
 וְהַיְרֵדוּם עַל יָם הַיַּצְרֵבָה וְס־הַמַּלְחָה תָּמּוּ נִכְרָתוּ וְהָעָם עָבְרוּ נָגַד
 17 וְרִחוּ: וַיַּעֲמֵדוּ הַכְּהֹנִים נְשָׂאֵי הָאֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה בְּתַרְבֵּה בְּתוֹךְ
 הַיְרֵדָה הֵקֵן וְכָל־יִשְׂרָאֵל עָבְרוּם בְּתַרְבֵּה עַד אֲשֶׁר־תָּמּוּ כָּל־הַזְּדוּי לַעֲבֹר
 אֶת־הַיְרֵדָה:

CAP. IV. ד

ד וַיְהִי כֹאֲשֶׁר־תָּמּוּ כָּל־הַזְּדוּי לַעֲבֹר אֶת־הַיְרֵדָה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
 2 יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר: קָחוּ לָכֶם מִן־הָעָם שָׁנִים עֵשָׂר אַנְשִׁים אִישׁ־אַחַד
 3 אִישׁ־אַחַד מִשְׁבָּט: וַצִּוּנוּ אוֹתָם לֵאמֹר שְׂאוּ־לָכֶם מִזֶּה מִתּוֹךְ הַיְרֵדָה
 מִמַּצֵּב רִגְלֵי הַכְּהֹנִים הָכִין שְׁתֵּים־עָשָׂרָה אֲבָנִים וַיַּעֲבֹרְתֶם אוֹתָם
 4 עִמָּכֶם וַהֲנַחְתֶּם אוֹתָם בְּמָלְוֹן אֲשֶׁר־תְּלִינוּ בּוֹ תְּלַלָּה: וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ
 אֶל־שְׁנַיִם הָעָשָׂר אִישׁ אֶשֶׁר הָכִין מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ־אַחַד אִישׁ־אַחַד
 ה מִשְׁבָּט: וַיֹּאמֶר לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ עָבְרוּ לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶל־תּוֹךְ
 הַיְרֵדָה וְהָרִימוּ לָכֶם אִישׁ אֶבֶן אֶחָד עַל־שִׁכְמוֹ לְמַסְפֵּר שְׁבָטִי בְּנֵי־
 6 יִשְׂרָאֵל: לְמַעַן תִּהְיֶה זֹאת אוֹת בְּקִרְבְּכֶם כִּי־יִשְׁאַלְוּ בְּנֵיכֶם מֵהָרָ
 7 לֵאמֹר מָה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה לָכֶם: וַאֲמַרְתֶּם לָהֶם אֲשֶׁר נִכְרָתוּ מִיַּמֵּי
 הַיְרֵדָה מִפְּנֵי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה בַּעֲבֹרֹ בַּיְרֵדָה וּנְכָרָה מִי הַיְרֵדָה
 8 וְהָיוּ הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה לְזִכָּרוֹן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד־עוֹלָם: וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי־
 יִשְׂרָאֵל כֹּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוֹשֻׁעַ וַיִּשְׂאוּ שְׁתֵּים־עָשָׂרָה אֲבָנִים מִתּוֹךְ הַיְרֵדָה
 כֹּאֲשֶׁר הִבֵּר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ לְמַסְפֵּר שְׁבָטִי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבֹרוּם
 9 עִמָּם אֶל־הַמָּלְוֹן וַיַּנְתוּם שָׁם: וְשְׁתֵּים עָשָׂרָה אֲבָנִים הָקִים יְהוֹשֻׁעַ
 בְּתוֹךְ הַיְרֵדָה תַּחַת מַצֵּב רִגְלֵי הַכְּהֹנִים נְשָׂאֵי אֲרוֹן הַבְּרִית וַיְהִיוּ
 י שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וְהַכְּהֹנִים נְשָׂאֵי הָאֲרוֹן עָמְדִים בְּתוֹךְ הַיְרֵדָה עַד־
 תָּם כָּל־הַדּוֹבֵר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ לְדַבֵּר אֶל־הָעָם כָּל
 11 אֲשֶׁר־צִוָּה מֹשֶׁה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיִּמְתְּרוּ הָעָם וַיַּעֲבְרוּ: וַיְהִי כֹאֲשֶׁר־תָּם

12. Parate duodecim viros de tribubus Israël, singulos per singulas tribus.

13. Et cum posuerint vestigia pedum suorum sacerdotes, qui portant arcam Domini Dei universae terrae, in aquis Iordanis, aquae, quae inferiores sunt, decurrent atque deficient; quae autem desuper veniunt, in una mole consistent*.

* Exod. 15, 8.

14. Igitur egressus est populus de tabernaculis suis, ut transiret Iordanem; et sacerdotes, qui portabant arcam foederis, pergebant ante eum.

15. Ingressisque eis Iordanem, et pedibus eorum in parte aquae tinctis (Iordanis autem ripas alvei sui tempore * messis impleverat)

* 1 Paral. 13, 15. Eccl. 24, 36.

16. steterunt aquae descendentes in loco uno, et ad instar montis intumescerent; apparebant procul ab urbe, quae vocatur Adom usque ad locum Sarthan; quae autem inferiores erant, in mare solitudinis (quod nunc vocatur mortuum) descenderunt, usquequo omnino deficerent.

17. Populus autem incedebat contra Iericho; et sacerdotes, qui portabant arcam foederis Domini, stabant super siccum humum in medio Iordanis accincti, omnisque populus per arentem alveum transibat.

CAP. IV.

Duodecim lapides e Iordane exsiccato ad posteritatis memoriam colliguntur; et alii duodecim in medio Iordanis alveo eriguntur.

1. Quibus transgressis, dixit Dominus ad Iosue:

2. Elige duodecim viros singulos per singulas tribus!

3. Et praecipe eis, ut tollant de medio Iordanis alveo, ubi steterunt pedes sacerdotum, duodecim durissimos lapides, quos ponetis in loco castrorum, ubi fixeritis hac nocte tentoria.

4. Vocavitque Iosue duodecim viros, quos elegerat de filiis Israël, singulos de singulis tribubus,

5. et ait ad eos: Ite ante arcam Domini Dei vestri ad Iordanis medium, et portate inde singuli singulos lapides in humeris vestris, iuxta numerum filiorum Israël,

6. ut sit signum inter vos; et quando interrogaverint vos filii vestri eras, dicentes: Quid sibi volunt isti lapides?

7. Respondebitis eis: Defecerunt aquae Iordanis ante arcam foederis Domini, cum transiret eum; ideoque positi sunt lapides isti in monumentum filiorum Israël usque in aeternum.

8. Fecerunt ergo filii Israël, sicut praecepit eis Iosue, portantes de medio Iordanis alveo duodecim lapides, ut Dominus ei imperarat, iuxta numerum filiorum Israël, usque ad locum, in quo castrametati sunt, ibique posuerunt eos.

9. Alios quoque duodecim lapides posuit Iosue in medio Iordanis alveo, ubi steterunt sacerdotes, qui portabant arcam foederis; et sunt ibi usque in praesentem diem.

10. Sacerdotes autem, qui portabant arcam, stabant in Iordanis medio, donec omnia complerentur, quae Iosue, ut loqueretur ad populum, praeceperat Dominus, et dixerat ei Moyses*. Festinavitque populus, et transiit.

* Deut. 31, 7.

11. Cumque transissent omnes,

transivit et arca Domini, sacerdotesque pergebant ante populum.

12. Filii quoque Ruben, et Gad, et dimidia tribus Manasse, armati praecedebant filios Israël*, sicut eis praeceperat Moyses.

* Num. 32, 21. 28.

13. Et quadraginta pugnatorum millia per furnias, et cuneos incedebant per plana atque campestria urbis Iericho.

14. In die illo * magnificavit Dominus Iosue coram omni Israël, ut timerent eum, sicut timuerant Moysen, dum adviveret.

* c. 3, 7.

15. Dixitque ad eum :

16. Praecepte sacerdotibus, qui portant arcam foederis, ut ascendant de Iordane.

17. Qui praecepit eis, dicens: Ascendite de Iordane.

18. Cumque ascendissent portantes arcam foederis Domini, et siccam humum calcare coepissent: reversae sunt aquae in alveum suum, et fluebant sicut ante consueverant.

19. Populus autem ascendit de Iordane, decimo die mensis primi, et castrametati sunt in Galgalis contra orientalem plagam urbis Iericho.

20. Duodecim quoque lapides, quos de Iordanis alveo sumpserant, posuit Iosue in Galgalis;

21. et dixit ad filios Israël: Quando interrogaverint filii vestri cras patres suos, et dixerint eis: Quid sibi volunt lapides isti?

22. Docēbitis eos, atque dicetis: Per arentem alveum transivit Israël Iordanem istum;

23. siccante Domino Deo vestro aquas eius in conspectu vestro, donec transiretis,

24. * sicut fecerat prius in mari rubro, quod siccavit, donec transiremus;

* Exod. 14, 21.

25. ut discant omnes terrarum populi fortissimam Domini manum, ut et vos timeatis Dominum Deum vestrum omni tempore.

CAP. V.

Circumcisio in Galgalis. Phasc celebratur: Manna deficit.

1. Postquam ergo audierunt omnes reges Amorrhaeorum, qui habitabant trans Iordanem ad occidentalem plagam, et cuncti reges Chananaan, qui propinqua possidebant magni maris loca, quod siccasset Dominus fluenta Iordanis coram filiis Israël, donec transirent, dissolutum est cor eorum, et non remansit in eis spiritus, timentium introitum filiorum Israël.

2. Eo tempore ait Dominus ad Iosue: Fac tibi cultros lapideos, et circumcide secundo filios Israël!

3. Fecit, quod iusserat Dominus, et circumcidit filios Israël in colle praepetiorum.

4. Haec autem causa est secundae circumcisionis: Omnis populus, qui egressus est de Aegypto generis masculini, universi bellatores viri, mortui sunt in deserto per longissimos viae circuitus,

5. qui omnes circumcisi erant. Populus autem, qui natus est in deserto;

6. per quadraginta annos itineris latissimae solitudinis, incircumcisi sunt; donec consumerentur, qui non audierant vocem Domini, et quibus ante iuraverat, ut non ostenderet eis terram lacte, et melle manantem.

12 כָּל־הָעָם לַעֲבֹד וַיַּעֲבֹד אֶחָד־יְהוָה וַהֲכִתְּתִים לִפְנֵי הָעָם: וַיַּעֲבֹדוּ
 בְּנֵי־רַאִיִּל וּבְנֵי־גֵר וַחֲצִי שִׁבְט הַמְּנַשֶּׁשׁ חֲמִשִּׁים לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
 13 כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵיהֶם מִשָּׁח: כְּאֲרָבָעִים אָלֶף חֲלוּצֵי הַצֵּבָא עָבְדוּ לִפְנֵי
 14 יְהוָה לְמַלְחָמָה אֵל עֲרֻכֹת וַרִּיחוֹ: בָּנִים תְּהִיָּא גִבֹּל יְהוָה אֶת־
 יְהוֹשֻׁעַ בְּעֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל וַיֵּרָאֵי אֵלָיו כְּאֲשֶׁר יֵרָאֵי אֶת־מִשָּׁח כָּל־יָמָי
 15 חַיָּיו: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר: צִוָּה אֶת־הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי
 16 אֲרוֹן הַעֲדוּת וַיָּבִיאוּ מִן־תִּרְהֹן: וַיֵּצֵא יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר עָלוּ
 17 מִן־תִּרְהֹן: וַיְהִי בִּכְלוֹת הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה מִתִּרְהֹן
 18 הַיַּרְדֵּן נִתְקִי כַּפּוֹת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים אֵל הַחֲרֻבָּה וַיָּשֻׁבוּ מִי־תִרְהֹן
 19 לְמִקְדָּם וַיָּלְכוּ כְּחֹמֶל־שִׁלְשָׁם עַל־כָּל־גְּדוּחָיו: וְהָעָם עָלוּ מִן־תִּרְהֹן
 כ בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וַיַּחֲנוּ בַּגִּלְגָּל בְּקֶצֶה מִזְרַח וַרִּיחוֹ: וְאֵת שְׁתֵּים כ
 עֶשְׂרֵה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר לָקְחוּ מִן־תִּרְהֹן הַקִּים יְהוֹשֻׁעַ בַּגִּלְגָּל:
 21 וַיֹּאמֶר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲשֶׁר יִשְׁאַלְוּן בְּנִיכֶם מָחָר אֶת־אֲבוֹתָם
 22 לֵאמֹר מָה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה: וְהוֹדִיעֶתֶם אֶת־בְּנִיכֶם לֵאמֹר בִּיבֹשָׁה עָבַר
 23 יִשְׂרָאֵל אֶת־תִּרְהֹן הַזֶּה: אֲשֶׁר־הוֹבִישׁ יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶת־מִי תִרְהֹן
 24 מִפְּנֵיכֶם עַד־עַבְרֶכֶם כְּאֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לַיּוֹם־סוּף אֲשֶׁר־
 הוֹבִישׁ מִפְּנֵינוּ עַד־עַבְרָנוּ: לְמַעַן תֵּעָזַר כָּל־עַמִּי הָאֶרֶץ אֶת־יְדֵי יְהוָה
 כִּי חֲזָקָה הִיא לְמַעַן יֵרָאֶת אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל־הַיָּמִים:

ה

CAP. V. ה

וַיְהִי כַּשֵּׁמֶשׁ כָּל־מַלְכֵי הָאֲמֹלִי אֲשֶׁר בָּעֵבֶר תִּרְהֹן וְכָל־מַלְכֵי א
 הַבְּקָעָנִי אֲשֶׁר עַל־הַיָּם אֶת אֲשֶׁר־הוֹבִישׁ יְהוָה אֶת־מִי תִרְהֹן מִפְּנֵי
 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל עַד־עַבְרָנוּ וַיָּמָס לָבָבָם וְלֹא־הָיָה בָּם עוֹל רֵיחַ מִפְּנֵי בְנֵי־
 יִשְׂרָאֵל: בָּעֵת הַהִיא אָמַר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ עֲשֵׂה לָּךְ חֲרֻבֹת צָרִים
 2 וְשׁוּב מֶלֶךְ אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שָׁנֹת: וַיַּעַשׂ־לּוֹ יְהוֹשֻׁעַ חֲרֻבֹת צָרִים וַיִּמָּלֵךְ
 3 אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־בָּעֵת הַעֲרָלוֹת: וַזֶּה חֲדָבֶר אֲשֶׁר־מֶלֶךְ יְהוֹשֻׁעַ כָּל־
 4 הָעָם הֵיכָא מִמַּצָּרִים הַחֲבָרִים כָּל אֲנָשֵׁי הַמַּלְחָמָה מָתוּ בַּמִּדְבָּר
 5 בַּהֲרָהּ בַּצֹּאֲתָם מִמַּצָּרִים: כִּי־מָלִים הָיוּ כָּל־הָעָם הַיִּצְאָאִים וְכָל־הָעָם ח
 הַיִּלָּדִים בַּמִּדְבָּר בַּהֲרָהּ בַּצֹּאֲתָם מִמַּצָּרִים לֹא־מָלוּ: כִּי אֲרָבָעִים שָׁנָה
 6 הָלָכוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר עַד־חֹם כָּל־חֲגוּזֵי אֲנָשֵׁי הַמַּלְחָמָה הַיִּצְאָאִים
 מִמַּצָּרִים אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לָהֶם לְבָלְתָּי
 הָרֹאשִׁית אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְאֲבוֹתָם לָתֵת לָנוּ אֶרֶץ זָבֹת

IV. v. 18. כְּעָלוֹת ק' v. 1. V. עָבְרָנוּ — עָבְרָם ק' v. 2. הַפְּטִירָה

יָסַר רֹאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח v. 5. בִּנְ"א הַל' רִגּוּשָׁה

7 חָלַב ודָּבַשׁ׃ וְאֶת־בְּנֵיהֶם הַקִּים הַחֹמֹם אֹהֶם מִלִּי יְהוֹשֻעַ כִּי־עָרְלִים
8 הָיוּ כִּי לֹא־מָלוּ אוֹתָם בַּהֲרָה׃ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־תָּמּוּ כָל־הַעָרִי לְהַמּוֹל וַיִּשְׁכְּבוּ
9 תַּחְתָּם בַּמַּחֲנֶה עַד הַיּוֹם׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻעַ הַיּוֹם גִּבְוַתִּי
אֶת־חֲרֹפֶת מִצְרַיִם מִעֲלֵיכֶם וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא גִבְעֹל עַד הַיּוֹם
י הַזֶּה׃ וַיַּחֲנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּגִּבְעֹל וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַפֶּסַח בְּאַרְבַּעַי עָשָׂר יוֹם
11 לַחֹדֶשׁ בַּעֲרֹב בְּעָרְבוֹת יְרִיחוֹ׃ וַיֹּאכְלוּ מִעֵבֹר הָאָרֶץ מִמַּחֲרַת הַפֶּסַח
12 מִצֹּחַ וְקִלְוִי בַּעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה׃ וַיִּשְׁבֹּת הַמֶּן מִמַּחֲרַת בְּאַכְלָם מִעֵבֹר
הָאָרֶץ וְלֹא־הָיָה עוֹד לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל מֶן וַיֹּאכְלוּ מִתְּבוּאֹת אֶרֶץ כְּנָעַן
13 בַּשָּׁנָה הַהִיא׃ וַיְהִי בַּחֲנוּת יְהוֹשֻעַ כִּי־רִיחֹ וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וַהֲיָה־
אִישׁ עֹמֵד לִנְגָדוֹ וַחֲרָפּוֹ שְׁלוֹפָה בָּרוֹ וַיִּלְךָ יְהוֹשֻעַ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ
14 הֲלָנוּ אִתָּה אִם־לְצָרֵינוּ׃ וַיֹּאמֶר לֹא כִּי אֲנִי שׂוֹר־צָבָא־יְהוָה עִתָּה
בְּאֹתִי וַיַּפֵּל יְהוֹשֻעַ אֶל־פָּנָיו אֶרְצָה וַיִּשְׁתָּחֲוֶה וַיֹּאמֶר לוֹ מַה אֲדֹנָי
טו מִדְּבַר אֶל־עַבְדֶּךָ׃ וַיֹּאמֶר שׂוֹר־צָבָא יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻעַ שְׁלֵנִי־לָךְ מִעַל
רַגְלֶךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אִתָּה עֹמֵד עָלָיו קָדֹשׁ הוּא וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻעַ כֵּן׃

CAP. VI. 1

2 א וַיְרִיחוּ סִגְרָת וּמִסְגֶּרֶת מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יוֹצֵא וְאֲנִי בָא׃ וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻעַ רֹאֵה נִתְחִי בְּיָדְךָ אֶת־יְרִיחוֹ וְאֶת־מַלְכָּהּ גִּבּוֹרִי
3 הַחִיָּל׃ וּסְבִיתָם אֶת־הָעִיר כָּל אַנְשֵׁי הַמַּלְחָמָה חֲקוּם אֶת־הָעִיר פָּעִם
4 אַחַת כֹּה תַעֲשֶׂה שֵׁשֶׁת יָמִים׃ וְשִׁבְעָה כְּהֹלִים וְשֹׂאוֹ שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת
ה הַיּוֹבְלִים לִפְנֵי הָאֲזֹן וּבַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי חֲסִבּוּ אֶת־הָעִיר שִׁבְעַת פַּעֲמִים
ו וַחֲכֹלָיִם וַתִּקְעוּ בַּשּׁוֹפְרוֹת׃ וַהֲיָה בַּמֶּשֶׁךְ בַּקֶּרֶן הַיּוֹבֵל בְּשִׁמְעֶכֶם
אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר יִרְעוּ כָל־הָעָם תְּרוּעָה גְדוֹלָה וְנִפְלְאָה חֹמַת הָעִיר
6 תַּחֲתֶיהָ וְעָלוּ הָעָם אֶרֶשׁ נִגְדּוֹ׃ וַיִּקְרָא יְהוֹשֻעַ בְּרִינֹן אֶל־הַכְּהֹלָיִם
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם שֹׂאוּ אֶת־אֲזֹן הַבְּרִית וְשִׁבְעָה כְּהֹנִים וְשֹׂאוֹ שִׁבְעָה
7 שׁוֹפְרוֹת וַיּוֹבְלִים לִפְנֵי אֲזֹן יְהוָה׃ וַיֹּאמְרוּ אֶל־הָעָם עֲבְדוּ וְסִבּוּ אֶת־
8 הָעִיר וַתִּתְּלוּן יַעֲבֹר לִפְנֵי אֲזֹן יְהוָה׃ וַיְהִי כַּאֲמַר יְהוֹשֻעַ אֶל־הָעָם
וְשִׁבְעָה הַכְּהֹלָיִם וְשֹׂאִים שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת הַיּוֹבְלִים לִפְנֵי יְהוָה עֲבְדוּ
9 וַתִּקְעוּ בַּשּׁוֹפְרוֹת וְאֲזֹן בְּרִית יְהוָה הִלָּךְ אַחֲרֵיהֶם׃ וַהֲחִלּוּן הִלָּךְ
י לִפְנֵי הַכְּהֹלָיִם וַתִּקְעוּ הַשּׁוֹפְרוֹת וַהֲמַאֲסֹם הִלָּךְ אַחֲרֵי הָאֲזֹן הִלָּךְ
וַתִּקְוַע בַּשּׁוֹפְרוֹת׃ וְאֶת־הָעָם צָוָה יְהוֹשֻעַ לֵאמֹר לֹא תִלְיַעוּ וְלֹא־
תִשְׁמִיעוּ אֶת־קוֹלְכֶם וְלֹא־יֵצֵא מִפִּיכֶם דְּבַר עַד יוֹם אֲמַרְי אֲלֵיכֶם

v. 14. V. "נ"א לו' קמץ בז"ק v. 15. רגליה ק' v. 5. VI. פשמיכם ק'

v. 7. ויאמרו — ויאמר ק' v. 9. תקעו — תקע ק'

7. Horum filii in locum successerunt patrum, et circumcisi sunt a Iosue; quia, sicut nati fuerant, in praeputio erant, nec eos in via aliquis circumciderat.

8. Postquam autem omnes circumcisi sunt, manserunt in eodem castrorum loco, donec sanarentur.

9. Dixitque Dominus ad Iosue: Hodie abstuli opprobrium Aegypti a vobis. Vocatumque est nomen loci illius Galgala usque in praesentem diem.

10. Manseruntque filii Israël in Galgalis, et fecerunt Phase quarta-decima die mensis ad vespertum in campestribus Iericho;

11. et comederunt de frugibus terrae die altero azymos panes, et polentam eiusdem anni.

12. Defecitque manna, postquam comederunt de frugibus terrae, nec usi sunt ultra cibo illo filii Israël; sed comederunt de frugibus praesentis anni terrae Chanaan.

13. Cum autem esset Iosue in agro urbis Iericho, levavit oculos, et vidit virum stantem contra se, evaginatam tenentem gladium, perrexitque ad eum, et ait: Noster es, an adversariorum?

14. Qui respondit: Nequaquam, sed sum princeps exercitus Domini, et nunc venio.

15. Cecidit Iosue pronus in terram. Et adorans ait: Quid Dominus meus loquitur ad servum suum?

16. *Solve, inquit calceamentum tuum de pedibus tuis; locus enim, in quo stas, sanctus est. Fecitque Iosue, ut sibi fuerat imperatum.

* Exod. 3, 5. Act. 7, 33.

CAP. VI.

Iericho capta deletur: sola Rahab cum suis servatur.

1. Iericho autem clausa erat atque

munita, timore filiorum Israël, et nullus egredi audebat aut ingredi.

2. Dixitque Dominus ad Iosue: Ecce! dedi in manu tua Iericho, et regem eius, omnesque fortes viros.

3. Circuite urbem cuncti bellatores semel per diem; sic facietis sex diebus.

4. Septimo autem die sacerdotes tollant septem buccinas, quarum usus est in iubilaeo, et praecedant arcam foederis; septiesque circuibitis civitatem, et sacerdotes clangent buccinis.

5. Cumque insonuerit vox tubae longior atque concisior, et in auribus vestris increpuerit, conclamabit omnis populus vociferatione maxima; et muri funditus corruent civitatis, ingredienturque singuli per locum, contra quem steterint.

6. Vocavit ergo Iosue filius Nun sacerdotes, et dixit ad eos: Tollite arcam foederis! et septem alii sacerdotes tollant septem Iubilaeorum buccinas, et incedant ante arcam Domini.

7. Ad populum quoque ait: Ite, et circuite civitatem armati, praecedentes arcam Domini.

8. Cumque Iosue verba finisset, et septem sacerdotes septem buccinis clangerent ante arcam foederis Domini;

9. omnisque praecederet armatus exercitus, reliquum vulgus arcam sequebatur, ac buccinis omnia concrepabant.

10. Praeceperat autem Iosue populo, dicens: Non clamabitis, nec audietur vox vestra, neque ullus sermo ex ore vestro egredietur; donec veniat dies, in quo dicam vobis: Clamate, et vociferamini!

11. Circuivit ergo arca Domini civitatem semel per diem, et reversa in castra mansit ibi.

12. Igitur Iosue de nocte consurgente, tulerunt sacerdotes arcam Domini;

13. et septem ex eis septem buccinas, quarum in Iubilaeo usus est; praecedebantque arcam Domini ambulantes atque clangentes; et armatus populus ibat ante eos, vulgus autem reliquum sequebatur arcam, et buccinis personabat.

14. Circuieruntque civitatem secundo die semel, et reversi sunt in castra. Sic fecerunt sex diebus.

15. Die autem septimo, diluculo consurgentes, circuierunt urbem, sicut dispositum erat, septies.

16. Cumque septimo circuitu clangerent buccinis sacerdotes, dixit Iosue ad omnem Israël: Vociferamini! tradidit enim vobis Dominus civitatem;

17. sitque civitas haec anathema; et omnia, quae in ea sunt, Domino; sola Rahab meretrix vivat cum universis, qui cum ea in domo sunt; abscondit enim nuncios, quos direximus.

* c. 2, 4. Hebr. 11, 31.

18. Vos autem cavete, ne de his, quae praecepta sunt, quidpiam contingatis, et sitis praevaricationis rei, et omnia castra Israël sub peccato sint atque turbentur.

19. Quidquid autem auri et argenti fuerit, et vasorum aeneorum ac ferri, Domino consecratur, depositum in thesauris eius.

20. Igitur omne populo vociferante, et clangentibus tubis, postquam in aures multitudinis vox sonitusque increpuit, muri illico corruerunt; et ascendit unusquisque per locum, qui contra se erat; ceperuntque civitatem.

* Hebr. 11, 30. † 2 Mach. 12, 15.

21. Et interfecerunt omnia, quae erant in ea, a viro usque ad mulierem, ab infante usque ad senem. Boves quoque et oves et asinos in ore gladii percusserunt.

22. Duobus autem viris, qui exploratores missi fuerant, dixit Iosue: Ingreddimini domum mulieris meretricis, et producite eam, et omnia, quae illius sunt, sicut illi iuramento firmastis.

* c. 2, 1. 14.

23. Ingressique iuvenes eduxerunt Rahab, et parentes eius, fratres quoque, et cunctam suppellectilem ac cognationem illius, et extra castra Israël manere fecerunt.

* Hebr. 11, 31.

24. Urbem autem, et omnia, quae erant in ea, succenderunt; absque auro et argento, et vasis aeneis, ac ferro, quae in aerarium Domini consecrarunt.

* c. 8, 2.

25. Rahab vero meretricem, et domum patris eius, et omnia, quae habebat, fecit Iosue vivere, et habitaverunt in medio Israël usque in praesentem diem; eo quod absconderit nuncios, quos miserat, ut explorarent Iericho. In tempore illo, imprecatus est Iosue, dicens:

26. Maledictus vir coram Domino, qui suscitaverit et aedificaverit civitatem Iericho. In primogenito suo fundamenta illius iaciat, et in novissimo liberorum ponat portas eius.

* 3 Reg. 16, 34.

27. Fuit ergo Dominus cum Iosue, et nomen eius vulgatum est in omni terra.

CAP. VII.

Hebraei ab urbe Hai fugiunt. Praevaricator, sorte detectus, poenas dat.

1. Filii autem Israël praevaticati sunt mandatum, et usurpaverunt de anathemate. Nam Achan filius

11 הָרִיעוּ וַהֲרִיעֲתֶם: וַיִּסָּב אַרְוֹן־יְהוָה אֶת־הָעִיר הַקָּדָשׁ פַּעַם אַחַת וַיִּבְלָאוּ
 12 הַמַּחֲנֶה וַיִּלְנוּ בַּמַּחֲנֶה: וַיִּשָּׁבֶם יְהוֹשֻׁעַ בְּבֹקֶר וַיִּשְׁאֲלוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־
 13 אַרְוֹן יְהוָה: וַיִּשְׁבַּעַה הַכֹּהֲנִים נְשָׂאִים שׁוֹפְרוֹת הַיִּבְלָוִים לִפְנֵי
 14 אַרְוֹן יְהוָה הַלְכִים הַלֹּךְ וַתִּקְעוּ בַּשּׁוֹפְרוֹת וַתַּחֲלוּץ הַלֵּךְ לִפְנֵיהֶם
 15 וַתִּמְאַסֶּה הַלֵּךְ אַחֲרֵי אַרְוֹן יְהוָה הַלֵּךְ וַתִּקְעוּ בַּשּׁוֹפְרוֹת: וַיִּסָּבּוּ אֶת־
 16 הָעִיר בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי פַּעַם אַחַת וַיִּשְׁבּוּ הַמַּחֲנֶה כֹּה עָשׂוּ שְׁשֵׁת יָמִים:
 17 וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיִּשְׁלֹמוּ בְּעֵלּוֹת הַשָּׁחַר וַיִּסָּבּוּ אֶת־הָעִיר כַּמִּשְׁפָּט
 18 הַזֶּה שִׁבְעַת פַּעֲמִים רַק בַּיּוֹם הַהוּא סָבְבוּ אֶת־הָעִיר שִׁבְעַת פַּעֲמִים:
 19 וַיְהִי בַּפַּעַם הַשְּׁבִיעִית תִּקְעוּ הַכֹּהֲנִים בַּשּׁוֹפְרוֹת וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־
 20 הָעָם הָרִיעוּ כִּי־נָתַן יְהוָה לָכֶם אֶת־הָעִיר: וַהֲיָתָה הָעִיר חֶרֶם הִיא
 21 וְכָל־אֲשֶׁר־בָּהּ לַיהוָה רַק רָחֹב הַחַיְיָה תִּחְיֶה הִיא וְכָל־אֲשֶׁר אִתָּהּ
 22 בַּבַּיִת כִּי תִחַבְּאָתָה אֶת־הַמִּלֻּאִקִּים אֲשֶׁר שָׁלַחְנוּ: וְרַק־אַתֶּם שְׂמַרְוּ
 23 מִן־הַחֶרֶם מִן־תַּחְרִימוֹ וּלְקַחְתֶּם מִן־הַחֶרֶם וּשְׂמִיתֶם אֶת־מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל
 24 לְחֶרֶם וַעֲבַדְתֶּם אוֹתוֹ: וְכָל־כֹּסֶף וְזָהָב וְכָל־נַחֲשָׁת וְכַרְזֵל כָּדָשׁ הִוא
 25 לַיהוָה אוֹצֵר יְהוָה רְבוּא: וַיִּרַע הָעָם וַתִּקְעוּ בַּשּׁוֹפְרוֹת וַיְהִי כַּשֹּׁמֵעַ
 26 הָעָם אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר וַיִּרְעוּ הָעָם חֲרוּצָה גְדוּלָּה וַתִּפֹּל הַחוֹמָה
 27 תַּחְתִּיהָ וַיַּעַל הָעָם הָעִירָה אֶרֶץ נִגְדוּ וַיִּלָּכְדוּ אֶת־הָעִיר: וַתַּחְרִימוּ אֶת־
 28 כָּל־אֲשֶׁר בָּעִיר מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה מִנֶּעֶר וְעַד־זָקֵן וְעַד־טוֹר וְטָה וַתַּחְמוֹר
 29 לְפִי־חֶרֶב: וּלְשָׁנִים הָאֲנָשִׁים הַמְּרֻגָּלִים אֶת־הָאָרֶץ אָמַר יְהוֹשֻׁעַ בָּאוּ
 30 בֵּית־הָאִשָּׁה הַזֹּאת וַהֲצִיאֵי מִשָּׁם אֶת־הָאִשָּׁה וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לָהּ
 31 כָּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתֶּם לָהּ: וַיָּבֹאוּ הַנְּעָרִים הַמְּרֻגָּלִים וַיּוֹצִיאוּ אֶת־רָחֹב
 32 וְאֶת־אֲבִיהָ וְאֶת־אִמָּהּ וְאֶת־אֲחִיהָ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לָהּ וְאֶת־כָּל־
 33 כִּשְׁפוֹתֶיהָ הוֹצִיאוּ וַיַּנִּיחֻם מַחוּץ לַמַּחֲנֶה יִשְׂרָאֵל: וַהֲעִיר שָׂרְפוּ
 34 בָּאֵשׁ וְכָל־אֲשֶׁר־בָּהּ רַק־כֹּסֶף וְזָהָב וְנַחֲשָׁת וְכַרְזֵל וְהַכְּרָזֵל נִהְיוּ
 35 אוֹצֵר בֵּית־יְהוָה: וְאֶת־רָחֹב הַחַיְיָה וְאֶת־בֵּית אֲבִיהָ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לָהּ
 36 הִחְיָה יְהוֹשֻׁעַ וַהֲשִׁיב בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי תִחַבְּאָה אֶת־
 37 הַמִּלֻּאִקִּים אֲשֶׁר־שָׁלַח יְהוֹשֻׁעַ לְרַגֵּל אֶת־יְרִיחוֹ: וַיִּשְׁבַּע יְהוֹשֻׁעַ
 38 בָּעֵת הַהִיא לֵאמֹר אֲרוּר הָאִישׁ לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר יִקּוּם וּבִנָּה אֶת־הָעִיר
 39 הַזֹּאת אֶת־יְרִיחוֹ בְּבָכְרוֹ וַיִּסְדֹּקָהּ וּבָצָעִירוֹ וַעֲרִיב דִּלְתֶיהָ: וַיְהִי
 40 יְהוָה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיְהִי שְׁמִעוֹ בְּכָל־הָאָרֶץ:

CAP. VII. 1

וַיִּמְעָלוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵעַל בְּחֶרֶם וַיִּפָּח עֲגֹן בֶּן־פְּרִמִּי בֶן־זִבְדִּי בֶן־א

2 זָרַח לַמָּטָה וַיְהוּדָה מִן־הַחֶרֶם וַיַּחֲרֹאֲקוּ יְהוּדָה בְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּשְׁלַח
 יְהוֹשֻׁעַ אַנְשִׁים מִרִּירוֹ הַצִּי אֲשֶׁר עִם־בֵּית אֲוֹן מִמְּקֹדֶם לְבֵית־אֵל
 וַיֹּאמְרוּ אֵלֵיהֶם לֵאמֹר עָלוּ וְגִלּוּ אֶת־הָאָרֶץ וַיַּעֲלוּ הָאָנָשִׁים וַיִּרְגְּלוּ
 3 אֶת־הָעִיר׃ וַיָּשָׁבוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אֵל־גָּעַל כָּל־הָעָם בְּאֶלְפִים
 אִישׁ אֶזְרָא בְּשִׁלְשֹׁת אֶלְפִים אִישׁ יַעֲלוּ וַיָּכּוּ אֶת־הָעִיר אֶל־חֲרֻבֵּי שְׁמָה
 4 אֶת־כָּל־הָעָם כִּי מָצָא הַמָּדָה׃ וַיַּעֲלוּ מִן־הָעָם שְׁמָה בְּשִׁלְשֹׁת אֶלְפִים
 ה אִישׁ וַיָּנֻסוּ לִפְנֵי אַנְשֵׁי הָעִיר׃ וַיָּכּוּ מֵהֶם אַנְשֵׁי הָעִיר בְּשִׁלְשֹׁת וַשְּׁמָה
 אִישׁ וַיִּדְרָפוּם לִפְנֵי הַשָּׂעִר עַד־הַשְּׂבָרִים וַיָּפֹסוּ בַּמּוֹרָד וַיָּמָס לְבַב־
 6 הָעָם וַיִּהְיֶה לָמָּר׃ וַיִּקְרָע יְהוֹשֻׁעַ שִׁמְלָתוֹ וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו אַרְצָה
 לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה עַד־הָעֶרֶב הוּא וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עִקָּר עַל־רֹאשָׁם׃
 7 וַיֹּאמְרוּ יְהוֹשֻׁעַ אֲתָהּ ׀ אֲדֹנִי יְהוָה לָמָּה הִעֲבַרְתָּ הָעָבִיר אֶת־הָעָם
 הַזֶּה אֶת־חִירְיָן לְתַח אֹהֶנוּ בְּיַד הָאֱמֹרִי לְהַאֲבִידֵנוּ וְלוֹ הוּא־אֵלֵנוּ וַיִּשָּׁב
 8 בַּעֲבֹר חִירְיָן׃ כִּי אֲדֹנִי מָה אֵמַר אַחֲרֵי אֲשֶׁר חָפָה יִשְׂרָאֵל עִרְתָּ לִפְנֵי
 9 אֲרֻכִּיו׃ וַיִּשְׁמָעוּ הַכֹּהֲנִים וְכָל יִשְׂרָאֵל הָאָרֶץ וַיָּנֻסוּ עֲלֵינוּ וַיַּחֲבִירוּ אֶת־
 י שְׁמֵנוּ מִן־הָאָרֶץ וּמַה־תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַזֶּה׃ וַיֹּאמְרוּ יְהוּדָה אֶל־
 11 יְהוֹשֻׁעַ קָם לָהּ לָמָּה זֶה אֲתָה נִפָּל עַל־פָּנֶיךָ׃ חָטָא יִשְׂרָאֵל וְגַם
 עָבְרוּ אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתָם וְגַם לָקְחוּ מִן־הַחֶרֶם וְגַם גָּבְּוּ
 12 וְגַם פָּחְטוּ וְגַם שָׁמוּ בְּכֵלֵיהֶם׃ וְלֹא אָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְקוֹם לִפְנֵי
 אֲבִיהֶם עֶרְתָּ וַשָּׁנָה לִפְנֵי אֲבִיהֶם כִּי הָיוּ לְתָרֵם לֹא אוֹסִירְךָ לְחַיֹּת
 13 עִמָּכֶם אִם־לֹא תִשְׁמְדוּ הַחֶרֶם מִקִּרְבָּכֶם׃ קָם כָּנֵשׁ אֶת־הָעָם וַאֲמָרָה
 הַחֲקֹדְשִׁי לְמַחֵר כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל תָּרֵם בְּקִרְבְּךָ יִשְׂרָאֵל
 14 לֹא חֹבֵל לְקוֹם לִפְנֵי אֲבִיךָ עַד־הַסִּירְכֶם הַחֶרֶם מִקִּרְבָּכֶם׃ וַיִּקְרַבְתֶּם
 בְּקָרָה לְשִׁבְטֵיכֶם וַיִּהְיֶה חֲשָׁבִי אֲשֶׁר־וּלְפָנָיו וַיִּהְיֶה זִרְבָּה לְמִשְׁפָּחוֹת
 וַחֲמִשְׁפָּתָה אֲשֶׁר־וּלְפָנָה וַיִּהְיֶה חֲקִרָב לַבָּחִים וַחֲבִיתָ אֲשֶׁר וּלְפָנָיו
 טו וַיִּהְיֶה יִקְרָב לַבָּרִים׃ וַיִּהְיֶה הַזִּלְכָּר בַּחֶרֶם וַשְּׁרָתָ בְּאֵשׁ אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־
 16 אֲשֶׁר־לוֹ כִּי עָבַל אֶת־בְּרִית יְהוָה וְכִי־עָשָׂה נִבְלָה בְּיִשְׂרָאֵל׃ וַיִּשָּׁבֶם
 17 יְהוֹשֻׁעַ בַּבֹּקֶר וַיִּקְרַב אֶת־יִשְׂרָאֵל לְשִׁבְטָיו וַיִּלְכְּדוּ שִׁבְטֵי יְהוּדָה׃ וַיִּקְרַב
 אֶת־מִשְׁפַּחַת יְהוּדָה וַיִּלְכְּדוּ אֶת מִשְׁפַּחַת הַנּוֹרָתִי וַיִּקְרַב אֶת־מִשְׁפַּחַת
 18 הַנּוֹרָתִי לַבָּרִים וַיִּלְכְּדוּ זִבְדִּי׃ וַיִּקְרַב אֶת־בִּיתוֹ לַבָּרִים וַיִּלְכְּדוּ עֶבֶן
 19 בֶּן־כְּרִמִּי בֶן־זִבְדִּי בֶן־זָרַח לַמָּטָה יְהוּדָה׃ וַיֹּאמְרוּ יְהוֹשֻׁעַ אֶל־עֶבֶן
 בְּנֵי שִׁים־נָא כְּבוֹד לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַתִּנְלֹו הַיּוֹדָה וַתִּשְׁאֲרֵנָא לִי

VII. v. 7. כ"ל v. 9. הש' בצ"ר v. 17. נ"א מִשְׁפַּחַת׃

נ"א לַבָּחִים

Charmi, filii Zabdi, filii Zare de tribu Iuda, tulit aliquid de anathemate; iratusque est Dominus contra filios Israël.

* c. 22, 20. † 1 Paral. 2, 7.

2. Cumque mitteret Iosue de Iericho viros contra Hai, quae est iuxta Bethaven, ad orientalem plagam oppidi Bethel, dixit eis: Ascendite, et explore terram. Qui praecepta complentes exploraverunt Hai.

3. Et reversi dixerunt ei: Non ascendat omnis populus, sed duo vel tria millia virorum pergant, et deleant civitatem; quare omnis populus frustra vexabitur contra hostes paucissimos?

4. Ascenderunt ergo tria millia pugnatorum. Qui statim terga vertentes,

5. percussi sunt a viris urbis Hai, et corruerunt ex eis triginta sex homines; persecutique sunt eos adversarii de porta usque ad Sabarim, et ceciderunt per prona fugientes. Pertimuitque cor populi, et iustar aquae liquefactum est.

6. Iosue vero scidit vestimenta sua, et pronus cecidit in terram coram arca Domini usque ad vesperam, tam ipse, quam omnes senes Israël; miseruntque pulverem super capita sua,

7. et dixit Iosue: Heu Domine Deus! quid voluisti traducere populum istum Iordanem fluvium, ut traderes nos in manus Amorrhaei, et perderes? utinam, ut coepimus, mansissemus trans Iordanem.

8. Mi Domine Deus! quid dicam, videns Israël hostibus suis terga vertentem.

9. Audient Chananaei, et omnes habitatores terrae, et pariter conglobati circumdabant vos, atque delebunt nomen nostrum de terra; et quid facies magno nomini tuo?

10. Dixitque Dominus ad Iosue: Surge, cur iaces pronus in terra?

11. Peccavit Israël et praevaricatus est pactum meum; tuleruntque de anathemate, et furati sunt atque mentiti, et absconderunt inter vasa sua.

12. Nec poterit Israël stare ante hostes suos, eosque fugiet; quia pollutus est anathemate; non ero ultra vobiscum, donec coneratis eum, qui huius sceleris reus est.

13. Surge, sanctifica populum, et dic eis: Sanctificamini in crastinum! haec enim dicit Dominus Deus Israël: Anathema in medio tui est Israël! non poteris stare coram hostibus tuis, donec deleatur ex te, qui hoc contaminatus est scelere.

* Lev. 20, 7. Num. 11, 18. Ios. 3, 5.
1 Reg. 16, 15.

14. Acceditisque mane singuli per tribus vestras; et quamcumque tribum sors invenerit, accedet per coquationes suas, et cognatio per domos, domusque per viros.

15. Et quicumque ille in hoc facinore fuerit deprehensus, comburetur igni cum omni substantia sua; quoniam praevaricatus est pactum Domini, et fecit nefas in Israël.

16. Surgens itaque Iosue mane, applicuit Israël per tribus suas, et inventa est tribus Iuda.

17. Quae cum iuxta familias suas esset oblata, inventa est familia Zare. Illam quoque per domos offerens, reperit Zabdi.

18. Cuius domum in singulos dividens viros, invenit Achan filium Charmi, filii Zabdi, filii Zare de tribu Iuda.

19. Et ait Iosue ad Achan: Fili mi! da gloriam Domino Deo Israël.

et confitere, atque indica mihi, quid feceris, ne abscondas.

20. Responditque Achan Iosue, et dixit ei: Vere! ego peccavi Domino Israël, et sic et sic feci.

21. Vidi enim inter spolia pallium coccineum valde bonum, et ducentos siclos argenti, regulamque auream quinquaginta siclorum; et concupiscens abstuli, et abscondi in terra contra medium tabernaculi mei, argentumque fossa humo operui.

22. Misit ergo Iosue ministros, qui currentes ad tabernaculum illius, repperunt cuncta abscondita in eodem loco, et argentum simul.

23. Auferentesque de tentorio tulerunt ea ad Iosue, et ad omnes filios Israël, proieceruntque ante Dominum.

24. Tollens itaque Iosue Achan filium Zare, argentumque et pallium, et auream regulam, filios quoque et filias eius, boves et asinos, et oves, ipsumque tabernaculum, et cunctam suppellectilem (et omnis Israël cum eo); duxerunt eos ad Vallem Achor.

25. Ubi dixit Iosue: Quia turbasti nos, exturbet te Dominus in die hac. Lapidavitque eum omnis Israël, et cuncta, quae illius erant, igne consumpta sunt.

26. Congregaveruntque super eum * acervum magnum lapidum, qui permanet usque in praesentem diem. Et aversus est furor Domini ab eis. Vocatumque est nomen loci illius, Vallis Achor, usque hodie.

* 2 Reg. 18, 17.

CAP. VIII.

Hai expugnata rex suspenditur. Oblato holocausto Iosue Deuteronomium legit.

1. Dixit autem Dominus ad Iosue: Ne timeas, neque formides! tolle tecum omnem multitudinem pugna-

torum, et consurgens ascende in oppidum Hai. Ecce! tradidi in manu tua regem eius, et populum, urbemque et terram.

2. Faciesque urbi Hai, et regi eius*, sicut fecisti Iericho, et regi illius; praedam vero, et omnia animalia diripietis vobis; pone insidias urbi post eam.

c. 6, 24.

3. Surrexitque Iosue, et omnis exercitus bellatorum cum eo, ut ascenderent in Hai; et electa triginta millia virorum fortium misit nocte,

4. praecepitque eis, dicens: Pone insidias post civitatem; nec longius recedatis; et eritis omnes parati.

5. Ego autem, et reliqua multitudo, quae mecum est, accedemus ex adverso contra urbem. Cumque exierint contra nos*, sicut ante fecimus, fugiemus, et terga vertemus;

* c. 7, 4.

6. donec persequentes ab urbe longius protrahantur; putabunt enim nos fugere, sicut prius.

7. Nobis ergo fugientibus, et illis persequentibus, consurgetis de insidiis, et vastabitis civitatem; tradetque eam Dominus Deus vester in manus vestras.

8. Cumque ceperitis, succendite eam, et sic omnia facietis, ut iussi.

9. Dimisitque eos, et perrexerunt ad locum insidiarum, sederuntque inter Bethel et Hai, ad occidentalem plagam urbis Hai; Iosue autem nocte illa in medio mansit populi,

10. surgensque diluculo recensuit socios, et ascendit cum senioribus in fronte exercitus, vallatus auxilio pugnatorum.

11. Cumque venissent et ascenderent ex adverso civitatis, stete-

מִה עֲשִׂיתָ אֶל־הַחֶדֶד מִמֶּנִּי׃ וַיַּעַן עֲכָן אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אָמְנָה אֲנֹכִי כ
 הִטָּאתִי לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְכֹזֶאֶת וְכֹזֶאֶת עֲשִׂיתִי׃ וַאֲרָאָה בְשׁוֹלָל 21
 אֶהְרֹת שִׁנְעָר אֵתֹת טוֹבָה וּמֵאֲתָרִים שְׁקָלִים פֶּסֶס וּלְשׁוֹן זָהָב אֶחָד
 חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים מִשְׁקָלוֹ וְאַחַד־מֶדֶם וְאַקָּחָם וְהִנֵּם טַמְנִים בְּאַרְץ בְּתוֹךְ
 הָאֹהֶלִי וְהַפֶּסֶס תַּתְּמִיחַ׃ וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ מַלְאָכִים וַיִּרְצֻהוּ הָאֹהֶלֶת 22
 וְהִנֵּה טְמוּנָה בָּאֹהֶלִי וְהַפֶּסֶס תַּתְּמִיחַ׃ וַיִּקְחוּם מִתּוֹךְ הָאֹהֶל וַיִּבְאוּם 23
 אֶל־יְהוֹשֻׁעַ וְאֵל כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּצֵּקֵם לִפְנֵי יְהוָה׃ וַיִּקַּח יְהוֹשֻׁעַ 24
 אֶת־עֲכָן בֶּן־נֹרַח וְאֶת־הַפֶּסֶס וְאֶת־הָאֶהְרֹת וְאֶת־לְשׁוֹן הַזָּהָב וְאֶת־בָּנָיו
 וְאֶת־בָּנֹתָיו וְאֶת־שׁוֹרוֹ וְאֶת־תַּמְלִיךְ וְאֶת־צֹאֲנוֹ וְאֶת־אֹהֶלֹו וְאֶת־כָּל־
 אֲשֶׁר־לֹו וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ וַיַּעֲלוּ אֹתָם עִמָּם עֶקֶם עֶקֶרוֹ׃ וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ מִה כֹּה
 עֲבַרְתֶּם וַיַּעֲבֹדָה יְהוָה בַּיּוֹם הַזֶּה וַיִּרְאֻם אֹתוֹ כָּל־יִשְׂרָאֵל אֲבָן וַיִּשְׁרְפוּ
 אֹתָם בָּאֵשׁ וַיִּסְקְלוּ אֹתָם בְּאֲבָנִים׃ וַיִּקְרִימוּ עָלָיו גִּלְגַּבִּים גָּדוֹל עַד 26
 הַיּוֹם הַזֶּה וַיָּשֶׁב יְהוָה מִחֲרֹן אַפּוֹ עַל־כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא
 עֶמֶק עֶבֶר עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

ח

CAP. VIII. ח

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אֶל־חֵירָא וְאֶל־תַּחֲתֹת קַח עִמָּךְ אֶת כָּל־עַם א
 הַמִּלְחָמָה וְקוּם עֲלֶה הָעִיר רָאָה׃ וַיִּתְּחִי בִידָךְ אֶת־מִלְחָה הַזֶּה וְאֶת־עַמּוֹ
 וְאֶת־עִירוֹ וְאֶת־אַרְצוֹ׃ וְעֲשִׂיתָ לָעִיר וּלְמַלְכָּהּ כַּאֲשֶׁר עֲשִׂיתָ לְיִרְיֹחוֹ 2
 וּלְמַלְכָּהּ רַק־שָׁלַלָה וּבְהִמָּתָהּ תִּבְנוּ לָכֶם שְׂדֵים־לָהּ אֲרָב לַעִיר מֵאַחֲרֶיהָ׃
 וְהָקֵם יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־עַם הַמִּלְחָמָה לַעֲלוֹת הָעִיר וַיִּבְחַר יְהוֹשֻׁעַ שְׁלֹשִׁים 3
 אֲלָפִים אִישׁ גִּבּוֹרֵי הַחֵיל וַיִּשְׁלַחֵם לְיִלָּה׃ וַיָּצֻו אֹהֶם לֵאמֹר רְאוּ אֹתָם 4
 אֲרָבִים לַעִיר מֵאַחֲרֵי הָעִיר אֶל־תַּחֲרִיקוּ מִן־הָעִיר מֵאֹד וְהִירִיתֶם כָּל־כֶּם
 נִגְנִים׃ וְאֲנִי וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתִּי נִקְרַב אֶל־הָעִיר וְהָיָה כִּי־יִצְאוּ 5
 לִקְרָאתֵנוּ כַּאֲשֶׁר בְּרֹאשִׁינָה וְנִסְנוּ לִפְנֵיהֶם׃ וַיִּצְאוּ אַחֲרֵינוּ עַד הַחֵיקָנוּ 6
 אוֹתָם מִן־הָעִיר כִּי רָאִימוּ נִסִּים לִפְנֵינוּ כַּאֲשֶׁר בְּרֹאשִׁינָה וְנִסְנוּ לִפְנֵיהֶם׃
 וְאֹהֶם תִּקְמוּ מִתְּאוֹרֵב וְהִרְשָׁתָם אֶת־הָעִיר וְנִתְּנָה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם 7
 בְּיָדְכֶם׃ וְהָיָה כַּתְּפֹשֶׁתֶם אֶת־הָעִיר תִּצְוֶתוּ אֶת־הָעִיר בָּאֵשׁ כְּדָבָר יְהוָה 8
 הַנֶּשֶׁה רְאוּ צִוִּיתִי אֹתְכֶם׃ וַיִּשְׁלַחֵם יְהוֹשֻׁעַ וַיִּלְכוּ אֶל־הַמְּאָרֵב וַיָּשֻׁבוּ 9
 בֵּין בֵּית־אֵל וּבֵין הָעִיר מִיָּם לַעִיר וּבֵין יְהוֹשֻׁעַ בְּיִלָּה הַהוּא בְּתוֹךְ
 הָעָם׃ וַיִּשָּׁבֶם יְהוֹשֻׁעַ בִּבְקָר וַיַּעֲקֹד אֶת־הָעָם וַיַּעֲלֵל הוּא וְזִקְנֵי י
 יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הָעָם הָעִיר׃ וְכָל־הָעָם הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ עָלוּ וַיָּשֻׁבוּ 11

12 וַיָּבֹאוּ נָגֵד הָעִיר וַיַּחֲזִי מִצָּפוֹן לְצִי וְהָיָה בֵּינָו וּבֵין הָעִיר וַיִּקָּח כַּחֲמִשָּׁת
 אֲלָפִים אִישׁ וְלָשָׁם אוֹתָם אוֹרֵב בֵּין בֵּית־אֵל וּבֵין הָעִיר מִיָּם לְעִירִי
 13 וַיִּשְׁמְרוּ הָעָם אֶת־כָּל־הַמַּחֲנֶה אֲשֶׁר מִצָּפוֹן לְעִיר וְאֶת־עֲמָקוֹ מִיָּם
 14 לְעִיר וַיִּלְכְּדוּ יְהוֹשֻעַ בְּלִילָה הַהִוא פֶּתוּחַ הָעֲמָקִים וַיְהִי כִּי־רָאִית מְלֶכֶה־
 הָעִיר וּבְמַחֲרָו וַיִּשְׁכְּרֻמוּ וַיִּצְעָצְעוּ אֲנָשֵׁי־הָעִיר לִקְרַאת־יִשְׂרָאֵל לְמַלְחָמָה
 הִוא וְכָל־עַמּוֹ לְמוֹעֵד לִפְנֵי הָעֲרֵבָה וְהִיא לֹא יָדָע כִּי־אוֹרֵב לוֹ מֵאַחֲרֵי
 טו הָעִיר וַיִּהְיֶינָה יְהוֹשֻעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל לִפְנֵיהֶם וַיִּנָּסוּ הָרֶגֶל הַמִּדְבָּרִי
 16 וַיִּהְיֶינָהוּ כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בְּעִיר לִרְגֶלֶם אַחֲרֵיהֶם וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי יְהוֹשֻעַ
 17 וַיִּפְתְּחוּ מִן־הָעִיר וְלֹא־נִשְׁאַר אִישׁ בָּעִיר וּבֵית אֵל אֲשֶׁר לֹא־רָצְאוּ
 אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲזְבוּ אֶת־הָעִיר פֶּתוּחָהּ וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל
 18 וַיֹּאמְרוּ יְהוָה אֱלֹהֵי־יְהוֹשֻעַ נָטָה בַּכִּידוֹן אֲשֶׁר־בִּידָהּ אֶל־הָעִיר כִּי
 19 בִּידָהּ אֶת־מַחֲנֶה וַיָּגֵט יְהוֹשֻעַ בַּכִּידוֹן אֲשֶׁר־בִּידָו אֶל־הָעִיר וְהָאוֹרֵב קָם
 מִהֲרָה מִמָּקוֹמוֹ וַיִּרְוּצוּ בְּנֵי־הָעִיר וַיִּלְכְּדוּהָ וַיַּמְחֲרוּ
 כ וַיִּצְרֻהָ אֶת־הָעִיר בָּאֵשׁ וַיִּפְגְּנוּ אֲנָשֵׁי הָעִיר אַחֲרֵיהֶם וַיִּרְאוּ וַהֲלֹת עָלָהּ
 עֵשֶׁן הָעִיר הַשְּׁמַיְמָה וְלֹא־הָיָה בָּהֶם יָדָם לָנוֹס הֵנָּה וְהֵנָּה וְהָעָם
 21 הָעָם הַמִּדְבָּר נִחַפָּה אֶל־הָרֹחֶק וַיְהוֹשֻעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל רָאוּ כִּי־לִבָּד
 הָאֹרֵב אֶת־הָעִיר וְכִי עָלָה עֵשֶׁן הָעִיר וַיִּשְׁכְּבוּ וַיִּפְּסוּ אֶת־אֲנָשֵׁי הָעִיר
 22 וְאֵלֶּה רָצְאוּ מִן־הָעִיר לִקְרַאתָם וַיַּהֲרִיבוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ אֵלֶּה מָוֶה וְאֵלֶּה
 23 מָוֶה וַיִּפְּסוּ אוֹתָם עַד־בִּלְתִּי הַשְׁאִיר־לָהֶם שְׂרִיר וּפְלֹטִים וְאֶת־מְלֶכֶה הָעִיר
 24 תָּבִישׁוּ חַי וַיִּקְרְבוּ אֹתוֹ אֶל־יְהוֹשֻעַ וַיְהִי כַּכִּלּוֹת יִשְׂרָאֵל לַהֲרֹג אֶת־
 כָּל־יֹשְׁבֵי הָעִיר בַּשָּׂדֶה בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר רָדְפוּם בָּו וַיִּפְּלוּ כָּלָם לִפְנֵי־חֶרֶב
 כה עַד־תָּמָם וַיִּשְׁכְּבוּ כָל־יִשְׂרָאֵל הָעִיר וַיִּפְּסוּ אֹתָהּ לִפְנֵי־חֶרֶב וַיְהִי כָל־
 הַלְּפָלִים בַּיּוֹם הַהוּא מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה שְׁנַיִם עָשָׂר אָלֶּה כָּל אֲנָשֵׁי
 26 הָעִיר וַיְהוֹשֻעַ לֹא־הָשִׁיב רֹדוֹ אֲשֶׁר נָטָה בַּכִּידוֹן עַד אֲשֶׁר הִחֲרִים אֶת
 27 כָּל־יֹשְׁבֵי הָעִיר רַק חֲבַחְמָה וְשִׁלֵּל הָעִיר הָיָה בְּזֹוֹ לָהֶם יִשְׂרָאֵל
 28 כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־יְהוֹשֻעַ וַיִּשְׁלָח אֶת־הָעִיר וַיִּשְׁמְרוּ
 29 חֵל־עוֹלָם שְׁמִימָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֶת־מְלֶכֶה הָעִיר חָלָה עַל־הַיַּיִן עַד־
 עַתָּה הָעָרִב וַיִּבְּרֹא הַשָּׁמַשׁ צִוָּה יְהוֹשֻעַ וַיִּוְרִידוּ אֶת־נִבְלָתוֹ מִן־הַיַּיִן
 וַיִּשְׁלִיכוּ אוֹתָהּ אֶל־פֶּתַח שַׁעַר הָעִיר וַיִּקְרֻמוּ עָלָיו גַּל־אֲבָנִים גָּדוֹל עַד
 ל הַיּוֹם הַזֶּה אִזּוֹ וְכִנָּה יְהוֹשֻעַ מִזִּבְחַת לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּהָר עֵיבֵל
 31 כֹּאשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עַבְד־יְהוָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּכְּתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה

v. 12. לְעִיר — לְעִיר ק' v. 11. VIII. בִּידָהּ — בִּידָהּ ק'

v. 16. בָּעִיר — בָּעִיר ק' v. 24. נִסָּא בְּאִמְצַע פִּסּוּק

runt ad septentrionalem urbis plagam, inter quam et eos erat vallis media.

12. Quinque autem millia viros elegerat, et posuerat in insidiis inter Bethel et Hai, ex occidentali parte eiusdem civitatis.

13. Omnis vero reliquus exercitus ad aquilonem aciem dirigebat; ita ut novissimi illius multitudinis occidentalem plagam urbis attingerent. Abiit ergo Iosue nocte illa, et stetit in vallis medio.

14. Quod cum vidisset rex Hai, festinavit mane, et egressus est cum omni exercitu civitatis, direxitque aciem contra desertum ignorans, quod post tergum laterent insidiae.

15. Iosue vero et omnis Israël cesserunt loco, simulantes metum, et fugientes per solitudinis viam.

16. At illi vociferantes pariter, et se mutuo cohortantes, persecuti sunt eos. Cumque recessissent a civitate,

17. et ne unus quidem in urbe Hai et Bethel remansisset, qui non persequeretur Israël, (sicut eruperant aperta oppida relinquentes,)

18. dixit Dominus ad Iosue: Leva clypeum, qui in manu tua est, contra urbem Hai, quoniam tibi tradam eam.

19. Cumque elevasset clypeum ex adverso civitatis, insidiae, quae latebant, surrexerunt confestim; et pergentes ad civitatem, ceperunt, et succenderunt eam.

20. Viri autem civitatis, qui persequabantur Iosue, respicientes et videntes fumum urbis ad coelum usque conscendere, non potuerunt ultra huc illucque diffugere; praesertim cum hi, qui simulaverant fugam, et tendebant ad solitudinem, contra persequentes fortissime restitissent.

21. Vidensque Iosue et omnis Israël, quod capta esset civitas, et fumus urbis ascenderet, reversus percussit viros Hai.

22. Si quidem et illi, qui ceperant et succenderant civitatem, egressi ex urbe contra suos, medios hostium ferire coeperunt. Cum ergo ex utraque parte adversarii caederentur, ita ut nullus de tanta multitudine salvaretur;

23. regem quoque urbis Hai apprehenderunt viventem, et obtulerunt Iosue.

24. Igitur omnibus interfectis, qui Israël ad deserta tendentem fuerant persecuti, et in eodem loco gladio corruebantibus, reversi filii Israël percusserunt civitatem.

25. Erant autem, qui in eodem die conciderant a viro usque ad mulierem, duodecim millia hominum, omnes urbis Hai.

26. Iosue vero non contraxit munus, quam in sublime porrexerat, tenens clypeum, donec interficerentur omnes habitatores Hai.

27. Iumenta autem et praedam civitatis dividerunt sibi filii Israël, sicut praeceperat Dominus Iosue.

28. Qui succendit urbem, et fecit eam tumulum sempiternum;

29. regem quoque eius suspendit in patibulo usque ad vesperam et solis occasum. Praecepitque Iosue, et deposuerunt cadaver eius de cruce; proieceruntque in ipso introitu civitatis, congesto super eum magno acervo lapidum, qui permanet usque in praesentem diem.

30. Tunc aedificavit Iosue altare Domino Deo Israël in monte Hebal;

31. * sicut praeceperat Moyses famulus Domini filiis Israël, et scri

ptum est in volumine legis Moysi; altare vero de lapidibus impolitis, quos ferrum non tetigit; et obtulit super eholocausta Domino, immolavitque pacificas victimas.

* Exod. 20, 25. Deut. 27, 5.

32. Et scripsit super lapides Deuteronomium legis Moysi, quod ille digresserat coram filiis Israël.

33. Omnis autem populus, et maiores natu, ducesque ac indices stabant ex utraque parte arcae, in conspectu sacerdotum, qui portabant arcam foederis Domini, ut advenita et indigena. Media pars eorum iuxta montem Garizim, et media iuxta montem Hebal, sicut praeceperat Moyses famulus Domini. Et primum quidem benedixit populo Israël.

34. Post haec legit omnia verba benedictionis et maledictionis, et cuncta, quae scripta erant in legis volumine.

35. Nihil ex his, quae Moyses iusserat, reliquit intactum, sed universa replicavit coram omni multitudine Israël, mulieribus ac parvulis et advenis, qui inter eos morabantur.

CAP. IX.

Chananaei foedus ineunt adversus Hebraeos. Gabaonitae icto foedere cum Hebraeis perpetuo famulitio addicuntur.

1. Quibus auditis, cuncti reges trans Iordanem, qui versabantur in montanis et campestribus, in maritimis ac littore magni maris, hi quoque, qui habitabant iuxta Libanum, Hethaeus et Amorrhaeus, Chananaeus, Pherezaeus, et Hevaeus, et Iebusaeus,

2. congregati sunt pariter, ut pugnarent contra Iosue et Israël uno animo, eademque sententia.

3. At hi, qui habitabant in Gabaon, audientes cuncta, quae fecerat Iosue, Iericho et Hai;

4. et callide cogitantes, tulerunt sibi cibaria, saccos veteres asinis

imponentes, et utres vinario scissos atque consutos

5. calceamenta quoque perantiqua, quae ad indicium vetustatis pittaciis consuta erant, induti veteribus vestimentis; panes quoque, quos portabant ob viaticum, duri erant, et in frusta comminuti.

6. Perrexeruntque ad Iosue, qui tunc morabatur in castris Galgalae, et dixerunt ei, atque simul omni Israël: De terra longinqua venimus, pacem vobiscum facere cupientes. Responderuntque viri Israël ad eos, atque dixerunt:

7. Ne forte in terra, quae nobis sorte debetur, habitetis, et non possimus foedus inire vobiscum.

8. At illi ad Iosue: Servi, inquit, tui sumus. Quibus Iosue ait: Quinam estis vos? et unde venistis?

9. Responderunt: De terra longinqua valde venerunt servi tui in nomine Domini Dei tui. Audivimus enim famam potentiae eius, cuncta, quae fecit in Aegypto.

10. * Et duobus regibus Amorrhaeorum, qui fuerunt trans Iordanem, Schon regi Hesebon, et Og regi Basan, qui erat in Astaroth;

* Num. 21, 13.

11. dixeruntque nobis seniores, et omnes habitatores terrae nostrae: Tollite in manibus cibaria ob longissimam viam, et occurrите eis, et dicite: Servi vestri sumus, foedus inite nobiscum.

12. En panes, quando egressi sumus de domibus nostris, ut veniremus ad vos, calidos sumpsimus, nunc sicci facti sunt, et vetustate nimia comminuti.

13. Utres vini novos implevimus, nunc rupti sunt et soluti; vestes et calceamenta, quibus induimur, et quae habemus in pedibus, ob longitudinem longioris viae trita sunt, et pene consumpta.

14. Susceperunt igitur de cibariis eorum, et os Domini non interrogaverunt.

מִשָּׁה מִזְבַּח אֲבָנִים שְׁלֵמֹת אֲשֶׁר לֹא־הִנִּיחַ עֲלֵיהֶן בְּרִיזָל וַיַּעֲלֵהוּ עָלָיו
 32 עֹלֹת לַיהוָה וַיִּזְבְּחוּ שְׁלָמִים: וַיִּקְרַב־שָׁם עַל־הָאֲבָנִים אֶת מִשְׁנֵה
 33 הַזֶּבֶחַ מִשָּׁה אֲשֶׁר פָּחַב לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: וְכָל־יִשְׂרָאֵל וְזִקְנָיו
 וְשֹׁטְרֵם וְשָׁטְרוּ עִמָּדִים מִנָּה וּמִנָּה: לְאַרְוֶן נָגִד הַכֹּהֲנִים הָלִוִּים
 נִשְׁאָר: אַרְוֶן בְּרִית־יְהוָה פָּגַל בְּאַזְלוֹת חֲצִיזוֹ אֶל־מֹול הַר־גִּרְזִים
 וַהֲחֲצִיזוֹ אֶל־מֹול הַר־עֵיבָל כַּאֲשֶׁר צִוָּה מִשָּׁה עֲבַד־יְהוָה לִבְרֹךְ אֶת־
 34 הָעָם יִשְׂרָאֵל בְּרֵאשִׁיתָה: וְאַחֲרֵי־כֵן קָרָא אֶת־כָּל־בְּרֵי הַחוּרָה הַבְּרָכָה
 וַחֲקָלָה כָּל־הַכֹּהֵנִים בְּסֹפֶר הַחוּרָה: לֹא־הָיָה דָבָר מִכָּל אֲשֶׁר־צִוָּה לֵה
 מִשָּׁה אֲשֶׁר לֹא־קָרָא יְהוֹשֻׁעַ נָגִד כָּל־קָהָל יִשְׂרָאֵל וְהַנָּשִׁים וְהַשָּׂם
 וַחֲשִׁי הַחֵלֶק בְּקֶרְבָּם:

ט

CAP. IX. ט

וַיְהִי כַשֶּׁמֶעַ כָּל־הַמַּלְכִּים אֲשֶׁר בַּעֲבַר הַיַּרְדֵּן בְּהָר וּבְשָׁפְלָה וּבְכָל א
 חֹק חִיָּם הַגָּדוֹל אֶל־מֹול הַלְבָגוֹן חֲתָתִי וְהָאֲמֹרִי הַכְּנַעֲנִי הַפְּרִזִּי חֲתָתִי
 וְהַיְבוּסִי: וַיִּתְּקֻבְּצוּ יַחְדָּו לְהִלָּחֵם עִם־יְהוֹשֻׁעַ וְעִם־יִשְׂרָאֵל פַּה אֶחָד: 2
 וַיִּשְׁכְּרֵי גִבְעוֹן שְׁמֵעָ אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ לִירֵדָתוֹ וּלְעָרִי: וַיַּעֲשׂוּ גַם־ 3
 הָחָל בַּעֲרָמָה וַיַּלְכּוּ וַיַּצְטִיגּוּ וַיִּקְחוּ שָׂקִים בָּלִים לְחַמּוּרֵיהֶם וְנֹאדוֹת
 4 לֵין בָּלִים וּמִבְּקָרִים וּמִבְּצִירִים: וַיַּעֲלֹת בָּלוֹת וּמִשְׁפָּאוֹת בְּרִגְלֵיהֶם ה
 וּשְׁלֵמֹת בָּלוֹת עֲלֵיהֶם וְכָל לָחֶם צִירָם רָבַשׁ הָיָה נִקְדִּים: וַיַּלְכּוּ אֶל־ 6
 יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הַמַּחֲנֶה הַגָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו וְאֶל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ
 רַחוּקָה בָּאנוּ וְעָתָה בְּרַחוּ־לָנוּ בְּרִית: וַיֹּאמְרוּ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֶל־חֲתָתִי 7
 אוֹלִי בְּקֶרְבִּי אַתָּה יוֹשֵׁב וְאֶרֶץ אֲכָרוֹת־לָךְ בְּרִית: וַיֹּאמְרוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ 8
 עֲבַדְיָה אֲנַחְנוּ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ מִי אַתֶּם וּמֵאֵין תְּבֹאוּ: וַיֹּאמְרוּ 9
 אֵלָיו מֵאֶרֶץ רַחוּקָה מָאֹל בָּאוּ עֲבַדְיָה לָשֶׁם יְהוָה אֱלֹהֵיךָ כִּי־שָׁמַעְנוּ
 שְׁמֵעִי וְאַחַ כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה בְּמִצְרַיִם: וְאַחַ וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה לְשֹׁנֵי 10
 מַלְכֵי הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר בַּעֲבַר הַיַּרְדֵּן לְסִיחוֹן מֶלֶךְ חַשְׁבּוֹן וְלִעֹג מֶלֶךְ־ 11
 הַבָּשָׁן אֲשֶׁר בַּעֲשָׁתָרַת: וַיֹּאמְרוּ אֵלָינוּ וְזִכְרִינוּ וְכָל־יִשְׁכְּרֵי אֶרֶצֵּנוּ לֵאמֹר 12
 קָחוּ בְּרַדְכֶם צִידָהּ לַיָּרֵךְ וְלָכוּ לִקְרֹאתֶם וְאִמְרֶתֶם אֲלֵיהֶם עֲבַדְיָכֶם
 אֲנַחְנוּ וְעָתָה בְּרַחוּ־לָנוּ בְּרִית: זֶה וְלַחֲמֵנוּ חָם הַצְטִיגְנוּ אֹתוֹ מִבְּחִינוּ 13
 בָּרוֹם צֹאחֵנוּ לָלֶכֶת אֲלֵיכֶם וְעָתָה הִנֵּה רָבַשׁ וְהָיָה נִקְדִּים: וְאַלֶּה 14
 נֹאדוֹת חֲלִין אֲשֶׁר מִלֵּאנוּ חֲדָשִׁים וְהִנֵּה הַתְּבַקְעוֹ וְאַלֶּה שְׁלֵמֹתֵינוּ
 וַיַּעֲלֵינוּ בָּלוֹ מֶלֶךְ הַיָּרֵךְ מָאֹד: וַיִּקְחוּ הָאֲנָשִׁים מִצִּירָם וְאֶת־פִּי יְהוָה

— וַיִּצְטִיגּוּ v. 7. וַיֹּאמְרוּ — וַיֹּאמֶר ק': אֲכָרוֹת —

אֲכָרַת ק'

טו לא תִּשְׁאֲלוּ: וַיַּעַשׂ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ שְׁלוֹם וַיִּכְרַת לָהֶם בְּרִית לְחַיֹּתָם וַיִּשְׁבְּעוּ
 16 לָהֶם נְשִׂאֵי הָעָרָה: וַיְהִי מִקְצֵה שְׁלֹשֶׁת יָמִים אַחֲרֵי אֲשֶׁר־כָּרְתָה: לָהֶם
 17 בְּרִית וַיִּשְׁמְעוּ כִּי־קָרְבִּים הֵם אֵלָיו וּבִקְרָבוֹ הֵם וְשָׂבִים: וַיִּסְעוּ בִּגְרִי
 יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ אֶל־עָרֵיהֶם בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַעֲרִיהֶם גִּבְעוֹן וְהַכְּפִירָה
 18 וּבְאֵרוֹת וְקָרְנֵת יַעֲרִים: וְלֹא הָבֹיִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי־נִשְׁבְּעוּ לָהֶם נְשִׂאֵי
 19 הָעִירָה בַּיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלְכוּ כָל־הָעִירָה עַל־הַנְּשִׂאִים: וַיֹּאמְרוּ
 כָּל־הַנְּשִׂאִים אֶל־כָּל־הָעִירָה אֲנַחְנוּ נִשְׁבְּעֵנוּ לָהֶם בַּיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 כ וַעֲתָה לֹא נוּכַל לִנְגֹף בָּהֶם: זֹאת נַעֲשֶׂה לָהֶם וְהַחֲיִיה אֹתָם וְלֹא־יִהְיֶה
 21 עָלֵינוּ חֲצָקָה עַל־הַשְּׂבוּעָה אֲשֶׁר־נִשְׁבְּעֵנוּ לָהֶם: וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם
 הַנְּשִׂאִים יְחִיו וַיְחִיו חֲשָׁבִי עֲצִים וְשֹׂאבֵי־מַיִם לְכָל־הָעִירָה כַּאֲשֶׁר
 22 הִבְרִי לָהֶם הַנְּשִׂאִים: וַיִּקְרָא לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם לֵאמֹר לָמָּה
 רַמִּיתֶם אֲחֵנוּ לֵאמֹר רְחוּלִים אֲנַחְנוּ מִכֶּם מֵאֹד וְאַתֶּם בִּקְרָבֵנוּ וְשָׂבִים:
 23 וַעֲתָה אֲרוּרִים אַתֶּם וְלֹא־יִכְרַת מִכֶּם עֹבֵד וְחֲשָׁבִי עֲצִים וְשֹׂאבֵי־מַיִם
 24 לְבֵרֵת אֱלֹהֵי: וַיַּעֲנוּ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמְרוּ כִּי הִנֵּה הָיָה לַעֲבֹדָה אִחַ
 אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת־מֹשֶׁה עֲבָדוֹ לָתֵת לָכֶם אֶת־כָּל־הָאָרֶץ
 וְלַהֲשִׁיב אֶת־כָּל־נְשִׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וַיִּירָא מֹאֵד לִנְפְשֵׁיהֶנוּ
 כה מִפְּנֵיכֶם וַנַּעֲשֶׂה אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה: וַעֲתָה הִנֵּנוּ בִּידְךָ פְּטוּב וּכְיֹשֶׁר
 26 בְּיַדְךָ לַעֲשׂוֹת לָנוּ עֲשֵׂה: וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן וַיַּצֵּל אוֹתָם מִיַּד בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 27 וְלֹא הָרְגוּם: וַיִּתְּנֵם יְהוֹשֻׁעַ בַּיּוֹם הַהוּא חֲשָׁבִי עֲצִים וְשֹׂאבֵי־מַיִם
 לַעֲבֹדָה וְלַמְזֻבָּה יְהוָה עַרְחֵנוּם הַזֶּה אֶל־תִּמְקוֹם אֲשֶׁר וַיִּבְחָר:

CAP. X. י

א וַיְהִי כְשִׁמְעַ אֲדֹנֵי־צָדֵק מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַם כִּי־לָבַד יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הָעִיר
 וַיַּחֲרִימָהּ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לִירֵיחוֹ וְלַמְּלָכָה כֵּן־עָשָׂה לָעִיר וְלַמְּלָכָה וְכִי
 2 הַשְׁלִימוּ וְשָׁבִי גִבְעוֹן אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיְהִיו בִּקְרָבָם: וַיִּירָאוּ מֹאֵד כִּי
 עִיר גְּדוֹלָה גִּבְעוֹן כַּאֲחַת עָרֵי הַמְּמֻלָּכָה וְכִי הִיא גְדוֹלָה מִן־הָעִיר וְכָל־
 3 אֲנָשֶׁיהָ גִּבֹּרִים: וַיִּשְׁלַח אֲדֹנֵי־צָדֵק מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַם אֶל־הוֹתָם מֶלֶךְ־
 הַחִבּוֹן וְאֶל־סָרָאִם מֶלֶךְ־יִרְמוּת וְאֶל־יָפִיעַ מֶלֶךְ־לָכִישׁ וְאֶל־דְּהִיר מֶלֶךְ־
 4 עֲגֹלָן לֵאמֹר: עָלוּ־אֵלַי וְעֲזָרְנִי וְנִכְּסָה אֶת־גִּבְעוֹן כִּי־הִשְׁלִימָה אֶת־
 ה יְהוֹשֻׁעַ וְאֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַהֲאִסְפוּ וַיַּעֲלוּ חֲמִשָּׁת 1 מַלְכֵי הָאֲמֹרִי מֶלֶךְ־
 יְרוּשָׁלַם מֶלֶךְ־חִבּוֹן מֶלֶךְ־יִרְמוּת מֶלֶךְ־לָכִישׁ מֶלֶךְ־עֲגֹלָן הֵם וְכָל־
 6 מַחֲנֵיהֶם וַיָּחֲנוּ עַל־גִּבְעוֹן וַיִּלָּחֲמוּ עִלֶּיהָ: וַיִּשְׁלַחוּ אֲנָשִׁי גִבְעוֹן אֶל־
 יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הַמַּחֲנֶה הַגָּלְגָּלָה לֵאמֹר אַל־תִּירָם יְדִידָה מִיַּדְךָ עֲלֵה
 אֵלֵינוּ מִהֲרָה וְהוֹשִׁיעָה פָּנֵינוּ וְעֲזָרְנוּ כִּי נִקְבְּצוּ אֵלֵינוּ כָּל־מַלְכֵי הָאֲמֹרִי

15. *Fecitque Iosue cum eis pacem, et inito foedere pollicitus est, quod non occiderentur; principes quoque multitudinis iuraverunt eis.

*2 Reg. 21, 2.

16. Post dies autem tres initi foederis, audierunt, quod in vicino habitarent, et inter eos futuri essent.

17. Moveruntque castra filii Israël, et venerunt in civitates eorum die tertio, quarum haec vocabula sunt, Gabaon, et Caphira, et Beroth, et Cariathiarim.

18. Et non percusserunt eos, eo quod iurassent eis principes multitudinis in nomine Domini Dei Israël. Murmuravit itaque omne vulgus contra principes.

19. Qui responderunt eis: Iuravimus illis in nomine Domini Dei Israël, et idcirco non possumus eos contingere;

20. sed hoc faciemus eis: Reservetur quidem, ut vivant, ne contra nos ira Domini concitetur, si peieraverimus,

21. sed sic vivant, ut in usus universae multitudinis ligna caedant, aquasque comportent. Quibus haec loquentibus:

22. Vocavit Gabaonitas Iosue, et dixit eis: Cur nos decipere fraude voluistis, ut diceretis: Procul valde habitamus a vobis, cum in medio nostri sitis!

23. Itaque sub maledictione eritis, et non deficiet de stirpe vestra ligna caedens, aquasque comportans in domum Dei mei.

24. Qui responderunt: Nunciatum est nobis servis tuis, quod promississet Dominus Deus tuus Moyse servo suo, ut traderet vobis omnem terram, et disperderet cunctos habitatores eius. Timuimus igitur valde, et providimus animabus nostris, vestro terrore compulsi, et hoc consilium inivimus.

25. Nunc autem in manu tua sumus; quod tibi bonum et rectum videtur, fac nobis.

26. Fecit ergo Iosue, ut dixerat, et liberavit eos de manu filiorum Israël, ut non occiderentur.

27. Decrevitque in illo die, eos esse in ministerio cuncti populi, et altaris Domini, caedentes ligna, et aquas comportantes usque in praesens tempus, in loco, quem Dominus elegerat.

CAP. X.

Quinque reges, qui Gabaonitas obsederant, Iosue vincit, sole per unius diei spatium immoto.

1. Quae cum audisset Adonisedec rex Ierusalem, quod scilicet cepisset Iosue Hai, et subvertisset eam (sicut enim fecerat Iericho et regi eius, sic fecit Hai et regi illius), et quod transfugissent Gabaonitae ad Israël, et essent foederati eorum,

2. timuit valde. Urbs enim magna erat Gabaon, et una civitatum regaliū, et maior oppido Hai, omnesque bellatores eius fortissimi.

3. Misit ergo Adonisedec rex Ierusalem ad Oham regem Hebron, et ad Pharam regem Ierimoth, ad Iaphia quoque regem Lachis, et ad Dabir regem Eglon, dicens:

4. Ad me ascendite, et ferte praesidium, ut expugnemus Gabaon, quare transfugerit ad Iosue, et ad filios Israël.

5. Congregati igitur ascenderunt quinque reges Amorrhaeorum, rex Ierusalem, rex Hebron, rex Ierimoth, rex Lachis, rex Eglon, simul cum exercitibus suis, et castramentati sunt circa Gabaon, oppugnantes eam.

6. Habitatores autem Gabaon urbis obsessae miserunt ad Iosue, qui tunc morabatur in castris apud Galgalam, et dixerunt ei: Ne retrahas manus tuas ab auxilio servorum tuorum; ascende cito, et libera nos, ferque praesidium; convenerunt enim adversum nos omnes reges Amorrhaeorum, qui habitant in montanis.

7. Ascenditque Iosue de Galgalis, et omnis exercitus bellatorum cum eo, viri fortissimi.

8. Dixitque Dominus ad Iosue: Ne timeas eos; in manus enim tuas tradidi illos; nullus ex eis tibi resistere poterit.

9. Irruit itaque Iosue super eos repente, tota nocte ascendens de Galgalis,

10. et conturbavit eos Dominus a facie Israël, contrivitque plaga magna in Gabaon, ac persecutus est eos per viam ascensus Beth-horon, et percussit usque Azeca et Maceda.

11. Cumque fugerent filios Israël, et essent in descensu Beth-horon, Dominus misit super eos lapides magnos de coelo usque ad Azeca; et mortui sunt multo plures lapidibus grandinis, quam quos gladio percusserant filii Israël.

12. Tunc locutus est Iosue Domino in die, qua tradidit Amorrhæum in conspectu filiorum Israël, dixitque coram eis: Sol contra Gabaon ne movearis, et Luna contra vallem Aialon.

13. Steteruntque * Sol et Luna, donec ulcisceretur se gens de inimicis suis. Nonne scriptum est hoc in libro iustorum? Stetit itaque Sol in medio coeli, et non festinavit occumbere spatio unius diei.

* Eccl. 46, 5. Ics. 28, 21.

14. Non fuit antea, nec postea tam longa dies, obediens Domino voci hominis, et pugnante pro Israël.

15. Reversusque est Iosue cum omni Israël in castra Galgalæ.

16. Fugerant enim quinque reges, et se absconderant in spelunca urbis Maceda.

17. Nunciatumque est Iosue, quod

inventi essent quinque reges latentes in spelunca urbis Maceda.

18. Qui praecepit sociis et ait: Volvite saxa ingentia ad os speluncae, et ponite viros industrios, qui clausos custodiant;

19. vos autem nolite stare, sed persequimini hostes, et extremos quosque fugientium caedite; nec dimittatis eos urbium suarum intrare praesidia, quos tradidit Dominus Deus in manus vestras.

20. Caesis ergo adversariis plaga magna, et usque ad interuiccionem pene consumptis hi, qui Israël effugere potuerunt, ingressi sunt civitates munitas.

21. Reversusque est omnis exercitus ad Iosue in Maceda, ubi tunc erant castra, sani et integro numero; nullusque contra filios Israël mutire ausus est.

22. Praecepitque Iosue, dicens: Aperite os speluncae, et producite ad me quinque reges, qui in ea latitant.

23. Feceruntque ministri, ut sibi fuerat imperatum; et eduxerunt ad eum quinque reges de spelunca, regem Ierusalem, regem Hebron, regem Ierimoth, regem Lachis, regem Églon.

24. Cumque educti essent ad eum, vocavit omnes viros Israël, et ait ad principes exercitus, qui secum erant: Ite, et ponite pedes super colla regum istorum. Qui cum perrexissent, et subiectorum colla pedibus calcarent,

25. rursum ait ad eos: Nolite timere, nec paveatis, confortamini et estote robusti; sic enim faciet Dominus cunctis hostibus vestris, adversum quos dimicatis.

26. Percussitque Iosue, et interfecit eos, atque suspendit super quinque stipites; fueruntque suspensi usque ad vespertum.

7 וישבר החרו: ויעל יהושע מן־הגלגל הוא וכל־עם המלחמה עמו וכל
 8 גבורי החיל: ויאמר יהוה אל־יהושע אל־תירא מהם כִּי ביד־י
 9 נחתים לא־תעמד איש מהם בפניך: ויבא אליהם יהושע פתאם כל־
 10 הצבחה עלה מן־הגלגל: ויהם יהוה לפני ישראל ויפס מפח־גדולה
 11 בגבעון וירדפם הרד מעלה בית־חורן ויפס עד־עזקה ועד־מקדה:
 12 ויהי בנוסם: מפני ישראל הם במורד בית־חורן ויהוה השליך
 13 עליהם אבנים גדלות מן־השמים עד־עזקה וימיתו רבים אשר־מתו
 14 באבני חביר מאשר הרגו בני ישראל בחרב: אז ידבר יהושע
 15 ליהוה ביום תת יהוה את־האמרי לפני בני ישראל ויאמר: ויצני
 16 ישראל שמש בגבעון היום וירח בעמק אילון: ויהם השמש וירח
 17 עמד עד־תקם גוי ארבי הלא־היא כתובה על־ספר הישר ויעמד
 18 השמש בחצי השמים ולא־אץ לבוא כיום תמים: ולא היה כיום
 19 החול לפניו ואחריו לשמע יהוה בקול איש כִּי יהוה נלחם לישראל:
 20 וישוב יהושע וכל־ישראל עמו אל־המחנה הגלגלה: וינסו חמשת
 21 המלכים האלה ויחבאו במערה במקדה: ויגד ליהושע לאמר נמצאו
 22 חמשת המלכים נחבאים במערה במקדה: ויאמר יהושע גלו אבנים
 23 גדלות אל־פרי המערה וחפדו עליה אנשים לשמרים: ואהם אל־
 24 תעמדו רדפו אחרי ארביכם וזנבתם אותם אל־התנאים לבוא אל־
 25 עריהם כִּי נתנם יהוה אליהם בידכם: ויהי ככלות יהושע ובני
 26 ישראל להפגתם מפח גדלה־מאד עד־תמם והשורדים שרדו מהם
 27 ויבאו אל־ערי המבצר: וישבו כל־העם אל־המחנה אל־יהושע
 28 מקדה בשלום לא־חרץ לבני ישראל לאיש את־לשנו: ויאמר יהושע
 29 פתחו את־פרי המערה והוציאו אלי את־חמשת המלכים האלה מן־
 30 המערה: ויעשו כן ויוציאו אליו את־חמשת המלכים האלה מן־
 31 המערה את מלך ירושלם את־מלך חברון את־מלך ירמזת את־
 32 מלך לכיש את־מלך עגלון: ויהי כהוציאם את־המלכים האלה אל־
 33 יהושע ויקרא יהושע אל־כל־איש ישראל ויאמר אל־קצוֹי אנשי
 34 המלחמה ההלכוא אתו קרבו שימו את־רגליכם על־צווארי המלכים
 35 האלה ויקרבו וישימו את־רגליהם על־צוואריהם: ויאמר אליהם
 36 יהושע אל־תיראו ואל־תחתו חזקו ואמצו כִּי ככה יעשה יהוה
 37 לכל־ארביכם אשר אתם נלחמים אותם: ויפס יהושע אחרי־כן
 38 וימיתם ויהלם על המטה עצים ויהרו תלגים על־העצים עד־

27 הַחֲרָב: וַיְהִי לַעֲתָה׃ כִּי הָיָה הַשָּׁמַשׁ צִוְּהָ יְהוֹשֻׁעַ וַיִּרְדּוּם מִעַל הַיַּעְצִים
וַיִּשְׁלִיכֵם אֶל-הַמַּעְרָה אֲשֶׁר נִחְבְּאוּ-שָׁם וַיִּשְׁמְדוּ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת עַל-פִּי
28 הַמַּעְרָה עַד-עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה׃ וְאֶת-מִקְדָּהּ לָכֹד יְהוֹשֻׁעַ בַּיּוֹם הַהוּא
וַיַּכֶּה לַפִּי-חֶרֶב וְאֶת-מַלְכָּהּ הַחֲרָם אוֹתָם וְאֶת-כָּל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-בָּהּ
לֹא הִשְׁאִיר שְׂרִיד וַיַּעַשׂ לְמַלְכָּהּ מִקְדָּה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְמַלְכָּהּ יְרִיחוֹ׃
29 וַיַּעֲבֹר יְהוֹשֻׁעַ וְכָל-יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מִמִּקְדָּה לְבִנְהַ וַיִּלָּחֶם עִם-לִבְנָח׃
ל וַיַּחֲזֵן יְהוָה גַּם-אוֹתָהּ בְּיַד יִשְׂרָאֵל וְאֶת-מַלְכָּהּ וַיַּכֶּה לַפִּי-חֶרֶב וְאֶת-
כָּל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-בָּהּ לֹא-הִשְׁאִיר בָּהּ שְׂרִיד וַיַּעַשׂ לְמַלְכָּהּ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה
31 לְמַלְכָּהּ יְרִיחוֹ׃ וַיַּעֲבֹר יְהוֹשֻׁעַ וְכָל-יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מִלִּבְנָה לְכִירְשָׁה
32 וַיַּחֲזֵן עֲלֶיהָ וַיִּלָּחֶם בָּהּ׃ וַיַּחֲזֵן יְהוָה אֶת-לָכִישׁ בְּיַד יִשְׂרָאֵל וַיִּלְכְּדֶהָ
בַּיּוֹם הַשְּׁנִי וַיַּכֶּה לַפִּי-חֶרֶב וְאֶת-כָּל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-בָּהּ כָּל אֲשֶׁר-
33 עָשָׂה לְלִבְנָח׃ אִזְּ עָלָה הָרָם מֶלֶךְ גִּזְר לַעֲזֹר אֶת-לָכִישׁ וַיַּבְהִי
34 יְהוֹשֻׁעַ וְאֶת-עַמּוֹ עַד-בִּלְתִּי הִשְׁאִיר-לּוֹ שְׂרִיד׃ וַיַּעֲבֹר יְהוֹשֻׁעַ וְכָל-
לֵה יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מִלָּכִישׁ עַגְלֹנָה וַיַּחֲזֵנוּ עֲלֶיהָ וַיִּלָּחֲמוּ עִלֶּיהָ׃ וַיִּלְכְּדוּהָ
בַּיּוֹם הַהוּא וַיַּכֶּה לַפִּי-חֶרֶב וְאֵל כָּל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-בָּהּ בַּיּוֹם הַהוּא
36 הַחֲרָים כָּל אֲשֶׁר-עָשָׂה לְלָכִישׁ׃ וַיַּעַל יְהוֹשֻׁעַ וְכָל-יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ
37 מִעַגְלֹנָה חֲבֹרֹנָה וַיִּלָּחֲמוּ עִלֶּיהָ׃ וַיִּלְכְּדוּהָ וַיַּכֶּה לַפִּי-חֶרֶב וְאֶת-
מַלְכָּהּ וְאֶת-כָּל-עַרְיָהּ וְאֶת-כָּל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-בָּהּ לֹא-הִשְׁאִיר שְׂרִיד
כָּל אֲשֶׁר-עָשָׂה לְעַגְלֹן וַיַּחֲרֵם אוֹתָהּ וְאֶת-כָּל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-בָּהּ׃
38 וַיָּשָׁב יְהוֹשֻׁעַ וְכָל-יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ הַבֵּרָה וַיִּלָּחֶם עִלֶּיהָ׃ וַיִּלְכְּדֶהָ וְאֶת-
39 מַלְכָּהּ וְאֶת-כָּל-עַרְיָהּ וַיַּכֵּם לַפִּי-חֶרֶב וַיַּחֲרִימוּ אֶת-כָּל-נֶפֶשׁ אֲשֶׁר-
בָּהּ לֹא הִשְׁאִיר שְׂרִיד כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְחֲבֹרֹן כִּי-עָשָׂה לְדָבָרָה וַיִּלְכְּדֶהָ
מ וְכַאֲשֶׁר עָשָׂה לְלִבְנָה וְלַמַּלְכָּה׃ וַיַּכֶּה יְהוֹשֻׁעַ אֶת-כָּל-הָאָרֶץ הַהִיא
וַחֲגָב וַחֲשַׁפְלָה וַחֲאֻשְׁדֹּת וְאֵל כָּל-מַלְכֵיהֶם לֹא הִשְׁאִיר שְׂרִיד וְאֵת
כָּל-הַנֶּשְׁמָה הַחַיִּים כַּאֲשֶׁר צִוְּהָ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיָּבֶם יְהוֹשֻׁעַ
41 מִקְדָּשׁ בִּרְנָנָה וְעַד-עֵזָה וְאֵת כָּל-אֶרֶץ גִּשְׁן וְעַד-גִּבְעֹן׃ וְאֵת כָּל-
42 הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וְאֶת-אֲרָצָם לָכֹד יְהוֹשֻׁעַ פָּעַם אֶחָת כִּי יְהוָה אֱלֹהֵי
43 יִשְׂרָאֵל נָלַחם לְיִשְׂרָאֵל׃ וַיָּשָׁב יְהוֹשֻׁעַ וְכָל-יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ אֶל-הַמַּחֲנֶה
הַגָּלְגָּל׃

יֵא CAP. XI.

יֵא

א וַיַּחֲזֵר כְּשָׁמַע יָבִין מֶלֶךְ-חֲצֹר וַיִּשְׁלַח אֶל-יִזְבָּב מֶלֶךְ מִדּוֹן וְאֶל-מֶלֶךְ
ב שִׁמְרוֹן וְאֶל-מֶלֶךְ אֲכִישָׁה׃ וְאֶל-הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מִצְפֹּן בְּהָר וּבַעֲרֵבְתָה
ג גִּבְעַת כְּנָז וּבִשְׁפֵלָה וּבְנִפְּזֹת הַיָּר מִיָּם׃ הַכְּנַעֲנִי מִמִּזְרַח וּמִיָּם וְהָאֲמֹרִי

27. *Cumque occumberet sol, praecepit sociis, ut deponerent eos de patibulis. Qui depositos proiecerunt in speluncam, in qua latuerant, et posuerunt super os eius saxa ingentia, quae permanent usque in praesens.

* Deut. 21, 23.

28. Eodem quoque die Macedam cepit Iosue, et percussit eam in ore gladii, regemque illius interfecit, et omnes habitatores eius; non dimisit in ea saltem parvas reliquias. Fecitque regi Maceda, sicut fecerat regi Iericho.

29. Transivit autem cum omni Israël de Maceda in Lebna, et pugnabat contra eam.

30. Quam tradidit Dominus cum rege suo in manus Israël; percusseruntque urbem in ore gladii, et omnes habitatores eius; non dimiserunt in ea ullas reliquias. Feceruntque regi Lebna, sicut fecerant regi Iericho.

* c. 6, 2.

31. De Lebna transivit in Lachis cum omni Israël: et exercitu per gyrum disposito oppugnabat eam.

32. Tradiditque Dominus Lachis in manus Israël; et cepit eam die altero, atque percussit in ore gladii, omnemque animam, quae fuerat in ea, sicut fecerat Lebna.

33. Eo tempore ascendit Horam rex Gazer, ut auxiliaretur Lachis; quem percussit Iosue cum omni populo eius usque ad internecionem.

34. Transivitque de Lachis in Eglon, et circumdedit,

35. atque expugnavit eam eadem die; percussitque in ore gladii omnes animas, quae erant in ea, iuxta omnia, quae fecerat Lachis.

36. Ascendit quoque cum omni Israël de Eglon in Hebron, et pugnavit contra eam;

37. cepit eam, et percussit in ore gladii, regem quoque eius, et omnia oppida regionis illius, universasque animas, quae in ea fuerant commoatae; non reliquit in ea ullas reliquias: sicut fecerat Eglon, sic fecit et Hebron, cuncta, quae in ea reperit consumens gladio.

38. Inde reversus in Dabir,

39. cepit eam atque vastavit; regem quoque eius atque omnia per circuitum oppida percussit in ore gladii; non dimisit in ea ullas reliquias; sicut fecerat Hebron et Lebna et regibus earum, sic fecit Dabir et regi illius.

40. Percussit itaque Iosue omnem terram montanam et meridianam atque campestem, et Asedoth, cum regibus suis; non dimisit in ea ullas reliquias, sed omne, quod spirare poterat, interfecit, sicut praeceperat ei Dominus Deus Israël,

41. a Cadesbarne usque Gazam. Omnem terram Gosen usque Gabaon,

42. universosque reges, et regiones eorum, uno impetu cepit atque vastavit; Dominus enim Deus Israël pugnavit pro eo.

43. Reversusque est cum omni Israël ad locum castrorum in Galgala.

CAP. XI.

Iosue bellum prosequitur contra reges ad aquilonem positos.

1. Quae cum audisset Iabin rex Asor, misit ad Iobab regem Madon, et ad regem Semeron, atque ad regem Achsaph;

2. ad reges quoque aquilonis, qui habitabant in montanis et in planitie contra meridiem Ceneroth, in campatribus quoque et in regionibus Dor iuxta mare;

3. Chananaeum quoque ab Oriente et Occidente, et Amorrhacum at-

que Hethaeum ac Pherezaeum et Iebusaeum in montanis; Hevaeum quoque, qui habitabat ad radices Hermon in terra Maspha.

4. Egressique sunt omnes cum turmis suis, populus multus nimis sicut arena, quae est in littore maris, equi quoque et currus immensae multitudinis.

5. Conveneruntque omnes reges isti in unum ad aquas Merom, ut pugnarent contra Israël.

6. Dixitque Dominus ad Iosue: Ne timeas eos; cras enim haeceadem hora ego tradam omnes istos vulnerandos in conspectu Israël; equos eorum subnervabis, et currus igne combures.

7. Venitque Iosue, et omnis exercitus cum eo, adversus illos ad aquas Merom subito, et irruerunt super eos;

8. tradiditque illos Dominus in manus Israël. Qui percusserunt eos, et persecuti sunt usque ad Sidonem magnam, et aquas Maserephoth, campumque Masphe, qui est ad Orientalem illius partem. Ita percussit omnes, ut nullas dimitteret ex eis reliquias.

9. Fecitque sicut praeceperat ei Dominus, equos eorum subnervavit, currusque combussit igni.

10. Reversusque statim cepit Asor; et regem eius percussit gladio. Asor enim antiquitus inter omnia regna haec principatum tenebat.

11. Percussitque omnes animas, quae ibidem morabantur; non dimisit in ea ulla reliquias, sed usque ad internecionem universa vastavit, ipsamque urbem peremit incendio.

12. Et omnes per circuitum civitates, regesque earum cepit, percussit atque delevit*, sicut praeceperat ei Moyses famulus Domini.

* Dent. 7, 1.

13. Absque urbibus, quae erant

in collibus et in tumulis sitae, caeteras succendit Israël; unam tantum Asor munitissimam flamma consumpsit.

14. Omnemque praedam istarum urbium ac iumenta diviserunt sibi filii Israël, cunctis hominibus interfectis.

15. * Sicut praeceperat Dominus Moysi servo suo, ita praecepit Moyses Iosue, et ille universa complevit; non praeteriit de universis mandatis nec unum quidem verbum, quod iusserat Dominus Moysi.

* Exod. 34, 11. Deut. 7, 1.

16. Cepit itaque Iosue omnem terram montanam, et meridianam, terramque Gosen, et planitiem, et occidentalem plagam, montemque Israël, et campestria eius;

17. et partem montis, quae ascendit Seir usque Baalgad, per planitiem Libani subter montem Hermon; omnes reges eorum cepit, percussit, et occidit.

18. Multo tempore pugnavit Iosue contra reges istos.

19. Non fuit civitas, quae se traderet filiis Israël, praeter Hevaeum, qui habitabat in Gabaon; omnes enim bellando cepit.

20. Domini enim sententia fuerat, ut indurarentur corda eorum, et pugnarent contra Israël et caderent, et non mererentur ullam clementiam, ac perirent, sicut praeceperat Dominus Moysi.

21. In illo tempore venit Iosue, et interfecit Enacim de montanis, Hebron, et Dabir, et Anab, et de omni monte Iuda et Israël, urbesque eorum delevit.

22. Non reliquit ullum de stirpe Enacim, in terra filiorum Israël; absque civitatibus Gaza, et Geth, et Azoto, in quibus solis relictii sunt.

והתקי והפרגי והיבסי בחר והחלי תחת חרמון בארץ המצפה:
ויצאו הם וכל־מחניהם עם־רב כחול אשר על־שפת־הים לרב
וסוס ורכב רב־מאד: ויגדלו כל המלכים האלה ויבאו ויחני ויחדו
אל־מי מרום להלחם עם־ישראל: ולאמר יהוה אל־יהושע אל־
תירא מפניהם כי מחר פעת הזאת אנכי נתן את־פלס חלקים לפני
ישראל את־סוסיהם תעקר ואת־מרקבתיהם תשרק באש: ויבא
יהושע וכל־עם המלחמה עמו עליהם על־מי מרום פתאם ויפלו
בהם: ויהלם יהוה בירי־ישראל ויפוס וירדפום עד־צידון רבה ועד
משפוח מים ועד־בקעת מצפה מזרחת ויפס עד־בלתי השאיר
להם שריד: ויעש להם יהושע כאשר אמר־לו יהוה את־סוסיהם
עקר ואת־מרקבתיהם שרק באש: וישב יהושע בעת ההיא וילכד
את־חצור ואת־מלכה הקה בחרב כי־חצור לפנים היא ראש כל־
הממלכות האלה: ויפסו את־כל־הנפש אשר־בה לפי־חרב החלם לא
נותר כל־נשמה ואת־חצור שרק באש: ואת־כל־ערי המלכים האלה
ואת־כל־מלכיהם לכד יהושע ויפס לפי־חרב החרים אותם כאשר
צוה משה עבד יהוה: רק כל־הערים העמדו על־חלם לא־שרפם
ישראל וילתי את־חצור לבדה שרק יהושע: וכל שכל הערים
האלה והבהמה בזו להם בני ישראל רק את־כל־האדם הפו לפי־
חרב עד־השמדם אותם לא השאירו כל־נשמה: כאשר צוה יהוה
את־משה עבדו פן־צוה משה את־יהושע וכן עשה יהושע לא־
חסיר דבר מכל אשר־צוה יהוה את־משה: ויפס יהושע את־כל־
הארץ הזאת חדר ואת־כל־הנגב ואת כל־ארץ הגשן ואת־השפלה
ואת־הערבה ואת־הר ישראל ושפלתה: מן־החר החלק העלה שעיר
ועד־בצל גד בבקעת הלכזון תחת הר־חרמון ואת כל־מלכיהם לכד
ויפס וימיתם: ימים רבים עשה יהושע את־כל־המלכים האלה
מלחמה: לא־היתה עיר אשר השלימה אל־בני ישראל בלתי חנוי
ושבי גבעון את־הכל לקחו במלחמה: כי־מאת יהוה היתה לחזק
את־לבם לקראת המלחמה את־ישראל למען החרימם לבלתי היות
להם מחנה כי למען השמידם כאשר צוה יהוה את־משה: ויבא
יהושע בעת ההיא ובקרת את־הענקים מן־החר מן־חברון מן־דבר
מן־נגב ומכל הר והולח ומכל הר ישראל עם־גריהם החרימם
יהושע: לא־נותר ענקים בארץ בני ישראל רק בעזה בגת ובאשדוד

23 נִשְׁאָרוּ: וַיָּלַח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ כָּל־אֲשֶׁר דָּבַר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיִּתְּנָהּ יְהוֹשֻׁעַ לְנַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל כַּמְחֻלָּתָם לְשִׁבְתֵּיהֶם וְהָאָרֶץ שָׁקֵטָה מִמִּלְחָמָה:

יב CAP. XII.

יב

א וַאֲלֹהֶ ׀ מַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר הָיוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיִּרְשׁוּ אֶת־אֲרָצָם בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן מִזֶּרְחָה הַשָּׁמֶשׁ מִנַּחַל אֲרִנּוֹן עַד־הַר הָרְמֹן וְכָל־הָעֲרֵבָה 2 מִזֶּרְחָה: סִיחּוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי הָיָשָׁב בְּחֻשְׁבּוֹן מִשְׁלַל מַעְרָצַר אֲשֶׁר עַל־ שַׁפְת־נַחַל אֲרִנּוֹן וְתוֹךְ הַנַּחַל וַחֲצִי הַגִּלְעָד וְעַל רֶפֶק הַנַּחַל גִּבּוֹל בְּנֵי 3 עַמּוֹן: וְהָעֲרֵבָה עַד־רֹם כְּפָרוֹת מִזֶּרְחָה וְעַד גֹּם הָעֲרֵבָה וְסִי־הַגִּלְעָד 4 מִזֶּרְחָה הַרֵךְ בֵּית הַיִּשְׁמָעַל וּמִתִּימָן תַּחַת אֲשֵׁדוֹת הַפַּסְסָה: וּגִבּוֹל עוֹג הַמֶּלֶךְ הַבְּשָׁן מִיַּתֵּר הָרַפָּאִים הַיּוֹשֵׁב בְּצִנְשָׁתוֹת וּבְאֲדָרְעִי: וּמִשְׁלַל 5 בְּהַר הָרְמֹן וּבִסְלָכָה וּבְכָל־הַבְּשָׁן עַד־גִּבּוֹל הַחֲשׂוּרִי וְהַמַּעַצְכָּתִי וַחֲצִי הַגִּלְעָד גִּבּוֹל סִיחּוֹן מֶלֶךְ־חֻשְׁבּוֹן: מִשָּׁה עֶבֶד־יְהוָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל 6 הַגּוֹם וַיִּתְּנָה מִשָּׁה עֶבֶד־יְהוָה יְרָשָׁה לָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי שִׁבְט 7 הַמְּנַשֶּׁה: וַאֲלֹהֶ מַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר הִכָּה יְהוֹשֻׁעַ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן לְמָה מִבְּעַל הַלְּבָנוֹן וְעַד־הַהָר הַחֹלֶק הַיֵּלֶה 8 שִׁינִידָה וַיִּתְּנָהּ יְהוֹשֻׁעַ לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל יְרָשָׁה כַּמְחֻלָּתָם: בְּהַר 9 וּבְשִׁפְלָה וּבְעֲרֵבָה וּבְאֲשֵׁדוֹת וּבַמִּדְבָּר וּבַגִּבּוֹל הַחֲתָנִי הָאֱמֹרִי וְהַקִּנְעָנִי 10 הַפְּרִזִּי הַחֲזִי וְהַיְבוּסִי: מֶלֶךְ יִרְיָהוּ אֶחָד מֶלֶךְ חֲזִי אֲשֶׁר־מֵעַד בֵּית־ 11 אֵל אֶחָד: מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַם אֶחָד מֶלֶךְ חֲבִרוֹן אֶחָד: מֶלֶךְ יִרְמֹת אֶחָד 12 מֶלֶךְ לָקִישׁ אֶחָד: מֶלֶךְ עֵגְלוֹן אֶחָד מֶלֶךְ גֹּזֵר אֶחָד: מֶלֶךְ דָּבֵל אֶחָד 13 מֶלֶךְ גִּדֵּר אֶחָד: מֶלֶךְ חֲרֹמָה אֶחָד מֶלֶךְ עֵדֶר אֶחָד: מֶלֶךְ לִבְנָה אֶחָד 14 מֶלֶךְ עֲדָלָם אֶחָד: מֶלֶךְ מַסְדָּה אֶחָד מֶלֶךְ בֵּית־אֵל אֶחָד: מֶלֶךְ תַּפּוּחַ 15 אֶחָד מֶלֶךְ חִפֹּר אֶחָד: מֶלֶךְ אַפֶּק אֶחָד מֶלֶךְ לַשָּׁרוֹן אֶחָד: מֶלֶךְ מְדוֹן 16 אֶחָד מֶלֶךְ חֲצוֹר אֶחָד: מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן מְרֹאֵן אֶחָד מֶלֶךְ אֲכִשָׁה אֶחָד: 17 כ מֶלֶךְ תַּעֲנֹן אֶחָד מֶלֶךְ מִגְדוֹ אֶחָד: מֶלֶךְ קִדְשׁ אֶחָד מֶלֶךְ־קִנְעָנִים 18 מֶלֶךְ מִלְכָּם אֶחָד: מֶלֶךְ דּוֹר לְנֶשֶׁת דּוֹר אֶחָד מֶלֶךְ־גִּוִּים לְגִלְגָּל אֶחָד: מֶלֶךְ 19 דִּלְכָּה אֶחָד כָּל־מַלְכִּים שְׁלֹשִׁים וָאֶחָד:

יג CAP. XIII.

יג

א וַיְהוֹשֻׁעַ וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלֵינוּ אַתָּה זָכַרְתָּה בָּאת בְּיָמִים 2 וְהָאָרֶץ נִשְׁאָרָה הַרְבֵּה־מְאֹד לְרִשְׁתָּהּ: זֹאת הָאָרֶץ הַנִּשְׁאָרָה כָּל־ 3 גְּלִילָוֹת הַפְּלִשְׁתִּים וְכָל־הַחֲשׂוּרִי: מִן־הַשִּׁיחֹרֹר אֲשֶׁר ׀ עַל־פְּנֵי מִצְרָיִם

23. Cepit ergo Iosue omnem terram, sicut locutus est Dominus ad Moysen, et tradidit eam in possessionem filiis Israël secundum partes et tribus suas*, quievitque terra a praeliis.

* c. 14, 15.

CAP. XII.

Recensentur reges a Mose et Iosue debellati.

1. Hi sunt reges, quos percusserunt filii Israël, et possederunt terram eorum trans Iordanem ad solis ortum, a torrente Arnon usque ad montem Hermon, et omnem orientalem plagam, quae respicit solitudinem.

2. Schon rex Amorrhaeorum, qui habitavit in Hesebon, dominatus est ab Aroër, quae sita est super ripam torrentis Arnon, et mediae partis in valle, dimidiaque Galaad, usque ad torrentem Iaboc, qui est terminus filiorum Ammon.

3. Et a solitudine usque ad Mare Ceneroth contra Orientem, et usque ad Mare deserti, quod est mare salissimum, ad orientalem plagam per viam, quae ducit Bethsimoth; et ab australi parte, quae subiacet Asedoth, Phasga.

4. Terminus Og regis Basan, de reliquiis Raphaim, qui habitavit in Astaroth, et in Edrai, et dominatus est in monte Hermon, et in Salecha, atque in universa Basan, usque ad terminos

5. Gessuri, et Machati, et dimidia partis Galaad; terminos Schon regis Hesebon.

6. Moyses famulus Domini et filii Israël percusserunt eos, tradiditque terram eorum Moyses in possessionem Rubenitis, et Gaditis, et dimidia tribui Manasse.

7. Hi sunt reges terrae, quos percussit Iosue, et filii Israël, trans Iordanem ad occidentalem plagam, a Baalgad in campo Libani, usque ad montem, cuius pars ascendit in Seir; tradiditque eam Iosue in possessionem tribubus Israël, singulis partes suas,

8. tam in montanis, quam in plauis atque campestribus. In Asedoth, et in solitudine, ac in meridie Hethaeus fuit et Amorrhaeus, Chananaeus et Pherezaeus, Hevaeus et Iebusaeus.

9. Rex Iericho unus; rex Hai, quae est ex latere Bethel, unus;

10. rex Ierusalem unus, rex Hebron unus;

11. ex Ierimoth unus; rex Lachis unus;

12. rex Eglon unus; rex Gazer unus;

13. rex Dabir unus; rex Gader unus;

14. rex Herma unus; rex Hered unus;

15. rex Lebna unus; rex Odullam unus;

16. rex Maceda unus; rex Bethel unus;

17. rex Taphua unus; rex Opher unus;

18. rex Apher unus; rex Saron unus;

19. rex Madon unus; rex Asor unus;

20. rex Semeron unus; rex Achsaph unus;

21. rex Thenac unus; rex Mageddo unus;

22. rex Cades unus; rex Iachanan Carmeli unus;

23. rex Dor, et provinciae Dor unus; rex gentium Galgal unus;

24. rex Thersa unus; omnes reges triginta unus.

CAP. XIII.

Terrae promissae termini designantur et divisio imperatur.

1. Iosue senex, propectaeque aetatis erat, et dixit Dominus ad eum: Senuisti, et longaevus es, terraquo latissima derelicta est, quae necdum sorte divisa est;

2. omnis videlicet Galilaea, Philisthiim, et universa Gessuri

3. a fluvio turbido, qui irrigat

Aegyptum, usque ad terminos Accaron contra Aquilonem; Terra Chanaan, quae in quinque regulos Philisthiim dividitur, Gazaeos, et Azotios, Ascalonitas, Gethaeos, et Accaronitas.

4. Ad meridiem vero sunt Hevaei, omnis terra Chanaan, et Maara Sidoniorum usque Apheca et terminos Amorrhaei,

5. eiusque confinia. Libani quoque regio contra Orientem, a Baalgad sub monte Hermon, donec ingrediariis Emath.

6. Omnium, qui habitant in monte, a Libano usque ad aquas Maserephoth, universique Sidonii. Ego sum, qui delebo eos a facie filiorum Israël. Veniat ergo in partem hereditatis Israël, sicut praecepi tibi.

7. Et nunc divide terram in possessionem novem tribubus, et dimidia tribui Manasse,

8. cum qua Ruben et Gad possederunt terram*, quam tradidit eis Moyses famulus Domini, trans flumen Iordanis, ad orientalem plagam

* Num. 32, 33.

9. ab Aroër, quae sita est in ripa torrentis Arnon, et in vallis medio, universaque campestris Medaba, usque Dibon.

10. Et cunctas civitates Schon, regis Amorrhaei, qui regnavit in Hesebon usque ad terminos filiorum Ammon.

11. Et Galaad, ac terminum Gessuri et Machati, et omnem montem Hermon, et universam Basan, usque ad Salecha.

12. Omne regnum Og in Basan, qui regnavit in Astaroth et Edrai, ipse fuit de reliquiis Raphaim; percussitque eos Moyses, atque delevit.

13. Nolueruntque disperdere filii Israël Gessuri et Machati; et habitaverunt in medio Israël usque in praesentem diem.

14. *Tribui autem Levi non dedit possessionem; sed sacrificia et victimae Domini Dei Israël; ipsa est eius haereditas, sicut locutus est illi.

* Num. 18, 20.

15. Dedit ergo Moyses possessio-

nem tribui filiorum Ruben iuxta cognationes suas.

16. Fuitque terminus eorum ab Aroër, quae sita est in ripa torrentis Arnon, et in valle eiusdem torrentis media; universam planitiem, quae ducit Medaba,

17. et Hesebon, cunctosque viculos earum, qui sunt in campatribus; Dibon quoque, et Bamothbaal, et oppidum Baalmaon,

18. et Iassa, et Cedimoth, et Mephaath,

19. et Cariathaim, et Sabama, et Sarathasar in monte convallis.

20. Bethphogor et Asedoth, Phasga et Bethiesimoth,

21. et omnes urbes campestris, universaque regna Schon regis Amorrhaei, qui regnavit in Hesebon*, quem percussit Moyses cum principibus Madian: Hevaeum, et Recem, et Sur, et Hur, et Rebe duces Schon habitatores terrae.

* Num. 31, 8.

22. Et Balaam filium Beor ariolum occiderunt filii Israël gladio cum caeteris interfectis.

23. Factusque est terminus filiorum Ruben Iordanis fluvius. Haec est possessio Rubenitarum per cognationes suas urbium et viculorum.

24. Deditque Moyses tribui Gad et filiis eius per cognationes suas possessionem, cuius haec divisio est:

25. Terminus Iaser, et omnes civitates Galaad, et dimidiam partem terrae filiorum Ammon, usque ad Aroër, quae est contra Rabba.

26. Et ab Hesebon usque Ramoth, Masphe et Betonim; et a Manaim usque ad terminos Dabir;

27. in valle quoque Betharam, et Bethnemra, et Socoth, et Saphon reliquam partem regni Schon regis Hesebon; huius quoque finis, Iordanis est, usque ad extremam partem maris Cenereth trans Iordanem ad orientalem plagam.

28. Haec est possessio filiorum Gad per familias suas, civitates et villae earum.

29. Dedit et dimidia tribui Ma-

וְעַד גְּבוּל עֶקְרוֹן צְפוֹנָה לְבִנְיָמִן תַּחֲשֹׁב חֲמִשָּׁה סִרְי פְּלִשְׁתִּים הָעִתִּי
וְהָאֲשֻׁרִי הָאֲשֻׁקְלוֹנִי הַחִתִּי וְהָעֶקְרוֹנִי וְהָעָרִים מִתִּירָן כָּל-אֶרֶץ
הַבִּנְיָמִי וּמִעֵרָה אֲשֶׁר לְצִידֹנִים עַד-אַפֶּקָה עַד גְּבוּל הָאֲמֹרִי וְהָאֶרֶץ ה
הַגְּבֻלִי וְכָל-הַלְּבָנוֹן מִזֶּרֶח הַשָּׁמֶשׁ מִבְּעַל גֹּד תַּחַת הַר-חֶרְמוֹן עַד
לְבֹוא חֲמַת כָּל-יִשְׂרָאֵל הָהָר מִן-הַלְּבָנוֹן עַד-מִשְׁרַפַּת מִיָּם כָּל-צִידֹנִים
אֲנֹכִי אֹרִישָׁם מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל רַק הַפִּלָּה לְיִשְׂרָאֵל בְּנַחֲלָה כְּאֲשֶׁר
צִוִּיתִיהֶם וְעַתָּה חֲפֹק אֶת-הָאֶרֶץ הַזֹּאת בְּנַחֲלָה לְתִשְׁעַת הַשִּׁבְטִים
וְחֹצֵי הַשִּׁבְטִים הַמְּנַשֶּׁה עִמּוֹ הָרֹאשִׁי וְהַזֵּדִי לָקְחוּ נַחֲלָתָם אֲשֶׁר
נָתַן לָהֶם מֹשֶׁה בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן מִזֶּרֶחָה כְּאֲשֶׁר נָתַן לָהֶם מֹשֶׁה עֶבֶר
יְהוָה מִעֶרְוֶר אֲשֶׁר עַל-שְׂפַת-נַחַל אֲרָנוֹן וְהַיָּרֵר אֲשֶׁר בְּתוֹךְ-הַנַּחַל
וְכָל-חַמִּישֹׁר מִיִּדְבָּא עַד-דִּיבּוֹן וְכָל עָרֵי סִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר
מֶלֶךְ בְּחִשְׁבּוֹן עַד-גְּבוּל בְּנֵי עַמּוֹן וְהַגְּלָדִי וְגְבוּל הַגִּישּׁוּרִי וְהַמַּעֲכָתִי
וְכָל הַר חֶרְמוֹן וְכָל-חִשְׁבּוֹן עַד-סֹלְכָה כָּל-מַמְלָכוֹת עוֹלָם בְּבִשְׁטָן אֲשֶׁר-
מֶלֶךְ בְּעִשְׁתָּרוֹת וּבְאֶדְרָעִי הוּא נִשְׂאָר מִיְּהוָה הָרֹפְאִים וַיִּפֹּס מֹשֶׁה
וַיִּרְשָׁם וְלֹא הוֹרִישׁוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-הַגִּישּׁוּרִי וְאֶת-הַמַּעֲכָתִי וַיָּשֻׁב
גִּישּׁוֹר וּמַעֲכָתִי בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה רַק לְשִׁבְטֵי הַלֵּוִי לֹא נָתַן
נַחֲלָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוּא נַחֲלָתוֹ כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר-לוֹ וַיִּתֵּן טו
מֹשֶׁה לַמִּטָּה בְּנֵי-רֹאשֹׁן לַמִּשְׁפְּחוֹתָם וַיְהִי לָהֶם הַגְּבוּל מִעֶרְוֶר אֲשֶׁר
עַל-שְׂפַת-נַחַל אֲרָנוֹן וְהַיָּרֵר אֲשֶׁר בְּתוֹךְ-הַנַּחַל וְכָל-חַמִּישֹׁר עַל-
מִיִּדְבָּא חִשְׁבּוֹן וְכָל-עֵרִיָּה אֲשֶׁר בְּמִישּׁוֹר דִּיבּוֹן וּבְמֹזֹת בְּעַל וּבֵית
בְּעַל מִדּוֹן וְיִהְיֶזָה וְקַדְמָת וּמַפְעַת וְקַרְיָתִים וְשִׁבְמָה וְצָרַת הַשֶּׁחַר
בְּחַר הַעֲמֶק וּבֵית פִּעֹז וְאֲשֻׁדּוֹת הַפְּסִיעָה וּבֵית הַיִּשְׁמֹת וְכָל עָרֵי כ
חַמִּישֹׁר וְכָל-מַמְלָכוֹת סִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר מֶלֶךְ בְּחִשְׁבּוֹן אֲשֶׁר
הִלָּה מֹשֶׁה אֹתוֹ וְאֶת-נִשְׂיָאֵי מִדּוֹן אֶת-אֹנִי וְאֶת-רָקֵם וְאֶת-צֹר
וְאֶת-חֹזִי וְאֶת-רָבִעַ נְסִיכֵי סִיחוֹן וְיִשְׂרֵי הָאֶרֶץ וְאֶת-בִּלְעָם בֶּן-בְּעֹזֵר
הַקּוֹסֵם חָרָגוֹ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּחֶרֶב אֶל-חֲלָלֵיהֶם וַיְהִי גְבוּל בְּנֵי רֹאשֹׁן
הַיַּרְדֵּן וְגְבוּל זֹאת נַחֲלַת בְּנֵי-רֹאשֹׁן לַמִּשְׁפְּחוֹתָם הָעָרִים וְחִצְרֵיהֶן
וַיִּתֵּן מֹשֶׁה לַמִּטָּה גֹד לְבָנֵי גֹד לַמִּשְׁפְּחוֹתָם וַיְהִי לָהֶם הַגְּבוּל כה
וְצֹר וְכָל-עָרֵי הַגְּלָדִי וְחֹצֵי אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן עַד-עֶרְוֶר אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי
וּבֵה וּבְחִשְׁבּוֹן עַד-רֶמֶת הַמַּצָּפָה וּבְכִנֹּרִים וּמִמְחָנִים עַד-גְּבוּל לְדָבָר
וּבְעֶמֶק בֵּית הָרֶם וּבֵית נִמְרָה וְסִכּוֹת וְצִפּוֹן יָהָר מַמְלָכוֹת סִיחוֹן
מֶלֶךְ חִשְׁבּוֹן הַיַּרְדֵּן וְגָבַל עַד-קֶצֶה יָם-כְּנָת עֶבֶר הַיַּרְדֵּן מִזֶּרֶחָה
זֹאת נַחֲלַת בְּנֵי-גֹד לַמִּשְׁפְּחוֹתָם הָעָרִים וְחִצְרֵיהֶם וַיִּתֵּן מֹשֶׁה כה
מֹשֶׁה

ל לחצור נשבת מנשה ויהי לחצור מטה בני-מנשה למשפחתם: ויהי
גבולם ממחנהם כל-הבטן כל-ממלכות: וצוג מלך-הבטן וכל-חלח
31 ואור אשר בבטן נשים עיר: וחצור הגלעד ועשתרות וארבעי עיר
ממלכות צוג בבטן לבני מכיר בן-מנשה לחצור בני-מכיר
32 למשפחתם: אלה אשר-נתל משה בערבות מואב מעבר לירדן
33 וריהו מורחהו: ולשבת הלוי לא-נתן משה נתלה יהוה אלהי ישראל
הוא נתלהם כאשר דבר להם:

י CAP. XIV.

יד

א ואלה אשר-נתלו בני-ישראל בארץ כנען אשר נחלו אותם אלעזר
2 הכהן ויחושע בן-ננן וראשי אבות המשוח לבני ישראל: בגולל
נחלתם כאשר צוה יהוה ביד-משה לחשעת המשות וחציר המשה:
3 בירדן משה נתלת שני המשות וחציר המשה מעבר לירדן וללוים
4 לא-נתן נתלה בתוכם: כיהיו בני-יוסף שני משוח מנשה ואפרים
ולא-נתנו חלק ללוים בארץ כי אם-ערים לשבת ומגורשיהם
ה למקניהם ולקנינם: כאשר צוה יהוה את-משה בן עשו בני ישראל
6 ויחלקו את-הארץ: ויגשו בני-יהודה אל-יהושע בגלגל ויאמר
אליו כלב בן-יפנה תקנני אתה ידעת את-הדבר אשר-דבר יהוה
7 אל-משה איש האלהים על אדותי ועל-אדותיך בקנש פרנץ: בן-
ארבעים שנה אנכי בשלח משה עבד-יהוה אתי מקנש פרנץ לרגל
8 את-הארץ ואשב אותו דבר כאשר עם-לבבי: ואחל אשר עליו עמי
9 המסיו את-לב העם ואנכי מלאחי אחרי יהוה אלהי: וישבע משה
ביום ההוא לאמר אם-לא תאריך אשר דרכה רגלך בזה לה תהיה
י לנתלה ולכניך עד-עולם כי מלא את אחרי יהוה אלהי: ועתה הנה
היהוה יהוה אותי כאשר דבר זה ארבעים וחמש שנה מאז דבר
יהוה את-הדבר הזה אל-משה אשר-הלך ישראל במדבר ועתה
11 הנה אנכי היום בן-חמש ושמנים שנה: עולמי היום חזק כאשר
ביום שלח אותי משה כחרי אז וכחרי עתה למלחמה ולצאת
12 ולבוא: ועתה תנת לי את-החר הזה אשר-דבר יהוה ביום ההוא
כיראתה שמעתי ביום החוא כירענקים שם וערים גדולות בצרות
13 אולי יהוה אותי ותורשתיים כאשר דבר יהוה: ויברכהו יהושע
14 ויתן את-חבריו ללבב בן-יפנה לנתלה: על-בן היתה-חבריו ללבב
בן-יפנה תקנני לנתלה עד היום הזה יען אשר מלא אחרי יהוה

nasse, filiisque eius iuxta cognationes suas possessionem,

30. cuius hoc principium est: a Manaim universam Basan, et cuncta regna Og regis Basan, omnesque vicus Iair, qui sunt in Basan, sexaginta oppida;

31. et dimidiam partem Galaad, et Astaroth, et Edrai urbes regni Og in Basan; filii Machir, filii Manasse dimidiaei parti filiorum Machir iuxta cognationes suas.

32. Hanc possessionem divisit Moyses in campestribus Moab trans Iordanem contra Iericho ad orientalem plagam.

33. *Tribui autem Levi non dedit possessionem; quoniam Dominus Deus Israël ipse est possessio eius, ut locutus est illi.

* Num. 18. 20.

CAP. XIV.

Terrae divisio continuatur. Calebi possessio.

1. Hoc est, quod possederunt filii Israël in terra Chanaan, quam dederunt eis Eleazar sacerdos, et Iosue filius Nun, et principes familiarum per tribus Israël;

2. sorte omnia dividentes*, sicut praeceperat Dominus in manu Moysi, novem tribubus, et dimidiaei tribui.

* Num. 34, 13.

3. Duabus enim tribubus, et dimidiaei, dederat Moyses trans Iordanem possessionem; absque Levitis, qui nihil terrae acceperunt inter fratres suos;

4. sed in eorum successerunt locum filii Ioseph in duas divisi tribus, Manasse et Ephraim; nec acceperunt Levitae aliam in terra partem, nisi urbes ad habitandum, et suburbana earum ad alenda iumenta et pecora sua.

5. Sicut praeceperat Dominus

Moysi, ita fecerunt filii Israël, et dividerunt terram.

6. Accesserunt itaque filii Iuda ad Iosue in Galgala, locutusque est ad eum Caleb filius Iephone Cenezaeus*: Nosti, quid locutus sit Dominus ad Moysen hominem Dei de me et te in Cadesbarne.

* Num. 14, 24.

7. Quadraginta annorum eram, quando misit * me Moyses famulus Domini de Cadesbarne, ut considerarem terram, nunciavi que ei, quod mihi verum videbatur.

* Num. 13, 4.

8. Fratres autem mei, qui ascenderant mecum, dissolverunt cor populi; et nihilominus ego secutus sum Dominum Deum meum.

9. Iuravitque Moyses in die illo, dicens: Terra, quam calcavit pes tuus, erit possessio tua, et filiorum tuorum in aeternum; quia secutus es Dominum Deum meum.

10. Concessit ergo Dominus vitam mihi, sicut pollicitus est usque in praesentem diem. Quadraginta et quinque anni sunt, ex quo locutus est Dominus verbum istud ad Moysen, quando ambulabat Israël per solitudinem; hodie octoginta quinque annorum sum,

11. sic valens, ut eo valebam tempore, quando ad explorandum missus sum*; illius in me temporis fortitudo usque hodie perseverat, tam ad bellandum quam ad gradiendum.

* Eccl. 46, 11

12. Da ergo mihi montem istum, quem pollicitus est Dominus, te quoque audiente, in quo Enacim sunt, et urbes magnae atque munitae; si forte sit Dominus mecum, et potuero delere eos; sicut promisit mihi.

13. Benedixitque ei Iosue; et tradidit ei Hebron in possessionem.

14.* Atque ex eo fuit Hebron Caleb filio Iephone Cenezaeo usque in praesentem diem; quia secutus est Dominum Deum Israël.

13. Nomen Hebron ante vocabatur Cariath Arbe; Adam maximus ibi inter Enacim situs est; et terra^a cessavit a praeliis.

^a c. 11, 23.

CAP. XV.

Sors tribus Iudac. Calebi victoria.

1. Igitur sors filiorum Iudae per cognationes suas ista fuit: A termino Edom, desertum Sin contra Meridiem, et usque ad extremam partem australis plagae.

^a Num. 34, 3

2. Initium eius a summitate maris salissimi, et a lingua eius, quae respicit meridiem.

3. Egrediturque contra ascensum Scorpionis, et pertransit in Sina; ascenditque in Cadesbarne, et pervenit in Esron, ascendens ad Addar, et circueiens Carcaa;

4. atque inde pertransiens in Asemona, et perveniens ad torrentem Aegypti; eruntque termini eius mare magnum. Hic erit finis meridianae plagae.

5. Ab Oriente vero erit initium, mare salissimum usque ad extrema Iordanis; et ea, quae respiciunt ad Aquilonem, a lingua maris usque ad eundem Iordanis fluvium.

6. Ascenditque terminus in Beth Hagla, et transit ab Aquilone in Betharaba: ascendens ad lapidem Boën filii Ruben.

7. Et tendens usque ad terminos Debera de valle Achor, contra Aquilonem respiciens Galgala, quae est ex adverso ascensionis Adommim, ab australi parte torrentis; transitque aquas, quae vocantur fons solis; et erunt exitus eius ad fontem Rogel.

8. Ascenditque per convallem filii Ennom ex latere Iebusaei ad meridiem, haec est Ierusalem; et inde se erigens ad verticem montis, qui est contra Geennom ad occidentem in summitate vallis Raphaim contra aquilonem.

9. Pertransitque a vertice montis usque ad fontem aquae Nephtoa et

pervenit usque ad vicos montis Ephron; inclinaturque in Baala, quae est Cariathiarim, id est, urbs silvarum.

10. Et circuit de Baala contra Occidentem; usque ad montem Seir; transitque iuxta latus montis Iarim ad Aquilonem in Cheslon; et descendit in Bethsames, transitque in Thamna.

11. Et pervenit contra Aquilonem partis Accaron ex latere; inclinaturque Sechrona, et transit montem Baala; pervenitque in Iebneel, et magni maris contra Occidentem fine concluditur.

12. Hi sunt termini filiorum Iuda per circuitum in cognationibus suis.

13. Caleb vero filio Iephone dedit partem in medio filiorum Iuda, sicut praeceperat ei Dominus; Cariath Arbe patris Enac, ipsa est Hebron.

14. ^aDelevitque ex ea Caleb tres filios Enac, Sesai et Ahiman, et Tholmai de stirpe Enac.

^a Iud. 1, 20. Num. 13, 23.

15. Atque inde conscendens venit ad habitatores Dabir, quae prius vocabatur Cariath Sepher, id est, civitas litterarum.

16. Dixitque Caleb: Qui percussit Cariath Sepher, et ceperit eam, dabo ei Axam filiam meam uxorem.

17. Cepitque eam Othoniel filius Cenez frater Caleb iunior; deditque ei Axam filiam suam uxorem.

18. Quae cum pergerent simul, suasa est a viro suo, ut peteret a patre suo agrum, suspiravitque, ut sedebat in asino. Cui Caleb: Quid habes? inquit.

19. At illa respondit: Da mihi benedictionem! terram australem et arentem dedisti mihi, iunge et irriguam. Dedit itaque ei Caleb irriguum superius et inferius.

20. Haec est possessio tribus filiorum Iuda per cognationes suas.

21. Erantque civitates ab extremis partibus filiorum Iuda iuxta termi-

אֶתְּחִי יִשְׂרָאֵל; וְשֵׁם חֶבְרוֹן לְפָנִים קִרְיַת אַרְבַּע הָאָדָם הַגָּדוֹל בַּעֲנָקִים טו
הוּא וְהָאָרֶץ שְׁקֻטָה מִמִּלְחָמָה:

טז

CAP. XV. טו

וַיְהִי הַיּוֹדֹל לַמִּטָּה בְּנֵי יְהוּדָה לְמִשְׁפַּחָתָם אֶל־גִּבּוֹל אָדָם מִדְּבַר־צֶן א
נִגְבָּה מִקָּצָה הַיָּמִין; וַיְהִי לָהֶם גִּבּוֹל נֹגֵב מִקָּצָה יָם הַמֶּלַח מִן־הַלְשָׁן 2
הַפִּנָּה נִגְבָּה; וַיֵּצֵא אֶל־מִגְדָּב לַמַּעֲלָה עֲקָרִים וְעָבַר צִנָּה וְעָלָה מִגְדָּב 3
לְקֹרֶשׁ בְּרַגֵּז וְעָבַר חֲצֹרֹן וְעָלָה אֲדָרָה וְנָסַב הַשְּׂרָקָעָה; וְעָבַר עֲצִמּוֹנָה 4
וַיֵּצֵא נָחַל מִצְרִים וְהָיָה הַצְּאֹת הַגִּבּוֹל יָמָּה זֶה־יְהוּדָה לָכֶם גִּבּוֹל
נִגְבִּי; וּגִבּוֹל קְדֻמָּה יָם הַמֶּלַח עַד־קָצָה חִירְהֶן וּגִבּוֹל לַפֶּאֶת צְפּוֹנָה 5
מִלְשׁוֹן הַיָּם מִקָּצָה חִירְהֶן; וְעָלָה הַגִּבּוֹל בֵּית חֲגִלָּה וְעָבַר מִצְפּוֹן 6
לְבֵית הָעֶרְבָה וְעָלָה הַגִּבּוֹל אֶבֶן גֶּחֹן בֶּן־רְאוּבֵן; וְעָלָה הַגִּבּוֹל 7
מֵעֵמֶק עֲבוֹר וְצִפּוֹנָה פִּנָּה אֶל־הַגִּלְגָּל אֲשֶׁר־נִכַּח לַמַּעֲלָה אֲדָמִים אֲשֶׁר
מִגְדָּב לַנָּחַל וְעָבַר הַגִּבּוֹל אֶל־מִי עֵין־שִׁמֶשׁ וְהָיוּ הַצְּאֹתָיו אֶל־עֵין רֹגֵל; 8
וְעָלָה הַגִּבּוֹל גִּי בֶן־הֶשֶׁם אֶל־פֶּתַח הַיְּבוּסִי מִגְדָּב הִיא יְרוּשָׁלַם וְעָלָה 9
הַגִּבּוֹל אֶל־רֹאשׁ הָהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי גִירְהֶם יָמָּה אֲשֶׁר בְּקָצָה עֵמֶק־
רַפָּאִים צְפּוֹנָה; וְהָיָה הַגִּבּוֹל מִרֹאשׁ הָהָר אֶל־מֵעֵין מִי נִפְהוֹת וַיֵּצֵא 9
אֶל־עָרֵי הַר־עֲפְרָתָן וְהָיָה הַגִּבּוֹל בַּעֲלָה הִיא קִרְיַת יַעֲרִים; וְנָסַב י
הַגִּבּוֹל מִבַּעֲלָה יָמָּה אֶל־תֵּר שַׁעִיר וְעָבַר אֶל־פֶּתַח הַר־יַעֲרִים מִצְפּוֹנָה
הִיא כְּסִלּוֹן וְהָיָה בֵּית־שִׁמֶשׁ וְעָבַר הַמִּנָּה; וַיֵּצֵא הַגִּבּוֹל אֶל־פֶּתַח 11
עֲקָרֹן צְפּוֹנָה וְהָיָה הַגִּבּוֹל שִׁפְרוֹנָה וְעָבַר הַר־הַבַּעֲלָה וַיֵּצֵא וּבְנָאֵל
וְהָיוּ הַצְּאֹת הַגִּבּוֹל יָמָּה; וּגִבּוֹל יָם הַיָּמָּה הַגָּדוֹל וּגִבּוֹל זֶה גִבּוֹל 12
בְּנֵי־יְהוּדָה סָבִיב לְמִשְׁפַּחָתָם; וּלְכָלֵב בֶּן־יִפְתָּה נָתַן חֵלֶק בְּתוֹךְ בְּנֵי־ 13
יְהוּדָה אֶל־פִּי יְהוֹה לִיהוֹשֻׁעַ אֶת־קִרְיַת אַרְבַּע אֲבִי הַעֲנָק הִיא חֶבְרוֹן;
וַיִּדְשׁ מִשׁוֹם כָּלֵב אֶת־שְׁלוֹשָׁה בְּנֵי הַעֲנָק אֶת־שִׁשִּׁי וְאֶת־אֲחִימֶן וְאֶת־ 14
הַלִּמִּי וְלִידֵי הַעֲנָק; וַיַּעַל מִשָּׁם אֶל־רִשְׁבֵּי דָבָר וְשֵׁם־דָבָר לְפָנִים טו
קִרְיַת־סֶפֶר; וַיֹּאמֶר כָּלֵב אֲשֶׁר־יָכַח אֶת־קִרְיַת־סֶפֶר וּלְכָדָה וְנִתְחַד לִי 16
אֶת־עֵבֶסָה בְּתוֹי לְאִשָּׁה; וּלְכָדָה עֲתִיבָל בֶּן־קִנְזִי אֲחִי כָלֵב וַיִּתְּנוּ־לִי 17
אֶת־עֵבֶסָה בְּתוֹי לְאִשָּׁה; וַיְהִי 18 בְּבוֹאָהּ וְהִסִּיחָהּ לְשֹׂאֵל מֵאֶת־אֲבִיהָ
שׂוּדָה וַחֲצִנָּה מֵעַל הַחֲמֹר וַיֹּאמֶר־לָהּ כָלֵב מִה־לָּהּ; וַהֲאֹמֶר תִּנָּחֶל־לִי 19
בְּרָכָה כִּי אֶרֶץ הַנֹּגֵב נִתְחַדִּי וְנִתְחַדָּה לִי גִלְתִּי מִיָּם וַיִּתְּנוּ־לָהּ אֶת גִּלְתִּי
שְׁלֹשֹׁת וְאַת גִּלְתִּי תִתְחַדּוּת; זֹאת נִחְלַח מִנָּה בְּנֵי־יְהוּדָה לְמִשְׁפַּחָתָם; כ
וַיְהִיו הָעָרִים מִקָּצָה לַמִּטָּה בְּנֵי־יְהוּדָה אֶל־גִּבּוֹל אָדָם בַּנִּגְבָּה 21

מִבְּצָאֵל וְעָדָר וְגִגּוֹר׃ וְקִנְיָה וְדִמְוֹנָה וְעֵדְעָדָה׃ וְקָדֵשׁ וְחִצְזֹר וְיִתְנָן׃
 וְיָרֵם וְשָׁלֹם וּבִעְלֹת׃ וְחִצְזֹר׃ חֲרֹחַל וְקִרְיֹת חִצְזֹר׃ הִיא חִצְזֹר׃
 אֲמֹם וְשִׁמְעִי וּמִלְכָּה׃ וְחִצְזֹר גִּדְּהָ וְחִשְׁמֹן וְכִירַת פֶּלֶט׃ וְחִצְזֹר שְׁוֹגֵל
 וְבִאֵר שָׁבַע וּבְזִוְחִיָּה׃ בִּעְלָה וְעֵינִים וְעֵצִים׃ וְאֶלְחֹלֵד וְכִסִּיל וְחִרְמָה׃
 וְצִקְלָג וּמִדְמָנָה וְסִנְסִיָּה׃ וְלִבְאֹת וְשִׁלְחִים וְעֵין וְרִמּוֹן כָּל־עֲרִים
 עֲשָׂרִים וְחֲשֵׁי וְחִצְרִיָּהן׃ בְּשִׁפְלָה אֲשֶׁתְּאוֹל וְצָרְעָה וְאֲשִׁנָּה׃
 וְזִנְחָה וְעֵין גִּיִּים תַּפְסִית וְחִצְזֹנִים׃ וְרִמּוֹת וְעֵדְלָם שׁוֹכָה וְעִזְקָה׃
 וְשִׁעְרִים וְעִירֹתָיִם וְחִנְדָּרָה וְגִבְרֹתָיִם עֲרִים אֲרֻבַּע־עֶשְׂרֵה וְחִצְרִיָּהן׃
 צֶנֶן חֲדָשָׁה וּמִגְדַּל־גֹּדֶר׃ וְדִלְעָן וְחִמְצָפָה וְקִתְתָּאֵל׃ לְכִישׁ וּבִצְקָה
 וְעִגְלוֹן׃ וּכְבֹּן וְלַחֲמֹס וְכַחֲלִישׁ׃ וְגִדְרוֹת בֵּית־דָּגוֹן וְנַעֲמָה וּמִסְפָּדָה עֲרִים
 שִׁש־עֶשְׂרֵה וְחִצְרִיָּהן׃ לִבְנָה וְעֵתָר וְעֶשֶׂן׃ וְרַפְתָּח וְאֲשִׁנָּה וְנִצְרִיב׃
 וְקִעִילָה וְאִכְזִיב וּמִרְאֲשָׁה עֲרִים תְּשֵׁעִי וְחִצְרִיָּהן׃ עֲקֶרֶן וּבִטְחִירָה
 וְחִצְרִיָּה׃ מַעְקֶרֶן וְיִמָּה כָּל אֲשֶׁר־עַל־יַד אֲשֶׁדּוֹר וְחִצְרִיָּהן׃
 אֲשֶׁדּוֹר בְּנוֹתֶיהָ וְחִצְרִיָּה עֵזָה בְּנוֹתֶיהָ וְחִצְרִיָּה עֲדִינְתָל מִצְרִים
 וְתָנִים הַגְּבֹל וְגִבּוֹל׃ וְכַחַר שְׁמִיר וְיִתְרִי וְשׁוֹכָה׃ וְדָגָה וְקִרְיַת־
 סֵנָה הִיא דָּבָר׃ וְעֵנָב וְאֲשֶׁתְּמָחָה וְעֵנִים׃ וְגֶשֶׁן וְחֶלֶן וְגִלְהָ עֲרִים אַחַת־
 עֶשְׂרֵה וְחִצְרִיָּהן׃ אֲרָב וְדוּמָה וְאֲשֶׁקֶן׃ וְיִנְיֹם וּבֵית־תַּפְסִית וְאַפְקָה׃
 וְחִמְצָה וְקִרְיַת אֲרֻבַּע הִיא חִבְרוֹן וְצִיֶּזֶר עֲרִים תְּשֵׁעִי וְחִצְרִיָּהן׃ מִעֵין
 כְּרָמֶל וְיָרֵם וְיוֹטָה׃ וְיִזְרְעֵאל וְקִדְרָעַם וְזִנְחָה׃ תְּחֵן גִּבְעָה וְתִמְנָה עֲרִים
 עֶשֶׂר וְחִצְרִיָּהן׃ חֲלָחֹל בֵּית־צֹר וְגִדְדֹר׃ וּמִצְרַת וּבֵית־עֲנֹת וְאֶלְתָּאֵן
 עֲרִים שֵׁשׁ וְחִצְרִיָּהן׃ קִרְיַת־בְּעַל הִיא קִרְיַת יֶעֱרִים וְחִרְבָּה עֲרִים
 שְׁתֵּים וְחִצְרִיָּהן׃ בְּמִדְבָּר בֵּית הַעֲרֹבָה מִדֵּין וּסְכָכָה׃ וְחִזְבִּשָּׁן וְעִיר־
 הַמֶּלֶח וְעֵין גִּדְּי עֲרִים שֵׁשׁ וְחִצְרִיָּהן׃ וְאַת־חִיבּוּסִי וְזִשְׁבִּי יְרוּשָׁלַם
 לֹא־וָכְלוּ בְנֵי־יְהוּדָה לְחִירִישָׁם וְלִשָּׁב חִיבּוּסִי אֶת־בְּנֵי יְהוּדָה
 בִּירוּשָׁלַם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

י CAP. XVI.

י

א וַיֵּצֵא הַיָּרֵל לִבְנֵי יוֹסֵף מִיִּרְחֹן יְרִיחוֹ לִמְרִי וְרִיחוֹ מִזִּנְחָה הַמִּדְבָּר
 2 עֵלָה מִיִּרְחֹן בְּהָר בֵּית־אֵל׃ וַיֵּצֵא מִבֵּית־אֵל לְזֹזָה וְעֶבֶר אֶל־גִּבּוֹל
 3 הָאֲרָפִי עֲשָׂרוֹת׃ וְיָרֵד לְמָה אֶל־גִּבּוֹל תִּיפְלָטִי עַד־גִּבּוֹל בֵּית־חֶרֶן
 4 תַּחְתָּאֵן וְעַד־גִּזּוֹר וְחֵיוֹ תִּצְאָתוֹ יָמָה׃ וַיִּנְחֲלוּ בְנֵי־יוֹסֵף מִנְּשָׂה וּמִפְּרָדִים׃

XV. 47. תִּצְבֹּל — תִּצְבֹּל ק' v. 48. וְשׁוֹכָה ק' v. 53. וְיִנְיֹם ק'

נ"א וְיִנְיֹם כ' — וְיִנְיֹם ק' v. 63. וְיִנְיֹם — וְיִנְיֹם ק' v. 3. XVI.

וְיִנְיֹם ק'

nos Edom a Meridie: Cabseel, et Eder, et Iagur,

22. et Cina, et Dimona, et Adada,

23. et Cades, et Asor, et Iethnam,

24. Ziph, et Telem, et Baloth,

25. Asor nova, et Carioth, Hesron, haec est Asor,

26. Amam, Sama, et Molada,

27. et Asergadda, et Hassemon, et Bethphelet,

28. et Hasersual, et Bersabee, et Baziothia,

29. et Baala, et Im, et Esem,

30. et Eltholad, et Cesil, et Harma,

31. et Siceleg, et Medemena, et Sensenna,

32. Lebaoth, et Selim, et Aën, et Remon. Omnes civitates viginti novem, et villae earum.

33. In campestribus vero: Estaol et Sarea et Asena,

34. et Zanoë, et Aengannim, et Taphua, et Enaim,

35. et Ierimoth, et Adullam, Socho, et Azeca,

36. et Saraim, et Adithaim, et Geder, et Gederothaim; urbes quatuordecim, et villae earum.

37. Sanan, et Hadassa, et Magdalgad,

38. Delean, et Masepha, et Iecthel,

39. Lachis, et Bascath, et Eglon,

40. Chebbon, et Leheman, et Cethlis,

41. Et Gideroth, et Bethdagon, et Naama, et Maceda; civitates sedecim, et villae earum

42. Labana, et Ether, et Asan,

43. Iephtha, et Esna, et Nesib,

44. et Ceila, et Achzib, et Maresa; civitates novem, et villae earum.

45. Accaron cum vicis et villulis suis.

46. Ab Accaron usque ad mare, omnia, quae vergunt ad Azotum et viculos eius,

47. Azotus cum vicis et villulis suis. Gaza cum vicis et villulis suis usque ad torrentem Aegypti, et mare magnum terminus eius.

48. Et in monte: Samir, et Iether, et Socoth,

49. et Danna, et Cariathsenna, haec est Dabir;

50. Anab, et Istemo, et Anim,

51. Gosen, et Olon, et Gilo; civitates undecim et villae earum.

52. Arab, et Ruma, et Esaan,

53. et Iannum, et Beththaphua, et Apheca,

54. Athmatha, et Cariatharbe, haec est Hebron, et Sior: civitates novem, et villae earum.

55. Maon, et Carmel, et Ziph, et Iota,

56. Iezraël, et Incadam, et Zanoël,

57. Accain, Gabaa, et Thamna; civitates decem, et villae earum.

58. Hallul, et Bessur, et Gedor,

59. Mareth, et Bethanath, et Eltecon; civitates sex et villae earum.

60. Cariathbaal, haec est Cariathiarim urbs silvarum, et Arebba; civitates duae, et villae earum.

61. In deserto Betharaba, Meddin, et Sachacha,

62. et Nebsan, et civitas salis, et Engaddi; civitates sex, et villae earum.

63. Iebusaen autem habitatorem Ierusalem non potuerunt filii Iuda delere; habitavitque Iebusaen cum filiis Iuda in Ierusalem usque in praesentem diem.

CAP. XVI.

Sors filiorum Ioseph. Ili non interfecerunt Chananaeum in Gazer.

1. Cecidit quoque sors filiorum Ioseph, ab Iordane contra Iericho et aquas eius ab Oriente; solitudo, quae ascendit de Iericho ad montem Bethel.

2. Et egreditur de Bethel Luza; transitque terminum Archi, Ataroth;

3. et descendit ad Occidentem iuxta terminum Iephleti, usque ad terminos Beth-horon inferioris, et Gazer; finiunturque regiones eius mari magno.

4. Possederuntque filii Ioseph Manasses et Ephraim.

5. Et factus est terminus filiorum Ephraim per cognationes suas; et possessio eorum contra Orientem Ataroth Addar usque Beth-horon superiorem.

6. Egrediunturque confinia in mare; Machmethath vero Aquilonem respicit, et circuit terminos contra Orientem in Thanathselo; et pertransit ab Oriente Ianoë,

7. descenditque de Ianoë in Atharoth et Naaratha; et pervenit in Jericho, egrediturque ad Iordanem.

8. De Taphua pertransit contra mare in Vallem arundineti, suntque egressus eius in mare salissimum. Haec est possessio tribus filiorum Ephraim per familias suas.

9. Urbesque separatae sunt filii Ephraim in medio possessionis filiorum Manasse, et villae earum.

10. Et non interfecerunt filii Ephraim Chananaeum, qui habitabat in Gazer; habitavitque Chananaeus in medio Ephraim usque in diem hanc tributarius.

CAP. XVII.

Dimidiac tribus Manasse sors designatur, et filiarum Salphaad.

1. Cecidit autem sors tribui Manasse (ipse enim est primogenitus Ioseph): Machir primogenito Manasse patri Galaad, qui fuit vir pugnator, habuitque possessionem Galaad et Basan.

2. * Et reliquis filiorum Manasse iuxta familias suas, filii Abiezer, et filii Helec, et filii Esriel, et filii Sechem, et filii Hopher, et filii Semida. Isti sunt filii Manasse, filii Ioseph, mares, per cognationes suas.

* Num. 26, 30.

3. * Salphaad vero filio Hopher filii Galaad filii Machir filii Manasse, non erant filii, sed solae filiae; quarum ista sunt nomina, Maala et Noa et Hegla et Melcha et Thersa.

* Num. 27, 1. 36, 11.

4. Veneruntque in conspectu Eleazari sacerdotis, et Iosue filii Nun,

et principum, dicentes: Dominus praecepit per manum Moysi, ut daretur nobis possessio in medio fratrum nostrorum. Deditque eis iuxta imperium Domini possessionem in medio fratrum patris earum.

5. Et ceciderunt funiculi Manasse, decem, absque terra Galaad et Basan trans Iordanem.

6. Filiae enim Manasse possederunt haereditatem in medio filiorum eius. Terra autem Galaad cecidit in sortem filiorum Manasse, qui reliqui erant.

7. Fuitque terminus Manasse ab Aser, Machmethath, quae respicit Siehem; et egreditur ad dexteram iuxta habitatores fontis Taphuae.

8. Etenim in sorte Manasse ceciderat terra Taphuae, quae est iuxta terminos Manasse filiorum Ephraim.

9. Descenditque terminus Vallis arundineti in meridiem torrentis civitatum Ephraim, quae in medio sunt urbium Manasse; terminus Manasse ab Aquilone torrentis, et exitus eius pergit ad mare;

10. ita, ut possessio Ephraim sit ab Anstro, et ab Aquilone Manasse, et utramque claudat mare, et coniungantur sibi in tribu Aser ab Aquilone, et in tribu Issachar ab Oriente.

11. Fuitque haereditas Manasse in Issachar et in Aser, Bethsan et viculi eius, et Ieblaam cum viculis suis, et habitatores Dor cum oppidis suis, habitatores quoque Endor cum viculis suis; similiterque habitatores Thenac cum viculis suis, et habitatores Mageddo cum viculis suis, et tertia pars urbis Nophetb.

12. Nec potuerunt filii Manasse has civitates subvertere, sed coepit Chananaeus habitare in terra sua.

13. Postquam autem convalescerunt filii Israel, subiecerunt Chananaeos, et fecerunt sibi tributarios, nec interfecerunt eos.

14. Locutique sunt filii Ioseph ad Iosue, et dixerunt: Quare dedisti mihi possessionem sortis et funiculi

ויהי גבול בְּנֵי-אֶפְרַיִם לְמִשְׁפַּחְתָּם וַיְהִי גְבוּל נַחֲלָתָם מִזְרְחָה עֵטְרוֹת
 אֲדָר עֲרֵבְרַת הַרְדֵּן עֲלִיָּוִן: וַיֵּצֵא הַגְּבוּל הַזֶּה מִהַמְּכַמֶּת מִצְפֹּן וְנֹסֵב
 הַגְּבוּל מִזְרְחָה תֹאנֶת שְׁלֹה וְעֵבֶר אוֹחֹו מִמִּזְרְחָה רְנוּחָה: וַיָּרֶד מִרְנוּחָה
 עֵטְרוֹת וַנִּגְרַחַת וּפְגַע בִּירֵיחוֹ וַיֵּצֵא חִזְרֵקִן: מִתְּפֹאֵת יֵלֶךְ הַגְּבוּל לְמֹא
 נַחַל קָנָה וְהָיוּ תֵּצְאוֹתָיו הַזֵּה מֵזֶה נַחֲלַת מְטֵה בְּנֵי-אֶפְרַיִם לְמִשְׁפַּחְתָּם:
 וְהַעֲרִים הַמְּבֻדָּלוֹת לִבְנֵי אֶפְרַיִם בְּהֹדֶן נַחֲלַת בְּנֵי-מְנַשֶּׁה פְּלִי-הַעֲרִים
 וְחִצְרֵיהֶן: וְלֹא הוֹרִישוּ אֶת-הַכְּנַעֲנִי הַיּוֹשֵׁב בְּגֹזֶר וַיֵּשֶׁב הַכְּנַעֲנִי בְּקֶרֶב
 אֶפְרַיִם עַד-הַיּוֹם הַזֶּה וַיְהִי לְמִס־כֹּבֶד:

יז

CAP. XVII. יז

וַיְהִי הַיּוֹרֵד לְמִטֵּה מְנַשֶּׁה כִּי-הָיָה כְּבוֹד יוֹסֵף לְמַכִּיר כְּבוֹד מְנַשֶּׁה
 אָבִי הַגְּלָעָד כִּי הָיָה דָּרָה אִישׁ מִלַּחְמָה וַיְהִי-לוֹ הַגְּלָעָד וְהַבִּשְׁטָן: וַיְהִי
 לִבְנֵי מְנַשֶּׁה הַנּוֹתָרִים לְמִשְׁפַּחְתָּם לִבְנֵי אֲבִיעֶזֶר וְלִבְנֵי-חֶלֶק וְלִבְנֵי
 אֲשִׁירָאֵל וְלִבְנֵי-שֹׁכֵם וְלִבְנֵי-חֶפֶר וְלִבְנֵי שְׁמִידָע אֵלֶּה בְנֵי מְנַשֶּׁה בֶּן-
 יוֹסֵף הַזְּכָרִים לְמִשְׁפַּחְתָּם: וְלִצְלָפְחָד בֶּן-חֶפֶר בֶּן-גְּלָעָד בֶּן-מַכִּיר בֶּן-
 מְנַשֶּׁה לֹא-הָיוּ לוֹ בָּנִים כִּי אִם-בָּנוֹת וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בָּנוֹתָיו מִחֵלָה וְנִגְלָה
 הַגְּלָה מִלִּפְנֵי וְתִרְצָח: וַתִּקְרָבָהּ לַפְּנִי אֶלְעָזָר חֹפֶן וְלַפְּנִי וַיְהִי-שֵׁשׁ
 בֶּן-נֹוֹן וְלַפְּנִי הַנְּשִׂאוֹת לְאִמֹּר יְהוֹל צֹוֹת אֶת-מִשְׁה לַחַת-לָנוּ נַחֲלָה
 בְּתוֹךְ אֲחֵינוּ וַיִּחַן לָהֶם אֶל-פִּי יְהוָה נַחֲלָה בְּתוֹךְ אֲחֵי אֲבִיהֶן: וַיִּפְּלוּ
 חֲבֵרֵי-מְנַשֶּׁה עֲשָׂרָה לְבָר מֵאֶרֶץ הַגְּלָעָד וְחִבְשָׁן אֲשֶׁר מַעֲבָר לַחֲרֵקִן:
 כִּי בָנוֹת מְנַשֶּׁה נָחֲלוּ נַחֲלָה בְּתוֹךְ בָּנָיו וְאֶרֶץ הַגְּלָעָד הָיְתָה לִבְנֵי-
 מְנַשֶּׁה הַנּוֹתָרִים: וַיְהִי גְבוּל-מְנַשֶּׁה מֵאֲשֶׁר הִמְכַמֶּת אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי
 שֹׁכֵם וְחֶלֶךְ הַגְּבוּל אֶל-הַיַּמִּין אֶל-יֹשְׁבֵי עֵין תַּפּוּחַ: לְמִנְשֶׁה הָיְתָה
 אֶרֶץ תַּפּוּחַ וְתַפּוּחַ אֶל-גְּבוּל מְנַשֶּׁה לִבְנֵי אֶפְרַיִם: וַיָּרֶד הַגְּבוּל נַחַל
 קָנָה נִגְבָּה לְנַחַל עָרִים הָאֵלֶּה לְאֶפְרַיִם בְּתוֹךְ עָרֵי מְנַשֶּׁה וּגְבוּל
 מְנַשֶּׁה מִצְפֹּן לְנַחַל וַיְהִי תֵּצְאוֹתָיו הַזֵּה: נִגְבָּה לְאֶפְרַיִם וְצִפּוֹנָה
 לְמִנְשֶׁה וַיְהִי הָיִם גְּבוּלוֹ וּבְאֲשֶׁל וּפְגַעֲיוֹן מִצְפֹּן וּבִישְׁשָׁכָר מִמִּזְרָח:
 וַיְהִי לְמִנְשֶׁה בִישְׁשָׁכָר וּבְאֲשֶׁר בֵּית-שֶׁאֵן וּבְנוֹתֶיהָ וּבִבְלָעַם וּבְנוֹתֶיהָ
 וְאֶת-יֹשְׁבֵי דָאָר וּבְנוֹתֶיהָ וְיֹשְׁבֵי עֵין-דֹּדַי וּבְנוֹתֶיהָ וְיֹשְׁבֵי תַעֲנָן
 וּבְנוֹתֶיהָ וְיֹשְׁבֵי מִגְדוֹ וּבְנוֹתֶיהָ שְׁלֹשֶׁת הַנָּפֶת: וְלֹא יָכֹלוּ בְנֵי מְנַשֶּׁה
 לְהוֹרִישׁ אֶת-הַעֲרִים הָאֵלֶּה וַיּוֹאֵל הַכְּנַעֲנִי לְשִׁבַת בְּאֶרֶץ הַזֹּאת: וַיְהִי
 כִּי חִזְקִי בֶּן יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲזִק אֶת-הַכְּנַעֲנִי לְמַס וְהוֹרֵשׁ לֹא הוֹרִישוּ:
 וַיִּדְבְּרוּ בְּנֵי יוֹסֵף אֶת-יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר מִדּוֹל נָתַתָּה כִּי נַחֲלָה גִּרְלָה אָחִיל

טו וַתָּבֵל אֲחֻד וְאֵל עַם רָב עַד אֲשֶׁר-עִדָּה בְּכַנִּי וַהֲוֹת: וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
יְהוֹשֻׁעַ אִם-עַם-רָב אַתָּה עֲלֶה לָּךְ הַיְעָרָה וּבְרֹאֲתָ לָךְ שָׁם בְּאֶרֶץ
16 הַפְּרָזָה וְהַרְפָּאִים כִּי-אֵין לָךְ חֵר-אֶפְרָיִם: וַיֹּאמְרוּ בְנֵי יוֹסֵף לֹא-וּמַצָּא
לָנוּ הָהָר וְרֹכֵב בְּרוֹל בְּכָל-הַפְּנֵעֵי הַיָּשָׁב בְּאֶרֶץ-הַלְמָק לְאִשָּׁר בְּבִית-
17 שֹׁאֵן וּבְנוֹתָיָה וּלְאִשָּׁר בְּעָמֶק יוֹרְעָאֵל: וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל-בְּרִית יוֹסֵף
לְאֶפְרָיִם וּלְמִנְשֵׁה לֵאמֹר עַם-רָב אַתָּה וְכַח גִּדּוֹל לָךְ לֹא-יִהְיֶה לָּךְ
18 גִּדּוֹל אַחֵר: כִּי חָר יִהְיֶה-לָּךְ כִּי-יָעַר הָיָא וּבְרֹאֲתָו וַהֲרָה לָךְ תִּצְאָתָיו
כִּי-תֹרִישׁ אֶת-הַפְּנֵעֵי כִּי רָכֵב בְּרוֹל לֹא כִּי תִזָּק הָיָא:

CAP. XVIII. יח

א וַיִּפְתְּלוּ כָל-עַדָּת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל שְׁלֹה וַיִּשְׁפְּרוּ שָׁם אֶת-אַחֵל מוֹעֵד וְהָאֶרֶץ
2 נִבְכָּשָׁה לַבְּנֵיהֶם: וַיִּחָדְרוּ בְּכַנִּי וּשְׂרָאֵל אֲשֶׁר לֹא-חָלְקוּ אֶת-נַחֲלָתָם
3 שְׁבַעַת שְׁבָטִים: וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עִד-אֲנִי אֲתֶם מִתְכַּפִּים
4 לְבֹא לַרְשָׁת אֶת-הָאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם: הֲבִי
לָכֶם שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים לְשֹׁבֵט וְאֲשַׁלְחֶם וְנִלְמְדוּ וַתַּחֲלֹכּוּ בָאֶרֶץ וַיִּתְּבֻכוּ
ה אִוְחָה לְפִי נַחֲלָתָם וַיָּבֹאוּ אֵלָיו: וַתַּחֲלֹקְוּ אֹתָהּ לְשֹׁבַעַת חֲלָקִים יְהוָה
6 רִעְמִיד עַל-גְּבֻלוֹ מִגֵּב וּבֵית יוֹסֵף רִעְמִידוֹ עַל-גְּבֻלָּם מִצְפּוֹן: וְאַתָּם
חֲתֹכְבוּ אֶת-הָאֶרֶץ שְׁבַעַת חֲלָקִים וַהֲבֹאתֶם אֵלַי הָהָּ וְיִלְיָתִי לָכֶם
7 גִּדּוֹל פֶּה לַפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: כִּי אֵין-חֶלֶק לָלוֹזִים בְּקִרְבָּכֶם כִּי-יִכְחָז
יח הָיָה נַחֲלָתוֹ וְגַד וּרְאִיכֶן וַחֲצִיל שֹׁבֵט הַמִּנְשֵׁה לְקַתּוֹ נַחֲלָתָם מִצְבֹּר
8 לַיְרֵחַן מִזְרָחָה אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה: וַיָּקֻמוּ הָאֲנָשִׁים
וַיֵּלְכוּ וַיִּצְּצוּ יְהוֹשֻׁעַ אֶת-הַחֲלָקִים לְכָתֹב אֶת-הָאֶרֶץ לֵאמֹר לָכֶם
וַתַּחֲלֹכּוּ בָאֶרֶץ וְכַתְּבוּ אוֹתָהּ וְשׁוּבוּ אֵלָי וְפֹה אֲשַׁלְּחֶנּוּ לָכֶם גִּדּוֹל
9 לַפְּנֵי יְהוָה בְּשֹׁלָה: וַיֵּלְכוּ הָאֲנָשִׁים וַיַּעֲבְרוּ בָאֶרֶץ וַיִּכְתְּבוּהָ לְעָרִים
י לְשֹׁבַעַת חֲלָקִים עַל-סֹפֶר וַיָּבֹאוּ אֶל-יְהוֹשֻׁעַ אֶל-הַמַּחֲנֶה שְׁלֹה: וַיִּשְׁלְחוּ
לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ גִּדּוֹל בְּשֹׁלָה לַפְּנֵי יְהוָה וַיַּחֲלֹק-שָׁם יְהוֹשֻׁעַ אֶת-הָאֶרֶץ
11 לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל כַּמְחֻלָּקָתָם: וַיַּעַל גִּדּוֹל מִמֶּה בְנֵי-בִנְיָמִן לְמִשְׁפַּחָתָם
12 וַיֵּצֵא גְבוּל גִּדּוֹלִים בֵּין בְּנֵי יְהוּדָה וּבֵין בְּנֵי יוֹסֵף: וַיְהִי לָהֶם הַגְּבוּל
לְפָאֵת צְפֻנָּה מִן-חִיִּרְהֵן וְעַלָּה הַגְּבוּל אֶל-פֶּתַח יְרִיחוֹ מִצְפּוֹן וְעַלָּה
13 בְּחֵל יָמָה וַחֲלָה תִצְאָתָיו מִדְּבָרָה בֵּית אֲנוֹן: וְעֶבֶר מִשְׁם הַגְּבוּל לַיְוָה
אֶל-פֶּתַח לַיְוָה לְגִבְעָה הִיא בֵּית אֵל וְיָרֵד הַגְּבוּל עֲשָׂרוֹת אֲמֹר עַל-הָהָר
14 אֲשֶׁר מִגֵּב לְבֵית-חֶרֶן תַּחֲתָיו: וְחָצֵר הַגְּבוּל וְנֹסֵב לְפָאֵת-רָם נִגְבָּה

v. 12. יח. v. 2. XVIII. א לְקַתּוֹ

v. 14. XVII. ספן בז"ק :

וַחֲלָה — וַחֲלָה ק' : נ"א ב

unius, cum sim tantae multitudinis, et benedixerit mihi Dominus?

15. Ad quos Iosue ait: Si populus multus es, ascende in silvam, et succide tibi spatia in terra Pherezaei et Raphaim; quia angusta est tibi possessio montis Ephraïm.

16. Cui responderunt filii Ioseph: Non poterimus ad montana conscendere, cum ferreis curribus utantur Chananaei, qui habitant in terra campestri, in qua sitae sunt Bethsan cum viculis suis, et Iesraël mediam possidens vallem.

17. Dixitque Iosue ad domum Ioseph, Ephraïm et Manasse: Populus multus es et magnae fortitudinis, non habebis sortem unam,

18. sed transibis ad montem, et succides tibi, atque purgabis ad habitandum spatia; et poteris ultra procedere, cum subverteris Chananaeum, quem dicis ferreos habere currus, et esse fortissimum.

CAP. XVIII.

Mittuntur, qui terram septem reliquis tribubus assignandam describant.
Sors tribus Benjamin.

1. Congregatique sunt omnes filii Iesraël in Silo, ibique fixerunt tabernaculum testimonii, et fuit eis terra subiecta.

2. Remanserant autem filiorum Iesraël septem tribus, quae necdum acceperant possessiones suas.

3. Ad quos Iosue ait: Usquequo marcetis ignavia, et non intratis ad possidendam terram, quam Dominus Deus patrum vestrorum dedit vobis?

4. Eligite de singulis tribubus terenos viros, ut mittam eos, et pergant atque circumeant terram, et describant eam iuxta numerum uniuscuiusque multitudinis; referantque ad me, quod descriperint.

5. Dividite vobis terram in se-

ptem partes: Iudas sit in terminis suis ab australi plaga, et domus Ioseph ab Aquilone.

6. Mediam inter hos terram in septem partes describite; et huc venietis ad me, ut coram Domino Deo vestro mittam vobis hic sortem;

7. quia non est inter vos pars Levitarum, sed sacerdotium Domini est eorum haereditas. Gad autem et Ruben, et dimidia tribus Manasse iam acceperant possessiones suas trans Iordanem ad orientalem plagam; quas dedit eis Moyses famulus Domini.

8. Cumque surrexissent viri, ut pergerent ad describendam terram, praecepit eis Iosue, dicens: Circuite terram, et describite eam, ac revertimini ad me; ut hic coram Domino, in Silo mittam vobis sortem.

9. Itaque perrexerunt; et lustrantes eam in septem partes diviserrunt, scribentes in volumine. Reversique sunt ad Iosue in castra Silo.

10. Qui misit sortes coram Domino in Silo, divisitque terram filiis Iesraël in septem partes.

11. Et ascendit sors prima filiorum Benjamin per familias suas, ut possiderent terram inter filios Iuda et filios Ioseph.

12. Fuitque terminus eorum contra Aquilonem a Iordane; pergens iuxta latus Iericho septentrionalis plagae, et inde contra Occidentem ad montana conscendens, et perveniens ad solitudinem Bethaven;

13. atque pertransiens iuxta Luzam ad Meridiem, ipsa est Bethel; descenditque in Ataroth-addar in montem, qui est ad Meridiem Bethhoron inferioris;

* Gen. 28, 19.

14. et inclinatur circuiens contra mare ad Meridiem montis, qui respi-

cit Beth - horon contra Africum; suntque exitus eius in Cariath-baal, quae vocatur et Cariathiarim, urbem filiorum Iuda. Haec est plaga contra mare, ad Occidentem.

15. A meridie autem ex parte Cariathiarim egreditur terminus contra mare, et pervenit usque ad fontem aquarum Nephthoa.

16. Descenditque in partem montis, qui respicit vallem filiorum Ennom; et est contra septentrionalem plagam in extrema parte vallis Raphaim. Descenditque in Geennom (id est, vallem Ennom) iuxta latus Iebusaei ad austrum; et pervenit ad fontem Rogel,

17. transiens ad Aquilonem, et egrediens ad Ensemes, id est, fontem solis;

18. et pertransit usque ad tumulos, qui sunt e regione ascensus Adomnim: descenditque ad Abemboën, id est, lapidem Boën, filii Ruben; et pertransit ex latere Aquilonis ad campestria: descenditque in planitiem.

19. et praetergreditur contra aquilonem Beth-hagla; suntque exitus eius contra linguam maris salissimi ab Aquilone in fine Iordanis ad australem plagam;

20. qui est terminus illius ab Oriente. Haec est possessio filiorum Benjamin per terminos suos in circuitu, et familias suas.

21. Fueruntque civitates eius, Iericho et Beth-hagla et vallis Casis,

22. Beth-Araba et Samaraim et Bethel,

23. et Avim, et Aphara, et Ophera,

24. Villa Emona, et Ophni, et Gabee; civitates duodecim, et villae earum.

25. Gabaon, et Rama, et Beroth,

26. et Mesphe, et Caphara, et Amosa,

27. et Recem, Iarephel, et Tharela,

28. et Sela, Eleph, et Iebus, quae est Ierusalem, Gabaath, et Cariath; civitates quatuordecim, et villae earum. Haec est possessio filiorum Benjamin iuxta familias suas.

CAP. XIX.

Sors sex tribuum reliquarum.

1. Et egressa est sors secunda filiorum Simeon per cognationes suas, fuitque haereditas

2. eorum in medio possessionis filiorum Iuda: Bersabee, et Sabee, et Molada,

3. et Hasersual, Bala et Asem,

4. et Eltholad, Bethul, et Harma,

5. et Siceleg, et Bethmarchaboth, et Hasersusa,

6. et Bethlebaath, et Sarohen; civitates tredecim, et villae earum;

7. Ain, et Remmon, et Athar, et Asan; civitates quatuor, et villae earum.

8. Omnes viculi per circuitum urbium istarum usque ad Baalath-Beer-Ramath contra australem plagam. Haec est haereditas filiorum Simeon iuxta cognationes suas,

9. in possessione et funiculo filiorum Iuda; quia maior erat; et idcirco filii Simeon possederunt in medio haereditatis eorum.

10. Ceciditque sors tertia filiorum Zabulon per cognationes suas; et factus est terminus possessionis eorum usque Sarid.

11. Ascenditque de mari et Merala, et pervenit in Debbaseth, usque ad torrentem, qui est contra Ieconam.

12. Et revertitur de Sared contra Orientem in fines Ceseleththabor; et egreditur ad Dabereth, ascenditque contra Iaphie.

13. Et inde pertransit usque ad orientalem plagam Gethhepher et Thacasin; et egreditur in Remmon, Amthar, et Noa.

14. Et circuit ad Aquilonem Ha

מִן־הָהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי בֵּית־חֶרֶץ נִגְבָּה וְהָיָה חֶצְאֹתָיו אֶל־קִרְיַת
 בַּעַל הַיָּא קָרִית יְעָרִים עִיר בְּנֵי יִהוּדָה זֹאת פְּאֵת־הָם: וּפְאֵת־נִגְבָּה טו
 מִקָּצֵה קָרִית יְעָרִים וְרָצָא הַגְּבוּל וְיָמָה וְרָצָא אֶל־מַעֲנֵן מִי נִפְתּוּחַ:
 וַיֵּרֶד הַגְּבוּל אֶל־קָצֵה הָהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי גֵר בֶּן־הַלֵּם אֲשֶׁר בְּעַמֶּק 16
 רַפָּאִים צְפוֹנָה וַיֵּרֶד גֵּר הַלֵּם אֶל־פֶּתַח הַיְּבוּסִי נִגְבָּה וַיֵּרֶד עֵין רֹגֵל:
 וְחָאֵר מִצְפּוֹן וְרָצָא עֵין שְׁמֶשׁ וְרָצָא אֶל־גְּלִילוֹת אֲשֶׁר־לִבְח מַעֲלָה 17
 אֲדָמִים וַיֵּרֶד אֶבֶן בֶּהֶן בֶּן־רֵאוּבֵן: וְעֵבֶר אֶל־פֶּתַח מוֹל־הָעֲרֵבָה צְפוֹנָה 18
 וַיֵּרֶד הָעֲרֵבָתָה: וְעֵבֶר הַגְּבוּל אֶל־פֶּתַח בֵּית־חַגְלָה צְפוֹנָה וְהָיָה 19
 הַחֶצְאֹתָיו הַגְּבוּל אֶל־לְשׁוֹן יִם־הַמֶּלֶח צְפוֹנָה אֶל־קָצֵה הַיַּרְדֵּן נִגְבָּה
 זֶה גְבוּל נִגְב: וְהַיַּרְדֵּן יִגְבוּל־אֹתוֹ לְפֶאֶת־קִדְמָה זֹאת נִחַלַת בְּנֵי בְנִימִן כ
 לַגְּבוּלָתֶיהָ סָבִיב לְמִשְׁפַּחָתָם: וְהָיוּ הָעָרִים לְמִנְחָה בְּנֵי בְנִימִן 21
 לְמִשְׁפַּחֹתֵיהֶם יִרְיָח וּבֵית־חַגְלָה וְעַמֶּק קַצִּיץ: וּבֵית הָעֲרֵבָה וּצְמָרִים 22
 וּבֵית־אֵל: וְהָעָנִים וְחַפְרָה וְעַפְרָה: וְכַפֹּר הַעֲמוֹנִי וְהַעֲפִנִי וְגִבְעַ עָרִים 23
 שְׁתֵּים־עָשָׂרָה וְחֶצְרֵיהֶן: גְּבַעֹן וְהֶרְמָה וּבֵאֵרוֹת: וְחַמְצִפָּה וְחַפְרִיָּה 24
 וְחַמְצָה: וְרָקַם וְרַפְּאֵל וְתַרְאֵלָה: וְצֹלַע הָאֵלֶם וְהַיְּבוּסִי הִיא יְרוּשָׁלַם 25
 גְּבַעַת קָרִית עָרִים אַרְבַּע־עָשָׂרָה וְחֶצְרֵיהֶן זֹאת נִחַלַת בְּנֵי־בְנִימִן
 לְמִשְׁפַּחָתָם:

יט

CAP. XIX. יט

וַיָּצֵא הַזֹּהָר הַשָּׁנִי לְשִׁמְעוֹן לְמִנְחָה בְּנֵי־שִׁמְעוֹן לְמִשְׁפַּחֹתָם וְהָיָה א
 נִחַלָתָם בְּתוֹךְ נִחַלַת בְּנֵי־יִהוּדָה: וְהָיָה לָהֶם נִחַלָתָם בְּאֶרֶץ־שִׁבְעַ וּשְׁבַע 2
 וּמוֹלָדָה: וְחָצֵר שׁוּעַל וּבִלָּה וְנָצֶם: וְאַלְתוֹלַר וּבִתּוֹל וְחֶרְמָה: וְצֹקֶלֶג 3-4
 וּבֵית־הַמִּדְבָּרָה וְחָצֵר סוּסָה: וּבֵית לְבָאוֹת וְשִׁירוֹחַן עָרִים שְׁלֹשׁ־ 6
 עָשָׂרָה וְחֶצְרֵיהֶן: עֵין רַמּוֹן וְעֵתָר וְעֵשָׂן עָרִים אַרְבַּע וְחֶצְרֵיהֶן: 7
 וְכָל־הַחֲצָרִים אֲשֶׁר סָבִיבוֹת הָעָרִים הָאֵלֶּה עַד־בַּעַלָת בְּאֵר רֵאמֶת נִגְב 8
 זֹאת נִחַלַת מִנְחָה בְּנֵי־שִׁמְעוֹן לְמִשְׁפַּחָתָם: מִחֶבֶל בְּנֵי יִהוּדָה נִחַלַת בְּנֵי 9
 שִׁמְעוֹן כִּי־הָיָה חֶלֶק בְּנֵי־יִהוּדָה רַב מֵהֶם וַיִּנְחֲלוּ בְנֵי־שִׁמְעוֹן בְּתוֹךְ
 נִחַלָתָם: וַיַּעַל הַזֹּהָר הַשְּׁלִישִׁי לְבְנֵי זְבוּלֹן לְמִשְׁפַּחָתָם וְהָיָה גְבוּל י
 נִחַלָתָם עַד־טְרִיד: וְעֵלָה גְבוּלָם: לְיָמָה וּמִרְעֵלָה וּפְגַע בְּדַבְשָׁת וּפְגַע 11
 אֶל־הַנֶּחַל אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי רְקֻנָּעִם: וְשֵׁב מַשְׁרִיד קִדְמָה מִזְרַח הַשָּׁמֶשׁ 12
 עַל־גְּבוּל פֶּסֶלֶת חֶבֶר וְרָצָא אֶל־הַהֲבֵרָה וְעֵלָה וַפְּעִי: וּמִשָּׁם עֵבֶר קִדְמָה 13
 מִזְרָחָה גֵּתָה חֶפֶר עֵתָה קַצִּיץ וְרָצָא רַמּוֹן הַמִּחְאֵר הַנֶּעֱזָה: וְנִסָּב אֹתוֹ 14

v. 14. 19. XVIII. וְהָיָה — וְהָיָה ק' v. 19. תוֹצֵאֹתָיו — תוֹצֵאֹתָיו ק'

v. 24. הַעֲמוֹנִי — הַעֲמוֹנִי ק'

טו הגבול מצפון חנָתָן וְהָיוּ תֹצְאָתָיו גֵּר וּפְתַח־אֵל: וְקָמָה וַנַּחֲלֵל וְשִׁמְרוֹן
 16 וַיִּזְאֲלָה וּבֵית לָחֶם עָרִים שְׁתֵּים־עָשָׂרָה וַחֲצִירִיהֶן: זֹאת נִחְלָה בְּנֵי־
 17 זְבוּלֹן לְמִשְׁפְּחוֹתֵם הָעָרִים הָאֵלֶּה וַחֲצִירִיהֶן: לְיֹשְׁבֵיכֶם יֵצֵא הַגּוֹרֵל
 18 הָרְבִיעִי לְבְנֵי יִשָּׁשְׁכָר לְמִשְׁפְּחוֹתָם: וַיְהִי גְבוּלָם יִזְרְעֵאלָה וְהַכְּסָלוֹת
 19 וְשֹׁנָם: וַחֲפָרִים וְשִׂיאֹן וְאַנְחֶרֶת: וְהַרְבִּית וְקִשְׁיוֹן וְאַבְיָן: וְרָמַת וְעֵין־
 22 גִּנִּים וְעֵין חֲדָה וּבֵית פַּצְיָן: וּפְגִיעַ הַגְּבוּל בְּתַבּוּר וּשְׁחִצְמוֹהָ וּבֵית
 23 שֹׁמֶשׁ וְהָיוּ תֹצְאוֹת גְּבוּלָם הַיְּרֵדָה עָרִים שְׁש־עָשָׂרָה וַחֲצִירִיהֶן: זֹאת
 24 נִחְלָה מִטָּה בְּנֵי־יִשָּׁשְׁכָר לְמִשְׁפְּחוֹתֵם הָעָרִים וַחֲצִירִיהֶן: וַיֵּצֵא
 כה הַגּוֹרֵל הַחֲמִישִׁי לְמִטָּה בְּנֵי־אָשֶׁר לְמִשְׁפְּחוֹתָם: וַיְהִי גְבוּלָם תְּלָקַת
 26 וְחָלִי וְנָטָן וְאַכְזָשָׁה: וְאַלְמֶלֶךְ וְעַמְמֶד וּמִשְׁכָּל וּפְגִיעַ בְּכַרְמֶל הַיְּמָה
 27 וּבְשִׁיחֹר לִבְנָת: וְשֵׁב מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ בֵּית דָּלָן וּפְגִיעַ בְּזְבוּלָן וּבְגֵר וּפְתַח־
 28 אֵל צְפוֹנָה בֵּית הָעָמֶק וְנִעְיָאֵל וַיֵּצֵא אֶל־כְּבוֹל מִשְׁמָאל: וְעַבְדֵּן וְרָחָב
 29 וַחֲמֹן וְקִנָּה עַד צִירְדֹן רֶבֶה: וְשֵׁב הַגְּבוּל הַדְּרֹמָה וְעַד־עִיר מִבְּצַר־צֹו
 ל וְשֵׁב הַגְּבוּל חֲסֵה וַיְהִיו תֹּצְאוֹתָיו הַיְּמָה מִתְּבֵל אֲכִזְיָבָה: וְהַיְּמָה וְאַפֶּק
 31 וְרָחָב עָרִים עֲשָׂרִים וּשְׁתֵּים וַחֲצִירִיהֶן: זֹאת נִחְלָה מִטָּה בְּנֵי־אָשֶׁר
 32 לְמִשְׁפְּחוֹתֵם הָעָרִים הָאֵלֶּה וַחֲצִירִיהֶן: לְבְנֵי נַפְתָּלִי יֵצֵא הַגּוֹרֵל
 33 הַשֵּׁשִׁי לְבְנֵי נַפְתָּלִי לְמִשְׁפְּחוֹתָם: וַיְהִי גְבוּלָם מִחֶלֶק מַאֲלֹן בְּצַעַנְנִים
 34 וְאַדְמִי הַנֶּקֶב וְיִבְנָאֵל עַד־לָקוּם וַיְהִי תֹצְאוֹתָיו הַיְּרֵדָה: וְשֵׁב הַגְּבוּל
 35 הַיְּמָה אֲזֹנוֹת תַּבּוּר וַיֵּצֵא מִשָּׁם חֲקֻקָה וּפְגִיעַ בְּזְבוּלָן מִנֶּגֶב וּבְאִשָּׁר פְּגִיעַ
 36 מִיָּם וּבִירְהוֹדָה הַיְּרֵדָה מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ: וְעָרֵי מִבְּצָר הַצְּעִירִים צָר וַחֲמַת
 37 רַקַּת וְכַפְרֹת: וְאַדְמָה וְהַרְמָה וַחֲצוֹר: וְקָדֵשׁ וְאַדְרָעִי וְעֵין חָצוֹר:
 38 וַיִּזְאֲלֹן וּמִגְדַּל־אֵל חָרָם וּבֵית־עֲנָת וּבֵית שֹׁמֶשׁ עָרִים תְּשֶׁע־עָשָׂרָה
 39 וַחֲצִירִיהֶן: זֹאת נִחְלָה מִטָּה בְּנֵי־נַפְתָּלִי לְמִשְׁפְּחוֹתֵם הָעָרִים וַחֲצִירִיהֶן:
 מ 41 לְמִטָּה בְּנֵי־דָן לְמִשְׁפְּחוֹתֵם יֵצֵא הַגּוֹרֵל הַשְּׁבִיעִי: וַיְהִי גְבוּל נִחְלָתָם
 42 צֹרְעָה וְאַשְׁתָּאוֹל וְעִיר שֹׁמֶשׁ: וְשַׁעֲלָבִין וְאַיָּלוֹן וַיִּחְלָה: וְאַיָּלוֹן
 43 וַחֲמִנְתָּה וְעַקְרוֹן: וְאַלְתָּקָה וְגִבְתָּן וּבַעֲלָת: וַיְהִי וּבְנֵי־בָרַק וּגְתִירְמוֹן:
 44 וּמִי הַיְּרֵקוֹן וְהַרְקוֹן עִם־הַגְּבוּל מִוֵּל רָפוֹ: וַיֵּצֵא גְבוּל בְּנֵי־דָן מִיָּם
 45 וּבַעֲלָה בְנֵי־דָן וּלְחָמֹו עִם־לָשֶׁם וּלְכָדֹו אוֹתָהּ: וַיִּפְּסֵו אוֹתָהּ לְפִי־חָרֵב
 46 וַיִּרְשֵׁו אוֹתָהּ וַיִּשְׁבּוּ בָּהּ וַיִּקְרָאוּ לָלָשֶׁם דָּן כְּשֵׁם הָן אֲבִיהֶם: זֹאת
 47 נִחְלָה מִטָּה בְּנֵי־דָן לְמִשְׁפְּחוֹתֵם הָעָרִים הָאֵלֶּה וַחֲצִירִיהֶן: וַיִּכְלֹו
 לְנַחֵל אֶת־הָאָרֶץ לְגְבוּלֶיהָ וַיִּתְּנוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל נִחְלָה לְיִהוֹשֻׁעַ בֶּן־נֹון

v. 22. XIX. וּשְׁחִצְמוֹהָ — וְשִׁמְרוֹן ק'

v. 29. וַיְהִי ק'

nathon; suntque egressus eius vallis Iephtahel,

15. et Catheth, et Naalol, et Semeron, et Iedala, et Bethlehem; civitates duodecim, et villae earum.

16. Haec est haereditas tribus filiorum Zabulon per cognationes suas, urbes et viculi earum.

17. Issacharegressa est sors quarta per cognationes suas;

18. fuitque eius haereditas Iezraël, et Casaloth, et Sunem,

19. et Hapharaïm, et Seon, et Anaharath,

20. et Rabboth, et Cesion, Abes,

21. et Rameth, et Engannim, et Enhadda, et Bethpheses.

22. Et pervenit terminus eius usque Thabor et Sehesima et Bethsames; eruntque exitus eius Iordanis; civitates sedecim, et villae earum.

23. Haec est possessio filiorum Issachar per cognationes suas, urbes et viculi earum.

24. Ceciditque sors quinta tribui filiorum Aser per cognationes suas;

25. fuitque terminus eorum Halcath, et Chali, et Beten, et Axaph,

26. et Elmelech, et Amaad, et Messal; et pervenit usque ad Carmelum maris et Sihor et Labanath;

27. ac revertitur contra Orientem Beth-dagon; et pertransit usque Zabulon et vallem Iephtahel contra Aquilonem in Bethemec et Nehiel. Egrediturque ad laevam Cabul,

28. et Abran, et Rohob, et Hamon, et Cana, usque ad Silonem magnam.

29. Revertiturque in Harma usque ad civitatem munitissimam Tyrum, et usque Hosa; eruntque exitus eius in mare de funiculo Achziba,

30. et Amma, et Aphec, et Rohob; civitates viginti duae, et villae earum.

31. Haec est possessio filiorum Aser per cognationes suas, urbesque et viculi earum.

32. Filiorum Nephthali sexta sors cecidit per familias suas;

33. et coepit terminus de Heleph,

et Elon in Saananim, et Adami, quae est Neceb, et Iebnaël usque Lecum; et egressus eorum usque ad Iordanem;

34. revertiturque terminus contra Occidentem in Azanotthabor, atque inde egreditur in Hucuca, et pertransit in Zabulon contra Meridiem, et in Aser contra Occidentem, et in Iuda ad Iordanem contra ortum solis;

35. civitates munitissimae, Asseidim, Ser, et Emath, et Reccath, et Cenereth,

36. et Edema, et Arama, Asor,

37. et Cedes, et Edrai, Enhasor,

38. et Ieron, et Magdalel, Horem, et Bethanath, et Bethsames; civitates decem et novem, et villae earum.

39. Haec est possessio tribus filiorum Nephthali per cognationes suas, urbes et viculi earum.

40. Tribui filiorum Dan per familias suas egressa est sors septima;

41. et fuit terminus possessionis eius Saraa, et Esthaol, et Hirsemes, id est, civitas solis.

42. Selebin, et Aialon, et Iethela,

43. Elon, et Themna, et Acron,

44. Elthece, Gebbethon, et Balath,

45. et Iud, et Bane, et Barach, et Gethremmon,

46. et Meiarcon, et Arecon, cum termino, qui respicit Ioppen,

47. et ipso fine concluditur. Ascenderuntque filii Dan, et pugnaverunt contra Lesem, ceperuntque eam; et percusserunt eam in ore gladii, et possederunt, et habitaverunt in ea, vocantes nomen eius Lesem Dan, ex nomine Dan patris sui.

48. Haec est possessio tribus filiorum Dan, per cognationes suas, urbes et viculi earum.

49. Cumque complasset sorte dividere terram singulis per tribus suas, dederunt filii Israël possessionem Iosue filio Nun in medio sui,

50. iuxta praeceptum Domini urbem, quam postulavit, Thamnath Saraa in monte Ephraïm; et aedificavit civitatem, habitavitque in ea.

51. Hae sunt possessiones, quas sorte diviserunt Eleazar sacerdos et Iosue filius Nun, et principes familiarum ac tribuum filiorum Israël in Silo coram Domino ad ostium tabernaculi testimonii, partitque sunt terram.

CAP. XX.

Sex refugii urbes constituuntur.

1. Et locutus est Dominus ad Iosue, dicens: Loquere filiis Israël, et dic eis:

2. Separate urbes fugitivorum*, de quibus locutus sum ad vos per manum Moysi;

* Num. 35, 10. Deut. 19, 2.

3. ut confugiat ad eas, quicumque animam percusserit nescius; et possit evadere iram proximi, qui ultor est sanguinis.

4. Cum ad unam harum confugerit civitatum, stabit ante portam civitatis, et loquetur senioribus urbis illius ea, quae se comprobennt innocentem; sicque suscipient eum, et dabunt ei locum ad habitandum.

5. Cumque ultor sanguinis eum fuerit persecutus, non tradent in manus eius; quia ignorans percussit proximum eius, nec ante biduum, triduumve eius probatur inimicus.

6. Et habitabit in civitate illa, donec stet ante iudicium causam reddens facti sui, et moriatur sacerdos magnus, qui fuerit in illo tempore; tunc revertetur homicida, et ingreditur civitatem et domum suam, de qua fugerat.

7. Decreveruntque Cedem in Galilaea montis Nephthali, et Sichem in monte Ephraïm, et Cariatharbe, ipsa est Hebron, in monte Iuda.

8. Et trans Iordanem contra orientalem plagam Iericho*, statuerunt Bosor, quae sita est in campestri solitudine, de tribu Ruben, et Ramoth in Galaad de tribu Gad, et Gaulon in Basan de tribu Manasse.

* Deut. 4, 43.

9. Hae civitates constitutae sunt cunctis filiis Israël, et advenis, qui habitabant inter eos; ut fugeret ad eas, qui animam nescius percussisset, et non moreretur in manu proximi, effusum sanguinem vindicare cupientis, donec staret antepopulum expositurus causam suam.

CAP. XXI.

Levitis civitates assignantur. Hebraei quaesilis et pace fruuntur.

1. Accesseruntque principes familiarum Levi ad Eleazarum sacerdotem, et Iosue filium Nun, et ad duces cognationum per singulas tribus filiorum Israël;

2. locutique sunt ad eos in Silo terrae Chanaan, atque dixerunt*: Dominus praecepit per manum Moysi, ut darentur nobis urbes ad habitandum, et suburbana earum ad alenda iumenta.

* Num. 35, 2.

3. Dederuntque filii Israël de possessionibus suis iuxta imperium Domini, civitates et suburbana earum.

4. Egressaque est sors in familiam Caath filiorum Aaron sacerdotis, de tribubus Iuda, et Simeon, et Benjamin, civitates tredecim;

5. et reliquis filiorum Caath, id est, Levitis, qui superfuerant, de tribubus Ephraïm, et Dan, et dimidia tribu Manasse, civitates decem.

6. Porro filiis Gerson egressa est sors, ut acciperent de tribubus Issachar et Aser, et Nephthali, dimidiaque tribu Manasse in Basan, civitates numero tredecim.

בְּחוּכָם: עַל־פִּי יְהוָה נָתַנוּ לֹא אֶת־הָעִיר אֲשֶׁר שָׁאֵל אֶת־תְּמִנַת־סֶרַח כ
 בְּחַר אֶפְרַיִם וַיִּבְנֶה אֶת־הָעִיר וַיָּשֶׁב בָּהּ: אֵלֶּה הַנִּחְלָת אֲשֶׁר־נָחֲלוּ 51
 אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נֹון וְרַאשֵׁי הָאֲבוֹת לְמִשְׁחֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל ו
 בְּגוּרָל בְּשִׁלָּה לַפָּנִי יְהוָה פָּתַח אֶהָל מוֹעֵד וַיִּכְלוּ מִחֶסֶן אֶת־הָאָרֶץ:

CAP. XX. כ

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר: הִבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר חָנוּ לָכֶם א
 אֶת־עָרֵי הַמִּקְלָט אֲשֶׁר־הִפְרַחְתִּי אֵלֵיכֶם בְּיַד־מִשְׁחָה: לָנוּס שָׁמָּה רֹצֵחַ 3
 מִבַּה־נַּפֶּשׁ בְּשִׁגְגָה בְּבִלְי־דַעַת וְהָיוּ לָכֶם לַמִּקְלָט מִגֹּאֲל הָהֶם: וְלֹס 4
 אֶל־אַתָּה ו מַחֲזִיקִים וְנֹאֲלָה וְעַמִּל פָּתַח טַעַר הָעִיר וַיְדַבֵּר בְּאָזְנִי וְקָנִי
 הָעִיר־הַהִיא אֶת־דְּבָרָיו וְאֶסְמֹו אֹתוֹ הָעִירָה אֲלֵיהֶם וְנִתְּנוּ־לָוּ מְקוֹם 5
 וַיָּשֶׁב עִמָּם: וְכִי יִרְדֹּף גֹּאֲל הָהֶם אַחֲרָיו וְלֹא־יִסְגְּרוּ אֶת־חֲרָצֶחַ בְּרִדּוֹ 6
 כִּי בְּבִלְי־דַעַת הִכָּה אֶת־רֵעֵהוּ וְלֹא־שָׂנֵא הוּא לָו מִחֶמְזֹל שְׁלֹשִׁים: 7
 וַיָּשֶׁב ו בָּעִיר הַהִיא עַד־עַמִּדּוֹ לַפָּנִי הָעִירָה לְמִשְׁפַּט עַד־מוֹת הַכֹּהֵן 8
 הַגָּדוֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם אֹז ו יָשׁוּב הָרוֹצֵחַ וְבֹא אֶל־עִירוֹ וְאֶל־
 בֵּיתוֹ אֶל־הָעִיר אֲשֶׁר־נָס מִשָּׁם: וַיִּקְדָּשׁוּ אֶת־קֹדֶשׁ בְּגִלְדֵּי בְחַר נִפְחָלִי 9
 וְאֶת־שָׂכֶם בְּחַר אֶפְרַיִם וְאֶת־קָרִית אַרְבַּע הִיא חִבְרוֹן בְּחַר יְהוּדָה: 10
 וּמִעֵבֶר לִירְדֵן וּרְיֹחַ מוֹרְחָה נָתַנוּ אֶת־בָּצָר בַּמְדָּבָר בְּמִישֹׁר מִמִּשְׁחָה 11
 וְאוּבֹן וְאֶת־רָאמוֹת בְּגִלְעָד מִמִּשְׁחָה גֹד וְאֶת־גִּלְדֹן בְּבִשְׁטָן מִמִּשְׁחָה מְנַשֶּׁה: 12
 אֵלֶּה הָיוּ עָרֵי הַמּוֹעֵדָה לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְלֵי הַגֵּר בְּחוּכָם לָנוּס 13
 שָׁמָּה כָּל־מִבַּה־נַּפֶּשׁ בְּשִׁגְגָה וְלֹא יָמוּת בְּיַד גֹּאֲל הָהֶם עַד־עַמִּדּוֹ 14
 לַפָּנִי הָעִירָה:

CAP. XXI. כא

וַיָּשׁוּ רַאשֵׁי אֲבוֹת הַלְוִיִּם אֶל־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶל־יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נֹון וְאֶל־ א
 רַאשֵׁי אֲבוֹת הַמִּשְׁחֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיַּדְּבְרוּ אֵלֵיהֶם בְּשִׁלָּה בְּאֶרֶץ פְּלִזָּן 2
 לֵאמֹר יְהוָה צִוָּה בְּיַד־מִשְׁחָה לָתֵת־לָנוּ עָרִים לְשִׁבְתָּ וּמִגְרִישֵׁיהֶן 3
 לְבַחֲמָהֵנוּ: וַיִּתְּנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לָלוּיִם מִנְּחֵלָהֶם אֶל־פִּי יְהוָה אֶת־ 4
 הָעָרִים הָאֵלֶּה וְאֶת־מִגְרִישֵׁיהֶן: וַיֵּצֵא הַגִּזְלֵל לְמִשְׁפַּחַת הַקֹּהֲלִיתִי 5
 וַיְהִי לְבִנִי אֲחִירֹן הַחַיֵּן מִן־הַלְוִיִּם מִמִּשְׁחָה יְהוּדָה וּמִמִּשְׁחָת הַשִּׁמְעֹנִי 6
 וּמִמִּשְׁחָת בְּנִמֵן בְּגוּרָל עָרִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה: וְלְבִנִי קָחַת הַנּוֹחֲדִים 7
 מִמִּשְׁפַּחַת מִשֶּׁה־אֶפְרַיִם וּמִמִּשְׁחָה־דָן וּמִחֲצִי מִשְׁחָה מְנַשֶּׁה בְּגוּרָל עָרִים 8
 עֶשְׂרֵה: וְלְבִנִי גִרְשֹׁן מִמִּשְׁפַּחַת מִטֵּה־רֹשֶׁשֶׁכֶּר וּמִמִּשְׁחָה־אֲשֶׁר וּמִמִּשְׁחָה 9
 נִפְחָלִי וּמִחֲצִי מִשֶּׁה מְנַשֶּׁה בְּבִשְׁטָן בְּגוּרָל עָרִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה: לְבִנִי 10

מִרְרֵי לְמִשְׁפַּחָתָם מִמִּשְׁה רְאוּבֵן וּמִמִּשְׁה גָּד וּמִמִּשְׁה זְבוּלֹן עָרִים שְׁתֵּים
 8 עֶשְׂרֵה: וַיִּתְּנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לָלוּם אֶת־הָעָרִים הָאֵלֶּה וְאֶת־מִגְרֵשֵׁיהֶן
 9 כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה בְּהוֹרָל: וַיִּתְּנוּ מִמִּשְׁה בְנֵי יְהוּדָה
 י וּמִמִּשְׁה בְנֵי שֹׁמְרוֹן אֶת הָעָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר־יָקְרָא אֹתָהֶן בָּשֵׁם: וַיְהִי
 לְבְנֵי אֶחָדָן מִמִּשְׁפַּחַת הַקֹּהֲתִי מִבְּנֵי לֵוִי כִּי לָהֶם הָיָה הַהוֹרָל
 11 רְאִישֹׁנָה: וַיִּתְּנוּ לָהֶם אֶת־קִרְיַת אַרְבַּע אֶבֶר הַעֲנֹקס הַיָּדָא הַכְּרוֹן בְּתֵר
 12 יְהוּדָה וְאֶת־מִגְרֵשָׁה סְבִיבֹתֶיהָ: וְאֶת־שִׁדְהָ הָעִיר וְאֶת־חֲצִירָהּ נָתַן
 13 לְכָלֶב בֶּן־יִפְטָח בְּאַחֲזָתוֹ: וּלְבְנֵי אֶחָדָן הַכְּרוֹן נָתַן אֶת־עִיר מִקְלַט
 14 הָרִצָּח אֶת־הַכְּרוֹן וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ וְאֶת־לִבְנָה וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ: וְאֶת־יִתְרֹל
 טו וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ וְאֶת־אֲשֶׁתְּמוֹעַ וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ: וְאֶת־חֶלֶן וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ
 16 וְאֶת־דָּבָר וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ: וְאֶת־עֵיֶן וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ וְאֶת־יֹשָׁה וְאֶת־
 מִגְרֵשָׁהּ אֶת־בֵּית שֹׁמֶשׁ וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ עָרִים חֲשֵׁי מֵאֵת שְׁנֵי הַשְּׂכָטִים
 17 הָאֵלֶּה: וּמִמִּשְׁה בְּנִמֵּיִן אֶת־גִּבְעוֹן וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ אֶת־גִּבְעַת וְאֶת־
 18 מִגְרֵשָׁהּ: אֶת־עֲנָתוֹל וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ וְאֶת־עֶלְמוֹן וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ עָרִים
 19 אַרְבָּע: כָּל־עָרֵי בְנֵי־אֶחָדָן הַכְּהֹנִים שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה עָרִים וּמִגְרֵשֵׁיהֶן:
 כ וּלְמִשְׁפַּחֹת בְּנֵי־קָהָת הָלוּם הַזֹּתָרִים מִבְּנֵי קָהָת וַיְהִי עָרֵי גִרְזָם
 21 מִמִּשְׁה אֶפְרַיִם: וַיִּתְּנוּ לָהֶם אֶת־עִיר מִקְלַט הָרִצָּח אֶת־שֶׁכֶם וְאֶת־
 22 מִגְרֵשָׁהּ בְּתֵר אֶפְרַיִם וְאֶת־גִּזְרֹר וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ: וְאֶת־קִבְצִיִם וְאֶת־
 23 מִגְרֵשָׁהּ וְאֶת־בֵּית חֶלֶן וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ עָרִים אַרְבָּע: וּמִמִּשְׁה־לֵּוִי
 24 אֶת־אֶלְתָּקָא וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ אֶת־גִּבְחֹן וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ: אֶת־אֶלְלוֹן וְאֶת־
 כה מִגְרֵשָׁהּ אֶת־נֶת־רִמּוֹן וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ עָרִים אַרְבָּע: וּמִמִּשְׁה־מֶנַּח
 מְנַשֶּׁה אֶת־תַּעֲנָן וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ וְאֶת־גֶּת רִמּוֹן וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ עָרִים
 26 שְׁתֵּים: כָּל־עָרִים עֶשֶׂר וּמִגְרֵשֵׁיהֶן לְמִשְׁפַּחַת בְּנֵי־קָהָת הַזֹּתָרִים:
 27 וּלְבְנֵי גִרְשׁוֹן מִמִּשְׁפַּחַת הָלוּם מַחֲצִי מִשְׁה מְנַשֶּׁה אֶת־עִיר
 מִקְלַט הָרִצָּח אֶת־גִּלּוֹן כַּבָּשׁוֹן וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ וְאֶת־בַּעַשְׁתָּרָה וְאֶת־
 28 מִגְרֵשָׁהּ עָרִים שְׁתֵּים: וּמִמִּשְׁה תַּשְׁלֹר אֶת־קִשְׁיוֹן וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ
 29 אֶת־הַבֶּרֶת וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ: אֶת־יֶרְמוּל וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ אֶת־עֵיֶן גִּזְרִים וְאֶת־
 ל מִגְרֵשָׁהּ עָרִים אַרְבָּע: וּמִמִּשְׁה אֲשֹׁר אֶת־מִשְׁאֵל וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ אֶת־
 31 עֶבְדֹּון וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ: אֶת־חֶלְקָה וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ וְאֶת־רֹחַב וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ
 32 עָרִים אַרְבָּע: וּמִמִּשְׁה נַפְתָּלִי אֶת־עִיר מִקְלַט הָרִצָּח אֶת־קֶדֶשׁ
 בְּגִלָּל וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ וְאֶת־חֶמֶת וְאֶת־מִגְרֵשָׁהּ וְאֶת־סֶרְמֹן וְאֶת־
 33 מִגְרֵשָׁהּ עָרִים שְׁלֹשׁ: כָּל־עָרֵי הַזֹּתָרִים לְמִשְׁפַּחָתָם שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה עִיר

7. Et filiis Merari per cognationes suas, de tribubus Ruben et Gad et Zabulon, urbes duodecim.

8. Dederuntque filii Israël Levitis civitates et suburbana earum, sicut praecepit Dominus per manum Moysi, singulis sorte tribuentes.

9. De tribubus filiorum Iuda et Simeon dedit Josue civitates; quarum ista sunt nomina,

* 1 Paral. 6, 2.

10. filiis Aaron per familias Caath Levitici generis (prima enim sors illis egressa est),

11. Cariatharbe patris Enac, quae vocatur Hebron, in monte Iuda, et suburbana eius per circuitum.

12. *Agros vero et villas eius dederat Caleb filio Iephone ad possidendum.

* c. 14, 14. 1 Paral. 6, 56.

13. Dedit ergo filiis Aaron sacerdotis Hebron confugii civitatem, ac suburbana eius; et Lobnam cum suburbanis suis;

14. et Iether, et Estemo,

15. et Holon, et Dabir,

16. et Ain, et Ietha, et Bethsames, cum suburbanis suis; civitates novem, de tribubus, ut dictum est, duabus.

17. De tribu autem filiorum Benjamin, Gabaon, et Gabaë,

18. et Anathoth, et Almon, cum suburbanis suis; civitates quatuor.

19. Omnes simul civitates filiorum Aaron sacerdotis, tredecim, cum suburbanis suis.

20. Reliquis vero per familias filiorum Caath Levitici generis, haec est data possessio.

21. De tribu Ephraïm urbes confugii, Sichem cum suburbanis suis in monte Ephraïm, et Gazer.

22. Et Cibsaim, et Bethhoron cum suburbanis suis, civitates quatuor.

23. De tribu quoque Dan, Eltheco et Gabathon,

24. et Aialon, et Gethremmon cum suburbanis suis, civitates quatuor.

25. Porro de dimidia tribu Manasse, Thanach, et Gethremmon cum suburbanis suis, civitates duae.

26. Omnes civitates decem, et suburbana earum, datae sunt filiis Caath inferioris gradus.

27. Filiis quoque Gerson Levitici generis dedit de dimidia tribu Manasse confugii civitates, Gaulon in Basan, et Bosram cum suburbanis suis, civitates duas.

28. Porro de tribu Issachar, Cession, et Dabereh,

29. et Iaramoth, et Engannim cum suburbanis suis, civitates quatuor.

30. De tribu autem Aser, Masal et Abdon,

31. et Helcath, et Rohob, cum suburbanis suis, civitates quatuor.

32. De tribu quoque Nephthali civitates confugii, Cedes in Galilaea, et Hamoth Dor, et Carthan, cum suburbanis suis, civitates tres.

33. Omnes urbes familiarum Gerson, tredecim cum suburbanis suis.

34. Filiis autem Merari Levitis inferioris gradus per familias suas data est de tribu Zabulon, Iecnam et Cartha,

35. et Damna, et Naalol, civitates quatuor cum suburbanis suis.

36. De tribu Ruben ultra Iordanem contra Iericho civitates refugii, Bosor in solitudine, Misor, et Iaser, et Iethson, et Mephaath; civitates quatuor cum suburbanis suis

37. De tribu Gad civitates confugii, Ramoth in Galaad, et Manaim, et Hesebon, et Iaser; civitates quatuor cum suburbanis suis.

38. Omnes urbes filiorum Merari per familias et cognationes suas, duodecim.

39. Itaque civitates universae Levitarum in medio possessionis filiorum Israël fuerunt quadraginta octo,

40. cum suburbanis suis, singulae per familias distributae.

41. Deditque Dominus Deus Israël omnem terram, quam traditurum se patribus eorum iuraverat; et possederunt illam, atque habitaverunt in ea.

42. Dataque est ab eo pax in omnes per circuitum nationes; nullusque eis hostium resistere ausus est, sed cuncti in eorum ditionem redacti sunt.

43. Ne unum quidem verbum, quod illis praestiturum se esse promiserat, irritum fuit, sed rebus expleta sunt omnia.

CAP. XXII.

Tribus trans Iordanem schismatis suspicionem a se remouent.

1. Eodem tempore vocavit Iosue

Rubenitas, et Gaditas, et dimidiam tribum Manasse,

2. dixitque ad eos: Fecistis omnia, quae praecepit vobis Moyses famulus Domini; mihi quoque in omnibus obedistis,

3. nec reliquistis fratres vestros longo tempore usque in praesentem diem, custodientes imperium Domini Dei vestri

4. Quia igitur dedit Dominus Deus vester fratribus vestris quietem et pacem, sicut pollicitus est: revertimini, et ite in tabernacula vestra, et in terram possessionis*, quam tradidit vobis Moyses famulus Domini trans Iordanem;

* Num. 32, 33. Ios. 1, 13. 13, 8.

5. ita dumtaxat, ut custodiatis attempte, et opere compleatis mandatum et legem, quam praecepit vobis Moyses famulus Domini, ut diligatis Dominum Deum vestrum, et ambuletis in omnibus viis eius, et observetis mandata illius, adhaereatisque ei, ac serviatis in omni corde, et in omni anima vestra.

6. Benedixitque eis Iosue, et dimisit eos. Qui reversi sunt in tabernacula sua.

7. Dimidiae autem tribui Manasse possessionem Moyses dederat in Basan; et idcirco mediae, quae superfluit, dedit Iosue sortem inter caeteros fratres suos trans Iordanem ad occidentalem plagam. Cumque dimitteret eos in tabernacula sua, et benedixisset eis,

8. dixit ad eos: In multa substantia atque divitiis revertimini ad sedes vestras, cum argento et auro, aere ac ferro, et veste multiplici; dividite praedam hostium cum fratribus vestris.

9. Reversique sunt, et abierunt

34 ומגְרִישֵׁיהֶן: וּלְמִשְׁפַּחַת בְּנֵי-מְרֹרֵי הַלְוִיִּם הַנּוֹתְרִים מֵאֵל מִשָּׁה
 זְבוּלֹן אֶת-יִקְנָעִם וְאֶת-מִגְרָשָׁה אֶת-קֶרְתָּה וְאֶת-מִגְרָשָׁה: אֶת-דְּמֶנָּה לַח
 36 וְאֶת-מִגְרָשָׁה אֶת-נֶהְלֵל וְאֶת-מִגְרָשָׁה עָרִים אַרְבַּע: • וּמִמֶּשֶׁה רְאוּבֵן
 37 אֶת-בָּצֵר וְאֶת-מִגְרָשָׁה וְאֶת-יֵהֱצָה וְאֶת-מִגְרָשָׁה: • אֶת-קַדְמוֹת וְאֶת-
 38 מִגְרָשָׁה וְאֶת-מִיפְעֵת וְאֶת-מִגְרָשָׁה עָרִים אַרְבַּע: וּמִמֶּשֶׁה-גֵּד אֶת-עֵיר
 מִקְלֵט הָרָצִית אֶת-רָמֹת בְּגִלְעָד וְאֶת-מִגְרָשָׁה וְאֶת-מַחְנִים וְאֶת-
 39 מִגְרָשָׁה: אֶת-חֲשׂוֹבֹן וְאֶת-מִגְרָשָׁה אֶת-יִזְעוֹר וְאֶת-מִגְרָשָׁה כָּל-עָרִים
 אַרְבַּע: כָּל-הָעָרִים לְבְנֵי מְרֹרֵי לְמִשְׁפַּחַת־הַנּוֹתְרִים מִמִּשְׁפַּחַת הַלְוִיִּם מ
 41 וַיְהִי וְיָרְדָּם עָרִים שְׁתֵּים עָשָׂרָה: כָּל עָרֵי הַלְוִיִּם בְּתוֹךְ אֶחָת בְּנֵי-
 42 יִשְׂרָאֵל עָרִים אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה וּמִגְרִישֵׁיהֶן: תְּהִינָה הָעָרִים הָאֵלֶּה עִיר
 43 עִיר וּמִגְרִישֵׁיהֶן סְבִיבֹתֶיהָ כֹּן לְכָל-הָעָרִים הָאֵלֶּה: וַיִּתֵּן יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל
 44 אֶת-כָּל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָתֵת לְאַבְרָם וַיְרָשׁוּהָ וַיָּשְׁבוּ בָּהּ: וַיָּנַח
 יְהוָה לָהֶם מִסָּבִיב כָּל-אֲשֶׁר-נִשְׁבַּע לְאַבְרָם וְלֹא-עָמֵד אִישׁ בְּפִינֵיהֶם
 מִכָּל-אֲבִיהֶם אֵת כָּל-אֲבִיהֶם נָתַן יְהוָה בְּיָדָם: לֹא-נִפְלָה דְבַר מִכָּל מַה
 הַדָּבָר הַשּׁוֹב אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה אֶל-בְּרִית יִשְׂרָאֵל הַכֹּל בָּא:

כב

CAP. XXII. כב

אֲזִי יִקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לְרֹאשֵׁי בְנֵי וְלַגְדֵי וּלְחֻצֵי מִשָּׁה מְנַשֶּׁה: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם א
 2 אַתֶּם שְׁמֹרְתֶם אֵת כָּל-אֲשֶׁר צִוָּה אֲתֶם מִשָּׁה עֶבֶד יְהוָה וְחָשְׁמְעוּ
 בְּקוֹלִי לְכָל אֲשֶׁר-צִוִּיתִי אֲתֶם: לֹא-עֲזַבְתֶּם אֶת-אֲחֵיכֶם זֶה יָמִים 3
 רַבִּים עַד הַיּוֹם הַזֶּה וּשְׁמֹרְתֶם אֶת-מִשְׁמֶרֶת מִצְוַת יְהוָה אֲלֵהֶיכֶם:
 4 וַעֲשֵׂה הַלֵּיחַ יְהוָה אֲלֵהֶיכֶם לְאֲחֵיכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם וַעֲשֵׂה פִנִּי
 וְלָכוּ לָכֶם לְאֲחֵיכֶם אֶל-אֶרֶץ אֲחֵיהֶם אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם מִשָּׁה עֶבֶד
 5 יְהוָה בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן: כֹּס וּשְׁמָרְוּ מְאֹד לַעֲשׂוֹת אֶת-חֻמְצוֹתָה וְאֶת-ה
 הַחֹדֶרֶת אֲשֶׁר צִוָּה אֲתֶם מִשָּׁה עֶבֶד-יְהוָה לְאַהֲבָה אֶת-יְהוָה
 אֱלֹהֵיכֶם וּלְלַכֵּת בְּכָל-דְּרָכָיו וּלְשָׁמֵר מִצְוֹתָיו וּלְדַבְּקָה-בּוֹ וּלְעֲבֹדוֹ
 6 בְּכָל-לְבַבְכֶם וּבְכָל-נַפְשְׁכֶם: וַיְבָרְכֶם יְהוֹשֻׁעַ וַיִּשְׁלַח־ם וַיָּלְכוּ אֶל-
 7 אֲחֵיהֶם: וּלְחֻצֵי וּשְׁבֹט הַמְּנַשֶּׁה נָתַן מִשָּׁה בְּשָׁן וּלְחֻצֵי נָתַן
 יְהוֹשֻׁעַ עִם-אֲחֵיהֶם מִעֶבֶר הַיַּרְדֵּן וְגַם כִּי שִׁלַּח־ם יְהוֹשֻׁעַ אֶל-
 8 אֲחֵיהֶם וַיְבָרְכֶם: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לֵאמֹר בְּנִכְסִים רַבִּים שׁוּבוּ אֶל-
 אֲחֵיכֶם וּבְמִקְנֵה רֶב־מְאֹד בְּכֶסֶף וּבְזָהָב וּבְנִחְשֹׁת וּבְכַרְזִל וּבְשִׁלְמוֹת
 9 הַרְבֵּה מְאֹד הִלְקִי שֹׁלָל אֲבִיכֶם עִם-אֲחֵיכֶם: וַיָּשׁוּבוּ וַיָּלְכוּ בְּנֵי-

ראובן ובני-גד וחצי, שָׁבַט הַמְּנַשֶּׁה מֵאֵחַ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִשְׁלָח אֲשֶׁר-
 בְּאֶרֶץ כְּנָעַן לָלֶכֶת אֶל-אֶרֶץ הַגִּלְעָד אֶל-אֶרֶץ אֲחֻזָּה אֲשֶׁר נֶאֱחָז-
 י בָּהּ עַל-פִּי יְהוָה בִּירְמְיָהוּ: וַיָּבֹאוּ אֶל-גִּלְיָדוֹת הַיַּרְדֵּן אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
 כְּנָעַן וַיִּבְנוּ בְנֵי-רְאוּבֵן וּבְנֵי-גָד וְחֻצֵי שָׁבַט הַמְּנַשֶּׁה שָׁם מִזְבֵּחַ עַל-
 11 הַיַּרְדֵּן מִזְבֵּחַ גָּדוֹל לַמֶּרְאָה: וַיִּשְׁמְעוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִנֵּה-בְנוּ
 בְנֵי-רְאוּבֵן וּבְנֵי-גָד וְחֻצֵי שָׁבַט הַמְּנַשֶּׁה אֶת-הַמִּזְבֵּחַ אֶל-מֹול אֶרֶץ
 12 כְּנָעַן אֶל-גִּלְיָדוֹת הַיַּרְדֵּן אֶל-עֵבֶר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּשְׁמְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
 13 וַיִּקְרְאוּ כָל-עֵדוּת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל שְׁלִיחַ לַעֲלֹת עֲלֵיהֶם לַצָּבֹא: וַיִּשְׁלְחוּ
 בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶל-בְּנֵי-רְאוּבֵן וְאֶל-בְּנֵי-גָד וְאֶל-חֻצֵי שָׁבַט-מְנַשֶּׁה אֶל-
 14 אֶרֶץ הַגִּלְעָד אֶת-פִּינְחָס בֶּן-אֱלֶעָזָר הַכֹּהֵן: וַעֲשֶׂה נְשִׂאִים עִמּוֹ
 נְשִׂיא אַחֵר נְשִׂיא אַחֵר לְבֵית אָב לְכָל מִשְׁחַת יִשְׂרָאֵל וְאִישׁ רֹאשׁ בֵּית-
 טו אֲבוֹתָם הָמָּה לְאַלְפֵי יִשְׂרָאֵל: וַיָּבֹאוּ אֶל-בְּנֵי-רְאוּבֵן וְאֶל-בְּנֵי-גָד וְאֶל-
 16 חֻצֵי שָׁבַט-מְנַשֶּׁה אֶל-אֶרֶץ הַגִּלְעָד וַיַּדְּבֵרוּ אִתָּם לֵאמֹר: כֹּה אָמְרוּ
 כָּל ו עֵדוּת יְהוָה מִה־הַמַּעַל הַזֶּה אֲשֶׁר מַעַלְתֶּם בְּאֵלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְשׁוֹב
 הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי יְהוָה בְּבִנְיָתְכֶם לָכֶם מִזְבֵּחַ לְמַרְדְּכֶם הַיּוֹם בִּיהוָה:
 17 הַמַּעַט-לָנוּ אֶת-עֵזְנוֹ פָּעוֹר אֲשֶׁר לֹא-הִשְׁתַּחֲרַנוּ מִמֶּנּוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיְהִי
 18 הַגָּגָה בְּעֵדוּת יְהוָה: וְאַתֶּם תָּשֻׁבוּ הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי יְהוָה וְהָיָה אִתָּם
 19 תַּמְרָדּוֹ הַיּוֹם בִּיהוָה וּמֵחָר אֶל-כָּל-עֵדוּת יִשְׂרָאֵל יִקְצֹחַ: וְאִךְ אִם-
 טִמְאָה אֶרֶץ אֲחֻזְתְּכֶם עָבְרוּ לָכֶם אֶל-אֶרֶץ אֲחֻזַּת יְהוָה אֲשֶׁר שָׁכַן-
 שָׁם מִשְׁכַּן יְהוָה וְהֶאֱחָזוּ בְּתוֹכָנוּ וּבִיהוָה אֶל-תִּמְרָדּוֹ וְאַחֲלָנוּ אֶל-
 כ תִּמְרָדּוֹ בְּבִנְיָתְכֶם לָכֶם מִזְבֵּחַ מִבְּלִעָדִי מִזְבֵּחַ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: הֲלֹא
 עָבְנוּ בְּוִירָח מַעַל מַעַל בְּחֹרֶם וְעַל-כָּל-עֵדוּת יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם קָצַחַ וְהוּא
 21 אִישׁ אַחֵר לֹא גֹזַע בְּעֵינָיו: וַיַּעֲנוּ בְנֵי-רְאוּבֵן וּבְנֵי-גָד וְחֻצֵי שָׁבַט
 22 הַמְּנַשֶּׁה וַיַּדְּבֹרוּ אֶת-דָּאשִׁי אֶלְפִי יִשְׂרָאֵל: אֵל, וְאֵלֹהִים, וְיְהוָה אֵל, וְאֵלֹהִים,
 וְיְהוָה הוּא יִדְּעַ וְיִשְׂרָאֵל הוּא יִדְּעַ אִם-בְּמֶרֶד וְאִם-בַּמַּעַל
 23 בִּיהוָה אֶל-תּוֹשִׁיעֵנו הַיּוֹם הַזֶּה: לְבָנוֹת לָנוּ מִזְבֵּחַ לְשׁוֹב מֵאַחֲרֵי יְהוָה
 וְאִם-לְחַעֲלוֹת עָלָיו עֹלָה וּמִנְחָה וְאִם-לְעֲשׂוֹת עָלָיו זִבְחֵי שְׁלָמִים
 24 יְהוָה הוּא יִבְקֹשׁ: וְאִם-לֹא מִדָּאגָה מִדָּבָר עֲשִׂינוּ אֶת-זֹאת לֵאמֹר מִחֹר
 כה רֵאמֶה בְּנִיכֶם לְבָנֵינוּ לֵאמֹר מִה-פָּלָם וּלְיְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: וּגְבוּל
 נָתַן יְהוָה בָּנֵינוּ וּבְנֵיכֶם בְּנֵי-רְאוּבֵן וּבְנֵי-גָד אֶת-הַיַּרְדֵּן אֵין-לָכֶם
 26 חֶלֶק בִּיהוָה וְהַשְׁבִּיתוּ בְּנִיכֶם אֶת-בָּנֵינוּ לְבִלְתִּי יֵרָא אֶת-יְהוָה: וְלֵאמֹר
 27 נַעֲשֶׂה-נָא לָנוּ לְבָנוֹת אֶת-הַמִּזְבֵּחַ לֹא לְעֹלָה וְלֹא לְזֶבֶחַ: כִּי יֵד הוּא

filii Ruben, et filii Gad, et dimidia tribus Manasse, a filiis Israël de Silo, quae sita est in Chanaan, ut intrarent Galaad terram possessionis suae, quam obtinuerant iuxta imperium Domini in manu Moysi.

10. Cumque venissent ad tumulos Iordanis in terram Chanaan, aedificaverunt iuxta Iordanem altare infinitae magnitudinis.

11. Quod cum audissent filii Israël, et ad eos certi nuncii detulissent, aedificasse filios Ruben, et Gad, et dimidia tribus Manasse, altare in terra Chanaan, super Iordanis tumulos, contra filios Israël;

12. convenerunt omnes in Silo, ut ascenderent et dimicaret contra eos.

13. Et interim miserunt ad illos in terram Galaad Phinees filium Eleazari sacerdotis;

14. et decem principes cum eo, singulos de singulis tribubus.

15. Qui venerunt ad filios Ruben, et Gad, et dimidia tribus Manasse in terram Galaad, dixeruntque ad eos:

16. Haec mandat omnis populus Domini: Quae est ista transgressio? Cur reliquistis Dominum Deum Israël, aedificantes altare sacrilegum, et a cultu illius recedentes?

17. An parum vobis est*, quod peccastis in Beelphegor, et usque in praesentem diem macula huius sceleris in nobis permanet? multique de populo corruerunt?

* Num. 25, 3. Deut. 4, 3.

18. Et vos hodie reliquistis Do-

minum, et cras in universum Israël ira eius desaeviet.

19. Quod si putatis immundam esse terram possessionis vestrae, transite ad terram, in qua tabernaculum Domini est, et habitate inter nos; tantum ut a Domino, et a nostro consortio non recedatis, aedificato altari praeter altare Domini Dei nostri.

20. * Nonne Achan filius Zare praeteriit mandatum Domini, et super omnem populum Israël ira eius incubuit? Et ille erat unus homo, atque utinam solus periisset in scelere suo.

* c. 7, 1.

21. Responderuntque filii Ruben et Gad, et dimidia tribus Manasse principibus legationis Israël.

22. Fortissimus Deus Dominus, Fortissimus Deus Dominus ipse novit, et Israël simul intelliget; si praevaricationis animo hoc altare construximus, non custodiat nos; sed puniat nos in praesenti;

23. et si ea mente fecimus, ut holocausta, et sacrificium, et pacificas victimas super eo imponeremus, ipse quaerat et iudicet;

24. et non ea magis cogitatione atque tractatu, ut diceremus: Cras dicent filii vestri filiis nostris: Quid vobis et Domino Deo Israël?

25. Terminum posuit Dominus inter nos et vos, o filii Ruben, et filii Gad, Iordanem fluvium; et idcirco partem non habetis in Domino. Et per hanc occasionem avertent filii vestri filios nostros a timore Domini. Putavimus itaque melius,

26. et diximus: Extruamus nobis altare, non in holocausta, neque ad victimas offerendas,

27. sed in testimonium inter nos et vos, et sobolem nostram vestramque progeniem, ut serviamus Domino, et iuris nostri sit offerre et holocausta, et victimas, et pacificas hostias; et nequaquam dicant eras filii vestri filiis nostris: Non est vobis pars in Domino.

28. Quod si voluerint dicere, respondebunt eis: Ecce! altare Domini, quod fecerunt patres nostri, non in holocausta, neque in sacrificium, sed in testimonium nostrum ac vestrum.

29. Absit a nobis hoc scelus, ut recedamus a Domino, et eius vestigia relinquamus, extracto altari ad holocausta, et sacrificia, et victimas offerendas, praeter altare Domini Dei nostri, quod extractum est ante tabernaculum eius.

30. Quibus auditis Phinees sacerdos, et principes legationis Israël, qui erant cum eo, placati sunt; et verba filiorum Ruben, et Gad, et dimidia tribus Manasse, libentissime susceperunt.

31. Dixitque Phinees filius Eleazari sacerdos ad eos: Nunc scimus, quod nobiscum sit Dominus, quoniam alieni estis a praevaricatione hac, et liberastis filios Israël de manu Domini.

32. Reversusque est cum principibus a filiis Ruben et Gad de terra Galaad, finium Chanaan, ad filios Israël, et retulit eis.

33. Placuitque sermo cunctis audientibus. Et laudaverunt Deum filii Israël, et nequaquam ultra dixerunt, ut ascenderent contra eos, atque pugnarent, et delerent terram possessionis eorum.

34. Vocaveruntque filii Ruben, et filii Gad altare, quod extruxerant, Testimonium nostrum, quod Dominus ipse sit Deus.

CAP. XXIII.

Iosue senex Israëlitas ad servanda Dei praecepta adhortatur.

1. Evoluto autem multo tempore, postquam pacem dederat Dominus Israël, subiectis in gyro nationibus universis, et Iosue iam longaevo, et persenilis aetatis;

2. vocavit Iosue omnem Israël, maioresque natu, et principes ac duces, et magistros, dixitque ad eos: Ego senui, et progressioris aetatis sum;

3. vosque cernitis omnia, quae fecerit Dominus Deus vester cunctis per circuitum nationibus, quo modo pro vobis ipse pugnaverit.

4. Et nunc, quia vobis sorte divisit omnem terram, ab orientali parte Iordanis usque ad mare magnum, multaeque adhuc supersunt nationes;

5. Dominus Deus vester disperdet eas, et auferet a facie vestra, et possidebitis terram, sicut vobis pollicitus est.

6. Tantum confortamini, et estote solliciti; ut custodiatis cuncta, quae scripta sunt in volumine legis Moysi; et non declinetis ab eis, neque ad dexteram neque ad sinistram.

7. Ne postquam intraveritis ad gentes, quae inter vos futurae sunt, iuretis in nomine deorum earum, et serviatis eis, et adoretis illos;

8. sed adhaereatis Domino Deo vestro; quod fecistis usque in diem hanc.

9. Et tunc auferet Dominus Deus in conspectu vestro gentes magnas et robustissimas, et nullus vobis resistere poterit.

בִּרְעִינֹו וּבְנֵינִיכֶם וּבָנִין דְּזִרְתִּינֹהוּ אַחֲרֵינוּ לְעִבֹד אֶת־עֲבֹדַת יְהוָה לְפָנָיו
 בְּעֹלֹתֵינוּ וּבִזְבָּחֵינוּ וּבְשָׁלְמֵינוּ וְלֹא־דָאֲמָרוּ בְּנִיכֶם מִחֹל לְבָנֵינוּ אֶת־
 28 לָכֶם חֶלֶק בִּיהוָה: וַיֹּאמֶר יְהוָה כִּי־דָאֲמָרוּ אֲלֵינוּ וְאֶל־דְּרִתֵּינוּ מִחֹר
 וְאֲמָרְנוּ רֵאֵה אֶת־תְּבִנֹת מִזְבֵּחַ יְהוָה אֲשֶׁר־עָשׂוּ אֲבוֹתֵינוּ לֹא לַעֲזֹלָה
 29 וְלֹא לְזִבְחָה כִּי־עַד הוּא בִּרְעִינֹו וּבְנֵינֹו: חֲלִילָה לָנוּ מִפָּנָיו לְמַרְד
 בִּיהוָה וּלְשׁוֹב הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי יְהוָה לְבָנֹות מִזְבֵּחַ לַעֲלֹה לְמִנְחָה וּלְזִבְחַת
 מִלְּבָב מִזְבֵּחַ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר לִפְנֵי מִשְׁכָּנוֹ: וַיִּשְׁמַע פִּינֹחָס הַכֹּהֵן ל
 וְנִשְׂאִי הָעֵדָה וְרֹאשֵׁי אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר אָתּוּ אֶת־הַדִּבְרִים אֲשֶׁר
 דִּבְּרוּ בְּנֵי־רֹאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וּבְנֵי מְנַשֶּׁה וַיִּיטָב בְּעֵינֵיהֶם: וַיֹּאמֶר פִּינֹחָס
 31 בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶל־בְּנֵי־רֹאוּבֵן וְאֶל־בְּנֵי־גָד וְאֶל־בְּנֵי מְנַשֶּׁה הַיּוֹם
 וְדַעְנוּ כִּי־בְחֻכְנוּ יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־מַעֲלָתֶם בִּיהוָה הַמַּעַל הָיָה אֲזִי
 32 הַצִּלָּתֶם אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִיַּד יְהוָה: וַיָּשֻׁב פִּינֹחָס בֶּן־אֶלְעָזָר חֲכֹהֵן ו
 וְהַנְּשִׂאִים מֵאֵת בְּנֵי־רֹאוּבֵן וּמֵאֵת בְּנֵי־גָד מֵאֶרֶץ הַגִּלְעָד אֶל־אֶרֶץ
 33 פְּנֵן אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁיבוּ אוֹתָם דְּבָר: וַיִּיטָב חֲדָר בְּעֵינֵי בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וַיִּבְרְכוּ אֱלֹהִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אָמְרוּ לְעֲזֹלָה עֲלֵיהֶם לַעֲזָא
 34 לְשַׁחֵת אֶת־הָאֶרֶץ אֲשֶׁר בְּנֵי־רֹאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וַיִּשְׁבִּים בָּהֶם: וַיִּקְרָאוּ
 בְּנֵי־רֹאוּבֵן וּבְנֵי־גָד לְמִזְבֵּחַ כִּי־עַד הוּא בִּרְעִינֹו כִּי יְהוָה הָאֱלֹהִים:

כג

CAP. XXIII. כג

וַיְהִי מִיָּמִים רַבִּים אַחֲרֵי אֲשֶׁר־הִלִּיחַ יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל מִפְּל־אֲבִיהֶם א
 מִסְּבִיב וַיְהִי־שָׁעָ זָמָן בָּא בְּיָמִים: וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לְכָל־יִשְׂרָאֵל לְזִמְנוֹ
 2 וּלְדֹאשְׁוֹ וּלְשִׁפְטוֹ וּלְשִׁטְרוֹ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֲנִי זָמְנָתִי בָּאתִי בְּיָמִים:
 3 וְאַתֶּם רְאוֹתֶם אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְכָל־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה
 4 מִפְּנֵיכֶם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַנֹּלָחֶם לָכֶם: רְאוּ הַפְּלֹתִי לָכֶם אֶת־
 הַגּוֹיִם הַנִּשְׁאָרִים הָאֵלֶּה בְּנַחֲלָה לְשִׁבְמֵיכֶם מִן־חֵירָתְךָ וְכָל־הַגּוֹיִם
 5 אֲשֶׁר הִכֹּתִי וְהִגֵּם הַגִּדּוֹל מִבּוֹא תְּשֻׁמָּשׁ: וַיְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא יַהֲדָפֶם
 מִפְּנֵיכֶם וְהוֹרִישׁ אֹתָם מִלְּפָנֵיכֶם וַיִּרְשָׁתֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן וְהָיָה
 6 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לָכֶם: וְחֻזְקָתָם מְאֹד לְשִׁמּוֹר וּלְעֲשׂוֹת אֵת כָּל־הַכְּתוּב
 7 בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה מִשָּׁה לְבִלְתִּי סוּר מִמֶּנּוּ וּמִן־וְשִׁמְאוֹ: לְבִלְתִּי־כּוֹא בְּגוֹיִם
 8 הָאֵלֶּה הַנִּשְׁאָרִים הָאֵלֶּה אִתְּכֶם וּבְשֵׁם אֱלֹהֵיהֶם לֹא־תִזְכְּרוּ וְלֹא
 9 תִּשְׁבְּרֵנוּ וְלֹא תַעֲבֹדוּם וְלֹא תִשְׁתַּחֲוּוּ לָהֶם: כִּי אִם־בִּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 10 תִּדְבָּקוּ כְּאֲשֶׁר עָשִׂיתֶם עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וַיֹּרֶשׁ יְהוָה מִפְּנֵיכֶם גּוֹיִם
 11 גְּדֹלִים וְעֲצוּמִים וְאַתֶּם לֹא־עָמַד אִישׁ בְּפָנֵיכֶם עַד הַיּוֹם הַזֶּה: אִישׁ־י

אָהר מִפֶּם יִרְדֶּה־אֵלַי כִּי וַיְהִי אֲלֵהֶיכֶם הוּא הַזֶּלְתָּם לָכֶם כַּאֲשֶׁר
 11 דִּבֶּר לָכֶם וְנִשְׁמַרְתֶּם מֵאֵד לְנַפְשֵׁיכֶם לֹא־תִהְיֶה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 12 כִּי וְאִם־שׁוּב תֵּשׁוּבוּ וּדְבַקְתֶּם בְּיְהוָה הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה הַנִּשְׁאָרִים הָאֵלֶּה
 13 אִתְּכֶם וְהִתְחַנַּנְתֶּם בָּהֶם וּבְאֵתָם בָּהֶם וְהֵם בָּכֶם יִדּוּעַ תִּדְּלוּ כִּי לֹא
 יוֹסִיף יְהוָה אֲלֵהֶיכֶם לְהוֹרִישׁ אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלְּפָנֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם
 לִפְחַ וּלְמוֹקֵשׁ וּלְשֹׁטַט בְּצִדְיֶיכֶם וּלְצַנְנִים בְּעֵינֵיכֶם עַד אֲבֹדְכֶם מֵעַל
 14 הָאָדָמָה הַשׁוֹבֵה הַזֹּאת אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהָיָה אֲנֹכִי
 הוֹלֵךְ הַיּוֹם בְּדֶרֶךְ כָּל־הָאָרֶץ וַיִּדְּעֻהֶם בְּכָל־לִבְבָכֶם וּבְכָל־נַפְשֵׁיכֶם כִּי
 לֹא־נָפַל דָּבָר אֶחָד מִכָּל הַדְּבָרִים הַשׁוֹבִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵהֶיכֶם
 טו עֲלֵיכֶם הַכֹּל בָּאוּ לָכֶם לֹא־נָפַל מִמֶּנּוּ דָּבָר אֶחָד וְהָיָה כַּאֲשֶׁר־בָּא
 עֲלֵיכֶם כָּל־הַדָּבָר הַשׁוֹב אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵהֶיכֶם אֲלֵיכֶם כֵּן יָבִיא
 יְהוָה עֲלֵיכֶם אֵת כָּל־הַדָּבָר הַזֶּה עַד־חֲשִׁמִּידוֹ אוֹתְכֶם מֵעַל הָאָדָמָה
 16 הַשׁוֹבֵה הַזֹּאת אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּעֵבְרְכֶם אֶת־בְּרִית
 יְהוָה אֲלֵהֶיכֶם אֲשֶׁר צִוָּה אֹתְכֶם וְהִלַּכְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים
 וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם וְחָרָה אֶת־יְהוָה בְּכֶם וְאֲבֹדְתֶם מִיְּהוָה מֵעַל הָאָרֶץ
 הַשׁוֹבֵה אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם:

CAP. XXIV. כד

כד

א וַיֵּאָסֶף יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שְׂכֻמָּה וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל
 2 וּלְרָאשֵׁי וּלְשֹׁפְטָיו וּלְשִׁטְרֵיו וַיִּתְּצֻבּוּ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ
 אֶל־כָּל־הָעָם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַנָּהָר וּשְׁבוּ
 אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם תָּרַח אָבִי אַבְרָהָם וְאָבִי נָחוֹר וַיַּעֲבֹדוּ אֱלֹהִים
 3 אֲחֵרִים וְאֶפְתָּ אֶת־אֲבִיכֶם אֶת־אַבְרָהָם מִעֵבֶר הַנָּהָר וְאֹלֶךְ אוֹתוֹ
 4 בְּכָל־אָרֶץ כְּנָעַן וְאַרְבֶּּ אֶת־זֶרְעוֹ וְאֶתָּן־לוֹ אֶת־יִצְחָק וְאֶתָּן לְיִצְחָק
 אֶת־רֵעָקָב וְאֶת־עֵשָׂו וְאֶתָּן לְעֵשָׂו אֶת־הָר שְׂעִיר לְרִשְׁתָּ אוֹתוֹ וַיַּעֲקֹב
 ה וּבָנָיו יִרְדּוּ מִצְרָיִם וְאֶשְׁלַח אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן וְאַנֹּכְתָ אֶת־מִצְרָיִם
 6 כַּאֲשֶׁר עֲשִׂיתִי בְּקִרְבּוֹ וְאַחֵר הוֹצֵאתִי אֹתְכֶם וְאוֹצִיא אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם
 מִמִּצְרָיִם וּתְבֹאוּ הַיָּמָה וַיִּרְדְּפוּ מִצְרָיִם אַחֲרֵי אֲבוֹתֵיכֶם בְּרִיב
 7 וּבְפָרְשִׁים יִסֶּסוּהָ וַיַּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה וַיִּשְׁם מֹאפֵל בְּעֵינֵיכֶם וַיִּבֶן
 הַמִּצְרָיִם וַיִּבְּאוּ עָלָיו אֶת־תֵּימִם וַיִּכְסְהוּ וַתִּרְאִינֶה עֵינֵיכֶם אֵת אֲשֶׁר־
 8 עֲשִׂיתִי בְּמִצְרָיִם וַתֵּשְׁבוּ בְּמִדְבַּר יָמִים רַבִּים וְאֲבִיאֶה אֹתְכֶם אֶל־
 אָרֶץ הָאֱמֹרִי הַיּוֹשֵׁב בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וַיִּלָּחֲמוּ אִתְּכֶם וְאֶתָּן אוֹתָם בְּיַדְכֶם
 9 וַתִּירָשׁוּ אֶת־אֶרֶץ וְאֲשִׁמִּידֶם מִפְּנֵיכֶם וַיָּקָם בָּלָק בֶּן־צִפּוֹר מֶלֶךְ

XXIV. v. 3. וְאַרְבֶּ — וְאַרְבֶּה ק' v. 8. וְאַבְרָאָה — וְאַבְרָאָה ק

10. Unus e vobis persequetur hostium mille viros; quia Dominus Deus vester pro vobis ipse pugnabit, sicut pollicitus est.

11. Hoc tantum diligentissime praecepete, ut diligatis Dominum Deum vestrum.

12. Quod si volueritis gentium harum, quae inter vos habitant, erroribus adhaerere, et cum eis miscere connubia, atque amicitias copulare;

13. iam nunc scitote, quod Dominus Deus vester non eas debeat ante faciem vestram, sed sint vobis in foveam ac laqueum, et offendiculum ex latere vestro, et sudes in oculis vestris, donec vos auferat atque disperdat de terra hac optima, quam tradidit vobis.

14. En! ego hodie ingredior viam universae terrae, et toto animo cognoscetis, quod de omnibus verbis, quae se Dominus praestitutum vobis esse pollicitus est, unum non praeterierit incassum.

15. Sicut ergo implevit opere quod promisit, et prospera cuncta venerunt; sic adducet super vos, quidquid malorum * comminatus est, donec vos auferat atque disperdat de terra hac optima, quam tradidit vobis;

* Deut. 28, 15.

16. eo quod praeterieritis pactum Domini Dei vestri, quod pepigit vobiscum, et servieritis diis alienis, et adoraveritis eos; cito atque velociter consurget in vos furor Domini, et auferemini ab hac terra optima, quam tradidit vobis.

CAP. XXIV.

Beneficia Dei Iosue commemorat; foedere renovato ipse moritur. Iosephi ossa sepeliuntur.

1. Congregavitque Iosue omnes tribus Israël in Sichem, et vocavit maiores natu, ac principes, et iudi-

ces, et magistros; steteruntque in conspectu Domini;

2. et ad populum sic locutus est: Haec dicit Dominus Deus Israël: Trans fluvium habitaverunt patres vestri ab initio*, Thare pater Abraham, et Nachor; servieruntque diis alienis.

* 3 Reg. 25, 2. Act. 7, 2. Gen. 11, 31. Iudith 5, 5 — 8.

3. *Tuli ergo patrem vestrum Abraham de Mesopotamiae finibus; et adduxi cum in terram Chanaan: multiplicavique semen eius†;

* Gen. 11, 26. † Gen. 12, 1. 2 Esr. 9, 7. Act. 7, 2. sq.

4. *et dedi ei Isaac**; illique rursum dedi Iacob et Esau***. E quibus Esau dedi montem Seir ad possidendum†; Iacob vero, et filii eius descenderunt in Aegyptum.

* Gen. 11, 31. ** Gen. 21, 2. *** Gen. 25, 26. † Gen. 36, 8.

5. *Misque Moysen et Aaron, et percussi Aegyptum multis signis atque portentis.

* Gen. 46, 1. 6. Exod. 3, 10.

6. *Eduxique vos et patres vestros de Aegypto, et venistis ad mare; persecutique sunt † Aegyptii patres vestros cum curribus et equitatu usque ad mare rubrum.

* Exod. 3, 10. 12, 29. † Exod. 12, 37. 14, 9.

7. Clamaverunt autem ad Dominum filii Israël; qui posuit tenebras inter vos et Aegyptios*, et adduxit super eos mare, et operuit eos. Viderunt oculi vestri cuncta, quae in Aegypto fecerim, et habitastis † in solitudine multo tempore,

* Exod. 14, 19. † Exod. 14, 34.

8. et introduxi vos in terram Amorrhaci*, qui habitabat trans Iordanem†. Cumque pugnarent contra vos, tradidi eos in manus vestras, et possedistis terram eorum, atque interfecistis eos.

* Num. 21, 25. sq. † Exod. 14, 9. Num. 21, 24.

9. Surrexit autem Balac filius Se-phor rex Moab, et pugnavit contra

Israëlem*. Misitque et vocavit Balaam filium Beor, ut malediceret vobis;

* Num. 22, 5.

10. et ego nolui audire eum, sed e contrario per illum benedixi* vobis, et liberavi vos de manu eius.

* Num. 23, 11, 20.

11. *Transistisque Iordanem, et venistis ad Iericho. Pugnaveruntque contra vos viri civitatis eius, Amorrhæus, et Pherezaeus, et Chananaeus, et Bethæus, et Gergesæus, et Hevæus, et Iebusæus; et tradidi illos in manus vestras.

* c. 3, 14. 6, 1. 11, 3.

12. *Misque ante vos crabrones; et eieci eos de locis suis**, duos reges Amorrhæorum, non in gladio nec in arcu tuo†.

* Exod. 23, 28. Deut. 5, 10. 11. 7, 20. Jos. 11, 20. ** Exod. 23, 28. † Ps. 43, 4.

13. Dedique vobis terram, in qua non laborastis, et urbes, quas non aedificastis, ut habitaretis in eis; vineas et oliveta, quae non plantastis.

14. *Nunc ergo timete Dominum, et servite ei perfecto corde atque verissimo; et auferte deos, quibus servierunt patres vestri in Mesopotamia † et in Aegypto, ac servite Domino.

* 1 Reg. 7, 3. Tob. 14, 10. † v. 2.

15. Sin autem malum vobis videtur, ut Domino serviatis, optio vobis datur; eligite hodie*, quod placeat, cui servire potissimum debeatis, utrum diis, quibus servierunt patres vestri in Mesopotamia, an diis Amorrhæorum, in quorum terra habitatis; ego autem et domus mea serviemus Domino.

* 3 Reg. 18, 21.

16. Responditque populus, et ait: Absit a nobis, ut relinquamus Dominum; et serviamus diis alienis*

* Exod. 19, 8.

17. Dominus Deus noster ipse* eduxit nos, et patres nostros de terra Aegypti, de domo servitutis; fecitque videntibus nobis signa ingen-
tia, et custodivit nos in omni via,

per quam ambulavimus, et in cunctis populis, per quos transivimus.

* v. 7. 8.

18. Et eiecit universas gentes, Amorrhæum habitatorem terrae, quam nos intravimus. Serviemus igitur Domino, quia ipse est Deus noster.

19. Dixitque Iosue ad populum: Non poteritis servire Domino: Deus enim sanctus, et fortis aemulator est, nec ignoscet sceleribus vestris atque peccatis*.

* Exod. 3, 14. Lev. 19, 2.

20. Si dimiseritis Dominum, et servieritis diis alienis, convertet se, et affliget vos, atque subvertet, postquam vobis praestiterit bona*.

* c. 23, 15. 16.

21. Dixitque populus ad Iosue: Nequaquam ita, ut loqueris, erit, sed Domino serviemus.

22. Et Iosue ad populum, testes, inquit, vos estis, quia ipsi elegeritis vobis Dominum, ut serviatis ei. Responderuntque: Testes.

23. Nunc ergo, ait, auferte deos alienos de medio vestri, et inclinate corda vestra ad Dominum Deum Israëli.

24. Dixitque populus ad Iosue: Domino Deo nostro serviemus, et obedientes erimus praeceptis eius.

25. Percussit ergo Iosue* in die illo foedus, et proposuit populo praecepta atque iudicia in Sichem†.

* 4 Reg. 23, 3. † Deut. 2, 1. sq.

26. Scripsit quoque omnia verba* haec in volumine legis Domini; et tulit lapidem pergraudem, posuitque eum subter quercum†, quae erat in Sanctuario Domini;

* Exod. 34, 27. † Gen. 35, 4. Iud. 9, 6.

27. et dixit ad omnem populum: En! lapis iste erit vobis in testimonium*, quod audierit omnia verba Domini, quae locutus est vobis; ne forte postea negare velitis, et mentiri Domino Deo vestro.

c. 22, 27.

28. Dimisitque populum, singulos in possessionem suam.

מִזֶּבֶב וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא לְבָלֶעֶם בֶּן-בְּעֹזָר לְקַלָּל אֹתָם׃
וְלֹא אָבִיתִי לְשִׁמְעַי לְבָלֶעֶם וַיִּבְרֹךְ בְּרוּךְ אֲתָם וְאַצֵּל אֹתְכֶם מִיָּדִי׃
וַתַּעֲבְדוּ אֶת-הַיְיָ וְתִבְּאוּ אֶל-יְרִיחוֹ וַיִּלָּחֲמוּ בָכֶם בַּעֲלֵי-יְרִיחוֹ׃
הָאֹמִלִּי וְהַפְּרָזִי וְהַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהַגְּרִזִּי חֹתֵי וְהַיְבוּסִי וְאַתָּן אֹתָם
בְּיָדְכֶם׃ וְאַשְׁלַח לְפָנֵיכֶם אֶת-הַצִּירְעָה וְתִגְרַשׁ אֹתָם מִפְּנֵיכֶם׃
שִׁנִּי מַלְכֵי הָאֹמִלִּי לֹא בַחֲרַבָּה וְלֹא בַקְשָׁתָהּ׃ וְאַתָּן לָכֶם אֶרֶץ׃ אֲשֶׁר לֹא-
יִגְעַת בָּהּ וְעָרִים אֲשֶׁר לֹא-בְנִיתָם וְהַשָּׂבִי בָהֶם פְּרָמִים וְזֹתִים אֲשֶׁר
לֹא-נִשְׁעַתְּם אִתָּם אֲכָלִים׃ וְעַתָּה רְאוּ אֶת-יְהוָה וְעַבְדוּ אֹתוֹ בְּתָמִים׃
וּבְאַמַּת וְהַסִּירוּ אֶת-אֱלֹהֵים אֲשֶׁר עָבְדוּ אֲבוֹתֵיכֶם בַּעֲבַר הַנָּהָר
וּבְמַצְלוֹת וְעַבְדוּ אֶת-יְהוָה׃ וְאִם לֹעַ בַּעֲבֹדֵיכֶם לַעֲבֹד אֶת-יְהוָה בַּחֲדָוּהוּ
לָכֶם הַיּוֹם אֶת-מִי תַעֲבֹדוּן אִם אֶת-אֱלֹהִים אֲשֶׁר-עָבְדוּ אֲבוֹתֵיכֶם
אֲשֶׁר בַּעֲבַר הַנָּהָר וְאִם אֶת-אֱלֹהֵי הָאֹמִלִּי אֲשֶׁר אִתָּם וְשָׂבִים בְּאַרְצָם
וְאִנִּי וּבֵיתִי נֶעֱבֹד אֶת-יְהוָה׃ וַיַּעַן הָעָם וַיֹּאמְרוּ חֲלִילָה לָנוּ מֵעֹזֵב
אֶת-יְהוָה לַעֲבֹד אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃ כִּי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הוּא׃ תִּמְעַלָּה
אֲחֵנוּ וְאֶת-אֲבוֹתֵינוּ מֵאַרְץ מִצְרָיִם מִפֶּת עֲבָדִים וְאֲשֶׁר עָשָׂה לַעֲבָדֵינוּ
אֶת-הָאֵלֹת הַגְּדֹלוֹת הָאֵלֶּה וַיִּשְׁמְרוּנוּ בְּכָל-הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר-חָלַכְנוּ בָּהּ
וּבְכָל-הַנְּעָמִים אֲשֶׁר עָבְדוּנוּ בְּקִרְבָּם׃ וַיִּגְרַשׁ יְהוָה אֶת-כָּל-הַנְּעָמִים וְאֶת-
הָאֹמִלִּי וַיִּשָּׁב הָאֶרֶץ מִפְּנֵינוּ גַם-אֲנַחְנוּ נֶעֱבֹד אֶת-יְהוָה כִּי-הוּא
אֱלֹהֵינוּ׃ וַיֹּאמְרוּ יְהוֹשֻׁעַ אֶל-הָעָם לֹא חִוְּכֶלּוּ לַעֲבֹד אֶת-יְהוָה כִּי-
אֱלֹהִים קְדוֹשִׁים הוּא אֵל-קָדוֹשׁ הוּא לֹא-יִשָּׂא לְפָשַׁעְכֶם וּלְחַטְאוֹתֵיכֶם׃
כִּי תַעֲזֹבוּ אֶת-יְהוָה וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהֵי נֹכַר וְשָׁב וְחָרַע לָכֶם וְכַלַּת אֲתָם׃
אֲחֵרֵי אֲשֶׁר-הִירָגִיב לָכֶם׃ וַיֹּאמְרוּ הָעָם אֶל-יְהוֹשֻׁעַ לֹא כִּי אֶת-יְהוָה
נֶעֱבֹד׃ וַיֹּאמְרוּ יְהוֹשֻׁעַ אֶל-הָעָם עֲדִים אֵהֶם בָּלָם כִּי-אִתָּם בַּחֲרָתָם
לָכֶם אֶת-יְהוָה לַעֲבֹד אוֹתוֹ וַיֹּאמְרוּ עֲדִים׃ וְעַתָּה הִסִּירוּ אֶת-אֱלֹהֵי
הַנָּהָר אֲשֶׁר בְּקִרְבָּכֶם וְחַשׁוּ אֶת-לְבַבְכֶם אֶל-יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
וַיֹּאמְרוּ הָעָם אֶל-יְהוֹשֻׁעַ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נֶעֱבֹד וּבְקוֹלוֹ נִשְׁמָע׃
וַיִּכְרֹת יְהוֹשֻׁעַ בְּרִית לָעָם בַּיּוֹם הַהוּא וַיָּשִׁים לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט בְּשֵׁכֶם׃
כֹּה וַיִּכְתֹּב יְהוֹשֻׁעַ אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּסֵפֶר תּוֹרַת אֱלֹהִים וַיִּקַּח אֶבֶן
גְּדוֹלָה וַיִּקְיֶמָה שָׁם בְּחַת הַמַּצֵּה אֲשֶׁר בְּמִקְדָּשׁ יְהוָה׃ וַיֹּאמְרוּ
יְהוֹשֻׁעַ אֶל-כָּל-הָעָם הִנֵּה הָאֶבֶן הַזֹּאת הִתְיָחַד-בָּנוּ לַעֲדָה כִּי-הִיא
שִׁמְעָה אֶת-כָּל-אֲמָרֵי יְהוָה אֲשֶׁר הִבֵּר עִמָּנוּ וְהִזְיָה בָכֶם לַעֲדָה כִּי-
הִכְחָשׁוּן בְּאֵלֵיהֶם׃ וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ אֶת-הָעָם אִישׁ לְנַחֲלָתוֹ׃ וַיְהִי

אֲחֵרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיָּמָת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-נוּן עֶבֶד יְהוָה בֶּן-מֵאָה וְעֶשְׂרִי
 ל שָׁנִים: וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ בְּגִבְיֹל נְחֻלָּתוֹ בְּהַמְּנַת-סֶרַח אֲשֶׁר בְּהַר-אֶפְרַיִם
 31 מִצָּפוֹן לְהַר-גִּזְעִשׁ: וַיַּעֲבֹד יִשְׂרָאֵל אֶת-יְהוָה כָּל יְמֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יְמֵי
 הַיּוֹנָנִים אֲשֶׁר הָאֲרִיכוּ יָמִים אַחֲרָיו יְהוֹשֻׁעַ וְאֲשֶׁר הִדְּעוּ אֵת כָּל-
 32 מַעֲשֵׂה יְהוָה אֲשֶׁר עָשָׂה לְיִשְׂרָאֵל: וְאֶת-עֲצָמוֹת יוֹסֵף אֲשֶׁר-הָעִלּוּ
 בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם קָבְרוּ בְּשֹׁכֶם בְּחֻלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר קָנָה רַעְיָב
 מֵאֵת בְּנֵי-חָמוֹר אֲבִי-שָׁכֶם בְּמֵאָה קֶשֶׁטֶת וַיִּהְיוּ לְבְנֵי-יוֹסֵף לְנֻחָלָה:
 33 וְאַלְעָזָר בֶּן-אַהֲרֹן מֵת וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ בְּגִבְעַת פְּרִינָתָס בְּלוֹ אֲשֶׁר נָתַן-לּוֹ
 בְּהַר אֶפְרַיִם:

ש ו פ ט י ם

LIBER JUDICUM.

CAPUT I. א

א וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת יְהוֹשֻׁעַ וַיִּשְׁאָלּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּירוֹחָה לְאֹמֶר מִי-
 2 יִשְׁלַח-לָנוּ אֶל-הַכְּנַעֲנִי בַּחֲתֻלָּה לְהִלָּחֶם בּוֹ: וַיֹּאמֶר יְהוָה וַיְהוּדָה
 3 יִשְׁלַח חֲנָנִי נַחֲמָנִי אֶת-הָאָרְצִין בִּירוֹ: וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְשִׁמְעוֹן אֲחִיו
 עֲלֵה אִתִּי בְּזִרְלִי וַיִּלָּחֲמָה בְּכַנְעָנִי וַיְחַלְּבֵתִי גַם-אֲנִי אִתָּךְ בְּגִזְלָה וַיִּלָּךְ
 4 אוֹתוֹ שִׁמְעוֹן: וַיַּעַל יְהוּדָה וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת-הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרָזִי בְּיָדָם
 ה וַיָּבִיאוּם בְּזִק עֲשֹׂרַת אֲלָפִים אִישׁ: וַיִּמָּצְאוּ אֶת-אֲדָנֵי בְּזִק בְּזִק
 6 וַיִּלָּחֲמוּ בּוֹ וַיָּפּוּ אֶת-הַכְּנַעֲנִי וְאֶת-הַפְּרָזִי: וַיָּנֹס אֲדָנִי בְּזִק וַיִּהְרֹפוּ
 7 אַחֲרָיו וַיִּאֲחֲזוּ אוֹתוֹ וַיִּקְצְצוּ אֶת-בְּחֻנוֹת יָרֵדוֹ וְרִגְלָיו: וַיֹּאמֶר אֲדָנִי-
 בְּזִק שְׂבָעִים מְלָכִים בְּחֻנוֹת יְדֵיהֶם וְרִגְלֵיהֶם מְקַצְצִים חַיִּים מְלָכִים
 תַּחַת שְׁלָחַי כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי כֵּן שְׁלֹם-לִי אֱלֹהִים וַיְבִיאָהוּ וַיְרוּשָׁלַם
 8 וַיָּמָת שָׁם: וַיִּלָּחֲמוּ בְּנֵי-יְהוּדָה בְּיְרוּשָׁלַם וַיִּלָּכְדוּ אוֹתָהּ וַיַּפְּסוּהָ לְפִי-
 9 חֶרֶב וְאֶת-הָעִיר שָׁלְחוּ בְּאֵשׁ: וְאַחַר יָרְדוּ בְּנֵי יְהוּדָה לְהִלָּחֶם בְּכַנְעָנִי
 י יוֹשֵׁב הָהָר וְהַנָּגֶב וַיִּשְׁפְּלֵהוּ: וַיִּלָּךְ יְהוּדָה אֶל-הַכְּנַעֲנִי הַיּוֹשֵׁב בְּחֻבְרוֹן

29. Et post haec mortuus est Iosue filius Nun servus Domini, centum et decem annorum.

30. sepelieruntque eum in finibus possessionis suae in Thamnathsare*, quae est sita in monte Ephraïm, a septentrionali parte montis Gaas.

* c. 19, 50.

31. Servivitque Israël Domino cunctis diebus Iosue, et seniorum, qui longo vixerunt tempore post Iosue, et qui noverunt omnia opera

Domini, quae fecerat in Israël.

* Iud. 2, 7.

32. * Ossa quoque Ioseph, quae tulerant filii Israël de Aegypto, sepelierunt in Sichem, in parte agri†, quem emerat Iacob a filiis Hemor patris Sichem, centum novellis ovibus, et fuit in possessionem filiorum Ioseph.

* Gen. 50, 24. † Exod. 13, 19. Gen. 33, 19.

33. Eleazar quoque filius Aaron mortuus est; et sepelierunt eum in Gabaath Phinees filii eius, quae data est ei in monte Ephraïm.

LIBER JUDICUM.

CAP. I.

Iuda duce Adonibese debellatur, et plurimarum civitates expugnantur.

1. Post mortem Iosue consuluerunt filii Israël Dominum, dicentes: Quis ascendet ante nos contra Chananaeum, et erit dux belli?

2. Dixitque Dominus: Iudas ascendet; ecce! tradidi terram in manus eius.

3. Et ait Iudas Simeoni fratri suo: Ascende mecum in sortem meam, et pugna contra Chananaeum, ut et ego pergam tecum in sortem tuam. Et abiit cum eo Simeon.

* Ios. 19, 1 — 9.

4. Ascenditque Iudas, et tradidit Dominus Chananaeum ac Pherezaeum in manus eorum; et percusserunt in Bezec decem millia virorum.

5. Inveneruntque Adonibese in Bezec, et pugnaverunt contra eum,

ac percusserunt Chananaeum et Pherezaeum.

6. Fugit autem Adonibese, quem persecuti comprehenderunt, caesis summatibus manuum eius ac pedum.

7. Dixitque Adonibese: Septuaginta reges, amputatis manuum ac pedum summatibus, colligebant sub mensa mea ciborum reliquias; sicut feci, ita reddidit mihi Deus. Adduxeruntque eum in Ierusalem, et ibi mortuus est.

* c. 9, 56. Exod. 21, 24.

8. Oppugnantes ergo filii Iuda Ierusalem, ceperunt eam, et percusserunt in ore gladii, tradentes eam incendio civitatem.

* Ios. 15, 33.

9. Et postea descendentes pugnaverunt contra Chananaeum, qui habitabat in montanis, et ad meridiem, et in campestribus.

* Ios. 11, 21. 22.

10. * Pergensque Iudas contra Chananaeum, qui habitabat in Hebron

(cuius nomen fuit antiquitus Cariath-Arbe), percussit Sesai, et Ahiman, et Tholmai;

* Ios. 15, 11.

11. atque inde profectus abiit ad habitatores Dabir, cuius nomen vetus erat Cariath-Sepher, id est, civitas litterarum.

12. Dixitque Caleb: Qui percusserit Cariath-Sepher, et vastaverit eam, dabo ei Axam filiam meam uxorem.

13. Cumque cepisset eam Othniel filius Cenez frater Caleb minor, dedit ei Axam filiam suam coniungem.

14. Quam pergentem in itinere * monnit vir suus, ut peteret a patre suo agrum. Quae cum suspirasset sedens in asino, dixit ei Caleb: Quid habes?

* Ios. 15, 18. sq.

15. At illa respondit: Da mihi benedictionem, quia terram arentem dedisti mihi; da et irriguam aquis. Dedit ergo ei Caleb irriguum superius, et irriguum inferius.

16. Filii autem Cinaei cognati Moysi *, ascenderunt de civitate palmarum † cum filiis Iuda in desertum sortis eius, quod est ad meridiem Arad, et habitaverunt cum eo.

* c. 4, 11. Num. 10, 20. † Dent. 34, 3.

17. Abiit autem Iudas cum Siméone * fratre suo, et percusserunt simul Chananaeum, qui habitabat in Sephaath, et interfecerunt eum. Vocatumque est nomen urbis, Horma †, id est, anathema.

* v. 3. † Num. 21, 3.

18. Cepitque Iudas Gazam cum finibus * suis, et Ascalonem, atque Accaron cum terminis suis.

* c. 3, 3. 1 Reg. 6, 17.

19. Fuitque Dominus cum Iuda, et montana possedit; nec potuit delere habitatores vallis *, quia falcatibus curribus abundabant.

* Ios. 17, 16.

20. Dederuntque Caleb Hebron *, sicut dixerat Moyses, qui delevit ex ea tres filios Enac.

* Num. 14, 24. Ios. 15, 13. 14.

21. Iebusaeum * autem habitato-

rem Ierusalem non deleverunt filii Benjamin; habitavitque Iebusaeus cum filiis Benjamin in Ierusalem, usque in praesentem diem.

* v. 8. Ios. 15, 63.

22. Domus quoque Ioseph ascendit in Bethel, fuitque Dominus cum eis.

23. Nam cum obsiderent urbem, quae prius Luza vocabatur *,

* Gen. 28, 18.

24. viderunt hominem egredientem de civitate, dixeruntque ad eum: Ostende nobis introitum civitatis, et faciemus tecum misericordiam.

25. Qui cum ostendisset eis, percusserunt urbem in ore gladii; hominem autem illum, et omnem cognitionem eius dimiserunt *.

* Ios. 2, 1. sq.

26. Qui dimissus abiit in terram Hetthim, et aedificavit ibi civitatem, vocavitque eam Luzam; quae ita appellatur usque in praesentem diem.

27. Manasses quoque non delevit Bethsan *, et Thanac cum viculis suis, et habitatores Dor, et Ieblaam, et Mageddo cum viculis suis, coepitque Chananaeus habitare cum eis.

* Ios. 17, 11.

28. Postquam autem confortatus est Israël, fecit eos tributarios, et delere noluit.

29. Ephraim etiam non interfecit * Chananaeum, qui habitabat in Gazer, sed habitavit cum eo.

* Ios. 16, 10.

30. Zabulon non delevit habitatores Cetron, et Naalol *: sed habitavit Chananaeus in medio eius, factusque est ei tributarius.

* Ios. 19, 15.

31. Aser * quoque non delevit habitatores Aceho, et Sidonis, Ahalab, et Achazib, et Helba, et Aphec, et Rohob;

* Ios. 19, 24.

32. habitavitque in medio Chananaei habitatoris illius terrae, nec interfecit eum.

33. Nephthali quoque non delevit

וְשֵׁם-הַבְּרוֹן לְפָנִים קָרִיַת אֲדָפָע וַיָּפּוּ אֶת-יִשְׂרָאֵל וְאֶת-אַחֲרֵיהֶם וְאֶת-
 תְּלָמִידוֹ וַיִּגְלֶה מִשָּׁם אֶל-יוֹשֵׁבֵי הַבֵּיר וְשֵׁם-הַבֵּיר לְפָנִים קָרִיַת-סֶפֶר: 11
 וַיֹּאמֶר כָּלֵב אֲנִי יָבִיחָה אֶת-קָרִיַת סֶפֶר וּלְכֻדָּה וְנִתְחַי לִּי אֶת-עֵכֶסָה 12
 בְּתִי לְאִשָּׁה: וּלְכֻדָּה עֲתִיבָאֵל בֶּן-קִנּוֹ אֶתִּי כָּלֵב הַקָּטָן מִמֶּנּוּ וַיִּתֵּן- 13
 לִּי אֶת-עֵכֶסָה בְּתִי לְאִשָּׁה: וַיְהִי כְּבוֹאָהּ וַחֲסִידֶיהָ לְשָׂאֵל מֵאֶת-אֲבוֹתָהּ 14
 הַשְּׂדֵה וַחֲצֹנֶת מַעַל הַחֲמוֹר וַיֹּאמֶר-לָהּ כָּלֵב מִדְּלִילָהּ: וַתֹּאמֶר לִּי טו 15
 הַבְּדֵה-לִּי בְרָכָה כִּי אֶרֶץ הַגִּבּוֹל נִתְחַי וְנִתְחַה לִּי וְגַלַּת מַיִם וַיִּתֵּן-לָהּ 16
 כָּלֵב אֶת-גַּלַּת עֲלִית וְאֶת גַּלַּת הַחֲתוּת: וּבְנֵי קִינִי חָתָן מִשָּׁה עָלוּ 17
 מִעִיר הַחֲמָרִים אֶת-בְּנֵי יְהוֹדָה מִדְּבָר יְהוֹדָה אֲשֶׁר בְּגִבּוֹל עָרֵי וַיִּגְלֶה 18
 וַיִּשָּׁב אֶת-הָעָם: וַיִּגְלֶה יְהוֹדָה אֶת-שְׁמֻעֹן אֶחָיו וַיָּפּוּ אֶת-הַכְּנַעֲנִי 19
 יוֹשֵׁב צִפֹּת וַיַּחֲרִימוּ אוֹתָהּ וַיִּקְרָא אֶת-שֵׁם-הָעִיר חֲרָמָה: וּלְכֻד 20
 יְהוֹדָה אֶת-עֵנָה וְאֶת-גְּבִילָה וְאֶת-אֲשֶׁקֶלֶן וְאֶת-גְּבוּלָה וְאֶת-עַקְרוֹן 21
 וְאֶת-גְּבוּלָה: וַיְהִי יְהוֹדָה אֶת-יְהוֹדָה וַיִּרְשׁ אֶת-חֲהֹרֶשׁ כִּי לֹא לְהוֹרִישׁ 22
 אֶת-יוֹשֵׁבֵי הַלְּמָק בִּירְכָב בְּרוֹזֶל לָהֶם: וַיִּתְּנוּ לְכָלֵב אֶת-הַבְּרוֹן כְּאֲשֶׁר כ 23
 הִבֵּר מִשָּׁה וַיִּוְרֹשׁ מִשָּׁם אֶת-שְׁלֹשָׁה בְּנֵי הָעָנָק: וְאֶת-הִיבּוֹסִי יִשָּׁב 24
 הַרוֹשְׁלָם לֹא הוֹרִישׁוּ בְּנֵי בְנֵימִן וַיִּשָּׁב הִיבּוֹסִי אֶת-בְּנֵי בְנֵימִן
 בִּירוֹשְׁלָם עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וַיַּעֲלוּ בֵּית-יוֹסֶפֶת גַּם-הֵם בֵּית-אֵל וַיַּחֲזֶה 25
 עִמָּם: וַיַּחֲרִימוּ בֵּית-יוֹסֶפֶת בְּבֵית-אֵל וְשֵׁם-הָעִיר לְפָנִים לָזוֹ: וַיִּרְאוּ 26
 הַשְּׂמָרִים אִישׁ יוֹצֵא מִן-הָעִיר וַיֹּאמְרוּ לִּי הֲרָאֵנוּ נָא אֶת-מִכּוּאָה הָעִיר
 וַעֲשִׂינוּ עִמָּהּ חֶסֶד: וַיִּרְאֵם אֶת-מִכּוּאָה הָעִיר וַיָּפּוּ אֶת-הָעִיר לְפִיר-חָרִב כה
 וְאֶת-הָאֵשׁ וְאֶת-כָּל-מִשְׁפַּחְתּוֹ לְשָׁחֹת: וַיִּגְלֶה הָאֵשׁ אֶרֶץ הַחֲתָיִם 27
 וַיִּבֶן עִיר וַיִּקְרָא שְׁמָהּ לָזוֹ הוּא שְׁמָהּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וְלֹא-הוֹרִישׁ 28
 מִנְּשִׁיחָה אֶת-בֵּית-שֹׁאֵן וְאֶת-בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת-תַּעֲנָנָה וְאֶת-בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת-יוֹשְׁבֵי
 לֹזֵר וְאֶת-בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת-יוֹשְׁבֵי יְבֻלָּעַם וְאֶת-בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת-יוֹשְׁבֵי מִגְדוֹ
 וְאֶת-בְּנוֹתֶיהָ וַיֹּאֲלֵ הַכְּנַעֲנִי לְשֹׁבֶת בְּאֶרֶץ הַזֹּאת: וַיְהִי כִּי-חָנָק 29
 יִשְׂרָאֵל וַיָּטֵם אֶת-הַכְּנַעֲנִי לְמָס וַהֲוִירֵשׁ לֹא-הוֹרִישׁוּ: וְאֶפְרַיִם לֹא 30
 הוֹרִישׁ אֶת-הַכְּנַעֲנִי הַיּוֹשֵׁב בְּגֹזֵר וַיִּשָּׁב הַכְּנַעֲנִי בְּקֶרֶפֶת בְּגֹזֵר: 31
 זְבוּלֹן לֹא הוֹרִישׁ אֶת-יוֹשְׁבֵי קֶטְרוֹן וְאֶת-יוֹשְׁבֵי נַחֲלָל וַיִּשָּׁב הַכְּנַעֲנִי ל
 בְּקֶרֶפֶת וַיְהִי לְמָס: אֲשֶׁר לֹא הוֹרִישׁ אֶת-יוֹשְׁבֵי עֵבֶל וְאֶת-יוֹשְׁבֵי 32
 צִידוֹן וְאֶת-אֲחֻלָּב וְאֶת-אֲבִזֵּיב וְאֶת-חֶלְפָּה וְאֶת-אֶפְיֹק וְאֶת-רָחִב: 33
 וַיִּשָּׁב הָאֲשִׁרִי בְּקֶרֶב הַכְּנַעֲנִי וְיוֹשְׁבֵי הָאֶרֶץ כִּי לֹא הוֹרִישׁוּ: נִפְתָּלִי

v. 10. I. פתח באחנח v. 15. קמץ בז"ק v. 19. נ"א לא - רבלי

v. 27. יִשָּׁב — יִשְׁבֵּר ק' v. 28. פתח באחנח v. 30. פתח בס"ע

לֹא־חֹרֵשׁ אֶת־יִשְׂבִּי בֵּית־שֹׁמֶשׁ וְאֶת־יִשְׂבִּי בֵּית־עֲנָת וַיָּשֻׁב בְּקֶרֶב
הַבְּנֵינִי וְיִשְׂבִּי הָאָרֶץ וְיִשְׂבִּי בֵּית־שֹׁמֶשׁ וּבֵית עֲנָת הָיוּ לָהֶם לְבָסִים׃
וַיִּלְחָצוּ הָאֲמֹרִי אֶת־בְּנֵי־דָן הָהָרָה כִּי־לֹא נָתַן לָדָרֶת לְעַמָּם׃ וַיֹּאבֵל
הָאֲמֹרִי לְשֹׁכֵת בַּהֲר־חָרֹם בְּאֵלֹהִן וּבְשָׁעֲלָבִים וּבַחֲבֹל יַד בֵּית־יוֹסֵף׃
וַיִּהְיוּ לָמָס׃ וַיַּגְבֹּל הָאֲמֹרִי מִמַּעַלֶּת עֶקְרָבִים מִהַסְּלֵעַ וּמִעֵלָּה׃

ב CAP. II.

וַיַּעַל מִלֶּאדָה־יְהוָה מִן־תְּלֹגֶלֶל אֶל־הַפְּגָרִים וַיֹּאמֶר אֶעֱלֶה אִתְּכֶם
מִמִּצְרַיִם וְאָבִיָּא אִתְּכֶם אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם וְאִמֶּר
לֹא־אֶפְרָ בְּרִיתִי אִתְּכֶם לְעוֹלָם׃ וְאַתֶּם לֹא־תַכְרֹתוּ בְּרִית לְיִשְׂבִּי הָאָרֶץ
הַזֹּאת מִזִּבְחוֹתֵיהֶם תַּחֲצֹן וְלֹא־שִׁמַּעְתֶּם בְּקוֹלִי מִהַיּוֹצֵאת עֲשׂוֹתָם׃
וְגַם אֲמַרְתִּי לֹא־אֶגְרֹשׁ אוֹתָם מִפְּנֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְעֹלָיִם וְאֶל־חֵיהֶם
יִהְיוּ לָכֶם לְמוֹקֵשׁ׃ וַיְהִי כַדְבָּר מִלֶּאדָה יְהוָה אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁאֲלוּ הָעָם אֶת־קוֹלָם וַיִּבְכּוּ׃ וַיִּקְרָאוּ שֵׁם־
הַמָּקוֹם הַהוּא בָּכִים וַיִּזְכְּרוּ־שֵׁם לַיהוָה׃ וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הָעָם
וַיִּלְכְּדוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶשׁ לְנַחֲלָתוֹ לְרִשְׁתָּהּ אֶת־הָאָרֶץ׃ וַיַּעֲבְדוּ הָעָם אֶת־
יְהוָה כָּל יְמֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יְמֵי הַזִּקְנִים אֲשֶׁר הָאָרֶזְכוּ יָמִים אַחֲרָי
יְהוֹשֻׁעַ אֲשֶׁר רָאוּ אֵת כָּל־מַעֲשֵׂה יְהוָה תְּהִלָּה אֲשֶׁר עָשָׂה לְיִשְׂרָאֵל׃
וַיָּמָת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן עַבְדֵּי יְהוָה בֶּן־מֵאָה וְעֶשְׂרֵי שָׁנִים׃ וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ
יַבְגִּבּוֹל נַחֲלָתוֹ בְּתִמְנַת־סֶרֶחַ בְּתֵר אֶפְרַיִם מִצָּפוֹן לְבֵר־גִּזְעִשׁ׃ וְגַם כָּל־
הַדּוֹר הַהוּא נֹאסְפוּ אֶל־אֲבוֹתָיו וַיִּקָּם דָּוִד אַחֵר אֶתְרֵיהֶם אֲשֶׁר לֹא־
רָדָּעוּ אֶת־יְהוָה וְגַם אֶת־הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר עָשָׂה לְיִשְׂרָאֵל׃ וַיַּעֲשֵׂה בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל אֶת־הַרְעָה בְּעֵינֵי יְהוָה וַיַּעֲבְדוּ אֶת־הַבַּעֲלִים׃ וַיַּעֲזְבוּ אֶת־
יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתָם הַמוֹצִיא אוֹתָם מִמִּצְרַיִם וַיִּלְכְּדוּ אַחֲרָי
אֱלֹהִים אֲחֵרִים מֵאֱלֹהֵי הָעַמִּים אֲשֶׁל סְבִיבוֹתֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָהֶם
וַיִּבְכְּסוּ אֶת־יְהוָה׃ וַיַּעֲזְבוּ אֶת־יְהוָה וַיַּעֲבְדוּ לַבַּעַל וּלְעִשְׁתָּרוֹת׃
וַיַּחֲרֹאֶה יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנֵם בְּיַד שָׁסִים וָשֵׁשׁ אוֹתָם וַיִּמְכְּרֵם
טו בְּיַד אוֹיְבֵיהֶם מִסְּבִיב וְלֹא־יָכְלוּ עוֹד לַעֲמֹד לִפְנֵי אוֹיְבֵיהֶם׃ בְּכָל יְמֵי
אֲשֶׁר הָצִאוּ יְד־יְהוָה הַיְּתָחֶבֶם לְרַגְלָהּ בְּאֲשֶׁר הִבֵּר יְהוָה וּבְאֲשֶׁר נִשְׁבַּע
יְהוָה לָהֶם וַיַּצֵּר לָהֶם מָאֵד׃ וַיִּקָּם יְהוָה שְׁפָטִים וַיִּשְׁרֹעֵם מִיַּד
טז שְׁטִיחָם׃ וְגַם אֶל־שְׁפָטֵיהֶם לֹא שָׁמְעוּ כִּי זָנוּ אַחֲרַי אֱלֹהִים אֲחֵרִים
וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָהֶם סָרִי מֵהָר מִן־הַחֲרָף אֲשֶׁר הִלְכּוּ אֲנֹתָם לְשִׁמְעַם מִצְוֹת־

I. 33. 35. v. פתח בס"פ II. 1. v. בסוף באמצע פסוק 7. v. מלא ו

9. v. במס' חרס

habitatores Bethsames, et Bethanath*; et habitavit inter Chanaanum habitatorem terrae, fueruntque ei Bethsamitae et Bethanitae tributarii.

Ios. 19, 38.

34. Arctavitque Amorrhæus filios Dan in monte, nec dedit eis locum, ut ad planiora descenderent*;

* v. 19.

35. habitavitque in monte Hares, quod interpretatur testaceo, in Aialon et Salebim. Et aggravata est manus domus Ioseph, factusque est ei tributarius.

36. Fuit autem terminus Amorrhæi ab Ascensu Scorpionis, petra, et superiora loca.

CAP. II.

Angelus populum reprehendit. Status populi sub iudiciis.

1. Ascenditque Angelus Domini de Galgalis ad locum flentium, et ait: Eduxi vos de Aegypto, et introduxi in terram, pro qua iuravi patribus vestris: et pollicitus sum, ut non facerem irritum pactum meum vobiscum in sempiternum;

2. ita dumtaxat*, ut non feriretis foedus cum habitatoribus terrae huius, sed aras eorum subverteretis; et nolistis audire vocem meam; cur hoc fecistis?

* Exod. 28, 32.

3. Quam ob rem nolui delere eos a facie vestra; ut habeatis hostes*, et dii eorum sint vobis in ruinam.

* Ios. 23, 18.

4. Cumque loqueretur Angelus Domini hæc verba ad omnes filios Israël: elevaverunt ipsi vocem suam, et fleverunt.

5. Et vocatum est nomen loci illius: Locus flentium, sive lacrymarum; immolaveruntque ibi hostias Domino.

6. *Dimisit ergo Iosue populum, et abierunt filii Israël unusquisque in possessionem suam, ut obtinerent eam;

* Ios. 24, 28.

7. servieruntque Domino cunctis

diebus eius, et seniorum, qui longo post eum vixerunt tempore, et noverant omnia opera Domini, quae fecerat cum Israël.

8. Mortuus est autem Iosue filius Nun, famulus Domini, centum et decem annorum,

9. Et sepelierunt eum in finibus possessionis suae in Thamnatsare in monte Ephraïm, a septentrionali plaga montis Gaas.

10. Omnisque illa generatio congregata est ad patres suos; et surrexerunt alii, qui non noverant Dominum, et opera, quae fecerat cum Israël.

11. Feceruntque filii Israël malum in conspectu Domini, et servierunt Baalim*.

* c. 8, 33. Num. 25, 3.

12. Ac dimiserunt Dominum Deum patrum suorum, qui eduxerat eos de terra Aegypti; et secuti sunt deos alienos, deosque populorum, qui habitabant in circuitu eorum, et adoraverunt eos; et ad iracundiam concitaverunt* Dominum,

* Deut. 6, 14. sq.

13. dimittentes eum, et servientes Baal et Astaroth*.

* 6 Reg. 11, 5.

14. Iratusque Dominus contra Israël, tradidit* eos in manus diripientium; qui ceperunt eos, et vendiderunt hostibus, qui habitabant per gyrum; nec potuerunt resistere adversariis suis;

* Deut. 32, 30.

15. sed quocumque pergere voluissent, manus Domini super eos erat; sicut locutus est*, et iravit eis; et vehementer afflicti sunt †.

* Lev. 26, 14. sq. † Deut. 28, 15. sq.

16. Suscitavitque Dominus iudices*, qui liberarent eos de vastantium manibus; sed nec eos audire voluerunt,

* Deut. 17, 9.

17. fornicantes* cum diis alienis, et adorantes eos. Cito deseruerunt viam, per quam ingressi fuerant patres eorum; et audientes man-

data Domini, omnia fecere contraria.

* Deut. 31, 16. Osee 3, 1.

18. Cumque Dominus iudices suscitaret, in diebus eorum fleebatur misericordia, et audiebat afflictorum gemitus, et liberabat eos de caede vastantium.

19. Postquam autem mortuus esset iudex, revertebantur, et multo faciebant peiora, quam fecerant patres eorum, sequentes deos alienos, servientes eis, et adorantes illos. Non dimiserunt adinventiones suas, et viam durissimam, per quam ambulare consueverunt*.

* Exod. 32, 9.

20. Iratusque est furor Domini in Israël, et ait: Quia irritum fecit gens ista pactum meum, quod pepigeram cum patribus eorum, et vocem meam audire contempsit;

21. et ego * non delebo gentes, quas dimisit Iosue, et mortuus est;

* v. 3.

22. ut in ipsis experiar Israël*, utrum custodiant viam Domini, et ambulent in ea, sicut custodierunt patres eorum, an non.

* Deut. 7, 22

23. Dimisit ergo Dominus omnes nationes has, et cito subvertere noluit, nec tradidit in manus Iosue.

CAP. III.

Quare non omnes hostes deleti fuerint.

Israëlitae nunc affliguntur; nunc liberantur.

1. Hae sunt gentes, quas Dominus dereliquit, ut erudiret in eis Israël, et omnes, qui non noverrant bella Chananaeorum;

2. ut postea discerent filii eorum certare cum hostibus, et habere consuetudinem praeliandi;

3. quinque satrapas * Philisthinorum, omnemque Chananaeum et Sidonium, atque Hevaeum, qui habitabat in monte Libano, de monte Baal Hermon usque ad introitum Emath.

* Ios. 13, 3.

4. Dimisitque eos, ut in ipsis expiraretur Israël, utrum audiret mandata Domini, quae praeceperat patribus eorum per manum Moysei, an non.

5. Itaque filii Israël habitaverunt in medio Chananaei, et Hethaei, et Amorrhaei, et Pherezaei, et Hevaei, et Iebusaei;

6. et duxerunt * uxores filias eorum, ipsique filias suas filiis eorum tradiderunt, et servierunt diis eorum.

* Deut. 7, 3. 4.

7. Feceruntque malum in conspectu Domini, et obliti sunt Dei sui, servientes * Baalim et Astaroth.

* c. 2, 13.

8. Iratusque * contra Israël Dominus, tradidit eos in manus Chusan-Rasathaim regis Mesopotamiae, servieruntque ei octo annis.

* c. 2, 14. 20.

9. Et clamaverunt ad Dominum*, qui suscitavit eis salvatorem, et liberavit eos, Othoniel † videlicet filium Cenez, fratrem Caleb minorem;

* c. 2, 15. † c. 1, 13.

10. fuitque in eo Spiritus Domini, et indicavit Israël. Egressusque est ad pugnam, et tradidit Dominus in manus eius Chusan Rasathaim regem Syriae, et oppressit eum.

11. Quievitque terra quadraginta annis, et mortuus est Othoniel filius Cenez.

12. Addiderunt autem filii Israël facere malum in conspectu Domini; qui confortavit adversum eos Eglon regem Moab; quia fecerunt malum in conspectu eius.

13. Et copulavit ei filios Ammon, et Amalec, abiitque et perenssit Israël, atque possedit urbem palmarum*.

* Deut. 34, 3.

14. Servieruntque filii Israël Eglon regi Moab decem et octo annis;

15. et postea clamaverunt ad Dominum; qui suscitavit eis salvatorem vocabulo Aod, filium Gera, filii Lemini, qui utraque manu pro dextera

- 18 יְהוָה לֹא-עָשָׂה כֵּן: וְכִי-יִהְיוּ יְהוָה, לְהַם טָפְשֵׁיךָ וְהָיָה יְהוָה עִם-
הַשֹּׁפֵט וְהוֹשִׁיעַ מִיַּד אֲבִיָּהֶם כָּל יָמֵי הַשּׁוֹפֵט פִּי-רִנָּתָם יְהוָה
19 מִנְּצָאָרָם מִפָּנֵי לְחֻצֵיהֶם וְלִחְקֵיהֶם: וְהָיָה, בַּמּוֹת הַשּׁוֹפֵט יָשְׁבוּ
וְהִשְׁתַּחֲוּ מִאֲבוֹתָם לְלֶכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לַעֲבָדָם וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת
לָהֶם לֹא הִפִּילוּ מִמַּעַלְלֵיהֶם וּמִדֶּרֶכָם הִקְשָׁה: וַיַּחֲרָאָה יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל
וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֲשֶׁר עָבְדוּ הָיוּ הֵנָּה אֶת-בְּרִיתִי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת-אֲבוֹתָם
וְלֹא שָׁמְעוּ לְקוֹלִי: גַּם-אֲנִי לֹא אוֹסִיף לְהוֹרִישׁ אִישׁ מִפָּנֵיהֶם מִן-
22 הַיּוֹמִים אֲשֶׁר-עָזַב יְהוֹשֻׁעַ וַיָּמָת: לְמַעַן נִסּוֹת בָּם אֶת-יִשְׂרָאֵל הַשְׂמָרִים
23 הֵם אֶת-דֶּרֶךְ יְהוָה לְלֶכֶת בָּם כַּאֲשֶׁר שָׁמְרוּ אֲבוֹתָם אִם-לֹא: וַיִּפֹּחַ
יְהוָה אֶת-רוּחָם הָאֵלֹה לְבַלְתִּי הוֹרִישָׁם מֵהָר וְלֹא נָתַתָּם בְּיַד יְהוֹשֻׁעַ:

ג

CAP. III. ג

- וְאֵלֶּה הַחֻזִּים אֲשֶׁר-הִנִּיחַ יְהוָה לְנִסּוֹת בָּם אֶת-יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל-אֲשֶׁר
לֹא-יָדְעוּ אֶת כָּל-מִלְחָמוֹת בְּנֵיָּנו: רַק לְמַעַן יֵדַעַת הָרוֹחַ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
לְלִמְדָם מִלְחָמָה רַק אֲשֶׁר-לִפְנֵיהֶם לֹא יָדְעוּם: חֲמִשָּׁת וּסְרִי פִלְשְ�תִּים
וְכָל-הַבְּנֵי וְהַצִּירִי וְהַחֲזִי יָשָׁב תָּר הַלְּבָנוֹן מֵהָר בַּעַל חֲרָמוֹן עַד
לְבֹא חֲמָה: וַיְהִי לְנִסּוֹת בָּם אֶת-יִשְׂרָאֵל לְדַעַת הוֹשָׁמָה אֶת-מִצְוֹת
יְהוָה אֲשֶׁר-צִוָּה אֶת-אֲבוֹתָם בְּיַד-מֹשֶׁה: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יָשְׁבוּ בְּקֶרֶב
הַבְּנֵי הַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרָזִי וְהַחֲזִי וְהַיְבוֹסִי: וַיִּקְחוּ אֶת-בָּנוֹתֵיהֶם
לָהֶם לְנָשִׁים וְאֶת-בָּנוֹתֵיהֶם נָתַנוּ לְבָנֵיהֶם וַיַּעֲבְדוּ אֶת-אֱלֹהֵיהֶם:
וַיַּעֲשֵׂה בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-הָרָע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיִּשְׁפָּחוּ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם
וַיַּעֲבְדוּ אֶת-הַבָּעֲלִים וְאֶת-הָאִשְׁתּוֹת: וַיַּחֲרָאָה יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל גִּימְכָרָם
בְּיַד פּוֹשֵׁן רְשָׁעִים מֶלֶךְ אֲרָם נִחְרָם וַיַּעֲבְדוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-
פוֹשֵׁן רְשָׁעִים שְׁמֹנֶה שָׁנִים: וַיִּזְעַקוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶל-יְהוָה וַיִּקָּם
יְהוָה מוֹשִׁיעַ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹשִׁיעֵם אֶת עֲתִנְיָאֵל בֶּן-קִנְזִי אֶחָי כָּלֵב
הַקָּטָן מִמֶּנּוּ: וְהָיוּ עֲלָיו רוּחַ-יְהוָה וַיִּשְׁפֹּט אֶת-יִשְׂרָאֵל וַיִּצָּא
לְמִלְחָמָה וַיִּפֹּן יְהוָה בְּיָדוֹ אֶת-פוֹשֵׁן רְשָׁעִים מֶלֶךְ אֲרָם וַתֵּצֵא יָדוֹ
עַל פּוֹשֵׁן רְשָׁעִים: וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה וַתָּמָת עֲתִנְיָאֵל בֶּן-
קִנְזִי: וַיִּסָּפֵה בְנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרָע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיַּחֲזִק יְהוָה
אֶת-עֲגִלּוֹן מֶלֶךְ-מוֹאָב עַל-יִשְׂרָאֵל עַל כִּי-עָשָׂה אֶת-הָרָע בְּעֵינֵי יְהוָה:
וַיֹּאסֶף אֵלָיו אֶת-בְּנֵי-עַמּוֹן וַעֲמַלְק וַיִּלָּךְ וַיִּזֵּל אֶת-יִשְׂרָאֵל וַיִּירָשׁוּ
אֶת-עִיר הַחֲפָרִים: וַיַּעֲבְדוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-עֲגִלּוֹן מֶלֶךְ-מוֹאָב שְׁמוֹנֶה
עֶשְׂרֵה שָׁנָה: וַיִּזְעַקוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶל-יְהוָה וַיִּקָּם יְהוָה לָהֶם מוֹשִׁיעַ טַי
אֶת-אֶחָד בֶּן-גֵּרָא בֶּן-הַמִּינִי אִישׁ אֶשֶׁר יָד-וַיִּמְיָנוּ וַיִּשְׁלַחוּ בְנֵי-

16 וַיִּשְׂרָאֵל בְּיָדוֹ מִנְחָה לְעִגְלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב׃ וַיַּעַשׂ לוֹ אֱהוֹד הָרֹב וְלָהּ
 17 שְׁנֵי בָנוֹת זָמֹר אֶרְכָּה וַיַּחֲזֵר אֹתָהּ מִתַּחַת לַמִּדְּיוֹ עַל יַרְדֵּי וּמִיָּנֹה׃
 18 וַיִּקְרַב אֶת־הַמִּנְחָה לְעִגְלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב וְעִגְלוֹן אִישׁ בָּרִיא מְאֹד׃ וַיְהִי
 כַּאֲשֶׁר כָּלָה לַחֲקֹרִיב אֶת־הַמִּנְחָה וַיִּשְׁלַח אֶת־הַזֵּם נִשְׂאֵי הַמִּנְחָה׃
 19 וְהוּא שָׁב מִן־הַפְּסִילִים אֲשֶׁר אֶת־הַזֹּלָגָל וַיֹּאמֶר הִכ־סֶתֶר לִי אֱלֹהֵי
 כ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הִם וַיֵּצְאוּ מֵעֵלְיוֹ כָּל־הַנְּעָרִים עִלָּיו׃ וְאַחֲדִי בָּא
 אֵלָיו וְהוּא יָשָׁב בַּעֲלֹת הַמִּקְרָה אֲשֶׁר־לוֹ לְבָדֹו וַיֹּאמֶר אֱהוֹד הִכ־
 21 אֱלֹהִים לִי אֱלֹהֵי וַיָּקָם מֵעַל הַפֶּסֶא׃ וַיִּשְׁלַח אֱהוֹד אֶת־יָד שְׂמָאלוֹ
 22 וַיִּפְסֹחַ אֶת־הַחֹרֵב מֵעַל יַרְדֵּי וּמִיָּנֹה וַיַּחֲקֶצֶה בְּבִטְנוֹ׃ וַיָּבֹא גַם־הַנְּצִיב
 אַחֵר הַנֶּחֱבֵא וַיִּסְגֹּר הַחֹלֶב בְּעַד הַנֶּחֱבֵא כִּי לֹא שָׁלַח הַחֹרֵב מִבִּטְנוֹ
 23 וַיֵּצֵא הַפְּרִשְׁדָּנָה׃ וַיֵּצֵא אֱהוֹד הַמַּסְהִירָנָה וַיִּסְגֹּר הַלְתוֹת הַעֲלִיָּה בְּעִדּוֹ
 24 וַנֵּעַל׃ וְהוּא יָצָא וַעֲבָדָיו בָּאוּ וַיִּרְאוּ וַהֲנִיחַ הַלְתוֹת הַעֲלִיָּה נִעְלֹת
 כה וַיֹּאמְרוּ אֵךְ מִסִּיד הוּא אֶת־רַגְלָיו בַּחֲרֵר הַמִּקְרָה׃ וַיַּחֲתִילוּ עַד־פֹּשֶׁת
 וַהֲנִיחַ אֵינֶנּוּ פֶתַח הַלְתוֹת הַעֲלִיָּה וַיִּקְחוּ אֶת־הַמַּפְסָח וַיִּפְסָחוּ וַהֲנִיחַ
 26 אֲדָנֵיהֶם נָפַל אֶרְצָה מֵת׃ וְאַחֲדִי נִמְלֹט עַד הַתְּמַחֲמָהֶם וְהוּא עָבַר
 27 אֶת־הַפְּסִילִים וַיִּמְלֹט הַשְּׂעִירָתָה׃ וַיְהִי בְּבֹאוֹ וַיַּחֲקֶעַ בַּשּׁוֹפָר בַּחֲרֵר
 28 אֶפְרַיִם וַיִּהְיוּ עִמּוֹ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִן־הָהָר וְהוּא לַפְּנִיָּהֶם׃ וַיֹּאמֶר
 אֲלֵהֶם רִדְפוּ אַחֲרַי כִּי־נָתַן יְהוָה אֶת־אֹיְבֵיכֶם אֶת־מוֹאָב בְּיָדְכֶם
 וַיִּהְיוּ אַחֲרָיו וַיִּלְכְּדוּ אֶת־מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן לְמוֹאָב וְלֹא־נָתַנִּי אִישׁ
 29 לְעֹבֵר׃ וַיָּבֹאוּ אֶת־מוֹאָב בַּעַת הַלַּיָּה בַּעֲשֻׁת אֱלֹפִים אִישׁ כָּל־שָׁמֶן
 ל וְכָל־אִישׁ חֵיל וְלֹא נִמְלֹט אִישׁ׃ וַתִּפְּנֶעַ מוֹאָב בֵּינוֹם הַלַּיָּה תַּחַת יָד
 31 יִשְׂרָאֵל וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ שְׁמוֹנִים שָׁנָה׃ וְאַחֲרָיו הָיָה שְׁמֹנֶה בָּן־
 עֲנָת וַיְהִי אֶת־פְּלִשְׁתִּים שֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ בַּמֶּלֶךְ הַבָּקָר וַיּוֹשַׁע גַּם־
 הוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃

CAP. IV. ד

ד

א 2 וַיִּסְפֹּא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַנְּעוֹת הָרֵעַ בְּעִינֵי יְהוָה וְאַחֲדִי מֵת׃ וַיִּמְסְכֶם יְהוָה
 בְּיָד דִּבְדִּין מֶלֶךְ־כְּנָעַן אֲשֶׁר מֶלֶךְ בַּחצֹר וְשׂוֹר־צָבָאוֹ סִיסְרָא וְהוּא
 3 יוֹשֵׁב בַּחֲרָשֶׁת הַנּוֹזִים׃ וַיִּצְעֲקוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה כִּי תָשַׁע מֵאוֹת
 רֶכֶב־בָּרָזָל לוֹ וְהוּא לַחֵץ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּחֲזָקָה עֲשָׂרִים שָׁנָה׃
 4 וַדְּבֹרָה אִשָּׁה נְבִיאָה אֵשֶׁת לַפִּדְוֹת הָיָה שְׁפָטָה אֶת־יִשְׂרָאֵל בַּעַת
 ה הַהִיא׃ וְהוּא יוֹשֵׁבֶת תַּחַת־הָאֵמָר דְּבֹרָה בֶּן הָרָמָה וּבֶן־בֵּית־אֵל
 6 בַּחֲרֵר אֶפְרַיִם וַיַּעֲלֵהוּ אֱלֹהֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַמִּשְׁפָּט׃ וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא לְבָרַק

utebatur*. Miseruntque filii Israël per illum munera † Eglon regi Moab.

* v. 21. c. 5, 15. 20, 16. † 2 Reg. 8, 2.

16. Qui fecit sibi gladium ancipitem, habentem in medio capulum longitudinis palmae manus, et accinctus est eo subter sagum in dextro femore.

17. Obtulitque munera Eglon regi Moab. Erat autem Eglon crassus nimis.

18. Cumque obtulisset ei munera, prosecutus est socios, qui cum eo venerant.

19. Et reversus de Galgalis*, ubi erant idola, dixit ad regem: Verbum secretum habeo ad te, o Rex! Et ille imperavit silentium; egressisque omnibus, qui circa eum erant,

* Ios. 4, 20.

20. ingressus est Aod ad eum; sedebat autem in aestivo coenaculo solus, dixitque: Verbum Dei habeo ad te. Qui statim surrexit de throno.

21. Extenditque Aod sinistram manum, et tulit sicam de dextro femore suo, infixitque eam in ventre eius.

22. Tam valide, ut capulus seque- retur ferrum in vulnere, ac pinguis- simo adipe stringeretur. Nec edu- xit gladium, sed ita, ut percusserat, reliquit in corpore; statimque per secreta naturae alvi stercora prorup- erunt.

23. Aod autem clausis diligentis- sime ostiis coenaculi, et obfirmatis sera

24. per posticum egressus est. Servique regis ingressi viderunt clausas fores coenaculi, atque di- xerunt: Forsitan purgat alvum* in aestivo cubiculo.

* 1 Reg. 24, 4.

25. Expectantesque diu, donec erubescerent, et videntes, quod nul- lus aperiret, tulerunt clavem; et aperientes invenerunt dominum su- um in terra iacentem mortuum.

26. Aod autem, dum illi turbaren- tur, effugit, et pertransiit locum ido-

lorum, unde reversus fuerat. Ve- nitque in Seirath.

27. Et statim insonuit buccina in monte Ephraïm; descenderuntque cum eo filii Israël, ipso in fronte gradiente.

28. Qui dixit ad eos: Sequimini me! tradidit enim Dominus inimicos nostros Moabitas in manus nostras. Descenderuntque post eum, et oc- cupaverunt vada Iordanis, quae transmittunt in Moab; et non dimi- serunt transire quemquam;

29. sed percusserunt Moabitas in tempore illo, circiter decem millia, omnes robustos et fortes viros; nul- lus eorum evadere potuit.

30. Humiliatusque est Moab in die illo sub manu Israël; et quievit terra octoginta annis.

31. Post hunc fuit Samgar filius Anath, qui percussit de Philistiim sexcentos viros vomere; et ipse quoque defendit Israël.

CAP. IV.

Sisara vincitur et occiditur.

1. Addideruntque filii Israël facere malum in conspectu Domini post mor- tem Aod.

2. *Et tradidit † illos Dominus in manus Iabin regis Chanaan, qui re- gnavit in Asor; habuitque ducem exercitus sui nomine Sisaram; ipse autem habitabat in Haroseth gen- tium.

* 1 Reg. 12, 9. † c. 3, 9.

3. Clamaveruntque filii Israël ad Dominum; nongentos enim habebat falcatos currus*, et per viginti annos vehementer oppresserat eos.

* c. 1, 19.

4. Erat autem Debhora prophetis uxor Lapidoth, quae iudicabat po- pulum in illo tempore.

5. Et sedebat sub palma, quae no- mine illius vocabatur, inter Rama et Bethel in monte Ephraïm; ascende- bantque ad eam filii Israël in omne iudicium.

6. Quae misit et vocavit Barac

filium Abinoëm de Cedès Nephthali, dixitque ad eum: Praecepit tibi Dominus Deus Israël, vade, et duc exercitum in montem Thabor, tollesque tecum decem millia pugnatorum de filiis Nephthali, et de filiis Zabulon;

7. ego autem adducam ad te in loco torrentis Cison, Sisaram principem exercitus Iabin, et currus eius, atque omnem multitudinem, et tradam eos in manu tua.

8. Dixitque ad eam Barac: Si venis mecum, vadam; si nolueris venire mecum, non pergam.

9. Quae dixit ad eum: Ibo quidem tecum, sed in hac vice victoria non reputabitur tibi, quia in manu mulieris tradetur Sisara. Surrexit itaque Debhora, et perrexit cum Barac in Cedès.

10. Qui, accitis Zabulon et Nephthali, ascendit cum decem millibus pugnatorum, habens Debboram in comitatu suo.

11. Haber autem Cinaeus recesserat quondam a caeteris Cinaeis* fratribus suis filiis Hobab, cognati Moysi et tetenderat tabernacula usque ad vallem, quae vocatur Senim, et erat iuxta Cedès.

* c. 1, 16.

12. Nunciatumque est Sisarae, quod descendisset Barac filius Abinoëm in montem Thabor,

13. et congregavit nongentos falcatos currus, et omnem exercitum de Haroseth gentium* ad torrentem Cison.

* v. 2, 3.

14. Dixitque Debhora ad Barac: Surge, haec est enim dies, in qua tradidit Dominus Sisaram in manus tuas; en! ipse ductor est tuus*. Descendit itaque Barac de monte Thabor, et decem millia pugnatorum cum eo.

* Exod. 23, 23

15. *Perterruitque Dominus Sisaram, et omnes currus eius, univer-

samque multitudinem in ore gladii ad conspectum Barac, in tantum, ut Sisara de curru desiliens, pedibus fugeret†;

* Ps. 82, 10. † c. 5, 21.

16. et Barac persequeretur fugientes currus, et exercitum usque ad Haroseth gentium, et omnis hostium multitudo usque ad internecionem caderet.

17. Sisara autem fugiens pervenit ad tentorium Iahel uxoris Haber Cinaei. Erat enim pax inter Iabin regem Azor, et domum Haber Cinaei.

18. Egressa igitur Iahel in occursum Sisarae, dixit ad eum: Intra ad me domine mi! intra, ne timeas! Qui ingressus tabernaculum eius, et opertus ab ea pallio,

19. dixit ad eam: Da mihi, obsecro, paululum aquae, quia sitio valde. Quae aperuit utrem lactis, et dedit ei bibere, et operuit illum.

20. Dixitque Sisara ad eam: Sta ante ostium tabernaculi; et cum venerit aliquis interrogans te, et dicens: Numquid hic est aliquis? Respondebis: Nullus est.

21. Tulit itaque Iahel uxor Haber clavum tabernaculi, assumens pariter et malleum; et ingressa abscondite, et cum silentio, posuit supra tempus capitis eius clavum, percussitque malleo defixit in cerebrum usque ad terram; qui soporem morti consocians defecit, et mortuus est.

22. Et ecce! Barac sequens Sisaram veniebat; egressaque Iahel in occursum eius, dixit ei: Veni, et ostendam tibi virum, quem quaeris. Qui cum intrasset ad eam, vidit Sisaram iacentem mortuam, et clavum infixum in tempore eius.

23. Humiliavit ergo Deus in die illo Iabin regem Chanaan coram filiis Israël;

24. qui crescebant quotidie, et forti manu opprimebant Iabin regem Chanaan, donec delerent eum.

בֶּן-אֲבִינֵעַם מִקֶּדֶשׁ נִפְתָּלִי וְהָאִמֶּר אֵלָיו הֲלֹא-צִוָּה יְהוָה אֶלְהִיר־
יִשְׂרָאֵל לָךְ וּמִשְׁכַּת בְּתֵר תְּבֹרֵךְ וְלִקְחָתָּ עִמָּךְ עֲשֻׁרֹת אֲלָפִים אִישׁ
מִבְּנֵי נִפְתָּלִי וּמִבְּנֵי זְבֻלֹן וּמִשְׁכַּתִּי אֵלָיָה אֶל-נַחַל קִישׁוֹן אֶת-סִיסְרָא 7
שׂוֹר-צִבְאָה וְבִין וְאֶת-רִכְבּוֹ וְאֶת-הַמּוֹנֵה וּנְתַתִּיהוּ בְיָדְךָ וַיֹּאמֶר אֵלָיָה 8
בָּרֶק אִם-תִּלְכֵּי עִמִּי וְהִלַּכְתִּי וְאִם-לֹא תִלְכֵּי עִמִּי לֹא אֵלָיָה וְהָאִמֶּר 9
הִלֵּךְ אֵלָיָה עִמָּךְ אָפֶס כִּי לֹא תִהְיֶה תִפְאֶרְתְּךָ עַל-הַיָּרֵךְ אֲשֶׁר-אַתָּה
הוֹלֵךְ כִּי בְּיָד אִשָּׁה יִמְכַּר יְהוָה אֶת-סִיסְרָא וְתִקַּם דְּבוּרָה וְתִלְכֵּךְ
אִם-בָּרֶק קִדָּשָׁה וַיִּזְעַק בָּרֶק אֶת-זְבֻלֹן וְאֶת-נִפְתָּלִי קִדָּשָׁה וַיַּעַל 10
בְּרִגְלָיו עֲשֻׁרֹת אֲלָפֵי אִישׁ וַתַּעַל עִמּוֹ דְּבוּרָה וַחֲבֵר הַקִּינִי נִפְתָּר 11
מִשָּׁוֶן מִבְּנֵי חֹבֵב חֹתָן מִשָּׁה וַיָּבֵט אַחֲלָיו עַד-אֵלֹן בְּצִעְעִימָם אֲשֶׁר אֶת-
קִדָּשׁ וַיַּגִּדוּ לְסִיסְרָא כִּי עָלָה בָּרֶק בֶּן-אֲבִינֵעַם הֶרֶם-תְּבֹרֵךְ וַיִּזְעַק 12
סִיסְרָא אֶת-כָּל-רִכְבּוֹ תִשָּׁע מֵאוֹת רֶכֶב בְּרִזָּל וְאֶת-כָּל-הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ 13
מִתְרַשֵּׁחַ הַזֵּהוּם אֶל-נַחַל קִישׁוֹן וְהָאִמֶּר הִבְלִיה אֶל-בָּרֶק כִּוּם כִּי זֶה
הַיּוֹם אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֶת-סִיסְרָא בְיָדְךָ הֲלֹא יְהוָה יֵצֵא לְפָנֶיךָ וַיִּירָד 14
בָּרֶק מִדֹּר תְּבֹרֵךְ וְעֲשֻׁרֹת אֲלָפִים אִישׁ אַחֲרָיו וַיָּהִם יְהוָה אֶת-סִיסְרָא 15
וְאֶת-כָּל-הָרֶכֶב וְאֶת-כָּל-תַּחֲמֻנָּהּ לְפִי-חֶרֶב לִפְנֵי בָרֶק וַיִּירָד סִיסְרָא
מִעַל הַמָּרְפֶּבֶה וַיָּנֶס בְּרִגְלָיו וּבָרֶק רִדָּה אַחֲרֵי הָרֶכֶב וְאַחֲרֵי הַמַּחֲנֶה 16
עַד תְּרַשֵּׁחַ הַזֵּהוּם וַיַּפֵּל כָּל-מַחֲנֶה סִיסְרָא לְפִי-חֶרֶב לֹא נִשְׁאָר עַד-
אַחֲרֵי וּסִיסְרָא נָס בְּרִגְלָיו אֶל-אֶחָל וַיַּעַל אִשָּׁה תְּבֵר הַקִּינִי כִּי שָׁלוֹם 17
בֵּין רִבִּין מִלֶּךְ-חֲצֹר וּבֵין בֵּית תְּבֵר הַקִּינִי וַתֵּצֵא יָעֵל לִקְרֹאת 18
סִיסְרָא וְהָאִמֶּר אֵלָיו סוּגָה אֲדֹנִי סוּגָה אֵלַי אֶל-חִירָא וַיָּסֵר אֵלָיָה
הָאֵלֶּה וְהַכְּסֶהוּ בְּשׂוּמִיכָה וַיֹּאמֶר אֵלָיָה הַשְׁקִינִי נָא מִשְׁתִּמִּים כִּי 19
צִמְתִּי וְהַפְתִּיחָ אֶת-נְאוֹד הַחֲלָב וְהַשְׁקֶהוּ וְהַכְּסֶהוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיָה עֲמֹד 20
פֶּתַח הָאֶחָל וְהָרָה אִם-אִישׁ רָבָא וְשִׂאֲלָה וְאָמַר הַגִּשְׁפֹּת אִישׁ וְאָמְרָהּ
אֵין וְתִקַּח יָעֵל אִשָּׁת-חֶבֶר אֶת-יִתְד הָאֶחָל וְתִשָּׂם אֶת-הַמַּקְבֵּה בְּדָהּ 21
וְתִבּוֹא אֵלָיו בִּפְאֹט וְתִקַּע אֶת-יִתְדוֹ בְּרִקְחוֹ וְתִצָּנֵחַ בְּאַרְץ וְהוּא-
נִרְהָם וַיַּעֲשֶׂה וַיָּמָת וַהֲגָה בָרֶק רִחָה אֶת-סִיסְרָא וַתֵּצֵא יָעֵל לִקְרֹאתוֹ 22
וְהָאִמֶּר לוֹ לָךְ וְאִדָּאָךְ אֶת-הָאִישׁ אֲשֶׁר-אַתָּה מִבְּקָשׁ וַיָּבֹא אֵלָיָה
וַהֲגָה סִיסְרָא נָפַל מִתּ וַיִּתְּד בְּרִקְחוֹ וַיִּכְנַע אֲלֵהִים בְּכּוּם הַזֶּהוּ אֵה 23
וַיָּבִין מִלֶּךְ-כְּנָעַן לִפְנֵי בֶן יִשְׂרָאֵל וְהִלֵּךְ יָד בְּנִי-יִשְׂרָאֵל הַלּוֹךְ וְקִשָּׁה 24
עַל רִבִּין מִלֶּךְ-כְּנָעַן עַד אֲשֶׁר הִכְרִיחַ אֵת רִבִּין מִלֶּךְ-כְּנָעַן

ה. CAP. V.

ה

- א וַתִּשָּׁר דְּבוּרָהּ וַיִּכָּרֶם בֶּן-אֲבִינָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לְאִמֶּר:
- 2 בַּפֶּלַע פְּרָעוֹת בִּישְׂרָאֵל
בַּחֲתָנָהּ עִם בָּרְכוּ יְהוָה:
- 3 שִׁמְעוּ מַלְכִּים הָאֲזִינוּ רוֹגֵם
אֲנֹכִי לַיהוָה אֲנֹכִי אֲשִׁירָה
אֲזַמֵּר לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:
- 4 יְהוָה בָּצָאתָ מִשְׁעִיר
בַּצֶּדֶק מִשְׁנֵה אֱלֹהִים
אֶרְץ רָצְחָה גַם-שָׁמַיִם נָטְפוּ
גַם-עֵבִים נָטְפוּ מִיָּם:
- ה הָרִים נָזְלוּ מִפְּנֵי יְהוָה
זֶה סִינִי מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל:
- 6 בְּיַמִּי שִׁמְעִי בֶן-עֲנַת
בְּרִמִּי רָעַל חָדְלוּ אֲרָחוֹת
וְהִלְכִי נְחִיבוֹת וְלָכוּ אֲרָחוֹת
עֲקֻלָּאוֹת:
- 7 חָדְלוּ פְּרוֹזִן בִּישְׂרָאֵל חָדְלוּ
עַד שִׁקְמָתִי דְּבוּרָה
שִׁקְמָתִי אִם בִּישְׂרָאֵל:
- 8 וַיִּבְחַר אֱלֹהִים חַדָּשִׁים
אִז לָהֶם שִׁגְרִים
מִגֵּן אִם-הִרְאָה וְרִמַּח
בְּאַרְבָּעִים אֶלֶף בִּישְׂרָאֵל:
- 9 לִבִּי לַחֻקְקֵי יִשְׂרָאֵל
הִמְחַנְתִּיהֶם בָּעָם בָּרְכוּ יְהוָה:
- י רִכְבִּי אֲחֹנוֹת צָחֳחוֹת
רִשְׁבִּי עַל-מִדְּיָן
וְהִלְכִי עַל-הַרְדֵּי שִׁיחוֹ:
- 11 מִקּוֹל מַחְצָצִים בֵּין מִשְׁאֲבִים
אִז נִלְחַמוּ מִלִּבִּי בְּנִי
- 12 אִז יָרַד שִׁלִּיד לְאֹהֲרִים עִם
יְהוָה יִרְדְּ-לִי בַּגִּבּוֹרִים:
- 13 מִי אֶפְרַיִם שְׂרָשֻׁם בַּעֲמָלָק
אֲחֵרִיהֶם בְּנִדְמִין בַּעֲמָמִי
מִי מִכִּיר יָרְדוּ מִחֻקָּלָם
וַיִּזְבּוּלֵן מִשְׁכִּים בְּשֶׁבֶט סִפֹּר:
- טו וְשִׁבְרִי בִישְׁשָׁכָר עַם-דְּבִרָה
וַיִּשְׁשָׁכָר בֶּן בָּרָק
בַּעֲמָק שָׁלַח בְּרִגְלָיו
בַּפְּלָאוֹת רְאוּבֵן
גְּדָלִים חֲקָרִי-לֵב:
- 16 לָמָּה רָשַׁבְתָּ בֵּין הַמִּשְׁפָּחוֹת
לִשְׁמֵעַ שְׂרָקוֹת עֲדָרִים
לַפְּלָאוֹת רְאוּבֵן גְּדָלִים חֲקָרִי-לֵב
גִּלְעָד בַּעֲבָר חֲרָהוּ שִׁכּוֹן
- 17 וְדָן לָמָּה יָגֹד אֲנִיּוֹת
אֲשֶׁר רָשַׁב לַחֹשֶׁק וַיִּמָּוֶם
וַיִּזְלֵם מִפְּרָצָיו וַיִּשְׁפּוֹן:
- 18 זָבָלוֹן עִם חֲרָה נִפְשׁוּ לָמוֹת
וַיִּנְפְּלִי עַל מְרוֹמֵי שִׁדָּה:
- 19 בָּאוּ מַלְכִּים נִלְחָמוּ
אִז נִלְחַמוּ מִלִּבִּי בְּנִי

CAP. V.

Carmen Debborae.

1. Cecineruntque Debbora et Barac filius Abinoëm in illo die, dicentes:

2. Qui sponte obtulistis de Israël animas vestras ad periculum; benedicite Domino!

3. Audite reges, auribus percipite principes: Ego sum, ego sum, quae Domino cauam, psallam Domino Deo Israël.

4. Domine, cum exires de Seir, et transires per regiones Edom*, terra mota est, coelique ac nubes distillaverunt aquis.

* Deut. 33, 2. Ps. 67, 8. 9. Hab. 3, 3.

5. Montes fluxerunt * a facie Domini, et Sinai a facie Domini Dei Israël.

* Ies. 64, 1.

6. In diebus Samgar * filii Anath, in diebus Iahel †, quieverunt semitae; et qui ingrediebantur per eas, ambulaverunt per calles devios.

* c. 3, 31. † c. 4, 17.

7. Cessaverunt fortes in Israël, et quieverunt; donec surgeret Debbora, surgeret mater in Israël.

8. Nova bella elegit Dominus*, et portas hostium ipse subvertit; clypeus et hasta si apparuerint in quadraginta millibus Israël†.

* c. 4, 1. 2. † c. 3, 31. 1 Reg. 13, 19.

9. Cor meum diligit principes Israël, qui propria voluntate obtulistis vos discrimini*, benedicite Domino.

* v. 2.

10. Qui ascenditis super nitentes

asinos*, et sedetis in iudicio, et ambulatis in via, loquimini.

* c. 12, 24.

11. Ubi collisi sunt currus, et hostium suffocatus est exercitus, ibi narrentur iustitiae Domini et elementia in fortes Israël; tunc descendit populus Domini ad portas, et obtinuit principatum.

12. Surge, surge Debbora! surge, surge, et loquere canticum! surge Barac, et apprehende captivos tuos filii Abinoëm!

13. Salvatae sunt reliquiae populi; Dominus in fortibus dimicavit.

14. Ex Ephraïm deleuit eos in Amalec*, et post eum, ex Benjamin in populos tuos, o Amalec! de Machir ** principes descenderunt, et de Zabulon †, qui exercitum ducerent ad bellandum.

* c. 12, 15. ** Ios. 17, 1. † c. 4, 10.

15. Duces Issachar fuere cum Debbora, et Barac vestigia sunt secuti, qui quasi in praeceptis ac barathrum se discrimini dedit*; diviso contra se Ruben, magnanimatorum reperta est contentio.

* c. 4, 10. 14.

16. Quare habitas inter duos terminos, ut audias sibilos gregum? diviso contra se Ruben, magnanimatorum reperta est contentio.

17. Galaad trans Iordanem quiescebat, et Dan vacabat navibus; Aser habitabat in littore maris, et in portibus morabatur.

18. Zabulon vero et Nephthali obtulerunt animas suas morti in regione Merome.

19. Venerunt reges * et pugnauerunt, pugnauerunt reges Chanaan

in Thanach iuxta aquas Mageddo†, et tamen nihil tulere praedantes.

* c. 4, 13. † Ios. 17, 11.

20. De coelo dimicatum est contra eos; stellae manentes in ordine et cursu suo, adversus Sisaram pugnaverunt.

21. Torrens Cison traxit cadavera eorum, torrens Cadunim, torrens Cison; conculca anima mea robustos.

22. Ungulae equorum ceciderunt, fugientibus impetu, et per praeceps ruentibus fortissimis hostium.

23. Maledicite terrae Meroz, dixit Angelus Domini; maledicite habitatoribus eius, quia non venerunt ad auxilium Domini, in adiutorium fortissimorum eius.

24. Benedicta inter mulieres Iahel uxor Haber Cinaei, et benedicatur in tabernaculo suo.

25. Aquam petenti lae * dedit, et in phiala principum obtulit butyrum.

* c. 4, 19.

26. Sinistram manum misit ad clavam, et dexteram ad fabrorum malleos, percussitque Sisaram, quaerens in capite vulnere locum, et tempus valide perforans.

27. Inter pedes eius ruit; defecit, et mortuus est; volvebatur ante pedes eius, et iacebat exanimis et miserabilis.

28. Per fenestram respiciens, ululabat mater eius; et de coenaculo loquebatur: Cur moratur regredi currus eius? quare tardaverunt pedes quadrigarum illius?

29. Una sapientior caeteris uxoris eius, haec socroi verba respondit:

30. Forsitan nunc dividit spolia, et pulcherrima feminarum eligitur

ei; vestes diversorum colorum Sisarae traduntur in praedam, et supellex varia ad ornanda colla congeritur.

31. Sic pereant omnes inimici tui Domine; qui autem diligunt te, sicut sol in ortu suo splendet, ita ruilent.

32. Quievitque terra per quadraginta annos.

CAP. VI.

Gedcon a Deo mittitur, ut Hebraeos a servitute Madianitarum liberet.

1. Fecerunt autem filii Israël malum in conspectu Domini; qui tradidit illos in manu Madian septem annis;

2. et oppressi sunt valde ab eis, Feceruntque sibi antra et speluncas in montibus, et munitissima ad repugnandum loca.

3. Cumque sevisset Israël, ascendebat Madian et Amalec, caeterique orientalium nationum;

4. et apud eos figentes tentoria, sicut erant in herbis, cuncta * vastabant usque ad introitum Gazae; nihilque omnino ad vitam pertinens relinquebant † in Israël, non oves, non boves, non asinos.

* Lev. 26, 16. † Deut. 28, 31.

5. Ipsi enim et universi greges eorum veniebant cum tabernaculis suis, et instar locustarum * universa complebant, innumera multitudo hominum, et camelorum, quidquid tegerant, devastantes.

* Exod. 10, 4. sq.

6. Humiliatusque est Israël valde in conspectu Madian.

7. Et clamavit ad Dominum postulans auxilium contra Madianitas.

8. Qui misit ad eos virum Pro-

- וּרְמִינָה לְחִלְמוֹת עֲמָלִים
וְהִלְמָה סִיסְרָא מִחֻקָּה רֹאשׁוֹ
וּמִחֻצָּה וְחִלְפָה רָקוֹהוּ: כ
בֵּין רִגְלֶיהָ כָּרַע נָפֶל שָׁכַב 27
בֵּין רִגְלֶיהָ כָּרַע נָפֶל
בְּאֲשֶׁר כָּרַע שָׁם נָפֶל שָׁדוּד: 21
בְּעַד הַחֲלוֹן נִשְׁקָפָה וְהִנָּבֵב 28
אִם סִיסְרָא בְּעַד הָאֲשָׁנֵב
מִדּוּעַ בָּשֵׁשׁ רָכַבּוּ לְבָוֹא 22
מִדּוּעַ אֲחֹרָיו פָּעָמִי מִרְכָּבוֹתָיו:
חֲכָמוֹת שְׁלוֹתֶיהָ הִעֲנִנָּה 29
אֶת־הָיָא הַשִּׁיב אֲמָרְתָּ לָּהּ:
הֲלֹא יִמְצְאוּ וְחִלְקוּ שָׁלָל ל 30
רַחֵם רַחֲמָתִים לְרֹאשׁ וְגֵבֶר
שָׁלָל צָבָעִים לְסִיסְרָא 24
שָׁלָל צָבָעִים רַחֲמָה
צָבַע רַחֲמָתִים לְצֹאֲגֵי שָׁלָל:
כֵּן וּאֲבָדוֹ כָּל־אוֹיְבָיוֹ יְהוָה 31
וְאֵתֵּבּוּ בְּצֶאֱת הַשָּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ
וְהָאֲשֶׁר חֲסָדָהּ 26
וְהַשָּׁמֶשׁ חֲסָדָהּ

וְהַשָּׁמֶשׁ חֲסָדָהּ אֲרֻבָּעִים שָׁנָה:

CAP. VI. ו

- וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל חֲרָע בְּעִינֵי יְהוָה וַיִּהְיֶה יְהוָה בִּיד־מִדְּהֵן שִׁבְעֵי א
שָׁנִים: וַהֲכִזוּ יַד־מִדְּהֵן עַל־יִשְׂרָאֵל מִפְּלִי מִדְּהֵן עָשׂוּ־לָהֶם ו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל 2
אֶת־הַמִּנְהַרֹּת אֲשֶׁר בְּהָרִים וְאֶת־הַמִּצְדֹּת וְהָיָה אִם־ 3
זָרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מִדְּהֵן וַעֲמִלָּק וּבְנֵי־קָדָם וְעָלוּ עֲלֵיו: וַיַּחֲנוּ עֲלֵיהֶם 4
וַיִּשְׁתַּחֲוֶה אֶת־יִבּוּל הָאָרֶץ עַד־בּוֹאָה עֲנָה וְלֹא־יִשְׁאֲרוּ מִחַיָּה בְּיִשְׂרָאֵל
וְשָׁה וְשׂוֹר וְחִמּוֹר: כִּי הֵם וּמִקְנֵיהֶם יָעָלוּ וַאֲחֵלֵיהֶם יָבֹאוּ כְּדִי־אֲרָבָה ה
לָּבֵב וְלָהֶם וְלִגְמֵלֵיהֶם אֵין מִסְפָּר וַיָּבֹאוּ בָּאָרֶץ לִשְׁתַּחֲוֶה: וַיִּבֶל יִשְׂרָאֵל 6
מְאֹד מִפְּנֵי מִדְּהֵן וַיִּזְעַקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה: וַיִּהְיֶה כִּי־זָעַקוּ 7
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה עַל אֲדֹת מִדְּהֵן: וַיִּשְׁלַח יְהוָה אִישׁ נָבִיא אֶל־ 8

בני ישראל ויאמר להם כה־אמר יהוה ואלהי ישראל אנכי העליתי
 9 אתכם ממצרים ואציא אתכם מבית עבדים; ואצל אתכם מיד
 מצרים ומיד כל־לתיצרכם ואגרש אותם מפניכם ואחנה לכם את־
 ארצם; ואמרה לכם אני יהוה אלהיכם לא תיראו את־אלהי האמרי
 11 אשר אתם יושבים בארצם ולא שמעתם בקולי; ויבא מלאך יהוה
 וישב תחת האלה אשר בעפלה אשר ליואש אבי הצורי וגדעון
 12 בנו חבט חטים בפת להקיס מפני מדין; ויבא אליו מלאך יהוה
 13 ויאמר אליו יהוה עמך גבור החיל; ויאמר אליו גדעון בי אדני ויש
 יהוה עמנו ולמה מצאתנו כל־זאת ואינה כל־נפלאותיו אשר ספרו־
 לנו אבותינו לאמר הלא ממצרים העלנו יהוה ועתה נשטנו יהוה
 14 ויתנונו בבה מדין; ויפן אליו יהוה ויאמר לך בכהן זה והושעת
 טו את־ישראל מבה מדין הלא שלחתיה; ויאמר אליו בי אדני במה
 אושיע את־ישראל הנה אלפי העל במנשה ואנכי הצעיר בבית אבי;
 16 ויאמר אליו יהוה כי אהיה עמך והכית את־מדין כאיש אחד;
 17 ויאמר אליו אם־נא מצאתי הן בעיניך ועשית לי אות שאתה מדבר
 18 עמי; אל־נא תמש מזה עד־באי אליך והוצאתי את־מנחתי והנחתה
 19 לפניך ויאמר אנכי אשוב עד־שובך; וגדעון בא ויגש גדי־שנים
 ואיפת־קמח מצות הבשר שש בפל והמרק שש בפרור ויוצא אליו
 כ אל־תחת האלה ויגש; ויאמר אליו מלאך האלהים קח את־הבשר
 21 ואת־המצות והנח אל־הפלע הני ואת־המרק שפוך ויגש כן; וישכח
 מלאך יהוה את־קצה המשענת אשר בידו והניע בבשר ובמצות
 והניח האש מן־הצור והאכל את־הבשר ואת־המצות ומלאך יהוה
 22 הלך מעינו; ויבא גדעון כ־מלאך יהוה היא ויאמר גדעון אחה
 23 אדני יהוה כ־על־כן ראיתי מלאך יהוה פנים אל־פנים; ויאמר
 24 לו יהוה שלום לך אל־תירא לא תמות; ויבן שם גדעון מזבח ליהוה
 ויקרא־לו יהוה שלום עד היום הנה עותפו בעפלה אבי הצורי;
 כה ויהי בגילה החוא ויאמר לו יהוה קח את־פר־חשול אשר לאבך
 ופר השני שבע שנים והרסה את־מזבח הבעל אשר לאבך ואת־
 26 האשרה אשר־עליו תכרת; ובנית מזבח ליהוה אלהיך על ראש
 המצוד הנה במערבה ולקחת את־הפר השני והעלית עולה בעצי
 27 האשרה אשר תכרת; ויפח גדעון עשרה אנשים מצדו ויש
 פאשר הפר אליו יהוה ויהי פאשר רבא את־בית אביו ואת־אשרי

phetam, et locutus est: Haec dicit Dominus Deus Israël: Ego vos feci* condescendere de Aegypto, et eduxi vos de domo servitutis;

* c. 2, 1. sq.

9. et liberavi de manu Aegyptiorum, et omnium inimicorum, qui affligebant vos; eiecique eos ad introitum vestrum, et tradidi vobis terram eorum.

10. Et dixi: Ego Dominus Deus vester, ne timeatis deos Amorrhaeorum, in quorum terra habitatis. Et noluistis audire vocem meam.

11. Venit autem Angelus Domini, et sedit sub quereu, quae erat in Ephra, et pertinebat ad Ioas patrem familiae Ezri. Cumque Gedeon filius eius exenteret atque purgaret frumenta in torculari, ut fugeret Madian;

* Ios 17, 2

12. apparuit ei Angelus Domini, et ait: Dominus tecum, virorum fortissime!

13. Dixitque ei Gedeon: Obsecro, mi domine! si Dominus nobiscum est, cur apprehenderunt nos haec omnia? ubi sunt mirabilia eius, quae narraverunt patres nostri; atque dixerunt: De Aegypto eduxit nos Dominus? Nunc autem dereliquit nos Dominus, et tradidit in manu Madian.

14. Respexitque ad eum Dominus, et ait: Vade in hac fortitudine tua, et liberabis Israël de manu Madau; scito, quod miserim te.

* 1 Reg. 12, 11.

15. Qui respondens ait: Obsecro*, mi domine! in quo liberabo Israël? ecce! familia + mea infima est in Manasse, et ego minimus in domo patris mei.

* Exod. 4, 10. sq. + 1 Reg. 9, 21.

16. Dixitque ei Dominus: Ego ero tecum; et percuties Madian, quasi unum virum.

17. Et ille, si inveni, inquit, gratiam coram te, da mihi signum, quod tu sis, qui loqueris ad me.

18. Nec recedas hinc, donec revertar ad te, portans sacrificium, et

offerens tibi. Qui respondit: Ego praestolabor adventum tuum.

19. Ingressus est itaque Gedeon et coxit hoedum*, et de farinae modio azymos panes; carnesque ponens in canistro, et ius carniū mittens in ollam, tulit omnia sub quereu, et obtulit ei.

* Gen. 18, 6.

20. Cui dixit Angelus Domini: Tolle carnes et azymos panes, et pone supra petram illam, et ius desuper funde. Cumque fecisset ita,

21. extendit Angelus Domini summitatem virgae, quam tenebat in manu, et tetigit carnes et panes azymos; ascenditque ignis de petra, et carnes azymosque panes consumpsit; Angelus autem Domini evanuit ex oculis eius.

22. Vidensque Gedeon, quod esset Angelus Domini, ait: Heu, mi Domine Deus! quia vidi Angelum* Domini facie ad faciem.

* Gen. 32, 30. Exod. 23, 20.

23. Dixitque ei Dominus: Pax tecum! ne timeas, non morieris.

24. Aedificavit ergo ibi Gedeon altare Domino, vocavitque illud, Domini pax*, usque in praesentem diem. Cumque adhuc esset in Ephra, quae est familiae Ezri,

* Exod. 17, 15.

25. nocte illa dixit Dominus ad eum: Tolle taurum patris tui, et alterum taurum annorum septem, destruesque aram Baal, quae est patris tui; et nentus*, quod circa aram est, succide.

* c. 3, 7.

26. Et aedificabis altare Domino Deo tuo in summitate petrae huius, super quam ante sacrificium posuisti; tollesque taurum secundum, et offeres holocaustum super struem lignorum, quae de nemore succideris.

27. Assumptis ergo Gedeon decem viris de servis suis fecit, sicut praeceperat ei Dominus. Timens autem domum patris sui, et homines illius civitatis, per diem noluit id

facere, sed omnia nocte complevit.

28. Cumque surrexissent viri oppidi eius mane, viderunt destructam aram Baal, lucumque succisum, et taurum alterum impositum super altare, quod tunc aedificatum erat.

29. Dixeruntque ad invicem: Quis hoc fecit? Cumque perquirerent auctorem facti, dictum est: Gedeon filius Ioas fecit haec omnia.

30. Et dixerunt ad Ioas: Produces filium tuum huc, ut moriatur: quia destruxit aram Baal, et succidit nemus.

31. Quibus ille respondit: Numquid ultores estis Baal, ut pugnetis pro eo? qui adversarius est eius, moriatur, antequam lux crastina veniat; si Deus est, vindicet se de eo, qui suffodit aram eius.

32. Ex illo die vocatus est Gedeon, Ierobaal, eo quod dixisset Ioas: Ulciscatur se de eo Baal, qui suffodit aram eius.

33. Igitur omnis Madian, et Amalec, et orientales populi congregati sunt simul; et transeuntes Iordanem, castrametati sunt in valle Iezraël.

34. Spiritus autem Domini induit Gedeon, qui clangens buccina convocavit domum Abiezer, ut sequeretur se*.

v. 11.

35. Misitque nuncios in universum Manassen, qui et ipse secutus est eum; et alios nuncios in Azer et Zabulon et Nephthali, qui occurrerunt ei.

36. Dixitque Gedeon ad Deum: Si salvum facis per manum meam Israël, sicut locutus es;

37. ponam hoc vellus lanae in area; si ros in solo vellere fuerit, et in omni terra siccitas, sciam, quod per manum meam, sicut locutus es, liberabis Israël.

38. Factumque est ita. Et de

nocte consurgens, expresso vellere concham rore implevit.

39. Dixitque rursus ad Deum: Ne irascatur furor tuus contra me*, si adhuc semel tentavero, signum quaerens in vellere. Oro, ut solum vellus siccum sit, et omnis terra rore madens.

* Gen. 18, 30.

40. Fecitque Deus nocte illa, ut postulaverat; et fuit siccitas in solo vellere, et ros in omni terra.

CAP. VII.

Iussu Dei Gedeon hostium castra lustrat, aciem instruit, hostem caedit.

1. Igitur Ierobaal, qui et Gedeon, de nocte consurgens, et omnis populus cum eo venit ad fontem, qui vocatur Harad. Erant autem castra Madian in valle ad septentrionalem plagam collis excelsi.

2. Dixitque Dominus ad Gedeon: Multus tecum est populus, nec tradetur Madian in manus eius; ne gloriatur contra me Israël, et dicat. Meis viribus liberatus sum.

3. Loquere ad populum, et cunctis audientibus praedica*: Qui formidolosus et timidus est, revertatur. Recesseruntque de monte Galaad, et reversi sunt de populo viginti duo millia virorum, et tantum decem millia remanserunt.

* Deut 20, 8. 1 Mach. 3, 56.

4. Dixitque Dominus ad Gedeon: Adhuc populus multus est, duc eos ad aquas, et ibi probabo illos; et de quo dixerō tibi, ut tecum vadat, ipse pergat; quem ire prohibuero, revertatur.

5. Cumque descendisset populus ad aquas, dixit Dominus ad Gedeon: Qui lingua lambuerint aquas, sicut solent canes lambere, separabis eos

28 הָעִיר מַעֲשֹׂת יוֹמָם וַיַּעַשׂ לָרָחָה: וַיִּשְׁפְּרוּ אַנְשֵׁי הָעִיר בַּבֶּקֶר וַהֲנִיחָה
 נֶחֱלָן מִזִּבְחַ הַבַּעַל וַהֲאִשְׁתָּה אֲשֶׁר-עָלָיו כָּרְתָהּ וְאֵת הַפֶּר הַשְּׁנִי הַעֲלָה
 29 עַל-הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה: וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ מִי עָשָׂה הַדָּבָר הַזֶּה וַיִּדְרֹשׁוּ וַיִּבְקְשׁוּ וַיֹּאמְרוּ גִדְעוֹן בֶּן-יוֹאָשׁ עָשָׂה הַדָּבָר הַזֶּה: וַיֹּאמְרוּ לֵ
 אַנְשֵׁי הָעִיר אֶל-יוֹאָשׁ הוֹצֵא אֶת-בִּנְיָן וְיָמָת כִּי נֶחֱלָן אֶת-מִזְבֵּחַ הַבַּעַל
 31 וְכִי כָרַת הָאִשְׁתָּה אֲשֶׁר-עָלָיו: וַיֹּאמֶר יוֹאָשׁ לְכָל אֲשֶׁר-עָמְדוּ עִלָּיו
 הָאֵתָם וְהַרְבִּיבֹן לַבַּעַל אִם-אַתֶּם הוֹשִׁיעִינָן אֹתוֹ אֲשֶׁר יָרִיב לָנוּ יוֹמָת
 32 עַד-הַבֶּקֶר אִם-אֵלֵהֶם הוּא יָרִיב לָנוּ כִּי נֶחֱלָן אֶת-מִזְבְּחוֹ: וַיִּקְרָאוּ לוֹ
 בַּיּוֹם-הַהוּא יִרְבָּעַל וַיֹּאמֶר יָרִיב בּוֹ הַבַּעַל כִּי נֶחֱלָן אֶת-מִזְבְּחוֹ:
 33 וְכָל-מִדְּתָן וַעֲמֶלֶק וּבְנֵי-קָדָם נֹאסְפֵי יָחִידוּ וַיַּעֲבְדוּ וַיִּחַנּוּ בְּעַמְּסֵי יִזְרְעָאֵל:
 34 וְיָוִת יִהְיֶה לְגִשָּׁה אֶת-גִּדְעוֹן וַיִּתְּקֵל בְּשׁוֹפָר וַיִּזְעַק אַבְיֶעוֹר אַחֲרָיו:
 35 וּמִלְאָכִים שָׁלַח בְּכָל-מְנָשָׁה וַיִּזְעַק גַּם-הוּא אַחֲרָיו וּמִלְאָכִים שָׁלַח לָהּ
 36 בְּאִשֶּׁר וּבִזְבֻּלֹן וּבְנַפְתָּלִי וַיַּעֲלֵהוּ לְקִרְיָאֵתָם: וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן אֶל-הָאֵלֵהֶם
 37 אִם-יִשְׁתָּה מוֹשִׁיעַ בְּיָדִי אֶת-יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר הִבְרָתָ: הִנֵּה אֲנֹכִי מַצִּיג
 אֶת-גִּזְתָּ הַצֶּמֶר בַּגֶּרֶן אִם טַל יִהְיֶה עַל-הַגִּזְתָּ לְבִדָּה וְעַל כָּל-הָאָרֶץ
 38 חֹרֵב וַיִּדְעֹתִי כִּי-תוֹשִׁיעַ בְּיָדִי אֶת-יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר הִבְרָתָ: וַיְהִי כֵן
 39 וַיִּשָּׁבֶם מִמִּדְּתָן וַיִּזְרֹ אֶת-הַגִּזְתָּ וַיִּמְצֵן טַל מִן-הַגִּזְתָּ מְלֹא הַסֶּפֶל מֵיּוֹם:
 40 וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן אֶל-הָאֵלֵהֶם אֲלֵי-יָחִיד אֶפְלָה כִּי וַאֲדַבְּרָה אִתְּךָ הַפֶּעַם
 41 אֲנִסֶּה-נָּא וְקִי-תִשָּׁעַם בַּגִּזְתָּ יְהִי-נָּא חֹרֵב אֶל-הַגִּזְתָּ לְבִדָּה וְעַל-כָּל-
 הָאָרֶץ יִדְהֶה-טַל: וַיַּעַשׂ אֵלֵהֶם כֵּן בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיְהִי-חֹרֵב אֶל-
 הַגִּזְתָּ לְבִדָּה וְעַל-כָּל-הָאָרֶץ יִהְיֶה טַל:

CAP. VII. ז

ז

1 וַיִּשָּׁבֶם וַיִּרְבָּעַל הוּא גִדְעוֹן וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר אֹתוֹ וַיִּחַנּוּ עַל-עֵין חֶרֶד
 2 וּמִחֲנֵה מִדְּתָן הָיָה לוֹ מַצָּפוֹן מִגְּבַעַת הַמּוֹרָה בְּעַמְּסֵי: וַיֹּאמֶר יִהְיֶה
 3 אֶל-גִּדְעוֹן זֶה הָעָם אֲשֶׁר אִתְּךָ מִתְחִי אֶת-מִדְּתָן בְּיָדָם כִּי-יִתְּפֹאֵר עָלֶי
 4 יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יָדִי הוֹשִׁיעָה כִּי: וַעֲשָׂה קָרָא נָּא בְּאֲזִנֵּי הָעָם וַיֹּאמֶר
 5 מִי-דָרָא וְחָרָל יָשָׁב וַיִּצְפֹּר מִתֵּר הַגִּלְעָד וַיָּשָׁב מִן-הָעָם עֲשָׂרִים וּשְׁלֹשִׁים
 6 אֲנָקִים וַעֲשָׂרֹת אֲלָפִים נְשָׂאָרוֹ: וַיֹּאמֶר יִהְיֶה אֶל-גִּדְעוֹן עוֹד הָעָם רֹב
 7 הַיָּבֵד אוֹתָם גַּל-הַמִּיָּם וַאֲצַרְפָּנִי לָקֵה שָׁם וַיְהִי אֲשֶׁר אָמַר אֲלֵיךָ זֶה.
 8 וַיִּלֶּךְ אִתְּךָ הוּא וְלָקֵה אִתְּךָ וְכָל אֲשֶׁר-אָמַר אֲלֵיךָ זֶה לֹא-יִלְקֶה עִמָּךָ
 9 הוּא לֹא יִלְקֶה וַיִּוָּרֵד אֶת-הָעָם אֶל-הַמִּיָּם וַיֹּאמֶר יִהְיֶה אֶל-גִּדְעוֹן
 10 כָּל אֲשֶׁר-יִלְקֹכְבִּשׁוּנוֹ מִן-הַמִּיָּם כַּאֲשֶׁר יִלְקֹכְבִּשׁ הַפֶּלֶב תַּצִּיג אוֹתוֹ לְבָד

6 וְכָל אֲשֶׁר-יִכְרַע עַל-בְּרִכּוֹ לְשָׁחוֹת: וַיְהִי מִסְפַּר הַמִּלְחָקִים בְּיָדָם
 אֶל-פְּרִיָּהֶם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אִישׁ וְכָל יִתְרֵי הָעָם כָּרְעוּ עַל-בְּרִכְיָהֶם לְשָׁחוֹת
 7 מִיָּמָּה: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-גִּדְעוֹן בְּשֹׁלֵשׁ מֵאוֹת הָאִישׁ הַמִּלְחָקִים
 אוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם וְנִתַּחֲתִי אֶת-מִדְּיָן בְּיָדְךָ וְכָל-הָעָם יָלְכוּ אִישׁ לְמַקְמוֹ:
 8 וַיִּקְרָא: אֶת-צִדְרָה הָעָם בְּיָדָם וְאֵת שׁוֹסְרֵיהֶם וְאֵת כָּל-אִישׁ יִשְׂרָאֵל
 שָׁפַח אִישׁ לְאֹהֲלָיו וּבְשֹׁלֵשׁ-מֵאוֹת הָאִישׁ הַחֲזִיק וּמַחֲנֶה מִדְּיָן הָיָה
 9 לוֹ מִתַּחַת בַּעַמְק: וַיְהִי בַּלָּיְלָה הַהוּא וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה קוּם הָרֵד
 י בַּמַּחֲנֶה הַזֶּה וְנִתְּחִי בְיָדְךָ: וְאִם-יֵרָא אִתָּה לְהִדָּת הָרֵד אִתָּה וּפְרָה נַעֲרָה
 11 אֶל-הַמַּחֲנֶה: וְשָׁמַעְתָּ מִחֵידֵיהֶם וְאַתָּה תַּחֲזֹקֶנָּה וְיָדֶךָ וַיְרִידָתָּ בַּמַּחֲנֶה
 12 וַיְהִי הוּא וּפְרָה נַעֲרָה אֶל-קֶצֶת הַחֲמִשִּׁים אִישׁ בַּמַּחֲנֶה: וּמִדְּיָן
 וַעֲמֻלֵּק וְכָל-בְּנֵי-קָדָם נָפְלִים בַּעַמְק כַּאֲרָבָה לָרֹב וְלִגְמֻלֵיהֶם אֵין
 13 מִסְפָּר כַּחוֹל שְׁעַל-שַׁפַּת הַיָּם לָרֹב: וַיָּבֹא גִדְעוֹן וְהַיִּזְחֵי אִישׁ מִסְפָּר
 לַרֵּעֵהוּ חֲלֹם וַיֹּאמֶר הִנֵּה חֲלֹם חֲלֹמִי וְהִנֵּה צִלּוֹל לַחֹם שְׁעִירִים
 מִתַּחֲתֶיךָ בַּמַּחֲנֶה מִדְּיָן וַיָּבֹא עַד-הָאֹהֶל וַיַּכְהוּ וַיִּפֹּל וַיַּחֲזִקְהוּ לְמַעַלָּה
 14 וַיִּפֹּל הָאֹהֶל: וְלִשְׁן רַעֲהוּ וַיֹּאמֶר אֵין זֹאת בְּלִמִּי אִם-חֶרֶב גִּדְעוֹן בֶּן-
 יוֹאֵשׁ אִישׁ יִשְׂרָאֵל נָתַן הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ אֶת-מִדְּיָן וְאֶת-כָּל-הַמַּחֲנֶה:
 טו וַיְהִי כִשְׁמֹעַ גִּדְעוֹן אֶת-מִסְפַּר הַחֲלֹם וְאֶת-שִׁבְרוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ וַיָּשֻׁב אֶל-
 16 מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר קוּמוּ פִּירְיָתוֹן יְהוָה בְּיָדְכֶם אֶת-יַחֲזִקָה מִדְּיָן:
 17 וַיַּחֲזִץ אֶת-שְׁלֹשׁ-מֵאוֹת הָאִישׁ שְׁלֹשָׁה רֵאשִׁים וַיִּתֵּן שׁוּפְרוֹת בְּיַד-כָּל־
 17 וְכֹהֲנִים יִרְיָסִים וְלִפְדִּים בְּתוֹךְ הַכֹּהֲנִים: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מִמָּנִי תִרְאוּ וְכֵן
 תַּעֲשׂוּ וְהִנֵּה אֲנִכִּי בָּא בַקֶּצֶת הַמַּחֲנֶה וְהָיָה כַּאֲשֶׁר אֲעֲשֶׂה כִּי תַעֲשׂוּן:
 18 וְתִקְעֹתִי בְּשׁוּפָר אֲנִכִּי וְכָל-אֲשֶׁר אִתִּי וְתִקְעֹתֶם בְּשׁוּפְרוֹתֵיכֶם גַּם-אַתֶּם
 19 סִבִּיבוֹת כָּל-הַמַּחֲנֶה וְאָמַרְתֶּם • לַיהוָה וּלְגִדְעוֹן: וַיָּבֹא גִדְעוֹן
 וּמֵאֶה-אִישׁ אֲשֶׁר-אִתּוֹ בַּקֶּצֶת הַמַּחֲנֶה רֹאשׁ הָאֲשֻׁמֶרֶת הַיִּכּוֹנֶה אֹךְ
 20 הֵקֵם הַקּוּמִי אֶת-הַשֹּׁמְרִים וַיִּתְּקֵעוּ בְּשׁוּפְרוֹת וַיִּפְּצוּ בַּיָּמִים אֲשֶׁר
 כ בְּיָדָם: וַיִּתְּקֵעוּ שְׁלֹשָׁת הָרֵאשִׁים בְּשׁוּפְרוֹת וַיִּשְׁפְּרוּ הַכֹּהֲנִים וַיִּתְּחִיקוּ
 בְּיַד-שְׂמֹאלָם בַּלְּפָדִים וּבִידֵי-יְמִינָם הַשׁוּפְרוֹת לְתַקּוֹעַ וּקְרָאוּ תִּהְיֶה
 21 לַיהוָה וּלְגִדְעוֹן: וַיַּעֲמֵדוּ אִישׁ מִתְּחִילוֹ סָבִיב לְמַחֲנֶה וַיִּרֶץ כָּל-הַמַּחֲנֶה
 22 וַיִּרְעֻוּ וַיִּקְּסוּ: וַיִּתְּקֵעוּ שְׁלֹשׁ-מֵאוֹת הַשׁוּפְרוֹת וַיִּשְׁעוּ יְהוָה אֶת-חֶרֶב
 אִישׁ בְּרַעֲהוּ וּבְכָל-הַמַּחֲנֶה וַיָּנֶם הַמַּחֲנֶה עַד-בֵּית הַנָּשָׂא צִדְרָתָהּ
 23 עַד שַׁפַּח-אֶבֶל מְחוֹלָה עַל-טַבַּח: וַיַּצֵּק אִישׁ-יִשְׂרָאֵל וַיַּפְתָּלִי וּמִן-

v. 13. VII. צָלוּל — צָלִיל ק' סב' גָּלוּל v. 8. ו'א חָרַב-

v. 20. יִתְּחִי ו' v. 21. וַיִּקְּסוּ — וַיִּקְּסוּ ק' v. 22. מִס' ר' וְ

seorsum; qui autem curvatis genibus biberint, in altera parte erunt.

6. Fuit itaque numerus eorum, qui manu ad os proiciente lambuerant aquas, trecenti viri; omnis autem reliqua multitudo flexo poplite biberat.

7. Et ait Dominus ad Gedeon: In trecentis viris, qui lambuerunt aquas*, liberabo vos, et tradam in manu tua Madian; omnis autem reliqua multitudo revertatur in locum suum.

* 1 Reg. 14, 6. sq.

8. Sumptis itaque pro numero cibariis et tubis, omnem reliquam multitudinem abire praecepit ad tabernacula sua; et ipse cum trecentis viris se certamini dedit. Castra autem Madian erant subter in valle.

9. Eadem nocte dixit Dominus ad eum: Surge, et descende in castra: quia tradidi eos in manu tua.

10. Sin autem solus ire formidas, descendat tecum Phara puer tuus.

11. Et cum audieris, quid loquantur, tunc confortabuntur manus tuae, et securior ad hostium castra descendes. Descendit ergo ipse et Phara puer eius in partem castrorum, ubi erant armatorum vigiliae.

12. Madian autem et Amalec, et omnes orientales populi fusi iacebant in valle, ut locustarum multitudo*; cameli quoque innumerabiles erant, sicut arena, quae iacet in litore maris.

* c. 6, 5.

13. Cumque venisset Gedeon, narrabat aliquis somnium proximo suo; et in hunc modum referebat, quod viderat: Vidi somnium, et videbatur mihi quasi subcinericius panis ex hordeo volvi, et in castra Madian descendere; cumque pervenisset ad tabernaculum, percussit illud, atque subvertit, et terrae funditus coaequavit.

14. Respondit is, cui loquebatur:

Non est hoc aliud, nisi gladius Gedeonis filii loas viri Israëlita; tradidit enim Dominus in manus eius Madian, et omnia castra eius.

15. Cumque audisset Gedeon somnium, et interpretationem eius, adoravit; et reversus est ad castra Israël, et ait: Surgite, tradidit enim Dominus in manus nostras castra Madian.

16. Divisitque trecentos viros in tres partes, et dedit tubas in manibus eorum, lagenasque vacuas ac lampades in medio lagenarum.

17. Et dixit ad eos: Quod me facere videritis, hoc facite; ingrediar partem castrorum, et quod fecero, sectamini.

18. Quando personuerit tuba in manu mea, vos quoque per castrorum circuitum clangite et conclamate, Domino et Gedeoni.

19. Ingressusque est Gedeon, et trecenti viri, qui erant cum eo, in partem castrorum, incipientibus vigiliis noctis mediae, et custodibus suscitatis, coeperunt buccinis clangere, et complodere inter se lagenas.

20. Cumque per gyrum castrorum in tribus personarent locis, et hydrias confregissent, tenuerunt sinistris manibus lampades, et dextris sonantes tubas, clamaveruntque: Gladius Domini et Gedeonis!

21. Stantes singuli in loco suo per circuitum castrorum hostilium. Omnia itaque castra turbata sunt, et vociferantes, ululantesque fugerunt;

22. et nihilominus insistebant trecenti viri buccinis personantes*. Immisitque Dominus gladium in omnibus castris, et mutua se caede truncabant;

* Ps. 82, 10.

23. fugientes usque ad Bethsetta, et crepidinem Abelmehula in Tebath. Conclamantes autem viri Isra-

ël de Nephthali, et Aser, et omni Manasse, persequabantur Madian.

24. Misitque Gedeon nuncios in omnem montem Ephraïm, dicens: Descendite in occursum Madian, et occupate aquas usque Bethbera atque Iordanem. Clamavitque omnis Ephraïm, et praecoccupavit aquas atque Iordanem usque Bethbera.

25. * Apprehensosque duos viros Madian, Oreb et Zeb, interfecit Oreb in petra Oreb, Zeb vero in torculari Zeb. Et persecuti sunt Madian, capta Oreb et Zeb portantes ad Gedeon trans fluentia Iordauis.

* Ps. 82, 12. Ies. 10, 26.

CAP. VIII.

Gedeon Ephraïmitas placat; Madianitas fugientes insequitur; recusat principatum. Israëliitarum peccatum.

1. Dixeruntque ad eum viri Ephraïm*: Quid est hoc, quod facere voluisti, ut nos non vocares, cum ad pugnam pergeres contra Madian? iurgantes fortiter, et prope vim inferentes.

* c. 19, 1.

2. Quibus ille respondit: Quid enim tale facere potui, quale vos fecistis? nonne melior est racemus* Ephraïm, vindemiis Abiezer†?

* c. 7, 24. † c. 6, 34.

3. In manus vestras Dominus tradidit principes Madian*, Oreb et Zeb; quid tale facere potui, quale vos fecistis? Quod cum locutus esset, requievit spiritus eorum, quo tuebant contra eum.

* c. 7, 25.

4. Cumque venisset Gedeon ad Iordanem, transivit eum cum trecentis viris, qui secumerant; et prae lassitudine fugientes persequi non poterant.

5. Dixitque ad viros Soccoth*: Date, obsecro, panes populo, qui mecum est, quia valde defecerunt; ut possimus persequi Zebee et Salmana reges Madian.

* Ios. 13, 27.

6. Responderunt principes Soccoth: Forsitan palmae manuum Zebee et Salmana in manu tua sunt, et

idcirco postulas, ut demus exercitui tuo panes?

7. Quibus ille ait: Cum ergo tradiderit Dominus Zebee et Salmana in manus meas, conteram carnes vestras cum spinis tribulisque deserti.

8. Et inde conscendens, venit in Phannuel; locutusque est ad viros loci illius similia. Cui et illi responderunt, sicut responderant viri Soccoth.

9. Dixit itaque et eis: Cum reversus fuero victor in pace, destruiam turrim hanc.

10. Zebee autem et Salmana requiescebant cum omni exercitu suo. Quindecim enim millia viri remanserant ex omnibus turmis orientalium populorum, caesis centum viginti millibus bellatorum educantium gladium.

11. * Ascendensque Gedeon per viam eorum, qui in tabernaculis morabantur, ad orientalem partem Nobbe, et legbaa, percussit castra hostium, qui securi erant, et nihil adversi suspicabantur.

* Osec. 10, 14.

12. Fugeruntque Zebee et Salmana, quos persequens Gedeon comprehendit, turbato omni exercitu eorum.

13. Revertensque de bello ante solis ortum,

14. apprehendit puerum de viris Soccoth; interrogavitque eum nomina principum et seniorum Soccoth, et descripsit septuaginta septem viros.

15. Venitque ad Soccoth; et dixit eis: En! Zebee, et Salmana, super quibus exprobrastis mihi, dicentes: Forsitan manus Zebee et Salmana in manibus tuis sunt, et idcirco postulas, ut demus viris, qui lassi sunt et defecerunt, panes?

16. Tulit ergo seniores civitatis et spinas deserti ac tribulos, et contrivit cum eis, atque comminuit viros Soccoth.

17. Turrim quoque Phannuel subvertit, occisis habitatoribus civitatis.

18. Dixitque ad Zebee et Salmana: Quales fuerunt viri, quos occi-

אֲשֶׁר וּמִן-כָּל-מְנַשָּׁה וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי מִדְּיָן: וַיִּמְלְאֻם שְׁלַח גִּדְעוֹן בְּכָל-
 הַיָּמִים לֵאמֹר רָדוּ לְקִרְבַּת מִדְּיָן וְלִכְרוֹ לָחֶם אֶת-חֲמִלִים עַד בֵּית
 בָּרָה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן וַיִּצְעֵק כָּל-אִישׁ אֶפְרַיִם וַיִּלְכְּדוּ אֶת-חֲמִלִים עַד בֵּית
 בָּרָה וְאֶת-הַיַּרְדֵּן: וַיִּלְכְּדוּ שְׁנֵי-שָׂרֵי מִדְּיָן אֶת-עֲרֵב וְאֶת-זַאב וַיַּהַרְגוּ כֹחַ
 אֶת-עֲרֵב בְּצוּר-עֹרֵב וְאֶת-זַאב הָרָגוּ בְּרִקְב־זַאב וַיִּרְדְּפוּ אֶל-מִדְּיָן
 וַרְאֵשׁ-עֲרֵב וַזַּאב הֵבִיאוּ אֶל-גִּדְעוֹן מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן:

ח

CAP. VIII. ח

וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ אֶפְרַיִם מַה-הַדָּבָר הַזֶּה עָשִׂיתָ פָּנֹנוּ לְבַלְחֵי קִרְאוֹת א
 לָנוּ כִּי הִלַּכְתָּ לְהַחֲלִים בְּמִדְיָן וַיִּרְיִבוּן אִתּוֹ בַּחֲזָקָה: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם ב
 מַה-עָשִׂיתִי עִתָּה כִּכֶּם הֲלֹא טוֹב עָלְלוֹת אֶפְרַיִם מִבְּצִיר אֲבִיעֶזֶר:
 בְּיָדְכֶם נָתַן אֱלֹהִים אֶת-שָׂרֵי מִדְּיָן אֶת-עֲרֵב וְאֶת-זַאב וּמַה-יִּכְלָתִי d
 עָשִׂיתָ כִּכֶּם אֹי רָפְתָה רוּחַם מֵעָלָיו בְּדַבְּרוֹ הַדָּבָר הַזֶּה: וַיָּבֹא גִדְעוֹן e
 הַיַּרְדֵּנָה עֲבֵר הוּא וְשָׁלֹשׁ-מֵאוֹת הָאִישׁ אֲשֶׁר אִתּוֹ עֹיָפִים וְרֹדְפִים:
 וַיֹּאמֶר לְאֻנְשֵׁי סָפוֹת הַנּוֹנֵא כַּכְרוֹת לָחֶם לָעֵם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵי כִרְעֹפִים ח
 הֵם וְאֹנְכֵי רֶדֶף אַחֲרֵי זָבַח וְצִלְמִנֶעַ מֶלֶכִּי מִדְּיָן: וַיֹּאמֶר שָׂרֵי סָפוֹת i
 הָכֶה זָבַח וְצִלְמִנֶעַ עִתָּה בְּיָדְךָ כִּי-נָתַן לְצַבָּאָה לָחֶם: וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן j
 לָכֵן בָּתָּה יְהוָה אֶת-זָבַח וְאֶת-צִלְמִנֶעַ בְּיָדִי וְדָשַׁתִּי אֶת-בְּשָׂרְכֶם אֶת-
 קוֹצֵי הַמִּדְבָּר וְאֶת-הַבְּרָקִים: וַיַּעַל מִשָּׁם פְּנוּאֵל וַיִּדְבֹּר אֲלֵיהֶם כְּזֹאת k
 וַיִּגְזַר אִתּוֹ אֲנָשִׁי פְּנוּאֵל כַּאֲשֶׁר עָנָו אֲנָשִׁי סָפוֹת: וַיֹּאמֶר גַּם-לְאֻנְשֵׁי l
 פְּנוּאֵל לֵאמֹר בְּשׁוּבִי בְּשָׁלוֹם אִתְּךָ אֶת-הַמִּגְהַל הַזֶּה: וְזָבַח וְצִלְמִנֶעַ m
 בַּקֶּרֶר וּמַחְנֵיהֶם עִמָּם כַּחַמְשַׁת עָשָׂר אֲלֵהֶם כָּל הַנּוֹתָרִים מִכָּל מַחֲנֵה
 בְּנֵי-קָדָם וְהַנִּפְלָאִים מֵאֵה וְעֶשְׂרִים אֲלֵהֶם אִישׁ שְׁלֹשׁ חֲרָב: וַיַּעַל גִּדְעוֹן n
 הָרֶדֶף הַשְּׂכֹנִי בְּאֵהָלִים מִקָּדָם לְנֹכַח וַיַּגְבִּהָה וַיִּלֶּךְ אֶת-הַמַּחֲנֶה
 וְהַמַּחֲנֶה הָיָה בָּטָח: וַיָּנֹסוּ זָבַח וְצִלְמִנֶעַ וַיִּרְדְּף אַחֲרֵיהֶם וַיִּלְכְּדֵם o
 שְׁנֵי מֶלֶכֵי מִדְּיָן אֶת-זָבַח וְאֶת-צִלְמִנֶעַ וְכָל-הַמַּחֲנֶה הַהִירִיד: וַיָּשָׁב p
 גִּדְעוֹן בְּנִי-יוֹאֵשׁ מִן-הַמִּלְחָמָה מְלֻמַּעַלָה הַחֲרָס: וַיִּלְכְּדוּ גֵעַר מֵאֻנְשֵׁי q
 סָפוֹת וַיִּשְׁאָלְהוּ וַיַּכֻּחֹב אֵלָיו אֶת-שָׂרֵי סָפוֹת וְאֶת-זִמְנִיָּה שְׂבָעִים
 וְשִׁבְעָה אִישׁ: וַיָּבֹא אֶל-אֲנָשִׁי סָפוֹת וַיֹּאמֶר הִנֵּה זָבַח וְצִלְמִנֶעַ אֲשֶׁר r
 חִרְפְּתֶם אִתִּי לֵאמֹר הָכֶה זָבַח וְצִלְמִנֶעַ עִתָּה בְּיָדְךָ כִּי נָתַן לְאֻנְשֵׁיךָ
 הָעֹיָפִים לָחֶם: וַיִּקַּח אֶת-זִמְנִי הַזֶּה וְאֶת-קוֹצֵי הַמִּדְבָּר וְאֶת- s
 הַבְּרָקִים וַיִּדְעַ בָּהֶם אֶת אֲנָשִׁי סָפוֹת: וְאֶת-מִגְהַל פְּנוּאֵל נָתַן וַיַּהַרְגֵם t
 אֶת-אֲנָשִׁי הָעִיר: וַיֹּאמֶר אֶל-זָבַח וְאֶל-צִלְמִנֶעַ אִפְּהֵם הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר u

19 הרגתם בחבור ויאמרו כמנהגם אחד פתאר בני המלכה: ויאמר
אחר בני-אמי הם תרדמה לנו התורם אותם לא הרגתי אתכם:
כ ויאמר ליתר בכורו קום הרג אותם ולא-שלה תנצר חרבו כי ירא
21 כי עורני נער: ויאמר זבח וצלמלע קום אתה ופגע-בנו כי כאיש
גבורתו ויקם גדעון ויהרג את-זבח ואת-צלמלע ויקח את-חשוקרנים
22 אשר בצוארי גמליהם: ויאמרו איש-ישראל אל-גדעון משל-
23 בנו גם-אתה גם-בן-בנה כי חושעתנו מיד מדכן: ויאמר
אלהם גדעון לא-אמשל אני בכם ולא-דמשל בני בכם יהיה ומשל
24 בכם: ויאמר אלהם גדעון אשאלה מכם שאלה ותנו-לי איש נזם
כח שללי כי-נזמי וזהב להם כי רשעאלים הם: ויאמרו נתון נתון
26 ויפרשו את-השמלה וישליכו שמה איש נזם שללו: והיו משבלי
נזמי הזהב אשר שאל אלה ושבוע-מאות זהב לבד מן-חשוקרנים
ותשטפות ובגדי הארזמן שעל מלכר מדון ולכל מן-הענקות אשר
27 בצוארי גמליהם: ויעש אתו גדעון לאסוד ויצג אתו בעורו בעפרה
28 ויזנו כל-ישראל אתריו שם והיו לגדעון ולביתו למזקש: ויפגע
מדון לפני בני ישראל ולא יספו לשאת ראשם ותשקט הארץ
29 ארבעים שנה בימי גדעון: וילך ירבעל בן-יואש ויגיש בביתו:
ל ולגדעון היו שבעים בנים וצארי ירכו כי-נשים רבות היו לו:
31 ופילגשו אשר בשכם ילדה-לו גם-היא בן וישם את-שמו אבימלך:
32 וימת גדעון בן-יואש בשובה טובה ויקבר בקבר יואש אביו בעפרה
33 אבי העזרי: והיו כאשר מת גדעון וישבו בני ישראל ויזנו אחרי
34 הבעלים וישתמו להם בעל ברית לאלהים: ולא זכרו בני ישראל
לה את-יחזה אליהם המציל אותם מיד כל-איביהם מסביב: ולא-
עשו חסד עם-ברית ירבעל גדעון לכל-חטובה אשר עשה עם-ישראל:

ט CAP. IX.

א וילך אבימלך בן-ירבעל שכםא אל-אחי אמו וידבר אליהם ואל-
2 כל-משפחת בית-אבי אמו לאמר: הברו-נא באזני כל-בעלי שכם
מה-טוב לכם המשל בכם שבעים איש כל בני ירבעל אם-משל
3 בכם איש אחד וזכרתם פיר-עצמכם ובשרכם אני: וידברו אחי-אמו
עליו באזני כל-בעלי שכם את כל-הדברים האלה ויגש לבם אחרי
4 אבימלך כי אמרו אחינו הוא: ויתנו-לו שבעים כסה מבית בעל
ברית וישער בהם אבימלך אנשים יריקים ופתחים וילכו אחרי:

distis in Thabor? Qui responderunt: Similes tui, et unus ex eis quasi filius regis.

19. Quibus ille respondit: Fratres mei fuerunt, filii matris meae. Vivit Dominus, quia si servassetis eos, non vos occiderem.

20. Dixitque Iether primogenito suo: Surge, et interfice eos! Qui non eduxit gladium; timebat enim, quia adhuc puer erat.

21. Dixeruntque Zebec et Salmana: Tu surge, et irruere in nos; quia iuxta aetatem robur est hominis. Surrexit Gedeon*, et interfecit Zebec et Salmana; et tulit ornamenta ac bullas, quibus colla regalium camelorum decorari solent.

* Ps. 32, 12.

22. Dixeruntque omnes viri Israël ad Gedeon: Dominare nostri tu, et filius tuus, et filius filii tui; quia liberasti nos de manu Madian.

23. Quibus ille ait: Non dominabor vestri, nec dominabitur in vos filius meus; sed dominabitur vobis Dominus.

24. Dixitque ad eos: Unam petitionem postulo a vobis: Date mihi innaures ex praeda vestra! Innaures enim aureas Ismaëlitae habere consueverant.

25. Qui responderunt: Libentissime dabimus. Expandentesque super terram pallium, proiecerunt in eo innaures de praeda;

26. et fuit pondus postulatorum inaurium, mille septingentiauri sici, absque ornamentis, et monilibus, et veste purpurea, quibus reges Madian uti soliti erant, et praeter torques aureas camelorum.

27. Fecitque ex eo Gedeon Ephod, et posuit illud in civitate sua Ephra. Fornicatusque est omnis Israël in eo, et factum est Gedeoni et omni domui eius in ruinam.

28. Humiliatus est autem Madian coram filiis Israël, nec potuerunt ultra cervices elevare; sed quievit terra per quadraginta annos, quibus Gedeon praefuit,

29. Abiit itaque Ierobaal filius Ioas, et habitavit in domo sua;

30. habuitque septuaginta filios, qui egressi sunt de femore eius; eo quod plures haberet uxores.

31. Concubina autem illius, quam habebat in Sichem, genuit ei filium nomine Abimelech.

32. Mortuusque est Gedeon filius Ioas in senectute bona, et sepultus est in sepulchro Ioas patris sui in Ephra de familia Ezri.

33. Postquam autem mortuus est Gedeon, aversi sunt filii Israël, et fornicati sunt cum Baalim. Percusseruntque cum Baal foedus, ut esset eis in deum;

34. nec recordati sunt Domini Dei sui, qui eruit eos de manibus inimicorum suorum omnium per circuitum;

35. nec fecerunt misericordiam cum domo Ierobaal Gedeon, iuxta omnia bona, quae fecerat Israël.

CAP. IX.

Abimelech occisis 70 fratribus imperium usurpat: ipse misere perit.

1. Abiit autem Abimelech filius Ierobaal in Sichem ad fratres matris suae, et locutus est ad eos, et ad omnem cognationem domus patris matris suae, dicens:

2. Loquimini ad omnes viros Sichem: Quid vobis est melius, ut dominantur vestri septuaginta viri omnes filii Ierobaal, an ut domineatur unus vir? simulque considerate, quod os vestrum et caro vestra sum.

3. Locutique sunt fratres matris eius de eo ad omnes viros Sichem universos sermones istos, et inclinaverunt cor eorum post Abimelech, dicentes: Frater noster est.

4. Dederuntque illi septuaginta pondo argenti de fano Baalberit. Qui conduxit sibi ex eo viros inopes et vagos, secutique sunt eum.

5. Et venit in domum patris sui in Ephra, et occidit fratres suos filios Ierobaal septuaginta viros, super lapidem unum; remansitque Ioatham filius Ierobaal minimus, et absconditus est.

6. Congregati sunt autem omnes viri Sichem, et universae familiae urbis Mello; abieruntque et constituerunt regem Abimelech, iuxta quercum, quae stabat in Sichem.

7. Quod cum nunciatum esset Ioatham, ivit, et stetit in vertice montis Garizim; elevataque voce clamavit, et dixit: Audite me viri Sichem, ita audiat vos Dens.

8. Ierunt ligna, ut ungerent super se regem; dixeruntque olivae: Impera nobis!

9. Quae respondit: Numquid possum deserere pinguedinem meam, qua et dii utuntur et homines, et venire, ut inter ligna promovear?

10. Dixeruntque ligna ad arborem ficum: Veni, et super nos regnum accipe!

11. Quae respondit eis: Numquid possum deserere dulcedinem meam, fructusque suavissimos, et ire, ut inter caetera ligna promovear?

12. Locutaque sunt ligna ad vimem: Veni, et impera nobis!

13. Quae respondit eis: Numquid possum deserere vinum meum, quod laetificat Deum et homines, et inter ligna caetera promoveri?

14. Dixeruntque omnia ligna ad rhamnum: Veni, et impera super nos!

15. Quae respondit eis: Si vere me regem vobis constituitis, venite, et sub umbra mea requiescite; si autem non vultis, egrediatur ignis de rhamno, et devoret cedros Libani.

16. Nunc igitur, si recte et absque peccato constituistis super vos regem Abimelech, et bene egistis cum Ierobaal, et cum domo eius, et

reddidistis vicem beneficiis eius, qui pugnavit pro vobis;

17. et animam suam dedit periculis, ut erueret vos de manu Madian.

18. Qui nunc surrexistis contra domum patris mei, et interfecistis filios eius septuaginta viros super unum lapidem, et constituistis regem Abimelech filium ancillae eius super habitatores Sichem, eo quod frater vester sit.

19. Si ergo recte et absque vitio egistis cum Ierobaal, et domo eius, hodie laetamini in Abimelech, et ille laetetur in vobis.

20. Sin autem perverse; egrediatur ignis ex eo, et consumat habitatores Sichem, et oppidum Mello; egrediaturque ignis de viris Sichem, et de oppido Mello, et devoret Abimelech.

21. Quae cum dixisset, fugit, et abiit in Bera; habitavitque ibi ob metum Abimelech fratris sui.

22. Regnavit itaque Abimelech super Israël tribus annis.

23. Misitque Dominus spiritum pessimum inter Abimelech et habitatores Sichem; qui coeperunt eum detestari;

24. et scelus interfectionis septuaginta filiorum Ierobaal, et effusionem sanguinis eorum conferre in Abimelech fratrem suum, et in caeteros Sichimorum principes, qui eum adiuerant.

25. Posueruntque insidias adversus eum in summitate montium; et dum illius praestolabantur adventum, exercebant latrocinia, agentes praedas de praetereuntibus; nunciatumque est Abimelech.

26. Venit autem Gaal filius Obed cum fratribus suis, et transivit in Sichimam. Ad cuius adventum erecti habitatores Sichem,

27. egressi sunt in agros, vastantes vineas, uvasque calcantes; et et factis cantantium choris, ingressi

ויבא ברת-אביו עמרתה ויהרג את-אחיו בני-ירבעל שבעים איש ה
 על-אבן אחת ויהרג יוחם בן-ירבעל הקטן פי נחבא: ויאספו 6
 כל-בני שכם וכל-בית מלוא וילכו וימליכו את-אבימלך למלך
 עס-אלון מצב אשר בשכם: ויגידו ליוחם וילך ויעמד בראש הר- 7
 גרזים וישא קולו ויקרא ויאמר להם שמעו אלי בפעלי שכם וישמע
 אליכם אלהים: הלוך הלכו העצים למשח עליהם מלך ויאמרו ליה 8
 מלכה עלינו: ויאמר להם הוציח החוללתי את-השני אשר-בי וכבדו 9
 אלהים ואנשים והלכתי לנוע על-העצים: ויאמרו העצים למאנה י
 לבי-את מלכי עלינו: ותאמר להם המאנה החוללתי את-מתקי ואת- 11
 הנוכחי השובח והלכתי לנוע על-העצים: ויאמרו העצים לגפן לבי- 12
 את מלוכי עלינו: ותאמר להם הגפן החוללתי את-תירוש המשמח 13
 אלהים ואנשים והלכתי לנוע על-העצים: ויאמרו כל-העצים אל- 14
 האטד לך אתה מלך-עלינו: ויאמר האטד אל-העצים אם באמת טו
 אתם משחים אתי למלך עליכם באו חסו בצלי ואם-אין תצא אש 15
 מן-האטד ותאכל את-ארוי הלבנון: ועתה אם-באמת ובחמים 16
 עשיתם ותמליכו את-אבימלך ואם-שובה עשיתם עס-ירבעל ועס-
 ביהו ואם-פגמול דרו עשיתם לו: אשר-נלתם אבי עליכם וישלך 17
 את-נפשו מגדר ויצל אתכם מיד מדרן: ואהם כמחם על-בית אבי 18
 היום והרגו את-בניו שבעים איש על-אבן אחת ותמליכו את-
 אבימלך בן-אמתו על-בני שכם פי אחיכם הוא: ואם-באמת 19
 ובחמים עשיתם עס-ירבעל ועס-ביתו היום שמוח פאבימלך
 וישמח גס-הוא בכם: ואם-אין תצא אש מאבימלך ותאכל את- כ
 פעלי שכם ואת-בית מלוא ותצא אש מפעלי שכם ומבית מלוא
 ותאכל את-אבימלך: ויגס יוחם ויברח וילך בארה וישב שם מפני 21
 אבימלך אחיו: וישר אבימלך על-ישראל שלש שנים: וישלח 22
 אליהם רות רעה בין אבימלך ובין פעלי שכם ויבגדו בעלי-שכם 23
 פאבימלך: לבוא המס שבעים בני-ירבעל ודמם לשום על-אבימלך 24
 אחיכם אשר הרג אותם ועל פעלי שכם אשר-חזקו את-ידיו להרג
 את-אחיו: וישמו לו בעלי שכם מארבים על ראשי ההרים ויגזלו 25
 את כל-אשר-יבשר עליהם בהרג ויגד לאבימלך: ויבא געל בן- 26
 עבל ואחיו ויעברו בשכם ויבטחו-בו פעלי שכם: ויצאו השדה 27
 ויבצרו את-פרמיהם וידרכו ויעשו הוללים ויבאו בית אלהיהם

28 וַיֹּאמְרוּ וַיִּשְׁלְחוּ וַיִּקְרְלוּ אֶת־אֲבִימֶלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר ׀ גֵּעַל בֶּן־עֶבֶד מִי־
 אֲבִימֶלֶךְ וּמִי־שָׂכָם כִּי נַעֲבְדָנוּ הֲלֹא בֶן־יִרְבֵּעֵל וְזָבֹל פָּקִידוֹ עֲבָדוּ אֹת־
 29 אֲנִישׁוֹ תַּמּוּר אֲבִי שָׂכָם וּמִדּוּעַ נַעֲבְדָנוּ אֲנַחְנוּ׃ וַיֵּרֶן יִתָּן אֶת־הָעָם הַזֶּה
 בִּדְרוֹ וַאֲסִירָהּ אֶת־אֲבִימֶלֶךְ וַיֹּאמֶר לְאֲבִימֶלֶךְ רַבָּה צָבָאָה וַצָּאָה׃
 31 ל וַיִּשְׁמַע זָבֹל שֶׁר הָעִיר אֶת־דִּבְרֵי גֵעַל בֶּן־עֶבֶד וַיַּחַר אָפוֹ׃ וַיִּשְׁלַח
 מַלְאָכָיו אֶל־אֲבִימֶלֶךְ בְּחֶרֶם לֵאמֹר הִנֵּה גֵעַל בֶּן־עֶבֶד וַאֲחִיו בָּאִים
 32 שְׂמָמָה וְהָעָם צָרִים אֶת־הָעִיר עֲלֶיהָ׃ וַעֲתָה קוּם לְיָלֵה אֹתָהּ וְהָעָם
 33 אֲשֶׁר־אִתָּךְ וַאֲרֹב בַּשָּׂדֶה׃ וְהִיָּה בְּבִקְרִי כְּזֹרֶחַ הַשֶּׁמֶשׁ תִּשְׁפֹּרִים וּתִשְׁטָט
 עַל־הָעִיר וְהַחֲהִיחָהּ וְהָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ וְצָעִים אֵלֶיהָ וַעֲשִׂיתָ לוֹ כַּאֲשֶׁר
 34 תִּמְצָא יָדָהּ׃ וַיָּקָם אֲבִימֶלֶךְ וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־עִמּוֹ לְיָלֵה וַיִּגְאָרוּ
 לָהּ עַל־שָׂכָם אֲרֻבָּעָה רָאשִׁים׃ וַיֵּצֵא גֵעַל בֶּן־עֶבֶד וַיַּעֲמִיד פַּתַּח טַעַר
 36 הָעִיר וַיָּקָם אֲבִימֶלֶךְ וְהָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ מִן־הַמָּאָרֶב׃ וַיֵּרָא־עַל אֹת־
 הָעָם וַיֹּאמֶר אֶל־זָבֹל הִנֵּה־עָם וְזָרֵד מִרְאשֵׁי הַהָרִים וַיֹּאמֶר אֵלָיו זָבֹל
 37 אֶת־צֹל הַהָרִים אֹתָהּ רֹאֶה כַּאֲנָשִׁים׃ וַיִּסָּק עוֹד גֵּעַל לְדַבֵּר וַיֹּאמֶר
 הִנֵּה־עָם וְזָרִים מֵעַם טַעַר הָאָרֶץ וְרֹאש־אֹתָר בָּא מִדֶּרֶךְ אֵלָיו
 38 מִצֹּנְנִים׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו זָבֹל אֵלֶּה אֲפֹא סִיף אֲשֶׁר תֹּאמַר מִי אֲבִימֶלֶךְ
 כִּי נַעֲבְדָנוּ הֲלֹא זֶה הָעָם אֲשֶׁר־מֵאֲסָתָה בּוֹ צֹא־נָא עֲתָה וְהַלַּחֵם בּוֹ׃
 39 מ וַיֵּצֵא גֵעַל לַפָּנִי בַּעֲלֵי שָׂכָם וַיַּלַּחֵם בְּאֲבִימֶלֶךְ׃ וַיִּרְדְּפֵהוּ אֲבִימֶלֶךְ
 41 וַיָּנֹס מִפָּנָיו וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים רַבִּים עַד־פַּתַּח הַשָּׁעַר׃ וַיָּשָׁב אֲבִימֶלֶךְ
 42 בְּאוֹמָה וַיַּגְרֵשׁ זָבֹל אֶת־גֵּעַל וְאֶת־אֲחִיו מִשֹּׁכֶת בְּשָׂכָם׃ וַיִּהְיֶה מִמַּחֲלַת
 43 וַיֵּצֵא הָעָם הַשָּׂדֶה וַיַּגְדּוּ לְאֲבִימֶלֶךְ׃ וַיִּקַּח אֶת־הָעָם וַיַּחֲצֵל לְשִׁלְטָהּ
 רָאשִׁים וַיַּאֲרֹב בַּשָּׂדֶה וַיֵּרָא וְהִנֵּה הָעָם יָצָא מִן־הָעִיר וַיָּקָם עֲלֵיהֶם
 44 וַיָּבִים׃ וַאֲבִימֶלֶךְ וְהָרָאשִׁים אֲשֶׁר עִמּוֹ פָּשְׁטוּ וַיַּעֲמִידוּ פַתַּח טַעַר
 מִה הָעִיר וַיִּשְׁנִי הָרָאשִׁים פָּשְׁטוּ עַל־כָּל־אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה וַיָּבִימוּ׃ וַאֲבִימֶלֶךְ
 נָלַחֵם בָּעִיר כָּל הַיּוֹם הַהוּא וַיִּלְכֹּד אֶת־הָעִיר וְאֶת־הָעָם אֲשֶׁר־בָּהּ
 46 חָגַג וַיַּחֲזִן אֶת־הָעִיר וַיִּזְרָעָה מִלַּח׃ וַיִּשְׁמָעוּ כָּל־בַּעֲלֵי מַגְדָּל שָׂכָם
 47 וַיָּבִיאוּ אֶל־צָרִיחַ בֵּית אֵל בְּרִית׃ וַיָּגֵד לְאֲבִימֶלֶךְ כִּי הִתְקַבְּצוּ כָּל־
 48 בַּעֲלֵי מַגְדָּל־שָׂכָם׃ וַיַּעַל אֲבִימֶלֶךְ הַר־צִלְמֹן הוּא וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־
 אִתּוֹ וַיִּקַּח אֲבִימֶלֶךְ אֶת־הַסֵּרֶה־מֹזֶת בִּידּוֹ וַיִּכְרֹת שִׁיבֹת עֲצִים וַיִּשְׁאַף
 וַיִּשֹּׁם עַל־שָׂכָמוֹ וַיֹּאמֶר אֶל־הָעָם אֲשֶׁר־עִמּוֹ מַה רְאִיתֶם עֲשִׂיתִי
 49 מִדֶּרֶךְ עָשׂוֹ כְּמוֹנִי׃ וַיִּכְרְתוּ גַם־כָּל־הָעָם אִישׁ שֹׁכֶה וַיִּלְכְּדוּ אֲחֵרֵי
 אֲבִימֶלֶךְ וַיִּשְׂרִימוּ עַל־הַצָּרִיחַ וַיַּצִּיתוּ עֲלֵיהֶם אֶת־הַצָּרִיחַ כַּאֲשֶׁר וַיִּקְרָאוּ

sunt fanum Dei sui, et inter epulas et pocula maledicebant Abimelech;

28. clamante Gaal filio Obed: Quis est Abimelech, et quae est Sichem, ut serviamus ei? numquid non est filius Ierobaal, et constituit principem Zebul servum suum super viros Emor patris Sichem? Cur ergo serviemus ei?

29. Utinam daret aliquis populum istum sub manu mea, ut auferrem de medio Abimelech. Dictumque est Abimelech: Congrega exercitus multitudinem, et veni!

30. Zebul enim princeps civitatis, auditis sermonibus Gaal filii Obed, iratus est valde;

31. et misit clam ad Abimelech nuncios, dicens: Ecce! Gaal filius Obed venit in Sichemam cum fratribus suis, et oppugnat adversum te civitatem.

32. Surge itaque nocte cum populo, qui tecum est, et latita in agro;

33. et primo mane oriente sole, irrue super civitatem. Illo autem egrediente adversum te cum populo suo, fac ei, quod potueris.

34. Surrexit itaque Abimelech cum omni exercitu suo nocte, et tendit insidias iuxta Sichemam in quatuor locis.

35. Egressusque est Gaal filius Obed, et stetit in introitu portae civitatis. Surrexit autem Abimelech, et omnis exercitus cum eo de insidiarum loco.

36. Cumque vidisset populum Gaal, dixit ad Zebul: Ecce! de montibus multitudo descendit. Cui ille respondit: Umbras montium vides quasi capita hominum, et hoc errore deciperis.

37. Rursumque Gaal ait: Ecce! populus de umbilico terrae descendit, et unus cuneus venit per viam, quae respicit querecum.

38. Cui dixit Zebul: Ubi est nunc os tuum, quo loquebaris? Quis est Abimelech, ut serviamus ei? Nonne

hic populus est, quem despiciebas? Egredere, et pugna contra eum!

39. Abiit ergo Gaal, spectante Sichimorum populo, et pugnavit contra Abimelech.

40. Qui persecutus est eum fugientem, et in urbem compulit; cecideruntque ex parte eius plurimi, usque ad portam civitatis.

41. Et Abimelech sedit in Ruma, Zebul autem Gaal et socios eius expulit de urbe, nec in ea passus est commorari.

42. Sequenti ergo die egressus est populus in campum. Quod cum nunciatum esset Abimelech;

43. tulit exercitum suum, et divisit in tres turmas, tendens insidias in agris. Vidensque, quod egrediretur populus de civitate, surrexit, et irruit in eos

44. cum cuneo suo, oppugnans, et obsidens civitatem; duae autem turmae palantes per campum adversarios persequabantur.

45. Porro Abimelech omni die illo oppugnabat urbem; quam cepit, interfectis habitatoribus eius, ipsaque destructa ita, ut sal in ea dispergeret.

46. Quod cum audissent, qui habitabant in turre Sichimorum, ingressi sunt fanum dei sui Berith, ubi foedus cum eo pepigerant, et ex eo locus nomen acceperat, qui erat munitus valde.

47. Abimelech quoque audiens viros turris Sichimorum pariter conglobatos;

48. ascendit in montem Selmon cum omni populo suo; et arrepta securi, praecidit arboris ramum, impositumque ferens humero, dixit ad socios: Quod me videtis facere, cito facite!

49. Igitur certatim ramos de arboribus praecedentes, sequebantur ducem. Qui circumdantes praesidium, succenderunt; atque ita factum est, ut fumo et igne mille homi-

nes necarentur, viri pariter et mulieres habitatorum turris Sichem.

50. Abimelech autem inde profisciscens venit ad oppidum Thebes, quod circumdans obsidebat exercitu.

51. Erat autem turris excelsa in media civitate, ad quam confugerant simul viri ac mulieres, et omnes principes civitatis, clausa firmissime ianna, et super turris tectum stantes per propugnacula.

52. Accedensque Abimelech iuxta turrim, pugnabat fortiter; et appropinquans ostio, ignem supponere nitebatur.

53. *Et ecce! una mulier fragmen molae desuper iaciens, illisit capiti Abimelech, et confregit cerebrum eius.

* 2 Reg. 11, 21.

54. * Qui vocavit cito armigerum suum, et ait ad eum: Evagina gladium tuum, et percute me; ne forte dicatur, quod a femina interfectus sim. Qui iussa perficiens, interfecit eum.

* 1 Reg. 31, 4. 1 Paral. 10, 4.

55. Illoque mortuo omnes, qui cum eo erant de Israël, reversi sunt in sedes suas;

56. et reddidit Deus malum, quod fecerat Abimelech contra patrem suum, interfecit septuaginta fratribus suis.

57. Sichimitis quoque, quod operati erant, retributum est, et venit super eos maledictio Ioatham filii Ierobaal.

CAP. X.

Thola et Iair duces. Israëlitaë ob idolatriam Philisthaeis et Ammonitis traduntur; poenitentia ducti liberantur.

1. Post Abimelech surrexit dux in Israël Thola filius Phua patrui Abimelech, vir de Issachar, qui habitavit in Samir montis Ephraim;

2. et indicavit Israëlë per viginti et tribus annis, mortuusque est, ac sepultus in Samir.

3. Hunc successit Iair Galaadites, qui indicavit Israëlë per viginti et duos annos;

4. habens triginta filios sedentes super triginta pullos asinarum, et principes triginta civitatum, quae ex nomine eius sunt appellatae Havoth Iair, id est, oppida Iair, usque in praesentem diem, in terra Galaad.

5. Mortuusque est Iair; ac sepultus in loco, cui est vocabulum Camon.

6. Filii autem Israël peccatis veteribus iungentes nova, fecerunt malum in conspectu Domini; et servierunt idolis, Baalim et Astaroth, et diis Syriae ac Sidonis et Moab et filiorum Ammon et Philisthim; dimiseruntque Dominum, et non coluerunt eum.

7. Contra quos Dominus iratus, tradidit eos in manus Philisthim et filiorum Ammon.

8. Afflictique sunt, et vehementer oppressi per annos decem et octo, omnes, qui habitabant trans Iordanem in terra Amorrhæi, qui est in Galaad;

9. in tantum, ut filii Ammon, Iordanem transmisso, vastarent Iudam et Benjamin et Ephraim; afflictusque est Israël nimis.

10. Et clamautes ad Dominum, dixerunt: Peccavimus tibi, quia dereliquimus Dominum Deum nostrum, et servivimus Baalim.

11. Quibus locutus est Dominus: Numquid non Aegyptii et Amorrhæi, filii Ammon et Philisthim,

12. Sidonii quoque et Amalec et Chanaan oppresserunt vos, et clamastis ad me, et erui vos de manu eorum?

13. Et tamen reliquistis me, et coluistis deos alienos; idcirco non addam, ut ultra vos liberem.

14. Ite, et invoke deos, quos elegistis; ipsi vos liberent in tempore angustiae!

גם כֹּל-אִשִּׁיר מִגְדֹּל-שָׁכֶם כָּאֶלֶף אִישׁ וְאִשָּׁה: וַיִּלָּךְ אַבְרִמֶּלֶךְ אֶל-
 51 תַּבְּעִן וְיִחָן בְּתַבְּעִן וַיִּלְכְּדוּהָ: וּמִגְדֹּל-עֵד הָיְתָה בְּתוֹךְ-הָעִיר וַיִּלְכְּסוּ טַמָּח
 כֹּל-הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְכָל בְּעָלֵי הָעִיר וַיִּסְגְּרוּ בַּעֲדָם וַיַּעֲלֶה עַל-גֹּג
 52 הַמִּגְדָּל: וַיָּבֹא אַבְרִמֶּלֶךְ עַד-הַמִּגְדָּל וַיִּלָּחֶם בּוֹ וַיַּגֵּשׁ עַד-פֶּתַח הַמִּגְדָּל
 53 לְשָׂרְפוֹ בָּאֵשׁ: וַתִּשְׁלָךְ אִשָּׁה אֶחָת פֶּלֶח רָקֹב עַל-רֹאשׁ אַבְרִמֶּלֶךְ וַתִּרְץ
 54 אֶת-גִּלְגָּלְתָּהּ: וַיִּקְרָא מִהֲרָה אֶל-הַנָּעַר וַיֵּשֶׁא כְּלוֹ וַיֹּאמֶר לֹא טָלַח
 חֲרָבְךָ וּמוֹתָנִי פָן-רֹאמְרוֹ לִי אִשָּׁה הִרְגָתְהוּ וַיִּדְּקָרְהוּ נַעֲרֹ וַיָּמָת:
 וַיִּרְאוּ אִישׁ-יִשְׂרָאֵל כִּי-מָת אַבְרִמֶּלֶךְ וַיִּלְכוּ אִישׁ לְמִקְמוֹ: וַיָּשֻׁב אֱלֹהִים
 56 אֶת רַעַת אַבְרִמֶּלֶךְ אֲשֶׁר עָשָׂה לְאֶבְיוֹ לְהַרְגֹּת אֶת-שִׁבְעִים אָחָיו: וְאֵת
 57 כֹּל-רַעַת אֲשֶׁר שָׁכַם הַשִּׁיר אֱלֹהִים בְּרֹאשָׁם וַתָּבֹא אֲלֵיהֶם קָלֶלֶת
 יוֹהֵם בֶּן-יִרְבָּעֵל:

ז

CAP. X. ז

וַיָּקָם אַחֲרֵי אַבְרִמֶּלֶךְ לְחוֹשִׁיעַ אֶת-יִשְׂרָאֵל תּוֹלַע בֶּן-פּוֹאֶה בֶּן-דֹּדוֹ א
 אִישׁ וְשִׁשְׁכָר וְהוֹאִי-שֵׁב בְּשָׁמִיר בְּהַר אַפְרָיִם: וַיִּשְׁפֹּט אֶת-יִשְׂרָאֵל
 2 עֶשְׂרִים וְשֵׁשׁ שָׁנָה וַיָּמָת וַיָּקָבֵר בְּשָׁמִיר: וַיָּקָם אַחֲרָיו יֶאֱזִיר
 3 הַגִּלְגָּדִי וַיִּשְׁפֹּט אֶת-יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים וְשָׁנָה: וַיְהִי-לֹ שְׁלֹשִׁים
 4 בָּנִים רָקִיבִים עַל-שְׁלֹשִׁים עָרִים וְשְׁלֹשִׁים עָרִים לָהֶם לָהֶם יִקְרָאוּ
 5 הַנֹּת יֶאֱזִיר עַד הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הַגִּלְעָד: וַיָּמָת יֶאֱזִיר וַיָּקָבֵר
 6 בְּקִמּוֹן: וַיִּסְרְפוּ וַיָּבֹנֵי וְשָׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת חֶרֶץ בְּעִירֵי יְהוּדָה וַיַּעֲבְדוּ
 7 אֶת-הַבַּעַלִּים וְאֶת-הָעֲשָׁתָרוֹת וְאֶת-אֱלֹהֵי אֲרָם וְאֶת-אֱלֹהֵי צִידוֹן וְאֶת
 8 אֱלֹהֵי מֹאָב וְאֶת אֱלֹהֵי בְנֵי-עַמּוֹן וְאֶת אֱלֹהֵי פְלִשְׁתִּים וַיַּעֲזְבוּ אֶת-
 9 יְהוָה וְלֹא עָבְדוּהוּ: וַיַּחֲרֹקֵם יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּמְכְּרֵם בְּיַד פְּלִשְׁתִּים
 10 וּבְיַד בְּנֵי עַמּוֹן: וַיִּרְצְצוּ וַיִּרְצְצוּ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּשָׁנָה הַהִיא שְׁמֹנֶה
 11 עֶשְׂרֵה שָׁנָה אֶת-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁל בְּעָבֵר חִירְשָׁן בְּאֶרֶץ הָאֱמֹרִי
 12 אֲשֶׁר בַּגִּלְעָד: וַיַּעֲבְדוּ בְנֵי-עַמּוֹן אֶת-חִירְשָׁן לְחַלְתָּם גַּם-בִּיהוּדָה
 13 וּבְבִנְיָמִן וּבְבֵית אַפְרָיִם וַתָּצַר לְיִשְׂרָאֵל מְאֹד: וַיִּזְעַקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
 14 אֶל-יְהוָה לֵאמֹר חָטָאנוּ לָךְ וְכִי עֲזַבְנוּ אֶת-אֱלֹהֵינוּ וַנַּעֲבֹד אֶת-
 15 הַבַּעַלִּים: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֲלֹא מִמְצָרִים וּמִן-הַחֲמָרִי
 16 מִן-בְּנֵי עַמּוֹן וּמִן-פְּלִשְׁתִּים וְצִידוֹנִים וְעַמְלָק וּמִצֹּן לְחָצוֹ אָהַבְתֶּם
 17 וַתַּצְעֲקוּ אֵלַי וְאֲשִׁירְעָה אֶתְכֶם מִיָּדָם: וְאַתֶּם עֲזַבְתֶּם אוֹתִי וַתַּעֲבְדוּ
 18 אֱלֹהִים אֲחֵרִים לָכֵן לֹא-אֹסִיף לְחוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם: לָכֵן וַיִּזְעַקוּ אֶל-
 19 הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בְּחֻרְתָּם בְּשֵׁם הַמָּה וַיִּשְׁמְעוּ לָכֵם בַּעַת צָרְחְכֶם: וַיֹּאמְרוּ שׁוּ

בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה חָטְאוּ עֲשׂוּ־אֶתָּה לָנוּ כְּכֹל־הַשּׁוֹב בְּעֵינֶיךָ אֲנִי
 16 הַצִּילָנוּ נָא הַיּוֹם הַזֶּה׃ וַיִּסְרוּ אֶת־אֱלֹהֵי הַזָּכָר מִקִּרְבָּם וַיַּעֲבְדוּ אֶת־
 17 יְהוָה וַתִּקְצַר נַפְשׁוֹ בְּעַמְל יִשְׂרָאֵל׃ וַיַּעֲשֶׂה בְנֵי עַמּוֹן וַיִּתְּנוּ בְּגֹלְעָד
 18 וַיֹּאסְפוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנוּ בַּמִּצְפָּה׃ וַיֹּאמְרוּ הָעָם שָׂרֵי גִלְעָד אִישׁ
 אֶל־רֵעֵהוּ מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר יָחֹל לְהַלְחֵם בְּבָנֵי עַמּוֹן יְהִיָּה לְרֹאשׁ לְכָל
 יִשְׂרָאֵל גִּלְעָד׃

CAP. XI. יא

יא

א וַיִּפְתַּח הַגִּלְעָדִי הָרָה גִּבּוֹר חֹלִל וְהוּא בֶן־אִשָּׁה זִמְנָה וַיִּזְלַד גִּלְעָד אֶת־
 2 יִפְתָּח׃ וַתֵּלֶד אִשָּׁת־גִּלְעָד לוֹ בָּנִים וַיִּגְדְּלוּ בְנֵי־הָאִשָּׁה וַיַּרְשׁוּ אֶת־
 יִפְתָּח וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא־תִנָּחַל בְּבֵית־אֲבִינוּ כִּי בֶן־אִשָּׁה אַתָּה אֶתָּה׃
 3 וַיִּבְרַח יִפְתָּח מִפָּנָיו אֲחִיו וַיָּשָׁב בְּאֶרֶץ טוֹב וַיִּתְּלַקְטוּ אֶל־יִפְתָּח אֲנָשִׁים
 4 רִיקִים וַיַּצְאוּ עִמּוֹ׃ וַיְהִי מִיָּמָיו וַיִּלְחֲמוּ בְנֵי־עַמּוֹן עִם־יִשְׂרָאֵל׃
 ה וַיְהִי כִּאֲשֶׁר־נִלְחֲמוּ בְנֵי־עַמּוֹן עִם־יִשְׂרָאֵל וַיִּכְּלוּ זָקֵנִי גִלְעָד לִקְחַת אֶת־
 6 יִפְתָּח מֵאֶרֶץ טוֹב׃ וַיֹּאמְרוּ לְיִפְתָּח לָכֵה וַיְהִי־יָהּ לָנוּ לְקַצֵּין וַיִּלְחֲמֵם
 7 בְּבָנֵי עַמּוֹן׃ וַיֹּאמֶר יִפְתָּח לְזָקֵנִי גִלְעָד הֲלֹא אַתֶּם שִׁנֵּיתֶם אוֹתִי
 וַתַּרְשׁוּנִי מִבֵּית אָבִי וּמִדֹּעַ בְּאַתֶּם אֵלַי עַתָּה כִּאֲשֶׁר צָר לָכֶם׃
 8 וַיֹּאמְרוּ זָקֵנֵי גִלְעָד אֶל־יִפְתָּח לָכֵן עַתָּה תִּשָּׁבּוּ אֵלָיו וְהִלַּכְתָּ עִמָּנוּ
 9 וְנִלְחַמְתָּ בְּבָנֵי עַמּוֹן וַיְהִי־תָּה לָנוּ לְרֹאשׁ לְכָל יִשְׂרָאֵל גִּלְעָד׃ וַיֹּאמֶר יִפְתָּח
 אֶל־זָקֵנֵי גִלְעָד אִם־מְשִׁיבִים אַתֶּם אוֹתִי לְהַלְחֵם בְּבָנֵי עַמּוֹן וְנָתַן יְהוָה
 י אוֹתָם לְפָנָי אֲנֹכִי אֲהִיָּה לָכֶם לְרֹאשׁ׃ וַיֹּאמְרוּ זָקֵנֵי־גִלְעָד אֶל־יִפְתָּח
 11 יְהוָה יְהִיָּה שְׁמִיעַ בְּרִינֹתֵינוּ אִם־לֹא כִדְבָרְךָ כֵּן נַעֲשֶׂה׃ וַיִּלָּךְ יִפְתָּח
 עִם־זָקֵנֵי גִלְעָד וַיִּשְׁמְעוּ הָעָם אוֹתוֹ עֲלִיהֶם לְרֹאשׁ וַלְקַצֵּין וַיִּדְבֹּר יִפְתָּח
 12 אֶת־כָּל־דְּבָרָיו לְפָנָי יְהוָה בַּמִּצְפָּה׃ וַיִּשְׁלַח יִפְתָּח מַלְאָכִים אֶל־מֶלֶךְ
 13 בְנֵי־עַמּוֹן לֵאמֹר מַח־לִּי וְלָךְ כִּי־בָאת אֵלַי לְהַלְחֵם בְּאֶרְצִי׃ וַיֹּאמֶר
 מֶלֶךְ בְנֵי־עַמּוֹן אֶל־מַלְאָכָיו יִפְתָּח כִּי־לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת־אֶרְצִי בְּעֹזְתוֹ
 מִמַּצְלִים מֵאֶרְצוֹ וְעַד־הַיַּבֶּק וְעַתָּה חֲשִׁיבָה אֶתָּה בְּשָׁלוֹם׃
 14 וַיִּסָּס עוֹד יִפְתָּח וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־מֶלֶךְ בְנֵי עַמּוֹן׃ וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה
 אָמַר יִפְתָּח לֹא־לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת־אֶרֶץ מוֹאָב וְאֶת־אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן׃
 16 כִּי בְּעֹלֹתָם מִמִּצְרָיִם וַיִּלָּךְ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר עַד־יַם־סוּף וַיָּבֹא קְדֵשָׁה׃
 11 וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכָיו אֵלֶיךָ לֵאמֹר אֲעֱבֹדָה־נָּא בְּאֶרְצְךָ
 וְלֹא שְׁמִיעַ מֶלֶךְ אֲדוֹם וְגַם אֶל־מֶלֶךְ מוֹאָב שָׁלַח וְלֹא אָבָה וַיָּשָׁב יִשְׂרָאֵל
 18 בְּקִדְשׁ׃ וַיִּלָּךְ בַּמִּדְבָּר וַיָּסֹב אֶת־אֶרֶץ אֲדוֹם וְאֶת־אֶרֶץ מוֹאָב וַיָּבֹא

15. Dixeruntque filii Israël ad Dominum: Peccavimus, redde tunc nobis, quidquid tibi placet! tantum nunc libera nos.

16. Quae dicentes, omnia de finibus suis alienorum deorum idola proiecerunt, et servierunt Domino Deo; qui doluit super miseriis eorum.

17. Itaque filii Ammon conclamantes in Galaad fixere tentoria; contra quos congregati filii Israël in Maspha castrametati sunt.

18. Dixeruntque principes Galaad singuli ad proximos suos: Qui primus ex nobis contra filios Ammon coeperit dimicare, erit dux populi Galaad.

CAP. XI.

Iephthe votum emittit: Ammonitas acie vincit.

1. Fuit illo tempore Iephthe Galaadites vir fortissimus atque pugnator, filius mulieris meretricis, qui natus est de Galaad.

2. Habuit autem Galaad uxorem, de qua suscepit filios; qui postquam creverant, eiecerunt Iephthe, dicentes: Haeres in domo patris nostri esse non poteris, quia de altera matre natus es.

3. Quos ille fugiens atque devitans, habitavit in terra Tob; congregatique sunt ad eum viri inopes, et latrocinantes, et quasi principem sequebantur.

4. In illis diebus pugnabant filii Ammon contra Israël.

5. Quibus acriter instantibus, perrexerunt maiores nati de Galaad, ut tollerent in auxilium sui Iephthe de terra Tob.

6. Dixeruntque ad eum: Veni et esto princeps noster, et pugna contra filios Ammon!

7. Quibus ille respondit: Nonne vos estis, qui odistis me, et eiecistis de domo patris mei, et nunc venistis ad me necessitate compulsi?

* Gen. 26, 27.

8. Dixeruntque principes Galaad ad Iephthe: Ob hanc igitur causam nunc ad te venimus, ut proficiscaris nobiscum, et pugnes contra filios Ammon, sisque dux omnium, qui habitant in Galaad.

9. Iephthe quoque dixit eis: Si vere venistis ad me, ut pugnem pro vobis contra filios Ammon, tradiderique eos Dominus in manus meas, ego ero vester princeps?

10. Qui responderunt ei: Dominus, qui haec audit, ipse mediator ac testis est, quod nostra promissa faciemus.

11. Abiit itaque Iephthe cum principibus Galaad, fecitque eum omnis populus principem sui. Locutusque est Iephthe omnes sermones suos coram Domino in Maspha.

12. Et misit nuncios ad regem filiorum Ammon, qui ex persona sua dicerent: Quid mihi et tibi est, quia venisti contra me, ut vastares terram meam?

13. Quibus ille respondit: Quia tulit Israël terram meam, quando ascendit de Aegypto, a finibus Arnon usque Iaboc atque Iordanem; nunc ergo cum pace redde mihi eam.

* Num. 21, 24.

14. Per quos rursum mandavit Iephthe, et imperavit eis, ut dicerent regi Ammon:

15. Haec dicit Iephthe: Non tulit Israël terram Moab, nec terram filiorum Ammon;

16. sed quando de Aegypto conscenderunt, ambulavit per solitudinem usque ad mare rubrum, et venit in Cades.

17. Misitque nuncios ad regem Edom, dicens: Dimitte me, ut trans eam per terram tuam. Qui noluit acquiescere precibus eius. Misit quoque ad regem Moab, qui et ipse transitum praebere contempsit. Mansit itaque in Cades,

* Num. 20, 14.

18. et circumivit ex latere terram Edom, et terram Moab; venitque

contra orientalem plagam terrae Moab, et castrametatus est trans Arnon*; nec voluit intrare terminos Moab; Arnon quippe confinium est terrae Moab.

* Num. 21, 13.

19. Misit itaque Israël nuncios ad Selon regem Amorrhaeorum, qui habitabat in Hesebon, et dixerunt ei: Dimitte, ut transeam per terram tuam usque ad fluvium.

20. Qui et ipse Israël verba despiciens, non dimisit eum transire per terminos suos; sed infinita multitudine congregata, egressus est contra eum in lasa, et fortiter resistebat.

21. Tradiditque eum Dominus in manus Israël cum omni exercitu suo, qui percussit eum, et possedit omnem terram Amorrhaei habitatoris regionis illius,

22. et universos fines eius, de Arnon usque Iaboc, et de solitudine usque ad Iordanem.

23. Dominus ergo Deus Israël subvertit Amorrhaeum, pugnante contra illum populo suo Israël, et tu nunc vis possidere terram eius?

24. Nonne ea, quae possidet Chamos Deus tuus, tibi iure debentur? Quae autem Dominus Deus noster victor obtinuit, in nostram cedent possessionem;

25. * nisi forte melior es Balac filio Sephor rege Moab; aut docere potes, quod iurgatus sit contra Israël, et pugnaverit contra eum,

* Num. 22, 2.

26. quando habitavit in Hesebon, et viculis eius, et in Aroër, et villis illius, vel in cunctis civitatibus iuxta Iordanem, per trecentos annos. Quare tanto tempore nihil super hac repetitione tentastis?

27. Igitur non ego pecco in te, sed tu contra me male agis, indicens mihi bella non iusta. Iudicet Dominus arbiter huius diei, inter Israël et inter filios Ammon.

28. Noluitque acquiescere rex fi-

liorum Ammon verbis Iephte, quae per nuncios mandaverat.

29. Factus est ergo super Iephte Spiritus Domini, et circuiens Galaad, et Manasse, Maspha quoque Galaad, et inde transiens ad filios Ammon,

30. votum vovit Domino, dicens: Si tradideris filios Ammon in manus meas,

31. quicumque primus fuerit egressus de foribus domus meae, mihi-que occurrerit revertemi cum pace a filiis Ammon, eum holocaustum offeram Domino.

32. Transivitque Iephte ad filios Ammon, ut pugnaret contra eos; quos tradidit Dominus in manus eius.

33. Percussitque ab Aroër, usque dum venias in Mennith, viginti civitates, et usque ad Abel, quae est vineis consita, plaga magna nimis; humiliatique sunt filii Ammon a filiis Israël.

34. Revertente autem Iephte in Maspha domum suam, occurrit ei unigenita filia sua cum tympanis et choris: non enim habebat alios liberos.

35. Qua visa, scidit vestimenta sua, et ait: Heu me, filia mea! decepisti me, et ipsa decepta es; aperui enim os meum ad Dominum, et aliud facere non potero.

36. Cui illa respondit: Pater mi! si aperuisti os tuum ad Dominum, fac mihi, quodecumque pollicitus es, concessa tibi ultione atque victoria de hostibus tuis

37. Dixitque ad patrem: Hoc solum mihi praesta, quod deprecor: Dimitte me, ut duobus mensibus circumeam montes, et plangam virginitatem meam cum sodalibus meis.

38. Cui ille respondit: Vade! Et dimisit eam duobus mensibus. Cumque abiisset cum sociis ac sodalibus suis, flebat virginitatem suam in montibus.

ממזרח-שמש לארץ מואב ויחננו בעבר ארנון ולא-בואי בגבול מואב
19 פרי ארנון גבול מואב: וישלח ישראל מלאכים אל-סרחון מלך-האמרי
מלך חשבון ויאמר לו ישראל נעברה-נא בארצה עד-מקומי: ולא-
האמין סרחון את-ישראל עבר בגבולו ויאססת סרחון את-פל-עמו
21 ויחננו בנהצה וילחם עם-ישראל: וימתן יהוה אל-הי-ישראל את-
סרחון ואת-פל-עמו ביד ישראל ויפוס ויירש ישראל את כל-ארץ
22 האמרי וישב הארץ ההיא: ויירשו את כל-גבול האמרי מארנון
23 ועד-הנזק ומן-המדבר ועד-הירדן: ועתה יהוה אל-הי ישראל
הוריש את-האמרי מפני עמו ישראל ואתה תורשני: הלא את אשר
24 יורישך כמות אל-היך אותו תירש ואת כל-אשר הוריש יהוה אל-הינו
מפנינו אותו תירש: ועתה הטוב טוב אתה מפלג בן-צפור מלך כח
26 מואב הרב רב עם-ישראל אם-נלחם נלחם בם: בשבת ישראל
בחשבון ובבנותיה ובבערעור ובבנותיה ובכל-הערים אשר על-ידי
27 ארנון שלש מאות שנה ומדוע לא-הצלחתם בעת ההיא: ואנכי לא-
הטאתי לך ואתה עשה אתי רעה להלחם בי ושפט יהוה השפט
28 היום בין בני ישראל ובין בני עמון: ולא שמע מלך בני עמון אל-
29 הדברי ופתח אשר שלח אליו: ויהי על-יפתח רוח יהוה ובעבר
את-הגלעד ואת-מנשה ויעבר את-מצפה גלעד וממצפה גלעד עבר
31 בני עמון: ויהי ופתח נדר ליהוה ויאמר אם-נתון תתן את-בני ל
עמון בודי: והנה היוצא אשר יצא מהלתי ביתי לקראתי בשובי
32 בשלום מבני עמון והנה ליהוה והעליתיהו עולה: ויעבר ופתח
33 אל-בני עמון להלחם בם ויחנקם יהוה בודי: ויפס מערוער ועד-בואה
מזית עטרים עיר ועד אכל פרמיום מפת גדולה מאד ויפגעו בני
34 עמון מפני בני ישראל: ויבא ופתח המצפה אל-ביתו והנה בתו
יצאת לקראתו בהפים ובמחלות וכל היא ויחידה אינו-לו ממנו בן
אורבת: ויהי כראותו אותה ויקרע את-בגדיו ויאמר אהה בתי לה
הקרב הכרעתי ואת הניח בעברי ואנכי פציתי פל אל-יהוה ולא
אוכל לשוב: ותאמר אליו אבי פציה את-פיה אל-יהוה עשה לי
36 כאשר יצא מפיך אחרי אשר עשה לך יהוה נקמות מאויביך מבני
עמון: והאמר אל-אחיה וצעה לי הדבר הזה הרפה ממני שנים חדשים
37 ואלכח וירדתי על-ההרים ואבכה על-בתולי אנכי ורעיתי: ויאמר
38 לבי וישלח אותה שני חדשים ותלך היא ורעותיה ותבך על-בתוליה

39 על־ההרים: ויהי מקץ שנים חדשים ותשב אל־אביה ויעש לה את־
מ נדרו אשר נדר והיא לא־ירדעה איש ותהי־חל בישׂראל: מימים ומימה
תלכנה בנות ישׂראל לתלות לבת־יפתח הגלעדי ארבעת ימים בשנה:

CAP. XII. יב

יב

א ויצעק ארש אפרים ויעבר צפונה ויאמרו ליפתח מדינ: עברת
להפתם בבני־עמון ולנו לא קראת ללכת עמך ברתך נשורה עליך
2 באש: ויאמר יפתח אליהם איש ריב הייתי אני ועמי ובני־עמון
3 מאד ואזעק אתכם ולא־הושעתם אותי מידם: ואראה פני־אניך
מושיע ואישמה נפשי בכפי ואעברה אל־בני עמון ויתנם יהוה
4 בירי ולמה עליהם אלה היום הזה להלחם בי: ויקבץ יפתח את־
כל־אנשי גלעד וילחם את־אפרים ויפו אנשי גלעד את־אפרים כי
ה אמרו פליטי אפרים אתם גלעד בתוך אפרים בתוך מנשה: וילמד
גלעד את־מעברות הירדן לאפרים והיה כי יאמרו פליטי אפרים
6 אעברה ויאמרו לו אנשי־גלעד האפרתי אתה ויאמר לא: ויאמרו
לו אמר־נא שבחת ויאמר סבלת ולא יכין לדבר בן ויאתנו אותו
וישחטוהו אל־מעברות הירדן ויפל בעת ההיא מאפרים ארבעים
7 ושנים אלה: וישפט יפתח את־ישׂראל שש שנים וימת יפתח הגלעדי
8 ויקבר בערי גלעד: וישפט אחריה את־ישׂראל אבצן מבית לחם:
9 ויהי־לו שלשים בנים ושלשים בנות שלח החוצה ושלטים בנות
י הברא לבניו מן־החויץ וישפט את־ישׂראל שבע שנים: וימת אבצן
11 ויקבר בבית לחם: וישפט אחריה את־ישׂראל אילון הזבולני וישפט
12 את־ישׂראל עשר שנים: וימת אילון הזבולני ויקבר באילון בארץ
13 זבולן: וישפט אחריה את־ישׂראל עבדון בן־השל הפרעתי:
14 ויהי־לו ארבעים בנים ושלשים בני רבבים על־שבעים ערים
טו וישפט את־ישׂראל שמונה שנים: וימת עבדון בן־השל הפרעתי:
י ויקבר בפרעחון בארץ אפרים בחר העמלקי:

CAP. XIII. יג

יג

א ויספו בני ישׂראל לעשות הרע בעיני יהוה ויתנם יהוה בירי־
2 פלשטים ארבעים שנה: ויהי איש אחד מצרעה ממשפחת הדני
3 ושמו מניח ואשתו עקרה ולא ילדה: ויגא מלאך־יהוה אל־האשה
4 ויאמר אליה הנה־נא אח־עקרה ולא ילדה והרית וילדת בן: ועתה
ה האמר נא ואל־תשתי נון ושכר ואל־תאכלי כל־טמא: כי הנה

39. Expletisque duobus mensibus, reversa est ad patrem suum; et fecit ei, sicut voverat, quae ignorabat virum. Exinde mos increbuit in Israël, et consuetudo servata est:

40. Ut post anni circulum conveniant in unum filiae Israël, et plangent filiam Iephte Galaaditae diebus quatuor.

CAP. XII.

Iephte Ephraïtas adversus ipsum insurgentes devincit.

1. Ecce! autem in Ephraïm orta est seditio. Nam transeuntes contra aquilonem, dixerunt ad Iephte: Quare vadens ad pugnam contra filios Ammon, vocare nos noluisti, ut pergeremus tecum? Igitur incendemus domum tuam.

2. Quibus ille respondit: Disceptatio erat mihi et populo meo contra filios Ammon vehementes; vocavique vos, ut praeberetis mihi auxilium, et facere noluistis.

3. Quod cernens posui animam meam in manibus meis, transivique ad filios Ammon, et tradidit eos Dominus in manus meas. Quid commernui, ut adversum me consurgatis in praelium?

4. Vocatis itaque ad se cunctis viris Galaad, pugnabat contra Ephraïm; percusseruntque viri Galaad Ephraïm, quia dixerat: Fugitivus est Galaad de Ephraïm, et habitabat in medio Ephraïm et Manasse.

5. Occupaveruntque Galaaditae vada Iordanis, per quae Ephraïm reversurus erat. Cumque venisset ad ea de Ephraïm numero fugiens, atque dixisset: Obsecro, ut me transire permittatis; dicebant ei Galaaditae: Numquid Ephrathaeus es? quo dicente: Non sum:

6. Interrogabant eum: Dic ergo Scibboleth! quod interpretatur Spica. Qui respondebat, Sibboleth; eadem littera spicam exprimere non valens. Statimque apprehensum iugulabant in ipso Iordanis transitu.

Et ceciderunt in illo tempore de Ephraïm quadraginta duo millia.

7. Iudicavit itaque Iephte Galaadites Israël sex annis; et mortuus est, ac sepultus in civitate sua Galaad.

8. Post hunc iudicavit Israël Abesan de Bethlehem;

9. qui habuit triginta filios, et totidem filias, quas emittens foras, maritis dedit, et eiusdem numeri filiis suis accepit uxores, introducens in domum suam. Qui septem annis iudicavit Israël;

10. mortuusque est, ac sepultus in Bethlehem.

11. Cui successit Ahialon Zabulonites; et iudicavit Israël decem annis;

12. mortuusque est, ac sepultus in Zabulon.

13. Post hunc iudicavit Israël Abdon, filius Illel Pharathonites

14. qui habuit quadraginta filios, et triginta ex eis nepotes, ascendentes super septuaginta pullos asinarum, et iudicavit Israël octo annis;

15. mortuusque est, ac sepultus in Pharathon terrae Ephraïm, in monte Amalech.

CAP. XIII.

Israël in idololatriam lapsus 40 annis servit Philisthaeis. Samson promittitur et benedicatur a Deo.

1. Rursumque * filii Israël fecerunt malum in conspectu Domini; qui tradidit eos in manus Philistinorum quadraginta annis.

* c. 10, 6.

2. Erat autem quidam vir de Saraa, et de stirpe Dan, nomine Manue, habens uxorem sterilem.

3. Cui apparuit Angelus Domini, et dixit ad eam: Sterilis es et absque liberis*; sed concipies et paries filium;

* Gen. 16, 11. 1 Reg. 1, 20. Luc. 1, 31.

4. * cave ergo, ne bibas vinum ac siceram, nec immundum quidquam comedas;

* Num. 6, 34.

5. quia concipies, et paries filium, cuius non tanget caput novacula; erit enim Nazaraeus Dei ab infantia sua, et ex matris utero, et ipse incipiet liberare Israël de manu Philistinorum.

6. Quae cum venisset ad maritum suum, dixit ei: Vir Dei venit ad me, habens vultum angelicum, terribilis nimis. Quem cum interrogassem, qui esset, et unde venisset, et quo nomine vocaretur, noluit mihi dicere;

7. sed hoc respondit: Ecce! concipies et paries filium; cave, ne vinum bibas, nec siceram, et ne aliquo vescaris immundo; erit enim puer Nazaraeus Dei ab infantia sua, ex utero matris suae usque ad diem mortis suae.

8. Oravit itaque Manue Dominum, et ait: Obsecro Domine! ut vir Dei, quem misisti, veniat iterum, et doceat nos, quid debeamus facere de puero, qui nasciturus est.

9. Exaudivitque Dominus deprecantem Manue, et apparuit rursum Angelus Dei uxori eius sedenti in agro. Manue autem maritus eius non erat cum ea. Quae cum vidisset Angelum,

10. festinavit, et cucurrit ad virum suum; nunciavitque ei, dicens: Ecce! apparuit mihi vir, quem ante videram.

11. Qui surrexit, et secutus est uxorem suam; veniensque ad virum, dixit ei: Tu es, qui locutus es mulieri? Et ille respondit: Ego sum.

12. Cui Manue: Quando, inquit, sermo tuus fuerit expletus, quid vis, ut faciat puer? aut a quo se observare debbit?

13. Dixitque Angelus Domini ad Manue: Ab omnibus, quae locutus sum uxori tuae, abstineat se.

14. Et quidquid ex vinea nascitur, non comedat; vinum et siceram non

bibat, nullo vescatur immundo; et quod ei praecepi, impleat atque custodiat.

15. Dixitque Manue ad Angelum Domini: Obsecro te, ut acquiescas precibus meis, et faciamus tibi hoedum de capris.

16. Cui respondit Angelus: Si me cogis, non comedam paues tuos; si autem vis holocaustum facere, offer illud Domino. Et nesciebat Manue, quod Angelus Domini esset.

17. Dixitque ad eum: Quod est tibi nomen, ut, si sermo tuus fuerit expletus, honoremus te?

18. Cui ille respondit: Cur quaeris nomen meum? quod est mirabile.

* Gen. 32, 29.

19. Tulit itaque Manue hoedum de capris, et libamenta, et posuit super petram, offerens Domino, qui facit mirabilia; ipse autem et uxor eius intuebantur.

20. Cumque ascenderet flamma altaris in coelum, Angelus Domini pariter in flamma ascendit. Quod cum vidissent Manue et uxor eius, proni ceciderunt in terram,

21. et ultra eis non apparuit Angelus Domini. Statimque intellexit Manue, Angelum Domini esse,

22. et dixit ad uxorem suam: Morte moriemur, quia vidimus Deum.

23. Cui respondit mulier: Si Dominus nos vellet occidere, de manibus nostris holocaustum et libamenta non suscepisset, nec ostendisset nobis haec omnia, neque ea, quae sunt ventura, dixisset.

24. Peperit itaque filium, et vocavit nomen eius Samson. Crevitque puer, et benedixit ei Dominus.

25. Coepitque Spiritus Domini esse cum eo in castris Dan inter Saraa et Esthaol.

הָיָה וְיִלְדָּתָם בֵּין וּמוֹדָה לֹא-תֵעָלָה עַל-רֹאשׁוֹ כִּי-נִזְוֵר אֱלֹהִים יִהְיֶה
הַנָּעַר מִן-הַבֶּטֶן וְהוּא יִתֵּל לְהִישָׁע אֶת-יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים: וַתָּבֹא 6
הָאִשָּׁה וַתֹּאמֶר לְאִישָׁהּ לֵאמֹר אִישׁ הָאֱלֹהִים בָּא אֵלַי וּמִרְאֵהוּ כַּמִּרְאֶה
מִלִּקְדֵּי הָאֱלֹהִים נִרְאָה מְאֹד וְלֹא שָׁאֲלָתִיהוּ אִי-מִנָּה הוּא וְאֶת-שְׁמוֹ
לֹא-הִתִּיר לִי: וַתֹּאמֶר לִי הִנֵּה הָיָה וְיִלְדָּתָם בֵּין וְעַתָּה אֶל-הַשָּׂדֶה יֵרֶד 7
וְשִׁכַּר וְאֶל-הָאֲכָלִי כִּלְטֻמְאָה כִּי-נִזְוֵר אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנָּעַר מִן-הַבֶּטֶן
עַד-יוֹם מוֹתוֹ: וַיַּעֲתֶר מְנוּחַ אֶל-יְהוָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדוֹנָי אִישׁ 8
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּ רְבוֹא־נָא עוֹל אֵלַיְנו וַיִּזְרְנוּ מִחַ-נַּעֲשִׂיהָ לַנָּעַר
הַיּוֹדֵד: וַיִּשְׁמַע הָאֱלֹהִים בְּקוֹל מְנוּחַ וַיָּבֹא מִלֵּאָהּ הָאֱלֹהִים עוֹד אֶל- 9
הָאִשָּׁה וְהוּא יוֹשֵׁבֶת בַּשָּׂדֶה וּמְנוּחַ אִישָׁהּ אֵין עִמָּה: וַתַּמְחִל הָאִשָּׁה י
וַתֵּרֶץ וַתַּעֲד לְאִישָׁהּ וַתֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה נִרְאָה אֵלַי הָאִישׁ אֲשֶׁר-בָּא
בְּיוֹם אֵלָי: וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ מְנוּחַ אַחֲרֵי אִשְׁתּוֹ וַיָּבֹא אֶל-הָאִישׁ וַיֹּאמֶר 11
לֹא הֵאֱמַתָּ הָאִישׁ אֲשֶׁר-הִפְרַתָּ אֶל-הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אָנֹכִי: וַיֹּאמֶר מְנוּחַ 12
עַתָּה רְבֹא דְבָרְךָ מִחַ-יְהוּדָה מִשְׁפֹּט הַנָּעַר וּמַעֲשָׂהוּ: וַיֹּאמֶר מִלֵּאָהּ 13
יְהוָה אֶל-מְנוּחַ מִכָּל אֲשֶׁר-אָמַרְתִּי אֶל-הָאִשָּׁה תִּשְׁמָר: מִכָּל אֲשֶׁר- 14
נִצָּא מִלִּפְנֵי הַיָּדוֹן לֹא תֹאכַל וַיֵּדֶן וְשִׁכַּר אֶל-תְּשֻׁבָּת וְכָל-טֻמְאָה אֶל-הָאֲכָל
כָּל אֲשֶׁר-צִוִּיתִיךָ תִּשְׁמָר: וַיֹּאמֶר מְנוּחַ אֶל-מִלֵּאָהּ יְהוָה נִעְצָרְהָ-נָּא טו
אִתְּךָ וְנַעֲשֶׂה לַפְּנִיָּה דְּגַר עֵדִים: וַיֹּאמֶר מִלֵּאָהּ יְהוָה אֶל-מְנוּחַ אִם- 16
תַּעֲצֹרְנִי לֹא-אֲכַל בְּלִחְמֶךָ וְאִם-תַּעֲשֶׂה עִלָּה לְיְהוָה תַּעֲלֶנָּה בִּי לֹא-
יָדַע מְנוּחַ כִּי-מִלֵּאָהּ יְהוָה הוּא: וַיֹּאמֶר מְנוּחַ אֶל-מִלֵּאָהּ יְהוָה מִי 17
שִׁמָּה כִּי-רְבֹא דְבָרְךָ וְכַבְדְּנוּךָ: וַיֹּאמֶר לֹא מִלֵּאָהּ יְהוָה לָמָּה זֶה 18
תַּשְׁאֵל לְשִׁמִּי וְהוּא פָּלְאִי: וַיִּפְתַּח מְנוּחַ אֶת-גָּדֵי הַעֲדִים וְאֶת-הַמְּנוּחָה 19
וַיַּעַל עַל-הַצֹּר לְיְהוָה וּמִפְּלֹא לַעֲשׂוֹת וּמְנוּחַ וְאִשְׁתּוֹ רָאִים: וַיְהִי כ
בַּעֲלוֹת הַפָּחַב מֵעַל חַמְצוּלַת הַשְּׂמִימָה וַיַּעַל מִלֵּאָהּ-יְהוָה בְּלֶחֶב
חַמְצוּלַת וּמְנוּחַ וְאִשְׁתּוֹ רָאִים וַיַּפְּלוּ עַל-פְּנֵיהֶם אֶרֶצָה: וְלֹא-יָסַח עוֹל 21
מִלֵּאָהּ יְהוָה לְהִרְאֶה אֶל-מְנוּחַ וְאֶל-אִשְׁתּוֹ אֲזַי יָדַע מְנוּחַ כִּי-מִלֵּאָהּ
יְהוָה הוּא: וַיֹּאמֶר מְנוּחַ אֶל-אִשְׁתּוֹ מוֹת נָמוּת בִּי אֱלֹהִים רָאוּנוּ: 22
וַתֹּאמֶר לֹא אִשְׁתּוֹ לֹא הִפֵּץ יְהוָה לְחַמְצוּלָתוֹ לֹא-לָקַח מִיָּדִי עִלָּה וּמְנוּחָה 23
וְלֹא הִרְאֵנוּ אֶת-כָּל-אֶפֶס וְכִצֵּת לֹא הִשְׁמִיעֵנוּ כְּזֹאת: וַתֵּלֶד הָאִשָּׁה 24
בֵּין וַתִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ שְׁמִשׁוֹן וַיַּעַל הַנָּעַר וַיְבָרְכֵהוּ יְהוָה: וַתִּחַל רִוְחַ כח
יְהוָה לַפְּעֻמּוֹ בְּמִתְהַדָּן בֵּין צִדְקָה וּבֵין אִשְׁתָּאֵל:

י"ד CAP. XIV.

י"ד

2 א ויגרד שמשון תמננחה ויגרא אשה בתמננחה מבנות פלשתים: ויזעל
 ויגדל לאברו ולאמו ויאמר אשה ראיתי בתמננחה מבנות פלשתים
 3 ויעתה קחי-אותה לך לאשה: ויאמר לו אברו ואמו האין בכלות
 אחיה ויבכל-עמל אשה כר-אתה הולך לקחת אשה מפלשתים
 הצרלים ויאמר שמשון אל-אברו אותה קח-לו כר-היא ושרה
 4 בעיני: ואברו ואמו לא ידעו כי מיהוה היא כר-תאנה הוא-מבקש
 ה מפלשתים ובעת הליא פלשתים משלים ברשאל: ויגרד שמשון
 ואברו ואמו תמננחה ויבאו עד-פרמי תמננחה והיה כפיר אריות שאג
 6 לקראתו: ותצלח עליו רוח יהוה וישלחו כשפע הער וימאומה
 7 אין בדרו ולא הערל לאברו ולאמו את אשר עשה: ויגרד וידבר לאשה
 8 ומישר בעיני שמשון: וישב מימים לקחתה ויסר לראות את מפלת
 9 האריה והלה ענת דברים בגוינת האריה ודבש: ויורהו אל-כפיו
 ויכלה הלה ואכל וילך אל-אברו ואל-אמו ויתן להם ויאכלו ולא-
 י העיר להם כי מגוינת האריה רדה הדבש: ויגרד אברו אל-האשה
 11 וילשש שם שמשון משתה כי כן יעשו תפתורים: ויהי פראותם
 12 אותו ויקחו שלשים מרעים ויהיו אתו: ויאמר להם שמשון אחיה-
 נא לכם חידה אם-הגד תגידו אותה לר שבעת ימי המשטה ומצאכם
 13 ונתתי לכם שלשים סדינים ושלשים חלפות בגדים: ואם-לא תוכלו
 לחגיר לו ונתתם אתם לו שלשים סדינים ושלשים חליפות בגדים
 14 ויאמרו לו חידה חידתה ונשמענה: ויאמר להם
 מהאכל רצא מאכל
 ומיזו רצא מתוך
 טו ולא יכלו להגיד חידה שלשת ימים: ויהי ביום השביעי ויאמרו
 לאשת-שמשון פתרי את-אישך ויגד-לנו את-חידה פן-נשרם אותך
 16 ואת-גרת אבך באש הלהרשנו קראתם לנו הלא: ותבך אשת
 שמשון עליו ותאמר רק-שנאתני ולא אתבתי חידה חידה לבני
 עמי ולי לא תגדחה ויאמר לה הנה לאבר ולאמי לא תגדתי ולה
 17 אגיד: ותבך עליו שבעת הימים אשר-היה להם המשטה ויהי
 ביום השביעי ויגד-לה כי הצילתהו ותגד חידה לבני עמה:
 18 ויאמרו לו אנשי העיר ביום השביעי בשרם ובא החרסה

CAP. XIV.

Samson leone interfecto uxorem Philistinam ducit. Problema sodalibus in nuptiis proponit.

1. Descendit ergo Samson in Thamnatha; vidensque ibi mulierem de filiabus Philistiim,

2. ascendit, et nunciavit patri suo, et matri suae, dicens: Vidi mulierem in Thamnatha de filiabus Philistinorum; quam quaeso, ut mihi accipiat uxorem.

3. Cui dixerunt pater et mater suae: Numquid non est mulier in filiabus fratrum tuorum, et in omni populo meo, quia vis accipere uxorem de Philistiim, qui incircumcisi sunt? Dixitque Samson ad patrem suum: Hanc mihi accipe; quia placuit oculis meis.

4. Parentes autem eius nesciebant, quod res a Domino fieret, et quaereret occasionem contra Philistiim; eo enim tempore Philistiim dominabantur Israëli.

5. Descendit itaque Samson cum patre suo et matre in Thamnatha. Cumque venissent ad vineas oppidi, apparuit catulus leonis saevus, et rugiens, et occurrit ei.

6. Irruit autem Spiritus Domini in Samson, et dilaceravit leonem, quasi hoedum in frusta discerpens, nihil omnino habens in manu; et hoc patri et matri noluit indicare.

7. Descenditque et locutus est mulieri, quae placuerat oculis eius.

8. Et post aliquot dies revertens, ut acciperet eam, declinavit, ut videret cadaver leonis, et ecce! examen apum in ore leonis erat ac favius mellis.

9. Quem cum sumpsisset in manibus, comedebat in via; veniensque ad patrem suum et matrem, dedit

eis partem, qui et ipsi comederunt; nec tamen eis voluit indicare, quod mel de corpore leonis assumpserat.

10. Descendit itaque pater eius ad mulierem, et fecit filio suo Samson convivium. Sic enim iuvenes facere consueverant.

11. Cum ergo cives loci illius vidissent eum, dederunt ei sodales triginta, ut essent cum eo.

12. Quibus locutus est Samson: Proponam vobis problema; quod si solveritis mihi intra septem dies convivii, dabo vobis triginta sindones, et totidem tunicas;

13. sin autem non potueritisolvere, vos dabitis mihi triginta sindones, et eiusdem numeri tunicas. Qui responderunt ei: Propone problema, ut audiamus.

14. Dixitque eis: De comedente exivit cibus, et de forti egressa est dulcedo. Nec potuerunt per tres dies propositionemolvere.

15. Cumque adesset dies septimus, dixerunt ad uxorem Samson: Blandire viro tuo, et suade ei, ut indicet tibi, quid significet problema. Quod si facere nolueris, incendemus te, et domum patris tui. An idcirco vocastis nos ad nuptias, ut spoliaretis?

16. Quae fundebat apud Samson lacrymas, et querebatur dicens: Odisti me, et non diligis; idcirco problema, quod proposuisti filiis populi mei, non vis mihi exponere. At ille respondit: Patri meo et matri nolui dicere; et tibi indicare poterō?

17. Septem igitur diebus convivii flebat ante eum; tandemque die septimo, cum ei esset molesta, exposuit. Quae statim indicavit civibus suis.

18. Et illi dixerunt ei die septimo ante solis occubitum: Quid dulcius

melle, et quid fortius leone? Qui ait ad eos: Si non arassetis in vitula mea, non invenissetis propositionem meam.

19. Irruit itaque in eum Spiritus Domini, descenditque Ascalonem, et percussit ibi triginta viros. Quorum ablatas vestes dedit iis, qui problema solverant. Iratusque nimis ascendit in domum patris sui;

20. uxor autem eius accepit maritum unum de amicis eius et probubis.

CAP. XV.

Varia mala Samson infert Philisthaeis.

1. Post aliquantulum autem temporis, cum dies triticeae messis instarent, venit Samson, invisere volens uxorem suam, et attulit ei hœdum de capris. Cumque cubiculum eius solito vellet intrare, prohibuit eum pater illius, dicens:

2. Putavi, quod odisses eam, et ideo tradidi illam amico tuo; sed habet sororem, quae iunior et pulchrior illa est, sit tibi pro ea uxor.

3. Cui Samson respondit: Ab hac die non erit culpa in me contra Philisthaeos; faciam enim vobis mala.

4. Perrexitque et cepit trecentas vulpes, caudasque earum iunxit ad caudas, et faces ligavit in medio;

5. quas igne succendens, dimisit, ut huc illucque discurrerent. Quae statim perrexerunt in segetes Philisthinorum. Quibus succensis, et comportatae iam fruges, et adhuc stantes in stipula, concrematae sunt, in tantum, ut vineas quoque et oliveta flamma consumeret.

6. Dixeruntque Philisthiim: Quis fecit hanc rem? Quibus dictum est: Samson gener Thamnathaei; quia

tulit uxorem eius, et alteri tradidit, haec operatus est. Ascenderuntque Philisthiim; et combusserunt tam mulierem quam patrem eius.

7. Quibus ait Samson: Licet haec feceritis, tamen adhuc ex vobis expetam ultionem, et tunc quiescam.

8. Percussitque eos ingenti plaga, ita ut stupentes suram femori imponent. Et descendens habitavit in spelunca petrae Etam.

9. Igitur ascendentes Philisthiim in terram Iuda, castrametati sunt in loco, qui postea vocatus est Lechi, id est, maxilla, ubi eorum effusus est exercitus.

10. Dixeruntque ad eos de tribu Iuda: Cur ascendistis adversum nos? Qui responderunt: Ut ligemus Samson, venimus, et reddamus ei, quae in nos operatus est.

11. Descenderunt ergo tria millia virorum de Iuda, ad specum silicis Etam, dixeruntque ad Samson: Ne scis, quod Philisthiim imperent nobis? quare hoc facere voluisti? Quibus ille ait: Sicut fecerunt mihi, sic feci eis.

12. Ligare, inquit, te venimus, et tradere in manus Philisthinorum. Quibus Samson: Iurate, ait, et spondete mihi, quod non occidatis me.

13. Dixerunt: Non te occidemus, sed vinctum trademus. Ligaveruntque eum duobus novis funibus, et tulerunt eum de petra Etam.

14. Qui cum venisset ad locum Maxillae, et Philisthiim vociferantes occurrissent ei, irruit Spiritus Domini in eum; et sicut solent ad odorem ignis lina consumi, ita vincula, quibus ligatus erat, dissipata sunt et soluta.

15. Inventamque maxillam, id est, mandibulam asini, quae iacebat, arripens, interfecit in ea mille viros;

מח־מְחִיק מִדְּבַשׁ

וְיָמָה עַז מֵאָרֶץ

וַיֹּאמֶר לָהֶם

לֹא־לֹא תִרְשָׁתֶם בְּעֹגְלֹתִי

לֹא מִצֵּאתֶם חֵידָתִי:

וַתִּצְלַח עֲלֵיו רֹחַ וַיִּרַר אֶשְׁקֹלוֹ וַיֵּךְ מֵהֶם ׀ שְׁלֹשִׁים אִישׁ וַיִּקַּח 19
אֶת־חֲלִיצוֹתָם וַיִּתֵּן חֲחִלִּיפּוֹת לְמַגִּדֵי הַתִּירְהָ וַיַּחֲר אַפּוֹ וַיַּעַל בֵּית
אֲבִיהֶו: וַחֲדָי אִשָּׁת שְׁמִשׁוֹן לְמַרְעָהוּ אֲשֶׁר רָצָה לוֹ: 20

טו

CAP. XV. טו

וַיְהִי מִיָּמִים בִּימֵי קִצִּיר־חֲטִיטִים וַיִּפְקֹד שְׁמִשׁוֹן אֶת־אִשְׁתּוֹ בְּגִדֵי עֲזִים 21
וַיֹּאמֶר אֲבָאָה אֶל־אִשְׁתִּי הַחֲדָרָה וְלֹא־נָתַנִּי אֲבִיָּה לְבֹא: וַיֹּאמֶר 22
אֲבִיָּה אָמֵר אֲמִרְתִּי כִּי־טָנָא שְׂנֵאתָהּ וַאֲהַנֵּנָה לְמַרְעָה הֲלֹא אֲחֻתָּהּ
הַקִּטְנָה טֹבָה מִפְּנֵה תַחֲרִינָא לָךְ תַּחֲחִירָה: וַיֹּאמֶר לָהֶם שְׁמִשׁוֹן 23
נִקְרִיתִי הַפַּעַם מִפְּלִשְׁתִּים כִּי־עָלִיתִי אֵנִי עִמָּם רָעָה: וַיִּלְךָ שְׁמִשׁוֹן וַיִּלְכֹּד 24
שְׁלֹש־מֵאוֹת שׁוֹעֲלִים וַיִּקַּח לְפָדִים וַיִּפֶּן זָנָב אֶל־זָנָב וַיֵּשֶׁם לְפָדִי אַחֵר
בֵּין־שְׁנֵי הַזָּנָבוֹת בַּהֶדֶךְ: וַיִּבְכְּרֵהוּ בְּלִפְתָּיו וַיִּשְׁלַח בְּקִמּוֹת פְּלִשְׁתִּים ה 25
וַיִּבְכְּרֵהוּ מִגִּדִּישׁ וְעַד־קֶמֶה וְעַד־כְּרִם זֵיתִי: וַיֹּאמְרוּ פְּלִשְׁתִּים מִי עָשָׂה 26
זֹאת וַיֹּאמְרוּ שְׁמִשׁוֹן חֲתָן הַחֲמִלִי כִּי לָקַח אֶת־אִשְׁתּוֹ וַיַּהַנֶּה לְמַרְעָהוּ
וַיַּעַלּוּ פְּלִשְׁתִּים וַיִּשְׁרְפוּ אוֹתָהּ וְאֶת־אֲבִיָּה בָּאֵשׁ: וַיֹּאמֶר לָהֶם שְׁמִשׁוֹן 27
אִם־תִּעֲשׂוּן כְּזָאת כִּי אִם־נִקְמָתִי בָכֶם וְאַחֵר אֲחַדְל: וַיֵּךְ אוֹתָם שׁוֹךְ 28
עַל־רֶכֶךְ מִפְּנֵי גְדוּלָּת וַיִּגְדֹּל וַיֵּשֶׁב בְּסַעֲרָה סֹלֶעַ עֵרֶטֶם: וַיַּעַלּוּ 29
פְּלִשְׁתִּים וַיַּהַנּוּ בִּיהוּדָה וַיִּנְגְּשׁוּ בִּלְחִי: וַיֹּאמְרוּ אִישׁ יְהוּדָה לְמָה 30
עָלִיתֶם עָלֵינוּ וַיֹּאמְרוּ לְאַסּוֹר אֶת־שְׁמִשׁוֹן עָלֵינוּ לְעֲשׂוֹת לוֹ כְּאֲשֶׁר
עָשָׂה לָנוּ: וַיִּרְדּוּ שְׁלֹשָׁת אֲלָפִים אִישׁ מִיהוּדָה אֶל־סַעֲרָה סֹלֶעַ עֵרֶטֶם 31
וַיֹּאמְרוּ לְשְׁמִשׁוֹן הֲלֹא יָרַעְתָּ כִּי־מִשְׁלִים בָּנוּ פְּלִשְׁתִּים וּמַה־זֹּאת עָשִׂיתָ
לָנוּ וַיֹּאמֶר לָהֶם כְּאֲשֶׁר עָשָׂה לִּי כֵּן עָשִׂיתִי לָהֶם: וַיֹּאמְרוּ לוֹ לְאַסְרֶךָ 32
וְיָרְדֵנוּ לְתַחֶךָ בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים וַיֹּאמֶר לָהֶם שְׁמִשׁוֹן הֲשִׁבְעוּ לִּי פֶן־תִּפְגְּעוּן
כִּי אֲהֵם: וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֵאמֹר לֹא כִּי־אֲסֹר נְאֻסְרְךָ וַנַּחֲנוּךָ בְּיָדָם וְהָמָּה 33
לֹא נִמְיָתָהּ וַיִּאֲסְרֶהוּ בְּשָׁנָיִם עֶבְתִּים חֲדָשִׁים וַיַּעֲלוּהוּ מִן־הַסֹּלֶעַ: 34
הוּא־בָּא עַד־לְחִי וּפְלִשְׁתִּים הִרְעוּ לְקַרְאָתוֹ וַתִּצְלַח עֲלָיו רֹחַ יְהוָה 35
וַתַּהֲרִינָה הָעֶבְתִּים אֲשֶׁר־עַל־זִרְעוֹתָיו כַּפְּשָׁתִים אֲשֶׁר בָּעֲרוּ בָּאֵשׁ
וַיִּמָּסּוּ אֲסִירָיו מֵעַל רִדְיוֹ: וַיִּמָּצֵא לְחִיר־חֲמוֹר טְרִיָּה וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקְחָהּ 36
וַיִּתֶּן־בָּהּ אֶלָּה אִישׁ: וַיֹּאמֶר שְׁמִשׁוֹן

בִּלְתִּי הַחֲמֹר הַחֲמֹר הַמִּדְרֹגִים

בִּלְתִּי הַחֲמֹר הַכִּיתִי אֶלֶף אִישׁ׃

17 וַיְהִי כְּכַלְתּוֹ לְדַבֵּר וַיִּשְׁלַךְ הַלְחִי מִקְדּוֹ וַיִּקְרָא לְמָקוֹם הַהוּא רֶמֶת
18 לְחַר׃ וַיִּצְמָא מֵאֵל וַיִּקְרָא אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר אִתָּה נָתַתָּ כִּיד־עֲבָדֶיךָ
אֶת־הַחֲשׂוֹנֶה הַגָּדֹלָה הַזֹּאת וְעַתָּה אֲמִית בְּצִמָּא וְנִפְלִיתִי בְּיַד הַעֲרָלִים׃
19 וַיִּכְלַע אֱלֹהִים אֶת־הַמִּכְתָּשׁ אֲשֶׁר־בַּלְחִי וַיִּצְאֵהוּ מִמֶּנִּי מִיֹּם וַיִּשֶׁת׃ וַתֵּשֶׁב
רוּחוֹ וַיִּחִי עַל־כֵּן׃ קָרָא שְׁמָהּ עֵין הַקּוֹרָא אֲשֶׁר בַּלְחִי עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
כ וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל בִּימֵי פְלִשְׁתִּים עֶשְׂרִים שָׁנָה׃

CAP. XVI. יו

יז

א 2 וַיִּלְכֶּה שְׁמִשׁוֹן עֲנָתָה וַיֵּרֶא־שָׁם אִשָּׁה זֹנָה וַיָּבֹא אֵלֶיהָ׃ לְצִנְתִּים׃
לֵאמֹר בָּא שְׁמִשׁוֹן הִנֵּה וַיִּסָּבּוּ וַיִּצְרְבוּ־לּוֹ כָּל־הַלַּיְלָה בְּשַׁעַר הָעִיר
3 וַיִּתְחַרְשׁוּ כָּל־הַלַּיְלָה לֵאמֹר עַד־אֹזֶר הַבֶּקֶר וַהֲרִגְנָהּ׃ וַיִּשְׁכַּב שְׁמִשׁוֹן
עַד־חֲצִי הַלַּיְלָה וַיָּקָם׃ בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיֹּאחֲזֵהוּ בְּדַלְתוֹת שַׁעַר־הָעִיר
וּבִשְׁתֵּי הַמַּזוּזוֹת וַיִּסָּעֵם עִם־הַבָּרִית וַיִּשֹּׁם עַל־כַּתְּפָיו וַיַּעֲלֵם אֶל־רֹאשׁ
4 הַחֹר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הַבְּרוֹן׃ וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיִּצְטַב אִשָּׁה בְּנַחַל
ה שוֹרֶק וַיִּשְׁמָה דְּלִילָה׃ וַיַּעֲלֶהָ אֵלֶיהָ סִרְגֵּי פִלְשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ לָהּ פְתִי
אוֹתָהּ וְרֹאֵי בָמָה כְּתוּ גְדוֹל וּבָמָה נִיכָל לָנוּ וְאִסְרֵנוּהָ לַעֲבִידָהּ וְאִנְחָנוּ
6 נַחֲן־לָהּ אִישׁ אֶלֶף וּמֵאָה כֶּסֶף׃ וַתֹּאמֶר דְּלִילָה אֶל־שְׁמִשׁוֹן תַּעֲבִידֶהּ
7 נָא לִּי בָמָה כְּחוֹךְ גְּדוֹל וּבָמָה תִּאָּסֵר לַעֲבֹדָתָהּ׃ וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ שְׁמִשׁוֹן
אִם־יִאָּסְרוּנִי בְּשַׁבָּעַת יְחָרִים וַיְחָרִים לִחַם אֲשֶׁר לֹא־חָרְבוּ וַחֲלִיתִי וַחֲרִיתִי
8 כְּאַחַד הָאָדָם׃ וַיַּעֲלֶיהָ סִרְגֵּי פִלְשְׁתִּים שַׁבָּעַת יְחָרִים וַיְחָרִים לִחַם אֲשֶׁר
9 לֹא־חָרְבוּ וַתִּאָּסְרֶהּ בָּהֶם׃ וַהֲאֵלֶב יִשָּׁב לָהּ בַּחֲדָר וַתֹּאמֶר אֵלֶיהָ
פִּלְשְׁתִּים עָלֶיךָ שְׁמִשׁוֹן וַיִּנְחֹל אֶת־הַיְחָרִים כַּאֲשֶׁר יִנְחֹק פְּתִיל־
י הַנְּעִרָה בַּחֲרִיתָהּ אֵשׁ וְלֹא נִדְעָ כְּתוּ׃ וַתֹּאמֶר דְּלִילָה אֶל־שְׁמִשׁוֹן הִנֵּה
11 הִתְלַחַת בִּי וַתְּדַבֵּר אֵלַי כְּזָבִים עַתָּה תַּעֲבִידֶה־נָּא לִּי בָמָה תִּאָּסֵר׃ וַיֹּאמֶר
אֵלֶיהָ אִם־אִסּוֹר בְּאִסְרוֹנִי בַּעֲבֹתִים הַדָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא־נִעְשָׂה בָּהֶם
12 מְלָאכָה וַחֲלִיתִי וַחֲרִיתִי כְּאַחַד הָאָדָם׃ וַתִּקַּח דְּלִילָה עֲבָתִים הַדָּשִׁים
וַתִּאָּסְרֶהּ בָּהֶם וַתֹּאמֶר אֵלֶיהָ פִּלְשְׁתִּים עָלֶיךָ שְׁמִשׁוֹן וַהֲאֵלֶב יִשָּׁב בַּחֲדָר
13 וַיִּנְחֹתָם מֵעַל זִרְעֻתָיו כְּחוֹט׃ וַתֹּאמֶר דְּלִילָה אֶל־שְׁמִשׁוֹן עַד־הִנֵּה
הִתְלַחַת בִּי וַתְּדַבֵּר אֵלַי כְּזָבִים תַּעֲבִידֶה לִּי בָמָה תִּאָּסֵר וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ
14 אִם־תִּאָּרְגֵנִי אֶת־שַׁבַּע מַחֲלָפוֹת רֹאשִׁי עִם־הַמַּסְּכָה׃ וַתַּחֲקַע בַּיָּתֵד
וַתֹּאמֶר אֵלֶיהָ פִּלְשְׁתִּים עָלֶיךָ שְׁמִשׁוֹן וַיִּיקַּח מִשְׁנֵהוּ וַיִּסָּע אֶת־הַיָּתֵד

16. et ait: In maxilla asini, in mandibula pulli asinarum delevi eos, et percussi mille viros.

17. Cumque haec verba canens complisset, proiecit mandibulam de manu, et vocavit nomen loci illius Ramathlechi, quod interpretatur elevatio maxillae.

18. Sitiensque valde, clamavit ad Dominum, et ait: Tu dedisti in manu servi tui salutem hanc maximam atque victoriam; en! siti morior, incidamque in manus incircumcisorum.

19. Aperuit itaque Dominus molarem dentem in maxilla asini, et egressae sunt ex eo aquae. Quibus haustis, refocillavit spiritum, et vires recepit. Idcirco appellatum est nomen loci illius, Fons invocantis de maxilla, usque in praesentem diem.

20. Iudicavitque Israël in diebus Philisthiim viginti annis*.

* c. 16, 31.

CAP. XVI.

Dalila Samsoni exitio est.

1. Abiit quoque in Gazam, et vidit ibi mulierem meretricem, ingressusque est ad eam.

2. Quod cum audissent Philisthiim, et percrebruisset apud eos, intrasse urbem Samson, circumdederunt eum, positus in porta civitatis custodibus; et ibi tota nocte cum silentio praestolantes, ut facto mane exeuntem occiderent.

3. Dormivit autem Samson usque ad medium noctis; et inde consurgens apprehendit ambas portae fores cum postibus suis et sera, impositasque humeris suis portavit ad verticem montis, qui respicit Hebron.

4. Posthaec amavit mulierem, quae habitabat in valle Sorec, et vocabatur Dalila.

5. Veneruntque ad eam principes Philisthinorum, atque dixerunt: Decipe eum, et discce ab illo, in quo habeat tantam fortitudinem, et quo

modo eum superare valeamus, et vinctum affligere. Quod si feceris, dabimus tibi singuli mille et centum argenteos.

6. Locutus est ergo Dalila ad Samson: Dic mihi, obsecro, in quo sit tua maxima fortitudo, et quid sit, quo ligatus erumpere nequeas?

7. Cui respondit Samson: Si septem nerviceis funibus necdum siccis, et adhuc humentibus, ligatus fuero, infirmus ero, ut caeteri homines.

8. Attuleruntque ad eam satrapae Philisthinorum septem funes, ut dixerat: quibus vinxit eum.

9. Latentibus apud se insidiis, et in cubiculo finem rei expectantibus clamavitque ad eum: Philisthiim super te, Samson! Qui rupit vincula, quo modo si rumpat quis filium de stupae tortum putamine, cum odorem ignis acceperit; et non est cognitum, in quo esset fortitudo eius.

10. Dixitque ad eum Dalila: Ecce! illusisti mihi, et falsum locutus es; saltem nunc indica mihi, quo ligari debeas.

11. Cui ille respondit: Si ligatus fuero novis funibus, qui numquam fuerunt in opere, infirmus ero; et aliorum hominum similis.

12. Quibus rursum Dalila vinxit eum, et clamavit: Philisthiim super te, Samson! in cubiculo insidiis praeparatis. Qui ita rupit vincula, quasi fila telarum.

13. Dixitque Dalila rursum ad eum: Usquequo decipis me, et falsum loqueris? ostende, quo vinciri debeas. Cui respondit Samson: Si septem crines capitis mei cum licio plexueris, et clavum his circumligatum terrae fixeris, infirmus ero.

14. Quod cum fecisset Dalila, dixit ad eum: Philisthiim super te, Samson! Qui consurgens de somno extraxit clavum cum crinibus et licio.

15. Dixitque ad eum Dalila: Quo modo dicis, quod amas me, cum animus tuus non sit mecum? Per tres vices mentitus es mihi, et noluisti dicere, in quo sit maxima fortitudo tua.

16. Cumque molesta esset ei, et per multos dies iugiter adhaereret, spatium ad quietem non tribuens, defecit anima eius, et ad mortem usque lassata est.

17. Tunc aperiens veritatem rei, dixit ad eam: Ferrum numquam ascendit super caput meum, quia Nazaraeus, id est, consecratus Deo sum de utero matris meae; si rasum fuerit caput meum, recedet a me fortitudo mea, et deficiam, eroque sicut caeteri homines.

18. Vidensque illa, quod confensus ei esset omnem animum suum, misit ad principes Philisthinorum ac mandavit: Ascendite adhuc semel, quia nunc mihi aperuit cor suum. Qui ascenderunt, assumpta pecunia, quam promiserant.

19. At illa dormire eum fecit super genua sua, et in sinu suo reclinare caput. Vocavitque tonsorem, et rasis septem crines eius, et coepit abigere eum, et a se repellere; statim enim ab eo fortitudo discessit;

20. dixitque: Philisthiim super te, Samson! Qui de somno consurgens, dixit in anibuo suo: Egrediar, sicut ante feci, et me excutiam, nesciens, quod recessisset ab eo Dominus.

21. Quem cum apprehendissent Philisthiim, statim eruerunt oculos eius, et duxerunt Gazam vinctum catenis, et clausum in carcere molere fecerunt.

22. Iamque capilli eius renasci coeperant;

23. et principes Philisthinorum convenerunt in unum, ut immolarent hostias magnificas Dagon deo suo,

et epularentur, dicentes: Tradidit Deus noster inimicum nostrum Samson in manus nostras.

24. Quod etiam populus videns, laudabat deum suum, eademque dicebat: Tradidit Deus noster adversarium nostrum in manus nostras, qui delevit terram nostram, et occidit plurimos.

25. Laetantesque per convivia, sumptis iam epulis, praeceperunt, ut vocaretur Samson, et ante eos luderet. Qui adductus de carcere ludebat ante eos, feceruntque eum stare inter duas columnas.

26. Qui dixit puero regenti gressus suos: Dimitte me, ut tangam columnas, quibus omnis imminet domus, et recliner super eas, et paululum requiescam.

27. Domus autem erat plena virorum ac mulierum, et erant ibi omnes principes Philisthinorum, ac de tecto et solario circiter tria millia utriusque sexus spectantes ludentem Samson.

28. At ille invocato Domino ait: Domine Deus! memento mei, et redde mihi nunc fortitudinem pristinam Deus meus, ut ulciscar me de hostibus meis, et pro amissione duorum luminum unam ultionem recipiam.

29. Et apprehendens ambas columnas, quibus innitebatur domus, alteramque earum dextera, et alteram laeva tenens,

30. ait: Moriatur anima mea cum Philisthiim. Concussisque fortiter columnis, cecidit domus super omnes principes, et caeteram multitudinem, quae ibi erat; multoque plures interfecit moriens, quam ante vivus occiderat.

31. Descendentes autem fratres eius et universa cognatio tulerunt corpus eius, et sepelierunt inter Saram et Esthaol in sepulchro patris sui Manne; iudicavitque Israel viginti annis.

הארג ואת המסכת: ותאמר אליו ארף האמר אהבתיך ולבך אין טי
אתי זה שלש פעמים התלח בך ולא הערתי לך במה כחה גדול: ויהי 16
כיר הצירקה לו בדבריה כל הימים ותאלצוהו ותקצר נפשו למוות:
ויגד לה את כל לבו ויאמר לה מורה לא עלה על ראשי כיר-נור 17
אלהים אני מבטן אמי אם אפחתה וסר ממני כחי וחליתי והייתי ככל-
האדם: ותרא דלילה כיר-הגיד לה את כל לבו ותשלח ותקרא לסרני 18
פלשתים לאמר עלו הפעם כיר-הגיד לה את כל לבו ועלו אליה סרני
פלשתים ויעלו הפעם בידם: ותישנהו על-ברפיה ותקרא לאיש 19
ותגלה את שבע מחלפות ראשו ותחל לענותו וגסר כחו מעליו:
ותאמר פלשתים עליה שמשון ויקץ משנהו ויאמר אצא בפעם כ 20
בפעם ואגלגל והוא לא ידע כיר יהיה סר מעליו: ויאחזהו פלשתים 21
וינקרו את עיניו ויורידו אתו עזרה ויאסרוהו בנחשתים ויהי מותן
בבית האסירים: ויחל שער-ראשו לצמת פאשר גלה: וסרני 22
פלשתים נאספו לזבח זבח-גדול לדגון אליהם ולשמחה ויאמרו נתן 23
אלהינו בידנו את שמשון אויבנו: ויראו אתו העם ויהללו את- 24
אליהם כיר אמרו נתן אלהינו בידנו את-אויבנו ואת מחריב ארצנו
ואשר הרבה את-חללנו: ויהי כיר טוב לבם ויאמרו קראו לשמשון כה 25
יטחק לנו ונקראו לשמשון מבית האסירים ויצחק לפניהם ויעמידו
אותו בין העמודים: ויאמר לשמשון אל-הנער המחזיק בידו הניחה 26
אותי והימשילי את-העמדים אשר חפרת נכון עליהם ואשען עליהם:
והבינה מלא האנשים והנשים ושמה כל סרני פלשתים ועל-הנג 27
בשליש אלפים איש ואשה הראים בשחוק לשמשון: ויקרא לשמשון 28
אל-יהוה ויאמר אדני יהוה זכרני נא ותזכרני לא אף הפעם הנה
האלהים ואחקה נקם-אתה משהי עיני מפלשתים: ויגלת לשמשון 29
את שני עמודי התור: אשר חפרת נכון עליהם ויפסד עליהם אחד
בזרועו ואחד בשכאיו: ויאמר לשמשון המה נפשי עם-פלשתים ונתן 30
בכח ויפל חפרת על-הסרנים ועל-פל-העם אשר-בו ויהיו המיתים
אשר-המית במותו רבים מאשר המית בחייו: ויגדו אחיו וכל-בית 31
אביה וישאו אתו ויעלו: ויקברו אותו בין צדעה ובין אשתאול
בקבר מנה אביו והוא טפס את-ישראל עשרים שנה:

XVI. v. 16. הל' רפה v. 18. לה — לך ק' v. 21. 'סירים —

'סורים ק' v. 25. פרטוב — כטוב ק': 'סירים — 'סורים ק' v. 26.

והימשילי — והימשילי ק' v. 23. התי רפה

יז .CAP. XVII.

יז

א ויהי איש מהר-אפרים ושמו מיכהו: ויאמר לאמו אלך ומאה הפסח
אשר לשח-לך ואחיו אליה וגם אמרת באוני הנה הפסח אתי אני
ב לשחתי ויאמר אמו ברוך בני ליהוה: וישב את-אלה ומאה הפסח
לאמו ויאמר אמו הקדש הקדשתי את-הפסח ליהוה מדני לבני
ב לשחוט פסל ומסכה ועתה אשיבנו לך: וישב את-הפסח לאמו והקח
אמו מאתים פסח והתנחה לצורק ויעשנהו פסל ומסכת ויהי בבית
ה מיכהו: והאיש מיכה לו בית אלהים ויעש אפוד וחרפים וימלא
ב את-יד אחד מבגדיו ויהי-לו לכתן: בדים חלם אין מלך בשרא
איש הישר בעיניו ועשה: ויהי-נער מבית לחם יהודה ממשפחת
ב יהודה והוא לוי והוא גר-שם: וילך האיש מהציר מבית לחם
יהודה לגור באשר ימצא ויבא הר-אפרים עד-בית מיכה לעשות
ב הרב: ויאמר-לו מיכה מאין תבוא ויאמר אליו לוי אנכי מבית לחם
ב יהודה ואנכי הלך לגור באשר אמצא: ויאמר לו מיכה שבת עמלי
ויהי-לו לאב ולכתן ואנכי אתן-לך עשרת פסח לידמים ותרך בגדים
ב ומחיתך וילך חפז: ויאל חפזי לשבת את-האיש ויהי הנער לו
ב פאחד מבגדיו: וימלא מיכה את-יד חפזי הנער לכתן ויהי
ב בבית מיכה: ויאמר מיכה עתה ידעתי כי-ייריב יחזה לי כי
היה-לי חפזי לכתן:

יח .CAP. XVIII.

יח

א בדים חלם אין מלך בשרא ובדים חלם שבת חפזי מבקש-לו
ב נחלה לשבת כי לא-נפלה לו עד-היום הנהו בתוך שבטי-ישראל
ב בנחלה: וישלחו בני-הן ממשפחתם חמשה אנשים מקצותם
אנשים בני-חיל מצרעה ומאשחאל להגל את-הארץ ולחקרה ויאמרו
אלהם לבו חקרו את-הארץ ויבאו הר-אפרים עד-בית מיכה וילינו
ב שם: חמה עם-בית מיכה והמה הפירו את-קול הנער חפזי ויסוהו
שם ויאמרו לו מיהביאך חלם ומיה-אתה עשה בזה ומח-לך פה:
ב ויאמר אלהם פנה ופנה עשה לי מיכה וישפני ואחיר-לו לכתן:
ה ויאמרו לו שאל-נא באלהים ונדעה החצלת הרפנו אשר אנחנו חלכים
ב עליה: ויאמר להם הפך לבו לשלום נכח יהוה הרפכם אשר חלכו-
ב בה: וילכו חמשת האנשים ויבאו לרשה ויראו את-העם אשר-
ב בקרבה וישבת לבטח כמשפט צידנים שקט וביטח ואין-מכלים

CAP. XVII.

Historia Michae, cui mater idolum conflavit.

1. Fuit eo tempore vir quidam de monte Ephraïm nomine Michas,

2. qui dixit matri suae: Mille et centum argenteos, quos separaveras tibi, et super quibus me audiente iuraveras*, ecce! ego habeo, et apud me sunt. Cui illa respondit: Benedictus filius meus Domino.

* Lev. 5, 1.

3. Reddidit ergo eos matri suae, quae dixerat ei: Consecravi et vovi hoc argentum Domino, ut de manu mea suscipiat filius meus, et faciat sculptile atque conflatile; et nunc trado illud tibi.

4. Reddidit igitur eos matri suae; quae tulit ducentos argenteos, et dedit eos argentario, ut faceret ex eis sculptile atque conflatile*, quod fuit in domo Michae.

* Exod. 20, 4.

5. Qui aediculam quoque in ea Deo separavit, et fecit Ephod*, et Theraphim†, id est, vestem sacerdotalem, et idola; implevitque unius liliorum suorum manum, et factus est ei sacerdos.

* c. 8, 27. Gen. 31, 19. Osee 3, 4.

† Exod. 28, 41. Lev. 21, 10.

6. In diebus illis non erat rex in Israël, sed unusquisque, quod sibi rectum videbatur, hoc faciebat.

7. Fuit quoque alter adolescens de Bethlehem Iuda, ex cognatione eius; eratque ipse Levites, et habitabat ibi.

8. Egressusque de civitate Bethlehem peregrinari voluit, ubicumque sibi commodum reperisset. Cumque venisset in montem Ephraïm iter faciens, et declinasset parumper in domum Michae*;

* v. 1.

9. interrogatus est ab eo, unde venisset. Qui respondit: Levita sum de Bethlehem Iuda, et vado, ut habitem, ubi potuero, et utile mihi esse perspexero.

10. Dixitque Michas: Mane apud me, et esto mihi parens* ac sacerdos; daboque tibi per annos singulos decem argenteos, ac vestem du-

plicem, et quae ad victum sunt necessaria.

* Gen. 45, 8. 4 Reg. 13, 14.

11. Acquievit, et mansit apud hominem, fuitque ille quasi unus de filiis.

12. Implevitque Michas* manum eius, et habuit puerum sacerdotem apud se.

* v. 5.

13. Nunc scio, dicens, quod benefaciet mihi Deus habenti Levitici* generis sacerdotem.

* Num. 1, 49. sq.

CAP. XVIII.

Sexcenti viri e tribu Dan Michae idolum auferunt; urbem Lais capiunt, ubi idololatria excitatur.

1. In diebus illis non erat rex* in Israël, et tribus Dan quaerebat possessionem sibi, ut habitaret in ea; usque ad illum enim diem inter caeteras tribus sortem† non acceperat.

* c. 17, 6. † c. 1, 34. Ios. 19, 47.

2. Miserunt ergo filii Dan, stirpis et familiae suae quinque viros fortissimos de Saraa et Esthaol*, ut explorarent terram, et diligenter inspicerent; dixeruntque eis: Ite, et considerate terram! Qui cum pergentes venissent in montem Ephraïm, et intrassent domum Michae†, requieverunt ibi.

* Ios. 15, 33. † c. 17, 1.

3. Et agnoscentes vocem adolescentis Levitae*, utentesque illius diversorio, dixerunt ad eum: Quis te huc adduxit? quid hic agis? quam ob causam huc venire voluisti?

* c. 12, 6. 17, 11.

4. Qui respondit eis: Haec et haec praestitit mihi Michas, et me mercede conduxit, ut sim ei sacerdos.

5. Rogaverunt autem eum, ut consuleret Dominum, ut scire possent, an prospero itinere pergerent, et res haberet effectum.

6. Qui respondit eis: Ite in pace! Dominus respicit viam vestram, et iter, quo pergitis.

7. Euntes igitur quinque viri venerunt Lais; videruntque populum habitantem in ea absque ullo timore; iuxta consuetudinem Sidoniorum

securum et quietum, nullo ei penitus resistente, magnarumque opum, et procul a Sidone atque a cunctis hominibus separatum.

8. Reversique ad fratres suos in Saraa et Esthaol*, et, quid egissent, sciscitantibus responderunt:

* v. 1.

9. Surgite, ascendamus ad eos! vidimus enim terram valde opulentam et uberem: nolite negligere, nolite cessare. Eamus, et possideamus eam, nullus erit labor.

10. Intrabimus ad securos*, in regionem latissimam, tradetque nobis Dominus locum, in quo nullius rei est penuria eorum, quae gignuntur in terra.

* v. 7.

11. Profecti igitur sunt de cognatione Dan, id est, de Saraa et Esthaol, sexcenti viri accincti armis bellicis.

12. Ascendentesque manserunt in Cariathiarim Iudae; qui locus ex eo tempore castrorum Dan nomen accepit, et est post tergum Cariathiarim.

13. Inde transierunt in montem Ephraim*. Cumque venissent ad domum Michae;

* c. 17, 1.

14. dixerunt quinque viri, qui prius missi fuerant ad considerandum terram Laïs, caeteris fratribus suis: Nostis, quod in domibus istis sit Ephod, et Theraphim*, et sculptile, atque conflatile; videte, quid vobis placeat.

* c. 17, 5.

15. Et cum paululum declinassent, ingressi sunt domum adolescentis Levitae*, qui erat in domo Michae; salutaveruntque eum verbis pacificis.

* v. 3.

16. Sexcenti* autem viri ita, ut erant armati, stabant ante ostium.

* v. 11.

17. At illi, qui ingressi fuerant domum iuvenis, sculptile, et Ephod, et Theraphim, atque conflatile tollere nitebantur, et sacerdos stabat ante

ostium*, sexcentis viris fortissimis haud procul expectantibus.

* c. 17, 12.

18. Tulerunt igitur, qui intraverant, sculptile, Ephod, et idola, atque conflatile. Quibus dixit sacerdos: Quid facitis?

19. Cui responderunt: Tace, et pone digitum super os tuum; veni-que nobiscum, ut habeamus te patrem, ac sacerdotem*. Quid tibi melius est, ut sis sacerdos in domo unius viri, an in una tribu et familia in Israël?

* c. 17, 10.

20. Quod cum audisset, acquievit sermonibus eorum, et tulit Ephod, et idola, ac sculptile, et profectus est cum eis.

21. Qui cum pergerent, et ante se ire fecissent parvulos ac iumenta, et omne, quod erat pretiosum;

22. et iam a domo Michae essent procul, viri, qui habitabant in aedibus Michae, conclamantes secuti sunt:

23. Et post tergum clamare coeperunt. Qui cum respexissent, dixerunt ad Micham: Quid tibi vis? cur clamas?

24. Qui respondit: Deos meos, quos mihi feci, tulistis, et sacerdotem, et omnia, quae habeo, et dicitis: Quid tibi est?

25. Dixeruntque ei filii Dan: Cave, ne ultra loquaris ad nos, et veniant ad te viri animo concitati, et ipse cum omni domo tua pereas.

26. Et sic coepto itinere perrexerunt. Videns autem Michas, quod fortiores se essent, reversus est in domum suam.

27. Sexcenti autem viri tulerunt sacerdotem, et quae supra diximus; veneruntque in Laïs ad populum quiescentem atque securum, et percusserunt eos in ore gladii; urbemque incendio tradiderunt;

28. nullo penitus ferente praesidium, eo quod procul habitarent a Sidone, et cum nullo hominum habe-

דבר בארץ יובש עָצָר ורחוקים הָמָּה מְצִידָנִים וְדָבָר אֵין לָהֶם עֵם-
אָדָם: וַיִּבְּאוּ אֶל-אֲחֵיהֶם צָרָה וַאֲשָׁתָאֵל וַיֹּאמְרוּ לָהֶם אֲחֵיהֶם מָה
אִתְּכֶם: וַיֹּאמְרוּ קוֹמָה וְנַעֲלָה עֲלֵיהֶם כִּי רָאִינוּ אֶת-הָאָרֶץ וְהִנֵּה טוֹבָה
מְאֹד וְאַתֶּם מְחַשִּׁים אֶל-תִּצְצֵלוּ לָלֶכֶת לָבֹא לְרִשְׁתָּ אֶת-הָאָרֶץ: כְּבֹאֲכֶם
תָּבֹאוּ: אֶל-עַם בְּטָח וְהָאָרֶץ רַחֲבַת יָדַיִם כִּי-נִתְּנָה אֱלֹהִים בְּיַדְכֶם
מִקֹּדֶם אֲשֶׁר אֵין-שָׁם מַחֲסוֹר כֹּל דְּבָר אֲשֶׁר בָּאָרֶץ: וַיִּסְעוּ מִשָּׁם
מִמִּשְׁפַּחַת הַדָּנִי מִצְרָעָה וּמֵאֲשָׁתָאֵל שְׁש־מֵאוֹת אִישׁ הִגְּדוּ כָלִי מִלְחָמָה:
וַיַּעֲלוּ וַיַּחֲנוּ בְּקִרְיַת יַעֲרִים בְּרוּחָהּ עַל-פֶּן קָרְאוּ לַמָּקוֹם הַהוּא
מִתְנַהֲדָן עַד הַיּוֹם הַזֶּה אֲחֵרֵי קִרְיַת יַעֲרִים: וַיַּעֲבְדוּ מִשָּׁם הָר-
אֶפְרַיִם וַיִּבְּאוּ עַד-בֵּית מִיכָה: וַיַּעֲלוּ חֲמִשָּׁת הָאֲנָשִׁים הַחֲלָכִים לְרַגְלָה
אֶת-הָאָרֶץ לִישׁ וַיֹּאמְרוּ אֶל-אֲחֵיהֶם הִידְעָתֶם כִּי יֵשׁ בַּבָּתִּים הָאֵלֶּה
אֶפֹּד וְחֹרֶפִּים וַפֶּסֶל וּמִסְכָּה וְעֵתָה דַּעוּ מִה-תַּעֲשׂוּ: וַיִּסְתְּרוּ טִמְאָה וַיִּבְּאוּ
אֶל-בֵּית-חֲנָנִי חֲנָנִי בֵּית מִיכָה וַיִּשְׁאֲלוּ לָו לְשָׁלוֹם: וְשֵׁשׁ-מֵאוֹת אִישׁ
הַגִּדּוּרִים כָּלִי מִלְחָמָם נָעֲבִים פָּתַח חֲשָׁעַר אֲשֶׁר מִבְּנֵי דָן: וַיַּעֲלוּ
חֲמִשָּׁת הָאֲנָשִׁים הַחֲלָכִים לְרַגְלָה אֶת-הָאָרֶץ בָּאוּ טִמְאָה לָקְחוּ אֶת-הַפֶּסֶל
וְאֶת-הָאֶפֹּד וְאֶת-הַחֹרֶפִּים וְאֶת-הַמִּסְכָּה וַתִּפְתָּן נָצַב פָּתַח חֲשָׁעַר וְשֵׁשׁ-
מֵאוֹת הָאִישׁ הַחֲנָנִי כָלִי מִלְחָמָה: וְאֵלֶּה בָּאוּ בֵּית מִיכָה וַיִּקְחוּ
אֶת-הַפֶּסֶל הָאֶפֹּד וְאֶת-הַחֹרֶפִּים וְאֶת-הַמִּסְכָּה וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הַפְתָּן
מָה אִתְּכֶם עֲשׂוֹם: וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַחֹרֶשׁ שִׁים-יָדָהּ עַל-פִּיָּהּ וְלָהּ עֲמֻנָה
וְהִי-חֲלִי לָאֵב וְלִכְהֵן חֲטִיב: חִזְיוֹהָ כֵּהֵן לְבֵית אִישׁ אֶחָד אִזְ חִזְיוֹתָהּ
כֵּהֵן לְשִׁבְט וּלְמִשְׁפָּחָה בְּיִשְׂרָאֵל: וַיִּיטֹב לֵב הַפְתָּן וַיִּפְחַל אֶת-הָאֶפֹּד כ
וְאֶת-הַחֹרֶפִּים וְאֶת-הַפֶּסֶל וַיִּבְּא בְּקִרְבַּת הָעָם: וַיִּפְּגוּ וַיִּלְכְּדוּ וַיִּשְׁימוּ אֶת-
הַקָּה וְאֶת-הַמִּקְנֶה וְאֶת-הַתְּכֵּפוֹתָהּ לַפְּנִיָּה: הָמָּה הִרְחִיקוּ מִבֵּית מִיכָה
וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר בַּבָּתִּים אֲשֶׁר עַם-בֵּית מִיכָה נִזְעֲקוּ וַיִּרְבִּיקוּ אֶת-בְּנֵי-
דָן: וַיִּקְרְאוּ אֶל-בְּנֵי-דָן וַיִּסְבּוּ פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ לְמִיכָה מִה-לָּךְ כִּי
נִזְעַקְתָּ: וַיֹּאמֶר אֶת-אֱלֹהֵי אֲשֶׁר-עָשִׂיתִי לְקַחְתָּם וְאֶת-הַפְתָּן וַתִּלְכְּדוּ
וּמִה-כִּי עוֹד וּמִה-הִנֵּה תֹאמְרוּ אֵלַי מִה-לָּךְ: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו בְּנֵי-דָן אֶל-
חֲשָׁמֵי קוֹלָה עֲמֻנָה פְּנִי-יָפְגִיעוּ בָּכֶם אֲנָשִׁים מְרִי נָפֶשׁ וְאִסְפָּתָה נִפְשָׁה
וְנָפֶשׁ בִּיתָהּ: וַיִּלְכְּדוּ בְּנֵי-דָן לְדֹרְכָם וַיָּבֹאוּ מִיכָה כִּי-חֲזָקִים הָמָּה מֵמֵנֵה
וַיִּפְּגוּ וַיִּשְׁבּוּ אֶל-בֵּיתוֹ: וְהִמָּה לָקְחוּ אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה מִיכָה וְאֶת-חֲבִיתָהּ
אֲשֶׁר הָיָה-לָּהּ וַיִּבְּאוּ עַל-לִישׁ עַל-עַם שָׁקֵט וּבְטָח וַיָּבֹאוּ אוֹתָם לְפִי-
הָרֶב וְאֶת-הַשִּׁיר שֹׁרְפֵי בָאֵשׁ: וְאֵין מִצִּיל כִּי רַחֲקָה-הָיָה מְצִידָן

וידבר איין־לָהֶם עַם־אֲדָם וְהָיָא פֻּעֵמָךְ אֲשֶׁר לְבֵית־רְחֹב וַיִּבְנוּ אֶת־
 29 הָעִיר וַיִּשְׁבּוּ בָּהּ: וַיִּקְרָאוּ שֵׁם־הָעִיר דָּן בְּשֵׁם דָּן אֲבִיהֶם אֲשֶׁר יוֹלֵד
 לְיִשְׂרָאֵל וְאֹלָם לִישׁ־הָעִיר לָרָאשִׁנָּה: וַיִּקְרְמוּ לָהֶם בְּנֵי־דָן אֶת־
 הַפֶּסֶל וַיַּהוֹנֶהֶן בֶּן־גִּרְשָׁם בֶּן־מְנַשֶּׁה הוּא וּבָנָיו הָיוּ כַּהֲנִים לְשֹׁבֵט
 31 הַדָּנִי עַד־יוֹם גְּלוֹת הָאָרֶץ: וַיִּשְׁיִמוּ לָהֶם אֶת־פֶּסֶל מִיֶּכָה אֲשֶׁר עָשָׂה
 פְּלִי־יָמֵי הָיוֹת בֵּית־הָאֱלֹהִים בְּשִׁלָּה:

יט CAP. XIX.

יט

א וַיְהִי בַּיָּמִים הָאֵלֶּם וּמֶלֶךְ אֵין בְּיִשְׂרָאֵל וַיְהִי אִישׁ לְדָר בְּרִפְתֵּי
 2 הָר־אֶפְרַיִם וַיִּקְח־לֹו אִשָּׁה פִּילָגֶשׁ מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה: וַתִּזְנֶה עִלּוֹ
 פִּילָגֶשׁוֹ וַתִּלְךָ מֵאֲתָוּ אֶל־בֵּית אֲבִיהָ אֶל־בֵּית לָחֶם יְהוּדָה וַתַּהֲרִי־שָׁם
 3 רָמִים אַרְבַּעַת חֳדָשִׁים: וַיָּקָם אִישָׁהּ וַיִּלְכָּךְ אַחֲרֶיהָ לְדַבֵּר עַל־לִבָּהּ
 לְהַשְׁרִיבָוּ וַיִּנְעְרוּ עִמּוֹ וַצֻּמַּד חֲמִרִים וַתְּבִיאֶהוּ בֵּית אֲבִיהָ וַיִּרְאֶהוּ אָבִי
 4 הַנְּעָרָה וַיִּשְׁמַח לִקְרָאתוֹ: וַיַּחְזֹק־בּוּ חֲתָנֹו אָבִי הַנְּעָרָה וַיִּשָּׁב אֲתָוּ
 ה שְׁלֹשֶׁת רָמִים וַיֵּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּלְנִי שָׁם: וַיְהִי בַּיּוֹם הָרְבִיעִי וַיִּשְׁפְּרִמוּ
 בַּבֹּקֶר וַיָּקָם לָלֶכֶת וַיֹּאמֶר אָבִי הַנְּעָרָה אֶל־חֲתָנֹו סִיגְד לְבָךְ פַּת־לָחֶם
 6 וְאַתָּה תֵּלְכוּ: וַיִּשְׁבּוּ וַיֵּאכְלוּ שְׁנֵיהֶם וַחֲדָו וַיִּשְׁתּוּ וַיֹּאמֶר אָבִי הַנְּעָרָה
 7 אֶל־הָאִישׁ הוֹאֵל־נָא וְלֵן וַיִּשָּׁב לְבָךְ: וַיָּקָם הָאִישׁ לָלֶכֶת וַיַּפְצֹר־בּוּ
 8 חֲתָנֹו וַיִּשָּׁב וַיִּלְן שָׁם: וַיִּשְׁלֹם בַּבֹּקֶר בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי לָלֶכֶת וַיֹּאמֶר
 אָבִי הַנְּעָרָה סִיגְד־נָא לְבָבְךָ וַתַּחֲמִמְהוּ עַד־נִשְׁכּוֹת הַיּוֹם וַיֵּאכְלוּ שְׁנֵיהֶם:
 9 וַיָּקָם הָאִישׁ לָלֶכֶת הוּא וּפִילָגֶשׁוֹ וַיִּנְעְרוּ וַיֹּאמֶר לוֹ חֲתָנֹו אָבִי הַנְּעָרָה
 הַנְּהִי־נָא רָפָה הַיּוֹם לְעִירֹב לִינִי־נָא הִנֵּה חֲנוּת חַיִּים לָן פֹּה וַיִּשָּׁב
 י לְבָבְךָ וַתִּשְׁפְּמָתָם מִחֹל לְדַרְפָּכֶם וַתִּלְכְּתָ לְאַהֲלָךְ: וְלֹא־אָבָה הָאִישׁ
 לָלֵן וַיָּקָם וַיִּלְכָּךְ וַיָּבֵא עַד־נֹכַח יְבוֹם הָיָא וַיּוֹשְׁלֶם וַעֲמֹ צֻמַּד חֲמִירִים
 11 חֲבוּשִׁים וּפִילָגֶשׁוֹ עִמּוֹ: הֵם עַם־יְבוֹם וַהֲיוֹם כִּד מָאָר וַיֹּאמֶר תִּשְׁעַר
 12 אֶל־אֲדָנָיו לְכֹה־נָא וְנִסְוּרָה אֶל־עִיר־הַיְּבוּסִי הַזֹּאת וְנָלֵן בָּהּ: וַיֹּאמֶר
 אֲלֵיו אֲדָנָיו לֹא נִסְוֹל אֶל־עִיר נְכָרִי אֲשֶׁר לֹא־מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲנוּ וַעֲבֹרֵנוּ
 13 עַד־גְּבֻעָה: וַיֹּאמֶר לְנַעְרֹו לֵךְ וַיִּקְרָבָהּ בְּאַחַד הַמְּקֹמֹות וְלָנוּ בַּגְּבֻעָה
 14 אֹו בְרָמָה: וַיַּעֲבְרוּ וַיִּלְכוּ וַתָּבֵא לָהֶם הַשֹּׁמֶשׁ אֶצֶל הַגְּבֻעָה אֲשֶׁר
 טז לְבִנְיָמִן: וַיִּסְרוּ שָׁם לְבֹא לָלֵן בַּגְּבֻעָה וַיָּבֵא וַיִּשָּׁב בְּרִתָּב הַלִּיר וְאֵין
 16 אִישׁ מֵאַסְתְּרֹותָם חֲבֵרָתָה לָלֵן: וַהֲנָה אִישׁ זָמָן בָּא מִן־מַעֲשֵׂהָ מִן־
 הַשְּׂדֵה בְּעָרֹב וַהֲאִישׁ מִתָּר אֶפְרַיִם וְהָיָא־גַּר בַּגְּבֻעָה וְאִנְשֵׁי הַמָּקוֹם

XVIII. v. 29. ה'ל' בדגש v. 30. נ"א מִשָּׁה XIX. v. 3. 'בֹו — בָּהּ ק'

v. 5. ה'ע' בקמץ v. 13. חס' ה'

rent quidquam societatis ac negotii. Erat autem civitas sita in regione Rohob; quam rursum extruentes habitaverunt in ea;

29. vocato nomine civitatis Dan, iuxta vocabulum patris sui, quem genuerat Israël, quae prius Laïs dicebatur.

30. Posueruntque sibi sculptile*, et Jonathan filium Gersam filii Moy-si, ac filios eius sacerdotes in tribu Dan, usque ad diem captivitatis suae.

* 3 Reg. 12, 29.

31. Mansitque apud eos idolum Michae omni tempore, quo fuit domus Dei in Silo*. In diebus illis non erat rex in Israël.

* Jos. 18, 1. 1 Reg. 4, 3. * c. 18. 1.

CAP. XIX.

Beniaminitae infandum scelus adversus uxorem Levitae admittunt.

1. Fuit quidam vir Levites habitans in latere montis Ephraïm, qui accepit uxorem de Bethlehem Iuda;

2. quae reliquit eum, et reversa est in domum patris sui in Bethlehem, mansitque apud eum quatuor mensibus.

3. Secutusque est eam vir suus, volens reconciliari ei, atque blandiri, et secum reducere, habens in comitatu puerum et duos asinos; quae suscepit eum, et introduxit in domum patris sui. Quod cum audisset socer eius, eumque vidisset, occurrat ei laetus;

4. et amplexatus est hominem. Mansitque gener in domo soceri tribus diebus, comedens cum eo et bibens familiariter.

5. Die autem quarto de nocte consurgens, proficisci voluit. Quem tenuit socer, et ait ad eum: Gusta prius pauxillum panis, et conforta stomachum, et sic proficisceris.

6. Sederuntque simul, ac comederunt et biberunt. Dixitque pater puellae ad generum suum: Quaeso te, ut hodie hic maneas, pariterque laetemur.

7. At ille consurgens, coepit velle

proficisci. Et nihilominus obnix eum socer tenuit, et apud se fecit manere.

8. Mane autem facto, parabat Levites iter. Cui socer rursum: Oro te, inquit, ut paululum cibi capias, et assumptis viribus, donec increseat dies, postea proficiscaris. Comederunt ergo simul.

9. Surrexitque adolescens, ut pergeret cum uxore sua et puero. Cui rursum locutus est socer: Considera, quod dies ad occasum declivior sit, et propinquat ad vesperum; mane apud me etiam hodie, et duc laetum diem, et cras proficisceris, ut vadas in domum tuam,

10. Noluit gener acquiescere sermonibus eius; sed statim perrexit, et venit contra Iebus*, quae altero nomine vocatur Ierusalem, ducens secum duos asinos onustos, et concubinam.

* Jos. 15, 63.

11. Iamque erant iuxta Iebus, et dies mutabatur in noctem; dixitque puer ad dominum suum: Veni, obsecro, declinemus ad urbem Iebusaeorum, et maneamus in ea.

12. Cui respondit dominus: Non ingrediar oppidum gentis alienae, quae non est de filiis Israël, sed transibo usque Gabaa*;

Reg. 10, 26.

13. et cum illuc pervenero, manebimus in ea, aut certe in urbe Rama.

14. Transierunt ergo Iebus, et coeptum carpebant iter, occubuitque eis sol iuxta Gabaa, quae est in tribu Benjamin.

15. Diverteruntque ad eam, ut manerent ibi. Quo cum intrassent, sedebant in platea* civitatis, et nullus eos recipere voluit hospitio.

* Gen. 19, 2.

16. Et ecce! apparuit homo senex, revertens de agro et de opere suo vesperi, qui et ipse de monte erat Ephraïm, et peregrinus habitabat in Gabaa. Homines autem regionis illius erant filii Iemini.

17. Elevatisque oculis, vidit senex sedentem hominem cum sarcinulis suis in platea civitatis; et dixit ad eum: Unde venis? et quo vadis*?

* Gen. 16, 8.

18. Qui respondit ei: Profecti sumus de Bethlehem Iuda, et pergimus ad locum nostrum, qui est in latere montis Ephraïm, unde ieramus in Bethlehem; et nunc vadimus ad domum Dei, nullusque sub tectum suum nos vult recipere.

19. habentes paleas et foenum in asinorum pabulum, et panem ac vinum in meos et ancillae tuae usus, et pueri, qui mecum est; nulla re indigemus nisi hospitio.

20. Cui respondit senex: Pax tecum sit*! ego praebebo omnia, quae necessaria sunt; tantum, quaeso, ne in platea maneas.

* c. 6, 23.

21. Introduxitque eum in domum suam, et pabulum asinis praebeuit, ac postquam laverunt* pedes suos, recepit eos in convivium.

* Gen. 43, 24.

22. Illis epulantibus, et post laborem itineris, cibo et potu reficientibus corpora, venerunt* viri civitatis illius, filii Belial (id est, absque iugo), et circumdantes dominum senis, fores pulsare coeperunt, clamantes ad dominum domus, atque dicentes†: Educ virum, qui ingressus est domum tuam, ut abutamur eo ††.

* Gen. 19, 4 sq. † Gen. 19, 5. †† v. 24.

23. Egressusque est ad eos senex, et ait: Nolite fratres, nolite facere malum hoc! quia ingressus est homo hospitium meum, et cessate ab hac stultitia*!

* Gen. 34, 7. Deut. 22, 21.

24. Habeo filiam virginem, et hic homo habet concubinam, educam eas ad vos, ut humilietis eas, et vestram libidinem compleatis; tantum, obsecro, ne scelus hoc contra naturam operemini in virum.

25. Nolebant acquiescere sermonibus illius. Quod cernens homo, eduxit ad eos concubinam suam, et

eis tradidit illudendam; qua cum tota nocte abusi essent, dimiserunt eam mane.

26. At mulier, recedentibus tenebris, venit ad ostium domus, ubi manebat dominus suus, et ibi corruit.

27. Mane facto, surrexit homo, et aperuit ostium, ut coeptam exleret viam; et ecce! concubina eius iacebat ante ostium sparsis in limine manibus.

28. Cui ille, putans eam quiescere, loquebatur: Surge, et ambulemus! Qua nihil respondente, intelligens, quod erat mortua; tulit eam, et imposuit asino, reversusque est in domum suam.

29. Quam cum esset ingressus, arripuit gladium, et cadaver uxoris cum ossibus suis in duodecim partes ac frusta concidens* misit in omnes terminos Israël.

* 1 Reg. 11, 7.

30. Quod cum vidissent singuli, conclamabant: Numquam res talis facta est in Israël, ex eo die, quo ascenderunt patres nostri de Aegypto, usque in praesens tempus; ferte sententiam, et in commune discernite, quid facto opus sit.

CAP. XX.

Israëlitae contra Beniaminitas pugnant.

1. Egressi itaque sunt omnes filii Israël, et pariter congregati, quasi vir unus*, de Dan usque Bersabee†, et terra Galaad, ad Dominum in Maspha.

* Osee 9, 9. † c. 18, 28. sq. Ios. 15, 28.

2. Omnesque anguli populorum, et cunctae tribus Israël in Ecclesiam populi Dei convenerunt, quadringenta millia peditum pugnatorum.

3. (Nec latuit filios Beniamin, quod ascendissent filii Israël in Maspha.) Interrogatusque Levita, maritus mulieris interfectae, quomodo tantum scelus perpetratum esset,

4. respondit: Veni in Gabaa* Ben-

17 בְּנֵי וּמִינֵי: וַיֵּשֶׁא עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת־הָאִישׁ הָאֶרֶץ בְּרִחוּב הָעִיר וַיֹּאמֶר
 18 הָאִישׁ הַזֶּקֶן אָנָּה חֶלֶק וּמֵאֵרֶן תָּבוֹא: וַיֹּאמֶר אֵלָיו עֲבָרִים אֲנִיחָנו
 מִבֵּית־לָחֶם יְהוּדָה עַד־נִרְכָּתִי הַר־אֶפְרַיִם מִשָּׁם אָנֹכִי וְאַלֶּךָ עַד־בֵּית־
 לָחֶם יְהוּדָה וְאֶת־בֵּית יְהוֹנָה אָנֹכִי הֶלֶךָ וְאֵין אִישׁ מֵאֶסֶת אוֹתִי
 הַפְּהִיחָה: וְגַם־תִּתֶּן גַּם־מִסְּפוֹא נֶשׁ לַחֲמוּרֵינוּ וְגַם לָחֶם וְיֵין וְשֶׁלִי
 19 וְלִאֲמִתְּךָ וּלְעֶזֶר עִם־עֲבָדֶיךָ אֵין מַחְסוֹר כָּל־דָּבָר: וַיֹּאמֶר הָאִישׁ כ
 הַזֶּקֶן שָׁלוֹם לָךְ כֵּן כָּל־מַחְסֹרְךָ עָלִי כֵּן בְּרִחוּב אֶל־תִּלְכֵּן: וַיְבִיאוּהוּ
 21 לְבֵיתוֹ וַיִּבְּלוּ לַחֲמוּרִים וַיִּרְחֲצוּ רַגְלֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ: הִמָּה מִיטְרִיבִים
 22 אֶת־לֵבָם וְהִנֵּה אֲנִשִּׁי הָעִיר אֲנִשִּׁי בְנֵי־בְלוֹעַל נִסְבּוּ אֶת־הַבֵּית
 מִתְּהַפְּקִים עַל־הַחֵלֶת וַיֹּאמְרוּ אֶל־הָאִישׁ בְּעַל הַבֵּית הַזֶּקֶן לֹא־מֹר
 23 הוֹצֵא אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר־בָּא אֶל־בֵּיתְךָ וְנִדְעָנוּ: וַיֵּצֵא אֵלֵיהֶם הָאִישׁ
 בְּעַל הַבֵּית וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אֶל־אֲחִי אֶל־תִּרְעוּ נָא אַחֲרֵי אֲשֶׁר־בָּא
 24 הָאִישׁ הַזֶּה אֶל־בֵּיתִי אֶל־תַּעֲשׂוּ אֶת־הַנִּבְלָה הַזֹּאת: הִנֵּה בְּתִי
 הַחַתּוּלָּה וַפִּילִגְשָׁהּ אוֹצִיאָה־נָא אוֹתָם וְעֵנּוּ אוֹתָם וַעֲשׂוּ לָהֶם חֲטוּב
 בְּעֵינֵיהֶם וְלֹא־יֵשׁ חֵזֶה לֹא תַעֲשׂוּ דָבָר הַנִּבְלָה הַזֹּאת: וְלֹא־אָבִי כה
 הָאֲנָשִׁים לְשִׁמְעֵי לוֹ וַיַּחֲזֹק הָאִישׁ בְּפִילִגְשׁוֹ וַיֵּצֵא אֵלֵיהֶם חֲחוּץ וַיִּדְעוּ
 אוֹתָהּ וַיַּהַעֲלִימוּ־בָּהּ כָּל־חֵלְקָהּ עַד־הַבֶּקֶר וַיִּשְׁלַחֶיהָ בְּעֹלֹת הַשָּׁחֵר:
 וַתָּבֹא הָאִשָּׁה לַפְּנוֹת הַבֶּקֶר וַתִּפֹּל פֶּתַח בֵּית־הָאִישׁ אֲשֶׁר־אֲדוּנֶיהָ שָׁם
 26 עַד־הָאֹר: וַיָּקָם אֲדוּנֶיהָ בַּבֶּקֶר וַיַּפְחֹל הַלְחוֹת הַבֵּית וַיֵּצֵא לְלֶכֶת
 לְדַרְכּוֹ וְהִנֵּה הָאִשָּׁה פִּילִגְשׁוֹ נִפְלָה פֶּתַח הַבֵּית וַיִּדְּיָה עַל־הַסֶּה: וַיֹּאמֶר
 28 אֵלֶיהָ קוּמִי וְנִלְכָּה וְאֵין עֲנָה וַיִּקְחָהּ עַל־הַחֲמוּר וַיָּקָם הָאִישׁ
 וַיֵּלֶךְ לְמִקְמוֹ: וַיָּבֹא אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּקַּח אֶת־הַמֵּאֲכָלָה וַיַּחֲזֹק בְּפִילִגְשׁוֹ
 29 וַיַּנְתְּחֶהּ לְעֻצְמֶיהָ לְשָׁנִים עֶשֶׂר נִחֲתִים וַיִּשְׁלַחָהּ בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל:
 וְהִנֵּה כָל־הָרָאָה וְאָמַר לֹא־נִהְיִיתָה וְלֹא־נִרְאִיתָה כְּזֹאת לְמִיּוֹם עֲלֹת ל
 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה שׁוּמוּ־לָכֶם עֲלֶיהָ אָצִי
 וְדַבְּרוּ:

כ

CAP. XX. כ

וַיֵּצֵא־כָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַתִּקְהַל הַעֲדָה כָּאִישׁ אֶחָד לְמִדָּן וְעַד־בָּאָר א
 2 שָׁבַע וְאֶרֶץ הַגִּלְעָד אֶל־יְהוָה הַמַּצְפָּה: וַיַּחֲזִיבּוּ פָנוֹת כָּל־הָעָם כָּל
 שָׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל בָּקָה ל עִם הָאֱלֹהִים אֲרַבַּע מֵאוֹת אָלֶם אִישׁ רִגְלֵי שְׁלָלָם
 3 חָרָב: וַיִּשְׁמְעוּ בְנֵי בְנִמֵּן כִּי־עָלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הַמַּצְפָּה וַיֹּאמְרוּ
 4 בְנֵי יִשְׂרָאֵל דַּבְּרוּ אִיכָּה נִהְיִיתָה הַדְּרָה הַזֹּאת: וַיַּעַן הָאִישׁ חֲלוּי אִישׁ

הַאִשָּׁה הַנִּרְצָחָה וַיֹּאמֶר הַגִּבְעָתָה אֲשֶׁר לְבִנְיָמִן בָּאתִי אֵנִי וּפְלִגְשִׁי
ה לָלוּן: וַהֲקָמוּ עָלַי בַּעֲלֵי הַגִּבְעָה וַיִּסָּבּוּ עָלַי אֶת־הַבֹּת לִלְלָה אוֹתִי הֵמָּה
6 לְהַרְגֵנִי וְאֶת־פְּלִגְשִׁי עִנּוּ וַהֲמָתוּ: וְאֵתוֹ בְּפִלְגֶשְׁתִּי וְאֶנְתָּחָה וְאִשְׁלָחָה
7 בְּכָל־שָׂדֶה נַחֲלֵת יִשְׂרָאֵל כִּי עָשׂוּ זִמָּה וַיַּגְדֵּל בְּיִשְׂרָאֵל: הִנֵּה כָל־כֶּסֶם
8 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָבּוּ לָכֶם דָּבָר וַעֲצָה הֵלֶם: וַיִּקָּם כָּל־הָעָם כָּאִישׁ אַחֵד
9 לְאָמְרוֹ לֹא נִלְךְ אִישׁ לְאָחֵלוֹ וְלֹא נָסֹר אִישׁ לְבִירוֹ: וַעֲתָה זֶה חֲדָדָר
י אֲשֶׁר נַעֲשִׂיתָ לַגִּבְעָה: עֲלִיָּה בְּגוֹרָל: וְלִקְחָנוּ עֲשׂוּרָה אֲנָשִׁים לַמָּוֶת
לְכָל וְשִׁבְעֵי יִשְׂרָאֵל וּמֵאָה לְאֵלֶיךָ וְאֵלֶיךָ לְרַבְּכָה לְקַחַת צֹדֶה לָעָם
11 לַעֲשׂוֹת לְבוֹאֶם לִגְבֵּעַ בְּנִימָן כָּל־הַגִּבְעָה אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּיִשְׂרָאֵל: וַיֹּאסֹּף
12 כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֶל־הַלִּיר כָּאִישׁ אַחֵד חֲבֵרִים: וַיִּשְׁלָחוּ שִׁבְעֵי
יִשְׂרָאֵל אֲנָשִׁים בְּכָל־שִׁבְעֵי בְנִימָן לֵאמֹר מַה הָרַעָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נַהֲרַתָּה
13 בָּכֶם: וַעֲתָה הִנּוּ אֶת־הָאֲנָשִׁים בְּנֵי־בִלְעֵל אֲשֶׁר בַּגִּבְעָה וַנְּמִיתָם
וַיַּבְעֵרָה רָעָה מִיִּשְׂרָאֵל וְלֹא אָבוּ: בְּנִימָן לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל אַחֵיהֶם בְּנֵי־
14 יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאסֶפּוּ בְנֵי־בְנִימָן מִן־הַעֲרִים הַגִּבְעָתָה לָצֵאת לַמִּלְחָמָה
טו עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיַּחֲפֹקְדוּ בְנֵי בְנִימָן בַּיּוֹם הַהוּא מֵהַעֲרִים עֲשָׂרִים
וְשִׁשָּׁה אֵלֶּה אִישׁ שְׁלֹשׁ חֲרָב לְבָד מִיּוֹשְׁבֵי הַגִּבְעָה הִרְפֹּקְדוּ שִׁבְעַ
16 מֵאוֹת אִישׁ בַּחֹר: מָפֹל וְהָעָם הָיָה שֹׁבַע מֵאוֹת אִישׁ בַּחֹר אֲשֶׁר יָד־
17 וּמִיָּנוּ כָל־זֶה כֹּלֵעַ בָּאֵבֶן אֶל־הַשְּׂעִירָה וְלֹא יָחֻטָּא: וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל
הִחֲפֹקְדוּ לְבָד מִבְּנִימָן אַרְבַּע מֵאוֹת אֵלֶּה אִישׁ שְׁלֹשׁ חֲרָב כָּל־זֶה אִישׁ
18 מִלְחָמָה: וַיִּקָּמוּ וַיַּעֲלֻ בְּיִת־אֵל וַיִּשְׁאַלּוּ בְּאַל־הֵים וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
מִי יַעֲלֶה־לָּנוּ בַּתְּחִלָּה לַמִּלְחָמָה עִם־בְּנֵי בְנִימָן וַיֹּאמְרוּ יְהוָה יְהוָה וַהֲיִיתָ
19 כ בַּתְּחִלָּה: וַיִּקְוָמוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּבֹּקֶר וַיַּחֲנוּ עַל־הַגִּבְעָה: וַיֵּצֵא אִישׁ
יִשְׂרָאֵל לַמִּלְחָמָה עִם־בְּנִימָן וַיַּעֲרְכוּ אֵתָם אִישׁ־יִשְׂרָאֵל מִלְחָמָה אֶל־
21 הַגִּבְעָה: וַיֵּצְאוּ בְנֵי־בְנִימָן מִן־הַגִּבְעָה וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ בְּיִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם הַהוּא
22 שָׁנִים וְשִׁשִּׁים אֵלֶּה אִישׁ אֶרְצָה: וַיַּחֲחֹק הָעָם אִישׁ יִשְׂרָאֵל וַיִּסָּפּוּ
23 לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה בְּמָקוֹם אֲשֶׁר עָרְכוּ־שָׁם בַּיּוֹם הַרְאִשׁוֹן: וַיַּעֲלֻ בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל וַיַּבְּכוּ לַפְּנֵי־יְהוָה עַד־הָעֶרֶב וַיִּשְׁאַלּוּ בַּיהוָה לֵאמֹר הַאֲסִירָה
לְגִשָּׁת לַמִּלְחָמָה עִם־בְּנֵי בְנִימָן אֲתִי וַיֹּאמֶר יְהוָה עֲלוּ אֵלַי: 24
כה וַיַּקְרִבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵי בְנִימָן בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי: וַיֵּצֵא בְנִימָן ו
לְקִרְאָתָם מִן־הַגִּבְעָה בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד שְׁמִנִּית
26 עֲשׂוֹר אֵלֶּה אִישׁ אֶרְצָה כָּל־אֶפֶס שְׁלֹשִׁי חֲרָב: וַיַּעֲלֻ כָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְכָל־הָעָם וַיָּבֹאוּ בְּיִת־אֵל וַיַּבְּכוּ וַיִּשְׁבּוּ שָׁם לַפְּנֵי יְהוָה וַיֹּאמְרוּ בַּיּוֹם־

iamin cum uxore mea, illucque divertit;

* c. 19, 15.

5. et ecce! homines civitatis illius circumdederunt nocte domum, in qua manebam, volentes me occidere, et uxorem meam incredibili furore libidinis vexantes, denique mortua est.

6. Quam arreptam, in frusta concidi, misique partes in omnes terminos possessionis vestrae; quia nunquam tantum nefas, et tam grande piaculum factum est in Israël.

7. Adestis omnes filii Israël, discernite, quid facere debeatis.

8. Stansque omnis populus, quasi unius hominis sermone, respondit: Non recedemus in tabernacula nostra, nec suam quisquam intrabit domum;

9. sed hoc contra Gabaa in commune faciamus.

10. Decem viri eligantur e centum ex omnibus tribubus Israël, et centum de mille, et mille de decem millibus, ut comportent exercitui cibaria, et possimus pugnare contra Gabaa Benjamin, et reddere ei pro scelere, quod meretur.

11. Convenitque universus Israël ad civitatem, quasi homo unus, eadem mente, unoque consilio.

12. Et miserunt nuncios ad omnem tribum Benjamin, qui dicerent: Cur tantum nefas in vobis repertum est?

13. Tradite homines de Gabaa, qui hoc flagitium perpetrarunt, ut moriantur, et auferatur malum de Israël. Qui noluerunt fratrum suorum filiorum Israël audire mandatum;

14. sed ex cunctis urbibus, quae sortis suae erant, convenerunt in Gabaa, ut illis ferrent auxilium, et contra universum populum Israël dimicarent.

15. Inventique sunt viginti quinque milia de Benjamin educentium gladium, praeter habitatores Gabaa,

16. qui septingenti erant viri for-

tissimi, ita sinistra, ut dextra praeliantes; et sic fundis lapides ad certum iacentes, ut capillum quoque possent percutere, et nequaquam in alteram partem ictus lapidis deferretur.

17. Virorum quoque Israël, absque filiis Benjamin, inventa sunt quadringenta millia educentium gladios, et paratorum ad pugnam.

18. Qui surgentes venerunt in domum Dei, hoc est, in Silo; consuleruntque Deum, atque dixerunt: Quis erit in exercitu nostro princeps certaminis contra filios Benjamin? Quibus respondit Domini: Iudas sit dux vester.

19. Statimque filii Israël surgentes mane, castrametati sunt iuxta Gabaa;

20. et inde procedentes ad pugnam contra Benjamin, urbem oppugnare coeperunt.

21. Egressique filii Benjamin de Gabaa, occiderunt de filiis Israël die illo viginti duo millia virorum.

22. Rursum filii Israël et fortitudine et numero confidentes, in eodem loco, in quo prius certaverant, aciem direxerunt:

23. Ita tamen, ut prius ascenderent et flerent coram Domino usque ad noctem; consulerentque eum, et dicerent: Debeo ultra procedere ad dimicandum contra filios Benjamin fratres meos, an non? Quibus ille respondit: Ascendite ad eos, et inite certamen!

24. Cumque filii Israël altera die contra filios Benjamin ad praelium processissent,

25. eruperunt filii Benjamin * de portis Gabaa; et occurrentes eis, tanta in illos caede bacchati sunt, ut decem et octo millia virorum educentium gladium prosternerent

* Gen. 49, 27.

26. Quamobrem omnes filii Israël venerunt in domum Dei, et sedentes flebant coram Domino; ieiunaveruntque die illo usque ad vesperam,

et obtulerunt ei holocausta*, atque pacificas victimas†.

* Lev. 1, 3. † Lev. 3, 1.

27. et super statu suo interrogaverunt. Eo tempore ibi erat arca foederis Dei,

28. et Phinees* filius Eleazari filii Aaron praepositus domus. Consuluerunt igitur Dominum, atque dixerunt: Exire ultra debemus ad pugnam contra filios Benjamin fratres nostros, an quiescere? Quibus ait Dominus: Ascendite, cras enim tradam eos in manus vestras.

* Num. 27, 7. 11.

29. Posueruntque filii Israël insidias* per circuitum urbis Gabaa;

* Ios. 8, 12.

30. et tertia vice, sicut semel et bis, contra Benjamin exercitum produxerunt.

31. Sed et filii Benjamin audacter eruperunt de civitate*, et fugientes adversarios longius persecuti sunt, ita, ut vulnerarent ex eis, sicut primo die et secundo, et caederent per duas semitas vertentes terga, quarum una ferebatur in Bethel, et altera in Gabaa, atque prosternerent triginta circiter viros;

* Ios. 8, 6.

32. putaverunt enim solito eos more cedere*. Qui fugam arte simulantes, inierunt consilium, ut abstraherent eos de civitate, et quasi fugientes ad supradictas semitas perducerent. * Ios. 8, 6.

33. Omnes itaque filii Israël surgentes de sedibus suis, tetenderunt aciem in loco, qui vocatur Baalthamar. Insidiae quoque, quae circa urbem erant, paulatim se aperire coeperunt,

34. et ab occidentali urbis parte procedere. Sed et alia decem millia virorum de universo Israël, habitatores urbis ad certamina provocabant. Ingravatumque est bellum contra filios Benjamin; et non intellexerunt, quod ex omni parte illis instaret interitus.

35. Percussitque eos Dominus in conspectu filiorum Israël, et interfecerunt ex eis in illo die viginti quinque millia et centum viros, omnes bellatores et educentes gladium.

36. Filii autem Benjamin, cum se inferiores esse vidissent, coeperunt fugere. Quod cernentes filii Israël,

dederunt eis ad fugiendum locum, ut ad praeparatas insidias devenirent, quas iuxta urbem posuerant.

37. Qui cum repente de latibulis surrexissent*, et Benjamin terga caedentibus daret, ingressi sunt civitatem, et percusserunt eam in ore gladii. * Ios. 8, 19.

38. Signum autem dederant filii Israël his, quos in insidiis collocaverant, ut postquam urbem cepissent, ignem accenderent: ut ascendente in altum fumo captam urbem demonstrarent.

39. Quod cum cernerent filii Israël in ipso certamine positi (putaverunt enim filii Benjamin* eos fugere, et instantius persequerentur, caesis de exercitu eorum triginta viris),

* v. 31.

40. et viderent quasi columnam fumi de civitate conscendere; Benjamin quoque aspiciens* retro, cum captam cerneret civitatem et flammam in sublimi ferri; * Ios. 8, 20.

41. qui prius simulaverant fugam, versa facie fortius resistebant. Quod cum vidissent filii Benjamin, in fugam versi sunt,

42. et ad viam deserti ire coeperunt, illuc quoque eos adversariis persequentibus. Sed et hi, qui urbem succenderant, occurrerunt eis*.

* Ios. 8, 22.

43. Atque ita factum est, ut ex utraque parte ab hostibus caederentur, nec erat ulla requies morientium. Ceciderunt, atque prostrati sunt ad orientalem plagam urbis Gabaa.

44. Fuerunt autem, qui in eodem loco interfecti sunt, decem et octo millia virorum, omnes robustissimi pugnatores.

45. Quod cum vidissent, qui remanserant de Benjamin, fugerunt in solitudinem; et pergebant ad petram, cuius vocabulum est Remmon. In illa quoque fuga palantes, et in diversa tendentes, occiderunt quinque millia virorum. Et cum ultra tenderent, persecuti sunt eos, et interfecerunt etiam alia duo millia.

46. Et sic factum est, ut omnes, qui ceciderant de Benjamin in diversis locis, essent viginti quinque millia, pugnatores ad bella promptissimi.

47. Remanserunt itaque de omni numero Benjamin, qui evadere, et fugere in solitudinem potuerunt,

27 הָיָה עַד-הָעָרֶב וַיַּעֲלֹו עֲלוֹת וַיִּשְׁלָמִים לַפָּנִי יְהוָה; וַיִּשְׁאַלֵּו בְנֵי-יִשְׂרָאֵל
 28 בַּיהוָה וְשֵׁם אֲרוֹן בְּרִית הָאֱלֹהִים בַּיָּמִים הָהֵם: וַיַּיָּנִחֶם בֶּן-אֶלְעָזָר
 בֶּן-אֶהֱרֹן עֹמֵד, לַפָּנִי בַיָּמִים הָהֵם לְאַמֵּר הָאוֹסֶה עוֹד לַצָּאֵת
 לַמִּלְחָמָה עִם-בְּנֵי-בְנִימֵן אֲתִי אִם-אֶחָד וַיֹּאמֶר יְהוָה עָלֶיךָ כִּי מָחָר
 29 אֶחָנְנֶיךָ בְּרַדְּךָ: וַיִּשָּׂם יִשְׂרָאֵל אֲרָכִים אֶל-הַגְּבֻעָה סָבִיב: וַיַּעֲלֹו בְנֵי-
 יִשְׂרָאֵל אֶל-בְּנֵי בְנִימֵן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיַּעֲרְכוּ אֶל-הַגְּבֻעָה בַּפֶּעַם
 31 בַּפֶּעַם: וַיַּצֵּאוּ בְנֵי-בְנִימֵן לַקְרָאֵת הָעָם הַנִּתְקָו מִן-הָעִיר וַיַּחֲלֹו
 לַחֲפוֹת מִדָּעִם חֲלָלִים בַּפֶּעַם, בַּפֶּעַם בַּמִּסְפֹּת אֲשֶׁר אָחַת עָלָה בֵּית-
 32 אֵל וְאָחַת גְּבֻעָתָה בַּשּׁוֹלָה בַּשְּׁלִשִׁים אִישׁ בְּיִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמְרוּ בְנֵי
 בְנִימֵן נִפְשֵׁים הֵם לַפָּנֵינוּ כְּבָרְאשֵׁנָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ נְלוֹסָה וַיִּתְקַלְוָהוּ
 33 מִן-הָעִיר אֶל-הַמִּסְפֹּת: וְכָל אִישׁ יִשְׂרָאֵל קָמוּ מִמְּקוֹמָו וַיַּעֲרְכוּ בַּבֶּעַל
 34 חָמָר וָאֶרֶב יִשְׂרָאֵל מִגִּית מִמְּקָמוֹ מִמַּעַרְה-גִּבְעָה: וַיִּבְאוּ מִלְּגַד לַגְּבֻעָה
 עֲשָׂרָה אֲלָפִים אִישׁ בָּחוּר מִכָּל-יִשְׂרָאֵל וַהֲמִלְחָמָה כְּבָדָה וְהֵם לֹא
 35 יָדְעוּ כִּי-נִגְנַת עָלֵיהֶם הָרַעַת: וַיָּגֶם יְהוָה אֶת-בְּנִימֵן לַפָּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹחַ
 וַיִּשְׁתַּחֲוֶהוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּבִנְיָמֵן בַּיּוֹם הַהוּא עֲשָׂרִים וַחֲמִשָּׁה אָלֶּה
 36 וַמָּאָה אִישׁ כָּל-אֶפְתָּה שְׁלֹשׁ חָרֵב: וַיִּרְאוּ בְנֵי-בְנִימֵן כִּי נִגְפוּ וַיַּחֲלֹו
 אִישׁ-יִשְׂרָאֵל מְקוֹם לְבִנְיָמֵן כִּי בָטְחוּ אֶל-הָאֵלִיב אֲשֶׁר שָׁמוּ עַל-
 37 הַגְּבֻעָה: וְהָאֶרֶב הָחִישׁ וַיַּפְשְׁטוּ אֶל-הַגְּבֻעָה וַיִּמְשְׁלֵה הָאֵלִיב וַיָּדָה אֶת-
 38 כָּל-הָעִיר לְפִי-חָרֵב: וַהֲמוּזֵד הָיָה לְאִישׁ יִשְׂרָאֵל עִם-הָאֶרֶב חָרֵב
 39 לַהֲעִלּוֹתָם מִשָּׂאת הָעֵשֶׂן מִן-הָעִיר: וַיַּחֲפֹךְ אִישׁ-יִשְׂרָאֵל בַּמִּלְחָמָה
 40 וּבְנִימֵן חָתָל לַחֲפוֹת חֲלָלִים בְּאִישׁ-יִשְׂרָאֵל בַּשְּׁלִשִׁים אִישׁ כִּי אָמְרוּ
 41 אֵךְ נִגְוָה נִפָּם הוּא לַפָּנֵינוּ בַּמִּלְחָמָה הִרְאֵשְׁנָה: וַהֲמִשָּׂאת הַחֲלָה לַעֲלוֹת מִן-
 42 הָעִיר עֲמוּד עֵשֶׂן וַיִּפֹּן בְּנִימֵן אַחֲרָיו וַהֲנִיחָה עָלָה כָּלִיל-הָעִיר
 43 הַשְּׂמִימָה: וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל חָפָּה וַיַּפְחֵל אִישׁ בְּנִימֵן כִּי רָאָה כִּי-נִגְנַעַה
 44 עָלָיו הָרַעַת: וַיַּפְנֹו לַפָּנֵי אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֶל-הַרְדֵּךְ הַמְּדַבֵּר וַהֲמִלְחָמָה
 45 הַדְּבִיקָתָהוּ וְאֲשֶׁר מִתְעָרִים מִשְׁחִיתִים אוֹתוֹ בְּחוֹכוֹ: כְּתוּרוֹ אֶת-בְּנִימֵן
 46 הַדְּרִיפָהוּ מִנוּחַח הַדְּרִיכָהוּ עַד נֹכַח הַגְּבֻעָה מִמִּזְרַח-שָׁמֶשׁ: וַיַּפְלֹו
 47 אֶת-בְּנִימֵן שְׂמִינָה-עֲשָׂר אָלֶּה אִישׁ אֶת-כָּל-אֶלֶּה אֲנָשֵׁי חֵיל: וַיַּפְנֹו וַיִּגְסוּ מִה
 הַמְּדַבְרָה אֶל-סֹלַע הָרְמֹון וַיַּעֲלֵלָהוּ בַּמִּסְפֹּת חֲמִשָּׁת אֲלָפִים אִישׁ
 48 וַיַּדְּבִיקוּ אַחֲרָיו עַד-גִּדְעִם וַיִּקְּוּ מִמֶּנּוּ אֲלָפִים אִישׁ: וַיַּחֲלֵ כָל-הַנְּפָלִים
 49 מִבְּנִימֵן עֲשָׂרִים וַחֲמִשָּׁה אָלֶּה אִישׁ שְׁלֹשׁ חָרֵב בַּיּוֹם הַהוּא אֶת-כָּל-
 50 אֶלֶה אֲנָשֵׁי-חֵיל: וַיַּפְנֹו וַיִּגְסוּ הַמְּדַבְרָה אֶל-סֹלַע הָרְמֹון שָׁשׁ מֵאוֹת

48 אַרֶשׁ וַיָּשֻׁבוּ בְּסֻלַּע רְמוֹן אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים׃ וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל שָׁבוּ אֶל-בְּנֵי בְנֵימִן וַיִּכְּרוּ לַפִּי-חֶרֶב מִיָּד מִתָּם עַד-בְּהֶמְתָּ עַד כָּל-הַנְּמָצָא אֲשֶׁר כָּל-הַיִּזְרְעִים הַנְּמָצָאוֹת שָׁלְחוּ בָאֵשׁ׃

כא CAP. XXI.

כא

א וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל נִשְׁבַּע בַּמִּצָּפָה לֵאמֹר אִישׁ מִמֶּנּוּ לֹא-יָתֵן בָּחוּ לְבְנֵימִן
2 לְאִשָּׁה׃ וַיָּבֹא הָעָם בֵּית-אֵל וַיָּשֻׁבוּ שָׁם עַד-הָעָרִב לַעֲנִי הָאֱלֹהִים וַיִּשְׁאֲלוּ קוֹלָם וַיִּבְכּוּ בְּכִי גָדוֹל׃ וַיֹּאמְרוּ לָמָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
4 הִרְתָּה-זֹּאת בְּיִשְׂרָאֵל לְהַפְקֹד הַיּוֹם מִיִּשְׂרָאֵל שִׁבְט אֶחָד׃ וַיְהִי מִמִּחֲרָת וַיִּשְׁפְּרוּ הָעָם וַיִּבְנוּ-שָׁם מִזְבֵּחַ וַיַּעֲלוּ עֹלוֹת וּשְׁלָמִים׃
ה וַיֹּאמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִי אֲשֶׁר לֹא-עָלָה בִקְהָל מִכָּל-שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-יְהוָה כִּי הִשְׁבוּעָה הַגְּדוֹלָה הִרְתָּה לָאֲשֶׁר לֹא-עָלָה אֶל-יְהוָה הַמִּצָּפָה
6 לֵאמֹר מוֹת יוּמָת׃ וַיִּפְתְּחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-בְּנֵימִן אֶת־יוֹדֵם וַיֹּאמְרוּ נִגְדַע הַיּוֹם שִׁבְט אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל׃ מִה-נִּעְשָׂה לָהֶם לְנוֹתָרִים לְנָשִׁים וְאֲנָחְנוּ
8 נִשְׁבַּעְנוּ בַּיהוָה לְבַלְתִּי יִתֵּן לָהֶם מִבְּנוֹתֵינוּ לְנָשִׁים׃ וַיֹּאמְרוּ מִי אֶחָד מִשִּׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר לֹא-עָלָה אֶל-יְהוָה הַמִּצָּפָה וְהִנֵּה לֹא כָא-אִישׁ
9 אֶל-הַמַּחֲנֶה מִיָּבֵשׁ גִּלְעָד אֶל-הַקָּהָל׃ וַיַּחֲפֹד הָעָם וְהִנֵּה אִי־שָׁם יֹאשִׁי
י אִישׁ מִיּוֹשִׁבֵי רִבְשׁ גִּלְעָד׃ וַיִּשְׁלַחוּ-שָׁם הַעֲדָה שְׁנַיִם-עָשָׂר אָנָּה אִישׁ מִבְּנֵי הַחִירָל וַיִּצְּוּ אוֹתָם לֵאמֹר לָכוּ וְהַכִּיתֶם אֶת-יוֹשִׁבֵי רִבְשׁ גִּלְעָד
11 לַפִּי-חֶרֶב וְהַנָּשִׁים וְהַתָּה׃ וְהָה הַדָּבָר אֲשֶׁר חָצְאוּ כָל-זָכָר וְכָל-אִשָּׁה
12 וְהַצֵּת מִשִּׁפְכ־זָכָר תַּחֲרִימוּ׃ וַיִּמָּצְאוּ מִיּוֹשִׁבֵי רִבְשׁ גִּלְעָד אַרְבַּע מֵאוֹת נַעֲרָה בְּתוּלָה אֲשֶׁר לֹא-יָדָעָה אִישׁ לְמִשְׁכָּב זָכָר וַיָּבֹאוּ אוֹתָם
13 אֶל-הַמַּחֲנֶה שְׁלֹחַ אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ בְּנֵימִן׃ וַיִּשְׁלַחוּ כָל-הַעֲדָה וַיַּדְּבֹרוּ
14 אֶל-בְּנֵי בְנֵימִן אֲשֶׁר בְּסֻלַּע רְמוֹן וַיִּקְרְאוּ לָהֶם שְׁלוֹם׃ וַיָּשֻׁב בְּנֵימִן בָּעֵת הַהִיא וַיָּתֵנוּ לָהֶם הַנָּשִׁים אֲשֶׁר חָיו מִיָּדֵי רִבְשׁ גִּלְעָד וְכָל-מִצְּאוֹ
טו לָהֶם כֶּן׃ וְהָעָם נָתַם לְבְנֵימִן כִּי-עָשָׂה יְהוָה פֶּלֶא בְּשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃
16 וַיֹּאמְרוּ זָכָר הַעֲדָה מִה-נִּעְשָׂה לְנוֹתָרִים לְנָשִׁים כִּי-נִשְׁמְדָה מִבְּנֵימִן אִשָּׁה׃ וַיֹּאמְרוּ וְרָשָׁת פְּלִיטָה לְבְנֵימִן וְכֹל-יִמְתָּה שִׁבְט מִיִּשְׂרָאֵל׃ וְאֲנָחְנוּ לֹא-נוֹכַל לָתֵת-לָהֶם נָשִׁים מִבְּנוֹתֵינוּ כִּי-נִשְׁבַּעְנוּ בַּיהוָה
19 וַיִּשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲדָרֵךְ נָתַן אִשָּׁה לְבְנֵימִן׃ וַיֹּאמְרוּ הִנֵּה חֲגִי-יְהוָה בְּשָׁלוֹם מִיָּמִים׃ וְזָמִימָה אֲשֶׁר מִצְּפָנָה לְבֵית-אֵל מִזְרָחָה הַשָּׁמֶשׁ
כ לְמִסְפָּחָה הָעֹלָה מִבֵּית-אֵל שִׁכְמָה וּמִנְגֵּב לְלִבְנוֹנָה׃ וַיִּצְּוּ אֶת-בְּנֵי בְנֵימִן
21 לֵאמֹר לָכוּ וְאַרְבַּתְּם בְּכַרְמֵימִים׃ וְרֹאיתֶם וְהִנֵּה אִם-יִצְּאוּ בְּנוֹת-נָשִׁילָו

sexcenti viri; sederuntque in petra Remmon mensibus quatuor.

48. Regressi autem filii Israël, omnes reliquias civitatis, a viris usque ad iumenta, gladio percusserunt, cunctasque urbes et viculos Benjamin vorax flamma consumpsit.

CAP. XXI.

Tribus Benjamin instauratur, et cavetur de nova sobole ex CCCC virginibus.

1. Iuraverunt quoque filii Israël in Maspha* et dixerunt: Nullus nostrum dabit filiis Benjamin de filiabus suis uxorem.

* c. 20, 1.

2. Veneruntque omnes ad domum Dei* in Silo, et in conspectu eius sedentes usque ad vesperam, levaverunt vocem, et magno ululatu coeperunt flere, dicentes:

* Ios. 18, 1.

3. Quare Domine Deus Israël factum est hoc malum in populo tuo, ut hodie una tribus auferretur ex nobis?

4. Altera autem die diluculo consurgentes, extruxerunt altare; obtuleruntque ibi* holocausta, et pacificas victimas, et dixerunt:

* c. 20, 26.

5. Quis non ascendit in exercitu Domini de universis tribubus Israël*? Grandi enim iuramento se constrinxerant, cum essent in Maspha, interfici eos, qui defuissent.

* c. 20. 1.

6. Ductique poenitentia filii Israël super fratre suo Benjamin, coeperunt dicere: Ablata est tribus una de Israël;

7. unde uxores accipient? omnes enim in commune iuravimus, non datuos nos his filias nostras.

8. Idcirco dixerunt: Quis est de universis tribubus Israël, qui non ascendit ad Dominum in Maspha? Et ecce! inventi sunt habitatores Iabes Galaad in illo exercitu non fuisse.

9. (Eo quoque tempore cum essent in Silo, nullus ex eis ibi reperi- tus est.)

10. Miserunt itaque decem millia viros robustissimos, et praeceperunt eis: Ite, et percutite habitatores Iabes Galaad in ore gladii, tam uxores, quam parvulos eorum.

11. Et hoc erit, quod observare debebitis*: Omne generis masculini, et mulieres, quae cognoverunt viros, interficite, virgines autem reservate.

* Num. 31, 17. 18.

12. Inventaeque sunt de Iabes Galaad quadringentae virgines, quae nescierunt viri thorum, et adduxerunt eas ad castra in Silo, in terram Chanaan.

13. Miseruntque nuncios ad filios Benjamin, qui erant in petra Remmon*, et praeceperunt eis, ut eos susciperent in pace.

* c. 20, 47.

14. Veneruntque filii Benjamin in illo tempore, et datae sunt eis uxores de filiabus Iabes Galaad; alias autem non repperunt, quas simili modo traderent.

15. Universusque Israël valde doluit, et egit poenitentiam super interfectione unius tribus ex Israël.

16. Dixeruntque maiores natu. Quid faciemus reliquis, qui non acceperunt uxores? omnes in Benjamin feminae conciderunt,

17. et magna nobis cura, ingentique studio providendum est, ne una tribus deleatur ex Israël.

18. Filias enim nostras eis dare non possumus, constricti iuramento et maledictione, qua diximus: Maledictus, qui dederit de filiabus suis uxorem Benjamin.

19. Ceperuntque consilium, atque dixerunt: Ecce! solemnitas Domini est in Silo anniversaria, quae sita est ad septentrionem urbis Bethel, et ad orientalem plagam viae, quae de Bethel tendit ad Sichiam, et ad meridiem oppidi Lebona.

20. Praeceperuntque filiis Benjamin, atque dixerunt: Ite, et latitate in vineis!

21. Cumque videritis filias Silo ad ducendos choros ex more procede-

re, exite repente de vineis, et rapite ex eis singuli uxores singulas, et pergit in terram Beniamin.

22. Cumque venerint patres earum, ac fratres, et adversum vos queri coeperint, atque iurgari, dicemus eis: Miseremini eorum! non enim rapuerunt eas iure bellantium atque victorum; sed rogantibus, ut acciperent, non dedistis, et a vestra parte peccatum est.

23. Feceruntque filii Beniamin, ut sibi fuerat imperatum; et iuxta nu-

merum suum, rapuerunt sibi de his, quae ducebant choros, uxores singulas; abieruntque in possessionem suam, aedificantes urbes, et habitantes in eis.

24. Filii quoque Israël reversi sunt per tribus et familias in tabernacula sua. In diebus illis non erat rex in Israël*; sed unusquisque, quod sibi rectum videbatur, hoc faciebat.

* c. 17, 6. 18, 1. 19, 1.

LIBER I. SAMUELIS SIVE I. REGUM.

CAP. I.

Anna, antea sterilis, post orationem et vota parit Samuelem, quem Deo offert.

1. Fuit vir unus de Ramathaimsophim, de monte Ephraïm, et nomen eius Elcana*, filius Ieroham, filii Eliu, filii Thohu, filii Suph, Ephraïthaeus.

* 1 Paral. 7, 6. 27. 28.

2. Et habuit duas uxores, nomen uni Anna, et nomen secundae Phenenna. Fueruntque Phenennae filii; Annae autem non erant liberi.

3. Et ascendebat vir ille de civitate sua statutis diebus, ut adoraret et sacrificaret Domino exercituum in Silo*. Erant autem ibi duo filii Heli, Ophni et Phinees, sacerdotes Domini.

* Ios. 18, 1.

4. Venit ergo dies, et immolavit Elcana, deditque Phenennae uxori suae, et cunctis filiis eius, et filiabus partes*;

* Deut. 12, 5-7.

5. Annae autem dedit partem

unam tristis, quia Annam diligebat. Dominus autem concluserat vulvam eius.

6. Affligebat quoque eam aemula eius, et vehementer angebat, in tantum, ut exprobraret, quod Dominus conclusisset vulvam eius.

7. Sicque faciebat per singulos annos, cum redeunte tempore ascenderent ad templum Domini, et sic provocabat eam. Porro illa flebat, et non capiebat cibum.

8. Dixit ergo ei Elcana vir suus: Anna, cur fles? et quare non comedis? et quam ob rem affligitur cor tuum? numquid non ego melior tibi sum, quam decem filii?

9. Surrexit autem Anna, postquam comederat et hiberat in Silo. Et Heli sacerdote sedente super sellam ante postes templi Domini,

10. cum esset Anna amaro animo, oravit ad Dominum*, fleus largiter,

* Ps. 61, 9. Eph. 6, 18.

11. et votum vovit, dicens: Do-

לְחַוֵּל בַּמַּחֲלוֹת וַיִּצְאָתָם מִן־הַכְּרָמִים וַחֲטָפְתָם לָכֶם אִישׁ אִשְׁתּוֹ מִבָּנוֹת
 שְׂרָלוֹ וַחֲלָכְתָם אַרְץ בְּנֵי־מִן; וְהָיָה כִּי־דָבְאוּ אֲבוֹהֶם אֹלֹ אֲחֵיהֶם לָרֹב ו
 22 אֲלֵינוּ וְאָמְרֵנוּ אֲלֵיהֶם חָמוֹנוּ אוֹתָם כִּי לֹא לָקַחְנוּ אִישׁ אִשְׁתּוֹ בַּמִּלְחָמָה
 23 כִּי לֹא אָתָם נָחָתָם לָתֵם פָּעִת תֵּאֱשָׁמוּ; וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי בְנֵי־מִן וַיִּשְׂאוּ
 נָשִׁים לְמִסְפָּרָם מִן־הַמַּחֲלוֹת אֲשֶׁר הָיוּ וַיִּלְכְּדוּ וַיִּשְׁבּוּ אֶל־נַחֲלָתָם
 וַיִּבְנוּ אֶת־הַעֲרִים וַיִּשְׁבּוּ בָּהֶם; וַיַּחֲלֹלְכוּ מִשָּׁם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בָּעֵת
 24 הַהִיא אִישׁ לְשִׁבְטוֹ וּלְמִשְׁפַּחְתּוֹ וַיִּצְאוּ מִשָּׁם אִישׁ לְנַחֲלָתוֹ; בְּיָמִים כֹּה
 הָיָה אֵין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ הַיָּשָׁר בַּעֲיֵנָיו יַעֲשֶׂה:

ש מ ו א ל א

LIBER I. SAMUELIS.

CAPUT I. א

וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מִן־הַדֹּמְתִים צוּפִים מִתַּר אַפְרָיִם וּשְׁמוֹ אֶלְקָנָה בֶּן־
 2 יִרְתָּם בֶּן־אֵלִיהוּא בֶּן־חֹתִי בֶן־צִוּוֹת אֶפְרָתִי; וְלוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים שֵׁם אֶחָד
 3 חַנָּה וְשֵׁם הַשֵּׁנִי פִנְחָה וַיְהִי לַפִּנְחָה יָלָדִים וּלְחַנָּה אֵין יָלָדִים; וַעֲלָהּ
 הָאִישׁ הַהוּא מַעֲרִיר מִזִּמֵּים יְמִימָה לְהַשְׁתַּחֲוֹת וּלְזַבֵּחַ לַיהוָה אֲבָאוֹת
 4 בְּשִׁלָּה וְשָׁם שִׁבְרַת בְּנֵי־עַלִי חָפְנִי וּפְנִיָּהם כְּהֹנִים לַיהוָה; וַיְהִי הַיּוֹם
 5 וַיִּזְבַּח אֶלְקָנָה וְנָתַן לַפִּנְחָה אִשְׁתּוֹ וּלְכָל־פְּנִיָּה וּבְנוֹתֶיהָ מִנוֹת; וּלְחַנָּה
 6 וְהָיָה מִנָּה אֶחָת אֶפְרָים כִּי אֶת־חַנָּה אָהָב וַיְהוָה סָגֵר רַחֲמָהּ; וַכְּעֶסְתָּהּ
 7 צָרְתָהּ גַּם־פָּעַס בַּעֲבוּר הַרְעָמָה כִּי־סָגֵר יְהוָה בְּעַד רַחֲמָהּ; וְכֵן יַעֲשֶׂה
 8 שָׁנָה בְּשָׁנָה מִדֵּי עֲלֶתָהּ בְּבֵית יְהוָה כֵּן הַכְּעֶסְתָּהּ וַחֲבָפָה וְלֹא תֹאכֵל;
 9 וַיֹּאמֶר קָה אֶלְקָנָה אִשְׁתּוֹ חַנָּה לָמָּה חֲבָפִי וְלָמָּה לֹא תֹאכֵלִי וְלָמָּה
 10 וַיַּעַבְדֵּךְ הַלּוֹא אֲנֹכִי טוֹב לָךְ מִעֲשָׂרָה בָּנִים; וַתִּקֶּם חַנָּה אַחֲרֵי
 11 אֲכָלָהּ בְּשִׁלָּה וְאַחֲרֵי שָׂחָה וַעֲלִי חֲבָפִי יֵשֶׁב עַל־הַכִּסֵּא עַל־מְזוֹזוֹת חִיבֵל
 יְהוָה; וְהָיָה מֵרַת נַפֶּשׁ וַתַּחֲפֹל עַל־יְהוָה וּבָכָה תְּבָכָה; וַתֹּדַר נָדָר

v. 22. XXI. לָרֹב — לָרִיב ק' v. 1. I. הַשְׁתִּית לַיִם ראשון של

ראש השנה v. 6. ר' רגושה v. 9. בנ"א אֶלְקָה

ותאמר יהוה צבאות אס-ראה תראה בַעֲנִי אִמְתָּךְ ויזכרתי ולא-
תשכח את-אִמְתָּךְ ונתתה לאִמְתָּךְ זרע אֲנָשִׁים ונתתיו ליהוה כל-
12 ימי חייו ומורה לא יעלה על-ראשו והיה כי הרבֹּתָה לַהֲתַפְּלֵל לַפְנֵי
13 יהוה ועלי שמר את-פיהו וְחֵנָּה הִיא מְדַבֶּרֶת עַל-לִבָּהּ רַק שְׁפָתֶיהָ
14 נִצּוֹת וְקוּלָּהּ לֹא יִשְׁמָע וַיַּחֲשֹׁבָה עָלַי לְשֹׁכְרָהּ וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ עָלִי עַד-
טו מָתִי תִשְׁתַּכְּרִין הִסִּירִי אֶת-רִיגָהּ מֵעֲלֶיהָ וַיֵּשֶׁן חֲנָה וַהֲאֵמֶל לֹא אֲדֹנָי
אִשָּׁה קִשְׁתָּ רִיחָה אֲנִכִּי וְיָנִין וְשָׁכַר לֹא שָׁתִיתִי וְאַשְׁפָּה אֶת-נַפְשִׁי לַפְנֵי
16 יְהוָה אֶל-תִּתֶנּוּ אֶת-אִמְתָּךְ לַפְנֵי בַת-בְּלִיעַל כִּי מֵרַב שִׁיתִי וְכִעֲסִי
17 הִפְרַתִּי עַד-חֲנָה וַיֵּשֶׁן עָלֶי וַיֹּאמֶר לָכֵי לְשָׁלוֹם וְאַל-תִּי יִשְׂרָאֵל וְתֵן
18 אֶת-שְׁלָתָךְ אֲשֶׁר שְׁאַלְתָּ מֵעֲמֹי וַהֲאֵמֶר תִּמְצָא שְׁפָחָתְךָ חֵן בְּעֵינֶיהָ
19 וְתִלָּךְ הָאִשָּׁה לְדָרְכָהּ וַתֹּאכַל וַפְּגִיחָהּ לֹא-הָיָה לָהּ עוֹד וַיִּשְׁפְּימוּ בְּבֶקֶר
וַיִּשְׁתַּחֲוֶהוּ לַפְנֵי יְהוָה וַיָּשֻׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל-בֵּיתָם הָרְמָתָה וַיֵּדַע אֶלְקָנָה
כ אֶת-חֲנָה אִשְׁתּוֹ וַיִּזְכְּרָהּ יְהוָה וַיְהִי לְחַסְדּוֹת הַיָּמִים וַתַּהַר חֲנָה
21 וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ שְׁמוּאֵל כִּי מִיהוָה שְׁאַלְתִּיו וַיַּעַל הָאִישׁ
22 אֶלְקָנָה וְכָל-בֵּיתוֹ לִזְבֹּחַ לַיהוָה אֶת-זִבְחַת הַיָּמִים וְאֶת-נִדְרוֹ וְחֲנָה לֹא
עָלְתָה כִּי-אָמְרָה לְאִשָּׁה עַד-יִצְמַל הַזֶּעַר וַהֲבִיאֲתִיו וְנִרְאָה אֶת-פְּנֵי
23 יְהוָה וַיָּשָׁב שָׁם עַד-עוֹלָם וַיֹּאמֶר לָהּ אֶלְקָנָה אִשָּׁה עָשִׂי הַשּׁוֹב
בְּעֵינֶיהָ שָׁבִי עַד-יִצְמַלְךָ אִלּוּ אָךְ יָקָם יְהוָה אֶת-דְּבָרֹו וַתֵּשֶׁב הָאִשָּׁה
24 וַתֵּינֶן אֶת-בָּתָּה עַד-יִצְמַלְהָ אִתּוֹ וַתַּעֲלֶהּ עִמָּה כַּאֲשֶׁר וַיְמַלְתּוּ בְּפָרִים
שְׁלֹשָׁה וְאַיִפָּה אֶתָּה קָמַח וְגִבֵּל חֵן וַתִּבְאֶהוּ בֵּית-יְהוָה שָׁלוֹ וַתִּזְעַר
כה נָעִר וַיִּשְׁתַּטּוּ אֶת-הַפֶּר וַיָּבֹאוּ אֶת-הַנֶּזֶר אֶל-עָלֶי וַהֲאֵמֶל כִּי אֲדֹנָי
26 חִי נִפְשָׁךְ אֲדֹנָי אֲנִי הָאִשָּׁה הַנִּצְבֶּת עִמָּכָה בָּזָה לַחֲתַפְּלֵל אֶל-יְהוָה
27 אֶל-הַנֶּזֶר הַזֶּה הִתְפַּלַּלְתִּי וַיִּתֵּן יְהוָה לִי אֶת-שְׁאֵלָתִי אֲשֶׁר שְׁאַלְתִּי
28 מֵעֲמֹי וְגַם אֲנִכִּי הִשְׁאֵלְתִּיהוּ לַיהוָה כָּל-הַיָּמִים אֲשֶׁר הָיָה הוּא שְׁאוֹל
לַיהוָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶהוּ שָׁם לַיהוָה:

CAP. II. ב

ב

א וַתִּתְּפַלֵּל חֲנָה וַהֲאֵמֶר

כִּי-אֵין בִּלְתָּהּ

עָלַךְ לִבִּי בִּיהוָה

וְאֵין אִוֵּר כְּאֶלְהִימִי

הָמָּה קִרְנֵי בִּיהוָה

3 אֶל-תִּרְבֵּי תִדְבְּרוּ גְבוּחָה גְבוּחָה

הַחֵב פִּי עַל-אֹזְבִּי

יֵצֵא עָתָס מִפִּיכֶם

כִּי שְׁמִיחִי בִּישׁוּעָתְךָ

כִּי אֵל יַעֲזֹת יְהוָה

2 אֵין-קְדוֹשׁ כִּיהוָה

mine exercituum! si respiciens videris afflictionem famulae tuae, et recordatus mei fueris, nec oblitus ancillae tuae, dederisque servae tuae sexum virilem; dabo eum Domino omnibus diebus vitae eius, et novacula* non ascendet super caput eius.

* Iud. 13, 5.

12. Factum est autem, cum illa multiplicaret preces coram Domino, ut Heli observaret os eius.

13. Porro Anna loquebatur in corde suo, tantumque labia illius movebantur, et vox penitus non audiebatur. Aestimavit ergo eam Heli temulentam,

14. dixitque ei: Usquequo ebria eris? digere paulisper vinum, quo mades.

15. Respondens Anna: Nequaquam, inquit, domine mi! nam mulier infelix nimis ego sum, vinumque et omne, quod inebriare potest, non bibi, sed effudi animam meam in conspectu Domini.

16. Ne reputes ancillam tuam quasi unam de filiabus Belial; quia ex multitudine doloris et moeroris mei, locuta sum usque in praesens.

17. Tunc Heli ait ei: Vade in pace! et Deus Israël det tibi petitionem tuam, quam rogasti eum.

18. Et illa dixit: Utinam inveniat ancilla tua gratiam in oculis tuis! Et abiit mulier in viam suam, et comedit, vultusque illius non sunt amplius in diversa mutati*.

* Ps. 9, 17.

19. Et surrexerunt mane, et adoraverunt coram Domino; reversique sunt, et venerunt in domum suam Ramatha. Cognovit autem Elcana Annam uxorem suam; et recordatus est eius Dominus.

20. Et factum est post circulum dierum, concepit Anna, et peperit filium, vocavitque nomen eius Samuel; eo quod a Domino postulasset eum*.

* Ps. 144, 18. 19.

21. Ascendit autem vir eius Elcana, et omnis domus eius, ut immola-

ret Domino hostiam solemnem, et votum suum;

22. et Anna non ascendit; dixit enim viro suo: Non vadam, donec ablactetur infans, et ducam eum, ut appareat ante conspectum Domini, et maneat ibi iugiter.

23. Et ait ei Elcana vir suus: Fac, quod bonum tibi videtur, et mane, donec ablactes eum; precorque, ut impleat Dominus verbum suum. Mansit ergo mulier, et lactavit filium suum, donec amoveret eum a lacte.

24. Et adduxit eum secum, postquam ablactaverat, in vitulis tribus, et tribus modis farinae, et amphora vini, et adduxit eum ad domum Domini in Silo. Puer autem erat adhuc infantulus.

25. Et immolaverunt vitulum, et obtulerunt puerum Heli.

26. Et ait Anna: Obsecro, mi domine, vivit anima tua domine! ego sum illa mulier, quae steti coram te hic orans Dominiuum.

27. Pro puero isto oravi, et dedit mihi Dominus petitionem meam, quam postulavi eum*.

* v. 17.

28. Idcirco et ego commodavi eum Domino cunctis diebus, quibus fuerit commodatus Domino. Et adoraverunt ibi Dominum. Et oravit Anna, et ait:

CAP. II.

Canticum Annae. Samuel manet in templo. Ob nimiam in filios indulgentiam Heli increpatur a Propheta.

1. Exultavit cor meum in Domino*, et exaltatum est cornu meum in Deo meo; dilatatum est os meum super inimicos meos; quia laetata sum in salutari tuo.

* Luc. 1, 46. sq.

2. Non est sanctus, ut est Dominus; neque enim est alius extra te, et non est fortis, sicut Deus noster.

3. Nolite multiplicare loqui sublimia, gloriantes; recedant vetera de ore vestro; quia Deus scientiarum*, Dominus est, et ipsi praeeparantur cogitationes.

* c. 1, 6. 19.

4. Arcus fortium superatus est, et infirmi accincti sunt robore.

5. Repleti prius, pro panibus se locaverunt; et famelici saturati sunt, donec sterilis peperit plurimos; et quae multos habebat filios, infirmata est.

6. * Dominus mortificat et vivificat, deducit ad inferos et reducit.
* Deut. 32, 39. Tob. 13, 2. Sap. 16, 13.

7. Dominus pauperem facit et dicit, humiliat et sublevat*.
* Ps. 74, 8.

8. Suscitavit de pulvere egenum, et de stercore elevavit pauperem; ut sedeat cum principibus, et solium gloriae teneat. Domini enim sunt cardines terrae, et posuit super eos orbem*.
* Gen. 1, 1. sq.

9. Pedes sanctorum suorum servabit*, et impii in tenebris conticescent; quia non in fortitudine sua roborabitur vir.

Ps. 90, 11. 12

10. Dominum formidabunt adversarii eius*; et super ipsos in coelis tonabit; Dominus iudicabit fines terrae, et dabit imperium regi suo, et sublimabit cornu Christi sui.

Ies. 45, 9. sq.

11. Et abiit Elcana Ramatha, in domum suam; puer autem erat minister in conspectu Domini ante faciem Heli sacerdotis.

12. Porro filii Heli, filii Belial, nescientes Dominum,

13. neque officium sacerdotum ad populum; sed quicumque immolasset victimam, veniebat puer sacerdotis, dum coquerentur carnes, et habebat fuscinulam tridentem in manu sua.

14. Et mittebat eam in lebetem, vel in caldariam, aut in ollam, sive

in cacabum; et omne, quod levabat fuscinula, tollebat sacerdos sibi. Sic faciebant universo Israëlī venientium in Silo.

15. Etiam antequam adolerent adipem*, veniebat puer sacerdotis, et dicebat immolanti: Da mihi carnem, ut coquam sacerdoti; non enim accipiam a te carnem coctam, sed crudam.

* Lev. 7, 30.

16. Dicebatque illi immolans: Incendatur primum iuxta morem hodie adeps, et tolle tibi, quantumcumque desiderat anima tua. Qui respondens aiebat ei: Nequaquam! nunc enim dabis, alioquin tollam vi.

17. Erat ergo peccatum puerorum grande nimis coram Domino; quia detrahebant homines a sacrificio Domini.

18. Samuel autem ministrabat ante faciem Domini, puer, accinctus ephod lineo.

19. Et tunicam parvam faciebat ei mater sua, quam afferebat statutis diebus, ascendens cum viro suo, ut immolaret hostiam solemnem.

20. Et benedixit Heli Elcanae et uxori eius; dixitque ei: Reddat tibi Dominus semen de muliere hac pro foenore, quod commodasti Domino. Et abierunt in locum suum.

21. Visitavit ergo Dominus Annam, et concepit, et peperit tres filios, et duas filias; et magnificatus est puer Samuel apud Dominum.

22. Heli autem erat senex valde, et audivit omnia, quae faciebant filii sui universo Israëlī; et quomodo dormiebant cum mulieribus, quae observabant ad ostium tabernaculi*.

* Exod. 38, 8. Num. 31, 40.

23. Et dixit eis: Quare facitis res

- וְלֹא נִחַנְנוּ עַל־לֹחַ: לְהוֹשִׁיב עַם־נְדָבִים
 קָשָׁת וְבָרִים חֲתִים 4 וְכָסָא כְּבוֹד וְנִחַלִם
 וְהַקְשָׁלִים אֲזָרוּ חֵיִל: כִּי לַיהוָה מִצָּמִי אֶרֶץ
 שׁוֹבְעִים בְּלָחֶם וְשִׁפְרוֹ: ה וַיֵּשֶׁת עֲלֵיהֶם הַבֵּל:
 וְרַעֲבִים חָרְלוּ רַגְלֵי חֲסִידָיו וַיִּשְׁמֹר 9
 עַד־עֲקָרָה הִלְדָּה שִׁבְעָה וְרַבַּח בָּנִים אִמְלָלָה:
 יְהוָה מִמִּיתָ וּמַתִּיָּה 6 יְהוָה יַחַתּוּ מְרוֹבָיו
 מוֹרִיד שָׁאוֹל וְיַעֲלֶה: עֲלֹה בְּשָׁמַיִם וְרַעֲם
 יְהוָה מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׂיר 7 יְהוָה יִדְרֶן אֶפְסֵי־אֶרֶץ
 מִשְׁפִּיל אֶת־מַחֲמָם: וַיַּחֲזִצֵּה לְמַלְכּוֹ
 מַלְכִים מַעֲפָר רֵל 8 וַיִּרֶם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ:
 מֵאֲשַׁפֵּחַ דָּרִים אֲבִיוֹן
 וַיִּגְלֶה אֶלְקִנָּה הַרְמָתָה עַל־בֵּיתוֹ וַיַּנְעֹר הָיָה מִשְׁרַת אֶת־יְהוָה אֶת־פָּנָיו 11
 עַל־הַפֶּתֶחַ: וּבְנֵי עָלֵי בְּנֵי בְלִיַּעַל לֹא יִדְעוּ אֶת־יְהוָה: וּמִשְׁפַּט הַכֹּהֲנִים 12
 אֶת־הָעָם כָּל־אִישׁ זִבְחַת וְזָבַח וְכֹא נָעַר הַפֶּתֶחַ כְּבִשְׁלַת הַבָּשָׂר וְהַמִּזְלֶג 13
 שֹׁלֵשׁ הַשָּׁמַיִם בָּדְרוּ: וְהַפֶּה בַּפִּיּוֹר אֹו בַּדּוֹר אֹו בַּקִּפְתָּח אֹו בַּפִּיּוֹר כָּל 14
 אֲשֶׁר־יִצְלָה הַמִּזְלֶג יָקָח הַפֶּתֶחַ בּוֹ גָּכָה יַעֲשֶׂה לְכָל־יִשְׂרָאֵל הַכֹּהֲנִים
 שֵׁם בְּשָׁלָה: גַּם בְּטָרֶם יִקְטְרוּן אֶת־הַחֶלֶב וְכֹא נָעַר הַפֶּתֶחַ וַאֲמַר 15
 לְאִישׁ הַזִּבְחַת הִנֵּה כָשָׂר לַעֲלֹת לִפְתָּח וְלֹא־יָקָח מִמֶּה בָשָׂר מִבְּשָׁל כִּי
 אִם־חֵי: וַיֹּאמֶר אֲלֵיו הָאִישׁ כָּשָׂר יִקְטְרוּן כִּיֹּם הַחֶלֶב וְקָח לָהּ בָּאֲשֶׁר 16
 הָאֵלֶּה נִפְשָׁה וַאֲמַר לֹא כִּי עָתָה תִּהְיֶה וְאִם־לֹא לְקַחְתִּי בַחֲזָקָה: וַיִּהְיֶה 17
 חֲסָאֵת הַנְּעָרִים גְּדוּלָּה מְאֹד אֶת־פָּנָיו יְהוָה כִּי נֶאֱצַל הַנְּאֻשִׁים אֶת
 מִנְחַת יְהוָה: וּשְׁמוּאֵל מִשְׁרַת אֶת־פָּנָיו יְהוָה לָעַר חָגוֹר אֶפֹּד בֶּד: 18
 וּמַעֲרִל קֶטֶן תַּעֲשֶׂה־לּוֹ אִמּוֹ וְהַעֲלֵתָה לּוֹ מִזְבֵּיִם: וּמִיָּמָה בְּעֹלֹתָה אֶת־ 19
 אִשָּׁה לְזִבְחַת אֶת־זִבְחַת הַזִּמְיִם: וּבִרְגֶּל עָלֵי אֶת־אֶלְקִנָּה וְאֶת־אֲשֶׁתּוֹ וַאֲמַר 20
 רַשָּׁם יְהוָה לָהּ זֶרַע מִן־הָאֵשָׁה הַזֹּאת תַּחַת הַשָּׂאֵלָה אֲשֶׁר שָׂאֵל לַיהוָה
 וְהִלְכִי לְמִקְוָמוֹ: כִּי־פָקֵד יְהוָה אֶת־חֲתָנָהּ וַתַּחַר וַתִּלְדֵּי שְׁלֹשָׁה־בָנִים 21
 וַיִּשְׁתִּי בָנֹת וַיִּגְדֵּל הַנָּעַר שְׁמוּאֵל עַם־יְהוָה: וְעָלֵי זָקֵן מְאֹד וַיִּשְׁמַע 22
 אֵת כָּל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂיוּ בְּנָיו לְכָל־יִשְׂרָאֵל וְאֵת אֲשֶׁר־יִשְׁכְּבוּ אֶת־הַנְּאֻשִׁים
 הַנְּעָבֹאוֹת פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַיֹּאמֶר לָהֶם לָמָּה תַעֲשֹׂון כִּדְבָרִים הָאֵלֶּה 23

II. v. 3. וְלֹא ק' v. 9. דָּו — דָּוִד ק' v. 10. בָּו — בָּיו ק':

עָלֵיו ק' v. 16. לֹא סְבִיר

24 אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵר אֶת־דְּבָרֵכֶם רָעִים מֵאֵת כָּל־הָאֵם אֵלֶּהָ: אֵל בְּנֵי כֹהֵן לֹא־טוֹבָה הַשְׁמָעָה אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵר מִעֲבָרִים עִם־יְהוָה: אִם־יִחַטְּאֵה אִישׁ לֹאִישׁ וּפָלְלוּ אֱלֹהִים וְאִם לַיהוָה יִחַטְּאֵה אִישׁ מִי וְחָפְלָל־לוֹ וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקוֹל אֲבֹתָם כִּי־חָפֵץ יְהוָה לְהַמִּיתָם: וְהַנֶּעַר שְׁמוּאֵל הִלָּךְ 26 וַיִּגְדַּל וַיֵּטוֹב גַּם עִם־יְהוָה וְגַם עִם־אָנָשִׁים: וַיָּבֹא אִישׁ־אֱלֹהִים אֶל־עֲלִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה הִנֵּנִי לָהּ נִגְלִיתִי אֶל־בֵּית אֲבִיהָ בְּהַיּוֹתָם בְּמַצָּרִים לְבָיִת פְּרִיעָה: וּבַחֹר אָחֻז מִכָּל־שֹׁכְטֵי יִשְׂרָאֵל לִי לְכַהֵן לַעֲלֹת עַל־מִזְבְּחִי לְהַקְטִיר קִטְוֹת לְשֹׁאֵת אֲפֹר לִפְנֵי וְאֶחָדָה לְבַיִת אֲבִיהָ אֶת־כָּל־אֲשֵׁר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: לָמָּה תִבְעֲטוּ בְּזִכְחִי וּבְמִנְחָתִי אֲשֶׁר צִוִּיתִי מֵעוֹן וְחִכְכְּדָה אֶת־בְּנֵיהָ מִמֶּנִּי לְהַבְרִיאֲכֶם מֵרָאשִׁית כָּל־מִנְחַת יִשְׂרָאֵל לַעֲמִי: לָכֵן נָאִם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָמֹר אֲמַרְתִּי בְּיָתֶךָ וּבַיִת אֲבִיהָ יִחַלְכְּלוּ לִפְנֵי עַד־עוֹלָם וְעַתָּה נָאִם־יְהוָה חֲלִילָה לִּי כִּי־מִכְכְּדִי אֲבַקֵּד 31 וּבְזִי וַיִּקְלוּ: חֲנָה רָמִים בָּאִים וַיְגִדְעֻהָ אֶת־זִרְעָהּ וְאֶת־זֶרַע בֵּית אֲבִיהָ 32 מִהַיּוֹת זָקֵן בְּבִיתָהּ: וְהַפְּטָה צָר מֵעוֹן כָּל־אֲשֶׁר־יִרְטִיב אֶת־יִשְׂרָאֵל 33 וְלֹא־יִהְיֶה זָקֵן בְּבִיתָהּ כָּל־הַיָּמִים: וְאִישׁ לֹא־אֲכָרִית לָהּ מִעַם מִזְבְּחִי לְכַלּוֹת אֶת־עֵינֶיהָ וּלְאֲדִיב אֶת־נַפְשָׁהּ וְכָל־מִרְבִּית בְּיָתֶךָ רַמּוֹתֵי אָנָשִׁים: 34 וְזֶה־לָּהּ הָאֹת אֲשֶׁר רָבָא אֶל־שְׁנֵי בָנֶיהָ אֶל־חֲפְנֵי וּפִינִיחָם בְּרוֹם אֶחָד לַה רַמּוֹתָיו שְׁנֵיהֶם: וְהַקְמַתִי לִי כַהֵן נֹאמָן כְּאֲשֶׁר בִּלְכָבִי וּבְנַפְשִׁי רַעֲשָׁה וּבְנִיתִי לִי בֵּית נֹאמָן וְהִתְהַלָּה לִפְנֵי־מִשְׁחִי כָל־הַיָּמִים: וְזֶה כָּל־הַנּוֹתָר בְּבִיתָהּ יָבֹא לְהַשְׁתַּחֲוֹת לִי לְאַגֻּרֹת כֶּסֶף וּכְפָר־לֶחֶם וְאָמַר סַפְּתִי נָא אֶל־אַחַת הַכַּהֲנוֹת לֵאמֹל פַּחַדְתִּי לָהֶם:

CAP. III. ג

א וְהַנֶּעַר שְׁמוּאֵל מִשְׁרַת אֶת־יְהוָה לִפְנֵי עֲלִי וַיְדַבֵּר יְהוָה הָרָה וַיָּקֹר 2 בְּיָמִים הָהֵם אֵין חֲזוֹן נִפְרָץ: וַיְהִי בְרוֹם הַחֹאז וְעֲלִי שָׁכַב בְּמִקְוָמוֹ 3 וַעֲיֹנָה חֲתָלָה כְּחֹז לֹא יוֹכֵל לִרְאוֹת: וְגַר אֱלֹהִים טָרַם וַיִּכְפֹּה וּשְׁמוּאֵל 4 שָׁכַב בְּהִיכַל יְהוָה אֲשֶׁר־שָׁם אֲרוֹן אֱלֹהִים: וַיִּקְרָא יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל ח וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי: וַיִּרְץ אֶל־עֲלִי וַיֹּאמֶר הִנְנִי כִּי־קָרָאתָ לִי וַיֹּאמֶר לֹא־ 6 קָרָאתִי טוֹב שָׁכַב וַיִּלָּךְ וַיִּשָּׁכַב: וַיִּסֶּה יְהוָה קִרְא עוֹד שְׁמוּאֵל וַיָּקָם שְׁמוּאֵל וַיִּלָּךְ אֶל־עֲלִי וַיֹּאמֶר הִנְנִי כִּי קָרָאתָ לִי וַיֹּאמֶר לֹא־קָרָאתִי בְנֵי 7 טוֹב שָׁכַב: וּשְׁמוּאֵל טָרַם יָדַע אֶת־יְהוָה וְטָרַם וַיִּלָּה אֵלָיו וַיִּדְבֵּר 8 יְהוָה: וַיִּסֶּה יְהוָה קִרְא־שְׁמוּאֵל בְּשְׁלִישִׁת וַיָּקָם וַיִּלָּךְ אֶל־עֲלִי וַיֹּאמֶר 9 הִנְנִי כִּי קָרָאתָ לִי וַיָּבֵן עֲלִי כִּי יְהוָה קִרְא לַנֶּעַר: וַיֹּאמֶר עֲלִי לְשְׁמוּאֵל

huiusmodi, quas ego audio, res pessimas, ab omni populo?

24. Nolite filii mei! non enim est bona fama, quam ego audio, ut transgredi faciat populum Domini.

25. Si peccaverit vir in virum, placari ei potest Deus; si autem in Dominum peccaverit vir, quis orabit pro eo? Et non audierunt vocem patris sui; quia voluit * Dominus occidere eos.

Ezech. 18, 21–23.

26. Puer autem Samuel * proficiebat, atque crescebat, et placebat tam Domino, quam hominibus.

* Prov. 1, 10.

27. Venit autem vir Dei ad Heli, et ait ad eum: Haec dicit Dominus: Numquid non aperte revelatus sum * domui patris tui, cum esset in Aegypto in domo Pharaonis?

* Exod. 4, 27.

28. Et elegi eum ex omnibus tribubus Israël mihi in sacerdotem, ut ascenderet ad altare meum *, et adoleret mihi incensum, et portaret ephod coram me; et dedi domui patris tui omnia de sacrificiis filiorum Israël.

* Exod. 28, 1. 39, 1. sq.

29. Quare calce abiiecisti victimam meam, et munera mea, quae praecepi, ut offerrentur in templo; et magis honorasti filios tuos *, quam me, ut comederetis primitias omnis sacrificii Israël populi mei?

* Deut. 33, 9. Matth. 10, 37.

30. Propterea ait Dominus Deus Israël *: Loquens locutus sum, ut domus tua, et domus patris tui † ministraret in conspectu meo, usque in sempiternum. Nunc autem dicit Dominus: Absit hoc a me; sed quicumque glorificaverit me, glorificabo eum; qui autem contemnunt me, erunt ignobiles.

* 3 Reg. 2, 27. † Exod. 28, 1. Num. 25, 13.

31. Ecce! dies veniunt, et praecidam brachium tuum, et brachium domus patris tui *, ut non sit senex in domo tua.

* c. 22, 16. sq. 3 Reg. 2, 26. 27.

32. Et videbis aemulum tuum in templo, in universis prosperis Israël; et non erit senex in domo tua omnibus diebus.

33. Verumtamen non auferam penitus virum ex te ab altari meo; sed

ut deficiant oculi tui, et tabescat anima tua; et pars magna domus tuae morietur, cum ad virilem aetatem venerit.

34. Hoc autem erit tibi signum, quod venturum est duobus filiis tuis, Ophni et Phinees *: In die uno morientur ambo.

* c. 4, 11.

35. Et suscitabo mihi sacerdotem fidelem *, qui iuxta cor meum et animam meam faciet; et aedificabo ei domum fidelem, et ambulabit coram Christo meo cunctis diebus.

* 1 Paral. 6, 12. 30, 22.

36. Futurum est autem, ut, quicumque remauserit in domo tua, veniat, ut oretur pro eo, et offerat nummum argenteum, et tortam panis, dicatque: Dimitte me, obsecro, ad unam partem sacerdotalem, ut comedam buccellam panis.

CAP. III.

Samuel revelationem a Deo sibi factam aperit.

1. Puer autem Samuel ministrabat Domino coram Heli, et sermo Domini erat pretiosus in diebus illis, non erat visio manifesta.

2. Factum est ergo in die quadam, Heli iacebat in loco suo, et oculi eius caligaverant, nec poterat videre;

3. lucerna Dei * antequam extingueretur, Samuel dormiebat in templo Domini, ubi erat arca Dei.

* Exod. 27, 20. 21.

4. Et vocavit Dominus Samuel. Qui respondens, ait: Ecce ego!

5. Et cucurrit ad Heli, et dixit. Ecce ego! vocasti enim me. Qui dixit: Non vocavi; revertere, et dormi. Et abiit, et dormivit.

6. Et adiecit Dominus rursum vocare Samuelem. Consurgensque Samuel, abiit ad Heli, et dixit: Ecce ego! quia vocasti me. Qui respondit: Non vocavi te, fili mi! revertere, et dormi.

7. Porro Samuel necdum sciebat Dominum, neque revelatus fuerat ei sermo Domini.

8. Et adiecit Dominus, et vocavit adhuc Samuelem tertio. Qui consurgens abiit ad Heli,

9. et ait: Ecce ego! quia vocasti

me. Intellexit ergo Heli, quia Dominus vocaret puerum; et ait ad Samuelem: Vade, et dormi! et si deinceps vocaverit te, dices: Loquere, Domine! quia audit servus tuus. Abiit ergo Samuel, et dormivit in loco suo.

10. Et venit Dominus, et stetit; et vocavit, sicut vocaverat secundo: Samuel, Samuel! Et ait Samuel: Loquere, Domine! quia audit servus tuus.

11. Et dixit Dominus ad Samuelem: Ecce! ego facio verbum in Israël; quod quicumque audierit, tinnient ambae aures eius.

12. In die illa suscitabo adversum Heli omnia, quae locutus sum super domum eius*; incipiam, et complebo.

* c. 2, 27. sq.

13. Praedixi enim ei, quod indicaturus essem domum eius in aeternum, propter iniquitatem, eo quod noverat, indigne agere filios suos, et non corripuerit eos.

14. Idcirco iuravi domui Heli, quod non expietur iniquitas domus eius victimis et muneribus usque in aeternum.

15. Dormivit autem Samuel usque mane, aperuitque ostia domus Domini. Et Samuel timebat indicare visionem Heli.

16. Vocavit ergo Heli Samuelem, et dixit: Samuel, fili mi! Qui respondens, ait: Praesto sum!

17. Et interrogavit eum: Quis est sermo, quem locutus est Dominus ad te? oro te, ne celaveris me. Haec faciat tibi Deus, et haec addat, si absconderis a me sermonem ex omnibus verbis, quae dicta sunt tibi.

18. Indicavit itaque ei Samuel universos sermones, et non abscondit ab eo. Et ille respondit: Dominus est; quod bonum est in oculis suis, faciat.

19. Crevit autem Samuel, et Dominus erat cum eo, et non cecidit ex omnibus verbis eius in terram*.

* Ios. 21, 45.

20. Et cognovit universus Israël

a Dan, usque Bersabee, quod fidelis Samuel propheta esset Domini.

21. Et addidit Dominus, ut appareret in Silo, quoniam revelatus fuerat Dominus Samueli in Silo, iuxta verbum Domini. Et evenit sermo Samuelis universo Israël.

CAP. IV.

Israëlitis in praelio his caccis capitur arca, et duo filii Heli occiduntur. Quibus auditis Heli ipse moritur.

1. Et factum est in diebus illis, convenerunt Philisthiim in pugnam, et egressus est Israël obviam Philisthiim in praelium, et castrametatus est iuxta Lapidem adintorii. Porro Philisthiim venerunt in Aphec,

2. et instruxerunt aciem contra Israël. Initio autem certamine, terga vertit Israël Philisthaeis; et caesa sunt in illo certamine passim per agros, quasi quatuor millia virorum.

3. Et reversus est populus ad castra; dixeruntque maiores natu de Israël: Quare percussit nos Dominus hodie coram Philisthiim? Afferamus ad nos de Silo arcam foederis Domini, et veniat in medium nostri, ut salvet nos de manu inimicorum nostrorum.

4. Misit ergo populus in Silo, et tulerunt inde arcam foederis Domini exercituum sedentis super Cherubim*; erantque duo filii Heli cum arca foederis Dei, Ophni et Phinees.

* Exod. 25, 22.

5. Cumque venisset arca foederis Domini in castra, vociferatus est omnis Israël clamore grandi, et personuit terra.

6. Et audierunt Philisthiim vocem clamoris, dixeruntque: Quenam est haec vox clamoris magni in castris Hebraeorum? Et cognoverunt, quod arca Domini venisset in castra.

7. Timueruntque Philisthiim, dicentes: Venit Deus in castra! Et ingemuerunt, dicentes:

8. Vae nobis! non enim fuit tanta exultatio heri et nudiustertius; vae nobis! Quis nos salvabit de manu Deorum sublimium istorum? hi sunt

לָךְ שָׁכַבְתָּ וַיְהִי אִם-יִקְרָא אֵלֶיךָ וְאָמַרְתָּ דְּבַר יְהוָה כִּי שָׁמַעַ עֲבָדְךָ
וַיִּלֶּךְ שְׁמוּאֵל וַיִּשְׁכַּב בְּמִקְוָמוֹ; וַיָּבֹא יְהוָה וַיַּחַנְצֵב וַיִּקְרָא כַּפְּעִם-י
בְּפָעַם שְׁמוּאֵל, וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל דְּבַר כִּי שָׁמַעַ עֲבָדְךָ; וַיֹּאמֶר 11
יְהוָה אֶל-שְׁמוּאֵל הִנֵּה אֲנֹכִי עֲשֵׂה דְבַר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר כָּל-שְׁמַעוֹ
הִצְפִּינָה שְׁתֵּי אָזְנוֹ; בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶל-עָלְי אֶת כָּל-אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי 12
אֶל-בֵּיתוֹ הַחֹל וְכִפְלֵה; וְהִנֵּהנִי לֹא כִי-שָׁפַט אֲנִי אֶת-בֵּיתוֹ עַד-עוֹלָם 13
בְּעֵינַי אֲשֶׁר-נָדַע כִּי-מִקְלָלִים לָהֶם בָּנָיו וְלֹא כִהְיָה בָּם; וְלָכֵן נִשְׁפָּעְתִּי 14
לְבֵית עָלְי אִם-יִתְפָּאֵר עֵינַי בְּיַד-עָלְי בְּזָבָח וּבְמִנְחָה עַד-עוֹלָם; וַיִּשְׁכַּב טו
שְׁמוּאֵל עַד-הַבֹּקֶר וַיִּפְתַּח אֶת-דִּלְתוֹת בֵּית-יְהוָה וַיִּשְׁמוּאֵל רָא מִהֲגִיד
אֶת-הַמְּרָאָה אֶל-עָלְי; וַיִּקְרָא עָלְי אֶת-שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל בְּנִי 16
וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי; וַיֹּאמֶר מַה הִדְבָּר אֲשֶׁר דִּבַּר אֵלֶיךָ אֶל-נָא תַכְחַד מִמֶּנִּי 17
כִּי הִעֲשֵׂה-לָךְ אֱלֹהִים וְכֵה יוֹסִיף אִם-תַּכְחַד מִמֶּנִּי דְבַר מִכָּל-הַדְּבַר
אֲשֶׁר-דִּבַּר אֵלֶיךָ; וַיִּגְדֵּל לוֹ שְׁמוּאֵל אֶת-כָּל-הַדְּבָרִים וְלֹא כַחַד מִמֶּנּוּ 18
וַיֹּאמֶר יְהוָה הוּא הָעוֹב בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה; וַיִּגְדֵּל שְׁמוּאֵל וַיְהִי הָיָה 19
עִמּוֹ וְלֹא-הִפְסִיל מִכָּל-דִּבְרָיו אַרְצָה; וַיֵּדַע כָּל-יִשְׂרָאֵל מִהֵנָּה וְעַד-בָּאָר כ
שָׁבַע כִּי-נִאֲמָן שְׁמוּאֵל לְנָבִיא לַיהוָה; וַיִּסָּף יְהוָה לְהִרְאֶה בְּשִׁלָּה 21
כִּי-נִגְלָה יְהוָה אֶל-שְׁמוּאֵל בְּשִׁלּוֹ בְּדִבְרֵי יְהוָה;

ד

CAP. IV. ד

וַיְהִי דְבַר-שְׁמוּאֵל לְכָל-יִשְׂרָאֵל וַיֵּצֵא יִשְׂרָאֵל לְקִרְיַת פְּלִשְׁתִּים א
לְמַלְחָמָה וַיַּחֲנוּ עַל-הָאָבֶן הַעֲזָר וּפְלִשְׁתִּים חָנוּ בְּאַפְקִי; וַיַּעֲרְכוּ 2
פְּלִשְׁתִּים לְקִרְיַת יִשְׂרָאֵל וַחֲטָט הַמַּלְחָמָה וַיִּנְגַּח יִשְׂרָאֵל לַפְנֵי
פְּלִשְׁתִּים וַיָּפּוּ בַּמַּעֲרָכָה בַּשָּׂדֶה פָּארַבְעַת אֲלָפִים אִישׁ; וַיָּבֹא הָעָם 3
אֶל-הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמְרוּ זָקֵנִי יִשְׂרָאֵל לָמָּה נִגַּפְנוּ יְהוָה הַיּוֹם לַפְנֵי פְּלִשְׁתִּים
נִקְחָה אֲלֵינוּ מִשְׁלָה אֶת-אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה וַיָּבֹא בְּקִרְבָּנוּ וַיִּשְׁעֵנוּ 4
מִפָּנֶי אֲבֹתֵינוּ; וַיִּשְׁלַח הָעָם שְׁלָה וַיִּשְׁאֲלוּ מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן בְּרִית-יְהוָה 5
צָבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרָבִים וְשֵׁם שֹׁנֵי בְנֵי-עָלְי עִם-אֲרוֹן בְּרִית הָאֱלֹהִים
חָפְנִי וּפִינְחָס; וַיְהִי כִבּוֹא אֲרוֹן בְּרִית-יְהוָה אֶל-הַמַּחֲנֶה וַיִּרְעוּ כָּל-ה
יִשְׂרָאֵל הַרְעוּעָה גְדוֹלָה וַהֲהִם הָאָרֶץ; וַיִּשְׁמְעוּ פְּלִשְׁתִּים אֶת-קוֹל 6
הַהֲרָעָה וַיֹּאמְרוּ מָה קוֹל הַהֲרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת בַּמַּחֲנֶה הַעֲבָרִים
וַיִּדְעוּ כִּי אֲרוֹן יְהוָה בָּא אֶל-הַמַּחֲנֶה; וַיִּרְאוּ הַפְּלִשְׁתִּים כִּי אָמְרוּ בָּא 7
אֱלֹהִים אֶל-הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמְרוּ אֹי לָנוּ כִּי לֹא הָיְתָה כְּזֹאת אֶתְמוֹל
שְׁלָשָׁם; אֹי לָנוּ מִי וַיִּצְלָנוּ מִיָּד הָאֱלֹהִים הָאֲדִירִים הָאֵלֶּה אֵלֶּה הֵם 8

9 הָאֱלֹהִים הַמַּכִּים אֶת־מִצְרַיִם בְּכָל־מַכָּה בַּמִּדְבָּר׃ הִתְחַזְקוּ וְהָיוּ
לְאֲנָשִׁים פְּלִשְׁתִּים כִּן תַּעֲבֹדוּ לְעֵבָרִים כַּאֲשֶׁר עֲבַדְתֶּם לַגִּם וְהִירָתֶם
י לְאֲנָשִׁים וְנִלְחַמְתֶּם׃ וַיִּלָּחֲמוּ פְּלִשְׁתִּים וַיִּגְּגֶה יִשְׂרָאֵל וַיָּנָסוּ אִישׁ
לְאֹהָלָיו וְהָיָה הַמַּכָּה גְדוֹלָה מְאֹד וַיִּפֹּל מִיִּשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים אָלֶף רָגֵל׃
11 וְאַרְוֶן אֱלֹהִים נִלְקָח וַשִּׁנִּי בְנִי־עֲלִי מִתּוֹ חֲפָנִי וַפִּינָחָס׃ וַיִּרְץ אִישׁ־
12 בְּנֶרְמָן מִהַמְּעָרָה וַיָּבֹא שָׁלָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיַּהֲדִיו קָרָעִים וַאֲדָמָה עַל־
13 רֹאשׁוֹ׃ וַיָּבֹא וַהֲנֶה עָלָיו יֵשֵׁב עַל־הַבֶּסֶא תְּדִי הָרָךְ מִצָּפֶה כִּי־הָיָה לְבֹ
חֲדָד עַל אַרְוֶן הָאֱלֹהִים וְהָאִישׁ בָּא לְהַעֲרִיד בְּלִיר וְתוֹעֵק כָּל־הַעֲרִיר׃
14 וַיִּשְׁמַע עָלָיו אֶת־קוֹל הַצִּעָקָה וַיֹּאמֶר מַה קוֹל הַחֲמוֹן הַזֶּה וְהָאִישׁ
טו מֵחֵד וַיָּבֹא וַיַּגִּד לְעָלִי׃ וַעֲלִי בֶן־תַּשְׁעִים וַשְׁמוּנָה שָׁנָה וַיַּעֲבִדוּ קָמָה
16 וְלֹא רָבֹל לְרֹאוֹת׃ וַיֹּאמֶר הָאִישׁ אֶל־עָלִי אָנֹכִי חֲבָא מִן־הַמְּעָרָה
17 וְאֲנִי מִן־הַמְּעָרָה נִסְתִּיר הַיּוֹם וַיֹּאמֶר מִתְּהִיָּה הַדָּבָר בְּנִי׃ וַיֵּצֵן
הַמְּבַשֵּׁר וַיֹּאמֶר נָס יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי פְּלִשְׁתִּים וְגַם מִגַּפָּה גְדוֹלָה הִירָתָה
18 בָּעָם וְגַם־שְׁנֵי בְנֵיהֶם חֲפָנִי וַפִּינָחָס וְאַרְוֶן הָאֱלֹהִים נִלְקָחְתָּ׃ וַיְהִי
כַּהֲזָכִירוּ׃ אֶת־אַרְוֶן הָאֱלֹהִים וַיִּפֹּל מִעַל־הַבֶּסֶא אַחֲרָיִת בָּעַד׃ תְּדִי
הַשֹּׁעַר וַתִּשְׁבֶּר מִפְּרָקָתָהּ וַיִּמָּת פִּי־זָקֵן הָאִישׁ וַיִּכָּבֵד וְהוּא שָׁפַט אֶת־
19 יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה׃ וַכֹּלְתּוּ אֲנָשֵׁי־פִינָחָס הָרָה לָלֶת וַתִּשְׁמַע אֶת־
הַשְׁמוּעָה אֶל־הַלֵּקָח אַרְוֶן הָאֱלֹהִים וַיָּמָת חֲמִיָּה וַאֲישָׁהּ וַתִּכְתֹּב וַתִּלְד
כ כִּי־נִהַפְּכוּ עָלֶיהָ צָרִיחָהּ׃ וַיִּכְצַח מוֹתָהּ וַתִּדְּבַרְנָהּ הַנְּעֻכּוֹת עָלֶיהָ אֶל־
21 תִּירָאִי כִּי־בֶן יָלְדָתָּ וְלֹא עָנִיתָהּ וְלֹא־שָׁתָה לָבָה׃ וַתִּקְרָא לְנֶעֱר אִי
כְבוֹד לֵאמֹר גִּלָּה כְּבוֹד מִיִּשְׂרָאֵל אֶל־הַלֵּקָח אַרְוֶן הָאֱלֹהִים וְאֶל־חֲמִיָּה
22 וַאֲישָׁהּ׃ וַתֹּאמֶר גִּלָּה כְבוֹד מִיִּשְׂרָאֵל כִּי נִלְקָח אַרְוֶן הָאֱלֹהִים׃

CAP. V. ה

א וּפְלִשְׁתִּים לָקְחוּ אֶת אַרְוֶן הָאֱלֹהִים וַיָּבֹאוּהוּ מֵאֵבֶן הַעֲזָר אֲשֶׁר־הָיָה׃
2 וַיִּקְחוּ פְּלִשְׁתִּים אֶת־אַרְוֶן הָאֱלֹהִים וַיָּבֹאוּ אֹתוֹ בֵּית דָּגוֹן וַיַּעֲרִיגוּ אֹתוֹ
3 אֶצֶל דָּגוֹן׃ וַיִּשְׁפְּרוּ אֲשֶׁר־דִּרְסָם מִמִּתְחַרְתִּי וַהֲנֶה דָּגוֹן נָפַל לִפְנֵי אֶרְצָה
4 לִפְנֵי אַרְוֶן וַהֲנֶה וַיִּקְחוּ אֶת־דָּגוֹן וַיִּשְׁבּוּ אֹתוֹ לְמִקְוָמוֹ׃ וַיִּשְׁפְּרוּ בַּבֶּקֶר
מִמִּתְחַרְתִּי וַהֲנֶה דָּגוֹן נָפַל לִפְנֵי אֶרְצָה לִפְנֵי אַרְוֶן וַהֲנֶה וְלֹא־שָׁר דָּגוֹן
ה וַשִּׁתִּי וּפְפוֹת דָּרְיוֹ פָּרְחוֹת אֶל־הַמִּפְתָּן רַק דָּגוֹן נִשָּׂאָר עָלָיו׃ עַל־כֵּן לֹא־
יִדְרֹכוּ כֹהֲנֵי דָּגוֹן וְכָל־הַבָּאִים בֵּית־דָּגוֹן עַל־מִפְתָּן דָּגוֹן בְּאֲשֶׁר־עַד
6 הַיּוֹם הַזֶּה׃ וַתִּכְבֹּד יְדִי־הָיָה אֶל־הָאֲשֶׁר־דִּרְסוּ וַיִּשְׁמַע וַיָּקָה אֹתָם בַּעֲפָלָיִם

IV. 13. v. ק' כתיב המס' ק' v. 6. V. ב' או בעפלים —

בַּמִּתְחַרְתִּים ק'

Dii, qui percusserunt Aegyptum *
omni plaga, in deserto.

* Exod. 15, 14.

9. Confortamini, et estote viri,
Philistiim! ne serviatis Hebraeis,
sicut et illi servierunt vobis*; con-
fortamini, et bellate!

* Iud. 13, 1.

10. Pugnaverunt ergo Philistiim,
et caesus est Israël, et fugit unus-
quisque in tabernaculum suum; et
facta est plaga magna nimis; et
cecidērunt de Israël triginta millia
peditum.

11. Et arca Dei capta est*; duo
quoque filii Heli mortui sunt, Ophni
et Phinees†.

* Ps. 77, 61. † c. 2, 34.

12. Currens autem vir de Benia-
min ex acie, venit in Silo in die illa,
scissa veste, et conspersus pulvere
caput*.

* Gen. 87, 29.

13. Cumque ille venisset, Heli se-
debat super sellam contra viam spe-
ctans. Erat enim cor eius pavens
pro arca Dei. Vir autem ille, post-
quam ingressus est, nunciavit urbi;
et ululavit omnis civitas.

14. Et audivit Heli sonitum cla-
moris, dixitque: Quis est hic sonitus
tumultus huius? At ille festinavit, et
venit, et nunciavit Heli.

15. Heli autem erat nonaginta et
octo annorum, et oculi eius caliga-
verant, et videre non poterat.

16. Et dixit ad Heli: Ego sum,
qui veni de praelio, et ego, qui de
acie fugi hodie. Cui ille ait: Quid
actum est, fili mi?

17. Respondens autem ille, qui
nunciabat: fugit, inquit, Israël co-
ram Philistiim, et ruina magna fa-
cta est in populo; insuper et duo fi-
lii tui mortui sunt, Ophni et Phinees;
et arca Dei capta est.

18. Cumque ille nominasset arcam
Dei, cecidit de sella retrorsum iuxta
ostium, et fractis cervicibus mor-
tuus est. Senex enim erat vir et
grandaevus; et ipse iudicavit Israël
quadraginta annis.

19. Nurus autem eius, uxor Phi-
nees, praegnans erat, vicinaque par-
turi; et audito nuncio, quod capta
esset arca Dei, et mortuus esset so-
cer suus, et vir suus: incurravit se,
et peperit; irruerant enim in eam
dolores subiti.

20. In ipso autem momento mor-
tis eius, dixerunt ei, quae stabant
circa eam: Ne timeas, quia filium
peperisti. Quae non respondit eis,
neque animadvertit.

21. Et vocavit puerum, Icha-
bod, dicens: Translata est gloria de
Israël; quia capta est arca Dei. et
pro socero suo et pro viro suo;

22. et ait: Translata est gloria ab
Israël, eo quod capta esset arca Dei.

CAP. V.

Philisthaei arcam cum honore reducere
coguntur.

1. Philistiim autem tulerunt ar-
cam Dei, et asportaverunt eam a La-
pide adiutorii in Azotum.

2. Tuleruntque Philistiim arcam
Dei, et intulerunt eam in templum
Dagon*, et statuerunt eam iuxta Da-
gon.

* Iud. 16, 23.

3. Cumque surrexissent diluculo
Azotii altera die, ecce! Dagon iace-
bat pronus in terra ante arcam Do-
mini; et tulerunt Dagon, et restitue-
runt eum in locum suum.

4. Rursumque mane die altera con-
surgentes, invenerunt Dagon iacen-
tem super faciem suam in terra co-
ram arca Domini; caput autem Da-
gon, et duae palmae manuum eius
abscissae erant super limen.

5. Porro Dagon solus truncus re-
manserat in loco suo. Propter hanc
causam non calcant sacerdotes Da-
gon, et omnes, qui ingrediuntur tem-
plum eius, super limen Dagon in Azo-
to, usque in hodiernum diem.

6. Aggravata est autem manus
Domini super Azotios, et demo-
litus est eos*; et percussit in se-
cretiori parte natiū Azotum, et

fines eius. Et ebullierunt villae et agri in medio regionis illius, et nati sunt mures, et facta est confusio mortis magnae in civitate.

* Ps. 77, 66.

7. Videntes autem viri Azotii huiusmodi plagam, dixerunt: Non maneat arca Dei Israël apud nos; quoniam dura est manus eius super nos, et super Dagon deum nostrum.

8. Et mittentes congregaverunt omnes satrapas Philisthinorum ad se, et dixerunt: Quid faciemus de arca Dei Israël? Responderuntque Gethaei: Circumducatur arca Dei Israël. Et circumduxerunt arcam Dei Israël.

9. Illis autem circumducentibus eam, fiebat manus Domini per singulas civitates interfectionis magnae nimis; et percutiebat viros uniuscuiusque urbis, a parvo usque ad maiorem, et computrescebant prominentes extales eorum. Inieruntque Gethaei consilium, et fecerunt sibi sedes pelliceas.

10. Miserunt ergo arcam Dei in Accaron. Cumque venisset arca Dei in Accaron, exclamaverunt Accaronitae, dicentes: Adduxerunt ad nos arcam Dei Israël, ut interficiat nos et populum nostrum.

11. Miserunt itaque et congregaverunt omnes satrapas Philisthinorum, qui dixerunt: Dimittite arcam Dei Israël, et revertatur in locum suum, et non interficiat nos cum populo nostro.

12. Fiebat enim pavor mortis in singulis urbibus, et gravissima valde manus Dei. Viri quoque, qui mortui non fuerant, percutiebantur in secretiori parte natium; et ascendebat ululatus uniuscuiusque civitatis in coelum.

CAP. VI.

Arcam Philisthaei cum donariis votivis remittunt.

1. Fuit ergo arca Domini in regione Philisthinorum septem mensibus.

2. Et vocaverunt Philisthiim sacerdotes et divinos, dicentes: Quid faciemus de arca Domini? indicate nobis, quomodo remittamus eam in locum suum. Qui dixerunt:

3. Si remittitis arcam Dei Israël, nolite dimittere eam vacuum, sed quod debetis, reddite ei pro peccato, et tunc curabimini; et scietis, quare non recedat manus eius a vobis.

4. Qui dixerunt: Quid est, quod pro delicto reddere debeamus ei? Responderuntque illi:

5. Iuxta numerum provinciarum Philisthinorum*, quinque anos aureos facietis, et quinque mures aureos; quia plaga una fuit omnibus vobis, et satrapis vestris. Facietisque similitudines anorum vestrorum, et similitudines murium, qui demoliti sunt terram. Et dabitis Deo Israël gloriam; si forte relevet manum suam a vobis, et a diis vestris, et a terra vestra.

* v. 16.

6. Quare aggravatis corda vestra, sicut aggravavit Aegyptus, et Pharaon cor suum*? † nonne postquam percussus est, tunc dimisit eos, et abierunt?

* Exod. 8, 15. † Exod. 12, 21. 31. 33.

7. Nunc ergo arripite et facite plaustrum novum unum; et duas vacas foetas, quibus non est impositum iugum, iungite in plastro, et recludite vitulos earum domi.

8. Tolletisque arcam Domini, et ponetis in plastro, et vasa aurea, quae exsolvistis ei pro delicto, ponetis in capsellam ad latus eius; et dimittite eam, ut vadat.

9. Et aspicietis; et si quidem per viam finium suorum ascenderit contra Bethsames, ipse fecit nobis hoc malum grande; sin autem minime, sciemus, quia nequaquam manus eius tetigit nos, sed casu accidit.

10. Fecerunt ergo illi hoc modo;

7 אֶת־אֲשֶׁדּוּד וְאֶת־גְּבִלָּיהָ: וַיֵּרְאוּ אֲנָשֵׁי־אֲשֶׁדּוּד כִּי־כֶן וַאֲמְרוּ לֹא־יִשָּׁב
 אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עִמָּנוּ כִּי־קָשְׁתָּהּ יָדוֹ עָלֵינוּ וְעַל הָעָם אֱלֹהֵינוּ:
 8 וַיִּשְׁלְחוּ וַיִּאָּסְפוּ אֶת־כָּל־סָרְנֵי פְלִשְׁתִּים אֲלֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ מִה־נַּעֲשֶׂה
 לְאֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ גַם יֹסֵב אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסָּבּוּ אֶת־
 9 אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: וַיְהִי אַחֲרָיו הַסָּבּוּ אוֹתוֹ וַתְּהִי יַד־יְהוָה בְּעִיר
 מְהוּמָה גְּדוֹלָה מְאֹד וַיָּךְ אֶת־אֲנָשֵׁי הָעִיר מִקֶּטֶן וְעַד־גָּדוֹל וַיִּשְׁתְּרוּ לָהֶם
 עַפְלִים: וַיִּשְׁלְחוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים עֶקְרוֹן וַיְהִי כְּבוֹד אֲרוֹן הָאֱלֹהִים
 עֶקְרוֹן וַיִּזְעַקוּ הַעֶקְרוֹנִים לֵאמֹר הִסָּבּוּ אֵלַי אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 11 לְהַמִּיחֵנִי וְאֶת־עַמִּי: וַיִּשְׁלְחוּ וַיִּאָּסְפוּ אֶת־כָּל־סָרְנֵי פְלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ
 שִׁבְּלֵהוּ אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְנִשָּׁב לְמָקוֹמוֹ וְלֹא־יָמִית אוֹתוֹ וְאֶת־עַמִּי
 כִּי־הָיְתָה מְהוּמַת־מוֹת בְּכָל־הָעִיר כִּבְדָּה מְאֹד יָד הָאֱלֹהִים שָׁם.
 12 וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא־מָתוּ הָפּוּ בַּעֲפָלִים וַתַּעַל שׁוֹעַת הָעִיר הַשְּׂמִימִם:

CAP. VI. 7

1 וַיְהִי אֲרוֹן־יְהוָה בְּשֹׁרָה פְלִשְׁתִּים שְׁבַעַת חֳדָשִׁים: וַיִּקְרְאוּ פְלִשְׁתִּים א
 לְכַהֲנִים וּלְקִסְמִים לֵאמֹר מִה־נַּעֲשֶׂה לְאֲרוֹן יְהוָה הַזֵּה לְעֵינֵינוּ בַּמָּה
 2 נִשְׁבָּתָנוּ לְמָקוֹמוֹ: וַיֹּאמְרוּ אִם־מִשְׁפָּלִים אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵל־
 הַשִּׁבְתּוּ אוֹתוֹ רִיקָם כִּי־הִשָּׁב הָשִׁיבוּ לוֹ אֲנִי אֲזִי הַרְפָּאוֹ וְנִזְדַּע לָכֶם
 3 לְמָה לֹא־הִסֹּד יָדוֹ מִכֶּם: וַיֹּאמְרוּ מַה הָאֵשֶׁם אֲשֶׁר נָשִׁיב לוֹ וַיֹּאמְרוּ
 4 מִסֹּפֶר סָרְנֵי פְלִשְׁתִּים חֲמִשָּׁה עֶפְלֵי זָהָב וְחֲמִשָּׁה עֶבְרִי זָהָב כִּי־מִגַּפָּה
 5 אֲחִת לָכֶם וּלְסָרְנֵיכֶם: וַעֲשִׂיתֶם צִלְמֵי עֶפְלֵיכֶם וְצִלְמֵי עֶבְרִיכֶם הַמִּשְׁתִּיחֶם
 6 אֶת־הָאָרֶץ וַיִּנָּתֶנּוּ לְאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כְּבוֹד אוֹלֵי יָקַל אֶת־
 7 יָדוֹ מִעֲלֵיכֶם וּמִעַל אֱלֹהֵיכֶם וּמִעַל אֲרָצְכֶם: וְלָמָּה תִּכְבְּדוּ אֶת־לִבְבְּכֶם
 8 כְּאֲשֶׁר כִּבְדוּ מִצְרַיִם וּפָרַעַה אֶת־לִבָּם הֲלוֹא כְּאֲשֶׁר הִתְעַפֵּל בָּהֶם
 9 וַיִּשְׁלְחוּם וַיִּלְכּוּ: וַעֲתָה קָחִי וַעֲשׂוּ עֲגֹלָה חֲדָשָׁה אֲחִת וּשְׁתֵּי פָרוֹת
 10 עֲלֹת אֲשֶׁר לֹא־עֲלָה עֲלֵיהֶם עַל וַאֲסִרְתֶּם אֶת־הַפָּרוֹת בַּעֲגֹלָה
 11 וְהַשִּׁיבְתֶּם בְּיָהֶם מֵאַחֲרֵיהֶם הַפְּזוּתָה: וְלִקְחֻתֶּם אֶת־אֲרוֹן יְהוָה
 12 וַיִּנָּתֶנּוּ אוֹתוֹ אֶל־הָעֲגֹלָה וְאֵת פְּלִי הַזָּהָב אֲשֶׁר הִשְׁבַּתְתֶּם לוֹ אֲנִי
 13 הָשִׁיבוּ בְּאֶרְצוֹ מִצְדּוֹ וְשִׁפְתֶּתֶם אוֹתוֹ וְהִלָּךְ: וַיֹּרִיחֶם אִם־דָּרָךְ גְּבוּלוֹ
 14 יִשְׁלַח בֵּית שְׁמֵשׁ הוּא עֲשֶׂה לָנוּ אֶת־הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וְאִם־לֹא
 15 וַיִּדְּעֵנוּ כִּי לֹא יָדוֹ נִגְעָה בָּנוּ מִקֶּרֶת הוּא הָיָה לָנוּ: וַיַּעֲשׂוּ הָאֲנָשִׁים

V. 9. v. 9. v. 12. v. 12. או עפלים — טהרים ק' או בעפלים —

בטהרים ק' VI. 4. v. 4. v. 5. v. 5. או עפלי — טהרי ק' — טהריכם ק'

כִּן וַיִּקְחוּ שְׁתֵּי פָרוֹת עֲלֹת וַיֹּאכְרוּם בַּעֲגֻלָּה וְאֶת־בְּנֵיהֶם כָּלֹּ בְכוֹת:
 11 וַיִּשְׁמֹו אֶת־אֲרוֹן יְהוָה אֶל־הַעֲגֻלָּה וְאֶת הָאֲרָגֹז וְאֵל עֲכָבְרֵי הַזֹּהָב
 12 וְאֵת צִלְמֵי טַחֲרִיהֶם: וַיִּשְׁרְנֵה הַפָּרוֹת בְּדֶרֶךְ עַל־דֶּרֶךְ בֵּית שְׁמֶשׁ
 בְּמִסְלָה אַחַת הִלְכוּ דִלְךְ וְגַעֲזוּ וְלֹא־סָרוּ רַמְיָן וּשְׂמָאוֹל וְסִרְגֵּי פִלְשְׁתִּים
 13 הִלְכִים אַחֲרֵיהֶם עַד־גִּבּוֹל בֵּית שְׁמֶשׁ: וּבֵית שְׁמֶשׁ קִצְרִים קִצְרִים־
 חֲשִׁים בַּעֲמֶק וַיִּשְׂאוּ אֶת־עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ אֶת־הָאֲרוֹן וַיִּשְׁמְחוּ לִרְאוֹת:
 14 וַהֲעֲגֻלָּה בָּאָה אֶל־טוֹלָה יְהוֹשֻׁעַ בֵּית־הַשְּׁמִשִּׁי וַתַּעֲמֵד שָׁם וְשָׁם אָבָן
 גְּדוֹלָה וַיִּבְקְעוּ אֶת־עֵצֵי הַעֲגֻלָּה וְאֶת־הַפָּרוֹת הֲעֵלוּ עָלֶיהָ לִיהוָה:
 טו וַהֲלוֹאִם הוֹרִידוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וְאֶת־הָאֲרָגֹז אֲשֶׁר־אִתּוֹ אֲשֶׁר־בּוֹ
 כְּלִי־זֹהָב וַיִּשְׁמֹו אֶל־הָאָבָן הַגְּדוֹלָה וְאֲנָשֵׁי בֵית־שְׁמֶשׁ הֲעֵלוּ עֲלֹת
 16 וַיִּזְבְּחוּ זִבְחִים בַּיּוֹם הַהוּא לִיהוָה: וַתִּמְשָׁה סִרְגֵּי־פִלְשְׁתִּים רָאוּ
 17 וַיִּשְׁבּוּ עֲקָרוֹן בַּיּוֹם הַהוּא: וְאַלְה טַחֲרֵי הַזֹּהָב אֲשֶׁר הִשְׁיבוּ
 פִלְשְׁתִּים אֲשֶׁם לִיהוָה לֹא־שָׁדוּד אֶחָד לַעֲוֹה אֶחָד לֹא־שִׁקְלוֹן אֶחָד לִגֹּת
 18 אֶחָד לַעֲקָרוֹן אֶחָד: וַעֲכָבְרֵי הַזֹּהָב מִסְפָּר כִּלְעָרֵי פִלְשְׁתִּים לַחֲמִשָּׁת
 הַסִּרְגִּים מִעִיר מִבְּצָר וְעַד כְּפָר הַפָּרֹזִי וְעַד אָבָן הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר הִנִּיתוּ
 עָלֶיהָ אֵת אֲרוֹן יְהוָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה בְּשָׁרָה יְהוֹשֻׁעַ בֵּית־הַשְּׁמִשִּׁי:
 19 וַיֵּךְ בְּאֲנָשֵׁי בֵית־שְׁמֶשׁ כִּי רָאוּ בְּאֲרוֹן יְהוָה וַיָּךְ בָּעָם שְׁבָעִים אִישׁ
 חֲמִשִּׁים אָלֶּה אִישׁ • וַיִּתְּאֲבָלוּ הָעָם כִּי־תִכְּהָ יְהוָה בָּעָם מִפֶּה גְּדוֹלָה:
 כ וַיֹּאמְרוּ אֲנָשֵׁי בֵית־שְׁמֶשׁ מִי יוֹכֵל לַעֲמֹד לִפְנֵי יְהוָה הָאֱלֹהִים הַקְּדוֹשׁ
 21 הַזֶּה וְאֶל־מִי יַעֲלֶה מִעָלֵינוּ: וַיִּשְׁלַחוּ מַלְאָכִים אֶל־יֹזָבָב קְרֹית־יִזְעָרִים
 לֵאמֹר הִשְׁבּוּ פִלְשְׁתִּים אֶת־אֲרוֹן יְהוָה רֵדוּ הַעֲלוּ אִתּוֹ אֲלֵיכֶם:

CAP. VII. ז

ז

א וַיָּבֹאוּ אֲנָשֵׁי קְרֹית יִזְעָרִים וַיַּעֲלוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וַיָּבֹאוּ אִתּוֹ אֶל־
 בֵּית אֲבִינֶדָב בַּגִּבְעָה וְאֶת־אֶלְעָזָר בְּנוֹ קֹהֵן־שֹׁמֵר אֶת־אֲרוֹן יְהוָה:
 2 וַיְהִי מִיּוֹם שָׁבַת הָאֲרוֹן בְּקְרֹית יִזְעָרִים וַיִּרְבּוּ הַתְּמִים וַיִּהְיוּ עֹשְׂרִים
 3 שָׁנָה וַיִּנְהֹו פֶלֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי יְהוָה: וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל אֶל־כָּל־בֵּית
 יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִם־בְּכָל־לִבְבְּכֶם אַתֶּם שֹׁבִים אֶל־יְהוָה הִסִּירוּ אֶת־
 אֱלֹהֵי הַזִּכָּר מִתּוֹכְכֶם וְהַעֲשִׂיתֶם וְהִלִּינוּ לְבַבְכֶם אֶל־יְהוָה וְעִבְדֶּהוּ
 4 לְבָהוּ וַיַּעַל אֲחֶם מִיַּד פִּלְשְׁתִּים: וַיִּסִּירוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַבַּעֲזִים
 ה וְאֶת־הַשְּׁמִרֹת וַיַּעֲבְדוּ אֶת־יְהוָה לְבָהוּ: וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל קִבְּצוּ אֶת־
 6 כָּל־יִשְׂרָאֵל הַמִּצְפָּתָה וְאֶתְפַּלֵּל בְּעֵדְכֶם אֶל־יְהוָה: וַיִּקְבְּצוּ הַמִּצְפָּתָה

VI. 10. v. בלא א' 18. v. במס' אָבָל 19. v. — אִין בנ"א

הַחֲבִית הָאֵלֶּה

et tollentes duas vaccas, quae lactabant vitulos, iunxerunt ad plaustrum, vitulosque earum concluserunt domi.

11. Et posuerunt arcam Dei super plaustrum, et capsellam, quae habebat mures aureos et similitudines anorum.

12. Ibant autem in directum vaccae per viam, quae ducit Bethsames, et itinere uno gradiebantur, pergentes et mugientes; et non declinabant neque ad dexteram, neque ad sinistram; sed et satrapae Philisthiim sequebantur usque ad terminos Bethsames.

13. Porro Bethsamitae metebant triticum in valle; et elevantes oculos suos, viderunt arcam, et gavisi sunt, cum vidissent.

14. Et plaustrum venit in agrum Iosue Bethsamitae, et stetit ibi. Erat autem ibi lapis magnus, et conciderunt ligna plaustrum, vaccasque imposuerunt super ea holocaustum Domino.

15. Levitae autem deposuerunt arcam Dei, et capsellam, quae erat iuxta eam, in qua erant vasa aurea, et posuerunt super lapidem grandem. Viri autem Bethsamitae obtulerunt holocausta, et immolaverunt victimas in die illa Domino.

16. Et quinque satrapae Philisthinorum viderunt, et reversi sunt in Accaron in die illa.

17. Hi sunt autem ani aurei, quos reddiderunt Philisthiim pro delicto, Domino: Azotus unum, Gaza unum, Ascalon unum, Geth unum, Accaron unum.

18. Et mures aureos secundum numerum urbium Philisthiim, quinque provinciarum, ab urbe murata usque ad villam, quae erat absque muro, et usque ad Abel magnum, super quem posuerunt arcam Domini, quae erat usque in illum diem in agro Iosue Bethsamitis.

19. Percussit autem de viris Bethsamitibus, eo quod vidissent arcam Domini; et percussit de populo septuaginta viros, et quinquaginta millia plebis. Luxitque populus, eo quod Dominus percussisset plebem plaga magna.

* Num. 1, 51. 4, 20.

20. Et dixerunt viri Bethsamitae: Quis poterit stare in conspectu Domini Dei sancti huius? et ad quem ascendet a nobis?

21. Miseruntque nuncios ad habitatores Cariathiarim, dicentes: Reduxerunt Philisthiim arcam Domini; descendite, et reducite eam ad vos.

CAP. VII.

Arca in domo Abinadab per XX annos manet. Samuel Philisthaeos vincit.

1. Venerunt ergo viri Cariathiarim, et reduxerunt arcam Domini, et intulerunt eam in domum Abinadab in Gabaa. Eleazarum autem filium eius sanctificaverunt, ut custodiret arcam Domini.

2. Et factum est, ex qua die mansit arca Domini in Cariathiarim, multiplicati sunt dies (erat quippe iam annus vigesimus,) et requievit omnis domus Israël post Dominum.

3. Ait autem Samuel ad universam domum Israël, dicens: Si in toto corde vestro revertimini ad Dominum, auferite deos alienos de medio vestri, Baalim et Astaroth; et praeparate corda vestra Domino, et servite ei soli, et eruet vos de manu Philisthiim.

* Deut. 6, 13. Matth. 4, 10.

4. Abstulerunt ergo filii Israël Baalim et Astaroth, et servierunt Domino soli.

5. Dixit autem Samuel: Congregate universum Israël in Masphath, ut orem pro vobis Dominum.

6. Et convenerunt in Masphath;

hauseruntque aquam*, et effuderunt in conspectu Domini, et ieiunaverunt in die illa, atque dixerunt ibi: Pec-
cavimus Domino. Iudicavitque Sa-
muel filios Israël in Masphath.

* Gen. 35, 2. Exod. 19, 10.

7. Et audierunt Philisthiim, quod congregati essent filii Israël in Masphath, et ascenderunt satrapae Philisthinorum ad Israël. Quod cum audissent filii Israël, timuerunt a facie Philisthinorum.

8. Dixeruntque ad Samuelem: Ne cesses pro nobis clamare ad Dominum Deum nostrum, ut salvet nos de manu Philisthinorum.

9. Tulit autem Samuel agnum lactentem* unum, et obtulit illum holocaustum integrum Domino; et clamavit Samuel ad Dominum† pro Israël, et exaudivit eum Dominus.

* Lev. 22, 37. † Eccl. 46, 19. sq.

10. Factum est autem, cum Samuel offerret holocaustum, Philisthiim iniere praelium contra Israël*; intonuit autem Dominus fragore magno in die illa super Philisthiim, et exteruit eos, et caesi sunt a facie Israël.

* Confer cum Iosue 10, 10.

11. * Egressique viri Israël de Masphath, persecuti sunt Philisthaeos, et percusserunt eos, usque ad locum, qui erat subter Bethchar.

* Eccl. 46, 21.

12. Tulit autem Samuel lapidem unum, et posuit eum inter Masphath et inter Seu: et vocavit nomen loci illius, Lapis adiutorii. Dixitque: Hucusque auxiliatus est nobis Dominus.

13. Et humiliati sunt Philisthiim, nec apposuerunt ultra, ut venirent in terminos Israël. Facta est itaque manus Domini super Philisthaeos, cunctis diebus Samuelis.

14. Et redditae sunt urbes, quas tulerant Philisthiim ab Israël, Israël, ab Accaron usque Geth, et terminos suos; liberavitque Israël de manu Philisthinorum, eratque pax inter Israël et Amorrhaeum.

15. Indicabat quoque Samuel Israël cunctis diebus vitae suae;

16. et ibat per singulos annos circueiens Bethel, et Galgala, et Masphath, et indicabat Israël cunctis diebus vitae suae in supradictis locis.

17. Revertebaturque in Ramatha; ibi enim erat domus eius, et ibi iudicabat Israël; aedificavit etiam ibi altare Domino.

CAP. VIII.

Israëlitae regem sibi dari postulant. Samuel ius regis edicit.

1. Factum est autem, cum senuisset Samuel, posuit filios suos iudices Israël.

2. Fuitque nomen filii eius primogeniti Ioël; et nomen secundi Abia, iudicum in Bersabee*.

* 1 Paral. 6, 28.

3. Et non ambulaverunt filii illius in viis eius; sed declinaverunt post avaritiam, acceperuntque munera, et perverterunt iudicium*.

* Deut. 16, 19.

4. Congregati ergo universi maiores natu Israël, venerunt ad Samuelem in Ramatha*.

* c. 7, 17.

5. Dixeruntque ei: Ecce! tu senuisti, et filii tui non ambulant in viis tuis*; constitue nobis regem†, ut iudicet nos, sicut et universae habent nationes.

* Osee 13, 10. † Act. 13, 21.

6. Displicuit sermo in oculis Samuelis, eo quod dixissent: Da nobis regem, ut iudicet nos. Et oravit Samuel ad Dominum.

7. Dixit autem Dominus ad Samuelem: Audi vocem populi in omnibus, quae loquuntur tibi. Non enim te abiecerunt, sed me, ne regnem super eos.

8. Iuxta omnia opera sua, quae fecerunt a die, qua eduxi eos de Aegypto usque ad diem hanc; sicut dereliquerunt me, et servierunt diis alienis, sic faciunt etiam tibi.

- וַיִּשְׁאָבוּ מֵיִם וַיִּשְׁפְּכוּ ׀ לִפְנֵי יְהוָה וַיִּצְוֵמוּ בַיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמְרוּ שָׁמָּה
 חָטֵאנוּ לַיהוָה וַיִּשְׁפֹּט שְׁמוּאֵל אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּצֵּפָה׃ וַיִּשְׁמְעוּ 7
 פְּלִשְׁתִּים כִּי־הִתְקַבְּצוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הַמִּצֵּפָה וַיַּעֲלוּ סָרִי־פְלִשְׁתִּים
 אֶל־יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁמְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּרָאוּ מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים׃ וַיֹּאמְרוּ בְנֵי־ 8
 יִשְׂרָאֵל אֶל־שְׁמוּאֵל אֶל־תַּחֲרֹשׁ מִמֶּנּוּ מִזֶּעַק אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וַיִּוֹשְׁעֵנוּ
 מִיַּד פְּלִשְׁתִּים׃ וַיָּקָח שְׁמוּאֵל טָבַח חֶלֶב אֶחָד וַיַּעֲלֶה עֹלָה פָּלִיל לַיהוָה 9
 וַיִּזְעַק שְׁמוּאֵל אֶל־יְהוָה בְּעַד יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲנֶהוּ יְהוָה׃ וַיְהִי שְׁמוּאֵל י
 מַעֲלֶה הַעֹלָה וּפְלִשְׁתִּים נָגְשׁוּ לַמִּלְחָמָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּרְעַם יְהוָה ׀
 בְּקוֹל־גָּדוֹל בַּיּוֹם הַהוּא עַל־פְּלִשְׁתִּים וַיַּהֲרֹם וַיִּנְגַּפוּ לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
 וַיֵּצְאוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל מִן־הַמִּצֵּפָה וַיִּרְדּוּ אֶת־פְּלִשְׁתִּים וַיַּכּוּם עַד־ 11
 מִתַּחַת לְבֵית כָּר׃ וַיָּקָח שְׁמוּאֵל אֶבֶן אֶחָת וַיִּשֶׂם בֵּין־הַמִּצֵּפָה וּבֵין
 הַשָּׁן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמָהּ אֶבֶן הַעֲזָר וַיֹּאמֶר עַד־הָנָה עֲזָרְנוּ יְהוָה׃
 וַיִּפְּנֵעוּ הַפְּלִשְׁתִּים וְלֹא־הִסְפּוּ עוֹד לָבוֹא בַּגְּבוּל יִשְׂרָאֵל וַתְּהִי יַד־ 13
 יְהוָה בַּפְּלִשְׁתִּים כָּל יְמֵי שְׁמוּאֵל׃ וַתִּשְׁכְּנֶה הָעָרִים אֲשֶׁר לְקָחוּ־ 14
 פְּלִשְׁתִּים מֵאֵת יִשְׂרָאֵל ׀ לְיִשְׂרָאֵל מֵעַקְרֹן וְעַד־גֹּת וְאֶת־גְּבוּלָן הָעִיר
 יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים וַיְהִי שְׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל וּבֵין הָאֲמֹרִי׃ וַיִּשְׁפֹּט טו
 שְׁמוּאֵל אֶת־יִשְׂרָאֵל כָּל יְמֵי חַיָּיו׃ וַחֲלָף מִדֵּי שָׁנָה בַּשָּׁנָה וּסְבַב בֵּית־ 16
 אֵל וַתִּגְלָל וַחֲמִצָּה וּשְׁפַט אֶת־יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הַמְּקוֹמוֹת הָאֵלֶּה׃
 וַתִּשְׁבְּתוּ הָרִמָּתָה כִּי־נָשָׂם בֵּיתוֹ וְנָשָׂם שְׁפֹט אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיִּבְּן־נָשָׂם 17
 מִזְבֵּחַ לַיהוָה׃

ח

CAP. VIII. ח

- וַיְהִי כַּאֲשֶׁר זָקֵן שְׁמוּאֵל וַיִּשֶׂם אֶת־בָּנָיו שְׁפָטִים לְיִשְׂרָאֵל׃ וַיְהִי שֵׁם־ א 2
 בְּנוֹ הַכֹּהֵן וַיֹּאֵל וְנָשָׂם מִשְׁנֵהוּ אֲבִיהַ שְׁפָטִים בְּבָאָר טָבַע׃ וְלֹא־הָלְכוּ 3
 בָּנָיו בְּדַרְכּוֹ וַיֵּשׁוּ אַחֲרֵי הַבָּצַע וַיִּקְחוּ־שָׂחַד וַיֵּשׁוּ מִשְׁפָּט׃ וַיִּתְּקַבְּצוּ 4
 כָּל זָקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ אֶל־שְׁמוּאֵל הָרִמָּתָה׃ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִנֵּה אָמְרָה ה 5
 זָמִנָה וּבְנֵיהָ לֹא הָלְכוּ בְּדַרְכֶּיךָ עָתָה שְׁרִימָה־לָּנוּ מִלֶּךְ לְשֹׁפְטֵנוּ כְּכָל־
 הָעָרִים׃ וַיֹּרֶע הַדָּבָר בְּעֵינֵי שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר אָמְרוּ תִּנְחַל־לָנוּ מִלֶּךְ לְשֹׁפְטֵנוּ 6
 וַיִּתְּפַלל שְׁמוּאֵל אֶל־יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל שִׁמְעַל בְּקוֹל־ 7
 הָעָם לְכָל אֲשֶׁר־יֹאמְרוּ אֵלַי כִּי לֹא אֶתָּה מֵאֲסֹ כִּי־אֲתָי מֵאֲסֹ מִמְּלֶךְ־
 עֲלֵיהֶם׃ כְּכָל־הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר־עָשׂוּ מִיּוֹם הָעֲלִיתִי אוֹתָם מִמִּצְרָיִם וְעַד־ 8
 הַיּוֹם הַזֶּה וַיַּעֲזֹבֵנִי וַיַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים כֵּן הָקָמָה עֲשִׂים גַּם־לָךְ׃

VII. 9. v. וַיַּעֲלֶה אוֹ לָהּ — וַיַּעֲלֶהוּ קָן v. 17. כֹּלֹ קָמָן

VIII. 3. v. בְּדַרְכּוֹ — בְּדַרְכּוֹ קָן

9 ועתה שמע בקולם אך כִּי־הֵעִד תֵּעִיד בָּהֶם וְחִנּוּדָתָ לָהֶם מִשְׁפֹּט
 י הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם: וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶת כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה אֶל־
 11 הָעָם הַשֹּׂאֲלִים מֵאִתּוֹ מֶלֶךְ: וַיֹּאמֶר זֶה רִחְיָה מִשְׁפֹּט הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר
 יִמְלֹךְ עֲלֵיכֶם אֶת־בְּנֵיכֶם וְקָח וְטָם לֹא בְּמִרְכָּבָתוֹ וּבִפְרָשָׁיו וְרָצוּ לִפְנֵי
 12 מִרְכָּבָתוֹ: וְלַעֲשׂוֹם לֹא טָרִי אֲלֶפְסִים וְטָרִי חֲמִשִּׁים וְלַחֲרֹשׁ חֲרִישׁוֹ וְלַקֹּצֵר
 13 קְצִירָיו וְלַעֲשׂוֹת כָּל־מְלַחֲמָתוֹ וְכָל־רֶכֶב: וְאֶת־בְּנוֹתֵיכֶם וְקָח לְרִקְחוֹת
 14 וְלַעֲבָדוֹת וּלְאִפּוֹת: וְאֶת־טְרוֹתֵיכֶם וְאֶת־כְּרִמֵּיכֶם וְזֵיתֵיכֶם חֲטוּבִים
 טו וְקָח וְנָתַן לַעֲבָדָיו: וְזֵרְעֵיכֶם וְכִרְמֵיכֶם יַעֲשֶׂר וְנָתַן לַסָּרִיסִיו וְלַעֲבָדָיו:
 16 וְאֶת־עֲבָדֵיכֶם וְאֶת־שְׁפֹחוֹתֵיכֶם וְאֶת־בְּחוּרֵיכֶם חֲטוּבִים וְאֶת־חֲמוֹרֵיכֶם
 17 וְקָח וַעֲשֵׂה לְמִלָּאכָתּוֹ: צֹאנֶיכֶם יַעֲשֶׂר וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לוֹ לַעֲבָדִים:
 18 וְזַעֲקָתְכֶם בְּיוֹם הַהוּא מִלִּפְנֵי מֶלֶכְכֶם אֲשֶׁר בַּחֲרָתֶם לָכֶם וְלֹא־יִצְנָה
 19 יְהוָה אִתְּכֶם בְּיוֹם הַהוּא: וְיִמְאַנּוּ הָעָם לְשֹׁמֵעַ בְּקוֹל שְׁמוּאֵל וַיֹּאמְרוּ
 כ כֹּא כִּי אִם־מֶלֶךְ יִהְיֶה עָלֵינוּ: וְהִרִינוּ גַם־אֲנַחְנוּ כָּל־הַגּוֹיִם וְשִׁפְטָנוּ
 21 מִלִּפְנֵי וְרָצָא לִפְנֵינוּ וְנִלְתֵם אֶת־מִלְחָמָתָנוּ: וַיִּשְׁמַע שְׁמוּאֵל אֶת כָּל־
 22 דִּבְרֵי הָעָם וַיְדַבֵּרֵם בְּאָזְנוֹ יְהוָה: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל שְׁמַע
 בְּקוֹלִם וְהִמְלַכְתָּ לָהֶם מֶלֶךְ: וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־אֲנָשִׁי יִשְׂרָאֵל לָכוּ אִישׁ
 לְעִרְיוֹ:

CAP. IX. ט

ט

א וַיְהִי־אִישׁ מִבֶּן זַמִּין וּשְׁמוֹ קִישׁ בֶּן־אֲבִי־אֵל בֶּן־צְרוּר בֶּן־בְּכוֹרֶת בֶּן־
 2 אֶפְרַיִם בֶּן־אִישׁ יְמִינִי גִבּוֹר חָיִל: וְלֹא־הָיָה לוֹ וּשְׁמוֹ שְׂאוּל בְּחוּר וְטָוֹב
 וְאָרֶן אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל טוֹב מִמֶּנּוּ מִשְׁכָּמוֹ וּמַעֲלָה גְבוּהַ מִכָּל־הָעָם:
 3 וְהָאֲבִרְנָה הָאֵתְנֹוֹת לְקִישׁ אָבִי שְׂאוּל וַיֹּאמֶר קִישׁ אֶל־שְׂאוּל בְּנוֹ סַח־
 4 נָא אִתְּךָ אֶת־אַתֶּד מִהַנְּעָרִים וְקוּם לָךְ בִּקֵּשׁ אֶת־הָאֵתְנֹוֹת: וַיַּעֲבֹר בְּחֶרֶד־
 אֶפְרַיִם וַיַּעֲבֹר בְּאֶרֶץ־שִׁלְשָׁה וְלֹא מָצָאוּ וַיַּעֲבְרוּ בְּאֶרֶץ־שִׁשְׁלִים וְאֵין
 ה וַיַּעֲבֹר בְּאֶרֶץ־יְמִינִי וְלֹא מָצָאוּ: הִחִיתָ בָּאוּ בְּאֶרֶץ צֹחַ וּשְׂאוּל אָמַר
 לַנְּעָרִים אֲשֶׁר־עִמּוֹ לָכֶה וְנִשׁוּבָה פֶּן־יִתְּחַל אָבִי מִן־הָאֵתְנֹוֹת וְהָאֵג לָנוּ:
 6 וַיֹּאמֶר לֹא הִנֵּה־נָא אִישׁ־אֱלֹהִים בָּעִיר הַזֹּאת וְהָאִישׁ נִכְבָּד כָּל אֲשֶׁר־
 יִדְבָּר בָּא רִבָּא עִתָּה נִלְכָּה שָׁם אוֹלִי הַעִיר לָנוּ אֶת־הַרְפָּנוּ אֲשֶׁר־הִלְכָנוּ
 7 עֲלֵיהָ: וַיֹּאמֶר שְׂאוּל לַנְּעָרִים וְהִנֵּה גִלְיָה וּמַח־נָבִיא לְאִישׁ כִּי הִלְחָם
 8 אֶת־מִכְלִינוּ וְתִשׁוּרָה אֵין־לָהּבִיא לְאִישׁ הָאֱלֹהִים מָה אָהֵנוּ: וַיִּסָּק

v. 1. IX. מִפֶּן־דָּמִין — מִבְּנֵי־זַמִּין ק' v. 16. נ"א בְּקִרְיָם v. 19. ה' דְּגוּשָׁה

v. 1. IX. מִפֶּן־דָּמִין — מִבְּנֵי־זַמִּין ק'

9. Nunc ergo vocem eorum audi! verumtamen contestare eos, et praeedic eis ius regis*, qui regnaturus est super eos.

* Deut. 17, 14.

10. Dixit itaque Samuel omnia verba Domini ad populum, qui petierat a se regem,

11. et ait: Hoc erit ius regis, qui imperaturus est vobis: Filios vestros tollet, et ponet in curribus suis, facietque sibi equites et praecursores quadrigarum suarum;

12. et constituet sibi tribunos, et centuriones, et aratores agrorum suorum, et messorum segetum, et fabros armorum et curruum suorum.

13. Filias quoque vestras faciet sibi unguentarias, et focarias, et panificas.

14. Agros quoque vestros, et vineas, et oliveta optima tollet, et dabit servis suis.

15. Sed et segetes vestras et vinearum redditus addecimabit, ut det cunuchis et famulis suis.

16. Servos etiam vestros, et ancillas, et iuvenes optimos, et asinos auferet, et ponet in opere suo.

17. Greges quoque vestros addecimabit, vosque eritis ei servi.

18. Et clamabitis in die illa a facie regis vestri, quem elegistis vobis; et non exaudiet vos Dominus in die illa, quia petiistis vobis regem.

19. Noluit autem populus audire vocem Samuelis, sed dixerunt: Nequaquam! rex enim erit super nos,

20. et erimus nos quoque sicut omnes gentes; et iudicabit nos rex noster, et egredietur ante nos et pugnabit bella nostra pro nobis*.

* c. 12, 12.

21. Et audivit Samuel omnia verba populi, et locutus est ea in auribus Domini.

22. Dixit autem Dominus ad Samuellem: Audi vocem eorum, et constitue super eos regem*. Et ait Samuel ad viros Israël: Vadat unusquisque in civitatem suam.

* Osee 13, 11.

CAP. IX.

Samuel Saulem, asinas patris sui quarentem, hospitio excipit.

1. Et erat vir de Benjamin nomine Cis*, filius Abiel, filii Seror, filii Bechorath, filii Aphia, filii viri Iemini, fortis robore.

* 1 Paral. 8, 30. 33. 9, 36. 39.

2. Et erat ei filius vocabulo Saul, electus et bonus; et non erat vir de filiis Israël melior illo. Ab humero et sursum eminebat super omnem populum.

3. Perierant autem asinae Cis patris Saul; et dixit Cis ad Saul filium suum: Tolle tecum unum de pueris, et consurgens vade, et quaere asinas. Qui cum transissent per montem Ephraim,

4. et per terram Salisa, et non invenissent, transierunt etiam per terram Salim, et non erant; sed et per terram Iemini, et minime reppererunt.

5. Cum autem venissent in terram Suph, dixit Saul ad puerum, qui erat cum eo: Veni et revertamur, ne forte dimiserit pater meus asinas, et sollicitus sit pro nobis.

6. Qui ait ei: Ecce! vir Dei est in civitate hac, vir nobilis; omne, quod loquitur, sine ambiguitate venit. Nunc ergo eamus illuc, si forte indicet nobis de via nostra, propter quam venimus.

7. Dixitque Saul ad puerum suum: Ecce ibimus! quid feremus ad virum Dei? panis defecit in sitarciis nostris; et sportulam non habemus, ut demus homini Dei, nec quidquam aliud.

8. Rursum puer respondit Sauli, et ait: Ecce! inventa est in manu mea quarta pars stateris argenti, demus homini Dei, ut indicet nobis viam nostram.

9. (Olim in Israël sic loquebatur unusquisque vadens consulere Deum: Venite, et eamus ad Videntem! Qui enim Propheta dicitur hodie, vocabatur olim Videns.)

10. Et dixit Saul ad puerum suum: Optimus sermo tuus. Veni, eamus! Et ierunt in civitatem, in qua erat vir Dei.

11. Cumque ascenderent elivum civitatis, invenerunt puellas egredientes ad hauriendam aquam, et dixerunt eis: Num hic est Videns?

12. Quae respondentes, dixerunt illis: Hic est; ecce! ante te! festina nunc! hodie enim venit in civitatem, quia sacrificium est hodie populi in excelso.

13. Ingredientes urbem, statim invenietis eum, antequam ascendat excelsum ad vescendum. Neque enim comesurus est populus, donec ille veniat; quia ipse benedicit hostiae, et deinceps comedunt, qui vocati sunt. Nunc ergo conscendite, quia hodie reperietis eum.

14. Et ascenderunt in civitatem. Cumque illi ambularent in medio urbis, apparuit Samuel egrediens obviam eis, ut ascenderet in excelsum.

15. * Dominus autem revelaverat auriculam Samuelis ante unam diem, quam veniret Saul, dicens:

* Act. 13, 21.

16. Hac ipsa hora, quae nunc est, cras mittam virum ad te de terra Benjamin, et unges eum ducem* super populum meum Israël; et salvabit populum meum de manu Philistinorum; quia respexi populum meum, venit enim clamor eorum ad me.

* Act. 13, 21.

17. Cumque aspexisset Samuel Saulem, Dominus dixit ei: Ecce! vir,

quem dixeram tibi, iste dominabitur populo meo.

18. Accessit autem Saul ad Samuelem in medio portae, et ait: Indica, oro, mihi, ubi est domus Videntis.

19. Et respondit Samuel Sauli dicens: Ego sum Videns. Ascende ante me in excelsum, ut comedatis mecum hodie, et dimittam te mane; et omnia, quae sunt in corde tuo, indicabo tibi;

20. et de asinis, quas nudiustertius perdidisti, ne sollicitus sis, quia inventae sunt. Et cuius erunt optima* quaeque Israël? nonne tibi et omni domui patris tui?

* c. 8, 15, 19.

21. Respondens autem Saul, ait: Numquid non filius Iemini ego sum, de minima* tribu Israël, et cognatio mea novissima inter omnes familias de tribu Benjamin? quare ergo locutus es mihi sermonem istum?

* Iud. 20, 21.

22. Assumens itaque Samuel Saulem, et puerum eius, introduxit eos in triclinium, et dedit eis locum in capite eorum, qui fuerant invitati. Erant enim quasi triginta viri.

23. Dixitque Samuel coco: Dapartem, quam dedi tibi, et praecepi, ut reponeres seorsum apud te.

24. Levavit autem cocus armum, et posuit ante Saul. Dixitque Samuel: Ecce! quod remansit, pono ante te, et comede! quia de industria servatum est tibi, quando populum vocavi. Et comedit Saul cum Samuele in die illa.

25. Et descenderunt de excelso in oppidum, et locutus est cum Saule in solario; stravitque Saul in solario, et dormivit.

26. Cumque mane surrexissent, et iam clucesceret, vocavit Samuel Saulem in solario, dicens: Surge, et dimittam te. Et surrexit Saul; egressique sunt ambo, ipse videlicet, et Samuel.

27. Cumque descenderent in extrema parte civitatis, Samuel dixit ad

חָזַעַר לַעֲנֹת אֶת-שָׂאוֹל וַיֹּאמֶר הִנֵּה נִמְצָא בְיָדִי רִבְעֵי שָׁקֶל בָּסֶסֶת
 וַנִּתְּחִי לְאִישׁ הָאֲלֹהִים וְהָיִיד לָנוּ אֶת-דֶּרֶכָּנוּ: לְפָנִים וּבְיִשְׂרָאֵל כֹּה־
 אָמַר הָאִישׁ בְּלִכְתּוֹ לְדֶרוֹשׁ אֲלֹהִים לָכֵן וַיִּלְכְּדָה עַד-הָרֹאֶה כִּי לִנְבִיא
 הַיּוֹם יִקְרָא לְפָנִים הָרֹאֶה: וַיֹּאמֶר שָׂאוֹל לְנַעֲרֹ טוֹב דִּבְרָךְ לָכֵה וְ
 נִלְכְּדָה וַיִּלְכְּדוּ אֶל-הַעִיר אֲשֶׁר-שָׁם אִישׁ הָאֲלֹהִים: הִמָּה עָלִים בְּמַעֲלָה
 הַעִיר וְהִמָּה מַצָּאוּ נַעֲרוֹת וְצֹאֹת לְשׁוֹב מִים וַיֹּאמְרוּ לָהֶן הֲרֵשׁ בָּזָה
 הָרֹאֶה: וַתַּעֲנִינָה אוֹתָם וַתֹּאמְרֶנָּה יֵשׁ הִנֵּה לְפָנֶיךָ מִיָּהּ וְעַתָּה כִּי
 הַיּוֹם בָּא לְעִיר כִּי יָבֹת הַיּוֹם לָעֵם בְּבִמָּה: כִּבְיָאָכֶם הַעִיר כֵּן הַמַּצָּאוֹן
 אִתּוֹ בְּטָרֶם יַעֲלֶה הַבִּמָּתָה לְאָכֹל כִּי לֹא-יֵאכֹל הָעָם עַד-בֹּאֹו כִּי־
 הוּא יִבְרָךְ הַיּוֹבֵחַ אַחֲרֵי-כֵן וְאִכְלוּ הַקָּרָאִים וְעַתָּה עָלֹו כִּי-אִתּוֹ כְּהִיּוֹם
 הַמַּצָּאוֹן אִתּוֹ: וַיַּעֲלוּ הַעִיר הִמָּה בָּאִים בְּתוֹךְ הַעִיר וְהִנֵּה שְׂמוּאֵל
 יֹצֵא לְקֶרְאָתָם לַעֲלֹות הַבִּמָּה: וַיַּהֲרֹה גִלְיָה אֶת-אֶזְנוֹ שְׂמוּאֵל יוֹם טוֹ
 אַחֵד לִפְנֵי כּוֹז־שָׂאוֹל לֵאמֹר: כַּעֲת וּמָחָר אֲשַׁלַּח אֵלֶיךָ אִישׁ מֵאֶרֶץ
 בְּנֵדָמָן וּמִשְׁחָתוֹ לְנָגִיד עַל-עַמִּי וְיִשְׂרָאֵל וְהוֹשִׁיעַ אֶת-עַמִּי מִיָּד
 פְּלִשְׁתִּים כִּי רָאִיתִי אֶת-עַמִּי כִּי בָּאָה צָעֲקוֹתוֹ אֵלַי: וְשְׂמוּאֵל רָאָה
 אֶת-שָׂאוֹל וַיַּהֲרֹה עֵנָהּ הִנֵּה הָאִישׁ אֲשֶׁר אִמְרָתִי אֵלֶיךָ זֶה יַעֲצֹר
 בְּעַמִּי: וַיַּגֵּשׁ שָׂאוֹל אֶת-שְׂמוּאֵל בְּתוֹךְ הַשָּׁעַר וַיֹּאמֶר הַגִּיד־נָא לִי
 אִי זֶה בֵּית הָרֹאֶה: וַיַּעַן שְׂמוּאֵל אֶת-שָׂאוֹל וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי הָרֹאֶה עָלָה
 לִפְנֵי הַבִּמָּה וְאָכַלְתֶּם עִמִּי הַיּוֹם וּשְׁלַחְתִּיךָ בְּכֹרֶךָ וְכָל אֲשֶׁר בְּלִבְבְּךָ
 אֲגִיד לָךְ: וְלֹא-תוֹת הָאֲבֹדֹת לָךְ הַיּוֹם שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים אֶל-תִּשָּׁם אֶת־
 לְבָבְךָ לָהֶם כִּי נִמְצָאוּ וְלָמִי כָל-חֲמַדַּת יִשְׂרָאֵל הִלּוּא לָךְ וְלָכֵל בֵּית
 אָבִיךָ: וַיַּעַן שָׂאוֹל וַיֹּאמֶר הִלּוּא בֶן-יִמִּינִי אֲנֹכִי מִקְטָיִי שְׁבֹטִי וְיִשְׂרָאֵל
 וּמִשְׁפַּחְתִּי הַצִּיעֲרָה מִכָּל-מִשְׁפָּחוֹת שְׁבֹטִי בְּנִימָן וְלָמָּה דִּבַּרְתָּ אֵלַי
 כִּדְבַר הַזֶּה: וַיִּקַּח שְׂמוּאֵל אֶת-שָׂאוֹל וְאֶת-נַעֲרָו וַיְבִיאֵם לְשִׁפְתָהּ
 וַיִּתֵּן לָהֶם מְקוֹם בְּרָאשׁ הַקְּרוּאִים וְהִמָּה כְּשִׁלְשָׁם אִישׁ: וַיֹּאמֶר
 שְׂמוּאֵל לְשִׁפְחָ הִנֵּה אֶת-חֲמַנָּה אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ אֲשֶׁר אִמְרָתִי אֵלֶיךָ
 טוֹם אִתָּה עַמָּה: וַיָּרֶם הַשִּׁפְחָ אֶת-הַשּׁוֹק וְהַעֲלִיָּה וַיִּשָּׁם וּלְפָנֶי שָׂאוֹל
 וַיֹּאמֶר הִנֵּה הַנְּשָׂאֵל טוֹם לְפָנֶיךָ אֲכָל כִּי לְמוֹעֵד שְׂמוֹר־לָךְ לֵאמֹר
 הֲעֵם קָרָאתִי וַיֹּאכֹל שָׂאוֹל עִם-שְׂמוּאֵל בַּיּוֹם הַהוּא: וַיִּרְדּוּ מִחֲבַמָּה כֹה
 הַעִיר וַיְדַבֵּר עִם-שָׂאוֹל עַל-הַגָּג: וַיִּשְׁכְּמוּ וַיֵּהִי כַּעֲלֹות הַשָּׁחַר וַיִּקְרָא
 שְׂמוּאֵל אֶל-שָׂאוֹל הַגָּג לֵאמֹר קוּמָה וְאֲשַׁלְּחֶךָ וַיָּקָם שָׂאוֹל וַיֵּצֵאוּ
 שְׁנֵיהֶם הוּא וְשְׂמוּאֵל חַחוּצָה: הִמָּה יוֹדְרִים בְּקֶצֶה הַעִיר וְשְׂמוּאֵל

אמר אל-שאוּל אמר לפניך ויַעֲבֹר לפנינו ויאָחֵז עִמָּד בַּיּוֹם
ואֲשִׁמְרֶנּוּ אֶת-דְּבַר אֱלֹהִים:

CAP. X. י

א וַיָּבֹאוּ שְׂמוּאֵל אֶת-פֶּה הַשֶּׁמֶן וַיִּצָּק עַל-רֹאשׁוֹ וַיִּשְׁכַּחוּ וַיֹּאמֶר הֲלוֹא
בִּי-מִשְׁחָהּ יְהוָה עַל-נָחֳלָתוֹ לְגִידִי: בְּלִכְתָּהּ הַיּוֹם מִעִמָּדִי וּמִצֵּאתְךָ שְׁנִי
אֲנִישִׁים עִם-קְבוּרַת רִחֵל בְּגִבּוֹל בְּנִימֵן בְּצִלְצַח וַאֲמָרוּ אֵלָיו נִמְצְאֵי
הָאֲחִינוֹת אֲשֶׁר הִלַכְתָּ לְבַקֵּשׁ וְהִנֵּה נָשִׁשׁ אֵבִירָה אֶת-דְּבָרֵי הָאֲחִינוֹת
וַיֵּאָבֵד לָכֵם לֵאמֹר מָה אַעֲשֶׂה לְבָנִי: וְתִלְפָה מִשֶּׁם וְהִלָּאָה וּבֹאֲהָ עַד-
אֵלּוֹן חֲבוֹר וּמִצֵּאתָהּ שָׁם שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים עֲלִידִים אֶל-הָאֱלֹהִים בֵּית-אֵל
אֶחָד נִשְׂאֵא וְשְׁלֹשָׁה גִדִּיִּים וְאַחֶר נִשְׂאֵא שְׁלֹשָׁה בְּכֹרוֹת לָחֵם וְאַחֶר נִשְׂאֵא
ד הַגִּבְלִי-יִרְיָ: וַשְּׂאֵלוּ לָהּ לְשָׁלוֹם וַתַּגִּיד לָהּ שְׁתֵּי-לָחֵם וְלִקְחָהּ מִיָּדָם: אַחֵר
כֵּן חֲבוֹא אֶל-גִּבְעַת הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר-שָׁם וַעֲבִיר פְּלִשְׁתִּים וַיְהִי כְּבָאָהּ
שָׁם הַצִּיר וּפְגַעָתָהּ תָּכַל נְבִאִים וַרְדִּים מִהַפְּמָה וּלְפָנֶיהָם גָּבַל וְהִלָּה
וַחֲלִיל וּכְזֹר וְהָמָּה מִתְנַבְּאִים: וַצִּלְחָה עֲלֶיהָ רֹחַ וְהוּא וְהַתְנַבְּוֹת
עִמָּם וַתַּחֲפֹקָהּ לְאִישׁ אַחֵר: וְהִנֵּה כִּי חֲבָאִינָה הָאֲחִינוֹת הָאֵלֶּה לָהּ עָשָׂה
לָהּ אֲשֶׁר-תִּמְצָא יָדָהּ כִּי הָאֱלֹהִים עִמָּהּ: וַיִּרְדֹּתָ לְפָנֶי הַגִּבְלָה וְהִנֵּה
אֲנֹכִי יֹרֵד אֵלָיוּ לְהַעֲלֹת עֲלֹת לִזְבֹּחַ וּבָחִי שְׁלָמִים שִׁבְעַת יָמִים
9 תִּחַלֵּל עַד-בּוֹאֵי אֵלָיוּ וְהוֹדַעְתִּי לָהּ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה: וְהִנֵּה כַּחֲפִנְתּוֹ
שִׁכְמוֹ לְלֶכֶת מֵעַם שְׂמוּאֵל וַיַּהֲפֹךְ-לוֹ אֱלֹהִים לֵב אַחֵר וַיִּבְאֹה פֶל-
י הָאֲחִינוֹת הָאֵלֶּה בַּיּוֹם הַהוּא: וַיִּבְאֵי שָׁם הַגִּבְעָתָה וְהִנֵּה תָכַל-נְבִאִים
11 לִקְרָאתוֹ וַתַּצִּלַּח עֲלָיו רֹחַ אֱלֹהִים וַיִּתְנַבֵּא בְּתוֹכָם: וַיְהִי כִּלְיֹדֶעֹ
מֵאֲחִתָּמוֹל שְׁלֹשָׁם וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה עִם-נְבִאִים נִבָּא וַיֹּאמֶר הָעָם אִישׁ אֶל-
12 רֵעֵהוּ מִה-הִלָּה הִנֵּה לְבָן-לִישׁ הַגָּם שְׂאוּל בְּנִבְיָאִים: וַיַּעַן אִישׁ מִשָּׁם
13 וַיֹּאמֶר וַיִּמְרֵ אֲבִיהֶם עַל-כֵּן הִיחָה לְמִשְׁלַל הַגָּם שְׂאוּל בְּנִבְיָאִים: וַיְכַל
14 מִהַתְנַבְּוֹת וַיִּבָּא חֲפָמָה: וַיֹּאמֶר הוֹדִי שְׂאוּל אֵלָיוּ וְאֶל-נַעֲרָיו אֵן הִלַכְתֶּם
טו וַיֹּאמֶר לְבַקֵּשׁ אֶת-תְּאֵתָנוֹת וּנְרָאָה כִּי-אֵין וַעֲבֹאָה אֶל-שְׂמוּאֵל: וַיֹּאמֶר
16 הוֹדִי שְׂאוּל הַיְחִידָה-נָּא לִּי מִה-אָמַר לָכֵם שְׂמוּאֵל: וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל-
הוֹדִי תַעֲדִי הַיְחִיד לָנוּ כִּי נִמְצְאֵי הָאֲחִינוֹת וְאֶת-דְּבַר הַמְּלוּכָה לֹא-הִגִּיד
17 לִּי אֲשֶׁר אָמַר שְׂמוּאֵל: וַיִּצָּעַק שְׂמוּאֵל אֶת-הָעָם אֶל-יְהוָה הַמַּצְפָּה:
18 וַיֹּאמֶר וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כֹּה-אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲנֹכִי הַעֲלִיתִי
אֶת-יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם וְאֶצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרָיִם וּמִיַּד כָּל-חַמְּמִלְכוֹת

X. v. 2. פתח באנתח v. 6. כצ"ל v. 7. חבאינה — תבאינה ק

v. 10. נ"א ויבא v. 11. כצ"ל v. 12. נ"א אביר v. 13. כצ"ל

Saul: Dic puero, ut antecedit nos, et transeat; tu autem subsiste paulisper, ut indicem tibi verbum Domini.

CAP. X.

Samuel ungit Saulem; eventura ei praedicat et monita dat salutaria.

1. Tulit autem Samuel lenticulam olei, et effudit super caput eius*, et deosculatus est eum, et ait: Ecce! unxit te Dominus super haereditatem suam in principem, et liberabis populum suum de manibus inimicorum eius, qui in circuitu eius sunt. Et hoc tibi signum, quia unxit te Deus in principem.

* c. 16, 1. 13.

2. Cum abieris hodie e me, invenies duos viros iuxta sepulchrum Rachel* in finibus Benjamin, in meridie, dicentque tibi: Inventae sunt asinae, ad quas ieras perquirendas; et intermissis pater tuus asinis, sollicitus est pro vobis, et dicit: Quid faciam de filio meo?

* Gen. 35, 19.

3. Cumque abieris inde, et ultra transieris, et veneris ad quercum Thabor, invenient te ibi tres viri ascendentes ad Deum in Bethel, unus portans tres hoedos, et alius tres tortas panis, et alius portans lagenam vini.

4. Cumque te salutaverint, dabunt tibi duos panes, et accipies de manu eorum.

5. Post haec venies in collem Dei, ubi est statio Philistinorum; et cum ingressus fueris ibi urbem, obvium habebis gregem Prophetarum descendentium de excelso, et ante eos psalterium et tympanum, et tibiam et citharam, ipsosque prophetantes.

6. Et insiliet in te Spiritus Domini, et prophetabis cum eis, et mutaberis in virum alium.

7. Quando ergo evenerint signa haec omnia tibi, fac, quaecunque invenerit manus tua, quia Dominus tecum est.

8. Et descendes ante me in Galgala (ego quippe descendam ad te), ut offeras oblationem, et immoles victimas pacificas; * septem diebus expectabis, donec veniam ad te, et ostendam tibi, quid facias.

* c. 13, 3.

9. Itaque cum avertisset humerum suum, ut abiret a Samuele, immutavit ei Deus cor aliud, et venerunt omnia signa haec in die illa.

10. Veneruntque ad praedictum collem, et ecce cuneus Prophetarum obviavit ei; et insiluit super eum Spiritus Domini, et prophetavit in medio eorum.

11. Videntes autem omnes, qui noverant eum heri et nudiustertius, quod esset cum Prophetis, et prophetaret, dixerunt ad invicem: Quaeenam res accidit filio Cis? num et Saul inter Prophetas?

12. Responditque alius ad alterum, dicens: Et quis pater eorum? propterea versum est in proverbium*: Num et Saul inter Prophetas?

* c. 19, 24.

13. Cessavit autem prophetare, et venit ad excelsum.

14. Dixitque pater Saul ad eum, et ad puerum eius: Quo abiistis? Qui responderunt: Quaerere asinas; quas cum non reperissemus, venimus ad Samuelem.

15. Et dixit ei pater suus: Indica mihi, quid dixerit tibi Samuel.

16. Et ait Saul ad patrum suum: Indicavit nobis, quia inventae essent asinae. De sermone autem regni non indicavit ei, quem locutus fuerat ei Samuel.

17. Et convocavit Samuel populum ad Dominum in Maspha;

18. et ait ad filios Israël: Haec dicit Dominus Deus Israël: Ego eduxi Israël de Aegypto, et erui vos de manu Aegyptiorum, et de manu omnium regum, qui affligebant vos.

19. Vos autem hodie proiecistis Deum vestrum, qui solus salvavit vos de universis malis et tribulationibus vestris; et dixistis: Nequaquam! sed regem constitue super nos. Nunc ergo state coram Domino per tribus vestras, et per familias.

* c. 8, 19.

20. Et applicuit Samuel omnes tribus Israël, et cecidit sors tribus Benjamin.

21. Et applicuit tribum Benjamin et cognationes eius, et cecidit cognatio Metri, et pervenit usque ad Saul filium Cis. Quaesierunt ergo eum, et non est inventus.

22. Et consuluerunt post haec Dominum, utrumnam venturus esset illic. Responditque Dominus: Ecce absconditus est domi.

23. Cucurrerunt itaque et fulerunt eum inde; stetitque in medio populi, et altior fuit universo populo ab humero et sursum.

* c. 9, 2.

24. Et ait Samuel ad omnem populum: Certe videtis, quem elegit Dominus, quoniam non sit similis illi in omni populo. Et clamavit omnis populus, et ait: Vivat Rex!

25. Locutus est autem Samuel ad populum legem regni, et scripsit in libro, et reposuit coram Domino; et dimisit Samuel omnem populum, singulos in domum suam.

* c. 8, 11. Dent. 17, 15. sq.

26. Sed et Saul abiit in domum suam in Gabaa; et abiit cum eo pars exercitus, quorum tetigerat Deus corda.

27. Filii vero Belial dixerunt: Num salvare nos poterit iste? Et despexerunt eum, et non attulerunt ei munera; ille vero dissimulabat se audire.

CAP. XI.

Saul vincit Ammonitas; rex confirmatur in Galgalis.

1. Et factum est quasi post men-

sem, ascendit Naas Ammonites, et pugnare coepit adversum Iabes Galaad. Dixeruntque omnes viri Iabes ad Naas: Habeto nos foederatos, et serviemus tibi.

2. Et respondit ad eos Naas Ammonites: In hoc feriam vobiscum foedus, ut eruam omnium vestrum oculos dextros, ponamque vos opprobrium in universo Israël.

3. Et dixerunt ad eum seniores Iabes: Concede nobis septem dies, ut mittamus nuncios ad universos terminos Israël; et si non fuerit, qui defendat nos, egrediemur ad te.

4. Venerunt ergo nuncii in Gabaa Saulis; et locuti sunt verba haec, audiente populo, et levavit omnis populus vocem suam, et flevit.

5. Etece! Saul veniebat, sequens boves de agro, et ait: Quid habet populus, quod plorat? Et narraverunt ei verba virorum Iabes.

6. Et insilivit Spiritus Domini in Saul, cum audisset verba haec, et iratus est furor ejus nimis.

7. Et assumens utrumque bovem, concidit in frusta, misitque in omnes terminos Israël per manum nunciorum, dicens: Quicumque non exierit, et secutus fuerit Saul et Samuel, sic fiet bobus ejus. Invasit ergo timor Domini populum, et egressi sunt quasi vir unus.

8. Et recensuit eos in Bezech; fueruntque filiorum Israël trecenta milia; virorum autem Iuda triginta milia.

9. Et dixerunt nunciis, qui venerant: Sic dicetis viris, qui sunt in Iabes Galaad: Cras erit vobis salus, cum incaluerit sol. Venerunt ergo nuncii, et annuntiaverunt viris Iabes; qui lactati sunt.

10. Et dixerunt: Mane exhibimus ad vos; et facietis nobis omne, quod placuerit vobis.

19 הַלְחָצִים אִתָּכֶם: וְאַתֶּם הַיּוֹם מֵאַכְתֶּם אֶת־אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוּא מוֹשִׁיעַ
 לָכֶם מִכָּל־רָעוֹתֵיכֶם וְצָרֹתֵיכֶם וְהֵאמְרוּ לוֹ כִּי־מֶלֶךְ הָעָם עָלֵינוּ
 וְעַתָּה הִתְנַצְּבוּ לִפְנֵי יְהוָה לְשִׁבְעֵיכֶם וּלְאַלְפֵיכֶם: וַיִּקְרָב שְׁמוּאֵל אֶת כ
 21 כָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלָּכְדוּ שִׁבְעַת בְּנוֹמָיו: וַיִּקְרָב אֶת־שִׁבְעַת בְּנוֹמָיו
 לְמִשְׁפַּחָתוֹ וְהַלָּכְדוּ מִשְׁפַּחַת הַמַּטְרֵי וַיִּלָּכְדוּ שְׁאוּל בֶּן־קַיִשׁ וַיִּבְקֹשׁוּהוּ
 22 וְלֹא נִמְצָא: וַיִּשְׁאֲלוּ־עוֹל בַּיהוָה הֲבֵא עוֹד הָלֶם אִישׁ וַיֹּאמֶר יְהוָה
 23 הִנֵּה־הוּא נִחָא אֶל־הַכֹּהֲנִים: וַיִּרְצֻהוּ וַיִּקְרָתוּהוּ מִשָּׁם וַיִּתְנַצֵּב בַּתּוֹךְ הָעָם
 24 וַיִּגְבַּהּ מִכָּל־הָעָם מִשְׁכָּמוֹ וּמַעְלָה: וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־כָּל־הָעָם
 הִלֵּאתֶם אֲשֶׁר בְּחֶרֶב־בּוֹ יְהוָה כִּי אֵין כְּמֹהוּ בְּכָל־הָעָם וַיִּרְעוּ כָּל־
 הָעָם וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ: וַיִּדְּבַר שְׁמוּאֵל אֶל־הָעָם אֶת מִשְׁפַּט כה
 הַמֶּלֶכְה וַיִּכְתֹּב בַּסֵּפֶר וַיִּתֵּן לִפְנֵי יְהוָה וַיִּשְׁלַח שְׁמוּאֵל אֶת־כָּל־הָעָם
 26 אִישׁ לְבֵיתוֹ: וְגַם־שְׁאוּל הָלַךְ לְבֵיתוֹ גִּבְעַתָּה וַיִּלָּכְדוּ עִמּוֹ הַחִיל אֲשֶׁר־
 27 נָגַע אֱלֹהִים בְּלִבָּם: וַבֵּנִי בִלְעֵל אָמְרוּ מִח־יִשְׁעֵנוּ הָהָה וַיִּבְזְזוּהוּ וְלֹא־
 הִבְרִיאוּ לוֹ מִנְחָה וַיְהִי כַּמְחִירִשׁ:

יא

CAP. XI. יא

וַיַּעַל נָחֵשׁ הַעֲמֹמִי וַיַּחֵן עַל־דָּבִישׁ גִּלְגָּד וַיֹּאמְרוּ כָל־אֲנָשֵׁי דָבִישׁ אֶל־ א
 נָחֵשׁ כָּרַת־לָנוּ בְרִית וְנַעֲבֹדָה: וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם נָחֵשׁ הַעֲמֹמִי בַּזֹּאת
 אֲכַרֹּת לָכֶם בְּנִקּוֹר לָכֶם כָּל־עֵין רָמִין וְשִׁמְתִּיהָ חֲרֹפֶת עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל:
 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו זָקֵנִי דָבִישׁ הָרָה לָנוּ שִׁבְעַת רָמִים וְנִשְׁלַחָה מִלְּאָכִים
 3 בְּכָל־גִּבּוֹל יִשְׂרָאֵל וְאִם־אֵין מוֹשִׁיעַ אֲתָנוּ וְנִצָּאֵנוּ אֵלֵיהֶם: וַיָּבֹאוּ
 4 הַמִּלְּאָכִים גִּבְעַת שְׁאוּל וַיִּדְּבְרוּ הַדְּבָרִים בְּאָזְנֵי הָעָם וַיִּשְׁאוּ כָל־הָעָם
 אֶת־קוֹלָם וַיִּבְכּוּ: וְהִנֵּה שְׁאוּל בָּא אַחֲרֵי הַבָּקָר מִן־הַשׂוּדָה וַיֹּאמֶר ה
 שְׁאוּל מִח־לָּעָם כִּי רָבְנוּ וְנִסְפְּרוּ־לוֹ אֶת־הַדְּבָרִי אֲנֹשִׁי דָבִישׁ: וַהֲעֲלָה
 6 רִיח־אֱלֹהִים עַל־שְׁאוּל כְּשִׁמְעוֹ אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיַּחֲר אַפּוֹ מֵאֹד:
 7 וַיַּחֲר אֶמֶד בָּקָר וַיִּנְהָתוּהוּ וַיִּשְׁלַח בְּכָל־גִּבּוֹל יִשְׂרָאֵל בְּיַד הַמִּלְּאָכִים ו
 לֹאמַר אֲשֶׁר אֵילָנוּ יֵצֵא אַחֲרֵי שְׁאוּל וְאַחֲרֵי שְׁמוּאֵל כֹּה יַעֲשֶׂה לְבָקָרוֹ
 8 וַיִּפֹּל כַּחֲד־יְהוָה עַל־הָעָם וַיִּצָּאוּ כָאִישׁ אֶחָד: וַיִּפְקְדֵם בְּבֶזֶק וַיַּהֲרֹו
 9 בְּיַד־יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֵלֶּה וְאִישׁ יְהוּדָה שְׁלֹשִׁים אֵלֶּה: וַיֹּאמְרוּ
 לְמִלְּאָכִים הַבָּאִים כֹּה תֹאמְרוּן לְאִישׁ דָּבִישׁ גִּלְגָּד מִחֶר הַיְּהוּדָה לָכֶם
 הַשְׂמִיעָה בְּתֹם הַשָּׁמַיִם וַיָּבֹאוּ הַמִּלְּאָכִים וַיַּהֲרֹו לְאֲנָשֵׁי דָבִישׁ וַיִּשְׁמְחוּ:
 וַיֹּאמְרוּ אֲנֹשִׁי דָבִישׁ מִחֶר נִצָּא אֱלֹהֵיכֶם וַעֲשִׂיתֶם לָנוּ כְּכֹל־הַשּׁוֹב י

X. 19. v. נ"א ל"א v. 21. 'חיו ק' v. 22. פסקא בא"ב v. 24. 'ר

דיגשה XI. 6. v. פְּשָׁמֵזוֹ ק' v. 9. פְּתָם ק'

11 בְּצִירְכֶם: וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיָּשֶׁם שָׂאוּל אֶת־הָעֵם שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים
וַיָּבֵאוּ בְּהוֹדֶ־הַמַּחֲנֶה בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר וַיָּבִיאוּ אֶת־עֲמֹן עֲדֵיהֶם הַיּוֹם
12 וַיְהִי הַנְּשֹׂאִים וַיִּפְצְצוּ וְלֹא נִשְׁאַרוּ־בָם שְׁנַיִם רִחָד: וַיֹּאמֶר הָעָם אֶל־
13 שְׂמוּאֵל מִי הָאִמֹר שָׂאוּל • וַיִּמְלֶךְ עָלֵינוּ הֵנּוּ הָאֲנָשִׁים וַנִּמְיָתָם: וַיֹּאמֶר
שָׂאוּל לֹא־יוֹמֶת אִישׁ בְּיוֹם הַזֶּה כִּי הַיּוֹם עָשִׂה־יְהוָה תְּשׁוּבָה
14 בְּיִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל אֶל־הָעָם לְכוּ וְנִלְכְּתָה הַגִּלְגָּל וַנַּחֲדֵשׁ שָׁם
טו הַמְּלוּכָה: וַיִּלְכוּ כָל־הָעָם הַגִּלְגָּל וַיִּמְלְכוּ שָׁם אֶת־שָׂאוּל לִפְנֵי יְהוָה
בַּגִּלְגָּל וַיּוֹצִיאוּ־שָׁם זִבְחִים שְׁלָמִים לִפְנֵי יְהוָה וַיִּשְׁלַח שָׁם שָׂאוּל וְכָל־
אֲנָשָׁי וַיִּשְׂרָאֵל עֲד־מָאָד:

CAP. XII. יב

יב

א וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל הִנֵּה שָׁמַעְתִּי בְקִלְכֶם לְכָל אֲשֶׁר־
2 אָמַרְתֶּם לִי וְאִמְלִיךְ עָלֵיכֶם מֶלֶךְ: וַעֲתָה הִנֵּה חֲמִלְךָ • מִתְחַלֵּף לִפְנֵיכֶם
וְאֲנִי זָקֵנְתִי וְשִׁבְתִּי וּבְנֵי הָעָם אֲתָבֶם וְאֲנִי הַתְּחַלְלָתִי לִפְנֵיכֶם מִנְעִרִי
3 עַד־הַיּוֹם הַזֶּה: הֲנִי עֲנִי כִי נָגַד יְהוָה וַנִּגְדַּ מְשִׁיחוֹ אֶת־שׂוּר • מִי
לְקַחְתִּי וַחֲמֹר מִי לְקַחְתִּי וְאֶת־מִי עֲשָׂקְתִי אֶת־מִי רִצּוֹתִי וּמִי־מִי
4 לְקַחְתִּי כִפֹּר וְאֶעֱלִים עֵינֵי כֹו וְאֶשְׁרֵב לָכֶם: וַיֹּאמְרוּ לֹא עֲשָׂקְתָנוּ
ה וְלֹא רִצּוֹתָנוּ וְלֹא לְקַחְתָּ מִי־אִישׁ מְאוּמָה: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עַד יְהוָה
בָּכֶם וְעַד מְשִׁיחוֹ הַיּוֹם הַזֶּה כִּי לֹא מִצְּאֵתֶם בְּדָרִי מְאוּמָה וַיֹּאמֶר
6 עַד: וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל אֶל־הָעָם יְהוָה אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת־מִשְׁחָה וְאֶת־אֲחִיךָ
7 וְאֲשֶׁר הִנֵּלְתָה אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם מֵאַרְצָן מִצְרַיִם: וַעֲתָה חֲתִינְכֶם וְאֶשְׁפָּטָה
אֲתָכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֵת כָּל־צְדָקוֹת יְהוָה אֲשֶׁר עָשָׂה אֲתָכֶם וְאֶת־
8 אֲבֹתֵיכֶם: כַּאֲשֶׁר־בָּא בְעֵקֶב מִצְרַיִם וַיִּזְעְקוּ אֲבֹתֵיכֶם אֶל־יְהוָה וַיִּשְׁלַח
יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן וַיּוֹצִיאוּ אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם מִמִּצְרַיִם וַיִּשְׁבִּיבוּם
9 בְּמִקּוֹם הַזֶּה: וַיִּשְׁכְּחוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיִּמְכְּרוּ אֹתָם סִיסְרָא
י שֶׁר־צָבָא חֲצֹר וּבְרֵד־פְּלִשְׁתִּים וּבְרֵד מֶלֶךְ מִצְרָיִם וַיִּזְעְקוּ
אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר חֲטֹאֲנוּ כִּי עֲזַבְנוּ אֶת־יְהוָה וַנַּעֲבֹד אֶת־הַבְּעֻלִּים
11 וְאֶת־הַעֲשָׂתוֹת וַעֲתָה חֲצִילָנוּ מִיַּד אֲרִיִּינוּ וַנַּעֲבֹדָה: וַיִּשְׁלַח יְהוָה
אֶת־יִרְבֶּעֵל וְאֶת־בֶּרֶק וְאֶת־רַפְּחָה וְאֶת־שְׂמוּאֵל וַיַּעַל אֲתָכֶם מִי־
12 אֲרִיִּיכֶם מִסִּבִּיב וַחֲשִׁבוּ בָטָח: וַתֵּרָאוּ כִּי נָחַשׁ מֶלֶךְ בְּנֵי־עֲמֹן בָּא
עָלֵיכֶם וַתֹּאמְרוּ לִי לֹא כִּי־מֶלֶךְ וַיִּמְלֶךְ עָלֵינוּ וַיְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִלְּכָכֶם:
13 וַעֲתָה הִנֵּה חֲמִלְךָ אֲשֶׁר בַּחֲרַתֶּם אֲשֶׁר שָׂאֲלַתֶם וַתֵּלֶה נָתַן יְהוָה

XI. v. 12. נ"א לֹא v. 14. חֲטִיטָה קִיח v. 5. XII. וַיֹּאמְרוּ סִבִּי

v. 10. וַיֹּאמְרוּ כִי v. 11. בָּמִסְ בֶּרֶק

11. Et factum est, cum dies crastinus venisset, constituit Saul populum in tres partes; et ingressus est media castra in vigilia matutina, et percussit Ammon, usque dum incallescere dies; reliqui autem dispersi sunt, ita, ut non relinquerentur in eis duo pariter.

12. Et ait populus ad Samuelem*: Quis est iste, qui dixit: Saul num regnabit super nos? Date viros, et interficiemus eos.

* c. 10, 17.

13. Et ait Saul: Non occidetur quisquam in die hac, quia hodie fecit Dominus salutem in Israël.

14. Dixit autem Samuel ad populum: Venite, et eamus in Galgala, et innovemus ibi regnum.

15. Et perrexit omnis populus in Galgala, et fecerunt ibi regem Saul coram Domino in Galgala, et immolaverunt ibi victimas pacificas coram Domino. Et laetatus est ibi Saul, et cuncti viri Israël nimis.

CAP. XII.

Samuel suam coram populo probat integritatem; populum adhortatur, et dicta sua signis confirmat.

1. Dixit autem Samuel ad universum Israël: Ecce! audivi vocem vestram iuxta omnia, quae locuti estis ad me, et constitui super vos regem*.

* c. 10, 1. 24. 11, 15.

2. Et nunc rex graditur ante vos; ego autem senui, et incanui; porro filii mei vobiscum sunt; itaque conversatus coram vobis ab adolescentia mea usque ad hanc diem, ecce! praesto sum.

3. * Loquimini de me coram Domino, et coram Christo eius, utrum bovem cuiusquam tulerim, aut asinum; si quempiam calumniatus sum, si oppressi aliquem, si de manu cuiusquam munus accepi; et contemniam illud hodie, restituamque vobis†.

* Eccl. 46, 22. † Deut. 16, 19.

4. Et dixerunt: Non es calumniatus nos, neque oppressisti, neque tulisti de manu alicuius quidpiam.

5. Dixitque ad eos: Testis est Dominus adversum vos, et testis Christus eius in die hac, quia non inveneritis in manu mea quidpiam. Et dixerunt: Testis!

6. Et ait Samuel ad populum: Dominus, qui fecit Moysen et Aaron* et eduxit patres nostros de terra Aegypti†.

* Exod. 3, 10. 4, 14. sq. † Exod. 12, 14.

7. Nunc ergo state, ut iudicio contendam adversum vos coram Domino, de omnibus misericordiis Domini, quas fecit vobiscum, et cum patribus vestris:

8. * Quo modo Iacob ingressus est in Aegyptum, et clamaverunt patres vestri ad Dominum; et misit Dominus Moysen et Aaron, et eduxit patres vestros de Aegypto; et collocavit eos in loco hoc†.

* Gen. 46, 5. † Exod. 2, 23.

9. Qui obliti sunt Domini Dei sui*, et tradidit eos in manu Sisarae magistri militiae Hasor; et in manu Philistinorum**, et in manu regis Moab†, et pugnaverunt adversum eos.

* Iud. 4, 2. ** c. 4, 1. sq. Iud. 10, 7. 13, 1. † Iud. 3, 12.

10. Postea autem clamaverunt ad Dominum, et dixerunt: Peccavimus, quia dereliquimus Dominum et servivimus Baalim et Astaroth; nunc ergo erue nos de manu inimicorum nostrorum, et serviemus tibi.

11. * Et misit Dominus Ierobaal, et Badan, et Iephthe**, et Samuel†, et eruit vos de manu inimicorum vestrorum per circuitum, et habitastis confidenter.

* Iud. 6, 1. 14, 32. ** Iud. 11, 4. † c. 7, 3. sq.

12. Videntes autem, quod Naas rex filiorum Ammon venisset adversum vos, dixistis mihi*: Nequaquam! sed rex imperabit nobis; cum Dominus Deus vester regnaret in vobis.

* c. 8, 19. 10, 19. 11, 4.

13. Nunc ergo praesto est rex vester, quem elegistis et petistis; ecce! dedit vobis Dominus regem.

14. Si timueritis Dominum, et servieritis ei, et audieritis vocem eius, et non exasperaveritis os Domini*; eritis et vos, et rex, qui imperat vobis, sequentes Dominum Deum vestrum.

* Deut. 7, 12. sq.

15. Si autem non audieritis vocem Domini; sed exasperaveritis sermones eius, erit manus Domini super vos, et super patres vestros.

16. Sed et nunc state, et videte rem istam grandem, quam facturus est Dominus in conspectu vestro.

17. Numquid non messis tritici est hodie? invocabo Dominum, et dabit voces et pluvias; et scietis, et videbitis, quia grande malum feceritis vobis in conspectu Domini, petentes super vos regem.

18. Et clamavit Samuel ad Dominum, et dedit Dominus voces et pluvias in illa die.

19. Et timuit omnis populus nimis Dominum et Samuelem, et dixit universus populus ad Samuelem: Ora pro servis tuis ad Dominum Deum tuum, ut non moriamur. Addidimus enim universis peccatis nostris malum, ut peteremus nobis regem.

20. Dixit autem Samuel ad populum: Nolite timere, vos fecistis universum malum hoc; verumtamen nolite recedere a tergo Domini, sed servite Domino in omni corde vestro.

21. Et nolite declinare post vana, quae non proderunt vobis, neque eruent vos, quia vana sunt*.

* Deut. 32, 37. sq.

22. Et non derelinquet Dominus populum suum propter nomen suum magnum; quia iuravit Dominus facere vos sibi populum.

23. Absit autem a me hoc peccatum in Dominum, ut cessem orare pro vobis, et docebo vos viam bonam et rectam.

24. Igitur timete Dominum, et servite ei in veritate et ex toto corde vestro. Vidistis enim magifica, quae in vobis gesserit.

25. Quod si perseveraveritis in malitia; et vos et rex vester pariter peribitis.

CAP. XIII.

Philisthaei bellum instaurant. Saul, eo quod sacra fecerit, reprehenditur.

1. Filius unius anni erat Saul, eum regnare coepisset, duobus autem annis regnavit super Israël.

2. Et elegit sibi Saul tria millia de Israël; et erant cum Saul duo millia in Machmas, et in monte Bethel; mille autem cum Ionatha in Gabaa Benjamin. Porro caeterum populum remisit unumquemque in tabernacula sua.

3. Et percussit Ionathas stationem Philisthinorum, quae erat in Gabaa. Quod cum audissent Philisthiim, Saul cecinit buccina in omni terra, dicens: Audiant Hebraei!

4. Et universus Israël audivit huiuscemodi famam. Percussit Saul stationem Philisthinorum; et erexit se Israël adversus Philisthiim. Clamavit ergo populus post Saul in Galgala.

5. Et Philisthiim congregati sunt ad praeliandum contra Israël, triginta millia currum, et sex millia equitum, et reliquum vulgus, sicut arena, quae est in littore maris plurima. Et ascendentes castrametati sunt in Machmas ad Orientem Bethaven.

6. Quod cum vidissent viri Israël se in areto positos (afflictus enim erat populus), absconderunt se in speluncis, et in abditis, in petris quoque, et in antris, et in cisternis.

7. Hebraei autem transierunt

עליכם מלך: אם-תירצו את-יהוה ועבדתם אתו ושמעתם בקולו 14
ולא תמרו את-פני יהוה וחייתם גם-אתם וגם-המלך אשר-מלך עליכם
אחר יהוה אלהיכם: ואם-לא תשמעו בקול יהוה ומרותם את-פני 15
יהוה וחייתו יד-יהוה בכם ובאבותיכם: גם-עתה התיצבו וראו 16
את-הדבר הגדול הזה אשר יהוה עשה לעיניכם: הלא קציר- 17
השום היום אקרא אל-יהוה ויתן קלות ומטר ודעו וראו פירשתכם
רבה אשר עשיתם בעיני יהוה לשאול לכם מלך: ויקרא שמואל 18
אל-יהוה ויתן יהוה כלת ומטר ביום ההוא ויירא כל-העם מאד
את-יהוה ואת-שמואל: ויאמרו כל-העם אל-שמואל הֲתפַּל בעד- 19
עברך אל-יהוה אלהיך ואל-נמות כיר־ספנו על-כל-חטאתינו רעה
לשאול לנו מלך: ויאמר שמואל אל-העם אל-תיראו אתם עשיתם כ 20
את כל-הרעה הזאת אך אל-תסורו מאחרי יהוה ועבדתם את-
יהוה בכל-לבבכם: ולא תסורו כִּי ו אחרי הֲתוּהוּ אשר לא-יועילו 21
ולא יצילו פיר-תוּהוּ הַמָּת: כִּי לא-יָשׁ וְהוּא את-עַמּוֹ בעָבוֹר שְׁמוֹ 22
הַגָּדוֹל כִּי הוֹאִיל וְהוּא לעֲשׂוֹת אֶתְכֶם לוֹ לֵעָם: גם אנכי חלילה לִי 23
מִחַטָּא ליהוה מחלל להֲחַפֵּל בעֲדָכֶם וְהוֹרִיתִי אֶתְכֶם בְּהִרְדֵּי חַטּוֹתָה 24
וְהִישַׁרְחָ: אֵךְ ו יראו את-יהוה ועבדתם אתו באמת בכל-לבבכם 25
כִּי רָאוּ אֵת אֲשֶׁר-הִגִּדְל עֲמָכֶם: ואם-הִרְעַ תִּרְעוּ גַם-אַתֶּם גַּם-מִלִּפְנֵיכֶם כֹּה
חֲסֹבּוּ:

CAP. XIII. יג

בן-שנה • שאול במלכו • ושתו שנים מלך על-ישראל: ויבחר-לוֹ א 2
שאול שלשת אלפים מישראל ויהיו עם-שאול אלפים במממש ובחר
בית-אל ואלקת היו עם-זונתו בגבעת בנימין ויחר הזעם שלח איש 3
לאחליו ויך וינתן את נציב פלשתים אשר בגבע וישמעו פלשתים
ושאול חלע בשופר בכל-הארץ לאמר ישמעו העברים: וכל-ישראל 4
שמעו לאמר הבה שאול את-נציב פלשתים וגם-נבאש ישראל
בפלשתים ויצעקו העם אחרי שאול הגלגל: ופלשתים נאספו ו 5
להכותם עם-ישראל שלשים אלקת רכל וששת אלפים פרשים ועם
פחול אשר על-שפת-הים לרב ויעלו ויחנו במממש קדמת בית- 6
און: ואיש ישראל ראה כִּי צר-לוֹ כִּי נָשׂ הָעָם ויִתְחַבְּאוּ הָעָם 7
במערות ובתהלים ובסלעים ובצורות ובכרות: ועבדים עבדו את-

XII. v. 14. נ"א ח v. 15. נ"א וכן v. 21. ע"כ v. 1. XIII. הסר

v. 5. בנ"א אין שלשים נ"א שלשת

הַיָּהוֹן אֶרֶץ גֵּר וְגִלְגָּד וְשָׂאֹל עֹדְנָה בְּגִלְגָּל וְכָל-הָעָם חָרְדוּ אֹחֲרָיו׃
 8 וַיִּזְחַל׃ וְשָׁבַעַת רָמִים לְמוֹזֵל אֲשֶׁר • שְׂמוּאֵל וְלֹא-בָּא שְׂמוּאֵל הַגִּלְגָּל
 9 וַיִּפְּץ הָעָם מֵעֲלָיו׃ וַיֹּאמֶר שְׂאֹל תַּגְּשׁוּ אֵלַי הַעֲלֶה וְחַשְׁלָמִים וְגִלְגָּל
 י הַעֲלֶה׃ וַיְהִי כִכְלֵהוּ לְהַעֲלֹת הַעֲלֶה וַהֲנִיחָה שְׂמוּאֵל בָּא וַיֵּצֵא שְׂאֹל
 11 לְקִרְאָהוּ לְבָרְכוֹ׃ וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל מַה עָשִׂיתָ וַיֹּאמֶר שְׂאֹל כִּי-רָאִיתִי
 כִּי-נִפְּץ הָעָם מֵעָלַי וְאַתָּה לֹא-בָאתָ לְמוֹזֵד חֲזָמִים וּפְלִשְׁתִּים נֹאסְפִים
 12 מִכְּמִשׁ׃ וַאֲמַר עָתָה תִּרְדּוּ פְלִשְׁתִּים אֵלַי הַגִּלְגָּל וּפָנִי יִהְיֶה לֹא תִלְחִי
 13 וְאַתָּה תִּפְּץ וַאֲעֲלֶה הַעֲלֶה׃ וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל אֶל-שְׂאֹל נִסְפַלְתָּ לֹא שְׂמִרְתָּ
 אֶת-מִצּוֹת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר צִוְּךָ כִּי עָתָה הִלְכִּי וַיְהִי אֶת-
 14 מִמְּלִכְתְּךָ אֶל-יִשְׂרָאֵל עַד-עוֹלָם׃ וַעֲתָה מִמְּלִכְתְּךָ לֹא-תִקּוּם בְּקֶשׁ יְהוָה
 לֹא אִישׁ כִּלְכְּבוֹ וַיַּעֲזִיבוּ יְהוָה לְנִגְדֹל עַל-עַמּוֹ כִּי לֹא שְׂמִרְתָּ אֶת
 טו אֲשֶׁר-צִוְּךָ יְהוָה׃ וַיָּקָם שְׂמוּאֵל וַיַּעַל מִן-הַגִּלְגָּל וַבָּעֵת בִּנְיָמִן
 16 וַיִּפְקֹד שְׂאֹל אֶת-הָעָם הַנִּמְצָאִים עַמּוֹ כִּשְׁשׁ מֵאוֹת אִישׁ׃ וְשְׂאֹל
 וַיִּזְנְתֵן בָּנוּ וַהֲעָם הַנִּמְצָא עִמָּם וְשָׁבִים בְּגִבֵּעַ בִּנְיָמִן וּפְלִשְׁתִּים חֲנוּ
 17 בְּמִכְמִשׁ׃ וַיֵּצֵא הַמִּשְׁתָּחִית מִמִּתְּנֶה פְלִשְׁתִּים שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים הָרֹאשׁ
 18 אֶחָד רִפְנֶה אֶל-הַרְרָה עֶפְרָה אֶל-אֶרֶץ שׁוּיָל׃ וְהָרֹאשׁ אֶחָד רִפְנֶה הַרְרָה
 בֵּית חֲרוֹן וְהָרֹאשׁ אֶחָד רִפְנֶה הַרְרָה הַגְּבִיל הַנִּשְׁקָה עַל-גֵּר הַצְּבָרִים
 19 חֲמֻדְבָּרָה׃ וְחָרֹשׁ לֹא נִמְצָא בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי-אִמְרָה פְלִשְׁתִּים
 כ כִּן יַעֲשׂוּ הַיִּצְבָּרִים הָרֹב אוֹ חֲנִית׃ וַיִּרְדּוּ כָל-יִשְׂרָאֵל הַפְּלִשְׁתִּים
 לְלָשׁוֹשׁ אֶת-אֶת-מִחְרָשָׁתוֹ וְאֶת-אֶתוֹ וְאֶת-קֶרְדָּמוֹ וְאֶת מִחְרָשָׁתו׃
 21 וַהֲרִיתָה הַפְּצִירָה פִּים לְמִחְרָשׁוֹת וּלְאֹתִים וּלְשֹׁלֶשׁ קַלְשֹׁן וּלְחֶסְדָּרִים
 22 וּלְהַצִּיר הַקֶּרֶבֶן׃ וַהֲרִיחַ בְּרוֹם מִלְחָמָה וְלֹא נִמְצָא חֶרֶב וְחֲנִית בְּיָד
 פְּלִשְׁתִּים אֲשֶׁר אֶת-שְׂאֹל וְאֶת-וִיזְנָתָן וַתִּמְצָא לְשְׂאֹל וּלְוִיזְנָתָן בָּנוּ׃
 23 וַיֵּצֵא מִצֵּב פְּלִשְׁתִּים אֶל-מַעְבַּר מִכְמִשׁ׃

יִד CAP. XIV.

יִד

א וַיְהִי הַיּוֹם וַיֹּאמֶר וַיִּזְנְתָן בֶּן-שְׂאֹל אֶל-חֲנֹנִי נִשָּׂא כָלְיוֹ לְכָה וְנִעְבְּרָה
 2 אֶל-מִצֵּב פְּלִשְׁתִּים אֲשֶׁר מַעְבַּר הָלָז וּלְאָבִיו לֹא הִקְדִּי׃ וְשְׂאֹל יוֹשֵׁב
 בַּקֶּצֶה הַתְּבִלָּת תַּחַת הַרְמִיָּן אֲשֶׁר בְּמִגְדוֹן וְהָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ פָּשַׁשׁ
 3 מֵאוֹת אִישׁ׃ וְאַחֲרָה בֶּן-אֶחָטָב אֲחִי אִי-כָבוֹד וּבֶן-פִּינְחָס בֶּן-עֲלִי בֶּתָן
 4 יְהוָה בְּשִׁלָּה נִשָּׂא אַפְּוֹד וְהָעָם לֹא יָדַע כִּי הִלָּךְ וַיִּזְנְתָּ׃ וַיִּבִּין הַמַּעְבְּרוֹת
 אֲשֶׁר בְּקֶשׁ וַיִּזְנְתָן לְעֵבֶל עַל-מִצֵּב פְּלִשְׁתִּים שֶׁן-הַסֶּלַע מִקְלָבֶל מִזֶּה

v. 8. XIII. וַיִּזְחַל — וַיִּזְחַל ק' : נ"א וְאָמַר נ"א וְשָׁם v. 11. כ' דְּגִישָׁה

אֲחֵרִי • v. 19. אָמַר — אָמַר ק'

Iordanem in terram Gad et Galaad. Cumque adhuc esset Saul in Galgala, universus populus perterritus est, qui sequebatur eum.

8. Et expectavit septem diebus iuxta placitum Samuelis*, et non venit Samuel in Galgala, dilapsusque est populus ab eo.

* c. 10, 8.

9. Ait ergo Saul: Afferte mihi holocaustum, et pacifica! Et obtulit holocaustum.

10. Cumque complisset offerens holocaustum, ecce! Samuel veniebat; et egressus est Saul obviam ei, ut salutaret eum.

11. Locutusque est ad eum Samuel: Quid fecisti? Respondit Saul: Quia vidi, quod populus dilaberetur a me, et tu non veneras iuxta placitos dies; porro Philisthiim congregati fuerant in Machmas,

12. dixi: Nunc descendat Philisthiim ad me in Galgala, et faciem Domini non placavi. Necessitate compulsus, obtuli holocaustum.

13. Dixitque Samuel ad Saul*: Stulte egisti, nec custodisti mandata Domini Dei tui, quae praecepit tibi. Quod si non fecisses, iam nunc praeparasset Dominus regnum tuum super Israël in sempiternum.

* c. 15, 22.

14. Sed nequaquam regnum tuum ultra consurget*. Quaesivit Dominus sibi virum iuxta cor suum; et praecepit ei Dominus, ut esset dux super populum suum, eo quod non servaveris, quae praecepit Dominus.

* Act. 13, 22.

15. Surrexit autem Samuel, et ascendit de Galgalis in Gabaa Benjamin. Et reliqui populi ascenderunt post Saul obviam populo, qui expugnabant eos venientes de Galgala in Gabaa, in colle Benjamin. Et recensuit Saul populum, qui inventi fuerant cum eo, quasi sexcentos viros.

16. Et Saul et Ionathas filius eius, populusque, qui inventus fuerat cum eis, erat in Gabaa Benjamin; porro Philisthiim consederant in Machmas.

17. Etegressi sunt ad praedandum

de castris Philisthinorum tres cunei. Unus cuneus pergebat contra viam Ephra ad terram Sual.

18. Porro alius ingrediebatur per viam Beth-horon; tertius autem verterat se ad iter termini imminensis valli Seboim contra desertum.

19. Porro faber ferrarius non inveniebatur in omni terra Israël. Caverant enim Philisthiim, ne forte facerent Hebraei gladium aut lanceam.

20. Descendebat ergo omnis Israël ad Philisthiim, ut exaceret unusquisque vomerem suum, et ligonem, et securim, et sarculum.

21. Retusae itaque erant acies vomerum, et ligonum, et tridentum, et securium, usque ad stimulum corrigendum.

22. Cumque venisset dies praelii, non est inventus ensis et lancea in manu totius populi, qui erat cum Saule et Ionatha, excepto Saul et Ionatha filio eius.

23. Egressa est autem statio Philisthiim, ut transcenderet in Machmas

CAP. XIV.

Ionathas hostes turbat; et quod parum mellis gustasset, ignorans Saulis prohibitionem, vix mortem evadit.

1. Et accidit quadam die, ut diceret Ionathas filius Saul ad adolescentem armigerum suum: Veni, et transeamus ad stationem Philisthinorum, quae est trans locum illum. Patri autem suo hoc ipsum non indicavit.

2. Porro Saul morabatur in extrema parte Gabaa, sub malogranato, quae erat in Magron; et erat populus cum eo quasi sexcentorum virorum.

3. Et Achias filius Achitob fratris Ichabod filii Phinees*, qui ortus fuerat ex Heli sacerdote Domini in Silo, portabat ephod. Sed et populus ignorabat, quo isset Ionathas.

* c. 4, 19. 21.

4. Erant autem inter ascensus, per quos nitebatur Ionathas transire ad stationem Philisthinorum, eminentes petrae ex utraque parte, et quasi in modum dentium scopuli hinc et inde

praerupti, nomen uni Boses, et nomen alteri Sene.

5. Unus scopulus prominens ad Aquilonem ex adverso Machmas, et alter ad meridiem contra Gabaa.

6. Dixit autem Ionathas ad adolescentem armigerum suum: Veni, transeamus ad stationem incircumcisorum horum, si forte faciat Dominus pro nobis; quia non est Domino difficile salvare*, vel in multis, vel in paucis.

* Iud. 7, 7.

7. Dixitque ei armiger suus: Fac omnia, quae placent animo tuo; perge, quo cupis, et ero tecum, ubicumque volueris.

8. Et ait Ionathas: Ecce! nos transimus ad viros istos. Cumque apparuerimus eis,

9. si taliter locuti fuerint ad nos: Manete, donec veniamus ad vos; stemus in loco nostro, nec ascendamus ad eos.

10. Si autem dixerint: Ascendite ad nos! ascendamus, quia tradidit eos Dominus in manibus nostris; hoc erit nobis signum.

11. Apparuit igitur uterque stationi Philisthinorum; dixeruntque Philisthiim: En! Hebraei egrediuntur de cavernis, in quibus absconditi fuerant*.

* c. 13, 6.

12. Et locuti sunt viri de statione ad Ionatham, et ad armigerum eius, dixeruntque: Ascendite ad nos, et ostendemus vobis rem. Et ait Ionathas ad armigerum suum: Ascendamus, sequere me! tradidit enim Dominus eos in manus Israël.

* 1 Mach. 4, 30.

13. Ascendit autem Ionathas manibus et pedibus reptans, et armiger eius post eum. Itaque alii cadebant ante Ionatham, alios armiger eius interficiebat sequens eum.

14. Et facta est plaga prima, qua percussit Ionathas et armiger eius, quasi viginti virorum, in media parte iugeri, quam par boum in die arare consuevit.

15. Et factum est miraculum in castris, per agros; sed et omnis populus stationis eorum, qui ierant ad praedandum, obstupuit, et conturbata est terra; et accidit quasi miraculum a Deo,

16. Et respexerunt speculatores Saul, qui erant in Gabaa Benjamin, et ecce multitudo prostrata, et huc illucque diffugiens.

17. Et ait Saul populo, qui erat cum eo: Requirite, et videte, quis abierit ex nobis. Cumque requisissent, repertum est, non adesse Ionatham, et armigerum eius.

18. Et ait Saul ad Achiam: Applica arcam Dei! (Erat enim ibi arca Dei in die illa cum filiis Israël.)

19. Cumque loqueretur Saul ad sacerdotem, tumultus magnus exortus est in castris Philisthinorum; crescebatque paulatim, et clarius resonabat. Et ait Saul ad sacerdotem: Contrahe manum tuam!

20. Conclamavit ergo Saul, et omnis populus, qui erat cum eo, et venerunt usque ad locum certaminis, Etece! versus fuerat gladius uniuscuiusque ad proximum suum*, et cades magna nimis.

* Iud. 7, 22. 2. Paral. 20, 22. 23.

21. Sed et Hebraei, qui fuerant cum Philisthiim heri et nudiustertius, ascenderantque cum eis in castris, reversi sunt, ut essent cum Israël, qui erant cum Saul et Ionatha.

22. Omnes quoque Israëlitae, qui se absconderant in monte Ephraim, audientes, quod fugissent Philisthaei, sociaverunt se* cum suis in praelio. Et erant cum Saul, quasi decem milia virorum.

* c. 13, 6.

23. Et salvavit Dominus in die illa Israël. Pugna autem pervenit usque ad Bethaven.

24. Et viri Israël sociati sunt sibi in die illa; adiuravit autem Saul populum, dicens: Maledictus vir, qui comederit panem usque ad vesperam, donec ulciscar de inimicis meis. Et non manducavit universus populus panem;

25. omneque terrae vulgus venit

וַיִּשְׁלַח הַסָּלַע מִהַעֲבֵר מִיָּה וְשֵׁם הָאֶחָד בּוֹצֵץ וְשֵׁם הָאֶחָד כְּנָה: חֲשָׁן ה
 הָאֶחָד מִצּוֹק מִצּוֹפִין מִן מִכְמָשׁ וְהָאֶחָד מִנֶּגֶב מִן גִּבְעָה: וַיֹּאמֶר 6
 יְהוֹנָתָן אֶל-הַנָּעַר נִשָּׂא כְלָיו לָכֹחַ וְנַעֲבְדָּהּ אֶל-מִצֵּב הַיְעֲזָרִים הָאֵלֶּה
 אוֹלֵי יְעִשָׂה יַחְזִיק לָנוּ כִּי אִין לִיהֲזִיל מִעֲצוֹר לְהוֹשִׁיעַ בָּרָב אוֹ בְּמִעֵט:
 וַיֹּאמֶר לוֹ נִשָּׂא כְלָיו עֲשֵׂה כֹל-אֲשֶׁר בְּלִבְבְּךָ נָטָה לָּךְ הַנָּעַר עִמָּךְ 7
 בְּלִבְבְּךָ: וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן הִנֵּה אֲנִיחֵנו עִבְרִים אֶל-הָאֲנָשִׁים וְנִגְלִינוּ 8
 אֲלֵיהֶם: אִם-פֹּה רָאִמָּנוּ אֲלֵינוּ דָּמוּ עַד-הַיּוֹעֵנִי אֲלֵיכֶם וְעִמְדָנוּ תַּחְתֵּינוּ 9
 וְלֹא נַעֲלֶה אֲלֵיהֶם: וְאִם-פֹּה רָאִמָּנוּ עָלוּ עָלֵינוּ וְעָלֵינוּ כִּי-נִתָּנָם יַחְזִיק 10
 בִּידָנוּ וְזֶה-לָנוּ הָאֹת: וַיִּגְלוּ שְׁנֵיהֶם אֶל-מִצֵּב פְּלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ 11
 פְּלִשְׁתִּים הִנֵּה עִבְרִים וְצֹאִים מִן-הַחֲרִים אֲשֶׁר הִתְחַבְּאוּ-שָׁם: וַיַּעֲנוּ 12
 אֲנָשִׁי הַמִּצֵּבָה אֶת-יוֹנָתָן וְאֶת-נִשָּׂא כְלָיו וַיֹּאמְרוּ עָלוּ אֲלֵינוּ וְנִדְרִיכָה
 אַתְּכֶם הֵבֵר וַיֹּאמֶר יוֹנָתָן אֶל-נִשָּׂא כְלָיו עֲלֶה אַחֲרַי כִּי-נִתָּנָם יַחְזִיק 13
 בְּיָד יִשְׂרָאֵל: וַיַּעַל יוֹנָתָן עַל-יָדָיו וְעַל-רַגְלָיו וְנִשָּׂא כְלָיו אַחֲרָיו וַיַּסְלוּ 14
 לַפֶּנֶר יוֹנָתָן וְנִשָּׂא כְלָיו מִמּוֹתַת אַחֲרָיו: וַתְּהִי הַמִּצֵּבָה הָרֹאשִׁיטָה אֲשֶׁר 15
 הִנֵּה יוֹנָתָן וְנִשָּׂא כְלָיו כַּעֲשָׂרִים אִישׁ כְּבַחְצֵי מַעֲנָה צֶמֶד שָׂדֶה: וַתְּהִי 16
 תַּחְלָה בְּמַחְמָה בַּשָּׂדֶה וּבְכָל-הַיָּם הַמִּצֵּב וּבַמִּשְׁתָּוִית חֲרָדוֹ גִּם-הַמָּה
 וַתִּרְצֶנּוּ הָאָרֶץ וַתְּהִי לַחֲרִיתָה אֱלֹהִים: וַיֵּרְאוּ הַצִּפֹּרִים לְשָׂאוֹל בְּגִבְעַת 17
 בְּרִמָּן וְהִנֵּה הַחֲמִין נִמּוּג וַיִּלָּךְ וַיִּהְיֶם: וַיֹּאמֶר שָׂאוֹל לָעֵם אֲשֶׁר 18
 אִתּוֹ פְּקֻדוֹ-נָא וַיֵּרְאוּ מִי הָלָךְ מִעֲמָנוּ וַיַּפְסְדוּ וְהִנֵּה אִין יוֹנָתָן וְנִשָּׂא 19
 כְּלָיו: וַיֹּאמֶר שָׂאוֹל לְאַחֵיהֶ הַיְשִׁיטָה אֲרוֹן הָאֱלֹהִים כִּי-הִיָּה אֲרוֹן 20
 הָאֱלֹהִים בַּיּוֹם הַהוּא וְכִנֵּי יִשְׂרָאֵל: וַיְהִי עַד הַבֹּקֶר שָׂאוֹל אֶל-הַפָּחַן 21
 וְהַחֲמִין אֲשֶׁר בְּמַחְמָה פְּלִשְׁתִּים וַיִּלָּךְ הַלּוֹךְ וָרֶב: וַיֹּאמֶר שָׂאוֹל אֶל- 22
 חַבְתָּן אִסֶּה יָדְךָ: וַיִּזְעַק שָׂאוֹל וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיָּבֹאוּ עַד- 23
 הַמִּלְחָמָה וְהִנֵּה הַיָּדָה חָרָב אִישׁ בְּרֵעֵהוּ מִדּוֹמָה גִּדּוּלָה מָאֹד:
 וְהַעֲבָרִים הָיוּ לַפְּלִשְׁתִּים כְּאֶתְמוֹל שְׁלָטוֹם אֲשֶׁר עָלוּ עִמָּם בְּמַחְמָה 24
 סָבִיב וְגִם-הַמָּה לַחֲיוֹת עַם-יִשְׂרָאֵל אֲנִי עַם-שָׂאוֹל וַיּוֹנָתָן: וְכָל אִישׁ 25
 יִשְׂרָאֵל הַמִּתְחַבְּאִים בְּחֵר-אֶפְרַיִם שָׁמָּה כִּי-נָסוּ פְּלִשְׁתִּים וַיִּדְבְּקוּ
 גִם-הַמָּה אַחֲרֵיהֶם בְּמַלְחָמָה: וַיּוֹשִׁעַ יַחְזִיק בַּיּוֹם הַהוּא אֶת-יִשְׂרָאֵל 26
 וְהַמִּלְחָמָה עָבְרָה אֶת-בֵּית אֲוֹן: וְאִישׁ-יִשְׂרָאֵל נָגַט בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר 27
 שָׂאוֹל אֶת-הָעָם לֵאמֹר אַרְוֹר הָאִישׁ אֲשֶׁר-יֹאכֵל לֶחֶם עַד-הַעֲרֵב
 וְנִפְקְדָתִי מֵאֲרֵב וְלֹא-יִטְעַם כָּל-הָעָם לֶחֶם: וְכָל-הָאָרֶץ בָּאָה בַּיָּעַר וַיְהִי כֹה 28

XIV. v. 10. נ"א א' v. 18. נ"א עַם-בִּנְיָ v. 19. פסקא באמצע פסוק

v. 21. נ"א וְהַעֲבָרִים

26 דָּבַשׁ עַל־פָּנָיו הַשֹּׁמֵר׃ וַיָּבֹא הָעָם אֶל־חֲנָנִי וַהֲגָה הִלָּךְ דָּבַשׁ וַאֲיֹן־
 27 מִשּׁוּג יָדוֹ אֶל־פָּנָיו כִּי־רָאָה הָעָם אֶת־הַשְּׂבָעָה׃ וַיִּזְנְתֵן לֹא־שָׁמַע
 בַּחֲשָׁבִיעַ אֲבִירֹ אֶת־הָעָם וַיִּשְׁלַח אֶת־קֶצֶה הַמַּטֶּה אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַיִּטְבֹּל
 28 אוֹתָהּ בַּיַּעֲרָת הַדָּבַשׁ וַיִּשָּׁב יָדוֹ אֶל־פָּנָיו וַתִּזְאָנָה עֵינָיו׃ וַיַּעַן אִישׁ
 מִדָּוִד וַיֹּאמֶר הַטְּבֹל הַשְּׂבָעִי אֲבִירָה אֶת־הָעָם לֵאמֹר אַחֲרֵי הָאִישׁ
 29 אֲשֶׁר־יֹאכַל לֶחֶם הַיּוֹם וַיַּעַק הָעָם׃ וַיֹּאמֶר יִזְנְתֵן עֹכֶר אָבִי אֶת־הָאָרֶץ
 לִרְאוּ־נָא כִּי־אָרוּ עֵינָיו כִּי טַעַמְתִּי מִעֵט דָּבַשׁ הַזֶּה׃ אֵהָ פִי לֹא־אֲכַל
 אֲכַל הַיּוֹם הַזֶּם מִשְׁלַל אֲבִירֹי אֲשֶׁר מִצָּא כִּי־עָתָה לֹא־רָבִיתָה מִכָּה
 31 בַּפְּלִשְׁתִּים׃ וַיָּבֹאוּ בַּיּוֹם הַהוּא בַּפְּלִשְׁתִּים מִמִּכְמָשׁ אֲגִלְנָה וַיַּעַק הָעָם
 32 מֵאֹד׃ וַיַּעַט הָעָם אֶל־שָׁלָל וַיִּקְחוּ צֹאן וּבָקָר וּבְנֵי בָקָר וַיִּשְׁחָטוּ
 33 אֶרְצָה וַיֹּאכַל הָעָם עַל־הָעָם׃ וַיַּגִּידוּ לְשָׂאוֹל לֵאמֹר הִנֵּה הָעָם חָטְאוּ
 לַיהוָה לֵאכֹל עַל־הָעָם וַיֹּאמֶר בְּגִדְתֶּם גִּפְנֵי אֱלֹהֵי הַיּוֹם אֲבָן וְדוֹלָה׃
 34 וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל פָּצוּ בָעֵם וְאָמַרְתֶּם לָהֶם הִקְרִישׁוּ אֱלֹהֵי אִישׁ שׁוֹרוֹ וַאֲישׁ
 שִׁיחֹהוּ וַיִּשְׁחָטֶם בָּזָה וְאֲכָלֶתֶם וְלֹא־תִחַטְּאוּ לַיהוָה לֵאכֹל עַל־הָעָם
 לָה וַיַּגִּישׁוּ כָל־הָעָם אִישׁ שׁוֹרוֹ בְּיָדוֹ תְּלִילָה וַיִּשְׁחָטוּ־שָׁם׃ וַיָּבֶן שְׂאוֹל
 36 מִזְבֵּחַ לַיהוָה אֹתוֹ הַחֵל לְבָנוֹת מִזְבֵּחַ לַיהוָה׃ וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל גִּרְדָּה
 אַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים לְלָלָה וּנְכוּזָה בָהֶם׃ עַד־אֹרֶר הַבֶּקֶר וְלֹא־נִשְׁאָר בָּהֶם
 אִישׁ וַיֹּאמְרוּ כָל־הַטּוֹב בַּעֲיֵנֶיךָ עָשִׂה וַיֹּאמֶר חַפְּזֵן וְקִרְבָּה הָלֵם אֶל־
 37 הָאֲלֹהִים׃ וַיִּשְׁאָל שְׂאוֹל בְּאֲלֹהִים הָאֵלֶּה אַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים הַתִּתְּנֶם בְּיָד
 38 וְיִשְׂרָאֵל וְלֹא עָנָהוּ בַּיּוֹם הַהוּא׃ וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל גִּשּׁוּ הָלֵם כָּל פְּנוֹת הָעָם
 39 וַדַּע וּרְאוּ בַמָּה הִירִיתָה הַחַטָּאת הַזֹּאת הַיּוֹם׃ כִּי תִירִיחֶנָּה הַמּוֹשִׁיעַ
 אֶת־יִשְׂרָאֵל כִּי אִם־יִשְׁנֹו בְּיִזְנְתֵן בְּנֵי כִּי־מֹות וּמֹות וְאֵין עָנָהוּ מִכָּל־
 מ הָעָם׃ וַיֹּאמֶר אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל אַתֶּם תַּחֲזִי לַעֲבֹר אֶחָד וְאֵלֹו וַיִּזְנְתֵן בְּנֵי
 41 נָהִיָה לַעֲבֹר אֶחָד וַיֹּאמְרוּ הָעָם אֶל־שְׂאוֹל הַטּוֹב בַּעֲיֵנֶיךָ עָשִׂה׃ וַיֹּאמֶר
 שְׂאוֹל אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הֲבָה הַמִּים וַיִּלְכְּדוּ וַיִּזְנְתֵן וַיִּשְׂאוֹל וְהָעָם
 42 רָצָאוּ׃ וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל תְּפִילוּ בִּינִי וּבִין וַיִּזְנְתֵן בְּנֵי וַיִּלְכְּדוּ וַיִּזְנְתֵן׃ וַיֹּאמֶר
 43 שְׂאוֹל אֶל־יִזְנְתֵן הַקִּידָה לִּי מִה עָשִׂיתָה וַיַּגִּידֻּוּ וַיִּזְנְתֵן וַיֹּאמֶר טַעַם
 44 טַעַמְתִּי בַקֶּצֶה הַמַּטֶּה אֲשֶׁר־בְּיָדִי מִעֵט דָּבַשׁ הִנֵּנִי אָמוֹת׃ וַיֹּאמֶר
 מַה שְׂאוֹל כֹּה־עָשִׂה אֲלֵהֶם וְכֹה יוֹסִיף כִּי־מֹות הַמֹּות וַיִּזְנְתֵן׃ וַיֹּאמֶר
 הָעָם אֶל־שְׂאוֹל הַיִּזְנְתֵן מֹות אֲשֶׁר עָשִׂה הַיְּשׁוּעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת
 בְּיִשְׂרָאֵל תְּלִילָה תִירִיחֶנָּה אִם־יִכָּל מִשְׁעַרְתָּ רֹאשׁוֹ אֶרְצָה כִּי־עָם־

XIV. v. 27. וַתִּזְאָנָה — וַתִּזְאָנָה ק' v. 32. וַיַּעַשׂ אוּ וַיַּעַשׂ כִּי־
 הַמִּס' וַיַּעַשׂ ק' : שָׁלָל — הַשָּׁלָל ק' v. 36. ז' בלא הַגִּשׁ : פִּסְקָא בִּא"ז

in saltum, in quo erat mel super faciem agri.

26. Ingressus est itaque populus saltum, et apparuit fluens mel, nullusque applicuit manum ad os suum. Timebat enim populus iuramentum.

27. Porro Ionathas non audierat, cum adiuraret pater eius populum; extenditque summitatem virgae, quam habebat in manu, et intinxit in favum mellis; et convertit manum suam ad os suum, et illuminati sunt oculi eius.

28. Respondensque unus de populo, ait: Iureiurando constrinxit pater tuus populum, dicens: Maledictus vir, qui comederit panem hodie, (defecerat autem populus).

29. Dixitque Ionathas: Turbavit pater meus terram; vidistis ipsi, quia illuminati sunt oculi mei, eo quod gustaverim paululum de melle isto;

30. quanto magis, si comedisset populus de praeda inimicorum suorum, quam reperit! nonne maior plaga facta fuisset in Philistiim?

31. Percusserunt ergo in die illa Philisthaeos a Machmis usque in Abialon. Defatigatus est autem populus nimis.

32. Et versus ad praedam, tulit oves, et boves, et vitulos, et mactaverunt in terra; comeditque populus cum sanguine.

33. Nunciaverunt autem Sauli dicentes, quod populus peccasset Domino, comedens cum sanguine. Qui ait: Praevaricati estis; volvite ad me iam nunc saxum grande.

* Lev. 3, 17. 17, 10. sq.

34. Et dixit Saul: Dispergimini in vulgus, et dicite eis, ut adducat ad me unusquisque bovem suum et arietem, et occidite super istud, et vescimini, et non peccabitis Domino comedentes cum sanguine. Adduxit itaque omnis populus unusquisque bovem in manu sua usque ad noctem; et occiderunt ibi.

35. Aedificavit autem Saul altare Domino; tuncque primum coepit aedificare altare Domino.

36. Et dixit Saul: Irruamus super Philisthaeos nocte, et vastemus eos, usquedum illucescat mane, nec relinquamus ex eis virum. Dixitque populus: Omne quod bonum videtur in oculis tuis, fac! Et ait sacerdos: Accedamus huc ad Deum!

37. Et consuluit Saul Dominum: Num persequar Philistiim? si trades eos in manus Israël? Et non respondit ei in die illa.

38. Dixitque Saul: Applicate huc universos angulos populi; et scitote, et videte, per quem acciderit peccatum hoc hodie.

39. Vivit Dominus salvator Israël, quia, si per Ionatham filium meum factum est, absque retractione morietur. Ad quod nullus contradixit ei de omni populo.

40. Et ait ad universum Israël: Separamini vos in partem unam, et ego cum Ionatha filio meo ero in parte altera, responditque populus ad Saul: Quod bonum videtur in oculis tuis, fac!

41. Et dixit Saul ad Dominum Deum Israël: Domine Deus Israël! da indicium; quid est, quod non responderis servo tuo hodie? Si in me, aut in Ionatha filio meo est iniquitas haec, da ostensionem! aut si haec iniquitas est in populo tuo, da sanctitatem! Et deprehensus est Ionathas et Saul, populus autem exivit.

42. Et ait Saul: Mittite sortem inter me, et inter Ionatham filium meum. Et captus est Ionathas.

43. Dixit autem Saul ad Ionatham: Indica mihi, quid feceris. Et indicavit ei Ionathas, et ait: Gustans gustavi in summitate virgae, quae erat in manu mea, paululum mellis, et ecce! ego morior.

44. Et ait Saul: Haec faciat mihi Deus, et haec addat, quia morte morieris, Ionatha!

45. Dixitque populus ad Saul: Ergone Ionathas morietur, qui fecit salutem hanc magnam in Israël? hoc nefas est; vivit Dominus! siceciderit capillus de capite eius in terram, quia cum Deo operatus est hodie.

Liberavit ergo populus Ionatham, ut non moreretur.

46. Recessitque Saul, nec persecutus est Philistiim; porro Philistiim abierunt in loca sua.

47. Et Saul, confirmato regno super Israël, pugnabat per circuitum adversum omnes inimicos eius, contra Moab, et filios Ammon, et Edom, et reges Soba, et Philisthaeos; et quocumque se verterat, superabat.

48. Congregatoque exercitu, percussit Amalec, et eruit Israël de manu vastatorum eius.

49. Fuerunt autem filii Saul*, Ionathas, et Iessui, et Melchisua; et nomina duarum filiarum eius, nomen primogenitae Merob, et nomen minoris Michol.

* 1 Paral. 8, 33.

50. Et nomen uxoris Saul, Achinoam filia Achimaas; et nomen principis militiae eius Abner, filius Ner, patruelis Saul.

51. Porro Cis fuit pater Saul, et Ner pater Abner, filius Abiel.

52. Erat autem bellum potens adversum Philisthaeos omnibus diebus Saul. Nam quemcumque viderat Saul virum fortem, et aptum ad praelium, sociabat eum sibi.

CAP. XV.

Saul ob inobedientiam reprehenditur et reprobatur. Agag occiditur.

1. Et dixit Samuel ad Saul: Misit Dominus*, ut ungerem te in regem super populum eius Israël; nunc ergo audi vocem Domini!

* c. 10, 1.

2. Haec dicit Dominus exercituum: Recensui, quaecumque fecit Amalec Israël*, quomodo restitit ei in via, cum ascenderet de Aegypto.

* Exod. 17, 8. Deut. 25, 27. sq.

3. Nunc ergo vade, et percute Amalec, et demolire universa eius; non parcas ei, et non concupiscas ex rebus ipsius aliquid; sed interfice a viro usque ad mulierem, et parvulum atque lactentem, bovem et ovem, camelum et asinum.

4. Praecepit itaque Saul populo, et recensuit eos quasi agnos; ducenta millia peditum, et decem millia virorum Iuda.

5. Cumque venisset Saul usque ad civitatem Amalec; tetendit insidias in torrente.

6. Dixitque Saul Cinaeo: Abite, recedite, atque descendite ab Amalec; ne forte involvam te cum eo. Tu enim fecisti misericordiam cum omnibus filiis Israël, cum ascenderent de Aegypto. Et recessit Cinaeus de medio Amalec*.

* Iud. 1, 16. Num. 10, 29. Exod. 18, 17.

7. Percussitque Saul Amalec, ab Hevila, donec venias ad Sur, quae est e regione Aegypti.

8. Et apprehendit Agag regem Amalec vivum; omne autem vulgus interfecit in ore gladii.

9. Et pepercit Saul, et populus, Agag, et optimis gregibus ovium et armentorum, et vestibus et arietibus, et universis, quae pulchra erant, nec voluerunt disperdere ea; quidquid vero vile fuit et reprobum, hoc demoliti sunt.

10. Factum est autem verbum Domini ad Samuel, dicens:

11. Poenitet me*, quod constituerim Saul regem; quia dereliquit me, et verba mea opere non implevit. Contristatusque est Samuel, et clamavit ad Dominum tota nocte.

* v. 29.

12. Cumque de nocte surrexisset Samuel, ut iret ad Saul mane, nuntiatus est Samueli, eo quod venisset Saul in Carmelum, et erexisset sibi fornecem triumphalem, et reversus transisset, descendissetque in Galgala. Venit ergo Samuel ad Saul, et Saul offerebat holocaustum Domino, de initiis praedarum, quae attulerat ex Amalec.

13. Et cum venisset Samuel ad Saul, dixit ei Saul: Benedictus tu Domino, implevi verbum Domini*.

* Ps. 48, 16. 17.

14. Dixitque Samuel: Et quae est haec vox gregum, quae resonat in

46 אֲלֵהֶם עָשָׂה הַיּוֹם הַזֶּה וַיִּפְדּוּ הָעָם אֶת־יֹונָתָן וְלֹא־מָתָּה וַיַּעַל
 47 שָׁאוּל מֵאַחֲרֵי פִלִּשְׁתִּים וּפִלִּשְׁתִּים הִלְכוּ לְמִקְוָם׃ וַשָּׁאוּל לָבַד
 הַמְלוּכָה עַל־יִשְׂרָאֵל וַיִּלָּחֶם סָבִיב וּבְכָל־אֲיָכָיו בְּמוֹאֵב וּבְבִנְיָ־עַמּוֹן
 48 וּבְאַדָּמ וּבְמִלְכֵי צֹדֵה וּבְפִלִּשְׁתִּים וּבְכָל־אֲשֶׁר־פָּנָה יְרֻשָׁיִם׃ וַיַּעַשׂ
 49 חֵלֶל וַיָּהָ אֶת־עַמְלֵק וַיַּעַל אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד שִׁסְחָי׃ וַיַּהֲרֹוּ בְנֵי שָׁאוּל
 יֹונָתָן וַיִּשְׁתֵּי וּמִלְכִּישַׁוַּע וְשֵׁם שְׁתֵּי בָנָיו שֵׁם הַבְּכֹרֶה מֵרֵב וְשֵׁם
 הַקָּטָן מִיכָל׃ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ שָׁאוּל אֶת־יִנְעָם בַּת־אֲחִימֶעַץ וְשֵׁם שׁוֹרֵי
 51 אָבִיו אֲבִינֶר בֶּן־נֶר שָׁאוּל׃ וַקִּישׁ אָבִי־שָׁאוּל וְנֶר אָבִי־אֲבִינֶר בֶּן־
 52 אֲבִינֵל׃ וַתְּהִי הַמְלָכָה חֲזָקָה עַל־פִּלִּשְׁתִּים כָּל יְמֵי שָׁאוּל וַרְאָה
 שָׁאוּל כָּל־אִישׁ גִּבּוֹר וְכָל־בֶּן־חֵלֶל וַתִּאֲסָפֵהוּ אֵלָיו׃

טו

CAP. XV. טו

וַיֹּאמֶר שָׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל אַחֲרֵי שָׁלַח יְהוָה לְמַנְחֵהָ לְמִלְחָה עַל־עַמּוֹ עַל־
 יִשְׂרָאֵל וַעֲתָה שִׁמְעֵ לְקוֹל דְּבָרֵי יְהוָה׃ כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
 פָּקְדָתִי אֶת אֲשֶׁר־עָשָׂה עַמְלֵק לִי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־שָׁם לוֹ בְּהָרָה בַּעֲלֹתוֹ
 מִמִּצְרָיִם׃ עַתָּה לָךְ וַהֲבִיחָה אֶת־עַמְלֵק וַהֲחַרְמָתָם אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ
 וְלֹא תִהְיֶה עֲלָיו וַהֲמָתָה מֵאִשׁ עַד־אִשָּׁה מֵעוֹלָל וְעַד־יוֹנָק מִשּׁוֹר וְעַד־
 4 טֹה מִצֶּמֶל וְעַד־חֲמֹור׃ וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת־הָעָם וַיִּסְקְדֻם בְּשָׁלָאִים
 מֵאֲתָנִים אֶלֶף רִגְלֵי וַעֲשֹׁת אֶלֶפִּים אֶת־אִישׁ יְהוָה׃ וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד־
 6 עִיר עַמְלֵק וַיָּרֵב בִּנְחָל׃ וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־חֲבֵרָיו לֵכּוּ סֹרוּ רֹדוּ מִתּוֹךְ
 עַמְלֵקִי כִּן־אֲסָפָה עִמּוֹ וְאַתָּה עֲשִׂיתָה חֶסֶד עִם־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּעֲלֹתָם
 מִמִּצְרָיִם וַיִּסָּר קִינֵי מִתּוֹךְ עַמְלֵק׃ וַיָּהָ שָׁאוּל אֶת־עַמְלֵק מִחֲוִילָה
 8 בַּיּוֹמָה שׁוֹר אֲשֶׁר עַל־פָּנָי מִצְרָיִם׃ וַיַּחֲפֹשׂ אֶת־אֵגֶג מִלֶּךְ־עַמְלֵק חַי
 9 וְאֶת־כָּל־הָעָם הַחֲרִים לְפָנֵי־הָרֵב׃ וַיַּחֲמַל שָׁאוּל וְהָעָם עַל־אֵגֶג וְעַל־
 מִיכָב הַצֹּאן וַחֲבָקָר וְחַמְשָׁנִים וְעַל־חֲבָרִים וְעַל־כָּל־חַטּוֹב וְלֹא אָבּוֹ
 הַחֲרִימָם וְכָל־הַמְּלָאכָה מִבָּהָ וְנָמַס אֹתָהּ הַחֲרִימוּ׃ וַיְהִי דְבַר י
 11 וַיָּהָ אֶל־שָׁמוּאֵל לֵאמֹר׃ נַחֲמָתִי כִּי־הַמְּלִכָתִי אֶת־שָׁאוּל לְמִלְחָה כִּי־
 שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֶת־דְּבָרֵי לֹא הָקִים וַיַּחַר לְשָׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל־יְהוָה כָּל־
 12 הַיּוֹמָה׃ וַיִּשָּׁפֶם שָׁמוּאֵל לְקִרְאֵת שָׁאוּל בְּבֹקֶר וַיָּגֵד לְשָׁמוּאֵל לֵאמֹר
 בֹּא־שָׁאוּל הַפְּרָמְלָה וַיְהִי מַצִּיב לוֹ יָד וַיִּסֹּב וַיַּעֲבֹד וַיִּקְרָד הַגִּלְגָּל׃
 13 וַיָּבֹא שָׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ שָׁאוּל כִּיִּיָּהָ אֹתָהּ לִיהוָה הַקִּרְמָתִי
 14 אֶת־דְּבַר יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר שָׁמוּאֵל וַמָּת קוֹל־הַצֹּאן הַזֶּה בְּאֶזְנִי וּבְקֹל

v. בלא א

v. 1. XV. השטות זכור

XIV. v. 51. סב' בנר

v. 9. נ"א וְהַשְׁמָנִים׃ במס' וּמִבָּהָ

טו הבקר אשר אנכי שמע: ולאמר שאול מעמלקי הכראים אשר חבל
העם על-מיטב הצאן והבקר למצו זבח ליהוה אלהיה ואת-חיותו
16 החתמו: ולאמר שמואל אל-שאול הרה ואגידה לך את אשר הבר
17 יהוה אלי הגילה ולאמרו לו הבר: ולאמר שמואל הלא אם-קטן
אתה בעיניך ראש שבטי ישראל אתה וימשיכה יהוה למלך על-
18 ישראל: וישלכה יהוה בדרך ולאמר לך והחרמתי את-התשאים
19 את-עמלק ונלחמתי בו עד-פיתום אתם: ולמה לא-שמעת בקול יהוה
כ ותעט אל-השכל ותעש הרע בעיני יהוה: ולאמר שאול אל-
שמואל אשר שמעתי בקול יהוה ואלך בדרך אשר-שלחני יהוה
21 ואביא את-אגג מלך עמלק ואת-עמלק החתמתי: ויפח העם מהשכל
22 צאן ובקר ראשית החרם לזבח ליהוה אלהיה בגלגל: ולאמר
שמואל החפץ ליהוה בעלות וזבחים כשמע בקול יהוה הנה שמע
23 מנבח טוב להקשיב מתלב אזנים: כי חטאת-קסם מרי ואון והרפים
24 הפצר יען מאסת את-דבר יהוה וימאסוך ממלך: ולאמר שאול
אל-שמואל חטאתי כיי-עברתי את-פי-יהוה ואת-דבריה כי ולאחזי
כה את-העם ואשמע בקולם: ועתה שׂא נא את-חטאתי ושוב עמי
26 ואשתחוה ליהוה: ולאמר שמואל אל-שאול לא אשוב עמך כי
27 מאסתה את-דבר יהוה וימאסוך יהוה מהיות מלך על-ישראל: ויטב
28 שמואל ללכת ויחזק בכנות-מעילו ויפקע: ולאמר אליו שמואל
קדש יהוה את-ממלכות ישראל מעליך היום ונתתה לרעה השוב
29 ממך: וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם:
ל ולאמר חטאתי עתה בפני נא מגד-זכרי עמי וגגד ישראל ושוב עמי
31 והשתחויתי ליהוה אלהיה: וישוב שמואל אחר שאול והשתחוה
32 שאול ליהוה: ולאמר שמואל העישו אלי את-אגג מלך עמלק
33 וילך אליו אגג מעדנת ולאמר אגג אכן סר מר-חמות: ולאמר
שמואל כאשר שכלה נשים חרפה פן-תשכל מנשים אמה וישיסה
34 שמואל את-אגג לפני יהוה בגלגל: וילך שמואל הרמתי ושׂאול
לה עלה אל-פיתו גבעת שאול: ולא-תסם שמואל לראות את-שאול עד-
יום מותו כיי-חתאבל שמואל אל-שאול ויהוה נחם פי-המליך את-
שאול על-ישראל:

CAP. XVI. י"ז

יז ולאמר יָצָא אל-שמואל עד-מתי אתה מתאבל אל-שאול ואני
XV. v. 17 פתח בס"ע 16. v. 17 ולאמר — ולאמר ק' 20. v. 20 פתח בס"ע

auribus meis, et armentorum, quam ego audio?

15. Et ait Saul: De Amalec adduxerunt ea; pepercit enim populus melioribus ovibus et armentis, ut immolarentur Domino Deo tuo; reliqua vero occidimus.

16. Ait autem Samuel ad Saul: Sine me, et indicabo tibi, quae locutus sit Dominus ad me nocte. Dixitque ei: Loquere!

17. Et ait Samuel: Nonne cum parvulus esses in oculis tuis*, caput in tribubus Israël factus es? unxitque te Dominus in regem super Israël,
* c. 9, 21, 10, 22. Iob. 22, 29. Iac. 4, 5.

18. et misit te Dominus in viam, et ait: Vade, et interfice peccatores Amalec, et pugnabis contra eos usque ad internecionem eorum.

19. Quare ergo non audisti vocem Domini; sed versus ad praedam es, et fecisti malum in oculis Domini?

20. Et ait Saul ad Samuelem: Immo audiavi vocem Domini, et ambulavi in via, per quam misit me Dominus, et adduxi Agag regem Amalec, et Amalec interfeci.

21. Tulit autem de praeda populus oves et boves, primitias eorum, quae caesa sunt, ut immolet Domino Deo suo in Galgalis.

22. Et ait Samuel*: Numquid vult Dominus holocausta et victimas, et non potius, ut obediatur voci Domini? Melior est enim obedientia, quam victimae; et auscultare magis, quam offerre adipem arietum.

* c. 13, 13. Eccl. 4, 17. Osee 6, 6.
Matth. 9, 13. 12, 7.

23. Quoniam quasi peccatum ariolandi est, repugnare; et quasi scelus idololatriae, nolle acquiescere. Pro eo ergo, quod abiecisti sermonem Domini, abiecit te Dominus, ne sis rex.

24. Dixitque Saul ad Samuelem: Peccavi, quia praevaricatus sum sermonem Domini, et verba tua, timens populum, et obediens voci eorum.

25. Sed nunc porta, quaeso, pec-

catum meum, et revertere mecum, ut adorem Dominum.

26. Et ait Samuel ad Saul: Non revertar tecum, quia proiecisti sermonem Domini, et proiecit te Dominus, ne sis rex super Israël.

27. Et conversus est Samuel, ut abiret; ille autem apprehendit summitatem pallii eius, quae et scissa est.

28. Et ait ad eum Samuel*: Scidit Dominus regnum Israël a te hodie, et tradidit illud proximo tuo meliori te.

* c. 28, 7.

29. Porro triumphator in Israël non parcet, et poenitudine non flectetur, neque enim homo est, ut agat poenitentiam.

30. At ille ait: Peccavi: sed nunc honora me coram senioribus populi mei, et coram Israël, et revertere mecum, ut adorem Dominum Deum tuum.

31. Reversus ergo Samuel secutus est Saulem; et adoravit Saul Dominum.

32. Dixitque Samuel: Adducite ad me Agag regem Amalec! Et oblatus est ei Agag pinguisissimus, et tremens. Et dixit Agag: Siccine separat amara mors?

33. Et ait Samuel: Sicut fecit absque liberis mulieres gladius tuus*, sic absque liberis erit inter mulieres mater tua. Et in frustra concidit eum Samuel coram Domino in Galgalis.

* Ier. 17, 10. Col. 3, 25.

34. Abiit autem Samuel in Ramatha; Saul vero ascendit in domum suam in Gabaa.

35. Et non vidit Samuel ultra Saul usque ad diem mortis suae; verumtamen lugebat Samuel Saulem, quoniam Dominum poenitebat*, quod constituisset eum regem super Israël.
* v. 29.

CAP. XVI.

David ungitur a Samuele; ad Saulem adducitur, et coram eo psallit.

1. Dixitque Dominus ad Samuelem: Usquequo tu luges Saul, cum

ego proiecerim eum*, ne regnet super Israël! Imple cornutum oleo, et veni, ut mittam te ad Isai + Bethlehemitem; providienim in filiis eius mihi regem.

* c. 15, 10. 11. + Act. 13, 22.

2. Et ait Samuel: Quo modo vadam? audiet enim Saul, et interficiet me. Et ait Dominus: Vitulum de armento tolles in manu tua, et dices: Ad immolandum Domino veni.

3. Et vocabis Isai ad victimam, et ego ostendam tibi, quid facias, et urges, quemcumque monstravero tibi.

4. Fecit ergo Samuel, sicut locutus est ei Dominus. Venitque in Bethlehem, et admirati sunt seniores civitatis occurrentes ei, dixeruntque: Pacificusne est ingressus tuus?

5. Et ait: Pacificus; ad immolandum Domino veni; sanctificamini, et venite mecum, ut immolem. Sanctificavit ergo Isai et filios eius, et vocavit eos ad sacrificium.

6. Cumque ingressi essent, vidit Eliac*, et ait: Num coram Domino est Christus eius?

* 1 Paral. 2, 13. 14. 15.

7. Et dixit Dominus ad Samuelem: Ne respicias vultum eius, neque altitudinem staturae eius; quoniam abieci eum, nec iuxta intuitum hominis ego iudico; homo enim videt ea, quae parent*, Dominus autem intuetur cor.

* Ps. 7, 10.

8. Et vocavit Isai Abinadab, et adduxit eum coram Samuele. Qui dixit: Nec hunc elegit Dominus!

9. Adduxit autem Isai Samma, de quo ait: Etiam hunc non elegit Dominus!

10. Adduxit itaque Isai septem filios suos coram Samuele, et ait Samuel ad Isai: Non elegit Dominus ex istis!

11. Dixitque Samuel ad Isai: Numquid iam completi sunt filii? Qui respondit: Adhuc reliquus est parvulus*, et pascit oves. Et ait Samuel ad Isai: Mitte et adduc eum! nec enim discumbemus prius, quam huc ille veniat.

* 1 Paral. 2, 15.

12. Misit ergo, et adduxit eum. Erat autem rufus, et pulcher aspectu, decoraque facie. Et ait Dominus: Surge, unge eum, ipse est enim.

13. Tulit ergo Samuel cornu olei*, et unxit eum in medio fratrum eius; et directus est Spiritus Domini a die illa in David, et deinceps; surgensque Samuel abiit in Ramatha.

* 2 Reg. 7, 8. Ps. 77, 70. 88, 21.

Act. 7, 46. 13, 22.

14. Spiritus autem Domini recessit a Saul, et exagitabat eum spiritus nequam, a Domino*.

* Ies. 57, 21.

15. Dixeruntque servi Saul ad eum: Ecce! spiritus Dei malus exagitat te.

16. Iubeat Dominus noster, et servi tui, qui coram te sunt, quaerent hominem scientem psallere cithara, ut quando arripuerit te spiritus Domini malus, psallat manu sua, et levius feras.

17. Et ait Saul ad servos suos: Providete ergo mihi aliquem bene psallentem, et adducite eum ad me.

18. Et respondens unus de pueris, ait: Ecce! vidi filium Isai Bethlehemitem scientem psallere, et fortissimum robore*, et virum bellicosum, et prudentem in verbis, et virum pulchrum; et Dominus est cum eo.

* c. 25, 28.

19. Misit ergo Saul nuncios ad Isai, dicens: Mitte ad me David filium tuum, qui est in pascuis.

20. Tulit itaque Isai asinum plenum panibus, et lagenam vini, et hoedum de capris unum, et misit per manum David filii sui Sauli.

21. Et venit David ad Saul et stetit coram eo. At ille dilexit eum nimis*, et factus est eius armiger.

* c. 18, 1. 2.

22. Misitque Saul ad Isai dicens: Stet David in conspectu meo; invenit enim gratiam in oculis meis.

23. Igitur quaecumque spiritus Domini malus arripiebat Saul, David tollebat citharam, et percutiebat manu sua, et refocillabatur Saul, et levius habebat. Recedebat enim ab eo spiritus malus.

מֵאַסְתִּירוּ מִלְּקָה עַל־יִשְׂרָאֵל מִפֶּאֶר סָרְנָה נִשְׁמָן וְלָהּ אֲשַׁלְחָהּ אֶל־יִשְׁרָאֵל
בֵּית־חַפְחָמִי כִּי־רָאִיתִי בְּבָנָיו לִי מִלְּקָה: וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֵיךְ אֵלֶּךָ
וְשָׁמַע שְׂאוּל וַחֲרָגְגִי וַיֹּאמֶר יְהוָה עָלְתָה בְּקֹר תִּקַּח בְּיָדָהּ וְאַמְרָתָּ
לְזִבְחַ לַיהוָה בָּאתִי: וְקִרְאתָ לְיִשְׁי בְּזִבְחַ וְאֶנְכִּי אוֹרְדָּהּ אֵת אֲשֶׁר־
הִעֲשִׂתָּה וּמִשְׁחַתָּ לִּי אֵת אֲשֶׁר־אָמַר אֵלֶיךָ: וַיַּעַשׂ שְׁמוּאֵל אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר
יְהוָה וַיָּבֵא בֵּית לָחֶם וַיַּחֲרָדּוּ זָקְנֵי הָעִיר לִקְרָאתוֹ וַיֹּאמֶר טָלַם בּוֹאָהּ:
וַיֹּאמֶר: טָלַם לְזִבְחַ לַיהוָה בָּאתִי הִתְקַדְּשׁוּ וּבִאֲתָתֶם אִתִּי בְּזִבְחַ וַיִּקְדָּשׁ ה
אֶת־יִשְׁי וְאֶת־בָּנָיו וַיִּקְרָא לָהֶם לְזִבְחַ: וַיְהִי כְּבוֹאָם וַיֵּרָא אֶת־אֱלִיאָב
וַיֹּאמֶר אָה נָגַד יְהוָה מִשִּׁדְּחוֹ: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל אַל־תִּבְטַח
אֶל־מִרְאֵהוּ וְאֶל־זִבְחָתוֹ קוֹמָתוֹ כִּי מֵאַסְתִּירוּ כִּי: לֹא אֲשֶׁר יֵרָאֶה הָאָדָם
כִּי הָאָדָם יִרְאֶה לְעֵינָיו וַיְהוָה יִרְאֶה לְלִבָּב: וַיִּקְרָא יִשְׁי אֶל־אֲבִינָדָב
וַיַּעֲבֶרְהוּ לִפְנֵי שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר גַּם־בָּזָה לֹא־בָחַר יְהוָה: וַיַּעֲבֶר וַיֵּשֶׁר
שְׁמָה וַיֹּאמֶר גַּם־בָּזָה לֹא־בָחַר יְהוָה: וַיַּעֲבֶר וַיֵּשֶׁר שְׁבַעַת בָּנָיו לִפְנֵי
שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־יִשְׁי לֹא־בָחַר יְהוָה בְּאַפְלָה: וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל
אֶל־יִשְׁי הִתְמוּ הַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר עוֹד שְׂאֵר הַקָּטָן וְהִנֵּה רָעָה בְּצֹאן
וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־יִשְׁי שְׁלַחָה וְקַחְנוּ כִּי־לֹא נָסַב עַד־בָּאוּ כֹה: וַיִּשְׁלַח
וַיְבִיאָהוּ וְהוּא אֲדָמוֹנִי עַם־זִפְתָּה עֵינָיו וְטוֹב לְאִי וַיֹּאמֶר יְהוָה קוֹם
מִשְׁחָהוּ כִּי־זָה הוּא: וַיִּלָּחַ שְׁמוּאֵל אֶת־קָרְנֵי הַשֶּׁמֶן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ
בְּקֶרֶב אֲחָיו וַתִּצְלַח רוּחַ־יְהוָה אֶל־דָּוִד מִהַיּוֹם הַהוּא וּמִעַלָּה וַיִּקָּם
שְׁמוּאֵל וַיֵּלֶךְ הָרְמָתָה: וְרוּחַ יְהוָה סָרָה מֵעַם שְׂאוּל וַיַּעֲבֶתְהוּ רוּחַ־
רָעָה מֵאֵת יְהוָה: וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי־שְׂאוּל אֵלָיו הִפְחִי־נָא רוּחַ־אֱלֹהִים רָעָה
מִבְּעִתְּהָ: רָאִי־נָא אֲדֹנָי עַבְדְּךָ לִפְנֶיךָ וּבִקְשׁוּ אִישׁ יָדָע מִנֵּהוּ בַּפָּנֹי
וְהִנֵּה בְּהוֹיֹת עֲלֶיךָ רוּחַ־אֱלֹהִים רָעָה וְנֵהָן בְּיָדוֹ וְטוֹב לָהּ: וַיֹּאמֶר
שְׂאוּל אֶל־עַבְדָּיו רָאִי־נָא לִי אִישׁ מִיָּטִיב לְנֵהָן וַהֲבִיאֲתֶם אֵלָי: וַיַּעַן
אַחֵר מִהַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר הִנֵּה רָאִיתִי בֶן לְיִשְׁי חַפְחָמִי יָדָע לְנֵהָן
וַיִּבְּרוּ חֵלֶל וְאִישׁ מִלְחָמָה וְנִבְּחָן דָּבָר וְאִישׁ גֹּאֲר וַיְהוָה עִמּוֹ: וַיִּשְׁלַח
שְׂאוּל מַלְאָכָם אֶל־יִשְׁי וַיֹּאמֶר שְׁלַחָה אֵלָי אֶת־דָּוִד בְּנֶה אֲשֶׁר בְּצֹאן:
וַיִּלָּח יִשְׁי הַמּוֹר לָחֶם וְנָאִר יָחַן וַיִּגְדִּי עֵשִׂים אַחַד וַיִּשְׁלַח בְּיַד־דָּוִד בֶּן כ
אֶל־שְׂאוּל: וַיָּבֵא דָוִד אֶל־שְׂאוּל וַיַּעֲמֵד לִפְנָיו וַיִּאֱהָבְהוּ מְאֹד וַיְהִי־
לֹ נִשְׂא כָלִים: וַיִּשְׁלַח שְׂאוּל אֶל־יִשְׁי לֵאמֹר יַעֲמֵד־נָא דָוִד לִפְנֵי כִּי־
מֵצֵא הֵן בְּעֵינַי: וְהִנֵּה בְּהוֹיֹת רוּחַ־אֱלֹהִים אֶל־שְׂאוּל וְלָקַח דָּוִד אֶת־
הַבָּצֹר וְנֵהָן בְּיָדוֹ וְרוּחַ לְשְׂאוּל וְטוֹב לֹ וְסָרָה מֵעַלָּיו רוּחַ הָרָעָה:

CAP. XVII. יז

יז

א וַיֵּאָסְפוּ פְּלִשְׁתִּים אֶת־מַחְנֵיהֶם לְמַלְחָמָה וַיֵּאָסְפוּ שׂוֹכֵה אֲשֶׁר לַיהוָה
 2 וַיִּהְיוּ בֵּין־שׂוֹכֵה וּבֵין־עֶזְקָה בְּאֶפֶס דְּמִים: וְשָׂאוּל וְאִישׁ־יִשְׂרָאֵל
 נֹאֲסָפוּ וַיִּהְיוּ בְּעֶמֶק הָאֵלֶּה וַיַּעֲרְכוּ מַלְחָמָה לַקְרָאת פְּלִשְׁתִּים:
 3 וּפְלִשְׁתִּים עֲמָדִים אֶל־הַהָר מִזֶּה וַיִּשְׂרָאֵל עֲמָדִים אֶל־הַהָר מִזֶּה וַיִּהְיֶה
 4 בִּינֵיהֶם: וַיֵּצֵא אִישׁ־הַבָּנוֹם מִמַּחְנוֹת פְּלִשְׁתִּים גִּלְיָת שְׁמוֹ מִנֹּת גִּבְיָהוּ
 ה שֵׁשׁ אַמּוֹת וְזֶרֶת: וְכֹבֵד נָחֹשֶׁת עַל־רֹאשׁוֹ וְשִׁרְיוֹן קְטָקְשִׁים הוּא לְבוּשׁ
 6 וּמִשְׁקַל הַשִּׁרְיוֹן חֲמִשָּׁת־אֲלָפִים שֶׁקֶלִים נְחֹשֶׁת: וּמִצָּחָת נְחֹשֶׁת עַל־
 7 רִגְלָיו וְכִידוֹן נְחֹשֶׁת בֵּין כַּתְּפָיו: וְחֵץ חֲבִיתוֹ כַּמָּוֶר אֲרָגִים וְלַחֲבֶת
 8 חֲבִיתוֹ שֵׁשׁ־מֵאוֹת שֶׁקֶלִים בְּרֹזֶל וְנִשְׂא הַצֶּהָה חֶלֶךְ לִפְנָיו: וַיַּעֲמֵד וַיִּקְרָא
 אֶל־מַעֲרֹכַת יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לָהֶם לָמָּה תֵּצְאוּ לַעֲרֹךְ מַלְחָמָה הַלּוֹא אֲנֹכִי
 9 הַפְּלִשְׁתִּי וְאַתֶּם עֲבָדֵיכֶם לְשָׂאוֹל בְּרוּ־לָכֶם אִישׁ וְיָרָד אֵלָי: אִם־יִוָּבֵל
 לְהַפְתֶּם אֹתִי וְהַפְּדִי וְהָרִינוּ לָכֶם לַעֲבָדִים וְאִם־אֲנִי אוֹכֵל־לֶן וְהַפְּדִיו
 י וְחִיתֶם לָנוּ לַעֲבָדִים וְעַבְדְּתֶם אֹתָנוּ: וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֲנִי הַרְפָּתִי
 11 אֶת־מַעֲרֹכוֹת יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה חַיֵּה חַיֵּה חַיֵּה וְנִלְחָמָה יָחַד: וַיִּשְׁמַע
 שָׂאוֹל וְכָל־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַדְּבָר הַפְּלִשְׁתִּי הָאֵלֶּה וַיַּחֲתוּ וַיִּרְאוּ מָאֵד:
 12 • וְדָוִד בֶּן־אִישׁ אֶפְרָתִי הָיָה מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה וְשָׁמוֹ יִשִּׁי וְלֹ
 13 שְׁמֵנָה בָנִים וְהָאִישׁ בִּימֵי שָׂאוֹל זָקֵן בָּא בְּאֹנְשִׁים: וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת
 בְּנֵי־יִשִּׁי הַגִּדְלִים הָלְכוּ אַחֲרֵי־שָׂאוֹל לְמַלְחָמָה וְשֵׁם וְשְׁלֹשֶׁת בְּנָיו
 אֲשֶׁר הָלְכוּ בַּמַּלְחָמָה אֱלִיָּאב הַכֹּהֵן וּמִשְׁנֵהוּ אֲבִינָדָב וְהַשְּׁלִשִׁי שִׁמְהָ:
 14 וְדָוִד הוּא חֲסִטֵּן וְשְׁלֹשָׁה הַגִּדְלִים הָלְכוּ אַחֲרֵי שָׂאוֹל: וְדָוִד הֶלְךָ וְשָׁב
 טו מֵעַל שָׂאוֹל לְרֵעוֹת אֶת־צֹאן אָבִיו בֵּית־לָחֶם: וַיִּגַּשׁ הַפְּלִשְׁתִּי הַשָּׂעִם
 16 וַיַּעֲרֹב וַיַּתְרֹצֵב אַרְבָּעִים יוֹם: וַיֹּאמֶר יִשִּׁי לְדָוִד בְּנוֹ קַח־נָא לְאַחִיךָ
 17 אִיפֹת הַקִּלְיָא הַזֶּה וַעֲשֵׂהָהּ לָחֶם הַזֶּה וְהָרֵץ הַמַּחְנֶה לְאַחִיךָ: וְזֹאת
 עֲשֵׂהְתָּ חֲרִיצִי הַחֶלֶב הָאֵלֶּה תָּבִיא לְטָר הָאֵלֶּךְ וְאֶת־אֲחִיךָ תִּסְקֹד
 19 לְשָׁלוֹם וְאֶת־עַרְבָתָם תִּקַּח: וְשָׂאוֹל וְהָמוֹל וְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּעֶמֶק
 כ הָאֵלֶּה נִלְחָמִים עִם־פְּלִשְׁתִּים: וַיִּשְׁלַם דָּוִד בַּבֹּקֶר וַיִּשֹׁשׂ אֶת־הַצֹּאן
 עַל־שִׁמְרָתוֹ וַיֵּלֶךְ כְּאִשֶּׁר צִוָּהוּ יִשִּׁי וַיָּבֹא הַמַּעֲצָלָה וְהַחִיל הַיֵּצֵא
 21 אֶל־הַמַּעֲצָלָה וְהָרֵעוּ בַּמַּלְחָמָה: וַתַּעֲרֹךְ יִשְׂרָאֵל וּפְלִשְׁתִּים מַעֲרָכָה
 22 לַקְרָאת מַעֲרָכָה: וַיִּשֹׁשׁ דָּוִד אֶת־הַבָּלִים מַעֲלוֹ עַל־יָדוֹ שׁוֹמֵר הַבָּלִים
 23 וְהָרֵץ הַמַּעֲרָכָה וַיָּבֹא וַיִּשְׁאַל לְאַחֲרֵי לְשָׁלוֹם: וְהוּא ׀ מְדַבֵּר עִמָּם וְהִנֵּה

XVII. v. 7. וַיֵּצֵן ק' v. 9. קמץ בז"ק v. 12 - 31. בנ"א אין הפסוקים

האלה v. 12. הב' בעתה

CAP. XVII.

David occidit Goliath gigantem, et Philisthaei dissipantur.

1. Congregantes autem Philisthiim agmina sua in praelium, convenerunt in Socho Iudae; et castrametati sunt inter Socho et Azeca, in finibus Dommin.

2. Porro Saul et filii Israël congregati venerunt in vallem terebinthi, et direxerunt aciem ad pugnandum contra Philisthiim.

3. Et Philisthiim stabant super montem ex parte hac, et Israël stabat supra montem ex altera parte; vallisque erat inter eos.

4. Et egressus est vir spurius de castris Philisthinorum, nomine Goliath, de Geth, altitudinis sex cubitorum et palmi.

5. Et cassis aerea super caput eius, et lorica squamata induebatur: porro pondus loricae eius, quinque milia siclorum aeris erat;

6. et ocreas aereas habebat in cruribus; et clypeus aereus tegebat humeros eius.

7. Hastile autem hastae eius erat quasi liciatorium textentium; ipsum autem ferrum hastae eius sexcentos siclos habebat ferri; et armiger eius antecedeat eum.

8. Stansque clamabat adversum phalagas Israël et dicebat eis: Quare venistis parati ad praelium? Numquid ego non sum Philisthaeus, et vos servi Saul? Eligite ex vobis virum, et descendat ad singulare certamen.

9. Si quiverit pugnare mecum, et percusserit me, erimus vobis servi; si autem ego praevaluerō, et percussero eum, vos servi eritis, et servietis nobis.

10. Et aiebat Philisthaeus: Ego exprobravi agminibus Israël hodie. Date mihi virum, et ineat mecum singulare certamen.

11. Audiens autem Saul, et omnes Israëlitae sermones Philisthaei hu-

insecmodi, stupebant, et metuebant nimis.

12. David autem erat filius viri Ephrataei, de quo * supra dictum est, de Bethlehem Iuda, cui nomen erat Isai, qui habebat octo filios, et erat vir in diebus Saul senex, et grandaevus inter viros †.

* c. 16, 1. † 1 Paral. 2, 13—15.

13. Abierunt autem tres filii eius maiores post Saul in praelium: et nomina trium filiorum eius, qui perrexerunt ad bellum, Eliab primogenitus, et secundus Abinadab, tertiusque Samma.

14. David autem erat minimus. Tribus ergo maioribus secutis Saulem,

15. abiit David, et reversus est a Saul, ut pasceret gregem patris sui in Bethlehem.

16. Procedeat vero Philisthaeus mane et vespere, et stabat quadraginta diebus.

17. Dixit autem Isai ad David filium suum: Accipe fratribus tuis ephi polentae, et decem panesistos, et curre in castra ad fratres tuos;

18. et decem formellas casei has deferes ad tribunum; et fratres tuos visitabis, si recte agant; et cum quibus ordinati sunt, disce.

19. Saul autem, et illi, et omnes filii Israël in valle terebinthi pugnant adversum Philisthiim.

20. Surrexit itaque David mane, et commendavit gregem custodi; et onustus abiit, sicut praeceperat ei Isai. Et venit ad locum Magala, et ad exercitum, qui egressus ad pugnam vociferatus erat in certamine.

21. Direxerat enim aciem Israël, sed et Philisthiim ex adverso fuerant praeparati.

22. Derelinquens ergo David vasa, quae attulerat, sub manu custodis ad sarcinas, cucurrit ad locum certaminis, et interrogabat, si omnia recte agerentur erga fratres suos.

23. Cumque adhuc ille loqueretur

eis, apparuit vir ille spurius ascendens, Goliath nomine, Philisthaeus, de Geth, de castris Philisthinorum; et loquente eo haec eadem verba* audivit David.

* v. 8. 10.

24. Omnes autem Israëlitae, cum vidissent virum, fugerunt a facie eius, timentes eum valde.

25. Et dixit unus quispiam de Israël: Num vidistis virum hunc, qui ascendit? ad exprobrandum enim Israël ascendit. Virum ergo, qui percusserit eum, ditabit rex divitiis magnis, et filiam suam dabit ei, et domum patris eius faciet absque tributo in Israël.

26. Et ait David ad viros, qui stabant secum, dicens: Quid dabitur viro, qui percusserit Philisthaeum hunc, et tulerit opprobrium de Israël? quis enim est hic Philisthaeus incircumcisis, qui exprobravit acies Dei viventis?

27. Referebat autem ei populus eundem sermonem, dicens: Haec dabuntur viro, qui percusserit eum.

28. Quod cum audisset Eliab frater eius maior, loquente eo cum aliis, iratus est contra David, et ait: Quare venisti, et quare dereliquisti pauculas oves illas in deserto? ego novi superbiam tuam, et nequitiam cordis tui; quia, ut videres praelium, descendisti.

* c. 16, 6. sq.

29. Et dixit David: Quid feci? numquid non* verbum est?

* v. 17. 18.

30. Et declinavit paululum ab eo ad alium; dixitque eundem sermonem. Et respondit ei populus verbum, sicut prius.

31. Audita sunt autem verba, quae locutus est David, et annuntiata in conspectu Saul.

32. Ad quem cum fuisset adductus, locutus est ei: Non concidat cor cuiusquam in eo; ego servus tuus vadam, et pugnabo adversus Philisthaeum.

33. Et ait Saul ad David: Non vales resistere Philisthaeo isti, nec pu-

gnare adversus eum; quia puer es, hic autem vir bellator est ab adolescentia sua.

34. Dixitque David ad Saul*: Pascerebat servus tuus patris sui gregem, et veniebat leo, vel ursus, et tollebat arietem de medio gregis;

* Eccl. 47, 5.

35. et persequabar eos, et percutiebam, eruebamque de ore eorum; et illi consurgebant adversum me, et apprehendebam mentum eorum, et suffocabam, interficiebamque eos.

36. Nam et leonem, et ursum interfeci ego servus tuus; erit igitur et Philisthaeus hic incircumcisis, quasi unus ex eis. Nunc vadam, et auferam opprobrium populi; quoniam quis est iste Philisthaeus incircumcisis, qui ausus est maledicere exercitui Dei viventis?

37. Et ait David: Dominus, qui eripuit me de manu leonis, et de manu ursi, ipse me liberabit de manu Philisthaei huius. Dixit autem Saul ad David: Vade, et Dominus tecum sit!

38. Et induit Saul David vestimentis suis, et imposuit galeam aeream super caput eius, et vestivit eum lorica.

39. Accinctus ergo David gladio eius super vestem suam, coepit tentare, si armatus posset incedere: non enim habebat consuetudinem. Dixitque David ad Saul: Non possum sic incedere, quia non usum habeo. Et deposuit ea,

40. et tulit baculum suum, quem semper habebat in manibus; et elegit sibi quinque limpidissimos lapides de torrente, et misit eos in peram pastorem, quam habebat secum, et fundam manu tulit; et processit adversum Philisthaeum.

41. Ibat autem Philisthaeus incedens, et appropinquans adversum David, et armiger eius ante eum.

42. Cumque inspexisset Philisthaeus, et vidisset David, despexit eum. Erat enim adolescens, rufus, et pulcher aspectu.

אִישׁ חַבִּירִים עוֹלָה גִלְיָהּ הַפְּלִשְׁתִּי שְׁמוֹ מִגַּת מַמְעַרְכוֹת פְּלִשְׁתִּים
וַיְדַבֵּר בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּשְׁמַע דָּוִד׃ וְכָל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּרָאוּתָם אֶת־
24 הָאִישׁ וַיִּלְכְּדוּ מִפְּנֵיו וַיִּירָאוּ מְאֹד׃ וַיֹּאמֶר ׀ אִישׁ יִשְׂרָאֵל הִזְדַּאֲתֶם כֹּחַ
הָאִישׁ הַזֶּה לֵּהָרָה כִּי לַחֲרָה אֶת־יִשְׂרָאֵל עָלָה וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר־
יִכְנֶה וַיִּשְׁרָטֵנוּ ׀ הַמֶּלֶךְ ׀ עָשָׂר גְּדוֹל וְאֶת־בָּתּוֹ וַתֶּן־לּוֹ וְאֵת בֵּית אָבִיו
26 וַיִּשְׁטֶה חֲפָשִׁי בְּיִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הָאֲנָשִׁים הַלְמָדִים עִמּוֹ
לֵאמֹר מִה־נִּעְשָׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר יִכֶּה אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה וְהִסִּיר חַרְפָּה
מֵעַל יִשְׂרָאֵל כִּי מִי הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה לֵּהָרָה כִּי הִנֵּה מַעֲרֻכוֹת אֱלֹהִים
חַיִּים׃ וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלָם בַּדְּבָר הַזֶּה לֵאמֹר כֹּחַ נִעְשָׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר יִכְנֶה׃
28 וַיִּשְׁמַע אֱלִיאָב אֶתְרוֹ הַגְּדוֹל בַּדְּבָר אֶל־הָאֲנָשִׁים וַיַּחֲרֶה־אֹהֶם אֱלִיאָב
בַּדָּוִד וַיֹּאמֶר ׀ לָמָּה זֶה רִדְתָּ וְעַל־מִי נִשְׁטַת מַעַט הַצֵּאֵן הַחֲזָה
בַּמִּדְבָּר אֲנִי וַנִּעְשִׂי אֶת־זוֹנָה וְאֵת נָעַם לְבָבָהּ כִּי לְמַעַן רְאוֹת הַמִּלְחָמָה
רִדְתָּ׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד מִה עֲשִׂיתִי עִתָּה הֲלוֹא דִּבֶּר הוּא׃ וַיִּסֹּב מֵאֲצֻלּוֹ
אֶל־מִוֶּלֶת אַחֵר וַיֹּאמֶר בַּדְּבָר־הַזֶּה וַיִּשְׁכַּח הָעָם דִּבְרֵי בַּדְּבָר הָרִאשׁוֹן׃
31 וַיִּשְׁמַע הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר דָּוִד וַיַּגִּדוּ לַכֹּהֵן־שָׁאוּל וַיִּקְחָהוּ׃ וַיֹּאמֶר
32 דָּוִד אֶל־שָׁאוּל אֶל־יָפֶל לִב־אָדָם עָלָיו עֲבָדָהּ הֲלֹה וְנִלְחַם עִם־הַפְּלִשְׁתִּי
הַזֶּה׃ וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דָּוִד לֹא תוּכַל לְלָכֶת אֶל־הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה לְהִלָּחֵם
34 עִמּוֹ כִּי־נַעַר אַתָּה וְהוּא אִישׁ מִלְחָמָה מִנְּעָרָיו׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־שָׁאוּל
רֵעָה הִנֵּה עֲבָדָהּ לְאָבִיו בְּצֵאֵן וּבָא הָאָרִי וְאֶת־חֲדָוִב וְנָשָׂא לָהּ
מִה־עֵדֶר׃ וַיַּצֵּאתִי אַחֲרָיו וְהַכֵּיתִי וְהַצַּלְתִּי מִפְּנֵיו וַיָּקָם עָלָי וַיַּחְלֹקְתִּי לָהּ
36 בִּזְקָנוֹ וְהַכֵּיתִי וַיַּחְמִיתִיו׃ גַּם אֶת־הָאָרִי גַם־הַחֲדָוִב הִכָּה עֲבָדָהּ וְהָיָה
הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה כַּאֲתֵד מֵהֶם כִּי חִיָּה מַעֲרֻכֹת אֱלֹהִים חַיִּים׃
37 וַיֹּאמֶר דָּוִד יְהוָה אֲשֶׁר הַצַּלְנִי מִיַּד הָאָרִי וּמִיַּד חֲדָוִב הִנֵּה יַהֲיֶה עִמָּדִי׃
וַיִּלְבֹּשׁ שָׁאוּל אֶת־דָּוִד מִדָּוִו וַתֶּן קוֹבֵעַ נִחֻשֶׁת עַל־רֹאשׁוֹ וַיִּלְבֹּשׁ אֹהֶוּ
39 שָׂרְיוֹן׃ וַיַּחֲזֵר דָּוִד אֶת־חֲרָבּוֹ מֵעַל לְמִדָּוִו וַיָּפֹל לְלָכֶת כִּי לֹא־נִסָּה
וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־שָׁאוּל לֹא־אִיכָל לְלָכֶת בָּאָהָה כִּי לֹא נִסִּיתִי וַיִּסְרַם דָּוִד
מֵעָלָיו׃ וַיִּפָּח מִקְלֹו בְּדָוִד וַיִּבְחַר־לּוֹ חַמְשָׁה הַפְּקִי אֲבָנִים ׀ מִן־חֲפָחַל מ
וַיִּשֹׂם אֹתָם בְּכִלֵּי הָרַעִים אֲשֶׁר־לּוֹ וַיַּבִּלְקוּט וַקְלִעֻ בְּרָדוֹ וַיַּגֵּשׁ אֶל־
41 הַפְּלִשְׁתִּי׃ וַיִּלָּךְ הַפְּלִשְׁתִּי הַלֵּךְ וַקְרַב אֶל־דָּוִד וְהָאִישׁ נָשָׂא חֲצָה
42 לַפָּנָיו׃ וַיַּבֵּט הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּרְאֶה אֶת־דָּוִד וַיִּבְזֹּחַ כִּי־הָיָה זָעִר וְאֶדְמָנִי

XVII. v. 23. מַמְעַרְכוֹת כתיב המס' מַמְעַרְכוֹת ק' v. 25. ר' רגושה

v. 34. כתיב כתיב טיה ק' v. 35. יתיר ר' v. 37. פסקא בא"ז

43 עִסְרָפָה מֵרָאָה: וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל-דָּוִד הַכֶּלֶב אֲנֹכִי כִי-אַתָּה בָּא-
 44 אֵלַי בַּמִּקְלֹת וּבַקֶּלֶל הַפְּלִשְׁתִּי אֶת-דָּוִד בְּאַלְהֵיו: וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל-
 דָּוִד לְכֵה אֵלַי וְאַתָּנָה אֶת-בְּשׂוֹרְךָ לַעֲוֹם הַשָּׂמִים וּלְבַהֲמַת הַשָּׂדֶה:
 מִה וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-הַפְּלִשְׁתִּי אַתָּה בָּא אֵלַי בַּחֶרֶב וּבַחֲנִית וּבְכִידוֹן
 וְאֲנֹכִי בָא-אֵלֶיךָ בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי מִעֲרֻכּוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
 46 תִּלְחָצֵנִי: הַיּוֹם הַזֶּה וְסִגְרְךָ יִהְיֶה בְּיָדִי וְהַפְּחִיךָ וְהִסְרַתִּי אֶת-
 רֹאשְׁךָ מֵעַלֶיךָ וְנִתְּתִי פָגֶר מִחֲנֵה פְלִשְׁתִּים הַיּוֹם הַזֶּה לַעֲוֹם הַשָּׂמִים
 47 וּלְחַיֵּית הָאָרֶץ וַיִּדְעֻהוּ כָל-הָאָרֶץ כִּי יֵשׁ אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל: וַיִּדְעֻהוּ כָל-
 חֵקֶל הַיָּהּ כִּי-לֹא בַחֶרֶב וּבַחֲנִית יְהוֹשִׁיעַ יְהוָה כִּי לַיהוָה הַמִּלְחָמָה
 48 וַנִּתֵּן אֶתְכֶם בְּיָדֵינוּ: וְהָיָה כִּי-קָם הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּלָּךְ: וַיִּקְרַב לִקְרַאת דָּוִד
 49 וַיִּמָּתֵר דָּוִד וַיַּרְץ הַמַּעֲרָכָה לִקְרַאת הַפְּלִשְׁתִּי: וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת-דָּוִד
 אֶל-הַפְּלִי וַיִּקַּח מִשָּׁם אֶבֶן וַיִּקְלַע וַיָּךְ אֶת-הַפְּלִשְׁתִּי אֶל-מַצְחוֹ וַתִּפֹּצֵעַ
 נ הָאֶבֶן בְּמַצְחוֹ וַיִּפֹּל עַל-פָּנָיו אֶרְצָה: • וַיַּחֲזֹק דָּוִד מִן-הַפְּלִשְׁתִּי בַקֶּלֶב
 51 וּבְאֶבֶן וַיָּךְ אֶת-הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּמָּתֵהוּ וַחֶרֶב אֵין בְּיַד-דָּוִד: וַיַּרְץ דָּוִד
 וַיַּעֲמִיד אֶל-הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּקַּח אֶת-חֶרְבּוֹ וַיִּשְׁלֹפֶה מִתַּעֲרָה וַיִּמָּתֵהוּ
 52 וַיִּכְרַת-בָּהּ אֶת-רֹאשׁוֹ וַיִּרְאוּ הַפְּלִשְׁתִּים כִּי-מָת גִּבּוֹרָם וַיָּנֻסוּ: וַיִּקְמוּ
 אֲנֹשֵׁי יִשְׂרָאֵל וַיַּהֲרִיחַ וַיִּרְעֻהוּ וַיִּרְדְּפוּ אֶת-הַפְּלִשְׁתִּים עַד-בּוֹאֵךְ גִּזָּא
 וְעַד שִׁעְרֵי עֶקְרוֹן וַיִּפְּלוּ חֲלָלִי פְלִשְׁתִּים בְּדֶרֶךְ שִׁעְרִים וְעַד-גֵּת וְעַד-
 53 עֶקְרוֹן: וַיָּשָׁבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִדֶּלֶק אַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים וַיִּשְׁסּוּ אֶת-מַחְנֵיהֶם:
 54 וַיִּקַּח דָּוִד אֶת-רֹאשׁ הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּבְאֶהוּ יְרוּשָׁלַם וְאֶת-כָּלָיו שָׁם בְּאַהֲלֹ:
 נה • וּכְרָאוֹת שְׂאוֹל אֶת-דָּוִד יָצָא לִקְרַאת הַפְּלִשְׁתִּי אָמַר אֶל-אַבְנֵי שֵׁר
 הַצִּבָּא בֶן-מִי-זֶה הַנָּעַר אַבְנֵר וַיֹּאמֶר אַבְנֵר חִי-נַפְשֶׁךָ הַמִּלָּךְ אִם-
 56 יִדְעֵתִי: וַיֹּאמֶר הַמִּלָּךְ שְׂאֵל אֹתָהּ בֶן-מִי-זֶה הַנָּעַלִם: וּכְשׁוֹב דָּוִד
 57 מִחֲבוֹת אֶת-הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּקַּח אֹתוֹ אַבְנֵר וַיִּבְאֶהוּ לִפְנֵי שְׂאוֹל וְרֹאשׁ
 58 הַפְּלִשְׁתִּי בְּרָדוֹ: וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׂאוֹל בֶּן-מִי אַתָּה הַנָּעַר וַיֹּאמֶר דָּוִד
 בֶּן-עֲבֵדֶךָ יֹשִׁי בֵּית הַלְחָמִי:

CAP. XVIII. יח

יח

א • וַיְהִי כִכְלֹתוֹ לְדַבֵּר אֶל-שְׂאוֹל וּלְנֶפֶשׁ יְהוֹנָתָן נִקְשְׁרָה בְּנֶפֶשׁ דָּוִד
 2 וַיִּאֲהָבֻהוּ יְהוֹנָתָן בְּנֶפֶשׁוֹ: וַיִּקְחֵהוּ שְׂאוֹל בַּיּוֹם הַהוּא וְלֹא נָתַן לָשׁוֹב
 3 בֵּית אָבִיו: וַיִּכְרֹת יְהוֹנָתָן וְדָוִד בְּרִית בְּאַהֲבָתוֹ אֹתוֹ בְּנֶפֶשׁוֹ: וַיַּחֲפֹשֶׁט
 יְהוֹנָתָן אֶת-הַמַּעֲרֵל אֲשֶׁר עָלָיו וַיַּתְנֶהוּ לְדָוִד וּמִדָּוִד וְעַד-חֶרְבּוֹ וְעַד-

v. 1-6 • XVIII. v. 50. 55-58. אֵין בִּנְ"א XVII. v. 45. פֶּתַח בִּס"פ

אֵין בִּנְ"א v. 1. כִּי — בֵּיתָה ק'

43. Et dixit Philisthaeus ad David: Numquid ego canis sum, quod tu venis ad me cum baculo? Et maledixit Philisthaeus David in diis suis,

44. dixitque ad David: Veni ad me, et dabo carnes tuas volatilibus coeli et bestiis terrae.

45. Dixit autem David ad Philisthaeum: Tu venis ad me cum gladio et hasta, et clypeo; ego autem venio ad te in nomine Domini exercituum, Dei agminum Israël, quibus exprobrasti*

* v. 37.

46. hodie, et dabit te Dominus in manu mea, et percutiam te, et auferam caput tuum a te; et dabo cadavera castrorum Philisthiim hodie volatilibus coeli, et bestiis terrae; ut sciat omnis terra, quia est Deus in Israël;

47. et noverit universa ecclesia haec, quia non in gladio, nec in hasta salvat Dominus*; ipsius enim est bellum, et tradet vos in manus nostras.

* c. 14, 8. Ps. 44, 5—8.

48. Cum ergo surrexisset Philisthaeus, et veniret, et appropinquaret contra David, festinavit David, et cucurrit ad pugnam ex adverso Philisthaei.

49. Et misit manum suam in peram, tulitque unum lapidem, et funda iecit, et circumducens percussit Philisthaeum in fronte; et infixus est lapis in fronte eius, et cecidit in faciem suam super terram*.

* Eccl. 47, 4. sq.

50. Praevaluitque David adversum Philisthaeum in funda et lapide; percussumque Philisthaeum interfecit. Cumque gladium non haberet in manu David,

* Eccl. 47, 4. 1 Mach. 4, 30.

51. cucurrit, et stetit super Philisthaeum, et tulit gladium eius, et eduxit eum de vagina sua; et interfecit eum, praeciditque caput eius. Videntes autem Philisthiim, quod mortuus esset fortissimus eorum, fugerunt.

52. Et consurgentes viri Israël et Iuda vociferati sunt, et persecuti sunt Philisthaeos, usque dum venirent in vallem, et usque ad portas Accaron, cecideruntque vulnerati de Philisthiim in via Saraim, et usque ad Geth, et usque ad Accaron.

53. Et revertentes filii Israël, postquam persecuti fuerant Philisthaeos, invaserunt castra eorum.

54. Assumens autem David caput Philisthaei, attulit illud in Ierusalem; arma vero eius posuit in tabernaculo suo.

55. Eo autem tempore, quo videbat Saul David egredientem contra Philisthaeum, ait ad Abner principem militiae: De qua stirpe descendit hic adolescens? Abner! Dixitque Abner: Vivit anima tua, rex, si novi.

56. Et ait rex: Interroga tu, cuius filius sit iste puer.

57. Cumque regressus esset David, percusso Philisthaeo, tulit eum Abner, et introduxit eorum Saule, caput Philisthaei habentem in manu.

58. Et ait ad eum Saul: De qua progenie es? adolescens! Dixitque David: Filius servi tui Isai Bethlehemitae ego sum*.

* c. 16, 18—22.

CAP. XVIII.

Ionathas et David foedus ineunt. Saul Davidem odit; Michol filiam ei collocat.

1. Et factum est, cum complexset loqui ad Saul; anima Ionathae conglutinata est animae David, et dilexit eum Ionathas, quasi animam suam.

2. Tulitque eum Saul in die illa, et non concessit ei, ut reverteretur in domum patris sui.

3. Inierunt autem David et Ionathas foedus; diligebat enim eum, quasi animam suam.

4. Nam expoliavit se Ionathas tunica, qua erat indutus, et dedit eam David, et reliqua vestimenta sua, usque ad gladium, et arcum suum, et usque ad balteum.

5. Egrediebatur quoque David ad omnia, quaecumque misisset eum Saul, et prudenter se agebat; posuitque eum Saul super viros belli, et acceptus erat in oculis universi populi, maximeque in conspectu famulorum Saul.

6. Porro cum reverteretur percusso Philisthaeo David, egressae sunt mulieres de universis urbibus Israël, cantantes, chorosque ducentes in occursum Saul regis, in tympanis laetitiae, et in sistris.

7. Et praecinebant mulieres ludentes, atque dicentes*: Percussit Saul mille, et David decem millia!

* Eccl. 47, 7.

8. Iratus est autem Saul nimis, et displicuit in oculis eius sermo iste; dixitque: Dederunt David decem millia, et mihi mille dederunt; quid ei superest, nisi solum regnum?

9. Non rectis ergo oculis Saul aspicebat David a die illa, et deinceps.

10. Post diem autem alteram, invasit spiritus Dei malus Saul, et prophetabat in medio domus suae. David autem psallebat manu sua, sicut per singulos dies. Tenebatque Saul lanceam,

11. et misit eam, putans, quod configere posset David cum pariete; et declinavit David a facie eius secundo.

12. Et timuit Saul David, eo quod Dominus esset cum eo, et a se recessisset.

13. Amovit ergo eum Saul a se, et fecit eum tribunum super mille viros; et egrediebatur, et intrabat in conspectu populi.

14. In omnibus quoque viis suis David prudenter agebat, et Dominus* erat cum eo.

* c. 16, 13.

15. Vidit itaque Saul, quod pru-

dens esset nimis et coepit cavere eum.

16. Omnis autem Israël et Iuda diligebat David; ipse enim egrediebatur et egrediebatur ante eos.

17. Dixitque Saul ad David: Ecce! filia mea maior Merob, ipsam dabo tibi uxorem: tantummodo esto vir fortis, et* praeliare bella Domini. Saul autem reputabat, dicens: Non sit manus mea in eum, sed sit super eum manus Philisthinorum.

* c. 25, 28.

18. Ait autem David ad Saul: Quis ego sum, aut quae est vita mea, aut cognatio patris mei in Israël, ut fiam gener regis?

19. Factum est autem tempus, cum deberet dari Merob filia Saul David, data est Hadrieli Molathitae uxor.

20. Dilexit autem David Michol, filia Saul altera. Et nunciatum est Saul, et placuit ei.

21. Dixitque Saul*: Dabo eam illi, ut fiat ei in scandalum, et sit super eum manus Philisthinorum. Dixitque Saul ad David: In duabus rebus gener meus eris hodie.

* Ps. 27, 8.

22. Et mandavit Saul servis suis. Loquimini ad David clam me, dicentes: Ecce! places regi, et omnes servi eius diligunt te. Nunc ergo esto gener regis!

23. Et locuti sunt servi Saul in auribus David omnia verba haec. Et ait David: Num parum videtur vobis, generum esse regis? Ego autem sum vir pauper et tenuis.

24. Et renunciaverunt servi Saul, dicentes: Huiusmodi verba locutus est David.

25. Dixit autem Saul: Sic loquimini ad David: Non habet rex sponsalia necesse, nisi tantum centum praeputia Philisthinorum, ut fiat ultio de inimicis regis. Porro Saul

בְּשֵׁמוֹ וְעַד־הַגִּדֹּי: וַיֵּצֵא דָוִד כָּבֶל אֲשֶׁר יִשְׁלַחֵנּוּ שְׂאוֹל וַיִּשְׁמָהוּ: ה
שְׂאוֹל עַל אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה וַיִּרְטֹב בְּעֵינָיו כָּל־הָעָם וְגַם בְּעֵינָיו עֲבָדֵי
שְׂאוֹל: וַיְהִי כְּבֹאֵם בְּשׂוֹב הַיּוֹל מִהַכּוֹת אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי • וַתֵּצֵאֶנּוּ 6
הַנָּשִׁים מִכָּל־עָרֵי יִשְׂרָאֵל לְשׂוֹר וְהַמַּחֲלוֹת לִקְרֹאת שְׂאוֹל הַמֶּלֶךְ
בַּתָּפִים בְּשִׁמְחָה וּבְשִׁלְשִׁים: וַתַּעֲנִינָה הַנָּשִׁים הַמְשִׁחָקוֹת וַתֹּאמְרוּ: 7
הִנֵּה שְׂאוֹל בְּאֶלְפֹ

וְדָוִד בְּרִבְבֵּהֶיו:

וַיִּחַר לְשְׂאוֹל מְאֹד וַיַּרְע בְּעֵינָיו הַדְּבַר הַזֶּה וַיֹּאמֶר נָתַנִּי לְדָוִד רַב־כּוֹת 8
וְלִי נָתַנִּי הָאֲלָפִים • וְעוֹד לוֹ אֵךְ הַמְּלֹכָהוּ • וַיְהִי שְׂאוֹל עֵינָיו אֶת־דָּוִד 9
מִיָּהוּם הַהוּא וְהִלָּאָה: וַיְהִי מִמַּחֲרֹת וַתֵּצֵלֶת רוּחַ אֱלֹהִים • רָעָה וִי 10
אֶל־שְׂאוֹל וַתִּתְנַפֵּא בַחֲוֶה־הַפִּית וְדָוִד מִנֶּגֶן בְּדָוִד כִּי־זָם • בָּרוּם וְהַחֲנִית
בִּיד־שְׂאוֹל: וַיִּטֵּל שְׂאוֹל אֶת־הַחֲנִית וַיֹּאמֶר אַפָּה בְּדָוִד וּבִקְרִי וַיִּקֵּב 11
דָּוִד מִפְּנֵי פַעֲמָיו: וַיֵּרָא שְׂאוֹל מִפְּנֵי דָוִד • כִּי־הָיָה וַיְהִי עִמּוֹ 12
וּמֵעַם שְׂאוֹל סָר: • וַיִּסְרָהוּ שְׂאוֹל מֵעִמּוֹ וַיִּשְׁמָהוּ לוֹ שׂוֹר־אֵלָם וַיֵּצֵא 13
וַיָּבֵא לִפְנֵי חָגִם: וַיְהִי דָוִד לְכָל־דֶּרֶכּוֹ מִשְׁכִּיל וַיְהִיָּה עִמּוֹ: וַיֵּרָא 14
שְׂאוֹל אֲשֶׁר־הָיָא מִשְׁכִּיל מְאֹד וַיִּגְדֵּר מִפְּנֵיו: וְכָל־יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה אָהָב 15
אֶת־דָּוִד כִּי־הָיָא וַיֵּצֵא וָבֵא לִפְנֵיהֶם: • וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל אֶל־דָּוִד הִנֵּה 16
בְּתִי הַגְּדוּלָּה מִרַב אֲהָא אֶתֶּן־לָךְ לְאִשָּׁה אֵךְ הַיְּהוּדִי לְכֶן־חִיל וְהַלָּחֵם
מִלְחָמוֹת וַיְהִי וַיִּשְׂאוֹל אָמַר אֶל־דָּוִד יָדִי בְּךָ וַתַּחֲרִיבוּ יַד־פְּלִשְׁתִּים: 17
וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־שְׂאוֹל מִי אֲנֹכִי וּמִי חֲבִי מִשְׁפַּחַת אָבִי בְּיִשְׂרָאֵל כִּי־ 18
אֲהִיָּה הָיָה לְמִלָּה: וַיְהִי בַּעַת הַחַת אֶת־מֶרֶב בַּת־שְׂאוֹל לְדָוִד וְהָיָא 19
נִתְּנָה לְעֲדִירָאֵל הַמַּחֲלָתִי לְאִשָּׁה: וַתֵּאָהָב מִיָּכָל בַּת־שְׂאוֹל אֶת־דָּוִד כִּי 20
וַיִּגְדּוּ לְשְׂאוֹל וַיִּשֶׁר הַדְּבַר בְּעֵינָיו: וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל אֶתְנַנֶּה בְּךָ וַתַּחֲרִיבוּ 21
לְמוֹקֵשׁ וַתַּחֲרִיבוּ יַד־פְּלִשְׁתִּים • וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל אֶל־דָּוִד בְּשָׂתִים הַתַּחֲתָן
כִּי הַיּוֹם: • וַיֵּצֵא שְׂאוֹל אֶת־עֲבָדָיו וַיִּבְרֹךְ אֶל־דָּוִד בְּלֵט לְאִמֵּר הִנֵּה חֶפֶץ 22
בְּךָ הַמֶּלֶךְ וְכָל־עֲבָדָיו אֲהַבִּיקָה וְעָמָה הַתַּחֲתָן בְּמִלָּה: וַיִּדְּבֹרָו עֲבָדֵי 23
שְׂאוֹל בְּאָזְנֵי דָוִד אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר דָּוִד הִנֵּכֶם בְּעֵינֵיכֶם
הַתַּחֲתָן בְּמִלָּה וְאֲנִי אִישׁ־רֶשֶׁט וְנִקְלָה: וַיִּגְדּוּ עֲבָדֵי שְׂאוֹל לוֹ לֵאמֹר 24
כִּי־בְּדָבָרִים הָאֵלֶּה הִכָּר דָּוִד: וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל כֹּה־תֹאמְרוּ לְדָוִד אִין־כֹּה 25
חֶפֶץ לְמִלָּה בְּמַחֵר כִּי בְּמֵאֶה עָרְלוֹת פְּלִשְׁתִּים לְהַנָּקֵם בְּאִיבֵי הַמֶּלֶךְ

XVIII. v. 6. לְשׂוֹר — לְשִׁירָק' v. 7. 'פִּיִּי ק' v. 8. ... אין בנ"א

v. 9. עֵינִי — עֵינֵי ק' v. 12. ... אין בנ"א v. 14. 'קְרוֹ ק'

v. 17-19. אין בנ"א v. 21. ... אין בנ"א v. 22. 'דָּוִד ק'

26 וְשָׂאוֹל חָשַׁב לְחַפְּרֹל אֶת־דָּוִד בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים׃ וַיִּגְדּוּ עֲבָדָיו לְדָוִד אֶת־
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֵּשֶׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי דָוִד לְהַתְּחַתֵּן בַּמֶּלֶךְ וְלֹא־מָלְאוּ
27 הַיָּמִים׃ וַיָּקָם דָּוִד וַיֵּלֶךְ׃ הִנֵּה וְאֶנְשָׁיו וְנָה׃ בַּפְּלִשְׁתִּים מֵאֲתָנָם אִישׁ
וַיָּבֵא דָוִד אֶת־עֲרֻלֹתֵיהֶם וַיַּמְלֵאֵם לַמֶּלֶךְ לְהַתְּחַתֵּן בַּמֶּלֶךְ וַיִּתֵּן־לוֹ
28 שָׂאוֹל אֶת־מִיכָל בָּתּוֹ לְאִשָּׁה׃ וַיֵּרָא שָׂאוֹל וַיִּדַּע כִּי יִהְיֶה עִם־דָּוִד
29 וּמִיכָל בַּת־שָׂאוֹל אֶהְבֶּתְהוּ׃ וַיֹּאסֶף שָׂאוֹל לָרֹא מִסָּפֵר דָּוִד עוֹד׃ וַיִּהְיֶה
ל שָׂאוֹל אֶתְּבֹא אֶת־דָּוִד כָּל־הַיָּמִים׃ וַיַּצֵּאֵם שְׁרֵי פְלִשְׁתִּים וַיִּתֵּי׃ מִיָּד
צִאָתָם שָׂבֵל דָּוִד מִפֶּלַע עֲבָדֵי שָׂאוֹל וַיִּקָּר שָׂמוֹ מָאֹד׃

CAP. XIX. יט

יט

א וַיִּדְבֹּר שָׂאוֹל אֶל־יוֹנָתָן בְּנוֹ וְאֶל־כָּל־עֲבָדָיו לְהַמִּית אֶת־דָּוִד וַיְהִי־נִתָּן
2 בֶּן־שָׂאוֹל חֶפֶץ בְּדָוִד מָאֹד׃ וַיַּגִּד יוֹנָתָן לְדָוִד לֵאמֹר מִבִּשְׁשׁ שָׂאוֹל
3 אָבִי לְהַמִּיתָהּ וַיִּבְחַל הַשֹּׁמֵר־נָא בַּפֶּקֶר וַיִּשְׁבֶּתָּ בַּסֶּתֶר וַיִּנְחַבְּאָתָּ׃ וְאֶל־
אֵצֶל וַעֲמִדָתִי לִיד־אָבִי בַשָּׂדֶה אֲשֶׁר־אֲתָה שָׁם׃ הֲאֵלֹי אֲדַבֵּר כִּךָ אֶל־
4 אָבִי וְרָאִיתִי מָה וַהֲגִדְתִּי לָהּ׃ וַיִּדְבֹּר יוֹנָתָן בְּדָוִד טוֹב אֶל־שָׂאוֹל
אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֶל־יִתְּשָׁא הַמֶּלֶךְ בְּעַבְדּוֹ בְּדָוִד כִּי לֹא חָטָא לָהּ
ה וְכִי מַעֲשָׂיו טוֹב־לָהּ מָאֹד׃ וַיִּשָּׁם אֶת־נַפְשׁוֹ בַּכֶּפֶי וְנָה׃ אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי
וַיַּעַשׂ יְהוָה תְּשׁוּבָה גְדוֹלָה לְכָל־יִשְׂרָאֵל רְאִית וַהֲשִׁמָּח וּלְמַה תַּחֲטָא
6 בְּדָם נָתַן לְהַמִּית אֶת־דָּוִד חֲנָם׃ וַיִּשְׁמַע שָׂאוֹל בְּקוֹל יוֹנָתָן וַיִּשְׁבַּע
7 שָׂאוֹל חַי־יְהוָה אֲסִיּוּמָת׃ וַיִּקְרָא יוֹנָתָן לְדָוִד וַיַּגִּד־לוֹ יוֹנָתָן אֶת־
כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיָּבֵא יוֹנָתָן אֶת־דָּוִד אֶל־שָׂאוֹל וַיִּהְיֶה לְפָנָיו
8 כְּאֶתְמוֹל שְׁלֹשָׁם׃ וַתּוֹסֶף הַמֶּלֶחֶמָה לַחַיִּים וַיַּצֵּא דָוִד וַיִּלָּחֶם
9 בַּפְּלִשְׁתִּים וַיִּהְיֶה בָהֶם מִפְּתָה גְדוֹלָה וַיִּגְסּוּ מִסָּפֵרוֹ׃ וַתְּחִל רֹחַת יְהוָה׃
רָעָה אֶל־שָׂאוֹל וַהּוֹא בְּבִיתוֹ יוֹשֵׁב וַחֲנִיתוֹ בְּיָדוֹ וְדָוִד מִנְּגֵן בְּיָדוֹ׃
י וַיִּבְלַשׁ שָׂאוֹל לַחֲבֹת בַּחֲנִית בְּדָוִד וַיִּבְמָר וַיִּסְטֹל מִסָּפֵר שָׂאוֹל וְנָה׃
11 אֶת־הַחֲנִית בַּקִּיר וְדָוִד נָס וַיִּמְלֹט בַּלָּיִלָה חוּא׃ וַיִּשְׁלַח שָׂאוֹל
מַלְאָכִים אֶל־צִית דָּוִד לִשְׁמָרוֹ וּלְהַמִּיתוֹ בַּפֶּקֶר וַתַּגִּד לְדָוִד מִיכָל אִשְׁתּוֹ
12 לֵאמֹר אֲסִיּוּמָה מִמֶּלֶט אֶת־נַפְשִׁי הַלָּיִלָה מִחַר אֲתָה מוֹמֶת׃ וַתֹּרֶד
13 מִיכָל אֶת־דָּוִד בְּיָד חֶפְזוֹ וַיֵּלֶךְ וַיִּבְרַח וַיִּמְלֹט׃ וַתִּפְתַּח מִיכָל אֶת־
הַחֲרָפִים וַתִּשָּׂם אֶל־הַמִּטָּה וְאֵת כְּבִיר הָעֲזִים שָׂמָה מִקְרָאֲשֹׁתָיו וַתִּקַּס
14 בַּבֶּגֶר׃ וַיִּשְׁלַח שָׂאוֹל מַלְאָכִים לְקַח אֶת־דָּוִד וְתֹאמֶר הִלָּה הוּא׃
טו וַיִּשְׁלַח שָׂאוֹל אֶת־הַמַּלְאָכִים לְרֹאֹת אֶת־דָּוִד לֵאמֹר הֲעָלָו אֹתָהּ בַּמִּטָּה
16 אֵלַי לְהַמִּיתוֹ׃ וַיִּבְאֵהוּ הַמַּלְאָכִים וַהֲנִיחַ הַחֲרָפִים אֶל־הַמִּטָּה וַיִּבְרַח

cogitabat tradere David in manus Philisthinorum.

26. Cumque renunciassent servi eius David verba, quae dixerat Saul, placuit sermo in oculis David, ut fieret gener regis.

27. Et post paucos dies surgens David, abiit cum viris, qui sub eo erant. Et percussit ex Philisthiim ducentos viros, et attulit eorum praepudia, et annumeravit ea regi, ut esset gener eius. Dedit itaque Saul ei Michol filiam suam uxorem.

28. Et vidit Saul, et intellexit, quod Dominus esset cum David. Michol autem filia Saul diligebat eum.

29. Et Saul magis coepit timere David; factusque est Saul inimicus David cunctis diebus.

30. Et egressi sunt principes Philisthinorum. A principio autem egressionis eorum*, prudentius se gerebat David, quam omnes servi Saul; et celebre factum est nomen eius nimis.

* c. 14.

CAP. XIX.

Ionathas patrem placat; David Philisthaeos fugat. Saul Davidem lancea confingere frustra nititur.

1. Locutus est autem Saul ad Ionathan filium suum, et ad omnes servos suos, ut occiderent David. Porro Ionathas* filius Saul diligebat David valde.

* c. 18, 1. sq.

2. Et indicavit Ionathas David dicens: Quaerit Saul, pater meus, occidere te; quapropter observa te, quaesero, mane, et manebis clam, et absconderis.

3. Ego autem egrediens stabo iuxta patrem meum in agro, ubicumque fueris; et ego loquar de te ad patrem meum; et, quodcumque videro, nuntiabo tibi.

4. Locutus est ergo Ionathas de David bona ad Saul patrem suum; dixitque ad eum: Ne pecces, rex! in servum tuum David, quia non peccavit tibi, et opera eius bona sunt tibi valde.

5. Et posuit animam suam in manu sua, et percussit Philisthaeum*,

et fecit Dominus salutem magnam universo Israël; vidisti, et laetatus es. Quare ergo peccas in sanguine innoxio, interficiens David, qui est absque culpa?

* c. 17, 32. sq.

6. Quod cum audisset Saul, placatus voce Ionathae, iravit: Vivit Dominus! quia non occidetur.

7. Vocavit itaque Ionathas David, et indicavit ei omnia verba haec; et introduxit Ionathas David ad Saul, et fuit ante eum, sicut fuerat heri et nudius tertius.

8. Motum est autem rursum bellum; et egressus David, pugnavit adversum Philisthiim; percussitque eos plaga magna, et fugerunt a facie eius.

9. Et factus est spiritus Domini malus in Saul. Sedebat autem in domo sua, et tenebat lanceam; porro David psallebat manu sua.

10. Nisusque est Saul configere David lancea in pariete, et declinavit David a facie Saul; lancea autem casso vulnere perlata est in parietem, et David fugit, et salvatus est nocte illa.

11. Misit ergo Saul satellites suos in domum David, ut custodirent eum, et interficeretur mane*. Quod cum annunciasset David Michol uxor sua, dicens: Nisi salvaveris te nocte hac, cras morieris:

* Ps. 58.

12. deposuit eum per fenestram. Porro ille abiit, et aufugit, atque salvatus est.

13. Tulit autem Michol statuam, et posuit eam super lectum, et pellem pilosam caprarum posuit ad caput eius, et operuit eam vestimentis.

14. Misit autem Saul apparitores, qui raperent David; et responsum est, quod aegrotaret.

15. Rursumque misit Saul nuncios, ut viderent David, dicens: Afferte eum ad me in lecto, ut occidatur.

16. Cumque venissent nuncii, inventum est simulachrum super lectum, et pellis caprarum ad caput eius.

17. Dixitque Saul ad Michol: Quare sic illusisti mihi, et dimisisti inimicum meum, ut fugeret? Et respondit Michol ad Saul: Quia ipse locutus est mihi: Dimitte me, alioquin interficiam te.

18. David autem fugiens, salvatus est, et venit ad Samuel in Ramatha, et nunciavit ei omnia, quae fecerat sibi Saul; et abierunt ipse et Samuel, et morati sunt in Naioth.

19. Nunciatum est autem Sauli a dicentibus: Ecce! David in Naioth in Ramatha.

20. Misit ergo Saul lictores, ut raperent David; qui cum vidissent cuneum Prophetarum vaticinantium, et Samuelem stantem super eos, factus est etiam Spiritus Domini in illis, et prophetare coeperunt etiam ipsi.

21. Quod cum nunciatum esset Sauli, misit et alios nuncios; prophetaverunt autem et illi. Et rursum misit Saul tertios nuncios; qui et ipsi prophetaverunt. Et iratus iracundia Saul,

22. abiit etiam ipse in Ramatha, et venit usque ad cisternam magnam, quae est in Socho, et interrogavit, et dixit: In quo loco sunt Samuel et David? Dictumque est ei: Ecce! in Naioth sunt in Ramatha.

23. Et abiit in Naioth in Ramatha, et factus est etiam super eum Spiritus Domini, et ambulabat ingrediens, et prophetabat, usque dum veniret in Naioth in Ramatha.

24. Et expoliavit etiam ipse se se vestimentis suis, et prophetavit cum caeteris coram Samuele, et cecidit nudus tota die illa et nocte. Unde et exivit proverbium*: Num et Saul inter Prophetas?

* c. 10, 11. 12.

CAP. XX.

Ionathas et David cognita Saulis obstinata voluntate foedus renovant.

1. Fugit autem David de Naioth, quae est in Ramatha, veniensque lo-

cutus est coram Ionatha: Quid feci? quae est iniquitas mea, et quod peccatum meum in patrem tuum, quia quaerit animam meam?

2. Qui dixit ei: Absit! non morieris; neque enim faciet pater meus quidquam grande vel parvum, nisi prius indicaverit mihi; hunc ergo celavit me pater meus sermonem tantummodo? nequaquam erit istud.

3. Et iuravit rursum Davidi. Et ille ait: Scit profecto pater tuus, quia inveni gratiam in oculis tuis, et dicet: Nesciat hoc Ionathas, ne forte tristetur. Quin immo vivit Dominus, et vivit anima tua! quia uno tantum (ut ita dicam) gradu, ego morsque dividimur.

4. Et ait Ionathas ad David: Quodcumque dixerit mihi anima tua, faciam tibi.

5. Dixit autem David ad Ionathan: Ecce! calendae sunt crastino, et ego ex more sedere soleo iuxta regem ad vescendum; dimitte ergo me, ut abscondar in agro usque ad vesperam diei tertiae.

6. Si respiciens requisierit me pater tuus, respondebis ei: Rogavit me David, ut iret celeriter in Bethlehem* civitatem suam; quia victimae solemnes ibi sunt universis contribulibus suis.

* Luc. 2, 4.

7. Si dixerit: Bene! pax erit servo tuo. Si autem fuerit iratus, scito, quia completa est malitia eius.

8. Fac ergo misericordiam in servum tuum; quia foedus Domini me famulum tuum tecum inire fecisti*. Si autem est iniquitas aliqua in me, tu me interfice, et ad patrem tuum ne introducas me.

* c. 18, 3.

9. Et ait Ionathas: Absit hoc a te! neque enim fieri potest, ut si certe cognovero completam esse patris mei malitiam contra te, non annunciem tibi.

17 הַעֲרִים מִרְאֲשֵׁיהֶן: וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-מִיכַל לָמָּה לָּכָךְ רַמְיָתָי וְהַתְּשָׁחִי
 אֶת-אֲבִי וַיִּמְלֹט וַיֹּאמֶר מִיכַל אֶל-שָׁאוּל הוּא-אָמַר אֵלַי שְׁלַחְנִי לָמָּה
 18 אָמִיתָהּ: וְדָוִד בָּרָח וַיִּמְלֹט וַיָּבֹא אֶל-שִׁמּוּאֵל הַרְמָתָה וַיִּגְדַּל-לוֹ אֶת
 כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה-לוֹ שָׁאוּל וַיִּגְלֶה הוּא וּשְׁמוּאֵל וַיָּשֻׁבוּ בְּנוֹתָיו: וַיִּגְדַּר
 19 לְשָׁאוּל לֵאמֹר הִנֵּה דָוִד בְּנוֹת בְּרָמָה: וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל מַלְאָכָיו לִקְחַת
 אֶת-דָּוִד וַיֵּרָא אֶת-לַחֲקֵת הַנָּבִיאִים נִבְּאִים וּשְׁמוּאֵל עֹמֵד נֹעֵב עַל־הֶם
 20 וַתֵּהִי עַל-מַלְאָכָיו שָׁאוּל רֹחַ אֱלֹהִים וַיִּתְּנֵבְאוּ גַם-הֵמָּה: וַיִּגְדְּדוּ לְשָׁאוּל
 21 וַיִּשְׁלַח מַלְאָכָיו אַחֲרֵיהֶם וַיִּתְּנֵבְאוּ גַם-הֵמָּה וַיִּסָּקֶה שָׁאוּל וַיִּשְׁלַח
 22 מַלְאָכָיו שְׁלֹשִׁים וַיִּתְּנֵבְאוּ גַם-הֵמָּה: וַיִּגְלֶה גַם-הוּא הַרְמָתָה וַיָּבֹא עַד-
 בֹּר הַגְּדֹל אֲשֶׁר בְּשֹׁכּוֹ וַיִּשְׁאָל וַיֹּאמֶר אֵיפֹה שִׁמּוּאֵל וְדָוִד וַיֹּאמֶר
 23 הִנֵּה בְּנוֹת בְּרָמָה: וַיִּגְלֶה שָׁם אֶל-נָוִית בְּרָמָה וַתֵּהִי עֲלֵיו גַם-הוּא
 24 רֹחַ אֱלֹהִים וַיִּגְלֶה הַלּוּלָה וַיִּתְּנֵבְאוּ עַד-בָּאוּ בְּנוֹת בְּרָמָה: וַיִּפְשֹׁט גַם-
 הוּא בְּגָדָיו וַיִּתְּנֵבְאוּ גַם-הוּא לִפְנֵי שִׁמּוּאֵל וַיִּפֹּל עָרֹם כָּל-הַיּוֹם הַהוּא
 וְכָל-חַלְלִיָּה עַל-פְּנֵי יֵאֱמָרוּ הֵנָּה שָׁאוּל בְּנִבְיָאִם:

כ

CAP. XX. כ

וַיִּבְרַח דָּוִד מִנָּוִית בְּרָמָה וַיָּבֹא וַיֹּאמֶר: לִפְנֵי יְהוֹנָתָן מֶה עָשִׂיתִי א
 מֶה-עֹנִי וּמֶה-תַּשָּׂאתִי לִפְנֵי אֲבִיךָ כִּי מִבְּקֵשׁ אֶת-נַפְשִׁי: וַיֹּאמֶר לוֹ 2
 חֲלִילָה לֹא תָמוּת הַנֶּה לֹא-יַעֲשֶׂה אָבִי דָּבָר גְּדוֹל אוֹ דָּבָר קָטָן וְלֹא
 יִגְלֶה אֶת-אֹזְנִי וּמַדּוּעַ יִסְתִּיר אָבִי מִמֶּנִּי אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה אֵין זֹאת:
 3 וַיִּשְׁבַּע עוֹד דָּוִד וַיֹּאמֶר יְדַע יְדַע אָבִיךָ כִּי-מִצָּאתִי חָן בַּעֲרִיכָה וַיֹּאמֶר
 אֶל-דָּוִד זֹאת יְהוֹנָתָן פֶּן-יַעֲצֹב וְאוּלָם תִּירֶחֶחֶזֶה וְהִי נַפְשֶׁךָ כִּי כָפַשְׁעַ
 4 בִּינִי וּבִין הַמָּוֶת: וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן אֶל-דָּוִד מֶה-הָאָמַר נַפְשֶׁךָ וְאֶעֱשֶׂה-
 חָן: וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-יְהוֹנָתָן הִנֵּה-הוֹדֵשׁ מָחָר וְאֶנְכִּי וְשֹׁב-אֲשָׁב עִם- 5
 הַמֶּלֶךְ לֵאכֹל וְשְׁלַחְתִּנִּי וְנִסְתַּרְתִּי בַשָּׂדֶה עַד הָעֶרֶב הַשְּׁלִישִׁית: אִם- 6
 פָּקֹד יִפְקְדֵנִי אָבִיךָ וְאָמַרְתָּ נִשְׂאֵל נִשְׂאֵל מִמֶּנִּי דוֹל לְרוּץ בֵּית-לָחֶם
 עִירֹו כִּי-יָצַח הַיָּמִים שָׁם לְכָל-הַמִּשְׁפָּחָה: אִם-כֵּה יֹאמֶר טוֹב שָׁלוֹם 7
 לַעֲבָדְךָ וְאִם-חָרָה יִחַרְהֵל לוֹ דַּע כִּי-כִלְתָּה הָרָעָה מֵעַמּוֹ: וְעָשִׂיתָ 8
 חֶסֶד עִלְ-עַבְדְּךָ כִּי בְּכָרִית יִהְיֶה הַבָּאת אֶת-עַבְדְּךָ עִמָּךְ וְאִם-יִשְׁכַּרְי 9
 עוֹן הַמִּיתָנִי אֲתָהּ וְעַד-אָבִיךָ לָמָּה-יִהְיֶה חֲבִיאֲנִי: וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן
 חֲלִילָה לָּךְ כִּי אִם-יִדַּע אֲדַע כִּי-כִלְתָּה הָרָעָה מֵעַם אָבִי לָבוֹא עָלֶיךָ

XIX. v. 17. נ"א ח v. 18. בְּנוֹת — בְּנוֹתָיו v. 19. בְּנוֹת —

בְּנוֹתָיו ק' v. 22. 23. בְּנוֹת — בְּנוֹתָיו ק' v. 23. נָוִית — נָוִיתָ ק'

XX. v. 1. מְנוֹת — מְנוֹתָיו ק' v. 2. לֹא-ק': עָשָׂה — יַעֲשֶׂה ק'

י ולא אתה אנכי לך: ויאמר דוד אל־יהונתן מי נגיד לי או מִה־עַנְיָה
 11 אֶבְיָךְ קָשָׁה: ויאמר יהונתן אל־דוד לכה ונצא השָׁמָּה ונצא: שְׁנֵיהֶם
 12 חֲשָׁדָה: ויאמר יהונתן אל־דוד והֲלֹא אֶלְתִּי יִשְׂרָאֵל כִּי־אֶחָד־
 אֶת־אָבִי כַעַתָּה מִחֹל חֲשָׁלְשִׁית וְהָיָה־טוֹב אֶל־דָּוִד וְלֹא־אֲזֹ אֲשַׁלַּח
 13 אֶלְיָךְ וְגִלְתִּי אֶת־אֲזֻנְךָ: כֹּה־רָעֵשָׁה יְהוָה לִיהוֹנָתָן וְכֹה יִסְרֹף כִּי־
 יִיטֹב אֶל־אָבִי אֶת־הָרֶעֱה עֲלֶיךָ וְגִלְתִּי אֶת־אֲזֻנְךָ וְשִׁפְחָתְךָ וְחִלַּכְתָּ
 14 לְשָׁלוֹם וַיְהִי יְהוָה עִמָּךְ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אָבִי: וְלֹא אִם־עוֹדְנִי הִי
 ט וְלֹא־תִשָּׁה עִמָּדִי חֶסֶד יְהוָה וְלֹא אֱמוּנָה: וְלֹא־תִכְרִית אֶת־חֶסֶדְךָ
 מִעַם בֵּיתִי עַד־עוֹלָם וְלֹא בַּחֲכֶרֶת יְהוָה אֶת־אֲבִי דָוִד אִישׁ מִגֵּל
 16 פֶּנִּי הָאֲדָמָה: וַיִּכְרֹת יְהוֹנָתָן עִם־בָּרִית דָּוִד וּבִקֵּשׁ יְהוָה מִיָּד אֲבִי דָוִד:
 17 וַיּוֹסֶף יְהוֹנָתָן לְהַשְׁפִּיעַ אֶת־דָּוִד בְּאַהֲבָתוֹ אֵתוֹ כִּי־אַהֲבֵת נָפְשׁוֹ אֲהָבֻ:
 18 וַיֹּאמְרוּ־לוֹ יְהוֹנָתָן מִתֵּר חֲדָשׁ וְלִפְקֻדָּתָּ כִּי יִפְקֹד מוֹשְׁבָה: וְשִׁלְשָׁה
 19 תִּכְרֹד מֵאֹד וּבֹאֲךָ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־נִסְתַּתְּ שָׁם בַּיּוֹם הַזֶּה עֲשֵׂה וְנִשְׁבַּח
 כ אֲצֵל הָאֶבֶן הָאֲזֹל: וְאֲנִי שְׁלֹשֶׁת חֲתָצִים צִדְּהָ אוֹרֶה לְשַׁלַּח־לִי
 21 לְמִשְׁכָּה: וְהִנֵּה אֲשַׁלַּח אֶת־חֲצִצֵּר לָךְ מִצָּא אֶת־הַחָצִים אִם־אֲמֹר אֲמֹר
 לְנִצֵּר הִנֵּה חֲתָצִים וּמִמֶּנָּה יְהוָה קָחְנִי וּבֹאֲהָ כִּי־שָׁלוֹם לָךְ וְאִין דָּבָר
 22 חִי־יְהוָה: וְאִם־כֹּה אֲמֹר לְעֹלָם הִנֵּה חֲתָצִים מִמֶּנָּה וְהִלָּאֵה לָךְ כִּי
 23 שְׁלַחָה יְהוָה: וְהַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אָנֹכִי וְאַתָּה הִנֵּה יְהוָה בֵּינִי וּבֵינְךָ
 24 עַד־עוֹלָם: וַיִּסְתַּר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל־הַפָּתָח
 כה לְאַכּוֹל: וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל־מוֹשְׁבֹי כְּפָעַם וּבְפָעַם אֶל־מוֹשֵׁב הַקִּיָּר וַיִּקָּם
 26 יְהוֹנָתָן וַיֵּשֶׁב אִבְנֵר מִצֵּד שְׂאֻל וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד: וְלֹא־דָבָר שְׂאֻל
 מְאוּמָה בַּיּוֹם הַהוּא כִּי אֲמֹר מִקִּרְיָה הוּא בָּלְתִי שָׂהוּר הוּא כִּי־לֹא
 27 כָּהוּר: וַיְהִי מִמַּחֲבַת הַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד וַיֹּאמֶר שְׂאֻל
 אֶל־יְהוֹנָתָן כֵּנֹכַח מִדּוֹעַ לֹא־בָא כִּי־יִשְׂרִי גִם־חֲמוּל גִּם־חִיּוֹם אֶל־תַּלְחָם:
 28 וַיֵּצֵן יְהוֹנָתָן אֶת־שְׂאֻל וְשָׂאֻל נִשְׂאֵל דָּוִד מֵעִמָּדִי עַד־בֵּית לָחֶם:
 29 וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנִי לֹא כִּי זָבַח מִשְׁפָּחָה לָנוּ בְּעִיר וְהִיא צִדְּהָ־לִי אֲחִי וְעָתָה
 אִם־מִצָּאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אֲמַלְטָה נָא וְאַרְאֵה אֶת־אֲחִי עַל־כֵּן לֹא־כָּא
 ל אֶל־שְׁלַחְתָּן הַמֶּלֶךְ: וַיַּחֲרֹאֶת שְׂאֻל בֵּית־יְהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לִי כִּי־נִשְׁבַּח
 חֲמֻדָּהּ הָלֹא נִיֵּעַמִי כִּי־בִתִּי אֶתָּה לְבִן־יִשְׂרָאֵל לְבִשְׁתָּךְ וּלְבִשְׁתִּי עֲרוֹת
 אֲנִי: כִּי כָל־הַיָּמִים אֲנִי בֶן־יִשְׂרָאֵל חִי עַל־הָאֲדָמָה לֹא תִכּוֹן אֶתָּה
 32 וּמִלְּבוּשֶׁיךָ וְעָתָה שְׁלַח וְקַח אֵתוֹ אֵלָי כִּי בֶן־מָוֶת הוּא: וַיֵּצֵן יְהוֹנָתָן
 33 אֶת־שְׂאֻל אֲבִיר וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה יוֹמֶת מִה עָשִׂיתָ: וַיֹּסֶל שְׂאֻל אֶת־

10. Responditque David ad Ionathan: Quis renunciabit mihi, si quid forte responderit tibi pater tuus dure de me?

11. Et ait Ionathas ad David: Veni, et egrediamur foras in agrum. Cumque exissent ambo in agrum,

12. ait Ionathas ad David: Domine Deus Israël, si investigavero sententiam patris mei crastino vel perendie; et aliquid boni fuerit super David, et non statim misero ad te, et notum tibi fecero,

13. haec faciat Dominus Ionathae, et haec addat. Si autem perseveraverit patris mei malitia adversum te, revelabo aurem tuam, et dimittam te, ut vadas in pace, et sit Dominus tecum, sicut fuit cum patre meo.

14. Et si vixero, facies mihi misericordiam Domini; si vero mortuus fuero,

15. non auferes misericordiam tuam a domo mea usque in sempiternum, quando eradicaverit Dominus inimicos David, unumquemque de terra; auferat Ionathan de domo sua, et requirat Dominus de manu inimicorum David.

16. Pepigit ergo Ionathas foedus cum domo David; et requisivit Dominus de manu inimicorum David.

17. Et addidit Ionathas deierare David, eo quod diligeret illum; sicut enim animam suam, ita diligebat eum.

18. Dixitque ad eum Ionathas: Cras calendae sunt, et requireris,

19. requiretur enim sessio tua usque perendie. Descendes ergo festinus, et venies in locum, ubi celaudus es in die, qua operari licet, et sedebis iuxta lapidem, cui nomen est Ezel.

20. Et ego tres sagittas mittam iuxta eum, et iaciam, quasi exercens me ad signum.

21. Mittam quoque et puerum*, dicens ei: Vade, et affer mihi sagittas.

* v. 35. sq.

22. Si dixero puero: Ecce! sagittae intra te sunt, tolle eas! tu veni ad me, quia pax tibi est, et nihil est

mali; vivit Dominus! Si autem sic locutus fuero puero: Ecce! sagittae ultra te sunt; vade in pace, quia dimisit te Dominus.

23. De verbo autem, quod locuti sumus ego et tu, sit Dominus inter me et te usque in sempiternum.

24. Absconditus est ergo David in agro, et venerunt calendae, et sedit rex ad comedendum panem.

25. Cumque sedisset rex super cathedram suam (secundum consuetudinem), quae erat iuxta parietem, surrexit Ionathas, et sedit Abner ex latere Saul, vacuusque apparuit locus David.

26. Et non est locutus Saul quidquam in die illa; cogitabat enim, quod forte evenisset ei*, ut non esset mundus, nec purificatus.

* Lev. 7, 21.

27. Cumque illuxisset dies secunda post calendas, rursus apparuit vacuus locus David. Dixitque Saul ad Ionathan filium suum: Cur non venit filius Isai, nec heri, nec hodie, ad vescendum?

28. Responditque Ionathas Sauli: Rogavit me obnix, ut iret in Bethlehem,

29. et ait: Dimitte me, quoniam sacrificium solemne est in civitate, unus de fratribus meis accersivit me; nunc ergo si inveni gratiam in oculis tuis, vadam cito, et videbo fratres meos. Ob hanc causam non venit ad mensam regis.

30. Iratus autem Saul adversum Ionathan, dixit ei: Fili mulieris virum ultro rapientis, numquid ignoro, quia diligis filium Isai, in confusionem tuam, et in confusionem ignominiosae matris tuae?

31. Omnibus enim diebus, quibus filius Isai vixerit super terram, non stabilieris tu, neque regnum tuum. Itaque iam nunc mitte, et adduc eum ad me; quia filius mortis est.

32. Respondens autem Ionathas Sauli patri suo, ait: Quare morietur? quid fecit?

33. Et arripuit Saul lanceam, ut

percuteret eum. Et intellexit Ionathas, quod definitum esset a patre suo, ut interficeret David.

34. Surrexit ergo Ionathas a mensa in ira furoris, et non comedit in die calendarum secunda panem. Contristatus est enim super David, eo quod confudisset eum pater suus.

35. Cumque illuxisset mane, venit Ionathas in agrum iuxta placitum David, et puer parvulus cum eo,

36. et ait ad puerum suum: Vade, et affer mihi sagittas, quas ego iacio. Cumque puer cucurrisset, iecit aliam sagittam trans puerum.

37. Venit itaque puer ad locum iaculi, quod miserat Ionathas; et clamavit Ionathas post tergum pueri, et ait: Ecce! ibi est sagitta porro ultra te.

38. Clamavitque iterum Ionathas post tergum pueri, dicens: Festina velociter, ne steteris! Collegit autem puer Ionathae sagittas, et attulit ad dominum suum.

39. Et quid ageretur, penitus ignorabat, tantummodo enim Ionathas et David rem noverant.

40. Dedit ergo Ionathas arma sua puero, et dixit ei: Vade, et defer in civitatem!

41. Cumque abiisset puer, surrexit David de loco, qui vergebat ad Austrum, et cadens pronus in terram, adoravit tertio; et osculantes se alterutrum, fleverunt pariter, David autem amplius.

42. Dixit ergo Ionathas ad David: Vade in pace! quaecumque iuravimus ambo in nomine Domini, dicentes: Dominus sit inter me et te, et inter semen meum et semen tuum usque in sempiternum.

43. Et surrexit David, et abiit; sed et Ionathas ingressus est civitatem.

CAP. XXI.

David profugus venit ad Achimelech. Fame urgente comedit panes sanctificatos.

1. Venit autem David in Nobe ad

Achimelech sacerdotem; et obstupuit Achimelech, eo quod venisset David. Et dixit ei: Quare tu solus et nullus est tecum?

2. Et ait David ad Achimelech sacerdotem: Rex praecepit mihi sermonem, et dixit: Nemo sciatur rem, propter quam missus es a me, et cuiusmodi praecepta tibi dederim; nam et pueris condixi in illum et illum locum.

* c. 22, 22.

3. Nunc ergo, si quid habes ad manum, vel quinque panes, da mihi, aut quidquid inveneris.

4. Et respondens sacerdos ad David, ait illi: Non habeo laicos panes ad manum, sed tantum panem sanctum*; si mundi sunt pueri, maxime a mulieribus†?

* Lev. 24, 5-9. † Exod. 19, 15.

5. Et respondit David sacerdoti, et dixit ei: Equidem, si de mulieribus agitur; continuimus nos ab heri et nudiustertius, quando egrediebamur; et fuerunt vasa puerorum sancta. Porro via haec polluta est, sed et ipsa hodie sanctificabitur in vasis.

6. * Dedit ergo ei sacerdos sanctificatum paucum. Neque enim erat ibi panis, nisi tantum panes propositionis, qui sublati fuerant a facie Domini, ut pouerentur panes calidi.

* Matth. 12, 3. 4.

7. Erat autem ibi vir quidam de servis Saul, in die illa, intus in tabernaculo Domini; et nomen eius Doëg Idumaeus, potentissimus pastorum Saul.

8. Dixit autem David ad Achimelech: Si habes hic ad manum hastam, aut gladium? quia gladium meum, et arma mea non tuli mecum; sermo enim regis urgebat.

9. Et dixit sacerdos: Ecce! hic gladius Goliath Philisthaei, quem percussisti in valle terebinthi, est

החמית עליו להכתיב ויגדל יהונתן פיר-כלה היא מעם אביו להמית
את-דוד; ויגמם יהונתן מעם השלחן בחרי-אף ולא-אכל ביום-³⁴
החדש השני לחם כי נעצב אל-דוד כי חבלמו אביו; ויהי בבקר לח
ויצא יהונתן השדה למועד דוד ונצר קטן עמו; ויאמר לנצרו רץ³⁶
מצא-נא את-החצים אשר אנכי מורה הנצר רץ והוא-זרה החצי
להצברו; ויבא הנצר עד-מקום החצי אשר זרה יהונתן וינקרא³⁷
יהונתן אחרי הנצר ויאמר הלא החצי ממך והלא-את; וינקרא³⁸
יהונתן אחרי הנצר מהרה חושא אל-העמד ויבליט נצר יהונתן
את-החצי ויבא אל-אדניו; והנצר לא-ידע מאומה אף יהונתן ודוד³⁹
ידעו את-הדבר; וימתן יהונתן את-כליו אל-הנצר אשר-לו ויאמר מ
לו לך הברא הצור; הנצר בא ודוד קם מאצל הפגב ויפל לאפרו⁴¹
ארצה וישתחו שש פעמים וישקו; איש את-רצוהו ויבכו איש
את-רצוהו עד-דוד הגדיל; ויאמר יהונתן לדוד לך לשלום אשר⁴²
נשבענו שנינו אנחנו בשם יהוה לאמר יחיה יחי; ביני ובינך
ובין זרעי ובין זרעה עד-עולם;

כא

CAP. XXI. כא

ויגמם ויגלה ויהונתן בא הציר; ויבא דוד נכה אל-אחימלך הכהן א
ויחלד אחימלך לקראת דוד ויאמר לו מדוע אתה לבדך ואיש אין
אתך; ויאמר דוד לאחימלך הכהן המלך צוני דבר ויאמר אליו³
איש אל-ידע מאומה את-הדבר אשר-אנכי שלחך ואשר צויתך
ואת-הנצרים וירצתי אל-מקום פלני אלמני; ועתה מה-יש תחת-⁴
ידך חמש-לחם הנה בידו או הנמצא; וישן הכהן את-דוד ויאמר ה
אין-לחם חל אל-תחת ידי כיר-אם-לחם קדש יש אם-נשמרו הנצרים
אף מאשה; וינצו דוד את-הכהן ויאמר לו כי אם-אשה עצרה-⁶
לני פחמל שלשם בצאתי ויהיו כל-הנצרים קדש והוא הנה חל
ואם כיר-היום וקדש בכלי; וימתן-לו הכהן קדש כי לא-היה שם⁷
לחם כיר-אם-לחם חפנים המוסרים מלפני יהוה לשום לחם חם ביום
הפקחו; ושם איש מעבדי שאול ביום שהוא נעצר לפני יהוה ושמו⁸
האג האדמי אביר הרעים אשר לשאול; ויאמר דוד לאחימלך ואין⁹
יש-פה תחת-ידך הנית או-חרב כי גס-חרבי וגם-כלי לא-לקחתי
בידי כיר-הנה דבר-השלך נחוי; ויאמר הכהן חרב גלות חבל-שמי¹⁰
אשר-הקדש; בנמק האלה הנה-היא לוטה בשמלה אחרי האפוד

אִם-אֵתָהּ תִּקַּח-לָךְ לָחַת כִּי אֵין אַחֲרֶיהָ זִוְלָתָהּ בָּיִת וַיֹּאמֶר דָּוִד אֵין
 11 כְּמוֹהָ תִּנָּקֶה לִי: וַיָּקָם דָּוִד וַיִּכְרֶת בַּיּוֹם-הַהוּא מִסְּפֵי שָׂאִיל וַיָּבֵא
 12 אֶל-אָכִישׁ מֶלֶךְ גֵּת: וַיֹּאמְרוּ עֲבָדֵי אָכִישׁ אֲלֹו הֲלוֹא-זֶה דָּוִד מֶלֶךְ
 הָאֶרֶץ הַלּוֹא לָזָה יָעֲנֵנוּ בַּמַּחְלוֹת לֵאמֹר הִנֵּה שְׂאוֹל בְּאֶלְפֹו וְדָוִד
 13 בְּרִבְבָּתָיו: וַיָּשֶׂם דָּוִד אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּלִבָּבּוֹ וַיָּרָא מֵאֵד מִסְּפֵי אָכִישׁ
 14 מֶלֶךְ-גֵּת: וַיִּשְׁלַח אֶת-שַׁעֲמֹו בְּעֵינֵיהֶם וַיַּחְלֵל בָּרוּם וַיְהִי עַל-הַלְלוֹת
 טז הַשָּׁמַיִם וַיִּזְרַד רִירוֹ אֶל-זִקְנוֹ: וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אֶל-עֲבָדָיו הִנֵּה תִרְאוּ
 16 אִישׁ מִשְׁחָלֵץ לָמָּה תִּבְרִיאוּ אוֹתוֹ אֵלָּי: חֲסֹר מִשְׁפָּדִים אֲנִי כִּי-הִבֵּאתֶם
 אֶת-זֶה לְהַשְׁתַּעַב עָלַי הִנֵּה יָבֵא אֶל-בֵּיתִי:

CAP. XXII. כב

כב

א וַיִּלֶּךְ דָּוִד מִשָּׁם וַיַּמְלֵט אֶל-מִצְרַת עֵדְלָם וַיִּשְׁמְעוּ אַחֲרָיו וְכָל-בֵּית אָכִישׁ
 2 וַיִּרְדּוּ אֵלָּה שָׁמָּה: וַיִּחַקְבְּצוּ אֲלָיו כָּל-אִישׁ מִצֹּחַ וְכָל-אִישׁ אֲשֶׁר-לֹו
 נֶשֶׁא וְכָל-אִישׁ מֵר-נֶפֶשׁ וַיְהִי עֲלֵיהֶם לְשׁוֹר וַיַּהֲרִי עִמּוֹ כְּאַרְבַּע מֵאוֹת
 3 אִישׁ: וַיִּלֶּךְ דָּוִד מִשָּׁם מִצְפָּה מוֹזָב וַיֹּאמֶר אֶל-מֶלֶךְ מוֹזָב יִצְאָ-נָא
 4 אֲבִי וְאִמִּי אֶתְכֶם עַד אֲשֶׁר אֵלֶּע מִה-נִּעְשֶׂה-לִּי אֱלֹהִים: וַיִּנָּחֶם אֶת-
 ה סָנִי מֶלֶךְ מוֹזָב וַיִּשְׁכְּבוּ עִמּוֹ כָּל-יְמֵי הַיּוֹת-דָּוִד בְּמִצְפָּה: וַיֹּאמֶר דָּוִד
 הַנְּבִיא אֶל-דָּוִד לֹא תֵשֶׁב בְּמִצְפָּה לָךְ וּבֹאת-לָךְ אֶרֶץ יְהוּדָה וַיִּלֶּךְ
 6 דָּוִד וַיָּבֵא בָּעַר חֲרָת: וַיִּשְׁמַע שְׂאוֹל כִּי נִדְּעָה דָּוִד וַאֲנָשִׁים אֲשֶׁר
 אִתּוֹ וְשְׂאוֹל יוֹשֵׁב בְּגִבְעָה תַּחַת-הָאֵשֶׁל בְּרָמָה וַחֲנִיתוֹ בְּיָדוֹ וְכָל-עֲבָדָיו
 7 נִצְבִּים עֲלָיו: וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל לְעֲבָדָיו הַנִּצְבִּים עָלָיו שְׁמְעוּ-נָא בְּנֵי
 8 רִמְיָה גַם-לְכַלְכֶּם יַחַן בֶּן-יִשִׁי טַוֹּת וּכְרָמִים לְכַלְכֶּם וְיָשִׁים שָׂרִי
 9 אֶלְפִים וְשָׂרִי מֵאוֹת: כִּי קִשְׁרָתָם כָּלְכָם עָלָי וְאֵין-גִּלְתָּ אֶת-אֹזְנִי בְּכַרְתִּי-
 בְּנֵי עַם-בֶּן-יִשִׁי וְאֵין-חִלָּה מִכֶּם עָלַי וְגִלְתָּ אֶת-אֹזְנִי כִּי יִקְוִים בְּנֵי
 9 אֶת-עֲבָדָי עָלַי לֵאדָּב כַּיּוֹם הַזֶּה: וַיֵּשֶׁן הָאֵג הָאֵדְמִי וְהוּא נִצָּב עַל-
 עֲבָדֵי-שְׂאוֹל וַיֹּאמֶר רֵאִיתִי אֶת-בֶּן-יִשִׁי בָּא נָבֵה אֶל-אֲחִימֶלֶךְ בֶּן-
 י אֲחִישׁוֹב: וַיִּשְׁאַל-לֹו בִּיהוָּה וַצִּידָה נָתַן לוֹ וְאֵת הַרְבֵּ גִלְתָּ הַפִּלְשְׁתִּי
 11 נָתַן לוֹ: וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ לִקְרֹא אֶת-אֲחִימֶלֶךְ בֶּן-אֲחִישׁוֹב הַכֹּהֵן וְאֵת
 12 כָּל-בֵּית אָבִיו הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר בָּלָב וַיָּבֵאוּ כָּלֶם אֶל-הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר
 13 שְׂאוֹל שְׁמְעוּ-נָא בֶּן-אֲחִישׁוֹב וַיֹּאמֶר הִנְנִי אֲדָנִי: וַיֹּאמֶר אֵלָּו שְׂאוֹל
 לָמָּה קִשְׁרָתָם עָלַי אֵתָּה וּבְנֵי-יִשִׁי בַּחֲתָף לֹו לָחֶם וְחֶרֶב וְשְׂאוֹל לֹו
 14 בְּאֵלִיִּם לָקוּם אֵלַי לֵאדָּב כַּיּוֹם הַזֶּה: וַיֵּשֶׁן אֲחִימֶלֶךְ אֶת-הַמֶּלֶךְ

XXI. v. 10. קמץ ב"ק: הב' בזהח: פסקא בא"מ v. 11. נ"א ג'ה

v. 12. 'סיו ק': 'תיו ק' v. 13. נ"א ג'ה XXII. v. 13. אֵלָיו ק'

involutus pallio post ephod; si istum vis tollere, tolle. Neque enim hic est alius absque eo. Et ait David: Non est huic alter similis, da mihi eum!

10. Surrexit itaque David, et fugit in die illa a facie Saul; et venit ad Achis regem Geth;

11. dixeruntque servi Achis ad eum, cum vidissent David: Numquid non iste est David rex terrae? nonne huic cantabant per choros, dicentes*: Percussit Saul mille, et David decem millia?

* c. 18, 7. Eccl. 47, 7.

12. Posuit autem David sermones istos in corde suo, et extimuit valde a facie Achis regis Geth.

13. Et immutavit os suum coram eis, et collabebatur inter manus eorum, et impingebat in ostia portae, defluebantque salivae eius in barbam.

14. Et ait Achis ad servos suos: Vidistis hominem insanum: quare adduxistis eum ad me?

15. An desunt nobis furiosi, quod introduxistis istum, ut fureret me praesente? hiccine ingreditur domum meam?

CAP. XXII.

David ad regem Moab profectus, inde in terram Iuda revertitur. Saul occidit sacerdotes praeter Abiathar.

1. Abiit ergo David inde, et fugit in speluncam Odollam. Quod cum audissent fratres eius, et omnis domus patris eius, descenderunt ad eum illuc.

2. Et convenerunt ad eum omnes, qui erant in angustia constituti, et oppressi aere alieno, et amaro animo; et factus est eorum princeps, fueruntque cum eo quasi quadringenti viri.

3. Et profectus est David inde in Maspha, quae est Moab; et dixit ad regem Moab: Maneat, oro, pater meus et mater mea vobiscum, donec sciam, quid faciat mihi Deus.

4. Et reliquit eos ante faciem regis Moab; manseruntque apud eum cunctis diebus, quibus David fuit in praesidio.

5. Dixitque Gad Propheta ad David: Noli manere in praesidio, proficiscere, et vade in terram Iuda! Et profectus est David, et venit in saltum Haret.

6. Et audivit Saul, quod apparuisset David, et viri, qui erant cum eo. Saul autem, cum maneret in Gabaa, et esset in nemore, quod est in Rama, hastam manu tenens, cunctique servi eius circumstarent eum,

7. ait ad servos suos, qui assistebant ei: Audite nunc filii Iemini! numquid omnibus vobis dabit filius Isai agros et vineas, et universos vos faciet tribunos, et centuriones;

8. quoniam coniurastis omnes adversum me, et non est, qui mihi renunciet, maxime cum et* filius meus foedus inierit cum filio Isai? Non est, qui vicem meam doleat ex vobis, nec qui annunciet mihi; eo quod suscitaverit filius meus servum meum adversum me, insidiantem mihi usque hodie?

* c. 18, 3. 20, 1. sq.

9. Respondens autem Doëg Idumaeus*, qui assistebat, et erat primus inter servos Saul: Vidi, inquit, filium Isai in Nobe, apud Achimelech filium Achitob sacerdotem.

* c. 21, 3. sq. Ps. 51, 2.

10. Qui consuluit pro eo Dominum, et cibaria dedit ei; sed et gladium Goliath Philisthaei dedit illi.

11. Misit ergo rex ad accersendum Achimelech sacerdotem filium Achitob, et omnem domum patris eius, sacerdotum, qui erant in Nobe, qui universi venerunt ad regem.

12. Et ait Saul ad Achimelech: Audi, fili Achitob! Qui respondit: Praesto sum, domine!

13. Dixitque ad eum Saul: Quare coniurastis adversum me, tu et filius Isai, et dedisti ei panes et gladium, et consuluisti pro eo Deum, ut consurgeret adversum me, insidiator usque hodie permanens?

14. Respondensque Achimelech

regi, ait*: Et quis in omnibus servis tuis, sicut David fidelis, et gener regis, et pergens ad imperium tuum, et gloriosus in domo tua?

* c. 18, 22. 27. 20, 25.

15. Num hodie coepi pro eo consulere Deum? absit hoc a me; ne suspicetur rex adversus servum suum rem huiuscemodi, in universa domo patris mei; non enim scivit servus tuus quidquam * super hoc negotio, vel modicum vel grande.

c. 21, 1. 2. 8.

16. Dixitque rex: Morte morieris Achimelech, tu, et omnis domus patris tui!

17. Et ait rex emissariis, qui circumstabant eum: Convertimini, et interficite sacerdotes Domini! nam manus eorum cum David est; scientes, quod fugisset, et non indicaverunt mihi. Noluerunt autem servi regis extendere manus suas in sacerdotes Domini.

18. Et ait rex ad Doëg: Convertere tu, et irrue in sacerdotes! Conversusque Doëg Idumaens, irruit* in sacerdotes, et trucidavit in die illa octoginta quinque viros vestitos Ephod lineo.

* c. 2, 30. sq.

19. Nobe autem civitatem sacerdotum percussit in ore gladii, viros et mulieres, et parvulos, et lactentes, bovemque et asinum, et ovem in ore gladii.

20. Evadens autem unus filius Achimelech, filii Achitob, cuius nomen erat Abiathar, fugit ad David,

21. et annuntiavit ei, quod occidisset Saul sacerdotes Domini.

22. Et ait David ad Abiathar: Sciebam in die illa, quod cum ibi esset Doëg Idumaens, procul dubio annuntiaret Sauli; ego sum reus omnium animarum* patris tui.

* c. 21, 2. 8

23. Mane mecum, ne timeas; si quis quaesierit animam meam, quae-

ret et animam tuam, mecumque servaberis.

CAP. XXIII.

David Ceilam a Philisthaeis liberat; in desertum Ziph se recipit. Saul Davidem persequi cessat ob incursionem Philisthinorum.

1. Et annuntiaverunt David, dicentes: Ecce! Philisthiim oppugnant Ceilam*, et diripiunt areas.

* Ios. 15, 44.

2. Consuluit ergo David Dominum, dicens: Num vadam, et percutiam Philisthaeos istos? Et ait Dominus ad David: Vade, et percuties Philisthaeos, et Ceilam salvabis.

3. Et dixerunt viri, qui erant cum David, ad eum: Ecce! nos hic in Iudaea consistentes timemus; quanto magis si ierimus in Ceilam adversum agmina Philisthinorum!

4. Rursum ergo David consuluit Dominum. Qui respondens, ait ei: Surge, et vade in Ceilam! ego enim tradam Philisthaeos in manu tua.

5. Abiit ergo David, et viri eius in Ceilam, et pugnavit adversum Philisthaeos, et abegit iumenta eorum, et percussit eos plaga magna; et salvavit David habitatores Ceilae.

6. Porro eo tempore, quo fugiebat Abiathar filius Achimelech ad David in Ceilam, ephod secum habens descenderat.

7. Nunciatum est autem Sauli, quod venisset David in Ceilam; et ait Saul: Tradidit eum Deus in manus meas, conclususque est, introgressus urbem, in qua portae et serae sunt.

8. Et praecepit Saul omni populo, ut ad pugnam descenderet in Ceilam; et obsideret David, et viros eius.

9. Quod cum David rescisset, quia praepararet ei Saul clam malum, dixit ad Abiathar sacerdotem: Applicae ephod!

10. Et ait David: Domine Deus

וַיֹּאמֶר וְיָמִי בְּכָל־עֲבָדֶיךָ כְּדוֹר נְאֻמָּן וַתֵּתֵן הַמֶּלֶךְ וְסָר אֶל־מִשְׁמַשְׁתָּהּ
 וְנִכְבֵּד בְּבִיהֶךָ: הַיּוֹם הַזֶּה־לִּי לְשֹׁאֵל־לִי בְּאַלְהֵים חֲלִילָה לִּי אֶל־יְשׁוּעַם טו
 הַמֶּלֶךְ בַּעֲבֹדוֹ דָּבָר בְּכָל־בְּרִית אֲבִי כִּי לֹא־יָרֵעַ עֲבָדֶךָ בְּכָל־זֹאת דְּבַר
 קִטָּן אוֹ גָּדוֹל: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מוֹת תָּמוּת אַחֲרֵי־מָלְכָה אִתָּהּ וְכָל־בְּרִית 16
 אֲבִירָה: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְרָצִים חֲנֻצִּים עָלָיו סָבוּ וְחִמּוּתוֹ: פָּתַחְנִי יְהוָה 17
 כִּי גַם־דָּדָם עַם־דָּוִד וְכִי יָדַעוּ כִּי־בִרְתָּ הוּא וְלֹא גָלוּ אֶת־אֲזָנֹהוּ וְלֹא־
 אָבִיו עֲבָדִי הַמֶּלֶךְ לְשַׁלַּח אֶת־רָגְלָם לִפְנֵי בְּהִנְנִי יְהוָה: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ 18
 לְדָוִיד סֶב אִתָּהּ וּפָגַע בְּכַחֲנִים וַיִּשָּׁב דָּוִיד הָאֲדָמִי וַיִּפְגַּע הוּא בְּכַחֲנִים
 וַיָּמָת: בַּיּוֹם הַהוּא שְׁמָנִים וַחֲמִשָּׁה אִישׁ נָשָׂא אֶפֶסוֹ בָּרִ: וְאֵת נָב 19
 יִטְר־הַכְּהֵנִים הֵבָה לְפִי־חֶרֶב מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה מֵעוֹלָל וְעַד־יוֹנֵק וְשׁוֹר
 וַחֲמֹר וְשֵׂה לְפִי־חֶרֶב: וַיַּמְלֵט בֶּן־אָחִיז לְאַחֲרֵי־לָהּ בֶּן־אַחֲשָׁב וַשִּׁמּוֹ כ
 אֲבִירָתוֹ וַיִּבְרַח אַחֲרֵי דָוִד: וַיַּגֵּד אֲבִירָתוֹ לְדָוִד כִּי הָרַג שְׂאֻל אֵת 21
 פָּתַחְנִי יְהוָה: וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאַבְרָתוֹ יָדַעְתִּי בַּיּוֹם הַהוּא כִּי־שָׁם דָּוִיד 22
 הָאֲדָמִי כִּי־הִגֵּד הָיִיד לְשֹׁאֵל אֲנֹכִי סָבָתִי בְּכָל־נַפְשׁ בֵּית אֲבִירָה: שָׁבָה 23
 אִתִּי אֶל־חֵילָא כִּי אֲשֶׁר־יִבְקֹשׁ אֶת־נַפְשִׁי וּבִקֵּשׁ אֶת־נַפְשִׁי כִּי־מִשְׁמַרְתָּ
 אִתָּה עֲמָדִי:

כג

CAP. XXIII. כג

וַיָּגֵדוּ לְדָוִד לֵאמֹר הִנֵּה פְּלִשְׁתִּים נִלְחָמִים בְּקַעֲרִילָה וְהָמָּה שׁוֹסִים אֶת־א
 הַחֲרָנוֹת: וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה לֵאמֹר הֲאֵלֶיךָ וְחֵילָתִי בַּפְּלִשְׁתִּים הֲאֵפָה 2
 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־דָּוִד לֵךְ וְהַכִּיתָ בַּפְּלִשְׁתִּים וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת־קַעֲרִילָה:
 וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי דָוִד אֲלֵינוּ הִלָּה אֲנַחְנוּ כֹּה בַּיהוָה וְרָאִים וְאֵל כִּי־נִלְכָה 3
 קַעֲרִילָה אֶל־מַעְרְכוֹת פְּלִשְׁתִּים: וַיִּזְכֹּךְ עוֹד דָּוִד לְשֹׁאֵל בַּיהוָה וַיַּעֲבֹדוּ 4
 יְהוָה וַיֹּאמֶר קוֹם יָרֵד קַעֲרִילָה כִּי־אֲנִי נִתָּן אֶת־פְּלִשְׁתִּים בְּיָדְךָ: וַיִּלְכָּה ה
 דָּוִד וְאֲנָשָׁיו קַעֲרִילָה וַיִּלָּחֶם בַּפְּלִשְׁתִּים וַיַּנְחֵל אֶת־מַקְנֵיהֶם וַיָּקֶה בָּהֶם 5
 מִכָּה גְדוֹלָה וַיִּשָּׁע דָּוִד אֵת וַשִּׁבְי קַעֲרִילָה: וַיְהִי בְּבֵרִית אֲבִירָתוֹ בֶּן־ 6
 אַחֲרֵי־מָלְכָה אֶל־דָּוִד קַעֲרִילָה אֶפֶסוֹ יָרֵד בִּידָו: וַיַּגֵּד לְשֹׁאֵל כִּי־בָא דָוִד 7
 קַעֲרִילָה וַיֹּאמֶר שְׂאֻל נָפַר אִתּוֹ אֲלֵהִים בְּיָדִי כִּי נִסְגַּר לְבֹא בָּעִיר
 הַלָּתִים וּבְרִיחַ: וַיִּשְׁמַע שְׂאֻל אֶת־כָּל־הַדָּבָר לְמַלְחָמָה לַיָּרֵד קַעֲרִילָה 8
 לְצֹוֹ אֶל־דָּוִד וְאֶל־אֲנָשָׁיו: וַיַּדַּע דָּוִד כִּי עָלָיו שְׂאֻל מִחֲרִישׁ הָרָעָה 9
 וַיֹּאמֶר אֶל־אֲבִירָתוֹ חֲבֹלִי הַיָּשָׁה הָאֶפֶסוֹ: וַיֹּאמֶר דָּוִד יְהוָה אֱלֹהֵי י

XXII. v. 15. לְשֹׁאֵל — לְשֹׁאֵל־כ' v. 17. אֲזָנִי — אֲזָנִי כ'

v. 18. לְדָוִיד כ': הוֹאֵג כ': נ"א בַּד v. 20. הַב' בַּצִּיר v. 22. הוֹאֵג כ'

XXIII. v. 2. עֶסְקָא ב"ס v. 5. 'שִׁיר כ' v. 8. נ"א לְצֹוֹד

וישראל שמע שמע עבדך כרמבקש שאול לבא אל-קעילה לשתת
 11 לעיר בעבדיו: והסגרו בעלי קעילה בדוד והגרו שאול באשר שמע
 עבדך והזה אלתי ישראל והגדנא לעבדך ויאמר והזה גרד:
 12 ויאמר דוד והסגרו בעלי קעילה אתי ואת-אנשי בירי שאול
 13 ויאמר והזה בסגורו: ויקם דוד ואנשיו פשט-מאות איש ויצאו
 מקעילה ויתחלפו באשר ויתחלפו וילשאו הגר כר-נמלט דוד מקעילה
 14 ויתהל לצאת: וישב דוד במדבר במצודות וישב בהר במדבר-גור
 טו ויבקשהו שאול כל-הימים ולא-נחני אלהים בידו: וירא דוד כר-
 16 רצא שאול לבקש את-נפשו ודוד במדבר-גור בחרשה: ויקם והונחן
 17 כר-שאול וילך אל-דוד חרשה ויתחנן את-ידו באלהים: ויאמר אליו
 אל-תירא כר לא תמצאך יר-שאול אבי ואמה תמלך על-ישראל
 18 ואנכי אחיה-לך למשנה וגם-שאול וגם-אביו ידע כן: ויכרתו שניהם
 19 ברית לפני והזה וישב דוד בחרשה והונחן חלקו לבריתו: ויצאו
 זפיר אל-שאול הגבשחה לאמר הלא דוד מסתתר עמנו במצודות
 כ בחרשה בגבשחה החכילה אשר מימין הישימון: ועתה לכל-אות
 21 נפשך המלך לרדת רד ולנו הסגורו בירי המלך: ויאמר שאול
 22 ברכים אתם ליהודה כר תמלחם עלי: לכו-נא חבירו עוד ודעו וראו
 את-מקומו אשר תהנה רגלו מי ראהו שם כר אמר אליו עולם וערם
 23 הוא: וראו ודעו מפל המחבאים אשר יתחבא שם ושתכם אליו אל-
 נכון והלכתי אתכם והיה אם-ישנו בארץ ותפסתי אתו בכל אלפי
 24 והיה: ויקומו וילכו זופה לפני שאול ודוד ואנשיו במדבר מעון
 כה בערבה אל ומין הישימון: וילך שאול ואנשיו לבקש והגדו לדוד
 ויגר חסלע וישב במדבר מעון וישמע שאול וירדה אחר-דוד מדבר
 26 מעון: וילך שאול מצד החל מצד דוד ואנשיו מצד החר מהה ויהי
 דוד נחפו ללכת מפני שאול ושאול ואנשיו עטרים אל-דוד ואל-
 27 אנשיו לחפש: ומלאך בא אל-שאול לאמר מהרה ולכה כר-פשוטו
 28 פלשתים על-הארץ: וישב שאול מרחל אחרי דוד וילך לקראת
 פלשתים על-כן קראו למקום ההוא סלע תמתלקות:

כד CAP. XXIV.

כד

א 2 ויצל דוד משם וישב במצודות כר-גור: ויהי באשר שב שאול
 3 מאחרי פלשתים והגדו לו לאמר הנה דוד במדבר כר-גור: ויקח
 שאול שלשת אלפים איש בחר מפל-ישראל וילך לבקש את-דוד

Israël, audivit famam servus tuus, quod disponat Saul venire in Ceilam, ut evertat urbem propter me;

11. si tradent me viri Ceilae in manus eius? et si descendet Saul, sicut audivit servus tuus? Domine Deus Israël, indica servo tuo! Et ait Dominus: Descendet.

12. Dixitque David: Si tradent me viri Ceilae, et viros, qui sunt mecum, in manus Saul? Et dixit Dominus: Tradent.

13. Surrexit ergo David et viri eius quasi sexcenti, et egressi de Ceila, huc atque illuc vagabantur incerti; nunciatumque est Sauli, quod fugisset David de Ceila, et salvatus esset; quam ob rem dissimulavit exire.

14. Morabatur autem David in deserto in locis firmissimis, mansitque in monte solitudinis Ziph, in monte opaco; quaerebat eum tamen Saul cunctis diebus; et non tradidit eum Deus in manus eius.

15. Et vidit David, quod egressus esset Saul, ut quaereret animam eius. Porro David erat in deserto Ziph in silva.

16. Et surrexit Ionathas filius Saul, et abiit ad David in silvam, et confortavit manus eius in Deo; dixitque ei:

17. Ne timeas! neque enim inveniet te manus Saul patris mei, et tu regnabis super Israël, et ego ero tibi secundus; sed et Saul pater meus scit hoc.

* c. 20, 31. 22, 7.

18. Percussit ergo uterque foedus coram Domino; mansitque David in silva; Ionathas autem reversus est in domum suam.

* c. 18, 3. 20, 16. 42.

19. Ascenderunt autem Ziphaei ad Saul in Gabaa, dicentes: Nonne ecce! David latitat apud nos in locis tutissimis silvae, in colle Hachila, quae est ad dexteram deserti?

* c. 26, 1.

20. Nunc ergo, sicut desideravit anima tua, ut descenderes, descende; nostrum autem erit, ut tradamus eum in manus regis.

21. Dixitque Saul: Benedicti vos a Domino, quia doluistis vicem meam.

22. Abite ergo, oro, et diligentius praeparate et curiosius agite, et considerate locum, ubi sit pes eius, vel quis viderit eum ibi; recogitat enim de me, quod callide insidiet ei.

23. Considerate et videte omnia latibula eius, in quibus absconditur; et revertimini ad me ad remeertum, ut vadam vobiscum. Quod si etiam in terram se abstruserit, perscrutabor eum in cunctis millibus Iuda.

24. At illi surgentes abierunt in Ziph ante Saul; David autem et viri eius erant in deserto Maon, in campestribus, ad dexteram Iesimon.

25. Ivit ergo Saul et socii eius ad quaerendum eum; et nunciatum est David, statimque descendit ad petram, et versabatur in deserto Maon. Quod cum audisset Saul, persecutus est David in deserto Maon.

26. Et ibat Saul ad latus montis ex parte una; David autem et viri eius erant in latere montis ex parte altera; porro David desperabat, se posse evadere a facie Saul; itaque Saul et viri eius, in modum coronae cingebant David et viros eius, ut caperent eos.

27. Et nuncius venit ad Saul, dicens: Festina, et veni, quoniam infuderunt se Philisthiim super terram.

28. Reversus est ergo Saul desistens persequi David, et perrexit in occursum Philisthinorum. Propter hoc vocaverunt locum illum, Petram dividentem.

CAP. XXIV.

David Saulem occidi prohibet, et eidem reconciliatur.

1. Ascendit ergo David inde; et habitavit in locis tutissimis Engaddi.

2. Cumque reversus esset Saul, postquam persecutus est Philisthaeos, nunciaverunt ei, dicentes: Ecce! David in deserto est Engaddi.

3. Assumens ergo Saul tria millia electorum virorum ex omni Israël, perrexit ad investigandum David et

viros eius, etiam super abruptissimas petras, quae solis iberibus perviae sunt.

4. Et venit ad caulas ovium, quae se offerebant vianti. Eratque ibi spelunca, quam ingressus est Saul*, ut purgaret ventrem*; porro David et viri eius in interiore parte speluncae latebant†.

* c. 26, 4. ** Iud. 3, 24. † Ps. 141.

5. Et dixerunt servi David ad eum; Ecce! dies*, de qua locutus est Dominus ad te: Ego tradam tibi inimicum tuum, ut facias ei sicut placuerit in oculis tuis. Surrexit ergo David, et praecidit oram† chlamydis Saul silenter.

* c. 26, 8. † v. 12. Prov. 20, 22. Rom. 12, 19. sq.

6. Post haec percussit cor suum David, eo quod abscidisset oram chlamydis Saul.

7. Dixitque ad viros suos: Propitius sit mihi Dominus, ne faciam hanc rem domino meo, christo Domini*, ut mittam manum meam in eum, quia christus Domini est.

* Eccl. 1, 24, 25.

8. Et confregit David viros suos sermonibus, et non permisit eos, ut consurgerent in Saul; porro Saul exurgens de spelunca, pergebat coepto itinere.

9. Surrexit autem et David post eum; et egressus de spelunca, clamavit post tergum Saul, dicens: Domine mi rex! Et respexit Saul post se; et inclinans se David pronus in terram, adoravit,

10. dixitque ad Saul: Quare audis verba hominum loquentium: David quaerit malum adversum te?

11. Ecce! hodie viderunt oculi tui, quod tradiderit te Dominus in manu mea in spelunca; et cogitavi, ut occiderem te, sed pepercit tibi oculus meus. Dixi enim: Non extendam manum meam in dominum meum, quia christus Domini est.

12. Quin potius, pater mi! vide, et cognosce oram chlamydis tuae in

manu mea; quoniam cum praescinderem summitatem chlamydis tuae, nolui extendere manum meam in te. Animadvertite, et vide, quoniam non est in manu mea malum, neque iniquitas, neque peccavi in te; tu autem insidiaris animae meae, ut auferas eam.

13. Iudicet Dominus inter me et te, et ulciscatur me Dominus ex te: manus autem mea non sit in te.

14. Sicut et in proverbio antiquo dicitur: Ab impiis egredietur impietas! manus ergo mea non sit in te.

15. Quem persequeris, rex Israël? quem persequeris? canem mortuum persequeris, et pulicem unum.

16. Sit Dominus iudex, et iudicet inter me et te; et videat et iudicet causam meam, et eruat me de manu tua*.

* Ps. 16, 2.

17. Cum autem complisset David loquens sermones huiusmodi ad Saul, dixit Saul: Numquid vox haec tua est, fili mi David? Et levavit Saul vocem suam, et flevit;

18. dixitque ad David: Iustior tu es quam ego; tu enim tribuisti mihi bona; ego autem reddidi tibi mala.

19. Et tu indicasti hodie, quae feceris mihi bona; quomodo tradiderit me Dominus in manum tuam, et non occideris me.

20. Quis enim cum invenerit inimicum suum, dimittet eum in via bona? Sed Dominus reddat tibi vicissitudinem hanc pro eo, quod hodie operatus es in me.

21. Et nunc, quia scio, quod certissime regnaturus sis*, et habiturus in manu tua regnum Israël;

* c. 23, 17.

22. iura mihi in Domino, ne deleas semen meum post me, neque auferas nomen meum de domo patris mei.

23. Et iuravit David Sauli. Abiit ergo Saul in domum suam; et David, et viri eius ascenderunt ad tutiora loca.

וַאֲנִשְׁיוֹ עַל-פְּנֵי צוּרֵי הַצֵּלִים: וַיָּבֹא אֶל-דְּרוֹת הַצֵּאֵן עַל-הַהָרָה 4
 וְשָׁם מָצְאָהּ וַיִּבֹא שְׂאוֹל לְהַסֵּךְ אֶת-רִגְלָיו וְדוֹד וַאֲנִשְׁיוֹ בִּירְכָתִי
 הַמִּשְׁכָּה וְשָׁבִים: וַיֹּאמְרוּ אֲנִשְׁי דָּוִד אֵלָיו הֲלֹא הַיּוֹם אֲשֶׁר-אָמַר ה
 יְהוָה אֵלֶיךָ הִנֵּה אֲנִי נָתַן אֶת-אֹרְכֶיךָ בְּיָדְךָ וְעַשִּׂיתָ לָּוּ פֶּאֶשֶׁר יִטֵּב
 בְּעֵינֶיךָ וַיִּקָּם דָּוִד וַיִּכְרֹת אֶת-כֶּנֶת הַמַּעֲוִל אֲשֶׁר-לְשְׂאוֹל בִּלְטָ: וַיְהִי 6
 אַחֲרֵי-כֵן וַיָּקֶה לִב-דָּוִד אֹתוֹ עַל אֲשֶׁר כָּרַח אֶת-כֶּנֶת אֲשֶׁר לְשְׂאוֹל:
 וַיֹּאמֶר לְאֲנִשְׁיוֹ חֲלִילָה לִּי מִיְּהוָה אִם-אֶעֱשֶׂה אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה לְאֹדְנִי 7
 לַמַּשִּׁיחַ יְהוָה לְשַׁלַּח דָּוִד בּוֹ כִּי-מַשִּׁיחַ יְהוָה הוּא: וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת- 8
 אֲנִשְׁיוֹ בַּדְּבָרִים וְלֹא נָתַם לָקוֹם אֶל-שְׂאוֹל וְשְׂאוֹל קָם מִהַמִּשְׁכָּה וַיִּקָּה 9
 בַּהָרָה: וַיִּקָּם דָּוִד אַחֲרֵי-כֵן וַיֵּצֵא מִן הַמִּשְׁכָּה וַיִּקְרָא אַחֲרֵי-שְׂאוֹל
 לֵאמֹר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וַיִּבֶט שְׂאוֹל אַחֲרָיו וַיִּכְדֹּד דָּוִד אֶפְסֹם אֲרֻצָּה 10
 וַיִּשְׁתַּחֲוֶה: וַיֹּאמֶר דָּוִד לְשְׂאוֹל לָמָּה תִּשְׁמַע אֶת-דְּבָרֵי אָדָם לֵאמֹר הֲנִי י
 דָּוִד מִבִּקְשׁ רַעְתֶּיךָ: הֲנִי הַיּוֹם חַיָּה רָצוֹ עֵינֶיךָ אֶת אֲשֶׁר-נִתְּנָה יְהוָה ו 11
 הַיּוֹם בְּיָדִי בַּמִּשְׁכָּה וָאֵמַר לְהִרְגֶּךָ וַתִּחַס עָלֶיךָ וָאֵמַר לֹא-אֶשְׁלַח יָדִי
 בְּאֹדְנִי כִּי-מַשִּׁיחַ יְהוָה הוּא: וָאֵבִי רָאָה זֶם רָאָה אֶת-כֶּנֶת מַעֲוִלְךָ 12
 בְּיָדִי כִּי בִכְרַחֲךָ אֶת-כֶּנֶת מַעֲוִלְךָ וְלֹא הִרְגַּתִּיךָ הֵעַ וַיֵּרָא כִּי אֵין
 בְּיָדִי רָעָה וְלֹא-הִטָּאתִי לָךְ וְאַתָּה צִדְּהָ אֶת-נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ:
 וְשִׁפְט יְהוָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וַיִּקָּמֵנִי יְהוָה מִמֶּךָ וַיְדִי לֹא הִתִּיחַ-כֶּךָ: 13
 פֶּאֶשֶׁר יֹאמַר מִשַּׁל הַפְּדֹמֵנִי מִרְשָׁעִים יֵצֵא רָשָׁע וַיְדִי לֹא חִדְּדָהּ 14
 כֶּךָ: אַחֲרֵי מִי יֵצֵא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי מִי אַתָּה רִקָּה אַחֲרֵי כָּלֵב מִת טו
 אַחֲרֵי פֶרַעַשׁ אַחֵד: וְהִנֵּה יְהוָה לְדָוִד וְשִׁפְט בֵּינִי וּבֵינֶךָ וַיֵּרָא וַיִּרְב 16
 אֶת-רִיבִי וְשִׁפְטִי מִיָּדְךָ: וַיְהִי וּפְכָלוֹת דָּוִד לְדַבֵּר אֶת-הַדְּבָרִים 17
 הָאֵלֶּה אֶל-שְׂאוֹל וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל הַקִּלְקָה זֶה בְּנִי דָוִד וַיִּשְׂא שְׂאוֹל קֶלֶו
 וַיִּכֶּךָ: וַיֹּאמֶר אֶל-דָּוִד צִהֵיק אַתָּה מִמֶּנִּי כִּי אַתָּה גַּמְלַתִּנִּי חַשׁוּבָה 18
 וָאֵנִי גַּמְלַתִּיךָ חֲרָצָה: וְאַתָּה הַעֲדַת הַיּוֹם אֶת אֲשֶׁר-עָשִׂיתָה אִמִּי טוֹבָה 19
 אִתְּ אֲשֶׁר סָגַרְנִי יְהוָה בְּיָדְךָ וְלֹא הִרְגַּתִּנִּי: וּכְדִימָצָא אִישׁ אֶת-אֹרְכּוֹ כ
 וְשִׁלַּחוּ בְּיָדְךָ טוֹבָה וַיְהוָה יִשְׁלַמְתָּ טוֹבָה תַּחַת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר
 עָשִׂיתָה לִּי: וְעַתָּה הִנֵּה יָדְעִתִּי כִּי מָלֵךְ תִּמְלֹךְ וְקָמָה בְּיָדְךָ מַמְלָכָה 21
 וַיִּשְׂרָאֵל: וְעַתָּה הַשְׁבֵּעָה לִּי בַּיהוָה אִם-תִּכְרֹת אֶת-זִרְעִי אַחֲרֵי וְאִם- 22
 תִּשְׁמִיד אֶת-שְׁמִי מִבֵּית אָבִי: וַיִּשְׁבַּע דָּוִד לְשְׂאוֹל וַיִּקָּה שְׂאוֹל אֶל- 23
 בֵּיתוֹ וְדוֹד וַאֲנִשְׁיוֹ עָלָיו עַל-הַמִּצִּידָה:

XXIV. v. 5. אֹרְכֶיךָ — אֹרְכֶיךָ' v. 9. מִן-ה' — מִהַמִּשְׁכָּה ק'

v. 14. v. 19. וְאַתָּה ק' מִשַּׁל

כה CAP. XXV.

כה

א וימת שמואל ויקבצו כל־ישראל ויספדו־לו ויקברוהו בביתו ברמת
 2 ויבסס דוד ויגר אל־מדבר פארן: ואיש במעון ומעשיו בפרמל
 והאיש גדול מאד ולו צאן שלש־אלפים ואֵלֶּם עֲרִים ויחי בגזו את־
 3 צאנו בפרמל: ושם האיש נבל ושם אשתו אביגיל והאשה טובת־
 4 לִשְׁכַל ורפת תאר והאיש קשה ובע מעללים והוא כלב: וישמע דוד
 ה במדבר פרי־גזו נבל את־צאנו: וישלח דוד עֲשָׂרָה נַעֲרִים ויאמר דוד
 לַנַּעֲרִים עֲלֹו כְרַמְלָה ובאתם אל־נבל וישאלתם־לו בשמי לשלום:
 6 ואמרתם פה לחי ואתה שלום וביחַךְ שְׁלוֹם וכל אשר־לָךְ שְׁלוֹם:
 7 ועתה שְׁמַעְתִּי כִּי גָזַרְתָּ לָךְ עֵתָה חֲרָעִים אֲשֶׁר־לָךְ הִיוּ עִמָּנוּ לֹא
 8 הִכְלַמְנוּם וְלֹא־נִסְקָד לָהֶם מְאוּמָה כָּל־יְמֵי חַיֵּיהֶם בְּכַרְמֶל: שָׁאַל
 אֶת־נַעֲרִיךָ ויגידו לָךְ וימצאו הנַעֲרִים חַן בְּעֵינֶיהָ כִּי־עַל־רוֹם טֹב
 9 בָּנוּ תְּנֶהֱיָא אֵת אֲשֶׁר תִּמְצָא הִדֵּךְ לַעֲבֹדֶיךָ וּלְבִנְךָ לְדֹד: ויבאו נַעֲרֵי
 י דוד וידברו אל־נבל כְּכֹל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּם בָּשֵׁם דָּוִד ויגוֹחֲיו: וישַׁן
 נבל אֶת־עַבְדֵּי דָוִד ויאמר מִי דָוִד ויִּמְרֵי בֶן־יִשִּׁי הַיּוֹם רַבּוּ עַבְדִּים
 11 הַמְתַּפְרָצִים אֶרֶץ מִפְּנֵי אֲדָנָיו: וְלִקְחֹתִי אֶת־לֶחְמִי וְאֶת־מִימִי וְאֵת
 טְבַחְתִּי אֲשֶׁר טְבַחְתִּי לַגִּזּוּר וְנִתַּחֲלִי לַאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתִּי אִי מִתָּה
 12 הַמָּתָה: ויחַסְכוּ נַעֲרֵי־דָוִד לְדַרְכָּם ויָשׁוּבוּ ויִגִּידוּ לוֹ כָּל־הַדְּבָרִים
 13 הָאֵלֶּם: ויאמר דוד לַאֲנָשָׁיו חֲגְרוּ אֶרֶץ אֶת־חַרְבֵּי ויִתְּקְרוּ אֶרֶץ אֶת־
 חַרְבֵּי ויִתְּקֶר גַּם־דָּוִד אֶת־חַרְבּוֹ ויַעֲלֹו אֶתְּרֵי דָוִד פֶּאֶרְפֶּעַ מְאוֹת אִישׁ
 14 וּמֵאֲתָיִם יִשְׁכּוּ עַל־חַפְלִים: וְלֹא־בִיגְלִל אִשָּׁה נָכָל הַיָּד נַעֲר־אֶחָד
 מִתְּנַעֲרִים לֵאמֹר חַגָּה שְׁלַח דָּוִד מִלְּאָכִים מִחֲמַדְבָּר לְבָרָךְ אֶת־
 טז אֲדָנָיו ויַעֲזֹב בָּתָם: וְהָאֲנָשִׁים טָבִים לָנוּ מְאֹד וְלֹא הִכְלַמְנוּ וְלֹא־פָקְדָנוּ
 16 מְאוּמָה כָּל־יְמֵי הַתְּחַלְכָּנוּ אִתָּם בְּהַיּוֹתָנוּ בַּשָּׂדֶה: חֲזוּתָה חַיָּו עֲלֵינוּ
 17 גַּם־לִלְחָה גַּם־יוֹמָם כָּל־יְמֵי חַיֵּיהֶם עִמָּם רָעִים הָצֵאן: וְעֵתָה הֵעִר וְרֹאֵה
 מִח־תַּעֲשִׂי כִּי־כִלְחָה הָרַעַה אֶל־אֲדָנָיו וְעַל־כָּל־בֵּיתוֹ וְהוּא בֶן־
 18 בָּלֵעַל מִדְּבַר אֱלֹוִי: וְחִמְתָּר אֲבִיגִיל וְחִסַּח מֵאֲתָיִם לָהֶם וּשְׁנַיִם נְבָלִי־
 יוֹן וְחֵמֶשׁ צֶאֱן עֲשׂוֹת וְחֵמֶשׁ סָאִים קָלִי וּמֵאָה צִמְקִים וּמֵאֲתָיִם
 19 דְּבָלִים וְהָשֵׁם עַל־הַחֲמֹמִרִים: וְחֵאמֵר לַנַּעֲרִיךָ עֲבְרוּ לִפְנֵי הַנָּהָר אַחֲרֵיהֶם
 כ בָּאָה וְלֹא־יָשָׁה נָכָל לֹא הַיָּדָה: וְהָיָה הִיא וְרַכְבָּת עַל־תַּחֲמוֹר ויִרְדָּה
 21 בַּסִּתָּר הַחֹר וְחַגָּה דָוִד וְאֲנָשָׁיו וְרָדִים לְקֶרְאָתָהּ וּתִפְגַּשׁ אִתָּם: וְדָוִד

XXV. v. 3. כָּלְבּוֹ — כָּלְבֵּר ק' v. 8. חֵס־א' v. 18. אֲבִיגִיל — עֲשׂוֹת ק'

CAP. XXV.

Moritur Samuel. Historia Nabal, et uxoris eius Abigail.

1. Mortuus* est autem Samuel, et congregatus est universus Israël, et planxerunt eum, et sepelierunt eum in domo sua in Ramatha. Consurgensque David descendit in desertum Pharan.

* c. 23, 3. Eccl. 46, 23.

2. Erat autem vir quispiam in solitudine Maon, et possessio eius in Carmelo*, et homo ille magnus nimis; erantque ei oves tria millia, et mille caprae; et accidit, ut tonderetur grex eius in Carmelo.

* Ios. 15, 55.

3. Nomen autem viri illius erat Nabal; et nomen uxoris eius Abigail; eratque mulier illa prudentissima et speciosa; porro vir eius durus, et pessimus, et malitiosus; erat autem de genere Caleb.

4. Cum ergo audisset David in deserto, quod tonderet Nabal gregem suum,

5. misit decem iuvenes, et dixit eis: Ascendite in Carmelum, et venietis ad Nabal, et salutabitis eum ex nomine meo pacifice.

6. Et dicetis: Sit fratribus meis, et tibi pax, et domui tuae pax, et omnibus, quaecumque habes, sit pax.

7. Audivi, quod tonderent pastores tui, qui erant nobiscum in deserto; numquam eis molesti fuimus, nec aliquando defuit quidquam eis de grege, omni tempore, quo fuerunt nobiscum in Carmelo.

8. Interroga pueros tuos, et indicabunt tibi. Nunc ergo inveniant pueri tui gratiam in oculis tuis; in die enim bona venimus; quodcumque invenerit manus tua, da servis tuis, et filio tuo David.

9. Cumque venissent pueri David, locuti sunt ad Nabal omnia verba haec ex nomine David; et siluerunt.

10. Respondens autem Nabal pueris David, ait: Quis est David? et

quis est filius Isai? hodie increverunt servi, qui fugiunt dominos suos.

11. Tollam ergo panes meos, et aquas meas, et carnes pecorum, quae occidi tonsoribus meis, et dabo viris, quos nescio unde sint?

12. Regressi sunt itaque pueri David per viam suam, et reversi venerunt, et nuntiaverunt ei omnia verba, quae dixerat.

13. Tunc ait David pueris suis: Accingatur unusquisque gladio suo! Et accincti sunt singuli gladiis suis, accinctusque est et David ense suo; et secuti sunt David quasi quadringenti viri; porro ducenti remanserunt ad sarcinas.

14. Abigail autem uxori Nabal nuntiavit unus de pueris suis, dicens: Ecce! David misit nuncios de deserto, ut benedicerent domino nostro; et aversatus est eos.

15. Homines isti boni satis fuerunt nobis, et non molesti; nec quidquam aliquando periit omni tempore, quo fuimus conversati cum eis in deserto.

16. Pro muro erant nobis tam in nocte quam in die, omnibus diebus, quibus pavimus apud eos greges.

17. Quam ob rem considera, et recogita, quid facias; quoniam completa est malitia adversum virum tuum, et adversum domum tuam, et ipse est filius Belial, ita, ut nemo possit ei loqui.

18. Festinavit igitur Abigail, et tulit ducentos panes, et duos utres vini, et quinque arietes coctos, et quinque sata polentae, et centum ligaturas uvae passae, et ducentas massas caricarum, et posuit super asinos;

19. dixitque pueris suis: Praecedite me! ecce! ego post tergum sequar vos; viro autem suo Nabal non indicavit.

20. Cum ergo ascendisset asinum, et descenderet ad radices montis, David et viri eius descendebant in occursum eius; quibus et illa occurrit.

21. Et ait David: Vere frustra servavi omnia, quae huius erant in deserto, et non periit quidquam de cunctis, quae ad eum pertinebant; et reddidit mihi malum pro bono.

22. Haec faciat Deus inimicis David, et haec addat, si reliquero de omnibus, quae ad ipsum pertinent usque mane, mingentem ad parietem.

23. Cum autem vidisset Abigail David, festinavit, et descendit de asino, et procidit coram David super faciem suam, et adoravit super terram,

24. et cecidit ad pedes eius, et dixit: In me sit, domine mi! haec iniquitas*; loquatur, obsecro, ancilla tua in auribus tuis; et audi verba famulae tuae.

* v. 28.

25. Ne ponat, oro, dominus meus rex cor suum super virum istum iniquum Nabal; quoniam secundum nomen suum stultus est, et stultitia est cum eo; ego autem ancilla tua non vidi pueros tuos, domine mi! quos misisti.

26. Nunc ergo, domine mi! vivit Dominus, et vivit anima tua! qui prohibuit te, ne venires in sanguinem, et salvavit manum tuam tibi: et nunc fiant sicut Nabal inimici tui, et qui quaerunt domino meo malum.

27. Quapropter suscipe benedictionem hanc, quam attulit ancilla tua tibi domino meo; et da pueris, qui sequuntur te dominum meum.

28. Aufer iniquitatem famulae tuae, faciens enim faciet Dominus tibi domino meo domum fidelem*; quia praelia Domini, domine mi! tu praeliaris; malitia ergo non inveniat in te omnibus diebus vitae tuae.

* c. 16, 18, 17, 40.

29. Si enim surrexerit aliquando homo persequens te, et quaerens animam tuam, erit anima domini mei custodita quasi in fasciculo viventium*, apud Dominum Deum tuum;

porro inimicorum tuorum anima rotabitur, quasi in impetu et circulo fundae.

* Gen. 42, 35.

30. Cum ergo fecerit Dominus tibi domino meo omnia, quae locutus est bona de te, et constituerit te ducem super Israël,

31. non erit tibi hoc in singultum, et in scrupulum cordis domino meo, quod effuderis sanguinem innoxium, aut ipse te ultus fueris; et cum benefecerit Dominus domino meo, recordaberis ancillae tuae.

32. Et ait David ad Abigail: Benedictus Dominus Deus Israël, qui misit hodie te in occursum meum, et benedictum eloquium tuum!

33. Et benedicta tu, quae prohibuisti me hodie, ne irem ad sanguinem, et ulciscerer me manu mea.

34. Alioquin vivit Dominus Deus Israël, qui prohibuit me, ne malum facerem tibi; nisi cito venisses in occursum mihi, non remansisset Nabal usque ad lucem matutinam, mingens ad parietem.

35. Suscepit ergo David de manu eius omnia, quae attulerat ei, dixitque ei: Vade pacifice in domum tuam, ecce! audivi vocem tuam, et honoravi faciem tuam.

36. Venit autem Abigail ad Nabal; et ecce! erat ei convivium in domo eius, quasi convivium regis, et cor Nabal iucundum; erat enim ebrius nimis; et non indicavit ei verbum pusillum aut grande usque mane.

37. Diluculo autem, cum digressisset vinum Nabal, indicavit ei uxor sua verba haec, et emortuum est cor eius intrinsecus, et factus est quasi lapis.

38. Cumque pertransissent decem dies, percussit Dominus Nabal, et mortuus est.

39. Quod cum audisset David mortuum Nabal, ait: Benedictus Dominus, qui iudicavit causam opprobrii mei de manu Nabal, et servum

אמר אך לשקר שמרתו את-כל אשר לזה במדבר ולא נפקד מכל-
אשר-לו מאומה וישב-לי רעה תחת טובה: כה-יעשה אלהים
לאורי דוד וכה יסיו אב-אשור מכל-אשר-לו עד-אור הבקר
משחין בקיר: ותרא אביגיל את-דוד ותמהר ותדר מעל החמור
ותפל לאפי דוד על-פניה ותשתחו ארץ: ותפל על-רגליו ותאמר
בי-אני אדני העגן וחדבר-נא אמתך באזניה ושמע את דברי אמהך:
אל-נא וישם אדני ו את-לבן אל-ארש הבלועל הזה על-נבל פי כה
כשמו כן-הוא נבל שמו ונבלה עמו ואני אמתך לא-ראיתי את-
נערי אדני אשר שלחת: ועתה אדני חי-והנה וחי-נפשך אשר
מננך והנה מבוא בדמים והושע ידך לך ועתה יהיו נבל אביגיל
והמבקשים אל-אדני רעה: ועתה הברכה הזאת אשר-הביא שפחתך
לאדני ונחנה לנערים המתחלפים ברגלי אדני: שא נא לפשע אמתך
פי-עשה ויעשה והנה לאדני בית נאמן כי-מלחמות והנה אדני
נלחם ורעה לא-תמצא בה מימיה: ויקם אדם לרדפה ולבקש את-
נפשו והיחל נפש אדני צריה ו בצרור התיים את והנה אלהיה
ואת נפש אביגיל ונלענה בתוך פה הקלע: והנה פי-יעשה והנה ל
לאדני ככל אשר-דבר את-השובה עליה וצוה לנגיד על-ישראל:
ולא-תהנה זאת ו לך לפוקה ולמכשול לב לאדני ולשפך-דם חלם
ולחשיע אדני לו וחיטב והנה לאדני וזכרה את-אמתך: ויאמר
דוד לאביגיל ברוך יהוה אלהי ישראל אשר שלחתך היום הזה
לקראתי: וברוך טעמך וברוכה את אשר פלחתי היום הזה מבוא
בדמים והושע ידי לי: ואולם חי-יהוה אלהי ישראל אשר מנעני
מהרע אתך פי ו לולי מחרת ותבאתי לקראתי פי אס-נותר לנבל
עד-אור הבקר משחין בקיר: וישת דוד מידה את אשר-הביאה לו לה
ולה אמר עלי לשלום לביחך ראי שמעתי בקולך ואשא פניה:
ותבא אביגיל ו אל-נבל והנה-לו משתה בביתו כמשתה המלך ולב
נבל טוב עליו והוא שפר עד-מאד ולא-העידה לו דבר קטן וגדול
עד-אור הבקר: ויהי בבקר בצאת תינו מנבל ותעד-לו אשתו את-
הדברים האלה והמת לבו בקרבו והוא היה לאבן: ויהי כעשרת
הימים ויקם והנה את-נבל וקמת: וישמע דוד כי מת נבל ויאמר
ברוך יהוה אשר רב את-לוי חרפתי מיד נבל ואת-עבדו חשך

XXV. v. 22. אור אין בס"ר v. 33. בלא א' v. 34. ותבאתי —

ותבאת ק'

מִדָּגָהּ וְאֵת רֶעֶת נָבָל הַשִּׁירָב יְהוָה בְּרָאשׁוֹ וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיְדַבֵּר בְּאַבְיָגַד
 מ לְקַחְתָּהּ לוֹ לְאִשָּׁה׃ וַיָּבֹאוּ עִבְדֵי דָוִד אֶל־אַבְיָגַד הַכַּרְמֶלֶת וַיְדַבְּרוּ
 41 אֵלֶיהָ לֵאמֹר דָּוִד שְׁלַחְנוּ אֵלֶיךָ לְקַחְתָּהּ לוֹ לְאִשָּׁה׃ וְהָקָם וַתִּשְׁתַּחֲוֶה
 אַפָּיִם אֶרְצָה וַתֹּאמֶר הֲנִי אֲמַתְּךָ לְשִׁפְחָת לְרַחֵץ רַגְלֵי עִבְדֵי אֲדֹנָי׃
 42 וַתִּמְחֶה וְהָקָם אַבְיָגַד וַתִּרְכַּב עַל־הַחֲמֹר וַחֲמִשָּׁ נַעֲרֹתֶיהָ הִחֲלֹכָה
 43 לְרִגְלָהּ וַחֲלָךְ אַחֲרֶיהָ מִלֵּאכֵי דָוִד וַתְּהִי־לוֹ לְאִשָּׁה׃ וְאַחֲרֵיהֶם לָקַח
 44 דָּוִד מִיִּזְרְעֶאל וַתְּהִיֶּנּוּ גַם־שְׁתֵּיתֶיךָ לוֹ לְנָשִׁים׃ וְשָׂאֵל נָתַן אֶת־
 מִיָּקָל בָּתּוֹ אִשָּׁת דָּוִד לְפִלְטִי בֶן־לִישׁ אִשּׁוֹר מִגִּלְגָּי׃

CAP. XXVI. כו

כו

א וַיָּבֹאוּ הַזִּפְרִים אֶל־שָׂאֵל הַגִּבְעָתָה לֵאמֹר הֲלוֹא דָוִד מִסְתַּחֵל בְּגִבְעַת
 2 הַחֲכִירָה עַל פְּנֵי הַיְשִׁימוֹן׃ וַיָּקָם שָׂאֵל וַיִּרְדֵּל אֶל־מִדְבַּר־יִזְרָה וְאֵתוֹ
 שְׁלֹשֶׁת־אַלְפִים אִישׁ בַּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל לִבְקֹשׁ אֶת־דָּוִד בְּמִדְבַר־יִזְרָה׃
 3 וַיִּחַן שָׂאֵל בְּגִבְעַת הַחֲכִירָה אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הַיְשִׁימוֹן עַל־הַהָרָה וְדָוִד
 4 יָשֵׁב בְּמִדְבַּר וַיֵּרָא כִּי בָּא שָׂאֵל אַחֲרָיו הַמִּדְבָּרָה׃ וַיִּשְׁלַח דָּוִד
 ה מְרֹגְלִים וַיֵּדַע כִּי־בָּא שָׂאֵל אֶל־נִכּוֹן׃ וַיָּקָם דָּוִד וַיָּבֹא אֶל־הַמָּקוֹם
 אֲשֶׁר חָנָה־שָׁם שָׂאֵל וַיֵּרָא דָוִד אֶת־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר שָׁכַב־שָׁם שָׂאֵל
 וַאֲבִנֵּר בֶּן־נֵר שׁוֹר־צִבְאָו וְשָׂאֵל שָׁכַב בְּמַעְגָּל וַהֲעָם חֲנִים סָבִיבֹתוֹ׃
 6 וַיַּעַן דָּוִד וַיֹּאמֶר ׀ אֶל־אַחֲרֵיהֶם חַתָּמִי וְאֶל־אַבְיָשִׁי בֶן־צִרְיָה אֲתִי
 יוֹצֵא לֵאמֹר מִי־יִרְדֵּא אֲתִי אֶל־שָׂאֵל אֶל־הַמַּחְנֶה וַיֹּאמֶר אַבְיָשִׁי אֲנִי
 7 אֶבְדֵּי עִמָּךְ׃ וַיָּבֹא דָוִד וְאַבְיָשִׁי ׀ אֶל־הָעָם לְחָלָה וַחֲנָה שָׂאֵל שָׁכַב
 יָשֵׁן בְּמַעְגָּל וַחֲנִיתוֹ מְעוּכָה־בְּאַרְץ מְרֹאשָׁתוֹ וַאֲבִנֵּר וַהֲעָם שָׁכְבִּים
 8 סָבִיבֹתוֹ׃ וַיֹּאמֶר אַבְיָשִׁי אֶל־דָּוִד סֵפֶר אֱלֹהִים הַיּוֹם אֶת־אֲנִיכֶךָ
 בַּיָּדָה וַעֲתָה אֶפְנוּ לֹא בַּחֲנִית וּבְאַרְץ פָּעַם אֲתֹת וְלֹא אֲשֻׁנָה לוֹ׃
 9 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אַבְיָשִׁי אֶל־תִּשְׁתִּיתָהוּ כִּי מִי שְׁלַח יָדוֹ בְּמִשְׁחִית יְהוָה
 י וְנָקָה׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד חִי־יְהוָה כִּי אִם־יְהוָה יַגְפִּנּוּ או־יִדּוּמוּ וְבֹא וְיָמָת אוֹ
 11 בְּמִלְחָמָה יִרְדֵּי וְנִסְפָּה׃ תְּלִילָה לוֹ מִיְּהוָה מִשְׁלַח יָדֵי בְּמִשְׁחִית יְהוָה
 וְעַתָּה קַח־לֹא אֶת־הַחֲנִית אֲשֶׁר מְרֹאשָׁתוֹ וְאֶת־צִפְתַּת הַמָּיִם וְנִלְכַּת־
 12 לָנוּ׃ וַיִּקַּח דָּוִד אֶת־הַחֲנִית וְאֶת־צִפְתַּת הַמָּיִם מְרֹאשָׁתוֹ שָׂאֵל וַיִּלְכְּוּ
 לָהֶם וְאִין רֹאֵה וְאִין יוֹדֵעַ וְאִין מִקְוֶי כִּי כָּלָם יִשְׁנִים כִּי תִרְדַּמְתָּ
 13 יְהוָה נִפְלָה עֲלֵיהֶם׃ וַיַּעֲבֹר דָּוִד הָעֵבֶר וַיַּעֲלֶה עַל־רֹאשֵׁי־הָהָר מִדְּרֹם
 14 קֵב הַמָּקוֹם בִּינֵיהֶם׃ וַיִּקְלָא דָּוִד אֶל־הָעָם וְאֶל־אַבְנֵר בֶּן־נֵל לֵאמֹר

XXVI. v. 5. 'תיו' ק' v. 7. 'תיו' ק'׃ v. 8. 'תיו' ק' —

אִרְבֶּה ק' v. 11. 'תיו' ק'

suum custodivit a malo, et malitiam Nabal reddidit Dominus in caput eius. Misit ergo David, et locutus est ad Abigail, ut sumeret eam sibi in uxorem.

40. Et venerunt pueri David ad Abigail in Carmelum, et locuti sunt ad eam, dicentes: David misit nos ad te, ut accipiat te sibi in uxorem.

41. Quae consurgens adoravit pro-na in terram, et ait: Ecce! famula tua sit in ancillam, ut lavet pedes servorum domini mei.

42. Et festinavit, et surrexit Abigail, et ascendit super asinum, et quinque puellae ierunt cum ea, pedissequae eius, et secuta est nuncios David; et facta est illi uxor.

43. Sed et Achinoam accepit David de Iezraël; et fuit utraque uxor eius.

44. Saul autem dedit Michol filiam suam, uxorem David*, Phalti filio Lais, qui erat de Gallim.

* c. 18, 27.

CAP. XXVI.

David, proditus a Ziphacis, lanceam et scyphum dormienti Sauli aufert. Saul placatus recedit.

1. Et * venerunt Ziphacis ad Saul in Gabaa, dicentes: Ecce! David absconditus est in colle Hachilla, quae est ex adverso solitudinis.

* c. 23, 19. 24 Ps. 53.

2. Et surrexit Saul, et descendit in desertum Ziph, et cum eo tria millia virorum de electis Israël, ut quaereret David in deserto Ziph.

3. Et castrametatus est Saul in Gabaa Hachila, quae erat ex adverso solitudinis in via; David autem habitabat in deserto. Videns autem, quod venisset Saul post se in desertum,

4. Misit exploratores, et didicit, quod illuc venisset certissime.

5. Et surrexit David clam, et venit ad locum, ubi erat Saul; cumque vidisset locum, in quo dormiebat

Saul, et Abner filius Ner, princeps militiae eius, et Saulem dormientem in tentorio, et reliquum vulgus per circuitum eius,

6. ait David ad Achimelech He-thaeum, et Abisai filium Sarviae*, fratrem Ioab, dicens: Quis descendet mecum ad Saul in castra? Dixitque Abisai: Ego descendam tecum.

* 1 Paral. 2, 16.

7. Venerunt ergo David et Abisai ad populum nocte, et invenerunt Saul iacentem et dormientem in tentorio, et hastam fixam in terra ad caput eius; Abner autem et populum dormientes in circuitu eius.

8. Dixitque Abisai ad David: Conclusit Deus inimicum tuum hodie in manus tuas*; nunc ergo perfodiam eum lancea in terra semel, et secundo opus non erit.

* c. 24, 5.

9. Et dixit David ad Abisai: Ne interficias eum! quis enim extendet manum suam in christum Domini, et innocens erit*?

* c. 24, 7.

10. Et dixit David: Vivit Dominus! quia nisi Dominus percusserit eum, aut dies eius venerit, ut moriatur, aut in praelium descendens perierit.

11. Propitius sit mihi Dominus, ne extendam manum meam in christum Domini. Nunc igitur tolle hastam, quae est ad caput eius, et scyphum aquae, et abeamus.

12. Tulit igitur David hastam, et scyphum aquae, qui erat ad caput Saul, et abierunt; et non erat quisquam, qui videret, et intelligeret, et evigilaret, sed omnes dormiebant, quia sopor Domini irruerat super eos.

13. Cumque transisset David ex adverso, et stetisset in vertice montis de longe, et esset grande intervallum inter eos,

14. clamavit David ad populum, et ad Abner filium Ner, dicens:

Nonne respondebis Abner? Et respondens Abner, ait: Quis es tu, qui clamas, et inquietas regem?

15. Et ait David ad Abner: Numquid non vir tu es? et quis alius similis tui in Israël? quare ergo non custodisti dominum tuum regem? ingressus est enim unus de turba, ut interficeret regem, dominum tuum.

16. Non est bonum hoc, quod fecisti; vivit Dominus! quoniam filii mortis estis vos, qui non custodistis dominum vestrum, christum Domini. Nunc ergo vide, ubi sit hasta regis, et ubi sit scyphus aquae, qui erat ad caput eius.

17. Cognovit autem Saul vocem David, et dixit: Numquid vox haec tua fili mi David? et ait David: Vox mea, domine mi rex!

18. Et ait: Quam ob causam dominus meus persequitur servum suum? Quid feci? aut quod est malum in manu mea?

19. Nunc ergo audi, oro, domine mi rex! verba servi tui: Si Dominus incitat te adversum me*, odoretur sacrificium; si autem filii hominum, maledicti sunt in conspectu Domini; qui eiecerunt me hodie, ut non habitem in haereditate Domini, dicentes: Vade, servi diis alienis!

* c. 16, 14.

20. Et nunc non effundatur sanguis meus in terram coram Domino; quia egressus est rex Israël, ut quaerat pulicem unum, sicut persequitur perdix in montibus.

21. Et ait Saul: Peccavi, revertere, fili mi David! nequaquam enim ultra tibi malefaciam, eo quod pretiosa fuerit anima mea in oculis tuis hodie; apparet enim, quod stulte egerim, et ignoraverim multa nimis.

22. Et respondens David, ait: Ecce! hasta regis; transeat unus de pueris regis, et tollat eam.

23. Dominus autem retribuet uni-

cuique, secundum iustitiam suam et fidem; tradidit enim te Dominus hodie in manum meam, et nolui extendere manum meam in christum Domini.

24. Et sicut magnificata est anima tua hodie in oculis meis, sic magnificetur anima mea in oculis Domini, et liberet me de omni angustia.

25. Ait ergo Saul ad David: Benedictus tu, fili mi David! et quidem faciens facies, et potens poteris. Abiit autem David in viam suam, et Saul reversus est in locum suum.

CAP. XXVII.

Achis rex Geth Davidi urbem Siceleg concedit. Hinc excursions facit David contra Ammonitas.

1. Et ait David in corde suo: Aliquando incidam una die in manus Saul; nonne melius est, ut fugiam, et salver in terra Philistinorum, ut desperet Saul, cessetque me quaerere in cunctis finibus Israël? fugiam ergo manus eius.

2. Et surrexit David, et abiit ipse, et sexcenti viri cum eo, ad Achis filium Maach regem Geth.

3. Et habitavit David cum Achis in Geth, ipse et viri eius; vir et domus eius, et David, et duae uxores eius*, Achinoam Iezrahelitis, et Abigail uxor Nabal Carmeli.

* c. 25, 42. 43.

4. Et nunciatum est Sauli quod fugisset David in Geth, et non addidit ultra quaerere eum.

5. Dixit autem David ad Achis: Si inveni gratiam in oculis tuis, detur mihi locus in una urbum regionis huius, ut habitem ibi; cur enim manet servus tuus in civitate regis tecum?

6. Dedit itaque ei Achis in die illa Siceleg*; propter quam causam fa-

הָלֹא תִּלְנֶנָּה אֲבִיךָ וַיֵּצֵן אֲבִיךָ וַיֹּאמֶר מִי אַתָּה קָרָאתָ אֶל-הַמֶּלֶךְ׃
 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-אֲבִיךָ הָלֹא-אֵישׁ אַתָּה וּמִי כַמּוֹךְ בְּיִשְׂרָאֵל וְלָמָּה לֹא טו
 שְׁמִירָתָ אֶל-אֲדֹנֶיךָ הַמֶּלֶךְ כִּי-בָא אַתָּה הַעֵם לְהַשְׁחִית אֶת-הַמֶּלֶךְ׃
 אֲדֹנֶיךָ׃ לֹא-טוֹב הַדְּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ חִי-יְהוָה כִּי בְנִי-מָוֶל אַתָּם 16
 אֲשֶׁר לֹא-שָׁמַרְתֶּם עַל-אֲדֹנֵיכֶם עַל-מַשִּׁיחַ יְהוָה וְעַתָּה וְרָאה אִי-
 חֲנִית הַמֶּלֶךְ וְאֶת-צַפְתַּת הַיָּמִים אֲשֶׁר מֵרָאשֵׁיתוֹ׃ וַיִּכַּר שָׂאוּל אֶת-קוֹל 17
 דָּוִד וַיֹּאמֶר הַקּוֹלֵךְ זֶה בְּנִי דָוִד וַיֹּאמֶר דָּוִד קוֹלִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר 18
 לָמָּה הָיָה אֲדֹנִי רִדָּה אַחֲרֵי עֲבָדוֹ כִּי מָה עָשִׂיתִי וּמַה-בְּרָדִי רָעָה׃
 וְעַתָּה תִּשְׁמַע-נָא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֵת דְּבָרִי עֲבָדוֹ אִם-יְהוָה חֲסִיתָהּ כִּי 19
 יָרַח מִנְחָה וְאִם וּבְנֵי הָאָדָם אֲרוּרִים הֵם לִפְנֵי יְהוָה כִּי-גִרְשׁוֹנֵי הַיּוֹם
 מִהִסְתַּפֶּת בְּנִחַלֹת יְהוָה יֵאמָר לָךְ עֲבָד אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃ וְעַתָּה אֶל- 20
 רַפַּל דָּמִי אֲרָצָה מִגִּדָּה פָּנֵי יְהוָה כִּי-רָצָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לִבְקֹשׁ אֶת-
 פִּרְעֹשׁ אֲחֹד כַּאֲשֶׁר יִרְדָּה הַקָּרָא בְּהָרִים׃ וַיֹּאמֶר שָׂאוּל חֲטָאתִי שׁוּב 21
 בְּנִי-דָוִד כִּי לֹא-אֶרְבֶּה לָּךְ עוֹד תִּתַּח אֲשֶׁר יִקְרָה נַפְשִׁי בְּעֵינֶיךָ הַיּוֹם
 הַזֶּה הִנֵּה הִסְבַּלְתִּי וְאִשְׁטָה חֲרִיבָה מָאֵד׃ וַיֵּצֵן דָּוִד וַיֹּאמֶר הִנֵּה הַחֲנִינִי 22
 הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲבֹר אַחֵד מִהַזְקָרִים וַיִּקְחֶהּ׃ וַיְהוָה וְשׁוּב לְאִישׁ אֶת-צִדְקָתוֹ 23
 וְאֶת-אֲמָנָתוֹ אֲשֶׁר נָתַן לְיְהוָה וְהַיֵּל בְּיָד וְלֹא אָבִיתִי לְשַׁלַּח יָדִי
 בְּמַשִּׁיחַ יְהוָה׃ וְהִנֵּה כַּאֲשֶׁר גִּדְּלָה נַפְשָׁהּ הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינֵי כִּי-תִגְדֹּל 24
 נַפְשִׁי בְּעֵינֵי יְהוָה וַיַּעֲלֵנִי מִכָּל-צָרָה׃ וַיֹּאמֶר שָׂאוּל אֶל-דָּוִד בְּרוּךְ כִּי 25
 אַתָּה בְּנִי דָוִד גַּם עָשִׂיתָ חֲסִידוֹת וְגַם כָּל תּוֹכַל וַיִּלְךָ דָּוִד לְדָרְפּוֹ וּשְׂאוּל
 שָׁב לְמִקְוָמוֹ׃

כו

CAP. XXVII. כו

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-לָבֹו עַתָּה אֲסַפֶּה יוֹם-אֶחָד בְּיַד שְׂאוּל אֶת-לִי טוֹב א
 כִּי-הַמֶּלֶט אֲמַלֵּט וְאֶל-אֶרֶץ שְׁלֵשִׁים וְנֹאֵשׁ מִמֶּנִּי שְׂאוּל לִבְקֹשְׁנִי עוֹד
 בְּכָל-גָּבֹול יִשְׂרָאֵל וְנִמְלִטְתִּי מִיָּדוֹ׃ וַיָּקָם דָּוִד וַיַּעֲבֹר הוּא וְשְׁנֵי-מֵאוֹת 2
 אִישׁ אֲשֶׁר עִמּוֹ אֶל-אֶרֶץ פִּנְיָזָה מֶלֶךְ גֵּת׃ וַיָּשֻׁב דָּוִד עִם-אֶבְרִישׁ 3
 בָּגֵת הוּא וְנִשְׁטָרוּ אִישׁ וּבְרִיתוֹ דָּוִד וּשְׁתֵּי נָשָׁיו אֲחִינֹעַם הַחֲזִירָאֵלִית
 וְאֲבִיגַיִל אִשְׁת־נֹבֶל הַכַּרְמֶלִית׃ וַיֵּצֵד לְשָׂאוּל כִּי-בָרַח דָּוִד גֵּת וְלֹא- 4
 יוֹסֶה עוֹד לִבְקֹשׁוֹ׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-אֶבְרִישׁ אִם-נָא מִצָּאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ ח
 וְהַנִּיחֵנִי מִקּוֹם בָּאתָ עָרֵי חֲשִׁידָה וְאִשְׁכַּת שָׁם וְלָמָּה וְשָׁב עֲבָדָה בְּעִיר
 הַמֶּלֶכָה עִמָּךְ׃ וַיַּחֲזִן-לּוֹ אֶבְרִישׁ בַּיּוֹם הַהוּא אֶת-צִקְלָג לִכְן הַרְחָה 6

v. 2. XXVII. 'הָיָה ק' v. 22. הַחֲנִינִי — חֲנִינִי ק' v. 16. XXVI.

פָּתַח בִּס"ע v. 4. פָּתַח בִּאתָנָה׃ יוֹסֶה — יוֹסֶה ק'

7 צָקַלְגָל לְמַלְכֵּי יְהוּדָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וַיְהִי מִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר-יָשָׁב
8 דָּוִד בַּשָּׂדֶה פְּלִשְׁתִּים וַיָּמִים וְאַרְבַּעַת חֳדָשִׁים: וַיַּעַל דָּוִד וְאֶנְשָׁיו
וַיִּפְשְׁטוּ אֶל-הַגִּישּׁוּרִי וְהַגְּזָרִי וַיַּעֲמֵלְקוּ כִּי חָזָה וַיִּשְׁבּוּת הָאָרֶץ אֲשֶׁר
9 מֵעוֹלָם בּוֹאֶה שְׂדֵה וְעַד-אֶרֶץ מִצְרָיִם: וְהִנֵּה דָוִד אֶת-הָאָרֶץ וְלֹא
יָתִידָה אִישׁ וְאִשָּׁה וְלִקְחָה צֹאן וּבָקָר וְחִמְרִים וּגְמָלִים וּבָגָדִים וַיָּשָׁב
י וַיָּבֹא אֶל-אָכִישׁ: וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אֶל-פְּשִׁטָּתָם הַיּוֹם וַיֹּאמֶר דָּוִד עַל-
11 נֶגֶב יְהוּדָה וְעַל-נֶגֶב הַיַּרְחָמָאֵלִי וְאֶל-נֶגֶב הַקִּנְרִי: וְאִישׁ וְאִשָּׁה לֹא-
יָתִידָה דָּוִד לְהַבְיֹא גֵל לֹאמֹר פֶּן-יִגְדּוּ עֲלֵינוּ לֵאמֹר כֹּה-עָשִׂיתָ דָּוִד וְכֹה
12 מִשְׁפָּטוּ פֶל-הַיָּמִים אֲשֶׁר יָשָׁב בַּשָּׂדֶה פְּלִשְׁתִּים: וַיֵּאמֶן אָכִישׁ בְּדָוִד
לֵאמֹר הִבָּאשׁ הַבָּאִישׁ בַּעֲמֹ בְיִשְׂרָאֵל וְהִידָה לִּי לַעֲבֹד עֹלָם:

כח. CAP. XXVIII.

א וַיְהִי בַיָּמִים הָהֵם וַיִּקְבְּצוּ פְּלִשְׁתִּים אֶת-מַחְנֵיהֶם לַצָּבָא לְהַלָּחֵם
בְּיִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אֶל-דָּוִד דָּוִד חֲדַע כִּי אֲתִי תֵצֵא בַּמַּחֲנֶה אִתָּהּ
2 וְאֶנְשֶׁיךָ: וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-אָכִישׁ לָכֵן אִתָּהּ חֲדַע אֶת אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה עִבְדֶּךָ
3 וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אֶל-דָּוִד לָכֵן שֹׁמֵר לְרַאשֵׁי אֲשִׁימָךְ פֶּל-הַיָּמִים: וְשִׁמּוּאֵל
מִיָּת וַיִּסְפְּדוּ-לוֹ פֶל-יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבְּרוּהוּ בְרִמָּה וּבְעִירוֹ וְשִׁאֹל חֲסִיר אֶת-
4 הָאֲבוֹת וְאֶת-הַיְדֻעָנִים מִהָאָרֶץ: וַיִּקְבְּצוּ פְּלִשְׁתִּים וַיָּבֹאוּ וַיַּחֲנוּ בְשׁוֹנִם
י וַיִּקְבֹּץ שִׁאֹל אֶת-פֶּל-יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בְּגִלְבָּעַ: וַיֵּרָא שִׁאֹל אֶת-מַחֲנֵה
6 פְּלִשְׁתִּים וַיֵּרָא וַיַּחֲרֹד לִבּוֹ מְאֹד: וַיִּשְׁאַל שִׁאֹל בַּיהוָה וְלֹא עָנָהוּ יְהוָה
7 גַּם בַּחֲלֻמֹת גַּם בְּאֹזְנִים גַּם בְּנִבְיָאִים: וַיֹּאמֶר שִׁאֹל לַעֲבָדָיו בְּקִשּׁוֹ-
לִי אִשָּׁת בַּעֲלַת-אֹב וְאֶלְכָה אִלֶּיהָ וְאֶדְרָשָׁה-בָּהּ וַיֹּאמְרוּ עֲבָדָיו אֵלָיו
8 הִנֵּה אִשָּׁת בַּעֲלַת-אֹב בְּעֵין דּוֹר: וַיַּחֲתַּפֵּשׁ שִׁאֹל וַיִּלְבֹּשׁ בְּגָדִים אֲתִירִים
וַיִּלְבֹּשׁ הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשִׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל-הָאִשָּׁה לַיְלָה וַיֹּאמֶר קִסְמִי-
9 נָא לִי בְּאֹב וַיַּעֲלֵי לִי אֶת אֲשֶׁר-אָמַר אֵלָיךְ: וְהָאִשָּׁה אֵלָיו
הִלֵּת אִתָּהּ דִּלְעָת אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה שִׁאֹל אֲשֶׁר הִכְרִית אֶת-הָאֲבוֹת וְאֶת-
י הַיְדֻעָנִי מִן-הָאָרֶץ וְלָמָּה אִתָּהּ מִתְנַקֵּשׁ בְּנִפְשִׁי לְחַמִּיתָנִי: וַיִּשְׁבַּע לָהּ
11 שִׁאֹל בַּיהוָה לֵאמֹר תִּירֶי-יְהוָה אִם-יִקְרָה עֹזֶן בְּדַבַּר חֲזָה: וְהָאִשָּׁה
12 הָאִשָּׁה אֶת-מִי אֶעֱלֶה-לָּךְ: וַיֹּאמֶר אֶת-שִׁמּוּאֵל הַעֲלֵי-לִי: וַיֵּרָא הָאִשָּׁה
אֶת-שִׁמּוּאֵל וַחֲזַק בְּקוֹל גְּדוֹל וְהָאִשָּׁה אֶל-שִׁאֹל לֵאמֹר לָמָּה
13 רְמִיתָנִי וְאִתָּה שִׁאֹל: וַיֹּאמֶר לָהּ הִמָּלֵךְ אֶל-תִּירָאִי כִּי מִה רָאִית
14 וְהָאִשָּׁה אֶל-שִׁאֹל אֵלֶיהֶם רָאִיתִי עֹלָם מִן-הָאָרֶץ: וַיֹּאמֶר לָהּ

XXVII. v. 8. וְהַגְּזָרִי — וְהַגְּזָרִי ק' XXVIII. v. 3. נ"א בְּעִירוֹ

v. 8. קִסְמִי — ק' v. 10. ה'ק' דגושה

cta est Siceleg regum Iuda, usque in diem hanc.

* Ios. 15, 31.

7. Fuit autem numerus dierum, quibus habitavit David in regione Philisthinorum, quatuor mensium.

8. Et ascendit David, et viri eius, et agebant praedas de Gessuri, et de Gerzi, et de Amalecitis*; hi enim pagi habitabantur in terra antiquitus, euntibus Sur usque ad terram Aegypti.

* Deut. 25, 19.

9. Et percutiebat David omnem terram, nec relinquebat viventem virum et mulierem; tollensque oves et boves, et asinos, et camelos, et vestes, revertebatur, et veniebat ad Achis.

10. Dicebat autem ei Achis: In quem irruisti hodie? Respondebat David: Contra meridiem Iudae, et contra meridiem Ierameel, et contra meridiem Ceni.

11. Virum et mulierem non vivificabat David, nec adducebat in Geth, dicens: Ne forte loquantur adversum nos: Haec fecit David; et hoc erat decretum illi omnibus diebus, quibus habitavit in regione Philisthinorum.

12. Credidit ergo Achis David, dicens: Multa mala operatus est contra populum suum Israël; erit igitur mihi servus sempiternus.

CAP. XXVIII.

Saul ante praelium cum Philisthaeis Samuelem suscitari iubet, qui adversa omnia praedicit.

1. Factum est autem in diebus illis, congregaverunt Philisthiim agmina sua, ut praepararentur ad bellum contra Israël; dixitque Achis ad David: Sciens nunc scito, quoniam mecum egredieris in castris tu, et viri tui.

2. Dixitque David ad Achis: Nunc scies, quae facturus est servus tuus. Et ait Achis ad David: Et ego custodem capitis mei ponam te cunctis diebus.

3. * Samuel autem mortuus est,

planxitque eum omnis Israël, et sepelierunt eum in Ramatha urbe sua. Et Saul abstulit magos et hariosolos† de terra.

* c. 25, 1. Eccl. 46, 23. † Lev. 19, 31. 20, 27.

4. Congregatique sunt Philisthiim, et venerunt, et castrametati sunt in Sunam; congregavit autem et Saul universum Israël, et venit in Gelboë.

5. Et vidit Saul castra Philisthiim, et timuit, et expavit cor eius nimis.

6. Consulitque Dominum, et non respondit ei neque per somnia, neque per sacerdotes*, neque per Prophetas.

* Exod. 28, 30. supr. c. 23, 6.

7. Dixitque Saul servis suis: Quaerite mihi mulierem habentem* pythonem, et vadam ad eam, et sciscitabor per illam†. Et dixerunt servi eius ad eum: Est mulier pythonem habens in Endor.

* Lev. 20, 27. Deut. 18, 11. Act. 16, 16 † Ier. 2, 13.

8. Mutavit ergo habitum suum; vestitusque est aliis vestimentis, et abiit ipse, et duo viri cum eo, veneruntque ad mulierem nocte, et ait illi: Divina mihi in pythone, et suscita mihi, quem dixero tibi.

9. Et ait mulier ad eum: Ecce! tu nosti, quanta fecerit Saul, et quomodo eraserit magos et hariosolos, de terra; quare ergo insidiaris animae meae, ut occidas*?

* Exod. 22, 18.

10. Et iuravit ei Saul in Domino, dicens: Vivit Dominus! quia non eveniet tibi quidquam mali propter hanc rem.

11. Dixitque ei mulier: Quem suscitabo tibi? Qui ait: Samuelem mihi suscita.

12. Cum autem vidisset mulier Samuelem, exclamavit voce magna, et dixit ad Saul: Quare imposuisti mihi? Tu es enim Saul.

13. Dixitque ei rex: Noli timere! Quid vidisti? Et ait mulier ad Saul: Deos vidi ascendentes de terra.

14. Dixitque ei: Qualis est for-

ma eius? Quae ait: Vir senex ascendit, et ipse amictus est pallio. Et intellexit Saul, quod Samuel esset, et inclinavit se super faciem suam in terra, et adoravit.

15. Dixit autem Samuel ad Saul*: Quare inquietasti me, ut suscitarer? Et ait Saul: Coaretor nimis; siquidem Philisthiim pugnant adversum me, et Deus recessit a me, et exaudire me noluit, neque in manu Prophetarum, neque per somnia; vocavi ergo te, ut ostenderes mihi, quid faciam.

* Eccl. 46, 23.

16. Et ait Samuel: Quid interrogas me, cum Dominus recesserit a te, et transierit ad aemulum tuum?

17. Faciet enim tibi Dominus sicut locutus est in manu mea*, et sciundet regnum tuum de manu tua, et dabit illud proximo tuo David;

* c. 15, 16—20.

18. quia non obedisti voci Domini, neque fecisti iram furoris eius in Amalec. Idcirco, quod pateris, fecit tibi Dominus hodie*.

* Eccl. 46, 20.

19. Et dabit Dominus etiam Israël tecum in manus Philisthiim; cras autem tu et filii tui tecum eritis*; sed et castra Israël tradet Dominus in manus Philisthiim.

* c. 31, 6.

20. Statimque Saul cecidit porrectus in terram; extimuerat enim verba Samuelis, et robur non erat in eo, quia non comederat panem tota die illa.

21. Ingressa est itaque mulier illa ad Saul (conturbatus enim erat valde), dixitque ad eum: Ecce! obediit ancilla tua voci tuae, et posui animam meam in manu mea*; et audiui sermones tuos, quos locutus es ad me.

* v. 9.

22. Nunc igitur audi et tu vocem ancillae tuae, et ponam coram te buccellam panis, ut comedens convalescas, et possis iter agere.

23. Qui renuit et ait: Non com-

edam. Coegerunt autem eum servi sui et mulier, et tandem audita voce eorum surrexit de terra, et sedit super lectum.

24. Mulier autem illa habebat vitulum pascualem in domo, et festinavit, et occidit eum; tollensque farinam, miscuit eam, et coxit azyma;

25. et posuit ante Saul et ante servos eius. Qui cum comedissent, surrexerunt, et ambulaverunt per totam noctem illam.

CAP. XXIX.

David a Philisthaeis in Siceleg remittitur.

1. Congregata sunt ergo Philisthiim universa agmina in Aphec; sed et Israël castrametatus est super fontem, qui erat in Iezrael.

2. Et satrapae quidem Philisthiim incedebant in centuriis et millibus; David autem et viri eius erant in novissimo agmine cum Achis*.

* c. 28, 1. 2.

3. Dixeruntque principes Philisthiim ad Achis: Quid sibi volunt Hebraei isti? Et ait Achis ad principes Philisthiim: Num ignoratis David, qui fuit servus Saul regis Israël, et est apud me multis diebus, vel annis, et non inveni in eo quidquam ex die, qua transfugit ad me, usque ad diem hanc?

4. * Irati sunt autem adversum eum principes Philisthiim, et dixerunt ei: Revertatur vir iste, et sedeat in loco suo, in quo constituisti eum, et non descendat nobiscum in praelium, ne fiat nobis adversarius, cum praeliari coeperimus; quomodo enim aliter poterit placare dominum suum, nisi in capitibus nostris?

* 1 Paral. 12, 19.

5. Nonne iste est David, cui cantabant in choris, dicentes: Percussit Saul in millibus suis, et David in decem millibus suis*?

* c. 18, 7.

6. Vocavit ergo Achis David, et ait ei: Vivit Dominus! quia rectus

מִתְחַאֲרוּ וְהֹאמֶר אִישׁ זָכֹן עָלָה וְהוּא עֹטָה מְעִיל וַיִּדַּע שָׂאוּל כִּי־
 שְׂמוּאֵל הוּא וַיִּקְדּוּ אַפְרִים אֲרָצָה וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ: וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל אֶל־שָׂאוּל טו
 לָמָּה הִרְצוּתִי לְהַעֲלֹת אֹתִי וַיֹּאמֶר שָׂאוּל צֵר־לִי מָאָד וּפְלִשְׁתִּים ו
 נִלְחָמִים בִּי וְאַל־הִים סָר מֵעָלַי וְלֹא־עֲנֵנִי עוֹד גַּם בְּיַד הַנִּבְאִים גַּם
 בַּחֲלָמוֹת וְאֶקְרָאָה לָךְ לְהוֹדִיעַנִי מָה אַעֲשֶׂה: וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל וְלָמָּה 16
 תִּשְׁאַלְנִי וַיְהִי כִּי מַעֲלִיָּה וַיְהִי עֲרָף: וַיַּעַשׂ יְהוָה לֹא כַּאֲשֶׁר הִבְדִּיר 17
 בְּיָדִי וַיִּקְרַע יְהוָה אֶת־הַמַּמְלָכָה מִיָּדְךָ וַיִּתְּנָה לְרַעְיָה לְדָוִד: כַּאֲשֶׁר 18
 לֹא־שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וְלֹא־עָשִׂיתָ חֲרוֹן־אָפוֹ בְּעִמְלֶק עַל־כֵּן הִדְבֵּר
 חֲזֹה עֲשִׂיתָ לָךְ וַיְהִי הַיּוֹם הַזֶּה: וַיָּתֵן יְהוָה גַּם אֶת־יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ 19
 בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים וּמִחָר אֹתָהּ וּבְנָךְ עִמִּי גַם אֶת־מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל וַתֵּן
 יְהוָה בְּיַד פְּלִשְׁתִּים: וַיִּמְחַר שָׂאוּל וַיִּפֹּל מִלֹּא־קוּמָתוֹ אֲרָצָה וַיִּירָא כ
 מָאָד מִדְּבַר־יְשׁוּעָה שְׂמוּאֵל גַּם־כֵּן לֹא־הָיָה בּוֹ כִּי לֹא אָכַל לֶחֶם פֶּלִי־הַיּוֹם
 וְכָל־הַלַּיְלָה: וַתָּבֹא הָאִשָּׁה אֶל־שָׂאוּל וַתֵּרָא כִּי־נִבְהַל מָאָד וַהֲאִמֵּר 21
 אֵלָיו הֲלֵה שְׁמָעָה שִׁפְחָתְךָ בְּקוֹלָךְ וְאָשִׁים נַפְשִׁי בַּכִּפִּי וְאֲשַׁמֵּעַ אֶת־
 דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵלָי: וַעֲשֵׂה שְׁמַע־נָא גַם־אֹתָהּ בְּקוֹל־שִׁפְחָתְךָ 22
 וְאֲשַׁמָּה לְפָנֶיךָ פֶּת־לֶחֶם וְאִכּוֹל וַיְהִי כֵךְ כִּי תָלַךְ בַּדֶּרֶךְ: וַיִּמָּאֵן 23
 וַיֹּאמֶר לֹא אֵכֹל וַיַּפְרָצוּ־בּוֹ עֲבָדָיו וְגַם־הָאִשָּׁה וַיִּשְׁמַע לְקֹלָם וַיֵּקֶם
 מִהָאָרֶץ וַיָּשֶׁב אֶל־הַמַּחֲנֶה: וְלֹאֲשָׁה עָגַל־מִרְבֵּק בַּיָּת וַתִּמְחַר וַתִּזְבַּחַּהּ: 24
 וַתִּקַּח־קָמָח וַתִּלְשׁ וַתַּפְּסֶהּ מִצּוֹת: וַתַּגֵּשׁ לִפְנֵי־שָׂאוּל וּלְפָנֶיךָ עֲבָדָיו כה
 וַיֹּאכְלוּ וַיִּקְמוּ וַיִּלְכּוּ בַּלַּיְלָה הַהוּא:

כט

CAP. XXIX. כט

וַיִּקְבְּצוּ פְּלִשְׁתִּים אֶת־כָּל־מַחֲנֵיהֶם אֶפְקָה וַיִּשְׂרָאֵל חֲנִים בַּעֲרֹן אֲשֶׁר א
 בְּזוֹרְעָאֵל: וּסְרַנִּי פְּלִשְׁתִּים עֲבָרִים לְמָאוֹת וּלְאַלְפִים וַדוֹד וְאֲנָשָׁיו 2
 עֲבָרִים בְּאַחֲרֶיהָ עִם־אָרִישׁ: וַיֹּאמְרוּ שְׁנֵי פְּלִשְׁתִּים מִתְּהַבְּרִים מִתְּהַבְּרִים 3
 הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר אָרִישׁ אֶל־שְׁנֵי פְּלִשְׁתִּים הַלּוֹא־זֶה דָּוִד עֶבֶד ו שָׂאוּל
 מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיָה אֹתִי זֶה יָמִים אוֹיֵב שָׁנִים וְלֹא־מָצָאתִי בּוֹ
 מִאֲוִמָּה מִיּוֹם נָפְלוּ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה: וַיִּקְצְפוּ עָלָיו שְׁנֵי פְּלִשְׁתִּים 4
 וַיֹּאמְרוּ לוֹ שְׁנֵי פְּלִשְׁתִּים הִשָּׁב אֶת־הָאִישׁ וַיָּשֶׁב אֶל־מִקְוֵמוֹ אֲשֶׁר
 הִפְקִדְתּוֹ שָׁם וְלֹא־יָרַד עִמָּנוּ בַּמִּלְחָמָה וְלֹא־יִהְיֶה־לָּנוּ לְשֹׁטֵן בַּמִּלְחָמָה
 וּבִמָּה יִתְרַצֶּה זֶה אֶל־אֲדֹנָיו הַלּוֹא בְּרָאשֵׁי הָאֲנָשִׁים הָהֵם: הַלּוֹא־זֶה ה
 דָּוִד אֲשֶׁר יַעֲנֵנוּ־לוֹ בַּמַּחֲלוֹת לֵאמֹר הִבֵּה שָׂאוּל בְּאֶלְפָּו וַדוֹד בְּרַבְבָּתּוֹ: 5
 וַיִּקְרָא אָרִישׁ אֶל־דָּוִד וַיֹּאמֶר אֵלָיו חִי־יְהוָה כִּי־רָצִיתָ אֹתָהּ וַיָּשֶׁב 6

בְּעֵינֵי צֹאֲתָהּ וּבָאָהָּ אֶתִּי בַּמַּחֲנֶה כִּי לֹא־מִצָּאתִי בָּהּ רָעָה מִיּוֹם בּוֹאָהָּ
 7 אֵלַי עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וּבְעֵינֵי הַסֶּרְנִים לֹא־טוֹב אֲתָהּ: וַעֲתָה טוֹב וְלָךְ
 8 בְּשָׁלוֹם וְלֹא־תַעֲשֶׂה רָע בְּעֵינֵי סֶרְנֵי פִלִּשְׁתִּים: וַיֹּאמֶר הוֹד אֶל־אֲכִישׁ
 כִּי מָה עָשִׂיתִי וּמַה־מִּצָּאתָ בַּעֲבֹדְךָ מִיּוֹם אֲשֶׁר חֲנִיתִי לְפָנֶיךָ עַד
 9 הַיּוֹם הַזֶּה כִּי לֹא אָבֹא וְנִלְחַמְתִּי בְּאִיבֵי אֲדָנִי הַמֶּלֶךְ: וַיַּעַן אֲכִישׁ
 וַיֹּאמֶר אֶל־דָּוִד רִבֵּעִתִי כִּי טוֹב אֲתָה בְּעֵינֵי כְּמֶלֶךְ אֱלֹהִים אֶךָ טָבִיר
 פִּלִּשְׁתִּים אִמְרוֹ לֹא־רָעָה עִמָּנוּ בַּמִּלְחָמָה: וַעֲתָה הַשָּׁפֵס בַּפָּקָר וַעֲבָדִיר
 11 אֲדָרְיָה אֲשֶׁר־בָּאוּ אֲתָךְ וְהַשָּׁפֵס־מֵתָם בַּפָּקָר וְאוֹר לָכֶם וְלָכֹ: וַיִּשְׁלֹם דָּוִד
 הוּא וְאֲנָשָׁיו לָלֶכֶת בַּפָּקָר לָשׁוּב אֶל־אֶרֶץ פִּלִּשְׁתִּים וּפִלִּשְׁתִּים עָלוּ
 יִזְרְעֵאל:

ל CAP. XXX.

א וַהֲרִי כְּבֹא דָוִד וְאֲנָשָׁיו צִקְלָג בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַעֲמִלְקָר פֶּשֶׁטוֹ אֶל־נָגֵב
 2 וְאֶל־צִקְלָג וַיְכּוּ אֶת־צִקְלָג וַיִּשְׁרְפוּ אֶתָּהּ בָּאֵשׁ: וַיֵּשְׁבוּ אֶת־הַנָּשִׁים
 אֲשֶׁר־בָּהּ מִקָּטָן וְעַד־גָּדוֹל לֹא הָמִיתָ: אִישׁ וַיִּנְחֲלוּ וַיִּלְכְּדוּ לְדָרָכָם:
 3 וַיְבֹא דָוִד וְאֲנָשָׁיו אֶל־הַלִּיר וְהִנֵּה שְׂרוּפָה בָּאֵשׁ וַיִּנְשִׂיהֶם וַיְבִייהֶם
 4 וַיְבַנְיֵהֶם נִשְׁבּוּ: וַיֵּשֶׁא דָוִד וְהָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ אֶת־קוֹלָם וַיִּבְכּוּ עַד אֲשֶׁר
 ה אֵין־בָּהֶם כֹּחַ לִבְּכּוֹת: וַשִּׁתִּי נָשִׁי־דָוִד נִשְׁבָּה אֲחִילְעָם הַיִּזְרְעֵלִית
 6 וְאֶבִּיגַיִל אִשְׁתּוֹ נָכַל הַכַּרְמֶלִי: וְהָצַר לְדָוִד מְאֹד כִּי־אָמְרוּ הָעָם לְסַקְלּוֹ
 כִּי־מָרָה נָפֶשׁ כָּל־הָעָם אִישׁ עַל־בָּנָיו וְעַל־בָּלְתָּיו וַיַּחֲחֹק דָּוִד בֵּיהֶנּוּ
 7 אֱלֹהֵיו: וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֲבִיתָר הַכֹּהֵן בֶּן־אֲתִימָלֵךְ הַגִּישָׁה־גָּא
 8 לִי הָאֵפוֹד וַיִּגֵּשׁ אֲבִיתָר אֶת־הָאֵפוֹד אֶל־דָּוִד: וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה לֵאמֹר
 אֶרְדָּה אֲחֵרִי הַגִּיד־הַזֶּה הַאֲשִׁיגְנִי וַיֹּאמֶר לוֹ רִדָּה כִּי־הִשְׁגָּה תִשְׁיֹג
 9 וְהַצֵּל תִּצְלִל: וַיִּלְךָ דָּוִד הוּא וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיָּבֹאוּ עַד־
 י גִּחַל הַבְּשָׁזִיר וְהַנּוֹתָרִים עִמָּדָיו: וַיִּרְדָּה דָּוִד הוּא וְאַרְבַּע־מֵאוֹת אִישׁ
 11 וַיַּעֲמֵדוּ מֵאֲתֵימִם אִישׁ אֲשֶׁר פָּגְרוּ מִעֲבֹר אֶת־גִּחַל הַבְּשָׁזִיר: וַיִּמְצְאוּ
 אִישׁ־מִצָּרִי בַשִּׁזְיָה וַיִּקְחוּ אֹתוֹ אֶל־דָּוִד וַיַּחֲנוּ־לוֹ לָחֶם וַיֹּאכֵל וַיִּשְׁקָהוּ
 12 מַיִם: וַיַּחֲנוּ־לוֹ פֶּלֶחַ דְּבָלָה וּשְׁנֵי צִמְקִים וַיֹּאכֵל וַתָּשֶׁב רֵחוֹ וְאֵלָיו
 כִּי לֹא־אָכַל לָחֶם וְלֹא־שָׁתָה מַיִם שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לַיְלֹת:
 13 וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד לְמִי־אָתָּה וְאִי מִזֶּה אֲתָה וַיֹּאמֶר נָעַר מִצָּרִי אֲנִכִּי עֲבָד
 14 לְאִישׁ עֲמִלְקָר וַעֲזָבֵנִי אֲדָנִי כִּי חָלִיתִי הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה: אֲנַחְנִי פֶשֶׁטָנוּ
 נָגַב הַצָּרָתִי וְעַל־אֲשֶׁר לִיהוּדָה וְעַל־נָגֵב כָּלָב וְאֶת־צִקְלָג שָׂרְפָנוּ בָּאֵשׁ:
 טו וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד הַתּוֹרְדָנִי אֶל־הַגִּיד־הַזֶּה וַיֹּאמֶר הַשְׁבָּעָה לִּי בָּאֱלֹהִים

es tu, et bonus in conspectu meo; et exitus tuus, et introitus tuus mecum est in castris; et non inveni in te quidquam mali ex die, qua venisti ad me, usque in diem hanc; sed satrapis non places.

7. Revertere ergo, et vade in pace, et non offendas oculos satraparum Philistiim.

8. Dixitque David ad Achis: Quid enim feci, et quid invenisti in me servo tuo a die, qua fui in conspectu tuo usque in diem hanc, ut non veniam, et pugnem contra inimicos domini mei regis?

9. Respondens autem Achis, locusus est ad David: Scio, quia bonus es tu in oculis meis*, sicut Angelus Dei; sed principes Philistinorum dixerunt: Non ascendet nobiscum in praelium.

* 2 Reg. 14, 17. 20. 10, 27.

10. Igitur consurge mane tu, et servi domini tui, qui venerunt tecum; et cum de nocte surrexeritis, et coeperit diluescere, pergite.

11. Surrexit itaque de nocte David ipse et virieius, ut proficiscerentur mane, et reverterentur ad terram Philistiim; Philistiim autem ascenderunt in Iezrahel.

CAP. XXX.

David Amalecitas, qui Siceleg incenderrant, insequitur et caedit, praedamque sociis ex aequo dividit.

1. Cumque* venissent David et viri eius in Siceleg† die tertia, Amalecitas impetum fecerant ex parte australi in Siceleg, et percusserant Siceleg, et succenderant eam igni;

* 1 Paral. 12, 20. † supr. c. 27, 6.

2. et captivas duxerant mulieres ex ea, a minimo usque ad magnum; et non interfecerant quemquam, sed secum duxerant, et pergebant itinere suo.

3. Cum ergo venissent David et viri eius ad civitatem, et invenissent eam succensam igni, et uxores suas, et filios suos, et filias ductas esse captivas;

4. levaverunt David et populus, qui erat cum eo voces suas, et plan-

xerunt, donec deficerent in eis lacrymae.

5. Siquidem et duae uxores David captivae ductae fuerant, Achinoam Iezrahelites, et Abigail uxor Nabal Carmeli.

6. Et contristatus est David valde; volebat enim eum populus lapidare, quia amara erat anima uniuscuiusque viri super filiis suis, et filiabus; confortatus est autem David in Domino Deo suo.

7. Et ait ad Abiathar sacerdotem filium Achimelech: Applica ad me ephod! Et applicavit Abiathar ephod ad David.

* c. 22, 20. sq.

8. Et consuluit David Dominum, dicens: Persequar latrunculos hos, et comprehendam eos, an non? Dixitque ei Dominus: Persequere! absque dubio enim comprehendes eos, et excuties praedam.

9. Abiit ergo David ipse, et sexcenti viri, qui erant cum eo, et venerunt usque ad torrentem Besor; et lassi quidam substiterunt.

10. Persecutus est autem David ipse, et quadringenti viri; substiterant enim ducenti, qui lassi transire non poterant torrentem Besor.

11. Et invenerunt virum Aegyptium in agro, et adduxerunt eum ad David; dederuntque ei panem, ut comederet, et biberet aquam;

12. sed et fragmen massae caricarum, et duas ligaturas uvae passae. Quae cum comedisset, reversus est spiritus eius, et refocillatus est; non enim comederat panem, neque biberat aquam, tribus diebus et tribus noctibus.

13. Dixit itaque ei David: Cuius es tu? vel unde? et quo pergis? Qui ait: Puer Aegyptius ego sum, servus viri Amalecitis; dereliquit autem me dominus meus, quia aegrotare coepi nudius tertius.

14. Siquidem nos erupimus ad australem plagam Cerethi, et contra Iudam, et ad meridiem Caleb, et Siceleg succendimus igni.

15. Dixitque ei David: Potes me ducere ad cuncum istum? Qui ait. Iura mihi per Deum, quod non occi-

das me, et non tradas me in manus domini mei; et ego ducam te ad cuneum istum. Et iuravit ei David.

16. Qui cum duxisset eum, ecce illi discumbebant super faciem universae terrae, comedentes et bibentes, et quasi festum celebrantes diem, pro cuncta praeda, et spoliis, quae ceperant de terra Philisthiim, et de terra Iuda.

17. Et percussit eos David a vespere usque ad vesperam alterius diei, et non evasit ex eis quisquam, nisi quadringenti viri adolescentes, qui ascenderant camelos, et fugerant.

18. Eruit ergo David omnia, quae tulerant Amalecitae, et duas uxores suas eruit.

19. Nec defuit quidquam a parvo usque ad magnum, tam de filiis, quam de filiabus, et de spoliis, et quaecumque rapuerant, omnia reduxit David.

20. Et tulit universos greges et armenta, et minavit ante faciem suam; dixeruntque: Haec est praeda David!

21. Venit autem David ad ducentos viros, qui lassi substiterant, nec sequi potuerant David, et residere eos iusserat in torrente Besor; qui egressi sunt obviam David et populo, qui erat cum eo. Accedens autem David ad populum, salutavit eos pacifice.

22. Respondensque omnis vir pessimus et iniquus de viris, qui ierant cum David, dixit: Quia non venerunt nobiscum, non dabimus eis quidquam de praeda, quam eruiimus; sed sufficiat unicuique uxor sua et filii; quos cum acceperint, recedant.

23. Dixit autem David: Non sic facietis, fratres mei! de his, quae tradidit nobis Dominus, et custodivit nos, et dedit latrunculos, qui eruperant adversum nos, in manus nostras.

24. Nec audiet vos quisquam super sermone hoc; aequa enim pars erit descendentis ad praelium, et remanentis ad sarcinas, et similiter dividet.

25. Et factum est hoc ex die illa, et deinceps constitutum et praefinitum, et quasi lex in Israël usque in diem hanc*.

* Num. 31, 4. 5. 27.

26. Venit ergo David in Siceleg, et misit dona de praeda senioribus Iuda proximis suis, dicens: Accipite benedictionem de praeda hostium Domini!

27. His, qui erant in Bethel, et qui in Ramoth ad meridiem, et qui in Iether,

28. et qui in Aroër, et qui in Sephamoth, et qui in Esthamo,

29. et qui in Rachal, et qui in urbibus Ierameel, et qui in urbibus Ceni,

30. et qui in Arama, et qui in lacu Asau, et qui in Athach,

31. et qui in Hebron, et reliquis, qui erant in his locis, in quibus commoratus fuerat David ipse, et viri eius.

CAP. XXXI.

Jonathas et Saul occisi a viris Iabes Galaad sepeliuntur.

1. Philisthiim autem pugnabant adversum Israël; et fugerunt viri Israël ante faciem Philisthiim, et ceciderunt interfecti in monte Gelboë.

2. * Irrueruntque Philisthiim in Saul, et in filios eius, et percusserunt Jonathan, et Abinadab, et Melchisua, filios Saul;

* 1 Paral. 10, 3. 11.

3. totumque pondus praelii verum est in Saul, et consecuti sunt eum viri sagittarii, et vulneratus est vehementer a sagittariis.

4. * Dixitque Saul ad armigerum suum: Evagina gladium tuum, et percutite me! ne forte veniant incircumcisi isti, et interficiant me, illudentes mihi. Et noluit armiger eius; fuerat enim nimio terrore perterritus†. Arripuit itaque Saul gladium, et irruit super eum.

* 1 Paral. 10, 4, † 2 Reg. 1, 10.

5. Quod cum vidisset armiger

16 אִם־תִּמְצְאוּ וְאִם־תִּסְגְּלוּ בִּיד־אֹדֹנִי וְאוֹרְדֶהָ אֶל־הַגְּדֹד הַזֶּה׃ וַיִּרְדּוּהוּ
 וְהָיָה נִשְׁשִׁים עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ אֲבָלִים וְשִׁחִים וְחַגְלִים בְּכָל־הַשָּׂלָל
 17 הַגָּדוֹל אֲשֶׁר לָקְחוּ מֵאָרֶץ פְּלִשְׁתִּים וּמֵאָרֶץ יְחִידָה׃ וַיִּפֶּס דָּוִד מִהַנָּשֹׁת
 וַיַּעַרְבֵהֶנָּה לְמַחְרָתָם וְלֹא־נִמְלֹט מֵהֶם אִישׁ כִּי אִם־אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ־
 18 גֶּזֶר אֲשֶׁר־רָכְבוּ עַל־הַמָּמָלִים וַיִּנָּסוּ׃ וַיַּעַל דָּוִד אֶת כָּל־אֲשֶׁר לָקְחוּ
 19 עִמָּלְק וְאֶת־שְׁתֵּי נָשָׁיו הַצִּיל דָּוִד׃ וְלֹא נִעְבַר־לָהֶם מִן־הַקֶּטֶן וְעַד־
 הַגָּדוֹל וְעַד־בָּנִים וּבָנוֹת וּמִשָּׁלָל וְעַד כָּל־אֲשֶׁר לָקְחוּ לָהֶם הַכָּל הַיָּשִׁיב
 דָּוִד׃ וַיִּקַּח דָּוִד אֶת־כָּל־הַצֹּאֵן וְהַבָּקָר נִהְיָו לִפְנֵי הַמִּקְנֵה הַחֹוָא כ
 וַיֹּאמְרוּ זֶה שָׁלָל דָּוִד׃ וַיָּבֹא דָוִד אֶל־מֵאֲחִים הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־פָּגְרוּ׃
 21 מִלִּבְתּוֹ׃ אַחֲרֵי דָוִד וַיִּשְׁיבֻם בְּנַחַל הַבְּשׁוֹר וַיֵּצְאוּ לְקִרְיַת דָּוִד וּלְקִרְיַת
 22 הַעֵם אֲשֶׁר־אֹתוֹ וַיֵּשֶׁב דָּוִד אֶת־הָעֵם וַיִּשְׁאֵל לָהֶם לְשֹׁלוֹם׃ וַיַּעַן כָּל־
 אִישׁ׃ וַיַּעַן וּבִלְעִיל מִהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הִלְכוּ עִם־דָּוִד וַיֹּאמְרוּ יַעַן אֲנִשׁ
 לֹא־הִלְכוּ עִמִּי לֹא־נָתַן לָהֶם מִהַשָּׁלָל אֲשֶׁר הִצַּלְנוּ כִּי אִם־אִישׁ אֶת־
 23 אִשְׁתּוֹ וְאֶת־בָּנָיו וַיִּנְהָגוּ וַיִּלְכּוּ׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד לֹא־תַעֲשׂוּ כֵן אַחֲרַי אֵת
 אֲשֶׁר־נָתַן יְהוָה לָנוּ וַיִּשְׁמַר אֹתָנוּ וַיַּחֲסֵן אֶת־הַגְּדֹד הַזֶּה עָלֵינוּ בִּידָנוּ׃
 24 וּמִי יִשְׁמַע לָכֶם לַדָּבָר הַזֶּה כִּי כָתַלְק׃ הַיּוֹרֵד בַּמִּלְחָמָה וּכְתַלְק הַיּוֹשֵׁב
 25 עַל־הַפָּלִים יַחְדּוֹ יַחְלֶקוּ׃ וַיְהִי מֵהַיּוֹם הַהוּא וּמִעַלָּה וַיִּשְׁמָתָה לַחֹק כֹּה
 26 וּלְמִשְׁפָּט לְיִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ וַיָּבֹא דָוִד אֶל־צִקְלָג וַיִּשְׁלַח
 מִהַשָּׁלָל לְזִקְנֵי יְחִידָה לְרַעְיוֹתָם וַיֹּאמֶר הִנֵּה לָכֶם בְּרָכָה מִשָּׁלָל אֲרִבִּי
 27 יְחִידָה׃ לְאֲשֶׁר בְּבֵית־אֵל וּלְאֲשֶׁר בְּרָמּוֹת־נֹגֵב וּלְאֲשֶׁר בִּיתָר׃ וּלְאֲשֶׁר
 28 בְּעֶרְעֵר וּלְאֲשֶׁר בְּשַׁפְמוֹת וּלְאֲשֶׁר בְּאֶשְׁתִּמֶּע׃ וּלְאֲשֶׁר בְּרָכָל וּלְאֲשֶׁר בְּעֶרִי
 29 הַיַּרְחָמְאֵלִי וּלְאֲשֶׁר בְּעֶרִי הַקִּינִי׃ וּלְאֲשֶׁר בְּחֶרְמָה וּלְאֲשֶׁר בְּכוֹר־עֶשֶׂן ל
 30 וּלְאֲשֶׁר בְּעֶתָה׃ וּלְאֲשֶׁר בְּחֶבְרוֹן וּלְכָל־הַמִּקְמּוֹת אֲשֶׁר־הִתְחַלְּדוּ־שָׁם
 דָּוִד הוּא וְאֲנָשָׁיו׃

לא

CAP. XXXI. לא

וּפְלִשְׁתִּים נִלְחָמִים בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּנָּסוּ אֲנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים וַיִּפְּלוּ א
 חֲלָלִים בְּהַר הַגִּלְבָּע׃ וַיִּרְבְּקוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־שְׂאוֹל וְאֶת־בָּנָיו וַיִּכּוּ
 2 פְלִשְׁתִּים אֶת־יְהוֹנָתָן וְאֶת־אֲבִינֶדָב וְאֶת־מִלְכִישׁוּעַ בֶּן־שְׂאוֹל׃ וַתַּכְבֵּד
 3 הַמִּלְחָמָה אֶל־שְׂאוֹל וַיִּמָּצְאוּהוּ הַמּוֹרִים אֲנָשִׁים בַּקָּשׁוֹת וַיַּחַל מָאֹד
 4 מִהַמּוֹרִים׃ וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל לְנִשָּׂא כֻלּוֹ שְׁלֹת־חֲרָפְךָ׃ וַדָּקְרַנִּי בָּהֶן כֵּן־
 יָבוֹאוּ הַגִּבּוֹרִים הָאֵלֶּה וַדָּקְרַנִּי וַתַּחַלְלֵנִי כִּי וְלֹא אָבָה נִשָּׂא כֻלּוֹ כִּי
 5 יָרָא מָאֹד וַיִּקַּח שְׂאוֹל אֶת־חֲחָרָב וַיִּפֹּל עָלֶיהָ׃ וַיָּרָא נִשָּׂא־כֻלּוֹ כִּי־

v. 24. הַיּוֹרֵד ק'

XXX. v. 22. פָּתַח בִּאתָּה

6 מֵת שְׂאוֹל וַיִּפֹּל גַם־הוא עַל־חַרְבּוֹ וַיָּמָת עִמּוֹ׃ וַיָּמָת שְׂאוֹל וַיִּשְׁלַח
7 בָּנָיו וְנָשָׂא כָלָיו גַּם כָּל־אֲנָשָׁיו בַּיּוֹם הַהוּא וַיַּחֲזִקוּ׃ וַיִּרְאוּ אֲנָשִׁי־יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר־בְּעֵבֶר הַנֶּמֶק וְאֲשֶׁר׃ בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן כִּי־נָסוּ אֲנָשִׁי יִשְׂרָאֵל וְכִי־
מָתוּ שְׂאוֹל וּבָנָיו וַיַּעֲזֹבוּ אֶת־הָעָרִים וַיָּנָסוּ וַיָּבֹאוּ פְּלִשְׁתִּים וַיִּשְׁכְּבוּ
8 בָּהֶן׃ וַיְהִי מִמָּחָרָת וַיָּבֹאוּ פְּלִשְׁתִּים לַפֶּשֶׁט אֶת־הַחֲלָלִים וַיִּמָּצְאוּ
9 אֶת־שְׂאוֹל וְאֶת־שְׁלֹשַׁת בָּנָיו נָפְלִים בְּהַר הַגִּלְבָּע׃ וַיַּכְּתוּ אֶת־רֹאשׁוֹ
וַיַּפְשְׁטוּ אֶת־כְּלָיו וַיִּשְׁלַחוּ בְּאֶרֶץ־פְּלִשְׁתִּים סָבִיב לְבִשְׁרֵי בֵית עֲצֵיבְהֶם
י וְאֶת־הָעֵם׃ וַיִּשְׁיִמּוּ אֶת־כָּלָיו בְּיַד עֲשָׂתְרוֹת וְאֶת־גִּוֵּיָתוֹ תְּקַעְיוּ בַּחוֹמֹת
11 בֵּית שָׁן׃ וַיִּשְׁמְעוּ אֲלָיו וְשָׂכָר וְכִישׁ גִּלְעָד אֶת אֲשֶׁר־עָשׂוּ פְּלִשְׁתִּים
12 לְשְׂאוֹל׃ וַיָּקוּמוּ כָל־אִישׁ חֵיַל וַיַּלְכּוּ כָל־הַגִּלְגָּל וַיִּקְחוּ אֶת־גִּוֵּי־ת שְׂאוֹל
13 וְאֶת גִּוֵּי־ת בָּנָיו מִחוֹמֹת בֵּית שָׁן וַיָּבֹאוּ רִבְשָׁה וַיִּשְׁרְפוּ אֹתָם שָׁם׃ וַיִּקְחוּ
אֶת־עֲצָמֹתֵיהֶם וַיִּקְבְּרוּ תַּחַת־הָאֲשֹׁל בְּרִבְשָׁה וַיָּצִימוּ שְׂבָעַת יָמִים׃

ש מ ו א ל ב

LIBER II. SAMUELIS.

CAPUT I. א

א וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת שְׂאוֹל וְדָוִד שָׁב מִחִבּוֹת אֶת־הָעַמְלֶק וַיָּשָׁב דָּוִד
2 בְּצִקְלָג יָמִים שְׁנָיִם׃ וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַהֲנִה אִישׁ בָּא מִן־הַמִּחְנֶה
מֵעֵם שְׂאוֹל וּבִגְדָיו קָרָעִים וְאֶדְמָה עַל־רֹאשׁוֹ וַיְהִי בָבֹאוֹ אֶל־דָּוִד
3 וַיִּפֹּל אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה׃ וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד אֵי מָהָה תָּבֹא וַיֹּאמֶר אֲלָיו
4 מִמִּחְנֶה יִשְׂרָאֵל נִמְלָשְׁתִּי׃ וַיֹּאמֶר אֲלָיו דָּוִד מִה־הִיָּה הַדָּבָר הַגָּד־נָא
לִי וַיֹּאמֶר אֲשֶׁר־נָס הָיָם מִן־הַמִּלְחָמָה וְגַם־הַרְבֵּה נָפַל מִן־הָעָם וַיָּמָתוּ
ה וְגַם שְׂאוֹל וַיְהוֹנָתָן בָּנוֹ מָתוּ׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַנָּעַר הַמַּצִּיד לוֹ אֶרֶץ
6 רִבְעָה כִּי־מָת שְׂאוֹל וַיְהוֹנָתָן בָּנוֹ׃ וַיֹּאמֶר הַנָּעַר׃ הַמַּצִּיד לוֹ נִקְרָא
נִקְרִיתִי בְּהַר הַגִּלְבָּע וַהֲנִה שְׂאוֹל נֹשֵׁן עַל־חֲנִיתוֹ וַהֲנִה הָרֶכֶב וּבַעֲלָיו
7 הַפָּרָשִׁים הַדְּבִיקָהוּ׃ וַיָּפֹן אַחֲרָיו וַיִּרְאֵנִי וַיִּקְרָא אֵלַי וַאֲמַר הִנְנִי׃
8 9 וַיֹּאמֶר לִי מִי־אַתָּה וַיֹּאמֶר אֲלָיו עַמְלֶקִי אֲנִכִּי׃ וַיֹּאמֶר אֵלַי עַמְד־נָא

eius, videlicet, quod mortuus esset Saul, irruit etiam ipse super gladium suum, et mortuus est cum eo.

6. Mortuus est ergo Saul, et tres filii eius, et armiger illius, et universi viri eius in die illa pariter*.

* c. 13, 13. 14. 15, 25. sq.

7. Videntes autem viri Israël, qui erant trans vallem, et trans Iordanem, quod fugissent viri Israëlitaë, et quod mortuus esset Saul, et filii eius, reliquerunt civitates suas, et fugerunt; veneruntque Philistiim, et habitaverunt ibi.

8. Facta autem die altera, venerunt Philistiim, ut spoliarent interfectos, et invenerunt Saul et tres filios eius iacentes in monte Gelboë.

9. Et præciderunt caput Saul, et spoliaverunt eum armis; et miserunt

in terram Philisthinorum per circuitum, ut annuntiaretur in templo idolorum, et in populis.

10. Et posuerunt arma eius in templo Astaroth, corpus vero eius suspenderunt in muro Bethsan.

11. * Quod cum audissent habitatores Iabes Galaad, quaecumque fecerant Philistiim Saul,

* 2 Reg. 2, 4.

12. Surrexerunt omnes viri fortissimi, et ambulaverunt tota nocte, et tulerunt cadaver Saul, et cadavera filiorum eius de muro Bethsan, veneruntque Iabes Galaad, et combusserunt ea ibi;

13. et tulerunt ossa eorum, et sepelierunt in nemore Iabes, et ieiunaverunt septem diebus.

LIBER II. SAMUELIS SIVE II. REGUM.

CAP. I.

David mortem Saulis et Ionathæ dellet; carmen funebre pronunciat.

1. Factum est autem, postquam mortuus est Saul, ut David revertetur a caede Amalec, et maneret in Siceleg duos dies*.

* 1 Reg. 30, 17. sq.

2. In die autem tertia, apparnithomo veniens de castris Saul, veste conscissa, et pulvere conspersus caput; et ut venit ad David, cecidit super faciem suam, et adoravit.

3. Dixitque ad eum David: Unde venis? Qui ait ad eum: De castris Israël fugi.

4. Et dixit ad eum David: Quod est verbum, quod factum est? indica

mihi. Qui ait: Fugit populus ex praelio, et multi corruentes e populo mortui sunt; sed et Saul et Ionathas filius eius interierunt.

5. Dixitque David ad adolescentem, qui nunciabat ei: Unde scis, quia mortuus est Saul et Ionathas filius eius?

6. Et ait adolescens, qui nunciabat ei: Casu veni in montem Gelboë, et Saul incumbbat* super hastam suam; porro currus et equites appropinquabant ei,

* 1 Reg. 31, 4.

7. et conversus post tergum suum, vidensque me vocavit. Cui cum respondissem: Adsum!

8. Dixit mihi: Quisnam es tu? Et aio ad eum: Amalecites ego sum.

9. Et locutus est mihi: Sta super

me, et interfice me; quoniam tenent me angustiae, et adhuc tota anima mea in me est*.

* 1 Reg. 31, 4. sq.

10. Stansque super eum, occidi illum; sciebam enim, quod vivere non poterat post ruinam*; et tuli diadema, quod erat in capite eius, et armillam de brachio illius, et attuli ad te dominum meum huc.

* 1 Reg. 31, 4. sq.

11. Apprehendens autem David vestimenta sua scidit, omnesque vi-ri, qui erant cum eo,

12. et planxerunt, et fleverunt, et ieiunaverunt usque ad vesperam, super Saul, et super Ionathan filium eius, et super populum Domini, et super domum Israël, eo quod corruissent gladio.

13. Dixitque David ad iuvenem, qui nunciaverat ei: Unde es tu? Qui respondit: Filius hominis advenae Amalecitae ego sum.

14. Et ait ad eum David*: Quare non timuisti mittere manum tuam, ut occideres christum Domini?

* Ps. 104, 15.

15. Vocansque David unum de pueris suis, ait: Accedens irrue in eum! Qui percussit illum, et mortuus est.

16. Et ait ad eum David: Sanguis tuus super caput tuum! os enim tuum locutum est adversum te, dicens: Ego interfeci christum Domini.

17. Planxit autem David planctum huiuscemodi super Saul, et super Ionathan filium eius,

18. (Et praecepit, ut docerent filios Iuda arcum, sicut scriptum est in libro iustorum.) *et ait: Considera Israël, pro his, qui mortui sunt super excelsa tua vulnerati.

* Ios. 10, 13.

19. Inclyti, Israël! super montes tuos interfecti sunt. Quo modo ceciderunt fortes.

20. Nolite annunciare in Geth*,

neque annuncietis in compitis Ascalonis; ne forte laetentur filiae Philisthim, ne exultent filiae incircumcisorum.

* 1 Reg. 27, 1. sq.

21. Montes Gelboe, nec ros, nec pluvia veniant super vos, neque sint agri primitiarum; quia ibi abiectus est clypeus fortium, clypeus Saul, quasi non esset unctus oleo.

22. A sanguine intersectorum, ab adipe fortium, sagitta Ionathae nunquam rediit retrorsum, et gladius Saul non est reversus inanis.

23. Saul et Ionathas amabiles, et decori in vita sua*, in morte quoque non sunt divisi; aquilis velociores, leonibus fortiores.

* 1 Reg. 20, 2.

24. Filiae Israël super Saul flete, qui vestiebat vos coccino in deliciis, qui praebebat ornamenta aurea cultui vestro.

25. Quomodo ceciderunt fortes in praelio? Ionathas in excelsis tuis occisus est?

26. Doleo super te, frater mi Ionatha! decore nimis, et amabilis super amorem mulierum. Sicut mater unicum amat filium suum, ita ego te diligebam.

27. Quo modo ceciderunt robusti, et perierunt arma bellica?

CAP. II.

David in Hebron ungitur in regem Iudae; Abner vero ungit Ishoseth in regem Israël.

Hinc bellum inter domum Davidis et Saulis.

1. Igitur post haec consuluit David Dominum*, dicens: Num ascendam in unam de civitatibus Iuda? Et ait Dominus ad eum: Ascende! Dixitque David: Quo ascendam? Et respondit ei: In Hebron.

* 1 Reg. 30, 7. 8.

2. Ascendit ergo David, et duae uxores eius, Achinoam Iezraëlites, et Abigail uxor Nabal Carmeli*;

* 1 Reg. 25, 40-42.

עָלָיו וַיִּתְּחֵלֵי כִי אֶתְחַנֵּי הַשֶּׁבֶץ כִּי־כָל־עוֹד נִפְשִׁי בִּי: וַאֲנִי־מֵד עָלָיו י
וַאֲמַתְּחֵהוּ כִי יִדְעָתִי כִי לֹא יִחַה אַחֲרֵי נָפְלוֹ וַאֲפָחַ חֲנֹזֵר וְאִשָּׁר
עַל־רֹאשׁוֹ וַאֲצַעֲדָה אֲשֶׁר עַל־זֶרְעוֹ וַאֲבִירָאם אֶל־אֲדֹנִי הָעָה: וַיִּחְנֹק 11
הָדָד בְּבָגְדוֹ וַיִּקְרַעֵם וְגַם כָּל־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ: וַיִּסְפְּדוּ וַיִּכְבְּדוּ 12
וַיִּצְמְדוּ עַד־הָעָרֶב עַל־שָׂאוֹל וְעַל־יְהוֹנָתָן בָּנוֹ וְעַל־עַם יְהוָה וְעַל־בְּרִית
הַיָּדָאֵל כִּי נָפְלוּ בַּחֲרָב: וַיֹּאמֶר הָדָד אֶל־הַנָּעַר הַמַּעֲבִיד לֹא אִי מִזֶּה 13
אִתּוֹ וַיֹּאמֶר בֶּן־אִישׁ גֵּר עַמְלִקִּי אָנֹכִי: וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָדָד אִיךָ לֹא 14
יֵרָאֵת לְשִׁלָּה יְדֶךָ לְשִׁתָּה אֶת־מְשִׁיחַ יְהוָה: וַיִּקְרָא הָדָד לְאֶחָד מִי
מִתַּעֲרֹמִים וַיֹּאמֶר גֵּשׁ פָּנֶי־כֹה וַיִּפְּחוּ וַיִּמָּתוּ: וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָדָד הַמִּיךָ 16
עַל־רֹאשְׁךָ כִּי פִיךָ עָנָה בָּךְ לֵאמֹר אָנֹכִי מִתְּחִיל אֶת־מְשִׁיחַ יְהוָה:
וַיִּקְבֹּץ הָדָד אֶת־חֲקִירָהּ הַזֹּאת עַל־שָׂאוֹל וְעַל־יְהוֹנָתָן בָּנוֹ: וַיֹּאמֶר לְלִמְדָּה 17
בְּנִי־יְהוֹדָה קִשֵּׁת הָעָה כְּתוּבָה עַל־סֵפֶר הַיִּשּׁוּר: 18

הַעֲבִל וְיִשְׂרָאֵל עַל־בְּמִזְחִיךָ חָלָל 19
הַנֶּאֱחָבִים וְהַנְּעִימִם בְּחַיֵּיהֶם
וּבְמִוְתָם לֹא נִפְדּוּ
אִיךָ נָפְלוּ גִבּוֹרִים: אֶל־תִּתְּיָדוֹ בָּגֶת כ
מִנְּשָׁרִים כָּלֹו מֵאֲרֻזֹּת גָּבְרוּ:
אֶל־הַבָּשָׂר בְּחִוְצֹת אֲשֶׁקְלֹון בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל־שָׂאוֹל בְּכִינָה 24
פֶן־הַשְׁמִיחָהּ בְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים
פֶן־תִּעֲלֶזְנָה בְּנוֹת הַעֲבָלִים: הַמִּלְבָּשִׁים שָׁנִי עַם־עֲדָנִים
הַמִּעֲלָה עֲדֵי זָהָב עַל לְבוּשֶׁתְּךָ: הַמִּלְבָּשִׁים 21
אִיךָ נָפְלוּ גִבּוֹרִים
אֶל־כָּל וְאֶל־מִטָּר עֲלֵיכֶם
וַיִּשְׁרֵי תְרוּמוֹת כִּי שֵׁם נִגְעַל מִגֵּן גִּבּוֹרִים 25
מִגֵּן שָׂאוֹל בְּלִי מְשִׁיחַ בְּשָׁמֶן:
מִמֶּם חָלְלִים מִהֲלֹל גִּבּוֹרִים 22
קִשֵּׁת יְהוֹנָתָן לֹא נִשְׂגָּה אַחֲרָי
וַתִּרְבֶּ שָׂאוֹל לֹא הֵשׁוּב רִיקָם: אִיךָ נָפְלוּ גִבּוֹרִים 27
שָׂאוֹל וַיְהוֹנָתָן 23
וַיֹּאבֶדוּ כָלִי מִלְחָמָה:

ב CAP. II. ב
יִחַה אַחֲרֵי־כֵן וַיִּשְׂאֵל הָדָד בְּרִיתָהּ וַיֹּאמֶר הַאֲעֲלֶה בְּאֶחָת עֲרֵי א
יְהוֹדָה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו עֲלֶה וַיֹּאמֶר הָדָד אֵלָהּ וַיֹּאמֶר חֲבִירָהּ:
וַיַּעַל שֵׁם הָדָד וְגַם שְׁתֵּי נָשָׁיו אֲחֵיהֶם הַזֹּרְעִלִּית וַאֲבִירָאֵל אִשָּׁת נָבָל 2

I. v. 10. ו' פתוחה: נון בהדק v. 11. 'דיו ק' v. 16. המ'ך —

המ'ך ק' v. 22. נ"א מת'רב: נ"א נסוג v. 26. הא' בפתח

3 הַבְּרִמָּה: וְאֶנְשֵׁי אֲשֶׁר-עִמּוֹ הֵעֲלָה דָּוִד אִישׁ וּבִיתוֹ וַיָּשְׁבוּ בְּעָרֵי
 4 חֲבֵרֹן: וַיָּבֹאוּ אֲנָשִׁי יְהוֹדָה וַיִּמְשְׁחוּ-שָׁם אֶת-דָּוִד לְמֶלֶךְ עַל-בֵּית
 יְהוּדָה וַיָּגִדוּ לְדָוִד לֵאמֹר אֲנֹשִׁי וּבִישׁ גִּלְעָד אֲשֶׁר קָבְרוּ אֶת-שָׂאֻל:
 ה וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים אֶל-אֲנָשִׁי וּבִישׁ גִּלְעָד וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם בָּרְכִים
 אֶתֶם לַיהוָה אֲשֶׁר עָשִׂיתֶם הַחֲסֵד הַזֶּה עִם-אֲדֹנֵיכֶם עִם-שָׂאֻל וַתִּקְבְּרוּ
 6 אֹתוֹ: וַעֲתָה רַעַשְׁתֶּם הַהֹדָה עִמָּכֶם תָּסֹד וְאֵמֶת וְגַם אֲנֹכִי אֶעֱשֶׂה אִתְּכֶם
 7 הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר עָשִׂיתֶם הַדָּבָר הַזֶּה: וַעֲתָה וַתְּחַזְקֵנָה יְדֵיכֶם וַהֲיוּ
 לְבִנְיָחַיִל כִּי-מֵת אֲדֹנֵיכֶם שָׂאֻל וְגַם אֹחֵי מִשְׁחוּ בֵּית-יְהוּדָה לְמֶלֶךְ
 8 עֲלֵיהֶם: וְאַבְנֶר בֶּן-נֵר שׂוֹר־צָבָא אֲשֶׁר לְשָׂאֻל לָקַח אֶת-אִישׁ-בִּשְׁתִּי
 9 בֶן-שָׂאֻל וַיַּעֲבֹרְהוּ מִחֲנָנִים: וַיִּמְלִכֵהוּ אֶל-הַגִּלְעָד וְאֶל-הָאֲשׁוּרִי וְאֶל-
 י יִזְרְעֶאל וְעַל-אֶפְרַיִם וְעַל-בִּנְיָמִן וְעַל-יִשְׂרָאֵל כָּלֹה: בֶּן-אַרְבָּעִים
 שָׁנָה אִישׁ-בִּשְׁתִּי בֶן-שָׂאֻל בְּמָלְכוֹ עַל-יִשְׂרָאֵל וּשְׁתֵּים שָׁנִים מָלָךְ אַךְ
 11 בֵּית יְהוֹדָה הָיוּ אַחֲרֵי דָוִד: וַהֲיוּ מְסַפְּרֵי הַיָּמִים אֲשֶׁר הָיָה דָּוִד מֶלֶךְ
 12 בְּחֲבֵרֹן עַל-בֵּית יְהוּדָה שָׁבַע שָׁנִים וּשְׁנֵה חֳדָשִׁים: וַיֵּצֵא אַבְנֶר
 13 בֶן-נֵר וַעֲבָדֵי אִישׁ-בִּשְׁתִּי בֶן-שָׂאֻל מִמִּחְנֵים גְּבֻעֹנָה: וַיֹּאבֹב בֶּן-
 צְרוּיָה וַעֲבָדֵי דָוִד יֵצְאוּ וַיַּפְגְּשׁוּם עַל-בִּרְכַּת גְּבֻעֹן יַחְדָּו וַיִּשְׁבּוּ אִתָּהּ
 14 עַל-הַבִּרְכָּה מִזָּה וְאֵלֶּה עַל-הַבִּרְכָּה מִזָּה: וַיֹּאמֶר אַבְנֵל אֶל-יֹאבֹב וַיִּקְמוּ
 טו נָא הַנְּעָרִים וַיִּשְׁחָקוּ לִפְנֵינוּ וַיֹּאמֶר יֹאבֹב וַיִּקְמוּ: וַיַּעֲבְרוּ
 בְּמִסְפַּר שָׁנִים עָשׂוֹר לְבִנְיָמִן וּלְאִישׁ-בִּשְׁתִּי בֶן-שָׂאֻל וּשְׁנֵים עָשׂוֹר
 16 מֵעַבְדֵי דָוִד: וַיַּחֲזִקוּ אִישׁ וּבְרָאשׁ רִצְחוֹ וַחֲרָבוֹ בָּצָר רִצְחוֹ וַיַּפְּלוּ
 17 יַחְדָּו וַיִּקְרָא לְמָקוֹם הַהוּא חֶלְקֶת הַנָּעֲרִים אֲשֶׁר בְּגְבֻעֹן: וַהֲיוּ
 חַמְלַחְמָה קִשָּׁה עַד-מָאָד בָּיִתָּם הַהוּא וַיַּפְגֵּה אַבְנֵל וְאֶנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל
 18 לִפְנֵי עַבְדֵי דָוִד: וַיְהִיו שָׁם שְׁלֹשָׁה בָנֵי צְרוּיָה יֹאבֹב וְאַבִּישֵׁי וַעֲשֹׂהֶאֱל
 19 וַעֲשֹׂהֶאֱל קָל בְּרַגְלָיו כְּאַחַד הַצָּבִים אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה: וַיִּרְדֵּף עֲשֹׂהֶאֱל
 אַחֲרֵי אַבְנֶר וְלֹא-נָטָה לָלֶכֶת עַל-הַיָּמִין וְעַל-הַשְּׂמָאל מֵאַחֲרֵי אַבְנֶר:
 כ וַיִּפֹּן אַבְנֵל אַחֲרָיו וַיֹּאמֶר הֲאֵתָה זֶה עֲשֹׂהֶאֱל וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי: וַיֹּאמֶר
 לוֹ אַבְנֶר נָטָה לָךְ עַל-יָמִינָךְ אוֹ עַל-שְׂמְאַלְךָ וַאֲתָזוּ לָךְ אַחֵד מִהַנְּעָרִים
 22 וַיַּח-לָךְ אֶת-חֶלְצָתוֹ וְלֹא-אָבָה עֲשֹׂהֶאֱל לָסוּר מֵאַחֲרָיו: וַיִּסָּפֶה עוֹד
 אַבְנֶר לֵאמֹר אֶל-עֲשֹׂהֶאֱל סוּר לָךְ מֵאַחֲרֵי לָמָּה אַפְסָה אֲרָצָה וַאֲיֹה
 23 אֲשָׁא פָנַי אֶל-יֹאבֹב אַחִיךָ: וַיִּמָּאֵן לָסוּר וַיַּפְּתוּ אַבְנֶר בְּאַחֲרֵי קַחְלִית
 אֶל-הַחֹמֶשׁ וַהֲצֵא הַחֲנִיחַ מֵאַחֲרָיו וַיַּפֵּל-שָׁם וַיָּמָת תַּחְתּוֹ וַהֲיָ כֹל-
 24 הַבָּא אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-נָפַל שָׁם עֲשֹׂהֶאֱל וַיָּמָת וַיַּעֲמְדוּ: וַיִּרְדֵּף יֹאבֹב

3. sed et viros, qui erant cum eo, duxit David singulos cum domo sua; et manserunt in oppidis Hebron.

4. * Veneruntque viri Iuda, et unxerunt ibi David, ut regnaret super domum Iuda. Et nunciatum est David, quod viri Iabes Galaad † sepelissent Saul.

* 1 Mach. 2, 57. Infr. 5, 3.
† 1 Reg. 31, 11. sq.

5. Misit ergo David nuncios ad viros Iabes Galaad, dixitque ad eos: Benedicti vos Domino, qui fecistis misericordiam hanc cum domino vestro Saul, et sepelistis eum.

6. Et nunc retribuet vobis quidem Dominus misericordiam et veritatem; sed et ego reddam gratiam, eo quod fecistis verbum istud.

7. Confortentur manus vestrae, et estote filii fortitudinis! licet enim mortuus sit dominus vester Saul; tamen me unxit domus Iuda in regem sibi.

8. Abner autem filius Ner, princeps exercitus Saul, tulit Isboseth filium Saul, et circumduxit eum per castra,

9. Regemque constituit super Galaad et super Gessuri, et super Iezraël, et super Ephraim, et super Beniamin, et super Israël universum.

10. Quadraginta annorum erat Isboseth filius Saul, cum regnare coepisset super Israël, et duobus annis regnavit; sola autem domus Iuda sequebatur David.

11. Et fuit numerus dierum, quos commoratus est David, imperans in Hebron super domum Iuda, septem annorum, et sex mensium.

12. Egressusque est Abner filius Ner, et pueri Isboseth filii Saul, de castris in Gabaon.

13. Porro Ioab filius Sarviae, et pueri David egressi sunt, et occurrerunt eis iuxta piscinam Gabaon. Et cum in unum convenissent, e re-

gione sederunt; hi ex una parte piscinae, et illi ex altera.

14. Dixitque Abner ad Ioab: Surgant pueri, et ludant coram nobis! Et respondit Ioab: Surgant!

15. Surrexerunt ergo, et transierunt numero duodecim de Beniamin, ex parte Isboseth filii Saul, et duodecim de pueris David.

16. Apprehensoque unusquisque capite comparis sui, defixit gladium in latns contrarii, et ceciderunt simul; vocatumque est nomen loci illius: Ager robustorum, in Gabaon.

17. Et ortum est bellum durum satis in die illa; fugatusque est Abner, et viri Israël, a pueris David.

18. Erant autem ibi tres filii Sarviae*, Ioab, et Abisai, et Asaël; porro Asaël cursor velocissimus fuit, quasi unus de capreis, quae morantur in silvis.

* 1 Paral. 2, 13-17.

19. Persequebatur autem Asaël Abner, et non declinavit ad dextram, neque ad sinistram omittens persequi Abner.

20. Respexit itaque Abner post tergum suum, et ait: Tunc es Asaël! Qui respondit: Ego sum.

21. Dixitque ei Abner: Vade ad dextram, sive ad sinistram, et apprehende unum de adolescentibus, et tolle tibi spolia eius. Noluit autem Asaël omittere, quin urgeret eum.

22. Rursumque locutus est Abner ad Asaël: Recede, noli me sequi, ne compellar confodere te in terram, et levare non potero faciem meam ad Ioab fratrem tuum.

23. Qui audire contempsit, et noluit declinare; percussit ergo cum Abner aversa hasta in inguine, et transfodit, et mortuus est in eodem loco; omnesque qui transibant per locum illum, in quo ceciderat Asaël, et mortuus erat, subsistebant.

24. Persequentibus autem Ioab et

Abisai fugientem Abner, sol occubuit; et venerunt usque ad collem aquae ductus, qui est ex adverso vallis itineris deserti in Gabaon.

25. Congregatique sunt filii Benjamin ad Abner; et conglobati in unum cuneum, steterunt in summitate tumuli unius.

26. Et exclamavit Abner ad Ioab, et ait: Num usque ad internecionem tuus mureo desaeviet? an ignoras, quod periculosa sit desperatio? usquequo non dicis populo, ut omittat persequi fratres suos?

27. Et ait Ioab: Vivit Dominus! si locutus fuisses, maue recessisset populus persequens fratrem suum.

* v. 14.

28. Insonuit ergo Ioab buccina, et stetit omnis exercitus, nec persecuti sunt ultra Israël, neque iniere certamen.

29. Abner autem et viri eius abierunt per campestria tota nocte illa; et transierunt Iordanem, et lustrata omni Bethoron, venerunt ad castra.

30. Porro Ioab reversus, omisso Abner, congregavit omnem populum; et defuerunt de pueris David decem et novem viri, excepto Asaële.

31. Servi autem David percusserunt de Benjamin, et de viris, qui erant cum Abner, trecentos sexaginta, qui et mortui sunt.

32. Tuleruntque Asaël, et sepe-
lierunt eum in sepulchro patris sui in Bethlehem; et ambulaverunt tota nocte Ioab et viri, qui erant cum eo, et in ipso crepusculo pervenerunt in Hebron.

CAP. III.

Abner dissidet cum Isboseth; agit cum Davide de regno; occiditur a Ioab, quod Davidem vehementer affligit.

1. Facta est ergo longa concertatio inter domum Saul, et inter domum David; David proficiscens, et

semper seipso robustior*, domus autem Saul decrescens quotidie.

* 1 Paral. 13, 22.

2. * Natique sunt filii David in Hebron; fuitque primogenitus eius Amnon de Achinoam Iezraëlitide.

* 1 Paral. 3, 1-5.

3. Et post eum Cheleab de Abigail uxore Nabal Carmeli; porro tertius Absalon filius Maacha filiae Tholmai regis Gessur*

* c. 15, 8.

4. Quartus autem Adonias, filius Haggith; et quintus Saphathia, filius Abital.

5. Sextus quoque Iethraam, de Egla uxore David. Hi nati sunt David in Hebron.

6. Cum ergo esset praelium inter domum Saul et domum David, Abner filius Ner regebat domum Saul.

7. Fuerat autem Sauli concubina nomine Respha, filia Aia. Dixitque Isboseth ad Abner*:

* c. 16, 21. 22.

8. Quare ingressus es ad concubinam patris mei? Qui iratus nimis propter verba Isboseth, ait: Numquid caput canis ego sum adversum Indam hodie, qui fecerim misericordiam super domum Saul patris tui, et super fratres et proximos eius, et non tradidi te in manus David, et tu requisisti in me, quod argueres pro muliere hodie?

9: Haec faciat Deus Abner, et haec addat ei, nisi quomodo iuravit Dominus David*, sic faciam cum eo,

* 1 Reg. 13, 14. 15, 11. 28. 16, 12. 13.

10. ut transferatur regnum de domo Saul, et elevetur thronus David super Israël, et super Iudam, a Dan usque Bersabee*.

* Ind. 20, 1.

11. Et non potuit respondere ei quidquam, quia metuebat illum.

12. Misit ergo Abner nuncios ad David pro se dicentes: Cuius est terra? Et ut loquerentur: Fac mecum amicitias, et erit manus mea

וַאֲבִישֵׁי אַחֲרֵי אֲבִנֵּר וְהַשְׁמֵשׁ בָּאָה וְהָמָּה בָּאוּ עַד־גִּבְעַת אֲמָה אֲשֶׁר
עַל־פְּנֵי־גֵית הַרְגָּה מְדָבֵר גִּבְעוֹן: וַיִּתְּקֻצּוּ בְּנֵי־בִנְיָמִן אַחֲרֵי אֲבִנֵּר כֹּה
וַיְהִי לְאַגָּה אֶתֶּת וַיַּעֲמֻהוּ עַל־רֹאשׁ גִּבְעָה אַחַת: וַיִּקְרָא אֲבִנֵּר אֶל־
יֹאָב וַיֹּאמֶר הִלָּצֵחַ תֹּאכֵל תֹּרֵב הֲלֹא יָדַעְתָּה כִּי־מָרָה תִּהְיֶה
בְּאַחֲרֹנָה וְעַד־מָתִי לֹא־תֹאמַר לָעֵם לָשׁוּב מֵאַחֲרֵי אֲחֵיהֶם: וַיֹּאמֶר
יֹאָב חַי הָאֱלֹהִים כִּי לֹא הִבָּרַח כִּי אֲנִי מִתְּבַקֵּר נִעְלָה הָעֵם אִישׁ
מֵאַחֲרֵי אֲחֵיו: וַיִּתְּקֵעַ יֹאָב בַּשּׁוֹפָר וַיַּעֲמֵדוּ כָל־הָעָם וְלֹא־יָרָדוּ עוֹד
אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא־יָסֻפוּ עוֹד לְהִלָּחֵם: וַאֲבִנֵּר וְאֲנָשָׁיו הִלְכוּ בַּעֲרֹכָה
כָּל חַלְלָהּ הַהוּא וַיַּעֲבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן וַיִּלְכְּדוּ כָל־הַבְּתוּלֹתָיו וַיָּבִיאוּ
מִהֲנָיִם: וַיֹּאָב שָׁב מֵאַחֲרֵי אֲבִנֵּר וַיִּקְפֹּץ אֶת־כָּל־הָעָם וַיַּפְּקֻדוּ מֵעַבְדֵי ל
דָּוִד הַשְּׂעִיָּה־עָשׂוֹר אִישׁ וַעֲשֻׂהֶאֱל: וַעֲבָדֵי דָּוִד הָבֹו מִבְּנֵימִן וּבָאֲנָשָׁי
אֲבִנֵּר שְׁלֹש־מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים אִישׁ מֵתוֹ: וַיִּשְׂאוּ אֶת־עֲשֻׂהֶאֱל וַיִּקְבְּרוּהוּ
בְּקִבְרֵי אֲבֹיו אֲשֶׁר בֵּית לָחֶם וַיִּלְכְּדוּ כָל־הַלְוִיֹּת יֹאָב וְאֲנָשָׁיו וַיֹּאֲר לָחֶם
בַּחֲבֵרֹון:

ג

CAP. III. ג

וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה אַרְבָּעָה בֵּין בֵּית שְׂאוּל וּבֵין בֵּית דָּוִד וְדָוִד הִלָּךְ וַחֲזִק א
וּבֵית שְׂאוּל הִלָּכִים וְדָלִים: וַיִּפְּדוּ לְדָוִד בָּנִים בַּחֲבֵרֹון וַיְהִי בְכוֹרוֹ
אֲמִנֹן לְאַחִינֹעַם הַיִּזְרְעֵאלִית: וּמִשְׁנֵהוּ כָלָאָב לְאַבְיָל אִשְׁתׁ נָבָל
הַחֲבִרְמֶלִי וְהַשְׁלִשִׁי אֲבִשָׁלוֹם בֶּן־מִיכָל בַּת־תַּלְמִי מִלֶּךְ גִּשּׁוּר: וְהַרְבִּישִׁי
אֲרִיֶּה בֶן־תַּנְיָה וְהַחֲמִישִׁי שִׁפְטָנָה בֶּן־אֲבִיטָל: וְהַשְּׁשִׁי יִתְרָעַם לַעֲגֹלָה
אִשְׁתׁ דָּוִד אֵלֶּה יָפְדוּ לְדָוִד בַּחֲבֵרֹון: וַיְהִי בַּהֲיוֹת הַמִּלְחָמָה בֵּין
בֵּית שְׂאוּל וּבֵין בֵּית דָּוִד וַאֲבִנֵּר הָיָה מִתְחַזֵּק בְּבֵית שְׂאוּל: וְלִשְׂאוּל
פָּלָגֶשׁ וְשִׁמְיָה רֹצֵפָה בַת־אִיָּה וַיֹּאמֶר אֶל־אֲבִנֵּר מִדָּעַ בָּאתָה אֶל־
פִּילֶגֶשׁ אָבִי: וַיַּחַר לְאֲבִנֵּר מְאֹד עַל־הַבָּרִי אִישׁ־בִּשָּׁח וַיֹּאמֶר הֲרֹאשׁ
כָּלֵב אֹנֶכִי אֲשֶׁר לַיהוָה הַיּוֹם אֶעֱשֶׂה־חֶסֶד עִם־בֵּית שְׂאוּל אֲבִיךָ
אֶל־אֲחֵיו וְאֶל־מִרְצָהוּ: וְלֹא הִמָּצִיתָהּ בְּיַד דָּוִד וַתִּפְקֹד עָלַי עֹן הָאִשָּׁה
הַיּוֹם: כִּהְיִעֲשֶׂה אֱלֹהִים לְאֲבִנֵּר וְכֹה יִסִּיף לִי כִּי כֹאֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה
לְדָוִד כִּי־כֵן אֶעֱשֶׂה־לוֹ: לְהַעֲבִיר הַמַּמְלָכָה מִבֵּית שְׂאוּל וְלַחֲקִים אֶת־
כָּסָא דָּוִד עַל־יִשְׂרָאֵל וְעַל־יְהוּדָה מִהֵן וְעַד־בָּאָר שָׁבַע: וְלֹא־יָכֹל עוֹד
לְהָשִׁיב אֶת־אֲבִנֵּר דִּבֵּר מִירָאָתוֹ אֹתוֹ: וַיִּשְׁלַח אֲבִנֵּר מַלְאָכָיו
אֶל־דָּוִד תַּחֲמוֹ לֵאמֹר לְמִי־אָרָץ לֵאמֹר פָּרַתָּה בְּרִיתְךָ אִתִּי וַתִּהְיֶה יָדִי

— v. 27. II. פָּתַח בַּאֲתַח v. 2. III. וַיִּפְּדוּ — וַיִּגְלְדוּ ק' v. 3. —

צִיל ק' v. 7. נ"א אִישׁ־בִּשָּׁח v. 8. בִּלָּא א' v. 12. הָיוּ — הָיוּ ק'

13 עָמָה לְחַסֵּב אֶלֶּיהָ אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר טוֹב אֵלַי אֲכָרֶת אֶתָּה בְּרִית
אֵתָּה דִּבֶּר אַחֲרִי אֲנֹכִי שְׂאֵל מֵאֶתָּה לֵאמֹר לֹא־תִרְאֶה אֶת־פָּנַי כִּי
אִם־לִפְנֵי הַבִּיּוֹתָךְ אֵת מִיכָל בַּת־שָׁאִוֶל בְּבֹאֶךָ לְרֹאשׁוֹת אֶת־פָּנָי׃
14 וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים אֶל־אִישׁ־בִּשְׁת בֶּן־שָׁאִוֶל לֵאמֹר תִּנֶּה אֶת־אִשְׁתִּי
טו אֶת־מִיכָל אִשְׁרִי אַרְשֹׁתִי לִי בַמָּאָה עֲרֵלוֹת פְּלִשְׁתִּים׃ וַיִּשְׁלַח אִישׁ
16 בִּשְׁת וַיִּקְרָחָה מֵעַם אִישׁ מֵעַם פְּלִשְׁתָּאֵל בֶּן־לֹוֹשׁ׃ וַיִּלְכֶּה אֹתָהּ אִישָׁהּ
הַלֹּוֹה וַיְבָרֶה אַחֲרֶיהָ עַד־בָּתְּרִים וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲבִנִּי לָךְ שׁוֹב וַיָּשָׁב׃
17 וַיְדַבֵּר־אֲבִנִּי הַזֶּה עִם־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר גַּם־הַמֹּלֶךְ גַּם־שְׁלֹשִׁים הַיְיִרָחִים
18 מִבִּקְשֵׁים אֶת־דָּוִד לְמַלְכָּה עֲלֵיכֶם׃ וַעֲתָה עֲשׂוּ כִּי יִהְיֶה אָמַר אֶל־דָּוִד
לֵאמֹר בֵּרֶךְ ה' הָדָר עֲבָדֵי הוֹשִׁיעַ אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים וּמִיַּד
19 כָּל־אֲדִיבֵיהֶם׃ וַיְדַבֵּר גַּם־אֲבִנִּי בְּאָזְנֵי בְנֵי־מִיָּן וַיִּלְכֶּה גַם־אֲבִנִּי לְדַבֵּר
בְּאָזְנֵי דָוִד בַּחֲבִירוֹן אֶת כָּל־אֲשֶׁר־טוֹב בְּעֵינֵי יִשְׂרָאֵל וּבְעֵינֵי כָל־בָּרוּת
כ בְּנֵי־מִיָּן׃ וַיָּבֹא אֲבִנִּי אֶל־דָּוִד חֲבִירוֹן וְאֹתוֹ עֲשָׂרִים אֲנָשִׁים וַיַּעַשׂ דָּוִד
21 לְאֲבִנִּי וּלְאֲנָשָׁיו אֲשֶׁר־אִתּוֹ מִשְׁתָּה׃ וַיֹּאמֶר אֲבִנִּי אֶל־דָּוִד אֲקוּמָה׃
וְאֵלֶיכָה וְאֶקְבָּצֶחָה אֶל־אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיְכַרְתּוּ אֶתָּה בָּרוּת
וּמַלְכָּתָה כָּל אֲשֶׁר־תֵּאֱמָה נַפְשֶׁךָ וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת־אֲבִנִּי וַיִּלְכֶּה בְּשָׁלוֹם׃
22 וַחֲנָה עַבְדֵּי דָוִד וַיֹּאבֵב בָּא מִהַגְּלוּד וַשְּׁלָל רֹב עַמָּם הִבִּיאוּ וְאֲבִנִּי
23 אֵינָם עִם־דָּוִד בַּחֲבִירוֹן כִּי שָׁלְחוֹ וַיִּלְכֶּה בְּשָׁלוֹם׃ וַיֹּאבֵב וְכָל־הַצָּבָא
אֲשֶׁר־אִתּוֹ בָּאוּ וַיַּגִּדוּ לוֹיָאב לֵאמֹר בָּא־אֲבִנִּי בֶן־נֵר אֶל־הַמֶּלֶךְ
24 וַיִּשְׁלַחְהוּ וַיִּלְכֶּה בְּשָׁלוֹם׃ וַיָּבֹא יֹאבֵב אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר מֵת עֲשִׂיתָה
כח הַיָּהֳבָא אֲבִנִּי אֵלֶיךָ לְמַחֲגָה שְׁלַחְתּוֹ וַיִּלְכֶּה הַלֹּוֹה׃ יִדְעָתָה אֶת־אֲבִנִּי
בֶן־נֵר כִּי לִפְתָּחָךְ בָּא וּלְדַעַת אֶת־מוֹצְאָהּ וְאֶת־מְבוֹאָהּ וּלְדַעַת אֶת
26 כָּל־אֲשֶׁר אִתָּה עֲשֵׂה׃ וַיֵּצֵא יֹאבֵב מֵעַם דָּוִד וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אַחֲרָיו
27 אֲבִנִּי וַיִּשְׁבּוּ אֹתוֹ מִבּוֹר הַסַּרְהָ וּדְוִד לֹא יָדָע׃ וַיָּשָׁב אֲבִנִּי חֲבִירוֹן
וַיַּטְּחוּ יֹאבֵב אֶל־תּוֹךְ הַשֶּׁעַר לְדַבֵּר אֹתוֹ בְּשָׁלוֹ וַיַּכּוּהוּ שֵׁם הַחֲמִישׁ
28 וַחֲמֵת בָּרָם עָשָׂה אֹתוֹ׃ וַיִּשְׁמַע דָּוִד מֵאַחֲרָיו כֵּן וַיֹּאמֶר נָקִי אֲנֹכִי
29 וּמִמַּלְכָּתִי מֵעַם יְהוָה עַד־עוֹלָם מִדְּמֵי אֲבִנִּי בֶן־נֵר׃ וַחֲלוֹ עַל־רֹאשׁ
ל יֹאבֵב וְאֵל כָּל־בְּרִית אֲבָיו וְאֶל־יִפְרָת מִבֵּית יֹאבֵב זָב וּמִצְרָע וּמַחֲזִיק
ל בַּפֶּלֶךְ וְנִפְלַח בַּחֲרֹב וְחִסֵּר־לָחֹם׃ וַיֹּאבֵב וְאֲבִישִׁי אֹחִיו הִרְגוּ לְאֲבִנִּי
31 עַל אֲשֶׁר הִמִּית אֶת־עֲשָׂה אֵל אֲחֵיהֶם בְּגִבְעוֹן בַּמִּלְחָמָה׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד
אֶל־יֹאבֵב וְאֵל כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ קְרָעוּ בְּגָדֵיכֶם וְחָגְרוּ שָׂרִיס וּסְפְדוּ

III. v. 15. לֹוֹשׁ — לֹוֹשׁ כ' v. 18. נ"א אֲנִישִׁיעַ v. 25. מִבִּיּוֹתָךְ —

מִבִּיּוֹתָךְ כ'

tecum, et reducam ad te universum Israël.

13. Qui ait: Optime! ego faciam tecum amicitias; sed unam rem peto a te, dicens: Non videbis faciem meam, antequam adduxeris Michol filiam Saul, et sic venies, et videbis me.

14. Misit autem David nuncios ad Isboseth filium Saul, dicens*: Redde uxorem meam Michol, quam despondi mihi centum praeputiis Philistiim.

* 1 Reg. 18, 25. 27.

15. Misit ergo Isboseth, et tulit eam viro suo Phaltiel, filio Lais*.

* 1 Reg. 25, 44.

16. Sequebaturque eam vir suus, plorans usque Bahurim; et dixit ad eum Abner: Vade, et revertere! Qui reversus est.

17. Sermonem quoque intulit Abner ad seniores Israël, dicens: Tam heri quam nudiustertius quaerebatis David, ut regnaret super vos.

18. Nunc ergo facite; quoniam Dominus locutus est ad David, dicens: In manu servi mei David salvabo populum meum Israël de manu Philistiim, et omnium inimicorum eius.

19. Locutus est autem Abner etiam ad Beniamin. Et abiit, ut loqueretur ad David in Hebron omnia, quae placuerant Israël, et universo Beniamin.

20. Venitque ad David in Hebron cum viginti viris; et fecit David Abner, et viris eius, qui venerant cum eo, convivium.

21. Et dixit Abner ad David: Surgam, ut congregem ad te dominum meum regem omnem Israël, et ineam tecum foedus, et imperes omnibus, sicut desiderat anima tua. Cum ergo deduxisset David Abner, et ille isset in pace,

22. statim pueri David et Ioab ve-

nerunt, caesis latronibus, cum praeda magna nimis; Abner autem non erat cum David in Hebron, quia iam dimiserat eum, et profectus fuerat in pace.

23. Et Ioab, et omnis exercitus, qui erat cum eo, postea venerunt; nunciatum est itaque Ioab a narrantibus: Venit Abner filius Ner ad regem, et dimisit eum, et abiit in pace.

24. Et ingressus est Ioab ad regem, et ait: Quid fecisti? Ecce! venit Abner ad te; quare dimisisti eum, et abiit et recessit?

25. Ignoras Abner filium Ner, quoniam ad hoc venit ad te, ut deciperet te, et sciret exitum tuum, et introitum tuum, et nosset omnia, quae agis?

26. Egressus itaque Ioab a David, misit nuncios post Abner, et reduxit eum a cisterna Sira, ignorante David.

27. Cumque redisset *Abner in Hebron, seorsum adduxit eum Ioab ad medium portae, ut loqueretur ei, in dolo; et percussit illum ibi in inguine, et mortuus est in ultionem sanguinis Asaël fratris eius†

* 3 Reg. 2, 5. † c. 2, 23.

28. Quod cum audisset David rem iam gestam, ait: Mundus ego sum, et regnum meum, apud Dominum, usque in sempiternum, a sanguine Abner filii Ner;

29. et veniat super caput Ioab, et super omnem domum patris eius; nec deficiat de domo Ioab fluxum seminis sustinens, et leprosus, et tenens fusum, et cadens gladio, et indigens pane.

30. Igitur Ioab et Abisai frater eius interfecerunt Abner, eo quod occidisset Asaël fratrem eorum in Gabaon, in praelio.

31. Dixit autem David ad Ioab, et ad omnem populum, qui erat cum eo: Scindite vestimenta vestra, et accingimini saccis, et plangite ante

exequias Abner. Porro rex David sequebatur feretrum.

32. Cumque sepelissent Abner in Hebron, levavit rex David vocem suam, et flevit super tumulum Abner; flevit autem et omnis populus.

33. Plangensque rex et lugens Abner, ait: Nequaquam, ut mori solent ignavi, mortuus est Abner.

34. Manus tuae ligatae non sunt, et pedes tui non sunt compedibus aggravati; sed sicut solent cadere coram filiis iniquitatis, sic corruisti. Congeminansque omnis populus flevit super eum.

35. Cumque venisset universa multitudo cibum capere cum David, clara adhuc die iuravit David, dicens: Haec faciat mihi Deus, et haec addat! si ante occasum solis gustavero panem vel aliud quidquam.

36. Omnisque populus audivit, et placuerunt eis cuncta, quae fecit rex in conspectu totius populi *.

* v. 37.

37. Et cognovit omne vulgus et universus Israël in die illa, quoniam non actum fuisset a rege ut occideretur Abner filius Ner.

38. Dixit quoque rex ad servos suos: Num ignoratis, quoniam princeps et maximus cecidit hodie in Israël?

39. Ego autem adhuc delicatus, et unctus rex; porro viri isti filii Sarviae duri sunt mihi; retribuatur Dominus facienti malum iuxta meritum suum *.

* 3 Reg. 2, 5. 6.

CAP. IV.

Baana et Rechab interficiunt Isboseth dormientem; et ipsi iubente David interficiuntur.

1. Audivit autem Isboseth filius Saul, quod cecidisset Abner in Hebron; et dissolutae sunt ma-

nus eius, omnisque Israël perturbatus est.

2. Duo autem viri principes latronum erant filio Saul, nomen uni Baana, et nomen alteri Rechab, filii Remmon Berothitae de filiis Beniamin; siquidem et Beroth reputata est in Beniamin.

3. Et fugerunt Berothitae in Gethaim, fueruntque ibi advenae usque ad tempus illud.

4. Erat autem Ionathae filio Saul filius debilis pedibus; quinquennis enim fuit, quando venit nuncius * de Saul et Ionatha ex Iezraël. Tollens itaque eum nutrix sua, fugit; cumque festinaret, ut fugeret, cecidit, et claudus effectus est; habuitque vocabulum Miphiboseth.

* 1 Reg. 31, 1. 2. 6.

5. Venientes igitur filii Remmon Berothitae, Rechab et Baana, ingressi sunt fervente die domum Isboseth; qui dormiebat super stratum suum meridie. Et ostiaria domus purgans triticum, obdormivit.

6. Ingressi sunt autem domum latenter assumptes spicas tritici, et percusserunt eum in inguine Rechab et Baana frater eius, et fugerunt.

7. Cum autem ingressi fuissent domum, ille dormiebat super lectum suum in conclavi, et percutientes interfecerunt eum; sublatoque capite eius, abierunt per viam deserti tota nocte;

8. et attulerunt caput Isboseth ad David in Hebron; dixeruntque ad regem: Ecce! caput Isboseth filii Saul inimici tui, qui quaerebat animam tuam; et dedit Dominus domino meo regi ultionem hodie de Saul, et de semine eius.

9. Respondens autem David Rechab, et Baana fratri eius, filiis Remmon Berothitae, dixit ad eos: Vivit Dominus, qui eruit animam meam de omni angustia;

לפני אבנר והמלך הודו חלף אחרי המטה: ויבקרו את-אבנר בַּחֲבֹרֹן 32
ויעשו המלך את-קולו ויבך אל-נקבר אבנר ויבכו כל-העם:

ויקנו המלך אל-אבנר ויאמר 33

הפמות נבל רמות אבנר:

ידרך לא-אסרות 34

ורגלך לא-לנחשתים הִנָּשׂוּ

בנפול לפני בני-עולה נפלה

ויספו כל-העם לבכות עליו: ויבא כל-העם להברות את-דוד לחם לה

בעוד היום וישבע דוד לאמר כה נעשה-לך אלהים וכה יסוף כי אם-

לפני בוא-השמש אטעם-לחם או כל-מאומה: וכל-העם הפריה וישוב 36

פניניהם ככל אשר עשה המלך: בעיני כל-העם טוב: וידעו כל- 37

העם וכל-ישראל כיום ההוא כי לא היתה מהמלך להמית את-

אבנר בן-נר: ויאמר המלך אל-עבדיו הלא תדעו כי-שור וגדול 38

נפל היום הזה בישראל: ואנכי היום רץ ומשית מלך: והאנשים 39

האלה בני צויה כמים ממני ושלם יהיה לעשה הרעה ברחמי:

ד

CAP. IV. ד

וישמע בן-שאול כי מת אבנר בַּחֲבֹרֹן וירפו ידיו וכל-ישראל א

נבחרו: ויטנו אנשים שרי-גדודים היו בן-שאול שם האחר בעלה 2

ושם הישני רכב בני רמון הבארת מִבְּנֵי בְנִימִן כי גם-בארות

החשב על-בנימין: ויברחו הבארתים גתמה ויהיו-שם גרים עד 3

היום הזה: וליהונתן בן-שאול בן נכה רגלים בן-חמש שנים היה 4

בבא שמעל שאול ויהונתן מיוזראל ותשאחו אמנתו ותלם ויהי

בחפזה לנזם ויפל ויפסח ושמזו מסיבשת: וילכו בני-רמון הבארת ה

רכב ובענה ויבאו פתח היום אל-בית איש בשת והוא שלב את

משקב הצהרים: והנה באו עד-תוך הבית לקחי חטים ויבחו אל- 6

החמש ורכב ובענה אחיו נמלטו: ויבאו הבית והוא-שלב על-מטתו 7

בחדר משכבו ויגהו וימתו ויסירו את-ראשו ויקחו את-ראשו

וילכו הרה הערבה כל-חוליה: ויבאו את-ראש איש-בשת אל-דוד 8

בחורן ויאמרו אל-המלך הנה-ראש איש-בשת בן-שאול אויבך

אשר בקש את-נפשך ויתן יהוה לאדני המלך נקמות היום הזה

משאול ומזרעו: ויען דוד את-רכב ואת-בענה אחיו בני רמון 9

הבארת ויאמר להם חי-יהוה אשר-פדה את-נפשי מכל-צרה: כי י

המגיד לו לאמר הנה-מת שׂאול והוא-היה כמבשרו בעריו והנה
 11 לו ואהרנהו בצקלג אשר לתור-לו בשרה: אה פיראנשים רשעים
 הרגו את-איש צדיק בביתו על-משכבו ועתה הלא אבקש את-דמו
 12 מידכם ובשרתי אתכם מן-הארץ: ויצו דוד את-הנערים והנהגום
 וינצצו את-ידיהם ואת-רגליהם ויתלו על-הפרכת בחברון ואת
 ראש איש-בשת לקחו וינקרו וינקרו בקבר-אבנר בחברון:

ה CAP. V.

ה

א ויבאו כל-שבטי ישראל אל-דוד חברונה ויאמרו לאמר הננו עצמה
 2 ובשרך אנחנו: גם-אתמול גם-שלשום בחיות שׂאול מלך עלינו אתה
 הרתה מוציא והמבי את-ישראל ויאמר והנה לה אתה תרעה את-
 3 עמי את-ישראל ואתה תהיה לנגיד על-ישראל: ויבאו כל-זקני
 ישראל אל-המלך חברונה ויבית להם המלך דוד ברית בחברון
 4 לפני יהוה וימשתו את-דוד למלך על-ישראל: בן-שלשים שנה
 ה דוד במלכו ארבעים שנה מלך: בחברון מלך על-יהודה שבע שנים
 וישנה חדשים וברושלם מלך שלשים ושלש שנה על כל-ישראל
 6 ויהודה: וילך המלך ואנשיו וירושלם אל-היבסי וישב הארץ
 ויאמר לדוד לאמר לא-תבוא הנה כי אם-הסירה העורים והפסחים
 7 לאמר לא-דבוא דוד הנה: וילכד דוד את מצבת ציון היא עיר דוד:
 8 ויאמר דוד ביום ההוא כל-מפה יבוסו ויגע בצנור ואת-הפסחים
 ואת-הנערים שנאו נפש דוד על-כן נאמרו עור ופסח לא יבוא אל-
 9 חברת: וישב דוד במצדה ויקרא-לה עיר דוד ויבן דוד סביב מן-
 י המלוא ויביתה: וילך דוד חלוף וגדול ויהיה אלתו צבאות עמו:
 11 וישלח חירם מלך-צר מלכים אל-דוד ויצא ארזים וחרשי
 12 יץ וחרשי אבן קיר ויבנו-בית לדוד: וידע דוד פירחביו והנה
 13 למלך על-ישראל וכי נשא ממלכתו בעבור עמו ישראל: ויבא
 דוד עוד פלגשים ונשים מירושלם אחרי באו מחברון ויגלדו עוד
 14 לדוד בנים וקנות: ואלה שמות הילדים לו בירושלם שמוע ושולב
 טז ונתן ושלמה: ויבחר ואלישוע ונפג ורע: ואלישמע ואלידע
 17 ואליפלט: וישמעו פלשתים פירמשתו את-דוד למלך על-ישראל
 ויעלו כל-פלשתים לבקש את-דוד וישמע דוד ויגר אל-המצודה:
 18 ופלשתים באו וישמשו בעמק רפאים: וישאל דוד ביהוה לאמר
 19

v. 2. V. היתה מוציא — היתה המוציא ק': והמביא ק':

ספא בא"פ v. 8. שנא' אי שנואי — שנואי ק'

10. * quoniam eum, qui annuntiaverat mihi, et dixerat: Mortuus est Saul; qui putabat se prospera nunciare, tenni, et occidi eum in Siceleg, cui oportebat mercedem dare pro nuncio.

* c. 1, 14. 15.

11. Quanto magis nunc, cum homines impii interfecerunt virum innoxium, in domo sua, super lectum suum, non quaeram sanguinem eius de manu vestra * et auferam vos de terra?

* Deut. 19, 11. 13.

12. Praecepit itaque David pueris suis, et interfecerunt eos; praecedentesque manus et pedes eorum, suspenderunt eos super piscinam in Hebron; caput autem Isboseth tulerunt, et sepelierunt in sepulchro Abner * in Hebron.

* c. 3, 32

CAP. V.

David ungitur super universum Israël; Jebusaeos propellit, et Philisthaeos bis vincit.

1. Et venerunt universae tribus Israël ad David in Hebron dicentes *: Ecce! nos, os tuum et caro tua sumus.

* 1 Paral. 11, 1—3.

2. Sed et heri et nudiustertius, cum esset Saul rex super nos, tu eras educens et reducens * Israël; dixit autem Dominus ad te: Tu pasces populum meum Israël, et tu eris dux super Israël †.

* 1 Reg. 18, 13. 16. † 1 Reg. 25, 30. Ps. 77, 71.

3. Venerunt quoque et seniores Israël ad regem in Hebron, et percussit cum eis rex David foedus in Hebron coram Domino*; unxeruntque David in regem super Israël.

* c. 2, 4.

4. Filius triginta annorum erat David, cum regnare coepisset *, et quadraginta annis regnavit.

* 3 Reg. 2, 11. 1 Paral. 3, 4.

5. In Hebron regnavit super Iudam septem annis et sex mensibus; in Ierusalem autem regnavit triginta tribus annis super omnem Israël et Iudam.

6. Et abiit rex, et omnes viri *, qui erant cum eo, in Ierusalem, ad Iebusaeum habitatorem terrae †; dictumque est David ab eis:

Non ingredieris huc, nisi abstuleris caecos et claudos dicentes: Non ingredietur David huc.

* 1 Paral. 11, 23. sqq. † 1 Paral. 11, 4.

7. Cepit autem David arcem Sion, haec est civitas David.

8. Proposuerat enim David in die illa praemium, qui percussisset Iebusaeum, et tetigisset domatum fistulas, et abstulisset caecos et claudos odientes animam David. Idcirco dicitur in proverbio *: Caecus et claudus non intrabunt in templum.

* Ps. 114, 5. 7. 8.

9. Habitavit * autem David in arce, et vocavit eam, civitatem David; et aedificavit per gyrum a Mello et intrinsecus.

* 1 Paral. 11, 8.

10. Et ingrediebatur proficiens atque succrescens, et Dominus Deus exercituum erat cum eo.

11. * Misit quoque Hiram rex Tyri nuncios ad David, et ligna cedrina, et artifices lignorum, artificesque lapidum ad parietes; et aedificaverunt domum David.

* 1 Paral. 14, 1—7.

12. Et cognovit David, quoniam confirmasset eum Dominus regem super Israël, et quoniam exaltasset regnum eius super populum suum Israël.

13. * Accepit ergo David adhuc concubinas et uxores de Ierusalem, postquam venerat de Hebron; nati sunt David et alii filii et filiae.

* 1 Paral. 3, 1. 2

14. Et haec nomina eorum, qui nati sunt ei in Ierusalem *: Sanna, et Sobab, et Nathan, et Salomon,

* 1 Paral. 3, 5. sq.

15. et Iebahar, et Elisua, et Nepheg.

16. et Iaphia, et Elisama, et Elioda, et Eliphaleth.

17. Audierunt ergo Philisthim, quod unxissent David in regem super Israël; et ascenderunt universi, ut quaererent David; quod cum audisset David, descendit in praesidium.

18. * Philisthim autem venientes diffusi sunt in valle Raphaim.

* 1 Paral. 14, 9—17.

19. Et consuluit David Domi-

num, dicens: Si ascendam ad Philisthiim? et si dabis eos in manu mea? Et dixit Dominus ad David: Ascende, quia tradens dabo Philisthiim in manu tua.

20. * Venit ergo David in Baal Pharasim; et percussit eos ibi, et dixit: Divisit Dominus inimicos meos coram me, sicut dividuntur aquae. Propterea vocatum est nomen loci illius, Baal Pharasim.

* Ies. 28, 21.

21. * Et reliquerunt ibi sculptilia sua; quae tulit David, et viri eius.

* 1 Paral. 14, 12.

22. Et addiderunt adhuc Philisthiim, ut ascenderent, et diffusi sunt in valle Raphaim.

23. Consuluit autem David Dominum: Si ascendam contra Philisthaeos, et tradas eos in manus meas? Qui respondit: Non ascendas contra eos, sed gyra post tergum eorum, et venies ad eos ex adverso pyrorum.

24. Et cum audieris sonitum gradientis in cacumine pyrorum, tunc inibis praelium; quia tunc egredietur Dominus ante faciem tuam, ut percutiat castra Philisthiim.

25. Fecit itaque David sicut praeceperat ei Dominus, et percussit Philisthiim de Gabaa, usque dum venias Gezer.

CAP. VI.

Oza a Domino percutitur, quod arcam attigisset. Arca e domo Abinadab reducitur in civitatem David.

1. Congregavit autem rursum David omnes electos ex Israël triginta millia.

2. * Surrexitque David, et abiit, et universus populus, qui erat cum eo de viris Iuda, ut adducerent arcam Dei, super quam invocatum est nomen Domini exercituum, sedentis in cherubim super eam †.

* 1 Paral. 13, 1 — 14. 15, 43. † 1 Reg. 4, 4.

Exod. 25, 22.

3. Et imposuerunt arcam Dei super plaustrum novum; tuleruntque eam de domo Abinadab, qui erat in Gabaa: Oza autem et Ahio filii Abinadab, minabant plaustrum novum.

4. * Cumque tulissent eam de domo Abinadab, qui erat in Gabaa, cu-

stodiens arcam Dei Ahio praecedebat arcam.

* 1 Reg. 7, 1.

5. David autem et omnis Israël ludebant coram Domino, in omnibus lignis fabrefactis, et citharis et lyris et tympanis et sistris et cymbalis.

6. Postquam autem venerunt ad arcam Nachon, extendit Oza manum ad arcam Dei, et tenuit eam; quoniam calcitrabant boves, et declinaverunt eam.

7. Iratusque est indignatione Dominus contra Ozam, et percussit eum super temeritate *; qui mortuus est ibi iuxta arcam Dei.

* Num. 4, 15.

8. * Contristatus est autem David, eo quod percussisset Dominus † Ozam, et vocatum est nomen loci illius, Percussio Ozae, usque in diem hanc.

* 1 Paral. 13, 11. † 1 Paral. 15, 13.

9. Et extimuit David Dominum in die illa, dicens: Quomodo ingreditur ad me arca Domini?

10. Et noluit divertere ad se arcam Domini in civitatem David; sed divertit eam in domum Obedom * Gethaei.

* 1 Paral. 13, 13.

11. Et habitavit arca Domini in domo Obedom Gethaei tribus mensibus; et benedixit Dominus Obedom, et omnem domum eius.

12. * Nunciatumque est regi David, quod benedixisset Dominus Obedom, et omnia eius, propter arcam Dei. Abiit ergo David, et adduxit arcam Dei de domo Obedom in civitatem David cum gaudio, et erant cum David septem chori, et victima vituli.

* 1 Paral. 15, 25.

13. * Cumque transcendissent, qui portabant arcam Domini, sex passus, immolabat bovem et arietem;

* 1 Paral. 15, 26.

14. et David saltabat totis viribus ante Dominum. Porro David erat accinctus * ephod lineo.

* 1 Reg. 22, 18. 23, 6.

15. Et David et omnis domus Israël ducebant arcam testamenti Domini, in iubilo, et in clangore buccinae.

16. Cumque intrasset arca Domi-

הַאֲנִלָּה אֶל-פְּלִשְׁתִּים הַחֹתָנִם בְּדָרִי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-דָּוִד עֲלֶה כִּי-
 נָחָן אָתָּן אֶת-הַפְּלִשְׁתִּים בְּדָרֶךְ; וַיָּבֹא דָוִד בְּכָל-פְּרָצִים וַיִּכֶם לָשָׁם כ
 דָּוִד וַיֹּאמֶר פָּרַץ יְהוָה אֶת-אֹיְבֵי לִפְנֵי כַפְרֵץ מִיָּם עַל-כֵּן קָרָא לָשָׁם-
 הַמָּקוֹם הַהוּא בְּעַל פְּרָצִים; וַעֲזָבוּ-שָׁם אֶת-עֲצֻבֵיהֶם וַיִּשְׁאָם דָּוִד 21
 וַאֲנָשָׁיו; וַיִּסְרֹפוּ עוֹד פְּלִשְׁתִּים לַעֲלוֹת וַיִּנְטְשׁוּ בַעֲמֶק רְפָאִים; 22
 וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה וַיֹּאמֶר לֹא תַעֲלֶה הַסָּב אֶל-אַחֲרֵיהֶם וַהֲבֹאָה לָהֶם 23
 מִמּוֹל בְּכָאִים; וַיְהִי בְשִׁמְעוֹן אֶת-קוֹל צִנְדָּה בְּרָאשֵׁי הַבְּכָאִים אֹז 24
 הַחֲרִין כִּי אֹז וְצֹא יְהוָה לַפְּנִיָּה לַחֲפוֹת בְּמַחֲנֶה פְּלִשְׁתִּים; וַיַּעַשׂ דָּוִד כֹּחַ
 כֵּן כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָה וַיִּבֶן אֶת-פְּלִשְׁתִּים מִגִּבְעַ עַד-בֶּאֱקָה גִּזְרִי;

7

CAP. VI. 7

וַיִּסֶּם עוֹד דָּוִד אֶת-כָּל-בָּחֹר בְּיִשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים אָלֶּה; וַיִּקָּם וַיִּלָּךְ 28
 דָּוִד וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ מִבְּעָלֵי יְהוּדָה לַהֲעֲלוֹת מִשָּׁם אֶת אֲרֹן
 הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר-נִקְרָא שָׁם שָׁם יְהוָה צְבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים עָלָיו;
 וַיִּרְכְּבוּ אֶת-אֲרֹן הָאֱלֹהִים אֶל-עֲגֹלָה חֲדָשָׁה וַיִּשְׁאַחֻּ מִפֶּת אֲבִירָהָב 3
 אֲשֶׁר בַּגִּבְעָה וַיָּצֵא וַאֲחִיו בְּנֵי אֲבִירָהָב נִהְגִּים אֶת-הָעֲגֹלָה חֲדָשָׁה;
 וַיִּשְׁאַחֻּ מִפֶּת אֲבִירָהָב אֲשֶׁר בַּגִּבְעָה עִם אֲרֹן הָאֱלֹהִים וַאֲחִיו הָלָךְ; 4
 לִפְנֵי הָאֲרֹן; וְדָוִד וְכָל-בְּרִית יִשְׂרָאֵל מִשְׁחֻקִּים לִפְנֵי יְהוָה בָּכַל נֹצֵר 5
 בְּרוּשִׁים וּבְכַנְזֹת וּבְנִבְלִים וּבְהַפְּתִים וּבְמִנְעֻנִּים וּבְצִלְצְלִים; וַיָּבֹאוּ עַד- 6
 גֵּרֶן נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֹזָה אֶל-אֲרֹן הָאֱלֹהִים וַיֹּאחֲזֵ בּוֹ כִּי שָׁמָּה הַבִּקְרָד;
 וַיַּחֲרִיקֵהּ יְהוָה בַּעֲזָה וַיַּהֲפֹהּ שָׁם הָאֱלֹהִים עַל-הַשֵּׁל וַיָּמָת שָׁם עִם 7
 אֲרֹן הָאֱלֹהִים; וַיַּחֲרִ לְדָוִד עַל אֲשֶׁר פָּרַץ יְהוָה פָּרַץ בַּעֲזָה וַיִּקְרָא 8
 לַמָּקוֹם הַהוּא פָּרַץ עֹזָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה; וַיֵּרָא דָוִד אֶת-יְהוָה בְּנוֹם 9
 הַהוּא וַיֹּאמֶר אֵיךְ יָבֹא אֵלַי אֲרֹן יְהוָה; וְלֹא-אָבִיחַ דָּוִד לְהִסִּיר אֵלָיו 10
 אֶת-אֲרֹן יְהוָה עַל-עֵר דָּוִד וַיַּעֲהוּ דָוִד בֵּית עֶבֶד-אָדָם הַגָּמִי; וַיִּשָּׁב 11
 אֲרֹן יְהוָה בֵּית עֶבֶד אָדָם הַגָּמִי שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיִּבְרַךְ יְהוָה אֶת-
 עֶבֶד אָדָם וְאֶת-כָּל-בֵּיתוֹ; וַיֵּלֶךְ לַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר בֵּרַךְ יְהוָה אֶת- 12
 בֵּית עֶבֶד אָדָם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לּוֹ בַּעֲבוּר אֲרֹן הָאֱלֹהִים וַיִּלָּךְ דָּוִד
 וַיִּנְעַל אֶת-אֲרֹן הָאֱלֹהִים מִבֵּית עֶבֶד אָדָם עֵיר דָּוִד בְּשִׁמְחָה; וַיְהִי 13
 כִּי צָעְדוּ נִשְׁאֵי אֲרֹן יְהוָה שְׁשֶׁה צָעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמִקְרָא; וְדָוִד 14
 מִכְרֶכֶר בָּכַל-עֹז לִפְנֵי יְהוָה וְדָוִד חָגַר אֶפֶסוֹ בָּדָ; וְדָוִד וְכָל-בֵּית מִי 15
 יִשְׂרָאֵל בָּעֲלִים אֶת-אֲרֹן יְהוָה בְּתוֹרֵעָה וּבְקוֹל שׁוֹפָר; וַהֲדָה אֲרֹן 16

v. 19. V. פסקא בא"פ v. 24. כ'ש' ק' v. 1. VI. הפסית שמיני;

בלא א' v. 2. בנ"א אין נ"א שם שם v. 7. פתח באתח

יהוה בא עיר דוד ומיכל בת-שאול נשקפה ו בעד החלון ותרא את
 17 המלך דוד מפניו ומכרבל לפני יהוה ותבז לו בלבבה ויבאו את
 ארון יהוה ויצגו אתו במקומו בתוך האהל אשר נטה-לו דוד וישל
 18 הדוד עלות לפני יהוה ושלמים ודכל דוד מהעלות העולה והשלמים
 19 ודברה את-העם בשם יהוה צבאות וידתק לכל-העם לכל-המון
 ישראל למאיש ועד-אשה לאיש חלת לחם אחת ואשפר אחד
 כ ואשישה אחת וגלה כל-העם איש לביתו וישב דוד לברה את-
 ביתו ותיצא מיכל בת-שאול לקראת דוד ותאמר מה-נכבד היום
 מלך ישראל אשר נגלה היום לעיני אמהות עבדיו כהעלות נגלות
 21 אתר הרקים ונאמר דוד אל-מיכל לפני יהוה אשר בחר-בר
 מאבדך ומכל-ביתך לצאת אתי נגיד על-עם יהוה על-ישראל
 22 ושחקתי לפני יהוה ונשקתי עוד מזאת והייתי שפל בעיני ועם-
 23 האמהות אשר אחרת עמם אפבדת ולמיכל בת-שאול לא-היה לה
 ילד עד יום מותה:

CAP. VII. ז

ז

א ויהי כי-ישב המלך בביתו ויהנות הנחת-לו מסביב מפל-ארביו:
 2 ונאמר המלך אל-נתן תזבא ראה לא אנכי יושב בבית ארזים וארון
 3 האלהים ישב בתוך הדריעה ונאמר נתן אל-המלך כל אשר בלבבה
 4 לך עשה כי יהיה עמך ויהי בלילה הזה ויהי הבר-יהוה אל-
 ה נתן לאמר לך ואמרתי אל-עבדי אל-דוד כה אמר יהוה האתה
 6 תבנה-לי בית לשבתי כי לא יושבתי בבית למיום העלתי את-בני
 ישראל ממצרים ועד היום הזה ואהיה מתהלך באהל ובמשכן:
 7 בכל אשר-התהלכתי בכל-בני ישראל הדבר הפרתי את-אחד שבטי
 ישראל אשר צויתי לרעות את-עמי את-ישראל לאמר למח לא-
 8 בנייתם לי בית ארזים ועתה כה-תאמר לעבדי לדוד כה אמר יהוה
 צבאות אני לשבתך מן-הנה מאתר העצן להיות נגיד על-עמי על-
 9 ישראל ואהיה עמך בכל אשר תלכת ואכרתה את-פל-ארבך
 י מפניך ועשיתי לך שם גדול פתם תגדלים אשר בארץ וישמתי מקום
 לעמי לישראל ונשעתי ושבן תחתיו ולא ירגז עוד ולא-יסיפו בני-
 11 עולה לענותו כאשר בראשונה ולמן-היום אשר צויתי שפטים על-
 עמי ישראל והניחתי לך מפל-ארבך ותגיד לך יהוה כי-בית

ni in civitatem David, Michol * filia Saul prospiciens per fenestram, vidit regem David subsilentem, atque saltantem coram Domino; et desepxit eum in corde suo.

* 1 Paral. 15, 29.

17. Et introduxerunt arcam Domini *, et imposuerunt eam in loco suo, in medio tabernaculi, quod tetenderat ei David; et obtulit David holocausta, et pacifica coram Domino.

* 1 Paral. 16, 1. sq

18. Cumque complisset offerens holocausta, et pacifica, benedixit populo in nomine Domini exercituum.

19. Et partitus est universae multitudini Israël, tam viro quam mulieri, singulis collyridam panis unam, et assaturam bubulae carnis unam, et similitam frixam oleo; et abiit omnis populus, unusquisque in domum suam.

20. Reversusque est David, ut benediceret domui suae; et egressa Michol filia Saul in occursum David, ait: Quam gloriosus fuit hodie rex Israël, discooperiens se ante ancillas servorum suorum, et nudatus est *, quasi si nudetur unus de scurris.

* v. 14. 1 Reg. 19, 24.

21. Dixitque David ad Michol: Ante Dominum, qui elegit me potius quam patrem tuum, et quam omnem domum eius, et praecepit mihi, ut essem dux super populum Domini in Israël,

22. et ludam, et vilior fiam plus quam factus sum; et ero humilis in oculis meis; et cum ancillis, de quibus locuta es, gloriosior apparebo.

23. Igitur Michol filiae Saul non est natus filius usque in diem mortis suae.

CAP. VII.

Propositum Davidis de templo aedificando primum laudat Nathan; sed postea iubente Deo prohibet.

1. Factum est autem, cum sedisset rex in domo sua *, et Dominus

dedisset ei requiem undique ab universis inimicis suis,

* 1 Paral. 17, 1 sq.

2. dixit ad Nathan Prophetam *: Videsne, quod ego habitem in domo cedrina, et arca Dei posita sit in medio pellium †?

* 1 Paral. 17, 1. supr. 5, 11. † c. 6, 17.

3. Dixitque Nathan ad regem: Omne, quod est in corde tuo, vade, fac! quia Dominus tecum est.

4. Factum est autem in illa nocte; et ecce! sermo Domini ad Nathan, dicens:

5. Vade, et loquere ad servum meum David: Haec dicit Dominus: Numquid tu aedificabis * mihi domum ad habitandum?

* 1 Paral. 22, 8.

6. Neque enim habitavi in domo, ex die illa, qua eduxi filios Israël de terra Aegypti, usque in diem hanc; sed ambulabam in tabernaculo, et in tentorio.

7. Per cuncta loca, quae transivi cum omnibus filiis Israël, numquid loquens locutus sum ad unam de tribubus Israël *, cui praecepi, ut pasceret populum meum Israël, dicens: Quare non aedificastis mihi domum cedrinam?

* 1 Paral. 18, 6.

8. Et nunc haec dices servo meo David: Haec dicit Dominus exercituum *: Ego tuli te de pascuis sequentem greges, ut esses dux super populum meum Israël;

* 1 Reg. 16, 11—13. Ps. 77, 70.

9. et fui tecum in omnibus, ubicumque ambulasti, et interfeci universos inimicos tuos a facie tua; fecique tibi nomen grande, iuxta nomen magnorum, qui sunt in terra.

10. Et ponam locum populo meo Israël, et plantabo eum, et habitabit sub eo, et non turbabitur amplius; nec addent filii iniquitatis, ut affligant eum sicut prius,

11. ex die, qua constitui iudices super populum meum Israël; et requiem dabo tibi ab omnibus inimicis tuis; praedicique tibi Dominus, quod domum faciat tibi Dominus,

12. * Cumque completi fuerint dies tui, et dormieris cum patribus tuis, suscitabo semen tuum post te, quod egredietur de utero tuo, et firmabo regnum eius.

* 3 Reg. 8, 19.

13. * Ipse aedificabit domum domini meo, et stabiliam thronum regni eius usque in sempiternum.

* 3 Reg. 5, 5.

14. * Ego ero ei in patrem, et ipse erit mihi in filium; qui si inique aliquid gesserit, arguam eum in virga virorum, et in plagis filiorum hominum.

* 1 Paral. 22, 10. Hebr. 1, 5.

15. * Misericordiam autem meam non auferam ab eo, sicut abstuli a Saul, quem amovi a facie mea †.

* 3 Reg. 5, 5. 6, 1. sq. Ps. 88, 4. 37.

† 1 Reg. 15, 26.

16. Et fidelis erit domus tua, et regnum tuum usque in aeternum ante faciem tuam, et * thronus tuus erit firmus iugiter †.

* Hebr. 1, 5. † Ps. 71, 7. 17.

17. Secundum omnia verba haec, et iuxta universam visionem istam, sic locutus est Nathan ad David.

18. Ingressus est autem rex David, et sedit coram Domino, et dixit: Quis ego sum Domine Deus, et quae domus mea, quia adduxisti me hucusque *?

* Ps. 114, 1. Eccl. 3, 18. 19.

19. Sed et hoc parum visum est in conspectu tuo Domine Deus, nisi loquereris etiam de domo servi tui in longinquum; ista est enim lex Adam, Domine Deus.

20. Quid ergo addere poterit adhuc David, ut loquatur ad te? tu enim scis servum tuum Domine Deus *.

* Ps. 138, 1.

21. Propter verbum tuum, et secundum cor tuum fecisti omnia magna haec, ita ut notum faceres servo tuo *.

* Ps. 32, 4.

22. Idcirco magnificatus es Domine Deus, quia non est similis tui, neque est Deus extra te *, in omnibus, quae audivimus auribus nostris †.

* Ps. 17, 32. † Ps. 43, 1.

23. Quae est autem, ut populus tuus Israël, gens in terra, propter quam ivit Deus, ut redimeret eam sibi in populum, et poneret sibi nomen, faceretque eis magna, et horribilia super terram, a facie populi tui, quem redemisti tibi ex Aegypto *, gentem, et deum eius.

* Deut. 4, 7. 34.

24. Firmasti enim tibi populum tuum Israël in populum sempiternum; et tu Domine Deus factus es eis in Deum.

25. Nunc ergo Domine Deus, verbum, quod locutus es super servum tuum, et super domum eius, suscita in sempiternum; et fac, sicut locutus es,

26. ut magnificetur nomen tuum usque in sempiternum, atque dicatur: Dominus exercituum, Deus super Israël. Et domus servi tui David erit stabilita coram Domino;

27. quia tu Domine exercituum Deus Israël revelasti aurem servi tui, dicens: Domum aedificabo tibi; propterea invenit servus tuus cor suum, ut oraret te oratione hac.

28. Nunc ergo Domine Deus, tu es Deus, et verba tua erunt vera; locutus es enim ad servum tuum bona haec.

29. Iucipe ergo, et benedic domui servi tui, ut sit in sempiternum coram te; quia tu Domine Deus locutus es, et benedictione tua benedicetur domus servi tui in sempiternum.

CAP. VIII.

David caesis Philisthaeis Israëlitas a tributo dando liberat; alios facit tributarios.

1. Factum est autem post haec, percussit David Philistiim, et humiliavit eos *, et tulit David frenum tributi de manu Philistiim.

* 1 Paral. 18, 1.

2. Et percussit Moab, et mensus est eos funiculo, coaequans terrae; mensus est autem duos funiculos, unum ad occidentum, et unum ad vivificandum; factusque est Moab David serviens sub tributo.

3. Et percussit David Adarezer filium Rohob regem Soba, quando

וַעֲשֶׂה-לָּךְ יְהוָה: כִּי וּמִלְאוּ דְמִיָּךְ וְשָׁכַבְתָּ אֶת-אַבְתָּיִךְ וַחֲקוּמְתִי
 אֶת-זִרְעֶךָ אַחֲרָיִךְ אֲשֶׁר יֵצֵא מִמִּצֵּיךָ וַחֲכִינְתִּי אֶת-מַמְלַכְתּוֹ: הוּא
 יְבַנֶּה-בֵּית לְשִׁמִּי וְכִנְנִיתִי אֶת-פֶּסֶס מַמְלַכְתּוֹ עַד-עוֹלָם: אֲנִי אֶהְיֶה-לָּךְ
 לְאָב וְהוּא יִהְיֶה-לְּךָ לְבֵן אֲשֶׁל בְּתֻעוֹתָיו וְהִכְתַּתִּיר בְּשֹׁבֶט אֲנָשִׁים
 וּבִנְיָעֵי בְּנֵי אָדָם: וַחֲסִדִּי לֹא-דָסוּר מִמֶּנּוּ כַּאֲשֶׁר הִסְרֹתִי מֵעַם שְׂאוֹל עַו
 אֲשֶׁר הִסִּירֹתִי מִלְּפָנֶיךָ: וְנֶאֱמַן בְּיָדְךָ וּמִמְלַכְתְּךָ עַד-עוֹלָם לְפָנֶיךָ
 כֶּסֶף אֶךְ יִהְיֶה נָכוֹן עַד-עוֹלָם: כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְכָל־הַחֲזִיוֹן הַזֶּה
 כֵּן הָבָר נָתַן אֶל-דָּוִד: וַיְבֹא הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיָּשָׁב לְפָנֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר
 מִי אֲנִי אֲדֹנִי יְהוָה וּמִי בֵיתִי כִּי הֵבִיאֲתָנִי עַד-הַלֵּם: וַחֲסִטֵּן עוֹד
 זֹאת כְּעִינֶיךָ אֲדֹנִי יְהוָה וַחֲדָבָר גַּם אֶל-בֵּית-עַבְדְּךָ לְמַרְחֹק וְזֹאת
 תּוֹרַת הָאָדָם אֲדֹנִי יְהוָה: וּמִתְיוֹסִיף דָּוִד עוֹד לְדָבָר אֵלֶיךָ וְאַתָּה כ
 יִדְעָה אֶת-עַבְדְּךָ אֲדֹנִי יְהוָה: כַּעֲבוּר הַדָּבָר וְכִלְבָּךְ עָלִיתָ אֶת כָּל־
 הַגְּדֻלָּה הַזֹּאת לְהוֹדִיעַ אֶת-עַבְדְּךָ: עַל-כֵּן גְּדַלְתָּ יְהוָה אֱלֹהִים כִּי-אִין
 כְּמוֹךָ וְאִין אֱלֹהִים וְזִלְתָּ כָּל־אֲשֶׁר-שָׁמְעֵנוּ בְּאָזְנוֹנוּ: וּמִי כַעֲמָךְ
 כְּיִשְׂרָאֵל גִּיר אַחֵר בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר הָלְכוּ-אֱלֹהִים לִפְהוֹת-לֹו לָעַם וְלָשׁוֹם
 לִי שֵׁם וְלַעֲשׂוֹת כָּל־הַגְּדֻלָּה וְנִדְאוֹת לְאֶרֶצְךָ מִפְּנֵי עַמְּךָ אֲשֶׁר פָּדִיתָ
 לָךְ מִמִּצְרַיִם גִּוִּים וְאַלְחִיוִ: וַתִּכְוֶנֶן לָךְ אֶת-עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְלָךְ לָעַם
 עַד-עוֹלָם וְאַתָּה יְהוָה הָיִיתָ לָהֶם לֵאלֹהִים: וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים כה
 הַדָּבָר אֲשֶׁר הִבְדָּתָה עַל-עַבְדְּךָ וְעַל-בֵּיתוֹ חֶסֶם עַד-עוֹלָם וַעֲשֶׂה כַּאֲשֶׁר
 הִבְדָּתָה: וְיִגְדַּל שִׁמְךָ עַד-עוֹלָם לְאָמֹר יְהוָה צָבָאוֹת אֱלֹהִים עַל-יִשְׂרָאֵל
 יֵבִית עַבְדְּךָ דָּוִד יְהוָה נָכוֹן לְפָנֶיךָ: כִּי-אַתָּה יְהוָה צָבָאוֹת אֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל גְּלִיתָה אֶת-אִזֹּן עַבְדְּךָ לְאָמֹר בֵּית אֲבֹנֶה-לָּךְ עַל-כֵּן מֵצֵא
 עַבְדְּךָ אֶת-לְבָוִי לְהַתְפַּלֵּל אֵלֶיךָ אֶת-חֲתַפְּלָה הַזֹּאת: וְעַתָּה ו אֲדֹנִי
 יְהוָה אַתָּה-הוּא הָאֱלֹהִים וּדְבַרְךָ יִהְיֶה אֱמֶת וַחֲדָבָר אֶל-עַבְדְּךָ אֶת־
 חֲשׂוֹנָה תִּזְאָת: וְעַתָּה הוּאֹל וְכָרְךָ אֶת-בֵּית עַבְדְּךָ לְהִיוֹת לְעוֹלָם לְפָנֶיךָ
 כִּי-אַתָּה אֲדֹנִי יְהוָה הִבְדָּתָה וּמִבְרַכְתָּךְ וְכָרְךָ בֵּית-עַבְדְּךָ לְעוֹלָם:

ח

CAP. VIII. ח

וַיְהִי אַחֲרֵי-כֵן וַיָּהֲ דָוִד אֶת-פִּלְשְׁתִּים וַיִּכְנִיעֵם וַיִּקַּח דָּוִד אֶת-מִתְּג
 הָאֲמָה מִיַּד פִּלְשְׁתִּים: וַיָּהֲ אֶת-מוֹאֵב וַיִּמְדָּם בַּחֲבֵל הַשָּׁפָב אוֹתָם
 אֶרְצָה וַיִּמְדָּד שְׁנֵי-חֲבָלִים לַחֲמִית וּמִלָּא חֲבָל לַחֲחִיּוֹת וַחֲזִיר מוֹאֵב
 לְדָוִד לְעֶבְדִּים וְשָׂאִר מִנְּחָה: וַיָּהֲ דָוִד אֶת-הַדְּדָעוֹר בֶּן-רָחָב מֶלֶךְ צוּבָה 3

4 בָּלְכָתוֹ לְהַטִּיב יָדוֹ בְּתֶרֶם־: וַיִּלְכְּדוּ יָדָיו מִמֶּנּוּ אֶלֶף וּשְׁבַע־מֵאוֹת
פְּרָשִׁים וְעֶשְׂרִים אֲלֶף אִישׁ רֶגֶל וַיַּעֲקֹר דָּוִד אֶת־כָּל־הָרֶקֶב וַיִּזְחַר
ה מִמֶּנּוּ מֵאָה רֶקֶב: וַתְּבֹא אָרָם הַמֶּלֶךְ לַעֲזֹר לְהַדְרֵעֹזַר מֶלֶךְ צוֹבָה וַיֵּה
6 דָּוִד בְּאָרָם עֶשְׂרִים־וּשְׁנַיִם אֲלֶף אִישׁ: וַיִּשֶׁם דָּוִד נְצִיבִים בְּאָרָם הַמֶּלֶךְ
וַיַּחֲזִי אָרָם לְדָוִד לַעֲבָדִים נְזֻשָׁאִי מִנְּחָה וַיִּשֶׁע יְהוֹל אֶת־דָּוִד בְּכָל
7 אֲשֶׁר הָלָךְ: וַיִּקַּח דָּוִד אֶת שְׁלֹמֹי הַזָּהָב אֲשֶׁר הָיוּ אֵל עֲבָדֵי הַדְרֵעֹזַר
8 וַיְרִאֵם יְרוּשָׁלַם: וּמִבִּשְׁתּוֹ וּמִבְּרֹתָי עָבְדֵי הַדְרֵעֹזַר לָקַח הַמֶּלֶךְ דָּוִד
9 נְחֹשֶׁת הַרְבֵּה מְאֹד: וַיִּשְׁמַע הָעָרִי מֶלֶךְ חֲמַת כִּי הֵבִיחַ דָּוִד אֶת כָּל־
י חֵיל הַדְרֵעֹזַר: וַיִּשְׁלַח הָעָרִי אֶת־יְהוֹרָם־בְּנוֹ אֶל־הַמֶּלֶךְ דָּוִד לִשְׁאֹל־לּוֹ
לְשָׁלוֹם וּלְבָרְכּוֹ עַל־ אֲשֶׁר נָלַחַם בְּהַדְרֵעֹזַר וַיִּפְּחוּ כִּי־אִישׁ מִלְחָמוֹת
הָעָרִי הָיָה הַדְרֵעֹזַר וּבָדָדוֹ הָיוּ כָּל־כֹּסֶס וּכְלִי־זָהָב וּכְלִי נְחֹשֶׁת:
11 גַּם־אֲהֵם חֲקִישׁ הַמֶּלֶךְ דָּוִד לַיהוָה עַם־הַכֹּסֶס וְהַזָּהָב אֲשֶׁר חֲקִישׁ
12 מִכָּל־הָעָרִים אֲשֶׁר כָּבַשׁ: מֵאָרָם וּמִמוֹאָב וּמִבְּנֵי עַמּוֹן וּמִפְּלִשְׁתִּים
13 וּמִצִּמְקִים וּמִשְׁכָּל הַדְרֵעֹזַר בֶּן־רֶחָב מֶלֶךְ צוֹבָה: וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם בְּשָׁבוֹ
14 מִחֲבוֹתָיו אֶת־אֲדָם בְּגִיא־מֶלַח שְׁמוֹנָה עָשָׂר אֲלֶף: וַיִּשֶׁם בְּאֲדָם נְצִיבִים
בְּכָל־אֲדָם שֵׁם נְצִיבִים וַיַּחֲזִי כָל־אֲדָם עֲבָדִים לְדָוִד וַיִּשֶׁע יְהוֹל אֶת־
טו דָּוִד בְּכָל אֲשֶׁר הָלָךְ: וַיִּמְלֹךְ דָּוִד עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲזִי דָוִד עִשָׂה
16 מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל־עַמּוֹ: וַיִּזְאָב בֶּן־צְרוּיָה עַל־הַצֶּבֶא וַיְהוֹשִׁפֵּט בֶּן־
17 אַחִיָּהוּ מִזִּכְרִי: וְצֹדֶק בֶּן־אַתִּישׁוּב וְאַתִּימֶלֶךְ בֶּן־אַבְנֵתָר כְּהֹנִים
18 וַיִּזְרְהוּ סוֹפֵר: וּבְנֵיהֶם בֶּן־יְהוֹיָדָע וְהַפְּרָתִי וְהַפְּלִתִי וּבְנֵי דָוִד כְּהֹנִים הָיוּ:

CAP. IX. ט

א וַיֹּאמֶר דָּוִד הֲכִי יִשְׁעֹזֶר אֲשֶׁר נִחַר לְבָרִית שְׂאוֹל וַאֲעִשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד
2 בְּעֵבֶר יְהוֹנָתָן: וּלְבָרִית שְׂאוֹל עֲבָד וּשְׁמֹ צִיבָא וַיִּקְרָאוּ־לּוֹ אֶל־דָּוִד
3 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֵלָיו הֲאֵתָה צִיבָא וַיֹּאמֶר עֲבָדָה: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הֲאֵפֶס
עֹזֵר אִישׁ לְבָרִית שְׂאוֹל וַאֲעִשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל־
4 הַמֶּלֶךְ עֹזֵר בֶּן לַיהוֹנָתָן נָכָה רֶגֶלִים: וַיֹּאמְרוּ־לּוֹ הַמֶּלֶךְ אִירָפָה הוּא
וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל־הַמֶּלֶךְ הִנֵּה־הוּא בֵּית מְכִיר בֶּן־עֲמִיָּאל בֶּלֹ דָּבָר:
ה 6 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיִּקְרָאוּ מִבֵּית מְכִיר בֶּן־עֲמִיָּאל מִלֹ דָּבָר: וַיָּבֹא
מִסִּיבֶשֶׁת בֶּן־יְהוֹנָתָן בֶּן־שְׂאוֹל אֶל־דָּוִד וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו וַיִּשְׁתָּחוּ וַיֹּאמֶר
7 דָּוִד מִסִּיבֶשֶׁת וַיֹּאמֶר הִנֵּה עֲבָדָה: וַיֹּאמֶר לֹ דָוִד אֶל־תִּירָא כִּי עֲשֵׂה
אֲעִשֶׂה עִמָּךְ חֶסֶד בְּעֵבֶר יְהוֹנָתָן אֲבִיךָ וַחֲשַׁבְתִּי לָךְ אֶת־כָּל־טוֹבָה
8 שְׂאוֹל אֲבִיךָ וְאֵתָה תֹאכַל לֶחֶם עַל־שְׁלֹחָנִי תָמִיד: וַיִּשְׁתָּחוּ וַיֹּאמֶר

profectus est, ut dominaretur super flumen * Euphraten.

* 1 Reg. 14, 47. Gen. 15, 18. 1 Paral. 18, 3.

4. Et captis David ex parte eius mille septingentis equitibus, et viginti millibus peditum, subnervavit omnes iugales currum*; dereliquit autem ex eis centum currus.

* 1os. 11, 6.

5. Venit quoque Syria Damasci, ut praesidium ferret Adarezer regi Soba; et percussit David de Syria viginti duo millia virorum.

6. Et posuit David praesidium in Syria Damasci; factaque est Syria David serviens sub tributo; servavitque Dominus David in omnibus, ad quaecumque profectus est.

7. Et tulit David arma aurea, quae habebant servi Adarezer, et detulit ea in Ierusalem.

8. Et de Bete et de Beroth, civitatibus Adarezer, tulit rex David aes multum nimis.

9. Audivit autem Thou rex Emath, quod percussisset David omne robur Adarezer;

10. et misit Thou Ioram filium suum ad regem David, ut salutaret eum congratulans, et gratias ageret; eo quod expugnasset Adarezer, et percussisset eum. Hostis quippe erat Thou Adarezer, et in manu eius erant vasa aurea, et vasa argentea, et vasa aerea;

11. quae et ipsa sanctificavit rex David Domino cum argento et auro, quae sanctificaverat de universis gentibus, quas subegerat,

12. de Syria, et Moab, et filiis Ammon, et Philisthiim, et Amalec, et de manubiis Adarezer filii Rohob regis Soba.

13. Fecit quoque sibi David nomen, cum reverteretur capta Syria in valle Salinarum, caesis decem et octo millibus*;

* Ps. 59, 2.

14. et posuit in Idumaea custodes, statuitque praesidium; et facta est universa Idumaea serviens David, et servavit Dominus David in omnibus, ad quaecumque profectus est*.

* Gen. 25, 28. 27, 29. 37. 40.

15. Et regnavit David super omnem Israël; faciebat quoque Da-

vid iudicium et iustitiam omni populo suo.

16. Ioab autem filius Sarviae erat super exercitum; porro Iosaphat filius Ahilud erat a commentariis.

17. Et Sadoc filius Achitob, et Achimelech filius Abiathar, erant sacerdotes, et Saraias, scriba.

18. Banaïas autem filius Ioiadae, super Cerethi et Phelethi*; filii autem David sacerdotes erant.

* 1 Paral. 18, 17

CAP. IX.

David pietatem exhibet Miphiboseth e familia Saulis.

1. Et dixit David: Putasne, est aliquis, qui remanserit de domo Saul, ut faciam cum eo misericordiam propter Ionathan*?

* 1 Reg. 20, 15. 16. 24, 22. 23. v. 1 — 6 conf. 1 Paral. 8, 34—40.

2. Erant autem de domo Saul, servus nomine Siba; quem cum vocasset rex ad se, dixit ei: Tunc es Siba? Et ille respondit: Ego sum servus tuus.

3. Et ait rex: Numquid superest aliquis de domo Saul, ut faciam eum eo misericordiam Dei? Dixitque Siba regi: Superest filius Ionathae, debilis pedibus*.

* c. 4, 4.

4. Ubi, inquit, est? Et Siba ad regem, ecce! ait, in domo est Machir filii Ammiel in Lodabar.

5. Misit ergo rex David, et tulit eum de domo Machir* filii Ammiel de Lodabar.

* Num. 26, 29. 32, 31.

6. Cum autem venisset Miphiboseth filius Ionathae filii Saul ad David, corruit in faciem suam, et adoravit. Dixitque David: Miphiboseth? Qui respondit: Adsum servus tuus.

7. Et ait ei David*: Ne timeas, quia faciens faciam in te misericordiam propter Ionathan patrem tuum, et restituam tibi omnes agros Saul patris tui, et tu comedes panem in mensa mea semper.

* v. 7—10. conf. 1 Paral. 9, 40—44.

8. Qui adorans eum, dixit: Quis

ego sum servus tuus, quoniam respexisti super canem mortuum * similem mei?

1 Reg. 24, 15.

9. Vocavit itaque rex Sibam puerum Saul, et dixit ei: Omnia, quaecumque fuerunt Saul, et universam domum eius, dedi filio domini tui.

10. Operare igitur ei terram tu, et filii tui, et servi tui; et inferes filio domini tui cibos, ut alatur; Miphiboseth autem filius domini tui comedet semper panem super mensam meam. Erant autem Sibae quindecim filii, et viginti servi.

11. Dixitque Siba ad regem: Sicut iussisti domine mi rex servo tuo, sic faciet servus tuus. Et Miphiboseth comedet super mensam meam, quasi unus de filiis regis.

12. Habebat autem Miphiboseth filium parvulum nomine Micha; omnis vero cognatio domus Sibae serviebat Miphiboseth.

13. Porro Miphiboseth habitabat in Ierusalem; quia de mensa regis iugiter vesebatur et erat claudus utroque pede.

CAP. X.

Hanon rex Ammonitarum legatis Davidis indigne tractatis bis profligatur.

1. Factum est autem post haec, ut moreretur rex filiorum Ammon, et regnavit Hanon filius eius pro eo *.

* 1 Paral. 19, 1. sq.

2. Dixitque David *: Faciam misericordiam cum Hanon filio Naas, sicut fecit pater eius mecum misericordiam. Misit ergo David, consolans eum per servos suos super patris interitu. Cum autem venissent servi David in terram filiorum Ammon,

* 1 Paral. 19, 2.

3. dixerunt principes filiorum Ammon ad Hanon dominum suum: Putas, quod propter honorem patris tui miserit David ad te consolator, et non ideo, ut investigaret, et exploraret civitatem et everteret eam, misit David servos suos ad te?

4. Tulit itaque Hanon servos Da-

vid, rasisque dimidiam partem barbae eorum, et praescidit vestes eorum medias usque ad nates, et dimisit eos.

5. Quod cum nunciatum esset David, misit in occursum eorum; erant enim viri confusi turpiter valde, et mandavit eis David: Manete in Iericho, donec crescat barba vestra, et tunc revertimini.

6. Videntes autem filii Ammon, quod iniuriam fecissent David, miserunt, et conduxerunt mercede Syrum Rohob, et Syrum Soba *, viginti millia peditum, et a rege Maacha mille viros, et ab Istob duodecim millia virorum.

* c. 8, 3

7. Quod cum audisset David, misit Ioab et omnem exercitum bellatorum.

8. Egressi sunt ergo filii Ammon, et direxerunt aciem ante ipsum introitum portae; Syrus autem Soba, et Rohob, et Istob, et Maacha seorsum erant in campo.

9. Videns igitur Ioab, quod praeparatum esset adversum se praedium, et ex adverso et post tergum, elegit ex omnibus electis Israel, et instruxit aciem contra Syrum;

10. reliquam autem partem populi tradidit Abisai fratri suo, qui direxit aciem adversus filios Ammon.

11. Et ait Ioab: Si praevaluerint adversum me Syri, eris mihi in adiutorium; si autem filii Ammon praevaluerint adversum te, auxiliabor tibi.

12. Esto vir fortis, et pugnemus pro populo nostro, et civitate Dei nostri; Dominus autem faciet, quod bonum est in conspectu suo.

13. Iniit itaque Ioab, et populus, qui erat cum eo, certamen contra Syros; qui statim fugerunt a facie eius.

14. Filii autem Ammon videntes, quia fugissent Syri, fugerunt et ipsi a facie Abisai, et ingressi sunt civitatem; reversusque est Ioab a filiis Ammon, et venit Ierusalem.

- 9 מִה עֲבָדָהּ כִּי פָנִיתָ אֶל־הַכֶּלֶב הַמֵּת אֲשֶׁר כְּמוֹנִי: וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ אֶל־
צִיבָא נָעַר שָׂאוּל וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּל אֲשֶׁר הָיָה לְשָׂאוּל וּלְכָל־בֵּיתוֹ נִתְּחַי
לְבֶן־אֲדֹנָיָהּ: וַעֲבָדְתָּ לּוֹ אֶת־הָאֲדָמָה אֲתָהּ וּבְנֶיהָ וַעֲבָדָהּ וַחֲבָאֲתָהּ י
וְהָיָה לְבֶן־אֲדֹנָיָהּ לֶחֶם וַאֲכָלוּ וּמִסִּיבֵשֶׁת בֶּן־אֲדֹנָיָהּ יֹאכֵל הַמִּיד לֶחֶם
עַל־שִׁלְחָנִי וּלְצִיבָא חַמְשָׁה עָשָׂר בָּנִים וְעֲשָׂרִים עַבְדִּים: וַיֹּאמֶר צִיבָא
אֶל־הַמֶּלֶךְ כֹּל אֲשֶׁר יִצְוָה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶת־עַבְדּוֹ כֵּן יַעֲשֶׂה עֲבָדָהּ
וּמִסִּיבֵשֶׁת אֵלֶּל עַל־שִׁלְחָנִי כַּאֲחֵר מִבְּנֵי הַמֶּלֶךְ: וּלְמִסִּיבֵשֶׁת בֶּן־קָטָן
וְשִׁמְיוֹ מִיבָא וְכָל מוֹטֵב בֵּית־צִיבָא עַבְדִּים לְמִסִּיבֵשֶׁת: וּמִסִּיבֵשֶׁת יָשָׁב
בֵּירוּשָׁלַם כִּי עַל־שִׁלְחָן הַמֶּלֶךְ הַמִּיד הָיָה אֹכֵל וְהָיָה פֶסַח שְׁתֵּי רִגְלָיו:

CAP. X. י

- 2 וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיָּמָת מֶלֶךְ בְּנֵי עֲמֹן וַיִּמְלֹךְ חֲנוּן בֶּנוֹ תַחְתָּיו: וַיֹּאמֶר א
דָּוִד אֶעֱשֶׂה־חֶסֶד עִם־חֲנוּן בֶּן־נָחֵשׁ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה אָבִיו עִמְדִי הַסֵּד
וַיִּשְׁלַח הַדָּוִד לְנַחְמוֹ בֶּרֶךְ עַבְדּוֹ אֶל־אָבִיו וַיְבֹאֵה עַבְדִּי דָּוִד אֶרֶץ בְּנֵי
עֲמֹן: וַיֹּאמְרוּ שָׁמָּה בְנֵי־עֲמֹן אֶל־חֲנוּן אֲדֹנֵיהֶם הַמְּכַבֵּד דָּוִד אֶת־אָבִיָּהּ
בְּעִינָיָהּ כִּי־שָׁלַח לָהּ מִנַּחֲמִים הֲלוֹא בַעֲבוּר חֶסֶד אֶת־הָעִיר וְלִרְגֵלָהּ
וּלְהַפְכָּהּ שָׁלַח הַדָּוִד אֶת־עַבְדּוֹ אֵלָיָהּ: וַיִּפְתַּח חֲנוּן אֶת־עַבְדִּי דָּוִד וַיְגַלֵּל
אֶת־חֲצִי זָקָם וַיִּכְרֹת אֶת־מְדוּיָתָם בַּחֲצִי עַד־שְׁתוֹתֵיהֶם וַיִּשְׁלַחֵם:
וַיַּגְדוּ לְדָוִד וַיִּשְׁלַח לְקִרְאָתָם כִּי־הָיוּ הָאֲנָשִׁים נִכְלָמִים מְאֹד וַיֹּאמֶר ה
הַמֶּלֶךְ לְשָׁבוּ בֵּיתוֹ עַד־צִמְחַת זָקָנְכֶם וְשִׁבְתֶּם: וַיֵּרְאוּ בְנֵי עֲמֹן כִּי
נִבְאָשׁוּ בְּדָוִד וַיִּשְׁלַחוּ בְנֵי־עֲמֹן וַיִּשְׁכְּרוּ אֶת־אֲרָם בֵּית־רְחוֹב וְאֶת־
אֲרָם צוּבָא עֲשָׂרִים אָלֶף רָגֵל וְאֶת־מֶלֶךְ מַעַכָּה אָלֶף אִישׁ וְאִישׁ טוֹב
שְׁנַיִם־עָשָׂר אָלֶף אִישׁ: וַיִּשְׁמַע דָּוִד וַיִּשְׁלַח אֶת־יוֹאָב וְאֶת כָּל־הַצָּבָא
הַגְּבוּרִים: וַיֵּצְאוּ בְנֵי עֲמֹן וַיַּעֲרְכוּ מִלְחָמָה פָּתַח הַשָּׁעַר וְאֲרָם צוּבָא
וְרַחוֹב וְאִישׁ־טוֹב וּמַעַכָּה לְבָדָם בַּשָּׂדֶה: וַיֵּרָא יוֹאָב כִּי־הָיְתָה אֵלָיו
פָּנֵי הַמִּלְחָמָה מִפְּנֵים וּמֵאֲחֹר וַיִּבְחַר מִכָּל בַּחוּרֵי בִּישְׁרָאֵל וַיַּעֲרֶךְ
לְקִרְאֵת אֲרָם: וְאֵת יֵתֵר הַלֵּם נָתַן בְּיַד אֲבִשָׁי אָחִיו וַיַּעֲרֶךְ לְקִרְאֵת י
בְנֵי עֲמֹן: וַיֹּאמֶר אִם־תַּחֲזֹק אֲרָם מִמֶּנִּי וַהֲיִתָּה לִּי לִישׁוּעָה וְאִם־בְּנֵי
עֲמֹן יַחֲזִיקוּ מִמֶּנִּי וַהֲלִכְתָּה לְהוֹשִׁיעַ לָהּ: חֲזַק וְנִתְחַזַּק בְּעַד עֲמֹנִי וּבְעַד
עָרֵי אֱלֹהֵינוּ וַהֲיִתָּה יִשְׁעָה הַטּוֹב בְּעֵינָיו: וַיִּגֶּשׁ יוֹאָב וְהָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ
לְמִלְחָמָה בְּאֲרָם וַיִּגְסוּ מִפְּנָיו: וּבְנֵי עֲמֹן רָאוּ כִּי־נָס אֲרָם וַיִּלָּסוּ
מִפְּנֵי אֲבִישָׁי וּבָבֹא הָעִיר וַיָּשֻׁב יוֹאָב מֵעַל בְּנֵי עֲמֹן וּבָבֹא וְרוּשָׁלַם:

טו וַיֵּרָא אֲדָם כִּי נָתַתּוּ לַפֶּגֶר יִשְׂרָאֵל וַיֹּאסֶפוּ יָחִיד׃ וַיִּשְׁלַח הַדֹּדֵעֶזֶר וַיֵּצֵא
16 אֶת־אָדָם אֲשֶׁר מַעֲבֵר הַחֹדֶר וַיִּבְאֵהוּ חִילָם וְשׁוֹבָה שׁוֹר־צִבְאָה הַדֹּדֵעֶזֶר
17 לַפְּנִיָּהִם׃ וַיַּעַד לְדָוִד וַיֹּאסֶסֶת אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן וַיִּבְאֵהוּ
18 חֲלָאֲמָה וַיַּעֲבֹדֶה אָדָם לְקַרְנַת דָּוִד וַיִּלְחָמֶינָה עִמּוֹ׃ וַיָּנֶס אָדָם מִפְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּהְיֶה דָוִד מֵאֲדָם שְׁבַע מְאוֹת רָכָב וְאַרְבָּעִים אֶלֶף פְּרָשִׁים
19 וְאֵת שׁוֹבָה שׁוֹר־צִבְאָה הִפָּה וַיָּמָת נָשׁ׃ וַיֵּרָא כָּל־הַמְּלָכִים עֲבָדֵי
הַדֹּדֵעֶזֶר כִּי נָפְסוּ לַפֶּגֶר יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלְמוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבְדוּם וַיִּקְרָא
אֲדָם לְהוֹשִׁיעַ עֹד אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן׃

י CAP. XI.

י

א וַיְהִי לְתַשׁוּבַת הַשָּׁנָה לַעֵת׃ צִאָה הַמְּלָכִים וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת־יוֹאָב
וְאֶת־עֲבָדָיו עִמּוֹ וְאֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁתַּחֲוּ אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן וַיִּצְרוּ עַל־
2 רֶגֶל וְדָוִד יָשָׁב בִּירוּשָׁלַם׃ וַיְהִי׃ לַעֵת הָעָרִב וַיָּקָם דָּוִד מֵעַל מִשְׁכְּבוֹ
וַיִּתְחַלֵּף עַל־גֵּג בֵּית־הַמֶּלֶךְ וַיֵּרָא אִשָּׁה רַחֲצָה מֵעַל הַגֵּג וְהָאִשָּׁה טוֹבַת
3 מְרָאָה מְאֹד׃ וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיְדַרֵּשׁ לָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר הֲלוֹא־זֹאת בַּת־שְׁבַע
4 בַת־אֱלִיעֶזֶר אִשְׁתִּי אֲוִרְתָה הַחֲתָנִי׃ וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים וַיִּקְחָהּ וַחֲבוּא
ה אֲלֶיהָ וַיִּשְׁכַּב עִמָּה וַיְהִי מִתְּכַנְנֻשָׁת מִשְׁמָאֲתָהּ וַחֲשָׁב אֶל־בִּרוּתָּהּ׃ וַתַּחַר
6 הָאִשָּׁה וַתִּשְׁלַח וַתַּעַד לְדָוִד וַתֹּאמֶר הֲרֵא אֲנִכִּי׃ וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶל־יוֹאָב
7 שְׁלַח אֵלַי אֶת־אֲוִרְתָה הַחֲתָנִי וַיִּשְׁלַח יוֹאָב אֶת־אֲוִרְתָה אֶל־דָּוִד׃ וַיִּבְאֵהוּ
אֲוִרְתָה אֵלָיו וַיִּשְׁאַל דָּוִד לְשָׁלוֹם יוֹאָב וְלְשָׁלוֹם הָעָם וְלְשָׁלוֹם הַמְּלַחְמָה׃
8 וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאֲוִרְתָה קֵד לְבִיתְךָ וּרְחֵץ רַגְלֶיךָ וַיֵּצֵא אֲוִרְתָה מִבֵּית
9 הַמֶּלֶךְ וַתֵּצֵא אַחֲרָיו מִשְׁאֵת הַמֶּלֶךְ׃ וַיִּשְׁכַּב אֲוִרְתָה פֶּתַח בֵּית הַמֶּלֶךְ
י אֶת כָּל־עֲבָדֵי אֲדָמוֹ וְלֹא יָרַד אֶל־בִּיתוֹ׃ וַיַּעַד דָּוִד לֵאמֹר לֹא־תֵרַד
אֲוִרְתָה אֶל־בֵּיתוֹ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֲוִרְתָה הֲלֹא מִדָּרְךָ אֵתָה כֹּא מִדּוּעַ
11 לֹא־תֵרַדְתְּ אֶל־בֵּיתְךָ׃ וַיֹּאמֶר אֲוִרְתָה אֶל־דָּוִד הָאָדָם יִשְׂרָאֵל וַיַּהֲדִלָה
וְשָׂבִים בְּסָפּוֹת וְאֲלֵנִי יוֹאָב וְעֲבָדֵי אֲדָמִי עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה הַזֶּה וְאֲנִי
אֲבֹא אֶל־בֵּיתִי לֶאֱכֹל וּלְשָׁתוֹת וְלִשְׁכַּב עִם־אִשְׁתִּי חֵיָּךְ וְתִי נִפְשְׁךָ
12 אִם־אֶעֱשֶׂה אֶת־דִּבְרֶךָ הַזֶּה׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֲוִרְתָה שֵׁב בֵּיתְךָ גִּם־הַיּוֹם
13 וּמָחָר אֲשַׁלְּחֶךָ וְלִשְׁב אֲוִרְתָה בִּירוּשָׁלַם בַּיּוֹם הַהוּא וּמִמָּחָרָת׃ וַיִּקְרָא
לֹו דָוִד וַיֹּאכֵל לִפְנָיו וַיִּשְׁתֵּה וַיִּשְׁכְּרֶהוּ וַיֵּצֵא כְּעָרִב לִשְׁכַּב בְּמִשְׁכְּבוֹ
14 עִם־עֲבָדֵי אֲדָמוֹ וְאֶל־בֵּיתוֹ לֹא יָרַד׃ וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיִּקְרָב דָּוִד סָפָר
טו אֶל־יוֹאָב וַיִּשְׁלַח בְּמַדְּ אֲוִרְתָה׃ וַיִּקְרָב בְּסָפָר לֵאמֹר חֲבוּ אֶת־אֲוִרְתָה

X. 19. 16. v. במס' הדר' v. 17. חלָאֲמָה — חלָמָה ק' v. 1. XI. במס'

הַמְּלָאכִים v. 11. חסר י

15. Videntes igitur Syri, quoniam corruissent coram Israël, congregati sunt pariter.

16. Misitque Adarezer *, et eduxit Syros, qui erant trans fluvium, et adduxit eorum exercitum; Sobach autem, magister militiae Adarezer erat princeps eorum.

* c. 8, 3.

17. Quod cum nunciatum esset David, contraxit omnem Israël, et transivit Iordanem, venitque in Helam; et direxerunt aciem Syri ex adverso David, et pugnauerunt contra eum.

18. Fugeruntque Syri a facie Israël, et occidit David de Syris septingentos currus, et quadraginta millia equitum; et Sobach principem militiae percussit; qui statim mortuus est.

19. Videntes autem universi reges, qui erant in praesidio Adarezer, se victos esse ab Israël, expaverunt et fugerunt quinquaginta et octo millia coram Israël. Et fecerunt pacem cum Israël; et servierunt eis, timueruntque Syri auxilium praebere ultra filiis Ammon.

CAP. XI.

Adulterio homicidium Uriae David adiungit.

1. Factum est autem *, vertente anno, eo tempore, quo solent reges ad bella procedere, misit David Ioab, et servos suos cum eo, et universum Israël, et vastaverunt filios Ammon, et obsederunt Rabba; David autem remansit in Ierusalem.

* 1 Paral. 20, 1.

2. Dum haec agerentur, accidit, ut surgeret David de strato suo post meridiem, et deambulare in solario domus regiae*; viditque mulierem se lavantem, ex adverso super solarium suum; erat autem mulier pulchra valde.

* Eccl. 9, 8, 9.

3. Misit ergo rex, et requisivit, quae esset mulier. Nunciatumque est ei, quod ipsa esset Bethsabee filia Eliam, uxor Uriae Hethaei.

4. Missis itaque David nunciis, tulit eam; quae cum ingressa esset ad

illum, dormivit cum ea*; statimque sanctificata est ab immunditia sua.

* Lev. 15, 13.

5. Et reversa est in domum suam concepto foetu. Mittensque nuntiavit David, et ait: Concepi.

6. Misit autem David ad Ioab, dicens: Mitte ad me Uriam Hethaeum. Misitque Ioab Uriam ad David.

7. Et venit Urias ad David. Quaesivitque David, quam recte ageret Ioab, et populus, et quomodo administraretur bellum.

8. Et dixit David ad Uriam: Vade in domum tuam, et lava pedes tuos. Et egressus est Urias de domo regis, secutusque est eum cibus regius.

9. Dormivit autem Urias ante portam domus regiae cum aliis servis domini sui, et non descendit ad domum suam.

10. Nunciatumque est David a dicentibus: Non ivit Urias in domum suam. Et ait David ad Uriam: Numquid non de via venisti? quare non descendisti in domum tuam?

11. Et ait Urias ad David: Arca Dei* et Israël et Iuda habitant in papilionibus, et dominus meus Ioab, et servi domini mei super faciem terrae manent; et ego ingrediar domum meam, ut comedam et bibam, et dormiam cum uxore mea? per salutem tuam, et per salutem animae tuae! non faciam rem hanc.

* 1 Reg. 4, 4.

12. Ait ergo David ad Uriam: Mane hic etiam hodie, et cras dimittam te. Mansit Urias in Ierusalem in die illa et altera.

13. Et vocavit eum David, ut comederet coram se et biberet, et inebriavit eum; qui egressus vespere, dormivit in strato suo cum servis domini sui, et in domum suam non descendit.

14. Factum est ergo mane, et scripsit David epistolam ad Ioab; misitque per manum Uriae,

15. scribens in epistola: Ponite Uriam ex adverso belli, ubi fortissi-

mum est praelium; et derelinquite eum, ut percussus intereat. *

* Exod. 20, 13. Ps. 9, 7. 11.

16. Igitur eum Joab obsideret urbem, posuit Uriam in loco, ubi sciebat viros esse fortissimos.

17. Egressique viri de civitate, bellabant adversum Joab, et ceciderunt de populo servorum David, et mortuus est etiam Urias Hethaeus.

18. Misit itaque Joab, et nunciavit David omnia verba praelii;

19. praecepitque nuncio, dicens: Cum compleveris universos sermones belli ad regem,

20. si eum videris indignari, et dixerit: Quare accessistis ad murum, ut praeliaremini? an ignorabatis, quod multa desuper ex muro tela mittantur?

21. Quis percussit Abimelech filium Jerobaal? nonne mulier misit super eum fragmen molae de muro, et interfecit eum in Thebes? quare juxta murum accessistis? dices: Etiam servus tuus Urias Hethaeus occubuit.

* Jud. 9, 50 — 54.

22. Abiit ergo nuncius, et venit, et narravit David omnia, quae ei praeceperat Joab.

23. Et dixit nuncius ad David: Praevaluerunt adversum nos viri, et egressi sunt ad nos in agrum; nos autem facto impetu persecuti eos sumus usque ad portam civitatis.

24. Et direxerunt jacula sagittarii ad servos tuos ex muro desuper; mortuique sunt de servis regis, quin etiam servus tuus Urias Hethaeus mortuus est.

25. Et dixit David ad nuncium: Haec dices Joab: Non te frangat ista res; varius enim eventus est belli; nunc hunc, et nunc illum consumit gladius; conforta bellatores tuos adversus urbem, ut destruas eam, et exhortare eos.

26. Audivit autem uxor Uriae, quod mortuus esset Urias vir suus, et planxit eum.

27. Transacto autem luctu, mi-

sit David, et introduxit eam in domum suam, et facta est ei uxor, peperitque ei filium, et displicuit verbum hoc, quod fecerat David, coram Domino *.

* Ps. 5, 5. Hab. 1, 13.

CAP. XII.

David a Nathan sub parabola proposita correptus, sententiam in seipsum proferit. Interea puer moritur; Salomon nascitur. Bellum contra Ammonitas continuatur.

1. Misit ergo Dominus Nathan * ad David; qui cum venisset ad eum, dixit ei: Duo viri erant in civitate una, unus dives, et alter pauper;

* c. 7, 2.

2. dives habebat oves, et boves plurimos valde.

3. Pauper autem nihil habebat omnino, praeter ovem unam parvulam, quam emerat et nutrierat, et quae creverat apud eum cum filiis ejus simul de pane illius comedens, et de calice eius bibens, et in sinu illius dormiens; eratque illi sicut filia.

4. Cum autem peregrinus quidam venisset ad divitem, parcens ille sumere de ovibus et de bobus suis, ut exhiberet convivium peregrino illi, qui venerat ad se, tulit ovem viri pauperis, et praeparavit cibos homini, qui venerat ad se.

5. Iratus autem indignatione David adversus hominem illum nimis, dixit ad Nathan: Vivit Dominus! quoniam filius mortis est vir, qui fecit hoc.

6. * Ovem reddet in quadruplum, eo quod fecerit verbum istud, et non pepercit.

* Exod. 22, 1.

7. Dixit autem Nathan ad David: Tu es ille vir! Haec dicit Dominus Deus Israël: Ego unxi te in regem super Israël, et ego erui te de manu Saul,

8. et dedi tibi domum domini tui, et uxores domini tui in sinu tuo, dedique tibi domum Israël et Juda; et si parva sunt ista, adjiciam tibi multo majora *.

* c. 7, 14. sq.

16 אֶל־מֶלֶךְ פָּנָה הַמֶּלֶכְמָה הַחֹזֶקָה וּשְׁבַתְתָּם מֵאַחֲרָיו וְנִפְתָּה וְמָתָה: וַיְהִי
 בַּשָּׁמֹר יוֹאָב אֶל־הַצִּיר וַיִּתֵּן אֶת־אוֹרְתָהּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יָדַע כִּי
 17 אֲנָשִׁי־חֵיל טָם: וַיֵּצֵאֵהוּ אֲנָשִׁי הַצִּיר וַיִּלְחֲמֻהוּ אֶת־יוֹאָב וַיַּפֵּל מִן־הַעֵס
 18 מִעֲבָדָיו דָּוִד וַיָּמָת גַּם אוֹרְתָהּ הַחֹמִי: וַיִּשְׁלַח יוֹאָב וַיַּגִּד לְדָוִד אֵת כָּל־
 19 הַדְּבָרִי הַמִּלְחָמָה: וַיֵּצֵא אֶת־הַמִּלְחָמָה לֵאמֹר כִּכְלוּתְהוּ אֵת כָּל־הַדְּבָרִי
 20 הַמִּלְחָמָה לְדָבָר אֶל־הַמֶּלֶךְ: וַהֲיָה אִם־תַּעֲלֶה חֲמַת הַמֶּלֶךְ וַאֲמַר לָךְ כ
 מִדּוּעַ נִשְׁתַּחֲסִים אֶל־הַצִּיר לְהַלָּחֵם הַלּוֹא וַדַּעְתָּם אֵת אֲשֶׁר־יָרָו מֵעַל
 21 הַחֹמֶמָה: מִי־הִכָּה אֶת־אֲבִימֶלֶךְ בֶּן־יִרְבֵּשֶׁת הַלּוֹא אִשָּׁה הִשְׁלִיכָה עָלָיו
 פֶּלֶח לָכֶב מֵעַל הַחֹמֶמָה וַיָּמָת בְּתִבֵּץ לָמָּה נִשְׁתַּחֲסִים אֶל־הַחֹמֶמָה וַאֲמַרְתָּ
 22 גַּם עֲבָדֶיךָ אוֹרְתָהּ הַחֹמִי מָתָה: וַיִּלְךָ הַמִּלְחָמָה וַיָּבֵא וַיַּגִּד לְדָוִד אֵת כָּל־
 23 אֲשֶׁר שָׁלַחֵהוּ יוֹאָב: וַיֹּאמֶר הַמִּלְחָמָה אֶל־דָּוִד כִּי־גִבְרֵי עָלִינוּ הָאֲנָשִׁים
 24 וַיֵּצֵאוּ אֲלֵינוּ הַשִּׁנִּית וַיַּהֲרִיחַ עַד־פֶּתַת הַשַּׁעֲרָה: וַיֵּלֶאֱהוּ הַמּוֹרָאִים
 אֶל־עֲבָדָיו מֵעַל הַחֹמֶמָה וַיָּמָתוּ מִעֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ וְגַם עֲבָדֶיךָ אוֹרְתָהּ
 25 הַחֹמִי מָתָה: וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַמִּלְחָמָה כֹּחַ־תֹּאמַר אֶל־יוֹאָב אֶל־יָרֵעַ כֹּחַ
 26 אֶל־הַצִּיר וְהָרֶסֶה וְחֻזְקוֹ: וַהֲשַׁמַּע אִשָּׁה אוֹרְתָהּ כִּי־מָת אוֹרְתָהּ אִשָּׁה
 27 וַהֲסָפֵד עַל־בָּעֵלָהּ: וַיַּעֲבֹר הָאָבֶל וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיֹּאסֶפֶה אֶל־בֵּיתוֹ וַיַּחֲזִיר־
 לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ בֶּן וַיִּרֶע הַדְּבָר אֲשֶׁר־עָשָׂה דָּוִד בְּעֵינֵי יְהוָה:

י"ב

CAP. XII. י"ב

1 וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת־נָתָן אֶל־דָּוִד וַיֹּבֵא אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ שֶׁנִּי אֲנָשִׁים חָיוּ א
 בְּעִיר אֶחָת אֶחָד עָשִׂיר וְאֶחָד רֹאשׁ: לְעָשִׂיר חָיוּ צֹאן וּבִקְרֵי הַרְבֵּה
 2 מְאֹד: וְלָרֹשׁ אֶיךָ־כָּל כִּי אִם־כִּבְשָׁה אֶחָת כִּשְׁנָה אֲשֶׁר קָנָה וַיַּחֲזִיקָהּ
 3 וַתַּגְדֵּל עִמּוֹ וְעַם־בָּנָיו וַתִּהְיֶה מִשְׁתֹּא וּמִכֶּסֶם הַשָּׂחָל וּבְחִירָקוֹ חֲשָׁב
 4 וַתַּחֲזִיר־לוֹ כֶּבֶת: וַיָּבֵא הִלָּה לְאִישׁ הָעָשִׂיר וַיַּחֲמֵל לְקַחַת מִצֵּאָנוֹ וּמִבָּקָרָיו
 5 לְעִשְׂוֹת לְאִרְתָּהּ הַבָּא לוֹ וַיִּקַּח אֶת־כִּבְשָׁת הָאִישׁ הָרֹאשׁ וַיַּעֲשֶׂה לְאִישׁ
 6 הַבָּא אֵלָיו: וַיַּהֲרֹקֶה הָדָר בְּאִישׁ מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל־נָתָן חִי־יְהוָה כִּי
 7 בֶן־מָוֶה הָאִישׁ הָעִשְׂוֹת זֹאת: וְאֶת־כִּבְשָׁת וְשִׁלָּם אֲרַבְעָתַיִם עֶקֶב אֲשֶׁר
 8 עָשָׂה אֶת־הַדְּבָרִי הַזֶּה וְעַל אֲשֶׁר לֹא־חָמַל: וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־דָּוִד אֶתָּה
 9 הָאִישׁ כֹּחַ־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי מִשְׁחִיתֶיךָ לְמִלְכָּה עַל־יִשְׂרָאֵל
 10 וְאֲנִי הַצִּלְתִּיךָ מִיָּד שָׂאִיל: וְאַתָּנָה לָךְ אֶת־בֵּית אֲדֹנֶיךָ וְאֶת־נִשְׁכֵּי
 11 אֲדֹנֶיךָ בְּחִיָּקֶיךָ וְאַתָּנָה לָךְ אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל וַיַּהֲרִיחַ וְאִם מָעֵט וְאִסְפָּה

XI. v. 24. וַיֵּלֶאֱהוּ הַמּוֹרָאִים — וַיֵּלֶוּ הַמּוֹרָאִים כ' v. 1. XII. י' יתיר א'

v. 3. קמץ בז"ק v. 4. יתיר א' v. 8. קמץ בז"ק

9 לָךְ כַּהֲנָה וְכֹהֵנָה: מִיָּוֶז בְּיָדָהּ, אֶת־דָּבָר יְהוָה לַעֲשׂוֹת חֹרֵעַ בְּעֵינָיו
 אֶת אֲוִירָהּ הַחֲתָמִי הַכִּיָּת בְּחֹרֵב וְאֶת־אִשְׁתּוֹ לְקַחֲתָּ לָךְ לְאִשָּׁה וְאֶת־
 י הַלְּגָתָּ בְּחֹרֵב בְּנֵי עַמּוּנִי: וְעַתָּה לֹא־תִסְוֶה חֹרֵב מִבֵּיתְךָ עַד־עוֹלָם עֲקֹב
 11 כִּי בִזְתָּנוּ וַתִּמָּח אֶת־אִשְׁתִּי אֲוִירָהּ הַחֲתָמִי לְהִיּוֹת לָךְ לְאִשָּׁה: כֹּה
 אָמַר יְהוָה הַגִּבֹּר מִלִּים עָלֶיךָ רָעָה מִבֵּיתְךָ וּלְסַחֲתִי אֶת־נַשִּׁיךָ לְעִירָהּ
 12 וְנִתְּתִי לָרַעֲיָה וְשָׂכַב עִם־נַשִּׁיךָ לְעִינֵי הַשָּׁמֶשׁ הַזֹּאת: כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ
 בַּסֵּהר וְאֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה נֶגֶד כָּל־יִשְׂרָאֵל וְנֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ:
 13 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־נָתָן חֲטָאתִי לַיהוָה וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־דָּוִד גַּם־יְהוָה
 14 הִעֲבִיר חֲטָאתְךָ לֹא חֲמוּת: אָפֶס כִּי־נֶאֱמַר נֶאֱמַרְתָּ אֶת־אֲוִירִי וְיְהוָה בִּדְבַר
 טו הַזֶּה גַּם חָבֵן הַיִּלּוּד לָךְ מוֹת וָמוּת: וַיֵּלֶךְ נָתָן אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּגְדֵּל יְהוָה
 16 אֶת־הַיִּלָּד אֲשֶׁר הִלְדָּה אִשְׁת־אֲוִירָהּ לְדָוִד וַיִּקְרָנוּ: וַיִּבְכַּשׁ דָּוִד אֶת־
 17 הָאֱלֹהִים בַּעַד הַנֶּעֱצָר וַיִּצֵּם דָּוִד צֹם וּבָא וּלְבָן וְשָׂכַב אֶרְצָתוֹ: וַיִּקְרָאוּ
 זָקֵנֵי בֵיתוֹ עָלָיו לְהַקְרִימוֹ מִן־הָאָרֶץ וְלֹא אָבָה וְלֹא־בָרָה אֹתָם לֶחֶם:
 18 וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי וַיָּמָת הַיִּלָּד וַיֵּרְאוּ עֲבָדֵי דָוִד לְהַגִּיד־לּוֹ, כִּי־מָת
 הַיִּלָּד כִּי אָמְרוּ הִנֵּה בְהִיּוֹת הַיִּלָּד חַי דְּבָרֵנוּ אֵלָיו וְלֹא־שָׁמַע בְּקוֹלֵנוּ
 19 וְאִיךָ נֹאמַר אֵלָיו מֵת הַיִּלָּד וְעָשָׂה רָעָה: וַיֵּרָא דָּוִד כִּי עֲבָדָיו
 מִתְלַחֲשִׁים וַיִּבֶן דָּוִד כִּי מֵת הַיִּלָּד וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־עֲבָדָיו הֲמָת הַיִּלָּד
 כ וַיֹּאמְרוּ מָת: וַיִּקֶּם דָּוִד מִדְּאָרֶץ וַיִּרְחֹץ וַיִּסֶּה וַיַּחֲלֵל שְׂמִילָתוֹ וַיָּבֹא
 בֵּית־יְהוָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיָּבֹא אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּשְׁאַל וַיִּשְׁמְעוּ לוֹ לֶחֶם וַיֹּאכְל:
 21 וַיֹּאמְרוּ עֲבָדָיו אֵלָיו מָה הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָה בַּעֲבוּר הַיִּלָּד חַי
 22 צָמָת וַתִּבֶּךְ וַכֹּאֲשֶׁר מֵת הַיִּלָּד קָמָת וַתֹּאכַל לֶחֶם: וַיֹּאמֶר בְּעוֹל הַיִּלָּד
 23 חַי צָמָתוֹ וַאֲכַבְּהָ כִּי אֲמַרְתִּי מִי יוֹדֵעַ וַתִּנְּנִי יְהוָה וַתִּי הַיִּלָּד: וְעַתָּה
 מֵת לָמָּה זֶה אֲנִי צֹם תֹּאכַל לְהַשִּׁירָו עוֹד אֲנִי הֵלֶךְ אֵלָיו וְהוּא לֹא־
 24 רָשׁוּב אֵלָי: וַיִּנָּתֶם דָּוִד אֶת בַּת־שִׁבְעַת אִשְׁתּוֹ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַיִּשְׁכַּב עִמָּה
 כה וַתֵּלֶד לָן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שְׁלֹמֹה וַיְהוָה אָחִבּוֹ: וַיִּשְׁלַח בִּרְלִי נָתָן
 26 הַנְּבִיא וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ וַיִּדְּוֶה בַּעֲבוּר יְהוָה: וַיִּלְחֹם יוֹאָב בְּרַב־
 27 בְּנֵי עַמּוּנִי וַיִּלְכֹּד אֶת־עִיר הַמְּלוּכָה: וַיִּשְׁלַח יוֹאָב מַלְאָכִים אֶל־דָּוִד
 28 וַיֹּאמְרוּ נִלְתַּמְתִּי בְּרַבָּה גַּם־לְכַדְתִּי אֶת־עִיר הַמָּיִם: וְעַתָּה אֶסֶף אֶת־
 יְהוָה הָעָם וַתֵּנָה עַל־הָעִיר וּלְכֹדָהּ פְּנֵי־אֶלְכָּד אֲנִי אֶת־הָעִיר וְנִקְרָא
 29 שְׁמִי עָלֶיהָ: וַיֵּאָסֶף דָּוִד אֶת־כָּל־הָעָם וַיֵּלֶךְ רַבְחָה וַיִּלְחֹם בָּהּ וַיִּלְכְּדָהּ:

XII. v. 9. נָתָן — יָרָה ק' נ"א ע"י. v. 11. נ"א לְרַעֲיָה. v. 13. פִּסְקָא

בא"פ v. 15. הִנֵּה בַּעֲתָה. v. 20. לָהּ — לְתִי ק'. v. 22. וַתִּנְּנִי —

וַתִּנְּנִי ק'. v. 24. וַתִּקְרָא ק'.

9. Quare ergo contempsisti verbum Domini, ut faceres malum in conspectu meo? Uriam Hethaeum percussisti gladio, et uxorem illius accepisti in uxorem tibi, et interfecisti eum gladio filiorum Ammon *.

* c. 11, 3. 15.

10. Quam ob rem non recedet gladius de domo tua usque in sempiternum, eo quod despexeris me, et tuleris uxorem Uriae Hethaei, ut esset uxor tua *.

* c. 13, 28. 29. 18, 14. 15. 3 Reg. 2, 23—25.

11. Itaque haec dicit Dominus: Ecce! ego suscitabo super te malum de domo tua, et tollam uxores tuas in oculis tuis, et *dabo proximo tuo, et dormiet cum uxoribus tuis in oculis solis hujus.

* c. 16, 21.

12. Tu enim fecisti abscondite; ego autem faciam verbum istud in conspectu omnis Israël, et in conspectu solis.

13. Et dixit David ad Nathan: Peccavi Domino *. Dixitque Nathan ad David †: Dominus quoque transulit peccatum tuum; non morieris † †.

* Ps. 50. † Ecl. 47, 13. Prov. 28, 13.

† † Gen. 9, 6. Lev. 20, 10.

14. Verumtamen, quoniam blasphemare fecisti inimicos Domini, propter verbum hoc, filius, qui natus est tibi, morte morietur.

15. Et reversus est Nathan in domum suam. Percussit quoque Dominus parvulum, quem pepererat uxor Uriae David, et desperatus est.

16. Deprecatusque est David Dominum pro parvulo; et jejunavit David jejuniis, et ingressus seorsum, jacuit super terram.

17. Venerunt autem seniores domus ejus, cogentes eum, ut surgeret de terra; qui noluit, nec comedit cum eis cibum.

18. Accidit autem die septima, ut moreretur infans *; timeruntque servi David nunciare ei, quod mortuus esset parvulus. Dixerunt enim: Ecce! cum parvulus adhuc viveret, loquebamur ad eum, et non audiebat vocem nostram; quanto magis si dixerimus, mortuus est puer, se affliget! * v. 14.

19. Cum ergo David vidisset servos suos mussitantes, intellexit, quod mortuus esset infantulus; dixitque ad servos suos: Num mortuus est puer? Qui responderunt ei: Mortuus est.

20. Surrexit ergo David de terra, et lotus unctusque est; cumque mutasset vestem, ingressus est domum Domini; et adoravit, et venit in domum suam, petivitque, ut ponerent ei panem, et comedit.

21. Dixerunt autem ei servi sui: Quis est sermo, quem fecisti? Propter infantem, cum adhuc viveret, jejunasti et flebas; mortuo autem puero, surrexisti, et comedisti panem.

22. Qui ait: Propter infantem, dum adhuc viveret, jejunavi et flevi; dicebam enim: Quis scit, si forte donet eum mihi Dominus, et vivat infans.

23. Nunc autem quia mortuus est, quare jejunem? Numquid potero revocare eum amplius? ego vadam magis ad eum; ille vero non revertetur ad me.

24. Et consolatus est David Bethsabee uxorem suam, ingressusque ad eam, dormivit cum ea; quae genuit filium, et vocavit nomen ejus Salomon, et Dominus dilexit eum.

25. Misitque in manu Nathan Prophetae, et vocavit nomen ejus, amabilis Domino, eo quod diligeret eum Dominus.

26. * Igitur pugnabat Joab contra Rabbath filiorum Ammon, et expugnabat urbem regiam.

* 1 Paral. 20, 1—3.

27. Misitque Joab nuncios ad David, dicens: Dimicavi adversum Rabbath, et capienda est Urbs aquarum.

28. Nunc igitur congrega reliquam partem populi, et obside civitatem, et cape eam; ne, cum a me vastata fuerit urbs, nomini meo adscribatur victoria.

29. Congregavit itaque David omnem populum, et profectus est adversum Rabbath; cumque dimicasset, cepit eam.

30. Et tulit diadema regis eorum de capite ejus, pondo auri talentum, habens gemmas pretiosissimas, et impositum est super caput David. Sed et praedam civitatis asportavit multam valde.

31. Populum quoque ejus adducens serravit, et circumiegit super eos ferrata carpenta *; divisitque cultris, et traduxit in typo laterum; sic fecit universis civitatibus filiorum Ammon; et reversus est David, et omnis exercitus in Jerusalem.

* Amos 1, 3.

CAP. XIII.

Absalom fratrem Amnon ob flagitium necat; et fugit ad regem Gessur.

1. Factum est autem post haec, ut Absalom filii David sororem speciosissimam, vocabulo Thamar, adamarret Amnon filius David *.

* c. 3, 2. 3.

2. et deperiret eam valde, ita ut propter amorem ejus aegrotaret; quia cum esset virgo, difficile ei videbatur, ut quidpiam inhoneste ageret cum ea *.

v. 5. sq.

3. Erat autem Amnon amicus, nomine Jonadab, filius Semmaa * fratris David, vir prudens valde.

* 1 Paral. 2, 13.

4. Qui dixit ad eum: Quare sic attenuaris macie, fili regis! per singulos dies? cur non indicas mihi? Dixitque ei Amnon: Thamar sororem fratris mei Absalom amo.

5. Cui respondit Jonadab: Cuba super lectum tuum, et languorem simula; cumque venerit pater tuus, ut visitet te, dic ei: Veniat, oro, Thamar soror mea, ut det mihi cibum, et faciat pulmentum, ut comedam de manu ejus.

6. Accubuit itaque Amnon, et quasi aegrotare coepit; cumque venisset rex ad visitandum eum, ait Amnon ad regem: Veniat, obsecro, Thamar soror mea, ut faciat in ocu-

lis meis duas sorbitiunculas, et cibum capiam de manu ejus.

7. Misit ergo David ad Thamar domum, dicens: Veni in domum Amnon fratris tui, et fac ei pulmentum.

8. Venitque Thamar in domum Amnon fratris sui; ille autem jacebat; quae tollens farinam commiscuit; et liquefaciens, in oculis ejus coxit sorbitiunculas.

9. Tollensque, quod coxerat, effudit, et posuit coram eo, et noluit comedere; dixitque Amnon: Ejicite universos a me! Cumque ejecissent omnes,

10. dixit Amnon ad Thamar; Infer cibum in conclave, ut vescar de manu tua. Tulit ergo Thamar sorbitiunculas, quas fecerat, et intulit ad Amnon fratrem suum in conclave.

11. Cumque obtulisset ei cibum, apprehendit eam, et ait: Veni, cuba mecum, soror mea.

12. Quae respondit ei: Noli, frater mi! noli opprimere me, neque enim hoc fas est in Israël; noli facere stultitiam hanc.

13. Ego enim ferre non potero opprobrium meum, et tu eris quasi unus de insipientibus in Israël; quin potius loquere ad regem, et non negabit me tibi *.

* Lev. 18, 9. 11. Deut. 27, 22.

14. Noluit autem acquiescere precibus ejus, sed praevalens viribus oppressit eam, et cubavit cum ea.

15. Et exosam eam habuit Amnon odio magno nimis; ita ut majus esset odium, quo oderat eam, amore, quo ante dilexerat. Dixitque ei Amnon: Surge, et vade!

16. Quae respondit ei: Majus est hoc malum, quod nunc agis adversum me, quam quod ante fecisti, expellens me. Et noluit audire eam;

17. sed vocato puero, qui mini-

וַיִּקַּח אֶת־עֲבֶרֶת־מִלְכָּם מֵעַל רֹאשׁוֹ וּמִשְׁקָלָהּ כֶּסֶף זָהָב וְאַבְנֵי יָקָרָה ל
וַתְּהִי עַל־רֹאשׁ דָּוִד וְשָׁלַל הָעִיר הוֹצִיא הָרִבָּה מְאֹד וְאֶת־הָעָם אֲשֶׁר־
31 בָּהּ הוֹצִיא וַיִּשֶׁם בְּמִגְרָה וּבְחֶרֶצִי הַבְּרָזִל וּבְמִגְזְרוֹת הַבְּרָזִל וַהֲעִבִיר
אוֹתָם בַּמִּלְבָּן וְכֵן יַעֲשֶׂה לְכָל עָרֵי בְנֵי־עַמּוּן וַיָּשֹׁב דָּוִד וְכָל־הָעָם
יְרוּשָׁלַם:

יג

CAP. XIII. יג

וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וּלְאַבְשָׁלוֹם בֶּן־דָּוִד אָחוֹת יָפָה וְשִׁמְיָה הָמָר וַיֵּאֱהָבָה א
אִמּוֹן בֶּן־דָּוִד וַיִּצָּר לְאַמְנוֹן לְהַתְחַלֵּת בַּעֲבוּר הָמָר אָחִיתּוֹ כִּי בְתוּלָה
הִיא וַיִּפְלֵא בַּעֲיָנִי אִמּוֹן לַעֲשׂוֹת לָהּ מֵאוֹמֶת: וּלְאַמְנוֹן רָע וְשִׁמּוֹ וַיִּנָּדָב
בֶּן־שִׁמְיָה אֶת־יָדוֹ וַיִּנָּדָב אִישׁ חָכָם מְאֹד: וַיֹּאמֶר לוֹ מִדּוּעַ אָתָּה
כֹּכָה כֹּל בֶּן־הַמֶּלֶךְ בַּפֶּקֶר בַּפֶּקֶר הֲלֹא תַעֲבִיר לִי וַיֹּאמֶר לוֹ אִמּוֹן אֶת־
הָמָר אָחוֹת אֲבִשָׁלָם אֶת־יָאִי אָנֹכִי: וַיֹּאמֶר לוֹ וַיִּנָּדָב שָׁכַב עַל־
ה מִשְׁכָּבָהּ וַהֲתַחַל וְכֹא אֲבִיהָ לְרֹאוֹתָהּ וְאִמְרָתָּ אֵלָיו תִּבָּא נָא הָמָר
אָחוֹתִי וְתַבְרִנִי לָהֶם וַעֲשׂוּתָה לַעֲרִנִי אֶת־הַבְּרִיָּה לְמַעַן אֲשֶׁר אֶרְאֶה
וְאֲבִלְתִּי מִיָּדָה: וַיִּשְׁכַּב אִמּוֹן וַיַּחְתַּל וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ לְרֹאוֹתוֹ וַיֹּאמֶר
אִמּוֹן אֶל־הַמֶּלֶךְ תִּבְּרָא־נָא הָמָר אָחוֹתִי וַיִּחַלְּבֵב לַעֲרִנִי שְׁתֵּי לִבְבוֹת
וְאֲבִרָה מִיָּדָה: וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶל־הָמָר הַבְּרוּתָה לֵאמֹר לְכִי נָא בֵּית
אִמּוֹן אֲחִיךָ וַעֲשִׂי־לוֹ הַבְּרִיָּה: וַתֵּלֶךְ הָמָר בֵּית אִמּוֹן אֲחִיָּהּ וַהֲוֹא
שָׁכַב וַתִּפְתַּח אֶת־הַבָּצֶק וַתִּלְוֶשׁ וַתִּחַלְּבֵב לַעֲרִנִי וַתִּבְשֵׁל אֶת־חֲלָבִיּוֹת:
וַתִּקַּח אֶת־הַמִּשְׁרָה וַהֲצִק לִפְנֵיו וַיִּטָּאֵן לֵאכֹל וַיֹּאמֶר אִמּוֹן הוֹצִיָּאוּ
כָּל־אִשׁ מִעָלַי וַיָּצֵאוּ כָּל־אִשׁ מִעָלָיו: וַיֹּאמֶר אִמּוֹן אֶל־הָמָר הֲבִירָאִי
הַבְּרִיָּה הַחֲדָר וְאֲבִרָה מִיָּדָה וַתִּקַּח הָמָר אֶת־הַחֲלָבִיּוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּתָה
וַתִּבָּא לְאַמְנוֹן אֲחִיָּהּ הַחֲדָרָה: וַתִּשֶׂא אֵלָיו לֵאכֹל וַיַּחֲזֹק־בָּהּ וַיֹּאמֶר
לָהּ בּוֹאִי שָׁכְבִי עִמִּי אָחוֹתִי: וַתֹּאמֶר לוֹ אֶל־אֲחִי אֶל־תַּעֲלֵנִי כִּי לֹא־
יַעֲשֶׂה כֵן בְּיִשְׂרָאֵל אֶל־תַּעֲשֶׂה אֶת־הַנִּבְלָה הַזֹּאת: וְאִנִּי אֲנִי אוֹבִידָךְ
אֶת־חֲרָפְתִּי וְאַתָּה תִּהְיֶה כְּאֶחָד הַנִּבְלִים בְּיִשְׂרָאֵל וַעֲתֵחַ הַפֶּר־נָא
אֶל־הַמֶּלֶךְ כִּי לֹא יִמְנָעֵנִי מִמֶּךָ: וְלֹא אָבָה לִשְׁמַע בְּקוֹלָהּ וַיַּחֲזֹק
מִמֶּנָּה וַיַּעֲלֶה וַיִּשְׁכַּב אִתָּהּ: וַיִּשְׁנָאָה אִמּוֹן שְׁנָאָה גְּדוֹלָה מְאֹד כִּי טו
גְּדוֹלָה הַשְׁנָאָה אֲשֶׁר שְׁנָאָה מֵאֲהָבָה אֲשֶׁר אֲהָבָה וַיֹּאמֶר־לָהּ אִמּוֹן
קוּמִי לְכִי: וַתֹּאמֶר לוֹ אֶל־אֲדֹת הָרִעָה הַגְּדוֹלָה הִזָּאת מֵאֲחֶרֶת אֲשֶׁר־
עָשִׂיתָ עִמִּי לְשִׁלְחִנִי וְלֹא אָבָה לִשְׁמַע לָהּ: וַיִּקְרָא אֶת־נִגְדָרוֹ מִשְׁרָהּ וַיִּ

XII. v. 31. במס' במלפִּן כ' במלפִּן ק' v. 8. XIII. וַתִּלְוֶשׁ —

וַתִּלְוֶשׁ ק' v. 16. במס' אֶל־נ"א עַל־: נ"א אוֹדֶה

18 וַיֹּאמֶר שְׁלַח-נָא אֶת-נָאֹת מִצְדֵּי הַחוּצָה וְנַעַל הַהֵלֶת אַחֲרֶיהָ; וְעָלֶיהָ
 כְּתִנֹּת פָּסִים כִּי לֵן תִּלְבַּשְׁנָה בְּנוֹת-הַמֶּלֶךְ; הַבְּתוּלֹת מִצְדֵּיכֶם וַיֵּצֵא
 19 אוֹתָהּ מִשְׁרֹתוֹ חֲחוּץ וְנַעַל הַהֵלֶת אַחֲרֶיהָ; וַתִּקַּח תָּמָר אֶפֶס עַל-
 רֹאשָׁהּ וּבְתִנֹּת הַפָּסִים אֲשֶׁר עָלֶיהָ קָרָעָה וַתָּשֶׂם יָדָהּ עַל-רֹאשָׁהּ וַתִּקַּח
 כ הָלוֹךְ וְזָעָקָה; וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אַבְשָׁלוֹם אָחִיהָ הָאֲמִינוֹן אָחִיךָ הִזָּה
 עִמָּךְ וַעֲתָה אֲחֹתִי הַחֲרִישִׁי אִתָּךְ הוּא אֶל-תִּשְׁתִּירי אֶת-לִבָּךְ לְדָבָר
 21 הַזֶּה וַתֵּשֶׁב תָּמָר וַשְּׁמָמָה בֵּית אַבְשָׁלוֹם אָחִיהָ; וַהֲמֶלֶךְ הָיָה שְׁמֵעַ אֶת
 22 כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיַּחֲרֵ לוֹ מָאֵד; וְלֹא-דָבָר אַבְשָׁלוֹם עִם-אֲמִינוֹן לְמַרְעֵ
 וְעַד-טוֹב כִּי-שָׁנָא אַבְשָׁלוֹם אֶת-אֲמִינוֹן עַל-דָּבָר אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת תָּמָר
 23 אָחִיתוֹ; וַיְהִי לְשָׂנְאִים יָמִים וַיַּחֲרִי גִזְזִים לְאַבְשָׁלוֹם בִּבְעַל חֲצוֹר
 24 אֲשֶׁר עִם-אֲפֵרַיִם וַיִּקְרָא אַבְשָׁלוֹם לְכָל-בְּנֵי הַמֶּלֶךְ; וַיָּבֹא אַבְשָׁלוֹם
 אֶל-הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הִנֵּה-נָא גִזְזִים לַעֲבָדָה יָלָד-נָא הַמֶּלֶךְ וַעֲבָדוּ עִם-
 כה עֲבָדָה; וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-אַבְשָׁלוֹם אַל-בְּנֵי אֶל-נָא גִלְיָה בָּכְנִי וְלֹא
 26 נִכְבֵּד עָלֶיךָ וַיִּפְרָץ-בּוֹ וְלֹא-אָבָה לָלֶכֶת וַיִּבְרַכְהוּ; וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם וְלֹא
 27 יָלָד-נָא אֲחִינוֹ אֲמִינוֹן אָחִי וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לָמָּה גִלְיָה עִמָּךְ; וַיִּפְרָץ-
 28 בּוֹ אַבְשָׁלוֹם וַיִּשְׁלַח אֹתוֹ אֶת-אֲמִינוֹן וְאֵת כָּל-בְּנֵי הַמֶּלֶךְ; וַיֵּצֵאוּ אַבְשָׁלוֹם
 אֶת-וַעֲדָיו לֵאמֹר רְאוּ-נָא כְּטוֹב לְבִיאֲמִינוֹן בְּלוֹן וְאֲמַרְתִּי אֵלֵיכֶם הֲכִינוּ
 אֶת-אֲמִינוֹן וַהֲמַתֶּם אֹתוֹ אֶל-תִּירְאוֹ הַלּוֹא כִּי אֲנִכִּי צִוִּיתִי אֲתֶכֶם חֲזָקוֹ
 29 וַיְהִי לְבְנֵי-חַיִּל; וַיַּעֲשׂוּ נֹעֲרֵי אַבְשָׁלוֹם לְאֲמִינוֹן כַּאֲשֶׁר צִוָּה אַבְשָׁלוֹם
 ל וַיִּקְמוּ כָל-בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּרְכְּבוּ אִישׁ עַל-פָּרָדוֹ וַיָּנֶסוּ; וַיְהִי הַיּוֹם
 בְּהָרָה וַהֲשִׁמָּצָה בָּאָה אֶל-דָּוִד לֵאמֹר הִנֵּה אַבְשָׁלוֹם אֶת-כָּל-בְּנֵי הַמֶּלֶךְ
 31 וְלֹא-נוֹתֵר מֵהֶם אֶחָד; וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרַע אֶת-בְּגָדָיו וַיִּשְׁכַּב אַרְצָה וְכָל-
 32 עַבְדָּיו נִצְבִּים קִרְעֵי בְּגָדִים; וַיַּעַן יוֹנָדָב וַיִּשְׁמָעֵה אַחֲרֵי-דָוִד וַיֹּאמֶר
 אֶל-יֹאמֶר אֲדֹנָי אֶת כָּל-הַנְּעָרִים בְּנֵי-הַמֶּלֶךְ הַמֵּיתוּ כִּי-אֲמִינוֹן לָבָדוּ
 מִתּ כִּי-עַל-פִּי אַבְשָׁלוֹם הִזְתָּה שׂוֹמֵה מִיּוֹם עָתָה אֶת תָּמָר אָחִיתוֹ;
 33 וַעֲתָה אֶל-יְהוָה אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ אֶל-לִבּוֹ דַּבֵּר לֵאמֹר כָּל-בְּנֵי הַמֶּלֶךְ מֵתִי
 34 כִּי-אִם אֲמִינוֹן לָבָדוּ מֵת; וַיִּבְרַח אַבְשָׁלוֹם וַיֵּשֶׂא הַנְּעָר הַנֶּעֱפָל אֶת-
 לה עֵרְזוֹ וַיֵּרָא וַהֲלָה עִם-רֹב הַלָּקִים מִהֲרָה אַחֲרָיו מִצַּד הָהָר; וַיֹּאמֶר
 36 וַיִּרְכַּב אֶל-הַמֶּלֶךְ הַנֶּחָ בְּנֵי-הַמֶּלֶךְ בָּאוּ כְּדָבָר עֲבָדָה כֵּן הָיָה; וַיְהִי
 כַּכֵּלָתוֹ לְדָבָר וַהֲנִיחָה בְּנֵי-הַמֶּלֶךְ בָּאוּ וַיִּשְׂאוּ קוֹלָם וַיִּבְכּוּ וַיִּגְסַּם-הַמֶּלֶךְ
 37 וְכָל-עַבְדָּיו בָּכּוּ בְּכֵן גָּדוֹל מָאֵד; וְאַבְשָׁלוֹם בָּרַח וַיִּלָּךְ אֶל-תַּלְמִי כֵּן-

XIII. v. 32. שְׂוִמָּה — שׂוֹמֵה ק' v. 33. אִם כתיב ולא קרי

v. 34. 'לֹו' — 'לִיר ק'

strabat ei, dixit: Ejice hanc a me foras, et claude ostium post eam.

18. Quae induta erat talari tunica: hujuscemodi enim filiae regis virgines vestibus utebantur. Ejecit itaque eam minister illius foras; clausitque fores post eam.

19. Quae aspergens cinerem capiti suo, scissa talari tunica, impositisque manibus * super caput suum, ibat ingrediens, et clamans.

* Jer. 2, 37.

20. Dixit autem ei Absalom frater suus: Numquid Amnon frater tuus concubuit tecum? sed nunc, soror! tace, frater tuus est; neque affligas cor tuum pro hac re. Mansit itaque Thamar contabescens in domo Absalom fratris sui.

21. Cum autem audisset rex David verba haec, contristatus est valde, et noluit contristare spiritum Amnon filii sui, quoniam diligebat eum, quia primogenitus erat ei.

22. Porro non est locutus Absalom ad Amnon, nec malum, nec bonum; oderat enim Absalom Amnon, eo quod violasset Thamar sororem suam.

23. Factum est autem post tempus biennii, ut tonderentur oves Absalom in Baalhasor, quae est iuxta Ephraim; et vocavit Absalom omnes filios regis,

24. venitque ad regem, et ait ad eum: Ecce! tondentur oves servi tui; veniat, oro, rex cum servis suis ad servum suum.

25. Dixitque rex ad Absalom: Noli, fili mi! noli rogare, ut veniamus omnes, et gravemus te. Cum autem cogeret eum, et nolisset ire, benedixit ei.

26. Et ait Absalom: Si non vis venire, veniat, obsecro, nobiscum saltem Amnon frater meus. Dixitque ad eum rex: Non est necesse, ut vadat tecum.

27. Coëgit itaque Absalom eum, et dimisit cum eo Amnon et univer-

sos filios regis. Feceratque Absalom convivium, quasi convivium regis.

28. Praeceperat autem Absalom pueris suis, dicens: Observate, cum temulentus fuerit Amnon vino et dixerò vobis: Percutite eum, et interficite! nolite timere; ego enim sum, qui praecipio vobis; roboramini, et estote viri fortes!

29. Fecerunt ergo pueri Absalom adversum Amnon, sicut praeceperat eis Absalom. Surgentesque omnes filii regis ascenderunt singuli mulas suas, et fugerunt.

30. Cumque adhuc pergerent in itinere, fama pervenit ad David, dicens: Percussit Absalom omnes filios regis, et non remansit ex eis saltem unus.

31. Surrexit itaque rex, et scidit vestimenta sua; et cecidit super terram, et omnes servi illius, qui assistebant ei, sciderunt vestimenta sua.

32. Respondens autem Jonadab filius Semmaa fratris David, dixit: Ne aestimet dominus meus rex, quod omnes pueri filii regis occisi sint; Amnon solus mortuus est*, quoniam in ore Absalom erat positus, ex die, qua oppressit Thamar sororem ejus.

* c. 12, 10.

33. Nunc ergo ne ponat dominus meus rex super cor suum verbum istud, dicens: Omnes filii regis occisi sunt; quoniam Amnon solus mortuus est.

34. Fugit autem Absalom; et elevavit puer speculator oculos suos, et aspexit; et ecce! populus multus veniebat per iter devium ex latere montis.

35. Dixit autem Jonadab ad regem: Ecce! filii regis adsunt; juxta verbum servi tui sic factum est.

36. Cumque cessasset loqui, apparuerunt et filii regis, et intrantes levaverunt vocem suam, et fleverunt; sed et rex et omnes servi ejus fleverunt ploratu magno nimis.

37. Porro Absalom fugiens, ab-

it ad Tholomai * filium Ammiud regem Gessur. Luxit ergo David filium suum cunctis diebus.

* c. 3, 3.

38. Absalom autem cum fugisset, et venisset in Gessur, fuit ibi tribus annis.

39. Cessavitque rex David persequi Absalom, eo quod consolatus esset super Amnon interitu.

CAP. XIV.

Ioab per mulierem submissam impetrat, ut Absalom revocetur.

1. Intelligens autem Ioab filius Sarviae, quod cor regis versum esset ad Absalom,

2. misit Thecuam, et tulit inde mulierem sapientem*; dixitque ad eam: Lugere te simula et induere veste lugubri, et ne ungaris oleo, ut sis quasi mulier iam plurimo tempore lugens mortuum;

* 1er. 9, 17.

3. et ingredieris ad regem, et loqueris ad eum sermones huiusmodi. Posuit autem Ioab verba in ore eius.

4. Itaque cum ingressa fuisset mulier Thecuitis ad regem, cecidit coram eo super terram, et adoravit, et dixit: Serva me rex!

5. Et ait ad eam rex: Quid causae habes? Quae respondit: Heu, mulier vidua ego sum; mortuus est enim vir meus.

6. Et ancillae tuae erant duo filii; qui rixati sunt adversum se in agro, nullusque erat, qui eos prohibere posset; et percussit alter alterum, et interfecit eum.

7. Et ecce! consurgens universa cognatio adversum ancillam tuam, dicit: Trade eum, qui percussit fratrem suum, ut occidamus eum * pro anima fratris sui, quem interfecit, et deleamus haeredem; et quaerunt extinguere scintillam meam, quae relicta est, ut non supersit viro meo nomen, et reliquiae super terram.

* Deut. 19, 11. sq.

8. Et ait rex ad mulierem: Vade in domum tuam, et ego iubebo pro te.

9. Dixitque mulier Thecuitis ad regem: In me, domine mi rex, sit iniquitas, et in domum patris mei; rex autem et thronus eius sit innocens.

10. Et ait rex: Qui contradixerit tibi, adduc eum ad me, et ultra non addet, ut tangat te.

11. Quae ait: Recordetur rex Domini Dei sui, ut non multiplicentur proximi sanguinis ad ulciscendum, et nequaquam interficiant filium meum. Qui ait: Vivit Dominus! quia non cadet de capillis filii tui super terram

12. Dixit ergo mulier: Loquatur ancilla tua ad dominum meum regem verbum. Et ait: Loquere.

13. Dixitque mulier: Quare cogitasti huiusmodi rem contra populum Dei, et locutus est rex verbum istud, ut peccet, et non reducat eiectum suum?

14. Omnes morimur, et quasi aquae dilabimur in terram, quae non revertuntur*; nec vult Deus perire animam, sed retractat cogitans, ne penitus pereat, qui abiectus est.

* 1 Reg. 7, 6. Ezech. 18, 32. 33, 11

15. Nunc igitur veni, ut loquar ad dominum meum regem verbum hoc, praesente populo. Et dixit ancilla tua: Loquar ad regem, si quo modo faciat rex verbum ancillae suae.

16. Et audivit rex, ut liberaret ancillam suam de manu omnium, qui volebant de haereditate Dei delere me, et filium meum simul.

17. Dicat ergo ancilla tua, ut fiat verbum domini mei regis sicut sacrificium*. Sicut enim Angelus Dei, sic est dominus meus rex, ut nec benedictione, nec maledictione moveatur; unde et Dominus Deus tuus est tecum.

* 1 Reg. 29, 9.

18. Et respondens rex, dixit ad

עמיתוֹ מֶלֶךְ גָּשׁוּר • וַתֵּחַאבֵּל עַל-בְּנוֹ כָּל-הַיָּמִים׃ וַאֲבִשָׁלוֹם בָּרַח 38
וַיֵּלֶךְ גָּשׁוּר וַיהִי-שָׁם שְׁלֹשׁ שָׁנִים׃ וַחֲכַל הָיָה הַמֶּלֶךְ לְצֹאֵת אֶל-אֲבִשָׁלוֹם 39
כִּי-נָתַם עַל-אֲמִנֹן כִּי-מָת׃

יד

CAP. XIV. יד

וַיַּדַּע יוֹאָב בֶּן-צֵרוּיָה כִּי-לֵב הַמֶּלֶךְ עַל-אֲבִשָׁלוֹם׃ וַיִּשְׁלַח יוֹאָב תְּקוּעָה א 2
וַיִּקַּח מִשָּׁם אִשָּׁה חֲכָמָה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הִתְאַבְּלִי-נָא וּלְבָשִׁי-נָא בְּגָדִי-
יָאֵל וְאֶל-תְּסוּכִי שָׁמֶן וַהֲיִיתְּ כְּאִשָּׁה • זֶה יָמִים רַבִּים מִחֲאֲבֹלֶת עַל-מָת׃
וּבָאֵת אֶל-הַמֶּלֶךְ וַדְּבַרְתָּ אֵלָיו כַּדְּבַר הַזֶּה וַיֵּשֶׁם יוֹאָב אֶת-הַדְּבָרִים 3
בְּפִיהָ׃ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הִתְקַעֲוִית אֶל-הַמֶּלֶךְ וַחֲפֹל עַל-אִפְרִיָה אֶרְצָה 4
וַתִּשְׁתַּחֲוֶה וַתֹּאמֶר הִנֵּנִי עֲשֵׂה הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר-לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה-לָּךְ וַתֹּאמֶר ה 5
אֵבֶל אִשָּׁה-אֶלְמָנָה אָנִי וַיָּמָת אִישִׁי׃ וּלְשִׁפְחָתְךָ שְׁנֵי בָנִים וַיִּנְצְוּ 6
שְׁנֵיהֶם בַּשָּׂדֶה וְאֵין מִצִּיל בְּיָנֵיהֶם וַיָּכּוּ הָאֶחָד אֶת-הָאֶחָד וַיָּמָת אֹתוֹ׃
וַהֲנִי קָמָה כָּל-הַמִּשְׁפָּחָה עַל-שִׁפְחָתְךָ וַיֹּאמְרוּ מָתִי • אֶת-מִכָּבֶת אָחִיו 7
וַיִּמָּתוּ׃ בְּנֶפֶשׁ אָחִיו אֲשֶׁר הָרַג וַנִּשְׁמִידָה גַם אֶת-הַיּוֹרֵשׁ וַיָּכּוּ אֶת-
חֲבִלָּתוֹ אֲשֶׁר נִשְׁאָרָה לְבִלְתִּי שׁוֹם-לְאִישִׁי שָׁם וּשְׂאָרִית עַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה׃
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-הָאִשָּׁה לֵכִי לְבֵיתְךָ וְאָנִי אֲצַנֶּה עֲלֶיךָ׃ וַתֹּאמֶר 8 9
הָאִשָּׁה הִתְקַעֲוִית אֶל-הַמֶּלֶךְ עָלַי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הַעֲזֹן וְעַל-בֵּית אָבִי
וְהַמֶּלֶךְ וְכִסְאוֹ נָקִי׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הַמְדַּבֵּר אֵלָיְךָ וַהֲבֵאתוֹ אֵלַי י
וְלֹא-יִסְרֹף עוֹד לִגְעַת בָּךְ׃ וַתֹּאמֶר יוֹכָד-נָא הַמֶּלֶךְ אֶת-יְהוֹנָדָה אֶלְהִיָּךְ 11
מִהַרְבֹּת גָּאֵל הָדָם לְשִׁחַת וְלֹא יִשְׁמִידוּ אֶת-בְּנֵי וַיֹּאמֶר חִי-יְהוֹנָדָה אִם-
יִפֹּל מִשְׁעָרָת בְּנֶה אֶרְצָה׃ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַדְּבָר-נָא שִׁפְחָתְךָ אֶל- 12
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ דָּבָר וַיֹּאמֶר הַדְּבָר׃ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה וְלָמָּה תִּשְׁכַּחַתָּה כְּזֹאת 13
עַל-עַם אֱלֹהִים וּמַהֲבָר הַמֶּלֶךְ הַדְּבָר הַזֶּה כִּי אֲנִים לְבִלְתִּי הַשִּׁיב הַמֶּלֶךְ
אֶת-נִדְחָיו׃ כִּי-מֹות נָמוּת וְכַמִּיר הַנְּגָרִים אֶרְצָה אֲשֶׁר לֹא יִאֲסָפוּ וְלֹא- 14
יִשָּׂא אֱלֹהִים נֶפֶשׁ וְחִשָּׁב מִחֲשָׁבוֹת לְבִלְתִּי יִקַּח מִמֶּנּוּ נִדְחִי׃ וְעַתָּה טו
אֲשֶׁר-בָּאתִי לְדַבֵּר אֶל-הַמֶּלֶךְ אֲדֹנִי אֶת-הַדְּבָר הַזֶּה כִּי יִרְאֵנִי הָעָם
וַתֹּאמֶר שִׁפְחָתְךָ אֲדַבְּרָה-נָא אֶל-הַמֶּלֶךְ אוֹלִי יַעֲשֶׂה הַמֶּלֶךְ אֶת-דְּבָר 15
אֲמָתִי׃ כִּי וְשָׁמַע הַמֶּלֶךְ לְחַצְצִיל אֶת-אֲמָתוֹ מִכֶּם הָאִישׁ לְהַשְׁמִיד אֹתִי 16
יֶאֱת-בְּנִי יָחִיד מִנְחֵלֶת אֱלֹהִים׃ וַתֹּאמֶר שִׁפְחָתְךָ יְהִי־הֵנָּה דְּבַר-אֲדֹנִי 17
הַמֶּלֶךְ לְמִנְחָה כִּי • כִּמְלָאָה הָאֱלֹהִים כֵּן אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ לְשִׁמְעַל הַשִּׁיב
וַהֲדִיעַ וַיְהִי־הָ אֶלְהִיָּךְ יְהִי עֲמָדָה׃ וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר אֶל-הָאִשָּׁה 18

XIII. v. 37. עמיתוֹ יד ק' נ"א וַיִּשְׁמַע הָיָה XIV. v. 4. ס"ו וַתֵּבֵא

v. 7. קמין בז"ק: שוים — שוים ק' v. 11. ב'ית — ב'ת ק'

אל-לָא חֲבַחְדִּי מִמְּלִי דְבָר אֲשֶׁר אֲנִי שְׂאֵל אֹתָהּ וְהֵאמֵר הָאִשָּׁה וְדַבֵּר-
 19 נָא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הִנֵּה יוֹאֵב אֹתָהּ בְּכָל-זֹאת וְתַעֲן הָאִשָּׁה
 וְהֵאמֵר תִּי נִפְשָׁהּ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אִם-אֵשׁ לַחֲמִין וּלְחַשְׁמִיל מִכָּל אֲשֶׁר-
 דִּבֶּר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ פִּיר-עֲבֹדָהּ יוֹאֵב הוּא צִוִּי וְהוּא שָׁם בְּפִי שִׁפְחָתָהּ
 כ אֶת כָּל-חֲדָבְרִים הָאֵלֶּה: לְבַעֲבוֹר סֹבֵב אֶת-פְּנֵי הַדָּבָר עֲשֵׂה עֲבֹדָהּ
 יוֹאֵב אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה וְאֲדֹנִי חָזַם בְּחֻמַּת מֶלֶכָּהּ הָאֵלֶּהִים לְדַעַת
 21 אֶת-כָּל-אֲשֶׁר בְּאָרֶץ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-יוֹאֵב הִנֵּה נָא עֲשִׂיתִי אֶת-
 22 הַדָּבָר הַזֶּה וְלָהּ חֶשֶׁב אֶת-הַנֶּזֶר אֶת-אֲבִשָׁלוֹם: וַיִּפֹּל יוֹאֵב אֶל-פְּנֵי
 אֶרֶצָה וַיִּשְׁתַּחוּ וַיִּבְרַךְ אֶת-הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר יוֹאֵב הַיּוֹם יָדַע עֲבֹדָהּ פִּיר-
 מִצְאָתִי חֵן בְּעֵינֶיהָ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר-עָשָׂה הַמֶּלֶךְ אֶת-דָּבָר עֲבֹדָהּ:
 23 וַיָּקָם יוֹאֵב וַיֵּלֶךְ וַיִּשְׁוֶה וַיָּבֵא אֶת-אֲבִשָׁלוֹם וַיְרוּשָׁלָּם: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
 24 וַיִּסֹּב אֶל-בֵּיתוֹ וַיִּפְּן לֹא יִרְאֶה וַיִּסֹּב אֲבִשָׁלוֹם אֶל-בֵּיתוֹ וַיִּפְּן הַמֶּלֶךְ לֹא
 כח רָאָה: וּכְאֲבִשָׁלוֹם לֹא-הָיָה אִישׁ-יָפֶה בְּכָל-יִשְׂרָאֵל לְחַלָּל מֵאֵר מִבֶּטֶח
 26 רִגְלוֹ וְעַד קַדְקָדוֹ לֹא-הָיָה בּוֹ מוֹם: וּבְגָלוֹתוֹ אֶת-רֹאשׁוֹ וְהָיָה מִלֶּחַץ
 זָמִים: לְיָמִים אֲשֶׁר יִגְזַח פִּיר-כֶּבֶד עָלָיו וַיִּגְלוּ וַיִּשְׁקַל אֶת-טָעַר רֹאשׁוֹ
 27 מֵאֲתוֹם שְׁקָלִים בְּאֶבֶן הַמֶּלֶךְ: וַיִּוָּלְדוּ לְאֲבִשָׁלוֹם שְׁלוֹשָׁה בָנִים וּבַת
 28 אַחַת וַשְּׁמָהּ תָּמָר הִיא הָיְתָה אִשָּׁה יָפֶת מְרָאָה: וַיָּשֶׁב אֲבִשָׁלוֹם
 29 בְּיִרוּשָׁלָּם שְׁנֵתִים זָמִים וַיִּפְּן הַמֶּלֶךְ לֹא רָאָה: וַיִּשְׁלַח אֲבִשָׁלוֹם אֶל-
 יוֹאֵב לִשְׁלַח אֹתוֹ אֶל-הַמֶּלֶךְ וְלֹא אָבָה לָבוֹא אֵלָיו וַיִּשְׁלַח עוֹד שְׁנֵית
 ל וְלֹא אָבָה לָבוֹא: וַיֹּאמֶר אֶל-עֲבָדָיו רְאוּ חָלַקְתָּ יוֹאֵב אֶל-דָּרְדְּרֵי וְלֹד-שָׁם
 טוֹעֲרִים לָבוֹ וְהַצִּיתִיהָ בָּאֵשׁ וַיִּצִּיתוּ עֲבָדֵי אֲבִשָׁלוֹם אֶת-הַחֲלָקָה
 31 בָּאֵשׁ: וַיָּקָם יוֹאֵב וַיָּבֵא אֶל-אֲבִשָׁלוֹם הַבִּיטָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה
 32 הַצִּיתוּ עֲבָדֶיךָ אֶת-הַחֲלָקָה אֲשֶׁר-לִי בָּאֵשׁ: וַיֹּאמֶר אֲבִשָׁלוֹם אֶל-יוֹאֵב
 הִנֵּה שְׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ: לֵאמֹר בֵּא חֲנֹה וְאֶשְׁלַחְתִּי אֹתָהּ אֶל-הַמֶּלֶךְ: לֵאמֹר
 לָמָּה בָּאתִי מִגִּשּׁוֹר מִזֶּבֶל לִי עַד אֲנִי-שָׁם וְעַתָּה אֶרְאֶה פְּנֵי הַמֶּלֶךְ:
 33 וְאִם-יִשְׁכַּח עֵזְרִי וְהִתְמַחֲנִי: וַיָּבֵא יוֹאֵב אֶל-הַמֶּלֶךְ וַיִּגְדֵּל-לוֹ וַיִּקְרָא אֶל-
 אֲבִשָׁלוֹם וַיָּבֵא אֶל-הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁתַּחוּ לוֹ עַל-אֲפִרֵי אֶרֶצָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ
 וַיִּשֶׁק הַמֶּלֶךְ לְאֲבִשָׁלוֹם:

CAP. XV. טו

טו

א וַיְהִי מֵאַחֲרֵי כֵן וַיַּעַשׂ לוֹ אֲבִשָׁלוֹם מְרֻבָּה וְסָסִים וְחֻמָּשִׁים אִישׁ
 2 רָצִים לִפְנָיו: וְהַשְׁכִּים אֲבִשָׁלוֹם וַעֲמָד עַל-יַד הַבַּיִת הַשֶּׁנִּיר וַיְהִי כָל-

XIV. v. 19. כ"ל: חסר י': חסר א' v. 21. עֲשִׂיתִי — עֲשִׂיתָ ק'

v. 22. עָבָדוּ — עֲבָדָהּ ק' v. 30. וְהַצִּיתִיהָ — וְהַצִּיתִיהָ ק'

mulierem: Ne abscondas a me verbum, quod te interrogo. Dixitque ei mulier: Loquere domine mi rex.

19. Et ait rex: Numquid manus Ioab tecum est in omnibus istis? Respondit mulier, et ait: Per salutem animae tuae, domine mi rex, nec ad sinistram, nec ad dexteram est, ex omnibus his, quae locutus est dominus meus rex; servus enim tuus Ioab, ipse praecepit mihi, et ipse posuit in os ancillae tuae omnia verba haec.

20. Ut verterem figuram sermonis huius, servus tuus Ioab praecepit istud; tu autem, domine mi rex! sapiens es, sicut habet sapientiam Angelus Dei, ut intelligas omnia super terram.

21. Et ait rex ad Ioab: Ecce! placatus feci verbum tuum; vade ergo, et revoca puerum Absalom.

22. Cadensque Ioab super faciem suam in terram, adoravit, et benedixit regi; et dixit Ioab: Hodie intellexit servus tuus, quia inveni gratiam in oculis tuis, domine mi rex! fecisti enim sermonem servi tui.

23. Surrexit ergo Ioab et abiit in Gessur, et adduxit Absalom in Ierusalem.

24. Dixit autem rex: Revertatur in domum suam, et faciem meam non videat. Reversus est itaque Absalom in domum suam, et faciem regis non vidit.

25. Porro sicut Absalom, vir non erat pulcher in omni Israël, et decorus nimis; a vestigio pedis usque ad verticem non erat in eo ulla macula.

26. Et quando tondebat capillum (semel autem in anno tondebatur, quia gravabat eum caesaries) ponderabat capillos capitis sui ducentis siclis, pondere publico.

27 Nati sunt autem Absalom filii

tres, et filia una nomine Thamar, elegantis formae.

28. Mansitque Absalom in Ierusalem duobus annis, et faciem regis non vidit.

29. Misit itaque ad Ioab, ut mitteret eum ad regem; qui noluit venire ad eum. Cumque secundo misisset, et ille noluisset venire ad eum,

30. dixit servis suis: Scitis agrum Ioab iuxta agrum meum, habentem messem hordei; ite igitur, et succendite eum igni. Succenderunt ergo servi Absalom segetem igni. Et venientes servi Ioab, scissis vestibus suis, dixerunt: Succenderunt servi Absalom partem agri igni.

31. Surrexitque Ioab, et venit ad Absalom in domum eius, et dixit: Quare succenderunt servi tui segetem meam igni?

32. Et respondit Absalom ad Ioab: Misi ad te obsecrans, ut venires ad me, et mitterem te ad regem, et diceres ei: Quare veni de Gessur? melius mihi erat ibi esse; obsecro ergo, ut videam faciem regis; quod si memor est iniquitatis meae, interficiat me.

33. Ingressus itaque Ioab ad regem, nunciavit ei omnia; vocatusque est Absalom, et intravit ad regem, et adoravit super faciem terrae coram eo; osculatusque est rex Absalom.

CAP. XV.

Absalom auram popularem captat, et insurgit adversus patrem. David fugit. Chusai dissipaturus consilia Achitophel remittitur.

1. Igitur post haec fecit sibi Absalom currus, et equites, et quinquaginta viros, qui praecederent eum.

2. Et mane consurgens Absalom, stabat iuxta introitum portae, et

omnem virum, qui habebat negotium, ut veniret ad regis iudicium*, vocabat Absalom ad se, et dicebat: De qua civitate es tu? Qui respondens aiebat: Ex una tribu Israël ego sum servus tuus.

* Exod. 18, 26.

3. Respondebatque ei Absalom: Videntur mihi sermones tui boni et iusti. Sed non est, qui te audiat constitutus a rege. Dicebatque Absalom:

4. Quis me constituat iudicem super terram, ut ad me veniant omnes, qui habent negotium, et iuste iudicem?

5. Sed et cum accederet ad eum homo, ut salutaret illum, extendebat manum suam, et apprehendens, osculabatur eum.

6. Faciebatque hoc omni Israël venienti ad iudicium, ut audiretur a rege, et sollicitabat corda virorum Israël.

7. Post quadraginta autem annos, dixit Absalom ad regem David: Vadam, et reddam vota mea, quae vovi Domino in Hebron.

8. Vovens enim vovit servus tuus, cum esset in Gessur Syriae, dicens: Si reduxerit me Dominus in Ierusalem, sacrificabo Domino.

9. Dixitque ei rex David: Vade in pace! Et surrexit, et abiit in Hebron.

10. Misit autem Absalom exploratores in universas tribus Israël, dicens: Statim ut audieritis clangorem buccinae, dicite: Regnavit Absalom in Hebron.

11. Porro cum Absalom ierunt ducenti viri de Ierusalem vocati, euntes simplici corde, et causam penitus ignorantes.

12. Accersivit quoque Absalom Achitophel Gilonitem consiliarium David, de civitate sua Gilo. Cumque immolaret victimas, facta est coniuratio valida, populusque concurrens augebatur cum Absalom*.

* c. 12, 11.

13. Venit igitur nuncius ad David, dicens: Toto corde universus Israël sequitur Absalom*.

* Ps. 3.

14. Et ait David servis suis, qui erant cum eo in Ierusalem: Surgite, fugiamus; neque enim erit nobis efugium a facie Absalom; festinate egredi, ne forte veniens occupet nos, et impellat super nos ruinam, et percutiat civitatem in ore gladii*.

* c. 12, 11.

15. Dixeruntque servi regis ad eum: Omnia, quaecumque praeceperit dominus noster rex, libenter exequemur servi tui.

16. Egressus est ergo rex, et universa domus eius pedibus suis; et dereliquit rex decem mulieres concubinas ad custodiendam domum.

17. Egressusque rex et omnis Israël pedibus suis, stetit procul a domo;

18. et universi servi eius ambulabant iuxta eum, et legiones Cerethi et Phelethi, et omnes Gethaei, pugnatore validi, sexcenti viri, qui secuti eum fuerant de Geth pedites*, praecedebant regem.

* 1 Reg. 27.

19. Dixit autem rex ad Ethai* Gethaeum: Cur venis nobiscum? revertere, et habita cum rege, quia peregrinus es, et egressus es de loco tuo.

* v. 22.

20. Heri venisti, et hodie compelleris nobiscum egredi? ego autem vadam, quo iturus sum; revertere, et reduc tecum fratres tuos, et Dominus faciet tecum misericordiam et veritatem, quia ostendisti gratiam et fidem.

21. Et respondit Ethai regi, dicens: Vivit Dominus! et vivit dominus meus rex! quoniam in quocumque loco fueris, domine mi rex! sive in morte, sive in vita, ibi erit servus tuus.

22. Et ait David Ethai: Veni, et transi! Et trausivit Ethai Gethaeus,

הָאִישׁ אֲשֶׁר־יָהִיה־לּוֹ רִיב לְבֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לְמִשְׁפָּט וַיִּקְרָא אֲבִשָּׁלוֹם
אֵלָיו וַיֹּאמֶר אֵי־מָה עִיל אֵתָה וַיֹּאמֶר מֵאַחַר שְׁבִט־יִשְׂרָאֵל עֲבָדָהּ׃
וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲבִשָּׁלוֹם רָאָה דְבָרְךָ טוֹבִים וְנִכְאִים וְשִׁמְעֵי אִין־לָךְ מֵאֵת
הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר אֲבִשָּׁלוֹם מִי־יִשְׁמְנִי שֹׁפֵט בְּאַרְץ וְעָלִי וְבֹא כָל־אִישׁ
אֲשֶׁר־יָהִיה־לּוֹ רִיב וּמִשְׁפָּט וְהִצַּדְקָתוֹ׃ וְהָיָה בְּקֶרֶב־אִישׁ לְהִשְׁתַּחֲוֹת
לּוֹ וְשָׁלַח אֶת־דָּדוֹ וְהַחֲזִיק לּוֹ וְנָשַׁק לּוֹ׃ וַיַּעַשׂ אֲבִשָּׁלוֹם כַּדָּבָר הַזֶּה
לְכָל־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־יָבֹאוּ לְמִשְׁפָּט אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיִּגְנַב אֲבִשָּׁלוֹם אֶת־לֵב
אֲנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל׃ וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיֹּאמֶר אֲבִשָּׁלוֹם אֶל־הַמֶּלֶךְ׃
אֵלֶכָה נָא וְאֶשְׁלַם אֶת־נַדְרֵי אֲשֶׁר־נִדְרָתִי לַיהוָה בְּחֶבְרוֹן׃ כִּי־נִדַּר נָדָר
עֲבָדָךְ בְּשִׁבְתִּי בְּגִשּׁוֹר בְּאֶרֶם לֵאמֹר אִם־יִשְׁיֵב יִשְׁבְּנִי וְהָיָה יְרוּשָׁלַם
וְעֲבַדְתִּי אֶת־יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר־לּוֹ הַמֶּלֶךְ לָךְ בְּשָׁלוֹם וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ חֶבְרוֹנָה׃
וַיִּשְׁלַח אֲבִשָּׁלוֹם מְרַגְלִים בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פְּשְׁמֵיכֶם
אֶת־קוֹל הַשֹּׁפָר וְאִמְרָתֶם מֶלֶךְ אֲבִשָּׁלוֹם בְּחֶבְרוֹן׃ וְאֶת־אֲבִשָּׁלוֹם הִלְכוּ
מֵאֲחֻזֹּת אִישׁ מִירוּשָׁלַם קְרָאִים וְהִלְכִים לְחֻמָּם וְלֹא יָדָעוּ פֶלֶא־דָבָר׃
וַיִּשְׁלַח אֲבִשָּׁלוֹם אֶת־אֲחִיהֶלָּל הַיִּזְרְעֵלִי יוֹעֵץ דָּוִד מַעֲיָרוֹ מִגִּלְגָּל בְּזִבְחוֹ
אֶת־הַזִּבְחִים וַיְהִי הַמָּשָׁר אֲמִין וְהָעָם הוֹלָךְ וְרַב אֶת־אֲבִשָּׁלוֹם׃ וַיָּבֹא
הַמַּגִּיד אֶל־דָּוִד לֵאמֹר הִנֵּה לְב־אִישׁ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי אֲבִשָּׁלוֹם׃ וַיֹּאמֶר
דָּוִד לְכָל־עֲבָדָיו אֲשֶׁר־אִתּוֹ בִּירוּשָׁלַם קוּמוּ וְנִבְרָחָה פִּי לֹא־תִהְיֶה־
לָנוּ פְלִיטָה מִפְּנֵי אֲבִשָּׁלוֹם מִהֲרֵנוּ לָלֶכֶת פָּנֵי־יִמְתָּר וְהַשְׁלֵנוּ וְהִרְיָה עָלֵינוּ
אֶת־הַדָּגָה וְהַפָּה הַיָּם לִפְנֵי־חֶרֶב׃ וַיֹּאמְרוּ עֲבָדֵי־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמֶּלֶךְ טו
כָּל אֲשֶׁר־יִבְחָר אֲדֹנֵי הַמֶּלֶךְ הִנֵּה עֲבָדֶיךָ׃ וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ וְכָל־בֵּיתוֹ
בְּרִגְלָיו וַיַּעֲזֹב הַמֶּלֶךְ אֶת עֵשׂוֹר נָשִׁים פִּלְגָּשִׁים לְשֹׁמֵר הַבָּיִת׃ וַיֵּצֵא
הַמֶּלֶךְ וְכָל־הָעָם בְּרִגְלָיו וַיַּעֲמֵדוּ בֵּית הַמִּזְבֵּחַ׃ וְכָל־עֲבָדָיו עֲבָרִים
עָלִידוֹ וְכָל־הַבְּרִיתִי וְכָל־הַפִּלְתִּי וְכָל־חַגֹּתַיִם שֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר־
בָּאוּ בְּרִגְלָו מִגֵּת עֲבָרִים עַל־פְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־אֶתִּי
הַחֲמִי לָמָּה חָלָה גִם־אֵתָה אֵתָנִי טוֹב וְשֵׁב עִם־הַמֶּלֶךְ כִּי־נִכְרִי אֵתָה
וְגִם־גִּלְגָּל אֵתָה לְמִקְוָמָה׃ הַמּוֹל ׀ בּוֹאָה וְהַיּוֹם אֲנִי־קָה עִמָּנוּ לָלֶכֶת וְאֲנִי כ
הַיֶּלֶךְ עַל אֲשֶׁר־אֲנִי הוֹלָךְ טוֹב וְהָשֵׁב אֶת־אֲחִיךָ עִמָּךְ הַסֵּד וְאֵמַת׃
וַיֵּצֵן אֶתִּי אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר חִי־יְהוָה וְחִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כִּי אִם 21
בְּמִקְוָם אֲשֶׁר יִהְיֶה־שָׁם ׀ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אִם־לָלֶמֶת אִם־לְחַיִּים פִּי־שָׁם
יִהְיֶה עֲבָדָהּ׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֶתִּי לָךְ וַעֲבָר וַעֲבָר אִתִּי הַחֲמִי וְכָל־ 22

XV. v. 7. נ"א אַרְבַּע v. 8. רְשִׁיב — רְשִׁיב ק' v. 20. אֲנִי־קָה —

אֲנִי־קָה ק' v. 21. אִם־ כְּתִיב וְלֹא קרי

23 אֲנִישָׁיו וְכָל-חֵטְפָם אֲשֶׁר אִתּוֹ; וְכָל-הָאָרֶץ בְּיָדִים קוֹל גָּדוֹל וְכָל-הָעָם
עָבְרִים וְחִמְלָה עָבַר בְּנַחַל קִדְרוֹן וְכָל-הָעָם עָבְרִים עַל-פְּנֵי דָרֶךְ אֶת-
24 הַמִּדְבָּר; וְהָיָה גַם-צִדּוֹק וְכָל-הַלְוִיִּם אִתּוֹ נְשָׂאִים אֶת-אֲרוֹן בְּרִית
הָאֱלֹהִים וַיֵּצְאוּ אֶת-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיָּשָׁל אֲבִיהֶם עַד-תָּמָס כָּל-הָעָם
כֹּה לַעֲבֹד מִן-הָעִיר; וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְצִדּוֹק הֲשֵׁב אֶת-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים הָעִיר
26 אֲסִימָצָא חֵן בְּעֵינֵי וְהָיָה וַהֲשִׁבֵנִי וְהִרְאֵנִי אִתּוֹ וְאֶת-נָוֵהוּ; וְאֵל כֹּה
27 יֹאמֶר לֹא תַפְצְחֵנִי בָּהּ הִנֵּי רָצָחָהּ לִי כַּאֲשֶׁר טוֹב בְּעֵינָיו; וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ אֶל-צִדּוֹק הַפֶּחֶן הַרְוָאָה אִתָּה נָטְחָה הָעִיר בְּשָׁלֹם וַאֲחִימֶלֶךְ
28 בָּנָה וַיְהוּנָתָן בֶּן-אֲבִיהֶם שָׁנָה בְּנִיכָם אִתָּכֶם; רֹאשׁ אֲנֹכִי מִתְּמַחֲמֵה
29 בַּעֲבֻרוֹת הַמִּדְבָּר עַד-בּוֹא דָבָר מֵעַמְכֶם לְהַעֲרִיד לִי; וַיֵּשֶׁב צִדּוֹק וְאֲבִיהֶם
ל אֶת-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיְרוּשָׁלָּם וַיֵּשְׁבוּ שָׁם; וְדָוִד עָלָה בַּמַּעֲלָה הַיְדִיחִים
עָלָה וּבֹכָה וְרָאשׁ לֹא תַפְּחִי וְהוּא הִזְכָּה יַחַם וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר-אִתּוֹ
31 חָפְזֵי אִישׁ רָאשׁוֹ וְעָלוּ עָלָה וּבָכָה; וְדָוִד הָעִיר לֵאמֹר אֲחִיחָפֶל בְּקַשְׁרוֹת
32 עִם-אֲבִשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר דָּוִד סֶפֶל-נָא אֶת-עֲצַת אֲחִיחָפֶל וַיְהוּחִ; וַיְהִי דָוִד
בָּא עַד-הָרֹאשׁ אֲשֶׁר-יִשְׁתַּחֲוֶה שָׁם לְאֱלֹהִים וְהָיָה לִקְרֹאתוֹ הַיִּשְׁרִי
33 הָאֲרָצִי קְרוֹל בְּתוֹתוֹ וְאֲדָמָה עַל-רֹאשׁוֹ; וַיֹּאמֶר לֹא דָוִד אִם עָבְרָתָה
34 אִתִּי וְהָיָה עָלֶי לְמָשָׂא; וְאִם-הָעִיר תָּשׁוּב וְאִמְרָתָה לְאֲבִשָׁלוֹם עָבְדָהּ
אֲנִי הַמֶּלֶךְ אֶחָדָה עָבַד אֲבִיהָ וְאֵלֵי מָלֵךְ וְעָתָה וְאֲנִי עָבְדָהּ וְהַפְרָתָה
לֹא לִי אֵת עֲצַת אֲחִיחָפֶל; וְהָלֹא עָמָה שָׁם צִדּוֹק וְאֲבִיהֶם הַפְּהִיגִים
וְהָיָה כָּל-הַדָּבָר אֲשֶׁר תִּשְׁמַע מִבֵּית הַמֶּלֶךְ תִּגִּיד לְצִדּוֹק וְלֹא-אֲבִיהֶם
36 הַפְּהִיגִים; הִיחָה שָׁם עָמָם שָׁנָה בְּנִיחָם אֲחִימֶלֶךְ לְצִדּוֹק וַיְהוּנָתָן
37 לְאֲבִיהֶם וּשְׁלֹחָתָם בְּיָדָם אֵלָיו כָּל-דָּבָר אֲשֶׁר תִּשְׁמָעוּ; וַיָּבֹא הַיִּשְׁרִי רַעְיָה
דָּוִד הָעִיר וְאֲבִשָׁלוֹם יָבֹא וַיְרוּשָׁלָּם;

CAP. XVI. יד

יד

א וְדָוִד עָבַר מֵעַל מִהְרֹאשׁ וְהָיָה צִיבָא נָעַר מִפִּיבִשֶׁת לִקְרֹאתוֹ וְצִמְד
חֲמוּרִים חֲבָשִׁים וְעַלִּיהֶם מֵאֲהִים לָחֶם וּמֵאֲתָ צִמּוּקִים וּמֵאֲתָ קִרְיָ
2 וְנָבֵל גִּינִי; וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-צִיבָא מִתְּאֵלָה לָּהּ וַיֹּאמֶר צִיבָא
הַחֲמוּרִים לְבִית-הַמֶּלֶךְ לְרַכֵּב וּלְחַלְּתָם וּלְחַרֵּץ לְאֲכֹל הַתְּזָרוֹת וּלְחַרֵּץ
3 לְשִׁתּוֹת הַיָּקָה בַּמִּדְבָּר; וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ וְאֵתָה בֶּן-אֲדִינָה וַיֹּאמֶר צִיבָא
אֶל-הַמֶּלֶךְ הִנֵּה יוֹשֵׁב בִּירוּשָׁלָּם כִּי אֲמַר הַיּוֹם יִשְׁרִיבוּ לִי בֵּית וַיִּשְׂרָאֵל
4 אֵת מִמְּלָכּוֹת אֲבִי; וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְצִבָּא תֵּנָה לָּהּ כָּל אֲשֶׁר לְמִפִּיבִשֶׁת

XV. 28. v. בעֲרֹבוֹת ק' v. 31. נ"א לְדָוִד נ"א הַיָּקָה v. 33. כצ"ל

XVI. 2. v. וּלְחַלְּתָם — וְהִלָּחֶם ק'

et omnes viri, qui cum eo erant, et reliqua multitudo.

23. Omnesque flebant voce magna, et universus populus transibat; rex quoque transgrediebatur torrentem Cedron, et cunctus populus incedebat contra viam, quae respicit ad desertum.

24. Venit autem et Sadoc * sacerdos, et universi Levitae cum eo, portantes arcam foederis Dei, et deposuerunt arcam Dei; et ascendit Abiathar, donec expletus esset omnis populus, qui egressus fuerat de civitate.

* c. 8, 17.

25. Et dixit rex ad Sadoc: Reporta arcam Dei in urbem; si invenero gratiam in oculis Domini, reducet me, et ostendet mihi eam, et tabernaculum suum.

26. Si autem dixerit mihi: Non places; praesto sum, faciat, quod bonum est coram se.

27. Et dixit rex ad Sadoc sacerdotem: O videns revertere in civitatem in pace! et Achimaas filius tuus, et Ionathas filius Abiathar, duo filii vestri, sint vobiscum.

28. Ecce! ego abscondar in caespribus deserti, donec veniat sermo a vobis indicans mihi.

29. Reportaverunt ergo Sadoc, et Abiathar arcam Dei in Ierusalem; et manserunt ibi.

30. Porro David ascendebat cli-vum olivarum, scandens et flens, nudis pedibus incedens, et operto capite, sed et omnis populus, qui erat cum eo, operto capite ascendebat plorans.

31. Nunciatum est autem David, quod et Achitophel esset in coniuratione cum Absalom, dixitque David: Infatua, quaesio, Domine consilium Achitophel*.

* c. 17, 14. 23.

32. Cumque ascenderet David summitatem montis, in quo adoraturus erat Dominum, ecce! occur-

rit ei Chusai Arachites*, scissa veste et terra pleno capite.

* Ios. 16, 2.

33. Et dixit ei David: Si veneris mecum, eris mihi oneri;

34. si autem in civitatem revertaris, et dixeris Absalom: Servus tuus sum, rex! sicut fui servus patris tui, sic ero servus tuus; dissipabis consilium Achitophel.

35. Habes autem tecum Sadoc, et Abiathar sacerdotes; et omne verbum, quodcumque audieris de domo regis, indicabis Sadoc, et Abiathar sacerdotibus.

36. Sunt autem cum eis duo filii eorum, Achimaas filius Sadoc, et Ionathas filius Abiathar; et mittetis per eos ad me omne verbum, quod audieritis.

37. Veniente ergo Chusai amico David in civitatem, Absalom quoque ingressus est Ierusalem.

CAP. XVI.

Sibae detractori bona Miphiboseth dantur. Semei maledicit David. Absalom in Ierusalem ingreditur publice ad concubinas patris.

1. Cumque David transisset paululum montis verticem, apparuit Siba puer Miphiboseth, in occursum eius, cum duobus asinis, qui onerati erant ducentis panibus, et centum alligaturis uvae passae, et centum massis palatharum, et utre vini.

2. Et dixit rex Sibae: Quid sibi volunt haec? Responditque Siba: Asini, domesticis regis, ut sedeant; panes et palathae, ad vescendum pueris tuis; vinum autem, ut bibat, si quis defecerit in deserto.

3. Et ait rex: Ubi est filius domini tui*? Responditque Siba regi: Remansit in Ierusalem, dicens: Hodie restituet mihi domus Israël regnum patris mei.

* c. 19, 24. 27.

4. Et ait rex Sibae: Tua sint omnia, quae fuerunt Miphiboseth.

Dixitque Siba: Oro, ut inveniam gratiam coram te, domine mi rex!

5. Venit ergo rex David usque Bahurim; et ecce! egrediebatur inde vir de cognatione domus Saul, nomine Semei, filius Gera, procedebatque egrediens, et * maledicebat;

* 3 Reg. 2, 8.

6. mittebatque lapides contra David, et contra universos servos regis David; omnis autem populus, et universi bellatores a dextro, et a sinistro latere regis incedebant.

7. Ita autem loquebatur Semei, cum maleliceret regi: Egredere, egredere vir sanguinum, et vir Be-lial!

8. Reddidit tibi Dominus universum sanguinem domus Saul; quoniam invasisti regnum pro eo, et dedit Dominus regnum in manu Absalom filii tui; et ecce! premunt te mala tua, quoniam vir sanguinum es *.

* c. 21, 8. 9.

9. Dixit autem Abisai filius Sarviae, regi. Quare maledicit canis hic mortuus domino meo regi? vadam, et amputabo caput eius.

10. Et ait rex: Quid mihi et vobis est filii Sarviae? dimittite eum, ut maledicat; Dominus enim praecepit * ei, ut malediceret David; et quis est, qui audeat dicere, quare sic fecerit?

* c. 3, 39.

11. Et ait rex Abisai, et universis servis suis: Ecce! filius meus, qui egressus est de utero meo, quaerit animam meam; quanto magis nunc filius Iemini? dimittite eum, ut maledicat iuxta praeceptum * Domini;

* Ies. 45, 7.

12. si forte respiciat Dominus afflictionem meam, et reddat mihi Dominus bonum pro maledictione hac hodierna.

13. Ambulabat itaque David et socii eius per viam cum eo. Semei autem per ingum montis ex latere, contra illum gradiebatur, maledicens, et mittens lapides adversum eum *, terramque spargens.

* Act. 22, 23

14. Venit itaque rex, et universus populus cum eo lassus, et refocillati sunt ibi.

15. Absalom autem et omnis populus eius ingressi sunt Ierusalem, sed et Achitophel cum eo.

16. Cum autem venisset Chusai Arachites amicus David * ad Absalom, locutus est ad eum: Salve rex, salve rex!

* c. 15, 32.

17. Ad quem Absalom, haec est, inquit, gratia tua ad amicum tuum? quare non ivisti cum amico tuo?

18. Responditque Chusai ad Absalom: Nequaquam! quia illius ero, quem elegit Dominus, et omnis hic populus, et universus Israël, et cum eo manebo.

19. Sed ut et hoc inferam, cui ego serviturus sum? nonne filio regis? sicut parui patri tuo, ita parebo et tibi.

20. Dixit autem Absalom ad Achitophel: Iuite consilium, quid agere debeamus.

21. Et ait Achitophel ad Absalom: Ingredere ad concubinas patris tui, quas dimisit ad custodiendam domum; ut cum audierit omnis Israël, quod foedaveris patrem tuum, roborentur tecum manus eorum.

22. * Tetenderunt ergo Absalom tabernaculum in solario, ingressusque est ad concubinas patris sui coram universo Israël.

* c. 12, 11. 12.

23. Consilium autem Achitophel, quod dabat in diebus illis, quasi si quis consuleret Deum; sic erat omne consilium Achitophel, et cum esset cum David, et cum esset cum Absalom.

CAP. XVII.

Chusai dissipat consilia Achitophel. Quare David sit certior et Iordanem transmittit.

1. Dixit ergo Achitophel ad Absalom: Eligam mihi duodecim millia

וַיֹּאמֶר צִיבָא הַשְׁתַּחֲוִיתִי אֲמָצַאֲהֶן בְּעִינֶיהָ אֲדָנִי הַמֶּלֶךְ: וּבָא הַמֶּלֶךְ ח
דָּוִד עַד-בְּחוּרִים וְהָיְתָה מִשֹּׁם אִישׁ יוֹצֵא מִמִּשְׁפַּחַת בֵּית-שָׁאוּל וּשְׂמוֹ
שִׁמְעִי בֶן-גִּדְיָא יָצָא וְיָצָא וּמִקְפָּל: וַיִּסְקַל בְּאֲבָנִים אֶת-דָּוִד וְאֶת-כָּל- 6
עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ דָּוִד וְכָל-הָעָם וְכָל-הַגִּבּוֹרִים מִיָּמִינוֹ וּמִשְׁמָאלוֹ: וְכֹה- 7
אָמַר שִׁמְעִי בְּקִלְלוֹ צָא צָא אִישׁ הַדְּמִים וְאִישׁ הַבִּלְעָל: הַשִּׁירָב עָלֶיךָ 8
יִהְיֶה כֹל: דְּמֵי בֵית-שָׁאוּל אֲשֶׁר מָלְכְתָּ תַּחְתּוֹ וַיַּתֵּן יְהוָה אֶת- 9
הַמְּלוּכָה בְּיַד אֲבִשָׁלוֹם בֶּנֶךָ וְהָיָה בְּרַעְיָךָ כִּי אִישׁ דְּמִים אָתָּה:
וַיֹּאמֶר אֲבִישָׁי בֶן-צְרוּיָה אֶל-הַמֶּלֶךְ לָמָּה יִסְקַל הַכֶּלֶב הַמֵּת הַזֶּה: 9
אֶת-אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ: אֲעִבְרָה-נָא וְאֶסִּירָה אֶת-רָאשָׁיו: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה- 11
כִּי וְלָכֶם בְּנֵי צְרוּיָה כִּי יִסְקַל וְכִי יִהְיֶה אָמַר לוֹ סָפֵל אֶת-דָּוִד וּמִי
יֹאמֶר מִדּוֹעַ עֲשִׂיתָהּ בֶּן: וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-אֲבִישָׁי וְאֶל-כָּל-עַבְדָּיו הֵנָּה 11
בְּנֵי אֲשֶׁר-יָצָא מִמֶּנִּי מִבְּקֵשׁ אֶת-נַפְשִׁי וְאַתָּה כִּי-עָתָה בֶּן-הַיָּמִינִי
הַנְּחֹו לוֹ וַיִּסְקַל כִּי-אָמַר לוֹ יְהוָה: אוֹלִי וְרָאָה יְהוָה בְּעֵינֵי וְהַשִּׁיב 12
יְהוָה לִי טוֹבָה תַּחַת קָלְלָתִי תָיוֹם הַזֶּה: וַיִּקְלֶה דָּוִד וְאָנְשָׁיו בַּהֲרָה: 13
וּשְׁמֵי הַלֵּךְ בָּצִלַּע הָחָר לְעִמָּתוֹ הַלּוֹךְ: וַיִּסְקַל בְּאֲבָנִים לְעִמָּתוֹ
וַיִּסַּר בַּעֲפָר: וּבָא הַמֶּלֶךְ וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר-אִתּוֹ עֹפִים וַיִּנְפְּשׁ שָׁם: 14
וְאֲבִשָׁלוֹם וְכָל-הָעָם אִישׁ יִשְׂרָאֵל בָּאוּ וַיְרוּשָׁלַם יֶאֱחִיהֶסֶל אֹתוֹ: וַיְהִי 15
כַּאֲשֶׁר-בָּא חוּשִׁי הָאֶרֶכִי רֶעִה דָּוִד אֶל-אֲבִשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר חוּשִׁי אֶל- 16
אֲבִשָׁלוֹם וְיְהִי הַמֶּלֶךְ יְהִי הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר אֲבִשָׁלוֹם אֶל-חוּשִׁי זֶה חֲסִדְךָ 17
אֶת-רֵשֶׁךְ לָמָּה לֹא-הִלַּכְתָּ אֶת-רֵעֶךָ: וַיֹּאמֶר חוּשִׁי אֶל-אֲבִשָׁלוֹם לֹא כִּי 18
אֲשֶׁר בָּתַר יְהוָה וְהָעָם הַזֶּה וְכָל-אִישׁ יִשְׂרָאֵל לֹא אֶהְיֶה וְאִתּוֹ אֲשָׁב:
וְהַשִּׁנִּית לְמִי אֲנִי אֲעִבֵּד הֲלוֹא לַפָּנִי בְּנִי כַּאֲשֶׁר עָבַדְתִּי לַפָּנִי אֲבִיךָ בֶּן 19
אֶהְיֶה לַפָּנֶיךָ: וַיֹּאמֶר אֲבִשָׁלוֹם אֶל-אֶחֱיהֶסֶל הָבֵו לָכֶם עֲצָה מַה-כ 20
נַעֲשֶׂה: וַיֹּאמֶר אֶחֱיהֶסֶל אֶל-אֲבִשָׁלוֹם בֹּא אֶל-פַּלְגֵּשִׁי אֲבִיךָ אֲשֶׁר הֵינִי 21
לְשִׁמּוֹר הַבֵּית וְשִׁמְעַע כָּל-יִשְׂרָאֵל כִּי-נִבְאָשְׁתָּ אֶת-אֲבִיךָ וְחִזְקוּ יָדֶי כָל- 22
אֲשֶׁר אִתּוֹ: וַיָּטֹו לְאֲבִשָׁלוֹם הָאָחֵל עַל-הַגֹּו וַיָּבֹא אֲבִשָׁלוֹם אֶל-פַּלְגֵּשִׁי 23
אֲבִיו לְעִינֵי כָל-יִשְׂרָאֵל: וַעֲצָתָ אֶחֱיהֶסֶל אֲשֶׁר יַעַל בְּיָמִים הָהֵם כַּאֲשֶׁר
וְשָׂאֵל: בְּדָבָר הָאֵלֹהִים בֶּן כָּל-עֲצָתָ אֶחֱיהֶסֶל וְסִי-לְדָוִד וְסִי-לְאֲבִשָׁלוֹם:

CAP. XVII. י"ז

וַיֹּאמֶר אֶחֱיהֶסֶל אֶל-אֲבִשָׁלוֹם אֲבַחְרָה-נָא שְׁנַיִם-עֶשְׂרֵי אֲלָף אִישׁ א

v. 8. XVI. 'הו' — 'היו ק' v. 10. כִּי — כָּה ק': וְכִי — כִּי ק'

v. 12. בְּעֵינֵי — בְּעִינֵי ק': קָלְלָתִי — קָלְלָתוֹ ק' v. 13. פִּסְקָא בֵּא"פ

v. 18. לוֹ ק' v. 23. וְשָׂאֵל — וְשָׂאֵל-אִישׁ ק'

2 וַאֲקוּמָה וְאַרְדֵּפָּה אַחֲרֵי-דָוִד הַלְלָתָהּ: וְאָבֹא עָלָיו וְהוּא רָגַל וְרִפָּה
 יָדָיו וְהִתְרַדְתִּי אֹתוֹ וְגַם כָּל-הָעָם אֲשֶׁר-אִתּוֹ וְהַבִּיטִי אֶת-הַמֶּלֶךְ:
 3 לְבָדּוֹ: וְאֲשִׁיבָה כָּל-הָעָם אֵלָיָה כְּשׁוּב הַכָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר-אַתָּה מִבְּשֵׁט
 4 כָּל-הָעָם וַיְהִי שָׁלוֹם: וַיֵּשֶׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי אַבְשָׁלֹם וּבְעֵינֵי כָל-זָקֵן
 ה יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם כָּתָא לֹא גַם לְחוֹשֵׁי הָאָרֶץ וְנִשְׁמָעָה מִהֶ-
 6 בְּפִי גַם-הוּא: וַיָּבֹא חוֹשֵׁי אֶל-אַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם אֲלֵיוֹ לֵאמֹר
 בַּדָּבָר הַזֶּה דָּבָר אֲחִיהֶפֶל הִנְעֲשֵׂה אֶת-דָּבָרוֹ אִם-אֵין אַתָּה דָּבָר:
 7 וַיֹּאמֶר חוֹשֵׁי אֶל-אַבְשָׁלוֹם לֹא-שׁוּבָה הִנְעֲשֵׂה אֲשֶׁר-יֵעָן אֲחִיהֶפֶל
 8 בַּפֶּעַם הַזֹּאת: וַיֹּאמֶר חוֹשֵׁי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת-אֲבִיךָ וְאֶת-אֲנָשָׁיו כִּי
 גִבּוֹרִים הָמָּה וּמָרִי נָפֶשׁ הָמָּה כְּדוֹב שָׂפוֹל בַּשָּׂדֶה וְאֲבִיךָ אִישׁ מִלְחָמָה
 9 וְלֹא יָלִין אֶת-הָעָם: הִנֵּה עִמָּךְ הוּא-נִתְפָּא בְּאַתֶּת הַפִּתְתִּים אֹו בְּאַתֶּר
 הַמְּקוֹמֹת וַיְהִי כִּנְפֹל בָּהֶם בַּתְּחִלָּה וְשִׁמְעִי הַשִּׁמְלִי וְאֹמֶר הַיּוֹחֵל מִגִּפָּה
 י בָּעֵם אֲשֶׁר אַחֲרָי אַבְשָׁלֹם: וְהוּא גַם-בֶּן-חִיל אֲשֶׁר לָבֹו כָּלֵב הָאֲרִיָּה
 הַמָּם יִמָּם כִּי-יִדְעַ כָּל-יִשְׂרָאֵל כִּי-גִבּוֹר אֲבִיךָ וּבְנֵי-חִיל אֲשֶׁר אִתּוֹ:
 11 כִּי יַעֲצָתִי הָאֵסֶם רָאִסָה עָלֶיךָ כָּל-יִשְׂרָאֵל מִתָּן וְעַד-בָּאָר שְׁבִי כְּחוֹל
 12 אֲשֶׁר-עַל-הָיָם לָרֹב וּפְגִיָה הִלְכִים בַּקָּרֵב: וּבָאֵנוּ אֲלֵיוֹ בְּאַתֶּת הַמְּקוֹמֹת
 אֲשֶׁר נִמְצָא שָׁם וְנַחֲנוּ עָלָיו בְּאֲשֶׁר יָפֵל הַכָּל עַל-הָאָדָמָה וְלֹא-נֹוֹתֵר
 13 בּוֹ וּבְכָל-הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-אִתּוֹ גַּם-אַחֲרֵי: וְאִם-אֶל-עִיר רָאִסָה וְהַשְׁוִיאוּ
 כָּל-יִשְׂרָאֵל אֶל-הָעִיר הַהִיא חֲבָלִים וְסִתְּבֵנוּ אֹתוֹ עַד-חֲחֹל עַד אֲשֶׁר-
 14 לֹא-נִמְצָא שָׁם גַּם-צָרוּר: וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם וְכָל-אִישׁ יִשְׂרָאֵל טוֹבָה
 עֲצַת חוֹשֵׁי הָאָרֶץ מִעֲצַת אֲחִיהֶפֶל וַיְהִי צִוָּה לְחַפֵּר אֶת-עֲצַת
 אֲחִיהֶפֶל הַשׁוּבָה לְבַעֲבוֹר חֲבִירָה וַיְהִי אֶל-אַבְשָׁלוֹם אֶת-הָרָעָה:
 טו וַיֹּאמֶר חוֹשֵׁי אֶל-צָדוֹק וְאֶל-אֲבִיחָל הַכֹּהֲנִים כְּזֹאת וְכֹזֶאת יַעֲן
 אֲחִיהֶפֶל אֶת-אַבְשָׁלֹם וְאֵת זָקֵן יִשְׂרָאֵל וְכֹזֶאת וְכֹזֶאת יַעֲצָתִי אֲנִי:
 16 וַעֲמָה שְׁלָתוֹ מִחֶרֶף וְחִזִּירוּ לְדָוִד לֵאמֹר אֶל-תֵּלֶן הַפִּלָּה בַּעֲבֻרֹת
 הַמִּדְבָּר וְגַם עֲבוֹר הַעֲבוֹר פֶּן-יִבְלַע לַמֶּלֶךְ הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ:
 17 וַיְהִינֶן וְאֲחִימֵלֵךְ עֹמְדִים בְּעֵין-רָגֵל וְהִלְכָה הַשִּׁפְחָה וְהַחִירָה לָהֶם
 וְהֵם הִלְכוּ וְחִזִּירוּ לַמֶּלֶךְ דָּוִד כִּי לֹא יוֹכְלוּ לְהִרְאוֹת לָבוֹא הַחִירָה:
 18 וַיֵּרָא אֹתָם נָעַר וַיֵּצֵא לְאַבְשָׁלֹם וַיַּלְכֵּם שְׁנֵיהֶם מִתְּחִלָּה וַיָּבֹאוּ אֶל-בֵּית-
 19 אִישׁ בַּבְּחִירִים וְלוֹ בָּאָר בַּחֲצָרוֹ וַיִּרְדּוּ שָׁם: וַתִּקַּח הָאִשָּׁה וְהַפְּרָשׁ
 כ אֶת-הַמָּסָךְ עַל-פְּנֵי הַבָּאָר וְהַשִּׁטָּח עָלָיו הַרְפֹּת וְלֹא נֹדַע דָּבָר: וַיָּבֹאוּ

v. 12. XVII. בַּתֵּדִר ק': מַלְעִיל. v. 14. סַסְקָא כַּאֲמַצַּע פַּסִּיק

v. 16. בַּעֲרֻבוֹת ק'

virorum, et consurgens persequar David hac nocte.

2. Et irruens super eum (quippe qui lassus est, et solutis manibus) percutiam eum; cumque fugerit omnis populus, qui cum eo est, percutiam regem desolatum.

3. Et reducam universum populum, quomodo unus homo reverti solet; unum enim virum tu quaeris; et omnis populus erit in pace.

4. Placuitque sermo eius Absalom, et cunctis maioribus natu Israël.

5. Ait autem Absalom: Vocate Chusai Arachiten*, et audiamus, quid etiam ipse dicat.

* c. 16, 16.

6. Cumque venisset Chusai ad Absalom, ait Absalom ad eum: Huiuscemodi sermonem locutus est Achitophel: facere debemus an non? quod das consilium?

7. Et dixit Chusai ad Absalom: Non est bonum consilium, quod dedit Achitophel hac vice*.

* c. 15, 34.

8. Et rursum intulit Chusai: Tu nosti patrem tuum, et viros, qui cum eo sunt, esse fortissimos et amaro animo, veluti si ursa raptis catulis in saltu saeviat; sed et pater tuus vir bellator est, nec morabitur cum populo.

9. Forsitan nunc latitat in foveis, aut in uno, quo voluerit, loco; et cum ceciderit unus quilibet in principio, audiet quicumque audierit, et dicet: Facta est plaga in populo, qui sequebatur Absalom.

10. Et fortissimus quisque, cuius cor est quasi leonis, pavore solvetur; scit enim omnis populus Israël, fortem esse patrem tuum, et robustos omnes, qui cum eo sunt.

11. Sed hoc mihi videtur rectum esse consilium: Congregetur ad te universus Israël, a Dan usque Ber-

sabee, quasi arena maris innumeralis; et tu eris in medio eorum.

12. Et irruemus super eum, in quocumque loco inventus fuerit; et operiemus eum, sicut cadere solet ros super terram; et non relinquemus de viris, qui cum eo sunt, ne unum quidem.

13. Quod si urbem aliquam fuerit ingressus, circumdabit omnis Israël civitati illi funes, et trahemus eam in torrentem, ut non reperiatur ne calculus quidem ex ea.

14. Dixitque Absalom, et omnes viri Israël: Melius est consilium Chusai Arachitae, consilio Achitophel; Domini autem nutu dissipatum est consilium Achitophel utile, ut induceret Dominus super Absalom malum*.

* c. 15, 31. Ps. 32, 10. 15.

15. Et ait Chusai Sadoc, et Abiathar sacerdotibus: Hoc et hoc modo consilium dedit Achitophel Absalom, et senioribus Israel; et ego tale et tale dedi consilium.

16. Nunc ergo mittite cito, et nunciate David, dicentes: Ne moreris nocte hac in caespitibus deserti, sed absque dilatione transgredere; ne forte absorbeatur rex, et omnis populus, qui cum eo est.

17. Ionathas autem et Achimaas stabant iuxta fontem Rogel; abiit ancilla et nunciavit eis; et illi perfecti sunt, ut referrent ad regem David nuncium; non enim poterant videri, aut introire civitatem.

18. Vidit autem eos quidam puer, et indicavit Absalom; illi vero concito gradu ingressi sunt domum cuiusdam viri in Bahurim, qui habebat puteum in vestibulo suo, et descenderunt in eum.

19. Tulit autem mulier, et expandit velamen super os putei, quasi siccans ptisanas; et sic latuit res.

20. Cumque venissent servi Absalom in domum, ad mulierem dixerunt: Ubi est Achimaas et Jonathas? Et respondit eis mulier: Transierunt festinanter, gustata paululum aqua. At hi, qui quaerebant, cum non reperissent, reversi sunt in Jerusalem.

21. Cumque abiissent, ascenderunt illi de puteo, et pergentes nuntiaverunt regi David, et dixerunt: Surgite, et transite cito fluvium; quoniam hujuscemodi dedit consilium contra vos Achitophel.

22. Surrexit ergo David, et omnis populus, qui cum eo erat, et transierunt Jordanem, donec dilucesceret; et ne unus quidem residuus fuit, qui non transisset fluvium *.

* Ps. 41, 7.

23. Porro Achitophel videns, quod non fuisset factum consilium suum, stravit asinum suum, surrexitque et abiit in domum suam et in civitatem suam; et disposita domo sua, suspendio interiit, et sepultus est in sepulchro patris sui.

24. David autem venit in Castra, et Absalom transiit Jordanem, ipse et omnes viri Israël cum eo.

25. Amasam vero constituit Absalom pro Joab super exercitum; Amasa autem erat filius viri, qui vocabatur Jetra de Jesraëli *, qui ingressus est ad Abigail filiam Naas, sororem Sarviae, quae fuit mater Joab.

* 1 Paral. 2, 17.

26. Et castrametatus est Israël cum Absalom in terra Galaad.

27. Cumque venisset David in Castra, Sobi filius Naas de Rabbath filiorum Ammon, et Machir filius Ammihel de Lodabar, et Berzellai Galaadites de Rogelim,

28. obtulerunt ei stratoria et tapetia, et vasa fictilia, frumentum, et hordeum, et farinam, et polentam, et fabam, et lentem, et frixum cicer,

29. et mel, et butyrum, oves, et pingues vitulos; dederuntque David, et populo, qui cum eo erat, ad vescendum; suspicati enim sunt, populum fame, et siti fatigari in deserto.

CAP. XVIII.

Absalom victus occiditur a Joab; mortem ejus David amare debet.

1. Igitur considerato David populo suo, constituit super eos tribunos et centuriones,

2. et dedit populi tertiam partem sub manu Joab, et tertiam partem sub manu Abisai filii Sarviae fratris Joab, et tertiam partem sub manu Ethai, qui erat de Geth; dixitque rex ad populum: Egrediar et ego vobiscum.

3. Et respondit populus: Non exhibis! sive enim fugerimus, non magnopere ad eos de nobis pertinebit; sive media pars ceciderit e nobis, non satis curabunt; quia tu unus pro decem millibus computaris; melius est igitur, ut sis nobis in urbe praesidio.

4. Ad quos rex ait: Quod vobis videtur rectum, hoc faciam. Stetit ergo rex juxta portam; egrediebaturque populus per turmas suas centeni, et milleni.

5. Et praecepit rex Joab, et Abisai, et Ethai, dicens: Servate mihi * puerum Absalom! Et omnis populus audiebat praecipientem regem cunctis principibus pro Absalom.

* v. 12.

6. Itaque egressus est populus in campum contra Israël, et factum est praelium in saltu Ephraim.

7. Et caesus est ibi populus Israël ab exercitu David, factaque est plaga magna in die illa, viginti millium.

8. Fuit autem ibi praelium dispersum super faciem omnis terrae, et multo plures erant, quos saltus con-

עבדִי אֲבִשְׁלוֹם אֶל־הָאִשָּׁה הַפְּרוּחָה וַיֹּאמְרוּ אִיָּה אַחֲמִיעֶץ וַיִּהְיוּנָהּ
וַתֹּאמֶר לָהֶם הָאִשָּׁה עֲבְרוּ מִיִּבְלֵי הַמָּיִם וּבִקְשׁוּ וְלֹא מָצְאוּ וַיָּשֻׁבוּ
וַיִּשְׁלָם: וַיְהִי וְאַחֲרֵי לָכֶתֶם וַיַּעֲלוּ מִהַבְּאֵר וַיִּלְכּוּ וַיִּגְדּוּ לַמֶּלֶךְ: 21
דָּוִד וַיֹּאמְרוּ אֶל־דָּוִד קוּמוּ וְעֲבְרוּ מִהֲרָה אֶת־הַמָּיִם כִּי־כִכָּה יֵעָץ
עֲלֵיכֶם אַחִיתֶּפֶל: וַיָּקָם דָּוִד וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיַּעֲבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן
עַד־אֹרֶז הַבְּקָר עַד־אֲחֵל לֹא־נִעְדָּר אֲשֶׁר לֹא־עָבַר אֶת־הַיַּרְדֵּן:
וְאַחִיתֶּפֶל רָאָה כִּי לֹא־נִעְשְׂתָה עֲצָתוֹ וַיִּתְּכֵשׁ אֶת־הַחֲמֹר וַיָּקָם 23
וַיִּלְכֶּה אֶל־בֵּיתוֹ אֶל־עֵיזֹר וַיָּצֵו אֶל־בֵּיתוֹ וַיַּחֲנֹק וַיָּמָת וַיִּקְבֹּר בַּקָּבֶר
אָבִיו: וְדָוִד בָּא מִחֲנַרְמָה וְאֲבִשְׁלוֹם עָבַר אֶת־הַיַּרְדֵּן הוּא וְכָל־אִישׁ 24
יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ: וְאֶת־עַמִּישָׁא שֵׁם אֲבִשְׁלוֹם תַּחַת יוֹאָב עַל־הַצֹּבָא וְעַמִּישָׁא כֹהֵן
בֶּן־אִישׁ וּשְׁמוֹ יִתְרָא הַיִּשְׂרָאֵלִי אֲשֶׁר־בָּא אֶל־אֲבִיגַיִל בַּת־נָחָשׁ אֲחֹת
צִרוּיָה אִם יוֹאָב: וַיַּחֲזֵן יִשְׂרָאֵל וְאֲבִשְׁלוֹם אֶרֶץ הַגִּלְעָד: וַיְהִי כִבּוֹא 26
דָּוִד מִחֲנַרְמָה וּשְׁלֹבִי בֶן־נָחָשׁ מִרְבֶּת בְּנֵי־עַמּוֹן וּמְכִיר בֶּן־עַמִּישָׁאֵל מִלֹּא 27
דָּבָר וּבְרוֹזָבִי תַּגְלִיעָדִי מִיִּגְלָיִם: מִשֹּׁכֵב וּסְפוֹת וּבְלִי יוֹצֵר וַחֲשִׁים 28
וּשְׂעָרִים וְקַמַּח וְקָלִי וְפֹל וְעֲדָשִׁים וְקָלִי: וַדְּבֹשׁ וַחֲמָאָה וְצֹאן וּשְׂפוֹת 29
בָּקָר הַיִּישׁוּ לְדָוִד וְלָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ לֶאֱכֹל כִּי אָמְרוּ הָעָם רָעֵב וְעָרָה
וְצָמָא בַּמִּדְבָּר:

י"ח CAP. XVIII.

וַיִּפְקֹד דָּוִד אֶת־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיִּשְׁם עֲלֵיהֶם שׁוּרֵי אֲלָפִים וּשְׁרֵי א
מֵאוֹת: וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת־הָעָם הַשְּׁלֵשִׁית בִּיר־יוֹאָב וְהַשְּׁלִישִׁית בִּיד 2
אֲבִישֵׁר בֶּן־צִרוּיָה אֲחִי יוֹאָב וְהַשְּׁלִישִׁית בְּיַד אֲחִי הַנָּתִי וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ אֶל־הָעָם יֵצֵא אֲצָא גַם־אֲנִי עִמָּכֶם: וַיֹּאמֶר הָעָם לֹא תֵצֵא כִּי 3
אִם־נָוִים נָוִים לֹא־דֹשְׁמִי אֲלֵינוּ לֵב וְאִם־דָּמָתוּ תִּצְלְנוּ לֹא־דֹשְׁמִי אֲלֵינוּ
לֵב כִּי־אַתָּה כָּמֵנוּ עֲשִׂיתָ אֲלָפִים וַעֲתָה טוֹב בִּי־תִהְיֶה־לָּנוּ מֵעַיִר 4
לְעֹזֵר: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־יִיטֵב בְּעֵינֵיכֶם אֲעֲשֶׂה וַיַּעֲמִד 4
הַמֶּלֶךְ אֶל־יֶד הַשֶּׁשֶׁר וְכָל־הָעָם יֵצְאוּ לִמְאֹת וְלֶאֱלָפִים: וַיָּצֵו הַמֶּלֶךְ ה
אֶת־יוֹאָב וְאֶת־אֲבִישֵׁר וְאֶת־אֲחִי יוֹאָב לֹא־טִי לִנְעֹר לֹאֲבִשְׁלוֹם
וְכָל־הָעָם שְׁמִעוּ בְּצִוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת־כָּל־הַשָּׂרִים עַל־דָּבָר אֲבִשְׁלוֹם: 6
וַיֵּצֵא הָעָם הַשְּׁדָּה לַקְרָאת יִשְׂרָאֵל וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה בִּנְעֹר אֶפְרָיִם: 6
וַיִּגְפּוּ שָׁם עִם יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי עֲבָדֵי דָוִד וַתְּהִי־שָׁם הַמִּגְפָּה גְדוֹלָה 7
בְּיוֹם הַהוּא עָשָׂרִים אָלֶף: וַתְּהִי־שָׁם הַמִּלְחָמָה נִפְצוֹת עַל־פְּנֵי כָל־ 8

XVII. v. 22. קמץ בז"ק XVIII. v. 2. פספא בא"פ v. 3. במס' ע':

לְעֹזֵר — לְעֹזֵר ק' v. 8. נִפְצוֹת — נִפְצוֹת ק'

הָאָרֶץ וַיִּרְבּוּ הַיָּעַר לְאָכַל בָּעָם מֵאֲשֶׁר אָכְלָה הַחֶרֶב בַּיּוֹם הַהוּא׃
 9 וַיִּקְרָא אֲבִשָׁלוֹם לִפְנֵי עֲבָדֵי דָוִד וְאֲבִשָׁלוֹם רָכַב עַל-הַפָּרָד וַיִּבֹא
 הַפָּרָד תַּחַת שֹׁדֶבֶת הָאֵלֶּה הַגְּדֹלָה וַיַּחֲזֹק רֹאשׁוֹ בְּאֵלֶּה וַיַּחֲזֵן בֵּין
 י הַשָּׂמַיִם וּבֵין הָאָרֶץ וַהֲפָרָד אֲשֶׁר-תַּחֲתָיו עָבְרוּ׃ וַיֵּרָא אִישׁ אֶחָד
 11 וַיָּגֵד לְיוֹאָב וַיֹּאמֶר חֲפָז רָאִיתִי אֶת-אֲבִשָׁלוֹם חָלְוִי בְּאֵלֶּה׃ וַיֹּאמֶר
 יוֹאָב לְאִישׁ הַמַּעֲרִיד לוֹ וַהֲנִיחָה רְאִיתָ וּמַהֲרֵנִי לֹא-הַפִּיתִיו שָׁם אֶרְצָה
 12 וְעָלִי לַחַת לָךְ עֲשֶׂהְרָה כָּסֶף וַחֲגֹרָה אַחֲתִי׃ וַיֹּאמֶר הָאִישׁ אֶל-יוֹאָב
 וְלֹא אֶנְכִּי שָׂמָל עַל-כַּפִּי אֲלֶיךָ כָּסֶף לֹא-אֶשְׁלַח וְדִי אֶל-בֶּן-הַמֶּלֶךְ כִּי
 בְּאֲזִינוּ אֶת-הַמֶּלֶךְ אֹתָךְ וְאֶת-אֲבִיטָרִי וְאֶת-אֶחָד לְאִמְרֵי שְׂמִירָה-כִּי
 13 בַּעֲצֵר בְּאֲבִשָׁלוֹם׃ אוֹ-עֲשִׂיתִי בְּנַפְשׁוֹ שָׁקֵר וְכָל-דְּבָרִי לֹא-יִפְתָּר מִן-
 14 הַמֶּלֶךְ׃ וְאַתָּה תִּתְּנָבֵן מִנְּגֵד׃ וַיֹּאמֶר יוֹאָב לֹא-כֵן אֶחֱדֹלָה לִפְנֵיךָ וַיִּפְתָּה
 שְׁלֹשָׁה שָׁבָטִים בְּכַפּוֹ וַיַּחֲקֹעַם בְּלֵב אֲבִשָׁלוֹם עוֹדְנֵי חַיִּי בְּלֵב הָאֵלֶּה׃
 טו וַיִּסְבּוּ עֲשָׂרָה נְעָרִים וְנָשָׂא כָלִי יוֹאָב וַיִּכּוּ אֶת-אֲבִשָׁלוֹם וַיִּמָּהוּ׃
 16 וַיַּחֲקֹעַ יוֹאָב בַּשֶּׁפֶר וַיִּשָּׁב הַיָּם מִרְדָּף אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל כִּי-חָשָׂה יוֹאָב
 17 אֶת-הָעָם׃ וַיִּקְחוּ אֶת-אֲבִשָׁלוֹם וַיִּשְׁלְכוּ אֹתוֹ בַּיָּעַר אֶל-הַפֶּתַח הַגְּדֹל
 וַיַּצִּבּוּ עָלָיו גִּל-אֲבָנִים גְּדֹל מְאֹד וְכָל-יִשְׂרָאֵל נָסוּ אִישׁ לְאֹהֲלוֹ׃
 18 וְאֲבִשָׁלוֹם לָקַח וַיַּצִּבֵּל לִוִּי אֶת-מַצֵּבָה אֲשֶׁר בַּעֲמֻקַּת-הַמֶּלֶךְ כִּי אָמַר
 אִי־נָלִי בֶן בַּעֲבָדִי הַזֶּקֶר שָׁמִי וַיִּקְרָא לַמַּצֵּבָה עַל-שְׁמוֹ וַיִּקְרָא לָהּ יָד
 19 אֲבִשָׁלוֹם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ וְאַחִימֵעַץ בֶּן-צְדֹק אָמַר אֶרְוֹצָה נָא
 כ וְאֲבִשְׂרָה אֶת-הַמֶּלֶךְ כִּי-שִׁפְטִי וְהוּא מִיַּד אֲבִיבִי׃ וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹאָב לֹא
 אִישׁ בְּשִׂרָה אֶתָּה הַיּוֹם הַזֶּה וּבִשְׂרָתָה בַּיּוֹם אַחֵר וְהַיּוֹם הַזֶּה לֹא תִבְשֹׁר
 21 כִּי עַל-בֶּן-הַמֶּלֶךְ מָת׃ וַיֹּאמֶר יוֹאָב לַפּוֹשֵׁי לָךְ חָגֵד לַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר
 22 רָאִיתָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה כּוֹשֵׁי לְיוֹאָב וַיִּרְץ׃ וַיָּסֶה לוֹד אַחִימֵעַץ בֶּן-צְדֹק
 וַיֹּאמֶר אֶל-יוֹאָב וַיְהִי מָה אֶרְצָה-נָא גַם-אֲנִי אַחֲרֵי הַפּוֹשֵׁי וַיֹּאמֶר
 23 יוֹאָב לְמָה זֶה אַתָּה רֵץ בְּנִי וְלָמָּה אִי־נָבִישְׂרָה מִצֵּאתִי׃ וַיַּחֲרִימָה
 אֲרוֹץ וַיֹּאמֶר לוֹ רֵץ וַיִּרֶץ אַחִימֵעַץ הֶרֶף הַכֶּפֶר וַיַּעֲבֹר אֶת-הַפּוֹשֵׁי׃
 24 וְדָוִד יוֹשֵׁב בֵּין-שְׁנֵי חֲשִׁיעָרִים וַיִּלֶּךְ הַצִּפּוֹת אֶל-גִּגַּי הַשָּׂעִר אֶל-הַחוֹלִיָּה
 כה וַיִּשָּׂא אֶת-עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה-אִישׁ רֵץ לְבָדּוֹ׃ וַיִּקְרָא הַצִּפּוֹת וַיָּגֵד לַמֶּלֶךְ
 26 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אִם-לְבָדּוֹ בְּשִׂרָה בָּפוּ וַיִּלֶּךְ הָלוֹךְ וַקָּרְבִּי׃ וַיִּרָא הַצִּפּוֹת
 אִישׁ-אַחֵר רֵץ וַיִּקְרָא הַצִּפּוֹת אֶל-הַשָּׂעִר וַיֹּאמֶר הִנֵּה-אִישׁ רֵץ לְבָדּוֹ
 27 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ גַּם-זֶה מִבְּשָׂרִי׃ וַיֹּאמֶר הַצִּפּוֹת אָנֹכִי רָאִיתִי אֶת-מְרוֹצָתָה

v. 12. XVIII. וְלֹא — וְלֹא כ' : נ"א כִּי v. 13. בְּנַפְשׁוֹ — בְּנַפְשִׁי ק

v. 17. לְאֹהֲלוֹ — לְאֹהֲלוֹ ק' v. 18. בְּחִירוֹ ק' v. 20. עַל — עַל-בֶּן ק'

sumpserat de populo, quam hi, quos voraverat gladius in die illa.

9. Accidit autem, ut occurreret Absalom servis David, sedens mulo; cumque ingressus fuisset mulus subter condensam quercum et magnam, adhaesit caput ejus quercui; et illo suspenso inter coelum et terram, mulus, cui insederat, pertransivit.

10. Vidit autem hoc quispiam, et nunciavit Joab, dicens: Vidi Absalom pendere de quercu.

11. Et ait Joab viro, qui nunciaverat ei: Si vidisti, quare non confortasti eum cum terra, et ego dedissem tibi decem argenti siclos, et unum balteum?

12. Qui dixit ad Joab: Si appenderes in manibus meis mille argenteos, nequaquam mitterem manum meam in filium regis; audientibus enim nobis praecepit rex tibi, et Abisai, et Ethai, dicens *: Custodite mihi puerum Absalom!

* v. 5.

13. Sed et si fecissem contra animam meam audacter, nequaquam hoc regem latere potuisset, et tu stares ex adverso.

14. Et ait Joab: Non sicut tu vis, sed aggrediar eum coram te. Tulit ergo tres lanceas in manu sua, et infixit eas in corde Absalom; cumque adhuc palpitaret haerens in quercu,

15. cucurrerunt decem juvenes armigeri Joab, et percutientes interfecerunt eum*.

* Exod. 21, 15. 17. Prov. 19, 26.

Ps. 7, 12. 16. 17.

16. Cecinit autem Joab buccina, et retinuit populum, ne persequeretur fugientem Israël, volens parcere multitudini.

17. Et tulcrunt Absalom, et projecerunt eum in saltu, in foveam grandem, et comportaverunt super eum acervum lapidum magnum ni-

mis; omnis autem Israël fugit in tabernacula sua.

18. Porro Absalom erexerat sibi, cum adhuc viveret, titulum, qui est in valle regis; dixerat enim: Non habeo filium, et hoc erit monumentum nominis mei. Vocavitque titulum nomine suo, et appellatur manus Absalom, usque ad hanc diem.

19. Achimaas autem filius Sadoc, ait: Curram, et nunciabo regi, quia iudicium fecerit ei Dominus de manu inimicorum ejus.

20. Ad quem Joab dixit: Non eris nuncius in hac die, sed nunciabis in alia; hodie nolo te nunciare, filius enim regis est mortuus.

21. Et ait Joab Chusi; Vade, et nuncia regi, quae vidisti. Adoravit Chusi Joab, et cucurrit.

22. Rursus autem Achimaas filius Sadoc dixit ad Joab: Quid impedit, si etiam ego curram post Chusi? Dixitque ei Joab: Quid vis currere, fili mi? non eris boni nuncii bajulus.

23. Qui respondit: Quid enim si cucurrero? Et ait ei: Curre! Currrens ergo Achimaas per viam compendii, transivit Chusi.

24. David autem sedebat inter duas portas; speculator vero, qui erat in fastigio portae super murum, elevans oculos, vidit hominem currentem solum.

25. Et exclamans indicavit regi, dixitque rex: Si solus est, bonus est nuncius in ore ejus. Properante autem illo, et accedente propius,

26. vidit speculator hominem alterum currentem, et vociferans in culmine, ait: Apparet mihi alter homo currrens solus. Dixitque rex: Et iste bonus est nuncius.

27. Speculator autem, contemplor, ait, cursum prioris, quasi cursum Achimaas, filii Sadoc. Et ait rex:

Vir bonus est; et nuncium portans bonum, venit.

28. Clamans autem Achimaas, dixit ad regem: Salve rex! Et adorans regem coram eo pronus in terram, ait: Benedictus Dominus Deus tuus, qui conclusit homines, qui levaverunt manus suas contra dominum meum regem.

29. Et ait rex: Estne pax puero Absalom? Dixitque Achimaas: Vidi tumultum magnum, cum mitteret Ioab servus tuus, o rex! me servum tuum; nescio aliud.

30. Ad quem rex: Transi, ait, et sta hic! Cumque ille transisset, et staret,

31. apparuit Chusi; et veniens ait; Bonum apporto nuncium, domine mi rex? iudicavit enim pro te Dominus hodie de manu omnium, qui surrexerunt contra te.

32. Dixit autem rex ad Chusi: Estne pax puero Absalom; Cui respondens Chusi, fiant, inquit, sicut puer, inimici domini mei regis, et universi, qui consurgunt adversus eum in malum.

33. Contristatus itaque rex, ascendit coenaculum portae, et flevit. Et sic loquebatur, vadens *: Fili mi Absalom! Absalom fili mi! quis mihi tribuat, ut ego moriar pro te, Absalom fili mi! fili mi Absalom!

* c. 19, 1.

CAP. XIX.

David in Ierusalem reducitur; Semei deprecanti ignoscit; ipsi valedicit Berzellai.

1. Nunciatum est autem Ioab, quod rex fletet et lugeret filium suum.

2. Et versa est victoria in luctum in die illa omni populo; audivit enim populus in die illa dici: Dolet rex super filio suo!

3. Et declinavit populus in die illa ingredi civitatem, quomodo declinare solet populus versus et fugiens de praelio.

4. Porro rex operuit caput suum, et clamabat voce magna: Fili mi Absalom! Absalom fili mi, fili mi!

5. Ingressus ergo Ioab ad regem in domum, dixit: Confudisti hodie vultus omnium servorum tuorum, qui salvam fecerunt animam tuam, et animam filiorum tuorum, et filiarum tuarum, et animam uxorum tuarum, et animam concubinarum tuarum.

6. Diligis odientes te, et odio habes diligentes te; et ostendisti hodie, quia non curas de ducibus tuis, et de servis tuis; et vere cognovi modo, quia si Absalom viveret, et omnes nos occubuissemus, tunc placeret tibi.

7. Nunc igitur surge, et procede, et alloquens satisfac servis tuis; iuro enim tibi per Dominum, quod si non exieris, ne unus quidem remansurus sit tecum nocte hac; et peius erit hoc tibi, quam omnia mala, quae venerunt super te ab adolescentia tua usque in praesens.

8. Surrexit ergo rex et sedit in porta; et omni populo nunciatum est, quod rex sederet in porta; venitque universa multitudo coram rege. Israël autem fugit in tabernacula sua.

9. Omnis quoque populus certabat in cunctis tribubus Israël, dicens: Rex liberavit nos de manu inimicorum nostrorum, ipse salvavit nos de manu Philistinorum; et nunc fugit de terra propter Absalom.

10. Absalom autem, quem unxi-mus super nos, mortuus est in bello; usquequo siletis, et non reducitis regem?

11. Rex vero David misit ad Sadoc et Abiathar sacerdotes, dicens: Loquimini ad maiores natu Iuda, dicentes; Cur venitis novissimi ad redu-cendum regem in domum suam? (sermo autem omnis Israël pervenerat ad regem in domo eius.)

12. Fratres mei vos, os meum, et

הראשון כמרצת אחימעץ בן-צדוק ויאמר המלך איש-טוב זה
 28 ואל-בשורה טובה ובווא: ויקרא אחימעץ ויאמר אל-המלך שלום
 וישתחו למלך לאפיו ארצה ויאמר ברוך יהוה אלהיך אשר סגר
 29 את-האנשים אשר-נשאו את-ידם באדני המלך: ויאמר המלך
 שלום לגער לאבשלום ויאמר אחימעץ ראיתי ההמון הגדול לשלח
 את-עבד המלך וואב ואת-עבדך ולא ידעתי מה: ויאמר המלך סב ל
 החוצב פה ויסב ויעמר: והנה הפושי בא ויאמר הפושי ותבשר
 31 אדני המלך כרששטה יהוה היום מיד כל-הקמים עליך: ויאמר
 32 המלך אל-הפושי השלום לגער לאבשלום ויאמר הפושי יהיו כנער
 אויבי אדני המלך וכל אשר-קמו עליך לרעה:

י"ט

CAP. XIX. י"ט

וירצו המלך ויעל על-עליית השער ויבך וכה: אמר בלכחו בני א
 אבשלום בני בני אבשלום מיריתן מותי אני תחיה אבשלום בני בני:
 3 ויגד ליואב הנה המלך בכה ויתאפל על-אבשלום: ויהי החשש
 2 ביום ההוא לאכל לכל-העם כרששמע העם ביום ההוא לאמר נצטב
 המלך על-בני: ויתנב העם ביום ההוא לכוא העיר כאשר ותנב
 4 העם הנכלמים בנוסם במלחמה: והמלך לאט את-פניו ויוצק המלך ה
 קול גדול בני אבשלום אבשלום בני בני: ויבא יואב אל-המלך
 6 הבית ויאמר הולשט היום את-פני כל-עבדיך הממלטים את-נפשך
 היום ואת נפש בנך ובנחיה ונפש נשיך ונפש פלגשיך: לאחבה
 7 את-שנאך ולשנא את-אהבך כי: חצרת היום כי אין לך שרים
 ושבדים כי: ידעתי היום כי לא אבשלום חי וכפנו היום מתים כי-
 8 אז ושר בעיניך: ועתה קום צא ודבר על-לב עבדך כי ביהוה
 נשבעתי כי-אניק ויצא אם-דלין איש אתה הלילה ורעה לך זאת
 9 מכל-הרעה אשר-באה עליך מעריך ער-עתה: ויקם המלך וינשב
 בשער ולכל-העם חזרו לאמר הנה המלך יושב בשער ויבא כל-
 10 העם לפני המלך וישאל נס איש לאחיו: ויהי כל-העם קדון
 בקל-שכר ושראל לאמר המלך הגילנו: מפת אויבנו והוא מלפני
 11 מפת פלשתים ועתה ברח מן-הארץ מעל אבשלום: ואבשלום אשר
 משהנו עלינו מת במלחמה ועתה למה אתם מחרשים להשיב את-
 12 המלך: והמלך דוד שלח אל-צדוק ואל-אביתר הכהנים לאמר
 דברו אל-זכרי ויהודה לאמר למה תהיו אחרנים להשיב את-המלך

- 13 אֶל־בֵּיתוֹ וַיְדַבֵּר כָּל־יִשְׂרָאֵל בָּא אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־בֵּיתוֹ׃ אַתָּה אִתָּם עָצְמִי
14 יִבְשָׁרִי אִתָּם וְלָמָּה תִּהְיֶה אֲחֵרִים לְהַשִּׁיב אֶת־הַמֶּלֶךְ׃ וְלֹא־מָשָׁא
תִּמְלֹךְ הָלֹוא עָצְמִי וּבִשָּׁרִי אֶחָד כֹּה יַעֲשֶׂה־לִּי אֲלֹהִים וְכֹה יוֹסִיף אִם־
טו לֹא שׁוֹר־צָבָא תִּהְיֶה לְפָנַי כָּל־חַיִּים תִּתֵּן יוֹאָב׃ וַיָּט אֶת־לִבָּב כָּל־
אִישׁ־יְהוּדָה כְּאִישׁ אֶחָד וַיִּשְׁלַחוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ שׁוֹב אֶתָּה וְכָל־עַבְדֶּיךָ׃
16 וַיָּשָׁב הַמֶּלֶךְ וַיָּבֹא עַד־חִירְכָן וַיַּהֲדֶה בָּא הַגִּלְגָּל לְלֶכֶת לְקִרְיַת
17 הַמֶּלֶךְ לְהַעֲבִיר אֶת־הַמֶּלֶךְ אֶת־חִירְכָן׃ וַיִּמְחַר שְׁמִעִי בֶן־גֵּרָא בֶן־
חִימְיִלִּי אִשְׁרֵי מִבְּחַוְרִים וַיִּרֶד עִם־אִישׁ יְהוּדָה לְקִרְיַת הַמֶּלֶךְ הַיּוֹד׃
18 וְאֵלֶּה אִישׁ עֲמֹד מִבְּנֵימָן וְצִיָּבָא גִּזְרֵי בֵּית שְׂאוּל וְהַמַּשֶּׁת עֲשׂוֹר בְּנֵי
19 וְעֲשָׂרִים עַבְדָּיו אֵתוֹ וַיִּלְחֻוּ חִירְכָן לְפָנַי הַמֶּלֶךְ׃ וַעֲבָרָה הַעֲבָרָה לְעִבְרִי
אֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְלַעֲשׂוֹת הַשּׁוֹב בְּעֵינָו וְשְׁמִעִי בֶן־גֵּרָא נָפַל לְפָנַי הַמֶּלֶךְ
כ בַּעֲבָרָו בִּירְכָן׃ וַיֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַחֹשֶׁב־לִי אֲדֹנִי עֹן וְאֶל־תֹּזַכְרִי
אֵת אֲשֶׁר הָעֵתָה עֲבָדֶיךָ בַּיּוֹם אֲשֶׁר־רָצָא אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ מִיְּרוּשָׁלַם לַשּׁוֹם
21 הַמֶּלֶךְ אֶל־לִפְּנֵי׃ כִּי יָדַע עֲבָדֶיךָ כִּי אֲנִי חַטָּאתִי וְחַטָּאתִי בְּאִתִּי הַיּוֹם
22 רָאשׁוֹן לְכָל־בֵּית יוֹסֵף לָרֶדֶת לְקִרְיַת אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃ וַיֵּצֵן אֲבִישִׁי בֶן־
צְרוּיָה וַיֹּאמֶר תִּתַּחַת זֹאת לֹא יוֹמֶת שְׁמִעִי כִּי כָּל־אֶת־מַשְׁרִית יְהוּדָה׃
23 וַיֹּאמֶר הַיּוֹד מַה־לִּי וְלָכֶם בְּנֵי צְרוּיָה בִּירְכָנוּ וְלִי הַיּוֹם לְשֹׁכֵן הַיּוֹם
וַיִּמַּת אִישׁ בְּיִשְׂרָאֵל כִּי הָלֹוא יָדָעְתִּי כִּי הַיּוֹם אֲנִי־מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל׃
24 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־שְׁמִעִי לֹא תָמוּת וַיִּשָּׁבַע לוֹ הַמֶּלֶךְ׃ וּמִפְּשֹׁט בֶן־
כ שְׂאוּל יִרְדּוּ לְקִרְיַת הַמֶּלֶךְ וְלֹא־עֲשֶׂה רַגְלָיו וְלֹא־עֲשֶׂה שְׁפָמוֹ וְאֶת־
בְּגָדָיו לֹא כָּסִם לְמִן־הַיּוֹם לָכֶת הַמֶּלֶךְ עַד־הַיּוֹם אֲשֶׁר־בָּא בְּשָׁלוֹם׃
26 וַיְהִי כִּי־בָא יְרוּשָׁלַם לְקִרְיַת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לָמָּה לֹא־הִלַּכְתָּ
27 עִמִּי מִפִּירְשֹׁת׃ וַיֹּאמֶר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ עַבְדִּי רַחֲמֵי כִּי־אִמֹר עֲבָדֶיךָ
אֶתְבַּשְׂה־לִּי הַחֲמוּר וְאֶרְפֹּב עֲלֶיךָ וְאֵלֶּךָ אֶת־הַמֶּלֶךְ כִּי פָסַח עֲבָדֶיךָ׃
28 וַיִּרְגַּל בַּעֲבָדֶיךָ אֶל־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וְאֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כַּמְלֵאָה הַאֲלֹהִים וַיַּעֲשֶׂה
29 הַשּׁוֹב בְּעֵינָיָה׃ כִּי לֹא הָיָה כָּל־בֵּית אָבִי כִּי אִם־אֲנִשִּׁי־מוֹת לְאֲדֹנִי
הַמֶּלֶךְ וְהַשֶּׁת אֶת־עֲבָדֶיךָ בְּאֶכְלִי שְׁלַחְנָה וּמַה־יֵּשְׁגִי עוֹד צִדְקָה וְלֹא־עָק
ל עוֹד אֶל־הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לָמָּה תִּדְבַּר עוֹד הִבְרִיךְ אֲמַרְתִּי
31 אֶתָּה וְצִיָּבָא תִּחְלְקוּ אֶת־הַשָּׂדֶה׃ וַיֹּאמֶר מִסִּיבֹשֶׁת אֶל־הַמֶּלֶךְ גַּם אֶת־
32 הַכֹּל יִקַּח אֲחֵרִי אֲשֶׁר־בָּא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ בְּשָׁלוֹם אֶל־בֵּיתוֹ׃ וַיְבַרְכֵּהוּ
הַגִּלְגָּלִי יִרְדּוּ מִדְּגָלִים וַיַּעֲבִדוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ חִירְכָן לְשֹׁלְחוֹ אֶת־בִּירְכָן׃

XIX. v. 14. דסר א' v. 19. עו' — עי' ק' v. 32. אין בני א'

בִּירְכָן — חִירְכָן ק'

caro mea vos, quare novissimi redu-
citis regem?

13. Et Amasae dicite: Nonne os
meum, et caro mea es? Haec faciat
mihi Deus, et haec addat! si non
magister militiae fueris coram me
omni tempore pro Ioab.

* 1 Paral. 2, 15 — 17.

14. Et inclinavit cor omnium vi-
rorum Iuda, quasi viri unius; mise-
runtque ad regem dicentes: Rever-
tere tu, et omnes servi tui.

15. Et reversus est rex; et venit
usque ad Iordanem, et omnis Iuda
venit usque in Galgalam, ut occur-
reret regi, et traduceret eum Ior-
danem.

16. * Festinavit autem Semei filius
Gera filii Iemini de Bahurim, et de-
scendit cum viris Iuda in occursum
regis David

* c. 16, 5. 1 Reg. 2, 8.

17. cum mille viris de Beniamin,
et Siba puer de domo Saul; et quin-
decim filii eius, ac viginti servi erant
cum eo; et irrupentes Iordanem,
ante regem

18. transierunt vada, ut traduce-
rent domum regis, et facerent iuxta
inssionem eius. Semei autem filius
Gera prostratus coram rege, cum
iam transisset Iordanem,

19. Dixit ad eum: Ne reputes
mihi, domine mi! iniquitatem, neque
memineris iniuriarum servi tui in
die, qua egressus es, domine mi rex!
de Ierusalem, neque ponas rex in
corde tuo.

20. Agnosco enim servus tuus
peccatum meum; et idcirco hodie
primus veni de omni domo Ioseph,
descendique in occursum domini mei
regis.

21. Respondens vero Abisai filius
Sarviae, dixit: Numquid pro his ver-
bis non occidetur Semei, quia male-
dixit Christo Domini?

22. Et ait David: Quid mihi, et
vobis filii Sarviae? cur efficiamini
mihi hodie in satan? ergone hodie

interficietur vir in Israël? an ignoro
hodie me factum regem super Israël?

23. Et ait rex Semei: Non morie-
ris. Iuravitque ei.

24. Miphiboseth quoque filius Saul
descendit in occursum regis illotis
pedibus et intonsa barba; vestesque
suas non laverat a die, qua egressus
fuerat rex, usque ad diem reversio-
nis eius in pace.

25. Cumque Ierusalem occurrisset
regi, dixit ei rex: Quare non venisti
mecum Miphiboseth?

26. Et respondens ait: Domine mi
rex! servus meus contempsit me;
dixique ei ego famulus tuus, ut ster-
neret mihi asinum, et ascendens abi-
rem cum rege; claudus enim sum
servus tuus.

27. * Insuper et accusavit me ser-
vum tuum ad te dominum meum re-
gem; tu autem, domine mi rex †!
sicut angelus Dei es, fac, quod pla-
citur est tibi.

* c. 16, 3. † c. 14, 17. 20. 1 Reg. 29, 9.

28. Neque enim fuit domus patris
mei, nisi morti obnoxia domino meo
regi; tu autem posuisti me servum
tuum inter convivas mensae tuae;
quid ergo habeo iustae querelae?
aut quid possum ultra vociferari ad
regem?

29. Ait ergo ei rex: Quid ultra
loqueris? fixum est, quod locutus
sum: tu, et Siba dividite posses-
siones *!

* c. 16, 4.

30. Responditque Miphiboseth re-
gi: Etiam cuncta accipiat, postquam
reversus est dominus meus rex pa-
cifice in domum suam.

31. Berzellai * quoque Galaadites,
descendens de Rogelim, traduxit re-
gem Iordanem, paratus etiam ultra
fluvium prosequi eum.

* c. 17, 27. sq.

32. Erat autem Berzellai Galaadi-
tes senex valde, id est, octogena-
rius, et ipse praebebat alimenta regi,
cum moraretur in castris; fuit quippe
vir dives nimis.

* 3 Reg. 2, 7.

33. Dixit itaque rex ad Berzellai: Veni mecum, ut requiescas securus mecum in Ierusalem.

34. Et ait Berzellai ad regem: Quot sunt dies annorum vitae meae, ut ascendam cum rege in Ierusalem?

35. * Octogenarius sum hodie; numquid vigent sensus mei ad discernendum suave, aut amarum? aut delectare potest servum tuum cibus et potus? vel audire possum ultra vocem cantorum, atque cantatricum? quare servus tuus sit oneri domino meo regi?

c. 17, 27.

36. Paululum procedam famulus tuus ab Iordanem tecum; non indigeo hac vicissitudine,

37. sed obsecro, ut revertar servus tuus, et moriar in civitate mea, et sepeliar iuxta sepulchrum patris mei; et matris meae. Est autem servus tuus Chamaam*, ipse vadat tecum, domine mi rex! et fac ei, quidquid tibi bonum videtur.

* 3 Reg. 2, 7.

38. Dixit itaque ei rex: Mecum transeat Chamaam, et ego faciam ei, quidquid tibi placuerit, et omne, quod petieris a me, impetrabis.

39. Cumque transisset universus populus et rex Iordanem, osculatus est rex Berzellai, et benedixit ei; et ille reversus est in locum suum.

40. Transivit ergo rex in Galgalam, et Chamaam cum eo. Omnis autem populus Iuda traduxerat regem, et media tantum pars adfuerat de populo Israël.

41. Itaque omnes viri Israël concurrentes ad regem dixerunt ei: Quare te furati sunt fratres nostri viri Iuda, et traduxerunt regem et domum eius Iordanem, omnesque viros David cum eo*?

v. 9. sq.

42. Et respondit omnis vir Iuda ad viros Israël: Quia mihi propior est rex; cur irascaris super hac re? numquid comedimus aliquid ex rege, aut munera nobis data sunt?

43. Et respondit vir Israël ad viros Iuda, et ait: Decem partibus maior ego sum apud regem, magisque ad me pertinet David, quam ad te; cur fecisti mihi iniuriam, et non mihi nunciatum est priori, ut reducerem regem meum? Durius autem responderunt viri Iuda viris Israël.

CAP. XX.

Seba seditionem excitat. Ioab Amasam interficit, et ab obsidione Abela, Sebae capite per murum misso discedit.

1. Accidit quoque, ut ibi esset vir Belial, nomine Seba, filius Bochri, vir Iemineus; et cecinit buccina, et ait: Non est nobis pars in David, neque haereditas in filio Isai*; revertere in tabernacula tua Israël.

* c. 19, 42.

2. Et separatus est omnis Israël a David, secutusque est Seba filium Bochri; viri autem Iuda adhaeserunt regi suo a Iordanem usque Ierusalem.

3. Cumque venisset rex in domum suam in Ierusalem, tulit decem mulieres concubinas, quas dereliquerat ad custodiendam domum, et tradidit eas in custodiam, alimenta eis praebens; et non est ingressus ad eas* sed erant clausae usque in diem mortis suae in viduitate viventes.

* c. 16, 22.

4. Dixit autem rex Amasae*: Convoca mihi omnes viros Iuda in diem tertium, et tu adesto praesens.

* c. 19, 13.

5. Abiit ergo Amasa, ut convocaret Iudam, et moratus est extra placitum, quod ei constituerat rex.

6. Ait autem David ad Abisai:

33 וברזלי זקן מאד בין-שמים שנה והוא-כלכל את-המלך בשיבתו
 34 במחלים פיראיש גדול הוא מאד: ויאמר המלך אל-ברזלי אתה
 עבר אתי וכלכלתי אתך עמדי בירושלם: ויאמר ברזלי אל-המלך לה
 36 כמה ימי שני חיו פיראעלה את-המלך וירושלם: בין-שמים שנה
 אנכי היום האדע. בין-טוב לדע אם-ישעם עבדך את-אשר אכל
 ואת-אשר אשתה אם-אשמע עוד בקול שרים ושרות ולמה יהיה
 עבדך עוד למשא אל-אדני המלך: כמיט ועבר עבדך את-חירקן
 37 את-המלך ולמה וגמלני המלך הזאת: ושב-נא עבדך ואמת
 בעירי עם קבר אבי ואמי וחנה. עבדך כמהם יעבל עם-אדני
 38 המלך ועשה-לו את אשר-טוב בעיניך: ויאמר המלך אתי יעבר
 39 כמהם ואני אעשה-לו את-הטוב בעיניך וכל אשר-חבתך עלי
 אעשה-לך: ויעבר כל-העם את-חירקן והמלך עבר וישק המלך מ
 לברזלי ויברכהו וישב למקמו: ויעבר המלך הגלגלה וכמהן עבר
 41 עמו וכל-עם יהודה ויעבירו את-המלך וגם חצי עם ישראל: והנה
 42 כל-איש ישראל באים אל-המלך ויאמרו אל-המלך מהיעל גבוה
 אחינו איש יהודה ויעברו את-המלך ואת-ביתו את-חירקן וכל-
 43 אנשי דוד עמו: ויען כל-איש יהודה על-איש ישראל פירקוב
 המלך אלי ולמה זה חרה לך על-הדבר הזה האכול אכלנו מן-
 44 המלך אם-נשאת נשא לנו: ויען איש-ישראל את-איש יהודה
 ויאמר עשר-ידות לי במלך וגם בדרך אני ממך ומהיעל הקלחני
 ולא-היה דברי ראשון לי להשיב את-מלכך ויקש דבר-איש יהודה
 מדבר איש ישראל:

כ

CAP. XX. כ

וישם נקרא איש בלזעל ושמו נבע בין-בכרי איש ימיני ויחזק א
 בשופר ויאמר איין-לנו חלק בדוד ולא נחלה-לנו בבן-ישי איש
 2 לאהלי ישראל: ויעל כל-איש ישראל מאחרי דוד אחרי שבע בין-
 3 בכרי ואיש יהודה הבקו במלכם מן-חירקן ועד-ירושלם: ויבא
 דוד אל-ביתו וירושלם ויקח המלך את עשר-נשים. פגלשים אשר
 הניח לשמור הבית ויתנם בית-משמרת ויכלכלם ואליהם לא-בא
 4 ויהיונה צרות עד-יום סהן אלמנות חיות: ויאמר המלך אל-
 5 עמשא הזעקלי את-איש-יהודה שלשת ימים ואמה פה עמדי: ויכל
 6 עמשא להזעיק את-יהודה ויחזר מן-המועד אשר יעדו: ויאמר דוד

אֶל-אַבְרִשִׁי עָתָה יָרֵעַ לָנוּ שָׁבַע בֶּן-בְּכֹרִי מִן-אַבְשָׁלוֹם אֲחִיהָ לָח אֶת-
עֲבָרִי אֲדֹנָיִךְ וַיִּרְנֶה אַחֲרָיו פֶּן-תִּכָּצֵּא לֹו עָרִים בְּצָרוֹת וְהִצִּיל עֲרֻנָּו;
7 וַיִּצָּאֻּ אַחֲרָיו אֲנָשֵׁי יוֹאָב וְחִפְרָתִי וְהַפְּלָתִי וְכָל-הַזַּבָּרִים וַיִּצָּאֻ
8 מִירוּשָׁלַם לְרֹדֶה אַחֲרֵי שָׁבַע בֶּן-בְּכֹרִי: הֵם עִם-הָאֶבֶן הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר
בְּגִבְעֹן וַעֲמָשָׂא בָּא לִפְנֵיהֶם וַיּוֹאֲב חָגֹור ו מָהוּ לְבָשׁוֹ וְעָלָו חָגֹור
9 חָרֹב מִצָּמֶדֶת עַל-מַחְזֵיו בַּתְּעֹרָה וְהוּא יָצָא וַתַּפֵּל: וַיֹּאמֶר יוֹאָב
לְעַמָּשָׂא הַשָּׁלוֹם אֲתָה אַחִי וְהָיוּ יַד־יָמִין יוֹאָב בִּזְקֹן עַמָּשָׂא לְנִשְׁק־
י לֹו: וַעֲמָשָׂא לֹא-נִשְׁמַר בַּתְּרֹב ו אֲשֶׁר בִּיד־יוֹאָב וַיִּפְחֹו בָּהּ אֶל-הַחֲמֹשׁ
וַיִּשְׁפֹּךְ מֵעֵרוֹ אֶרְצָה וְלֹא-שָׁנָה לֹו וַיָּמָת יוֹאָב וְאַבְרִשִׁי אָחִיו רָדָה
11 אַחֲרֵי שָׁבַע בֶּן-בְּכֹרִי: וְאִישׁ עָמַד עָלָיו מִנְעָרֵי יוֹאָב וַיֹּאמֶר מִי אַתָּה
12 חֶפֶץ בְּיוֹאָב וּמִי אַתָּה לְדֹדֹר אַחֲרֵי יוֹאָב: וַעֲמָשָׂא מַחְגִּל בָּהֶם בַּחוּץ
הַמִּסְפָּה וַיֹּרֶא חֲאִישׁ כִּי-עָמַד כָּל-הָעָם וַיִּסֹּב אֶת-עַמָּשָׂא מִן-הַמִּסְפָּה
13 הַשְּׂדֵה וַיִּשְׁלַךְ עָלָיו בִּגְד כָּאֲשֶׁר רָאָה כָּל-הָעָם עָלָיו וַעֲמַד: כָּאֲשֶׁר
הָיָה מִן-הַמִּסְפָּה עָבַר כָּל-אִישׁ אַחֲרֵי יוֹאָב לְרֹדֶה אַחֲרֵי שָׁבַע בֶּן-
14 בְּכֹרִי: וַיַּעֲבֹר בְּכָל-שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲבֵלָה וּבֵית מַעֲכָה וְכָל-הַזָּבָרִים
טו וַיִּקְלְחוּ וַיִּבְּאוּ אֶת-אֲחֵרָיו: וַיָּבֹאוּ וַיִּצְרוּ עָלָיו בְּאֵלְכָה בֵּית הַמַּעֲכָה
וַיִּשְׁכְּבוּ סָלְלָה אֶל-הַעִיר וַתַּעֲמִד בַּחֹל וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר אֶת-יוֹאָב
16 מִשְׁחִיתָם לַהֲפִיל הַחוּמָה: וַתִּקְרָא אִשָּׁה חֲכָמָה מִן-הָעִיר שְׁמִעָה
17 שְׁמִעָה אֲמָרוּ-נָא אֶל-יוֹאָב קִרְב עַד-הַנֶּחֱס וְאֲדַבְּרָה אֵלָיִךְ: וַיִּקְרַב אֵלָיָהּ
וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הֲאֵתָה יוֹאָב וַיֹּאמֶר אָנִי וַתֹּאמֶר לֹו שְׁמַע הַדְּבָרִי אֲמָתֶיךָ
18 וַיֹּאמֶר שְׁמַע אָנֹכִי: וַתֹּאמֶר לֵאמֹר הִנֵּה יַדְּכֶם בְּקִישׁוֹנָה לֵאמֹר שְׂאוֹל
19 וַיִּשְׁאַלֻּ בְּאֵבֶל וְכֵן הִתְמוּ: אָנֹכִי שְׁלָמִי אֲמוּנִי יִשְׂרָאֵל אֲתָה מְבַקֵּשׁ
כ לַחֲמִית עִיר וְאִם בְּיִשְׂרָאֵל לָמָּה חֲבֹלֶע נִתְּלַת יְהוָה: וַיַּעַן יוֹאָב
21 וַיֹּאמֶר חֲלִילָה חֲלִילָה לִי אִם-אֲבֹלֶע וְאִם-אֲשָׁחִיתִי: לֹא-כֵן תִּדְבֹּר כִּי
אִישׁ מִחוּר אֲפָרִים שָׁבַע בֶּן-בְּכֹרִי שְׁמֹו נָשָׂא יָדֹו בַּמִּלָּה בְּדוֹד הַגֹּוֹר
אָחִיו לְבָהוּ וְאֵלְכָה מֵעַל הָעִיר וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל-יוֹאָב הִנֵּה רֹאשִׁי
22 מִשְׁלָךְ אֵלָיִךְ בְּעַד הַחוּמָה: וַתְּבוֹא הָאִשָּׁה אֶל-כָּל-הָעָם בַּחֲכָמָה
וַיִּדְּרֹתֻ אֶת-רֹאשׁ שָׁבַע בֶּן-בְּכֹרִי וַיִּשְׁלְכוּ אֶל-יוֹאָב וַיִּחַקֵּעַ בַּשֶּׁפֶר
וַיִּצָּעוּ מֵעַל-הָעִיר אִישׁ לְאֹהֲלָיו וַיּוֹאֲב שָׁב יְרוּשָׁלַם אֶל-הַמֶּלֶךְ:
23 וַיּוֹאֲב אֵל כָּל-הָעָבָא וַיִּשְׂרָאֵל וּבְנֵיהָ בֶן-יְהוֹיָדָע עַל-הַכֶּרֶן וְעַל-הַפְּלָתִי.

XX. v. 8. וְעָלָיו ק' v. 9. חסר א' v. 14. וַיִּקְלְחוּ — וַיִּקְלְחוּ ק'

v. 23. תִּפְרָתִי ק' — תִּפְרָתִי ק'

Nunc magis afflicturus est nos Seba filius Bochri, quam Absalom; tolle igitur servos domini tui, et persequere eum, ne forte inveniat civitates munitas, et effugiat nos.

7. Egressi sunt ergo cum eo viri Ioab, Cerethi quoque et Phelethi; et omnes robusti exierunt de Ierusalem ad persequendum Seba filium Bochri.

8. Cumque illi essent iuxta lapidem grandem, qui est in Gabaon, Amasa veniens occurrit eis. Porro Ioab vestitus erat tunica stricta ad mensuram habitus sui, et desuper accinctus gladio dependente usque ad ilia, in vagina, qui fabricatus levi motu egredi poterat, et percutere.

9. Dixit itaque Ioab ad Amasam: Salve mi frater*! Et tenuit manu dextera mentum Amasae, quasi osculans eum.

* 3 Reg. 2, 6.

10. Porro Amasa non observavit gladium, quem habebat Ioab, qui percussit eum in latere, et effudit intestina eius in terram, nec secundum vulnus apposuit, et mortuus est. Ioab autem, et Abisai frater eius, persecuti sunt Seba filium Bochri.

11. Interea quidam viri, cum stettissent iuxta cadaver Amasae, de sociis Ioab, dixerunt: Ecce! qui esse voluit pro Ioab comes David.

12. Amasa autem conspersus sanguine, iacebat in media via. Vedit hoc quidam vir, quod subsisteret omnis populus ad videndum eum, et amovit Amasam de via in agrum, operuitque eum vestimento, ne subsisterent transeuntes propter eum.

13. Amoto ergo illo de via, transibat omnis vir sequens Ioab ad persequendum Seba filium Bochri.

14. Porro ille transierat per omnes tribus Israël in Abela, et Bethmaacha; omnesque viri electi congregati fuerant ad eum.

15. Venerunt itaque et oppugnabant eum in Abela, et in Bethmaacha, et circumdederunt munitionibus civitatem, et obsessa est urbs; omnis autem turba, quae erat cum Ioab, moliebatur destruere muros.

16. Et exclamavit mulier sapiens de civitate: Audite, audite, dicite Ioab: Appropit qua huc, et loquar tecum.

17. Qui cum accessisset ad eam, ait illi: Tu es Ioab? Et ille respondit: Ego. Ad quem sic locuta est: Audi sermones ancillae tuae. Qui respondit: Audio.

18. Rursumque illa, sermo, inquit, dicebatur in veteri proverbio: Qui interrogant, interrogent in Abela; et sic perficiebant.

19. Nonne ego sum, quae respondeo veritatem in Israël, et tu quaeris subvertere civitatem, et evertere matrem in Israël? Quare praecipitas * haereditatem Domini?

* Deut. 32, 6. Ps. 73, 2.

20. Respondensque Ioab, ait: Absit, absit hoc a me; non praecipito, neque demolior.

21. Non sic se habet res, sed homo de monte Ephraim Seba, filius Bochri cognomine, levavit manum suam contra regem David; tradite illum solum, et recedemus a civitate. Et ait mulier ad Ioab: Ecce! caput eius mittetur ad te per murum.

22. Ingressa est ergo ad omnem populum, et locuta est eis sapienter; qui abscissum caput Seba filii Bochri proiecerunt ad Ioab. Et ille cecinit tuba, et recesserunt ab urbe, unusquisque in tabernacula sua; Ioab autem reversus est Ierusalem ad regem.

23. * Fuit ergo Ioab super omnem exercitum Israël; Banaias autem filius Ioiadae super Cerethaeos et Phelethaeos.

* c. 8, 16 — 18.

24. Aduram vero super tributa; porro Iosaphat filius Ahilud, a commentariis.

25. Siva autem, scriba; Sadoc vero et Abiathar, sacerdotes.

26. Ira autem Iairites erat sacerdos David.

CAP. XXI.

Ut satisfaceret Gabaonitis, septem Saulis filii necantur, excepto Miphiboseth. Bella Davidis adversus Philisthaeos.

1. Facta est quoque fames in diebus David tribus annis iugiter; et consuluit David oraculum Domini. Dixitque Dominus: Propter Saul, et domum eius sanguinum, quia occidit Gabaonitas.

2. Vocatis ergo Gabaonitis, rex dixit ad eos: (Porro Gabaonitae non erant de filiis Israël, sed reliquiae Amorrhacorum*; filii quippe Israël iuraverant eis, et voluit Saul percutere eos zelo, quasi pro filiis Israël et Iuda.)

* Ios. 9, 3. 15. 16.

3. Dixit ergo David ad Gabaonitas: Quid faciam vobis? et quod erit vestri piaculum, ut benedicatis haereditati * Domini?

* c. 20, 19.

4. Dixeruntque ei Gabaonitae: Non est nobis super argento et auro quaestio, sed contra Saul, et contra domum eius; neque volumus, ut interficiatur homo de Israël. Ad quos rex ait: Quid ergo vultis, ut faciam vobis?

5. Qui dixerunt regi: Virum, qui attrivit nos, et oppressit inique, ita delere debemus, ut ne unus quidem residuus sit de stirpe eius in cunctis finibus Israël.

6. Dentur nobis septem viri de filiis eius, ut crucifigamus eos Domi-

no in Gabaa Saul, quondam electi Domini. Et ait rex: Ego dabo.

7. * Pepercitque rex Miphiboseth filio Ionathae filii Saul, propter iurandum Domini, quod fuerat inter David et inter Jonathan filium Saul

* 1 Reg. 18, 3. 20, 15. 42.

8. Tulit itaque rex duos filios Respha filiae Aia, quos peperit Sauli, Armoni, et Miphiboseth; et quinque filios Michol * filiae Saul, quos genuerat Hadrieli filio Bercellai, qui fuit de Molathi;

* v. 11. c. 3, 7. 1 Reg. 18, 19.

9. et dedit eos in manus Gabaonitarum; qui crucifixerunt eos in monte coram Domino; et ceciderunt hi septem simul occisi in diebus messis primis, incipiente messione hordei.

10. Tollens autem Respha filia Aia cilicium, substravit sibi supra petram, ab initio messis, donec stillaret aqua super eos de coelo; et non dimisit aves lacerare eos per diem, neque bestias per noctem.

11. Et nunciata sunt David, quae fecerat Respha, filia Aia, concubina Saul.

12. Et abiit David, et tulit ossa Saul, et ossa Ionathae filii eius a viris labes Galaad*, qui furati fuerant ea de platea Bethsan, in qua suspenderant eos Philisthiim, cum interfecissent † Saul in Gelboë;

* 1 Reg. 31, 12. † c. 2, 4. sq.

13. et asportavit inde ossa Saul, et ossa Ionathae filii eius; et colligentes ossa eorum, qui affixi fuerant,

14. sepelierunt ea cum ossibus Saul et Ionathae filii eius in terra Benjamin, in latere, in sepulchro

וַאֲדָרָם עַל־הַמֶּלֶךְ וַיְהוֹשֻׁפֶּט בֶּן־אֲחִילֹד הַמִּזְכִּיר: וּשְׁנָא סֹפֵר וְצֹדֶק
כה וַאֲבִיתָר פְּהֻנִּים: וְגַם עִירָא הַנָּאֲרִי הָיָה כֹהֵן לְדָוִד:
26

כא

CAP. XXI. כא

וַיְהִי רָעַב בְּיָמַי דָּוִד שְׁלֹשׁ שָׁנִים שָׁנָה אַחֲרֵי שָׁנָה וַיִּבְקֹשׁ דָּוִד א
אֶת־פִּנְיָ יְהוָה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שָׂאוּל וְאֶל־בֵּית הַדְּמִיִּים עַל אֲשֶׁר־
הִמִּית אֶת־הַגִּבְעֹנִים: וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ לַגִּבְעֹנִים וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם וְחַגְבְּעֹנִים 2
לֹא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה כִּי אִם־מִיִּתְרֵי הָאֲמֹרִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִשְׁבְּעוּ
לָהֶם וַיִּבְקֹשׁ שָׂאוּל לְהַכֹּתָם בְּקִנְיָהוּ לְבְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה: וַיֹּאמֶר 3
דָּוִד אֶל־הַגִּבְעֹנִים מָה אֲעֲשֶׂה לָכֶם וּבִמְתָּה אֲכַפֵּר וּבְרַכּוּ אֶת־נַחֲלַת
יְהוָה: וַיֹּאמְרוּ לוֹ חַגְבְּעֹנִים אֵין־לָנוּ כֶּסֶף וְזָהָב עִם־שָׂאוּל וְעִם־בֵּיתוֹ 4
וְאֵין־לָנוּ אִישׁ לַחֲמִית בְּיִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר מִחֲ־אַתֶּם אֲמָרִים אֲעֲשֶׂה לָכֶם:
וַיֹּאמְרוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ הָאִישׁ אֲשֶׁר כָּלָנוּ וְאֲשֶׁר דִּמְהָ־לָנוּ נִשְׁמְדֵנוּ מִהַחֲרִיב ה
בְּכָל־גִּבְלֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּתֵּן־לָנוּ שְׂבָעָה אָנָשִׁים מִבְּנֵי וְחֹקְעֵנוֹם לַיהוָה 6
בַּגִּבְעָת שָׂאוּל בְּחִיר יְהוָה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אָנֹכִי אֶתָּן: וַיַּחְמַל הַמֶּלֶךְ עַל־ 7
מִפְּבֹשֶׁת בֶּן־יְהוֹנָתָן בֶּן־שָׂאוּל עַל־שְׂבָעָת יְהוָה אֲשֶׁר בִּינְתָם בֵּין דָּוִד
וּבֵין יְהוֹנָתָן בֶּן־שָׂאוּל: וַיִּקַּח הַמֶּלֶךְ אֶת־שְׁנֵי בָנֵי רָצְפָה בַת־אֵיחָ 8
אֲשֶׁר הָלַךְ לְשָׂאוּל אֶת־אַרְמֹנִי וְאֶת־מִפְּבֹשֶׁת וְאֶת־חַמְשֶׁת בָּנָי מִיִּכָל
בַּת־שָׂאוּל אֲשֶׁר הָלַךְ לַעֲדִיָּאֵל בֶּן־בְּרוּזִי הַמַּחֲלָתִי: וַיִּתְּנֵם בֵּין 9
הַגִּבְעֹנִים וַיִּקְרָעֵם בָּהֶל לַפְּנֵי יְהוָה וַיִּפְּלוּ שְׂבָעָתָיִם יָחַד וְהָלַץ הַמָּתוֹי
בְּיָמָי קָצוֹר בְּרָאשֵׁיטָם: תַּחֲלַת קָצוֹר שְׁעָרִים: וַתִּקַּח רָצְפָה בַת־אֵיחָ 10
אֶת־הַשֵּׁק וַיַּחֲזֵק לָהּ אֶל־הַצֹּר מִתְּחֵלַת קָצוֹ עַד נַחֲ־מָוִם עֲלֵיהֶם
מִן־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־נִתְּנָה עוֹת הַשָּׁמַיִם לָנוּחַ עֲלֵיהֶם יוֹמָם וְאֶת־חַיַּת
הַשָּׂדֶה לָלוֹה: וַיִּשָּׂד לְדָוִד אֶת אֲשֶׁר־עָשְׂתָה רָצְפָה בַת־אֵיחָ פִּלְגָשׁ 11
שָׂאוּל: וַיִּלְךָ דָּוִד וַיִּקַּח אֶת־עַצְמוֹת שָׂאוּל וְאֶת־עַצְמוֹת יְהוֹנָתָן בָּנוּ 12
מֵאֵת בַּעֲלֵי רֶגֶשׁ גִּלְעָד אֲשֶׁר גָּנְבוּ אֹתָם מִרְתֵּב בֵּית־שֹׁן אֲשֶׁר הָלֹם
שָׁם׃ הַפְּלִשְׁתִּים בְּיוֹם הַכּוֹת פְּלִשְׁתִּים אֶת־שָׂאוּל בַּגִּלְבָּעַ: וַיַּעַל מִשָּׁם 13
אֶת־עַצְמוֹת שָׂאוּל וְאֶת־עַצְמוֹת יְהוֹנָתָן בָּנוּ וַיֵּאֲסֹפוּ אֶת־עַצְמוֹת
הַמּוֹקְעִים: וַיִּקְבְּרוּ אֶת־עַצְמוֹת־שָׂאוּל וַיְהוֹנָתָן בָּנוּ בְּאֶרֶץ בְּנִמָּן בְּצִלְעַ 14

XX. 24. v. פתח באנתח v. 25. וּשְׁנָא ק' XXI. 1. v. פסקא בא"ע

4. v. ל' — לָנוּ ק' 6. v. רַחֲמֵן — רַחֲמֵן ק' : פסקא בא"ע 8. v. נ"א

מִירָב 9. v. שְׂבָעָתָיִם — שְׂבָעָתָיִם ק' : וְהֵם — וְהֵמָּה ק' : תַּחֲלַת —

בְּתַחֲלַת ק' 12. v. תִּלְלוֹם — תִּלְלוֹם ק' : שָׁם הַפְּלִשְׁתִּים — שָׁמָּה

פְּלִשְׁתִּים ק'

בַּקֶּבֶד קִישׁ אָבִיו וַיַּעֲשֵׂהוּ כָל אֲשֶׁר-צִוָּה הַמֶּלֶךְ וַיַּעַתֵּר אֶל־הַיָּם לְאַרְיֶן
טו אֶת־רֵי-כֶן׃ וַתְּהִי-עֹד מַלְחָמָה לְפָלִשְׁתִּים אֶת-יִשְׂרָאֵל וַיָּהָר הָיִד
16 וַעֲבָדְרוּ עִמּוֹ וַיִּלְחָמּוּ אֶת-פְּלִשְׁתִּים וַיַּעַקֵּה דָוִד׃ וַיִּשְׁלֹו בְּלֵב אֲשֶׁר ו
בִּילִדְרֵי הָרָפָה וַיִּמְשָׁקֵל קִרְנוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת מִשְׁקָל נְחֹשֶׁת וְהָיָה חֲנֹיֶר
17 חֲדָשָׁה וַיֹּאמֶר לַחֲבֹת אֶת-דָּוִד׃ וַיַּעֲזֹר־לּוֹ אֲבִישִׁי בֶן-צְרוּיָה וְיָקָה אֶת-
הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּמָּתְהוּ אִזּוֹ נִשְׁבָּעוּ אֲנָשֵׁי-דָוִד לֵאמֹר לֹא-תִצָּא עֹד אֶתְּנֵנוּ
18 לְמַלְחָמָה וְלֹא תִכְבֶּה אֶת־עֵנֶר יִשְׂרָאֵל׃ וַיְהִי אֶת־רֵי-כֶן וַתְּהִי-עֹד
הַמַּלְחָמָה בָּגָב עִם-פְּלִשְׁתִּים אִזּוֹ הָיָה סִבְכִי הַחֲשִׁתִּי אֶת־סֹף אֲשֶׁר
19 בִּילִדְרֵי הָרָפָה׃ וַתְּהִי-עֹד הַמַּלְחָמָה בָּגֹב עִם-פְּלִשְׁתִּים וַיִּךְ אֶלְחָנָן
בֶּן יִצְחָר בֵּית חַלְחָמִי אֶת גְּלִיתַת הַגִּתִּי וַעֲץ חֲמִיתֹו כַּמָּנֹוֹ אֲרָגִים׃
כ וַתְּהִי-עֹד מַלְחָמָה בָּגַת וַיְהִי וְאִישׁ מִדִּין וַאֲצַבְעַת דָּדֹו וַאֲצַבְעוֹת
21 רַגְלָיו נָשַׁב וְשֵׁשׁ עֶשְׂרִים וָאַרְבַּע מִסְפָּר וְגַם־הָיָה יָגֵד לַהֲרַפָּה׃ וַיִּתְּרָם
22 אֶת-יִשְׂרָאֵל וַיִּפְּתוּ וַיַּחַנְתּוּ בֶן־שִׁמְעִי אֶתִּי דָוִד׃ אֶת־אֲרַבְעַת אֲלָה
וַיִּלְדּוּ לַהֲרַפָּה בָּגַת וַיִּפְּלוּ בֵּיד־דָּוִד וּבֵיד עַבְדֵּיו׃

CAP. XXII. כב

כח

[illegible]

וְהָיָה כְּשֶׁיִּשְׁמַע ה' אֶת הַקּוֹל
וּמִפְּלִטָּה לֵּל:

3 אֵלֵינוּ צִוִּי אֶחָסֶה-בָּהֶן
מִגְּדֵי וְקָרֵן וְשִׁעִי מִשְׁנֵבֵי וּמְנוֹסֵי
מִשְׁלֵי מִחֵם תִּשְׁעִי:

8 וְתִנָּצֵט וְתִרְעֵט הָאָרֶץ
מוֹסְדוֹת הַשָּׁמַיִם יִרְגְּזוּ
וְיִתְעַשְׂשׂוּ בִּי-חֵרֶת לָהֶן:

4 מִחֶלֶל אֶקְרָא יְהוָה וּמֵאֲדָרְבֵּי אֱלֹהִים׃
5 עָלָה עֲשָׂן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ מִפִּי חָאֵל׃

ה' ירי אש עלי משפרי-מות
נחלר בלעל יבשתנו:

י וגט נמים וזרר
גדלים בערו ממונו:

וַיִּרְכַּב עַל־כְּרוֹב וַיֵּצֵא
וַיִּרְכַּב עַל־כְּרוֹב וַיֵּצֵא

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 7 בְּצֵאתְכֶם מִן-אֶרֶץ מִצְרָיִם יִתְּנָה
 וְאֵל-אֱלֹהֵי אֶמְרָא 12 וְשֵׁשׁ תִּשָּׂא סִבְבֹתָיו

v. 16. XXI. וְיִשְׁכְּבוּ — וְיִשְׁפְּרוּ כ' v. 19. בְּמִסְכֵּי בִּנְיָמִין אֲרָלִים

v. 1. XXII. שמעתי - שמעתי ק' v. 21. מדין - מדין ק' v. 20.

הַפֶּטֶרֶת הָאֲזִינִי וַיּוֹם ז' שֶׁל פֶּסַח. v. 8. וַתִּגְעַשׁ — וַתִּגְעַשׁ ק'

Cis patris eius; feceruntque omnia, quae praeceperat rex, et repropitiatus est Deus terrae post haec*.

* v. 1. c. 24, 25.

15. Factum est autem rursum praelium Philistinorum adversum Israël, et descendit David, et servi eius cum eo, et pugnabant contra Philistiim. Deficiente autem David,

16. Iesbi-benob, qui fuit de genere Arapha*, cuius ferrum hastae trecentas uncias appendebat, et accinctus erat ense novo, nisus est percutere David.

* 1 Reg. 17, 7.

17. Praesidioque ei fuit Abisai filius Sarviae, et percussum Philisthaeum interfecit. Tunc iuraverunt viri David, dicentes: Iam non egredieris nobiscum in bellum, ne extinguas lucernam Israël.

18. * Secundum quoque bellum fuit in Gob contra Philisthaeos; tunc percussit Sobochai de Husathi, Saph de stirpe Arapha de genere gigantum.

* 1 Paral. 20, 4 — 8

19. Tertium quoque fuit bellum in Gob contra Philisthaeos, in quo percussit Adeodatus filius Saltus polymitarius Bethlehemites Goliath Gethaem, cuius hastile hastae erat quasi liciatorium textentium*.

* 1 Reg. 17, 7.

20. Quartum bellum fuit in Geth; in quo vir fuit excelsus, qui senos in manibus pedibusque habebat digitos, id est, viginti quatuor, et erat de origine Arapha.

21. Et blasphemavit Israël; percussit autem eum Jonathan filius Samaa fratris David.

22. Hi quatuor nati sunt de Arapha in Geth, et ceciderunt in manu David, et servorum eius.

CAP. XXII.

Davidis canticum ad gratias agendas.

1. Locutus est autem David Domino verba carminis huius, in die, qua liberavit eum Dominus de manu omnium inimicorum suorum, et de manu Saul,

2. et ait*: Dominus petra mea, et robur meum, et salvator meus.

* Ps. 17, 3. sq.

3. Deus fortis meus, sperabo in eum; sentum meum, et cornu salutis meae; elevator meus, et refugium meum; salvator meus, de iniquitate liberabis me.

4. *Laudabilem invocabo Dominum; et ab inimicis meis salvus ero.

* Ps. 17, 4.

5. Quia circumdederunt me contritiones mortis; torrentes Belial terruerunt me.

6. Funes inferni circumdederunt me; praevenerunt me laquei mortis*.

* c. 15, 20. 1 Reg. 19, 23. 24.

7. In tribulatione mea invocabo Dominum, et ad Deum meum clamabo; et exaudiet de templo suo vocem meam, et clamor meus veniet ad aures eius.

8. Commota est et contremuit terra; fundamenta montium concussa sunt, et conquassata, quoniam iratus est eis*.

* Iob. 26, 11.

9. Ascendit fumus de naribus eius, et ignis de ore eius vorabit carbonem succensi sunt ab eo

10. Inclinauit coelos, et descendit; et caligo sub pedibus eius.

11. Et ascendit super cherubim, et volavit; et lapsus est super pennas venti.

12. Posuit tenebras in circuitu

suo latibulum; eribrans aquas de nubibus coelorum.

13. Prae fulgore in conspectu eius, succensi sunt carbones ignis.

14. Tonabit de coelo Dominus; et excelsus dabit vocem suam.

15. Misit sagittas et dissipavit eos*; fulgur, et consumpsit eos.

* Exod. 19, 16.

16. Et apparuerunt effusiones maris, et revelata sunt fundamenta orbis, ab increpatione Domini, ab inspiratione spiritus furoris eius.

17. Misit de excelso, et assumpsit me; et extraxit me de aquis multis.

18. Liberavit me ab inimico meo potentissimo, et ab his, qui oderant me; quoniam robustiores me erant.

19. Praevenit me in die afflictionis meae, et factus est Dominus firmentum meum.

20. Et eduxit me in latitudinem; liberavit me, quia complacui ei

21. Retribuet mihi Dominus secundum iustitiam meam; et secundum munditiam manuum mearum reddet mihi.

22. Quia custodivi vias Domini, et non egi impie, a Deo meo.

23. Omnia enim iudicia eius in conspectu meo; et praecepta eius non amovi a me.

24. Et ero perfectus cum eo; et custodiam me ab iniquitate mea.

25. Et restituet mihi Dominus secundum iustitiam meam; et secundum munditiam manuum mearum, in conspectu oculorum suorum.

26. Cum sancto sanctus eris; et cum robusto perfectus.

27. Cum electo electus eris; et cum perverso perverteris*.

* Lev. 26, 23. 24. Ies. 29, 13. 14.

28. Et populum pauperem salvum facies; oculisque tuis excelsos humiliabis.

29. Quia tu lucerna mea, Domine! et tu, Domine! illuminabis tenebras meas.

30. In te enim curram accinctus; in Deo meo transiliam murum.

31. Deus, immaculata via eius, eloquium Domini igne examiuatum; scutum est omnium sperantium in se.

32. Quis est Deus praeter Dominum; et quis fortis praeter Deum nostrum?

33. Deus, qui accinxit me fortitudine; et complanavit perfectam viam meam.

34. Coaequans pedes meos cervis, et super excelsa mea statuens me.

35. * Docens manus meas ad praelium, et componens quasi arcum aereum brachia mea.

* Ps. 143, 1

36. Dedisti mihi clypeum salutis tuae; et mansuetudo tua multiplicavit me.

37. Dilatabis gressus meos subtus me; et non deficient tali mei.

38. Persequar inimicos meos, et conteram; et non convertar, donec consumam eos.

39. Consumam eos et confringam, ut non consurgant; cadent sub pedibus meis.

40. Accinxisti me fortitudine ad praelium; incurvastis resistentes mihi subtus me.

41. Inimicos meos dedisti mihi

27	עם־זָבֹר תִּחַבֵּר	חֲשֹׁר־תַּיִם עָבְרָ שְׁחָקִים:
	וְעַם־עֶקֶשׁ תִּחַפֵּל:	13 מִלָּגָה נִגְדּוּ בְּשָׂרוֹ תַּחֲלִי־אֵשׁ:
28	וְאֶת־עַם עֲנִי תוֹשִׁיעַ	14 וְרַעַם מִן־שָׁמַיִם יִהְיֶה
	וְעִינֶיךָ עַל־רָמִים תִּשְׁפִּיל:	וְקִלְיוֹן וְתֹן קוֹלוֹ:
29	כִּי־אֲתָה גִיּוֹרִי יִהְיֶה	טו וַיִּשְׁלַח חֲצִים וּפְרִצִים
	וְיִהְיֶה גִיּוֹרִי חֲשָׁפִי:	בָּרָק וַיִּהְיֶם:
ל	כִּי בָכָה אֲרוּץ גִּדּוֹר	16 וַיִּרְאֵל אֶפְרַיִם יוֹם
	בְּאַלְתֵּי אֲדֹלֶג־שׁוֹר:	וַיָּגְלוּ מִסְכּוֹת תֵּבֵל
31	הָאֵל תָּמִים בְּרָפּוֹ	בְּגִיעַת יִהְיֶה
	אֲמַרְתָּ יִהְיֶה צְרוּפָה	מִנְשֵׁמֶת רוּחַ אֶפֶס:
	מִגֵּן הוּא לְכָל חֹחִים בּוֹ:	17 וַיִּשְׁלַח מִמָּרוֹם וַתִּחַנֵּי
32	כִּי מִי־אֵל מִבְּלַעֲדֵי יִהְיֶה	וּמִשְׁנֵי מַמָּרִים רַבִּים:
	וַיֹּמֶר צוּר מִבְּלַעֲדֵי אֱלֹהֵינוּ:	18 וַיַּעֲלֵנִי מֵאֲדָרֵי עֵז
33	הָאֵל מַעֲזוּי חַיִּל	מִשְׁנֵאֵי כִּי אֲמַצִּי מִמָּנִי:
	וַיִּתֵּר תָּמִים בְּרָפּוֹ:	19 וַיַּדְרִמֵּנִי בְּיוֹם אִדְרִי
34	מִשׁוּחַ רִגְלִיו פָּאֲגֻלֹת	יָדַי יִהְיֶה מִשְׁעָן לִי:
	וְעַל־כַּמְתִּי יִצְמִידֵנִי:	כ וַיֵּצֵא לְמִדְבָּר אֶתִּי
לז	מִלִּמְדֵי יָדַי לְמַלְחָמָה	וַיַּחֲלִנֵנִי כִּי־חֶפֶץ כִּי:
	וַנִּתַּח קִשְׁת־נַּחוּשָׁה וְרֵעִיתִי:	21 וַיַּמְלִנִי יִהְיֶה כְּצִדְקָתִי
36	וַתִּהְיוּ־לִי מִגֵּן וְשֹׁעֵד	כָּבֹד יָדַי וְשִׁיב לִי:
	וַעֲנִתֶנִּי תַרְבִּנִי:	22 כִּי שָׁמַרְתִּי בְּרַבִּי יִהְיֶה
37	תַּרְחִיב צִדְדֵי תַחְתִּנִּי	וְלֹא רָשָׁעִתִּי מֵאַלְתֵּי:
	וְלֹא מַעֲדוֹ קִרְסָלִי:	23 כִּי כָל־מִשְׁפָּחוֹ לִנְגָדִי
38	אֶרְדֶּפָה אוֹיְבֵי וְאֲשִׁמִּידֵם	וַחֲקִיתִי לֹא־אֶסֹר מִמָּנֶה:
	וְלֹא אָשׁוּב עַד־כִּפְלָתִם:	24 וְאַהֲיֶה תָמִיד לִי
39	וְאֲכַלֶּם וְאֲמַחֲצֵם וְלֹא יִקְוִינִי	וְאֲשִׁתְּמַחֶה מִעֲוֹנִי:
	וַיִּשְׁלֹו תַחַת רִגְלִי:	כז וַיָּשָׁב יִהְיֶה לִי כְּצִדְקָתִי
מ	וַתִּזְרְנֵנִי חַיִּל לְמַלְחָמָה	כָּבֹדִי לִנְגָד עֵינָיו:
	תַּכְרִיעַ קָמִי תַחְתִּנִּי:	26 עַם־חֲסִיד תַּחְתֶּסֶד
41	וְאַרְבִּי תַתֵּה לִי גֵרֹחַ	עַם־גִּבּוֹר תָּמִים תַּחְתָּם:

XXII. v. 15. וַיִּהְיֶם — וַיִּהְיֶם ק' v. 23. 'טוֹן ק' v. 27. נ"א

תַּחֲפִיל v. 33. נ"א וַיִּתֵּן: 'כו — 'כִּי ק' v. 34. 'לִי — 'לִי ק' v. 40. בלא א'

- 47 תִּירֶהָ וְכִרְיָהּ צִיָּה
וְרָם אֶלְהִי צֹר רִשְׁעִי:
48 הַיָּל חֶזֶק נִקְמָה לִי
וּמִיָּד עֲמִים תִּחַתִּי:
49 וּמִצִּיָּאִי מֵאֲדָר
וּמִקְמִי תִרְוּ מִמִּנִּי
מֵאִישׁ חֲמָסִים הַצִּילָנִי:
: עַל־כֵּן אֲדֹדָה וְהָיָה בְּעֵינֵי
וְלִשְׁמֹךְ אֹמֵר:
51 מִגְדֹּל וְשׁוֹנֵצוֹת מִלְכּוֹ
וְעֹשֶׂה-הַסֵּד לְמִשְׁיָחֹו
לְדָרֹד וּלְרַעֲוֹ עַד־עוֹלָם:
מִשְׁנֵאִי וְאַצְמִיתָם:
42 וְשִׁנֵּי וְאֵזִן מוֹשִׁיעַ
אֶל־יְהוָה וְלֹא־עָנָם:
43 וְאַשְׁחָקָם בַּעֲפֶר־אֶרֶץ
בְּטִיר־חֲצוֹת אֲדָקָם אֶרְקָעם:
44 וְחַפְלָטִי מִרִּיבֵי עַמִּי
תִּשְׁמְלֵנִי לְרֹאשׁ גִּילָם
עִם לֹא־דָרְעָתִי גַעֲבָרִי:
מִה בָּנִי נִכְרִי תִתְּכֶשׁוּ־לִי
לְשִׁמּוֹעַ אֲזִין וְשָׁמְעֵה לִי:
46 בָּנִי נִכְרִי רַבְלֹו
וְיִחַגְרוּ מִמִּסְגְּרוֹתָם:

כג CAP. XXIII. כג

- א וְאַלֶּה דְּבָרֵי דָוִד הָאֲחֵרִים
וְאֵם דָּוִד בֶּן־דָּוִד
וְיָאֵם הַגִּבֹּר תָּקָם עָלָי
מִשִּׁירֵי אֶלְהִי הַעֲלֵב
וְיָעִים זִמְרוֹת וְשִׁירָאֵל:
2 רִוִּית וְהָיָה הַפֶּרֶר־בִּי
וּמִלְחֹו עַל־לִשְׁוֹנִי:
3 אָמַר אֶלְהִי וְשִׁירָאֵל
לִי דְבַר צֹר וְשִׁירָאֵל
מוֹשֵׁל בְּאֲדָם צִדִּיק
מוֹשֵׁל בְּרָאִת אֲלֹהִים:
4 וּבְאֹר בָּקָר וְזֶרַח־שֶׁמֶשׁ
בָּקָר לֹא עָבוֹחַ
8 אֶלֶּה שִׁמּוֹת הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר לְדָוִד יֹשֵׁב בַּשָּׁבֶת תַּחֲבִמִּי וְרֹאשׁ חֲשָׁלִטִּי
9 הוּא עֲדִינִי הַעֲצָנִי * עַל־שִׁמְנֵה מֵאוֹת חָלָל בַּפֶּשֶׁם אֲחֵרִי: וְאֲחֵרִי
אֶלְעָזָר בֶּן־הִדִּי בֶן־אֲחֵרִי בְּשִׁלְטָה * גִּבֹּרִים עִם־דָּוִד בְּחֶרֶם בְּבִלְשָׁתִּים

v. 1. XXIII. מִגְדֹּל — מִגְדֹּל ק' v. 51. וְיִחַגְרוּ v. 46. XXII. נ"א

הָקָם: קמץ בוז"ק v. 3. נ"א בִּר' v. 6. נ"א מִנֶּר v. 8. —

לִי ק': נ"א הוּא עֲדִינִי אֲחֵרִי: אֲחֵת ק' v. 9. רִי ק': דָּרִי —

הִדִּי ק': גִּבֹּרִים — תַּבְּוֹרִים ק'

dorsum; odientes me, et disperdam eos.

42. Clamabunt, et non erit, qui salvet, ad Dominum*, et non exaudiet eos.

* 1 Reg. 28, 6.

43. Delebo eos, ut pulverem terrae; quasi lutum platearum comminuum eos atque confringam.

44. Salvabis me a contradictionibus * populi mei; custodies me in caput gentium; populus, quem ignoro, serviet mihi †.

* c. 15, 1. sq. † c. 8, 3. sq. 10, 6. sq.

45. Filii alieni resistent mihi, auditu auris obedient mihi.

46. Filii alieni defluerunt et contrahentur in angustiis suis.

47. Vivit Dominus, et benedictus Deus meus; et exaltabitur Deus fortis salutis meae.

48. Deus, qui das vindictas mihi, et deicis populos sub me;

49. qui educis me ab inimicis meis, et a resistentibus mihi elevas me*; a viro iniquo liberabis me.

* Ps. 17, 49.

50. * Propterea confitebor tibi Domine in gentibus; et nomini tuo cantabo.

* Rom. 15, 9.

51. Magnificans salutes regis sui, et faciens misericordiam Christo suo David, et semini eius in sempiternum.

CAP. XXIII.

Verba novissima Davidis. Catalogus virorum fortium.

1. Haec autem sunt verba David novissima. Dixit David filius Isai-

Dixit vir, cui constitutum est de Christo Dei Iacob*, egregius psaltes Israël:

* Act. 2, 30.

2. Spiritus Domini locutus est per me, et sermo eius per linguam meam.

3. Dixit Deus Israël mihi, locutus est fortis Israël, Dominator hominum, iustus dominator in timore Dei*.

* c. 7, 12. 13. 16. 19.

4. Sicut lux aurorae, oriente sole, mane absque nubibus rutilat, et sicut pluvii germinat herba de terra*.

* Ics. 27, 6. 53, 2. 61, 11.

5. Nec tanta est domus mea apud Deum, ut pactum aeternum iniret mecum, firmum in omnibus atque munitum*. Cuncta enim salus mea, et omnis voluntas; nec est quidquam ex ea, quod non germinet.

* c. 7, 12 — 16.

6. Praevaricatores autem quasi spinae evellentur universi; quae non tolluntur manibus.

7. Et si quis tangere voluerit eas, armabitur ferro et ligno lanceato, igneque succensae comburentur usque ad nihilum.

8. * Haec nomina fortium David Sedens in cathedra sapientissimus princeps inter tres, ipse est quasi tenerimus ligni veroniculus, qui octingentos interfecit impetu uno.

* 1 Paral. 11, 10. v. 8 — 39. confr.

1 Paral. 12, 10 — 47.

9. Post hunc, Eleazar filius patris eius Ahohites inter tres fortes, qui erant cum David, quando

exprobraverunt Philistiim, et congregati sunt illuc in praelium.

10. Cumque ascendissent viri Israël, ipse stetit et percussit Philisthaeos, donec deficeret manus eius, et obrigesceret cum gladio; fecitque Dominus salutem magnam in die illa; et populus, qui fugerat, reversus est ad caesorum spolia detrahenda.

11. Et post hunc, Semma filius Age de Arari; et congregati sunt Philistiim in statione; erat quippe ibi ager lente plenus. Cumque fugisset populus a facie Philistiim,

12. stetit ille in medio agri, et tuitus est eum, percussitque Philisthaeos; et fecit Dominus salutem magnam.

13. Necnon et aute descenderant tres, qui erant principes * inter triginta, et venerant tempore messis ad David in speluncam Odollam †; castra autem Philistinorum erant posita in valle gigantum.

* 1 Paral. 11, 15. † 1 Reg. 22, 1.

14. Et David erat in praesidio *; porro statio Philistinorum tunc erat in Bethlehem.

* 1 Reg. 22, 4.

15. Desideravit ergo David, et ait: O si quis mihi daret potum aquae, de cisterna, quae est in Bethlehem iuxta portam!

16. Irruperunt ergo tres fortes castra Philistinorum, et hauserunt aquam de cisterna Bethlehem, quae erat iuxta portam, et attulerunt ad David. At ille noluit bibere, sed libavit eam Domino,

17. dicens: Propitius sit mihi Dominus, ne faciam hoc! num sanguinem hominum istorum, qui profecti sunt, et animarum periculum bibam? Noluit ergo bibere. Haec fecerunt tres robustissimi.

18. Abisai quoque frater Ioab filius Sarviae, princeps erat de tribus; ipse est, qui levavit hastam suam contra trecentos, quos interfecit, nominatus in tribus,

19. et inter tres nobilior, eratque eorum princeps, sed usque ad tres primos non pervenerat.

20. Et Banaias filius Ioiadae * viri fortissimi, magnorum operum, de Cabseel; ipse percussit duos leones Moab, et ipse descendit, et percussit leonem in media cisterna in diebus nivis.

* c. 20, 23.

21. Ipse quoque interfecit virum Aegyptium, virum dignum spectaculo, habentem in manu hastam; itaque cum descendisset ad eum in virga, vi extorsit hastam de manu Aegyptii, et interfecit eum hasta sua.

22. Haec fecit Banaias filius Ioiadae.

23. Et ipse nominatus inter tres robustos, qui erant inter triginta nobiliores; verumtamen usque ad tres non pervenerat; fecitque eum sibi David auricularium, a secreto.

24. Asaël frater Ioab inter triginta, Elehanan filius patruī eius de Bethlehem,

25. Semma de Harodi, Elica de Harodi,

26. Heles de Phalti, Hira filius Acces de Thecua,

27. Abiezer de Anathoth, Mobonnai de Husati,

28. Selmon Ahohites, Maharai Ne-tophathites,

29. Heled filius Baana, et ipse Ne-tophathites, Ithai filius Ribai de Gabaath filiorum Benjamin,

30. Banaia Pharathonites, Heddai de torrente Gaas,

31. Abialbon Arbathites, Azmaveth de Beromi,

32. Eliaba de Salaboni. Filii Iassen, Jonathan,

33. Semma de Orori, Ahiam filius Sarar Arorites,

34. Elipheleth filius Aasbai filii Machati, Eliam filius Achitophel Gelonites,

35. Hesrai de Carmelo, Pharai de Arbi,

וַאֲסָפוּ־שָׁם לַמִּלְחָמָה וַיָּעֲלוּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל׃ הוּא קָם וַיֵּךְ בַּפִּלֶשְׁתִּים עַד ׀
 כִּי־הִגְזִיתָ דָּוִד וַתִּדְבֹק דָּוִד אֶל־הַחֶרֶב וַיַּעַשׂ יְהוָה תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה בַּיּוֹם
 הַהוּא וַהֲעִם וַשָּׁבוּ אַחֲרָיו אֵךְ לַפֶּשֶׁט׃ וְאַחֲרָיו שָׁמָּה בֶן־אֶגָּא הַחֲרָרִי
 וַיֹּאסְפוּ פִלֶשְׁתִּים לַחֲמָה וַתְּהִי־שָׁם חֲלֻקַת הַשָּׂדֶה מִלֵּאָה עַד־שִׁים וַהֲעִם
 נָס מִפְּנֵי פִלֶשְׁתִּים׃ וַיַּחַצֵּב בַּחוּץ־הַחֲלֻקָּה וַיַּצִּילָהּ וַיֵּךְ אֶת־פִּלֶשְׁתִּים
 וַיַּעַשׂ יְהוָה תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה׃ וַיִּרְדּוּ שְׁלֹשָׁה מֵהַשְּׁלֹשִׁים רֹאשׁ וַיָּבֹאוּ
 אֶל־קִצְיֹר אֶל־דָּוִד אֶל־מַעְרַת עֲדֹלָם וַתְּהִי פִלֶשְׁתִּים חֲנָה בַּעֲמֶק רַפְּאִים׃
 וַדָּוִד אָז בַּמַּצִּיחָה וַיַּעֲבֵב פִּלֶשְׁתִּים אֹז בֵּית לָחֶם׃ וַיַּתְאֲוֶה דָּוִד וַיֹּאמֶר
 מִי יִשְׁקֹנִי מַיִם מִבְּאֵר בֵּית־לָחֶם אֲשֶׁר בַּשְּׁעִיר׃ וַיִּבְקְעוּ שְׁלֹשַׁת הַגִּבּוֹרִים
 בַּמַּחֲנֶה פִלֶשְׁתִּים וַיִּשְׁאָבוּ־מַיִם מִבְּאֵר בֵּית־לָחֶם אֲשֶׁר בַּשְּׁעִיר וַיִּשְׁאָבוּ
 וַיָּבֹאוּ אֶל־דָּוִד וְלֹא אָבָה לְשׂוּתָם וַיִּסָּף אֹתָם לַיהוָה׃ וַיֹּאמֶר חֲלִילָה
 לִי יְהוָה מַעֲשֵׂתָי זֹאת הָרָם הָאֲנָשִׁים הַחֲלָכִים בַּנְּפֹשׁוֹתָם וְלֹא אָבָה
 לְשׂוּתָם אֵלֶּה עָשׂוּ שְׁלֹשַׁת הַגִּבּוֹרִים׃ וְאַבְרִישִׁי אַחֲרִי וַיִּזְאֵב בֶּן־צְרוּיָה
 הוּא רֹאשׁ הַשְּׁלֹשִׁי וְהוּא עֹזֵר אֶת־חֲבֵרָתוֹ עַל־שְׁלֹשׁ מֵאוֹת חָלָל וְלֹד־
 שָׁם בַּשְּׁלֹשָׁה׃ מִן־הַשְּׁלֹשָׁה חֲכִי נִכְבֵּד וַיְהִי לָהֶם לְשׁוֹר וְעַד־הַשְּׁלֹשָׁה
 לֹא־בָּא׃ וּבְנֵיהֶם בֶּן־יְהוֹיָדָע בֶּן־אִישׁ חָיִל רַב־פְּעֻלִים מִקְבָּצָאֵל הוּא כ
 הָפָה אֶת־שֹׁנֵי אֶרֶץ מוֹאָב וְהוּא רָדָד וַחֲפָה אֶת־הָאֲרִיָּה בַּחוּץ הַבָּאֵר
 בְּיוֹם הַשָּׁלֹג׃ וְהוּא חָפָה אֶת־אִישׁ מִצְרִי אֲשֶׁר מָרְאָה וּבְנֵי הַמִּצְרִי
 חֲמִית וַיִּרְדּוּ אֵלָיו בַּשָּׁבֶט וַיַּגְזֵל אֶת־הַחֲמִית מִיַּד הַמִּצְרִי וַיַּהַרְגֵהוּ
 בַּחֲמִיתוֹ׃ אֵלֶּה עֲשֵׂה בְנֵיהֶם בֶּן־יְהוֹיָדָע וְלֹד־שָׁם בַּשְּׁלֹשָׁה הַגִּבּוֹרִים׃
 מִן־הַשְּׁלֹשִׁים נִכְבֵּד וְאֶת־הַשְּׁלֹשָׁה לֹא־בָּא וַיִּשְׁמְעֵהוּ דָּוִד אֶל־מִשְׁמַעְהוּ׃
 עֲשׂוּהָאֵל אַחֲרֵי־יוֹאֵב בַּשְּׁלֹשִׁים אֶלְחָנָן בֶּן־דָּוִד בֵּית לָחֶם׃ שָׁמָּה כה
 הַחֲרָדִי אֶלִיקָא הַחֲרָדִי׃ חֲלִץ חַפְלָטִי עֵירָא בֶן־עֲקָשׁ הַחֲקָעִי׃
 אַבְרָמָה הַעֲזָתָיו מִבְּנֵי חַשְׁשָׁתִי׃ צִלְמוֹן הָאֲחֹתִי מִהַרִּי הַנִּטְפָּחִי׃
 חֲלָב בֶּן־בַּעֲנָה הַנִּטְפָּחִי אֲהִי בֶן־רִיבִי מִגְּבַעַת בְּנֵי בְנִדְמָן׃
 בְּנֵיהֶם פְּרָעָתָיו חֲכִי מִנְחֲלִי גַעֲשׂ׃ אַבְי־עֲלִבּוֹן הָעֶרְבָתִי עֲזָמוֹת ל
 הַבְּרַחְמִי׃ אֶלִי־הָבֹא הַשָּׁעֲלִבְנִי בְנֵי רֶשֶׁן וַיְהַנְחֶן׃ שָׁמָּה הַחֲרָרִי
 אַחֲרָם בֶּן־שֹׁהַר הָאֲרָרִי׃ אֶלִיפֶלֶט בֶּן־אַחֲסָפִי בֶן־הַמַּעֲכָתִי אֲלִיעָם
 בֶּן־אַחִיהֶפֶל הַגִּלְגָּי׃ תַּצְרֹן הַבְּרָמְלִי פַעְרִי הָאֲרָבִי׃ יִגְאָל בֶּן־
 36

v. 15. 'ק' v. 13. 'ק' v. 11. XXIII. בַּשְּׁלֹשִׁים כ' שְׁלֹשָׁה ק' v. 15.

יִבְרָר ק' v. 16. מִבְּרָר ק' v. 18. הַשְּׁלֹשִׁי — הַשְּׁלֹשָׁה ק' v. 20. תִּי —

חִיל ק' : הָאֲרִיָּה — הָאֲרִי ק' : חֲבֵר ק' v. 21. אֲשֶׁר — אִישׁ ק' v. 21.

v. 27. נ' דְּגוּשָׁה v. 28. סִבְכָר סִבְרִי v. 33. ג' א' v. 35. ר' — ר' ק' v. 36.

37 נָתַן מִצֵּבֶת בְּנֵי הַדָּרוֹי אֶלֶק הַעֲמוּנִי נִחְרִי הַבְּאֵרְתִּי נִשְׁאִי כָלִי יוֹאֵב
38 בֶּן־צְרוּיָהּ עִירָא הַיְתָרִי גָבַב הַיְתָרִי אֲוִיָּה הַחֲתָנִי כָל שְׁלֹשִׁים
39 וְשִׁבְעָה:

כד CAP. XXIV.

כד

א וַיִּסָּק אֶת־יְהוָה לַחֲרוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַיָּסֶח אֶת־דָּוִד בָּהֶם לֵאמֹר לָךְ מִנָּה
2 אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־יְהוּדָה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־יוֹאֵב ו שֶׁר־הַחֵיל אֲשֶׁר־
אִחֹי שׁוֹט־נָא בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שָׁבַע וַפְקֹדִי אֶת־הֵמָּה
3 וַיַּדְעֹתִי אֶת מִסְפַּר הָעָם וַיֹּאמֶר יוֹאֵב אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּסֶס וַיְהוֹה אֶלְהִיָּה
אֶל־הָעָם כָּהֶם ו כָּהֶם מֵאָה פַעֲמִים וַעֲיָנִי אֶל־נֶר־הַמֶּלֶךְ רֹאוֹת וְאֲדַנִּי
4 הַמֶּלֶךְ לָמָּה חָפֵץ בַּדָּבָר הַזֶּה וַיַּחֲזֹק דְּבַר־הַמֶּלֶךְ אֶל־יוֹאֵב וְעַל שָׂרֵי
הַחֵיל וַיֵּצֵא יוֹאֵב וְשָׂרֵי הַחֵיל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ לִפְקֹד אֶת־הָעָם אֶת־
ה יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן וַיַּחֲזִקוּ בְּעֹזֵיז וּמִן הַעִיר הָעִיר בְּתוֹךְ־
6 הַחֵיל הָעָד וְאֶל־יַעֲזָר וַיִּבְלְאוּ הַגִּלְגָּדָה וְאֶל־אֶרֶץ תְּחַתִּים חֲדָשִׁי וַיִּבְלְאוּ
7 הַנָּה וְעַן וּסְקִיב אֶל־צִידוֹן וַיִּבְלְאוּ מִבְּצָר־צָר וְכָל־עָרֵי הַחֲזִי וְהַכְּנַעֲנִי
8 וַיֵּצְאוּ אֶל־נֶגֶב וַיְהִי־הָ בָּאֵר שָׁבַע וַיִּשְׁטֹטוּ בְּכָל־הָאֶרֶץ וַיִּבְלְאוּ מִקְצֵה
9 תְּשֻׁעָה חֲדָשִׁים וְעֶשְׂרִים יוֹם וַיִּשְׁלֹם וַיִּתֵּן יוֹאֵב אֶת־מִסְפַּר מִפְּקֹד־
הָעָם אֶל־הַמֶּלֶךְ וַתְּתִי יִשְׂרָאֵל שְׁמֹנֶה מֵאוֹת אָלֶּה אִישׁ־חֵיל שְׁלֹשׁ חָרֹב
י וְאִישׁ יְהוּדָה חֲמִש־מֵאוֹת אָלֶּה אִישׁ וַיִּבֶן לְבִידוֹל אִחֹי אֶת־רִיכָן סֶפֶר
אֶת־הָעָם וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־יְהוָה חֲטָאתִי מְאֹד אֲשֶׁר עָשִׂיתִי וַעֲתָה יְהוָה
11 הַעֲבֵר־נָא אֹזֶן־עֲנִן עֲבֹדְךָ כִּי נִסְכַּלְתִּי מְאֹד וַיָּקָם דָּוִד בִּפְקֹד וַיְדַבֵּר
12 יְהוָה חֲרֹל אֶל־גֵּד הַגִּבֹּיָה חֲזֹת דָּוִד לֵאמֹר הֲלוֹךְ וַדְּבַרְתָּ אֶל־דָּוִד כֹּה
אָמַר יְהוָה שְׁלֹשׁ אֲנֹכִי נוֹטֵל עֲלֶיךָ בַּחֲרֹלֶךְ אֶת־חַמֶּה וְאֶעֱשֶׂה־לָּךְ
13 וַיִּבְאֲ־גֵד אֶל־דָּוִד וַיַּגִּד־לּוֹ וַיֹּאמֶר לֹו הַחֲבֹא לָךְ שִׁבְע־שָׁנִים ו רָגַב ו
בְּאַרְצָךְ וְאִם־שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים גָּסָל לִפְנֵי־צֹרִיךְ וְהוּא רֹדֶפֶךָ וְאִם־חֲרוֹת
שְׁלֹשָׁה יָמִים לְבָל בְּאַרְצָךְ עֲתָה הֵעַ וְרֹאֶה מִת־אֲשִׁיב שְׁלֹחִי דְּבַר
14 וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־גֵּד צֹר־לִי מְאֹד נִפְלֵה־נָא בְּיַד־יְהוָה כִּי־רַבִּים
טו רַחֲמָיו וּבְיַד אָדָם אֶל־אֶפְלָה וַיִּתֵּן יְהוָה לְבָל בְּיִשְׂרָאֵל מִהַבְּקָר וְעַד־
עֵת מוֹעֵד וַיָּמָת מִן־הָעָם מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שָׁבַע שִׁבְעִים אָלֶּה אִישׁ
16 וַיִּשְׁלַח דָּוִד הַמִּלָּאָה ו יְרוּשָׁלַם לְשִׁחָתָהּ וַיִּנָּחֶם יְהוָה אֶל־הַרְגָּה וַיֹּאמֶר
לְמַלְאָה חֲמִשְׁתִּית בָּעָם רַב עֲתָה הָרָה יִדָּה וּמִלָּאָה יְהוָה הָיָה עִם־
17 גֵּרֹן הָאֲזִרְנָה תִּיבְסִי וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־יְהוָה בְּרָאתִי ו אֶת־הַמִּלָּאָה ו

v. 37. XXIII. נִשְׁאִי — נִשְׁאִי ק' v. 6. XXIV. וְעַד סְבִיר
v. 10. 11. פֶּסֶקא ב"א v. 14. מִיֹּד ק' v. 16. הָאֲזִרְנָה — הָאֲזִרְנָה ק'

36. Igaal filius Nathau de Soba, Bonni de Gadi,

37. Selec de Ammoni, Naharai Berothites armiger Ioab filii Sarviae,

38. Ira Iethrites, Gareb et ipse Iethrites,

39. Urias Hethaeus. Omnes triginta septem.

CAP. XXIV.

David a Propheta Gad ob populum recensitum reprehenditur. Pestis 70000 extinguit. David orat pro populo et pestis cessat.

1. Et * addidit furor Domini irasci contra Israël, commovitque David in eis dicentem †: Vade, numera Israël et Iudam.

* 1 Paral. 21, 13. † Ics. 45, 7. Iac. 1, 13. 14.

2. Dixitque rex ad Ioab principem exercitus sui: Perambula omnes tribus Israël a Dan usque Bersabee, et numera populum, ut sciam numerum eius.

3. Dixitque Ioab regi: Adaugeat Dominus Deus tuus ad populum tuum, quantus nunc est, iterumque centuplicet in conspectu domini mei regis; sed quid sibi dominus meus rex vult in re huiuscemodi?

4. Obtinuit autem sermo regis verba Ioab et principum exercitus; egressusque est Ioab, est principes militum, a facie regis, ut numerarent populum Israël.

5. Cumque pertransissent Iordanem, venerunt in Aroër ad dexteram urbis, quae est in valle Gad;

6. et per Iazer transierunt in Galaad, et in terram inferiorem Hodsi, et venerunt in Dan sylvestria. Circumeuntesque iuxta Sidonem,

7. transierunt prope moenia Tyri, et omnem terram Hevaei et Chananaei, veneruntque ad meridiem Iuda in Bersabee.

8. Et lustrata universa terra, affuerunt post novem menses et viginti dies in Ierusalem.

9. Dedit ergo Ioab numerum descriptionis populi regi, et inventa sunt de Israël octingenta millia vi-

rorum fortium, qui educerent gladium; et de Iuda quingenta millia pugnatorum *.

* 1 Paral. 21, 5. 6. 28, 24.

10. Percussit autem cor * David eum, postquam numeratus est populus; et dixit David ad Dominum: Peccavi valde in hoc facto †; sed precor, Domine! ut transferas iniquitatem servi tui, quia stulte egi nimis.

* 1 Reg. 24, 6. † Ps. 114, 1. 32, 16. 17. Ics. 10, 12. 13.

11. Surrexit itaque David mane, et sermo Domini factus est ad Gad Prophetam et videntem David, dicens:

12. Vade, et loquere ad David: Haec dicit Dominus: Trium tibi datur optio, elige unum, quod volueris ex his, ut faciam tibi.

13. Cumque venisset Gad ad David, nuntiavit ei dicens: Aut septem annis veniet tibi fames in terra tua; aut tribus mensibus fugies adversarios tuos, et illi te persequentur; aut certe tribus diebus erit pestilentia in terra tua. Nunc ergo delibera, et vide, quem respondeam ei, qui me misit, sermonem.

14. Dixit autem David ad Gad: Coarctor nimis *! sed melius est, ut incidam in manus Domini (multae enim misericordiae eius sunt), quam in manus hominum.

* Dan. 13, 23.

15. Immisitque Dominus pestilentiam in Israël, de mane usque ad tempus constitutum, et mortui sunt ex populo, a Dan usque ad Bersabee, septuaginta millia virorum.

16. Cumque extendisset manum suam Angelus Domini super Ierusalem, ut disperderet eam, misertus est Dominus super afflictione *, et ait Angelo percutienti populum: Sufficit! nunc contine manum tuam. Erat autem Angelus Domini iuxta aream Areuna Iebusaei.

* 1 Reg. 15, 29. Ps. 102, 9. 10.

17. Dixitque David ad Dominum,

cum vidisset Angelum caedentem populum: Ego sum *, qui peccavi, ego inique egi; isti, qui oves sunt, quid fecerunt? vertatur, obsecro, manus tua contra me, et contra domum patris mei.

* Ps. 31, 5.

18. Venit autem Gad ad David in die illa, et dixit ei: Ascende, et constitue altare Domino in area Areuna Iebusaei.

19. Et ascendit David iuxta sermonem Gad, quem praeceperat ei Dominus.

20. Conspiciensque Areuna, animadvertit regem et servoseiustransire ad se;

21. et egressus adoravit regem prono vultu in terram, et ait: Quid causae est, ut veniat dominus meus rex ad servum suum? Cui David ait: Ut emam a te aream, et aedificem al-

tare Domino, et cesset interfectio, quae grassatur in populo.

22. Et ait Areuna ad David: Accipiat, et offerat dominus meus rex, sicut placet ei; habes boves in holocaustum, et plaustrum et iuga boum in usum lignorum.

23. Omnia dedit Areuna rex regi; dixitque Areuna ad regem: Dominus Deus tuus suscipiat votum tuum.

24. Cui respondens rex, ait: Nequaquam! ut vis, sed emam pretio a te, et non offeram Domino Deo meo holocausta gratuita. Emit ergo David aream, et boves, argenti sicilicis quinquaginta.

25. Et aedificavit ibi David altare Domino, et obtulit holocausta et pacifica; et propitiatus est Dominus terrae, et cohibita est plaga ab Israël.

LIBER III. REGUM, PRIMUS MELACHIM.

CAP. I.

Adonia regnum affectante, Salomon rex designatur et ungitur.

1. Et rex David senuerat, habebatque aetatis plurimos dies; cumque opiriretur vestibus, non calefiebat.

2. Dixerunt ergo ei servi sui: Quaeramus domino nostro regi adolescentulam virginem, et stet coram rege, et foveat eum, dormiatque in sinu suo, et calefaciat dominum nostrum regem.

3. Quaesierunt igitur adolescentulam speciosam in omnibus finibus Israël, et invenerunt Abisag Suna-

mitidem, et adduxerunt eam ad regem.

4. Erat autem puella pulchra nimis, dormiebatque cum rege, et ministrabat ei, rex vero non cognovit eam.

5. Adonias * autem filius Haggith elevabatur, dicens: Ego regnabo. Fecitque sibi currus et equites, et quinquaginta viros, qui current ante eum.

* 2 Reg. 3, 4.

6. Nec corripuit * eum pater suus aliquando, dicens: Quare hoc fecisti? Erat autem et ipse pulcher valde, secundus † natus post Absalom.

* 1 Reg. 2, 29. 2 Reg. 13, 21. 15, 1.

† 2 Reg. 3, 3. 4.

חֲמִשָּׁה בָּעָם וַיֹּאמֶר הִנֵּה אֲנִי חֹטְאִי וְאֲנִי הַעֲוִיתִי וְאֵלֶּה הַצֹּאֵן
 מִה עָשׂוּ תְּהִי נָא יְיָהּ בְּרִי וּבְבֵית אָבִי: וּבְכֹאֲגָד אֶל־דָּוִד בָּיֹם 18
 הַהוּא וַיֹּאמֶר לוֹ עֲלֵה הָקָם לַיהוָה מִזִּבְחַת בִּלְהָן אֲרֻנָּה הַיִּזְבֵּשִׁי: וַיַּעַל 19
 דָּוִד כְּדַבְר־יְיָ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה: וַיִּשְׁקֶם אֲרֻנָּה וַיֵּרֶא אֶת־חַמְלֵקֶשׁ כ
 וְאֶת־עֲבָדָיו עֹבְדִים עָלָיו וַיֵּצֵא אֲרֻנָּה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר אֶרְצָה:
 וַיֹּאמֶר אֲרֻנָּה מִדּוּעַ בָּא אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ אֶל־עַבְדּוֹ וַיֹּאמֶר דָּוִד לִקְנוֹת 21
 מִעֲמֻקָּה אֶת־הַתֶּרֶן לִבְנוֹת מִזְבֵּחַ לַיהוָה וְתִעָצֵר חַמְגָּפָה מֵעַל הָעָם:
 וַיֹּאמֶר אֲרֻנָּה אֶל־דָּוִד וְקַח וַיַּעַל אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב בְּעֵינָיו רֹאה 22
 הַבִּקְרָה לַעֲלֹה וְהַמְרָגִים וְכָלִי הַבִּקְרָה לַעֲצִים: הַכֹּל נָתַן אֲרֻנָּה • לַמֶּלֶךְ 23
 וַיֹּאמֶר אֲרֻנָּה אֶל־חַמְלֵקֶשׁ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ יִרְצֶךָ: וַיֹּאמֶר חַמְלֵקֶשׁ אֶל־ 24
 אֲרֻנָּה לֹא כִּי־קִנּוּ אֶקְנֶה מֵאוֹהֶל בְּמַחֲזִיר וְלֹא אֶעֱלֶה לַיהוָה אֱלֹהֵי
 עֲלֹת הָעָם וַיִּקֶּן דָּוִד אֶת־הַתֶּרֶן וְאֶת־הַבִּקְרָה בְּכֶסֶף שִׁקְלִים חֲמִשִּׁים:
 וַיִּבֶן שֵׁם דָּוִד מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיַּעַל עֹלֹת וַיִּשְׁלֹמִים וַיַּעֲתֵר יְהוָה לְאָרֶץ כַּח
 וְהִעָצֵר חַמְגָּפָה מֵעַל יִשְׂרָאֵל:

מ ל כ י א

LIBER I. REGUM.

CAPUT I. א

וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד זָכָן בָּא בְּיָמָיו וַיִּכְסֹּהוּ בַּבְּגָדִים וְלֹא יָחַם לוֹ: וַיֹּאמְרוּ א 2
 לוֹ עֲבָדָיו וַיִּבְקְשׁוּ לְאֹדֹנִי הַמֶּלֶךְ נִעְרָה כְּחוּלָה וַעֲמִדָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ
 וַתְּהִי־לוֹ סִכְנָת וַשִּׁכְבָּהּ בְּחִיקָהּ וְחָם לְאֹדֹנִי הַמֶּלֶךְ: וַיִּבְקְשׁוּ נִעְרָה 3
 רָפָה בָּזָל וְכוֹל יִשְׂרָאֵל וַיִּמָּצְאוּ אֶת־אֲבִישָׁג הַשְּׁוֹנִמִית וַיָּבֵאוּ אֹתָהּ
 לַמֶּלֶךְ: וַתִּנְעָרָה רָפָה עַד־מָאד וְהָלִי לַמֶּלֶךְ סִכְנָת וַתִּשְׁרָתָהּ וַחַמְלֵקֶשׁ 4
 לֹא יָדָעָה: וַאֲדֹנָיָה בֶן־חֲנָנִית מִתְנַשֵּׂא לֵאמֹר אֲנִי אֶמְלֶךְ וַיַּעַשׂ לוֹ ח 5
 רֶכֶב וַפָּרָשִׁים וְחַמְשִׁים אִישׁ רָצִים לִפְנָיו: וְלֹא־עָצְבוּ אָבִיו מִדְּמִיו 6
 לֵאמֹר מִדּוּעַ כָּכָה עָשִׂיתָ וְגַם־הוּא טוֹב־תֵּאֵל מָאֵד וְאִתּוֹ יִלְדָה אַחֲרֵי

XXIV. v. 18. אֲרֻנָּה ק' v. 22. יָנִי — 'קרי ק' v. 23. בַּמֶּס', חַמְלֵקֶשׁ:

פֶּסֶקָא בִּא"פ v. 1. I. הַפְּסִיקָה חֵיו שִׁיחַ : בִּנ"א רָחֵם

7 אֲבִשְׁלוֹם: וַיִּהְיוּ דְבָרָיו עִם יוֹאָב בֶּן-צְרוּיָהּ וְעִם אֲבוֹתָיו הַכֹּהֵן
8 וַיִּצְוּהוּ אֶתְרֵי אֲדֹנָיָה: וַצִּוּוֹם הַכֹּהֵן וּבְנֵיהֶם בֶּן-יְהוֹיָדָע וְנָתָן הַנָּבִיא
9 וְשִׁמְעִי וְרֵעִי וְהַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר לְדָוִד לֹא הָיוּ עִם-אֲדֹנָיָה: וַיִּזְבַּח
אֲדֹנָיָה צֹאן וּבָקָר וּמְרִיא עִם אֲבֵן הַזֹּחֶלֶת אֲשֶׁר-אָצֵל עֵין רֹגֵל
וַיִּקְרָא אֶת-כָּל-אֶחָיו בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּלְכָל-אֲנָשֵׁי יְהוּדָה עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ:
י וְאֶת-נָתָן הַנָּבִיא וּבְנֵיהֶם וְאֶת-הַגִּבּוֹרִים וְאֶת-שְׁלֹמֹה אֶחָיו לֹא קָרָא:
11 וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל-בֶּת-שֶׁבַע אִם-שְׁלֹמֹה לֹאמַר הֲלוֹא שְׁמַעְתָּ כִּי מֶלֶךְ
12 אֲדֹנָיָה בֶן-חַגִּית וְאֲדֹנָיָה דָּוִד לֹא יָדָע: וְעַתָּה לְכִי אִישָׁצֶהָ נָא עֲצֵה
13 וּמִלִּטִּי אֶת-נַפְשִׁיךָ וְאֶת-נַפְשׁ בְּנֶךָ שְׁלֹמֹה: לְכִי וּבְרָא אֶל-הַמֶּלֶךְ דָּוִד
וְאָמַרְתְּ אֵלָיו הֲלֹא-אַתָּה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ נִשְׁבַּעְתָּ לֵאמֹתָ לֵאמֹר כִּי-
שְׁלֹמֹה בְנִי וּמֶלֶךְ אַחֲרָי וְהוּא יָשֵׁב עַל-כִּסֵּאִי וּמִדֹּעַ מֶלֶךְ אֲדֹנָיָה:
14 הִנֵּה עֹדֶךָ מִדְּבַרְתָּ שֵׁם עִם-הַמֶּלֶךְ וְאֲנִי אֲבֹא אֶחָדָךְ וּמִלֵּאתִי אֶת-
טו הַבָּרָד: וְהָבֵא בֶת-שֶׁבַע אֶל-הַמֶּלֶךְ הַחֲדָרָה וְהַמֶּלֶךְ זָקֵן מְאֹד וְאֲבִשְׁל
16 הַשְׂוֹנְמִית מִשְׁרַח אֶת-הַמֶּלֶךְ: וְחִסְדְּךָ בֶת-שֶׁבַע וְחִשְׁתָּחֶה לַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר
17 הַמֶּלֶךְ מִחֲלָה: וַיֹּאמֶר לוֹ אֲדֹנִי אַתָּה נִשְׁבַּעְתָּ בַּיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֵאמֹתָ
18 כִּי-שְׁלֹמֹה בְנִי וּמֶלֶךְ אַחֲרָי וְהוּא יָשֵׁב עַל-כִּסֵּאִי: וְעַתָּה הִנֵּה אֲדֹנָיָה
19 מֶלֶךְ וְאַתָּה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ לֹא יָדָעְתָּ: וַיִּזְבַּח שׂוֹר וּמְרִיא-וָצֹאן לָרֹב
וַיִּקְרָא לְכָל-בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּלְאֶבְרָחָם הַכֹּהֵן וּלְיוֹאָב שָׂר הַחֲצָבָא וּלְשְׁלֹמֹה
כ עֲבָדָה לֹא קָרָא: וְאַתָּה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ עֵינֶיךָ כָּל-יִשְׂרָאֵל עָלֶיךָ לְהַעֲד
21 לָהֶם מִי יָשֵׁב עַל-כִּסֵּא אֲדֹנִי-הַמֶּלֶךְ אַחֲרָיו: וְהָיָה כַּשֶּׁבַע אֲדֹנִי-הַמֶּלֶךְ
22 עִם-אֲבוֹתָיו וְהַיְחִי אֲנִי וּבְנֵי שְׁלֹמֹה כַּסָּאִים: וְהָיָה עֹדֶיךָ מִדְּבַרְתָּ
23 עִם-הַמֶּלֶךְ וְנָתָן הַנָּבִיא בָּא: וַיַּעֲדוּ לַמֶּלֶךְ לֵאמֹר הִנֵּה נָתָן הַנָּבִיא
24 וּבָא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁתָּחֶה לַמֶּלֶךְ עַל-אִפְּרוֹ אֲרָצָה: וַיֹּאמֶר נָתָן אֲדֹנִי
כה הַמֶּלֶךְ אַתָּה אָמַרְתָּ אֲדֹנָיָה וּמֶלֶךְ אַחֲרָי וְהוּא יָשֵׁב עַל-כִּסֵּאִי: כִּי ו
דָּוִד הַיּוֹם וַיִּזְבַּח שׂוֹר וּמְרִיא-וָצֹאן לָרֹב וַיִּקְרָא לְכָל-בְּנֵי הַמֶּלֶךְ
וּלְשָׂרֵי הַחֲצָבָא וּלְאֶבְרָחָם הַכֹּהֵן וְחָגִם אֲבָלִים וְשִׁתִּים לִפְנָיו וַיֹּאמְרוּ
26 וְחִי הַמֶּלֶךְ אֲדֹנָיָה: וְלִי אֲנִי-עֲבָדָה וּלְצֹדֵק הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו בֶּן-יְהוֹיָדָע
27 וּלְשְׁלֹמֹה עֲבָדָה לֹא קָרָא: אִם מֵאֵת אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ נִהְיָה הַדָּבָר הַזֶּה
28 וְלֹא הוֹדַעְתָּ אֶת-עֲבָדֶיךָ מִי יָשֵׁב עַל-כִּסֵּא אֲדֹנִי-הַמֶּלֶךְ אַחֲרָיו: וַיִּזְנוּ
הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֹּאמֶר קְרָאוּ-לִי לְבֶת-שֶׁבַע וַתָּבֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתִּשָּׁמֶר
29 לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: וַיִּשָּׁבַע הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר חִי-וְהָיָה אֲשֶׁר-פָּדָה אֶת-נַפְשִׁי

18. I. v. 18. א' ב'מס' וְעַתָּה v. 20. א' שְׁמַח v. 21. עֲבָדֶיךָ —

עֲבָדֶיךָ ק'

7. Et sermo ei cum Ioab filio Sarviae, et cum Abiathar sacerdote, qui adiuvabant * partes Adoniae

* c. 2, 22.

8. Sadoc vero sacerdos, et Banaias filius Iaiahae, et Nathan Propheta, et Semei et Rei, et robur exercitus David non erat cum Adonia.

9. Immolatis ergo Adonias arietibus et vitulis, et universis pinguibus, iuxta lapidem Zohelath, qui erat vicinus fonti Rogel *, vocavit universos fratres suos filios regis, et omnes viros Iuda servos regis;

* 2 Reg. 17, 17. Ies. 15, 7.

10. Nathan autem * Prophetam, et Banaiam, et robustos quosque, et Salomonem fratrem suum, non vocavit.

* v. 19.

11. Dixit itaque * Nathan ad Bethsabée matrem Salomonis: Num audisti, quod regnaverit Adonias filius Haggith, et dominus noster David hoc ignorat?

* 2 Reg. 12, 25.

12. Nunc ergo veni, accipe consilium a me, et salva animam tuam, filique tui Salomonis.

13. Vade, et ingredi ad regem David, et dic ei: Nonne tu, domine mi rex! iurasti mihi ancillae tuae, dicens *: Salomon filius tuus regnabit post me, et ipse sedebit in solio meo? Quare ergo regnat Adonias?

* 1 Paral. 28, 5. sq.

14. Et adhuc ibi te loquente cum rege, ego veniam post te, et complebo sermones tuos.

15. Ingressa est itaque Bethsabée ad regem in cubiculum; rex autem senuerat nimis, et Abisag Sunamitis ministrabat ei.

16. Inclinauit se Bethsabée, et adoravit regem. Ad quam rex *: Quid tibi, inquit, vis?

* 2 Reg. 14, 5.

17. Quae respondens, ait: Domine mi, tu iurasti per Dominum Deum tuum ancillae tuae: Salomon filius tuus regnabit post me, et ipse sedebit in solio meo.

18. Et ecce! nunc Adonias regnat, te, domine mi rex! ignorante.

19. Mactavit * boves, et pingua quaeque, et arietes plurimos, et vocavit omnes filios regis, Abiathar quoque sacerdotem, et Ioab principem militiae; Salomonem autem servum tuum non vocavit.

* v. 9, 10.

20. Verumtamen, domine mi rex! in te oculi respiciunt totius Israël, ut indices eis, quis sedere debeat in solio tuo, domine mi rex! post te.

21. Eritque cum dormierit dominus meus rex cum patribus suis, erimus * ego et filius meus Salomon peccatores.

* Exod. 5, 16.

22. Adhuc illa loquente cum rege, Nathan Propheta venit.

23. Et nunciaverunt regi, dicentes: Adest Nathan Propheta. Cumque introisset in conspectu regis, et adorasset eum pronus in terram,

24. dixit Nathan: Domine mi rex! tu dixisti: Adonias regnet post me, et ipse sedeat super thronum meum?

25. Quia descendit hodie, et immolavit boves, et pingua, et arietes plurimos, et vocavit universos filios regis, et principes exercitus, Abiathar quoque sacerdotem, illisque vescentibus, et bibentibus coram eo, et dicentibus *: Vivat rex Adonias!

* 2 Reg. 16, 16.

26. Me servum tuum *, et Sadoc sacerdotem, et Banaiam filium Ioiahae, et Salomonem famulum tuum, non vocavit.

* v. 10.

27. Numquid a domino meo rege exivit hoc verbum, et mihi non indicasti servo tuo, quis sessurus esset super thronum domini mei regis post eum?

28. Et respondit rex David, dicens: Vocate ad me Bethsabée. Quae cum fuisset ingressa coram rege, et stetisset ante eum,

29. iuravit rex, et ait: Vivit Dominus *, qui eruit animam meam de omni angustia.

* 2 Reg. 4, 9.

30. quia sicut iuravi tibi per Dominum Deum Israël, dicens: Salomon filius tuus regnabit post me, et ipse sedebit super solium meum pro me; sic faciam hodie.

31. Summissoque Bethsabec in terram vultu, adoravit regem, dicens: Vivat dominus meus David in aeternum!

32. Dixit quoque rex David: Vocate mihi Sadoc sacerdotem, et Nathan Prophetam, et Banaïam filium Ioiadae. Qui cum ingressi fuissent eorum regē,

33. dixit ad eos: Tollite vobiscum servos domini vestri, et imponite Salomonem filium meum super mulam meam; et ducite eum in Gihon*.

* 2 Par. 32, 30. 33, 14.

34. Et ungat eum ibi Sadoc sacerdos, et Nathan Propheta, in regem super Israël; et canetis buccina, atque dicetis*: Vivat rex Salomon!

* v. 39.

35. Et ascendetis post eum, et veniet*, et sedebit super solium meum, et ipse regnabit pro me; illique praecipiam, ut sit dux super Israël, et super Iudam.

* v. 30. 46.

36. Et respondit Banaïas filius Ioiadae regi, dicens: Amen! sic loquatur Dominus Deus domini mei regis.

37. Quomodo fuit Dominus cum domino meo rege, sic sit cum Salomone, et sublimius faciat solium eius a solio domini mei regis David.

38. Descendit ergo Sadoc sacerdos, et Nathan Propheta, et Banaïas filius Ioiadae, et Cerethi, et Phelethi; et imposuerunt Salomonem super mulam regis David, et adduxerunt eum in Gihon.

39. Sumpsitque Sadoc sacerdos* cornu olei de tabernaculo, et unxit Salomonem; et cecinerunt buccina, et dixit omnis populus†: Vivat rex Salomon!

* 1 Paral. 29, 22. † 4 Reg. 11, 12.

40. Et ascendit universa multitudo post eum, et populus canentium tibis, et laetantium gaudio magno, et insonuit terra a clamore eorum.

41. Audivit autem Adonias, et omnes, qui invitati fuerant ab eo, iamque convivium finitum erat; sed et Ioab, audita voce tubae, ait: Quid tibi vult clamor civitatis tumultuantis?

42. Adhuc illo loquente, Ionathas filius Abiathar sacerdotis venit*; cui dixit Adonias: Ingredere, quia vir fortis es, et bona nuncians.

* 2 Reg. 15, 27.

43. Responditque Ionathas Adoniae: Nequaquam! Dominus enim noster rex David regem constituit Salomonem;

44. misitque cum eo Sadoc sacerdotem, et Nathan Prophetam, et Banaïam filium Ioiadae, et Cerethi et Phelethi, et imposuerunt eum super mulam regis.

45. Unxeruntque eum Sadoc sacerdos, et Nathan Propheta regem in Gihon; et ascenderunt inde laetantes, et insonuit civitas; haec est vox, quam audistis.

46. Sed et Salomon sedet super solium regni*.

* 1 Paral. 28, 5.

47. Et ingressi servi regis benedixerunt domino nostro regi David, dicentes: Amplificet Deus nomen Salomonis super nomen tuum, et magnificet thronum eius super thronum tuum. Et adoravit* rex in lectulo suo;

* Gen. 47, 31.

48. et locutus est: Benedictus Dominus Deus Israël, qui dedit hodie* sedentem in solio meo, videntibus oculis meis.

* c. 3, 6.

49. Territi sunt ergo, et surrexerunt omnes, qui invitati fuerant ab Adonia, et ivit unusquisque in viam suam.

50. Adonias autem timens Salo-

מִכָּל-צָרָה: כִּי כִשְׁשִׁי נִשְׁלַחְתִּי לָהּ בְּרוּחָהּ אֶלְחִי וְשָׂרָאֵל לֵאמֹר כִּי ל
 שְׁלֵמָה בְּנִי וּמִלָּה אֶחָדִי וְהוּא יָשֵׁב עַל-בֶּסְאִי תַּחְתִּי כִי בֶן אֵשֶׁת
 הַיּוֹם הַזֶּה: וְהִקְדֹּם בַּת-שֶׁבַע אֶפְרַיִם אֶרֶץ וְתִשְׁתַּחֲוֶה לְמִלָּה וְתֹאמַר יְהִי 31
 אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הַזֶּה לְעַלְמִם: וַתֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הַזֶּה קָרָאֵל לִי לְצָדוֹק הַכֹּהֵן
 וּלְנִתָן הַנָּבִיא וּלְבִנָּהוּ בֶן-יְהוֹיָדָע וַיָּבֹאוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ 32
 לָהֶם קַחוּ עִמָּכֶם אֶת-עַבְדֵי אֲדֹנֵיכֶם וְהִרְפַּבְתֶּם אֶת-שְׁלֵמָה בְנִי עַל-
 הַפָּרֹכֶת אֲשֶׁר-לִי וְהוֹרִדְתֶּם אֹתוֹ עַל-גִּחֹן: וּמִשָּׁח אֹתוֹ שָׁם צָדוֹק 33
 הַכֹּהֵן וְנִתָן הַנָּבִיא לְמִלָּה עַל-יִשְׂרָאֵל וְתִקְעֶתֶם בְּשׁוֹפָר וְאִמְרֶתֶם יְהִי
 הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה: וְעַלְיֹתָם אֶחָדִי וְבָא יִשָּׁב עַל-בֶּסְאִי וְהוּא יִמְלֹךְ וְתַחְתִּי לֵא 34
 יֵאָתוּ צִוִּיתִי לַהֲנוּחַ נָגִיד עַל-יִשְׂרָאֵל וְעַל-יְהוּדָה: וַיַּעַן בְּנֵיהוּ בֶן- 35
 יְהוֹיָדָע אֶת-הַמֶּלֶךְ וַתֹּאמֶר אֲמֵן בֶּן יֹאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ:
 כֹּכָאֲשֶׁר הָיָה יְהוָה עִם-אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כֵּן יִהְיֶה עִם-שְׁלֵמָה וַיַּגִּדֵל אֶת- 36
 בֶּסְאִי מִבֶּסֶא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הַזֶּה: וַיַּקְדֵּם צָדוֹק הַכֹּהֵן וְנִתָן הַנָּבִיא 37
 וּבְנֵיהוּ בֶן-יְהוֹיָדָע וְהַפְלִתוּ וְהַפְלִתִי וַיִּרְפְּבוּ אֶת-שְׁלֵמָה עַל-פָּרֹכֶת
 הַמֶּלֶךְ הַזֶּה וַיִּלְכְּדוּ אֹתוֹ עַל-גִּחֹן: וַיִּקַּח צָדוֹק הַכֹּהֵן אֶת-קֶרֶן הַשֶּׁמֶן 38
 מִן-הָאֵהָל וַיִּמָּשַׁח אֶת-שְׁלֵמָה וַיַּהֲקֵעוּ בְּשׁוֹפָר וַיֹּאמְרוּ כָּל-הָעָם יְהִי
 הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה: וַיַּעֲלֹו כָּל-הָעָם אֶחָדִי וְהָעָם מִתְּלָלִים בַּתְּלָלִים מ 39
 וַיִּשְׁחָתוּ שְׂמִיתָה גְדוּלָּה וְהַבִּקֵּעַ הָאֶרֶץ בְּקוֹלָם: וַיִּשְׁמַע אֲדֹנָהוּ וְכָל- 40
 הַקְּרָאִים אֲשֶׁר אֹתוֹ וְהֵם בָּאוּ לְאֵלֶּל וַיִּשְׁמַע וַיֹּאבֵד אֶת-קוֹל הַשׁוֹפָר
 וַיֹּאמֶר מִדּוֹשׁ קוֹל-הַקְּרֹכָה הַיּוֹמָה: עוֹדֵנִי מִדְּבַר וְהִנֵּה יוֹנָתָן בֶּן-אֲבִיָּתָר 41
 הַכֹּהֵן בָּא וַיֹּאמֶר אֲדֹנָהוּ בָּא כִּי אִישׁ חָיִל אֵתָה וְטוֹב תְּבַשְׂרִי: וַיַּעַן 42
 יוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לְאֲדֹנָהוּ אֲבָל אֲדֹנָיִי הַמֶּלֶךְ-הַזֶּה הַמֶּלֶךְ אֶת-שְׁלֵמָה:
 וַיִּשְׁלַח אֹתוֹ-הַמֶּלֶךְ אֶת-צָדוֹק הַכֹּהֵן וְאֶת-נִתָן הַנָּבִיא וּבְנֵיהוּ בֶן- 43
 יְהוֹיָדָע וְהַפְּרִתִי וְהַפְּרִתִי וַיִּרְפְּבוּ אֹתוֹ עַל פָּרֹכֶת הַמֶּלֶךְ: וּמִשָּׁחוּ אֹתוֹ מֵה 44
 צָדוֹק הַכֹּהֵן וְנִתָן הַנָּבִיא לְמִלָּה בְּגִחֹן וַיַּעֲלֹו מִשָּׁם שְׂמִיתִים וְהָיָה
 הַקְּרֹכָה הוּא הַקּוֹל אֲשֶׁר שָׁמַעְתֶּם: וְגַם יָשֵׁב שְׁלֵמָה עַל בֶּסֶא הַמְּלוּכָה: 45
 וְגַם-בָּאוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ לְבָרֶךְ אֶת-אֲדֹנָיִי הַמֶּלֶךְ הַזֶּה לֵאמֹר יִיטִיב 46
 אֱלֹהֵיךָ אֶת-שֵׁם שְׁלֵמָה מִשְׁמֶךָ וַיַּגִּדֵל אֶת-בֶּסֶאֹ מִבֶּסֶאָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה 47
 הַמֶּלֶךְ עַל-הַמִּשְׁעָב: וְגַם-כָּבֹדָה אָמַר הַמֶּלֶךְ בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל 48
 אֲשֶׁר נָתַן הַיּוֹם יָשֵׁב עַל-בֶּסְאִי וְעֵינֵי רְאוּת: וַיַּהֲרִדוּ וַיִּקְבְּיוּ כָּל- 49
 הַקְּרָאִים אֲשֶׁר לְאֲדֹנָהוּ וַיִּלְכְּדוּ אִישׁ לְדָרְסוֹ: וַאֲדֹנָהוּ וְכָא מִסְּנֵי שְׁלֵמָה נ 50

v. 31. I. ע"כ v. 33. על- — אל- ק' v. 37. יְהִי — יְהִיֵּה ק'

v. 17. אֱלֹהֵיךָ — אֱלֹהִים כ'

51 וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ וַיַּחֲזֹק בַּקַּרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ: וַיִּגַּד לְשִׁלְמִיָּה לֵאמֹר חַנָּה אֵלֶיךָ
 וְרָא אֶת־הַמֶּלֶךְ שְׁלִמִיָּה וְהִנֵּה אִתּוֹ בַּקַּרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ לֵאמֹר וְשָׁבַע־לִי
 52 כִּי־זֶה הַמֶּלֶךְ שְׁלִמִיָּה אִם־דִּמִּית אֶת־עֲבָדוֹ בַּחֲרָב: וַיֹּאמֶר שְׁלִמִיָּה אִם
 יִהְיֶה לְבֶן־חַיִל לֹא־יִפֹּל מִשְׁעֶרְתּוֹ אֲרָצָה וְאִם־רָעָה תִּמָּצֵא־בּוֹ וְמָת:
 53 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלִמִיָּה וַיְרַדְתּוּ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וַיָּבֹאוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּ לַמֶּלֶךְ שְׁלִמִיָּה
 וַיֹּאמְרוּ־לּוֹ שְׁלִמִיָּה קָה לְבִיתְךָ:

CAP. II. ב

ב

2 א וַיִּקְרָבוּ וַיִּמְיְדוּ לָמוּת וַיִּצְוּ אֶת־שְׁלִמִיָּה בֶן־זִאמְרִי, אֶנְכִּי חֵלֶךְ בְּדָרֶךְ
 3 פֶּלֶא־הָאָרֶץ וַיַּחֲזֹק וַיִּהְיֶה לְאִישׁ: וְשִׁמְרָה אֶת־מִשְׁמֶרֶת: וַיְהִי אֶלְחִיָּה
 לְלֶכֶת בְּדַרְכּוֹ לְשֹׁמֵר חֻקָּתָיו וּמִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וַיַּעֲדוּהוּ בַּקְּהֹיִם
 בְּתוֹרַת מֹשֶׁה לְמַעַן תִּשְׁפִּיל אֶת פֶּל־אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה וְאֶת פֶּל־אֲשֶׁר תַּפְסֶה
 4 טָם: לְמַעַן יָקִים יְהוָה אֶת־דִּבְרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר עֲלֶיךָ לֵאמֹר אִם־יִשְׁמְרוּ
 בְּנֶיךָ אֶת־דִּרְכָּם לְלֶכֶת לִפְנֵי בָאֲמָת בְּכָל־לִבָּבָם וּבְכָל־נַפְשָׁם לֵאמֹר
 ה לֹא־יִפְרֹת לָךְ אִישׁ מֵעַל פֶּסֶא וְשִׂדָּאֵל: וְגַם אֶתָּה וְדָעָתְךָ אִתְּךָ אֲשֶׁר־
 עָשִׂה לִּי וַיֹּאב בֶּן־צְרוּיָה אֲשֶׁר עָשָׂה לְשֹׁנֵי־טָרִי צִבְאוֹת וְשִׂדָּאֵל
 לְאַבְנֵר בֶּן־נֵר וְלַעֲמִשָּׂא בֶן־יֶחֱזֶל וַיַּתְרִגְם וַיִּשְׁטֹם דָּמִי־מִלְחָמָה בְּשָׁלֹם
 וַיִּתֵּן דָּמֵי מִלְחָמָה בַּחֲגֻרְתּוֹ אֲשֶׁר בְּמַתָּנוֹ וַיִּבְנְעֵלּוּ אֲשֶׁר בְּרִגְלָיו:
 6 7 וְעִשּׂוֹת כַּחֲכָמָתָהּ וְלֹא־תוֹרֵר שִׁירְכָתוֹ בְּשָׁלֹם טָאֵל: וְלִבְנֵי בְרוּזַיִר
 הַגִּלְעָדִי תַעֲשֶׂה־חֹסֶד וְהָיוּ בְּאֶכְלֵי שְׁלַחָנָה כִּי־בֶן קָרְבוֹ אֵלָי בְּבֹרְחִי
 8 מִפְּנֵי אֲבִשָׁלוֹם אֶתִּיקָה: וְהִנֵּה עָמָה שְׁמִיעִי בֶן־גִּזְרָא בֶן־הַיְמִינִי מִבְּחָרִים
 וְהָיָה קָלְלִי קָלְלָה נִמְרָצָה בָּיוֹם לִכְתִּי מִחֲגִירָם וְהָיָה־זָרֵד לִקְרָאתִי
 9 תִּירְוֶה וְאֲשָׁבַע לוֹ כִּיהְיֶה לֵאמֹר אִם־אֲמִיתָהּ בַּחֲרָב: וַעֲתָה אֶל־תִּנְפְּלוּהָ
 כִּי אִישׁ חָכָם אֶתָּה וַיִּדְעָתָ אֶת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה־לָּהּ וַיְהוּרְדָה אֶת־שִׁירְכָתוֹ בְּדָם
 11 י טָאֵל: וַיִּשְׁכַּב דָּוִד עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבֹּר בְּעִיר דָּוִד: וְהַיּוֹמִים אֲשֶׁר מָלָךְ
 דָּוִד עַל־יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה בַּחֲבֵרוֹן מָלָךְ שְׁבַע שָׁנִים וּבִירוּשָׁלַם
 12 מָלָךְ שְׁלֹשִׁים וּשְׁלֹשׁ שָׁנִים: וְשְׁלִמִיָּה יָשָׁב עַל־פֶּסֶא דָּוִד אָבִיו וַתִּכֶּן
 13 מִלְּכָתּוֹ מָאֵד: וַיָּבֹאוּ אֶלְיָהוּ בֶן־תַּחֲזִית אֶל־בֵּת־שְׁבַל אִם־שְׁלִמִיָּה
 14 וַתֹּאמֶר הַשָּׁלוֹם בָּאָה וַיֹּאמֶר שָׁלוֹם: וַיֹּאמֶר דָּבָר לִי אֵלֶיךָ וַתֹּאמֶר
 טו דָּבָר: וַיֹּאמֶר אֶת דְּרָעָתָ כִּי־לִי הָיְתָה הַמְּלוּכָה וְעָלִי שָׁמוֹ כָּל־יִשְׂרָאֵל
 16 פְּנִיחָם לַמֶּלֶךְ וַתִּסָּב הַמְּלוּכָה וַתִּתֵּי לְאֶחָי כִּי מִיָּהוּהָ הָיְתָה לָּהּ: וַעֲתָה
 טז טָאֵלָה אֶתָּה אֶנְכִּי טָאֵל מֵאֶתָּה אֶל־הַשִּׁבְרִי אֶת־פְּגִי וַתֹּאמֶר אֵלָיו דָּבָר:
 17 וַיֹּאמֶר אֶמְרִי־נָא לְשִׁלְמִיָּה תִּמְלֹךְ כִּי לֹא־יִשְׁיֵב אֶת־פְּגִיָּה וַתִּתֵּן־לִי אֶת־

monem, surrexit, et abiit, tenuitque cornu altaris.

51. Et nunciaverunt Salomoni, dicentes: Ecce! Adonias timens regem Salomonem*, tenuit cornu altaris, dicens: Iuret mihi rex Salomon hodie, quod non interficiat servum suum gladio.

* c. 2, 28.

52. Dixitque Salomon: Si fuerit vir bonus*, non cadet ne unus quidem capillus eius in terram; sin autem malum inventum fuerit in eo, morietur.

* 1 Reg. 14, 45 2 Reg. 14, 11.

53. Misit ergo rex Salomon, et eduxit eum ab altari; et ingressus adoravit regem Salomonem; dixitque ei Salomon: Vade in domum tuam.

CAP. II.

David moriturnus Salomoni praecepta dat salutaria. Adonias, Ioab, et Semei interficiuntur.

1. Appropinquaverunt autem dies David, ut moreretur, praecepitque Salomoni filio suo, dicens:

2. Ego ingredior* viam universae terrae; confortare, et esto vir.

* Ios. 23, 14.

3. Et observa custodias Domini Dei tui, ut ambules in viis eius, ut custodias caeremonias eius, et praecepta eius, et iudicia, et testimonia*, sicut scriptum est in lege Moysi; ut intelligas universa, quae facis, et quocumque te verteris;

* Deut. 17, 14. Ios. 1, 7. 3 Reg. 26, 6.

4. ut confirmet Dominus sermones suos, quos locutus est de me, dicens*: Si custodierint filii tui vias suas, et ambulaverint coram me in veritate, in omni corde suo†, et in omni anima sua, non auferetur tibi vir de solio Israël.

* 4 Reg. 7, 11—16. † Gen. 17, 1.

5. Tu quoque nosti*, quae fecerit mihi Ioab filius Sarviae, quae fecerit duobus principibus exercitus Israel†, Abner filio Ner, et †† Amasae filio Iether †††; quos occidit, et effudit sanguinem belli in pace, et posuit cruorem praelii in balteo suo, qui erat circa lumbos eius,

et in calceamento suo, quod erat in pedibus eius.

* 4 Reg. 18, 5—17. 19, 1—7. † 2 Reg. 3, 27. †† 2 Reg. 20, 10. ††† 4 Reg. 20, 4—12.

6. Facies ergo iuxta sapientiam tuam, et non deduces canitiem eius pacifice ad inferos.

7. Sed et filiis Berzellai Galaaditis* reddes gratiam, eruntque comedentes in mensa tua†; occurrerunt enim mihi, quando fugiebam a facie Absalom fratris tui †† * 1 Esdr. 2, 61. † 2 Reg. 17, 27. 19, 31. †† 4 Reg. 17, 27—29.

8. * Habes quoque apud te Semei filium Gera filii Iemini de Bahurim†, qui maledixit mihi maledictione pessima, quando ibam ad castra†; sed quia descendit mihi in occursum, cum transirem Iordanem, et iuravi ei per Dominum, dicens: Non te interficiam gladio †††;

* 2 Reg. 16, 5. 19, 19. † 3 Reg. 19, 16. †† 4 Reg. 16, 5—13. ††† 4 Reg. 19, 16—23.

9. tu noli pati cum esse innoxium. Vir autem sapiens es, ut scias, quae facies ei, deducesque canos eius cum sanguine ad inferos.

* Ps. 62, 10.

10. * Dormivit igitur David cum patribus suis†, et sepultus est in civitate David.

* Act. 2, 29. † v. 10—12. 1 Paral. 29, 26—30.

11. * Dies autem, quibus regnavit David super Israël, quadraginta anni sunt; in Hebron regnavit septem annis; in Ierusalem, triginta tribus.

* 1 Paral. 29, 27. 2 Reg. 5, 4.

12. Salomon autem sedit super thronum David patris sui, et firmatum est regnum eius nimis.

13. Et ingressus est Adonias filius Haggith ad Bethsabee matrem Salomonis. Quae dixit ei: Pacificusne est ingressus tuus*? Qui respondit: Pacificus.

* 1 Reg. 16, 4.

14. Addiditque: Sermo mihi est ad te. Cui ait: Loquere! Et ille:

15. Tu, inquit, nosti, quia meum erat regnum*, et me praeposuerat omnis Israël sibi in regem; sed translatus est regnum, et factum est fratri mei; a Domino enim constitutum est ei.

16. Nunc ergo petitionem unam precor a te; ne confundas faciem meam. Quae dixit ad eum: Loquere!

17. Et ille ait: Precor, ut dicas Salomoni regi (neque enim nega-

re tibi quidquam potest), ut det * mihi Abisag Sunamitidem uxorem.

* c. 1, 3.

18. Et ait Bethsabée: Bene, ego loquar pro te regi.

19. Venit ergo Bethsabée ad regem Salomonem, ut loqueretur ei pro Adonia; et surrexit rex in occursum eius, adoravitque eam, et sedit super thronum suum; positusque est thronus matri regis, quae sedit ad dexteram eius.

20. Dixitque ei: Petitionem nram parvulam ego deprecor a te; ne confundas faciem meam. Et dixit ei rex: Pete mater mea! neque enim fas est, ut avertam faciem tuam.

21. Quae ait: Detur Abisag Sunamitis Adoniae fratri tuo uxor.

22. Responditque rex Salomon, et dixit matri suae: Quare postulas Abisag Sunamitidem Adoniae? postula ei et regnum; ipse est enim frater meus maior me, et habet * Abiathar sacerdotem, et Ioab filium Sarviae.

* c. 1, 7.

23. Inravit itaque rex Salomon per Dominum, dicens: Haec faciat mihi Deus, et haec addat*! quia contra animam suam locutus est Adonias verbum hoc.

* 2 Reg. 1, 16.

24. Et nunc vivit Dominus, qui firmavit me, et collocavit me super solum David patris mei, et qui fecit mihi domum, sicut locutus est, quia hodie occidetur Adonias.

25. Misitque rex Salomon per manum Banaiae filii Ioiaadae, qui interfecit eum, et mortuus est.

26. Abiathar quoque sacerdoti dixit rex: Vade in Anathot * ad agrum tuum, equidem vir mortis es; sed hodie te non interficiam, quia portasti arcam Domini Dei coram David patre meo, et sustinuisti laborem in omnibus, in quibus laboravit pater meus †.

* Ierem. 1, 1. † c. 22, 20 — 23.

27. Elecit ergo Salomon Abiathar, ut non esset sacerdos Domini, ut impleretur sermo Domini,

quem locutus est super domum Heli in Silo.

* 1 Reg. 2, 31. 32.

28. Venit autem nuncius ad Ioab, quod Ioab declinasset post Adoniam, et post Salomonem non declinasset; fugit ergo Ioab in tabernaculum Domini*, et apprehendit cornu altaris.

* c. 1, 51.

29. Nunciatumque est regi Salomoni, quod fugisset Ioab in * tabernaculum Domini, et esset iuxta altare; misitque Salomon Banaiam filium Ioiaadae, dicens: Vade, interfice eum!

* Exod. 21, 14.

30. Et venit Banaias ad tabernaculum Domini, et dixit ei: Haec dicit rex: Egredere. Qui ait: Non egrediar, sed hic moriar. Renunciavit Banaias regi sermonem, dicens: Haec locutus est Ioab, et haec respondit mihi.

31. Dixitque ei rex: Fac * sicut locutus est; et interfice eum, et sepeli, et amovebis sanguinem innocentem, qui effusus est a Ioab, a me, et a domo patris mei.

* Num. 35, 31. Deut. 19, 13.

32. Et reddet Dominus sanguinem eius super caput eius, quia interfecit duos viros iustos, melioresque se: et occidit eos gladio, patre meo David ignorante*, Abner filium Ner principem militiae Israël, et † Amasam filium Iether principem exercitus Iuda.

* 2 Reg. 3, 27. † 2 Reg. 20, 10.

33. Et revertetur * sanguis illorum in caput Ioab, et in caput seminis eius in sempiternum. David autem et semini eius, et domui, et throno illius, sit pax usque in aeternum a Domino.

* Gen. 9, 16. Matth. 26, 52.

34. Ascendit itaque Banaias filius Ioiaadae, et aggressus eum interfecit*; sepultusque est in domo sua in deserto.

* Deut. 21, 23.

35. Et constituit rex * Banaiam filium Ioiaadae pro eo super exercitum, et Sadoc sacerdotem posuit pro Abiathar. * c. 4, 4.

36. Misit quoque rex, et vocavit Semei, dixitque ei: Aedifica

- 18 אֲבִישָׁג הַשְּׁנֵנְמִית לְאִשָּׁה: וַתֹּאמֶר בַּת־שִׁבְעַ עֹב אֲנֹכִי אֲדַבֵּר עִלְיָהּ
 19 אֶל־הַמֶּלֶךְ: וַחֲבֹא בַת־שִׁבְעַ אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְדַבֵּר־לוֹ עַל־אֲדֹנֶיהָ
 וַיִּקָּם הַמֶּלֶךְ לִקְרֹאתָהּ וַיִּשְׁתַּחֲוֶהָ לָהּ וַיֵּשֶׁב עַל־פִּסָּאָו וַיִּשֶׂם פִּסָּא לָאֵם
 הַמֶּלֶךְ וַתָּשֶׁב לִימִינִי: וַתֹּאמֶר שְׁאֵלָה אַחַת קִטְנָה אֲנֹכִי שְׁאֵלָת מֶאֱמֶהָ כ
 אֶל־הַשֵּׁב אֶת־פָּנָי וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ שְׁאֵלִי אֲמִי כִּי לֹא־אֲשִׁיב אֶת־
 פָּנָי: וַתֹּאמֶר יְהוָן אֶת־אֲבִישָׁג הַשְּׁנֵנְמִית לְאֲדֹנֶיהָ אַחֲרָהּ לְאִשָּׁה: 21
 וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר לְאִמּוֹ וּלְמֵה אֵת שְׁאֵלָת אֶת־אֲבִישָׁג
 הַשְּׁנֵנְמִית לְאֲדֹנֶיהָ וַשְּׁאֵל־לוֹ אֶת־הַמְּלוּכָה כִּי הוּא אָחִי הַגָּדוֹל מִמֶּנִּי
 וְלוֹ וּלְאֲבִיתָהּ הַכֹּהֵן וּלְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה: וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה 23
 בִּירוּחָה לְאִמִּי כַּחַד יַעֲשֶׂה־לִּי אֱלֹהִים וְכֵה יוֹסִיף כִּי בִנְפִשׁוֹ הִבֵּר
 אֲדֹנֵיהָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה: וְעַתָּה תִּירֶיחֶנָּה אֲשֶׁר הִכִּינִי וַיִּוָּשְׁרִיכֵנִי עַל־ 24
 פִּסָּא דְיָד אָבִי וְאֲשֶׁר עָשָׂה־לִּי בֵּית כְּאֲשֶׁר הִבֵּר כִּי הַיּוֹם יוֹמָת
 אֲדֹנֵיהָ: וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בִּיד בְּנֵיהָ בֶן־יְהוֹיָדָע וַיַּפְגִּיעֵבּוּ וַיָּמָת: כה
 וּלְאֲבִיתָהּ הַכֹּהֵן אָמַר הַמֶּלֶךְ עֲנֵתָל לָהּ עַל־שִׁדְיָהּ כִּי אִישׁ מוֹת 26
 אָתָּה וּבָיוֹם הַזֶּה לֹא אֲמִיתָהּ כִּי־נָשָׂאתָ אֶת־אֲרוֹן אֲדֹנִי יְהוָה לִפְנֵי
 דְיָד אָבִי וְכִי הִתְעַלִּית בְּכָל אֲשֶׁר־הִתְעַנָּה אָבִי: וַיַּגִּדֵּשׁ שְׁלֹמֹה אֶת־ 27
 אֲבִיתָהּ מִהַיּוֹת כֶּהֵן לִירוּחָה לְמַלֵּא אֶת־דָּבָר יְהוָה אֲשֶׁר הִבֵּר עַל־בֵּית
 עָלִי בְשִׁילָה: וַהֲשִׁמְעָה בָּאָה עַד־יוֹאָב כִּי יוֹאָב נָטָה אַחֲרֵי אֲדֹנֵיהָ 28
 וְאַחֲרֵי אֲבִישָׁלוֹם לֹא נָטָה וַיָּגֵם יוֹאָב אֶל־אֶהֱל יְהוָה וַיַּחֲזֹק בְּקִרְנוֹת
 הַמִּזְבֵּחַ: וַיַּעַד לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כִּי גֵם יוֹאָב אֶל־אֶהֱל יְהוָה וְהָיָה אֲצֵל 29
 הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶת־בְּנָהּ בֶּן־יְהוֹיָדָע לְאִמֶּה לָהּ פָּגַע־בָּהּ: וַיָּבֹא ל
 בְּנֵיהָ אֶל־אֶהֱל יְהוָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ יָצָא וַיֹּאמֶר לֹא
 כִּי־פָה אָמֹת וַיָּשֶׁב בְּנֵיהָ אֶת־הַמֶּלֶךְ הִבֵּר לְאִמִּי כֹה־דָבָר יוֹאָב וְכֵה 31
 עֲנִי: וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ עֲשֵׂה כְּאֲשֶׁר הִבֵּר וַיַּפְגִּיעֵבּוּ וַיִּקְבְּרוּהוּ וַהֲסִירָהּ 31
 דְּמִי חֲזֵם אֲשֶׁר שָׁפַךְ יוֹאָב מִיָּדוֹ וּמִיָּד בֵּית אָבִי: וַהֲשִׁיב יְהוָה אֶת־ 32
 דְּמֹו עַל־רֹאשׁוֹ אֲשֶׁר פָּגַע בְּשִׁנֵּי־אֲנָשִׁים צַדִּיקִים וְטָבִים מִמֶּנִּי וַיַּחֲדָגֵם
 בַּחֲרֹב וְאָבִי דָוִד לֹא יָדַע אֶת־אֲבִנִּי בֶן־יָד שִׁר־צִבְאָה וְשָׂרָאֵל וְאֶת־ 33
 שְׁמִשָּׂא בֶן־גִּתִּי שִׁר־צִבְאָה וְהַיָּדָה: וַיָּשִׁבוּ דְּמִיָּהֶם בְּרֹאשׁ יוֹאָב וּבְרֹאשׁ 33
 זִרְעוֹ לְעֹלָם וּלְדוֹד וּלְזֶרְעוֹ וּלְבִיתוֹ וּלְכִסְאֹו יְהוָה שְׁלֹם עַד־עוֹלָם מִעַם
 יְהוָה: וַיַּעַל בְּנֵיהָ בֶן־יְהוֹיָדָע וַיַּפְגִּיעֵבּוּ וַיָּמָתוּ: וַיִּקְבְּרָה בְּבֵיתוֹ בַּמִּדְבָּר: 34
 וַיְהִי הַמֶּלֶךְ אֶת־בְּנָהּ בֶּן־יְהוֹיָדָע תַּחְתּוֹ עַל־הַצִּבְאָה וְאֶת־צְרוּךְ הַכֹּהֵן לֵה 35
 נָתַן הַמֶּלֶךְ תַּחַת אֲבִיתָהּ: וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרָא לְשִׁמְעִי וַיֹּאמֶר לוֹ 36

31 בְּנֵה־לֶךְ בֵּית בִּירוּשָׁלַם וְיִשְׁכַּחֲתָם וְלֹא־תִצָּא מִשָּׁם אָנָּה וְאָנָּה וְהָיָה
 בָּנוּם צֶאֱתָהּ וְעִבְרָתָהּ אֶת־נִחַל קָדְרוֹן יָרֵד תִּדְעַי כִּי מוֹת תָּמוּת הָמָּה
 32 יִהְיֶה בְּרֹאשָׁהּ: וַיֹּאמֶר שְׁמִיעִי לְמֶלֶךְ טוֹב תִּדְבָּר כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲדֹנִי
 33 הַמֶּלֶךְ כֵּן יַעֲשֶׂה עִבְדֶּךָ וַיָּשָׁב שְׁמִיעִי בִּירוּשָׁלַם יָמִים רַבִּים: וַיְהִי
 מִסֵּין שָׁלֹשׁ שָׁנִים וַיִּבְרָתוּ טַגְר־עֲבָדִים לְשִׁמְעִי אֶל־אֶרֶשׁ בֶּן־מַעֲכָה
 מִמֶּלֶךְ גֵּת וַיִּפְדּוּ לְשִׁמְעִי לֵאמֹר הִנֵּה עֲבָדֶיךָ בָּגַת: וַיָּקָם שְׁמִיעִי וַיַּחֲבֹשׁ
 אֶת־חֲמָדוֹ וַיִּלְךָ גֵּתָה אֶל־אֶרֶשׁ לְבַקֵּשׁ אֶת־עֲבָדָיו וַיִּלְךָ שְׁמִיעִי וַיָּבֹא
 41 אֶת־עֲבָדָיו מִגֵּת: וַיֹּהֲדוּ לְשִׁלְמָה כִּי־הָלַךְ שְׁמִיעִי מִירוּשָׁלַם גֵּת וַיָּשָׁב:
 42 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרָא לְשִׁמְעִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֲלֹא הִשְׁפַּעְתִּיךָ בֵּיתוֹהָ
 וַאֲעֲדָה בָּהּ לֵאמֹר בָּנוּם צֶאֱתָהּ וְהִלַּכְתָּ אָנָּה וְאָנָּה יָרֵד תִּדְעַי כִּי־מוֹת
 43 תָּמוּת וְהֵאמֶר אֵלָי טוֹב תִּדְבָּר שְׁמִיעִי: וּמַדּוּעַ לֹא שְׁמַרְתָּ אֶת שְׁבָעַת
 44 יְהוָה וְאֶת־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר־צִוִּיתִי עֲלֶיךָ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־שְׁמִיעִי אַתָּה
 יָדַעְתָּ אֶת כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר יָדַע לְבַבְךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְדָוִד אָבִי וְהַשִּׁיר
 מִה יְהוָה אֶת־דַּעְתְּךָ בְּרֹאשָׁהּ: וְהַמֶּלֶךְ שָׁלַח בָּרוּךְ וַיִּכְסֹּא דָוִד יְהוָה נֶכֶן
 46 לְפָנָי יְהוָה עַד־עוֹלָם: וַיָּצֵו הַמֶּלֶךְ אֶת־בְּנֵיהוּיָדָע וַיֵּצֵא וַיִּפְּצֵהוּ
 בּוֹ וַיִּמָּת וַחֲמִמְלָכָה נִכְוֹנָה בְּיַד שְׁלֹמֹה:

CAP. III. ג

ג

א וַיַּחֲתֹתֵן שְׁלֹמֹה אֶת־פָּרְעֵה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיָּקַח אֶת־בֵּת־פָּרְעֵה וַיְבִיאוּהָ
 אֶל־עִיר דָּוִד עַד כַּלְתּוֹ לְבָנוֹת אֶת־בֵּיתוֹ וְאֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־חוֹמַת
 2 יְרוּשָׁלַם סָבִיב: כִּס הָעָם מְזֻבָּחִים בַּבָּמֹת כִּי לֹא־נִבְנְהָ בֵּית לַשֵּׁם
 3 יְהוָה עַד הַיָּמִים הָהֵם: וַיֵּאָחֵב שְׁלֹמֹה אֶת־יְהוָה לְלָכֶת בְּתַקְוַת
 4 דָּוִד אָבִיו כִּס בַּבָּמֹת הוּא מְזֻבָּח וּמִקְטִיר: וַיִּלְךָ הַמֶּלֶךְ גִּבְעֹנָה לְזַבֵּחַ
 שָׁם כִּי־הָיָא חַבְמָה חַזְדוּלָה אֵלָּה עֲלוֹת יַעֲלֶה שְׁלֹמֹה עַל חַמּוּזָה
 ה הַהוּא: בְּגִבְעוֹן נִרְאָה יְהוָה אֶל־שְׁלֹמֹה בְּתַלּוּם חֲלִילָה וַיֹּאמֶר
 6 אֱלֹהִים שָׂאֵל מִה אֶתְּנֶלְךָ: וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה אַתָּה עָשִׂיתָ עִם־עֲבָדֶיךָ
 דָּוִד אָבִי תִסַּד גְּדוֹלַת כַּאֲשֶׁר הָלַךְ לְפָנֶיךָ בְּאֵמֶת וּבִצְדָקָה וּבִישׁוּרֵת לִבָּב
 עֲמָה וְהַשְׁמַרְלוֹ אֶת־הַתִּסַּד הַגְּדוֹלַת הַזֶּה וְהַתְּנֶלְךָ בֵּן יִשָּׁב עַל־כִּסְאוֹ
 7 בָּיוֹם הַזֶּה: וַעֲתָה יְהוָה אֱלֹהֵי אַתָּה הַמְּלִכָה אֶת־עֲבָדֶיךָ תַּחַת דָּוִד
 8 אָבִי וְאֲנֹכִי עַד קֵץ לֹא אֲרֵעַ צֶאֱתָה וְבָא: וְלַעֲבָדֶיךָ בְּחוּךְ עֲמָה אֲשֶׁר
 9 בְּתוֹרַת עַם־רָב אֲשֶׁר לֹא־יִמְנֶה וְלֹא יִסָּפֵר מֵרֹב: וַנִּחַת לְעֲבָדֶיךָ לֵב
 שְׁמִיעַ לְשַׁפֵּט אֶת־עֲמָה לְהַבִּין בֵּין־טוֹב לְרָע כִּי מִי יוֹכֵל לְשַׁפֵּט אֶת־
 י עֲמָה חֲכָדָר הַזֶּה: וַיִּרְטֹב חֲדָדָר בְּעֵינָי אֲדֹנִי כִּי שָׂאֵל שְׁלֹמֹה אֶת־

tibi domum in Ierusalem, et habita ibi; et non egredieris inde huc atque illuc.

37. Quacumque autem die egressus fueris*, et transieris torrentem Cedron, scito te interficiendum; sanguis tuus erit super caput tuum.

Gen. 2, 17.

38. Dixitque Semei regi: Bonus sermo! Sicut locutus est dominus meus rex, sic faciet servus tuus. Habitavit itaque Semei in Ierusalem diebus multis.

39. Factum est autem post annos tres, ut fugerent servi Semei ad Achis filium Maacha regem Geth; nunciatumque est Semei, quod servi eius issent in Geth.

40. Et surrexit Semei, et stravit asinum suum; ivitque ad Achis in Geth ad requirendum servos suos, et adduxit eos de Geth.

41. Nunciatum est autem Salomoni, quod isset Semei in Geth de Ierusalem, et rediisset.

42. Et mittens vocavit eum, dixitque illi: Nonne testificatus sum tibi per Dominum, et praedixi tibi: Quacumque die egressus, ieris huc et illuc, scito te esse moriturum? Et respondisti mihi*: Bonus sermo, quem audiivi.

* v. 38.

43. Quare ergo non custodisti iusiurandum Domini, et praeceptum, quod praeceperam tibi?

44. Dixitque rex ad Semei: Tu nosti omne malum, cuius tibi conscius est cor tuum, quod fecisti David* patri meo; reddidit Dominus militiam tuam in caput tuum†.

2 Reg. 16, 5. † Ps. 53, 7. 61, 13.

45. Et rex Salomon benedictus, et thronus David erit stabilis coram Domino usque in sempiternum.

46. Iussit itaque rex Banaiae filio Ioiadae; qui egressus percussit eum, et mortuus est.

CAP. III.

Salomon filiam Pharaonis ducit; a Deo impetrat sapientiam, cuius specimen ostendit in iudicio inter duas mulieres prolato.

1. Confirmatum est igitur regnum in manu Salomonis, et affinitate con-

iunctus est Pharaoni regi Aegypti*; accepit namque filiam eius et adduxit in civitatem David, donec compleret aedificans domum suam, et domum Domini, et murum Ierusalem per circuitum.

* v. 1 — 15. confr. 2 Paral. 1, 1 — 13.

2. Attamen populus immolabat in excelsis; non enim aedificatum erat templum nomini Domini usque in diem illum*.

* Lev. 17, 1 — 9.

3. Dilexit autem Salomon Dominum, ambulans in praeceptis David patris sui, excepto, quod in excelsis immolabat, et accendebat thymiamam.

4. Abiit itaque in Gabaon, ut immolaret ibi; illud quippe erat excelsum maximum; mille hostias in holocaustum obtulit Salomon super altare illud in Gabaon.

5. Apparuit autem Dominus* Salomoni per somnium nocte, dicens: Postula, quod vis†, ut dem tibi.

* c. 9, 2. † 4 Reg. 2, 9. 2 Paral. 1, 7. 8

6. Et ait Salomon: Tu fecisti cum servo tuo David patre meo misericordiam magnam, sicut ambulavit in conspectu tuo in veritate, et iustitia, et recto corde tecum; custodisti* ei misericordiam tuam grandem, et dedisti ei filium sedentem super thronum eius†, sicut est hodie.

* Ps. 24, 6. † c. 1, 48.

7. Et nunc Domine Deus, tu regnare fecisti servum tuum pro David patre meo; ego autem sum puer parvulus, et ignorans egressum et introitum meum.

8. Et servus tuus in medio est populi, quem elegisti*, populi infiniti qui numerari et supputari non potest prae multitudine.

* c. 4, 20. 1er. 46, 25.

9. * Dabis ergo servo tuo cor docile, ut populum tuum iudicare possit, et discernere inter bonum et malum. Quis enim poterit iudicare populum istum, populum tuum hunc multum?

* 2 Paral. 1, 10.

10. Placuit ergo sermo coram Domino, quod Salomon postulasset huiusmodi rem.

11. Et dixit Dominus Salomoni: Quia postulasti verbum hoc, et non petisti tibi dies multos, nec divitas, aut animas inimicorum tuorum, sed postulasti tibi sapientiam ad discernendum iudicium:

12. Ecce! feci tibi secundum sermones tuos, et dedi tibi cor sapiens et intelligens, in tantum, ut nullus ante te similis tui fuerit, nec post te surrecturus sit.

13. * Sed et haec, quae non postulasti, dedi tibi; divitias scilicet, et gloriam, ut nemo fuerit similis tui in regibus cunctis retro diebus.

* 2 Paral. 1, 12. Sap. 7, 11. Matth. 6, 29.

14. Si autem ambulaveris in viis meis, et custodieris praecepta mea, et mandata mea, sicut ambulavit pater tuus, longos faciam dies tuos.

5. Igitur evigilavit Salomon, et intellexit, quod esset somnium; cumque venisset Ierusalem, stetit coram arca foederis Domini, et obtulit holocausta, et fecit victimas pacificas*, et grande convivium universis famulis suis.

* Gen. 40, 20.

16. Tunc venerunt duae mulieres meretrices ad regem, steterunt coram eo,

17. quarum una ait: Obsecro, mi domine! ego et mulier haec habitabamus in domo una et peperimus apud eam in cubiculo.

18. Tertia autem die, postquam ego peperimus, peperit et haec, et eramus simul, nullusque alius nobiscum in domo, exceptis nobis duabus.

19. Mortuus est autem filius mulieris huius nocte; dormiens quippe oppressit eum.

20. Et consurgens intempestae noctis silentio, tulit filium meum de latere meo ancillae tuae dormientis, et collocavit in sinu suo; suum autem filium, qui erat mortuus, posuit in sinu meo.

21. Cumque surrexissem mane, ut darem lac filio meo, apparuit mor-

tuus; quem diligentius intuens clara luce, deprehendi non esse meum, quem genueram.

22. Responditque altera mulier: Non est ita, ut dicis, sed filius tuus mortuus est, meus autem vivit. Econtrario illa dicebat: Mentiris! filius quippe meus vivit, et filius tuus mortuus est. Atque in hunc modum contendebant coram rege.

23. Tunc rex ait: Haec dicit, filius meus vivit, et filius tuus mortuus est. Et ista respondit, non, sed filius tuus mortuus est, meus autem vivit.

24. Dixit ergo rex: Afferte mihi gladium. Cumque attulissent gladium coram rege,

25. dividite, inquit, infantem vivum in duas partes, et date dimidiam partem uni, et dimidiam partem alteri.

26. Dixit autem mulier, cuius filius erat vivus, ad regem (commota sunt quippe viscera eius * super filio suo): obsecro domine, date illi infantem vivum, et nolite interficere eum. Econtrario illa dicebat: Nec mihi, nec tibi sit, sed dividatur.

* Ies. 49, 15.

27. Respondit rex, et ait: Date huic infantem vivum, et non occidatur; haec est enim mater eius.

28. Audivit itaque omnis Israël iudicium*, quod indicasset rex, et timuerunt regem, videntes sapientiam Dei esse in eo ad faciendum iudicium.

* Sap. 8, 11.

CAP. IV.

Status regni Salomonis; eiusdem opes, sapientia et parabola recensentur.

1. Erat autem rex Salomon regnans super omnem Israël;

2. Et hi principes, quos habebat: Azarias * filius Sadoc sacerdotis;

* c. 2, 35.

3. Elihoreph, et Ahia filii Sisa scribae; Iosaphat filius Ahilud a commentariis;

4. Banaias * filius Ioiadae super exercitum †; Sadoc autem, et Abiathar sacerdotes.

* 1 Paral. 10, 22. 24. † 1 Paral. 5, 35 — 38.

- הַדָּבָר הַזֶּה׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֵלָיו בֶּן־אִשָּׁר שְׂאֵלְתָּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃
 וְלֹא־שְׂאֵלְתָּ לָּהּ רָמִים רַבִּים וְלֹא־שְׂאֵלְתָּ לָּהּ עֹשֶׁר וְלֹא שְׂאֵלְתָּ נֶפֶשׁ
 אֲבִיָּהּ וְשְׂאֵלְתָּ לָּהּ הֶבֶר לְשִׁמְשׁ מִשֶּׁשֶׁט׃ הִנֵּה עָשִׂיתִי כְדִבְרֶךָ הִנֵּה׃
 נָתַתִּי לָהּ לֵב חָכָם וְנָבוֹן אֲשֶׁר כָּמוֹךָ לֹא־הָיָה לְפָנֶיהָ וְאַחֲרֶיהָ לֹא־
 יָקוּם כָּמוֹךָ׃ וְגַם אֲשֶׁר לֹא־שְׂאֵלְתָּ נָתַתִּי לָּהּ גַּם־עֹשֶׁר גַּם־כְּבוֹד אֲשֶׁר
 לֹא־הָיָה כָמוֹךָ אִישׁ בְּמַלְכִּים כָּל־דְּמִיָּה׃ וְאִם תִּלְךָ בְּדַרְכֵי לְשֹׁמֵר
 חָסִיד וּמַצֻּתִּי כְּאֲשֶׁר חָלָה דָּוִיד אֲבִיָּהּ וְהֶאֱרַכְתִּי אֶת־דְּמִיָּה׃ וַיִּקֶּץ ט
 שְׁלֹמֹה וְהִנֵּה חֲלוֹם וַיִּבְּאוּ יְרוּשָׁלַם וַיַּעֲמֵד׃ לִפְנֵי ו אַרְזֹן בְּרִית־
 יְהוָה וַיַּעַל עֹלֹת וַיַּעֲשֵׂה שְׁלָמִים וַיַּעֲשֵׂה מִשְׁחָה לְכָל־עַבְדָּיו׃ אִזּו
 חֲכָאנָה שְׂתָמָם נָשִׁים זָנוֹת אֶל־הַמֶּלֶךְ וַתַּעֲמִדְנָה לִפְנָיו׃ וַתֹּאמֶר
 הָאִשָּׁה הָאֵתָה בִּי אֲדֹנָי אֲנִי וְהָאִשָּׁה הַזֹּאת וְשָׁכַת בְּבֵית אָחִי וְאֵלֶּי
 עָמָה בְּבֵית׃ וַיִּדְּלֵי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְלִדְתִּי וַתֵּלֶד גַּם־הָאִשָּׁה הַזֹּאת
 וַאֲנַחְנוּ יָחִידִי אֵין־זָר אֶתָּנוּ בְּבֵית זֻלָּתִי שְׂתָמָם־אָנַחְנוּ בְּבֵית׃ וַיָּמָת
 בֶּן־הָאִשָּׁה הַזֹּאת לִילָה אֲשֶׁר שָׁכְבָה עִלָּיו׃ וַתִּקֶּם בָּרוּךְ הַפְּלִלָה כ
 וַתִּקֶּם אֶת־בְּנֵי מֵאֲצָלָי וְאֶת־הַיִּשְׁנָה וַתִּשְׁכַּיְבֶהוּ בַּחֲרֻקָה וְאֶת־בָּנָה
 הַשָּׂמַת הַשְּׁכִיבָה בַּחֲרֻקָה׃ וְאֶקָּם בְּבֹקֶר לַהֲרִיק אֶת־בְּנֵי וְהַנְּחָמָה
 וְאַתְּבוֹנֵן אֵלָיו בְּבֹקֶר וְהִנֵּה לֹא־הָיָה בְּנֵי אֲשֶׁר יָלְדָתִי׃ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
 הָאֵתָרֶת לֹא כִי בְנֵי חָתִי וּבָנָה הַשָּׂמַת וְזֹאת אִמְרָתָה לֹא כִי בָנָה הַשָּׂמַת
 וּבְנֵי חָתִי וַתִּדְּבַרְנָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ זֹאת אִמְרָת זֶה־בְּנֵי
 חָתִי וּבָנָה הַשָּׂמַת וְזֹאת אִמְרָתָה לֹא כִי בָנָה הַשָּׂמַת וּבְנֵי חָתִי׃ וַיֹּאמֶר
 הַמֶּלֶךְ קָחוּ לִי־חֶרֶב וַיָּבִיאוּ׃ הַחֶרֶב לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הִנֵּה כה
 אֶת־הַיִּלָּד הַחַי לְשִׁנִּים וַחֲנוּ אֶת־הַחֲצִי לְאֵתָה וְאֶת־הַחֲצִי לְאֵתָה׃
 וַתֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי הַנִּי־לָהּ אֶת־הַיִּלָּד חָתִי אֶל־הַמֶּלֶךְ כִּי־נִכְמְרוּ רַחֲמֵיהָ עַל־בָּנָה
 אִמְרָתָה גַּם־לִי גַם־לָהּ לֹא יִהְיֶה הִנֵּה׃ וַיִּפֶּן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר תִּנּוּ־לָהּ
 אֶת־הַיִּלָּד חָתִי וְהַשָּׂמַת לֹא הִמִּיתָהּ הִיא אִמּוֹ׃ וַיִּשְׁמְעוּ כָל־יִשְׂרָאֵל
 אֶת־הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר שָׁפַט הַמֶּלֶךְ וַיִּרְאוּ מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי רָאוּ כִּי־חֲכָמָה
 אֱלֹהִים בְּקֶרְבוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט׃

ד

CAP. IV. ד

- וַיְהִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃ וְאֵלֶּה הַשָּׂרִים אֲשֶׁר־לּו א
 עֲזַרְיָהוּ בֶן־צְדוֹק הַכֹּהֵן׃ אֵלִיהֶרָה וְאַחֲיָה בְּנֵי שִׁישַׁא כִּפְרִים יְהוֹשָׁפָט
 בֶּן־אֲחִילָד הַמִּזְכֵּר׃ וּבְנֵיהֶם בֶּן־יְהוֹיָדָע עַל־הָעֶבֶא וְצְדוֹק וְאַבְיָהָר
 בֶּן־אֲחִילָד הַמִּזְכֵּר׃

ה כהנים: וַיִּזְרְחוּ בְּנֵי־נֹחַן עַל־הַצִּבּוֹרִים וַיְכַוֵּד בְּנֵי־נֹחַן כֹּהֵן רֵעֵה הַמֶּלֶךְ:
 7 וַאֲחִישֹׁר עַל־הַבָּת וַאֲלִיָּהוּם בְּנֵי־עֲבָדָא עַל־הַמֶּס: וְלִשְׁלֹמֹה שְׁנֵים־
 עָשָׂר נָעֲבִירִים עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וְכָל־כְּלֹי אֶת־הַמֶּלֶךְ: וְאֶת־בֵּיתוֹ הֵרָשׁ בַּשָּׂנֶה
 8 וַיְהִי עַל־אֶחָד לְכַלְכֵּל: וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם בְּנֵי־חֹר בְּהָר אֶפְרָיִם: בֶּן־דָּקָר
 י בְּמִקֵּץ וּבְשֹׁעֲלָבִים וּבֵית שֹׁמֶשׁ וְאֵילֹן בֵּית־חֲנָנִי: בֶּן־חֲסִיד בְּאֶרְבֵּית לֹו
 11 טָכָה וְכָל־אֶרֶץ חֲפָר: בֶּן־אֲבִינֶדָב כָּל־נֶפֶת גֹּאֲר טַפָּח בֵּת־שְׁלֹמֹה
 12 הִיחָה לֹו לְאִשָּׁה: בַּעְנָא בֶן־אֲחִילָד הַעֲנָה וּמִגֵּדוֹ וְכָל־בֵּית שֹׁאֵן
 אִשָּׁר אֶצֶל צִרְתָּנָה מִתַּחַת לְחֹרֶזְאֵל מִבֵּית שֹׁאֵן עַד אֲבָל מִחוּלָּה עַד
 13 מַעְבַּד לְדֹקֻמָּעִם: בֶּן־גִּבְרָה בְּרֵמֶת גִּלְעָד לֹו חֵוֹת רֹאִיר בֶּן־מִנְשָׁה
 אִשָּׁר בְּגִלְעָד לֹו חָבֵל אֶרְגֵּב אִשָּׁר בְּבִשְׁטָן שְׁשִׁים עָרִים גִּדְלוֹת חוּמָה
 14 וּבְרִית נְחֹשֶׁת: אֲחִינֶדָב בֶּן־עֲדָא מִחֲנִימָה: אֲחִימָעִץ בְּנִפְחָלִי גִם־
 16 הוּא לָקַח אֶת־בְּשִׁמַּת בֵּת־שְׁלֹמֹה לְאִשָּׁה: בַּעְנָא בֶן־חוּשִׁי בְּאִשָּׁה
 17 וּבַעֲלֹות: יְהוֹשָׁפָט בֶּן־פְּרוּחַ בִּישְׁשָׁכָר: שְׁמָעִי בֶן־אֵלָא בְּבִנְיָמִן:
 18 גִּבְרָה בֶן־אָרִי בְּאֶרֶץ גִּלְעָד אֶרֶץ סִיתוֹן: מֶלֶךְ הָאֲמֹרִי וְעַל מֶלֶךְ
 19 כַּחֲשָׁן וְנָצִיב אֶחָד אִשָּׁר בְּאֶרֶץ: יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל רַבִּים כְּחֹל אִשָּׁר־
 עַל־הֵם לָרֹב אֲכָלִים וְשִׁתִּים וְשִׁמְחִים:

ה CAP. V.

א וּשְׁלֹמֹה הָיָה מוֹשִׁיל בְּכָל־חֲמִמְמֵלְכוֹת מִן־הַנְּהַר אֶרֶץ פִּלְשְׁתִּים וְעַד גְּבוּל
 2 מִצְרָיִם מִנְּחִיָּה וְעַבְדִּים אֶת־שְׁלֹמֹה כָּל־יָמָיו חַיָּיו: וַיְהִי
 3 לְחֵם־שְׁלֹמֹה לְיוֹם אֶחָד שְׁלֹשִׁים כֹּר סֵלֶת וְשִׁשִּׁים כֹּר קָמַת: עֲשֶׂתָּה
 בָּקָר בָּרָאִים וְעִשְׂתִּירִים בָּקָר רָעִי וּמִצֶּה צֹאן לָבֹד מֵאֵל וַעֲבָד וַיִּחְמֹר
 4 וַיִּבְרָרִים אֲבוֹסִים: כִּי־הוּא רָדָה: בְּכָל־עֶבֶר חֲזָהָר מִתַּפְסָח וְעַד־עֵזָה
 ה בְּכָל־מֶלְכִי עֶבֶר חֲזָהָר וְשָׁלוֹם הָיָה לֹו מִכָּל־עֲבָדָיו מִסְבִּיר: וַיֵּשֶׁב
 יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל לְבִשְׁת אִישׁ תַּחַת גִּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ מִהֵן וְעַד־בְּאֵר
 6 שִׁבְעַ כָּל יָמָיו שְׁלֹמֹה: וַיְהִי לְשְׁלֹמֹה אֲרָבָעִים אֵלֶּה אֲרוֹת סוֹסִים
 7 לְמִרְכָּבָו וְשְׁנַיִם־עָשָׂר אֵלֶּה פָּרָשִׁים: וְכָל־כְּלֹי הַנָּעֲבִירִים הָאֵלֶּה אֶת־הַמֶּלֶךְ
 שְׁלֹמֹה וְאֶת כָּל־הַקָּרֵב אֶל־שִׁלְתָן הַמֶּלֶךְ־שְׁלֹמֹה אִישׁ חֲדָשׁוֹ לֹא יַעֲדָהוּ
 8 דָּבָר: וַהֲשִׁיעִירִים וַחֲתָבִן לְסוֹסִים וְלָרָשׁ יָבֹאוּ אֶל־הַמָּקוֹם אִשָּׁר יְהוּדָה
 9 שָׁם אִישׁ כְּמִשְׁפָּטוֹ: וַיִּתֵּן אֲלֵהֶם חֻקָּה לְשְׁלֹמֹה וַתְּבוֹנֶה הַרְבֵּה
 י מָאֹד וַרְחֹב לֵב כְּחֹל אִשָּׁר עַל־שִׁפְתֵי הַיָּם: וַתֵּרֶב חֻקָּתָה שְׁלֹמֹה מִחֻקַּת
 11 כָּל־בְּנֵי־יָקֹדֶם וּמִכָּל חֻקַּת מִצְרָיִם: וַיַּחֲבֹט מִכָּל־הָאֲדָם מֵאִתָּהָן

IV. v. 6. פתח בס"פ. v. 7. אחד — האחד ק' V. v. 4. נ"א במס'

דיו v. 6. אין בנ"א: פ' סביר

5. Azarias filius Nathan, super eos, qui assistebant regi; Zabud filius Nathan sacerdos, amicus regis;

6. et Ahisar praepositus domus*; et Adoniram filius Abda super tributa.

* c. 5, 14.

7. Habebat autem Salomon duodecim praefectos super omnem Israël, qui praebebant annonam regi et domui eius; per singulos enim menses in anno, singuli necessaria ministrabant.

8. Et haec nomina eorum: Benhur, in monte Ephraim,

9. Bendecar, in Maces, et in Salebim, et in Bethsames, et in Elon, et in Bethanan,

10. Benhesed in Aruboth: ipsius erat Socho, et omnis terra Ephraim,

11. Ben-abinadab*, cuius omnis Nephath dor; Tapheth filiam Salomonis habebat uxorem.

* 1 Reg. 16, 8.

12. Bana filius Ahilud regebat Thanac et Mageddo, et universam Bethsan, quae est iuxta Sarthana subter Iezraël, a Bethsan usque Abelmehula e regione Iecmaan.

13. Bengaber in Ramoth Galaad; habebat Avoth-lair filii* Manasse in Galaad, ipse praeerat in omni regione Argob, quae est in Basan, sexaginta civitatibus magnis atque muratis, quae habebant seras aereas.

* 1 Par. 2, 22, 23.

14. Ahinadab filius Addo praeerat in Manaim.

15. Achimaas in Nephthali; sed et ipse habebat Basemath filiam Salomonis in coniugio.

16. Baana filius Husi, in Aser, et in Baloth,

17. Iosaphat filius Pharue, in Issachar,

18. Semei filius Ela, in Benjamin,

19. Gaber filius Uri, in terra Galaad, in terra Sehon regis Amorrhaei et Og regis Basan, super omnia, quae erant in illa terra.

20. Iuda et Israël innumerafiles*, sicut arena maris in multitudine;

comedentes, et bibentes, atque laetantes.

* c. 3, 8. Gen. 13, 17. Num. 23, 10.

21. * Salomon autem erat in ditione sua, habens omnia regna a flumine terrae Philisthiim usque ad terminum Aegypti; offerentium sibi munera, et servientium ei cunctis diebus vitae eius.

* Eccl. 47, 15.

22. Erat autem cibus Salomonis per dies singulos triginta cori similiae, et sexaginta cori farinae,

23. decem boves pingues, et viginti boves pascuales, et centuri arietes, excepta venatione cervorum, caprearum, atque bubalorum, et avium altitium.

24. Ipse enim obtinebat omnem regionem, quae erat trans flumen, a Thaphsa usque ad Gazam, et cunctos reges illarum regionum; et habebat pacem ex omni parte in circuitu.

25. Habitabatque Iuda* et Israël absque timore ullo, unusquisque sub vite sua, et † sub ficu sua, a Dan usque Bersabec, cunctis diebus Salomonis.

* Deut. 26, 5. † 4 Reg. 18, 31. Mich. 4, 4.

26. * Et habebat Salomon quadraginta millia praesepia equorum currilium, et duodecim millia equestrium.

* 2 Paral. 9, 25.

27. Nutriebantque eos supradicti regis praefecti; sed et necessaria mensae regis Salomonis cum ingenti cura praebebant in tempore suo.

28. Hordeum quoque et paleas equorum et iumentorum deferebant in locum, ubi erat rex, iuxta constitutum sibi.

29. Dedit quoque Deus sapientiam* Salomoni, et prudentiam multam nimis, et latitudinem cordis, quasi † arenam, quae est in littore maris.

* Eccl. 47, 16. † Ps. 138, 18.

30. Et praecedebat sapientia Salomonis sapientiam omnium Orientalium et Aegyptiorum.

31. * Et erat sapientior cunctis hominibus; sapientior Ethan †

Ezrahita, et Heman ††, et Chalcol, et Dorda, filiis Mahol; et erat nominatus in universis gentibus per circuitum.

* Eccl. 47, 16. † Ps. 88, 1. 1 Paral. 14, 19. †† Ps. 87, 1.

32. Locutus est quoque Salomon tria millia * parabolas; et fuerunt carmina eius quinque et mille.

* Eccl. 12, 9.

33. Et disputavit super lignis, a cedro, quae est in Libano, usque ad hyssopum, quae egreditur de pariete; et disseruit de iumentis, et volucris, et reptilibus, et piscibus.

34. Et veniebant de cunctis populis * ad audiendam sapientiam Salomonis, et ab universis regibus terrae, qui audiebant sapientiam eius.

* c. 10, 1. 2.

CAP. V.

Salomon cum Hiram, rege Tyri, de templo aedificando agit.

1. Misit quoque Hiram rex Tyri serves suos ad Salomonem, audivit * enim, quod ipsum unxissent regem pro patre eius; quia amicus fuerat Hiram David omni tempore.

* c. 1, 39.

2. Misit autem Salomon ad Hiram, dicens:

3. Tu scis voluntatem David patris mei, et quia non potuerit * aedificare domum nomini Domini Dei sui propter bella imminencia per circuitum, donec daret Dominus eos sub vestigio pedum eius.

* 2 Paral. 2, 3.

4. Nunc autem requiem dedit Dominus Deus meus mihi per circuitum; et non est satan, neque occursum mihi.

5. Quamobrem cogito aedificare templum nomini Domini Dei mei, sicut locutus est * Dominus David patri meo, dicens †: Filius tuus, quem dabo pro te super solium tuum, ipse aedificabit domum nomini meo.

* c. 6, 12. 2 Reg. 7, 13. Ps. 88, 4. † 2 Reg. 7, 13.

6. Praeceptum igitur *, ut praecidant mihi servi tui cedros de Libano, et servi mei sint cum servis tuis; mercedem autem servorum tuorum dabo tibi, quamcumque petieris; scis enim, quomodo non est

in populo meo vir, qui noverit ligna caedere sicut Sidonii.

* v. 7. 8. 2 Paral. 1, 14 — 17.

7. Cum ergo audisset Hiram verba Salomonis, laetatus est valde, et ait: Benedictus Dominus Deus hodie, qui dedit David filium sapientissimum super populum hunc plurimum.

* c. 10, 9. 2 Paral. 2, 12.

8. Et misit Hiram ad Salomonem, dicens: Audi, quaecumque mandasti mihi; ego faciam omnem voluntatem tuam in lignis cedrinis et abiegnis.

9. Servi mei deponent ea de Libano ad mare; et ego componam ea in ratibus in mari, usque ad locum, quem significaveris mihi; et applicabo ea ibi, et tu tolles ea; praebebisque necessaria mihi, ut detur ciuis domui meae.

10. Itaque Hiram dabat Salomoni ligna cedrina, et ligna abieгна, iuxta omnem voluntatem eius.

11. Salomon autem praebebat Hiram coros tritici viginti millia in cibum domui eius, et viginti coros purissimi olei; haec tribuebat Salomon Hiram per singulos annos.

12. * Dedit quoque Dominus sapientiam Salomoni, sicut locutus est ei; et erat pax inter Hiram et Salomonem, et percusseruntambo foedus

* c. 3, 12. 4, 29.

13. Elegitque rex Salomon operarios de omni Israël, et erat indictio triginta millia virorum.

14. Mittebatque eos in Libanum, decem millia per menses singulos vicissim, ita ut duobus mensibus essent in domibus suis; et Adoniram * erat super huiusmodi indictione

* c. 4, 5.

15. Fueruntque * Salomoni septuaginta millia eorum, qui onera portabant, et octoginta millia latomorum in monte;

* 2 Paral. 2, 18.

16. absque * praepositis, qui praerant singulis operibus, numero trium millium et trecentorum, praecipientium populo et his, qui faciebant opus. c. 9, 23.

17. Praecepitque rex, ut tollerent lapides grandes, lapides pretiosos, in fundamentum templi, et quadrarent eos;

האֲזָרְתִּי וְהִרְמֵן וְכִלְכֵּל וְדִרְבֵּי בְּנֵי מְחֹל וְיִהְיֶה שְׁמִי בְּכָל־הַיָּמִים סְבִיב;
וְדִבַּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מִטָּל וְיָהִי שִׁירֵי הַמִּשְׁחָה וְאָלָהָּ; וְיִדְבַּר עַל־
12 הַנְּצִיִּם מִן־הָאָרֶץ אֲשֶׁר בְּלִבָּנוֹן וְעַל הָאֲזֹב אֲשֶׁר יֵצֵא בַּקָּדֹר וְיִדְבַר
13 עַל־הַבְּחָמָה וְעַל־הַעֲזָוָה וְעַל־הַרְמֵשׁ וְעַל־הַדְּקִים; וַיְבֹאֵל מִכָּל־הַנְּצִיִּם
14 לְשֹׁמֵעַ אֶת חֲכָמָת שְׁלֹמֹה מֵאֵת כָּל־מַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת־
חֲכָמָתוֹ: וַיִּשְׁלַח חִירָם מֶלֶךְ־צֹר אֶת־עֲבָדָיו אֶל־שְׁלֹמֹה כִּי שֹׁמֵעַ מוֹ
כִּי אֵתוֹ מִשְׁחָה לְמַלְכָּה תַּחַת אֲבִיהָ כִּי אֵהָב הָיָה חִירָם לְדָוִד כָּל־
חַיִּים: וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶל־חִירָם לֵאמֹר: אֵתָה יִדְעָה אֶת־דָּוִד אֲבִי
16 כִּי לֹא רָכַל לְבָנוֹת בָּיִת לִשְׁאֵי יִהְיֶה אֲלֵהֶן מִפְּנֵי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר סָבְבָהוּ
17 עַד תַּחֲיֶיהֶן אֲתָם תַּחַת כַּפּוֹת רִגְלָן: וְעַתָּה חַיִּית יִהְיֶה אֲלֵהֶן לִי
מִסְּבִיב אֵין שֹׁטֵן וְאֵין פָּגַע רָע: וְהִנֵּנִי אֹמֵר לְבָנוֹת בָּיִת לִשְׁם יִהְיֶה
18 אֲלֵהֶן כַּאֲשֶׁר: וְהֵבֵר יִהְיֶה אֶל־דָּוִד אָבִי לֵאמֹר בָּנָה אֲשֶׁר אֲתָן תַּחֲתֵיהֶן
עַל־כִּסְאָהָ הַיּוֹאֲזִיבָהּ הַבָּיִת לְשֹׁמֵי: וְעַתָּה צִוָּה וַיְכַרְתִּי־לִי אֲרָזִים מִן־
19 הַלְּבָנוֹן וַיַּעֲבְדֵי יִהְיֶה עִם־עֲבָדֶיהָ וְשֹׁכֵר עֲבָדֶיהָ אֲתָן לָהּ כָּדָל אֲשֶׁר
הָאֹמֵר כִּי: אֵתָה יִדְעָה כִּי אֵין בָּנוּ אִישׁ יָדָע לְכַרְת־עֲצִים כַּצְדִּיקִים:
וְיָהִי כְּשֹׁמֵעַ חִירָם אֶת־דְּבָרֵי שְׁלֹמֹה וַיִּשְׁמַח מְאֹד וַיֹּאמֶר כִּירוֹה יִהְיֶה
21 הַיּוֹם אֲשֶׁר נָתַן לְדָוִד בֶּן חָכָם עַל־הַעֲם הָרָב הַזֶּה: וַיִּשְׁלַח חִירָם אֶל־
22 שְׁלֹמֹה לֵאמֹר שָׁמְעֵתִי אֶת אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ אֵלָי אֲנִי אֶנְשֵׁה אֶת־כָּל־חַפְצָהָ
כַּצְצִי אֲרָזִים וּבַצְצִי בְרוֹשִׁים: לְעַבְדֵי יָלְדוּ מִן־הַלְּבָנוֹן זָמָה וְאֲנִי
23 אֲשִׁימָם וְבָרוֹת בָּיִם עַד־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־תִּשְׁלַח אֵלָי וּנְפַצְתִּים שָׁם וְאֵתָה
24 תִּשָּׂא וְאֵתָה תַּעֲשֶׂה אֶת־חַפְצָי לָתֵת לָחֵם בֵּיתִי: וְיִהְיֶה חִירָם נָתַן
כֵּה לְשְׁלֹמֹה צְצִי אֲרָזִים וְצְצִי בְרוֹשִׁים כָּל־חַפְצָיו: וְשְׁלֹמֹה נָתַן לְחִירָם כֹּה
עֲשָׂרִים אֲלָה פֶד חֲשִׁים מִכָּלֹח לְבִיתוֹ וְעֲשָׂרִים פֶד שָׁמֶן פָּתִית פֶּה־
26 נָתַן שְׁלֹמֹה לְחִירָם שָׁנָה בְּשָׁנָה: וַיִּהְיֶה נָתַן חֲכָמָה לְשְׁלֹמֹה כַּאֲשֶׁר
הִבְרִיגֻ וְיָהִי שָׁלֵם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה וַיִּכְרְתוּ בְרוֹת שְׁנֵיהֶם:
וְעַל הַמִּלְכָּה שְׁלֹמֹה מָס מִכָּל־יִשְׂרָאֵל וַיִּהְיֶה חַיִּים שְׁלֹשִׁים אֲלָה אִישׁ:
27 וַיִּשְׁלַח לְבָנוֹתָה עֲשָׂרֹת אֲלָפִים בַּחֲדָשׁ חֲלִיפוֹת חֲדָשׁ וַיְהִי בְּלִבָּנוֹן
28 שְׁנֵים חֲדָשִׁים בְּבִיתוֹ וְאֲדָנִיהֶם עַל־חַיִּים: וַיִּהְיֶה לְשְׁלֹמֹה שְׁבָעִים
אֲלָה נִשְׂא סֹבֵל וְשִׁמְנִים אֲלָה חֶצֶב בָּהָר: לְכָד מִשְׁוִי חֲנֻצִּים לְשְׁלֹמֹה ל
אֲשֶׁר עַל־הַמִּלְאכָה שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַיִּשְׁלַח מֵאוֹת הָרִדִּים בָּיִם הַעֲשִׂים
בְּמִלְאכָה: וַיָּצֵו הַמִּלְכָּה וַיִּסְעֵה אֲבָלִים וְדָלוֹת אֲבָעִים וְקָרוֹת לְיִסָּד הַבָּיִת
31

v. 17. V. רָגְלוּ — רָגְלִי כ': ס"ר רָגְלִיו v. 20. הַמ' בַּצִּי v. 26.

הַעֲשִׂית תִּימוֹה v. 31. קִמְץ בִּטְרָחַ

32 אֲבָנֵי גִזִּיתִי וַיִּסְכְּלוּ בְנֵי שְׁלֹמֹה וּבְנֵי חִירֹם וְהַזְבֵּלִים וַיְכַרְּנוּ חֲצֵצִים וְהָאֲבָנִים לַבָּנוֹת הַהֵנּוּ:

CAP. VI. ו

ו

א וַיְהִי בְשָׁמוֹנִים שָׁנָה וַאֲרָבַע מֵאוֹת שָׁנָה לְצֵאת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ-
מִצְרָיִם בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית בַּחֹדֶשׁ ז' הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
2 עַל-יִשְׂרָאֵל וַיָּבֶן הַבַּיִת לַיהוָה וְהַפִּיֹת אֲשֶׁר בָּנָה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
לַיהוָה שְׁשִׁים-אַמָּה אָרְכוֹ וְעֶשְׂרִים רָחְבוֹ וְשָׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתוֹ:
3 וְהָאוֹלָם עַל-פְּנֵי הַיֵּכַל הַבַּיִת עֶשְׂרִים אַמָּה אָרְכוֹ עַל-פְּנֵי רֹחַב הַבַּיִת
4 עֶשֶׂר בְּאַמָּה רָחְבוֹ עַל-פְּנֵי הַבַּיִת וַיַּעַשׂ לַבַּיִת חֲלוּטֵי שְׁקָפִים אֲשָׁמִים:
ה וַיָּבֶן עַל-קִיר הַבַּיִת רִצְזֵי סָבִיב אֶת-קִירוֹת הַבַּיִת סָבִיב לַהֵיכָל
6 וּלְדִבְרֵי וַיַּעַשׂ צִלְעוֹת סָבִיב: הַרְצִיעַ תַּחְתּוֹתָהּ חֲמֵשׁ בְּאַמָּה רָחְבָּהּ
וְהַיֵּכַל נָשָׂא בְּאַמָּה רָחְבָּהּ וְהַשְׁלִישִׁית נָשָׂא בְּאַמָּה רָחְבָּהּ כִּי מִגְדָּעוֹת
7 נָתַן לַבַּיִת סָבִיב חֲזִיצָה לְבִלְתִּי אֶחָז בְּקִירוֹת הַבַּיִת: וְהַפִּיֹת בַּהֲבִנְתּוֹ
אָבֶן שְׁלֹמֹה מִסַּע נִבְנָה וּמִקְבוֹת וְהַחֲרוֹן כָּל-כְּלֵי בָרָז לֹא-נִשְׁמַע בַּבַּיִת
8 בַּהֲבִנְתּוֹ: פָּתַח הַצִּלְעַת הַיֵּכַל נִבְנָה אֶל-כַּתֵּף הַבַּיִת הַיְמָנִית וּבִלְוִלִים יַעֲלֶה
9 עַל-הַיֵּכַל וּמִן-הַיֵּכַל נִבְנָה אֶל-חֲשִׁלָּשִׁים: וַיָּבֶן אֶת-הַבַּיִת וַיְכַלֶּהוּ
י וַיִּסְפֹּן אֶת-הַבַּיִת גָּבִים וּשְׁיָרֵת בְּאַדָּוִים: וַיָּבֶן אֶת-הַרְצִיעַ עַל-כָּל-
11 הַבַּיִת חֲמֵשׁ אַמּוֹת קוֹמָתוֹ וַיֵּאֱתָז אֶת-הַבַּיִת בַּעֲצֵי אֲרָזִים: וַיְהִי
12 דְּבַר-יְהוָה אֶל-שְׁלֹמֹה לֵאמֹר: הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר-אַתָּה בָּנָה אֲסִיחֶנּוּ
בַּחֲקָתִי וְאֶת-מִשְׁפַּטִּי תַעֲשֶׂה וְשִׁמְרָתָ אֶת-כָּל-מִצְוֹתֵי לְלֶכֶת בָּהֶם
13 וְהִקְמַתִי אֶת-דָּבָרִי אִתָּךְ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל-דָּוִד אָבִיךָ: וְשִׁכְנַתִּי בְּתוֹךְ
14 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אֶעְזֹב אֶת-עַמִּי יִשְׂרָאֵל: וַיָּבֶן שְׁלֹמֹה אֶת-הַבַּיִת
טו וַיְכַלֶּהוּ: וַיָּבֶן אֶת-קִירוֹת הַבַּיִת מִבְּנוֹתָהּ בְּצִלְעוֹת אֲרָזִים מִשְׁרָקָע
16 הַבַּיִת עַד-קִירוֹת תִּסְפֹּן צִפָּה עַץ מִבְּנוֹת וַיִּצָּק אֶת-סָרְקַע הַבַּיִת
בְּצִלְעוֹת בְּרוֹשִׁים: וַיָּבֶן אֶת-עֲשָׂוִים אַמָּה מִיִּרְפוֹתֵי הַבַּיִת בְּצִלְעוֹת
אֲרָזִים מִן-הַסָּרְקַע עַד-תְּקִירוֹת וַיָּבֶן לוֹ מִבְּנוֹת לְדָבָר לְקַדֵּשׁ הַקֹּדֶשִׁים:
17 וַאֲרָבָעִים בְּאַמָּה הָיָה הַבַּיִת הוּא הַיֵּכַל לַפְּנִי: וְאִרְזוֹ אֶל-הַבַּיִת פְּנִימָה
18 מִקְלַעַת פִּקְעִים וּפְטוּרֵי צִצִּים הַכֹּל אֲרִזוֹ אֵין אָבֶן נִרְאָה: וּדְבִיר בְּתוֹךְ-
19 הַבַּיִת מִפְּנִימָה חֲכִין לְהִתֵּן שֵׁם אֶת-אֲרִזוֹ בָּרִית יְהוָה: וּלְפָנָיִם הַדִּבְרִי
עֲשָׂרִים אַמָּה אָרְךָ וְעֶשְׂרִים אַמָּה רֹחַב וְעֶשְׂרִים אַמָּה קוֹמָתוֹ וַיִּצְפֶּהוּ

VI. 1. v. 1. וְיִסְכְּלוּ v. 5. וַיִּצְעֵי — וַיִּצְעֵי ק

6. v. 6. 'צִיעַ ק' — 'צִיעַ ק' v. 10. 'צִיעַ ק' — 'צִיעַ ק' v. 12. ע"כ

16. v. 16. 'בִּתְרִי — 'בִּתְרִי ק' v. 19. נ"א לַחֲתוֹ

18. quos dolaverunt caementarii Salomonis et caementarii Hiram; porro * Giblii praeparaverunt ligna et lapides ad aedificandam domum.

* Ezech. 27, 9.

CAP. VI.

Templi forma quoad praecipuas ipsius partes.

1. Factum est ergo quadringentesimo et octogesimo anno egressionis filiorum Israël * de terra Aegypti, in anno quarto, mense Zio (ipse est mensis secundus) †, regni Salomonis super Israël, aedificari coepit domus Domino.

* v. 1—4. 2 Par. 3, 1—4. † 2 Par. 8, 1.

2. Domus autem, quam aedificabat rex Salomon Domino, habebat sexaginta cubitos in longitudine, et viginti cubitos in latitudine et triginta cubitos in altitudine.

3 Et * porticus erat ante templum viginti cubitorum longitudinis, iuxta mensuram latitudinis templi; et habebat decem cubitos latitudinis ante faciem templi.

* 2 Paral. 3, 4. Ios. 10, 23.

4. Fecitque in templo fenestras obliquas.

5. Et aedificavit super parietem templi tabulata per gyrum, in parietibus domus per circuitum templi et oraculi, et fecit * latera in circuitu.

* v. 16. Ezech. 41, 5. 6. sq.

6. Tabulatum, quod subter erat, quinque cubitos habebat latitudinis, et medium tabulatum sex cubitorum latitudinis, et tertium tabulatum septem habens cubitos latitudinis. Trabes autem posuit in domo per circuitum forinsecus, ut non haerent muris templi.

7. Domus autem cum aedificaretur, de lapidibus dolatis atque perfectis aedificata est; et malleus, et securis, et omne ferramentum non sunt audita in domo, cum aedificaretur.

8. Ostium lateris medii in parte erat domus dextrae; et per cochleam ascendebant in medium coenaculum, et a medio in tertium.

9. Et aedificavit domum, et consummavit eam; texit quoque domum laquearibus cedrinis.

10. Et aedificavit tabulatum super omnem domum quinque cubitis altitudinis, et operuit domum lignis cedrinis.

11. Et factus est sermo Domini ad Salomonem, dicens:

12. Domus haec, quam aedificas, si ambulaveris in praeceptis meis, et iudicia mea feceris, et custodieris omnia mandata mea, gradiens per ea; firmabo * sermonem meum tibi †, quem locutus sum ad David patrem tuum.

* 2 Reg. 7, 13. † Exod. 29, 45. 2 Reg. 7, 16.

13. * Et habitabo in medio filiorum Israël, et non derelinquam populum meum Israël.

* 1 Par. 22, 9.

14. Igitur aedificavit * Salomon domum, et consummavit eam.

* Act. 7, 47.

15. Et aedificavit parietes domus intrinsecus tabulatis cedrinis, a pavimento domus usque ad summitatem parietum, et usque ad laquearia, operuit lignis cedrinis intrinsecus; et texit pavimentum domus tabulis abiegnis.

16. Aedificavitque viginti cubitorum ad * posteriorem partem templi tabulata cedrina, a pavimento usque ad superiora; et fecit interiorum domum oraculi in sanctum sanctorum.

* v. 16 — 20. 2 Paral. 3, 5 — 9.

17. Porro quadraginta cubitorum erat ipsum templum pro foribus oraculi.

18. Et cedro omnis domus intrinsecus vestiebatur, habens tornaturas, et inneturas suas fabrefactas, et caelaturas eminentes; omnia cedrinis tabulis vestiebantur; nec omnino lapis apparere poterat in pariete.

19. Oraculum autem in medio domus in interiori parte fecerat, ut poneret ibi arcam foederis Domini.

20. Porro oraculum habebat viginti * cubitos longitudinis, et viginti cubitos altitudinis; et operuit

illud, atque vestivit auro purissimo. Sed et altare vestivit cedro.

* 2 Paral. 3, 4. sq.

21. Domum quoque ante oraculum operuit auro purissimo, et affixit laminas clavis aureis.

22. Nihilque erat in templo, quod non auro tegetetur; sed et totum altare oraculi texit auro.

23. Et fecit in * oraculo duos cherubim de lignis olivarum, decem cubitorum altitudinis.

* v. 23—28. 2 Paral. 3, 10—14.

24. Quinque cubitorum ala cherub una, et quinque cubitorum ala cherub altera; id est, decem cubitos habentes, a summitate alae uniusque ad alae alterius summitatem.

25. Decem quoque cubitorum erat cherub secundus; in mensura pari, et opus unum erat in duobus cherubim,

26. Id est, altitudinem habebat unus cherub decem cubitorum, et similiter cherub secundus.

27. Posuitque cherubim in medio templi interioris: extendebant autem alas suas cherubim, et tangebant ala una parietem, et ala cherub secundi tangebant parietem alterum; alae autem alterae in media parte templi se invicem contingebant.

28. Texit quoque cherubim auro.

29. Et omnes parietes templi per circuitum * sculpsit variis caelaturis et torno; et fecit in eis cherubim, et palmas, et picturas varias, quasi prominentes de pariete, et egredientes.

* Ezech. 41, 18. 20. 25.

30. Sed et pavimentum domus texit auro intrinsecus et extrinsecus.

31. Et in ingressu oraculi fecit ostiola de lignis olivarum, postesque angulorum quinque.

32. Et duo ostia de lignis olivarum; et sculpsit in eis picturam cherubim, et palmarum species, et anaglypham valde prominentia; et texit ea auro; et operuit tam cherubim quam palmas, et caetera, auro.

33. Fecitque in introitu templi po-

stes de lignis olivarum quadrangulatos;

34. et duo ostia de lignis abiegnis altrinsecus; et utrumque ostium duplex erat, et se invicem tenens aperiebatur.

35. Et sculpsit cherubim, et palmas, et caelaturas valde eminentes; operuitque omnia laminis aureis opere quadro ad regulam.

36. Et aedificavit * atrium interius tribus ordinibus lapidum politorum, et uno ordine lignorum cedri.

* 2 Paral. 4, 9.

37. Anno quarto * fundata est domus Domini in mense Zio;

* v. 1.

38. et in anno undecimo, mense Bul (ipse est mensis octavus) perfecta est domus in omni opere suo, et in universis utensilibus suis; aedificavitque eam annis septem.

CAP. VII.

Palatium Salomonis, domus saltus, uxorisque eius, et suppellex templi describuntur.

1. Domum autem suam * aedificavit Salomon tredecim annis, et ad perfectum usque perduxit.

* c. 9, 10.

2. Aedificavit quoque domum saltus Libani centum cubitorum longitudinis, et quinquaginta cubitorum latitudinis, et triginta cubitorum altitudinis; et quatuor deambulacra inter columnas cedrinas; ligna quippe cedrina exciderat in columnas.

3. Et tabulatis cedrinis vestivit totam cameram, quae quadraginta quinque columnis sustentabatur. Unus autem ordo habebat columnas quindecim,

4. contra se invicem positas,

5. et e regione se respicientes, aequali spatio inter columnas, et super columnas quadrangulata ligna in cunctis aequalia.

6. Et porticum columnarum fecit quinquaginta cubitorum longitudinis, et triginta cubitorum latitudinis; et alteram porticum in facie maioris porticus: et columnas, et epistylia super columnas.

21 וְהָב סָגוּר וַיִּצַק מִזֶּבֶחַ אֲרָזִי וַיִּצַק שְׁלֵמָה אֶת־הַחֲבֹת מִפְּנִימָה זָהָב
 22 סָגוּר וַיַּעֲבֹר בְּרֵית־קוֹת זָהָב לִפְנֵי הַדְּבִיר וַיִּצַּשְׁתּוּ זָהָב וְאֶת־כָּל־הַחֲבֹת
 צִפָּה זָהָב עֲדֵתָם כָּל־הַחֲבֹת וְכָל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר־לְדָבִיר צִפָּה זָהָב
 23 וַיַּעַשׂ בַּדְּבִיר שֹׁנֵי כְרוּבִים עֲצֵי־שֹׁמֶן עֲשׂוֹר אֲמוֹת קוֹמָתוֹ וְחֻמֶּשׁ אֲמוֹת
 24 כִּנֹּף הַכְּרוּב הָאֶחָד וְחֻמֶּשׁ אֲמוֹת כִּנֹּף הַכְּרוּב הַשֵּׁנִי עֲשׂוֹר אֲמוֹת
 מִקְצוֹת כְּנָפָיו וְעַד־קְצוֹת כְּנָפָיו וְלָשׁוֹל בְּאֶמֶת הַכְּרוּב הַשֵּׁנִי מִמֶּה כֹּה
 26 אֶחָת וְקָצֵב אֶחָד לְשֹׁנֵי הַכְּרָבִים קוֹמַת הַכְּרוּב הָאֶחָד עֲשׂוֹר בְּאֶמֶת
 27 וְכֵן הַכְּרוּב הַשֵּׁנִי וַיִּתֵּן אֶת־הַכְּרוּבִים בְּתוֹךְ הַחֲבֹת הַפְּנִימִי וַיִּפְרֹשׂוּ
 אֶת־כְּנָפֵי הַכְּרָבִים וַתֵּגַע כִּנֹּף־הָאֶחָד בְּכִיר וְכִנֹּף הַכְּרוּב הַשֵּׁנִי נִגְעָה
 28 בְּכִיר הַשֵּׁנִי וַכְּנִישִׁיהֶם אֶל־תּוֹךְ הַחֲבֹת נִגְעָה כִּנֹּף אֶל־כִּנֹּף וַיִּצַּק אֶת־
 29 הַכְּרוּבִים זָהָב וְאֵת כָּל־קִיּוֹת הַחֲבֹת מִסָּב וְקָלַע פְּתוּחֵי מִקְלָעוֹת
 כְּרוּבִים וְחַמֻּזֹּת וּפְטָרֵי צִצִּים מְלֻפָּנִים וְלַחֲיוּצוֹן וְאֶת־בִּרְקַע הַחֲבֹת ל
 31 צִפָּה זָהָב לִפְנִימָה וְלַחֲיוּצוֹן וְאֵת פֶּתַח הַדְּבִיר עָשָׂה דִּלְתוֹת עֲצֵי־
 32 שֹׁמֶן הָאֵיל מְזוּזוֹת חֲמִשִּׁית וּשְׁתֵּי דִלְתוֹת עֲצֵי־שֹׁמֶן וְקָלַע עֲלֵיהֶם
 מִקְלָעוֹת כְּרוּבִים וְחַמֻּזֹּת וּפְטָרֵי צִצִּים וְצִפָּה זָהָב וַיִּרְדּוּ עַל־הַכְּרוּבִים
 33 וְעַל־הַחַמֻּזֹּת אֶת־חֲזִיקָה וְכֵן עָשָׂה לְפֶתַח הַחֵיכָל מְזוּזוֹת עֲצֵי־שֹׁמֶן
 34 מֵאֵת רִבְעִית וּשְׁתֵּי דִלְתוֹת עֲצֵי בֹרִשִׁים שֹׁנֵי צִלְעִים הַהֵלֶת הָאֶחָד
 35 גִּלְגִּלִּים וּשְׁנֵי צִלְעִים הַהֵלֶת הַשֵּׁנִי גִלְגִּלִּים וְקָלַע כְּרוּבִים וְחַמֻּזֹּת לָהּ
 36 וּפְטָרֵי צִצִּים וְצִפָּה זָהָב מִיֹּשֶׁר עַל־הַמַּחֲקָה וַיִּבֶן אֶת־הַחֲצֵר הַפְּנִימִית
 37 שְׁלֹשָׁה טוּרֵי גֹזֶה וְטוּר בְּרֵית אֲרָזִים בְּשֹׁנֵה הַרְבִּיעִית יֶסֶד בֵּית וַחֲזֶה
 38 בְּרֵית זֹו וּבְשֹׁנֵה הָאֶתֶת עֲשָׂוָה בְּרֵית כּוֹל הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי כִלָּה
 הַחֲבֹת לְכָל־הַבְּרִי וְלְכָל־מִשְׁפָּחָו וַיִּבְנֶהוּ שִׁבְעַת שָׁנִים

CAP. VII. ז

1 וְאֶת־בֵּיתוֹ בָּנָה שְׁלֵמָה שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיְכַל אֶת־כָּל־בֵּיתוֹ וַיִּבֶן א
 אֶת־בֵּית י יָדָה הַלְּבָנוֹן מֵאֵה אֲמָה אָרְפוֹ וְחַמִּשִּׁים אֲמָה רָחְבּוֹ
 וּשְׁלֹשִׁים אֲמָה קוֹמָתוֹ עַל אֲרֻבָּה טוּרֵי עֲמוּדֵי אֲרָזִים וּכְרֹתוֹת אֲרָזִים
 3 עַל־הָעֲמוּדִים וְסָבָן בְּאֲרָז מִמַּעַל עַל־הַצִּלְעֹת אֲשֶׁר עַל־הָעֲמוּדִים
 4 אֲרֻבָּאִים וְחַמִּשָּׁה חֲמִשָּׁה עֶשְׂרֵי הַטּוּר וּשְׁקָפִים שְׁלֹשָׁה טוּרִים וּמִחֲזֶה
 5 אֶל־מִחֲזֶה שְׁלֹשׁ פַּעֲמִים וְכָל־הַפִּתְחִים וְהַמְּזוּזוֹת רִבְעִים שְׁקָה וַיְכַל ה
 6 מִחֲזֶה אֶל־מִחֲזֶה שְׁלֹשׁ פַּעֲמִים וְאֵת אוֹלָם הָעֲמוּדִים עָשָׂה חֲמִשִּׁים
 אֲמָה אָרְפוֹ וּשְׁלֹשִׁים אֲמָה רָחְבּוֹ וְאוֹלָם עַל־פְּנִיָּהֶם וְעַמֻּדִים וְעָב עַל־

v. 21. VI. בְּרֵית־קוֹת ק' v. 34. במס' קלָעִים

v. 37. וְיִר סָבִי v. 38. 'טוֹר ק'

7 פְּנֵיהֶם; וְאוֹלָם הַפֶּסֶל אֲשֶׁר יִשְׁפֹּט-שָׁם אֲלֵם הַמִּשְׁפָּט עָלָה וְסָבֵן
 8 בְּאֶרֶז מִהַקְרָקֵי עַד-הַקְרָקֵי; וּבִיהוּ אֲשֶׁר-יָשֵׁב לָם חֲצַר הָאֹהֶל
 מִבֵּית לְאוֹלָם כַּמַּעֲשֶׂה הַזֶּה הָיָה וְכֵן יַעֲשֶׂה לְבֵת-פְּרֹעַה אֲשֶׁר לָקַח
 9 שְׁלֹמֹה כְּאוֹלָם הַזֶּה: כָּל-אֵפֶה אֲבָנִים יָקָרֹת כַּמִּדּוֹת גְּזִית מִגְּדֵרוֹת
 בַּמִּגְרָה מִבֵּית וּמִחוּץ וּמִפֶּסֶל עַד-הַשְּׂפָחוֹת וּמִחוּץ עַד-הַחֲצַר הַגְּדֹלָה;
 י וּמִיֶּסֶד אֲבָנִים יָקָרוֹת אֲבָנִים גְּדֹלוֹת אֲבִיל עֵשׂוֹר אַמּוֹת וְאֲבִיר שְׁמֹנֶה
 11 אַמּוֹת; וּמִלְמַעְלָה אֲבָנִים יָקָרוֹת כַּמִּדּוֹת גְּזִית וְאֶרֶז; וְחֲצַר הַגְּדֹלָה
 12 סָבִיב שְׁלֹשָׁה טוּרִים גְּזִית וְטוּר פְּרָתוֹת אֶרֶזִים וְלַחֲצַר בֵּית-יְהוָה
 13 הַפְּנִימִית וּלְאֵלֶם הַבֵּית: וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיִּקַּח אֶת-חִירָם
 14 מִצֹּר: בֶּן-אִשָּׁה אֲלֹמֹנָה הוּא מִמִּצָּה נַפְתָּלִי וְאָבִיו אִישׁ-צֹרֵי חֲרָשׁ
 נָחֲשֵׁת וַיִּמְלֵא אֶת-הַחֲכֵמָה וְאֶת-הַחֲבוּנָה וְאֶת-הַדַּעַת לַעֲשׂוֹת כָּל-
 טו מְלָאכָה בַּנְּחָשֶׁת וַיְבִיא אֶל-הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיַּעַשׂ אֶת-כָּל-מְלָאכָתּוֹ; וַיַּצֵּר
 אֶת-שֹׁנֵי הָעֲמֻדִים נְחָשֶׁת שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה אַמָּה קוֹמַת הָעֲמֻד הָאֶחָד
 16 וְחוּט שְׁתֵּים-עֶשְׂרֵה אַמָּה וְסָב אֶת-הָעֲמֻד הַשֵּׁנִי; וּשְׁתֵּי כְהָרוֹת עָשָׂה
 לָתֵת עַל-רֹאשֵׁי הָעֲמֻדִים מִצָּק נְחָשֶׁת חֲמֵשׁ אַמּוֹת קוֹמַת הַכְּתֹרֶת
 17 הָאֶחָת וְחֲמֵשׁ אַמּוֹת קוֹמַת הַכְּתֹרֶת הַשֵּׁנִית: שְׂבָכִים מַעֲשֶׂה שְׂבָכָה
 גְּדֹלִים מַעֲשֶׂה שְׂרָשְׁוֹת לַכְּתֹרֹת אֲשֶׁר עַל-רֹאשׁ הָעֲמֻדִים שְׂבָעָה
 18 לַכְּתֹרֶת הָאֶחָת וְשְׂבָעָה לַכְּתֹרֶת הַשֵּׁנִית: וַיַּעַשׂ אֶת-הָעֲמֻדִים וְשְׁנֵי
 טוֹרִים סָבִיב עַל-הַשְּׂבָכָה הָאֶחָת לְכַסּוֹת אֶת-הַכְּתֹרֹת אֲשֶׁל עַל-רֹאשׁ
 19 הָרְמוֹנִים וְכֵן עָשָׂה לַכְּתֹרֶת הַשֵּׁנִית: וְכָהָרֹת אֲשֶׁל עַל-רֹאשׁ הָעֲמֻדִים
 כ מַעֲשֶׂה שׁוֹשָׁן כְּאוֹלָם אֶרֶבֶעַ אַמּוֹת: וְכָתֹרֹת עַל-שְׁנֵי הָעֲמֻדִים גַּם-
 מִפִּיֶּל מְלַצְמַת חֲפֵטָן אֲשֶׁר לְעֵבֶר שְׂבָכָה וְהָרְמוֹנִים מְאֻחִים טָרִים
 21 סָבִיב עַל הַכְּתֹרֶת הַשֵּׁנִית: וַיִּקַּח אֶת-הָעֲמֻדִים לְאֵלֶם הַחִיכָל וַיִּקַּם
 אֶת-הָעֲמֻד הָרִמְנִי וַיִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ רִלְיִן וַיִּקַּם אֶת-הָעֲמֻד הַשְּׂמָאלִי
 22 וַיִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ בַּעַז: וְעַל רֹאשׁ הָעֲמֻדִים מַעֲשֶׂה שׁוֹשָׁן וְהָתָם
 23 מְלָאכָתָה הָעֲמֻדִים: וַיַּנְעֵשׂ אֶת-הָהֶם מוֹצָק עֵשׂוֹר בְּאַמָּה מִשְׁפָּחוֹ עַד-
 שְׂפָתוֹ עֲגֹל וְסָבִיב וְחֲמֵשׁ בְּאַמָּה קוֹמַתוֹ וְקוֹל שְׁלֹשִׁים בְּאַמָּה וְסָב
 24 אוֹרֵי סָבִיב: וּפְקָעִים מִתַּחַת לְשִׁפְתּוֹ וְסָבִיב סָבָבִים אוֹרֵי עֵשׂוֹר בְּאַמָּה
 כה מִקְפָּרִים אֶת-הָהֶם סָבִיב שְׁנֵי טוּרִים הַפְּקָעִים וְצָקִים בּוֹצֵקֹתוֹ: עִמֹּד
 עַל-שְׁנֵי עֵשׂוֹר בָּקָר שְׁלֹשָׁה פָּנִים וְצִפּוֹנָה וְשְׁלֹשָׁה פָּנִים וְשְׁלֹשָׁה ו

v. 7. VII. נ"א אֵלֶם v. 12. נ"א לָם v. 13. הַשְּׂפָחוֹת וַיִּקַּח כְּמִדּוֹת

הַסְּפִידִים v. 18. קִמְיִן בִּרְבִיעַ v. 20. שְׂבָכָה — הַשְּׂבָכָה ק' v. 21. נ"א

לָם v. 22. כצ"ל v. 23. וְקוֹלָה — וְקוֹל ק'

7. Porticum quoque solii, in qua tribunal est, fecit; et texit lignis cedrinis a pavimento usque ad summitatem.

8. Et domuncula, in qua sedebatur ad iudicandum, erat in media porticu, simili opere. Domum quoque fecit filiae Pharaonis * (quam uxorem duxerat Salomon) tali opere, quali et hanc porticum.

* c. 3, 1. 3.

9. Omnia lapidibus pretiosis, qui ad normam quamdam atque mensuram tam intrinsecus quam extrinsecus serrati erant; a fundamento usque ad summitatem parietum, et extrinsecus usque ad atrium maius.

10. Fundamenta autem de lapidibus pretiosis, lapidibus magnis decem sive octo cubitorum.

11. Et desuper lapides pretiosi aequalis mensurae secti erant, similiterque de cedro.

12. Et atrium maius rotundum, trium ordinum de lapidibus sectis, et unius ordinis de dolata cedro: nec non et in atrio domus Domini interiori, et in porticu domus.

13. Misit quoque rex Salomon, et tulit * Hiram de Tyro,

* 2 Paral. 2, 13.

14. filium mulieris viduae de tribu Nephthali, patre Tyrio, artificem * aerarium, et plenum sapientia, et intelligentia, et doctrina ad faciendum omne opus ex aere. Qui cum venisset ad regem Salomonem, fecit omne opus eius.

* Gen. 4, 22. Exod. 31, 3. 4.

15. Et finxit * duas columnas aereas, decem et octo cubitorum altitudinis columnam unam †; et linea duodecim cubitorum ambiebat columnam utranque.

* 4 Reg. 25, 17. v. 15—17. 2 Paral. 3, 15—17. † 1er. 52, 21.

16. Duo quoque capitella fecit, quae ponerentur super capita columnarum, fusilia ex aere; quinque cubitorum altitudinis capitellum

unum, et quinque cubitorum altitudinis capitellum alterum;

17. et quasi in modum retis, et catenarum sibi invicem miro opere contextarum. Utrumque capitellum columnarum fusile erat; septena versuum retiacula in capitello uno, et septena retiacula in capitello altero.

18. Et perfecit columnas, et duos ordines per circuitum retiaculorum singulorum, ut tegerent capitella, quae erant super summitatem, malogranatorum; eodem modo fecit et capitello secundo.

19. Capitella autem, quae erant super capita columnarum, quasi opere lilii fabricata erant in porticu quatuor cubitorum.

20. Et rursum alia capitella in summitate columnarum desuper iuxta mensuram columnae contra retiacula; malogranatorum autem ducenti ordines erant in circuitu capitelli secundi.

21. Et statuit duas columnas in porticu templi; cumque statuisset columnam dexteram, vocavit eam nomine Iachin; similiter erexit columnam secundam; et vocavit nomen eius Booz.

22. Et super capita columnarum opus in modum lilii posuit, perfectumque est opus columnarum.

23. * Fecit quoque mare fusile decem cubitorum a labio usque ad labium, rotundum † in circuitu; quinque cubitorum altitudo eius, et resticula triginta cubitorum cingebat illud per circuitum.

* 2 Paral. 4, 2. † v. 23—30.

2 Paral. 4, 1—5. 10.

24. Et sculptura subter labium circuibat illud decem cubitis ambiens mare; duo ordines sculpturarum striatarum erant fusiles.

25. Et stabat super duodecim boves, e quibus tres respiciebant ad Aquilonem, et tres ad Occidentem,

et tres ad Meridiem, et tres ad Orientem, et mare super eos desuper erat; quorum posteriora universa intrinsecus latitabant.

26. Grossitudo autem luteris, trium unciarum erat; labiumque eius, quasi labium calicis, et folium expandi lili; duo millia batos capiebat.

27. Et fecit decem bases aeneas, quatuor cubitorum longitudinis bases singulas, et quatuor cubitorum latitudinis, et trium cubitorum altitudinis.

28. Et ipsum opus basium, interrasile erat; et sculpturae inter iuncturas.

29. Et inter coronulas et plectas, leones et boves et cherubim; et in iuncturis similiter desuper; et subter leones et boves, quasi lora ex aere dependentia.

30. Et quatuor rotae per bases singulas, et axes aerei; et per quatuor partes quasi humeruli subter luterem insiles contra se invicem respectantes.

31. Os quoque luteris intrinsecus erat in capitis summitate; et quod forinsecus apparebat, unius cubiti erat totum rotundum, pariterque habebat unum cubitum et dimidium; in angulis autem columnarum variae caelaturae erant; et media intercolumnia, quadrata non rotunda.

32. Quatuor quoque rotae, quae per quatuor angulos basis erant, cohaerebant sibi subter basim; una rota habebat altitudinis cubitum et semis.

33. Tales autem rotae erant, quales solent in curru fieri, et axes earum, et radii, et canthi, et modioli, omnia fusilia.

34. Nam et humeruli illi quatuor per singulos angulos basis unius, ex ipsa basi fusiles et coniuncti erant,

35. In summitate autem basis erat quaedam rotunditas dimidii cubiti, ita fabrefacta, ut luter desuper posset imponi, habens caelaturas suas, variasque sculpturas ex semetipsa.

36. Sculpsit quoque in tabulatis illis, quae erant ex aere, et in angulis, cherubim, et leones, et palmas, quasi in similitudinem hominis stantis, ut non caelata, sed apposita per circuitum viderentur.

37. In hunc modum fecit decem bases, fusura una, et mensura, sculpturaque consimili.

38. Fecit quoque decem luteris aeneos; quadraginta batos capiebat luter unus, eratque quatuor cubitorum; singulos quoque luteris per singulas, id est, decem bases, posuit.

39. Et constituit decem bases, quinque ad dexteram partem templi, et quinque ad sinistram; mare autem posuit ad dexteram partem templi contra Orientem ad Meridiem.

40. Fecit ergo Hiram lebetes, et scutras, et hamulas *, et perfecit omne opus regis Salomonis in templo Domini.

* v. 40—47. 2 Paral. 4, 11—18.

41. Columnas duas, et funiculos capitellorum super capitella columnarum duos; et retiacula duo, ut operirent duos funiculos, qui erant super capita columnarum.

42. Et malogranata quadringenta in duobus retiaculis; duos versus malogranatorum in retiaculis singulis, ad operiendos funiculos capitellorum, qui erant super capita columnarum.

43. Et bases decem, et luteris decem super bases.

44. Et mare unum, et boves duodecim subter mare.

45. Et lebetes, et scutras, et hamulas; omnia vasa, quae fecit Hi-

פָּנִים נִגְבָּה וּשְׁלֹשָׁה פָּנִים מִזְרָחָה וְהָיָם עֲלֵיהֶם מִלְמַעְלָה וְכָל־אֲחֵרֵיהֶם
 26 בְּיָתָהּ: וַיִּבְנוּ טֹפֶת וַיִּשְׁפְּחוּ כְּמַעֲשֵׂה שְׁפַת־קֹדֶשׁ פָּרַח טוֹלָן אֲלֵפִים בֶּת
 27 וְכִיל: וַיַּעַשׂ אֶת־הַמְּכֹנֹת עֲשׂוֹר נְחֹשֶׁת אַרְבַּע בָּאֲמָה אֶרֶךְ הַמְּכֹנֹת
 28 הָאֵת וְאַרְבַּע בָּאֲמָה רְחֹבָהּ וּשְׁלֹשׁ בָּאֲמָה קוֹמָתָהּ: וַיְהִי מַעֲשֵׂה
 29 הַמְּכֹנֹת מְסֻגָּוֹת לָהֶם וּמְסֻגָּוֹת בֵּין הַשְּׁלֵבִים: וְעַל־הַמְּסֻגָּוֹת אֲשֶׁר
 בֵּין הַשְּׁלֵבִים אֲרִיזוֹת וּבָקָר וּכְרוֹזִים וְעַל־הַשְּׁלֵבִים כֶּן מִמַּעַל וּמִתַּחַת
 לְאֲרִיזוֹת וּלְבָקָר לִזְוֹת מַעֲשֵׂה מוֹרָד: וְאַרְבָּעָה אוֹפְלֵי נְחֹשֶׁת לַמְּכֹנֹת
 הָאֵת וְסֻרְגֵי נְחֹשֶׁת וְאַרְבָּעָה פַּעֲמָתָיו כְּתֹפֶת לָהֶם מִתַּחַת לְפִי
 31 הַכְּתָפוֹת וְצִלּוֹת מִעֲבַר אִישׁ לִזְוֹת: וּפִיָּהּ מִבֵּית לַכְּתָרָה וּמִעֲלָה
 בָּאֲמָה וּפִיָּהּ עֲגָל מַעֲשֵׂה־כֶן אֲמָה וְחֻצִי הָאֲמָה וְגַם־עַל־פִּיהָ מְקַלְעוֹת
 32 וּמְסֻגָּוֹתֵיהֶם מְרַבָּעוֹת לֹא־עֲגָלוֹת: וְאַרְבַּעַת הָאוֹפְנִים לְמִתַּחַת לַמְּסֻגָּוֹת
 וּיְדוֹת הָאוֹפְנִים בַּמְּכֹנֹת וְקוֹמַת הָאוֹפֵן הָאֶחָד אֲמָה וְחֻצִי הָאֲמָה:
 33 וּמַעֲשֵׂה הָאוֹפְנִים כְּמַעֲשֵׂה אוֹפֵן הַמְּרַבָּה יְדוֹתָם וְגִבֵּיהֶם וְהַשְׁקִיָּהּ
 34 וְחֻשְׁרֵיהֶם הַכֹּל מוֹצָק: וְאַרְבַּע כְּתָפוֹת אֶל אַרְבַּע פְּנוֹת הַמְּכֹנֹת הָאֵת
 מִן־הַמְּכֹנֹת כְּתָפֶיהָ: וּבְרָאֵשׁ הַמְּכֹנֹת חֻצִי הָאֲמָה קוֹמָה עֲגָל סָבִיב לָה
 35 וְעַל רֹאֵשׁ הַמְּכֹנֹת יְדֻחֶיהָ וּמְסֻגָּוֹתֶיהָ מִמֶּנָּה: וַיִּפְתַּח עַל־הַלְּחָל יְדֻחֶיהָ
 36 וְעַל מְסֻגָּוֹתֶיהָ בְּרוֹזִים אֲרִיזוֹת וְחַמְּרֹת כְּמַעַר־אִישׁ וְלִזְוֹת סָבִיב: כְּזֹאת
 37 עָשָׂה אֶת עֲשׂוֹר הַמְּכֹנֹת מוֹצָק אֶחָד מִדָּה אֶתָּה קָצָב אֶחָד לְכָל־נֹחַ:
 38 וַיַּעַשׂ עֲשָׂרָה כִּלְיוֹת נְחֹשֶׁת אַרְבָּעִים בֶּת וְכִיל וְהַכִּיֹּר הָאֶחָד אַרְבַּע
 בָּאֲמָה הַכִּיֹּר הָאֶחָד כִּיֹּר אֶחָד עַל־הַמְּכֹנֹת הָאֵת לְעֲשׂוֹר הַמְּכֹנֹת:
 39 וַיִּתֵּן אֶת־הַמְּכֹנֹת חֲמֵשׁ עַל־כְּתָף הַבַּיִת מִיָּמִין וְחֲמֵשׁ עַל־כְּתָף הַבַּיִת
 מִשְׁמָאלוֹ וְאֶת־הָיִם נָתַן מִכְּתָף הַבַּיִת הַיְּמָנִית קִדְמָה מִמּוֹל נֹגֵב:
 40 וַיַּעַשׂ תִּירוֹם אֶת־הַכִּלְיוֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמְּזֻרְקוֹת וְכָל תִּירוֹם מ
 41 לְעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בַּיִת יְהוָה: עֲמָדִים
 שְׁנָיִם וְגָלַת הַכְּתָרָה אֲשֶׁר־עַל־רֹאֵשׁ הָעֲמָדִים שְׁתֵּים וְהַשְּׁבָכוֹת שְׁתֵּים
 42 לְכַסּוֹת אֶת־שְׁתֵּי גִלּוֹת הַכְּתָרָה אֲשֶׁר עַל־רֹאֵשׁ הָעֲמָדִים: וְאֶת־הַרְבָּעִים
 אַרְבַּע מֵאוֹת לְשְׁתֵּי הַשְּׁבָכוֹת שְׁנֵי־טוּרִים רַמְיִים לְשֹׁבְכָהּ הָאֵת לְכַסּוֹת
 43 אֶת־שְׁתֵּי גִלּוֹת הַכְּתָרָה אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָעֲמָדִים: וְאֶת־הַמְּכֹנֹת עֲשָׂר
 44 וְאֶת־הַכִּלְיוֹת עֲשָׂרָה עַל־הַמְּכֹנֹת: וְאֶת־הָיִם הָאֶחָד וְאֶת־הַבָּקָר שְׁנָיִם־
 עֲשָׂר הַחֵת הָיִם: וְאֶת־הַסִּירֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמְּזֻרְקוֹת וְאֵל כָּל־מַה

VII. 26. v. 26. כ"ל : ע"כ v. 36. במס' ומס' כ' מְסֻגָּוֹתֶיהָ ק'

38 v. 40. פתח בז"ק v. 40. הפטרת ויקהל כניחג אשכנזים והיא הפטרת

פקודי כזי הסגדים : ס"ר הַסִּירֹת

הַפְּלִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר עָשָׂה חִירָם לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה נְחֻשֶׁת
 46 מִמָּרֹט: בַּכֶּבֶד חִירָהוּן יִצְקֶם הַמֶּלֶךְ בְּמַעֲבָה הָאֲדָמָה בֵּין סָבֹת וּבֵין
 47 צִרְהֵן: וַיִּנָּח שְׁלֹמֹה אֶת-כָּל-הַפְּלִים מִרֹב מְאֹד מְאֹד לֹא נִחְקַר מִשְׁקַל
 48 הַנְּחֻשֶׁת: וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה אֶת כָּל-הַפְּלִים אֲשֶׁר בֵּית יְהוָה אֶת מִזְבְּחֹת
 49 הַזָּהָב וְאֶת-הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר עָלָיו לֶחֶם הַפָּנִים זָהָב: וְאֶת-הַמְּנוֹרוֹת
 חֲמֵשׁ מִיָּמִין וַחֲמֵשׁ מִשְּׂמָאל לַפָּנֵי הַדְּבִיר זָהָב סָגוּר וְהַפֶּרֶת וְהַנֶּחֱרֹת
 וְהַמְּלָקָתִים זָהָב: וְהַסָּפֹת וְהַמִּזְמָרוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת וְהַכַּפֹּסוֹת וְהַמְּחָקוֹת
 זָהָב סָגוּר וְהַשְׁתָּחוֹת לְדִלְחוֹת הַבַּיִת תְּפִינִימֵי לִקְדֹשׁ הַקִּדְשִׁים לְדִלְתֵי
 51 הַבַּיִת לְהִיכָל זָהָב: וַתִּשְׁלֹם כָּל-הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
 בֵּית יְהוָה וַיָּבֵא שְׁלֹמֹה אֶת-קִדְשֵׁי יְהוָה אֲבִיו אֶת-הַכֶּסֶף וְאֶת-הַזָּהָב
 וְאֶת-הַפְּלִים נָתַן בְּאֲצָרוֹת בֵּית יְהוָה:

CAP. VIII. ח

ח

א אֲזִי וַיָּקָחֵל שְׁלֹמֹה אֶת-זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת-כָּל-רָאשֵׁי הַמִּשְׁכּוֹת נְשִׂיאֵי
 הָאֲבוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיִּרְשָׁלֶם לְהַעֲלֹת אֶת-אֲרוֹן
 2 בְּרִית-יְהוָה מֵעִיר דָּוִד הִיא צִיּוֹן: וַיִּקְהֲלוּ אֶל-הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כָּל-
 3 אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּיָרֵחַ הָאֲתָנִים בַּחֹג הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׂבִיעִי: וַיָּבֹאוּ כָּל-
 4 זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת-הָאֲרוֹן: וַיַּעֲלוּ אֶת-אֲרוֹן יְהוָה וְאֶת-
 אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת-כָּל-כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר בָּאֵהֶל וַיַּעֲלוּ אֹתָם הַכֹּהֲנִים
 ח וְהַלְוִיִּם: וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְכָל-עֵדֶת יִשְׂרָאֵל הַכּוֹהֲנִים עָלָיו אֹתוֹ לַפָּנֵי
 6 הָאֲרוֹן מִזִּבְחִים צֶאֱן וּבִקְרָר אֲשֶׁר לֹא-יִסָּפְרוּ וְלֹא יִמְנוּ מִרֹב: וַיָּבֹאוּ
 7 הַקֹּדְשִׁים אֶל-תַּחַת כְּנָפֵי הַכְּרוּבִים: כִּי הַכְּרוּבִים פָּרְשִׁים כְּנָפֵים אֶל-
 8 מְקוֹם הָאֲרוֹן וַיִּסָּכּוּ הַכְּרוּבִים עַל-הָאֲרוֹן וְעַל-בִּהְיוֹ מְלֻמָּעָה: וַיִּאָּרְכוּ
 הַכְּרוּבִים וַיִּרְאוּ רֹאשֵׁי הַכְּרוּבִים מִן-הַקֹּדֶשׁ עַל-פָּנֵי הַדְּבִיר וְלֹא יִרְאוּ
 9 הַחַוּצָה וַיִּתְּנוּ שֵׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה: אֵין בְּאֲרוֹן רֶכֶּשׁ שְׁנֵי לָחוֹת הָאֲבִנִּים
 אֲשֶׁר הֵנִחַ שֵׁם מֹשֶׁה בְּחֹרֵב אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה עִם-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֹאתָם
 י מִמִּצְרָיִם מִצְרָיִם: וַיְהִי בְּצֹאת הַכֹּהֲנִים מִן-הַקֹּדֶשׁ וַיַּעֲזֹנוּ מְלֹא אֶרֶץ-
 11 בֵּית יְהוָה: וְלֹא-יִרְכְּלוּ הַכֹּהֲנִים לַעֲמֹד לְשֶׁרֶת מִפָּנֵי הָעָנָן כִּי-מְלֹא
 12 כְּבוֹד-יְהוָה אֶת-בֵּית יְהוָה: אֲזִי אָמַר שְׁלֹמֹה יְהוָה אֱמִיר לְשָׁפָן
 13 בְּצִרְפָּל: בְּנוֹת בְּנֵי בֵּית זָבֵל לָהּ מְכוֹן לְשִׁבְתָּהּ עוֹלָמִים: וַיִּסָּב הַמֶּלֶךְ
 14 אֶת-פָּנָיו וַיִּבְרָךְ אֶת כָּל-קָהֵל יִשְׂרָאֵל וְכָל-קָהֵל יִשְׂרָאֵל עָמַד: וַיֹּאמֶר

ram regi Salomoni in domo Domini, de aurichalco erant.

46. In campestri regione Iordanis fudit ea rex in argillosa terra, inter Sochoth et Sarthan.

47. Et posuit * Salomon omnia vasa; propter multitudinem autem nimiam non erat pondus aeris.

* 2 Paral. 4, 18.

48. Fecitque * Salomon omnia vasa in domo Domini; altare aureum, et mensam, super quam ponerentur panes propositionis, auream;

* v. 48. 49. 2 Paral. 4, 7. 8

49. et candelabra aurea, quinque ad dexteram, et quinque ad sinistram, contra * oraculum ex auro puro; et quasi lili flores, et lucernas desuper aureas; et forcipes aureos,

* Num. 8, 4.

50. Et hydrias *, et fuscinulas, et phialas, et mortariola, et thuribula, de auro purissimo; et cardines ostiorum domus interioris sancti sanctorum, et ostiorum domus templi, ex auro erant.

* v. 50. 51. 2 Paral. 4, 19-22. 3 Reg. 5, 1.

51. * Et perfecit omne opus, quod faciebat Salomon in domo Domini, et intulit, quae sanctificaverat David pater suus, argentum et aurum, et vasa, reposuitque in thesauris domus Domini.

* 2 Paral. 5, 1.

CAP. VIII.

Dedicatur templum. Salomon orat, populo benedicit; boves et oves immolat.

1. Tunc * congregati sunt omnes maiores natu Israël cum principibus tribuum, et duces familiarum filiorum Israël ad regem Salomonem in Ierusalem; ut deferrent arcam foederis Domini, de civitate David, id est, de Sion.

* v. 1-11. 2 Paral. 5, 2-14.

2. Convenitque ad regem Salomonem universus Israël in mense Ethanim, in solemni die, ipse est mensis septimus.

3. Veneruntque cuncti senes de Israël, et tulerunt arcam sacerdotes,

4. et portaverunt arcam Domini, et tabernaculum foederis, et omnia vasa sanctuarii, quae erant in tabernaculo; et ferebant ea sacerdotes et Levitae.

5. Rex autem Salomon, et omnis multitudo Israël, quae convenerat * ad eum, gradiebatur cum illo ante arcam, et immolabant oves et boves absque aestimatione et numero

* 2 Reg. 6, 13.

6. Et intulerunt sacerdotes arcam foederis Domini in locum suum, in oraculum templi, in Sanctum sanctorum, subter alas cherubim.

7. Siquidem cherubim expandebant alas super locum arcae, et protegabant arcam, et vectes eius desuper.

8. Cumque * eminerent vectes, et apparerent summitates eorum foris Sanctuarium ante oraculum, non apparebant ultra extrinsecus, qui et fuerunt ibi usque in praesentem diem.

* Num. 4, 6.

9. In arca autem non erat aliud *, nisi duae tabulae lapideae, quas posuerat in ea Moyses in Horeb, quando pepigit Dominus foedus cum filiis Israël, cum egrederentur de terra Aegypti.

* Exod. 25, 16. 21. 34, 27. Hebr. 9, 4.

10. Factum est autem, cum exissent sacerdotes de Sanctuario *, nebula implevit domum Domini,

* Num. 9, 15.

11. et non poterant sacerdotes stare et ministrare propter nebulam; impleverat enim gloria * Domini domum Domini.

* Exod. 40, 34.

12. Tunc ait Salomon *: Dominus dixit, ut habitaret in nebula.

* Deut. 4, 10. 2 Paral. 6, 1.

13. Aedificans aedificavi domum * in habitaculum tuum, firmissimum solium tuum in sempiternum.

* v. 12-53. 2 Paral. 6, 2-42.

14. Convertitque rex faciem suam, et benedixit omni ecclesiae Israël; omnis enim ecclesia Israël stabat.

15. Et ait Salomon: Benedictus Dominus Deus Israël, qui locutus est ore suo ad David patrem meum, et in manibus eius perfecit, dicens:

16. A die, qua eduxi populum meum Israël de Aegypto, non elegi civitatem de universis tribubus Israël, ut aedificaretur domus, et esset nomen meum ibi; sed elegi David, ut esset super populum meum Israël.

17. * Voluitque David pater meus aedificare domum † nomini Domini Dei Israël.

* 2 Reg. 7, 5. † 1 Paral. 16, 1. 28, 3.

18. Et ait Dominus ad David patrem meum: Quod cogitasti in corde tuo aedificare domum nomini meo, bene fecisti, hoc ipsum mente tractans.

19. Verumtamen tu non aedificabis mihi domum, sed * filius tuus, qui egredietur de renibus tuis, ipse aedificabit domum nomini meo.

* Sap. 9, 8.

20. Confirmavit * Dominus sermonem suum, quem locutus est; stetitque pro David patre meo, et sedi super thronum Israël, sicut locutus est Dominus; et aedificavi domum nomini Domini Dei Israël.

* v. 25. 3 Reg. 9, 5.

21. Et constitui ibi locum arcae, in qua foedus * Domini est, quod percussit cum patribus nostris, quando egressi sunt de terra Aegypti.

* Exod. 20, 1. sq.

22. Stetit autem * Salomon ante altare Domini in conspectu Ecclesiae Israël, et expandit manus suas in coelum,

* 4 Reg. 18, 22.

23. et ait: Domine Deus Israël *, non est similis tui Deus in coelo desuper, et super terram deorsum; qui custodis pactum et misericordiam servis tuis, qui ambulant coram te in toto corde suo.

* 2 Paral. 2, 5.

24. Qui custodisti servo tuo David patri meo, quae locutus es ei; ore locutus es, et manibus perfecisti, ut haec dies probat.

25. Nunc igitur Domine Deus Israël, conserva * famulo tuo David patri meo, quae locutus es ei, dicens †: Non auferetur de te vir co-

ram me, qui sedeat super thronum Israël; ita tamen si custodierint filii tui viam suam, ut ambulent coram me, sicut tu ambulasti in conspectu meo.

* 1 Paral. 21, 10. † 2 Reg. 7, 6. 12.
4 Reg. 7, 2. 7. 8.

26. Et nunc Domine Deus Israël firmentur verba tua, quae locutus es servo tuo David patri meo.

27. Ergone putandum est, quod vere Deus habitet super terram? si enim * coelum, et coeli coelorum te capere non possunt, quanto magis domus haec, quam aedificavi?

* Deut. 10, 14. Ies. 66, 1. Matth. 5, 34. 35.
Act. 7, 49. 17, 24.

28. Sed respice ad orationem servi tui, et ad preces eius, Domine Deus meus; audi hymnum et orationem, quam servus tuus orat coram te hodie;

29. ut sint * oculi tui aperti super domum hanc nocte ac die; super domum, de qua dixisti †: Erit nomen meum ibi; ut exaudias orationem, quam orat in loco isto ad te servus tuus.

* Zach. 12, 4. † Exod. 20, 24.
Deut. 12, 5. 11.

30. Ut exaudias deprecationem servi tui et populi tui Israël, quodcumque oraverint in loco isto; et exaudies in loco habitaculi tui in coelo, et cum exaudieris, propitius eris.

31. Si peccaverit homo in proximum suum, et habuerit aliquod iuramentum, quo teneatur astrictus; et venerit propter iuramentum coram altari tuo in domum tuam,

32. tu exaudies in coelo; et facies, et iudicabis servos tuos, condemnans impium, et reddens viam suam super caput eius, iustificansque iustum, et retribuens ei secundum iustitiam suam.

33. Si fugerit populus tuus * Israël inimicos suos (quia peccaturus est tibi) et agentes poenitentiam, et confitentes nomini tuo, venerint, et oraverint, et deprecati te fuerint in domo hac;

* Deut. 28, 25.

34. exaudi in coelo, et dimitte peccatum populi tui Israël, et reduces

בָּרִיךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵבִיר בְּפִיו אֶת הַיָּם וּבִידּוֹ מִלֵּא
 לֵאמֹר: מִן-הַיּוֹם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶת-עַמִּי אֶת-יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם לֹא-
 16 בְּתַרְתִּי בְעִיר מִכָּל שִׁבְעֵי יִשְׂרָאֵל לִבְנוֹת בַּיִת לַיהוָה שְׁמִי שָׁם וְאִבְחַר
 בְּדָוִד לַיהוָה עַל-עַמִּי יִשְׂרָאֵל: וַיְהִי עַם-לֵבָב הָיָה אָבִי לִבְנוֹת בַּיִת
 17 לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-דָּוִד אָבִי זֶעַן אֲשֶׁר הָיָה
 18 עַם-לִבְבָק לִבְנוֹת בַּיִת לְשְׁמִי הִשִּׁיבָה כִּי הָיָה עַם-לִבְבָק: רַק אַתָּה
 19 לֹא תִבְנֶה הַבַּיִת כִּי אִם-בִּנְיָן תֵּיצֵא מִחֻלְצֹקָה הוּא-וּבִנְיָה הַבַּיִת לְשְׁמִי:
 וְהָקָם יְהוָה אֶת-דָּוִד וְאֲשֶׁר הֵבִיר וְאָקָם תַּחַת הָיָה אָבִי וְאַשְׁבֵּה עַל-
 כ פֶּסֶא יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר הֵבִיר יְהוָה וְאִבְנֶה הַבַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי
 21 יִשְׂרָאֵל: וְאַשְׁם שֵׁם מָקוֹם לְאַדֹּנָן אֲשֶׁר-שֵׁם בַּיִת יְהוָה אֲשֶׁר פָּרַח
 22 עַם-אֲבֹתָיו בְּהוֹצִיאֹו אֹהֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וַיַּעֲמִד שְׁלֹמֹה לִפְנֵי מוֹפֵת
 23 יְהוָה נֶגֶד כָּל-קַחַל יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרֹשׁ כַּפָּיו הַשָּׁמַיִם: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי
 24 יִשְׂרָאֵל אִין-פְּמוֹד אֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל-הָאָרֶץ מִתַּחַת שֹׁמֵר
 הַבַּיִת וְהַחֹמֶר לְעִבְדֹיָהּ תַּחֲלֹקֶם לִפְנֵיהָ בְּכָל-לֵבָם: אֲשֶׁר שְׁמִרָתָהּ
 לְעִבְדָּהּ הָיָה אָבִי אֶת אֲשֶׁר-הִבְרָתָהּ לוֹ וְהִדְבֵּר בְּפִיהָ וּבִידָהּ מִלֵּאחַת כְּיוֹם
 הַהוּא: וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁמֹר לְעִבְדָּהּ הָיָה אָבִי אֶת אֲשֶׁר כֹּחַ
 הִבְרָתָהּ לֹא-יִמָּחַד לָהּ אִישׁ מִלִּפְנֵי יָשֵׁב עַל-פֶּסֶא יִשְׂרָאֵל רַק
 26 אִם-יִשְׁמְרוּ בְּנֵיהָ אֶת-הַדְּרָכִים לִלְכַּת לִפְנֵי פְאֲשֶׁר הִלְכָהּ לִפְנֵי: וְעַתָּה
 27 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל רֵאמֹן נָא הַבְּרִיךְ אֲשֶׁר הִבְרָתָהּ לְעִבְדָּהּ הָיָה אָבִי: כִּי
 הָאֲמֻנָם יָשֵׁב אֱלֹהִים עַל-הָאָרֶץ הִנֵּה הַשָּׁמַיִם וְשְׁמִי הַשָּׁמַיִם לֹא
 28 יִכְלָפְלוּ אֵלֶּה כִּי-הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בְּנוֹתִי: וּפְנִיתָ אֶל-תַּפְּלַת עִבְדָּהּ
 וְאֶל-תַּחֲנוּתוֹ יְהוָה אֱלֹהֵי לְשִׁמְעַת אֶל-הַרְפָּהּ וְאֶל-תַּחֲפָלָהּ אֲשֶׁר עִבְדָּהּ
 29 מִתַּפְּלָל לִפְנֵיהָ הַיּוֹם: לַיהוָה עֵינֶיהָ פְּתוּחֹת אֶל-הַבַּיִת הַזֶּה לְזִלְזָה וַיּוֹם
 אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אִמְרָתָהּ יְהוָה שְׁמִי שֵׁם לְשִׁמְעַת אֶל-תַּחֲפָלָהּ אֲשֶׁר תַּפְּלָל
 עִבְדָּהּ אֶל-הַמָּקוֹם הַזֶּה: וְשִׁמְעָתָה אֶל-תַּחֲנוּת עִבְדָּהּ וְעֵמֶק יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר לִ
 31 תַּפְּלָלוּ אֶל-הַמָּקוֹם הַזֶּה וְאַתָּה הַשָּׁמַע אֶל-מָקוֹם שִׁבְתָּךְ אֶל-הַשָּׁמַיִם
 וְשִׁמְעָתָה וְסִלְחָתָה: אֵת אֲשֶׁר יִחַטֵּא אִישׁ לְרֵעֵהוּ וְנִשְׁאָרוּ אֵלֶּה לְהַאֲלֹתוֹ
 32 וְכֹא אֵלֶּה לִפְנֵי מוֹפֵתָה בַּבַּיִת הַזֶּה: וְאַתָּה הַשָּׁמַע הַשָּׁמַיִם וְעֲשִׂיתָ
 וְשִׁפְטָתָה אֶת-עִבְדֹיָהּ לְהַרְשִׁיעַ רָשָׁע לְתַת הַדָּם בְּרָאשׁוֹ וּלְהַצְדִּיק צַדִּיק
 33 לְתַת לוֹ כְּצִדְקָתוֹ: בְּהִנָּה עֵמֶק יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי אוֹיֵב אֲשֶׁר יִחַטֵּאוּ-לָהּ
 34 וְשִׁבּוּ אֵלֶיהָ וְהוֹדּוּ אֶת-שִׁמְךָ וְהִתְפַּלְלוּ וְהִתְחַנְּנוּ אֵלֶיהָ בַּבַּיִת הַזֶּה: וְאַתָּה
 תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְסִלְחָתָה לְחַטָּאת עֵמֶק יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁבַּתָם אֶל-הָאֲדָמָה

לַח אֲשֶׁר נָתַתָּ לְאַבְרָהָם׃ בְּהֶעָצֵר שָׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר כִּי יִחַטְּאוּ־לָךְ
 וְהִתְפַּלְּלוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְהוֹדוּ אֶת־שִׁמְךָ וַיִּכְחַשְׁתָּם וַיִּשְׁכַּחוּ כִּי־
 36 תַעֲנֵם׃ וְאַתָּה ׀ תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְסִלַּחְתָּ לַחַטָּאת עֲבֹדֶיךָ וְעִמָּךְ יִשְׂרָאֵל
 כִּי חֹרֵם אֶת־הַגֵּר הַזֹּכֵבָה אֲשֶׁר יָלְכוּ־בָהּ וְנָתַתָּה מָטָל עַל־אֶרֶץ־ךָ
 37 אֲשֶׁר־נָתַתָּה לַעֲמֶךָ לְנַחֲלָה׃ רָעִב כִּי־יִהְיֶה בָאָרֶץ הֶבֶר כִּי־יִהְיֶה
 שְׂדֵפוֹן יִרְקוֹן אֲרֶבָה חֲסִיל כִּי יִהְיֶה כִּי יִצְרֻלוּ אוֹיְבוֹ בָּאָרֶץ שְׁעָרָיו
 38 כָּל־נְגִיעַ כָּל־מַחֲלָה׃ כָּל־תַּפְּלָה כָּל־תַּחֲנוּחַ אֲשֶׁר תַּחֲוֶה לְכָל־הָאָדָם לְכָל־
 עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִדְעוּן אִישׁ נֶגַע לִבָּבוֹ וּפְרִשׁ כְּפוֹי אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה׃
 39 וְאַתָּה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מִכּוֹן שִׁבְתְּךָ וְסִלַּחְתָּ וְעָשִׂיתָ וְנָתַתָּ לְאִישׁ כְּכָל־
 הִדְּכָיו אֲשֶׁר תִּדְעַ אֶת־לִבָּבוֹ כִּי־אַתָּה יִדְעָה לִבְהֶךָ אֶת־לִבָּב כָּל־בְּנֵי
 מ הָאָדָם׃ לִמְעַן יִרְאוּךָ כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־תָּם חַיִּים עַל־פְּנֵי הָאָדָמָה אֲשֶׁר
 41 נָתַתָּה לְאַבְרָהָם׃ וְגַם אֶל־הַנִּזְכָּרִי אֲשֶׁר לֹא־מַעֲמֶךָ יִשְׂרָאֵל הוּא וּבָא
 42 מֵאָרֶץ רְחוֹקָה לִמְעַן שִׁמְךָ׃ כִּי יִשְׁמְעוּן אֶת־שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְאֶת־הַדָּד
 43 הַחֲזָקָה וְזִרְעָה הַנְּטוּיָה וּבָא וְהִתְפַּלֵּל אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה׃ אַתָּה תִשְׁמַע
 הַשָּׁמַיִם מִכּוֹן שִׁבְתְּךָ וְעָשִׂיתָ כְּכָל אֲשֶׁר יִקְרָא אֵלֶיךָ הַנִּזְכָּרִי לִמְעַן
 יִדְעוּן כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת־שִׁמְךָ לִירְאָה אֶחָד כְּעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל וְלִדְעַת
 44 כִּי־שִׁמְךָ נִקְרָא עַל־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בְּנִיתִי׃ כִּי־יֵצֵא עַמָּךְ לִמְלַחְמָה
 עַל־אוֹיְבוֹ בְּהֶרֶךְ אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵם וְהִתְפַּלְּלוּ אֶל־יְהוָה הַרְּךָ הַעֵיֹר אֲשֶׁר
 מֵה בְּתוֹרַת בָּהּ וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־בְּנִיתִי לְשִׁמְךָ׃ וְשָׁמַעְתָּ הַשָּׁמַיִם אֶת־תַּפְּלָתָם
 46 וְאֶת־תַּחֲנוּתָם וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם׃ כִּי יִחַטְּאוּ־לָךְ כִּי אֵין אָדָם אֲשֶׁר לֹא־
 יִחַטָּא וְאִנֶּפֶת בָּם וְנָתַתָּם לִפְנֵי אוֹיֵב וְשָׂבוּם שְׁבִיחָם אֶל־אֶרֶץ הָאוֹיֵב
 47 רְחוֹקָה אוֹ קְרוֹבָה׃ וְהַשִּׁיבוּ אֶל־לִבָּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבּוּ־שָׁם וְשָׁבוּ ׀
 48 וְהִתְחַנְּנוּ אֵלֶיךָ בָּאָרֶץ שְׁבִיחָם לֵאמֹר חַטָּאנוּ וְהִצִּינוּנוּ רָשָׁעֵנוּ׃ וְשָׁבוּ
 אֵלֶיךָ כְּכָל־לִבָּבָם וּכְכָל־נַפְשָׁם בָּאָרֶץ אוֹיְבֵיהֶם אֲשֶׁר־שָׁבוּ אֲתָם וְהִתְפַּלְּלוּ
 אֵלֶיךָ הַרְּךָ אֲרֶצֶם אֲשֶׁר־נָתַתָּה לְאַבְרָם הַעֵיֹר אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ וְהַבַּיִת
 49 אֲשֶׁר־בְּנִיתָ לְשִׁמְךָ׃ וְשָׁמַעְתָּ הַשָּׁמַיִם מִכּוֹן שִׁבְתְּךָ אֶת־תַּפְּלָתָם וְאֶת־
 נ תַּחֲנוּתָם וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם׃ וְסִלַּחְתָּ לַעֲמָךְ אֲשֶׁר חָטְאוּ־לָךְ וְלְכָל־פְּשִׁיעֵיהֶם
 51 אֲשֶׁר פָּשְׁעוּ־בָךְ וְנָתַתָּם לִרְחֻמִּים לִפְנֵי שְׁבִיחָם וּרְחֻמִּים׃ כִּי־עַמָּךְ
 52 וְנַחֲלָתְךָ הֵם אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מִמִּצְרַיִם מִתּוֹךְ פֹּהר הַבְּרָזִל׃ לַחַיִּים עֵינֶיךָ
 פָּתוּחַ אֶל־תַּחֲנוּת עֲבָדֶךָ וְאֶל־תַּחֲנוּת עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְשָׁמַע אֲלֵיהֶם כְּכָל־
 53 קְרָאָם אֵלֶיךָ׃ כִּי־אַתָּה חִבֵּיתָם לָךְ לְנַחֲלָה מִכָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי־אֲשֶׁר
 הִבְרַת בְּנֵי ׀ מִשָּׁה עֲבָדֶךָ בְּהוֹצֵאתָ אֶת־אַבְרָהָם מִמִּצְרַיִם אֲדָנִי יְיָ׃

eos in terram, quam dedisti patribus eorum.

35. Si clausum fuerit * coelum, et non pluerit propter peccata eorum, et orantes in loco isto, poenitentiam egerint nomini tuo, et a peccatis suis conversi fuerint propter afflictionem suam;

* c. 17, 1. Deut. 28, 23. 24.

36. exaudies eos in coelo, et dimitte peccata servorum tuorum, et populi tui Israël; et ostende eis viam bonam, per quam ambulent, et da pluviam super terram tuam, quam dedisti populo tuo in possessionem.

37. Fames si oborta fuerit in terra, aut pestilentia, aut corruptus aer, aut erugo, aut locusta, vel rubigo, et afflixerit eum inimicus eius portas obsidens, omnis plaga, universa infirmitas,

38. cuncta devotio, et imprecatio, quae acciderit omni homini de populo tuo Israël; si quis cognoverit plagam cordis sui, et expande-rit * manus suas in domo hac,

* v. 22. Dan. 5, 10. sq.

39. tu exaudies in coelo in loco habitationis tuae, et repropitiaberis, et facies, ut des unicuique secundum omnes vias suas, sicut videris * cor eius (quia tu nosti solus cor omnium filiorum hominum),

* Ps. 7, 10. 138, 1. 2. Jer. 11. 20. 17, 10. 20, 12. Luc. 16, 15. Act. 1, 24. 15, 8. 1 Reg. 16, 7.

40. ut timeant te cunctis diebus, quibus vivunt super faciem terrae, quam dedisti patribus nostris.

41. Insuper et * alienigena, qui non est de populo tuo Israël, cum venerit de terra longinqua propter nomen tuum (audietur enim nomen tuum magnum, et manus tua fortis, et brachium tuum

* Ioh. 12, 20.

42. extentum, ubique), cum venerit ergo, et oraverit in hoc loco,

43. tu exaudies in coelo, in firmamento habitaculi tui, et facies omnia, pro quibus invocaverit te alienigena; ut * discant universi populi terrarum nomen tuum timere, sicut populus tuus Israël, et pro bent; quia

nomen tuum invocatum est super domum hanc, quam aedificavi.

* Ies. 57, 7.

44. Si egressus fuerit populus tuus ad bellum contra inimicos suos, per viam, quocumque miseris eos, orabunt te contra viam civitatis, quam elegisti, et contra domum, quam aedificavi nomini tuo,

45. et exaudies in coelo orationes eorum, et preces eorum, et facies iudicium eorum.

46. Quod si peccaverint tibi (* non est enim homo, qui non peccet); et iratus tradideris eos inimicis suis, et captivi ducti fuerint in terram inimicorum longe vel prope,

* 2 Par. 6, 36. Eccl. 7, 21. 1 Ioh. 1, 8.

47. et egerint poenitentiam in corde suo in loco captivitatis; et conversi deprecati te fuerint in captivitate sua, dicentes: Peccavimus, inique egimus, impie gessimus!

48. Et reversi fuerint ad te in universo corde suo, et tota anima sua, in terra inimicorum suorum, ad quam captivi ducti fuerint; et oraverint te contra viam terrae suae, quam dedisti patribus eorum, et civitatis, quam elegisti, et templi, quod aedificavi nomini tuo;

49. exaudies in coelo, in firmamento solii tui, orationes eorum, et preces eorum, et facies iudicium eorum;

50. et propitiaberis populo tuo, qui peccavit tibi, et omnibus iniquitatibus eorum, quibus praevaricati sunt in te; et dabis misericordiam coram eis, qui eos captivos habuerint, ut misereantur eis.

51. Populus enim tuus est, et haereditas tua, quos eduxisti de terra Aegypti, de * medio fornacis ferreae.

* Deut. 4, 20.

52. Ut sint oculi tui aperti ad deprecationem servi tui, et populi tui Israël, et exaudias eos in universis, pro quibus invocaverint te.

53. Tu enim * separasti eos tibi in haereditatem de universis populis terrae, sicut locutus es per Moysen servum tuum, quando eduxisti patres nostros de Aegypto, Domine Deus †.

* Lev. 20, 24. † Exod. 19, 5.

Deut. 4, 20. 32, 9.

54. Factum est autem, cum complisset * Salomon orans Dominum omnem orationem et deprecationem hanc, surrexit de conspectu altaris Domini; utrumque enim genu in terram fixerat, et manus expauserat in coelum.

* v. 54—66. 2 Paral. 7, 1—10.

55. Stetit ergo*, et benedixit omni ecclesiae Israël voce magna, dicens:

* 2 Reg. 6, 18.

56. Benedictus Dominus, qui dedit requiem populo suo Israël, iuxta omnia, quae locutus est; non cecidit ne unus * quidem sermo, ex omnibus bonis, quae locutus est per Moysen servum suum.

* Ios. 21, 45.

57. Sit Dominus Deus noster nobiscum, sicut fuit cum patribus nostris, non derelinquens nos, neque proiciens.

58. Sed inclinet corda nostra ad se, ut ambulemus in universis viis eius, et custodiamus mandata eius, et caeremonias eius, et indicia, quaecumque mandavit patribus nostris.

59. Et sint sermones mei isti, quibus deprecatus sum coram Domino, appropinquantes Domino Deo nostro die ac nocte; ut faciat iudicium servo suo, et populo suo Israël per singulos dies;

60. ut sciant omnes populi terrae, quia * Dominus ipse est Deus, et non est ultra absque eo.

* Deut. 4, 35. 39.

61. Sit quoque cor nostrum perfectum cum Domino Deo nostro, ut ambulemus in decretis eius, et custodiamus mandata eius sicut et hodie.

62. Igitur rex, et omnis Israël cum eo, immolabant victimas coram Domino.

63. Mactavitque Salomon hostias pacificas, quas immolavit Domino, boum viginti duo millia, et ovium centum viginti millia; et dedicaverunt templum Domini rex, et filii Israël.

64. In die illa sanctificavit rex

medium atrii, quod erat ante domum Domini; fecit quippe holocaustum ibi, et sacrificium, et adipem pacificorum; quoniam altare aereum, quod erat coram Domino, minus erat, et capere non poterat holocaustum, et sacrificium, et adipem pacificorum.

65. Fecit ergo Salomon in tempore illo festivitatem celebrem, et omnis Israël cum eo, multitudo magna ab introitu Emath usque ad rivum Aegypti, coram Domino Deo nostro, septem diebus, et septem diebus, id est, quatuordecim diebus.

66. Et in die octava dimisit populos; qui benedicentes regi, profecti sunt in tabernacula sua laetantes, et alacri corde super omnibus bonis, quae fecerat Dominus David servo suo, et Israël populo suo.

CAP. IX.

Dominus Salomoni apparens iubet sua praecepta servari. Salomon ex Ophir plurimum auri recipit.

1. Factum est autem, cum perfecisset * Salomon aedificium domus Domini, et aedificium regis, et omne, quod optaverat et voluerat facere,

* v. 1—9. conf. 2 Paral. 7, 11—22.

2. apparuit ei Dominus secundo *, sicut apparuerat ei in Gabaon.

* c. 3, 5. 2 Paral. 7, 12.

3. Dixitque Dominus ad eum: Exaudi vi orationem tuam et deprecationem tuam, quam deprecatus es coram me; sanctificavi domum hanc, quam aedificasti, ut * ponerem nomen meum ibi in sempiternum, et erunt oculi mei et cor meum ibi cunctis diebus.

* c. 8, 29. Deut. 12, 11.

4. Tu quoque si * ambulaveris coram me, sicut ambulavit pater tuus, in simplicitate cordis, et in acquitate; et feceris omnia, quae praecepi tibi, et legitima mea et iudicia mea servaveris;

* c. 3, 14. c. 11, 38.

5. * ponam thronum regni tui super Israël in sempiternum, sicut locutus sum David patri tuo, dicens.

54 ויהי ככלות שלמה להחפץ אל־יהוה את כל־החפץ והחפץ
 הזאת קם מלפני מוזבח יהוה מפרע על־ברקיו וכסרו פרשות השמים:
 55 ויצמד ויברך את כל־קהל ישראל קול גדול לאמרו: ברוך יהוה אשר
 56 נתן מנוחה לעמו ישראל בכל אשר דבר לא־נפל דבר אחד מפל דברו
 השזב אשר דבר ביד משה עבדו: יהי יהוה אליהנו עמנו כאשר
 57 היה עם־אבותינו אל־עזבנו ואל־רשנו: להצות לבבנו אליו ללכת
 בכל־דרכיו ולשמר מצותיו וחקיו ומשפטיו אשר צוה את־אבותינו:
 58 ויהי דברי אלה אשר התחננתו לפני יהוה קרבים אל־יהוה
 אליהנו יומם ולילה לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר־
 יום ביומו: למען רעת כל־עמי הארץ כי יהוה הוא האלהים אין
 עוד: והיה לבבכם שלם עם יהוה אלהינו ללכת בחקיו ולשמר
 61 מצותיו כיום הזה: והמלך וכל־ישראל עמו זבחים זבח לפני יהוה:
 62 ויזבח שלמה את זבח השלמים אשר זבח ליהוה בקר עזרים ושלמים
 63 אלה וצאן מאה ועשרים אלה ויחנכו את־בית יהוה המלך וכל־בני
 64 ישראל: ביום ההוא קבש המלך את־הזך החצר אשר לפני בית־
 יהוה כי־עשה שם את־העלה ואת־המנוחה ואת חלבי השלמים כי־
 מוזבח הוציאת אשר לפני יהוה כטן מהכיל את־העלה ואת־המנוחה
 65 ואת חלבי השלמים: ויעש שלמה בעת־ההוא ואת־הזך וכל־ישראל
 עמו קהל גדול מכלוא חמט עד־נחל מצרים לפני יהוה אלהינו
 66 שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום: ביום השמיני שלח
 את־העם ויברכו את־המלך וילכו לאהליהם שמיחים וטובי לב על
 כל־הזובה אשר עשה יהוה לידו עבדו ולישראל עמו:

ט

CAP. IX. ט

א ויהי ככלות שלמה לבנות את־בית יהוה ואת־בית המלך ואח כל־
 חשק שלמה אשר חפץ לעשות: וירא יהוה אל־שלמה שניה
 2 כאשר נראה אליו בגבעון: ולאמר יהוה אליו שְׁמַעְתִּי אֶת־הַפִּלֶּה
 ואת־הַחֲנִיתָ אֲשֶׁר הִתְחַנְּנָה לִפְנֵי הַקֹּדֶשׁ אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר
 בָּנִיתָ לַיהוָה שְׁמִי־שָׁם עד־עולם ויהי עיני ולבי שם כל־הימים:
 3 ואִתָּה אֶסְתַּלֵּךְ לִפְנֵי פָאֶשֶׁר הָלַךְ הָיָה אִבְיָךְ בְּתֶם־לִבְבִי ובוֹשֶׁר לַעֲשׂוֹת
 4 כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ חָקִי וּמִשְׁפָּטִי הִשְׁמָר: וְהִקְמֹתִי אֶת־כִּסֵּא מַמְלַכְתְּךָ
 5 עַל־יִשְׂרָאֵל לְעֹלָם כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עֲלֵיךָ לֵאמֹר לֹא־יִכָּרֵת לְךָ

6 אִישׁ מֵעַל כְּסֵא יִשְׂרָאֵל; אִם-עֹלֹב תִּשְׁבֹּן אַתָּם וּבְנֵיכֶם מֵאַחֲרַי וְלֹא
 תִּשְׁמְרוּ מִצְוֹתַי תְּחַלִּי אֲשֶׁר נָתַתִּי לַפְּנִיכֶם וְהַלַּכְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים
 7 אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם; וְהִכְרַתִּי אֶת-יִשְׂרָאֵל מֵעַל פְּנֵי הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם וְאֶת-חִפְּזִי אֲשֶׁר הִקְדַּשְׁתִּי לְשָׁמַי אֲשַׁלַּח מֵעַל פְּנֵי
 8 וְהָיָה יִשְׂרָאֵל לְמַשָּׁל וּלְשִׁוְיָהּ בְּכָל-הָעַמִּים; וְהָבִיתִי הָיָה יְהוָה עֲלֵיוֹן
 כָּל-עֹבֵר עָלָיו וְשָׁם וְשָׁרָק וְאָמְרוּ עַל-מֶה עָשָׂה יְהוָה כֹּכָה לָאָרֶץ
 9 הַזֹּאת וּלְבֵית הַזֶּה; וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר
 הוֹצִיא אֶת-אֲבוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיַּחֲזִיקוּ בָאֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲוּ
 10 לָהֶם וַיַּעֲבְדוּם עַל-פִּנֵּן הִבִּיא יְהוָה עֲלֵיהֶם אֶת-כָּל-הָרָעָה הַזֹּאת; וַיְהִי
 מִקֵּצָהּ עֲשָׂרִים שָׁנָה אֲשֶׁר-בָּנָה שְׁלֹמֹה אֶת-שְׁנֵי הַבַּתִּים אֶת-בֵּית
 11 יְהוָה וְאֶת-בֵּית הַמֶּלֶךְ; חִירָם מֶלֶךְ-צֹר נָשָׂא אֶת-שְׁלֹמֹה בַּעֲצֵי אֲרָזִים
 וּבַעֲצֵי בְרוֹשִׁים וּבְזָהָב וּבְכָל-חֲפָצָיו אֲזָ וַתֵּן הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְחִירָם
 12 עֲשָׂרִים עֹר בָּאָרֶץ הַגָּדֹל; וַיֵּצֵא חִירָם מִצֹּר לְרֹאוֹת אֶת-הָעָרִים אֲשֶׁר
 13 נָתַן-לּוֹ שְׁלֹמֹה וְלֹא יָשָׁרוּ בְּעֵינָיו; וַיֹּאמֶר מֶה הָעָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר-
 14 נָתַתָּה לִּי אֲחֵי וַיִּקְרָא לָהֶם אֶרֶץ כְּבוֹל עַד הַיּוֹם הַזֶּה; וַיִּשְׁלַח חִירָם
 טו לַמֶּלֶךְ מֵאֵה וְעֶשְׂרִים כֶּכָר זָהָב; וְזֶה דְּבַר-הַמָּס אֲשֶׁר-הֵעֵלָה הַמֶּלֶךְ
 שְׁלֹמֹה לְבָנוֹת אֶת-בֵּית יְהוָה וְאֶת-בֵּיתוֹ וְאֶת-הַמִּלּוֹא וְאֶת חוֹמַת
 16 יְרוּשָׁלַם וְאֶת-חֲצֹר וְאֶת-מָגֵדוֹ וְאֶת-גִּזְרִי; פָּרַעַת מֶלֶךְ-מִצְרַיִם עָלָה
 וַיִּלְכֹּד אֶת-גִּזְרִי וַיִּשְׁרָפָה בָּאֵשׁ וְאֶת-הַכְּנַעֲנִי תִישָׁב בְּעִיר חֲרָג וַיַּחֲנֶה
 17 שְׁלֹחִים לְבָתָּו אֶשֶׁת שְׁלֹמֹה; וַיָּבֶן שְׁלֹמֹה אֶת-גִּזְרִי וְאֶת-בֵּית הָיָה
 18 תַּחֲמוּדוֹ; וְאֶת-בַּעֲלָת וְאֶת-חִמְרִי בַמִּדְבָּר בָּאָרֶץ; וְאֵת כָּל-עַבְדֵי הַמִּסְכָּנוֹת
 19 אֲשֶׁר הָיוּ לְשְׁלֹמֹה וְאֵת עַבְדֵי הָרֶקֶב וְאֵת עַבְדֵי הַפָּרָשִׁים וְאֵת חֲשִׁק
 שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר חֲשָׁן לְבָנוֹת בִּירוּשָׁלַם וּבְכָל-אֶרֶץ מִמְּשָׁלָהוּ;
 כ כָּל-הָעָם חֲנוּתִי מִן-הָאֲמֹרִי תַחֲתִי הִפְרֹזִי חֲחוּרִי וְהַיְבוֹסִי אֲשֶׁר לֹא-
 21 מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָמָּה; בְּנֵיהֶם אֲשֶׁר נִוְתְּרוּ אַחֲרֵיהֶם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא-
 יָכְלוּ פְנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַחֲרִימָם וַיַּעֲלֵם שְׁלֹמֹה לְמַס-עֹבֵד עַד הַיּוֹם הַזֶּה;
 22 וּמִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא-נָתַן שְׁלֹמֹה עֹבֵד כִּי-יִהְיֶה אֲנָשִׁי הַמִּלְחָמָה וַיַּעֲבִדוּ
 23 וְשָׂרָיו וְשָׁלְשָׁיו וְשָׂרֵי רֶכֶב וּפָרָשָׁיו; אֵלֶּה שָׂרֵי הַנְּצִבִּים אֲשֶׁר עַל-
 הַמִּלְאכָה לְשְׁלֹמֹה חֲמִשִּׁים וַחֲמִשָּׁה מֵאוֹת הָיָדִים בְּלִים הַעֲשִׂים בַּמִּלְאכָה;
 24 אֵלֶּה בַת-פָּרַעַת עֲלָתָה מֵעִיר דָּוִד אֶל-בֵּיתָהּ אֲשֶׁר בָּנָה-לָהּ אֲזָ בָנָה אֶת-
 כה הַמִּלּוֹא; וַהֲעֵלָה שְׁלֹמֹה שָׁלֹשׁ פַּעֲמִים בַּשָּׁנָה עֹלוֹת וְשְׁלֹמֹה עַל-הַמִּזְבֵּחַ

v. 18 קמץ בו"ק v. 17. IX. v. 9. וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ — וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ ק'

חֲמִיר — תִּדְמֹר ק'

Non auferetur vir de genere tuo de solio Israël.

* 2 Reg. 7, 12. 16. 1 Paral. 16, 11.

6. Si autem aversione aversi fueritis vos et filii vestri, non sequentes me, nec custodientes mandata mea, et caeremonias meas, quas proposui vobis, sed abieritis et colueritis deos alienos, et adoraveritis eos;

7. auferam Israël * de superficie terrae, quam dedi eis, et templum †, quod sanctificavi nomini meo, proiciam a conspectu meo; eritque Israël in proverbium, et in fabulam cunctis populis.

* Deut. 4. 26. 8, 19. 28, 15. Ios. 28, 16. † Matth. 25, 33.

8. Et domus haec erit in exemplum; omnis, qui transierit per eam, stupebit, et sibilabit, et dicet *: Quare fecit Dominus sic terrae huic, et domui huic?

* Deut. 29, 24. Ier. 22, 8. 2 Paral. 8. 1.

9. Et respondebunt: Quia dereliquerunt Dominum Deum suum, qui eduxit patres eorum de terra Aegypti, et secuti sunt deos alienos, et adoraverunt eos, et coluerunt eos; idcirco induxit Dominus super eos omne malum hoc.

10. * Expletis autem annis viginti, postquam aedificaverat Salomon duas domos, id est, domum Domini, et domum regis,

* c. 6, 38. 7, 1. v. 10. 11. 2 Paral. 8, 1. 1.

11. (Hiram rege Tyri praebente Salomoni ligna cedrina et abiegna, et aurum iuxta omne, quod opus habuerat) tunc dedit Salomon Hiram viginti oppida in terra Galilaeae.

12. Et egressus est Hiram de Tyro, ut videret oppida, quae dederat ei Salomon, et non placuerunt ei,

13. et ait: Haecine sunt civitates, quas dedisti mihi, frater? Et appellavit eas terram Chabul, usque in diem hanc.

14. Misit quoque Hiram ad regem Salomonem centum viginti talenta auri.

15. Haec est summa expensarum,

quam obtulit rex Salomon * ad aedificandam domum Domini et domum suam, et Mello, et murum Ierusalem, et Hesar, et Mageddo, et Gazer.

* v. 15 — 28. 2 Paral. 8, 3 — 18.

16. Pharaon rex Aegypti ascendit, et cepit * Gazer, succenditque eam igni; et Chananaeum, qui habitabat in civitate, interfecit, et dedit eam in dotem filiae suae † uxori Salomonis

* Ios. 16, 10. † c. 3, 1.

17. Aedificavit ergo Salomon Gazer, et Bethoron inferiorem,

18. et Baalath, et Palmiram in terra solitudinis.

19. Et omnes vicos, qui ad se pertinebant, et erant absque muro, munivit, et civitates curruum et civitates equitum, et quodcumque ei placuit, ut aedificaret in Ierusalem, et in Libano, et in omni terra potestatis suae.

20. Universum populum, qui remanserat de Amorrhaeis, et Hethaeis, et Pherezacis, et Hevaeis, et Iebusaeis, qui non sunt de filiis Israël;

21. horum filios, qui remanserant in terra, quos scilicet non potuerant filii Israël exterminare; fecit Salomon * tributarios, usque in diem hanc.

* Ios. 16, 10.

22. De filiis autem Israël non constituit Salomon servire quemquam; sed erant viri bellatores, et ministri eius, et principes, et duces, et praefecti curruum et equorum.

23. Erant autem principes * super omnia opera Salomonis praepositi quingenti quinquaginta, qui habebant subiectum populum, et statutis operibus imperabant.

* c. 5, 16.

24. Filia autem Pharaonis ascendit de civitate David in domum suam, quam aedificaverat ei Salomon; tunc aedificavit Mello.

* 2 Paral. 8, 11.

25. Offerebat quoque Salomon tribus vicibus per annos singulos holocausta, et pacificas victimas, super

altare, quod aedificaverat Domino, et adolebat thymiama coram Domino; perfectumque est templum.

26. Classem quoque fecit rex Salomon in Asiongaber, quae est iuxta Ailath in littore maris rubri, in terra Idumaeae.

27. Misitque Hiram * in classe illa servos suos viros nauticos et gnaros maris, cum servis Salomonis.

* c. 10, 11.

28. Qui cum venissent in Ophir, sumptum inde aurum quadringentorum viginti talentorum, detulerunt ad regem Salomonem.

CAP. X.

Regina Saba sapientiam Salomonis admiratur. Salomon e variis regionibus tributa recipit, et omnibus rebus abundat.

1. Sed * et regina Saba †, audita fama Salomonis in nomine Domini, venit tentare eum in aenigmatibus.

* 2 Paral. 9, 1. Matth. 12, 42. Luc. 11, 31. † v. 1 — 13. 2 Paral. 9, 1 — 12.

2. Et ingressa Ierusalem multo cum comitatu, et divitiis, camelis portantibus aromata, et aurum infinitum nimis, et gemmas pretiosas, venit ad regem Salomonem, et locuta est ei universa, quae habebat in corde suo.

3. Et docuit eam Salomon omnia verba, quae proposuerat; non fuit sermo, qui regem posset latere, et non responderet ei.

4. Videns autem regina Saba omnem sapientiam Salomonis, et domum, quam aedificaverat,

5. et cibos mensae eius, et habitacula servorum, et ordines ministrantium, vestesque eorum, et pincernas, et holocausta, quae offerebat in domo Domini; non habebat ultra spiritum.

6. Dixitque ad regem: Verus est sermo, quem audiui in terra mea

7. super sermonibus tuis, et super sapientia tua; et non credebam narrantibus mihi, donec ipsa veni, et vidi oculis meis, et probavi, quod media pars mihi nunciata non fuerit; maior est sapientia et opera tua, quam rumor, quem audiui.

* Sap. 8, 13.

8. Beati * viri tui, et beati servi tui, qui stant coram te semper, et audiunt sapientiam tuam.

* Luc. 10, 23.

9. Sit Dominus Deus tuus * benedictus, cui complacuiisti, et posuit te super thronum Israël, eo quod dilexerit Dominus Israël in sempiternum, et constituit te regem, ut faceres iudicium et iustitiam.

* c. 5, 7.

10. Dedit ergo regi centum viginti talenta auri, et aromata multa nimis, et gemmas pretiosas; non sunt allata ultra aromata tam multa, quam ea, quae dedit regina Saba regi Salomoni.

11. (Sed et * classis Hiram, quae portabat aurum de Ophir †, attulit ex Ophir ligna thyina multa nimis, et gemmas pretiosas.

* 2 Paral. 9, 10. † c. 9, 27, 28.

12. Fecitque rex de lignis thyinis fulcra domus Domini, et domus regiae, et citharas lyrasque cantoribus, non sunt allata huiusmodi ligna thyina, neque visa usque in praesentem diem.)

13. Rex autem Salomon dedit reginae Saba omnia, quae voluit, et petivit ab eo; exceptis his, quae ultro obtulerat ei munere regio. Quae reversa est, et abiit in terram suam cum servis suis.

14. Erat autem pondus auri, quod afferebatur * Salomoni per annos singulos, sexcentorum sexaginta sex talentorum auri;

* v. 14 — 29. 2 Paral. 9, 18 — 28

15. excepto eo, quod afferebant viri, qui super vectigalia erant, et negotiatores, universique scruta vendentes, et omnes reges Arabiae, ducesque terrae.

16. Fecit quoque * rex Salomon ducenta scuta de auro purissimo, sexcentos auri siclos dedit in laminas scuti unius.

* c. 14, 26.

17. Et trecentas peltas ex auro probato; trecentae minae auri unam peltam vestiebant; posuitque eas rex in * domo saltus Libani.

* c. 7, 2.

18. Fecit etiam rex Salomon thro-

אֲשֶׁר בָּנָה לַיהוָה וַחֲקָטִיר אֹתוֹ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה וְשָׁלַם אֶת־הַחֲבִיתִּים
וְאֵלֵי עֹשֶׂה הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה בְּעֶזְיוֹן גָּבַר אֲשֶׁר אֶת־אֵילוֹת עַל־שֹׁפֶת 26
יַם־סוּף בְּאֶרֶץ אֲדוֹם; וַיִּשְׁלַח חִירָם בָּאֵל אֶת־עֲבָדָיו אֲנָשֵׁי אֲנָלוֹת 27
וְדָעֵי הָיִם עִם עֲבָדֵי שְׁלֵמָה; וַיָּבֹאוּ אוֹפִירָה וַיִּקְחוּ מִשָּׁם זָהָב אַרְבַּע־ 28
מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים כֶּכָר וַיָּבֹאוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה;

CAP. X. י

וּמִלְכַּת־שָׁבָא שָׁמְעָה אֶת־שְׁמֵעַ שְׁלֵמָה לְשֵׁם יְהוָה וַתָּבֹא לְנִסּוֹתָּ 1
בַּחֲדוֹת; וַתָּבֹא וַיּוֹשְׁלֶמָה בַּחֲלֹל כֶּכָר מֵאֵל גְּמָלוֹם נְשָׂאִים בְּשָׂמִים 2
וְזָהָב רַב־מְאֹד וַאֲבָן יָקָרָה וַתָּבֹא אֶל־שְׁלֵמָה וַתְּדַבֵּר אֵלָיו אֵת כָּל־
אֲשֶׁר חָיָה עִם־לִבָּבָהּ; וַיִּדְרֹלָהּ שְׁלֵמָה אֶת־כָּל־דְּבָרָהּ לֹא־חָיָה דָּבָר 3
נֶעְלָם מִן־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא הִגִּיד לָהּ; וַתֵּרָא מִלְכַּת־שָׁבָא אֵת כָּל־חֲכָמַת 4
שְׁלֵמָה וְהַחֲבִית אֲשֶׁר בָּנָה; וּמֵאֲכָל שְׁלֹחָנָהּ וּמוֹשָׁב עֲבָדָיו וּמַעֲמָד 5
מִשְׁרָתָיו וּמִלְבָּשֵׁיהֶם וּמִשְׁכָּוֵהוּ וְעֵלְתָּהּ אֲשֶׁר יַעֲלֶה בֵּית יְהוָה וְלֹא־חָיָה 6
בָּהּ עוֹד רוּחַ; וַתֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ אֵמֶת דִּוָּה הִדְבָּר אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי 7
בְּאַרְצִי עַל־דְּבָרֶיךָ וְעַל־חֲכָמְתְּךָ; וְלֹא־הָאֵמַנְתִּי לְדְבָרִים עַד אֲשֶׁר־ 8
בָּאתִי וַתִּרְאֶנִּינָה עֵינֵי וַהֲנֵה לֹא־הִגִּידָלִי הַחֲצִי הוֹסַפְתָּ חֲכָמָה וְטוֹב 9
אֶל־הַשְׁמוּעָה אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי; אֲשֶׁרִּי אֲנִישׁוּךְ אֲשֶׁרִּי עֲבָדֶיךָ אֵלֶּה 10
הַעֲמִידִים לִפְנֶיךָ חֲמִיד הַשְׁמָעִים אֶת־חֲכָמְתְּךָ; יְהִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּרוּךְ 11
אֲשֶׁל חֲפִין בָּךְ לַחֲתוּךָ עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבַת יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל 12
לְעַלְמִם וַיִּשְׁמָךְ לְמֶלֶךְ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וַיִּדְרָקָה; וַתִּתֵּן לְמֶלֶךְ מִנְּהָ 13
וְעֶשְׂרִים כֶּכָר זָהָב וּבְשָׂמִים הֶרְבֵּה מְאֹד וַאֲבָן יָקָרָה לֹא בֹא כַּפְשִׁים 14
הַהוּא עוֹל לְרֹב אֲשֶׁר־נִתְּנָה מִלְכַּת־שָׁבָא לְמֶלֶךְ שְׁלֵמָה; וְגַם אֲנִי חִירָם 15
אֲשֶׁר־נָשָׂא זָהָב מֵאוֹפִיר הֵכִיָּא מֵאֹפִיר עֲצֵי אֱלֻמִּים הֶרְבֵּה מְאֹד 16
וַאֲבָן יָקָרָה; וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ אֶת־עֲצֵי הָאֱלֻמִּים מִסְעָד לְבֵית־יְהוָה 17
וּלְבֵית הַמֶּלֶךְ וְכִנּוֹרוֹת וְנִבָּלִים לְשָׂרִים לֹא־בָא כֵּן עֲצֵי אֱלֻמִּים וְלֹא 18
נִרְאָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה; וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה נָתַן לְמִלְכַּת־שָׁבָא אֶת־כָּל־הַחֲפָצָה 19
אֲשֶׁר שָׁאֲלָה מִלְכָּה אֲשֶׁר נָתַן־לָהּ כִּד הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה וַתִּסֵּן וַתֵּלֶךְ לְאַרְצָהּ 20
הִיא וְעֲבָדֶיהָ; וַיְהִי מִשְׁקַל הַזָּהָב אֲשֶׁר־בָּא לְשְׁלֵמָה בְּשָׁנָה אֶחָת 21
שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁשִׁים וְשֵׁשׁ כֶּכָר זָהָב; לִבְרַב מֵאֲנָשֵׁי הַתּוֹרִים וּמִסְתָּר 22
הַרְבֵּלִים וְכָל־מִלְכֵי הָעָרָב וּפְחוֹת הָאֶרֶץ; וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה מֵאֲתָנִים 23
עֲצֵה זָהָב שְׁחוֹט שֵׁשׁ־מֵאוֹת זָהָב יַעֲלֶה עַל־הַעֲנָה הָאֶחָת; וַיִּשְׁלַח־ 24
מֵאֲתָנִים מֵגִנִּים זָהָב שְׁחוֹט שְׁלֹשֹׁת מִנִּים זָהָב יַעֲלֶה עַל־הַמִּנֵּן הָאֶחָת 25
וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ בֵּית גִּזְרֵי הַלְבָנִין; וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כִּסֵּא־שֵׁן גָּדוֹל וַיַּצְפֶּהוּ 26

19 זָהָב מוֹפָזוֹ: שֵׁשׁ מַעֲלֹת לַכֶּסֶף וְרֹאשׁ עֲגוֹל לַכֶּסֶף מֵאֲחֲרָיו וְדָת מִזָּה
 כ וּמִזָּה אֶל-מָקוֹם הַשָּׁבֶת וּשְׁנַיִם אֲרָזֹת עֲמֻדִים אֶצֶל הַדָּרוֹת: וּשְׁנַיִם
 עֲטָר אֲרָזִים עֲמֻדִים שָׁם עַל-שֵׁשׁ הַמַּעֲלֹת מִזָּה וּמִזָּה לֹא-נִגְשָׁה כֵּן
 21 לְכָל-מַמְלָכוֹת: וְכָל פֶּלִי מִשָּׁחָה הַמֶּלֶךְ שָׁלְמָה זָהָב וְכָל פֶּלִי בֵית-נֶגֶד
 22 הַכְּבֹדִין זָהָב סָגוֹר אֵין פֶּסֶס לֹא נִחָשׁ בַּיָּמִי שָׁלְמָה לְמֵאוֹמָה: כִּי אֲנִי
 תְּרֹשִׁישׁ לְמִלְכָּה בָּיִם עִם אֲנִי חִירָם אֲחִי לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים תָּבֹא וְאֲנִי
 23 תְּרֹשִׁישׁ נִשְׂאֵה זָהָב וְכֶסֶף שְׁנֵהֶפֶס וְכָפָס וְתַכְּרִים: וַיַּגְדֵּל הַמֶּלֶךְ
 24 שְׁלֹמֹה מִכָּל מַלְכֵי הָאָרֶץ לַעֲשׂוֹת וּלְחַכְמָה: וְכָל-הָאָרֶץ מִבְּקָשִׁים אֲתִ-
 25 בָּה פָּנֵי שְׁלֹמֹה לְשֹׁמֵעַ אֶת-חֲכָמָיו אֲשֶׁר-נָתַן אֱלֹהִים בְּלִבּוֹ: וַתָּמָה מִבְּרָאִים
 אִישׁ מִנְחָתוֹ כְּלִי-כֶסֶף וְכִלְי זָהָב וּשְׁלֵמוֹת וְנִשְׁק וּבְשָׂמִים סוּסִים
 26 וּפָרָדִים דְּבַר-שָׁנָה בְּשָׁנָה: וַיֵּאָסֶף שְׁלֹמֹה רֶכֶב וּפָרָשִׁים וַיְהִי-לֹו
 אֶלֶף וָאַרְבַּע-מֵאוֹת רֶכֶב וּשְׁנַיִם-עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים וַיִּנָּחֵם בַּעֲרֵי הָרֶכֶב
 27 וַעֲם-הַמֶּלֶךְ בִּירוּשָׁלַם: וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת-הַכֶּסֶף בִּירוּשָׁלַם כְּאֲבָנִים וְאֵת
 28 הָאָרְזִים נָתַן בְּשָׁקִים אֲשֶׁר-בִּשְׁפֵּלָה לָרֶב: וּמוֹצָא הַסּוּסִים אֲשֶׁר
 29 לְשֹׁמֵת מִמִּצְרָיִם וּמִקִּנָּה סִתְרֵי הַמֶּלֶךְ יָקָחוּ מִקִּנָּה בְּמַחִיר: וַתֵּעָלֶה
 וַתֵּצֵא מִרְפָּבָה מִמִּצְרָיִם בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף וְסוּסִים בְּתַמְשִׁים וּמֵאָה וְכֵן
 לְכָל-מַלְכֵי הַחֲתִיִּים וּלְמַלְכֵי אֲרָם בִּירוֹם יֵצְאוּ:

CAP. XI. יא

יא

א וַהֲמִלְכָה שְׁלֹמֹה אֶהָב נָשִׁים נְכָרִיּוֹת רַבּוֹת וְאֶת-פֶּרְעָה מוֹאָבִיּוֹת
 2 עַמּוֹנִיּוֹת אֲדָמִית צִדְנִית חֲתִיּוֹת: מִן-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אָמַר-יְהוָה אֶל-בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל לֹא-תִבְּאוּ בָהֶם וְהֵם לֹא-יָבֹאוּ בָכֶם אֲכֵן יִשּׂוּ אֶת-לִבְבְּכֶם
 3 אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם בָּהֶם דָּבַק שְׁלֹמֹה לְאַהֲבָה: וַיְהִי-לֹו נָשִׁים שְׂדוֹת שִׁבְעַ
 4 מֵאוֹת וּפִירִלְגָשִׁים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיִּשּׂוּ נָשָׁיו אֶת-לִבּוֹ: וַיְהִי לַעֲלָה זִקְנָה
 שְׁלֹמֹה נָשָׁיו הִשּׂוּ אֶת-לִבָּבוֹ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְלֹא-הָיָה לִבָּבוֹ
 5 שֵׁלֵם עִם-יְהוָה אֱלֹהָיו כְּלָבֵב דָּוִיד אָבִיו: וַיִּלְכָּה שְׁלֹמֹה אַחֲרֵי עֲשׂוֹתָהּ
 6 אֱלֹהֵי צִדְנִים וְאַחֲרֵי מִלְכָם שָׁקֵן עַמְּמִים: וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה הָרַע בַּעֲיֹנֵי
 7 יְהוָה וְלֹא מִלָּא אַחֲרֵי יְהוָה כְּדוֹר אָבִיו: אִזּוּ יִבְנֶה שְׁלֹמֹה בָמָה
 לְכַמֹּשׁ שָׁקֵן מוֹאָב בָּחָר אֲשֶׁר עַל-פָּנֵי יְרוּשָׁלַם וּלְמִלְכָה שָׁקֵן בְּנֵי
 8 עַמּוֹן: וְכֵן עָשָׂה לְכָל-נָשָׁיו חֲזָקִיּוֹת מְקַטְרוֹת וּמַזְבֵּחוֹת לְאֱלֹהֵיהֶן:
 9 וַיִּתְּאֶנֶף יְהוָה בְּשֹׁלְמֹה כִּי-נָטָה לִבָּבוֹ מֵעַם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּרְאָה
 י אֱלֹהֵי פְעָמִים: וַצָּהָה אֱלֹהֵי עַל-הַדָּבָר הַזֶּה לְבָלְתִּי-לָכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים
 11 אֲחֵרִים וְלֹא שָׁמַר אֶת אֲשֶׁר-צָוָה יְהוָה: וַיֹּאמֶר יְהוָה לְשֹׁלְמֹה וְשֵׁן

num de ebore grandem; et vestivit eum auro fulvo nimis,

19. Qui habebat sex gradus; et summitas throni rotunda erat in parte posteriori; et duae manus hinc atque inde tenentes sedile; et duo leones stabant iuxta manus singulas.

20. Et duodecim leuunculi stantes super sex gradus hinc atque inde; non est factum tale opus in universis regnis.

21. Sed et omnia vasa, quibus potabat rex Salomon, erant aurea; et universa suppellex domus saltus Libani de auro purissimo; non erat argentum nec alicuius pretii putabatur in diebus Salomonis;

22. quia classis regis per mare cum classe Hiram semel per tres annos ibat in Tharsis, deferens inde aurum, et argentum, et dentes elephantorum, et simias, et pavos.

23. Magnificatus est ergo rex Salomon * super omnes reges terrae divitiis, et sapientia.

* 2 Paral. 1, 1

24. Et universa terra desiderabat vultum Salomonis, ut audiret sapientiam eius, quam dederat Deus in corde eius.

25. Et singuli deferebant ei munera, vasa argentea et aurea, vestes et arma bellica, aromata quoque, et equos et mulos per annos singulos.

26. * Congregavitque Salomon currus et equites, et facti sunt ei mille quadringenti currus, et duodecim millia equitum; et disposuit eos per civitates munitas, et cum rege in Ierusalem.

* c. 4, 26. 2 Paral. 1, 14.

27. Fecitque * ut tanta esset abundantia argenti in Ierusalem, quanta et lapidum; et cedrorum praebeuit multitudinem, quasi sycomoros, quae nascuntur in campestribus.

* 2 Paral. 1, 15.

28. Et educebantur equi Salomoni de Aegypto, et de Coa. Negotiatores enim regis emebant de Coa, et statuto pretio perducebant.

29. Egrediebatur autem quadriga ex Aegypto sexcentis siclis argenti, et equus centum quinquaginta. Atque in hunc modum cuncti reges

Hethaeorum et Syriae equos vendebant.

CAP. XI.

Salomon iam senescens ad idolorum cultum misere devolvitur. Moritur post 40 regni annos.

1. Rex autem * Salomon adamavit mulieres alienigenas multas, filiam quoque Pharaonis, et Moabitidas, et Ammonitidas, Idumaeas et Sidonias †, et Hethaeas;

* Deut. 17, 17. Eccl. 47, 21. † Deut. 7, 3.

2. de gentibus, super quibus dixit Dominus filiis Israël*: Non ingredimini ad eas, neque de illis ingredientur ad vestras; certissime enim avertent corda vestra, ut sequamini deos earum. His itaque copulatus est Salomon ardentissimo amore.

* Exod. 34, 16.

3. Fueruntque ei uxores quasi reginae septingentae, et concubinae trecentae; et averterunt * mulieres cor eius.

* c. 21, 25.

4. Cumque iam esset senex *, depravatum est cor eius per mulieres, ut sequeretur deos alienos; nec erat cor eius perfectum cum Domino Deo suo, sicut cor David patris eius;

* Eccl. 47, 21.

5. sed colebat Salomon Astarthen deam Sidoniorum, et Moloch idolum Ammonitarum.

6. Fecitque Salomon, quod non placuerat coram Domino, et non adimplevit, ut sequeretur Dominum, sicut David pater eius.

7. Tunc aedificavit Salomon fanum Chamis, idolo Moab *, in monte, qui est contra Ierusalem, et Moloch idolo filiorum Ammon.

* Num. 21, 29.

8. Atque in hunc modum fecit universis uxoribus suis alienigenis, quae adolebant thura, et immolabant diis suis.

9. Igitur iratus est Dominus Salomoni, quod aversa esset mens eius a Domino Deo Israël, qui * apparuerat ei secundo,

* c. 3, 5. 9, 2.

10. et praeceperat de verbo hoc, ne sequeretur deos alienos, et non custodivit, quae mandavit ei Dominus.

11. Dixit itaque Dominus Salomo-

ni: Quia habuisti hoc apud te, et non * custodisti pactum meum, et praecepta mea, quae mandavi tibi, dirumpens† scindam regnum tuum, et dabo illud servo tuo.

* c. 13, 21. † 1 Reg. 15, 28.

12. * Verumtamen in diebus tuis non faciam, propter David patrem tuum; de manu filii tui scindam illud,

* c. 12, 13, 19.

13. nec totum regnum auferam, sed tribum unam dabo filio tuo, propter David servum meum, et Ierusalem, quam elegi.

14. Suscitavit autem Dominus adversarium Salomoni, Adad Idumaeum de semine regio, qui erat in Edom.

15. * Cum enim esset David in Idumaea, et ascendisset Ioab princeps militiae ad sepeliendum eos, qui fuerant interfecti, et occidisset omne masculinum in Idumaea,

* 2 Reg. 8, 14.

16. (sex enim mensibus ibi moratus est Ioab, et omnis Israël, donec interimeret omne masculinum in Idumaea)

17. fugit Adad ipse, et viri Idumaei de servis patris eius cum eo, ut ingrederetur Aegyptum; erat autem Adad puer parvulus.

18. Cumque surrexissent de Madian, venerunt in Pharan, tuleruntque secum viros de Pharan, et introierunt Aegyptum ad Pharaonem regem Aegypti; qui dedit ei domum, et cibos constituit, et terram delegavit.

19. Et invenit Adad gratiam coram Pharaone valde, in tantum, ut daret ei uxorem, sororem uxoris suae germanam Taphnes reginae.

20. Genuitque ei soror Taphnes Gennubath filium, et nutritvit eum Taphnes in domo Pharaonis; eratque Gennubath habitans apud Pharaonem cum filiis eius.

21. Cumque audisset Adad in Aegypto, dormiasse David cum patribus suis, et mortuum esse Ioab principem militiae, dixit Pharaoni*: Dimitte me, ut vadam in terram meam.

* Gen. 30, 25. Exod. 4, 18.

22. Dixitque ei Pharaon: Qua enim re apud me indiges, ut quaeras ire ad terram tuam? At ille respondit: Nulla; sed obsecro te, ut dimittas me.

23. Suscitavit quoque ei Deus adversarium Razon filium Eliada*, qui fugerat Adarezer regem Soba dominum suum;

* 2 Reg. 8, 6. 10, 18. 1 Paral. 18, 6.

24. et congregavit contra eum viros, et factus est princeps latronum, cum interficeret eos David; abieruntque Damascus, et habitaverunt ibi, et constituerunt eum regem in Damasco;

25. eratque adversarius Israël cunctis diebus Salomonis; et hoc est malum Adad, et odium contra Israël, regnavitque in Syria.

26. * Ieroboam quoque filius Nabath, Ephrataeus, de Sareda, servus Salomonis, cuius mater erat nomine Sarua, mulier vidua, levavit manum contra regem.

* 2 Paral. 13, 6

27. Et haec est causa rebellionis adversus eum, quia Salomon aedificavit Mello, et coaequavit voraginem civitatis David patris sui.

28. Erat autem Ieroboam vir fortis et potens; vidensque Salomon adolescentem bonae indolis et industrium, constituerat eum praefectum super tributa universae domus Ioseph.

29. * Factum est igitur in tempore illo, ut Ieroboam egrederetur de Ierusalem, et inveniret eum Ahias Silonites Propheta in via, opertus pallio novo; erant autem duo tantum in agro.

* 2 Paral. 10, 15.

30. Apprehendensque * Ahias pallium suum novum, quo coopertus erat, scidit in duodecim partes.

* c. 12, 15. 14, 2.

31. Et ait ad Ieroboam: Tolle tibi decem scissuras! haec enim dicit Dominus Deus Israël: Ecce! ego scindam regnum de manu Salomonis, et dabo tibi decem tribus.

אֲשֶׁר הִתְחַנְּאֵת עִמָּהּ וְלֹא שָׁמְרָהּ בְּרִיתִי וְחֻקֹּתַי אֲשֶׁר צִוִּיתִי עָלֶיהָ
 12 קָרַע אֶקְבֵּעַ אֶת־הַחֲמִמְלָכָה מִעֲלֶיהָ וּנְתַתִּיהָ לַעֲבָדָהּ: אֶת־בְּרִמְיָהּ לֹא
 13 אֶשְׁלָחָה לַמֶּצֶן דָּוִד אֲבִיהָ מִיַּד בְּנוֹת אֶקְרָעָנָהּ: בַּקֹּץ אֶת־כָּל־הַחֲמִמְלָכָה
 לֹא אֶקְרָע נִשְׁכַּט אַחֵר אִתּוֹ לַבְּנוֹת לַמֶּצֶן דָּוִד עַבְדִּי וְלַמֶּצֶן יְרוּשָׁלַם
 14 אֲשֶׁר בַּחֲרָתִי: וַיָּקָם יְהוֹנָדָה שָׂטֵן לְשִׁלְמָה אֵת הַדָּר הָאֶדְמִי מִיָּדָה
 15 הַמֶּלֶךְ הוּא בְּאֵדוֹם: וַיְהִי בַּחֲנוּת דָּוִד אֶת־אֲדוֹם בַּעֲלֹת וַיֹּאבֵד שָׁר מִ
 16 הַצִּבָּא לַקָּבֵר אֶת־הַחֲלָלִים וַיָּקֶה כָּל־זָכָר בְּאֵדוֹם: כִּי־שָׁשַׁת חֲדָשִׁים
 17 יָשַׁב־שָׁם וַיֹּאבֵד וְכָל־יִשְׂרָאֵל עַד־הַכְּרִית כָּל־זָכָר בְּאֵדוֹם: וַיִּבְרַח אֶלֶּד
 18 חוּא וְאֶנְשֵׁים אֲדָמִיִּים מִעַבְדֵי אָבִיו אֵהָיו לְבֹא מִצָּרִים וַהֲדָד נָעַר
 19 קִנְיָן: וַיִּלְמְדוּ מִמֶּדֶן וַיָּבֹאוּ פֶּאֶרָן וַיִּקְחוּ אֶנְשִׁים עִמָּם מִפֶּאֶרָן וַיָּבֹאוּ
 20 מִצָּרִים אֶל־פְּרָעָה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וַיַּתְּנוּ־לּוֹ בֵּית וְלֶחֶם אָמַר לוֹ וְאַרְץ
 21 נָתַן לוֹ: וַיִּמְצָא הַדָּד תָּן בְּעֵינֵי פְּרָעָה מֵאֵד וַיַּתְּנוּ־לּוֹ אִשָּׁה אֶת־אֲחֹתוֹ
 22 אִשְׁתּוֹ אֲחֹת תַּחֲפָנִיס הַחֲבִירָה: וַתֵּלֶד לוֹ אֲחֹת תַּחֲפָנִיס אֵת גִּבְעָה כ
 23 בְּנוֹ וַהֲמִלְכּוּהוּ תַּחֲפָנִיס בְּהוֹךְ בֵּית פְּרָעָה וַיְהִי גִבְעָה בֵּית פְּרָעָה בְּהוֹךְ
 24 בְּנֵי פְּרָעָה: וַהֲדָד שָׁמַע בְּמִצְרַיִם כִּי־שָׁכַב דָּוִד עִם־אֲבָתָיו וְכִי־מָת
 25 וַיֹּאבֵד שָׁר־הַצִּבָּא וַיֹּאמֶר הַדָּד אֶל־פְּרָעָה שְׁלַחְנִי וְאַלֶּךָ אֶל־אַרְצִי:
 26 וַיֹּאמֶר לוֹ פְּרָעָה כִּי מֵה־אֶתָּה חֹסֶל עָמִי וְהִנֵּה מִבְּקִשׁ לָלֶכֶת אֶל־
 27 אֶרְצֶךָ וַיֹּאמֶר לֹא כִי טַעַת הִשְׁלַחְנִי: וַיָּקָם אֱלֹהִים לוֹ שָׂטֵן אֶת־רוּחוֹ
 28 בֶּן־אֶלְדָּד אֲשֶׁר בָּרַח מֵאֵת הַדָּד עֲזָר מֶלֶךְ־צוּבָה אֲדוֹנָיו: וַיִּקְבֹּץ עָלָיו
 29 אֶנְשִׁים וַיְהִי שָׁר־גִּדְדָה בְּהַלֵּג דָּוִד אֹתָם וַיִּלְכְּדוּ רַמְשֵׁשׁ וַיַּשְׁבּוּ בָּהֶם וַיִּמְלְכוּ
 30 בְּדַמְשִׁק: וַיְהִי שָׂטֵן לְיִשְׂרָאֵל כָּל־יָמָיו שְׁלֹמֹה וְאֶת־הַרְעָה אֲשֶׁר הָדָד כֹּה
 31 וַיִּקְרַן בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּמְלֹךְ עַל־אֲרָם: וַהֲרַבְעָם בֶּן־נִבְט אֶפְרָתִי מִן־
 הַצִּבְרָה וְשֵׁם אָמֹן צְרוּעָה אִשְׁתּוֹ אֶלְמָנָה עֶבֶד לְשִׁלְמָה וַיָּרָם יָד בַּמֶּלֶךְ:
 32 וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה יָד בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּנָה אֶת־חֲמוּפָא סֹגֵר אֶת־
 33 פֶּרִץ שִׁיר דָּוִד אָבִיו: וְהָאִישׁ הַרְבֵּעַם גִּבּוֹר חָזָק וַיִּרָא שְׁלֹמֹה אֶת־
 הַיָּעַר כִּי־עָשָׂה מְלָאכָה הוּא וַיִּפְקֹד אֹהָיו לְכָל־סֹבֵל בֵּית יוֹסֵף:
 34 וַיְהִי בַּעַת הַהוּא וַהֲרַבְעַם וָצָא מִירוּשָׁלַם וַיִּמְצָא אֹהָיו אֶהֱיָה הַשִּׁילֹנִי
 35 הַגִּבֹּר בַּהֲרָה וְהוּא מִרְכָּסָה בְּשִׁלְמָה הַדֹּשָׁה וַיַּשְׁיִיחֶם לְבָהֶם בַּשָּׂדֶה:
 36 וַיִּהְיֶשׁ אֶהֱיָה בְּשִׁלְמָה הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּקְרָאֶתָּה שְׁנִים עָשָׂר קָרָעִים: ל
 37 וַיֹּאמֶר לַהֲרַבְעָם כַּחֲלָה עָשִׂיתָ קָרָעִים כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 38 הִנֵּה קָרַע אֶת־הַחֲמִמְלָכָה מִיַּד שְׁלֹמֹה וְנִתְּתִי לָךְ אֵת הַשָּׂדֶה הַשְּׂבָטִים:

XI. 13. v קמין בו"ק v. 22. נ"א לָא : בטעם פסיק ודגש v. 24. נ"א

וּבְקִלְכֹה v. 25. נ"א אָרָם

32 וְהַשְׁבֵּט הָאֶחָד יִהְיֶה־לָּו לְמִעַן וְעַבְדֵי דָוִד וְלַמִּשְׁכָּן וְרוּשָׁלַם הָיִידוּ
 33 אֲשֶׁר בְּתַרְתֵּי בָּהּ מִכָּל שְׁבֵטֵי יִשְׂרָאֵל׃ יָצָן וְאֲשֶׁר עֲזָבוּנִי וַיִּשְׁתַּחֲוֶי
 לַעֲשֻׁתָּהָת אֶלְתֵּי צִדְיָן לְכַמֹּשׁ אֶלְתֵּי מוֹאָב וְלַמִּלְכָּם אֶלְתֵּי בְנֵי־עַמּוֹן
 וְלֹא־הִלְכִּי בְּדַרְכֵי לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינַי וְחַסְתִּי וּמִשְׁפָּטִי בְּדוֹד אֲבִיו׃
 34 וְלֹא־אֶקַּח אֶת־כָּל־הַמַּמְלָכָה מִיָּדוֹ כִּי וְנָשִׂיא אֲשֶׁתִּי כָּל יָמַי חָיִיו
 לֹה לְמִעַן דָּוִד עַבְדִּי אֲשֶׁר בְּתַרְתֵּי אִתִּי אֲשֶׁר שָׁמַר מִצְוֹתַי וְחַסְתִּי׃ וְלַחֲסֻתִּי
 36 הַמְּלִיכָה מִיָּד בְּנֹו וּנְתַתִּיהָ לָּהּ אֶת עֲשׂוֹת הַשְׁבָּטִים׃ וּלְבָנֹו אֶתֶּן שְׁבֵט־
 אֶחָד לְמִעַן הָיוּת־נִיר לְדוֹדִיד־עַבְדִּי כָּל־הַיָּמִים וּלְפָנַי בִּירוּשָׁלַם הָיִידוּ
 37 אֲשֶׁר בְּתַרְתֵּי לִי לְשׁוֹם שְׁמִי שָׁם׃ וְאַתָּה אֶקַּח וּמִלְכָּתָּ בְּכָל אֲשֶׁר־
 38 תֵּאָחֵז נִפְשָׁה וְהָיִיתָ מְלָכָה עַל־יִשְׂרָאֵל׃ וְהָיָה אִם־תִּשְׁמַעֲתִי אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־
 אֶעֱשֶׂה וְהִלְכַתָּ בְּדַרְכֵי וְעֲשִׂיתָ הַיָּשָׁר בְּעֵינַי לְשִׁמּוֹר חֻסְתִּי וּמִצְוֹתַי
 כַּאֲשֶׁר עָשִׂה דָוִד עַבְדִּי וְהָיִיתִי עִמָּךְ וּבְלִיתִי לָּךְ בֵּית־נֶאֱמָן כַּאֲשֶׁר
 39 בְּנִיתִי לְדָוִד וְנָתַתִּי לָּךְ אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ וְאֶעֱשֶׂה אֶת־יָרֵעַ דָּוִד לְמִעַן זֹאת
 מ אֶךְ לֹא כָל־הַיָּמִים׃ וַיִּבְקֹשׁ שְׁלֹמֹה לְהַמְּיֹות אֶת־הָרִבְעָם וַיִּקַּם הָרִבְעָם
 וַיִּבְרַח מִצָּרִים אֶל־שִׁישַׁק מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וַיְהִי בְּמִצְרַיִם עַד־מוֹת שְׁלֹמֹה׃
 41 וְאַחֵר דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְחֻכְמָתוֹ הָלֹא־תָם כִּתְּבִים עַל־
 42 סֵפֶר דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה׃ וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ שְׁלֹמֹה בִּירוּשָׁלַם עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל
 43 אַרְבָּעִים שָׁנָה׃ וַיִּשָּׁכַב שְׁלֹמֹה עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרָ בְּעִיר דָּוִד אָבִיו
 וַיִּמְלֹךְ רַחֲבָעָם בְּנֹו תַחֲתָיו׃

CAP. XII. יב

יב

2 וַיָּלֶךְ רַחֲבָעָם שָׁכָם כִּי שָׁכָם בָּא כָּל־יִשְׂרָאֵל לְחַמְלִיקָה אִתּוֹ׃ וַיְהִי
 כְּשִׁמְעֵי וְהָרִבְעָם בֶּן־נֹכַח וְהוּא עֹדְנֹו בְּמִצְרַיִם אֲשֶׁר בָּרַח מִפָּנֵי שְׁלֹמֹה
 3 חַמְלִיקָה וַיָּשָׁב הָרִבְעָם בְּמִצְרַיִם׃ וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָאוּ־לֹו וַיָּבֹאוּ הָרִבְעָם וְכָל־
 4 קָהָל יִשְׂרָאֵל וַיִּדְּבָרוּ אֶל־רַחֲבָעָם לֵאמֹר׃ אָבִיךָ תִּקְשָׁה אֶת־עַלְמֹו
 וְאַתָּה עֲתָה תִּקְלֵ מַעֲבֹלֹת אָבִיךָ תִּקְשָׁה וּמַעֲלֹו תִּקְבֹּר אֲשֶׁר־נָתַן עָלֵינוּ
 5 וַיַּעֲבֹרָהּ׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לְבוֹד־עַד שְׁלֹמֹה יָמִים וַיָּשׁוּבוּ אֵלַי וַיִּלְכְּדוּ הָעָם׃
 6 וַיִּזְעַן חַמְלִיקָה רַחֲבָעָם אֶת־חֻקֵּיהֶם אֲשֶׁר־הָיוּ עֲמֹלִים אֶת־פָּנָיו שְׁלֹמֹה
 7 אֲבִיו בְּהִיתָו חִי לֵאמֹר אֵיךְ אַתֶּם נֹו־עֲצִים לְהַשְׁרִיב אֶת־הָעֵם־הַזֶּה׃
 8 וַיִּדְּבָרְ אֲלֵיו לֵאמֹר אִם־הָיוּם תִּהְיֶה־עָבֵד לָעָם הַזֶּה וְעַבְדָּתָם וְעִנְיָתָם
 וַיִּדְּבַרְתָּ אֲלֵיהֶם דְּבָרִים טוֹבִים וְהָיוּ לָּךְ עֲבָדִים כָּל־הַיָּמִים׃ וַיַּעֲזֹב אֶת־
 הָעֵת הַיָּקָרִים אֲשֶׁר הִצָּחָהוּ וַיִּזְעַן אֶת־הַיָּלָדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ אִתּוֹ אֲשֶׁר

XI. v. 37. נ"א כן v. 39. הא' נחה XII. v. 3. וַיָּבֹאוּ — וַיָּבֹאוּ ק

v. 7. וַיִּדְּבָר — וַיִּדְּבָרוּ ק

32. Porro una tribus remanebit ei, propter servum meum David, et Ierusalem civitatem, quam elegi ex omnibus tribubus Israël;

33. eo quod dereliquerit me, et adoraverit Astarthen deam Sidoniorum, et Chamos deum Moab, et Moloch deum filiorum Ammon; et non ambulaverit in viis meis, ut faceret iustitiam coram me, et praecepta mea, et iudicia sicut David pater eius.

34. Nec auferam omne regnum de manu eius, sed ducem ponam eum cunctis diebus * vitae suae, propter David servum meum, quem elegi, qui custodivit mandata mea et praecepta mea.

* 2 Reg. 7, 12.

35. Auferam autem regnum * de manu filii eius, et dabo tibi decem tribus;

* c. 12, 19.

36. filio autem eius dabo tribum unam, ut remaneat lucerna David * servo meo cunctis diebus coram me in Ierusalem civitate, quam elegi, ut esset nomen meum ibi.

* 2 Reg. 21, 17.

37. Te autem assumam, et regnabis super omnia, quae desiderat anima tua, erisque rex super Israël.

38. Si igitur audieris * omnia, quae praecepero tibi, et ambulaveris in viis meis, et feceris, quod rectum est coram me, custodiens mandata mea et praecepta mea, sicut fecit David servus meus; ero tecum, et aedificabo tibi domum fidelem, quomodo aedificavi David domum, et tradam tibi Israël;

* c. 9, 4.

39. et affligam semen David super hoc, verumtamen non cunctis diebus.

40. Voluit ergo Salomon interficere Ieroboam; qui surrexit, et aufugit in * Aegyptum ad Sesac regem Aegypti, et fuit in Aegypto usque ad mortem Salomonis.

* c. 14, 25.

41. Reliquum autem verborum Salomonis, et omnia, quae fecit, et sapientia eius *; ecce! universa scri-

pta sunt in libro verborum dierum Salomonis.

* 2 Paral. 9, 29 — 31.

42. Dies autem, quos regnavit Salomon in Ierusalem super omnem Israël, quadraginta anni sunt.

43. Dormivitque * Salomon cum patribus suis, et sepultus est in civitate David patris sui, regnavitque Roboam filius eius pro eo.

CAP. XII.

Decem tribus a Roboam recedunt, et Ieroboam regem constituunt, qui vitulos aureos erigit et colit.

1. Venit autem Roboam in Sichechem; illuc enim congregatus erat omnis Israël * ad constituendum eum regem.

* v. 1 — 25. confr. 2 Paral. 10, — 11, — 4

2. At vero Ieroboam filius Nabat, cum adhuc esset in Aegypto * profugus a facie regis Salomonis, audita morte eius, reversus est de Aegypto.

* c. 11, 40.

3. Miseruntque et vocaverunt eum; venit ergo Ieroboam, et omnis multitudo Israël, et locuti sunt ad Roboam, dicentes:

4. * Pater tuus durissimum iugum imposuit nobis; tu itaque nunc imminue paululum de imperio patris tui durissimo, et de iugo gravissimo, quod imposuit nobis, et serviemus tibi.

* Eccl. 1, 8.

5. Qui ait eis: Ite usque ad tertium diem, et revertimini ad me. Cumque abiisset populus,

6. iniit consilium rex Roboam * cum senioribus, qui assistebant coram Salomone patre eius, cum adhuc viveret, et ait: Quod datis mihi consilium, ut respondeam populo huic?

* Prov. 12, 5.

7. Qui dixerunt ei: Si hodie obedieris populo huic, et servieris, et petitioni eorum cesseris, locutusque fueris ad eos verba lenia, erunt tibi servi cunctis diebus.

8. Qui dereliquit * consilium senum, quod dederant ei, et adhibuit adolescentes, qui nutriti fuerant cum eo, et assistebant illi,

* Eccl. 26, 26.

9. dixitque ad eos; Quod mihi datis consilium, ut respondeam populo huic, qui dixerunt mihi: Levius fac iugum, quod imposuit pater tuus super nos?

10. Et dixerunt ei iuvenes, qui nutriti fuerant cum eo: Sic loqueris populo huic, qui locuti sunt ad te, dicentes: Pater tuus aggravavit iugum nostrum, tu releva nos. Sic loqueris ad eos; Minimus digitus meus *grossior est dorso patris mei.

* Eccl. 47, 28.

11. Et nunc pater meus posuit super vos iugum grave, ego autem addam super iugum vestrum; pater meus cecidit vos flagellis, ego autem caedam vos scorpionibus.

12. Venit ergo Ieroboam, et omnis populus ad Roboam * die tertia, sicut locutus fuerat rex, dicens: Revertimini ad me die tertia.

* v. 5.

13. Responditque rex populo dura, derelicto consilio seniorum, quod ei dederant,

14. et locutus est eis secundum consilium iuvenum, dicens: Pater meus aggravavit iugum vestrum, ego autem addam iugo vestro; pater meus cecidit vos flagellis, ego autem caedam vos scorpionibus.

15. Et non acquievit rex populo; quoniam aversatus fuerat eum Dominus, ut suscicaret verbum suum*, quod locutus fuerat in manu Ahiae Silonitae, ad Ieroboam filium Nabat.

* c. 11, 31.

16. Videns itaque * populus, quod nolisset eos audire rex, respondit ei dicens: Quae nobis pars † in David? vel quae haereditas in filio Isai? Vade in tabernacula tua Israël, nunc vide domum tuam David. Et abiit Israël in tabernacula sua.

* Prov. 15, 1. † 2 Reg. 20, 1.

17. Super filios autem Israël, qui cumque habitabant in civitatibus Iuda, regnabit Roboam.

18. Misit ergo rex Roboam Adu-

ram, qui erat super tributa; et lapidavit eum omnis Israël, et mortuus est. Porro rex Roboam festinus ascendit currum, et fugit in Ierusalem;

19. recessitque * Israël a domo David, usque in praesentem diem.

* c. 11, 12.

20. Factum est autem, cum audisset omnis Israël, quod reversus esset Ieroboam, miserunt, et vocaverunt eum * congregato coetu, et constituerunt eum regem super omnem Israël, nec secutus est quisquam domum David praeter tribum Iuda solam.

* 4 Reg. 17, 21.

21. Venit autem Roboam Ierusalem, et congregavit universam domum Iuda, et tribum Benjamin, centum octoginta millia electorum virorum bellatorum, ut pugnarent contra domum Israël, et reducerent regnum Roboam filio Salomonis.

22. * Factus est autem sermo Domini ad Semeiam virum Dei, dicens:

* 2 Paral. 11, 2.

23. Loquere ad Roboam filium Salomonis regem Iuda, et ad omnem domum Iuda, et Benjamin, et reliquos de populo, dicens:

24. Haec dicit Dominus: Non ascendetis, neque bellabitis contra fratres vestros filios Israël; revertatur vir in domum suam, a me enim factum est verbum hoc. Audierunt sermonem Domini, et reversi sunt de itinere, sicut eis praeceperat Dominus.

25. Aedificavit autem Ieroboam Sichem in monte Ephraim, et habitavit ibi; et egressus inde aedificavit Phaniel.

26. Dixitque Ieroboam in corde suo: Nunc revertetur regnum ad domum David,

27. si ascenderit populus iste, ut faciat sacrificia in domo Domini in Ierusalem; et convertetur cor populi huius ad dominum suum Ro-

9 הַזְמִירִים לְפָנָיו: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֶה אַתֶּם נוֹשְׂצִים וְנָשִׁיב דְּבַר אֵת־
 הָעָם חַיֵּה אֲשֶׁר הִבֵּרוּ אֵלַי לֵאמֹר הֲקָל מִן־הַעֲלֹל אֲשֶׁר־נָתַן אֲבִיךָ עָלֵינוּ:
 וַיִּדְּבְרוּ אֵלָיו חִזְקִיָּהוּ אֲשֶׁר גָּדְלָהוּ אִתּוֹ לֵאמֹר כֹּה־הֵאמֵר לָעָם הַזֶּה
 אֲשֶׁר הִבֵּרוּ אֵלַיָּךְ לֵאמֹר אֲבִיךָ הִכְפִּיר אֶת־עֲלָנוּ וְאַתָּה הֲקָל בְּעֵלְנוּ
 11 כֹּה הַדְּבַר אֲלֵיהֶם קִטְנִי עֲבָה מִמֶּהֱנִי אָבִי: וְעַתָּה אָבִי הַנְּמִים עָלֵיכֶם
 עַל כְּבֹד וְאֹנִי אֲסִירָה עַל־עַלְכֶם אָבִי וְסָר אֶתְכֶם בְּשׁוֹטִים וְאֹנִי אֲסִיר
 12 אֶתְכֶם בְּעֶקְרָבִים: וַיִּבְּזוּ הָרִבְעָם וְכָל־הָעָם אֶל־רַחֲבֶעֱם בְּנוֹם הַשְּׁלִישִׁי
 13 בְּאֲשֶׁר הִבֵּר תַּחֲלֵלָה לֵאמֹר טוֹבוּ אֵלַי בְּנוֹם הַשְּׁלִישִׁי: וַיַּעַן תַּחֲלֵלָה אֶת־
 14 הָעָם קִטְנָה וַיַּעֲזֹב אֶת־עֶצֶת הַזִּקְנִים אֲשֶׁר יִעֲצָהוּ: וַיִּדְּבַר אֲלֵיהֶם
 15 בְּעֶצֶת הַזִּקְנִים לֵאמֹר אָבִי הִכְפִּיר אֶת־עַלְכֶם וְאֹנִי אֲסִירָה עַל־עַלְכֶם
 אָבִי וְסָר אֶתְכֶם בְּשׁוֹטִים וְאֹנִי אֲסִיר אֶתְכֶם בְּעֶקְרָבִים: וְלֹא־שָׁמַע
 16 תַּחֲלֵלָה אֶל־הָעָם כִּי־הִיָּתָה סִבָּה מֵעַם יְהוָה לְמַעַן הָקִים אֶת־דְּבָרוֹ
 אֲשֶׁר הִבֵּר יְהוָה בְּיַד אֲחִיָּה הַשִּׁילֹנִי אֶל־הָרִבְעָם בֶּן־נָבֹט: וַיֵּרָא כָּל־
 17 יִשְׂרָאֵל כִּי לֹא־שָׁמַע תַּחֲלֵלָה אֶתְכֶם וַיָּשֻׁבוּ הָעָם אֶת־תַּחֲלֵלָה דְּבַר
 18 לֵאמֹר מִדֶּחֲפָנוּ חֲלָק בְּדוֹד וְלֹא־נִחַלָה בְּבֶן־יִשְׁרִי לֹאֲחֵלְלִי: וַיִּשְׂרָאֵל עָתָה
 19 רָאָה בְּרַחֲמֵי דָּוִד וַיִּגְלֶה יִשְׂרָאֵל לֹאֲחֵלְלוּ: וַיִּבְנֶי יִשְׂרָאֵל הַיּוֹשִׁבִים בְּעָרֵי
 20 יְהוּדָה וַיִּמְלֶךְ עֲלֵיהֶם רַחֲבֶעֱם: וַיִּשְׁלַח תַּחֲלֵלָה רַחֲבֶעֱם אֶת־אֲדֹרָם
 21 אֲשֶׁר עַל־חַמֹּם וַהֲגִמּוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל בּוֹ אֶבֶן וַיָּמָת וַתַּחֲלֵלָה רַחֲבֶעֱם
 22 הַחֲאֲמִין לְעֵלּוֹת בַּמֶּרְפֶּכֶה לְנוֹם יְרוּשָׁלַם: וַיִּפְשְׁעוּ יִשְׂרָאֵל בְּבֵית דָּוִד
 23 עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וַהֲרִי כִשְׁמֹעַ כָּל־יִשְׂרָאֵל כִּי־שָׁב הָרִבְעָם וַיִּשְׁלְחוּ
 24 וַיִּקְרָאוּ אֹתוֹ אֶל־הַעֲזָרָה וַיִּמְלִיכוּ אֹתוֹ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה אַחֲרָי
 25 בֵּית־דָּוִד וּזְלָתִי שָׁכַט־יְהוּדָה לְבָדּוּ: וַיָּבֹאוּ רַחֲבֶעֱם יְרוּשָׁלַם וַיִּקְחָל
 26 אֶת־כָּל־בֵּית יְהוּדָה וְאֶת־שֹׁכֵט בְּדֹמֶן מֵאָה וּשְׁמֹנִים אֵלֶּה בַּחוּר עֲשָׂה
 27 מִלְחָמָה לְהַצִּחֵם עִם־בֵּית יִשְׂרָאֵל לְהַשִּׁיב אֶת־תַּחֲלִיכָה לְרַחֲבֶעֱם בֶּן־
 28 שִׁלְמָה: וַיְהִי דְבַר הָאֱלֹהִים אֶל־שְׁמַעְיָה אִישׁ־הָאֱלֹהִים לֵאמֹר:
 29 אֲמַר אֶל־רַחֲבֶעֱם בֶּן־שִׁלְמָה מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאֶל־כָּל־בֵּית יְהוּדָה וּבְנֵימִין
 30 וַיִּתֵּר הָעָם לֵאמֹר: כֹּה אָמַר יְהוָה לֹא־תַעֲלוּ וְלֹא־תַחֲמִיזוּ עִם־אֲחֵיכֶם
 31 בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שׁוֹבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ כִּי מֵאֲחֵי נִהְיָה חִדְּבָר חַיָּה וַיִּשְׁמַע
 32 אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּשְׁוּבוּ לָלֶכֶת כְּדָבַר יְהוָה: וַיָּבֶן הָרִבְעָם אֶת־שָׁמַע
 33 בְּחָר אֶפְרַיִם וַיָּשֻׁב בָּהּ וַיֵּצֵא מִשָּׁם וַיָּבֶן אֶת־פְּנוֹאֵל: וַיֹּאמֶר הָרִבְעָם
 34 בְּלָבוֹ עָתָה הַשׁוֹב הַמִּמְלָכָה לְבֵית־דָּוִד: אִם־יַעֲלֶה הָעָם הַזֶּה לְעֵשׂוֹת
 35 זְבָחִים בְּבֵית־יְהוָה בִּירוּשָׁלַם וְשָׁב לֵב הָעָם הַזֶּה אֶל־אֲנִיָּהם אֶל־

28 רַבְעִים מֶלֶךְ וַהֲרִיחַ וַהֲרִיג וְשָׁבוּ אֶל־רַבְעִים מֶלֶךְ־יְהוֹנָדָּה וַיִּזְעַן
הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ שָׁנִי עֲגֹלִי זָהָב וַיֵּאמֶר אֲלֵהֶם רַב־לָכֶם מַעֲלֹת וַיִּשְׁלֹם
29 הַנֶּחֱסֵה אֶל־הָיִד וְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִצִּילָהוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיָּשֶׁם אֶת־הָאֶחָד
ל בְּבֵית־אֵל וְאֶת־הָאֶחָד נָתַן בְּרוֹן וַיְהִי הַדְּבָר הַזֶּה לְחִזְקָתָא וַיִּלְכּוּ הָעַם
31 לִפְנֵי הָאֶחָד עֲרֵהָן וַיַּעַשׂ אֶת־בֵּית בָּמֹת וַיַּעַשׂ כְּהֹנִים מִקְצֹת הָעַם
32 אֲשֶׁר לֹא־הָיוּ מִבְּנֵי לֵוִי וַיַּעַשׂ יִרְבָּעִים וַחֲג בַּחֲדָשׁ הַשְּׁמִינִי בַּחֲמִשָּׁה־
עָשָׂר יוֹם וַלְחָדָשׁ כְּחָג וְאֲשֶׁר בַּיהוָה וַיַּעַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ כֹּהֵן עֹשֶׂה
בְּבֵית־אֵל לִזְבֹּחַ לַעֲגֹלִים אֲשֶׁר־עָשָׂה וַחֲעֵמִיל בְּבֵית אֵל אֶת־כְּהֹנֵי
33 הַבָּמֹת אֲשֶׁר עָשָׂה וַיַּעַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְאֲשֶׁר־עָשָׂה בְּבֵית־אֵל בַּחֲמִשָּׁה
עָשָׂר יוֹם בַּחֲדָשׁ הַשְּׁמִינִי בַּחֲדָשׁ אֲשֶׁר־בָּרָא מִלְכָּו וַיַּעַשׂ חָג לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיַּעַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ לַחֲקָטִיר:

CAP. XIII. יג יג

א וַהֲנִיָּה וְאִישׁ אֲלֹהִים בָּא מִיְהוּדָה בְּדָבָר יְהוָה אֶל־בְּיָת אֵל וַיִּרְבָּעִם
2 עָמִיד עַל־הַמִּזְבֵּחַ לַחֲקָטִיר וַיִּקְרָא עַל־הַמִּזְבֵּחַ בְּדָבָר יְהוָה וַיֵּאמֶר
מִזְבֵּחַ מִזְבֵּחַ כֹּהֵן אֲמַר יְהוָה הַנֶּחֱסֵה נֹלֵד לְבֵית־דָּוִד וְאִשְׁתּוֹ שִׁמְשֹׁן
וְזָבַח עֲלֵיהָ אֶת־כְּהֹנֵי הַבָּמֹת מִמִּקְטִירִים עֲלֵיהָ וַעֲצֻמוֹת אָדָם וְיִשְׂרָפּוּ
3 עֲלֵיהָ וְנָתַן בַּיּוֹם הַהוּא מוֹפֵת לֵאמֹר זֶה הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר דָּבָר יְהוָה
4 הַנֶּחֱסֵה הַמִּזְבֵּחַ נִקְרָע וְנִשְׁפָּה הַקֶּשֶׁן אֲשֶׁר־עָלָיו וַיְהִי כַשְׁמֵעַ הַמֶּלֶךְ אֶת־
דְּבָר אִישׁ־הָאֲלֹהִים אֲשֶׁר קָרָא עַל־הַמִּזְבֵּחַ בְּבֵית־אֵל וַיִּשְׁלַח יִרְבָּעִם
אֶת־דָּוִד מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ לֵאמֹר וַתִּשְׁתּוֹהוּ וַתִּיבֹשׁ יְדֹ אֲשֶׁר־שָׁלַח עָלָיו וְלֹא
ה נָקַל לְחִשְׁיָהוּ אֲלָיו וַהֲמִזְבֵּחַ נִקְרָע וַיִּשְׁפָּה הַקֶּשֶׁן מִן־הַמִּזְבֵּחַ בַּמִּזְבֵּחַ
6 אֲשֶׁר נָתַן אִישׁ הָאֲלֹהִים בְּדָבָר יְהוָה וַיִּזְעַן הַמֶּלֶךְ וַיֵּאמֶר וְאֶל־אִישׁ
הָאֲלֹהִים חַל־נָא אֶת־פְּלִי יְהוָה אֶל־הָיִד וַהֲתַפְּלֵל בְּעָדָי וַתֵּשֶׁב יְדִי אֵלַי
וַיַּחַל אִישׁ־הָאֲלֹהִים אֶת־פְּלִי יְהוָה וַתֵּשֶׁב יְדִי־הַמֶּלֶךְ אֲלָיו וַתְּהִי
7 כְּבָרָאשְׁנָה וַיִּדְבֹּר הַמֶּלֶךְ אֶל־אִישׁ הָאֲלֹהִים בָּאֶת־אֶתִּי הַבְּיָתָה
8 וַיִּשְׁעָה וַאֲתַנֶּה לָּהּ מַתָּה וַיֵּאמֶר אִישׁ־הָאֲלֹהִים אֶל־הַמֶּלֶךְ אִם־תִּתֶּנְךָ־
לִי אֶת־תַּחֲצִי בִּרְחֹק לֹא אָבֹא עִמָּךְ וְלֹא־אֵכֶל לָחֶם וְלֹא אֶשְׁתֶּה־מַּיִם
9 בַּמָּקוֹם הַזֶּה פִּירְכֵן וְצֹהֶה אֶתִּי בְּדָבָר יְהוָה לֵאמֹר לֹא־תֵאכֶל לָחֶם
י וְלֹא תִשְׁתֶּה־מַּיִם וְלֹא תִשָּׁב בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הִלַּכְתָּ וְגִלָּה בַּדֶּרֶךְ אֶתִּי
11 וְלֹא־תִשָּׁב בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר בָּא בָּהּ אֶל־בֵּית־אֵל וְנָבִיא אֶחָד זָכָן וְיָשָׁב
בְּבֵית־אֵל וַיָּבֹאוּ בָּנוֹ וַיִּסְפְּרוּ־לּוֹ אֶת־כָּל־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר־עָשָׂה אִישׁ־

boam regem Iuda, interficientque me, et revertentur ad eum.

28. * Et excogitato consilio fecit duos vitulos aureos, et dixit eis: Nolite ultra ascendere in Ierusalem†; ecce! dii tui Israël, qui te eduxerunt de terra Aegypti.

* Tob. 1, 5. † Exod. 32, 8.

29. Posuitque unum in Bethel, et alterum * in Dan.

* Iud. 18, 30.

30. Et factum est verbum hoc in peccatum; ibat enim populus ad adorandum vitulum usque in Dan.

31. Et fecit fana in excelsis, et * sacerdotes de extremis populi, qui non erant de filiis Levi.

* c. 14, 16. 2 Paral. 11, 15. 13, 9.

32. Constituitque * diem solemnem in mense octavo, quintadecima die mensis, in similitudinem solemnitatis, quae celebrabatur in Iuda. Et ascendens altare, similiter fecit in Bethel, ut immolaret vitulis, quos fabricatus fuerat; constituitque in Bethel sacerdotes excelsorum, quae fecerat.

* Osce 7, 5.

33. Et ascendit super altare, quod extruxerat in Bethel, quintadecima die mensis octavi, quem finxerat de corde suo; et fecit solemnitatem filiis Israël, et ascendit super altare, ut adoleret incensum.

CAP. XIII.

Missus de Iuda Propheta increpat Ieroboam, qui in suis tamen flagitiis perseverat.

1. Et ecce! vir Dei venit de Iuda in sermone Domini in Bethel, Ieroboam stante super altare, et thus iaciente.

2. Et exclamavit contra altare in sermone Domini, et ait: Altare, altare, haec dicit Dominus: Ecce! filius nascetur domui David*, Iosias nomine, et immolabit super te sacer-

dotes excelsorum, qui nunc in thura succedunt, et ossa hominum super te incendet.

* 4 Reg. 23, 16.

3. Deditque in illa die signum, dicens: Hoc erit signum, quod locutus est Dominus: Ecce! altare scindetur, et effundetur cinis, qui in eo est.

4. Cumque audisset rex sermonem hominis Dei, quem inclamaverat contra altare in Bethel, extendit manum suam de altari, dicens: Apprehendite eum! Et exaruit * manus eius, quam extenderat contra eum; nec valuit retrahere eam ad se.

* Matth. 12, 19.

5. Altare quoque scissum est, et effusus est cinis de altari, iuxta signum, quod praedixerat vir Dei in sermone Domini.

6. Et ait rex ad virum Dei*: Deprecare faciem Domini Dei tui, et ora pro me, ut restituatur manus mea mihi. Oravitque vir Dei faciem Domini, quod reversa est manus regis ad eum, et facta est sicut prius fuerat.

* Exod. 8, 8.

7. Locutus est autem rex ad virum Dei: Veni mecum domum, ut prandeas, et dabo tibi munera.

8. Responditque vir Dei ad regem*: Si dederis mihi mediam partem domus tuae, non veniam tecum, nec comedam panem, neque bibam aquam in loco isto;

* Num. 22, 18.

9. Sic enim mandatum est mihi in sermone Domini praecipientis: Non comedes panem, neque bibes aquam, nec reverteris per viam, qua venisti.

10. Abiit ergo per * aliam viam, et non est reversus per iter, quo venerat in Bethel.

* Matth. 2, 12

11. Prophetes autem quidam senex habitabat in Bethel, ad quem venerunt filii sui, et narraverunt ei omnia opera, quae fecerat vir

Dei illa die in Bethel; et verba, quae locutus fuerat ad regem, narraverunt patri suo.

12. Et dixit eis pater eorum: Per quam viam abiit? Ostenderunt ei filii sui viam, per quam abierat vir Dei, qui venerat de Iuda.

13. Et * ait filiis suis: Sternite mihi asinum! Qui cum stravissent, ascendit,

* v. 27.

14. et abiit post virum Dei, et invenit eum sedentem subtus terebinthum; et ait illi: Tune es vir Dei, qui venisti de Iuda? respondit ille: Ego sum.

15. Dixitque ad eum: Veni mecum domum, ut comedas panem.

16. Qui ait: Non possum reverti, neque venire tecum, nec comedam panem, neque bibam aquam in loco isto;

17. quia locutus est Dominus ad me in sermone Domini, dicens: Non comedes panem, et non bibes aquam ibi, nec reverteris per viam, qua ieris.

18. Qui ait illi: Et ego Propheta sum similis tui; et angelus locutus est mihi in sermone Domini, dicens: Reduc eum tecum in domum tuam, ut comedat panem, et bibat aquam. Fefellit eum;

19. et reduxit secum; comedit ergo panem in domo eius, et bibit aquam.

20. Cumque sederent ad mensam, factus est sermo Domini ad Prophetam, qui reduxerat eum.

21. Et exclamavit ad virum Dei, qui venerat de Iuda, dicens: Haec dicit Dominus: Quia non obediens fuisti ori Domini, et non custodisti mandatum, quod praecepit tibi Dominus Deus tuus;

22. et reversus es, et comedisti panem, et bibisti aquam in loco, in quo praecepit tibi, ne comederes panem, neque biberes aquam, non inferetur cadaver tuum in sepulchrum patrum tuorum.

23. Cumque comedisset et bibisset, stravit asinum suum Prophetae, quem reduxerat.

24. Qui cum abiisset, invenit eum leo * in via, et occidit, et erat cadaver eius proiectum in itinere; asinus autem stabat iuxta illum, et leo stabat iuxta cadaver.

* c. 20, 56.

25. Et ecce! viri transeuntes viderunt cadaver proiectum in via, et leonem stantem iuxta cadaver. Et venerunt et divulgaverunt in civitate, in qua Prophetes ille senex habitabat.

26. Quod cum audisset Propheta ille, qui reduxerat eum de via, ait: Vir Dei est, qui inobediens fuit ori Domini, et tradidit eum Dominus leoni, et confregit eum, et occidit iuxta verbum Domini, quod locutus est ei.

27. Dixitque ad filios suos*: Sternite mihi asinum! Qui cum stravissent,

* v. 15.

28. et ille abiisset, invenit cadaver eius proiectum in via, et asinum et leonem stantes iuxta cadaver; non comedit leo de cadavere, nec laesit asinum.

29. Tulit ergo Prophetes cadaver viri Dei, et posuit illud super asinum, et reversus intulit in civitatem Prophetae senis, ut plangeret eum.

30. Et posuit cadaver eius in sepulchro suo; et plauxerunt eum: Heu, heu *, mi frater!

* Jerem. 22, 18.

31. Cumque planxissent eum, dixit ad filios suos: Cum mortuus fuero *, sepelite me in sepulchro, in quo vir Dei sepultus est; iuxta ossa eius ponite ossa mea.

* Gen. 47, 50.

32. Profecto enim * veniet sermo, quem praedixit in sermone Domini contra altare, quod est in Bethel, et contra omnia fana excelsorum, quae sunt in urbibus Samariae.

* 4 Reg. 23, 17. 18. Iud. 17, 5.

הָאֱלֹהִים׃ הָיוּם בְּבֵית־אֵל אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיִּסְפְּרוּם
לְאֲבִיהֶם׃ וַיְדַבֵּר אֵלֵהֶם אֲבִיהֶם אִי־יָהּ הַדֶּרֶךְ הַזֶּה וַיִּרְאוּ בָנָיו אֶת־¹²
הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר הָלַךְ אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־בָּא מִיְהוּדָה׃ וַיֹּאמֶר אֶל־בָּנָיו¹³
הַבְּשׁוּ־לִי הַחֲמֹר וַיַּחֲבֹשׁוּ־לוֹ הַחֲמֹר וַיִּרְכָּב עָלָיו׃ וַיֵּלֶךְ אַחֲרָיו אִישׁ¹⁴
הָאֱלֹהִים וַיִּמָּצְאוּהוּ יֹשֵׁב תַּחַת הָאֵלֹהִים וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֲאֵתָה אִישׁ־הָאֱלֹהִים
אֲשֶׁר־בָּאתָ מִיְהוּדָה וַיֹּאמֶר אָנֹכִי׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָךְ אֵתִי הַפְּרֹתָה וְאָכַל¹⁵
לָחֶם׃ וַיֹּאמֶר לֹא אוֹכַל לָשׁוּב אֵתָּה וּלְבֹאֹא אֵתָּה׃ וְלֹא־אֶכֶל לָחֶם וְלֹא־¹⁶
אֲשַׁמָּה אֵתָּה מֵיּוֹם בְּמָקוֹם הַזֶּה׃ כִּי־דָבַר אֵלָיו בְּדָבָר יְהוָה לֵאמֹר אֶכֶל¹⁷
לָחֶם וְלֹא־תִשָּׁמָה שָׁם מִיּוֹם לֹא־הָשׁוּב לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר־הִלַּכְתָּ בָּהּ׃
וַיֹּאמֶר לוֹ גַּם־אֲנִי נָבִיא כְּמוֹךָ וּמִלֶּאֲךָ דִּבֶּר אֵלָיו בְּדָבָר יְהוָה לֵאמֹר¹⁸
הִשְׁבֵּהוּ אֵתָּה אֶל־בֵּיתְךָ וְלֹא־כֹל לָחֶם וַיָּשֶׁת מִיּוֹם כִּתֹּשׁ לוֹ׃ וַיָּשֶׁב אֹתוֹ¹⁹
וַיֹּאכַל לָחֶם בְּבֵיתוֹ וַיָּשֶׁת מִיּוֹם׃ וַיְהִי חֵם וְשָׁבִים אֶל־הַשְּׁלֵחָן וַיְהִי כ־²⁰
דָּבָר יְהוָה אֶל־הַנָּבִיא אֲשֶׁר הָשׁוּבִי׃ וַיִּקְרָא אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־²¹
בָּא מִיְהוּדָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה יֵשֶׁן כִּי מָרִיתָ פִּי יְהוָה וְלֹא שָׁמַרְתָּ
אֶת־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוָּה אֶלְהִיךָ׃ וַחֲשָׁב וַחֲאֹכַל לָחֶם וַהֲשֵׁת מִיּוֹם²²
בְּמָקוֹם אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלֶיךָ אֶל־הָאֶכֶל לָחֶם וְאֶל־תִּשָּׁת מִיּוֹם לֹא־הָבִיא²³
נִבְלָתְךָ אֶל־קִבְרֵי אֲבֹתֶיךָ׃ וַיְהִי אַחֲרָיו אָכְלוֹ לָחֶם וְאַחֲרָיו שְׁתוּתוֹ
וַיַּחֲבֹשׁ־לוֹ הַחֲמֹר לְנָבִיא אֲשֶׁר הָשׁוּבִי׃ וַיֵּלֶךְ וַיִּמָּצְאוּהוּ אֲרִיֶּה בְּדֶרֶךְ²⁴
וַיְמַיְהוּ וַהֲחִי נִבְלָתוֹ מִשְׁלֶכֶת בְּדֶרֶךְ וַהֲחֲמֹר עִמָּה וַהֲאֲרִיֶּה
עִמָּה אֶצֶל הַנִּבְלָה׃ וַהֲנִיחָה אֲנָשִׁים לְבָרִים וַיִּרְאוּ אֶת־הַנִּבְלָה מִשְׁלֶכֶת כ־²⁵
בְּדֶרֶךְ וְאֶת־הָאֲרִיֶּה עִמָּה אֶצֶל הַנִּבְלָה וַיִּבְאֵלוּ וַיְדַבְּרוּ בִּלְשׁוֹן אֲשֶׁר הַנָּבִיא
הַזֶּה יֹשֵׁב בָּהּ׃ וַיִּשְׁמַע הַנָּבִיא אֲשֶׁר הָשׁוּבִי מִן־הַדֶּרֶךְ וַיֹּאמֶר אִישׁ²⁶
הָאֱלֹהִים הוּא אֲשֶׁר מָרָה אֶת־פִּי יְהוָה וַיַּתְּנוּהוּ יְהוָה לְאֲרִיֶּה וַיִּשְׁפְּרֵהוּ
וַיַּמְתֵּהוּ בְּדָבָר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר־לוֹ׃ וַיְדַבֵּר אֶל־בָּנָיו לֵאמֹר הַבְּשׁוּ־לִי²⁷
אֶת־הַחֲמֹר וַיַּחֲבֹשׁוּ׃ וַיֵּלֶךְ וַיִּמָּצָא אֶת־נִבְלָתוֹ מִשְׁלֶכֶת בְּדֶרֶךְ וַחֲמֹר²⁸
וַהֲאֲרִיֶּה עִמָּדִים אֶצֶל הַנִּבְלָה לֹא־אֶכֶל הָאֲרִיֶּה אֶת־הַנִּבְלָה וְלֹא שָׁבַר
אֶת־הַחֲמֹר׃ וַיֵּשֶׂא הַנָּבִיא אֶת־נִבְלָת אִישׁ־הָאֱלֹהִים וַיַּנִּחֵהוּ אֶל־הַחֲמֹר וַיְשִׁיבֵהוּ²⁹
וַיִּבְאֵהוּ וַיִּבֹּא אֶל־עִיר הַנָּבִיא הַזֶּה לְסָפֹד וּלְקַבְּרוֹ׃ וַיַּנִּיחַ אֶת־נִבְלָתוֹ ל־³⁰
בְּקִבְרוֹ וַיִּסְפְּדוּ עָלָיו הַזֶּה אַחֲרָיו׃ וַיְהִי אַחֲרָיו קָבְרוֹ אֹתוֹ וַיֹּאמֶר אֶל־בָּנָיו³¹
לֵאמֹר בְּמוֹתִי וּקְבֹרֵתָם אִתִּי בְּקִבְרֵי אֲשֶׁר אִישׁ הָאֱלֹהִים קָבַר בּוֹ אֶצֶל
עַצְמוֹתָיו הַיָּחִידוֹת אֶת־עַצְמוֹתָיו׃ כִּי הָיָה יְהוָה הַדֹּבֵר אֲשֶׁר קָרָא בְּדָבָר³²
יְהוָה לֵלִי־הַחֲמֹר אֲשֶׁר בְּבֵית־אֵל וְעַל כָּל־פִּתְיֵי הַבָּמוֹת אֲשֶׁר בְּעָרֵי

33 שְׁמִירוֹן: אַחַר הַדָּבָר הַזֶּה לֹא־שָׁב הַרְבֵּעַם מִדֶּרֶכָּו הָרָעָה וַיָּשָׁב וַיַּעַשׂ
מִקְצוֹת הָעָם כְּהִנֵּר בַּמּוֹת הַחֹפֶל וּמָלָא אֶת־דָּוֹ וַיְהִי כְּהִנֵּר בַּמּוֹת:
34 וַיְהִי בַּדָּבָר הַזֶּה לַחֲשֹׁאת בֵּית הַרְבֵּעַם וּלְהַכְחִיד וּלְהַשְׁמִיד מֵעַל פְּנֵי
הָאֲדָמָה:

CAP. XIV. יד

יד

א 2 בָּעֵת הַהִיא תָּלַה אֲבִיהַ בֶּן־יִרְבֵּעַם: וַיֹּאמֶר הַרְבֵּעַם לְאִשְׁתּוֹ קוּמִי נָא
וְהַשְׁמִיטִי וְלֹא יָדָעוּ כִּי־אִתִּי אִשְׁתִּי הַרְבֵּעַם וְהַלֵּכְתָּ שְׁלֵחַ הַזֶּה־שָׁם
3 אַחֲרָהּ הַנָּבִיא הוּא־דִּבֶּר עָלַי לְמַלְךְ עַל־הָעָם הַזֶּה: וְלִקְחָתָּ בְּיָדְךָ
עֲשִׂיָּה לָחֶם וְנִסְקִים וּבִקְבֹקֵב דָּבָשׁ וּבָאֵת אֵלָי וְהָיָה לָךְ מִה־יְהוָה
4 לְנֶעֱר: וַתַּעַשׂ כֵּן אִשְׁתִּי הַרְבֵּעַם וְחָקֵם וְחָלָה שְׁלֵחַ וַתָּבֵא בֵּית אַחֲרָהּ
ה וַאֲחִיהָ לֹא־רָכַל לְרֹאוֹת כִּי קָמוּ עֵינֶיהָ מִשִּׁיבּוֹ: וַיַּהֲרֹה אָמַר אֶל־
אֲחִיהָ הִנֵּה אִשְׁתִּי הַרְבֵּעַם בָּאָה לְדֹרְשׁ הָבֵר מַעֲמָהּ אֶל־בָּנֶיהָ כִּי־חָלָה
6 הוּא כֹּה וְכֹה תִּדְבֹר אֵלָיָה וַיְהִי כַּבָּאָה וְהָיָה מִתְנַפְּרָה: וַיְהִי כְּשָׁמַע
אֲחִיהָו אֶת־קוֹל רִגְלֶיהָ בָּאָה בַּפֶּתַח וַיֹּאמֶר בָּאִי אִשְׁתִּי הַרְבֵּעַם לָמָּה
7 זֹאת אַתְּ מִתְנַפֶּלֶת וְאֵנֹכִי שְׁלֵמָה אֵלָיְךָ קָשָׁה: לָכֵן אָמַרְתִּי לַהַרְבֵּעַם כֹּה־
אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל גֵּעַן אֲשֶׁר הִרְמַתִּיךָ מִתּוֹךְ הָעָם וְאַתָּה נִגִּיד
8 עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל: וְאַתָּרַע אֶת־חַמְמִלְכָּה מִבֵּית דָּוִד וְאַתָּה לָךְ וְלֹא
הָיִיתָ כַּעֲבָדִי דָּוִד אֲשֶׁל שְׁמִר מַצֹּחִי וְאֲשֶׁר הָלַךְ אַחֲרָי בְּכָל־לִבִּי
9 לַעֲשׂוֹת רַק הִדְשֶׁר בְּעֵינַי: וַתֵּרַע לַעֲשׂוֹת מִכָּל אֲשֶׁר־הָיוּ לְפָנֶיךָ
וְחָלָה וַתַּעֲשֶׂה־לָּךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וּמַסְכּוֹת לַהַכְעִיסֵנִי וְאַתִּי הַשְׁלַכְתָּ
י אַחֲרַי גִּנְיָה: לָכֵן הִנֵּנִי מֵבִיא רָעָה אֶל־בֵּית הַרְבֵּעַם וְהַכְרַתִּי לַהַרְבֵּעַם
מִשְׁתֵּינִ בְּקִיר עֲצוֹר וְעָזוֹב בְּיִשְׂרָאֵל וּבַעֲרֹחִי אַחֲרָי בֵּית־הַרְבֵּעַם כַּאֲשֶׁר
11 יִבְעֵר הַגֹּלֶל עַד־חֲמוֹ: הֵמָּה לַהַרְבֵּעַם בָּעִיר וְאֵכְלוּ הַכְּלָבִים וְהַמָּת
12 בַּשִּׁלִּית רָאִכְלוּ עוֹת חֲשָׁמִים כִּי יַהֲרֹה הָבֵר: וְאַתָּה קוּמִי לָבִי
13 בַּבָּאָה רִגְלֶיךָ הַעֲזִידָה וּמַת הַגִּלְד: וּסְפֹדוּ־לּוֹ כָּל־יִשְׂרָאֵל וּקְבְּרוּ אֹחִיו
כִּי־זֶה לִבֵּהוּ וְכֹא לַהַרְבֵּעַם אֶל־קִבְּרֵי גֵעַן נִמְצְאוּ־בּוֹ דָּבָר טוֹב אֶל־יְהוָה
14 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּבֵית הַרְבֵּעַם: וְהַקִּים יְהוָה לוֹ מָלָךְ עַל־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
טו יִבְרִית אֶת־בֵּית הַרְבֵּעַם זֶה הַיּוֹם וְיָמָּה גַם־עַתָּה: וְהָפָה יְהוָה אֶת־
יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנְיֵד חֲקֻנָּה בַּמִּיָּם וְנִתַּשׂ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעַל הָאֲדָמָה
הַשׁוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נָתַן לְאַבְרָהָם וְזָרָם מֵעַבְרָ לְנֶחֱרִי גֵעַן אֲשֶׁר עָשָׂה
16 אֶת־אֲשֻׁרֵיהֶם מִכְּעִיסִים אֶת־יְהוָה: וַיָּתֵן אֶת־יִשְׂרָאֵל בְּגֹלֶל חֲשֹׁאת
17 הַרְבֵּעַם אֲשֶׁר חָטָא וְאֲשֶׁר הִחֲטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל: וְחָקֵם אִשְׁתִּי הַרְבֵּעַם

33. Post verba haec non est reversus Ieroboam de via sua pessima, sed * econtrario fecit de novissimis populi sacerdotes excelsorum; quicumque volebat, implebat † manum suam, et fiebat sacerdos excelsorum.

* c. 12, 31. † Lev. 28, 41. 29. 9.

34. Et propter hanc causam peccavit * domus Ieroboam, et eversa est, et deleta de superficie terrae.

* c. 12, 30. 14, 16.

CAP. XIV.

Abias Propheta filium Ieroboam moriturum, eiusque domum evertendam esse praedixit. Ieroboamo Nadab; et Roboamo post 17 regni annos Abias succedunt.

1. In tempore illo aegrotavit Abia filius Ieroboam.

2. Dixitque Ieroboam uxori suae: Surge, et commuta habitum, ne cognoscaris, quod sis uxor Ieroboam; et vade in Silo, ubi est Abias Propheta *, qui locutus est mihi, quod regnaturus essem super populum hunc.

* c. 11, 31. 12, 15.

3. Tolle quoque in manu tua decem panes, et crustulam, et vas mellis, et vade ad illum; ipse enim indicabit tibi, quid eventurum sit puero huic.

4. Fecit, ut dixerat, uxor Ieroboam; et consurgens abiit in Silo, et venit in domum Abiae; at ille non poterat videre, quia caligaverant * oculi eius prae senectute.

* Gen. 27, 1. 48, 10.

5. Dixit autem Dominus ad Abiam: Ecce! uxor Ieroboam ingreditur, ut consulat te super filio suo, qui aegrotat. Haec et haec loqueris ei. Cum ergo illa intraret, et dissimularet se esse, quae erat,

6. audivit Abias * sonitum pedum eius introeuntis per ostium, et ait: Ingredere uxor Ieroboam; quare aliam te esse simulas? Ego autem missus sum ad te durus nuncius.

* 4 Reg. 6, 32.

7. Vade *, et dic Ieroboam: Haec dicit Dominus Deus Israël: Quia † exaltavi te de medio populi, et dedi te ducem super populum meum Israël;

* c. 11, 29. † c. 16, 2.

8. et scidi regnum domus David, et dedi illud tibi, et non fuisti sicut servus meus David, qui custodivit mandata mea *, et secutus est me in toto corde suo, faciens, quod placitum esset in conspectu meo;

* Ies. 38, 3.

9. sed operatus es mala super omnes, qui fuerunt ante te, et fecisti tibi deos alienos et conflabiles, ut me ad iracundiam provocares, me autem * proiecisti post corpus tuum.

* Ier. 2, 27. 32, 33.

10. Idcirco * ecce! ego inducam mala super domum Ieroboam, et † percutiam de Ieroboam mingentem ad parietem † †, et clausum, et novissimum in Israël; et mundabo reliquias domus Ieroboam, sicut mundari solet finus usque ad purum.

* c. 16, 3. † c. 15, 29. † † c. 21, 21.

11. Qui mortui fuerint de Ieroboam in * civitate, comedent eos canes; qui autem mortui fuerint in agro, vorabunt eos aves coeli; quia Dominus locutus est.

* c. 16, 4. 21, 24.

12. Tu igitur surge, et vade in domum tuam! et in ipso introitu pedum tuorum in urbem, morietur puer.

13. Et planget eum omnis Israël, et sepeliet; iste enim solus inferetur de Ieroboam in sepulchrum, quia inventus est super eo sermo bonus a Domino Deo Israël, in domo Ieroboam.

14. Constituet autem sibi Dominus regem super Israël *, qui percutiet domum Ieroboam in hac die, et in hoc tempore;

* c. 15, 29.

15. et percutiet Dominus Deus Israël, sicut moveri solet arundo in aqua; et evellet Israël * de terra bona hac, quam dedit patribus eorum, et ventilabit eos trans flumen; quia fecerunt sibi lucos, ut irritarent Dominum.

* 4 Reg. 17, 23. Ier. 25, 4.

16. Et tradet Dominus Israël propter peccata Ieroboam, qui peccavit *, et peccare fecit Israël.

* c. 12, 30. 15, 34.

17. Surrexit itaque uxor Ieroboam,

et abiit, et venit in Thersa; cumque illa ingrederetur limen domus, puer mortuus est;

18. et sepelierunt eum. Et planxit eum omnis Israël iuxta sermonem Domini, quem locutus est in manu servi sui Ahiae Prophetae.

19. Reliqua autem verborum Ieroboam, quomodo pugnaverit, et quomodo regnaverit, ecce! scripta sunt * in libro verborum dierum regum Israel.

* 2 Paral. 13, 2. 13.

20. Dies autem, quibus regnavit Ieroboam, viginti duo anni sunt; et dormivit cum patribus suis, regnavitque Nadab filius eius pro eo.

21. * Porro Roboam filius Salomonis regnavit in Iuda. Quadraginta et unius anni erat Roboam, cum regnare coepisset; decem et septem annos regnavit in Ierusalem civitate, quam elegit Dominus, ut poneret nomen suum ibi, ex omnibus tribubus Israël. Nomen autem matris eius Naama Ammanitis.

* v. 21-31. conf. 2 Paral. cap. 12.

22. Et fecit Iudas malum coram Domino, et irritaverunt eum super omnibus, quae fecerant patres eorum in peccatis suis, quae peccaverunt.

23. Aedificaverunt enim et ipsi sibi aras, et statuas, et * lucos super omnem collem excelsum, et subter omnem arborem frondosam;

* 4 Reg. 16, 4.

24. sed et effeminati fuerunt in terra, feceruntque omnes * abominationes gentium, quas attrivit Dominus ante faciem filiorum Israël.

* Deut. 18, 19. 4 Reg. 21, 2. 9.

25. In quinto autem anno regni Roboam, ascendit * Sesac rex Aegypti in Ierusalem,

* c. 11, 40.

26. Et tulit thesauros domus Domini, et thesauros regios, et universa diripuit; scuta quoque aurea, quae * fecerat Salomon;

* c. 10, 16

27. pro quibus fecit rex Roboam scuta aerea, et tradidit ea in manum ducum scutariorum, et eorum, qui excubabant ante ostium domus regis.

28. Cumque ingrederetur rex in domum Domini, portabant ea, qui praeiundi habebant officium; et postea reportabant ad armamentarium scutariorum.

29. Reliqua autem sermonum Roboam, et omnia, quae fecit, ecce! scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda.

30. Fuitque bellum * inter Roboam et Ieroboam cunctis diebus.

* c. 15, 6.

31. Dormivitque Roboam cum patribus suis, et sepultus est cum eis in civitate David; nomen autem matris eius Naama Ammanitis; et regnavit Abiam filius eius pro eo.

CAP. XV.

Abiae in Iuda, et Nadab in Israël imperium et mors referuntur.

1. Igitur in octavo decimo anno regni Ieroboam filii Nabat, regnavit Abiam super Iudam *.

* 2 Paral. 13, 1. 2.

2. Tribus annis regnavit in Ierusalem *; nomen matris eius Maacha filia Abessalom.

* 2 Paral. 13, 2.

3. Ambulavitque in omnibus peccatis patris sui, quae fecerat ante eum; nec erat cor eius perfectum cum Domino Deo suo, sicut cor David patris eius.

4. Sed propter David dedit ei Dominus Deus * suos lucernam in Ierusalem, ut suscicaret filium eius post eum, et statueret Ierusalem.

* c. 11, 36.

5. eo quod fecisset David rectum in oculis Domini, et non declinasset ab omnibus, quae praeceperat ei cunctis diebus vitae suae, * excepto sermone † Uriae Hethaei.

* 2 Reg. 11, 14. † 2 Reg. 11, 27. 12, 9.

6. Attamen bellum * fuit inter Roboam, et Ieroboam, omni tempore vitae eius.

* c. 14, 30.

7. Reliqua autem sermonum Abiam, et omnia, quae fecit, nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda? Fuitque * praelium inter Abiam et inter Ieroboam.

* 2 Paral. 13, 3. 22, 23.

- 18 וַיִּמְלֹךְ וַחֲבָא תִרְצָתָהּ הָיָא בָּאָה בְּסֶת־הַבֵּית וַחֲנָנִיר מֵת: וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ
 וַיִּסְפְּדוּלוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל כְּדָבָר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד־עֲבָדָיו אֲחִיהֶו
 הַנְּבִיא: וַיֵּתֶר דְּבָרֵי הַרְבֵּעַם אֲשֶׁר נָלְתָם וְאֲשֶׁר מָלַךְ הֵנָּם כְּתוּבִים עַל־
 19 סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: וַחֲדָמִים אֲשֶׁר־מָלַךְ הַרְבֵּעַם עֶשְׂרִים כ
 20 וּשְׁתֹּמֹס שָׁנָה וַיִּשְׁכַּב עִם־אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ נָרְב בְּנֵו מַחֲתָיו: וַרְחֻבֵּם בֶּן־
 21 שְׁלֹמֹה מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם בֶּן־אַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה רַחֲבֵעַם בְּמָלְכוֹ וַיִּשְׁלַע
 עֲטֻרָה שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם הָעִיר אֲשֶׁר־בָּחַר יְהוָה לְשׂוֹם אֶת־שְׁמוֹ
 22 שֵׁם מֶלֶךְ שְׁבַט יִשְׂרָאֵל וְשֵׁם אִמּוֹ נַעֲמָה הַעֲמֻנִית: וַיַּעַשׂ יְהוּדָה חֶרֶע
 בְּעֵינֵי יְהוָה וַיִּקְנָאוּ אֹתוֹ מֶלֶךְ אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבֹתָם בְּחַטָּאתָם אֲשֶׁר חָטְאוּ:
 23 וַיִּבְנוּ גִם־תְּהִמָּה לָהֶם בְּמֹות וּמַצֵּבוֹת וְאֲשֵׁרִים עַל כָּל־גִּבְעָה גְבוּלָה
 24 וְהַחַת כָּל־עֵץ רִעְנָו: וְגִם־קָדָשׁ הָיָה בָּאָרֶץ עָשׂוּ כָּל־הַהוֹעֵבֹת הַגִּזְוִים
 25 אֲשֶׁל הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיְהִי בַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית לְמָלְכָה כה
 26 רַחֲבֵעַם עָלָה שׁוֹשֶׁק מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עַל־יְרוּשָׁלַם: וַיִּקָּח אֶת־אִצְרוֹת
 27 בֵּית־יְהוָה וְאֶת־אֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֶת־הַכֵּל לִקְחָ וַיִּקָּח אֶת־כָּל־
 28 מִגְדֵי הַדָּהָב אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה: וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ רַחֲבֵעַם מַחֲתָם מִגְדֵי
 29 נַחֲשֵׁת וַהֲפָקִיר עַל־יַד שְׁרֵי הָרָצִים הַשְׂמֹרִים פֶּתַח בֵּית הַמֶּלֶךְ: וַיְהִי
 30 מִה־כָּא הַמֶּלֶךְ בֵּית יְהוָה וַשָּׂאוֹם הָרָצִים וַהֲשִׁיבוֹם אֶל־תֵּא הָרָצִים:
 31 וַיֵּתֶר דְּבָרֵי רַחֲבֵעַם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הִלַּא־תְהִמָּה כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי
 הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה: וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין־רַחֲבֵעַם וּבֵין הַרְבֵּעַם ל
 כה כָּל־הַיָּמִים: וַיִּשְׁכַּב רַחֲבֵעַם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרָ עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד
 וְשֵׁם אִמּוֹ נַעֲמָה הַעֲמֻנִית וַיִּמְלֹךְ אֲבִיָּם בְּנֵו מַחֲתָיו:

טו

CAP. XV. טו

- א וּבִשְׁנַת שִׁמְנֵה עֲטֻרָה לְמָלְכָה הַרְבֵּעַם בֶּן־נִבְט מָלַךְ אֲבִיָּם עַל־יְהוּדָה:
 2 שְׁלֹשׁ שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ מַעֲכָה בַת־אֲבִישָׁלוֹם: וַיִּלָּךְ בְּכָל־
 3 חַטָּאוֹת אָבִיו אֲשֶׁר־עָשָׂה לְפָנָיו וְלֹא־הָיָה לָבָדוֹ שְׁלֹם עִם־יְהוָה אֱלֹהָיו
 4 כְּלָבֵב דָּוִד אָבִיו: כִּי לְמַעַן דָּוִד נָתַן יְהוָה אֱלֹהָיו לוֹ נִיר בִּירוּשָׁלַם
 5 לְחָקִים אֶת־בְּנוֹ אַחֲרָיו וְלַהֲעֲמִיד אֶת־יְרוּשָׁלַם: אֲשֶׁר עָשָׂה דָּוִד אֶת־ה
 6 הָאֲשֶׁר בְּעֵינֵי יְהוָה וְלֹא־סָר מִכָּל־אֲשֶׁר צִוָּהוּ כָּל יְמֵי חַיָּיו לֹק בְּדָבָר
 7 אֲדִיָּה הַחֲתָי: וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין־אֲבִיָּם וּבֵין הַרְבֵּעַם כָּל־יְמֵי חַיָּיו:
 8 וַיֵּתֶר דְּבָרֵי אֲבִיָּם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הִלַּא־תְהִמָּה כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי
 9 הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין אֲבִיָּם וּבֵין הַרְבֵּעַם: וַיִּשְׁכַּב

v. 6. XV. שְׁוֹשֶׁק — שְׁוֹשֶׁק ק' v. 25. עֲשָׂרִים v. 21. XIV.

בַּס' רַחֲבֵעַם

אֲבָדָם עַם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ אָסָא בְּנוֹ תַחְתָּיו׃
 9 וּבִשְׁנַת עָשָׂרִים לַהֲרָבָעַם מָלַךְ יִשְׂרָאֵל מָלַךְ אָסָא עַל־יְהוּדָה׃ וְאַרְבָּעִים
 11 וְאַחַת שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ מַעֲכָה בַת־אֲבִישִׁלֹם׃ וַיַּעַשׂ
 12 אָסָא הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּדָוִד אָבִיו׃ וַיַּעֲבֹר הַקְּדָשִׁים מִן־הָאָרֶץ וַיִּסָּל
 13 אֶת־כָּל־הַגִּלְגָּלִים אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבֹתָיו׃ וְגַם אֶת־מַעֲכָה אִמּוֹ וַיִּסָּרְחָהּ
 מִגִּבְרָתָהּ אֲשֶׁר־עָשְׂתָה מִפְּלָצַת לְאִשְׁרָהּ וַיִּכְרֹת אָסָא אֶת־מִפְּלָצָתָהּ
 14 וַיִּשְׂרָף בְּנֹחַל כְּדָרוֹן׃ וַתִּבְמֹזֹת לֹא־סְרוּ רַק לְבַב־אָסָא הָיָה שְׁלָם עַם־
 טו יְהוָה כָּל־דְּמָיו׃ וַיָּבֹא אֶת־קְדָשֵׁי אָבִיו וְקְדָשֵׁי בֵּית יְהוָה כֶּסֶף וְזָהָב
 16 וְכִלִּים׃ וַיִּמְלֹחֲמָה הָרְחָה בֶּרֶן אָסָא וּבֶרֶן בַּעֲשָׂא מָלַךְ־יִשְׂרָאֵל כָּל־יְמֵיהֶם׃
 17 וַיַּעַל בַּעֲשָׂא מָלַךְ־יִשְׂרָאֵל עַל־יְהוּדָה וַיִּכֶן אֶת־הָרָמָה לְבִלְתִּי יָתֵּת וַיֵּצֵא
 18 וַיָּבֹא לְאָסָא מָלַךְ יְהוּדָה׃ וַיִּקַּח אָסָא אֶת־כָּל־תִּבְכָּסֶה וְהַזָּהָב הַנִּזְתָּרִים׃
 בְּאֹצְרוֹת בֵּית־יְהוָה וְאֶת־אֹצְרוֹת בֵּית מָלַךְ וַתִּתֵּןם בְּיַד עֲבָדָיו
 וַיִּשְׁלַחם הַמֶּלֶךְ אָסָא אֶל־כֶּן־הַדָּר בֶּן־טַבְרִמָן בֶּן־חִזְרִיָּוִן מָלַךְ אֲלֵם הַיִּשְׁבִּי
 19 בְּדַמְשֶׁק לֵאמֹר׃ בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֶיךָ בֶּרֶן אָבִי וּבֶרֶן אָבִיךָ הִנֵּה שְׁלַחְתִּי
 לְךָ שְׂחֹל כֶּסֶף וְזָהָב לְךָ הַפֶּדָה אֶת־בְּרִיתְךָ אֶת־בַּעֲשָׂא מָלַךְ־יִשְׂרָאֵל
 כ וַיַּעֲלֶה מַעֲלִי׃ וַיִּשְׁמַע בֶּן־הַדָּר אֶל־הַמֶּלֶךְ אָסָא וַיִּשְׁלַח אֶת־שְׁלִי
 הַחֲדָלִים אֲשֶׁר־לוֹ עַל־עַרְי יִשְׂרָאֵל וַיֵּן אֶת־עֵינָיו וְאֶת־דָּוָן וְאֵת אֲבָל
 21 בֵּית־מַעֲכָה וְאֵת כָּל־כְּנֹזֹת עַל כָּל־אֶרֶץ נַפְתָּלִי׃ וַיְהִי כִשְׁמַע בַּעֲשָׂא
 22 וַיַּחְדֵּל מִבְּמֹזֹת אֶת־הָרָמָה וַיָּשָׁב בְּתַרְצָהּ׃ וַהֲמָלַךְ אָסָא הַשְּׁמִיעַ אֶת־
 כָּל־יְהוּדָה אֶרֶן נָכָר וַיִּשְׁאַל אֶת־אֲבִנֵי הָרָמָה וְאֶת־עֲצִיזָה אֲשֶׁר בָּנָה
 23 בַּעֲשָׂא וַיִּכֶן בָּם הַמֶּלֶךְ אָסָא אֶת־גִּבַּע בְּנִדָן וְאֶת־הַמַּצְפָּה׃ וַיִּתֵּר כָּל־
 הַבָּרִי אָסָא וְכָל־זִבְרָתּוֹ וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וַיְהַצֵּרֻם אֲשֶׁר בָּנָה הִלֵּא־הֵמָּה
 כַּחֲבוּבִים עַל־סֹפֶר הַבָּרִי הַדָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה רַק לֵצִית וּמִנְחָו חָלָה
 24 אֶת־רַגְלָיו׃ וַיִּשְׁכַּב אָסָא עַם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרָם עַם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד אָבִיו
 כה וַיִּמְלֹךְ יְהוֹשָׁפָט בְּנוֹ תַחְתָּיו׃ וַנִּדָּב בֶּן־הַרְבָּעַם מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בִּשְׁנַת
 26 שְׁתֵּים לְאָסָא מָלַךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל שְׁנָתִים׃ וַיַּעַשׂ הָרַע
 בְּעֵינֵי יְהוָה וַיִּלְלֵה בְּרַחֲמָה אָבִיו וַיִּכְתַּשְׂאֹתוֹ אֲשֶׁר הִחֲשִׂיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃
 27 וַיִּקְשֹׁר עָלָיו בַּעֲשָׂא בֶן־אֲחִיזָה לְבִית וְשִׁשְׁכָר וַיִּפְּחוּ בַּעֲשָׂא בַּגִּבְחָן
 28 אֲשֶׁר לְכָל־שְׂתִים וַנִּדָּב וְכָל־יִשְׂרָאֵל צָרִים עַל־גִּבְחָן׃ וַיִּמָּתְחוּ בַּעֲשָׂא
 29 בִּשְׁנַת שְׁלֹשׁ לְאָסָא מָלַךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו׃ וַיְהִי כְּמָלְכוֹ הִפָּה אֶת־
 כָּל־בֵּית הַרְבָּעַם לֹא־הִשְׁאִיר כָּל־נִשְׁמָה לַהֲרָבָעַם עַד־הִשְׁמָדוֹ כְּדָבָר

XV. v. 9. ס"ר מָלַךְ - v. 15. וְקְדָשָׁיו - וְקְדָשֵׁי ק' v. 18. מָלַךְ -

הַמֶּלֶךְ ק'

8. Et dormivit Abiam cum patribus suis, et sepelierunt eum in civitate David *; regnavitque Asa filius eius pro eo,

* 2 Paral. 14, 1.

9. in anno ergo * vigesimo Iero-boam regis Israël regnavit Asa rex Iuda;

* 2 Paral. 14, 1-4.

10. et quadraginta et uno anno regnavit in Ierusalem. Nomen matris eius Maacha, filia Abessalom.

11. Et fecit Asa rectum ante conspectum Domini, sicut David pater eius;

12. et abstulit effeminatos * de terra, purgavitque universas sordes idolorum, quae fecerant patres eius.

* c. 22, 47

13. Insuper et * Maacham matrem suam amovit, ne esset princeps in sacris Priapi, et in luo eius, quem consecraverat; subvertitque specum eius, et confregit simulachrum turpissimum, et combussit in torrente Cedron;

* 2 Paral. 15, 16.

14. excelsa autem * non abstulit. Veruntamen cor Asa perfectum erat cum Domino cunctis diebus suis.

* c. 22, 44.

15. Et intulit ea, quae sanctificaverat pater suus, et voverat, in domum Domini, argentum et aurum, et vasa.

16. Bellum autem * erat inter Asa, et Baasa regem Israël, cunctis diebus eorum.

* v. 16-24. conf. 2 Paral. 15, 19. - 16, 14.

17. * Ascendit quoque Baasa rex Israël in Iudam, et aedificavit Rama, ut non posset quispiam egredi vel ingredi de parte Asa regis Iuda.

* 2 Paral. 16, 1.

18. Tollens itaque * Asa omne argentum et aurum, quod remanserat in thesauris domus Domini, et in thesauris domus regiae, et dedit illud in manus servorum suorum; et misit ad Benadad filium Tabremon filii Hezion, regem Syriae, qui habitabat in Damasco, dicens:

* 4 Reg. 12, 18. 16, 8

19. Foedus est inter me et te, et inter patrem meum et patrem tuum; ideo misi tibi munera, argentum et

aurum; et peto, ut venias, et irritum facias foedus, quod habes cum Baasa rege Israël, et recedat a me.

20. Acquiescens Benadad regi Asa, misit principes exercitus sui in civitates Israël, et percusserunt * Ahion, et Dan, et Abeldomum Maacha, et universam Cenneroth, omnem scilicet terram Nephthali.

* 4 Reg. 15, 29.

21. Quod cum audisset Baasa, intermisit aedificare Rama, et reversus est in Thersa.

22. Rex autem Asa nuncium misit in omnem Iudam, dicens: Nemo sit excusatus. Et tulerunt lapides de Rama, et ligna eius, quibus aedificaverat Baasa, et extruxit de eis rex Asa Gabaa-Beniamin, et Maspha.

23. Reliqua autem omnium sermonum Asa, et universae fortitudines eius, et cuncta, quae fecit, et civitates, quas extruxit, nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda? Veruntamen in tempore senectutis suae doluit pedes.

24. Et dormivit cum patribus suis, et sepultus est cum eis in civitate David patris sui *. Regnavitque Iosaphat filius eius pro eo.

* 2 Paral. 17, 1.

25. Nadab vero filius Iero-boam regnavit super Israël anno secundo Asa regis Iuda; regnavitque super Israël duobus annis.

26. Et fecit, quod malum est in conspectu Domini, et ambulavit in viis * patris sui, et in peccatis eius, quibus peccare fecit Israël.

* c. 16, 19. 26, 31.

27. Insidiatus est autem ei Baasa * filius Abiae de domo Issachar, et percussit eum in Gebbethon, quae est urbs Philistinorum; siquidem Nadab et omnis Israël obsidebant Gebbethon.

* c. 16, 9

28. Interfecit ergo illum Baasa in anno tertio Asa regis Iuda, et regnavit pro eo.

29. Cumque regnasset *, percussit omnem domum Iero-boam; non dimisit ne unam quidem animam de semine eius, donec deleret eum, iuxta

verbum Domini †, quod locutus fuerat in manu servi sui Ahiae Silonitis.

* c. 21, 22. † c. 14, 10.

30. propter peccata Ieroboam, quae peccaverat, et quibus peccare fecerat Israël; et propter delictum, quo irritaverat Dominum Deum Israël.

31. Reliqua autem sermonum Nadab, et omnia, quae operatus est, nonne haec scriptasunt in libro verborum dierum regum Israël?

32. Fuitque bellum inter Asa, et Baasa regem Israël, cunctis diebus eorum.

33. Anno tertio Asa regis Iuda, regnavit Baasa filius Ahiae, super omnem Israël, in Thersa, viginti quatuor annis.

34. Et fecit malum coram Domino, ambulavitque * in via Ieroboam, et in peccatis eius, quibus peccare fecit Israël.

* c. 16, 25.

CAP. XVI.

Iehu Propheta Baasae interitum praedicit. Israël's aliquot reges impii. Iosaphat filius succedit Asae.

1. Factus est autem sermo Domini ad * Iehu filium Hanani contra Baasa, dicens:

* v. 7.

2. Pro eo, quod * exaltavi te de pulvere, et posui te ducem super populum meum Israël; tu autem ambulasti in via Ieroboam, et peccare fecisti populum meum Israël, ut me irritares in peccatis eorum.

* c. 14, 7.

3. Ecce! ego demetam posteriora Baasa, et posteriora domus eius; et faciam domum tuam sicut * domum Ieroboam filii Nabat.

* c. 15, 29.

4. * Qui mortuus fuerit de Baasa in civitate, comedent eum canes; et qui mortuus fuerit ex eo in regione, comedent eum volucres coeli.

* c. 14, 11.

5. Reliqua autem sermonum Baasa, et quaecumque fecit, et praelia eius, nonne haec scriptasunt in libro verborum dierum regum Israël?

* 2 Paral. 16, 1.

6. Dormivit ergo Baasa cum pa-

tribus suis, sepultusque est in Thersa: et regnavit Ela filius eius pro eo.

7. Cum autem in manu Iehu filii Hanani Prophetae verbum Domini factum esset contra Baasa, et contra * domum eius, et contra omne malum, quod fecerat coram Domino, ad irritandum eum in operibus manuum suarum, ut fieret sicut domus Ieroboam; ob hanc causam occidit eum, hoc est, Iehu filium Hanani, Prophetam.

* v. 1

8. Anno vigesimo sexto Asa regis Iuda, regnavit Ela filius Baasa super Israël in Thersa duobus annis.

9. Et rebellavit contra eum servus suus * Zambri, dux mediae partis equitum; erat autem Ela in Thersa bibens, et temulentus, in domo Arsa praefecti Thersa.

* c. 15, 27.

10. Irruens ergo Zambri, percussit, et occidit eum, anno vigesimo septimo Asa regis Iuda †, et regnavit pro eo.

* 4 Reg. 9, 31. † 4 Reg. 15, 10, 14, 25, 30.

11. Cumque regnasset, et sedisset super solium eius, percussit omnem domum Baasa, et non * dereliquit ex ea mingentem ad parietem, et propinquos et amicos eius.

* c. 14, 19. 1 Reg. 25, 21.

12. Delevitque Zambri omnem domum Baasa, iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat ad Baasa in manu Iehu Prophetae,

13. propter universa peccata Baasa, et peccata Ela filii eius, qui peccaverunt, et peccare fecerunt Israël, provocantes Dominum Deum Israël in vanitatibus suis.

14. Reliqua autem sermonum Ela, et omnia, quae fecit, nonne haec scriptasunt in libro verborum dierum regum Israël?

15. Anno vigesimo septimo Asa regis Iuda, regnavit Zambri septem diebus in Thersa; porro exercitus obsidebat Gebbethon urbem Philistinorum.

16. Cumque audisset rebellasse Zambri, et occidissem regem, fecit sibi regem omnis Israël Amri, qui erat princeps militiae super Israël in die illa in castris.

יחזה אשר דבר ביד-עבדו אחיה השילני: על-חטאות ירבעם אשר ל
 חטא ואשר החטיא את-ישראל בכעסו אשר הכלים את-יהוה אלהי
 ישראל: ויתר דברי נדב וכל-אשר עשה הלא-הם פחובים על-ספר 31
 דברי הימים למלכי ישראל: ומלחמה היתה בין אסא ובין בעשא 32
 מלך-ישראל כל-ומיהם: בשנת שלש לאסא מלך יהודה מלך 33
 בעשא בן-אחיה על-כל-ישראל בתרצה עשרים וארבע שנה: ויעש 34
 הרע בעיני יהוה וילך בדרך הרבים ובחטאתו אשר החטיא את-
 ישראל:

יר

CAP. XVI. יר

ייתי דבר-יהוה אליהוא בן-חנני על-בעשא לאמר: וען אשר א 2
 הרימתי מן-העפר ואחנך נגיד על עמי ישראל ותלך בדרך
 ירבעם ותחטא את-עמי ישראל להכעיסני בחטאתם: הנני מבטור 3
 אחרי בעשא ואחרי ביתו ונחתי את-ביתך פבית ירבעם בן-נבט:
 חמת לבעשא בעיר ואכלו הפלבים והמת לו בשדה ואכלו עוף 4
 השמים: ויתר דברי בעשא ואשר עשה וגבורתו הלא-הם פחובים ח
 על-ספר דברי הימים למלכי ישראל: וישבב בעשא עם-אבתיו 6
 ויסקר בתרצה וימלך אלה בנו תחמיו: וגם ביד יהוא בן-חנני 7
 הנביא דבר-יהוה היה אל-בעשא ואל-ביתו ועל כל-הרעה אשר-
 עשה: בעיני יהוה להכעיסו במעשהו ודיו להיות פבית ירבעם ועל
 אשר-הכה אתו: בשנת עשרים ושלש שנה לאסא מלך יהודה מלך 8
 אלה בן-בעשא על-ישראל בתרצה שנתים: ויקשר עליו עבדו זמרי 9
 שר מחצית הרכב והוא בתרצה שתה שפור בית ארצא אשר על-
 הפית בתרצה: ויבא זמרי ויפכה: ומיתתו בשנת עשרים ושלש לאסא י
 מלך יהודה וימלך תחמיו: ויהי במלכו פשבתו על-פסאו הפה את- 11
 כל-פית בעשא לא-השאיר לו משתין בקיר: וגאלו ורעהו: וישמד 12
 זמרי את כל-פית בעשא כדבר יהוה אשר דבר אל-בעשא ביד יהוא
 הנביא: אל כל-חטאות בעשא וחטאות אלה בנו אשר חטאו ואשר 13
 החטיאו את-ישראל להכעיס את-יהוה אלהי ישראל בהבלותם:
 ויתר דברי אלה וכל-אשר עשה הלא-הם פחובים על-ספר דברי 14
 הימים למלכי ישראל: בשנת עשרים ושלש שנה לאסא מלך יהודה טו
 מלך זמרי שבעת ימים בתרצה והעם הרים על-גבורתו אשר לפלשתים:
 וישמע העם החנים לאמר קשר זמרי וגם הכה את-המלך וימלכו 16
 כל-ישראל את-עמרי שר-צבא על-ישראל ביום ההוא במחנה:

17 וַיִּגְדֵּל עֲמֵרִי וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מִגְּבֻחַן וַיֹּאצְרוּ עַל־תַּרְצָהּ׃ וַיְהִי כִּרְאוֹת
 18 זְמַרִי כִּי־נִלְכְּדָה הָלִיר וַיָּבֹא אֶל־אַרְמֹן בֵּית־הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח עָלָיו אֶת־
 19 בֵּית־מֶלֶךְ בָּאֵשׁ וַיָּמָת׃ עַל־חַטָּאתָיו אֲשֶׁר חָטָא לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינָיו
 יְהוָה לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ רָרִבָּעִם וּבַחֲטָאתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה לַחֲטִיָּא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃
 כ וַיֹּתֵר הַבְּרִי זְמַרִי וְקִשְׁרוֹ אֲשֶׁר קִשָּׁר הָלֹא־תָם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר הַבְּרִי
 21 הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ אִזּוּ יַחֲלֹק הָעָם וְיִשְׂרָאֵל לַחֲצִי חֲצִי הָעָם
 22 הָיָה אַחֲרֵי חֲבֵרִי בֶן־גִּינָה לְהַמְלִיכוֹ וַחֲחֲצִי אַחֲרֵי עֲמֵרִי׃ וַיִּחְזַק הָעָם
 אֲשֶׁר אַחֲרֵי עֲמֵרִי אֶת־הָעָם אֲשֶׁר אַחֲרֵי חֲבֵרִי בֶן־גִּינָה וַיָּמָת חֲבֵרִי
 23 וַיִּמְלֹךְ עֲמֵרִי׃ בְּשָׁנָה שְׁלֹשִׁים וְאַחַת שָׁנָה לְאַסָּא מֶלֶךְ יְהוּדָה מֶלֶךְ
 24 עֲמֵרִי עַל־יִשְׂרָאֵל שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה שָׁנָה בַּתְּרִצָּה מֶלֶךְ שְׁש־שָׁנִים׃ וַיָּקֶן
 אֶת־הַחֵר שְׁמֹרֹן מֵאֵת שֹׁמֵר בְּכַפְרִים כֶּסֶף וַיִּבֶן אֶת־הָחֵר וַיִּקְרָא אֶת־
 כה שֵׁם הָעִיר אֲשֶׁר בָּנָה עַל שֵׁם־שֹׁמֵר אֲדָנִי הָחֵר שְׁמֹרֹן׃ וַיַּעֲשֶׂה עֲמֵרִי
 26 הָרַע בְּעֵינָיו יְהוָה וַיָּרַע מְכֹל אֲשֶׁר לִפְנָיו׃ וַיִּלְךְ בְּכָל־דֶּרֶךְ רָרִבָּעִם
 בֶּן־נֹכַח וּבַחֲטָאתָיו אֲשֶׁר חֲטָיָא אֶת־יִשְׂרָאֵל לַחֲבָעִים אֶת־יְהוָה
 27 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בַּהֲבִלֵיהֶם׃ וַיֹּתֵר הַבְּרִי עֲמֵרִי אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּגְבֹּהֲתוּ אֲשֶׁר
 28 עָשָׂה הָלֹא־תָם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר הַבְּרִי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּשָּׁבֵב
 29 עֲמֵרִי עִם־אֲבֹתָיו וַיִּסָּבֵר בְּשְׁמֹרֹן וַיִּמְלֹךְ אַחָאָב בֶּן־חַחְתִּי׃ וְאַחָאָב
 בֶּן־עֲמֵרִי מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשָׁנֹת שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה לְאַסָּא מֶלֶךְ
 יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ אַחָאָב בֶּן־עֲמֵרִי עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשְׁמֹרֹן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם
 ל שָׁנָה׃ וַיַּעַשׂ אַחָאָב בֶּן־עֲמֵרִי הָרַע בְּעֵינָיו יְהוָה מְכֹל אֲשֶׁר לִפְנָיו׃
 31 וַיְהִי חֲנֹקֶל לְכַתּוֹ בַּחֲטָאוֹת רָרִבָּעִם בֶּן־נֹכַח וַיִּשָּׁח אִשָּׁה אֶת־אִיזֹבֶל
 32 בַּת־אֶתְבָּעֵל מֶלֶךְ צִידֹנִים וַיִּלְךְ וַיַּעֲבֹד אֶת־הַבַּעַל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לוֹ׃ וַיָּקָם
 33 מִזִּבְחַת לַבַּעַל בֵּית הַבַּעַל אֲשֶׁר בָּנָה בְּשְׁמֹרֹן׃ וַיַּעַשׂ אַחָאָב אֶת־הָאֲשֵׁרָה
 וַיִּוֹסֶף אַחָאָב לַעֲשׂוֹת לַחֲבָעִים אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מְכֹל מַלְכֵי
 34 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיוּ לִפְנָיו׃ בְּרָמְיוֹ בָּנָה חִיטָּאֵל בֵּית חִיטָּאֵל אֶת־יְהוָה
 בְּאִבְרָם בְּכָרוֹ וְסָדָה וּבְשִׁגְיָב צִעִירוֹ הָצִיב דָּלְתֶיהָ בְּדֶבֶר יְהוָה אֲשֶׁר
 הָפֵךְ בְּיַד יְהוֹשָׁע בֶּן־נוּן׃

CAP. XVII. יז

א וַיֹּאמֶר אֱלֹהָיו חַתְשָׁפִר מַתְשָׁבִי גִלְעָד אֶל־אַחָאָב חִי־יְהוָה אֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־עֲמַדְתִּי לִפְנָיו אִם־יְהוָה הַשָּׁנִים חֹאפָה טָל וַיִּסָּר כִּי
 2 אִם־לִפְנֵי דְבָרִי׃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלָיו לֵאמֹר׃ לָךְ מָוֶה וּפְגִיעַת לֶךְ

XVI. v. 24. 'הא' בסגול. v. 26. וּבַחֲטָאתָיו — וּבַחֲטָאתָיו ק'

v. 34. וּבְשִׁגְיָב — וּבְשִׁגְיָב ק'

17. Ascendit ergo Amri, et omnis Israël cum eo, de Gebbethon, et obsidebant Thersa.

18. Videns autem Zambri, quod expugnanda esset civitas, ingressus est palatium, et succendit se cum domo regia; et mortuus est

19. in peccatis suis, quae peccaverat faciens malum coram Domino, et ambulans in via Ieroboam, et in peccato eius, quo fecit peccare Israël.

20. Reliqua autem sermonum Zambri, et insidiarum eius, et tyrannidis, nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Israël?

21. Tunc divisus est populus Israël in duas partes; media pars populi sequebatur Thebni filium Gineth, ut constitueret eum regem; et media pars Amri.

22. Praevaluit autem populus, qui erat cum Amri, populo, qui sequebatur Thebni filium Gineth; mortuusque est Thebni, et regnavit Amri.

23. Anno trigesimo primo Asa regis Iuda, regnavit Amri super Israël, duodecim annis; in Thersa regnavit sex annis.

24. Emitque montem Samariae a Somer duobus talentis argenti; et aedificavit eum, et vocavit nomen civitatis, quam extruxerat, nomine Semer domini montis, Samariam.

25. Fecit autem Amri malum in conspectu Domini, et operatus est * nequiter super omnes, qui fuerunt ante eum.

* Mich. 6, 16.

26. Ambulavitque in omni via Ieroboam filii Nabat, et in peccatis eius, quibus peccare fecerat Israël; ut irritaret Dominum Deum Israël in vanitatibus suis.

27. Reliqua autem sermonum Amri, et praelia eius, quae gessit, nonne

haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Israël?

28. Domivitque Amri cum patribus suis, et sepultus est in Samaria; regnavitque Achab filius eius pro eo.

29. Achab vero filius Amri regnavit super Israël anno trigesimo octavo Asa regis Iuda. Et regnavit Achab filius Amri super Israël in Samaria viginti et duobus annis.

30. Et fecit Achab filius Amri malum in conspectu Domini super omnes, qui fuerunt ante eum.

31. Nec sufficit * ei, ut ambularet in peccatis Ieroboam filii Nabat; insuper duxit uxorem Iezabel filiam Ethbaal regis Sidoniorum. Et abiit, et servivit Baal, et adoravit eum.

* c. 15, 26. 34

32. Et posuit aram * Baal in templo Baal, quod aedificaverat in Samaria,

* 4 Reg. 3, 2. 10, 27. 29.

33. et plantavit lucum; et addidi Achab in opere suo, irritans Dominum Deum Israël, super omnes reges Israël, qui fuerunt ante eum.

34. In diebus eius aedificavit Hiel de Bethel Iericho; in Abiram primitivo suo fundavit eam, et in Segub novissimo suo posuit portas eius; iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat in manu Iosuae filii * Nun.

* Ios. 6, 26.

CAP. XVII.

Eliae praedictiones et varia miracula.

1. Et dixit Elias Thesbites de habitatoribus Galaad ad Achab: Vivit Dominus Deus Israël, in cuius conspectu sto *, si erit annis his ros et pluvia, nisi iuxta oris mei verba.

* Eccl. 48, 3. Amos 4, 7. Luc. 4, 25. Iac. 5, 17. Apoc. 11, 6.

2. Et factum est verbum Domini ad eum, dicens:

3. Recede hinc, et vade contra

Orientem, et abscondere in torrente Carith, qui est contra Iordanem,

4. et ibi de torrente bibes; corvisque praecepi, ut pascant te ibi.

5. Abiit ergo, et fecit iuxta verbum Domini; cumque abiisset, sedit in torrente Carith, qui est contra Iordanem.

6. Corvi quoque deferebant ei panem et carnes mane, similiter panem et carnes vesperi, et bibebat de torrente.

7. Post dies autem siccatus est torrentis; non enim pluerat super terram.

8. Factus est ergo sermo Domini ad eum, dicens:

9. Surge, et vade in Sarephtha Sidoniorum, et manebis ibi; praecepi enim ibi mulieri viduae, ut pascat te.

10. * Surrexit, et abiit in Sarephtha. Cumque venisset ad portam civitatis, apparuit ei mulier † vidua colligans ligna, et vocavit eam, dixitque ei: Da mihi paululum aquae in vase, ut bibam.

* Luc. 4, 26. † Iac. 4, 25.

11. Cumque illa pergeret, ut afferret, clamavit post tergum eius, dicens: Affer mihi, obsecro, et buccellam panis in manu tua.

12. Quae respondit*: Vivit Dominus Deus tuus, quia non habeo panem, nisi quantum pugillus capere potest farinae in hydria, et paululum olei in lecytho; en! colligo duo ligna, ut ingrediar et faciam illum mihi et filio meo, ut comedamus, et moriamur.

* c. 18, 10.

13. Ad quam Elias ait: Noli time-re, sed vade, et fac, sicut dixisti; verumtamen mihi primum fac de ipsa farinula subcinericium panem parvulum, et affer ad me; tibi autem et filio tuo facies postea.

14. Haec autem dicit Dominus Deus Israël: Hydria farinae non deficiet, nec * lecythus olei minuatur, usque ad diem, in qua Dominus daturus est pluviam super faciem terrae.

* 4 Reg. 4, 2.

15. Quae abiit, et fecit iuxta verbum Eliae; et comedit ipse, et illa, et domus eius; et ex illa die

16. hydria farinae non defecit, et lecythus olei non est imminutus, iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat in manu Eliae.

17. Factum est autem post haec, aegrotavit filius mulieris matrisfamilias, et erat languor fortissimus, ita ut non remaneret in eo halitus.

18. Dixit ergo ad * Eliam: Quid mihi et tibi vir Dei? ingressus es ad me, ut rememorarentur iniquitates meae, et interficeres filium meum.

* Iud. 11, 12. 2 Reg. 16, 10.

19. Et ait ad eam Elias: Da mihi * filium tuum! Tulitque eum de sinu eius, et portavit in caenaculum, ubi ipse manebat, et posuit super lectulum suum.

* 4 Reg. 4, 32.

20. Et clamavit ad Dominum, et dixit: Domine Deus meus, etiamne viduam, apud quam ego utcumque sustentor, afflixisti, ut interficeres filium eius?

21. Et expandit se, atque mensus est super puerum tribus vicibus, et clamavit ad Dominum, et ait: Domine Deus meus, revertatur, obsecro, anima pueri huius in viscera eius.

22. Et exaudivit Dominus vocem Eliae; et reversa est anima pueri intra eum, et revixit.

23. Tulitque Elias puerum, et deposuit eum de caenaculo in inferiorem domum, et tradidit * matri suae, et ait illi †: En, vivit filius tuus!

* Luc. 7, 15. † Ioh. 4, 50.

24. Dixitque mulier ad Eliam: Nunc, in isto cognovi, quoniam vir Dei es tu, et verbum * Domini in ore tuo verum est.

* 2 Reg. 7, 28.

CAP. XVIII.

Eliac ulteriora acta et prodigia.

1. Post dies multos factum est verbum Domini ad Eliam, in anno tertio dicens: Vade, et ostende te

4 קדמה ונסתתרה בגחל פלית אשר על-פני הדרך; והיה מהגחל
 השמה ואת-הדברים צויתי לבלבלה נשם; ונלה ופעש בדבר יהוה ה
 ונלה וישב בגחל פלית אשר על-פני הדרך; והדברים מביאים
 6 לו לחם ובשר בפקר ולחם ובשר בערב ומן-הגחל ישמה; ויהי מקץ
 7 ימים ויבש הגחל כי לא-היה גשם בארץ; ויהי דבר-יהוה
 8 אליו לאמר: קום לה צרפתה אשר לצידון וישבת נשם חזה צויתי
 9 נשם אשה אלמנה לבלבלה; ונקם ונלה צרפתה ויבא אל-פתח חציר
 10 והנה-נשם אשה אלמנה מקשטת עצים ויקרא אליה ויאמר קחרי-לא
 11 לי מעט-מים בפלי ואשמה; ותלה לקחת ויקרא אליה ויאמר
 12 לקחרי-גא לי פת-לחם בידה; ויאמר חרי-יהוה אללהיך אם-יש-לי
 13 מלוג כי אם-מלא כת-קמח ביד ומעט-שמן בצפתת והלני מקשטת
 14 נגרים עצים ויבאתי ונשיתיהו לי ולבני ואכלנהו ומתנו; ויאמר
 15 אליה אללהי אל-תיראי באי עשי בדברך אה עשיר-לי מנשם ענה
 16 קטנה בראשנה והוצאת לי ולה ולבנה פעשי באחרנה; כי כה אמר
 17 יהוה אליה ישראל בך הקמח לא תכלה וצפתת השמן לא תחסר
 18 עד יום תהן-יהוה גשם על-פני האדמה; ותלה ופעשה בדבר אליהו
 19 והאכל הוא-והיא ובהה ימים: בך הקמח לא כלתה וצפתת השמן
 20 לא חסר בדבר יהוה אשר דבר בך אליהו; ויהי אחר הדברים
 21 האלה חלה בן-האשה בעלת הבית ויהי חלו חזק מאד עד אשר
 22 לא-נוחרה-בו נשמה; ויאמר אל-אליהו מה-לי ולה איש האלהים
 23 באת אלי לחזק את-עוני ולהמית את-בני; ויאמר אליה תני-לי
 24 את-בנה ויפתחו מחיקה וינעלהו אל-העלה אשר-הוא ישוב נשם
 25 וישפכהו על-מפתחו; ויקרא אל-יהוה ויאמר יהוה אללהי הגם על-
 26 האלמנה אשר-אני מתחזק עמה הרעוץ להמית את-בנה; ויהמרד
 27 על-חילול שלש פעמים ויקרא אל-יהוה ויאמר יהוה אללהי השב-
 28 נא נפש-הילד הזה על-קרבו; וישמע יהוה בקול אליהו ותשוב נפש-
 29 הילד על-קרבו ויהי; ויפתח אליהו את-חילד ויורדהו מן-העלה
 30 הברכה ויחנהו לאמו ויאמר אליהו ראי חר בנה; ויאמר האשה אל-
 31 אליהו עתה זה ידעת כי איש אלהים אתה ודבר-יהוה בפיה אמת;

יח

CAP. XVIII. יח

ויהי ימים רבים ודבר יהוה הרה אל-אליהו בשנה השלישית לאמר א

XVII. v. 14. תתן — תתן ק' v. 15. הוא-והיא — היא-והוא ק'

XVIII. v. 1. השטת כי תשא כמנהג האשכנזים v. 20. 21. קמץ בז"ק

2 לָךְ הָרָצָה אֶל־אֲחֵאֵב וְאַתָּה מָשַׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ וַיִּלְךָ אֵלָיו
 3 לְהִרְאוֹת אֶל־אֲחֵאֵב וְהָרָעַב חֹזֶק בְּשִׁמְרוֹן׃ וַיִּקְרָא אֲחֵאֵב אֶל־עֲבָדָיו
 4 אֲשֶׁר עַל־הַבַּיִת וְעֲבָדָיו הָיָה וְרָא אֶת־יְהוָה מֵאֵד׃ וַיְהִי בַּחֲכִירֵת
 אֲדֹבֵל אֶת נְבִיאֵי יְהוָה וַיִּפְחֹ עֲבָדָיו מֵאֵה נְבִיאִים וַנְּחַבִּיאִם׃
 ה חֲמִשִּׁים אִישׁ בַּמַּעֲרָה וְכָל־כָּלָם לָחֶם וָמִים׃ וַיֹּאמֶר אֲחֵאֵב אֶל־עֲבָדָיו
 6 לֵךְ בָּאָרֶץ אֶל־כָּל־מַעֲיָנֵי חַמְסִים וְאֵל כָּל־הַנְּחָלִים אוֹלֵי׃ נִמְצָא חֲצִיר
 וַנְּחִיחַ סוּס וְפָרָד וְלֹא נִכְרִית מִן־בְּהֵמָה׃ וַיַּחֲלֹקוּ לָהֶם אֶת־הָאָרֶץ
 לַעֲבֹר־בָּהּ אֲחֵאֵב הֵלֶךְ בְּדֶרֶךְ אֶחָד לְבָדּוֹ וְעֲבָדָיו הֵלֶךְ בְּדֶרֶךְ־אַחֵד
 7 לְבָדּוֹ׃ וַיְהִי עֲבָדָיו בְּדֶרֶךְ וַהֲנִיחָ אֵלָיו לִקְרָאתוֹ וַיַּפְרִחֻהוּ וַיִּפְּלַע עַל־
 8 פָּדָיו וַיֹּאמֶר הָאֲתָה זֶה אֲדֹנִי אֵלָיו׃ וַיֹּאמֶר לוֹ אֲנִי לָךְ אָמַר לְאֲדֹנִיךָ
 9 הֵנָּה אֵלָיו׃ וַיֹּאמֶר מֶה חֲטָאתִי כִי־אַתָּה נָתַן אֶת־עַבְדְּךָ בְּיַד אֲחֵאֵב
 י לְחַמִּיתִנִּי חֵי׃ וַיְהִי אֵלָיוךָ אִם־יִשְׁגֹּי וּמִמְלָכָה אֲשֶׁר לֹא־שָׁלַח
 אֲדֹנִי שָׁם לְבִקְשָׁהּ וְאָמַרְוּ אֵין וַהֲשַׁבִּיעַ אֶת־חַמְמִלְכָה וְאֶת־חֲגֹזִי כִי
 11 לֹא יִמְצָאָהּ׃ וַעֲתָה אַתָּה אָמַר לָךְ אָמַר לְאֲדֹנִיךָ הֵנָּה אֵלָיו׃ וַהֲיָה
 12 אֲנִי אֵלָיךָ מֵאֲתָה וְרִחַת יְהוָה וַיִּשְׁאָל עַל־אֲשֶׁר לֹא־אֲדָעַ וּבְאֲתִי
 לְחַיִּיר לְאֲחֵאֵב וְלֹא יִמְצָאָהּ וַהֲרַגְנִי וְעַבְדְּךָ נָרָא אֶת־יְהוָה מִנְּעָרָי׃
 13 הֲלֹא־הָיָד לְאֲדֹנִי אֶת אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי בַּחֲרֹג אֲדֹבֵל אֶת נְבִיאֵי יְהוָה
 וְאַחַבָּא מִנְּבִיאֵי יְהוָה מֵאֵה חֲמִשִּׁים חֲמִשִּׁים אִישׁ בַּמַּעֲרָה
 14 וְאֶכְלָכֶם לָחֶם וָמִים׃ וַעֲתָה אַתָּה אָמַר לָךְ אָמַר לְאֲדֹנִיךָ הֵנָּה אֵלָיו
 טו וַהֲרַגְנִי׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו חֵי יְהוָה צַבָּאוֹת אֲשֶׁר עֲמָדָתִי לִפְנֵי כִי הָיוּ
 16 אֲרָאָה אֵלָיו׃ וַיִּלְךָ עֲבָדָיו לִקְרָאת אֲחֵאֵב וַיַּגִּד־לוֹ וַיִּלְךָ אֲחֵאֵב
 17 לִקְרָאת אֵלָיו׃ וַיְהִי כִּרְאוֹת אֲחֵאֵב אֶת־אֵלָיו וַיֹּאמֶר אֲחֵאֵב אֵלָיו
 18 הָאֲתָה זֶה עֹבֵד יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר לֹא עֲבָדְתִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל כִּי אִם־אַתָּה
 19 וּבֵית אָבִיךָ בְּעֻזְבְּכֶם אֶת־מִצְוֹת יְהוָה וּתְלֶךְ אַחֲרַי הַבְּעָלִים׃ וַעֲתָה
 שְׁלַח קֹדֶךְ אֵלַי אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל אֶל־חֵר הַכְּרִמָּל וְאֶת־נְבִיאֵי הַבְּעָל
 אַרְבַּע־מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים וּנְבִיאֵי הָאֲשֻׁרָה אַרְבַּע מֵאוֹת אֲדָלִי שְׁלַחַן
 כ אֲדֹבֵל׃ וַיִּשְׁלַח אֲחֵאֵב בְּכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבֹּץ אֶת־הַנְּבִיאִים אֶל־חֵר
 21 הַכְּרִמָּל׃ וַיֵּשֶׁב אֵלָיו וְכָל־חֲזָקִים וַיֹּאמֶר עַד־מָתַי אַתֶּם פֹּסְחִים עַל־
 שְׁתֵּי הַסַּעֲפִים אִם־יְהוָה הָאֱלֹהִים לָכֵן אֲתָרִיו וְאִם־הַבְּעָל לָכֵן אֲחֲרָיו
 22 וְלֹא־עָנִי חֲזָק אִתּוֹ דָּבָר׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו וְכָל־חֲזָקִים אֲנִי נֹתַחְתִּי נְבִיא
 23 לְיְהוָה לְבָדִי וּנְבִיאֵי הַבְּעָל אַרְבַּע־מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים אִישׁ׃ וַיִּתְּנוּ־לָנוּ

XVIII. v. 4. נ"א חֲמִשִּׁים v. 5. נ"א מִתְּבַהֲמָה v. 12. קִמֵּץ כ"ז

v. 20. הַפְּטִירָה כִּי תִשָּׂא כְּמִנְהַג הַסִּפְדִּים v. 21. ה' רַגִּישָׁה

Achab, ut dem * pluviam super faciem terrae.

* Iac. 5, 18.

2. Ivit ergo Elias, ut ostenderet se Achab; erat autem fames vehemens in Samaria.

3. Vocavitque Achab Abdiam dispensatorem domus suae; Abdias * autem timebat Dominum valde.

* 1 Reg. 12, 24.

4. Nam cum interficeret Iezabel Prophetas Domini, tulit ille centum Prophetas, et abscondit eos quinquagenos et quinquagenos in speluncis, et pavit eos pane et aqua.

5. Dixit ergo Achab ad Abdiam: Vade in terram ad universos fontes aquarum, et in cunctas valles, si forte possimus invenire herbam, et salvare equos et mulos, et non penitus iumenta intereant.

6. Diviseruntque sibi regiones, ut circumirent eas; Achab ibat per viam unam, et Abdias per viam alteram seorsum.

7. Cumque esset Abdias in via, Elias occurrit ei; qui cum cognovisset eum, cecidit super faciem suam, et ait: Num tu es, domine mi, Elias?

8. Cui ille respondit: Ego. Vade, et dic domino tuo: Adest Elias.

9. Et ille, quid peccavi, inquit, quoniam tradis me servum tuum in manu Achab, ut interficiat me?

10. Vivit * Dominus Deus tuus, quia non est gens aut regnum, quo non miserit dominus meus te requirens; et respondentibus cunctis: Non est hic; adiuravit regna singula et gentes, eo quod minime reperieris.

* c. 17, 12.

11. Et nunc tu dicis mihi: Vade, et dic domino tuo: Adest Elias.

12. Cumque recessero a te, Spiritus Domini asportabit te in locum, quem ego ignoro; et ingressus nuntiabo Achab, et non inveniens te,

interficiet me; servus autem tuus timebit * Dominum ab infantia sua.

* v. 3.

13. Numquid non indicatum est tibi domino meo, quid fecerim, cum interficeret Iezabel Prophetas Domini, quod absconderim de Prophetis Domini centum viros, quinquagenos et quinquagenos in speluncis, et paverim eos pane et aqua.

14. Et nunc tu dicis: Vade, et dic domino tuo: Adest Elias; ut interficiat me?

15. Et dixit Elias*: Vivit Dominus exercituum, ante cuius vultum sto, quia hodie apparebo ei.

* 4 Reg. 3, 14.

16. Abiit ergo Abdias in occursum Achab et indicavit ei; venitque Achab in occursum Eliae.

17. Et cum vidisset eum, ait: Tu ne es ille*, qui conturbas Israël?

* Amos 7, 10.

18. Et ille ait: Non ego turbavi Israël, sed tu, et domus patris tui, qui dereliquistis mandata Domini*, et secuti estis Baalim.

* c. 16, 31. 32.

19. Verumtamen nunc mitte, et congrega ad me universum Israël in monte Carmeli, et Prophetas Baal quadringentos quinquaginta, Prophetasque * lucorum quadringentos, qui comedunt de mensa Iezabel.

* c. 16, 35.

20. Misit Achab ad omnes filios Israël, et congregavit Prophetas in monte Carmeli.

21. Accedens autem Elias ad omnem populum, ait: Usquequo claudicatis in duas partes? Si Dominus est Deus, sequimini eum; si autem * Baal, sequimini illum. Et non respondit ei populus verbum.

* Ies. 24, 25. Iud. 6, 31.

22. Et ait rursus Elias ad populum: Ego remansi Propheta Domini solus; Prophetae autem Baal quadringenti et quinquaginta viri sunt,

23. Dentur nobis duo boves, et illi eligant sibi bovem unum, et in frusta caedentes, ponant super ligna, ignem autem non supponant; et ego faciam bovem alterum, et imponam super ligna, ignem autem non supponam.

24. Invocate nomina deorum vestrorum, et ego invocabo nomen Domini mei; et Deus, qui exaudierit per ignem, ipse sit Deus. Respondens omnis populus ait*: Optima propositio!

* 1 Reg. 38, 20.

25. Dixit ergo Elias Prophetis Baal: Eligite vobis bovem unum, et facite primi, quia vos plures estis, et invocate nomina deorum vestrorum, ignemque non supponatis.

26. Qui cum tulissent bovem, quem dederat eis, fecerunt; et invocabant nomen Baal de mane usque ad meridiem, dicentes: Baal exaudi nos! Et non erat vox, nec qui responderet; transiliebantque altare, quod fecerant.

27. Cumque esset iam meridies, illudebat illis Elias, dicens*: Clamate voce maiore; Deus enim est, et forsitan loquitur, aut in diversorio est, aut in itinere, aut certe dormit, ut excitetur.

* Deut. 35, 37.

28. Clamabant ergo voce magna, et incidebant se iuxta ritum suum cultris et lanceolis, donec perfunderentur sanguine.

29. Postquam autem transiit meridies, et illis prophetantibus venerat tempus, quo sacrificium offerri solet, nec audiebatur vox*, nec aliquis respondebat, nec attendebat orantes;

* Hab. 2, 19.

30. dixit Elias omni populo: Venite ad me! Et accedente ad se populo, curavit altare Domini, quod destructum fuerat.

31. Et tulit duodecim lapides iuxta numerum tribuum filiorum Iacob, ad quem factus est sermo Domini, dicens*: Israël erit nomen tuum.

* Gen. 32, 28. 36, 10. 4 Reg. 17, 34.

32. Et aedificavit de lapidibus al-

tare in nomine Domini; fecitque aquaeductum, quasi per duas aratunculas, in circuitu altaris;

33. et composuit ligna; divisitque per membra bovem, et posuit super ligna,

34. et ait: Implete quatuor hydrias aqua, et fundite super holocaustum, et super ligna. Rursumque dixit: Etiam secundo hoc facite! Qui cum fecissent secundo, ait: Etiam tertio id ipsum facite: Feceruntque tertio,

35. et currebant aquae circum altare, et fossa aquaeductus repleta est.

36. Cumque iam tempus esset, ut offerretur holocaustum, accedens Elias Propheta, ait*: Domine Deus Abraham, et Isaac, et Israël, ostende hodie, quia tu es Deus Israël, et ego servus tuus, et iuxta praeceptum tuum feci omnia verba haec.

* Exod. 3, 6. 15, 16.

37. Exaudi me Domine, exaudi me! ut discat populus iste, quia tu es Dominus Deus, et tu convertisti cor eorum iterum.

38. Cecidit autem * ignis Domini, et voravit holocaustum, et ligna, et lapides, pulverem quoque, et aquam, quae erat in aquaeductu lambens.

* Lev. 9, 24.

39. Quod cum vidisset omnis populus, cecidit in faciem suam, et ait*: Dominus ipse est Deus! Dominus ipse est Deus!

* Zach. 15, 9

40. Dixitque Elias ad eos*: Apprehendite Prophetas Baal, et ne unus quidem effugiat ex eis. Quos cum apprehendissent, duxit eos Elias ad torrentem Cison, et interfecit eos ibi.

* 4 Reg. 10, 25.

41. Et ait Elias ad Achab: Ascende, comede, et bibe; quia sonus multae pluviae est.

42. Ascendit Achab, ut comederet et biberet; Elias autem ascendit in verticem Carmeli, et pronus in terram * posuit faciem suam inter genua sua,

* Iac. 5, 17, 18.

וַיָּגִידוּ פָּרִים וַיִּבְחָרוּ לָהֶם הַפָּר הָאֶחָד וַיִּנְתְּחֻהוּ וַיִּשְׁמְרוּ עַל-הַנֶּעְצִים
 וְאֵשׁ לֹא יָשִׁימוּ וְאִלֵּי אֲנִיָּה וְאֶת-הַפָּר הָאֶחָד וַיִּנְתְּחֻהוּ עַל-הַנֶּעְצִים
 וְאֵשׁ לֹא אָשִׁים׃ וַקְּרָאֲתָם בָּשָׂם אֶלְהֵיכֶם וְאִלֵּי אֶקְרָא בָשָׂם-יְהוָה׃
 21 וַיְהִי הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר-יָעֲנֶה בְּאֵשׁ הוּא הָאֱלֹהִים וַיַּעַן כָּל-הָעָם וַיֹּאמְרוּ
 טוֹב הַדְּבָר׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לְנִבְיָאִי הַפֶּעַל בַּחֲרוּ לָכֶם הַפָּר הָאֶחָד וַעֲשׂוּ כֹה
 רֹאשֹׁנָה כִּי אַתֶּם הַרְבִּים וַקְּרָאוּ בָשָׂם אֶלְהֵיכֶם וְאֵשׁ לֹא תָשִׁימוּ׃
 26 וַיִּקְחוּ אֶת-הַפָּר אֲשֶׁר-נָתַן לָהֶם וַיַּעֲשׂוּ וַיִּקְרָאוּ בָשָׂם-הַפֶּעַל מִהַפְּקָר
 וְעַד-הַצְּהָרִים לֵאמֹל הַפֶּעַל עָנָו וְאִין קוֹל וְאִין עֲנָה וַיִּפְסְחוּ עַל-
 27 הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וַיְהִי בַצְּהָרִים וַיִּהְיֶה בָהֶם אֲלֵיהֶם וַיֹּאמֶר קְרָאוּ
 בְּקוֹל-גָּדוֹל כִּי-אֱלֹהִים הוּא כִּי-שִׁיר וְכִי-טוֹב לוֹ וְכִי-יִרְדֶּה לוֹ אוֹלֵי
 28 וְשֵׁן הוּא וְקִישׁ׃ וַיִּקְרָאוּ בְּקוֹל גָּדוֹל וַיִּהְיֶה נִדְדוֹ כִּמְשַׁפְּטָם בַּחֲרֻבוֹת
 29 וּבְרַמְחִים עַד-שְׁפָאֵר-הֶעָם עֲלֵיהֶם׃ וַיְהִי כַּעֲבֹר הַצְּהָרִים וַיִּהְיֶה נִפְאֹר עַד
 לַעֲלֹת הַמִּנְחָה וְאִין-קוֹל וְאִין-עֲנָה וְאִין קָשָׁב׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לְכָל-ל
 הָעָם גִּשּׁוּ אֵלַי וַיִּשְׁשׂוּ כָל-הָעָם אֵלָיו וַיִּרְפָּא אֶת-מִזְבֵּחַ יְהוָה הַהוּם׃
 31 וַיִּקַּח אֲלֵיהֶם שְׁתֵּים עָשָׂרָה אֲבָנִים מִמִּסְפַּר שְׁבָטֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶשֶׁר
 32 הָיָה דְּבַר-יְהוָה אֵלָיו לֵאמֹר וַיִּשְׂרָאֵל יְהוָה שְׁמִי׃ וַיִּבְנֶה אֶת-הָאֲבָנִים
 מִזְבֵּחַ בָּשָׂם יְהוָה וַיַּעֲשׂוּ תַעֲלָה כְּבִירָה סָאתִים זָרַע סָבִיב לַמִּזְבֵּחַ׃
 33 וַיַּעֲרֹךְ אֶת-הַנֶּעְצִים וַיִּנְתְּחֵל אֶת-הַפָּר וַיִּשֹּׂם עַל-הַנֶּעְצִים׃ וַיֹּאמֶר מִלֹּא
 34 אֲרַבֶּעָה כְּדִים מֵיִם וַיִּצְקוּ עַל-הַנֶּעֱלָה וְעַל-הַנֶּעְצִים וַיֹּאמֶר שְׁמוֹ וַיִּשְׁנוּ
 וַיֹּאמֶר שִׁפְשׁוּ וַיִּשְׁפְּשׁוּ׃ וַיִּלְכְּדוּ הַמֵּיִם סָבִיב לַמִּזְבֵּחַ וַיִּגֹּם אֶת-הַתַּעֲלָה לֹה
 36 מִלֵּא-מֵיִם׃ וַיְהִי וּבַעֲלֹת הַמִּנְחָה וַיִּגָּשׂ אֲלֵיהֶם הַנְּבִיא וַיֹּאמֶר יְהוָה
 אֱלֹהֵי אֲבֹתָם יִצְחָק וַיִּשְׂרָאֵל הַיּוֹם וַיִּזְעַע כִּי-אַתָּה אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל
 37 וְאִנִּי עֲבָדָה וּבְדַבְּרֹתַי עָשִׂיתִי אֶת כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃ עָנִי יְהוָה
 עָנִי וַיִּדְעֻי הָעָם הַזֶּה כִּי-אַתָּה יְהוָה הָאֱלֹהִים וְאַתָּה הַסִּפְתָּ אֶת-לִבָּם
 38 אַחֲרֵיכֶת׃ וַתִּפֹּל אִשׁ-יְהוָה וַתֹּאכַל אֶת-הַנֶּעֱלָה וְאֶת-הַנֶּעְצִים וְאֶת-
 39 הָאֲבָנִים וְאֶת-הַפָּר וְאֶת-הַמֵּיִם אֲשֶׁר-בַּתַּעֲלָה לִתְכָה׃ וַיִּרְא כָל-הָעָם
 וַיִּפְּסְדוּ עַל-פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים׃
 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לָהֶם הַפְּשׂוּ וְאֶת-נִבְיָאִי הַפֶּעַל אִישׁ אֶל-יִמְלַט מֵהֶם מ
 41 וַיִּהְיֶה שְׁמוֹם וַיִּזְרְדוּ אֲלֵיהֶם אֶל-נֶחַל קִישׁוֹן וַיִּשְׁחָטֵם שָׁב׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
 42 לֹא-הָאָב עָלָה אֵפֶל וְשִׁתָּה כִּי-קוֹל הַמּוֹן הַגָּשָׁם׃ וַיַּעֲלֶה אֶחָב לֶאֱכָל
 וּלְשִׁתּוֹת וְאֲלֵיהֶם עָלָה אֶל-רֹאשׁ הַכַּרְמֶל וַיִּגְהַר אֲרָצָה וַיִּשֹּׂם פָּנָיו

43 בֵּין בָּרָפוֹ וַיֹּאמֶר אֶל-בָּנָיו עֲלֵה-נָא תִבְטֵי הָרָדִים וְיַעֲלֵי וַיִּבֹט וַיֹּאמֶר
 44 אֵין מְאוּמָה וַיֹּאמֶר לָב טָבַע פְּעָמַיִם וַיְהִי בִשְׂבָעִית וַיֹּאמֶר הִנֵּה-עָב
 קִשְׁנָה בְּבֶה-אֲרֹשׁ עֲלָה מִיָּם וַיֹּאמֶר עֲלָה אִמֶּר אֶל-אֲחֵאָב אֲסֹר וְלֹא
 מִה יִנְעָצְרָכֶה הַנָּשִׁים וַיְהִי עַד-כֹּה וְעַד-כֹּה וְהַשְׁמִיט הַתִּקְדָּרוֹ עָבִים
 46 וְהָיָה וַיְהִי גֶשֶׁם גָּדוֹל וַיִּרְכַּב אֲחֵאָב וַיֵּלֶךְ יוֹרְעָאָדָה וַיֵּר וַיְהִי הַיְּהוָה
 אֶל-אֱלֹהֵיהִי וַיִּשְׁנֶם מִחֲנוֹ וַיִּרְץ לִפְנֵי אֲחֵאָב עַד-בָּאָדָה יוֹרְעָאָדָה:

CAP. XIX. יט

יט

א וַיֵּבֶר אֲחֵאָב לְאִיזֹבֵל אִשְׁתּוֹ כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהֵיהִי וְאִתּוֹ כָּל-אֲשֶׁר הִרְגָה
 2 אֶת-כָּל-הַנְּבִיאִים בַּחֲרֹב וַתִּשְׁלַח אִיזֹבֵל מַלְאָךְ אֶל-אֱלֹהֵיהִי לֵאמֹר
 כֹּה-נִעֲשִׂיוֹן אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסֵפוֹן כִּי-כָעַת מִחֹל אָשִׁים אֶת-נַפְשִׁי כְּנֹשֵׁשׁ
 3 אַחֵר מִיָּהֵם וְהִנֵּה וְהִנֵּה אֶל-נַפְשִׁי וְכִנָּא בָּאָר שְׂבַע אֲשֶׁר לִיהוָה
 4 וַיִּנָּח אֶת-נַעֲרֹ שָׁם וְהָיָה-הִלֵּךְ בַּמִּדְבָּר הַהוּא יוֹם וְכִנָּא וַיִּשָּׁב תַּחַת
 רֶחֶם אִמֹתּוֹ וַיִּשְׁאֵל אֶת-נַפְשִׁי לְמֹות וַיֹּאמֶר רַב עָתָה יִהְיֶה קֶחַ נַפְשִׁי
 ה כִּי לֹא-טוֹב אֲנִי מֵאֲבֹתַי וַיִּשָּׁכַב וַיִּישָׁן תַּחַת רֶחֶם אִמֹתּוֹ וְהִנֵּה-זֶה
 6 מַלְאָךְ נֹגֵעַ בּוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ קוּם אֲכֹל וַיִּבֹט וְהִנֵּה מִרְאשֵׁיתוֹ עֲגַת רִצְפִים
 7 וַצִּתְּתָה מִיָּם וַיֵּאכַל וַיִּשָּׂא וַיִּשָּׁב וַיִּשָּׁכַב וַיִּשָּׁב מַלְאָךְ הַהוּא וַיִּינַח
 8 וַיַּעֲבֹ וַיֹּאמֶר קוּם אֲכֹל כִּי רַב מִמֶּךָ הַחֲרָד וַיִּקֶּם וַיֵּאכַל וַיִּשְׁתֶּה
 וַיֵּלֶךְ בִּכְתָּ וַיֵּאֱכִלָה הַחִירָא אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה עַד הָרָה
 9 הָאֵלֵלִים חָרַב וְכִנָּא-שָׁם אֶל-הַמִּעְרָה וַיִּהְיֶה שָׁם וְהִנֵּה דְבַר-יְהוָה אֵלָיו
 י וַיֹּאמֶר לוֹ מִתְּ-לֶךְ פֹּה אֱלֹהֵיהִי וַיֹּאמֶר קִנָּא קִנָּאתִי לִיהוָה וְאֶתֵּר
 צְבָאוֹת כִּי-עֲזָבוּ בְּרִיתָהּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-מִזְבְּחֵיהֶּה הָרְסוּ וְאֶת-נְבִיאֵיהֶּה
 11 הֲרָגוּ בַּחֲרֹב וְאִתִּי אֲנִי לְבִלִּי וַיִּבְקְשׁוּ אֶת-נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ וַיֹּאמֶר
 12 זֶה וַעֲמַדְתָּ בְּהָ לִפְנֵי יְהוָה וְהִנֵּה יְהוָה עִבֵּר וְהָיָה וְהָיָה וְהָיָה מִשְׁרָן
 הָרִים וַיִּשְׁפֹּר סֻלְעִים לִפְנֵי יְהוָה לֹא בְּרוּחַ יְהוָה וְאִתֵּר הָיָה לְעַשׂ
 12 לֹא בְּרֹעַשׁ יְהוָה וְאִתֵּר הָרֹעַשׁ אִשׁ לֹא בָּאשׁ יְהוָה וְאִתֵּר הָאֵשׁ קוֹל
 13 הַמִּמָּה דָּקָה וַיְהִי וַיִּשְׁמַע אֱלֹהֵיהִי וַיִּגֹּלַט פָּנָיו בְּאַהֲרָתּוֹ וַיֵּצֵא וַיַּעֲמֵד
 14 פֶּתַח הַמִּעְרָה וַתֵּנֶחַ אֵלָיו קוֹל וַיֹּאמֶר מִתְּ-לֶךְ פֹּה אֱלֹהֵיהִי וַיֹּאמֶר קִנָּא
 קִנָּאתִי לִיהוָה וְאֶתֵּר צְבָאוֹת כִּי-עֲזָבוּ בְּרִיתָהּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-
 מִזְבְּחֵיהֶּה הָרְסוּ וְאֶת-נְבִיאֵיהֶּה הֲרָגוּ בַּחֲרֹב וְאִתִּי אֲנִי לְבִלִּי וַיִּבְקְשׁוּ
 טו אֶת-נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו לֵךְ שׁוּב לְדִרְכֶּךָ מִדְּבָרָה
 16 דְּמִשְׁק וְכֹאֵת וַיִּשְׁתַּח אֶת-חֲזָאֵל לְמַלְכָּה עַל-אָרֶם וְאֵל הָיָה כֹּה-וַיִּשְׁתַּח

XVIII. v. 42. 'כִּי ק' 46. v. הַשְׁתַּח פִּנָּחֵס XIX. v. 3. בְּנִי' וַיִּבְרָא

v. 4. אִתֵּר ק' v. 5. פֶּתַח בִּז"ק v. 15. הִב' בַּחֲרָה

43. et dixit ad puerum suum: Ascende, et prospice contra mare! Qui cum ascendisset, et contemplatus esset, ait: Non est quidquam. Et rursus ait illi: Revertere * septem vicibus.

* 4 Reg. 5, 10.

44. In septima autem vice, ecce! nubecula parva quasi vestigium hominis ascendebat de mari. Qui ait: Ascende, et dic Achab: Iunge currum tuum et descende, ne occupet te pluvia.

45. Cumque se verteret huc atque illuc, ecce! coeli contenebrati sunt, et nubes, et ventus, et facta est * pluvia grandis. Ascendens itaque Achab, abiit in Iezrahel.

* Iac. 5, 18.

46. Et manus Domini facta est super Eliam, accinctisque lumbis currebat ante Achab, donec veniret in Iezrahel.

CAP. XIX.

Elias fugiens Iezabel ad montem Horeb pervenit; mittitur, ut ungal Hazaël et Iehu; Elisaeum vocat.

1. Nunciavit autem Achab Iezabel omnia, quae fecerat Elias, et * quomodo occidisset universos Prophetas gladio.

* c. 18, 40.

2. Misitque Iezabel nuncium ad Eliam, dicens: Haec mihi faciant dii*, et haec addant, nisi hac hora cras posuero animam tuam, sicut animam unius ex illis.

* c. 2, 23. 4 Reg. 6, 3.

3. Timuit ergo Elias, et surgens abiit, quocumque eum ferebat voluntas; venitque in Bersabee Iuda, et dimisit ibi puerum suum,

4. et perrexit in desertum, viam unius diei. Cumque venisset, et sederet subter unam iuniperum, petivit animae suae, ut moreretur, et ait: Sufficit mihi * Domine, tolle animam meam, neque enim melior sum, quam patres mei.

* Iob. 7, 16. Ion. 4, 5.

5. Proiecitque se *, et obdormivit in umbra iuniperi; et ecce! Angelus Domini tetigit eum, et dixit illi: Surge, et comede!

* Gen. 21, 15.

6. Respexit, et ecce! ad caput suum subcinericius panis, et vas aquae; comedit ergo, et bibit, et rursus obdormivit.

7. Reversusque est Angelus Domini secundo, et tetigit eum, dixitque illi: Surge, comede! grandis enim tibi restat via.

8. Qui cum surrexisset, comedit et bibit, et ambulavit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus et quadraginta noctibus*, usque ad montem Dei Horeb.

* Exod. 24, 18. 34, 28.

9. Cumque venisset illuc, mausit in spelunca; et ecce! sermo Domini ad eum, dixitque illi: Quid hic agis Elia?

10. At ille respondit*: Zelo zelatus sum pro Domino Deo exercituum; quia dereliquerunt pactum tuum filii Israël; altaria tua destruxerunt, Prophetas tuos occiderunt gladio, derelictus sum ego solus, et quaerunt animam meam, ut auferant eam. * Rom. 11, 3. 4 Reg. 10, 16.

11. Et ait ei: Egredere, et sta in monte coram Domino; et ecce! Dominus transit, et spiritus grandis et fortis † subvertens montes, et conterens petras ante Dominum; non in spiritu Dominus, et post spiritum commotio; non in commotione Dominus,

* Exod. 33, 22. † Act. 2, 2.

12. et post commotionem ignis; non in igne Dominus, et post ignem sibilus aurae * tenuis.

* Iob. 4, 16.

13. Quod cum audisset Elias, operuit vultum suum pallio, et egressus stetit in ostio speluncae, et ecce! vox ad eum, dicens: Quid hic agis Elia? Et ille respondit:

14. Zelo zelatus sum pro Domino Deo exercituum*; quia dereliquerunt pactum tuum filii Israël; altaria tua destruxerunt, Prophetas tuos occiderunt gladio, derelictus sum ego solus, et quaerunt animam meam, ut auferant eam.

* Rom. 11, 3. Ps. 68, 10.

15. Et ait Dominus ad eum: Vade, et revertere in viam tuam per desertum in Damascum; cumque perveris illuc, unges Hazaël regem super Syriam;

16. * et Iehu filium Namsi unges

regem super Israël; Eliseum autem filium Saphat, qui est de Abelmeula, unges Prophetam pro te.

* 4 Reg. 9, 1.

17. Et erit, quicumque fugerit gladium Hazaël, occidet eum Iehu; et quicumque fugerit gladium Iehu, interficiet eum Eliseus.

18. * Et derelinquam mihi in Israël septem millia virorum, quorum gena non sunt incurvata ante Baal, et omne os, quod non adoravit eum osculans manus.

* Rom. 11, 4.

19. Profectus ergo inde Elias, reperit Eliseum filium Saphat, arantem in duodecim iugis boum, et ipse in duodecim iugis boum arantibus unus erat; cumque venisset Elias ad eum, misit pallium suum super illum.

20. Qui statim relictis bobus eucurrit post Eliam, et ait *: Osculer, oro, patrem meum, et matrem meam, et sic sequar te. Dixitque ei: Vade, et revertere; quod enim meum erat, feci tibi.

* Luc. 9, 61.

21. Reversus autem ab eo, tulit par boum, et mactavit illud, et in aratro boum coxit carnes, et dedit populo, et comederunt; consurgensque abiit, et secutus est Eliam, et ministrabat ei.

CAP. XX.

Achab vincit Benadad regem Syriae; sed eum stulte dimittit; unde a Propheta reprehenditur.

1. Porro Benadad rex Syriae, congregavit omnem exercitum suum, et triginta duos reges secum, et equos, et currus; et ascendens pugnabat contra Samariam, et obsidebat eam.

2. Mittensque nuncios ad Achab regem Israël in civitatem,

3. ait: Haec dicit Benadad: Argentum tuum, et aurum tuum meum est; et uxores tuae, et filii tui optimi, mei sunt.

4. Responditque rex Israël: Iuxta verbum tuum, domine mi rex! tuus sum ego, et omnia mea.

5. Revertentesque nuncii, dixerunt: Haec dicit Benadad, qui misit

nos ad te: Argentum tuum, et aurum tuum, et uxores tuas, et filios tuos dabis mihi.

6. Cras igitur hac eadem hora mittam servos meos ad te, et scrutabuntur domum tuam, et domum servorum tuorum; et omne, quod eis placuerit, ponent in manibus suis, et auferent.

7. Vocavit autem rex Israël omnes seniores terrae, et ait *: Animadvertite, et videte, quoniam insidiatur nobis; misit enim ad me pro uxori-bus meis, et filiis, et pro argento et auro et non abnui.

* 4 Reg. 5, 7.

8. Dixeruntque omnes maiores natu, et universus populus, ad eum: Non audias, neque acquiescas illi.

9. Respondit itaque nunciis Benadad: Dicite domino meo regi: Omnia, propter quae misisti ad me servum tuum in initio, faciam; hanc autem rem facere non possum.

10. Reversique nuncii retulerunt ei. Qui remisit, et ait: Haec * faciant mihi dii, et haec addant, si suffecerit pulvis Samariae pugillis omnis populi, qui sequitur me.

* c. 19, 2. 4 Reg. 6, 31.

11. Et respondens rex Israël, ait: Dicite ei: Ne glorietur accinctus aequae, ut discinctus.

12. Factum est autem, cum audisset Benadad verbum istud, bibebat ipse et reges in umbraculis, et ait servis suis: Circumdate civitatem! Et circumdederunt eam.

13. Et ecce! Propheta unus accedens ad Achab regem Israël, ait ei: Haec dicit Dominus: Certe vidisti omnem multitudinem hanc nimiam? ecce! ego tradam eam in manu tua hodie; ut scias, quia ego sum Dominus.

14. Et ait Achab *: Per quem? Dixitque ei: Haec dicit Dominus: Per pedisequos principum provinciarum. Et ait: Quis incipiet praeliari? Et ille dixit: Tu.

* Iud. 6, 15.

תִּמְשַׁח לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־אַלְיָשָׁע בֶּן־שַׁפְטַם מֵאַבְל מְחוּלָה תִּמְשַׁח
 לְנָבִיא תַחֲתָיו; וְהָיָה הַמֶּלֶט מִיָּחָד חֲזָאֵל דָּמִית יִהְיֶה וְהַנְּמֶלֶט מִיָּחָד
 17 יִהְיֶה דָּמִית אֲלִישָׁע; וְהַשְׂאֲרָתִי בְיִשְׂרָאֵל שְׂבָעַת אֲלָפִים כָּל־הַצִּירִים
 18 אֲשֶׁר לֹא־כָרְעוּ לְבָעַל וְכָל־הַפָּה אֲשֶׁר לֹא־נָשַׁק לוֹ; וַיִּלְךָ מִשָּׁם וַיִּמְצָא
 19 אֶת־אַלְיָשָׁע בֶּן־שַׁפְטַם וְהוּא חָרַשׁ שְׁנַיִם־עָשָׂר צִמְדִּים לְסָבִיו וְהוּא בְּשָׁנָיו
 הָעֲשָׂר וַיַּעֲבֹר אֵלָיו; וַיִּשְׁלָה אֲדָרְתּוֹ אֵלָיו; וַיַּעֲזֹב אֶת־הַבֶּקֶר כ
 וַיֵּרֶץ אַחֲרָיו אֵלָיו; וַיֹּאמֶר אֲנִי־נָא לְאָבִי וּלְאִמִּי וְאֶלְכָה אַחֲרָיו
 וַיֹּאמֶר לוֹ לָךְ שׁוּב כִּי מַה־עֲשִׂיתִי לָךְ; וַיָּשָׁב מֵאַחֲרָיו וַיִּקַּח אֶת־צִמְד
 21 הַבֶּקֶר וַיִּזְבַּחַהוּ וַיִּכְבְּלֵי תַּבָּקָר בְּשֹׁלֶם תַּבָּשֹׂר וַיִּתֵּן לָעָם וַיֹּאכְלוּ וַיִּקֶּם
 וַיִּלְךָ אַחֲרָיו אֵלָיו; וַיִּשְׂרַתְּהוּ;

כ CAP. XX.

וּבֶן־הַדָּר מֶלֶךְ־אֲרָם קָבַץ אֶת־כָּל־חֵילוֹ וְשָׁלְשִׁים וּשְׁנָיִם מֶלֶךְ אֲחִיו א
 וְסוֹס וָרֶכֶב וַיַּעַל וַיַּצֵּל עַל־שִׁמְרֹון וַיִּלָּחֶם בָּהֶם; וַיִּשְׁלַח מַלְאָכָיו אֶל־
 2 אַחָאב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל הַעִירָה; וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה אָמַר בֶּן־הַדָּר כִּסְפָּה וְזַהְבָּה
 3 לִי־הִיא וְנִשְׂרָה וּבָנֶיהָ הַטּוֹבִים לִי־הֵם; וַיַּעַן מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר
 4 כְּדָבָרְךָ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ לָךְ אֲנִי וְכָל־אֲשֶׁר־לִי; וַיָּשָׁבוּ הַמַּלְאָכִים וַיֹּאמְרוּ ה
 5 כֹּה־אָמַר בֶּן־הַדָּר לְאָמַר כִּי־שָׁלַחְתִּי אֵלָיְךָ לְאָמַר כִּסְפָּה וְזַהְבָּה וְנִשְׂרָה
 6 וּבָנֶיהָ לִי תִתֶּן; כִּי אִם־כִּפַּעַת מָחָר אֲשַׁלַּח אֶת־עַבְדִּי אֵלָיְךָ וְחִפְשִׁי
 7 אֶת־בִּיתְךָ וְאֶת בָּתִּי עַבְדֶּיךָ וְהָיָה כָּל־מַחְמֵד עֵינֶיךָ רְשִׁימוֹ בְּיָדָם
 8 וְלִקְחֵהוּ; וַיִּקְרָא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל לְכָל־זַמְנֵי הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר הֲעִיד־נָא וַיֹּאמְרוּ
 9 כִּי רָעָה זֶה מִבִּקְשׁ כִּי־שָׁלַח אֵלָי לְנָשִׁי וּלְבָנַי וּלְכַסְפִּי וּלְזַהְבִּי וְלֹא
 10 מִנְּעָתִי מִמֶּנּוּ; וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כָּל־הַזִּמְנִים וְכָל־הָעָם אֶל־תִּשְׁמָע וְלֹא
 11 תִּאֲבָה; וַיֹּאמֶר לְמַלְאָכָיו בֶּן־הַדָּר אָמְרוּ לְאֲדֹנֵי הַמֶּלֶךְ כָּל־אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ
 12 אֶל־עַבְדֶּךָ בְּרֹאשְׁנָה אֲעִשֶׂה וְהַדָּבָר חָזָה לֹא אוּכַל לַעֲשׂוֹת וַיִּלְכּוּ
 13 הַמַּלְאָכִים וַיִּשְׁבְּחוּ דָּבָר; וַיִּשְׁלַח אֵלָיו בֶּן־הַדָּר וַיֹּאמֶר כֹּה־עָשׂוֹן לִי
 14 יֹאמְרוּ וְכֹה יֹסְפוּ אִם־יִשְׁפֹּךְ עָפָר שִׁמְרֹון לְשַׁעֲלִים לְכָל־הָעָם אֲשֶׁר
 15 בְּרִגְלָיו; וַיַּעַן מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר הִבֵּרוּ אֶל־יְהֹוָה חֲגֵר בְּמִפְתָּחוֹ;
 16 וַיְהִי כְשֶׁמַּעַל אֶת־הַדָּבָר חָזָה וְהוּא שִׁתָּה הוּא וְהַמִּלְכִּים בִּסְבּוֹת וַיֹּאמֶר
 17 אֶל־עַבְדָּיו שִׁימוּ וַיִּשְׁמִימוּ עַל־הָעִיר; וְהָיָה נָבִיא אַחֵר נֶגֶשׁ אֶל־אַחָאב
 18 מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר כֹּה אָמַר יְהֹוָה הֲרָאִיתָ אֵת כָּל־הַהֲמוֹן הַגָּדוֹל
 19 הַזֶּה הַנִּיחִי נָחֵנוּ בְּרוּךְ הַיּוֹם וַיִּדְעַת כִּי־אֲנִי יְהֹוָה; וַיֹּאמֶר אַחָאב בְּמִי
 20 וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר יְהֹוָה בְּנִצְרֵי טָבִי הַמְדִּינּוֹת וַיֹּאמֶר מִי־יֹאסֵר הַמִּלְחָמָה

טו וַיֹּאמֶר אֹתָם: וַיִּפְקֹד אֶת-נַעֲרֵי שָׂרֵי הַמְּדִינֹת וַיְהִי מֵאֲתָם שְׁנָם
 וַיִּשְׁלָשׁוּם וַאֲחֵרֵיהֶם פָּקֹד אֶת-כָּל-הָעָם כָּל-בֶּנִי יִשְׂרָאֵל שִׁבְעַת אֲלָפִים:
 16 וַיֵּצְאוּ בַּצְּהָרִים וּבֶן-הַדָּר שְׁלֹחַ שְׁלֹחַ פִּסְפֹּס הוּא וְהַמְּלָכִים שְׁלֹשִׁים-
 17 וּשְׁנָם מֶלֶךְ עֹזֵר אֹתוֹ: וַיֵּצְאוּ נַעֲרֵי שָׂרֵי הַמְּדִינֹת בְּרֹאשֵׁיהֶם וַיִּשְׁלַח
 18 בֶּן-הַדָּר וַיַּגִּידוּ לוֹ לֵאמֹר אֲנִישִׁים רָצְאוּ מִשְׁמֹחוֹן: וַיֹּאמֶר אִם-לִשְׁלוֹם
 19 רָצְאוּ תַפְשׂוּם חַיִּים וְאִם לְמַלְחָמָה רָצְאוּ חַיִּים תַּפְשׂוּם: וְאֵלֶּה רָצְאוּ
 כ מִן-הַעֲרִיר נַעֲרֵי שָׂרֵי הַמְּדִינֹת וַתְּחִיל אֶשֶׁר אַחֲרֵיהֶם: וַיִּפֹּס אִישׁ אִישׁוֹ
 וַיָּסֹסוּ אִלָּם וַיִּרְדָּפֶם יִשְׂרָאֵל וַיַּמְלֵט בֶּן-הַדָּר מֶלֶךְ אִלָּם עַל-סֹס
 21 וַפָּרָשִׁים: וַיֵּצֵא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיָּהֲ אֶת-חֲסִיס וְאֶת-הַרְקָב וְהָיָה בָאָרֶם
 22 מִבֶּה גְדוֹלָח: וַיִּגַּשׁ הַזָּבִיא אֶל-מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לוֹ לָךְ הַתַּחֲנוּק
 וְכֵי וְרָאָה אֶת אֲשֶׁר-תַּעֲשֶׂה בִּי לְחִשׁוֹבֶת הַשָּׁנָה מֶלֶךְ אִרְם עָלֶיךָ:
 23 וַעֲבָדִי מֶלֶךְ-אִרְם אָמְרוּ אֵלָיו אֱלֹהֵי הָרִים אֱלֹהֵיהֶם עַל-כֵּן חֲזָקוֹ
 24 מִמֶּנּוּ וְאוֹלָם נִלְחָם אִתָּם בְּמִישׁוֹר אִם-לֹא נַחֲזֹק מֵהֶם: וְאֶת-הַדָּבָר הַזֶּה
 כה עָשָׂה חֶסֶר הַמְּלָכִים אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ וְשִׁים פְּחֹת תַּחְתֵּיהֶם: וְאֵתָה חֲמִנָה-
 לָךְ. חִיל כְּחִיל חֲנֹפֶל מְאוֹתָךְ וְסֹס-פָּסוּס וְרָקֵב פָּרָקֵב וַנִּלְחַמְתָּ
 26 אוֹתָם בְּמִישׁוֹר אִם-לֹא נַחֲזֹק מֵהֶם וַיִּשְׁמַע לְקֹלָם וַיַּעַשׂ כֵּן: וַיְהִי
 לְחִשׁוֹבֶת הַשָּׁנָה וַיִּפְקֹד בֶּן-הַדָּר אֶת-אִרְם וַיַּעַל אֶפְקָה לְמַלְחָמָה עִם-
 27 יִשְׂרָאֵל: וּבֶנִי יִשְׂרָאֵל הִתְפַּקְדוּ וַיִּכְלְפוּ וַיִּלְכּוּ לְקִרְאָתָם וַיַּחֲנוּ בְּנֵי-
 28 יִשְׂרָאֵל נִגְדָם כְּשֵׁנִי חֲשִׁפֵי עֵדִים וְאִרְם מָלְאוּ אֶת-הָאָרֶץ: וַיִּגַּשׁ אִישׁ
 הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר אֶל-מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר כֹּה-אָמַר יְהוָה יֵשֶׁן אֶשֶׁר
 אָמְרוּ אִרְם אֱלֹהֵי הָרִים וְלֹא-אֱלֹהֵי עַמִּים הוּא וְנִתְחַמֵּי אֶת-
 29 כָּל-הַחֲמֹזִן הַגָּדוֹל תִּהְיֶה בִּירוֹךְ וַיִּרְעָפֶם כִּי-אֲנִי יְהוָה: וַיַּחֲנוּ אֵלֶּה נֹכַח
 אֵלֶּה שִׁבְעַת דָּמִים וַיְהִי. בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַתִּקְרַב הַמַּלְחָמָה וַיִּפֹּס בְּנֵי-
 ל יִשְׂרָאֵל אֶת-אִרְם מֵאֶת-אֵלֶּה רִגְלֵי בָרוֹם אֶחָד: וַיָּסֹסוּ הַזֹּחֲרִים. אֶפְקָה
 אֶל-הָעִיר וַתַּפֹּל הַחוֹמָה עַל-עֲשָׂרִים וְשִׁבְעָה אֲלֶּה אִישׁ תְּנוֹחֲרִים וּבֶן-
 31 הַדָּר לֹס וַיָּבֹא אֶל-הָעִיר תָּדָר בְּחָדָר: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו עֲבָדֶיךָ הַזֶּה-נָּא
 שְׁמִיעֵנו כִּי-מִלְכֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי-מִלְכֵי חֶסֶד הֵם נְשִׁימָה נָּא שְׁמִים
 בְּמַחְלָנוּ וְחֻבָּלִים בְּרֹאשֵׁנוּ וַנֵּצֵא אֶל-מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אוֹלֵי יַחֲיָה אֶת-
 32 נַפְשָׁךְ: וַיַּחֲזְרוּ שְׁמִים בְּמַתְנֵיהֶם וְחֻבָּלִים בְּרֹאשֵׁיהֶם וַיָּבֹאוּ אֶל-מֶלֶךְ
 יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ עֲבָדֶיךָ בֶּן-הַדָּר אָמַר תַּחֲרִי-נָא נַפְשִׁי וַיֹּאמֶר הַעֲזָרְנוּ חַי
 33 אֲתִי הוּא: וְהָאֲנָשִׁים נִתְּשׂוּ וַיִּמָּחְרוּ וַיַּחֲלֹטוּ: הִמְּנוּ וַיֹּאמְרוּ אַחֲרֶיהָ
 בֶּן-הַדָּר וַיֹּאמֶר בָּאוּ קַחְתֶּהוּ וַיֵּצֵא אֵלָיו בֶּן-הַדָּר וַיַּעֲלֵהוּ עַל-הַמֶּרְקָבָה:

15. Recensuit ergo pueros principum provinciarum, et reperit numerum ducentorum triginta duorum; et recensuit post eos populum, omnes filios Israël, septem millia;

16. et egressi sunt meridie. Benadad autem bibebat temulentus in umbraculo suo, et reges triginta duo cum eo, qui ad auxilium eius venerant.

17. Egressi sunt autem pueri principum provinciarum in prima fronte. Misit itaque Benadad. Qui nuntiaverunt ei, dicentes; Viri egressi sunt de Samaria.

18. Et ille ait: Sive pro pace veniunt, apprehendite eos vivos; sive ut praelientur, vivos eos capite.

19. Egressi sunt ergo pueri principum provinciarum, ac reliquus exercitus sequebatur;

20. et percussit unusquisque virum, qui contra se veniebat; fugeruntque Syri, et persecutus est eos Israël. Fugit quoque Benadad rex Syriae in equo cum equitibus suis.

21. Nec non egressus rex Israël percussit equos et currus, et percussit Syriam plaga magna.

22. (Accedens autem Propheta ad regem Israël, dixit ei: Vade, et confortare, et scito, et vide, quid facias; sequenti enim anno rex Syriae ascendet contra te.)

23. Servi vero regis Syriae dixerunt ei: Dii montium sunt dii eorum, ideo superaverunt nos; sed melius est, ut pugnemus * contra eos in campestribus, et obtinebimus eos.

* v. 25.

24. Tu ergo verbum hoc fac: Amove reges singulos ab exercitu tuo, et pone principes pro eis;

25. et instaure numerum militum, qui ceciderunt de tuis, et equos secundum equos pristinos, et currus secundum currus, quos ante habuisti; et pugnabimus contra eos in campestribus, et videbis, quod obtinebimus eos. Credidit consilio eorum, et fecit ita.

26. Igitur postquam annus transierat, recensuit Benadad Syros, et

ascendit in Aphec, ut pugnaret contra Israël.

27. Porro filii Israël recensiti sunt, et acceptis cibariis profecti ex adverso, castraque metati sunt contra eos, quasi duo parvi greges * caprarum; Syri autem repleverunt terram.

* 1 Machab. 3, 16.

28. (Et accedens unus vir Dei, dixit ad regem Israël: Haec dicit Dominus: Quia dixerunt Syri *: Deus montium est Dominus, et non est Deus vallium; dabo omnem multitudinem hanc grandem in manu tua, et scietis, quia ego sum Dominus.)

* 4 Reg. 19, 28.

29. Dirigebantque septem diebus ex adverso hi, atque illi acies, septima autem die commissum est bellum; percusseruntque filii Israël de Syris centum millia peditum in die una.

30. Fugerunt autem, qui remanserant in Aphec, in civitatem; et cecidit murus super viginti septem millia hominum, qui remanserant. Porro Benadad * fugiens ingressus est civitatem, in cubiculum, quod erat intra cubiculum;

* c. 22, 25.

31. dixeruntque ei servi sui: Ecce! audivimus, quod reges domus Israël clementes sint; ponamus itaque saccos in lumbis nostris, et funiculos in capitibus nostris, et egrediamur ad regem Israël; forsitan salvabit animas nostras.

32. Acciuxerunt saccis lumbos suos, et posuerunt funiculos in capitibus suis, veneruntque ad regem Israël, et dixerunt ei: Servus tuus Benadad dicit: Vivat, oro te, anima mea. Et ille ait: Si adhuc vivit, frater meus est.

33. Quod acceperunt viri pro omne; et festinantes rapuerunt verbum ex ore eius atque dixerunt: Frater tuus Benadad. Et dixit eis: Ite, et adducite eum ad me. Egressus est ergo ad eum Benadad, et levavit eum in currum suum.

34. Qui dixit ei: Civitates, quas tulit pater meus a patre tuo, reddam; et plateas fac tibi in Damasco, sicut fecit pater meus in Samaria, et ego foederatus recedam a te. Pepigit ergo foedus, et dimisit eum.

35. Tunc vir quidam de filiis Prophetarum dixit ad socium suum in sermone Domini: Percute me! At ille noluit percutere.

36. Cui ait: Quia noluisti audire vocem Domini, ecce! recedes a me*, et percutiet te leo. Cumque paululum recessisset ab eo, invenit eum leo, atque percussit.

* c. 13, 24.

37. Sed et alterum inveniens virum, dixit ad eum: Percute me! Qui percussit eum et vulneravit.

38. Abiit ergo Propheta, et occurrit regi in via et mutavit aspersione pulveris os et oculos suos.

39. Cumque rex transisset, clamavit ad regem, et ait: Servus tuus egressus est ad praeliandum coninus; cumque fugisset vir unus, adduxit eum quidam ad me, et ait: Custodi virum istum: qui si lapsus fuerit, erit anima tua* pro anima eius, aut talentum argenti appendes.

4 Reg. 10, 24.

40. Dum autem ego turbatus huc illucque me verterem, subito non comparuit. Et ait rex Israël ad eum: Hoc est iudicium tuum, quod ipse decrevist.

41. At ille statim abstersit pulverem de facie sua, et cognovit eum rex Israël, quod esset de Prophetis.

42. Qui ait ad eum: Haec dicit Dominus*: Quia dimisisti virum dignum morte de manu tua, erit anima tua pro anima eius, et populus tuus pro populo eius.

* c. 22, 38.

43. Reversus est igitur rex Israël in domum suam*, audire contemnens, et furibundus venit in Samariam,

* c. 21, 4.

CAP. XXI.

Naboth, falsis testibus condemnatus lapidatur. Elias mala plurima Achab minatur.

1. Post verba autem haec, tempore illo vinea erat Naboth Iezrahelitae, quae erat in Iezrahel, iuxta palatium Achab regis Samariae.

2. Locutus est ergo Achab ad Naboth, dicens: Da mihi vineam tuam, ut faciam mihi hortum olerum, quia vicina est, et prope domum meam, daboque tibi pro ea vineam meliorem; aut si commodius tibi putas, argenti pretium, quanto digna est.

3. Cui respondit Naboth: Propitius sit mihi Dominus, ne dem haereditatem patrum meorum tibi.

4. Venit ergo Achab in domum suam* indignans, et frendens super verbo, quod locutus fuerat ad eum Naboth Iezrahelites, dicens: Non dabo tibi haereditatem patrum meorum. Et proiciens se in lectulum suum, avertit faciem suam ad parietem, et non comedit panem.

* c. 20, 43.

5. Ingressa est autem ad eum Iezabel uxor sua dixitque ei*: Quid est hoc, unde anima tua contristata est? et quare non comedis panem.

* 2 Reg. 13, 4.

6. Qui respondit ei: Locutus sum Naboth Iezrahelitae, et dixi ei: Da mihi vineam tuam, accepta pecunia; aut, si tibi placet, dabo tibi vineam meliorem pro ea. Et ille ait: Non dabo tibi vineam meam.

7. Dixit ergo ad eum Iezabel uxor eius: Grandis auctoritatis es, et bene regis regnum Israël. Surge, et comedere panem, et aequo animo esto, ego dabo tibi vineam Naboth Iezrahelitae.

8. Scripsit itaque litteras ex nomine Achab, et signavit eas annulo eius, et misit ad maiores natu et optimates, qui erant in civitate eius, et habitabant cum Naboth.

9. Litterarum autem haec erat sententia: Praedicate ieiunium, et

- 34 וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַעֲרִים אֲשֶׁר-לָקַח-אַבִּי מֵאֵת אֲבִיהָ אֲשִׁיב וְחֻצוֹת תְּשִׁימָם
 לָךְ בְּרִשְׁתְּךָ כַּאֲשֶׁר-שָׂם אָבִי בְשִׁמּוֹנִי וְאֲנִי בַּבְּרִית אֲשֶׁלְּתָהּ וַיִּכְרַת-לוֹ
 בְּרִית וַיִּשְׁלַחֲהוּ: וְאִישׁ אֶחָד מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים אָמַר אֶל-רֵעֵהוּ בְּדַבֵּר לֹא
 36 וְהָיָה חֲבִירִי נָא וְיִמָּאֵן הָאִישׁ לְהַכְתּוֹ: וַיֹּאמֶר לוֹ רֵעִן אֲשֶׁר לֹא-
 שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה הוֹלֵךְ מֵאַחֲרִי וְהִכָּה הָאֲרֻגָה וַיִּלְלֵהּ מֵאַחֲלָיו
 37 וַיִּמָּצְאֶהָ הָאֲרֻגָה וַיַּכְהוּ: וַיִּמָּצֵא אִישׁ אֶחָד וַיֹּאמֶר חֲבִירִי נָא וַיַּכְהוּ
 38 הָאִישׁ הַכָּה וּפָצָעַ: וַיִּלְלֵהּ הַנְּבִיאַ וַיַּעֲמֵד לְמַלְכָּה אֶל-הַחֲרָה וַיַּתְחַפֵּשׂ
 39 בְּאָפֶר עַל-עֵינָיו: וַיְהִי חֲמֻלָּה עֲבָר וְהוּא צָעַק אֶל-הַמַּלְכָּה וַיֹּאמֶר עֲבָדָהּ
 וַיָּצֵא בְּקֶרֶב-חַמְלַחְמָה וְהִנֵּה-אִישׁ סָר וַיָּבֵא אֵלַי אִישׁ וַיֹּאמֶר שְׂמֹל אֶת-
 הָאִישׁ הַזֶּה אִם-הִפְקֵל וּפָקֵד וְהִוָּחָה נִפְשִׁי תַּחַת נִפְשׁוֹ אוֹ כִּבְר־כִּסֵּה
 הַשָּׂקוֹל: וַיְהִי עֲבָדָהּ עֲשֵׂה הַזֶּה וְהַזֶּה וְהוּא אֵינְנִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַלְכָּה מ
 וַיִּשְׂרָאֵל כֵּן מִשְׁפָּטָה אֵתָּה חֲרָצִית: וַיִּמָּחֵר וַיִּסָּר אֶת-הָאָפֶר מֵעַל עֵינָיו
 42 וַיִּבֶר אֹתוֹ מַלְכָּה וַיִּשְׂרָאֵל כִּי מִתְּנִיבִיאִים הוּא: וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה אָמַר
 יְהוָה גִּזְן שְׁלַחְתָּ אֶת-אִישׁ-חֲרָמִי מִיָּד וְהִוָּחָה נִפְשִׁי תַּחַת נִפְשׁוֹ וַעֲמָה
 43 תַּחַת עָמוֹ: וַיִּלְלֵהּ מַלְכָּה וַיִּשְׂרָאֵל עַל-בֵּיתוֹ סָר וַעֲמָה וַיָּבֵא שְׁמֹרוֹנָה:

כא

CAP. XXI. כא

- וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בָּרָם חָדָה לְנָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי אֲשֶׁר בְּיִזְרְעֵאל א
 אָצֵל הֵיכַל אַחָאָב מַלְכָּה שְׁמֹרוֹן: וַיְדַבֵּר אַחָאָב אֶל-נָבוֹת וַיֹּאמֶר תִּנְחֶה-
 2 לִּי אֶת-פָּרְמָהּ וְהִנֵּה-לִּי לֶגֶן-דָּרֶךְ כִּי הוּא קְרוֹב אָצֵל בֵּיתִי וְאֶתְנָה לָךְ
 תַּחֲתָיו בָּרָם טוֹב מִמֶּנִּי אִם טוֹב בְּעֵינֶיךָ אֶתְנָה-לָךְ כִּסֵּה מִחִיר זָה:
 3 וַיֹּאמֶר נָבוֹת אֶל-אַחָאָב חֲלֹלָה לִּי מִיְּהוָה מִתִּי אֶת-נַחֲלַת אֲבֹתִי לָךְ:
 4 וַיָּבֵא אַחָאָב אֶל-בִּירָתוֹ סָר וַזֶּה עַל-הַדְּבָרִי אֲשֶׁר-דִּבֶּר אֵלָיו נָבוֹת
 הַיִּזְרְעֵאלִי וַיֹּאמֶר לֹא-אֶתֵּן לָךְ אֶת-נַחֲלַת אֲבוֹתַי וַיִּשְׁפֹּל עַל-מִשְׁחֹ
 5 וַיִּסֵּב אֶת-פָּנָיו וְלֹא-אָבֵל לָחֶם: וַתָּבֵא אֵלָיו אִיזָבֵל אִשְׁתּוֹ וַתְּדַבֵּר אֵלָיו
 6 מִחֲדָה רֹחֶק סָרָה וְאֵינָה אָבֵל לָחֶם: וַיְדַבֵּר אֵלֶיהָ כִּי-אֲדַבֵּר אֶל-
 נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי וְאָמַר לוֹ תִּנְחֶה-לִּי אֶת-פָּרְמָהּ בְּכִסֵּה אוֹ אִם-חֲפֵץ אֵתָּה
 7 אֶתְנָה-לָךְ בָּרָם תַּחֲתָיו וַיֹּאמֶר לֹא-אֶתֵּן לָךְ אֶת-פָּרְמִי: וַתֹּאמֶר אֵלָיו
 אִיזָבֵל אִשְׁתּוֹ אֵתָּה עָתָה תַּעֲשֶׂה מְלוּכָה עַל-יִשְׂרָאֵל כֹּהֵם אָכַל-לָחֶם
 8 וַיָּעֵב לִפְנֵי אֵלֵי אֱתָן לָךְ אֶת-בָּרָם נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי: וַתִּקְחֵם סָפָרִים
 9 בָּשֵׂם אַחָאָב וַתַּחֲתֵם בְּחֻמָּיו וַתִּשְׁלַח הַסָּפָרִים אֶל-הַיְּזָקִים וְאֶל-הַחֲרִירִים
 אֲשֶׁר בְּעִירָיו הַיִּשְׁכִּים אֶת-נָבוֹת: וַתִּקְחֵם בַּסָּפָרִים לֵאמֹר קְרָא-זֵים

XX. v. 41 מעל — מגיל ק' v. 43. חס' בזהח v. 4. XXI. חס'

v. 8 חס' — ספרים ק' חס' חס' — ספרים ק'

י והשיבו את נבות בראש העם: והושיבו שנים אנשים בני-בלעל נגדו ויעדהו לאמר ברכת אלהים ומלך והוציאנה וסקלהו ויהיה: ויעשו אנשי עירו הזקנים והחורים אשר הישבים בעירו כאשר שלחה אליהם איובל כאשר כתוב בספרים אשר שלחה אליהם: 12 קראו צום והשיבו את נבות בראש העם: ויבאו שני האנשים בני-בלעל וישבו נגדו ויעדהו אנשי תבלעל את נבות נגד העם לאמר ברה נבות אלהים ומלך והוציאנה מחוץ לעיר ויסקלהו באבנים ויהיה: 14 וישלחו אל-איובל לאמר סקל נבות ויהיה: ויהי פשע איובל כר-סקל נבות ויהיה ותאמר איובל אל-אחאב קום רש את-פרס נבות הורעאלי אשר מאן לתת-לך בקסם כי אין נבות חי פיה: ויהי פשע אחאב כי מת נבות ונקם אחאב לרדת אל-פרס נבות הורעאלי לרשמו: ויהי דבר-יהוה אל-אלהי התשבי לאמר: קום רד לקראת אחאב מלך-ישראל אשר בשמרון הנה בפרס נבות אשר-הרר שם לרשמו: ודברת אליו לאמר כה אמר יהוה הרצחת וגם-ורשת ודברת אליו לאמר כה אמר יהוה במקום אשר לקחו הפלבים את-כם נבות ולקחו הפלבים את-המזבח עם-אחיה: ויאמר אחאב אל-אלהי המצאתני אורכי ויאמר מצאתי רען החמפרה לעשות חרע בעיני יהוה: הנני מבי אלך רעה ובערתי אתה ויהרתי לאחאב משתין בלחי ויעזור ועזוב ישראל: ונתתי את-ביתך פכית ורבעם בן-נבט ודבית בעשא בן-אחיה אל-הפעל אשר הכעסת ותחטא את-ישראל: וגם-לאיובל הבר יהוה לאמר הפלבים ואכלו את-איובל בתל וורקאל: חמת לאחאב בעיר ואכלו הפלבים והמל בשדה ואכלו עוף השמים: רק לא-הנה כאחאב אשר החמפר לעשות חרע בעיני יהוה אשר-הסתה אתו איובל אשמו: ויתעב מאד ללכת אתהי החלוקים ככל אשר עשו האמרי אשר הוריש יהוה מפני בני ישראל: ויהי כשמע אחאב את-הדברים האלה ויקרב בגדיו וישם-שק על-בשרו ויצאם וישבב פשק ויהלך אש: ויהי דבר-יהוה אל-אלהי התשבי לאמר: הראית פיר-נבט אחאב מלפני רען פיר-נבט מפני לא-אחי הרעה פולמו בימי בלו אביא הרעה על-ביתו:

CAP. XXII. כב

כב

א וישבו שלש שנים אין מלחמה בין ארם ובין ישראל: ויהי בשנת

sedere facite Naboth inter primos populi,

10. et submittite duos viros filios Belial contra eum, et falsum testimonium dicant: Benedixit Deum et regem; et educite eum, et lapidate, sicut moriatur.

11. Fecerunt ergo cives eius * maiores natu et optimates, qui habitabant eum in urbe, sicut praeceperat eis Iezabel, et sicut scriptum erat in litteris, quas miserat ad eos:

* Dan. 6, 4.

12. Praedicaverunt ieiunium, et sedere fecerunt Naboth inter primos populi.

13. Et adductis duobus viris filiis diaboli, fecerunt eos sedere contra eum; at illi, scilicet ut viri diabolici, dixerunt contra eum testimonium coram multitudine: Benedixit Naboth Deum et regem; quam ob rem eduxerunt eum extra civitatem, et * lapidibus interfecerunt.

* 2 Paral. 24, 21. Act. 7, 58. 59.

Hebr. 11, 37.

14. Miseruntque ad Iezabel, dicentes: Lapidatus est Naboth, et mortuus est.

15. Factum est autem, cum audisset Iezabel lapidatum Naboth et mortuum, locuta est ad Achab: Surge, et posside vineam Naboth Iezrahelitae, qui noluit tibi acquiescere, et dare eam accepta pecunia; non enim vivit Naboth, sed mortuus est.

16. Quod cum audisset Achab, mortuum vilelicet Naboth, surrexit, et descendebat in * vineam Naboth Iezrahelitae, ut possideret eam.

* Iob. 24, 6.

17. Factus est igitur sermo Domini ad Eliam Thesbiten, dicens:

18. Surge, et descende in occursum Achab regis Israël, qui est in Samaria: ecce! ad vineam Naboth descendit, ut possideat eam;

19. et loqueris ad eum, dicens: Haec dicit Dominus: Occidisti, in super et possedisti! Et post haec addes: Haec dicit Dominus *: In loco hoc, in quo linxerunt canes sanguinem Naboth, lambent quoque sanguinem tuum.

* c. 22, 38.

20. Et ait Achab ad Eliam: Num invenisti me inimicum tibi? Qui di-

xit: Inveni, eo quod venundatus sis, ut faceres malum in conspectu Domini.

21. * Ecce! ego inducam super te malum, et demetam posteriora tua, et interficiam de Achab mingentem ad parietem †, et clausum et ultimum in Israël.

* 4 Reg. 9, 8. † c. 16, 11.

22. Et dabo domum tuam sicut * domum Ieroboam filii Nabat, et sicut domum † Baasa filii Abia; quia egisti, ut me ad iracundiam provocares, et peccare fecisti Israël.

* c. 15, 29. 4 Reg. 9, 9. † c. 16, 3.

23. * Sed et de Iezabel locutus est Dominus, dicens: Canes comedent Iezabel in agro Iezrahel.

* 4 Reg. 9, 33. 36.

24. Si mortuus fuerit Achab in civitate *, comedent eum canes; si autem mortuus fuerit in agro, comedent eum volucres coeli.

* c. 14, 11.

25. Igitur non fuit alter talis sicut Achab *, qui venundatus est, ut faceret malum in conspectu Domini; concitavit † enim eum Iezabel uxor sua,

* v. 20. † c. 11, 5.

26. et abominabilis factus est, in tantum, ut sequeretur idola, quae fecerant Amorrhaei, quos consumpsit Dominus a facie filiorum Israël.

27. Itaque cum audisset Achab sermones istos *, scidit vestimenta sua, et operuit cilicio carnem suam, ieiunavitque et dormivit in sacco, et ambulavit demisso capite.

* 1 Esd. 9, 3.

28. Et factus est sermo Domini ad Eliam Thesbiten, dicens:

29. Nonne vidisti humiliatum Achab coram me? quia igitur humiliatus est mei causa, non inducam malum in diebus eius, sed * in diebus filii sui inferam malum domui eius.

* 4 Reg. 9, 20. 26. 29

CAP. XXII.

Achab et Iosaphat a pseudo-prophetis decepti adversum Syros pugnant. Occiditur Achab. Succedunt Ochozias et Ioram.

1. Transierunt igitur * tres anni absque bello inter Syriam et Israël.

* v. 1-39. conf. 2 Paral. 18.

2. In anno autem tertio, descendit Iosaphat rex Iuda ad regem Israël.

3. (Dixitque rex Israël ad servos suos: Ignoratis, quod nostra sit * Ramoth Galaad, et negligimus tollere eam de manu regis Syriae?)

* Ios. 21, 38.

4. Et ait ad Iosaphat: Veniesne mecum ad praeliandum in Ramoth Galaad?

5. Dixitque Iosaphat ad regem Israël *: Sicut ego sum, ita et tu; populus meus, et populus tuus unum sunt; et equites mei, equites tui. Dixitque Iosaphat ad regem Israël: Quaere, oro te, hodie sermonem Domini.

* 4 Reg. 5, 7.

6. Congregavit ergo rex Israël Prophetas, quadringentos circiter viros, et ait ad eos: Ire debeo in Ramoth Galaad ad bellandum, an quiescere? Qui responderunt: Ascende, et dabit eam Dominus in manu regis.

7. Dixit autem Iosaphat: non * est hic Propheta Domini quispiam, ut interrogemus per eum?

* 4 Reg. 3, 11.

8. Et ait rex Israël ad Iosaphat: Remansit vir unus, per quem possumus interrogare Dominum; sed ego odi eum, quia non prophetat mihi bonum, sed malum, Michaeas filius Iemla. Cui Iosaphat ait: Ne loquaris ita rex!

9. Vocavit ergo rex Israël eunuchum quemdam, et dixit ei: Festina adducere Michaeam filium Iemla.

10. Rex autem Israël, et Iosaphat rex Iuda, sedebant unusquisque in solio suo, vestiti cultu regio, in area iuxta ostium portae Samariae, et universi Prophetae prophetabant in conspectu eorum.

11. Fecit quoque sibi Sedecias filius Chanaana cornua ferrea, et ait: Haec dicit Dominus: His ventilabis Syriam, donec deleas eam.

12. Omnesque Prophetae similiter prophetabant, dicentes: Ascende in Ramoth Galaad, et vade prospere, et tradet Dominus in manus regis.

13. Nuncius vero, qui ierat, ut vocaret Michaeam, locutus est ad

eum, dicens: Ecce! sermones Prophetarum ore uno regi bona praedicant; sit ergo sermo tuus similis eorum, et loquere bona.

14. Cui Michaeas ait: Vivit Dominus, quia quodcumque dixerit mihi Dominus, hoc loquar.

15. Venit itaque ad regem, et ait illi rex: Michaeas, ire debemus in Ramoth Galaad ad praeliandum, an cessare? Cui ille respondit: Ascende, et vade prospere, et tradet eam Dominus in manus regis.

16. Dixit autem rex ad eum *: Iterum atque iterum adiuro te, ut non loquaris mihi, nisi quod verum est, in nomine Domini.

* 1 Reg. 3, 17.

17. Et ille ait: Vidi cunctum Israël dispersum in montibus, quasi oves non habentes pastorem *; et ait Dominus: Non habent isti dominum; revertatur unusquisque in domum suam in pace.

* Num. 27, 17. Matth. 9, 36.

18. (Dixit ergo rex Israël ad Iosaphat *: Numquid non dixi tibi, quia non prophetat mihi bonum, sed semper malum?)

* 4 Reg. 2, 18. 4, 28.

19. Ille vero addens, ait: Propterea audi sermonem Domini: Vidi Dominum sedentem super solium suum, et omnem exercitum coeli assistentem * ei a dextris et a sinistris;

* Ioël 1, 6.

20. et ait Dominus: Quis decipiet Achab regem Israël, ut ascendat, et cadat in Ramoth Galaad? Et dixit unus verba huiusmodi et alius aliter.

21. Egressus est autem spiritus *, et stetit coram Domino, et ait: Ego decipiam illum. Cui locutus est Dominus: In quo?

* Ios. 19, 14.

22. Et ille ait *: Egrediar, et ero spiritus mendax in ore omnium Prophetarum eius. Et dixit Dominus: Decipies, et praevalebis; egredere, et fac ita!

* Ioh. 8, 44. Apoc. 16, 14.

23. Nunc igitur ecce! dedit Dominus spiritum mendacii in ore

3 הַשְׁלִישִׁית וַיִּדְרֹךְ וַיְהוֹשֻׁעַט מֶלֶךְ-יְהוּדָה אֶל-מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ-
 יִשְׂרָאֵל אֶל-עַבְדָּיו הַיּוֹדְעִים כִּי-לָנוּ רָמָת גִּלְעָד וְאַנְחֲנוּ מִחֲשִׁים מִקַּחַת
 4 אֱלֹהֵי מֶלֶךְ אֲרָם׃ וַיֹּאמֶר אֶל-יְהוֹשֻׁעַט הַחֵלֶךְ אֲחִי לַמִּלְחָמָה רָמָת
 גִּלְעָד וַיֹּאמֶר וַיְהוֹשֻׁעַט אֶל-מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל כִּימוֹי כִּמּוֹי כַּעֲמִי כַּעֲמִי
 5 כְּסוֹסֵי כְּסוֹסֶיהָ׃ וַיֹּאמֶר וַיְהוֹשֻׁעַט אֶל-מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל דִּדְשֶׁנָּא כְּיוֹם אֶת-
 6 דְּבַר יְהוָה׃ וַיִּקְבֹּץ מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל אֶת-הַנְּבִיאִים כְּאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ
 7 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הֲאֵלֶּה עַל-רָמָת גִּלְעָד לַמִּלְחָמָה אִם-אֶחָד וַיֹּאמְרוּ עֲלֶיהָ
 8 וַיִּתֵּן אֲדָנִי בְּכַד הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר וַיְהוֹשֻׁעַט הַאִיִן פֶּה נָבִיא לַיהוָה עוֹד
 9 וְנִדְרָשָׁה מֵאוֹתוֹ׃ וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל אֶל-יְהוֹשֻׁעַט עוֹד אִישׁ-אֶחָד
 10 לְדַרְוֹשׁ אֶת-יְהוָה מֵאוֹתוֹ וְאֲנִי שְׂנֵאתִיו כִּי לֹא-יִתְּנָא עָלַי טוֹב כִּי
 11 אִם-רָע מִיִּכְיָהוּ בֶן-יִמְלָה וַיֹּאמֶר וַיְהוֹשֻׁעַט אֶל-יִשְׂרָאֵל וַיִּקְרָא
 12 מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל-סָרִיס אֶחָד וַיֹּאמֶר מִהֲרָה מִיִּכְיָהוּ בֶן-יִמְלָה׃ וַיִּמְלָךְ
 13 יִשְׂרָאֵל וַיְהוֹשֻׁעַט מֶלֶךְ-יְהוּדָה וְשִׁבְרִים אִישׁ עַל-כֶּסֶאֱו מִלְּבָשִׁים
 14 בְּגָדִים בְּגָרָן פֶּתַח שַׁעַר שְׁמֹרֹן וְכָל-הַנְּבִיאִים מִתְּנַבְּאִים לִפְנֵיהֶם׃
 15 וַיַּעַשׂ לוֹ צִדְקִיָּה בֶן-צִנְעָנָה כַרְנִי בְרוֹל וַיֹּאמֶר כֹּה-אָמַר יְהוָה בְּאַלֶּה
 16 תִּנְמַח אֶת-אֲרָם עַד-כְּלוֹחָם׃ וְכָל-הַנְּבִיאִים נִבְּאִים כֹּן יֹאמֶר עֲלֶיהָ רָמָת
 17 גִּלְעָד וַהֲצִלָּה וְנָתַן יְהוָה בְּכַד הַמֶּלֶךְ׃ וַהֲמִלֵּאָה אֲשֶׁר-הֵלֶךְ׃ לִקְרָא
 18 מִיִּכְיָהוּ דְּבַר אֱלֹהִי לֵאמֹר הִנֵּה-נָא דְּבַרִי הַנְּבִיאִים פֶּה-אֶחָד טוֹב אֶל-
 19 הַמֶּלֶךְ וַהֲרִנָּא דְּבִרְיָה כְּדָבָר אֶחָד מֵהֶם וַדְּבַרְתָּ טוֹב׃ וַיֹּאמֶר מִיִּכְיָהוּ
 20 חִי-יְהוָה כִּי אֶת-אֲשֶׁר יֹאמֶר יְהוָה אֵלַי אֲתוֹ אֲדַבֵּר׃ וַיָּבוֹא אֶל-הַמֶּלֶךְ
 21 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֵלָיו מִיִּכְיָהוּ הַנֶּלֶךְ אֶל-רָמָת גִּלְעָד לַמִּלְחָמָה אִם-נִהְיָה
 22 וַיֹּאמֶר אֵלָיו עֲלֶיהָ וַהֲצִלָּה וְנָתַן יְהוָה בְּכַד הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַמֶּלֶךְ
 23 עַד-כַּמָּה פַּעַמִּים אֲנִי מַשְׁבִּיעָה אֲשֶׁר לֹא-תִדְבֹר אֵלַי רַק-אֶמַח בָּשָׂם
 24 יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר רְאוּתִי אֶת-כָּל-יִשְׂרָאֵל נִבְּצִים אֶל-הַהָרִים כַּצֶּאֱזָן אֲשֶׁר
 25 אֵין-לָהֶם רֹעַה וַיֹּאמֶר יְהוָה לֹא-אֲדָנִים לֵאמֹר תְּשׁוּבוּ אִישׁ-לְבֵיתוֹ
 26 בְּשָׁלוֹם׃ וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל אֶל-יְהוֹשֻׁעַט הֲלוֹא אֲמַרְתִּי אֵלֶיךָ לֹא-
 27 יִהְיֶה עָלַי טוֹב כִּי אִם-רָע׃ וַיֹּאמֶר לָכֵן שָׁמַע דְּבַר-יְהוָה רְאוּתִי אֶת-
 28 יְהוָה יֵשֵׁב עַל-כֶּסֶאֱו וְכָל-צֶבֶא הַשָּׁמַיִם עִמָּד עָלָיו מִרְמִינוּ וּמִשְׁמָלֹו׃
 29 וַיֹּאמֶר יְהוָה מִי וַפְתָּה אֶת-אֲחָאָב וַיַּעַל וַיִּפֹּל בְּרָמָת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר זֶה
 30 בְּכָה וְזֶה אָמַר בְּכָה׃ וַיַּצֵּא הַרוּחַ וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶפְתָּחוּ
 31 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו בְּמָה׃ וַיֹּאמֶר אֶצֶּא וְהִירֵתִי רֵיחַ שֹׁקֵר בְּפִי כָל-
 32 נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר הַפְתָּה וְגַם תּוֹכֵל צֹא וְעִשָׂה-כֵן׃ וַעֲתָה הִנֵּה נָתַן יְהוָה

24 רַיַח נִשְׁקָר בָּפִי כָל־נְבוּאָה אֵלֶּה וַיְהִי־הָהֵבֶר עָלָיו רָעָה וַיִּגַּשׁ צִדְקִיָּהוּ
 בֶן־פְּנִינָה וַיִּנָּכֵה אֶת־מִיכָהוּ עַל־הַחֲתִיר וַיֹּאמֶר אִיזֹנָה עָבֵר וַיְהִי־זֶה
 כַּח מֵאֲחִי לְדַבֵּר אוֹתָהּ וַיֹּאמֶר מִיכָהוּ הִנֵּה רָאָה בְּיוֹם הַהוּא אֲשֶׁר תִּבְאֶה
 26 תְּדַר בַּחֲדָר לַחֲתֻבָּה וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל קַח אֶת־מִיכָהוּ וַחֲשִׁיבֵהוּ
 27 אֶל־אֲמֹן שֹׁר־הָעִיר וְאֶל־יֹאשׁ בֶּן־חַמְלֵךְ וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר חַמְלֵךְ
 שְׂמִי אֶת־זֶה בֵּית הַכֶּלָּא וַהֲאֵכְלֵהוּ לָהֶם לַחֵץ וּמִים לַחֵץ עַד בָּאֵי
 28 בְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר מִיכָהוּ אִם־שׁוֹב תְּשׁוּב בְּשָׁלוֹם לֹא־דַבֵּר יְהוָה בִּי
 29 וַיֹּאמֶר שְׂמַעְזוּ עַמִּים כָּלָם וַיַּעַל מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיְהוֹשִׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה
 ל רַמֹּת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשִׁפָט תַּחֲתַפְּשֵׁל וְבֹא בַמִּלְחָמָה
 31 וְאַתָּה לִבֵּשׁ בְּגָדֶיךָ וַיַּחֲתַפְּשֵׁל מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ בַּמִּלְחָמָה וַיִּמְלֹךְ אֹרָם
 צִיָּה אֶת־שָׂרָיו הֶרְקַב אֲשֶׁר־לוֹ שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם לֵאמֹר לֹא תִפְלַחְמוּ אֶת־
 32 קִטָּן וְאֶת־גָּדוֹל כִּי אִם־אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְבָהֳזוֹ וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרָיו
 הֶרְקַב אֶת־יְהוֹשִׁפָט וַחֲמָה אָמְרוּ אֵלֶּה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל הוּא וַיִּסְרוּ עָלָיו
 33 לְהַלְחֵם וַיִּזְעַק יְהוֹשִׁפָט וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרָיו הֶרְקַב כִּי־לֹא־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
 34 הוּא וַיָּשׁוּבוּ מֵאַחֲרָיו וְאִישׁ מִשָּׁה בִּקְשָׁה לְחַמֹּז וַיִּנָּכֵה אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
 בֶּן הַדְּבָרִים וּבֶן הַשָּׂרָה וַיֹּאמֶר לְרַכְּבוֹ הַפָּה הִדִּיָּה וַחֲזִיצִיאִי מִן־
 לַח הַמַּחֲמָה כִּי הַחֲלִיתִי וַתַּעֲלֶה הַמִּלְחָמָה בְּיוֹם הַהוּא וַחֲמָלֵךְ הָיָה
 מַעֲמִיד בַּמִּרְדָּה נִכַּח אֹרָם וַיָּמָת בְּעָרֵב וַיִּצָּק יָם־הַמֶּכַּת אֶל־הַיָּם
 36 הֶרְקַב וַיַּעֲבֹר הָרָפָה בַּמַּחֲמָה כִּבְּאֵה שְׁמֵשׁ לֵאמֹר אִישׁ אֶל־עֵירוֹ וְאִישׁ
 37 אֶל־אַרְצוֹ וַיָּמָת הַמֶּלֶךְ וַיָּבֹאוּ שְׂמֹרוֹן וַיִּקְבְּרוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּשְׁלַח
 38 וַיִּשְׁלַח אֶת־הֶרְקַב עַל ׀ בְּרַכַּת שְׂמֹרוֹן וַיִּלְקֹו הַבְּלָבִים אֶת־דָּמֹו וַיְהִי־זֶה
 39 רַחֲצוֹ כְּדַבֵּר יְהוָה אֲשֶׁר הֵבֵר וַיַּחֲלֵה הַבָּרִי אֶחָאָב וְכָל־אֲשֶׁר עִשָּׂה
 וּבֵית חֲשׁוֹן אֲשֶׁר בָּנָה וְכָל־הָעָרִים אֲשֶׁר־בָּנָה הִלּוּא־תָם כְּתוּבִים עַל־
 מ סֵפֶר הַדְּבָרִים הַזֵּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁכַּב אַחָאָב עִם־אִבְתּוֹ וַיִּמְלֹךְ
 41 אַחֲזֵרָהוּ בְנוֹ תַּחֲתָיו וַיְהוֹשִׁפָט בֶּן־אֶסָא מֶלֶךְ עַל־יְהוּדָה בְּשָׁנָה
 42 אַרְבָּע לְאַחָאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיְהוֹשִׁפָט בֶּן־שְׁלֹשִׁים וַחֲמֵשׁ שָׁנָה בְּמָלְכֹו
 43 וַעֲשָׂרִים וַחֲמֵשׁ שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ עֲזֹזָבָה בַת־שִׁלְחָה וַיִּלְךָ
 44 בְּכָל־הָרָה אֶסָא אָבִיו לֹא־סָר מִמֶּנּוּ לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה אֵלֶּה
 מֵהַחֲמֹזֹת לֹא־סָרוּ עוֹד הָעָם מִזִּבְחִים וּמִקְשָׁרִים בַּחֲמֹזֹת וַיִּשְׁלַח יְהוֹשִׁפָט
 46 עִם־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּר הַדְּבָרִי וַיְהוֹשִׁפָט וַיַּגְבִּידֵהוּ אֲשֶׁר־עָשָׂה וַאֲשֶׁר
 47 נִלְחַם הִלְאֵה־תָם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר הַדְּבָרִי הַזֵּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה וַיִּהְיֶה
 48 תַּקְלָשׁ אֲשֶׁר נִשְׂאָר בְּיַמִּי אֶסָא אָבִיו בְּעַר מִן־הָאָרֶץ וַיִּמְלֹךְ אֵין בָּאִדִּים

omnium Prophetarum tuorum, qui hic sunt, et Dominus locutus est contra te malum.

24. Accessit autem Sedecias filius Chanaana, et percussit * Michaeam in maxillam, et dixit: Mene ergo dimisit Spiritus Domini, et locutus est tibi?

* Mich. 4, 14.

25. Et ait Michaeas: Visurus es in die illa *, quando ingredieris cubiculum intra cubiculum, ut abscondaris.

* c. 20, 30.

26. Et ait rex Israël: Tollite Michaeam, et maneat apud Amon principem civitatis, et apud Ioas filium Amelech,

27. et dicite eis: Haec dicit rex: Mittite virum istum in carcerem, et sustestate eum pane tribulationis, et aqua angustiae, donec revertar in pace.

28. Dixitque Michaeas: Si reversus fueris in pace, non est locutus in me Dominus. Et ait: Audite populi omnes.

29. Ascendit itaque rex Israël, et Iosaphat rex Iuda, in Ramoth Galaad.

30. Dixit itaque rex Israël ad Iosaphat: Sume arma, et ingredere praelium, et induere vestibus tuis. Porro rex Israël mutavit habitum suum, et ingressus est bellum.

31. Rex autem Syriae praeceperat principibus curruum triginta duobus, dicens: Non pugnabitis contra minorem, et maiorem quempiam, nisi contra regem Israël solum.

32. Cum ergo vidissent principes curruum Iosaphat, suspicati sunt, quod ipse esset rex Israël, et impetu facto pugnabant contra eum; et exclamavit Iosaphat.

33. Intellexeruntque principes curruum, quod non esset rex Israël, et cessaverunt ab eo.

34. Vir autem quidam tetendit arcum, in incertum sagittam dirigens, et casu percussit regem Israël inter pulmonem et stomachum. At ille dixit aurigae suo *: Verte manum tuam, et eice me de exercitu, quia graviter vulneratus sum.

* 2 Paral. 35, 26.

35. Commissum est ergo praelium in die illa, et rex Israël stabat in

curru suo contra Syros, et mortuus est vespere; fluebat autem sanguis plagae in sinum currus.

36. Et praeco insonuit in universo exercitu, antequam sol occumberet, dicens: Unusquisque revertatur in civitatem, et in terram suam.

37. Mortuus est autem rex, et perlatu est in Samariam; sepelieruntque regem in Samaria,

38. et * laverunt currum eius in piscina Samariae, et linxerunt canes sanguinem eius, et habenas laverunt, iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat.

* c. 21, 19. 4 Reg. 9, 25.

39. Reliqua autem sermonum Achab, et universa, quae fecit, et domus eburnea, quam aedificavit, cunctarumque urbium, quas extruxit, nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israël?

40. Dormivit ergo Achab cum patribus suis, et regnavit Ochozias filius eius pro eo.

41. Iosaphat vero filius Asa regnare coeperat super Iudam anno quarto Achab regis Israël.

* v. 41-50. conf. 2 Paral. 20, 31. 21, 1.

42. Triginta quinque annorum erat, cum regnare coepisset, et viginti quinque annis regnavit in Ierusalem; nomen matris eius Azuba filia Salai.

43. Et ambulavit in omni via Asa patris sui, et non declinavit ex ea; fecitque, quod rectum erat in conspectu Domini.

44. Verunitamen * excelsa non abstulit; adhuc enim populus sacrificabat, et adolebat incensum in excelsis.

* c. 15, 14. 4 Reg. 12, 5.

45. Pacemque habuit Iosaphat cum rege Israël.

46. Reliqua autem verborum Iosaphat, et opera eius, quae gessit, et praelia, nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda?

47. Sed et * reliquias effeminatorum, qui remanserant in diebus Asa patris eius, abstulit de terra.

* c. 15, 12.

48. Nec erat tunc rex constitutus in Edom.

49. Rex vero Iosaphat fecerat classes in mari, quae navigarent in * Ophir propter aurum; et ire non potuerunt, quia contractae sunt in Asiongaber.

* c. 9, 23.

50. Tunc ait Ochozias filius Achab ad Iosaphat: Vadant servi mei cum servis tuis in navibus. Et noluit Iosaphat.

51. Dormivitque Iosaphat cum patribus suis, et sepultus est cum eis in civitate David patris sui; regnavitque * Ioram filius eius pro eo.

* 1 Paral. 3, 11.

52. Ochozias autem filius Achab

regnare coeperat super Israël in Samaria, anno septimodecimo Iosaphat regis Iuda, regnavitque super Israël duobus annis.

53. Et fecit malum in conspectu Domini, et ambulavit * in via patris sui et matris suae, et in via Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israël.

* 4 Reg. 15, 24, 28.

54. Servivit * quoque Baal, et adoravit eum, et irritavit Dominum Deum Israël, iuxta omnia, quae fecerat pater eius.

* c. 16, 31

LIBER IV. REGUM, SECUNDUS MELACHIM.

CAP. I.

Ochozias ab Elia increpatur, eo quod aegrotans consulisset Beelzebub; Eliam occidere vult.

1. Praevaricatus est autem * Moab in Israël, postquam mortuus est Achab.

* c. 3, 5.

2. Ceciditque Ochozias per cancellos coenaculi sui, quod habebat in Samaria, et aegrotavit; misitque nuncios, dicens ad eos: Ite*, consulite Beelzebub deum Accaron, utrum vivere queam de infirmitate mea hac.

* Ies. 19, 3.

3. Angelus autem Domini locutus est ad Eliam Thesbiten, dicens: Surge, et ascende in occursum nunciorum regis Samariae, et dices ad eos: Numquid non est Deus in Israël, ut eatis ad consulendum Beelzebub deum Accaron?

4. Quam ob rem haec dicit Dominus: De lectulo, super quem ascendisti, non descendes, sed * morte morieris. Et abiit Elias. * c. 8, 10.

5. Reversique sunt nuncii ad Ochoziam. Qui dixit eis: Quare reversi estis?

6. At illi responderunt ei: Vir occurrit nobis, et dixit ad nos: Ite, et revertimini ad regem, qui misit vos, et dicetis ei: Haec dicit Dominus: Numquid, quia non erat Deus in Israël, mittis, ut consulatur Beelzebub deus Accaron? Idcirco de lectulo, super quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris.

7. Qui dixit eis: Cuius figurae et habitus est vir ille, qui occurrit vobis, et locutus est verba haec?

8. At illi dixerunt: Vir pilosus*, et zona pellicea accinctus renibus. Qui ait: Elias Thesbites est.

* Zach. 13, 4. Matth. 3, 4.

9. Misitque ad eum quinquagena-

נָצַב מֶלֶךְ: יְהוֹשָׁפָט עָשָׂה אֱלֹתֹת חַרְשִׁישׁ לְלִכְתּ אוֹפִירָה לְזָהָב וְלֹא
 חָלָהּ כִּי־נִשְׁבְּרָה אֲנִיֹּם בְּעַצְיוֹן גָּבֵר: אִזּוֹ אָמַר אַחֲזִיקוּ בֶן־אַחֲזָאֵל אֶל־:
 יְהוֹשָׁפָט וְלִכְנֵי עֲבָדָיו עִם־עֲבָדָיו בְּאִיֹּת וְלֹא אָבָה יְהוֹשָׁפָט: וַיִּשְׁעֵב
 יְהוֹשָׁפָט עִם־אֲבָחִיו וַיִּקְבֹּל עִם־אֲבָחִיו בְּעִיר דָּוִד אֲבִיו וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרָם
 בְּנֵוֹ תַחֲתָיו: אַחֲזִיקוּ בֶן־אַחֲזָאֵל מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְרוֹן בְּשָׁנָה
 שְׁבַע עָשָׂרָה לַיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל שְׁנָתָיִם: וַיַּעַשׂ
 חָרֵעַ בְּעֵינֵי יְהוּדָה וַיִּלְךָ בְּדֶרֶךְ אָבִיו וּבְדֶרֶךְ אִמּוֹ וּבְדֶרֶךְ יִרְבָּעָם בֶּן־
 נָבָט אֲשֶׁר הִחֲסִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל: וַיַּעֲבֹד אֶת־הַפְּעֵל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לּוֹ וַיִּבְכְּעַם
 אֶת־יְהוּדָה אֶלְתָּי יִשְׂרָאֵל כָּל אֲשֶׁר־עָשָׂה אָבִיו:

מ ל כ י ם ב

LIBER II. REGUM.

CAPUT I. א

וַיִּפְשַׁע מִזָּאֵל בְּיִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי מוֹת אַחֲזָאֵל: וַיִּפֹּל אַחֲזִיקָה בְּעִיר חֲשֹׁכָה א
 בְּעִלְתָּיו אֲשֶׁר בְּשִׁמְרוֹן וַיַּחַל וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם לִכְנֵי דָרְשׁוּ
 בְּכַעַל זָבוֹב אֱלֹתָיו עֲקָרוֹן אֶם־אָחִיָּה מִתְּלֵי זֶה: וּמִלֹּאֲךָ יְהוּדָה הִפֹּל אֶל־
 אֱלֹהֶיהָ חֲתֻשָּׁבִי קוֹם עֲלֶה לְקִרְאָת מַלְאָכָיו מֶלֶךְ־שִׁמְרוֹן וַדְּבַר אֲלֵהֶם
 הַמִּבְלִי אֶיךָ־אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל אַתֶּם הַלְכִים לְדָרוֹשׁ בְּכַעַל זָבוֹב אֱלֹתָיו
 עֲקָרוֹן: וְלִכְנֵי כֹה־אָמַר יְהוּדָה חֲמִשָּׁה אֲשֶׁר־עָלִיתָ שָׁם לֹא־תִרָד מִמֶּנָּה
 כִּי מוֹת חֲמֹת וַיִּלְךָ אֱלֹהֶיהָ: וַיָּשׁוּבוּ הַמַּלְאָכִים אֵלָיו וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם ה
 מִה־נָּח שְׁבַתְתֶּם: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ ׀ עָלָה לְקִרְאָתָנוּ וַיֹּאמֶר אֲלֵינוּ לִכְנֵי
 שׁוּבוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־שָׁלַח אַחֲכֶם וַדְּבַרְתֶּם אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוּדָה
 הַמִּבְלִי אֶיךָ־אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל אַתָּה שָׁלַח לְדָרוֹשׁ בְּכַעַל זָבוֹב אֱלֹתָיו
 עֲקָרוֹן לָכֵן חֲמִשָּׁה אֲשֶׁר־עָלִיתָ שָׁם לֹא־תִרָד מִמֶּנָּה כִּי־מוֹת חֲמֹת:
 וַדְּבַר אֲלֵהֶם מִה מִשְׁפַּט חֲאִישׁ אֲשֶׁר עָלָה לְקִרְאָתְכֶם וַדְּבַר אֲלֵיכֶם
 אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ בְּעַל שִׁטָּר וְאֶזְרָר עֶזֶר אֶזְרָר
 בְּמַתְּנֵוֹ וַיֹּאמֶר אֲלֵהָ חֲתֻשָּׁבִי חוּא: וַיִּשְׁלַח אֵלָיו שֵׁר חֲמִשִּׁים וַחֲמִשִּׁיּוֹ

וַיַּעַל אֵלָיו וַחֲנָה יָשָׁב עַל־רֹאשׁ הָהָר וַיִּדְבֹּר אֵלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים
 י הַמֶּלֶךְ דָּבָר רָדָה: וַיַּעֲנֶה אֵלָיו וַיִּדְבֹּר אֶל־שָׂר הַחֲמִשִּׁים וְאִם־אִישׁ
 אֲחֵרִים אֵינִי תֹרֵד אִשׁ מִן־הַשָּׂמַיִם וְתֹאכַל אֹתָהּ וְאֶת־חַמְשִׁיהָ וְתֹרֵד
 11 אִשׁ מִן־הַשָּׂמַיִם וְתֹאכַל אֹתָהּ וְאֶת־חַמְשִׁיו: וַיָּשָׁב וַיִּשְׁלַח אֵלָיו שָׂר־
 חַמְשִׁים אֲחֵר וַחֲמִשִּׁיו וַיַּעַן וַיִּדְבֹּר אֵלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים כֹּה־אָמַר
 12 הַמֶּלֶךְ מֵהֲרָה רָדָה: וַיַּעַן אֵלָיָה וַיִּדְבֹּר אֵלָיו אִם־אִישׁ הָאֱלֹהִים
 אֵינִי תֹרֵד אִשׁ מִן־הַשָּׂמַיִם וְתֹאכַל אֹתָהּ וְאֶת־חַמְשִׁיהָ וְתֹרֵד אִש־
 13 אֲחֵרִים מִן־הַשָּׂמַיִם וְתֹאכַל אֹתָהּ וְאֶת־חַמְשִׁיו: וַיָּשָׁב וַיִּשְׁלַח שָׂר־
 חַמְשִׁים שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשִּׁיו וַיַּעַל וַיִּבֹּא שָׂר־הַחֲמִשִּׁים הַשְּׁלִישִׁי וַיִּכְרַע
 עַל־בִּרְכָּיו: לִנְגֹד אֵלָיו וַיַּחֲתִּיךְ אֵלָיו וַיִּדְבֹּר אֵלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים
 14 תִּירָר־נָא נַפְשִׁי וְנַפְשׁ עַבְדְּךָ אֵלֶּה חַמְשִׁים בְּעִינֶיךָ: הִנֵּה יִרְדֶּה אִשׁ
 מִן־הַשָּׂמַיִם וְתֹאכַל אֶת־שְׁנֵי שָׂרֵי חַמְשִׁים הָרִאשֹׁנִים וְאֶת־חַמְשִׁיהֶם
 טו וַעֲזָה תִּיקָר נַפְשִׁי בְּעִינֶיךָ. וַיִּדְבֹּר מֵלֶכֶךְ וַיַּחֲזֵל אֶל־אֵלָיו: רַד
 16 אֹתָהּ אֶל־תִּירָא מִפְּנֵיו וּבָקֶם וַיִּרְדֵּ אֹתָהּ אֶל־הַמֶּלֶךְ: וַיִּדְבֹּר אֵלָיו כֹּה־
 אָמַר יַחֲזֵה לִּי אֲשֶׁר־שַׁלַּחְתָּ מִלְּאָכִים לְדָרֶשׁ בְּכָעַל זָבוֹב אֶלְתִּי עֲקָרוֹן
 הַמִּגְדִּי אֵין־אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל לְדָרֶשׁ בְּדָבָר לִכְנֹן חַמְשָׁה אֲשֶׁר־עָלִיתָ
 17 שָׁם לֹא־תִרְדַּ מִּמֶּנָּה פִּי־מוֹת חַמוֹת: וַיָּמָת בְּדַבַּר־יְהוָה: אֲשֶׁר־דָּבָר
 אֵלָיו וַיִּמְלֶךְ יְהוֹרָם וַתַּחֲזִיזוּ בְּשָׁנָה שְׁתֵּים לִיהוֹרָם בֶּן־יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ
 18 יְחִיזְכָּר כִּי לֹא־הָיָה לוֹ בֶּן: וַיִּתֵּר הַבָּרִי אֶת־זִיחֹהוּ אֲשֶׁר עָשָׂה חִלּוֹא־הַמָּה
 כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר הַבָּרִי הַזֵּה לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל:

ב CAP. II.

א וַיְהִי בַחֲעֻלוֹת יְהוָה אֶת־אֵלָיו בַּסִּפְעָה הַשְּׁמַיִם וַיִּלְךָ אֵלָיו וַאֲלִישָׁע
 2 מִן־הַגִּלְגָּל: וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֶל־אֲלִישָׁע שְׁבִי־נָא פֹה כִּי יְהוָה שְׁלַחְנִי
 עַד־בֵּית־אֵל וַיֹּאמֶר אֲלִישָׁע חִיר־יְהוָה וְחִיר־נַפְשָׁה אִם־אֶעֱזָבָהּ וַיִּרְדּוּ
 3 בֵּית־אֵל: וַיָּצֵאוּ בְנֵי־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר־בֵּית־אֵל אֶל־אֲלִישָׁע וַיֹּאמְרוּ
 אֵלָיו חִדְעָתָ כִּי הַיּוֹם יְהוָה לָקַח אֶת־אֲדֹנֶיךָ מֵעַל רֹאשְׁךָ וַיֹּאמֶר גַּם־
 4 אֲנִי יִדְעָתִי הַחֲשׂוֹ: וַיֹּאמֶר לוֹ אֵלָיו אֲלִישָׁע: שְׁבִי־נָא פֹה כִּי יְהוָה
 שְׁלַחְנִי יִרְחֹל וַיֹּאמֶר חִיר־יְהוָה וְחִיר־נַפְשָׁה אִם־אֶעֱזָבָהּ וַיִּבֹּאוּ בִּירְחֹל:
 5 וַיָּזְזוּ בְנֵי־הַנְּבִיאִים: אֲשֶׁר בִּירְחֹל אֶל־אֲלִישָׁע וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו חִדְעָתָ
 כִּי הַיּוֹם יְהוָה לָקַח אֶת־אֲדֹנֶיךָ מֵעַל רֹאשְׁךָ וַיֹּאמֶר גַּם־אֲנִי יִדְעָתִי
 6 הַחֲשׂוֹ: וַיֹּאמֶר לוֹ אֵלָיו שְׁבִי־נָא פֹה כִּי יְהוָה שְׁלַחְנִי הִירְחֵלָתָ וַיֹּאמֶר
 7 חִיר־יְהוָה וְחִיר־נַפְשָׁה אִם־אֶעֱזָבָהּ וַיִּלְכְּוּ שְׁנֵיהֶם: וַחֲמִשִּׁים אִישׁ מִבְּנֵי

rium principem, et quinquaginta, qui erant sub eo. Qui ascendit ad eum; sedentique in vertice montis, ait: Homo Dei! rex praecepit, ut descendas.

10. Respondensque Elias, dixit quinquagenario: Si homo Dei sum*, descendat ignis de coelo, et devoret te, et quinquaginta tuos. Descendit itaque ignis de coelo, et devoravit eum, et quinquaginta, qui erant cum eo.

* Luc. 9, 54. Apoc. 11, 5.

11. Rursumque misit ad eum principem quinquagenarium alterum, et quinquaginta cum eo. Qui locutus est illi: Homo Dei! haec dicit rex: Festina, descende!

12. Respondens Elias ait: Si homo Dei ego sum, descendat ignis de coelo, et devoret te, et quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis de coelo, et devoravit illum, et quinquaginta eius

13. Iterum misit principem quinquagenarium tertium, et quinquaginta, qui erant cum eo. Qui cum venisset, curvavit genua contra Eliam, et precatus est eum, et ait: Homo Dei! noli despicere animam meam, et animas servorum tuorum, qui mecum sunt.

14. Ecce*! descendit ignis de coelo, et devoravit duos principes quinquagenarios primos, et quinquagenos, qui cum eis erant; sed nunc obsecro, ut miserearis animae meae.

* c. 10, 12. Eccl. 48, 3.

15. Locutus est autem Angelus Domini ad Eliam, dicens: Descende cum eo, ne timeas! Surrexit igitur, et descendit cum eo ad regem.

16. Et locutus est ei: Haec dicit Dominus: Quia misisti* nuncios ad consulendum Beelzebub deum Accaron, quasi non esset Deus in Israël, a quo posses interrogare sermonem, ideo de lectulo, super quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris.

* v. 3. 4.

17. Mortuus est* ergo iuxta sermonem Domini, quem locutus est Elias, et regnavit Ioram frater eius pro eo, anno secundo Ioram filii Iosaphat regis Iudae; non enim habebat filium.

* c. 3, 1.

18. Reliqua autem verborum* Ochoziae, quae operatus est, nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israël?

* 2 Paral. 22, 1. sq.

CAP. II.

Eliscus, individuus Eliae comes, duplicem Eliae spiritum petit, et rapto in coelum Elia venit in Carmelum et Samariam.

1. Factum est autem, cum levare vellet Dominus Eliam per turbinem in coelum, ibant Elias et Eliseus de Galgalis.

2. Dixitque Elias ad Eliseum: Sede hic, quia Dominus misit me usque in Bethel. Cui ait Eliseus: Vivit Dominus*, et vivit anima tua†! quia non derelinquam te. Cumque descendissent Bethel,

* c. 4, 30. † Ruth. 1, 16.

3. egressi sunt filii prophetarum, qui erant in Bethel, ad Eliseum, et dixerunt ei: Numquid nosti, quia hodie Dominus tollet dominum tuum a te? Qui respondit: Et ego novi; silete!

4. Dixit autem Elias ad Eliseum: Sede hic, quia Dominus misit me in Iericho. Et ille ait: Vivit Dominus, et vivit anima tua! quia non derelinquam te. Cumque venissent Iericho,

5. accesserunt filii prophetarum, qui erant in Iericho, ad Eliseum, et dixerunt ei: Numquid nosti, quia Dominus hodie tollet dominum tuum a te? Et ait: Et ego novi; silete!

6. Dixit autem ei Elias: Sede hic, quia Dominus misit me usque ad Iordanem. Qui ait: Vivit Dominus, et vivit anima tua! quia non derelinquam te. Ierunt igitur ambo pariter,

7. et quinquaginta viri de filiis

Prophetarum secuti sunt eos, qui et steterunt e contra, longe; illi autem ambo stabant super Iordanem.

8. Tulitque Elias pallium suum, et involvit illud, et percussit aquas, quae *divisae sunt in utramque partem, et transierunt ambo per siccum.

* Exod. 14, 21. Ios. 3, 16.

9. Cumque transissent, Elias dixit ad Eliseum: Postula*, quod vis ut faciam tibi, antequam tollar a te. Dixitque Eliseus: Obsecro, ut fiat in me duplex spiritus tuus.

* 3 Reg. 3, 5

10. Qui respondit: Rem difficilem postulasti; attamen si videris me, quando tollar a te, erit tibi, quod petisti; si autem non videris, non erit.

11. Cumque pergerent, et incedentes sermocinarentur*, ecce! currus igneus, et equi ignei dividerunt utrumque; et ascendit Elias per turbinem in coelum,

* Eccl. 48, 9. 13. 1 Machab. 2, 58.

12. Eliseus autem videbat, et clamabat*: Pater mi! Pater mi! currus Israël, et auriga eius. Et † non vidit eum amplius; apprehenditque vestimenta sua, et scidit illa in duas partes.

* c. 15, 14. † Gen. 5, 24. Heb. 11, 3.

13. Et levavit * pallium Eliae, quod ceciderat ei; reversusque stetit super ripam Iordanis,

* v. 8.

14. et pallio Eliae, quod ceciderat ei, percussit aquas, et non sunt divisae, et dixit: Ubi est Deus Eliae etiam nunc? percussitque aquas, et divisae sunt huc atque illuc, et transiit Eliseus.

15. Videntes autem * filii Prophetarum, qui erant in Iericho e contra, dixerunt: Requievit spiritus † Eliae super Eliseum. Et venientes in occursum eius, adoraverunt eum proni in terram,

* v. 5. † Eccl. 48, 15.

16. dixeruntque illi: Ecce! cum servis tuis sunt quinquaginta viri fortes, qui possunt ire, et quaerere dominum tuum, ne forte tulerit eum Spiritus Domini, et proiecerit eum in unum montium, aut in unam vallium. Qui ait: Nolite mittere!

17. Coegeruntque eum, donec acquiesceret, et diceret: Mittite †! Et miserunt quinquaginta viros. Qui cum quaesissent tribus diebus, non invenerunt.

* c. 8, 11. † 2 Reg. 18, 23.

18. Et reversi sunt ad eum; at ille habitabat in Iericho, et dixit eis: Numquid non dixi vobis: Nolite mittere!

19. Dixerunt quoque viri civitatis ad Eliseum: Ecce! habitatio civitatis huius optima est, sicut tu, ipse domine! perspicis sed aquae pessimae sunt, et terra sterilis.

20. At ille ait: Afferte mihi vas novum, et mittite in illud sal. Quod cum attulissent,

21. egressus ad fontem aquarum, misit in illum sal, et ait: Haec dicit Dominus: Sanavi aquas has, et non erit ultra in eis mors, neque sterilitas.

22. Sanatae sunt ergo aquae usque in diem hanc, iuxta verbum Elisei, quod locutus est.

23. Ascendit autem inde in Bethel. Cumque ascenderet per viam, pueri parvi egressi sunt de civitate, et iludebant ei, dicentes: Ascende calve! ascende calve!

24. Qui cum respexisset, vidit eos, et maledixit eis in nomine Domini; egressique * sunt duo ursi de saltu, et laceraverunt ex eis quadraginta duos pueros.

* c. 17, 25. Lev. 26, 22. Sap. 11, 18.

25. Abiit autem inde in montem * Carmeli, et inde reversus est in Samariam.

* c. 4, 25.

CAP. III.

Achab et Iosaphat contra Moab pugnantibus adest Eliseus, iisque pluviam et victoriam promittit.

1. Ioram * vero filius Achab regnavit super Israël in Samaria anno decimo octavo Iosaphat regis Iudae Regnavitque duodecim annis.

* c. 1, 17.

2. Et fecit malum coram Domino, sed non sicut pater suus et mater; tulit enim statuas Baal, quas fecerat pater eius.

8 הַנְּבִיאִים הָלְכוּ וַיַּעֲמֵדוּ מִנְּגֵד מִדְּחֹק וַיִּנְהִיֵּם עִמָּדוֹ עַל-חִירְבָנָהּ וַיִּקְרָא
 אֶלְיָהוּ אֶת-אֶחָדָתָם וַיִּגְלֹם וַיִּכֶּה אֶת-הַמָּוֶם וַיִּהְיֶה הַנָּח וַתֵּהָרֶה וַיַּעֲבֹדוּ
 לַשִּׁינִיָּהם בְּהִרְבָּהּ וַיְהִי בְּעֶבְרָם וְאֶלְיָהוּ אָמַר אֶל-אֶלְיָשָׁע שְׂאֵל מֶה
 9 אֲעִשֶׂה לָּךְ בְּנִי אֶלְקָח מִעִמָּךְ וַיֹּאמֶר אֶל-יָשָׁע וַיְהִי-נָא פִּי-שְׂנִיָּה
 קְרוּיָה אֵלָּי וַיֹּאמֶר הַקְּשִׁיתָ לְשֹׂאֵל אֶם-תֵּרְאֶה אֹתִי לָקַח מֵאִתְּךָ וַיְהִי-
 10 לֵת בֶּן וְאִם-אֵין לֹא תֵהָרֶה וַיְהִי תַמָּה הַלָּכִים הַלֹּךְ וַדְּבָר וַתֵּהָרֶה רֶכֶב-
 אִישׁ וְסוֹסוֹ אִישׁ וַיִּפְרְדּוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם וַיִּצַּל אֶלְיָהוּ בְּסִעָרָה הַשָּׁמַיִם
 11 וְאֶל-יָשָׁע רָאָה וְהָיָא מַצְעֵל אָבִי וְאָבִי רֶכֶב וַיִּטְרָאֵל וַיַּפְרָשׁוּ וְלֹא רָאָהוּ
 12 עוֹד וַיַּחֲזֹק בְּבִגְדָיו וַיִּקְרָעֵם לְשָׁנִים קְרָעִים וַיִּרֶם אֶת-אֶחָת אֶלְיָהוּ
 13 אֲשֶׁר נִפְלָה מֵעָלָיו וַיָּשֶׁב וַיַּעֲמֵד עַל-שֹׁפֶת חִירְבָנָהּ וַיִּקְרָא אֶת-אֶחָת
 14 אֶלְיָהוּ אֲשֶׁר-נִפְלָה מֵעָלָיו וַיִּכֶּה אֶת-הַמָּוֶם וַיֹּאמֶר אֵתָּה וְהָיָה אֵתָּה
 אֶלְיָהוּ אֶתְּהִיָּה וַיִּכֶּה אֶת-הַמָּוֶם וַיַּחֲצֵל הַנָּח וַתֵּהָרֶה וַיַּעֲבֹר אֶל-יָשָׁע
 15 וַיִּרְאֶהוּ בְּנֵי-הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר-פִּירִיחֻל מִנְּגֵד וַיֹּאמְרוּ גִּתָּה רֹחַת אֶלְיָהוּ טו
 16 עַל-אֶלְיָשָׁע וַיִּבְּאוּ לְקִרְאָתוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ-לּוֹ אֶרְצָהּ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִנֵּה-
 17 נָא בִּישׁ-אֵת-עֲבָדֶיךָ הַמְּשִׁים אֲנָשִׁים בְּנֵי-חֵלֶל בְּלִבּוֹ-נָא וַיִּבְקֹשׁוּ אֶת-
 18 אֶדְנֶיךָ פֶּן-יִשְׁאֹל רֹחַת יְהוָה וַיִּשְׁלַכְהוּ בְּאֶתֶד הַהָרִים אוֹ בְּאֶתֶת הַגִּיאֹת
 19 וַיֹּאמֶר לֹא תִשְׁלַחֶנּוּ וַיַּפְצְרוּ-בּוֹ עַד-בֹּשׁ וַיֹּאמֶר שְׁלַחֵנּוּ וַיִּשְׁלַחֵנּוּ הַמְּשִׁים
 20 אִישׁ וַיִּבְקֹשׁוּ שְׁלֹשָׁה יָמִים וְלֹא מָצְאוּהוּ וַיִּשְׁבּוּ אֵלָיו וְהָיָא יוֹשֵׁב
 21 בְּיַרְדֵּהוּ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הֲלֹא-אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם אֲלֵהֲלַכְנּוּ וַיֹּאמְרוּ אֲנָשִׁי
 22 הַעֲדִיל אֶל-אֶלְיָשָׁע הִנֵּה-נָא מוֹשֵׁב הָעִיר טוֹב כְּאֲשֶׁר אֶדְנִי רָאָה וְהַמָּוֶם
 23 רָעִים וְהָאָרֶץ מִשְׁפָּלָת וַיֹּאמֶר קְחוּ-לִי צִלְחִית חֲרָשָׁה וְשִׂימוּ לָם
 24 מֶלַח וַיִּקְחוּ אֵלָיו וַיִּצַּא אֶל-מוֹצָא הַמָּוֶם וַיִּשְׁלַךְ-לָם מֶלַח וַיֹּאמֶר
 25 כֹּה-אָמַר יְהוָה רַפְּאֵתוֹ לַמָּוֶם הָאֵלֶּה לֹא-יִהְיֶה מָשָׁם עוֹד מָוֶם
 26 וּמִשְׁפָּלָת וַיִּרְפּוּ הַמָּוֶם עַד הַיּוֹם הַזֶּה כְּדָבָר אֶלְיָשָׁע אֲשֶׁר דִּבֶּר וְכֹל
 27 מָשָׁם בְּיַתְּאֵל וְהָיָא יֵלֶה בְּדֶרֶךְ וַיַּעֲרִים קִשְׁיִים הָצִיף מִן-הַיָּרֵד
 28 וַיַּחֲסִימוּ-בּוֹ וַיֹּאמְרוּ לוֹ עֲלֶה סָרַח עֲלֶה סָרַח וַיִּפֹּן אַחֲרָיו וַיִּרְאֵם
 29 וַיִּקְלָם בָּשָׂם וַיְהִי וַהֲצִאֲתָה שְׁתֵּים דְּבִים מִן-חֲזֵזֶר וַהֲבִקְעִנָה מֵהֶם
 30 אַרְבָּעִים וַיִּטְּר וַלָּדִים וַיִּקְלָה מָשָׁם אֶל-תֵּד חֲבַרְמֶל וּמָשָׁם טָב שְׁמִירֹן וְכֹה

CAP. III. ג

וַיְהִי־הֵם בֶּן-אַתָּאב מֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְרוֹן בְּשָׁנָה שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה א
 לִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ שְׁתֵּים-עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיַּעֲשֶׂה הָרַע בְּעֵינֵי
 2 יְהוָה רַק לֹא כָאָבִי וְכָאֲמִי וְלִסֹּר אֶת-מִצְבַּת הַבַּעַל אֲשֶׁר עָשָׂה אָבִיו

3 רָכַב בַּחֲטָאוֹת יִרְבָּעָם בֶּן־נִבְטָא אֲשֶׁר־הִחֲטִיֵּא אֶת־יִשְׂרָאֵל דְּבַק לֹא־סָר
 4 מִמֶּנּוּ: וּמִיָּשֻׁעַ מֶלֶךְ־מוֹאָב הָיָה נֶקֶד וְהַשִּׁיב לְמַלְכֵּי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶה־
 ה אֵלֶּם פְּרִים וּמֵאֶה אֵלֶּה אֵילִים צָמֵר: וַיְהִי פְּמוֹת אֲחָאֵב וַיִּפְשַׁע מֶלֶךְ־
 6 מוֹאָב בְּמַלְכֵּי יִשְׂרָאֵל: וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ יְהוֹרָם בְּיוֹם הַהוּא מִשְׁמְרוֹן וַיִּפְקֹד
 7 אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל: וַיֵּלֶךְ וַיִּשְׁלַח אֶל־יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר מֶלֶךְ־
 מוֹאָב פָּשַׁע בְּרִי הַחֲלָה אֶתִּי אֶל־מוֹאָב לְמַלְחָמָה וַיֹּאמֶר אֶעֱלֶה כְּמִנִּי
 8 כְּמוֹךְ פְּעָמַי כְּעָמָךְ כְּסוּסֶיךָ: וַיֹּאמֶר אִי־זֶה הַדָּרֶךְ נֵעֲלֶה וַיֹּאמֶר
 9 הָרֶךְ מִדְּבַר אֲדוֹם: וַיֵּלֶךְ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וּמֶלֶךְ יְהוּדָה וּמֶלֶךְ אֲדוֹם וַיִּסְבּוּ
 הָרֶךְ שְׁבַעֶת יָמִים וְלֹא־הָיָה מַיִם לְמַחֲנֶה וּלְפָחֶמָה אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם:
 י וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֲחֵה פִּיר־קָרָא יְהוּדָה לְשִׁלְשֵׁת הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה
 11 לָתֵת אוֹתָם בְּרִד־מוֹאָב: וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט הֲאִין פֶּה נָבִיא לַיהוָה וְנִדְרָשָׁה
 אֶת־יְהוּדָה מֵאוֹתוֹ וַיֵּצֵן אַחֵד מֵעַבְדֵי מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר פֶּה אֶל־יָשׁוּעַ
 12 בֶּן־שָׁפָט אֲשֶׁר־צָצַק מַיִם עַל־יָדָיו אֲלֵיהֶם: וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט יֵשׁ אוֹתוֹ
 13 דְּבַר־יְהוָה וַיִּרְדּוּ אֵלָיו מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיְהוֹשָׁפָט וּמֶלֶךְ אֲדוֹם: וַיֹּאמֶר
 אֶל־יָשׁוּעַ אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מִדֶּ־לִי וְלָךְ לָךְ אֶל־נְבִיאֵי אֲבִיךָ וְאֶל־נְבִיאֵי
 אֻמָּךְ וַיֹּאמֶר לוֹ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֵל פִּיר־קָרָא יְהוּדָה לְשִׁלְשֵׁת הַמְּלָכִים
 14 הָאֵלֶּה לָתֵת אוֹתָם בְּרִד מוֹאָב: וַיֹּאמֶר אֶל־יָשׁוּעַ חִי־יְהוּדָה צָבָאוֹת אֲשֶׁר
 עָמְדוֹתִי לְפָנָיו כִּי לֹאִי פָנִי־יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֲנִי נִשְׂא אִם־צָבִיט
 טו אֵלָיךְ וְאִם־אֲרָאֶךָ: וַעֲתָה קְחוּ־לִי מִנְּגֹן וְהָיָה מִנְּגֹן הַמִּנְּגֹן וְתָהִי עָלָיו
 16 יַד יְהוָה: וַיֹּאמֶר פֶּה אָמַר יְהוָה עָשֵׂה הַנֶּחֱל הַזֶּה גְּבִירִים וְגִבִּים:
 17 פִּיר־כֶּה וְאָמַר יְהוָה לֹא־תִרְאוּ רֹחַ וְלֹא־תִרְאוּ גֶשֶׁם וְהַנֶּחֱל הַהוּא
 18 יִמְלֵא מַיִם וּשְׁתִּיתֶם אֹתָם וּמִקְנֵיכֶם וּבְהֵמָתְכֶם: וְנָקַל זֹאת בְּעֵינֶיךָ יְהוָה
 19 וְנָתַן אֶת־מוֹאָב בְּרִידְכֶם: וְהַפִּיחֶם כָּל־עִיר מִבְּצָר וְכָל־עִיר מִבְּחוּר
 וְכָל־עֵץ טוֹב תְּפִילוּ וְכָל־מַעֲיָנֵי־מַיִם תִּסְחָמוּ וְכָל הַחֲלָקָה הַשּׁוֹכֶה
 כ תִּקְאָבוּ בְּאַבְנִים: וַיְהִי בַּפֶּקֶד כַּעֲלֹת הַמִּנְחָה וְהַנֶּה־מַיִם בָּאִים מִהָרֶךְ
 21 אֲדוֹם וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אֶת־הַמַּיִם: וְכָל־מוֹאָב שָׁמְעוּ כִּי־עָלוּ הַמְּלָכִים
 לְחַלְתָּם בָּם וַיִּצְעֲקוּ מִכָּל חֹגֵר חֲגֹרָה וּמִעֲלָה וַיַּעֲמִדוּ עַל־הַגְּבוּל:
 22 וַיִּשְׁפִּימוּ בַּפֶּקֶד וַיִּשְׁמַשׁ זֶרְחָה עַל־הַמַּיִם וַיִּרְאוּ מוֹאָב מִנְּגִיד אֶת־
 23 הַמַּיִם אֲדָמִים כְּדָם: וַיֹּאמְרוּ הֵם זֶה הַחֲרָב נִתְּרָב הַמְּלָכִים וַיָּפּוּ אִישׁ
 24 אֶת־רֵעֵהוּ וַעֲתָה לְשַׁלֵּל מוֹאָב: וַיָּבֹאוּ אֶל־מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל וַיִּקְמוּ יִשְׂרָאֵל
 כה וַיָּפּוּ אֶת־מוֹאָב וַיִּנָּסוּ מִפְּנֵיהֶם וַיָּבֹי־בָהּ וְהַפֹּת אֶת־מוֹאָב: וְהַעֲרִים
 יִהְיֶינָם וְכָל־חֲלָקָה טוֹבָה וַיִּשְׁלִיכוּ אִישׁ־אֲבֹנוֹ וּמִלֵּאוֹתָ וְכָל־מַעֲנֵי־מַיִם

3. Verumtamen * in peccatis Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israël, adhaesit, nec recessit ab eis.

* 3 Reg. 15, 26. 34.

4. Porro Mesa rex Moab, nutriebat pecora multa, et solvebat regi Israël centum millia agnorum, et centum millia arietum cum velleribus suis.

5. Cumque mortuus fuisset Achab, praevanicatus est foedus, quod habebat cum rege Israël.

6. Egressus est igitur rex Ioram in die illa de Samaria, et recensuit universum Israël.

7. Misitque ad Iosaphat regem Iuda, dicens: Rex Moab recessit a me, veni mecum contra eum ad praelium. Qui respondit: Ascendam * qui meus est, tuus est; populus meus, populus tuus; et equi mei, equi tui.

* 2 Paral. 18, 3.

8. Dixitque: Per quam viam ascendemus? At ille respondit: Per desertum Idumaeae.

9. Perrexerunt igitur rex Israël, et rex Iuda, et rex Edom, et circumierunt per viam septem dierum, nec erat aqua exercitui, et iumentis, quae sequebantur eos.

10. Dixitque rex Israël: Heu, heu, heu! congregavit nos Dominus tres reges, ut traderet in manus Moab.

11. Et ait Iosaphat*: Estne hic propheta Domini, ut deprecemur Dominum per eum? Et respondit unus de servis regis Israël: Est hic † Eliseus filius Saphat, qui fundebat aquam super manus Eliae.

* 3 Reg. 22, 3. † 3 Reg. 19, 19. 21.

12. Et ait Iosaphat: Est apud eum sermo Domini. Descenditque ad eum rex Israël, et Iosaphat rex Iuda, et rex Edom.

13. Dixit autem Eliseus ad regem Israël*: Quid mihi et tibi est? vade ad prophetas patris tui, et matris tuae. Et ait illi rex Israël: Quare congregavit Dominus tres reges hos, ut traderet eos in manus Moab?

* 3 Reg. 17, 18.

14. Dixitque ad eum * Eliseus: Vivit Dominus exercituum, in cuius

conspectu sto, quod si non vultum Iosaphat regis Iudae erubescerem †, non attendissem quidem te, nec respexissem.

* 3 Reg. 18, 15. † Ps. 14, 4.

15. Nunc autem adducite mihi psalterem. Cumque caneret psalter, facta est super eum manus Domini, et ait:

16. Haec dicit Dominus: Facite alveum torrentis huius fossas, et fossas.

17. Haec enim dicit Dominus: Non videbitis ventum, neque pluviam; et alveus iste replebitur aquis, et bibetis vos, et familiae vestrae, et iumenta vestra.

18. Parumque est hoc in conspectu Domini; insuper tradet etiam Moab in manus vestras.

19. Et percutietis omnem civitatem munitam, et omnem urbem electam, et universum lignum fructiferum succidetis, cunctosque fontes aquarum obturabitis, et omnem agrum egregium operietis lapidibus.

20. Factum est igitur mane, quando sacrificium offerri solet, et ecce! aquae veniebant per viam Edom, et repleta est terra aquis.

21. Universi autem Moabitae audientes, quod ascendissent reges, ut pugnarent adversum eos*, convocaverunt omnes, qui accincti erant balteo desuper, et steterunt in terminis.

* Ios. 23, 2.

22. Primoque mane surgentes, et orto iam sole ex adverso aquarum, viderunt Moabitae e contra aquas rubras quasi sanguinem,

23. dixeruntque: Sanguis gladii est! pugnaverunt reges contra se, et caesi sunt mutuo; nunc perge ad praedam Moab.

24. Perrexeruntque in castra Israël; porro consurgens Israël, percussit Moab; at illi fugerunt coram eis. Venerunt igitur, qui vicerant, et percusserunt Moab,

25. et civitates * destruxerunt; et omnem agrum optimum, mittentes singuli lapides, repleverunt; et universos fontes aquarum obturave-

runt; et omnia ligna fructifera succiderunt, ita ut mori tantum fictiles remanerent; et circumdata est civitas a fundibulariis, et magna ex parte percussa.

* v. 19.

26. Quod cum vidisset rex Moab, praevaluisse scilicet hostes, tulit secum septingentos viros educentes gladium, ut irrumperent ad regem Edom; et non potuerunt.

27. Arripiensque filium suum primogenitum, qui regnaturus erat pro eo, obtulit holocaustum super murum; et facta est indignatio magna in Israël, statimque recesserunt ab eo, et reversi sunt in terram suam.

CAP. IV.

Eliseus mulieri aere alieno oppressae subvenit; varia eiusdem miracula narrantur.

1. Mulier autem quaedam de uxoribus Prophetarum clamabat ad Eliseum, dicens: Servus tuus vir meus mortuus est, et tu nosti, quia servus tuus fuit timens Dominum; et ecce! creditor venit, ut tollat duos filios meos ad serviendum sibi.

2. Cui dixit Eliseus: Quid vis, ut faciam tibi? Dic mihi, quid habes in domo tua? At illa respondit: Non habeo ancilla tua quidquam in domo mea, nisi parum * olei, quo ungar.

* 3 Reg. 17, 12.

3. Cui ait: Vade, pete mutuo ab omnibus vicinis tuis vasa vacua non pauca

4. Et ingredi, et clande ostium tuum, cum intrinsecus fueris tu, et filii tui; et mitte inde in omnia vasa haec; et cum plena fuerint, tolles.

5. Ivit itaque mulier, et clausit ostium super se, et super filios suos; illi offerebant vasa, et illa infundebat.

6. Cumque plena fuissent vasa, dixit ad filium suum: Affer mihi adhuc vas! Et ille respondit: Non habeo. Stetitque oleum.

7. Venit autem illa, et indicavit homini Dei. Et ille, vade, inquit, vende oleum, et redde creditori tuo;

tu autem, et filii tui vivite de reliquo.

8. Facta est autem quaedam dies, et transibat Eliseus per Sunam*; erat autem ibi mulier magna, quae tenuit eum, ut comederet panem; cumque frequenter inde transiret, divertebat ad eam, ut comederet panem.

* Ios. 19, 18.

9. Quae dixit ad virum suum: Animadverto, quod vir Dei sanctus est iste, qui transit per nos frequenter.

10. Faciamus ergo ei coenaculum parvum, et ponamus ei in eo lectulum, et mensam, et sellam, et candelabrum, ut cum venerit ad nos, maneat ibi.

11. Facta est ergo dies quaedam, et veniens divertit in coenaculum, et requievit ibi.

12. Dixitque ad Giezi puerum suum: Voca Sunamitidem istam! Qui cum vocasset eam, et illa stetisset coram eo,

13. dixit ad puerum suum: Loquere ad eam: Ecce! sedule in omnibus ministrasti nobis, quid vis ut faciam tibi? numquid habes negotium, et vis, ut loquar regi, sive principi militiae? Quae respondit: In medio populi mei habito.

14. Et ait: Quid ergo vult, ut faciam ei? Dixitque Giezi: Ne quaeras; filium enim non habet, et vir eius senex est.

15. Praecepit itaque, ut vocaret eam; quae cum vocata fuisset, et stetisset ante ostium,

16. dixit ad eam: In tempore isto, et in hac eadem hora, si vita comes * fuerit, habebis in utero filium. At illa respondit: Noli quaeso, domine mi, vir Dei! noli mentiri ancillae tuae.

* Gen. 18, 10. 14.

17. Et concepit mulier, et peperit filium, in tempore, et in hora eadem, qua dixerat Eliseus.

18. Crevit autem puer. Et cum esset quaedam dies, et egressus esset ad patrem suum, ad messorum,

וְסִלְמֹה וְכָל-עַם-טוֹב וַפִּילֹה עַד-הַשָּׂאִיר אֲבִינָה בְּקִיר הָרִשָּׁה וַיִּסְבּוּ
 הַכְּלָעִים וַיָּבוּהוּ: וַיֵּרָא מֶלֶךְ מִזָּאֵב כִּי-חֹזֶק מִמֶּנִּי הַמְּלָחָמָה וַיִּקַּח
 26 אוֹתוֹ שְׁבַע-מֵאוֹת אִישׁ שָׁלָה תָּרַב לְהַבְקִיעַ אֶל-מֶלֶךְ אָדָם וְלֹא רָכְלוֹ:
 וַיִּקַּח אֶת-בָּנוֹ הַבְּכוֹר אֲשֶׁר-יָמְלֹךְ הִתְחַזְּקוּ וַיַּעֲלֶהוּ עִלָּה עַל-הַחֲמָה
 27 וַיְהִי-קֶצֶף וַיָּדֹל עַל-יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ מֵעִירוֹ וַיָּשֻׁבוּ לְאָרֶץ:

ד

CAP. IV. ד

וַאֲשֶׁה אֶתֶּח מִנְשֵׁי בְנֵי-הַנְּבִיאִים צִעֲקָה אֶל-אֱלֹהֵי שָׁמַיִם לֵאמֹר עֲבֹדָה אִישׁ־י
 מִת וְאֶתָּה יְדֹעֶת כִּי עֲבֹדָה הָיָה רָבָא אֶת-יְהוָה וְהַנְּשִׁיחַ בָּא לְקַחַת
 אֶת-שְׁנֵי יוֹלְדָיו לוֹ לְעֹבְדִים: וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי אֱלִישָׁע מַה אֶעֱשֶׂה-לָּךְ הַיָּדִידִי
 2 לִי מִה-יִשְׁלָכְךָ בְּבֵית וְהֹאמֶר אֵין לְשִׁפְחָתְךָ כֹּל בְּבֵית כִּי אִם-אֶסְוֶה
 שָׁמָּן: וַיֹּאמֶר לְכִי שְׂאֲלִי-לָךְ פָּלִים מִן-הַחוּץ מֵאֵת פֶּלֶשֶׁתִּיכִי פָלִים
 3 רָקִים אֶל-תְּמַעֲיָרִי: וַיָּבֹאת וְסִגְרָה הִדְלֵת בַּעֲרָה וּבְעַד-בָּנוֹה וַיִּצְעֲקָה
 4 עַל פֶּלֶשֶׁתִּיכִים הָאֵלֶּה וְהַמָּלָא תַסְרִיעִי: וַהֲלָךְ מֵאִתּוֹ וַהֲסֹגֵר הִדְלֵה ה
 בַּעֲרָה וּבְעַד בָּנוֹה הִם מַעֲרִים אֵלֶיהָ וְהִיא מִיִּצְקָתָה: וַיְהִי וּבְמִלֵּאת
 6 הַפָּלִים וְהֹאמֶר אֶל-בָּנוֹה הַיִּישָׁה אֵלַי עוֹד פָּלִי וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֵין עוֹד
 פָּלִי וַיַּעֲמִד הַשָּׁמָן: וַתֵּבֵא וַתַּגִּיל לְאִישׁ הָאֵלֶּהִים וַיֹּאמֶר לְכִי מִכְרִי
 7 אֶת-הַשָּׁמָן וְשִׁלְמִי אֶת-נִשְׁכִּי וְאֶת כְּלִיכִי תַחֲרִי בַּחוּרִי: וַיְהִי הַיּוֹם
 8 וַיַּעֲבֹר אֱלִישָׁע אֶל-שׁוּגִים וְשָׁם אִשָּׁה גְדוֹלָה וַתַּחֲזֹק-בּוֹ לֵאכֹל-לֶחֶם וַיְהִי
 9 מִכִּי עָבְדָה וְסָר שָׁמָּה לֵאכֹל-לֶחֶם: וְהֹאמֶר אֶל-אִשָּׁה הַזֶּה-נָּא יְדֹעֶתִי
 10 כִּי אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא עָבַר עָלֵינוּ תַמִּיד: נַעֲשֶׂה-נָּא עֲלֵית-קִירִי
 11 קִטְפָה וְנִשְׁרִים לוֹ שָׁם מִנְּחָה וְשִׁלְחָן וְכֶסֶף וּמְנוּחָה וְהָיָה בְּבֵאוֹ אֵלֵינוּ וְסוֹר
 12 שָׁמָּה: וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֵא שָׁמָּה וְסוֹר אֶל-הַעֲלִיָּה וַיִּשְׁכַּב-שָׁמָּה: וַיֹּאמֶר
 13 אֶל-עֲבִידָיו נִגְדִי קָרָא לְשׁוּגֵמִית הַזֹּאת וַיִּקְרָא-לָהּ וַתַּמְכֵּד לַפָּנִי: וַיֹּאמֶר
 לוֹ אֲמַר-נָא אֵלֶיהָ הִנֵּה חֲרָדָה וְאֵלֵינוּ אֶת-פֶּלֶשֶׁתִּיכִי הַזֹּאת מַה
 14 לַעֲשׂוֹת לָךְ הַיֵּשׁ לְדַבֵּר-לָךְ אֶל-הַמֶּלֶךְ אוֹ אֶל-שׂוֹר הַצָּבָא וְהֹאמֶר בְּתוֹךְ
 15 עַמִּי אֲנִכִּי יִשְׁכַּת: וַיֹּאמֶר וּמַה לַּעֲשׂוֹת לָהּ וַיֹּאמֶר עֲרִיזִי אֲבָל בֶּן אֵין-
 14 לָהּ וְאִשָּׁה זָקֵן: וַיֹּאמֶר קְרָא-לָהּ וַיִּקְרָא-לָהּ וַתַּעֲמִד בַּפֶּתַח: וַיֹּאמֶר
 16 לַמּוֹעֵד הַזֶּה פָּעַת תִּחֶה אֹתִי הַבֶּקֶת בֶּן וְהֹאמֶר אֶל-אֲדֹנִי אִישׁ הָאֵלֶּהִים
 17 אֶל-תִּכְבֵּד בְּשִׁפְחָתְךָ: וַתַּחַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶךְ בֶּן לַמּוֹעֵד הַזֶּה פָּעַת הָיָה
 18 אֲשֶׁר-הִבֵּר אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע: וַיַּגִּדֵל הַיָּלֵד וַיְהִי הַיּוֹם וַיֵּצֵא אֶל-אֲבִיו

III. 25. v. נ"א ש IV. 1. v. העשרת וירא 2. v. לְכִי או לְכִי —

לְכִי ק' 3. v. יִשְׁכַּח — יִשְׁכַּח ק' 5. v. מִיִּצְקָתָה — מִיִּצְקָתָה ק' 7. v. נִשְׁכִּי או

נִשְׁכִּי — נִשְׁכִּי ק' 16. v. אֵתִי — אֵתִי ק' — אֵתִי ק'

19 אֶל-הַקְּצָרִים׃ וַיֹּאמֶר אֶל-אֶבְרָהָם רֹאשִׁי׃ רֹאשִׁי וַיֹּאמֶר אֶל-הַנָּעַר שְׂאֵהוּ
 כ אֶל-אִמּוֹ׃ וַיִּשְׁאַלְהוּ וַיְבָאֵהוּ אֶל-אִמּוֹ וַיֵּשֶׁב עַל-בְּרִכְיָה עַד-הָאֲחֵרִים׃
 21 וַיָּמָת׃ וַתַּעַל וַתִּשְׁכְּבֵהוּ עַל-מִשְׁתָּה אִישׁ הָאֲלֵהִים וַחֲסֹדָה בְּעֵדוֹ וַתֵּצֵא׃
 22 וַתִּקְרָא אֶל-אִשְׁתָּהּ וַתֹּאמֶר שְׁלַחַה נָא לִי אֶחָד מִן-חַנְּזָרִים וְאֶתָּה
 23 הָאֲחֻזּוֹת וְאֶרְוָצָה עַד-אִישׁ הָאֲלֵהִים וְאִשְׁוֹכַח׃ וַיֹּאמֶר מְדוּעַ אַתָּה
 24 הַלֵּכְתִּי אֵלָיו הַיּוֹם לֹא-הָדַשׁ וְלֹא שָׁפַח וַתֹּאמֶר שְׁלוֹם׃ וַתַּחֲבֹשׁ הָאֲזֹן
 וַתֹּאמֶר אֶל-נַגְּדָהּ נְהַג וְלֵךְ אֶל-תַּעֲצָר-לִי לְרֹכֵב פֶּרִי אִם-אֲמַרְתִּי לָךְ׃
 כה וַתֵּלֶךְ וַתָּבֹא אֶל-אִישׁ הָאֲלֵהִים אֶל-חֵר הַכְּרָמִל וַיְהִי כִּרְאוֹתָהּ אִישׁ-
 הָאֲלֵהִים אוֹתָהּ מִגֶּדֶר וַיֹּאמֶר אֶל-גִּיתָיוֹן נִגְדְּרוּ הִנֵּה חֲשֹׁנִים חֲפֹזִים׃
 26 עֲתָה רֹמֵן-נָא לְקִרְיָתָהּ וְאָמַר-לָהּ הַשְׁלוֹם לָךְ הַשְׁלוֹם לְאִשְׁתְּךָ הַשְׁלוֹם
 27 לְיָלֶדֶךָ וַתֹּאמֶר שְׁלוֹם׃ וַתָּבֹא אֶל-אִישׁ הָאֲלֵהִים אֶל-חֵר וַתַּחֲזֹק בְּרַגְלָיו
 וַיֵּשֶׁב גִּיתָיוֹן לְהַדְפָּה וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֲלֵהִים הֲרַפְּתָה לָּךְ כִּי-נִפְשָׁה מְרַחֲ-
 28 לָהּ וַיַּחֲזֶה חֲנָנִים מִמֶּנִּי וְלֹא חִזַּר לִי׃ וַתֹּאמֶר הַשְׁאֲלֵתִי בֶן מֵאֵת
 29 אֲדֹנִי הֲלוֹא אֲמַרְתִּי לֹא תִשְׁלַח אֹתִי׃ וַיֹּאמֶר לְגִיתָיוֹן חֲזֵר מִתְּנִיָּה וְלֵךְ
 מִשְׁעֲנֵתִי בִּדְרֶךְ וְלֵךְ פִּי חֲמֻצָא-אִישׁ לֹא תִכְרֹכֶנּוּ וְכִי-יִבְרַכְךָ אִישׁ לֹא
 ל תִּכְנָנֶנּוּ וְשִׁמְתָּ מִשְׁעֲנֵתִי עַל-פְּנֵי הַנָּעַר׃ וַתֹּאמֶר אִם הַנָּעַר חִי-וַיַּחֲזֶה
 31 וַחֲרִי נִפְשָׁה אִם-אֲעֻזָּבָה וַיִּקְסַם וַיֵּלֶךְ אַחֲרֶיהָ׃ וַיַּחֲזִי עֶבֶר לַפְּנִיָּהּם וַיֵּשֶׁם
 אֶת-חֲמִשְׁעָנָה עַל-פְּנֵי הַנָּעַר וְאֵין קוֹל וְאֵין קָשָׁב וַיֵּשֶׁב לְקִרְיָתָהּ וַיִּגְדֵּר-
 32 לוֹ לֵאמֹר לֹא הִסְרִיץ הַנָּעַר׃ וַיָּבֹא אֶל-יִשְׁעֵי חֲבִירָתָהּ וַהֲנִיָּה הַנָּעַל מֵת
 33 מִשְׁכָּב עַל-מִשְׁחָו׃ וַיָּבֹא וַיִּסְעֹר הַהֶלֶת בְּעֵד שְׁנֵיהֶם וַיַּחֲפֹל אֶל-יְהוָה׃
 34 וַיַּעַל וַיִּשְׁכָּב עַל-חֵילָד וַיִּשָּׁם פָּיו עַל-פָּיו וַיִּצְנִיּוּ עַל-צִירָיו וַכְּפִיו עַל-
 לה פָּפוֹ וַיִּגְדֵּר עָלָיו וַיָּתֵם בְּשׂוֹר הַיָּלֶד׃ וַיֵּשֶׁב וַיֵּלֶךְ בְּפִת אֶתָּה הַזֶּה וְאֶתָּה
 הַזֶּה וַיַּעַל וַיִּגְתֵּר עָלָיו וַיַּזְכֵּר הַנָּעַל עַד-שִׁבְעַת פַּעַמִּים וַיִּפְקַח הַנָּעַר
 36 אֶת-צִירָיו׃ וַיִּקְרָא אֶל-גִּיתָיוֹן וַיֹּאמֶר קְרָא אֶל-חֲשֹׁנִים הַזֵּאת וַיִּקְרָאָהּ
 37 וַתָּבֹא אֵלָיו וַיֹּאמֶר שְׂאִי בָנֶה׃ וַתָּבֹא וַתַּפֵּל עַל-רַגְלָיו וַתִּשְׁתַּחֲוֶה אַרְצָה
 38 וַתִּשְׁאַל אֶת-בָּנֶהּ וַתֵּצֵא׃ וְאַל-יִשָּׁע שָׁב הַגִּלְגָּל וְהִרְעֵב בְּאֶרֶץ וְגִבֹּר
 חֲזִיבֵיָאִים וַיִּשְׁבִּים לַפְּנִיּוֹ וַיֹּאמֶר לְנִעְזוֹ שְׁפַח הַסִּיר הַגָּדוֹלָה וַיִּשְׁלַח נְזִיד
 39 לְבִנֵּי חֲזִיבֵיָאִים׃ וַיֵּצֵא אֶתָּה אֶל-חֲשֹׁדָה לְלֶקֶט אוֹרֵת וַיִּמְצָא גִפְסֵן שְׂדֵה
 וַיִּלְקֹט מִמֶּנּוּ פַקְעֵת שְׂדֵה מְלֹא בָגָדוֹ וַיָּבֹא וַיַּפְשֵׁת אֶל-סִיר הַנְּזִיד כִּי-
 מ לֹא יִדָּעוּ׃ וַיִּצְקוּ לְאִנְשֵׁים לֵאכֹל וַיְהִי פֶאֶכֶלִם מִחֲנֹזֵד וַהֲמָה צִקְקִי
 41 וַיֹּאמְרוּ מוֹת בְּסִיר אִישׁ הָאֲלֵהִים וְלֹא יָכֹל לֵאכֹל׃ וַיֹּאמֶר יִקְחוּ-קִלְמָת

IV. 23. v. אֶתִּי — אֶתָּה ק' : הַלֵּכְתִּי — הַלֵּכְתָּ ק' : ע"כ

v. 34. כְּפִיו ק'

19. ait patri suo: Caput meum doleo, caput meum doleo. At ille dixit puero: Tolle, et duc eum ad matrem suam.

20. Qui cum tulisset, et duxisset eum ad matrem suam, posuit eum illa super genua sua, usque ad meridiem, et mortuus est.

21. Ascendit autem, et collocavit eum super lectulum hominis Dei, et clausit ostium; et egressa,

22. vocavit virum suum, et ait: Mitte mecum, obsecro, unum de pueris, et asinam, ut excurram usque ad hominem Dei, et revertar.

23. Qui ait illi: Quam ob causam vadis ad eum? hodie non sunt Calendae, neque Sabbatum. Quae respondit: Vadam.

24. Stravitque asinam, et praecipit puero: Mina, et propera, ne mihi moram facias in eundo; et hoc age, quod praecipio tibi.

25. Profecta est igitur, et venit ad virum * Dei in montem Carmeli. Cumque vidisset eam vir Dei e contra, ait ad Giezi puerum suum: Ecce, Sunamitis illa!

* c. 2 25.

26. Vade ergo in occursum eius, et dic ei: Rectene agitur circa te, et circa virum tuum, et circa filium tuum? Quae respondit: Recte.

27. Cumque venisset ad virum Dei in montem, apprehendit pedes eius; et accessit Giezi, ut amoveret eam. Et ait homo Dei: Dimitte illam; anima enim eius in amaritudine est, et Dominus celavit a me, et non indicavit mihi.

28. Quae dixit illi: Numquid petivi filium a domino meo? numquid * non dixi tibi: Ne illudas me?

* v. 15. 16.

29. Et ille ait ad Giezi: Accinge lumbos tuos, et tolle baculum meum in manu tua, et vade. Si occurrerit tibi homo, non salutes eum; et si salutaverit te quispiam, non respondeas illi; et pones baculum meum super faciem pueri.

30. Porro mater pueri ait: vivit * Dominus, et vivit anima tua! non

dimittam te. Surrexit ergo, et secutus est eam.

* c. 2, 2.

31. Giezi autem praecesserat ante eos, et posuerat baculum super faciem pueri, et non erat vox, neque sensus; reversusque est in occursum eius, et nuntiavit ei, dicens: Non surrexit puer.

32. Ingressus est * ergo Eliseus domum, et ecce! puer mortuus iacebat in lectulo eius.

* 3 Reg. 17, 19.

33. Ingressusque clausit ostium super se, et super puerum; et oravit * ad Dominum.

* Act. 9, 40.

34. Et ascendit, et incubuit super puerum; posuitque os suum super os eius, et oculos suos super oculos eius, et manus suas super manus eius; et incurvavit se super eum, et calefacta est caro pueri.

35. At ille reversus, deambulavit in domo semel huc atque illuc; et ascendit, et incubuit super eum; et oscitavit puer septies, aperuitque oculos.

36. At ille vocavit Giezi, et dixit ei: Voca Sunamitidem hanc! Quae vocata, ingressa est ad eum. Qui ait: Tolle filium tuum!

37. Venit illa, et corruit ad pedes eius, et adoravit super terram; tulitque filium suum, et egressa est.

38. Et Eliseus reversus est in Galgala. Erat autem fames in terra, et filii Prophetarum habitabant coram eo. Dixitque uni de pueris suis: Pone ollam grandem, et coque pulmentum filiis Prophetarum.

39. Et egressus est unus in agrum, ut colligeret herbas agrestes; invenitque quasi vitem sylvestrem, et collegit ex ea colocythis agri, et implevit pallium suum, et reversus concidit in ollam pulmenti; nesciebat enim, quid esset.

40. Infuderunt ergo socii, ut comederent; cumque gustassent de coctione, clamaverunt, dicentes: Mors in olla, vir Dei! Et non potuerunt comedere.

41. At ille: Afferte, inquit, fari-

nam! Cumque tulissent, misit in ollam, et ait: Infunde turbae, ut comedant. Et non fuit amplius quidquam amaritudinis in olla.

42. Vir autem quidam venit de Baalsalisa deferens viro Dei panes primitiarum, viginti panes hordeaceos, et frumentum novum in pera sua. At ille dixit: Da populo, ut comedat.

43. Responditque ei minister eius: Quantum * est hoc, ut apponam centum viris? Rursum ille ait: Da populo, ut comedat! haec enim dicit Dominus: Comedent, et supererit.

Marc. 8, 4. 6, 27.

44. Posuit itaque coram eis; qui * comederunt, et superfuit iuxta verbum Domini.

* Matth. 15, 37. Marc. 8, 8. Luc. 9, 17.

CAP. V.

Naaman a lepra mundat Eliseus. Giezi clam munera accipiens lepra inficitur.

1. Naaman princeps militiae regis Syriae erat vir magnus apud dominum suum, et honoratus; per illum enim dedit Dominus salutem Syriae; erat autem vir fortis et dives, sed leprosus.

2. Porro de Syria egressi fuerant latrunculi, et captivam duxerant de terra Israël puellam parvulam, quae erat in obsequio uxoris Naaman,

3. quae ait ad dominam suam: Utinam fuisset dominus meus ad Prophetam, qui est in Samaria! Profecto curasset eum a lepra, quam habet.

4. Ingressus est itaque Naaman ad dominum suum, et nuntiavit ei, dicens: Sic et sic locuta est puella de terra Israël.

5. Dixitque ei rex Syriae: Vade, et mittam litteras ad regem Israël. Qui cum profectus esset, et tulisset secum decem talenta argenti, et sex millia aureos et decem mutatoria vestimentorum;

6. detulit litteras ad regem Israël, in haec verba: Cum acceperis epistolam hanc, scito, quod miserim ad te Naaman servum meum, ut cures eum a lepra sua.

7. Cumque legisset rex Israël lit-

teras, scidit * vestimenta sua, et ait: Numquid † Deus ego sum, ut occidere possim, et vivificare, quia iste misit ad me, ut cures hominem a lepra sua? Animadvertite, et videte, quod occasiones quaerat adversum me.

* c. 6, 30. † Gen. 30, 2.

8. Quod cum audisset Eliseus vir Dei, scidisse videlicet regem Israël vestimenta sua, misit ad eum, dicens: Quare scidisti vestimenta tua? veniat ad me, et sciat esse Prophetam in Israël.

9. Venit ergo Naaman cum equis et curribus, et stetit ad ostium domus Elisei;

10. misitque ad eum Eliseus nuntium, dicens: Vade, et lavare septies in Iordane, et recipiet sanitatem caro tua, atque mundaberis.

11. Iratus Naaman recedebat, dicens: Putabam, quod egrederetur ad me, et stans invocaret nomen Domini Dei sui, et tangeret manu sua locum leprae, et curaret me.

12. Numquid non meliores sunt Abana et Pharphar fluvii Damasci omnibus aquis Israël, ut laver in eis, et munder? Cum ergo vertisset se, et abiret indignans,

13. accesserunt ad eum servi sui, et locuti sunt ei: Pater, etsi rem grandem dixisset tibi Propheta, certe facere debueras; quanto magis, quia nunc dixit tibi: Lavare, et mundaberis!

14. * Descendit, et lavit in Iordane septies iuxta sermonem viri Dei, et restituta est caro eius, sicut caro pueri parvuli, et mundatus est.

* Luc. 4, 27.

15. Reversusque ad virum Dei cum universo comitatu suo, venit, et stetit coram eo, et ait: Vere scio, quod non sit alius Deus in universa terra, nisi tantum in Israël. Obsecro itaque, ut accipias benedictionem a servo tuo.

16. At ille respondit: Vivit Dominus, ante quem sto, quia non accipiam. Cumque vim faceret, penitus non acquievit.

וַיִּשְׁלַח אֶל-הַסִּיר וַיֹּאמֶר צֶק לָעַם וַיֹּאכְלוּ וְלֹא הָיָה דִּבְרַר רַע בַּסִּיר;
וְאִישׁ בָּא מִבְּעַל שְׁלֵשָׁה וַיָּבֹא לְאִישׁ הָאֱלֹהִים לָחֶם בַּבּוּרִים
עֲשׂוּרִים-לָחֶם שְׁעָלִים וּבִרְמֶל בְּצֻקְלָו וַיֹּאמֶר תָּן לָעַם וַיֹּאכְלוּ; וַיֹּאמֶר
מִשְׁרָחוֹ מִדָּא אֶתָּן זֶה לִפְנֵי מֶלֶךְ אִישׁ וַיֹּאמֶר תָּן לָעַם וַיֹּאכְלוּ כִּי כֹה
אָמַר יְהוָה אֱכֹל וְהוֹתֵר; וַיִּתֵּן לַפְּנִיתָם וַיֹּאכְלוּ וַיּוֹתֵרוּ כְּדִבְרַי יְהוָה;
ה

CAP. V. ה

וַנַּעֲמָן שׂוֹר-צָבָא מֶלֶךְ-אַרָם הָיָה אִישׁ גָּדוֹל לִפְנֵי אֲדֹנָיו וַנִּשְׂא פָנָיו א
כִּי-כֹו נִתְּן-יְהוָה חֲשׂוֹנָה לְאַרָם וְהָאִישׁ הָיָה גִבּוֹר חֵיל מִצְרַע; וְאַרָם
רָצָא גִדּוּדִים וַיִּשְׁבּוּ מֵאַרְץ יִשְׂרָאֵל נַעֲרָה קַטְנָה וַתְּהִי לִפְנֵי אִשְׁתּ
נַעֲמָן; וְהָאִמָּר אֶל-גִּבְרָתָהּ אֲחִלִּי אֲדֹנִי לִפְנֵי הַנָּבִיא אֲשֶׁר בְּשִׁמְרוֹן אֹז
וַאֲסֹס אֹתוֹ מִצְרַעְתּוֹ; וַיָּבֹא וַיַּגִּד לְאֲדֹנָיו לֵאמֹר כִּזְאֹת וְכִזְאֹת הִבְרָה
הַנָּעֲרָה אֲשֶׁר מֵאַרְץ יִשְׂרָאֵל; וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ-אַרָם לָהּ בָּא וְאִשְׁלַחָה סֹפֵר
אֶל-מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּלְלָהּ וַיִּקַּח בָּיָדוֹ עֶשְׂרִי כִפְרֵי-כֶסֶף וַשְׁטַח אֶלפִּים זָהָב
וַעֲשֹׂר חֲלִיפוֹת בָּגְדִים; וַיָּבֹא הַסֹּפֵר אֶל-מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר וַעֲתָה
כִּבּוֹא הַסֹּפֵר הַזֶּה אֵלֶיךָ הִנֵּה שְׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ אֶת-נַעֲמָן עֲבָדִי וַאֲסַפְתּוֹ
מִצְרַעְתּוֹ; וַיְהִי כִּקְרָא מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל אֶת-הַסֹּפֵר וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר
הָאֱלֹהִים אֵלֵי לְחֵמִית וּלְחֵמִית כִּי-זֶה שְׁלַחְתָּ אֵלַי לְאִסּוֹס אִישׁ מִצְרַעְתּוֹ
כִּי אֶךְ-דְּעוֹנָא וְרֹאִי כִּי-מִתְאַנֶּה הוּא לִי; וַיְהִי כְשִׁמְעַ וְאֶלִישָׁע אִישׁ-
הָאֱלֹהִים כִּי-קָרַע מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל אֶת-בְּגָדָיו וַיִּשְׁלַח אֶל-הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר
לְמָה קָרַעְתָּ בְּגָדֶיךָ רְבֹא-נָא אֵלַי וַיֵּדַע כִּי יֵשׁ נָבִיא בְּיִשְׂרָאֵל; וַיָּבֹא
נַעֲמָן בְּסוּסָו וּבִרְכָבּוֹ וַיַּעֲמֵד פֶּתַח-חֲבֵרֹת לְאֶלִישָׁע; וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֶלִישָׁע
מִלֵּאָה לֵאמֹר הִלּוֹךְ וְרַחֲצֵת שִׁבְעַ-פְּעָמִים בִּיְרֵדָן וְיָשֹׁב בְּשֹׂרָה לָהּ וַיִּסְהַר;
וַיִּקְרָא נַעֲמָן וַיִּלְלֵה וַיֹּאמֶר הִנֵּה אֲמַרְתִּי אֵלַי וַיָּבֹא רְצוֹא וְעַמִּל וְקָרָא
בְּשֵׁם-יְהוָה אֱלֹהָיו וַהֲנִיחָה יָדוֹ אֶל-הַמָּקוֹם וְאִסּוֹס הַמִּצְוָה; הֲלֹא טוֹב
אֲכַלָה וּפְרָפֵר נְהִיחוֹת הַמֶּשֶׁק מִכֹּל מִיַּמֵּי יִשְׂרָאֵל הֲלֹא-אַרְתָּךְ בָּהֶם
וַיִּסְהַרְתִּי וַיִּפֶּן וַיִּלְלֵה בַּחֲמָה; וַיִּגְשׂוּ עֲבָדָיו וַיַּדְּבִנוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ אָבִי
דִּבְרַר גָּדוֹל הַנָּבִיא הַזֶּה אֵלֶיךָ הִלּוֹא תַעֲשֶׂה וְאָם כִּי-אָמַר אֵלֶיךָ רַחֵם
וַיִּסְהַר; וַיַּגִּד וַיִּשְׁבַּל בִּיְרֵדָן שִׁבְעַ פְּעָמִים כְּדִבְרַי אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיָּשֹׁב
בְּשׁוֹלוֹ כְּבֶשֶׂת נָעַר קָטָן וַיִּסְהַר; וַיָּשֹׁב אֶל-אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא וְכָל-
מִינְחָתוֹ וַיָּבֹא וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי וַיֹּאמֶר הִנֵּה-נָא וַיִּלְעָתִי כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל-
הָאָרֶץ כִּי אִם-בְּיִשְׂרָאֵל וַעֲתָה קַח-נָא בְרָכָה מֵאֵת עֲבָדֶיךָ; וַיֹּאמֶר חִי-
יְהוָה אֲשֶׁר-עֲמַדְתִּי לִפְנֵי אִם-אֶקַּח וַיִּפְצַר-בּוֹ לְקַחַת וַיִּמָּאֵן; וַיֹּאמֶר

נַעֲמָן וְלֹא רָחוּקָא לְעַבְדֵּךָ מִשְׁאֵל צָמֵד-פָּרָדִים אֲדַמָּה כִּי לֹא-יִנְעֹטָהּ
 18 עֹד עַבְדֵּךָ עִלָּה וְזָבַח לְאֱלֹהִים אֲחֵרִים כִּי אִם-לַיהוָה: לְדַבֵּר הַזֶּה
 וּסְלַח יְהוָה לְעַבְדֵּךָ כִּבּוּא אֲדָנִי בֵּית-רִמּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת שְׁמִי וְהָיָה
 נִשְׁעָנָה עַל-יָדַי וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן בְּהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן וּסְלַח-נָא
 19 יְהוָה לְעַבְדֵּךָ בְּדַבֵּר חַנּוּן: וַיֹּאמֶר לוֹ לָךְ לְשָׁלוֹם וַיֵּלֶךְ מֵאֵתוֹ כִּבְרָה
 כ אֶרֶץ: וַיֹּאמֶר גִּיתוֹי נַעֲרִי אֶל-יִשְׁעֵי אִישׁ-הָאֱלֹהִים הַזֶּה: חֲשֹׁךְ אֶרְבִּי
 אֶת נַעֲמָן הָאֶרֶמִי הַזֶּה מִקַּחַת מִיָּדוֹ אֶת אֲשֶׁר-הֵבִיא חִי-יְהוָה כִּי-אִם-
 21 רָצִיתִי אֲחֵרָיו וְלִקְחָתִי מֵאֵתוֹ מֵאִמָּה: וַיִּרְדּוּ גִיתוֹי אֲחֵרֵי נַעֲמָן וַיִּרְאֶה
 נַעֲמָן רֵץ אֲחֵרָיו וַיִּפֹּל מֵעַל הַמֶּרְכָּבָה לִקְרָאתוֹ וַיֹּאמֶר הַשְׁלוֹם:
 22 וַיֹּאמֶר: שְׁלוֹם אֲדֹנָי שְׁלָתָנִי לְאִמּוֹ הִנֵּה עָתָה זֶה בָּאוּ אֵלַי שְׁנֵי-נַעֲרִים
 מִחֵר אֶפְרַיִם מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים הַנִּה-נָא לָהֶם כִּפְר־פֶּסֶס וּשְׁמִי חַלְפֹּת
 23 בְּגִידִים: וַיֹּאמֶר נַעֲמָן הֲוֹאֵל קַח כִּפְרִים וַיַּפְרֵץ-בּוֹ וַיַּצֵּר כִּפְרִים פֶּסֶס
 בְּשְׁנֵי חֲרָטִים וּשְׁחִי חַלְפֹּת בְּגָדִים וַיִּתֵּן אֶל-שְׁנֵי נַעֲרָיו וַיִּשְׂאוּ לַפְּנֹי:
 24 וַיָּבֹא אֶל-חֲצִפֶּל וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיִּפְקֹד בְּבֵית וַיִּשְׁלַח אֶת-הָאֲנָשִׁים וַיִּלְכוּ:
 כה וְהָיָה-בָּא וַיַּעֲמִד אֶל-אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֶל-יִשְׁעֵי מֶאֵן גִּיתוֹי וַיֹּאמֶר לֹא-
 26 הִלֵּךְ עַבְדֶּךָ אֵנָּה וְאֵנָּה: וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֹא-לְבִי הִלֵּךְ כִּאֲשֶׁר הִפְּדָה אִישׁ
 מֵעַל מֶרְכָּבָתוֹ לִקְרָאתָהּ חַיֵּת לִקְחַת אֶת-חֲצִפֶּס וְלִקְחַת בְּגָדִים וַיִּזְחִים
 27 וַיִּבְרָמִים וַצֹּאן וַבָּקָר וְעַבְדִּים וּשְׁפָחוֹת: וַצִּבְעַת נַעֲמָן תִּדְבַּר-כִּבְרָה
 וַבִּזְרֻעָה לְעוֹלָם וַיֵּצֵא מִלְּפָנָיו מִצְרַע כְּשִׁלְג:

CAP. VI. ו

א וַיֹּאמְרוּ בְנֵי-הַנְּבִיאִים אֶל-אֶלְיָשָׁע הַיְּהוּדָא הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָנֹכְנוּ וְשִׁבְיָם
 2 נָשָׂם לַסִּנִּיָּה צָר מִמֶּנּוּ: נִלְכְּה-נָא עַד-חִירְהֵן וְנִקְחָה מִשָּׁם אִישׁ קוֹרָה
 3 אָחִית וְנַעֲשֶׂה-לָּנוּ שָׁם מָקוֹם לְשִׁבַת שָׁם וַיֹּאמֶר לָבוֹ: וַיֹּאמֶר הָאָחִיר
 4 הֲוֹאֵל נָא וְלָךְ אֶת-עַבְדֶּךָ וַיֹּאמֶר אָנִי אֵלָיִךְ: וַיֵּלֶךְ אִתָּם וַיָּבֹאוּ חִירְהֵנָת
 ה וַיִּגְזְרוּ הַעֲצִים: וַיְהִי הָאָחִיר מִפִּיל הַקּוֹרָה וְאֶת-חִירְהֵנָת נָפַל אֶל-חֲמִירִם
 6 וַיִּצָּעַק וַיֹּאמֶר אָחִית אֲדָנִי וְהָיָה שְׂאוֹל: וַיֹּאמֶר אִישׁ-הָאֱלֹהִים אֵנָּה
 נָפַל וַיִּרְאֶהוּ אֶת-הַמָּקוֹם וַיִּקְצֹב-עָלָיו וַיִּשְׁלַח שְׁמִי וַיֵּצֵא הַחֲבֵרֹל:
 8 7 וַיֹּאמֶר הָרִם לָךְ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקְחָהּ: וַיִּמְלֵךְ אֹרֶם הָיָה נִלְחָם בְּיִשְׂרָאֵל
 9 וַיִּזְעַץ אֶל-עַבְדָּיו לֵאמֹר אֶל-מָקוֹם פִּלְגִי אֶלְמִנִי תִּהְיֶנָּתִי: וַיִּשְׁלַח אִישׁ
 הָאֱלֹהִים אֶל-מֶלֶךְ וְיִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַשְׁמִיר מֵעַבֵּר הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי-שָׁם
 י אֲרִם נַחֲתִים: וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ וְיִשְׂרָאֵל אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ אִישׁ-

V. 18. v. 19. ע"כ. v. 20. נ"א מִצְרַע.

v. 25. מֶאֵן — מֶאֵן ק'.

17. Dixitque Naaman: Ut vis! sed, obsecro, concede mihi servo tuo, ut tollam onus duorum burdonum de terra; non enim faciet ultra servus tuus holocaustum, aut victimam diis alienis, nisi Domino.

18. Hoc autem solum est, de quo depreceris Dominum pro servo tuo, quando ingreditur dominus meus templum Remmon, ut adoret; et illo innitente super * manum meam, si adoravero in templo Remmon, adorante eo in eodem loco, ut ignoscat mihi Dominus servo tuo pro hac re.

* c. 7, 2.

19. Qui dixit ei: Vade in pace! Abiit ergo ab eo electo terrae tempore.

20. Dixitque Giezi puer viri Dei: Pepercit Dominus meus Naaman Syro isti, ut non acciperet ab eo, quae attulit; vivit Dominus, quia curram post eum, et accipiam ab eo aliquid.

21. Et secutus est Giezi post tergun Naaman; quem cum vidisset ille currentem ad se, desiliit de curru in occursum eius, et ait: Rectene sunt omnia?

22. Et ille ait: Recte! Dominus meus misit me ad te dicens: Modo venerunt ad me duo adolescentes de monte Ephraim, ex filiis Prophetarum; da eis talentum argenti, et vestes mutatorias duplices.

23. Dixitque Naaman: Melius est, ut accipias duo talenta. Et coegit eum, ligavitque duo talenta argenti in duobus saccis, et duplicia vestimenta, et imposuit duobus pueris suis, qui et portaverunt coram eo.

24. Cumque venisset iam vesperi, tulit de manu eorum, et reposuit in domo, dimisitque viros, et abierunt.

25. Ipse autem ingressus, stetit coram domino suo. Et dixit Eliseus: Unde venis Giezi? Qui respondit: Non ivit servus tuus quoquam.

26. At ille ait: Nonne cor meum

in praesenti erat, quando reversus est homo de curru suo in occursum tui? Nunc igitur accepisti argentum, et accepisti vestes, ut emas oliveta, et vineas, et oves, et boves, et servos, et ancillas.

27. Sed et lepra * Naaman adhaerebit tibi, et semini tuo, usque in sempiternum. Et egressus est ab eo leprosus † quasi nix.

* 2 Reg. 3, 29. † Exod. 4, 8. Num. 12, 10.

CAP. VI.

Eliseus regem Israël admonet, ubi rex Syriae posuerit insidias. Rex Syriae illum vult capere; sed frustra.

1. Dixerunt autem filii Prophetarum ad Eliseum: Ecce! locus, in quo habitamus coram te, angustus est nobis.

2. Eamus usque ad Iordanem, et tollant singuli de silva materias singulas, ut aedificemus nobis ibi locum ad habitandum. Qui dixit: Ite!

3. Et ait unus ex illis: Veni ergo et tu cum servis tuis. Respondit: Ego veniam.

4. Et abiit cum eis. Cumque venissent ad Iordanem, caedebant ligna.

5. Accidit autem, ut cum unus materiam succidisset, caderet ferrum securis in aquam: exclamavitque ille, et ait: Heu, heu, heu! domine mi, et hoc ipsum mutuo acceperam.

6. Dixit autem homo Dei: Ubi cecidit? At ille monstravit ei locum. Praecidit ergo lignum, et misit illic; natavitque ferrum,

7. et ait: Tolle! Qui extendit manum, et tulit illud.

8. Rex autem Syriae pugnabat contra Israël, consiliumque inivit cum servis suis, dicens: In loco illo et illo ponamus insidias.

9. Misit itaque vir Dei ad regem Israël, dicens: Cave, ne transeas in locum illum; quia ibi Syri in insidiis sunt.

10. Misit itaque rex Israël ad locum, quem dixerat ei vir Dei, et

praeoccupavit eum, et observavit se ibi non semel neque bis.

11. Conturbatumque est cor regis Syriae pro hac re; et convocatis servis suis, ait: Quare non indicatis mihi, quis proditor mei sit apud regem Israël?

12. Dixitque unus servorum eius: Nequaquam, dominem rex! sed Eliseus Propheta, qui est in Israël, indicat regi Israël omnia verba, quaecumque locutus fueris in conclave tuo.

13. Dixitque eis: Ite, et videte, ubi sit; ut mittam, et capiam eum. Annuntiaveruntque ei, dicentes: Ecce in Dothan!

14. Misit ergo illuc equos et currus, et robur exercitus; qui cum venissent nocte, circumdederunt civitatem.

15. Consurgens autem diluculo minister viri Dei, egressus, vidit exercitum in circuitu civitatis, et equos et currus; nuntiavitque ei, dicens: Heu, heu, domine mi! quid faciemus?

16. At ille respondit: Noli timere! plures enim * nobiscum sunt, quam cum illis.

* 2 Paral. 32, 7.

17. Cumque orasset Eliseus, ait: Domine! aperi oculos huius, ut videat. Et aperuit oculos pueri, et vidit; et ecce! mons plenus equorum, et curruum igneorum, in circuitu Elisei.

18. Hostes vero descenderunt ad eum; porro Eliseus oravit ad Dominum, dicens: Percute, obsecro, gentem hanc caecitate! Percussitque * eos Dominus, ne viderent, iuxta verbum Elisei.

* Gen. 19, 11.

19. Dixit autem ad eos Eliseus: Non est haec via, neque ista est civitas; sequimini me, et ostendam vobis virum, quem quaeritis. Duxit ergo eos in Samariam.

20. Cumque ingressi fuissent in Samariam, dixit Eliseus: Domine! aperi oculos istorum, ut videant. Aperuitque Dominus oculos eorum,

et viderunt se esse in medio Samariae.

21. Dixitque rex Israël ad Eliseum, cum vidisset eos: Numquid percutiam eos, pater mi?

22. At ille ait: Non percuties; neque enim cepisti eos gladio, et arcu tuo, ut percutias *; sed pone panem, et aquam coram eis, ut comedant et bibant, et vadant ad dominum suum.

Proverb. 25, 21.

23. Appositaque est eis ciborum magna praeparatio, et comederunt et biberunt, et dimisit eos, abieruntque ad dominum suum, et ultra non venerunt latrones Syriae in terram Israël.

24. Factum est autem post haec, congregavit Benadad rex Syriae, universum exercitum suum, et ascendit, et obsidebat Samariam.

25. Factaque est fames magna in Samaria; et tamdiu obsessa est, donec venundaretur caput asini octoginta argenteis, et quarta pars cabi stercoreis columbarum quinqué argenteis.

26. Cumque rex Israël transiret per murum, mulier quaedam exclamavit ad eum, dicens *: Salva me Domine, mi rex!

* 2 Reg. 14, 4.

27. Qui ait: Non te salvat Dominus; unde te possum salvare? de area, vel de torculari? Dixitque ad eam rex: Quid tibi vis? Quae respondit:

28. Mulier ista dixit mihi: Da filium tuum, ut comedamus eum hodie, et filium meum comedamus cras.

29. Coximus * ergo filium meum, et comedimus. Dixitque ei die altera: Da filium tuum, ut comedamus eum. Quae abscondit filium suum.

* Deut. 28, 53.

30. Quod cum audisset rex, scidit * vestimenta sua, et transibat per murum. Viditque omnis populus cili-
cium, quo vestitus erat ad carnem intrinsecus.

* c. 5, 7.

- 11 הָאֱלֹהִים וְהַזְהִירָהּ וַנִּשְׁמְרֵם לֹא־אֶתֶת וְלֹא שְׁתִּים: וַיִּסְעַל לֵב מֶלֶךְ־
 אֲרָם עַל־הַדָּבָר הַזֶּה וַיִּקְרָא אֶל־עֲבָדָיו וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הֲלֹא תִגְדּוּ
 12 לִי מִי מִשְׁלָנִי אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמְרוּ אֶחָד מֵעֲבָדָיו לֹא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
 כִּי־אֱלִישֶׁעַ הַנָּבִיא אֲשֶׁר בְּיִשְׂרָאֵל יִגְדֵל לַמֶּלֶךְ וַיִּשְׂרָאֵל אֶת־הַדָּבָרִים
 13 אֲשֶׁר תִּדְבָּר בַּחֲדָר מִשְׁכַּבְּךָ: וַיֹּאמֶר לָכֵן וַיֵּרָאֵי אֵיכָתָה הוּא וַאֲשֶׁלַח
 14 וַאֲפָתָחוּ וַיִּגְדֵּלֵהוּ לֵאמֹר הִנֵּה בְדֹתָן: וַיִּשְׁלַח שְׁמָה סוֹסִים וָרֶכֶב וַתֵּרֶל
 15 כֶּבֶד וַיָּבֹאוּ לְזֶלָה וַיִּסְפוּ עַל־הָעִיר: וַיִּשְׁפֹּכִם מִשְׁלַח אִישׁ הָאֱלֹהִים טו
 16 לָקוּם וַיֵּצֵא וַהֲזִיחַ תֵּיִל סוֹבֵב אֶת־הָעִיר וְסוֹס וָרֶכֶב וַיֹּאמֶר נִעְדֹּו אֲלֵיו
 17 אָהָה אֲדֹנִי אֵיכָה נִעֲשִׂיתָ: וַיֹּאמֶר אֶל־הִירָא כִּי רַבִּים אֲשֶׁר אָתָּנוּ מֵאֲשֶׁר
 18 אוֹתָם: וַיַּחֲפֹּל אֱלִישֶׁעַ וַיֹּאמֶר יְהוָה פִּקֹּח־נָא אֶת־עֵינָיו וַיִּרְאֶה וַיִּפְקַח
 19 יְהוָה אֶת־עֵינֵי הַנָּעִר וַיֵּרָא וַהֲזִיחַ הָחָר מֵלֵא סוֹסִים וָרֶכֶב אֲשֶׁר סָבִיבָת
 20 אֱלִישֶׁעַ: וַיִּגְדֵּהוּ אֲלֵיו וַיַּחֲפֹּל אֱלִישֶׁעַ אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר חֵד־נָא אֶת־
 21 הָעִיר־הַזֹּאת בַּסְּנוּרִים וַיִּפֹּם בַּסְּנוּרִים כְּדָבָר אֱלִישֶׁעַ: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
 22 אֱלִישֶׁעַ לֹא־זֶה הַדֶּרֶךְ וְלֹא־זֶה הָעִיר לָכֵן אֲחֲזִי וְאֹזְלִיכֶה אֹתְכֶם אֶל־
 23 הָאִישׁ אֲשֶׁר תִּבְשָׁטוּן וְלֵלָה אוֹתָם שְׁמֹרֶנָה: וַיְהִי כַּבָּאֵם שְׁמֹרֹן וַיֹּאמֶר
 24 אֱלִישֶׁעַ יְהוָה פִּקֹּח אֶת־עֵינֵי־אָפֶה וַיִּרְאֻ וַיִּפְקַח יְהוָה אֶת־עֵינֵיהֶם
 25 וַיֵּרָאֵי וַהֲזִיחַ בַּחוּץ שְׁמֹרֹן: וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־אֱלִישֶׁעַ כִּי־אֲתָו
 26 אוֹתָם הָאָפֶה אָפֶה אָבִי: וַיֹּאמְרוּ לֹא תִפֹּחַ הָאֲשֶׁר שָׁבִית בְּתַרְבֹּךְ
 27 וַיִּבְשָׁשְׁתָּהּ אֶתָּה מִכָּה שׁוֹם לָחֶם וּמִים לַפְּנִיהֶם וְדֹאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּלְכְּבוּ
 28 אֶל־אֲדֹנֵיהֶם: וַיִּכְלֶה לָחֶם בָּרֶה גְדוֹלָה וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂבְּלוּ וַיִּלְכְּבוּ
 29 אֶל־אֲדֹנֵיהֶם וְלֹא־יִסְפוּ עוֹל גְּדוּדֵי אֲרָם לָבֹא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: וַיְהִי
 30 אַחֲרֵי־כֵן וַיִּקְבֹּץ בֶּן־הַדָּד מֶלֶךְ־אֲרָם אֶת־כָּל־מַחֲנֵהוּ וַיַּעַל וַיַּצֵּר עַל־
 31 שְׁמֹרֹן: וַיְהִי רַעֲב גְּדוֹל בְּשְׁמֹרֹן וַהֲזִיחַ צָרִים עָלֶיהָ עַד הָיוּת רֹאשִׁי־
 32 חֲמוֹל בְּשִׁמְנִים כֶּסֶה וָרֶבֶעַ חֶקֶב חָרִי וַיָּנִים בְּתַמְשָׁה כֶּסֶה: וַיְהִי מֶלֶךְ
 33 יִשְׂרָאֵל עֹבֵר עַל־הַחֲמָה וְאִשָּׁה צָעֲקָה אֲלָיו לֵאמֹר הוֹשִׁיעָה אֲדֹנִי
 34 הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמְרוּ אֶל־יוֹשִׁיעָה יְהוָה מֵאֵין אוֹשִׁיעָה חֲמַן־חֲלָן אוֹ מִן־
 35 הַחֶקֶב: וַיֹּאמֶר־לָהּ הַמֶּלֶךְ מִה־לָּךְ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הִזָּאת אָמְרָה אֲלֵי
 36 חֲמַן אֶת־בְּנֵה וַנֹּאכְלֶנָּה הַיּוֹם וְאֶת־בְּנֵי נֹאכַל מִחֲרִי: וַנִּבְשָׁל אֶת־בְּנֵי
 37 וַנֹּאכְלֶהוּ וַאֲמַר אֲלֵיהָ בָּיִת הָאֲחֵר חֲמַן אֶת־בְּנֵה וַנֹּאכְלֶנָּה וַתַּחֲבֹא אֶת־
 38 בָּנֶיהָ: וַיְהִי כַשֵּׁמֶשׁ הַמֶּלֶךְ אֶת־הַדָּבָר הָאִשָּׁה וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו וַהֲוֹאֵל
 39 עָבַר עַל־הַחֲמָה וַיֵּרָא הָעָם וַהֲזִיחַ הַשָּׁק עַל־בָּשָׂרוֹ מִבֵּיתוֹ: וַיֹּאמֶר כֹּה־

VI. v. 10. 'רָה אוֹ 'רָה — 'רָו ק' v. 13. 'כָּה אוֹ 'כָּה —

'כָּו ק' v. 25. חֲרִי־יֹנִים — דְּבִיּוֹנִים ק'

וַעֲשֶׂה-לִּי אֱלֹהִים וְכֵן יִסָּתֵם אִם-יַעֲמֹד רֹאשׁ אֱלֹהֵי בְּנֵי-שֹׁפָט עָלָיו
 32 הַיּוֹם: וְאֶלְיָשָׁע יָשָׁב בְּבֵיתוֹ וַחֲזַקְנָיו וְשִׁבְרִים אָתּוֹ וַיִּשְׁלַח אִישׁ מִבָּנָיו
 בָּטָרִם רֹבֵא הַמִּלְאָךְ אֵלָיו וַהּוּא ׀ אָמַר אֶל-הַזְּקֵנִים הֲלֹאֲתֶם כִּי-שָׁלַח
 בְּנֵי-הַמְּרֻצָּת הַזֶּה לְהַסִּיר אֶת-רֹאשִׁי רָאוּ ׀ כִּבְּא הַמִּלְאָךְ סָגְרוּ הַזֵּלֶת
 33 וַלְחַצְתֶּם אֹתוֹ בַּזֵּלֶת הַלּוֹא קוֹל רָגְלִי אֲדֹנָי אַחֲרָיו: עוֹדְנִי מִדְּבַר עֲמָם
 וְהִנֵּה הַמִּלְאָךְ יֹרֵד אֵלָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה-זֹאת הָרֶעֱה מֵאֵת יְהוָה מֵה-
 אוֹתִיר לִיהוָה עוֹד:

CAP. VII. ז

א וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי שֹׁמְעוֹ דְּבַר-יְהוָה כֵּן ׀ אָמַר יְהוָה כִּפְתָּ ׀ מִחֵר סָאָה-
 2 סָלַח בְּשִׁקֶּל וְסִאתִים שְׁעָרִים בְּשִׁקֶּל בְּשֹׁעַר שְׁמֹרוֹן: וַיַּעַן הַשְּׁלִישׁ אֲשֶׁר
 לְמֶלֶךְ נִשְׁעַן עַל-יָדוֹ אֶת-אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר הִנֵּה יְהוָה עֲשֶׂה אַרְבּוֹת
 בְּשִׁמְרִים הַיְּתִידָה הַדְּבָר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הַזְּקֵנָה רֹאֵה בְּעֵינֶיךָ וּמִשְׁם לֹא
 3 תֵּאכַל: וְאַרְבָּעָה אֲנָסִים הָיוּ מִצָּרְעִים פָּתַח הַשְּׁעָר וַיֹּאמְרוּ אִישׁ
 4 אֶל-רֵעֵהוּ מֵה אֲנַחְנוּ וְשִׁבְרִים פָּה עַד-מָתְנוּ: אִם-אֲמַרְנוּ נִבּוֹא תִּצִּיר
 וְהָרֵעַב בְּעִיר וּמָתְנוּ שָׁם וְאִם-דִּשְׁבְּנוּ פָה וּמָתְנוּ וְעִתָּה לָבוֹ וְנִפְלָה אֶל-
 5 מַחֲנֶה אֲלֵם אִם-יִחַיְנוּ נַחֲיָה וְאִם-יָמִיתְנוּ וּמָתְנוּ: וַיִּקְמוּ בְּנִשְׁתָּה לָבוֹא
 אֶל-מַחֲנֶה אֲרָם וַיִּבְּאוּ עַד-קֶצֶה מַחֲנֶה אֲלֵם וְהִנֵּה אִין-שָׁם אִישׁ:
 6 וְאֲדָרִי הַשְּׁמִיעַ ׀ אֶת-מַחֲנֶה אֲלֵם קוֹל רָכָב וְקוֹל סוּס קוֹל תֵּיִל וְגִדּוֹל
 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-אֲחֵיו הִנֵּה שֹׁכֵר-עֲלֵינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת-מַלְכֵי הַחֲתָיִם
 7 וְאֶת-מַלְכֵי מִצְרַיִם לָבוֹא עָלֵינוּ: וַיִּקְוֹמוּ וַיִּנְוֹסוּ בְּנִשְׁתָּה וַיַּעֲזֹבוּ אֶת-
 אֲחֵלֵיהֶם וְאֶת-סוּסֵיהֶם וְאֶת-חֲמֹרֵיהֶם הַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר הָיָא וַיִּנְוֹסוּ אֶל-
 8 נַפְשָׁם: וַיִּבְּאוּ הַמִּצְרָעִים הָאֵלֶּה עַד-קֶצֶה הַמַּחֲנֶה וַיִּבְּאוּ אֶל-אֶחָד אֶחָד
 וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁאֲלוּ מִשָּׁם כֶּסֶף וְזָהָב וּבְגָדִים וַיִּלְכוּ וַיִּשְׁמְנוּ וַיִּשְׁבּוּ
 9 וַיִּבְּאוּ אֶל-אֶחָד אֶחָד וַיִּשְׁאֲלוּ מִשָּׁם וַיִּלְכוּ וַיִּשְׁמְנוּ: וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-
 רֵעֵהוּ לֹא-כֵן ׀ אֲנַחְנוּ עֲשִׂים תַּיִם הַזֶּה יוֹם-בְּשֻׁרָה הוּא וְאֲנַחְנוּ מִחֲשִׁים
 וְחִפְרֵנוּ עַד-אֹר תִּפְקֹר וּמִצָּאֵנוּ עוֹן וְעִתָּה לָבוֹ וְנִבְּאָה וְנִגְיֶדָה בֵּית
 10 הַמֶּלֶךְ: וַיִּבְּאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל-שֹׁעַר הָעִיר וַיִּגְיְדוּ לָהֶם לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל-
 מַחֲנֶה אֲלֵם וְהִנֵּה אִין-שָׁם אִישׁ וְקוֹל אֲרָם כִּי אִם-חֲסוּס אֲסוּר
 11 וְהַחֲמֹר אֲסוּר וְאֲחֵלִים כַּאֲשֶׁר הִמָּח: וַיִּקְרָא הַשְּׁעָרִים וַיִּגְיְדוּ בֵּית
 12 הַמֶּלֶךְ פְּנִימָה: וְלִקְס הַמֶּלֶךְ לָלֶחֶ וַיֹּאמֶר אֶל-עֲבָדָיו אֲגִידָה-נָא לָכֶם
 אֶת אֲשֶׁר-עָשׂוֹ לָנוּ אֲרָם הֲדָעוּ כִּי-רַעֲבִים אֲנַחְנוּ וַיִּצָּאוּ מִן-הַמַּחֲנֶה

VI. 32. v. 7 ר' דנישה VII. 2. v. 2 "א ה' 3. v. 3 המטרת מצורע 11. v. 2 "א

ויקרא

31. Et ait rex *: Haec mihi faciat Deus, et haec addat! si steterit caput Elisei filii Saphat super ipsum hodie.

* 3 Reg. 19, 2.

32. Eliseus autem sedebat in domo sua, et senes sedebant cum eo. Praemisit itaque virum; et antequam veniret nuntius ille, dixit ad senes: Numquid scitis, quod miserit filius homicidae hic, ut praecidatur caput meum? Videte ergo, cum venerit nuntius, claudite ostium, et non sinatis eum introire; ecce! enim * sonitus pedum domini eius post eum est.

* 3 Reg. 14, 6.

33. Adhuc illo loquente eis, apparuit nuntius, qui veniebat ad eum. Et ait: Ecce *! tantum malum a Domino est; quid amplius expectabo a Domino?

Amos. 3, 8.

CAP. VII.

Eliseus in Samaria praedicit frumenti abundantiam mox futuram. Territi a Deo Syri obsidionem solvunt.

1. Dixit autem Eliseus: Audite verbum Domini: Haec * dicit Dominus: In tempore hoc cras modius similae uno statere erit, et duo modii hordei statere uno, in porta Samariae.

* v. 16.

2. Respondens unus de ducibus *, super cuius manum rex incumbibat, homini Dei, ait: Si Dominus fecerit etiam cataractas in coelo, numquid poterit esse, quod loqueris? Qui ait: Videbis oculis tuis, et inde non comedes.

* c. 15, 18.

3. Quatuor ergo viri erant leprosi iuxta introitum portae *, qui dixerunt ad invicem: Quid hic esse volumus donec moriamur?

* Lev. 13, 46.

4. Sive ingredi voluerimus civitatem, fame moriemur; sive mauserimus hic, moriendum nobis est; venite ergo, et transfugiamus ad castra

Syriae. Si pepercerint nobis *, vivemus; si autem occidere voluerint, nihilominus moriemur.

* Ester. 4, 16.

5. Surrexerunt ergo vesperi, ut venirent ad castra Syriae. Cumque venissent ad principium castrorum Syriae, nullum ibidem reppererunt.

6. Siquidem Dominus sonitum audiri fecerat in castris Syriae, curruum et equorum, et exercitus plurimi; dixeruntque ad invicem: Ecce! mercede conduxit adversum nos rex Israël reges Hethaeorum et Aegyptiorum, et venerunt super nos.

7. Surrexerunt ergo, et fugerunt in tenebris, et dereliquerunt tentoria sua, et equos et asinos in castris, fugeruntque, animas tantum suas salvare cupientes.

8. Igitur cum venissent leprosi illi ad principium castrorum, ingressi sunt unum tabernaculum, et comederunt, et biberunt; tuleruntque inde argentum, et aurum, et vestes, et abierunt, et absconderunt; et rursum reversi sunt ad aliud tabernaculum, et inde similiter auferentes absconderunt.

9. Dixeruntque ad invicem: Non recte facimus; haec enim dies boni nuntii est. Si facuerimus, et noluerimus nuntiare usque mane, sceleris arguemur; venite, eamus, et nuntiemus in aula regis.

10. Cumque venissent ad portam civitatis, narraverunt eis, dicentes: Irimus ad castra Syriae, et nullum ibidem reperimus hominem, nisi equos, et asinos alligatos, et fixa tentoria.

11. Ierunt ergo portarii, et nuntiaverunt in palatio regis intrinsecus.

12. Qui surrexit nocte, et ait ad servos suos: Dico vobis, quid fecerint nobis Syri: Sciunt, quia fame laboramus, et ideo egressi sunt de castris, et latitant in agris, dicentes;

Cum egressi fuerint de civitate, capiemus eos vivos, et tunc civitatem ingredi poterimus.

13. Respondit autem unus servorum eius: Tollamus quinque equos, qui remanserunt in urbe (quia ipsi tantum sunt in universa multitudine Israël, alii enim consumpti sunt) et mittentes, explorare poterimus.

14. Adduxerunt ergo duos equos, misitque rex in castra Syrorum, dicens: Ite, et videte!

15. Qui abierunt post eos usque ad Iordanem. Ecce! autem omnis via plena erat vestibibus, et vasis, quae proiecerant Syri cum turbarentur; reversique nuntii indicaverunt regi.

16. Et egressus populus diripuit castra Syriae; factusque est modius similiae statere uno, et duo modii hordei statere uno *, iuxta verbum Domini.

* v. 1.

17. Porro rex ducem illum, in cuius manu incumbebat, constituit ad portam; quem conculcavit turba in introitu portae, et mortuus est, iuxta quod locutus fuerat vir Dei, quando descenderat rex ad eum.

18. Factumque est secundum sermonem viri Dei, quem dixerat regi, quando ait: Duo modii hordei statere uno erunt, et modius similiae statere uno, hoc eodem tempore cras in porta Samariae;

19. quando responderat dux ille viro Dei, et dixerat *: Etiamsi Dominus fecerit cataractas in coelo, numquid poterit fieri, quod loqueris? Et dixit ei: Videbis oculis tuis, et inde non comedes.

* v. 2.

20. Evenit ergo ei, sicut praedictum fuerat, et conculcavit eum populus in porta, et mortuus est.

CAP. VIII.

Post septennem famem mulier Sunamitis reddit, agrosque et bona sua recuperat. Eliseus Benadad praedicit moriturum, et Hazaël regnatum.

1. Eliseus autem locutus est ad mulierem *, cuius vivere fecerat filium, dicens: Surge, vade tu et domus tua, et peregrinare, ubicumque repereris: vocavit enim Dominus famem, et veniet † super terram septem annis.

* c. 4, 35. † Gen. 41, 30.

2. Quae surrexit, et fecit iuxta verbum hominis Dei; et vadens cum domo sua, peregrinata est in terra Philisthiim diebus multis.

3. Cumque finiti essent anni septem, reversa est mulier * de terra Philisthiim, et egressa est, ut interpellaret regem pro domo sua, et pro agris suis.

* Ruth. 1, 6.

4. Rex autem loquebatur cum Giezi puero viri Dei, dicens: Narra mihi omnia magnalia, quae fecit Eliseus.

5. Cumque ille narraret regi, quo modo mortuum suscitasset, apparuit mulier, cuius vivificaverat filium clamans ad regem pro domo sua, et pro agris suis. Dixitque Giezi! Domine, mi rex! haec est mulier, et hic est filius eius, quem suscitavit Eliseus.

6. Et interrogavit rex mulierem, quae narravit ei. Deditque ei rex eunuchum unum, dicens: Restitue ei omnia, quae sua sunt, et universos redditus agrorum, a die, qua reliquit terram usque ad praesens.

7. Venit quoque Eliseus Damascus, et Benadad rex Syriae aegrotabat, nunciaveruntque ei, dicentes: Venit vir Dei huc!

8. Et ait rex ad Hazaël: Tolle tecum munera, et vade in occursum

לחֲבֹכֶכֶה בַּהֲשֹׁדָהּ לֵאמֹר כִּי־נִצָּאָה מִן־הָעִיר וְנִתְפָּשׂוּ חַיִּים וְאֶל־הָעִיר
 נָבֹא: וַיַּעַן אֶחָד מֵעַבְדָּיו וַיֹּאמֶר וַיִּקְחוּ־נָא חֲמִשָּׁה מִן־הַסּוֹסִים
 הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר נִשְׁאָרוּ־בָהּ הֵנּוּ כָּל־הַחֲמֹן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִשְׁאָרוּ־
 בָּהּ הֵנּוּ כָּל־הַחֲמֹן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־תָּמּוּ וְנִשְׁלְּחָה וְנִרְאָה: וַיִּקְחוּ שְׁנֵי
 רֶכֶב סוֹסִים וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אַחֲרֵי מַחֲנֵה־אָרֶם לֵאמֹר לְכוּ וּרְאוּ: וַיָּלְכוּ שְׁנֵי
 אַחֲרֵיהֶם עַד־הַיַּרְדֵּן וְהָיָה כָּל־הַיָּרֵךְ מִלֵּאָה בַּגָּדִים וּבְלִים אֲשֶׁר־
 הִשְׁלִיכוּ אָרֶם בַּהֲחֻפּוֹם וַיָּשְׁבוּ הַמִּלֻּחִים וַיִּגְדּוּ לַמֶּלֶךְ: וַיֵּצֵא הָעָם וַיִּבְנוּ
 אֶת מַחֲנֵה אָרֶם וַיְהִי סָאֵה־סֵלֶת בְּשָׁקֶל וְסָאֵתִים שְׁעָרִים בְּשָׁקֶל כְּדָבָר
 יְהוָה: וְהַמֶּלֶךְ הִפְקִיד אֶת־הַשְּׁלִישׁ אֲשֶׁר־נִשְׁעַן עַל־יָדוֹ עַל־הַשִּׁיעָר
 וַיִּרְמְסֵהוּ הָעָם בַּשִּׁיעָר וַיָּמָת פָּאֲשֶׁר הֶפֶל אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הֶפֶר
 בָּרַדְתָּ הַמֶּלֶךְ אֵלָיו: וַיְהִי כְּדָבָר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר
 סָאֵתִים שְׁעָרִים בְּשָׁקֶל וְסָאֵה־סֵלֶת בְּשָׁקֶל יִהְיֶה כַּעַת מִיּוֹר בַּשִּׁיעָר
 שְׁמִרְוֹן: וַיַּעַן הַשְּׁלִישׁ אֶת־אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר וְהָיָה יְהוָה עֹשֶׂה
 אֲרֻבֹת בְּשָׂמִים יִהְיֶה כְּדָבָר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הִנֵּה רָאָה בְּעֵינַיָהּ וּמָשָׁם
 לֹא תֵאָבֵל: וַיַּחֲזִקוּ בָּן וַיִּרְמְסוּ אֹתוֹ הָעָם בַּשִּׁיעָר וַיָּמָת:

כ

ח

CAP. VIII. ח

וַאֲלִישָׁע הֶפֶר אֶל־הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־הִתְיָחָה אֶת־בָּנָהּ לֵאמֹר קוּמִי וּלְכוּ א
 אִתִּי וּבִיתִי: וַיָּגִיר בְּאִשֶּׁר תִּגְוִירִי כִּי־קָרָא יְהוָה לְרֹעֵב וְגַם־בָּא אֶל־
 הָאָרֶץ שְׁבַע שָׁנִים: וְהָקֵם הָאִשָּׁה וַתַּעַשׂ כְּדָבָר אִישׁ הָאֱלֹהִים וַתֵּלֶךְ
 הִיא וּבִיתָהּ וַתֵּגֶר בָּאָרֶץ פְּלִשְׁתִּים שְׁבַע שָׁנִים: וַיְהִי מִקְצֵה שְׁבַע
 שָׁנִים וַתָּשָׁב הָאִשָּׁה מֵאָרֶץ פְּלִשְׁתִּים וַתֵּצֵא לְעֵצֶק אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־
 בֵּיתָהּ וְאֶל־שָׂדֶה: וְהַמֶּלֶךְ מִדְּבַר אֶל־גִּתְּזִי נָעַר אִישׁ־הָאֱלֹהִים לֵאמֹר
 סִפְרָה־נָּא לִּי אֵת פְּלִי־הַגְדֻלוֹת אֲשֶׁר־עָשָׂה אֵלִישָׁע: וַיְהִי הוּא־מְסַפֵּר
 לַמֶּלֶךְ אֶת־אֲשֶׁר חָתְיָה אֶת־חֲמֹתָ וְהָיָה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־הִתְיָחָה אֶת־בָּנָהּ
 צִיָּקָה אֶל־הַמֶּלֶךְ עַל־בֵּיתָהּ וְעַל־שָׂדֶה וַיֹּאמֶר גִּתְּזִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ זֹאת
 הָאִשָּׁה וְהָיָה בָּנָהּ אֲשֶׁר־הִתְיָחָה אֵלִישָׁע: וַיִּשְׁאֵל הַמֶּלֶךְ לָאִשָּׁה וַתִּסְפֶּר־
 לוֹ וַיַּחֲזִקֶנָּה הַמֶּלֶךְ סָרִיס אֶחָד לֵאמֹר הָשִׁיב אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לָהּ וְאֵת
 כָּל־תְּבוּאָת הַשָּׂדֶה מִיּוֹם עֲזָבָהּ אֶל־הָאָרֶץ וְעַד־עַתָּה: וַיָּבֹא אֲלִישָׁע
 הַמְּשִׁיךְ וּבֶן־הַדָּר מִלֶּךְ־אָרֶם חָלָה וַיַּגִּדְלוּ לֵאמֹר בָּא אִישׁ הָאֱלֹהִים
 עַד־הָנֹחַ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־חֲזַחְלָל קַח בְּרֹדֶךְ מִנְּחָה וְלֵךְ לִקְרֹאת

8

VII. v. 12. בַּהֲשֹׁדָהּ — בַּשָּׂדֶה ק' v. 13. הַחֲמֹן — הַמִּזֵּן ק'

v. 15. בַּהֲחֻפּוֹם — בַּחֻפּוֹם ק' v. 20. ע"כ v. 1. VIII. אִתִּי —

אִתָּה ק' v. 6. לֹא מֵעַתָּה

אִישׁ הָאֱלֹהִים וְהַרְשֵׁת אֶת־יְהוָה מֵאוֹתוֹ לֵאמֹר הָאֲחִיהָ מִחֲלִי זֶה׃
 9 וַיִּלְךָ חֲזָאֵל לְקִרְאָתוֹ וַיִּפְלֹת מִנֹּחַה בִּידָיו וְכָל־טוֹב הַפִּיטָן מִשָּׂא אֲרָצָיִם
 גָּמַל וַיָּבֹא וַיַּעֲמֵד לְפָנָיו וַיֹּאמֶר בְּנֶה בֶן־הַדָּר מִלֶּךְ־אַרֶם שְׁלַחְנִי אֵלָיָה
 י לֵאמֹר הָאֲחִיהָ מִחֲלִי זֶה׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲלִישָׁע לֵךְ אֲמַר־לָא חֲנָה
 11 תַּחֲיָה וְהָרָאֵנִי יְחִוָּה כִּי־מוֹת רָמוֹת׃ וַיַּעֲמֵד אֶת־פָּנָיו וַיִּשָּׂם עַד־בֶּשֶׂת
 12 וַיִּבְכֶּה אִישׁ הָאֱלֹהִים׃ וַיֹּאמֶר חֲזָאֵל מִדּוּעַ אֲדֹנִי בָכָה וַיֹּאמֶר כִּי יִדְעָתִי
 אֵת אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה לְבְנִי יִשְׂרָאֵל רָעָה מִבְּעִרְיָהֶם תִּשְׁלַח בָּאֵשׁ וּבַחֲרִירָהֶם
 13 בַּתָּרֵב תַּהַרְגֵם וְעַלְלֵיהֶם תַּרְשִׁישׁ וְהַרְתִּיהֶם חֲבָקֻב׃ וַיֹּאמֶר חֲזָאֵל כִּי
 מִה עֲבָדְךָ הַפֶּלֶב כִּי נַעֲשֶׂה הַדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה וַיֹּאמֶר אֲלִישָׁע הָרָאֵנִי
 14 יְחִוָּה אֶהְיֶה מִלֶּךְ עַל־אַרֶם׃ וַיִּלְךָ מֵאֵת אֲלִישָׁע וַיָּבֹא אֶל־אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר
 טו לֹא מִה־אֲמַר לָךְ אֲלִישָׁע וַיֹּאמֶר אֲמַר לִי חֲנָה תַּחֲיָה׃ וַיְהִי מִמַּחֲרָת
 וַיִּקַּח חֲמֻכְבָּר וַיִּטְבֵּל בַּמַּיִם וַיַּפְרֹשׁ עַל־פָּנָיו וַיָּמָת וַיִּמְלֶךְ תַּחֲזָאֵל
 16 תַּחֲמִיו׃ וּבִשְׁנַת חֲמִשׁ לְיוֹרָם בֶּן־אַחָאֵב מִלֶּךְ יִשְׂרָאֵל • וַיְהוֹשֻׁעַ
 17 מִלֶּךְ יְהוּדָה • מִלֶּךְ יְהוֹרָם בֶּן־יְהוֹשֻׁעַ מִלֶּךְ יְהוּדָה׃ בֶּן־שְׁלֹשִׁים
 18 וּשְׁתַּיִם שָׁנָה חָנָה בְּמִלְכּוֹ וּשְׁמִנָּה שָׁנָה מִלֶּךְ בִּירוּשָׁלַם׃ וַיִּלְךָ בְּנֵרְוָה׃
 מִלְכֵי יִשְׂרָאֵל כְּאֲשֶׁר עָשׂוּ בֵּית אַחָאֵב כִּי בֵּית־אַחָאֵב הָיָה־לּוֹ לְאִשָּׁה
 19 וַיַּעַשׂ חָרָע בְּעֵינֵי יְחִוָּה׃ וְלֹא־אָבָה יְחִוָּה לְהַשְׁתִּית אֶת־יְהוּדָה לְמַעַן
 כ דָּוִד עֲבָדוֹ כְּאֲשֶׁר אָמַר־לּוֹ לֵהֲלֹךְ לִי נִיר לְבָנָיו כָּל־הַיָּמִים׃ בְּדָמָיו פָּשַׁע
 21 אֱדוֹם מִסָּתַח יִרְיָהוּדָה וַיִּמְלְכוּ עָלֵיהֶם מִלֶּךְ׃ וַיַּעֲבֹר יוֹרָם צִיּוֹרָה
 וְכָל־הַרְקָב עִמּוֹ וַיַּהֲרִי־הוּא קָם לַיְלָה וַיָּפֹת אֶת־אֱדוֹם הַסָּבִב אֵלָיו וְאֵת
 22 שָׂרֵי הָרֶכֶב וַיִּגָּס הָעָם לְאַהֲלָיו׃ וַיַּפְשֵׁעַ אֱדוֹם מִתַּחַת יִרְיָהוּדָה עַד
 23 הַיָּם הַזֶּה אִזּוֹ תַּפְשֵׁעַ לְבָנָה בַּעַת תַּחֲרִיא׃ וַיָּחַר דְּבָרֵי יוֹרָם וְכָל־אֲשֶׁר
 24 עָשָׂה תִּלְאֲתָם כְּחוֹבִים עַל־סֹפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמִלְכֵי יְהוּדָה׃ וַיִּשָּׁכַב
 יוֹרָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרָ עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֶךְ אַחֲזִיהוּ בֶן־
 כה תַּחֲמִיו׃ בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם־עֶשְׂרִי שָׁנָה לְיוֹרָם בֶּן־אַחָאֵב מִלֶּךְ יִשְׂרָאֵל
 26 מִלֶּךְ אַחֲזִיהוּ בֶן־יְהוֹרָם מִלֶּךְ יְהוּדָה׃ בֶּן־עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה אַחֲזִיהוּ׃
 בְּמִלְכּוֹ וּשְׁנָה אֶחָת מִלֶּךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ עֲתַלְיָהוּ בַת־עֲמָרִי מִלֶּךְ־
 27 יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּלְךָ בְּחָרָל בֵּית אַחָאֵב וַיַּעַשׂ חָרָע בְּעֵינֵי יְחִוָּה כְּבֵית אַחָאֵב
 28 כִּי חָתָן בֵּית־אַחָאֵב הָיָה׃ וַיִּלְךָ אֶת־יוֹרָם בֶּן־אַחָאֵב לְמִלְחָמָה עִם־
 29 חֲזָאֵל מִלֶּךְ־אַרֶם בְּרָמָה גִּלְעָד וַיָּפּוּ אַרְמִים אֶת־יוֹרָם׃ וַיָּשָׁב יוֹרָם חֲמָלָה
 לַהֲרַפָּא בְּיִזְרְעָאֵל מִן־חֲמָפִים אֲשֶׁר יָבָהוּ אַרְמִים בְּרָמָה בַּחֲלָחִמוֹ

VIII. 10. v. 10. לָו ק * — * אֵין בִּנ"א v. 17. שָׁנָה — שְׁלִים ק

v. 19. נ"א וְלִבְנָיו v. 21. בַּמֶּס' בִּיר

virī Dei, et consule Dominum per eum, dicens: Si evadere potero de infirmitate mea hac?

9. Ivit igitur Hazaël in occursum eius, habens secum munera, et omnia bona Damasci, onera quadraginta camelorum. Cumque stetisset coram eo, ait: Filius tuus Benadad rex Syriae misit me ad te, dicens: Si sanari potero de infirmitate mea hac?

10. Dixitque ei Eliseus: Vade, dic ei: Sanaberis! porro ostendit mihi Dominus*, quia morte morietur.

* c. 1, 4.

11. Stetitque cum eo, et conturbatus est usque ad suffusionem vultus*; flevitque vir Dei.

* c. 2, 17. Luc. 19, 41.

12. Cui Hazaël ait: Quare dominus meus flet? At ille dixit: Quia scio, quae factururus sis filiis Israël mala*. Civitates eorum munitas igne succendes, et iuvenes eorum interficies gladio, et parvulos eorum elides, et praegnantem divides.

* c. 13, 7.

13. Dixitque Hazaël: Quid enim sum* servus tuus canis, ut faciam rem istam magnam? Et ait Eliseus: Ostendit† mihi Dominus, te regem Syriae fore.

* 1 Reg. 24, 15. † 3 Reg. 19, 15.

14. Qui cum recessisset ab Eliseo, venit ad dominum suum. Qui ait ei: Quid dixit tibi Eliseus? At ille respondit: Dixit mihi: Recipies sanitatem.

15. Cumque venisset dies altera, tulit stragulum, et infudit aquam, et expandit super faciem eius; quo mortuo, regnavit Hazaël pro eo.

16. Anno quinto Ioram filii Achab regis Israël, et Iosaphat regis Iuda, regnavit Ioram filius Iosaphat rex Iuda.

17. * Triginta duorum annorum erat, cum regnare coepisset, et octo annis regnavit in Ierusalem.

* 2 Paral. 21, 5.

18. Ambulavitque in viis regum Israël, sicut ambulaverat domus

Achab; filia enim Achab erat uxor eius; et fecit, quod malum est in conspectu Domini.

19. * Noluit autem Dominus perdere Iudam, propter David servum suum, sicut promiserat ei†, ut daret illi lucernam, et filiis eius cunctis diebus.

* 2 Reg. 7, 16. † 2 Reg. 7, 13.

20. * In diebus eius recessit Edom, ne esset sub Iuda, et constituit sibi regem.

* Gen. 27, 40. 2 Paral. 21, 2 — 10.

21. Venitque Ioram Seira, et omnes currus cum eo; et surrexit nocte, percussitque Idumaeos, qui eum circumdederant, et principes curruum, populus autem fugit in tabernacula sua.

22. Recessit ergo Edom, ne esset sub Iuda, usque ad diem hanc. Tunc recessit et Lobna in tempore illo.

23. Reliqua autem sermonum Ioram, et universa, quae fecit, nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda?

24. Et dormivit Ioram cum patribus suis, sepultusque est cum eis in civitate David, et regnavit Ochozias filius eius pro eo.

25. * Anno duodecimo Ioram filii Achab regis Israël regnavit Ochozias filius Ioram regis Iudae.

* 2 Paral. 22, 1 — 6.

26. Viginti duorum annorum erat Ochozias, cum regnare coepisset, et uno anno regnavit in Ierusalem; nomen matris eius Athalia * filia Amri regis Israël.

* c. 11, 1.

27. Et ambulavit in viis domus Achab; et fecit, quod malum est coram Domino, sicut domus Achab; gener enim domus Achab fuit.

28. Abiit quoque cum Ioram filio Achab, ad praeliandum contra Hazaël regem Syriae in Ramoth Galaad*, et vulneraverunt Syri Ioram.

* c. 9, 15.

29. Qui reversus est, ut curaretur in Iezrahel; quia vulneraverant eum Syri in Ramoth praeliantem

contra Hazaël regem Syriae. Porro Ochozias filius Ioram rex Iuda, descendit invisere Ioram filium Achab in Iezrahël, quia aegrotabat ibi.

CAP. IX.

Eliseus mittit, qui ungat Iehu in regem Israël. Ioram et Ochozias occiduntur. Iezabelem, e fenestra praecipitatam, canes comedunt iuxta Eliae prophetiam.

1. Eliseus autem propheta vocavit unum de filiis Prophetarum, et ait illi: Accinge lumbos tuos, et tolle lenticulam olei hanc in manu tua, et vado in Ramoth Galaad.

* c. 4, 29. Iob. 38, 3.

2. Cumque veneris illuc, videbis Iehu filium Iosaphat filii Namsi; et ingressus suscitabis eum de medio fratrum suorum, et introduces in interius cubiculum.

* 3 Reg. 19, 16.

3. Tenensque lenticulam olei, fundes super caput eius, et dices: Haec dicit Dominus: Unxi te regem super Israël. Aperiesque ostium, et fugies, et non ibi subsistes.

* 2 Paral. 22, 7.

4. Abiit ergo adolescens puer Prophetae in Ramoth Galaad,

5. et ingressus est illuc. Ecce! autem principes exercitus sedebant, et ait: Verbum mihi ad te, o princeps! Dixitque Iehu: Ad quem ex omnibus nobis? At ille dixit: Ad te, o princeps!

6. Et surrexit et ingressus est cubiculum; at ille fudit oleum super caput eius, et ait: Haec dicit Dominus Dens Israël: Unxi te regem super populum Domini Israël.

7. et percuties domum Achab domini tui, et ulciscar sanguinem servorum meorum Prophetarum, et sanguinem omnium servorum Domini, de manu Iezabel.

8. * Perdamque omnem domum Achab; et interficiam de Achab mingentem ad parietem, et clausum, et novissimum in Israël.

* 3 Reg. 21, 21.

9. Et dabo domum Achab, sicut domum Ieroboam filii Nabat, et sicut domum Baasa filii Ahia.

* 3 Reg. 15, 29. † 3 Reg. 16, 3. 21, 22, 23.

10. Iezabel quoque comedent canes in agro Iezrahel, nec erit, qui sepeliat eam. Apernitque ostium, et fugit.

11. Iehu autem egressus est ad servos domini sui; qui dixerunt ei: Rectene sunt omnia? quid venit insanus iste ad te? Qui ait eis: Nostis hominem, et quid locutus sit.

* c. 5, 21.

12. At illi * responderunt: Falsum est, sed magis narra nobis. Qui ait eis: Haec et haec locutus est mihi, et ait: Haec dicit Dominus: Unxi te regem super Israël.

* 1 Reg. 3, 17.

13. Festinaverunt itaque, et unusquisque tollens pallium suum posuerunt sub pedibus eius, in similitudinem tribunalis, et cecinerunt tuba, atque dixerunt: Regnavit Iehu.

14. Coniuravit ergo Iehu filius Iosaphat filii Namsi contra Ioram; porro Ioram obsederat Ramoth Galaad, ipse et omnis Israël, contra Hazaël regem Syriae.

* c. 8, 28.

15. Et reversus fuerat, ut curaretur in Iezrahel propter vulnera*, quia percusserant eum Syri, praecipientem contra Hazaël regem Syriae. Dixitque Iehu: Si placet vobis, nemo egrediatur profugus de civitate, ne vadat, et nuntiet in Iezrahel.

* c. 8, 28.

16. Et ascendit, et profectus est in Iezrahel; Ioram enim aegrotabat ibi, et Ochozias rex Iuda descendebat ad visitandum Ioram.

17. Igitur speculator*, qui stabat super turrim Iezrahel, vidit globum Iehu venientis, et ait: Video ego globum. Dixitque Ioram: Tolle currum, et mitte in occursum eorum, et dicat vadens: Rectene sunt omnia?

* 2 Reg. 18, 24.

18. Abiit ergo, qui ascenderat currum, in occursum eius, et ait: Haec dicit rex*: Pacatane sunt omnia? Dixitque Iehu: Quid tibi et paci? transi, et sequere me! Nuntiavit quoque speculator, dicens: Venit nuntius ad eos, et non revertitur.

* 1 Reg. 16, 4.

19. Misit etiam currum equorum

אֶת־חֲזִקְהָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם וְאֶתְּזִיחֹהוּ בֶן־יְהוֹרָם מֶלֶךְ יְהוּדָה וְיָרָד לְרֵאוֹת
אֶת־יֹדָם בֶּן־אַחְזָב בְּיֹזְרְעָאֵל כִּי־חָלָה הָיָא:

ט

CAP. IX. ט

- וְאֶלְיָשָׁע הַנָּבִיא קָרָא לְאַחֵר מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים וַיֹּאמֶר לוֹ הֲגֵר מִתְּנֶה א
וְקַח פֶּה הַשָּׁמֶן הַזֶּה בְּיָדְךָ וְלֶךְ רֵמֶת גִּלְעָד: וּבָאתָ שָׁמָּה וְרָאִיתָ־לְשֶׁם 2
יְהוֹא בֶן־יְהוֹשָׁפָט בֶּן־נִמְשִׁי וּבָאתָ וְחִסַּמְתָּ מִתּוֹךְ אֲחָיו וְקִבַּאתָ אֹתוֹ
תָּהָר בַּחֲדָר: וְלִקְחָתָּ פֶה־הַשָּׁמֶן וְיָצַקְתָּ עַל־רֹאשׁוֹ וַאֲמַרְתָּ כֹּה־אָמַר 3
יְהוָה מִשְׁחִיתִיךָ לְמֶלֶךְ אֶל־יִשְׂרָאֵל וּפְתַחְתָּ הַגִּלְתָּ וְנִסְתַּח וְלֹא תִחַפֶּה:
וְלֶךְ הַגֵּר הַגֵּר הַנֶּעֱרַר הַנָּבִיא רֵמֶת גִּלְעָד: וַיָּבֹא וְהָיָה שָׂרִי הַחֵיל וְיִשָּׁרִים 4
וַיֹּאמֶר דְּבַר לִי אֵלֶיךָ הַשָּׂר וַיֹּאמֶר יְהוֹא אֶל־מִי מִפְּלָנִי וַיֹּאמֶר אֵלֶיךָ
הַשָּׂר: וַיָּקָם וַיָּבֹא תַּבְּרָה וַיִּצָּק הַשָּׁמֶן אֶל־רֹאשׁוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה־אָמַר 6
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִשְׁחִיתִיךָ לְמֶלֶךְ אֶל־עַם יְהוָה אֶל־יִשְׂרָאֵל:
וְהִפְתִּיתָ אֶת־בֵּית אַחְזָב אֲדִירָה וְנִסְמַתִּי דָּמִי וְעַבְדִּי הַנְּבִיאִים וְדָמִי 7
כָּל־עַבְדִּי יְהוָה מִיָּד אִיזָבֵל: וְאַבְדָּר כָּל־בֵּית אַחְזָב וְהִכְרַתִּי לְאַחְזָב 8
מִשְׁתָּרִן בָּקִיר וְעֶצֶר וְעֶזְרָב בְּיֹזְרְעָאֵל: וְנִתְחַלִּי אֶת־בֵּית אַחְזָב כְּבֵית 9
רָדְעָם בְּרִנְכָט וּכְבֵית בַּעֲשָׂא בֶן־אַחִיהָ: וְאֶת־אִיזָבֵל וְאֶכְלוּ הַכְּלָבִים י
בַּחֲלָק יֹזְרְעָאֵל וְאֵין כֹּבֵד וּפְתַח הַגִּלְתָּ וַיָּנָס: וַיְהוֹא רָצָא אֶל־עַבְדִּי 11
אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הַשָּׁלוֹם מֵהַיּוֹעַ בְּא־הַמִּשְׁטָע הַזֶּה אֵלֶיךָ וַיֹּאמֶר אֵלֵיהֶם
אַתֶּם יַדְעֶתֶם אֶת־הָאִישׁ וְאֶת־שִׁיתוֹ: וַיֹּאמְרוּ שֶׁקֶר הַגֵּר־נָא לָנוּ וַיֹּאמֶר 12
כְּזָאת וְכֹזָאת אָמַר אֵלַי לֹאמַר כֹּה אָמַר יְהוָה מִשְׁחִיתִיךָ לְמֶלֶךְ אֶל־
יִשְׂרָאֵל: וּבְמַחֲרֹו וַיִּקְחֵהוּ אִישׁ בְּגָדוֹ וַיְשִׁימוּ תַּחְתּוֹ אֶל־גָּרָם הַמַּעֲלֹות 13
וַיִּתְקַעוּ בַּשּׁוֹפָר וַיֹּאמְרוּ מֶלֶךְ יְהוֹא: וַיִּתְקַשֵּׁר יְהוֹא בֶן־יְהוֹשָׁפָט בֶּן־ 14
נִמְשִׁי אֶל־יֹרָם וְיֹרָם הָיָה שֹׁמֵר בְּרֵמֶת גִּלְעָד הוּא וְכָל־יִשְׂרָאֵל מִבְּנֵי
חֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם: וַיָּשֶׁב יְהוֹרָם הַמֶּלֶךְ לְהִתְרַפָּא בְּיֹזְרְעָאֵל מִן־הַמַּפְרִיט טו
אֲשֶׁר יָפְחוּ אֲרָמִים בְּהַפְּתָמוֹ אֶת־הַחֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם וַיֹּאמֶר יְהוֹא אִם־יִשַּׁ
נִפְשִׁיכֶם אֶל־יֹצֵא פָלִיט מִן־הָעִיר לָלֶכֶת לִגְיָד בְּיֹזְרְעָאֵל: וַיִּרְכָּב יְהוֹא 16
וְלֶךְ יֹזְרְעָאֵלָה כִּי יֹרָם שָׁכַב שָׁמָּה וְאֶתְּזִיחֹה מֶלֶךְ יְהוּדָה וְיָרָד לְרֵאוֹת
אֶת־יֹדָם: וְהַצֵּפָה עֲמִיד עַל־הַמִּגְדָּל בְּיֹזְרְעָאֵל וַיֵּרָא אֶת־שַׁפְעַת יְהוֹא 17
בְּבֹאוֹ וַיֹּאמֶר שַׁפְעַת אָנֹכִי רָאָה וַיֹּאמֶר יְהוֹרָם קוּחַ רַכָּב וּשְׁלַח לְקַרְאָהֶם
וַיֹּאמֶר הַשָּׁלוֹם: וַיֵּלֶךְ רַכָּב הַסּוּם לְקַרְאָהוּ וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ 18
הַשָּׁלוֹם וַיֹּאמֶר יְהוֹא מַחֲלֶךְ וּלְשָׁלוֹם סָב אֶל־אַחֲרָי וַיַּגֵּד הַצֵּפָה לֹאמַר
בְּא־הַמִּלָּאָה עַד־הֵם וְלֹא־שָׁב: וַיִּשְׁלַח רַכָּב סוּם שֵׁנִי וַיָּבֹא אֵלֵיהֶם 19

וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ הַשְׁלֹם וַיֹּאמֶר יְהוּא מִתְּלֶךְ וּלְשָׁלוֹם כֹּב אֶל־
 כ אַחֲרָי; וַיַּגֵּד הַצִּפּוֹה לְאֹמֶר בָּא עַד־אֲלֵיהֶם וְלֹא־שָׁב וְהַמְנִיחַג מִמְּנִיחַג יְהוּא
 21 בֶן־נִמְשִׁי כִּי בִשְׁגָזוֹן יִנְהֹג; וַיֹּאמֶר יְהוֹרָם אִסֹּר וַיֹּאסֹר רַבְּבוֹ וַיֵּצֵא
 יְהוֹרָם מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְאֶתְחֹזֶהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה אִישׁ בְּרַבְּבוֹ וַיֵּצֵאוּ לְקִרְיָת
 22 יְהוּא וַלְמִצְעָהוּ בַּחֲלֻקַת נְבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי; וַיְהִי כִּרְאוֹת יְהוֹרָם אֶת־יְהוּא
 וַיֹּאמֶר הַשְׁלֹם יְהוּא וַיֹּאמֶר מִתְּשָׁלוֹם עַד־זִנְוָלִי אֵיזָבֵל אִמִּי וְכִשְׁפִּיָּה
 23 הַרְבִּיבִים; וַיַּחֲפֹךְ יְהוֹרָם רִדּוֹ וַיָּגֵס וַיֹּאמֶר אֶל־אֶתְחֹזֶהוּ מִרְמָה אֶתְחֹזֶה;
 24 וַיְהוּא מִלֹּא יָדָו בַּקֶּשֶׁת וַיַּךְ אֶת־יְהוֹרָם בֵּין זְרָעֵיו וַיֵּצֵא הַחֲצִי מִלְּבָבוֹ
 כה וַיִּכְרַע בְּרַבְּבוֹ; וַיֹּאמֶר אֶל־בְּדָקָל שְׁלֹשָׁה שָׁא הַשְׁלֹכְהוּ בַּחֲלֻקַת שָׂדֶה
 נְבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי כִּי זָכַר אֲנִי וְאִמִּי אֶת לְכָבִים צְמִידִים אַחֲרַי אַחָאָב
 26 אָבִיו וַיְהִי־הָהּ נָשָׂא עָלָיו אֶת־הַמִּשְׁאָה הַזֹּאת: אִם־לֹא אֶת־דָּמִי נְבוֹת וְאֶת־
 דָּמִי בָלוּ רְאִיתִי אִמְשֵׁל נְאֻם־יְהוָה וְשִׁלַּמְתִּי לָךְ בַּחֲלֻקַת הַזֹּאת נְאֻם־
 27 יְהוָה וְעַתָּה שָׁא הַשְׁלֹכְהוּ בַּחֲלֻקַת בְּדָבָר יְהוָה; וְאֶתְחֹזֶה מֶלֶךְ־יְהוּדָה
 רָאָה וַיָּגֵס בְּרֶךְ בֵּית חֲגֹן וַיִּרְדֹּף אַחֲרָיו וַיְהוּא וַיֹּאמֶר גִּם־אֲתָוּ הַכְּהוֹ
 אֶל־הַמִּרְפָּכָה בְּמַעֲלַח־גֹּזֵל אֲשֶׁר אֶת־יִבְלָעִם וַיָּגֵס מִגֹּדּוֹ וַיָּמָת שָׁם:
 28 וַיִּרְבְּבוּ אֹתוֹ עֲבָדָיו וַיִּשְׁלַמְהוּ וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בַּקְּבָרָתוֹ עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר
 29 דָּוִד: וּבִשְׁנַת אַחַת־עָשָׂר שָׁנָה לַיְהוֹרָם בֶּן־אַחָאָב מֶלֶךְ אֶתְחֹזֶה עַל־
 ל יְהוּדָה; וַיָּבֹא יְהוּא יִזְרְעֵאלִית וְאִיזָבֵל שֹׁמְעָה וְתִשָּׁם בַּפִּיָּה עֵרְוָהָ
 31 וַתִּיטֹב אֶת־רֹאשָׁהּ וַתִּשְׁקֹת בְּעִד חַחֲלוֹן; וַיְהוּא בָּא בִשְׁעַר וַתֹּאמֶר
 32 הַשְׁלֹם זִמְרִי הֲרָג אֲדֹנָיו: וַיֵּשֶׁא פָנָיו אֶל־חַחֲלוֹן וַיֹּאמֶר מִי אֲתִי מִי
 33 וַיִּשְׁקִיפוּ אֵלָיו שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁת סָרִיסִים: וַיֹּאמֶר שִׁמְשֹׁהוּ וַיִּשְׁמָשֻׁהוּ וַיֹּז
 34 מִדָּמָה אֶל־הַקִּיר וְאֶל־הַסּוּסִים וַיִּרְמָסֶנָּה; וַיָּבֹא וַיֹּאכַל וַיִּשָּׂא וַיֹּאמֶר
 לה פִּקְדוֹ־נָא אֶת־הָאֲרוּרָה הַזֹּאת וַקְבֹּרֶיהָ כִּי בַת־מֶלֶךְ הִיא: וַיִּגְלֹה לְקַבְרָהּ
 36 וְלֹא־מִצְאוּ בָּהּ כִּי אִם־חֲגֻלָּלָת וְהַרְגָּלִים וְכַפּוֹת הַיָּדִים; וַיָּשֻׁבוּ וַיַּגִּידוּ
 לוֹ וַיֹּאמֶר דַּבֵּר־יְהוָה הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד־עַבְדּוֹ אֲלֵיהֶם חַתְשָׁבִי לְאֹמֶר
 37 בַּחֲלֹק יִזְרְעֵאל וְאֶכְלוּ הַכְּלָבִים אֶת־בָּשָׂר אִיזָבֵל: וְהָיָה נִבְלַת אִיזָבֵל
 כְּרָמֶן עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה בַּחֲלֹק יִזְרְעֵאל אֲשֶׁר לֹא־יֹאמְרוּ זֹאת אִיזָבֵל:

CAP. X.

א וְלֹא־אָחָב שְׁבָעִים שָׁנִים בְּשִׁמְרוֹן וַיָּכַחֵב יְהוּא סָפָרִים וַיִּשְׁלַח שְׁמִירוֹן
 2 אֶל־שָׂרֵי יִזְרְעֵאל הַזִּקְנִים וְאֶל־הָאֲמִנִים אַחָאָב יֹאמְרוּ: וְעַתָּה כָּבֹא
 הַסֶּפֶר הַזֶּה אֲלֵיכֶם וְאִתְּכֶם בְּנֵי אֲדֹנֵיכֶם וְאַתְּכֶם חֲרֹכָב וְהַסּוּסִים וְעִיר
 3 מִבְּצָר וְהַנֶּשֶׁק: וַיֹּאדָהֶם הַשּׁוֹב וַהֲיָשׁוּר מִבְּנֵי אֲדֹנֵיכֶם וְשִׁמְתֶּם עַל־כֶּסֶף
 v. 25. IX. שְׁלֹשׁוֹ ק' v. 33. יְהוּ — ה' ק' v. 37. וְהָיָה — וְהָיָה ק'

secundum; venitque ad eos, et ait: Haec dicit rex: Numquid pax est? Et ait Iehu: Quid tibi et paci? transi, et sequere me!

20. Nuntiavit autem speculator, dicens: Venit usque ad eos, et non revertitur; est autem incessus quasi incessus Iehu filii Namsi, praeceps enim graditur.

21. Et ait Ioram: Iunge currum! Iunxeruntque currum eius, et egressus est Ioram rex Israël, et Ochozias rex Iuda, singuli in curribus suis, egressique sunt in occursum Iehu, et invenerunt eum in * agro Naboth Iezrahelitae.

* 3 Reg. 21, 1.

22. Cumque vidisset Ioram Iehu, dixit: Pax est Iehu? At ille respondit: Quae pax? adhuc fornicationes Iezabel matris tuae, et veneficia eius multa videntur.

23. Convertit autem Ioram manum suam, et fugiens ait ad Ochoziam: Insidiae Ochozias!

24. Porro Iehu tetendit arcum manu, et percussit Ioram inter scapulas; et egressa est sagitta per cor eius, statimque corruit in curru suo.

25. Dixitque Iehu ad Badacer ducem: Tolle, proice eum in agro Naboth Iezrahelitae; memini enim quando ego et tu sedentes in curru sequebamur Achab patrem huius, quod * Dominus onus hoc levaverit super eum, dicens:

* 3 Reg. 21, 19. 22, 38.

26. * Si non pro sanguine Naboth, et pro sanguine filiorum eius, quem vidi heri, ait Dominus, reddam tibi in agro isto, dicit Dominus. Nunc ergo tolle, et proice eum in agrum iuxta verbum Domini.

* 3 Reg. 21, 22.

27. Ochozias * autem rex Iuda videns hoc, fugit per viam domus horti; persecutusque est eum Iehu, et ait: Etiam hunc percute in curru suo! et percusserunt eum in ascensu Gaver, qui est iuxta Iezblaam; qui fugit in Mageddo, et mortuus est ibi.

* v. 27 — 29. conf. 2 Paral. 22, 7 — 9.

28. Et imposuerunt * eum servi eius super currum suum, et tulerunt in Ierusalem; sepelieruntque eum in sepulchro cum patribus suis in civitate David. * c. 14, 20.

29. Anno duodecimo Ioram filii Achab, regnavit Ochozias super Iudam;

30. venitque Iehu in Iezrahel. Porro Iezabel, introitu eius audito, depinxit oculos suos stibio, et ornavit caput suum, et respexit per fenestram

31. ingredientem Iehu per portam, et ait: Numquid pax potest esse Zambri †, qui interfecit dominum suum?

* 3 Reg. 16, 10. † 3 Reg. 16, 10. 18.

32. Levavitque Iehu faciem suam ad fenestram, et ait: Quae est ista! et inclinaverunt se ad eum duo, vel tres eunuchi.

33. At ille dixit eis: Praecipitate eam deorsum, et praecipitaverunt eam, aspersusque est sanguine paries, et equorum ungulae conculcaverunt eam.

34. Cumque introgressus esset, ut comederet, biberetque, ait: Ite, et videte maledictam illam, ait: et sepelite eam; quia filia regis est.

35. Cumque issent, ut sepelirent eam, non invenerunt nisi calvariam, et pedes, et summas manus.

36. Reversique nuntiaverunt ei. Et ait Iehu: * Sermo Domini est, quem locutus est per servum suum Eliam Theabiten, dicens: In agro Iezrahel comedent canes carnes Iezabel,

* v. 10. 3 Reg. 21, 23.

37. et erunt carnes Iezabel sicut stercus super faciem terrae in agro Iezrahel, ita ut praetereuntes dicant: Haecine est illa Iezabel?

CAP. X.

Iehu universam Achab progeniem delet; sacerdotes Baal callide convocatos occidit. Ipse tamen vitulos colit; annis 28 regnat.

1. Erant autem Achab septuaginta filii in Samaria; scripsit ergo Iehu litteras, et misit in Samariam ad optimates civitatis, et ad maiores natu, et ad nutritios Achab, dicens:

2. Statim, ut acceperitis litteras has, qui habetis filios domini vestri, et currus, et equos, et civitates firmas, et arma,

3. eligite meliorem, et eum, qui vobis placuerit de filiis domini vestri, et eum ponite super solum pa-

tris sui, et pugnate pro domo domini vestri.

4. Timuerunt illi vehementer, et dixerunt. Ecce! duo reges non potuerunt stare coram eo, et quo modo nos valebimus resistere?

5. Miserunt ergo praepositi domus, et praefecti civitatis, et maiores natu, et nutriti, ad Iehu, dicentes: Servi tui sumus, quaecumque iusseris faciemus, nec constituemus nobis regem; quaecumque tibi placet, fac!

Ios. 9, 25

6. Rescripsit autem eis litteras secundo, dicens: Si mei estis, et obeditis mihi, tollite capita filiorum domini vestri, et venite ad me hac eadem hora cras in Iezrahel. Porro filii regis, septuaginta viri apud optimates civitatis nutriebantur *.

* Iud. 7, 30.

7. Cumque venissent litterae ad eos, tulerunt filios regis, et occiderunt septuaginta viros, et posuerunt capita eorum in cophinis, et miserunt ad eum in Iezrahel.

8. Venit autem nuntius, et indicavit ei, dicens: Attulerunt capita filiorum regis. Qui respondit: Ponite ea ad duos acervos iuxta introitum portae usque mane.

9. Cumque diluxisset, egressus est, et stans dixit ad omnem populum: Iusti estis! si ego coniuravi contra dominum meum, et interfeci eum, qui percussit omnes hos?

10. * Videte ergo nunc, quoniam non cecidit de sermonibus Domini in terram, quos locutus est Dominus super domum Achab, et Dominus fecit, quod locutus est in manu servi sui Eliae.

* Ios. 21, 45. 3 Reg. 21, 29.

11. Percussit igitur Iehu omnes, qui reliqui erant de domo Achab in Iezrahel, et universos optimates eius, et notos, et * sacerdotes, donec non remanerent ex eo reliquiae.

* Exod. 14, 28.

12. Et surrexit, et venit in Samariam; cumque venisset ad cameram pastorum in via,

13. invenit fratres Ochoziae regis Iuda, dixitque ad eos: Quinam estis vos? Qui responderunt: Fratres Ochoziae sumus, et descendimus ad salutandos filios regis, et filios reginae.

14. Qui ait: Comprehendite eos vivos. Quos cum comprehendissent vivos, iugulaverunt eos in cisterna iuxta cameram, quadraginta duos viros, et non reliquit ex eis quemquam.

15. Cumque abiisset inde, invenit * Ionadab filium Rechab in occursum sibi, et benedixit ei. Et ait ad eum: Numquid est cor tuum rectum, sicut cor meum cum corde tuo? Et ait Ionadab: Est. Si est, inquit, da manum tuam. Qui dedit ei manum suam. At ille levavit eum ad se in currum;

* Ierem. 35, 6.

16. dixitque ad eum: Veni mecum, et vide zelum meum pro Domino. Et impositum in curru suo,

17. duxit in Samariam. Et percussit omnes, qui reliqui fuerant de Achab in Samaria usque ad unum, iuxta * verbum Domini, quod locutus est per Eliam.

* 3 Reg. 21, 21. 22.

18. Congregavit ergo Iehu omnem populum, et dixit ad eos: Achab coluit Baal parum, ego autem colam eum amplius.

* 3 Reg. 16, 31 — 33.

19. Nunc igitur omnes Prophetas Baal, et universos servos eius, et cunctos sacerdotes ipsius vocate ad me; nullus sit, qui non veniat, sacrificium enim grande est mihi Baal; quicumque defuerit, non vivet. Porro Iehu faciebat hoc insidiose, ut disperderet cultores Baal.

20. Et dixit: Sanctificate diem solemnem Baal. Vocavitque,

21. et misit in universos terminos Israël, et venerunt cuncti servi Baal; non fuit residuus ne unus quidem, qui non veniret. Et ingressi sunt templum Baal; et repleta est domus Baal a summo usque ad summum.

22. Dixitque his, qui erant super

אָבִיו וְהַלְחֵמוֹ עַל-בֵּית אֲדֹנֵיהֶם: וַיֵּרְאוּ מֶלֶךְ מֶלֶךְ וַיֵּאמְרוּ הִנֵּה נִשְׁרָה
 הַמְּלָכִים לֹא עָמְדוּ לְפָנָיו וְאֵיךְ נִעְמְדוּ אֲנַחְנוּ: וַיִּשְׁלַח אֲשֶׁר-עַל-הַבֵּית ה'
 וְאֲשֶׁר עַל-הַעֵיר וְהַזִּקְנִים וְהָאֲמָלִים אֶל-יְהוּא: לֵאמֹר עֲבֹדֶיךָ אֲנַחְנוּ
 וְכָל אֲשֶׁר-הָאָמַר אֵלֵינוּ נַעֲשֶׂה לֹא-נַמְלֶךְ אִישׁ חֶסֶד בְּעֵינֶיךָ עָשִׂה:
 וַיִּכְתֹּב אֲלֵיהֶם סֵפֶר: שְׁנֵית לֵאמֹר אִם-לִי אַתֶּם וְלִכְלִי: אַתֶּם שְׂמִיעִים 6
 קְחוּ אֶת-רֵאשֵׁי אַנְשֵׁי בְנֵי-אֲדֹנֵיכֶם וּבָאוּ אֵלַי כְּעַת מָחָר וְזָרַעְתֶּם
 וּבְנֵי הַמְּלָכִי שְׂבָעִים אִישׁ אֶת-גִּדְלֵי הָעֵיר מִגִּדְלִים אוֹתָם: וַיְהִי כִּבְּאֵ 7
 הַסֵּפֶר אֲלֵיהֶם וַיִּקְחוּ אֶת-בְּנֵי הַמְּלָכִי וַיִּשְׁחֲטוּ שְׂבָעִים אִישׁ וַיַּעֲשִׂימוּ
 אֶת-רֵאשֵׁיהֶם בַּהֲוִלִים וַיִּשְׁלַחוּ אֵלָיו זָרַעְתֶּם: וַיָּבֹא הַמְּלָאָךְ וַיַּגִּד-לּוֹ 8
 לֵאמֹר הִבֵּיאוּ רֵאשֵׁי בְנֵי-הַמְּלָכִי וַיֹּאמֶר טִימוּ אִתָּם שְׁנֵי צִבְרִים פָּתַח
 הַשָּׁעַר עַד-הַפֶּקֶר: וַיְהִי בַּפֶּקֶר וַיֵּצֵא וַיַּעֲמֵד וַיֹּאמֶר אֶל-כָּל-חַיִּים 9
 צִדְקִים אַתֶּם הֵיכָּה אֲנִי קִשְׁרֹתִי עַל-אֲדָמִי וְאֶהְרֹגְהוּ וְמִי הֵכָּה אֶת-כָּל-
 אֶלֶף: הֵעִי אִפּוּא כִּי לֹא יִפֹּל מִדְּבַר יְהוָה אֶרְצָה אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה עַל-י 10
 בֵּית אַחֲזָב וַיְהִי עָשִׂה אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד עֲבָדָיו אֲלֵיהֶם: וַיָּבֹא יְהוּא 11
 אֵת כָּל-הַנְּשָׂאִים לְבֵית-אַחֲזָב בַּזֶּזַע וְכָל-גִּדְלָיו וּמִדְּעָיו וְכֹהֲנָיו
 עַד-בִּלְתִּי הַשָּׂאִיר-לוֹ שְׂרִיר: וַיָּקָם וַיָּבֹא וַיִּלְכֶּךְ שְׁמִרֹן הוּא בֵּית-עֶקֶד 12
 הָרָעִים בְּהָרָה: וַיְהִי מֵצָא אֶת-אֶחָי אֲחִירָתוֹ מֶלֶךְ-יְהוֹשִׁיָּה וַיֹּאמֶר מִי 13
 אַתָּם וַיֹּאמְרוּ אֶחָי אֲחִירָתוֹ אֲנַחְנוּ וַנִּגְדַּל לְשָׁלוֹם בְּנֵי-הַמְּלָכִי וּבְנֵי
 הַנְּבִירָה: וַיֹּאמֶר הַפְּשֹׁטִים חַיִּים וַיַּתְּפִשׁוּם חַיִּים וַיִּשְׁחָטוּם אֶל-בֹּר בֵּית- 14
 עֶקֶד אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם אִישׁ וְלֹא-הַשָּׂאִיר אִישׁ מֵהֶם: וַיִּלְכֶּךְ מִשָּׁם טו
 וַיִּמָּצֵא אֶת-יְהוֹנָדָב בֶּן-יִרְמְיָה לְקָרְאוֹ וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה אָתָּה 15
 לְבָבְךָ יָשָׁר כְּאִשׁוֹר לְבָבִי עִם-לְבָבְךָ וַיֹּאמֶר יְהוֹנָדָב יֵשׁ וְיֵשׁ הִנֵּה אָתָּה 16
 יָדֶךָ וַיִּתֵּן יָדוֹ וַיַּעֲלֵהוּ אֵלָיו אֶל-הַמֶּרְפֶּסֶת: וַיֹּאמֶר לְכָה אִתִּי וּרְאֵה 17
 בְּקִנְיָתִי לַיהוָה וַיִּרְפְּבוּ אֹהֶי בְּרִכְבּוֹ: וַיָּבֹא שְׁמִרֹן וַיִּבֶן אֶת-כָּל- 18
 הַנְּשָׂאִים לְאַחֲזָב בְּשְׁמִרֹן עַד-הַשְּׂמִדוֹ דִּבֶּר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל-
 אֲלֵיהֶם: וַיִּקְבֹּץ יְהוּא אֶת-כָּל-הַלֵּם וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אַחֲזָב עֲבַד אֶת- 19
 הַבַּעַל מֵעַתָּה יְהוּא גִּעְרָתוֹ הִרְבָּה: וַעֲתָה כָּל-נְבִירָי הַבַּעַל כָּל-עֲבָדָיו 20
 וְכָל-כֹּהֲנָיו קְרָאוּ אֵלָיו אִישׁ אֶל-יִפְקֹד כִּי זָבַח גָּדוֹל לִי לַבַּעַל כֹּל
 אֲשֶׁר-יִפְקֹד לֹא יִחַיָּה וַיְהִי עָשִׂה בְּעִקְבָּתָה לְמַעַן הַאֲבִיד אֶת-עֲבָדֵי 21
 הַבַּעַל: וַיֹּאמֶר יְהוּא קִדְּשׁוּ עֲצָתָה לַבַּעַל וַיִּקְרָאוּ: וַיִּשְׁלַח יְהוּא בְּכָל- 22
 יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ כָּל-עֲבָדֵי הַבַּעַל וְלֹא-נִשְׁאָר אִישׁ אֲשֶׁר לֹא-בָא וַיָּבֹאוּ
 בֵּית הַבַּעַל וַיִּמְלֵא בֵּית-הַבַּעַל פֶּחַ לָפֶחַ: וַיֹּאמֶר לְאִשְׁרֵי עַל-הַמְּלָחָה 22

23 הוצא לבוש לכל עבדיו הפעל ויצא להם המלבוש: וקבא יהוא ויהונתן בן-רכב בית הפעל ויאמר לעבדיו הפעל חפשו וראו פן-
 24 יש-פה עמכם מעבדיו יהוה כר אס-עבדיו הפעל לבדם: ויבאו לעשות זבחים ועלות: והוא שם-לו בחוץ שמנים איש ויאמר האיש אשר-
 25 הלך מן-האנשים אשר אני מביא על-ידיכם נסשו תחת נפשו: והיו ככלתו. לעשות העלה ויאמר יהוא לרצים ולשליטים באו הפוס איש אל-יצא ויפוס לפי-הקרב וישלכו הרצים והשליטים ויגלו עד-
 26 עיר בית-הפעל: ויצאו את-מצבות בית-הפעל וישרסוה: ויתצו את
 27 מצבת הפעל ויתצו את-בית הפעל וישמחו למחראות עד-היום: וישמד יהוא את-הפעל מישראל: וכ חטאי הרבעם בן-נבט אשר
 28 החטיא את-ישראל לא-סר והוא מאחריהם עגלי הזהב אשר בית-
 29 ל אל ואשר ברו: ויאמר יהוה אל-יהוא וען אשר-הטיבת לעשות הישר בעיני כלי אשר בלבי עשית לבית אחאב בני רבעים ושבו
 30 לך על-פסא ישראל: ויהוא לא שמר ללכת בחורת-יהוה אלהיו ישראל בכל-לבבו לא סר מעל חטאות הרבעים אשר החטיא את-
 31 ישראל: בימים ההם החל יהוה לקצות בישראל ויפס חזאל בכל-גבול ישראל: מן-הנרדן מזרח השמש את כל-ארץ הגלעד הגד
 32 והראובני והמנשי מערעל אשר על-נחל ארנן והגלעד והבשן: ויתר
 33 הבקרי והוא וכל אשר עשה וכל-גבורתו הלווא-תם פתובים על-ספר לה הבקרי הימים למלכי ישראל: ולשפט יהוא עם-אבותיו ויקברו אתו
 34 בשמרון וימלך: והואתו בנו חתמיו: והימים אשר מלך יהוא על-ישראל עשרים-ושמנה שנה בשמרון:

CAP. XI. יא

יא

א ועתלזה אם אתוזהו וראתה כר מת בנה ותקם ותצבר את כל-גרע
 2 הממלכה: ותקח וחשבע בת-המלך-יוזם אחות אתוזהו את-יואש בן-אתוזה ותגנב אתו מתוך בנ-המלך הממזרים אתו ואת-מנקתו
 3 בחתר המשות ויסתרו אתו מפני עתלזהו ולא הומת: ויתר אתה בית יהוה מתחבא שש שנים ועתלזה מלכת על-הארץ: ובשנה
 4 השביעית שלח יהודע ויקח את-שכרי המאזות לפרי ולרצים וקבא אתם אליו בית יהוה ויכרה להם ברית וישבע אהם בבית יהוה
 ה וקבא אתם את-בן-המלך: ויצגם לאמר זה הדבר אשר תעשו

v. 27. X. למחראות — למצאות ק' v. 1. XI. ור' — ראתה ק'

v. 2. הממזרים — המזמרים ק' v. 4. המצאות — המאזות ק'

vestes: Proferte vestimenta universis servis Baal. Et protulerunt eis vestes.

23. Ingressusque Iehu, et Ionadab filius Rechab templum Baal, ait cultoribus Baal: Perquirite, et videte, ne quis forte vobiscum sit de servis Domini, sed ut sint servi Baal soli.

24. Ingressi sunt igitur, ut facerent victimas et holocausta; Iehu autem praeparaverat sibi foris octoginta viros, et dixerat eis: Quicumque fugerit de hominibus his, quos ego adduxero in manus vestras, anima eius * erit pro anima illius.

* 3 Reg. 20, 39.

25. Factum est autem, cum completum esset holocaustum, praecepit Iehu militibus et ducibus suis: Ingredimini*, et percutite eos, nullus evadat! Percusseruntque eos in ore gladii, et proiecerunt milites et duces; et ierunt in civitatem templi Baal,

* c. 11, 18.

26. et protulerunt statuam de fano Baal, et combusserunt,

27. et comminuerunt eam. Destruxerunt quoque aedem Baal, et fecerunt pro ea latrinas usque in diem hanc.

28. Delevit itaque Iehu Baal de Israël.

29. Veruntamen a peccatis Ieroboam filii Nabat, qui * peccare fecit Israël, non recessit, nec dereliquit vitulos aureos, qui erant in Bethel, et in Dan.

* c. 13, 2. 11.

30. Dixit autem Dominus ad Iehu: Quia studiose egisti, quod rectum erat, et placebat in oculis meis, et omnia, quae erant in corde meo, fecisti contra domum Achab*; filii tui usque ad quartam generationem sedebunt super thronum Israël.

* c. 15, 12.

31. Porro Iehu non custodivit, ut ambularet in lege Domini Dei Israël in toto corde suo; non enim recessit

a peccatis Ieroboam, qui peccare fecerat Israël.

32. In diebus illis coepit Dominus taedere super Israël*; percussitque eos Hazaël in universis finibus Israël,

* c. 8, 12.

33. a Iordane contra orientalem plagam, omnem terram Galaad, et Gad, et Ruben, et Mauasse, ab Aroer, quae est super torrentem Arnon, et Galaad, et Baasan.

34. Reliqua autem verborum Iehu, et universa, quae fecit, et fortitudo eius, nonne haec scripta sunt in libro * verborum dierum regum Israël?

* 2 Paral. 22, 8.

35. Et dormivit Iehu cum patribus suis, sepelieruntque eum in Samaria; et regnavit * Ioachaz filius eius pro eo.

* c. 13, 1.

36. Dies autem, quos regnavit Iehu super Israël, viginti et octo anni sunt in Samaria.

CAP. XI.

Athalia, quae regnum usurpaverat, interficitur; et Ioas rex constituitur.

1. Athalia * vero mater Ochoziae, videns mortuum filium suum, surrexit, et interfecit omne semen regium.

* c. 8, 26. v. 1—3. conf. 2 Paral. 32, 9—12.

2. Tollens autem Iosaba filia regis Ioram, soror Ochoziae, Ioas filium Ochoziae, furata est eum de medio filiorum regis, qui interficiebantur, et nutricem eius de trichnio; et abscondit eum a facie Athaliae, ut non interficeretur.

3. Eratque cum ea sex annis clam in domo Domini; porro Athalia regnavit super terram.

4. * Anno autem septimo misit Ioada, et assumens centuriones, et milites introduxit ad se in templum Domini, pepigitque cum eis foedus; et adiurans eos in domo Domini, ostendit eis filium regis;

* 2 Paral. 23, 1—21.

5. et praecepit illis, dicens:

Iste est sermo, quem facere debetis:

6. Tertia pars vestrum introeat sabbato, et observet excubias domus regis. Tertia autem pars sit ad portam Sur; et tertia pars sit ad portam, quae est post habitaculum sentariorum; et custodietis excubias domus Messa.

7. Duae vero partes vobis, omnes egredientes sabbato, custodiant excubias domus Domini circa regem.

8. Et vallabitis eum, habentes arma in manibus vestris; si quis autem ingressus fuerit septum templi, interficiatur; eritisque cum rege introeunte et egrediente.

9. Et fecerunt centuriones iuxta omnia, quae praeceperat eis Ioiada sacerdos; et assumentes singuli viros suos, qui ingrediebantur sabbatum, cum his qui egrediebantur sabbato, venerunt ad Ioiadam sacerdotem.

10. Qui dedit eis hastas et arma regis David, quae erant in domo Domini.

11. Et steterunt singuli habentes arma in manu sua a parte templi dextera, usque ad partem sinistram altaris, et aedis, circum regem.

12. Produxitque filium regis, et posuit super eum diadema*, et testimonium; feceruntque eum regem, et unxerunt; et plaudentes manu, dixerunt: Vivat rex!

* Deut. 17, 19.

13. Audivit autem Athalia vocem populi currentis; et ingressa ad turbas in templum Domini,

14. vidit regem stantem super tribunal iuxta morem, et cantores*, et tubas prope eum, omnemque populum terrae laetantem, et canentem tubis; et scidit vestimenta sua, clamavitque: Coniuratio! coniuratio!

* Num. 10, 10.

15. Praecepit autem Ioiada centurionibus, qui erant super exercitum, et ait eis: Educite eam extra

septa templi, et quicumque eam secutus fuerit, feriat gladio. Dixerat enim sacerdos: Non occidatur in templo Domini.

16. Imposueruntque ei manus, et impegerunt eam per viam introitus* equorum, iuxta palatium, et interfecta est ibi.

* 2 Esdr. 3, 28.

17. Pepigit ergo Ioiada foedus inter Dominum, et inter regem, et inter populum, ut esset populus Domini, et inter regem et populum.

18. Ingressusque est omnis populus terrae* templum Baal, et destruxerunt aras eius, et imagines contriverunt valide; Mathan quoque sacerdotem Baal occiderunt coram altari. Et posuit sacerdos custodias in domo Domini.

* c. 10, 25. 27. Iud. 6, 25.

19. Tulitque centuriones, et Cereethi et Phelethi legiones, et omnem populum terrae, deduxeruntque regem de domo Domini; et venerunt per viam portae scutariorum in palatium, et sedit super thronum regum.

20. Laetatusque est omnis populus terrae, et civitas conquievit; Athalia autem occisa est gladio in domo regis.

21. Septemque annorum erat Ioas, cum regnare coepisset.

CAP. XII.

Ioas pecuniam in sartatecia templi expendit; Hazaëlem placat; a servis suis occiditur.

1. Anno septimo* Iehu regnavit Ioas; et quadraginta annis regnavit in Ierusalem. Nomen matris eius Sebia de Bersabee.

* v. 1—17. conf. 2 Paral. 24, 1—14.

2. Fecitque Ioas rectum coram Domino eunctis diebus, quibus docuit eum Ioiada sacerdos.

3. Verumtamen excelsa non abstulit; adhuc enim populus immolabat, et adolebat in excelsis incensum.

6 הַשְּׁלֵטִית מִכֶּם בָּאִי הַשִּׁפְתָּ וְשִׁמְרִי מִשְׁמֶרֶת בֵּית הַמֶּלֶךְ: וְהַשְּׁלֵטִית
 בְּשַׁעַר סוּר וְהַשְּׁלֵטִית בְּשַׁעַר אֲחֵר הָרָצִים וְשִׁמְרָתָם אֶת־מִשְׁמֶרֶת
 7 הַבַּיִת מִסֹּחַ: וְשִׁתִּי הַיְדוּת בְּכֶם כָּל יֵצֵאֵר הַשִּׁפְתָּ וְשִׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת
 8 בֵּית־יְהוָה אֶל־הַמֶּלֶךְ: וְהַסִּפְּתָם עַל־הַמֶּלֶךְ סָבִיב אִישׁ וְכִלְיוּ בְּיָדוֹ
 9 וְהָבֵא אֶל־הַשְּׁדֵרוֹת יוֹמֶת וְהָיוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ בְּצִאתוֹ וּבְבֹאוֹ: וַיַּעֲשׂוּ שְׂרָי
 10 הַמַּאֲזוּת כָּכָל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן: וַיִּקְחוּ אִישׁ אֶת־אֲנָשָׁיו בָּאִי
 11 הַשִּׁפְתָּ עִם יֵצֵאֵר הַשִּׁפְתָּ וַיָּבֵאוּ אֶל־יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן: וַיִּתֵּן הַכֹּהֵן לְשָׂרֵי
 12 הַמַּאֲזוּת אֶת־הַחֲנוּיָה וְאֶת־הַשְּׁלֵטִים אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ הָיָה אֲשֶׁר בְּבֵית
 13 יְהוָה: וַיַּעֲמֵדוּ הָרָצִים אִישׁ וְכִלְיוּ בְּיָדוֹ מִפְּתָח הַבַּיִת הַיְמָנִית עַד־
 14 פְּתָח הַבַּיִת הַשְּׂמָאלִית לְמִזְבֵּחַ וּלְבַיִת עַל־הַמֶּלֶךְ סָבִיב: וַיּוֹצֵא אֶת־
 15 בֶּן־הַמֶּלֶךְ וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הַזֹּר וְאֶת־הַעֲדוּת וַיַּמְלִכּוּ אוֹתוֹ וַיַּמְשָׁחֵהוּ
 16 וַיִּכְוֶה־קֶרֶן וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ: וַתִּשְׁמַע עֲתָלְיָה אֶת־קוֹל הָרָצִין הָעֵם
 17 וַתָּבֹא אֶל־הָעָם בֵּית יְהוָה. וַתֵּרָא וְהִנֵּה הַמֶּלֶךְ עֹמֵד עַל־הַעֲמֹד
 18 כַּמִּשְׁפָּט וְהַשָּׂרִים וְהַחֲצִצְרוֹת אֶל־הַמֶּלֶךְ וְכָל־עַם־הָאָרֶץ שָׂמִיחַ וְחֹקֵעַ
 19 בַּחֲצִצְרוֹת וַתִּקְרַע עֲתָלְיָה אֶת־בְּגָדֶיהָ וַתִּקְרָא קָשָׁר קָשָׁר: וַיֵּצֵא
 20 יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן אֶת־שְׂרָי הַמַּאֲזוּת וּפְקִדֵי הַחֵיל וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הוֹצִיאוּ
 21 אוֹתָם אֶל־מִבֵּית לְשִׁדְרוֹת וְהָבֵא אַחֲרֶיהָ הַמֶּת בַּחֲרֵב כִּי אָמַר הַכֹּהֵן
 22 אֶל־תּוֹמַת בֵּית יְהוָה: וַיִּשְׁמוּ לָהּ יְדִים וַתָּבֹא הָרֶדֶד־מְבֹוא הַסּוֹסִיס
 23 בֵּית הַמֶּלֶךְ וְהוֹמַת שָׁם: וַיְכַלֵּת יְהוֹיָדָע אֶת־הַבָּיִת בֵּין יְהוָה
 24 וּבֵין הַמֶּלֶךְ וּבֵין הָעָם לַהֲזוֹת לָעָם לַיהוָה וּבֵין הַמֶּלֶךְ וּבֵין הָעָם:
 25 וַיָּבֵאוּ כָל־עַם הָאָרֶץ בֵּית־הַבַּעַל וַיַּחֲצִיאוּ אֶת־מִזְבְּחוֹתָיו וְאֶת־צִלְמָיו
 26 שִׁפְרוּ הַיֵּטֵב וְאֵת מִתָּן כֹּתֵן תַּבְעַל הָרָגוּ לַפָּנִי הַמִּזְבְּחוֹת וַיִּשְׂם הַכֹּהֵן
 27 פְּקֻדָּה עַל־בֵּית יְהוָה: וַיִּקַּח אֶת־שְׂרָי הַמַּאֲזוּת וְאֶת־הַכֹּהֲנִים וְאֶת־הָרָצִים
 28 וְאֵת כָּל־עַם הָאָרֶץ וַיִּדְרִיאוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ מִבֵּית יְהוָה וַיָּבֵאוּ הָרֶדֶד־שָׁעַר
 29 הָרָצִים בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיָּשֻׁב עַל־פֶּסֶא הַמַּלְכִּים: וַיִּשְׁמַח כָּל־עַם־הָאָרֶץ כִּי
 30 יִחְיֶיר שְׁקֻטָּה וְאֶת־עֲתָלְיָהוּ הַמִּיתוּ בַחֲרֵב בֵּית־הַמֶּלֶךְ:

יב

CAP. XII. יב

2 בֶּן־שֶׁבַע שָׁנִים וְהָאִשׁ בְּמִלְכּוֹ: בְּשִׁנַּת־שָׁבַע לַיהוָה מָלַךְ יְהוֹאָשׁ א
 3 וְאַרְבָּעִים שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ צִבְיָה מִבָּאֵר שֶׁבַע: וַיַּעַשׂ
 4 יְהוֹאָשׁ הַזֶּשֶׁר בֶּעֶנְיָ יְהוָה כָּל־דִּמְיוֹ אֲשֶׁר הוֹרָהוּ יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן: כָּן

v. 15. v. 12. הַמַּאֲזוּת ק' קמץ בז"ק v. 9. 10. XI.

הַמַּאֲזוּת — הַמַּאֲזוּת ק' v. 17. הַשְּׁמֶרֶת שְׁקִים v. 18. 'הָיוּ ק'

v. 20. מָלַךְ — הַמֶּלֶךְ ק'

ה הבמות לא־סרו עוד הָעָם מִזִּבְחֵיהֶם וּמִקְבָּרֵיהֶם בְּבָמֹת: וַיֹּאמֶר יְהוֹאָשׁ
 אֶל־הַכֹּהֲנִים כֹּל־כֶּסֶף הַקִּדְשִׁים אֲשֶׁר יוֹבֵא בֵּית־יְהוָה כֶּסֶף עֹבֵר אֹרֶשׁ
 כֶּסֶף נִשְׁשׁוֹת עָרְפוֹ כֹּל־כֶּסֶף אֲשֶׁר יַעֲלֶה עַל לִב־אִישׁ לְהָבִיא בֵּית יְהוָה:
 6 וְיָקֻחוּ לְהַסִּיחַ הַכֹּהֲנִים אִישׁ מֵאֵת מִכָּרוֹ וְהֵם יִחְזְקוּ אֶת־בֵּרֶק הַבַּיִת לְכָל
 7 אֲשֶׁר־יִמָּצֵא שָׁם בְּדָק: וַיְהִי בַשָּׁנָה עֲשָׂרִים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה לְמֶלֶךְ
 8 יְהוֹאָשׁ לֹא־יָחֲזְקוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־בֵּרֶק הַבַּיִת: וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ יְהוֹאָשׁ
 לַיהוֹדָד הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מִדּוֹעַ אֵינְכֶם מִחֲזָקִים אֶת־בֵּרֶק
 הַבַּיִת וַעֲמֵה אֶל־חֲקֻתוֹ־כֶסֶף מֵאֵת מִכָּרֵיכֶם כִּי־לְבֶרֶק הַבַּיִת תִּתְּנֶהוּ:
 9 וַיָּאתוּ הַכֹּהֲנִים לְבִלְתִּי קַחַת־כֶּסֶף מֵאֵת הָעָם וּלְבִלְתִּי חֲזֹק אֶת־בֵּרֶק
 י הַבַּיִת: וַיִּסָּח יְהוֹדָד הַכֹּהֵן אֶרְוֹן אֶחָד וַיִּקָּב חֹר בְּדִלְתּוֹ וַיִּתֵּן אֹתוֹ
 אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ לְמִזְבֵּן בְּבֹא־אִישׁ בֵּית יְהוָה וַתֵּנוּ־שָׁמָּה הַכֹּהֲנִים שְׁמֵר
 11 הַסֵּף אֶת־כָּל־הַכֶּסֶף הַמּוֹבֵא בֵּית־יְהוָה: וַיְהִי כִּרְאוֹתָם כִּי־רַב הַכֶּסֶף
 בְּאֶרְוֹן וַיַּעַל סֹפֵר הַמֶּלֶךְ וַחֲבֵהֶן הַגָּדוֹל וַיִּצְרוּ וַיִּמְנוּ אֶת־הַכֶּסֶף הַנִּמָּצֵא
 12 בֵּית־יְהוָה: וַתֵּנוּ אֶת־הַכֶּסֶף הַמִּתְכַּן עַל־יַד עֲשֵׂי הַמְּלָאכָה הַמְּקָרִים
 13 בֵּית יְהוָה וַיּוֹצִיאֵהוּ לְחָרָשֵׁי הָעֵץ וּלְבָנִים הַעֲשִׂים בֵּית יְהוָה: וּלְגִזְרֵיהֶם
 וּלְחֻצְבֵי הָאֶבֶן וּלְקִנּוֹת עֲצִים וְאֲבָנֵי מַחְצָב לְחֻזֵּק אֶת־בֵּרֶק בֵּית־יְהוָה
 14 וּלְכָל אֲשֶׁר־יִצָּא עַל־הַבַּיִת לְחֻזְקָה: אֲךָ לֹא יַעֲשֶׂה בֵּית יְהוָה סִפּוֹת
 כֶּסֶף מִזְמָרוֹת מִזְרְקוֹת חֲצָצְרוֹת כָּל־כְּלִי־כֶסֶף מִן־הַכֶּסֶף
 טו הַמּוֹבֵא בֵּית־יְהוָה: כִּי־לַעֲשֵׂי הַמְּלָאכָה וַתְּנֶהוּ וַיִּחְזְקוּ בוֹ אֶת־בַּיִת
 16 יְהוָה: וְלֹא יִתְּשֻׁבוּ אֶת־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר וַתְּנוּ אֶת־הַכֶּסֶף עַל־יָדָם לָחֵזַק
 17 לַעֲשֵׂי הַמְּלָאכָה כִּי בְּאִמְנָה הֵם עֲשִׂים: כֶּסֶף אִשָּׁם וּכְסֵף חֲצָצְרוֹת לֹא
 18 יוֹבֵא בֵּית יְהוָה לְכֹהֲנִים יְהוּדִי: אִזּוּ יַעֲלֶה חֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם
 19 וַיִּגָּחֶם עַל־גֵּת וַיִּלְכְּדֶה וַיִּשֶׂם חֲזָאֵל פָּנָיו לַעֲלֹת עַל־יְרוּשָׁלָּם: וַיִּסָּח
 יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶת כָּל־הַקִּדְשִׁים אֲשֶׁר־הִקְדִּישׁוּ יְהוֹשָׁפָט וַיְהוֹרֵם
 וְאַחֲזֵהוּ אֲבֹתָיו מִלְכֵי יְהוּדָה וְאֶת־קִדְשֵׁיו וְאֵת כָּל־הַהָאֵב הַנִּמָּצֵא
 בְּאֶצְרוֹת בֵּית־יְהוָה וּבֵית הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח לְחֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם וַיַּעַל מֵעַל
 כ יְרוּשָׁלָּם: וַיָּתֵר הִבְרִי יוֹאָשׁ וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הִלּוּ־אֲתָם פְּחוּזִים עַל־
 21 סֹפֵר הִבְרִי הַיָּמִים לְמֶלֶכִי יְהוּדָה: וַיִּקְמוּ עֲבָדָיו וַיִּקְשְׁרוּ־קֶשֶׁר וַיַּפּוּ
 22 אֶת־יֹאָשׁ בֵּית מֵלֵךְ הַיָּבֵד סָלֵא: וַיּוֹזְכֵר בֶּן־שִׁמְעָת וַיְהוֹזְכֵר בֶּן־שִׁמְרַי
 עֲבָדָיו הַכֹּהֵן וַיִּגָּחֻהוּ אֹתוֹ עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר הָדָר וַיִּמְלֹךְ אֲמַצְיָה
 בֶּנוֹ תַּחֲתָיו:

XII. v. 10. בְּרִמְיִן — מִיָּמִין ק' v. 12. יָד — יָדִי ק' ו

הַמְּקָרִים — הַמְּקָרִים ק' v. 17. ע"כ

4. Dixitque Ioas ad sacerdotes: Omnem pecuniam sanctorum, quae illata fuerit in templum Domini a praetereuntibus, quae offertur pro pretio animae, et quam sponte et arbitrio cordis sui inferunt in templum Domini,

5. accipiant illam sacerdotes iuxta ordinem suum, et instaurent sartatecta domus, si quid necessarium viderint instauratione.

6. Igitur usque ad vigesimum tertium annum regis Ioas, non instauraverunt sacerdotes sartatecta templi.

7. Vocavitque rex Ioas Ioiadam pontificem et sacerdotes, dicens eis: Quare sartatecta non instauratis templi? nolite ergo amplius accipere pecuniam iuxta ordinem vestrum, sed ad instaurationem templi reddite eam.

8. Prohibitique sunt sacerdotes ultra accipere pecuniam a populo, et instaurare sartatecta domus.

9. Et tulit Ioiada pontifex gazophylacium unum, aperuitque foramen desuper, et posuit illud iuxta altare ad dexteram ingredientium domum Domini, mittebantque in eo sacerdotes, qui custodiebant ostia, omnem pecuniam, quae deferebatur ad templum Domini.

10. Cumque viderent nimiam pecuniam esse in gazophylacio, ascendebat scriba regis, et pontifex, effundebantque et numerabant pecuniam, quae inveniebatur in domo Domini;

11. et dabant eam iuxta numerum atque mensuram in manu eorum, qui praecerant caementariis domus Domini; qui impendebant eam in fabris lignorum, et in caementariis iis, qui operabantur in domo Domini,

12. et sartatecta faciebant; et in iis, qui caedebant saxa, et ut emerent ligna, et lapides, qui excidebantur, ita ut impleretur instauration domus Domini in universis, quae in-

digebant expensa ad muniendam domum.

13. Veruntamen non fiebant ex eadem pecunia hydriae templi Domini, et fuscinae, et thuribula, et tubae, et omne vas aureum et argenteum, de pecunia, quae inferebatur in templum Domini.

14. Iis enim, qui faciebant opus, dabatur, ut instauraretur templum Domini;

15. et non * fiebat ratio iis hominibus, qui accipiebant pecuniam, ut distribuerent eam artificibus; sed in fide tractabant eam.

* c. 22, 2.

16. Pecuniam vero pro delicto, et pecuniam pro peccatis non inferebant in templum Domini, quia sacerdotum erat

17. Tunc ascendit Hazaël rex Syriae*, et pugnabat contra Geth, cepitque eam; et direxit faciem suam, ut ascenderet in Ierusalem.

* v. 17—22. conf. 2 Paral. 24, 23—27.

18. Quam ob rem tulit Ioas rex Iuda * omnia sanctificata, quae consecraverant Iosaphat, et Ioram, et Ochozias patres eius reges Iuda, et quae ipse obtulerat; et universum argentum, quod inveniri potuit in thesauris templi Domini, et in palatio regis; misitque Hazaëli regi Syriae, et recessit ab Ierusalem.

* 3 Reg. 18, 18.

19. Reliqua autem sermonum Ioas, et universa, quae fecit, nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda?

20. Surrexerunt * autem servi eius, et coniuraverunt inter se, percusseruntque Ioas in domo Mello in descensu Sella.

* c. 14, 5.

21. Iosachar namque filius Se-maath, et Iozabad filius Somer, servi eius, percusserunt eum, et mortuus est; et sepelierunt eum cum patribus suis in civitate David, regnavitque * Amasias filius eius pro eo.

* c. 14, 1. 2 Paral. 25, 1.

CAP. XIII.

Ioachaz a Syris vexatus ad Deum se convertit et liberatur. Ioas eidem succedens Eliseum, morti proximum, invisit. Homo quidam cum in sepulchro Elisei conditus fuisset, ad vitam suscitatur.

1. Anno vigesimo tertio Ioas filii Ochoziae regis Iuda regnavit * Ioachaz filius Iehu super Israël in Samaria decem et septem annis.

* c. 10, 35.

2. Et fecit malum coram Domino, secutusque est peccata Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israël, et non declinavit ab eis.

3. Iratusque est furor Domini contra Israël, et tradidit eos in manu * Hazaël Regis Syriae, et in manu Benadad filii Hazaël cunctis diebus.

c. 10, 32.

4. Deprecatus est autem Ioachaz faciem Domini, et audivit eum Dominus; vidit enim angustiam Israël, quia attriverat eos rex Syriae;

5. Et dedit Dominus salvatorem * Israël, et liberatus est de manu regis Syriae, habitaveruntque filii Israël in tabernaculis suis sicut heri et nudiustertius.

* c. 14, 27.

6. Verumtamen non recesserunt a peccatis domus Ieroboam, qui peccare fecit Israël, sed in ipsis ambulaverunt; si quidem et lucus permansit in Samaria.

7. Et non sunt derelicti Ioachaz de populo, nisi quinquaginta equites, et decem currus, et decem millia peditum; interfecerat enim eos rex Syriae, et redegerat quasi pulverem in * tritura areae.

* 1 Reg. 20, 10.

8. Reliqua autem sermonum Ioachaz, et universa, quae fecit, et fortitudo eius, nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israël?

9. Dormivitque Ioachaz cum patribus suis, et sepelierunt eum in Samaria; regnavitque Ioas filius eius pro eo.

10. Anno trigesimo septimo Ioas regis Iuda regnavit Ioas filius Io-

chaz super Israël in Samaria sedecim annis.

11. et fecit, quod malum est in conspectu Domini; non declinavit ab omnibus peccatis Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israël, sed in ipsis ambulavit.

12. Reliqua autem sermonum Ioas, et universa, quae fecit, et fortitudo eius, quomodo * pugnaverit contra Amasiam regem Iuda, nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israël?

* c. 14, 11. 12. 2 Paral. 25, 18. 21. sq.

13. Et dormivit Ioas cum patribus suis; Ieroboam autem sedit super solium eius. Porro Ioas sepultus est in Samaria cum regibus Israël.

14. Eliseus autem aegrotabat infirmitate, qua et mortuus est; descenditque ad eum Ioas rex Israël, et flebat coram eo, dicebatque: Pater mi! pater mi! currus Israël et auriga eius!

* c. 2, 12.

15. Et ait illi Eliseus: Affer arcum, et sagittas! Cumque attulisset ad eum arcum, et sagittas,

16. dixit ad regem Israël: Pone manum tuam super arcum. Et cum posuisset ille manum suam, superposuit Eliseus manus suas manibus regis,

17. et ait: Aperi fenestram orientalem. Cumque aperuisset, dixit Eliseus: Iace sagittam! Et iecit. Et ait Eliseus: Sagitta salutis Domini, et sagitta salutis Syriae! percutiesque Syriam in Aphec, donec consumas eam.

18. Et ait: Tolle sagittas! Qui cum tulisset, rursum dixit ei: Percute iaculo terram! Et cum percussisset tribus vicibus, et stetisset,

19. iratus est vir Dei contra eum, et ait: Si percussisses quinquies, aut sexies, sive septies, percussisses Syriam usque ad consumptionem; nunc autem tribus vicibus percuties eam.

20. Mortuus est ergo Eliseus, et sepelierunt eum. Latrunculi autem de Moab venerunt in terram in ipso anno.

21. * Quidam autem sepelientes hominem, viderunt latrunculos, et

CAP. XIII. יג

בְּשִׁלֹּת עֲשָׂרִים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה לְיוֹאָשׁ בֶּן־אֶחָזְהוּ מֶלֶךְ יִהוּדָה מֶלֶךְ יִהוּאֲחָז
בֶּן־יִהוּא עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְרוֹן שָׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי
יְהוָה וַיִּלְכֶּה אֹתוֹ חֲמָאֵת הַרְבֵּעַם בֶּן־נִבְכֶּם אֲשֶׁר־הִחֲטִיֵּא אֶת־יִשְׂרָאֵל
לֹא־סָר מִמָּוָה: וַיַּחֲרֹקֵה יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיַּחַם בְּדָוִד וַיִּחַל מֶלֶךְ־אֲרָם
וַיַּבְדֵּךְ בֶּן־הֶבְרֵי בֶן־חֲזָאֵל כָּל־הַיָּמִים: וַיַּחַל יִהוּאֲחָז אֶת־פָּנָיו יְהוָה
וַיִּשְׁמַע אֱלֹהֵי יְהוָה כִּי רָאָה אֶת־לַחֲחֵי יִשְׂרָאֵל כִּי־לַחֲחֵי אֲהֵם מֶלֶךְ אֲרָם:
וַיַּחַל יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעַ וַיַּצֵּא מִתַּחַת יַד־אֲרָם וַיֵּשְׁבוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
בְּאֶהֱלֵיהֶם כְּתוּמֹל שְׁלֹשִׁים: אָךְ לֹא־סָרוּ מִחֲמָאֵת בֵּית־הַרְבֵּעַם אֲשֶׁר־
הִחֲטִיֵּא אֶת־יִשְׂרָאֵל בְּהַ הַלֵּךְ וּגְמַל הָאֲשִׁרָה עִמָּה בְּשִׁמְרוֹן: כִּי לֹא
הִשְׁאִיר לַיהוּאֲחָז עִם כִּי אִם־חַמְשִׁים פָּרָשִׁים וְעֶשְׂרֵה רֹכֵב וְעֶשְׂרֵת
אַלְפִים רֶגֶלִי כִי אֲבָדָם מֶלֶךְ אֲרָם וַיִּשְׁמַם כַּעֲפָר לְדָשׁ: וַיַּחֲרֵי הֶבְרִי
יִהוּאֲחָז וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וַיַּגְבִּירָתוֹ הִלּוּ־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר הֶבְרִי
הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּשְׁכַּב יִהוּאֲחָז עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרֻהוּ בְּשִׁמְרוֹן
וַיִּמְלֹךְ יוֹאָשׁ בֶּן־יִהוּאֲחָז: בְּשִׁלֹּת שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעַל שָׁנָה לְיוֹאָשׁ מֶלֶךְ
יִהוּדָה מֶלֶךְ יִהוּאֲשׁ בֶּן־יִהוּאֲחָז עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְרוֹן שָׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה:
וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא סָר מִכְּלִי־חַטֹּאת הַרְבֵּעַם בֶּן־נִבְכֶּם אֲשֶׁר־
הִחֲטִיֵּא אֶת־יִשְׂרָאֵל בְּהַ הַלֵּךְ: וַיַּחֲרֵי הֶבְרִי יוֹאָשׁ וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה
וַיַּגְבִּירָתוֹ אֲשֶׁר נִלְחַם עִם אֲמֻצַּת מֶלֶךְ־יִהוּדָה הִלּוּ־הֵם כְּתוּבִים עַל־
סֵפֶר הֶבְרִי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּשְׁכַּב יוֹאָשׁ עִם־אֲבֹתָיו וַיַּרְבֵּעַם
יָשָׁב עַל־כִּסְאוֹ וַיִּקְבְּרֵי יוֹאָשׁ בְּשִׁמְרוֹן עִם מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: וַאֲלִישָׁעַ
חָלָה אֶת־הָלִיזוֹ אֲשֶׁר יָמוּת בּוֹ וַיֵּרֶד אֵלָיו יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיִּבְכֶּה עַל־
פָּנָיו וַיֹּאמֶר אֲבִי אֲלֵי רַכֵּם יִשְׂרָאֵל וּפְרִשְׁתִּיו: וַיֹּאמֶר לוֹ אֲלִישָׁעַ קַח
קֶשֶׁת וַחֲצִים וַיִּקַּח אֵלָיו קֶשֶׁת וַחֲצִים: וַיֹּאמֶר לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל הִרְבֵּב
יָדְךָ עַל־הַקֶּשֶׁת וַיִּרְכֹּב יָדוֹ וַיִּשֶׁם אֲלִישָׁעַ יָדָיו עַל־יָרֵךְ הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר
פָּתַח הַחֲלוֹן וַיִּפְתַּח וַיֹּאמֶר אֲלִישָׁעַ יְרֵה וַיֹּזֵר וַיֹּאמֶר חֵץ־הַשּׁוֹעֵה
לַיהוָה וַחֲצֵי־הַשּׁוֹעֵה בְּאֲרָם וַחֲבִית אֶת־אֲרָם בְּאֶפֶס עַד־כֶּלֶה: וַיֹּאמֶר
קַח הַחֲצִים וַיִּקַּח לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל קֶדֶ אֶרְצָה וַיָּהַר שְׁלֹשׁ־פַּעֲמִים
וַיַּעֲמֵד: וַיִּקְצֹם עָלָיו אִישׁ הָאֶלְהִים וַיֹּאמֶר לַהֲבוֹת חֲמֵשׁ אוֹשֵׁשׁ
פַּעֲמִים אִזּוֹ חֲבִית אֶת־אֲרָם עַד־כֶּלֶה וַעֲתָה שְׁלֹשׁ פַּעֲמִים חֲכֵה אֶת־
אֲרָם: וַיִּמָּת אֲלִישָׁעַ וַיִּקְבְּרֻהוּ וַיַּגְדִּיר מוֹאָב וְכָאוּ בְּאֶרֶץ בָּא שָׁנָה: כ
וַיְהִי הֵם וְקִבְרֵיהֶם אִישׁ וַיִּהְיֶה רָאוּ אֶת־הַגִּיד וַיִּשְׁלִיכוּ אֶת־הָאִישׁ

בְּתֵּקֶר אֱלִישֶׁעַ וּבְלֶלֶךְ וַיִּגְעַז הָאִישׁ בַּעֲצָמוֹת אֱלִישֶׁעַ וַיְחַיֵּי וַיָּקָם עַל־
 רִגְלָיו׃ וַחֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם לָחֵץ אֶת־יִשְׂרָאֵל כָּל יְמֵי יְהוֹאָחָז׃ וַיַּחַן׃
 יְהוֹיָה אֹתָם וַיַּרְחֲמֵם וַיִּפֶּן אֲלֵיהֶם לְמַעַן בְּרִיאוֹ אֶת־אֲבָרְהָם וַיַּחֲקֵם׃
 וַיִּהְיֶיךָ וְלֹא אָבָה הַשְׁחִיחֵם וְלֹא־הִשְׁלִיכֵם מֵעַל־פָּנָיו עַד־עֲתָתָה׃ וַיָּמָת׃
 כה וַחֲזָאֵל מֶלֶךְ־אֲרָם וַיִּמְלֹךְ בֶּן־הֶחָדָר בֶּנּוּ תַחֲתָיו׃ וַיָּשָׁב יְהוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז׃
 וַיִּקַּח אֶת־הַעֲרִירִים מִבֶּן בֶּן־הֶחָדָר בֶּן־חֲזָאֵל אֲשֶׁר לָקַח מִיַּד יְהוֹאָחָז אֲבִיו
 בַּמִּלְחָמָה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים חֲכָה׃ וַיֹּאשׁ וַיָּשָׁב אֶת־עַרְבֵי יִשְׂרָאֵל׃

CAP. XIV. יד

יד

א בַּשָּׁנָה שְׁתַּיִם לְיוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ אַמְצִיָּהוּ בֶן־יְהוֹאָשׁ
 2 מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ בֶּן־עֲשָׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה הָיָה כְּמָלְכֹו וַעֲשָׂרִים וְתֵשֶׁעַ שָׁנָה
 3 חָלָה בִּירוּשָׁלַם וַשֵּׁם אִמּוֹ יְהוֹעֲזָבִין מִן־יְרוּשָׁלַם׃ וַיַּעַשׂ הָאִישׁ בַּעֲרֵי
 4 יְהוֹיָה רֶק לֹא כְדוּר אָבְרוּ כָּל אֲשֶׁר־עָשָׂה יוֹאָשׁ אָבְרוּ עִשָׂה׃ רַק
 ה הַבָּמֹות לֹא־סָרוּ עוֹד הָעָם מִזִּבְחִים וּמִמִּקְדָּשִׁים בַּבָּמֹות׃ וַיְהִי כִּאֲשֶׁר
 6 חֲזָקָה הַמִּמְלָכָה בְּיָדוֹ וַיִּקַּח אֶת־עַבְדָּיו הַמַּסִּים אֶת־הַמֶּלֶךְ אָבְרוּ׃ וְאֶת־
 7 בְּנֵי הַמִּסִּים לֹא הָמִית פֶּתַיִב בְּסֹפֶר תּוֹרַת־מִשְׁחָה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוֹיָה
 לֵאמֹר לֹא־יוֹמְתוּ אֲבוֹת עַל־בָּנִים וּבָנִים לֹא־יוֹמְתוּ עַל־אֲבוֹת כִּי אִם־
 8 אִישׁ בְּחֻטְאוֹ יָמוּת׃ הוּא־הַלֵּה אֶת־אֲדֹם בְּנֵי־חִמְלֵל עֲשֵׂרַת אֲלָפִים
 וַחֲפֹשׁ אֶת־הַסֵּלַע בַּמִּלְחָמָה וַיִּקְרָא אֶת־שִׁמְיָה בֶּן־חֲזָאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
 9 אִזּוֹ שָׁלַח אַמְצִיָּה מַלְאָכִים אֶל־יְהוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז בֶּן־יְהוֹיָה מֶלֶךְ
 יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לָכֵה נִתְרָאָה פָּנִים׃ וַיִּשְׁלַח יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־
 אַמְצִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר הַחַיִּת אֲשֶׁר בִּלְבָנוֹן שְׁלַח אֶל־הָאָדָם אֲשֶׁר
 בִּלְבָנוֹן לֵאמֹר הִנֵּה אֶת־בִּתְּךָ לְבָנִי לְאִשָּׁה וּמַעַבְרַת חַיִּת הַשְׂדֵּה אֲשֶׁר
 י בִּלְבָנוֹן וַתִּרְמֹס אֶת־הַחַיִּת׃ חֲכָה חֲכִיָּה אֶת־אֲדֹם וַיִּשְׁאָה לְבָהּ הַכֹּהֵן
 וַיָּשָׁב בְּבִיתָהּ וְלָמָּה תִּתְעַרְרֶה בְּרַצָּה וַנִּפְלְטָה אִתָּה וַיְהוּדָה עִמָּךְ׃ וְלֹא־
 שָׁמַע אַמְצִיָּהוּ וַיַּעַל יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיִּתְרָאֶה פָּנִים הוּא וַאֲמִצִּיָּהוּ׃
 12 מֶלֶךְ־יְהוּדָה בְּבֵית שָׁמֶשׁ אֲשֶׁר לַיהוּדָה׃ וַיִּתְּנֵם יְהוּדָה לַפָּנִי יִשְׂרָאֵל
 13 וַיָּנֶסוּ אִישׁ לְאַחֲלוֹ׃ וְאֵל אַמְצִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בֶּן־יְהוֹאָשׁ בֶּן־אֲחִיזָּיָהוּ׃
 14 חָפֵשׁ יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בְּבֵית שָׁמֶשׁ וַיִּבְאֹו רִישָׁלַם וַיַּפְרִיחַ בַּחוּמַת
 רִישָׁלַם בְּשַׁעַר אֶפְרַיִם עַד־שַׁעַר הַפֶּזֶה אַרְבַּע מֵאוֹת אַמָּה׃ וַלָּקַח אֶת־
 כו כָּל־חֲתָנָב וְהַכֹּסֶס וְאֵת כָּל־הַחֲבִלִים הַנִּמְצָאִים בֵּית־יְהוֹיָה וּבְאֻצְרוֹתָהּ
 וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ וְאֵת בְּנֵי הַשַּׁעֲרָבוֹת וַיָּשָׁב שְׁמוֹנָתָה׃ וַיַּחַל הַבֵּלִי יְהוֹאָשׁ

XIV. v. 2. 'הִין — 'הֵן ק' v. 6. רְמִית — וַיָּמָת ק' v. 7. חִמְלֵל —
 מֶלֶךְ ק' v. 12. לְאַחֲלוֹ — לְאַחֲלִיו ק' v. 13. וַיִּבְאֹו — וַיִּבְאֵהוּ ק'

proiecerunt cadaver in sepulchro Elisei. Quod cum tetigisset ossa Elisei, revixit homo, et stetit super pedes suos.

* Eccl. 48, 14.

22. Igitur Hazaël rex Syriae afflixit Israël cunctis diebus Ioachaz;

23. et misertus est Dominus eorum*, et reversus est ad eos propter pactum suum, quod habebat cum Abraham, et Isaac, et Iacob; et noluit disperdere eos, neque prolicere penitus usque in praesens tempus.

* Exod. 2, 24. Deut. 26, 42.

24. Mortuus est autem Hazaël rex Syriae, et regnavit Benadad filius eius pro eo.

25. Porro Ioas filius Ioachaz tulit urbes de manu Benadad filii Hazaël, quas tulerat de manu Ioachaz patris sui iure praelii, tribus vicibus percussit eum Ioas, et reddidit civitates Israël.

CAP. XIV.

Amasias rex Iuda a Ioas vincitur. Ieroboam secundus post Ioas regnat.

1. In anno secundo Ioas filii Ioachaz regis Israël, regnavit * Amasias filius Ioas regis Iuda.

* 2 Paral. 25, 1.

2. * Viginti quinque annorum erat, cum regnare coepisset; viginti autem et novem annis regnavit in Ierusalem, nomen matris eius Ioadan de Ierusalem.

* 2 Paral. 25, 1.

3. Et fecit rectum coram Domino, verumtamen non ut David pater eius. Iuxta omnia, quae fecit Ioas pater suus, fecit.

4. Nisi hoc tantum*, quod excelsa non abstulit; adhuc enim populus immolabat, et adolebat incensum in excelsis

* c. 15, 4.

5. Cumque obtinuisset regnum, percussit * servos suos, qui interfecerant regem patrem suum;

* c. 12, 20.

6. filios autem eorum, qui occiderant, non occidit, iuxta quod scriptum est * in libro legis Moysi, sicut

praecepit Dominus, dicens: Non morientur patres pro filiis, neque filii morientur pro patribus, sed unusquisque in peccato suo morietur.

* Deut. 24, 16. sq.

7. Ipse percussit * Edom in valle Salinarum decem millia, et apprehendit petram in praelio, vocavitque nomen eius Iectehel usque in praesentem diem.

* 2 Paral. 25, 14.

8. Tunc misit Amasias nuntios ad Ioas filium Ioachaz, filii Iehu regis Israël, dicens: Veni, et videamus nos!

9. Remisitque Ioas rex Israël ad Amasiam regem Iuda, dicens*: Carduus Libani misit ad cedrum, quae est in Libano, dicens: Da filiam tuam filio meo uxorem! Transieruntque bestiae saltus, quae sunt in Libano, et conculeaverunt carduum.

* Iud. 9, 14.

10. Percutiens invaluisti super Edom, et sublevavit te cor tuum; contentus esto gloria, et sede in domo tua; quare provocas malum, ut cadas tu et Iudas tecum?

11. Et non * acquievit Amasias: Ascenditque Ioas rex Israël, et viderunt se, ipse et Amasias rex Iuda in Bethsames † oppido Iudae.

* 2 Paral. 25, 20. † Ios. 21, 16.

12. Percussusque est Iuda coram Israël *, et fugerunt unusquisque in tabernacula sua.

* 2 Reg. 18, 17. 2 Paral. 25, 22.

13. Amasiam vero regem Iuda filium Ioas filii Ochoziae cepit Ioas rex Israël in Bethsames, et adduxit eum in Ierusalem; et interrupit murum Ierusalem, a porta Ephraim usque ad portam anguli, quadringentis cubitis.

14. Tulitque * omne aurum, et argentum, et universa vasa, quae inventa sunt in domo Domini, et in thesauris regis, et obsides, et reversus est in Samariam.

* 2 Paral. 25, 24.

15. Reliqua autem verborum Ioas,

quae fecit, et fortitudo eius, qua pugnavit contra Amasiam regem Iuda, nonne haec * scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israël?

* 2 Paral. 25, 1. sq.

16. Dormivitque * Ioas cum patribus suis, et sepultus est in Samaria cum regibus Israël; et regnavit Ieroboam filius eius pro eo.

* c. 13, 13.

17. Vixit autem Amasias, filius Ioas, rex Iuda, postquam mortuus est Ioas filius Ioachaz regis Israël quindecim annis.

18. Reliqua autem sermonum Amasiae, nonne * haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda?

* 2 Paral. 25, 1. sq.

19. Factaque est contra eum coniuratio * in Ierusalem; at ille fugit in Lachis. Miseruntque post eum in Lachis, et interfecerunt eum ibi.

* c. 12, 20.

20. Et asportaverunt * in equis, sepultusque est in Ierusalem cum patribus suis in civitate David.

* c. 9, 28, 23, 30.

21. * Tulit autem universus populus Iudae † Azariam annos natum sedecim, et constituerunt eum regem pro patre eius Amasia.

* 2 Paral. 26, 1. † c. 15, 1. 2.

22. Ipse aedificavit * Aelath, et restituit eam Iudae, postquam dormivit rex cum patribus suis.

* c. 16, 6.

23. Anno quintodecimo Amasiae filii Ioas regis Iuda, regnavit * Ieroboam filius Ioas regis Israël in Samaria, quadraginta et uno anno;

Ios. 1, 1. Amos. 1, 17. 9.

24. et fecit, quod malum est coram Domino. Non recessit ab omnibus peccatis Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israël.

25. Ipse restituit terminos * Israël ab introitu Emath, usque ad mare solitudinis, iuxta sermonem Domini Dei Israël, quem locutus est per servum suum † Ionam filium Amathi Prophetam, qui erat de Geth, quae est in Opher.

* Num. 13, 21. † Ion. 1, 1.

26. Vidit enim Dominus afflictionem Israël amaram nimis, et quod

consumpti essent usque ad clausos carcere, et extremos, et non esset, qui auxiliaretur Israël.

27. Nec locutus est Dominus, ut deleret nomen Israël de sub coelo, sed salvavit * eos in manu Ieroboam filii Ioas.

* c. 15, 5.

28. Reliqua autem sermonum Ieroboam et universa, quae fecit, et fortitudo eius, qua praeliatus est, et quomodo restituit Damascum, et Emath Iudae in Israël, nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israël?

29. Dormivitque Ieroboam cum patribus suis regibus Israël, et regnavit Zacharias filius eius pro eo.

CAP. XV.

Amasiae Azarias seu Ozias et Jonathan succedunt.

1. Anno vigesimo septimo Ieroboam regis Israël*, regnavit Azarias filius † Amasiae regis Iuda.

* v. 1-7. conf. 2 Paral. 26, 3-17. † 1 Par. 3, 12.

2. Sedecim * annorum erat, cum regnare coepisset, et quinquaginta duobus annis regnavit in Ierusalem, nomen matris eius Iechelia de Ierusalem.

* c. 14, 21.

3. Fecitque, quod erat placitum coram Domino, iuxta omnia, quae fecit Amasias pater eius.

4. Verumtamen excelsa non est demolitus; adhuc populus sacrificabat, et adolebat incensum in excelsis.

5. * Percussit autem Dominus regem, et † fuit leprosus usque in diem mortis suae, et habitabat in domo libera seorsum; Ioathan vero filius regis gubernabat palatium, et iudicabat populum terrae.

* 2 Paral. 26, 21. † Lev. 13, 46.

6. Reliqua autem sermonum Azariae, et universa, quae fecit, nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda?

7. Et dormivit Azarias cum patribus suis; sepelieruntque eum cum maioribus suis in civitate David; et regnavit Ioathan filius eius pro eo.

8. Anno trigesimo octavo Azariae

אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ וְאֲשֶׁר נָלָחָם עִם אֲמֻצַּתָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה הִלְאֵתָם
 פְּתוּכִים עַל־סֶפֶר הַבְּרִי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּשְׁכַּב יְהוֹאָשׁ עִם־
 16 אֲבֹתָיו וַיִּקְבֹּר בְּשִׁמְרוֹן עִם מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּמְלֹךְ יָרָבֵעַם בֶּן־תַּחֲתִי:
 וַיְהִי אֲמֻצַּתָּהוּ בֶן־יֹאזָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה אַחֲרָיו מוֹת יְהוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז
 17 מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חֲמֵשׁ עָשָׂרָה שָׁנָה: וַיָּהָר הַבְּרִי אֲמֻצַּתָּהוּ הִלְאֵתָם
 18 פְּתוּכִים עַל־סֶפֶר הַבְּרִי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה: וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו קֶשֶׁר
 19 בִּירוּשָׁלַם וַיָּגֵס לְכַרְשָׁה וַיִּשְׁלְחוּ אַחֲרָיו לְכַרְשָׁה וַיִּמָּתָהוּ: שָׁם: וַיִּשְׁאוּ כ
 20 אֹתוֹ עַל־הַסּוּסִים וַיִּקְבֹּר בִּירוּשָׁלַם עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד: וַיִּקְחֻהוּ כָל־
 21 עַם יְהוּדָה אֶת־עֲזָרִיָּה וְהוּא בֶן־שֵׁשׁ עָשָׂרָה שָׁנָה וַיִּמְלְכוּ אוֹתוֹ תַּחַת
 22 אָבִיו אֲמֻצַּתָּהוּ: הוּא בָנָה אֶת־אֵילָת וַיִּשְׁבָּה לַיהוּדָה אַחֲרֵי שֹׁכֵב־
 23 הַמֶּלֶךְ עִם־אֲבֹתָיו: בַּשָּׁנָה חֲמֵשׁ־עָשָׂרָה שָׁנָה לְאֲמֻצַּתָּהוּ בֶן־יֹאזָשׁ
 24 מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלָךְ יָרָבֵעַם בֶּן־יֹאזָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְרוֹן אַרְבַּע־
 25 וְאַחַת שָׁנָה: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא סָר מִפֶּלֶחַשׁאוֹל יָרָבֵעַם בֶּן־
 26 נִבְטָאֲשֶׁר הַחֲטִיָּא אֶת־יִשְׂרָאֵל: הוּא הִשְׁרִיב אֶת־גִּבּוֹל יִשְׂרָאֵל מִלְּבֹאֹא כֹה
 27 חֲמַת עַד־יָם הַעַרְבָּה כְּדַבֵּר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִפָּר בְּיַד עַבְדּוֹ
 28 יוֹנָה בֶן־אָמִתִּי הַנְּבִיאָא אֲשֶׁר מֵעַתָּה הַחֲפָר: כִּי־רָאָה יְהוָה אֶת־עֲנִי
 29 יִשְׂרָאֵל מִרְּחַ מְאֹד וְאָפֶס עֲצוֹר וְאָפֶס עֲזוֹב וְאֵין עֲזָר לַיִּשְׂרָאֵל: וְלֹא־
 30 דָּבָר יְהוָה לְמַחֲוֹת אֶת־שָׁם יִשְׂרָאֵל מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם וַיִּזְשִׁיטֵם בְּיַד
 31 יָרָבֵעַם בֶּן־יֹאזָשׁ: וַיָּהָר הַבְּרִי יָרָבֵעַם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ אֲשֶׁר־
 32 נָלָחָם וְאֲשֶׁר הִשְׁרִיב אֶת־הַפֶּשֶׁק וְאֶת־חֲמַת לַיהוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל הִלְאֵתָם
 33 פְּתוּכִים עַל־סֶפֶר הַבְּרִי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּשְׁכַּב יָרָבֵעַם עִם־
 34 אֲבֹתָיו עִם מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּמְלֹךְ זַכְרְיָה בֶּן־תַּחֲתִי:

טו

CAP. XV. טו

1 בַּשָּׁנָה עֲשָׂרִים וְשִׁבְעִי שָׁנָה לְיָרָבֵעַם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ עֲזָרִיָּה בֶן־אֲמֻצַּתָּה
 2 מֶלֶךְ יְהוּדָה: בֶּן־שֵׁשׁ עָשָׂרָה שָׁנָה הָיָה בְּמַלְכוֹ וְחַמְשִׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה
 3 מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשָׁם אִמּוֹ וְכֻלָּהוּ מִירוּשָׁלַם: וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה
 4 כָּל־אֲשֶׁר־עָשָׂה אֲמֻצַּתָּהוּ אָבִיו: רַק הַבָּמֹת לֹא־סָרוּ עוֹד הָעָם מִזִּבְחִים
 5 וּמִקְטָרִים בַּבָּמֹת: וַיִּנְגַּע יְהוָה אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיְהִי מִצְרַעַל עַד־יָוֶם מֵתוֹ ה
 6 וַיִּשָּׁב בְּבֵית הַחֲפְשִׁיָּה וַיּוֹתֵם בֶּן־הַמֶּלֶךְ עַל־חֲבִית שֹׁפֵט אֶת־עַם הָאָרֶץ:
 7 וַיָּהָר הַבְּרִי עֲזָרִיָּה וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הִלְאֵתָם פְּתוּכִים עַל־סֶפֶר הַבְּרִי
 8 הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה: וַיִּשְׁכַּב עֲזָרִיָּה עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ עִם־
 9 אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ יוֹתָם בֶּן־תַּחֲתִי: בַּשָּׁנָה שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנֶה

שָׁנָה לְעֹזְרָהָי מֶלֶךְ יְהוּדָה מֶלֶךְ וְכָרְחוֹ בֶן־הַרְבָּעַם עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְרוֹן
9 שָׁנָה חֲדָשִׁים: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה אֲבֹתָיו לֹא סָר
י מִחַטְאוֹת הַרְבָּעַם בֶּן־נִבְט אֲשֶׁר הַחֲטִיָּא אֶת־יִשְׂרָאֵל: וַיִּקְשֹׁר עָלָיו
11 שָׁלֹם בֶּן־רִבְשִׁי וַיַּפְּחוּ קֶבֶל־עָם וַיִּמְיֹתָהוּ וַיִּמְלֹךְ תַּחֲתָיו: וַיָּתֵר הַדְּבָרִי
12 וְכִרְיָה הָגָם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר הַדְּבָרִי הַזֵּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: הוּא דְבַר־
יְהוָה אֲשֶׁר הֶבֱרֵא אֶל־יְהוָה לֵאמֹר בְּנֵי רְבוּעִים יִשְׁכְּבוּ לָךְ עַל־כִּסֵּא
13 יִשְׂרָאֵל וַיְהִי־כֵן: שָׁלוֹם בֶּן־רִבְשִׁי מֶלֶךְ בְּשִׁנְת שְׁלֹשִׁים וְחָשִׁיעַ שָׁנָה
14 לְעֹזְרָה מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ יִרְחֵד־זִמְרִים בְּשִׁמְרוֹן: וַיַּעַל מִנְחָם בֶּן־גְּדִי
מִתַּרְצָח וַיָּבֵא שִׁמְרוֹן וַיִּהְיֶה אֶת־שָׁלוֹם בֶּן־רִבְשִׁי בְּשִׁמְרוֹן וַיִּמְיֹתָהוּ וַיִּמְלֹךְ
טו תַּחֲתָיו: וַיָּתֵר הַדְּבָרִי שָׁלוֹם וְקִשְׁרוֹ אֲשֶׁר קִשֹּׁר הָגָם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר
16 הַדְּבָרִי הַזֵּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: אִזּוּ וַכָּה־מִנְחָם אֶת־תַּפְסָּח וְאֶת־כָּל־
אֲשֶׁר־בָּהּ וְאֶת־בְּוֹלִיָּהּ מִתַּרְצָח כִּי לֹא פָתַח וַיִּהְיֶה אֵת כָּל־הַחֲרוּתִיהָ
17 בַּקָּע: בְּשִׁנְת שְׁלֹשִׁים וְחָשִׁיעַ שָׁנָה לְעֹזְרָה מֶלֶךְ יְהוּדָה מֶלֶךְ מִנְחָם
18 בֶּן־גְּדִי עַל־יִשְׂרָאֵל עָשׂוֹר שָׁנִים בְּשִׁמְרוֹן: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא־
סָר מֵעַל חַטְאוֹת הַרְבָּעַם בֶּן־נִבְט אֲשֶׁר־הַחֲטִיָּא אֶת־יִשְׂרָאֵל כָּל־זִמְרוֹ:
19 בָּא פֹה מֶלֶךְ־אֲשׁוּר עַל־הָאָרֶץ וַיָּתֵן מִנְחָם לְפֹה אֶלָּה כִּפְר־כֶּסֶף לְהַיּוֹחַ
כ רִדּוֹ אֹהֶי לְהַחֲזִיק הַמַּמְלָכָה בְּרִדּוֹ: וַיֵּצֵא מִנְחָם אֶת־הַכֶּסֶף עַל־יִשְׂרָאֵל
עַל כָּל־בְּבוּרֵי הַחֵיל לְחַת לְמֶלֶךְ אֲשׁוּר חֲמִשִּׁים שָׁקָלִים כֶּסֶף לְאִישׁ
21 אֶחָד וַיֵּשֶׁב מֶלֶךְ אֲשׁוּר וְלֹא־עָמַד שָׁם בָּאָרֶץ: וַיָּתֵר הַדְּבָרִי מִנְחָם וְכָל־
אֲשֶׁר עָשָׂה חִלּוּא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר הַדְּבָרִי הַזֵּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל:
22 וַיִּשְׁכֵּב מִנְחָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ פַּקְחִיָּה בֶן־זַחְחָיו: בְּשִׁנְת חֲמִשִּׁים
23 שָׁנָה לְעֹזְרָה מֶלֶךְ יְהוּדָה מֶלֶךְ פַּקְחִיָּה בֶּן־מִנְחָם עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְרוֹן
24 שְׁנָתִים: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא סָר מִחַטְאוֹת הַרְבָּעַם בֶּן־נִבְט
כה אֲשֶׁר הַחֲטִיָּא אֶת־יִשְׂרָאֵל: וַיִּקְשֹׁר עָלָיו פָּקַח בֶּן־רַמְלָהוּ שְׁלִישִׁי
וַיִּפְּחוּ בְּשִׁמְרוֹן בָּאֲרָמוֹן בֵּית־מֶלֶךְ אֶת־אֲרָגָב וְאֶת־תַּאֲרִיָּה וַיִּזְמוּ
26 חֲמִשִּׁים אִישׁ מִבְּנֵי גִלְעָדִים וַיִּמְתָּהוּ וַיִּמְלֹךְ תַּחֲתָיו: וַיָּתֵר הַדְּבָרִי
פַּקְחִיָּה וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה חָגָם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר הַדְּבָרִי הַזֵּמִים לְמַלְכֵי
27 יִשְׂרָאֵל: בְּשִׁנְת חֲמִשִּׁים וַיִּשְׁתַּחֲשֵׁב שָׁנָה לְעֹזְרָה מֶלֶךְ יְהוּדָה מֶלֶךְ פַּקַּח
28 בֶּן־רַמְלָהוּ עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְרוֹן עָשָׂרִים שָׁנָה: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
29 לֹא סָר מִן־חַטְאוֹת הַרְבָּעַם בֶּן־נִבְט אֲשֶׁר הַחֲטִיָּא אֶת־יִשְׂרָאֵל: בִּימֵי
פַּקַּח מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בָּא הַגָּלִית פְּלֹאֶסֶר מֶלֶךְ אֲשׁוּר וַיִּקַּח אֶת־שִׁיֹּן וְאֶת־
אֶבֶל בֵּית־מַעֲכָה וְאֶת־יָנוּחַ וְאֶת־קָרְשׁ וְאֶת־חֲצוֹר וְאֶת־הַנְּעֹלָעַר וְאֶת־

regis Iuda, regnavit * Zacharias filius Ieroboam super Israël in Samaria sex mensibus;

* c. 14, 29.

9. et fecit *, quod malum est coram Domino, sicut fecerant patres eius; non recessit a peccatis Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israël.

* v. 18.

10. Coniuravit autem contra eum Sellum filius Iabes; percussitque eum palam, et interfecit, regnavitque pro eo.

11. Reliqua autem verborum Zachariae, nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israël?

12. * Iste est sermo Domini, quem locutus est ad Iehu, dicens: Filii tui usque ad quartam generationem sedebunt super thronum Israël. Factumque est ita.

* c. 10, 30.

13. Sellum filius Iabes regnavit trigesimo nono anno Azariae regis Iuda; regnavit autem uno mense in Samaria.

14. Et ascendit Manahem filius Gadi de * Thersa; venitque in Samariam, et percussit Sellum filium Iabes in Samaria, et interfecit eum, regnavitque pro eo.

* 3 Reg. 16, 17.

15. Reliqua autem verborum Sellum, et coniuratio eius, per quam tetendit insidias, nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israël?

16. Tunc percussit Manahem Thapsan, et omnes, qui erant in ea, et terminos eius de Thersa; noluerant enim aperire ei; et interfecit omnes praegnantes eius, et scidit eas.

17. Anno trigesimo nono Azariae regis Iuda regnavit Manahem filius Gadi super Israël decem annis in Samaria.

18. Fecitque, quod erat malum coram * Domino; non recessit a peccatis Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israël cunctis diebus eius.

* c. 13, 11. 14, 24.

19. Veniebat Phul rex Assyriorum in terram, et dabat Manahem Phul mille talenta argenti, ut esset ei in auxilium, et firmaret regnum eius.

20. Indixitque * Manahem argentum super Israël cunctis potentibus et divitibus, ut daret regi Assyriorum, quinquaginta siclos argenti per singulos: reversusque est rex Assyriorum, et non est moratus in terra.

* c. 23, 35.

21. Reliqua autem sermonum Manahem, et universa, quae fecit, nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israël?

22. Et dormivit Manahem cum patribus suis; regnavitque Phaceia filius eius pro eo.

23. Anno quinquagesimo Azariae regis Iuda regnavit Phaceia filius Manahem super Israël in Samaria biennio;

24. et fecit, quod erat malum coram Domino; non recessit * a peccatis Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israël.

* c. 10, 29. 14, 24.

25. Coniuravit * autem adversus eum Phacee filius Romeliae, dux eius, et percussit eum in Samaria in turre domus regiae iuxta Argob, et iuxta Arie, et cum eo quinquaginta viros de filiis Galaaditarum, et interfecit eum, regnavitque pro eo.

* c. 14, 19.

26. Reliqua autem sermonum Phaceia, et universa, quae fecit, nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israël?

27. Anno quinquagesimo secundo Azariae regis Iuda, regnavit Phacee filius Romeliae super Israël in Samaria viginti annis.

28. Et fecit, quod erat malum coram Domino; non recessit a peccatis Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israël.

29. In diebus * Phacee regis Israël venit Theglathphalasar rex Assur, et cepit Aion, et Abel Domum Maacha et Ianoë, et Cedès, et Asor, et Galaad, et Galileam, et universam

terram Nephthali; et transtulit eos in Assyrios.

* 1 Paral. 5, 25, 26.

30. Coniuravit autem, et tetendit insidias Osee filius Ela contra Phacee filium Romeliae, et percussit eum, et interfecit regnavitque pro eo vigesimo anno Ioatham filii Oziae.

31. Reliqua autem sermonum Phacee, et universa, quae fecit, nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israël?

32. * Anno secundo Phacee, filii Romeliae regis Israël, regnavit Ioatham filius Oziae regis Iuda.

* 2 Paral. 27, 1-28, 6.

33. Viginti quinque annorum erat, cum regnare coepisset, et * sedecim annis regnavit in Ierusalem; nomen matris eius Ierusa, filia Sadoc.

* c. 16, 2.

34. Fecitque, quod erat placitum coram Domino; iuxta omnia *, quae fecerat Ozias pater suus, operatus est.

* c. 14, 3.

35. Verumtamen excelsa non abstulit; adhuc populus immolabat, et adolebat incensum in excelsis; ipse aedificavit portam domus Domini sublimissimam.

36. Reliqua autem sermonum Ioatham, et universa, quae fecit, nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda?

37. In diebus illis coepit Dominus mittere * in Iudam, Rasin regem Syriae, et Phacee filium Romeliae.

* Ies. 7, 1.

38. Et dormivit Ioatham cum patribus suis, sepultusque est cum eis in civitate David patris sui; et regnavit Achaz filius eius pro eo.

CAP. XVI.

Achaz in Iuda regnante Idumaei Ailam occupant. Achaz Assyrios in auxilium vocat adversus Syros. Ezechias ei succedit.

1. Anno decimo septimo Phacee filii Romeliae, regnavit Achaz filius Ioatham regis Iuda.

2. * Viginti annorum erat Achaz, cum regnare coepisset, et † sedecim annis regnavit in Ierusalem: non fe-

cit, quod erat placitum in conspectu Domini Dei sui, sicut David pater eius.

* 2 Paral. 28, 1-4. † c. 15, 35.

3. Sed ambulavit in via regum Israël; insuper * et filium suum consecravit, transferens per ignem secundum idola gentium; quae dissipavit Dominus coram filiis Israël.

* c. 17, 31. sq.

4. Immolabat quoque victimas, et adolebat * incensum in excelsis, et in collibus, et sub omni ligno frondoso.

* c. 17, 10.

5. * Tunc ascendit Rasin rex Syriae, et Phacee filius Romeliae rex Israël, in Ierusalem ad praeliandum; cumque obsiderent Achaz, non valuerunt superare eum.

* Ies. 7, 1. v. 5-20. conf. 2 Paral. 28, 16-27.

6. In tempore illo restituit Rasin rex Syriae *, Ailam Syriae, et eiecit Iudaeos de Aila; et Idumaei venerunt in Ailam, et habitaverunt ibi usque in diem hanc.

* c. 14, 22.

7. Misit autem Achaz * nuntios ad Theglathphalasar regem Assyriorum, dicens: Servus tuus, et filius tuus ego sum; ascende et salvum me fac de manu regis Syriae, et de manu regis Israël, qui consurrexerunt adversum me.

* c. 15, 29. 1 Paral. 5, 6.

8. Et cum * collegisset argentum et aurum, quod inveniri potuit in domo Domini, et in thesauris regis, misit regi Assyriorum munera.

* 3 Reg. 15, 18.

9. Qui et acquievit voluntati eius, ascendit enim rex Assyriorum * in Damascum, et vastavit eam; et transtulit habitatores eius Cyrenen, Rasin autem interfecit.

* 3 Reg. 15, 20.

10. Perrexitque rex Achaz in occursum Theglathphalasar regi Assyriorum in Damascum; cumque vidisset altare Damasci, misit rex Achaz ad Uriam sacerdotem exemplar eius, et similitudinem iuxta omne opus eius.

11. Extruxitque Urias sacerdos altare; iuxta omnia, quae praecepe-

הַלְלִיכָה כָּל אֶרֶץ נַחֲמָלִי וַיִּגְלֹם אֲשׁוּרָה: וַיִּקְשֹׁר־קֶשֶׁר הוֹשִׁיעַ בֶּן-אַלְהָ ל
עַל-פָּקֶח בֶּן-רַמְלָהוּ וַיִּבְהֹל וַיִּמְיֹחֶהוּ וַיִּמְלֹךְ תַּחֲתָיו בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים
לְיוֹחָם בֶּן-עֲזִיָּה: וַיָּהֵר דָּבָר פָּקֶח וְכָל-אֲשֶׁר עָשָׂה הָיָם כְּתוּבִים עַל-
סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמֶלֶכְךָ וְיִשְׂרָאֵל: בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְפָקֶח בֶּן-רַמְלָהוּ
מָלָךְ וְיִשְׂרָאֵל מָלָךְ יוֹחָם בֶּן-עֲזִיָּהוּ מָלָךְ וַהֲדָה: בֶּן-עֶשְׂרִים וַחֲמִשׁ
שָׁנָה חָיָה בְּמִלְכּוֹ וַעֲשֵׂה עֲשׂוּרָה שָׁנָה מָלָךְ בִּירוּשָׁלַם וְשָׁם אָמַן וְרוּשָׁא
בַת-צְדוֹק: וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר-עָשָׂה עֲזִיָּהוּ אָבִיו
עָשָׂה: רַק הַמָּמוֹת לֹא סָרוּ עוֹד הָעָם מִזִּבְחִים וּמִקְבָּרִים בְּמָמוֹת הוּא לֹה
בָּנָה אֶת-שַׁעַר בֵּית-יְהוָה הַעֲלִיזָן: וַיָּהֵר דָּבָר יוֹחָם וְכָל-אֲשֶׁר עָשָׂה
הָלֹא-הֵם כְּתוּבִים עַל-סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמֶלֶכְךָ וַהֲדָה: בַּיָּמִים
הָאֵלֶּם הִחֵל יְהוָה לְהַשְׁלִיחַ בַּיהוּדָה רָצֹן מִלֶּךְ אֲרָם וְאֵת פָּקֶח בֶּן-
רַמְלָהוּ: וַיִּשְׁכַּב יוֹחָם עִם-אֲבֹתָיו וַיִּקְבֹּר עִם-אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד אָבִיו
וַיִּמְלֹךְ אָחֻז בֶּנוֹ תַּחֲתָיו:

יך

CAP. XVI. יר

בִּשְׁנַת שִׁבְע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְפָקֶח בֶּן-רַמְלָהוּ מָלָךְ אָחֻז בֶּן-יוֹחָם מָלָךְ א
וַהֲדָה: בֶּן-עֶשְׂרִים שָׁנָה אָחֻז בְּמִלְכּוֹ וַעֲשֵׂה עֲשׂוּרָה שָׁנָה מָלָךְ בִּירוּשָׁלַם
וְכֹל-עָשָׂה הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהָיו כְּדָוִד אָבִיו: וַיִּלָּךְ בְּדָרֶךְ מֶלֶכְךָ
יִשְׂרָאֵל וְגַם אֶת-בְּנוֹ הַעֲבִיר בָּאֵשׁ כַּחַעֲבוֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה
אֲתָם מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּזְבַּח וַיִּקְטֹּר בְּמָמוֹת וְעַל-הַגְּבָעוֹת וְתַחַת כָּל-
עֵץ רֵעֵן: אִזּוּ יַעֲלֶה רָצֹן מִלֶּךְ-אֲרָם וַיִּפְקֹח בֶּן-רַמְלָהוּ מִלֶּךְ-יִשְׂרָאֵל ה
יְרוּשָׁלַם לְמַלְחָמָה וַיִּצְרֻהוּ עַל-אָחֻז וְלֹא יָכֹלוּ לְהַפְחֵם: בָּעֵת הַהִיא
הָשִׁיב רָצֹן מִלֶּךְ-אֲרָם אֶת-אִירָלָה לְאָרָם וַיִּנָּשֶׁל אֶת-הַיְּהוּדִים מֵאִירָלָה
וְאֲדוֹמִים כְּאִזּוֹת אִירָלָה וַיִּשְׁבּוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה: וַיִּשְׁלַח אָחֻז מַלְאָכִים
אֶל-חִגְלָת פִּלְסֶר מֶלֶךְ-אֲשׁוּרָ לֵאמֹר עֲבֹדָה וּבְנָה אֲנִי עֲלֶה וְהוֹשַׁעְנִי
מִכַּף מֶלֶךְ-אֲרָם וּמִכַּף מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הַקּוֹמִים עָלַי: וַיִּפְקֹח אָחֻז אֶת-
הַכֶּסֶף וְאֶת-הַזָּהָב הַנִּמְצָא בֵּית יְהוָה וּבְאִצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח
לְמֶלֶךְ-אֲשׁוּרָ שָׁחַד: וַיִּשְׁמַע אֵלָיו מֶלֶךְ אֲשׁוּרָ וַיַּעַל מֶלֶךְ אֲשׁוּרָ אֶל-
הַמֶּשֶׁק וַיַּחַפְּשֵׁהוּ וַיִּגְלֶה קִירָה וְאֶת-רָצֹן הַמִּית: וַיִּלָּךְ הַמֶּלֶךְ אָחֻז
לְקִרְאֵת הַתְּלַת פִּלְאֶסֶר מֶלֶךְ-אֲשׁוּרָ הוֹמָשֶׁק וַיִּרְא אֶת-הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר
בְּדַמָּשֶׁק וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אָחֻז אֶל-אִירָיָה הַכֹּהֵן אֶת-דְּמוּת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-
הַכְּנִיָּהוּ לְכָל-מַעֲשָׂהוּ: וַיִּבֶן אִירָיָה הַכֹּהֵן אֶת-הַמִּזְבֵּחַ כְּכֹל אֲשֶׁר-
י

XVI. v. 2. סב' עֶשְׂרִים וַחֲמִשׁ v. 6. במס' וְאֲדוֹמִים כ'

וְאֲדוֹמִים כ' v. 10. כב"ל

שָׁלַח הַמֶּלֶךְ אֹתוֹ מִדַּמָּשֶׁק כִּן עָשָׂה אוּרִיָּה הַכְּהֵן עַד־בֹּא הַמֶּלֶךְ־אִתּוֹ
 12 מִדַּמָּשֶׁק; וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ מִדַּמָּשֶׁק וַיֵּרָא הַמֶּלֶךְ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּקְרַב הַמֶּלֶךְ
 13 עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעַל עָלָיו; וַיִּקְטֹר אֶת־עֹלֹתָיו וְאֶת־מִנְחָתוֹ וַיִּסֶּךְ אֶת־נֹסְפוֹ
 14 וַיִּזְרֹק אֶת־דָּם־הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר־לוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ; וְאֵת הַמִּזְבֵּחַ הִנְחִישָׁה
 אֲשֶׁר לַפְּנֵי יְהוָה וַיִּקְרַב מֵאֵת פְּנֵי הַבַּיִת מִבֵּינֵי הַמִּזְבֵּחַ וּמִבֵּינֵי בֵּית
 טו יְהוָה וַיִּתֵּן אֹתוֹ עַל־גֵּרָדִּי הַמִּזְבֵּחַ זָפֹתָהּ; וַיִּצְוֶהוּ הַמֶּלֶךְ אֹתוֹ אֶת־
 אוּרִיָּה הַכְּהֵן לֵאמֹר עַל הַמִּזְבֵּחַ הַגָּדוֹל הַקָּטָן אֶת־עֹלֹת־הַבֶּקָר וְאֶת־
 מִנְחַת הַזָּרֵב וְאֶת־עֹלֹת הַמֶּלֶךְ וְאֶת־מִנְחָתוֹ וְאֵת עֹלֹת פֶּלֶעַם הָאָרֶץ
 וַיִּמְנַחֲתָם וַיִּנְסִיחֵם וְכָל־הֵם עָלָה וְכָל־הֵם זָבַח עָלָיו וַיִּזְרֹק וּמִזְבֵּחַ
 16 הַחֲחִישָׁה יְהִי־גָדְלִי לְבָקָר; וַיַּעַשׂ אוּרִיָּה הַכְּהֵן כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה הַמֶּלֶךְ
 17 אִתּוֹ; וַיִּקְצֹץ הַמֶּלֶךְ אֹתוֹ אֶת־הַמִּסְגָּרוֹת הַמְכֻלּוֹת וַיִּסָּר מַעֲלֵיהֶם וְאֶת־
 הַכִּיֹּר וְאֶת־הַיָּם הַזֶּה מֵעַל הַבֶּקָר הַחֲחִישָׁה אֲשֶׁר הִתְחַיָּה וַיִּתֵּן אֹתוֹ
 18 עַל מַרְצֶפֶת אֲבָנִים; וְאֶת־מִיֶּסֶךְ הַשֹּׁפֵת אֲשֶׁר־בָּנִינוּ בַּבַּיִת וְאֶת־מִבּוֹא
 19 הַמֶּלֶךְ הִתְחַיָּה הִסָּב בֵּית יְהוָה מִפְּנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר; וַיִּהְיֶה דְּבָרִי אִתּוֹ
 אֲשֶׁר עָשָׂה הַלֹּא־תֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה;
 כ וַיִּשָּׁבֵב אִתּוֹ אִם־אֲבִתָּיו וַיִּקְבֹּר עִם־אֲבִתָּיו בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ חִזְקִיָּהוּ
 בֶּן־חֲחִיָּהוּ;

CAP. XVII. יז

יז

א בָּשִׁנָּה שְׁתַּיִם עָשָׂרָה לְאַחַז מֶלֶךְ יְהוּדָה מֶלֶךְ הַיָּשָׁע בֶּן־אַלְהָה כְּשִׁמְרוֹן
 2 עַל־יִשְׂרָאֵל תִּשָּׁע שָׁנִים; וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה רַק לֹא כְּמַלְכֵי
 3 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיוּ לִפְנָיו; עָלָיו עָלָה שְׁלֹמֹנָסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיִּהְיֶה־לוֹ
 4 חַיִּישָׁע לְעֹבֵד וַיָּשֵׁב לוֹ מִנְחָה; וַיִּמְצֵא מֶלֶךְ־אַשּׁוּר בְּחַיִּישָׁע קָשָׁר אֲשֶׁר
 שָׁלַח מִלְּאָכִים אֶל־סוּא מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וְלֹא־הִעֲלָה מִנְחָה לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר
 ח כִּשְׁנָה בָּשִׁנָּה וַיַּעֲצֵלְהוּ מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיִּבְאֶסְרוּהוּ בֵּית כָּלָא; וַיַּעַל מֶלֶךְ־
 6 אַשּׁוּר בְּכָל־הָאָרֶץ וַיַּעַל שְׁמֹרֹן וַיִּצֹר עָלָיו שָׁלֹשׁ שָׁנִים; בָּשִׁנָּה
 הַחֲשִׁיבִית לְחַיִּישָׁע לְכַד מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אֶת־שְׁמֹרֹן וַיַּגֵּל אֶת־יִשְׂרָאֵל
 7 אֲשׁוּרָה וַיָּשֵׁב אוֹתָם בְּחָלָח וּבְחִבּוֹר נִתָּר גִּזְוֹן וְקָרִי מָרִי; וַיְהִי כִּי־
 חֲטָאוּ בְּיִי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם הִמְעֵלָה אֹהֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִתַּחַת
 8 יָד פֶּרֶעַח מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וַיִּירָאוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים; וַיִּכְלֹכוּ בַּחֲקוֹת הַיָּמִים
 9 אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עָשׂוּ; וַיִּחַפְּאוּ
 בְּיִי־יִשְׂרָאֵל הַבָּרִים אֲשֶׁר לֹא־לָן עַל־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיִּבְנוּ לָהֶם בָּמוֹת

v. 15. XVI. וַיִּצְוֶהוּ — וַיִּצְוֶהוּ כ' v. 17. וְאֶת־ — אֶת־ כ' v. 18.

מִיֶּסֶךְ — מִיֶּסֶךְ כ'; מַלְכֵי v. 6. XVII בָּשִׁנָּה

rat rex Achaz, de Damasco, ita fecit sacerdos Urias, donec veniret rex Achaz de Damasco.

12. Cumque venisset rex de Damasco, vidit altare, et veneratus est illud; ascenditque et immolavit holocausta, et sacrificium suum,

13. et libavit libamina, et fudit sanguinem pacificorum, quae obtulerat super altare.

14. Porro altare aereum, quod erat coram Domino, transtulit de facie templi, et de loco altaris, et de loco templi Domini; posuitque illud ex latere altaris ad Aquilonem.

15. Praecepit quoque rex Achaz Uriae sacerdoti, dicens: Super altare maius offer holocaustum matutinum, et sacrificium vespertinum, et holocaustum regis, et sacrificium eius, et holocaustum universi populi terrae, et sacrificia eorum, et libamina eorum: et omnem sanguinem holocausti, et universum sanguinem victimae super illud effundes: altare vero aereum erit paratum ad voluntatem meam.

16. Fecitigitur Urias sacerdos iuxta omnia, quae praeceperat rex Achaz.

17. Tolit autem rex Achaz caelatas bases et luterem, qui erat desuper; et mare deposuit de bobus aereis, qui sustentabant illud, et posuit super pavimentum stratum lapide.

18. Musach quoque sabbati, quod aedificaverat in templo; et ingressum regis exterius, convertit in templum Domini, propter regem Assyriorum.

19. Reliqua autem verborum Achaz, quae fecit, nonne * haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda?

* 2 Paral. 28, 1.

20. Dormivitque Achaz cum patribus suis, et sepultus est cum eis in

civitate David; et regnavit * Ezechias filius eius pro eo.

* 2 Paral. 29, 1. c. 18, 1.

CAP. XVII.

Salmanasar Israëllem transfert in Assyriam. Mittitur sacerdos in Samariam, qui colonos doceret cultum Dei.

1. Anno duodecimo Achaz regis Iuda, regnavit Osee filius Ela in Samaria super Israël novem annis.

2. Fecitque malum coram Domino; sed non sicut reges Israël, qui ante eum fuerant.

3. Contra hunc ascendit Salmanasar † rex Assyriorum, et factus est ei Osee servus, reddebatque illi tributa.

* c. 18, 9. † Tob. 1, 2.

4. Cumque deprehendisset rex Assyriorum Osee, quod rebellare nitens misisset nuntios ad Sua regem Aegypti, ne praestaret tributa regi Assyriorum, sicut singulis annis solitus erat, obsedit eum, et vinctum misit in carcerem.

5. Pervagatusque est omnem terram; et ascendens Samariam, obsedit eam tribus annis.

6. Anno autem nono Osee, cepit rex Assyriorum Samariam et transtulit Israël in Assyrios; posuitque eos in Hala et in Habor iuxta fluvium Gozan, in civitatibus Medorum.

7. Factum est enim, cum peccassent filii Israël Domino Deo suo, qui eduxerat eos de terra Aegypti, de manu Pharaonis regis Aegypti, coluerunt deos alienos.

8. Et ambulaverunt * iuxta ritum gentium, quas consumpserat Dominus in conspectu filiorum Israel, et regum Israël; quia similiter fecerant.

* c. 16, 3.

9. Et offenderunt filii Israël * verbis non rectis Dominum Deum suum; et aedificaverunt sibi excelsa in cun-

etis urbibus suis a turre custodum usque ad civitatem munitam.

* Jerem. 2, 22. 23. Ioh. 9, 40.

10. Feceruntque sibi statuas, et lucos in omni colle sublimi, et subter * omne lignum nemorosum;

* c. 16, 4. 3 Reg. 14, 25.

11. et adolebant ibi incensum super aras * in morem gentium, quas transtulerat Dominus a facie eorum; feceruntque verba pessima irritantes Dominum.

* c. 16, 3.

12. Et coluerunt immunditias, de quibus praecepit eis Dominus *, ne facerent verbum hoc.

* Exod. 20 2 3. 25, 13.

13. Et testificatus est Dominus in Israël et in Iuda per manum omnium Prophetarum et videntium, dicens *: Revertimini a viis vestris pessimis, et custodite praecepta mea, et ceremonias, iuxta omnem legem, quam praecepi patribus vestris; et sicut nisi ad vos in manu servorum meorum Prophetarum.

* Jerem. 25, 5.

14. Qui non audierunt, sed induerunt cervicem suam iuxta cervicem patrum suorum, qui noluerunt obedire Domino Deo suo.

15. Et abiecerunt legitima eius, et pactum, quod pepigit cum patribus eorum, et testificationes, quibus contestatus est eos; secutique sunt vanitates, et vane egerunt; et secuti sunt gentes, quae erant per circuitum eorum, super quibus praeceperat Dominus eis, ut * non facerent sicut et illae faciebant.

* Lev. 18, 24.

16. Et dereliquerunt omnia praecepta Domini Dei sui *; feceruntque sibi conflates duos vitulos, et lucos, et adoraverunt universam militiam coeli; servieruntque Baal,

* 3 Reg. 12, 28.

17. et consecraverunt * filios suos, et filias suas per ignem; et divinationibus inserviebant et auguriis; et tradiderunt se, ut facerent malum coram Domino, ut irritarent eum.

* v. 31.

18. Iratusque est Dominus vehementer Israël, et abstulit * eos a conspectu suo, et non remansit nisi tribus Iuda tantummodo.

* c. 23, 27.

19. Sed nec ipse Iuda custodivit mandata Domini Dei sui; verum ambulavit in erroribus Israël, quos operatus fuerat.

20. Proiecitque Dominus omne semen Israël, et afflixit eos, et tradidit eos in manu diripientium, donec proiiceret eos a facie sua.

21. * Ex eo iam tempore, quo scissus est Israël a domo David, et constituerunt sibi regem Ieroboam filium Nabat; separavit enim Ieroboam Israël a Domino, et peccare eos fecit peccatum magnum.

* 3 Reg. 12, 19.

22. Et ambulaverunt filii Israël in universis peccatis Ieroboam, quae fecerat; et non recesserunt ab eis,

23. * usquequo Dominus auferret Israël a facie sua, sicut locutus fuerat in manu omnium servorum suorum Prophetarum; translatusque est Israël de terra sua in Assyrios, usque in diem hanc.

* Jerem. 25, 9. Ose. 1, 6.

24. Adduxit autem rex Assyriorum de Babylone, et de Cutha, et de Avah, et de Emath, et de Sepharvaim: et collocavit eos in civitatibus Samariae pro filiis Israël; qui possederunt Samariam, et habitaverunt in urbibus eius.

25. Cumque ibi habitare coepissent, non timebant Dominum *; et immisit in eos Dominus leones, qui interficiebant eos.

* Ezech. 14 15.

26. Nuntiatumque est regi Assyriorum, et dictum: Gentes, quas transtulisti, et habitare fecisti in civitatibus Samariae, ignorant legitima Dei terrae; et immisit in eos Dominus leones, et ecce! interficiunt eos, eo quod ignorent ritum Dei terrae.

27. Praecepit autem rex Assyriorum, dicens: Ducite illuc unum de

בְּכָל-עָרֵיהֶם מִמֶּגֶל נֹזְעִים עַד-עִיר מִבָּצָר; וַיָּצִבוּ לָהֶם מִצְבּוֹת י
וְאֲשֵׁרִים עַל כָּל-גִּבְעָה גְבוּחָה וְתַחַת כָּל-עֵץ רֵעֵן; וַיִּקְשְׁרוּ-שָׁם בְּכָל- 11
בָּמֹת פְּזוּזִים אֲשֶׁר-הִגְלָה יְהוָה מִפְּנֵיהֶם וַיַּעֲשׂוּ דְבָרִים רָעִים לַחֲכָעִים
אֶת-יְהוָה; וַיַּעֲבְדוּ הַגִּלְגָּלִים אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לָהֶם לֹא תַעֲשׂוּ אֶת-הַדָּבָר 12
הַזֶּה; וַיַּעַד יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה בְּיָד כָּל-חֹזֶה לֵאמֹר 13
'שָׁבוּ מִדְּרָכֵיכֶם הָרָעִים וְשִׁמְרוּ מִצְוֹתֵי חֻקֹּתַי כְּכָל-תַּחֲזֹרָה אֲשֶׁר
צִוִּיתִי אֶת-אֲבֹתֵיכֶם וְאֲשֶׁר שָׁלַחְתִּי אֵלֵיכֶם בְּיַד עֲבָדֵי הַנְּבִיאִים; וְלֹא 14
שָׁמְעוּ וַיִּקְשְׁוּ אֶת-עֲרֹפֶשׁ פְּלָדָם אֲבוֹתָם אֲשֶׁר לֹא הֶאֱמִינוּ בְּיְהוָה
אֱלֹהֵיהֶם; וַיִּמָּאֲסוּ אֶת-חֻקֵּי וְאֶת-בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר כָּרַת אֶת-אֲבוֹתָם וְאֵת 15
עֲדוּתוֹ אֲשֶׁר הֵעִיד בָּם וַיִּלְכְּדוּ אַחֲרֵי הַחֶבֶל וַיַּחֲבִלּוּ וַאֲחֵרֵי הַחַיִּים
אֲשֶׁר סָבִיבָתָם אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתָם לִבְלֹתִי עֲשׂוֹת כָּהֵם; וַיַּעֲזְבוּ אֶת- 16
כָּל-מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם מַסַּכָּה שְׁנַיִם עֲגֻלִּים וַיַּעֲשׂוּ
אֲשִׁירָה וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לְכָל-צִבְיָא הַשָּׁמַיִם וַיַּעֲבְדוּ אֶת-הַפֶּזֶל; וַיַּעֲבִירוּ 17
אֶת-בָּנֵיהֶם וְאֶת-בָּנוֹתֵיהֶם בָּאֵשׁ וַיִּקְסְמוּ קַסָּמִים וַיִּנְחֲשׂוּ וַיַּחֲמִירוּ
לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לַחֲכָעִיסוֹ; וַיַּחֲאֲזֵם יְהוָה מֶאֶל בְּיִשְׂרָאֵל 18
וַיִּסְרָם מֵעַל פָּנָיו לֹא נִשְׁאָר רֶק שְׁבֹט יְהוּדָה לְבָדוֹ; גַּם-יְהוּדָה לֹא 19
שָׁמַר אֶת-מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיִּלְכְּדוּ בַּחֲקוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עָשׂוּ;
וַיִּמָּאֲסוּ יְהוָה בְּכָל-זֶרַע יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲזֹם וַיַּתְנֶם בְּיַד שָׂסִים עַד אֲשֶׁר כ
הִשְׁלִיכֶם מִפָּנָיו; כִּי-קָרַע יִשְׂרָאֵל מֵעַל בְּרִית דָּוִד וַיִּמְלִיכוּ אֶת-יִרְבָּעָם 21
בֶּן-נִבְטָן וַיִּהְיֶה רִבְעָם אֶת-יִשְׂרָאֵל מֵאַחֲרֵי יְהוָה וַיַּחֲשִׁיאוּם חֲטָאָה
גְּדוּלָּה; וַיִּלְכְּדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל-חֲטָאוֹת רִבְעָם אֲשֶׁר עָשָׂה לֹא-סָרוּ 22
מִמֶּנֶּה; עַד אֲשֶׁר-הִסִּיר יְהוָה אֶת-יִשְׂרָאֵל מֵעַל פָּנָיו כַּאֲשֶׁר הִבִּיר בְּיַד 23
כָּל-עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים וַיִּגַּל יִשְׂרָאֵל מֵעַל אֲדָמָתוֹ אֲשֶׁרָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה;
וַיָּבֹא מֶלֶךְ-אֲשׁוּר מִבָּבֶל וּמִפּוֹתָה וּמִעֲזָא וּמִחֲמָה וּסְפָרְזִים וַיֵּשֶׁב 24
בְּעָרֵי שְׁמֹרֹן תַּחַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּרְשׁוּ אֶת-שְׁמֹרֹן וַיִּשְׁכְּבוּ בַּעֲרִיהָ; וַיְהִי כה
בַּתְּחִלַּת שְׁבָתָם שָׁם לֹא יָרְאוּ אֶת-יְהוָה וַיִּשְׁלַח יְהוָה בָּהֶם אֶת-
הָאֲרִיזוֹת וַיְהִיו הָרָגִים בָּהֶם; וַיֹּאמְרוּ לְמֶלֶךְ אֲשׁוּר לֵאמֹר הַחַיִּים אֲשֶׁר 26
הִגְלִיתָ וַחֲוֹשֵׁב בְּעָרֵי שְׁמֹרֹן לֹא יָדְעוּ אֶת-מִשְׁפַּט אֱלֹהֵי הָאָרֶץ
וַיִּשְׁלַח בָּם אֶת-הָאֲרִיזוֹת וְהָגָם מִמִּיתִים אוֹתָם כַּאֲשֶׁר אֵינָם יֹדְעִים
אֶת-מִשְׁפַּט אֱלֹהֵי הָאָרֶץ; וַיָּצֻ מֶלֶךְ-אֲשׁוּר לֵאמֹר הֲלִיכּוּ לְשֹׁמְרָה אַחַד 27

v. 13. XVII. 'אוּ או' 'אִי — 'אִי ק' : 'ב' נַעֲמִים בַּמִּלָּה א' v. 15.

קִמֵּץ בִּדָּף v. 16. שְׁנַיִם — שְׁנֵי ק' v. 21. וַיִּהְיֶה (א' בַּמְקוֹם ה') או

וַיָּבֹא — וַיִּהְיֶה ק' v. 24. וּסְפָרְזִים — וּמִסְפָּרְזִים ק'

מִהַכְּהִנִּים אֲשֶׁר הִגְלִיתֶם מִשָּׁם וַיִּלְכְּדוּ וַיָּשִׁבוּ שָׁם וַיִּרְם אֶת־מִשְׁפַּט
 28 אֱלֹהֵי הָאָרֶץ: וַיָּבֹא אַחֵר מִהַכְּהִנִּים אֲשֶׁר הִגְלוּ מִשְׁמֹרֶן וַיָּשֶׁב בְּבֵית־
 29 אֵל וַיְהִי מוֹתָה אֹתָם אִיָּה וַיֵּרְאוּ אֶת־יְהוָה: וַיַּהֲרֹוּ עֲשׂוֹם הָיָה אֱלֹהֵיו
 וַיַּעֲבֹדוּ. בְּבֵית תַּפְמוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ הַשְׁמֹרָנִים הָיָה הָיָה בְּעָרֵיהֶם אֲשֶׁר
 לָהֶם וַיִּשְׁכְּבוּ שָׁם: וְאֲנָשִׁי בְּכָל עָשׂוּ אֶת־סִכּוֹת בָּנוֹת וְאֲנָשִׁי־כֹהֹת עָשׂוּ
 31 אֶת־נִרְגָּל וְאֲנָשִׁי חֲמַת עָשׂוּ אֶת־אֲשִׁימָא: וַהֲעִנְיָם עָשׂוּ נִבְחָו וְאֶת־
 הַרְחֹק וַהֲסַפְרוּם שָׂרָפִים אֶת־בְּנֵיהֶם בָּאֵשׁ לֹא־דַרְמָלָה וְעִנְמָלָה אֱלֹהֵי
 32 סַפְרָיִם: וַיַּהֲרֹוּ יִרְאִים אֶת־יְהוָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם מִקְצוֹתָם כְּהִנִּי בָמוֹת
 33 וַיַּהֲרֹוּ עֲשׂוֹם לָהֶם בְּבֵית תַּפְמוֹת: אֶת־יְהוָה חָיו יִרְאִים וְאֶת־אֱלֹהֵיהֶם
 34 חָיו עֲבָדִים כַּמִּשְׁפָּט הַחַיִּים אֲשֶׁר־הִגְלוּ אֹתָם מִשָּׁם: עַד הַיּוֹם הַזֶּה
 הֵם עֲשׂוֹם כַּמִּשְׁפָּטִים הָרָאשׁוֹנִים אֵינָם יִרְאִים אֶת־יְהוָה וְאֵינָם עֲשׂוֹם
 כְּתַקְתָּם וּכְמִשְׁפָּטָם וּכְתוֹרָה וּכְמִצְוֶה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לַח אֲשֶׁר־שָׁם שָׁמוֹ יִשְׂרָאֵל: וַיִּכְרֹת יְהוָה אֹתָם בְּרִית וַיַּצְנֹם לֹא־מֹר לֹא
 תִירָאוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְלֹא־תִשְׁמַחְנוּ לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדוּם וְלֹא תִזְבְּחוּ:
 36 לָהֶם: כִּי אִם־אֶת־יְהוָה אֱשֶׁר הֵעֵלָה אֹתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּכַחַ
 37 גָּדוֹל וּבְזִרְזוּעַ נְטוּיָה אֹתוֹ תִירָאוּ וְלֹא תִשְׁמַחְנוּ וְלֹא תִזְבְּחוּ: וְאֶת־הַחֲקִים
 וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים וְהַחֲזִקָה וְהַמִּצְוֹה אֲשֶׁר כָּתַב לָכֶם תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת
 38 כָּל־הַצִּוִּים וְלֹא תִירָאוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים: וְהַפְרִית אֲשֶׁר־פָּרַתִּי אֹתְכֶם
 39 לֹא תִשְׁכַּחוּ וְלֹא תִירָאוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים: כִּי אִם־אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 מ תִירָאוּ וְהוּא יַצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד כָּל־אֹיְבֵיכֶם: וְלֹא שָׁמְעִי כִּי אִם־
 41 כַּמִּשְׁפָּטִים הָרָאשׁוֹן הֵם עֲשׂוֹם: וַיַּהֲרֹוּ הַחַיִּים הָאֵלֶּה יִרְאִים אֶת־יְהוָה
 וְאֶת־פְּסִילֵיהֶם חָיו עֲבָדִים גַּם־בְּנֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ
 אֲבֹתָם הֵם עֲשׂוֹם עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

יח CAP. XVIII.

א וַיְהִי בַשָּׁנָה שָׁלֹשׁ לְהוֹשָׁע בֶּן־אֵלָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ חֲזַקְיָה בֶן־אֲחִיז
 2 מֶלֶךְ יְהוּדָה: בֶּן־עֲשָׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה הָיָה כְּמָלְכוֹ וַעֲשָׂרִים וַחֲשֵׁשׁ
 3 שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשָׁם אִמּוֹ אָבִי בַת־זִכְרְיָה: וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי
 4 יְהוָה כָּל־אֲשֶׁר־עָשָׂה הוּדָה אָבִיו: הוּא הִסִּיר אֶת־הַבָּמוֹת וְשִׁבַּר
 אֶת־הַמִּצְבֹּת וְכָרַת אֶת־הָאֲשֵׁרָה וְכָתַח נָחַשׁ הַחֲלָשֶׁת אֲשֶׁר־עָשָׂה מִשָּׁה
 כִּי עַד־הַיּוֹמִים הַהֵם הָיָה בְּנִי־יִשְׂרָאֵל מִסְטָרִים לוֹ וַיִּקְרָא־לוֹ נְחֻשְׁתָּן:
 ה בַּיְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל בָּטָח וַאֲחֵרָיו לֹא־הָיָה כְּמֹתוֹ כָּל־מַלְכֵי יְהוּדָה

XVII. v. 30. נ"א גל v. 31. אלה — אלתֵי ק': ספרים —

ספרים ק' XVIII. v. 2. נ"א אבה

sacerdotibus, quos inde captivos adduxistis, et vadat, et habitet cum eis; et doceate eos legitima Dei terrae.

28. Igitur cum venisset unus de sacerdotibus his, qui captivi ducti fuerant de Samaria, habitavit in Bethel, et docebat eos, quomodo colerent Dominum.

29. Et unaquaeque * gens fabricata est Deum suum; posueruntque eos in fanis excelsis, quae fecerant Samaritae, gens et gens in urbibus suis, in quibus habitabat.

* Ion. 1, 5.

30. Viri enim Babylonii fecerunt Sochothbenoth; viri autem Chutaei fecerunt Nergel; et viri de Emath fecerunt Asima.

31. Porro Hevaei fecerunt Nebahaz et Tharthac. Hi autem, qui erant * de Sepharvaim, comburebant filios suos igni, Adramelech et Anamelech diis Sepharvaim;

* c. 16, 3. 21. Deut. 18, 10.

32. et nihilominus colebant Dominum. Fecerunt autem sibi de novissimis sacerdotes excelsorum, et ponebant eos in fanis sublimibus.

33. Et cum Dominum colerent, diis quoque suis serviebant iuxta consuetudinem gentium, de quibus translati fuerant Samariam;

34. Usque in praesentem diem morem sequuntur antiquum; non * timent Dominum, neque custodiunt ceremonias eius, iudicia, et legem, et mandatum, quod praeceperat Dominus filiis Iacob †, quem cognominavit Israël.

* c. 41. † Gen. 33, 28. 3 Reg. 18, 31.

35. Et percusserat cum eis pactum, et mandaverat eis, dicens: Nolite timere deos alienos *, et non adoretis eos, neque colatis eos, et non imoletis eis;

* Exod. 23, 24.

36. sed Dominum Deum vestrum, qui eduxit vos de terra Aegypti in fortitudine magna, et in brachio ex-

tento, ipsum timete, et illum adorare, et ipsi immolate.

37. Ceremonias quoque, et iudicia, et legem, et mandatum, quod scripsit vobis, custodite, ut faciatis cunctis diebus; et non timeatis deos alienos.

38. Et pactum, quod percussit vobiscum, nolite oblivisci, nec * colatis deos alienos,

* Bar. 6, 22. 23.

39. sed Dominum Deum vestrum * timete, et ipse eruet vos de manu omnium inimicorum vestrorum.

* 1 Reg. 12, 24. Ps. 33, 10.

40. Illi vero non audierunt, sed iuxta consuetudinem suam pristinam perpetrabant.

41. Fuerunt igitur gentes istae timentes quidem Dominum, sed nihilominus et idolis suis servientes; nam et filii eorum, et nepotes, sicut fecerunt patres sui, ita faciunt usque in praesentem diem.

CAP. XVIII.

Ezechias pius lucos succendit; Idumaeos rebelles vincit. Assyrii Ierusalem obsident.

1. Anno * tertio Osee filii Ela regis Israël, regnavit † Ezechias filius Achaz regis Iuda.

* 2 Paral. 28, 27. 29, 1. † c. 16, 20.

2. Vigintiquinque annorum erat, cum regnare coepisset; et viginti novem annis regnavit in Ierusalem, nomen matris eius Abifilia Zachariae.

3. Fecitque *, quod erat bonum coram Domino, iuxta omnia, quae fecerat David pater eius.

* Ies. 38, 3.

4. Ipse dissipavit excelsa, et contrivit statuas, et succidit lucos, confregitque serpentem aeneum *, quem fecerat Moyses; siquidem usque ad illud tempus filii Israël adolebant ei incensum; vocavitque nomen eius Nohestan.

* Num. 21, 9.

5. In Domino Deo * Israël speravit; itaque post cum non fuit similis ei de cunctis regibus Iuda,

sed neque in his, qui autem eum fuerunt.

* c. 23, 25.

6. Et adhaesit Domino, et non recessit a vestigiis eius, fecitque mandata eius, quae praeceperat Dominus Moysi.

* 1 Reg. 12, 20. Ps. 118, 31, 102.

7. Unde et erat Dominus cum eo, et in cunctis, ad quae procedebat *, sapienter se agebat. Rebella- vit quoque contra regem Assyriorum, et non servivit ei.

* 1 Reg. 18, 11.

Ipse percussit Philisthaeos usque ad Gazam, et omnes terminos eorum, a turre custodum usque ad civitatem munitam.

9. * Anno quarto regis Ezechiae, qui erat annus septimus Osee filii Ela regis Israël, ascendit Salmanassar rex Assyriorum in Samariam, et oppugnavit eam,

* c. 17, 6. Tob. 1, 2.

10. et * cepit. Nam post annos tres, anno sexto Ezechiae, id est, nono anno Osee regis Israël, capta est Samaria.

* c. 17, 6.

11. Et transtulit rex Assyriorum Israël in Assyrios, collocavitque eos in Hala, et in Habor fluviis Gozan in civitatibus Medorum.

12. Quia non audierunt vocem Domini Dei sui, sed praetergressi sunt pactum eius; omnia, quae praeceperat Moyses servus Domini, non audierunt, neque fecerunt.

13. * Anno quartodecimo regis † Ezechiae, ascendit Sennacherib † † rex Assyriorum ad universas civitates Iuda munitas; et cepit eas.

* 2 Paral. 32, 1. † Ies. 36, 1. Eccl. 48, 20. † † v. 13-27. conf. 2 Paral. 32, 1-20.

14. Tunc misit Ezechias rex Iuda nuntios ad regem Assyriorum in Lachis, dicens: Peccavi, recede a me; et omne, quod imposueris mihi, feram. Indixit itaque rex Assyriorum Ezechiae regis Iudae trecenta talenta argenti, et triginta talenta auri.

15. Deditque Ezechias omne argentum, quod repertum fuerat in domo Domini, et in thesauris regis.

16. In tempore illo confregit Ezechias valvas templi Domini, et laminas auri, quas ipse afflixerat, et dedit eas regi Assyriorum.

17. Misit autem rex Assyriorum Thartan, et Rabsaris et Rabsacen, de Lachis ad regem Ezechiam cum manu valida Ierusalem; qui cum ascendissent, venerunt Ierusalem, et steterunt iuxta aquaeductum piscinae superioris, quae est in via agri fulonis.

18. Vocaveruntque regem; egressus est autem ad eos Eliacin * filius Helciae praepositus domus, et Sobna scriba, et Ioabe filius Asaph a commentariis.

* Ies. 36, 3.

19. Dixitque ad eos Rabsaces: Loquimini Ezechiae: Haec dicit rex magnus, rex Assyriorum: Quae est ista fiducia, qua niteris?

20. Forsitan inisti consilium, ut praepares te ad praelium. In quo confidis, ut audeas rebellare?

21. An speras in baculo arundineo atque confracto Aegypto *, super quem, si incubuerit homo, comminutus ingreditur manum eius, et perforabit eam? sic est Pharao rex Aegypti omnibus, qui confidunt in se.

* Ies. 20.

22. Quod si dixeritis mihi: In Domino Deo nostro habemus fiduciam; unumne iste est, cuius abstulit Ezechias excelsa et altaria; et praecepit Iudae et Ierusalem*: Ante altare hoc adorabitis in Ierusalem?

* Exod. 20, 24.

23. Nunc igitur transite ad dominum meum regem Assyriorum, et dabo vobis duo millia equorum, et videte, an habere valeatis ascensores eorum.

24. Et quo modo potestis resistere ante unum satrapam de servis domini mei minimis? An fiduciam

6 וַאֲשֶׁר הָיוּ לַפָּנִיּוֹת וַיִּדְבֹק בְּיַחְזָהּ לֹא-סָר מֵאַחֲרָיו וַיִּשְׁמַל מִצֹּדָתוֹ
 7 אֲשֶׁר-צָוָה יְהוָה אֶת-מִשָּׁה׃ וְהָיָה יְהוָה עִמּוֹ בְּכֹל אֲשֶׁר-יֵצֵא וְשִׁפּוֹל
 8 וַיִּמְרֹד בַּמֶּלֶךְ-אֲשׁוּר וְלֹא עָבְדוֹ׃ הוּא הִכָּה אֶת-פְּלִשְׁתִּים עַד-עֲזָה
 9 וְאֶת-גְּבֻלֵיהֶּ מִמִּגְדֹּל נֹצְרִים עַד-עִיר מִבְּצָר׃ וַיְהִי בַשָּׁנָה הָרְבִיעִית
 10 לַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ הָיָה הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית לְהוֹשֵׁעַ בֶּן-אֵלָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
 11 עָלָה שְׁלֹמֹנָאֶסֶר מֶלֶךְ-אֲשׁוּר עַל-שֹׁמְרוֹן וַיִּצָּר עָלֶיהָ׃ וַיִּלְכְּדָהּ מִקְצֵה
 12 שָׁלֹשׁ שָׁנִים בַּשָּׁנָה-שֵׁשֶׁשׁ לְחִזְקִיָּהוּ הָיָה שְׁנַת-הַשֵּׁשׁ לְהוֹשֵׁעַ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
 13 נִלְכְּדָה שֹׁמְרוֹן׃ וַיָּגֵל מֶלֶךְ-אֲשׁוּר אֶת-יִשְׂרָאֵל אֲשׁוּרָה וַיְנַחֵם בַּחֲלָהּ
 14 וּבְדָבוֹר נָחַר גִּזְזוֹן וְעָרֵי מָדִי׃ עַל אֲשֶׁר לֹא-שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם
 15 וַיַּעֲבְדוּ אֶת-בְּרִיתוֹ אֶת כָּל-אֲשֶׁר צִוָּה מִשָּׁה עַבְדֵּי יְהוָה וְלֹא שָׁמְעוּ
 16 וְלֹא עָשׂוּ׃ וּבְדָרְבֶּעַ עָשְׂרָה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ עָלָה סִנְחָרִיב מֶלֶךְ-
 17 אֲשׁוּר עַל כָּל-עָרֵי יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת וַיִּתְּפָשׂם׃ וַיִּשְׁלַח חִזְקִיָּה מֶלֶךְ-
 18 יְהוּדָה אֶל-מֶלֶךְ-אֲשׁוּר׃ לְכִישָׁה׃ לֵאמֹר׃ חֲטָאתִי שׁוּב מֵעָלַי אֵת
 19 אֲשֶׁר-תִּתֶּן עָלַי אֲשָׁא וְשָׁם מֶלֶךְ-אֲשׁוּר עַל-חִזְקִיָּה מֶלֶךְ-יְהוּדָה שְׁלֹשׁ
 20 מֵאוֹת כֶּסֶף-כֶּסֶף וְשִׁלְשִׁים כֶּסֶף זָהָב׃ וַיִּתֵּן חִזְקִיָּה אֶת-כָּל-הַכֶּסֶף טו
 21 הַנִּמְצָא בֵּית-יְהוָה וּבִאֲצֻרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ׃ בָּעֵת הַהִיא קָצַץ חִזְקִיָּה
 22 אֶת-הַלְחֹת הַיֵּבֶל יְהוָה וְאֶת-הָאֲמֹנוֹת אֲשֶׁר צִפָּה חִזְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה
 23 וַיִּתְּנֵם לַמֶּלֶךְ אֲשׁוּר׃ וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ-אֲשׁוּר אֶת-תִּרְחָן וְאֶת-רַב-סָרִיסוֹ
 24 וְאֶת-רַב־שָׂלָה מִן-לְכִישׁ אֶל-הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ בְּהִיל כָּבֵד וַיְרוּשָׁלַם וַיַּעֲלוּ
 25 וַיָּבֹאוּ וַיְרוּשָׁלַם וַיַּעֲלוּ וַיָּבֹאוּ וַיַּעֲמְדוּ בַתְּעֵלָה הַבִּרְכָּה הָעֲלִיוֹנָה אֲשֶׁר
 26 בְּמִסְכַּת שְׁדָה כֹּיָס׃ וַיִּקְרָא אֶל-הַמֶּלֶךְ וַיֵּצֵא אֵלָהֶם אֱלֹקִים בֶּן-
 27 חִלְקִיָּהוּ אֲשֶׁר עַל-הַבַּיִת וְשִׁבְנָה הַסֹּפֵר וַיֹּאחַז בֶּן-אֶסָה הַמִּזְכִּיר׃
 28 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רַב־שָׂלָה אֲמַרְיָנָא אֶל-חִזְקִיָּהוּ כֹה-אָמַר הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל
 29 מֶלֶךְ אֲשׁוּר מֵהַבִּשְׁחֹן הָיָה אֲשֶׁר בָּטַחְתָּ׃ אָמַרְתָּ אֶת-דָּבָר שְׂפָתַי כ
 30 עָצָה וּגְבוּרָה לְמַלְחָמָה עָתָה עַל-מִי בָטַחְתָּ כִּי מִרְדָּתָ בִּי׃ עָתָה הִנֵּה
 31 בָּטַחְתָּ לָךְ עַל-מִשְׁעֶנֶת חֲקִנָה הָרָצוֹן הָיָה עַל-מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִסְמְךָ
 32 אֵלֶּי עָלְיוּ וּבָא בַכֶּסֶף וּנְקָבָה בֶּן פֶּרֶעַה מֶלֶךְ-מִצְרַיִם לְכָל-הַפְּטָחִים
 33 עָלָיו׃ וְכִי-תֹאמְרוּן אֵלַי אֶל-יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בָטַחְנוּ הֲלֹא-הוּא אֲשֶׁר
 34 הִסִּיר חִזְקִיָּהוּ אֶת-בְּמֹתָיו וְאֶת-מוֹבְחָתָיו וַיֹּאמֶר לַיהוָה וּלְיְרוּשָׁלַם
 35 לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ הָיָה הַשְׁתַּחֲוֹתוֹ בְּיְרוּשָׁלַם׃ וַעֲתָה תִּתְּרֵב לֹא אֶת-אֲדָנִי
 36 אֶת-מֶלֶךְ אֲשׁוּר וְאֶתְנָה לָךְ אֲלָפִים סוּסִים אִם-תֹּכֵל לָחֵת לָךְ רַבָּיִם
 37 עֲלֵיהֶם׃ וְאִיךָ תִּשְׁיָב אֵת פְּלִי פָתַח אַחֵר עֲבָרִי אֲדָנִי הַקִּטְּגִים וְהַבְּשֵׁת

נח לך על-מצרים לרכב ולפרשים: עתה המבלערי יהוה עליהי על-
 המקום הזה להשתחו יהוה אמר אלי עלה על-הארץ הזאת
 26 והשתחיהה: ויאמר אלוקים בן-חלקניהו ושכנה ויואח אל-רבשקה
 דבר-נא אל-עבדך ארמית כי שמעים אנחנו ואל-דבר עמנו
 27 יהודית באוני העם אשר על-החמה: ויאמר אליהם רבשקה העל
 אנך ואליך שאתני אנכי לדבר את-הדברים האלה הלא על-
 האנשים הישבים על-החמה לאכל את-חריהם ולשפות את-שגניהם
 28 עמכם: ויגעמל רבשקה ויקרא בקול-גדול יהודית וידבר ויאמר
 29 שמעו דבר-המלך הגדול מלך: אשור: פה אמר המלך: אל-ישיא
 לכם חזקתו פי-לא יוכל להציל אתכם מידי: ואל-יבטח אתכם
 חזקתו אל-יהוה לאמר הצל יצילנו יהוה ולא תפתן את-העיר
 31 הזאת ביד מלך: אשור: אל-תשמעו אל-חזקתו פי כה אמר מלך:
 אשור עשו אתי ברכה וצאו אלי ואכלו איש-גפנו ואיש חאנהו ושתו
 32 איש מי-ברו: עד-באי ולקחתי אתכם אל-ארץ פארצכם ארץ הון
 ותיירש ארץ לחם וברמים ארץ זית יצהר וידבש ותיו ולא תמחו
 33 ואל-תשמעו אל-חזקתו כי-יפסח אתכם לאמר יהוה יצילנו: תהצל
 34 הצילו אלהי תועים איש את-ארצו מיד מלך: אשור: איה אלהי חמח
 וארפד איה אלהי ספרנים הנע וענה כי-הצילו את-שמרון מידי:
 35 לה מי בכל-אלתי הארצות אשר-הצילו את-ארצם מידי כי-יציל יהוה
 36 את-ירושלם מידי: והחרישו העם ולא-ענו אתו דבר כי-מצות המלך
 37 היא לאמר לא תענהו: ויבא אלוקים בן-חלקניה אשר-על-הפזת
 ושבנא הספר ויואח בן-אסה המזכיר אל-חזקתו קרועי בגדים
 ויגדו לו את דברי רבשקה:

CAP. XIX. יט

יט

א ויהי כשמצל המלך חזקתו ויקרע את-בגדיו ויתפס בשק ויבא בית
 2 יהוה: וישלח את-אלוקים אשר-על-הפזת ושבנא הסופר ואת זכרי
 3 הכהנים מתפסים בשקים אל-ישעיהו הנביא בן-אמוץ: ויאמרו
 אליו פה אמר חזקתו יום-צרה ותוכחה ונאצה היום הזה פי-באו
 4 בנים עד-משבר וכן אנו ללדה: אוכלי ושמע יהוה אלהיך את כל-
 דברי רבשקה אשר שלחו מלך-אשור: אנחנו לחרק אלהים חיי
 וחולות בהבאים אשר שמע יהוה אלהיך ונשאת תפלה בעד השארת
 ה 6 הנמצאה: ויבאו עבדי המלך חזקתו אל-ישעיהו: ויאמר להם

XVIII. v. 27. חריהם — צואתם כ: שניהם — מימי רגליהם כ

habes in Aegypto propter currus et equites?

25. Numquid sine Domini voluntate ascendi ad locum istum, ut demolirer eum? Dominus * dixit mihi: Ascende ad terram hanc, et demolire eam.

* 2 Reg. 16, 10.

26. Dixerunt autem Eliacim filius Heleiae, et Sobna, et Ioah Rabsaci: Precamur, ut loquaris nobis servis tuis Syriace; siquidem intelligimus hanc linguam; et non loquaris nobis Iudaice, audiente populo, qui est super murum.

27. Responditque eis Rabsaces, dicens: Numquid ad dominum tuum, et ad te misit me dominus meus, ut loquerer sermones hos, et non potius ad viros, qui sedent super murum, ut comedant stercora sua, et bibant urinam suam vobiscum?

28. Stetit itaque Rabsaces, et exclamavit voce magna Iudaice, et ait: Audite verba regis magni, regis Assyriorum.

29. Haec dicit rex: Non vos seducat Ezechias; non enim poterit eruere vos de manu mea.

30. Neque fiduciam vobis tribuat super Dominum, dicens: Eruens liberabit nos Dominus, et non tradetur civitas haec in manu regis Assyriorum.

31. Nolite audire Ezechiam. Haec enim dicit rex Assyriorum: Facite mecum, quod vobis est utile, et egredimini ad me, et comedet * unusquisque de vinea sua, et de ficu sua; et bibetis aquas de cisternis vestris;

* 3 Reg. 4, 25.

32. donec veniam, et transferam vos in terram, quae similis est terrae vestrae, in terram fructiferam, et fertilem vini, terram panis et vinearum, terram olivarum, et olei ac mellis, et vivetis, et non moriemini. Nolite audire Ezechiam, qui vos decipit, dicens: Dominus liberabit nos.

33. Numquid liberaverunt dii * gentium terram suam de manu regis Assyriorum?

* 2 Paral. 32, 15. Ics. 10, 10. 11.

34. Ubi est Deus Emath, et Arphad? ubi est Deus Sepharvaim,

Ana, et Ava? numquid liberaverunt Samariam de manu mea?

* c. 19, 13. Ics. 10, 9. 37, 13.

35. Quinam illi sunt in universis diis terrarum, qui eruerunt regionem suam de manu mea, ut possit eruere Dominus Ierusalem de manu mea?

36. Tacuit itaque populus, et non respondit ei quidquam; siquidem praeceptum regis acceperant, ut non responderent ei.

37. Venitque Eliacim filius Heleiae, praepositus domus, et Sobna scriba, et Ioah filius Asaph a commentariis ad Ezechiam scissis vestibus, et nuntiaverunt ei verba Rabsacis.

CAP. XIX.

Auditis blasphemias Rabsacis Isaias et Ezechias preces ad Deum fundunt. Angelus de nocte 185000 interfecit.

1. Quae cum * audisset Ezechias rex †, scidit vestimenta sua, et operatus est sacco, ingressusque est domum Domini.

* Ics. 37, 1. † Num. 14, 6.

2. Et misit Eliacim praepositum domus, et Sobnam scribam, et senes de sacerdotibus opertos saccis, ad * Isaiam Prophetam filium Amos.

* Ics. 1, 1.

3. Qui dixerunt: Haec dicit Ezechias: Dies tribulationis, et increpationis, et blasphemiae, dies iste; venerunt filii * usque ad partum, et vires non habet parturiens.

* Ics. 13, 8. 26, 18.

4. Si forte audiat Dominus Deus tuus universa verba Rabsacis, quem misit * rex Assyriorum dominus tuus, ut exprobraret Deum viventem, et argueret verbis, quae audivit Dominus Deus tuus; et fac orationem pro reliquiis, quae repertae sunt.

* v. 16.

5. Venerunt * ergo servi regis Ezechiae ad Isaiam.

* Ics. 37, 6.

6. Dixitque eis Isaias: Haec dicitis domino vestro: Haec dicit Dominus: Noli timere a facie sermonum, quos audisti, quibus blasphemaverunt pueri regis Assyriorum me.

7. Ecce! ego immittam ei spiritum, et * audiet nuntium, et revertetur in terram suam, et deliciam eum gladio † in terra sua.

* c. 7, 6. † v. 37.

8. Reversus est ergo Rabsaces, et invenit regem Assyriorum expugnantem Lobnam; audierat enim, quod recessisset de Lachis.

9. Cumque audisset de Tharaca rege Aethiopiae, dicentes: Ecce! egressus est, ut pugnet adversum te; et iret contra eum, misit nuntios ad Ezechiam, dicens:

10. Haec dicite Ezechiae regi Iuda: Non te seducat Deus tuus, in quo habes fiduciam; neque dicas: Non * tradetur Ierusalem in manus regis Assyriorum.

* c. 18, 13.

11. Tu enim ipse audisti, quae fecerunt reges Assyriorum universis terris, quo modo vastaverunt eas; num ergo solus poteris liberari?

12. Numquid * liberaverunt dii gentium singulos, quos vastaverunt patres mei, Gozan videlicet, et Haran, et Reseph, et filios Eden, qui erant in Thelasar?

* c. 18, 33.

13. Ubi est rex Emath, et rex Arphad, et rex civitatis Sepharvaim, Ana, et Ava?

14. Itaque cum accepisset Ezechias litteras de manu nuntiorum, et legisset eas, ascendit in domum Domini, et expandit eas coram Domino,

15. et oravit in conspectu eius, dicens: Domine Deus Israël, qui sedes super cherubim, tu es Deus solus regum omnium terrae; tu fecisti coelum et terram.

* Ps. 79, 2. 98, 1.

16. Inclina aurem tuam, et audi; aperi Domine oculos tuos, et vide; audi omnia verba Senacherib, qui misit *, ut exprobraret nobis Deum viventem.

* 1 Reg. 17, 10.

17. Vere Domine dissipaverunt

reges Assyriorum gentes, et terras omnium.

18. Et miserunt deos eorum in ignem; non enim erant dii, sed opera manuum hominum ex ligno et lapide, et perdidērunt eos.

19. Nunc igitur Domine Deus noster, salvos nos fac de manu eius * ut sciant omnia regna terrae, quia tu es Dominus Deus solus.

* Eccl. 36, 5.

20. Misit autem Isaias filius Amos ad Ezechiam, dicens: Haec dicit Dominus Deus Israël: Quae deprecatus es me super Senacherib rege Assyriorum, audiui.

21. Iste est sermo, quem locutus est Dominus de eo: Sprevit te, et subsannavit te virgo filia Sion; post tergum tuum caput movit, filia Ierusalem.

22. Cui exprobrasti, et quem blasphemasti? contra quem exaltasti vocem tuam, et elevasti in excelsum oculos tuos? contra sanctum Israël.

23. Per manum servorum tuorum exprobrasti * Domino, et dixisti: In multitudine curruum meorum ascendi excelsa montium in summitate Libani, et succidi sublimes cedros eius, et electas abietes illius. Et ingressus sum usque ad terminos eius, et saltum carmeli eius ego succidi.

* Ies. 37, 24.

24. Et bibi aquas alienas, et siccavi vestigiis pedum meorum omnes aquas clausas.

25. Numquid non audisti, quid ab initio fecerim? Ex diebus antiquis plasmavi illud, et nunc adduxi; eruntque in ruinam collium pugnantium civitates munitae.

26. Et qui sedent in eis, humiles manu, contremuerunt et confusi sunt, facti sunt * velut foenum agri, et virens herba tectorum, quae arefacta est, antequam veniret ad maturitatem.

* Ps. 91, 8. 128, 6.

27. Habitaculum tuum, et egressum tuum, et introitum tuum, et

וישעיהו פה חאמרון אל-אדניכם פה | אמר יהוה אל-חירא מפני
 הדברים אשר שמעת אשר הדפו נגרי מלך-אשור אתי: חלני נתן בו 7
 רוח ושמע שמועה ושב לארצו והפלתיו בחרב בארצו: וישב רבשקה 8
 והמצא את-מלך אשור בלחם על-לבנה כי שמש פה נסע מלכיש:
 וישמע אל-הרהקה מלך-פוש לאמר הנה רצא לחלתם אתה וישב 9
 וישלח מלאכים אל-חזקיהו לאמר: פה חאמרון אל-חזקיהו מלך- 10
 יהודה לאמר אל-ושאך אלחך אשר אתה בכת בו לאמר לא תחתן
 ורושלים ביד מלך אשור: הנה | אתה שמעת את אשר עשו מלכך 11
 אשר לכל-הארצות להחריםם ואתה תנצל: תחזילו אתם אליהי 12
 הגוים אשר שחתו אבותי את-חזק ואת-חזק ורצח ובגד-עין אשר
 בת-אשור: איז מלך-חמל ומלך ארפך ומלך לעיר ספרונים הנע וענה: 13
 ויפח חזקיהו את-הספרים מיד המלאכים ויקראם ויעל ברת יהוה 14
 ויפרשהו חזקיהו לפני יהוה: ותפול חזקיהו לפני יהוה ויאמר 15
 יהוה אלי ישראל ישב הפרבים אתה-הוא האלהים לבדך לכל
 ממלכות הארץ אתה עשית את-השמים ואת-הארץ: הנה יהוה | 16
 אונך ושמע פקח יהוה עיניך וראה ושמע את דברי סנחריב אשר
 שלח לתרום אלהים חיי: אמנם יהוה החריבו מלכך אשור את-הגוים 17
 ואת-ארצם: ונהנו את-אלהיהם באש פו לא אלהים תמה פה אם- 18
 מעשה ודבר-אדם עין ואבן ונאבדום: ועתה יהוה אלהינו חושבינו 19
 נא מידו וידעו פל-ממלכות הארץ פה אתה יהוה אלהים לבדה:
 וישלח וישעהו בן-אמון אל-חזקיהו לאמר פה אמר יהוה אליהי כ 20
 ישראל אשר התפלת אלי אל-סנחריב מלך-אשור שמעתי: וזה הדבר 21
 אשר-דבר יהוה עליו בזה לה לעגה לה בתולה בת-ציון אחריה ראש
 חניצה פה ורושלים: את-מי חרפת וגדפת ועל-מי חרימות קול ותשא 22
 מרום עיניך על-קדוש ישראל: ביד מלאכיה חרפת ארנך ותאמר 23
 ברכב רכבי אני עליתי מרום הרים ורפתי לבנון ואכרתי קומת ארזו
 מביתו ברשיו ואבואה מלון קצה גער פרמפו: אני קרתי ושתיתי 24
 מים נרים ואחרב בקה פעמי כל ואזרי מצור: הלא-שמעת למרחוק כה 25
 אתה עשיתי למימי קדם ויצרתיה עתה הבאותיה ותחי להשלות גלים
 נאים ערים בצורות: וישביהן קצרי-ידי חתו וגבשו היי עשב שדה 26
 נירק ושא תצור גלות ושידפה לפני קמח: ושתתק וצאתה וקאה 27

XIX. v. 16. קמץ בז"ק v. 23. ברכב או ברכב — ברכב ק':

נ"א מרום: קצה או קצה — קצו ק' v. 25. להשקות ק'

28 וַיִּדְעֵמֶי וְאֵת הַחֲרָפוֹת אֵלָיו: וַיֵּן הַחֲרָפוֹת אֵלָיו וַיִּשְׁאַנְנֶה עָלָהּ בְּאוֹמְרִי
וַיִּשְׁמְעֵי חֲדָרִי בְּאַפָּהּ וּמִחֲדָרִי בְּשִׁפְתֶיהָ וּחִשְׁיִבְתִּיהָ בַּהֲרָה אֲשֶׁר-בָּאָה בָּהּ:
29 וַחֲדָלָהּ הָאוֹת אֲכֹל תִּשְׁנֶה סָפִית וּבִשְׁנָה תִשְׁנִית סָחִישׁ וּבִשְׁנָה
ל תִּשְׁלִישִׁית וְרָעִי וְקִצְרוֹ וְנִטְעִי כְרָמִים וְאִכְלוּ פְרוֹם: וְלִסְפָּה פְלִיטָה
31 בֵּית-יְהוֹנָדָה חִשְׁבָּהּהָ שָׁרֵשׁ לְמִשָּׁה וְעָשָׂה פָרִי לְמִעֲלָהּ: כִּי מִיְהוֹשָׁלָם
32 תֵּצֵא שְׂאֵלִית וּפְלִיטָה מִהָר צִיּוֹן קִנְיָת יְהוָה: וְתַעֲשֶׂה-זֹאת: לָכֵן
כֹּה-אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי מִלְכָּה אֲשׁוּר לֹא רְבֹא אֶל-הַעִיר הַזֹּאת וְלֹא-יִזְרֹחַ
33 שֵׁם חַיִּץ וְלֹא-יִקְדַּח מִנָּה מִזֶּן וְלֹא-יִשְׁפֹךְ עָלֶיהָ סִלְלָהּ: בַּהֲרָה אֲשֶׁר-רָבָא
34 בָּהּ יָשׁוּב וְאֶל-הַעִיר הַזֹּאת לֹא רְבָא נְאֻם-יְהוָה: וּגְבוּרֵי אֶל-הַעִיר
לֹא הָיִאתָ לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעַנִי וְלִמְעַן דָּוִד עַבְדִּי: וַיְהִי בַּלְּיָלָה הַחֹמָה
וַיֵּצֵא וּמִלְכָּה יְהוָה וַיִּזֶּל בְּמַחְנֶה אֲשׁוּר מֵאָה שְׁמוֹנִים וְחֲמִשָּׁה אָלֶה
36 וַיִּשְׁפְּרוּ בַּבֶּקֶר וַהֲנֶה כָּלֶם פְּגָרִים מִתִּים: וַיִּסַּע וַיִּלָּךְ וַיָּשׁוּב סִנְחָרִיב
37 מִלְכָּה-אֲשׁוּר וַיָּשׁוּב בְּנִינֹנָה: וַיְהִי הוּא מִשְׁתַּחֲוֶה בֵּית וּנְסָרָה אֶלְתָּיו
וְאֶדְרִמְלָה וְשָׂרָאצָר: וְהַבְּחוּ בַחֲרִיב וַחֲמָה נִמְלְטוּ אֶרֶץ אַרְרָט וַיִּמְלָךְ
אֶסֶר-חֲדָן בְּנוֹ תַחְתָּיו:

כ CAP. XX.

כ

א בְּיָמִים הָהֵם הָלַךְ חִזְקִיָּהוּ לְמוֹת וַיָּבֹא אֵלָיו וַיִּשְׁעִיהוּ בֶן-אֲמוּץ הַנְּבִיא
וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה-אָמַר יְהוָה צִו לְבִיתְךָ כִּי מֵת אָתָּה וְלֹא תַחֲיֶה:
2 וַיִּסָּב אֶת-פָּנָיו אֶל-הַקִּיר וַיַּחַפֵּל אֶל-יְהוָה לֵאמֹר: אֵנָה יְהוָה זָכָר-
נָא אֵת אֲשֶׁר תַּחֲתַלְכֵתִי לְפָנֶיךָ בְּאֲמָל וּבִלְבָב שָׁלֵם וְחָשׁוּב בְּעֵינֶיךָ
4 עֲשִׂיתִי וַיִּבְכֶּה חִזְקִיָּהוּ בְּכִי גָדוֹל: וַיְהִי וַיִּשְׁעִיהוּ לֹא רָצָא הַעִיר
ה תַּחֲתֻכְנָה וְדַבְּרֵי-יְהוָה הָיָה אֵלָיו לֵאמֹר: שׁוּב וְאִמְרָה אֶל-חִזְקִיָּהוּ:
הַעִיר עָמִיד כֹּה-אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי דָוִד אֲבִיךָ שְׁמַעְתִּי אֶת-הַפְלִתָּה רְאִיתִי
6 אֶת-הַמַּעֲלָה חֲנִנִי רַפָּא לָךְ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי תַעֲלֶה בֵּית יְהוָה: וְהִסְפַּעְתִּי
שַׁלְרִמְיָה חֲמִשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּמִפָּנֶם מִלְכָּה-אֲשׁוּר אֲצִילָךְ וְאֵת הַעִיר הַזֹּאת
7 וּגְבוּרֵי עַל-הַעִיר הַזֹּאת לְמַעַנִי וְלִמְעַן דָּוִד עַבְדִּי: וַיֹּאמֶר וַיִּשְׁעִיהוּ קָחוּ
8 דְּבַלֹת תַּאגִּים וַיִּקְחוּ וַיִּשְׁמְעוּ עַל-הַשְׁחִין וַיַּחֲדִי: וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֶל-
וַיִּשְׁעִיהוּ מֵת אֹת כִּי-יִרְפָּא יְהוָה לִי וְעַלְתִּי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בֵּית יְהוָה:
9 וַיֹּאמֶר וַיִּשְׁעִיהוּ וַחֲדָלָהּ הָאוֹת מֵאֵת יְהוָה כִּי רָעִשָׁה יְהוָה אֶת-הַקִּיר
י אֲשֶׁר הִבֵּר הָלַךְ הַצֵּל עֲשׂוֹר מַעֲלֹת אֶסֶר-שׁוּב עֲשׂוֹר מַעֲלֹת: וַיֹּאמֶר
יְחִזְקִיָּהוּ נִקַּל לַצֵּל לְשׁוֹת עֲשׂוֹר מַעֲלֹת לֹא כִי יָשׁוּב הַצֵּל אֶחָרִישִׁית

XIX. v. 28. נ"א כ v. 31. צָבָאוֹת קִיר וְלֹא כְתִיב v. 37. בְּנִי

קִיר וְלֹא כְתִיב XX. v. 4. הַעִיר — הַעִיר ק'

viam tuam ego praescivi, et furorem tuum contra me.

28. Insanisti * in me, et superbia tua ascendit in aures meas; ponam itaque circulum in naribus tuis, et camum in labiis tuis, et reducam te in viam, per quam venisti.

* Ies. 37, 29. 3 Reg. 20, 28.

29. Tibi autem Ezechia hoc erit * signum: Comede hoc anno, quae repperis; in secundo autem anno, quae sponte nascuntur; porro in tertio anno seminate et metite; plantate vineas, et comedite fructum earum.

* Ies. 37, 30. sq.

30. Et quodcumque reliquum fuerit de domo Iuda, mittet radicem deorsum, et faciet fructum sursum.

31. De Ierusalem quippe egredientur reliquiae, et quod salvetur de monte Sion; zelus * Domini exercituum faciet hoc.

* Ies. 9, 7.

32. Quam ob rem haec dicit Dominus de rege Assyriorum: Non ingreditur urbem hanc, nec mittet in eam sagittam, nec occupabit eam clypeus, nec circumdabit eam munio.

33. Per viam, qua venit, revertetur; et civitatem hanc non ingreditur, dicit Dominus.

34. Protegamque * urbem hanc, et salvabo eam propter me, et propter David servum meum.

* c. 20, 6.

35. Factum est igitur in nocte illa, venit Angelus Domini, et percussit in castris Assyriorum centum octogintaquinque millia. Cumque diluculo surrexisset, vidit omnia corpora mortuorum; et recedens abiit,

* Tob. 1, 21. Eccl. 48, 24. Ies. 37, 36. 1 Macc. 7, 41. 2 Macc. 8, 19.

36. et reversus est Senacherib rex Assyriorum, et mansit in Ninive.

37. * Cumque adoraret in templo Nesroch † deum suum, Adramelech et Sarasar filii eius percusserunt eum gladio, fugeruntque in terram Armeniorum, et regnavit Asarhaddon filius eius pro eo.

* Tob. 1, 24. † v. 7.

CAP. XX.

Ezechias aegrotans ab Isaia invisitur; Deum exorat.

1. In diebus illis * aegrotavit Ezechias usque ad mortem; et venit ad eum Isaia filius Amos, propheta, dixitque ei: Haec dicit Dominus Deus: Praecepte domui tuae: morieris enim tu, et non vives.

* 2 Paral. 32, 24. Ies. 38, 1

2. Qui convertit faciem suam ad parietem, et oravit Dominum, dicens:

3. Obsecro Domine, memento quaeso, quomodo ambulaverim coram te in veritate, et in corde perfecto, et quod placitum est coram te, fecerim. Flevit itaque Ezechias fletu magno.

4. Et antequam egrederetur Isaia mediam partem atrii, factus est sermo Domini ad eum, dicens:

5. Revertere, et dic Ezechiae duci populi mei: Haec dicit Dominus Deus David patris tui: Audiavi orationem tuam, et vidi lacrymas tuas: et ecce! sanavi te, die tertio ascendes templum Domini.

6. Et addam diebus tuis quindecim annos; sed et de * manu regis Assyriorum liberabo te, et civitatem hanc, et protegam urbem istam propter me, et propter David servum meum.

* c. 19, 34.

7. Dixitque Isaia: Afferte massam ficorum. Quam cum attulissent, et posuissent super ulcus eius, curatus est.

8. Dixerat autem Ezechias ad Isaiam: Quod erit signum, quia Dominus me sanabit, et quia ascensurus sum die tertia templum Domini?

9. Cui ait Isaia: Hoc erit signum a Domino, quod facturus sit Dominus sermonem, quem locutus est: Vis, ut ascendat umbra decem lineis, an ut revertatur totidem gradibus?

10. Et ait Ezechias: Facile est, umbram crescere decem lineis; nec hoc volo, ut fiat? sed ut revertatur retrorsum decem gradibus.

11. Invocavit itaque Isaias Propheta Dominum, et reduxit * umbram per lineas, quibus iam descenderat in horologio Achaz, retrorsum decem gradibus.

Ies. 38, 3. Eccl. 48, 26.

12. In tempore illo * misit Bero-dach Baladan, filius Baladan, rex Babyloniorum litteras et munera ad Ezechiam; audierat enim, quod aegrotasset Ezechias.

* v. 12-21. conf. 2 Paral. 32, 25-33. Ies. 39, 1.

13. Laetatus est autem in adventu eorum Ezechias, et ostendit eis domum aromatum, et aurum et argentum, et pigmenta varia, unguenta quoque, et domum vasorum suorum, et omnia, quae habere poterat in thesauris suis. Non fuit, quod non monstraret eis Ezechias in domo sua, et in omni potestate sua.

14. Venit autem Isaias Propheta ad regem Ezechiam, dixitque ei: Quid dixerunt viri isti? aut unde venerunt ad te? Cui ait Ezechias: De terra longinqua venerunt ad me, de Babylone.

15. At ille respondit: Quid viderunt in domo tua? Ait Ezechias: Omnia, quaecumque sunt in domo mea, viderunt; nihil est, quod non monstraverim eis in thesauris meis.

16. Dixit itaque Isaias Ezechiae: Audi sermonem Domini:

17. Ecce! dies venient, et auferentur * omnia, quae sunt in domo tua, et quae condiderunt patres tui usque in diem hanc, in Babylonem; non remanebit quidquam, ait Dominus.

c. 24, 13. 14.

18. Sed et de filiis tuis, qui egredientur ex te, quos generabis, tollentur, et erunt * eunuchi in palatio regis Babylonis.

* Dan. 1, 3.

19. Dixit Ezechias ad Isaiam *: Bonus sermo Domini, quem locutus es! sit pax et veritas in diebus meis.

* 1 Reg. 3, 18.

20. Reliqua autem sermonum Ezechiae, et omnis fortitudo eius, et quomodo fecerit piscinam *, et aquae-

ductum, et introduxerit aquas in civitatem, nonne † haec scriptae sunt in libro sermonum dierum regum Iuda?

* 2 Paral. 32, 30. † 2 Paral. 29, 1.

21. Dormivitque Ezechias cum patribus suis, et regnavit Manasses filius eius pro eo.

CAP. XXI.

Manasses impius post Ezechiam regnat 55 annis. Huic succedit Amon, itidem impius; cui post biennium succedit pius filius Iosias.

1. Duodecim annorum erat Manasses, * cum regnare coepisset, et quinquaginta quinque annis regnavit in Ierusalem; nomen matris eius Haphsiba.

* v. 1-11. conf. 2 Paral. 33, 1-10.

2. Fecitque malum in conspectu Domini, iuxta idola gentium, quas delevit Dominus a facie filiorum Israël.

3. * Conversusque est, et aedificavit excelsa, quae dissipaverat Ezechias pater eius; et erexit aras Baal, et fecit lucos, sicut fecerat Achab rex Israël, et adoravit omnem militiam coeli, et coluit eam.

* 2 Paral. 33, 3.

4. Extruxitque aras in domo Domini, de qua dixit Dominus *: In Ierusalem ponam nomen meum.

* 2 Reg. 7, 10. 3 Reg. 8, 29. Deut. 12, 5. sq.

5. Et extruxit altaria universae militiae * coeli in duobus atriis templi Domini.

* c. 23, 12.

6. Et traduxit * filium suum per ignem; et ariolatus est, et observavit auguria, et fecit pythones, et aruspices multiplicavit, ut faceret malum coram Domino, et irritaret eum.

* Lev. 18, 21.

7. Posuit quoque idolum luci, quem fecerat, in templo Domini *, super quod locutus est Dominus ad David, et ad Salomonem filium eius †: In templo hoc, et in Ierusalem, quam elegi de cunctis tribubus Israël, ponam nomen meum in sempiternum.

* 2 Reg. 7, 26. 3 Reg. 8, 16. 9, 5.

† 3 Reg. 8, 29.

8. Et ultra non faciam commoveri

- עָשׂוּ מַעֲלֹת: וַיִּקְרָא וַיִּשְׁעֶהוּ חֲבִירָא אֶל־יְהוָה וַיָּשָׁב אֶת־הַצֵּל
 בְּמַעֲלֹת אֲשֶׁר יָרְדָה בְּמַעֲלֹת אִתּוֹ אַחֲרֵית עָשׂוּ מַעֲלֹת: בָּעֵת
 הַהִיא שָׁלַח בְּרֹאשׁוֹ בְּלֹאדָן בֶּן־בְּלֹאדָן מֶלֶךְ־בְּבֶל סָפָרִים וּמִנְחָה אֶל־
 חֲזַקְיָהוּ כִּי שָׁמַע כִּי חָלָה חֲזַקְיָהוּ: וַיִּשְׁמַע עֲלֵיהֶם חֲזַקְיָהוּ וַיִּרְאֵם
 אֶת־כָּל־בֵּית נִכְלָהוֹ אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַחֶלֶב וְאֶת־הַבְּשָׂמִים וְאֵת וְשֶׁמֶן
 הַטֹּב וְאֵת כָּל־בֵּית כָּלָיו וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר נִמְצָא בְּאוֹצְרוֹתָיו לֹא־הָיָה
 דָּבָר אֲשֶׁר לֹא־הָרָאם חֲזַקְיָהוּ בְּבֵיתוֹ וּבְכָל־מִשְׁלָתוֹ: וַיָּבֹא וַיִּשְׁעֶהוּ
 הַנְּבִיא אֶל־הַמֶּלֶךְ חֲזַקְיָהוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֶה־אָמְרוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה
 וּמֵאַיִן יָבֹאוּ אֵלֶיךָ וַיֹּאמֶר חֲזַקְיָהוּ מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה בָּאוּ מִבְּבֶל: וַיֹּאמֶר טו
 מֶה רָאוּ בְּבֵיתָהּ וַיֹּאמֶר חֲזַקְיָהוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר בְּבֵיתוֹ רָאוּ לֹא־הָיָה
 דָּבָר אֲשֶׁר לֹא־הָרְאִיתֶם בְּאוֹצְרוֹתָיו: וַיֹּאמֶר וַיִּשְׁעֶהוּ אֶל־חֲזַקְיָהוּ
 שָׁמַע דְּבַר־יְהוָה: הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְנָשָׂא כָל־אֲשֶׁר בְּבֵיתָהּ וְאֲשֶׁר
 אֲצֵרֶי אֲבֹתֶיךָ עַד־תָּקֻם הָיָה בְּבִלְהָ לֹא־יִתָּר דְּבַר אֶמֶר יְהוָה: וּמִבְּנִיךָ
 אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמֶּךָ אֲשֶׁר תוֹלִיד יִקָּח וְהָיוּ סְרִיסִים בְּהִיכַל מֶלֶךְ בְּבֶל:
 וַיֹּאמֶר חֲזַקְיָהוּ אֶל־וַיִּשְׁעֶהוּ טוֹב דְּבַר־יְהוָה אֲשֶׁר הִפְרֹת וַיֹּאמֶר הֲלוֹא
 אִם־שָׁלוֹם וְאַמֶּת יְהִיָּה בְּיָמֵי: וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה וְכָל־גְּבוּרָתוֹ וְאֲשֶׁר כ
 עָשָׂה אֶת־הַפְּרִכָּה וְאֶת־הַחֲקֵלָה וַיָּבֹא אֶת־הַמִּים הַיָּדִידָה חֲלָא־הֶם
 כְּחֹזִקִים עַל־סָפֵר דְּבַר־יְהוָה לְמַלְכֵּי יְהוּדָה: וַיִּשְׁכַּב חֲזַקְיָהוּ עִם־
 אֲבֹתָיו וַיִּמְלֶךְ מְנַשֶּׁה בֶּן־הַחֲתָנִיו:

כא

CAP. XXI. כא

- בֶּן־שָׁלֹשׁ עָשָׂרָה שָׁנָה מְנַשֶּׁה בְּמָלְכוֹ וַחֲמִשִּׁים וַחֲמִשָּׁה שָׁנָה מָלָךְ א
 בִּירוּשָׁלַם וְשָׁם אָמַר חֲפָצִי־בָהּ: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּחוֹעֵבָהּ
 חֲזֹלִים אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיָּשָׁב וַיִּבֶן אֶת־הַחֲמֹזֹת
 אֲשֶׁר אָבַד חֲזַקְיָהוּ אָבִיו וַיָּקֶם מִזְבְּחוֹת לַפֶּעַל וַיַּעַשׂ אֲשֶׁרָה כְּאֲשֶׁר
 עָשָׂה אֲחָאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לְכָל־צִבְאָה הַשָּׁמַיִם וַיַּעֲבֹד אֹתָם:
 וּבָנָה מִזְבְּחוֹת בְּבֵית יְהוָה אֲשֶׁל אָמַר יְהוָה בִּירוּשָׁלַם אֲשִׁים אֶת־שְׁמִי:
 וַיִּבֶן מִזְבְּחוֹת לְכָל־צִבְאָה הַשָּׁמַיִם בְּשָׂתֵי הַצִּדּוֹת בֵּית־יְהוָה: וַהֲעֲבִיר ה
 אֶת־בְּנוֹ בָּאֵשׁ וְעֹנֵן וְנִחַשׁ וַעֲשָׂה אוֹב וַיְהִדְגִּים תְּרַפָּה לַעֲשׂוֹת הָרַע
 בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיס: וַיָּשֶׂם אֶת־פֶּסֶל הָאֲשֶׁרָה אֲשֶׁר עָשָׂה בְּבֵית אֲשֶׁר
 אָמַר יְהוָה אֶל־דָּוִד וְאֶל־שְׁלֹמֹה בְּנוֹ בְּבֵית הָיָה וּבִירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בְּהָרְתִּי
 מִבְּל שִׁבְכִי יִשְׂרָאֵל אֲשִׁים אֶת־שְׁמִי לְעוֹלָם: וְלֹא אֲסִיף לְהַנִּידֹל רָגֵל
 8

XX. v. 12. 'נ"א מ' v. 13. ס"ר וַיִּשְׁמַח: 'הו' ק' v. 18. יָקָה —

יָקָהוּ ק' v. 19. פִּיחַ בִּאתְתָּד

וַיִּשְׂרָאֵל מִן־הַתְּאֵדָמָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאַבְוֹתָם יָקָן וְאִם־יִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת כְּכָל
 9 אֲשֶׁר צִוִּיתִים וְלִכְלֹל־הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוֵּיתִי אִתָּם עֲבָדֵי מִשָּׁה: וְלֹא שְׁמַעֲוּ
 וַיַּתְעִם מִנְּשָׂה לַעֲשׂוֹת אֶת־הָרָע מִן־הַעֲוֹנוֹת אֲשֶׁל הַשְּׂמִיר וַיְהִי מִפְּנֵי
 11 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּרְבֶּה וַיְהִי בְּיַד־עַבְדָּיו הַנְּבִיאִים לֵאמֹר: וַעַן אֲשֶׁר
 עָשִׂיתָ מִנְּשָׂה מֶלֶךְ־יְהוּדָה תַחֲעֲבוֹת הַאֲלֹהִים הָרָע מִכָּל אֲשֶׁר־עָשׂוּ הַאֲמֹרִי
 12 אֲשֶׁר לִפְנֵינוּ וַיִּתְּקֵא גַם־אֶת־יְהוּדָה בְּגִלּוּלָיו: לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה
 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּנִּי מִבִּיא רָעָה עַל־יְרוּשָׁלַם וַיְהוּדָה אֲשֶׁר כָּל־שְׂמִיעָיו
 13 הִצְלִיחַ שְׁתֵּי אֲזִינוּ: וְנָטִיתִי עַל־יְרוּשָׁלַם אֶת קוֹ שְׁמִירֹן וְאֶת־מִשְׁקַלֹת
 בֵּית אֲחָאָב וּמִלִּיתִי אֶת־יְרוּשָׁלַם כְּאֲשֶׁר־יִמָּחֶה אֶת־הַצִּלְחָה מִתָּה
 14 וְהַפֶּה עַל־פְּנֵיהָ: וְנִשְׁתַּחֲוִי אֶת שְׂאֲרֵית נִחְלָתִי וְנִתְּתִים בְּיַד אֹיְבֵיהֶם
 טי וַיְהִי לְבָז וּלְמִשְׁטָח לְכָל־אֹיְבֵיהֶם: וַעַן אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת־הָרָע בְּעֵינֵי יְהוָה
 מִכְּעֵסִים אַחֵר מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יֵצְאוּ אֲבֹתָם מִמִּצְרָיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה:
 16 וְגַם הֵם נָקִי שִׁפְךָ מִנְּשָׂה הַרְבֵּה מְאֹד עַד אֲשֶׁר־מָלָא אֶת־יְרוּשָׁלַם כֹּה
 לִפְנֵי לְבַד מִתְּשָׁאוֹ אֲשֶׁר הִחֲטִיֵּא אֶת־יְהוּדָה לַעֲשׂוֹת הָרָע בְּעֵינֵי יְהוָה:
 17 וַיָּתֵר דְּבָרֵי מִנְּשָׂה וְכָל־אֲשֶׁר עָשׂוּ וַחֲטָאוֹתָיו אֲשֶׁר חָטָא הַלֹּוא־הֵם
 18 כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה: וַיִּשְׁכַּב מִנְּשָׂה עִם־
 19 אֲבֹתָיו וַיִּקְבֶּר בְּגֶן־בֵּיתוֹ בְּגֶן־עֲזָא וַיִּמְלֹךְ אֲמֹן בְּנוֹ תַחֲתָיו: כִּן־
 עָשִׂדִים וּשְׂתִים שָׁנָה אֲמֹן בְּמַלְכוֹ וּשְׁתִים שָׁנִים מָלָךְ בִּירוּשָׁלַם וְשָׁם
 כ אֲמֹן מִשְׁלָמַת כַּת־חֲרוּץ מִן־יִשְׁבָּה: וַיַּעַשׂ חָרֵעַ בְּעֵינֵי יְהוָה כְּאֲשֶׁר
 21 עָשָׂה מִנְּשָׁה אָבִיו: וַיִּלְךָ בְּכָל־הַהֲרָה אֲשֶׁר־חָלָה אָבִיו וַיַּעֲבֹר אֶת־
 22 הַגִּפְלוֹלִים אֲשֶׁר־עָבַר אָבִיו וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם: וַיַּעֲזֹב אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי
 23 אֲבֹתָיו וְלֹא חָלָה בְּדֶרֶךְ יְהוָה: וַיִּקְשְׁרוּ עַבְדֵי־אֲמֹן עָלָיו וַיִּמָּיתוּ אֶת־
 24 הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ: וַיָּזֶל עִם־הָאָרֶץ אֶת כָּל־חֻקְשָׁרִים עַל־הַמֶּלֶךְ אֲמֹן
 כה וַיִּמָּלִיכוּ עִם־הָאָרֶץ אֶת־רְאִישֵׁיהֶו בְּנוֹ תַחֲתָיו: וַיָּתֵר דְּבָרֵי אֲמֹן אֲשֶׁר
 26 עָשָׂה הַלֹּוא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה: וַיִּקְבֶּר
 אִתּוֹ בַּקְּבָרָתוֹ בְּגֶן־עֲזָא וַיִּמְלֹךְ רְאִישֵׁיהֶו בְּנוֹ תַחֲתָיו:

CAP. XXII. כב

כב

א כִּן־שְׁמִנָה שָׁנָה רְאִישֵׁיהֶו בְּמַלְכוֹ וּשְׁלֹשִׁים וָאַחַת שָׁנָה מָלָךְ בִּירוּשָׁלַם
 2 וְשָׁם אֲמֹן וַיְדִיחַ כַּת־עֲדָה מִבְּצָקָת: וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה וַיִּלְךָ
 3 בְּכָל־דֶּרֶךְ דָּגֵר אָבִיו וְלֹא־סָר וָמִין וּשְׂמִאוֹל: וַיְהִי בְשִׁמְנָה עֶשְׂרֵה
 שָׁנָה לְמָלְךְ רְאִישֵׁיהֶו שָׁלַח חֲמֶלֶךְ אֶת־שָׁפָן בֶּן־אַצְלִיָּהוּ בֶן־נִשְׁלָם
 4 הַסֹּפֵר בֵּית יְהוָה לֵאמֹר: עֲלֵה אֶל־חֶלְקָתְהוּ הַכִּתָּן הַגָּדוֹל וַיִּתֵּם אֶת־

pedem Israël de terra, quam dedi patribus eorum; si tamen custodierint opera omnia, quae praecepi eis, et universam legem, quam mandavit eis servus meus Moyses.

9. Illi vero non audierunt; sed seducti sunt a Mauasse, ut facerent malum, super gentes, quas contrivit Dominus a facie filiorum Israël.

10. Locutusque est Dominus in manu servorum suorum Prophetarum, dicens:

11. * Quia fecit Manasses rex Iuda abominationes † istas pessimas, super omnia, quae fecerunt Amorrhæi ante eum, et peccare fecit etiam †† Iudam in immunditiis suis.

* Ier. 15, 4. † c. 23. 26. †† 3 Reg. 12, 30.

12. Propterea haec dicit Dominus Deus Israël: Ecce! ego inducam mala super Ierusalem et Iudam, ut * quicumque audierit, tinniant ambae aures eius.

* 1 Reg. 3, 11. Ierem. 19, 3.

13. Et extendam super Ierusalem funiculum Samariae, et pondus domus Achab; et delebo Ierusalem, sicut deleri solent tabulae; et delens vertam, et ducam crebrius stylum super faciem eius.

14. Dimittam vero reliquias hereditatis meae, et tradam eas in manus inimicorum eius; eruntque in vastitatem, et in rapinam cunctis adversariis suis;

15. eo quod fecerint malum coram me, et perseveraverint irritantes me, ex die, qua egressi sunt patres eorum ex Aegypto, usque ad hanc diem.

16. Insuper et sanguinem innoxium * fudit Manasses multum nimis, donec impleret Ierusalem usque ad os; absque peccatis suis, quibus peccare fecit Iudam, ut faceret malum coram Domino.

* c. 24, 4.

17. Reliqua autem sermonum Manasse *, et universa, quae fecit, et peccatum eius, quod peccavit, nonne haec † scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda?

* v. 17. 18. conf. 2 Paral. 33, 18 - 20.

† 2 Paral. 33, 1. sq.

18. Dormivitque Manasses cum patribus suis, et sepultus est in horto domus suae, in horto Oza: et regnavit Amon filius eius pro eo.

19. Viginti duorum * annorum erat Amon, cum regnare coepisset; duobus quoque annis regnavit in Ierusalem; nomen matris eius Messalemeth filia Harus de Ieteba.

* v. 19 - 26. conf. 2 Paral. 33, 21 - 23.

20. Fecitque malum in conspectu Domini, sicut fecerat Manasses pater eius.

21. Et ambulavit in omni via, per quam ambulaverat pater eius; servivitque immunditiis, quibus servierat pater eius, et adoravit eas,

22. et dereliquit Dominum Deum patrum suorum, et non ambulavit in via Domini.

23. Tetenderuntque ei insidias servi sui *, et interfecerunt regem in domo sua.

* c. 14, 10. 2 Paral. 24, 23

24. Percussit autem populus terrae omnes, qui coniuraverant contra regem Amon; et constituerunt sibi regem Iosiam filium eius pro eo.

25. Reliqua autem sermonum Amon, quae fecit, nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda?

26. Sepelieruntque eum in sepulchro suo, in horto Oza; et regnavit Iosias * filius eius pro eo.

* 1 Paral. 3, 14.

CAP. XXII.

Iosias cultum Dei instaurat; et de libro legis invento Deum consulit.

1. Octo annorum erat * Iosias cum regnare coepisset, triginta et uno anno regnavit in Ierusalem; nomen matris eius Idida, filia Hadaia de Be-secah.

* v. 1, 2. conf. 2 Paral. 34, 1, 2.

2. Fecitque *, quod placitum erat coram Domino, et ambulavit per omnes vias David patris sui; non declinavit † ad dexteram, sive ad sinistram.

* c. 18, 3. † Ios. 23, 6.

3. Anno autem octavo decimo regis Iosiae *, misit rex Saphan filium Aslia, filii Messulam, scribam templi Domini, dicens ei:

* v. 3 - 20 conf. 2 Paral. 34, 8 - 23.

4. Vade ad Helciam sacerdotem magnum, ut confletur pecunia, quae

illata est in templum Domini, quam collegerunt ianitores templi a populo;

5. deturque fabris per praepositos domus Domini; qui et distribuunt eam his, qui operantur in templo Domini, ad instauranda sartatecta templi.

6. Tignariis videlicet et caementariis, et iis, qui interrupta componunt; et ut emantur ligna, et lapides de lapidinis ad instaurandum templum Domini.

7. Verumtamen * non supputetur eis argentum, quod accipiunt, sed in potestate habeant, et in fide.

* c. 12, 15.

8. Dixit autem Helcias pontifex ad Saphan scribam: Librum * legis reperi in domo Domini; deditque Helcias volumen Saphan, qui et legit illud.

* 2 Paral. 34, 14.

9. Venit quoque Saphan scriba ad regem, et renuntiavit ei, quod praeceperat, et ait: Conflaverunt servi tui pecuniam, quae reperta est in domo Domini; et dederunt, ut distribueretur fabris a praefectis operum templi Domini.

10. Narravit quoque Saphan scriba regi, dicens: Librum dedit mihi Helcias sacerdos. Quem cum legisset Saphan coram rege,

11. et audisset rex verba libri legis Domini *, scidit vestimenta sua.

* 1 Esdr. 9, 3.

12. Et praecepit Helciae sacerdoti, et Ahicam filio Saphan, et Achobor filio Micha, et Saphan scribae, et Asaiae servo regis, dicens:

13. Ite et consulite Dominum super me, et super populo, et super omni Iuda, de verbis voluminis istius, quod inventum est; magna enim ira Domini succensa est contra nos; quia non audierunt patres nostri verba libri huius, ut facerent omne, quod scriptum est nobis.

14. Ierunt itaque Helcias sacer-

dos, et Ahicam, et Achobor, et Saphan, et Asaia, ad Holdam prophetidem uxorem Sellum filii Thecuae, filii Araas custodis vestium, quae habitabat in Ierusalem in secunda; locutique sunt ad eam.

15. Et illa respondit eis: Haec dicit Dominus Deus Israël: Dicite viro, qui misit vos ad me:

16. Haec dicit Dominus: Ecce! ego adducam mala super locum istum, et super habitatores eius, omnia verba legis, quae legit rex Iuda;

17. quia dereliquerunt me, et sacrificaverunt diis alienis, irritantes me in cunctis operibus manuum suarum; et succendetur indignatio mea in loco hoc, et non exstinguetur.

18. Regi autem Iuda, qui misit vos, ut consuleretis Dominum, sic dicitis: Haec dicit Dominus Deus Israël: Pro eo, quod audisti verba voluminis,

19. et perterritum est cor tuum, et humiliatus es coram Domino, auditis sermonibus contra locum istum, et habitatores eius, quod videlicet fierent in stuporem et in maledictum; et scidisti vestimenta tua, et flevisisti coram me, et ego audivi, ait Dominus;

20. Idcirco * colligam te ad patres tuos, et colligeris ad sepulchrum tuum in pace; ut non videant oculi tui omnia mala, quae inducturus sum super locum istum.

* Ies. 37, 1.

CAP. XXIII.

Iosias legem publice legit. Foedere cum Deo icto, in praecilio occiditur. Succedit Ioachaz, cui substituitur Eliacim seu Ioachim.

1. Et renuntiaverunt regi, quod dixerat. Qui misit; et congregati * sunt ad eum omnes senes Iuda et Ierusalem.

* v. 1—5. conf. 2 Paral. 34, 29—35.

2. Ascenditque rex templum Do-

ח הַפֶּסֶק הַמּוֹבָא בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר אִסְפוּ שְׁמֵרֵי חֶסֶד מֵאֵת הָעָם: וַיִּתְּנָהּ
 עַל־יָד עֲשֵׂי הַמִּלְאָכָה הַמִּפְקָדִים בְּבֵית יְהוָה וַיִּתְּנוּ אוֹתוֹ לְעֲשֵׂי
 הַמִּלְאָכָה אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה לְחֹזֵק אֶת־הַדָּק הַחֲזִית: לְחַרְשִׁים וּלְבָנִים
 6 וּלְגֹדְרִים וּלְקִנּוֹת עֲצִים וְאֲבָנֵי מַחֲצָב לְחֹזֵק אֶת־הַחֲזִית: אֶךְ לֹא־יִחַשְׁבּ
 7 אֹתָם הַפֶּסֶק הַנֶּתֶן עַל־יָדָם כִּי בְּאֻמּוֹנָה הֵם עֲשִׂים: וַיֹּאמֶר חֶלְקִיָּהוּ
 8 הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עַל־שָׁפָן הַסֹּפֵר סֹפֵר הַמִּזְבֵּחַ מִצְאָתִי בְּבֵית יְהוָה וַיִּתֵּן
 9 חֶלְקָהּ אֶת־הַסֹּפֵר אֶל־שָׁפָן וַיִּקְרָאֶהָ: וַיֵּבֹא שָׁפָן הַסֹּפֵר אֶל־הַמֶּלֶךְ
 10 וַיִּשָּׁב אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר וַיֹּאמֶר הַחֵיבוּ עֲבָדֶיךָ אֶת־הַפֶּסֶק הַנִּמְצָא בְּבֵית
 11 יְהוָהוּ עַל־יָד עֲשֵׂי הַמִּלְאָכָה הַמִּפְקָדִים בֵּית יְהוָה: וַיֵּלֶךְ שָׁפָן
 12 הַסֹּפֵר לַמֶּלֶךְ לֵאמֹר סֹפֵר נָתַן לִי חֶלְקָהּ הַכֹּהֵן וַיִּקְרָאֶהָ שָׁפָן לִפְנֵי
 13 הַמֶּלֶךְ: וַיְהִי כַּשֵּׁמֶשׁ הַמֶּלֶךְ אֶת־דְּבָרֵי סֹפֵר הַמִּזְבֵּחַ וַיִּקְרָע אֶת־בְּגָדָיו:
 14 וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ אֶת־חֶלְקָהּ הַכֹּהֵן וְאֶת־אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן וְאֶת־עַבְדּוֹ
 15 בֶּן־מִיכָיָה וְאֵת שָׁפָן הַסֹּפֵר וְאֵת עֲשֵׂיָהּ עַבְד־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר: לָכוּ
 16 דַּרְשׁוּ אֶת־יְהוָה בַּעֲדִי וּבַעֲד־הָעָם וּבַעֲד־כָּל־יְהוּדָה עַל־דְּבָרֵי הַסֹּפֵר
 17 הַנִּמְצָא הַזֶּה כִּי־גִדּוֹלָה חֲמַת יְהוָה אֲשֶׁר־הָיָא נִצָּחָה בָּנוּ עַל־אֲשֶׁר
 18 לֹא־שָׁמַעוּ אֲבֹתֵינוּ עַל־דְּבָרֵי הַסֹּפֵר הַזֶּה לַעֲשׂוֹת כְּכָל־הַכְּתוּב עָלֵינוּ:
 19 וּבִלָּה חֶלְקָהּוּ הַכֹּהֵן וְאֲחִיקָם וְעַבְדּוֹ וְשָׁפָן וְעֲשֵׂיָהּ אֶל־חֶלְקָהּ הַנִּבְיָאָה
 20 אֲשֶׁת שִׁלֹם בִּן־תַּקֵּנָה בִּן־חֲרָחֵל שֹׁמֵר הַבְּגָדִים וְהָיָא יוֹשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלַם
 21 בְּמִשְׁנַת וַיְדַבְּרוּ אֵלֶיהָ: וַתֹּאמֶר אֲלֵיהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 22 אָמְרוּ לְאֹדֶשׁ אֲשֶׁר־שָׁלַח אֲתָכֶם אֵלָי: כֹּה אָמַר יְהוָה הַגִּבּוֹר מִבְּרֵא רֹעֵה
 23 אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יִשְׁבָּיו אֵת כָּל־דְּבָרֵי הַסֹּפֵר אֲשֶׁר קָרָא מֶלֶךְ
 24 יְהוּדָה: תַּחַת וְאֲשֶׁר עָזְבוּנִי וַיִּקְשְׁרוּ לְאֵלֹהִים אֲחֵרִים לִמְעַן הַכְּעִסֵּנִי
 25 בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם וַנִּצָּחָה חֲמַתִּי בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְלֹא תִכְפֹּה: וְאֶל־מֶלֶךְ
 26 יְהוּדָה הַשְׁלַח אֲהָבָם לְדַרְשׁ אֶת־יְהוָה כֹּה תֹאמְרוּ אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה
 27 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ: וְעַן רָד־לְבָבְךָ וּתְפַנֵּעַ מִפְּנֵי
 28 יְהוָה בְּשִׁמְעֶךָ אֲשֶׁר דִּבְרָתִי עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יִשְׁבָּיו לְהַזִּית לְשִׁמָּה
 29 וּלְחֶלְקָהּ וּתְקַרֵּל אֶת־בְּגָדֶיהָ וְהַבֶּסָּה לִפְנֵי וְגַם אֲנֹכִי שָׁמַעְתִּי נֹאם־
 30 יְהוָה: לָכוּ הַגִּבּוֹר אִסְפֹּךְ עַל־אַבְתְּיָךְ וְנִאֲסַפְתָּ אֶל־קְבֻרָתְךָ בְּשָׁלוֹם
 31 וְלֹא־תִרְאֶנָּה עֵינֶיךָ כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר־אָנִי מִבְּרֵא עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה
 32 וַיָּשֻׁבוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר:

כג

CAP. XXIII. כג

וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיֹּאסְפוּ אֵלָיו כָּל־זִקְנֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם: וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ א 2

בֵּית־יְהוָה וְכָל־אִישׁ וַהֲדִיחָהּ וְכָל־יָשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם אִתּוֹ וַהֲכֹהֲנִים וַהֲכֹבְדִים
 וְכָל־הָעָם לְמַסָּתֵן וְעַד־גָּדוֹל וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵיהֶם אֶת־כָּל־דְּבָרֵי סֵפֶר הַבְּרִית
 3 הַנִּמְצָא בְּבֵית יְהוָה׃ וַיַּעֲמֵד הַמֶּלֶךְ עַל־דַּעֲמוֹד וַיִּכְרֹת אֶת־הַבְּרִית
 לִפְנֵי יְהוָה לְלָקֹחַ אַחֵר יְהוָה וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְאֶת־חֻקֹּתָיו
 בְּכָל־לֵב וּבְכָל־נֶפֶשׁ לְהַקִּים אֶת־דְּבָרֵי הַבְּרִית הַזֹּאת הַבְּתָרִים עַל־הַסֹּפֶר
 4 הַזֶּה וַיַּעֲמֵד כָּל־הָעָם בְּבִרְיֹת׃ וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ אֶת־חַלְקָהּ הַזֶּה הַגָּדוֹל
 וְאֶת־פְּחָנֵי הַמִּשְׁנָה וְאֶת־שְׁמֵרֵי הַסֵּף לְהוֹצִיא מֵהִיכָל יְהוָה אֶת־כָּל־
 הַפְּלִים הַעֲשׂוּיִם לַבַּעַל וְלֹא־שָׁרָה וְלָקֹחַ צִבְאָה הַשָּׁמִימִים וַיִּשְׂרָפֻם מִחוּץ
 ח לִירוּשָׁלַם בְּשַׂדְּמֹת קִדְרוֹן וַיִּשָּׂא אֶת־עֲפָרָם בֵּית־אֱלִי׃ וְהַשְׁבִּית אֶת־
 הַכִּמְזִיזִים אֲשֶׁר נָתַן מַלְכֵי יְהוּדָה וַיִּקְטֹר בַּבַּמֹּת בְּעָרֵי יְהוּדָה וּמִסְבֵּי
 יְרוּשָׁלַם וְאֶת־הַמִּקְטָרִים לַבַּעַל לִשְׂמֹשׁ וְלִיְלִיחַ וּלְמַזְלֹת וְלָקֹחַ צִבְאָה
 6 הַשָּׁמִימִים׃ וַיֵּצֵא אֶת־הָאֲשֵׁרָה מִבֵּית יְהוָה מִחוּץ לִירוּשָׁלַם אֶל־גִּתְחֹל
 קִדְרוֹן וַיִּשְׂרֹף אֹתָהּ בְּגִתְחֹל קִדְרוֹן וַיִּדְּק לִעֲפָר וַיִּשְׁלַךְ אֶת־עֲפָלָהּ עַל־
 7 סֹבֵר הָעָם׃ וַיַּחֲזֵן אֶת־בְּתוּרֵי חֲקִדְשִׁים אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה אֲשֶׁר הַנָּשִׁים
 8 אֹרְנוֹת שָׁם בָּתִּים לָאֲשֵׁרָה׃ וַיָּבֵא אֶת־כָּל־הַכֹּהֲנִים מִעָרֵי יְהוּדָה
 וַיִּטְמֵא אֶת־הַבַּמֹּת אֲשֶׁר קָטְרוּ־שָׁמָּה הַכֹּהֲנִים מִבַּעַד עַד־בָּאֵר שִׁבְעַת
 וַנְּחִץ אֶת־בַּמֹּת הַשְּׂעִדִּים אֲשֶׁר־פָּתַח טֶעֶר יְהוֹשִׁיָּע שֶׁר־הַעִיר אֲשֶׁר־
 9 עַל־שְׂמָאוֹל אִישׁ בְּטֶעֶר הָעִיר׃ אֵךְ לֹא נָעֲלוּ פָחָדִי הַבַּמֹּת אֶל־מִזְבַּח
 י יְהוָה בִּירוּשָׁלַם כִּי אִם־אָכְלוּ מִצֹּחַ בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם׃ וַיִּטְמֵא אֶת־הַחֲתָפֹת
 אֲשֶׁר בְּגֵר בְּנֵי־הַגִּלְגָּל לְהַעֲבִיר אִישׁ אֶת־בְּנֹו וְאֶת־בְּתוֹ בָּאֵשׁ
 11 לְמַלְכָּה׃ וַיִּשְׁבֹּת אֶת־חֲסוּסִים אֲשֶׁר נָתַן מַלְכֵי יְהוּדָה לִשְׂמֹשׁ מִבְּנֵי
 בֵית־יְהוָה אֶל־לְשֹׁפֶת נִתְן־מֶלֶךְ הַסָּרִיסִים אֲשֶׁר בַּפְּרוּרִים וְאֶת־מִרְכָּבוֹת
 12 הַשָּׂמֶשׁ שָׁרָם בָּאֵשׁ׃ וְאֶת־הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר עַל־הַגֹּבַע עָלִית אֹהֶו אֲשֶׁר־
 עָשָׂו מַלְכֵי יְהוּדָה וְאֶת־הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה מִנְשָׁה בְּשֹׁתֵי חֲצֹרוֹת
 בֵּית־יְהוָה נָתַן הַמֶּלֶךְ וַיִּרְצֵן מִשָּׁם וַהֲשִׁילָהּ אֶת־עֲפָרָם אֶל־גִּתְחֹל
 13 קִדְרוֹן׃ וְאֶת־הַבַּמֹּת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר מִימִין לַחֲרֵ־
 הַמִּשְׁתָּחִית אֲשֶׁר בְּנֵה שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל לַעֲשֹׂתָרֹת׃ שִׁקָּץ צִידִינִים
 14 וְלִכְמוֹשׁ שִׁקָּץ מוֹאָב וְלִמְלָכָם תוֹעֵבֶת בְּנֵי־עַמּוֹן טָמֵא הַמֶּלֶךְ׃ וַיִּשְׁבֹּל
 אֶת־הַמַּצְבֹּת וַיִּכְרֹת אֶת־הָאֲשֵׁרִים וַיִּמְלֵא אֶת־מִקְוֹתָם עֲצָמוֹת אָדָם׃
 טו וְגַם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר בְּבֵית־אֱלִי הַכֹּהֵן אֲשֶׁר עָשָׂה יְרֵבְשָׁם בֶּן־נִבְטַן
 אֲשֶׁר הִחֲטִיֵּא אֶת־יִשְׂרָאֵל גַּם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ הַהוּא וְאֶת־הַכֹּהֵן נָחָן
 16 וַיִּשְׂרֹף אֶת־הַכֹּהֵן הַזֶּה לַעֲפָר וַיִּשְׂרֹף אֲשֵׁרָתָ׃ וַיִּפֹּן רֹאשִׁיהִי וַיִּבֹרֵא אֶת־

mini, et omnes viri Iuda, universique, qui habitabant in Ierusalem cum eo sacerdotes et Prophetæ, et omnis populus a parvo usque ad magnum; legitque cunctis audientibus omnia verba libri foederis, qui inventus est in domo Domini.

3. Stetitque rex super gradum; et foedus * percussit coram Domino, ut ambulant post Dominum, et custodirent praecepta eius, et testimonia, et ceremonias in omni corde, et in tota anima, et suscitarent verba foederis huius, quae scripta erant in libro illo; acquievitque populus pacto.

* Ies. 24, 25.

4. Et praecepit rex Helciae pontifici, et sacerdotibus secundi ordinis, et ianitoribus *, ut proicerent de templo Domini omnia vasa quae facta fuerant Baal, et in luo, et universae militiae coeli; et combussit ea foris Ierusalem in convalle Cedron, et tulit pulverem eorum in Bethel.

* Eccl. 49, 3. 4 Reg. 21, 5.

5. Et delevit aruspices, quos posuerant reges Iuda ad sacrificandum in excelsis per civitates Iuda, et in circuitu Ierusalem; et eos, qui adolebant incensum Baal, et Soli, et Lunae, et duodecim signis, et omni militiae coeli.

6. Et efferri fecit lucum de domo Domini foras Ierusalem in convalle Cedron, et combussit eum ibi, et redegit in pulverem, et proiecit super sepulchra vulgi.

7. Destruxit quoque aedículas effeminatorum, quae erant in domo Domini, pro quibus mulieres texebant quasi domunculas luci.

8. Congregavitque omnes sacerdotes de civitatibus Iuda; et contaminavit excelsa, ubi sacrificabant sacerdotes de Gabaa usque Bersa-

bee; et destruxit aras portarum in introitu ostii Iosue principis civitatis, quod erat ad sinistram portae civitatis.

9. Verumtamen non ascendebant sacerdotes excelsorum ad altare Domini in Ierusalem; sed tantum comedebant azyma in medio fratrum suorum.

10. Contaminavit quoque Tophet, quod est in convalle filii Ennom; ut nemo * consecraret filium suum aut filiam per ignem, Moloch.

* Lev. 18, 21. sq.

11. Abstulit quoque equos, quos dederant reges Iuda, Soli, in introitu templi Domini iuxta exedram Nathanmelech eunuchi, qui erat in Pharrurim; currus autem Solis combussit igni.

12. Altaria quoque *, quae erant super tecta coenaculi Achaz, quae fecerant reges Iuda, et altaria, quae fecerat Manasses in duobus atriis templi Domini, destruxit rex; et cucurrit inde, et dispersit cinerem eorum in torrentem Cedron.

* c. 16, 10. 2 Paral. 28, 24.

13. Excelsa quoque, quae erant in Ierusalem ad dexteram partem montis offensionis *, quae aedificaverat Salomon rex Israël Astaroth idolo Sidoniorum, et Chamos offensioni Moab, et Melchom abominationi filiorum Ammon, polluit rex.

* 3 Reg. 11, 7.

14. Et contrivit statuas, et succidit lucos; replevitque loca eorum ossibus mortuorum.

15. * Insuper et altare, quod erat in Bethel, et excelsum, quod fecerat Ieroboam filius Nabat, qui peccare fecit Israël; et altare illud, et excelsum destruxit, atque combussit, et comminuit in pulverem, succenditque etiam lucum.

* 3 Reg. 13, 32.

16. Et conversus Iosias, vidit ibi

sepulchra, quae erant in monte; misitque et tulit ossa de sepulchris, et combussit ea super altare, et polluit illud iuxta verbum Domini, quod locutus est vir Dei, qui praedixerat verba haec.

17. * Et ait: Quis est titulus ille, quem video? Responderuntque ei cives urbis illius: Sepulchrum est hominis Dei, qui venit de Iuda, et praedixit verba haec, quae fecisti super altare Bethel.

* 3 Reg. 13, 1.

18. Et ait: Dimittite eum, nemo commoveat ossa eius, et intacta manserunt ossa illius, cum ossibus Prophetarum, qui venerat de Samaria.

19. Insuper et omnia fana excelsorum, quae erant in civitatibus Samariae, quae fecerant reges Israël ad irritandum Dominum, abstulit Iosias; et fecit eis secundum omnia opera, quae fecerat in Bethel.

20. Et occidit universos sacerdotes excelsorum, qui erant ibi super altaria; et combussit ossa humana super ea; reversusque est Ierusalem.

21. * Et praecepit omni populo, dicens: Facite Phase Domino Deo vestro, secundum quod scriptum est in libro foederis huius.

* 2 Paral. 35, 1.

22. Nec enim factum est Phase tale a diebus iudicum, qui iudicaverunt Israël, et omnium dierum regum Israël, et regum Iuda,

23. sicut in octavo decimo anno regis Iosiae factum est Phase istud Domino in Ierusalem.

24. Sed et pythones, et ariolos, et figuras idolorum, et immunditias, et abominationes, quae fuerant in terra Iuda et Ierusalem, abstulit Iosias; ut statueret verba legis, quae scripta sunt in libro, quem invenit Helcias sacerdos in templo Domini.

25. Similis illi * non fuit ante eum rex, qui reverteretur ad Dominum in omni corde suo, et in tota anima sua, et in universa virtute sua iuxta

omnem legem Moysi; neque post eum surrexit similis illi.

* c. 18, 5.

26. Verumtamen non est aversus Dominus ab ira furoris sui magni, quo iratus est furor eius contra Iudam; propter irrationes, quibus provocaverat eum Manasses.

* 2 Paral. 23, 9.

27. * Dixit itaque Dominus: Etiam Iudam auferam a facie mea, sicut abstuli Israël; et proliciam civitatem hanc, quam elegi Ierusalem, et domum, de qua dixi †: Erit nomen meum ibi.

* c. 17, 18. c. 24, 2. † 3 Reg. 8, 29.

28. Reliqua autem sermonum Iosiae, et universa, quae fecit, nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda?

29. * In diebus eius ascendit Pharaon Nechao rex Aegypti, contra regem Assyriorum ad flumen Euphraten; et abiit Iosias rex in occursum eius; et occisus est in Mageddo, eum vidisset eum.

* 2 Paral. 35, 20. 36, 26. 27.

30. Et portaverunt eum servi sui mortuum de Mageddo; et pertulerunt in Ierusalem, et sepelierunt eum in sepulchro suo. Tulitque populus terrae Ioachaz filium Iosiae; et unxerunt eum, et constituerunt eum regem pro patre suo.

31. * Viginti trium annorum erat Ioachaz, cum regnare coepisset, et tribus mensibus regnavit in Ierusalem; nomen matris eius Amittal, filia Ieremiae, de Lobna.

* 1 Paral. 3, 35. 2 Paral. 36, 2.

32. Et fecit malum coram Domino *, iuxta omnia, quae fecerant patres eius.

* v. 32—35. conf. 2 Paral. 36, 2—4. 3 Reg. 14, 22.

33. Vinxitque eum Pharaon Nechao * in Rebla, quae est in terra Emath, ne regnaret in Ierusalem; et imposuit multam terrae centum talentis argenti, et talento auri.

* Ezech. 19, 4.

הקברים אשר־שם בָּהָר וּבְשֵׁלָח וַיִּקַּח אֶת־הַעֲצָמוֹת מִן־הַקְּבָרִים וַיִּשְׂרָה־
עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּטַּמְּאֵהוּ כְּדָבָר יְהוָה אֲשֶׁר קָרָא אֵלֶּשׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר קָרָא
אֶת־הַקְּבָרִים הָאֵלֶּה: וַיֹּאמֶר מִתְּחִילִי חָפְזוֹ אֲשֶׁר אָנֹכִי רָאִיתִי וַיֹּאמְרוּ 17
אֲלֹהֵי אֲנָשִׁי הַעִיר הַקֶּבֶר אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־בָּא מִיְּהוּדָה וַיִּקְרָא אֶת־
הַקְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עַל הַמִּזְבֵּחַ בֵּית־אֵל: וַיֹּאמֶר הַעִירָהוּ לָךְ 18
אִישׁ אֶל־רֵעֵה עֲצָמָתָיו וּמִלְכָּיו עֲצָמָתָיו אֵת עֲצָמוֹת הַנְּבִיא אֲשֶׁר־בָּא
מִשְׁמֶרֶן: וְגַם אֶת־כָּל־בָּתָּיו הַבָּמוֹת אֲשֶׁר בָּעִיר שְׁמֶרֶן אֲשֶׁר עָשָׂה 19
מֶלֶכְךָ יִשְׂרָאֵל לְהַכְלִיס הַסִּיד וְאֲשִׁיחֶהוּ וַיַּעַשׂ לָהֶם כָּל־הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר
עָשָׂה בְּבֵית־אֵל: וַיִּזְבַּח אֶת־כָּל־כְּהֵנִי הַבָּמוֹת אֲשֶׁר־שָׁם עַל־הַמִּזְבְּחוֹת כ־
וַיִּשְׂרָה אֶת־עֲצָמוֹת אָדָם עֲלֵיהֶם וַיָּשֹׁב יְרוּשָׁלָּם: וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ אֶת־ 21
כָּל־הָעָם לֵאמֹר עָשׂוּ פֶסַח לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כַּכָּתוּב עַל סֵפֶר הַבְּרִית
הַזֶּה: כִּי לֹא נַעֲשֶׂה כַּפֶּסַח הַזֶּה מִיָּמַי הַשְּׁפָטִים אֲשֶׁר שִׁפְטָהוּ אֶת־ 22
יִשְׂרָאֵל וְכָל יָמַי מֶלֶכְךָ יִשְׂרָאֵל וּמֶלֶכְךָ יְהוּדָה: כִּי אִם־בְּשִׁמְנָה עָשִׂיתָ 23
שָׁנָה לַמֶּלֶךְ וְאֲשִׁיחֶהוּ נַעֲשֶׂה הַפֶּסַח הַזֶּה לַיהוָה בִּירוּשָׁלָּם: וְגַם אֶת־ 24
הָאֲבוֹת וְאֶת־הַיְּהוֹנָדָּנִים וְאֶת־הַחֹרֶפִּים וְאֶת־הַגִּלְגָּלִים וְאֵת כָּל־הַשְּׁקָצִים
אֲשֶׁר נָרְאוּ בָּאָרֶץ יְהוּדָה וּבִירוּשָׁלַם בָּעִיר וְאֲשִׁיחֶהוּ לְמַעַן הָקִים אֶת־
הַבְּרִית הַחֻדָּה הַבְּתָבִים עַל־הַסֵּפֶר אֲשֶׁר מִצָּא הַלֵּוִיִּתָּהּ הַכֹּהֵן בֵּית 25
יְהוָה: וְכַמְּהוּ לֹא־הָיָה לְפָנָיו מֶלֶךְ אֲשֶׁר־שָׁב אֶל־יְהוָה בְּכָל־לִבָּבוֹ כ־
וּבְכָל־נַפְשׁוֹ וּבְכָל־מַאֲדוֹ כָּל הַיּוֹם הַזֶּה וְאַחֲרָיו לֹא־קָם כָּמֹהוּ: אָךְ 26
לֹא־שָׁב יְהוָה מִדֶּרוֹן אִפּוֹ הַגָּדוֹל אֲשֶׁר־הָרָה אִפּוֹ בִּיהוּדָה עַל כָּל־
הַפְּעֻסִים אֲשֶׁר הִכְעִיסוּ מִנִּשְׁחָה: וַיֹּאמֶר יְהוָה גַּם אֶת־יְהוּדָה אֲסִיר 27
מִעַל פָּנָי כַּאֲשֶׁר הִסִּירְתִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל וּמֵאַסְתִּי אֶת־הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר־
בְּחַרְתִּי אֶת־יְרוּשָׁלַם וְאֶת־הַבְּרִית אֲשֶׁר אֲמַרְתִּי וַיְהִי שְׁמִי שָׁם: וַיִּתֵּר 28
הַבְּרִי וְאֲשִׁיחֶהוּ וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֵלֵא־הֶם פְּתוּכִים עַל־סֵפֶר הַבְּרִית הַזֶּה
לְמֶלֶכְךָ יְהוּדָה: בְּדָמָיו עָלָה פְּרִיעָה נֹכַח מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עַל־מֶלֶךְ אֲשׁוּר 29
עַל־נֶתֶר פֶּרֶת וְגִלְגָּה הַמֶּלֶךְ וְאֲשִׁיחֶהוּ לְקִרְאָתוֹ וַיִּמִּיתֵהוּ בְּמַגִּדוֹ כִּרְאָתוֹ
אֹתוֹ: וַיִּרְכַּבְהוּ עֲבָדָיו מִתְּמַגִּדוֹ וַיִּבְרִיחֻהוּ יְרוּשָׁלַם וַיִּקְבְּרֻהוּ בְּקִבְרָתוֹ ל־
וַיִּקַּח עִם־הָאָרֶץ אֶת־יְהוּדָתָהּ בֶּן־רֹאשִׁיחָהּ וַיִּמָּשְׁתּוּ אֹתוֹ וַיִּמְלִיכוּ אֹתוֹ
חֹחַת אֲבִיו: בֶּן־עֲשָׂרִים וּשְׁלֹשׁ שָׁנָה יְהוֹאָחָז בְּמֶלְכּוֹ וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים 31
מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשָׁם אִמּוֹ חֲמוּטַל בַּת־יִרְמְיָהוּ מִלְכָּנָה: וַיַּעַשׂ חֹרֵעַ 32
בְּעֵינֵי יְהוָה כָּל אֲשֶׁר־עָשָׂה אֲבֹתָיו: וַיֹּאסִרְהוּ פְּרִיעָה נֹכַח בְּרַבְלָה 33
בָּאָרֶץ חֲמָת בְּמֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וַיַּחֲזֵק־עָנֹשׁ עַל־הָאָרֶץ מֵאָה כִּפְר־כֶּסֶף

34 וַיִּמְלֹךְ פְּרָעָה נָכָה אֶת־אֱלֹקִים בְּיָרְאֻשָׁיו תַּחַת וְאֲשֵׁיהֶוּ
 אָבִיו וַיִּסָּב אֶת־שָׁמוֹ יְהוֹקִים וְאֶת־יְהוּאָתָן לָקָח וַיָּבֹא מִצְרַיִם וַיָּמָת
 לָהּ שָׁם׃ וַהֲבִסָּה וַהֲזָב נָתַן יְהוֹקִים לְפָרָעָה אֶף הַעֲבִירָה אֶת־הָאָרֶץ
 לַתַּחַת אֶת־הַבָּסָה עַל־פִּי פָרָעָה אִישׁ פָּעָרָפוֹ נָגַשׁ אֶת־הַבָּסָה וְאֶת־הַזָּהָב
 36 אֶת־עַם הָאָרֶץ לַתַּחַת לְפָרָעָה נָכָה׃ בְּיָעֲשָׂוִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה יְהוֹקִים
 בְּמָלְכוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלָךְ בִּירוּשָׁלַם וְשָׁם אָמַן וְזִיזָה בַת־פְּדָה
 37 מִן־רוּחָהּ׃ וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כָּכָל אֲשֶׁר־עָשָׂה אֲבֹתָיו׃

CAP. XXIV. כד

כד

א בְּרָמְיוֹ עָלָה נִבְכַּדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וַיְהִי־לּוֹ יְהוֹקִים עֶבֶד שְׁלֹשׁ שָׁנִים
 2 וַיָּשָׁב וַיִּמְרֹד־בּוֹ׃ וַיִּשְׁלַח יְהוָה בּוֹ אֶת־גְּדוּרֵי כְשָׁדִים וְאֶת־גְּדוּרֵי
 אֲרָם וְאֶת־גְּדוּרֵי מוֹאָב וְאֶת־גְּדוּרֵי בְנֵי־עַמּוֹן וַיִּשְׁלַחֵם בִּיהוּדָה
 3 לְהַאֲבִידָהּ כְּדָבָר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים׃ אֶף׃ עַל־פִּי
 יְהוָה הִיחָל בִּיהוּדָה לְהַסִּיר מֵעַל פָּנָיו בְּחִשָּׁאֵת מִנְּשָׁה כָּכָל אֲשֶׁר
 4 עָשָׂה׃ וְגַם הִם־הִנָּקְלוּ אֲשֶׁר שָׁפָךְ וַיִּמְלֹא אֶת־יְרוּשָׁלַם הֵם נָקְרוּ וְלֹא־
 ה אָבָה יְהוָה לְסַלֵּחַ׃ וְיֹתֵר דִּבְרֵי יְהוֹקִים וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הִלֵּא־הֵם
 6 כְּחוֹבִים עַל־סֹפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃ וַיִּשָּׁכַב יְהוֹקִים עִם־
 7 אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ יְהוֹאָכִין בְּנוֹ תַּחֲתָיו׃ וְלֹא־הִסִּירָה עוֹל מֶלֶךְ מִצְרַיִם
 לְצִאֵת מֶאֶרְצוֹ כִּי־לָקַח מֶלֶךְ בָּבֶל מִנְּחַל מִצְרַיִם עַד־נִהַר פָּלֵת כֹּל אֲשֶׁר
 8 הִיחָה לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם׃ בְּיָשְׁמָנָה עֶשְׂרֵה שָׁנָה יְהוֹאָכִין בְּמָלְכוֹ
 וַיִּשְׁלַח חֲדָשִׁים מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשָׁם אָמַן נַחֲשָׁתָא בַת־אֶלְנָתָן מִיְרוּשָׁלַם׃
 9 וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כָּכָל אֲשֶׁר־עָשָׂה אָבִיו׃ בַּעַת תְּחִילָה עָלָה
 11 לְעֹבְדֵי נִבְכַּדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל יְרוּשָׁלַם וַתָּבֹא הָשִׁיר בַּמָּצוֹר׃ וַיָּבֹא
 12 נִבְכַּדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל עַל־הָעִיר וַעֲבָדָיו צָרוּ עָלֶיהָ׃ וַיֵּצֵא יְהוֹאָכִין
 מֶלֶךְ־יְהוּדָה עַל־מֶלֶךְ בָּבֶל הוּא וְאָמַן וַעֲבָדָיו וְשָׂרָיו וְסִרְסָיו וַיִּקַּח
 13 אֹתוֹ מֶלֶךְ בָּבֶל בַּשָּׁנָה שְׁמִנִּיה לְמָלְכוֹ׃ וַיּוֹצֵא מִשָּׁם אֶת־כָּל־אֻזְרוּחַ
 בֵּית יְהוָה וְאֻזְרוּחַ בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיִּקְצֹץ אֶת־כָּל־כְּלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר עָשָׂה
 14 שְׁלֵמָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל כַּהֲזִיב יְהוָה כֹּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃ וַהֲגִלָּה אֶת־כָּל־
 יְרוּשָׁלַם וְאֶת־כָּל־הַשָּׂרִים וְאֶת־כָּל־גְּבוּרֵי הַחֵיל עֶשְׂרֵה אֲלָפִים גִּזְלָה
 טו וְכָל־הַחֲרָשׁ וְהַמַּסְגֵּר לֹא נִשְׁאַר זֹלָת וְזֹלָת עִם־הָאָרֶץ׃ וַיִּגְלַל אֶת־
 יְהוֹאָכִין בָּבֶלָה וְאֶת־אָם הַמֶּלֶךְ וְאֶת־נָשֵׁי הַמֶּלֶךְ וְאֶת־סִרְסָיו וְאֶת־אֻלֵּי

XXIII. v. 36. זְבִירָה — זְבִירָה ק' וְהו' בְּדָשׁ XXIV. v. 4. קִמַּץ בִּז' ק

v. 10. עָלָה — עָלוֹ ק' : אֵין בִּז'א v. 14. עֲשָׂה — עֲשִׂיתָ ק

v. 15. אוֹלֵי — אוֹלֵי ק

34. Regemque constituit Pharao Nechao Eliacim filium Iosiae pro Iosia patre eius; vertitque nomen eius Ioakim. Porro Ioachaz tulit, et duxit in Aegyptum, et mortuus est ibi.

35. Argentum autem, et aurum dedit Ioakim Pharaoni, cum indixisset * terrae per singulos, ut conferretur iuxta praeceptum Pharaonis; et unumquemque iuxta vires suas exegit, tam argentum quam aurum de populo terrae, ut daret Pharaoni Nechao.

* c. 15, 20.

36. * Viginti quinque annorum erat Ioakim, cum regnare coepisset; et undecim annis regnavit in Ierusalem; nomen matris eius Zebida filia Phadaia de Ruma.

* 2 Paral. 36, 5.

37. Et fecit malum coram Domino * iuxta omnia, quae fecerant patres eius.

* c. 24, 9. 10.

CAP. XXIV.

Ioachim per triennium servit Nabuchodonosori. Ioachin filius eius Babylonem deportatur; Sedecias rex constituitur.

1. In diebus eius ascendit Nabuchodonosor * rex Babylonis, et factus est ei Ioakim servus tribus annis; et rursus rebellavit contra eum.

* 2 Paral. 36, 6. 7.

2. Immisitque ei Dominus latrunculos Chaldaeorum, et latrunculos Syriae, et latrunculos Moab, et latrunculos filiorum Amon; et immisit eos in Iudam, ut disperderent eum*, iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat per servos suos Prophetas.

* c. 23, 27.

3. Factum est autem hoc per verbum Domini * contra Iudam, ut auferret eum coram se; propter peccata Manasse universa, quae fecit,

* c. 21, 10. sq.

4. et propter * sanguinem innocentium, quem effudit, et implevit Ierusalem cruore innocentium; et ob hanc rem noluit Dominus propitiari.

* c. 21, 15.

5. Reliqua autem sermonum Ioakim *, et universa, quae fecit, nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda? Et dormivit Ioakim cum patribus suis;

* 2 Paral. 36, 4. 8.

6. Et regnavit Ioachin filius eius pro eo.

7. Et ultra non addidit rex Aegypti, ut egrederetur de terra sua; tulerat enim rex Babylonis a rivo Aegypti usque ad fluvium Euphraten omnia, quae fuerant regis Aegypti.

8. Decem et octo annorum erat Ioachin *, cum regnare coepisset, et tribus mensibus regnavit in Ierusalem; nomen matris eius Nohesta filia Elnathan de Ierusalem.

* 2 Paral. 36, 9. 10.

9. Et fecit * malum coram Domino, iuxta omnia, quae fecerat pater eius.

* c. 23, 32. 37.

10. * In tempore illo ascenderunt servi Nabuchodonosor regis Babylonis in Ierusalem, et circumdata est urbs munitionibus.

* 2 Paral. 36, 6. Dan. 1, 1.

11. Venitque Nabuehodonosor rex Babylonis ad civitatem cum servis suis, ut oppugnarent eam.

12. Egressusque est Ioachin rex Iuda ad regem Babylonis, ipse et mater eius, et servi eius, et principes eius, et eunuchi eius; et suscepit eum rex Babylonis anno octavo regni sui.

13. Et * protulit inde omnes thesauros domus Domini, et thesauros domus regiae; et concidit universa vasa aurea, quae fecerat Salomon rex Israël in templo Domini iuxta verbum Domini†.

* c. 20, 17. † Ies. 39, 6.

14. Et transtulit omnem Ierusalem, et universos principes, et omnes fortes exercitus, decem millia, in captivitatem; et omnem artificem et clusorem; nihilque relictum est exceptis pauperibus populi terrae.

15. * Transtulit quoque Ioachin in Babylonem, et matrem regis, et uxores regis, et eunuchos eius; et

indices terrae duxit in captivitatem de Ierusalem in Babylonem.

* 2 Paral. 36, 10. Esther 2, 6. 11, 4. Ezech. 17, 12. Ierem. 24, 1. 39, 2.

16. Et omnes viros robustos, septem millia, et artifices, et clusores mille, omnes viros fortes et bellatores; duxitque eos rex Babylonis captivos in Babylonem.

17. * Et constituit Mathaniam patrum eius pro eo; imposuitque nomen ei Sedeciam.

* Ier. 37, 1. 52, 1.

18. Vigesimum et primum annum aetatis habebat Sedecias *, cum regnare coepisset, et undecim annis regnavit in Ierusalem; nomen matris eius erat Amital, filia Ieremiae de Lobua.

* v. 18 — 20. conf. 2 Paral. 36, 11 — 16.

19. Et fecit malum coram Domino, iuxta omnia, quae fecerat Ioachim.

20. Irascebatur enim Dominus contra Ierusalem et contra Iudam, donec proiiceret eos a facie sua; recessitque Sedecias a rege Babylonis *.

* Ierem. 39, 4. 52, 4.

CAP. XXV.

Nabuzardan templum et urbem incendit. Godolias pauperibus relictis praeficitur; et ab Ismaële occiditur.

1. Factum est autem anno nono regni eius *, mense decimo, decima die mensis †, venit Nabuchonosor rex Babylonis, ipse et omnis exercitus eius in Ierusalem, et circumdederunt eam; et extruxerunt in circuitu eius munitiones.

* v. 1 — 17. conf. 2 Paral. 36, 17 — 21. † Ierem. 39, 1. 52, 4.

2. Et clausa est civitas atque vallata usque ad undecimum annum regis Sedeciae,

3. nona die mensis; praevaluitque fames in civitate, nec erat panis populo terrae.

4. Et interrupta est civitas; et omnes viri bellatores nocte fugerunt per viam portae, quae est inter duplicem murum ad hortum regis, (porro Chaldaei obsidebant in cir-

cuitu civitatem; fugit itaque Sedecias per viam, quae ducit ad campestris solitudinis.

5. Et persecutus est exercitus Chaldaeorum regem, comprehenditque eum in planitie Iericho; et omnes bellatores, qui erant cum eo, dispersi sunt, et reliquerunt eum.

6. Apprehensum ergo regem duxerunt ad regem Babylonis in Reblata; qui locutus est cum eo iudicium.

7. Filios autem Sedeciae occidit coram eo *, et oculos eius effodit, vinxitque eum catenis, et adduxit in Babylonem.

* Ierem. 39, 7. Iudic. 16, 21.

8. Mense quinto, septima die mensis, ipse est annus nonus decimus regis Babylonis; venit Nabuzardan princeps exercitus, servus regis Babylonis, in Ierusalem.

9. Et succendit domum Domini, et domum regis; et domos Ierusalem, omneque domum combussit igni.

10. Et muros Ierusalem in circuitu destruxit omnis exercitus Chaldaeorum, qui erat cum principe militum.

11. Reliquam autem populi partem, quae remanserat in civitate, et perfugas, qui transfugerant ad regem Babylonis, et reliquum vulgus transtulit Nabuzardan princeps militiae.

12. Et de pauperibus terrae reliquit vinatores et agricolas.

13. * Columnas autem aereas, quae erant in templo Domini, et bases, et mare aereum, quod erat in domo Domini, confregerunt Chaldaei, et transtulerunt aes omne in Babylonem.

* Ier. 27, 19. 52, 17.

14. Ollas quoque aereas, et trul-las, et tridentes, et scyphos, et mortariola, et omnia vasa aerea, in quibus ministrabant, tulerunt.

15. Necnon et thuribula, et phialas; quae aurea, aurea; et quae argentea, argentea: tulit princeps militiae,

16. id est, columnas duas, mare unum, et bases, quas fecerat Salo-

הָאָרֶץ הוֹלִיךָ גִּלְגָּה מִירוּשָׁלַם בְּבִלְהִי: וְאַתָּה כָּל-אֲנָשִׁי הַחֵיָל שְׁבַעַת
 אֲלָפִים וְהֶחָרָשׁ וְהַמִּסְגָּל אֲלֵהֶם הַכָּל גְּבוּרִים עָשִׂי מִלְחָמָה וַיְבִיֵּאֵם
 מֶלֶךְ-בָּבֶל גִּלְגָּה בְּבִלְהִי: וַיִּמְלֶךְ מֶלֶךְ-בָּבֶל אֶת-מִתְנִיָּה דָּדוֹ תַּחְתָּיו
 וַיִּסָּב אֶת-שָׁמוֹ צְדָקְיָהוּ: בֶּן-עֲשָׂרִים וְאַתָּה שָׁנָה צְדָקְיָהוּ בְּמִלְכּוֹ
 וְאַתָּה עָשָׂהָ שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשָׁם אָמְרוּ חֲמִיטָל בַּת-יִרְמְיָהוּ
 מִלְכָּנָה: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר-עָשָׂה יְהוֹאָקִים: כִּי י על-
 אֵת יְהוָה הָיְתָה בִּירוּשָׁלַם וּבִיהוּדָה עַד-הַשְּׁלֹכּוֹ אֹהֶם מֵעַל פְּנֵיו
 וַיִּמָּרֵד צְדָקְיָהוּ בְּמֶלֶךְ בָּבֶל:

כה

CAP. XXV. כה

וַיְהִי בַשָּׁנָה הַחֲשִׁימִית לְמִלְכּוֹ בַּתְּדָשׁ הָעֲשִׂירִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ פָּא א
 נִבְכַּדְנֶאצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל הָיָה וְכָל-חֵילוֹ עַל-יְרוּשָׁלַם וַיַּחֲנוּ עָלֶיהָ וַיִּבְנוּ
 עָלֶיהָ דִּיק סָבִיב: וַחֲבָא הָעִיר בַּמָּצוֹר עַד עֲשָׂתִי עֲשָׂרָה שָׁנָה לְמֶלֶךְ
 צְדָקְיָהוּ: בַּחֲשָׁעָה לַחֹדֶשׁ וַיִּחְזַק הָרָעָב בָּעִיר וְלֹא-הָיָה לָהֶם לֶחֶם לֵאמֹר
 הָאָרֶץ: וַחֲבָקֵק הָעִיר וְכָל-אֲנָשִׁי הַמִּלְחָמָה: הַלְּוֹלֵל דָּרָךְ שָׁעִיר
 בֶּין הַחַמְתִּים אֲשֶׁל עַל-גֶּן הַמֶּלֶךְ וּכְשָׂדִים עַל-הָעִיר סָבִיב וַיִּלְךְ הָרָךְ
 הָעֲרֵבָה: וַיִּרְדְּפוּ חֵיל-כְּשָׂדִים אַחֵר הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁגּוּ אוֹתוֹ בַּעֲרִבוֹת וַיַּחֲנוּ
 וְכָל-חֵילוֹ נָפְצוּ מֵעָלָיו: וַיַּחֲפְשׂוּ אֶת-הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲלוּ אוֹתוֹ אֶל-מֶלֶךְ בָּבֶל
 רַב־לַחַת וַיַּדְּבְּרוּ אוֹתוֹ מִשְׁפָּט: וְאַת-בְּנֵי צְדָקְיָהוּ שָׁחֲטוּ לְעֵינָיו וְאַת-עֵינֵי
 צְדָקְיָהוּ עֹזֵר וַיִּסְּסֵהוּ בַּנְּחֻשְׁתִּים וַיְבִיֵּאֵהוּ בָּבֶל: וַיַּחֲדָשׁ הַחֲמִישִׁי
 בַּשָּׁבָעָה לַחֹדֶשׁ הָיָה שָׁנָה חֲשֵׁעַ-עֲשָׂרָה שָׁנָה לְמֶלֶךְ נִבְכַּדְנֶאצַּר מֶלֶךְ-
 בָּבֶל פָּא נְבוּזַרְאֲדָן רַב-טַפָּחִים עָבַד מֶלֶךְ-בָּבֶל יְרוּשָׁלַם: וַיִּשְׁרֹף אֶת-
 בֵּית יְהוָה וְאֶת-בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת כָּל-בָּתֵּי יְרוּשָׁלַם וְאֶת-כָּל-בֵּית גָּדוֹל
 שָׂרָה בָּאֵשׁ: וְאֶת-חֹמֹת יְרוּשָׁלַם סָבִיב נָחֲצוּ כָל-חֵיל כְּשָׂדִים אֲשֶׁר
 רַב-טַפָּחִים: וְאַתָּה יָתֵר הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר וְאֶת-הַנְּפִלִים אֲשֶׁר נָפְלוּ
 עַל-הַמֶּלֶךְ בָּבֶל וְאֵת יָתֵר הַחֲמֹן הַגָּלָה נְבוּזַרְאֲדָן רַב-טַפָּחִים: וַיַּמְדִּלָה
 הָאָרֶץ הַשְּׂאִיר רַב-טַפָּחִים לְכַרְמִים וּלְגִבְיִים: וְאַת-עַמּוּדֵי הַנְּחֻשֶׁת
 אֲשֶׁר בֵּית-יְהוָה וְאֶת-הַמִּכְלָוֹת וְאֶת-גָּם הַנְּחֻשֶׁת אֲשֶׁר-בְּבֵית יְהוָה
 שָׂבְרוּ כְּשָׂדִים וַיִּשְׂאוּ אֶת-נְחֻשָׁתָם בְּבִלְהִי: וְאֶת-הַסְּלוֹת וְאֶת-הַתְּעִיִם
 וְאֶת-הַמִּזְמָרוֹת וְאֶת-הַכַּפּוֹת וְאֵת כָּל-כְּלֵי הַנְּחֻשֶׁת אֲשֶׁר-יִשְׂרָאֵל בָּם
 לָקְחוּ: וְאֶת-הַמִּתְחַהֲוֹת וְאֶת-הַמִּזְרְקוֹת אֲשֶׁר זָהָב זָהָב וְאֲשֶׁר-כֶּסֶף כֶּסֶף
 לָקְחוּ רַב-טַפָּחִים: הָעַמּוּדִים י שָׁנִים חָמֵס הָאֶחָד וְהַמִּכְלָוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה

v. 18. XXIV. חֲמִיטָל — חֲמִיטָל ק' v. 4. XXV. נ"א וַיְבִירָהוּ

v. 12. וּלְזִגְבִים — וּלְזִגְבִים ק'

17 שְׁלֹמֹה לָבִית וַחֲוָה לֹא־הָיָה מִשְׁקָל לְנַחֲשֹׁת כָּל־הַכְּלִים הָאֵלֶּה: שְׁמֹנֶה
 עֶשְׂרֵה אַמָּה קוֹמַת וְהַעֲמֹד הָאֶחָד וְכֹתֶרֶת עָלָיו וְנִחֲשֹׁת וְקוֹמַת
 הַכֹּתֶרֶת שְׁלֹשׁ אַמָּה וְשִׁבְכָהּ וְרַמְנִים עַל־הַכֹּתֶרֶת סָבִיב הַכָּל נִחֲשֹׁת
 18 וְכֹאֲפָה לַעֲמֹד הַשָּׁנִי עַל־הַשִּׁבְכָה: וַיִּקַּח רַב־טַבָּחִים אֶת־שָׂרֵיהָ כִּתְּן
 19 הָרָאשׁ וְאֶת־צִבְיָהּ כִּתְּן מִשְׁנֶה וְאֶת־שְׁלֹשֹׁת שְׂמָרֵי הַסֶּה: וּמִן־הַעֲוִיר
 לְקַח סָרִיס אֶחָד אֲשֶׁר־הָיָה פֶקֶדֶן עַל־אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה וְהַמִּשְׁלָה
 אֲנָשִׁים מֵרָאִי פָנֶי־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־נִמְצְאוּ בָעִיר וְאֵת הַכֹּפֶל שֶׁרַ הַחֲבָא
 הַמִּצָּא אֶת־עַם הָאָרֶץ וְשָׂרִים אִישׁ מֵעַם הָאָרֶץ הַנִּמְצָאִים בָּעִיר:
 כ וַיִּקַּח אֹתָם נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים וַיִּלֶּךְ אִתָּם עַל־מֶלֶךְ בָּבֶל רַבְלָתָה:
 21 וַיָּה אֹתָם מֶלֶךְ בָּבֶל וַיְמִיתָם בְּרַבְלָה בְּאָרֶץ חֲמַת וַיַּגֵּל יְחֻדָּה מֵעַל
 22 אֶרְמָתָה: וְהָעָם הַנִּשְׁאָר בְּאָרֶץ יְהוּדָה אֲשֶׁר הִשְׁאִיר נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ
 23 בָּבֶל וַיִּפְקְדוּ עֲלֵיהֶם אֶת־גְּדָלְנָהוּ בֶן־אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן: וַיִּשְׁמְעוּ כָל־
 שָׂרֵי הַחֲדָלִים תְּמָה וְהָאֲנָשִׁים כִּי־הִפְקִיד מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶת־גְּדָלְנָהוּ וַיָּבֹאוּ
 אֶל־גְּדָלְנָהוּ הַמִּצָּפָה וַיִּשְׁמַעְאֵל בֶּן־נְתַנְיָה וַיִּזְחַן בֶּן־קָרֵת וְשָׂרֵיהָ בֶן־
 24 הַנְּחֻמָּת הַנִּשְׁפָּחִי וַיֹּאזִנְלֵהוּ בֶן־הַמַּצְכָּחִי תְמָה וְאֲנָשִׁיהֶם: וַיֵּשְׁבַע לָהֶם
 גְּדָלְנָהוּ וּלְאֲנָשֵׁיהֶם וַיֹּאמֶר לָהֶם אֵל־תִּירָאוּ מִצַּבְרֵי הַפְּשָׁעִים שְׁבוּ
 כה בְּאָרֶץ וַעֲבֹדוּ אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל וְרַב לָכֶם: וַיְהִי בַתְּדֹשׁ הַשְּׁבִיעִי בָּא
 וַיִּשְׁמַעְאֵל בֶּן־נְתַנְיָה בֶן־אֶלְיָשָׁמַע מִזִּרַע הַמְּלוּכָה גַּעֲשָׁרָה אֲנָשִׁים אֹתוֹ
 וַיָּבִי אֶת־גְּדָלְנָהוּ וַיָּמָת וְאֶת־יְהוֹיָחִידִים וְאֶת־הַפְּשָׁעִים אֲשֶׁר־הָיָה אֹתוֹ
 26 בְּמִצָּפָה: וַיִּקְמוּ כָל־הָעָם מִקֵּץ וְעַד־קֶדֶץ וְשָׂרֵי הַחֲדָלִים וַיָּבֹאוּ
 27 מִצִּרְיִים כִּי רָאוּ מִפְּנֵי כַשְׂדִּים: וַיְהִי בַשְּׁלִשִׁים וְשִׁבְעִי שָׁנָה לְגָלְיָה
 יְהוֹיָכִן מֶלֶךְ־יְהוּדָה בַּשָּׁנִים עָשׂוֹר הָדָשׁ בַּעֲשָׂרִים וְשִׁבְעָה לַחֹדֶשׁ נָשָׂא
 אֶתֶּל מֶרְדִּיךְ מֶלֶךְ בָּבֶל בַּשָּׁנָה מָלְכוֹ אֶת־רָאשׁ יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ־יְהוּדָה
 28 מִבֵּית פָּלֶא: וַיְדַבֵּר אִתּוֹ טֹבוֹת וַיִּתֵּן אֶת־פָּסָאוֹ מֵעַל פָּסֵא הַמִּלְכִּים
 29 אֲשֶׁר אִתּוֹ בְּבָבֶל: וְשָׂא אֶת בָּגְדֵי בָלָאֹ וְאָכַל לֶחֶם תָּמִיד לְפָנָיו כָּל־
 ל יְמֵי חַיָּיו: וְאַרְחָתוֹ אָרְחַת תָּמִיד נִתְּנָה־לּוֹ מֵאֵת הַמֶּלֶךְ דְּבַר־נָוִם
 בְּיוֹמָיו כָּל יְמֵי חַיָּיו:

mon in templo Domini; non erat pondus aeris omnium vasorum.

17. * Decem et octo cubitos altitudinis habebat columna una; et capitellum aereum super se altitudinis trium cubitorum; et retiaculum, et malogranata super capitellum columnae, omnia aerea; similem et columna secunda habebat ornatum.

* 3 Reg. 7, 15. 2 Paral. 3, 15. Ierem 52, 21.

18. Tulit quoque princeps militiae Saraïam sacerdotem primum, et Sophoniam sacerdotem secundum, et tres ianitores.

19. Et de civitate eunuchum unum, qui erat praefectus super bellatores viros; et quinque viros de his, qui steterant coram rege, quos reperit in civitate; et Sopher principem exercitus, qui probabat tyrones de populo terrae; et sexaginta viros e vulgo, qui inventi fuerant in civitate.

20. Quos tollens Nabuzardan princeps militum, duxit ad regem Babylonis in Reblatha.

21. Percussitque eos rex Babylonis, et interfecit eos in Reblatha * in terra Emath; et translatus est Iuda de terra sua.

* c. 23, 33 Ierem 52, 27.

22. Populo autem, qui relictus erat in terra Iuda, quem dimiserat Nabuchodonosor rex Babylonis, praefecit * Godoliam filium Ahicam filii Saphan.

* Ier. 39, 14. 40, 5.

23. Quod cum audissent omnes duces militum, ipsi viri, qui erant cum eis, videlicet quod constituisset rex Babylonis Godoliam; venerunt ad Godoliam in Maspha, Ismahel filius Nathaniae, et Iohanau filius

Caree, et Saraia filius Thanehumeth Netophathites, et Iezonias filius Maachati, ipsi et socii eorum.

24. Iuravitque * Godolias ipsis et sociis eorum, dicens: Nolite timere servire Chaldaeis; manete in terra, et servite regi Babylonis, et bene erit vobis.

* Ierem. 40, 9.

25. Factum est autem in mense septimo *, venit Ismahel filius Nathaniae, filii Elisama de semine regio, et decem viri cum eo; percusseruntque Godoliam, qui et mortuus est; sed et Iudaeos et Chaldaeos, qui erant cum eo in Maspha.

* Ierem. 41, 7.

26. Consurgensque * omnis populus a parvo usque ad magnum, et principes militum, venerunt in Aegyptum timentes Chaldaeos.

* Ierem. 41, 17. 43, 6. 7.

27. Factum est * vero in anno trigésimo septimo transmigrationis Ioachin regis Iuda, mense duodecimo, vicesima septima die mensis; sublevavit Evilmerodach rex Babylonis, anno, quo regnare coeperat, caput Ioachin regis Iuda de carcere.

* Ierem. 52, 32.

28. Et locutus est ei benigne, et posuit thronum eius super thronum regum, qui erant eum eo in Babylone.

29. Et * mutavit vestes eius, quas habuerat in carcere, et comedeat panem semper in conspectu eius cunctis diebus vitae suae.

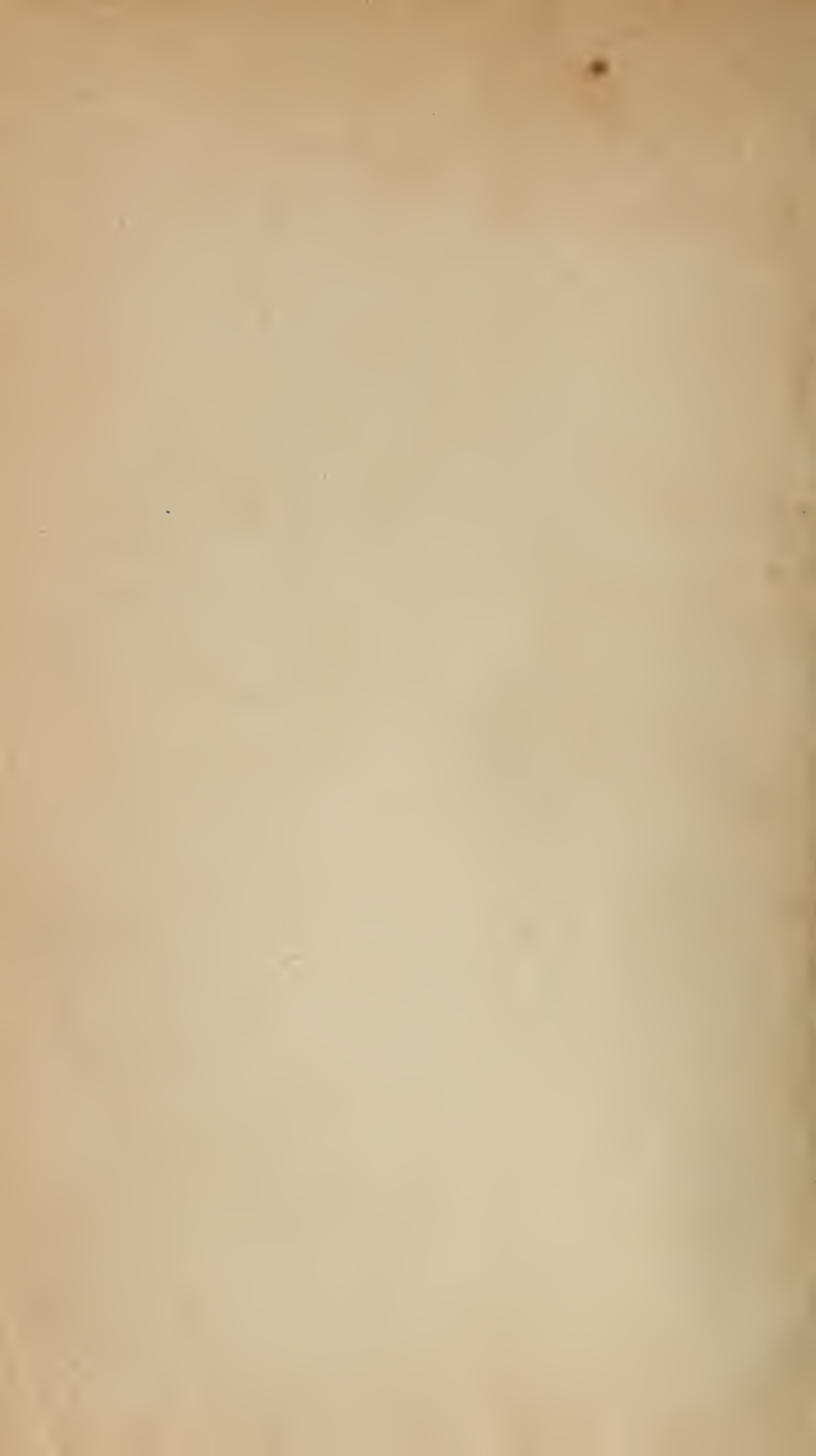
* Ierem 52, 33.

30. Annonam quoque constituit ei sine intermissione, quae et dabatur ei a rege per singulos dies omnibus diebus vitae suae.

48

